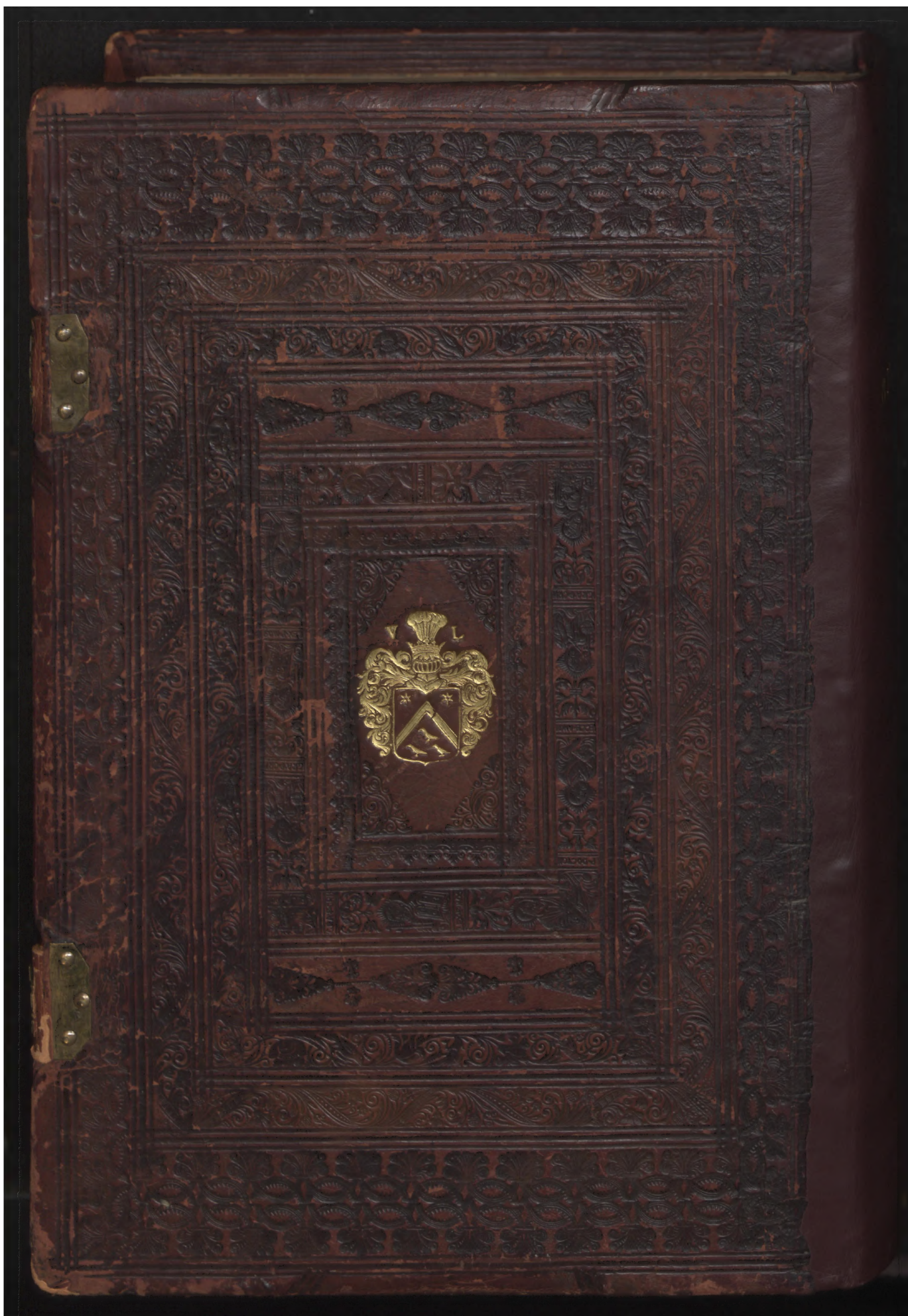

BIBLIA

M.D.L.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 15 2^a copy 5

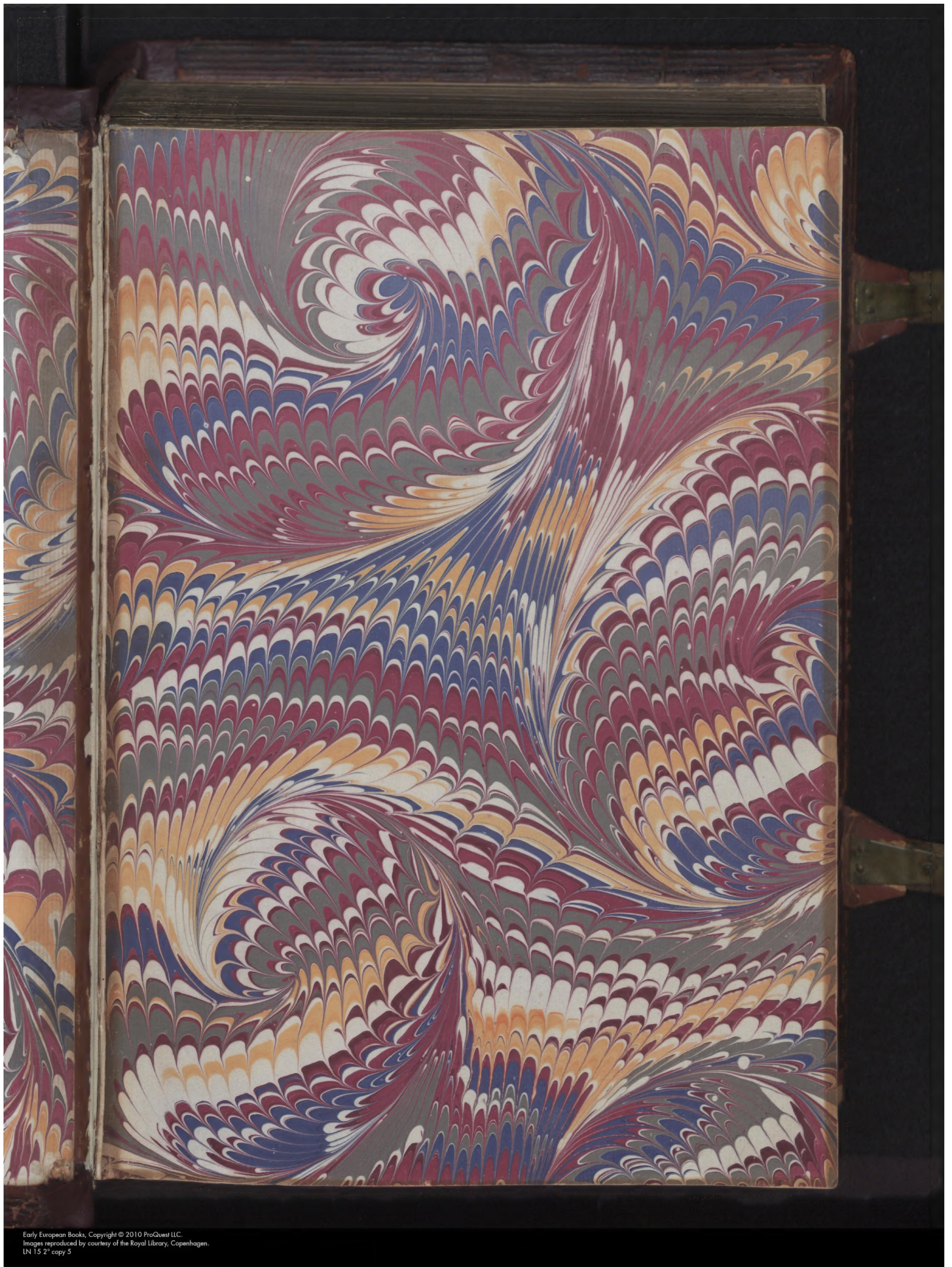

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 15 2^a copy 5

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 15.2: copy 5

Rat 11/2
50

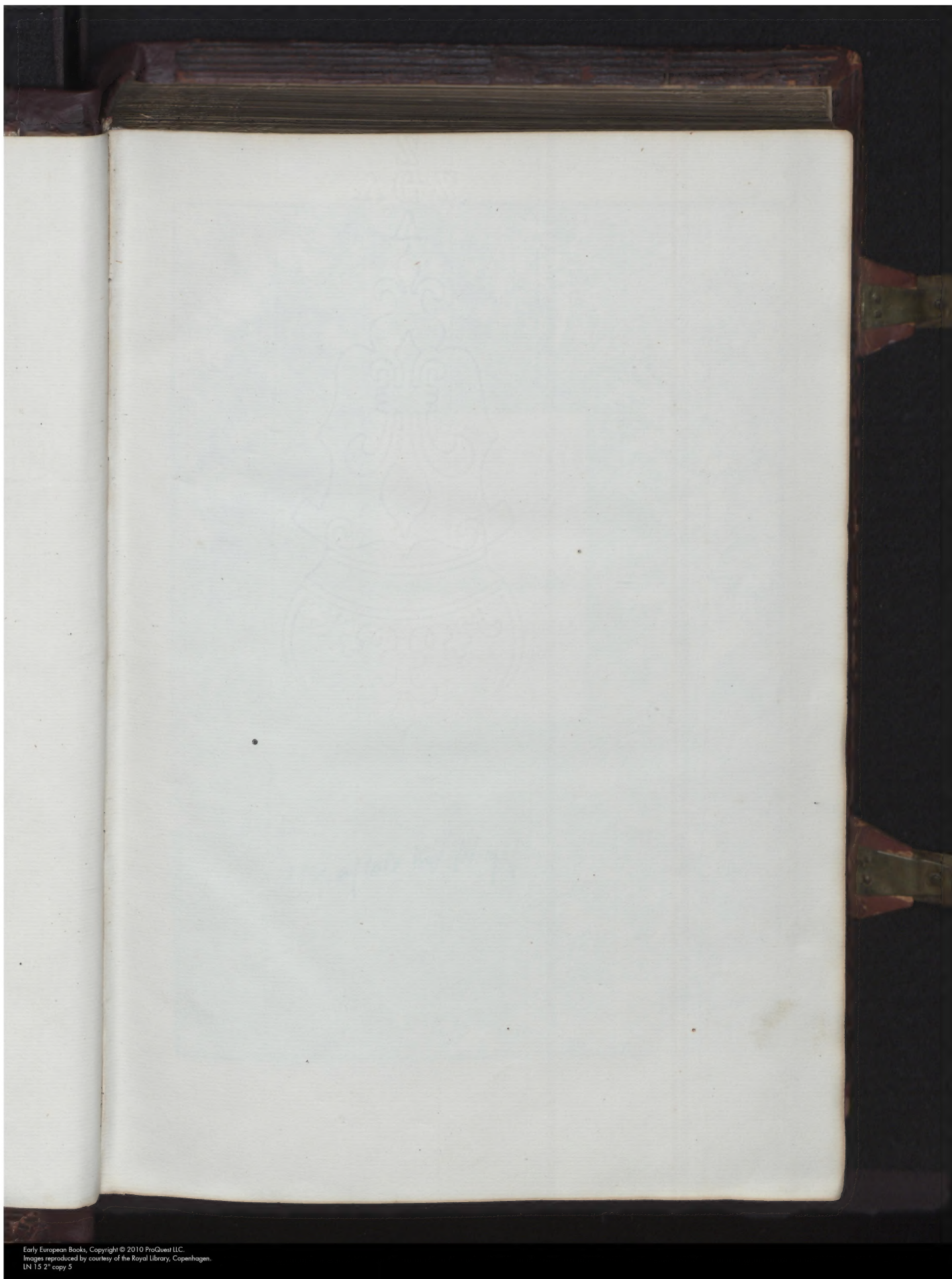
LN 15 ex. 5

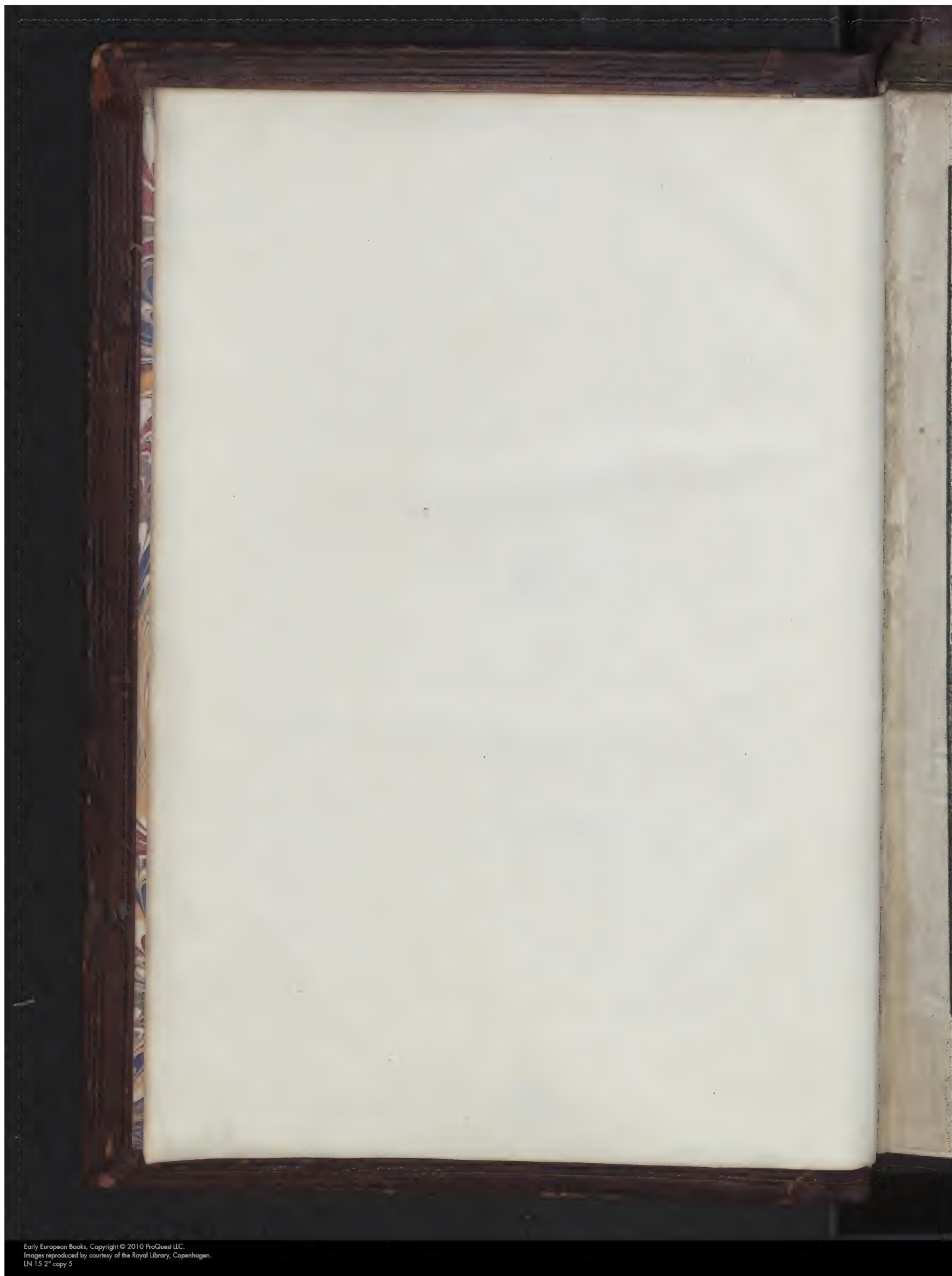
DA Box

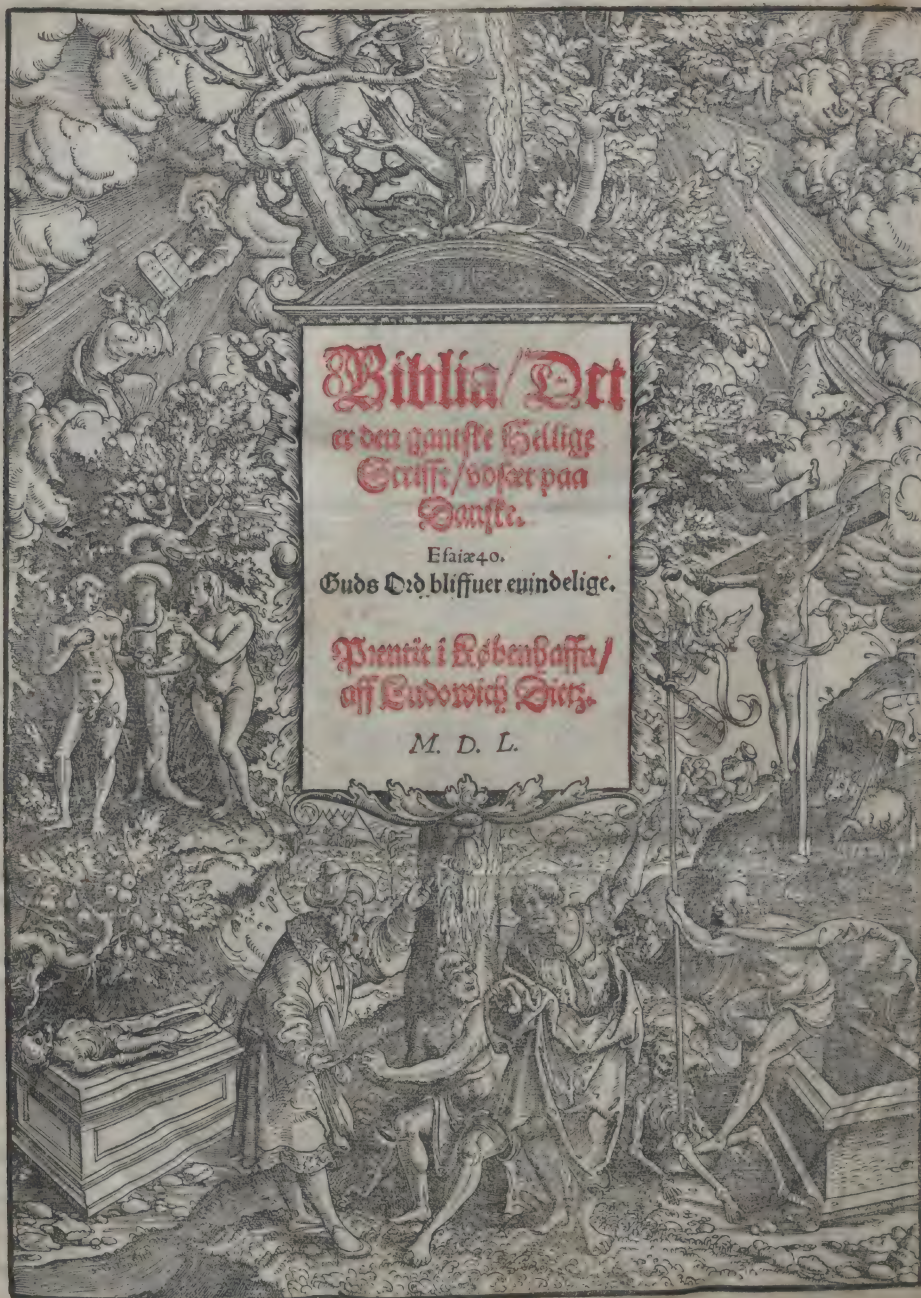

Kay Høegs eks.

Christian med Guds naade / den tredie / Danmarks /
Norgis / Wendis / oc Gottis Konning. Hertug i Sleswig /
Holsten / Stormaren / oc Dyemerschén. Grefue
i Oldenburg / oc Delmenhorst.

1572

INSIGNIA CHRISTI
ANI TERTII DANO
RVM REGIS. &c.
ANNO. M.D.L.

VNICA
SPES MEA
CHRISTVS
C.R.D.

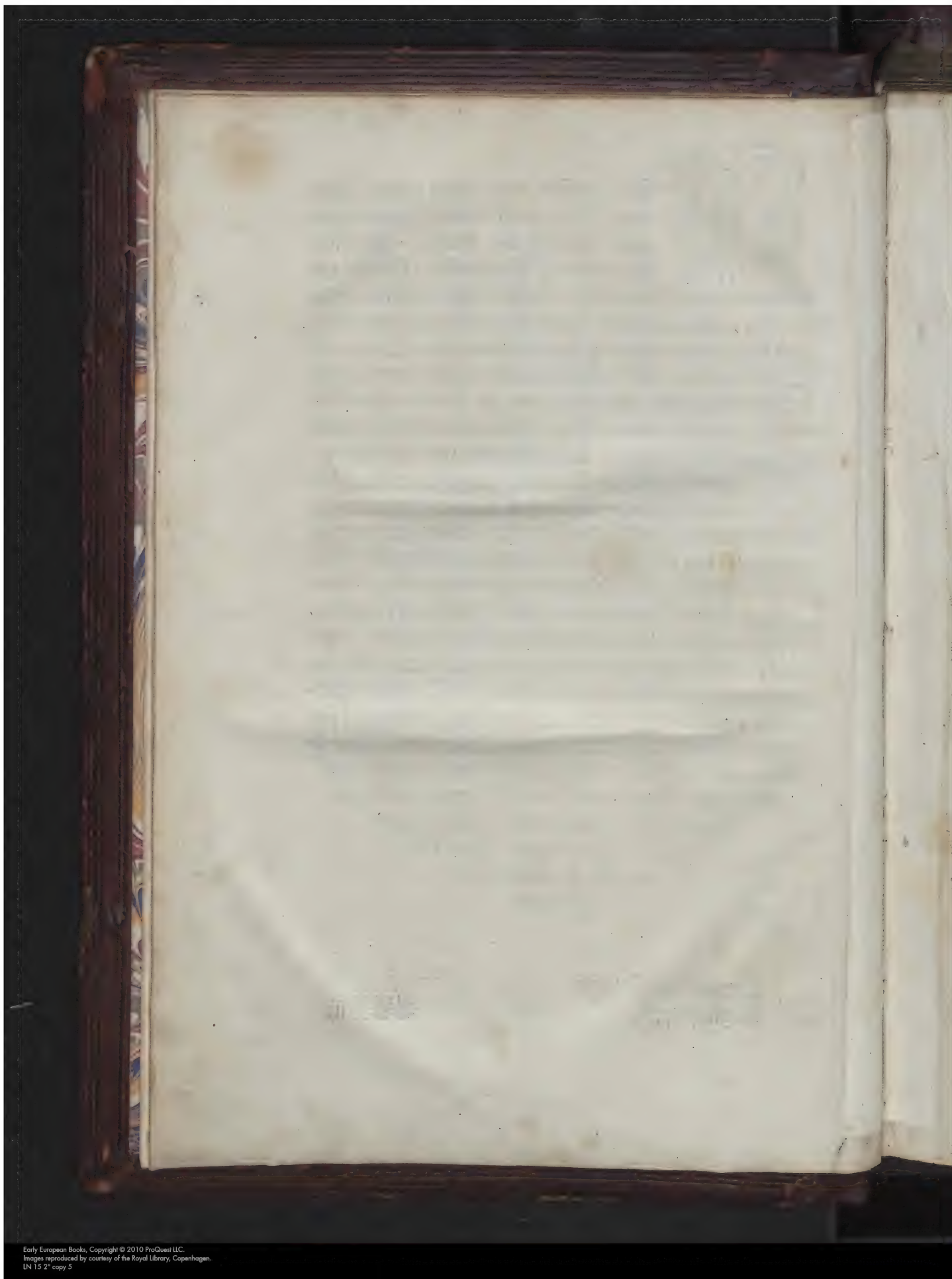

Si Christian mett Guds naade / Dan-
 marcks / Norgis / Wendis och Gottis Kon-
 ningh / Hertug wdi Sleswig / Holsten /
 Stormarn och Dytmercken / Gressue wdi
 Oldenborg och Delmenhorst / Gidre alle witterligt att epther
 thij / wij nu then almættigste Gude till ære / saa och wore wonder-
 sotte besynderligen thennom som icke kunde forstaa Latine och
 Tydsk maalt tijnll beste / haffue ladett wdsætte och prente then he-
 le Bibel paa danske / och then tijnllsorne met flit ladet offuerse aff
 lerte Wende her wdi wort Ruge Samarek / och besynderligen
 aff the hoglerde wdij wort wniuersitet her i wor stadt Rispne-
 haffu / Tha epther thij wij forfare att mange steds er hendt / att
 nar nogher mercklige bøger bliffue forst prentett / tha wonderstaa
 mange thennom for girihgedz skylde strax at lade igen prente sa-
 me bøger oc dog icke wille gidre ther paa / nogen stijt eller besyn-
 derlig wmbkosth att lade thennom tijnllsorne offuerse aff Berde
 Wende / huor aff komer at mange merckelige bøger forfaltes /
 Thij forbinde wij alle ehuo the helst ere eller bæere kunde Nogen
 danske Bibell epther thenndne dag at prente eller prente lade i no-
 ger maade wden wor beuilling och samtycke / Fordrist sig no-
 gen her emod att prente eller prente lade same Bibell epther som
 forscreffuit staar / Tha skulle same bøger wære forbuit huor the
 findes herr vdi Rūget / och then som same bøger findis hos /
 straffis ther offuer som wedt bōr. Giffuit paa wort Slott
 Rispnehaflu / Laarsdagen nest epther Sancti
 Hans dag medtsomer / Mar / etc.
 W. S. L. wonderwort
 Sūgnett.

De mandato Domini
 Regis proprio.

AAA iij

Sortalen.

SEn almægtigste Gud haffuer fra verdens begynn-
delse vdaß sin store naade oc miskundhed beuist menniskens
Slect en offuermaadig stor velgerning / I der hand haffuer obenbare
sig met klar Røst oc sant vidnesbyrd vdi sit ord / Huor vdi häd vil oc saa
bekendis for en Gud / oc lade vdi obe sine merckelige gerninger / oc hand
vil at mand skal der vdi kende hans Søn vor Herre Jesum Christum met sin ære oc Her-
lighed. Ja hand vil der vdi giffue tilkende den rette vey til den euige Salighed / som den
hellige Dauid siger: Dit Ord er it Luss faar mine sødder zc. Vdi huilcken Psalme hand be-
der flitelige / at hand maate beuaris i Guds ord / oc hand loffuer der storlige / ath mand der
ved kand læss / røst / regetis / røstis / seelis fra synden oc salig gøris / huilcket hand och
saa giffuer rigelige til kende i den nitrende Psalme. Psal. 119.

Derfaare priser Dauid den aAnd / och siger hannem salig ath vere / som haffuer sin
lyst i Herrens Lou / oc offuerrecker hans Lou dag oc nat. Ja derfaare befaler Gud self
at hans Lou skal beseglis vdi hans Discipler / och hand foruifer alle hen til Louen oc til
vidnesbyrdet hofß Esaiam Prophete / och necer Guds ords Foractere morgen Luser / ath
hand der met vil giffue til kende / ath ingen kand begribe eller forstaa hans vilie vden ved
ordet / oc at alle menniske vden orden bliffue i vankundigheds mørckhed / ind til de skudis
ned houit olds til heluede. Psal. 1.
Esa. 8.

Vdi den femte aDose bog giffuis tilkende / at Gud vil at der skal inred leggis til hans
ord / och ey heller fratis / huilcket er en fast grund och beuising / at Guds ord er aldelis
nødsættigt til Salighed / Oc at den Hellig Aand der ved indleder aDennisten vdi al sand-
hed. Thi det er sant / nytteligt oc nock saa at mand haffuer icke aDennistens decret behoff
met oc offuer Guds ord / thi det vaare mørcket offuer Luser. At Guds ord i der 17y och
Gamle Testamente er nock til Salighed / beuifer Christus hofß Lucam der som hand saa
siger: De haffue aDose och Propheterne / høre sig dem / Oc hofß Johannem: Randsager
Scriffren / effterdi at i ætte eder at saa der vdi der euige liff. Oc den hellige Paulus siger:
Huo som predicker it ander Euangelium / bliffue sig forbandet. Och Augustinus siger: August. 1er
Huo som giffuer andre Scriffter mact eller hellige ætter vden dem / som den hellige Kircke
haffuer vedtaget / vere sig forbandet. Deut. 4.
Luc. 16.
Ioan. 5.
Gal. 1.
August. 1er
mo. 119. de
tempore.

Guds ords sandhed beuifis i Christi bøn / hofß Johannem der som hand siger: Dit
ord er sandhed. Oc vdi S. Vansis Epistel. Der Gamle oc 17y bud er sant / Oc der sande
Luss skinner nu. aDose scriffuer i den fierde bog / Gud er icke som aDennisten ath hand
kand liue. Oc Augustinus siger: aDine Bøder ieg beder eder / giffuer æt paa den hellige
Scriffe / om den haffuer bedrager nogen / eller sagt noget och der er anderlunde stæet / Der
vil visselige saa stæet til enden / som der vdi staa screffuit / Oc en anden sted / aDigtetis der
at vere saare skadeligt at tro noget at vere løgn i de hellige Bøger / det er at de som haffue
screffuit same Bøger skulde haffue luget noget i deris bøger. Math. 23.
Sere
mo. 20.

Den hellige Scriffis nødsættighed giffuis klarlige nock tilkende vdi dette ene stycke /
at Troen som alene gø: aDennisten salig / foruden huilcken der er vmueligt at rektis Gud /
kand ingen anden sted findis eller hentis / end aff Guds ord / end aff den hellige Scriffe /
Som S. Pouel siger: Troen er aff hørelsen / oc hørelsen er ved Guds ord. Ad B. Hier.
ro. Epistola 8.
Ebre. 11.

Om den hellige Scriffis nytte oc gaffu scriffuer S. Pouel til de Romere. Huad der
er screffuit / der er screffuit til vor lærdom / Oc i der ander Sendebreff til Timothei / Al den
Scriffe som er offuen ned kōmen fra Himmelen / er nyttelig til at lære / at formane / at straffe.
Sandelige effterdi at alleniste den hellige Scriffe / som kaldis Canonica scriptura vdi der
gamle och ny Testamente begreber vdi sig al den lærdom / som er om Gud / vere sig Louens
eller Euangelij lærdom / da bō: den at skilles fra de bøger / som den hellige Christelige
Kircke kalder Apocryphos / der er ellers nyttelige bøger som findis i Bibelen / til Folctis
opbyggelse / alligeuel at mand kand icke aff dem beuise oc forsuare vor Saligheds lærdom /
som aff de andre / om huilcke Christus taler hofß Lucam saa sigendis: Det er behoff at alle de
ting skulde fuldkomnis som staa screffne i aDose Lou / i Propheten oc Psalmer om mig. Oc
den hellige Petrus taler om Propheterns bøger / oc siger: Prophetier komme icke aff aDen-
nistens villie / aDen de hellige Guds aDenniste taledes som de vaare tilruingde aff den Hel-
lig Aand. Oc den hellige Augustinus siger: Lader oss vige oc samtycke vdi den hellige scriffis
myndighed / som icke kand bedrage oc ey heller bedragis / oc ætter igen / Jeg ætter inred at vere
bedre / renere oc gudeligere screffuit end al den Scriffe som den hellige almindelige christelige
Kircke holder vnder det gamle Testamentis naffn. Thi huad der er vdi same Scriffe / det er
AAA iij saa Ro. 10.
Ro. 15.
2. Timo. 3.
Augustinus.
lib. 2. de doct.
Christi. cap 8.
Hier. in Es-
pistola præ-
fixa Prouerb.
Salomonis.
Luc. ult.
2. Pet. 1.
August. lib. 1.
de peccatorū.
meritis et.
remiss. ca. 22.

Fortalen.

De utilitate
credendi ad
Honoratum.
saa høyt oc saa guddommeligt/at det er aldelis Sandhed/oc aldermest besticket til at verquege
oc forny menniskens hwt oc sind / at huer kand opose der aff saa meget som hannem kand nock
vere / der som hand ellers giffuer sig til at opose gudsfyretlige / oc som den sande Religion
vdtreffuer.

Der faare bør alle Chriſtne menniske / mer aller størst ere oc verdighed at anname oc
lære den hellige Scriſte / vdi de rette gamle oc ny Testamentis Canoniske bøger / Oc holde
dem icke aleniste at vere nock for en lerdom / men ocſaa nyttelige och allermeſt nødesrige til
at kende Gud oc Guds Søn rettelige oc til den euige Salighed.

Men om den hellige Scriſtis rette forſtand / effterdi at Chriſtus ſelf oploß Diſciplernis
ſind / at de kunde forſtaa ſcriſterne / bør alle Chriſtne det oc ſaa at vide / at den hellige Scriſtis
vdlæggeſe er icke bunden til nogen mact / ſted eller tid / Men er en Guds gaffue ſom nedkommer
fra Luſens Fader / ſom giffuer alle rundelige / oc giffuer ſin Lou vdi deris ſind at de ſtulle alle
vere lærde / icke aff nogē tilruongen vdlæggeſe aff menniſten / men aff Guds beſynderlig naad
de oc gaffue / Thi end dog mand lærer den ſande lerdom om Gud aff det mundeligt ord / ved
ſame ords trænſte oc predicken / ſom der ſtaar ſcreffuit i Pſalmen / Din talis forklaring opluſter
oc giffuer de vngē forſtand / det ſteer aff Teyrens mening i Scriſten / effter ſom det der gaar
faare oc følger effter i ſame Teyt / ſuaer lige til ſame Sententz oc mening / effter Troens
rette Snore / dog er det Faderen ſom inden til diager ved aanden / Som Johannes ſcriffuer /
Jngen kommer til mig / vden min Fader diager hannem.

Oc den Hellig Aand er alene Aſſeren oc den aller beſte Scriſtis vdlæggeſe oc Forſtaa
ere / ſom Johannes ſiger en anden ſted / Den hellig Aand ſkal lære eder al ting / oc hand ſkal
ihu ſtinde eder alt der ſom ieg haſſuer ſagt eder. Thi lige ſom Guds Søn framførde det hel
lige Euangelij veſt aff ſin euige Faders ſted / ſaa er oc ſaa Euangelij Forſtand och mening
langt offuer vor ſtel oc Fornuſt / Oc der hellige Ords forſtand er nedkommen fra Himmelen.

Derfaare ſtulle vi altid bede Gud der om / at hand vil oplade oc obenbare off Scriſtens
rette Forſtand oc mening / Giff mig forſtand (ſiger David) at ieg kand lære dine bud / oc at
hand vil beſegele Louen i ſine Diſcipler / ſom alle Hiſtorier i alle tider bære vidne om hannem /
at hand haſſuer ſaa giort / Fra den første Serh Abels broder oc ind til denne tid / ved alle Pro
phetes oc Diſciplers ſom haſſde den gaffue til at vdlægge Scriſten / ved huilcken hand vilde
obenbare ſig / oc lade forklare ſin Sønns are. Thi denne er Scriſtens beſynderlig mening / at
forklare Guds Sønns are. Som Auguſtinus ſiger: Laſſ alle Prophetes bøger / Forſtaar du
icke Chriſtum der vdi / huad finder du der da / ſom icke er wiſnagende oc end daarligh til mer.

Forſtaar du Chriſtū der vdi / da ſnager der icke aleniste / ſom du laſſ / men ocſaa gør dig druck
ken. Oc Chriſtus ſiger ſelf: Scriſterne bære vidne om mig. Nuo ſom icke effterfølge denne
Troens rette Snore / de forſtaa icke vel den hellige Scriſt / men vdoſe oc lære idel Betteri / oc
falſk lardum til at gribe oc fange fattige Siæle mer. Derfaare paaminder Auguſtinus / offter
der ſom hand ſiger en anden ſted / Aſine aller kærte off bør varlige at høre diſſe ting / effterdi
at vi ere ekon børn til at forſtaa dem / oc handele dem mer it gudsfyretige hierte oc mer ſkeluſe
oc beuſe.

Der ſom vi beholde denne hellige regel at vi kunde forſtaa noget i Scriſten effter Tro
en / ſom vi ere indlærde vdi / da kunde vi ocſaa glede off der ved lige ſom ved den rette gode
mad eller ſpiſe / Men der ſom noget er vi kunde icke forſtaa effter Troens rette snore / da ſtulle
le vi icke tuile der paa / men holde ſtulle mere vor forſtand / ind til vi lære at forſtaa der ocſaa.
Oc atter en anden ſted / Vdi alle hellige bøger bør off at beſtue / huilcke de euigeringe ſom
der giffuis til kende vdi. Nuad der fram ſigis at være giort / huad der Prophetis at kome
ſtulle i framtiden / Nuad der beſalis eller paamindis at mand ſkal gøre. Oc en anden ſted /
Beſynderlige raader ieg dig til at læſe Apoſtelnis Scriſte / Thi vdaſſ dem ſtalt du opuectis
til at forſtaa Prophetene / Nuor vdi hand giffuer klarlige nock til kende / at der er den beſte oc
beſynderligſte vdlæggeſe paa Scriſten / at vdlægge den ene ſted mer den anden / oc en ypperlig
gaffue at kunde vdrøye en mæck oc vforſtandeligh ſted / ved den ſom klarere oc forſtandeligere
er / ſom Propheternis Scriſte ved Apoſtoliſke Scriſte.

Och effterdi at Chriſtus / der hand foer op til Himmelen / gaff Aſnenniſten gaffue / ſom
vaare Prophetes och Doctorer / der er Scriſtens vdlæggeſe oc vdrødere. Nuo forſtaar icke at
Scriſtens vdlæggeſe er Guds gaffue / ſom mand bør at bede dem om ſom giffue ſig vdfare
at haſſue ſamme gaffue / Saa at igen ligmand rørtage ſig faare / at vdlægge Scriſten / allige
uel at hand haſſuer lærd at læſe i Scriſten / men hannem bør at ſige ſom den ædel Aand ſaga
de til Philippum Apoſtel / Nuor lunde kand ieg der forſtaa / vden nogen vdlæggeſe mig der
Oc Philippus lagde hannem ſaa den ſted vdi Eſaie bog / Som oc Chriſtus ſelf vdlagde dem
aff Nazaret

Luc. 24.

Ierc. 31.

Heb. 8.

Ioan. 6.

Pſal. 119.

Ioan. 6.

Ioan. 14.

Pſal. 119.

Eſa. 8.

Super Ioan.
Tracta. 9.

Ioan. 5.

Super Ioan.
Tracta 18.

Lib. 1. de gene
ad Lite. ca. 2.

Ad Voluſi.
Epiſt. 1.

Eph. 4.

Aſ. 8.

Eſa. 53.

Luc. 4.

Fortalen.

aff Nazareth en anden sted vdi Esaiæ bog. Ellers maa vel huer self læse den hellige Scrifft vdi sit eger tungemaal/ oc vdi andre tungemaal som hand forstaaer/huer tunge kand bekende Gud/zē. Men vdlleggelsen er en Guds besynderlig gaffue/ och it liuss som optendis i deris hietter som den hellig Aand sēcker samme gaffue/ Thi der er en aff den hellig Aands besynderlige gaffuer/som den hellige Paulus opregner til de Corinthier.

Isaig. 61.
Rom. 14.
1. Cor. 12.

Men om de hellige Forfædre oc deris Scrifft oc vdlleggelse/disligeeste om Concilijs oc deris Statuter/Item om dem som vdsætte den hellige Scrifft aff it tungemaal paa it ander/ lærer oc befaler den hellig Aand oss vdi S. Nansis Sendebreff/ der som hand saa siger: Døffuer Aanderne om de ere aff Gud/ Huor ved skal mand døffue dem? ved fundamentet som er Guds ord/ der ved skal mand dømmen oc skelne imellem Guld/ Sølf/ oc Perler/ oc imellem Træ/ Nøge oc Straa. Thi wi haaffue en Adestere som er Christus/ oc til hans lærdom/ som er sandhed/ som er ren oc ingen känd bedræge/ Alle wi/ som til en ret døffue steen/ holde alle deris Scriffter/ som wi kalde Patres/ Item alle Concilia oc Decretes/ alle Bibelens vdrøckere/ Huilcke de hellige Patres self ville haaffue/ som der kand oc beuise vdi deris Scrifft.

Ioan. 4.

Den hellige Augustinus scriffuer saa til S. Hieronimus: Jeg bekendt saar din Kierlighed/ at ieg haaffuer lært at gøre alleniste den hellige Scriffts bøger den reuerent/ oc ere/ at ieg tror vifselige at ingen aff dem som screffue same bøger haaffue farit vild/ oc der som ieg finder noget i same bøger/ som icke siunis sant at være/ da tuiler ieg intet paa/ at der er ey enten for seet aff den som bogen haaffuer omscreffuit eller oc icke forstaaer aff hannem/ som bogen haaffuer vdrøcked/ eller oc ieg kand icke forstaa der. Andre som haaffue screffuit bøger læser ieg saa/ vere sig huor hellige eller lærde de kunde vere/ at ieg holder der icke for sant at vere for de haaffue saa screffuit/ men for de kunde beuise mig det sant at vere vdaaff den hellige Scrifft. Jeg tror icke min broder at du haaffuer anden mening/ heller at du holder dine bøger lige ved Prophetens oc Apostlers bøger/ om huilcke mand maa ingelunde tuile.

Epist. 19.

Disse oc andre saadane Regle vdi S. Augustini bøger/ vdi huilcke hand gør skilsmysse imellem den hellige Scrifft oc de hellige Fæderis Scrifft/ bør mand vel at mercke oc beuare/ effterdi at S. Augustinus er en Krone offuer de andre Patres. Nu ville wi oc saa høre noget huad de andre holde der om.

S. Hieronimus scriffuer saa offuer Martheum: Det som icke haaffuer sin myndighed oc betiisning aff den hellige Scrifft/ maa mand saa lettelige foracre som giffue nogen mact. Oc paa en anden sted/ Nān skal huereffen effter følge Foreldernis eller de gamles vildfarelse/ men den hellige Scrifftis myndighed/ oc den mact mer huilcken Gud self lærer.

Sup. Math. cap. 24.
Super Iere. cap. 9.

Gregorius scriffuer: Lader off enten forstude a Dennistens ord/ eller oc læse dem mer besydenhed.

Bernhardus scriffuer saa: Jeg vil heller opøse Saligheds lærdom aff biynden self end aff strøme oc becke/ thi huor som forlader biynden oc søger becken/ der er til fare/ at hand ey ved enden paa becken/ falder i haaffuit oc bliffuer borte.

Alf disse vidnesbyrd er det io obenbarlige/ at baade de hellige Patrum och Conciliorum mact oc myndighed er hellig oc stor oc verd at holde vdi heder oc ære/ dog effter som de kunde beuise deris scrifft mer den hellige Scrifft/ oc icke ellers. Thi mand nōdis til at bestaa de hellige Fædre oc de hellige Concilier der at de haaffue giort den hellige Christelige Kircke en vifselige nytte oc gaffn/ mer deris Scrifft/ huor mer de haaffue forsuart den rette lærdom/ mod alle haande Katteri oc vildfarelse/ Men dog kunde de icke orsagis/ at de haaffue ey somme steds/ screffuit noget til aff deris eger/ vden Guds ord/ oc ere icke sandtætelige mer huer andre/ saa at Gratianus in Decretis/ oc a Nagister Sententiarum lagde dem effter at ville forlige dem/ men der vaar dem icke mueligt.

1. Thessa. 5.

Men dem som vdrøckte Bibelen paa andre tungemaal/ bør mand saa langt at betro som de rettelige efftersølge Schrifft/ oc Gredste tungemaal effter S. Poules regel/ Døffuer al ting/ oc holder ved det gode/zē.

Der saare kand huer lettelige formercke at den hellige Scrifft er oc bør at vere vor bekendelsis rette grunduaal/ oc at oss bør stielige at læse och lære den/ icke brye der fra enten til den venstre eller høyre side.

Saa er det io nytteligt oc gaat at paaminde oc formane den Christne Læser/ at det er forlige behoff/ at de som ville læse oc forstaa den hellige Scrifft/ skulle faar alle ting inderlige oc aluorlige bede/ oc nedfalde saar Gud som faar den rette Lærmeistere i denne kunst/ oc begere en hellig oc god Aand som dem vil opluse/ gøre dem forstādige oc lære dem. Ja som vil gøre deris hietter/ saa meger som mueligt er/ rene aff al lastelig besmitelse oc wrenhed/ Der vil lige och stille aff den fydelig begertelstis wrolige tilfald och fristelse/ Paa der at Guds euige sandhed.

Fortalen.

sandheds billede som i den hellige Scrifft er malet/maatte sinne oc luse der vdi.

Derfaare bør off at føre til den hellige Scrifft pure oc rene hietter/oc icke drage vore affecter der ind och der mer besmitte hende/men søge først Gud i den hellige Scrifft/ oc lære hans villie oc forfremme hans ære / at vi kunde finde vor genløfelse oc salighed/ oc vor nestis nytte oc gaffin. Der enfoldige Troens øye skal icke seer til andet/ end til de Dummeste ting.

De skal der ogsaa vere vdi læseren en induentis brendende begerelse oc kietlighed til den hellige Scrifft. Thi der kaastelige Alenodi/ vil icke aleniste vere elster / men vil oc haffue ic hungrikt oc tørstigt hietre som icke seer til andre ting/ Vilt du gaa ind i den hellige oc lønlige sted/ saa leg aff dig al hoffmod och stolthed. Thi Guds Aand flyer oc flyer saadane ting/ och boer gerne vdi ic fornedigt oc ydmygt hietre. End dog Pallaget er vilt och herligt/ saa er dog dørrer saare lau oc rrang/ Derfaar maar du alt bøye din stercke oc slinde halss/ oc bucke om du vilt at mand skal lade dig ind.

Naar du kommer da ind/ saa holt dig tuetelige oc chustelige/ oc der som bliffuer opladit faar dig oc dig til kende giffuit/ der beholt mer stor tuet/ forundtelse oc reuerentz / oc huad dig icke til kende giffuit i Scrifften/der skal du icke aff din fornufftrandfage effter.

Finder du noget i den hellige Scrifft som du icke forstaaer/ eller dig tyckis/ at det er imod huet andet/ da skal du icke giffue Scrifften nogen flyd eller straff/ men legge der din forstaa dighed til/ oc icke den hellige Scrifft. Tenck at du forstaaer det icke/ eller oc at der haffuer en anden forstand.

Den rette Klarhed oc klare liuff til at opføge Scrifftens forstand / Kommer der aff / naar mand icke aleniste giffuer act paa huad der sigis oc scriffuis/ men om huem oc huod der haffuer sceffuit eller sagt/ mer huilcke ord/ paa huad tid/ vdi huad mening/ mer huilcke vilkaar/ huad faar oc effter gaar. Somt er steet oc sceffuit/ at vi skulle lige saa gøre/ som der Abraham troede paa Gud oc vaar hannem lydig / a Den somt at vi skulle der fly oc tage off vare der faare/ som der Dauid rog Dustruen fra den fromme Vria/ oc loed hannem sla ihjel.

Vdi saa maade maa mand viselige och forsiuntlige vandre i Scrifften / och i Troens oc kietligheds liuff/ oc der bruge mer stor aluolighed i alle ting / oc bede oc robe til Gud om naade/ at mand inge tid farer vild eller falder fra scriffies rette mening. See til huad tid/ huad person huet stycke høier hen. Dette maa vere nock der om sagt/ huad mand skal holde om den hellige Scrifft/ oc hendis forstand/ om de hellige Fædres Scrifft/ Concilier oc Scrifftens vdrøle kere oc huorlunde mand kommer til den hellige Scrifft/ oc huorlunde mand skal vandre der vdi/ Oc end dog at der er meger fuldkommenligere oc sluteligere til kende giffuit aff mange fromme oc lærde mende baade i fornum tid och nu i vor tid/ dog er det nytteligt at den Christi

ne Læser her paamindis huorlunde hand sig skal sticke til at læse vdi denne

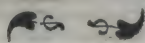
Danste Bibel Gud til loff oc sig self til forbedring oc en salig op

byggelse Vor Herre Christus giffue naade effter hans

løffte/ at hans Rige kunde formeris oc verden

kunde bedre sig oc bliffue from.

A M E N.

I Det Gamle Testa- **mentis Bøger. xliii.**

i	Den Første Mose Bog.	Genesis.	De Tolff sinnae Pro-
ii	Den Anden Mose Bog.	Exodus.	phetes ved nasir.
iii	Den Tredie Mose Bog.	Leuiticus.	i. Hoseas.
iiii	Den Fierde Mose Bog.	Numeri.	ii. Joel.
v	Den Femte Mose Bog.	Deuteronomi.	iii. Amos.
vi	Josua.		iiii. Abdias.
vii	Sommernis Bog.	Judicum.	v. Jonas.
viii	Ruth.		vi. Micheas.
ix	Samuel.	Regum. i. ii.	vii. Nahum.
x	Rongernis Bøger.	Regum. iii. iiii.	viii. Habacuk.
xi	Kronike bøger.	Paralipomenon. i. ii.	ix. Zophonias.
xii	Esre bog.		x. Haggæus.
xiii	Nehemie bog.		xi. Sacharias.
xiiii	Ester.		xii. Malachias.
xv	Job.		
xvi	Psalteren.		Apocrypha.
xvii	Salomons ordsproef.	Proverbia.	Disse Bøger ere icke
xviii	Salomons Predikere.	Ecclesiastes.	iden Hebreiske Bibel
xix	Salomons Høysang.	Canticum cantu.	Judith.
xx	Esaias.		Distichos Bog.
xxi	Jeremias.		Tobias.
xxii	Ezechiel.		Jesus Sprach.
xxiii	Daniel.		Baruch.
xxiiii	De tolff sinnae Prophetes.		Maccabeorum.
			Det stycke aff
			Ester och
			Daniel.

Genesis Mose Første Bog.

I.

Begyndelsen skabte Gud

Himmelen oc Jorden. Oc Jorden vor øde oc tom/oc der vor mørck offuer Dybet / oc Guds Aand suenede offuer Vandet.

Oc Gud sagde/der skal bliffue Luss/oc der bleff Luss. Oc Gud saa / at Luser vaar got/da skilde Gud Luser fra mørcket / oc kallede luser / Dagen / Och mørcket / Natten. Da bleff vdaß afften oc morgen den første Dag.

Oc Gud sagde/der skal bliffue en Befestning mellem Vandene/som skal arskille Vandet fra huert ander. Da gjorde Gud en befestning/oc arskilde vandet som vor vnder Befestningen fra vandet som vor offuer Befestningen/oc det skede saa. Oc Gud kallede Befestningen/Himmelen. Da bleff vdaß afften oc morgen den anden Dag.

Oc Gud sagde/ Forsamle sig Vandet vnder Himlene/til besynderlige Steder/ at mand kand see tuert land / oc det skede saa. Oc Gud

kallede det røre / Jorden/ oc vandens forsamling kallede hand / Haffuer. Oc Gud saa at der vaar got.

Oc Gud sagde/ Jorde lade opuoye aff sig Grass oc Vreer/som kunde giffue sæd / oc fruct/ somelige træ / at huert beer fruct effter sin art / och haffuer sin egen Sæd i sig self paa Jorden/ oc det skede saa/oc iorden lod opuoye/aff sig Grass oc Vreer/som gaffue sæd aff dem/huere effter sin art / och træ som bare fruct / och haffde dens egen Sæd idem self/huere effter sin art. Oc Gud saa at der vaar got. Da bleff vdaß afften oc morgen den tredje Dag.

Oc Gud sagde/der skal bliffue Luss paa Himmels Befestning / som skulle arskille dagen oc natten / oc giffue regen/ tider / dage och aar/oc vere Luss i Himmels Befestning/ar de skinne paa iorden/ Och det skede saa. Och Gud gjorde to store Luss / it stort luss / at regere Dagen/och et mindre Luss/ at regere Natten/ oc der til Stierner. Oc Gud sette dem i Himmels befestning / at skinne paa iorden oc regere Dagen oc Natten/oc arskille Luser oc mørcket. Oc Gud saa at der vaar got. Da bleff vdaß afften oc morgen den fjerde Dag.

Oc Gud sagde/ Vandet skal giffue vrendis oc leffuendis Diur aff sig/oc Fule/som skulle leffue offuer iorden vnder Himmels befestning. Oc Gud skabte store Valsfiste oc alle haande leffuendis oc vrendis Diur/som Vandet gaff aff sig/huere effter sin art/ oc alle haande fiske/ oc Fule/huere effter sin art/ Och Gud saa at der vaar got. Oc Gud velsignede dem/ oc sagde/ Vreer fructsommelige oc formerer eder oc opfylder Vandet i haffuit/ Oc fulene formerer sig paa iorden. Da bleff vdaß afften oc morgen den femte Dag.

Och Gud sagde/ Jorden lade fremkomme leffuendis Diur/huere effter sin art/ Fæ/ Dime oc Diur paa Jorden/ huere effter sin art / och det skede saa. Och Gud skabte diur paa Jorden/ huere effter sin art/ oc fæ effter sin art/ och alle haande oime paa Jorden/ effter sin art. Oc Gud saa at der vaar got.

Oc Gud sagde/ Lader oss gøre Mennisten/it Billede/ som oss er ligt/som skulle le regere offuer Fiskene i Haffuit/oc offuer Fulene vnder Himmelen / oc offuer Fæet/oc offuer all Jorden / oc offuer alle Dime/ som krybe paa Jorden.

Och Gud skabte Mennisten sig til it Billede / hand skabte hannem til Guds billede/ Oc hand skabte dem en Mand och Quinde. Och Gud velsignede dem / oc sagde til dem / Vreer fructsommelige oc formerer eder oc opfylder Jorden/oc gøre hende eder vnderdännig. Oc regerer offuer Fiskene i Haffuit/oc offuer Fulene vnder Himmelen/oc offuer alle Diur som krybe paa Jorden.

Och Gud sagde/Seer/ Jeg haffuer giffuit eder alle Vreer/ath de skulle giffue sæd aff dem offuer all iorden / och alle haande fructsommelige træ / och træ som giffue sæd aff dem/til eders

Iohan. 1.
Col. 1.
Ehre. 11.
Psal. 33.

Luser.
I.

Befestning.

Himmelen
II.

Jorden.
Haffuit.

Grass.
Vreer.
Træ.
III.

Solen.
Maanen.
Stierner.

III.
Fiste.

Fule.

V.

Fæ.
Diur.
Dime.

Menniste.

Matth. 19.

Adam.

Genesis.

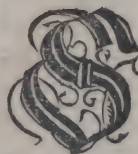
föde/oc alle diur paa iorden/ oc alle fule vnder Himmelen/ oc alle Dime som leffue paa iorden/ ach de skulle æde alle honde gröne Væter/ och der skede saa. Och Gud saa til alt det hand haffde gjort/oc see/ der vor meger got. Da bleff vdaß afften oc morgen den sierte Dag.

VI.

II.

Sabbath.

Ebre. 3.

Da bleffue nu Himmelen oc Jorden fuldkommede met deris ganstke Vær. Oc saa fuldkommede Gud sin Gerning den siuende dag som hand gjorde/oc huilede den siuende dag/aff alle sine Gerninger som hand gjorde. Oc velsig nededen siuede dag/oc gjorde hannem hellig/for di/ hand huilede samme dag aff alle sine Gerninger/ som Gud skabte oc gjorde.

Saa ere nu Himmelen oc iorden bleffue der de skabtis/paa den tid/Gud HERRE gjorde Jorden oc Himmelen/oc alle honde træ paa Aarcken/ som icke vaare før paa iorden/ oc alle honde Væter paa marcken/ som icke før vore. Thi Gud HERRE haffde icke end da lader regne paa iorde/ oc der vor intet aDenniste som forars berdede iorden/ Men der gief it raag op aff iorden/ oc vandede al iorden.

Adam.
1. Corin. 15.

Oc Gud HERRE gjorde Mennisten aff en Jordklimp/ oc blæde en leffuendis Aande i hans Næse/ Oc saa bleff aDennisten en leffuendis Siæl.

Paradis.

Oc Gud HERRE plantede en Haffue vdi Eden/ mod østen/ oc sette aDennisten der vdi/ som hand haffde gjort. Oc Gud HERRE lod opvroe alle honde Træ aff iorden/ som vaare løstelige til at see/oc gode at æde/ Oc Liffens Træ mit i Haffuen/ Oc der træ til at fende got oc ont.

Pison.

Oc der gief en Strøm aff Eden oc vandede Haffuen/ oc hand deldis i fire hoffsuit strømme. Den første heder Pison/ som flyder om det ganstke Land Hevila/ oc der finder mand Guld/ oc gulder aff det Land er kaasteligt/ oc der finder mand Bedellion oc den ædele sten Onyx. Der an der vand heder Gihon/ der flyder om det ganstke aNorland. Der tredie vand heder Hidkel/ der flyder frem for Assyrien. Der sierte vand er Phrat.

Gihon.
Hidkel.
Phrat.

Adam fick
Guds Bud.

Oc Gud HERRE tog aDennisten oc sette hannem i den haffue Eden/ at hand skulde forarbejde oc beuare hannem. Och Gud HERRE bød aDennisten/ och sagde/ Dw skalt æde aff alle honde Træ i Haffuen. Men aff det Træ som giffuer forstand paa got oc ont skalt dw icke æde/ Thi huilken dag dw æder der aff/ da skalt dw visselige dø.

Oc Gud HERRE sagde/ Det er icke got/ at Mennisten er ene/ Jeg vil gøre hanem en medhielp som kand vere hoff hannem. Thi der Gud HERRE haffde skabt aff Jorden alle honde diur paa Aarcken/ oc alle honde fule vnder Himmelen/ ledde hand dem til aDenniste/ at hand skulde see/ huad hand vilde kalde dem/ thi huilede aDennisten kallede alle leffuendis Diur/ saa skulde de hede. Saa gaff aDennisten alle honde Quæg/ oc fule vnder Himmelen/ oc alle diur paa Aarcken huert sit navn/ Men der fands ingen medhielp for aDennisten/ som kunde vere hoff hannem.

Eua.
1. Tim. 2.

Da loed Gud HERRE en suar søffn falde paa aDennisten/ och hand soff. Da tog hand it aff hans Riffbe/ oc lucte stedé igé met kød. Oc Gud HERRE bygde en Quinde aff Riffbenet/ som hand tog aff aDennisten/ oc ledde hende til hannem. Da sagde aDenniste/ Det er Ven aff mine ben/ oc kød aff mit kød/ der faare skal mand kalde hede aDandinde/ Thi hun er tagen aff aDanden. Der faare / skal Aanden forlade sin fader oc sin Moder/ oc bliffue hoff sin Hustru/ oc de skulle vere it kød. Och de vaare baade nøgne/ Adam oc hans Hustru/ oc bluedis intet.

Ecteskabs
Stat.
Matth. 19.
Eph. 5.
1. Corin. 6.
2. Corin. 11.

III.

Hugorme
forfører Euam.
2. Corin. 11.

Chugormen vor tredskere/ end alle diur paa marcken/ som Gud HERRE haffde gjort/ oc sagde til Quinden/ Ja/ skulde Gud haffue sagt/ I skulde icke æde aff alle honde Træ i Haffuen.

Da sagde Quinden til Hugormen/ Vi æde aff træeris fruct i Haffuen. Men om der træis fruct som staar mit i Haffuen sagde Gud/ æder icke der aff/ Och vder der icke heller/ at i skulle icke dø. Da sagde Hugormen til Quinden/ I skulle ingeledis dø/ Men Gud ved/ at huilken dag i æder der aff/ da skulle edere øyen optædis/ oc i skulle bliffue lige som Gud/ oc vide huad got oc ont er.

Adam.

Rose Første Bog.

II.

De quinden saa/at træer vor got at æde aff/oc løseligt til at see/oc it skønt træ/effterdi der Gue oc ade
giorde kloge/Saa tog hun aff fructen/oc od/oc gaff sin mand oc saa der aff/och hand od.Da fald.
oplodis baade deris øyen/ oc de fornumme/ arh de vaare nøgne/och de bunde figen klad sam 1. Timo. 2.
men oc giorde skøt aff.

De der de hørde Guds HERRER røst/som giet i Naffuen / der dagen vor bleff Aldam och
uen sual. Da skulte Adā och hans hustru dem for Guds HERRER sanset/blant træer. Eua syde for
nei haffue. De Gud HERRER kallede Adam/oc sagde til hānem/huor est du? Han sua
rede/Jeg hørde din røst i haffuen/och frøctede mig/thi ieg er nogen/for di skulte ieg mig. Och
hand sagde/Huor sagde dig/ar du est nogen? Naffuer du ick ædet aff det træ /som ieg forbød
dig/ar æde aff? Da sagde Adam/Quinden /som du haffuer mig tilføyet /hun gaff mig aff
træet/och ieg od. Da sagde Gud HERRER til quinden/hui giorde du det? Quinden
suarede/Hugormen bedrog mig saa/ar ieg od.

Da sagde Gud HERRER til Hugormen/effterdi at du giorde det/da ver forban
det i blant alle queg oc blant alle dyr paa marcken / Du skal gaa paa din bug / och æde iord
din lifsa tid/ Och ieg vil sette fiendtskaff mellem dig oc quinden / oc mellem din
Sæd oc hendis Sæd/ Den samme skal sønder træde dit Hoffuit / oc du skal
bide hānem i Heelen. Hugorme
bleff forban
det.

De hand sagde til quinden/Jeg vil sticke dig meger kummer til/naar du reder til barfel/
De du skal føde dine børn mer kummer / oc din vilie skal vere din mand vndergiffuen/och hand
skal vere din Herre. Straff oc
faars offuer
ua oc Adam.

De hand sagde til Adam/effterdi du lydte din hustruis røst / oc odst aff det træ/om huil
ket ieg bød dig oc sagde / du skal ick æde der aff / da skal iorden vere forbandet for din skyld/
mer kummer skal du dig der aff nære alle dine lifsa dage / rom oc tidzel skal hun bere dig/ oc
du skal æde Væere paa marcken. I dit ansicis suet skal du æde dit Brød / til du bliffuer til
iord igen/som du est ragen aff/Thi du est iord/oc du skal bliffue til iord igen.

De Adam kallede sin hustru Eua/thi hun er alle leffuendis moder. Och Gud HERRER
giorde Adam och hans hustru fiorle aff skind / oc fødte dem vdi.

De Gud HERRER sagde/See/Adam er bleffuen som en aff off/oc ved huad got oc
ont er/Åen nu /paa det at hand skal ick vdræcke sin haand/oc tage aff leffuens træ/oc æde och
leffue euindelige.

Da lod Gud HERRER hannem vdaff den haffue Eden/ar hand skulde forarbejde Adam och
iorden / aff huilken hand er ragen/Hand dreeff Adam vdi /och sette Cherubim for den haffue
Eden /mer it draget suet / arh foruare veyen til lifsens træ. Eua driffuod
aff Paradio.

III.

C Adam bekende sin hustru Eua / oc hun vndfick / och fødte Rain/och sagde. Rain.
Jeg haffuer faaet HERRER S vāand. Och hun kom igen/oc fødte hāne Abel.
broder Abel/oc Abel bleff en faare hyrde/oc Rain bleff en bonde.

De der hende signogle dage der effter/ar Rain offrede HERRER of
fer/aff iordens fruct / oc Abel bar och frem aff sin hiordis første affodning/oc aff
deris fedme. De HERRER saa naadelige til Abel oc hans offer / men til Ebre. 11.

Rain och hans offer saa hād ick naadelige/da bleff Rain meger vied oc hans an
siet foruendis. Da sagde HERRER til Rain/ hui est du vred / och hui foruandis dit an
siet saa? Er det ick saa? Naar du est from/da est du behagelig/Åen est du ick from/da hui
ler synde for døren/Åen lad hende ick haffue sin vilie/men regere du offuer hende. Da tale
de Rain mer sin broder Abel.

Och der hende sig / der de vaare paa marcken / da opsatte Rain sig mod sin broder Abel/ Rain slo
oc slo hannem i hiel. Da sagde HERRER til Rain/huor er din broder Abel? hand sagde/ Abel
Jeg ved det ick / Skal ieg tage vare paa min Broder: HERRER sagde/huad haffuer
du giort? Din broders blode røst rober til mig aff iorden/ Forbandet vere du nu paa iorden/
som oplod sin mund och tog din broders blod aff dine hender. Naar du forarbejder iorden/Da
skal hun ick her effter giffue dig aff sin fornuet / Vstadig och landflyctig skal du bliffue paa
iorden.

Da sagde Rain til HERRER/Min synd er større/end at hun kād forladis mig. See
du driffuer mig idag aff landet/oc ieg maa skule mig for dit ansiet/oc bliffue vstadig oc land
flyctig paa iorden/Saa vil der gaa mig/ar hui mig finder hand slar mig i hiel. Åen HERRER
sagde til hannem/Vey/men hui som slar Rain i hiel/ hand/skal straffis siu folt. Saa
A ij sette

Adam.

Genesis.

sette HERREN it regen paa Rain/ar ingen skulde sla hannem i hiel/som hannem funde.
Saa/gick Rain fra HERRENS ansiet/oc bode i der land i tood/paa hin side Eden mod
osten.

Rains.
sect.

De Rain bekende sin hustru / oc hun vndfick och fødte Hanocho hand bygde en stad / oc
kallede hannem effter sin søns naffn / Hanocho. Oc Hanocho afflede Irad / Irad afflede aNah-
mael. aNahmael afflede aNethusael. aNethusael afflede Lamech.

Lamech.

Men Lamech tog sig to Hustruer/den ene hed Ada/den anden Silla. Oc Ada fødte Jar-
bal/aff hannem kommede som bode i Myrterne oc vocrede fæ / och hans broder hed Jubal / aff
hannem komme harpere oc pibere. Oc Silla vndfick och fødte Tubalkain som vor en aNestere
i alle hende malin oc smede gerning/oc Tubalkains søster/hed Taema.

Seth.
Enos.

Oc Lamech sagde til sine hustruer Ada oc Silla / I Lamechs hustruer høret min tale / oc
mercker hvad ieg siger. Jeg haffuer slaget en Mand i hiel mig til it saar/oc en dreng mig til en
bulde. Thi Rain skal siu gonge beffnis / men Lamech siu oc halffierdes tiue gonge.

Men Adam bekende sin hustru igen / och hun fødte en søn / den kallede hun Seth / Thi
Gud haffuer sæt mig (sagde hun) en anden sed for Abel som Rain slo ihuel. Oc Seth afflede
en søn / och kallede hannem Enos / och paa den tid begynte mand at predike om HERR-
ENS naffn.

V.

Linea Chi
sti.
Luc. 3.

Adam leff
de 930. aar.
1. Para. 1.

Seth. 912.

Enos. 905

Kenan.
910.

Mahala
leel. 895.

Jared. 962

Gud tog
Enoch bort der
hand vor 365.
aar gammil.
Ebre. 11.

Methusa
la. 969.

Lamech.
777.

Enne er aNenniskens slæctis bog / Der Gud skabte aNenniken / gjorde
han hannem effter Guds lignelse/oc skabte dem en mand och quinde/och vel
signede dem/ oc kallede deris naffn aNenniske/den tid de bleffue skabte.

De Adam vor hundrede och tredue aar gammil / och afflede en søn
lig sit billede/oc kallede hannem Seth. Oc leffde der effter otte hundrede aar
och afflede sønner oc døtter/ath hans gantste alder bleff ni hundrede oc tredue
ue aar/oc saa døde hand.

Seth vor hundrede oc fem aar gammil / oc afflede Enos. Oc leffde der effter otte hundre-
de oc siu aar/oc afflede sønner oc døtter / ath hans gantste alder bleff ni hundrede oc tolf aar/
saa døde hand.

Enos vor halff femtesinds tiue aar gammil / oc afflede Kenan. Och leffde der effter otte
hundrede oc femten aar / oc afflede sønner och døtter / ath hans gantste alder bleff ni hundrede
oc fem aar / saa døde hand.

Kenan vor halff fjerdesinds tiue aar gammil / och afflede aNahalaleel. Oc leffde der eff-
ter otte hundrede oc fyrreue aar / oc afflede sønner och døtter / ath hans gantste alder bleff ni
hundrede oc thi aar / saa døde hand.

aNahalaleel vor fem oc tressinds tiue aar gammil / oc afflede Jared. Oc leffde der effter or-
te hundrede oc tredue aar / oc afflede sønner och døtter / ath hans gantste alder vor hundrede
oc halff femtesinds tiue aar / saa døde hand.

Jared vor hundrede oc to oc tressinds tiue aar gammil / oc afflede Enoch. Oc leffde der eff-
ter otte hundrede aar / och afflede sønner och døtter / ath hans gantste alder bleff ni hundrede
to oc tressinds tiue aar / saa døde hand.

Enoch vor fem oc tressinds tiue aar gammil / oc afflede aNethusala. Oc effter hand haffde
affet aNethusala/bleff hand i it gudeligt leffnit try hundrede aar / oc afflede sønner och døtter/
ath hans gantste alder bleff try hundrede oc fem oc tressinds tiue aar. Oc effter di hand forde it gude-
ligt Leffnit / tog Gud hannem bort/oc hand bleff icke mere seet.

aNethusala vor hundrede siu oc firefins tiue aar gammil / och afflede Lamech. Oc leffde
der effter siu hundrede to oc firefins tiue aar / oc afflede sønner och døtter / ath hans gantste al-
der bleff ni hundrede ni oc tressinds tiue aar / saa døde hand.

Lamech vor hundrede to oc firefins tiue aar gammil / oc afflede en søn / och kallede han-
nem Noe / oc sagde / Denne skal troste oss i vor møyre oc arbejde paa Jorden/som HERREN
haffde forbandet. Der effter leffuede hand fem hundrede fem oc halffemtesinds tiue aar / oc aff-
lede sønner och døtter / ath hans gantste alder bleff siu hundrede oc siu oc halffierdesinds tiue
aar / saa døde hand.

Noe vor fem hundrede aar gammil / oc afflede Sem / Cham oc Japhet.

aDen

En der Menniskene begynte at formeris paa iorden / och afflede sig døttre / da
saa Guds børn effter Menniskens døttre / hvor skønde vaare / och roge til
Hustruer / huilke de vilde. Da sagde HERREN / Menniskene ville icke
mere lade dem straffe aff min Aand / thi de ere fød / Jeg vil end nu i hundrede
oetue aar giffue dem frist.

Der vaare oc saa paa den tid Tiranner paa iorden / thi der Guds børn
belaae Menniskens døttre oc afflede dem børn / bleffue der aff veldige och affn
kundige folk i verden.

Der HERREN saa / at Menniskens ondskab vaar stor paa iorden / och at
all deris hiertis tancke oc handel vor icke vden altid ond. Da angrede Gud / at han
haffde gjort Mennisken paa iorden / Oc der befumrede hannem i sit herte / och han sagde / Jeg
vil vdslette aff iorden Mennisken / som ieg haffue skabt / Ja baade menniskene och queget / och
orme / och fule vnder Himmelen / thi mig angreer ath ieg skabt dem. Men Noe fant naade
for HERREN.

Denne er Noes seer. Noe vor en from mand och wstraffelig / och førde it got leffnit i sin
tid. Oc afflede tre sønner / Sem / Cham / Japhet. Men Jorden vor forderffuit for Guds børn /
oc fuld aff forredelighed. Da saa Gud paa Jorden / oc see / hun vor forderffuit / thi alt fød haff
de forderffuit sin ver paa iorden. Da sagde Gud til Noe / Alltidens ende er kommen for mig /
thi iorden er fuld mer forredelighed aff dem / och see / Jeg vil forderffue dem oc iorden.

Gør dig en Arck aff grantræ / oc gør kammer i hende / oc bege hende vden oc inden til mer
beg / oc gør hende saa. Du skal vere try hundrede alne long / oc halffrediesins tiue alne bred / oc
tre diue alne høy. Du skal gøre it vindue der paa offuen til / en aln vier. Oc dørren skal du
sette mit paa hendis side / och hun skal haffue try loft / it nederst / it ander mit vdi / och der tredie
offuerste. Thi see / Jeg villade komme en Synflod mer vand offuer Jorden / til at forderffue
alt fød / som haffue leffuendis Aand i sig vnder Himmelen / alt det som er paa iorden / skal
forjaa.

Men met dig vil ieg gøre en Pact / oc du skal gaa ind i Arcken / mer dine
sønner / mer din hustru / och mer dine sønners hustruer. Och du skal indføre i Arcken alle
honde diir aff alt fød / Ja it par / en hand oc en hun / at de bliffue leffuende hos dig. Aff fulene eff
ter deris art / aff queget effter deris art / och aff alle honde orme paa iorden effter deris art. Aff
alle disse skal it it par gaa ind til dig / at de mue bliffue ved lifuit. Och du skal tage alle honde
mad mer dig / som mand känd ede / och samle der ind til dig / at det känd bliffue dig oc dem til fø
de. Oc Noe gjorde alt det Gud bød hannem.

VII.

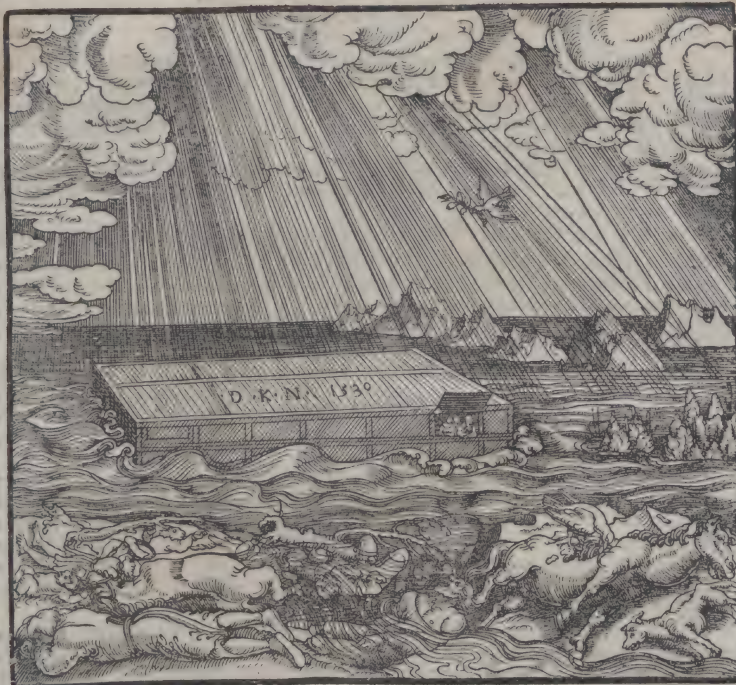
HERREN sagde til Noe / Gick ind i Arcken / du oc dit gantse huss / thi
ieg haffue seer dig Retferdig for mig i denne tid. Tag ind til dig aff alle hon
de rent Queg / Ja sit oc sit / hand oc hun / men aff det wiene Queg it it par /
hand oc hun / lige saa aff fulene vnder Himmelen / it sit oc sit / hand oc hun / at
der känd bliffue leffuendis Sed igen paa al iorden. Thi sit dage her effter vil
ieg lade regne paa iorden i syretue dage oc syretue netter / och vdslette aff ior
den alt det til er / som ieg haffue gjort.

Oc Noe gjorde alt det som HERREN bød hannem. Men hand vor sex hundrede
aar gammil / der Synfloden kom paa iorden. Och hand gick i Arcken mer sine sønner / hustru
oc sine sønners hustruer / for Synflodens vand. Och der ginge ind i Arcken til Noe / aff rent
oc rent queg / aff fulene / oc aff alle orme paa Jorden / ved par / it en hand oc hun / som Gud
HERREN haffde befalet hannem. Oc der de sit dage vaare fremgongne / da kom Syn
flodens vand offuer Jorden.

Der Noe vor sex hundrede aar gammil / paa den firtende dag i den anden maaned / der er
dagen / da opbrøste alle vnder i den store Aflgund / och Himmels vinduet lode sig op / oc der
kom Regn paa iorden i syretue dage oc syretue netter.

Lige den samme dag gick Noe ind i Arcken mer sine sønner / Sem / Cham oc Japhet / och
mer sin hustru och tre hans sønners hustruer. Der til alle honde diir effter deris art / alle hon
de queg effter deris art / alle honde orme som krybe paa iorden effter deris art / oc alle honde fule
effter deris art / alt det som kunde flyge / oc haffde vinge / der gick alt ind i Arcken til Noe ved par /

2 in aff alle

aff alt kôd / som leffuendis Aand vor vdi / oc det vor han oc hun / aff alle honde kôd oc ginge hen ind / som Gud haffde budet hannem. Oc H E R X E N lucie til effter hannem.

Da kom Syndfloden offuer iorden / i fyrerue dage / oc Vanden voyre / oc oplôffte Arcken / oc fôrde hende op offuer iorden. Saa fick Vanden offuer haand / oc voyre saare paa iorden / saa at Arcken flôd paa vander / oc vander fick offuerhaand / oc voyre saa saare paa iorden / saa at alle høye Bierg vnder den gantste Himmel bleffue stulte / Femten alne høyt gick vander offuer Biergene / som bleffue stulte.

Saa forgiick alt kôd / som kôb paa iorden / aff fule / aff queg / aff diur / oc aff alt det som rôr dis paa iorden / oc aff alle a Jenniske / alt det som haffde lifff oc Aand i sig paa Jorden dôde / Saa bleff vdslet alt det som vor paa iorden / baade mennisten / queg oc ome / och fule vnder Himmel / det bleff altsammen vdslet aff iorden / Toe bleff alene igen / och yad der vor met hannem i Arcken. Oc vander stod offuer Jorden halff ander hundrede dage.

Matth. 24.
2. Para. 2.

1. Pet. 3.
Vandet
stod 150. dage.

VIII.

Ararat. Raffnen. Duen. Denckte Gud paa Noe / oc paa alle diur / och paa alt queg / som vor met hannem i Arcken / oc lod Der komme paa iorden / oc Vanden salt / oc kilderne i affgrunden bleffue igenstoppe / oc vinduene paa Himmel / oc Regnen aff Himmel bleff affstillet / oc vander forlôb aff iorden / io mere oc mere / oc for mindskedis effter halff ander hundrede dage.

Paa den fjortende dag i den siuende a Naaned / bleff Arcken stondende paa det Bierg Ararat. Oc vander forlôb fast oc formindskedis ind til den tiende feretue dage der effter Lod Noe vinduet oppaa Arcken / som hand haffde gjort / och lod en Raffin vdslyge / hand slyg stedse hid oc did / ind til vander tiurdis aff Jorden.

Der effter lod hand en Due vdslyge fra sig / at forfare om vander vor faldet aff iorden. Oc der

der duen fant icke det hun kunde huile sin fod paa/kom hun igen til hannem i Arcken / fordi at h vander vor end da offuer den gancke Jord/saa vdracte hand sin haand/ och tog hende ind til sig i Arcken.

Da bidde hand end i sin andre dage/oc lod atter en due flyge aff Arcken / Och hun kom til hannem igen om afftinen/oc see/hun haffde affbrødt it olie blad/oc spode der i sin mund/Da for nam Noe/ar vander vor faldet aff Jorden. Men hand bidde end da andre sin dage/oc lod en due vflyge/hun kom icke igen til hannem.

Der Noe vor sey hundrede oc it aar gammil/paa den første dag i den første Aaaned/bore tiurdis vander aff iorden. Da tog Noe offuertackit aff Arcken/oc saa at iorden vor rø. Saa bleff iorden aldelis rø paa den sin oc tiuende dag i den anden Aaaned.

Da taledede Gud mer Noe/oc sagde/Gack aff Arcken/di och din hustru / dine sønner och dine sønners hustru mer dig. Alle honde diur som ere hof dig/aff alle honde kød / aff fule/aff queg/och aff alle honde orme/som krybe paa iorden/stulle gaa vd mer dig/oc røder eder paa iorden/oc verer fructsommelige oc formerer eder paa iorden. Saa gick Noe vd mer sine sønner och mer sin hustru och sine sønners hustru. Der til alle honde diur / alle honde orme / alle honde fule/oc alt huad der kryber paa iorden / gick vd aff Arcken / huer til sin lige.

Der Noe byggede HERRER i Alter/oc tog aff alle honde rent queg/och aff alle honde rene fule / oc offrede Bændoffer paa Alteret. Oc HERRER luctede den behagelig luct/oc sagde i sit herte/Jeg vil icke mere her efter forbande Jorden for Menniskens Skyld/Thi Menniskens hertis tancke er ond aff vngdom / Och ieg vil icke mere her efter sla alt huad der leffuer/som ieg nu haffuer gjort. Saa lenge som Jorden staar/stal icke afflade/Sed oc Høst/ Frost oc Hede/Sommer oc Vinter / Dag oc Nat.

Esa. 54.

Gene. 1.

IX.

Gud velsignede Noe och hans sønner/oc sagde til dem / Verer fructsommelige oc formerer eder/oc opfylder iorden. Ederes fruct oc redsel skal vere offuer alle diur paa iorden/oc offuer alle fule vnder Himmelen/oc offuer alt det som kryber paa iorden / oc alle fiske i Vassit/stulle vere giffne i eders hender. Alt det som røris och leffuer / skal vere eders mad / lige som grefne viter / haffuer ieg giffuet eder alting.

Men icke icke det kød / som end nu leffuer i sit blod / thi ieg vil oc heffne eders liffs blod/oc ieg vil heffne der paa alle diur / Oc ieg vil heffne Menniskens liff paa huer Mennisk / som den der er hans broder.

Du som vdstyrter Menniskens blod/hans blod skal och saa vdstyrtis ved Menniskens / thi Gud haffuer gjort Mennisk til sit Billede. Verer fructsommelige oc formerer eder/oc røder eder paa iorden / at i kunde bliffue mange der paa.

Der Gud sagde til Noe och til hans sønner mer hannem/See / Jeg gøder Pact mer eder/och mer eders sed efter eder/oc mer alle leffuendis diur hof eder/aff fule/aff queg / och aff alle diur paa iorden hof eder/aff alt det / som gick aff Arcken / ihuad honde diur de ere paa iorden. Oc ieg opretter min Pact saa mer eder/Alt her efter skal icke mere alt kød ødeleggis aff Syndsflodens vand/oc der skal icke mere komme Syndsflod her efter/ar forderffue iorden.

Der Gud sagde/Dette er det regne paa den Pact/som ieg haffuer gjort mellem mig oc eder/och alle leffuende Diur hof eder her efter til euig tid. Jeg haffuer set min Regnbue i Skyerne/den skal vere it regen paa den Pact mellem mig oc iorden/Och naar det skeer/ath ieg forer Skyerne offuer iorden/da skal mand see min Regnbue i Skyerne/oc da vil ieg tencke paa min Pact/mellem mig oc eder/oc alle leffuende Diur/i alle honde kød/ar der skal icke mere komme en Syndsflod her efter/ar forderffue alt kød. Der fore skal min Regnbue vere i Skyerne/ar ieg kand see paa den/oc tencke paa den euige Pact mellem Gud oc alle leffuende Diur i alt kød/ som er paa Jorden. Der Gud sagde det samme til Noe/Dette skal vere regnet paa den Pact/som ieg haffuer opret/mellem mig oc alt kød paa iorden.

Disse ere Noe sønner/som ginge aff Arcken/Sem Cham/Japheth. Men Cham er Canaans fader. Disse ere derre Noe sønner/aff dem bleffue alle land besette.

Men Noe begynte at arbejde iorden / oc plantede vingaarde. Oc der hand drack aff Vinen bleff hand drucken/oc laa vskilt i sin hytte. Der Cham/Canaans fader/saa sin faders lønlighed / da sagde hand baade sine brodre der vden faare. Da toge Sem oc Japheth it klæde/oc lagde der paa beggis deris skuldre/oc ginge baglengis hen til/oc skilt deris Faders Kam / oc deris ansiet vore vende der fra/ar de icke saae deris faders blyfel,

Det verdo
lig Suerd.
Matth. 26.

Guds pact
effter Syndsflod
mer Noe 22.

Regnbue.

Noe.

sønner.

Noe.

drucken.

2 uij Der

Noe.

forbandels
se offer Canas
an.

Noe Alder
950. aar.

Genesis

Der Noe vognede aff sin vin/oc forniam/huad hans yngste søn hafde gjort hannem / da sagde hand/forbandet vere Canaan/ hand skal vere alle tieneris tiener iblant sine brødre. De hand sagde fremdelis/loffir it vere HERRE Sems Gud / oc Canaan skal vere hans tiener. Gud vdbrede Japheth / oc lade hannem bo i Sems hytter / oc Canaan skal bliffue hans tiener.

Der Noe leffde effter Syndfloden try hundrede oc halffredie finds tiue aar / at hans gane
ste alder vor ni hundrede och halffredie finds tiue aar / saa døde hand.

X.

Japheths
flect.
i. Para. i.

Jisse ere Noe boms flect/Sem/Cham/Japheth / oc de afflede børn effter Syndfloden/Diffe ere Japheths børn / Gomer / Magog / Jadaai / Jauan / Chubal / Mesech oc Thiras. Den desse ere Gomers børn / Mcenas / Riphath / och Thogorma. Diffe ere Jauans børn / Elusa / Tharsis / Rithim / oc Dodanum. Aff disse bleffue alle Nedningernis per vdbrede i deris land / huer effter sit tungemaal flect oc folck.

Chams
flect.
Nimrod.

Babel.
Assur.
Niniue.
Cananiter

Diffe ere Chams børn / Chus / Mizraim / Put oc Canaan. Diffe ere Chus børn / Seba / Neula / Sabtha / Raema oc Sabrecha. De disse ere Raema børn / Sebeba oc Dedan. Den Chus afflede Nimrod / hand begynte at bliffue en veldig Herre paa iorden / oc vor en veldig Jeger for HERRE / der aff siger mand / der er en veldig Jeger for HERRE som Nimrod. De Babel vor hans rigis begyndelse / Erech / Acad oc Calne i Sinear land. Aff der land er Assur side kommer / oc hand bygde Niniue oc Rehoboth / Ir / oc Calah / oc der til Kessen mellem Niniue och Calah / der er en stor stad. Mizraim afflede Ludim / Ananin / Leabim / Naphrubim / Pathrusim oc Castubim / aff dem komme Philistim oc Caphthorim.

Den Canaan afflede Sidon sin første søn / oc Heth / Jebusi / Emori / Gergosi / Hiui / Araf / Sini / Aruadi / Semari och Hamathi. Aff disse ere de Cananiteris flect vdbred. Och deris grendse racete fra Sidon igennem Gerar ind til Gaza / til mand kommer til Sodoma / Gomorra / Adama / Seboim / och ind til Gaza. Diffe ere Chams Børn i deris flect / tungemaal / land oc folck.

Sems.
flect.

Den Sem / Japheths eldste broder / afflede oc saa børn / hand er alle børnis fader aff Eber. De disse ere hans børn / Elam / Assur / Arphachsad / Lud oc Aram. Diffe ere Arams børn / Hul / Gether och Nas / men Arphachsad afflede Salah / Salah afflede Eber / Eber afflede to sønner / den ene hed Peleg / fordi at verden bleff skift i hans tid / hans broder hed Jakeran. De Jakeran afflede Almodad / Saleph / Hazarmaueth / Jarah / Hadoram / Ysal / Difela / Obal / Abimael / Seba / Ophir / Neula oc Jobab / disse ere alle Jakerans børn. De deris bolig vor fra Gaza ind til mand kommer til Sophar / til der bierg mod østen. Diffe ere Sems børn effter deris flect / tungemaal / land och folck. Diffe ere Noe børns affkomme i deris flect och folck / aff dem er et folck vdbrede paa iorden effter Syndfloden.

XI.

Sinear.
Babilons
taarn.

Da hafde all verden it tungemaal oc tale. De der de drøge mod østen / funde de en stor plan i Sinear land / oc bode der / och sagde til huer andre / kommer / oc lader oss styge tegelstene oc brende / saa roge de regel for sien / och leer for kalck / oc sagde / kommer / lader oss bygge en stad och taarn / som kand recke op til Himmen / at vi kunde gøre oss it i taffin / thi der kan vel se ath vi bliffue atspuude i alle land.

Da for HERRE ned ath se den stad och taarn / som deniffens børn bygde. De HERRE sagde / See / Dette er it honde folck / och de haffue alle it honde tungemaal / och de begynte at gøre dette / de lade icke aff alt det som de haffue tager dem fore at gøre. Kommer / lader oss fare ned / och foruilde deris tungemaal / at ingen forstaa den andens tale. Saa atspuude HERRE dem der fra bort i alle land / at de morte lade aff ath bygge Staden / der fore kallio hans navn Babel / thi HERRE foruilleder der alle lands tungemaal / oc spuude dem der fra bort i alle land.

Tunge
maalema foruilde
delte.

Sems
flect.

Sem leff
uede 600 aar.

Diffe ere Sems flect / Sem vor hundrede aar gammil / och afflede Arphachsad / thu aar effter Syndfloden / oc leffde siden fem hundrede aar / oc afflede sønner oc døtter. Der Arphachsad vor femten oc tiue aar gammil / afflede hand salah / och leffde siden fire hundrede oc try aar / oc afflede sønner oc døtter.

Der

Der Salah vor tredieue aar gammil/affede hand Eber/ oc leffde siden i fire hundrede oc tre aar/oc affede sønner oc døtter.

Der Eber vor sioren oc tiue aar gammil/affede hand Peleg/oc leffde siden fire hundrede oc tredieue aar/ oc affede sønner oc døtter.

Der Peleg vor tredieue aar gammil/ affede hand Regu/oc leffde siden thu hundrede och ni aar/oc affede sønner oc døtter.

Der Regu vor tolf oc tiue aar gammil/ affede hand Serug/ oc leffde siden thu hundrede oc fire aar/oc affede sønner oc døtter.

Der Serug vor tredieue aar gammil/affede hand Tahor/och leffde der efter thu hundrede aar/oc affede sønner oc døtter.

Der Tahor vor ni oc tiue aar gammil/affede hand Tharah/och leffde siden hundrede oc nitten aar/oc affede sønner oc døtter.

Der Tharah vor halffredesinds tiue aar gammil / affede hand Abram / Tahor och Haran.

Disse ere Tharah Slect/Tharah affede Abram/Tahor oc Haran/ Men Haran affede Lor. Saa døde Haran før hans fader Tharah i hans federnes Land vti Vt stad vti Chaldea. Saa toge Abram oc Tahor hustru/Abrahams hustru hed Sarai/ oc Tahors hustru hed Milca Harans daatter/ som vor fader til Milca oc Isca/ Men Sarai vor fructsommelig/ oc haffde ingen børn.

Da tog Tharah sin søn Abram/ oc Lor sin søns søn Harans søn / oc Sarai sin søneuen Abrahams hustru/ oc førde dem fra Vt i Chaldea/ och drog til det Land Canaan / och de komne til Charran/ oc bode der. Oc Tharah bleff thu hundrede oc fem aar gammil/ oc døde i Charran.

Linea Chui

1. Para. 1.

Alphab.

Salah 433

Eber. 464

Peleg. 239.

Regu. 239.

Serug 230

Tahor 148

Tharah.

Tharah

Abrah.

Sarai.

Tharah

leffde 207. aar.

XII.

CHERRERI sagde til Abram / Gack vd aff dit federnes land/ och fra din slect/ och aff din faders huff/ til it Land som ieg vil vise dig. Oc ieg vil gøre dig til it mangfoldigt Folck/ oc velsigne dig/ oc gøre dig it siort naffn/ oc du skal være en Velsignelse/ Jeg vil velsigne dem som dig velsigne/ och forbande dem som dig forbande. Oc i dig skulle velsignis alle Slecter paa iorden.

Saa reysde Abram bort/ som CHERRERI haffde sagt hannem/ oc Lor reysde mer hannem/ och Abram vor halffredesinds tiue oc fem aar gammil/ der hand foer aff Charran. Saa tog Abram sin hustru Sarai/ oc Lor sin broders søn och alt deris gods/ som de eyede/ och de Sicie som de haffde affled i Charran / och droge vd at reysse hen til Canaans land. Och der de vore komne i sammeland / drog Abram igennem/ til den sied Sichem/ och Aorelund/ thi Cananiterne bode paa den tid i landet.

Da obenbarede CHERRERI sig for Abram / och sagde/ Din Sed vil ieg gifue dette Land. Och end bygde CHERRERI der it altere/ som obenbarede sig for hannem. Der efter bygd hand op der fra til it bierg / som laa østen mod den stad Berhel / och opreysde sit pavslun/ saa at hand haffde Berhel vesten/ oc Aistien fra sig. Och hand bygde CHERRERI der it Altere / oc predicked om CHERRERI Snaft. Der efter vigede Abram lenger frem/ oc drog synder paa.

Och der bleff en dyre Tid i landet. Da drog Abram hen ned til Egypte/ at hand vilde holde sig der som en vdlending / thi at den dyre tid vor suar i landet. Och der hand kom harr til Egypten/ da sagde hand til sin hustru Sarai / See / Jeg ved/ at du est en dyrtlig quinde til arthsee/ Naar de Egypter saa dig nu at see/ da sige de/ Der er hæs hustru/ Saa sla de mig ihjel oc beholde dig. Rætte sig dog at du est min søster / paa der arth der fandt gaa mig diff bedre for din styld / och min siel fandt bliffue ved lifuit for din styld.

Der Abram kom nu i Egypten/ da saae de Egypter quinden/ at hun vor megir deylig. Oc Pharaos forster saae hende/ oc rofede hende for hannem. Saa bleff hun for i Pharaos Huff/ och hand gjorde Abram got/ for hendis styld/ och hand haffde saar/ se/ asen/ suenne och tienisste piger/ aseninder oc kameler. Men CHERRERI plaffuede Pharaos och hans huff met storsre plaffuer/ for Sarai Abrahams hustru styld.

Da falleder Pharaos Abram til sig / och sagde til hannem / Hui haffuer du gjort mig det? Hui sagde du mig icke/ at hun vor din Hustru: Hui sagde du da/ at hun vor din Søster: Nuor fore ieg vilde tager mig hende til hustru. Oc see / Der haffuer du din hustru/ tag hende och far bort. Oc Pharaos beføl sit Folck / at de skulde ledsage hannem oc hans hustru oc alt det hand haffde.

Act. 7.

Ebre. 11.

Gal. 3.

Cananiter

Det Land

Canaan tilfugis

Abrah her ses

se gang.

Dyr Tidi

Abrahams tid.

Saa

Gene. 12.

Da for Abraham aff Egypten / met sin hustru oc met alle der hand hadde / och Lot
met hannem mod synden. Oc Abraham vor meger rig paa sø / sølff oc guld. Och
hand drog sedse frem aff synden / hen mod Bethel / til den sted / som hans pau-
lun vor for / mellem Bethel och Ai / lige paa den sted / som hand tilforn hadde
gjort Alteret / och hand predickede der HERRENS navn.

Cananiter.
Pheresiter.

Men Lot som for met Abraham / hand hadde oc faar oc sø oc paulun / oc land
der kunde icke taale at de bode hos huer anden / thi deris godz vor meger / saa
at de kunde icke bo til sammen. Och der vor altid trette mellem hyrderne offuer Abrahams sø /
oc mellem hyrderne offuer Lots sø / Der bode oc saa Cananiterne och Pheresiterne paa den tid
i landet.

Egner
hoss Jordan.

Da sagde Abraham til Lot / Kære lad icke være trette mellem mig oc dig / oc mellem mine oc
dine hyrder / fordi at vi ere brødre. Staa icke alt landet dig aader fore / Kære stik dig fra mig /
Vilt du fare til den venstre side / da vil ieg fare til den høyre / eller vilt du fare til den høyre / da
vil ieg fare til den venstre. Da opløste Lot sine øyen / och besaa al egnen hoss Jordan / thi at for
end HERRENS forderffuede Sodoma oc Gomorra / da vor hun rig paa vand / til mand
kommer ind til Soar / lige som HERRENS Haffue / lige som Egypti land.

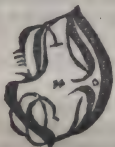
Sodoma
ter.
Ezech. 16.

Da vdualde Lot sig al den egne hoss Jordan / oc drog bort mod østen. Saa skildis den ene
brøder fra den ande / at Abraham bode i det land Canaan / och Lot i de steder vdi den samme egne /
och sette sin bolig mod Sodoma / Men der solck i Sodoma vor ont / och syndede saare mod
HERREN.

Gene. 12.

Der Lot hadde stilt sig fra Abraham / da sagde HERREN til Abraham / Opløst dine
øyen / oc se fra den sted som du bor / mod Norden / mod synde / mod østen oc mod vesten / thi alt
det land som du seer / vil ieg giffue dig oc din Sød euindelige. Oc ieg vil gøre din Sød som
søff paa iorden / Land menniskens tele søffuen paa iorden / da skal hand och tele din Sød. Der
fore star op / och far igennem landet / vdi lengden oc i bredden / thi ieg vil giffue dig det. Saa brød
Abraham sit paulun op / kom oc bode i Mamre lund / som er i Hebron / oc bygde HERRENS
der it Altere.

Mamre
lund.

C der stede paa den tid der Amraphel vor konge i Sinear / oc Arioch vor konge
i Ellassar / och Bedoilaamor vor konge i Elam / och Thideal vor Nedningers
konge / at de forde krig mod Bera kongen aff Sodoma / oc mod Bura kongen
aff Gomorra / oc mod Sineab kongen aff Adama / oc mod Semeber kongen
aff Deboim / oc mod kongen aff Bela / som kallis Soar.

Risen.
Sufim.
Emim.
Horiter.

Disse komme alle tilfamme i den dal Siddim / som der saltet haff nu er / thi
de hadde været tolf aar vnder kong Bedoilaamor / oc vore affaldne fra hannem
i der trettinde aar. Der fore kom Bedoilaamor / oc de konger som vore met hannem / der fiorten
de aar / oc sloge Kemperne i Alstaroth Barnaim / oc de Sufim i Nam / oc Emim paa den marc
Riarthaim / och Horiterne paa deris bierg Seir / indtil den plan Pharan / som støder ind paa
ørken. Der efter vende de om igen / oc komme til den tilde Aispar / der er Rades / oc sloge det
gangste Amalekiteres land / oc Amoriterne / som bode i Haseon Thamar.

Lot bleff
fangen.

Mamre.
Estol.
Aner.

Da drog kongen aff Sodoma vd / kongen aff Gomorra / kongen aff Adama / kongen aff
Deboim / och kongen aff Bela / som kallis Soar / oc rustede dem til si rid / vdi den dal Siddim /
mod Bedoilaamor / kongen aff Elam / oc mod Thideal bedningers konge / och mod Amra-
phel kongen aff Sinear / oc mod Arioch kongen aff Ellassar / fire konger mod fem / och der vore
mange lergraffuer vdi den dal Siddim.

Men kongen aff Sodoma och Gomorra bleffue der slagne paa fluet oc nedlagde / och de
som offuer bleffue / styde paa Bierget. Da roge de alt der gods som vor i Sodoma oc Gomor-
ra / oc alle adende vare / oc droge der fra. De roge oc Lot Abrahams brøders søn met dem och hans
godz / thi hand bode i Sodoma / oc droge saa bort.

Da kom der en som vor vndkommen / och sagde der til Abraham den vdlending som da bo-
de i Mamre Amoriteres lund / som vor Estolff oc Aners brøder / Disse vore i forbund met Ab-
raham. Der Abraham hørde / at hans brøder vor fangen / da vebnede hand sine tre hundrede oc at-
te Suenne / som vore fødte i hans huff / och forfulde dem til Dan / der delde hand sine Suenne /
oc salt paa fienderne om natten / oc slo dem oc forfulde dem til Hoba / som ligger paa den ven-
stre

sire side ved den stad Damasco. De førde alt godset til bage igen / och der til met Lot sin broder / oc hans gods oc desligest quinderne oc folcket met.

Der hand kom til bage igen aff der slag mod Redorlaamor oc kongerne met hannem / da gick kongen aff Sodoma vd mod hannem / i den marc som kallis Kongedal.

De af Chelchisedech kongen aff Salem / førde brød oc vin vd. Och hand vor den aller høyfste Guds prest / oc velsignede hannem / och sagde / Velsignit vere du Abram for den aller høyfste Gud / som besider Himmelen oc iorden / oc loffuit vere den aller høyfste Gud / som gaff dine siender i din haand. Oc Abram gaff hannem Tiende aff alle honde ting.

Da sagde kongen aff Sodoma til Abram / Giff mig folket / och beholt du godset. Men Abram sagde til kongen aff Sodoma / Jeg opløfster mine hender til HERRE / den aller høyfste Gud / som besider Himmelen oc iorden / at ieg vil icke tage saa meget som en traad eller en skotueing / aff alt det gods som dig høier til / at du skal icke sige / at du haffuer gjort Abrah rig / vden det som de vngde karle haffue forerret / oc demend Iner / Escol oc a Namre / som reysde met mig / lad dem tage deris del.

Abraham star
sire. konger.

Melchise-
dech.
Ebre. 7.

XV.

Dette vor skeet / da kom HERRENS ord til Abram i en srm / oc sagde / Frøp det dig icke Abram / Jeg er din skold / oc din meget store løn. De Abrah sagde / HERRE / Hvad vilt du giffue mig / Jeg gaar hen for vden bøn / oc min huffsoget Elieser aff Damasco haffuer en søn. Oc Abram sagde fremdelis / Dig haffuer du ingen Sød giffuit / oc see / min tieneris søn skal vere min arffuing.

De see HERRENS sagde til hannem / Mand skal icke arffue dig / men de som kommer aff dit liff / hand skal vere din arffuing. Och hand besol hanem at gaa vd / oc sagde / See op til Himmelen / och tel stierne / Kant du tele dem / Och hand sagde til hannem / Saa skal din Sød bliffue / Abram trode HERRE / oc det bleff hannem regnit til retferdighed.

Och hand sagde til hannem / Jeg er HERRENS / som førde dig fra Ur aff Chaldea / at ieg vil giffue dig dette Land at beside. Da sagde Abram / HERRE HERRE / Nuor paa skal ieg der mere / at ieg skal der beside / Och hand sagde til hannem / tag en tre aar gammel ko / oc en tre aar gammel ged / oc en tre aar gammel veder / oc en turteldue / oc en vng due. De alt dette bar hand frem for hannem / oc delde der mit i thu / och lagde en del tuert offer fra den anden / men fulene delde hand icke. Oc fulene fulde paa aadslene / men Abram iegde dem der fra.

Der Solen vor nu nedgongen / falt en dyb søffn paa Abram / oc see / der kom forferdelse oc stort mæt offer hanné. Da sagde hand til Abram / der skal du vide / at din Sød skal vere fré met i it land / som icke er deris / oc der skal mand træle oc plage dem i fire hundrede aar. Men ieg vil domme der folck / som de skulle tiene. Der effter skulle de fare der fra met meget gods. Men du skal fare met fred til dine forfædre / och bliffue begraaffuen i en god allerdøm / Men de skulle komme hid igen effter fire mends alder / thi Amoriteris ondskaff er icke end nu fuldkommen. Der solen vor nu nedgongen / oc der vor mæt / See / da ryg en oen / och en gloende lue soer hen blant styckene.

Paa den dag gjorde HERRENS en Pact met Abram / oc sagde / Din Sød vil ieg giffue dette land / fra den flod i Egypten / indtil den store flod Phrat / de Keniter / Kinsiter / Kadsmoniter / Nethiter / Pherefiter / Kemperne / Amoriter / Cananiter / Bergefiter / Jebusiter.

Gene. 17.
Abraham til-
sigis en søn.
Gene. 17.
Roma. 4.
Gal. 3.
Ebre. 11.

Acto. 7.
Exo. 12.

Canaans
indbyggere.

XVI.

Sarai Abrahams hustru fødte icke / men hun haffde en Egyptisk pige / som hed Agar. Oc Sarai sagde til Abram / See / HERRENS haffuer tilluct mig / at ieg icke fandt søde / Rære / gack ind til min pige / om ieg end maa vel ste mot te opbyggis aff hede. Abram lydde Sarai røst. Saa tog Sarai Abrahams hustru den Egyptiske pige Agar / oc gaff sin mand Abram hende til hustru / der de haffde boet thi aar i det land Canaan.

Och hand gick ind til Agar / och hun vndfick. Der hun nu saa / at hun haffde vndfangit / actede hun sin hustru ringe mod sig. Da sagde Sarai til Abram / Du gør mig vnder. Jeg lagde min pige hof dig / men nu hun seer / at hun haffuer vndfonger / maa ieg vere foræret

Agar.

(Bygge)
derer / at saa
børn.
Psal. 127.
Exo. 2.
Sarai giff-
uer Abram
Agar til hustru

Nagar fly
er fra Sarai.

(Ismael)
Der er / Gud
bønhaer.

Ismael
foddis der Ab-
raham: 86. aar.

foractet for hende/ HERREN dømme mellem mig och dig. Da sagde Abram til Sarai/
See/ Din pige er i dit vold/ gør met hende som du vilt.

Der Sarai vilde sette hende til rette/ flyde hun bort fra hende. Men HERREN
Engel fant hende hos en kilde i ørken/ som er hos den kilde paa veyen til Sur/ hand sagde til
hende/ Agar Sarai pige/ hueden kommer du: Och hvor vilt du hen: Hun sagde/ Jeg flyde fra
min hustru Sarai. Och HERREN Engel sagde til hende/ Gå til bage igen til din
hustru/ oc ydmyg dig vnder hendis haand.

Och HERREN Engel sagde til hende/ Jeg vil gøre din Sæd saa mangfoldig/ oc
hand skal icke funde telis for siø mangfoldighed. HERREN Engel sagde fremdelis
til hende/ See/ Du haaffuer vndsonget/ oc skal føde en søn/ oc du skal kalde hans navn Ismael/
fordi/ at HERREN haaffuer hørt din modgong. Hand skal bliffue it vildsindit menniske/
Hans haand skal vere mod huer mand/ oc huer mands haand mod hannem/ och hand skal bo
mod alle sine brødre.

Och hun kallede HERREN navn/ som talede met hende/ Du Gud seer mig/ thi
hun sagde/ Sandelige haaffuer ieg her seet den/ som mig her efter anseer/ Der fore kallede hun
den kilde/ den Leffuendis kilde/ som mig haaffuer anseer/ huilken kilde er mellem Rades och
Bared.

Och Agar fødte Abram en søn oc Abram kallede den søn som Agar fødte hannem/ Ismael
el. Oc Abram vor seer oc firefjunds tiue aar gammel/ der Agar fødte hannem Ismael.

XVII.

Der Abram vor ni oc halffentifjunds tiue aar gammel/ obenbarede HERREN
sig for hannem/ och sagde til hannem/ Jeg er den almægtigste Gud/
vandre for mig/ oc vær from. Jeg vil gøre min Pact mellem mig oc dig/ och
formere dig gantze megir. Da falt Abram ned paa sit ansiet.

Och Gud talede fremdelis met hannem/ och sagde/ See/ Jeg er/ oc ieg
haaffuer forbundet mig met dig/ Oc du skal bliffue mange folckis fader/ Der
fore skal du icke mere hede Abram/ men Abraham skal vere dit navn/ thi Jeg
haaffuer gjort dig/ til mange folckis fader. Och ieg vil gøre dig gantze mangfoldig/ och gøre
mange folck aff dig/ oc der skulle oc saa Konger komme aff dig.

Och ieg vil oprette min Pact/ mellem mig oc dig/ oc din Sæd efter dig/ hos deris
kommere/ at der skal vere en euig Pact/ Saa at ieg vil vere din Gud/ och din Sædis efter dig.
Och ieg vil giffue dig oc din Sæd efter dig/ der land som du est fremmit vti/ som er/ der gantze
land Canaan/ til en euig eyedom/ oc ieg vil vere deris Gud.

Och Gud sagde til Abraham/ Saa holt nu min Pact/ du oc din Sæd efter dig/ hos deris
effterkommere. Dette er min Pact/ som i skulle holde melle mig oc eder/ oc din Sæd efter dig/
Alt mandkøn som er i blant eder/ skal omsteris. Och i skulle omstere forhuden paa eders kød/
der skal vere den Pactis regen/ mellem mig oc eder. I skulle omstere huert Drengbarn naat der
er otte dage gammelt hos eders effterkommere. Deslige huert hienfød tiuende eller købr och
aff alle honde fremmede/ som icke ere aff eders Sæd/ Saa skal min Pact vere i eders kød til en
euig pact. Oc huilket Drengbarn som icke bliffuer omstæret/ paa sit køds forhud/ hans siel
skal vdsletis fra hans folck/ fordi/ at hand foelod min Pact.

Och Gud sagde atter til Abraham/ din hustru Sarai/ skal du icke mere kalde Sarai/ men
Sara skal vere hedis navn/ thi ieg vil velsigne hende. Oc aff hende vil ieg giffue dig en Søn/
thi ieg vil velsigne hende/ oc der skal bliffue folck aff hende/ och konger offuer meger folck. Da
falt Abraham paa sit ansiet oc lo/ oc sagde i sit herte/ Skalde mig fjødis it barn nu ieg er hundre
de aar gammel/ oc skalde Sara føde barn nu hun er halffentifjunds tiue aar gammel?

Och Abraham sagde til Gud/ Ah morre Ismael leffue for dig. Da sagde Gud/ Ja/ Sara
din hustru skal føde dig en søn/ den skal du kalde Isaac/ Thi ieg vil oprette min euige
Pact met hannem/ oc met hans Sæd efter hannem. Der til met haaffuer ieg oc hørt
dig om Ismael/ See/ Jeg haaffuer velsignet hannem/ oc ieg vil formere hannem/ oc gøre han-
nem meger mangfoldig/ Hand skal affle tolf søster/ oc ieg vil gøre hannem til it mectigt folck.
Men min Pact vil ieg gøre met Isaac/ som Sara skal føde dig/ paa denne tid i det andie
aar/ Saa lod hand aff at tale met hannem/ oc Gud foer op fra Abraham.

Saa tog Abraham sin søn Ismael/ och alle de tienere som vore fødte i hans hross/
och alle som vore købte/ och alle andie som vore aff mandkøn i hans hross/ oc omstær forhuden
paa deris kød/ lige den samme dag/ som Gud haaffde sagt hannem. Oc Abraham vor ni och
halffentis

Abraham.
Roma. 4.

Luc. 2.
Omsterel
se.
Act. 7.

Sara.
Gene. 18. 21.

Isaac.
Ismael.

Rom. 9.

halffemtefinds tiue aar gammil / der hand omfar forhuden i sit fødd. Men Ismael vor trettan aar gammil / der hans føds forhud bleff omfkaar. Lige paa en dag bleffue de alle omfkaarne / Abraham / hans søn Ismael / oc alt mandføn som vor i hans hviß / hiemfødde oc føbre aff fremmede / de bleffue alle omfkaarne mer hannem.

XVIII.

CHERRER obenbarede sig for hannem i Amre lund / som hand sad i sit pauluns dør / der dag vor hedeft. De der had opløfte sine øyen / oc saa / da skode der tre vñd for hannem. De der hand saa dem / løb hand mod dem / fra sit pauluns dør / oc bødde sig mid til iorden / och sagde / HERRER / Daffuer ieg fundet naade for dine øyen / da gack icke omring din tienere / mand skal hente eder noget vand at rø eders føder / oc huiler eder vnder der Tre. Jeg vil hente eder en mundfuld brød / at i kunde verquege eders hierte / siden skullee gaa lenger frem / thi der fore ere i komne hid til eders tienere. De sagde / Gør som du haffuer sagd.

Ebre. 13.

Abraham skyndede sig i pauluner til Sara / oc sagde / Skynde dig oc deyne tre maader huer de mel / etc / oc bage fager. Oc hand løb til feet / oc hente en god fed kalff / oc fick sin dreng / hand skyndede sig oc reddede hannem til / Oc hand bar frem singr oc milck / och aff kalffuen som hand haffde tilred / oc sette for dem / oc hand traadde frem vnder træer / oc de ode.

Matth. 13.

Da sagde de til hannem / Hvor er din hustru Sara / Hand suarede / der inde i pauluner. Da sagde hand / Jeg vil komme til dig igen / saa viß som ieg leffuer / See / da skal Sara din hustru haffue en søn. Oc Sara hørde det / bag døren i pauluner. Och Abraham oc Sara vore baade gamle / oc vel ved alder / Saa at der gick icke mere Sara effter quindens sed. Der fore lo hun ved sig self / oc sagde / Skulde ieg end nu lade mig løste men ieg er gammil / oc min Derr er oc gammil.

1. Pet. 3.

Da sagde HERRER til Abraham / Huilec Sara der at / oc siger / mome der vere sanden / ath ieg skal end nu føde / men ieg er saa gammil / Skulde der naaget vere HERRER vnueligt / Jeg vil komme til dig igen paa denne tid om ieg leffuer / Da skal Sara haffue en søn. Da sagde Sara / Jey / Jeg lo icke / thi hun befrøctede sig / Men hand sagde / der er icke saa / du løst.

4. Reg. 4.

Roma. 9.

Saa skode vñdene op der fra oc vende dem mod Sodoma / oc Abraham gick mer dem ath led sage dem / Da sagde HERRER / Huiledis fand ieg dñlie for Abraham / der ieg vil gøre / effter di ath hand skal bliffue til et stort mangfoldigt folck / oc alle folck paa iorden skullee velsignis i hannem. Thi ieg ved ath hand skal biude sine børn / oc sit hviß effter sig / ath de skullee beuare HERRER S vey / och gøre der som vær oc got er / at HERRER skal lade det komme offuer Abraham / som hand haffuer loffuet hannem.

De HERRER sagde / Der er et rob aff Sodoma oc Gomorra kommer til mig / der er stort / oc deris synder ere meger suare. Der fore vil ieg fare ned / oc see / om de haffue gjort alt effter det strig / som er kommet for mig / eller om der er icke saa / at ieg maa der vide. De vñdene vende deris ansiet der fra / oc ginge til Sodoma.

Ezech. 16.

Men Abraham bleff standendis for HERRER / oc traadde frem til hannem / oc sagde / Vilt du da ødelegge den retferdige mer den vguðelige / Der motte end vere halffrediesinds tiue retferdige i staden / vilt du da ødelegge dem / oc ey spare den sted for de halffrediesinds tiue retferdige i staden / om de kunde vere der vdi / Der vere longt fra dig / at du skulde der gøre / oc ihuel sla den retferdige mer den vguðelige / ath den retferdige skulde vere lige ved den vguðelige / der vere longt fra dig / du som est al verdens Dommere / Du dømmet ingelunde saa. Da sagde HERRER / Finder ieg halffrediesinds tiue retferdige i Sodoma stad / da vil ieg for deris skyld forlade den ganste sted.

Abraham suarede oc sagde / Ah / see / Jeg haffuer døffet mig til at tale mer HERRER / alligeuel at ieg er Jord oc Aske / der kunde end maa vel ste vere fem minde / end halff trediesinds tiue retferdige der vdi / vilde dw da ødelegge all staden for de fem skyld / Hand sagde / finder ieg fem oc fyrctiue der vdi / da vil ieg icke ødelegge dem. Oc hand taledede fremdelis mer hannem / oc sagde / mand kunde end maa velste finde fyrctiue der inde / Men hand suarede / ieg vil inted gøre dem / for fyrctiue skyld.

Da sagde Abraham / bliff icke vred HERRER / at ieg end nu taler mere / man kunde end maa velste finde tredie der inde. Hand suarede / finder ieg der tredie / da vil ieg inted gøre dem. Oc hand sagde / Ah / see / ieg haffuer taget mig saare at tale mer HERRER / End om

B

mand

mand kunde finde maa velste riue der inde / Mand suarede / Jeg vil icke forderffue dem for de riue skyld. Och hand sagde / Ah HERR E bliff icke vred / at ieg end nu aleniste en gong taler / Daaske mand kunde end finde thi der inde. Och hand suarede / Jeg vil icke forderffue dem for de thi skyld.

Och HERR E gick bort / der hand haffde vdrælet met Abraham / saa vende oc Abraham om igen til sin sted.

XIX.

Ebre. 11.

Affstænen kommede tho Engle til Sodoma. Men Lot sad i Sodome port / der hand saa dem / da stod hand op mod dem / oc høyde sit ansigt ned til iorden / oc sagde / See / HERR E / Kommer dog ind mer mig i eders tieneris huff / oc bliffuer her i nat / oc lader to eders søder / saa maa i skaa aarlige op i morgen / oc gaa eders vey. De suarede / Hæ / Men wi ville bliffue paa gaden inat. Da ngdde hand dem hært der til / oc de ginge ind til hānem / oc kommet hans huff.

Och hand gjorde dem it Gesebud / oc bagede wsfurede kager / oc de ode.

Men for end de lagde dem / da komme folket aff Sodome si ad / vng oc gammel / der ganske folk aff alle højner / oc bespente huser. Och vdestede Lot / oc sagde til hannem / Nuore de end / som komme ind til dig i denne nat. Led dem vd til off / at wi mue bekende dem.

Saa gick Lot vden døren til dem / oc lucte dørentil effter sig / oc sagde. Ah kære brodre gørrer icke saadant ont. See / ieg haffuer tho døtter / som icke end nu haffue bekent mand / ieg vil lede dem vd til eder / gørrer mer dem / huad edert løfter / aleniste gørrer disse. Men inred / thi der saare ere de indgongne at skule dem vnder mit tag. De sagde / da kom dw hid / oc de sagde yders mere / Dw est den eniste fremmet her / oc dw vilt regere / vel / wi ville plaffue dig mere end dem.

2. Pet. 2.

Saa trengde de hært ind paa den mand Lot / oc som de løbe til / och vilde bryde døren op / rætte. Men de vde / oc roge Lot ind i huser til dem / oc lucte døren til. Oc de mend som vaare for døren / bleffue slagne mer blindhed / baade sinæ oc store / ind til de bleffue rætte / och kunde icke finde døren.

Da sagde de Men til Lot / Haffuer dw end nu her nogen sted nogen suoger / sønner eller døtter / eller nogē som dig hør til i staden / da lad dem gaa aff denne sted / Thi wi skule forderffue ue denne sted / fordi at der iss rob er stor for HERR E / Mand sende off hid at forderffue dem. Saa gick Lot hen oc talde met sine suoger / som skulde hafft hans døtter / oc sagde / Staar op oc gaar aff denne Sted / thi HERR E vil forderffue denne Stad / men der vaar dem spaattelig.

Der der begynte ath dagis / da bade Englene Lot skynde sig / och sagde / Stat op / tag din hustru oc dine tho døtter / som ere til stede / at dw icke oc forfaris i denne Stads synder. Der han edffuede / da roge Men de hannem / och hans hustru / och hans tho døtter ved haanden / thi HERR E vilde spare hannem / oc ledde hannem vd oc loed hannem vden for staden.

Der hand haffde nu led hannem vd / da sagde hand / Fri din Siæl / oc see dig icke til bage / oc bliff icke i al denne egn / fri dig paa Bierget / at dw icke forfaris. Da sagde Lot til dem / Ah ny HERR E / See / effter di din tiener haffuer funder naade for dine øyen / dw vilde da la de din vstundhed bliffue stor / som dw haffuer beuist mig / ath dw vilde lade mig leffue / Jeg kand icke fri mig paa Bierget / mig maatte komme noget ont til / ath ieg døde. See / der er en Stad / hært hof / den kunde ieg sty til / och er liden / der vil ieg fri mig / Han er dog liden / at ieg kand der bliffue ved lifuit.

Da sagde hand til hannem / See / Jeg haffuer oc seet til dig i dette stycke / at ieg vil icke forderffue den stad / som dw haffuer taler om. Skynde dig did oc redde dig selff der / thi ieg kand inred gørrer / for du kommer der ind / der aff kallis den stad / Soar. De Solen vor opgongen offuer iorden / der Lot kom ind i Soar.

Soar det er liden.

Saa lod HERR E regne suogel oc ald fra HERR E aff himmelen / offuer Sodoma oc Gomorra / oc ødelagde de Steder / den gantste egn / oc alle indbyggeme i stederne / oc huad som vor vøget paa landet.

Luc. 17.

2. Pet. 2.

Da saa hans hustru sig til bage / oc bleff omuent til en Salt støtte.

Lots hustru bliffuer til en salt signe.

Abraham skyndede sig aarle op om morgenen hen til den sted / som hand haffde for stonde paa for HERR E / oc vende sit ansigt til Sodoma oc Gomorra / oc til al egnen der i landet / oc saa sig om / oc see / da opgick der en røg aff landet / som røg aff en oen. Thi der Gud forderffuede de Steder i den egn / da tenckte hand paa Abraham / oc lod lede Lot aff de steder som hand ødelagde / der Lot bode vdi.

Oc Lot

De Lot for aff Soar oc bleff paa Bierget met baade sine døtter/ thi hand seecrede at bliffue i Soar/ oc bleff saa i en Hule mer baade sine døtter. Da sagde den eldste til den yngste/ vor faas sed. Kom fordi/ lad oss giffue vor fader vin at dricke oc soffue hoss hannem/ at vi kunde opholde Sæd aff vor fader. Saa gaffue de deris fader vin at dricke samme nat. Och den eldste gick hen ind/ oc lagde sig hoss sin fader/ oc hand sofnam icke/ der hun lagde sig/ oc ey heller der hun opstod.

Om morgenen sagde den eldste til den yngste/ See/ i gaar laa ieg hoss min fader/ lad oss ocsaa i denne nat giffue hannem vin at dricke/ at du kant gaa hen ind/ oc legge dig hoss hannem/ at vi muc opholde Sæd aff vor fader. Saa gaffue de deris fader ocsaa i den nat vin at dricke. Saa gick den yngste daatter/ oc lagde sig hoss hannem/ oc hand sofnam icke der hun lagde sig/ oc ey heller der hun opstod.

Saa vndfinge baade Lots døtter aff deris fader/ och den eldste fødte en søn/ den kallede hun Noab/ aff hannem komme Noabiterne/ til denne dag. Den yngste fødte och en søn/ den kallede hun der barn Ammi/ aff hannem komme Ammonis børn ind til denne dag.

Moab.
Ben Ammi.

XX.

Abrahim drog der fra bort i landet synder paa/ oc bode mellem Radea oc Sur oc vor fremmed i Gerar/ oc sagde om sin hustru Sara/ det er min søster. Saa sende Abimelech kongen aff Gerar bud effter hende/ oc lod hente hende.

Den Gud kom om natten til Abimelech i en drøm / och sagde til hannem/ See der/ du skalt dø/ for den Quindis styld / som du haffuer taget / thi hun haffuer sin ære hosbonde. Den Abimelech haffde icke beuaret sig met hende/ hand sagde/ HERRE/ Vilt du da oc sla retferdige folk ihel: I haffuer hand ey self sagt til mig/ hun er min søster/ och hun haffuer oc sagt/ hand er min broder. Jeg giorde der i mit hiertis enfoldighed oc met wstyldige hender.

Abraham
er en fremmed
mand i Gerar.
Abimelech

De Gud sagde til hannem i drømmen/ Jeg ved at du giorde det aff it enfoldigt hierte / der for haffuer ieg oc beuaret dig/ at du skulde icke synde mod mig/ oc ieg icke tilfædde/ at du skulde egre hende. Saa faa nu vanden sin hustru igen/ thi hand er en Prophete/ oc lad hannem bede for dig/ saa skalt du leffue. Den saar du hannem icke hende igen/ da vid / at du skalt visselig dø/ oc alt det dig høi til.

Psalm. 105.

Da stod Abimelech aale op om morgenen/ oc kallede alle sine suenne til sammen / oc sagde dem alle disse ord for deris øen/ oc folket fryctede saare. De Abimelech kallede Abraham/ och sagde til hannem/ Hui haffuer du gjort oss dette: Nuad haffuer ieg synder mod dig/ at du vilde seer saa for en synd paa mig oc mit rige: du haffuer icke gjort mod mig som dig burde. Och Abimelech sagde ydermere til Abraham/ Nuad haffuer du seet/ at du der giorde:

Abraham suarede/ Jeg tenckte / maa vel see at her er ingen Guds fryct paa denne Sted/ oc de sla mig ihel for min hustruis styld.

Nun er dog i sandhed min søster/ thi hun er min faders daatter/ me icke min moders daatter/ oc hun er bleffuen min hustru. Den den tid Gud bad mig vandre aff min faders huss/ sagde ieg til hende/ Beuiff den barmhiertighed mod mig/ at du vilt sige om mig/ huor vi komme/ at ieg er din broder.

Gene. 12.

Saa tog Abimelech saar oc øyen / dreng oc tiensfe piger oc gaff Abraham dem och sick hannem Sara sin hustru igen/ oc sagde/ See/ mit land staar dig aabet saare/ du maat bo her/ oc dig best rectis. De hand sagde til Sara/ See/ ieg haffuer giffuit din broder retsinde sølf penge/ See / det skal vere it skul for dine øyen/ for alle dem som ere hoss dig/ och alle vegne/ och der vaar hendis straff.

Saa bad Abraham til Gud/ da helbrede Gud Abimelech och hans hustru och hans tiensfe piger/ at de fødte børn / thi HERRE/ I haffde søt tilluct huer moders luff i Abimelechs huss/ for Sara Abrahams hustruis styld.

XXI.

ACHERRE/ I besögte Saram / som hand haffde loffuer/ oc fuldkommen de der som hand haffde tilfagt hende. De Sara vndfick / oc fødte Abraham en søn i sin alderdom/ paa den tid / som Gud haffde sagt hannem. De Abraham kallede sin søn/ som hannem vaar fød/ Isaac/ huilken Sara fødte hannem/ oc

Ebre. 11.
Isaac fød.
Gene. 18.
Matth. 1

omstak

Abraham.

Genesis.

omskar hannem den ottende dag / som Gud haffde befaleet hannem. Abraham vor hundrede aar gammil / der hans søn Isaac bleff hannem fød.

Da sagde Sara / Gud haffuer gjort mig en lader / thi alle som der høre / skulle lee at mig. Och hun sagde ydermere / Duo torde sige om Abraham / at Sara gaff barn at di / oc haffde fød hannem en søn i sin alderdom : Oc barnet voyte op oc bleff affuant / oc Abraham gjorde it stort gesebud den dag / Isaac bleff affuant.

Ismael en
spaantere.
Gal. 4.

Oc Sara saa den Egyptiske Agars søn / som hun haffde fød Abraham / at hand vor en be-
spaantere / da sagde hun til Abraham / Driff denne tienste quinde vd mer sin søn / thi hendis søn skal icke arffue mer min søn Isaac. Der ord behagde Abraham saare ilde / for sin søns skyld.
Och Gud sagde til hannem / Tag der icke til misfyrte om drengen oc tienste quinden / Gør alt der Sara sagde dig. Thi vdi Isaac skal Sæden kaldis dig. Jeg vil oc gøre tienste quinden søn til folk / thi hand er din Sæd.

Rom. 9.
Gene. 16.

Da stod Abraham aarle op om morgenen / oc tog bød oc en flaske vand / oc lagde Agar der paa sin skuldre / oc drengen mer / oc lod hende vd. Da drog hun hen / och gick vild i ørken hof Bersaba. Der vander vor nu drucker aff flasken / Kaste hun barnet bort vnder it træ / oc gick hen oc sette sig tuert offuer / it armbøstet skud longer der fra / thi hun sagde / Jeg gider icke seer paa at barnet dør. Saa sette hun sig tuert offuer fra barnet / oc opløffte sin røst oc græd.

Da bønhørde Gud drengens røst / oc Guds engel robte aff Himmelen til Agar / oc sagde til hende / Nuad stader dig Agar : Kædis inted / thi Gud bønhørde drengens røst / der som hand ligger. Staa op / tag drengen oc led hannem ved din haand / thi ieg vil gøre hannem til it stort folk. Oc Gud oplod hendis øyen / at hun saa en kilde / Saa gick hun did / oc fyldte sin flaske mer vand / oc gaff drengen at drucke. Oc Gud vor mer drengen / han voyte op oc bode i ørken en / oc bleff en god stykke / oc bode i den ørken Pharan. Oc hans moder tog hannem en husfru aff Egypti land.

Gene. 26.

Forbund
mellem Abimelech oc Abraham.

Paa den tid taledes Abimelech oc Phichol hans Strids hofsuizmand til Abraham / och sagde / Gud er mer dig it alt der du gør / thi suer mig nu ved Gud / at du vilt icke beuise mig / mine børn / eller mine børnebørn nogen vortorff / Alder at du vilt gøre Samhiertighed mod mig oc mit land / i huilket du est fremmet / lige som ieg gjorde mer dig. Da sagde Abraham / Jeg vil suere.

Oc Abraham straffede Abimelech for den Brønd / som Abimelechs tienere bort roge mer vold / da suarede Abimelech / Jeg viste icke huo der gjorde / du haffuer icke heller sagt mig det / ieg haffuer ey heller hørt det / for end i dag.

Da tog Abraham saar oc fe / oc gaff Abimelech dem / oc de gjorde it Forbund til hobe / oc Abraham sticte de siro lam synderlige vdi aff til en side. Da sagde Abimelech til Abraham / Nuad skulle de siro lam som du sette besynderlige der hen : Dan suarede / du skal tage siro lam aff mit haand / och de skulle vere mig til it vidnesbyrd / at ieg haffuer graffuer denne Brønd. Der saare kaldis samme Sted Bersaba / thi de before dem baade der mer huer andre / och saa gjorde de det forbund i Bersaba.

Bersaba
Kaldis suere
brønd / eller siro
kilde.

Da stod Abimelech op oc Phichol / hans Strids hofsuizmand / oc droge ind igen i Philisternis land. Oc Abraham plantede træ i Bersaba / och predictede der om HERRENS den euige Guds Naamn / oc hand vor fremmet i Philisternis land it long tid.

XXII.

Judit. 8.
Ebre. 11.
Monia det
er Guds fryd.

Er dette vor steet / fristede Gud Abraham / oc sagde til hannem / Abraham / hand suarede / her er ieg. Och hand sagde / Tag din eneste søn Isaac / som du haffuer fær / oc gack bort i der land i Noria / oc offte hannem der til it Brends opffer paa it Bierg / som ieg vil vise dig.

Saa stod Abraham aarle op om morgenen / oc salede sin asen / och tog tho aff sine drenge mer sig / oc sin søn Isaac / och flacte veden til brenofferet / oc redde sig til / och gick hen til den sted / som Gud haffde sagt hannem om.
Paa den tredie dag opløffte Abraham sine øyen / oc saa steden longt borte / da sagde hand til sine drenge / Bliffue i her mer asenen / Jeg oc drengen ville gaa did bort / oc naar vi haffue råbedet / da ville vi komme til eder igen.

Oc Abraham tog veden til brenofferet / och lagde paa sin søn Isaac / men hand tog uden oc suerdet i sin haand / oc de ginge baade til sammen. Da sagde Isaac til sin fader Abraham / Bære fader / Abraham suarede / Der er ieg min søn. Och hand sagde / Se / her er ild oc ved / men huor er

huor er faaret til brendofferet: Abraham suarede/ *Min søn/ Gud skal forsee sig it faar til brend-*
offeret. Saa ginge de baade hen tilfammen.

De der de komme til den sted/ som Gud visde hannem / da bygde Abraham der it Altere/ *Ebre. 12.*
oc lagde veden der paa / och bant sin søn Isaac oc lagde hannem paa Alteret offuen paa veden/
oc racte sin haand vd/ oc greb sueret/ at hand vilde slætte sin søn.

Da robte *HERRE* Engil aff himmelen/ til hannem/ oc sagde/ Abraham/ Ab-
raham/ Hand suarede/ Her er ieg. Hand sagde/ Læg ick din haand paa drengen/ och gør han-
nem intred/ thi ieg ved nu/ at du sedder Gud / och haffuer ick spædt din eniste søn/ for min
skyld. Da opløffte Abraham sine øyen / oc saa en Væder henge ved hornene/ bag sig i busken/
saa gick hand bort oc tog væderen/ oc offrede hannem til brendoffer i sin søns sted. Saa falledes
Abraham den sted/ *HERRE* seer/ der faar siges mand end nu i dag/ Paa det bierg/ som
HERRE seer.

De Guds Engil robte end en gong aff himmelen til Abraham/ oc sagde/ Jeg haffuer for- *Ebre. 6.*
ret ved mig self/ siger *HERRE* / Effredi at du dette gjorde/ och ick sparde din eniste
søn/ at ieg vil velsigne dig och mangfoldig gøre din seed/ lige som Strimeene paa himme-
len/ oc som Sanden paa haffens bredde/ oc din seed skal beside sine fienders porte/ De vdi
din seed skulle alle folk paa iorden velsignis/ Fordi at du lydte min røst. Saa gick Ab-
raham til bage igen til sine drenge/ oc de gjorde dem rede/ oc fore til sammen til Bersaba/ oc bo-
de der.

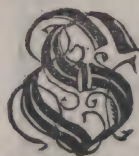
Der dette vor/ stæet begaff det sig / at det bleff sagt til Abraham / See/ *Min* haffuer och
føder din broder/ *Isa* hor børn/ som er/ *Is* den første fødte/ oc *Is* hans broder/ och *Remuel* aff
huilken Syrer komme/ oc *Chesed*/ oc *Isa*/ oc *Pildas*/ oc *Jedlaph*/ oc *Bathuel*. *Min* bathuel
affledes *Rebecka*. Disse otte fødte *Min* *Isa* *Isa* Abraham broder. Och hans medhustru som
hed *Rechuma* fødte oc saa/ som vor/ *Thaba*/ *Gaham*/ *Thahas* oc *Maacha*.

B in *Saraleffues*

Isa hor
stæet.

Rebecka.

Sare alder
127. aar.
Gene. 10.

Alra leffuede ihundrede oc fire octiue aar / oc døde i en hoffuit stad som hed
Hebron i der land Canaan. Da kom Abraham / at klage oc begræde hende.
Siden stod hand op fra hendielig / oc raledet mer Dets børn / oc sagde /
Jeg er en fremmet Mand oc dog en indbyggere hofsted / Giffuer mig en
Eydrom til en begraffuelse her hofsted / at ieg kand begraffue min døde vdi /
som her ligger for mig. Da suarede Dets børn Abraham / och sagde til han-
nem / Hør oss / kære Herre / Der est en Guds Føiste her i blant oss / begraff
din døde i vaare ærligste graffuer / Ingen aff oss skal formene dig sin graff / at dw ey maat iorde
din døde der vdi.

Ephron.

Da stod Abraham op oc neyde sig for Folket i landet / som vor for Dets børn / oc raledet mer
dem / oc sagde / Er der eders vilie / at ieg maat her begraffue min døde / som her ligger for mig /
da hører mig / oc beder for mig til Ephron Soars søn / at hand vil vnde mig sin dubbelde Hu-
le / som er i endepaa hans ager / han vnder mig hede for penninge / saa meget som hun er verd /
blant eder til en begraffuelse i eydom / Thi Ephron bode der blant Dets børn.

Da suarede Ephron Herre Abraham / saa at Dets børn hørde der paa / for alle dem som
ginge vdi oc ind / at hans stads port / oc sagde / Her / min Herre / Den hør mig / Jeg stæcker dig
den Ager / oc Hulen der vdi til mer / oc offuer giffuer dig hannem for mit Folkis børns øyen / til
at begraffue din døde.

Sekel vor
en vort / som voer
en oit guld.

Act. 7.

Da neyede Abraham sig for Folket i landet / oc raledet mer Ephron / saa at Folket i landet
hørde der paa / oc sagde / Vilt dw vnde mig ageren / da beder ieg dig / at dw vilt tage penninge
for hannem / saa vil ieg iorde mine døde der vdi. Da suarede Ephron Abraham och sagde til
hannem / Min Herre / hør mig dog / Den iord er fire hundrede sekel sølf verd / men huad er der
mellem mig oc dig / Begraff ekon din døde.

Abraham lydde Ephron at / oc verde hannem de penninge til / som hand sagde / der hørde
Dets børn paa / som vaare / fire hundrede sekel sølf / gulle och gengie i øb. Saa bleff Ephrons
ager / ihuilen den dubbelde Hule er / tuert offuer fra A Namre / Abraham stadsfest til Eydom /
mer Hulen der vdi. Oc mer alle tre der reit omkring paa ageren / at Dets børn saa der paa / och
alle som ginge vdi oc ind aff hans stads port.

Sara be-
graffuelse.

Saa begroff Abraham sin hustru Sara i den dubbelde Hule paa ageren / tuert offuer fra
A Namre / der er Hebron / i der land Canaan. Saa bleff ageren oc Hulen der vdi stadsfest aff Dets
børn Abraham til en æffue begraffuelse.

XXIII.

Abraham
sender sin eldste
søn vdi / at bey-
le for hans søn.

Abraham vor gammil och vel ved alder / och HERRE 17. haffde velsigned
hannem i alle maade. Och hand sagde til sin eldste suend i sit huff / som saare stod
alt hans gods / Læg din haand vnder min lend / oc suer mig ved HERRE 17.
himmelens oc iordens Gud / at dw skal icke tage min søn nogen aff de Canani-
ters døtter til hustru / blant huilke ieg bor / Den dw skal fare bort i mit Federne
land / oc til min slæet / oc tage min søn Isaac der en hustru.

Gene. 12. 15.
Englene
hielp oc til etes
skaff.
Tob. 7.

Suenden sagde / huad om Quinden vil icke følge mig hid i dette land / skal ieg da føre din
søn did hen igen til der land / som dw est kommen aff? Abraham sagde til hannen / foruar dig
der saare / at dw icke fører min søn did igen. HERRE 17. himmelens Gud / som rog mig
fra min Faders huff oc fra mit Federne land / Den som raledet mer mig och for mig / oc sagde /
Dette Land vil ieg giffue din Sæd / Hand skal sende sin Engel for dig / at dw skal der tage min
søn en hustru. Men vil Quinden icke følge dig / da est dw fri for denne eed / alenist for min søn
icke der hen. Da lagde Suenden sin haand / vnder Abrahams sin herris lend / och for han-
nem der.

Abrahams
suends søn.

Saa rog Suenden thi kamele / aff sin herris kamele / oc for bort / och haffde alle honde aff
sin herris gods / mer sig / oc gjorde sig rede / oc drog til Mesopotamian til Tahors stad. Der lod
hand kamelene huile dem / vde for staden / mod affreen / hofsted / paa den tid / som quinden
folkene pleyde at gaar vdi / oc drage vand / oc sagde.

HERRE 17. min Herris Abrahams Gud / Kom i dag til mig / oc gødt Afskudhed mer
min Herre Abraham. See / Jeg staa her hofsted denne brønd / oc folkens døtter aff staden komme
hid vdi at drage vand. Naar der kommer nu en pige / til huilken ieg siger / Bødy dir kruff ned / oc
lad mig dücke / och hun siger / Dück / Jeg vil oc giffue dine kameler at dücke / at hun er den / som
dw haffuer

dw haßuer forseet til din tiener Jsaac / at i eg der paa Kand kende / at dw haßuer gioit i dis
kundhed met min Herre.

För end hand haßde vdraler / See / da kom Rebecka vd / hun vor Bathuels daatter som vor
Milca søn / oc Milca vor Iahors Abrahams broders hustru / oc bar en spåd paa sin apel / oc vor
en meger derlig pige i sit ansiet / oc end nu en Jomfrew / oc inge mand haßde bekent hende / hun
gick hen ned til brönden oc fylte sin spand / oc gick op i ge. Da løb Abrahams suend imod hede /
oc sagde / Lad mig dricke lit vand aff din spand. Hun sagde / Drick min Herre / oc stray tog hun
spanden ned paa sin haand / oc gaff hannem at dricke / der hun haßde giffuit hannem at dricke /
da sagde hun / Jeg vil oc drage vand til dine kameler til de haßue alle drucker / oc hun stryndede
sig och lod aff spanden i truet / och løb atter hen til brönden / oc drog op / oc vandede alle hans
kameler.

¶ Anden vndiede paa hende / och tagde dog stille / indtil hand fick at vide / om HERR
HERR haßde lader hans reyse løckis eller ey / der hans kameler haßde alle drucker / tog hand it
gyldene Span / som verde en halff sekel / oc sette tho armringe paa hendis hæder / som verde thi
sekel guld / oc sagde / Din daatter / hueni høi dw til : Sig mig det / monne der vere rum i din fa-
ders huff at herbere oss i nat : Hun swarede / Jeg er Bathuels Iahors søns daatter / som Mil-
ca fødte hannem / oc hun sagde ydermere til hannem / wi haßue oc straa oc foder nock / oc got
rum til at herbere eder.

Da neyde manden sig oc tilbad HERR HERR / oc sagde / Loffuit vere HERR HERR
min herris Abrahams Gud / som icke haßuer forlader sin iustundhed oc sandhed mod min
Herre / thi HERR HERR haßuer ført mig den rette vey hio til min Herris broders huff. Och
pigen løb hien oc sagde alt der i sin moders huff.

¶ Oc Rebecka haßde en broder som hed Laban / oc Laban løb vd til manden hioß brönden.
Oc der hand saa spannet oc ringene paa sin søsters hender / och høide Rebecka sin søsters ord / at
hun sagde / Saa oc saa haßuer manden sagt / oc hand kom til manden / och sec / hand siød hioß
brönden met sine kameler. Oc sagde / Kom hid ind dw velsignede aff HERR HERR / Hui staa-
er dw her vde : Jeg haßuer beredt huset / oc schicket rum til dine kameler. Saa ledde hand man-
den i huset oc lassede aff kamelene / oc gaff dem straa oc foder / oc vand til at tho hans foder / och
hans folckes / som komme met hannem / oc sette mad for hannem.

¶ Men hand sagde / Jeg vil icke æde før i eg haßuer verffuit mit ærende. De swarede / Sig
til / Hand sagde / Jeg er Abrahams suend / oc HERR HERR haßuer velsignet min Herre rig-
lige / at hand er veldig / oc haßuer giffuit hannem saar oc øyen / solff oc guld / suenne oc piger /
kameler oc asne / der til haßuer Sara min Herris hustru fød min Herre en søn i sin alderdom /
den haßuer hand giffuit alt der hand haßuer.

¶ Oc min Herre haßuer taget en eed aff mig / oc sagt / Dw skal icke tage min søn nogen
hustru aff disse Cananeers døtter i der land i eg bor. Men far hen til min faders huff til min
flæet / tag min søn der en hustru. Men i eg sagde til min Herre / Du ad / om Quinden vil icke føl-
ge mig : Der til swarede hand / HERR HERR for huen i eg vandrer / skal sende sin Engil met
dig / oc giffue dig en løcksalig reyse / at dw skal tage min søn en hustru / aff min flæet oc aff min
faders huff / saa skal dw vere quit for min eed / naar dw kommer til min flæet / ville de icke giff-
ue dig / saa est dw min eed quit.

Saa kom i eg i dag til brönden / och sagde / HERR min Herris Abrahams Gud /
haßuer dw giffuit mig naade paa denne reyse / som i eg haßuer vandit / See / da staa i eg hee
hioß denne brönd / naar her kommer nu en Jomfrew vd at drage vand / och i eg siger til hende /
Giff mig noget vand at dricke aff din spand / oc hun siger / Drick dw / Jeg vil oc drage vand op
til dine kameler / at hun skal vere den Quinde / som HERR HERR haßuer forseet til min Her-
ris søn.

För end i eg haßde vdraler disse ord i mit herte / See / da kom Rebecka hid vd met en
spand paa sin apel / oc gick hen ned til brönden / oc drog vand op / da sagde i eg til hende / Giff
mig at dricke. Saa tog hun stray spanden aff sin apel / oc sagde / Drick / Jeg vil och giffue dine
kameler at dricke / oc i eg drack / saa gaff hun oc kamelene at dricke.

Jeg spurde hende at / och sagde / Hues daatter est dw : Hun swarede / Jeg er Bathuels
daatter / som er Iahors søn / den Milca fødte hannem. Saa hengde i eg it Span paa hendis
ansiet / oc armringe paa hendis hender. Oc i eg neyde oc tilbad HERR HERR / och loffuede
HERR HERR min Herris Abrahams Gud / som førde mig hid den rette vey / at i eg skulde
saa min Herris broders daatter til hans søn.

¶ Ee i nu de / som ville beuise venstæff oc trostæff imod min Herre / saa siger mig det / ville i
icke / saa siger mig oc det / at i eg maa vende mig enten til den høyre eller venstæf side.

Da swarede Laban oc Bathuel / och sagde / Denne handel kommer aff HERR HERR /
B uij der saare

Rebecka.
Bathuels
daatter.
Gene. 22.

Abrahams
suend tæcker
Gud.

Laban Re-
becka broder.

Gene. 22.

der saare kunde wi intet tale mod dig/huercken ont eller got / See/der er Rebecka for dig/tag hende oc vandre hen / ath hun bliffuer din Herris søns hustru / som HERREN haffuer sagt.

Der Abrahams Suend hørde disse ord / neyde hand tied til iorden for HERREN / Saa tog hand sølff/guld/klendyre oc klæder vd/oc gaff Rebecka/ men hendis broder oc moder gaff hand vrrer. Saa od hand oc drack / oc de mend som vore met hannem/och bleffue der om natten.

Om morgenen stod hand op/oc sagde/Lader mig fare hiem til min Herre. Da sagde hendis broder och moder / Lad dog pigen bliffue her hof off en dag eller thi / siden maat du fare. Hand sagde til dem / Tøffuer mig ick / thi HERREN haffuer giffuet mig en løck salig reyse/ Lader mig fare hiem til min Herre.

De suarede/Lader oss fælle pigen / och sporie / huad hun self siger der til. Saa kallede de Rebecka for dem/oc sagde til hende/Vilt du fare hen met denne mand : Hun suarede/ Ja / ieg vil fare met hannem. Saa lode de Rebecka deris søster och hendis faaster moder fare met Abrahams Suend/oc mer hans folk. Oc de velsignede Rebecka/oc sagde til hende / Du est vor søster/bliff til mange tusinde maal tusinde/ oc din Sød skal beside sine fiendis porte. Saa stod Rebecka op met sine piger och sette sig paa kamele / och fore met manden, Saa annammede Suenden Rebecka oc foer bort.

Den Isaac kom fra den brønd/som kallis Leffuendis oc Seendis brønd / thi hand bode synder i landet/och hand vor vd gongen mod affteinen paa marcken at gøre sin bøn. Oc hand oploffe sine øyen oc saa kamele komme. Oc Rebecka lotte sine øyen op/och saa Isaac/da sieg hun ned aff kamelen/oc sagde til Suenden/Huo er den mand/ som kommer mod oss paa marcken : Suenden sagde/ Der er min Herre/ Saa tog hun sin kaabe oc skulte sig. Oc Suenden fortalte Isaac al sagen som hand haffde bestiller. Saa ledde Isaac hende i sin moders Sare bolig/ oc tog hende til hustru/ oc haffde hende fær/ oc saa bleff Isaac resten effter sin moders død.

XXV.

Abrahams
børn ved Betu-
ra.
1. Para. 1.

Abraham tog sig en hustru igen/som hed Retura/ hun fødte hannem Simron oc Jafsan/a Dedan/oc a Idian/ Jeshaf oc Suah. Oc Jafsan affiede Saba oc Dedan. Den Dedans børn vore Assurim / Larusim oc Leummim. Och a Idians børn vaare/ Ephra/ Ephra/ Danock/ Abida/ oc Eldaa. Disse ere alle Reture børn.

Och Abraham gaff Isaac alt sit gods / Den de andre børn / som hand haffde met sine a Nerhustruer / gaff hand Stenck / oc lod dem fare hen mod Østerland fra sin søn Isaac/ den stund hand leffuede.

Abra-
hams alder.

Denne er Abrahams alder/ som hand leffde/ hundrede fem och halffierdsins tiue aar/ Saa bleff hand siug oc døde i en rolig alder/ der han vor gammil oc met aff dette liff / oc bleff samlet til sit folk. Oc hans sønner Isaac oc Jsmael / torde de hannen i de dubbeldte Hule paa Ephrons/ Johans Nerhustris søns ager/ som ligger tuet offuer fra a Namree / huilken Abraham købte aff Hetsu børn/ Der bleff Abraham torde hof Sara sin hustru.

Gene. 16.

Oc effter Abrahams død velsignede Gud Isaac hans søn/ oc Isaac bode hof den leffuendis oc seendis kilde.

Jsmuels
seet.

Denne er Jsmuels Abrahams søns seet/ som Sare pige Nagar/ aff Egypten fødte han hem/ oc disse ere hans børns naffn / som deris seetter ere neffinde effter. Nebatoch vor Jsmuels første fødte søn/ siden Bedar/ Abbeel/ a Ribsam/ a Usina/ Duma/ a Nasa/ Nadar/ Thema/ Jetur/ a Iaphis/ oc Bedma. Disse ere Jsmuels børn met deris naffn vdi deris byer oc stæder / rolff søster offuer deris folk. Oc denne er Jsmuels alder/ hundrede och søtten oc tiue aar / saa bleff hand siug/ oc døde/ oc bleff samlet til sit folk/ och de bode fra Heula / och ind til Sur hen mod Egypten/ som mand far til Assyrien/ Hand falt for alle hans brødre.

Jsmuels
alder 137. aar.

Isaacs
seet.
1. Para. 1.

Denne er Isaacs Abrahams søns seet / Abraham affiede Isaac/ oc Isaac vor fyrre tiue aar gammil/ der hand tog Rebecka Bathuels Syrrers daatter aff a Mesopotamia/ Labans søster til hustru.

Oc Isaac bad HERREN for sin hustru / thi hun vor wstruck sommelig / oc HERREN hørde hans bøn/ oc Rebecka hans hustru vndfick / oc børnene stöts til hobe i hendis liff. Da sagde hun / Den der skulde saa gaa mig / hui haffuer ieg da vndfongit Saa gick hun bort at sporie HERREN der om. Oc HERREN sagde til hende/ Tuende folk er i dit liff / oc to haande folk skule stiles aff dit liff / oc der ene folk skal haffue offuerhaand offuer det ander /

ander/De den største skal tiene den minste.

Der nu tiden kom/ar hun skulde føde/See/da vaare der tvillinge i hendis liff. Den første som kom frem/hand vor rødlydet/oc altsammē laaen som it skind/oc de kallede hannem Esau. Saa kom hans broder strax frem/oc holt om Esau hæl mer sin haand/och de kallede hannem Jacob. Tysins tiue aar gammil vor Isaac der de bleffue fødte. Der drengene bleffue nu store/da bleff Esau en Jeger oc Algermand/men Jacob vor en from mand/oc bode i paulunet. Och Isaac haffde Esau hæl/och od gerne aff hans Jact/men Rebecka haffde Jacob hæl.

De Jacob haffde til red en ræt/saa kom Esau aff marcken/oc vor ræt/oc sagde til Jacob/Lad mig smage den røde ræt/thi ieg er ræt/der aff kaldis hand EDOM. Da sagde Jacob/Sel mig i dag din første fødsel/Esau suarede/See/ieg maa dog dø/hvad kan ieg gøre mer den første fødsel: Da sagde Jacob/saa suer mig i dag/oc hand for hannem/oc saa solde hand Jacob sin første fødsel. Da gaff Jacob hannem brød oc den ræt som hand haffde red aff gryn/De hand od oc drack/oc stod op oc gief bort/Saa forarede Esau sin første fødsel.

Mal. 1.
Roma. 9.

Esau.
Jacob.

Esau seler
sin første fødsel
rettigbed.
Edom kald
dis rødtæg.
Ebre. 12.

XXVI.

Et kom atter en Dyr Tid i Landet/offuer den som før vor i Abrahams tid. Saa drog Isaac til Abimelech Philisternis Konge til Gerar.

Da obenbarede HERREN sig for hannem/och sagde/Drage hen ind i Egipten/men bliff i det Land/som ieg siger dig/var en vdlending i dette Land/Jeg vil vere hof dig/oc velsigne dig/Thi dig oc din Sæd vil ieg giffue alle disse land/oc stadfeste den Eed/som ieg haffuer soet din fader Abraham. Oc vil formere din Sæd/som Stierne paa himmelen/oc giffue din Sæd alle disse land/De ved din Sæd skulle alle folk paa iorden velsignis.

Fordi/ar Abraham lydte min røst/och beuarede min Ræt/min Gud/min Stic oc min lov.

Saa bode Isaac i Gerar. Och naar folket i samme sted/spurde om hans hustru/da sagde hand/Hun er min søster/Thi hand frætede at sige/hun er min hustru/tentendis/de taare sla mig i hiel/for Rebecka skyld/thi hun haffde it deylige ansigt.

Der hand haffde nu bod der en tid lang/saa Abimelech Philisternis Konge i gennem vin duet/oc bleff der var/ar Isaac legte mer Rebecka sin hustru. Da kallede Abimelech Isaac/oc sagde/See/der er din hustru/Hui haffuer du da sagt/hun er min Søster: Isaac suarede hancem/Jeg tencker/maa velste/ieg motte slaas i hiel for hendis skyld. Da sagde Abimelech/Hui haffuer du saa giort mod oss: Det kunde snart skeer/at naagen aff folket haffde lagt sig til din hustru/saa haffde du ført den synd paa oss. Saa bød Abimelech alle folket/oc sagde/Hvo som rører denne a'nd eller hans hustru hand skal dø.

De Isaac saade der i landet/oc stic samme aar hundrede solt/thi HERREN velsignede hannē. Och hand bleff en megtig a'nd/oc for fremdis io mere oc mere/til hand bleff saare megtig/oc haffde megir gods/baade smaat oc stort quæg/oc mange tienste tiuende. Der saare bare Philisterne auind ved hannem/oc stoppede alle byndene/som hans faders tiener haffde graffuit i Abrahams hans faders tid/oc fylte dem mer iord/saa ath Abimelech oc saa sagde til hannem/Drage fra oss/thi dw est bleffuen oss for megtig.

Saa drog Isaac der fra/oc sette sit paulun op paa den grund Gerar/oc bode der. De loed optafte de bynde igen/som de haffde graffuit vdi Abrahams hans faders tid/huiffe Philisternerne ige stoppede effter Abrahams død/De hand kallede dem ved der samme naffn som hans fader haffde kaller dem. Saa groffue Isaacs tiener i dalen/oc funde der en leffuendis kilde. Men hyrderne aff Gerar kiffuede mer Isaacs hyrder/och sagde/det er vor vand/Saa kallede hand den bynd/Esef/thi de giorde hannem der wiet. Saa groffue de en anden bynd/oc de kiffuede de oc for den/der for kallede hand den Sitna. Da soer hand der fra/oc groff en anden bynd/oc de kiffuede inred for den/thi kallede hand den/Rehoboth/och sagde/Hui haffuer HERREN giffuit oss rum/oc lader oss vove her i landet.

Siden soer han der fra til Bersaba. De HERREN obenbarede sig for hannem samme nat/oc sagde/Jeg er din faders Abrahams Gud/fræte ige/Thi Jeg er mer dig/oc vil velsigne dig/oc formere din Sæd for min tieneris Abrahams skyld. Saa bygde han der it Alter/oc predickede om HERREN snaffn/oc opvætte der sit paulun/oc hans tiener groffue der en bynd.

De Abimelech soer til hannem aff Gerar/mer sin frende Abusath/oc Phichol sin Strids hofuuds mand. Da sagde Isaac til dem/Hui komme i til mig: Haffue i mig ey for had/och deffue mig fra eder/De suarede/Vi see mer obne øyen/ar HERREN er mer dig/der saare sagde wi/

Dyr Tid
i Isaacs tid.

Christus
bliffuer.
Isaac til sagt.
Gene. 12.
13. 15.

Esef heder
wret.
Sitna he
der medland.
Rehobots
heder Rum
der vidhed.

Gene. 21.

Isaac.

Forbund
mellem Isaac oc
Abimelech.

Seba kate
dis Led.
Der det er
brod.
Esau tager
tho bedniste
quinder.

Genesis.

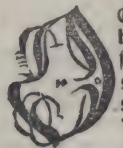
II

sagde wi/ Der skal være en Eed mellem oss oc dig/ oc wi ville gøre ic Forbund met dig/ ath dw
skal ingen skade gøre oss/ lige som wi haffue intet rødt dig/ och ey heller gjort dig andit end alt
gør/ oc wi lode dig fare met feed/ **A**Den dw est nw **H E R R E N** velsignede. Saa gjorde
hand dem it gesiebud/ oc de ode oc duckte. Oc stode tidelige op om morgenen/ oc before dem met
huer andre/ Saa loed Isaac dem fare/ oc de droge fra hannem met feed.

Den samme dag komme Isaacs tiener/ och sagde hannem aff den brønd/ som de haffde
graffuit/ oc sagde til hannem/ wi haffue fundet vand. Oc den brønd kallede hand/ Saba/ der
aff kallis staden Bersaba/ ind til denne dag.

Der Esau vor fyrerue aar gammil/ da tog hand en hustru/ som hed Judith/ Beris He
riters daatter/ oc Basmath Elons Heriters daatter til hustru/ De gjorde baade Isaac oc Re
becka hierte sorg.

XXVII.

C der hende sig/ der Isaac bleff gammil/ at hans øyen bleffue mørcke/ at hand
kunde icke see/ da kallede hand sin eldste søn Esau/ och sagde til hannem/ min
søn/ Hand suarede hannem/ Her er ieg. Oc hand sagde/ See/ Jeg er bleffuen
gammil/ oc ved icke naar ieg skal ds. Saa tag nu din red skaff/ Raager oc bow/ oc
gack vd paa marcken/ oc beed mig nogit vilt/ oc red mig mad/ som du vist at ieg
vil gerne haffue/ oc bær mig det her ind at ieg maa øde/ at min Siel skal vilfig
ne dig/ for ieg døer. Rebecka hørde disse ord/ som Isaac sagde til sin søn Esau/
Saa gick Esau vd paa marcken/ at stude nogit vilt oc bære hannem hjem.

Da sagde Rebecka til Jacob sin søn/ See/ Jeg hørde din fader tale met din broder Esau/
oc sigte/ gack hen oc hent mig nogit vilt/ oc gø mig en ræt der aff/ at ieg kand øde/ och velsigne
dig for **H E R R E N**/ for ieg døer/ Saa hør nu min røst min søn/ oc gør som ieg befaler dig.
Gack hen til bjorden/ oc hent mig to gode tid/ at ieg kand gøre din fader en ræt aff dem/ som
hand vil gerne øde/ den skal dw bære ind til din fader/ oc lade hannem øde der aff/ paa det ath
hand skal velsigne dig for hand døer.

Da sagde Jacob til Rebecka sin moder/ See/ min broder Esau er laaen/ och ieg er slæt/
maa velste at min fader følger paa mig/ och ieg kand æktis for hannem/ som ieg vilde bedrage
hannem/ oc føre saa maledidelse offuer mig/ oc icke velsignelse. Da sagde hans moder til han
nem/ den maledidelse komme paa mig/ min søn/ Lyd ætson min røst/ och gack hen och hent
mig dem.

Saa gick hand bort oc hente/ oc bær sin moder dem/ saa redde hanff moder en ræt/ som
hans fader vilde gerne haffue. Oc tog Esaus sin første søns kaastelige klæder/ som hun haffde i
hwis sig/ oc førde Jacob sin minste søn idem. **A**Den skindene aff tidene fick hun hannem
om hans hender/ oc der som hand vor slæt paa halsen/ oc gaff saa i Jacobs sin søns haand/ der
ræt som hun haffde red/ oc brød der til.

Oc hand gick ind til sin fader/ oc sagde/ **A**Min fader/ Hand suarede/ Jeg er her. **A**Den dw
min søn/ Jacob sagde til sin fader/ Jeg er Esau din første fødte søn/ ieg haffuer gjort/ som du
befol mig/ stat op/ sæt dig oc ød aff min vildbrad/ paa det at din Siel skal velsigne mig/ **D**a
sagde Isaac til sin søn/ **A**Min søn/ huorledis fant dw der saa snar/ han suarede/ **H E R R E N**
din Gud sticte mig der til. Da sagde Isaac til Jacob/ kom hid min søn/ at ieg kand føle paa
dig/ om du est min søn Esau eller ey. Saa gick Jacob frem til sin fader Isaac/ oc der hand haff
de føle paa hannem/ sagde hand/ Røsten er Jacobs røst/ **A**Den Henderne ere Esaus hender.
Oc hand kende hannem icke/ thi hans hender vaare laaene/ som Esaus hans broders hender/
Saa velsignede hand hannem.

Oc sagde til hannem/ **E**st dw min søn Esau/ Hand suarede/ Ja ieg er. Da sagde hand/
saa bær mig hid min søn/ oc lad mig øde aff din vildbrad/ at min Siel skal velsigne dig/ Saa
bær hand hannem der/ oc hand od/ Hand bær hannem oc vin ind/ oc hand drack. Siden sagde
Isaac hans fader til hannem/ Kom hid oc kyss mig/ min søn. Oc hand gick frem/ oc kyssede han
nem/ oc hand som an lucten aff hans klæder/ oc velsignede hannem/ oc sagde.

See/ **A**Min søns luct er lige som lucten aff en marck/ som **H E R R E N** haffuer velsig
net. Gud giffue dig aff himmelens dug/ oc aff jordens sedme/ och offuer slodige korn oc vin.
Folkene skulle tiene dig/ oc menniskene skulle salde dig til fode. Der en Herre offuer din broder/
oc din moders bøm skulle salde dig til fode. Forbandet vere den/ som dig forbander/ Velsignet
vere den/ som dig velsigner.

Der Isaac haffde nu fulkommit den velsignelse offuer Jacob/ oc Jacob vor neppelige vd
gonger

Isaac vels
signer Jacob i
Esau sed 28.

Ebre. 11.

gongen fra sin fader Isaac/Da kom Esau hans broder aff sin iact/oc til redde oc en ræt / oc bar ind til sin fader / och sagde til hannem/Star op min fader oc æd aff din søns vildbrød / at din Siæl skal velsigne mig. Da suarede Isaac hans fader/Huo est du: Hand sagde/ Jeg er Esau din første fødte søn. Da forferde Isaac sig offuermaade saare/oc sagde/Huad: Huo er da den Jegere/som bar til mig/oc ieg od der aff / for du komst/ieg haffuer velsignet hannem: och hand skal bliffue velsignet.

Der Esau hørde denne sin faders tale/da robte hand høyt / oc bleff saare bedrøffuit / och sagde til sin fader/Velsigne mig oc saa at sin fader. Hand suarede/Din broder kom met list/oc haffuer din Velsignelse bort/Da sagde hand/Hand maa vel kaldis Jacob / thi hand haffuer nu tho gonge vnder traad mig / min første fødelse haffuer hand bort/oc see/nu tager hand oc min Velsignelse. Hand sagde/Haffuer du icke beuaret mig nogen Velsignelse:

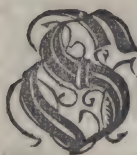
Isaac suarede/oc sagde til hannem/ Jeg haffuer set hannem til en Dætte offuer dig/ och gjort alle hans brodre til hans tieneere / oc forset hannem met korn oc vin / huad skal ieg dog nu gøre dig/min søn: Esau sagde til sin fader/haffuer du icke da vden en Velsignelse min fader: Velsigne mig oc saa/min fader/och hand opløffte sin røst/oc græd. Da suarede Isaac hans fader/oc sagde til hannem. See da/du skal haffue en fed bolig paa iorden/oc aff himmelens dug her offuen ned. At dit sverd skal du nære dig/oc tiene din broder. Oc der skal ste/ at du skal oc vere en Dætte/oc slide hans Lag aff din hals.

Oc Esau vor Jacob vred for den Velsignelse skyld/som hans fader haffde velsignet hannem met/ Oc sagde i sit herte/Den tid skal inarlig komme / at min fader skal græde det igen/ thi ieg vil sla Jacob min broder i hiel. Oc der bleff Rebecca til kende giffuit / at Esau hendis første søn haffde saa sagt/thi sende hun hen/oc lod kalde Jacob sin yngste søn/til sig/oc sagde til hannem/ See din broder Esau truer dig / at hand vil sla dig ihuel.

Thi hør/nu min røst/min søn / Gør dig rede oc fly hen til min broder Laban i Charran/ oc bliff en tid lang hos hannem/ind til din broders hastighed stillis/ oc ind til hans vrede mod dig veds fra dig/ oc forglemmer huad du haffuer gjort mod hannem/saa vil ieg der efter sende bud/oc lade hente dig der fra / Hui skulde ieg miste eder baade paa en dag.

Oc Rebecca sagde til Isaac/mig fortryder at leffue for disse Dætters skyld/oc om Jacob toge sig en hustru aff Dættene/som ere saadanne som dette lands døtter/huad skulde ieg da lenger leffue:

XXVIII.

Da kalde Isaac Jacob sin søn til sig / oc velsignede hannem / och bød hannem/oc sagde til hannem/ Du skal icke tage dig nogen hustru aff Canaans døtter/ at den red dig til/oc far hen til Mesopotamiam til Bathuel / din moder faders huff / oc tag dig der en hustru aff Labans din moderbroders døtter. Den Allmægtigste Gud skal velsigne dig / oc gøre dig fructsommelig / och formere dig / at du skal bliffue til en stor hob folk / Hand giffue dig Abrahams velsignelse/dig oc din Sæd met dig/at du skal beside det land som du est fremmed vdi/huilekit Gud gaff Abraham. Saa sende Isaac Jacob hen/oc lod hannem fare til Mesopotamiam til Laban Bathuels søn i Syrien / hans och Esaus moders Rebecca broder.

Der Esau saa nu/at Isaac haffde velsignet Jacob/oc sent hannem til Mesopotamiam/at hand skulde der tage sig en hustru/oc at hand i det hand velsignede hannem / bød hannem/oc sagde/Du skal icke tage dig hustru aff Cananeers døtter / och at Jacob vor sin fader oc moder lydige/oc for bort til Mesopotamiam/och hand saa/at hans fader Isaac icke gerne saa Canaans døtter/ gick hand bort til Ismael/oc tog Abrahams søns Ismaels daatter Mahalath/Isa brothers søster til hustru/for vden de hustruer hand haffde tilforn.

Oc Jacob forer fra Bersaba/oc reysde til Charran/oc kom til en sted/der bleff hand om nat ten/thi solen vor nedgongen / och hand tog en sten paa samme sted / och lagde hannem vnder sit hofuit/oc lagde sig paa den samme sted at soffue. Och hand drømde/oc see/der stod en Stige paa iorden / hand naade mer den offuerste ende op til Himmelen / och see / Guds Engle stode op oc ned der paa.

Der HERREN stod der offuen paa/oc sagde/Jeg er HERREN din faders Abrahams Gud/oc Isaacs Gud/Dette land som du ligger vdi/ vil ieg giffue dig/och din Sæd. Oc din sæd skal bliffue so stoff paa iorden/ oc du skal vdbredis/vester oc øster/Isr oc synder. Oc vid dig oc din Sæd skulle alle flecter paa iorden velsignis. Oc see/Jeg er met dig/och vil beuare

Esau kal/
dis fødeblad.
Jacob en
vnderrettere.

Ofec. 12.

Mahalath
Esaus hustru.

Ioan. 1.

Christus
tilsigis Jacob.

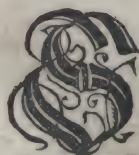
vil beuare dig/huor du far/oc ieg vil føre dig i dette land igen/Thi ieg vil icke forlade dig / for
ieg haffuer fuldkommit / alt der ieg haffuer sagt dig.

Der Jacob nu opuogtede aff sin søffn / sagde hand/ **H E R R E N** er sandelige i denne
sted/oc ieg viste det icke. Hand segede/oc sagde / Huor hellig er denne sted / her er icke andet
end Guds hws/oc her er Himmels port. De Jacob stod aarle op om morgenen / oc tog den
sten/som hand haffde lagt vnder sit hoffsuit/ oc opreyste hannem til ir teger/oc loed olye offuen
paa hannem/oc falleder samme sted Beth/El/ellers hed staden til forne Lvs.

Beth/El.
Lvs.
Gene.35.

De Jacob gjorde et løfte/oc sagde/ Om Gud bliffuer hoss mig/oc bestemmer mig paa den
ne vey/som ieg nu reysce/oc giffuer mig brød at æde / oc klæder at slide/och fører mig hiem igen
til min faders huss mer fred / da skal **H E R R E N** vere min Gud / oc denne Sten/som ieg
haffuer her opreyst til ir Teger/stal vorde Guds huss / oc ieg vil giffue dig Tiende aff alt der
du giffuer mig.

XXIX.

Na opløffe Jacob sine søder / oc gick hen i det land som ligger i øster. Och
hand saa sig omkring/oc see / Der vor en brønd paa marcken / och see/der
laa tre faare hiorde hoss/Thi de pleyde ath vande hiordene aff brønden / oc
der laa en stor sten offuer huller paa brønde. De de pleyde at sancke alle hior
dene did/oc velte saa stenen aff brønden/oc vandede faarene/siden lagde de
stenen igen offuer hullit/som hand laa før.

De Jacob sagde til dem/ Bære brødre/Huor haffue i hiemme: De sua
rede i Charran. Hand sagde til dem / kende i icke Laban Nahors søn : De suarede / Wi kende
hannem vel. Hand sagde/Gaar der hannem oc vel : De suarede/Der gaar hannem vel/ See/
Der kommer hans daatter Rachel mer hans saar, Da sagde hand/ Det er end nu høyr paa da
gen/oc

gen/oc det er icke end nu tid at driffue fæet hjem/vander faarene/oc gaar hen och vøtter dem.
De suarede/Wi kunde icke/sør end alle hjoedene komme til hobe/at wi kunde da velte sten aff
brønden/oc saa vande faarene.

Nen hand saa taledet med dem/kom Rachel met hedis faders faar/thi hun vøttede faa-
rene.Der Jacob saa Rachel sin moder broders Labans daatter / oc Labans hans moder bro-
ders faar/gick hand til/oc velte sten aff hult paa brønden/oc vandede Labans sin moder bro-
ders faar/Saa kyste hand Rachel oc græd høyt/oc sagde hende/at hand vor hendis faders bro-
der Rebeckes søn/saa løb hun/oc sagde sin fader det.

Der Laban hørde om hans søster søn Jacob/løb hand vd mod hannem / oc tog hannem
i fassin oc kyste hannem / oc fulde hannem ind i sit hross/ Da fortalde hand Laban alle disse sa-
ger.Da sagde Laban til hannem/Å nu vel/Du est mit ben oc fødd.Der hand haffde nu veret hof-
hannem en maanedes tid/da sagde Laban til Jacob/end dog at du est min broder/stulde du for-
di tiene mig for gessuis : Sig mig/huad din løn skal vere :

De Laba haffde to døtter den eldste hed Lea/oc den yngste Rachel / oc Lea haffde stæber
lige øyen/ men Rachel vor skøn oc derylig. De Jacob fick kerlighed til Rachel/och sagde / Jeg
vil tiene dig i sju aar for Rachel din yngste daatter.Laban suarede/der er bedre/ath ieg giffuer
dig hende/end en anden/bliff hof mig.

Saa tiene Jacob sju aar for Rachel / och de syntis hannem at vere saa dage for den ker-
lighed/saa ker haffde hand hende. Siden sagde Jacob til Laban / Giff mig nu min hustru/
thi tiden er kommen/at ieg skal gaa ind til hende.Saa bød Laban alt folckit i den sted/oc gior-
de et bølup. Men om afftuen tog hand sin daatter Lea/oc ledde hende ind til hannem/oc hand
laa hof hende. De Laban gaff Lea sin daatter sin tieniste pige Silpa til en tieniste pige.

Men om morgenen / See / da vor der Lea / thi sagde hand til Laban/Å nu giorde du saa
mod mig : Daffuer ieg ey tiene dig for Rachel : Hui haffuer du saa bedrager mig : Laban swa-
rede/der er icke seduan i vort land/at mand vd giffuer den yngste sør end den eldste.I vort vgen
vd mer denne/saa vil ieg oc giffue dig den anden/for din tieniste/som du skal giorde mig end nu i
sju andie aar. Jacob giorde saa/och holden vge vd/saa gaff hand hannem Rachel sin daatter
til hustru. De Laban gaff Rachel sin daatter Bilha sin tieniste pige/at hun skulde tiene hende.
Saa gick hand och ind til Rachel / och haffde Rachel kerere end Lea / oc tiene hof hans
nem sju andie aar for hende.

Der H E R R E N saa/at Lea bleff forættet / da giorde hand hende fructfommelig/och
Rachel vfructfommelig. De Lea bleff siuglig/oc fødte en søn/oc kallede hannem Ruben/oc
sagde H E R R E N haffuer seet til min elendighed/nu skal min hofbonde ælste mig. Och hun
bleff siden siuglig igen / oc fødte en søn / oc sagde / H E R R E N haffuer hørt ath ieg er for-
smaad/hand haffuer giffuit mig denne/saa kallede hun hannem Simeon. Atter igen bleff hun
siuglig/oc fødte en søn/oc sagde/Å nu skal min mand holde sig til mig igen / thi ieg haffuer fød-
hannem tre sønner/der fore kallede hun den Levi. Siden bleff hun siende gong siuglig / oc fød-
de en søn / oc sagde/Å nu vil ieg rætte H E R R E N / der for kallede hun hannem Juda/saa
lod hun aff at føde børn.

XXX.

Der Rachel saa/at hun icke fick børn met Jacob/da hadede hun sin søster/ oc
sagde til Jacob/ Å minnig børn/gør du det icke / da dør ieg. Der for bleff Ja-
cob saare vied paa Rachel/oc sagde/ Jeg er dog icke Gud/som icke vil giffue
dig din lifsens fruct.Da sagde hun/See/der er min pige Bilha/læg dig til
hende / ath hun maa føde paa mit fødd / at ieg kand dog bliffue opbrgd ved
hende. Saa gaff hun hannem sin pige Bilha til hustru.

De Jacob lagde sig til hende/oc hun bleff siuglig / och fødte Jacob en
søn.Da sagde Rachel / H E R R E N haffuer dømdet min sag / och dør min røst/och giffuit
mig en søn/thi kallede hun hannem Dan. Saa bleff Bilha Rachels pige atter siuglig / oc fød-
de Jacob den anden søn.Da sagde Rachel/Gud haffuer omstiftet det met mig oc min søster/at
ieg gaar henne offuer / oc kallede hannem Yephthali.

Der Lea saa nu/at hun haffde ladet aff at føde/da tog hun sin pige Silpa/oc gaff Jacob
hende til hustru. Saa fødte Silpa Lea tieniste pige/Jacob en søn.Da sagde Lea/Deenstet/oc
kallede hannem Gad. Siden fødte Silpa Lea tieniste pige / Jacob en anden søn. Da sagde
Lea/vel mig/thi døtterne skulle prise mig salig/saa kallede hun hannem Isser.

De Ruben gick vd der mand hofte huede / och fand Dudaïm paa marcken / Dem bar
hand

Lea.
Rachel Labans
døtter.

Lea Ja-
cob hustru.

Ruben he-
der stæbarn.

Simeon
kaldes en høret.
Levi
kaldes tillagt.
Juda kal-
des en befedere
eller tælsigere.

Dan kal-
des dom.

Yephthali
kaldes omstift.
Gad det er
rustet til sird.
Isser det er
salig.

Dudaïm.
mand vid icke
huad vort det var

Jaschar
faldte løn.
Sebulon
mercker hofst at
bo.
Dina kal
des en sag eller
dom.
Joseph kal
des foragelse.

hand hiem til sin moder Lea. Da sagde Rachel til Lea / giff mig aff din søns Dudaim. Hun suarede / er det dig ick nok / at du haffuer tagit min a'nd fra mig / oc du wilt nu tage min søns Dudaim : Rachel suarede / nu vel / Lad hannem soffue hofst dig i nat for din søns Dudaim.

Der nu Jacob kom hiem om afften aff marcken / da gick Lea vd mod hannem / oc sagde / du skal soffue hofst mig i nat / thi ieg haffuer født dig for min søns Dudaim. Saa soff hand hofst hende den nat / oc Gud hørde Lea / oc hun bleff siuglig / oc fødte Jacob den femte søn / oc sagde / Gud haffuer lønt mig / for ieg gaff min mand min tiensie pige / oc den kallede hun Jaschar. Oc Lea bleff atter siuglig / oc fødte Jacob den sierte søn / oc sagde / Gud haffuer vel forset mig / nu skal min a'nd bo hofst mig igen / thi ieg haffuer nu fød hannem sex søner / Saa kallede hun hannem Sebulon. Siden fødte hun en daatter / den kallede hun Dina.

DE R X E Y reuente paa Rachel / oc bøn hørde hende / oc gjorde hende fructommelig. Oc hun bleff siuglig / oc fødte en søn / oc sagde / Gud haffuer bort tagit min forimædelse / Saa kallede hun hannem Joseph / oc sagde / Gud **DE R X E Y** / giffue mig end en søn der til.

Der Rachel haffde nu fød Joseph / sagde Jacob til Laban / Lad mig fare oc reyse til mit sted i mit land / oc giff mig mine hustru oc børn / for huilcke ieg haffuer rient dig / at i ieg maa vandre / thi du vest / huorledis ieg haffuer rient dig. Da sagde Laban til hannem / Lad mig sinde naade faar dine øyen / thi ieg forlemmer / at i **DE R X E Y** velsigner mig for din styld / Sæt mig self huad løn ieg skal giffue dig.

Hand sagde til hannem / Du vest / huorledis ieg haffuer rient dig / och huad se du haffuer vnder mig. Du haffde lidet for ieg kom hid / a'nd nu er det mangfoldige vdbredt / oc **DE R X E Y** haffuer velsigner dig vid min fod / och nu / naar skal ieg oc saa besørge mit eget huff : Hand suarede / Duad skal ieg da giffue dig : Jacob sagde / Du skal placintet giffue mig / a'nd wilt du gøre / der ieg siger dig / da vil ieg framdelis føde oc voere dine faar.

Jeg vil i dag gaa i gennem al din hiord / oc affskille alle spraglede oc brogede faar / och alle sorte faar i blant lammene / oc de spraglede oc brogede geder / huad der siden bliffuer broget och spraglet / der skal vere min løn. Saa skal min retferdighed vidne for mig i dag eller i morgen / naar der kommer / at ieg skal tage min løn aff dig / Saa / at huad som ick er spraglet eller broget / eller ick bliffuer sort blant lammene / oc gederne / der skal vere it tyffueri hofst mig.

Da sagde Laban / See / der skal saa vere som du haffuer sagt. Oc same dag skilde hand alle spraglede oc brogede bucke / oc alle spraglede oc brogede geder / Chuor der eckon vor noget huit paa / och alt der der vor sort blant lammene / antuorde hand vnder sine børns hender / oc gjorde saa it skilmaal ved tre dagis reyse mellem sig och Jacob / saa voerede Jacob Labans hiord som offuer vor.

Saa tog Jacob Keppe aff grønt Popeltræ / Hassle / oc Castanye træ / oc stauede huide seige paa dem / oc lagde saa Kappene som hand haffde skauer i vandrederne / at der huide paa Kappene bleff baar for hiorden / som skulde komme och dricke / at de skulde vndfange / naade komme at dricke. Oc saa vndfick hiorden offuer Kappene / oc fødte spraglede plattede och brogede. Saa skilde Jacob lammene at i / oc sticte den affskild hiord mod de plattede oc sorte i Labans hiord / oc gjorde sig self en serdelis hiord / oc den lod hand ick komme til Labans hiord. a'nd der den tidlige hiords løb vor / lagde hand Kappene i renderne for hiordens øyen / at de skulde vndfange offuer Kappene / a'nd for dem som løbe silde paa aarit / lagde hand dem ick. Saa bleffue de silde fødte Labans / oc de tidlige fødte Jacobs / Der aff bleff manden offuer maade rig / at hand haffde mange faar / piger oc suenne / kamel oc asine.

XXXI.

C Labans Børns tale kom for hannen / at de sagde / Jacob haffuer vent alt voere faders gods til sig. Och aff vor faders gods / haffuer hand sanctit saadan rigdom. Oc Jacob saa paa Labans ansiet / oc see / der vor ick mod hannem / som i gaar oc i anden dags gaar.

Da sagde **DE R X E Y** til Jacob / Far til bage igen til dit faderne land / oc til din slægt / Jeg vil vere med dig. Da sende Jacob bud hen / oc lod kalde Rachel oc Lea vd paa marcken hofst sin hiord / och sagde til dem / Jeg seer eders faders ansiet / at der er ick mod mig / som i gaar / och i anden dags gaar / a'nd min faders Gud haffuer verit med mig.

Oc i vide / at ieg haffuer rient eders fader aff al min mact / oc hand haffuer bedragit mig / oc thi gonge foruent min løn / a'nd Gud haffuer ick tilstedt hannem / at gøre mig skade. Naar hand sagde / de brogede skulle vere din løn / saa fødte den ganste hiord brogede / och naar hand sagde /

sagde/de spraglede skulle være din løn / da fødte al hiorden spraglede. Saa haffuer Gud vndt dragit eders faders gods fra hannem / oc giffuit mig.

Thi naar tide kom / at de skulde løbe / løffte ieg mine øyen op / oc saa i drømme / oc see / bucke / ne sprunge paa de spraglede / plattede oc brogede hiorde. Oc Guds Engel sagde til mig i drømme / Jacob / oc ieg suarede / Her er ieg. Da sagde hand / Lad op dine øyen / oc see / Buckene springe paa de spraglede / spottede oc brogede hiorde / thi ieg haffuer seet alt det Laban gør dig. Jeg er den Gud i Beth El / der som du saluede den Sten / oc gjorde mig der it løffte. Gør dig nu rede / oc far aff dette land / oc vandie igen i din flectis Land.

Gene. 28.

Da suarede Rachel oc Lea / oc sagde til hannem / Vi haffue dog ingen deel eller arff mere i vor faders huff / haffuer hand ey dog holder oss som fremmede / thi hand haffuer solt oss / oc forræret vor løn. Der faare haffuer Gud vent vor faders rigdom til oss oc vore børn / gør nu alt det som Gud haffuer sagt dig.

Saa gjorde Jacob sig rede / oc satte sine børn oc hustru paa kamele / oc søide bort alt sit fæ / oc alt sin bohaffue / som hand haffde forhuert i Mesopotamia / at hand kunde komme til sin fader. Isaci der land Canaan (oc Laban vaar gangen bort at klippe sin hiorde) oc Rachel stal sin faders Afskuder. Saa stal Jacob Labans den Syrrers herte / i det at hand ick sagde hannem / at hand flyde. Saa flyde hand bort mer alt det hannem tilhørde / gjorde sig rede / oc for offuer vandit / oc drog ræt mod det bierg Gilead.

Jacob drager til berge til Canaan.

Paa den tredie dag bleff der Laban til kende giffuit / at Jacob flyde / saa tog hand sine børn / dre til sig / och forfulde hannem siu dagis reyse / och naade hannem paa det bierg Gilead. Men Gud kom til Laban den Syrrer om natten i en drøm / oc sagde til hannen / Foruare dig / at du taler ick ander met Jacob end venlige. Oc Laban kom nært til Jacob / oc Jacob haffde slagget sit paulun paa biergit / oc Laban met sine brodre flo sit paulun oc op / paa samme bierg Gilead.

Alt stiele herte det er at gøre noget uden en andens videskaff.

Laban ieger effter Jacob

Da sagde Laban til Jacob / huad haffuer du gjort / at du haffuer staalet mit herte / oc bort for mine døtter / lige som de haffde været fangne vid suerd : Hui flyde du saa hemmelige / oc haffuer staalet dig bort / oc haffuer ick sagt mig for til / at ieg maatte følge dig met glade / oc sang / mer trommer oc harper : Oc du haffuer ick lader mig bysse mine børn och døtter / Hu / du haffuer gjort daarlige. Oc ieg haffde / mer Guds hielp / vel saa megen mact / at ieg kunde gøre eder ont / Men eders faders Gud sagde til mig i gaar / Foruare dig / at du ick taler ander met Jacob end venlige.

Oc effter thi du vilt io fare / oc frynder dig saa fast til din faders huff / Hui haffuer du da staalet mine Guder : Jacob suarede / oc sagde til Laban / Jeg frøctede mig oc tenkte / at du skulde rissue dine døtter fra mig. Men hosi huilcke du finder dine Guder / hand skal her des for vaare brodre / Sog effter dit hosi mig / oc tag det hen (men Jacob viste ick / at Rachel haffde staalet dem) Da gick Laban ind i Jacobs paulun / oc i Lea / oc i baade pigerne paulun / oc fandt inared. Saa gick hand aff Leas paulun oc ind i Rachels paulun / Da tog Rachel Afskuderne oc lagde dem vnder kamele rnis fædelse / oc sette sig der paa. Oc Laban ransagede der ganske paulun / oc fandt inred. Da sagde hun til sin fader / Min Herre / ver ick vred / thi ieg fandt ick staa op mod dig / fordi der gaar mig effter Quinders seduane. Saa fant hand ick Guderne / i huor fast hand lette.

Da bleff Jacob vred / oc sentte paa Laban / oc sagde til hannem / Huad misgerning haffuer ieg gjort eller frynder / at du est saa gram paa mig : Du haffuer randsaget al min bohaff / huad haffuer du her fundet aff alt dit gods : Læg det her mid / for mine oc dine brodre / at de dømmem mellem dig oc mig.

Jeg haffuer verit hosi dig i tiue aar / oc dine faar oc gedder haffue ick verit wstruet somme lige / Vedrene aff din faare hiorde haffuer ieg ick ødit. Huad som vaareffuit aff diurene / haffuer ieg ick baarit dig hiem / men det maatte ieg betale / oc du vdkraffde det aff min haand / huad heller det bleff staalet om natten eller om dagen fra mig. Jeg forsmæctede om dagen aff hede / oc om natten aff kuld / oc der kom ingen søfni i mine øyen.

Saa haffuer ieg i disse tiue aar hent i dit huff / fiorten for dine døtter / oc sepi for din hiorde / oc du haffuer thi gonge forwent min løn. Haffde ick min faders Gud / Abrahams Gud / oc Isaacs frøct / veret paa min side / da haffde du lader mig fare tomhendet fra dig. Men Gud haffuer seet til min elendighed oc møde / och hand straffede dig i gaar.

Laban suarede / oc sagde til Jacob / De Døtter ere mine døtter / oc de Børn ere mine børn / oc den Hiorde er min hiorde / oc alt der du seer / er mit / Huad fandt ieg gøre mine døtter i dag / eller deris børn / som de haffue fød : Saa kom nu / oc lad oss gøre en Pact / ieg oc du / som skal være it vidni byrd mellem mig oc dig. Da tog Jacob en sten / oc reise hannem op til it Tegen / oc sagde til sine brodre / Sancter stene op. Oc de roge stene / oc gjorde en hob / oc ode paa den samme

Pact mellem Jacob oc Laban.

C ij hob / De

Jacob.

Aceruus
testimoni.
(Gilead)
Kaldia en vid
nysbyrd hob.

Psal. 34-
Mahana
im Kaldia
Bareleyer.

Genesis.

hob/De Laban kallede hannem Jegar Sahadutha/men Jacob kallede hannem Gilead.
Da sagde Laban/Denne stenjob skal vere it vidnisbyrd i dag mellem mig oc dig (der for
re kaldis hand Gilead) oc skal vere it Tegen / thi hand sagde / HERREN skal see der til/
mellem mig oc dig/naar vi komme fra huer andre/om du gör mine dötter naager forred/eller
tager dig andre hustruere offuer mine dötter / Ver er icke it menniste hoff off / men see / Gud er
vidne/mellem mig oc dig. Oc Laban sagde ydermere til Jacob/See/Der er den Stenjob/ oc
der er der Tegen / som ieg haffuer opreist mellem mig oc dig. Den samme Stenjob skal vere
vidnisbyrd/oc der Tegen skal oc saa vere vidnisbyrd / om ieg far her offuer til dig / eller du far
her offuer til mig offuer denne stenjob oc regen / til at gøre skade. Abrahams Gud/oc Tahors
Gud/oc deris forfedris Gud skal vere dommere mellem oss.
Oc Jacob soer hannem ved sin faders Isaacs fæder. Oc Jacob offrede paa bierger / oc bad
sine brodre til maaltid / Oc der de haffde soet mad/bleffue de der paa bierger om natten. Den
om morgenen stod Laban aarle op / kyse sine børn oc dötter/oc velsignede dem/oc drog hen/oc
kom til bage igen til sin sted.
Den Jacob soer sin vey / oc Guds Engle møtte hannem. Oc der hand saa dem / sagde
hand/De ere Guds Nær/oc kallede den samme sted/ Mahanaim.

XXXII.

Jacob sende bud hen for sig/til Esau sin broder i det Land Seir/vti Edoms egne/
oc befol dem / oc sagde / Siger saa til min Næste Esau/Din tiener Jacob lader
dig sige/ Jeg haffuer her til veret lange vde hoff Laban / oc haffuer øyen oc asne/
saar/suene oc tienerne piger / oc haffuer vdsent at gifue dig min Næste til kende/
at ieg maa finde naade for dine øyen.

Budene komme igen til Jacob oc sagde / Vi komme til din broder Esau/oc
hand drager oc saa mod dig med fire hundrede Mand. Da fretoede Jacob sig saa
re/oc der bleff hannem bange / Saa skilde hand folket at som vor hoff hannem/oc faarene/oc
øylene oc kamelene i tho Nær/oc sagde / Der som Esau kommer til den ene Nær / oc lar den/da
Kand end den anden vndkomme. Jacob sagde fremdelis.

HERREN min faders Abrahams Gud / oc min faders Isaacs Gud / du som haffuer
sagd til mig/ Drag igen i dit land/oc til din Slekt/ Jeg vil gøre vel mod dig/ Jeg er ringe til al
de mæktighed oc trofast/ som du haffuer gjort din tiener/ (Thi ieg haffde icke mere end den
ne Staff/ der ieg gick offuer denne Jordan / oc nu er ieg vorden tho Nær /) Fri mig fra min
Broders haand/ia/ fra Esaus haand/ Thi ieg fretoer mig for hannem/ at hand skal komme oc
sla mig/moderne oc børnene mer. Du haffuer sagd/ Jeg vil gøre vel mod dig/oc gøre din Sæd/
som sanden i haffuit / huilken mand icke Kand tele for mangfoldighed styld.

Saa bleff hand der om natten/ Oc tog aff der hand haffde for haanden at stænke sin bro
der Esau/thu hundrede geder/thu hundrede bukke / thu hundrede saar/tiue vædre / oc tredie
diende kamle med deris föl/ fyrirue koder/oc thi øyen/oc tiue aseninder mer thi föl. De antvors
dede dem vnder sine tieneris haand / Ja huer hiord serdelis / oc sagde til dem / Gaar for mig
hen / oc lader vere rum mellem den ene hiord effter den anden / Saa befol hand den første/oc
sagde.

Naar min broder Esau møder dig oc spør/Huem hører du til/oc huort vil du hen/oc huem
hører der til / som du driffuer for dig : Da skalt du sige / Der hører din tiener Jacob til / hand
sender sin Næste Esau dette til en stænk/oc hand kommer her effter off. Oc hand befol den an
den lige saa/oc den tredje/oc alle dem som fulde hiordene/oc sagde / J skulle sige til Esau/naar
møde hannem / som ieg haffuer befalet eder. Oc siger io oc saa der / see / Din tiener Jacob er
bag off / Thi hand tænkte / Jeg vil stille hannem til frede mer den stænk / som gaar her for
mig/siden vil ieg see hannem / der Kand vel ste at hand anammer mig venlige.

Saa ginge Haffuerne for hanné / Den hand bleff den samme nat hoff sin Nær. Oc stod
op om natten/oc tog sine tho hustruere/oc de tho tieneris quinder / oc sine elleffue børn/oc drog
til den færested Jacob / tog dem oc førde dem offuer vander/at der kom offuer huad hand haff
de/oc hand bleff alene.

(Israel)
Israel kal
dis Guds fers
se eller. Kempe/
der er / den som
strider med Gud
oc offuerinder.

Da brøda der en Mand mer hannem til der dagedis. Oc der hand saa/at hand kunde icke
offuerinde hannem / rorde hand saa hart ved hans hoffteled / at hans hoffteben gick aff led/i
der hand brøds mer hannem. Oc hand sagde/Lad mig gaa/thi der dagis/Hand suarede/ Jeg
vil icke slippe dig/vden du velsigner mig. Hand sagde/Huad heder du? Hand suarede/Jacob.
Hand sagde/Du skalt icke mere kaldis Jacob/men Israél/thi du haffuer stridet mer Gud/oc
mer menniste/oc sigst offuerhaand.

De Jacob

De Jacob spurde hannem at/oc sagde /Sig dog/ huad hedder du? Hand suarede/ Nui spør du/ huad ieg hedder: Saa velsignede hand hannem paa samme sted. De Jacob kallede den sted Pniel / thi ieg haffuer seet Gud fra ansiet til ansiet/ oc min sial er frelst. De der hand kom offuer fra Pniel/ da gick solen op/ Oc hand haltede paa sin lend / der fore ade icke Israels børn den spende aare paa lendleden / indtil denne dag / Fordi / at spende aaren paa Jacobs lende led bleff røit.

Gene. 35.

(Pniel)
Pniel eller Pnu
el kaldis Guds
ansiet eller vids
skab paa Gud.

XXXII.

Jacob lærte sine øyen op / och saa sin broder Esau komme / mer fire hundiede Aend. Saa delde hand sine børn til Lea / oc til Rachel / oc til baade tieniste quinder / Oc sticte tieniste quinderne mer deris børn fremmest / och der neft Lea mer sine børn/ oc Rachel siit mer Joseph. Oc hand gick frem for dem / och neyde sig siw gonge til iorden/ indtil hand kom til sin broder.

De Esau løb mod hannem/ oc tog hannem i fasti/ oc falt hannem om halsen / oc kyssede hannem / Och de græde. Oc hand lærte sine øyen op / och saa quinderne mer børnene / oc sagde/ Nuo ere disse som ere mer dig: Hand suarede/ Det ere børn/ som Gud haffuer giffuit din tienere. Saa ginge tieniste quinderne frem mer deris børn/ oc neyde for hannem. Saa gick Lea oc frem mer sine børn oc neyde for hannem. Der effter gick Joseph oc Rachel frem/ oc neyde oc saa for hannem.

De hand sagde/ Huad vilt du mer al den Hær/ som ieg møtte: Hand suarede/ At ieg maa finde naade for min Herre. Esau sagde/ Min broder / Jeg haffuer nock/ beholt huad du haffuer. Jacob suarede / Ah ney / Haffuer ieg fundit naade for dig/ da anamine min skenck aff min haand/ Thi ieg saa dit ansiet/ lige som ieg haffde seet Guds ansiet/ oc lad dig der velbehage aff mig / Tag dog denne velsignelse aff mig til tacke / som ieg haffuer ført til dig/ thi Gud gaff mig det/ oc ieg haffuer aldelis nock / Saa nødde hand hannem til/ at hand tog det.

De hand sagde/ Lad oss drage frem / ieg vil reisse mer dig. Oc hand sagde til hannem/ Min Herre / Du seer vel/ at ieg haffuer smaa børn haff mig/ der til mer se oc nybare koder/ der som de bleffue en dag fordreffne/ skalde vel den gantze hiord dø for mig. Min Herre reyse frem for sin tienere / Jeg vil driffue factelige effter / effter som seer oc børnene kunde gaa / indtil ieg kommer til min Herre/ i Seir.

Esau suarede/ Saa vil ieg dog lade bliffue haff dig naager aff det folck / som er mer mig. Hand suarede/ Huad er der behoff: Lad mig ekon finde naade haff min Herre. Saa drog Esau samme dag til bage igen sin vey til Seir. De Jacob drog til Suchoth / oc bygde sig der it hull/ oc gjorde skul til sit queg/ der fore kaldis steden Suchoth.

Der effter drog Jacob til Salem / til Sichems stad / som ligger i det land Canaan / effter hand vor kommen aff Mesopotamia/ oc leyrede sig vden for stæde. Oc fødte it stycke agerlaad/ aff Nemors børn Sichems faders/ for hundiede selffpendinge/ oc sette der sit Paulun. Oc betridde der it Altære/ oc kallede paa den stæcke Israels Guds navn.

Esau mo/
der Jacob zē.

Suchoth.

Salem.
Sichems
stad.

XXXIII.

Dina Leas daatter/ den hun haffde fød Jacob / gick vd at see det lands døtter. Der Sichem Nemors Leuters Landzherrens søn/ saa hende/ tog hand hende mer vold/ oc frencete hende. Oc hans hierte hengde til Pigen/ oc hand haffde hende ker/ oc talede venlige mer hende. Oc Sichem sagde til sin fader Nemor / Hi mig den Pige til hustru.

Der Jacob fornaim/ at hans daatter Dina vor stent/ oc hans sønner vore paa marcken mer seer / och Jacob tagde stille til de komme. Da gick Nemor Sichems fader vd til Jacob/ at tale mer hannem / I der komme Jacobs sønner aff marcken / oc der de der hørde/ fortrøde Aendene der/ oc de bleffue saare vrede/ at hand haffde bedreffuit saas dan en daarlighed i Israel/ oc stent Jacobs daatter/ thi der burde icke at ste.

Da talede Nemor mer dem/ oc sagde / Sichem min søn begærer eders daatter aff hierte/ Rære/ giffuer hannem hende til hustru / Gør suoger skaff mer oss/ giffuer oss eders døtter / oc tage i vore døtter/ oc boer haff oss/ landet skal vere ober for eder/ bliffuer her och handler oc vinder gods oc flær eder eyedom her. Oc Sichem sagde til hendis fader oc brødre / Lader mig finde naade haff eder / Jeg vil giffue eder / huad i sige / efter ekon frilige aff mig / Aengengaffue och skenck/ ieg vil giffue eder/ huad i effte/ Giffuer ekon mig Pigen til hustru.

C in Da suarede

Dina Ja/
cobs daatter
frenceto.

Da suarede Jacobs sønner Sichen och hans fader Demor suigaetelige/for di / at deris søster Dina vor skent/oc sagde til dem/Wi kunde der icke gøre/ar vi giffue vor søster en mand/ som icke er omstaare/thi der vore oss haanhed. Dog ville vi vere eder til vilie/om i ville bliffue offlige/oc lade omstære alt andtøn blant eder / Da ville vi giffue eder vore døtter / oc tage off eders døtter/oc bo hoff eder / oc vere it folck. Men ville icke veluillige lade eder omstære/da ville vi tage vore døtter oc drage bort.

Denne tale behagede Demor och hans søn vel / oc dringen tøffuede icke at gøre det / thi hand haffde vilie til Jacobs daatter/oc hand vor herlige holden offuer alle i sin faders huff.

Saa komme de nu/Demor och hans søn Sichen/til stadzporten / oc taledet mer Boigere ne i staden / oc sagde / Disse Men ere fredsommelige hoff off / oc ville bo i landet och handle/ Saa er nu landet vut nock for dem/Wi ville tage off deris døtter til hufftruer/oc giffue dem vore døtter. Men i saa maade ville de vere off til vilie/ar bo hoff off/oc bliffue it folck mer off/om vi ville omstære alt mandtøn blant off/ lige som de ere omstaarne. Deris fe oc Gods oc alt det de haffue bliffuer vor / om wi ekon ville gøre dem der til vilie / at de mue bo hoff off.

Oc de lydde Demor och hans søn Sichen ath / alle de som ginge vd oc ind at hans stadz port / oc de omstaare alt mandtøn / som gick vd oc ind at hans stad.

Simeons
oc leui driffige
gerning.

Paa den tredie dag / der de haffde ve oc spreckt / da roge de tho Jacobs sønner Simeon oc Leui/Dina brødre/huer sit suerd/oc ginge driffige i staden / oc sloge alt mandtøn ihjel / oc de sloge oc saa Demor och hans søn Sichen ihjel met suerdens skarphed / och roge Dina deris søster aff Sichens huff/oc ginge bort.

Saa komme Jacobs sønner offuer dem som slagne vore / oc tøffuede staden / for di / at de haffde skent deris søster. Oc roge deris faar/fa/afne oc huad der vor i staden oc paa marken/oc alt deris Gods/oc fangede alle børn oc quinder/oc tøffuede alt det som vor i husene.

Da sagde Jacob til Simeon oc Leui / I haffue ført mig en vlske paa / oc gjort mig stinckende for dette lands indbyggere/ Cananiter oc Pheresiter/Oc ieg er en liden hob/2aar som de nu forsamle dem mod mig/da ska de mig ihjel/Saa bliffuer ieg oc mit huff ødelagd. De suarede/ Skulde de da handle met vor søster/som met en Skøge?

XXXV.

BethEl.
Gene. 28.

Gud sagde til Jacob / Gør dig rede/oc far til BethEl/ oc bo der/oc byg den Gud der it Altere/som obenbarede sig for dig/der du flyde for din broder Esau.

Da sagde Jacob til sit huff/oc til alle som vore met hannem / Skiller eder ved de fremmede Guder som i haffue hoff eder / oc renser eder / oc omstiffer eders klæder/oc lader oss gøre rede / oc drage til BethEl / at ieg kand der bygge den Gud it Altere / som hørde mig i min drøffuels tid / och haffuer veret met mig paa veyen / som ieg haffuer vandret.

Saa gaffue de hannem alle de fremmede Guder / som vore vnder deris hender / oc deris grespan/oc hand groff dem ned vnder en Egh/som stod hoff Sichen/saa drog de bort. Oc det som Guds frøer offuer de steder som laae omkring dem/ar de icke forfulde Jacobs sønner. Saa kom Jacob bort/oc alt det folck som vor met hannem/til Lus / i det land Canaan / som kaldis BethEl/met alt det folck/som vor met hannem / oc bygde der it Altere / oc kallede samme sted ElBethEl/for di/ar Gud obenbarede sig der for hannem/der hand flyde for sin broder. Da dø de Debora Rebeca faastermoder oc bleff iorder neder for BethEl/vnder en Egh/som bleff kallit Grædegen.

(ElBeth)
El) det er Gud
i BethEl.
Debora.

Oc Gud obenbarede sig atter for Jacob / siden hand vor kommen aff Mesopotamia / oc velsignede hannem/oc sagde til hannem/Du kaldis Jacob/Men du skal icke mere kaldis Jacob/men du skal hede Israel / oc siden kallede mand hannem Israel. Oc Gud sagde til hannem / Jeg er den Almægtige Gud / Vær fructsommelig oc formere dig / folck oc folckehobe skulle komme aff dig/oc Konger skulle komme aff dine lender. Oc det land/som ieg haffuer giffuit Abraham oc Isaac / vil ieg giffue dig / oc ieg vil giffue din Sæd der effter dig. Saa foer Gud op fra hannem/aff den sted/som hand taledet met hannem. Saa opreisde Jacob en Sten/ stotte/paa den sted/som Gud taledet met hannem/oc øsde Duck offer der paa/oc offuerøfde den met olie/oc Jacob kallede den sted/som Gud taledet met hannem / BethEl.

Israel.
Gene. 32.

(Duck of
fer) det vor vin.

Rachel

(BenOni)
heder min pis
nis søn.

Saa drog de fra BethEl / och der de vore ekon en halff fierding vey fra Ephrath / da fødte Rachel / oc der gick hende haardelige i den fødzel. Oc der hun vor saa suarlige siug i den fødzel/sagde iordemoderen til hende/ Frøet icke/thi denne søn skal du oc haffue. Der Sialen gick vd aff hende / at hun skulde dø / kallede hun hannem BenOni / men hans fader kallede hannem

hannem Ben Jamin/ Saa døde Rachel/oc bleff iordie paa veyen til Ephraim/ som nu kaldis Bethlehem. Oc Jacob reire it Tegen op offuer hendis graff/ oc der er Rachels graffs regen indtil paa denne dag.

Saa drog Israel bort/ oc sette sit paulun op paa hin side der taarn Eder. Oc der hende sig der Israel bode i lander/ Gick Ruben bort/ oc soff hof Bilha sin faders a Nedhustru/ Oc der kom for Israel.

Jacob hadde tolf sønner. Disse vore Lea sønner/ Ruben Jacobs første fødte søn/ Simeon/ Leui/ Juda/ Isaschar/ oc Sabulon. Rachels sønner vore/ Joseph oc Ben Jamin. Bilha Rachels pigis sønner vore Dan oc Josephali. Den Silpa Lea pigis sønner/ vore Gad oc Affer. Disse ere Jacobs sønner/ som hannem vore fødte i Mesopotamia.

Oc Jacob kom til sin fader Isaac i a Namre/ vti hoffuit staden/ som kaldis Hebron/ der som Abraham oc Isaac hadde verit vdlendige. Oc Isaac bleff hundrede oc firefjnds tiue aar gammil/ da bleff hand stræbelig/ oc døde/ oc bleff forsamlet til sit folck/ gammil oc mat aff det te liff/ Oc hans sønner Esau oc Jacob begroffue hannem.

(Ben Jamin) heder den rette søn.

Ruben soff hof Bilha zc.

Jacobs xij sønner.

Isaacs alder 180. aar.

XXXVI.

Ere er Esaus flect/ som kaldis Edom. Esau tog sig hustru aff Canaans datter/ Ada Elons Dethiters daatter/ oc Ahalibama Anas daatter/ som vor Sibeons Dethiters barne barn/ oc Basmath Ismaels daatter/ Nebaiorhs søster/ oc Ada fødte Esau/ Eliphas/ oc Basmath fødte Reguel. Ahalibama fødte Jehus/ Jaclan oc Korah/ disse ere Esaus børn/ som hannem fødte i Canaans land.

Oc Esau tog sine hustru/ sønner oc datter/ oc alle de Siacle hand hadde i sit huff/ sine bohaffue oc alt se mer alt der gods/ som hand hadde forhuert i det land Canaan/ oc for til it land fra Jacob sin broder/ thi deris gods vor saa meget/ at de kunde icke bo til sammen/ oc der land som devore fremmede vdi/ kunde icke søde dem for deris megle queg. Saa bode Esau paa der bierg Seir/ oc Esau er Edom.

Disse ere Esaus flect/ aff huilcke Edomiterne komme paa der bierg Seir/ oc saa hede Esaus børn/ Eliphas Ada søn Esaus hustru/ Reguel Basmath søn Esaus hustru/ oc disse vore Eliphas sønner/ Theman/ Omar/ Sepho/ Gaetham/ oc Kenas. Oc Thimna vor Eliphas Esau søns a Nedhustru/ hun fødte hannem Amalek. Disse ere Esaus børn aff Ada hans hustru. Den Reguels børn ere disse/ Tahath/ Serah/ Samma/ a Nisa. Disse ere Basmaths Esaus hustrus børn. Disse ere de børn aff Esau daatter Ahalibama Ana daatter Sibeons barne barn/ som hun fødte Esau/ Jeus/ Jaclan oc Korah.

Disse ere Førsterne blant Esaus børn/ Eliphas børn/ Esaus første søns vore disse/ den første Theman/ den første Omar/ den første Sepho/ den første Kenas/ den første Korah/ den første Gaetham/ den første Amalek. Disse ere Førsterne aff Eliphas i det land Edom/ oc ere Adas børn. Disse ere Reguels Esaus søns børn/ den første Tahath/ den første Serah/ den første Samma/ den første a Nisa. Disse Førster komme aff Reguel i de Edomiters land/ oc de ere Basmaths Esaus hustrus børn. Disse ere Ahalibamas Esaus hustrus børn/ den første Jeus/ den første Jaclan/ den første Korah. Disse Førster komme aff Ahalibama Anas daatter Esaus hustru. Disse ere børnene/ oc deris Førster/ i land er Edom.

Disse ere Seirs Dethiters børn/ som bode i lander/ Lothan/ Sobal/ Sibeon/ Ana/ Dison/ Ezer oc Dison/ disse ere Dethiters Førster/ Seirs børn i det land Edom. Oc disse ere Lothans børn/ Dori oc Deman/ oc Lothans søster hed Thimna. Disse vore Sobals børn/ Altvan/ a Nanahath/ Ebal/ Sepho oc Dnam. Disse ere Sibeons børn/ Ana oc Ana/ oc denne Ana vor den/ som fant a Hule i ørken/ der hand vocrede sin faders Sibeons Afsne. Oc disse vore Anas børn/ Dison oc Ahalibama/ der er Anas daatter. Disse vore Disons børn/ Dendan/ Esban/ Jethran/ oc Charan. Disse vore Ezers børn/ Bilhan/ Sawan oc Akan. Disons børn vore/ Ds oc Alan.

Disse vore Dethiters Førster/ den første Lothan/ den første Sobal/ den første Sibeon/ den første Ana/ den første Dison/ den første Ezer/ den første Dison/ disse vore de Dethiters Førster/ som regerede i det land Seir.

Disse ere de Konger/ som regerede i det land Edom/ for end Israels børn finge Konger. Bela Beors søn vor Konger i Edom/ oc hans stad hed Dinhaba. Oc der Bela døde/ bleff Jobab Serah søn aff Bazra konge i hans sted. Der Jobab døde/ bleff Dufam/ aff Themaniters land konge i hans sted. Der Dufam døde/ bleff Dadad Bedads søn/ konge i hans sted/ som flo

Esaus hustru.

Gene. 22.

Esaus flect. 1. Par. 1.

Børn aff den Dethiter Seir. 1. Par. 2.

Konger i Edom zc. 1. Para. 1.

Adianiteerne paa Noabiteris marc / och hans stad hed Aiith. Der Nadad døde / regerede Samla aff Asteck / Der Samla døde / bleff Saul aff Rehoboth hofstoden konge i hans sted. Der Saul døde / bleff BaallNanan Achbora søn / konge i hans sted. Der BaallNanan Achbora søn døde / bleff Nadar konge i hans sted / och hans stad hed Pagu / och hans hustru hed Neherabeel. Adarreds daatter / som vor Aesahabs daatter.

Disse vore førsternis naffin / som komme aff Esau / efter deris Slect / Steder oc Naffin / Den første Thimna / den første Arwa / den første Jetheth / de første Ahalibama / den første Ela / den første Pinon / den første Knas / de første Theman / den første Aibzar / den første Adagiel / den første Jram / Disse ere førsterne i Edom / efter som de bode i deris arffue land / oc Esau er fader til Edomiteerne.

XXXVII.

Jacob bode i det land / som hans fader hafde veret fremmet vti / som vor i det land Canaan. Oc disse ere Jacobs slect. Joseph vor søtten aar gammil / der hand vocrede se met sine Bødre / och hand vor i sin yngdom hofst Silba oc Silpa sin faders hustruers børn / och hand førde for deris fader / deris onde røgte. Oc Israael hafde Joseph kær offuer alle sine børn / fordi at hand afflede hannem i sin alldom / Oc hand gjorde hannem en tiorel aff arffuellig farffue. Der hans bødre saae nu at deris fader elskte hannem mere end alle hans bødre / da finge de had til hannem / oc kunde icke tale it venlig ord til hannem.

Ac. 7.

Josephs
drømme.

Der til hafde Joseph en gongen drøm / oc sagde sine bødre der aff / da finge de end større auind til hannem. Thi hand sagde til dem / Kære høier huad ieg haffuer drømt / A Nig røgte / at vi bunde neger paa marcen / oc min Vieg reisde sig op oc stod / oc eders neger bøde dem ned for min neg trinc omkring. Da sagde hans bødre til hannem / Skulde du bliffue vor Konge oc regere offuer oss / Saa finge de end mere auind til hannem for hans drøm oc tale skyld.

Der efter hafde hand end en anden drøm / den fortalde hand sine bødre / oc sagde / See / Jeg drømde end nu en drøm / A Nig røgte at Solen oc A Naanen oc elleffue Stierner bøde dem ned for mig. Oc der det bleff sagt for hans fader oc hans bødre / straffede hans fader hannem / oc sagde til hannem / Nuad er det for en drøm / der du drømde / Skulde ieg oc din Aoder oc dine Bødre komme / oc tilbede dig / Oc hans bødre hadede hannem / men hans fader beholt disse ord.

Der hans bødre ginge nu hen / at vocte deris faders se i Sichem / sagde Israael til Joseph / Vocte icke dine bødre fæer i Sichem / Kom / ieg vil sende dig til dem / Vand suarede / Jeger rede. Oc hand sagde / Gack bort oc see / om det gaar vel met dine bødre / oc met queger / oc sig mig suar igen / huorledis der om er / Saa sende hand hannem aff den dal Debron / at hand skulde gaa til Sichem.

Da fant en mand hannem / der hand gick oc foer vild paa marcen / hand spurde hannem at / oc sagde / Huem leder du efter / Vand suarede / Jeg leder efter mine bødre / Kære sig mig / huor de vocte queger. A Nanden sagde / De drøge her fra / thi ieg hørde dem sige / Lader oss gaa til Dothan / Saa gick Joseph efter sine bødre / oc fant dem i Dothan.

Josephs
bødre ville ihjel
sla hannem.

Der de saae hannem nu longt hen / for hand kom nær til dem / da lagde de op / at de vilde sla hannem ihjel / oc sagde til huer ande / Seer / Der kommer den Drømmere / thi kommer nu / oc lader oss myrde hannem / oc kaste hannem i en graff / oc sige / It ont diur haffuer ædet hannem op / saa känd mand see / huad der vil vorde aff hans drømme.

Ruben frel
ser Joseph 27.
Gene. 42.

Der Ruben der hørde / vilde hand fre hannem aff deris hender / oc sagde / Lader oss icke sla hannem ihjel. Oc Ruben sagde frendelis til dem / Vdsyrter icke Blod / men kaster hannem i en graff / her i dicken / oc legger icke haand paa hannem / Thi hand vilde fre hannem aff deris haand / at hand kunde si hannem til sin fader igen.

Der Joseph kom nu til sine bødre / førde de hannem aff sin tiortil mer den fordelte tiortil / som hand hafde / oc togge hannem / oc kaste hannem i en graff / A Den den samme graff vor rom / oc inter vand der vti / Saa sette de dem ned at æde. I der løffte de deris øyen op / oc saae en hob Jsmaeliter komme fra Gilead / met deris kamele / som bare vter / balsam / oc myrtham / oc reisde ned til Egypten.

Josephs
fæls
aff sine brø
dre.
Acto. 7.

Da sagde Juda til sine bødre / Nuad känd der hielpes off / at vi myrde vor Brøder oc dölle hans blod / Kommer / oc lader oss sellie de Jsmaeliter hannem / at vorer hender ey skulle forgrise sig paa hannem / thi hand er vor Brøder / vor kød oc blod / saa lydte de hannem at. Oc der de Adianiterste kishmænd reysde der frem / drøge de hannem aff graffuen / oc solde Jsmaeliterne hans

terne hannem for tiue Sølfspendinge / deførde hannem ind i Egypten.

Der Ruben kom nu til graffuen igen / oc fant ick Joseph der inde / reff hand sine klæder / oc kom igen til sine brødre / oc sagde / Driengen er ick der / Duot skal ieg hen : Saa toge de Josephs kiortel / oc slaetede en gedebuck / oc dyppe kiortelen i blodet / oc sende samme brogede kiortel hen / oc lode hannem sticke til deris fader / oc sige / Denne haffue wi fundet / See / Om der er din søns kiortel eller ey.

Hand kende hannem / oc sagde / Det er min søns kiortel / Je ont diur haffuer opædet hannem / Je glubende diur haffuer sledet Joseph. Oc Jacob reff sine klæder / oc tog en sæt om sine lender / oc sørgede for sin søn long tid. Oc alle hans sønner oc døtter lagde dem effter / at hufua te hannem / Men hand vilde ick lade sig troste / oc sagde / Jeg maa fare ned i graffuen til min søn / aff stor sorg / Oc hans fader begræd hannem. Oc Adianiterte solde hannem i Egypten Potiphar / som vor Pharaos Kammerfjend oc Hoffmestere.

XXXVIII.

Der hende sig paa den samme tid / at Juda reysde fra sine brødre / oc gaff sig til en mand / i Odollam / som hed Nira. Oc der saa Juda en Cananeiske mandas døtter / som hed Suha / oc tog hende. Oc der hand belaa hede / bleff hun siugelig / oc fødte en søn / den kallede hun Ger. Hun bleff atter siugelig / oc fødte en søn / den kallede hun Onan. Hun fødte atter igen en søn / den kallede hun Sela / oc hun vor i Chesib / der hun fødte hannem.

Oc Juda gaff sin første fødte søn / Ger / en hustru / som hed Thamar. Men hand vor ond for HERREN / der fore slo HERREN hannem ihuel. Da sagde Juda til Onan / Lig hof din broders hustru / oc tag hende til ette / at du kant opuecke din broder sæd. Men der Onan fornam / at sæden skulde ick høre hannem til / naar hand lagde sig til sin broders hustru / lod hand der falde paa iorden / oc forderffue / paa der at hand skulde ick giffue sin broder sæd. Da mishagede HERREN det hand gjorde / oc hand slo hannem oc saa ihuel.

Da sagde Juda til sin suogerste Thamar / Bliff en Encke i din faders huff / ind til min søn Sela bliffuer stor / thi hand tenckte / at Sela skulde at hand maatte oc dø / som hans broder / Saa gick Thamar hen / oc bleff i sin faders huff.

Der mange dage voer nu foilsøne / døde Suha daatter Juda hustru. Oc effter at Juda haffde vdførgert / gick hån hen op til Thimnath at klippe sine faar / mer sin hyrde Nira aff Odollam. Da bleff der sagt til Thamar / See / din Suoger gaar op til Thimnath at klippe sine faar. Da lagde hun sine encke klæder aff sig / som hun bar / oc skulde sig mer en Kaabe / oc huiuede sig / oc sætte sig vden for døren paa veyen til Thimnath / thi hun saa / at Sela vor bleffuen stor / oc hun bleff hannem ick giffuen til hustru.

Der Juda nu saa hende / mente hand / at der haffde veret en skøge / for hun haffde skult sit ansigt / Hand gick aff veyen til hende / oc sagde / Kære / lad mig ligge hof dig / thi hand viste ick at der vor hans søns hustru. Hun suarede / Nuad vilt du giffue mig / at du maat ligge hof mig. Hand sagde / Jeg vil sende dig en gedebuck aff hiorden. Hun suarede / Da saa mig pant / til du sender mig hannem. Hand sagde / Nuad vilt du / at ieg skal saa dig til pant : Hun suarede / Din Ring / din næse Klud / oc din Røp / som du haffuer i din haand. Saa gaff hand hende der / oc hlaa hof hende / Oc hun vndfick aff hannem. Saa stod hun op oc gick bort / oc lagde Kaaben aff sig / oc førde sig i sine encke klæder igen.

Oc Juda sende gedebucken mer sin hyrde aff Odollam / at hand skulde hente pantet igen aff quinden / oc hand fant hende ick. Da spurde hand folkene samme sted / oc sagde / Duot er den skøge / som sad vde hof veyen : De suarede / Ingen skøge vor der. Oc hand kom igen til Juda / oc sagde / Jeg fant hende ick / oc folkene der sammested sagde / at der vor ingen skøge. Da sagde Juda / Beholde sig der / hun kand dog ick tale ilde paa oss / thi ieg haffuer sent gedebucken frem / oc du kunde ick finde hende.

Tre maanedes der effter bleff der sagt til Juda / Thamar din søns hustru er en skøge / oc see / hun er der til mer bleffuen siugelig i skøleffner. Da sagde Juda / Venter hende hid / hun skal brødis. Oc der hun bleff siugelig / stickete hun til sin suoger / oc sagde / Aff den mand er ieg siugelig / som dette hører til. Oc sagde / Bønder du oc / huem denne Ring / oc denne Klud / oc denne Røp til høre : Juda kende der / oc sagde / Hun er verfedigere end ieg / thi ieg gaff hende ick min søn Sela / oc hand laa ick siden meer hof hende.

Der hun skulde føde / da haffde hun tvillinge i sit lif. Oc som hun nu fødte / kom der en haand frem / Da tog Jordemoderen oc bant en rød rraad der om / oc sagde / Denne skal først fødis.

(Fader)
Oc vor Isaac.
Josephs
lis Potiphar.
Psal. 105.

1. Para. 2.

Juda søn
ner.
Thamar.
Num. 26.
Deu. 25.
Matth. 22.

1. Par. 2.
Matth. 1.

Jacob.

Perez en
sønderiffuere.
Serah kal/
dis opgong.

Genesis.

XXXIX.

Joseph sel
lis Potiphar /
aff Isracliterne.
Psal. 106.

Joseph bleff søt neder i Egypten / oc Potiphar en Egyptiske mand / kong Pharaos Kammerherre oc Hoffmestere / købte hannem aff Jmacliterne / som søde hannem neder. Oc HERREN vor met Joseph / at hand bleff en løkfsalig mand / oc vor i sin Herre den Egypters huff. Och hans Herre saa / at HERREN vor met hannem / thi alt det hand gjorde / det loed HERREN vel løkfs for hannem. Saa at hand fant naade hof sin Herre / oc bleff hans tiene- re / oc hand gaff hannem befalning offuer sit huff / oc alt det hand haffde / gaff hand vnder hans hender. Oc fra den tid / hand haffde befalt hannem sit huff / oc alt sit gods velsigne de HERREN den Egypters huff / for Josephs styld / oc der vor idel HERREN Sølfsignelse offuer alt det hand haffde / baade hiemme i husene oc paa marken. Der fore gaff hand alting vnder Josephs hender / som hand haffde / oc skætte selff inter der om / men hand haffde hannem / vden oed oc diact. Oc Joseph vor sken oc derlig i sit ansigt.

Oc der hende sig efter dette vor sket / at hans Herre husitu kaste sine øyen til Joseph / oc sagde / Soff hof mig. Men hand vilde icke / oc sagde til hende / See / Men Herre beuauer sig met inted for mig / huad i husit er / oc alt huad hand haffuer / der haffuer hand giffuit vnder mine hender / oc hand haffuer inted saa kaasteligt i hans huff / at hand der forholder for mig / vden dig / i det / du est hans husitu. Du oledis skulde ieg da nu gøre saa stor ondskaft / och synde mod Gud: Oc hun haffde daglige saadane ord met Joseph / men hand lydde hende icke at / at hand vilde soffue hof hende / eller vere hof hende.

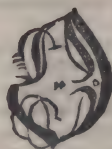
Oc der hende sig en dag / at Joseph gick i husit / at sticke huad hand haffde der at gøre / oc der vor icke it menniste aff folket i husit til stede / Oc hun tog hannem fat ved hans klæder / oc sagde / Soff hof mig. Men hand loed sin klædebon i hendis haand / oc vndstyre hen vd / da kallede hun folket i husit / oc sagde til dem / Seer / hand haffuer søt oss den Ebrenste / and her ind / at hand skal gøre oss skam. Hand kom hid ind til mig / oc vilde soffue hof mig / men ieg robte met høyr røst / oc der hand hørde / at ieg saa robte oc skreg / da forlod hand sin klædebon hof mig / oc styde / oc løb hen vd.

Oc hun lagde hans klædebon hof sig / til hans Herre kom hiem / oc taledet til hannem li- ge de samme ord / oc sagde / Der kom den Ebrenste suend ind til mig / som du haffuer søt oss her ind / oc vilde giort mig skendfel / men der ieg skreg oc robte / da forlod hand sin klædebon hof mig / oc styde hen vd. Der hans Herre hørde sin husituis ord / som hun taledet til hannem / och sagde / Saa haffuer din tiene giort mod mig / da bleff hand megit vred.

Da tog hans Herre hannem / oc kaste hannem i fengsel / som Kongens fanger laae vti / oc hand laa der i fengsel. Men HERREN vor met hannem / oc bryde sin mistundhed til hannem / oc loed hannem finde naade hof fengselens Forstandere / at hand besol hannem vnder hans haand / alle fangerne som vore i fengselet / saa at alt det som der skulde göras / det morre hand bestille. Thi Forstanderen for fengselet tog sig inted til / fordi at HERREN vor met Joseph / oc HERREN gaff løkfe til der / som hand gjorde.

Joseph set-
tes i fengsel.
Psal. 105
Sap. 10.

XL.

Oc der hende sig der efter / at Kongens aff Egypten Skenck oc Bagere syndes de mod deris Herre kongen aff Egypten. Oc Pharaos bleff vred paa baade sine tiene / paa den offuerste skenck oc offuerste bagere / oc loed sette dem i Hoffmesterens huff vti fengsel / der som Joseph laa fangen. Oc Hoffmesteren sette Joseph offuer dem / at hand skulde tiene dem / Och de sade nogle dage i fengselet.

Oc Kongens aff Egypten Skenck oc Bagere drømde baade en nat / huer sin drøm / oc huer deris drøm haffde sin vbleggelse. Der Joseph kom nu ind til dem om morgens / oc saa / at de vore bedrøffuede / spurde hand dem at / oc sagde / Hvii ere i saa bedrøffuede i dag: De suaa

De suarede/wi drømde / oc her er ingen som fandt oss der vdryde / Joseph sagde / vdrydningen
hører Gud til / siger mig dog det.

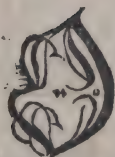
Da fortalte den offuerste Stenck Joseph sin drøm / oc sagde til hannem / *Å Dig drømde /*
at der vor it Wintre for mig / som haffde tre vintancer / oc der bleff grønt / vovre oc blomstret
de / oc vintucne der paa bleffue mode / oc ieg haffde Pharaos begere i min haand / oc tog bare
rene oc trefte dem i begeret / oc fiek Pharaos begeret i haanden.

Da sagde Joseph til hannem / Denne er vdrydningen der paa / Tre vintancer ere tre da-
ge / oc effter tre dage skal Pharaos ophøre dit hoffuit / oc sette dig i dit embede igē / at du skal saa
hannem begeret i haanden / som du pleyde at gøre / der du stente for hannem. *Å* Den tencet paa
mig / naar der gaar dig vel / oc gør da mistundhed mod mig / at du paaminder Pharaos / at hand
tager mig aff dette huff / *Thi* ieg er hemmelige staaen aff de Ebreers land / Der til haffuer ieg
oc her intred giort / at de haffue sæt mig ind.

Der den offuerste Bagerer saa / at vdrydningē vor / god / sagde hand til Joseph / *Å Dig drøm-*
de oc saa / Jeg bar tre hude kuffue paa mit hoffuit / oc i den offuerste kuff vor alle honden ba-
gen mad til Pharaos / oc fulene ode aff kuffuen paa mit hoffuit. Da suarede Joseph / oc sagde /
Der er vdrydningen der paa. Tre kuffue / ere tre dage / oc effter tre dage skal Pharaos ophøre
dit hoffuit / oc henge dig i en galie / oc fulene skulle æde dit kød aff dig.

Oc der stede paa den tredje dag / da holt Pharaos sin Aarsdag / oc gjorde alle sine tienerer it
gæstebud / da opløste hand den offuerste Stenckis hoffuit / oc den offuerste Bageris hoffuit
blant sine tienerer / oc sette den offuerste Stenck til sit stencke embede igen / at had skulde recte be-
geret i Pharaos haand / *Å* Den den offuerste Bagerer loed hand henge / som Joseph haffde vdry-
det dem. Oc den offuerste Stenck tencet intred paa Joseph / men forglemde hannem.

XLI.

*C*thu aar der effter / haffde Pharaos en drøm / huorledis hand stod hoffit vand
oc seer / aff vander opstige siw fede deyliche Riser / oc de ginge i god gresgong.
Effter disse saa hand siw andre opstige aff vander / de vore stemme oc magre /
oc de ginge til de andre Riser paa brædden hoff vander / oc de stemme oc magre
Riser opløge de siw skøne fede Riser / saa vognebe Pharaos.

Ochand salt atter i soffen / oc drømde anden gong / oc saa / ath der vovre
siw *Å* paa it straa fulde oc trefte. Der effter saa hand siw tynde oc suedne *Å*
oppløme / oc de siw magre *Å* opløge de siw trefte oc fuld somme *Å*. Da vognebe Pharaos / oc
for nam / at der vor en drøm. Ocom morgenen / vor hans Aand bekumret / ochand sende vdr / oc
loed kalde alle Spaamend i Egypten oc alle Dife / oc fortalte dem sine drømme / men der vor in-
gen / som kunde vdryde Pharaos dem.

Da taleden den offuerste Stenck til Pharaos / oc sagde / Jeg kommer i dag min synd i hw /
der Pharaos bleff vied paa sine tienerer / oc kaste mig oc den offuerste Bagerer i sengfel / vti Hoff-
mesterens huff / Da drømde oss baade en nat huer sin drøm / och huer vederforis effter hans
drømmeis vdrydning / oc der vor hoff off en Ebreisk dieng / Hoffmesterens tienerer / hannem for-
talde wi dem / ochand vdryde oss vore drømme / huer effter sin drøm. Oc der gick oss lige saa /
som hand vdlagde dem / *Thi* ieg er sæt i mit embede igen / oc den anden er hengd.

Da sende Pharaos hen / oc loed kalde Joseph / oc de lode hannem stray aff fengselet / oc
hand loed sig rage / oc førde sig i andre klæder / oc kom ind til Pharaos. Da sagde Pharaos til han-
nem / Jeg drømde en drøm / och her er ingen / som fandt vdryde den / *Å* Den ieg haffuer hørt sige
om dig / at naar du hører naagen drøm / da kane du vdryde hannem. Joseph suarede Pharaos /
oc sagde / Det staaer icke til mig / Gud skal dog spaa Pharaos got.

Da sagde Pharaos frem for Joseph / *Å Dig drømde /* Jeg stod paa brædden hoff vander / oc
saa siw skøne fede Riser opstige aff vander / oc de ginge oc ode i engen. Oc effter dem saa ieg siw
andere røire / saare stemme oc magre Riser opstige / Jeg haffuer icke seet dem saa stemme i gancste
Egypti land. Oc de siw magre oc stemme Riser / opode de siw første fede Riser. Oc der de haffde
æder dem op / da kunde mand dog icke fende der paa dem / at de haffde ædet dem / oc de vore stem-
melige som tilform / oc da vognebe ieg op.

Siden saa ieg atter i min drøm / siw *Å* vovre paa it straa / fulde oc trefte. Der effter ginge
siw røire *Å* op / som vore tynde oc suedne / oc de siw tynde *Å* / opløge de siw trefte *Å* / oc ieg
haffuer sagt Spaamendene det / men de kunde icke vdryde mig det.

Joseph suarede Pharaos / Baade Pharaos drømme ere alt it / *thi* Gud giffuer Pharaos til
fende / huad hand vil gøre. De siw skøne Riser ere siw Aar / oc de siw gode *Å* / ere och de siw
Aar / der

Joseph vdr
yder Pharaos
offuerste Stenck
oc Bagereris
drømme.

Pharaos
drømme.

Joseph ta-
gis aff fengsel.
Psalm. 105.

Pharaos
drømme.

Joseph vdr
yder Pharaos
sine drømme.

Alar/det er en honde dighm. De siw magre oc slemme Rige/som opstige de efter de andre/det ere siw Alar/oc de siw magre oc suedne Alar/ere siw aar dyr tid/Dette er nu det som ieg haffuer sagd Pharao/at Gud giffuer Pharao til kende/huad hand vil gode.

See/Siw rige Alar skulle komme i gantste Egypti land. Oc efter de samme skulle komme siw aar dyr tid/armand skal forglemme al saadan offuerflodighed i Egypti land/oc de dyre tid skal fortere Landet/ath mand inter skal vide aff den offuerflodighed i landet/for den dyre tid/som her efter kommer/thi hun bliffuer meger suar. Men det som Pharao haffuer anden gong drømt/betyder/at Gud skal visselige oc snarlige gøre dette.

Saa see sig nu Pharao om en viff oc forstandig Mand/som hand fand sette oc skaffe offuer Egypti land/ath hand stikker befalnings Mand offuer Landet/och rager den femte del i Egypti land/i disse siw rige Alar/oc samte alle honde spising/vdi de gode tilkommende aar/ar de samle korn ind i Pharaos kornhuff/til forraad i Stæderne/oc foruare det/ar mand fand sinde besticker spising for landet vti de siw dyre Alar/som skulle komme offuer Egypti land/at Landet icke forderffuus aff hunger.

Denne tale behagede Pharao oc alle hans Tienere vel. Oc Pharao sagde til sine tienere/Huor skulle wi kunde sinde saadan en Mand/i huilken Guds aand er: Oc hand sagde til Joseph/Efterdi at Gud haffuer lader dig alt dette vide/da er der ingen saa forstandig och viff som du est. Du skalt vere offuer mit Luff/oc alt mit Folk skulle vere dine ord lydige/alene det Kongelige Sæde vil ieg haffue offuer dig.

Oc Pharao sagde ydermere til Joseph/See/Jeg haffuer sat dig offuer alt Egypti land. Oc hand tog sin Ring aff sin haand/oc sette den paa Josephs haand/oc klædte hannem i hvid silcke/oc hengde en Guldæde om hans halff/oc loed hannem age paa sin anden vogen/oc loed vdrøbe for hannem/Mand er Landsens Fader/oc sette hannem offuer gantste Egypti land. Oc Pharao sagde til Joseph/Jeg er Pharao/vden din vilie skal ingen røre sin haand eller sin fod i gantste Egypti land/oc kallede hannem/der hemmelige Raad/oc hand gaff hannem Alsnath til hustru/som vor Potiphers prestis daatter i On.

Saa foer Joseph vd/ar dese Egypti land/Oc hand vor tredie aar gammil/der hand stod for Pharao/

Joseph op
heres och æris
viter sin store
modgong oc elc
hghed.

Alsnath Jo
sephs hustru.

for Pharao/Kongen i Egypten/oc soer vd fra Pharao/ oc reisde gennem gantze Egypti land. Oc lader giorde saa i de siw rige Aar/oc samlede i de siw aar al den spising/som vor i Egypti land/oc lagde den ind i Stadene/Quad der voyre paa markene omkring huer Stad til spising/der lagde de hen ind/Saa samlede Joseph Korn til hobe/offuermaade megit/som sanden vid haaffuit/saa/ ar hand loed aff at telle det/thi mand kunde det icke telle.

De Joseph affledte tho sønner før end den dyre tid kom/huilecke Asnath Potiphers prestis daatter i On fødte hannem. Oc kallede den første a Nanasse/thi Gud (sagde hand) haaffuer laad mig forglemme al min voldske/oc al min faders huff. Den anden kallede hand Ephraim/thi Gud (sagde hand) haaffuer laadet mig voye i dette land/som ieg vor elendig vdi.

Der de siu fructsommelige Aar vor nu fremgongne i Egypti land/da begynte de siw dyre Aar at komme/huilecke Joseph haaffde taler om. Oc der bleff en dyre tid i alle land/oc der vor Brød i gantze Egypti land. Der nu der gantze Egypti land oc led hunger/robte folcket til Pharao om brød. Oc den Pharao sagde til alle Egypterne/Gaar hen til Joseph/oc huad hand siger eder/giør det. Der nu i der gantze land vor dyre tid/da oplod Joseph alle siwde Kornhuff/oc solde Egypterne/thi den dyre tid bleff io lenger io større i landet. Oc alle land komme ind i Egypten/ar købe aff Joseph/thi den dyre tid vor siw i alle land.

(Monasse)
heder forglemt.

(Ephraim)
im) kaldio op
uoren.

Dyr tid siw
aar i Jacobs
tid.

XLII.

Er Jacob saa/ar der vor Korn falt i Egypten/sagde hand til sine Sønner/Hui see i eder saa lenge om: See/Jeg hører/ath der sellis Korn i Egypten/Faer hen ned/oc købet oss Korn/ar wi kunde leffue/oc icke dø. Saa fore thi Josephs brødre hen ned/ar købe Korn i Egypten. Oc den Jacob loed icke Ben/Jamin Josephs brøder fare mer sine brødre/thi hand sagde/Hannem motte naagen voldske vederfaria.

Saa komme Israels børn at købe Korn/met andie som fore mer dem/thi der vor oc dyre i det land Canaan.

De Joseph vor Regente i landet/oc hand solde alt folck i landet Korn. Der hans brødre komme nu til hannem/fulde de ned til iorden for hannem paa deris ansiet. Oc hand saa paa dem/oc kende dem/oc holt sig fremmer mod dem/oc taledede haert mer dem/oc sagde til dem/Hueden komme i: De sagde/Alf det land Canaan/ar købe spise. Oc den alligenel ar hand kende dem/saa kende de hannem dog icke.

De Joseph tenckte paa de drømme/som hand haaffde før drømt om dem/oc sagde til dem Jere speyere/oc ere komme at besce/huor landet er aaber. De suarede hannem/Vey/min Derre/Dine tienere ere komme at købe spise. Wi ere alle en a Nandas sønner/Wi ere ærlige/oc dine tienere haaffue aldrig veret speyere. Hand sagde til dem/Vey/oc den i ere komme at besce/huor landet er aaber. De suarede hannem/Wi dine tienere ere tolf brødre en a Nandas sønner i det land Canaan/oc den yngste er end nu hof vor fader/oc den ene er icke mere til.

Joseph sagde til dem/Det er det som ieg haaffuer sagt/Jere speyere. Der paa vil ieg proffue eder/ved Pharaos liff/I skulle icke komme heden/for et yngste brøder kommer hiden. Sender en aff eder bort/ar hente eders brøder/oc den i skulle verefangne. Saa vil ieg proffue eders tale/om i fare mer sandhed eller ey/Thi hues der icke er/da ere i ved Pharaos liff/speyere. Saa loed hand foruare dem tilfammen i tre dage.

Den den tredie dag sagde hand til dem/Ville i leffue/da görer saa/thi ieg seeder Gud. Eret ærlige/da lader en aff eders brødeligge bunden i eders fengsel/men fare i hen/oc føret hiem der som i haaffue købe for hunger/oc henter eders yngste brøder til mig/saa vil ieg tro eders ord/ar i skulle icke dø/Oc de giorde saa.

Den de taledede mellem dem selfue/Dette haaffue wi forskyldet paa vor brøder/ar wi saae hans siwls angst/ar hand bad oss ynckelige/oc wi vilde icke høre hannem/Der fore kommer nu denne hofuelse offuer oss. Ruben suarede dem/oc sagde/Taledede ieg der icke til eder/der ieg sagde/Gør eder icke synd paa driengen/oc i vilde icke høre: Nu vdkreffus hans blod. Oc den de viste icke ar Joseph forstod det/thi hand taledede mer dem ved en Tolck/oc hand vende sig fra dem/oc græd. Der hand vende sig nu til dem igen/oc taledede mer dem/tog hand aff dem Simeon/oc bant hannem for deris øyen.

De Joseph gaff befalling/ar mand skulde fylde deris Sacke mer Korn/oc giffue dem deris pædinge igen/huer i sin sack/der til met tæring paa veyen/oc mand giorde saa mod dem. Oc de lagde deris vare paa deris Asne/oc fore der fra. Oc den der en loed sin sack op/ar hand vilde giffue sin Asen fodder i herberet/da bleff hand sine pædinge dar/ar de laae offuen i sacke/oc hand

D sagde til

Jacobsthi
sønner fare til
Egypten ar købe
Korn.
Act. 7.

Gen. 37.

Gen. 37.

sagde til sine brødre / *A* sine pendinge ere komne til mig igen / see / de ere i min seck. Da faldt dem deris herte / oc de bleffue forstreckede mellem huer andre / oc sagde / *H*uor fore haffuer Gud gjort oss dette:

Jacob.

Der de komne nu hiem til deris fader Jacob i det land Canaan fortalde de hannem alle det som dem vor vederfarer / oc sagde / *D*en mand som er i Herret lander / taledet oss haardelige til / oc holt oss for landens speydere. Oc der wi suarede hannen / *W*i ere ærlige / oc vore aldig speydere / men toloff brødre vor faders sønner / *D*en ene er ick mere til / och den yngste er end nu hoff vor fader i det land Canaan / *D*a sagde Landsherren til oss / *D*er paa vil ieg mercke om i ere ærlige / *L*ader en aff eders brødre bliffue her hoff mig / oc tager noddessigtighed for eders huff / oc farer hen / oc henter eders yngste broder hid til mig / *S*aa mercker ieg / at i ere ick speydere / men ærlige / *S*aa vil ieg oc giffue eder eders broder igen / oc i mue kopsla her i lander.

Oc der de tømde deris secke / fant huer sin pendinge knude i sin seck. Oc der de saae / at det vor deris pendinge knuder / disligist deris fader / da bleffue de forterede.

Da sagde Jacob deris fader til dem / *J* heroffue mig mine børn fra. Joseph er ick mere til / oc Simeon er borte / *B*en Jamin ville i tage hen / *D*er gaar altsamen offuer mig. Ruben suarede sin fader / oc sagde / *F*ører ieg ick dig hannen igen / da sla baade mine sønner ihjel / *A*nsuorde hannem ekon i min haand / ieg vil føre dig hannem igen. *L*and sagde / *A* sin søn skal ick fare hen ned med eder / thi hans broder er død / oc hand er alene bleffuen igen / oc der som hannem komme naagen vólte til paa veyen / som i reyse hen paa / da skulde i føre mine graa haare med hietrens sorg til graffuen.

XLIII.

En dyre tid trengde dem fast i lander. Oc der der vor fortæret huad kom de haffde fort aff Egypten / sagde deris fader til dem / *F*arer hen igen och kopsber oss naager at æde. Da suarede Juda hannem / oc sagde / *A* Nanden lagde oss der haardelige fore / oc sagde / *J* skulle ick see mit ansigt / vde eders Brøder er mer eder. Et der nu saa / at du sender vor Brøder met oss / da ville wi fare hen / oc kopsbe dig naager at æde. *A* Den vilde du ick sende hannen met oss / da fare wi ick hen ned / thi *A* Nanden sagde til oss / *J* skulle ick see mit ansigt / vden eders Brøder er mer eder.

Israël sagde / *H*ui haffue i gjort saa ilde mod mig / at i sagde *A* Nanden / at i haffde end nu en broder. De suarede / *A* Nanden spuede saa nøre om oss / oc vor slect / oc sagde / *L*effuer eders fader end nu. *D*affue i oc end nu en broder. Da suarede wi hannem / effter som hand oss adspuorde. *H*uorlunde kunde wi saa lige vide / at hand skulde sige / *F*ører eders broder hid ned med eder.

Da sagde Juda til sin fader Israël / *L*ad drengen fare met mig / at wi kunde gøre oss rede oc reyse / oc leffue / oc ick dø / baade wi oc du oc vore smaa børn. *J*eg vil vere god for hannem / du skal kreffue hannem aff mine hender. Der som ieg ick fører dig hannem igen / oc setter hannen for dine Øyen / da vil ieg bære skyld der fore alle mine dage / *T*hi der som wi ick haffde tøff uet / haffde wi allerede vel tho gonge veiet her igen.

Da sagde deris fader Israël til dem / *S*kal det da saa endelige vere / da görer det. Oc tager aff landens beste fruct i eders secke / oc fører *A* Nanden hen ned til stent / naager Balsam / oc huenig / oc viter / oc *A* Myrrha / oc *D*adel / oc *A* Nandel / *T*ager oc andie pendinge met eder / oc de pendinge som vore komne offuen i eders secke tager oc igen met eder / maa velste der er en vildfarelse paa ferden. *T*ager der til eders broder / görer eder rede / oc farer hen til *A* Nanden igen. Den almetrigste Gud giffue eder barmhertighed for den *A* Nand / at hand vil ladefølge den anden oc eders broder oc denne Ben Jamin til bage igen met eder / *A* Den ieg maa vere som den / sine børn ere berøffuede fra.

Jacobs.

Børn reysse ans
den gong til E
gypten zē.

Saa toge de samme gaffuer / oc dubbelt pendinge met dem / oc Ben Jamin / gjorde dem rede / broge i Egypten / oc ginge frem til Joseph. Da saa Joseph dem met Ben Jamin / oc sagde til sin Duffoger / *F*ølge disse mend til huff / och slacte oc red til / thi de skulle æde met mig til middag. Oc manden gjorde / som Joseph besol hannem / oc fulde *A* Nendene i Josephs huff.

A Den de frøctede dem for de bleffue indliddet i Josephs huff / oc sagde / *W*i ere hid indfærde for de pendinge skyld / som wi tilforn funde i vore secke / at hand kand komme oss skylden paa / oc lade en dom gaa offuer oss / at hand der met kand tage oss til sine egne træle / met vore *H*uer. Der fore ginge de til Josephs Duffoger / oc taledet met hannem for døren / oc sagde / *A* sin Herre / wi vore tilforn dragne her ned at kopsbe spising / oc der wi komme i herberet / oc oplode vore secke / see / da haffde huer sine pendinge offuen i sin seck met fuld vett / *D*er fore haffue wi nu ført dem hid met

hid met oss igen. Wi haffue octager andre pendinge met oss/at købe spifning fore / Men wi vilde icke huo der lagde oss vore pendinge i vore Sæcke.

Da sagde hand/Verer til fæds / frøcter inred / eders Gud oc eders faders Gud haffuer giffuit eder itligende for i eders sæcke / ieg fick eders pdinge. Oc hand loed Simcon vd til dem / oc fædde dem i Josephs huff / oc gaff dem vand / at hi derode deris føder / oc gaff deris asne føder. Men de reddede deris gaffuer til mod at Joseph skulde komme om middagen / Thi de haffde hørt at de skulde der faa mad.

Der Joseph gick nu ind i huset / barede hannem deris gaffuer i deris hender / oc fulde ned paa iorden for hannem. Men hand hilfede dem venlige / oc sagde / Gaar der den gamle Mand eders fader vel / som i sagde mig aff? Læffuer hand end nu: De suarede / Der gaar din tiener vort fader vel / oc hand læffuer end nu / oc de neyede / oc fulde ned for hannem.

Da oplod hand sine øyen / oc saa sin broder Ben Jamin sin moders søn / oc sagde / Er det eders yngste broder / som i sagde mig aff? Oc sagde fremdelis / Gud vere dig naadig min Søn. Oc Joseph skyndede sig / thi hans hjerre brøde mod hans brødre / oc hand søcre / huor hand kunde græde / oc gick ind i sit kammer / oc græd der. Oc der hand haffde toed sit ansigt / gick hand vd / oc holt sig vel / oc sagde / Legger brød paa bordet.

Saa bar mand besynderlige for hannem / oc besynderlige for dem / och besynderlige for Egypterne / som ode met hannem / Fordi at Egypterne torde icke æde met Ebreeerne / thi der er dem verstyggeligt. Oc man sette dem tuert officer fra hannem / den først fødte efter sin fødsel / oc den yngste efter sin ungdom / der paa forundrede de andre mellem dem. Saa bar mand mad for dem / aff hans bord / Men Ben Jamin fick fem gonge mere end de andre / Oc de drucke / oc bleffue druckne met hannem.

XLIH.

Joseph besol sin Duffogter / oc sagde / Fylde disse Vand deris sæcke met spifning / saa megit som de kunde føre / oc læg huer sine pendinge affuerst i hans sæck. Och læg min self skal affuerst i den yngstes sæck / met de pendinge for kornet / Mand giorde som Joseph sagde hannem.

Om morgenen der der bleff lusst / lode de mendinge fare met deris asne. Der de vore faane affstaden / oc icke langt komme / sagde Joseph til sin Duffogter / Op / oc forfælg de mendinge / oc naar du saar far paa dem / da sig til dem / Huor fore haffue i betaler got met ont? Er det icke det / som min Herredrucker aff / oc bruger sin spaadom met? J haffue ilde gjort. Oc der hand fick far paa dem / da raledde hand disse ord met dem.

De suarede hannem / Hui taler min Herre saadane ord? Der vere langt fra dine tiener saadan at gøre. See / de pendinge / som vi funde offuen i vore sæcke / haffue vi ført til dig igen / aff det land Canaan / oc huor ledis skulde vi da nu stiele enten self eller guld? Nuem hun fundis hofst blant dine tiener / hand skal dø / der til ville vi oc saa vere min Herres tiener. Mand sagde / Ja / der skal saa vere / som i haffue taler / hofst huilken hun fundis / hand skal vere min tiener / me i skulle vere fri.

Saa haffede de / oc huer lagde sin sæck aff paa iorden / och huer opløste sin sæck. Oc hand vand sagde / oc begynte paa den først indtil den yngste / da bleff skaalen funden i Ben Jamins sæck. Da reffue de deris klæder / oc huer lagde paa sit asen / oc fore i Staden igen.

Oc Juda gick met sine brødre i Josephs huff / thi hand vor end da der / oc de fulde ned paa iorden for hannem. Da sagde Joseph til dem / Hui torde i der gøre? Hude i icke at saadan en mand / som ieg er / kunde giebe til? Juda sagde / Duad skulle vi sige min Herre / eller huad skulle vi tale? Oc huor ledis kunde vi aarsage oss? Gud haffuer funder dine tieners synd. Wi oc hand / som skaalen er funden hofst / ere mine Herres tiener. Mand sagde / der vere langt fra mig at ieg skulde der gøre / den mand som skaalen er funden hofst / skal vere min tiener / men drage i op met fæd til eders fader.

Da gick Juda frem til hannem oc sagde / Min Herre / Lad din tiener tale it ord for dine gern / Min Herre / oc din vrede forhæste sig icke paa din tiener / thi du est som Pharao. Min Herre spurde sine tiener at / oc sagde / Haffue i oc en fader eller broder? Da suarede vi / Wi haffue en fader hand er gammel / oc en yng dreng hand affledet sin alderdom / oc hans broder er død oc hand er ene igen efter sin moder / oc hans fader haffuer hannem før. Da sagde du til dine tiener / fører hannem hid ned til mig / ieg vil beuise hannem naade? Da suarede vi min Herre / Drengen fand icke komme fra sin fader / der som hand komme fra hannem / da døde hand. Da sagde du til dine tiener / kommer icke eders yngste broder hid met eder / da skulle i icke see mit ansigt mere.

D n Da fore

Gene. 37.

Gene. 43.

Da fore wi hen op til din tienere/min fader / oc gaffue hannem min Heris tale til kende.
Da sagde vor fader/Drager bort igen/oc kober off naagen fetalie. Da suarede wi / Wi kunde
icke fare hen ned/vden vor yngste broder er met oss/da ville wi reyse ned/Thi wi motte icke see
den Jands ansigt/der som vor yngste broder icke er met oss. Da sagde din tienere / min fader/
til oss/ J vide/ar min hustru haffuer født mig tho/den ene giel hen vd fram mig/oc mand siger/
ar hand er thiel reffuen / oc ieg saa hannem icke siden. Der som i toge oc saa denne fram mig / oc
hannem komme naagen voldske til / da fødte i mine graa haar ned til graffuen met drøffuelse.

Der som ieg komme nu hiem til din tienere/min fader/oc diengen vore icke met oss / efter
di hans siel henger til dennis siel/da steer der/naar hand seer / ar diengen er icke der / ar hand
døer/Saa fødte da wi dine tienere/din tieners vor faders graa haar / met hierte sorg til graff-
uen. Thi ieg/din tienere/vor god for diengen / til min fader/oc sagde / Forer ieg dig hannem
icke igen/da vil ieg lide skyld der fore/alle mine dage. Lad der fore din tienere bliffue her / i drens
gens sted/ar tiene min Herre/oc lad diengen fare op met sine brodre. Thi huolebis skulde ieg
fare hen op til min fader / der som diengen er icke met mig : Jeg motte da see den iemmer/som
min fader skulde offuergaa.

XLV.

Joseph kende
der sig vid sine
Brodre.
Act. 7.

Al kunde Joseph icke lenger holde sig / for alle dem som stode omkring han-
nem / ochand robte / Lader huer mand gaa vd fram mig / oc der stod icke it
menniske hof hannem/der Joseph kende sig ved sine brodre. Ochand grad
saa høyt/ar Egypterne oc dei Pharaos huff fødte der/oc sagde til sine bro-
dre/Jeg er Joseph / leffuer min fader end nu : Och hans brodre kunde intet
suare hannem/saa forfarede bleffue de for hans ansigt.

Da sagde hand til sine brodre/kommer dog hid til mig/oc de ginge til
hannem/oc hand sagde / Jeg er Joseph eders broder/den i solde til Egypten. Bekumrer eder
nu intet / oc tencker icke ar ieg er der fore vied / ar i solde mig hid ind / Thi for eders liffs skyld/
haffuer Gud sent mig hid for eder. Thi der er nu thu aar siden / ar den dyre tid er i landet / oc
her staa end nu fem aar igen/vdi huileke mand skal huereken pløye eller høste. Men Gud haff-
uer sent mig hid for eder/ar hand vil lade eder bliffue ved paa iorden / oc fælle eders liff mer er
stor beredning. Oc nu haffue icke sent mig hid / men Gud / oc Hand haffuer sat mig til Pha-
raos Fader/oc til en Herre offuer alt hans huff/oc til en første offuer alt Egypti land.

Stynder eder nu oc reyse hen op til min fader/oc siger til hannem / Derte lader Joseph
din søn dig sig / Gud haffuer sat mig til en Herre offuer al Egypten / Kom her nu til mig/
oc fælle icke/du skal bo i det land Gosen/oc vere hant hof mig / du oc dine børn/och dine børne
børn/dit queg liden oc stort / oc alt der du haffuer/ieg vil der besørge dig. Thi der staa end nu
fem dyre aar til/paa der du skal icke forderffua met dit huff/oc alt der du haffuer. See / eders
øyen see/oc min broders Ben Jamins øyen / ar ieg taler mundelige met eder. Forlynder min
Fader al min hærtilighed i Egypten / oc alt der som i haffue seer / stynder eder oc kommer hid
ned met min fader.

Saa falc hand sin broder Ben Jamin om halsen/oc grad / oc Ben Jamin grad oc saa om
hans halss. Och hand kyssede alle sine brodre / oc grad offuer dem / Der efter taleded hans brodre
met hannem.

Act. 7.

Oc der røstetdis i Pharaos huff / ar Josephs brodre vore komme / der behagede Pharao
vel oc alle hans tienere. Oc Pharao sagde til Joseph / Sig dine brodre / Gører saa / belader
eders diue/farer hen/Oc naar i komme i det land Canaan / da tager eders fader/oc eders folk/
oc kommer til mig / ieg vil giffue eder gods i Egypti land / ar i skulle ade aff det beste i landet.
Oc biud dem/Gører lige saa / Tager eder vogne aff Egypti land / til eders børn oc hustru-
er/oc tager eders fader oc kommer. Oc seer icke ved for eders bostaff skyld / Thi alt der som er i
Egypti land / skal vere eders.

Jacob reys-
ser til Egypten.

Oc Israels børn gjorde saa. Oc Joseph siel dem vogne som Pharao beføl oc tæring paa
veyen / hand gaff oc huer aff dem it par hellig dagis flæder / Men Ben Jamin gaff hand tre
hundrede sølffpendinge/oc fem par hellig dagis flæder. Oc hand sende sin fader der hof / thi
Al sine ladde met gods aff Egypten / oc thi Iseninder met korn / brød oc fetalie/til sin fader paa
veyen. Saa forlod hand sine brodre / oc de fore bort / oc hand sagde til dem/Riffuis icke paa
veyen.

Saa drog de hen op aff Egypten oc komme i det Land Canaan til deris fader Jacob/oc
forkyndede hannem / oc sagde / Joseph leffuer end nu / oc er en Herre offuer alt Egypti land.

Act.

Men hans hjerter tenckte longer anderledes / thi hand trode dem icke. Da sagde de hannem alle Josephs ord / som hand haffde sagt til dem. Oc der hand saa vognene / som Joseph haffde sent hannem at fare did mer / bleff Jacobs deris faders aand leffuendis. Oc Israel sagde / Der er mig nock at min søn Joseph leffuer end nu / Jeg vil hen oc see hannem før ieg dør.

XLVI.

Da drog Israel bort mer alt der hand haffde. Och der hand kom til Bersaba / offrede hand sin faders Isaacs Gud offer. Oc Gud sagde til hannē om natten i en syn / Jacob / Jacob / Vand sagde / Der er ieg. Oc hand sagde / Jeg er Gud / din faders Gud / Fæstede dig icke at drage ned til Egypten / Thi der vil ieg gøre dig til et stort folck. Jeg vil fare nid mer dig i Egypten / oc ieg vil føre dig hid op igen / Oc Joseph skal legge sine hender paa dine øyen.

Saa gjorde Jacob sig rede fra Bersaba / oc Israells børn førde deris faa der Jacob mer deris smaa børn oc hustruere paa vognene som Pharaos haffde sent at føre dem paa. Oc de roge deris frø oc bohaffue / som de haffde forhuert i det land Canaan / oc komme saa til Egypten / Jacob oc al hans Sæd mer hannem / hans Sønner oc hans Sønners sønner mer hannem / hans Døttre oc hans børne døttre / oc al hans Sæd / førde hand mer sig til Egypten.

Disse ere Israells Børns navn / som komme i Egypten / Jacob oc hans sønner. Rubē Jacobs første søn / Rubens børn / Danoch / Pallu / Nezron oc Charimi. Simeons børn / Jemuel / Jamin / Ohad / Jachin / Zohar oc Saul den Cananeciske quindis søn. Leuibørn / Gerzon / Cahath oc Serari. Judas børn / Geron / Onan / Sela / Perez oc Serah. Men Ger oc Onan vore døde i det land Canaan. Men Perez børn / Nezron oc Hamul. Issachars børn / Thola / Phua / Job oc Semrom. Sebulons børn / Sered / Elon oc Jahleel. Disse ere børn aff Lea / som hun fødte Jacob i Mesopotamia / mer sin daatter Dina / de gøre alle sammen mer sønner och døttre tre oc tredue Siale.

Gads børn / Diphion / Naggi / Suni / Ezbon / Eri / Arodi oc Arel. Assers børn / Jemna / Jesua / Jesui / Bria oc Serah deris søster. Men Bria børn / Heber oc Nahchiel. Disse ere de børn aff Silpa / som Laban gaff sin daatter Lea / oc hun fødte Jacob sytten siale.

Rachels Jacobs hustrus børn / Joseph oc Ben Jamin. Oc Joseph affled i Egypti land i Canaan / oc Ephraim / som Asnath Potiphers daatter / prestens i On / fødte hānem. Ben Jamins børn / Bela / Becher / Albel / Gera / Naaman / Ehi / Ros / Nupim / Nupim oc Ard. Disse ere de børn aff Rachel / som hun fødte Jacob / alle sammen fiorten Siale.

Dans børn / Nufim. Naphtali børn / Jahzeel / Guni / Jeser oc Sillem. Disse ere børn aff Bilha som Labā gaff sin daatter Rachel / oc fødte Jacob disse fire Siale. Alle Siale som kom mer Jacob i Egypten / oc vore komne aff hans lender (vundertagne hans sønners hustruere) ere alle til sammen sex oc tressinds tiue Siale. Men Josephs børn som ere fødte i Egypten / vore tho Siale / Saa at alle Siale aff Jacobs huff som komme i Egypten / vore halffierdes sinds tiue.

Och hand sende Juda faare sig hen til Joseph / at hand skulde vise hannem til Gosen / och de komme ind i Gosen land. Da loed Joseph spænde for sin vogen / oc drog hen op til Gosen / at møde sin fader Israel / Oc der hand saa hannem / fald hand om hans halff / oc græd lunge om hans halff. Da sagde Israel til Joseph / Jeg vil nu gerne dø / men ieg haffuer seet dit ansigt / at du end nu leffuer.

Joseph sagde til sine brødre oc til sin faders huff / Jeg vil reyse hen op / oc giffue Pharaos til føde / oc sige til hannem / Mine brødre oc min faders huff er kommet til mig aff det land Canaan / oc ere fæ hyrder / Thi der er folck som omgaaß mer fæ / Deris queg smaa oc stort / oc alt der de haffue / haffue de ført mer dem. Naar Pharaos kalder nu eder oc siger / Duad er eders næring / Da stille i sige / Dine tienere ere folck som omgaaß mer queg / fra vor yngdom ind til nu / haade vi oc vore forfædre / Paa det / i muc bo i det land Gosen / Thi Egypterne haffue vort styg gelighed til fæ hyrder.

XLVII.

Al kom Joseph oc taledet til Pharaos / oc sagde / Min fader / oc mine brødre / deris queg smaa oc stort / oc alt der de haffue / ere komne aff det land Canaan / Oc see / de ere i Gosen land. Oc hand tog dem aff sine yngste brødre / oc sticte de dem ind for Pharaos. Da sagde Pharaos til hans brødre / huad er eders næring. De suarede / Dine tienere ere fæ hyrder / vi oc vore forfædre.

Jacobs
Elect.

Gene. 32.

11ff Lea 33.
børn.

11ff Silpa
16. børn.

11ff Rachel
14. børn.

11ff Bilha
7. børn.

Acto. 7.

De de sagde fremdelis til Pharao/Wiere komme at bo hosf eder/Thi dine Tienerer haffue ingen søde til deris queg/saa suarlige trenger dyr tid der land Canaan / Saa lad dog nu dine tienerer bo i Gosen land. Pharao sagde til Joseph / Der er din fader/oc dine brødre/som ere komne til dig/Egypti land staar aabert for dig/Lad dem bo paa den beste sted i landet/lad dem bo i Gosen land. Oc der som du vest duelige mend vere blant dem/da sæt dem offuer mit sæ.

Joseph ledde oc sin fader Jacob ind/oc sticte de hannem for Pharao. Oc Jacob velsignede Pharao. Den Pharao spurde Jacob ath/Huor gammil est du? Jacob sagde til Pharao/Min elendigheds tid er hundrede oc tredie aar/ringe oc ond er min liffs tid/oc kommer icke vid mine forsedus tid i deris elendighed / Saa velsignede Jacob Pharao/ oc gief vnd fra hannem.

Den Joseph sticte de sin fader oc sine brødre bolige/oc gaff dem en eyedom i Egypti land paa den beste sted i landet/som vor i der land Raemsa/som Pharao besol. Oc hand besørgede sin fader oc sine brødre/oc althans faders huff/effter som huer haffde bøn til.

Der vor icke brød i alle land/Thi den dyre tid vor megit suar/saa at der land Egypten oc Canaan forsmecede for den dyre tid. Oc Joseph saffnede alle pendinge til sammen som fundis i Egypten oc Canaan/for der Korn som de kobre/oc hand førde alle de pdinge i Pharaos huff. Der dem fattedis nu pendinge i der land Egypten oc Canaan/komme alle Egypterne til Joseph/oc sagde/Hi off brød / Hui lader du off os for dig/fordi/ar wi haffue icke pendinge/ Joseph sagde/ Hi hid eders queg/saa vil ieg giffue eder for queget/effter di/i haffue icke pdinge. Saa førde de Joseph deris queg/oc hand gaff dem brød for deris heste / saar/ øyen oc asne. Saa halp hand dem mer brød der aar om/for al deris queg.

Der der aar haffde ende/Komme de der ander aar til hannem/oc sagde til hannem / Wi ville icke dslie der for vor Herre/ar icke alene pdinge/men oc saa queget er borte / til vor Herre/oc wi haffue innet mere igen til vor Herre/vden vore legeme / oc vore agre. Hui vilt du lade off os/oc vore agre ligge øde: Riob off oc vor iord for brød/ar wi mer vort lifs oc land/bliffue Pharaos egne/Giff off sæd/ar wi mueliffue/oc icke os/oc ar mæcken icke bliffue øde.

Saa kobre Joseph ganske Egypten til Pharao / Thi de Egypter solde huer sine agre/fordi at den dyre tid kom saa suar offuer dem / oc der mer bleff lander Pharaos eger. Oc hand vddelde folcker i Straderne/sra den ene ende til den anden i Egypten.

Dog Priesterns iord vndertagen/den kobre hand icke/Thi Pharao haffde forsticket Priesterne/huor aff de skulde nære dem/oc vor beneffnd / der som hand haffde giffuit dem/der fore trengdis de icke til at selle deris agre.

Da sagde Joseph til folcker/See/ieg haffuer i dag kobreder oc eders agre Pharao til eyedom/See/der haffue i kom at saa i iorden/Oc aff komer skulle i giffue Pharao den femte part/de fire parte skulle i beholde/til at saa i iorde/til eders kaaft/oc for eders huff oc bøn. De sagde/Lad off et kon leffue oc funde naade for dig vor Herre/wi ville gene vere Pharaos egne mer vore lifs. Saa sticte de Joseph dem en low indtil paa dene dag/offuer alt Egypti land at huer mand skal giffue Pharao den femte part/Vndertagen Priesterns iord som icke kom vnder Pharao.

Lowenom
den femte part.

Jacobs alder
der 147. aar.

Gene. 23.

Ebre. 11.

Saa bleff Jsrael boendis i Egypten i der land Gosen/oc haffde der inde/oc voagre oc for meredis meger. Oc Jacob leffde sporen aar i Egypti land / Arthans ganske alder vor hundrede oc sitv oc fyrtitue aar.

Der nu tiden kom/ar Jsrael skulde os/fallede hand sin søn Joseph/oc sagde til hannem/Haffuer ieg fundet naade for dig/da læg din haand vnder mine Lender/ar du vilt beuise kærlighed oc trost aff mer mig/och icke begraffue mig i Egypten/Min ieg vil ligge hosf mine forfædre/oc du skal føre mig aff Egypten/oc iorde mig i deris graf. Hand sagde / Jeg vil gøre som du haffuer sagt/Min hand sagde/Saa suet mig der paa/Och hand soet hannem / Saa nærde Jsrael sig paa sengen til hoffuet garden.

XLVIII.

Gene. 35.

Er effter bleff der sagt til Joseph/See/din fader er siug/Da tog hand baas de sine sønner aNanasse oc Ephraim mer sig. Da bleff der giffuit Jacob til kende/See/din søn Joseph kommer til dig/Saa giorde Jsrael sig sterck/oc sette sig op i sengen / oc sagde til Joseph.

Den almæctigste Gud obenbarede sig for mig i Lusa vti der land Canaan/oc velsignede mig/oc sagde til mig/See/ Jeg vil lade dig voagre oc formeis/oc gøre dig til en hob folck/oc ieg vil giffue din Sæd effter dig dette Land til eyedom euindelige. Saa skulle nu dine tho sønner aNanasse oc Ephraim/som dig ere fødte i Egypti land/

føde ieg

før ieg kom hid ind til dig/vere mine/lige som Ruben oc Simeon. Men de som du affler effter dem/ skulle vere dine oc kallis dine/ som deris byddie i deris arffue del.

De der ieg kom aff a Nesopotamia/ døde Rachel for mig i det land Canaan/ paa veyen/ som ieg vor en halff siending veyes nær Ephrath/ oc ieg begroff hende der samme sted paa veyen til Ephrath/ som nu kaldis Bethlehem.

De Israel saa Josephs sønner/ oc sagde/ Duo ere de? Joseph suarede sin fader/ Det ere mine Sønner/ som Gud haffuer her giffuit mig. Hand sagde/ Leed dem hid til mig/ at ieg vel signer dem/ thi Israels øyen vore dumine aff alder/ oc hand kunde icke vel see/ Oc hand lidde dem til hannem/ Oc hand byste dem oc tog dem i affin/ oc sagde til Joseph/ See/ Jeg haffuer seet dit ansiet/ huilcker ieg haffde icke tenckt/ oc see/ Gud haffuer oc saa ladit mig see din Sød. Saa tog Joseph dem aff hans skød/ oc neyde sig til iorden/ mod hans ansiet.

Saa tog Joseph dem baade/ Ephraim/ ved sin høyre haand/ mod Israels vestre haand/ oc a Nanasse ved sin venstre haand mod Israels høyre haand/ oc lidde dem til hannem. Saa racte Israel sin høyre haand vd/ oc lagde hende paa Ephraims hofuit som vor yngst/ oc sin venstre haand paa a Nanasses hofuit oc gjorde viderlige saa met sine hender/ thi a Nanasse vor den første fødte. Oc hand velsignede Joseph/ oc sagde/ Gud/ for huilcken mine forfædre Abrahams oc Isaacs vandiede/ Gud/ som haffuer forseet mig/ min lifsa tid/ indtil denne dag/ Den Engil som mig haffuer felst fra alt ont/ Hand velsigne disse dienge/ at de mue kaldis effter mit navn/ oc effter mine forfædre/ Abrahams oc Isaacs navn/ oc at de mue veye/ oc bliff ue mange paa iorden.

Der Joseph saa/ at hans fader lagde den høyre haand paa Ephraims hofuit/ da mishagede der hannem/ oc hand tog om sin faders haand/ oc vilde vent hende fra Ephraims hofuit paa a Nanasses hofuit. Oc sagde til hannem/ Icke saa/ min fader/ denne er den første fødte/ Lag din høyre haand paa hans hofuit. Men hans fader nectede det/ oc sagde/ Jeg ved det vel/ min Søn/ ieg ved det vel. Denne skal oc bliffue til et folck/ oc vorde mangfoldig/ a Den hans yngste broder skal bliffue større end hand/ oc hans Sød skal vorde et stort folck. Saa velsignede hand dem samme dag/ oc sagde/ Duo som vil velsigne naagen i Israel/ hand skal sige/ Gud sette dig lige som Ephraim oc a Nanasse/ oc sette saa Ephraim for a Nanasse.

De Israel sagde til Joseph/ See/ Jeg døer/ oc Gud skal vere mit eder/ oc føre eder i eders federne Land igen. Jeg haffuer giffuit dig et stycke Land vden dine byddie/ huilckit ieg tog aff de Amoiters haand met mit suerd oc bu.

Rachel.
Gene. 35.

Ebre. 11.

Christus
mittēdus de
us esse, hic sig
nificatur.

Ioan. 4.
Gene. 34.
(Stycke)
Kaldia paa Ebra
iske/ Sichem/ oc
den samme stad
meen hand her.

XLIX.

J

Acob kallede sine Søner for sig/ oc sagde/ Forsamler eder/ at ieg kand forkynde huad eder skal vederfæris i de tilkommendis tider. Kommer til hobe/ oc hører til i Jacobs bøn/ oc hører eder fader Israel.

Ruben min første søn/ Du est min krafft/ oc min første mact/ den ypperste i Offer/ oc den ypperste i Riger. Hand foer lærferdig bort/ som vand/ Du skal icke vere den Offerste/ thi du opstigede i din Faders leye/ der besmitte de du min Seng met samme opfligelse.

De byddie Simeon oc Levi/ Deris suerd ere mordiske vaaben. Men Siel skal icke kom me i deris Raad/ oc min ære skal icke vere i deris Kircke/ thi de myrde aanden i deris vrede/ oc i deris egēuillighed haffue de forderffuit dyen. Forbæder vere deris vrede/ at hun er saa streng/ oc deris hastighed/ at hun er saa haard/ Jeg vil dele dem i Jacob/ oc atspred dem i Israel.

Juda/ Du est den/ Dig skulle dine Byddie loffue/ Din haand skal vere paa dine sienders halff/ For dig skulle din faders bøn neye sig. Juda er en yng Löwe/ Du est høyt kommen min Søn/ ved stor Seyer/ Hand haffuer nedbydd/ oc lagd sig som en Löwe/ oc som en Löwinde/ Duo vil opsette sig mod hannem:

Den Kongelige Spire skal icke bortuendis fra Juda/ oc ey Cæremesteren fra hans søder/ for den Stercke kommer/ Oc folckene skulle tilhenge hannem/ Hand skal binde sin Søl til Vintreæt/ oc sin Alsenindis søn til den ædele Vinquist/ Hand skal to sine Kleeder i Vin/ oc sin Raabe i vindruer blod. Hans øyen ere rødere end Vin/ oc hans tender huidere end Milk.

Sebulon skal bo hof Nassinen ved Nassiut/ oc der som Skibene læggis i affin/ oc recke til Sidon.

D iij Isachar

Gene. 29.

Gene. 35.

Gene. 34.

Jud. 12.

Jof. 1.

Jud. 5.

Jud. 20.

Gene. 22.

Jaschar skal vere it been Ilsen / oc leyre sig mellem Landemereckene / oc hand saa at huile er god / oc ar lander er løstige / Hand haffuer bryd sine skuldier til byrden / oc er bleffuen en starstyl dig Tienere.

Dan skal vere Dommere offuer sit Folk / som en anden slect vti Israel. Dan skal bliffue en Hugom paa veyen / oc en Ggle paa stien / som bider hesten i halen / ar Reyseneren falder til bage. H E R R I eg bier effter din Salighed.

God beuchner / skal føre Stridshæren frem / oc til bage igen.

Aff Iffer kommer det fede brød / oc hand skal gøre Kongerne til vilie.

Yephthalier en snar Dødt / oc giffuer løstelig tale.

Joseph skal voye / Hand skal voye / som en springe kilde / Døtterne gaa seem i Regemen reer. Oc alligeuel ar fyrterne forpimis / oc stride mod hannem / oc forfølge hannem / saa bliffue hans Due dog fast / oc hans hendes Arme stercke / ved den mectigis hender i Jacob / Aff hannem ere komne Hyrder oc Stene i Israel. Aff din faders Gud est du hulpen / oc velsignit aff den Allermectigste / mer velsignit aff Himmelen / mer velsignit aff dybbed som her vnder ligger / mer velsignit i byskene oc luffuene. Din faders velsignit / gaa sterckere end mine foreldris velsignit / effter som de ypperste i verden kunde ønske / oc de skulle komme paa Josephs hoffuit / oc paa Nasarens Iffe blant hans brødre.

Ben Jamin er en glubende Viff / om morgenen skal hand øde Roff / men om aftenen skal hand vddede Roffuit.

Diffe ere derloff Israels Slecter / oc dette er det som deris Fader talede mer dem / der hand velsignede dem / huer mer en besynderlig velsignelse.

Och hand besol dem / oc sagde til dem / Jeg bliffuer samlet til mit Folk / Begraffuer mig hoffmine Forfædre / i den Hule paa Ephrons Verthiters ager / i den dubbele Hule som ligger mod a Namre / i det land Canaan / huileken Abraham købte mer ageren / aff Ephron Verthiter til atffue begraffuelse. Der haffue de begraffuit Abraham oc hans hustru Sara. Der haffue de oc begraffuit Isaac oc Rebecka hans hustru. Der samme sted haffuer ieg oc saa begraffuit Lea / i den ager oc i den Hule / som er købt aff Verthas børn.

Der Jacob haffde gjort ende paa disse bud til sine Børn / lagde hand sine Fødder sammen paa sengen oc vdgaff sin aand / oc bleff samlet til sit Folk. Da falt Joseph offuer sin faders ansigt / oc græd offuer hannem / oc kyssede hannem.

L.

C Joseph besol sine Tienere som vore Læger / ar de skulde salffue hans Fader / Saa salffuede Lægerne Israel i syv tuiue dage / Thi mand pleyde saa lunge arth salffue / Oc Egypterne begærede hannem i halffierdesinda tuiue dage.

Der græde dagene vore nu vde / talede Joseph mer Pharaos Tienere / oc sagde / Haffuer ieg fundet naade hoff eder / da taler mer Pharaos / oc siger / Min fader tog en Eed aff mig / oc sagde / See / ieg døet / Jorde mig i min egen Græff / som ieg loed græffue mig i det land Canaan. Saa vil ieg nu fare op / oc begræffue min Fader / oc komme igen. Pharaos sagde / Far hen op / oc iorde din Fader / som du haffuer forret hannem.

Saa for Joseph hen op / ar iorde sin Fader / oc alle Pharaos tienere / oc alle Eldste i hans huff / oc alle de Eldste aff Egypti land / fore mer hannem. Der til alle aff Josephs huff / oc hans brødre / oc hans faders folk / Alene deris børn / saar oc se lode de bliffue til bage i Gosen land. Der droge oc Vagne oc Reysener op mer hannem / saa ar de vore en megist stor Hær.

Der de komne nu til den Lade Arad / som ligger paa hin side Jordan / der huile de en saare stor oc bitter Klage / oc hand sørgede for sin fader siue dage. Oc der folcker i landet / Cananiterne / saae den graad / hoff den lade Arad / sagde de / De Egypter holde der stor Klage / Der aff kalsdis samme sted / som ligger paa hin side Jordan / Egypternes Klage.

Jacob begraffuit i det land Canaan.

Saa gjorde hans børn som hand haffde befalet dem / oc fødte hannem i det land Canaan oc iorde hannem i den dubbele hule / paa den ager som Abraham haffde købt / mer ageren / til atffue begræffuelse / aff Ephron Verthiter tuert offuer fra a Namre. Der de haffde nu begraffuit hannem / for Joseph til bage igen til Egypten mer sine Brødre / oc mer alle dem som vore drasgne hen op mer hannem / ar iorde hans Fader.

Den Josephs Brødre frædede dem / der deris Fader vor dødt / oc sagde / Joseph taar vere offvred / oc betale off alt der onde / som vi haffue gjort hannem. Der fore lode de hannem sige / Din fader besol for hand døde / oc sagde / Saa skulle i sige til Joseph / Bære / forlad dine Brødre deris

deris misgerning oc deris synd/ar de haffue gjort saa ilde mod dig. Kære/saa forlad nu oss din faders Gude tiener den misgerning/Da græd Joseph/der de raledede dette mer hannem. Oc hans Brødre ginge hen/oc fulde ned for hannem/oc sagde/See/Wi ere dine Tienere. Joseph sagde til dem/ Frøcter icke/Thi ieg er vnder Gud. I renctke at gøre ilde mod mig / men Gud renctke at gøre det got/i der hand gjorde som nu klarlige gaar for sig/ar beholde meger folck ved liffuit. Saa frøcter nu inted/ Jeg vil besøge eder oc eders børn/Saa trøstede hand dem/oc talede venlige mer dem.

Saa bode Joseph i Egypten mer sin faders huff/ oc leffde hundrede och thi aar. Oc saa Ephraims børn indtil den tredie led. Desligest a/anasses søns / a/nachirs børn/affledede och børn paa Josephs skød.

Oc Joseph sagde til sine Brødre/Jeg døer/oc Gud skal besøge eder/ oc gøre eder aff dette Land/ind i det Land/som hand haffuer søret Abraham/Isaac oc Jacob. Der fore tog hand en Ed aff Israels børn/oc sagde/Naar Gud besøge eder / da søret mine Been her fra.

Saa bode Joseph/der hand vor hundrede oc thi aar gammil/Oc de salffuede hannem/oc lagde hannem i en kiste i Egypten.

Josephs
alder 110. aar.

Ebre. 11.

Ende paa Mose Første Bog.

Exodus Mose Anden Bog.

I.

Disse ere Israels Børns Naffn / som komme ind i Egypten mer Jacob / huer med sit huff. Ruben/Simeon/Leui/Juda/Isaschar/Sebulon/Ben Jamin/Dan/Nephtali/Gad/oc Aser. Oc alle Siæle som vaare komne aff Jacobs lender/ de vaare halffierdesins tiue. a/ Den Joseph vaar tilfoim i Egypten. Der nu Joseph vaar død/oc alle hans Brødre / oc alle de som leffuede i den tid/ da voyre Israels børn/oc affledede børn oc formere dem oc bleffue gantske mange/ ar landet bleff fuldt aff dem.

Da kom der en ny Konge i Egypten / hand viste inted aff Joseph. Oc sagde til sit folck/See/disse Israels børn oc folck ere mange/ oc flere end wi/ Vi vel/wi

ville ødelegge dem mer liste/ar de skulle icke bliffue saa mange/ Thi der som en krig begyntes/ motte de oc giffue dem til vaare fiende oc krige mod oss/ oc drage hen aff Lander.

Saa sette mand Plagge fogeder oss/der som skulde tuinge dem / mer suar Trældom/ thi mand bygde da Pharaos Dithon/ oc Raemeses stæder/ar legge hans Ræte vdi. a/ De dissimere de plagede folck/dissimere voyre oc formere dis de/oc vdbredde/ Oc de hulde Israels børn verstyggelige. Oc Egypterne tuingde Israels børn wbarmbiærtelige mer trældom oc gjorde dem deris leffned fedommelig/ mer suart arbejde/ i Leer oc Tegel/oc mer alle honde trældom paa marken/oc mer alle honde arbejde som de lagde dem wbarmbiærtelige paa.

Oc Kongen aff Egypten sagde til de Ebreiske Jordemodre/ den ene hed Sephora / och den anden hed Phua. Naar i hielpede Ebreiske kvinder/ oc see paa stolen/ar der er en Søn/saa dræber hannem/a/ Den er der en Daatter / da lader hende leffue. a/ Den Jordemoderne frøctede Gud / oc gjorde icke som Kongen aff Egypten haffde befaler/ men de lode Børnene leffue. Da falledede Kongen aff Egypten Jordemoderne/oc sagde til dem / Hui gjorde i der/ar i lade Børnene leffue. Jordemoderne suarede Pharaon / De Ebreiske kvinder ere icke som disse Egyptiske/ thi de ere haarde kvinder/ oc sør end Jordemoderen kommer til dem da haffue de sød. Der saare gjorde

Jacobs
senner som død
geind i Egypten.
Gene. 46.

Act. 7.

Act. 7.

Psal. 105.
Act. 7.

Sap. 16.
Pharaon befaler/
at mand skal ihu
el sla alle Øreng
børn som fødus
ibland Ebreer.

giorde Gud vel mod Jordemoderne/oc folket formerede sig/oc bleffue saare mange. Oc effter
di at Jordemoderne fødte Gud/da bygde hand dem huff.

Saa bød Pharao alt sit Folk/oc sagde/ Kaster alle Sønner i Floden som fødte/oc laden
alle Døtter leffue.

II.

Mose fød

dis.

Exo. 6.

Sap. 18.

Act. 7.

Ebre. 11.

Er gick en Mand aff Levi huff/ bort oc tog en aff Levi døtter/oc Quinden
vndfick/ oc fødte en søn/ oc der hun saa ar der vaar it deyliche Barn / Kiulte
hun hannem i tre maaned. Men der hun kunde icke lenger skule hannem/
giorde hun en lide kiste aff Rør/oc klinede den mer leer oc Beg/oc lagde Bar
ner der vdi / oc lagde hannem i seffuer / vd mer brædden paa floden. Men
hans søster stod lange fra / at hun kunde sec / huorledis der vilde gaa han
nem.

Oc Pharao daatter gick ned at hun vilde bade i Floden/oc hendis Jomffruer ginge paa
brædden ved floden. Der hun saa Risten i seffuer/sende hun sin Pige bort / oc lod den hente / oc
der hun loed den op/saa hun Barnet/oc see Barnet giæd/da yndedis hun offuer der / oc sag
de/ Deter it aff de Ebreiske børn.

Da sagde hans Søster til Pharao daatter/ Skal ieg gaa bort oc hente en aff de Ebreiske
quinder som haffuer di/ar hun fandt fostre Barnet op. Pharao daatter sagde til hende/ Gack
hen. Jomffruen gick hen oc kallede Barnens moder. Da sagde Pharao daatter til hende/ Tag
dette Barn hen/oc fostre mig der op/ Jeg vil løne dig. Saa tog quinden Barnet oc fostrede det
op. Oc der Barnet bleff stor/lede hun der til Pharao daatter/oc hun holt hanc for sin søn/
oc kallede hannem aMose/ Thi hun sagde/ Jeg haffuer taget hannem aff vander.

Den tid aMose bleff stor / gick hand vd til sine Brødre / och saa deris Trældom / och
hand bleff var / at en Egypter slo hans broder som vor en aff de Ebreer. Da saa hand sig al
le vegne om kring/oc der hand saa at der vor ingen hoff/slo hand den Egypter ihjel / oc skulte
hannem i sanden. Oc en anden dag gick hand vd igen / oc saa to Ebreiske mend trætis tilfama
men / Da sagde hand til den der giorde vret/ Hui slar du din Tefte: Mand sagde/ Duo haff
uer sæt dig til en offuerste eller dommere offuer oss: Vilt du och sla mig ihjel som du slo den
Egypter ihjel: Da frøctede aMose oc sagde/ Huorledis er det bleffit obenbarer: Oc der kom
for Pharao/saa søgte hand effter aMose/at hand kunde sla hannem ihjel. Men aMose flyde for
Pharao / oc holt sig i det land aMadian/ oc bode hoff en Brønd.

Oc der vor en Prest i aMadian / som hagde sin Døtter / de kommedis at drage vand op/
oc fyllede Kenderne at vande deris faders faar. Da komme Hyrderne oc søtre dem der fra.
Men aMose stod op oc halp dem oc vandede deris faar. Oc der de komme hjem til deris fader
Reguel/sagde hand/Hui komme i saa snart igen i dag: De sagde/ En Egyptiske mand fride
oss fra Hyrderne/oc drog vand op for oss oc vandede faarene. Mand sagde til sine døtter / Huor
er hand: Hui lode i den Mand gaa bort/oc bøde hannem icke ind at ademe oss?

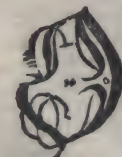
Oc aMose samtyckte at bliffue hoff den Mand/saa gaff hand aMose sin daatter Zephora/
hun fødte hannem en Søn/den kallede hand Gersom/ Thi hand sagde/ Jeg er vorden en vd
lending i fremmede land (Och hun fødte end en Søn/den kallede hand Elieser/oc sagde/aMin
faders Gud er min Hielpere/och hand seelste mig aff Pharao haand.)

Men lang tid der effter døde Kongen aff Egypten. Oc Israels børn suckede offuer deris
trældom/oc robte / oc deris rob offuer deris arbejde kom op for Gud. Och Gud hørde deris
ynckelige klagemaal/oc reekte paa sin Pact mer Abraham Isaac oc Jacob/ och hand saa til dem/
oc tog sig dem til.

III.

Oc aMose doctede Jethro sin Suogers Faar / den Prestis i aMadian / oc drieff
faarene bag hen i gicken / oc kom til Guds berg Horeb.

Oc HERRENS Engel obenbaredis for hannem i en gloendis
Lue/aff en Buss / och hand saa at Bussen brende i ild oc bleff dog icke forteret/
Da sagde hand/ Jeg vil der hen/oc besee den store Syn / hui Bussen icke brens
dis op. Der HERREN saa at hand gick hen at see / da robte Gud til hanc
nem aff Bussen oc sagde/aMose/aMose. Mand suarede/ her er ieg. Mand sagde/
Gack

Aa. 7.

Zephora

Mose hustru.

Gersom

Kaldis en frem

med eller vdens

ding.

Nøct in He

brao.

Elieser kaldis

Gud min hiel

pere.

Gack icke nermet hid drag dine sko aff dine foder/Thi den Sted som du staar paa/er en hel-
lig Jord. Vand sagde fremdelis / Jeg er din faders Gud/Abrahams Gud/Jsaacs
Gud/oc Jacobs Gud. aMose skulde sit ansiet/thi hand torde icke see paa Gud.

Da sagde HERREN/ Jeg haaffuer seet mit Folckis Elendighed i Egypten/och hø-
deris krig / offuer dem som trøler dem/ Jeg ved deris sorg/oc er nedfaren at redde dem aff
Egyptens haand/oc vdføre dem aff dette Land / ind i it goroe vilt Land i it land som flyder
met milck och hunnig / til den / som Cananiter/Deiters/Amoziter/Pheresiter/Deutiter oc Je-
busiter bo vdi. Effterdi at Israels børn roth er nu kommet for mig / oc ieg haaffuer seet deris
trældom/met huilken Egypterne treenge dem/Saa gack nu hen/ Jeg vil sende dig til Pharao/
ar du skalt føre mit folck Israels børn aff Egypten.

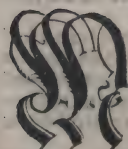
aMose sagde til Gud / Huder ieg/ar ieg skulde gaa til Pharao/oc vdføre Israels børn aff
Egypten: Vand sagde/ Jeg vil vete met dig. Oc deris skal vere dig it Tegen/ar ieg haaffuer vdf-
sent dig/Naar du haaffuer ført mit Folck aff Egypten/da skulte i gøre Gud offer paa dette Bierg.
aMose sagde til Gud/See/naar ieg kommer til Israels børn/oc siger til dem/Eders forfaders
Gud haaffuer sent mig til eder/oc de sig da til mig/Naad heder hans Naamn: Naad skal ieg da
suare dem: Gud sagde til aMose/ Jeg skal vere den ieg skal vere. Oc sagde/ Saa skalt du
sige til Israels børn/ Jeg skal vere/hand haaffuer sent mig til eder.

Oc Gud sagde ydermere til aMose/ Saa skalt du sig til Israels børn / HERREN
eders forfaders Gud Abrahams Gud/Jsaacs Gud/oc Jacobs Gud/sende mig til eder/De-
re er mit Naamn i euindelige / der ved skal mand næfne mig til euig tid. Der fore gack nu hen / oc
for samle de Eldste aff Israel/oc sig til dem/HERREN eders forfaders Gud/Abrahams/
Jsaacs Gud / oc Jacobs Gud haaffuer obenbaert sig for mig oc sagt/ Jeg haaffuer besøgt eder/
oc seer haud eder er vedderet i Egypten/oc haaffuer sagt/ Jeg vil vdføre eder aff den Egyptiske
Elendighed / ind i Cananiter/Deiters/Amoziter/ Pheresiter/Deutiter/oc Jebusiteris
land/ I det Land som flyder milck och hunnig vdi.

Oc naar de høre din røst / da skalt du oc de Eldste aff Israel / gaa hen ind til Kongen aff
Egypten/oc sig til hannem/Verren Ebreernis Gud/haaffuer kaldet oss / Saa lad oss nu gaa
hen tre dagis reyse i Øken/ar vi mue offer til HERREN vor Gud. aDen ieg ved at Kon-
gen aff Egypten skal icke lade eder fare / vden ved en veldig Naand. Thi ieg skal vdræfte min
haand / oc sla Egypten met alle honde vnderlige ting / som ieg vil gøre der inde / Siden skal
hand lade eder fare.

Oc ieg vil giffue dette Folck naade hosi Egypterne / at i skulle icke fare tomhædede fra dem/
naar i reyse aff landet/aDen huer Quinde skal kene aff sin naberske/oc aff den hun er i huse met/
Solff kar/Guld kar/oc klæder/dem skulle i legge paa eders Sonner oc Døttr oc skilic Egypte-
ne der ved.

IIII.

Se suarede oc sagde/See/De tro mig icke/oc lyde icke heller min røst/men de
skulle sig/HERREN haaffuer icke obenbaert sig for dig. HERREN
sagde til hannem/Naad er det du haaffuer i din haand/Vand sagde/En Rap.
Vand sagde/Kast hannem fra dig paa iorden/ och hand kaste hannem fra sig/
saa bleff hand til en hugorm/oc aMose flyde for hannem. Da sagde HER-
REN til hannem / Vdræef din haand oc grih hannem om halen/Saa rætte
hand wd/oc holt hannen / och hand bleff til en Rap i hans haand. Der fore skul-
le de tro/ar HERREN deris faders Gud/Abrahams Gud/Jsaacs Gud/oc Jacobs Gud
haaffuer obenbaert sig for dig.

Oc HERREN sagde ydermere til hannem/Stick din haand i din barm/oc hand stak
hæder sin barm/oc drog hende wd igen/See/da vor hun spedalt lige som sine. Oc hand sagde/
Stick hende i din barm igen/ och hand stak hende atter i barmen/oc drog hende wd igen/See/
da vor hun atter lige som det ander hant fød. Der som de tro icke ville tro dig/eller høre din røst
vid it Tegen / da skulle de dog tro din røst vid det andet regen.

aDen der som de icke tro disse tuende Tegel/oc ey lyde din røst/da rag Vand aff Floden/oc aff
der paa tiuert land/saa skal der vand som dw togst aff Floden/bliffue til Blod paa det rone land.

Da sagde aMose til HERREN/ Ah min HERREN/ Jeg haaffuer icke her til dags
veret veltalende/ siden den tid dw talede met din tiener/Thi ieg haaffuer it suar aNaal/oc en
suar Tunge. HERREN sagde til hannem/Naad haaffuer stabe aDenniskens mund: Eller
huo haaffuer

Matth. 22.

Mar. 12.

Luc. 20.

Ebre. 11.

Act. 7.

Exo. 11. 12.

Mose

maal oc tunge.

huo haßfuer giort Dummie / eller Dowe / eller Scendia / eller Blinde: Haßfuer ieg HERRE cy der giort: Saa gack nu hen / Jeg vil vere mer din Gund / oc lare dig huad du skal sige.

Aho. 7. 51.

Mose suarede / Min HERRE / Sene huem du wilt sende. Da bleff HERRE saare vred paa Mose / oc sagde Ved ieg dog icke at din broder Aaron aff Leui slect er velkalende / Oc see hand skal gaa vd mod dig / oc naar hand seer dig / da skal hand glæde sig i sit herte. Du skal tale til hanem oc lægge ordene i hans mund / oc ieg vil vere mer din oc hans Gund / oc lare eder huad i skulle gøre / oc hand skal tale for dig til Folket / hand skal vere din mund / oc du skal vere hans Gud. Oc tag denne Kæp i din haand / met hunkken du skal gøre Jertegen.

Mose gick hen / oc kom igen til sin suoger Jethro oc sagde til hannem / Kære lad mig gaa / at ieg fandt kommet til mine brodere igen som ere i Egypten / oc se om de end nu leffue. Jethro sagde til hannem / Gack hen i fred. Oc HERRE sagde til hannem i Madian / Gack hen oc vandre til Egypten igen / Thi de Folk ere døde / som stode efter dig Liff. Saa tog Mose sin Hustru oc sine Sønner / oc førde dem paa en Isen / oc vandrede til Egypti land igen / oc tog Guds Kæp i sin haand.

Herren sagde til Mose / See til / naar du kommer i Egypten igen / ath du gør alle disse Jertegen for Pharao / som ieg haßfuer giffuet dig i din haand. Men ieg vil forherde hans herte / at hand skal icke lade Folket fare. Oc du skal sige til hannem / Saa siger HERRE / Israels min første fødte Søn / oc ieg buider dig / at du lader min Søn fare / at hand fandt tiene mig. Men wilt du der sige nej til / da skal ieg ihuel sla din første fødte Søn.

Der Mose vaar i Harbere paa veyen / kom Herren mod hannem / oc vilde slager hannem ihuel. Da tog Sephora en sten / oc dinstar forhuden paa sin Søn / oc rorde ved hans fødder / och sagde / Du est mig en blodig Brudgom / Da lod hand hannem vare. Men hun sagde en blodig Brudgom for Dinstarelsens skuld.

Oc HERRE sagde til Aaron / Gack boort i ørcken mod Mose / oc hand gick hen / oc møtte hannem. Hoff Guds bierg / och kyste hannem / oc Mose sagde Aaron alle HERRE Sord / der vdsende hannem oc alle de Tegen som hand beføl hannem. Saa ginge de hen / oc samlede alle de Eldste aff Israels børn. Oc Aaron taledede alle ord som HERRE haßfuer talt med Mose / oc gjorde Tegen for Folket / och Folket troede / Oc der de hørde / ath HERRE besøgte Israels Børn / och haßfuer seet til deris Elendighed / bødde dem ned / oc tilbade hannem.

V.

Pharao vil
icke lade Israels
folk fare.

Er efter gick Mose och Aaron hen ind och taledede til Pharao / Saa siger HERRE / Israels Gud / Lad mit Folk fare hen oc holde mig en Høyrid i ørcken. Pharao suarede / Duo er den. HERRE / hues røst ieg skal høre / oc lade Israel fare. Jeg ved inred aff den HERRE ath sige / Jeg vil oc icke lade Israel fare.

De sagde / Ebreinis Gud haßfuer kaller oss / Saa lad oss nu vandre / tredagis reyse hen i ørcken / oc gøre HERRE vor Gud offer ath der skal icke komme Pestelenge eller Suerd offer oss. Da sagde Kongen aff Egypten til dem / Du Mose oc Aaron / huor fore ville i gøre Folket frut fra deris arbejde. Gaar hen til eders tiensle / Pharao sagde ydermere / See / Folket er allerede formeget i landet / oc i vilde end nu / at de skulle lade aff at arbejde.

Der fore beføl Pharao Fogeder offuer Folket oc Embegmænd samme dag / oc sagde / I skulle icke her efter samle Folket Nalm som i gjorde før / at de kunde brende Tegel. Men lader dem selffue gaa hen oc sancke dem straa. Oc legger dem alligeuel saare / at de gøre der samme tal Sten som de haßfue giort her til dage / oc forminster inred. Thi de gaa aarekølse / oc der fore robe de oc sige / Vi vilde gaa hen oc gøre vaar Gud offer. Tuinger Folket mer arbejde / at de haßfue nock at gøre / oc icke vende dem til løgnactige ord. Da ginge Fogderne offuer Folket oc alsyns vændene vd oc sagde til folket / Saa siger Pharao / Mand skal inge halm saa eder / Gaar selffue bore oc sancke eder straa / huor i kunde finde / men der skal inred forminstis aff eders arbejde.

Saa spiddis Folket offuer alt Egypti land at sancke stub / at de kunde bunge for halm. Oc Fogderne trengde dem oc sagde / Fuldkommer eders dage gierning / lige som i gjorde før / der i haßfue halm. Oc de Tilsyns vænd / som Pharao fogeder haßfue set offuer Israels børn

finge

singe hug/oc der bleff sagt til dem / Huor faare haffue i huereken i dag eller i gaar / giort eders bestickede dags gerning saa vel som tilfoer :

Da ginge Israels søns Tilfyns a Dend ind/oc robte til Pharao oc sagde/Hui far du saa met dine Tienere : Ingen mand giffuer dine tienere halim/oc wi skulle alligeuel gore saa mange stene som oss er forlagt/ Oc see dine Tienere saa hug til met / oc dit folck skulle vere syndere. Pharao suarede/ I gaa ledige/ Ialedige gaa i/ Der fore siger i/ wi ville gaa hen oc offte Deren. Thi gaar hen/oc tæler/ Ingen halim skal eder giffue/ Men i skulle dog saa der bestickede tal Tegelstene fra eder.

Da saa Israels søns tilfyns a Dend/ar der bleff iø verre/effterdi mand sagde/ I skulle in tæd formindste aff eders dags gerning paa Tegelstene/oc der de ginge vd fra Pharao / møtte de a Mose oc Aaron / Saa ginge de til dem/oc sagde til dem / HERRER see paa eder/oc dømmne der offuer/ati haffue giort oss saa ilde luccendis for Pharao / oc hans tienere/oc faact dem Suerdet i deris hender/ar sla oss ihjel met.

Oc a Mose kom til HERRER igen / oc sagde / HERRER / Hui gør du saa ilde mod dette Folck : Hui seide du mig hid : Thi siden ieg gick forst ind til Pharao / at tale met hannem i dit Taffin / da haffuer hand end holdere plaget folcket / oc du haffuer icke frelst dit Folck. Da sagde HERRER til a Mose / Hui skal du see huad ieg vil gore mod Pharao/ Thi hand skal forlade dem ved en veldig haand / hand skal end diffue dem fra sig aff sit Land met en siert haand.

Syndere)
det er / de skulle
haffue skyld och
voret.

Exo. 11.

VI.

D

ad taledet til a Mose/oc sagde til hannem/Jeg er HERRER / oc haffuer obenbarit mig for Abraham / Isaac / oc Jacob / at ieg vilde vere deris Aldermetrige Gud / Men mit Taffin / HERRER / er icke kundgiort for dem. Oc haffuer ieg opret mit forbund met dem/ar ieg vil giffue dem der land Canaan deris Etendigheds Land / der de haffue verit vdlendinge vdi. Oc haffuer ieg hørt Israels søns ynckelige klagemaal/huilde Egypterne tuinsge met suar tældom/oc ieg haffuer tæckt paa mit Forbund.

Der faare sig til Israels søn/Jeg er HERRER / oc vil vdføre eder fra eders tældom aff Egypten/oc fælse eder aff eders tængsel/oc befri eder met en vdræckte Arm/oc stor Dom/oc ieg vil tage eder til mit Folck/oc vil vere eders Gud/ at i skulle forstaa/ar ieg er HERRER / eders Gud/som haffuer vdført eder fra den Egyptiske tældom/oc ført eder i det Land / offuer huilcket ieg haffuer oplofft min Haand / at ieg vilde der giffue Abraham / Isaac / oc Jacob/ Der vil ieg giffue eder til eyedom/ Jeg HERRER. Dette sagde a Mose for Israels søn/ Men de høide hannem icke for suck oc angest oc suar arberde.

Da taledet Herren met a Mose/oc sagde/gaet hen ind/oc tale met Pharao Kongen i Egypten/arthand lader Israels søn aff sine Land. a Mose taledet for HERRER / oc sagde / See/ Israels søn høide mig icke / Huor ledis skalde da Pharao høide mig : Oc der til met er ieg met vbestaarne leber. Saa taledet HERRER med a Mose oc Aaron / oc gaff dem befaling til Israels søn/oc til Pharao Kongen i Egypten / at de skulde føre Israels søn aff Egypten.

Diffe ere Houdene i huer fædris Slæct/Rubens Israels første søns søn ere disse/ Naamoch/Dallu/Desron/Charmi/diffe ere Slæcterne aff Ruben. Simcons søn ere disse/ Jemu el/Jamin/Ohad/Jachin / Tohar/oc Saul / den Cananeiske quindis Søn/det er Simcons slæct.

Diffe ere Leui søns Taffin i deris slæct. Gerson / Rahat / oc a Terari / Men Leui bleff hundrede oc siu oc tredie aar gammil/Diffe er Gersons søn / Libni / oc Simet i deris slæct. Diffe ere Rahats søn/ Amra/ Jeshar/Debron/Ofiel/oc Rahat bleff hundrede oc try oc tredie aar gammil. Diffe ere a Terari søn / a Naheli / oc a Nusi. Diffe ere Leui affkomme i deris slæct.

Oc Amram tog sin faders søster Jochebed til hustru/oc hun fødte hannem Aaron oc a Mose/oc Amram bleff hundrede oc siu oc tredie aar gammil. Diffe ere Jeseas søn/Rozah/Teophag/Sichri/Ofiels søn ere disse/a Ofiel/Elaphan / Sichei.

Aaron tog Eliseba Aminadabs daatter / a Nahasons søster til hustru / oc hun fødte hannem Nadab/Abihu/Elasfar/ Jethamar/ Rozas søn ere disse/Assir/Elkaph/Abiasaph / det er de Rozers slæct. Men Eleasar Aarons Søn/hand tog aff Putiels døtter en hustru/hun fødte hannem Pinehas/ Diffe ere houdene blant Leuiternis fædris slæct.

Alt opløff
te haanden vdet
er at suere vt
Gene. 22.

Exo. 4.

Gene. 46.
Num. 26.
1. Para. 5.
Leui slæct.
Leui alder.

17. aar.
Gene. 46.
Num. 3. 26.
1. Par. 6. 23.
Num. 26.
Amram
Aarons oc Mose
se fædrer
17. aar.
Eliseba
Aarons hustru.
Eleasar.
Pinehas.

Det er

I. Plage.

Act. 7.

Det er den Aaron oc Mose/som HERREN sagde til/ Først Israels børn aff Egypti land med deris Hær. De erode som talede med Pharaos Kongen aff Egypten / at de morre. sære Israels børn aff Egypten/ som er Mose oc Aaron. Oc samme dag talede HERREN med Mose i Egypti land oc sagde til hannem/ Jeg er HERREN/ Tale mer Pharaos Kongen aff Egypten/ alt der ieg taler mer dig. Oc hand swarede HERREN/ See/ Jeg er mer robestorne læber/ Huorledis skulde da Pharaos høre mig?

Erodus.

VII.

Exo. 4.

Mosen sagde til Mose/ See/ Jeg haaffuer set dig til en Gud offuer Pharaos/ oc Aaron din broder skal vere din Prophete. Du skal tale alt der ieg befaler dig/ Men Aaron din broder skal tale der for Pharaos / at hand lader Israels børn aff sine land. Men ieg vil forherde Pharaos herte/ at ieg kand gøre mine Tegen oc mange vnderlige gerninger i Egypti land. Oc Pharaos skal icke høre eder/ paa der ieg skal beuise min Naand i Egypten/ oc føre min Hær/ mit folk/ Israels børn aff Egypti land ved store Domme. Oc de Egyptere skulle saa ar vide / at ieg er HERREN / naaer ieg nu vdstrecker min haand offuer Egypten / oc fører Israels børn fra dem.

Mose oc Aaron gjorde som HERREN hadde befale dem. Och Mose vaar fire sünde riue aar gammil/ oc Aaron try oc fire sünde riue aar gammil/ der de talede mer Pharaos. Oc HERREN sagde til Mose oc Aaron/ Naar Pharaos siger til eder/ Beuise eders vnderlige gerninger/ da skal du sige til Aaron/ tag din Ræp oc kast hannem for Pharaos/ at hand bliffuer en Hugorm. Da ginge Mose oc Aaron ind til Pharaos / oc gjorde som HERREN hadde befale dem/ oc Aaron kaste sin Ræp for Pharaos/ oc for hans tieneres / oc hand bleff til en Hugorm. Da falledes Pharaos de Hise oc Troldkarle/ oc de Egyptiske Troldkarle gjorde lige saa mer deris besuerelse / oc hwer kaste sin Ræp fra sig/ oc der bleffue Hugorme aff / Men Arons Ræp opsløg deris Ræppe. Saa bleff Pharaos herte forherdet / at hand hørde dem icke som HERREN hadde sagt.

Mose
Ræp bliffuer til
en Hugorm.
2. Tmo. 3.

Oc Herren sagde til Mose / Pharaos herte er forherdet / hand vil icke lade folck sit fare. Gack i morgen til Pharaos/ See/ hand skal gaa hof Vandet/ saa erad frem mod hannem hof brædden aff vander / oc tag den Ræp i din haand / som bleff til en Hugorm/ oc sig til hannem/ HERREN Ebreenis Gud haaffuer sent mig til dig/ oc lader dig sige/ Lad mit folck fare/ at der kand tiene mig i sicken / Men du vilde icke her til høre. Der fore siger HERREN saa/ Der paa skal du mercke / at ieg er HERREN/ See/ ieg vil sla paa Vandet / som er i floden/ mer denne Ræp ieg haaffuer i min haand/ oc der skal vendis om til Blod/ at Fiske i floden skulle dø/ oc vander skal lucte saa ilde at Egypterne skulle vamme ved ar dricke der aff / Oc HERREN sagde til Mose / Sig til Aaron / Tag din Ræp/ oc ræk din haand vd offuer Vandet i Egypten/ oc offuer alle deris bæcke/ strømme/ sære/ oc offuer alle vandpøle/ at de bliffue til Blod/ oc der skal vere blod offuer alt Egypti land/ baade i rækfar / oc i stenkfar. Mose och Aaron gjorde som HERREN hadde befale dem/ oc loffte Ræppen op/ oc slo paa Vandet i floden for Pharaos oc hans tieneres / oc alt vander i floden omuendis til Blod. Oc fiske i floden døde/ oc vander luctede ilde / at Egypterne kunde icke dricke vander aff floden / oc der bleff Blod i alt Egypti land.

Første pl
ge.
Vander
ommuendis til
Blod.
Psal. 78.

Sap. 17.

Oc de Egyptiske Troldkarle gjorde oc saa mer deris besuerelser. Oc Pharaos herte bleff forherdet/ at hand hørde dem icke/ som HERREN hadde sagt. Oc Pharaos vende sig oc gick hjem/ oc lagde der icke paa herte. Men alle Egypterne groffue effter vand/ omkring floden ar dricke / Thi de kunde icke dricke aff vander i floden/ Oc der varede i sin samfælde dage at HERREN slo floden.

VIII.

Anden pla
ge Padder.

Mosen sagde til Mose/ Gack hen ind til Pharaos / oc sig til hannem/ Saa siger HERREN/ Lad mit folck fare / at de kunde tiene mig. Men vilst du icke der gøre / See / da vil ieg plage dit land fra den ene ende til den anden / mer Padder/ at floden skal stude Padder aff sig / oc de skulle krybe op / oc komme i dit huff/ i dit kammer/ i dit herbere/ i din seng/ oc i dine Tieneris huff iblant dit folck / oc i din Bageon / oc i din dey / och Padderne skulle krybe paa dig oc die Folck/ oc paa alle dine Tieneres. Oc HERR

III. Plage.

Mose Anden Bog.

XXVI.

De HERRE sagde til Mose / Sig til Aaron / Ræf din haand vd imet din Ræp / offuer Becke oc Floder / oc Sæter / oc lad Padder komme offuer Egypti land / oc Aaron ræf te sin haand vd offuer Vandene i Egypten / oc Padder komme der op / ar Egypti land bleff skult. Oc Troldkarlene gjorde lige saa mer deris besuerelser / och lode Padder komme offuer Egypti land.

Psal. 78. 105.
Sap. 17.

Da fællede Pharaos Mose oc Aaron / oc sagde / Bedet HERRE for mig / at hand tager disse Padder fra mig oc fra mit folck / saa vil ieg lade folcket fare at de mue offere til HERRE. Mose sagde / haff du den ære for mig / oc sæt mig fore / naat ieg skal bede for dig / och for dine Tienere / oc for dit folck / at Padderne skulle fordriffuis fra dig / oc fra dit huff / oc bliffue allene i Floden. Hand sagde / i morgen / hand sagde / som du haffuer sagt / paa der at du skal fornemme / at der er ingen / som HERRE vor Gud / Saa skulle Padderne tagis fra dig / fra dit huff / fra dine tienere / oc fra dit folck / oc bliffue allene i Floden.

Saa ginge Mose oc Aaron fra Pharaos / oc Mose robt til HERRE / om Padderne som hand haffde tilfægt Pharaos. Oc HERRE gjorde som Mose haffde sagt / Saa døde Padderne / i husene / i gaardene / oc paa marken. Oc de samlede dem sammen / her en hob / oc der en hob / oc lander lude der aff. Der Pharaos saa at hand haffde faaet luct til sig / da bleff hans herte forherdet / oc hand hørde dem icke / som HERRE haffde sagt.

Oc HERRE sagde til Mose / sig til Aaron / Ræf din Ræp vd / oc slat i Støffuen paa Jorden / ar der bliffuer Luff offuer alt Egypti land. De gjorde lige saa / och Aaron vdrækte sin haand mer sin Ræp / oc slo i støffuen paa jorden / oc der bleffue Luff / paa Jemhufene / oc paa Færet / all støffuen i Landet bleff til Luff / i gantze Egypti land. Troldkarlene gjorde lige saa mer deris besuerelser / ar de vilde komme Luff aff sted / an den funde icke. Oc Luffene voro baade paa Jemhufene oc paa Færet. Da sagde Troldkarlene til Pharaos / Det er Guds finger. Oc Pharaos herte bleff forherdet / at hand hørde dem icke / som HERRE haffde sagt.

Tredie plage
Luff.

Luc. 11.

Oc HERRE sagde til Mose / Stat aarle op i morgen och gack frem til Pharaos / See / hand skal gaa hof vander / oc sig til hannem / Saa siger HERRE / Lad mit folck fare / at de mue tiene mig / gør du det icke / See / da skal ieg lade komme alle hunde onde Dime offuer dig / dine tienere / dit folck / oc dit huff / ar alle husene i Egypten skulle bliffue fulde aff Dime / oc marken oc huad som der paa er / Oc paa den dag / vil ieg gøre en synderlig ting i det land / Gosen som mit folck er / ar der skulle ingen Dime vere / ar du skal vide / ar ieg HERRE alle vegne paa Jorden / oc ieg vil sette en frelselse mellem mit folck oc dit folck / i morgen skal dette Tegen ske.

Oc HERRE gjorde saa / oc der komme mange Dime i Pharaos huff / i hans tiene / res huff / oc offuer alt Egypti land / oc Landet bleff forderffuit aff Dime. Da lod Pharaos kalde Mose oc Aaron / och sagde / Gaar hen oc offer til eders Gud her i Landet / Mose suarede / det maa icke stee / ar vi skulle saa gøre / Thi vi skulde da offer Egyptens verfyggelighed for HERRE vor Gud / see / om vi saa offrede Egyptens verfyggelighed for deris gude / skulde de da icke stene oss ihjel / Vi ville gaa tre dagis veyss bort i østen / oc offer til HERRE vor Gud / som hand haffuer sagt oss.

Sap. 16.
Fierde plage
ge / onde Dime.

Da sagde Pharaos / Jeg vil lade eder gaa at i offer til HERRE eders Gud i østen / dog saa at i skulle icke drage lenger bort / oc beder for mig. Mose sagde / See / naat ieg kommer vd fra dig / da vil ieg bede HERRE / ar disse Dime skulle tagis fra Pharaos / oc hans tiene / och hans folck i morgen dag / an bedrag mig icke mere / ar du lader ey folcket fare oc gøre HERRE offer / oc Mose gick vd fra Pharaos oc bad HERRE / Saa gjorde HERRE som Mose haffde sagt / oc tog de Dime bort fra Pharaos / fra hans tiene / oc fra hans folck / ar der bleff icke en igen. an Pharaos forherdede sit herte end da / oc loed icke folcket fare.

IX.

S

HERRE sagde til Mose / Gack hen ind til Pharaos / oc sig til hannem / Saa siger HERRE / Ebreernis Gud / Lad mit folck fare och tiene mig. an neetter du det oc lader dem icke fare / See / da skal HERRE Naand komme offuer dit Fæ paa marken / offuer Deste / offuer Afne / offuer famel / offuer øyen / offuer faar / mer en gantze suar Pestelenge. Oc HERRE skal gøre en vnderlig ting / mellem Israeliternis Fæ / och Egyptens / nis / ar der skal inred do aff alt der Israels børn haffue. Oc HERRE sette tiden faare och sagde / I morgen skal HERRE gøre dette her i landet.

Femte plage
ge Pestelenge.

E ij Oc HER

VI. Plage.

Exodus.

De HERRE gjorde det om morgenen/oc alt Egyptens Fædøde/āden der døde inder aff Israels boms fæ. Oc Pharaos sende bud der om/oc see/da vor der inter død aff Israels fæ. āden Pharaos herte vor forherder/ar hand loed folket ick fæ.

Da sagde HERRE til āose oc Aaron/ Tager eders heder fulde aff Sod aff regels offnen oc āose skal fæste den op mod Himmelen for Pharaos/ar der sioffuer offuer alt Egypti land / ar der bliffuer onde sorte blegner baade paa folket oc Queger offuer alt Egypti land. Saa roge de sod aff regels offne/oc ginge frem for Pharaos/oc āose spredde den op mod Himmelen. Da kom der onde sorte blegner baade paa folket oc paa Queger/ Saa at Trolde karlene funde ick staa for āose/for de onde blegner/Thi der vor lige saa vel onde blegner paa Trolde karlene som paa alle Egypter. āden HERRE forherdede Pharaos herte/ar hand ick hørde dem/som HERRE hadde sagt til āose.

Da sagde HERRE til āose/Star aarte op i morgen oc træd frem for Pharaos/oc sig til hannem/Saa siger HERRE Ebreernis Gud / Lad mit folck fare bort / oc tiene mig/ellers vil ieg denne sinde sende alle mine plager/offuer dig self/offuer dine tiener/oc offuer dit folck / ar du skal staa ar vide/ ar min lige er ick til paa alt iorden. Thi ieg vil nu vdræke min haand / oc sla dig/oc dit folck mer Pestelenge/ar du skal affstrettes aff iorden. Oc sandelike der for haffuer ieg opuect dig / at ieg vil beuise min mact paa dig / oc at mit Vassn skal kundgøis offuer al verden.

Du træder end nu mit folck vnder dig/oc vilt ick lade dem fare/ See / Jeg vil i morgen paa denne tid lade regne en saare stor Hagel / hues lige vor aldig for i Egypten/siden landet bleff først grundfest til denne tid. Thi sent nu hen/oc foruare dit Queg / oc alt der du haffuer paa marcken/Thi alle āenniste oc Queg som bliffue fundne paa marcken/oc ick ere forsamlede i huff/stullede/der som Hagelen falder paa dem. Huo som da frøctede HERRE Sord aff Pharaos tiener / hand loed hente sine tiener oc sit fæ/oc sic det i huff / āden huilede som ick lode HERRE Sord gaa sig til herte / de lode deris tiener oc queg bliffue paa marcken.

Da sagde HERRE til āose/Ræck din haand op mod Himmelen/ar der skal hagle offuer alt Egypti land/offuer folck/offuer fæ/oc offuer alle vterne paa marcken/i Egypti land. Oc āose ræcte sin Ræp mod Himmelen/oc HERRE loed tordene oc hagle / ar Jld slo ned paa iorden. Saa loed HERRE regne hagel offuer Egypti land/ar Hagel oc Jld foer saa grummelige blår huer andre/ar saadāt aldig haffde tilforn vceret i ganske Egypti land siden den tid der kom folck ar bo. Oc samme Hagel ned slo alt der som vor paa marcken/baade folck oc fæ oc vter / oc bød alle træ paa marcken i alt Egypti land/āden der vor ingen hagel i det land Gosen som Israels boms bode.

Da sende Pharaos bud hen oc lod kalde āose oc Aaron/oc sagde til dem/Jeg haffuer end nu denne sinde syndet / HERRE er retferdig / men ieg oc mit folck ere vguadelige. Besder HERRE/ar saadan guds hagel oc torden afflader/saa vil ieg lade eder fare/ar i skulle ick bliffue her lenger.

āose sagde til hannem/Naar ieg kommer vder aff Staden / da vil ieg recke mine Hender op til HERRE/ar der skal ick mere tordene eller hagle / ar du skal staa ar vide/ar Jorden hør HERRE til. āden ieg ved vel / ar du oc dine tiener ick frøct for Gud som er HERRE. Saa bleff oc Hør oc Byg nedslagne/Thi bygger haffde ap/oc høren knaape. āden hueden oc Ruen bleffue ick nedslagne/for de vore silde saade.

āose gick fra Pharaos vder aff Staden / oc opræcte sine Hender til HERRE / saa loed det aff ar tordene oc hagle / oc regnen drøppede ick lenger paa Jorden. Der Pharaos da saa/ar der holt oppe ar regne/tordene/oc hagle da syndet hand end mere/oc hand forherdede sit herte hand oc hans tiener. Saa bleff Pharaos herte forherder/ar hand ick loed Israels boms fare/som HERRE sagde ved āose.

X.

HERRE sagde til āose/gack ind til Pharaos / Thi ieg haffuer forherdet hans och hans tieners herte / ar ieg vil gøre disse mine Tegen iblant dem. Oc ar du skal forkynde det for dine Boms oc Boms boms børn/Huad ieg haffuer vdræct i Egypten / oc huonledis ieg haffuer beuist mine Tegen iblant dem/ar i skulle vide / Jeg er HERRE.

Saa ginge āose oc Aaron ind til Pharaos/oc sagde til hannem. Saa siger HERRE Ebreernis Gud/Huor lenge vilt du staa i mod / ar ydmyge dig

Siette plage
ge onde sorte
Bleger.

Roma. 9.

Siuende
plage Hagel.

Sapi. 18.

ge dig for mig/ar du lader mit Folk ey fare hen oc tiene mig : Men wilt du icke lade mit Folk fare / Seer da vil ieg i morgen lade Greshopper komme alle vegne / at de skulle skule Landet / at mand skal icke kunde see Jorden / oc de skulle opade alt det som er bleffuit igen oc reddet for Haglen / oc de skulle ede alle eders grøne Træ paa marcken. Oc de skulle opfylde dit huff / alle dine tieners huff / oc alle Egypteris huff / at huerckē dine Fædre eller forfædre haffue saadane seer / fra den tid de bleffue til paa Jorden / oc ind til denne dag / Saa vende hand sig / oc gick vd fra Pharaos.

Da sagde Pharaos tienerne til hannem : Huor lunge skulle wi der mer vere plagede : Lad det Folk fare / at de mue tiene HERRE i deris Gud / Vilt du tilsom forsøge det at / Egypten er forderffuit : De Mose oc Aaron bleffue hent tilbage igen til Pharaos / da sagde hand til dem / Gaar hen oc tiener HERRE i eders Gud. Men huilcke ere de som skulle gaa bort : Mose suarede / Vi ville reyse mer vnge oc gamle / mer Sonner oc Døtter / mer faar oc se / Thi wi skulle holde HERRE i en høytid. Da sagde hand til dem / Ja ret saa / HERRE i vere mer eder / Skulde ieg lade eder oc eders bøn der til fare : Seer der om i haffue icke ont i sine de : Jcke saa / Men i / Men end fare hen / oc tiener HERRE i / Thi der haffue i oc begeret. De der mer bleffue de ydsudne fra Pharaos.

Da sagde HERRE i til Mose / Reck din haand offuer Egypti land effter Greshopper / at de komme offuer Egypti land / oc opede alle Væter i landet mer alt det som offuer bleff per / at de komme offuer Egypti land / oc opede alle Væter i landet mer alt det som offuer bleff effter Haglen. Saa rackte Mose sin Ræp offuer Egypti land / oc HERRE i loed komme Gøsten vder den hele dag / oc den hele nat paa landet / oc om morgenen sørde der offten vore Greshopperne frem. Oc de komme offuer al Egypti land / oc fulde ned alle vegne i Egypten / saa saare mange / at der haffde aldrig verit saadant tilsom / och ey heller komme skal / Thi de skulle i landet / oc formeckede det. Oc opede alle Væter i landet / oc al Fruet paa Trærne / som bleff igen effter haglen / oc der bleff inred grønt igi paa træ eller vetter i marcken offuer alt Egypti land.

Da kallede Pharaos Mose oc Aaron hastelige til sig / oc sagde / Jeg haffuer syndet mod HERRE i eders Gud / oc mod eder / Forlader mig mine synder oc saadenne gong / oc beder HERRE i eders Gud / at hand vil end nu tage denne Død fra mig / Hand gick vd fra Pharaos / oc bad HERRE i. Saa vende HERRE i Væter om til ic sterckt Desken var / oc der opfødde Greshopperne / oc kaste dem i der Røde haff / saa der bleff icke en igen / nogen sted i Egypten. Men HERRE i forherdede Pharaos hjerter / at hand icke loed Israels bøn fare.

Och HERRE i sagde til Mose / Reck din haand op mod Himmelen / at der bliffuer saa Mose i alt Egypti Land / at mand kand sele paa mørcket. Oc Mose opracte sin haand mod Himmelen / Da bleff der saa suar Mose i tre dage offuer alt Egypti land / at ingen saa den anden / oc ey heller stod op aff den Sted som hand vaar paa / i tre dage. Men der vaar liuff haff alle Israels bøn / som de bode.

Da kallede Pharaos Mose / oc sagde / Gaar hen oc tiener HERRE i / Men lader al emiste eders saar oc fa bliffue her / eders Bøn mue fare mer eder. Mose sagde / du maat oc giffue oss Offer oc Drendoffer / at gior HERRE i vor Gud. Vort Queg skal gaa mer oss / och icke en klaff bliffue til bage / Thi wi skulle tage aff vort eget som gøus behoff til HERRE i S vor Guds Tieniste / Thi wi vide icke huor mer wi skulle tiene HERRE i / for wi komme did. Men HERRE i forherdede Pharaos hjerter / saa at hand vilde icke lade dem fare.

Och Pharaos sagde til hannem / Gack fra mig / oc vocre dig / at du kommer icke mere saar mine øyen / Thi paa huad dag du kommer saar mine øyen da skal du dø. Mose suarede / Lige som du haffuer sagt / Jeg vil icke mere komme saar dine øyen.

XI.

CHERRE i sagde till Mose / Jeg vil end nu lade en Plaffue komme offuer Pharaos och Egypten / Siden skal hand vel lade eder fare / och hand skal icke al emiste lade eder fare / men hand skal och diffue eder bort. Thi sig nu till faalket / at huer mand begeret aff sin Nabo / oc huer Quinde aff sin Naberste Spliffar oc Guldæar / Thi HERRE i skal giffue faalket naade haff Egypterne. Oc Mose vaar en saare megrig Mand i Egypti land / for Pharaos tienerne oc for faalket.

Och Mose sagde / Saa siger HERRE i / Om midnatts tide vil ieg gaa vd i Egypti land /

Ottende
plage Greshoppers.

Roma. 7.

Niende plage
Mose i.

Exo. 3. 12.

Jodernis

Paaske lam.

Erodus.

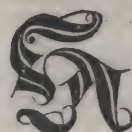
X.

land / oc alle første fødte i Egypti land skulle dø / fra Pharaos første søn som sidder paa hans Stol / oc ind til tiensste quindens første Søn som er bag a Nollen / oc alle første fødte aff Queger. Oc der skal bliffue it storr steig i ganste Egypti land / hues lige aldig haaffuer veret / oc ey skal bliffue. Den haff alle Israels søn skal icke en Hund røre sin tunge til at ge / huereken haff Folk eller Fr / Ai i skulle vide huorlunde H E R R E T arffuier Egypten oc Israel. Da skulle alle disse dine Tienere komme ned til mig / oc salde mig til fode / oc sig / Far ved du oc alt Foles ker som er vnder dig / Der effter vil ieg fare vd. Der met gick hand meger vred vd fra Pharaos.

Oc H E R R E T sagde til a Nofe Pharaos hær eder icke / paa der at mange Tegen skulle leftee i Egypti land. Oc a Nofe oc Aaron gjorde alle disse Tegen for Pharaos / a Nofe H E R R E T forherdede hannem hans herte / at hand vilde icke lade Israels søn fare aff sit land.

XII.

Jodernis
Paaske lam.

Lammer.

H E R R E T taledde til a Nofe oc Aaron i Egypti land oc sagde / Dene a Naas ned skal vere den første maaned haff eder / och paa hannem skulle i begynde aarsens maaned. Taler til al menigheden aff Israel / oc siger / Den tiende dag i denne maaned skal huer i os bonde tage it Lam for sit huff. Den ere de icke saa mange i Iusit at de kunde opade Lammet / Da skal hand tage sin Tefte i Tabo haff sit huff til sig / ind til de bliffue saa mange at de kunde opade

Wort Paaske
Lam er Christi
suo.
1. Corin. 5.

Den i skulle tage saadant it Lam / som ingen lyde ee paa / it Høderlam / it aar gammalt / det skulle it age aff lammene oc aff tidene. Oc det skulle i beuare til den siortende dag i a Naas de / Oc huer i den gantste Israel skal slacre der vd paa afftenen. Oc i skulle tage aff Blodet / oc stryge paa baade Dørfolpene / oc paa der offuerste Dør træ / paa de i Luff som de ede der vdi. Oc den samme nat skulle i ade Rød / som er segr ved ild / oc wifur Brød / oc beff Salt. I skulle icke ade raat / oc ey saader i vand / a Nofe segr ved ild / mer i Doffuedir / Deen oc Induollen. Oc i skulle inted leffne der aff til om morgenen / a Nofe leffnis der noget til om morgenen / da skulle i det ophrende mer ild.

Psal. 136.

Ebre. 11.

Oc det skulle i saa ade / I skulle vere omgiordede om eders Lender / och haffue sto paa eders Foder / oc slaffue i eders Hender / oc i skulle ade der / som de der ville hafltige bort / Thi der er H E R R E T S Paaske. Thi ieg vil gaa igennem Egypti land samme Nat / oc thi skal als le første fødte i Egypti land / baade aff a Nenniste oc Queg / Oc ieg vil beuife min straff paa alle Egypternis Affguder / Jeg som er H E R R E T. Oc der Blod skal vere eder til it Tegen / paa i Nufene der som i ere vdi / at naar ieg seer Blodet / da vil ieg gaa omkring eder / oc der skal ingen Plage komme paa eder som eder skal forderffue / naar ieg slar Egypti land.

Exo. 23. 34.

Oc den Dag skulle i holde til en amindelse / oc den skulle i oc eders Effterkommere holde hellig H E R R E T til en Høyd / til en euig stiek. I skulle ade wifur brød i siu dage i saa maade / Den første dag skal der icke vere surede Brød i eders huff. Huo som ader suret brød fra den første dag / ind til den siuende / hans Siel skal opdrødes fra Israel. Den første Dag skal vere hellig / at i skulle komme til sammen / oc den siuende skal oc vere hellig / at i skulle komme til sammen / Oc i skulle inted arbejder i de dage / vden der som høyr til a Naden / til alle honde Siels / der muet aleniste gøre for eder.

Leui. 23.
Num. 28.

Och holder eder til der wifurede Brød / Thi lige paa den samme dag / fōrde ieg eders Hær aff Egypti land / Der fore skulle i oc alle eders Effterkommere holde denne Dag til en euig stiek. Den siortende dag i maaned om afftenen / skulle i ade wifurede Brød / ind til den en oc tiuende dag i samme maaned om afftenen / Almand icke finder surede Brød i eders Huff i de siu dage. Thi huosom ader surede Brød / hans Siel skal opdrødes fra Israels menighed / huad heller hand er Vdending eller Indbyggere i Landet. Der fore ader plat inted surede Brød / a Nofe idel wifurede Brød i alle eders Dølige.

Paaske of
fer.

Da kallede a Nofe alle de Eldste aff Israel til sammen / oc sagde til dem / Vdueller oc tager Faar / huer til sit Folk / oc slacre Paaske. Oc tager ith knippe Isop / oc dapper hannen i Blodet / som er i bæckener / oc stryger der offue paa Dørræet / oc paa baade Dørfolpene / Oc inted men / niste skal gaa vden døren aff sit huff for om morgenen / Thi H E R R E T vil gaa omkring oc plaffue Egypterne. Oc naar hand seer Blodet offuen paa Dørræet / oc paa baade Dørfolpene / da skal hand gaa omkring den Dør / oc icke lade Forderffueren komme i eders Huff at h plaffue eder. Der fore holt denne stiek for dig / oc dine Døim euindelige.

Oc naar i komme i der Land / som H E R R E T skal giffue eder / som hand haaffuer sagt / da holder denne Tieniste. Oc naar eders Søn sigge til eder / Huad er dette for en Tieniste: Da skulle

Da skulle i sige / Der er HERRENS Paaste Offer / som gick omkring Israels børn i Egypten / der hand plagede Egypterne oc seide vore Huff. Saa neyde Folcket sig oc buckede. Oc Israels børn ginge bort / oc gjorde / som HERREN hadde befaleth a'Jose oc Aaron.

Om a'Nidnarns tide slo HERREN alle første fødte i Egypti land / fra Pharaos første Søn som sad paa hans Stol / oc indtil den fangnis i fengsel oc første Søn / oc alle første fødte aff Queget.

Da opstod Pharaos samme nat / oc alle hans tienere / oc alle Egypterne / oc der bleff it store strig i Egypten / Thi der vor icke it Huff ar der vor ey en Død vdi. Oc hand kallede a'Jose oc Aaron om natten / oc sagde / Gør eder rede / oc draget bort fra mit Folk / i oc Israels børn / Gaar hen / oc tiener HERREN / som i haaffue sagt. Oc tager eders faar oc se met eder / som i haaffue sagt / Gaar hen oc velsigner oc saa mig. Oc Egypterne trengde Folcket / oc dieffue dem hastelike aff Landet / Thi de sagde / Vi do alle sammen.

Saa bar Folcket raa Dey paa deris apel / for hand vaar surer / som vaar bunden i Klædet / til at æde. Oc Israels børn haaffde gjort / som a'Jose sagde / oc begeret aff Egypterne / Solff kar oc Guld kar oc Klæder / HERREN haaffde oc giffuet Folcket gunst der til haff Egypterne / ne / at de laante dem det / oc de skilde Egypterne der ved.

Saa drog Israels børn aff Raemses bort til Suchoth / Sey hundrede tusinde a'end til fod / for vden Børn. Oc ander meger Almindige folk som fulde met dem / oc faar oc se oc gaangste meget Queg. Oc de bagede vsurede Rager aff den raa dey som de bare aff Egypten / Thi hand vaar icke surer / for de bleffue saa hastelike trengde vdaff Egypten / oc kunde der icke lenger taffue / oc de haaffde der intet ander betid dem til Tæring.

Israels børn haaffde da boet i Egypten / i fire hundrede oc tredie aar / Der samme aar vaare forløbne da gick al HERRENS Nat aff Egypti land paa en dag. Der faare hols der mand HERREN den Nat / at hand førde dem aff Egypti land / Den skulle Israels børn holde HERREN hellig / de oc deris Effterkommere.

Oc HERREN sagde til a'Jose oc Aaron / Denne er stikken at holde Paasten / Ingen Vdlanding skal æde der aff. Men er der naagen søbr Tienere / hand lade sig omstære / saamaa hand æde der aff. Ingen fremmed Indbyggere eller Leye siuend skal æde der aff. a'Nand skal æde der i it huff / I skulle intet bare aff Røder vdaff Duset / i skulle ingen Børn byde sonder der aff. Al Israels menighed skal dette saa gøre.

Er det saa at der boet nogen Vdlanding haff dig / oc vil holde HERRENS Paaste / da skal hand omstære alt manden / Saa maas hand holde sig til oc gøre det / oc være som en der haaffuer hiemmet i landet / Thi at ingen Vdlandsaaren skal æde der aff. Denne Lov skal vere alt ens for dem som ere Indfødde i landet oc Vdlandinge som bo iblant eder. Oc alle Israels børn gjorde som HERREN haaffde befaleth a'Jose oc Aaron. Saa førde HERREN Israels børn aff Egypti land paa en dag mer deris Dær.

XIII.

HERREN taledet til a'Jose / oc sagde / Hellig gør mig alle første fødte / som obne alle honde a'Oderss liff iblant Israels børn / baade aff a'Nens niste oc for / thi de ere mine.

Oc a'Jose sagde til Folcket / Tencker paa denne dag / paa huilken i ginge aff Egypten / aff Trældommens huff / at HERREN førde eder der den mer en veldig Naand / Der fore skal du icke æde Surdey. I dag ere i vdgongne i de maaned Abib. Naar HERREN haaffuer indført dig i de Cananiters / Vethiters / Amoriters / Deutiters oc Jebusiters land / Huilket hand for dine Forfædre at giffue dig / it Land / som flyder milk oc hunnig vdi / Da skal du holde denne Tieniste i denne maaned. Siu dage skal du æde vsurer Bød / oc den siuende dag er HERRENS Høytid / Der faare skal du æde vsured Bød i siu dage / at der icke seess haff dig Surdey eller surede Bød nogen sted i huor du est.

Oc i skulle sige dette for eders Sønner / paa den samme dag (Dette holde vi) for der HERREN gjorde oss / der vi drog aff Egypten. Der faare skal der vere dig it Tegen i din Naand / oc en Amindelse for dine øyen / At HERRENS Lov skal vere i din mund / At HERREN vdførde dig aff Egypten mer en veldig Naand / Der fore holt denne Stick paa sin tid huere aar.

Naar HERREN haaffuer indført dig i de Cananiters Land / som hand for dig oc dine Forfædre / oc giffuit dig det / Da skal du affstille til HERREN alt der som obner a'Nens E iij ders liff /

Thiende
plage.
Psal. 78. 139.
Sapi. 18.

Exo. 3. 11.

Tal paa
Israels børn /
som drog aff
Egypten.
Nu. 21.

Stick at
holde paaste.
Ioan. 19.

Lov om al
le honde første
fødte.
Exo. 22. 34.
Nu. 8.
Luc. 2.

Exo. 12. 34.
1. Corin. 5.

Alle første
fødte ere Børn
ren hellige.

Israels

børns vdgang
aff Egypten.

Exodus.

31
Egin

ders lifff/oc der første fødte aff Queget/som er mandkøn. Den første fødte aff Isen skal de
løse met it faar/aDen løser de der ick/da byd halsen i tre paa der/aDen alle aDennistis for
ste fødte blant dine Børn/stalt du løse.

Oc naar die Barn spør dig at i dag eller i morgen / Huad er det : Da suar hannem saa/
HERREN første aff Egypten / fra Trældomens huff/med en veldig Haand. Thi der
Pharao vaar forherder til at h lade oss løff / Da slo HERREN ihjel alle første fødte i
Egypti land / fra aDennistens første fødte/oc ind til Quegens første fødte. Der fore offer
ieg HERREN alt der som obner moders lifff / som er mandkøn / oc ieg løser mine Børns
første fødte. Oc der skal vere dig it Tegen i din haand / oc til en Amindelse for dine øyen/ath
HERREN første aff Egypti land mer en veldig Haand.

Der Pharao haffde lader folcket fare / da første Gud dem ick paa veyen i gennem Phis
listernis land / som vaar nest / Thi Gud tænte / Der fand ste at der morre fortryde faalket/
naar de see striden/oc da vende dem om igen til Egypten. Thi første hand folcket om at den
vey igennem Ørken vd met der Rødehaaff / oc Israels børn drøge vedne de aff Egypten. Oc
aMose rog Josepha been vd met sig / Thi hand haffde tager en Eed der paa aff Israels børn/
oc sagte / Gud skal besøge eder / Thi fører mine Been bort met eder.

Saa drøgede vd fra Suchoth/oc sloge deris leyer i Etham / for vdi ørken. Oc HER
REN gick for dem/ om dagen i en Skyflette / oc ledde dem den rette vey / oc om natten i en
Jldflette/ at lade dem see/ar reyse baade nat oc dag / Oc den Skyflette vigede ick fra folcket
om dagen / oc ey heller Jldfletten om natten.

Josephs

been.

Gene. 50.

Iosu. 24.

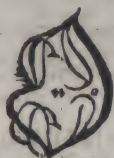
Num. 14. 33.

1. Corinth. 10.

Styen oc

Jldfletten.

XIIII.

C HERREN taledet til aMose/oc sagde/Tale til Israels børn/oc sig dem/
at de drage om / oc sla deris leyer hof den Dal Huroth / mellem aNigdol oc
Haffuit / mod Baal Sephon / oc leyre dem der tuert offuer hof haffuit. Thi
Pharao skal sig om Israels børn/ De fare vld i Landet / ørken haffuer be
femt dem. Oc ieg vil forherde hans hierre / at hand skal forfølge dem / oc ieg
vil legge are ind paa Pharao/oc al hans aNact/oc Egypterne skulle befinde/
at ieg er HERREN / Oc de giordelige saa.

Der der bleff Kongen aff Egypten tilkende giffuit/ ath folcket vaar bort flyt / da bleff
hans och hans tieneris hierre omuende mod folcket / oc de sagde / Hui haffue wi saa giore / at
vi lode Israel saa fare bort/ar de ick skulde tiene oss : Saa loed hand spede fore sine Vogne / oc
rog sit folck met sig/oc sey hundrede vdualde Vogne / oc huad andie vogne der vaare ellers i
Egypte/ oc Hoffuigmedene offuer al sin Hær. Thi HERREN forherdede Pharaoos hie
te konges aff Egypten/ar hand forfulde Israels børn. aDen Israels børn vaare vddragne met
en veldig haand. Saa forfulde Egypterne dem met Hæste/Vogne oc Reysenere oc met al Pha
raos Hær (oc funde dem hof haffuit) der som de haffde slaget deris layet i Huroths Dal mod
Baal Sephon.

1. Mac. 4.

Israel

frueret med
Mose.

Der kong Pharao kom hart til dem/da oplærte Israels børn deris øyen/ Oc see/da kom
me Egypterne dragendis effter dem/ Da fregede de storlige/oc robode til HERREN. Oc
sagde til aMose / Vaar der ick Graffuer i Egypten / at du skulde fore oss bort/ at vi skulde ds i
ørken/Hui giorde du saa mod oss/ar du første oss aff Egypten : Et der ey der/som vi sagde til
dig i Egypte/Lad oss vere/oc tiene Egypterne heller/end ar ds i ørken: Da sagde Mose til
folcket / frøcter inted / staar fast oc seer til huorledis HERREN vil frelse
eder i dag/ Thi disse Egypter som i see i dag / dem skulle i aldug mere see euin
delige/HERREN skal Stride for eder/ oc i skulle vere stille.

Sap. 14.

HERREN sagde til aMose/Hui rober du til mig : Sig til Israels børn / at de drage
frem. Opløff de din Røp / oc vdræct din Haand offuer Haffuet / oc stil der at/saa at Israels
børn kunde gaa der mit igennem paa der røre. See / Jeg vil forherde Egypternis hierre / at de
skulle følge effter eder / Saa vil ieg legge are ind paa Pharao / oc al hans aNact / Vogne och
Reysener. At Egypterne skulle befinde/ar ieg er HERREN / naar ieg haffuer indlaget der
are paa Pharao / oc paa hans Vogne oc Reysenere.

Engil.

Phal. 78. 103.

Da foer Guds Engil til/som drøg for Israels Hær / oc holt sig bag dem / Oc den Sky
flette holt sig oc saa fra deris ansiet / oc gick bag dem / och kom emellem Egypternis Hær oc
Israels Hær. Der vaar en mørct Sky/och hun lufde om natten/saa at disse oc hine/ick kom
me tilfammen den ganske nat.

Der aMose.

Der aMose vdracte sin haand offuer haffuet/da loed HERR E I den det bort fare/ ved it sterckt Osten vder den gantste nat/oc gjorde haffuet tuert/oc Vnder stildis at. Oc Israels børn ginge ind/ mit i haffuet/ paa der røre/oc Vnder vaar dem som aMure/ paa den hære oc venstree side. Oc Egypterne forfulde dem / mit i haffuet/ iher alle Pharaos Heste / Vogne oc Reysener.

Der aMogens vacten kom/da skudde HERR E I den Egyptiske Hær /aff Jldstøten oc Skyen oc forferde deris Hær / och stotte hiulene aff deris vogne / oc kaste dem hastelige omkuld. Da sagde Egypterne / Lader oss fly fra Israel / HERR E I stunder for dem mod Egypterne. Da sagde HERR E I til aMose/ Vdreck din haand offuer haffuet / at vander faller tilbage offuer Egypterne/ offuer deris vogne oc Reysener. Saa vdracte aMose sin haand offuer haffuet/ saa kom haffuet igen i sin strøm for morgenen / Oc Egypterne flyde der imod. Saa stotte HERR E I dem mit ned i haffuet / oc vander kom igen / oc skulte baade Vogne/ oc Reysener/ oc al Pharaos aMacte/ som haffde fult effter dem i haffuet / saa der bleff icke en igen aff dem.

aMen Israels børn ginge røre mit i gennem haffuet/oc Vnder vaar dem for aMure paa den hære oc venstree side. Saa seelsse HERR E I Israel den dag / fra Egypternis haand. Oc de saage Egypterne ligge døde paa haffens brædt/ oc den veldige Haand/ som HERR E I haffde beuist paa Egypterne. Saa segetrede folket HERR E I/ oc trode hans nem/ oc hans tiener aMose.

Israels børn gaa offuer der røde haff. Psal. 78. 106. Ebre. 11.

Psal. 106.

XV.

Da sung aMose oc Israels børn HERR E I denne Sang/oc sagde.

Jeg vil siunge HERR E I til loff/ Thi hand haffuer gjort en herlig Gerning / Hest oc Vogn haffuer hand nedstørt i haffuet.

HERR E I er min stycke oc Loffsang/ hand er oc min Salighed. Hand er min Gud / hannem vil ieg prise / hand er min faders Gud/

Jeg vil ophøye hannem.

HERR E I er den rette Stridsmand / HERR E I er hans Vaffn/ hand kaste Pharaos vogne oc aMacte ned i haffuet.

Hans vduale d'offuigmend drect nede i der Rødehaff/ oc dybhed skulte dem/ De suncke til grund som stene.

HERR E I din hogre Haand gør store vnderlige Gerninger / HERR E I din hogre Haand ned slo fienderne.

Dro nedstørte dine aModstandere iher din store Verlighed / Thi der du vdsende din vrede/ da forærede hun dem som straa.

Der dro blæste/ gaff Vander sig op / oc floderne stode op i hob/ och Dybene velredes fra huer andre i haffuet.

Fienden reuete/ Jeg vil forfølge oc gribe dem / oc byte aOffuit / oc husuale mit synd paa dem.

Jeg vil vddrage mit Suerd/ oc min Haand skal forderffue dem.

Saa lodst dro dir Hær blæse / at haffuet skulte dem/ oc de suncke som Bly i der veldige vand.

HERR E I/ huo er din lige blant Guderne: Huo er din lige/ derer saa meetig/ hellig/ forferlig / lofflig oc saa vnderlig i sin gerning som dro?

Der dro vdracte din hogre Haand / da opsløg Jorden dem.

Dro haffuet for dir folck ved din Barmhertighed / som dro haffuet forlost / och forde dem mer din stycke til din bellige Volig.

Der folcket der hørde/ da beffuede de/ oc Angist kom paa Philisterne.

Da forferdis Edoms fæstet/ oc de veldige beffuede i aNoab/ oc alle indbyggene i Canaan bleffue mistroffige.

Lad forfærdelse falde offuer dem oc fræt/ ved din veldige Arm/ at de bleffue stille som stene/ Jnd al dit folck HERR E I kommer i gennem/ til der folck kommer i gennem / som dro haffuet forhuert.

Før dem ind oc plant dem paa dir Eredoms Bierg/ som dro HERR E I gjorde dig til en Volig / til din Helligdom HERR E I/ som din Haand haffuer bered.

HERR E I skal vere Konge alid oc euindelige/ Thi Pharaos drog ind i haffuet met heste vogne oc Reysener/ Oc HERR E I loed haffuet falde offuer dem igen/

Mose sang.

Psal. 118. Ebra. 12.

Iosu. 24.

aMen

Israels

Esin.

Num. 33.

Sur.

Mara.

Erodus.

¶ Den Israels børn ginge tpre mit igennem Haffuer.
Oc den Prophetisse Maria/ Arons søster/ tog en Tromme i sin Haand/ oc Quindeme ginge alle vd effter hende mer trommer vdi Danc/ oc Maria sang for dem/ Lader off Siunge HERRE til loff/ Thi hand haffuer giort en herlig Gerning/ oc nedstær Naud oc Nesp te i Haffuer.

¶ Oc Arose loed Israels børn drage hen fra der Rødehaff/ til den ørcken Sur/ der vandres de de i tre dage i ørcken/ oc funde inted vand. Saa komme de til Mara/ ¶ Den de funde icke drucke aff vandet i Mara/ Thi der vaar saare best/ der saare kalder mand den sted Mara. Da knur rede folcker mod Arose/ oc sagde/ Duad skulle vi drucke: Saa robre hand til HERRE/ oc HERRE visde hannem it Tre/ der kaste hand i vandet/ saa bleff der søt.

¶ Der sette hand dem en Low oc Ræt/ oc feistede dem/ oc sagde/ Er der saa at du lyder HERRE din Guds røst/ oc gør der for hannem som ræter/ och du hører hans Bud stielige/ och holder al hans Stick/ Da vil ieg ingen aff de Siugdomme legge paa dig/ som ieg lagde paa Egypterne/ Thi ieg er HERRE din Læge.

XVI.

Elim.

Num. 33.

Sin.

Folker knur
rer.

¶ De komme til Elim/ der vaare tolf Vandkilber/ oc halffierdesindis tiue Palm tre/ oc der læyrede de dem hof vand. Saa drog den gantste Israels menighed fra Elim oc kom til den ørcken Sin/ som ligger mellem Elim oc Sinai/ den femtende dag i den anden maaned/ effter at de droge aff Egypten.

¶ Oc alle Israels børn knurrede mod Arose/ och Aron i ørcken/ oc sagde/ Gud giffue at vi haffde dget ved HERRENS Haand i Egypten/ den tid vi sade hof Rødgryderne/ oc haffde Brød nock at æde/ Thi i haffue der for vdsør off hid i ørcken/ at i ville lade al Menigheden dør aff hunger.

¶ Da sagde HERRE til Arose/ See/ Jeg vil lade regne Brød aff Himmelen til eder/ at folcker maa gaa vd oc sancte huer dag saa meger som der haffuer behoff om dagen/ Ac ieg fandt forsiøge/ om de vandte i min Low eller ey. ¶ Den den sierte dag skulle de rede dem til/ oc sancte dubbelt saa meger den dag som de pleye at sancte ellers daglige.

¶ Arose oc Aron sagde til alle Israels børn/ Jaffren skulle i fornemme at HERRE haffuer vdsør eder aff Egypti land/ oc i morge skulle i se HERRENS Herlighed/ Thi hand haffuer høret eders knurren mod HERRE. Duad ere vi at i knurre mod oss/ Arose sagde ydermere/ HERRE skal giffue eder Rød at æde i affren oc Brød nock i morgen/ Thi HERRE haffuer høret eders knur/ at i knurrede mod hannem/ Duad ere vi i knurre icke mod oss/ men mod HERRE.

¶ Arose sagde til Aron/ Sig til Israels børns menighed/ Kommer hid seem for HERRE/ Thi hand høde eders knur. Oc der Aron taledede dette/ til alle Israels børns Menighed/ da vende de dem mod ørcken/ Oc see/ der syntis HERRENS Herlighed i en sky. Oc HERRE sagde til Arose/ Jeg haffuer hørt Israels børns knur/ Sig dem/ Jaffren skulle i saa Rød at æde/ oc i morgen bliffue matte aff Brød/ oc fornemme at ieg er HERRE eders Gud.

¶ Om affrenen komme der saa mange Vacteler/ at de betacte leyerer. Oc om morgenen laa dug falden trint omkring leyerer/ oc der duggen vaar borte/ See/ da laa der i ørcken trint och smaar som Rimsrost paa iorden.

¶ Der Israels børn der saage/ da sagde de til huer ande/ der er Aar/ Thi de viste icke huad der vaar. Da sagde Arose til dem/ Der er der Brød/ som HERRE haffuer giffuit eder at æde. ¶ Den dette er HERRENS befalning/ at huer skal sancte der aff/ som hand haffuer behoff at æde/ oc tage en Gomo/ til huert hofuit/ effter Siatenis tal som hand haffuer i sit Paulun.

¶ Oc Israels børn gjorde lige saa/ somme sanctede mere/ oc somme mindre. ¶ Den naar der vdmaldis mer en Gomo/ da sant hand inted offuer som meger haffde sanctet/ oc de icke mindre som liden haffde sanctet/ ¶ Den huer haffde sanctet/ saa meger som hand kunde æde. Oc Arose sagde til dem/ Ingen skal lessne der noget aff til morgenen. Dog lydde de icke Arose/ ¶ Den somme aff dem lessede der aff til om morgenen/ saa voyre der Dume vdi/ oc der luctede ilde/ Der fore bleff Arose vred paa dem. Saa sanctede de huer morgen der aff/ saa meger som huer kunde æde for sig. ¶ Den naar Solen stinde hed/ da smeltes der.

¶ Oc den sierte dag sanctede de dubbelt Brød/ ia tho Gomo/ for en/ Saa ginge alle de Ypperste aff Menigheden til Arose/ oc gaffue hannem det til kende. Da sagde hand til dem/ der er det

Man.

Num. 11.

Pfal. 78.

Sap. 16.

Iohan. 6.

1. Corinth. 10.

2. Corinth. 8.

er der som HERREN sagde / I morgen er der Sabbath / HERREN S hellige hui-
le / Nuad i ville bage der bager / oc huad i ville kaage der kaager / Men alt der som offuer løber /
der lader bliffue / ar der kand beuaria til morgen. Saa lode de der bliffue til om morgen /
som aNose befol dem / oc der luctrede ickelde / oc der komme ingen orme i det. Da sagde aNose /
æder der idag / Thi der er idag HERREN S Sabbath / I finde der ickelde idag paa mar-
ken. Sey dage skulle i sancke det / Men den siuende dag er Sabbath / oc da findis der ickelde paa
den dag.

aNen paa den siuende dag ginge somme vd aff Folket ar sancke / Men de funde inted. Da
sagde HERREN til aNose / Huor lunge fortreycke i eder / oc ickelde holde mine Bud oc Low-
Seer / HERREN haffuer giffuit eder Sabbathen / oc der saare giffuer hand eder paa den
sierte dag cho dagis brød / Thi skal huer bliffue hiemme til sit eget / oc ingen skal gaa aff sin sted
paa den siuende dag. Saa huilede Folket den siuende dag. Oc Israels huff kallede der aNan /
oc der vaare lige som Coriander frø oc hui / oc smagede / som en simle met hunig.

Oc aNose sagde / der er der som HERREN befol / sylder en Gomer der aff / til at gem-
metil eders Effterkomme / at mand maa see der Brød / som ieg spise / edet met i sicken / der
ieg vdførde eder aff Egypti land. Oc aNose sagde til Aaron / Tag it Kruss / oc læg en Gomer
fuld aff aNan der vdi / oc lad der bliffue for HERREN ar gemmis til eders Effterkom-
mere / som HERREN befol aNose / Saa loed Aaron der bliffue der hof Didnes byrder at
foruare.

Oc Israels børn ode aNan i fyretue aar / til de komme til det Land som de skulde bo / De
ode oc aNan til de komme til Grendsen paa Canaans land. Men en Gomer er den tiende part
aff en Ephra.

Sabbath.

Man.

Israel od
Man i 40. aar.
Iosiu. 5.
Gomor.

XVII.

Den gantze menighed aff Israels børn / drog aff den øcken Sin / deris
Dags reyse / som HERREN befol dem / oc læyrede dem i Raphidim /
Der haffde Folket inted vand ar drucke. Oc de kiffuede met aNose / oc sagde /
Giff oss vand ar drucke / aNose sagde til dem / Hui kiffue i saa mod mig / Hui
friste i HERREN / Der folket saa røstede effter vand / da knurrede de
mod aNose / oc sagde / Hui ladst du oss saa fare aff Egypten / oc lader oss oc vo-
re Børn / oc queg / her do aff røst:

Da robte aNose til HERREN / oc sagde / Nuad skal ieg gøre mer dette Folk: Der
feyler ickelde meger / ar de ey siene mig. HERREN sagde til hannem / Gack frem for folket / oc
tag nogle aff de Eldste aff Israel mer dig / oc tag din Kap i din haand / mer huilede du slost paa
vander / oc gack hen / See / Jeg vil staa paa en Sren for dig i Noreb / sla der paa Srenen / saa
skal der styde vand aff hane / ar Folket maa drucke. Oc aNose gjorde saa for de Eldste aff Isra-
el / Saa kallede mand den stad aNassa oc aMeriba for Israels børns Kiff skyld / oc for de haff-
de saa friste HERREN / oc sagde / aNonne HERREN vere iblant oss eller ey.

Der kom Amaleck / oc stridde mod Israel i Raphidim. Da sagde aNose til Josua / Vd-
uel oss aNend / reysse vd oc strid mod Amaleck / Jeg vil staa offuerst paa bierget i morgē / oc haff-
ue Guds Kap i min haand. Oc Josua gjorde som aNose sagde hannem / ar stride mod ama-
leck. Men aNose / Aaron oc Hur ginge offuerst paa Bierget / Oc al den stund aNose holt sine
hender op / da beholt Israel feyer / Men naar hand holt sine hender ned / da fick Amaleck feyer.
Men aNose hender vaare suare / Der for toge de en Sren / oc lagde vnder hannem / oc hand set-
te sig der paa. Oc Aaron oc Hur ophulde hans hender / en paa huer side / Oc saa bleffue hans
hender fast opholdne / til Solen gick ned. Oc Josua ødelagde Amaleck oc hans folk / mer skar-
pe suerd.

Oc HERREN sagde til aNose / Skriff dette i en Bog / til en ihukommelse / Oc befal
Josua det i sine øern / ar ieg vil staa vdsætte Amaleck vnder Himmelen / ar mand skal ickelde mere
tencke paa hannem. Oc aNose bygde it Alter oc kallede der HERREN / Thi hand sag-
de / dette er it regen hof HERREN S Erol / ar HERREN skal stride mod Amaleck
fra Barn til Barne barn.

Raphidim

Israel knur-
rer for vand.
Nu. 20.

Nu. 20.
Psal. 78. 95.
1. Cor. 10.

Massafala
dis forsigelse.

Meriba
Faldis kiff oc
trette.

Amalech
strider mod Is-
rael oc bliffuer
slagen.

Mosebens
der ere suare.

Nu. 24.
3. Reg. 15.

Missi det er
min banere.

XVIII.

Der Jerbes

Exo. 2.

Der Jethro den Prest aff a Nadian a Nofe Suoger hørde alt det Gud haffde gjort met a Nofe/oc sit folk Israel/ar HERRER Haffde vdført Israel aff Egypten/Da tog hand Sephora a Nofe hustru/som hand haffde sent til barge/oc hendis tho Sønner/ Den ene hed Gersom/ Thi hand sagde/ Jeg vaar en Gesti i fremmede Land/oc den ande Eliezer/ Thi hand sagde/a Min faders Gud haffuer veret min Hielp/oc bestermet mig fra Pharaos suer.

Der Jethro a Nofe suoger kom met hans Sønner oc hustru i ørken til hannem/der som hand haffde leyred sig/hoss Guds bierg/da lod hand sige til a Nofe/ Jeg Jethro din Suoger er kommen til dig/oc din hustru/ oc baade hendis Sønner met hede. Da gick a Nofe vd mod hannem/ oc neyde sig for hannem/ oc kyste hannem. Der de haffde hilset huer anden/ da ginge de ind i Paulaner. Saa fortalde a Nofe sin Suoger alt der HERRER Haffde gjort Pharaos oc Egypterne for Israels skyld/oc al den modgang som dem vaar hender paa veyen/ oc huorledis HERRER Haffde frelst dem.

Da bleff Jethro glad for alt der Gode/ som HERRER Haffde gjort Israel/ oc frelst dem aff Egypterns haand. Oc Jethro sagde/ Loffuit vere HERRER som frelst eder aff Egypterns oc Pharaos haand/hand ved at frelse sit Folk aff Egypterns haand. Nu ved ieg at HERRER er megrigere end alle Guder/ der fore at de bugede deris hoffmodigheds mod dem. Oc Jethro a Nofe suoger tog Bændoffer/oc offrede Gud/ saa kom Aaron oc alle de Eldste aff Israel at ede Brød met a Nofe suoger for Gud.

Om anden dags morgen satte a Nofe sig til at dømme Folket/ Oc folket stod trint om omkring a Nofe/ fra morgenen oc til afftenen. Der hans Suoger saa alt der hand gjorde met Folket/ da sagde hand/ Nuad er der dw gør met Folket: Nui sider dw allene oc alt Folket staar omkring dig fra morgenen oc til afftenen: a Nofe suarede hannem/ Folket kommer til mig/ oc spør Gud om raad/ Thi naar de haffue noget at handle/ da komme de til mig at ieg skal dømme mellem huer oc hans Tæste/ oc lare dem Guds Rat oc hans Lov.

Da sagde hans Suoger til hannem/dw beer dig ickc rat ad/ dw gør dig rat/ oc Folket met som er hoss dig/ Den handel er dig forsuar/dw kane det ickc allene vordre. Thi lyd min røft Jeg vil giffue dig raad/ oc Gud skal vere met dig. Besørge dw folket for Gud/oc for deris sager for Gud/oc stück dem Low oc Rat/ oc lare dem veyen som de skulle vandre vdi/oc de gernin get som de skulle gøre.

Oc see dig om iblant alt Folket om naagle fromme a Nend som frøcte Gud/ oc ere sande/ oc hade Gerighed/oc set dem offuer dem/somme offuer tusinde/ somme offuer hundrede/somme offuer halffredie sino tiue/ oc somme offuer thi/ at de altid dømme Folket. a Nend er der nogen stor Sag/da lad dem føre den ind for dig/ oc lad dem dømme alle smaa sager/ Saa bliffuer der lærere for dig/ naar de bære met dig. Vilt du der gøre/da kane dw vdrætte det Gud befaler dig/saa kane oc alt dette Folk komme hiem met fred til deris Sted.

a Nofe lydde sin Suogers ord/ oc gjorde alt der som hand sagde/ oc vdualde fromme a Nend aff al Israel/oc satte dem til Hoffuugmend offuer faalket/somme offuer tusinde/ somme me offuer hundrede/somme offuer halffredie sino tiue/ oc somme offuer thi/ at de skulde altid side dom offuer faalket/ a Nend de suare Sager skulde de indføre for a Nofe/ oc de skulde seiffue dømme de smaa sager. Saa lod a Nofe sin Suoger drage hiem igen til sit Land.

XIX.

Sinai.
Nu. 3.

En tredie maaned effter at Israels børn vaare gongne aff Egyptiland/ da komme de paa den dag i Sinai ørken/ Thi de drog aff Raphidim oc vilde til Sinai ørken/ oc de leyrede dem der samme steds i ørken mod Bierget/ oc a Nofe gick op til Gud.

Oc HERRER tobre hannem aff Bierget/ oc sagde/ Saa skal dw sige til Jacobs huff/ oc kund gøre Israels børn. I haffue seet huorledis ieg gjorde mod Egypterne/ oc huorledis ieg førde eder paa Mine vinge/ oc tog eder til mig. Vile i nu lyde min røft/ oc holde min Pact/ da skulde vere min Eyedom for alle le faalk/ Thi al Jorden bør mig til/ oc i skulle bliffue mig/it presteligt Konge Rige/ oc it helligt folk. Disse are de ord/som dw skalt sige til Israels børn.

Saa kom a Nofe oc kallede de Eldste tilsammen aff folket/ oc gaff dem alle disse ord saare som HERRER Haffde budet/ Da suarede alt folket til lige oc sagde/ Alt der som HERRER haffuer sagt/ ville vi gøre/ Oc a Nofe sagde HERRER Folkens ord igen. Da

1. Pet. 2.

Da sagde HERREN til Mose / See / Jeg vil komme til dig i en tyk Sky / paa det at folket maa høre mine ord / som ieg taler med dig / oc til dig siden altid / Oc Mose forkyndede folket sine tale for HERREN.

Da HERREN sagde til Mose / Gack bort til folket / oc hellige dem i dag oc i morgen / at de to deris Klæder / oc vere rede paa den tredie dag / Thi HERREN skal paa den tredie dag nedstige paa Sinai bierg for det menige Folk. De gik folket it Maal trint omkring oc sig til dem / Doctere eder / at i gaa icke op paa Bierger / oc at i ey heller røre yderst ved det / Thi huilken som rører vid Bierger / hand skal visse lige dø. Ingen haand skal røre vid det / men han skal stenig eller stundis ihjel met Skud / huad heller det er Diur eller ænniske / da skal det icke leffue / Men naar der skodis i Basunen / da skulle de gaa til Bierger. Oc Mose gick ned aff Bierger til folket / oc helligede dem / oc de tode deris Klæder. Oc hand sagde til dem / Veret rede paa den tredie dag / oc holder eder icke til Quinder.

Der den tredie dag kom / om morgenen / da kom der toorden oc lium id / oc en tyk Sky paa Bierger / oc en liud aff en saare sterck Basune / saa at det gantste Folk bleff forferdet / som vaare i Leyeren. Oc Mose lidde folket aff Leyeren / mod Gud / oc de bleffue alle staaendis naeden for Bierger. Oc alt Sinai bierg røg / fordi at HERREN foer ned paa bierg met id / oc der gick en Røg aff det / lige som røg aff en tegeloen / saa at alt Bierger beffuede / oc Basunens liud bleff io store oc store. Mose taledede / oc Gud suarede hannem høyt.

Da HERREN vaare da nedkommen offuer Sinai bierg / aller offuerst paa toppen / da kallede hand Mose offuerst op paa Bierger / oc Mose gick op. Da sagde HERREN til hannem / Stig ned / oc vidne for folket / at de icke byde hnd til HERREN / at see hans nem / at mange aff dem falde. Men Presterne som ville holde dem til HERREN / de skulle hellige dem / at HERREN skal icke forderffue dem.

Oc Mose sagde til HERREN / Folket kand icke stige op paa Sinai bierg / Thi dw vidnede for oss / oc sagde / Set it maal om Bierger / oc hellige det. HERREN sagde til hannem / Gack oc stig han ned / Dw oc Aaron met dig / skulle stige op / Men Presterne oc folket skulle icke falde / at opstige til HERREN / at hand icke forderffuer dem. Oc Mose steg ned til folket / oc sagde dem det.

XX.

C Gud taledede alle disse ord. Jeger HERREN din Gud / som vdsorde dig aff Egypti land / aff Traldommens huss. Du skalt icke haffue andre Guder for mig. Du skalt inge billede gøre dig eller noge Lignelse / effter det som er i Himmelen / eller nedre paa Jorden / eller effter det som er i Vandet vnder iorden. Du skalt icke bede til dem / oc icke tiene dem / Thi ieg som er HERREN din Gud / er en nidker Gud / Som hiem søger fædernes misgerninger paa Bøinene / indtil den tredie oc fierde

Led / paa dem som hade mig. Oc ieg gør Miskundhed met mange Tusinde som mig elste / oc holde mine Bud.

Du skalt icke tage HERRENS din Guds Naffn forfængelige / Thi HERREN vil icke lade hannem vere wstraffet / som misbruger hans Naffn.

Kom Sabbaths dagen i hw / at du hellig gør hannem. Sey dage skalt dw arbejde / oc besticke al din ring. Men den siuende dage HERRENS din Guds Sabbath / Da skalt dw ingen gerning gøre / ey heller din Søn / ey heller din Daatter / oc ey heller din Suend / ey heller din Pige / ey heller dit Queg / oc ey heller nogen fremmet som er inden dine porte. Thi vdi sey dage gjorde HERREN Himmelen oc Jorden / oc Haffuer / oc alt det som er i dem / oc hand huilte den siuende dag / Der saare velsignede HERREN Sabbaths dagen / oc gjorde hannem hellig.

Dw skalt ære din fader oc din Moder / at dw maat lenge leffue i Landet som HERREN din Gud giffuer dig.

Dw skalt icke ihjelsla.

Dw skalt icke bedruffue hoer.

Dw skalt icke stiele.

f Dw skalt

Deu. 5.
Psal. 81.

Exo. 23. 34. 35.
Ezech. 20.

Ephe. 6.
Matth. 15.
Matth 5. 15.

Du skalt icke bære falsk Vidnesbyrd mod din Næste.

Du skalt icke begære din Næstis Hustru.

Du skalt icke begære din Næstis Hustru/hans Suend eller Pige/hans Dyr eller Afsen/eller naaget aff det som din Næste har til.

Lowens

Gerning och
embede.

Ro. 3. 4. 5. 7.

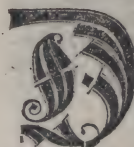
De alte Folket saa rordenen / liun ilden / lyden aff Basunen oc Bierget ryge. Der de saae det / da flyde de oc ginge langt bort / oc sagde til Moyses / Tale du med oss / wi ville vere lydige / oc lad Gud icke tale med oss / wi motte ellers dø. Da sagde Moyses til Folket / Frøct icke / Thi Gud er kommen / at hand vil forsøge eder / oc at hans frøet skal vere for eders gnen / at i skulle icke synde. Oc saalket stod lange tider / Men Moyses gief til raager / i huilket Gud vaar.

Altare aff
Jord.

De HERREN sagde til hannem / Saa skal du sige til Israels børn / I haaffue seet / at ieg haaffue ralet med eder aff Himmelen / Thi skulle i ingen salff Guder eller guld Guder gøre eder for mig. Du skal gøre mig it Altare aff Jord / oc der paa skal du offre dit Brendoffer oc Tacoffer / aff dine saar oc fra. Thi huilken Sted ieg gør mit Taffns ihuom melse / Did vil ieg komme til dig / oc velsigne dig / Vilt du gøre mig it Altare aff Sten / Da skal du icke bygge det aff huggen sten / Thi at lader du din Kniff komme der paa / da gør du det uheldigt. Du skal icke gaa op at trapper til mit Altare / at din blysel ey blotis for det.

XXI.

Luc. 25.
Deut. 15:
Iere. 34.

Ette er den Low oc Ræt som du skal legge dem fore.

Om du køber en ebreiske Suend / da skal hand tiene dig sex aar / der si uende aar / skal hand gaa fri oc løff fra dig. Kom hand til dig uden hustru / da skal hand gaa fra dig igen uden hustru. Men kom hand til dig med hustru / da skal hans Hustru gaa bort med hannem. Men haaffue hans Herre giffuit hannem en Hustru / oc hun haaffue søde Sønner eller Døtter / da skal quinden oc børnene høre hendis Herre til / oc hand skal gaa bort uden hustru. Men siger Suenden / Jeg haaffue min Herre kørt / oc min hustru oc mine børn / ieg vil icke vere fri / Da skal hans Herre lede hannem ind for Gudene / oc holde hannem op til døren eler til dørsstolpen / oc slinge hans øre igennem met en Sæl / saa skal hand tiene hannem evindelig.

Gene. 9.
Leui. 25.
Num. 35.
Deut. 19.

Om nogen seler sin Daatter til en tieniste Pige / De skal hun icke gaa bort som tieniste Suenne. Men behager hendis Herre hende icke / oc vil icke hielpe hende til Ecteskaff / da skal hand lade hende til løffen / Men hand skal icke haaffue mact til at sele hende til noget fremmer folck / thi hand forsmæder hende. Men troloffuer hand hende met sin Søn / da skal hand gøre hende Daatters ræt. Men giffuer hand hende en anden / da skal hand icke forminde noget aff hendis Raaff / Bæder oc Ecteskaffa met giffit. Gør hand icke disse tre / da skal hun gaa fri bort / oc icke løff for pendinge.

Deut. 24.

Om nogen slar it ænniske at det døer / Da skal hand oc visselige dø. Men haaffue hand icke gonger efter hans liff / men Gud haaffue ellers wforuandis lader hannem salde i hans hender / Da vil ieg sticke dig en Sted / til huilken hand skal fly. Men fordristen nogen sig til at sla sin Næste ihjel / met suig eller list / Da skal du tage hannem fram it Altare / at hand skal dø.

Huo som slar sin Fader eller Moder / hand skal visselige dø.

Huo som stiel it ænniske oc seler det / at det bliffuer fundit haff hannem / hand skal visselig dø.

Leui. 20.
Deut. 21. 27.
Matth. 15.
Marc. 7.

Huo som bander Fader oc Moder / hand skal visselige dø.

Om nogen mand kommer i trætte met en anden / oc en slar den anden met en sten eller met en nefue / oc hand bliffuer icke død / men ligger ved sengen / Kommer hand op igæ / oc gaar ud ved en stoff / da skal hand vere wstyldig / som hannem slo / Dog skal hand betale hannem for huad hand haaffue forsommet / oc giffue Løgeløn.

Om nogen slar sin tieniste Suend eller Pige met en kapp / at hand døer vnder hans hender / Da skal hand lide straff der fore. Men bliffuer hand ved en dag eller to / da skal hand icke lide straff / Thi der er hans pendinge.

Komme nogle mend i trætte tilfammen oc gøre nogen suiglig Quinde forfang / saa at hand hun søder

roet.

hun føder sit Foster wtdelige/ saa at hende ingen skade vederfatis/ Da skal mand straffe han-
nem ved pendinge/ effter som quindens a/and hannem paa legger/ ochand skal giffue effter
Dagtingis mendenis tæcke. a/En lider hun nogen skade der offuer/ Da skal hand lade liff for
liff/ Øye for øye/ Tand for tand/ Naand for haand/ Fod for fod/ Brent for brent/ Saar for
saar/ Blaas for blaas slager.

Luc. 24.

Deut. 19.

Om nogen slar sin Suend eller sin Pige i Øyet at der forderffuis/ Da skal hand den lade
fare fra sig/ for sit øye. Deslige om hand slar sin Suends eller Piges Tand vd / da skal
hand lade den fare fra sig for sin tand.

Matth. 5.

Om nogen/ Øye slanger en a/and eller Quinde/ at hand døer/ Da skal mand stene Øyen
ihiel / oc icke ade hans fyd/ oc der mer bliffuer øyens Eyermænd wstyldig. a/En vaar Øyen
tilfom van ath slange/ oc hans Eyermænd vaar vaar at / ochand loed icke siden foruare
hannem/ men loed hanem slange nogen til døde/ mand eller quinde/ Da skal øyen stenis ihiel/
och hans Nosbonde skal dø. a/En bliffuer hand tilfunden at bøde mer pendinge / Da skal
hand giffue saa meger for sit Liff som hannem faare leggis. Der som hand oc slanger nogen
mands Søn eller Daatter ihiel/ Da skal hand lide den samme dom. a/En slanger hand no-
gemands Suend eller Pige/ da skal hand giffue deris Nosbonde tredue Sekel sølff/ oc Øyen
skal stenis ihiel.

Om nogen lader en Graff op / eller graffuer en graff / oc løcker hende icke til igen / oc der
falder en Øye eller Afsen i hende / Da skal den som graffuen hør til / betale den anden igen mer
pendinge / a/En der Døde maa hand beholde.

Om nogen mands Øye slanger en anden mands Øye at hand døer / Da skulle de sele
den leffuendis øye/ oc skiffie saa pendinge sammen/ oc der døde. a/En vaar der videtligt/ at
samme øye pleyde at slange tilfom / ochans Eyermænd vilde icke foruare hannem / Da skal
hand betale øye for øye/ oc beholde self den døde.

XXII.

a/En nogen stiel en Øye eller it faar/ oc slacter eller seler det / Da skal hand giffue
seu fem øyen igen for en øye/ oc fire faar for it faar.

Om nogen Tyff bliffuer greben / haar hand indbyder oc bliffuer der off-
uer slagen/ saa at hand døer / Da skal mand ingen Bloddom lade gaa offuer
hannem. a/En er Solen opgongen offuer hannem / Da skal mand lade gaa
Bloddom.

Tyffuen skal giffue det igen/ Da ffuer hand inted / da skal mand sele han-
nem for sit Tyffueri. a/En finder mand der Staalne leffuendis hof hannem / huad heller
der er øye/ asen eller faar / da skal hand giffue det dobbelt igen.

Om nogen gør skade paa Alger eller Vingaard/ at hand lader sit Queg gøre skade/ paa en
andens Alger/ Da skal hand giffue igen aff det bæste som hand haaffuer paa sin alger eller i sin
vingaard.

Om der tendis Jld op/ oc kommer i tome / oc opbriender negerne / eller der Kom som end
nu staar/ eller i Algerne / Da skal den giffue det igen/ som alden optende.

Om nogen faar sin Tefte pendinge eller Klenodi/ eller nogen anden ting at gemme/ oc der
bliffuer staalet fra hannem aff hans Duff/ finder mand Tyffuen/ da skal hand giffue det dub-
belt igen. a/En finder mand icke Tyffuen/ da skal Nosbonden indföris for Guderne/ om hand
haaffuer icke lagt sin haand/ paa sin Tefstis gods.

Om nogen stylder en anden for vret/ enten for øye eller asen/ eller faar / eller klader/ eller
for nogen anden ting som mistet/ Da skal beggis deris sag komme ind for Guderne / ochuils
ken Guderne dömmie i fald/ Hand skal giffue sin Tefte dobbelt igen.

Om nogen antuorder sin Tefte enten asen/ øye/ faar eller noget andet Queg at foruare/ oc
der døer for hannem/ eller forderffuis/ eller bört duffuis/ for hannem/ at ingen der seer/ Da skal
mand lade komme der mellem dem til en Eed ved I E R K E T / at hand haaffuer icke lagt
sin haand paa sin Tefstis Gods/ oc den eed skal Eyermænden anamme/ och den anden skal icke
nødis til at betale det. a/En stiel en Tyff der fra hannem/ da skal hand betale Eyermænden ska-
den. a/En bidis der ihiel/ da skal hand føre vidnesbyrd/ oc icke betale det.

Om nogen læner naager aff sin Tefte/ oc der forderffuis eller døer i Eyermændens seuer
teuse/ da skal hand der betale. a/En er Eyermænden der hof/ da skal hand icke betale det / Thi
hand leyde det for sine pendinge.

Om nogen laacter en Jomfru/ som icke end nu er troloffuit/ oc beligger hende/ Da skal
hand giffue

Deut. 24.

Deut. 24.

Verdslig

Exodus.

roet.

Leui. 20.
Deut. 27.
Leui. 19. 29.
Zach. 7.
Deut. 24.

Leui. 25.
Deut. 23.
Deut. 24.

Act. 23.

Exo. 13.

Leui. 22.
Ezech. 44.

hand giffue hende hendis. *W*orgengaffue/oc beholde hende til sin huffen. *A*den vil hendis fæder ick giffue hannem hende/ Da skal hand veye hende saa mange pendinge / som en Jomfru bær at haffue til *W*orgengaffue.

*D*u skal icke lade *T*roidkoner leffue. *H*uo som belegger sig mer *Q*ueg/ hand skal viffelige ds. *H*uo som offerer til *G*uder/ vden aleniste til *I* E R X E T / hand skal vere forbandet.

*D*u skal icke plagge eller vndertræcke de fremmede / *T*hi at i haffue oc veret fremmede i *E*gypti land.

I skulle icke vere forredelige imod *E*cnker oc faderløse *B*ørn/ *E*st du dem forredelig/ da robe de til mig/ oc ieg skal høre deris rob. *S*aa bliffue min vrede gram / at ieg lader sla eder ihuel mer suerd/ oc lader eders hufstuer bliffue encker/ oc eders børn faderløse.

*D*in du læner mit *F*olk pendinge som er fattig haff dig / da skal du icke strænge mer dem/ til deris skade / eller legge *L*ager paa dem.

*T*ager du *K*læder til pant aff din *K*iesle/ da saa hannem demagen / for *S*olen gaar ned/ *T*hi hans *K*læder ere aleniste hans legemis skul/ som hand soffuer vdi. *E*r det saa at hand rober til mig/ *D*a skal ieg høre hannem / *T*hi ieg er miskundelig.

*D*u skal icke bande *G*uderne / *O*c den *O*ffuerste for dit *F*olk skal du icke stænde paa.

*D*u skal icke forholde din *F*ylde/ oc dine *T*aare.

*D*u skal giffue mig din første fødte *S*øn. *D*er samme skal du oc gøre mer dine *O*yen oc saar/ *D*et skal vere sin dage haff sin *A*nder / *A*den den ottende dag/ skal du giffue mig det.

I skulle vere hellige *F*olck for mig / *D*erfor skulle i intet kød æde/ som er refsur aff vilde diur paa marcken / men fæste det for *I* Hunde.

XXIII.

*D*u skal icke tro falske *K*æmpaal/ at du icke gør den *W*gudelige nogen bifstand/ eller vere it falske *V*idne.

*D*u skal icke følge mer den store *H*ob i det som ont er/ oc suare icke saa paa *D*om/ at du følger efter den store *H*ob/ oc viger fra *R*etten.

*D*u skal icke pryde den fattige i hans *S*ag.

*E*der saa at du møder din wuens oye eller asen/ som far vild / *D*a skal du lede hannem til stede igen. *S*eer du din fiendis asen ligge vnder hyede/ *V*ocet dig/ oc lad det icke ligge/ men forsmme gerne dit eget for der.

*D*u skal icke foruende *R*etten for den *F*attige i hans *S*ag. *V*ar longer fra falske *S*ager.

*D*u skal icke sla den *W*idsteige oc *K*atferdige ihuel / *T*hi ieg lader icke den *W*gudelige haffue roet.

*D*u skal icke tage *G*affuer/ *T*hi at *G*affuer forblinde de seende / oc foruende de *K*æfere digis sager.

I skulle icke fortræcke de *F*remmede/ *T*hi at i vide vel de *F*remmedes hietter/ effterdi at i haffue oc veret *F*remmede i *E*gypti land.

I sey aar skal du saa dit *L*and/ oc indføre *G*roden der aff / der sinende aar skal det ligge oc huile sig/ at de *F*attige blant dit *F*olck muu æde der aff / *O*c huad der bliffuer offuer/ der lad *V*ilde diur æde paa marcken. *S*aa skal du oc gøre mer din *V*ingard oc *O*lie bierg.

*S*ey dage skal du gøre dit arbeide/ *A*den den sinende dag skal du holde hellig / *A*t du oye oc asen maa huile dem/ oc at din tiemste *Q*uindis søn oc dine *F*remmede muu vederquægis. *A*l der som ieg haffuer sagt eder/ det skulle i holde. *O*c i skulle icke tæncke paa andre *G*uders naaffu/ oc de skulle icke hørus aff eders mund.

I skulle holdemig huert aar tre gonge *H*øytid/ *D*u skal holde det wifured *H*østid/ *H*øytid/ *S*aa at du ader wifured brod i sin dage/ i den maaned *A*lsib/ som ieg besol dig/ *T*hi at du drogst aff *E*gypten den samme tid / *A*den i skulle icke komme tomhendede til syne for mig. *O*den *H*øytid naar du først indhøfter den *G*rode/ som du haffuer saar paa marcken/ oc den *H*øytid naar aaret er vde/ oc du haffuer indsamlet dit arbeide aff marcken.

*T*re sinde om aaret skal alre dit *A*ndkon komme til syne for den *V*eldige *I* E R X E T. *D*u skal icke offerer *O*ffers blod mer *S*urdey/ *O*c det fede aff min *H*øytid/ skal icke bliffue til om morgenen.

*D*et første aff din første iords *G*rode/ skal du gøre i *I* E R X E T S din *G*ude *H*uff/ *D*u skal icke kaaage ic kyd/ men der dier sin moder.

*S*ee/ *J*eg sender en *E*ngel for dig/ som skal beuare dig paa veyen/ oc lede dig til den *S*ted som ieg haffuer berødt. *T*hi foruare dig for hans *A*nsiet/ och lyd hans røst/ oc forpne hannem icke/ *T*hi

Kircki

Low.
Exo. 20. 34. 35
Deut. 5.

Leui. 23.
Deut. 16.
Exo. 2. 13.

Exo. 34.
Deut. 16.

Exo. 34.
Deut. 26.

*E*ngelen
sendis for *I*hrs
elo børn.

icke/ Thi hand forlader icke eders offeretradelse/oc mit i Taffn er i hannem. Men er det saa ath
dvo hører hans roff/oc gör alt det som ieg siger dig/Da vil ieg vere dine sienders Fiende/oc di
ne modstanderis Modstandere.

Exo. 3. 32. 33.

Naar min Engil gaar for dig/oc leder dig ind til de Amoriter/Nethiter/Pheresiter/Ca
naniter/Neuiter oc Jebusiter/oc ieg øde legger dem/Da skal dvo icke tilbede deris Guder/eller
tiene dem/oc icke heller gøre/ som de gøre / Men dvo skal nedsla oc sonder byde deris Affgu
der. Men H E R R E N eders Gud skulle i tiene / Saa skal hand veligne dit Rødd och dit
Vand/oc ieg vil tage al Siugdom fra dig. Der skal intet vere tofructsommeligt som ey skal bæ
re i dit Land/oc ieg vil lade dig bliffue gammil.

Deut. 7. 31.

Jeg vil sende min forferdelse for dig/oc gøre alt Faalket mistroffigt/ som dvo kommer til/
oc ieg vil lade alle dine Fiende fly for dig. Oc sende Gedehamser ind for dig/ som skulle vdiege
for dig Neuiterne/Cananiterne oc Nethiterne. Jeg vil icke vddruffue dem paa it aar for dig / at
Landet skal icke bliffue øde/ oc at vilde Diur skulle icke formeris mod dig/ Jeg vil vddruffue
dem for dig met tiden/da nogle/oc da nogle/ind til at dvo voyer/oc besider Landet.

Deut. 7.

Oc ieg vil sætte dit Landemerke / fra det Røde haff / oc ind til Philisternis haff / oc fra
Gecten oc ind til Floden / Thi ieg vil giffue Landsens Indbyggere i din haand / at dvo skal
vddruffue dem fra dig. Dvo skal icke gøre Pact met dem eller met deris Guder / Men lad dem
icke bo i dit Land/ at de skulle icke forføre dig mod mig/ Thi om dvo tiener deris Guder/da skal
der bliffue dig til forargelse.

Det foriet
te lenda lands
merke.
Exo. 34.
Deut. 7.

XXIII.

Hand sagde til Mose / Gack op til H E R R E N / dvo oc Aaron / Na
dab oc Abihu / oc de halffierdesintue Eldste i Israel / oc tilbeder longt fra/
Men Mose skal alene gaa op til H E R R E N / oc de andre skulle icke holde
dem der til/ Folcket skal icke heller komme op met hannem.

Exo. 9.

Mose kom oc sagde alle H E R R E N S ord / oc all Rættten for Faal
ket/ Da suarede alt Folcket met en roff/oc sagde / Vi ville gøre effter alle de
ord som H E R R E N haffuer sagt. Da streff Mose alle H E R R E N S
ord/oc stod tilige op om morgenen/oc bygde it Altere neden op til Bierget / met rolff Støtter/
effter de rolff Israels Slætter. Och sende unge Barle did aff Israels bøn/ ath de skal de offere
H E R R E N / Brendoffer oc Tackoffer aff Opnene.

Oc Mose tog halffdel aff Blodet / oc loed it bæcken / oc den anden halffdel stæckte
hand paa Alteret. Saa tog hand Pactens bog/oc leste saa at folcket der hørde / Oc der de suar
rede/ Vi ville gøre alt det som H E R R E N haffuer sagt / oc vere hannem lydige / Da tog
Mose Blodet oc stæckte det paa Folcket/oc sagde/ Seer/ Dette er Pactens blod/ som H E R
R E N haffuer gjort met eder / offuer alle disse ord.

Oc Mose/ Aaron/ Nadab oc Abihu/ oc de halffierdesintue Eldste aff Israel ginge op/
oc saae Israels Gud. Oc der vaar vnder hans Føder/ som en deplig Saphir / oc som Nimmes
len/ naar hand er klar. Oc hand ræckte icke sin Haand offuer de Offuerste aff Israel / Oc der de
haffde bestude Gud/ da ode de oc duede.

Oc H E R R E N sagde til Mose/ Kom opp paa Bierget til mig/ oc bliff der/ saa vil ieg
giffue dig Seer taffter oc Loven/ oc Budene / som ieg haffuer screffuit / at dvo skal lære dem.
Da stod Mose op / oc gick opp paa Guds biertg met sin tiener Josua / oc sagde til de Eldste/
Bliffuer her/ til wi komme igen til eder / Seer/ Aaron oc Hur ere hof edet/ Haffuer der nogen
Sager/ da mue de komme for eder.

Der nu Mose kom paa Bierget/ da betæckte en Sky bierget/ Oc H E R R E N Her
lighed bode paa Sinai bierg/ oc betæckte det i sex dage met skyen / oc robte den siuende dag aff
skyen til Mose. Oc H E R R E N herlighed vaar offuerst paa Bierget/ som en forterren/
dis ild/ for Israels bøn til syne. Oc Mose gick mit ind i skyen/ oc steg opp paa Bierget / oc bleff
paa bierget i syretue dage oc syretue nætter.

Mose bleff
paa Bierget
40. dage.
Exo. 34. 35.

XXV.

f m Oc H E R R E N

Opløfft Offer.

Exodus.

DHERRE talde til aMose / oc sagde / Sig Israels børn / at de giffue mig it Opløfft Offer / Och tager der aff huer mand som giffuer det veluillige. Dette er det Opløfft Offer / som i skulle tage aff dem / Guld / sølff / kaaber / gult silke / skarlaget / purpur / huiet silke / gedehaar / rødlyde vadde skind / graess / uinge skind / fyr træ / olye til lamperne / viter til Salfue oc til god Luet / Dnyv stene oc besfickede stene til Luff kiortelen / oc til Bryffspannet.

Och de skulle gøre mig en Helligdom / At ieg fand bo iblant dem / den skul / le i gøre effter den Tabernakels Lignelse / met al sin Redskaff / som ieg vil vise dig.

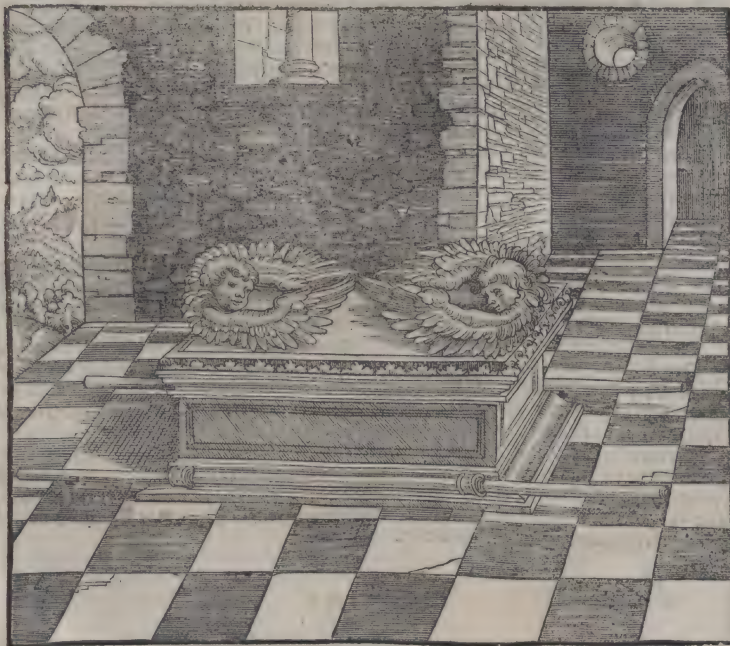
Arcken.
Exo. 37.

Exo. 40.

Gør en Arck aff fyrtræ / halffredde alne long / oc halffanden alne bred / oc halffanden alne hø. Den skalt dw besla met purt Guld / baade inden oc uden / oc gøre en guld Krang off / uen omkring hende. Oc støb fire Guldringe / oc sæt dem i hendis fire Nisner / tho paa den ene side / oc tho paa den anden side. Oc gør Stenger aff fyrtræ / oc beslaa dem met guld / och sting dem i ringene ved siderne paa Arcken / at bære hende met / oc de skulle bliffue i ringene / oc icke tagis aff dem. Oc dw skalt lægge i Arcken det Vidnesbyrd / som ieg vil giffue dig.

Maadestolen.
len.

Dw skalt oc gøre en Maadestol aff purt guld / halffredde alne long / oc halffanden alne bred. Oc tho Cherubim aff ræt guld / paa baade endene offuer Maadestolen / Den ene Cherub skal vere paa den ene ende / oc den ande paa den anden ende / Saa at der ere tho Cherubim paa baade endene aff Maadestolen. Oc samme Cherubim skulle vdbrede deris Vinge offuen offuer / saa at de stule Maadestolen met deris vinge / Oc huer deris Ansiet skal staa mod huer ande / oc deris Ansiet skulle see paa Maadestolen / oc dw skalt sette Maadestolen offuen paa Arcken / Oc lægge det Vidnesbyrd i Arcken / som ieg vil giffue dig. Uff den Sted vil ieg giffue dig Vidnesbyrdet oc tale met dig / som er aff Maadestolen mellem de tho Cherubim / som er paa Vidnesbyrdens Arck / alt det ieg vil binde Israels børn ved dig.

Dw

Dw skalt oc gøre it Bord aff fyrre / Tho alne longe / en alen bred / oc halffanden alne høyt. De besla det met purt guld / och gør en Guldfrang der offuen omkring / oc en List omkring / en haand bred høyt / oc en Guldfrang omkring listen. Dw skalt oc gøre fire Guldringe der paa / i de fire hjørner / haffde fire søder / haart op vnder listen / skulle ringene vere / at stinge Stengerne vdi / oc bære Borden met / Dw skalt gøre stengerne aff fyrre / oc besla dem met guld / at bære Borden met. Dw skalt gøre Fadene / Begerne / Randerne oc Skaalene / aff purt guld / at skenke vdi oc vdaff met. De dw skalt alnd legge Skubstod for mig paa Borden.

Exo. 34.

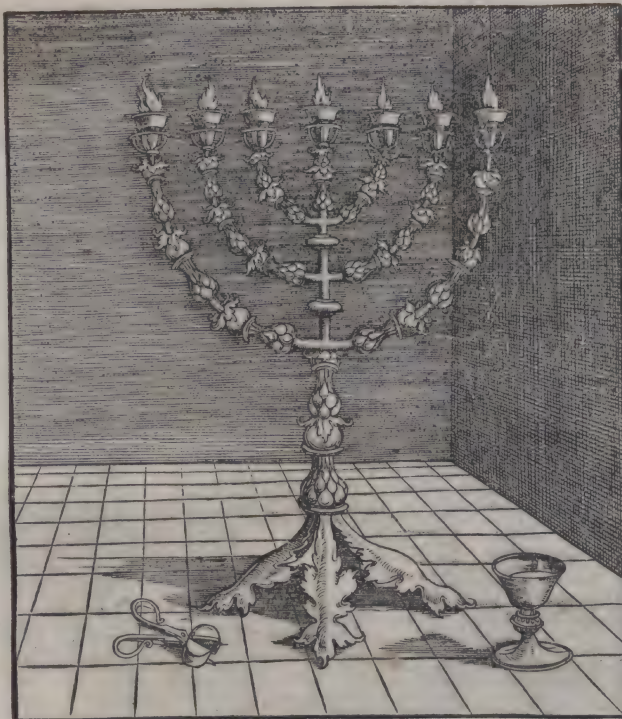

Dw skalt oc gøre en Liusfestage aff ræt purt guld / der paa skal stangen met grenene / skaaler ne / knappene oc blomsterne vere. De der skal gaa sey grene vdi paa siderne aff Liusfestagen / paa huer side tre grene / oc huer gren skal haffue tre obne skaaler knappe oc blomster / Der skal vere de sey grene paa Liusfestagen. Men stangen aff Liusfestagen / skal haffue fire obne skaaler met knappe oc blomster / De io en knap vnder huerie tho grene / huilcke sey der gaa aff Liusfestagen. De baade hans knappe oc grene skulle vdgaa aff hannem / och vere alle sammen aff ræt purt guld.

Liusfestagen.
Exo. 37.

Dw skalt oc gøre siu Lamper der offuen paa / saa at de liuse mod huer andre / oc liuse sayen / oc Sløtkehorn aff purt guld / De dw skalt gøre det aff it Cintener purt guld / met alt der som der høyt til. De seer til / at dw gør det effier den Lignelse som dw saast paa Bierget.

Siu Lampen.
per.
Ebre. 8.
Act. 7.
Cintener)
30. pund guld.

Exo. 35.

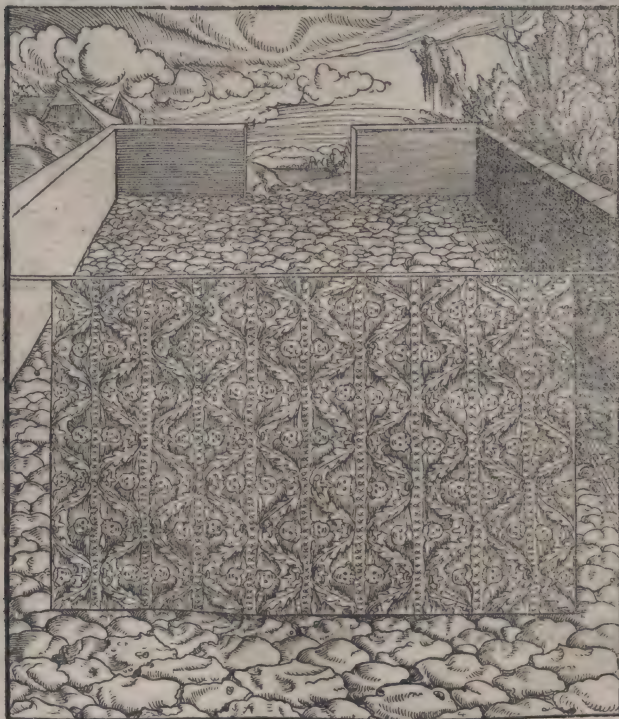
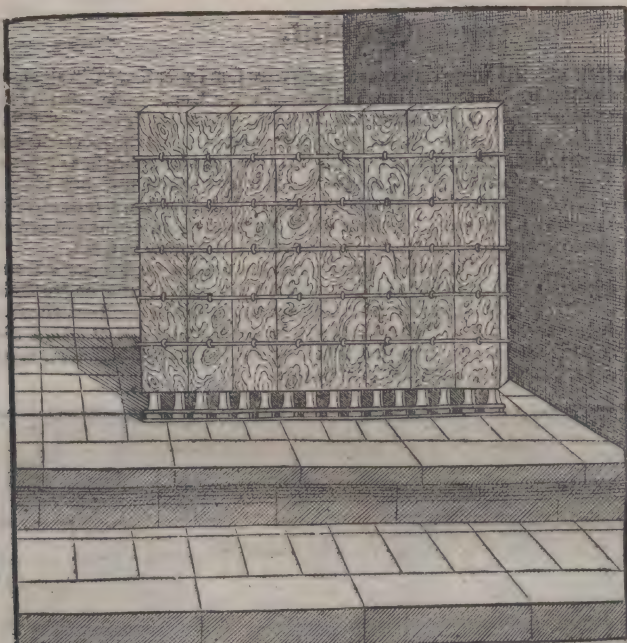

W skalt gøre Tabernakelen aff thi Kaartiner / aff hute tuinder silke / aff gult silke / aff skarlagen oc purpur / Oc Cherubim skalt dw gøre konstelige der paa. Oc huer Kaartine skal vere otte oc tiue alne long / oc fire alne bred / oc de skulle alle thi vere lige / oc der skal io fem festis tilsammen / en ved den anden. Oc dw skalt gøre Hæncker aff gult silke i huer biome aff Kaartinen / der som de skulle festis tilsammen / at io tho oc tho bliffue fester tilsammen mer hionene / Der skal vere halftrediesinds tiue hæncker paa huer Kaartine / at den ene kand festis til den anden. Dw skalt oc gøre halftrediesinds tiue Guldhaager at feste Kaartinerne sammen mer til huer andre / saa at der bliffuer et Tabernakel aff.

Tæcket aff
gj. Kaartiner.

Dw skalt oc gøre it Tæcke aff gedehaar / til Paulunen offuer Tabernakelen / aff elleffue Kaartiner. Oc huer Kaartine skal vere trediuue alne long / oc fire alne bred / oc alle elleffue skulle vere lige store. De fem skalt dw feste tilsammen / och de sex tilsammen / saa at dw gør den sierte Kaartine dubbelt saare Pauluner. Oc dw skalt gøre halftrediesinds tiue hæncker i hionene / paa huer Kaartine / til at feste dem sammen mer i endene. Saa skalt dw gøre halftrediesinds tiue mesfings Hegter / oc spende hegterne i Hænckene / at Pauluner søyes tilsammen der mer / oc bliffuer it paulun. Den de Kaartiner som ere til offuer aff Pauluner / dem skalt dw lade henge halffdelen offuer Tabernakelen / en alne langt paa bode sider / at der som løber offuer / skal vere paa siderne aff Tabernakelen / oc betæcke den paa baade sider. Dw skalt oc gøre it Tæcke offuer dette tæcke / aff epdlyde Vadre skind / oc saa it tæcke der offuer aff Gressuunge skind.

Dw

It
er
de
n.
m
z
n
fo

re
er
re
ia
fo
re
fo

co

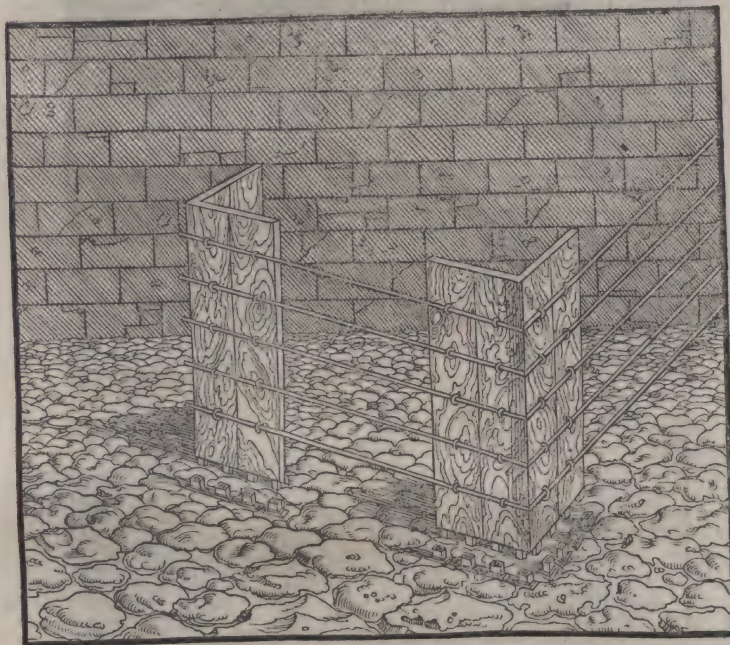
Taberna- kelen.

Exodus.

Stenger.

Dw skalt oc gøre Fieler til Tabernakelen aff fyrre som kunde staa / Thi alne lönge skal en fieler vere och alffanden alne bred. Och huer fieler skal haaffue tho Tappe / at den ene fieler kan dte met foyres til den anden / Saadanne skalt dw gøre alle fielerne til Tabernakelen. Tuue aff dem skulle staa i synden / oc de skulle haaffue fyrre iue sølf foder vnder dem / ia tho foder vnder huer fieler / hofh hendis tho tappe. Der skulle oc tuue fieler staa i nør / paa den anden side / oc fyrre iue sølf foder / ia tho foder vnder huer fieler. Men dw skalt gøre sex fieler bag til Tabernakelen i vester / saa skalt dw gøre tho fieler der bag paa de thu hieme paa Tabernakelen / at huer met sin hieme fieler bliffue sammen fest neden til / oc offuen til foyres lige saa til sammen met en væffuel / at de bliffue otte fieler / oc met deris sølf foder / som ere foyren / ia tho vnder huer fieler.

Dw skalt oc gøre Stenger aff fyrre / sem til fielerne ved den ene side paa Tabernakelen / oc sem til fielerne ved den anden side paa Tabernakelen / oc sem til fielerne bag til Tabernakelen i vester. Oc dw skalt stinge Stengerne malen paa fielerne / oc fatte dem alle til sammen / fra der ene hieme til der ander. Oc dw skalt besta Fielerne met guld / oc gøre deris Ringe aff guld / at stinge Stengerne vdi / oc dw skalt besta stengerne met guld. Saa skalt dw opreysse Taabernakelen effter den stiel / som dw saast paa Vierget.

Forhenger.

Arck.

Vaadestol Bordet. Liusfestagen.

Dw skalt gøre it Forhenge aff gult silke / skarlaget oc purpur / oc huit tuinder silke / Der paa skalt dw konstelige gøre Cherubim / oc henge der ved fire Støtter aff fyrre / som ere beslagne met guld / oc Guld knappe / oc fire foder aff sølf. Oc dw skalt spende Forhenger til sammen met Negter / oc sette Vidnesbyrdens Arck inden for samme Forhenge / at der skal vere edet en afskilning mellem der Hellige oc der Allerbelligste.

Oc dw skalt sette Vaadestolen paa Vidnesbyrdens Arck i der Allerbelligste. Men dw skalt sette Bordet vden saar Forhenger / oc Liusfestagen tuert offuer fra Bordet / paa den syndre side i Tabernakelen / saa at Bordet staar paa den nøre side.

Dw skalt gøre it Klæde for døren / paa Tabernakelen / sticket met gult silke / purpur / skarlaget oc huit tuinder silke. Oc gøre sem Støtter til samme Klæde aff fyrre / met guld beslagne / met guld knappe / oc dw skalt stige dem sem faaber foder.

Dw skalt

XXVII.

Du skalt oc gøre it Altere aff fyrtræ / sem alne longt oc brett / lige firekant / oc tre alne høyt / du skalt oc gøre horn paa alle fire højene paa Alteret / oc besla det met kaaber. Gjør oc saa Gyrdet til afte / Skuler / a Nulluer / a Nadkroge / oc Jldpander / al denne Redskaff skalt du gøre aff kaaber. Du skalt oc gøre it Kaaber Splinder der faare lige som it Gaen / oc fire kaaber Ringe i de fire højene der paa / Oc du skalt gøre det neden omkring paa Alteret / at Splinderet recker imit op paa Alteret. Du skalt oc gøre Stenger til Alteret aff fyrtræ / oc besla dem met messing / oc du skalt stinge Stengerne i ringene / at Stengerne kunde vere paa baade sider ved Alteret / at bare der met. Du skalt gøre det saa aff Fiele / at det er hult inden vdi / lige som det bleff dig viist paa Vierget.

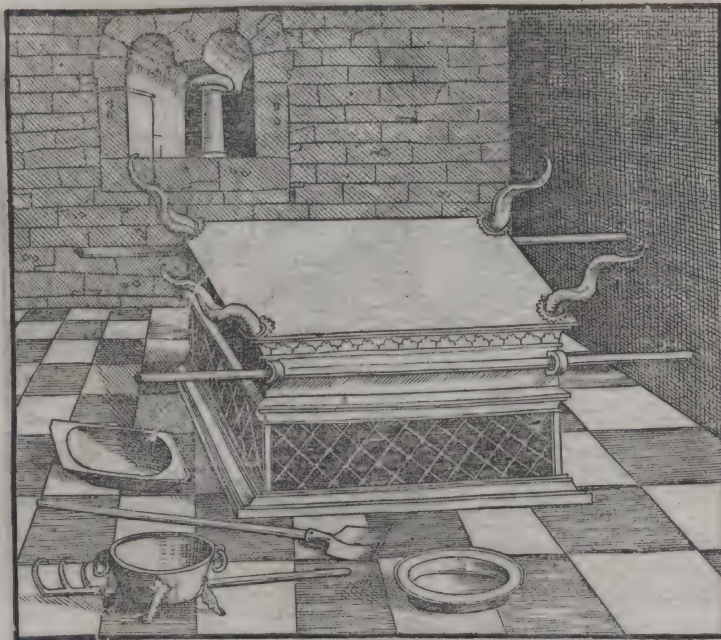
Brendof-
ferens Altare.
Exo. 38.

Du skalt oc gøre en Gaard for Tabernakelen / it Omheng / aff huiet tuinder silke / hundrede alne longt paa den syndre side / oc tiue Støtter / paa tiue kaaber føder / oc deris knappe met deris hæncker aff sølff. Der skal oc lige saa vere it Omheng paa den nørre side / hundrede alne longt / tiue Støtter paa tiue kaaber føder / oc deris knappe met hænckerne aff sølff. Aen paa den vester side skal Gaardens bredelse haaffue Omheng / halffrediesins tiue alne long / thi Støtter paa thi Føder. Aen paa den øster side skal Gaarden vere halffrediesins tiue alne bred. Saa / at omhenger haaffue femten alne paa den ene side / der til tre Støtter paa tre føder / Oc atter femten alne paa den anden side / der til tre Støtter paa tre føder.

Gaarden
met sin omheng
Exo. 38.

Aen i porten paa Gaarden / skal vere en Dug tiue alne bred / sticket met gult silke / skarlagen / purpur / oc huiet tuinder silke / oc der til fire Støtter paa deris fire føder / alle støtterne reime omkring gaarden / skulle haaffue sølffhæncker oc sølffknappe och kaaberføder. Oc Gaarden skal vere hundrede alne long / oc halffrediesins tiue alne bred / oc fem alne høyt / aff huiet tuinder silke / oc føderne skulle vere aff kaaber. Al Tabernakelens Redskaff til alle honde Ema bede oc alle Søn / oc alle Gaardens Søn skulle vere aff kaaber.

Diud Jp.

Olie til
Lamperne.

Siind Israels børn/ar de bære dig aff den alder reniste klare Olie som de faa aff olie træ/
som er vel stør til at lade i Lamperne paa Luse slagen / altid i Vidnesbyrdens Tabernakel/
uden forhenger/som henger for Vidnesbyrdet.

De Aaron oc hans Sønner / skulle berede hende for: HERREN baade morgen oc
aften / oc der skal vere eder en euig Stick hofstedes Affkom/blant Israels børn.

XXVIII.

Exo. 39.

Edo skal tage din Broder Aaron oc hans Sønner til dig/ aff Israels børn/ar
hand skal vere min Prest/ Aaron oc hans Sønner / Nadab / Abihu / Eleasar/
oc Ithamar. De do skal gøre Aaron din Broder hellige Klæder / som ere her/
lige oc skøne. De tale mer alle som haffue it viist herte / huilke ieg haffuer op/
fyldt mer visdoms Aand/ar de gøre Aaron Klæder til sin Dielse / ar hand skal vere
min Prest.

Aarons oc
hans sønners
Klæder oc pry-
delse.

Exo. 39.

Liffiorte/
leg.

Exo. 39.

Disse ere de Klæder som de skulle gøre / it Dyrsfspan/en Liffiortel / en
Silkefortel/en Sneffuertfortel / en Nat oc it Belte. Saa skulle de gøre Aaron din broder/och
hans sønner / Hellige Klæder til at vere min Prest. De der til skulle de tage / guld/gult silke/
skarlagan/purpur/oc hult silke.

De skulle gøre Liffiortelen aff guld/gult silke / skarlagan / purpur/oc hult tuinder silke/
konstelige / At mand søyer den tilsammen paa baade aplerne / ar hand bindis til hobe i siderne.
Oc Belter der offuer / skal vere gjort mer den samme kaanft oc gerning/aff guld / gult silke/skar-
lagan/purpur/oc hult tuinder silke.

Edo skal tage cho Onix stene / oc graffue Israels børns i Taffn paa dem / se i Taffn paa
huert / effter som de ere gamle til. Oc lade Stensnidere/som graffue Indsegle der gøre / oc sette
dem i guld reint omkring. De do skal feste dem paa Aplerne aff Liffiortelen / ar der skal vere
Stene til en Ihukommelse for Israels børn / ar Aaron skal bære deris Taffn paa baade sine ap-
ler for HERREN til en Amindelse.

Du skal

Bieder

Dw skal oc gøre guld Spenger / oc tho Ræder aff purt guld / saa at ringene henge i huer andre / oc dem skal dw feste i Spengerne.

Dw skal oc gøre Embedens Bryffspan konstelige / som Liffthortelen / aff guld / gult silke / skarlagen / purpur / oc hui tunder silke. Der skal vere firekant oc tuesolt / oc en haandbied langt / oc bied som en haand. Der skal dw besette alt offuer met fire rader Stene / I den første rad skal vere en Sarder / en Topaser oc Smaragd. I den anden / en Rubin / Saphir / oc en Demant. I den tredje / en Lyncur / en Achar oc en Amerhist. I den fjerde / en Turkous / en Onix oc en Jaspis. De skulle vere besette i guld i alle raderne / oc de skulle staa effter de tolff Israels børns Naffn / vdgraffue aff Stensnidere / huer ved sit naffn effter de tolff Slæcter.

Embedes
Bryffspan.
Exo. 39.

Dw skal gøre Lencer til Bryffspannet / met tho ender / oc lencke dem i huer andre / aff purt guld / oc tho Guldringe paa Bryffspannet / Saa at dw fester de samme tho ringe til de thu hjerne paa Bryffspannet / oc fester de tho Guldrader i de samme tho ringe i baade hjerne paa Bryffspannet. Men de tho ender aff de tho Ræder skal dw sette i tho Spenger / oc feste dem paa Aplerne aff Liffthortelen tuert offuer fra huer andre.

Oc dw skal gøre tho andre Guldringe / oc feste dem i de andre thu hjerne paa Bryffspannet huer paa sin sted / induoris mod Liffthortelen. Saa skal dw gøre tho Guldringe / oc feste dem ved baade hjerne nedentil Liffthortelen mod huer andre / der som Liffthortelen gaar tilfammen offuen paa Liffthortelen konstelige. Saa skal mand khytte Bryffspannet met sine Ringe / til ringene paa Liffthortelen met en gul Snor / at der bliffuer fast ved Liffthortelen / som er konstelige gjort / oc at Bryffspannet icke skilles fra Liffthortelen.

Saa skal Aaron bære Israels børns Naffn i Embedens Bryffspan / paa sit hjerter / naar hand gaar i Helligdommen / til en Amindelse for HERREN altid. Dw skal oc sette i Embedens Bryffspan Liust oc Ræt / ath de bliffue paa Aarons hjerter / naar hand gaar ind for HERREN / at hand io altid bære Israels børns Embede paa sit hjerter for HERREN.

Brim.
Thumim.
Num. 27.

Dw skal oc gøre en Silke Riortel / altsammen aff gult silke / vnder Liffthortelen. Oc der skal vere it Hul / mit offuen i hannem / oc en borde om huller tilfammen foldet / at der icke bliffuer vd. Och nedest paa Sømmen / skal dw gøre Granare eble alt trint omkring aff gult silke / skarlagen / purpur / oc Guldbieller / imellem de samme / oc saa trint omkring / saa at der er en Guldbielle / oc saa it Granar eble / oc saa atter en Guld bielle / oc saa it Granar eble / alt trint omkring paa sømmen aff samme Silke Riortel. Oc Aaron skal haffue hannem paa / naar hand træn / ath mand kand høre lyden der aff / naar hand gaar vd eller ind i Helligdommen for HERREN / at hand skal icke dø.

Silke Riortel.
Eccle. 4.

Dw skal oc gøre it Sierne Span aff purt guld / oc vdgraffue HERRENS Helligdom der i / som mand vdgraffuer Indsegle. Der skal dw feste saare paa Harten met en gul silke Snor / offuer Aarons suern / at hand skal bære de Hellige ringis ondskaft / som Israels børns hellig gøre met alle deris Gaffuer / Oc der skal altid vere offuer hans Sierne / at hand skal forlige dem for HERREN.

Sierne /
spanet.

Dw skal oc gøre en sneffuer Riortel aff hui silke / oc en Hat aff hui silke / och it stück Balte.

Den sneffue
re Riortel.

Dw skal oc gøre Aarons Sønner Riortel / Balter oc Huer / som ere heilige oc skone. Oc gøre Aaron din broder oc hans Sønner der vdi / Oc salffue dem / oc sylde deris hender / oc vie dem til / at vere mine Priester. Dw skal oc gøre dem linede Vnderklæder / fra lèderne oc til laar / bouen / at skulle deris blubeds kisd met. Dem skulle Aaron oc hans sønner haffue paa / naar de gaa ind i Vidnesbyrdens Tabernakel / eller til Alteret at trène i Helligdommen / at de ey bære deris misgerninger / oc dø / Denne skal vere hannem oc hans Sæd effter hannem en eug Skick.

Leui. 8.

G Dette er

Haron.

Erobus.

Ki

Dene

Ette er oc der/dw skalt gøre dem/ at de bliffue wiebe mig til Prester. Tag en vng Stud oc tho Vædre som ere vden smitte/ oc vsfured Bisd/ oc vsfurede Rager blendede met olie/ oc vsfurede cynde Rager smurde met olie/ Dette altsammen skalt dw gøre aff huedemel/ oc legge der i en Kurf/ oc bare det frem i Kurfuen/ met Studen oc de tho Vædre.

Saa skalt du lede Aaron ochans Sønner for døren til Vidnesbyrdens Tabernakel/ oc to dem i vand/ oc tage Bladerne/ oc føre Aaron i den sneffre Riorrel/ oc i den sileke Riorrel/ oc i Liffiorrelen met Byffspannet til Liffiorrelen. Oc du skalt gjorde hannem vden paa Liffiorrelen/ oc sette Vatten paa hans Hoffuit/ oc sette den hellige Krone paa Vatten. Saa skalt du tage Salue olien/ oc lade hende paa hans hoffuit/ oc salffue hannem. Saa skalt du oc lede hans Sønner frem/ oc føre dem i de sneffre Riorrel/ oc gjorde baa de dem oc Aaron met Vælte/ oc sette Huert paa dem/ at de skulle haffue Prestes smet til en euig stic.

Dw skalt oc fylde haanden paa Aaron ochans Sønner/ oc lede den vnge Stud for Vidnesbyrdens Tabernakel/ oc Aaron ochans Sønner skulle legge deris hender paa Studens hoffuit. Oc slacte Studen for HERREN/ for Vidnesbyrdens Tabernakels dør/ Saa skalt du tage aff hans blod/ oc smøre paa Alterens høyrer/ met din finger/ oc alt der ander blod skalt du vdgde for Alterens fod. Saa skalt du tage al fedmen som er om induollen/ oc hinden offer leueren/ oc baade nyrene met fedmen som er paa dem/ oc du skalt optende det paa Alteret. Den foder/ huden oc mager aff studen skalt du briende met Ild/ vden for Leyren/ thi det er Syndoffer.

Den den ene Væder skalt dw tage/ oc Aaron ochans Sønner skulle legge deris hender paa hans hoffuit/ Saa skalt du slacte den/ oc tage hans Blod/ oc stencke treint omkring paa Alteret. Den Væderen skalt du hugge i stycke/ saa skalt du to hans induol/ oc hans been/ oc legge dem paa styckene oc paa hans hoffuit/ oc briende saa Væderen altsammen paa Alteret/ Thi det er it Brendoffer for HERREN/ en fod luct oc HERRENS Ild.

Den den anden Væder skalt dw tage/ oc Aaron ochans Sønner/ skulle legge deris hender paa hans hoffuit/ oc dw skalt slacte den/ oc tage hans Blod/ oc smøre paa Aarons ochans Sønners høyre Ørelap/ oc paa deris høyre Tømmelfinger/ oc paa deris høyre Tømmel thaa/ Oc du skalt stencke blodet treint omkring paa Alteret. Oc du skalt tage det blod paa Alteret oc Salue olie/ oc offer stencke Aaron ochans Klæder/ hans Sønner oc deris Klæder/ Saa bliffuer hand ochans Klæder/ hans Sønner oc deris Klæder wiede.

Siden skalt du tage fedmen aff Væderen/ oc sterren/ det fede om induollen/ hinden om leffueren/ oc baade nyrene met det fede der omkring/ oc den høgre bow (thi det er fyldens Væder) oc it brød/ oc en olie kage/ oc en tynd kage aff den kurf som skaar for HERREN/ met det vsfurede bisd/ Oc leg alt det paa Aarons ochans Sønners hender/ oc røder det for HERREN. Oc tag der siden aff deris Hender/ oc optend der paa Alteret til it Brendoffer/ til en fod luct for HERREN/ thi det er HERRENS Ild.

Oc dw skalt tage byffter aff Aarons fyldings Væder/ oc du skalt røre det for HERREN/ der skal vere din Part. Dw skalt oc saa hellig gøre Rørbysfter/ oc Loffebowen/ som ere røide oc opløffte aff Aarons ochans Sønners fyldings Væder/ oc det skal høre Aaron ochans Sønner til/ for en euig stic/ aff Israels børn/ thi det er it Opløfftelis offer/ Oc opløfftelis offer skulle høre HERREN til/ aff Israels børn i deris Tackoffer oc Opløfftelis offer.

Oc de hellige Klæder som Aaron haffuer/ dem skulle hans Sønner haffue efter hannem/ at de bliffue salued i dem/ oc deris hender bliffue oplyte. Huilken aff hans Sønner/ som bliffuer Priest i hans sted/ Hand skal føre sig i dem i sin dage/ at hand gaar ind i Vidnesbyrdens Tabernakel/ at tiene i Helligdommen.

Dw skalt tage fyldings Væder/ oc laage hans Rød paa en hellig sted. Oc Aaron ochans Sønner/ skulle ade samme Væders Rød met Bisd som er i Kurfuen/ for Vidnesbyrdens Tabernakels dør/ Thi der mer er forligelsen stic/ at fylde deris hender/ at de bliffue wiede Ingen anden skal ade der/ Fordi ath der er helligt. Den leffnis der noget aff samme fyldings Rød/ oc aff Bisdet/ til om morgenen/ da skalt dw der briende met ild/ oc icke lade det ædis/ thi det er helligt.

Oc dw skalt lige saa bære dig at met Aaron oc hans Sønner i alle maade/ som ieg haffuer befaler dig/ Dw skalt fylde deris hender i sin dage/ oc slacte huer dag en Stud til Syndoffer/ til forligelse. Dw skalt rense Alteret/ naar dw gør saadan forligelse der offer/ och salue

Leui. i.

Leui. 2.

Leui. 8.

Ild merck
er Offer.

Leui. 8.

Røgalteret.

Erodus.

Daglig
Brendoffer.
Num. 28.

der / at der bliffuer vied. Siu dage skal du gøre den forligelse offeret / oc vte det / at der bliffuer it Altere der Allerbelligste / huo som vil røpe Alteret / hand skal vere vied.

De dette skal du gøre met Alteret / Du skal altid huer dag offer der thu Lam / aars gamle / It lam om morgenen / der andet om affenen. Oc til it Lam en tiende part rent huedes / m: l blander met en hin fierding stor olie / oc en hin fierding vin / til Drukoffer. Du skal gøre lige saa met der andet Lam om affenen / som met Nadofferet oc Drukofferet om morgenen / til en syd luet / en ild for HERREN. Dette er det daglige Brendoffer hof eders Effterkommere for Vidnesbyrdens Tabernakels dør for HERREN / der som ieg vil vidne for eder / oc tale met dig / Der vil ieg kendis aff Israels børn / oc hellig göris i min Herlighed oc ieg vil hellig gøre Vidnesbyrdens Tabernakel oc Alteret / Oc ieg vil vie Aaron oc hans Sønner mig til Piesler. Oc ieg vil bo iblant Israels børn / oc vere deris Gud / at de skulle vide / at ieg er HERREN deris Gud / som vdspride dem aff Egypti land / at ieg bore iblant dem / Jeg HERREN deris Gud.

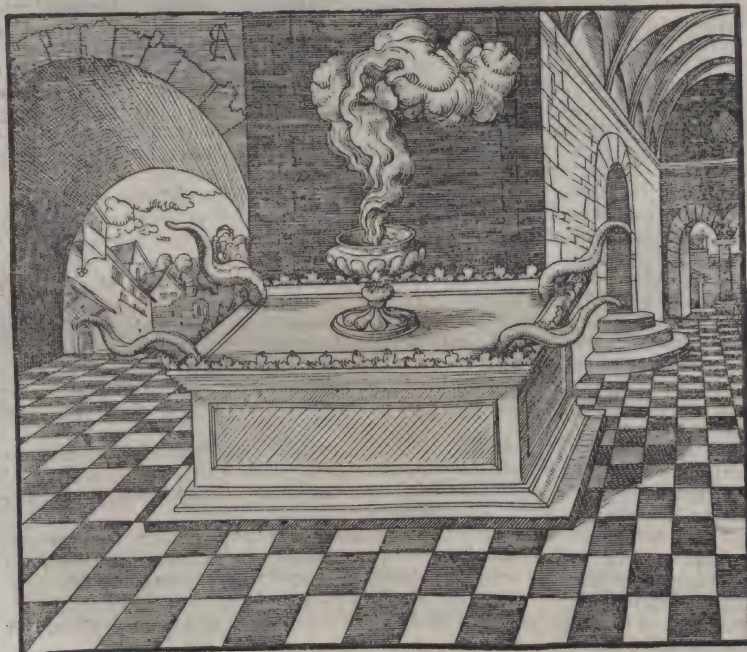
Leui. 26.
2. Corinth. 6.

XXX.

Røgaltet
ret.
Exo. 27.

W skal gøre it Røgaltet til at brende røgelse paa aff fyrre / en alne lange oc bret / ret firekant / oc tho alne høyt / met sine Horn. Oc der skal du besla met purt guld / offuen paa / oc paa siderne rrint omkring / oc Vidnene met. Du skal oc gøre en Krantz aff guld rrint om der / oc tho Guldringe paa huer side vnder krantz / at mand kand sette Stenger der i / at bære det met. Du skal oc gøre stengerne aff fyrre / oc besla dem met guld. Oc der skal du sette for Forhenger / som henger for Vidnesbyrdens Ark / oc for Taas den ofstol som er paa Vidnesbyrden / huor aff ieg skal vidne for dig.

Røgelse.

Oc der paa skal Aaron / huer morgen / tende velluctede Røgelse / naar hand tilreder Lamperne. Desligest om affenē naar hand tender Lamperne / skal hand oc brende saadant røgelse / Det

ret. Det skal bliffue dagligt Røggelse for HERREN / hoss eders Effterkommere. I skulle in-
red fremmet Røggelse gøre der paa / oc ey heller offer der paa Brendoffer / Nadoffer / eller
Duckoffer. Oc Aaron skal en tid om aarer gøre en forligelse paa Alterets Dom / mer det Synds
offers blod til forligelse / denne Forligelse skal ske en gong huert aar hoss eders Effterkomme-
re / Thi der er HERREN der allerhelligste.

Oc HERREN taledede mer a Mose oc sagde / Naar dw teler Israels bønne Hoffu-
der / da skal huer giffue HERREN sin Siels forligelse / at der skal ingen Plaffue kom-
me paa dem / naar de ere talde. Men huer som er i taled / skal giffue en halff Sekel / effter Hells-
ligdomens sekel / En sekel gelder tiue Gera / Saadan halff sekel skal vere HERRENS
Oploffoffer. Duo som er i taller / fra tiue aar gammil oc der offuer / hand skal giffue HERR-
EN saadant Oploffoffer. Den Rige skal ick giffue mere / oc den fattige ick mindre
end en halff sekel / som mand giffuer HERREN til Oploffelse for deris Siels forligel-
se. Oc du skal tage saadan forligelsis Pendinge aff Israels bøn / oc legge dem til Guds tieni-
ste i Vidnesbyrdens Tabernakel / at der bliffuer Israels bøn en Amindelse saar HERR-
EN / at hand lader sig forlige offuer deris Siels.

Oc HERREN taledede mer a Mose / oc sagde / Du skal oc gøre it Løwekar aff Kaaber /
mer en Kaaber fod / at to sig aff. Oc der skal du sette mellem Vidnesbyrdens Tabernakel oc
Alteret / oc lade vand der vdi / at Aaron oc hans Sonner kunde to deris heder oc foder der aff /
naar de gaa ind i Vidnesbyrdens Tabernakel eller til Alteret / at de tiene mer røggelse / som er
en ild for HERREN / at de skulle ick dø. Det skal vere en euig Stick hannem oc hans
Affde / hoss deris Effterkommere.

Leui. 6.

Ebre. 9.

Num. 1. 2.

Sekel.

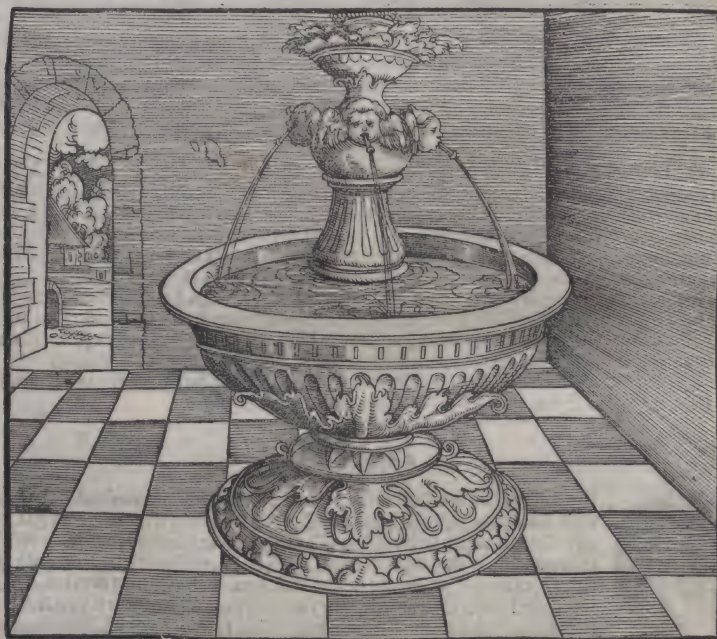
Leui. 27.

Num. 3.

Ezech. 45.

Løwekar.

Exo. 38. 40.

Oc HERREN taledede mer a Mose / oc sagde / Tag til dig de beste Viter / de edelste
a Vrethe / femhundrede (sekel) oc halff saa meger Canelebarck / thu hundrede oc halffredie
sina tiue / oc Calmus oc thu hundrede oc halffrediesins tiue / oc femhundrede Casien / effter
Helligdommens sekel / oc en Vin Olie aff olie træ / oc gør en hellig Salffolie / effter Aporekers
konst.

Der mer skal du salffue Vidnesbyrdens Tabernakel / oc Vidnesbyrdens Arck / Borden
Gij met al

Salff olie

Den støbte

Kalve.

Exodus.

Røgelse.

met al sin redskaff/ Lusestagen met sin tilhørlige Røgalteret/ Brendofferens altere met al sin redskaff/ oc Lusestagen met sin fod. Oc vie dem saa/ at de bliffue der Allerhelligste/ thi huo der vil røre paa dem/ hand skal vere vied. Du skal oc salffue Aaron oc hans Sønner/ oc vie mig dem til Prestes. Oc du skal tale met Israels børn/ oc sig / Denne Olie skal vere mig en hellig Salue hof eders Effectkommere. Hun skal icke vdgrydes paa/ Dønnistis legeme/ Jcke skulle i heller gøre nogen anden saadan / thi hun er hellig / fordi skal hun oc vere eder hellig. Ehuo som gør saadan/ eller giffuer nogen anden der aff/ Hand skal vdslettis aff sit Folk.

Oc HERREN sagde til Moyses/ Tag til dig Røgelse/ Balsam/ Stracten/ Galban oc purr Røgelse/ lige meger aff huert/ oc gør Røgelse der aff / effter Apotekers Konst/ blandet/ at der bliffue rent oc helligt. Oc stød der til puluer/ oc leg der for it vidnesbyrd i Vidnesbyrdens Tabernakel/ Huo aff ieg skal giffue dig vidnesbyrd / Der skal vere eder der Allerhelligste. I skulle icke gøre eder saadant Røgelse/ men dette skal vere dig helligt for HERREN. Huo som gør saadant/ at hand vil gøre røg der met / Hand skal vdslettis aff sit Folk.

XXXI.

Bezaleel.

Alialiab.

Exo. 35. 39.

HERREN talede met Moyses oc sagde / See / Jeg haffuer kaldet Bezaleel/ Hu søn/ Nur søns aff Juda slægt/ ved navn/ oc oplyst hannem met Guds aand/ mer visdom / oc forstand oc flogskaff oc met alle honde gerninger konstelige at arbejde i guld/ sølff / Raaber/ konstelige at vdgraffue/ oc indsette stene/ oc konstelige at rømre aff træ / at gøre alle honde gerning. Oc see / Jeg haffuer faaer hannem Alialiab/ Ahisamachs søn / aff Dana slægt til skalbroder/ oc giffuer dem alle honde Visdom i deris hjerter/ at de skulle gøre alt det som ieg haffuer befalet dig. Vidnesbyrdens Tabernakel/ Vidnesbyrdens Drekt/ Naadestolen der paa / oc alt redskaffuen til Tabernakelen. Wordet m. r. der som der høi til / den berygte Lusestagen met al sin redskaff. Røgalteret/ Brendofferens altere/ met al deris redskaff/ Lusestagen met sin fod. Embezzlederne/ oc Aaron Prestis hellige Klæder/ oc hans Sønners Klæder til Prestie Embeder. Salue olien/ oc Røgelsen aff vterne til Helligdommen. De skulle gøre alt det som ieg haffuer befalet dig.

Oc HERREN talede met Moyses/ oc sagde / Tale til Israels børn / oc sig / Holdet min Sabbath/ Thi den samme er it Tegen mellem mig oc eder/ oc eders Effectkommere/ at i skulle vide/ at ieg er HERREN / som gør eder hellige. Der faar holder min Sabbath/ thi hand skal vere eder hellig. Huo som vanhelger hannem/ Hand skal visfelig dø / Thi huo som gør noget arbejde paa den dag / hans Siel skal vdslettis fra sit Folk. Sæp dage skal mand arbejde/ Men paa den siende dag er Sabbathen / HERRENs hellige Huile/ Huo som gør noget arbejde paa Sabbaths dagen/ hand skal visfelig dø. Der faare skulle Israels børn holde Sabbathen / at de ochoss deris Effectkommere holde hannem til en euig Pact. Hand er it euigt Tegen mellem mig oc Israels børn. Thi HERREN skabte Himmelen oc Jorden i sæp dage/ Men paa den siende dag huile hand / oc verquegede sig.

Oc der HERREN haffde vdrælet met Moyses paa Sinat bierg/ Gaff hand hannem tho Vidnesbyrdens Stenræster/ som vaare scerffne met Guds finger.

XXXII.

Ad. 7.
Psal. 106.

Aarons
fald.

Den støbte
Kalff.
Psal. 109.

1. Corinth. 10.

Er Folket saa/ at Moyses røffuede / at l'ome aff Bierget/ forsamlede de dem mod Aaron / oc sagde til hannem/ Star op/ oc gør oss Guder / som gaa for oss / Thi vi vide icke huad den Mand Moyses hender / som førde oss aff Egypti land. Aaron sagde til dem/ Riffuer Drieringene som ere aff guld aff eders Hustruers / Sønners oc Døtters ørn / oc bær mig dem hid. Saa reffue alt Folket Drieringene som vaare aff guld aff deris ørn/ oc bare dem til Aaron. Oc hand annamede dem aff deris hender / oc vdslette det met en stil/ oc gjorde en støbt Kalff/ oc de sagde/ Israel disse ere dine Guder/ som førde dig aff Egypti land.

Der Aaron der saa/ bygde hand it Altere for hannem / oc loed vdrøbe oc sagde/ I morgen er det HERRENs Høytid. Oc de stode aarte op om morgenen/ oc offrede Brendoffer/ oc hente der til Tackoffer/ Siden satte Folket sig ned at ede oc drucke/ oc stode saa op at lege.

Da sagde HERREN til Moyses/ Gact/ oc giff dig ned/ Thi dit Folk / som du førde aff Egypti land/ haffue forderffuet det. De ere snart vige aff den vey / som ieg bød dem / De haffue

haffue giort dem en stor Kalff/oc haffue tilbødet/oc offeret til hannem/ oc sagde / Israels/Diffe
ere dine Guder/ som førde dig aff Egypti land. Oc HERREN sagde til Mose / Jeg seer
at dette er it haardnacker Folk / Lad mig nu beremme/ At min vrede maa bliffue grum offuer
dem / oc sluge dem / Saa vil ieg gøre dig til it stort Folk.

Dabad Mose inderlige for HERREN sin Gud/oc sagde / Ah HERREN / Du
vil din vrede bliffue grum offuer dit Folk / som du førde aff Egypti land mer stor Krafft
oc sterck Naand : Nuot saare skulle Egypterne tale/oc sige/ Mand haffuer vdført dem til deris
volcke/ar hand vilde sla dem ihjel paa Biergene/oc ødelegge dem aff Jorden. Vent dig fra din
grumme vrede / oc ver naadig offuer dit Folkis ondskaft. Kom dine tiener Abrahā/ Isaac/
oc Israels ihu / huilcke du haffuer soret / ved dig self/och dem til sagt/ Jeg vil gøre eders Sæd
saa mangfoldig/ som Stjernene paa Himmelen/oc alt Landet som ieg haffuer loffuit/ vil ieg
giffue eders Sæd/ oc de skulle der beside euindelige. Saa angrede da HERREN det on-
de/ som hand haffde truet at gøre sit Folk.

Mose vende sig/oc gick ned aff Bierget/oc haffde tho Vidnesbyrdens Taffler i sin haand
de vaare scerffne paa baade sider/oc Gud haffde self giort dem/oc self graffuer scerfften i dem.
Der nu Josua hørde Folkens strig/ar de freydede sig / sagde hand til Mose / Der er it strig i
Leyren / lige som i strid. Mand suarede/ Der er icke strig mod huer andie / som deris det vin-
de eller tabe/ men ieg høier en Quedendis dangis strig.

Der hand kom hær mod Leyren / oc saa Kalffuen oc Dangen/ da bleff hand hængig och
vred / oc kaste Tafflerne aff sin haand / oc slo dem sønder neden ved bierget. Saa tog hand
Kalffuen/ som de haffde giort/oc brende hannem mer ild/oc stætte hannem til puluer/ oc kaste
der i vandet/oc gaff Israels børn det ar dicket.

Chand sagde til Aaron/ Nuad haffuer dette Folk giort dig / ar du haffuer sørt saa stor
en synd paa dem : Aaron suarede/ Min HERREN forhaste sig icke i sin vrede/ Du vest atch
dette Folk er ont. De sagde til mig/ Gør off Guder/ som gaa for off/ Thi vi vide icke/ huorle-
dis der gaar denne Mand Mose/ som førde off aff Egypti land. Da sagde ieg til dem / Nu
som haffuer guld/ hand rissue der aff oc saa mig der / Oc ieg kaste der i ilden/ saa kom denne
Kalff der aff.

Der Mose nu saa/ atch Folcker vaare løff (Thi Aaron haffde giort dem løff/ ved en løff
Tale/ ar hand vilde der mer ret smucke vdierte dem.) Da gick hand frem til Leyrens port/ oc
sagde / Kommer hid til mig huo som HERREN tilhøre/ Da forsamlede alle Leui børn
dem til hannem. Chhand sagde til dem/ Saa siger HERREN Israels Gud/ huer bins
de sit Suerd ved sin Side/ oc gaar igennem Leyren hid oc did / fra den ene port til den anden/
Och huer sla sin Broder/ Ven oc ieste ihjel. De Leui børn gjorde som Mose haffde sagt dem/
Och der fald den dag tre tusinde Mænd aff Folcker. Da sagde Mose / Fylder eders hender i dag
for HERREN / huer paa sin Syn oc Broder/ ar der maa giffuis Velsignelse offuer eder
i dag.

Mose sagde til Folcker om morgenen / I haffue giort en stor synd / Jeg vil nu hen opstige
til HERREN / om ieg maa vel ste / Land forlige eders synd. Der nu Mose kom igen til
HERREN/ sagde hand/ Ah/ dette Folk haffuer giort en stor synd / och giort dem Guder
aff guld. Forlad dem nu deris synd / Vilt du icke/ da slat mig oc aff din Bog/ som du haffuer
scerffuit.

HERREN sagde til Mose/ Nuad : Jeg vil slætte den aff min Bog / som synder
mod mig. Gack du nu hen/ oc sør Folcker did/ som ieg dig sagde / See/ min Engel skal gaa for
dig. Jeg vil vel hiemsøge deris synd / naar min tid kommer at hiemsøge. Saa straffede
HERREN Folcker/ ar de haffde giort Kalffuen/ huilcken Aaron haffde giort.

XXXIII.

HERREN sagde til Mose/ Gack/ drag her fra du oc Folcker/ som
du førde aff Egypti land/ til det land / som ieg for Abraham / Isaac oc Jacob/
oc sagde/ Jeg vil giffue din Sæd det. Jeg vil sende en Engel for dig/ oc vdi-
dissue de Cananiter/ Amoriter/ Hethiter/ Pherefiter/ Heuter oc Jebusiter/ I
det land/ der mælk oc hunig flyder vdi. Jeg vil icke sate did op mer dig/ Thi du
est it haardnacker Folk/ Jeg maatte opreke dig paa veyen. Der Folcker hørde
denne onde Tale/ bleffue de bedrøffuede/ oc ingen bar sin Prydelse paa sig.

Och HERREN sagde til Mose/ Sig til Israels børn / I ere it Naardnacker Folk/
Jeg kommer en gaang hastelig offuer dig/ oc ødelegger dig / Oc leg nu din Prydelse aff dig/
G u i j at ieg

3. Reg. 12.
Exo. 33.

Mose bøn
for folket.

Gene. 15. 22.

Mose bry-
der de tho taff-
ler sønder.

Engel.
Exo. 3. 23.

Engel.
Exo. 23. 32.
Deu. 7.
Iosue. 24.

Felen.

at ieg maa vide huad ieg skal gøre dig. Saa lagde Israels børn deris Prydelse fra dem hofst de Bierg Horeb.

Vidnesbyr
dens Tabernakel.
Nu. 12.

¶ Men Mose tog Tabernakelen / oc slo hannem vd / laangt fra Leyeren / oc kallede det Vidnesbyrdens Tabernakel / Oc huo som vilde atspørre HERREN / hand skulde gaa vd til Vidnesbyrdens Tabernakel faar Leyeren. Oc naar Mose gick vd til Tabernakelen / da stod alt Folket op / oc huer reen frem i sit Pauluns dør / oc saa efter hannem ind til hand kom ind i Tabernakelen. Oc naar Mose kom i Tabernakelen / Da kom Skyfjorten ned oc stod i Tabernakelens dør / oc taledet mer Mose. Oc alt Folket saa at Skyfjorten stod i Tabernakelens dør / oc stod op / oc huer i sit pauluns dør neyede sig. ¶ Men HERREN taledet til Mose / ansiet mod ansiet / lige som en Mand taler met sin Ven / Oc naar hand gick igen til Leyeren / da vige de hans vinge tienere Josua / Muns søn icke aff Tabernakelen.

¶ Oc Mose sagde til HERREN / See / Du siger til mig / For Folket hen op / oc du la dem mig icke vide / huem dw vilt sende mer mig / Enddog at du haffuer sagt til mig / Jeg keder deg ved naffin / oc dw haffuer fundet Naade for mine øyen. Haffuer ieg fundet naade for dine øyen / Da viis mig din vey / huor mer ieg kand kende dig / oc finde naade for dine Øyen / Oc see dog / at dette Folk er dit Folk.

¶ Hand sagde / At Ansiet skal gaa / der mer vil ieg ledsage dig. ¶ Men hand sagde til hannem / Der som dit Ansiet icke gaar / da for off icke her fra hen op / Thi huorledis kand mand elers vide / at ieg oc dit Folk haffue fundet naade for dine Øyen / Vden dw far mer off / At ieg oc dit Folk muc pruis for alle folk paa Jorden. Da sagde HERREN til Mose / Jeg vil gisre der som dw nu sagde / Thi dw haffuer fundet naade for mine Øyen / oc ieg kender dig ved dit naffin.

Roma. 9.

¶ Men hand suarede / Da lad mig see din Herlighed. Oc hand sagde / Jeg vil lade alt mit Gode gaa for dit ansiet / oc vil lade predicke HERRENS Naffin for dig / Men huilken ieg er naadig / den er ieg naadig / oc huilken ieg er mistunderlig / den mistunder ieg mig offuer. Oc hand sagde videre / Dw kant icke see mit Ansiet / Thi at inred Menniske skal leffue / som mig seer. Oc HERREN sagde ydermere / See / Der er iccum hofst mig / der skal dw staa paa en Sten / Naar min Herlighed far nu der frem / da vil ieg lade dig staa i Stenlefften / Oc min Naand skal holde paa dig / men ieg far frem. Oc naar ieg tager min Naand fra dig / da skal dw see bag efter mig / Men mit Ansiet kand mand icke see.

Christus
alsigis.

XXXIII.

Tho sten
caffier.
Deut. 10.

¶ HERREN sagde til Mose / Hug dig tho Stentaffler / som de første vaare / saa vil ieg scriffue de ord i dem / som vaare i de første Taffler / som dw slost sønder. Oc ver rede i morgē / at dw aalte opstiger paa Sinai bierg / oc trien der til mig al offuerst paa Bierger. Oc lad ingen gaa op mer dig / at ingen bliffuer seer her om der gangste Bierg / Oc lad huerecken faar eller se gaa i gress mod detee Bierg.

¶ Oc Mose hug tho Sten taffler / som de første vaare. Oc stod aalte op om morgē / oc gick op paa Sinai bierg / som HERREN beføl hannem / oc tog de tho Sten taffler i sin haand. Saa kom HERREN ned ien Sky / oc teen der til hannem / oc predicke de om HERRENS Naffin. Oc der HERREN gick frem for hans ansiet / robte hand / HERREN / HERREN / barmhiertig Gud oc naadig / och taalmodig / oc meget mistunderlig oc trofast / Dw som beuiser naade til tusinde Led / oc forlader ondskaben / offuer trædelsen oc synden. Oc for huilken ingen er wstyldig / Dw som hiem søger Federnis ondskaff paa Børn oc Børne børn / indtil tredie oc fjerde Led.

Mose børn
Pfal. 86. 103.
143.
Pfal. 143.

¶ Oc Mose neyede sig strax ned til iorden / oc tilbød hannem / oc sagde / HERREN haffuer ieg fundet naade faar dine øyen / Da gaar HERREN mer off / Thi der er ic haard nacker Folk / Ald dw skal vere naadig offuer vor synd oc ondskaff / oc lade off vere din Aest.

¶ Oc hand sagde / See / Jeg vil gøre en Pact for alt dit folk / oc ieg vil gøre Underlige ting / hues lige aldig vaare for gjorde i noget Land / eller hofst noget Folk / oc alt der Folk / som dw est iblant / skal se HERRENS gerning / Thi der skal vere underlige / som ieg skal gøre mer dig.

Exo. 23.
Deut. 7.

¶ Vole der som ieg befalee dig i dag / See / Jeg vil vddiffue de Amoriter / Cananiter / Hethiter / Phereziter / Heutiter / oc Jebusiter for dig. Tag dig vare / at dw gør icke noget Forbund met Landzens Indbyggere / der som dw kommer ind / at de icke bliffue dig til ic Forargelse iblant

iblant eder. Men du skal nedbyrde deris Altare / oc sondersla deris Affguder / oc hugge deris Lunde ned. Thi at du skal icke bede til nogen anden Gud / Thi H E R R E N kaldis Iude / for di hand er en nidker Gud / Paa det / at naar du gør noget Forbund met Landens Indbyggere / oc naar de gøre hoer efter deris Guder / oc offre til deris Guder / oc de icke indbiude dig / oc du ader icke deris Offer / oc tager deris Døtter til dine Sønners Hustruer / oc de same gøre hoer efter deris Affguder / oc komme dine Sønner oc til at gøre hoer efter deris Affguder.

Num. 25.

Du skal ingen skibre Guder gøre dig. Du skal holde det vsurede Bords Høytid / oc æde vsuret Brød i sin dage / som ieg haffuer befaler dig / i Abiba maanedis tid / For di at du gickst aff Egypten / i den maaned Abib.

Exo. 21. 23.

Alle der som først oplader sin Advera liff / der er mit / Duad som er en hand iblant Queg som oplader moders liff / huad heller der er Fæller Faar. Men der Første fødte aff asne / skal du løse met it faar / Oc der som du icke vil løse det / da byd halsen sinder paa det. Alle Første fødte aff dine Sønner skal du løse / oc der skal ingen obenbaris tomhender faar mig.

Exo. 23. 22.
Num. 18.

Sey dage skal du arbejde / den siende dag skal du huile / baade met ployning oc høstning. Du skal holde vge Høytiden met den Første fruct aff Nuede høsten / Oc Indsættelsen Høytid / naar aarer er vde.

Exo. 20. 23. 35.

Tre gange om aarer skulle alle Manden obenbaris for den Veldige som er H E R R E N oc Israels Gud. Naar ieg haffuer vddreffuit Nedningene for dig / oc dine Landemercke bliffue videre / skal ingen begere dit Land / naar du saa opgaar och lader dig til sine for H E R R E N din Gud tre gange om aarer.

Exo. 23.
Deut. 14. 16.

Du skal icke offre mit Offers blod paa suret brød / Oc der skal intet bliffue igen til om morgenen aff Paaste høytidens offer.

Du skal bære til H E R R E N din Guds Duff den første fruct aff din Jords grøde. Du skal icke kaage Ridit / men der end nu dier sin moder.

Exo. 24.

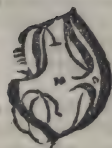
Oc H E R R E N sagde til Mose / Scaff disse ord / Thi efter disse ord / haffuer ieg gjort it Forbund met dig oc met Israel. Oc hand vaar der haff H E R R E N syretine dage oc syretine aarer / oc icke od byd / eller drack vand. Oc hand scress i Tafferne saadan en Pact / de thi ord.

Der nu Mose gick ned aff Sinai bierg / haffde hand to Vidnesbyrds Taffler i sin haand oc hand viste icke ar huden paa hans Ansiet skinde / der aff ar hand haffde taler met hannem. Oc der Aaron oc alle Israels børn saage hans Ansietis hud saa sinne / da frættede de sig at giff ue sig nær til hannem. Da robre Mose ar dem / Oc de vende dem om til hannem / baade Aaron oc alle de Ypperste aff menigheden / oc hand talede mer dem. Siden ginge alle Israels børn til hannem / Saa befoel hand dem at holde alt det som H E R R E N haffde taler met hannem paa Sinai bierg. Oc naar hand talede alt dette met dem / lagde hand it Skul paa sit ansiet. Oc naar hand gick ind faar H E R R E N / ar tale met hannem / da tog hand Skullee aff / til hand gick vdi / Oc naar hand kom vdi / oc talede met Israels børn huad hannem vaar befaler / da saage Israels børn paa hans ansiet / huadledis hans Ansietis hud skinde / Saa lagde hand arret der Skul igen paa sit ansiet / til hand gick ind igen / ar tale met hannem.

Mose an /
siet sinner.

2. Corinth. 3.

XXXV.

C Mose samlede al Menigheden aff Israels børn / oc sagde til dem / Dette er det som H E R R E N befalede eder at i skulde gøre. Sey dage skulle i arbejde / men den siende dag skulle i holde hellig / en Sabbath som er H E R R E N huile / Duo som gør noget arbejde paa den dag / Hand skal dø. I skulle ingen Jld gøre i alle eders Bolige / om Sabbaths dag.

Sabbath.
Exo. 20. 23. 34
Exo. 25.

Oc Mose sagde til al Israels børns Menighed / Dette er det som H E R R E N befalede. Giffuer H E R R E N Opløst offer iblant eder / saa / at huer bær H E R R E N it Opløst offer villige / guld / sølv / faaber / gult silke / skarlagen / purpur / hvidt silke oc gedehaar / Røddede vrede skind / greffuinge skind / oc syretine / Olie til Lampene / oc vretter til Salue / oc til vellucendis Røgelse / oc Onyx oc indsette Stene til Liffionrelen / oc til Byssspaner.

Hvilken aff eder som er forstandig / hand komme oc gøre / huad som H E R R E N haffuer befaler som er / Tabernakelen met sit Paulun oc træde / ringene / sielene / stengene / stætte / ne oc søderne. Trecken met sine stenger / Naadestolen oc Forhenger. Borden met sine stenger / oc al sin redstæff / oc Stuebordene. Luffstagen til at lufte met / met sin redstæff / oc Lampene der til / oc

Taberna /
felc met sin redstæff.

Oploff

Offer.

Erodus.

til/oc Oien til at luse met. Alteret til afgøre Røg paa met sine stenger / Salte oc vetterne til
sød Røg/ Klædet for Tabernakelens dør. Alteret til Brændofferet met sit Kaaber splinder/ sten
ger oc al sin redstaf/ Løvekarer met sine søder. Kaartinerne til Forgaarden / met sine støtter
oc søder/ Klædet for forgaardens port. Sømene til Tabernakelen oc Forgaarden met deris su
ler. Klæderne som høre til Embeder at riene met i Helligdommen/ Arons Prestis hellige Klæ
der/ oc hans Sønners Klæder til Preste Embeder.

Saa gik den gantste Menighed aff Israels børn vd fra Arose. Oc alle de som gaffue
getne oc villige/ komme oc bare opløffe offeret til HERREN/ at gøre Vidnesbyrdens Ta
bernakels gerning met/ oc til al den tieniste/ oc til de hellige Klæder / Saa bare baade Aend oc
Quinder som gjorde der veluillige/ Arnsplan / pieringe/ Ringe oc spenger / oc allehonde guld
smycke/ Der til bar huer mand guld at Røre for HERREN. Oc huo som haffde gult sil
ke/ skarlagen/ purpur/ hult silke/ gede haar/ edlydede vædre skind/ oc Grefsuinge skind/ der bar
hand frem oc huo som løffte sølf/ oc Kaaber / hand bar det frem til Oploffrelse for HERREN
Oc huo som fant fyrre haff sig/ da bar hand det frem/ til alle honde Guds tienistis
gerning.

Och hulle Quinder som vaare forstandige/ de spunde met deris hender oc frembare de
ris gerning aff gult silke/ skarlagen / purpur/ oc hult silke/ oc hulle Quinder som saadant kun
de arbejdede/ oc vaare villige der til/ de spunde gede haar. Aen Forstene bare Ony / oc indse
ster Steene frem til Liffiorelen oc Byssspannet/ Oc Vrrer oc Olie til Lusestagen oc til Sal
ue/ oc til velluerendis Røg. Saa bare Israels børn veluillige/ baade Aend oc Quinder/ til als
le honde gerning / som HERREN haffde befale ved Arose / at mand skulde gøre.

Exo. 31.
Bezaleel.

Oc Arose sagde til Israels børn/ See/ HERREN haffuer kaldet vid naffn Bez
leel/ Du søn/ Hur søns/ aff Juda slæct/ oc haffuer oplyt hannem met Guds aand/ saa at hand
et viff/ forstandig/ oc sticketil til alle honde Gerning/ Konstelige at arbejdede i guld/ sølf/ oc Ka
ber/ oc at vdgaffue edelstene oc indsette dem / oc at rømre oc gøre alle honde konstelig ger
ning. Oc haffuer giffuit hannem i hans hierte forskadighed/ Desligeste Ahaliab Ahisamachs
søn aff Dans slæct. Hand haffuer oplyt deris hierte met Visdom/ til at gøre allehonde gerning
at vdføre/ viret oc sticket/ met gult silke/ skarlagen/ purpur/ oc hult silke/ oc at vesse/ oc gøre al
le honde gerning/ oc at optenke konstelig arbejdede.

Ahaliab.

XXXVI.

Der begyn
des nu Gern
ningen.

Saa arbejdede Bezaleel oc Ahaliab oc alle vise Aend/ som HERREN
haffde giffuit visdom oc forstand til at vide/ huorledis de skulde gøre alle hode
gerning til Helligdommens tienste/ efter alt det som HERREN haffde
befale. Oc Arose kallede Bezaleel oc Ahaliab oc alle vise Aend/ som HERREN
haffde giffuit visdom i deris hierte/ som vaare alle de/ som met en fri vis
me til sig aff Arose al den Løffning/ som Israels børn frembare til at gøre
den gerning met/ som høde til Helligdommens tienste/ at hun skulde bliffue giord / Thi de
bare huer morgen deris veluillige Gaffuer til hannem.

Da komme alle de vise som arbejdede paa Helligdommens gerning/ huer til sin gerning/
som de gjorde/ oc sagde til Arose/ Folket bar formeget frem/ mere end der gøris behoff til den
ne Tienstis gerning/ som HERREN haffuer befale at gøre. Saa besol Arose/ at mand
skulde lade vdrøbe offuer Layren / at ingen skulde bare mere frem til Helligdommens Løff
ning. Da loed Folket aff at bare frem/ Thi der vaare nock til alle honde gerning som der vaare
at gøre/ oc end til offuerløbs.

Thi Kaar
tiner.
Exo. 26.

Saa gjorde alle de vise Aend som vaare blant Arbejderne paa samme gierning / Ta
bernakelen/ thi Kaartiner aff hult tuindert silke/ gult silke/ skarlagen/ purpur/ Cherubin konstle
lige. Huer Kaartin vaare otte otte alne long/ oc fire alne bred / Oc de voire alle ved en maade.
Oc mand bant fem Kaartiner tilsammen / den ene til den anden. Och gjorde gule Hantker i
huer hidsine paa Kaartinerne / at de kunde bindis tilsammen / ia halftrediesins tiue Aerner
aff guld/ oc bunde den ene Kaartiner til den anden met dem/ saa at der bleff en Tabernakel.

Elleffue
Kaartiner.

Saa gjorde hand elleffue Kaartiner aff gede haar/ til Paulun offuer Tabernakel / Tre
diue alne lōge/ oc fire alne biede / alle ved en maade. De fem foyede mand tilsamme paa en part
oc de sex tilsamme paa en anden part. Oc gjorde vel halftrediesins tiue Hantker i æggene paa
huer Kaartine/ at de der mer kunde tilsamme heetis/ oc gjorde vel halftrediesins tiue Kaaber
Aerner/ at binde Pauluner tilsamme met vdi it. Oc gjorde it Tacke offuer Pauluner affrede
lydede

lydede Vædestind/De saa end nu it Tæcke offuer det/aff Gressuunge stind.

De giorde Fiele til Tabernakelen aff fyrre/som skulde staa. Huer thi alne long/oc halff anden alne bred. De tho Tappe paa huer/ at den ene kunde settis til den anden der met. Saa giorde hand alle Fielen til Tabernakelen/saa at tiue aff de samme fieler/stode paa den Syndre side. De giorde fyrre tiue solff søder vnder dem/ tho søder vnder huer fieler/ paa hendis tho Tappe. Hand giorde lige saa/ tiue fieler paa den Nørre side i Tabernakelen/ met fyrre tiue solff søder/ tho søder vnder huer fieler. Den bag paa Tabernakelen i Vester/ giorde hand sex fieler/ oc tho andre fieler bag paa de tho høner paa Tabernakelen/saa at huer aff dem baade met sin høner/ nesielf gaff sig til sammen fra neder op/ oc samledis offuen til met en ræffuel/ Saa at samme fieler bleffue otte/ oc seynten solff søder/ tho søder vnder huer.

Saa giorde hand Stenger aff fyrre/sem til de Fiele som stode paa den ene side paa Tabernakelen/ oc sem paa den anden side/ oc sem bag op til mod Vester. De giorde Stengerne/ at de kunde stinges mit hen i gennem paa fielen/ fra den ene ende oc til den anden. De beslo fielen ne met guld/ Den deris ringe giorde hand aff guld til Stengerne/ oc beslo Stengerne met guld.

Hand giorde oc it Forhenge met Cherubin der paa/ Konstelige aff gult silke/ skarlagen/ purpur/ oc hui tuinder silke. De giorde fire Sørter der til aff fyrre/ oc beslo dem met guld/ oc deris knappe aff guld/ De stobre fire søder der til aff solff. De giorde it Forhenge saar Tabernakelens dør aff gult silke/ skarlagen/ purpur/ oc sticket met hui tuinder silke/ oc sem storer met deris knappe/ De beslo deris knappe oc ættene met guld/ oc sem kaaber søder der paa.

XXXVII.

Da giorde Bezaleel Arcken aff fyrre/halffredie alne long/ halffanden alne bred/ oc høyr. De beslo hende met purt guld/ baade vden oc inden/ De giorde hende en Guldfrang/ reit omkring. De stobre fire Guldringe til hendes fire høner/ tho paa huer side. De giorde Stæger aff fyrre/ oc beslo dem met guld/ oc stæck dem i Ringene ved siderne paa Arcken/ at bære hende met.

De giorde Vaadestolen aff purt guld/halffredie alne long/ oc halffanden alne bred/ De giorde tho Cherubin/ aff ræt guld/ paa de tho ender paa Vaadestolen/ Den ene Cherub paa denne ende/ oc den anden paa hin ende. De Cherubin bred/ de deris Vinge vd offuen offuer/ oc skulter Vaadestolen der met. Och deris Ansiet stode mod huer andre/ oc saae paa Vaadestolen.

Hand giorde Bordet aff fyrre/ tho alne longt/ en alne bred/ oc halffanden alne høyr/ oc beslo det met purt guld/ Hand giorde oc en Arang aff guld der omkring/ oc giorde en List der omkring en haandebred høyr/ oc giorde en Guldfrang/ omkring Listen. De stobre fire Guldringe der til/ oc sette dem i de fire høner/ paa deris fire søder/ hart hof List/ at Stengerne kunde vere der i/ at bære Bordet met. De giorde Stengerne aff fyrre/ oc beslo dem met guld/ at bære Bordet met. De giorde al redskaben som skulde til Bordet aff purt guld/ Fadene/ Begere/ Rander oc Skaal/ til at stænke i/ oc aff met.

Saa giorde hand Liusfestagen aff purt oc ræt guld/ Der paa vaar skaffet met grene/ skaalene/ knappene oc bløstene. Sex Grene ginge vd aff hans sider/ tre til huer side/ tre skaal/ ler vaare paa huer gren met knappe oc blomster. Den paa Liusfestag vaare fire skaal/ ler met knappe oc blomster/ ia en knap emellem tho grene/ Saa at der ginge sex grene aff hannem/ oc deris knappe oc grene der paa/ Der vaar alt aff ræt purt guld. De giorde sin Lamper/ met deris Liusfager/ oc Sløcke horn aff purt guld/ Oc hand giorde hannem met al sin Redskaff aff it Cintener guld.

Hand giorde oc Røgalteret aff fyrre/ en alne longt/ oc bred/ lige firekant/ oc tho alne høyr/ met sine høner. Hand beslo det offuen paa/ oc paa alle siderne reit omkring met purt guld/ oc hønerne met. De giorde en Guldfrang/ omkring det/ oc tho Guldringe vnder frang/ paa baade sider/ at stinge Stenger i dem/ at bære det met/ De Stengerne giorde hand aff fyrre/ oc beslo dem met guld. De giorde den hellige Salue/ oc Røgselset aff rene vter/ effter Apotekers konst.

XXXVIII.

Hand giorde

Fieler.

Arcken.
Exo. 25.

Vaadestolen.
len.

Bordet.

Liusfestage

Sin Lamp.
per.

Røgalteret.
Exo. 30.

Tabernakelen

Exodus.

met sit reds
saff.

Exo. 27.
2. Par. 1.

Løvefaret
Exo. 30.

forgaarden
met sit omheng
Exo. 27.

Exo. 27.

Summa
paa guld / sølff
oc kaaber som
bleff forarbejds
der i denne gers
ning.

Arons
klæder.
Exo. 28.
Liffiourer
len.

And giorde oc Biendofferens Altet aff fyrret / sem alne longt oc brett / lige fire
kant / och tre alne høyt. Och giorde fire Doin som ginge aff det / paa sine
fire højner / oc beslo det met kaaber. Oc giorde alt det som høide til Alteret /
Afftegyder / stuler / mulluer / madfroge / ildpander / alt det aff kaaber. Oc giorde
de it Splinder omkring Alteret / som it garn / aff kaaber / fra neder op indtil
mit paa alteret. Oc sigte fire Ringe / paa de fire højner paa kaaber splinderet /
at stinge stengerne vdi / som hand hafde giort aff fyrret / oc beslo dem met kaaber / oc stæck dem
i ringene paa siderne ved Alteret / til at bære det met. Oc giorde det hult inden til.
Hand giorde oc Løvefaret aff kaaber / oc foden der til aff kaaber / tuert ossuer fra Quinder
ne / som riens faare Vidnesbyrdens Tabernakels dør.

Hand giorde oc en forgaard mod Synder met it Omheng / aff huit tuinder silke / hun
drede alne longt / met deris tiue störter / oc tiue søder aff kaaber / men deris knappe oc cirkle aff
sølf. Desligeste oc saa paa den Væste side hundrede alne / met tiue störter / oc tiue søder / aff kaaber
bet / men deris knappe oc cirkle aff sølf. Men paa den Vestre side halffrediesins tiue alne /
met thi störter / oc thi søder / men deris knappe oc cirkle aff sølf. Men paa den Østre side halff
frediesins tiue alne / paa huer side femten alne ved porten paa forgaarden / ia met tre störter /
oc tre søder. Alte omhenger til forgaarden vaar aff huit tuinder silke / oc søderne til störterne
aff kaaber / oc deris knappe oc cirkle aff sølf / saa / at deris hoffuide vaare beslagne met sølf. Men
deris cirkler vaare aff sølf paa alle forgaardens störter.

Och Forhenger i porten til forgaarden / bestickede hand met gult silke / skarlagen / pur
pur / oc huit tuinder silke / tiue alne longt / oc sem alne høyt / ved den maade som Omhenger paa
forgaarden vaar. Der til fire störter / oc fire søder aff kaaber / oc deris knappe aff sølf / oc deris
hoffuede beslagne / oc deris cirkle aff sølf. Oc alle sømene til Tabernakelen oc til forgaar
den trint omkring vaare aff kaaber.

Denne er nu summen til Vidnesbyrdens Tabernakel / som er opregnet / som Moise haff
de sagt / til Guds riensiste som Leuiterne skulle holde vnder Jthamar Aarons Prestis søns
haand. Oc dette beredde Bezaleel Dns søn / Hur søns / aff Juda stect / altsammen lige som
HERREN beføl Moise / oc Ahaliab Ahisamachs søn / aff Dans stect met hannem / thi
hand vaar Konstig til at vdgraffue / at virke oc stæcke met gult silke / skarlagen / purpur / oc huit
silke.

Alt det Guld / som bleff forarbejdet til denne gantste Helligdoms Gerning / som bleff
giffuit til Børoffer / er ni oc tiue Cintener / siu hundrede oc tredieue Sekle / effter Helligdoms
mens sekel. Men Sølfuit som i Menigheden gaff der til / vaar hundrede Cintener / tusinde siu
hundrede fem oc tresinde tiue Sekle / effter Helligdommens sekel. Saa mange Hoffuide / saa
mange halffue sekel / effter Helligdommens sekel / aff alle dem som bleffue talde / fra tiue aar oc
der ossuer / Sey hundrede maal tusinde / try tusinde / sem hundrede oc halffrediesins tiue.

Aff de hundrede Cintener sølf / stæbte mand søderne til Helligdommen / oc søderne til
forhenger / hundrede søder aff hundrede Cintener / ia it Cintener til huer fod. Men aff de tus
sinde / siu hundrede / sem oc halffrediesins tiue Sekle / giorde mand knappe til störterne / oc deris
hoffuide beslagne / oc deris cirkle.

Men kaaber som bleff giffuit til Børoffer / vaare halffrediesins tiue Cintener / thu tusinde
oc fire hundrede Sekler. Der aff giorde mand søderne / til døren for Vidnesbyrdens Taberna
kel. Oc kaaber Alteret / oc kaaber Splinderet der paa / oc alt det som høide til Alteret. Der til sø
derne til forgaarden trint omkring / oc søderne til porten til forgaarden / alle sømene til
Tabernakelen / oc alle sømene til forgaarden trint omkring.

XXXIX.

En aff det gule silke / skarlagen oc purpur / giorde de Embeds klæder til Aarons /
at riene i Helligdommen met / Som HERREN haffde befalt Moise.
Oc hand giorde Liffiourten aff Guld / gult silke / skarlagen / purpur / och
huit tuinder silke. Oc hamrede gulder / oc vdskar der til traad / at mand kunde
konstelige virke der / iblant gult silke / skarlagen / purpur oc huit silke / At mand
kunde søye hannem til sammen paa baade aplerne / oc binde hannem sammen
paa baade siderne. Oc hans Belte vaar effter samme Konst oc gerning / aff
guld / gult silke / skarlagen / purpur / oc huit tuinder silke / Som HERREN haffde befa
let Moise. Oc de besette tho Dnystene omkring met guld / vdgraffue aff Stensidene / met
Israels

Israels boms naffn. De fefte dem paa aplerne paa Liffiortelen / at de ftene ftulde vere Israels boms til en Jhuftommelfe / Som HERREN hadde befaler a Mose.

De de giorde Byffspanner efter den samme konft / oc gerning fom Liffiortelen vaar giort aff guld / gult filke / ftarlagen / purpur / oc huit tuinder filke / faa at der vaar firekant oc dubbel / en haandlonge bier. De fyllede det med fire rader ftene / Den forfte rad vor / en Sarder / en Topafet / oc en Smaragd. Den anden en Rubin / Saphir / oc Demant. Den tredie / en Lyncurer / Achat / oc Almethift. Den fjerde / en Turckis / Onix oc Jaspis / oc omkring befattet med guld i alle rader. De ftene ftode efter de Tolff Israels boms naffn / vd graffne aff Sten / inderne / huer ved fit naffn / efter de tolff Slecter.

De giorde oc paa Byffspanner Ræder med tho ender aff purt guld / oc tho guld Spænger / oc tho guld Ringe / oc fefte de tho ringe i de tho egge paa Guldspæner / oc ftuge faa de tho guld Ræder i de tho ringe ved eggene paa Byffspæner / at de tho ender aff samme Ræder fette de op til de tho fpenger / oc fefte dem paa eggene aff Liffiortelen tuert offuer fra huer anden.

Saa giorde de tho andre guld Ringe / oc fefte dem i de andre tho egge paa Byffspanner paa deris fted / at der laa smuckte paa Liffiortelen. De giorde de tho andre guld Ringe / dem fette de til de tho egge / neden paa Liffiortelen tuert offuer fra huer andre der fom Liffiortelen giort neden til sammen / faa at Byffspanner fefte dia med fine ringe til de ringe paa Liffiortelen med en guel Snor / faa at der sad tæt ved Liffiortelen / oc ick løst fra Liffiortelen / Som HERREN befalede a Mose.

Hand giorde oc en Silkefiortel til Liffiortelen / vrectet ganfte aff gult filke / oc Muller mit paa / med en borde foldet treint omkring huller / at der ftulde ick brofte vd. Och de giorde Granate eble paa hans Søm aff gult filke / ftarlagen / purpur / oc huit tuinder filke / oc giorde Bieller aff purt guld / oc fette dem iblant Granate eblene paa sømen treint omkring paa Silkefiortelen / faa at der vaar it granate eble oc en bielle treint omkring paa sømen / at tiene der vdi / Som HERREN hadde befaler a Mose.

De giorde oc de fneffre Riorte / aff huit vrectet filke / til Aaron oc hans Sønner / oc en Hat aff huit filke / oc de ftone Huer aff huit filke / oc i vederklæde aff huit tuinder kerit / oc de befte ftæde Belte med huit tuinder filke / gult filke / ftarlagen / purpur / Som HERREN hadde befaler a Mose.

De giorde oc Stierne Spanner / fom vaard den hellige Krone aff purt guld / oc groffue Scrift der i / HERREN S helligdom. De bunden en guel Snor der ved / at der ftulde fette tis offuen til paa Vatten / Som HERREN hadde befaler a Mose.

Saa bleff den ganfte Vidnesbyrdens Tabernakels Pauluns gerning fuldkommen. De Israels boms giorde alt det HERREN hadde befaler a Mose. De de bare Tabernakelen til a Mose / Pauluner oc alt det fom der hørde til / hefterne / fielen / ftengerne / ftøtterne / foderne. Tecket aff røddlydede Vadre ftind / Tecket aff Grefuinge ftind / oc Faarhenger. Vidnesbyrdens Aret med fine ftenger / Naadestolen. Borden med al sin vedftaff / oc Stuebyder. Den ftone Luufteftage med Læperne tilberedt / oc alt det fom der hørde til / oc olien til luuff. Guld Alteret / oc Salue oc faafteligt Røgelse / oc Forhenger til døren for Pauluner. Raaber Alteret / med fit faaber Splinder / med fine ftenger / oc al sin tilhøring / Løvekarer med sin fod. Omhenge ne til forgaarden med deris ftøtter oc foder / Faarhenger for porten til faargaarden med fine snorer oc søm / oc alt det fom hørde til tienften i Vidnesbyrdens Tabernakels Paulun. Arons Prieftis Embet / klæder / til at tiene i Helligdommen / oc hans Sønners Klæder / fom de ftulde gøre Priefte embedet vdi. De Israels boms giorde alt det fom HERREN hadde befaler a Mose / til al denne tienifte. De a Mose befal al denne gerning / at de hadde giort det lige fom HERREN hadde befaler / och and velsignede dem.

Byffspan
net.

Silkefiortel.
EXO. 28.

Sneffre
fiortene.
EXO. 28.

Stierne
spanner.
EXO. 28.

Nu er den
Ganfte Taber
nakels gerning
fuldkommen.

XL.

HERREN taledet til a Mose / oc fagde / Du ftalt opreffe Vidnesbyrdens Tabernakels Paulun / den forfte dag / i den forfte maaned. De du ftalt fette Vidnesbyrdens Aret der vdi / oc henge Faarhenger for Aret. Du ftalt oc baare Borden did / oc berede det / Du ftalt fette Luufteftagen der / oc Lampertie paa hannem. De du ftalt fette det gydene Røg alteret for Vidnesbyrdens Aret / oc henge faa it Faarhenge for Tabernakels dør. Men du ftalt fette Vindoffrens Alteret vden faare Vidnesbyrdens Tabernakels dør. De Løvekarer med lem Vidnesbyrdens Tabernakel oc Alteret / oc lade vand der i. De fette forgaarden der treint omkring / oc henge Faarhenger for porten paa forgaarden.

Her befaler
nu Gud Mose
at opreffe Ta
bernakelen oc at
fette huert ftic
lige vdi sin fted.

D De du

Tabernakelen

Exodus.

opreyst.

Exo. 30.

Exo. 29.

Heb. 9.

De du skalt tage Salue/oc salue Tabernakelen / oc alt det som der er vdi oc vie den oc alt det som der hør til / at der bliffuer helligt. Saa skalt du salue Bændofferens Altet mer al sin Tilhøring/oc vie det/at der bliffuer det allerhelligste. Du skalt oc salue Løwefaret oc fodet oc vie det.

Du skalt lede Aaron oc hans Sønner til Vidnesbyrdens Tabernakels dør/oc to dem met vand. Oc føre Aaron i de hellige Klæder / oc salue oc vie hannem at hand bliffuer min Priest. Du skalt oc lede hans Sønner frem/oc føre dem i de sneffre Riorte / oc salue dem/lige som du saluede deris Fader / at de skulle vere mine Priester / denne Saluelse skal vere dem til et euige Prestedsme hos deris Efterkommere. Oc Moise gjorde alting lige som H E R R E N hadde befaler hannem.

Saa bleff Tabernakelen opreyst den første dag i den første maaned i det andet aar. Oc der Moise hadde opreyst der sette hand Føderne oc Fielen/oc Stengene / oc reysde støtterne op. Oc vdbredde Pauliner offuer Tabernakelen / oc lagde Paulinens Tecke der paa / Som H E R R E N hadde befaler hannem. Saa tog hand Vidnesbyrdet / och lagde det i Arcken oc sette stengene i Arcken/oc sette Vaadestolen offuen paa Arcken. Oc bar Arcken ind i Tabernakelen/och hengde faarhenger for Vidnesbyrdens Arck / Som H E R R E N hadde befaler hannem. Saa sette hand Borden i Vidnesbyrdens Tabernakel i det høime mod Vorden / vden for faarhenger. Oc beredde Bædder paa for H E R R E N / Som H E R R E N hadde befaler hannem. Saa sette hand Lusestagen och en ind tuert offuer fra Borden i det høime i Tabernakelen mod Synden/oc sette Lamper der paa for H E R R E N / Som H E R R E N hadde befaler hannem.

Hand sette och Guld Alteret hen ind / for faarhenger / oc gjorde velluctendis Røg der paa/Som H E R R E N hadde befaler hannem. Oc hand hengde it faarhenge for Tabernakelens dør. Men Bændofferens Altet sette hand for Tabernakelens dør hos Vidnesbyrdens Paulin/oc offrede der paa Bændoffer oc Nadoffer/Som H E R R E N hadde befaler hannem. Oc hand sette Løwefaret mellem Vidnesbyrdens Tabernakel oc Alteret / oc loed der vand vdi / at to aff. Oc Moise / Aaron oc hans Sønner rode deris hender oc føder der aff/ Thi de skulde to dem/naar de ginge ind i Vidnesbyrdens Tabernakel / eller oc ginge frem til Alteret/Som H E R R E N hadde befaler hannem. Saa reysde hand Forgaarden op/ omkring Tabernakelen och Alteret / och hengde it forhenge i Forgaardens port / oc saa fulde kommede Moise den ganeste gerning.

Da skulde en Sky Vidnesbyrdens Tabernakel / oc H E R R E N S Herlighed opskylte Tabernakelen. Oc Moise kunde icke gaa ind i Vidnesbyrdens Tabernakel/ den stund Skyen stod der offuer / oc H E R R E N S Herlighed opskylte Tabernakelen. Oc naar Skyen foer op fra Tabernakelen / da droge Israels børn / saa tit som de reysde. Men naar Skyen foer icke op / da laae de stille oc droge icke for den dag/hun foer op igen. Thi H E R R E N S Sky vaar om dagen offuer Tabernakelen / oc om nat ten vaar hun gloende for alle deris øyen aff Israels huff/saa lenge som de reysde.

Ende paa Moise Anden Bog.

Leuiticus/Mose Tredie Bog.

I.

HERRER kallede
Mose/oc taledet met hannem aff Vid-
nesbyrdens Tabernakel / oc sagde. Tale met
Israels børn/oc sig til dem / Huilken aff eder
som vil gøre HERREN naager Offer/da
skal hand der gøre aff Queg / se oc faar.

Vil hand offere naager Brendoffer aff se/
da skal hand offere en Hand som er vden smit-
te/vdē faar Vidnesbyrdes Tabernakels døre/
at der bliffuer HERREN rekteligt aff
hannem. Oc legges sin Haand paa Brendoffe-
rens hofuit/Saa bliffuer det rekteligt/oc for-
liger hannem. Och hand skal slacre den unge
Stud for HERREN / oc Presterne Aa-
rons sønner skulle bære Blodet frem / oc stene
de der omkring paa Alteret / som slaar vdē faa-
re Vidnesbyrdens Tabernakels døre/oc mand

Brendoffer
aff se.

skal slaa huden aff Brendofferet / oc det skal hugges i stycke. Oc skulle Aarons Prestis sønner
gøre en ild paa Alteret/oc legges ved der paa/oc de skulle legges styckene / som er / Hoffuedet oc
fædmen paa veden. Men induollen oc Benene skal mand ro i vand / oc Presten skal brende det
altsammen paa Alteret til Brendoffer der er en ild til en sød luct for HERREN.

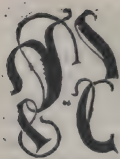
Men vil hand gøre it Brendoffer aff faar eller geder / da skal hand offere en Hand som er
vdē lyde. Oc skal slacre den ved Alterens side i ild faar HERREN/oc Presterne / Aarons
sønner skulle stene de Blodet trint omkring paa Alteret. Oc mand skal hugge det i stycke/och
Presten skal legges Hoffuedet oc det Fede paa veden oc ilden som er paa Alteret. Men Induol-
len oc Benene skal mand ro i vand/oc Presten skal offere oc brende det altsammen paa Alteret til
Brendoffer/Det er en ild til en sød luct for HERREN.

Aff faar oc
geder.

Men vil hand offere HERREN Brendoffer aff Fule/saa gøre sig det aff Turtel duet
eller aff Unge duet. Oc Presten skal bære det til Alteret/oc vrie Hoffuedet der aff / at der bliff-
uer brennt paa Alteret/oc lade Blodet vdløbe hof Alterens side. Oc kaste Kroen oc fierene bore
paa afte hoben ofter hof Alteret/oc knecke Vingene/men icke byrde dem aff / oc saa skal Pres-
ten rende ild i veden paa Alteret til Brendoffer. Det er en ild til en sød luct for HERREN.

Aff Fule.

II.

Har en Stiel vil gøre HERREN it Nadoffer/da skal der vere aff Hues-
demel/oc skal lade Olie der paa / oc legges Røgelse der paa/oc saa bære det til
Presterne Aarons sønner. Da skal Presten tage sin haand fuld aff samme Hues-
demel oc Olie / met Røgelses altsammen / och brende det paa Alteret til en
amindelse / Det er en ild til en sød luct for HERREN. Men der som
offuer bliffuer aff Nadofferet skal bære Aaron oc hans Sønnertil / der skal
vere der Alderhelligste aff HERREN S Ild.

Nadoffer.

Men vil hand gøre it Nadoffer aff det som er bager i Onen/saa skal hand tage wsfurede
Huedekager mengede met Olie/oc wsfurede tynde Kager smurde met olie. Men er dit Nad-
offer noget aff det som er bager i en Pande/da skal det vere aff wsfuret Huedemel mengede
olie/oc stillie det at i stycke/oc lade olie der paa/Saa er det it Nadoffer. Men er dit Nadoffer
noget som er siegt paa røst/da skal du gøre det aff Huedemel met olie/Oc der Nadoffer som
saa göres til HERREN skal du bære til Presten/hand skal bære det til Alteret/oc opløff-
te samme Nadoffer til en Amindelse / oc brende det paa Alteret / det er en ild til en sød luct for

H ij HER

HERRE. Men det som offer bliffuer skal høre Aaron oc hans Sønner til / Der skal vere der Alderhelligste aff HERRES Ild.

Alt det Adoffer/som i ville offer HERRE / skulle i gøre vden surdey / thi ingen surdey eller Hvinig skal vere iblat det som i ville bende til Ild for HERRE. Men til den første grødes fruct skulle i bære dem for HERRE / Men de skulle icke komme paa noget Altet til fød luct. Dv skal salt alle dine Adoffer/oc dit Adoffer skal aldriq vere for vden din Guds Pactis salt / Thi dv skal offer salt i alle dine Offer.

Mar. 9.

Men vilt dv gøre HERRE Adoffer aff din første fruct / da skal dv tære de grøne Ayl ved ilden oc sløde dem smaa/oc saa offer Adoffer aff din første Fruct / oc dv skal lade Olie der paa / oc legge Røgelse der paa / saa er det it Adoffer. De Presten skal sette ild paa noget aff der første/oc aff olien mer alt røgelse til en Amindelse / der er en ild for HERRE.

III.

Tackoffer
aff Fæ.

En er hans offer it Tackoffer/aff Fæ/hvad heller det er en Dye eller Ro/ Da skal hand det offer for HERRE som er vden lyde. Oc hand skal legge sin haand paa hoffuedet aff der samme oc slacte der vden faare Vidnesbyrdes Tabernakels dør. De Presterne Aarons sønner skulle stænke Blodet reint omkring paa Alteret. Oc skal offer HERRE aff samme Tackoffer/som er/ all fedme ved induollen / oc de thu nyre / mer der fede som er der paa ved lenderne/oc hinden om leffueren affreyt ved nyrene. Oc Aarons sønner skulle brenne de der paa Alteret til Brendoffer/paa vden som ligger paa ilden/ der er en ild til en fød luct for HERRE.

Smaat
Queg.

Men vil hand gøre HERRE it Tackoffer aff smaat Queg / vere sig vader eller gimmer / da skal det vere vden lyde. Er der it Lam / da skal hand lede det for HERRE / oc legge sin haand paa hoffuedet aff der samme/oc slacte der vden faare Vidnesbyrdes Tabernakel/ Oc Aarons sønner skulle stænke Blodet omkring paa Alteret. Oc saa offer HERRE aff der Tackoffer til ilden / som er fedmen / den hele stert affreyt fra ryggen / oc all fedmen paa induollen/ de thu nyre mer der fede / som der er paa vid lenderne/oc hinden om leffueren affreyt ved nyrene. Oc Presten skal bende der paa Alteret / til ildens mad for HERRE.

Men er hans Offer en Ged/oc hand leder hende faar HERRE/da skal hand legge sin haand paa hendes hoffuit / oc slacte hende vden faare Vidnesbyrdes Tabernakel/ oc Aarons sønner skulle stænke Blodet reint omkring paa Alteret. Oc skal offer HERRE it Offer der aff som er fedmen paa induollen/ de thu nyre / mer der fede som er der paa ved lenderne/oc hinden om leffueren affreyt aff nyrene. Oc presten skal oprende der paa Alteret til ildens mad til en fød luct.

Fedmen oc
Blod forbudis
at æde.
Leui. 7.
Gene. 9.
Leui. 17. 19.

All fedmen hø: HERRE til / Der skal vere en euig Sed hoffeders effectkommere i alle eders Bolige/ati skulle huerken æde fedmen eller Blod.

III.

Synd
offer.

HERRE taledet met Aose/oc sagde / Tale met Israels børn oc sig. Naar nogen siæl synder aff vanuittighed mod noget aff HERRES Bud / som hand icke skulde gøre. Som er/om en Prest / som er saluer / synder saa at hand forarger Folket/da skal hand frem lede/for sine synder/som hand haffuer gjort/en vng Strud som er vde lyde/HERRE til syndoffer. Oc hand skal lede den Strud faar Vidnesbyrdes Tabernakels dør / oc legge sin haand paa hoffuedet aff den samme / oc slacte hannem faar HERRE. Oc Presten som er saluer / skal tage aff Strudens Blod/oc bære det ind i Vidnesbyrdes Tabernakel/ oc dørpe sin finger i Blodet/oc stænke sin gonge der aff faar HERRE/for Helligdommens forhenge. Oc skal oc lade aff samme Blod paa hornene aff Røgalteret / som staar faar HERRE i Vidnesbyrdes Tabernakel/ oc alt Blodet skal hand vdsyre ved Brendofferens Altetis fod som staar faar Vidnesbyrdes Tabernakels dør. Oc all fedmen aff Syndoffer skal hand opløffe / som er fedmen paa induollen / de thu nyre / mer fedmen som er der paa ved lenderne/oc hinden offer leffueren / affreyt ved nyrene / lige som mand pleyer at opløffe

Opløffte der til Tackoffer aff dyen/oc skal optende der paa Brænderens Altere. Men huden
aff Stude/met alt dyder oc hoffsuet/ oc benene/oc induollen/oc mæget/der skal hand altsam
men søre hen vd vden faar leveren/paa en ren sted/der som mand pleyer at faste asten paa / oc
skal opbrænde der paa vden met iden.

Naar en gantske Menighed i Israel forsaar sig / oc gerningen vor skulte faar deris dyen/ Leui. 9.
Num. 15.
ar de haffde giort noget mod HERRE S Gud/som de ickte skulde gøre/oc ere saa blesse
ne skyldige/oc siden fornemme at de haffue syndet / Da skulle de frem lede en yng Stud til
Syndoffer/oc stætte hannem faar Vidnesbyrdens Tabernakelens dør. Oc de Eldste aff Menig
heden skulle legge deris hender paa hans hoffsuit faar HERRE S Gud/oc slacte Studen faar
HERRE S Gud. Oc Presten som er saluet/skal bære aff Bloder ind i Vidnesbyrdens Taberna
kel/oc dæppe sin finger der i/oc stæcke sin gonge faar HERRE S Gud/saar forhenget. Och
hand skal lade Bloder paa hornene aff Alteret / som saar faar HERRE S Gud i Vidnesbyr
dens Tabernakel / oc styrte saa alt det ander Blod hoffsoden paa Brænderens altere/som
saar faar Vidnesbyrdens Tabernakelens dør. Men alt hans fedme skal hand opløffte / oc op
tende paa Alteret. Och hand skal gøre met Studen / lige som hand gjorde met Syndofferens
Stud/oc saa skal Presten forlige dem/saa bliffuer det dem forladet. Oc skal søre Studen vden
faar Leveren oc opbrænde hannem/lige som hand opbrænde den anden Stud søre / der skal vere
Menighedens Syndoffer.

Men naar en første syndet / oc gør mod noget aff HERRE S Gud/sin Guds bud/
som hand ickte skulde gøre/oc gør det vforseendes/ar hand er bleffuen skyldig / oc faar sin synd
at vide som hand haffuer giort/da skal hand lede en Gede buck frem til Offer /som er vde lyde/
oc legge sin haand paa Bucksens hoffsuit oc slacte hannem paa den sted /som mand pleyer at
slacte Brænderen faar HERRE S Gud/der skal vere hans Syndoffer. Saa skal da Presten ta
ge aff der Syndoffers blod met sin finger/oc stryge der paa hornene aff Brænderens altere/
oc styrte der ander blod vd hoffsoden paa Brænderens altere. Men alt hans fedme skal hand
optende paa Alteret/lige som fedmen aff Tackofferet/oc saa skal Presten forlige hans Syndet/
da bliffuer det hannem forladet.

Men naar nogen siel aff der Menige Folck forseer sig oc syndet / at hun gør noget mod
it aff HERRE S Gud / som hun ickte skulde gøre / oc bliffuer saa skyldig / oc faar sin
synd at vide/som hun haffuer giort/hun skal bære frem til Offer en Gede vde lyde / for den synd
som hun haffuer giort/Oc hun skal legge hendes haand paa Syndofferens hoffsuit oc slacte der
paa Brænderens sted. Oc Presten skal tage aff blodet met sin finger/oc stryge der paa horn
ene aff Brænderens Altere / oc styrte alt blodet vd hoffs Alterens fod. Men alt fedmen skal
hand rycke der aff/lige som hand ryckte fedmen aff Tackofferet / oc skal optende der paa Alter
et til en sød røg faar HERRE S Gud/oc saa skal Presten forlige hende/saa bliffuer det hende
tilgiffuet.

Men der som hand bær it Lam frem til Syndoffer/da skal hand bære frem it Gimmer
lam/vden lyde/oc legge sin haand paa Syndofferens hoffsuit / oc slacte der til Syndoffer/ paa
den sted /som mand slacter Brænderet. Oc Presten skal tage aff blodet met sin finger/oc stry
ge paa hornene aff Brænderens altere/oc styrte alt blodet vd hoffs Alterens fod. Men alt h
dens fedme skal hand rycke der aff/lige som hand ryckte fedmen aff Tackofferens Lam / oc skal
optende der paa Alteret til en Jld faar HERRE S Gud / oc saa skal Presten forlige hans synd
som hand gjorde/saa bliffuer det hannem tilgiffuet.

V.

M

Ar en Siel syndet / idet hun hær nogen bande/oc hun er Vidne der til/eller
haffuer der seet eller forfaret / oc ickte giffuet der til kende / hun er skyldig i en
misgerning. Eller naar en Siel vører ved noget vrent / huad heller der er it
Adsel aff it vrent Dyr/eller aff Queg/eller aff Dyr / oc viste der ickte / hand
er vrent/oc haffuer syndet. Eller naar hand vører ved it vrent Meniste/ihuad
slav vrenthet/som it Meniste kand bliffue vrent/oc viste der ickte/oc fornem
mer det / hand er bleffuen skyldig. Eller naar en Siel suer/ar det faller hannem
vforuarende aff munden at gøre ilde eller vel/som it Meniste kand suere for end hand der be
tencker/oc fornemmer det/hand er bleffuen skyldig i it aff dem.

Naar der hender sig/ar nogen forseer sig vdi it aff disse / oc bekender sig / at hand haffuer
syndet der i/da skal hand bære it Faar eller en Gede aff Diorden frem faar HERRE S Gud/til
Syndoffer/for den synd som hand haffuer giort/Saa skal Presten forlige hannem sin synd.

D iij Men

¶ Den formaar hand icke it faar/Saa bære sig tho Turtel duer / eller to vnge duer frem faar **HERRE** for sin synde skyld som hand gjorde/den første til Syndoffer / den anden til Brendoffer. Oc bære dem til Presten / Hand skal gøre den første til Syndoffer/oc vrie hal/sen i to paa hende bag ved nacken/men dog icke byde der fra / och stæncke met Syndofferens blod/paa Alterens side / oc lade der ander blod vdløbe hof Alterens fod/der er Syndofferet. ¶ Den anden skal hand gøre til Brendoffer/som det sig bær / oc saa skal Presten forlige hannem hans synd/som hand gjorde/saa bliffuer det hannem til giffuer.

¶ Den formaar hand icke tho Turtel duer/eller tho vngeduer/da skal hand bære frem for sin synd hans Offer/tiende parten aff en Ephihuedemel til Syndoffer / men hand skal ingen olie legge der paa/ey heller legge røgsel der paa/thi der er it Syndoffer. Oc hand skal bære det til Presten/men Presten skal tage en haand fuld der aff til amindelse/oc optende der paa Alteret til en Jld for **HERRE** / der er it Syndoffer. Oc saa skal Presten forlige hannem hans synd som hand gjorde/saa bliffuer det hannem til giffuer/oc der skal høre Presten til/lige som aNadoffer.

¶ De **HERRE** taledet mer aNose/oc sagde/Naar nogen Sial forgriber sig / at hun forseer det oc synder/paa de ting/som **HERRE** ere til viede/da skal hun bære sit Skyldoffer til **HERRE** en Væder vden lyde aff Diorden / som er tho seckel sølff verd/effter Helligdommens seckel/til Skyldoffer. Der til skal hand giffue ige huad hand syndede paa det viede/oc giffue femte delen der offuer / oc skal giffue Presten det / Hand skal forlige hannem met Skyldofferens Væder / saa forlades der hannem.

¶ Naar en Sial synder oc gør mod noget aff **HERRE**s Bud huilcker hun skulde icke gøre/oc visse det icke/hun haffuer synder/oc er skyldig vdi en misgerning. Oc skal seim bære en Væder aff Diorden/vden lyde / som hand gjorde/sylf for it Skyldoffer til Presten / hand skal forlige hannem hans vanuittrighed / som hand gjorde/oc visse det icke/saa bliffuer det hannem forladet. Der er Skyldofferet/som hand er falden faare for **HERRE**.

Num. 6.

¶ De **HERRE** taledet mer aNose oc sagde / Naar en sial synder oc forgriber sig mod **HERRE** / at hand siger sin Veste ney / faar det som hand antuorde hannem i befalingning/eller oc det er faaret hannem til troere haand/at foruare/eller der som hand haffuer taget mer vold/eller vent til sig mer vret/eller haffuer fundet noget som tabt vor/oc siger ney der faare/oc suer der faare met en salff Eed/eller gør noget aff der/huor vdi it aNijste syndet mod sin Veste. Naar der seer at hand saa synder/oc bliffuer skyldig / da skal hand giffue igen huad hand tog mer vold/eller vende til sig mer vrette/eller huad hannem vor befale/eller huad hand haffuer fundet/eller huor offuer hand haffuer gjort den salff Eed/der skal hand altsammen giffue igen / Der til skal hand giffue femte parten der offuer den som det tilhørde/paa den dag/som hand giffuer sit Skyldoffer. ¶ Den for sin skyld / skal hand bære for **HERRE** til Presten/en Væder aff Diorden vden lyde/som er duelig til it Skyldoffer / Saa skal Presten forlige hannem faar **HERRE** / saa bliffuer det hannem forladet / alt det som hand haffuer gjort / huor ved hand er bleffuen skyldig.

VI.

Brendoffer
rens Low.

¶ De **HERRE** taledet mer aNose / oc sagde / Sind Aaron oc hans Sønner/oc sig/Denne er Brendofferens Low. Brendofferet skal brende paa Alteret/den gangste nar til om morgene/men Alterens ild skal all eneste brende der paa. Oc Presten skal sere sig i sin linede tiorel oc drage sic linede nedertlede paa sic legeme / och hand skal opløffe Asten / som Brendofferens ild haffuer gjort paa Alteret/oc legge hende ned hof Alteret. Oc siden skal hand sere sig aff sine Kleder/oc sere sig i andre Kleder / oc bære Asten vd / vden faar leyeren paa en ren sted.

¶ Jlden skal brende paa Alteret oc aldrig vdsæctis / Presten skal huer morgen rende Tre der paa/oc berede Brendofferet der offuen paa/oc optende Tackofferens fedme der paa. Jlden skal enige brende paa Alteret / oc aldrig vdsæctis.

Nadoffer
rens Low.

¶ Oc denne er aNadofferens Low/som Arons sønner skulle offre paa Alteret faar **HERRE**. Der skal en Løffe sin haand fuld op aff huedemel aff aNadofferet/oc aff olien/oc altsammen Røgelsæt/som ligger paa aNadofferet/oc skal optende det paa Alteret / til en spid luct/ **HERRE** til en ihukommelse: ¶ Den Aaron oc hans sønner skulle forære det som offer bliffuer/oc mand skal ade det vsuret paa en hellig sted/i Hidesbyrdens Tabernakels forgaard. De skulle icke bage det mer surdey/Thi der er deris deel som ieg haffuer giffuet dem aff mig

mit Offer/der skal vere dem der Alderhelligste/som Syndoffer oc Skyldoffer/ alt *Handkøn* blant Aarons bøn skulle æde det. Der skal vere eders Effterkommere en euig Ret / mer *HERRE* offer/der skal ingen røre det/vden hand er vied.

De *HERRE* taledet mer *Mose*/oc sagde/Dette skal vere det Offer/som Aaron oc hans sønner skulle offre *HERRE*/ paa den dag som hand skal saluett / Tiende parten aff en Ephr huedemel som er it dagligt *Adoffer*/en halffdelen om morgen / den ande halff delen om afftenen. Der skal du rede mer olie i en Pande / oc bære saa siegt frem / oc saadant skal du offre bager i stycke / *HERRE* til en sød luet / oc Presten som bliffuer saluet is blant hans sønner i hans sted/skal der gøre.Det er en euig Skick for *HERRE*/der skal bændes altsammen/Thi alt en Prestis *Adoffer*/skal aldeles opbrædis/oc intet ædis der aff.

De *HERRE* taledet mer *Mose*/oc sagde/Tale til Aaron oc hans sønner / oc sig/Dette er Syndofferens Low. Du skal oc slætte Syndofferet / paa den sted/som du slætter Bændofferet for *HERRE*/der er der Alderhelligste.Presten som gør Syndofferet/skal æde det paa den hellige sted/i Vidnesbyrdens Tabernakels forgaard. Ingen skal røre det Kød/vden hand er vied. De huo som stæcker aff blodet paa noget Klæde / hand skal to det stycke/som offerstæket er/paa den hellige sted. De den lergryde som det er saadet vdi/skal mand syn der sta. Men er det saadet i en Kaaber gryde/da skal mand sture hende/oc styke mer vand. Alt *Handkøn* blant Presterne skulle æde der aff/Thi der er der Alderhelligste. Men alt der Synd offer huo blod der bliffuer indbaaret i Vidnesbyrdens Tabernakel / til en forligelse i Helligdommen/der skal mand icke æde / men opbrænde mer ilden.

Syndoffe
rens Low.

VII.

De denne er Skyldofferens Low/oc det er der allerhelligste. *Hand* skal slætte Skyldofferet/paa den sted/som mand slætter Bændofferet / oc stæcke blodet der aff treint omkring paa Alteret. De alt fedmen der aff skal mand offre / stæcken oc det fede paa induollen/de thu nyre/mer fedmen som der er paa ved lens derne/oc hinden offer leffueren affryet ved nyrene. De Presten skal opende der paa Alteret *HERRE* til en Jld /der er it Skyldoffer.

Skyldoffe
rens Low.

Alt *Handkøn* blant Presterne skulle æde det paa den hellige sted / Thi det er der allerhelligste. Lige som Syndofferet er/saa skal oc Skyldofferet vere/ der skal vere en Low paa dem baade/oc der skal høre Presten til / som der ved forliger. Huilken Prest som offeret nogen *Andes* Bændoffer / hand skal beholde skinder aff samme Bændoffer / som hand haaffuer offeret. De alt *Adoffer* / som er bager i oen eller paa røst / eller i pande/der skal høre Presten til/som det offeret. De alt *Adoffer* som er blendet mer olie eller riurt/skal altsammen høre Aarons bøn til / den ene saa vel som den anden.

De denne er Tackofferens Low/som mand offer *HERRE*. Vilde de gøre it Loff offer / da skulle de offre wsurede Rager / blandede mer olie / oc wsurede tynde Rager offeret / da skulle de offre wsurede huedelager blandede mer olie. Men de skulle gøre dette Offer/ paa en Rage aff suret blod/til deris Tackofferens Loffoffer. De mand skal offre *HERRE* it aff dem alle til it Oploffelse/oc der skal høre Presten til/som stæcker Tackofferens blod. De Koder aff Loffofferet i hans Tackoffer skal ædis samme dag/som der offeris/oc intet leffnis til om morgenen.

Tackoffe
rens Low.

De huad heller det er it Loffte eller it fri villigt Offer / da skal det ædis den samme dag det offeris/men leffnis der naager til om anden dagen / da skal mand dog æde det. Men huad der leffnis aff Koder som offeret er/til den tredie dag / der skal bændis mer ild. De om nogen æder den tredie dag aff Koder som er offeret aff hans Tackoffer / da bliffuer hand icke tæknemmelig som der offerede / oc der skal icke heller tilregnis hannem/mê der skal vere en vederflyggelighed/De huilken Sial som æder der aff / hun er skyldig vdi en misgerning.

De der Kød som rører ved naager wrent skal icke ædis/mê opbrændis mer ild. Huo som er ren paa legemet / skal æde der Kød/De huilken Sial som æder Koder aff Tackofferet / som hør *HERRE* til/da skal hendes wrenighed vere paa hende/oc hun skal opreyces fra sit folck/De om nogen Sial rører ved noget wrent / vere sig wrent *Anniske* / Queg/eller huad som el lers er vederflyggeligt/oc æder aff Tackofferens Kød/som hør *HERRE* til/hun skal opreyces aff sit folck.

De *HERRE* taledet mer *Mose*/oc sagde/Tale mer Israels bøn/oc sig/I skulle icke æde det fede aff Dyen/Lam oc Geder. Men det fede aff Ladsel/oc huad som er reffuit aff vilde Diur/der muer i gøre eder til alle honde hestre/Men i skulle icke æde det. Thi huo som æder det

Leul. 3.

Aarons

och hans
Sønners
vielse.

Gene. 9.
Leui. 3. 17.
Deut. 12.

Leuiticus.

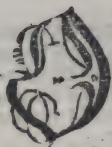
der det fede aff Fæ/som HERRER giffuit til Offer/den Siel skal opreyses fra sit Folck
I skulle icke heller æde Blod/huerten aff Fæ eller aff Fule/thuor i bo / Huilken Siel som no-
gen tid æder Blod/hun skal opreyses aff sit Folck.

De HERRER taledede met Moise/oc sagde/ Tale met Israels børn/oc sig/Huo som
vil gøre sit Tackoffer for HERRER/hand skal oc bære met sig/huad der høi til Tackoffer
for HERRER. Den hand skal bære det frem met sin haand til HERRER'S Offer/
som er/det fede paa brystet / skal hand bære frem met Brystet / ath det bliffuer en Rørelse for
HERRER. De Presten skal optende det fede paa Alteret/De Brystet skal høi Aarons oc
hans sønner til / oc de skulle giffue Presten den høgre Bow til opløffelse aff deris Tackoffer.
De huilken aff Aarons sønner som offerer blodet aff Tackofferet oc der fede/ hand skal haffue
den høgre Bow til sin deel. Thi ieg haffuer taget Rørelsens bryst / oc opløffelsens Bow fra
Israels børn/aff deris Tackoffer/oc haffuer giffuer Presten Aarons oc hans sønner dem / til en
euig Stick.

Derre er Aarons oc hans Sønners saluelse / aff HERRER'S Offer/den dag som
de bleffue stickede til at vere HERRER'S Prestes/som HERRER bad paa den dag/
der hand saluede dem/det hånem skulde giffuis aff Israels børn/til en euig Ret/hoff alle deris
effterkomere. De denne er Lowen om Biendofferet/Madofferet/Syndofferet/ Skldofferet/
Fylldofferet oc Tackofferet/som HERRER beføl Moise paa Sinai bierg/ den dag hand
gaff hånem befaling til Israels børn/at offer HERRER deris Offer i Sinai stæken.

VIII.

Exo. 28.

HERRER taledede met Moise/oc sagde/ Tag Aarons oc hans Søn-
ner met hånem/oc deris Klæder/oc Salue olien/ocen Dye til Syndoffer/cho
vædre/oc en kuff met røfurer Brød/oc forsamle al Menighed vden faare Vid-
nesbyrdens Tabernakels dør. Moise gjorde som HERRER beføl hans
nem/oc samlede Menigheden vden faare Vidnesbyrdens Tabernakels dør/oc
sagde til dem/Dette er det/som HERRER haffuer befalet at gøre.

Aarons oc
hans sønners
vielse.
Exo. 28. 29.

De hand tog Aarons oc hans Sønner / oc rode dem met vand. De fode
hannem i Linkioireten/oc omgiordede hannem met it Belte / oc fode hannem i Silkeioire-
ten/oc sil hånem Liffioireten paa oc giordede hannem offuer Liffioireten/ochengde Bryst-
spannet paa hannem/oci Brystspannet Liuser oc Rerren. De sætte harten paa hans hofuit/
De sætte den Guld Spong aff den hellige Krune paa harte offue paa hans siuen/som HERRER
haffde befalet Moise.

Exo. 30.

De Moise tog Salue olien oc saluede Tabernakelen/oc alt der som der vor inde/oc viede
der/oc stæckte sin gonge paa Alteret der aff / oc saluede Alteret oc alt der som der til hørde/
Løwekaret met sin fod/ar der bleff vied. De hand gffde Salue olien paa Aarons hofuit/oc sal-
uede hannem/ar hand bleff vied. De ledde Aarons sønner frem / oc fode dem i Linkioire / oc
omgiordede dem met Belte/oc sætte Luser paa dem/som HERRER haffde befalet hans
nem.

Exo. 29.

De hand lod lede en Stud frem til Syndoffer/oc Aarons oc hans sønner lagde deris hæn-
der paa hans hofuit/saa slædede mand hannem. De Moise tog aff blodet/oc strøg paa Alterens
horn trint omkring / met sin finger/oc røfede Alteret/och hand styrte blodet ned hof Alterens
fod/oc viede der/ar hand der forligte. De hand tog alt der fede paa induollen / binden offuer
leffueren/oc de thu nyre met der fede der paa / oc optende der paa Alteret. Men Studen met
hans hud fød oc móg brende hand met ild vden saar Leyeren/som HERRER haffde be-
falet hannem.

Exo. 28.

De hand ledde en Væder frem til Biendoffer/oc Aarons oc hans Sønner lagde deris hæn-
der paa hans hofuit/saa slædede mand hannem. De Moise stæckte aff blodet trint omkring paa
Alteret/oc høg Væderen i stycke/oc optende hofueder/styckene oc kraapp/oc rode induollen oc
benene met vand/oc optende saa den gangste Væder paa Alteret/De vaar it Biendoffer til en
fød luct/en Jld for HERRER/som HERRER haffde befalet hannem.

Hand ledde oc den anden Fyldeofferens Væder frem / oc Aarons oc hans Sønner lagde
deris hender paa hans hofuit/saa slædede mand hannem. De Moise tog aff hans blod/oc
smurde paa Aarons høgre øielep/oc paa hans høgre rømmelfinger / oc paa hans høgre røm-
meltaa. De hand ledde Aarons sønner frem/oc smurde aff blodet paa deris høgre øieleppe/oc
paa deris høgre rømmelfinger / oc paa deris høgre rømmeltæer / oc stæckte blodet trint om-
kring paa Alteret.

Saa

Saa tog hand det fede oc sterten / oc alt det fede paa induollen / oc hinden offuer leffuer
ren / de thu nyre mer det fede der paa / oc den hogre bow. Der til tog hand aff kuffuen aff det
insurede Bygd faar H E R R E N / en vsuret Rage / oc en Rage aff det bygd / som vaar men
get mer olie / oc en tynd kage / oc lagde det paa det fede / oc paa den hogre bow / oc fick Aaron oc
hans Sonner det altsammen i henderne / oc rorde det til Rørelsen faar H E R R E N. Saa
tog hand det altsammen igen aff deris hender / oc optende det paa Alteret / offuen paa Brend
offeret / Thi der er it Fyldoffer til en sød luct / en Jld faar H E R R E N. De Mose tog bryf
ter / oc rorde en Rørelse faar H E R R E N aff Fyldofferens vader / der fick Mose til sin del /
som H E R R E N haaffde befaler hannem.

De Mose tog aff Salue olien / oc aff blodet paa Alteret / oc stencke paa Aaron oc hans
klæder / paa hans Sonner / oc paa deris klæder / oc viede saa Aaron oc hans klæder / hans son
ner oc deris klæder mer hannem. De sagde til Aaron oc hans Sonner / Raager I eder vde saa
re Vidnesbyrdes Tabernakels dør / oc ader det paa samme sted / mer brøder som er i Fyldoffe
rens kuff / som mig er befaler / oc sagde / at Aaron oc hans Sonner skulle æde det. Men huad
der leffuis aff I eder oc brøder / der skulle i opbrende mer ild.

De i siw dage skulle i icke gaa vd fra Vidnesbyrdens Tabernakels dør / for end eders
Fyldoffers dage ere fuldkomme / Thi at eders hender ere fyllde i siw dage / saa som nu er steet
paa denne dag / H E R R E N besol saa at gøre / paa det at i skulle vere forligte. De i skulle
bliffue i siw dage for Vidnesbyrdens Tabernakels dør dag oc nat / oc skulle tage vare paa
H E R R E N S vac / ar i skulle icke dø / Thi saa er det mig befaler. De Aaron mer hans
Sonner gjorde alt det / som H E R R E N haaffde befaler ved Mose.

IX.

C paa den ottende dag fælde Mose Aaron oc hans Sonner oc de Eldste aff
Ijsrael frem / oc sagde til Aaron. Tag dig en vng Kalf til Syndoffer / oc en
Væder til Brendoffer / baade vden lyde / oc led dem faar H E R R E N. De
tale mer Ijsraels børn oc sig / Tager en gedebuck til Syndoffer / oc en kalf oc
it Lam baade aars gamle oc vde lyde / til Brendoffer / oc en Oye oc en Væder
til Tackoffer / at vi kunde offre faar H E R R E N / oc it Mæddoffer blendet
mer olie / Thi at H E R R E N skal i dag obenbaris faar eder.

De de toge det som Mose haaffde befaler / vden for Vidnesbyrdens Tabernakels dør / oc
all anenigheden gick frem / oc stod faar H E R R E N. Da sagde Mose / Dette er det / som
H E R R E N haaffuer befaler at i skulle gøre / Saa skal H E R R E N S herlighed oben
baris faar eder. De Mose sagde til Aaron / Gick frem til Alteret / oc gør dit Syndoffer / oc dit
Brendoffer / oc gør en forligelse faar dig oc faar Folket / oc gør siden Folkens Offer / oc gør oc
saa en forligelse faar dem / som H E R R E N haaffuer befaler.

De Aaron gick til Alteret / oc slædede Kalfuen til sit Syndoffer. Oc hans Sonner bare
blodet til hannem / oc hand døbte sin finger i blodet / oc strøg det paa Alterens horn / oc styre
blodet ved Alterens fod. Men det fede oc nyrene / oc hinden aff leffueren til Syndoffer / opten
de hand paa Alteret / som H E R R E N befalede Mose / De Røder oc Stinder brende hand
mer ild / vden faare leyren.

Siden slædede hand Brendofferet / oc Arons Sonner bare blodet til hannem / oc hand
stencke det trine omkring paa Alteret. De de bare Brendofferet til hannem hugget i stycke oc
hoffuedet / oc hand optende det paa Alteret / oc hand rode induollen oc benene / oc optende det
offuen paa Brendofferet / paa Alteret.

Siden bar hand Folkens Offer frem / oc tog Gedebucken som vaar Folkens Synd
offer / oc slædede hand / oc gjorde it Syndoffer der aff lige som der tilfom / oc hand bar Brend
offeret frem / oc gjorde der ved som sticket vaar. De hand bar Mæddofferet frem / oc tog sin
haand fuld / oc optende det paa Alteret / for vden morgenens Brendoffer.

Siden slædede hand Oyen oc Væderen til folkens Tackoffer / oc hans Sonner bare blo
det til hannem / der stencke hand trint omkring paa Alteret. Men det fede aff oven / oc aff Væ
deren / Sterten / oc det fede paa induollen oc nyrene / oc hinden offuer leffueren / alt det fede lag
de de paa bryster / oc optende det fede paa Alteret. Men bryster / oc den hogre bow Rorde Aaron
til Rørelse faar H E R R E N / lige som H E R R E N / haaffde befaler Mose.

De Aaron oplæste sin haand til Folket / oc velsignede dem / De gick saa ned der hand
haaffde gjort Syndofferet / Brendofferet oc Tackofferet / oc Mose oc Aaron ginge ind i Vid
nesbyrdens Tabernakel / oc der de ginge vd igen / velsignede de Folket. Da obēbarde H E R R E N S

Aarons
første offer for
sig oc for folket

KEES heilighed sig faar alt Folket/Thi ilden kom vd fra HERRE/ oc forterede
Brendofferet oc det fede paa Alteret/ Der alt folket det saa/bleffue de meger glade/oc fulde ned
paa deris ansiet.

X.

Iden for-
terede Nadab
oc Abihu.
Leui. 16.
Num. 26.

CLarons Sønner/ Nadab oc Abihu/ toge huer sit Røggelse kar/ oc lagde ild der
vdi/ oc lagde Røggelse der paa/ oc bare saa fremmet ild faar HERRE/ oc forterede
huilket hand haffde icke befale dem. Da foer der en ild vd fra HERRE/ oc forterede dem/ at de døde faar HERRE. Da sagde aNose til Aaron/
Dette er der/ som HERRE haffuer sagt/ Jeg skal hellig gøris i dem/
som kome til mig/ oc teg skal bleffue hellig for alle Folck/ Oc Aaron tagde stille.
Men aNose kallede aNisael oc Elaphan som vaare Vsiels Larons fader
broders sønner/ oc sagde til dem/ Gaar frem/ oc bærer eders Brødre aff Helligdommen bore
vden faare Leyren. Oc de ginge frem oc baare dem vden faar Leyren/ mer deris linciorde/
som aNose haffde sagt.

Da sagde aNose til Aaron oc hans sønner Eleazar oc Jthamar/ I skulle icke bløre eders
Hoffuit/ ey eller ruffue eders Klæder snder/ at i skulle icke dø/ oc at der skal icke komme vrede
affuer all aNenigheden/ Ladde eders Brødre aff alt Israels hvoß geæde offuer denne Bynde
som HERRE haffuer gjort. Men i skulle icke gaa vden Vidnesbyrdens Tabernakels
dø/ at i skulle icke dø/ HERRE Salue olie er paa eder/ Oc de gjorde/ som aNose
sagde.

Ezech. 44.
1. Timo. 3.
Tit. 1.

HERRE taledet mer Aaron/ oc sagde/ Du oc dine Sønner met dig/ skulle icke
dricke Vin eller nogen stærck duc/ naar i gaa ind i Vidnesbyrdens Tabernakel/ paa der i skulle
icke dø/ der skal vere en euig Ræt hof alle eders efterkommere. Paa der i kunde gøre skilsmøste
mellem det/ som er helligt eller velligt/ oc mellem vrent oc rent/ oc at i kunde lære Israels
børn al den Stick/ som HERRE haffuer sagt til eder ved aNose.

Oc aNose taledet mer Aaron/ oc mer hans sønner Eleazar oc Jthamar/ som vaare igen
bleffue. Tager der aNadoffer som er leffuer aff HERRE offer/ oc æder det vsured
hoff Alteret/ Thi der er der alderhelligste. Men i skulle æde det paa en hellig sted/ thi der er din
Rettighed/ oc dine sønners rettighed aff HERRE offer/ thi saa er mig befale/ men
Rørbysker/ oc opløffte Bowen skalt dw oc dine Sønner oc dine Døtter met dig æde paa en
ren sted/ Thi at dig oc dine Børn er saadan rettighed giffuen aff Israels børns Tackoffer.
Thi at opløffte bowen oc Rørbysker til sedmens offer/ bærer frem/ at de vpris til en Rørlse
faar HERRE/ der faare hø/ der dig oc dine Børn til faar en euig rettighed/ som HERRE
haffuer befale.

Oc aNose lere efter Bucken til Syndofferet/ oc sant hannem opbrent/ oc hand bleff vred
paa Larons sønner Eleazar oc Jthamar som end da igen leffde/ oc sagde/ Vdi haffue i icke æ-
der Syndofferet paa den hellige sted/ Thi der er der allerhelligste oc hand haffuer giffuet ede
der/ at i skulle bære menighedens synder/ at i kunde forlige dem for HERRE: See/ hans
blod er icke kommet ind i helligdommen/ i skulde haffue ædet hannem i helligdommen/ lige
som mig er befale. Men Aaron sagde til aNose/ See/ i dag haffue de offeret deris Syndoffer
oc deris Brendoffer for HERRE/ oc det er mig saa gonger som dw seer/ oc skulde ieg
æde i dag aff Syndofferet/ skulde der tectis HERRE: Der aNose der høde/ da syntis
hannem det saa gaar at vere.

XI.

Kene och
vrene diur hof
soderne.
Deut. 14.

HERRE taledet mer aNose oc Aaron/ oc sagde til dem/ Taler met Is-
raels børn/ oc siger/ Disse ere de Diur som i skulle æde iblant alle diur paa Jor-
den. Alt det som er tuekløffe/ oc tygger drøff iblant diur/ der skulle i æde. Men
huad som tygger drøff/ oc haffuer kløffue/ oc dog icke skilier dem at som en Ka-
mel/ det er eder vrent/ oc i skulle icke æde det. Caniner tygge vel drøff/ men de
skilic icke kløffuene at/ der faare ere de vrene. En Hare tygger oc drøff/ me hand
skilic icke kløffuene at/ der faare er hand eder vrent. Oc ir Suin arskilic vel kløff/
uen/ men det tygger icke drøff/ der faare skal det vere eder vrent. I skulle icke æde aff deris kyd/
oc ey heller vøre ved deris Adsel. Thi de ere eder vrene.

Kene och
vrene fiste.

Dette skulle i æde aff det som er i vander. Alt det som haffuer Finde oc Skel i vander/ i haff
uit oc i

diur. uit oc i floder skulde i æde. Men alt det som haffuer icke finde oc skal i haffuit oc floder blant alt det som sig rører i vander/oc alt det som leffuer i vander / der skal vere eder en verstyggelighed/saa at i skulde icke æde aff deris fode/oc i skulde sty deris Adsel. Thi alt det som icke haffuer finde oc skal i vander/der skulde i sty.

De derte skulde i sty blant Fulene/ati der icke æde/Ønen/Høgen / Strandønen / Grisen/Ølenten ochuad som er aff hendes art. Oc alle Raffne mer deris art / Strudten/Vatuglen/Øgen/Spurghøgen mer sin art. Srenuglen / Swanen / Hornuglen / Affrenbacken/Rørdrumen/Skaden/Storken/Heyren mer sin art / Viben oc Sualen. Oc alt det som røris blant Fulene oc gaar paa fire føder/der skal vere eder verstyggeligt.

Dog skulde i æde aff Fule/som røre sig/oc gaar paa fire føder/och hoppe icke paa iorden mer thi Deen/aff de samme mue i æde/som er Arbe mer sin art/oc Selaam mer sin art/oc Nargol mer sin art/oc Hagab mer hendes art. Men alt det som ellers haffuer fire føder blant Fulene/der skal vere eder verstyggeligt/oc i skulde holde det wrent. Huo som rører ved saadant it Adsel/hand skal vere wren/til afftenen. Oc huo som bær noget aff deris Adsel / hand skal to sine klæder oc bliffue wren til afftenen.

Der faare skulde alle diur som haffue kløffue/oc icke skille dem at / oc ey heller tygge drøff/vere eder wrene/Huo som rører der ved/hand skal vere wren. Oc alt det som gaar paa lallene blant de Diur som gaar paa fire føder/skal vere eder wrent / huo som rører deris Adsel / hand skal vere wren til afftenen/oc huo som bær deris Adsel/hand skal to sine klæder / oc vere wren til afftenen/Thi saadant er eder wrent.

Disse skulde oc vere eder wrene blant Diurene/som krybe paa iordē/Væslen/Øusen/padden/huer mer sin art. Pindsiun/Øolkorm / Øgler / Egele oc Øulduarpe / de ere eder wrene blant alt det som kryber / Huo som rører ved deris Adsel / hand skal vere wren til afftenen. Oc alt det som saadant it dør Adsel falder paa / der bliffuer wrent / huad heller det er trækar/klæder/Skind/eller sack / oc al saadant bostaff / som mand gør noget mer skal leggis i vand/oc er wren til afftenen / siden bliffuer det rent.

Om saadant it Adsel falder i noget aff alle honde lefkar / da bliffuer det alt wrent som er i det / oc der skal sønder slaff. Kommer saadant vand i nogen mad / som mand æder/da er hand wren / oc al den driick som mand dricker aff alle honde saadane kar/er wre. Oc alt det som noget saadant Adsel falder paa / bliffuer wrent/vere sig enten Den eller kædel/da skal mand byde det sønder/Thi der er wrent/oc skal vere eder wrent. Dog ere Dyrnde killer oc Bæcke rene. Men huo som rører deris Adsel hand er wren.

Och om noget saadant Adsel falder paa nogen Sæd / som er saad / da bliffuer hand dog ren. Men lader mand vand offuer samme Sæd / oc der falder siden noget saadant Adsel der paa/da bliffuer det eder wrent.

Naar it Diur dør/der i mue æde/huo som rører ved det Adsel/hand er wren til afftenen. Huo som æder aff saadant Adsel/hand skal to sine klæder oc bliffue wre til afftenen. Lige saa/huo der bær saadant Adsel/hand skal to sine klæder/oc vere wren til afftenen.

Huad som slæber sig frem paa iorden / der skal vere eder verstyggeligt / oc mand skal icke æde det. Oc alt det som kryber paa Bugen / oc alt det som gaar paa fire eller flere føder / blant alt det som slæber sig frem paa iordē/skulde i icke æde / Thi der skal vere eder verstyggeligt. Gør icke eders Siæle verstyggelige/oc gører eder icke wrene paa dem/ati besmitte eder.

Thi ieg er HERRE i eders Gud/der faare skulde i gøre eder hellige / ati ere hellige/thi ieg er hellig. Oc i skulde icke gøre eders Siæle wrene/paa noget krybende Diur/som slæber sig frem paa iorden/thi ieg er HERRE i som vdførde eder aff Egypti land / ati ieg skal vere eders Gud/der faare skulde i vere hellige/thi ieg er Hellig.

Denne er Lowen om Diur oc Fule/oc alle honde krybende Diur i vander / oc alle honde Diur/som slæbe dem frem paa iorden/At i kunde gøre forstel mellem det som er rent oc wrent/De mellem de Diur som mand skal æde/oc som mand skal icke æde.

Wrene si
le.

Rene fule.

Wrene
diur.

Leui. 19.
1. Pet. 1.

XII.

CHERRE i taledet mer Rose/oc sagde/Tale mer Israels børn/oc sig. Naar en Quinde vndfanger oc føder en Søn/da skal hun vere fire dage wre/saa lenge hun lider sin siugdom. Oc den ortende dag skal mand omstøre hans Forhudis Rød. Oc hun skal bliffue hiemme i tre oc tredieue dage i hedes renselis blod/Hun skal inred helligt røre ved / oc hun skal icke komme til Helligdommen/for end hendis renselis dage saa ende. Men føder hun en Pige/da skal hun

Lowen for
dem som føde it
drenge barn/els
ler Pige barn.
Luc. 2.

Spedalskhed

Leuiticus.

Sp

hoss Joder
ne.

skal hun vere wren tho vger saa lunge som hun lider sin siugdom / oc hun skal bliffue hiemme i
sey oc trefinde tiue dage i hendis trefelsis blod.

De naar hendis trefelsis dage ere vde/ saar Sonnen eller saar daarteren / Skal hun bare
it aar gammelt Lam til Briendoffer/ oc en Ung due/ eller en Turteldue til Syndoffer / til Pres-
sten vden saar Vidnesbyrdens Tabernakels dør/ Vand skal offer der saar I D E R E Y / oc
foilige hende / saa bliffuer hun ren aff sin blodgang / Der er Lowen om hende som foder en
dieng eller Pige.

Luc.2.

Den formaar hun icke at tage it Lam/ da tage sig tho Turtelduer / eller tho Unge duer/
den ene til Briendoffer/ den anden til Syndoffer / Saa skal Presten foilige hende / at hun/ skal
vere ren.

XIII.

Nennis/
Fens spedalste
siuge.

C H E R R E Y talede met Moise oc Aaron/ oc sagde/ Naar naager a Nens
miste saar heffuelse paa sit kods hud/ eller skab eller huid rode/ lige som det vil
de bliffue Spedalsk/ paa sit kods hud / Da skal mand lede hannem til Presten
Aaron/ eller til en aff hans Sonner iblant Presterne. De naar Presten seer re-
gen paa kodsens hud / at haaret huidner/ oc at der er dybere til at see paa den
sted/ end den anden hud paa hans kod/ da er det vift Spedalsk siuge/ der saare
skal Presten besee hannem/ oc domme hannem wren.

Den er der naagen hud rode paa hans kods hud/ oc er dog icke dybere til at see / end den
anden hud paa koden/ oc haaret huidner icke/ Da skal Presten locke hannem inde i siw dage / oc
besee hannem paa den siuende dag/ Er det saa at regner bliffuer som det for syntis / oc haaffuer
icke videre ind adet sig paa huden/ Da skal Presten atter inde locke hannem i siw dage. De naar
hand da besee hannem anden gong paa den siuende dag oc formercker at regner er forsuundet/
oc haaffuer icke videre ind adet sig paa huden/ da skal hand domme hannem ren/ Thi der er skab
oc hand skal to sine Klæder/ saa er hand ren. Den naar den skab ader sig videre i huden/ siden
hand vor besee aff Presten / oc domme ren / oc bliffuer nu anden gong besee aff Presten/ naar
Presten seer da/ at Skabben haaffuer ader sig videre ind i huden/ Da skal hand domme hannen
wren/ Thi der er vift Spedalsk.

Om noget Spedalsk tegen bliffuer paa a Nennisken/ da skal hand lede hannem til Presten.
Naar hand seer oc formercker/ at der er huit oplosbet paa huden/ oc at haaret huidnis/ oc er raar
kod i saaret/ Da er der visten gammel Spedalskhed i huden paa hans kod. Der fore skal Pres-
ten domme hannem wren/ oc icke locke hannem inde/ thi hand er alrede wren.

Den naar Spedalskheden blomstris i huden/ oc stiuler den gantse hud/ fra hoffuedet oc
til foderne/ alt det som Presten kand see for syene/ Seer da Presten oc befinder/ at Spedalskhe-
den haaffuer stiult alt hans kod/ da skal hand domme hannem ren / effterdi at der huidner alt
sammen paa hannem/ thi hand er ren. Den er der raar kod/ paa den dag som hand bliffuer be-
seer/ Da er hand wren. De naar Presten seer da raar kod/ da skal hand domme hannem wren/
thi hand er wren/ Oc det er vift Spedalsk. Den omuender der raa kod sig igen/ oc foruandlet
sig til huit/ Da skal hand komme til Presten/ Oc naar Presten besee oc formercker/ at regner er
foruandlet til huit/ da skal hand domme hannem ren/ thi hand er ren.

Hoyer der naagen Bulde paa naagen mands kods hud / oc leggis igen / Oc der heffues
side naager huit paa samme sted eller bliffuer rodactig huid rode / skal hand besee aff Presten.
Seer da Presten/ at der er dybere til syne/ end den anden hud/ oc at haaret er bleffuit huit / Da
skal hand domme hannem wren/ thi det er icke vift tegen at der er bleffuit Spedalskede aff Bul-
den. Den seer Presten oc befinder/ at haaret er icke huit/ oc at der er icke dybere / end den anden
hud/ oc er forsuunden/ Da skal hand locke hannem inde i siw dage/ ader det sig da videre i hu-
den/ Da skal hand domme hannem wren/ thi det er icke vift Spedalsk tegen. Den bliffuer den
huid rode saa stonden dis/ oc ader icke videre om sig/ da er der arret aff bulden/ Oc Presten skal
domme hannem ren.

Naar naagen biender sig aff ild paa huden/ oc den Briende sted er rodactig eller huit / oc
Presten besee hannem/ oc formercker at haaret er foruandlet til huit/ paa den briende sted/ oc er
dybere til at see/ end den anden hud/ Da er der vift vorden Spedalskhed aff der biende/ der saa-
re skal Presten domme hannem wren/ thi det er Spedalsk tegen. Den seer Presten oc befinder/
at haaret paa den briende sted er icke foruandlet til huit/ oc er icke dybere end den anden hud / oc
der til er forsuunden/ Da skal hand locke hannem inde i siw dage/ oc den siuende dag skal hand
besee hannem/ Haaffuer der da videre begrebet sig paa huden / Da skal hand domme hannem
wren/

wren / thi der er Spedalske. *¶* Den er det bleffuit slondendis paa den biende sted / oc ick vide
re ader ind paa hude / oc der til er forsuundet / da er det arret aff der biende / Oc Presten skal dom
me hannem ren / thi der er it ar aff der biende.

Bliffuer nogen *¶* Mand eller Quinde skabber paa hoffsuet eller i skegger / och Presten bes
seer tegnet / oc finder at den sted er dybere end den anden hud til at see / oc haaret paa samme
sted er gult oc tynt / Da skal hand domme hannem wren / thi der er spedalske skab paa hoffsue
der eller i skegger. *¶* Den seer Presten / at skabben er ick dybere til sine end huden / oc haaret er
ick brunt / Da skal hand locke den samme inde i siw dage. Oc naar hand beser der paa den siw
ende dag / och formercker / at samme skab haffuer ick videre ind ader sig / oc der er ingen gule
haar / oc skabben er ick dybere til at see end den anden hud / Da skal hand rage sig / dog at hand
ick rager skabben. Oc Presten skal locke hannem arret igen inde i siw dage / Oc naar hand bes
seer hannem paa den siwende dag oc formercker / at skabben haffuer ick videre ind ader sig i hu
den / oc at der er ick dybere til at see end den anden hud / Da skal Presten sige hannem ren / Oc
hand skal to sine klæder / thi hand er ren. *¶* Den er det saa at skabben ader sig videre vd paa hu
den siden hand er domt ren / Oc Presten beser der oc formercker / at skabben haffuer saa videre
ind ader sig paa huden / Da skal hand ick mere ransage der efter / om haaret er gult / thi hand
er wren. *¶* Den staar skabben stille faar hans øyen / oc der er brunt haar opuoyet / da er skabben
lægt / oc hand er ren / Der faare skal Presten sige hannem ren.

Naar en *¶* Mand eller Quinde haffuer noger huirraad / paa sit koddis hud / Oc Presten bes
seer det samme / at der huirraad forsuundet / der er en huid skab / opuoyet i huden / oc hand er
ren.

Naar haaret falder aff nogen *¶* Mand hoffsuit / ath hand bliffuer skallet / hand er ren / sal
de de hannem faare aff hoffsuet / oc der bliffuer slenskalld / da er hand ren. *¶* Den voyer der
paa der slenskalld / eller huor hand er skallet i huir eller rødactigt regen / Da er det Spedalsk
oprunden paa der slenskalld / eller paa der skallede hoffsuit / Der faare skal Presten beser han
nem. Oc naar hand formercker / at huir eller rødactigt regen er opuoyet paa der slenskalld / el
ler skallede hoffsuit / at der synes som ellers Spedalske paa huden / da er hand spedalsk oc wren /
Oc Presten skal sige hannem wren / for saadant regen skyld / som er paa hans hoffsuit.

Huo der er nu Spedalsk / hans klæder skulle vere vderffne / oc hans hoffsuit bart / oc læ
berne skulte / oc skal kaldis aldelis wren. Oc saa lunge som der regen er paa hannem / skal hand
vere wren / bo al ene / oc hans Dolig skal vere vden saar Leyren.

Er der noger Spedalsk regen paa noger klæde / huad heller der er vlder eller linet / paa
traaden eller paa der som er vdi slager / huad heller der er linet eller vlder / eller paa skind / eller
paa alre der som er giort aff skind / Oc naar der samme regen er blegt eller rødactigt / paa klædet
eller paa skindet / eller paa traaden / eller paa i sletten / eller paa nogen ring som er giort aff skind /
der er vdi it spedalsk regen. Der faare skal Presten beser der / oc naar hand seer regnet / da skal
hand locke der inde i siw dage / Seer hand da paa den siwende dag / at regner haffuer videre
ader sig ind paa klædet / paa traaden / eller paa i sletten / paa skinden / eller paa noger som er
giort aff skind / Da er der en ind ader Spedalskis regen / oc er wrent. Oc mand skal biende sam
me klæde / eller traaden eller i sletten / vere sig vlder eller linet / eller huad gerning der er aff skind /
paa huffter saadant regen er / Thi der er Spedalsk regen / oc skal opbiendis mer ild.

Den seer Presten / at regner haffuer ick ader sig videre ind i klædet / eller paa traaden / el
ler vdi i sletten / eller paa alle honde som gøris aff skind / Da skal hand befale / at to der som reg
net er vdi / oc locke der inde i andre siw dage. Seer da Presten efter at regner er roet / at regner er
ick som andler for hans øyen / oc haffuer ick videre ind ader sig / Da er der wrent / oc mand
skal biende der mer ild / thi der haffuer dybt ind ader sig / oc giort der loubart. *¶* Den naar Pres
ten seer at regner er forsuundet efter der er roet / Da skal hand ruffue der aff klædet / aff skindet /
aff traaden / eller aff i sletten. *¶* Den synes der end nogen sted paa klædet / paa traaden / paa i slet
ten / eller paa alle honde som er giort aff skind / da vil hun giffue sig vd igen / da skal mand bren
de der op mer ild huor vdi saadant regen er. *¶* Den er der regen gonger aff klædet / aff traaden /
eller aff i sletten / eller aff alle honde som er giort aff skind / siden der vaar roet / da skal mand at
ter to det igen / saa er det rent. Denne er Lowen om Spedalsk regen paa klæder / huad heller
de ere vldne eller linede / paa traaden oc i sletten oc alle honde som er giort aff skind / til at sige
der rent eller wrent.

Spedalske

siugis ren
felle.
Matth. 8.
Mar. 1.
Luc. 5. 17.

Sættalede met Aðose/oc sagde/ Dette er Lowen offuer den Spe
dalske/naar hand skal renfis. Hand skal komme til Presten/ Oc Presten skal gaa
vd aff Leyren/oc besee/ huorlunde der Spedalske regen er lagt paa den Spe
dalske. Oc hand skal befale den/ som skal renfis/ at tage tho leffuende Fule/ som
ere rene/ oc Cedar træ/ oc rosen facit vld oc Jsop. Oc hand skal befale at slacte
den ene Ful i it leerkar hof/ rindende vand. Oc hand skal tage den leffuende Ful/
met Cedar træet / rosen facit vld oc Jsopen / oc dæppe det i den slactede fulis
blod/ hof/ der rindende vand/ oc offuer stencke hannem sw gonge/ som skal renfis aff Spedalske
for/ oc rense hannem saa/ oc lade den leffuendis Ful flue hen i den obne marck.

Den den som rensit er/ skal to sine Blæder/ oc tage alt sit Haar aff/ oc bade sig i vand/ saa
er hand ren. Siden maa hand gaa i Leyren / dog skal hand bliffue vden faar sit Paulin i sw
dage. Oc den siuende dag skal hand tage alt sit haar aff hof/inder/ fleggit/ aff øyen byrne / saa
at alt hans haar bliffuer affraget/ oc hand skal to sine Blæder/ oc bade sit legeme i vand/ saa er
hand ren.

(Log)

Log er en liden
maade saa fald
der paa i braft
dog wuist huor
stor den er.

Oc den ortende dag skal hand tage to Lam vden lyde/ oc it aars gammelt faar vden ly
de/ oc tre tiende huedemel til Aðoffer blendet met olie/ oc en Log olie. Saa skal Presten stæke
den som er ren giore / oc disse ting faar H E R X E T / vden faar Vidnesbyrdens Tabernak
fels dæ. Oc hand skal tage det ene lā/ oc offer det til it Skyldoffer met den Log olie oc Røse der
faar H E R X E T / oc siden slacte Lāmet/ der som mand slacter Syndoffer oc Brendoffer/
som er paa den hellige sted/ Thi lige som Syndofferet hør Presten til/ saa gør oc Skyldofferet/
Thi det er der allerhelligste.

Oc Presten skal tage aff Skyldofferets blod/ oc stryge paa hans hōgre ørelep/ som er bleff
uen Ren/ oc paa hans hōgre rōmmelfinger/ oc paa hans hōgre rōmmeltaa. Siden skal hand
tage olie aff samme Log/ oc lade den i sin (der er i Prestens) venstre haand/ oc dōppe sin finger
aff sin hōgre haand i olien / som hand haffuer i sin venstre haand / oc stencke met sin finger sin
gonge aff olien for H E R X E T. Den aff den olie som hand haffuer i sin haand igen skal
hand stryge paa hans hōgre ørelep/ som er bleffuen Ren/ oc paa hans hōgre rōmmelfinger/ oc
paa hans hōgre rōmmeltaa/ offuen paa Skyldofferens blod. Den der som er bleffuit igen aff
olien i hans haand den skal hand lade paa hans hof/uit som er bleffue Ren/ oc forlige hannem
faar H E R X E T. Oc hand skal gōre Syndofferet/ oc forlige hannem/ som er bleffue Ren/
paa hans wrenigheds vegne. Oc siden skal hand slacte Brendofferet/ oc skal offer det paa Aðe
ret/ met Aðofferet oc forlige hannem / saa er hand ren.

Den er hand Fattig/ oc kand icke fortiene saa meget met sin haand / Da skal hand tage it
Lam til it Skyldoffer til Rørsen/ at forlige hannem met / oc en tiende part Huedemel blen
det met olie til Aðoffer/ oc en Log olie / oc tho Turtelduer / eller tho Unge duer/ som hand
kand fortiene met sin haand/ Alden ene bliffuer it Syndoffer / den anden it Syndoffer. Den
skal hand bære til Presten/ faar H E R X E T / vden faare Vidnesbyrdens Tabernakels dæ/
den ortende dag/ offer hand er bleffuen ren.

Saa skal Presten tage Lammert til Skyldofferet / oc den Log olie/ oc skal Røse der al
sammen faar H E R X E T / oc slacte Lammert til Skyldoffer. Oc tage aff samme Skyldof
fers blod/ oc smøre paa hans hōgre ørelep/ som er bleffue Ren/ oc paa hans hōgre rōmmelfin
ger/ oc paa hans hōgre rōmmeltaa / Oc hand skal lade aff olien i sin (der er i Prestens) venstre
haand/ Oc stencke met sin finger aff sin hōgre haand / den olie som er i hans venstre haand/
sin gonge faar H E R X E T.

Den hand skal stryge aff det som hand haffuer igen i sin haand/ paa hans hōgre ørelep/
som er bleffuen ren/ oc paa hans hōgre rōmmelfinger/ oc paa hans hōgre rōmmeltaa/ offuen
paa Skyldofferens blod. Den huad som er igen aff olien i hans haand/ der skal hand lade paa
hans hof/uit som er bleffuen Ren/ til at forlige hannem faar H E R X E T. Siden skal
hand gōre it Syndoffer aff den ene Turteldue eller Unge due / som hans haand kunde fortie
ne/ oc it Brendoffer aff den ande / met Aðofferet/ oc Presten skal saa forlige den faar H E R
X E T som er bleffuen Ren. Denne skal vere Lowen faar den Spedalske / som icke kand for
huertffue met sin haand / der som hør til hans renfelse.

Spedalske
siuge i huff.

Oc H E R X E T talede met Aðose oc Aaron/ oc sagde/ Naar i komme ind i Canaans
land/ huilket ieg vil giffue eder til Eyedom / oc ieg sender Spedalske regen ind i noget Dviff/
vdi eders eyedommis land/ Da skal den komme/ oc giffue Presten til kende som huser eyer oc si
ge/ Aðig synes/ at der er kommet Spedalske regen i mit huff. Saa skal Presten befale/ at de skul
le rydde huser/ for end Presten gaar der ind / at besee regnet/ at det skal icke bliffue altsammen
wren som er i huser/ Siden skal Presten gaa hen ind/ at besee huser.

Naar hand besee regnet/ oc befinder / at der ere gule eller rōdlyddede huler paa veggene i
huser/ saa

husit huset/ saa at de ere dybere til syne/end veggene er ellers/ Da skal hand gaa vd at døreth aff huset/ oc løcke huset til i siw dage. Oc naar hand kommer igen paa den siuende dag/ oc seer at regner hassuer videre ind æder sig/ paa veggene i huset/ Da skal hand befale at byrde de stene vd/ som regner er paa/ Oc kaste dem vden faare Staden/ paa en wren sted. Saa skal mand strabe huset rent omkring inden til/ och kaste kalken som mand affstraber vden for Staden paa en wren sted. Oc tage andre stene oc sette i steden igen/ oc kalke huset igen mer anden kalk.

¶ Men om samme regner kommer igen/ oc vdbryder i huset/ efter at mand hassuer vdbryder stene/ oc kalke huset anderlunde/ da skal Presten gaa der ind. Oc naar hand seer/ at det regner hassuer videre ind æder sig/ da er det visselike it forærende Spedalsk i huset/ oc der er wrent. Der faare skal mand affbyrde huset/ sten oc træ/ oc all den kalk som er i huset/ oc føre der vden faare Staden paa en wren sted. Oc huo som gaar ind i det hus/ saa lunge som der er tilluet/ hand er wren til affreen. ¶ Men huo som ligger eller æder der vdi/ hand skal ro sine Klæder.

¶ Men der som Presten/ naar hand gaar ind/ seer/ at regner hassuer ick æder sig videre i huset/ efter at huset bleff kalke/ Da skal hand dømme det rent/ Thi regner er lagt. Saa skal hand tage til Syndoffer for huset tho Fule/ Cedar træ/ oc rosen farffuit vld oc Jfop. Oc slacte den ene Ful vdi it lerkar hof it rindende vand. Oc skal tage Cedar træet/ den rosen farffuit vld/ oc den Jfop/ oc den leffuendis Ful oc dryppe det i den slacrede Fuls blod/ hof det rindende vand/ oc offuer stene huset siw gonge/ Oc saa skal hand affbyse huset mer Fuls blod/ oc mer rindende vand/ mer den leffuende Ful/ mer Cedar træet/ mer Jfopen oc mer den rosen farffuit vld. Saa skal hand lade den leffuende Ful slue vd aff Staden fri bort paa marcken/ oc forlige huset/ saa er der rent.

Denne er Lowen paa alle honde Spedalsk regen oc paa Skab oc paa Spedalsk paa Klæder/ oc huff/ oc om bulde/ blegner och hund røde/ At mand maa vide/ naar noget er rent eller wrent/ Oc dette er Lowen om Spedalsk.

XV.

¶ HERRE taledet met Moses oc Aaron/ oc sagde/ Taler met Israels børn/ oc siger til dem. Naar der vdslyder blod aff nogen a/lands kyd/ hand er wren/ ¶ Men da er hand wren aff det vdslyd/ naar hans kyd raadner eller stoppis aff vdslyd/ Al der som hand ligger paa/ oc alt der som hand sider paa/ bliffuer wrent. Oc huo som røret hans seng/ hand skal ro sine klæder/ oc bade sig i vand/ oc vere wren til affreen.

Wdslyd i
kyd

Och huo som setter sig/ paa noget aff det som hand hassuer sider paa/ hand skal ro sine klæder/ oc bade sig i vand/ oc vere wren til affreen. Oc huo som røret hans kyd/ hand skal ro sine klæder/ oc bade sig i vand/ oc vere wren til affreen. Om hand sopter paa nogen som er ren/ da skal den ro sine klæder/ oc bade sig i vand/ oc vere wren til affreen. Och den sadel hand rider paa bliffuer wren. Oc huo som røret noget aff det/ som hand hassuer haffr vnder sig/ hand bliffuer wren til affreen. Oc huo som bær noget saadan/ hand skal ro sine klæder/ oc bade sig i vand/ oc vere wren til affreen. Oc huem hand røret ved søz hand roer sig/ hand skal ro sine klæder/ oc bade sig i vand/ oc vere wren til affreen. Naar hand røret ved noget lerkar/ da skal mand sla det sonder/ ¶ Men traekar skal mand stollie mer vand.

Oc naar hand bliffuer ren aff sine vdslyd/ Da skal hand tele siw dage/ fra hand er vorden ren/ oc ro sine klæder/ oc bade sig kyd mer rindende vand/ Saa er hand ren. Oc paa den ortende dag skal hand tage tho Turelduer eller tho Vinge duer/ oc bare dem for HERRE vden faare Vidne/ byrdens Tabernakels dør/ oc giffue Presten dem. Oc Presten skal gøre it Sonda offer aff den ene/ oc it Brendoffer aff den ande/ oc forlige hannem for HERRE for hans vdslyd styld.

Om nogen a/lands Sæd slyder aff hannem i søffne/ hand skal bade alt sit legeme i vand/ oc vere wren til affreen. Oc alt der klæde/ oc alt der skind/ der mer saadan Sæd er besmitet/ skal hand ro i vand/ oc vere wren til affreen. En Quinde hof huilken saadan en ligger/ hun skal bade sig i vand/ oc vere wren til affreen.

¶ Naar en Quinde hassuer Blodssyd paa sit legeme/ hun skal vere for sig self i siw dage/ Huo hende røret/ hand bliffuer wren til affreen. Oc alt der hun ligger paa/ saa lunge hun hassuer sin tid/ bliffuer wrent/ Oc der som hun sider paa/ bliffuer wrent. Oc huo som røret hende seng/ hand skal ro sine klæder/ oc bade sig i vand/ oc vere wren til affreen. Oc huo som røret noget aff det/ som hun hassuer sider paa/ skal ro sine klæder/ och bade sig i vand/ och vere wren til affreen. Oc naar en a/land ligger hof hende/ och hun saar sin tid hof hannem/ da

Blodssyd.

J ij bliffuer

bliffuer hand wren i siw dage/De den Scing hand laa paa/skal vere wren.

Naar nogen Quinde haffuer nogen long tid hendis Blodflød / icke al ene til vanlige tid/men oc saa offuer den vanlige tid/ Da skal hun vere wren/saa lege hun haffuer saadan vds flød/Lige som hun er naaer hun er for sig self / Saa skal hun oc her vere wren. Duer den seng som hun ligger paa/al den stund hun haffuer der flød / skal vere lige som den seng naaer hun er for sig self. Oc alr der hun sider paa/bliffuer wren / lige som den wrenlighed naaer hun er for sig self. Huo som røret noger der aff/hand bliffuer wren / Oc skal to sine klader/oc bade sig i vand/oc bliffue wren til affrenen.

Den bliffuer hun ren aff sin blodflød/Da skal hun tele siw dage/siden skal hun vere ren. Oc den ottende dag skal hun tage tho Turtelduer eller tho Ynge duer/oc bare til Presten/vden faar Vidnesbyrdens Tabernakels dør. Oc Presten skal gøre it Syndoffer aff den ene / och it Brendoffer aff den anden / oc gøre en forligelse for HERRE for hendes vdsflød skyld. Saa skulle i aduare Israels børn/om deris wrenlighed/ar de icke dø i deris wrenlighed / naar de besmitte min Tabernakel/som er iblant eder.

Denne er Lowen om den/som haffuer nogen vdsflød / ocom den som sin Sæd lader sca sig i søffue/ar hand bliffuer wren der aff. Oc om den som haffuer sit Blodflød. Oc huo som haffuer Blodflød/huad heller det er Mand eller Quinde/ Och naaer en Mand ligger hos en wren.

XVI.

Leui. 10.

CHERRERI taledet met Mose (siden de tho Arons sønner vaare døde/der de haffue offret for HERRE) oc sagde/ Sig Aaron din broder/ar hand gaar icke alid ind i den inderste Helligdom bag Forhenger/for Naade stolen som er paa Arken / ar hand icke dør / Thi ieg vil odenbare mig i en Sky paa Naade stolen.

Men der met skal hand gaa hen ind/der en yng Stud til Syndoffer/oc met en Væder til Brendoffer. Oc skal gøre sig iden hellige Linfortel / och haffue it Væder klæde aff linet om sit Legeme/oc giorde sig met it linet Belte/och haffue en Lin hat paa/Thi der er de hellige Klæder/Oc skal bade sit Legeme i vand oc gøre sig saa i dem. Och skal tage saa aff demige Israels børn tho Gede bucke til Syndoffer / oc en Væder til Brendoffer.

De Aaron skal lede en Stud frem til sit Syndoffer / oc gøre en forligelse for sig oc for sit huff. Side skal hand tage dertho Bucke/oc sticke dem for HERRE vden for Vidnesbyrdens Tabernakels dør. Oc skal kaste laader offuer de tho Bucke/en laad for HERRE/oc den anden paa den Buck som skal løff ladiis. Oc hand skal offere den Buck / som HERRE slaad salt paa/til Syndoffer. Men den Buck/som laaden salt paa ar hand skulde ladiis løff/ den skal hand sticke leffuendis for HERRE ar hand gøre en forligelse for hannem/oc lade saa den ledige Buck hen i søcken. Oc saa skal hand siden lede den Stud frem til sit Syndoffer/oc forlige sig oc sit huff/oc slacte hannem.

Den ledige Buck.

Saa skal hand tage en Vandet fuld aff gløer aff Alteret/som staa for HERRE / oc en haand fuld aff sit Røggelse/oc bare derhen ind bag Forhenger. Oc kaste saa Røggelser paa siden faar HERRE / saa ar røgen aff Røggelser stuler Naade stolen / som er paa Vidnesbyrder/ar hand icke dør. Saa skal hand tage blodet aff Studen / oc stæncke der aff met sin finger faare til imod Naade stolen / Siw gonge skal hand saa stæncke met sin finger aff blodet faar Naade stolen.

Ebre. 9. 10.

Siden skal hand slacte Bucken/ Folkens Syndoffer / oc bare hans Blod hen ind bag Forhenger/oc skal gøre met hans blod/lige som hand giorde met Studens blod / oc stæncke oc saa der met faare til imod Naade stolen. Oc skal saa forlige Helligdommen aff Israels børns wrenhed/oc aff deris offuerredelse/i alle deris synder/Saa skal hand oc gøre met Vidnesbyrdens Tabernakel / Thi de ere wrene som ligge der omkring.

Luc. 1.
Ebre. 9.

Der skal intet Genniste vere i Vidnesbyrdens Tabernakel / naar hand gaar hen ind ar gøre forligelse i Helligdommen / indtil hand gaar vdi igen/ Oc saa skal hand gøre en forligelse for sig oc sit huff/oc for den gantste menige Israel. Oc naar hand gaar vdi til Alteret som staa for HERRE / da skal hand gøre en forligelse der faare / Oc skal tage Studens blod oc Buckens blod/oc stryge der paa Alterens horn trint omkring. Oc stæcke siw gonge met sin finger aff blodet der paa/oc rense der oc hellige der aff Israels børns wrenighed.

Oc naar hand haffuer fuldkommen Helligdommens forligelse / oc Vidnesbyrdens Tabernakels/

bernakels/oc Alterens/da skal hand lede den lefvende Buck frem. Side skal Aaron legge baa
de sine hender paa hans hofsuir/oc bekende alle Jsraels børns synder paa hannem / oc al deris
offuertrædelse/i alle deris synder / oc legge dem paa Bucks hofsuir / oc sende hannem bort i
güden met en Wand/som det er til siende / at Bucken bær saa alle deris misgerninger paa sig i
en viddende güden/oc lade hannem en i güden.

Saa skal Aaron gaa ind i Bredenspredens Tabernakel / oc føre sig af Lintklader / som hand førde sig i / der hand giet ind i Delligdomens / Oc lade dem der ligge. Saa skal hand bade sit Legeme i vand / i de hellige sted oc føre sig ind ene eger Klæder. De gaa aa vd / oc gøre baade sig eger Bændoffer oc folkens Bændoffer / oc gøre en folkeligelse baade for sig oc for Folket / Oc stunge ud paa der føde af Syndofferer paa Altreet. Men den som førde den ledige Buck bort / skal to sine Klæder / oc bade sit Legeme i vand / oc siden gaa ind i Leyren.

Suden til Syndoffer oc Bueken til Syndoffer, huets blod som bliffuer baaret ind i Hel-
 ligdommen til forligelse / skal mand føre hen vð faar Læren / oc brende mer inden baade deis
 hud / kød oc mæg. Veden som brender dem / skal to sine klæder / oc baade sit Legeme mer vand oc
 komme inden i Læren.

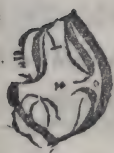
Oder skal vere eder en euig Stick/ I skulle ydmoyge eders Legeme / den tiende dag i den
 siuende maaned / oc inge gerning gøre / huertcken Indbyggere eller fremmede iblant eder. For
 di at eder / forligelse stæer paa den dag / at i skulle bliffue ren gjorde / aff alle eders synder bliffue
 i ren gjorde saar **N E X T**. Der saare skal der vere eder den siøfste Sabbath / oc i skulle
 ydmoyge eders Legeme / det skal vere eder en euig Stick.

Den dertien fogelike ſtal en Dieft gõe / ſom mand haſſuer vied oehues haand mand
 haſſuer opſijt til foglike embeder i ſin faders ſted. Och and ſijde ſigt de Lufklæder / ſom er de
 heilige Klæder / oc foglike ſaa den heilige Helligdom / oc Vidnesbyrds Tabernakel / oc Altar
 ret / och Preſterne oc alle der aenige ſolck. Der ſkal vere eder en euig Skiet ari foglike Iſraels
 barm aff alle deris ſynder / en gong om aaret / oc a Noſe gjorde / ſom **N E K R E T** haſſde be
 ſæler hannem.

Forligel/
sene Bøyd.

Ebre. 9.4.

XVII.

D H E R R e tale demet a Nose/oc sagde/tale til Aaron och hans Sonner
oc alle Israels børn/oc sig til dem/Dette er der/som H E R R e Haffuer
budet/Huileken aff Israels huff/som slæter en øye eller lam/eller ged i Leyren
eller vden saar Leyren/oc soier der ick frem saare Vidnesbrødens Tabernakel
Fela døe/ arh der bliffuer baarer H E R R e til Offer saar H E R R e
til Tabernakel/Hand skal vere blod/skydig/som den der haffuer vds
styrret blod/Da saadant ic a denniste skal vdslettet fra sic Folket.

Der faare skulle Israels børn føre deris Offer / som de ville offer vde paa en sei mark /
 frem faar HERREN / vden faare Vidnesbyrdens Tabernakels dør / til Prieften / oc der
 skulle de Offer HERRENs Tacsoffer. Oc Prieften skal stenkels blotet paa HER
 RENs Altere / vden faar Vidnesbyrdens Tabernakels dør / Oc finge id paa der fede
 HERREN til en sol lud. Oc de skulle ingenlunde mere Offer dieffne deris Offer / mee
 huilke de buge deris hoseri / Derre skal vere dem en eug Stick hoff deris Effterommere.
 Der faare skal du sige til dem / At huilket om Nemisse aff Israels huif / eller Vblending iblant
 eder / som gøt ir Offer eller Vrendoffer / oc søder det icke frem faar Vidnesbyrdens Taberna
 kels dør / til at gøre HERREN det / Vand skal optrykkes fra sit Føld.

De builfer a Nennisse, som ader noger Blod / huad heller handt er aff Israels huff eller en fremmet iblant eder / mod hannem vil ieg sette mir Anker / oc rycke hannem fra sit Folk. Thi at Legemets lifer er i blodet / Drieg haffuer giffuer eder der til Alreer / at eders Siel skul le der mer forligis / Thi blodet er forligelsen for lifuet. Der saare haffuer ieg saget til Israels boim / Ingen Siel skal æde blod iblant eder / oc ey heller nogen fremmet som boer iblant eder.

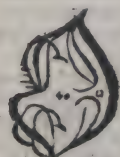
der omerid. Thir at Legemens lifft er i blodet / faalenges det leffer / De feg haffuer fage til Jfrachs bæn / I ffulle icke ade blodet aff det fom haffuer lifft / Thir at Legemens lifft er i fud blod / Huften der ader / hand fkal opkyckes. De huften Siel fom ader noger Aafet eller der fom er reffint aff Diur / huad heller hand er Indbygger eller Fremet / hand fkal to fine fæder / oc bade fig i vand / oc bliffue wren til afftuen / faa bliffuer hand ren. Toer hand icke fine fæder / der oc bader fig icke / Da fkal hand deere ftyldig i fin mifermerg.

Act. 15.
Leui. 3.
Deut. 12.

3 in Ocher

Roma. 10.
Gal. 3.

De forbud
ne led.

DHERREY taledet met Mose/oc sagde/Tale met Israels børn/oc sig til dem/Jeg er HERREY eders Gud. I skulle intet gøre effter Egypti Landz gerninger / som i bode vdi / I skulle icke heller gøre effter Canaans Landz gerninger/did som ieg vil indføre eder. I skulle icke heller holde eder effter deris skick/Aen i skulle holde eder effter min Ræt/oc min Stick/skulle i holde/ar i vandre der vdi / fordi at ieg er HERREY eders Gud. Der saare skulle i oc holde min Stick oc min Ræt/thi huilket Aenniste som dem gøz/hand skal leffue ved dem/Thi ieg er HERREY.

Ingen skal ligge hof sin Veste fleeting/ar obenbare hendis Blyfel / Thi ieg er HERREY. Du skal icke obenbare din Faders eller din Aders blyfel/ hun er din Ader/der saare skal du icke obenbare hendis blyfel. Du skal icke obenbare din Faders hustru blyfel/Thi der er din Faders blyfel. Du skal icke obenbare din Søsters blyfel / som er enten din Faders eller din Aders daatter/huad heller hun er søder hiemme eller vde / Du skal icke obenbare din sønne daatters eller din Daatter daatters blyfel/Thi der er din blyfel. Du skal icke obenbare din stiftmoders daatters blyfel/ som er din Fader søder/oc er din søder. Du skal icke obenbare din Faders søsters blyfel/Thi hun er din Faders neste fleet. Du skal icke obenbare din Aders søsters blyfel/Thi der er din Aders neste fleet.

Du skal icke obenbare din Fader broders blyfel/ar der kommer ved hans Hustru / Thi hun er din Suogerste. Du skal icke obenbare din Søners blyfel / Thi der er din Søns hustru/der saare skal du icke obenbare hendis blyfel. Du skal icke obenbare din Broders hustru blyfel/Thi hun er din Broders blyfel. Du skal icke obenbare din Hustrus ey heller hendis Daatters blyfel/ Du skal icke heller tage hendis Søns Daatter eller hendis Daatter daatter ar obenbare hendis blyfel/thi der er hendis neste fleet/oc er stendeligt. Du skal icke tage din hustrus Søster met hende oc obenbare hendis blyfel/hende til mode/den stund hun end nu leffue.

Du skal icke komme ved nogen Quinde/naar hun haffuer sin Siuge/ar obenbare hendis blyfel/ i hendis vrenighed.

Du skal oc icke ligge hof din Vests hustru / ar affie met hende / huor met du besmittes aff hende.

Du skal icke giffue aff din sæd/til at brædis saar Molech/ar du icke gøz din Guds Taffin whelligt/Thi ieg er HERREY.

Du skal icke ligge hof Manden/som hof en Quinde / Thi der er verstyggeligt. Du skal oc icke ligge hof noget Diur/ar du icke bliffuer besmitret met der. Oc ingen Quinde skal haffue ar stasse met noget Diur / Thi der er verstyggeligt.

I skulle icke besmitte eder/met noget aff dette / thi ar Hedningene haffue besmitret dem met dette alt sammē/huile ieg vil vddiffue saar eder/Oc Landet er besmitret der aff/oc ieg vil beføge deris synder paa dem / Ar Landet skal vdspe sine Indbyggere. Holder der saare min Stick oc ræt/oc gøret inge aff disse Verstyggelige stycke/huad heller hand er Indbygger eller fremmet hof eder. Thi ar dette Landz folck som vaare saar eder/ gjorde saadane verstyggelige gerninger/oc haffue der met besmitret Landet/ar Landet skal icke vdspe eder/om i besmitte der lige som der vdspe hedningene/som der vaare saar eder. Thi ar huilke som gøre nogle aff disse verstyggeligheder/deris siæle skulle gde leggis fra deris folck. Holder fordi mine Sticks feller/ar i gøre icke noget aff disse verstyggelige ting/som de der vaare saar eder/ar i skulle icke besmitte eder der met/Thi ieg er HERREY eders Gud.

XIX.

Leui. 11.
1. Pet. 1.

DHERREY taledet met Mose/oc sagde/Tale met den gantske Menighed aff Israels børn / oc sig til dem / i skulle vere hellige /thi ieg er hellig/HERREY eders Gud. Huor skal frætte sin Fader oc sin Ader. Holder mine Hellige dage/Thi ieg er HERREY eders Gud. I skulle icke vende eder til Affguder/oc i skulle icke gøre eder stybre Guder / Thi ieg er HERREY eders Gud.

Oc naar i ville gøre HERREY Tackoffer/da skulle i offte der som hannem känd behage / Oc i skulle ade der den samme dag / som i der offte / oc om anden dagen/Aen

gen/Åden huad som leffnis til den tredie dag / der skal brædia mer ilden. Åden om nogen æder
der aff den tredie dag/Da er hand en verslyggelighed / oc bliffuer icke reckelig / oc den som der
æder hand skal bære sin misgerning / Thi hand besmitte HERREN S Helligdom/
De saadanne Siæle stulle opreyses fra sit Folk.

Naar du indhøster aff din Åræck / da skal du icke store alsammen op / aff dine Ågeres en-
de / oc icke heller sancke forner for nøre op. Du skal icke heller formeget nøre tage Vindruene
aff din Vingaard / De icke opsancke de Vær som ere nedfaldne / Åden du skal vnde de Fattige
oc Elendige dem / Thi ieg er HERREN eders Gud.

J skulle icke siæle / ey heller linge / oc ey heller falskelige handle den ene mer den anden. J
skalle icke suere falskelige ved mit Åffn / oc van hellige eders Guds Åffn / Thi ieg er HERREN
eders Gud.

Du skal icke gøre din Åeste vret / ey heller røffue hannem. Lad icke Daglonerens løn
bliffue hoss dig til om morgenen.

Du skal icke bande den Døffue. Du skal icke legge noget i veyen for den Blinde som
hand fand falde paa. Åden du skal fræge dig for din Gud / Thi ieg er HERREN.

J skulle icke handle vret paa Dom / oc du skal icke fremdrage den Fattige / oc ey heller
hæde den Veldige / Åden du skal dømme retferdelige offuer din Åeste.

Du skal icke vere en Vaguester blandt dit Folk / Du skal icke heller staa effter din Åes
slis blod / Thi ieg er HERREN.

Du skal icke hæde din Broder i dit herte / Åden du skal straffe din Åeste / at du skal icke
bære synd for hans styld.

Du skal icke heffue dig self / oc ey heller beholde vrede mod dit Folkis Børn.

Du skal elste din Åeste som dig self / Thi ieg er HERREN.

J skulle holde mine Stikkelser / Åden icke lader dit Queg beblende sig mer noget ander
hønde Queg / oc icke fæe din Åger mer Blandsom / oc ey bære Klæder paa dig / som ere voffuede
mer vlder oc liner.

Om nogen Åand ligger hoss en Quinde / oc bekender hæde / som er en tienniste quinde /
oc er frencker aff Åand / dog icke giffuen løss / eller faæd Frihed / der skal bliffue straffet / Åden
de stulle icke dø / Thi hun vaar icke fri. Åden hand skal bære for HERREN for sin synd
en vader til et Styldoffer / vden for Vidnesbædelsens Tabernakels dør. De Presten skal gøre en
forligelse for HERREN med samme Styldoffer for den synd som hand haffuer gjort / saa
skal Gud vere hannem naadig offuer hans synder som hand haffuer gjort.

Naar i komme ind i Landet / oc plante alle honde Træ / som Åand æder aff / Da stulle i
store forbudne aff dem mer fructen. J try aar stulle i holde dem for vomsfome / at icke æde aff
dem. Åden i siæde aar skal al deris fruct vere HERREN hellig oc priselig. Åden i det
femte aar stulle i æde aff fructen oc samle hende til hobe / Thi ieg er HERREN eders
Gud.

J stulle intet æde mer Bloder. J stulle icke æte paa Fule strig / ey heller vducle dagene.

J stulle icke lade tage nogen Plet paa eders Doffue / oc icke aldelis aff store eders Skæg.

J stulle icke store noget regen for den Dødis styld paa eders Liff / eller store nogte boge
stasse der paa / Thi ieg er HERREN.

Du skal icke holde din Daatter til Noeri / at Landet skal icke bedruffue Noeri / oc bliffue
ue sult aff stendfel.

Holdt mine huile dage / oc frøcter eder for min Helligdom / Thi ieg er HERREN.

Vender eder icke til Spaamend / oc i stulle icke spøue noget aff Tegenis vdeleggere / Åden
bliffue icke vrene hoss dem / Thi ieg er HERREN eders Gud.

Du skal opstaa faar den Graaherde / oc ære den gamle / De du skal frøcter dig faar din
Gud / Thi ieg er HERREN.

Naar der bor nogen Fremmer hoss dig i eders Land / da stulle i icke bestætte hannem.

Hand skal bo blant eder / som en indbyggere / De du skal elste hannem som dig self / Thi at i
haffue oc veret Vdendinge i Egypti Land / Jeg er HERREN eders Gud.

J stulle icke handle vordelige paa dom / mer alen / mer vret / mer maade / Ræt vret / ræt
pund / ræt stæppe / ræt fande skal vere hoss eder / Thi ieg er HERREN eders Gud / som vde
føde eder aff Egypti land / At i holde oc gøre alle mine Stick / oc all min Ræt / Thi ieg er
HERREN.

Verdslig
ræt.

Leui. 23.
Deut. 24.

Exo. 20.
1. The. 4.
Matth. 5.
Deut. 24.

Exo. 23.

Matth. 18.

Rom. 13.
Gal. 3.
Deut. 22.

Leui. 17.

Leui. 21.

Leui. 20.

Exo. 22. 23.

Deut. 25.

XX.

J uij Ocher

Molech.
Leui. 18.
Pfal. 106.
Sæd mere
for her Børn.

Leui. 19.

Exo. 21.
Prou. 10.
Marth. 15.
Deut. 22.
Marth. 5.
Ioan. 8.
Leui. 18.
Deut. 27.

Exo. 22.

Leui. 18.

Leui. 11.

Leui. 11. 19.

Deut. 14.

Deut. 18.

HERRE talde met Mose / oc sagde. Sig Israels børn / huilken is blår Israels børn / eller en Fremmet som bor iblant Israel / der gissuer a Molech aff sin sæd / Hand skal visseliger dø / Folket i Lander skulle stene hannem i hiel. Oc ieg vil sette mit Ansiet mod saadant it a Denniske / oc oprycke hannem aff sit Folk / for hand gaff a Molech aff sin sæd / oc gjorde min Helligdom wren / oc vanhelgede mit hellige Taffn. Oc der som folket i Lander seer i gennem finger / met det a Denniske / som gaff a Molech aff sin sæd / oc vil icke sla hannem i hiel / Da vil ieg dog sette mit Ansiet mod det samme a Denniske / oc imod hans Elect / oc oprycke hannem fra hans Folk / oc dem alle / som effter hannem hassue bedressuit horeri met a Molech.

Naar en Siæl vender sig til Spaamend eller til dem som vdlægge regen / at hun gøe horeri effter dem / da vil ieg sette mit Ansiet mod den samme Siæl / oc oprycke hende fra sit Folk. Der faare gøere eller hellige / oc verer hellige / Thi ieg er HERRE eders Gud / Oc holdt der mine Sticket / oc gøer dem / Thi ieg er HERRE som gøe eller hellige.

Huiften som bander sin Fader eller sin a Møder / hand skal visseliger dø / hans blod vere offuer hannem / for hand bannede sin Fader eller sin a Møder.

Huo som gøer Noe mer nogen mands hustru / hand skal visseliger dø / baade Noe Karlen oc Noe Konen / for hand gjorde Noe mer sin i æstis hustru.

Om nogen ligger hof sin Faders hustru / at hand hassuer obenbare sin Faders blyfel / Da skulle de baade visseliger dø / Deris blod vere offuer dem.

Om nogen ligger hof sin Sønns hustru / da skulle de baade dø / thi de hassue gior en skend sel / deris blod vere offuer dem.

Om nogen ligger hof en dræng / som hof en Quinde / de hassue gior en Verstyggeligh hed / De skulle baade visseliger dø / Deris blod vere offuer dem.

Om nogen tager en Quinde / oc hendis a Møder til met / hand hassuer gior en skend sel / a Nan skal biende hannem met Jld / oc dem baade met / at der bliffuer ingen skend sel iblant eder.

Om nogen ligger met noget Fæ / da skal hand visseliger dø / Oc Queger skal mand dræbe.

Om it Quindfolk holder sig til noget Queg / at hun hassuer selig met det / Hende skal du sla i hiel / oc Queger met / de skulle visseliger dø / deris blod vere offuer dem.

Om nogen tager sin Søster / sin Faders daatter eller sin a Møders daatter / oc seer hendis blyfel / oc hun hans blyfel igen / Der er en blodstam / De skulle opryckis for Folkens Afsyn / Thi hand obenbarede sin Søsters blyfel / hand skal bæere sin misgerning.

Om nogen a Mand ligger hof en Quinde naar hun hassuer sin Siuge / oc obenbarer hendis blyfel / oc oplader hendis kille / oc hun obenbarer hendis blodis kille / de skulle baade opryckis aff deris Folk.

Du skal icke obenbare din a Møder søsters / oc din Fader søsters blyfel / Thi saadan en hassuer obenbarer sin neste Slecting / Oc de skulle bæere deris misgerning.

Om nogen ligger hof sin Faderbroders hustru / hand hassuer obenbarer hans Faders broders blyfel / De skulle bæere deris synd / oc dø Barnløss.

Om nogen tager sin Broders hustru / der er en skendelig gerning / De skulle vere vden Børn / Thi hand obenbarede sin Broders blyfel.

Saa holder nu alle mine Sticket oc mine Ræt / oc gøer der effter / paa det at lander skal icke vdspey eder / som ieg vil soe eder ind vdi / at i kunde bo der inde. Oc vandier icke i Nedningemis Sticket / huilke ieg skal vdspey eder / Thi alt saadant hassue de gior / oc ieg hassue en Verstyggelighet til dem.

Den ieg siger eder / I skulle beside deris Land / Thi ieg vil gissue eder it Land til arff / i huilket der flyder milt oc humig / Jeg er HERRE eders Gud / som hassuer arffuile eder fra ander Folk / at i skulle oc arffuile det rene Queg / fra det wrene / oc de wrene Fule fra det rene / oc icke gøre eders Siæle wrene paa Queg / paa Fule / oc paa alt det som fryber paa Jorden / huilket som ieg hassuer fra stilt for eder / at de skulle vere wrene. Der soe skulle i vere mig hel lige / Thi ieg HERRE er hellig / som hassuer arffuile eder fra de Folk / at i skulle vere mine.

Naar en a Mand eller Quinde findis at vere met Spaadom eller vdlægge regen / De skulle le visseliger dø / mand skal stene dem i hiel / Deris blod vere offuer dem.

DERRE sagde til aDose/Tal til Presterne Aarons Sønner / oc sig til dem/En Prest skal icke gøre sig wren paa nogen aff sit folckis Døde/uden paa sin nestle Slæct/som hanc næst til hør/som er hans aDoder/hans Fader/hans Søn/hans Daatter/hans Broder/oc hans Søster/somer end nu Jomfru/oc er end nu hof/hannem/oc haffuer icke hafft aDand / ved den maa hand wrene sig. Ellers skal hand icke gøre sig wren ved nogen anden som hør hannem til iblant hans folck / hand skal icke besmitte sig.

Hand skal oc icke rage nogen Pler paa sit hofuit/oc icke rage sit skag aff/oc ey heller store noget regen paa deris legeme / De skulle were hellige for deris Gud / oc icke vanhellige deris Guds naffin/ Thi de offer DERRE offer/ deris Guds brød / der saare skulle de vere hellige.

De skulle icke rage nogen Hore / eller den som er Brenekter / eller den som er dresfuen fra sin aDand / thi hand er hellig saar sin Gud. Der saare skal du holde hannem hellig/ thi hand offer din Guds brød/Hand skal vere dig hellig/ Thi ieg DERRE er Hellig som eder gør hellige.

Vaar en Prestis Daatter begynder at gøre hoer/den skal mand brende mer ild / Thi hun haffuer best emmet sin Fader.

Den som er offerste Prest iblant sine Brødre/paa hoes hofuit Salue olien er vdyden/ oc hans haand er opfylt at hand bliffuer ferd i Blæderne / Hand skal icke bløe sit hofuit/oc ey vdydere sine Blæder. Oc hand skal icke komme til noget Dørlig / oc hand skal icke besmitte sig huereken paa Fader eller aDoder. Hand skal icke gaa aff Helligdommen / at hand icke vanhelliger sin Guds Helligdom/Thi den hellige Krune / oc hans Guds salue olie er paa hans nem/ Jeg er DERRE.

Hand skal rage sig en Jomfru til Hustru/men ingen Encke/eller Vdsuden/eller Brenekter/eller Hore/men en Jomfru aff sit folck skal hand rage til hustru/At hand icke vanhelger sin fæd iblant sit folck/Thi ieg DERRE som hannem gør hellig.

Oc DERRE taleder mer aDose/oc sagde/Tal mer Aaron / oc sig/Vaar der er nogen Vandske paa nogen mand aff din Sæd i eders slæct/da skal hand icke gaa frem/ar offer sin Guds brød/Thi at ingen som haffuer nogen Brøst/skal gaa frem / vere sig blind / lam/vanstaft paa nese/mer vanstaft ledemod/eller som haffuer bræck paa fod eller haand eller trogrygger/eller haffuer irmaal paa øyet/eller er stalle/eller sturffuit/eller stabbet/eller brøden.

Ingen Prest aff Aarons fæd som haffuer nogen saadan Brøst paa sig / skal gaa frem / at offer DERRE offer/Thi hand haffuer saadan Brøst / der saare skal hand icke gaa frem at offer sin Guds brød. Dog skal hand æde aff sin Guds brød/baade aff der Hellige oc aff der Alderhelligste/aDen dog skal hand icke gaa til forhøget / oc ey heller frem til Alteret/offer di hand haffuer saadan Brøst / at hand skal icke vanhellige min Helligdom / Thi ieg er DERRE som gør dem hellige. Dette sagde aDose til Aaron oc hans Sønner/oc til alle Israels børn.

XXII.

DERRE taleder mer aDose/oc sagde / Sig til Aaron oc hans Sønner / at de holde dem fra Israels børn Hellige / huilke de hellige mig / oc icke vanhellige mit hellige Naffin / Thi ieg er DERRE. Saa sig dem nu dette paa deris Offerkommeris vegne/huilk aff eders fæd som gaar frem til der hellige/som Israels børn hellige DERRE / oc gør sig saa wren paa der samme / hans Siel skal vdyctis framit Ansiet/ thi ieg er DERRE.

Huilk aff Aarons fæd som er spedalsk/eller haffuer vdsød / Hand skal icke æde aff der Hellige / for hand bliffuer ren. Nu som vdyer noget wrent Liff / Eller lader sin Sæd fra sig i søffne / Oc huilk der vdyer ved nogen Dm som hannem er wren / Eller it aDenniste som hannem er wren/oc alder som hannem kænd gøre wren / huilkens Siel som vdyer ved noget der aff hand er wren ind til affrenen. Oc skal icke æde aff der Hellige/aDen hand skal for bade sit Legeme i vand/ Oc naar Solen er nedgongen/oc hand er bleffuen ren / da maa hand æde der aff/ thi det er hans næring. Hand skal icke æde aff noget Adsel / eller aff noget som er resfuet aff vilde Diur/at hand skal icke bliffue wren aff der/thi ieg er DERRE. Der saare skal le de holde mine Sticketter / at de skulle icke belade dem mer synd oc dør der offer / naar de vanhellige dem/thi ieg er DERRE som helliger dem.

Der skal

Num. 6.

Krune /
paa Hebræske
Neger / der aff
Faldia Nazareu.

1. Timo. 3.
Tit. 1.

Der skal ingen fremmet æde aff der Hellige, huerke Prestens huffolk/ey heller daglonere. Men haffuer Presten købt nogen Siæl for sine pendinge/den maa æde der aff / oc huad han nem fodis i hans Huff/ der maa oc æde aff hans brød. Men kommer nogē Prestis daarter i nogen fremmet mands vere / da skal hun icke æde aff den hellige Oploffrelse. Men bliffuer hun Encke eller vdfuden/oc haffuer ingen Sad / oc kommer igen til sin Faders huff/da skal hun æde aff sin Faders brød/ lige som der hun vaar end nu en Pige. Men ingen Fremmet skal æde der aff.

Men æder nogen aff der Hellige wuenddis/hand skal legge den femte del der til/oc giffue Presten der mer der Hellige / at de skulle icke vanhellige Israels børns Hellige som de loffe for HERRE / at de skulle icke belade dem selfue mer misgerning oc styld / naar de æde deris Hellige/thi ieg er HERRE som dem helliger.

Deut. 16. 17.
Mala. 1.
Eccl. 36.

De HERRE taledet met aMose / oc sagde / Sig Aaron oc hans Sønner/oc alle Israels børn/huilkē Israeliter eller Fremmet iblant Israel som vil gøre sit Offer / huad beler det er icke loffe / eller aff fri vilie / til at gøre HERRE it Brændooffer/at tæckis han nem mer / Da skal der vere en Hand for vden lyde/aff fa/ faar/eller geder. I skulle intet offere aff der som haffuer nogen Bisst paa sig/Thi der bliffuer icke tacknemmeligt for eder.

De huo som vil gøre HERRE it Tackoffer/it besynderligt loffe/ eller aff fri vilie aff fa/ eller faar/da skal der vere vden lyde/ar der skal bliffue tacknemmeligt / der skal ingen lyde haffue. Er der blindt eller stobeligt/eller slager/ eller mager/ eller buillet/eller skaber/ da skulle icke offere HERRE der / oc ey heller giffue Offer aff saadant paa HERRE S Altene.

En oye/eller faar som haffuer nogen besynderlig vanste/ eller nogē rosticket lem paa sig/ der maar du offere aff fri vilie/ Men til icke loffe kand der icke bliffue tacknemmeligt/ Du skal icke heller offere HERRE noget som er knusit/ eller sønder reffuit / eller sønder slider/ eller saart/ I skulle icke gøre saadant i eders Land. Du skal oc icke offere noget saadant aff en fremmedis haand/hoss eders Guds brød/Thi der duet intet/oc haffuer lyde/ der faare bliffuer der icke tacknemmeligt for eder.

De HERRE taledet met aMose/oc sagde/Naar en oye eller lam eller kid fodis / da skal der vere i siu dage hoss sin moder / oc paa den ortende dag och der efter/maa mand offere HERRE der/saa er det tacknemmeligt/huad heller der er oye eller lam / Da skal mand icke slacre der paa en dag mer sin affsønning.

Men naar icke HERRE it loff offer/som skal vere tacknemmeligt for eder / da skulle icke der den samme dag/oc intet leffne til om morgenen / Thi ieg er HERRE. Der faare holder mine Bud/oc gører der efter/Thi ieg er HERRE/ar icke vanhellige mit hellige? Iaff/oc ieg kand bliffue hellig iblant Israels børn/Thi ieg er HERRE/som helliger eder/som vdførde eder aff Egypti land/ar ieg vilde vere eders gud/ Jeg HERRE.

XXIII.

Sabbath.

Exo. 23.
Deut. 5.

Jodernis
beynder.

Paaste.
Exo. 23.
Num. 28.
Deut. 16.

De HERRE taledet met aMose/oc sagde/Tal til Israels børn / oc sig til dem. Disse ere HERRE S Høytider / som i skulle holde Hellige / oc kalde mine Høytider naar i komme sammen. Sey dage skal du arbejde/ Men den siuende dag er den store hellige Sabbath / paa huilkē i komme til sammen/ I skulle intet arbejde gøre paa den dag/Thi der er HERRE S Sabbath vdi alle eders Bolige.

Disse ere HERRE S Høytider som i skulle kalde hellige Høytider/paa huilkē i komme sammen. Den siortende dag i den første Maaned/mod afftenen er der HERRE S Paaste/oc den femtende dag i samme maaned/er der HERRE S vrsured Brøds Høytid/Da skulle icke vrsured Brød i siu dage. Den første dag skal kaldis hellig iblant eder/der som i komme til sammen/da skulle ingen Traldoms gerning gøre / och i skulle offere HERRE i siu dage / Den siuende dag skal oc kaldis hellig paa huilkē i komme sammen/oc da skulle icke heller gøre nogen Traldoms gerning.

De HERRE taledet met aMose/oc sagde/Tal til Israels børn/oc sig til dem. Naar i komme ind i det Land/som ieg vil giffue eder / oc i skulle hysie der / Da skulle icke vere en Kerff aff eders første hysis grøde til Presten. Da skal gaffuen røns for HERRE / at der skal vere reckeligt aff eder/ Men derte skal Presten gøre om anden dagen efter Sabbathen. I skulle oc gøre HERRE it Brændooffer den samme dag som eders Kerff saa røns/aff icke lam/ som er

som er vde lyde oc aars gämlt/mer a Nadoffer/cho tiende Nuedemel blendet mer olie/ H E R
R E N til ir vellucendis offer/ Der til Drickoffer/ en fierde part aff en Vin vin. De i skulle
icke eade nyt bröd/ ey fage/ ey kom/inden den dag/ i bore eders Gud offer/ dette skal vere eders
Effterkommere en Stick/ehuor i bo i alle eders Volige.

Siden skulley tele fra anden dagen effter Sabbathen/ paa huilken i bore eders Rørlis
kerfue frem/ siu hele Sabbathen/ ind til anden dagen effter den siuede Sabbath som er/ halff
tredyesins tiue dage skulley tele/ oc offere H E R R E N ny a Nadoffer/ De i skulle offere det
aff alle eders Volige som er thu Rørlis bröd/ aff cho tiende Nuedemel surede oc bagede/
H E R R E N til ir forstefructis offer. De i skulle bore frem mer eders Bröd siu lam aars
gamle vden lyde/ oc en yng slud/ oc cho vædre/ der skal vere H E R R E N S Brendoffer/
a Nadoffer/ oc Drickoffer/ Der er ir vellucendis Offer faar H E R R E N.

Saa skulley i bærede en gedebuck til Syndoffer/ oc thu lam aars gamle til Tacoffer/
Dem skal Pæsten Røse mer der Forste offers bröd faar H E R R E N/ oc dethu lam/ oc der
skal vere H E R R E N hellige/ oc hore Pæsten til. De i skulle vdrøbe denne dag/ thi hand
skal kaldis hellig blant eder paa huilken i komme tilfammen/ I skulley ingen trældoms gær
ning gøre. Der skal vere en euig Stick hoffer eders Effterkommere i alle eders Volige.

Men naar i høre eders Land/ da skulley icke skære aldelis oppaa marchen/ oc ey sancke
for meget nøyre op/ a De i skulley lade noget bliffue til de Fattige oc Fremmede/ Jeg er H E R
R E N eders Gud.

De H E R R E N taledet mer a Mose/ oc sagde/ Tal mer Israels børn/ oc sig/ Den forste
dag i den siuende maaned skulley i holde den hellige basunernis Sabbath til en ihukommelse/
paa huilken i komme tilfammen/ Da skulley i ingen Trældoms gerning gøre/ oc i skulley offere
H E R R E N.

De H E R R E N taledet mer a Mose/ oc sagde/ Den tiende dag i denne siuende maa
ned/ er Forligelsens dag/ hand skal kaldis hellig hoffer/ at i komme tilfammen/ da skulley icke
plage eders Legeme oc gøre H E R R E N offer. De i skulley ingen Gerning gøre paa denne
dag/ thi der er Forligelsens dag/ at i muel bliffue forlicte mer H E R R E N eders Gud. Thi
at huilken som icke plager sit Legeme paa samme dag/ hand skal oprytis fra sit folck/ Oc huil
ken som gør noget arbeide paa den dag/ den vil ieg ødelegge fra sit folck/ Der faare skulley i
ingen gerning gøre/ Der skal vere en euig Stick hoffer eders Effterkommere i alle eders Volige
Der er eders store Sabbath/ at i skulley plage eders Legeme/ Den niende dag i maaned om
affrenen/ skulley i holde denne Sabbath/ fra affrenen oc ind til affrenen igen.

De H E R R E N taledet mer a Mose/ oc sagde/ Tal mer Israels børn/ oc sig/ Den fem
tende dag i den samme siuende maaned/ er Løffsalernis Nøytid/ i siu dage faar H E R
R E N/ Den forste dag skal kaldis hellig at i komme tilfammen/ oc i skulley ingen Trældoms
gerning gøre. I skulley offere H E R R E N i siu dage/ Den ortende dag skal oc kaldis hellig
at i komme tilfammen/ oc i skulley gøre H E R R E N eders Offer/ thi det er Forsamlingens
dag/ i skulley ingen Trældoms gerning gøre.

Disse ere H E R R E N S Nøytider/ som i skulley holde hellige at i komme tilfammen/
oc gøre H E R R E N offer/ Brendoffer/ a Nadoffer/ Drickoffer/ oc andre Offer/ huert paa
sin dag/ vden huad H E R R E N S Sabbath er/ oc eders Gaffuer/ oc Løffe/ oc fri vilge
Gaffuer som i giffue H E R R E N.

Saa skulley i holde H E R R E N S Nøytid den femtende dag i den siuende maaned/
siu dage omkring naar i haffue indsamlet aarsens grøde aff Jorden. Paa den forste dag er der
Sabbath/ oc den ortende dag er der oc Sabbath. Oc paa den forste dag skulley i rage/ fruct aff
skone Træ/ Palme quistæ/ oc a Day aff trycke Træ/ oc Vie ved backe/ oc vere glade for H E R
R E N eders Gud i siu dage/ oc skulley i holde H E R R E N samme Nøytid siu dage om
aaret. Der skal vere en euig Stick hoffer eders Effterkommere/ at de skulley saa holde denne Nøy
tid i den siuende maaned/ Siu dage skulley i bo i Løffaler/ huo en Jndbygere er i Israel/ hand
skal bo i Løffaler/ at eders effterkommere skulley vide huorledis ieg loed Israels børn bo i Pau
luner der ieg forde dem aff Egypti land/ Jeg er H E R R E N eders Gud. De a Mose sagde
Israels børn saadanne H E R R E N S Nøytider.

Pindshøyt
id.

Leui. 19.
Deut. 24.

Basuner
nis.
Sabbath.
Num. 29.
Forligels
dag.
Leui. 16.
Num. 29.

Løffaler
nis høytid.
Num. 29.

Verdsligræt.

Leuiticus.

Der

Exo. 27.

Skuebygd
Exo. 25.

CHERRERI taledemet aNose/oc sagde/Bünd Israels böm/ at de bare dig ren stöt Olue olie til Lins /som daglige känd lades offuen i Lamperne/ vden for Vidnebyrdens forhenge / i Vidnebyrdens Tabernakel. Oc Aaron skal berede de daglige for HERRE om affrenen oc om mogeten/Dette skal vere en cuig Stick hos eders Effterkommere / aNen hand skal berede Lamperne paa den deyliche Linsstage daglige for HERRE.

Oc du skal tage Huedemel / oc bage der aff tolf Rager / huer Rage skal haaffue cho tiende / saa skal du legge dem io sew i en hob/ paa der deyliche Bord for HERRE. Oc du skal legge rent Røggelse paa der samme / ath de skulle vere ihufommelsens Brod/til en Jld for HERRE. Alle Sabbath skal hand berede dem for HERRE/ aff Israels böm til en cuig Pact. Oc de skulle høye Aaron och hans Sonner til de skulle æde dem paa den hellige Sted/ Thi der er hans alderhelligste aff HERREs Offer til en cuig Stick.

ANen der gick en Israeliters quindes Søn vd/som vor en Egyptiske mands Barn blant Israels böm/oc trettende mer en Israeliters mand / i Leyren / oc lafede i Affner/ oc bannede/ Da ledde de hannem til aNose (hans moder hed Selomith Dibni daatter aff Dans seer) oc de sette hannem i fengsel ind til de finge it klart suar aff HERREs aNund.

Oc HERRE taledemet aNose/oc sagde/ Føer hen vd for Leyren den som haaffue saa bander/oc lad dem alle som der hørde legge deris hender paa hans Hoffuit / oc lad saa den gaafte menighed siene hannem. Oc sig Israels böm/huilkent som bander sin Gud / hand skal bare sin synd/huilkent som laster HERREs i Affn/hand skal visselige dø/ al aNengs heden skal siene hannem/Lige som den Fremmede / saa skal oc Indbyggere vere naar hand stender i Affner da skal hand dø.

Exo. 27.

Deut. 19.
Matth. 5.

Om nogen mand slar noger aNenniske i hiel/da skal hand visselige dø/aNen huo der slar noger Queg i hiel/da skal hand betale der/Liff for liff/oc huo der lemmelester sin Nefte/da skal mand gøre ved hannem som hand haaffue gjort/Stade for skade/Dye for øye/Tand for tand/ lige som hand haaffue lemmelest it aNenniske / saa skal mand gøre ved hannem igen/huo som slar it Queg i hiel/hand skal betale der/aNen huo der slar it aNenniske i hiel hand skal dø. Der skal vere en Ræt iblant eder saa vel for den Fremmede som for den Indbyggere / Thi ieg er HERRE eders Gud.

Banderes
straff.

Dette sagde aNose/til Israels böm/oc de førde den bandere vden for Leyren / oc stenede hannem i hiel/ oc Israels böm gjorde ligesom HERRE beføl aNose.

XXV.

Landens
huile aar.

CHERRERI taledemet aNose/paa Sinai biereg/oc sagde/Tal met Israels böm/oc sig til dem. Naar i komme ind i der Land/som ieg vil giuffue eder/ Da skal landet holde HERREs Sabbather / at du i sey aar saar din aNack/oc i sey aar stæer din Vinggaard/oc samle fruct ind. aNen i der siuende aar skal Lander holde HERREs sin store Sabbath / i huilkent du skal icke saa din aNack/ey eller stæer din Vinggaard.

aNen huad der opuoyer effter din Hoff aff sig self/der skal du icke hofte/ oc du skal icke sancke de Vindruer op/som vøye for vde dit arberde/effter di at der er Landens Huile aar/men i skulle holdelandsens Sabbath der saare/at du skal æde der aff / din Tiener/din Tienste Pige/din daglønere/dit huffolk/dine Fremmede hof dig/dit Queg oc Duerne i dit land/Al fruct skal vere til at æde.

Fri aaret.

Deut. 15.

Och du skal teke saadanne sin Huile aar / at sin aar bliffue talde sin gonge / och de sin Huile aars tid/ gøre ni oc frectue aar/Da skal du lade blæse i Basuner offuer alr eders Land/ paa den tiende dag i den siuende maaned/lige paa forligelsens dag. Oc i skulle holde der Halff trediesins tiuende aar helligt/ oc Falle der it. Frier aar i Lander/for alle dem som der i bo/ ch i eders Frejde aar / Da skal huer hof ederkomme igen til sin Eyedom / och til sin Seer / Thi der halff trediesins tiuende aar er eders Frejde aar. I skulle icke saa ey heller hofte / der som opuoyer aff sig self/ oc icke opsancke i Vinggaarden der som opuoyer vden arberde. Thi at Frydens aar skal vere helligt iblant eder/aNen i skulle æde huad aNacken bar. Dette er Frydens aar/ath huer mand skal komme til sit igen.

Naar du seler din Tienste noget/eller oc køber noget aff hannem/da skal ingen tage for del fra sin Broder. aNen du skal købe der aff hannem effter Frejde aarsens tal / saa dyrt skal hand sele dig der/ Effter som Aarene ere mange til/ skal du lade Køber opstige / oc effter som aarene ere saa

ere saa til / skal du lade Røbet for mindstis / thi at hand skal sele dig det efter aatenis grøde. Saa tage sig nu ingen fordel en fra sin ieste / men frøde dig for din Gud / Thi ieg er HEREDERS Gud. Der faare gøder efter min Stick / oc holder min Ræt / at i gøder det efter / at i mæc bo tryggelige i Landet / Thi Landet skal giffue eder sin Fruct / at i skulle haffue nock at æde / oc bo tryggelige der i.

Oc om du vilde sige / huad skulle wi æde i det siende aar / Thi at wi Saa icke / oc ey heller ind samle Fruct. Jeg vil da giffue min Velsignelse offuer eder i det siende aar / at der skal bære tryaars Grøde / at i kunde Saa i det ortende aar / oc æde aff den gamle fruct / ind til det niende aar / at i æde aff der gamle ind til ny grøde kommer igæ. Der faare skulle i icke sele Landet euindelige / Thi Landet høi mig til / oc i ere fremmede oc Gæster for mig / Oc i skulle i alle eders Land lade jorden til løsen.

Naar din Broder bliffuer forarmet / at hand seler dig sin Eyedom / kommer da hans nestle Frende til hannem oc vil løse den / Da maa hand løse huad hans Broder haffuer solt. Men haffuer hand ingen som den kand løse / oc kand mer sin haand komme saa meget aff stæd / at hand kand løse en part der aff / Da skal mand regne fra det aar hand solde den / oc giffue hannem som der hørte huad der staa igen / at hand kand komme saa til sin Eyedom igen. Men kand hand icke komme saa meget aff stæd / at hand kand saa en part igen / Da skal der som hand haffuer solt vere i tiobmandens haand ind til Frydens aar / idet samme skal der vdgaa / och hand skal komme til sin Eyedom igen.

Huo som seler en bolig inden stædens mur / hand haffuer icke helt aars frist / til at løse den igen / Det skal vere tiden inden huiucken hand maa løse den igen. Men løser hand den icke igen for end der gaa aar oc omkringløbet / Da skal den som den hørte oc hans efterkommere beholde den euindelige / Oc der skal icke gaa til løsen i Frydens aar. Men er der icke huff paa Landz byen / der som ingen mur er om / da skal mand regne der lige som ander Algero land / oc der skal vere løst i Frydens aar oc komme da frit igen.

Leuiternis stæder oc de huff i stæderne som deris eyedom er vdi / mæc altid bliffue løst / Huo som løser noget aff Leuiternis / huad heller det er huff eller stad som hand haffuer besidet / da skal hand lade det til løse i Frydens aar / Thi at hufene i Leuiternis stæder er deris eyedom iblant Israels børn. Men Naarken vden faare deris Stæder skal mand icke sele / Thi der er deris Eyedom euindelige.

Naar din Broder bliffuer forarmet / oc bliffuer fattig hof dig / Da skal du anamme hannem til dig som en fremmet eller som en Gæst / at hand kand leffue hof dig / Oc du skal inted aager tage aff hannem ey heller offuer giffue / men du skal frøde dig for din Gud / Paa det at din Broder kand leffue hof dig. Thi du skal icke faa hannem dine pendinge paa aager ey heller regne hannem din kaast for dyr / Thi ieg er HEREDERS Gud / som førde eder aff Egypti land / at ieg vilde giffue eder Canaans land / oc vere eders Gud.

Exo. 22.

Om din Broder bliffuer forarmet hof dig / oc hand seler sig dig / da skal du icke lade hannem tiene som en euig træl / Men hand skal vere hof dig som en Daglonere oc Gæst / oc tiene hof dig ind til Frydens aar. Da skal hand gaa løst fra dig / oc hans Børn mer hannem / oc skal komme til sin Sleet oc til sine Forfædres eyedom igen. Thi de ere mine Tienere som ieg vdførde aff Egypti land / der faare skal mand icke sele dem som euige Træle. Oc du skal icke for strengelige regere offuer dem / Men du skal frøde dig for din Gud.

Exo. 21.
Deut. 15.

Men vil du haffue Suenne oc Diger til liff egne / Da skal du købe dem aff Hedningene / som ere omkring eder / aff Gæste som ere fremmede iblant eder / oc aff deris Efterkommere / som de haffue fød i deris Land / De samme skulle i haffue til eyedom / oc i skulle beholde de oc eders Børn efter eder / til eyedom / stedse oc altid / dem skulle i lade vere euige Træle / Men offuer eders Brodre Israels børn / skal ingen strengelige regere offuer den anden.

Naar nogen fremmet eller Gæst bliffuer rig hof dig / oc din Broder forarmet hof hannem / saa at hand seler sig til den fremmede eller Gæst hof dig / eller til nogen aff hans Sleet / Da skal hand efter hans køb haffue rat til at bliffue løst igen. Oc der maa oc nogen aff hans Brodre løse hannem / eller hans Faderbroder / eller hans Faderbroder søn / eller oc nogen anden aff hans nestle Sleet / Eller kand hand oc saa meget forhuerrfue mer sin egen haand / da skal hand løse sig. Oc hand skal regne mer den som hannem købte fra det aar som hand solde sig paa / ind til Frydens aar / oc pendingene skulle regnis efter det aars tal som hand solde sig paa / och hand skal regne sin dagløn der i mer i den ganste tid. Saaar der end da mange aar igen / ind til Frydens aar / da skal hand der efter giffue dissinere for sin løsen / efter som hand er købt. Men staaar der saa aar igen til Frydens aar / Da skal hand der efter igen giffue for sin løsen / oc hand skal regne sin Dagløn der iblant aar fra aar / Oc du skal icke lade strengelige regere offuer hannem for dine gæen. Men kand hand icke løse sig i denne maade / Da skal hand gaa løst vdgaa paa Fryd

telse oc tru-
fel.

Exo. 20.
Deut. 5.
Psal. 96.

paa Frydens aar/och hans Børn mer hannem/Thi at Israels børn ere mine Tiener/som ieg
førde aff Egypti land/Jeg er HERRE i eders Gud.

J skulle icke gøre eders Afguder ey heller Viliede/i skulle icke heller opreysse Støtter/eller
sette Tegenstene i eders Land/ati tilbøde der saare/Thi ieg er HERRE i eders Gud.
Holder mine Sabbather/oc frøtter eder for min Helligdom/Jeg er HERRE i

XXVI.

Lowens
forietse.
Deut. 28.

Er som i vandre i mine Strick/oc holde mine Bud/oc gøre dem/da vil ieg
giffue eder Regn i sin tid/oc Jorden skal giffue sin grøde/oc Træene paa
Narcken skulle bære deris fruct. Oc Tørste tiden skal vare til Vinhyften/oc
vinhyften skal vare til kornsciden/Oci skulle haffue Brød nok/oc bo trygge
lige i eders Land. Jeg vil giffue Fred i eders Land/ati mæ soffue oc inge skal
forferde eder. Jeg vil boie tagde de onde Diur aff eders Land/oc der skal inreb
Suerd gaa igennem eders Land.

2. Corinth. 6.

J skulle iage eders fiender/och de skulle falde for eders suerd. Fem aff eder skulle iage hun-
drede/oc hundrede aff eder skulle iage thi tusinde/thi at eders Fiender skulle falde vnder suerd
for eder. Oc ieg vil vende mig til eder/oc lade eder veye oc formeris/oc ieg vil stadfeste min
Pact mer eder/Oci skulle æde aff det Gamle/oc boie kaste der gamle/naar det Ny kommer.
Jeg vil haffue min Bolig iblant eder/oc min Sial skal icke boie kaste eder. Oc ieg vil vandre
iblant eder/oc ieg vil vere eders Gud/saa skulle i vere mit Folk. Thi ieg er HERRE i
eders Gud/som førde eder aff Egypti land/ati i skulle icke vere deris Tiener/oc ieg haffuer
spønderbrøder eders aag/oc lader eder vandre Oprettelige.

Lowens
trufel oc forban-
delse.
Deut. 28.
Thre. 2.
Mal. 2.

Men ville icke lyde mig/oc icke gøre alle disse Bud/oc ville foracre min Strick/oc eders
Siale forskyde min Ret/ati icke gøre alle mine Bud/oci lade min Pact flaa til bage. Da
vil ieg oc gøre eder det/Jeg vil hiemsage eder mer forferdelse/effuelse oc kolde siuge/ar eders
Ansiet skal visne/oc Liffuer vanskogis. J skulle Saa eders Sød forgefuis/oc eders Fiende
skulle opæde hannem. Oc ieg vil sette mit Ansiet mod eder/och i skulle bliffue slagne aff eders
Fiende/oc de som eder hade skulle regere offuer eder/Oci skulle fly der som ingen iager eder.

Wille icke end da der offuer lyde mig/Da vil ieg end gøre der siu gonge mere at straffe
eder for eders synder/ar ieg fand spønder byrde eders haarnackede hofferbighed. Oc ieg vil gø-
re eders Himmel som Jern/oc eders Jord som Kaaber/oc eders wimage oc arbejde skal vere
forgefuis/Ar eders Jord skal icke giffue sin grøde/oc Træene i Landet skulle icke bære deris
fruct.

De om i end da vandre mod mig/oc ville icke høre mig/Da vil ieg end gøre der siu gonge
mere/ar sla paa eder for eders synder skyld. Oc ieg vil sende vilde Diur iblant eder/de skulle op-
sluge eders børn/oci hiel rissue eders Fa/oc forminde eder/oc eders veye skulle bliffue øde.

Wille icke end da der mer lade eder tuete aff mig/mé vandre mod mig/Da vil ieg oc van-
dre mod eder/oc sla eder end da siu gonge mere saar eders synders skyld/Oc fore it heffnendis
Suerd offuer eder/som skal heffne min Pact. Oc om i forsamle eder i eders Stæder/da vil ieg
alligeuel sende Pestilence iblant eder/oc giffue eder i eders Fienders heder/da vil ieg forderffue
eders Brødis forraad/Saa at thi Quinder skulle bage eders brød i en Den/och mand skal
veye eders brød vd mer veyt/oc naari æde/da skulle icke bliffue mætte.

Wille icke end da der mer lyde mig/mer vandre mod mig/Da vil ieg oc vandre mod eder
i min vrede/oc vil straffe eder siu gonge mere for eders synder/Ati skulle opæde eders Sønners
oc Døtters Fød. Oc ieg vil vdslette eders Høye/oc opreysse eders Viliede/oc ieg vil ødelegge
Legeme offuen paa eders Afguder/oc min Sial skal venne ved eder/Oci vil ødelegge
eders Stæder oc nedbyrde eders Helligdoms Kirker/oc ieg vil icke lucte eders sødeluct.

Saa vil ieg gøre Landet øde/ar eders Fiende som bo i det/skulle grue der saare. Men
eder vil ieg boie stry iblant Nedninge/oc drage Suerdet vd bag paa eder/ar eders Land skal
bliffue øde/oc eders Stæder skulle nedbyrdes. Da skal Landet vel behage sine Sabbather/saa
længe som der ligger øde/oci ere i eders Fienders land/Jada skal Landet holde helligt/oc vel
behage sin Sabbath al den stund der ligger øde/der fore/ar der kunde icke holde helligt/den
tid i skulde holde helligt der i bode der i.

Ocdem som bliffue offuer igen aff eder/vil ieg gøre saa Blødhierige i deris Fienders
land/ati it rustedie Blad skal iage dem/oc de skulle fly der saare/lige som it Suerd iagede dem/
oc falde/der som ingen iager dem. Oc den ene skal falde hen offuer den anden/lige som for
Suerd/end dog at ingen iager dem. Oci skulle icke thaare reyse eder op imod eders Fiende/
oc i skulle

oc i skulle ddeleggi blant Nedningene/oc eders fienders Land skal opluge eder.

Men huilke der bliffue end da offuer aff eder / De skulle forsmegtis i deris Misgerning / i deris fienders Land/oc de skulle forsmegtis i deris Forfedris misgerning. Saa skulle de da bekende deris misgerning oc deris Forfedris misgerning / mer huilke de haffue syndet mod mig/oc vandret mod mig. Der faare vil ieg oc vandre mod dem / oc bort driffue dem i deris fienders Land/der skal io deris womstaarne hierre ydmyge sig/oc da skulle de vel behage deris misgernings straff.

De ieg vil tencke paa min Pact met Jacob/oc paa min Pact met Isaac / oc paa min pact met Abraham/oc ieg vil tencke paa Landet som er forladet aff dem/oc haffuer behagelighed i sin Sabbath/den stund det ligger øde for dem. / oc de skulle behage deris misgernings straff/ Fordi de foractede min Ræt/oc deris siæle vemmede ved min Stick. Oc naar de ere end i deris fienders land/haffuer ieg alligeuel icke forstuet dem/oc vemmer icke saa ved dem/ar det skal vere vde met dem/oc min Pact mer dem skal icke mere gielde / Thi ieg er HERRE eders Gud. Oc vil tencke paa min første Pact met dem der ieg førde dem aff Egypti land/ for Nedningens syen/ar ieg vil vere deris Gud/ Jeg HERRE.

Disse ere de Stickets Ræt oc Low som HERRE gjorde mellem sig oc Israels børn/paa Sinai bierg ved Mose haand.

XXVII.

HERRE talde met Mose/oc sagde / Tal met Israels børn / oc sig til dem. Naar nogen gør HERRE it synderligt Løfte/ar hand vurder sit liif/da skal dette vere løfningen. En Mandz persone fra tiue aar och ind til tryinds tiue aar/skal du vurde saar halffrediesins tiue solff Sæller/ effter helligdoms sæller. En Quindis persone for tredie sæller. Er nogen fra fem aar oc ind til tiue aar / da skal du vurde en Mandz persone saar tiue sæller/ men en Quindis persone for thi sæller. Er nogen fra en maaned oc ind til fem aar/da skal du vurde en Mandz persone for fem solff sæller/oc en Quindis persone for tre solff sæller. Men er nogt tryinds tiue aar gammil/oc der offuer/da skal du vurde en Mandz persone for femten sæller/ men en Quindis persone for thi sæller. Men er hand for arm til saadant vurdning/da skal hand sticke sig for Presten/oc saa skal Presten vurde hannem som det loffuet haffuer / men hand skal vurde hannem effter som hand kand forhuerffue met sin haand.

Er der oc noget Queg/ som mand kand offer HERRE / da er det alt helligt som mand giffuer HERRE/mand skal icke bytte det bort/eller foruedste det/it got for it ont/ eller it ont for it got. Men vedsternogen it Queg bort for it andet / da skulle de baade vere HERRE hellige. Men er det vret Queg som mand icke thaar offer HERRE/da skal mand sticke det saar Presten / oc Presten skal vurde det om der er got eller ont/ oc lige som Presten vurder det/saa skal det bliffue. Men vil nogen løse det/da skal hand giffue femte delen til offuer vurdningen.

Om nogen helliger sit Duff/ar det skal vere HERRE hellige/ da skal Presten vurdere det/om det er got eller ont/oc lige som Presten vurder det/saa skal det bliffue. Men vil hand løse det igen som det haffuer helliget / da skal hand legge den femte del aff pendingene til som det vor vurdet faare/saa maa der høre hannem til.

Om nogen helliger HERRE en Alger aff sit Affuegods/da skal hand vurde det effter som hand bær til/Bær hand en Homor byg/da skal hand gelde halffrediesins tiue solff sæller. Men helliger hand sin Alger fra Frydens aar/da skal hand gelde effter sit værd. Men haffuer hand helliget hannem effter Frydens aar/Da skal Presten regne effter de aar som igen staa til Frydens aar/oc vurde hannem saa meger ringere.

Vil hand oc løse Algeren igen som hannem haffuer helliget/Da skal hand legge den femte part aff pendingene til/offuer der som hand vor vurdet faare/saa maa hand beholde hannem. Men vil hand icke løse hannem/ men seler nogen anden den/Da skal hand icke mere staa hannem til løsen/men den samme Alger skal vere HERRE helliget / naar hand bliffuer fri paa Frydens aar/lige som en bands Alger/oc skal høre Presten til for Affuegods.

Men om nogen helliger HERRE en Alger/som hand haffuer købt/oc er icke hans affuegods/Da skal Presten regne hvad hand gelder ind til Frydens aar/ saa skal hand samme dag giffue den vurdning/ar hand skal vere HERRE hellig. Men vdi Frydens aar skal hand komme igen til den som solde hannem at bliffue hans Affuegods i landet. Al vurdning skal ske effter helligdommens sælle/ men en sælle gør tiue Gera.

R II Der Første

Løfte.

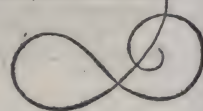
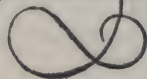
Leuiticus.

Der første foddet blant Queget / huilket dog ellers høi HERREN til / skal ingen hellige HERREN vere sig enten fa eller faar / thi der høi HERREN til. Men er der noget vrent paa Queget / da skal mand det løse efter sit verd / oc legge den femte del der til / Vil hand icke løse det / da skal mand sele det for sit verd.

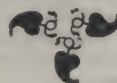
Hand skal inred forbandet sele eller løse / som nogen forbander til HERREN aff alt det hand eyer / vere sig enten aff aNenniste / Fa eller Aeffager / thi alt saadant bands gods er det alderhelligste for HERREN. Hand skal oc inred bands aNenniste løse / men det skal visse selige ds.

Al Tiende i Landet / baade aff Jordens grøde oc aff Frueten paa træene / høi HERREN til / oc skulle vere HERREN hellige. Men vil nogen løse sin Tiende / da skal hand giffue den femte part der offuer / oc al Tienden aff fa / oc faar / oc det som gaar vnder riser / det skal vere HERREN hellig Tiende / Hand skal icke spørre om det er godt eller ont / oc icke heller foruedse det / Men bliffuer det foruedset / da skulle de baade vere hellige oc icke løsis.

Disse ere Budene huilke HERREN beføl aDose / til Israels børn paa Sinai berg.

Ende paa Dose Tredie Bog.

Numeri/ Mose Fierde Bog.

I.

CHERRENTalede met Mose i Sinai siel/ i Vidnes/ byrdens Tabernakel/ den første dag i den anden maaned / ider andet aar/ effter at de vore vdgongne aff Egypti land/ oc sagde/ Tager sum men paa den gantste Israels boms aenighed / effter deris Slect/ oc deris Fedris huff oc naffn/ Altmanden fra hoffsuit oc til hoffsuit/ fra tiue aar gamle oc der offuer/ huad som duer til at drage i strid vdi Is- rael/ Oc du oc Aaron skulle tele dem effter deris Haer / oc i skulle tage til eder io en aff huer Slect til en Hoffuizmand offuer sin Faders huff.

Disse ere Hoffuizmendis naffn / som skulle staa hoffseder. Aff Ruben skal vere Elizeur Sebeur son. Aff Simeon skal vere Selumiel Suri Sadai son. Aff Ju- da skal vere Nahasson Amminadab son. Aff Isaschar skal vere Ierhaneel Duar son. Aff Sebu- lon skal vere Eliab Helou son. Aff Josephs bom aff Ephraim skal vere Elifama Amihud son. Aff Manasse skal vere Gamaliel Pedazur son. Aff Ben Jamin skal vere Abidan Gideoni son. Aff Dan skal vere Ahieser Ammi Sadai son. Aff Asser skal vere Pagiel Ochran son. Aff Gad skal vere Elifaph Deguel son. Aff Naphtali skal vere Ahica Enan son.

Disse ere de ypperste aff aenigheden/ Hoffuizmend blant deris Fedris slecter/ som vore Hoffueder oc førstere i Israel. Oc a Mose oc Aaron toge dem til sig / som de ere der neffinde ved naffn. De samlede oc saa den gantste menighed/ den første dag i den anden maaned/ oc regnede dem effter deris fødzel/ effter deris Slect oc Fedris huff oc naffn / fra tiue aar gamle oc der off- uer/ hoffsuit fra hoffsuit / som **C** H E R R E N. hadde befalet a Mose / oc de talde dem i Sinai siel.

Rubens Israels første fødte søns bom/ effter deris fødzel/ Slect / deris Fedris huff oc naffn/ hoffsuit fra hoffsuit/ alt manden/ fra tiue aar oc der offuer/ som vore duelige til at drage i strid/ bleffue talde til Rubens slect/ sex oc fyritiue tusinde oc fem hundrede.

Simeons bom effter deris fødzel/ Slect / deris Fedris huff / tal oc naffn / fra hoffsuit til hoffsuit/ alt manden/ fra tiue aar oc der offuer/ som duelige vore at drage i strid / bleffue talde til Simeons slect/ ni oc halffrediesinde tiue tusinde oc tre hundrede.

Gads bom effter deris fødzel/ Slect/ deris Fedris huff oc naffn/ fra tiue aar oc der offuer/ som duelige vore at drage i strid/ bleffue talde til Gada slect / fem oc fyritiue tusinde sex hun- drede oc halffrediesinde tiue.

Juda bom effter deris fødzel/ Slect/ deris Fedris huff oc naffn/ fra tiue aar oc der offuer/ som duelige vore at drage i strid/ bleffue talde til Juda slect / fire oc halffrediesinde tiue tusinde oc sex hundrede.

Isaschars bom effter deris fødzel / Slect / deris Fedris huff oc naffn/ fra tiue aar oc der offuer/ som vore duelige til at drage i strid/ bleffue talde til Isaschara slect / fire oc halffredies- inde tiue tusinde oc fire hundrede.

Sebulons bom effter deris fødzel / Slect/ deris Fedris huff oc naffn / fra tiue aar gamle oc der offuer/ som vore duelige at drage i strid/ bleffue talde til Sebulons slect / siu oc halffree- diesinde tiue tusinde oc fire hundrede.

Josephs bom aff Ephraim effter deris fødzel/ Slect/ deris Fedris huff oc naffn/ fra tiue aar oc der offuer/ som vore duelige at drage i strid/ bleffue talde til Ephraims slect / fyritiue tus- inde oc fem hundrede.

Manasse bom effter deris fødzel / Slect/ deris Fedris huff oc naffn / fra tiue aar oc der offuer / som vore duelige at drage i strid/ bleffue talde til Manasse slect / tolf oc tiue tusinde oc thu hundrede.

Ben Jamins bom effter deris fødzel/ Slect / deris Fedris huff oc naffn/ fra tiue aar oc der offuer/ som vore duelige til at drage i strid/ bleffue talde til Ben Jamins slect / fem oc tredie- ue tusinde oc fire hundrede.

Dans bom effter deris fødzel/ Slect/ deris Fedris huff oc naffn/ fra tiue aar oc der offuer/ som vore duelige til at drage i strid/ bleffue talde til Dans slect / thu oc treysinde tiue tusinde oc siu hundrede.

Assers bom effter deris fødzel / Slect/ deris Fedris huff oc naffn/ fra tiue aar oc der offuer/ som

De 12. Is-
raels førstere
naffn.

Rubens
Slect.

Simeon.

Gad.

Juda.

Isaschar.

Sebulon.

Joseph.
Ephraim.

Manasse.

Ben Jamin

Dan.

Asser.

R iij som

Summen paa

Numeri.

Israels
Børn.
Nephthali
li.

som duelige vorer til at drage i strid / bleffue talde til Afsers fleet / it oc fyrtriuue tusinde och fem hundrede.

Nephthali børn effter deris fødsel / Slect / deris Fedris huff oc naffn / fra tiue aar oc der offuer / som vorer duelige at drage i strid / bleffue talde til Nephthali fleet / try oc halffrediesinds tiue tusinde oc fire hundrede.

Exo. 12.

Disse ere de som Moses oc Aaron talde mer de tolf Israels Føstter / aff huilcke io huer aff dem vor offuer deris Fedris huff. Och Summen aff Israels børn effter deris Fedris huff fra tiue aar oc der offuer / som vorer duelige i Israel til at drage i strid / vorer sech hundrede tusind / oc try tusinde / fem hundrede oc halffrediesinds tiue. Men Leuiterne effter deris Fedris fleet bleffue icke talde blant dem.

Leui Slect

De HERRE raledemet Moses / oc sagde. Du skal icke rele Leui fleet / och ey tage summen paa dem blant Israels børn. Men du skal sticke dem til Vidnesbyrdens Tabernakel oc til at Redskaben oc alle der som der høier til / Oc de skulle bære Tabernakeler oc al Redskaben oc skulle tage vare der paa / oc leyre dem trint omkring Tabernakeler. De naar mand skal reyse / da skulle Leuiterne tage Tabernakeler ned / Men naar Væren slar sin leyer / da skulle de reyse Tabernakeler op / Oc kommer nogen fremmer der ved / da skal hand dø. Israels børn skulle leyre dem huer i sin leyer / och off deris Baneris Skare. Men Leuiterne skulle leyre dem trint omkring Vidnesbyrdens Tabernakel / Paa det at der skal icke komme en vrede offuer Israels børns Menighed / Der faare skulle Leuiterne tage vare paa Vidnesbyrdens Tabernakel. Oc Israels børn gjorde alt det / som HERRE hafde befalt Moses.

II.

CHERRE raledemet Moses oc Aaron / oc sagde. Israels børn skulle leyre dem trint uden omkring Vidnesbyrdens Tabernakel / huer vnder sin Banere oc Tegen / effter deris Fedris huff.

Juda skal leyre sig mod øster mer sin Banere oc Hær / Deris Hoffuizmand / Nabesson Amminadab søn / oc hans Hær beregnede / fire oc halffrediesinds tiue tusinde oc sech hundrede. Hoff hannem skal Isaschares fleet leyre sig / Deris Hoffuizmand / Nethaniel Suar søn / oc hans Hær beregnede / fire oc halffrediesinds tiue tusinde oc fire hundrede. Der nest Sebulons fleet / Deris Hoffuizmand / Eliab Helon søn / oc hans Hær beregnede / siu oc halffrediesinds tiue tusinde oc fire hundrede. Saa at alle som høier til Juda leyer / ere i Summen / hundrede tusinde oc sech hundrede tusinde oc fire hundrede / som høier til deris Hær / oc skulle reyse fremmerst.

Sup. 1.
Deguel.

Rubens Banere oc paulun mer deris Hær skal ligge i Synder / Deris Hoffuizmand / Elisur Sedeur søn / oc hans Hær beregnede / sech oc fyrtriuue tusinde oc fem hundrede. Der nest skal Simcons fleet leyre sig / Deris Hoffuizmand / Selumiel Turi Sadai søn / oc hans Hær beregnede / ni oc halffrediesinds tiue tusinde oc try hundrede. Der nest Gads fleet / Deris Hoffuizmand / Eliasaph Reguels søn / oc hans Hær beregnede / fem oc fyrtriuue tusinde oc sech hundrede oc halffrediesinds tiue. Saa at alle de som høier til Rubens leyer / ere beregnede / hundrede tusinde oc it oc halffrediesinds tiue tusinde oc fire hundrede oc halffrediesinds tiue / som høier til deris Hær / Oc de skulle reyse nest effter de andre.

Leuiternis
leyer.
Psal. 80.

Der nest skal Vidnesbyrdens Tabernakel reyse mer Leuiternis leyer mit blant leyerne / Oc effter som de leyre dem til / saa skulle de oc reyse / huer i sin Sted vnder sin Banere.

God vester skal Ephraims paulun oc banere ligge mer deris Hær / Deris Hoffuizmand skal vere / Elisama Amihud søn / oc hans Hær beregnede / fyrtriuue tusinde oc fem hundrede. Hoff hannem skal / Manasse fleet leyre sig / Deris Hoffuizmand / Gamliel Pedazur søn / hans Hær beregnede / thu oc tredie tusinde oc thu hundrede. Der nest Ben Jamins fleet / deris Hoffuizmand / Abidan Gedoni søn / hans Hær beregnede / fem oc tredie tusinde oc fire hundrede. Saa at alle de som høier til Ephraims leyer ere beregnede / hundrede tusinde oc orte tusinde oc it hundre / de som høier til hans Hær / Oc de skulle vere i det tredje aarden naar de reyse.

Dans paulun oc banere skal ligge i nør / mer deris Hær / Deris Hoffuizmand / Abieser Ammi Sadai søn / hans Hær beregnede / thu oc tryfundtiue tusinde oc siu hundrede. Hoff hannem skal Afsers fleet leyre sig / Deris Hoffuizmand / Pagiel Ochran søn / hans Hær beregnede / it oc fyrtriuue tusinde oc fem hundrede. Der nest Nephthali fleet / Deris Hoffuizmand / Abira Enan søn / hans Hær beregnede / try oc halffrediesinds tiue tusinde oc fire hundrede. Saa at alle de / som høier til Dans leyer / ere beregnede / hundrede tusinde siu oc halffrediesinds tiue tusinde oc sech hundrede / Oc de skulle vere de siste at reyse vd mer deris Banere.

Denne

Summen paa Israels Mose Fierde Bog. LVIII.

Bsm.

Denne er summen paa Israels bøn efter deris Fedris huff oc Leyer met deris Hæf
Sey hundrede tusinde tre tusinde fem hundrede oc halffrediesindsiue. Men Leuiterne bleff
uercke talde i summen blant Israels bøn som H E R R E N i haaffde befaler a Mose. Oc Is
raels bøn giorde altsammen / lige som H E R R E N i haaffde befaler a Mose / oc leyrede dem
vnder deris Banere / oc droge vd / huer i sin Slect / efter deris Fedris huff.

Summen
paa Israels
bøn.

III.

Ette er Arons oc a Mose Slect / paa den tid / der H E R R E N i taledet met
a Mose paa Sinai bierg / oc disse ere Arons sønners naffn. Den første fød
de i Adab / der nest Abihu / Eleasar oc Jchamar. Disse ere Arons sønners
naffn / som vore saluede til Prestes / oc deris hender vore stilledet til Prestes
bede. Men i Adab oc Abihu døde for H E R R E N i / der de offrede frem
met Jld for H E R R E N i i Sinai bierg / oc de haaffde ingen sønner. Men
Eleasar oc Jchamar brugede Prestes embedet met deris fader Aron.

Arons
Sønner
Exo. 6.

Leui. 10.
1. Par. 24.

Leuiterne
Embedet.

De H E R R E N i taledet met a Mose / oc sagde / lad Leui slect komme frem / oc sticke dem
til Presten Aron / at de tiene hannem / oc tage vare paa hans oc al a Menighedens tiensiste / for
Vidnesbyrdens Tabernakel / oc at de tage tiensisten vare i Tabernakelen / oc beuare al Redsk
ben til Vidnesbyrdens Tabernakel / oc vore paa Israels bøn / til at tiene i Tabernakelens tie
niste. Oc du skal sticke Aron oc hans sønner Leuiterne gaffuer aff Israels bøn. Men Aron
oc hans Sønner skal du sticke til / at de tage vare paa Prestes embedet / Gaar der nogen frem
met til / da skal hand dø.

De H E R R E N i taledet met a Mose / oc sagde / See / Jeg haaffuer taget Leuiterne blant
Israels bøn / for alle første fødte / som obne moders luff blant Israels bøn / saa at Leuiterne
skulle høre mig til. Thi at de første fødte høre mig til / siden den tid ieg ihuelsto alle første fød
de i Egypti land / da helligede ieg mig alle første fødte i Israel / at de skulde høre mig til / baade
aff a Menigheden oc aff Queget / Jeg H E R R E N i.

Num. 8.

Exo. 13.

De H E R R E N i taledet met a Mose i Sinai biergen oc sagde / Tel Leuibøn efter deris
Fedris huff oc slect / alle som ere aff mandkøn / en maaned gamle oc der offuer. Saa talde a Mo
sedem efter H E R R E N i S Vid / lige som hand haaffde befaler / Oc disse vore Leuibøns
naffn / Gerson / Rahath / a Merari. Men Gersons bøn naffn i deris slect vore / Libni oc Si
mei / Rahaths bøn i deris slect vore / Amram / Jesehar / Hebron oc Huel / a Merari bøn i deris
slect vore / a Aheli oc a Nusi / Disse ere Leui slecter efter deris Fedris huff.

Disse ere slecterne aff Gerson / Libniterne oc Simeiterne / De vore der de bliffue talde /
siu tusinde oc fem hundrede / alle de som vore aff mandkøn / en maaned gamle oc der offuer.
Oc den samme Gersoniteres slect skal leyre sig bag Tabernakelen i Vester. Eliasaph Laels søn
skal vere deris Hoffuigmand. Oc de skulle tage vare paa Vidnesbyrdens Tabernakel / som er /
paa Pauliner oc paa Tabernakelen oc paa deris Stul / oc paa Dug for Vidnesbyrdens Ta
bernakels dør / oc paa Kortinerne til forgaarden / oc paa Dugen i forgaardens dør / som gaar
omkring Tabernakelen oc omkring Alteret / oc paa Snorerne / oc paa alt det som hører til den
tiensiste.

Gersoniter

Disse ere Rahaths slect / Amramiterne / Jesehariterne / Hebroniterne oc Hueliterne / aff
mandkøn som vore maaned gamle oc der offuer. Otte tusinde oc sey hundrede i deris tal / som
tage vare paa Helligdommen. Oc de skulle leyre dem paa den sydre side haff Tabernakelen. Eli
saphan Huelss søn skal vere deris Hoffuigmand. Oc de skulle tage vare paa Alteret / paa Bør
det / paa Luffstagen / paa Alteret / oc paa al den Redskaff som hører til Helligdommen / at gø
re tiensiste met / oc paa Dugen oc paa det som hører til den tiensiste. Men Eleasar Arons prestis
søn skal vere den Offuerste offuer alle Leuiterne Offuerster / offuer dem som ere sticte til at
tage vare paa Helligdommen.

Rahath
iter.

Disse ere a Merari slect / a Aheliterne oc a Nusiterne / som vore regnede i deris tal / sey tus
sinde oc thu hundrede / aff alt mandkøn / fra en maaned gamle oc der offuer. Simeel Abihals
søn skal vere deris Offuerste. Oc de skulle leyre dem paa den nøre side haff Tabernakelen. Oc
deris embede skal vere at tage vare paa sielene oc paa stægerne / paa stæterne oc søderne til Ta
bernakelen / oc paa al Redskaben som hører til den tiensiste / Der til paa stæterne til forgaar
den reinte omkring / oc paa søderne oc paa naffene oc linerne der til.

Merariter.

Men a Mose oc Aron oc hans Sønner / skulle leyre dem offten for Vidnesbyrdens Ta
bernakel at de kunde tage vare paa Helligdommen / oc paa Israels bøn / Gaar der nogen
fremmet til / da skal hand dø. Alle leuiterne som a Mose oc Aron haaffde beregnet / efter H E R
R i i i R E N S

Summen
paa alle Leuiter
ne.

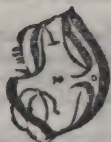
XXV Sord/aff alle Manden fra en maaned gamle oc der offuer / i deris sleet / vore thu oc tiue tusinde.

De HERRER sagde til Mose / Tel alle første fødte / aff manden blant Israels børn / fra en maaned gamle oc der offuer / oc tag taller paa deris næf. Saa skal du vdrage mig / som er HERRE / Leuitene for alle første fødte blant Israels børn / oc Leuiternes queg for alle første fødte blant Israels børns queg. De Mose talde / som HERRE bød hannem / alle første fødte blant Israels børn / Oc næfne paa alle første fødte aff manden blant Israels børn fra en maaned gamle oc der offuer / vore thu oc tiue tusinde oc thu hundres de oc tre oc halffredesindes tiue i deris tal.

Exp. 30.
Leui. 27.
Ezech. 45.

De HERRER taledede met Mose / oc sagde / Tag Leuitene for alle første fødte blant Israels børn / oc Leuiternes sa for deris sa / at Leuitene skulle høre mig til / som er HERRE. Men du skal tage pendinge til løsen for de thu hundrede tre oc halffredesindes tiue første fødte aff Israels børn / som ere offuer Leuiternis tal / sem Sekel for huert hofuit til løsen / efter helligdommens sekel / (Tiue gera gøre en sekel) oc du skal antuode Aaron oc hans Sønner de pendinge / som ere saa offuer løbne. Saa tog Mose de løse pendinge / der bleffue leffuede offuer Leuiternis tal / som komme for Israels børns første fødte til sammen / tusinde tre hundrede oc fem oc tressindes tiue sekel / efter helligdommens sekel / oc hand gaff Aaron oc hans Sønner dem / efter HERRE Sord / som HERRE hadde befalt Mose.

III.

Aaron och
hans Sønner.

HERRE taledede met Mose oc Aaron / oc sagde / Tag summen aff Rahaths børn fra Leui børn / efter deris Sleet oc fedris huff / fra tredie aar oc der offuer til halffredesindes tiue aar / alle de som ere duelige til at drage i strid / at gøre gerningen i Vidnesbyrdens Tabernakel. Der skal vere Rahaths børns Embede i Vidnesbyrdens Tabernakel / som er der Allershelligste.

Naar eders Hær byrder op / da skal Aaron oc hans Sønner gaa ind oc nedtage Forhenger / oc suobe Vidnesbyrdens Ark der vdi / oc legge Tecket aff greffuinge skind der offuer / oc briede it helt gult Tecke der offuer paa / oc legge stengene der til. De de skulle oc saa briede it gult tecke offuer Skubordet / oc legge der til sadene / stæderne / skaale / ne oc kanderne at lade i oc aff met / oc der daglige Brød skal ligge der hof / De de skulle briede der offuer it rosen rødt Tecke / oc tecke der samme met it Tecke aff greffuinge skind / oc sette stengene der til.

Saa skulle de tage it gult Tecke oc suobe Liussestagen / oc Lamperne / liussefaverne och stæde hornene der vdi oc alle olie karene som høre til Embedet / oc suobe der it gult Tecke om kring der alt sammen aff greffuinge skind / oc legge der paa stengene. Saa skulle de oc briede it gult Tecke offuer det guld Alteret / oc stule der met it Tecke aff greffuinge skind / oc sette stengene der til. De skulle oc suobe al Redskaffuen / som de bruge til tienisten i Helligdommen i it gult Tecke / oc tecke der offuer met greffuinge skind / oc legge de paa stengene. De skulle oc feye asken aff Alteret / oc briede it skarlagens Tecke der offuer / oc legge al Redskaffuen der til / som hører til den tieniste / ildpander / madkege / skuler / becken / met al Alterens redskaff / oc de skulle briede it Tecke der offuer aff greffuinge skind / oc sette stengene der til.

Rahathi /
22.

Eleasar.

Naar Aaron och hans Sønner haffue der vdi / oc betæet Helligdommen oc al hendis Redskaff / naar som eders Hær byrder op / Der efter skulle Rahaths børn gaa ind / at bære det / oc de skulle icke røre Helligdommen / at de icke skulle dø / Disse ere Rahaths børns Byrder i Vidnesbyrdens Tabernakel. De Eleasar Aarons Prestis søn / skal staa for Embedet / at sticke olie til at liuse met / oc vter til Røgelse / oc der daglige Nadoffer oc Salue olien / at hand skal besticke den gantste Tabernakel / oc alt huad som der er vdi Helligdommen oc hans redskaff.

De HERRER taledede met Mose oc Aaron / oc sagde / I skulle icke lade de Rahaths sønners sleetis affkomme forderffue sig blant Leuitene / Men saa skulle i sticke eder met dem / at de mue leffue oc icke dø / der som de røre der Allershelligste. Aaron och hans Sønner skulle gaa ind / oc sette huer til sit Embede oc Byrde / Men de skulle icke gaa ind at bestue Helligdommen vderenckte / at de skulle icke dø.

Gersoniter

De HERRER taledede met Mose / oc sagde / Tag summen aff Gersons børn / efter deris Federne huff oc Sleet / fra tredie aar oc der offuer / indtil halffredesindes tiue aar / oc sticke dem alle / som ere duelige til at drage i Strid / at de haffue it Embede i Vidnesbyrdens Tabernakel. Men dette skal vere de Gersoniters sleetis Embede / at tiene oc bære. De skulle bære Bortnerne til Tabernakelen oc Vidnesbyrdens Paulun / oc Tectit der til / oc Tectit aff greffuinge

^{uiterne} greffuinge skind / som er der offuer / oc Dugen i Vidnesbyrdens Tabernakels dør / oc Forgaardens omhenge / oc Dugen i portens dør til Forgaarden / som gaar omkring Tabernakelen oc Alteret och deris liner oc al deris Embedes Redskaff / oc alt det som høret til deris Embede. Gersons børn skulle gøre alt deris Embede / efter Aarons oc hans Sønners ord / mer alt det som de skulle bære oc skaffe / oc i skulle se til / at de tage vare paa al deris byrde. Dette skal vere Gersoniterne børns oc slectis Embede i Vidnesbyrdens Tabernakel / Oc deris vaet skal vere vnder Jehamar Aarons Prestis søns haand.

Du skal oc saa stikke i Nerari børn / efter deris Slect oc Fedris huff / fra tredie aar oc der offuer / til halffrediesinds tiue aar / alle som ere dueilige til at drage i Strid / at de haffue it Embede i Vidnesbyrdens Tabernakel. Men de skulle tage vare paa denne Byrde efter alt deris Embede i Vidnesbyrdens Tabernakel / at de bære fiele / sengerne / stærene oc søderne til Tabernakelen. Der til stærene til Forgaarden trent omkring / oc søder oc naffle oc liner met al deris redskaff / efter alt deris embede / I skulle stikke huer sin part aff Byrde at tage vare paa samme redskaff. Dette skal vere Nerari børns slectis Embede / alt det som de skulle skaffe i Vidnesbyrdens Tabernakel / vnder Jehamar Aaron Prestis søns haand.

Oc i Nose oc Aaron oc Hoffuizmendene for i Denigheden talde de Baharithers børn / efter deris Slect oc Fedris huff / fra tredie aar oc der offuer til halffrediesinds tiue aar / alle som vore dueilige til at drage i Strid / at de skulde haffue Embede i Vidnesbyrdens Tabernakel / Oc de vore beregnede / thi tusinde siu hundrede oc halffrediesinds tiue. Det er summen paa Baharithernes slect / som haffde alle at skaffe i Vidnesbyrdens Tabernakel / som i Nose oc Aaron talde efter HERRS ord ved i Nose.

Gersons børn bleffue oc saa talde i deris Slect oc Fedris huff / fra tredie aar oc der offuer / til halffrediesinds tiue aar / alle de som dueilige vore til Strid / at de skulde haffue Embede i Vidnesbyrdens Tabernakel / oc summen vor / thi tusinde sex hundrede oc tredie. Det er summen paa Gersons børns slect / som haffde alle at skaffe i Vidnesbyrdens Tabernakel / huilcke i Nose oc Aaron talde efter HERRS ord.

Nerari børn bleffue oc saa talde efter deris Slect oc Fedris huff / fra tredie aar oc der offuer / til halffrediesinds tiue aar / alle de som vore dueilige til Strid / at de skulde haffue Embede i Vidnesbyrdens Tabernakel / oc summen vor / tre tusinde oc thi hundrede. Denne er summen paa Nerari børns slect / som i Nose oc Aaron talde / efter HERRS ord ved i Nose.

Summen paa alle Leuiterne som i Nose oc Aaron met Israels Hoffuizmend talde / efter deris Slect oc Fedris huff / fra tredie aar oc der offuer til halffrediesinds tiue aar / som alle ginge ind at gøre huer sit Embede / oc bære byrde i Vidnesbyrdens Tabernakel / vore otte tusinde sem hundrede oc fire sinda tiue / som bleffue talde efter HERRS ord ved i Nose / huer til sit Embede oc Byrde / som HERRS haffde befalt i Nose.

Merariter.

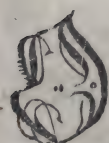
Summen
paa Baharith-
terne.

Summen
paa Gersons
terne.

Summen
paa Merariter-
ne.

Summen
paa alle Leu-
terne.

V.

HERRS ord ved i Nose / oc sagde / Befale Israels børn / at de stikke vd aff Leyren alle Spedalske / oc alle som haffue vrede vdi blod / oc de som ere bleffue vorene aff noget dør Lüg / baade i Mand oc Quinde / dem skulle i stikke vden for Leyren / at de gøre icke deris Leyer wren / der som ieg boer vdi blant dem. Oc Israels børn gjorde saa / oc stickete dem hen vden for Leyren / som HERRS haffde sagd til i Nose.

Leui. 13.

Oc HERRS ord ved i Nose / oc sagde / Tale met Israels børn oc sig til dem / Naar som nogen i Mand eller Quinde gør en synd mod it i Nennisse / oc synder der met mod HERRS ord / Da er den Siæl skyldig. Oc de skulle bekende deris Synd / som de haffue gjort / oc de skulle forlige deris skyld met Hoffuit summen / oc der offuer legge den sem re del der til / oc giffue hannem som de haffue syndet emod. Men er der ingen som hand kand berale / Da skal mand giffue HERRS ord der for Presten / vnder tagen den forligelsis Væder / met huilken hand bliffuer forliget. Saa skal oc huert Løffte offer / aff alt det som Israels børn hellige oc offere Presten / høre hannem til / oc om nogen helliger noget / da skal det oc høre hannem til / Oc om nogen giffue Presten noget / da skal det oc høre hannem til.

Leui. 4.

Oc HERRS ord ved i Nose / oc sagde / Tale met Israels børn oc sig til dem / Om nogen Quinde løber fra sin i Mand / oc forseer sig mod hannem / oc nogen beligger hende / oc der bliffuer dog stult for i Candsens øyen / oc bliffuer dult / at hun er bleffuen wren / oc hand kand icke beuise hende der offuer / thi hun er icke greben der vdi / Oc bliffuer hand da oprent aff en i Nidker

Nidker
Offier.

Nidker offer.

Numeri.

en Nidker aand / at hand er nidker for sin Nustiu / huad heller hun er ren eller vren. Da skal hand lede hende til Presten / oc gøre it Offer for hende/en tiende part aff en Ephabygmel / oc ingen Olie lade der paa / ey heller legge Røggelse der paa / Thi det er it Nidkerheds offer oc it Ruelsis offer / som angere misgerningen.

Da skal Presten føre hende frem / oc stikke hende for HERREN / oc hand skal tage aff det hellige Vand i it Lækar / oc støff op aff Tabernakelens gulf oc kaste i vander. Oc hand skal stikke Quinden for HERREN / oc blote hendis hofuit / oc legge Ruelsens offer / som er it Nidkerheds offer / paa hendis haand. Oc Presten skal haffue beste forbander vand i sin haand / oc besuere Quinden / oc sige til hende / Haffuer ingen vand ligget hof dig / oc est du ickel løben fra din vand / at du haffuer voren dig / Da skal dette beste forbannede vand inred skade dig.

Men est du løben fra din vand / at du est vren oc haffuer nogen mand ligget hof dig vden din vand. Da skal Presten besuere Quinden met saadan en Vand / oc sige til hende / HERREN skal sette dig til en Vand oc en Eed blant dit Folk / at HERREN skal lader dine lender forsuindis bort / oc din bug opheffuis. Saa gaa nu dette forbannede vand i dit Liff / at din bug opheffuis oc din lender forsuinde / Oc Quinden skal sige / Amen / Amen.

Saa skal Presten scriffue denne Forbandelse paa it Dreff / oc slette aff met det beste vand / oc giffue Quinden aff det beste forbannede Vand at dricke. Oc naar det forbannede beste vand er kommet i hende / da skal Presten tage det Nidkerheds offer aff hendis haand / oc røre det for HERREN / til it Nadoffer / oc offer det paa Alteret / som er / At hand skal tage en haand fuld aff Nadofferer til hendis Ruelsis offer / oc optende paa Alteret / oc der efter giffue Quinden vand at dricke. Oc naar hun haffuer druck vander / Er hun da vren / oc haffuer forset sig mod sin vand / da skal det forbannede Vand gaa i hende / oc vere hende beste / at hendis bug skal opheffuis / oc hendis lender forsuindis / oc den Quinde skal vere en Forbandelse blant sit Folk. Er den Quinde ickel vren men ren / da skal det ickel skade hende / at hun ey kand vndfaa.

Denne er Nidkerheds lov / naar som en Quinde løber fra sin vand och bliffuer vren. Eller om en Nidker aand optender en vand / at hand er nidker for sin Nustiu / At hand stikker hende for HERREN / oc Presten gør met hende alsåmen efter denne Lov. Saa skal vanden vere vskyldig i den misgerning / Men Quinden skal bære sin misgerning.

VI.

Nazarei.

HERREN taledet met Moyses / oc sagde / Tale til Israels børn / oc sig til dem / Naar nogen vand eller Quinde går HERREN it synderligt løfte at holde sig i affhold / Den skal holde sig aff vin oc sterck Drick / hand skal oc ickel dricke vin / oc ickel aff anden sterck drick / oc inred som er gjort aff vinder / Hand skal huereken æde ferske eller røre vinder / saalenge som saadant hans løfte varer / Hand skal oc ickel æde / det som mand gør aff vin / træ / huereken rusin / fernen eller huden.

Al den tid som hans affholds løfte varer / skal der ickel komme Ragniff paa hans Hoffuit / for end tiden er vde / som hand løffuede HERREN / Thi hand er hellig / oc hand skal lade sit haar frit voge paa sit hofuit. Al den tid som hand løffuede HERREN affhold / skal hand ickel gaa til noget dør Lüg. Hand skal oc ickel gøre sig vore paa sin Faders / vders / Broders eller sin Søsters døde lüg / Thi hans Guds løfte er paa hans Hoffuit / oc al den tid som hans løfte varer / skal hand vere HERREN hellig.

Act. 18. 21.

Oc om nogen dør hastelige hofhannem vforuarendis / da bliffuer hans Hoffuit vrent i hans løfte / Der faare skal hand rage sit Hoffuit paa den dag som hand renfis / der er den siu ende dag. Oc paa den ottende dag skal hand bære tho Turtelduer eller tho Ynge duer til Presten for Vidnesbyrdens Tabernakels dør. Oc Presten skal rede den ene til it Syndoffer oc den anden til it Vrendoffer / oc forlige hannem / for hand haffuer gjort sig vren paa it dør Lüg / oc saa hellige sit hofuit samme dag / at hand kand holde HERREN sit løffris tid vde / Oc hand skal lede it aarff gammilt Lam frem til it Skyldoffer. Oc de fremfarnede dage skulle vere forgeffuis / Fordi at hans løfte bleff vrent.

Dette er hans lov som gjorde sit løfte / Naar hans løffris tid er vde / da skal mand lede hannem for Vidnesbyrdens Tabernakels dør. Oc hand skal bære sit Offer frem for HERREN / it aarff gammilt lam til it Vrendoffer som er vden lyde / oc it aarff gammilt saar vden lyde til it Syndoffer / oc en vder vden lyde til it Tactoffer / oc en Ruff met vsurede Rager aff huedemel blendet met olie / oc vsurede rynde Rager offer / oc offer met olie / oc dets Nadoffer oc Drickoffer.

Oc Presten

Søster
Offer.

De Presten skal bære det frem for HERREN / oc gøre hans Syndoffer oc hans Brændoffer. De væderen skal hand gøre til it Tackoffer for HERREN / oc kurrffuen met det vsurede Brød. Och hand skal ocsaa gøre hans Nadoffer oc hans Duckoffer. Och hand skal rage hans haffuit som haffuer gjort løffe vde for Vidnesbyrdens Tabernakels dør / naar løffet er vde oc hand skal rage hans løffris Doffuid haar oc kaste paa ild / som er vnder Tackofferet. Och hand skal rage den sode bow aff væderen / oc en vsuret Rage aff kurrffuen / oc en vsuret rynd Rage / oc legge det paa hans hender som løffter gjorde / siden at hand haffuer affrager sit løffe / oc hand skal gøre det for HERREN / Der er Presten helligt met røre Bryster oc løffe Boven / Der efter maa den som løffter gjorde dücke vin. Dette er lowen om den som gjorde saadant løffe / oc løffuede HERREN sit Offer / paa sit løffris vegne / vden det som hand ellers formaar / Som hand haffuer løffuit / skal hand gøre efter sit løffris Low.

Och HERREN ralede met aNose / oc sagde / Tale til Aaron och hans Synner / oc sig / Saa skulle i sige til Israels børn / naar i velsigne dem.

HERREN velsigne dig oc beuare dig.

HERREN lade sit Ansigt stanne offuer dig / oc vere dig naadig.

HERREN løfte sit Ansigt offuer dig / Oc giffue dig fred. Thi i skulle legge mit Naam paa Israels børn / at ieg velsigne dem.

Act. 12. 21.

Eccle. 36.

VII.

Er aNose haffde opreyst Tabernakel / oc saluet oc helliget den oc al Redskaben der til / oc saluet oc helliget Alteret met al sin redskaff. Da offrede Israels Føister / som voel Doffuit i deris Fedris huss / Thi de voel de Offuerste blant Slechterne / oc stode offuerst blant dem som voel talde. De de fode deris Offer frem for HERREN / sex betacte vogne oc tolf øyen / ia en vogen for tho Føister / oc en øye for huer aff dem / oc de fode dem for Tabernakelen.

Och HERREN ralede til aNose / oc sagde / Tag det aff dem / at der fandtiene til tienssten i Vidnesbyrdens Tabernakel / oc giff Leuiterne det / huer efter sit Embede. Da tog aNose vogne oc øyene / oc gaff Leuiterne dem / De hand gaff Bersens børn tho vogne oc fire øyen efter deris Embede / De hand gaff aNerari børn fire vogne oc otte øyen efter deris Embede vnder Jethamar Aarons Prestis søns haand. Och hand gaff Rahabys børn inred / Fordi / at de haffde it helligt Embede paa dem / oc skulde bære paa deris apler.

De Føisterne offrede til Alterens velse den dag som det bleff vied / oc offrede deris Gaffuer for Alteret. Och HERREN sagde til aNose / Lad huer Føiste føre sit Offer frem paa sin dag / til Alterens velse.

Nabesson Amminadab søn aff Juda stect offrede den første dag sin gaffue. Och hans Gaffue vor / it Solffad / hundrede oc tredieue sekel verd / en solff Skaal / saa god som halffierdesinda tiue sekel / efter Helligdommens sekel / baade fulde aff huedemel blandet met olie til it Nadoffer. Der til en Guldsked / thi sekel guld verd / fuld aff Røggelse. En øye aff fæet / en væder / it lam aars gammilt til it Brændoffer / en gedebuck til it Syndoffer. Oc tho øyen til it Tackoffer / sem vædre / sem gedebuck / oc sem lam aars gamle. Der er Nabessons Amminadab søns gaffue.

Anden dage offrede Iethaneel Duar søn Jfeschars Føiste. Hans gaffue vor it Solffad / hundrede och tredieue sekel verd / en solff Skaal / saa god som halffierdesinda tiue sekel / efter Helligdommens sekel / baade fulde aff huedemel blandet met olie til it Nadoffer. Der til en Guldsked / thi sekel guld verd / fuld aff Røggelse. En øye aff fæet / en væder / it lam aars gammilt til it Brændoffer / en gedebuck til it Syndoffer. Oc tho øyen til it Tackoffer / sem vædre / sem gedebuck / oc sem lam aars gamle. Dette er Iethaneel Duar søns gaffue.

Tredie dagen offrede Eliab Delons søn / Føisten for Sebulons børn. Hans gaffue vor it Solffad / hundrede oc tredieue sekel verd / en solff Skaal / halffierdesinda tiue sekel verd / efter Helligdommens sekel / baade fulde aff huedemel blandet met olie til it Nadoffer. En Guldsked / thi sekel guld verd / fuld aff Røggelse. En øye aff fæet / en væder / it lam aars gammilt til it Brændoffer / en gedebuck til it Syndoffer. Oc tho øyen til it Tackoffer / sem vædre / sem gedebuck / oc sem lam aars gamle. Dette er Eliabs Delons søns gaffue.

Fierde dag offrede Elizur Sedeur søn / Føisten for Rubens børn. Hans gaffue vor it Solffad / hundrede oc tredieue sekel verd / en solff Skaal / halffierdesinda tiue sekel verd / efter Helligdommens sekel / baade fulde aff huedemel blandet met olie til it Nadoffer. En Guldsked / thi sekel

Offer som
de 12. Israels
Føister offrede.
Exo. 36.

Nabesson.

Iethaneel

Eliab.

Elizur.

Försters
offer.

thi sekel guld verd / fuld aff Røggelse. En oye aff sæet / en vader / it aars gammilt lam til it
Brendoffer/en gedebuck til it Syndoffer. Oc tho øyen til it Tackoffer / sem vadre / sem gedebuck /
oc sem lam aars gamle. Dette er Elizurs Sedeurs søns gaffue.

Selumiel.

Femte dag offrede Selumiel Surs Sadai søn / Førsten for Simeons bøn. Hans gaffue vor / it
Sølf / hundrede oc tredie sekel verd / en sølf Skaal / halffierdesinde tiue sekel verd /
effter Helligdommens sekel / baade fulde aff huedemel blandet met olie til it Nadoffer. En
Guld / thi sekel guld verd fuld aff Røggelse. En oye aff sæet / en vader / it aars gammilt lam
til it Brendoffer/en gedebuck til it Syndoffer. Oc tho øyen til it Tackoffer / sem vadre / sem gedebuck /
oc sem lam aars gamle. Dette vor Selumiels Surs Sadai søns gaffue.

Eliasaph.

Sup. 2.

Reguel.

Siette dag offrede Eliasaph Deguels søn / Førsten for Gads bøn. Hans gaffue vor / it
Sølf / hundrede oc tredie sekel verd / en sølf Skaal / halffierdesinde tiue sekel verd /
effter Helligdommens sekel / baade fulde aff huedemel blandet met olie til it Nadoffer. En
Guld / thi sekel guld verd fuld aff Røggelse. En oye aff sæet / en vader / it aars gammilt lam
til it Brendoffer/en gedebuck til it Syndoffer. Oc tho øyen til it Tackoffer / sem vadre / sem gedebuck /
sem lam aars gamle. Dette er Eliasaphs Deguels søns gaffue.

Elisama.

Siuende dag offrede Elisama Amihuds søn / Førsten for Ephraims bøn. Hans gaffue vor / it
Sølf / hundrede oc tredie sekel verd / en sølf Skaal / halffierdesinde tiue sekel verd /
effter Helligdommens sekel / baade fulde aff huedemel blandet met olie til it Nadoffer. En
Guld / thi sekel guld verd fuld aff Røggelse. En oye aff sæet / en vader / it aars gammilt lam
til it Brendoffer/en gedebuck til it Syndoffer. Oc tho øyen til it Tackoffer / sem vadre / sem gedebuck /
sem lam aars gamle. Dette er Elisama Amihuds søns gaffue.

Gamliel.

Ottende dag offrede Gamliel Pedazurs søn / Førsten for Manasse bøn. Hans gaffue vor / it
Sølf / hundrede oc tredie sekel verd / en sølf Skaal / halffierdesinde tiue sekel verd /
effter Helligdommens sekel / baade fulde aff huedemel blandet met olie til it Nadoffer. En
Guld / thi sekel guld verd fuld aff Røggelse. En oye aff sæet / en vader / it aars gammilt lam
til it Brendoffer/en gedebuck til it Syndoffer. Oc tho øyen til it Tackoffer / sem vadre / sem gedebuck /
sem lam aars gamle. Dette er Gamliels Pedazurs søns gaffue.

Abidan.

Tiende dag offrede Abidan Gideonis søn / Førsten for Ben Jamins bøn. Hans gaffue vor / it
Sølf / hundrede oc tredie sekel verd / en sølf Skaal / halffierdesinde tiue sekel verd /
effter Helligdommens sekel / baade fulde aff huedemel blandet met olie til it Nadoffer. En
Guld / thi sekel guld verd fuld aff Røggelse. En oye aff sæet / en vader / it aars gammilt lam
til it Brendoffer/en gedebuck til it Syndoffer. Oc tho øyen til it Tackoffer / sem vadre / sem gedebuck /
sem lam aars gamle. Dette er Abidans Gideonis søns gaffue.

AbiEser.

Tiende dag offrede AbiEser Ammis Sadai søn / Førsten for Dans bøn. Hans gaffue vor / it
Sølf / hundrede oc tredie sekel verd / en sølf Skaal / halffierdesinde tiue sekel verd /
effter Helligdommens sekel / baade fulde aff huedemel blandet met olie til it Nadoffer. En
Guld / thi sekel guld verd fuld aff Røggelse. En oye aff sæet / en vader / it aars gammilt lam
til it Brendoffer/en gedebuck til it Syndoffer. Oc tho øyen til it Tackoffer / sem vadre / sem gedebuck /
sem lam aars gamle. Dette er AbiEsers Ammis Sadai søns gaffue.

Pagiel.

Ellefte dag offrede Pagiel Ochrans søn / Førsten for Assers bøn. Hans offer vor / it
Sølf / hundrede oc tredie sekel verd / en sølf Skaal / halffierdesinde tiue sekel verd /
effter Helligdommens sekel / baade fulde aff huedemel blandet met olie til it Nadoffer. En
Guld / thi sekel guld verd fuld aff Røggelse. En oye aff sæet / en vader / it aars gammilt lam
til it Brendoffer/en gedebuck til it Syndoffer. Oc tho øyen til it Tackoffer / sem vadre / sem gedebuck /
sem lam aars gamle. Dette er Pagiels Ochrans søns gaffue.

Ahira.

Tolfte dag offrede Ahira Enans søn / Førsten for Iaphthali bøn. Hans gaffue vor / it
Sølf / hundrede oc tredie sekel verd / en sølf Skaal / halffierdesinde tiue sekel verd /
effter Helligdommens sekel / baade fulde aff huedemel blandet met olie til it Nadoffer. En
Guld / thi sekel guld verd fuld aff Røggelse. En oye aff sæet / en vader / it aars gammilt lam
til it Brendoffer/en gedebuck til it Syndoffer. Oc tho øyen til it Tackoffer / sem vadre / sem gedebuck /
sem lam aars gamle. Dette er Ahira Enans søns gaffue.

Dette er Alterens vielse / den tid der bleff viet / Til huicket Israels Førster offrede / disse
tolff Sølf / tolff sølf Skaal / tolff Guld / Saa at huer fad holt io hundrede oc tredie
ue sekel sølf / oc io huer Skaal halffierdesinde tiue sekel. At summen aff alt Sølfuit aff disse
Rar beløb sig / thu tusinde fire hundrede sekel effter Helligdommens sekel. Oc de tolff Guld
stoder fulde aff Røggelse / holt io huer thi sekel effter Helligdommens sekel / at summen paa Guld
der aff Steene beløb sig / hundrede och tiue sekel.

Summen paa øyene til Brendofferer vor / tolff øyen / tolff vadre / tolff lam aars gamle /
mer deris Nadoffer / oc tolff gedebuck til Syndoffer. Oc summen paa Øyene til Tackoffer
vor / fire

vor/sire oc tiue Øyen/tryfands tiue vædie/tryfands tiue gedebucke/tryfands tiue lam aars gam
le. Dette er Alterens vielse/der der bleff viet.

De naar Mose gick ind i Vidnesbyrdens Tabernakel / at der skulde talis met hannem/ Exo. 25.
Da hørde hand røsten tale met sig aff Vaaestolen/som vor paa Vidnesbyrdens Ark/mellem
de tho Cherubim/der aff bleff taler met hannem.

VIII.

CHERRÉY taledede met Mose/oc sagde. Tale met Aaron/oc sig til han/
nem/Vaar du setter Lamperne op/da skal du saa sette dem / at de liuse alle sin
lige faare Liussestagen. De Aaron gjorde lige saa / oc sette Lamperne at skinne
lige faare Liussestagen/som HERREY haffde befaler Mose. Liussesta
ge vor aff eet guld/baade stage oc blomstene/effter den Lignelse som HER
REY haffde vilst Mose/ Saa gjorde hand liussestagen.

De HERREY taledede met Mose/oc sagde / Tag Leuiterne vd fra
Israels børn oc rensede dem. De saa skal du bære dig at/ar rensede dem/ Du skal stencke Synde
vand paa dem/oc de skulle tage deris Naar slaet aff/oc ro deris Klæder/saa ere de rene.

Saa skulle de tage en vng oye / oc hans Adoffer Huedemel blander met olie / Oc du
skal tage en anden vng oye til it Syndoffer. Oc du skal lede Leuiterne for Vidnesbyrdens
Tabernakel / oc forsamle al Menigheden aff Israels børn / oc lede Leuiterne for HER
REY. De Israels børn skulle legge deris hender paa Leuiterne / oc Aaron skal røre Leuter
ne aff Israels børn til røre Offer for HERREY/Paa det / at de mue tiene i Embedet for
HERREY.

Saa skulle Leuiterne legge deris hender paa Øvenis hofuit/oc den ene skal gøris til it
Syndoffer/den anden til it Brendoffer for HERREY / til en forligelse for Leuiterne. Oc
du skal sticke Leuiterne for Aaron oc hans Sønner oc røre dem til røre Offer for HER
REY / oc at stikke dem saa fra Israels børn / at de skulle vere mine / Der effter skulle de gaa
ind/at tiene i Vidnesbyrdens Tabernakel. Saa skal du rensede dem/thi de ere min Skick
aff Israels børn/oc ieg haffuer taget mig dem til/for alt det som oplader sin Aders liff/ som
er/for de første fødte aff alle Israels børn.

Thi at alle Førstefødte blant Israels børn høre mig til/baade aff Menniske oc Queget/ Num. 3.
siden den tid ieg ihieslo alle Førstefødte i Egypti land oc helligede mig dem/ Oc tog Leuter
ne til mig for alle Førstefødte blant Israels børn/oc ieg gaff Aaron oc hans Sønner dem for
en stenk aff Israels børn/ar de skulle tiene i Israels børns Embede i Vidnesbyrdens Taber
nakel/til at gøre forligelse for Israels børn/paa det/ar der skal icke vere nogen Plage blant Is
raels børn/om de ville holde dem nær til Helligdommen. Exo 13

De Mose met Aaron/oc met al Menigheden aff Israels børn bestickede alle ting met
Leuiterne/som HERREY haffde befaler Mose. De Leuiterne rensede dem oc rode deris
Klæder/oc Aaron røide dem for HERREY/oc forligte dem/ at de bleffue rene. Der effter
ginge de hen ind / at gøre deris Embede i Vidnesbyrdens Tabernakel/for Aar oc hans Søn
ner/Som HERREY haffde befaler Mose offuer Leuiterne/ saa baare de sig at met dem.

De HERREY taledede met Mose/oc sagde/ Dette er det / som hører Leuiterne til at
gøre/ fra sem oc tiue aar oc der offuer/ere de duelige til at drage i Strid oc at tiene i Vidnesby
rdens Tabernakel. Den fra det halffredicfins tiuende aar skulle de vere fri aff deris Embedis
riemiste/oc skulle icke mere tiene/men tage vare paa deris Bødria riemiste i Vidnesbyrdens Ta
bernakel/oc den de skulle icke beuare dem met Embedet. Saa skal du sticke dig met Leuiterne/
at huer tager vare paa sin vareret.

IX.

CHERRÉY taledede met Mose i Sinai øiet/det ander aar/effter de vore
diagne aff Egypti land/i den første maaned/oc sagde. Lad Israels børn holde
Paaften i sin tid/den fiortende dag i denne maaned mod afftenen / De skulle
holde den paa sin tid / effter alie sine Skickelser oc Ræt. De Mose taledede met
Israels børn/ar de skulde holde Paaften / Oc de hulde Paaften den fiortende
dag i den første maaned mod afftenen / i Sinai øiet / Oc Israels børn gjorde
alt det/som HERREY haffde befaler Mose.

C Da vore

Paaften.
Num. 28.
Exo. 12.
Leui. 23.
Deut. 14.

Da vore der nogle aend som vore vorene offuer it dgt Lüg/ at de kunde icke holde Paa-
sten paa den dag/ de ginge frem for a Jose oc Aaron den samme dag/ oc sagde / Vi ere vorene
offuer it dgt aenniste/ Hui skulle vi der fore vere ringere/ at vi inue ey bare vore Gaffuer ind
for H E R R E N paa sin tid mer Israels børn; a Jose sagde til dem/ Straar stille/ ieg vil hør
re/ huad H E R R E N biuder eder. Oc H E R R E N talede mer a Jose/ oc sagde / Tale til
Israels børn/ oc sig/ Naar nogen bliffuer voren offuer it lüg/ eller et longt fra eder paa sin reyse/
eller blant eders Slectinge/ den skal alligeuel holde H E R R E N Paaste. a Den dog paa
den fiorende dag i den anden maaned mod afftenen / oc skal ede der mer ofuer Bød oc beste
Salt/ Oc lade inred leffnis der aff til om morgenen / Oc icke byde nogt Been paa der / oc de
skulle holde det i alle maade/ som mand pleyer at holde Paaste.

Exo. 12.
Ioan. 19.

a Den som er ren oc icke er paa sin reyse / och forlader at holde Paasten / Hans Siel
skal vdslectis fra hans Folck/ fordi at hand haffuer icke sørt H E R R E N sin Gaffue paa sin
tid/ Mand skal bare sin synd. Oc naar der boer nogen fremmer hoffeder / hand skal oc holde
H E R R E N Paaste / oc hand skal holdet efter Paastens Stick oc Ræt. Denne Stick
skulle i holde lige tilsammen/ den fremmede som den Indfødde i landet.

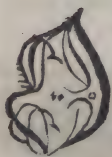
Exo. 4.

De den dag som Tabernakel bleff opreyst/ da betæct en Sky den offuer Vidnesbyrdens
Paulun/ oc der syntes / offuer Tabernakelen fra afften indtil morgenen lige som en Jld. Saa
skede det aldt/ at Skyen skulte den / oc om naten syntis der som Jld. Oc efter som at Skyen
foer op fra Tabernakelen/ saa droge Israels børn frem / Oc paa huilken sed Skyen bleff/ der
leyrede Israels børn dem. Israels børn droge efter H E R R E N ord / oc efter hans ord
leyrede de dem. Saa lenge som Skyen bleff offuer Tabernakelen/ saa lenge laae de stille / Och
naar Skyen bleff mange dage offuer Tabernakelen / da roge Israels børn vare paa H E R
R E N varect/ oc droge ingen sed.

Oc naar der skede/ at Skyen bleff nogle dage efter huer andie/ offuer Tabernakelen / da
leyrede de dem efter H E R R E N ord/ oc droge frs efter H E R R E N ord. Naar
Skyen vor der/ fra afftenen til morgenen/ oc foer da op/ saa droge de frem/ Eller naar hun foer
op om dagen eller om afftenen da droge de oc frem. a Den naar hun bleff tho dage/ eller en maa-
ned/ eller noget lenge offuer Tabernakelen/ da bleffue oc Israels børn liggendis oc droge icke
frem / Oc naar hun foer da op / saa droge de frem. Thi at de laae efter H E R R E N
aund / oc efter H E R R E N aund droge de frem / At de roge vare paa H E R
R E N ord ved a Jose.

X.

Tho Tro
metr.

D H E R R E N talede mer a Jose / oc sagde / Gør dig tho Trometer aff
tæt sølff/ at du kant bruge dem / til at kalde aenigheden tilsammen mer / oc
naar eders Hær skal byde op. Naar mand ekon slet blæser i dem baade / da
skal al aenigheden forsamlis til dig vden faare Vidnesbyrdens Taberna-
kels dør. Naar som mand ekon blæser slet i de ene / da skulle forsterne forsam-
lis til dig oc de offuerste offuer tusinde i Israel. a Den naar som i stode fluy i
trometerne/ da skal den Leyer byde op som ligger mod Osten. Oc naar i stode
de anden gong fluy i trometerne/ da skal den Leyer byde op som ligger mod synde / Thi naar
de skulle reyse/ da skulle i stode fluy i trometerne. a Den naar aenigheden skal forsamlis/ da
skulle i slet blæse oc icke tromete. Oc Presterne Aarons sønner skulle blæse i trometerne / Oc det
skal vere en euig Stick hoffeder oc eders Effterkommere.

Naar i drage i Strid i eders Land mod eders Fiende som gore eder skade / da skulle i blæ-
se i Trometerne/ at i inue ihufommes for H E R R E N eders Gud / oc frellis fra eders Fi-
ende. Disligest/ naar i ere glade paa eders Høyrider oc paa eders ny a Naadeder/ da skulle i blæ-
se i Trometerne offuer eders Bændoffer oc Tackoffer / at det maa bliffue eder til en ihufoms-
melse for eders Gud/ Jeg er H E R R E N eders Gud.

Paran.

Paa den tiuende dag i den anden maaned i det andet aar / foer Skyen op fra Vidnesbyr-
dens Tabernakel. Oc Israels børn brøde op/ oc droge aff Sinai øret / oc Skyen bleff staaens
dis i den øcken Paran. Saa brøde de første op/ efter H E R R E N ord ved a Jose/ den
bancere for Juda børns Leyer drog først frem mer deris Hær/ oc ahabesson Ammiadab søn vor
Hoffuigmand offuer deris Hær. Oc aethaneel Duars søn vor Hoffuigmand offuer Isaschara
børns slectis Hær. Oc aeliah Helons søn vor Hoffuigmand for Sebulons børns slectis Hær.
Der til mer tog mand Tabernakelen ned/ oc Gersons oc Merari børns droge frem/ oc bare Ta-
bernakelen.

Derneft

Der nest drog den banere frem for Rubens Leyer mer deris Hær / oc Elizur Sedeur søn vor Hoffuizmand offuer deris Hær. Selumiel Suri Sadai søn vor Hoffuizmand offuer Simeons boms slectis Hær. De Elisaph Deguels søn offuer Gads boms slectis Hær. Da drøge oc saa Rahabitherne frem oc bare Helligdommen / De de andre reysde Tabernakelen op / til disse komme effter dem.

Der nest drog den banere frem for Ephraims boms Leyer mer deris Hær / oc Elisama Ammihuds søn vor offuer deris Hær. De Gamaliel Pedazurs søn offuer Danas boms slectis Hær. De Abidan Gideon søn vor Hoffuizmand for Ben Jamins boms slectis Hær.

Der nest drog den banere for Dans boms Leyer mer deris Hær / oc der vor de siste Leyer / Och Ahieser Ammi Sadai søn vor Hoffuizmand offuer deris Hær. De Pagiel Ochtrans søn vor Hoffuizmand for Isser boms slectis Hær. De Ahira Enans søn vor Hoffuizmand for Iephthais boms slectis Hær. Saa drøge Israels boms frem mer deris Hær.

De aNose sagde til sin suoger Hobab Reguels søn aff Midian / Wi drage der hen til den Ered / som HERRE sagde aff / Jeg vil giffue eder hannem / Thi kom nu mer off / saa ville wi gøse dig det beste / Fordi at HERRE hafuer loffuit Israel got. Hand suarede / Jeg vil icke mer eder / men ieg vil fare til mit Land til mine Slectinge. Hand sagde / Køre for lad oss icke / thi du vist huor wi skulle leyre oss i ørken / oc du skal vere vor Gye. Oc der som du reysset mer off / da ville wi gøse dig got aff der gode som HERRE beuise oss.

Saa drøge de fra HERRE S Bierg tredagis reyse / oc HERRE S Pactis Arck drog faare dem samme tre dagis reyse / at vise dem huor de skulde huilt. De HERRE S Sky vor offuer dem om dagen / naar de drøge aff Leyren.

De naar Arcken drog frem / da sagde aNose / HERRE / Stat op / Lad dine Fiender atspredis / Oc dem som dig hade fly for dig. Och naar de huilt / da sagde hand / Kom igen HERRE til Israels mange rufinde.

Hobab.

Psal. 68.
Psal. 92.

XI.

Der Folket bleff otolmodigt / loed der ilde for HERRE S ørn / De der HERRE S der hørde bleff hand vred oc hastig / Oc HERRE S ild opendia blant dem / oc fortræde den yderste Leyer. Da trobre folket til aNose / oc aNose bad til HERRE / saa forsuant ilden. Oc mand falleden den sed Tabera / fordi at HERRE S ild opendia blant dem.

Thi der menige Folk blant dem finge løst oc attraa / oc sade oc grade met Israels boms / oc sagde / Duo vil giffue oss Rød at æde / Wi tencke paa de Fiste / som wi ode forgefuit i Egypten / oc greskar / meloner / løg / rødløg oc hvideløg / Men nu boit foris vor liff / Thi vore øyen see intet vden der aNan.

De der samme aNan vor lige som Coriander feg / oc til at see lige som Bedellion. De Folket løb hid oc did oc sankede der op / oc mole der i maller / oc skotte der i mouere / oc søde der i gerder / oc giorde der aff Rager paa asken / oc de smagede som en olie kage. Oc naar duggen salt offuer Leyren om natten / da salt oc aNan ned der paa.

Der aNose hørde nu folket grade blant deris Slecter huor i sin Pauluns dør / da forbas tede HERRE S vrede sig saare / oc der bleff oc aNose bage. Oc aNose sagde til HERRE / Hui bekumrer du din Tienere : Och hui finder ieg icke naade for dine Øyen / at du legger derte menige Folkis Byrde paa mig : Haffuer ieg nu vndfanger eller fød alt derte Folk / at du kant siget mig / Bærdet i din Faffn (lige som en Amme bæret Barn) ind i det Land / som du haffuer soit deris Fedre : Huor skal ieg tage Rød at giffue alt derte folk : De grade for mig / oc lige / Giff off Rød at æde. Jeg fand icke alene bære alt derte Folk / thi der er mig for suar. De vilt du saa bære dig ar mer mig / da sla mig heller ihjel / haffuer ieg ellers fun det naade for dine Øyen / at ieg skal icke saa see min vløcke.

Oc HERRE S sagde til aNose / Forfamle mig halffierdesina tiue aNend aff de elds fle blant Israel / som du vilt / at de ere Eldsre blant folket oc deris Embedsmend / oc tag dem hen for Vidnesbyrdens Tabernakel / oc skick dem der saare dig. Saa vil ieg komme ned oc tale der mer dig / oc tage aff din Aand / som er i dig / oc legge paa dem / at de skulle bære folkens Byrde mer dig / at du skal icke ene bære hende.

Oc du skal siget til Folket / Helliger eder mod morgen / at i skulle æde Rød / Thi eders graad er kommen for HERRE S ørn / i som lige / Duo giffuer off Rød at æde / Thi der gick off vel i Egypten : Der saare vil HERRE S giffue eder Rød / at i skulle æde / icke en dag / icke tho / icke fem / icke thi / icke tiue dage omkring / men en maaned / indtil det gaar vds

Lij aff nose

Folket
Innrede.

Taberna.

Rød.

Man.
Exo. 16.
Psal. 78.

Ioh. 6.

Mose er i
angest oc knur
ret.

Løstgraffuer.

Numeri.

Mose er i
rantro.
Iefa. 39.

aff nase borne paa eder/oc eder vemmer der ved / Fordi at i haffue bortkaff HERRER / som er blant eder/oc haffue graeter for hannem/oc sagde/Hui ere wi vd gongne aff Egypten :
De a Mose sagde/Sey hundrede tusinde aend sod gongere er dette folck som ieg er blant/oc du siger/Jeg vil giffue eder Rod / at ede en maaned omkring. Skal mand slacte faar oc fæ/ at der kand bliffue nock til dem : Eller skulle alle fystene i Haffuit famlis hid / at der kand bliffue nock til dem : HERRER sagde til a Mose / Er da HERRER S Naand forstæker : a Den du skal nu see/om mit ord kand gelde noget for dig eller ey.

De a Mose gick vd/oc sagde HERRER S ord for folcket / De samlede halffierdes finda tiue aend aff de Eldste for folcket / oc sticte dem omkring Tabernakelen. Da kom HERRER ned i Skyen/oc talede met hannem. Oc rog aff den Aand som vor i hannem/oc lagde paa de halffierdes finda tiue eldste aend/oc der Aanden huilte paa dem / spaade de/oc lode icke aff.

Eldad.
Medad.

a Den der vore end tho aend bleffne i Leyren igen/den ene hed Eldad / den anden aend dad/oc Aanden huilte paa dem/Thi at de vore oc saa opscressne / oc vore dog icke vd gongne til Tabernakel / oc de spaade i Leyren. Da løb en Dæng hen oc gaff a Mose der til kende/oc sagde/Eldad oc Medad spaa i Leyren. Da suarede Josua Muns søn / a Mose tienerer / som hand haffde vdualt/oc sagde / a Mose min Herre forbiud dem det. a Den a Mose sagde til hannem/Est du i Adker for mig : Gud giffue / at alle HERRER S folck kunde spaa / och at HERRER S vilde giffue sin Aand offuer dem. Saa samlede a Mose oc de Eldste aff Isracel de m til Leyren.

Vacteler.
Psal. 73.
Exo. 16.

Da soer der it var vd fra HERRER / och loed Vacteler komme fra Haffuit / oc stegde dem offuer Leyren/her en Dageyse longt/der en Dageyse longt / trint omkring Leyren/tho alne høyr offuer iorden. Da stod folcket op / oc sanctede Vacteler den samme gantse dag/oc den gantse nat/oc den anden gantse dag / Oc huo minst sanctede hand fiet thi Doms/oc de hengde dem op trint omkring Leyren.

Løstgraffuer.
Hazeroth.

De HERRER S viede sig blant folcket / oc slo dem met en gantse stor Plage. Der aff kaldis den samme Sted/Løstgraffuer/fordi at mand iorde samme sted der løfine folck. a Den folcket drog vd fra Løstgraffuerne til Hazeroth/oc bleffue i Hazeroth.

XII.

Plaget)
Elendig / som
monelide mes
git.

C Maria oc Aaron talede mod a Mose/for hans Quindis skyld som hand haffde taget aff a Molad/fordi at hand haffde taget en a Molands quinde til hus/oc sagde/Taler da HERRER S aleniste ved a Mose : Taler hand icke oc saa ved oss : De HERRER S hørde det. a Den a Mose vor en saare plaget a And offuer alle a Jemiste paa Jorden.

Ebre. 3.

De HERRER S sagde hasteliger til a Mose oc til Aaron oc til a Mariam/ Haar vd i tre til Vidnesbyrdens Tabernakel / oc de ginge alle tre der vd. Da kom HERRER ned i en Skyfotte/oc stod i Tabernakels dør/oc fallede Aaron oc a Mariam / oc de ginge baade hen vd. Oc hand sagde/Hør mine Ord/ Er der nogen HERRER S Prophete blant eder/den vil ieg obenbare mig saare i en Syn / eller ieg vil tale met hannem i en Drøm. a Den icke saa min tienerer a Mose/som er trofast i mit gantse Dross/ Jeg taler mundelige met hannem/och hand seer HERRER S i sin sticelse/icke i mæcke ord eller i lignelser. Hui seeredede i eder icke da / at tale mod min Tienerer a Mose :

Maria
bleff spedaft.

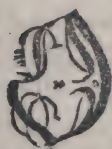
De HERRER S viede bleff hastig offuer dem och hand soer bort/ Der til drog oc Skyen bort fra Tabernakelen. Oc see/da vor a Maria spedaft lige som Sne. Oc Aaron vende sig til a Mariam oc bleff var/ar hun vor spedaft/och hand sagde til a Mose / Ah min Herre/lad icke denne synd bliffue paa oss/met huilcken wi haffue gjort daarlige oc syndet / At denne bliffuer icke som den der kommer død aff sin a Døders liff / Der haffuer allerede forræret halffdelen hendis fæd.

Paran.

Da robte a Mose til HERRER / oc sagde / Ah Gud / helbrede hende. HERRER S sagde til a Mose/Om hendis Fader haffde spør hende i sit ansiet / Skulde hun icke da stamme sig i sin dage : Lad hende bliffue vdeluct aff Leyren i sin dage / Der efter maa hun anammis igen. Saa bleff a Maria vdeluct aff Leyren sin dage/oc folcket drog icke lenger frem/for end a Maria bleff anammet igen. Der efter drog folcket fra Hazeroth/oc leyrede dem i den Dikken Paran.

De HERRER

XIII.

CHERRER talede met aNose/oc sagde/ Send aNend vd/som Kunde bespeyde det land Canaan/huileker ieg vil giffue Israels born/ Aff huer deris fedris sleet en forstandig aNand. Saa sende aNose dem aff den stæcken Paran effter HERRE Sord/som alle vaare forstandige aNend blant Israels born/oc de hede saa.

Samnuu Sacurs søn aff Rubens sleet. Saphat Hori søn aff Simons sleet. Caleb Jephunne søn aff Juda sleet. Jgeal Josephs søn aff Isaschar sleet. Hosea Tuns søn aff Ephraims sleet. Paltri Raphu søn aff Ben Jamins sleet. Gadiel Sodi søn aff Sebulons sleet. Gaddi Sufi søn aff Josephs sleet aff aNanasse. Ammiel Gemalli søn aff Dans sleet. Serhur aMichaels søn aff Assers sleet. Nabebi Vaphsi søn aff Tephthali sleet. Guel aNachi søn aff Gades sleet. Disse ere naaffene paa de aNend/som aNose vdsen de ar bespeyde landet / aNen aNose kallede Hosea Tuns søn Josua.

Der aNose sende dem nu vd ar bespeyde Canaans land/ sagde hand til dem/Keyser hen op mod Synden/oc gaar op paa Bierger oc befeet landet/ huordant der er / oc der folck som der boer vdi/om der er sterck eller suac/saa eller mange. Ochvad der er for it Land de bo vdi/om der er gor eller ont/oc huad der er for Stæder som de bo vdi/ om de bo i Paulun eller i saaste Stæder. Ochvad der er for it Land / om der er fer eller magert / oc om der ere Træ vdi eller er/Veret frumodige/oc tager aff landens fruct/De der vor paa den tid som vinderuere vore først mode.

De ginge hen op oc bespeydede Landet/sa den stæcke Sin/indtil Rehob/som mand gaar til Hamath. Saa ginge de oc op mod Synden/oc komme til Hebron/der vaare Ahiman/Seisai oc Chalmat/Enaks born / aNen Hebron vor bygd siu aar før end Doan i Egypten. Oc de komme indtil den beek Escol / oc skaare der en Vindruue aff met Quisten/oc lode tho bærehæde paa en stang/der til oc saa Granate æble oc Figen. Den sted kaldis Escols beek / for den Vin duue skyld/som Israels born skaare der aff.

Oc de vende dem til dage igen / der de haffde bespeydet Landet i syritiue dage/ginge hen/oc komme til aNose oc Aaron oc til al aNenigheden aff Israels born i den stæcken Paran mod Rades/oc sagde dem oc al aNenigheden suar igen / huorledis der vor sat / Oc de lode dem see Landens fruct. Oc foralde dem der/oc sagde/ Wi ere komne ind i landet/ der i sende oss til/ i huileker der syder milt oc hunnig/oc denne er Fructen der aff. Vden ar der boer stercke folck vdi/oc der ere saare store oc faste Stæder/oc wi saae der oc saa Enaks born. Oc Amalekiterne bo synden i Landet/Heritern oc Jebusitern oc Amoritern bo paa Biergene/ men de Cananiter bo vd met Hassur oc hosi Jordan.

aNen Caleb stillede folcket for aNose/oc sagde/ lader off reyse hen op oc indtrage Landet/ thi wi kunde vel indtrage der met mact. aNen de aNend/ som vore reyse hen op met hannem/ sagde/ Wi kunde icke drage hen op mod der folck/ thi de ere off for stercke. Oc de gjorde it ont vore for Israels born om Landet som de haffde bespeydet/ oc sagde/ Der Land som wi ginge igennem ar bespeyde/ opader sine Jndbyggere/ oc alr der folck wi saae der inde ere saare høye folck. Wi saae der oc Kemper/Enaks born aff Kempe sleet/oc wi syntis i vore øyen lige som Gies hopper/oc wi vore oc lige saa for deris øyen.

XIII.

A begynte al aNenigheden ar robe/oc folcket græd den nat offuer. Oc alle Israels born knurrede mod aNose oc Aaron / oc al aNenigheden sagde til dem/ Gud giffue ar wi haffde bleffuit døde i Egyptiland/ eller end nu motre os i denne stæcke / huor saare fører HERRE oss i der Land/ar vore Hustruer skulle falde vnder suerd/oc vore Born skulle bliffue til roff: Er der icke bedde/ar wi drage ind i Egypten igen: Oc den ene sagde til den anden/ Lader off tage oss en Hossuutmand / oc drage i Egypten igen.

aNen aNose oc Aaron sulde ned paa deris ansiet/for den gantste aNenigheds forsamling aff Israels born. Oc Josua Tuns søn/oc Caleb Jephunne søn/som oc haffde bespeydet Landet/ressue deris Alæder sender/oc sagde til alle Israels borns aNenighed/ Der Land/ som wi vandiede igennem ar bespeyde/er gantste gor. Der som HERRE off naadig/da fører hand oss vel ind i det samme Land / oc giffuer oss der/ der er it Land som milt oc hunnig

L iij flyder

Deut. 3.
xij. aNend
bespeyde Lanas
der.

Naffn paa
dem/ som skulle
bespeyde Lanas
der.

Enaks
born.

(Escol)
kaldis en Vins
duue/ der aff bes
der Vindruue
bæcken.

Israels
born knurrede
Deut. 1.
Psal. 106.

Josua.

Caleb oc Josua For

Numeri.

Kir

mane Jf
rael at ind
tage Lan
det.

fyder vdi. Falder icke fra HERREN / oc fræter eder icke for folket som er i dette Land / Thi wi ville æde dem op lige som Brød / Deris Beskermelse er viget fra dem / **A**den HERREN er mer oss / fræter eder inder for dem.

Da sagde det gantse Folk / at mand skulde stene dem. Da obenbarede HERREN S herlighed sig i Vidnesbyrdens Tabernakel for alle Israels børn. De HERREN sagde til **M**ose / Huor lunge skal dette Folk forhaane mig / Oc huor lunge ville de icke tro mig ved alle honde Tegen / som ieg haffuer giort blant dem / Jeg vil sla dem mer Pestilen / ge / oc legge dem øde / oc gøre dig til it store oc mectigere Folk / end dette er.

Deut. 9.

Da sagde **M**ose til HERREN / Saa høre Egypterne det / Thi du haffuer vdført dette Folk mit fra dem mer din Krafft / Oc mand skal sige til dette Lands Indbyggere / som haffue hørt / at du est HERREN blant dette folk / oc lader dig obenbarlige til syne / oc din Skrykkaar offuer dem / oc du HERREN gaar saare dem om dagen i en Skrykkaar / oc om natten i en Jldstørte / oc du slar dette Folk ihuel lige som en **A**nd / Da skulde Vedningene tale som hørde saadane ræte om dig / oc sige / HERREN kunde ingelunde føre det Folk i det Land som hand haffde forset dem / Der saare haffuer hand slactet dem i øcken.

Exo. 13.

Mose bes
der for folket.
Exo. 19.

Saa lad nu HERREN S krafft bliffue stor / som du haffuer talet / oc sagd / HERREN er raalmodig oc megit mistundelig oc forlader misgerning oc offuerredelse / oc lader ingen bliffue voftraffer / **A**den hand hiemsgjer Fedrenis misgerning offuer Børnene / den tre die oc fjerde Led. Saa ver nu dette Folkis misgerning naadig / for din store Barmhertighed skuld / Som du oc saa haffuer forlader dette Folk siden du førde dem aff Egypten / ind til nu.

Num. 26.

Deut. 1. 2.

Psal. 95.

HERREN suarede / Jeg haffuer tilgiffuit det / lige som du haffuer sagd. **A**den saa sant som ieg lessuer skal al Verden opjyllis aff HERREN S Verlighed. Thi at alle de **A**nd som haffue seet min Verlighed oc mine Tegen / som ieg giorde i Egypten / oc i Øcken / oc haffue nu frister mig thi gonge / oc icke hørt min roft / Der skal ingen aff dem see det Land / som ieg haffuer forset deris Fedre / Der skal oc inge aff dem see det / som mig haffue lastet. **A**den min Tienere Caleb / vil ieg indføre i det Land / som hand haffuer for vœret / fordi / at der er en anden Aand mer hannem / oc hand haffuer trolige efterfulgt mig / oc hans Sød skal indrage det / Der til mer Amalekiterne oc Cananiterne som bo i Dalen / Væder eder om i morgen oc draa ger i Øcken paa den vey til der røde Haff.

Caleb.

Ios. 14.

Deut. 15.

Psal. 106.

Oc HERREN taledet mer **M**ose oc Aaron / oc sagde / Huor lunge vil denne onde **A**den nighed knurre mod mig / Thi ieg haffuer hørt den knur / som Israels børn knurre mod mig. Der saare sig til dem / Saa sandelige som ieg lessuer / siger HERREN / Jeg vil gøre mod eder / som i haffue sagd for mine børn. Eders Legeme skulle falde i denne øcke / oc alle i som tal de ere / fra tiue aar oc der offuer / i som haffue knurret mod mig / skulle icke komme i det Land / som ieg haffuer opstiftet min **A**and offuer / at ieg vilde lade eder bo vdi / Vde Caleb Jephunne søn / oc Josua **I**uns søn.

Ios. 3.

Eders Børn om huilcke i sagde / de skulle bliffue til it Koff / dem vil ieg føre der ind / at de skulle rettelige føde Landet / som i foræte / **A**den i oc eders Legeme skulle falde i denne øcke. De eders Børn skulle bliffue Dyrder i øcken syritiue aar / oc bære eders Noeri / indtil eders Legeme bliffue forterede i øcken. Effter de syritiue dagis tal i huilcke i haffue bespødet Landet / Ja it aar for huer dag / at i skulle bære eders misgerninger i syritiue aar / At i skulle soemme / huad der er / naar ieg tager **A**anden aff. Jeg HERREN haffuer sagd dette / der vil ieg oc gøre mod denne onde **A**denighed / som haffuer opset sig mod mig / de skulle alle bliffue til inred i denne øcken oc dø her samnefted.

Psal. 95.

Saa døde alle de **A**den ved en Plage for HERREN / som **M**ose haffde vdført at bespøde Landet / oc vore komne igen / oc komme al **A**denigheden til at knurre der imod / der mer / at de førde tiender om det Land at der vor ont. **A**den Josua **I**uns søn / oc Caleb Jephunne søn bleffue leffuende aff de **A**den som forehen at bespøde Landet.

Deut. 1.

Oc **M**ose taledet disse ord til alle Israels børn / da bleff folket saare bedrøffuit. De om morgenen stode de tilige op / oc ginge offuen paa Bierger / oc sagde / Der ere wi / oc ville drage op til den sted som HERREN haffuer talt om / thi wi haffue syndet. **A**den **M**ose sagde / Huor saare offuertræde i saa HERREN S ord / Det vil icke løckis eder. Drager der icke op / thi HERREN er icke blant eder / at i skulle icke bliffue slagne for eders Fiender. Thi Amalekiterne oc Cananiterne / ere der for eder / oc i skulle der falde for Suerd / fordi / at i haffue omuent eder fra HERREN / oc HERREN skal icke vere mer eder.

Aden de fordristede dem til at drage hen op paa der høye aff Bierger / **A**den HERREN S Dactis Aet oc **M**ose komme icke aff Leyren. Da komme de Amalekiter oc Cananiter ned som bode paa Biergene / oc sloge oc sønderknusede dem indtil Noima.

Oc HERREN

DERREIN talede met aNose/oc sagde/Tale met Israels børn/oc sig til dem. Naar i komme vdi det Land som i skulle bo/huileder ieg vil giffue eder/oc i ville gøre HERREIN Offer / vere sig enten it Brendoffer eller it Offer for noget synderligt løffe/eller it frivilligt Offer / eller eders Høstids offer / paa der at i kunde gøre HERREIN en sød luct/aff fœ eller aff faar.

Duo som vil nu offre HERREIN sin Gaffue/hand skal gøre til aNadofferet/en tiende huedemel blandet met en fierde del aff en Vin olie/oc en fierde part aff en Vin vin til it Dickoffer/til it Brendoffer eller noget ander Offer / der som it Lam bliffuer offeret. Men naar som en Væder offeris da skal du gøre aNadofferet tho tiende huedemel/blandet met olie en tredie part aff en Vin/oc tredie parten aff en Vin vin til Dickoffer/der skal du offre HERREIN til en sød luct.

Leui. 2. 6.

Vilt du oc offre HERREIN en oye til it Brendoffer / eller til it besynderligt løffe Offer/eller til it Tackoffer/Da skal du offre hoss samme oye til aNadoffer / tre tiende huedemel blandet met en halff Vin olie / oc en halff Vin vin til Dickoffer / Der er HERREIN it Offer til en sød luct. Saa skal du gøre met en oye / met en væder / met it faar aff lam oc ges der/ Effter som taller er til paa disse Offer/saa skal oc taller vere paa aNadoffer oc Dickoffer.

Den som er en Niemfød/hand skal saadant gøre / at hand offeret HERREIN it Offer til en sød luct. Oc om der boer nogen Fremmet hoss eder/eller er blant eders Electinge/oc vil gøre HERREIN it Offer til en sød luct/hand skal gøre lige som de gøre. Der skal holdis en Stiek i al aNemigheden baade hoss eder oc de Fremmede/ Der skal vere en euig Stiek hoss eders Effterkommere/at den fremmede skal vere for HERREIN/lige som i. En Low/en Aet skal vere for eder oc de fremmede som bo hoss eder.

Exo. 29.
Deut. 8.

De HERREIN talede met aNose/oc sagde/Tale met Israels børn/oc sig til dem/Naar i komme i det Land/som ieg vil gøre eder vdi/at i ade aff byder i Landet/Da skulle i giffue HERREIN en Oploffelse/som er/en Kage aff det første aff eders Dey skulle i giffue til Oploffelse/Lige som i gøre aff Oploffelsen aff Ladé/saa skulle i oc hoss eders Effterkommere giffue HERREIN det første aff eders Dey til Oploffelse.

Leui. 4.

Denaar i aff vanuittighed icke gøre noget aff disse Bud/som HERREIN haffuer taler til aNose/oc alt det som HERREIN haffuer budet eder ved aNose/ fra den dag/som hand begynte at giffue befaling paa eders Effterkommere/ Om aNemigheden gør nu noget aff vanuittighed/Da skal den gantse aNemighed rage en yng Strub aff fæet til Brendoffer til en sød luct for HERREIN/met sit aNadoffer oc Dickoffer/som der sig bør/oc en gedebuck til Syndoffer. Saa skal Presten gøre en forligelse for al Israels børns aNemighed/saa bliffuer der dem forlader/thi der er en vanuittighed/De de skulle bære HERREIN saadanne deris gaffuer til it offer/oc deris Syndoffer for HERREIN for deris vanuittighed/saa bliffue der al aNemigheden aff Israels børn forlader / De desligest de Fremmede som bo blant eder/ effterdi at der gantse folck er i saadan vanuittighed.

aNen naar en Siel synder aff vanuittighed/hun skal bære en ged aars gammel seem til it Syndoffer. De Presten skal gøre en forligelse for saadan en vanuittig Siel met samme Syndoffer/for den vanuittighed for HERREIN/at hand forliger hende / saa bliffuer der hende forlader. Oc dette skal vere en Low / at i skulle gøre for vanuittighed / baade den Niemfødde blant Israels børn/oc den fremmede som boer blant eder.

aNen der som en Siel gør noget aff forrødenhed/vere sig Niemfød eller Fremmet/den haffuer forærret HERREIN / Saadan en Siel skal vdsletis fra sit folck / fordi at hun forærrede HERREIN S ord oc forlod hans Bud/Hun skal plat vdsletis / Skylden skal vere hendis.

Som Israels børn vore nu i preken / fundede en aNand sanctetæw op paa en Sabbath. Oc de som funde hannem der met/at hand sanctede tæwene/ledde hannem til aNose oc Aaron/oc for al aNemigheden. Oc de sette hannem i fengsel / Thi der vor icke klatlige vdi det / huad mand skulde gøre ved hannem. aNen HERREIN sagde til aNose / Den aNand skal viffe liges / Den gantse aNemighed skal stene hannem thiel vden saare Leyren. Da forde al aNemigheden hannem vden saare Leyren/oc stenede hannem at hand døde/som HERREIN haffde befaler aNose.

De HERREIN talede til aNose/oc sagde / Tale met Israels børn oc sig til dem / at de skulle gøre dem Treffer paa fligene aff deris Klæder blant alle eders Effterkommere/oc sette gule silke Snorer offuer samme Treffer paa fligene. Oc samme Treffer skulle riene eder

Den mand
som sanctede
tæw om Sabbath
thi/stemo thiel.Deut. 22.
Matth. 23.

L iij der til/

Korah och hans

Numeri.

Parti.

der til/ar i skulle see paa dem/oc tænde paa alle HERRS Bud/oc gøre dem / oc icke recte eder efter eders eget hertis trycke/oc ey heller diffusue hoer efter eders øyen. Der faare skulde icke tænde oc gøre alle mine Bud / oc vere hellige for eders Gud / Jeg HERREN eders Gud/som haaffuer vdsøgt eder aff Egypti land / at ieg skulde vere eders Gud / Jeg HERREN eders Gud.

XVI.

Korah och hans Parti. Eccle. 45.

C Korah Jezebars søn/som vor Rahaths Leui søns søn / oc Dathan oc Abiram Eliabs sønner/oc On/Peleth søn/som vore aff Rubens sønner/ De sette dem op mod Mose/met nogle andre Mænd aff Israels børn / thu hundrede oc halffrediesindis tiue aff de yperste i Menigheden / Raadzherre oc naffne kundige Mænd. De de forsamlede dem mod Mose oc Aaron/oc sagde til dem/ Jeg gøre der alt for meger aff / Thi den gantske Menighed er altsamen hellig/ oc HERREN er blant dem/Hui ophøye i eder offuer HERRS

Menighed:

Der Mose det hørde/falch hand ned paa sit ansigt/oc sagde til Korah oc althans Selstaff/ Imorgen skal HERREN giffue til kende/huo hans er / huo hellig er/oc huo der skal gøre hannem offer/Huileken hand vdueler/den skal gøre hannem offer. Høer saa/rager eder røggelse kar/Korah oc althans Selstaff/oc legger ild der vdi/oc legger Røggelse der paa i morgen for HERREN/huileken HERREN vdueler/den vere hellig/ Jeg gøre der alt for meger aff i Leui børn.

De Mose sagde til Korah/Rere høret dog i Leui børn/Er der eder en ringering/at Israels Gud haaffuer afskilt eder fra Israels Menighed / at i skulle offere hannem / at i tiene vdi HERRS Tabernakels Embede/oc gaa frem for Menigheden at tiene dem: Mand haaffuer anammer dig oc alle dine Bredre Leui børn til sig / De i begere nu oc saa Pæste embede/Du oc altdit Selstaff gøre icke Opsæt mod HERREN / Duad er Aaron / at i knurre mod hannem:

De Mose sende bud hen/oc lod kalde Dathan oc Abiram Eliabs sønner. Men de sagde/ Vi ville icke komme hen op. Er der lidet/ar du haaffuer søgt off aff Landet / som mælt oc hunnig flyder vdi/ar du vilde sla off ihjel her i ørken/du vdt end oc saa regere offuer off: Huor der lige haaffuer du søgt off ind i it Land som mælt oc hunnig flyder vdi/oc giffuit off Agre oc Vin gaarde til Eredom/Vilt du oc tiffue Dyene vdt paa Folk: Vi komme icke hen op.

1. Reg. 12.

Da bleff Mose saare vred / oc sagde til HERREN / Vent dig icke til deris Madosfer. Jeg haaffuer icke rager en Isen fra dem/oc ieg haaffuer ingen giort ont blant dem. Och hand sagde til Korah/Du oc dit gantske Selstaff skulle vere i morgen for HERREN / Du / de oc saa/oc Aaron. Saa skal huer aff eder tage sit røggelse kar/oc legge Røggelse der paa / oc gaa frem for HERREN / huer met sit røggelse kar/de ere thu hundrede oc halffrediesindis tiue røggelse kar. Och huer tog sit røggelse kar/oc lagde ild der vdi / oc Røggelse der paa / oc ginge frem for Vidnesbyrdens Tabernakels dør/oc Mose oc Aaron met. De Korah forsamlede den gantske Menighed mod dem vden faare Vidnesbyrdens Tabernakels dør.

Men HERRS hertighed obebaredis for den gantske Menighed. De HERREN taleder met Mose oc Aaron/oc sagde / Skiller eder fra denne Menighed / at ieg kand hastelige gdelegge dem. Men de fulde ned paa deris ansigt/oc sagde/ Ah Gud / du som ert alle Legemis aanders Gud / Om en Mand haaffuer syndet/vilt du der faare forhæfte dig paa al Menigheden:

De HERREN taleder met Mose/oc sagde/Tale til Menigheden / oc sig / Viger fra Korah oc Dathans oc Abirams bolige reint omkring. De Mose stod op oc gick til Dathan oc Abiram/De de Eldste aff Israel fulde efter hannem/oc hand taleder met menigheden/oc sagde/Viger fra disse vguadelige Menniskis Bolige / oc rører intet aff det som dem hører til / at i skulle icke maa velste forkafter eder selfue i deris synd. De de ginge op fra Korah / Dathans oc Abirams bolige. Men Dathan oc Abiram ginge vdt oc stode i deris Boligis døre / met deris Hustruer oc Sønner oc Børn.

De Mose sagde/ Der paa skulle i kende / at HERREN haaffuer vdsent mig / at ieg skulde gøre alle disse gerninger/oc icke aff mit herte/Er der saa ar disse dø / som alle Menniskis dø/eller besværgis som alle Menniskis bliffue besværgte / Da haaffuer HERREN icke vdsent mig. Men gør HERREN noget nyt/Saa at Jorden oplader sin mund/oc opsluger dem met alt det de haaffue/saa at de fare lessumdis ned i Hellsue/ Da skulle i kende at disse Mænd haaffue besværgter HERREN.

Oc der

femners
straff.

De der hand haffde vdralet alle disse ord/ressnede Jorden vnder dem/oc oplod sin mund/oc opslod dem/mer deris Duff/oc mer alle de Aenniske som vaare hest Korah/mer alt deris Boskaff/oc de fore leffuende ned i Helffuede/mer alt der de haffde/oc Jorden beracte dem/oc de forkomme aff Aenigheden. Oc al Israel som vor trint omkring dem/syde for deris straal/Thi de sagde/ Gud giffue at Jorden icke ocsaa opsluger oss. Der til mer foer der ild vdi fra HERREN/oc forterede de thu hundrede oc halffrediesinds tiue Aend/ som offrede Røggelse.

De HERREN taledede met Aose/oc sagde/ Sig Eleasar Aarons Prestis søn/ at hand tager røggelse karene op aff ilden/oc atspredet ilden hid oc did. Fordi at disse Synderis røggelse kar ere hellige giorde/ved deris Siel/ar mand skal sla dem i brede stiftuer/oc henge om Alteret/Thi de ere offrede for HERREN och hellige giorde/oc de skulle vere Israels bøn til it Tegen.

Saa tog den Prest Eleasar/ de Røggelse kar aff Kaaber/ som de opbrende haffde offret mer/oc slo dem vdi stiftuer/ar henge om Alteret. Israels bøn til en amindelse/ar ingen frem/mer som er icke aff Aarons sad/skulde holde sig til/ar offte Røggelse for HERREN/Paa der/ar det icke skulde gaa hannem/som der gick Korah och hans Selskaff/som HERREN haffde sagd hannem ved Aose.

Anden dagen knurrede al Aenigheden aff Israels bøn mod Aose oc Aaron/oc sagde/Thi haffue slaget HERREN S Folk ihel. Oc der Aenigheden forsamlede sig mod Aose oc Aaron/ vende de dem til Vidnesbyrdens Tabernakel/ Oc see/ da beracte Syen den/oc HERREN S Hertighed obenbaredis. Oc Aose oc Aaron ginge hen ind i Vidnesbyrdens Tabernakel. Oc HERREN taledede met Aose/oc sagde/ Hør snart bort fra denne Aenighed/ Jeg vil hafselige ødelegge dem/ Oc de fulde ned paa deris ansigt.

De Aose sagde til Aaron/ Tag Røggelse karet/oc leg ild der vdi aff Alteret/oc leg Røggelse der paa/oc gack snart hen til Aenigheden/oc gør en forligelse for dem/ Thi at der er en hastig viede vdgongen aff HERREN/oc plagen er begynt. Oc Aaron tog/som Aose haffde befaleet hannem/oc løb mit blant Aenigheden (oc see/ da vor Plagen begynt blant Folcket/saa gaff hand røggelse oc giorde en forligelse for Folcket/oc stod mellem de Døde oc de leffuende/saa stillede Plagen. Aen de som vore døde aff Plagen/ vore siorten tusinde oc siue hundrede/foruden de som døde met Korah. Oc Aaron kom til Aose igen/vden faare Vidnesbyrdens Tabernakels dør/ Oc Plagen bleff affslet.

Num. 26.
Psal. 106.
Deut. 11.Israels
bøn knurre.

Sap. 18.

Psal. 106.

14700. dgs.

XVII.

CHERREN taledede met Aose/oc sagde/Tale met Israels bøn/oc tag tolf Keppe aff dem/en aff huer Første offuer sin faders Duff/oc scriff huer deris navn paa hans Kep. Aen du skal scriffue Aarons navn paa Leui Kep/Thi at der skal io vere en Kep for huer offuerste offuer deris Fedris huff. Oc leg de i Vidnesbyrdens Tabernakel faare Vidnesbyrdet/der som ieg vidner for eder. De huilcken ieg vdueler/hans Kep skal grønis/ At ieg kand stille Israels bønns knurren/som de knurre mod eder.

Aose taledede met Israels bøn/ Oc alle deris Førster finge hannem tolf Keppe/huer Første en Kep/effter deris fedris Duff/oc Aarons Kep vor oc blant deris Keppe. Oc Aose lagde Keppe for HERREN i Vidnesbyrdens Tabernakel. Aen om morgenen der Aose gick ind i Vidnesbyrdens Tabernakel/sant hand Aarons Kep aff Leui huff/ar hand vor grøn/oc blomstren vor vdsprungne oc bar mandel. Oc Aose bar alle Keppe vdi fra HERREN til alle Israels bøn/ar de saae dem/oc huer tog sin Kep.

De HERREN sagde til Aose/ Bar Aarons Kep ind igen for Vidnesbyrdet/ at hand skal bliffue foruaret/til it Tegen mod de genstridige Bøn/ar deris knur skal afflade for mig/ar de icke skulle dø. Aose giorde/som HERREN besol hannem. Oc Israels bøn sagde til Aose/ See/ Vi forderffuis oc forkomme/ Quo som gaar nar op til HERREN S Tabernakel/hand skal dø/ Skulle vi da plat ødeleggio?

Aarons
Kep grønis.

XVIII.

De HER.

DERRE sagde til Aaron / Du oc dine Sønner oc din Faders huff
mer dig / skulle bære Helligdommens misgerning / oc du oc dine Sønner mer
dig skulle bære eders Prieſte embedis misgerning. / Men du ſkal tage dine Bør-
ne / aff din Faders Leuiter til dig / ar de ſkulle vere hoſſ dig oc tiene dig / Men
du oc dine Sønner mer dig ſkulle tiene i Vidneſbyrdens Tabernakel. Oc de
ſkulle tage vare paa din tieniſte / oc paa den ganſte Tabernakels tieniſte / Dog
ſkulle de icke komme ved Helligdommens redſkaff eller ved Alteret / ar baade
de oc ſkulle icke dø / Men de ſkulle vere hoſſ dig / ar tage vare paa tieniſten i Vidneſbyrdens
Tabernakel oc i al Tabernakels embede / Oc ingen Fremmet ſkal holde ſig til eder.

Saa tager nu vare paa Helligdommens tieniſte / oc paa Alterens tieniſte / ar der ſkal icke
her efter mere komme den haſtige vrede offer Iſraels børn. Thi ſee / Jeg haſtuer tager eders
Børne Leuiterne aff Iſraels børn / oc giſſuit eder **DERRE** til en ſkenc / ar de ſkulle tie-
ne i Vidneſbyrdens Tabernakel. Men du oc dine Sønner mer dig / ſkulle tage vare paa eders
Prieſte embede / ar i tiene i alt det ſom høret til Alteret / oc inden faare Forhenger / Thi ieg giſſ-
uer eder eders Prieſtedomme for en ſkenc til Embedet / Holder nogen Fremmet ſig der til / da
ſkal hand dø.

**Hvad Prieſ-
terne oc Leuiter-
ne ſkulle haſſue
for deris Ties-
niſte.**
Leui. 6.

De **DERRE** sagde til Aaron / See / Jeg haſtuer giſſuit dig mine Oploffte offer /
aff alt det ſom Iſraels børn hellige / for dit oc dine Sønners Prieſte Embede / til en euig Stick.
Der ſkal du haſſue aff alt det Helligſte ſom de offre / alle deris Gaſſuer mer alle deris Nad-
offer / oc mer alle deris Syndoffer / oc mer alle deris Skyldoffer / ſom de giſſue mig / der ſkal ve-
re dig oc dine Sønner det alderhelligſte / oc du ſkal æde det i den alderhelligſte Sted / Men
den ſkal æde der aff / thi der ſkal vere dig helligt.

Oc ieg haſtuer giſſuit dig ſamme Oploffte offer aff deris Gaſſuer mer alle Iſraels børns
Røre offer / ar du oc dine Sønner oc dine Døtter / ſkulle haſſue dem for en euig Stick / Duo
ſom er ren i dit Huff / ſkal æde der aff. Alt det beſte aff Olien / oc alt det beſte aff Arøft / oc alt
det forſte aff Komens grøde ſom de giſſue **DERRE** / der haſtuer ieg giſſuit dig. Den
forſte Frucht aff alt det / ſom er i deris Land / ſom de giſſue **DERRE** / der ſkal vere dit /
Duo ſom er ren i dit Huff / den ſkal æde der aff.

Exo. 34.

Alt det ſom er forbandet i Iſrael / der ſkal vere dit. Alt det ſom forſt oplader ſin moders liſſ
aff alt Rød / ſom de bære til **DERRE** / heller det er aff Arøft eller Fæ / der ſkal vere
dit. Dog ar du lader Arøftens forſte fødde løſis igen / oc det forſte fødde aff vrent Fæ ſkal
oc løſis. Men de ſkulle løſe det / naar der er en maaned gammelt / Oc der ſkal giſſuis løſſ for på-
dinge / for ſem Sekel / efter Helligdomens ſekel / ſom gelder riue Gera. Men de forſte fødde
aff for faar / eller geder ſkal du icke lade til løſen / thi de ere hellige / Deris blod ſkal du ſienſte
paa Alteret / oc oprende deris Fedme til ir Offer til en ſpød luct for **DERRE**. Deris Rød
ſkal høre dig til / lige ſom Rørblyſter oc den høyre Børn høre dig til. Alle Oploffte offer ſom
Iſraels børn hellige **DERRE** / haſtuer ieg giſſuit dig oc dine Sønner oc dine Døtter
mer dig til en euig Stick / Der ſkal vere dig oc din Sød mer dig en vforngelig Pact for
DERRE euindelige.

2. Par. 13.

Leuiterne
ſkulle inred Arff
ne gods beſide
blant Iſraels
børn.
Deut. 18.
Joſu. 13.

Och **DERRE** sagde til Aaron / Du ſkal ingen Arff haſſue i deris Land oc ingen
Del blant dem / Thi ieg er din Del / och din Arff blant Iſraels børn. Men ieg haſtuer giſſ-
uit Leuibørn al Tienden i Iſrael til en Arff / for deris Tieniſte ſom de gøre mig i Vidneſ-
byrdens Tabernakel. Ar Iſraels børn ſkulle icke mere her efter gaa til Vidneſbyrdens Taber-
nakel / ar de ſkulle icke belade dem mer nogen ſynd / oc dø. Men Leuiterne ſkulle tage vare paa
Tieniſten i Vidneſbyrdens Tabernakel / oc de ſkulle bære de andres misgerninger til en euig
Rør hoſſ eders Effterkommere. Oc de ſkulle inred Arffue gods beſide blant Iſraels børn / Thi
ieg haſtuer giſſuit Leuiterne til en Arff Iſraels børns Tiende ſom de Oploffte for **DERRE**.
Der faare haſtuer ieg ſagd til dem / ar de ſkulle ingen Arff beſide blant Iſraels børn.

Leuiterne
ſkulle offere
Tiende.

(Fylde)
Der er / Moſt /
Din / Olie oc ans
der ſaadant.

De **DERRE** talede mer Arøft / oc ſagde / Tale mer Leuiterne / oc ſig til dem /
Naar i tage den Tiende aff Iſraels børn / ſom ieg haſtuer giſſuit eder aff dem til eders Arffue
gods / da ſkulle i gøre **DERRE** it Oploffte offer der aff / ia den Tiende del aff tiende /
oc det eders Oploffte offer ſkal regnis eder / lige ſom i gaſſue Rørner aff laden / oc fylde aff vin /
perſen. Saa ſkulle i oc giſſue **DERRE** Oploffte offer aff al eders Tiende ſom i tage aff
ue **DERRE** Oploffte offer / aff alt det ſom eder giſſuis / aff alt det beſte ſom bliſſuer hel-
liger der aff.

Oc ſig til dem / Naar i ſaa Oploffte der beſte der aff / da ſkal det regnis Leuiterne til / lige
ſom en indkomme aff Laden / oc lige ſom en indkomme aff Vnperſen. Oc i mæ æde der paa al-
le ſteder / i oc eders Børn / thi der er eders løn for eders Tieniſte i Vidneſbyrdens Taberna-
kel. Saa

kel. Saa belade i eder icke met synd der met/naar i Oploffte der beste der aff / oc icke vanhellige
Israels bønne hellige/saa skulle icke ds.

XIX.

CHERREN taledet met Moſe oc Aaron/oc ſagde/Denne ſtick ſkal vere
en Low/som HERREN haſſuer budet/oc ſagde/ Sig til Israels bøn/
at de lede en rødactig Ro til dig vden lyde/som haſſuer ingen brøſt paa ſig/oc
ſom icke end nu haſſuer baaret Lag. De ſaa Preſten Eleaſar den / hand ſkal
føre hende vden ſaare Leyren/oc lade hende der ſlaete ſaar ſig.

De Preſten Eleaſar ſkal tage aff hendis Blod met ſin finger / oc ſtray
ſtencke ſiu gonge mod Vidneſbyrdens Tabernakel / oc lade Roen opbrende
for ſig/baade hendis hud oc hendis kød / oc hendis blod oc mæg. De Preſten ſkal tage Cedar
træ oc Jſop oc roſen rød vld/oc kaſte det paa den brende Ro. De hand ſkal to ſine Klæder/oc ba
de ſit Legeme i vand/oc gaa ſaa ind i Leyren / oc bliſſue wren til afftenen. De den ſom hende
opbrende/ſkal oc to ſine Klæder i vand/oc bade ſit Legeme i vand/oc bliſſue wren til Afftenen.

De en Mand ſom er ren ſkal opſancke aſten aff Roen / oc kaſte hende vden ſaare Leyren
paa en ren ſted / at hun Kand der bliſſue foruaret / for aDenigheden aff Israels bøn / til et
Stencke vand/thi det er et Syndoffer. De den ſamme ſom haſſuer opſancker aſten aff Roen/
ſkal to ſine Klæder/oc bliſſue wren til afftenen/ Dette ſkal vere en euig Stick for Israels bøn/
oc for de fremmede ſom bo blant eder.

Huo ſom rører ved noget dør aDennifte / hand ſkal vere wren i ſiu dage. Hand ſkal her
met løſe ſig aff ſynden/den tredie dag oc den ſiende dag / ſaa bliſſuer hand ren / oc løſer hand
ſig icke aff ſynden den tredie dag oc den ſiende dag / da bliſſuer hand icke ren. Der ſom nogen
rører ved et dør aDennifte/oc vil icke løſe ſig aff ſynden/ Hand gø: HERRENS Taber
nakel wrent/oc ſaadann en Siel ſkal opryckis aff Israel / fordi at Stencke vandet er icke ſtencke
paa hanneim / Da er hand wren / ſaa lunge ſom hand lader ſig icke renſe der aff.

Denne er Lowen/naar et aDennifte dør i Paulun/Huo ſom gaar ind i ſamme Paulun/
oc alt der ſom er i Paulunet/ſkal vere wrent i ſiu dage. De huert aaber kar / ſom icke er log eller
bond paa / det er wrent. Och huo ſom rører ved nogen ſom er ſlagen ihjel paa marcken met
ſuerd/eller ved noget ſom ellers er bleſſuen død/eller ved aDenniftens been/eller Graff / hand
er wren i ſiu dage.

Saa ſkulle de nu tage for den Drene aff der brende Syndoffers aſte / oc lade rindede vand
der paa vdi it kar. De en ren Mand ſkal tage Jſop oc dæppe i vandet / oc beſiencke Paulunet/
oc alle kar/oc alle Sieler ſom der ere vdi/oc deſligeſt den ſom haſſuer rører ved Dødis been/eller
ihjelſlag/eller ved en Død eller Graff. Da ſkal den Rene ſtecke paa den Drene den tredie dag
oc den ſiende dag/oc den ſiende dag ſkal hand løſe hanneim aff ſynden / Oc hand ſkal to ſine
Klæder/oc bade ſig i vand/ſaa bliſſuer hand ren om afftenen.

Huo ſom bliſſuer wren/oc vil icke lade ſig afflöſe/hans Siel ſkal opryckis aff aDenighe
den / Thi hand haſſuer gior HERRENS Helligdom wren / oc er icke beſiencke met
Stencke vandet/der ſaare er hand wren. De dette ſkal vere dem en euig Stick. De den ſom
ſtencke met Stencke vandet/hand ſkal oc to ſine Klæder. De huo ſom rører Stencke vandet/
hand ſkal vere wren til afftenen. De alt der hand rører ved/der bliſſuer wrent / Oc huilcke Siel
ſom rører ved hanneim/ den ſkal vere wren til afftenen.

XX.

C Israels bøn komme met den gantſke aDenighed i den drecke Tin/ i den för
ſte maaned/oc ſolcket laa i Kades/De aMaria døde der/oc bleff der i order.

De aDenigheden haſſde inted Vand / oc forſamlede ſig mod aMoſe och
Aaron. De ſolcket kiſſuede met aMoſe/oc ſagde / Gud giſſue at wi haſſde om
kommet der vore Brodre døde for HERREN. Hui förde i HER
REN aDenighed hid i denne drecke/ at wi ſkulde her ds met vor Queg/
De hui förde i off aff Egypten hid til denne onde Sted / ſom mand kand icke
drecke.

Saa/oc her er huert en figen ey Vintre/oc ey Granate eble/oc der til met er her icke Vand at
drecke.

Moſe oc Aaron ginge ſea aDenigheden til Vidneſbyrdens Tabernakels dør/ oc ſulde
ned paa

Den Røds
lyde Ro bren
til aſte.
Ebre. 9.

Tin.
Maria
dør.
Israel
haureer mod
Moſe.
Exo. 17.

Araron dør.

Numeri.

Exo. 17.
1. Corinth. 10.

Mose tui-
ler.

Psalm. 78.

Quia debuit
semel percui-
tere.

Deut. 1.31.

Rissue
vand.

Exo. 17.
Iud. 11.

Edom vil
icke lade Israel
reyse gennem
deris Land.

Hoi.
Num. 27.

Araron dør
oc Eleasar foms
mer i hans sted.
Num. 33.

Arad.
Deut. 34.

Harna kal
dis band.

Folket
Enner.
Num. 11.
1. Corinth. 10.

Ioan. 3.

ned paa deris ansiet / oc HERRENS Hellighed obenbaredis for dem / Oc HERR
HERR taledede met Mose / oc sagde / Tag Kenpen / oc forsamle a Denigheden / du oc din broder
Aaron / oc taler til Srenklippen for deris oyen / saa skal hun gissue Vand aff sig / Saa skal du
sticke dem Vand aff Srenklippen / oc gissue a Denigheden dücke oc deris Queg.

Da tog a Mose Keppen for HERREN / som hand haffde befalet hannem. Oc a Mose
oc Aaron forsamlede a Denigheden til Srenklippen / oc sagde til dem / Hør i genstridige /
a Nonne wi oc skulle kunde fly eder vand aff denne Klippe : Oc a Mose opløffte sin haand oc slo
tho * gonge paa Klippen met Keppen / Da fald der meger vand ud / saa at a Denigheden drack
oc deris Queg.

Oc HERREN sagde til a Mose oc Aaron / Fordi at itrode mig icke / oc helligede mig
icke for Israels bøn / da skulle i icke indføre denne a Denigheden i det Land / som ieg vil gissue
dem. Dertre er Rissue vander / der som Israels bøn Rissuede met HERREN / oc hand bleff
hellig gjort i dem.

Oc a Mose sende Bud aff Kades til de Edomites Ronge / Israel din broder lader dig saa
sige / Du vift al den møye / som offer vedersaren / A vore Forfedre droge ned i Egypten / oc at
wi bodet long tid i Egypten / oc at Egypterne handlede ilde met oss oc mer vore Forfedre. Oc
wi robte til HERREN / hand hørde vor røst / oc sende oss en Engil / oc førde oss aff Egypten
oc førde oss i Kades Stad hof dit landemercke. Lad oss reyse gennem dit Land / Wi vil
le huereken gaa ossuer agre eller i vinguarde / oc ey heller dücke vander aff Bøndene / wi ville
drage at Landeyen / oc huereken høye til den Nære eller til den vensfre side / for wi komme
gennem dit Landemercke.

Edomiterne sagde til dem / Du skal icke reyse gennem mig / eller ieg vil drage mod dig
met suerd. Israels bøn sagde til hannem / Wi ville reyse den alfare vey / Oc der som wi dücke
aff dit vand / wi oc vorr queg / da ville wi det betale / Wi ville efon vandre til foed hen i genem.
a En hand sagde / Du skal icke drage her i genem / Oc Edomiterne droge ud mod dem / met
it suart tal Folket oc en veldig haand. Saa fornerte Edomiterne Israel at drage gennem deris
Landemercke / Oc Israel vigede fra dem.

Oc Israels bøn brøde op aff Kades / oc droge met al a Denigheden til der Bierg Hoi.
Oc HERREN taledede met Mose oc Aaron paa der Bierg Hoi / hof Edomiteris Land
demercke / oc sagde. Lad Aaron samle sig til sit Folk / Thi hand skal icke komme ind i det Land /
som ieg haffuer gissuit Israels bøn / Fordi at i vore min a Mund velsdige / hof Rissue vander.
Tag Aaron oc hans søn Eleasar / oc led dem op paa der Bierg Hoi / Oc for Aaron aff sine
Blader / oc for hans søn Eleasar i dem / Oc Aaron skal der samle sig oc dø.

Da gjorde a Mose som HERREN haffde befalet hanem / oc de ginge op paa der Bierg
Hoi for den gantste a Denigheden. Och a Mose førde Aaron aff sine Blader / oc førde hans søn
Eleasar i dem. Saa døde Aaron der offuen paa Bierger. a En a Mose oc Eleasar ginge ned
aff Bierger. Oc der al a Denigheden saa / at Aaron vor bortte / begræde de hannem i tredieue da-
ge / der gantste Israels huff.

XXI.

Er Aad de Cananites Ronge / som bode i Synden / hørde / at Israel kom
ind at Speyderis vey / stridde hand mod Israel / oc førde nogle fangne
bort. Da løffuede Israel HERREN it Løffe / oc sagde / Naar du giss-
uer dertre folk vnder min haand / da vil ieg forbande deris Stæder. Oc
HERREN hørde Israels røst / oc gaff dem Cananiterne / oc de forban-
dede dem oc deris Stæder / oc kallede den sted Harna.

Saa droge de fra der Bierg Hoi paa veyen til der Røde haff / at de
droge omkring de Edomites land. Oc Folket bleff ked somt ved veyen / oc taledede mod Gud
oc mod a Mose / Hui førde du oss aff Egypten / at wi skulde dø i ørken : Thi her er huereken
Bødd eller Vand / oc vore Siele veinne ossuer denne løse a Aad.

Da sende HERREN gloendis Hugsme blant Folket / de bede folket / saa at man
ge døde aff Israel. Da komme de til a Mose / oc sagde / Wi haffue syndet / at wi haffue taler mod
HERREN oc mod dig / Bed HERREN / at hand vil tage disse Hugsme fra oss /
Oc a Mose bad for folket.

Da sagde HERREN til a Mose / Gør dig en Kaaber Om / oc reys hannem op til it
Tegen / Hui som er biden / oc seer til hannem / hand skal leffue. Da gjorde a Mose en Kaaber
Om / oc reysde hannem op til it Tegen / Oc naar en Hugsme breed nogen / da saa hand til
Kaaber omnen / oc bleff ved liffue.
Oc Israels

De Israels børn droge vd oc leyrede dem i Oborth. Saa drog de fra Oborth och Leyrede dem i Jun hoff Abaram bierg i ørcken tuert offuer fra aNoab/mod Solfens opgang. De drog der fra oc leyrede dem hoff den flod Sared. De drog der fra oc leyrede dem paa denne side Arnon/som ligger i ørcken/oc recker hen vd til aNoabiteris landemercke/Thi at Arnon er aNoabs landemercke / mellem aNoab oc de Amoriter. Der aff siger mand i HERRENS Strids Bog/at Baheb i Supha / oc Armons becke / oc beckenis vandspring/som recker til Ar Stad/oc bøyer sig oc er aNoabiteris landemercke.

De drog der fra til en Brønd / der er den brønd / som HERREN taledet om til aMose/Samle folket/Jeg vil giffue dem vand.Der sang Israel denne Vise / oc den ene sang til den anden offuer Brønden / Denne er den brønd /som Forsterne haffue graffuit / de ædele blant folket haffue graffuit hannem / ved leremeisterne och deris Staffue. Och de drog fra denne Dyk til aNathana/De fra aNathana til Nahaliel/De fra Nahaliel til Bamoth/De fra Bamoth til den Dal/som ligger i aNoabiteris mæck / mod der høye bierg Pisga /som venter sig mod ørcken.

De Israel sende Bud hen til Sihon Amoriteris Konge/oc loed hannem sige. Lad mig reyse gennem dit Land/Wi ville icke høye bort paa agrene oc ey i vingaardene /wi ville oc icke drucke vandt aff Brøndene /wi ville drage at Landeueyen / til wi komme gennem dit Landemercke. De Sihon vilde icke tilfede Israel at drage gennem sit Landemercke/aNen hand forsamlede alt sit Folk/oc drog vd mod Israel i ørcken.Oder hand kom til Jachza/stridde hand mod Israel.

Den Israel slo hannem met Suerdens skarpe / oc indtog hans Land fra Arnon indtil Jabot/oc indtil Ammons børn/Thi Ammons børns landemercke vore faste. Saa tog Israel alle disse Stæder/oc bode i alle Amoriteris stæder / i Nesbon oc alle hans Døtter. Thi at den stad Nesbon hørde Sihon Amoriteris Konge til oc hand haffde for stridet mod aNoabiteris Konge/oc tager hans Land fra hannem /indtil Arnon.

Der aff siger mand it Ødsprock/kommer til Nesbon / at bygge oc opreysse Sihons stad. Thi der er saren idt aff Nesbon/en lue aff Sihons stad/som haffuer forerret aNoabiteris Ar oc de Borgere aff den høye Arnon.We dig aNoab/du Camos folck est fortabet /Hans Sønner ere slagne paa fluet/och hans Døtter ere færdige fangne bort til Sihon Amoriteris Konge. Deris herlighed er bleffuen til inred/fra Nesbon indtil Dibon/De ere ødelagde indtil Tiopha som recker til aAraba. Saa bode Israel i de Amoriters Land.

De aMose sende Spædere vd til Jafer/oc de vunde hans Døtter / oc indtog Amoriterne som vore der vdi. De de vende dem oc drog op at veyen til Basan/Da drog Og kongen aff Basan vd mod dem met alt sit folk at stride i Edrei. Oc HERREN sagde til aMose/ Frøcte inred for hannem / thi ieg haffuer giffuit hannem idin haand met Land oc Folk/De du skal gøre mod hannem / lige som du gjorde ved Sihon Amoriteris Konge / som bode i Nesbon. De de sloge hannem oc hans Sonner oc alt hans Folk at der bleff ingen igf/oc indtog Landet.Der effter drog Israels børn frem / oc leyrede dem paa aNoabiteris heed / paa hin side Jordan mod Jericho.

Israels
børns Reyser.
Num.33.

Pisga.

Sihon.

Israel ind-
tager Sihons
Land.
Deut. 2.
Jud. 11.
Amos. 2.
Psal. 35.

Og.

Israel ind-
tager Ogs
Land.
Deut. 3:29.

XXII.

Er Balak Sipsors søn saa/alt det som Israel haffde gjort Amoriterne/oc at aNoabiterne frøctede saare for samme Folk / at de vore saa mange / oc at aNoabiterne gruede for Israels børn/De sagde til de aAdianiters Eldste/ Vi skal denne Dob opade alt det her er omkring oss / lige som Øyen opade greiff paa mæcken. Den Balak Sipsors søn vor paa den tid aNoabiteris Konge.

Och hand sende Bud vd til Balaam Beors søn til Pethor/hand bode hoff vandt i hans folckis Børns Land/ar de skulde kalde hannem/ oc loed hannem sige/See/ Der er it Folk/kommer aff Egypten/der skuler Jordens ansigt oc ligger mod mig. Saa kom nu/oc forbande mig det Folk/thi der er mig for meerrige/ Om ieg kunde sla dem / oc fordiffue dem aff Landet/Thi ieg ved / at huem du velsigner/hand er velsignet/och huem du forbandet/hand er forbandet.

De de Eldste aff aNoabiterne ginge hen met de Eldste aff aAdianiternes / oc haffde Spaamendens Løn i deris hender/oc de ginge ind til Balaam / oc sagde hannem Balaks ord. De hand sagde til dem/Bliffuer her inat offuer/saa vil ieg sige eder suar igen / effter som HERREN siger mig/ Saa bleffue aNoabiteris Forster hoff Balaam.

De Gud

Balak.

Iosua. 24.

Balaam.

Balaams Ifseninde

Numeri.

taler.

De Gud kom til Balaam / oc fagde / Du ad ere de for Folck / som ere hofsdig : Balaam fagde til Gud / Balak Sipors fön / Noabiteris konge sende dem til mig / See / Der er it folck dragit aff Egypten / oc ftuiler Jordens anfiet / Saa kom nu oc forbande dem / om ieg kunde ftia de mer dem oc forduffue dem. Gud fagde til Balaam / Gack icke mer dem / oc forbande icke hel ler der Folck / thi der er vefignit. Da ftod Balaam aarle op om morgenen / oc fagde til Balaks Föfter / Gaar hen til eders Land / thi H E R R E N vil icke tilftiede / at ieg ftal fare mer eder.

Saa gjorde Noabiteris Föfter dem rede / Komme til Balak / oc fagde / Balaam vil icke fare mer off. Da sende Balak end mettigere och herligere Föfter end de andre vore. Der de Komme til Balaam / fagde de til hannem / Saa lader Balak Sipors fön dig fige / Kere netre icke at draget til mig / Thi ieg vil göre dig ftor are / och huad du figer mig vil ieg göre / Kere Kom oc forbande mig dette Folck.

Num. 14.

Balaam fuarede / oc fagde til Balaks tienere / vilde Balak giffue mig fit Huffult aff fölf oc guld / Saa kunde ieg dog icke offuertræde H E R R E N min Guds ord / liden el ler ftort at göre. Saa bliffuer dog nu her oc i denne nat / at ieg kand forfare / huad H E R R E N vil ydermere tale met mig. Da Kom Gud om natten til Balaam / oc it drager Suerd i Erede / vñd Komne hid at kalde dig / Da gör dig rede oc far mer dem / Dog ftalt du göre / huad ieg figer dig.

Da ftod Balaam op om morgenen / oc falede fin Ifseninde / oc drog hen mer de Noabiters Föfter. vñd Gud bleff faare vred for hand drog hñ / Oc H E R R E N S Engel traads de frem i veyen / at ftaa hannem emod / vñd hand reed paa fin Ifseninde / oc hafte tho Drenge mer fig. De Ifseninden saa H E R R E N S Engel ftaa i veyen / oc it drager Suerd i hans haand / Oc Ifseninden vigede aff veyen oc gick paa marcken / vñd Balaam flo hende / at hun ftulde gaa i veyen.

Da traadde H E R R E N S Engel frem paa den sneffte fti vñd mer Vingaardene som vore gerde paa baade sider. Oc der Ifseninden saa H E R R E N S Engel / trengde hun sig op til gerdet / och flemde Balaams fod op til gerdet / Oc hand flo hende end mere. Da gick H E R R E N S Engel lenger frem / oc traadde paa en sneffuer Sted / der som ingen vey vor at vige aff / huereken til den høyre eller til den venftre fide. Oc der Ifseninden saa H E R R E N S Engel / fale hun paa fine knæ vñd Balaam / Da bleff Balaam faare vred / oc hand flo Ifseninden mer keppen.

Balaams Ifseninde taler.
2. Pet. 2.

Da oplod H E R R E N munden paa Ifseninden / oc hun fagde til Balaam / huad hafte uer ieg gjort dig / at du hafuer nu slager mig tre gonge : Balaam fagde til Ifseninden / fordi at du fpaatter mig / Ah / hafte ieg nu it fuerd i haanden / da vilde ieg fla dig thiel. Ifseninden fagde til Balaam / Er ieg icke din Ifseninde som du hafuer reder paa / din tid / indtil denne dag : Plerde ieg oc nogen tid at göre dig faadant : Hand fagde / Vey.

Da oplod H E R R E N Balaams øyen / at hand saa H E R R E N S Engel ftaa i vey / oc it drager Suerd i hans haand / oc hand neyede oc høyrede sig met fit anfiet. Oc H E R R E N S Engel fagde til hannem / Hui hafuer du nu saa slager din Ifseninde tre gonge : See / Jeg er vdgongen at ieg ftal ftaa dig emod / thi veyen er foruent for mig. De Ifseninden saa mig / oc vigede tre gonge for mig / Ellers der som hun hafte icke viger for mig / da vilde ieg oc slager dig nu thiel / oc lader Ifseninden leffue. Da fagde Balaam til H E R R E N S Engel / Jeg hafuer fynder / thi ieg vifte icke / at du ftodft mod mig paa veyen / Oc der som der nu icke behager dig / vil ieg vende mig til bage igen. H E R R E N S Engel fagde til hannem / Drag hen mer vñdene / vñd du ftalt inred ander tale / end huad ieg figer dig / Saa foer Balaam mer Balaks Föfter.

Der Balak hñde at Balaam Kom / reyde hand vñd mod hannem til en aff Noabiteris ftæder / som ligger i Aenons landemercke / som er hofst der yderfte landemercke / oc fagde til hannem / Sende ieg icke bud til dig / oc loed dig kalde / Hui Komft du da icke til mig / vñd du / at ieg kunde icke are dig : Balaam fuarede hannem / See / ieg er kommen til dig / vñd huorledis kand ieg tale noget ander / end der som Gud giffuer mig i munden / der ftal ieg tale : Saa foer Balaam mer Balak / oc de Komme i Gade ftaden. Oc Balak offrede fæ oc faar / oc sende bud effter Balaam oc effter de Föfter som vore hofst hannem.

XXIII.

*
Baalf
Bucke.

Da Morgenen tog Balak Balaam / oc förde hannem op paa Baalfs * hñ / at hand kunde der aff fee indtil enden aff Folcker. Oc Balaam fagde til Balak / Byg mig her fii Altere / oc fticke mig hid fii øyen oc fii vñdre. Balak gjorde som Ba

som Balaam sagde/oc baade Balak oc Balaam offrede/ia paa huert Altare en Oye oc en væder. Oc Balaam sagde til Balak/Stat hof dit Bændoffer/ Jeg vil gaa hen/ om maa uel ske HERREN kunde møde mig/ar ieg kunde giffue dig til kende/ huad hand viser mig/ och hand gick hastelike hen.

Oc Gud møtte Balaam/Och hand sagde til hannem/ Jeg haffuer tileed siu Altare/ oc io offret en oye oc en væder paa huert Altare. Da lagde HERREN ordet i munden paa Balaam/oc sagde/Gick til Balak igen/ oc sig saa. Oc der hand kom til hannem igen/ See/ da stod hand hof sit Bændoffer/mer alle Noabiteris Føster.

Da begynte hand sin Tale/oc sagde/ Aff Syrien haffuer Balak Noabiteris Konge ladit hente mig/ fra Biergene mod østen/ kom/ forbande mig Jacob/ kom/ skende paa Israel. Huorledis skal ieg forbande dem/ som Gud icke forbander: Huorledis skal ieg skende paa dem/ som HERREN icke skender: Thi ieg seer dem vel aff disse høye Stene/ oc aff Nøylene bestruer ieg dem. See/ der Folck skal serdelis bo/ oc icke regnis blant Nedningene. Huo fandte Jacobs stoff/ oc talled paa den fiende part aff Israel: Min Siel bød de Retsferdigis død/ oc mit Endeligt bliffue lige som deris ende.

Da sagde Balak til Balaam/ Huad gør du mod mig: Jeg loed hente dig at forbande mine Fiender/ oc seer/ du velsigner dem. Hand suarede/ oc sagde/ Skal ieg icke holde oetale der som HERREN giffuer mig i munden: Balak sagde til hannem/ Kom dog met mig paa en anden Sted/ aff huilcken du tant see ende paa dem/ oc dog icke seedem aldels alle/ oc forbande mig dem der.

Och hand førde hannem op paa en stor Plan paa der høye aff Pisga/ oc bygde siu Altare/ oc offrede io paa huert Altare en oye oc en væder/ Oc sagde til Balak/ Traad saa frem hof dit Bændoffer/ ieg vil der tage vare. Oc HERREN møtte Balaam/ oc gaff hannem ordet i hans mund/ oc sagde/ Gick til Balak igen/ oc tale saa. Oc der hand kom til hannem igen/ See/ da stod hand hof sit Bændoffer/ mer Noabiteris Føster/ Oc Balak sagde til hannem/ huad sagde HERREN:

Och hand opløffte sin Tale/ oc sagde/ Stat op Balak oc hør til/ giff act paa huad ieg siger du Døds søn. Gud er icke i a Nenniste at hand luuger/ ey heller i a Nennistis Barn/ at hannem angreuer noget. Skulde hand sige noget oc gøre det icke: Skulde hand tale noget oc holde det icke: See/ ieg er ført hid at velsigne/ Jeg velsigner oc fand det icke vende. Hand seer ingen Nøye i Jacob/ oc intet Arbeyde i Israel/ HERREN hans Gud er hof hannem/ oc Kongens basuner blant dem. Gud førde dem aff Egypten/ hans fremodighed er lige som en Enhøjningis. Thi der er ingen Trolldom i Jacob/ oc ingen Spaamand i Israel. Paa sin tid skal mand tale om Jacob oc Israel/ huad vnderligt Gud gør. See/ der Folck skal opstaa som en yng Løwe/ och der skal ophøye sig som en Løwe/ Det skal icke legge sig/ før det opader Roffuit/ oc dricker bloder aff de Thielslagne.

Da sagde Balak til Balaam. Du skal huerecken forbande eller velsigne dem. Balaam suarede/ oc sagde til Balak/ Haffuer ieg ey sagt dig/ At alt det som HERREN siger/ der skal ieg gøre: Balak sagde til hannem/ Kom dog/ ieg vil føre dig til en anden Sted/ om det kunde der maa vel ske behage Gud/ at du der forbander dem for mig. Och hand førde hannem øffuerst op paa der bierg Peor/ som er mod siden.

Oc Balaam sagde til Balak/ Byg mig her siu Altare/ oc stikke mig siu øyen oc siu væder/ Balak gjorde som Balaam sagde/ oc offrede io en oye oc en væder paa huert Altare.

Balaams
velsignelse oc
Spaadom.

Pisga.

Nøye och
Arbeyde/er vgu
delighed oc Iffs
guderi.

Peor.

XXIII.

Et Balaam nu saa/ar der behagede HERREN/ar hand velsignede Israel/Gick hand icke hen/ som tilforn/ effter Trolckarlene/ Men hand vende sit ansiet strax hen mod siden/ opløffte sine øyen oc saa Israel/ huorledis de laae effter deris Slecter. Oc Guds aand kom paa hannem/ och hand begynte sin Tale/ oc sagde/ Det siger Balaam Peors søn/ Det siger den Mand/ som øylene ere opladne paa/ Det siger den som hører Guds tale/ den som seer den Allernectigstis obenbarelse/ den der øylene bliffue obne paa/ naar hand falder

paa Fnae.

Huo: deylige ere dine Paulun Jacob/ oc dine bolige Israel. Lige som Decke vdbrede dem/ som Vregeaarde hof vander/ som de Paulun der HERREN planter som Cedern hof vander. Der skal styde vand aff hans Spand/ och hans Seed skal bliffue i store vand/ Hans Konge skal bliffue høyre end Agag/ oc hans Rige skal ophøye sig. Gud førde hannem
ad ij aff Egypten/

Balaams Spaadom.

Numeri.

aff Egypten/Vans frimodighed er lige som en Enhøringis. Vand skal opsluge Vedningene sine Forsølgere oc sønderknuse deris been/oc sla dem smaa met sine Stueb. Vand haffuer lagd sig ned som en Løwe/oc som en vng Løwe/Vuo vil opreyse sig mod hannem: Velsigner vere den som dig velsigner/oc forbandet som dig forbandet.

Da bleff Balak hastig oc vreed paa Balaam/oc slo henderne tilfammen/oc sagde til hannem/Jeg loed hente dig/At du skulde forbande mine Fiender/oc See/du haffuer nu tre gonge velsignet dem. Dofar nu hen til din sted/Jeg tæckte/at ieg vilde giort dig are/AN H E R X E T haffuer forhindret dig den are.

Balaam suarede hannem / Talede ieg ey til dine Bud / som du sende til mig/oc sagde: Vilde Balak giffue mig sit Duff fult aff sølff oc guld / da kunde ieg icke gøre mod H E R X E T S ord / enten ont eller got effter mit herte/AN huad som H E R X E T vilde sige mig/der skulde ieg oc sige: Oc sec nu / naar ieg drager til mit Folk / da kom/saa vil ieg spaa dig/ huad derte Folk skal gøre dit folk i den siste tid.

De hand begynte sin Tale/oc sagde/ Der siger Balaam Beors søn/ Der siger den Vand som dyene ere opladne paa/ Der siger den som hører Guds tale/ oc den som haffuer den Allers høfsts visdom / den som seer den Allermectigstis obenbarelse / oc den der dyene bliffue obne paa/naar hand falder paa kne. Jeg skal see hannem men icke nu/ Jeg skal stue hannem / men icke nær hoff. Der skal oprinde en Stierne aff Jacob / oc opkomme en Kongelig Spir aff Israel/oc hand skal sønderknuse Noabiterne Føfster / oc ødelegge alle Serbs børn. Edom skal hand indtage / oc Seir skal vere sine Fiender vnderdanig/AN Israel skal beholde seyer. Aff Jacob skal Regenteren komme/oc ødelegge det som igen er aff Stæderne.

De der hand saa Amalekiterne/begynte hand sin Tale/oc sagde/Amalek den første blant Vedningene/Paa der siste skal du aldelis ødeleggis.

De der hand saa Keniterne/begynte hand sin Tale/oc sagde / Fast er din Dolig/ och du haffuer bygd din Rede i en Srenklippe/AN o Bain/du skal brendis / naar Affur fører dig fangen bort.

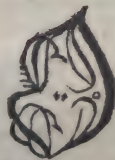
De hand begynte atter sin Tale/oc sagde/ Ah/Vuo skal kunde leffue / naar Gud skal gøre saadant: Oc skibene aff Chithim skulle forderffue Affur oc Eber / AN hand skal oc ødeleggis.

De Balam giorde sig rede oc soer hen / oc kom til sin Sted igen / De Balak drog sin vey.

XXV.

Sittim.

Baal Peor.

Peor.

C Israel bode i Sittim/oc Folket begynte at bedruffue hoer met Noabiterne nis dyster/som bade folket til deris Affguders Offer / Oc folket oed oc tilbød deris Affguder/oc Israel hengde sig til Baal Peor. Da forhastede H E R X E T S vrede sig offuer Israel/oc hand sagde til Mose / Tag alle de Giffuerste for Folket / och heng H E R X E T dem op mod Solen/paa der/at H E R X E T S hastige vrede maa vendis fra Israel. Oc Mose sagde til Israels Dommere/Huer sla sit Folk ihjel/som haffue giffuet dem til Baals

Penehas.

Psal. 106. 1. Corinth. 10.

De see/en Vand aff Israels børn kom/oc ledde en Adianitiste quinde blant sine Brodre/oc loed Mose oc al Israels børn ANenighed see der paa / som græde for Vidnesbyrdens Tabernakels dør. Der Pinehas Eleasars søn / som er Arons Prestis søn der saa / stod hand op fra ANenighed/oc tog it Spiud i sin haand/oc gick ind i Horehuset effter den Israelitiste mand/oc slægt dem baade/den Israelitiste Vand oc Quinden gennem liffuer / Da bleff Plagen stiller som vor paa Israels børn. De der bleffue ihjelslagne i den Plage fire oc tiue tusinde.

De H E R X E T talede met Mose/oc sagde/ Pinehas Eleasars søn / som er Arons Prestis søn/haffuer vent min vrede fra Israels børn/ved hans Iidkerhed for mig/ar ieg skulde icke i min Iidkerhed ødelegge Israels børn. Der saare sig / See/ Jeg giffuer hannem min Pactis fred/oc hand oc hans Sød effter hannem skulle haffue den Pact til it euigt Prestedoms me/De saare/ar hand vor nidker for sin Gud/oc forligte Israels børn.

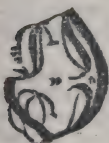
Simri. Casbi.

Num. 32.

AN den Israelitistemand som bleff slagen met den Adianitiste quinde hed Simri/ Salu søn/en Forste for Simeoniternes faders Duff. Den Adianitiste quinde / som oc bleff slagen/ Ved Casbi/Surs daatter/som vor en Slectis Føfste blant Adianiterne.

De H E R X E T talede met Mose/oc sagde/Gør Adianiternes skade/oc slar dem/ Thi de haffue giort eder skade/met deris Listighed/som de brugede met eder ved Peor / oc ved deris søster Casbi/den Adianiters Føfsts daatter/som bleff slaget paa Plagens dag for Peors skyld/oc plagen kom der effter.

De H E R

CHERR sagde til Mose oc Eleasar Arons Prestis søn. Tag Summen aff al Israels bønns Aenighed / fra tiue aar gamle oc der offuer / efter deris Fedris huff / alle de som kunde drage i Strid vdi Israel. Oc Mose oc Eleasar Presten taledet med dem / paa Moabiternis march / hof Jordan mod Jericho / de som vore tiue aar oc der offuer / lige som HERR EN haff de befaler Mose / oc Israels bøn / som vore dragne aff Egypten.

Ruben Israels Føstefødde / Disse vore Rubens bøn / Naoch / aff huicken Naochiternis slect kommer. Pallu / aff huicken Palluternis slect kommer. Nezon / aff huicken Nezoniternis slect kommer. Charmi / aff huicke Charmiternis slect kommer. Dette er slecten aff Ruben / Oc deris tal vor / try oc fyritiue tusinde / siu hundrede oc tredie.

Den Pallu bøn / vore Eliab / oc Eliabs bøn vore / Temuel oc Darhan oc Abiram. Der er den Darhan oc Abiram som vore nassitundige blant Aenigheden / de som sette dem op mod Mose oc Aron mer Korah / der de opsette dem mod HERR EN. Oc Jordan op lod sin mund / oc opslag dem mer Korah / der den Hob døde / der iden opslag thu hundrede oc halffrediesinde tiue tusinde / oc bleffue til it Tegen. Den Korah bøn døde ick.

Simeons bøn i deris slecter vore / Temuel / Der aff komer Temueliternis slect. Jamin / der aff kommer Jaminiternis slect. Jachin / der aff kommer Jachiniternis slect. Serah / der aff kommer Serahiternis slect. Saul / der aff kommer Sauliternis slect. Denne er slecten aff Simeon / thu oc tiue tusinde oc thu hundrede.

Gads bøn i deris slecter vore / Siphon / der aff komer Siphoniternis slect. Daggi / der aff kommer Daggiternis slect. Suni / der aff kommer Suniternis slect. Dshi / der aff kommer Dshiniternis slect. Eri / der aff kommer Eriternis slect. Arod / der aff kommer Aroditernis slect. Arie / der aff kommer Arieiternis slect. Dette er Gads bønns slect / efter deris tal / fyritiue tusinde oc fem hundrede.

Juda bøn / Ger oc Onan / huicke der baade døde i det land Canaan. Judas bøn i deris slecter vore disse / Sela / der aff kommer Selaniternis slect. Perez / der aff kommer Pereziternis slect. Serah / der aff kommer Serahiternis slect. Den Perez bøn vore / Nezon / der aff kommer Nezoniternis slect. Namuel / der aff kommer Namuliternis slect. Der er Juda slect / i deris tal / sex oc halffrediesinde tiue tusinde oc fem hundrede.

Isaschar bøn i deris slecter vore / Thola / der aff kommer Tholaiternis slect. Phuaa / der aff kommer Phuaaniternis slect. Jasub / der aff kommer Jasubiternis slect. Simron / der aff kommer Simroniternis slect. Disse ere Isaschar slecter / i deris tal / fire oc trytysinde tiue tusinde oc try hundrede.

Sebulons bøn i deris slecter vore / Sared / der aff kommer Sarediternis slect. Elon / der aff kommer Eloniternis slect. Jabelel / der aff kommer Jabeleliternis slect. Disse ere Sebulons slecter / efter deris tal / trytysinde tiue tusinde oc fem hundrede.

Josepha bøn i deris slecter vore / Manasse oc Ephraim. Den Manasse bøn vore / Nachir / der aff kommer Nachiriternis slect. Nachir affede Gilead / der aff kommer Gileaditernis slect. Den disse ere Gileads bøn / Dieser / der aff kommer Dieseriternis slect. Helek / der aff kommer Helekiternis slect. Asiel / der aff kommer Asieliternis slect. Sicheim / der aff kommer Sicheimiternis slect. Smida / der aff kommer Smiditernis slect. Nephher / der aff kommer Nephheriternis slect. Den Delaphehad vor / Nephers søn / oc haffde ingen Sønner / men Døtter som hede Nahela / Noa / Nagla / Silca oc Thirza. Disse ere Manasse slecter / i deris tal / thu oc halffrediesinde tiue tusinde oc siu hundrede.

Ephraims bøn i deris slecter vore / Suthelah / der aff kommer Suthelahiternis slect. Becher / der aff kommer Becheriternis slect. Thahan / der aff kommer Thahaniternis slect. Den Suthelah bøn vore / Eran / der aff kommer Eraniternis slect. Disse ere Ephraims bønns slecter / i deris tal / thu oc tredie tusinde oc fem hundrede / Disse ere Josepha bøn i deris slecter.

Ben Jamins bøn i deris slecter vore / Bela / der aff kommer Belaiternis slect. Asbel / der aff kommer Asbeliternis slect. Abiram / der aff kommer Abiramiternis slect. Supham / der aff kommer Suphamiternis slect. Nupham / der aff kommer Nuphamiternis slect. Den Bela bøn vore / Aed oc Taeman / der aff kommer Aediternis oc Taemaniternis slecter. Disse ere Ben Jamins bøn i deris slecter / i taller sem oc fyritiue tusinde oc sex hundrede.

Dans bøn i deris slecter vore / Subam / der aff kommer Subamiternis slect. Disse vore Dans slect i deris slect / oc de vore alle sammen i taller / fire oc trytysinde tiue tusinde / oc fire hundrede.

Rubens

B. 11.

Gene. 46.

Num. 1.

1. Par. 5.

Dathan.

Num. 16.

Simeon.

Gad.

Juda.

Gene. 38.

Isaschar.

Sebulon.

Manasse.

Num. 27.

Ephraim.

Ben Jas

min.

Dan.

Summen paa Israels

Numeri.

Ki

Bom.
Affer.

Affers born i deris slechter vore / Jemna / der aff kommer Jemniternis sleet. Jeswi / der aff kommer Jeswiternis sleet. Bua / der aff kommer Buiternis sleet. aNen Bua born vore / Deber der aff kommer Debuternis sleet. aNelchiel / der aff kommer aNelchieliternis sleet. De Affers daatter hed Sarah. Disse ere Affers borns slechter / i deris tal / try oc halff tredie / inde tiue tusind de oc fire hundrede.

Nephthali

Summen
paa Israels
born.
Num. 1.

Nephthali born i deris slechter vore / Jahzeiel / der aff kommer Jahzeieliternis sleet. Guni / der aff kommer Guniternis sleet. Jezer / der aff kommer Jeseriternis sleet. Sillem / der aff kommer Sillemiternis sleet. Disse ere de slechter aff Nephthali / i deris tal / fem oc fyrirue tusinde oc fire hundrede. Dette er Summen paa Israels born / sex gonge hundrede tusinde / it tusinde sin hundrede oc tredieue.

Num. 3.
Exo. 6.

De HERRE talde met aNose / oc sagde / Du skal vddede Landet blant disse til Aeff / effter naffnenis tal / Du skal giffue mange meger til Aeff / och saa sbye / aNand skal giffue huer effter deris tal. Dog skal mand dele Landet met Laad / de skulle tage Aeff effter deris fedris sleetis naffn / Thi du skal vddede deris Aeff effter Laad / som de ere mange och saa til. De dette er summen paa Leuiterne i deris slechter / Gerson / aff hannem er Gersoniternis sleet. Kahath / aff hannem er Kahathiternis sleet. aMerari / aff hannem er aMerariternis sleet. Disse ere Leui slechter / De Libniters sleet / De Debriniters sleet / De aNahaliters sleet / de aNusiters sleet / De Korahiters sleet.

Leui. 10.
2. Par. 24.

Summen
paa Leuiterne.

Kahath affede Amram / oc Amrams Hustru hed Jochebed / Leui daatter / som bleff hans nem fød i Egypten / Och hun fødte Amram / Aaron oc aNosen / oc aNar Jam deris søster. aNen Aaron bleffue Nadab / Abihu / Eleasar oc Jethamar fødte. De Nadab oc Abihu døde / der de offrede fremmet Ild for HERRE. De Summen paa dem vor / try oc tiue tusinde alle aNandön / fra en aNaaned oc der offuer. Thi de bleffue icke regnede blant Israels born / thi mand gaff dem ingen Aeff blant Israels born.

Num. 14.

Dette er summen paa Israels born / som aNose oc Presten Eleasar talde paa aDoabiteris nis marck / hosi Jordan mod Jericho. Blant huilcke vaare inge aff den sum / der aNose oc Presten Aaron talde Israels born i Sinai pæck / Thi HERRE hafde sagd til dem / at de skulde de visselige ds i pæcken / oc der bleff ingen igen / Vden Caleb Jephunne søn / oc Josua Nuns søn.

XXVII.

Selaphe
hads Døtter.

Num. 16.

De Selaphehads døtter som vore Nephers søns / Gilead søns / aNachir søns / aNanasse søns / blant aNanasse Joseph søns sleet / som kalledis aNabela / aToa / Dagla / aNulca oc Thirza / komme oc ginge frem til aNose oc til Presten Eleasar / oc til Hoffuigmendene oc til al aNenigheden / vden for Vidnesbyrdens Tabernakels ds / oc sagde / vor Fader døde i pæcken / oc vor icke met blant den aNenighed / som opersede sig mod HERRE i Korah Hob / men hand døde i sin synd / oc hafde ingen Søner / Hui skal da vor Faders naffn vnder gaa blant hans sleet / om hand haffuer end ingen Søn : Giffuer oss oc nogen Eyedom blant vor faders Brodre.

Abarim.
Num. 20.
Deut. 32.

aNose sode deris sag for HERRE. De HERRE sagde til hannem / Selaphehads døtter haffue ret caler / Du skal giffue dem Aeffuegods blant deris faders Brodre / oc du skal vende deris faders Aeff til dem. De sig Israels born / Naar nogen dør oc haffuer icke Søner / da skulle i vende hans Aeff til hans Døtter. Haffuer hand ingen Døtter / da skulle i giffue hans Brodre det. Haffuer hand icke Brodre / da skulle i giffue hans Faders brodre det. Haffuer hand icke fadersbrodre / da skulle i giffue hans neste Slectinge det / som høye hannem til i hans Sleet / at de indtage det. Dette skal vere Israels born en Low oc Ræt / som HERRE haffuer befaler aNose.

Josua.
Deut. 3.

De HERRE sagde til aNose / Gack op paa dette bierg Abarim / oc besee Landet / som ieg skal giffue Israels born. Oc naar du haffuer seet det / da skal du samle dig til dit Folk / lige som din broder Aaron er forsamlet. Effterdi / at i vore mine ord vlydige i den pæcken Sin / den tid aNenigheden kuffuede der / der i skulde helliget mig for dem ved vandet / Der er Kiffue vandet i Kades vdi den pæcken Sin. De aNose taledet met HERRE / oc sagde / Wilde HERRE som er Gud offuer alt leffuendis Rod / sette en aNand offuer aNenigheden / som fand gaa ind oc vd for dem / oc sode dem vd oc ind / At HERRE S aNenighed skal icke vere / lige som faar vden Hyrde.

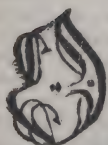
De HERRE sagde til aNose / Tag Josua Nuns søn til dig / som er en aNand i huilcken Aanden er / oc leg dine hender paa hannem / oc sticke hannem for Presten Eleasar / oc for den

for den gantſke aDenighed/oc giſſ hannem beſalning for deris øyen/oc leg din Hertighed paa hannem/ar den gantſke Iſraels børns aDenighed ſkal vere hannem lydig. Oc hand ſkal gaa frem for Preſten Eleaſar/hand ſkal ſpørge raad for hannem / efter Luſens ſtick for HERR. Efter hans mund ſtulle baade hand oc alle Iſraels børn met hānem reyse vd oc ind/ oc den gantſke aDenighed.

Exo. 28.

aDofe gjorde ſom HERR. HERR hadde beſalet hannem / oc tog Joſua oc ſtickede hannem for Preſten Eleaſar / oc for den gantſke aDenighed/oc lagde ſin haand paa hannem / och gaſſ hannem beſalning/lige ſom HERR. HERR hadde talt met aDofe.

XXVIII.

CHERR. HERR taledet met aDofe/oc ſagde / Siud Iſraels børn / oc ſig til dem/Offeret aff mit Bygd/ ſom er it Offer til en ſød luct / ſtulle i holde til ſin tid / at i offer mig det. Oc ſig til dem / Diſſe ere de Offer/ ſom i ſtulle offer HERR. HERR. I aars gamle Lam/ ſom ere vden lyde/ huer dag thu til it dagligt Brendoffer/ it Lam om morgenen/der ander mod afftenen/ Der til riende parten aff en Ephra huedemel til it aDoffer/ blandet met olie ſom er ſiøt / en ſierde part aff en Vin. Der er it dagligt Brendoffer / ſom i offerede paa Sinai biørg / til en ſød luct/ en Jld for HERR. HERR. Der til Duckofferet / ia til it Lam ſierde parten aff en Vin/ aDand ſkal offer Duckofferens Vin i Helligdommen for HERR. HERR. Der ander Lam ſkalt du rede til mod afftenen/ lige ſom aDofferet om morgenen / oc ſom Duckofferet HERR. HERR til it velluctendis Offer.

Dagligt Offer.

aDen om Sabbaths dagen thu Lam aars gamle vden lyde/ oc tho riende huedemel/ blandet met olie/ til it aDoffer/ oc Duckofferet der til. Der er huer Sabbaths Brendoffer/ foruden det daglige Brendoffer met ſit Duckoffer.

aDen den førſte dag i eders maaned ſtulle i offer HERR. HERR it Brendoffer/ tho vnge ſtude/ en vøder / ſiu lam aars gamle vden lyde. Oc io tre riende huedemel til aDofferet blandet met olie til huer ſtud / oc tho riende huedemel til aDoffer blandet met olie til huer vøder. Oc io en riende huedemel til aDoffer blandet met olie/ til huert lam/ Der er it velluctendis Brendoffer for HERR. HERR. Oc ſit Duckoffer ſkal vere / en halff Vin til ſtuden/ oc en tredie part aff en Vin til vøderen/ oc en ſierde part Vin til lammet. Der er Brendofferet paa huer maaned om aaret. Der til met ſkal mand berede HERR. HERR en gedebuck til Syndoffer/ offuer det daglige Brendoffer / met ſit Duckoffer.

aDen paa den fiørende dag i den førſte maaned / er der HERR. HERR S Paafte / Oc paa den ſemtende dag i den ſamme maaned/ er Høytid/ aDand ſkal ade vſured bygd i ſiu dage. Den førſte dag ſkal Kallio hellig/ at i ſtulle komme tilſammen / i ſtulle ingen arbejds gerning gøre de dage. Oc i ſtulle offer HERR. HERR Brendoffer/ tho vnge ſtude/ en vøder / ſiu lam aars gamle vlytte/ met ſit aDoffer/ tre riende huedemel blandet met olie til huer ſtud / oc tho riende til vøderen/ oc io en riende til huert aff de ſiu Lam. Der til en gedebuck til Syndoffer til en forligelſe for eder/ Dette ſtulle i gøre om morgenen/ foruden det Brendoffer / ſom er it dagligt Brendoffer. Efter denne maade ſtulle i huer dag i ſiu dage / offer Bygd til offer HERR. HERR til en ſød luct/ foruden det daglige Brendoffer oc Duckoffer. Oc den ſiende dag ſkal Kallio hellig hoſſ eder/ at i ſtulle komme tilſammen / i ſtulle ingen Arbejds gerning gøre paa hannem.

Exo. 12.
Leui. 23.
Deut. 16.
Leui. 23.

De den førſte fructis dag / naar i offer HERR. HERR det ny aDoffer / naar eders Byger ere vde/ hand ſkal Kallio hellig / at i ſtulle komme tilſammen / i ſtulle ingen arbejds gerning gøre der paa. Oc i ſtulle offer HERR. HERR Brendoffer til en ſød luct/ tho vnge ſtude/ en vøder / ſiu lam aarſſ gamle/ met deris aDoffer / tre riende huedemel blandet met olie til huer ſtud/ tho riende til vøderen/ Oc io en riende til huert lam aff de ſiu lam / Oc en gedebuck til en forligelſe for eder. Dette ſtulle i gøre / foruden det daglige Brendoffer met ſit aDoffer/ der ſkal vere vden lyde/ der til met ſit Duckoffer.

XXIX.

C den førſte dag i den ſiende aMaaned / ſkal Kallio hellig hoſſ eder / at i ſtulle komme tilſammen/ingen arbejds gerning ſtulle i gøre der paa / Der er eders Baſunis dag. Oc i ſtulle gøre Brendoffer HERR. HERR til en ſød luct / en vnge ſtud/ en vøder/ ſiu lam aarſſ gamle vden lyde. Der til deris aDoffer/ tre riende huedemel blandet met olie til ſtuden / tho riende til vøderen/ Oc en

Den 7.
Maanedis
Høytid 26.

a uij riende

nedis høytid.

tiende til huert lam aff de siu lam. Den gedebuck til Syndoffer/ til en forligelse for eder/ foruden samme maaned; Brendoffer oc Adoffer/ oc foruden der daglige Brendoffer met sit Adoffer/ oc mer deris Duckoffer/ effter deris Stick til en sød luct / Der er HERRE IT offer.

Den tiende dag i denne siuende maaned/ skal oc kallis hellig hoff/ eder/ ar i skulle komme tilsammen/ oc i skulle plage eders Legeme / oc ingen gerning da gøre / Men i skulle offre HERRE IT Brendoffer til en sød luct/ En vng stud/ en vøder/ siu lam aars gamle vden lyde. Mer deris Adoffer/ tre tiende huedemel blander met olie til studen / tho tiende til vøder ren/ oc io en tiende til huert aff de siu lam. Der til en gedebuck til Syndoffer / foruden forligelsens Syndoffer/ oc der daglige Brendoffer/ met sit Adoffer/ oc mer deris Duckoffer.

Leui. 23.

Den femtende dag i den siuende maaned/ skal kaldis hellig hoff/ eder/ ar i skulle komme tilsammen/ I skulle ingen treldoms gerning gøre der paa / oc i skulle holde HERRE IT høytid i siu dage. Oc i skulle offre HERRE IT Brendoffer / til it velluctendis offer/ for HERRE IT/ Tretten vnge Stude/ tho vødre/ fiorten lam aars gamle vden lyde. Mer deris Adoffer/ tre tiende huedemel blander met olie/ til huert aff de tretten stude / oc tho tiende til huert aff de tho vødre/ oc en tiende til huert aff de fiorte lam. Der til en gedebuck til it Syndoffer/ foruden der daglige Brendoffer met sit Adoffer/ oc sit Duckoffer.

Anden dagen/ tolf vnge stude / tho vødre/ fiorten lam aars gamle vden lyde/ mer deris Adoffer oc Duckoffer til studene/ til vødrene/ oc til lammene/ i deris tal effter Sticken. Der til en gedebuck til Syndoffer/ foruden der daglige Brendoffer/ met sit Adoffer/ oc mer deris Duckoffer.

Tredie dagen/ elleffue Stude/ tho vødre/ fiorten lam aars gamle vden lyde/ mer deris Adoffer oc Duckoffer til studene/ til vødrene/ oc til lammene/ i deris tal effter Sticken. Der til en buck til Syndoffer/ foruden der daglige Brendoffer/ met sit Adoffer oc Duckoffer.

Fierde dagen/ thi Stude/ tho vødre/ fiorten lam aars gamle vden lyde/ mer deris Adoffer oc Duckoffer til studene/ til vødrene/ oc til lammene/ i deris tal effter Sticken. Der til en gedebuck til Syndoffer/ foruden der daglige Brendoffer/ met sit Adoffer oc Duckoffer.

Femte dagen/ ni Stude / tho vødre / fiorten lam aars gamle vden lyde / Mer deris Adoffer oc Duckoffer til studene/ til vødrene/ oc til lammene/ i deris tal effter Sticken. Der til en gedebuck til Syndoffer / foruden der daglige Brendoffer / met sit Adoffer oc mer sit Duckoffer.

Siette dag/ otte Stude/ tho vødre/ fiorte lam aars gamle vden lyde/ Mer deris Adoffer oc Duckoffer til studene/ til vødrene/ oc til lammene / i deris tal effter Sticken. Der til en buck til Syndoffer/ foruden der daglige Brendoffer/ met sit Adoffer oc sit Duckoffer.

Siuende dagen/ siu Stude/ tho vødre/ fiorten lam aars gamle vden lyde/ Mer deris Adoffer oc Duckoffer til studene/ til vødrene/ oc til lammene/ i deris tal effter Sticken. Der til en gedebuck til Syndoffer / foruden der daglige Brendoffer / met sit Adoffer och sit Duckoffer.

Den ottende/ skal vere Forsamlinges dag / i skulle intet Treldoms arbejde gøre paa den. Oc i skulle offre Brendoffer/ til en sød luctis offer for HERRE IT / En Stud / en vøder/ siu lam aars gamle vden lyde/ Mer deris Adoffer oc Duckoffer/ til studen/ til vøderen/ oc til lammene/ i deris tal effter Sticken. Der til en gedebuck til Syndoffer / foruden der daglige Brendoffer/ met sit Adoffer oc sit Duckoffer.

Saadant skulle i gøre HERRE IT paa eders høytider / foruden der som i haaffue løst/ uit oc aff fri vilie giffue til Brendoffer/ Adoffer/ Duckoffer oc Tackoffer. Oc Mose sagde Israels børn alt dette/ som HERRE IT haaffde befaler hannem.

XXX.

Deu. 23.

C Mose talede met Føisterne for Israels børns Slechter/ oc sagde/ dette er det/ som HERRE IT haaffuer befaler. Der som nogen mand / gør HERRE IT Løffe/ eller suer en Eed/ at hand forplicter sin Siæl/ Hand skal icke rygge sit ord/ men gøre altsammen / lige som det er vdgonger aff hans mund.

Vaar en Quinde gør HERRE IT noget Løffe / oc forplicter sig/ den stund hun er i sin Faders huss oc haaffuer sin Adom. Oc hendis løffe oc forplictelse som hun gør offuer hendis Siæl/ kommer for hendis Fader/ oc hand tier der til/ Da gelder al hendis løffe oc al hendis forplictelse/ som hun haaffuer giort offuer sin Siæl. Men forbiuder hendis Fader hende der paa den dag som hand der hører / Da gelder huert løffe eller forplictelse/ som hun haaffde forplicter sig met offuer sin Siæl/ Oc HERRE IT skal vere hende naadig/ effterdi at hendis Fader stod der emod.

Men

ihel.

¶ **A**en haffuer hun en **A**and/oc hun haffuer noger løffte paa sig/eller hende vndfaller aff sine læbe en forplietelse offuer hendis **S**iel/oc hendis **N**osbonden høier det oc tier stille paa den samme dag/Da gelder hendis løffte oc forplietelse / som hun haffuer forplietet sig offuer sin **S**iel.**A**en staaer hendis **A**and der emod den samme dag som hand høier det / Da er hendis løffte løst som hun haffuer paa sig / oc den forplietelse som er vndfallen aff hendis læbe offuer hendis **S**iel/oc **H**ERRE **E** **N** skal vere hende naadig.

¶ **A**en huad en **V**idue eller en **V**dsfuden loffuer oc forplietet sin **S**iel met/det skal hun holde.

¶ **N**aar nogen mands **T**uende loffuer eller forplietet sig offuer sin **S**iel met en **E**ed/**D**e **N**osbonden høier det oc tier der til / oc staaer der icke emod / Da skal alt der samme løffte holdes/oc alt der som de haffue forplietet dem offuer deris **S**iele.**A**en siger **N**osbonden der emod samme dag/naar hand der høier / Da gelder det icke som er vdgonger aff hans læbe / som det loffuede / eller forplietede sig offuer sin **S**iel til / thi at **N**osbonden haffuer rygger det / **D**e **H**ERRE **E** **N** skal vere hannem naadig. **D**e alle løffte oc huer eed som saa gøris at plage le gemet met/maa **N**osbonden stadfeste eller rygge/i saa maade / at naar hand tier der til den ene dag effter den anden/Da stadfester hand alle de løffte oc forplietelser / som mand haffuer paa sig/for di at hand tagde stille der til den dag hand der høide. **A**en rygger hand der effter at hand haffuer der høit/Da skal hand bære synden.

¶ **D**isse ere de **S**tickelser som **H**ERRE **E** **N** beføl **M**ose / mellem **A**and oc **Q**uinde/ mellem **F**ader oc **D**aatter/den stund hun er end nu **A**nd i sin **F**aders **D**uff.

XXXI.

CHERRE **E** **N** taledet met **M**ose / oc sagde / **H**effne **I**sraels børn offuer **M**adianiterne/ar du der effter **L**ant forsamle dig til dit **F**olck. Da taledet **M**ose met **F**olcket/oc sagde/**V**ebner **F**olck blant eder til **S**trid mod **M**adianiterne/ ne/ar de kunde heffne **H**ERRE **E** **N** paa **M**adianiterne/**J**e tusinde aff huer **S**lect/saa at i vdsfende aff alle **I**sraels flecter i samme **H**ær. **D**e de toge aff **I**sraels tusinde / io it tusinde aff huer flect / tolf tusinde vebnede til **S**trid. **D**e **M**ose vdsfende dem/i en **H**ær/met **P**inehas **E**leasars **P**restis søn / oc de hellige **K**læder/ oc liudens **V**afumet i sin haand.

¶ **D**e de førde samme **H**ærmot **M**adianiterne/som **H**ERRE **E** **N** haffde befalit **M**ose/ oc de ihiesloge alt **A**andføn. **D**er til sloge de **M**adianiteris **R**onger ihel met deris ihies slagne/som vor/**E**ui/**R**ekem/**S**ur/**H**ur oc **K**eba/de fem **M**adianiteris **R**onger / **D**e sloge oc **B**alaam **D**eors søn ihel met suerd. **D**e **I**sraels børn toge **M**adianiteris **D**ustruer oc deris **B**ørn fangne/oc de røffuede alt deris **Q**ueg/al deris **B**ost aff/oc alt deris **G**ods. **D**e de opbriender met ild alle deris **S**træder som de bode vdi/oc alle **S**lor.

¶ **D**e de toge alt **K**off/oc alt der der vor at tage / baade **A**enniste oc **Q**ueg / oc førde det til **M**ose oc til **P**resten **E**leasar/oc til **I**sraels børns **A**enighed/som ere/**F**angerne/oc der **Q**ueg som vor tager / oc der røffuede **G**ods / i **L**eyren paa **N**oabiteris mark / som ligger hof Jor dan mod **J**ericho.**D**e **M**ose oc **P**resten **E**leasar oc alle **F**ørsterne for **A**enigheden ginge mod dem vden for **L**eyren.

¶ **D**e **M**ose bleff vied paa **D**offuimendene offuer samme **H**ær / baade paa dem som vote offuer tusinde oc offuer hundrede/som komme aff samme **H**ær oc **S**trid / oc sagde til dem/**H**ui lode i alle **Q**uinderne leffue: **S**ee / haffue ey de samme affuent **I**sraels børn ved **B**alaams raad at de syndede mod **H**ERRE **E** **N** offuer **D**eor/ oc der kom en **P**lage offuer **H**ERRE **E** **N** **A**enighed: **S**aa slar nu alt mandføn ihel blant **B**ørnene / oc alle **Q**uinderne som haffue bekent oc ligger hof **A**end. **A**en lader alle **B**ørnene aff **Q**uinderføn som icke haffue bekent oc ey liggut hof **A**end/leffue for eder. **D**e leyret eder vden faare **L**eyren i siu dage/alle som enten haffue slaget nogen ihel eller røret ved noget **L**üg / at i lade eder affløse / paa den tredie oc siuende dag / met dem som i haffue taget til fange. **D**e alle **K**læder oc al **R**edskaff aff **S**kind/oc allehonde gerning aff **S**kind/oc allehonde **T**rakar/skulle i rense.

¶ **D**e **P**resten **E**leasar sagde til **S**tridsfolcket/som vore diagne i **S**triden / **D**ette er **L**owen/som **H**ERRE **E** **N** haffuer befalit **M**ose. **G**uld/sølf/ **K**aaber/**J**een/thin oc **bly**/och alt der som lider ild / skulle i lade gaa gennem ild/oc rense der / at der bliffuer renset met **S**tencke vand. **A**en alt der som icke lider ilden / skulle i lade gaa gennem vand / oc i skulle to eders **K**læder den siuende dag/saa bliffue i rene/**D**er effter skulle i komme i **L**eyren.

¶ **D**e **H**ERRE **E** **N** taledet met **M**ose/oc sagde / **T**ag summen paa **F**angeris **R**off/ baade paa **A**enniste oc **Q**ueg / du oc **P**resten **E**leasar/oc de **D**offuerste **F**edre for **A**enigheden, **D**e

(Vdsfude)
Det er den som
er vdsfuden aff
sin **A**and.

Israel dra
ger med **M**as
dianiterne.
Num. 25.

Madiani
teris **R**onger

Balaam
slaff ihel.
Iosu. 13.

Num. 25.

Balaams
raad.

den. De giff den halffdel den der aff som vore vddragne i Herren oc Stridde/oc den anden halffdel i Striden/ia en Siel aff fem hundrede/baade aff aNenniste/for asen oc faar / aff deris Halffdel skal du der tage/oc antuorde Presten Eleasar der HERREN til en Oploffelse. De du skal tage aff Israels boms Halffdel / it stycke aff huer halffredesinds tiue / baade aff aNennistene oc faar/aff asen oc faar/oc aff alt Queg/oc antuorde Leuitene der / som tage vare paa HERRENS Tabernakel.

Byttet.

De aNose oc Presten Eleasar gjorde som HERREN hadde befalede aNose. De Koffgodzer som ige vor / som Stridsfolck hadde taget til Bytte vor seg hundrede tusinde oc halffredesinds tiue tusinde oc fem tusinde faar/thu oc halffredesinds tiue tusinde øyen /en oc tryssinds tiue tusinde asen. De de Quindfolck som icke hadde bekent oc ey ligget hosi aNend / vore colff oc tiue tusinde siel.

De de som hadde veret i Striden finge deris Halffdel / try hundrede tusinde oc sørtten oc tiue tusinde/oc fem hundrede faar / Der aff fick HERREN seg hundrede fem oc halffredesinds tiue faar. De de finge seytten oc tiue tusinde øyen / Der aff fick HERREN tho oc halffredesinds tiue. De finge oc tredie tusinde oc fem hundrede asen / Der aff fick HERREN en oc tryssinds tiue. De finge oc aff aNennistene/seytten tusinde / Der aff fick HERREN colff oc tiue. De aNose antuorde Presten Eleasar HERRENS Oploffelses offer/som HERREN hadde befalede hannem.

De den anden Halffdel som aNose skifte blant Israels boms til Stridsfolck / som vor / halffdel den der aNennistene salt til/vore try hundrede tusinde sørtten oc tiue tusinde/oc fem hundrede faar/Seytten oc tiue tusinde øyen/Tredie tusinde oc fem hundrede asen/ De seytten tusinde aNenniste. De aNose tog aff samme Israels Halffdel / it stycke aff huer halffredesinds tiue/baade aff aNennistene oc aff Queget / oc antuorde Leuitene som toge vare paa HERRENS Tabernakel/som HERREN hadde befalede aNose.

De Stridsfolckena Høffuizmend offuer tusinde/som vore offuer tusinde oc offuer hundrede/ginge frem til aNose/oc sagde til hannem. Dine Tienere haaffue taget summen paa Stridsfolck/som vor vnder vore hender / oc der fattedis icke en. Der saare søre vi HERREN stenck/aff der som huer aff oss haaffue fundet aff guld klenodie/æder/armspan/ringe/øreringe oc smider/til en forligelse offuer vore Siel for HERREN.

De aNose oc Presten Eleasar anammede aff dem samme guld/ talle honde klenodie. De alt guld til Oploffelsens offer / som de oplafte for HERREN / vor seytten tusinde oc siue hundrede oc halffredesinds tiue Sel/aff Høffuizmendene offuer tusinde oc hundrede. Thi Stridsfolck hadde røffuit huer for sig. De aNose oc Presten Eleasar anammede samme guld aff Høffuizmendene offuer tusinde oc hundrede / oc forde det i Vidnesbydens Tabernakel/Israels boms til en amindelse for HERREN.

XXXII.

Rubeniter
ne oc Gadititer
ne begære det
Land Gilead.

Vbens boms oc Gads boms hadde gantse meget queg / oc saae det land Jaaser oc Gilead at vere en bequem sted til deris queg / De de komme/oc sagde til aNose oc Presten Eleasar oc til Høffuizmendene for menigheden. Der land Atroth/Dibon/Jafer/Timra/Hesbon/Eleale/Seban/Yebo oc Beon/som HERREN haaffue slaget for Israels menighed/er bequem til Queg/oc vi dine Tienere haaffue queg. De de sagde fremdelis / Haaffue vi fundet naade for dig / Da giff dine Tienere det Land til eyedom / saa ville vi icke drage offuer Jordan.

Num. 9.

aNose sagde til dem/Stulle eders Bysdre drage i strid/oc i ville bliffue her: Hui foruen de i Israels boms hierte / at de drage icke hen offuer til det Land / som HERREN skal giffue dem: Saa gjorde oc eders Fedre / der ieg vdsendedem aff Rades Barnea at besee Landet/De der de vore komme hen op til den beek Escol / oc saae Lander / da foruende de Israels boms hierte/ar de vilde icke i Lander / som HERREN vilde giffue dem.

Num. 14.

De HERRENS vrede bleff haftig samme tid/oc hand suor/oc sagde / Disse folck som ere vddragne aff Egypten fra tiue aar gamle oc der offuer/stulle icke see det Land / som ieg haaffue suoret Abraham/Jaac oc Jacob/for di/ar de haaffue icke troelige efterfuldmig. Vnder tagen Caleb Jephunne Kenisiteren søn / oc Josua Nuns søn / Thi de haaffue troelige effersfuld HERREN. Saa bleff HERRENS vrede grum offuer Israel / oc hand loed dem fare hid oc did i ørcken fyritiue aar/Til al den Sleet omkom/som gjorde ilde for HERREN. De see/Jere optraadde i eders Fedris sted / ar Synderne stulle bliffue diffiere/oc i gøre end

4ff.

gøre end nu H E R R E T S vrede oc hastighed skætte mod. Israel. Thi der som i vende eder fra hannem/da skal hand end nu lenger lade dem vandie i ørken / Oc der mer forderffue i alt dette folck.

Da ginge de frem/oc sagde/Wi ville aleniste bygge Faare stier her til vort Queg oc stæder for vore Børn. Men wi ville beuehne oss fremmest for Israels børn/ indtil wi føre dem til deris Sted. Vore Børn skulle bliffue i de faste Stæder / for landens Indbyggeris Skyld. Wi ville icke fare hjem igen / for end Israels børn indtage huer sin Arff. Thi wi ville icke arffue mer dem paa hin side Jordan/ Men vor Arff skal falde oss til paa denne side Jordan mod østen.

Mose sagde til dem / Der som i ville der gøre / at i ville vebne eder til strid for H E R R E T / Da drager offuer Jordan for H E R R E T / huo der er vebnet blant eder / indtil hand fordriffue sine Fiender fra sit Ansiet / oc Landet bliffue vnderdannigt for H E R R E T / Der efter skulle i vende om igen oc vere vskyldige for H E R R E T oc for Israel / Oc saa skulle i haffue dette Land til eyedom for H E R R E T. Men ville i icke saa gøre / Seer/da synde i mod H E R R E T / oc i skulle fornemme eders synd / naar hun begriber eder. Saa bygger nu Stæder for eders Børn / oc Faare stier for eders Queg / oc gøre som i haffue sagt.

Ios. 1. 4.

Gads børn oc Rubens børn sagde til Mose/Dine Tienere skulle gøre / som min H E R R E T haffuer befaler. Vore Børn/Nu struer/Voskaff/oc alt vort Queg / skulle bliffue i stæderne vdi Gilead/Men wi dine Tienere ville alle drage vebnede til en Hær vdi strid for H E R R E T / som min Hætte haffuer sagt.

Da hør Mose paa deris vegne Priesten Eleasar oc Josua Muns søn / oc de offuerste Fejdie for Israels børns slett/oc sagde til dem. Naar Gads børn/oc Rubens børn drage mer eder offuer Jordan alle vebnede til strid for H E R R E T / oc Landet er eder vnderdannigt / Da giffuer dem det land Gilead til eyedom. Men drage de icke vebnede mer eder / Da skulle der tage arff mer eder i det land Canaan. Gads børn oc Rubens børn suarede / oc sagde / Lige som H E R R E T taler til dine Tienere / saa ville wi gøre / Wi ville drage vebnede for H E R R E T i det Land Canaan/oc beside vort Arffue gods paa denne side Jordan.

Ios. 4.

Saa gaff Mose Gads børn/oc Rubens børn / oc halffdelen aff Mose Joseph søns slett/den Amoritiske kongis/Sibons kongerige/oc Gs kongerige/kongens aff Basan/Landet mer Stæderne i den gantste Egn treint omkring. Saa bygde Gads børn / Dibon / Artharoth/Arzer/Arerth/Sophan/Jaser/Jegabea/Bethnimea oc Berharan faste Stæder / oc Faare stier. Rubens børn bygde/Deshon/Eleale/Rithaim/Iebo/Baal/Neon/oc foruene de naffne/oc Sibama/oc de gaffue Stæderne naffn som de bygde.

Deut. 3.
Ios. 22.

Oc Machirs børn Mose søns/ginge ind i Gilead oc vunde det/oc fordriffue Amoriterne som der vore vdi. Da gaff Mose Machir/Mose søn/Gilead/oc hand bode der vdi. Men Jair Mose søn gic hen oc vant deris Landsbyer/oc kallede dem Haurith Jair. Nobah gic hen oc vant Knath mer hendis Stæder/oc kallede den Nobah/effter sit naffn.

Machir.
Jair.
Nobah.

XXXIII.

Jffe ere de Keyser som Israels børn gjorde / som vore vddragne aff Egypti land effter deris Hær/ved Mose oc Aaron. Oc Mose bescreff deris Keyser/huorlunde de droge/effter H E R R E T S befalning/oc disse ere de Keyser som de droge. De droge vdi fra Raemses den femtende dag i den første maaned/anden Paaste dag/ved en høy Naand/at alle Egyptene saae der/Oc de torede samme tid deris Første fødte som H E R R E T haffde ihuel slager blant dem / Thi H E R R E T haffde och bruger dom paa

Keyserne
aff Egypten til
der fontene
Land.

deris Guder.

Der de droge vdi fra Raemses/leyrede de dem i Suchorh. Oc de droge vdi fra Suchorh/oc leyrede dem i Etham/som ligger yderst i ørken. De droge vdi aff Etham / oc bleffue i den dal Nahiroth/som ligger mod Baal Sephon/oc leyrede dem mod Nigdol. De droge vdi fra Nahiroth / oc ginge mit gennem Haffuit bort i ørken / oc reysde Tre dagis reyse i Ethams ørke / oc leyrede dem i Ararab. De droge aff Ararab oc komme til Elim/der vdi vore tolf Vandkilder/oc halffierdes inds tiue Palmetre/oc der leyrede de dem.

Num. 20. 21.
Exo. 12.
Exo. 13.
Exo. 14. 15.
Exo. 16.

De droge fra Elim oc leyrede dem hof der Røde haff. De droge fra der Røde haff oc leyrede dem i den ørke Sin. De droge vdi fra den ørke Sin/oc leyrede dem i Daphka. De droge vdi fra Daphka/oc leyrede dem i Alus. De droge vdi fra Alus/oc leyrede dem i Raphidim/der haffde folck inred Vand at drikke. De droge aff Raphidim/oc leyrede dem i Sinai ørke.

Exo. 17.
Exo. 19.

De droge

Israels Rerfer aff

Numeri.

Egypten.

Num. 10, 11, 12

De droge aff Sinai / och leyrede dem i Lofsigraffuerne. De droge fra Lofsigraffuerne / oc leyrede dem i Hazerorth. De droge vd fra Hazerorth / oc leyrede dem i Rithma. De droge fra Rithma / oc leyrede dem i Rimon Parez. De droge fra Rimon Parez / oc leyrede dem i Libna. De droge fra Libna / oc leyrede dem i Riffa. De droge fra Riffa / oc leyrede dem i Kchelathya. De droge fra Kchelathya / oc leyrede dem paa det bierg Sapher. De droge fra det bierg Sapher / oc leyrede dem i Harada. De droge fra Harada / oc leyrede dem i Aakeheloth.

Deut. 10.

Num. 20.

De droge fra Aakeheloth / oc leyrede dem i Tahath. De droge fra Tahath / oc leyrede dem i Tharah. De droge fra Tharah / oc leyrede dem i Aathka. De droge fra Aathka / oc leyrede dem i Haminona. De droge fra Haminona / oc leyrede dem i Aoserorth. De droge fra Aoserorth / oc leyrede dem i Bne Jaekon. De droge fra Bne Jaekon / oc leyrede dem i Noigdigad. De droge fra Noigdigad / oc leyrede dem i Jathbatha. De droge fra Jathbatha / oc leyrede dem i Abiona. De droge fra Abiona / oc leyrede dem i Ezeongaber. De droge fra Ezeongaber / oc leyrede dem i den giet Sin / der er Kades.

Maronsal

der 123. aar.
Num. 20, 21.

Num. 21.

De droge fra Kades / oc leyrede dem hof det bierg Hor / hof Edoms lands landemere / fe. Der giet Piesten Aaron op paa det bierg Hor / effter HERRENS befaling / oc døde samme sted i det fyritiende aar effter at Israels børn droge aff Egypti land de første dag i den femte maaned / Der hand vor hundrede oc try oc tiue aar gammil. De Arad Cananitemis fonge / som bode Synder paa i det land Canaan / spurde at Israels børn komme.

Num. 25.

Deut. 7.
Iofu. 16.

Num. 26.
Iofu. 14.

De droge fra der bierg Hor / oc leyrede dem i Salmona. De droge fra Salmona / oc leyrede dem i Phunon. De droge fra Phunon / oc leyrede dem i Oboth. De droge fra Oboth / oc leyrede dem i Jgim / hof det bierg Abatim i Aobabitemis landemere. De droge fra Jgim / oc leyrede dem i Dibon Gad. De droge fra Dibon Gad / oc leyrede dem i Almon Diblathaim. De droge fra Almon Diblathaim / oc leyrede dem i Abarims bierg mod Hebo. De droge fra Abarims bierg / oc leyrede dem paa Aobabitemis mark hof Jordan mod Jericho. Den de leyrede dem fra Beth Jesimoth / til Sittim flet paa Aobabitemis mark.

De HERRENS talede met Aose paa Aobabitemis mark hof Jordā mod Jericho / oc sagde / Tale met Israels børn / oc sig til dem. Iager i ere gongne offuer Jordan ind i det land Canaan / Da skulle i fordriffue alle Indbyggere for eders ansigt / oc ødelegge alle deris Støter oc alle deris stobre Villeder / oc til intet gøre alle deris Høye / Ari saa indrage Landet oc bo der vdi / Thi ieg haffuer giffuet eder Landet / at i skulle indrage det. Oc i skulle dele Landet ved laader blant eders Slechter / Dem som ere mange skulle i dele meget til / oc dem som ere færre skulle i dele mindre til / Som Laaden falder huer til / saa skal hand beholde det / effter deris Færdis slechter.

Er der saa at i icke fordriffue Landens Ingbyggere for eders ansigt / Da skulle de / som i lade bliffue igen / vordede eder til rone i eders øyen / oc til gadde i eders sider / oc de skulle ruunge eder i det Land / som i bo vdi. Saa skal der da gaa / at ieg skal lige gøre eder det / som ieg reuente at gøre dem.

XXXIII.

Canaanis
landis landes
mercke.
Iofu. 15.

De HERRENS talede met Aose / oc sagde / Būd Israels børn / oc sig til dem. Naar i komme i Canaanis land / da skal der Land som eder falder til Ieff i Canaanis land haffue sine Landemercke. Der Syndre hysne skal begyndis paa den øst zin hof Edom / at eders landemercke bliffuer i Synder fra enden paa det Salte haff / som ligger øster vd. Oc at der samme landemercke recker fra Synden op mod Akrabbim / oc gaar gennem Sinna / oc haffuer sin vdgong fra Synde indtil Kades Barnea / oc recker til den by Adar / oc gaar gennem Aimon / Oc recker fra Aimon til Egypti beck / oc enden der paa skal vere ved Haffuit.

Den landemercker Vester vd / skal vere det store Haff / Der skal vere eders landemercke Vester vd.

Der Høye landemercke skal dette vere / I skulle maale fra det store Haff / til det bierg Hor / oc fra det bierg Hor skulle i maale indtil mand kommer til Hamath / at der skal gaa vd indtil Sedada landemercke / oc enden paa samme landemercke til Siphron / oc der skal endis hof den by Enan / Der skal vere eders landemercke Høi vd.

Oc i skulle maale eders landemercke Øster vd / fra den by Enan til Sepham / oc landemercker skal gaa ned fra Sepham til Xibla øst vden til Ain / Der effter skal der gaa ned oc bøye sig til siden paa Cimereths Haff Øster vd / oc komme ned til Jordan / at der skal endis ved det Salte haff / Dette skal vere eders Land trent omkring met sine landemercke.

De Aose

De Moſe bød Iſraels børn / oc ſagde / Dette er det Land / ſom i ſkulle dele mellem eder
eſter laaden / huileſer I HERRE beføl at giſſue de ni Slechter oc den halffue ſlect. Thi at
Rubens börns ſlect eſter deris Faders huſſ / oc Gada börns ſlect eſter deris Faders huſſ / oc
Manaſſe halffue ſlect haſſue tager deris Del. Saa haſſue de tho ſlechter oc den halffue ſlect der
is Iſſuedel boite / paa denne ſide Jordan eſter vd mod Jericho.

Num. 38.

De HERRE taledet met Moſe / oc ſagde / Diſſe ere naſſnene paa de Wnd / ſom
ſkulle dele Landet blant eder / Preſten Eleaſar / oc Joſua Iſraels ſøn. Der til ſkulle itage huer
ſlectis Føſter til at vddde Landet. De diſſe ere naſſnene paa ſamme Wnd / Caleb Jephunne
ſøn aff Juda ſlect. Semuel Ammihuda ſøn aff Simeons ſlect. Elidad Chiflona ſøn aff Benj
Jaminus ſlect. Buſi Jagli ſøn Føſten for Dans börns ſlect. Naniel Ephoda ſøn Føſten for
Manaſſe börns ſlect aff Joſephus börn. Remuel Siphraus ſøn Føſten for Ephraims börns
ſlect. Eliſaphan Parnach ſøn Føſten for Sebulons börns ſlect. Patriel Afans ſøn Føſten for
Iſaſchares börns ſlect. Ahithud Selomi ſøn Føſten for Aſſers börns ſlect. Pedahel Ammihuda
ſøn Føſten for Iſephthali börns ſlect. Diſſe ere de / ſom HERRE bød / at dele Iſſuen
mellem Iſraels børn i Canaans land.

Deris
naſſn / ſom ſkulle
de vddde Lands
der. 26.
Joſu. 14.

XXXV.

De HERRE taledet met Moſe paa de Moabiters marck / hoſſ Jordan
mod Jericho / oc ſagde. Vnd Iſraels børn / at de giſſue Leuiterne ſtæder aff de
ris Iſſue gods / ar bo vdi / Der til ſkulle i oc giſſue Leuiterne forſtæderne trint
omkring ſtæderne / Ar de kunde bo i Stæderne / oc haſſue deris queg / oc gods
oc allehonde diir i Forſtæderne.

Leuiternis
Stæder.
Joſu. 21.

Men ſamme Forſtæder / ſom de ſkulle giſſue Leuiterne / ſkulle vere tuſins
de alne vden for Stads muren trint omkring. Saa ſkulle i numale vden for
Staden / fra der hiørne eſter vd thu tuſinde alne / De fra der hiørne Synder vd thu tuſinde
alne / De fra der hiørne Veſter vd thu tuſinde alne / De fra der hiørne Noer vd thu tuſinde alne /
ſaa at Staden bliſſuer der mit vdi Der ſkal vere deris Forſtæder.

De blant de Stæder / ſom i giſſue Leuiterne / ſkulle i giſſue ſey Fri ſtæder / ar der kand ſp
til / huſſ ſom ſlar nogen thiel. Offuer de ſamme ſkulle i end giſſue tho oc ſyretuue Stæder / Ar al
le ſtæder / ſom i giſſue Leuiterne / bliſſue otte oc ſyretuue met deris Forſtæder. De i ſkulle giſſue
dem aff Iſraels börns eyedom / meger fra dem / ſom haſſue meger / oc liden fra dem / ſom liden
haſſue / Huer ſkal giſſue Leuiterne ſtæder / eſter ſin Iſſue del / ſom hannem delis til.

Fri Stæder.
der.
Deut. 4.
Joſu. 22.

De HERRE taledet met Moſe / oc ſagde / Tale met Iſraels børn / oc ſig til dem /
Naar i komme offuer Jordan i Canaans land / da ſkulle i vdule Stæder / ſom ſkulle vere fri
Stæder / til huileſe de ſkulle ſy ſom ſla nogen thiel vforuarendis. De i ſkulle haſſue diſſe fri
Stæder for Blodheffneris ſtyld / ar de ſkulle icke ſla hannem thiel / ſom haſſue gior noget
Wanddrab / ſør end hand haſſue ſtæder i rette for Wdenigheden. De de Stæder ſom i ſkulle
giſſue / ſkulle vere ſey Fri Stæder / Tre ſkulle i giſſue paa denne ſide Jordan / oc tre i Canaans
land. Diſſe ere de ſey Fri Stæder / baade for Iſraels børn oc Fremmede oc for Jndbyggerne
blant eder / Ar de kunde ſy der hen / ſom ſla nogen thiel vforuarendis.

Deut. 19.
Joſu. 20.

Huo ſom ſlar nogen met Jern ar hand dør / hand er en Wanddrabere / oc ſkal viſſelige
ds. Men ſlar hand hannem met en Sten (ſom nogē kand ſlaſſ thiel met) ar hand dør der aff /
da er hand en Wanddrabere / oc ſkal viſſelige ds. Men ſlar hand hannem met noget Træ (ſom
nogē kand ſlaſſ thiel met) ar hand dør / da er hand en Wanddrabere / oc ſkal viſſelige ds. Blod
haſſneren ſkal lade døde ſamme Wanddrabere / Lige ſom hand haſſue ſlager / ſaa ſkal mand oc
ſla hannem thiel. Stæder hand hannem aff had / Eller kaſter noget paa hannem met ſuig / ar
hand dør / Eller ſlar hannem thiel aff fiendſtaff met ſin haand / ar hand dør / Da ſkal hand
ſom hannē ſo viſſelige ds / thi hand er en Wanddrabere / Blodheffneren ſkal lade døde hannem.

Wanddrabere.
der.
Exo. 21.

Men der ſom hand vforuarendis ſtøder hannem vden fiendſtaff / Eller kaſter noget paa
hannem vforuarendis / Eller kaſter en Sten paa hannem (der mand kand ds aff / oc ſaa der icke)
ar hand dør / oc hand er icke hans fiende / oc ey vilde hannem ont / Da ſkal Wdenigheden dom
me mellem den ſom ſlo / oc Blodheffneren i denne dom. De Wdenigheden ſkal fri Wanddrab
ren aff Blodheffnerens haand / oc ſkal lade hannem komme igen til den fri Stad / ſom hand
ſtyde til / De hand ſkal bliſſue der indtil den Ypperſte preſt dør / ſom mand haſſue ſaluet met
den hellige Olie.

Deut. 19.

Men gaar Wanddraberen vden den fri Stads marckſkel / ſom hand ſtyde til / oc Blod
heffneren ſiuder hannem vden hans fri Stads marckſkel / oc ſlar hannem thiel / da ſkal hand
icke vere

Deut. 17. 19.

icke vere skyldig i hans blod. Thi hand skulde bleffuit i sin fri Stad/indtil den Ypperste prestis død/oc efter den ypperste Prestis død kommer til sit land igen / som hand haffde sit Arffue gods. Det skal vere eder en Ræt hofseders Effterkommerer/Thuor i bo.

En vñdrabere skal mand sla ihuel efter thu Vidnis mund / Ic Vidne skal icke suare mod nogen til døde. De i skulle icke tage forligelse for nogen vñdrabere/thi hand haffuer forskyldet at døde/och hand skal visselige døde. De i skulle ingen forligelse tage for den / som flyer til en fri Stad/at hand skulde komme igen at bo i Landet/før end Presten dør.

De besnitte icke Landet/som i bo vdi / Thi at huo som er blodskyldig / hand besnitte Landet/oc Landet kand icke ste forligelse for det blod/som det vdsyrtis/Vden ved hans blod/som det vdsyrtte. Gør Landet icke vrent / der i bo vdi / i huileket ieg oc saa boer / Thi ieg er HERREN/som boer blant Israels børn.

XXXVI.

Delaphe
hads Døtter.

Num. 27.
Ios. 15. 17.

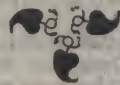
De ypperste Fedre aff Gileads børns sleet/vñdrabers søn / som vor vñdrabers søn/aff Josephs børns sleet/ginge frem oc raledet til vñdrabers / oc til vñdrabers dene/oc til Israels børns ypperste Fedre / oc sagde. Kere Herre / HERREN haffuer budet / at mand skal giffue Israels børn Landet til Arff ved Laad/De du min Herre haffuer befaleet det ved HERREN / at mand skal giffue vor Broders Delaphehads Døtter hans Arffuedel. Der som nogen aff Israels sleet tager dem til hustru / da bliffuer vor Faders Arffuedel min dre/De saa meget som de haffue/kommer til den Sleets Arffue del / som de komme til / Der mer bliffuer vor arffuedelss Laad forminster. Naar Frydens aar kommer nu for Israels børn/da kommer oc deris Arffuedel hen til den Sleet/som de ere/Der mer bliffuer vor Faders arffuedel forminster/paa saa meget som de haffue.

Non com
miscenda tri
bus.

vñdrabers bød Israels børn efter HERRENS befalning / oc sagde / Det er lige som Josephs børns sleet haffuer sagt. Dette bunder HERREN om Delaphehads døtter/oc siger/De mue giffue dem/mer huen dem løfter/dog saa at de skulle giffue dem vdi deris Faders sleets frendskaff/Paa det/at Israels børns Arffuedel skal icke falde fra en Sleet til en anden / Fordi at huer blant Israels børn skal henge hant ved sin Faders sleets Arff. Och alle Døtter som haffue arffuedel blant Israels børns sleet / de skulle giffue dem i deris Faders Sleets frendskaff/Paa det/at huer blant Israels børn kand beholde sin Faders Arff / De at en arffuedel icke skal falde fra en Sleet til en anden / vñdrabers at huer kand bliffue ved sin Arff blant Israels børns sleet.

Delaphehads døtter vñdrabers / Thirza / Hagla / vñdrabers oc vñdrabers / gjorde som HERREN haffde befaleet vñdrabers/oc giffue dem mer deris frender/i vñdrabers børns sleet Josephs søn / Der mer bleff deris arffuedel i deris Faders frendskaffs sleet. Disse ere de Bud oc den Skick som HERREN bød Israels børn ved vñdrabers/paa Moabiteris marck / hof Jordan mod Jericho.

Ende paa Rose Fierde Bog.

Deuteronomium /

Mose Femte
Bog.

I.

Iffe ere de Ord / som Mose taledede til al Isra-
el paa hin side Jordan / i ørken paa marcken / mod det Rø-
de haff / mellem Paran oc Tophel / Laban / Hazereth oc Disahab / el-
leffue dagis reyse fra Horeb / igennem Seir Biergia vey hen til Kades-
Barnea / Oc der stede i det fyrerthende aar paa den første dag i den elleff-
te maaned / da taledede Mose met Israels børn / alt der som HERR
HERR hadde budet hannem / efter hand hadde slager Sihon den
Amoriters konge som bode i Hesbon / der til Og kongen aff Basan /
som bode i Ashtaroth vdi Ederi. Paa hin side Jordan i Amoriternis land begynte Mose at
vdellegge denne low oc sagde.

Herrén vor Gud taledede met oss paa Horeb Bierg / oc sagde / I haffue lenge nock veret paa
dette Bierg / vender eder om oc drager hen at i kunde komme til Amoriternis biert / oc til alle
deris Taboer i markerne paa biergene / oc i dalerne / Synden vd mod Strandbacke i Canaans
land / oc til det biert Libanon / ind til den store flod Phrath / See der / Jeg haffuer giffuit eder
landet som ligger saar eder / Iager did hen oc tager det ind som HERR haffuer soiet eders for-
fedre Abraham / Isaac oc Jacob / at hand vilde giffue dem oc deris Sød efter dem.

Da sagde ieg samme tid til eder / Jeg kand icke alene opholde eder / Thi ath HERR
HERR eders Gud haffuer saa formeret eder / ath i ere i dag saa mange som stierne paa
Himmelen / HERR HERR eders fedris Gud gøre eder end nu til mange tusinde fold flere /
oc velsigne eder som hand haffuer tillsagt eder / Huorledis kand ieg alene bære saadan mæge /
tynge / oc kuff aff eder : Sticker nogle vise forstandige oc velforsøgte Mænd til aff eders Slæ-
ter / dem vil ieg sette til Høffuingsmænd offuer eder.

Da suarede i meg oc sagde / Det er en god ting som du siger ath du vilt gøre. Saa tog
ieg eders Slæcters Høffuider / vise oc forstandige Mænd / oc sette dem til Høffuingsmænd off-
uer eder / offuer tusinde / offuer hundrede / offuer halffrededusind ruer / oc offuer thi / oc Embes-
mænd aff eders slæcter. Oc ieg bød eders Dommere samme tid / oc sagde / Hør eders Bøddie /
oc dømmet ræt mellem huer mand oc hans Broder oc den Fremmede. I skulle ingens
Persone anse i domme / Men i skulle høre den Minsste saa vel som den Største /
I skulle icke frøete for nogen mands Persone / Thi Dommens embede høi Gud
til. Men naar en Sag bliffuer eder forsuar / da lader hede komme saar mig / ath ieg kand høre
hende. Da bød ieg eder paa den tid alt der som i skulde gøre.

Saa drog wi vd fra Horeb / oc reysede al ørken igennem (som er stor oc græselig som i
saar) paa veyen til det Amoritiske biert / som HERR HERR vor Gud besol off / oc wi komme
til Kades Barnea. Der sagde ieg til eder / I ere komne hid til dette Amoritiske biert / huilckit
HERR HERR vor Gud vil giffue oss / See der det Land saar dig / som HERR HERR din
Gud haffuer giffuit dig / Drag hen op oc tag det ind / som HERR HERR din fedris Gud
haffuer sagt dig / frætte icke oc radis inded.

Da komme i alle til mig / oc sagde / Lader oss sende nogle Mænd did hē saar oss / som kun-
de bespørre oss Landet / oc sige oss igen ath huilken vey wi skulle drage did ind / oc de Stæder
som wi skulle komme til. Der behagede mig vel / saa tog ieg tolf Mænd aff eder / en aff huer
Slæct. Der de samme ginge bort oc drog op paa Bierger oc komme til Escala beek / Da bes-
saar de det. Oc toge aff Landens Fruct mer dem / oc forde den hid ned til oss / oc gaffue oss suar
igen oc sagde / Det er ith gaar Land som HERR HERR vor Gud haffuer giffuit oss.

Men i vilde icke drage did op / oc i vaare HERR HERR eders Guds mund vlyd-
ge / oc knurrede i eders Paulun / oc sagde / HERR HERR er oss vied / der saare haffuer hand
siet oss aff Egypti land / ath hand vilde giffue oss i Amoriternis hender oc legge oss øde. Huor
skulle wi hen op? Hore Bøddie haffue mistroet vorre hierte oc sagt / Der Folck er stærre oc hø-
re end wi / Stæderne ere store oc murede op mod Himmelen / Der til mer haffue wi oc saa seet
samme sted Enakims børn.

17 ij

Da sagde

Mose
opregner
de formere
GerningerSihon.
Og.
Num. 21.

Gene. 15. 17.

Exo. 18.

Exo. 18.

2. Par. 19.
Exod. 18.
Leui. 19.
Deut. 16.

Num. 13.

fransane
gerninger.

Exo. 3.

Num. 14. 26.
Iosua. 14.

Deut. 2. 3. 34.
Num. 20. 27.
Num. 14.

Num. 20.

Num. 12.

Num. 20.

Gene. 38.

Moabiters
oc.

Moabiters
na Land.

Emim.

Enatim.

Gene. 14.

Gene. 38.

Num. 14. 26.

Iud. 11.

Da sagde ieg til edet / Lader eder icke forserde / oc ferser intet for dem. Thi HER
RE eders Gud drager faar eder hen / oc skal stride faar eder som hand gjorde met eder i E
gypten faar eders øyen / oc i Dicken / som du haffuer seet / huiledis HERRE din Gud
haffuer baaret dig. lige som en a Vand bær sin Søn / igennem alle de veye som i haffue van
dret / indtil at i ere komne hid til denne Sted. Men i hulde intet der aff / at i kunde haffue troet
paa HERRE eders Gud / som gick faar eder / at vise eder Stederne huor i skulde leyre
eder / om natten ved Jlden / at hand kunde vise eder veyen / som i skulde gaa paa / oc om dagen

i Skyen.
Men der HERRE hørde eders strig / bleff hand vred oc soer oc sagde / Der skal in
gen aff denne vanartige Slegt see det gode Land som ieg soer at giffue deris Forfedre. Vden
Caleb Jephunne søn / hand skal see det / oc ieg vil giffue hannem oc hans Børn det Land som
hand haffuer veter vdi / fordi at hand haffuer trolige efterfuld HERRE. Oc HER
RE bleff vred paa mig for eders skyld oc sagde / Du skal oc icke heller komme der ind. Men
Josua Jims søn / som er din Tiencere / hand skal komme der ind / Streck hannem / thi hand skal
vddede Iffuen iblant Israel oc eders Børn / om huilcke i sagde / De skulle bliffue i Roff / oc
eders Sønner som icke end nu paa denne dag kunde forstaa got eller ont / de skulle komme did
ind / oc ieg vil giffue dem det / oc de skulle indrage det. Men vende i eder / oc drager hen til Rø
ken paa veyen til det Røde haff.

Da suarede i oc sagde til mig / Wi haffue synder mod HERRE / Wi ville hen op /
oc stride / som HERRE vor Gud besol off. Der i nu vebnede eder huor met sit Darnst /
oc lagde eder efter at drage hen op paa bierget / sagde HERRE til mig / Sig dem at de
drage icke hen op oc ey stride / Thi ieg er icke iblant eder / At i skulle icke bliffue slagne aff eders
fiende. Der ieg sagde eder det / da vilde i icke lyde mig / oc i vaare HERRE S mund
volydige / oc fordrufede eder oc droge op paa Bierget. Da droge Amoriterne vd / som bode paa
Biergene mod eder / oc iagede eder / som Bier gøre / oc sloge eder i Seir indtil Harna. Der i
komme nu igen oc græde for HERRE / da vilde HERRE icke høre eders røst / oc
icke bryede sin øren til eder. Saa bliffue i vdi Kades en long tid.

II.

Al vende wi oss oc droge vd hen til Dicken paa veyen til det Røde haff / som
HERRE sagde til mig / oc wi droge omkring Seir bierg en long tid /
Oc HERRE sagde til mig / I haffue nock faret omkring dette bierg /
vender eder om mod norden. Oc biud folket / oc sig / I skulle drage igennem
eders Bysders Esaus børs landemærcke / som bo i Seir / oc de skulle frelse
for eder. Men tager eder vare met skid / at i icke stride mod dem / Thi ieg vil
icke giffue eder aff deris Land en fod bier / fordi at ieg haffuer giffuit Esaus
Børn Seir bierg at beside. I skulle købe Nad aff dem for pendinge at æde / och i skulle købe
Vander aff dem for pendinge at dricke. Thi HERRE din Gud haffuer velsignet dig i
alle dine henders gerninger / Vand haffuer / oc tager dine Keyser til hierte igennem denne sto
re Dicken / Oc er nu fyrerue aar at HERRE din Gud haffuer verit hof dig / saa at dig
fattedis intet.

Der wi vaare nu dragne fra vore Bysdre Esaus børs / som bode paa Seir bierg / paa
veyen at mareken fra Elath oc Ezeongabar / Da vende wi oss oc ginge hen at veyen til Moa
biternis dicken. Da sagde HERRE til mig / du skal icke gøre Moabiternes skade oc ey
stride mod dem / Thi ieg vil intet giffue dig aff deris Land at beside / Thi ieg haffuer giffuit
Log børs Ar til at beside. Oc Emim bode i for dō tid der vdi / der vor it stort sterckt oc høyt folk
lige som Enatim / a Vand holt dem oc for Kemperlige som Enatim / oc Moabiterne kallede
dem oc Emim. Oc Amoriterne bode i for dō tid i Seir / oc Esaus børs for drefue oc ødelagde
dem / faar sig oc bliffue der boendis i deris sted / Lige som Israel gør ved det land som de besid
de / huilcket HERRE gaff dem.

Saa gøre eder nu rede oc drager offuer Sareds becl / Oc wi droge der offuer. Men tiden
som wi droge aff Kades Barnea ind til wi komne offuer den becl Sared / vaar arten oc tiue
aar / Paa det at alle Strids mēdene skulde ds i leyren / som HERRE haffde soet dem.
Der til met vor oc HERRE S Haand mod dem / at ødelegge dem i Leyren / til der
bleff ende paa dem.

Oc der alle Strids mēdene haffde ende / saa at de vore hen øde iblant folket / Da talede
HERRE med mig oc sagde. Du skal i dag drage igennem Moabiternis landemærcke
hoff Ar

Fonde
riger.

Rose Fente Bog.

LXXV.

Ammoni
terne.
Ammoni
ternis Land.
Samme
fumim.
Gene.36.

Num. 21.
Deut. 20.

Num. 20, 21.

Num. 21.
Deut. 29.

III.

Num. 21.
Deut. 20.

Deut. 2.

Deut. 10.

Hermon.

Ogs seng
ni alne long.
Num. 32.
Iosu. 12.
Deut. 29.

Rubeniternis Land. Deuteronomium.

Bil

Naanoth/
Jair.
naffes halffue flæter den anden halffdelen aff Gilead oc Dgo hele kongerige aff Daban / oc den gantste Egn Argob oc al Daban/der kaldis Kempe lander. Jair aDanaßes søn tog den gantste egn Argob/indtil Gessuri oc aNaachathi landemercke / ochand kalledes Daban effter sit naffin Naanoth Jair/til denne dag. Men ieg gaff Wachie Gilead. Oc ieg gaff Rubeniterne oc Gadirerne en del aff samme land Gilead ind til Arnons bæck / mit i bæcken som landemercket er/ oc indtil Jabots bæck/som er Ammons boms landemercke. Oc marcken/oc Jordanen (som er landemercket) fra Cinereth indtil Daffuit hoffs marcken/som er der Salte haff / nedden hoffs der biærg Pisga mod Osten.

Num. 32.
Jeg bød eders samme tid/oc sagde / HERRER eders Gud haffuer giffuit eder dets Land/ind at tage / Thi drager nu vebnede hen for eders Brødre Israels børn / saa mange som stercke ere at fare i strid. For vden eders Hustru oc Børn oc Queg (thi ieg ved at i haffue megit queg) lader der bliffue i eders Stæder / som ieg haffuer giffuit eder. Ind til at HERRER stikker eders Brødre oc til rolighed/som eder/ar de oc funde indtage det Land som HERRER eders Gud skal giffue dem/paa hin side Jordanen/Saa skulles i da vende om igen til eders Eyedom/som ieg haffuer giffuit eder.

Josua.
Num. 27.
Oc ieg beføl Josua samme tid / och sagde / Dine øyen haffue seet alt det/som HERRER eders Gud haffuer gjort disse tho Konger / Saa skal oc HERRER eders gode ved alle Konge rige/som du drager til. Fæstet indred for dem/ Thi at HERRER eders Gud stit der for eder.

Mose kom
mer ick i det
foriet Land.
Deut. 1. 4.
Num. 27.
Deut. 31. 3. 4.
Num. 34.
Josu. 14.
Oc ieg bad HERRER samme tid/oc sagde/HERRER/HERRER/Du haffuer begynt at beuise dine Tienere din Herlighed oc din stercke Naand / Thi huor er en Gud i Dummelen oc paa Jordan/som fand gøre effter dine gerninger oc din aDact / Lad mig gaa oc see det gode Land paa hin side Jordan/der gode biærg oc Libanon. Men HERRER vaare vred paa mig for eders styld/oc vilde ick høre mig/ Men sagde til mig/Lad det vere nock / sig mig indred mere der aff. Gack offuerst op paa Pisga biærg / oc oplad dine øyen mod Vesten / oc mod Norden oc mod Synden/oc mod Osten/oc see det mer øyen / Thi du skalt ick gaa offuer denne Jordan. Oc biud Josua / at hand bliffue frimodig oc distig / Thi hand skal reyse for derte Folk offuer Jordanen/ochand skal stiffe Landet mellem dem/ som du skalt see. Oc saa bleffue wi i den Dal mod Peors huff.

III.

BaalPeor.
Num. 25.

C hør nu Israel de Bud oc den Ræt/som ieg lærer eder/ar gøre dem/Paa det i mue leffue/oc komme ind / oc indtage det Land / som HERRER eders fedus Gud giffuer eder. I skulles inted legge der til / som ieg biuder eder/Oc i skulles inted tage der fra / Paa det at i mue beuare HERRER eders Guds Bud / som ieg befaler eder. Eders øyen haffue seet huad HERRER haffuer gjort mod BaalPeor / Thi HERRER din Gud haffuer ødelagt dem alle iblant eder som effterfulde BaalPeor. Men i som bleffue hoffs HERRER eders Gud/leffue end nu allesammen/ paa denne dag. See/ ieg haffuer lært eder Bud oc Ræt/som HERRER min Gud befalede mig/ar i skulles gøre lige saa i Lander/som i skulles komme/ar indtage det.

Psal. 147.

Saa holder der nu oc görer det / Thi der skal vere eders visdom oc forstand hoffs alle folk/ naar de høre alle disse Bud/ar de skulles sige/Eya / huilke vise oc forstandige Folk er der / oc it heeltigt Folk. Thi huor er saadant it heeltigt Folk / som Gudene holde dem saa nær til / som HERRER vor Gud / saa tit som wi kalde paa hannem / Och huor er saadant it heeltigt Folk/som haffuer saarefferdige Stæck oc Bud / som al denne Low er / som ieg giffuer eder saare dag.

Det første
Budo de forklaring.
Exo. 19.

Tag dig nu vare oc beuar din Siel vel / at du ick forglemmer de gerninger som dine øyen haffue seet/oc at de ick komme aff dit Hierte i alle dine lifftis dage. Oc du skalt kundgøre for dine Børn oc Børnebørn den dag/som du stodst for HERRER din Gud hoffs Dore biærg/der HERRER sagde til mig/ Forsamle mig Folket/ar de høre mine ord/oc lære at frætte mig i alle de dage som de leffue paa Jordan/oc lære deris Børn dem.

Exo. 19.

Oc i traadde frem/oc stode nedden hoffs Bierget / Oc bierget biende ind til mit op i Himlen/der vaare oc mørck / stjer oc taag. Oc HERRER raledes mer eder mit aff Jlden / I hørde hans ordis roff/ Men i saae der ingen Lignelse vden roffen. Oc da forkyndede hand eder sin Pact/huillen hand bød eder at gøre/som vaare/de thi ord / ochand screff dem paa tho sten.

Exo. 34.

Taffler. Oc HERRER bød mig samme tid/ar ieg skuldes lære eder/Bud oc Ræt / at i der effter skuldes gøre i det Land som i fare til / at indtage.

Saa

Saa beuærer eders Siel nu vel/ Fordi i saae inge Lignelse den dag/der HERRER talde med eder paa Horeb hiert aff Jlden. At i skulde icke forderffue eder / oc gøre eder nogen siel i Billede/som er ligt en Mand/eller Quinde/eller Queg paa iorde/eller Fule vnder Himmelen/eller Dine paa iorden/eller Fiske i vander vnder iorde. Oc at du icke opløffter dine øyen mod Himmelen/oc seer Solen oc Maanen/oc Stjerner/den gantste Himmelske Vær/oc sals der fra mig/oc tilbøder dem octien dem/huile HERRER din Gud haffuer sticket/ alle Folck vnder den gantste Himmel.

Men eder tog HERRER til sig/oc vdsøide eder aff den iern Den / der er / aff Egypten/at i skulde vere hans Afffue folck/som der er paa denne dag. Oc HERRER bleff vied paa mig/for eders gernings Skyld/At hand soer/at ieg skulde icke gaa offuer Jordanen / ey heller komme ind i der gode Land/som HERRER din Gud skal giffue dig til Arff/ Men ieg skal dø i dette Land/oc icke gaa offuer Jordan/ Men i skulle gaa hen offuer/oc indtage der gode Land.

Saa tager eder nu vare/at i icke forglemmet HERRER S eders Guds Pact /som hand haffuer gjort med eder / oc icke gøre Billede efter nogen lignelse /som HERRER din Gud haffuer befaler. Thi at HERRER din Gud er en forterendis Jld / oc en nidker Gud.

Vaar i affle nu Bøen oc Børne bøn/ oc bo i Landet/oc i forderffue eder/ oc gøre eder Billede efter nogen lignelse/at i gøre ilde for HERRER eders Gud / oc i gøre hannem vred. Da kalder ieg i dag Himmelen oc Jorden til vidnesbyrd offuer eder / At i skulle snart ødelegis aff der Land/som i nu fare til offuer Jordanen at indtage/ I skulle icke lange bliffue der vdi men i skulle bliffue ødelagde. Oc HERRER skal bortpise eder iblant Folck/ saa at i skulle bliffue en liden Hob iblant Hedninge/til huile HERRER skal driffue eder. Der skal du tiene de Guder/som ere gjorde med Aenistis hender/ træ oc stene/som huereken kunde see heller høre / ade eller lucte.

Men naar du atspør der HERRER din Gud / Da skal du finde hannem/ om du atspør hannem aff die gantste Dierte oc aff din gantste Siel. Vaar du saar angist/at alle disse ting begribe dig i de siste dage/Da skal du omuende dig igen til HERRER din Gud/oc høre hans røst. Thi at HERRER din Gud er en barmhiertig Gud / Hand skal icke forlade eller forderffue dig/hand skal icke heller forgleme den Pact/som hand soer dine Forfedre.

Bespør dig om den fremfarne tid / om dem som for dig haffue verit / fra den dag / der Gud skabte Aenistene paa iorden/oc fra den ene ende til den anden vnder Himmelen / Om der er nogen tid steer saadan stor ting/eller oc saadant er for høit / At noget Folck haffuer høit Guds røst tale aff Jlden/som du haffuer høit/oc leffuer alligeuel: Eller om Gud haffuer nogen tid forløgt at gaa ind/oc tage sig i Folck mit iblant Folcket/ved forfølgelse/ ved regen/ved vnderlige gerninger/ved strid/oc ved en veldig Haand oc ved en vdract Arm/oc ved saa forterdelige Gerninger/som HERRER eders Gud gjorde alt sammen for eders Skyld i Egypten for dine øyen.

Derre haffuer du seet/At du skalt vide/at HERRER er allene Gud/oc ingen anden. Hand haffuer lader dig høre sin røst aff Himmelen/at hand vilde lære oc vnderuise dig / Och hand haffuer lader dig see sin store Jld paa iorden / oc du haffuer høit hans Ord aff Jlden / Fordi/hand øffte dine Fedre / oc vdualde deris Sæd efter dem. Oc hand vdsøide dig aff Egypten mer sit Ansiet/oc ved sin store Krafft / at hand vilde fordriffue for dig store Folck / oc sterckere end du est / Och indføie dig/at giffue dig deris Land til Arff / som der staar paa denne dag.

Saa skal du nu vide i dag oc tage til hierte / at HERRER en Gud baade offuer i Himmelen/oc nedre paa Jorden/oc ingen anden. At du beuærer hans Stick oc Bud som ieg befaler dig i dag/Saa skal det gaa dig vel oc dine Bøn efter dig/ar du maat lunge leffue i det Land/som HERRER din Gud giffue dig euindelige.

Saa stilde Rose tre Stæder aff paa hin side Jordanen/mod Østen / At den som stæ sin Hæste thiel vforuarende skulde fly der hen / om hand vaar icke hans fiende tilsom / da motte hand fly til en aff samme Stæder/oc beholde sit lif. Som vaar Bezer i øcken paa stæ marcet iblant Rubenitene/oc Ramoth i Gilead iblant Gaditene / oc Holan i Basan iblant Naassitene.

Denne er Lowen / som Rose framsatte for Israels bøn/ Der er Vidnesbyrdet/Bud oc Ræt/som Rose sagde til Israels bøn/der de vaare vdfarne aff Egypten / paa hin side Jordan i den dal mod Deors huff/i Sihons den Amonters kongis Land/som sad i Hesbon/huileken Rose oc Israels bøn sloge / der de vore vdfomne aff Egypten / oc indroge hans Land. De kong Oggis land aff Basan de tho Amonters konger /som vaare paa hin side Jordanen

17 uij mod Østen/

Det forbit
dis at gøre Bille
leder som mand
til beder.
Exo. 20.

Deut. 1.3.

Num. 20.

Deut. 24.

Ebre. 12.

Leui. 26.

Deut. 28.

Exo. 19.

Exo. 19.

Tre frie
stæder.

Num. 35.

Deut. 19.

Iosu. 20.

Num. 21.

mod Osten/ fra Ardet/ som ligger hof bradden aff vander hof Arnon / oc indtil Sions berg/ der er Hermon. Oc al den flette marc paa hin side Jordan Oster vd / oc indtil Naffuir i den flette marc neder hof det berg Pisga.

V.

Da Josef kallede al Israel/ oc sagde til dem / Hør Israel. Gudene oc Ratten/ som ieg taler i dag for eders gern/ oc lærer dem oc beuare dem/ at i gøre der effter. HERREN vor Gud gjorde en Pact met oss i Horeb/ Oc hand haffte icke gjort denne Pact met vore Forfædre / men met oss som her ere alle leffuendis paa denne dag. Hand taledede met oss Ansiet fra Ansiet aff Jlden paa Bierger. Jeg stod samme tid emellem HERREN oc eder / at ieg skulde giffue eder HERRENS ord tilkende/ Thi at i frørede eder for Jlden/ oc ginge icke op paa Bierger/ Oc hand sagde.

De thi
budord.
Exo. 20.

Jeg er HERREN din Gud/ som førde dig aff Egypti land aff Trældoms huff. Du skalt icke haffue fremmede Guder for mig. Du skalt intet Billede gøre dig effter nogen lignelse/ huerecken offuen i Himmelen/ eller nedre paa Jorden/ ey heller i Vanden vnder Jorden/ Du skalt icke tilbede dem/ ey heller tiene dem. Thi ieg er HERREN din Gud/ en nidker Gud/ som hiem søger fædernes ondskaff offuer Bøinene/ i den tredie oc fjerde Led / dem som mig hade. Oc ieg beuiser Miskundhed mod mange tusinde/ som mig elste oc holde mine Bud. Du skalt icke bruge HERRENS din Guds Naffn forfengelige / Thi HERREN vil icke lade hannem bliffue wstraffit/ som misbruger hans Naffn.

Du skalt holde Sabbath dagen / at du helliger hannem/ Som HERREN din Gud haffuer budet dig. Sex dage skalt du arbeide oc gøre al din gerning. Den siuende dager der HERREN din Guds Sabbath / Da skalt du intet arbeide gøre/ ey heller din Søn/ ey heller din Daatter / ey heller din tieniste Suend/ ey heller din tieniste Pige/ ey heller din oye/ ey heller din asen/ ey heller noget aff dit Queg/ ey heller den fremmede som er inden dine porte/ Paa det at du siuend oc din Pige maa huile dem/ lige som du. Thi du skalt komme ihu/ At du haffuer oc verer en Suend i Egypti land/ oc HERREN din Gud førde dig der fra met en veldig Naand oc vdract Arm / der faare haffuer HERREN din Gud budit dig/ at du skalt holde Sabbaths dagen.

Exo. 20.
Ephe. 6.

Du skalt ære din fader oc din Moder/ som HERREN din Gud haffuer budet dig/ Paa det at du fant lenge leffue/ oc at det maa gaa dig vel i Landet/ som HERREN din Gud skal giffue dig.

Math. 23.

Du skalt icke ihjelsla.

Du skalt icke gøre Hoer.

Du skalt icke stiele.

Du skalt icke bære falskt Vidnesbyrd mod din Nefte.

Du skalt icke begere din Nefstis Hufru.

Du skalt icke begere din Nefstis Hus/ Alger/ Suend/ Pige/ Oye/ Asen/ eller noget som hannem høi til.

Disse ere de ord/ som HERREN taledede til eders gantske Menighed/ paa Bierger/ aff Jlden oc skyen oc misicket met høi røst/ oc lagde intet der til/ oc hand screeff dem paa tho sten/ Tafler/ oc fick mig dem.

Exo. 20.

Men der i høide røsten aff mose/ oc Bierger briende met ild/ traadde i til mig / alle Offuerste iblant eders flecter/ oc eders Elste/ oc sagde/ See / HERREN vor Gud haffuer ladt oss see/ sin Hertighed oc sin Majestet / oc wi høide hans røst aff Jlden / wi saae i dag at Gud taler met oss/ oc de bleffue leffuende. Oc huor faare / skulle wi nu dø / at denne store ild skal fortære oss/ Hør wi mere HERRENS vor Guds røst/ da dø wi. Thi huad er alt Rød at der kand høie den leffuende Guds røst tale aff ilden/ som wi/ oc bleffue leffuende/ Gack du frem/ oc høi alt det HERREN vor Gud siger/ oc sig off der/ Wi ville høie oc gøre alt det HERREN vor Gud taler met dig.

Der HERREN høide eders ord / som i taledede met mig / sagde hand til mig / Jeg haffue

Formaning at holde Rose Femte Bog. LXXVII.

Guds Bud.

haffuer hørt dette folckis ord/som de haffue taler met dig/der er alt gaat/som de haffue taler. Ah/haffde de saadant ic Hierte/at frødre mig/oc beuare alle mine Bud / i deris liffa tid / Paa det at der maatte gaa dem vel och deris Bøn euindelige. Gack hen oc sig dem / Gaar hiem i eders Paulun/ Gode du skal staa her for mig/at ieg kand tale met dig alle Lower oc Budene oc Rætte/huile du skal lære dem/At de skulle gøre der efter i Landet/som ieg skal giffue dem at indtage.

Saa holder der nu at i det gøre/lige som HERRER eders Gud haffuer budet eder oc viger huercken til den Høyre eller Venstre side. Men vandrer i alle veye / som HERRER eders Gud haffuer budet eder / At i muelluffue oc lide vel / oc lunge lessue i det Land/som i skulle indtage.

VI.

Isse ere Lower oc Budene oc Rættene / som HERRER eders Gud haffuer budet/at i skulle lære oc gøre dem i det Land/som i skulle drage hē til at indtage det samme. At du skal frødre HERRER din Gud/oc holde alle hans Rætt/oc Bud oc som ieg biuder dig/baade du oc dine Bøn oc dine Bønne/bøn i alle eders liffa dage/Paa det at i muellunge lessue. Oc du Israell skal høre oc beuare dette/oc gøre der efter / At det maa gaa dig vel/oc at du maa bliffue meget fornøiet / Som HERRER dine fedres Gud loffuede dig / it Land som milt och nigglyder vdi.

Hør Israell / HERRER vor Gud er en eniste HERRER. Du skal elste HERRER din Gud aff dit gantske Hierte/aff din gantske Siel/oc aff al din formue. Oc disse ord/som ieg biuder dig i dag / dem skal du legge paa hierte / oc du skal huffe dem stedse for dine Bøn/oc tale om dem/Naar du sieder i dit Huff/oc naar du gaar paa veyen/Naar du legger dig ned eller opstaar. Oc du skal binde dem til it Tegen paa din haand/oc de skulle vere dig til en Thukommelse saar dine øyen / oc du skal scriffue dem paa dørtrærne aff dit Huff oc paa portene.

Naar HERRER din Gud fører dig ind i det Land/som hand haffuer soiet dine fedres Abraham/ Isaac oc Jacob / at giffue dig store oc skøne Stræder/huile du haffuer icke bygdt/oc Huff fulde met alle honde Gode/som du haffuer icke opfyldt / oc vdhugne Bynde/som du haffuer icke vdhugget/oc Dingaarde oc Oliebierge/som du haffuer icke planter / at du maa æde oc bliffue met/Saa tag dig vare/at du icke forglemmer HERRER/som vdsør de dig aff Egypti land aff Traldomshuff. Men du skal frødre HERRER din Gud och tiene hannem/oc suere ved hans Naaff. Oc du skal icke efter følge det folckis fremmede Guder som er omkring eder. Thi HERRER din Gud er en nidkær Gud ebant dig / at HERRER din Guds vrede skal icke bliffue grum offuer dig / och ødelegge dig aff Jorden.

I skulle icke friste HERRER eders Gud / som i fristede hannem i Massa. Men i skulle holde HERRER eders Guds Bud / oc hans Vidnesbyrd oc hans Rætt/som hand haffuer budet/At du gør det som er ret oc gaat for HERRER øyen / Paa det at der skal gaa dig vel/oc at du skal indgaa/oc indtage det gode Land/huile HERRER haffuer soiet dine Forfedre / At hand skal fordissue alle dine Fiender for dig / som HERRER haffuer sagt.

Naar din Søn spør dig nu at i dag eller i morgen/oc siger/Hvad er det for Vidnesbyrd/Bud oc Skick/som HERRER vor Gud haffuer budet eder/Da skal du sige til din Søn/Wi vaare Pharaos træle i Egypten/oc HERRER førde oss aff Egypten mer en veldig Naand/oc HERRER gjorde store oc onde Tegen oc vnderlige Gerninger offuer Egypten oc Pharaon/oc alt hans Huff saar vore øyen. Oc hand førde oss der fra/Paa det at hand vilde indføre oss oc giffue oss det Land / som hand haffde soiet vore Forfedre. Oc HERRER haffuer budet oss at gøre efter alle disse Skickelser / at vi skulle frødre HERRER vor Gud/At det maa gaa oss vel i alle vore liffa dage/som det gaar paa denne dag. Oc det skal bliffue vor retfærdighed saar HERRER vor Gud/Dm vi holde oc gøre alle disse Bud / lige som hand haffuer budet oss.

VII.

Naar

Matt. 4. 22.

Deut. 11.

Ios. 24.

Math. 4.

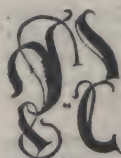
Exo. 17.

Num. 21.

Israel skal ingen

Deuteronomium.

pact gøre
met Heds-
ninge.

Exo. 23. 34.
Iosu. 23.

At HERRE din Gud indføder dig i Landet / ihuillet du skal komme
at indtræde det / oc fordruiffuer mange Folk for dig / de Nethiter / Gergosier /
Amoriter / Cananiter / Pherefiter / Heuter oc Jebusiter / sin Folk som ere sig-
re oc stærkere end du / oc naar HERRE din Gud giffuer dem for dig /
at du slar dem / Da skal du forbande dem / at du gør ingen Pact mer dem / ey
heller beuifer dem nogen naade. Du skal icke gøre Suogerskaff mer dem / du
skal icke giffue deris Sønner eders Døtter / oc deris Døtter skulle icke tage
til eders Sønner. Thi de komme eders Sønner til at falde fra mig / at tiene fremmede Guds
der / Saa bliffuer da HERRE Svrede gram offuer eder oc snart ødelegger eder.

Exo. 19.

Men i skulle saa bære eder at mer dem / I skulle nedbyrde deris Altene / sla deris Støtter
sønder / affhugge deris Lunde / oc opbrende deris Affguder mer ild. Thi at du est Gud din
HERRE icke hellige Folk / oc Gud din HERRE haffuer vdualt dig til sit Evedoms
folk / aff alle Folk som ere paa Jorden. HERRE haffuer icke annamer oc vdualt eder /
at i vaare mere end alle Folk / Thi at du est den minste blant alle folk. Men fordi at hand
haffuer elsket eder / oc vilde holde sin Eed / som hand haffde soet eders Forfædre / haffuer hand
vdført eder mer en veldig Haand / oc haffuer frelst dig aff der traldoms Hus / aff Pharaos
haand kongens aff Egypten.

Lowens
fortællelse.
Exo. 20. 34.
Deut. 14.

Saa skal du nu vide / at HERRE din Gud er en Gud / en trofast Gud / som holder
der Pact oc Afstandhed / i det tusinde Led / mer dem som hannem elste oc holde hans Bud.
Oc betaler dem som hannem hade / for sit Ansiet / at hand fordruffuer dem / oc hand forsmæ-
sig icke / at betale dem for sit Ansiet / som hannem hade. Saa holt nu de Bud / Stikkelser oc
Ræt / som ieg biuder dig i dag / at du gør der efter.

Exo. 23.
Leui. 26.
Deut. 28.

Oc naar i høre denne Low / oc holde hende oc gøre der efter / Da skal oc HERRE
din Gud oc holde den Pact oc Barmhertighed / som hand haffuer soet dine Forfædre / oc skal
elste oc velsigne oc formere dig. Oc hand skal velsigne dit Liffa Fruct oc dit Lands Fruct / dit
Forn / most oc olie / fructen aff dine Åser / oc fructen aff dine Faar / i det Land / som hand haff-
uer soet dine Forfædre at giffue dig. Du skal vere velsignet offuer alle Folk / Der skal ingen
vere vfructsommelig blant dig / oc ey heller blant dit Queg. HERRE skal tage al
Siugdom fra dig / oc legge ingen onde Egyptiske Plaffuer paa dig / som du vel vift / oc hand
skal legge dem paa alle dem som dig hade. Du skal opøde alt det Folk / som HERRE
din Gud skal giffue dig / Du skal icke spare dem / oc icke tiene deris Guder / Thi der skulde bliff
ue dig til en Snare.

Exo. 23. 33.
Iosu. 24.

Ocom du siger i dit herte / Disse Folk ere flere end ieg er / Huorledis kand ieg fordruffue
dem: Saa frøste dig intet for dem / Kom i hu huad HERRE din Gud gjorde Pharaos
oc alle Egypterne / ved store Forsøgelser / som du saast mer øye / oc ved Tegen oc vnderlige gær-
ninger / huorledis HERRE din Gud vdførde dig mer en veldig Haand oc vdract Arm.
Saa skal oc HERRE din Gud gøre mod alle de Folk som du frøster faare.

Iosu. 10. 11. 12.

Oc HERRE din Gud skal sende Gede hamser / blant dem / ind til der bliffuer øde-
lagt / som leffnet er / oc haffuer skult sig for dig. Frøste intet for dem / Thi at HERRE
din Gud / er mer dig / den store oc forferdelige Gud. HERRE din Gud skal ødelegge
disse Folk for dig / den ene efter den anden / Du kant icke hastelige legge dem øde / At Diurene
paa marcken skulle icke bliffue for mange mod dig. HERRE din Gud skal giffue dem
for dig / oc sla dem mer store Slag / indtil at hand haffuer ødelagt dem. Oc hand skal giffue de-
ris Konger i dine hender / oc du skal ødelegge deris Raffen vnder Dummelen / der skal ingen
kunde staa mod dig / før end du haffuer ødelagt dem.

Deut. 13.

Du skal opbrende deris Gunders Billede mer ild / oc du skal icke begere det sølf eller guld
som der paa er / eller tage noget til dig der aff / at du icke besneter dig der i. Thi saadant er
HERRE din Gud en verstygghelighed / Der fore skal du icke bære den verstygghelighed
i dit Hus / at du bliffuer icke forbandet / som det samme er / Men du skal haffue en vemmelse
oc gruelse der faare / thi det er forbandet.

VIII.

Exo. 16.

Skulle holde alle de Bud / som ieg biuder eder i dag / at i gøre der efter / Paa det
at i kunde leffue oc formere / oc komme ind oc indtræde det Land / som HERRE
din Gud haffuer soet eders Forfædre. Oc du skal ihukomme al den vey / som
HERRE din Gud haffuer led dig igennem / disse fyrre tiue aar i ørken /
At hand vilde yomyge / oc forsøge dig / At der skulde bliffue obenbaert / huad der
vaar i dit

Det første Buds Rose Femte Bog. LXXVIII.

^{forflaz}
^{ring.} vaar i dit herte / Om du vilde holde hans Bud eller ey. Hand ydmygede dig och loed dig hun / gre / och gaff dig / Han at æde / som huercken du eller dine Fedre kende / Ar hand vilde lade dig vide / At Mennisten lessuer icke allene ved Bød / Men ved alt det som gaar vdaß HERRER S Mund. Dine Klæder bleffue icke sledne aff alder paa dig / oc dine Føder bleffue icke hoffne i disse fyrreue aar. Saa kant du io kende i dit herte / at HERRER din Gud / haffuer optuckret dig / lige som en Gand optucker sin Søn. Saa holt nu HERRER din Guds Bud / at du vandrer i hans veye oc frætte hannem. Thi at HERRER din Gud fører dig i et gaar Land / it land som becke / Kiler oc fører ere vdi / som flyde hof bieregene oc i dalerne / It Land met Huede / Byg / Vintree / fige træ / oc Granate eble. It Land der Elie træ oc hunig vover vdi / It Land der som du haffuer Bød nock at æde / der som oc fattis inted / It Land huer stene ere teen / der som du kant hugge maln aff bieregene. Denaar du haffuer ædet oc est mat / At du da loffuer HERRER din Gud / for der gode Land / som hand haffuer giffuit dig.

Saa tag dig nu vare / at du icke forglemmer HERRER din Gud / der met / at du icke holder hans Bud / Ræt oc Skick / som ieg biuder dig i dag. Ar naar du haffuer nu ædet oc est mat / oc du haffuer bygd stene Huse / oc boer i dem / oc dit sø oc faar / oc sølf oc guld / oc alt det huad du haffuer / formerer sig / At dit Herte icke da hoffmoder sig oc du forglemmer HERRER din Gud / som vdsfæde dig aff Egypti land / aff Trældoms hus. De ledde dig igen nem den store oc forferdelige Qæcken / der som vaare gloende Hugorme / oc Scorpioner / oc idel tyreke / oc inted vand / ochand loed vand vdsfyde aff haarde Stene til dig / och fødte dig met Han i øcken / huilket dine Forfædre viste inted aff / At hand kunde ydmyge oc forføge dig / oc hand kunde siden gøre vel mod dig. Du morre ellers sig i dit Herte / At in mact oc mine hendes styreke haffue vdrer mig denne meertige gerning. Men at du skulde tencke paa HERRER din Gud / Thi hand er den som giffuer dig krafft / til at gøre saadanne meertige Gerninger / Paa der at hand vilde holde sin Pact / som hand fører dine Forfædre / som der gaar paa denne dag.

Men forglemmer du HERRER din Gud / oc effrer følger andre Guder / oc tiener dem / oc tilbeder dem / Da vidner ieg offuer eder i dag / at i skulle plat øde leggis. Lige som Hedningene / huilke HERRER ødelegger saar eders øyen / Saa skulle i oc forfare / Fordi at i haffue icke veret HERRER S eders Guds røst lydige.

Num. 21.
Exo. 17.

IX.

Nu Iseel / Du skal i dag gaa offuer Jordan / at du kant komme at indtage Foleket / som ere store oc stærkere end du / store Stæder opmurede til Dummelen / it store Folek / Enakims bøn / som du haffuer kent oc hørt taler om / Nu kant staa mod Enaks bøn.

Saa skal du vide i dag / at HERRER din Gud gaar for dig / en forærendis Jld / hand skal ødelegge dem / oc kaste dem ned for dig / oc skal forduffue oc ødelegge dem snart / som HERRER taledet til dig.

Naar HERRER din Gud haffuer nu vdsfædet dem for dig / Saa sig icke i dit herte / HERRER haffuer førd mig hid at indtage Landet / for min retferdigheds skyld / Thi at HERRER haffuer forduffuet disse Hedninge for dig / for deris wgudelige vesen skyld. Thi du kommer icke hid at indtage deris Land / for din retferdighed / och for dit retuse hertis skyld. Men HERRER din Gud forduffuer disse Hedninge for deris wgudelige vesen skyld / Ar HERRER vil holde der ord / hand fører dine forfædre / Abraham / Isaac oc Jacob.

Saa skal du nu vide / at HERRER din Gud giffuer dig icke dette gode Land at indtage for din retferdigheds skyld / Effterdi at du est it haardnacker Folek. Kom ihu oc glem der icke / huileddis du forsmædet HERRER din Gud i Qæcken. Fra den dag du drogst aff Egypti land / indtil i ere komne hid til denne Sted / da haffue i veret HERRER vlydige. Thi at i forsmædet HERRER i Horeb saa / at han aff vrede vilde plat ødelagt eder / Den tid ieg vaar opgongen paa Bierget / at anname de sten Taffler / de taffler om den Pact / som HERRER gjorde met eder / oc ieg bleff der fyrreue dage oc fyrreue netter paa bierget / och oed icke bød / oc ey dract vand. De HERRER gaff mig tho ste Taffler / som vaare screffne met Guds finger / oc alle de ord der paa / Som HERRER taledet met eder paa Bierget aff Jlden / den dag i vaare der forsamlede.

De der de fyrreue dage oc fyrreue netter / vaare vde / da gaff HERRER mig de tho Pactens sten taffler / oc sagde til mig / Gør dig rede / Gack hasteliche hen ned herfra / Thi at det Folek /

Deut. 4.

Gud giff
ner Iseel det
foriet Land /
icke for sin ret
ferdighed.

Mose giff
ner Iseel sin
vlydelse til kens
de.

Exo. 32.

Exo. 19. 24.

Deut. 4.

Israels wlydighed.

Deuteronomium.

Exo. 32.

Folck/som du sorde aff Egypten/hassuer forderffuit der/ De ere snatlige viger aff den vey/
som ieg bod dem/De hassue giort dem it sioer Billede. Oc HERR sagde til mig/ Jeg
seer/ar dette Folck er it haardnacker Folck/Lad mig betenime/ar ieg sdelegger dem/oc vdslo
ter deris naffn vnder Dimmelen/Jeg vil gore it sterckere oc store Folck aff dig end dette er.

Oc der ieg vende mig/oc gick aff Bierget/som biende mer ild/oc hassde de tho raffer om
Pacten i baade mine hender. Da saa ieg/oc see/Da hassde i synder mod HERR eders
Gud/ar i giorde eder en sioer Kallf/oc vaare snatlige viger aff den vey / som HERR
bod eder. Da fattede ieg baade Tafferne/oc faste dem aff baade hender/oc slo dem sonder for
eders syn. Oc salt ned for HERR / som tilfome/syretine dage / och syretine netter/
oc oed icke brad / oc ey drack vand/for alle eders synders skyld/som i syndede/der i giorde saad
ont for HERR/ar forsine hannem. Thi ieg freettede for den vrede oc haslighed/mer
huilken hand vaar forsmer offeru eder/ar hand vilde sdelegge eder/ aen HERR
horde mig oc saa paa den gong.

Kalff.

Exo. 32.

Exo. 17.

Num. 11, 13,

Oc HERR vaar oc saare vred paa Aaron/at hand vilde sdelagt hanem / aen
ieg bad oc for Aaron samme tid. aen eders synd/den Kallf/som i hassde giort / tog ieg oc op
biende mer ilden / oc slo hannem oc knusede hannem sinna / indtil hand bleff til stoff / oc ieg
faste samme stoff i becken som flyder aff Bierget.

Desligest giorde i HERR oc vred i Thabeera oc i Massa och oss/ Lofsigraffuer
ne. Oc der hand sende eder aff Kades Bernea / oc sagde / Gaar hen op oc indrager Lander/
som ieg hassuer giffuit eder/Dableffue i HERR eders Guds mund wlydige / och
rode icke paa hannem/oc lydde ey heller hans roff. Thi i hassue veret HERR wlydige
ge/saa lunge som ieg hassuer kene eder.

Mosebon.

Exo. 32:34.

Num. 14.

Da salt ieg ned for HERR syretine dage oc syretine netter / i huille ieg laa der/
Thi HERR sagde/At hand vilde sdelegge eder. aen ieg bad HERR / oc
sagde/HERR HERR sderffue icke die folck oc din Arffuedel/som du frelste mig
din store Krafft/oc vdsorde aff Egypten mer en veldig Vaand . Tenck paa din tiener Albra
ham/Isaac oc Jacob / See icke til dette Folcks haardhed oc Wgudelige vesen oc synd / At
det Land icke skal sig aff huilke du vdsorde oss/HERR kunde icke fore dem ind i det
Land/som hand loffuede dem/Oc hassue der for sior dem vd/for hand vaar vred paa dem/ar
hand vilde sla dem thiel i steken. Thide ere dit Folck oc din Arffuedel / huille du vdsorde mer
din store aact/oc mer din vdracte Arm.

X.

Tho sten

Taffler.

Exo. 34.

Exo. 32.

Deut. 9.

Exo. 34.

Da den samme tid sagde HERR til mig/Vdhug dig tho sten Taffler/
som de sste vaare/oc kom til mig paa Bierget/oc gor dig en Arck aff tra/Saa
vil ieg scriffue de ord paa Taffterne/som vaare paa de sste/ som du slof son
der/oc du salt legge dem i Arcken. Saa giorde ieg en Arck aff syretine/oc vdhug
tho sten Taffler/som de sste vaare / oc gick op paa Bierget oc hassde de tho
Taffler i mine hender.

Da screff hand paa Taffterne / lige som der vaar screffuit i de sste / de thi Ord / som
HERR talede til eder aff ilden paa Bierget/den tid vi vaare der samlede/oc HERR
siet mig dem. Saa vende ieg mig oc gick ned aff Bierget/oc lagde Taffterne i den Arck
som ieg hassde giort/ar de skulde bliffue der vdi/lige som HERR bod mig.

Num. 20, 33.

Num. 3, 4, 18.

Oc Israels bon droge fra Bereth Bne Jafan mod aNoser/ Der dode Aaron oc bleff der
iorder/Oc hans son Eleasar bleff Prest i hans sted) Saa droge de der fra hen til Gudogoda
oc fra Gudogoda mod Jathbath it land som Becke ere. Paa den tid skide HERR
den Leuitiske sleet aff/ar de skulde bære HERRS Pactis Arck/oc at staa faar HERR
oc tiene hannem oc loffue hans Naaffn / indtil denne dag. Der saare skulle Leuiterne
ingen del eller aeff hassue mer deris Bredie/Thi HERR ter deris arff/som HERR
oc din Gud loffuede dem.

Iosr. 18.

Deut. 9.

Oc ieg stod da syretine dage oc syretine netter paa Bierget / som tilfome / och HERR
oc HERR hode mig oc den gong/oc vilde icke forderffue dig. aen hand sagde til mig/Gor dig
rede/oc gack hen/ar du drager for Folcket/ ar de mue komme ind / oc indrage Lander / som ieg
soer deris Forfedre at giffue dem.

Det forste

Budorde fors

klaring.

Thi Israel huad begerer HERR din Gud aff dig/Vde ar du salt fretere HERR
oc din Gud/ar du vandreer i alle hans veye / oc elster hannem / oc tiener HERR
din Gud/aff gantste Dierte/oc aff gantste Siel/ar du holder HERRS Bud oc has
Stick/

forla
rio.

Stick / som ieg biuder dig i dag / Paa der at det skal gaa dig vel. See / Himlene oc alle himme-
lens himle oc Jorden / oc alt der som er i dem / det høier HERREN din Gud til / Dog haff-
uer hand alenist hafft løst til dine Forfedre / at hand elskede dem / oc haffuer vduale deris Sød
effter dem / Eder / offuer alle Folk / som der staar paa denne dag.

Der faare omstøter nu eders Hierte forhud / oc bliffuer icke lenger haardnackede / Thi
HERREN eders Gud er en Gud offuer alle Guder / och en HERRER offuer alle
Herre / en stor Gud / megtig och forferdelig / som acter ingens Persone / och tager inge
gaffuer / oc sticker faderløse Børn oc Encker Ræt / oc elsker Fremmede / at hand giffuer dem
mad oc Klader / Der faare skulle i oc elste Fremmede / Thi at i haffue oc veret Fremmede i
Egypti land.

Du skal seere HERREN din Gud / du skal tiene hannem / du skal henge hart ved
hannem / oc sucre ved hans Naaffn. Hand er din Loff oc din Gud / som haffuer gjort saa store oc
forferdelige ting hof dig / som dine Øyen haffue seet. Dine Forfedre drog ned i Egypten
met halffriede sin Siel / Men nu haffuer HERREN din Gud gjort dig saa mang-
foldelig / som stierne paa Himmelen.

Deut. 30.

Gene. 46.

XI.

Da skal du nu elste HERREN din Gud / oc holde hans Low / Stick /
Ræt oc Bud alle dine liffs dage. Oc merck i dag / der som eders Børn icke
vide eller haffue seet / som er HERREN eders Guds Tugt / hans
Herlighed / der til hans veldige Naand oc vdracte Alm / och hans Tegen oc
Gerning / som hand gjorde iblant Egypterne / paa Pharaos konge i Egypte /
oc paa alt hans Land. Oc huad hand gjorde mod Egypternis maet / paa der-
is Heste oc Vogne / Der hand førde vander idet Rødhaff offuer dem / der
de iagede effter eder / oc HERREN ødelagde dem / indtil paa denne dag. Oc huad hand
haffuer gjort mod eder / Ørken / ind til i ere Komnehid til denne sted. Huad hand gjorde Da-
than och Abiram Eliabs søn / som vaar Rubens søn / huorledis Jorden oplod sin mund / oc
opsløg dem / met deris Tiende / oc Dolige oc alt deris Gods / som de haffde forhuert / mit
iblant den gantste Israel.

Thi at eders Øyen haffue seet HERREN S store vnderlige Gerninger / som hand
haffuer gjort / Der faare skulle i holde alle de Bud / som ieg biuder eder i dag / At i mue bliff-
ue stercke til at komme ind / oc indrage Landet / der som i drage hen at indrage der. At du maat
lenge leffue i samme Land / som HERREN soer eders Forfedre at giffue dem / oc deris
Sød / it Land som flyder milk oc hunig vdi.

Thi der land som du kommer hē / at indrage / der er icke som Egypti land / aff huilket i ere
vddragne / Der som du saade din Sød / oc maatte self vande hannem / som en Raalhaffue.
Men der haffuer Bierg oc Dale / som Regn aff Himmelen skal vande / huilket Land HER-
REN din Gud giffuer act paa / oc HERREN S din Guds Øyen seet stedse der paa / fra
aarsens begyndelse indtil enden.

Høre i nu mine Bud / som ieg biuder eder i dag / at i elste HERREN eders Gud oc
tiene hannem / aff gantste Hierte / oc aff gantste Siel / Da vil ieg giffue eders Land regn paa
sin rette tid / baade Aarle oc Silde / at du sancet dit Korn / din most oc din olie. Oc ieg vil giffue
dit Queg grass paa mareken / at i skulle øde oc bliffue mætte.

Men rager eder vare at i lade eders Hierte icke raadis til / at i vige aff octiene fremmede
Guder / oc tilbøde dem. Oc at HERREN S vrede bliffuer da grum offuer eder / oc løcker
Himmelen til / at der kommer ingen regn / oc Jorden kand icke giffue sin grøde / oc i da snarlige
ødeleggis aff der gode Land / som HERREN haffuer giffue eder.

Saa legger nu disse Ord paa hierte / oc i eders siel / oc binder dem paa eders haand til it
Tegen / at de kunde vere en ihukommelse for eders Øyen. Oc lærer eders Børn dem / at du taler
der om / naar du sieder i dit Hus / eller gaar paa Veyen / naar du legger dig ned / oc naar du staar
op / Oc scriff dem paa dine dørs lag i dit Hus / oc paa dine porte. At du oc dine Børn mue lenge
leffue i det Land / som HERREN soer dine Forfedre at giffue dem / Saa lenge som dage-
ne aff Himmelen vare paa jorden.

Thi om i holde alle disse Bud / som ieg biuder eder / oc gøre der effter / at i elste HER-
REN eders Gud / oc vandte i alle hans Veye / oc henge ved hannē / Da skal HERREN
forviffue alle disse Folk for eder / at i skulle indrage store oc sterckere Folk end i ere. Och
den sted / som i sette eders søder paa / hand skal høre eder til / fra Ørken / oc fra det bierg Liba-
non / oc

Belgernin
ger / som Israel
sick aff Gud i
Egypten oc i
sieten.

Exo. 14.

Num. 16. 26.

Langtleff
net.

Det foriet
te Land.
Deut. 8.

Deut. 28.

Aarle och
silde regn.

Num. 34.
Iosu. 1.

non/oc fra den flod Phrath/indtil det yderste Haff det skal vere eders landemærcke. Der skal ingen kunde staa eder i mod/HERREN skal lade eders frøet oc forferdelse komme offuer alle Land/i huilcke i reyse/som hand haffuer sagt eder.

Velsignelse.
forbandelse.
Deut. 28.
Grifim.
Ebal.
Deut. 28.

See/Jeg legger eder i dag saare Velsignelse oc Forbødelse/Velsignelse om i lyde HERREN S eders Guds Bud / som ieg biuder eder i dag. Men Forbandelse/om i icke lyde HERREN S eders Guds Bud/oc vige aff den vey/som ieg biuder eder i dag/ at i effterfølge fremmede Guder/som i icke kende.

Naar HERREN din Gud fører dig i det Land/som du kommer vdi/ at du det indtager/Da skal du giffue Velsignelsen paa det bierg Gufim/ Oc Forbandelsen paa det bierg Ebal / som ere paa hin side Jordanen/ paa veyen mod Vesten/ i Cananiteris Land/ som bo paa Neden tuert offuer fra Gilgal/hoff u Nore Lund. Thi at du skal gaa offuer Jordanen/ at du skal komme ind at indrage Landet/som HERREN din Gud haffuer giffuit eder/ at i skulle tage det ind/oc bo i det. Saa tager nu vare paa/ at i gøre effter alle de Bud oc Ræt/ som ieg legger eder saare i dag.

XII.

Deut. 7.

Jffe ere de Bud oc Ræt/som i skulle holde/ at i gøre der effter / i det Land/ som HERREN dine feders Gud haffuer giffuit dig at indrage/saa lenge som i leffue paa Jorden.

Nedslar i grund alle de Stæder/ som Nedningene (huilke i skulle indtage) haffue tiene deris Guder/baade paa høye Bierg/ oc paa Høye oc vnder grøne Træ. Oc slar deris Altære ned/oc bryder deris Støtter sønder/ oc opbrynder deris Lunde met ild/oc tager bort deris Affguders Billede/ och ødelegger deris naffn aff samme Sted.

3. Reg. 8.
2. Par. 7.

I skulle icke gøre HERREN eders Gud saadant/Ne paa den Sted/ som HERREN eders Gud vdueler iblant alle eders Electer/ at hand vil lade sit Naffn der bo/der skulle i spore effter oc did skulle i komme. Oc did skulle i gøre eders Brændoffer/oc eders andre Offer/ oc eders Tiende/ oc eders henders opløfftelss Offer/oc eders Løffte/oc eders frivillige Offer/oc de Forstefødde aff queg oc faar. Oc der skulle i æde for HERREN eders Gud oc vere glade/i alt det som i oc eders Nuff bare did/met huilke HERREN din Gud haffuer velsignet dig.

I skulle icke gøre noget saadant/som wi gøre her i dag/Vuer som hannem self tæckis ræt at vere. Thi at i ere icke end nu komme til Rolighed ey heller til den Træff/ som HERREN din Gud skal giffue dig. Men i skulle gaa offuer Jordanen / och bo i Landet/ som HERREN eders Gud deler eder vd til Træff/oc skal giffue eder rolighed for alle eders Fiende trint omkring/oc i skulle bo tryggelige.

Deut. 10.

Naar nu HERREN eders Gud vdueler en Sted / at hans Naffn skal bo der/ Da skulle i gøre did/alt det som ieg biuder eder/eders Brændoffer/eders andre Offer/ eders Tiende/eders henders opløfftelss Offer/oc alle eders frivillige Løffte/ som i løffue HERREN. Oc i skulle vere glade for HERREN eders Gud/i oc eders Sønner/ oc eders Døtter/ oc eders Suenne/oc eders Piger/oc Leuiterne/som ere inden eders Porte / Thi de haffue ingen del eller æff met eder.

Leui. 3. 7. 19.

Tag dig vare/ at du icke offer dit Brændoffer paa alle de Stæder som du seer / Men paa den Sted/som HERREN vdueler iblant en aff dine Electer/der skal du offer dit Brændoffer/oc gøre alt det som ieg biuder dig. Dog maar du slacte oc æde fæd inden alle dine Porte/ effter al din Sielis løst/ effter HERREN S din Guds velsignelse/som hand haffuer giffuit dig/Baade den Rens och Wrenemue æde der aff/som aff en Raa eller en Hior. Dog saa at du æder icke Blodet/men vdsla det paa iorden som vand.

Deut. 14.

Men du maar icke æde inden dine Porte aff Tienden aff dit Korn / aff din most / aff din olie/ey heller aff det Forstefødde aff dit fæ eller faar/eller aff noget dit Løffte/ som du haffuer løffuit/eller aff dit frivillige Offer / eller aff din haands opløfftelss Offer. Men du skal æde saadant faar HERREN din Gud/paa den Sted/som HERREN din Gud vdueler/ Du oc din Søn/din Daatter/din Suen/din Pige/oc de Leuiter/som ere inden dine Porte/ Oc du skal vere glad for HERREN din Gud aff alt det som du fører did. Oc tag dig vare/at du icke forlader Leuiterne/alle de dage du leffue paa Jorden.

Deut. 19.

Naar HERREN din Gud gør dine landemærcke videre / som hand haffuer dig til-

sagt/oc

sige/oc du siger/Jeg vil æde Rødd/thi at din Siel haffuer lyst til at æde Rødd / Saa æd Rødd som din Siel begærer. Men er Steden langt fra dig / som HERREN din Gud haffuer vdualt/at hand lader sit Taffin der bo/Da slacte aff dit fæ eller faar/som HERREN haffuer giffuit dig/som ieg haffuer budet dig / oc ad der inden dine Porte effter al din sielis begæring/Lige som mand æder en Kaa eller en Hior/maat du æde det/baade den Kene oc Wrenemue æde det ligeucl. Alene merck/at du icke æder Bloder / Thi at bloder er Sielen/Der saare skæle du icke æde sielen merck Rødd/men du skæle vdsæ det paa iorden som vand. Oc du skæle icke æde det/at det maa gaa dig vel/ oc dine Bøen effter dig/ at du haffuer giort det/som ræt er saar HERREN.

Naar du vilt hellig gøre noget som dig tilhør/eller gøre noget løffe/Da skæle du tage och føre det til den Sted/som HERREN haffuer vdualt. Oc lade offere dit Biendoffer met Røddet oc bloder paa HERREN din Guds Altære. Oc du skæle øse bloder aff dit Offer paa HERREN din Guds Altære/oc æde Røddet. See til oc hør alle disse ord som ieg biuder dig/At det maa gaa dig vel/ oc dine Bøen effter dig euindelige / At du haffuer giort / det som ræt oc velbehagelig er saar HERREN din Gud.

Naar HERREN din Gud saar ødelagte Hedningene saar dig / som du drager til at indrage/oc du boer der/oc besider deris Land/Da foruare dig/at du salder icke i Snaren effter dem/effter de ere ødelagte saar dig/oc du icke Rødd om deris Guder/oc siger / Lige som disse Folck tiene deris Guder / Saa vil ieg oc gøre. Du skæle icke saa bære dig at saar HERREN din Gud. Thi de giorde deris Guder alt det som er verstyggeligt saar HERREN din Gud/oc det som hand hader / Thi at de haffue oc brenn deris Sønner oc Døtter op i ild saar deris Guder.

J skæle holde alt det ieg biuder eder/at i gøre der effter/J skæle inted lege der til/oc inted tage der fra.

XIII.

Om nogen Prophete eller Drømere saar op iblant eder/oc giffuer dig ic Tegen eller noget Underligt/oc der tegen eller vnderlig ting kommer/som hand sagde dig om / Oc hand siger/Lader off efftersølge andre Guder/som i kende icke / oc tiene dem. Da skæle du icke lyde samme Prophetis eller Drømeris ord / Thi HERREN eders Gud frister eder/At hand vil forsøre om i elste hannem aff gantse Nierte/oc aff gantse Siel. Thi i skæle efftersølge HERREN eders Gud oc friste hannem/oc holde hans Bud / oc lyde hans voss/oc tiene hannem / oc henge hart ved hannem. Men den Prophete eller Drømere skal dø/sordi/ath hand vilde vent eder fra HERREN eders Gud (som vdsørde eder aff Egyptiland/oc frelste eder aff trældommens Huff) Oc hand haffuer forsøre dig aff den vey / som HERREN din Gud haffuer befalet dig at vandre vdi/At du kunde skæle dig aff met der Onde.

Naar din Broder/din Moderis søn / eller din Søn eller din Daatter / eller din Hustru i din arm/eller din Ven/som du elster som dit Nierte/raader dig lønlige/oc siger / Lad off gaa oc tiene andre Guder/som du eller dine Forsøder icke kede/som ere iblant Folck omkring eder/huad heller de ere nær eller langt fra dig / fra den ene Jordens ende oc til den anden / Da sam tæcke icke oc lyd hannem icke at. Oc dit øre skal icke spare hannem/oc du skæle icke forbarne dig offuer hannem / oc ey skæle hannem/Men du skæle sla hannem ihjel / Din haand skal vere den første paa hannem/til at døde hannem/oc der nest der menige Folckis haand. Oc hand skal siene hannem til døde/Thi hand vilde forsøre dig fra HERREN din Gud / som sørde dig aff Egyptiland/aff trældommens Huff. Paa det at gantse Israel maa det høre oc friste/oc icke mere tage sig saare/at gøre saadant ont iblant eder.

Om du hører i nogen aff dine Stæder/som HERREN din Gud haffuer giffuit dig at bo vdi/at mand siger/Der ere nogle aff Belials bøn vdgongne iblant dig/oc forsørde Stæderis Indbyggere/oc sagde/Lader off gaa boe oc tiene andre Guder/som i icke kende til / Da skæle du sticeliger ansage/oc spore der om. Oc om det findis i sandhed/at der saa visselige er/at den Verstyggelighed er skeet iblant eder/Da skæle du sla Døgerne i samme Stad met skarpe suerd/oc forbande dem met alt det som er der inde/oc deris Queg met skarpe suerd. Oc du skæle samle alt deris Roff/met paa Gaden/oc brende det op met ild/baade Staden oc alt deris Roff der ene met der ander for HERREN din Gud at der bliffuer liggendis paa en hob euindel lige/oc aldrig opbyggis igen. Oc lad inted aff der Forbannede henge ved din haand / At HERREN maa bortuendis fra sin vredis hastighed/oc giffue dig Barmhiertighed / oc

Deut. 18.
Iosu. 23.

Psal. 116.

En falsk
Prophetis
straff.

D i mistunde

Rene oc wrenediur. Deuteronomium.

mistunde sig offuer dig/oc formere dig/lige som hand hassuer foret dine Forsedre. Thi at du hassuer hørt HERRE din Guds røst/ar holde alle hans Bud / som ieg befaler dig i dag/ar du gør det som ræt er for HERRE din Guds Øyen.

XIII.

Leui. 19.

Exo. 19.

Rene och
wrene diur.
Leui. 11.

Ere HERRE eders Guds Bøn/I skulle icke slinge eder Tegen/eller gøre eder Skallede offuer syene for nogen Død/Thi du est HERRE din Gud it helligt Folk. Oc HERRE hassuer vduale dig / ar du skal vere hans Eyedom / aff alle Folk som ere paa Jorden.

Du skal intred Verstyggeligt æde. Disse ere de Diur som i skulle æde / Fæ / Faar / Ged / Nioer / Hind / Buffels / Stenbuck / Enhøming / Vind og Elsiur. Oc i skulle æde aff alt det Queg / som arsklier kløffuene / oc tygger drøff. Men i skulle icke æde det som tygger drøff/oc icke arsklier kløffuene. Camelen / Varen / oc Caninen/de som tygge drøff/oc de sklie dog icke kløffuene ar / skulle vere eder wrene. Men Suinet / end dog ar det arsklier kløffue/dog for det tygger icke drøff / skal det vere eder wrent / I skulle icke æde fæ / det der aff / oc ey heller røse ved Aadselet.

Fist.

Detre er det / som i skulle æde aff alt det som er i vandet / Alt det som hassuer Finde och Skal / skulle i æde. Men alt det som icke hassuer finde eller Skal / skulle icke æde / Thi det er eder wrent.

Fule.

I mæ æde alle rene fule. Men disse ere de som i skulle icke æde / Qinen / Nøge / Strandgænen / Gaminen / Guben / Gienten efter sin art. Oc alle Ræfne met deris art. Strudsen / Natvøgen / Gøgen / Spurhøgen met sin art. Hornvøgen / Srenvøge / Affrenbacken / Rørdumen / Skaden / Suanen / Størcken / Heyren met sin art / Viben oc Sualen. Oc alle Fule som krybe / de skulle vere wrene for eder / oc dem skulle icke æde. Men i skulle æde de rene fule.

Exo. 23. 34.

I skulle icke æde Aadsel / men i mæ giffue de Fremmede det som ere inden eders porte / ar æde / eller oc sele Fremmede det / Thi du est HERRE din Gud it helligt Folk. Du skal icke kaage Kidit / den siund der dier sin moder.

Tiende.
Leui. 27.

Du skal huert aar arsklie Tiende parten aff al din Sæd oc Aars grøde / som kommer aff din Ager. Oc æde det faar HERRE din Gud / paa den Sted som hand vdueler at hans Naffin skal bo der / Tiende aff dit Korn / aff din most / aff din olie / oc fæ / stesøde aff dit fæ oc queg / Ar du maat lære at fræde HERRE din Gud / i alle dine dage.

Num. 18.

Deut. 28.

Men naar veyen er dig forlang / ar du kant icke bæte saadant der hen / Thi den Sred er forlongt fra dig / som HERRE din Gud hassuer vdualt / ar hans Naffin skal bo der (thi HERRE din Gud hassuer velsigner dig) Saa sel det for pendinge / oc tag pendinge i din haand / oc gæc til den Sred / som HERRE din Gud hassuer vdualt / Oc køb igen for samme pendinge / huad din siel hassuer lyst til / vere sig fæ / faar / vin / sterck dryck / eller alt det som din siel begerer / Oc æd det samme steds faar HERRE din Gud / oc ver glad / du oc dit Huse / oc den Leuite som er inden dine Porte / Du skal icke forlade hannem / thi hand hassuer ingen del eller arff met dig.

Huert tredie aar / skal du frasklie alt Tienden aff din Indkomme i samme aar / och den skal du legge inden dine Porte. Saa skal Leuiten som hassuer ingen del eller arff met dig / och den Fremmede / oc den Faderløse / oc Encken som ere inden dine Porte / komme did oc æde dem matte / Ar HERRE din Gud skal velsigne dig / i alle dine hendes gerninger.

XV.

Frit aar.
Leui. 29.

Du skal holde it frit aar huert siuende aar / Oc det skal saa gaa til met samme frit aar. Huilken som hassuer borger sin Nefte noget / da skal hand giffue hannem det quit / oc icke kreffue det aff sin Nefte / eller aff sin Broder / Thi der kaldis HERRE frit aar. Affen fremmed maat du der ind kreffue / Men du skal giffue hannem det quit / som er din Broder.

Deut. 28.

Der skal aldelis ingen Tyggere vere iblant eder / Thi HERRE skal velsigne dig i der Land / som HERRE din Gud giffue dig til Arff ar indtage. Dog saa ar du aleniste lyder HERRE din Guds røst / oc holder alle disse Bud / som ieg biuder dig i dag / ar du gør der efter. Thi HERRE din Gud skal velsigne

velsigne dig/som hand haffuer talet til dig/Saa skal du læne mange Folck/oc du skal aff in-
gen laane/Du skal regere offuer mange Folck/oc ingen skal regere offuer dig.

Om nogen aff dine Brødre er fattig i nogen Stad i dit Land / som HERRER din
Gud skal giffue dig/Da skal du icke forherde dit herte/eller løfte din haand til for din fattige
Brøder/Åen du skal lade din Haand op for hannem/oc læne hannem effter som hand haff-
uer behoff. Tag dig vare/ar der er icke Belials rancke i dit herte/som siger / Der lacker fast ar
der siuende aar/som er it Frit Aar/oc du seer wbarthiertelge til din fattige Brøder / oc giff-
uer hannem inced/Da skal hand robe offuer dig til HERRER / oc der skal bliffue dig til
synd. Åen du skal giffue hannem gerne/oc lade dit herte icke forryde/ar du giffuer hannem/
Thi ar HERRER din Gud skal der faare velsigne dig/i alle dine gerninger / Oc i alt det
som du rager dig faare. Der skal alrid vere Fattige i Landet/Thi biuder ieg dig / oc siger / At
du skal oplade din haand for din Brøder/som trenger oc er fattig / i dit Land.

Om din Brøder en Ebreer eller en Ebreerinde seler sig / Da skal den tiene dig i sex aar/
Der siuende aar skal du giffue hannem fri løff. Oc naar du giffuer hannem fri/da skal du icke
lade hannem gaa tomhendt fra dig/Åen du skal giffue hannem aff dine faar / aff din La-
de/aff din Vinpers/oc du giffuer aff det / som HERRER din Gud haffuer velsigner dig
mer. Oc tenek paa/ar du haffuer oc veret en Suend i Egypti land / oc ar HERRER din
Gud haffuer frelst dig/Der faare biuder ieg dig i dag dette.

Åen siger hand da til dig/ Jeg vil icke gaa vd fra dig/thi ieg haffuer dig oc dit huffvar
(for hannem liden vel hof dig) Da tag en Svel / oc stick igennem hans Øre op til Øren / oc
lad hannē bliffue din euige Suend/Sammeledis skal du oc gøre ved din Tieniste Pige. Oc
lad der icke vere dig forsuart/ar du giffuer hannem fri løff/ Thi hand haffuer tiend dig i sex
aar som en dubbelt Dagløner / Saa skal HERRER din Gud velsigne dig / i alt det
du gør.

Alt det som Føstfødde aff dit frø oc faar/som er en Hand/det skal du hellige faar HERRER
RER din Gud. Du skal icke arbejde mer dit Frø Føstfødde / oc icke klippe dine faars
Føstfødde/Åen du skal æde dem aarlige aars for HERRER din Gud/du oc dit huff
paa den Sred som HERRER vdueler. Åen haffuer der noget Lyde / saa ar der er laamt
eller blind/eller haffuer nogen anden ond bost paa sig / Da skal du icke offre HERRER
din Gud det. Åen du skal æde det inden dine porte (huad heller du est wren eller ren) lige
som en Raa eller en Dør/Dog saa/ar du æder icke Blodet der aff / men vdsfer det paa iordē/
lige som vand.

Leui. 25.

Matth. 26.

Exod. 12.

Leui. 25.

Ios. 34.

Exo. 19.

Num. 3.

Deut. 17.

Leui. 22.

XVI.

Du skal tage vare paa den maaned Abib / ar du da holder HERRER
din Gud Paaften/Thi ar i den maaned Abib fødte HERRER din Gud
dig aff Egypten / om natten. Oc du skal slacte HERRER din Gud
Paaften faar oc frø / paa den Sred som HERRER vdueler / ar hans
Naffn skal bo der. Du skal icke æde Surer i samme Næytid / Åen du skal
æde elendighedsens wsurer Brød siu dage / Thi ar du drogft aff Egypti
land mer frøet / Ar du skal tenek paa den dag som du vddrogft aff Egypti
land i alle dine lifuus dage. Der skal inced sured seer i de siu dage / inden alle dine Landmetes
ke. Oc der skal inced aff Rødet/som slactis om afftenen paa den første dag / bliffue offuer til om
morgenen.

Du kant icke slacte Paaften inden nogen aff dine Porte / som HERRER din Gud
haffuer giffuet dig. Åen paa den Sred som HERRER din Gud skal vdueler / ar hans
Naffn skal bo der/der skal du slacte Paaften/om afftenen naar Solen gaar ned/paa den tid
som du drogft aff Egypten. Oc du skal kaage oc ædedet paa den Sred / som HERRER
din Gud skal vdueler / oc der effter vende dig om morgenen / och gaa hjem til din Bolig. Sex
dage skal du æde wsurer / men den siuende dag er det HERRER din Guds Forsam-
ling/da skal du inced arbejde.

Du skal tele dig siu Dger/oc begynde ar tele/naar mand begynder mer segelen i kornet.
Oc du skal holde HERRER din Gud Dge Næytid / Oc giffue en fri villig Gaffue aff
din haand/effter som HERRER din Gud haffuer velsigner dig. Oc vere glad faar Gud
din HERRER/oc du oc din Søn/din Daatter/din Suend/din Pige/oc Leuten som er inden
dine Porte/den fremmede/och Encken som ere hof dig paa den Sred som
HERRER din Gud haffuer vdueler / ar hans Naffn skal bo der. Oc tenek / ar du haffuer
D iij oc veret

Jodernis
hoytder.

Paaften.

Exo. 12. 23.

Leui. 23.

Num. 9. 28.

2. Par. 35.

Pintz dag.

Jherosolymis høytid. Deuteronomium.

oc veret en Træl i Egypten/ar du holder oc gør effter disse Bud.

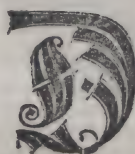
Du skal holde Jherosolymis høytid sin dage omkring/naar du haffuer indsamlet aff din lade oc aff din vinperse. Oc du skal vere glad i din høytid / du oc din Søn / din Daatter / din Suend / din Pige / Leuite / den fremmede / den faderløse / oc Encken / som ere inden dine Porte. Sin dage skal du holde HERREN din Gud høytid / paa den Sred / som HERREN skal vduale / Thi at HERREN din Gud skal velsigne dig i al din indkomme / oc i alle dine henders gerninger / Der faare skal du vere glad.

Exo. 23. 34.
Leui. 23.

Tre gonge om aaret skal alt dit Manden obenbaris faar HERREN din Gud / paa den Sred / som HERREN skal vduale / paa den vsurede Bøds høytid / oc paa Dge høytiden / och paa Jherosolymis høytid. Der skal ingen obenbaris kombender faar HERREN / huere effter sin haands Gaffue / effter den velsignelse / som HERREN din Gud haffuer giffue dig.

XVII.

Exo. 33.
Leui. 19.

Du skal sette dig Dommere oc Embizmænd i alle dine Porte / som HERREN din Gud skal giffue dig / blant dine Slecter / at de dømme Folket mer retferdig Dom. Du skal icke bøye Ketten / du skal oc icke ansee nogens Persone / icke heller tage Gaffue / Thi at Gaffuen forblinder de Vise / och foruender de retferdigis sag. Du skal effter følge det som er / at du maatte leffue oc indtage det Land / som HERREN din Gud skal giffue dig.

Du skal icke plante nogen Lund mer Træ haffuer HERREN din Guds Altare / som du gør dig. Du skal icke opreysse dig nogen Støtte / huillen HERREN din Gud hader.

Deut. 16.
Leui. 22.

Du skal icke offte HERREN din Gud noget fæ eller queg / som haffuer noget lyde / eller nogen sted nogen brøst paa sig / Thi det er HERREN din Gud en Verslyggelighed.

Naar der fundis nogen Mand eller Quinde inden dine Porte / som HERREN din Gud skal giffue dig / som gør ilde faar HERREN din Guds øyen / at hand offuertræder hans Pact / De gaar hen oc tiener fremmede Guder / oc tilbeder dem / vere sig Sol eller Maane / eller noget aff den Himmelske Hær / som ieg icke haffuer budet / oc der bliffuer sagt til dig oc du høyrer det / Da skal du der vel vdsørie. Oc naar du befinder at der er visselike saa i sandhed / at saadan Verslyggelighed er skeet i Israel / Da skal du lade den Mand eller Quinde / som saadant ont gjorde / vdsørie aff dine Porte / oc du skal stene dem ihjel / Effter tho eller tre munds Vidne skal den dø / som er skyldig at dø / Men der skal ingen dø effter en munds Vidne. Deris haand som haffue vidner skal vere den første til at sla hannem ihjel / oc siden alle folkens haand / at du stil dig vid de Onde.

Deut. 19. 21.
Num. 35.

Om nogen Sager er dig for suar at dømme paa / mellem blod oc blod / mellem sag oc sag / mellem skade oc skade / oc huad tractatige sager som ere inden dine Porte / Da skal du gøre dig rede oc gaa op til den Sred / som HERREN din Gud skal vduale dig / De komme til Priesterne / Leuiterne / oc til den Dommere / som bliffuer paa den tid / oc spørre dig faare / Saa skal de sige dig Dommen aff. Oc du skal gøre det som de sige dig faare / paa den Sred / som HERREN haffuer vdualt / oc du skal tage vare paa / at du gør aldelis det som de lære dig. Effter Lowen som de lære dig / oc effter den Dom som de sige dig / skal du holde dig / at du icke viger der fra / huereken til den høyre eller til den venstre side. Oc om nogen mand handler forredelige / at hand icke vil lyde Priesten / som staar der i HERREN din Guds embede / eller Dommeren / Hand skal dø / oc i skulle tage den Onde aff Israel / At det menige Folk Land der høre oc frøste sig / oc icke mere saa fordriste dem.

En Kongis
vduelse.
1. Reg. 8.

Naar du kommer i det Land / som HERREN din Gud / skal giffue dig / oc indtager det / oc boer der i / oc siger / Jeg vil sette en Konge offuer mig / som alle Folk haffue her omkring mig / Da skal du gøre den til Konge offuer dig / som HERREN din Gud skal vduale. Men du skal sette en aff dine Bødre til Konge offuer dig / Du kan icke sette nogen fremmed offuer dig / som icke er din Broder. Meniste at hand skal icke holde mange Heste / oc icke føre Folket i Egypten igen / for hand haffuer mange heste / effterdi at HERREN haffuer sagt eder / at i skulle icke her effter drage tilbage igen at denne vey. Hand skal icke heller tage mange Druer / at hans hierte skal icke bortuendis / Hand skal icke heller samle formeget Guld oc Sølf.

Oc naar hand kommer nu at side paa stolen i sit Konge rige / Da skal hand tage denne anden Low aff Priesterne / Leuiterne / oc lade hende scriffue i en Bog. Nun skal vere haffuer hannem / oc

nem/och hand skal lase i hede alle sine lifuus dage / Paa det at hand kand lære at fæste H E R
R E T sin Gud/ar hand kand holde alle ordene aff denne Low oc Ræt / at hand gør der eff
ter. Hand skal icke hoffnode sit herte offuer hans Broder/oc icke vige aff Gudene/huereken til
den høyre eller til den venstre side / At hand maa forlænge sine dage i sit Kongerige / hand och
hans børn i Jsrael.

XVIII.

Presterne / Leuiterne aff den gantste Leui sleet skulle icke haffue Del eller Arff
mer Jsrael/Di skulle øde H E R R E T offer oc arffuedel. Derfaare skul
le de icke haffue nogen Arff iblant deris Brodre / thi H E R R E T er deris
Arff/som hand haffuer tilsagt dem. Men det skal vere Presternis Rættighed
aff folcket/oc aff dem som offre/vere sig oge eller faar/At mand skal giffue Pre
sten Bouen oc haade Kæbene oc Kalluner. Och det første aff dit kom / din
most/oc din olie/Oc de første vld du klipper aff dine faar. Thi H E R R E T din Gud haff
uer vdualt hannem aff alle dine Slecter/ar hand skal staa oc tæne i H E R R E T S Taffn/
hand och hans Sønner alle dage.

Presternis
Ræt.
Num. 18.
Deut. 10. 12.
14.
1. Corinth. 9.

Vaar en Leuite / Kommer aff nogen dine Porte / eller oc aff nogen anden Sted aff al Js
rael/der som hand er Fremmet / oc kommer effter al sin sielis begering / til den Sted / som
H E R R E T haffuer vdualt/At gøre tieniste i H E R R E T sin Guds Taffn/som al
le hans Brodre Leuiterne gøre/som staa der sammesteds faar H E R R E T/De skulle haff
ue lige Del at øde/foruden det som hand haffuer aff sine Foreldris solde gods.

Vaar du kommer ind i det Land/som H E R R E T din Gud skal giffue dig/Da skal
du icke lære ar gøre/disse folckis Vederslyggelighed. At der skal icke findis hoff dig / den som
lader sin Søn eller Daatter gaa gennem ilden/eller en Spaamand/eller en Daguelere / eller
nogen som acter paa Fulestrig/eller Trolckarl/eller aDanere/eller nogen Sandfigere / eller
Tegens vdeggere/eller nogen som gør sporsmaal til Døde. Thi at huo saadant gør / hand
eren Vederslyggelighed faar H E R R E T / oc for saadan vederslyggeligheds skyld fordristuer
H E R R E T din Gud dem bort faar dig. Men du skal vere for vden brøst faar H E R
R E T din Gud. Thi at disse folck/som du skal indrage/delyde Daguelere oc Spaamend/
Men du skal icke saa gøre faar H E R R E T din Gud.

Leut. 18. 20.
Deut. 12. 17.

H E R R E T din Gud skal opuecke dig en Prophete / aff dig och dine
Brodre lige som mig/Dannem skulle i høre. Lige som du bast aff H E R R E T din
Gud paa Horeb / den dag som wi vaare der forsamlede / och sagde / Jeg vil icke lenger høre
H E R R E T min Guds røst/oc icke mere see den store Jld / at ieg skal icke ds. Da sagde
H E R R E T til mig / De haffue vel taler / Jeg vil opuecke dem en Prophete/aff de
ris Brodre / som du est / oc ieg vil legge mine Ord i hans Mund / Hand skal si
ge dem/alt det som ieg binder hannem. Oc huo som icke hører mine ord / som
hand skal tale i mit Taffn/da skal ieg vdkrefstue det aff den.

Christus
tilsigis 26.
Act. 3. 7.
Exo. 20.

Vaar en Prophete fordrister sig til at tale i mit Taffn noget / som ieg haffuer icke befalet
hannem at tale / Oc disligeste den som taler i fremmede Guders Taffn / den Prophete skal ds.
Om du da siger i di herte / Huo ledis kand ieg kende huilket ord H E R R E T haffuer icke
taler / Vaar Propherer taler i H E R R E T S Taffn / oc der bliffuer intred aff oc der stæer
icke / Der er der ord/som H E R R E T icke taleder / Men den Prophete haffuer der taler aff
sin egen fordristelse/der faare skal du icke fæste for hannem.

XIX.

At H E R R E T din Gud haffuer ødelagt folcket/hues Land H E R
R E T din Gud skal giffue dig/ar du tager der ind/oc boer i deris Stæder oc
Huff / Da skal du affstille dig tre Stæder i Landet / som H E R R E T
din Gud skal giffue dig ind at rage. Du skal vduale bequemme Stæder / Oc
du skal dele Landemereckene / i der Land som H E R R E T din Gud giff
uer dig til Arff / i tre Dele / At huo som haffuer gjort aNandrab/maa fly der
hen. Oc det skal vere sagen / at den som haffuer gjort it aNandrab/maa fly der
hen/oc bliffue leffuende.

Fri stæder.
Deut. 4.
Iosu. 20.
Num. 35.

Mandria?
ber.

Naar nogen slar sin Tæste ihel/soforuædis/oc hæfde icke had til hannem til forn/Åen/
som nogen gaar vdi skouen mer sin Tæste/at hugge træ/oc hand recker haanden vdi mer Qyen/
at hugge træet aff/oc Qyen falder aff skaffet/oc tager paa hans Tæste/oc hand dør. Da skal
hand fly til en aff disse Stæder/at hand maa bliffue leffuendis/Paa det at Blodheffneren skal
icke forfølge Mandrabereren/men hans hierte er saa optend/oc gribe hannem/effterdi at veyen
er saa langt fra/oc sla hannem hans Siel ihel/Endog hand vaare icke skyldig at dø/thi at
hand hæfde inted had til hannem for. Der faare biuder ieg dig/at du skal affstille tre Stæder.

Qeder som H E R R E N din Gud gør dine Landemæcte videre/som hand hæffuer
forer dine Forfedre/oc giffuer dig alt det Land/som hand sagde at ville giffue dine Forfedre
(Om du ellers holder alle disse Bud/at du gør det effter/som ieg befaler dig idag/at du elsker
H E R R E N din Gud/oc vandrer i hans vey/i alle dine dage) Da skal du end vlegge tre
Stæder til disse træ/At der skal icke vdflyctis wskyldigt blod i dit Land/som H E R R E N
din Gud giffuer dig til Alf/at du skal icke bliffue skyldig i saadant Blod.

Åen hæffuer nogen Had til sin Tæste/oc lurer effter hannem/oc offuerfalder hannem/
oc slar hannem hans Siel ihel/oc flyer saa hen til en aff disse Stæder/Da skulle de Elste aff
hans Stad sende bud hen/oc lade hannem hente der fra/oc antuorde hannem i Blodheffner
rens hender/at hand skal dø.Dine øyen skulle icke spare hannem/oc du skal tage det wskyldige
blod aff Jsrael/at der maa gaa dig vel.

Du skal icke diiffue din Tæstes landemæcte til bage/som de der vaare for dig hæffue sar i
din Alfuedel/som du faar til Alf i det Land/som H E R R E N din Gud hæffuer giffuer
dig ind at tage.

Deut. 17.
March. 18.
2. Corint. 13.

Der skal icke it Vidne alene frem gaa at vidne mod nogen/offuer nogen misgerning el-
ler synd/Vere sig huad honde synd der er/som mand gøre känd/Åen sagen skal staa i thu eller
try Vidnesbyeds Åund.

Om noget falskt Vidne gaar frem at vidne mod nogen/at beuise hannem nogen synd off-
uer.Da skulle de tho Åend/som trætte tilfammen/staa faar H E R R E N for Presterne oc
Dommetne/som ere paa den tid. Oc Dommetne skulle stielige randsagede om/Hæffuer
hand da baaret it falskt Vidnesbyrd mod sin Broder/Da skulle i gøre ved hannem som hand
hæfde acer at gøre mod sin Broder/at du stil den onde fra dig.At de andre som der høye/mue
fegre der faare/oc icke tage dem mere faare at gøre saadant ont iblant eder.Dit øye skal icke
spare hannem/Liff faar liff/Øye for øye/Tand for tand/Naand for haand/Fod for fod.

Falskt Vid
nesbyrd.Exo. 21.
Leui. 24.
March. 5.

XX.

Verdslig
ret.

Har du drager vdi Strid mod din Fiende/oc du seer at det Folk hæffuer fle-
re heste oc vogne/end du/Da fegre dig icke for dem/Thi at H E R R E N
din Gud som vdførde dig aff Egypti land/er mer dig.Naar i komme nu nær
hen til striden/Da skal Presten gaa frem/oc tale mer Folket/oc sige til dem/
Hører Jsrael/I gaa idag i strid mod eders Fiende/Eders hierter skulle icke
mistegstus/fegreter inted/oc forferdis icke/och gruer inted for dem/Thi at
H E R R E N eders Gud gaar med eder/at hand vil stride faar eder mod
eders Fiende/at hielpe eder.

Åen Høffuigmændene skulle tale mer Folket/oc sige/Huillen mand som hæffuer bygd
tenyt Duff/oc hæffuer icke end nu vier der/Den gaa sig hen oc bliffue i sit huff/At hand skal icke
dø i strid/oc en anden skal da vie der.Huillen som hæffuer planter en Vinggaard/oc hæffuer icke
end nu gjort hannem almindelig/Den gaa sig hen oc bliffue hjemme/at hand icke dør i strid/
den/oc en anden skal gøre hannem almindelig.Huillen som hæffuer troloffuit en Husfru och
hæffuer icke end nu hent hende hjem/Den gaa sig hen oc bliffue hjemme/at hand icke dør i
striden/oc en anden skal hente hende hjem.

Iud. 7.

Oc Høffuigmændene skulle ydermere tale mer Folket/oc sige/Huillen som fegreter sig oc
er mistegstig i sit hierte/den gaa sig hen oc bliffue hjemme/At hand skal icke gøre sine Bøddis
hierte rædde/liger som hans hierte er.Oc naar Høffuigmændene hæffue fuldkommer dets tale
faar Folket/Da skulle de sticke de Offuerste faar Hæren fremmerst faar Folket.

Naar du drager faar nogen Stad at stride mod hannem/da skal du først tilbude han-
nem fred.Der som hand da suarer dig fredsommelige oc lader dig ind/Da skal alt det Folk/
som findis i hannem/vere dig stalskyldigt oc vnderdanigt.Åen vil hand icke handle fred-
sommelige mer dig/oc vil stride mod dig/Da belæg hannem. Oc naar H E R R E N din
Gud giffuer

Num. 21.

Gud giffuer hannem i din haand/ Da skal du sla alle mand som ihel met skarpe suerd som er i hannem. Vden Quinder Børn oc Queg/ oc alt der som der er i Straden/ oc alt Koffuit skal du vddede melle dig/ Oc du maat æde aff dine fienders Bytte/ som HERREN din Gud haffuer giffuit dig. Du skal oc lige saa bære dig at met alle Stræder/ som ligge langt fra dig/ oc icke ere aff dette Folckis Stræder.

Ven i disse Folckis Stræder / som HERREN din Gud skal giffue dig til Arff / skal du inder lade leffue/ som drager sin aande. Ven du skal forbande dem/ som ere/ Verhiter/ Amoriter/ Cananiter/ Pherefiter/ Heuter oc Jebusiter / som HERREN din Gud haffuer budet dig. At de skulle icke lære eder at gøre effter al den Verstyggelighed / som de pleje at gøre til deris Guder/ oc at i skulle icke synde mod HERREN eders Gud.

Vaar du maat ligge lunge for nogen Stad/ mod huilke du strider at du vil indtage hannem/ Da skal du icke forderffue Træene/ at du icke affhugger dem met Øyer/ Thi du kant æde aff dem/ der faare skal du icke oprykke dem/ Thi de ere træ paa marcken / oc icke ænniske/ at der kunde bliffue it Buluerck for dig. Ven de Træ som mand kand icke æde aff/ Dem skal du forderffue oc oprykke/ oc bygge Buluerck aff dem mod Straden/ som strider mod dig/ indtil du faar mact offuer hannem.

XXI.

Mand finder nogen som er Ihelslagen i Landet / som HERREN din Gud skal giffue dig at indtage / oc hand ligger paa Marcken / oc mand ved icke/ huo hannem haffuer slaget. Da skulle dine Eldste oc dine Dommere vdgaa/ oc maale fra den som Slagen er oc til de Stræder som der ligger omkring. Huilken Stad der ligger næst/ da skulle de Eldste aff den Stad tage en Que aff fæborden/ som mand haffuer icke arbejdet met/ oc haffuer icke draget met Aag/ Oc de skulle lede hende ned til en skarp oc stenig Dal / som icke haffuer veret arbejdet eller saad/ oc paa den sted i dalen skulle de hugge Halsen aff hende.

Saa skulle Prestene Levi sønner/ Thi HERREN din Gud haffuer vduale dem at tiene hannem oc loffue hans Naamn / oc alle sager oc al skade skulle vdiættis effter deris Kund) oc alle de Eldste aff samme Stad skulle gaa frem til den Ihelslagne/ oc to deris hender offuer Quen/ som halsen er affhuggen i dalen/ Oc de skulle suare oc sige/ Vore hender haffue icke vdslyst dette Blod / oc vore øyen haffue icke heller seet det. Ver Israel dit Folck naadig / som du HERREN haffuer selfst / leg icke dette wstyldige blod paa dit folck Israel / Saa bliffue de forligte offuer der Blod. Saa skal du tage det wstyldige blod fra dig/ at du gør det som varet for HERRENs Øyen.

Vaar du drager i strid mod dine Fiende/ oc HERREN din Gud giffuer dem i dine hender/ at du fører dem fangne bort. Seer du da en deylig Quinde iblant dem / oc du vil vilie til hende/ at du vil tage hende til din hustru/ Da fører hende ind i dit Huse/ oc lad rage hendis Naar aff/ oc seer hendis Negle/ oc lad hende føre sig aff de Klæder / som hun bleff fangen vdi/ oc lad hende sige i dit Huse/ oc begære sin Fader oc Moder en maanedz tid / Siden maat du soffue hof hende oc tage hende til Ete / oc lade hende vere din hustru. Ven naar du haffuer icke vilie til hende/ da skal du lade hende fare/ huort hende lyst/ oc icke se hende for pendinge eller sette hende vd/ Thi du haffuer beliggert hende.

Om nogen mand haffuer tho Hustruer / en som hand elsker / och en som hand hader/ oc de haffue fød hannem Børn / baade den hand haffuer Ræt oc den hand hader / saa at den førstefødde søn har den til som hand Hader / oc den tid kommer / at hand skal dele Arffuen mellem sine Børn / Da kand hand icke gøre hendis Søn som hand haffuer Rætt til den førstefødde Søn/ offuer hendis førstefødde Søn som hand Hader. Ven hand skal kende hendis Søn som hand Hader faar sin førstefødde Søn/ oc giffue hannem dubbelt / aff alt der hand haffuer/ Thi hand er hans første Krafft/ oc hannem bør at haffue den førstefødde Ræt.

Om nogen haffuer en selfuillig oc wlydig Søn/ som icke vil lyde sin Faders oc Moders røst/ oc naar de reffe hannem/ vil hand dog icke vere dem lydig. Da skal hans Fader oc hans Moder gribe hannem/ oc lede hannem for de Eldste i staden / oc til Porten i samme stad / oc sige til de Eldste i staden / Denne vor Søn er selfuillig oc wlydig/ oc vil icke lyde vor røst/ oc er en Stemmere oc Dancere. Saa skal den menige Mand i staden/ stene hannem ihel/ Oc saa skal du skilte den Onde fra dig/ at al Israel maa der høre oc frøete sig.

Vaar nogen haffuer gjort en Synd/ at hand er skyldig at dø/ oc bliffuer saa dø/ at mand enger hannem paa Træ. Da skal hans Legeme icke bliffue om natten paa træet / Ven du skal iorde

Gal. 3.

Skalt icke hant samme dag/ Thi hand er forbandet aff Gud/ som bliffuer Hengt/ Al du icke besmitter dit Land/ som H E R R E N din Gud giffuer dig til Arff.

XXII.

Exo. 23.

Maar du seer din Broders oye eller faar fare vild/ Da skalt du icke gaa omkring der/ men du skalt lede der igê til din Broder. Men er din Broder icke nær hof dig/ oc du kender hannem icke/ Da skalt du tage der i dit Huf/ oc holde der saa lenge hof dig/ til din Broder kommer oc spør der effter / at du kant saa hannem der igen. Du skalt oc lige saa gøre mer hans asen/ mer hans klæder / och mer alt der som tabt er / som din Broder taber oc du finder der/ du kant icke vnddrage dig.

Matth. 12.

Luc. 13.

Om du seer at din Broders asen eller oye er falden paa veyen / da skalt du icke drage dig bort fra hannem/ men du skalt hielpe hannem op.

En Quinde skal icke bære aNands verie / oc en aNand skal icke føre sig i Quinde klæder/ Thi den eren Verfyggelighed for H E R R E N din Gud / som der gør.

Naar du finder en Fule rede paa veyen/ enten i træ eller paa iorden / mer Vnger eller æg och at moderen sider paa vingerne eller paa ægene / da skalt du icke tage moderen mer vingerne/ Men du skalt lade moderen flue/ oc tage vingerne/ at der maa gaa dig vel/ oc du maa lenge leffue.

Leui. 19.

Naar du bygger it nyt Huf/ da gør it Ræck der om paa dit Tag / Al du belader icke dit huf mer Blod/ om nogen falder der aff.

Num. 15.

Du skalt icke Saa din Vingaard mer mæge honde sæd/ at du icke hellig gør saadan sæd til en Frydelse (som du haffuer saad hof Vingaardens indkomme. Du skalt icke pløie mer en oye oc en asen tilfammen. Du skalt icke føre dig i Klæder som ere giørde aff vlder oc liner tilfammen. Du skalt gøre dig Træffier paa de fire fliger i din Kaabe / som du skul dig mer.

Num. 5.

Naar nogen tager en Hustru/ oc faar had til hende/ sidê hand haffuer beliggert hende / oc legger hende nogen skindfel til/ oc kommer hende i it ont røgte/ oc siger/ Denne quinde tog ieg mig/ oc der ieg lagde mig hof hende / da kant ieg at hun vaar icke Jomfru. Da skal samme quindis fader oc moder tage hende oc føre hendis iomfrueligete gen ind faar de Eldste i stadsens Port. Saa skal samme Quindis fader sige til de Eldste / Jeg gaff denne aNand min Daatter til hustru/ Nu er hand bleffuen vied paa hende/ oc legger hende en skammeligt tag til/ oc siger/ Jeg haffuer icke fundet din Daatter Jomfru / Her ere disse min Daatters iomfruelige te gen/ Saa skul de briede Klæderne vd faar de Eldste aff staden. Saa skul de Eldste aff staden tage den aNand/ oc reffe hannem/ oc skatte hannem hundrede sølf pendinge aff / och giffue den unge Quindis fader dem / For hand haffuer berøget en iomfru i Israel/ saa skal hand haffue hende til sin Hustru/ at hand maa icke forlade hende i alle sine dage. Men er der sandingen/ at Quinden vaar icke befunden at vere iomfru / Da skal mand lede hende vd faar døren aff sin faders huf/ oc Folcker aff staden skul stene hende ihel / Fordi/ at hun giørde saadan daarlighed i Israel/ oc bedreff hoer i sin faders huf/ Och du skalt tage saadan ont bort fra dig.

Leui. 20.

Om nogen befindis/ at hand ligger hof en Quinde / som haffuer sin ætte aNand/ Da skul de baade dø/ aNanden oc Quindê/ som hand haffuer beliggert/ Oc du skalt tage det onde fra Israel.

Om en Jomfru er troloffuit mer nogen/ oc en aNand finder hende i Staden / oc ligger hof hende. Da skul de føre dem baade vden faar Stadens port/ oc stene dem baade ihel / Dis gen fordi/ at hun icke robte / effterdi at hun vaar i Staden / oc aNanden fordi / at hand stende sin i Testis hustru/ Oc du skalt tage det onde fra dig.

Men finder nogen en troloffuit Pige paa marcken / och tager hende mer vold oc ligger hof hende/ Da skal aNanden allene dø/ som laa hof hende/ men Pigen skal du inred gøre/ thi hun giørde icke nogen synd/ som er dødd verd. Men lige som nogen opsatte sig mod sin i Teste/ oc sloge haunem ihel/ Saa er oc dette/ Thi hand kant hende paa marcken / oc den troloffuede Pige robte/ oc der vaar ingen som hende help.

Exo. 22.

Naar nogen finder en Jomfru/ som icke er troloffuit / och voldtager hende oc ligger hof hende/ oc bliffuer befunden der mer/ Da skal den som laa hof hende giffue hendis fader halff tredie/ inda tiue seckel sølf/ och haffue hende siden til Hustru / Thi/ at hand krenkede hende/ Hand maa icke forlade hende i alle sine dage. Ingen skal tage sin faders Hustru / oc icke obenbare sin faders skul.

Leui. 18.

Deut. 27.

Der

Er ſkal ingen Broden eller Gilding komme ind i HERRENS ærenighed. Der ſkal oc ingen Hore barn komme ind i HERRENS ærenighed / oc i den tiende Led / men hand ſkal plar inred komme i HERRENS ærenighed.

Amoriter oc Noabiter ſkulle icke komme ind i HERRENS ærenighed / oc i den tiende Led / men de ſkulle aldig komme der ind. Fordi / at de vilde icke møde eder met Brod oc Vand paa veyen / der i fore aff Egypte / Oc der til met leyde de Balaam Beors ſøn / aff Perhor i Mesopotamia / mod eder / at hand ſkulde forbande dig. **W**ERREY din Gud vilde icke høre Balaam / oc vende dig forbandeſen om til velsigneſe / Thi at WERREY din Gud haſſde dig fær. Du ſkalt icke enſte dem lycke eller noget gaar / i alle dine dage euindelige.

Du ſkalt icke haſſue Verſtyggelighed til Edomiterne / Thi de ere dine brødre. Du ſkalt icke heller haſſue Verſtyggelighed til Egypterne / Thi du haſſuer verer Vdledig i deris Land. De Børn ſom de aſſe i den tredie Led / ſkulle komme i HERRENS ærenighed.

Vaar du gaar vdaſſ Leyren / mod dine Fiende / Da tag dig vare for alt ont.

Er der nogen iblant eder / ſom icke er ren / for der ſom hannem kunde hende om hatten / hand ſkal gaa hen vden ſaar leyren / oc icke komme ind igen / For om aſſtreenen / naar hand haſſuer toed ſig i vand / De naar Solen er nedgongen / da ſkal hand gaa i Leyren igen.

Du ſkalt haſſue en Sred vden ſaar Leyren / ſom du kant gaa til oc haſſue dir behoff paa. Oc du ſkalt haſſue en liden Skul / oc naar du vilt ſette dig der vde / da ſkalt du graſſue der met / oc naar du haſſuer giort dir behoff / da ſkalt du ſtrabe paa der / ſom er gaaed fra dig. Thi at WERREY din Gud gaar iblant dine Leyre / at ſeelſe dig / oc giſſue dine Fiender ſaar dig / Der ſaar ſkal din Leyre vere hellig / at der ſkal inred ſtammelige ſynes iblant dig / at hand ſkal icke vende ſig fra dig.

Du ſkalt icke antuorde din Suend i ſin Heris hender / ſom ſyde fra hannem til dig. Hand ſkal bliſſue hoff dig paa den Sred / ſom hand vdueler ſig til gode i en aff dine Poire / Oc du ſkalt icke fare ilde met hannem.

Der ſkal ingen Skøge vere iblant Iſraels døtter / De ingen Skøleffnere blant Iſraels ſønner.

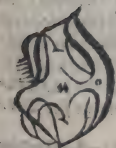
Du ſkalt icke indføre nogen Skøgeløn / eller Hunde verd i HERRENS din Guds huſſ / i noget Løſte / Thi de ere WERREY din Gud baade en Verſtyggelighed.

Du ſkalt icke tage aager aff din Broder / huertecken for pendinge eller for mad / eller for nogen ting aff alt der ſom mand kand aagre paa. Aff en Fremmed maar du tage aager / men aff din broder icke. **W**ERREY din Gud ſkal velsigne dig / i alt det ſom du tager dig faare / i det Land / ſom du ſkalt komme ind at indtage.

Vaar du loſſuer WERREY din Gud noget Løſte / da ſkalt du icke foreſſue at holde det / Thi WERREY din Gud vil det vdkreſſue aff dig / oc der bliſſuer dig til ſynd. **W**en loſſuer du inred da eſt du vden ſynd / **W**en der ſom er vdgonger aff dine læbe / der ſkalt du holde / oc gøre lige ſaa / ſom du haſſuer loſſuit WERREY din Gud met din mund aff din egen ſet vilie.

Vaar du gaar i din Veſtis Vingaard / Da maar du ade ſaa mange Vindruer ſom dig loſter / ind til du eſt met / **W**en du ſkalt inred legge i dit fær.

Vaar du gaar i din Veſtis Sed / da maar du plocke Vp aff met din haand / **W**en du ſkalt inred ſkere der aff met ſegelen.

Wen nogen tager en Quinde oc ceter hende / oc hun finder icke ſiden haade ſaar hano øyen / for nogen wſtickelighed ſkyld / Da ſkal hand ſcriſſue it Skilſings breff / oc ſaa hende i ſin haand / oc lade hende fare aff ſit huſſ. Vaar hun er ſaa vdgongen aff hendis huſſ / oc gaar bor / oc bliſſuer en anden mandz huſtru / oc den ſamme anden **W**and ſaar oc had til hende / oc ſcriſſuer it Skilſings breff / oc ſaar hende i ſin haand / oc lader hende gaa aff ſit huſſ / Eller oc om den ſamme anden **W**and døer / ſom tog ſig hende til huſtru / Da kand icke hendis første **W**and / ſom loed hende fare fra ſig / tage hende igen til ſin huſtru / thi hun er bleſſuen wren / oc der er en

Huo der
maa komme i
Herrens me
nighed oc huo
icke.

Num. 22.

Num. 22.

Iolu. 24.

Gene. 25.

Num. 25.

Exo. 22.

Leui. 25.

2. Eſd. 5.

Num. 30.

Skilſings
breff.

Matth. 5. 19.

- der er en Verflyggelighed faar HERREN / At du skal ey gøre det Land syndigt / som
HERREN din Gud giffuer dig til Arff.
- Deut. 20. Naar nogen haffuer nylige tagit sig en Hustru / hand skal icke drage vdi Stridshær / och
mand skal ingen ryngge legge paa hannem. Men hand skal vere fri i sit huff it aar omkring / Oc
gøre sig glad med sin Hustru som hand haffuer taget.
- Exo. 21. Du skal icke tage den vnderste oc den øffuerste Nøllesten til Pant / Thi hand haffuer
1. Tim. 1. sæt dig Sielen til pant.
- Om nogen fipdes / som stiel en Siel fra sine Brødre aff Israels børn / oc setter hende vð
eller seler hende / Da skal samme Tyff dø / at du bort tager det onde fra dig.
- Leui. 19. 14. Tag dig vare faar Spedalsk plaffue / at du holder oc gør skitlige / alt der som Presterne /
Num. 12. Leuiterne lære dig / Der skulle i holde / oc gøre / som de biude eder. Betæck huad HERREN
din Gud gjorde med Maria paa veyen / der i droge aff Egypten.
- Naar din Tæste er dig noget skyldig / da skal du icke gaa ind i hans huff / oc Pante han
nem / Men du skal staa vden faare / oc den som du haffuer borgen noget / skal bære sit pant vð
til dig. Men er hand fattig / da skal du icke legge dig at søffue med hans pant / Men du skal
faa hannem sit pant igen / naar Solen gaar ned / at hand kand søffue i sine Klæder / oc velsigne
dig / Oc der skal regnis dig til retferdighed faar HERREN din Gud.
- Leui. 19. Du skal icke holde hans Løn haff dig som er Vgdelig / oc Fattig / vere sig aff dine
Brødre eller aff de Vdendinge / som ere i Landet haff dig ind i dine Port. Men du skal giffe
ue hannem sin Løn om dagen / før end Solen gaar ned / Thi hand er fattig / oc skal der mer op
holde sin Siel / At hand icke skal robe til HERREN emod dig / oc der skal regnis dig til
synd.
- Ezech. 18. Fedrene skulle icke dø for Børnene / oc ey Børnene for Fedrene / men huer skal dø for sin
synd. Du skal icke bøde retten faar den fremmede oc Faderløse / Oc ey heller tage nogt Enkis
Klæder til pant / Thi du skal komme ihu / at du paaft self en Træl i Egypten / och HERR
REN din Gud frelse dig der fra / Thi biuder ieg dig / at du skal faa gøre.
- Naar du haffuer høstet paa din Ager / oc glemt en Kæff paa ageren / Da skal du icke ven
de dig om oc hente hannem / Men hand skal høste de Fremmede / oc Faderløse / oc Encker til /
At HERREN din Gud skal velsigne dig / i alle dine hendes gerninger. Naar du haffuer
Leui. 19. 23. høstet dit Olier / da skal du icke røste det igen / Men de Fremmede / Faderløse / oc Encker
skulle det haffue. Naar du haffuer plocket din Vingård / da skal du icke plocke hannem igen /
Der skal høste de Fremmede / Faderløse oc Encker til. Det kom ihu / at du paaft en Træl i
Egypti land / Thi biuder ieg dig / at du gør det.

XXV.

2. Corint. 11.

MS
B
C

ne øyen.

1. Corin. 9.

1. Tim. 5.

Ruth. 4.

Matth. 22.

Du skal icke binde Munden til / paa den Døe som terster.

Huer som Brødre bo haffuer andie / oc en aff dem døer vden Børn / Da skal den dødis
Hustru icke tage nogen fremmed Mand vduoris / men hendis Suoger skal gaa ind til hende
oc tage hende til hustru oc ette hende / Oc den første Søn som hun føder / skal hand stadfeste
effter sin døde Brøders naffn / at hans naffn skal icke vðslættis aff Israel.

Men vil samme Mand / icke tage sin Brøders hustru / Da skal hun / hans Brøders Hu
stru / gaa op til porten faar de Eldste / oc sige. Min Suoger veyrer sig at opuecke sin Brøder ic
naffn i Israel / oc vil icke ette mig. Saa skulle de Eldste aff Staden kalde hannem frem / oc tale
mer hannem / Naar hand da skaar oc siger / Jeg vil icke tage hende / Da skal hans Suogerste
træde til hannem faar de Eldste / oc drage hannem en Sko aff hans føder oc spætte paa han
nem / oc skal suare / oc sige / Saa skal mand gøre ved huer mand / som icke vil opbygge sin Brø
ders huff. Oc hans naffn i Israel skal kaldis / den Barfodedis huff.

Naar tho Mand trættis tilsammen / oc den ene mands Hustru løber da til / och vil redde
sin Mand aff hans haand som hannem slar / Oc recker hun da sin haand vð / oc tager hannem
om hans

om hans Blyfel / Da skalt du hugge hendis haand aff / och dit øye skal icke spare hende.

Du skalt icke haffue tho honde Væter i din sæck / en stor oc en liden. Du skalt icke heller haffue tho Stepper i dit huff / en stor oc en liden. Du skalt haffue en fuldkommen oc ræt Vætt / oen fuldkommen oc ræt Steppe / Paa der at du maat lenge leffue i det Land / som HERRE din Gud skal giffue dig. Thi at huo som saadant icke gør / hand er en verslyggelighed saar HERRE din Gud / som alle de der ilde gøre.

Leui. 19.

Kom i hu / huad Amalekiterne gjorde dig paa veyen / der i drog aff Egypten / Huo ledis de forfulde dig paa veyen / oc sloge dem som ginge bag / alle de Skæbelige som drog bag efter dig / der du vaast træt oc vansinnet / oc icke segetede Gud. Naar HERRE din Gud saar giffue dig roligghed for alle dine fiende trint omkring dig i Landet / som HERRE din Gud giffue dig at indtage til Arff / Da skalt du plat ødelegge Amalekiterne ihukommelse vnder Himmelen. Forglem det icke.

Exo. 17.

XXVI.

Har du kommer ind i det Land som HERRE din Gud skal giffue dig til Arff / oc indtager det / oc boer der vdi / Da skalt du tage alle honde første fruct i Landet / som kommer aff iorden / som HERRE din Gud giffue dig / oc lægge det i en Kurf / oc gaa hen til den Sted / som HERRE din Gud skal vdule / at hans Naam skal bo der. Oc du skalt komme til Presien / som er paa den tid / oc sige til hannem / Jeg bekendet i dag saar HERRE din Gud / at ieg er kommen i det Land / som HERRE fore

Alt bæere
Herren de første
fructer.
Deut. 16.

vore Forfedre at giffue oss.

De Diefen skal tage Kurffuen aff din Naand / oc sette den ned saar HERRE din Guds Altære. Da skalt du suare / oc sige saar HERRE din Gud / De Syrer vilde lage min Fader øde / Saa drog hand ned til Egypten / oc vaar der en Ydending met it soie Folk / oc hand bleff der til it stor / sterck oc mangfoldigt Folk. Men Egypterne fore ilde met oss oc tuingde oss / oc lagde en haard Trældom paa oss.

Da robte vi til HERRE vore fedris Gud / oc HERRE hørde vort rob / oc saa vor elendighed / angist oc nød / oc førde oss aff Egypten / met en veldig Naand oc vdract. Aern / oc mer stor forferdelse / ved Tegen oc vnderlige Gerninger / och førde oss hid til denne Sted / oc haffuer giffue oss dette Land / som flyder milk oc hunig vdi. Nu bær ieg hid der første aff Landsens fruct / som du HERRE haffuer giffue mig. Oc du skalt lade der bliffue saar HERRE din Gud / oc der til bede HERRE din Gud / oc gøre dig glad offuer alt der Gode / som HERRE din Gud haffuer giffue dig / oc dit huff / du oc Leuiten / oc den Fremmede som er hos dig.

Naar du haffuer samlet al Tienden tilfammen aff al din indkomme i det tredie aar / der er it Tiende aar / Da skalt du giffue Leuit / den Fremmede / den Fader løse / oc Encker / at de ade inden dine Porte oc bliffue matte. Saa skalt du sige saar HERRE din Gud / Jeg haffuer baaret aff mit Huff / der som er hellig gjort / oc giffue Leuiten / Ydendinge / Faderløse och Encker / efter alle dine Bud / som du haffuer budet mig / Jeg haffuer icke offuertrædet eller forglemt dine Bud. Jeg haffuer intet ødet der aff i min sorg / oc intet tager der aff i min vore nighed / Jeg haffuer intet giffue til den Døde der aff / Jeg haffuer veret HERRE min Guds røst lydig / oc gjort alting / som du haffuer budet mig. See her ned aff din hellige Bolig aff Himmelen / oc velsigne Israel dit Folk / oc det Land / som du haffuer giffue oss / som du haffuer forer vore Forfedre i it Land som milk oc hunig flyder vdi.

Deut. 14.

HERRE din Gud biuder dig i dag / at du skalt gøre efter alle disse Bud oc Ræt / at du beuaret dem / oc gør der efter aff gantse hierte / oc aff al din gantse siel. Du haffuer tallet i dag saar HERRE / at hand skal vere din Gud / at du vilt vandre i alle hans veye / oc holde hans Lov / Bud oc Ræt / oc lyde hans røst. Oc HERRE haffuer tilsagt dig i dag / at du skalt vere hans eger Folk / som hand haffuer sagt dig / Ardu skalt holde alle hans Bud / oc hand skal ophøre dig / oc du skalt rosas / pusis oc æris offuer alle Folk / som hand haffuer gjort. At du skalt vere HERRE din Gud it helligt Folk / som hand haffuer sagt.

Deut. 7.

XXVII.

De oc de Eldste aff Israel bøde folcket / oc sagde / Holdet alle de Bud / som ieg biuder eder i dag. Oc paa den tid naar i gaa offuer Jordan i det Land som HERR ETS din Gud skal giffue dig / Da skal du opreysse store Stene / oc kalke dem mer Kalk / oc scriffue paa dem alle denne Lowis ord naar du kommer hen offuer / At du skal komme i Landet / som HERR ETS din Gud skal giffue dig / it Land / der malk oc huiug flyder vdi / Som HERR ETS dine forfædres Gud haaffuer sagt dig.

Exo. 29.
Iosu. 5.

Naar i gaa nu offuer Jordan / Da skulle i opreysse samme Stene paa Ebal bierg / (som ieg biuder eder i dag) Oc kalke dem mer kalk / oc bygge der HERR ETS din Gud it Alter re aff stene / som intet Jern er kommer paa / Du skal bygge samme HERR ETS din Guds Altere aff hele Stene / oc offere HERR ETS din Gud Brendoffer der paa. Du skal oc offere Tackoffer / oc æde der oc gøre dig glad saar HERR ETS din Gud. Oc du skal scriffue alle ordene aff denne Low klarlige oc forstandelige paa samme Stene.

Lowens
formaledidelse.

Leui. 20.
Marth. 15.

De a Jose oc Presterne Leuiterne taledet mer al Israel / oc sagde / Iere oc høz til Israel / du est i dag bleffuen HERR ETS din Guds Folk / At du skal lyde HERR ETS din Guds røst / oc gøre effter hans Bud oc Ræt / som ieg biuder dig i dag.

De a Jose bød folcket sammedag / oc sagde. Disse skulle staa paa Grifin bierg oc velsigne folcket / naar i ere komne offuer Jordan / Simeon / Leui / Juda / Isaschar / Joseph / oc Ben Jamin. Oc disse skulle staa paa Ebal bierg at forbande / Ruben / Gad / Asser / Sebulon / Dan oc Nephthali. Oc Leuiterne skulle begynde / oc sige til huer mand aff Israel mer høy røst.

Forbandet vere den / som gør en Affgud eller it støbt Billede / som er en Vestyggelig hed saar HERR ETS / oc en Kaanstermands hendes gerning / oc setter der i skul / Och alt folcket skal suare oc sige / Amen.

Forbandet vere den / som bander sin Fader eller a Noder / Oc alt folcket skal sige / Amen.

Forbandet vere den / som flytter sin Vests marckestel / Oc alt folcket skal sige / Amen.

Forbandet vere den / som kommer den Blinde til at fare vild paa veyen / Och alt folcket skal sige / Amen.

Forbandet vere den / som bryer Rerten saar Vdendige / Faderløse / oc Encker / Oc alt folcket skal sige / Amen.

Forbandet vere den / som ligger hof sin Faders hustru / at obenbare sin Faders skul / Oc alt folcket skal sige / Amen.

Forbandet vere den / som ligger hof noget Queg / Oc alt folcket skal sige / Amen.

Forbandet vere den / som ligger hof sin Søster / som er hans faders eller hans moders daatter / Oc alt folcket skal sige / Amen.

Forbandet vere den / som ligger hof sin Dustruis moder / Oc alt folcket skal sige / Amen.

Forbandet vere den / som slar sin Veste i løndom / Oc alt folcket skal sige / Amen.

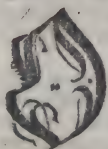
Forbandet vere den / som tager Gaffuer / at sla den vstyldigis blodis Siel / Oc alt folcket skal sige / Amen.

Gal. 3.

Forbandet vere den / som icke fuld kommer alle Ordene i denne Low / at gøre der effter / Oc alt folcket skal sige / Amen.

XXVIII.

Lowens
velsignelse.

Com du est HERR ETS din Guds røst lydig / at du holder oc gør alle hans Bud / som ieg biuder dig i dag / Da skal HERR ETS din Gud gøre dig til det alderhøyste offuer alle folck paa Jorden. Oc alle disse Velsignelser skulle komme offuer dig / oc tage paa dig / Fordi at du haaffuer veret HERR ETS din Guds røst lydig. Velsignet skal du vere i Staden / velsignet paa Ageren. Velsignet skal din Liffuis fruct vere / dir Landis fruct / oc dit Quegis fruct / oc dit fares fruct / oc dine faars fruct. Velsignet skal din Kueff vere oc din leffning. Velsignet skal du vere / i din indgong / oc velsignet skal du vere / i din vdgong.

De HERR ETS skal sla dine fiende ned saar dig / som sette dem op mod dig / At en vey skulle de komme mod dig / oc at sin vey skulle de fly for dig. HERR ETS skal binde Velsignelse / at hand skal vere hof dig i din Kællere oc i alt det som du tager dig faare / och hand skal velsigne dig / i det Land som HERR ETS din Gud haaffuer giffuit dig.

HERR ETS skal opreysse dig sig til it helligt folck / som hand haaffuer sozet dig / fordi at du holder HERR ETS din Guds Bud / oc vandret i hans vey. At alle folck paa Jorden

Lourens forbandelse Rose Femte Bog. LXXXVI.

Jorden skulle see/ar du est kaldet efter HERRE Saffin / oc de skulle seere sig for dig.
 De HERRE skal giffue dig offuerlodige nock Gods/haade i din Liffuis Fruet/oc i dit
 Quegis fruct/oc i din Jordis fruct/paa det Land /som HERRE din Gud soer dine
 Forfedre at giffue dig.

De HERRE skal oplade sit gode Liggende fæ / Himmelen / at giffue dit Land
 Regn i sin tid/oc velsigne alle dine henders gerninger. Oc du skal lene mange Folk / Oc du
 skal aff ingen laane. De HERRE skal gøre dig til Hoffueder / oc icke til Halen / oc du
 skal altid vere offuen/oc icke ligge vnder/ Fordi/ar du est HERRE S din Guds Bud
 lydig/som ieg biuder dig i dag at holde oc gøre dem. Oc at du icke viger/ fra nogle disse ord som
 ieg biuder dig i dag / huereken til den høyre eller til den venstre side / ar du icke vandret efter
 fremmede Guder at tiene dem.

Men om du icke lyder HERRE S din Guds røst / at holde oc gøre efter hans
 Bud oc Ræt/som ieg biuder dig i dag/Da skulle alle disse Forbandelser komme offuer dig oc
 falde paa dig. Forbandet skal du vere i Striden / forbandet paa Algeren. Forbandet skal din
 Kurff vere oc huad der leffnis. Forbandet skal din Liffuis Fruet vere / din Jordis fruct/dit
 fæis fruct/oc dine faars fruct. Forbandet skal du vere / naar du gaar ind / forbandet / naar du
 gaar ud.

De HERRE skal sende dig vermod/wraad oc wylcke / i alt det du tager saar hender/
 at gøre/Indtil du bliffuer ødelagt/oc snarlige forderffuer / for dine onde gerningers skyld/
 ar du forlodst mig. De HERRE skal lade Pestelenge komme paa dig/indtil at hand ødeleg-
 ger dig / i Læder som du drager til at indtage. De HERRE skal sla dig mer Hæffuelse/Kaal-
 desuge/Hede/Bynde/Tørcke/for giftig Luct/oc Gulsor/oc hand skal forfølge dig/indtil at
 hand forderffuer dig.

Din Himmelen som er offuer dit hoffuit/skal bliffue som Kaaber / oc Jorden vnder dig som
 iern. De HERRE skal giffue dit Land / stoff oc afte for Regn aff Himmelen paa dig/
 indtil du bliffuer ødelagt. De HERRE skal sla dig saar dine Fiende/ Ar en vey skal du dra-
 ge ud mod dem/oc ar siu veye skal du sy faar dem / och du skal bortspredis til alle Riger paa
 Jorden. Dit Legeme skal bliffue alle Fule vnder Himmelen/oc alle Diur paa Jorden/ til for-
 de/oc der skal ingen vere som dem skal foruige.

De HERRE skal sla dig mer Egyptiske Bulde/mer Arsbulde/mer Skab oc Klaade/
 ar du skal icke kunde lægis. De HERRE skal sla dig mer Galenstæff/Blindhed oc mer hjer-
 tens Wundighed/oc du skal træffue om Widdagen / som en Blind træffuer i mørcke / oc du
 skal ingen lycke hæffue paa dine veye.

Du skal lide vold oc wret alle dine liffs dage/oc ingen skal hielp dig. Du skal troloffue
 en Hustru/Scen anden skal forffue hof hende. Du skal bygge ic Huff / Men du skal icke bo
 der vdi. Du skal plante en Vinggaard / Men du skal icke gøre hannem almindelig. Din øye
 skal slactis faar dine øyen/ Oc du skal inted øde der aff. Din Isen skal tagis fra dig saar dit an-
 sicet mer vold/ Oc skal icke giffuis dig igen. Dine faar skulle giffuis dine Fiender/ Oc ingen skal
 hielp dig.

Dine Sønner oc Døtter skulle giffuis fremmede Folk/oc dine øyen skulle see der paa oc
 falne offuer dem daglige/ Oc der skal ingen stycke vere i dine hender. Dit Landis Fruet/ oc alt
 dit Arbejde skal det Folk øde / som du icke kender / oc du skal lide wret / oc bliffue vndertryct
 alle dine dage. Oc du skal bliffue galen for der som dine øyen skulle see.

De HERRE skal sla dig mer onde Bulde paa kneene oc paa læggene / Saa ar du skal
 icke kunde lægis/ fra dit fodeblad/ oc til din hoffuit raap.

De HERRE skal driffue dig oc din Konge som du hæffuer sat offuer dig / bort til det
 Folk/ som huereken du eller dine fedre kende/ oc der skal du tiene fremmede Guder / flocke
 oc stene. Oc der skal du bliffue forferdelig/ oc til it Ordspæck oc Spaar iblant alle Folk/
 som De HERRE du hæffuer dig til.

Du skal føre megen Sæd ud paa marcken/ men du skal liden samle ind igen/ Thi Gref-
 hopper skulle opøde der. Du skal plante Vinggaarde oc arbejde dem / Men du skal icke dicke
 eller sancke Vin der aff/ Thi Dime skulle forære der. Du skal hæffue Olieræ inden alle dine
 Landemærcke/ Men du skal icke sinære dig mer Olien/ thi ar dine Olieræ skulle opbræckis. Du
 skal affe Sønner oc Døtter/ men icke beholde dem/ Thi ar de skulle bort foris fangne. Alle di-
 ne Træ/ oc Landzens Fruet skulle onde Dime øde.

Wdendingen som er hof dig/ skal opstige offuer dig oc bliffue yppermere end du / Men
 du skal stige ned/ oc altid vndertryckis. Hand skal lene dig/ Oc du skal icke lene hannen / Hand
 skal bliffue Hoffueder/ Oc du skal bliffue Halen

Saa skulle alle disse Forbandelser komme offuer dig oc forfølge dig oc ramme dig/ indtil
 p n ar du

Leui. 26.

Exo. 9.
Rom. 1.

Mich. 6.
Hag. 2.

Lovens Forbandelse. Deuteronomium.

at du bliffuer ødelagt/ Fordi at du lydte icke HERRE din Guds røst/ at holde hans Bud oc Ræt/ som hand haffuer budet dig. Der faare skulle de vere til Tegen oc Underlig Ting paa dig/ oc paa din Sæd cuindelige/ Fordi at du icke herte HERRE din Gud mer dit hiertis glede/ oc løst/ den tid du haffde aldels nock. Oc du skalt tiene dine Fiende/ som HERRE skal sticke til dig/ mer hunger oc tørst/ oc mer nøgenhed oc allehonde atmod/ Och hand skal legge it Jernaag paa din Hals/ indtil hand legger dig øde.

HERRE skal føre it Folk offuer dig/ long veyes fra Verdens ende/ som en Øm fluer/ huers tungemaal du icke forstaar/ it grumt Folk/ som icke anseer de Gamles person/ oc ey sparer de Ynge. Oc der skal fortære dit Færs fruct/ oc dit Landis fruct/ indtil du bliffuer ødelagt/ oc der skal inred leffne dig igen huereken Rom eller most/ eller olie/ oc ey heller sæis eller faaris fruct/ indtil der forderffuer dig. Och skal gøre dig angist inden alle dine Porte/ indtil der nedkaster dine høye och faste aTure/ som du forlader dig paa/ i alledit Land/ Och du skalt faa angist inden alle dine Porte/ i dit gantse Land/ som HERRE din Gud haffuer giffuit dig.

4. Reg. 6.
Thre. 4.

Du skalt øde din Liffuis Fruct/ Eder aff dine Sønner och Døtter/ som HERRE din Gud haffuer giffuit dig/ i angist oc nød/ som dine Fiender skulle tuinge dig mer. Saa at en Mand som før vaar meger Kleinlig hoff dig oc leffuede fræselige/ skal icke ville vnde sin Broder/ oc sin Duster i hans arm/ oc sin Søn som hand haffuer igen aff sine Sønner/ at giffue nogen aff dem aff hans Sønners kød/ at øde aff/ Thi hannem er inred mere leffnet igen/ aff alt sit gods/ i den angist oc nød/ som din fiende skal tuinge dig mer inden alle dine Porte.

Den Quinde som før haffuer veret saa Kleinlig/ oc leffuet saa fræselige hest/ der/ at hun haffuer icke forsogt at sette sin Fod paa iorden for Kleinlighed oc vellost/ Hun skal icke vnde sin Mand i hendis arm/ oc sin Søn oc sin Daatter/ den Efterbyrd som er vdgangen aff hendis eget Liff/ oc ey heller baaner/ som hun fødte/ Thi hun skal lønlige øde dem/ for allehonde brøst i den angist och nød/ som dine Fiender skulle tuinge dig mer inden dine Porte.

Vden du holder oc gør efter alle de Ord i denne Lov/ som ere screffne i denne Bog/ at du frøcter dette herlige oc forfærdelige Naaffn/ HERRE din Gud/ Da skal HERRE vnderlige sticke sig mod dig/ mer plaffuer paa dig oc din Sæd/ mer store oc longuarendis Plaffuer/ mer onde oc longuarendis Siugdomme. Och hand skal vende al den Egyptiske Siugdom til dig/ som du frøcter faare/ oc den skal henge ved dig. Oc der til mer alle Siugdomme oc alle Plaffuer/ som icke ere screffne i denne Lovbog/ skal HERRE lade komme paa dig/ indtil du ødelegges. Der skal icke bliffue meger Folk igen aff eder/ i den sted som i vaare før/ saa mange som Stærterne paa Himmelen/ Fordi at du icke lydte HERRE din Guds røst.

Øelike som HERRE gledes sig til forne offuer eder/ at gøre vel mod eder oc for mere eder/ Saa skal hand oc glede sig offuer eder/ at hand kand forderffue oc ødelegge eder/ Oc i skulle forduffuis aff Landet/ som du drager nu til at indrage. HERRE skal bortspire dig iblant alle Folk/ fra den ene ende i Verden/ til den anden/ Oc der skalt du tiene fremmede Guder/ som huereken du eller dine Fedre/ kender/ stocke oc stene.

Och du skalt ingen bliffuendis sted haffue iblant samme folk/ och dine Føder stule ingen huile haffue. Thi HERRE skal giffue dig der sammesteds it beffuendis Hierte/ oc vanskende Øyen/ oc en vansknetig Siel/ at dit Liff skal henge faar dig. Du skalt frøcte baade Nat oc Dag/ oc du skalt icke vere viss paa dit Liff. Du skalt sige om morgen/ Ah/ maatte ieg leffue til affren/ Om affrenen skalt du sige/ Ah/ maatte ieg leffue til i morgen/ faar din Hiertens frøct/ som skal forferde dig/ oc for der som du skalt see mer dine Øyen.

Och HERRE skal føre dig ind i Egypten igen met Sib/ at den vey/ som ieg sagde dig aff/ Du skalt icke mere see den. Der skulle i selis til eders Fiendis Tienste Suenne oc Tienste Quinder/ oc der skal ingen vere som vil købe eder.

XXIX.

Esa. 6.

Isse ere den Pactis ord/ som HERRE beføl aMose/ at gøre met Israels børn i aNoabiteris land/ anden gong/ efter hand gjorde den samme met dem i Horeb. Oc aMose kallede al Israel sammen/ oc sagde til dem/ I haffue seet alt der som HERRE gjorde i Egypten faar eders øyen/ Baade ved Pharaon oc alle hans Tienere/ oc ved hans gantse Land/ De store fristelser/ som dine øyen haffue seet/ at der stede store Tegen oc Underlige Ting. Oc HERRE haffuer icke end nu til denne dag giffuit eder it forstandigt hierte/ eller Øye at see met eller Dern at høre met.

Fyretue

Moseformanelse. Mose Femte Bog. LXXXVII.

Syretime aar haffuer hand ladet eder vandre i Qacken / eders Klæder bleffue icke gamle paa eder/oc dine Sko bleffue icke sledne paa dine føder. I haffue icke ædet Brød/oc ey heller dructer Vin eller nogen sterck Duct/At du skulde vide/ar ieg er HERR Ederes Gud.

Deut. 8.

De der i komme til denne Sæd/dadrog Sihon kongen aff Hesbon/oc Dg on gæ aff Baasam/vd mod off at stride mod off. Da sloge wi dem/oc roge deris Land ind /oc gaffue Rubens terne oc Gaditernes/oc den halffue Anassæs sleet det til Aeff. Saa holder nu denne Pactis ord oc gører der efter/At i Kunde handle villige i alt det i gøre.

Deut. 3.
Num. 21.

I staa i dag allesammen faar HERR Ederes Gud/de Offuerste faar eders slecter/eders Eldste/eders Embegments/huer mand i Israel/eders Børn/eders Hustruere/dine fremmede som ere i dine Leyre /baade dine Vedehuggere oc dine Vanddragere/At du skal vandre i HERR Ederes din Guds Pact/oc i den Sæd /som HERR Ederes din Gud gør mer dig i dag. At hand maa opreysse dig i dag sig til it Folk/oc hand skal vere din Gud/Som hand haffuer dig tilfagt/oc som hand haffuer foret dine forfædre Abraham/Isaac oc Jacob.

Mose for
manelse i hans
siste tid til Israels
el.

Thi ieg gør icke denne Pact oc denne Sæd aleniste mer eder /Men baade mer eder /som her i dag tilfædere/oc staa mer off faar HERR Ederes vor Gud /och mer dem som her i dag icke ere mer off. Thi at i vide /huoiledis wi bode i Egypti land /oc droge mit igennem Herdensstæbet/som i drog igennem/oc faae deris Verstyggelighed oc deris Affguder/stock oc sten/sølf oc guld/som vaare hof dem.

At der er icke maa vel ssee /nogen Mand / eller Quinde / eller Tiende / eller nogen Slect iblant eder/hues herte haffuer vend sig i dag fra HERR Ederes vor Gud/ar gaa bort oc tene disse Folkis Guder/oc bliffuer maa vel ssee en rod iblant eder/som bær galde och malurt. Oc end dog at hand hører denne Forbandelsis ord /da velsigter hand sig alligeuel i sit herte/oc siger /Det gaar mig vel /men ieg vandter /som mit herte tyckis /Paa det at de Ductne skulle fare der hen mer de Tøiste.

Acti. 8.
Ebre. 12.

Da vil HERR Ederes icke vere misfundelig offuer dem/Men HERR Ederes store vrede och heffn skal tyge offuer den Mand /saa at alle disse Forbandelser som her staa screffne i denne Bog skulle falde paa hannem. Oc HERR Ederes skal affslette hans navn vnder Nimnelen/oc skal slette hannem bort fra alle Israels slecter/til alt ont/effter alle denne Pactis Forbandelsis ord/som screffne staa i denne Lovbog.

Saa skulle eders Børns Effterkommere /da sige som opkomme effter eder / oc Vdens dinge/som komme longueys /naar de see de Plaffuer som gaa offuer dette Land /oc de Siugs domme som HERR Ederes slaar dem mer/At hand brender Landet mer suogel oc salt/ar der fand icke saaes/oc ey heller opuope/ey heller viter opinde der vdi /Men de ere lige omstyrte som Sodoma oc Gomorra/Adama oc Seboim/huilde HERR Ederes omkaste i sin vrede oc hastighed/da skulle alle Folket sige/Huor saare haffuer HERR Ederes saa giort mod dette Land : Huad er dette faar saa stor en hastig vrede?

Gene. 19.

Da skal mand sige / Fordi / At de haffue forladet HERR Ederes deris fedris Guds Pact/som hand gjorde mer dem/der hand forde dem aff Egypti land/Oc de ginge bort oc tene te fremmede Guder/oc bade til dem/saadanne Guder som de kende inted til /oc de haffde inted giffuit dem. Der faare haffuer HERR Ederes vrede forhaster sig paa dette Land at hand haffuer lader alle de Forbandelser komme offuer dem /som screffne staa i denne Bog/Oc HERR Ederes haffuer vdslet dem aff deris Land/i stor vrede /grumhed oc forsmelse/oc bort kast dem i fremmede Land/som det staa paa denne dag.

3.Reg. 9.
Iere. 22.

HERR Ederes vor Guds Londomme ere off och vore Børn obenbarede euindelige/ar wi skulle gøre alle denne Lovis ord.

Pfam. 14-7.

XXX.

At alr dette kommer nu offuer dig /enten den Velsignelse /eller den forbandelse/som ieg haffuer dig faarelagt /oc du gaar indtil dit eget herte /huor du est iblant Nedningene/der som HERR Ederes din Gud haffuer bort stot dig/Oc du vender dig om igen til HERR Ederes din Gud /ar du lyder hans røst /du oc dine Børn aff gangste Herte/oc aff gangste Siel/i alt det som ieg biuder dig i dag/Da skal HERR Ederes din Gud omuende dit fengsel /oc misfunde sig offuer dig/oc forsamle dig igen fra alr der Folk /som HERR Ederes din Gud haffde bort spred dig iblant.

Mose tros
ster Israel/ar de
skulle komme til
naade igen.

Om du bleffue end forstot indtil Nimmels ende/Da skal dog HERR Ederes din Gud samle dig/oc føre dig der fra. Oc skal føre dig i det Land/som dine fedre haffue besidet /at du

Pfam. 106.

p in skal

Mose trøst til Israel. Deuteronomium.

R

Roma. 2.
Iere. 4.

Skalt det indtage / och hand skal gøre vel mod dig / oc formere dig mere end dine Fædre. Och HERRE din Gud skal omskære dit Herte / och din Sædis herte / At du skal elske HERRE din Gud aff gantse Herte / och aff gantse Siel / at du maat leffue. Oc HERRE din Gud skal legge alle disse forhandelser paa dine Fiender / oc paa dem som dig hade oc forfølge.

Men du skal omuende dig oc lyde HERRE S røst / at du gør alle hans Bud / som ieg biuder dig i dag / Oc HERRE din Gud skal giffue dig lycke i alle dine hendes gerninger / Paa dit Liffue fruct / paa dit Quegis fruct / paa din Jordis fruct / at der skal gaa dig vel. Thi HERRE skal vøde sig / at gleder sig offuer dig / dig til gode / lige som hand gleder sig offuer dine Forfædre / Fordi / at du lyder HERRE S din Guds røst / at holde hans Bud oc Ræt / som staa screffne i denne Lowbog / Om du vender dig til HERRE din Gud / aff gantse Herte / oc aff gantse Siel.

Roma. 10.

Thi dette Bud som ieg biuder dig i dag / det er dig icke skiult / eller forlengt bort / ey heller i Himmelen / At du maatte sige / Huo vil fare off op i Himmelen / och hente off det / at wi kunde høre det oc gøre det effter : Det er icke heller paa hin side Haffuit / At du røst sige / Huo vil fare off offuer Haffuit / oc hente off det / at wi muet der høre oc gøre : Thi det ord er gantse nær hof dig / i din a Mund / oc i dit Herte / at du skal gøre det.

See / Jeg haffuer i dag lagt dig Liffuit oc det Gode faare / Døden oc det Onde / i det som ieg biuder dig i dag / at du skal elske HERRE din Gud / oc vandre i hans Deye / oc beuare hans Bud / Low oc Ræt / at du skal leffue / oc formere / oc HERRE din Gud skal velsigne dig i det Land / som du drager vdi / at indtage.

Men omuender du dit herte / oc lyder icke dette / men lader dig forføre / at du tilbøder fremmede Guder oc tien dem / Da forkynder ieg eder i dag / At i skulle forfare / och bliffue icke lunge i Lander / som du drager til offuer Jordan / at indtage det.

Jeg tager i dag Himmelen oc Jorden til Vidne offuer eder / Jeg haffuer lagt eder Liffuit oc Døden faare / Velsignelsen oc Forhandelsen / At du maat vduete Liffuit / oc du oc din Sæd maa leffue. At icke HERRE eders Gud oc lyde hans røst oc bliffue hart hof hannem / Der paa staa dit Liff oc din longe Alder / at du maat bliffue boendis i Lander / som HERRE soer dine Forfædre / Abraham / Isaac oc Jacob at giffue dem.

XXXI.

Deut. 3. 32. 34.

Num. 20.

Num. 20.

Ca Mose gick bort / oc talede disse ord mer al Israel / oc sagde til dem / Jeg er i dag treue oc hundrede aar gammil / Jeg kand icke lenger gaa vd oc ind / Der til mer sagde HERRE til mig / Du skal icke gaa offuer denne Jordan. HERRE din Gud skal self gaa faar dig / Hand skal self ødelegge dette Folk faar dig / at du maat tage dem ind / Josua skal gaa hen offuer faar dig / som HERRE haffuer sagt. Oc HERRE skal gøre mod dem / som hand gjorde mod Sihon / oc Og de Amorites konger oc deris Land / som hand ødelagde / Naar HERRE giffuer dem nu faar eder / Da skulle i gøre ved dem effter alle de Bud / som ieg haffuer befaler eder.

Deut. 7.

Herer træstige oc ved it frit mod / frøtter icke oc gruer inted faar dem / Thi HERRE din Gud skal self vandre mer dig / och hand skal icke tage sin Naand fra dig eller offuer giffue dig.

Deut. 3.

Oc Mose kallede Josua / oc sagde til hannem / iden menige Israels asyn / Her træstige oc ved it frit mod / Thi du skal føre dette Folk i det Land / som HERRE soer deris Forfædre at giffue dem / oc du skal vd dele det emellem dem. Oc HERRE som self gaar faar eder hand skal vere mer dig / och hand skal icke tage sin haand fra dig eller offuer giffue dig / Frøtte icke oc lad dig icke forferde.

Num. 27.

Oc Mose screff denne Low / oc fick Presterne / Levi sønner hende / som baare HERRE S Pactis Arck / oc alle de eldste aff Israel. Oc bød dem / oc sagde / Ja om siu aar / paa det tid som der Fri Aar gaar ind / paa Liffalernis Dørtid / naar al Israel kommer at lade sig see faar HERRE din Gud / paa den Sted / som hand skal vduete / da skal du lade denne Low vd robe faar al Israel / faar deris pørn / faar Folkens forsamling / baade i Dend oc Quind / Børn oc Fremmede som ere inden dine Porte / At demue høre oc lære / at frøtte HERRE deris Gud / oc holde oc gøre alle de ord i denne Low / Oc at deris børn / som dette icke vide / muet oc høre oc lære / at frøtte HERRE eders Gud / i alle de dage / som i leffue i det Land / som i drage til offuer Jordan at indtage.

Oc HERRE

De HERRE sagde til Mose/See/Din tid er hart haff/ at du skal ds/ Kalde Josua/ oc gack i Vidnesbyrdens Tabernakel/ at ieg giffuer hannem befalning. Mose gick hen met Josua/ oc de ginge ind i Vidnesbyrdens Tabernakel/ De HERRE obenbarede sig i Tabernakelen/ i en Skyfotte/ oc den samme Skyfotte stod i Tabernakelens dør.

De HERRE sagde til Mose/See/du skal soffue met dine Fedre/ Oc dette Folck skal opstaa/ oc driffue hoer met fremmede Guder i der Land/ som de komme ind vdi/ oc forlade mig/ och lade den Pact fare/ som ieg haffuer gjort met dem. Och min vrede skal da forhaste sig paa den samme tid/ oc ieg skal forlade dem/ oc skule mit Ansiet faar dem/ saa at de skulle bliffue forterede. Oc naar meger vlycke oc angist kommer offuer dem/ da skulle de sige/ Er icke alt dette onde kommer offuer mig/ fordi at min Gud er icke met mig: Oc ieg skal skule mit Ansiet paa samme tid/ for alt det onde/ som de haffue gjort/ at de haffue vent dem til fremmede Guder.

Saa scriffuer eder nu denne Sang/ oc lærer Israels børn den/ oc legger hannem i deris mund/ at samme Sang maa vere mig it Vidne blant Israels børn/ Thi ieg vil føre dem ind i Landet/ som ieg soer deris Fedre/ som milk och hunig flyder vdi. Oc naar de ade oc bliffue mætte/ oc fede/ Da vende de dem til fremmede Guder oc tiene dem/ oc bespaae mig/ och lade min Pact fare. Oc naar meger ont och angist kommer paa dem/ Da skal denne Sang suare dem til it Vidnesbyrd/ Thi hand skal icke forglemme aff deris Sæds mund. Thi ieg ved deris tanker/ som de allerede omgaae met/ før end ieg fører dem i landet/ som ieg haffuer fører.

Saa scrieff Mose samme tid denne Sang/ och lærde Israels børn den. Oc bød Josua Mose søn/ oc sagde/ Her trefflig oc frimodig/ Thi du skal føre Israels børn i der Land/ som ieg haffuer fører dem/ Oc ieg vil vere met dig.

Der Mose haffde nu aldelis vdscreffuit denne Lowens ord i en Bog/ da bød hand Leuis reerne/ som baare HERRE S Vidnesbyrdis Arck/ oc sagde/ Tager denne Lowbog/ oc legger hende ved siden i HERRE S eders Guds Pactis Arck/ at hun skal vere der it Vidnesbyrd mod dig/ Thi ieg tender vel din vlydighed oc haardnackehed. See/ i ere end nu me ieg lessuer hofeder i dag vlydige mod HERRE/ Nuor meger mere effter min død.

Saa forsamler nu faar mig alle de Eldste aff eders fleerer oc eders Embetmænd/ at ieg maa tale disse ord faar deris børn/ oc tage Himmel oc Jord til Vidnesbyrd mod dem. Thi ieg ved/ at effter min død skulle i forderffue det/ oc vige aff den vey/ som ieg haffuer budet eder/ Saa skal da vlycke komme paa eder her effter/ fordi at i haffue gjort ilde faar HERRE S øyen/ at i forpne hannem mer eders hendes gerninger. Saa taledede Mose dens ne Sango ord altsammen vd faar al Israels menigheds børn.

XXXII.

S

Gier til i Himle/ ieg vil tale/ oc Jorden skal høre min Munds Tale.

at din Lærdom skal drøppe lige som Regn/ Och min tale skal flyde lige som Dug.

Lige som Regn paa Græss/ oc lige som raare paa viter.

Thi ieg vil prise HERRE S Taffin/ Giffuer vor Gud aleniste ære.

Hand er en Klippe/ hans gerninger ere vstraffelike/ Thi alt det hand gør/ det er ræet.

Gud er Trofast oc for vden al ondskaff/ hand er Retferdig oc God.

Den forterdne oc onde Art falder fra hannem/ De ere fulde aff ondskaff/ oc icke hans Børn.

Tackel du saa HERRE din Gud/ du galne oc daarlige Folck: Er hand ey din Fader/ oc din HERRE: Er hand ey aleniste den som dig skabte oc beredde.

Tenck paa de fremfarne tid/ ind til nu oc merck huad hand gjorde de gamle Fedre/ Spør din Fader at/ hand skal kundgøre dig det/ dine Eldste/ de skulle sige dig det.

Der den allerhøieste bortsprædde Folcker/ oc atskilde i Drenniskens børn.

Da sette hand Folckenis landemerecke/ Effter Israels børns tal.

Thi HERRE S deler hans Folck/ oc Jacob er hans Arffuirs snor.

Hand fant hannem i øcken/ paa en rø Ødested/ der som det hylede.

Hand førde hannem oc gaff hannem Lowen/ hand beuarede hannem som sin Øresten.

Lige som Øinen fører sine Ønger vd/ oc fluer offuer dem.

Hand vdbredde sine vinge/ oc tog dem/ oc bar dem paa sine vinge.

HERRE ledde hannem alene/ Oc der vaare ingen fremmet Gud met hannem.

p iij Hand

Mose loff
sang.

Exo. 19.

Rose sang.

Deuteronomium.

Hand loed hannem fare høyr op paa Jorden oc fødte hannem met marekens Fruct.
 Oc loed hannem sue Hunig aff Klippen/ Oc Olie aff den haarde sten.
 Smør aff Køerne/ oc milt aff saarene met det fede aff Lammene.
 Oc fede Vædre oc Bucke met fede nyre / oc Vuede / och stencke hannem met gaar Vind
 due blod.
 Men der hand bleff fed oc mæt / da bleff hand Raad. Hand er bleffuen fed tryck oc sterck.
 Oc forloed Gud/ som hannem skabte/ Hand foracted sin Saligheds Klippe.
 Oc haffuer opuect hannem til iidskæthed ved Fremmede / Hand haffuer fortoznet han
 nem met Verstyggelighed.
 De offrede til Aarcke diefflene/ oc ick til deris Gud/ til Afguder som de ick kende/ Til
 den/ som ick vaare for/ som eders Forfedre ick ærede.
 Du forlodst met foract den Klippe som dig fødte/ Oc forgleimde Gud/ som dig skabte.
 Oc der HERREN der saa/ Da bleff hand vred paa sine Sønner oc Døtter.
 Oc hand sagde/ Jeg vil skide mit Ansigt for dem / ieg vil see hvor der skal gaa dem paa
 det siste/ Thi der er en genuordig Art/ De ere vantro Børn.
 De haffue erret mig met det/ som ick er Gud/ oc fortoznet mig met deris Afguder.
 Oc ieg vil erre dem met dem/ som ick ere it folck/ At it daatligst folck vil ieg fortozne
 dem.
 Thi Jlden er optent i min vrede/ Oc hand skal biende/ til det nederste Hellsfuede.
 Oc hand skal foræte Lander met sin Grøde/ oc sette ild paa biergenis Grundual.
 Jeg vil sancke al volcke offuer dem / ieg vil skide alle mine Pile i dem.
 De skulle vansinectis aff hunger/ oc forætes aff Kaaldesuge/ oc Brædd. Jeg vil sende
 Diurs render iblant dem/ oc Hugornis forgiftelse.
 Suerder skal vduoris forderffue dem/ oc induoris Forferdelse/ Baade Drengene oc Pæ
 gerne/ de Diende Børn met de gamle Aend.
 Jeg vil sige/ Duor ere de: Jeg skal rage deris ihukommelse bort blant Aenniskene.
 Forlode ieg der ick for deris Fiendis vrede/ at deris Fiender skulde ick hoffmode dem/
 oc maatte sige/ Hvor mact er hys/ oc HERREN haffuer ick giort der altsammen.
 Thi der er it folck som haffuer ick Raad/ Oc de haffue ingen forstand i dem.
 Dar de vaare vise oc kunde fornemme saadant/ At de forstode det/ huad dem her effter skal
 vederfæris.
 Duorledis gaar det til/ at en skal iage tusinde aff de/ Oc tho skulle sla thi tusinde paa flue:
 Et der ick saa/ at deris Klippe solde dem: Oc HERREN haffuer offuergiffuet
 dem.
 Thi vor Klippe er ick som deris Klippe/ Der om ere vore Fiender selfuer Dommere.
 Thi deris Vintre ere aff Sodome vintre/ oc aff Gomorre ager/ Deris Vinduer ere gal
 de/ de haffue beste bær.
 Deris vin er Drage ader/ Oc grumme Ogleris galde.
 Et dette ick skulde hoff mig: Oc besegler i mine liggendefæ:
 Heffnen høi mig til/ Jeg vil betale/ Paa sin tid skal deris fod stride / Thi deris
 volckis tid er hart hoff/ oc deris tukommelse haster sig fast.
 Thi HERREN skal dømme sit folck / Oc hand skal mistunde sig offuer sine Ties
 nere.
 Thi hand skal see der paa/ at deris Aact er boite/ Oc at det indelucte oc forladne er boite.
 Oc mand skal sige/ Duor er deris Guder: Deris Klippe som de forlode dem paa:
 Affhuilckis Offer de ode der fede/ oc drucke vin aff deris Duckoffer/ Lader dem staa op oc
 hielpe/ eder oc besterme eder.
 See i nu/ at Jeg er alene/ Oc der er ingen Gud vden ieg:
 Jeg kand sla ihuel oc giffue lif/ Jeg kand saar gøre oc helbrede / Oc der kand ingen redde
 det aff min Haand.
 Thi ieg vil oprecke min Haand i Himmelen/ Oc vil sige/ Jeg leffuer euindelige.
 Naar ieg huester mit Suerd som en luumild/ Oc min Haand begynder at straffe.
 Da vil ieg heffne mig igen paa mine Fiender/ Oc betale dem/ som mig hade.
 Jeg skal gøre mine Pile druckne aff blod oc mit Suerd skal æde fæd.
 For deris blod som Slagne ere oc for fengslet for/ Oc Fiendens bare hoffsuet.
 Gleder eder alle/ i som ere hans folck/ Thi hand skal heffne sine Tieneris
 blod.
 Oc hand skal heffne sig paa sine Fiende/ Oc vere mistundelig offuer sit folckis Land.
 Oc Rose

Rom. 12.
Ebre. 10.

1. Reg. 2.

Rose Velsignelse. Rose Femte Bog. LXXXIX.

De a Mose kom octaled alle ordene aff denne Sang/ faar Folkens gern/ hand oc Josua Nuns søn. Der a Mose nu haffde vdraler alt dette til al Israel/ da sagde hand til dem/ Legger alle ord paa eders herte/ som ieg vidner i dag faar eder/ oc biuder eders Børn/ at de beuare oc gøre alt det her sigis i denne Lov. Thi der er icke it forgesuis ord til eder/ men der er eders liff/ Oc samme ord skal forlengede eders Liff i der Land/ som i drage til offuer Jordan/ at indrage.

Den samme dag taled M E R X E T met a Mose/ oc sagde/ Gack op paa Abarim bierg paa Itebo bierg/ som ligger i a Noabiteris land/ tuert offuer fra Jericho/ oc beset der land Ca naan/ huilke ieg vil giffue Israels børn til eyedom. Oc da paa Bierget/ naar du est opkomme/ oc samle dig til dit Folk/ Lige som Aaron din Broder døde paa der bierg Mor/ oc samlede sig til sit Folk/ Fordi/ at i syndede mod mig blant Israels børn/ haff giffue vander i Kades i den øcken Sin/ at i helligede mig icke blant Israels børn. Thi du skal see Lander/ tuert offuer fra dig/ som ieg vil giffue Israels børn/ a Den du skal icke komme der ind.

Num. 20, 27.

Num. 33.

XXX III.

Enne er den Velsignelse/ met huilken a Mose Guds hånd velsignede Isra els børn/ for hand døde/ Oc sagde/ M E R X E T er kommen aff Sinai/ oc hand er dem opgangen aff Seir/ Vand obenbarede sig aff Paran bierg/ och kom met mange tusinde Helgen. Ved hans høye Naand er en gloende Lov til dem. Duor kær haffde hand Folket/ Alle hans Helgene er i din haand/ De skulle sette dem haff dine føder/ oc lære dine ord. a Mose bød off Lowen/ Jacobs menigheds Arff. Oc hand regerede som i it Kongeligt Em

Mose velsignelse/ Offuer de tolf Israels Slekt nest faar hans død.

bøde/ oc holt folkens Offuerste tilfammen oc Israels slechter.

Ruben skal leffue oc icke dø/ Oc hans Folk skal bliffue liden.

Denne er Juda velsignelse/ Oc hand sagde/ M E R X E T høi Juda røst/ lad hannem Regere sit Folk/ lad hans mact bliffue stor/ oc lad hannem faa hielp mod sine Fiender.

Gen. 49.

Oc hand sagde til Levi/ Din Ræt oc dit Liff skal bliffue haff din hellige a Vand/ som du fristede i a Nassa/ der i kiffuede haff Trete vander. Den som siger til sin Fader oc til sin a No der/ Jeg seer hannem icke/ oc til sin Broder/ Jeg kender hannem icke/ oc til sin Søn/ Jeg ved icke/ de holde dine Ord oc beuare din Paet. De skulle lære Jacob din Ræt/ och Israel din Lov/ De skulle bære Røggelse faar din Naase/ oc hele Offer paa dit Altare. M E R X E T velsigne hans saamenue/ oc lad hans hendes gerning behage dig/ Sla deris rygge i thu/ som sette dem op mod hannem/ oc paa dem som hannem hade/ at de icke opreysse dem.

Oc hand sagde til Ben Jamin/ M E R X E T S derligste skal bo tryggelige/ Oc hand skal beskerme hannem altid/ oc hand skal bo emellem hans Stuldre.

Oc hand sagde til Joseph/ Hans Land ligger i M E R X E T S Velsignelse/ Der er edel fruct aff Himmelen/ oc aff duggen/ oc aff dybet som der vnder ligger. Der er edel fruct aff Sol/ oc edel moed fruct aff a Naanen. Oc aff de høye Bierg mod østen/ oc aff a Noyene cuin delige/ Oc edel fruct aff Jorden/ oc huad som er i hende. Hans naade som bode i Buften/ skal komme paa Josephs haffuit/ oc paa a Nassa haffuit raap blant hans Bredre. Hans herlig hed er som en søstefød Øye/ oc hans Horn ere som en Enhørnings horn/ a Det dem skal hand støde Folkene til hobe/ indtil Landsens ende/ Disse ere de tusinde Ephraim/ och de tusinde a Manasse.

Hand sagde til Sebulon/ gled dig Sebulon i din vdgong. Oc du a Isaschar gled dig i dit paulun. De skulle kalde Folkene paa Bierg/ oc offere der refferdigheds Offer. Thi de skulle di a Naffens offuerstodighed/ oc de nedsenckte Liggendese i sanden.

Oc hand sagde til Gad/ velsigner vere Gad som gør Rum/ Hand ligger som en Löwe/ oc offuer armen oc haffuit panden. Oc hand saa at hannem vaar giffuit it i a Naffens/ en Lærene som er stult/ som kom met Folkens Offuerste/ oc bestickede M E R X E T S Refferdigh hed/ oc hans Ræt i Israel.

Oc hand sagde til Dan/ Dan er en yng Löwe/ hand skal flyde aff a Sam.

Oc til a Zephtali sagde hand/ a Zephtali skal haffue nock/ huad hand begærer/ oc hand skal vere fuld aff M E R X E T S Velsignelse/ Vesten oc synden skal hand Beside.

Oc hand sagde til Affer/ Affer skal velsignis met Sønner/ Hand skal vere sine Bredre be hagelig/ oc dørpe sin fod i olie/ Jern oc Kaaber skal vere paa hans sto/ Din alderdom skal vere lige som din yngdom.

Der er ingen Gud/ som Refferdighedens Gud/ Den som sider i Himmelen hand vere din hielp/ Hans herlighed er i stjerne/ Der er Guds Volig aff begyndelse/ oc eblant de Aime euindelige.

Mose alder. Deuteronomium Mose Femte Bog.

euindelige. De skal vddiffue dine Fiender for dig/oc sige/Bliff edelagd. Israel skal alene bo tryggelige/ Jacoba brønd skal vere til det Land som er Korn oc most / der til skal hans Himmel drøppe mer dug. Salig er Israel/huo er din lige: O Folk/ ardu frelsis ved HERREN/ som er din hielpis Skjold / oc din Seyers suerd / Der skal feile dine Fiender / Oc du skal fare frem paa deris Øye.

XXXIIII.

Deut. 3.

Gene. 12. 15.

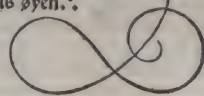
Mose dger

Mose al
der. 120. aar.
Deut. 31.

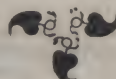
C Mose gick aff a Noabs marck/op paa Hebo berg/affuerst paa Pisga berg/ tuert offuer fra Jericho/ Oc HERREN loed hannem see alt Gileads land indtil Dan/ oc al Jephthali oc Ephraim oc Manasse land / oc alt Juda land/ til der yderste Nass/ oc Synde vd/ den brede Egn mod Jericho Palme Staden bore til Soar. Oc HERREN sagde til hannem / Dette er det Land / som ieg haffuer soet Abraham/ Isaac oc Jacob / oc sagt / Jeg vil giffue din Sæd det/ Du haffuer det seet mer dine øyen / Men du stalt icke gaa hen offuer.

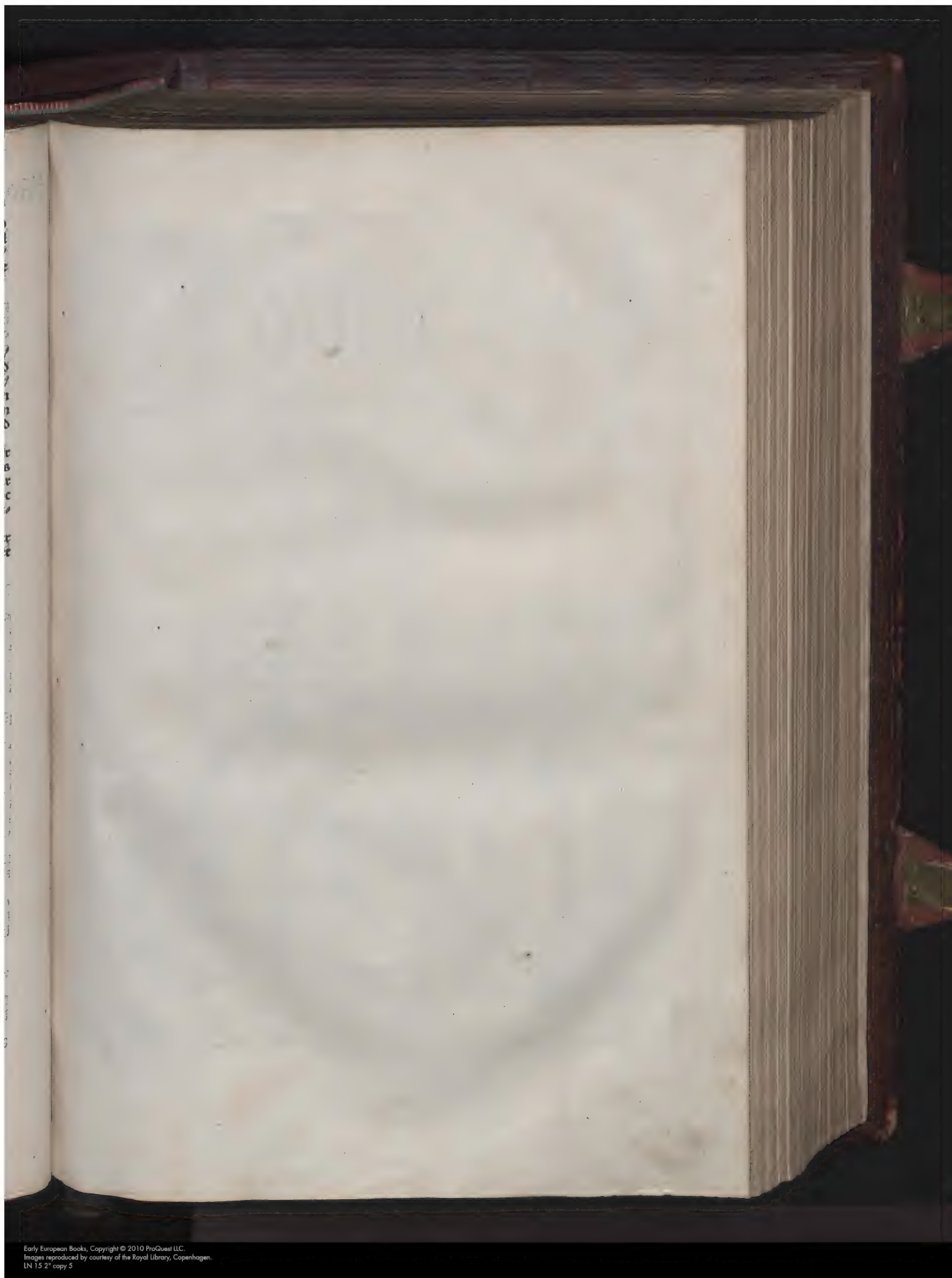
De Mose HERREN sienerede døde der sammesteds i a Noabiteris Land / effter HERREN S ord. De hand iorede hannem i en Dal i a Noabiteris Land / mod Peors huff/ oc ingen ved end nu hans Graff / paa denne dag. Och Mose vaar hundrede oc tiue aar gammil/ der hand døde/ Hans øyen vaare icke dumme/ oc hans krafft vaar icke forfalden. De Israels børn begræde Mose i tredieue dage/ paa a Noabiteris marck/ oc der mer bleffue graa dens oc klagens dage for Mose fuldkomme.

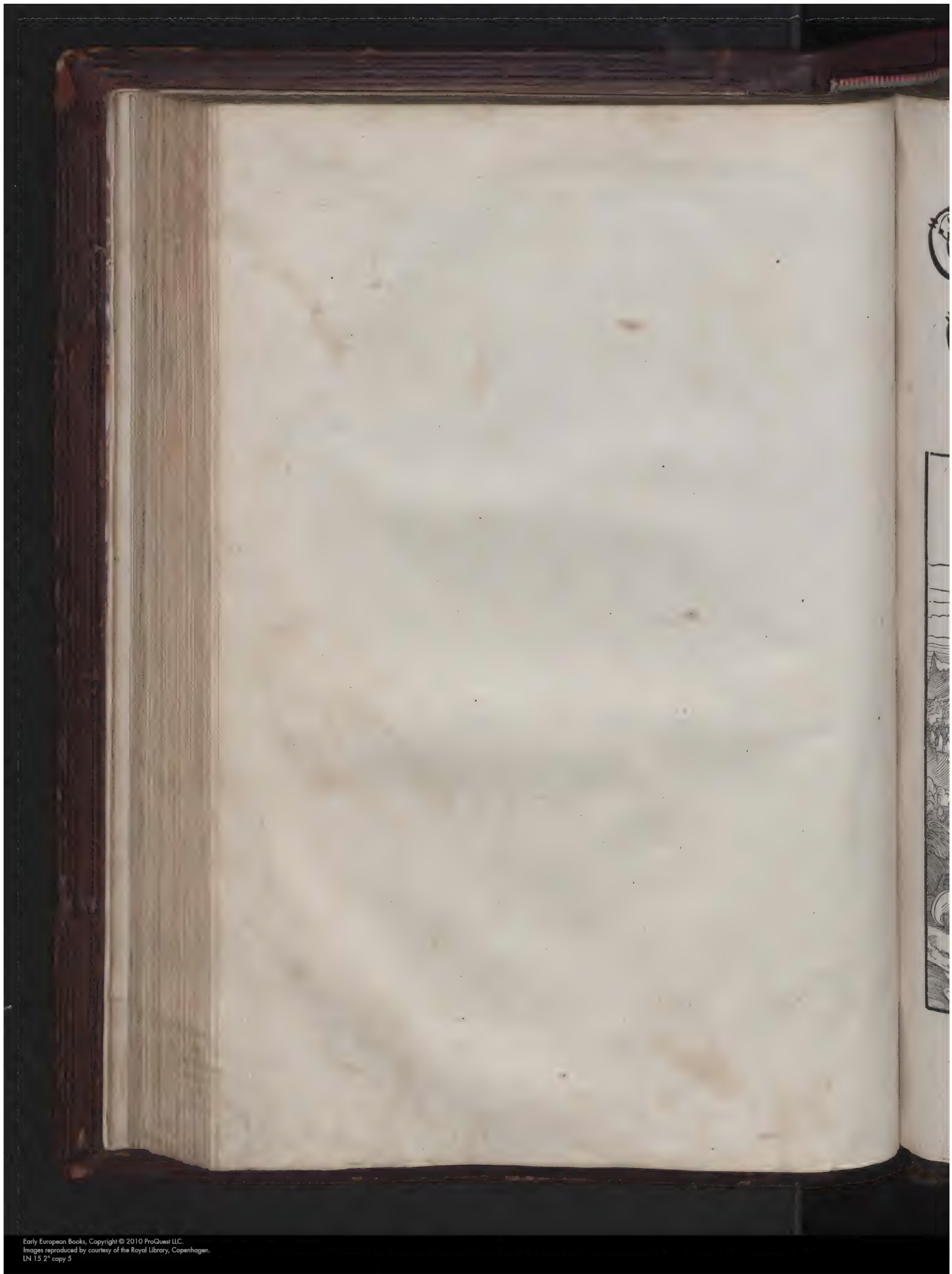
Oc Josua Nuns søn bleff opfyldt mer visdoms Aand / Thi Mose haffde lagt sine hender paa hannem/ Oc Israels børn lydte hannem at/ oc gjorde som HERREN haffde befalet Mose. Oc der stod ingen saadan Prophete siden op i Israel / som Mose/ huilken HERREN saa kende ansiet til ansiet / mer allehonde Tegen oc vnderlige Gerninger/ som HERREN sende hannem til at gøre i Egypti land/ paa Pharaos oc alle hans Tieneres / oc alt hans Land och til al den veldige Naand oc store Syn som Mose gjorde saar alle Israels øyen.

Ende paa Mose Boges.

Julius Borg

I Josua Bog.

I.

Dig. Ver frimodig oc dristig / thi du skalt stifre Lander iblant dette Folk / huilke ieg soer deris Forfedre / at giffue dem. Ver efon trøstlig oc saare dristig / at du holder oc gør alting effter Loven / som Gode min tienere bød dig. Dig icke der fra huereken til den høyre eller venstre haand / At du kant handle vislige / i alt det som du skalt gøre. De lad denne Loven Bog icke komme fra din mund / men tenc paa hende dag oc nat / At du kant holde oc gøre alting effter det / som seessuit er i hende. Saa skal der gaa dig vel / i alt det du gør / oc du skalt kunde vislige handle. See / Jeg haaffuer befaler dig at du skalt vere trøstlig oc frimodig / Frøete icke oc bliff icke raad / Thi HERREN din Gud er mer dig / i alt det som du skalt gøre.

Da bød Josua folckenis Hoffuitemend / oc sagde / Gaar igennem Leyren / oc biuder folcken / oc siger / Reder eder paa kaast / Thi at i skulle gaa offuer denne Jordan inden tre dage / at i skulle komme hen ind / oc indrage Lander / som HERREN eders Gud / vil giffue eder.

De Josua sagde til de Rubeniter / Gadiditer / oc til halffoelen aff Manasse sleet / Tenccker paa de ord som Gode HERREN sienere taledet til eder / oc sagde / HERREN eders Gud haaffuer sticket eder til rolighed / oc giffuer eder dette Land. Lader eders huftuere bøn oc se bliffue i Lander / som Gode haaffuer giffuet eder paa denne side Jordan / Men i som ere bequemme til strid / skulle drage yebnede saar eders Brødre / oc hielpe dem. Saalenge til HERREN giffuer oc eders Brødre rolighed / som eder / at de skulle oc indrage Lander / som HERREN eders Gud skal giffue dem / Saa skalle i da vende eder om igen til eders Land / som Gode HERREN sienere gaff eder paa denne side Jordan mod Osten at beside.

De de suarede Josua / oc sagde / Vi ville gøre alt det som du haaffuer budet off / oc wi ville gaa hen / huor du sender off. Delige som wi vaare Gode lydige / Saa ville wi oc vere dig lydige / Allene at HERREN din Gud vilde efon vere mer dig / lige som hand vaar mer Gode. Huo som er din mund wlydig / oc icke lyder dine ord i alt det du biuder off / Mand skal dø / Der efon trøstlig oc frimodig.

II.

Josua Nuns søn / sende lønlige tho Speydere aff Sittim / oc sagde til dem / Gaar hen / oc beset Lander oc Jericho. De ginge bort / oc komme ind i en Skog / gis huff / som hed Rahab / oc laae der til Verberis.

Da bleff der sagt til Kongen aff Jericho / See / i denne nat ere komme Gode huff aff Israels bøn / at bespæde Lander. Da sende Kongen aff Jericho bud til Rahab / oc loed hende sige / Lad de Gode komme hid vd / som komme til dig ind i dit huff / Thi de ere komme hid at bespæde alt Lander. Quinden skulte samme tho Gode / oc sagde / Der komme io Gode ind til mig / At ieg viste icke hueden de vaare. De der der bleff møgter / oc de vilde løcke Porten / da ginge de vd / at ieg ved icke / huor de ginge / Følger hastelige effter dem / da saa i sat paa dem. Men hun loed dem stige op paa Tager / och

a ij skulte

II.

Er Gode HERREN Gud

RENS Tienere vaar død / sagde HERREN til Josua / Nuns søn / Gode tienere. Gode min tienere er død / Saa gør dig nu rede / oc drag offuer denne Jordan / du oc dette gantske Folk / idet Land / som ieg gaff dem / Israels bøn. Jeg haaffuer giffuet eder alle de stæder / som eders foder skulle træde paa / som ieg sagde til Gode. Fra sicken oc denne Libano / indtil der store Vand Phrath / Det gantske Vethiters Land / ind til der store Naffi vestre / skulle vere eders Landemercke.

Jngen skal staa mod dig i alle dine dage / Jeg vil vere lige saa mer dig / Som ieg vaar mer Gode / Jeg vil icke foilade dig / ey heller vige fra

Deut. 11.

Exo. 13.

Num. 23.

Speydere
vsende at bes
spæde Lander.
Rahab.

Ebre. 11.

Exod. 14.
Num. 21.

stulste dem vnder høi stelte / som hun haffde vdbred paa taget. Men Wendene forfulde dem paa veyen til Jordan / indtil Ferefteden / der de vaare vdsarne / som forfulde dem / da luete mand porren til. Saa gief hun op til samme Wend paa Tager for de soffue / oc sagde til dem / Jeg ved at HERREN haffuer giffuit eder dette Land / Thi at en seer for eder er falden paa oss / oc alle Landzens Indbyggere ere mistroflige for eders tilkommelse. Thi vi haffue hørt / huorledis HERREN tuorde vander for eder aff der Rodehaff / der i fore aff Egypte / Oc huad i gjorde de tho Amouiters Konger Sihon oc Og / paa hin side Jordan / huorledis i forbadede dem. Oc siden wi der hørde / da bleff vort herte mistrofligt / oc der er intred mod me re i nogen for eders tilkommelse / Thi HERREN eders Gud / er en Gud / baade offuen i Himmelen / oc nedre paa Jorden.

Saa suerter mig nu ved HERREN / at effre di ieg gjorde barmhertighed mod eder / at i oc ville gøre barmhertighed mer min Faders huff / Oc giffue mig it vift Tegen / at i ville lade min Fader / min Moder / mine Bødre oc mine Søster leffue / oc alre det de haffue / oc redde vore Siele fra døden. Wendene sagde til hende / Gør vi icke barmhertighed oc trostfaff mer dig / naar HERREN giffuer oss dette Land / Da skulle vore siele dø for eder / om du icke berøber vor Handel.

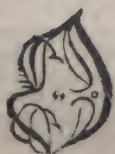
Saa vant hun dem vd igennem it Vindue mer en snor / thi hedis Huff stod op til Stadsmuren / saa at hun oc bode paa muren. Oc hun sagde til dem / Gaar op paa Bierger / oc stulter eder der itre dage / at de skulle icke møde eder / som søge effter eder / til de komme igi / som forfulge eder / Siden muer gaa eders vey.

Wendene sagde til hende / Vi ville vere fri aff denne Eed / som du haffuer taget aff oss / om du icke binder denne røde Snor i dette vindue / som du vinder off ned mer / naar vi komme i Landet / oc om du icke forsamler i dit huff din Fader / din Moder / dine Bødre oc din faders gantste huff. Och vilken som gaar vdsaff dit husis dør / hans blod skal vere offuer hans huff / oc wi ville vere vstydige. Men leggis en haand paa nogen aff alle dem som ere i dit huff / Da skal deris blod komme offuer vort huff. Men er der saa at du røber disse vore ærende / da vil le wi vere fri fra den Eed / som du haffuer taget aff oss. Nun suarede / Det skal stee som i sige / oc hun loed dem gaa / Oc de ginge hen / Oc hun bant den røde Snor i vinduet.

Saa ginge de hen oc komme paa Bierger / oc bleffue der itre dage / indtil de komme igen / som søge effter dem / Thi de haffde leet effter dem paa alle veye / oc de funde dem icke. Saa vedsede de tho Wend tilbage igen / oc ginge aff Bierger / oc fore offuer / oc komme til Josua / hans søn / oc foralde hannem alting / som de haffde befundet / oc sagde til Josua / HERREN haffuer giffuit alle Landet i vore hender / Oc alle Landzens Indbyggere ere forferde for oss.

III.

Josua kom
mer mer folket
til Jordanen.

haffue icke for gonger den vey.

Oc Josua sagde til folket / Bører eder Hellige / thi HERREN skal gøre vnderlige ting i morgen i blant eder. Oc hand sagde til Presterne / Bærer Pactens Arck / och gaar faar folket / Saa baare de Pactens Arck / oc ginge faar folket. Oc HERREN sagde til Josua / J dag vil ieg begynde at gøre dig stoer faar al Israel / at de skulle vide / at lige som ieg vaar mer i Jose / saa vil ieg oc vere mer dig. Oc biud du Presterne / som bære Pactens Arck / och sig / Naar i komme først i Jordans vand / saa staar stille.

Oc Josua sagde til Israels børn / Kommer hid oc hører HERREN eders Guds ord. Oc hand sagde / Der aff skulle i vide / at den leffuende Gud er i blant eder / och at hand skal vdruffue faar eder de Cananiter / Hethiter / Huititer / Pherefiter / Gergositer / Amouiter oc Jebusiter. See / hans Pactis Arck som regerer offuer al Verden / hand skal gaa faar eder i Jordan. Saa tager nu tolf Wend aff Israels stecter / en mand aff huer Slect. Oc naar Presterne som bære HERREN S Pactis Arck / som Regerer offuer al Verden / sette deris føder i Jordans vand / Saa skal vandet stilles fra det som kommer offuen aff / oc staa i en hob i Jordan.

Israel gaar
igennem Jor
danen.

Der folket droge nu aff deris Paulun / at de stulde gaa offuer Jordan / och Presterne baare Pactens Arck faar folket / oc komme til Jordan / och dopped deris føder fremme i vandet / Men Jordan vaar fuld til alle sine brædde / den gantste høst igennem. Da stod der vand stille som kom offuen aff / oc gaff sig op i en hob / saare longe fra det folk i den Sred /

Israel gaar t̃origennem Josua Bog.

III.

Jorda.

som ligger op til Sathans side/ Men det vand som løb til Hassuer ned mod det Saltchaff/ der forminstedis oc flød hen/ Saa gick Folcket offuer mod Jericho / Och Priesterne som bare HERRE S Pactis Arck/ stode stille mit i Jordan paa det tørre / Oc al Israel gick t̃origennem/ indtil det gantse folck kom alsammen offuer Jordan.

III.

HERRE sagde til Josua/ Tager eder tolf Wend/ en aff huer Slect/ oc biuder dem/ oc siger/ Løffter tolf stene op aff Jordan/ aff den sted som Priesterne soder staa paa/ oc bærer dem offuer met eder/ oc legger dem i den Sted/ som i skulle bliffue i denne nat.

Da falleder Josua tolf Wend/ som vaare tilstickedes aff Israels børn / en aff huer Slect / oc sagde til dem / Gaar hen offuer faare HERRE S eders Gud; Arck mit i Jordan / oc tager huer aff eder en sten op paa sin apel/ efter Israels børns Slectis tal/ At de skulle vere til Tegen iblant eder. Naar eders Børn spørre deris fedre her efter/ oc sige/ Hvad betyde disse Stene her: At i da sige til dem / Huorledis Jordans vand skilde sig at faar HERRE S Pactis Arck/ den tid de ginge igennem Jor-
dan/ At disse Stene skulle vere Israels børn til en euig Ihukommelse.

Da gjorde Israels børn som Josua bad dem / oc bare tolf Stene mit aff Jordan / som HERRE sagde til Josua/ efter Israels børns Slectis tal / oc bare dem mit sig hen offuer til den Sted/ som de bleffue om natte/ oc lode dem der bliffue. Oc Josua opreyse tolf Stene mit i Jordan/ der som Priesterne soder stode/ som bare Pactens Arck / oc de ere der end nu til paa denne dag. Thi Priesterne som bare Arcken / stode mit i Jordan/ indtil at der vaar al fuldkommen/ som HERRE hadde budet Josua at sige til Folcket / som Mose hadde for befaler Josua. Oc folcket flyndede sig oc gick hen offuer.

Der folcket waar nu alsammen offuergonger / Da gick oc HERRE S Arck hen offuer/ oc Priesterne faar Folcket. Oc de Rubeniter oc Gadditer/ oc halffdelé aff Manasse stede
a ih ginge

Tolf stene.

Num. 32.

Tolff Stene opreysde.

Josua Bog.

Je

Jordans
vand kommer
igen til sin sted.

Josua reys
ser tolff stene op
til en euig ihu
kommelse.
Exo. 14.

ringe vebnede faar Israels bøn / som a Nofe haffde sagt til dem / ved fyretiuertusinde vebnede
til Sted / ginge faar H E R R E N til sted paa Jericho marek. Paa den dag gjorde H E R R E N
R E N Josua stoer faar al Israel / och de freyede hannem / som de freyede a Nofe alle hans
dage.

De H E R R E N sagde til Josua / Viud Priesterne / som bære Vidnesbyrdens Arel / at
de opstige aff Jordan. Saa bød Josua Priesterne / oc sagde / Stiger op aff Jordan. Oc der Priest
sterne som bære H E R R E N S Pactis Arel komme op aff Jordan / oc trædde paa tiurt land
mer deris foder / da kom Jordans vand igen i sin sted / oc flød som der gjorde før til alle sine
bredder. Oc der vaar den tiende dag i den første maaned / der folcket gick op aff Jordan / oc lery
rede sig i Gilgal / Sten mod Jericho stad.

De Josua sette de tolff Stene op i Gilgal som de toge aff Jordan / oc sagde til Israels
bøn / Naar eders Bøn spore deris. Fedre at her efter / oc sig / Duad skulle disse stene / Da
skulle i kundgøre dem der / oc sig / Israel gick paa tiurt igennem Jordan / den tid H E R R E N
eders Gud / boertuorde Jordans vand faar eder indtil i komme hen offuer. Lige som H E R R E N
R E N eders Gud gjorde i der Rødhaff / oc tiurde der faar off / saa lunge som wi ginge der
igennem / At alle folck paa Jordan / skulle kende H E R R E N S Naand / huor mectig hun
er / At i skulle altid frøte H E R R E N eders Gud.

V.

Deut. 11.

En tid alle Amoriternis Konger / som bode i Vesten paa hin side Jordan /
oc alle Cananiternis Konger haff / Daffuer hørde / at H E R R E N haffde
tiurt Jordans flød faar Israels bøn / saa lunge som de ginge der offuer / da
forfede de deris hærter / oc de haffde intet mere mod dem faar Israels
bøn.

Araloth.

Num. 14.

Gilgal.

Paaſte hol
der.

En Mand
obenbaris faar
Josua 5.

Paa den tid sagde H E R R E N til Josua / Gør dig
Kniffue aff sten / oc omſkær Israels bøn igen anden gong. Da gjorde
Josua sten Kniffue / oc omſkær Israels bøn paa den høy Araloth. Oc denne er sagen huor for
Josua omſkær alt folcket aff a Nand / som vaare vddragne aff Egypten / Thi at alt Krigesfolc
ker vaar død i Qicken paa veyen / siden de ginge aff Egypten / Thi at alt folcket som vddrag
vaar omſkær. Men alt folcket som vaar fød i Qicken / paa veyen der de drog aff Egypten /
vaar icke omſkær. Thi at Israels bøn vandiede fyretiuertusinde aar i Qicken / til at alt Krigesfolc
som kom aff Egypten vaar hen død / Fordi at de lydde icke H E R R E N S røst / som
H E R R E N soer dem / At de skulde icke see der Land / som H E R R E N soer deris fe
der / at giffue off / it Land som milk oc hunig flyder vdi. Deris Bøn / som vaare komne op i de
ris sted omſkær Josua / Thi de haffde Forhud / oc vaare icke omſkærne paa veyen. Oc der folc
ker vaar alsammen omſkær / da bleffue de paa deris sted i leyren / til de bleffue helbrede.

De H E R R E N sagde til Josua / I dag haffuer ieg taget Egypti stendzel fra eder / Oc
den sted kaldis Gilgal / indtil paa denne dag.

Oc der Israels bøn haffde deris Leyrei Gilgal hulde de Paaſte paa Jericho marek / den
fiortende dag i maaned om afftenen. Och ode aff Landzens Korn / anden Paaſte dag som
vaare vsurede Brød oc ſteete ay lige paa den samme dag. Saa holt der a Nand oppe ande dag /
der de ode aff Landzens Korn / at Israels bøn haffde icke mere a Nand / Men de ode aff Cana
ans lands Korn aff samme aar.

Oc der hende sig / der Josua vaar haff Jericho / at hand oplæſte sine eyen
oc bleff var / at der stod en Mand mod hannem / oc haffde it draget Suerd i sin
haand. Oc Josua gick til hannem / oc sagde til hannem / Hør du off til / eller vore Fiender?
Hand sagde / Iey / men ieg er en første offuer H E R R E N S Hær / oc er nu kommen. Da
sagde Josua paa sit ansiet til iorden / oc tilbød / oc sagde til hannem / Duad siger min H E R R E N
til sin Tienere? Oc først offuer H E R R E N S Hær sagde til Josua / Drag dine
sto aff dine foder / thi den sted er hellig / som du ſtaar paa. Oc Josua gjorde saa.

VI.

Jericho

Jericho vaar tilluet oc foruaret faar Israels høn/ar der kunde ingen komme vd eller ind. De HERRENS sagde til Jofua/See der / Jeg haaffuer giffuic Jericho mer sine Konger oc Krigesfolck i din haand. Lad alle Krigsmendene gaa treint omkring Staden en gong/oc gør saa sex dage. Den paa den siuende dag/da lad Presterne tage siu Frydens aars Basuner / faar Trecken / oc gaar samme siuende dag / siu gonge omkring Staden / oc lad Presterne blæse i Basunerne. De naar mand blæser i Frydens aars horn oc lyder / at i høie Basunerne/Da skal alle folcket gøre it stort høyt Anstreg/Saa skal Stadzens mure falde ned/oc folcket skal indfalde/ huer rer frem faar sig.

Saa falledes Jofua sin Presterne / oc sagde til dem/Været Pærens Treck/ oc lader siu Prester bære siu Fryde aars basuner faar HERRENS Treck. De hand sagde til folcket Drager hen/oc gaar omkring staden / oc hus som er vebned / gaa sig faar HERRENS Treck. Der Jofua haaffde dette sagt til folcket/Været de siu Prester de siu Frydeaars basuner faar HERRENS Treck/oc ginge oc blæste i Basunerne/ oc HERRENS Pærens Treck fulde effter dem/De de som vaare vebnede ginge faare Presterne / som blæste i Basuner / oc den menige Hob fulde effter Trecken/oc blæste i Basunerne. De Jofua hød folcket/oc sagde/I skulle icke gøre noget Anstreg/ oc ey heller lade eders røst høie / eller lade it ord gaa aff eders mund / før paa den dag ieg siger til eder/Hører it Anstreg/ saa gøre it Anstreg.

Saa gick HERRENS Treck en gong omkring Staden / oc kom i Leyten / oc bleff der. Thi Jofua pleyde at staa tilige op om dagen / oc Presterne bære HERRENS Treck. De de siu Prester bære de siu Frydeaars basuner faar HERRENS Treck/oc ginge oc blæste i Basunerne / De de som vaare vebnede / ginge faar dem / De den menige Hob gick effter HERRENS Treck/oc blæste i Basunerne. De ginge oc den anden dag en gong om Staden/oc komme i Leyten igen/Saa gjorde de i sex dage.

Den siuende dag stode de berilige op i Dagningen/oc ginge omkring Staden siu gonge effter den samme maade/saa ar de komme den samme ene dag siu gonge omkring Staden. De den siuende gong/der Presterne blæste i Basunerne / da sagde Jofua til folcket / Hører it Anstreg/

Jericho opbrendis.

Josua Bog.

Act

Iosu. 2.

strig/Thi HERRE 17 haßuer giffuit edet Stadē. Men denne stad oc alt der som er i hant
nem/skal vere forbandet faar HERRE 17 / Men den Skoge Rahab skal aleniste bliffue
teffuendis/oc alle de som ere i huss met hende/Thi hun skulte de Bud/som wi vdsende. Alene
foruarer edet for det forbandede/ at icke forbande edet/om i tage noget aff det forbandede oc
forbande Israels Leyre der met/oc sere det i wylcke. Men alt der Solff oc Guld/desligest kaas
bet vare teen vare / skal vere helligt faar HERRE 17/ar der kand komme til HER
RE 17S liggendese.

De folcker gjorde it Anstrig / oc blæste i Basunerne/Der alt folcket hørde Basunen
lyd/da gjorde de it stor Anstrig/De murene fulde ned / De folcker stige op i Stadē/huer ret
stray faar sig. Saa vunde de Staden / oc forbandede alt der i Staden vaar/met skarpe suerd/
baade Vand oc Quinde/vng oc gammel/eyen/faar/oc asne.

Rahab.
Iosu. 2.

Men Josua sagde til de tho Mend/som haßde bespyder Landet / Gaar i den Skogis
huss/ oc leder Quinden der fra hid vd mer alt der som hun haßuer / som i sere. Da ginge de
vngē Mend Spennerne ind/oc ledde Rahab vd/oc hendis Fader oc Moder / oc Bysdre/ oc
alt der hun haßde/oc al hendis Slect/oc lode dem bliffue vden faar Israels Leyer.

Rahab.

Men Staden opbrende de med ild / mer alt der som vaar i hannem / foruden Solff oc
Guld/oc Kaaber vare oc teen vare der lagde de indtil it liggendese i HERRE 17S Huss.
Men Josua loed Rahab den Skoge/oc hendis Faders huss/ oc alt der som hende hørde til/
teffue/oc hun bode i Israel/indtil paa denne dag/Thi hun skulte de Bud / som Josua haß
de vdsent at bespyde til Jericho.

3.Reg. 16.

Samme tid soer Josua/oc sagde/ Forbandet bliffue den Vand faar HERRE 17/
som opreßer oc bygger denne stad Jericho. Naar hand legger hans Grundual/da kaaste det
hannem hans søster Søn/oc naar hand setter hans porte/ da kaaste det hannem hans yngste
Søn. Saa vaar HERRE 17 mer Josua/ at mand sagde aff hannem alle Land.

VII.

Achan.

Hi.

En Israels bōm forgrebe sig paa det Forbandede / Thi Achan Charri sōn/
Sabbis sōns/ Serah sōns/aff Juda slect/ tog noget aff det forbandede / Da
bleff HERRE 17S vrede oprend mod Israels bōm.

Der Josua nu vdsende Mend fra Jericho mod Ai/ som ligger hofß Berth
Auen/ossen fra Berth El/oc sagde til dem/ Gaar hen op/oc bespyder Landet.
Oc der de vaare opgongne/oc haßde bespyder Ai/ da komme de igen til Jos
ua/oc sagde til hannem/ Lad icke der gantke folck fare hen op/ Men ved thu
eller try tusinde Mend at de fare hen op oc sla Ai/ at der gantke folck skal icke vmage sig/ Thi
de ere saa.

Josua er i
nød.

Saa drog aff folcket hen op ved try tusinde Mend/ Oc flyde faar de Mend aff Ai/ Oc de
aff Ai sloe ved sey oc tredue Mend thiel aff dem / oc iegede dem fra porten indtil Sabarim/
oc sloe dem ned ar veyen/ Da bleff folckens herte forferdet/ oc bleff til vand.

De Josua reß sine Klæder / oc salt ned paa sit Ansiet til iorden / faar HERRE 17S
Næck/ indtil affrenen/ oc de Eldse aff Israel/ oc kaste stoff paa deris hofßuit. De Josua sagde/
Ai/ HERRE 17 HERRE 17/ Hui forde du dette folck offuer Jordan / at giffue oss i Almo
ritenis hender oc komme oss aff dage/ O haßde wi bleßuit paa hin side Jordan/ som wi ber
gynte. Ah min HERRE 17/ Nuad skal ieg sige/ effterdi at Israel vender ryg til sine Fiender/
Naar Cananiterne oc alle Landens indbyggere der høre/ Da bespende de oss / oc vdslette voce
naffin aff Jorden/ Nuad vilt du da gøre ved dit store Naßin :

Da sagde HERRE 17 til Josua/ Stat op / Hui ligger du saa paa dit ansiet : Israel
syndede/ oc offuertraadde min Pact/ som ieg bød dem / Der til toge de aff det Forbandede oc
slaale oc löye/ oc lagde der iblant deris Ting. Israels bōm kunde icke slaa mod deris Fiender/
men de mue vende ryggen til dem / Thi de ere i Bände / Jeg skal icke her effter vere mer edet/
der som icke vdslette den Vand fra eder.

Stat op oc hellig gør folcket/ oc sig/ Gør edet Hellige til morgē/ Thi saa siger HER
RE 17 Israels Gud/ Der er Vand iblant dig Israel / Der faare kant du icke slaa mod dine
Fiender/ indtil i bort sklie den Vand fra eder. Oc i skulle komme tilige hid/ den ene Slect effter
den anden/ Oc huilken slect HERRE 17 rammer paa/ den skal komme hid/ der ene Frende
skaff effter der ander/ Oc huilke Frendskaff HERRE 17 rammer paa/ der skal komme hid/
it Huss effter der ander/ Oc huilke Huss HERRE 17 rammer paa/ der skal komme hid/ den
ene Noßonde effter den anden. Oc huilken som bliffuer funden i Bände / hand skal brende i
Jid mer

Ild met alt der hand haffuer/ Fordi/ at hand offuer traadde HERRS Patt / oc giord
de daarlige i Jsrael.

Josua stod tilige op om morgenen/ oc ledde Jsrael frem / den ene Slect efter den anden/
oc der falt paa Juda slect. Oc der hand ledde Juda Slect frem / da falt laaden paa Serahiters
frendskaff. Oc der Serahiters frendskaff kom frem it Haff efter det andet/ da falt der paa Sab
di. Oc der hand ledde sit Haff frem/ den ene Vosbonde efter den anden/ da falt der paa Alchan
Charmi son/ Sabdi sons / Serah sons aff Juda slect.

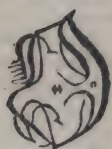
Da sagde Josua til Alchan / Min son / giff HERRS Jsraels Gud are/ oc giff
hannem Loff/ oc giff mig tilkende/ Duad haffuer du giort: och dal inred faar mig. Alchan sua
rede Josua/ oc sagde/ Sadelige/ ieg syndede mod HERRS Jsraels Gud/ Saa oc saa
giorde ieg. Jeg saa en faaselig Babyloniske Raabe iblant Roffuit/ oc thu hundrede setel sølff/
oc en guld tunge/ halffrediesinartue setler verd paa vecten/ der begerde ieg/ oc tog der / Oc see/
der er nedgraffuet i iorden / i mit Paulun/ oc Sølfuit der vnder.

Da sende Josua bud hen/ de løbe til Paulunet/ oc see/ Der vaar begraffuit i hans paulun/
oc sølfuit der vnder. Oc de toge der op aff paulunet / oc førde der til Josua oc til alle Jsraels
børn/ oc lagde der faar HERRS. Saa tog Josua oc al Jsrael mer hannem/ Alchan Ser
rah son oc Sølfuit/ Raaben oc guld Tungen/ hans Sønner oc Døttrer/ hans øyen oc asne oc
faar/ hans Paulun/ oc alt der hand haffde oc førde dem hen op i Achors dal. Oc Josua sagde/
Efterdi ar du bedrøffuede off/ Da skal HERRS bedrøffue dig paa denne dag / Oc alt
Jsrael stenede dem / oc brende dem mer ild. Oc den tid de haffde stener dem / giorde de en stor
Stenhob offuer dem / den bliffuer ind til denne dag. Saa vende HERRS sig fra sin
vredis hastighed/ Der aff kaldis den samme Sred/ Achors dal / indtil denne dag.

Alchan.

Achors
dal.

VIII.

HERRS sagde til Josua/ Frøste dig ick/ oc rædis ick/ Tag met dig
alt Krigsfolck/ oc gør dig rede / oc drag hen op mod Ai / See / Jeg haffuer
giffuit kongen aff Ai/ oc hans folck/ stad oc Land / i dine hender. Oc du skal
gøre mer Ai oc hans Konge/ som du giordemet Jericho oc hans Konge/ Vdē
der ar i skille skifte deris Roff/ deris Fa iblant eder / Oc bestulle it Daghold
bag Staden.

Da giorde Josua sig rede oc alt Krigsfolck/ at drage op til Ai / Oc Jos
ua vdualde tredie tusinde frige Mand / oc sende dem vd om natten / oc bød dem / oc sagde.
Seer til/ I skulle vere i Daghold bag Staden / Holder eder ick forlongt fra staden / oc vere
allesammen tilrede/ Men ieg oc alt der folck som er met mig/ ville drage mod staden. Oc naat
de falde vd mod off/ som tilforne/ Da ville vi fly faar dem/ ar de kunde følge vd efter off/ indtil
vi saa laacker dem her vd fra Stadē/ Thi de skulle rencke/ ar vi fly faar dem/ lige som tilforne.
Oc den stund vi fly for dem/ da skulle i drage frem aff Dagholder / oc indrage Staden / Thi
HERRS eders Gud skal giffue dem i eders hender. Naat i haffue tager staden ind / Da
setter ild paa hannem/ oc gører efter HERRS ord / See/ ieg haffuer befaler eder der.

Saa sende Josua dem hen/ oc de ginge hen i Dagholder/ oc de hulde mellem BethEl oc
Ai/ vesten fra Ai. Men Josua bleff om natten hof folck / Oc stod tilige op om morgenen/ oc
stickedes folck i aarden / oc drog hen op / mer de elste aff Jsrael/ faar folck mod Ai. Oc alt
Stridsfolck som vaar hof hannem drog hen op / oc falt til / oc kom mod Staden / oc slo sin
leyer i iorden fra Ai / saa ar der vaar aleniste en dal mellem hannem oc Ai. Oc hand haffde ta
get ved fem tusinde Mand/ oc sette dem i Dagholder mellem BethEl oc Ai/ Vester fra staden.
Oc de stickedes folck aff den ganske Leyer/ som vaare i iorden fra staden/ ar endē rætte i Vester
mod staden. Saa gick Josua hen sammen nar mit i Dalen.

Der kongen aff Ai der saa/ Da skyndede de sig/ oc giorde sig tilige rede / oc Mandene aff
Staden/ gaffue sig vd mod Jsrael til strid/ mer alt sit folck/ paa en bestemmet sted paa marc
ken/ Thi hand viste ick / ar der vaar it Daghold paa hannem bag staden. Men Josua oc al
Jsrael lode som de vaare slagne aff dem/ oc flyde paa veyen mod ørken. Da robede alt folck
i Staden / ar mand skulde forfølge dem. Oc de forfulde Josua / oc gaffue dem vd aff Staden/
saa ar der bleff ick en Mand igen i Ai oc BethEl / som ey vddrog ar forfølge Jsrael / oc lode
Staden staa aaben/ ar de kunde forfølge Jsrael.

Da sagde HERRS til Josua / Opløff dit Spiud som du haffuer i din haand
mod Ai / Thi ieg vil giffue hannem i din haand. Oc der Josua opløffte Spiudet som hand
haffde i sin haand mod Staden/ da opreysde Dagholder sig hastelig aff sin Sred/ oc lebe der
hand

Ali opbrendis.

Josua Bog.

hand vdræcte sin haand/oc komme i Stadē oc vunde hannem/ochastede/oc sette ild paa hannem. Oc de aVend aff Ali vende dem om/oc saae tilbage/oc saae røgen aff staden gaa op mod Himmelen/oc de kunde ingen sted vndsty huertken hid eller did/Oc der folck som flyde til grefen/vende sig om/ar forfølge dem.

Der Josua oc al Israel saae/ar Bagholder haffde vundet staden/effterdi ar røgen giet op aff staden/da vende de om igen/oc sloge aVendene aff Ali. Oc de i Straden komme oc vd mod dem/ar de komme mit iblant Israel som vaar paa baade sider/omkring dem/oc sloge dem ind i til ar der bleff ingen igen aff dem/oc ey heller kunde vndkomme/ aVend de grebe Kongen aff Ali leffuende oc ledde hannem til Josua. Oc der Israel haffde slaget alle Ali Indbyggere ihjel paa marcken oc i ørcken/som forfulde dem/oc fulde alle for skarpe Suerd/ indtil de vaare alle omkomne/Da vende al Israel sig til Ali/oc sloe hannem mer skarpe suerd. Oc alle de som fulde paa den dag baade aVend oc Quinder/de vaare tolf tusinde/alle folck aff Ali.

Josua tog ick sin haand til sig/som hand holt sit Spiid op mer/for end alle som vaare i Ali bleffue forbandede. Vden seet/oc Koffuit aff staden som Israel delede mellem dem/effter H E R R E S ord/som hand bød Josua. Oc Josua opbrende Ali/oc gjorde en hob der aff euindelige/som end nu ligger der paa denne dag. Saa loed hand henge Kongen aff Ali vdi it Træ/til affstien/Oc der Solen vaar nedgongen/da bød hand at mand skulde tage hans Lege aff træet/Oc de kaste hannem vnder stadens port oc lagde en stor Sten hob paa hannem/som der end nu er paa denne dag.

Sa bygde Josua H E R R E S Israels Gud it Altere paa Ebal bierg (som aVose H E R R E S tienere bød Israels bøn/Som der staa screffuit i aVose Lovbog/ It Altere aff hel sten/som ick vaare hugne mer Jern) oc offrede H E R R E S der paa Brendoffer oc Tackoffer. Oc screff der sammested paa Stenene den anden Lov/som aVose screff saar Israels bøn.

Oc al Israel met sine Eldste oc Høfftingend/oc Dommere stode paa baade sider hof Arcken/tuert offuer sea Priesterne aff Levi/som baare H E R R E S pactis Arck/saa vel de fremmede som Indfødde/Halffdelen aff Grisim bierg/oc den anden halffdel hof Ebal bierg/som aVose H E R R E S tienere for bød/ar vel signe Israels folck. Side loed hand vdiobe al Lovens ord om Velsignelsen oc Forbandelsen/som de staa screffne vdi Lovbogen. Der vaar ick it ord som aVose haffde budet/ar Josua loed der ey vdiobe saar al Israels menighed/oc for Quinder oc Børn oc for fremmede/som vaare iblant dem.

IX.

DEr nu alle Konger dette hørde/som vaare paa hin side Jordan paa Biter gene/oc paa Sletten/oc alle som vaare vdi mer det store Daff/oc de som vaare hof Libani bierg/som vaare de Hethiter/Amoriter/Cananiter/Pheretiter/Heutiter/oc Jebusiter/da samlede de dem endrectelige tilhobe/ar de vilde stride mod Josua oc Israel.

Oc der Børgerne aff Gibeon/hørde huad Josua haffde gjort mer Jericho oc Ali/da optækte de it tredst Inslag. De ginge hen/oc stæfede it Bud vd/oc toge gamle Secke paa deris Afne/oc gamle reffne borte Vin flasker/oc gamle borte Sko paa deris føder/oc droge gamle Klæder paa/oc alt der Bød som de toge mer dem/ vaar hart oc muler. Oc de ginge til Josua i Leyren hof Gilgal/oc sagde til hannem oc til gantse Israel/Wi ere komne hid lang vey/oc aff fremmede land/Saa gør nu it forbund mer oss. Da sagde den gantse Israel til Heuterne/aVaa vel stee ar du bort iblant oss/Huorledis kunde vi gøre forbund mer dig.

De sagde til Josua/Wi ere dine Tienere. Josua sagde til dem/Huore ere i/oc huere komme i: De sagde/Dine Tienere ere komne saare lang vey/oc aff fremmede Land/saar H E R R E S din Guds i Affn skild. Thi vi hørde hans røste/oc alt der hand gjorde i Egypten/oc alt der som hand gjorde de cho Amoriternis Konger paa hin side Jordan/Sihon Kongen i Nesbon/oc Og kongen i Basan/som bode i Asiharoth. Der saare sagde vore Eldste oc alle vort Lands Indbyggere/Tager aVad mer eder paa Reysen/oc gaar bort mod dem/oc siger til dem/Wi ere eders Tienere/Saa gør nu en Pact mer oss. Dette vort Bød/som vi toge aff vore Duff til vor mad vaar nyt/der vi droge aff sted til eder/aVen see/nu er det hart oc muler. Oc vi fyllede disse Vinflasker der de vaare ny/oc see/de ere nu sonder reffne/De disse vore Klæder oc Sko ere bleffne gamle/paa denne saare lange Reys. Saa toge Høfftingendene aff deris mad/oc spurde ick H E R R E S aVund der at. Oc Josua gjorde sed mer dem/oc oprette

Deut. 21.

Deut. 27.
Exo. 20.

Grisim.
Ebal.

Deut. 27.

Gibeonis
ternis Treer
hed.

Gibeonis
terne begere
fred.

Num. 21.

Pact met dem aff Josua Bog.

VII.

^{Gibe}en, oc opreete en Pact met dem/ar de schulde bliffue leffuende / Oc de Offuerste aff menigheden so

re dem.
 ¶ Den tre dage der effter / ar de giorde Fred met dem / da spurde de / ar de bode hatt haff
 dem/oc ar de schulde bo iblant dem. Thi der Israels bñn droge frem/da komme de den tredie
 dag til deris Stadder/som kaldis Gibeon / Caphira / Beeroth / oc Kiriath Jearim. Oc sloge
 dem ickē/thi/ar Hoffuizmendene for aDenigheden haffde sozet dem ved H E R R E N / Is
 rael's Gud.

Der al menigheden knurrede mod Hoffuizmendene/da sagde alle Hoffuizmendene faar
 al menigheden/Wi soze dem ved H E R R E N Israels Gud / der faare kunde wi ickē røre
 dem. ¶ Den der ville wi gōre / Lader dem leffue / ar der skal ickē komme en vrede offuer off/
 for den Eed skyld som wi haffue gior dem. Oc Hoffuizmendene sagde til dem/Lader dem
 leffue ar de kunde hugge Ved oc bare Vand faar al aDenigheden / som de Offuerste haffue
 sagt dem.

Da falledē Josua dem oc taledē met dem/oc sagde/Hui bedroge i off/oc sagde/ ¶ I bode
 long vey fra off / Oc bo dog mit iblant off : Der faare skulle i vere forbandede / ar der skal ickē
 fattis Tienere blant eder som skulle hugge ved oc bare vand til min Guds Duff. De suarede
 Josua/oc sagde/ Der er dine Tienere tilfende giffuit/ar H E R R E N din Gud/bad aJose
 fin Tienere/ar hand vilde giffue eder alt Landet / oc odelagge alle Landens Indbygger faar
 eder/Da frōctede wi vort Liff storlige for eder/oc haffue saadant gior. ¶ Den see nu/wi ere i dis
 ne hender/Duad dig tryckis gaar oc ræt ar vere ar gōre off/der gōr.

¶ Oc hand giorde saa mod dem/oc reddede dem fra Israels bñns haand / ar de sloge dem
 ickē ihel. Saa giorde Josua samme dag dem til Vedhuggere oc Vanddragere faar aDenighe
 den/oc til H E R R E N S Altare/indtil denne dag/paa den Sred/som hand schulde vducle.

X.

¶ Er Abonit Sedech Kongen i Jerusalem hørde / ar Josua haffde vunder Ali oc
 forbandet hannem/oc gior mod Ali oc hans Konge / som hand giorde mod
 Jericho oc hans Konge / Oc ar de aff Gibeon haffde gior fred met Israel/
 oc vaare komme iblant dem/da frōctede de faare (Thi Gibeon vaar en stoer
 stad/som en kongelig Stad/oc stōre end Ali/oc alle Borgerne der vdi vaare
 re bequemme til strid) Hand sende bud til Hoham Kongen i Hebron / oc til
 Pircam Kongen i Jarmuth/oc til Japhia Kongen i Lachis/oc til Debir Kon
 gen i Eglon/oc loede dem sige/ Kommer hid op til mig oc hielper mig / ar wi kunde nedsla Gi
 beon/Thi de haffue gior fred met Josua oc Israels bñn.

Saa samlede de fem Amoriternis Konger dem til hobe oc droge hen op / Kongen aff Je
 rusalem/Kongen aff Hebron/Kongen aff Jarmuth/Kongen aff Lachis / oc Kongen aff Eglon/
 met al deris Hær oc aDær/oc belagde Gibeon oc stridde mod hannem.

¶ Oc aff Gibeon sende til Josua haff Gilgal i Leyren/oc lode hannem sige / Drag ickē din
 haand fra dine Tienere/kom snarlige hid op til off/redde oc hielper off / Thi alle Amoriternis
 konger/som bo paa Biergene/haffue forsamlet dem mod off.

Josua drog op fra Gilgal/oc alt Krigefolkert met hannem / oc alle som vaare duelige til
 strid. Oc H E R R E N sagde til Josua/frōcte dig inted faar dem/ Thi ieg haffuer
 giffuit dem i dine hender/der skal Ingen aff dem kunde staa faar dig. Saa kom
 Josua wforuarendis offuer dem / Thi hand reysdeden hele nat op fra Gilgal. Oc H E R
 R E N forstreckede dem faar Israel/ar de sloge it suart Slag i Gibeon/oc iegede dem paa vey
 en til Beth Doron/oc sloge dem til Isfeka oc aDakeda.

¶ Oc der de flyde faar Israel paa veyen ned til Beth Doron / da loed H E R R E N falde
 en stoer Nagel aff Himmelen paa dem indtil Isfeka / ar de dode / Oc mange flere aff dem ds
 de aff samme Nagelstene/ end Israels bñn sloge ihel met suerd.

Da taledē Josua til H E R R E N samme dag/der H E R R E N offuer gaff de Amo
 riter faar Israels bñn/oc sagde i Israels neruertilse/Soel star stille i Gibeon/ oc aNaane i Aia
 lons dal. Saa stode Solen oc aNaanen stille/til saa lenge ar folkert haffde heffnet dem offuer
 deris Fiender. Er der ickē sreffuit i den Frommis bog: Saa sloed Solen mit paa Himm
 len/oc forholt ar gaa ned en hel dag. Oc der vaar ingen dag denne lig huereken for eller siden/
 ar H E R R E N lydde en aAnde vōst/Thi H E R R E N stridde faar Israel.

Josua drog tilbage igen til Leyren i Gilgal/oc al Israel met hannem. ¶ Den de fem Kon
 ger flyde/oc skiltre dem i den hule haff aDakeda. Saa bleff der Josua tilfende giffuit/Wi haff
 ue fundet

Josua gōr
 pact met de Gibe
 oniter.

Abonize
 det.

Josua red
 der de Gibeonis
 ter och slar sem
 konger.

Stoer ha
 gel.

Solen
 staar stille.

Eccle. 46.
 Esa. 38.

Jofua dræber de fem konger. Jofua Bog.

ue funder de fem Konger ftulke i den hule hofß aNakeda. Jofua fagde / Saa velter store Ste-
ne faar gabere paa hulen / oc beftiller der aNend faare fom dem beuare. Oc ftaar i ickte ftille / men
foifolger effter eders Fiender / oc flar bag paa dem / oc lader dem ickte komme til deris Stæder /
Thi HERRE eders Gud haaffuer giffuit dem i eders hender. Oc der Jofua oc Israels
børn haaffde fuldkommer det store flag paa dem / oc aldelis flager dem / da komme de fom bleff-
ue igen aff dem / ind i de fæfte Stæder.

Saa kom alt folcket i Leyren igen til Jofua hofß aNakeda met fred / oc der torde ingen rø-
re fin tunge faar Israels børn. Jofua fagde / Lader gabere op paa Hulene och leder de fem
Konger hid til mig. De giorde saa oc ledde de fem Konger til hannem aff Hulene / Kongen aff
Jerusalem / Kongen aff Hebron / Kongen aff Jarmuth / Kongen aff Lachis / oc Kongen aff Eglon.

Oc der de fem Konger vaare vbledde til hannem / da kallede Jofua al Israel / oc fagde til
de Offuerfte faar Krigsfolcket fom droge met hannem / kommer hid / och træder disse Kon-
ger met søder paa Halsene. Saa komme de frem / oc trædde paa deris Hals met søder. Da sag-
de Jofua til dem / frøcter eder ickte / oc lader eder ickte foiferde / haaffuer ic frut mod oc verer duffi-
ge / Thi at HERRE skal saa gøre mod alle eders Fiender / fom i stride emod.

Saa flo Jofua dem oc dræbte dem / oc hengde dem i fem Træ / Och de hengde i træene
til aftenen. Der Solen vaare nedgongen / bød hand / at mand ftulde tage dem ned aff træene
oc kaste dem i den hule / fom de ftulke dem i / Oc de lagde store stene faar gabere aff Hulene / der
ere de end nu paa denne dag.

Nakeda.

Jofua vant oc samme dag aNakeda / oc slo hannem met skarpe fued / Desligeft hans kon-
ge / oc forbandede hannem / oc alle Siele fom vaare i hannem / oc loed der ingen leffue. Vand
giorde oc saa mod Kongen aff aNakeda / fom hand giorde for mod Kongen aff Jericho.

Libna.

Da drog Jofua oc al Israel met hannem fra aNakeda til Libna / och stridde mod han-
nem. Oc HERRE gaff oc saa hannem i Israels haand / oc hans Konge / Oc hand slo han-
nem met skarpe fued / oc alle Siele fom der vaare vdi / oc loed ingen bliffue igen der i. och
giorde mod hans Konge / fom hand giorde mod Kongen aff Jericho.

Lachis.

Siden drog Jofua oc al Israel met hannem fra Libna til Lachis oc belagde oc stridde
mod hannem. Oc HERRE gaff oc Lachis i Israels hender / at de vunde hannem om
anden dagen / Oc sloge hannem met skarpe fued / oc alle Siele fom der vaare vdi / i alle maade /
fom hand

Stæderne som Josua Josua Bog. VII.

vant. som de gjorde mod Libna. Samme tid drog Noram Kongen aff Geser op at hielpe Lachis/ **Noram.**
 Men Josua slo hannem oc alt hans Folck/saa at der bleff ingen offuer igen.
 Saa drog Josua fra Lachis mer al Israel til Eglon oc belagde oc stridde mod hannem/ **Eglon.**
 oc vant hannem samme dag/oc slog hannem mer skarpe suerd/ oc forbandede alle Siele som
 der vaare vdi/ den samme dag/ i alle maade/ som hand gjorde mer Lachis.
 Siden drog Josua mer al Israel fra Eglon oc til Hebron/ oc stridde mod hannem oc **Hebron.**
 vant hannem/ Oc slo hannem mer skarpe suerd/ oc hans Konge/ mer alle hans Stæder/ oc alle
 Siele der i vaare/ oc lode ingen bliffue offuer/ Vdi alle maade/ som hand gjorde mer Eglon/
 oc forbandede hannem oc alle Siele som der vaare vdi.
 Saa vende Josua sig om igen mer al Israel til Debir/ oc stridde mer hannem/ oc vant **Debir.**
 hannem/ oc hans Konge/ oc alle hans Stæder. Oc slo hannem mer skarpe suerd/ oc forbande
 de alle Siele som der vaare vdi/ oc lode ingen bliffue igen. Som hand gjorde mod Hebron/
 saa gjorde hand och mod Debir oc hans Konge/ oc som hand gjorde mod Libna oc hans
 Konge.
 Saa slo Josua alt Landet paa Biergene/ oc mod Synden/ oc i Dalerne/ oc hof vandet/
 mer alle deris konger/ oc lode ingen bliffue igen/ oc forbandede alt det som haffde aande/ som
 HERR Eri Israels Gud haffde befaler. Och hand slo dem fra Rades Barnea/ indtil Ga
 sa/ oc alt Gofen land/ indtil Gibeon/ oc vant alle disse Konger mer deris Land paa en tid/
 Thi at HERR Eri Israels Gud stridde for Israel. Saa foer Josua til Lereyn igen hof
 Gilgal/ mer al Israel.

XI.

Der Jabin Kongen aff Habor dette hørde/ da sende hand bud til Jobab
 Konge aff Madon/ oc til Kongen aff Simron/ oc til Kongen aff Achsaph/
 oc til de Konger i Norden som bode paa Biergene/ oc paa Aarcken synder
 paa til Cinneroth/ oc til dem som bode nedre i Dalene vdi Haphoth Dor/ oc
 mer haffuit/ Oc til Cananiterne baade øster oc vester/ til de Amoriter/ He
 thiter/ Pherefiter/ oc Jebusiter/ paa Biergene/ oc til de Heuiter neden op til
 Hermon bierg i Afsipa land. Disse drog oc mer al deris Hær/ it suart tal
 Foelck som sand i Haffuit/ oc saare mange Heste oc Vogne. Alle disse Konger samlede dem/ oc
 komme oc leyrede dem til sammen/ hof det vand Aferom/ at stridde mod Israel.
 HERR Eri sagde til Josua/ Frødre ick faar dem/ Thi at i morgen paa denne tid vil
 teg giffue dem alle slagne faar Israels bøn/ du skal lemmeleste deris Heste/ oc brende deris
 Vogne mer id. Oc Josua kom foruarendis paa dem/ oc alt Krigsfolcker hof det vand Afer
 om/ oc offuerfalt dem. Oc HERR Eri gaff dem i Israels hender/ oc de sloe oc iegede dem
 til den store Sidon/ oc til de Hærmeland/ oc til den store marc som ligger øster hof Afsipa/ oc
 de sloge dem saa/ at der bleff ick en igen aff dem.
 Da gjorde Josua mod dem som HERR Eri befol hannem/ oc lemmeleste deris Hæ
 ste/ oc brende deris vogne. Oc vende sig om paa den samme tid/ oc vant Habor/ oc slo hans Kon
 ge mer suerd/ (Thi Habor vaar tilforne Haffuitstaden faar alle disse Kongerige) de sloge alle
 Siele mer skarpe suerd/ som der vaar vdi samme Stad/ oc forbandede dem/ oc lode inred bliff
 ue igen/ som haffde aande/ oc de brende Habor mer id. Josua vant oc alle disse Kongers Stæ
 der oc slo dem oc deris Konger mer skarpe suerd/ oc forbandede dem/ Som Mose HERR
 Eri Stienere haffde befaler.
 Dog brende Israels bøn ingen Stæder paa Biergene/ men Josua brende Habor alene.
 Oc Israels bøn skiffe alt Haffuit oc fæ mellem dem aff disse Stæder/ Men de sloge alle
 Aenniste mer skarpe suerd/ til de haffde lagt dem øde/ oc de lode inred bliffue igen/ som haffde
 aande/ Som HERR Eri bød Mose sin tienere/ oc som Mose bød Josua/ Saa gjorde
 Josua/ at der fylede inred aff alt det som HERR Eri haffde befaler Mose.
 Saa tog Josua alle de Land ind paa Biergene/ oc alt det som ligger Synden paa/ oc
 alt Gofen land/ oc de marcet oc daler/ oc Israels bierg mer sine daler/ fra det bierg/ som arst
 luer Landet offuen til mod Seir/ indtil Baal Gad/ oc til Libani biergis bredhed neden til det
 bierg Hermon/ hand offueruant alle deris Konger/ oc slo dem ihjel. Men hand færdelenge
 krig mod samme Konger.
 Der vaar ingen Stad/ som gaff sig vnder Israels bøn mer Fred/ (vden aleniste de He
 uiter/ som bode i Gibeon) me de vunde dem alle mer strid. Oc det stede saa aff HERR Eri
 at deris hietter bliffue forherede/ at møde Israels bøn mer strid/ At de skulde forhandis/ oc
 ingen naade

Habor.

Deut. 7.

Lanaans Land ind.

taget aff
Josua.

ingen naade saa/men de skulde ødeleggi/som H E R R E N bød Mose.

Samme tid kom Josua oc opvælte Enakim aff Biergene/aff Nebzon/ aff Debir/ aff Anab/aff alle biergene i Juda/ oc aff alle Israels bierg/ oc forbandede dem med deris Stæder. Oc loed ingen bliffue igen aff Enakim i Israels boms Land/ vden i Gasa/ Gath/ oc i Asdor/ der bleffue nogle igen.

Saa tog Josua alt Landet ind/ i alle maade/som H E R R E N sagde til Mose/ oc gaff Israel dem til Arff/ huer Slekt sin part/ Oc Landet loed aff at føre sig.

Josua Bog.

XII.

Num. 21.
Gene. 32.

Isse ere Landens Konger/som Israels boms sloge/ oc toge deris Land ind/ paa hin side Jordan/mod Østen/ fra der vand Arnon/ til det bierg Hermon/ oc alt der flette land mod østen: Sihon Amoriteris Konge/som bodde i Hesbon/ oc regerede fra Arer som ligger hofl Arnon vands brædde/ oc mit vdi vander oc offuer halffdelen aff Gilead/ indtil der vand Jabok/ som er Amons boms landemercke/ oc offuer der flette land/ indtil Cinneroth haff/ øster hen/ oc offuer der flette land til det Saltelhaff i øster/ paa den vey til Beth Jesimoth/ oc synder paa nedden hofl Pisga biergis Becke.

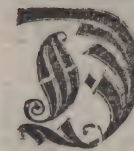
Der til met Konge Hga landemercke aff Basan/ som vaar offuerbleffuet aff Kemperne/ oc bodde i Ashtaroth oc Edrei/ oc regerede offuer Hermons bierg offuer Salcha/ oc offuer al Basan/ indtil landemercket aff Geshuri oc Naachari/ oc halffdelen aff Gilead/ som vaar Sihons Kongens aff Hesbon landemercke. Mose H E R R E N S tienerer och Israels boms sloge dem/ Oc Mose H E R R E N S tienerer gaff de Rubeniter oc de Gadditer/ halffdelen aff Manasse flect/ at indtage dem.

En oc tre
diue Kon-
ger slagne
aff Josua.

Disse ere Landens Konger som Josua/ oc Israels boms/ sloge paa denne side Jordanen mod vesten/ fra Baal Gad/ til Libani biergis flet/ til det Bierg/ som atskiliet Landet hen op mod Seir oc Josua gaff Israels flecter at indtage det/ Huer sin Del aff det som vaar paa biergene/ oc i dalet/ oc paa flet marc/ hofl becken/ i sicken oc mod synden/ de Herhiter/ Amoriter/ Cananiter/ Pherefiter/ Heuiter/ oc Jebusiter.

Kongen aff Jericho/ kongen aff Ai/ som ligger hofl siden aff Beth El/ kongen aff Jerusaleim/ kongen aff Nebzon/ kongen aff Jarmuth/ kongen aff Lachis/ kongen aff Eglon/ kongen aff Gesei/ kongen aff Debir/ kongen aff Geder/ kongen aff Harma/ kongen aff Arad/ kongen aff Libna/ kongen aff Abdullah/ kongen aff Galeda/ kongen aff Beth El/ kongen aff Chapuath/ kongen aff Nepher/ kongen aff Aphel/ kongen aff Casaron/ kongen aff Adon/ kongen aff Hazer/ kongen aff Sunron/ kongen aff Aeron/ kongen aff Achsaph/ kongen aff Thaenach/ kongen aff Ageddo/ kongen aff Redes/ kongen aff Jakneam hofl Charmel/ kongen aff Naphtali Dor/ kongen aff Gilgal Nedningernis kongen/ kongen aff Tirza/ Der er en och tredieue konger.

XIII.

Er Josua vaar gammil oc vel ved alder/ da sagde H E R R E N til ham/ Du est gammil oc vel ved alder/ oc der er end nu megit aff Landet ind at tage/ som er/ der gantste Philisternis Galilea/ oc alt Geshuri/ fra Sihon/ som flyder frem faare Egypten til Ekrons landemercke/ mod Norden/ som regnis de Cananiter til/ de fem Philisters Herer/ som ere/ de Gassiter/ Asdoditer/ Askloniter/ Gethiter/ Ekroniter oc de Auiter. Men synden til er der gantste Cananiteres Land/ oc Aseara som hore de Sidonier til indtil Aphel til de Amoriteres landemercke. Oc de Ghiblites Land/ oc den gantste Libanon/ mod Østen/ fra Baal Gad/ ned op til Hermons bierg/ indtil mand kommer til Hamath. Alle som bo paa Biergene/ fra Libanon/ oc til de Darne vand/ oc alle Sidonier/ Jeg vil fordriffue dem faar Israels boms/ Kaff du Laader der om oc stift dem iblant Israels boms/ som ieg besol dig.

Num. 32.
Deut. 3.
Josua. 1, 20

Saa stift nu dette Land til Arff iblant de ni Slechter/ oc iblant halffdelen aff Manasse flect. Thi de Rubeniter oc Gadditer haffue songet deris Part mer den anden halffdel aff Manasse/ som Mose gaff dem paa hin side Jordan mod østen/ lige som Mose H E R R E N S tienerer gaff dem/ fra Arer/ som ligger hofl Amons flods bred/ oc fra den Stad mit i vander/ oc al Aedba egu indtil Dibon. Oc alle Sihons Amoriteris kongis stæder/ som sad i Hesbon/ indtil

uedel.

bon/indtil Amons boms landemercke. De der til met Gilead oc Gessuri oc Naachathi landemercke oc alt Hermons bierg/oc alt Basan/indtil Salcha. Alt Dgo Rige i Basan/ som reger rede i Ashtaroth oc i Edrei/ som vaar end nu offuerbleffuen aff Kemperne / oc i Nofe slo dem oc fordreff dem.

¶ Den Israels boms fordreffue ick de Gessuriter oc Naachariter men baade Gessur och Naachath bode blant Israels boms/indtil denne dag. ¶ Den den Leuitiske sleet gaff hand inge Arff/Thi H E R R E N S Israels Guds Offer er deris Arffuedel/som hand sagde til dem.

Saa gaff i Nofe Rubens boms sleet efter deris Frendskaff/At deris Landemercke skulde vere fra Troet/som ligger hofl Amons flods bræd/oc den Stad mit i vander/met al de slettemarck/indtil i Nedba. Desbon oc alle hans Stæder som ligge paa slet marck / Dibon/ Baamoth Baal/oc Beth Baal/Deon. Jahza/ Kedemoth/ i Nephtalim/ Sibma/ Beth Sahar/ paa bierg i Beth Peors dal / de Becke hofl Pilsa / och Beth Jesimoth / oc alle Stæder paa der slette. Oc alt Sihons de Amonters Kongis Rige/som sad i Desbon/som i Nofe slo/oc de Føstter aff i Midian/ Eui/ Rekem/ Sur / Nur/ oc Kebe / kong Sihons ypperste mend/ som bode i Landet. Oc Balaam Spaamand Beors søn / som Israels boms sloge ihjel met suerd/mer de andre som slagne vaare. Oc Jordan vaar Rubens boms landemercke. Denne er Rubens boms Arff blant deris Sleet/Stæder oc Byer.

¶ I Nofe gaff Gads boms sleet blant deris Frendskaff at Jafer oc alle Stæderne i Gilead vaare deris Landemercke/oc halffdelen aff Amons boms Land/ indtil Troet / som ligger mod Rabbah. De fra Desbon oc til Ramath i Nofe oc Bethonim / oc fra i Nahanaim indtil Debris landemercke. Oc i dalen Betharam/ Beth i Nofe / Sucor oc Saphon / som offuer vaar aff kong Sihons Rige aff Desbon/ at Jordan vaar Landemercke/indtil Cinnereth haff/ uis ende / paa denne side Jordan mod østen. Denne er Gads boms Arffuedel i deris Sleet/Stæder oc Byer.

¶ I Nofe gaff halffdelen aff i Manasse boms sleet efter deris Frendskaff / at deris Landemercke vaare fra i Nahanaim/alt Basan/oc alt kong Dgo Rige aff Basan / oc alle Jairs stæder som ligger i Basa/ som ere/ trynstiue Stæder. Oc halffdel aff Gilead/ Ashtaroth/ Edrei/ Dgo kongerigis stæder aff Basan/ gaff hand i Nachirs i Manasse søns boms / der er halffdelen aff i Nachirs boms efter deris Sleet.

¶ Dette er der/som i Nofe vdfæste paa i Noabs marck paa hin side Jordā efter fra Jericho. ¶ Den i Nofe gaff Lemus sleet ingen Arff/Thi H E R R E N S Israels Gud er deris Arff / som hand sagde til dem.

Dg.

Num. 10.

Rubens
boms arffuedel.

Gad.

Manasse.

XIII.

¶ Dette er der / som Israels boms haffue indtaget i Canaans land / som den Prest Eleazar oc Josua i Nofe søn/oc de offuerste Fedre blant Israels boms Sleeter / vddelte blant dem / Oc de stiftte der ved Laad blant dem / som H E R R E N S befalede ved i Nofe at giffue de halffriende Sleeter. Thi at i Nofe haffde giffuit de tho oc den halffue Sleet arffuedel paa hin side Jordan/ i den hand gaff Leuiterne ingen Arff i blant dem / Fordi at der bleffue tho sleeter aff Josephs boms / som vaar i Manasse oc Ephraim/ Derfaare gaffue de Leuiterne ingen part i landet / men Stæder/ at bō vdi / oc Føstæder til deris queg oc gods. Som H E R R E N S bød i Nofe/ Saa giorde Israels boms/oc de lede Landet.

¶ Da ginge Juda boms frem til Josua i Gilgal / oc Caleb Jephunne Kenisiters søn sagde til hannem/ Du vedst/ huad H E R R E N S sagde til i Nofe Guds mand paa mine oc dine vegne i Kades Barnea. Jeg vaar fyrer iue aar gammil / der i Nofe H E R R E N S tienerer vdsende mig aff Kades Barnea/ at bespyde Landet/ oc ieg sagde hannem suar igē / efter min samuittighed. ¶ Den mine Vidsie/ som ginge op met mig / de mistroste de Folekenis hietter/ ¶ Den ieg fulde H E R R E N S min Gud trolige. Da soer i Nofe den samme dag/oc sagde/ Der Land/ som du tredde paa met dine føder/ der skal bliffue dit oc dine boms Arff euindelige/ Thi du efterfulde H E R R E N S min Gud trolige.

¶ Oc see nu/ H E R R E N S haffuer lader mig leffue/ som hand sagde. Det er nu sem oc fyrer iue aar siden at H E R R E N S sagde dette til i Nofe/ der Israel vandrede i ørken / Oc see nu / Jeg er i dag sem oc fyrer iue aar gammil/ oc ieg er end nu i dag saa sterck / som ieg vaar den dag/ der i Nofe vdsende mig/ Lige som min krafft vaar paa den tid / Saa er hun end nu til at stæde/ oc til at gaa vdi oc ind. Saa giff mig nu dette Bierg / som H E R R E N S taled om den dag/ thi du høide det samme dag/ Thi at de Enatim bode paa/ oc ere store oc fæste Stæder/ om

Calebs
arffuedel.
Num. 14.

Eccle. 4.6.

Juda bõrns arff

Josua Bog.

vedels Landes
merck.
Iosu. 21.

der/ Om HERRE vil vere met mig/ at ieg kand fordiffue dem / som HERRE vil
haffuer sagt.

Saa velsignede Josua hannem/ oc gaff saa samme Jephunne søn Hebron til Aeff. Der
aff bleff Hebron Calebs/ Jephunne Kenisiteres søns eyedom/ indtil denne dag/ thi hand effter
fulde HERRE Israels Gud troelige. Den Hebron kalledis i fordom tid Kiriaty Ar-
ba/ som vaar it stort ætteniste iblant Enatim/ Oc Landet loed aff at stride.

XV.

Juda flees
arffuedel.
Num. 34.

Vda bõrns fleetis laad vdi deris Frendskaff/ vaar Edoms landemerce til
den grefen Sin/ synder paa oc til enden paa der syndre Land/ Saa at deris lan-
demerce i synder vaar fra der Salte haffuis ende / der er / fra den tunge som
gaar synder paa/ Oc løber vdi der fra op mod Akabbim/ oc gaar igennem Sin/
oc løber fra synden op igen mod Kades Barnea / oc gaar igennem Hebron
oc gaar hen op til Adar och bayer sig omkring Kartaa/ och gaar igennem As-
mon/ oc kommer vdi til Egypti beck / saa at Haffuit er enden paa deris landes
mercke/ Der skal vere eders landemerce Synder paa.

Oc landemercefter Øster paa er fra der Salte haff/ indtil Jordans ende.
Landemercefter mod Norden er fra Haffens tunge som er op til Jordans side / oc gaar op
til Beth Nagla/ oc recker fra norden til Beth Araba / oc kommer hen vdi til Rubens søns sten
Bohen. Oc gaar vdi fra Jehoia dal til Debir / oc fra den nøre side / mod Gilgal/ som ligger
tuert offuer til Adumim / op at syn der paa hof vander/ Siden gaar der til der vand En-
mes/ oc kommer vdi til den brønd Rogel. Saa gaar der op til Hinnam søns dal / hof de Je-
busiteres side/ som bo sender paa/ der er Jerusalem / oc recker der fra op paa de spige aff bierget
som ligger tuert fra Hinnams dal vester paa / som stöder ind paa Raphaims dal mod noi-
den. Der effter kommer der fra samme biergis spige til Jephthoah kildis vand / oc kommer vdi
til Ephron biergis stæder/ oc bayer sig til Baala/ der er Kiriaty Jearim. Oc gaar omkring fra
Baala mod vesten indtil der bierg Seir/ oc gaar vdi mer Jearim biergis side norden aff/ der er
Chesalon/ oc kommer der fra ned til Beth Seimea / oc gaar igennem Thinna / Oc løber vdi
hof Ekron side mod norden/ oc bayer til Sichron/ oc gaar offuer Baala bierg / oc kommer vdi
til Jabneel/ at Haffuit er hendis ende.

Der store Haff er landemercefter Vester paa/ Differe Juda bõrns landemerce treint om
kring i deris Sleet.

Calebs
arffuedel.

Caleb Jephunne søns Del bleff hannem giffuen iblant Juda bõrn/ som HERRE vil
befol Josua/ som vaar/ Kiriaty Arba/ Enafs faders/ der er Hebron. Oc Caleb fordiess der fra
de tre Enafs sønner/ Sesai/ Ahiman/ oc Thalmi/ fødte aff Enaf. Oc drog der fra op til dem
som bode i Debir/ Debir hed i fords tid Kiriaty Sepher. Oc Caleb sagde/ Huo som kand slaa
oc vinde Kiriaty Sepher / den vil ieg giffue min daatter Achsa til hustru. Saa vant Achiel
Kenas søn/ som vaar Calebs Broders søn Straden / Oc hand gaff hannem sin daatter Achsa
til hustru.

Achsa.
Jud. 1.

Der hand haffde faaet hende / da raadde mand hende at hun skulde begære en Ager aff
sin Fader/ oc hun fald aff sin Afsen. Da sagde Caleb til hende / Huad stæder dig / Hun sagde/
Giff mig en Velsignelse/ thi du gaffst mig it Land synder paa/ Giff mig oc Vand kilder/ Saa
gaff hand hende kilder offuen oc neden. Dette er Juda bõrns fleetis Arffuedel iblant deris
Frendskaff.

Juda flees
arffuedel.

Oc disse vaare Juda bõrns fleetis stæder/ fra den ene enden til den anden / hof de Edomis
ters landemerce synder paa/ Raphzeel/ Eder/ Jagur/ Kina/ Dimona/ Ad Ada/ Kedes/ Na-
zor/ Jerthnan/ Siph/ Telem/ Bealoth/ Hazor/ Hadara/ Kiriaty Hebron/ der er/ Hazor. Aman/
Sema/ Molada/ Hazar Gadda/ Desmon/ Beth Pater/ Hazar Sual/ Beer Seba/ Bibiorth/
Ja/ Baala/ Jim/ Azem/ Eldolad/ Chesil/ Harma/ Hilag / Nadimanna/ San Sanna/ Le-
baorth/ Silhim/ Ain/ Rimon/ Differe ni oc tiue Stæder mer deris Byer.

Den i Dalerne vaar/ Esibaol/ Harea/ Asna/ Sanoah/ En Ganim Thapuah / Enam/
Jarmuth/ Abullam/ Socho/ Aseka/ Saeraim/ Adithaim/ Hedera / Giderothaim/ Differe
fiortre Stæder oc deris byer. Senan/ Hadasa/ Migdal Gad/ Dilean / Mizpe/ Jakthiel/ Lach-
is/ Bazekath/ Eglon/ Chabon/ Lahmam/ Cithlis/ Gederorth/ Beth Dagou/ Hacma/ Ake-
da/ Differe seytren Stæder oc deris byer.

Libna/ Echer/ Asan/ Jephthah/ Asna/ Hesib/ Begila/ Achsib/ Arefa/ Differe ni Stæ-
der mer deris byer. Ekron mer hedis datter och byer. Fra Ekron oc til Haffuit/ alle der som recker
til Asdod oc deris byer.

Asdod

Alfod met hendis døtter oc byer. Gafa met hendis døtter oc byer / indtil Egypti vand / oc det store haff oc deris landemærcke.

¶ Den paa Biergene vaar Samir / Jathir / Socho / Danna / Kiriath Sanna / det er Desbir / Anab / Esthemo / Anin / Gofen / Holon / Silo / De ere elleffue Stæder oc deris byer.

Arab / Duma / Efean / Janum / Beth Chapuah / Aphet / Dumca / Kiriath Arba / det er Hebron / Sior / De ere ni stæder oc deris byer. a Naon / Carmel / Siph / Jura / Jeseel / Jakdeam / Sanoah / Rain / Gibe / Chinn / De ere thi stæder oc deris byer. Halhul / Bethsur / Gedor / a Naarath / Beth Anoth / Elthekon / De ere sex Stæder oc deris byer Kiriath Baal det er Kiriath Jearim / Harabba / tho Stæder oc deris byer.

¶ Den i gæken vaar Beth Araba / a Niddin / Sechacha / Nibsan oc Saltstaden / oc Enged / di / De ere sex Stæder oc deris Byer.

De Jebusiter bode i Jerusalem / oc Juda bœrn kunde icke fordriffue dem / Saa bleffue Jebusiterne i Jerusalem met Juda bœrn indtil denne dag.

Jebusiter.
2. Reg. 5.

XVI.

Josephs bœrn Laad salt fra Jordan mod Jericho / indtil det vand som ligger øster op til Jericho / oc den gæken som gaar op fra Jericho igennem Beth El berg oc kommer fra Beth El til Lus / oc gaar igennem Archi Alharoth landemærcke / De gaar der fra ned i vester til Japhleti landemærcke / indtil den nederste Beth Horon landemærcke / oc indtil Gaser / oc enden er op til Naffuer / Dette roge Josephs bœrn a Nanasse oc Ephraim / til Arffuedel.

Josephs
bœrn arffuedel

Ephraims bœrn landemærcke iblant deris Slecter paa deris Arffuedel mod øster / vaar Araroth Adar indtil det øffuerste Beth Horon / oc gaar vd i vester hof a Nychmethath / som ligger i nør / der vender det sig om igen hen i øster til den stad Thaenath Silo / oc gaar der igennem øster paa til Janoha. De kommer ned igæ fra Janoha til Araroth oc Naarath / oc sküder op mod Jericho / oc gaar vd til Jordan. De gaar fra Chapuah i vester til Naahana / oc hendis ende er hof Naffuer.

Ephra
imo bœrn arffuedel.

Dette er Ephraims bœrn Slectis Arffuedel iblant deris Frendskaff. De alle Ephraims bœrn Landemærcken stæder met deris byer / vaare ströde iblant a Nanasse bœrn Arffuedel. De de fordriffue icke de Cananiter / som bode i Gaser / Saa bleffue Cananiterne iblant Ephraim / indtil denne dag / oc bleffue skaffydige.

Cananiter.

XVII.

C Laaden salt paa a Nanasse slect / Thi hand er Josephs første Søn / oc salt paa a Nachir a Nanasse første sön Gileads fader / Thi hand vaar en mectig strids a Nand / derfaar fik hand Gilead oc Basan. Dette salt oc de andre a Nanasse bœrn til iblant deris Slect / som vaare Abiezers bœrn / Helefs bœrn / Aftrele bœrn / Sechems bœrn / Nephers bœrn oc Semidas bœrn / Disse ere a Nanasse Josephs söns bœrn / a Nandkon iblant deris Slect.

Nanasse
slectis arffuedel.
Num. 26.

¶ Den Delaphehad Nephers sön / Gileads söns / a Nachir söns / a Nanasse söns / haffde ingen Sønner / men Døtter / oc disse ere deris naffin / a Nahala / Naia / Nagla / a Nica Tirza. De de ginge til Eleasar Prest oc til Jofua Nuns sön / oc til de øffuerste / oc sagde / H E R R E N bød a Jose / at hand skulde giffue oss Arffuedel iblant vore Bødre. Oc mand gaff dem Arffuedel iblant deris Faders bødre / effter H E R R E N S befalning.

Delaphe
had.
Num. 27. 36.

De der fulde thi snorer paa a Nanasse for vden Gileads land oc Basan / som ligger paa hin side Jordan. Thi a Nanasse Døtter finge Arffuedel iblant hans Sønner / oc de andre a Nanasse bœrn finge der land Gilead.

De a Nanasse landemærcke vaar fra Affer til a Nychmethath / som ligger faar Sechem / oc gaar vd paa den høyre side til dem i En Chapuah / Thi ar a Nanasse fik Chapuah land / oc a Nanasse landemærcke vaar indtil Ephraims bœrn / Siden kommer det ned i Synder til Nahala Bana / til vand stæderne / som hore Ephraim til iblant a Nanasse stæder. a Den a Nanasse landemærcke er fra Jordan hof vander / oc endis ved Naffuer / Saa ar Ephraims eyedom er synder paa / oc a Nanasse Norden paa / saa ar Naffuer er deris landemærcke / De skal styde paa den nøre side indtil Affer / oc paa den øfter side til Jafchar.

Saa haffde nu a Nanasse iblant Jafchar oc Affer / Beth Sean met sine døtter / Zeblaam b in met sine

met sine døtter/oc de som bode i Dor met sine døtter/ oc de i En Dor met sine døtter / oc de i Taanach met sine døtter/oc de i a Nigiddo met sine døtter/oc tredie dele aff Naphtali. De a Naasse bøn kunde icke indtage disse Stæder / men de Cananiter begynte at bo i samme Land. Men der Israels bøn bleffue mectige / da giorde de Cananiterene skatkyldige / oc fordræffue dem icke.

Canaaniter.

Da taledes Josephs bøn met Josua/oc sagde/ Huorfaare haffuer du icke gissuit mig vde en Laad och en arffuedels snor : oc ieg er dog it stort Folck / som HERRE HERRE haffuer saa vel signet mig: Da sagde Josua til dem/ Effterdi du est it stort Folck/da gaec hen op i skoffuen/ och hug der om i de Pheresiters oc Kempers Land/ effterdi Ephraims bierg er dig fortrange.

Da sagde Josephs bøn/ Wi saa icke der Bierg/ Thi at alle Cananiter / som bo i Landens dale haffue Jern vogne/ i huilke Beth Sean / oc hendis døtter ligge / oc Israels dalen. Josua sagde til Josephs huff/ til Ephraim oc a Naasse/ Du est it stort folck / oc effterdi du est saa stort/ skal du icke haffue en Laad/ men Bierget skal høre dig til/ som skoffuen er/ hug hanc nem om/ Oc der skal vere enden paa din Laad/ naar du haffuer fordræffue de Cananiter / som haffue Jern vogne/oc ere mectige.

XVIII.

Widnes /
byrdens Tabernakel
opreist i
Silo.

Cal a Nenigheden aff Israels bøn forsamlede dem i Silo/oc opreiste der Widnesbyrdens Tabernakel/ oc Lander vaare dem ondergissuit. Oc der vaare end da siu aff Israels bønne Slæcter/ som de haffde icke end da vddeler deris Arffuedel. Oc Josua sagde til Israels bøn / Huor faare ere i saa lege lade at i gaa icke hen at indtage Lander/ som HERRE HERRE eders fedris Gud gaff eder: Vdu ueler tre a end aff huer sleet/ at ieg kand sende dem hen / at de kunde gøre dem rede/ oc gaa igen i Lander/ oc bescreffue det effter deris Arffuedel/ oc komme til mig igen.

Delar Lander i siu dele/ Juda skal bliffue i sit landemercke paa de syndre side / oc Josephs huff skal bliffue i sit landemercke mod norden. Men i skulle bescreffue de siu Dele i Lander/ oc fører der hid til mig/ Saa vil ieg kaste eder Laaden faar HERRE HERRE vor Gud. Thi de Leuiter haffue ingen Del iblant eder/ Men HERRE HERRE S Prestedomme er deris Arffuedel. Gad oc Ruben/ oc halffdelen aff a Naasse sleet / haffue tager deris Del paa hin side Jordan mod østen/ som a Jose HERRE HERRE S rienere gaff dem.

Da giorde a Wendene sig rede/ at fare hen / Oc Josua befalede dem at gaa hē oc bescreffue Lander/ oc sagde/ Gaar hen oc vandrer igen i Lander/ oc bescreffuer det/ Oc kommer til mig igen/ at ieg kand heri Silo kaste eder Laaden for HERRE HERRE. Saa ginge a Wendene hen/ oc vandrede igen i Lander/ oc bescreffue det paa it Bieff/ i siu Dele/ effter stadene oc kom me til Josua i Lerren vdi Silo. Saa kaste Josua Laaden mellem dem faar HERRE HERRE i Silo/ oc vddelde Lander der iblant Israels bøn/ huer sin Del.

Ben Jamins
bønne bønne aff
uedel.

De Be Jamins Bønne sleetis Laad salt effter deris frendskaff/ oc landemercket paa deris Laad gieck vdi mellem Juda bøn oc Josephs bøn. Oc deris Landemercke vaare i hioimet mod norden fra Jordan/ oc gaar norden op hof Jericho side/ oc kommer der fra i vester op til Biergene/ oc gaar vdi til Bethauen i øcken. Oc gaar der fra til Luff/ op til siden paa Luff mod synden/ der er Bethel/ oc løber ned til Araroth/ dar hof bierget / som ligger synder op til den nedste Beth Doron. Siden bøyer det sig oc vender sig om til hioimet i vester synder fra bierget/ som ligger mod synden tuert offuer fra Beth Doron/ oc gaar vdi til Kiriat Baal/ der er Kiriat Jearim / Juda bønne stad/ Der er den vestre hioime.

Men der hioime mod synden er fra Kiriat Jearim / oc gaar vdi i vester / oc kommer hen vdi til Nephthoah Vanda kilde. Oc gaar ned til enden aff bierget / som ligger tuert offuer fra Dinnam søns dal/ som ligger nør mod Raphaams dal/ oc gaar der fra ned mod synden/ igen nem Dinnam dal/ hof de Jebusiters side/ oc der fra til Rogels kilde/ Oc drager sig fra nord oc kommer hen vdi til En Semees/ oc løber vdi til de Nobes som ligge hen op tuert offuer fra Idus mium/ oc gaar ned til Ruben søns sten Bohen. Oc gaar paa siden hen hof den flette mark/ som ligger i nør/ oc kommer ned aff den flette mark. Oc gaar op til siden paa Beth Nagla/ norden paa/ oc hendis ende er hof tungen paa der Salte haff / vdi nør hof Jordans side synder paa/ Dette er det syndre landemercke.

Men Jordan skal gøre ende paa der østre hioime/ Dette er Ben Jamins Bønne Arffuedel i deris landemercke trine omkring/ iblant deris frendskaff.

Disse ere Ben Jamins bønne sleetis Stæder iblant deris frendskaff / Jericho / Beth Nagla/

Israels slectis arffuedel. Josua Bog.

X.

Nagla/Emet Rezis/Beth Araba/Semaraïm/Beth El/Alum/Hapara/Dphra/Caphara
Almonai/Aphni/Gaba/De ere tollf Stadter met deris Byer. Gibeon/Rama/Beeroth/
Arispe/Caphita/Aroza/Rekem/Jerpeel/Thareala/Sela/Eleph/oc de Jebusiter/det er Je-
rusalem/Gibeath/Riariath/sioren Stadter met deris Byer / Denne er Den Jamins boms
Arffuedel i deris Slect.

XIX.

Er effter salt den anden Laad som vaar Simeons boms slectis / effter deris
Frendskaff/oc deris Arffuedel vaar iblant Juda boms arffuedel. Oc de finge
til Arffuedel/Beer Seba/Sela/Aolada/Nazar Sual/Bala/Azem/El
Tholad/Berbul/Harna/Siklag/Betha/Narcaboth/Nazar Sussa/Beth
Lebaoth/Sauhen / De ere treeren Stadter oc deris Byer. Alin/Rimon/
Ether/Asan/De ere fire Stadter oc deris byer. Der til met alle de byer / som
ligge om disse Stadter/indtil Baalath Beer Ramath mod synden. Denne
er Simeons boms slectis arffuedel i deris Frendskaff / Thi at Simeons boms arffuedel er
iblant Juda boms sior / Fordi at Juda boms arffuedel vaar dem for floer/der faare arffuede
Simeons boms iblant deris Arffuedel.

Simeons
boms arffuedel.

Den tredie Laad salt paa Sebulons boms effter deris Frendskaff / Oc landemerecke paa
deris arffuedel vaar til Sarid/De gaar i Vester/til Aareala/oc floer ind paa Dabaserh / oc
floer til den beek som leber til Jafneam. Oc vender sig fra Sarid mod Øster/ indtil Cistoth/
Thabor landemerecke / oc løber hen vd til Dabrath / oc gaar op til Japhia. Oc der fra i øst
igennem Githa/Nepher/ Jetha/Kazin/oc kommer vd mod Rimon Aithoar oc Itea. Oc lø-
ber norden omkring til Iathon/oc endis i Jephthah Els dal/Karath/Habalal/Simron/Je-
deala/oc Beth Lehem/De ere tollf Stadter oc deris byer. Denne er Sebulons boms Arffue-
del i deris Slecter oc deris Stadter oc byer.

Sebulons
boms arffuedel.

Den fjerde Laad salt paa Jafschars boms/effter deris Slect/ Oc deris landemerecke vaar/
Jesceel/Chesullorh/Sungem/Hapharaïm/Sion/Anaharath/Rabith/Riseon/Abes/Re-
merh/En Gannem/Enhada/Beth Pazez. Oc sküder hen til Thabor/Sahazima/Beth Se-
mes/oc hendis ender hof Jordan/Septen Stadter oc deris byer. Denne er Jafschars boms
slectis Arffuedel i deris Frendskaff/Stadter oc byer.

Jafschars
boms arffuedel.

Den femte Laad salt paa Assers boms slect/effter deris Frendskaff/ Oc deris landemere-
cke vaar Hekath/Hali/Veren/Alchaph/Ala Delech/Amead/Auseal. Oc sküder vd til Car-
mel hof Nassut/oc til Sihor Libnath/oc vender sig op i Øster/mod Beth Dagon/ oc sküder
sig til Sebulon/oc til Jephthah Els dal mod norden/Beth Emet/Vegiel/oc gaar vd til Cha-
bul paa den venstre side/Cbion/Rebub/Vamon/Rana/indtil den store Sidon. Oc vender sig
op mod Rama/til den faste Stad Dor/De vender sig til Nofsa / oc endis ved Nassut / effter
sioren til Achfib/Vma/Aphel/Rebub / Tho oc tiue Stadter oc deris byer. Denne er Assers
boms slectis arffuedel i deris Frendskaff/Stadter oc byer.

Assers
boms arffuedel.

Den sierte Laad salt paa Nephthali boms i deris Slect / Oc deris landemerecke vaare fra
Heleph/Elon/igennem Saenannim/Adami/tekeb/Jabne El ind til Lakum / oc endis hof
Jordan. Oc vender sig om mod vesten til Asnoth Thabor / oc gaar der fra vd til Nufok / Oc
sküder synder paa til Sebulon/oc til Asser mod vesten / oc til Juda hof Jordan mod Østen/
Oc haffuer faste städer/Sidin/Ser/Hamath/Rakath/Chinnareth/Adama/Rama/Nazor/
Redes/Edrei/En Nazor/Jereon/Aigdal El/Harem/Beth Anar/Beth Sameo/Vitte sta-
der oc deris byer. Dene er Nephthali boms slectis Arffuedel i deris Frendskaff/städer oc byer.

Nephthali
boms arffuedel.

Den siuende Laad salt paa Dans boms slect/effter deris Frendskaff/ Oc deris arffuedels
landemerecke vaar / Sareal/Eschaol/Jefames/Saelabim/Dialon/Jethla/Elon/Thimna-
tha/Ekron/Elcheke/Giberthon/Baalath/Jehud/Vne Baraf/Gath Rimon / Ate Jarcon/
Rakon / met der landemerecke mod Japho/ Oc der endis Dans boms landemerecke. Oc Dans
boms droge hen op at stride mod Lesem/oc vunde oc sloge hannem met skarpe Suerd / oc toge
staden ind/oc bode i hannem/oc kallede hannem / Dan / effter deris Faders naffn. Denne er
Dans boms slectis Arffuedel i deris Frendskaff/Stadter oc byer.

Dans
boms arffuedel.

Der de haffde deler Lander vd met sine Landemerecke / da gaffue Israels boms Josua
Vnus søn en Arffuedel iblant dem / oc de gaffue hannem den Stad effter HERES
befalning/som had begærede/som vaar/Thimnath Serah/paa Ephraims berg. Der bygde
hand Staden/ oc bode i hannem.

Lesem.

Disse ere de Arffuede/ som Eleasar Presten / och Josua Vnus søn/ oc de Øffuerste fedre
iblant Slectene delde effter Laad iblant Israels boms i Silo faar HERES / hof
Vidnesbyrdens Tabernakels dør/ oc saa bleff landens vddelste fuldkommen.

Josua
arffuedel.

b iij HERES

Num. 35.
Deut. 19.

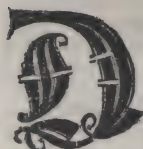
HERRE talede mer Josua/oc sagde/Sig til Israels børn/Gører nogle
fri Stæder iblant eder/om huille ieg talede til eder ved Arose/der en Mand
diabere fand sty til/som slat nogen ihjel vforuaredis oc vruiderlige/at de kun-
de vere fri iblant eder saar Blodheffneren. De den som styer til nogen aff de
Stæder/hand skal staa vde saar Stadzens port / oc giffue sin sag der tilkende
saar de Eldste aff staden/ Saa skulde de tage hannem ind i staden til dem / oc
giffue hannem rum / at hand fand bo hoss dem.

De naar Blodheffneren forfølger hannem/Da skulde de icke antuorde samme Mandras
bere i hane heder/effterdi hand slo sin Veste ihjel vruiderlige/oc vaar icke hane fiende tilfoin.
Saa skal hand bo i samme Stad / til hand haffuer staaet i rette saar Menigheden/ indtil den
ypperste Piest dser/som der er samme tid / Saa skal Mandraberer komme til sin Stad igen/
oc til sit Huse/til staden/som hand flyde fra tilfoin.

Saa helligede de Kedet i Galilea paa Tephthali bierg/oc Sechem paa Ephraims
bierg/oc Kiriaty Arba/der er Hebron/paa Juda bierg. De paa hin side Jordan efter fra Je-
richo/gaffue de Deser i østen paa den slette marck aff Rubens slect / oc Ramoth i Gilead aff
Gads slect/oc Golan i Basan aff Manasse slect. Disse vaare de Stæder som vaare sticte
saar alle Israels børn / oc saar fremmede som bode iblant dem / at den maatte sty til nogen aff
dem som haffde slager nogen ihjel vforuaredis / At hand skulde icke ds ved Blodheffneren /
for hand haffde staaet saar Menigheden.

XXI.

Num. 35.

A ginge de effuerste Fedie aff Leuiterne frem/til Piesten Eleasar oc til Jos-
ua Vns søn/oc til de effuerste Fedie blant Israels børns Slecter / oc ra-
lede mer dem i Silo i Canaans land / oc sagde. HERRE bod ved
Arose/at mand skulde giffue off Stæder at bo vdi / oc deris Forstæder til
vort far. Da gaffue Israels børn Leuiterne aff deris Arffuedel / effter
HERRE S befalning/disse Stæder oc deris Forstæder.

Kahath.

Gerson.

Merari.

Saa salt Laaden paa de Kahathiters slect/oc Aaron Piestis børn aff
Leuiterne finge tretten Stæder ved Laaden/aff Juda slect/aff Simeons slect / oc aff Ben Ja-
mins slect. Aende andre Kahath børn aff samme slect/singe thi Stæder ved Laaden aff Ephra-
ims slect/aff Dans slect / oc aff halffdelen aff Manasse slect.

De Gersons børn aff den samme slect/singe tretten Stæder ved Laaden / aff Isaschars
slect/aff Assers slect/oc aff Tephthali slect/oc aff halffdelen aff Manasse slect i Basan.

De Merari børns slect/singe tolf Stæder/aff Rubens slect/aff Gads slect/ oc aff Sebu-
lons slect.

Josu. 14. 15.

Kahath.

Saa gaffue Israels børn Leuiterne effter Laaden disse Stæder oc deris Forstæder/som
HERRE hadde budet ved Arose. Aff Juda børns slect / oc aff Simeons børns slect/
gaffue de Aarons børn aff Kahathiters slect/aff Leui børn / disse Stæder/som de neffnde ved
naffn/thi den første laad vaar deris. Saa gaffue de dem Kiriaty Arba/som hørde Enaks fader
til/det er Hebron paa Juda bierg / oc hans Forstæder omkring hannem. De de gaffue Caleb
Jephunne søn Agrene oc de Byer der omkring Staden/ til sin Eyedom.

Der til mer gaffue de Aarons Piestis børn / de Mandraberis fristæder/Hebron och
hans forstæder/Libna oc hans forstæder/Jathir oc hans forstæder / Esthmoa oc hans forstæ-
der/Holon oc hans forstæder/Debir oc hans forstæder / Ain oc hans forstæder / Jura oc hans
forstæder/Beth Semes oc hans forstæder / Vi Stæder aff disse tho Slecter. Aende gaffue
dem fire Stæder aff Ben Jamins slect/Gibeon oc hans forstæder / Geba oc hans forstæder/
Anathoth oc hans forstæder / Almon oc hans forstæder. Saa at alle Aarons Piestis børns
Stæder/vaare tretten mer deris forstæder.

Aende andre Kahaths børns Frendstæff aff Leuiterne / finge effter deris Laad fire
Stæder aff Ephraim slect/oc de gaffue dem Mandraberis fristad / Sechim oc hans for-
stæder/paa Ephraims bierg/Geser oc hans forstæder/Ribzaim oc hans forstæder / Beth Do-
ron oc hans forstæder. Aff Dans slect fire Stæder/Ethke oc hans forstæder / Gibthon oc
hans forstæder/Dialon oc hans forstæder/Gath Rimmon oc hans forstæder. Aff halffdelen aff
Manasse slect tho stæder/Thaanach oc hans forstæder/Gath Rimmon oc hans forstæder. At al-
le de

le de andre Rahaths bønns slectis stæder/vaare thi mer deris forstæder:

De de gaffue Gersons bøn aff den Leuitiske slect/ rho Stæder aff halffdelen aff aNanasse slect/den fristad for aAnddiabere/Golan i Basan oc hans forstæder Beestly oc hans forstæder. Aff Jafchans slect fire stæder/ Kition oc hans forstæder/Dabriath oc hans forstæder/Jarmuth oc hans forstæder/ En Gannim oc hans forstæder. Aff Assers slect fire stæder/aNis seal mer hans forstæder/Abdon mer hans forstæder/ Heltath mer hans forstæder/Rechob mer hans forstæder. Aff Jephthali slect tre stæder/ den fristad Kedes/ for aAnddiabere i Galis lea oc hans forstæder/Hamoth Dor oc hans forstæder/Karthan oc hans forstæder. Saa at alle de Gersoniters slectis Stæder vaare retten mer deris forstæder.

Gerson.

Men de andre Leuiter som vaare aMerari bønns Slect/vaare giffue fire Stæder aff Serbulons slect/Jakneam mer hans forstæder/Kartha mer hans forstæder/Dimna oc hans forstæder/Ithalal mer hans forstæder. Aff Ruben slect fire stæder/Bezer oc hans forstæder/Jahza oc hans forstæder/Kedemoth oc hans forstæder/aNephath oc hans forstæder. Aff Gad slect fire stæder/den fri stad for aAnddiabere/Ramoth i Gilead oc hans forstæder/aNahanaim oc hans forstæder/Hesbon oc hans forstæder/Jacfer mer hans forstæder. At alle aMerari bønns stæder iblant deris slecter aff de andre Leuiter vaare tolf/ som de finge effter deris Laad. Alle Leuiternis stæder iblant Israels bønns Aff/ vaare otte oc frectiue mer deris forstæder. Ochuer aff disse Stæder haaffde sin forstæd om sig/den ene som den anden.

Merari.

Saa gaff I H E R R E N Israels alre Land/ som hand haaffde forer at giffue deris fedre/ oc de rogede ind oc boede der vdi. De H E R R E N gaff dem rolighed trint omkring/ saar alle/ som hand soer deris fedre/ oc ingen aff deris fiender kunde staa dem emod/aDen hand gaff alle deris fiender i deris hender. Oc der ferylde mred aff alt det Gode/som I H E R R E N haaffde loffuit Israels huff/ der kom altsammen.

Leuiternis
Stæder. 49.
Gen. 13, 15, 28.

XXII.

I Kallede Josua de Rubeniter oc de Gadditer/ oc halffdelen aff aNanasse slect/ oc sagde til dem/ I haaffue holder alt der som aNose I H E R R E N sienere bød eder/ oc lydt min rogi i alt der ieg haaffue budet eder. I haaffue icke forladet eders Brodre i long tid/ til denne dag/ i haaffue oc holder eder effter I H E R R E N eders Guds Bud. Effterdi nu at I H E R R E N eders Gud/ haaffuer giffuit eders Brodre rolighed/ som hand dem loffuede/ Da vender eder nu om oc gaar til bage igen til eders bolige oc Iessue Land/ som aNose I H E R R E N sienere gaff eder paa hin side Jordan.

Num. 32.

Men holder aleniste det mer sit/ at i gøre effter det Bud oc Lov/ som aNose I H E R R E N sienere bød eder/ At icke I H E R R E N eders Gud/ oc vandre i hans Veye/ oc holde hans Bud/ oc holder eder til hannem/ oc tiener hannem aff gantske herte/ oc aff gantske siel. Saa velsignede Josua dem/ oc lod dem gaa/ Oc de ginge hen til deris Bolige.

aNose haaffde giffuit halffdelen aff aNanasse slect i Basan/ den anden halffdel gaff Josua paa deenne side Jordan vester paa i blant deris Brodre/ oc der hand loed dem gaa til deris Boliger/ oc haaffde velsignet dem/ sagde hand til dem/ I komme hiem igen til eders Bolige mer meget Guds mer gantske meget for/ sølf/ guld kaaber/ iern oc klæder/ Saa deler nu samme eders fiendis Ross vdi blant eders Brodre. Saa vende de Rubeniter/ Gadditer/ oc halffdelen aff aNanasse slect/ dem til bage igen oc ginge fra Israels bøn aff Silo/ so ligger i Canaans land/ at fare ind i Gileads land/ til deris Iessuedels Land/ huilket de haaffde songet til aff effter I H E R R E N befalning ved aNose.

Num. 32.
Josu. 17.

Der de komme til de Hobe hof Jordan/ som ligge i Canaans land/ da byggede samme Rubeniter/ Gadditer/ oc halffdelen aff aNanasse slect der hof Jordan it stort deyligt Altære. Der Israels bøn der hørde/ da sagde de/ See/ Rubens bøn/ Gads bøn/ oc den haaffue aNanasse slect/ haaffue bygt it Altære mod Canaans land/ hof/ hobe ved Jordan paa deene side ved Israels bøn/ da foralede de dem i Silo mer al menighed/ at drage op mod dem mer en Hær. Saa sende de til dem i Gileads lād Phineas Eleasars Prestis søn/ oc met hānem thi aff de suer ste forster/ iblant deris fedris huff/ en aff huer Israels slect/ Oc der de kōme til dem i Gileads and/ da taledede mer dem/ oc sagde/ I H E R R E N gantske aMenighed lader eder saa sigte.

It alter
bygget aff Rub
beniternes.

Huor saare haaffue i syndet mod Israels Gud/ at i vende eder i dag fra I H E R R E N/ der mer at i bygge eder it Altære/ oc salde fra I H E R R E N. Er Peors misgerning off for liden aff huilke wi ere icke end nu renfede paa denne dag/ oc kom en Plaffue iblant I H E R R E N aMenighed. Oc i vende eder i dag fra I H E R R E N sey/ oc ere i dag faldne fra I H E R R E N.

Num. 29.

Altaret bygget aff de

Josua Bog.

Rubeniter

Iosu. 7.

REI/ saa at hand i dag eller i morgen bliffuer vied paa al Israels menighed. Tyckis eder at eders Eredoms Land er wort/ da kommer offuer i dette Land som HERREI/ haaffuer/ der som HERREI/ Tabernakel staar/ oc tager eders arffuedel iblant off/ oc falder ick fra HERREI/ oc fra off/ at i bygge eder it Altare/ andet end HERREI/ S vor Guds Altare. Syndede ey Achan Serchs sön paa det forbandede / Oc HERREI/ S vrede kom offuer al Israels menighed / och hand kom ick alene om/ for sin misgerning :

Da suarede Rubens böin oc Gads böin oc Anasse haaffue sleet / oc sagde til de offuerste Föster aff Israel. HERREI/ den stercke Gud/ HERREI/ den stercke Gud ved det/ Saa ved Israel det oc / salde wi aff eller synde mod HERREI/ / saahielper hand off ick i dag om wi bygde der Altare der saare / at wi vilde vende off fra HERREI/ / at offre Brödoffer eller Nadoffer der paa eller at gøre Tackoffer der paa saar HERREI/ Da vd freffue sig der. Oc om wi icke gjorde det meger mere aff sorg for denne sag styld / oc sagde / Eders Böin maatte sige til vaare böin i dag eller i morgen/ Nuad haaffue i at gøre met HERREI/ Israels Gud: HERREI/ haaffue far Jordan til Landemercke mellem off oc eder Rubens oc Gads böin/ Jhaaffue ingen del i HERREI/ Der mer skulde eders böin vise vaare böin fra HERREI/ S fröer.

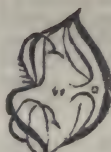
Der saare sagde wi/ Lader off bygge it Altare/ ick til Offer/ ey heller til Brödoffer / Men ath der skal vere it Vidnesbyrd mellem eder oc off och vore Effterkommere / ath wi müe gøre HERREI/ tieniste saar hannem/ mer vore Brödoffer/ Tackoffer oc andre Offer / Ar eders böin töre ick sige til vore böin i dag eller i morgé/ Jhaaffue ingen del i HERREI/ Naar de ville saa sige til off/ eller til vore Effterkommere i dag eller i morgé/ Da kunde de sige/ Seer HERREI/ S Alteris lignelse / som vore forfedre gjorde / ick til Offer / ick til Brödoffer/ Men til it Vidnesbyrd mellem off oc eder. Der skal vere longt fra off/ at wi skulle falde fra HERREI/ ath wi vilde vende off i dag fra hannem/ och opbygge it Altare/ til Brödoffer/ oc til Nadoffer/ oc til andre offer/ for vden HERREI/ S vor Guds Altare/ som staar for hans Tabernakel.

Der Phinees Presten oc de Offuerste saar aDenigheden/ Försterne aff Israel/ som vaare met hannem/ hörde disse ord/ som Rubens oc Gads/ oc Anasse böin sagde / da behagede de dem vel. Oc Phinees Eleasars Prestis sön/ sagde til Rubens/ Gads oc Anasse böin/ J dag kende wi/ at HERREI/ er iblant eder/ at i haaffue ick syndet mod HERREI/ i denne gerning/ Nu haaffue i reddet Israels böin aff HERREI/ S Naad.

Da drog Phinees/ Eleasars Prestis sön/ oc de Offuerste/ aff Gileads land/ fra Rubens oc Gads böin ind i Canaans land igen til Israels böin/ oc sagde dem det. Da behagede Israels böin det vel/ oc de loffuede Israels böins Gud/ Och sagde ick mere/ ath de vilde drage op mod dem/ mer en Her/ at forderffue det Land/ som Rubens oc Gads böin bode vdi. Oc Rubens och Gads böin kallede det Altare/ At det skulde vere it Vidnesbyrd mellem off/ och Ath HERREI/ er Gud.

XXIII.

Josua for
maning til Is
rael.
Iosu. 24.

C long tid der effter/ at HERREI/ haaffde kommet Israel til rolighed/ for alle deris siender reint omkring / oc Josua vaare nu gammil och vel ved alder / Da kallede hand Israel oc deris eldste Hoffuigmend / Dommere oc Embigmend til sammen/ oc sagde til dem. Jeg er gammil oc vel ved alder / Oc ihaaffue seer alt huad HERREI/ eders Gud haaffuer gjort / ved disse folck her saar eder/ Thi HERREI/ eders Gud haaffuer self stredet for eder. Seer/ Jeg haaffuer delet eder til ved Laad der folck som igen er / huer sleet sin Arffuedel fra Jordan/ oc alle folck som ieg haaffuer vddreffuet/ oc Vester paa til der store Ruff / Oc HERREI/ eders Gud skal vdföge dem saar eder / oc fordriffue dem fra eder/ at i skulle indtage deris Land/ som HERREI/ eders Gud haaffuer loffuit eder.

Thi haaffuer nu it frit mod / at i holde oc gøre alt det som staar screffuit i Jose Loubog/ At i ick vige der fra / huerecken til den høyre eller venstre side / Paa det at i ick komme iblant der folck/ som er igen hofsted / Oc i ick rencke eller suere ved deris Arffguders naffn / ick heller tiene eller bede til dem/ Men bliffue fast hof HERREI/ eders Gud / som i haaffue gjort til denne dag. Saa skal HERREI/ fordriffue store oc meerrige folck saar eder/ oc ingen haaffuer staar mod eder/ indtil denne dag. En aff eder skal tage tusinde / Thi HERREI/ eders Gud stredet for eder/ som hand haaffuer loffuit eder. Der saare beuare strelige eders Siele/ at i elste HERREI/ eders Gud.

Exo. 26.
Deut. 28.

Men

hans
dgd.

Men er det saa at i vende eder om / oc holde eder til det Folk som end nu offuerer / oc gaare eccetfaft mer dem / saa at i komme iblant dem / oc de iblant eder / Da vider / at HERRER eders Gud / skal icke mere fordriffue alle disse Folk faar eder / Men de skulle bliffue eder til en snare oc til garn / oc til gadde i eders sider / oc til toirne i eders øyen / Indtil hand ødelegger eder aff det gode Land / som HERRER eders Gud haffuer giffuit eder.

See / Jeg gaar idag der hen / som al verden / De i skulle vide aff gantste Hierte / och aff gantste Siel / at der haffuer icke it ord feylet / aff alt det Gode / som HERRER eders Gud haffuer loffuit eder / Der er altsammen fuldkommen oc intet boere bleffuit. Lige som i haffue faaet alt det Gode / som HERRER eders Gud loffuede eder / Saa skal oc HERRER Eders Gud siges saa / Eders fedre bode i fordom tid paa hin side vander / Tharah / Abrahams oc i Thora fader / oc tiene andre Guder. Da tog ieg eders fader Abrahams paa hin side vander / oc loed hannem vandre i alt Canaans land / oc formerede hannem sin Sæd / Oc gaff hannem Isaac. Oc Isaac gaff ieg Jacob oc Esau / Oc ieg gaff Esau det bierg Seir at beside / men Jacob oc hans Børn fore ned i Egypten.

Da sende ieg Mose oc Aaron / oc plaffuede Egypten / som ieg gjorde i blant dem. Siden førde ieg eder / oc eders forfædre aff Egypten / Oc den tid i komme til Haffuit oc de Egypter forfulde eders forfædre mer vogue oc reysener til det Røde haff / Da robede de til HERRER oc hand fere it Mærck mellem eder oc Egypterne / oc førde Haffuit paa dem / och skulte dem. Oc eders øyen haffue seet / det ieg gjorde i Egypten / Oc i bode i Ecken i long tid / Oc ieg førde eder i de Amoriteres Land / som bode paa hin side Jordan / Och der de stridde mod eder / gaff ieg dem i eders hender / at i besade deris Land / oc ieg ødelagde dem faar eder.

Da gjorde Balak Dipora søn sig rede / de Moabiteres konge / at stridde mod Israel / Och sende hen oc loed Balak Balaams søn / at hand skulde forbande eder. Men ieg vilde icke høre hannem / och hand velsignede eder / oc ieg seelste eder aff hans hender. Oc der i ginge offuer Jordan oc komme til Jericho / da stridde boigerne aff Jericho mod eder / de Amoriter / Pherefiter / Cananiter / Hethiter / Gergositer / Heuter oc Jebusiter / Men ieg gaff dem i eders hender. Och ieg sende Gedehams faar eder / som drefue dem vdi faar eder de tho Amoriteres Konger / Jefe mer dit suerd ey heller mer din byve. Oc ieg gaff eder it Land paa huileket i haffue icke arbejdet / oc Sræder som i haffue icke bygt / at i skulle bo der vdi oc æde aff Vinbierg oc Olebierg / som i haffue icke plantet.

Saa fræccer nu HERRER / oc tiener hannem troelige oc retsindelige / oc lader de Gud der fare / som eders fedre tiene paa hin side Vanden / oc i Egypten / oc tiener HERRER. Behager eder icke / at tiene HERRER / Saa vdueler eder i dag / huem i ville tiene / den Gud / som eders fedre tiene paa hin side Vanden / Eller de Amoriteres Guder / i huets Land i bo Men ieg oc mit Haff ville tiene HERRER.

Da suarede Folket / oc sagde / Der skal vere longt fra oss / at vi skulle forlade HERRER / oc tiene andre Guder / Thi HERRER vor Gud førde oss oc vore fedre aff Egypten land / aff Trældommens huff / Oc gjorde saa store Tegen faar vore øyen / oc beuarede oss paa al den vey / som vi reysde / oc iblant alt det Folk / som vi haffue gonger igennem. Oc haffuer vdsat alle de Amoriteres Folk faar oss / som bode i Landet / Der saare ville vi och tiene HERRER / Thi hand er vor Gud.

Jofua sagde til Folket / I funde icke tiene HERRER / Thi hand er en hellig Gud / en nidfar Gud / som icke sparer eders offuertrædelse och synder. Men om i forlade HERRER / oc tiene fremmede Guder / Da skal hand vende sig / oc plaffue eder / oc ødelegge eder / effter som hand haffuer gjort eder Gaar. Folket sagde til Jofua. Jefe saa / Men vi ville tiene HERRER.

Da sagde Jofua til Folket / Jere Vidnesbyrd offuer eder / at i haffue vdualt eder HERRER.

Sichem.

Gene. 21. 25.
36. 45.Exo. 3. 12.
Exo. 14.

Num. 21.

Num. 22.

Iofu. 3. 6. 11.
Deut. 7.
Exo. 23.

Josua dger.

Josua Bog.

REI/ar tiene hannem. De sagde/ Ja. Saa kaster nu bort sea eder de fremmede Guder/ som ere iblant eder/ oc høyrer eders hjerter til HERREI Israels Gud. De folcker sagde til Josua Wi ville tiene HERREI vor Gud oc lyde hans rest/ saa gjorde Josua samme dag it forbund mer folcker/ oc lagde dem Løw oc Ræt faare/ i Sichem.

De Josua screeff alt dette i Guds lowbog/ De tog en stor Sten/ oc reyste hannem samme sted op vnder en Eg/ som vaar hof HERREI S Helligdom/ oc sagde til alt folcker. See/ denne Sten skal vere Vidnesbyrd imellem oss/ Thi hand hørde alle HERREI S ord/ som hand haffuer taler mer oss/ oc hand skal vere Vidnesbyrd offuer eder/ ath i skulle icke nekte eders Gud. Saa loed Josua Folcker fare/ huer til sin arffuedel.

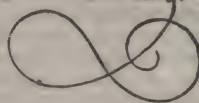
Josua al/
der 110. aar.

Gaas.
Jud. 2.

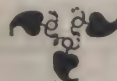
Josephs
ben.
Gene. 23.
Eleasar.
dger.

De der hende sig der derte vaar sket/ at Josua Iuna søn HERREI S tiene de de/ der hand vaar hundrede oc thi aar gammil/ De de iorede hannem i sin Arffuedels lande mercke i Timnath Serah/ som ligger paa Ephraims bierg/ iorden fra Gaas bierg. De Israel tiene HERREI/ saalenge som Josua leffuede oc de Eldste/ som lens ge leffuede effter Josua/ som viste alle HERREI S gerninger/ som hand haffde gjort mod Israel. De Josephs ben/ som Israels søn forde mer dem aff Egypten/ iorede de i Sichem/ paa den Ager som Jacob fæbre aff Demors søn/ Sichems faders/ for hundrede sølfpendinge/ oc bleff Josephs søns Arffuedel.

Eleasar Arons søn døde oc saa/ och de iorede hannem i Gibeon/ som hør de hans søn Phineastil/ som hannem vaar giffuen paa Ephraims bierg.

Ende paa Josua Bog.

Liber Iudicum/ Dommernis Bog.

XIII.

I.

Er Josua vaar død adspurde Israels børn HERREN/ oc sagde/ Hvo blant oss skal føre Strid mod de Cananiter/ HERREN sagde/ Juda skal føre hende/ See/ Jeg haaffuer giffuet Landet i hans haand. Da sagde Juda til sin broder Simeon/ Reys op met mig i min Laad/ oc lad oss stride mod Cananiterne/ Saa vil ieg reyse mer dig igi i din laad/ Saa reysde Simeon mer hannem.

Der Juda reysde nu op / da gaff HERREN Cananiterne oc Phereciterne i deris hender / oc de sloge vdi Beset thi tusinde Mand. Oc de funde Idoni Beset/ vdi Beset/ oc stridde mod hannem/ oc de sloge Cananiterne oc Phereciterne. Men Idoni Beset flyde/

Oc de iegede efter hannem/ Oc der de grebe hannem/ hugge de tømmele fingre oc tømmele tær aff hans hender oc føder. Da sagde Idoni Beset Haffuer desinds tiue Konger mer aff hugne tømmele fingre oc tømmele tær aff hender oc føder samlede op vnder mit Bord / Lige som ieg haaffuer gjort/ saa haaffuer Gud betaler mig igen. Oc de førde hannem til Jerusalem/ der døde hand.

Men Juda børn stridde mod Jerusalem/ oc vunde hannem / oc sloge hannem met skarpe suerd oc sette ild paa Staden. Der efter reysde Juda børn ned at stride mod Cananiterne som bode paa Biergene oc mod synden oc i dalerne.

Oc Juda reysde bort mod Cananiterne som bode i Hebron/ Hebron kaldedis i foridum tid Ririath Arba) oc sloge Sefai oc Ahiman oc Thalmi/ Och hand reysde der fra bort mod Debir i Indbyggere (Debir kaldedis i foridum tid Ririath Sepher. Oc Caleb sagde/ Hvo der slar oc vinder Ririath Sepher/ hånem vil ieg giffue min daatter Achsa til Hustru. Da vant Achsa son Cales yngste broder hannem/ Och hand gaff hannem sin daatter Achsa til hustru. Oc der hende sig saa/ at der hun drog hien til hannem bleff hende raade/ at begære en Ager aff sin Fader/ Och hun salt aff asen. Da sagde Caleb til hende/ Du ad fattis dig/ Dun sagde/ Giff mig en velsignelse/ Thi du haaffuer giffuet mig it Land synder paa/ Giff mig oc it vundt rigt land. Da gaff hand hende it vandrigt land oc fuen oc neder.

Oc den Kenites Mose suogere børn droge op fra Palmestaden / mer Juda børn til Judas giet/ som ligger synden mod den stad Arad/ oc de ginge bort oc bode blant der Folk.

Oc Juda reysde bort mer sin broder Simeon / oc de sloge Cananiterne vdi Sephath/ oc forbandede dem / oc kallede staden Harma. Der til vant Juda Gaza mer sin tilliggelse/ och Asidon mer sin tilliggelse/ oc Ekron mer sin tilliggelse. Oc HERREN vaar mer Juda/ at hand indtog Biergene Thi hand kunde icke indtage de Indbyggere i dalerne / fordi/ at de haaffde Jern vogne. Oc de gaffue Caleb Hebron/ som Mose haaffde sagt/ Och hand fordreff der aff de tre Enaks Sønner.

Men Ben Jamins børn fordreff icke de Jebusiter/ som bode i Jerusalem/ Men Jebusiterne bode i Jerusalem hosi Ben Jamins børn indtil paa denne dag.

Lige saa reysde oc Josepha børn op mod Beth El/ oc HERREN vaar mer dem. Oc Josepha huff bespejede Beth El (som kaldedis i foridum tid Lus) Oc دخترerne saae en Mand gaa aff Staden/ oc de sagde til hannem/ Viss oss/ huor vi kunde komme i Staden/ da ville vi gøre barmhertighed mer dig. Oc der hand haaffde viff dem huor de skulde komme i Staden/ da sloge de Staden mer skarpe suerd / Men den Mand oc alt hans flect lode de gaa. Da reysde den samme Mand til de دخترers land/ oc bygde en Stad/ oc kallede hannem Lus/ hand kaldis end saa paa denne dag.

Oc Manasse fordreff icke Beth Sean mer sine døtter/ ey heller Thaenach mer sine døtter/ ey heller de Indbyggere i Dor mer sine døtter/ ey heller de indbyggere i Jebelam mer sine døtter/ ey heller de Indbyggere i Megiddo mer sine døtter/ Oc Cananiterne begynte at bo i det samme Land. Men der Israel bleff mectig/ gjorde hand Cananiterne skatfyldige/ oc fordreff dem icke.

Ephraim

Idoni Beset.

De vinde Jerusalem.
Josua, 10, 15.

Caleb.
Aethiel.
Achsa.
Josua, 15.

Num. 10.
Exo. 18.

Josu, 15.

Lus.
Israel kun
de icke fordreffue
alle Hedninge.

Israel synder mod Her

Judicum.

ren effter
Josua dgd.

Ephraim fordreff ick heller Cananiterne / som bode i Gaser / Men Cananiterne bode blant dem i Gaser.

Sebulon fordreff oc ick de indbyggere i Kitron oc Nahalol / Men Cananiterne bode blant dem / oc vaare skatkyldige.

Affer fordreff ick de indbyggere i Afo / ey heller de indbyggere i Sidon / i Ahelab / i Achib / i Melba / i Alphit oc vdi Rehob / Men de Afferiter bode blant Cananiterne / som bode i Landet / thi de fordreffue dem ick.

Nephthali fordreff ick de indbyggere i Beth Semes / ey heller i Beth Anath / Men bode blant Cananiterne / som bode i Landet / Men de i Beth Semes oc vdi Beth Anath bleffue skatkyldige.

De Amoriterne tuingde Dana bgen paa bierget / oc tilstedde ick ar de komme ned i dalen / De Amoriterne begynte ar bo paa Heres bierg / i Aialon oc vdi Saalhim. Dog bleff Josephus husis haand dem for suar / oc de bleffue skatkyldige. De Amoriterne landemerecke vaar som mand gaar hen op til Akrabbim / oc fra siemen / oc fra der høye.

II.

Deut. 7.
Num. 33.

Bochim
Faldis de gra
dindis.

Iosu. 24.

Gaas.

Baal.
Alisharoth.

Leui. 25.
Deut. 28.

Der kom HERRENS Engel op fra Gilgal til Bochim / oc sagde / Jeg haaffuer ført eder hid op aff Egypten / oc ført eder i det Land / som ieg loet eders Fedre / oc sagde / Jeg vilde aldri forlade min Pact mer eder / at i skulde ick gøre nogen Pact mer dette Lands Indbyggere / oc sønderbyde deris Altare / Men i lydde ick min røst / Nui haaffue i der gjort : Da sagde ieg oc saa / Jeg vil ick fordriffue dem saar eder / ar de skulde vere eder til en snare / oc deris Guder eder til it garn. Oc der HERRENS Engel haaffde talt disse ord til alle Israels børn / Da opløffte folcket deris røst / oc græde. Oc de kallede den sted Bochim / oc offrede HERREN paa samme sted.

Thi der Josua haaffde forlat folcket fra sig / oc Israels børn vaare reysde bort / huer til sin Afsue del / ar indtage Landet / da tiente folcket HERREN / saa lunge Josua leffde / oc de Eldste / som leffde lunge effter Josua / oc haaffde seet alle HERRENS store gerninger / som hand haaffde gjort Israel. Der Josua vuns søn HERRENS Tienere vaar nu død / der hand vaar hundrede oc thi aar gammil / da begroffue de hannem i Thimnath Heres vde sin afsue dels landemerecke / paa Ephraims bierg / norden fra der bierg Gaas.

Der alle som haaffde leffuit paa den tid / bleffue forsamlede til deris Fedre / Da kom en anden Slect op effter dem / som ick kende HERREN / ey heller de gerninger som hand haaffde gjort mod Israel. Da gjorde Israels børn ont faar HERREN / oc tiente Baalim / oc forlode HERREN deris fedris Gud / som haaffde ført dem aff Egypti land / oc effterfulde andre Guder / och de folckis Guder / som bode omkring dem / och tilbade dem / oc forsmædede HERREN / Thi de forlode HERREN / oc altid / oc tiente Baal oc Alisharoth.

Saa optendis da HERRENS vrede offuer Israel / oc hand gaff dem i deris haand som røffuede dem / ar de berøffuede dem / oc hand solde dem i deris Fienders hender trent omkring. Oc de kunde ick mere slaa emod deris Fiender / Men ehvort de vilde hen / da vaar HERRENS Haand mod dem til vlycke / som HERREN oc haaffde sagt oc soiet dem / oc de bleffue saare trengde.

Vaar som HERREN da opuecte Dommere / som fride dem aff Røffuernis haand / da vaare de ick heller Dommere lydice / Men bedreffue hoet mer andre Guder / oc tilbade dem / oc vigede snart aff den vey / som deris forfedre haaffde vandret paa / ar lyde HERRENS Bud / oc gjorde ick som de.

Men naar som HERREN opuecte dem Dommere / Da vaar HERREN mer Dommere / oc halp dem aff deris Fienders haand / saa lunge som den Dommere leffde / Thi HERREN ynckedis offuer deris iammerlige flagemaal offuer dem / som tuin gede oc forrøste dem. Men naar den Dommere døde / da omuende de sig / oc fordriffuede der mere end deris Fedre / ar de fulde andre Guder / ar tiente dem oc tilbade dem / De fulde ick fra deris forfæt / ey heller fra deris haardnackede væsen.

Der saare optendis HERRENS vrede offuer Israel / ar hand sagde / Effterdi ar deris folck haaffuer offuertraad min Pact / som ieg haaffuer budet deris Fedre / oc lyde ick min røst / Da vil ieg oc her effter ick fordriffue Vedningene / som Josua loed bliffue / der hand døde / Ar ieg vil forfølge Israel mer dem / om de ville bliffue paa HERRENS vey / ar vandte der vdi / som deris fedre ere bleffue / eller ey. Saa loed HERREN bliffue disse Vedninge / ar hand fordreff dem ick snart / som hand haaffde ick offuergeffuit i Josua haand.

Diffe

III.

Isse ere de Hedninge/som H E R R E N loed bliffue / At forsøge Israel
mer/som viste inred/aff Canaans krig/ocat Israels bōns Electer skulde vi
de oc lere at stride/de som viste der tilform inred aff/som ere / De sem Philis
sters Fōster/oc alle Cananiter oc Sidonier/oc Heuter som bode hōff Libas
non bierge / fra der bierge Baal Vermon/indtil mand kommer til Demath/
De samme bleffue/ at Israel skulde forsøgis mer dem / at der kunde bliffue
obenbaret/om de vilde lyde H E R R E N S Bud / som hand haffde bud

der deris Forfedre ved aNose.

Der nu Israels bōm bode saa blant de Cananiter/Hethiter/Amositer/Pherefiter/Heu
ter oc Jebusiter/da toge de sig deris Døtter til Hustrueter / oc gaffue deris Sonner deris Dø
ter / oc tiente deris Guder/De giorde ont faar H E R R E N/oc forglemde H E R R E N
deris Gud/oc tiente Baalim oc Lunde.Da opendis H E R R E N S vrede offuer Israel/
oc hand solde dem vnder Cusan Rissathaim haand/kongens aff aNesopotamia / De Israels
bōm tiente saa Cusan Rissathaim otte aar.

Da robte Israels bōm til H E R R E N/De H E R R E N opuecte dem en frelser
mand/som frelste dem/Atthniel / Kenas sōn / Calebs yngste broder. De H E R R E N S
Aand vaar hānne/oc hand bleff Dommeret Israel/oc reysde vd til strid/De H E R R E N
gaff Cusan Rissathaim kongen aff Syrien i hans haand / at hans haand bleff veldig offuer
hannem. Da bleff Lander roligt/yreritue aar/De Atthniel Kenas sōn døde.

Men Israels bōm giorde fremdelis ont faar H E R R E N / Da styrefede H E R
R E N Eglon de aNoabiteres kongemod Israel/Fordi at de giorde ont faar H E R R E N.
De hand forsamlede Ammons bōm til hānne/oc de Amalekiter/oc hand reysde bort oc slo Is
rael/oc tog Palmestaden fra dem. De Israels bōm tiente Eglon aNoabiteris kongen attē aar.

Da robte de til H E R R E N/De H E R R E N opuecte dem en frelsermand/Chud
Gera sōn / Jemini sōns hand vaar Keythender. De der Israels bōm sende Eglon de aNoabi
teres kongen Skenck mer hānne/da giorde Chud sig it ruer gget Suerd/en alen longt/oc bant
vnder sit Klædebon paa sin hōyre hōfft / oc sōide Eglon aNoabiteris kongen Skenck / Men
Eglon vaar en saare fed aNand.

De der hand haffde antuordet Skencken fra sig/da loed hand Folcker gaa bort/som haff
de baaret Skencken. De vende til bage fra de Affguder i Gilgal / oc loed giffue til kende / Jeg
haffuer o Konge noget hemmeligt at sige dig. Da bad hand dem vere stille/oc de ginge alle vd
fra hannem/som stode omkring hannem. De Chud kom ind til hānne/som hand sad i Som
mersalen. De Chud sagde / Jeg haffuer Guds ord til dig / Da stod hand op aff sin stoel. De
Chud vdracte sin venstre haand / oc tog Suerdet aff sin hōyre hōfft/oc sloge hannem i hans
Bug/ar heffter gick ind mer bladet / oc fedmen indelucte heffter / Thi hand drog ick suerdet
aff hans bug/saa at skærnet løb fra hannem. De Chud gick vd aff Sallen / oc tillucte dōren
effter sig oc lesde hende vdi laaff.

Der hand vaar nu vde/da komme kongens Tienere ind / oc saae at dōren paa Som
mersallen vaar tilluct/oc sagde / Der kand saa vere at hand haffuer sit mag i kammeret hōff
Sommersallen. Men der de rōffuede saa lēge at dem skammedis ved / Thi der oplod ingen
dōren paa Sallen/da toge de nōgelen oc lesde op/See/da laa deris Herre død paa Jorden.

Men Chud vaar vndkommen den stund de rōffuede/oc gick frem faar Affguderne/och
vndende indtil Seirath. De der hand kom ind / blefde hand i Basuner paa Ephraims bierge.
De Israels bōm droge mer hannem aff Bierget/oc hand saar dem. De hand sagde til dem/
Følger effter mig/Thi H E R R E N haffuer giffuet eder aNoabiterne eders Fiender vdi
eders hender. De de fulde effter hannem/oc indroge Jordans ferefede/som løber til aNoab/
oc lode ingen gaa offuer/De de sloge aNoabiterne paa den tid/hen ved thi tusinde aNend / als
lesammen de beste oc veldigste Stridsmend/at der vndkom ick en. Saa bleffue aNoabiterne
vnderreget paa den tid vnder Israels bōns haand/De Lander vaar roligt firefjēds tiue aar.

Derneft vaar Samgar Anaths sōn / Mand slo sex hundrede Philister mer en hyrde
Staff/oc frelste oc saa Israel.

Hedninge
som bleffue blāt
Israel.

Num. 33.
Deut. 7.

Cusan Ri/
sathaim.

Atthniel
40. Aar.

Eglon.

Chud
80. Aar.

Samgar.

III.

c h Israel

Debora oc Barak.

Judicium.

Jabin.

Debora
Dommerste
40. aar.

Barak.

Sissera.

Psal. 83.

Jael.

Debora oc
Baraks Sang.

Israels bñrn gjorde fremdelis ont saar HERREN / der Ehdv vaar død.
Oc HERREN solde dem i Jabin de Cananiteres Kongis haand / som sad
i Nazor / oc Sissera vaar hans strids Hoffuicmand / oc hand bode i Hedninge
genis Haroseth. Oc Israels bñrn robte til HERREN / Thi hand hadde ni
hundrede Jern vogne / oc tuingde Israels bñrn met vold tiue aar.

Paa den samme tid vaar den Prophetinde Debora Dommerste i Israel /
Lapidotha ecte Hustru. Och hun bode vnder Debora Palmetre / mellem Rama oc Bethel /
paa Ephraims bñerg / Oc Israels bñrn komme op i retre saar hende.

Den samme sende hen oc loed Kalde Barak Abi Toams søn aff Redes i Tephthali / oc loed
hannem siqe / Haffuer icke HERREN Israels Gud budit dig / Gack bort / oc reysf op paa
der bñerg Thabor / oc tag thi tusingde Mand met dig / aff i Tephthali oc Sebulons bñrn / Thi
ieg vil seie Sissera Jabinis Strids Hoffuicmand til dig hosi der vand Rison / met sine Vog-
ne / oc met al sin Hob / och ieg vil giffue hannem i dine hender.

Barak sagde til hende / Vilt du reysse met mig da vil ieg reysse / Men vilt du icke reysse met
mig / da vil ieg icke reysse. Hun sagde / Jeg vil reysse met dig / Men du skal icke faa prisen paa
denne Reysse som du gøz / men HERREN skal giffue Sissera i en Quindis haand. Saa
giorde Debora sig rede / oc reysde met Barak til Redes. Da falledes Barak Sebulon oc i Teph-
thali til Redes / oc reysde til fods met thi tusingde Mand / Debora reysde oc met hannem.

Den Keniter Deber vaar reysf fra de Keniter / aff Hobabs Mose suogers bñrn / oc haffde
opreysf sin Volig hosi den eeg Saanaim hosi Redes.

Da bleff Sissera til fende giffuit / at Barak Abinoams søn vaar reysf op paa der bñerg
Thabor. Oc hand forsamlede alle sine Vogne / ni hundre iernuogne / oc alle Folket som vaar
met hñnem / fra Hedningenis Haroseth / til der vand Rison. Oc Debora sagde til Barak / Op-
denne er den dag / som HERREN haffuer giffuit dig Sissera i din haand / Thi HERREN
skal drage vd saar dig. Saa reysde Barak ned aff der bñerg Thabor / oc de thi tusingde
Mand effter hannem.

Da forserdedes HERREN Sissera / met alle hans Vogne oc den gantske Hær / for
Baraks skarpe suerd / at Sissera spranc aff sin vogen / oc flyde til fods. Men Barak iegede eff-
ter vognene oc Hærten til Hedningenis Haroseth / oc al Sissera hær sale saar skarpe suerd / at
der bleff icke en offuer.

Men Sissera flyde til fods i Jaelis bolig / som vaar Hebers den Keniters hustru / Thi
kong Jabin aff Nazor / oc Hebers den Keniters huff / stode met huer andre i frede. Da gick Jael
vd mod Sissera / oc sagde til hannem / Vig / min Herre / vige til mig / oc frøet dig inred. Oc
hand vigede ind til hende i hendis bolig / oc hun skulte hannem met en Raabe. Hand sagde
til hende / Bære / Giff mig liden vand at dricke / thi mig tørster. Da oplod hun it a Leke kar / oc
gaff hannem dricke / oc skulte hannem igen. Oc hand sagde til hende / Gack vdi døre paa Bor-
ligen / oc kommer der nogen oc spør / Om her er nogen. Da sig / ingen.

Da tog Jael Hebers hustru it Søm aff Voligen / oc en Hammer i sin haand / oc gick sac-
telige ind til hannem / oc slo hannem Sømmet gennem hans Tinding / at hand segned ned
til Jorden / Oc hand besuimede / bleff vanmectig oc døde.

Men der Barak iegede effter Sissera / da gick Jael vd mod hannem / oc sagde til hñnem /
Gack hid / Jeg vil vise dig den Mand som du søger effter. Oc der hand kom ind til hende / da
laa Sissera død / oc sømmer sad i hans tinding. Saa fordempede Gud paa den tid Jabin de
Cananiteres fōge saar Israels bñrn. Oc Israels bñrns haand sicc fremgong / oc bleff sterck mod

Jabin Cananiteris Konge / indtil de ødelagde hannem.
Da sunge Debora oc Barak Abinoams søn paa den tid / oc sagde.

V.

Loffuer HERREN / at Israel er bleffuen fri igen / och at folket vaar veluil-
ligt der til.

Hør til i Konger / oc acter paa i Føfster / Jeg vil siunge HERREN /
ia / HERREN Israels Gud vil ieg siunge.

HERREN / der du vdi reysde aff Sit / oc gickst fra Edoms marc / Da
beffuede Jorden / Himlene drøppede / oc Skyerne drøppede vand.

Wiergene fløde saar HERREN / Sinai saar HERREN Israels Gud.

J Samgars Anath søns tid / vdi Jaelis tid forginge veyene / Oc de som skulde gaa paa
gensti / de ginge at frogede veye.

Der fattedis / Bynder fattedis der i Israel / til ieg Debora kom op / indtil ieg opkom en
Moder i Israel.

Gud haffuer vduale noget nyt / Hand haffuer bestridet Portene / Der vaar icke seer stield
eller spuud blant fyrctiue tusingde i Israel.

Deut. 2.
Psal. 68. 114.

Iud. 3. 4.

1. Sam. 15.

Debore oc Baraks sang. Dommernis Bog. XV.

Alt hierte haffuer lyst til Israels Regentere / som ere veluillige iblant Folcker / Loffuer
HERRE / i som ride paa Stene Afeninder / i som side i Dom / oc siunger i som gaa paa
veyen.

Der som Skyrterne streege iblant Handtagerne / der siger mand aff HERRE S
retferdighed / aff hans Bynders retferdighed i Israel / Da reysde HERRE S folck ned
til Poirene.

Op / op Debora / op / op oc siungen Vise / Gør dig rede Barak / oc fange dem som dig vil
de fanger / du Abirtoams søn.

Da regerede de forladne offuer de mechtige Folck / HERRE / haffuer regeret ved mig
offuer de Veldige.

Aff Ephraim vaar deris roed mod Imalek / Oc efter dig Ben Jamin i dit folck.

Aff Nachir ere komne Regentere / Oc aff Sebulon ere bleffne Regentere ved Scriffuer Exo. 17.

Der forster aff Isaschar vaare met Debora / Oc Isaschar vaar som Barak i dalen vdsent
met sine fodgongere / Ruben holt meger aff sig / oc stilde sig fra off.

Hui bleffst du iblant Faarestierne / at høre Nordens strig / Oc du holt meger aff dig /
oc stilde dig fra off?

Gilead bleff paa hin side Jordan / Oc hui bode Dan iblant skibene / Affter sad i Haffens
haffn / oc bleff i sine sanderessne Byer.

Den Sebulons folck sette deris Siel i døden / oc i Jephthali paa det høye i marcken.

Rongerne komne oc stridde / Da stridde de Cananiters Røger i Thaanach hofst i Regid
do vand / Den de vunde der inted.

Aff Himmelen stridde der mod dem / Stierterne i deris løb stridde mod Sissera.

Den beek Kison omuelte dem / den beek Kedumim / Den beek Kison.

Traad min siel paa de Stærcke / Da beffuede Heshchoffuene / aff deris veldige Reysfeners
mistrs stelse.

Forbander den stad Aheros / sagde HERRE S Engel / forbander hans Borgerer /
for de komne icke HERRE S til hielp / Ja HERRE S til hielp mod Kemperne.

Velsigner vere Jael blant quinderne / Hebers den Reniters hustru / velsigner vere hun i Jael.

Paulunene blant quinderne.

Hun gaff a Delck / der hand begerede vand / Oc bar Smør frem vdi en faastelig Skaal.

Hun tog Symmet met sin Naand / Oc Smede hammeren met sin høyre Naand.

Oc slo Sissera gennem sit Hoffuie / Oc knusede oc gennem borede hans Tinding.

Saar hendis føder bøde hand sig / salt ned oc lagde sig / Hand bøde sig / oc salt ned saar
hendis føder / Lige som hand bøde sig / saa laa hand forderffuit.

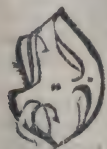
Sissera moder vdfaa ar vinduer / oc grad gennem Splinderet / Hui offuer hans vogt
at hand icke kommer : Hui bliffue hans vognhiul saa til bage?

Den visste blant hendis Quinder suarede / der hun loed icke aff at klage / Skulle de icke
finde oc vddede Bytter / huere Naand en pige eller tho til Bytte / Oc Sissera fordelt oc bestickte
de Klæder til bytte / Bestickede oc fordelt Klæder om halsen til bytte?

Saa skulle HERRE S alle dine Fiender forfaris / Den de som elste dig / skulle vere lig
ge som Solen opgaar / i sin mact.

Oc Lander vaar stille fyrerue aar.

VI.

Cder Israels børn gjorde ilde for HERRE S / gaff HERRE S dem
vnder de Adianiters haand sin aar. Oc der Adianiterns haand bleff for
stærck offuer Israel / da gjorde Israels børn sig Graffuer i bergene / oc huler / oc
Befestninger. Oc naar Israel saade noget / Da komne Adianiterns oc Amas
lekiterne oc de aff Østerland op offuer dem / oc leyrede sig mod dem / oc forderff
uede landens grøde / indtil Gasa / oc lode ingen Væring bliffue i Israel / huere
ke saar / eller øye / eller asene. Thi de komne op met deris Queg oc Volige / som
en stærk hob Greshopper / at baade de oc deris Kamel vaare vrallige / oc fulde i Lander / at for
derffue der. Saa bleff Israel saare forneder aff Adianiterns. Da robte Israels børn til
HERRE S.

Den der derobre til HERRE S for Adianiterns skyld / da sende HERRE S
en Prophete til dem / hand sagde til dem / Saa siger HERRE S i Israels Gud. Jeg vdfør
de edet

Gedeon.

Indicum.

Gedeon.

de eder aff Egypten / oc ledde eder aff Treldsmens huff / oc freide eder aff Egypternis haand / oc aff alle deris haand som tuingde eder / oc ieg vdfstotte dem saar eder / oc gaff eder deris Land. Oc ieg sagde til eder / Jeg er HERRE / eders Gud / frøster ick de Amoriters Guder / vdi huilets Land i bo / Oc i haffue ick veret min rosi lydige.

Oc HERRE S Engel kom / oc sette sig vnder en Ege i Ophra / som hørde Joas de Esriters fader til / oc hans søn Gedeon trefkede huede i en perse / ar hād kunde fly for de Adaniter. Da obenbaredis HERRE S Engel for hannem / oc sagde til hannem / HERRE vere mer dig / du Stridskempe. Gedeon sagde til hannem / Min Herre / oc HERRE mer off / Hui er off da alt dette vederfarer : Oc huor ere alle de Vnderlige ting som vore Fedre fortalde off / oc sagde / HERRE i haffuer ført off aff Egypten : Men nu haffuer HERRE forlat off / oc giffuer off vnder Adaniterne hender.

Da vendte HERRE sig til hannem / oc sagde / Gack bort i denne din krafft / Du skalt frelse Israel aff Adaniterne hender / See / Jeg haffuer vdfent dig. Nand sagde til hannem / Min Herre / Huor mer skal ieg frelse Israel : See / min Slect er den ringiste i Adanasse / oc ieg er den minste i min Faders huff. HERRE sagde til hannem / Jeg vil vere mer dig / ar du skalt sla Adaniterne / som en eniste Nand. Da sagde hand til hannem / Kæere / Haffuer ieg fundet naade faar dig. Da gøe mig it Tegen / ar det est du som raler mer mig. Gack ick bort for ieg kommer til dig / oc bær mit Adoffer / oc setter der saar dig. Nand sagde / Jeg vil bliffue saa lunge ar du kommer igen.

Oc Gedeon kom oc slactede it Bucketid / oc en Ephra vdfuret mel / oc lagde Kød it en Kuff / oc loed saader i en porre / oc bær til hannem vnder Egen / oc gick frem. Da sagde Guds Engel til hannem / Tag Køder oc der vdfurede / oc sæt der paa den Sten som her er / oc vdfyrt saader / Oc hand gjorde saa. Da vdracte HERRE S Engel den fep som hand haffde i haanden / oc gøde Køder met enden / oc der vdfurede mel / Oc der kom Jld aff stenen / oc forterede Køder oc der vdfurede mel / Oc HERRE S Engel forsuant aff hans øyen.

Der Gedeon saa nu ar der vaar HERRE S Engel / sagde hand / O HERRE HERRE haffuer ieg saa seer HERRE S Engel fra ansiet til ansiet : HERRE sagde til hannem / Fred vere mer dig / Frøste dig ick / du skalt ick dø. Da bygde Gedeon HERRE it Altære paa samme sted / oc kallede det / Fredens HERRE / der staa end til paa denne dag i Ophra som hørde de Esriters fader til.

Oc den samme nat sagde HERRE til hannem / Tag en Strud / blant din Faders øyen / oc en anden Strud / suu aar gammil / oc affbyrd Baals Altære / som er din faders / oc aff hug den Lund som der staaar hof / oc byg HERRE it din Gud it Altære / øffuerst paa klippe / oc bered det / Oc tag den anden Strud / oc offre it Bændoffer met veden aff Lunden / som du haffuer ophugget. Da tog Gedeon thi Nend aff sine Suenne / oc gjorde som HERRE sagde / haffde sagde hannem / Men hand befæctede sig ar gøe det om dagen / for sin Faders huff oc for Folket i Staden / oc hand gjorde det om natten.

Baals Altære nedbyrdis.

Der Folkene i Staden stode nu aarle op om morgenen / See / da vaar Baals Altære nedbrudet / oc Lunden der hof affhugget / oc den anden Strud it Bændoffer paa Alteret som vaar bygd. Oc den ene sagde til den anden / Huo haffuer gjort dette : Oc der de sære oc omfpuede / bleff der sagt / Gedeon Joas søn haffuer gjort det. Da sagde folket i Staden til Joas / Lad din søn komme hid vdi hand skal dø / for hand haffuer nedbrudet Baals Altære / oc affhugget Lunden der hof. Da sagde Joas til alle dem som stode hof hannem / Ville itiffuis for Baal : vil le i hielpe hannem : Huo som kiffuer for hannem / hand skal dø denne morgen / Et hand Gud / da heffne sig der self / ar hans Altære er nedbrudet. Fra den dag kallede mand hannem Jerub Baal / oc sagde / Baal heffne sig self / ar hans Altære er nedbrudet.

Jerub Baal.

Der nu alle Adaniterne oc Amalekiterne oc de aff Østerland haffde forsamlet sig / oc drøge gennem / oc sloge deris leyer i Jeseels dal / Da førde HERRE S aand sig i Gedeon / Oc hand loed blasfe i Basune / oc kallede Abi Eser / ar de skulde følge hannem. Oc hand sende Bud til al Adanasse / oc kallede dem / ar de oc skulde efterfølge hannem / Nand sende oc Bud til Affer oc Sebulon oc Naphtali / de komme op mod hannem.

Gedeon begærer it tegeff aff Gud &c.

Oc Gedeon sagde til Gud / Vilt du forløse Israel ved min haand / som du haffuer sagt / Da vil ieg legge it Vldskind i Gaarden / Kommer der alene dug paa Skinder / oc al Jorden bliffuer tør / Da vil ieg mercke / ar du vilt frelse Israel ved min haand / som du haffuer sagt. Oc der skede saa / Oc der hand stod anden dagen aarle op om morgenen / da vied hand dug aff Skinder / oc fyllede en skaal fuld met vand. Oc Gedeon sagde til Gud / Din vrede opredis ick mod mig / om ieg raler end en gong / Jeg vil ekon forfølge der end en gong met Skinder / Lad Skinder vere tiuert alene / oc dug paa al Jorden. Oc Gud gjorde det / saa den samme nat / ar Skinder vor tiuert alene / oc dug paa al Jorden.

Da gjorde

Da gjorde Jerub Baal/det er Gedeon sig aarle rede/oc alle Folckert som vaar met hannē/oc leyrede sig hof den tilde Darod / at hand haffde aNadianiternis Hær mod Jordens bag høyen som mand holder Veer paa i dalen. Oc HERREN sagde til Gedeon/Du haffuer for meger folck met dig / at ieg skalde giffue aNadian i deris hender / Israell maatte berømme sig mod mig/oc sige / aMin haand haffuer frelst mig. Saa lad nu vdiobe faar Folckenis gern/oc sige / Huo som er raad oc mistst sig/hand vende sig om/oc skynde sig strax fra Gilead bierge/Da vende sig til bage aff Folckert/thu oc tiue tusinde / saa at der bleffue eken thi tusinde igen.

Deut. 20.

Oc HERREN sagde til Gedeon/Folckert er end nu for meger / Led dem ned til vandet/der vil ieg prøffue dig dem / Oc huilcken ieg siger dig om/at hand skal reyse met dig / den skal reyse met dig. aNen huilcken ieg siger om / at hand skal icke reyse met dig / hand skal icke reyse. Oc hand forde folckert ned til Vandet. Oc HERREN sagde til Gedeon/Huilcken som laber aff vander met sin Tunge/som en Hund laber/den skal du sticke besynder lige/Defligest den som salder paa sine knæ naar hand dricker . Da vaar deris tal / som haffde laber aff haanden til munden tre hundrede aNend / der ander folck alt sammen salt ned paa knæene oc drack. Oc HERREN sagde til Gedeon / aDer de tre hundrede aNend som haffue laber/vil ieg forløse eder/oc giffue aNadianiternē i dine hæder / aNen lad alt det ander folck gaa til sin sted.

Oc de toge Fetaliemet sig til Folckert/oc deris Vasuner / aNen de andre Israelliter loed hand alle gaa/huert til sin Bolig/Oc hand gjorde sig sterck met tre hundrede aNend. Oc aNadianiternis Hær laa der nederen faar hannem i Dalen. Oc HERREN sagde til hannem den samme nat/Star op/oc gack hen ned til Leyren/thi ieg haffuer giffuet dem i dine hender. aNen sefeter du dig at gaa ned / da lad din suend Pura gaa ned met dig til Leyren / at du kane høre huad de sige / Der effter skal du mer mact drage ned til Leyren . Da gick Gedeon met sin suend Pura ned til den sted som de hulde Væc i Leyren. Oc aNadianiternē och Amalekiternē och alle aff Qsterland / haffde lagt sig ned i dalen / som en hob Greshopper/

Pura.

c iij oc deris

Gedeon.

Judicum.

oc deris Kamel/vaare saa mange at de vaare vtallige/lige som sand i Naffo bredden.

Der Gedeon nu kom/ See/ da fortalde den ene den anden en Drøm/ oc sagde/ See/ ieg drømde/ Nig ryete at it askebager Bygbisd trilled sig til a Nadianiternis Hær/ oc der det kom til Pauluner/ da slo det der paa/ oc kaste det omkring/ at det vnderste kom op/ oc Pauluner laa. Da suarede den ande/ Det er icke ander/ end Gedeons/ den Israeliters Joas søns suerd/ Gud haaffuer giffuit a Nadianitene i hans hender/ met den gantste Hær.

Der Gedeon da hørde saadan en Drøm fortellis/ oc hans vbleggelse/ da tilbad hand oc kom igen til Israels hær/ oc sagde/ Gør edet rede/ Thi HERREN haaffuer giffuit a Nadianiternis Hær i eders hender. Oc had delde de tre hundrede a Nend i tre Hobe/ oc fick huer lige saa/ oc see/ naar ieg kommer til den sted som Hæren er/ da gøre i oc lige som ieg gør. Naar ieg blæss i Basuner/ oc alle de som met mig ere/ Da skulle i och blæss i Basuner omkring den gantste Hær/ oc siige/ Her er HERREN oc Gedeon.

Pfal. 87.
Esa. 9.

Saa kom Gedeon oc de hundrede a Nend met hannem til den sted son Hæren vaar/ til de første Vætere/ som vaare tilsticte/ oc opuacte dem/ oc blæss i Basunerne/ oc sloge Krusene sammen i deris hender. Saa blæss alle de tre Hobe i Basuner/ oc sloge Krusene sønder/ a Nend de hulde Blussene i deris venstre haand/ oc Basunerne i deris høyre haand som de blæss de vdi/ oc robte/ Her er HERRENS suerd oc Gedeons/ Oc huer stod paa sin sted/ omkring Hæren. Da tog den gantste Hær paa løff oc steg oc flyde. Oc i det de tre hundrede a Nend blæss i Basunerne/ sticte HERREN det saa/ at den enis suerd vendis mod den anden i den gantste Hær/ Oc Hæren flyde til Beth Sitra Seredatha/ indtil a Nend hola breddis Landemærcke hof Tabath. Och Israels mend aff Nephthali/ aff Affer oc aff gantste a Naffa robte oc forfulde a Nadianitene.

Dieb.
Seb.
Esa. 10.
Pfal. 87.

De Gedeon sende Bud paa det gantste Ephraims bierg/ oc loed siige/ Kommer ned mod a Nadianitene/ oc beløbe dem vander/ indtil Beth Bara oc Jordan. Da strege alle de som vaare aff Ephraim/ oc beløbe dem vder/ indtil Beth Bara oc Jordā. Oc de grebe tho aff a Nadianiternis forstet/ Dieb oc Seb/ oc diebte Dieb paa den sien Dieb/ oc Seb i den perse Seb/ oc forfulde a Nadianitene/ oc forde Diebs oc Sebs hoffueder til Gedeon offuer Jordan.

De de

VIII.

C de aNend aff Ephraim sagde til hannem / Hui giorde du off det / at du icke falledede off / der du reysde i strid mod aNadianiterne : Oc de kiffuede haardelige met hannem. Da sagde hand til dem / Nuad haffuer ieg nu giort / som kand lig nis mod der i haffue giort : Et icke en vinkist bedre aff Ephraim / end den gantste AbiEsers vinkist : Gud haffuer giffuet aNadianiteris Føister / Dreb oc Sebi eders hender / Huorledis skulde ieg kunde giort der som i haffue giort : Der hand haffde der sagd / da stilledis deris vrede.

Der Gedeon kom nu til Jordan / gick hand hen offuer mer de tti hundrede aNend / som vaare hof hannem / oc de vaare trette / oc iegede effter. Oc hand sagde til der Folk i Sucorh / Rære / giffuer der folk som ieg haffuer met mig noget Bød / thi de ere trette / at ieg kand for selge Sebah oc Salmuna aNadianiteris Konger. aNen de offuerste i Sucorh sagde / Ere da Sebah oc Salmuna neffue allerede i dine hender / at wi skulle giffue din Hær bød : Gedeon sagde / Iu vel / naar H E R R E N giffuer Sebah oc Salmuna i min haand / da vil ieg sonder terste eders Bød mer tome aff ørcken oc mer tidel. Oc hand reysde der fra hē op til Pnuel oc taledelige saa til dem / Oc de Folk i Pnuel suarede hannem lige saa / som de vdi Sucorh. Oc hand sagde oc saa til de Folk i Pnuel / kommer ieg igen met fred / da vil nedbyde derre Taarn.

aNen Sebah oc Salmuna vaare i Rætor / oc deris Hær mer de ved femten tusinde / som vaare alle offuerbleffne aff gantse Hær / aff Østerland / Thi der vaare hundrede oc tiue tusinde faldne / som kunde vddrage suerd. Oc Gedeon reysde op at den vey / som mand boer i Paulun / mod østen fra Tobah oc Jagbeha / oc slo den Hær / Thi den Hær vaar tryg. Oc Sebah oc Salmuna flyde / aNen hand iegede effter dem / oc greb de tho aNadianiters Konger / Sebah oc Salmuna / oc forserdede den gantse Hær.

Der nu Gedeon Joas søn kom fra striden igen / før end Solen gick op / da greb hand en Dreng aff der Folk i Sucorh / oc atspurde hannem / Vand screff hannem op de offuerste vdi Sucorh / oc de Eldste / siu ochalfierdesinds tiue aNend. Oc hand kom til de Folk i Sucorh / oc sagde / See her er Sebah oc Salmuna / met huilcke i besportede mig / oc sagde / Et da Sebah oc Salmuna neffue allerede i dine hender / at wi skulle giffue dine Folk / som ere trette / Bød : Oc hand tog de Eldste i Staden / oc tome aff ørcken oc tidel / oc loed der Folk i Sucorh føle dem. Oc der Taarn vdi Pnuel nedbrød hand / oc ihjello Folket i staden.

Oc hand sagde til Sebah / oc Salmuna / Huordane vaare de aNend der i sløge ihjelt Tha bor : De sagde / De vaare som du / oc huer derlig som en Kongis bøn. Hand sagde / Der vaare mine Bøder min moders sønner / Saa vist som H E R R E N giffuer / haffde i lader dem leff ue / da vilde ieg icke sla eder ihjelt. Oc hand sagde til sin fofstefødde søn Jerthe / Stær op / och sla dem ihjelt. aNen Drengen drog icke sit suerd vdi thi hand frøcrede sig / effterdi hand vaar end nu en Dreng. aNen Sebah oc Salmuna sagde / Stær du op oc sla off / Thi som en aNand er / saa er oc hans mact. Saa stod Gedeon op oc slo Sebah oc Salmuna ihjelt / Oc tog de Spenger som vaare paa deris Camelters halse.

Da sagde nogle i Israel til Gedeon / Ver en Herre offuer off du oc din Søn oc din søns søn / effterdi at du haffuer frelst off aff de aNadianiters haand. Gedeon sagde til dem / Jeg vil icke vere Herre offuer eder / och min Søn skal oc icke vere Herre offuer eder / aNen H E R R E N skal vere Herre offuer eder.

Gedeon sagde til dem / En ring begæret ieg aff eder / Huer giffue mig de Hoffuitspan / som hand haffuer roffuit. Thi de haffde gyldene Hoffuitspan / effterdi at de vaare Ismaeliter. De sagde / Wi ville giffue dig dem / Oc de bredde it Klæde vdi / oc huer kaste der paa de Hoffuit span / som hand haffde roffuit. Oc de gyldene Hoffuitspan som hand begærede / giorde effter veeren / tusinde siu hundrede setel guld / Foruden de Spenger oc Ræder oc slarlagens Klæder / som de aNadianiters konger bare / oc vden deris Camelters Halsbond. Oc Gedeon giorde der en Liffiortel aff / oc sette hannem i sin stad vdi Ophra. Oc al Israel bedreff hoer der met / oc der bleff Gedeon oc hans huff til en forargelse.

Saa bleffue aNadianiterne ydmigede saar Israels bøn / oc de opløffte icke mere deris Hoffuit / Oc Lander vaar stille syret iue aar / saa lunge Gedeon leffde.

Oc Jerub Baal Joas søn / gick bor oc bode i sit huff / Oc Gedeon haffde halffierdesinds tiue sønner / som vaare komne aff hans lend / Thi hand haffde mange Hustruere. Oc hans Tectequinde som hand haffde i Sichen / fødte hannem oc en Søn / den kalledede hand Abia / De lech. Oc Gedeon Joas søn døde i en god alder / oc bleff begraffuen i sin faders Joas grav / vdi Ophra som hørdede Esiteris Fader til.

Sebah.
Salmuna.

Sebah.
Salmuna.
Psal. 87.

Psal. 89.

Gedeons
Liffiortel i
Ophra.

40. aar.

Gedeons
70. Sønnere.

Gedeon
dør.

Gedeon.

Judicum.

BaalBerich. Men der Gedeon vaar død/da omuende Israels børn sig/ oc bedreffue hoer effter Baal
lim/ oc gjorde sig BaalBerich til en Gud. De Israels børn tenckte icke paa HERRER
deris Gud/ som haffde frelst dem aff alle deris faders haand trint omkrings/ oc de gjorde icke
barmhertighed mer Jerub Baal Gedeons huff/ som hand haffde gjort Israel alt gaar.

IX.

AbiNelech.

C AbiNelech Jerub Baals søn gick bort til Sichem til sin Moders Broder/ oc talede mer dem/ oc mer al sin moder faders husis Slect / oc sagde / Kære/ taler faar alle vends gern vdi Sichem/ Nuad heller monne der vere eder berich/ at halfierdesinds tiue vnd / alle Jerub Baals børn ere Herrer offuer eder/ Eller at en vnd/ bliffuer Herrer offuer eder: Berencker oc der hof/ at ieg er eders been oc fgd.

AbiNelech myrde sine 70. Brodre.

Da talede hans Moders Broder alle disse ord om hannem / faar alle mends gern i Sichem / Oc deris herte drogis til AbiNelech / Thi detenckte vnd er vor Broder. Oc de gaffue hannem halfierdesinds tiue Salfpendinge aff BaalBerichs huff/ Oc AbiNelech bestillede der mer løse draffuels vnd / som hannem effterfulde. Oc hand kom i sin faders huff vdi Ophra/ oc myrde sine Brodre Jerub Baals børn / halfierdesinds tiue vnd paa en sten/ vnd Jorham Jerub Baals yngste søn bleff igen/ Thi hand bleff skult.

Oc alle vnd aff Sichem / oc der gantse villo huff forsamlede sig / oc ginge bort oc hyllede AbiNelech til Konge/ hof den høye Eeg/ som staar i Sichem.

Der der bleff Jorham til kade giffuit/ Gick hand bort/ oc traadde høyst op paa der hiertig Grifum / oc opløste sin røst / robre oc sagde til dem / Hør mig i vnd vdi Sichem/ at Gud skal oc høye eder. Træene ginge bort/ at de skulde salfue en Kōge offuer sig/ oc de sagde til Olie træet/ Ver vor Konge. Olie træet suarede dem/ Skal ieg forlade min sedme/ som baade Guder oc venniſte puse i mig/ oc gaar bort at ieg skal ophøys offuer Træene: Da sagde Træene til Figen træet/ Kom du oc ver vor Konge. vnd Fige træet sagde til dem/ Skal ieg forlade min sedhed oc min gode fruct oc gaar bort/ at ieg skal ophøys offuer Træene: Da sagde Træene til Vinſtocken / Kom du oc ver vor Konge/ Vinſtocken sagde til dem/ Skal ieg forlade min vnd/ som gleder Guderne oc venniſtene / oc gaar hen at ieg skal ophøys offuer Træene: Da sagde alle Træene til Tornebuste/ Kom du oc ver vor Konge. Oc Tornebusten sagde til Træene / Er der vift/ at i ville salfue mig til Konge offuer eder/ Da kommer oc forreſter eder vnder min ſtugge/ Vile icke / Da komme ild aff Tornebusten / oc forrære de Cedier paa Libanon.

Naffue i nu gjort rat oc redelige/ at i haffue hylde AbiNelech til Kōge/ oc haffue i gjort vel mod Jerub Baal/ oc mod hans huff/ oc haffue i gjort mod hannem som hand haffuer forrent aff eder/ at min fader haffuer søt krig for eders ſyld/ oc kaſt sin Siel hen fra sig / at hand skulde seelse eder aff vndianiternis haand / Oc i sette eder op i dag mod min faders huff/ oc myrde hans Børn/ halfierdesinds tiue vnd paa en Stē / oc gøre eder en Konge AbiNelech hans tieniſte quindis Søn offuer de vnd i Sichem / fordi hand er eders Broder / Naffue i nu handlet rat oc redelige mod Jerub Baal/ oc mod hans huff paa denne dag/ Da verer glas de offuer AbiNelech/ oc hand glede sig offuer eder/ Naffue i icke / Da komme ild aff AbiNelech/ oc forrære de vnd i Sichem/ oc villo huff/ Der komme oc ild aff de vnd i Sichem/ oc aff villo huff/ oc forrære AbiNelech. Oc Jorham flyde oc vnduigede/ oc gick til Ber / oc bode der for sin broder AbiNelech.

AbiNelech.

Der AbiNelech haffde nu regeret try aar offuer Israel/ sende Gud en ond villie mellem AbiNelech oc de vnd i Sichem. Thi de vnd i Sichem fortalede AbiNelech/ oc berede hannem hans vanart/ som hand haffde bruger mod de halfierdesinds tiue Jerub Baals sønner/ Oc lagde deris blod paa AbiNelech deris Broder/ som haffde myrt dem/ oc paa de mend i Sichem/ som haffde styrcket hans haand der til / at hand myrde sine Brodre. Oc de mend i Sichem bestillede i vld offuerſt paa Bierger/ oc offuede dem alle/ som vandiede paa veyen til dem. Oc der bleff AbiNelech til kende giffuit.

Gaal.

Men Gaal Ebeds søn kom mer sine Brodre / oc gick ind i Sichem. Oc demend i Sichem forlode sig paa hannē / oc creysde vdi paa marcken/ oc høfiede deris Vinbierge/ oc perside/ oc gjorde en Dant/ oc ginge i deris Guds huff/ oc ode oc drucke / oc bandede AbiNelech. Oc Gaal Ebeds søn sagde/ Huo er AbiNelech: oc huad er Sichem/ at wi skulde tiene hannem: Er hand icke Jerub Baals søn / oc haffuer sæt sin tiener Sebul her offuer Demos ſolet Sechems faders: Hui skulle wi tiene hannem: Gud giffue/ at ſolet vaare vnder min haand/ at ieg funde fordriffue AbiNelech.

Sebul.

De der bleff sagde til AbiNelech / Formere din Hær / oc drag vd / Thi Sebul den Offuerste i Staden / der hand hørde Gaals Ebeds søns ord / da oprendis hand i sin vrede / oc sende hemmelige Bud til AbiNelech / oc loed hannem sige / See / Gaal Ebeds søn oc hans Bysdte ere komne i Sichem / oc gøre dig staden gensfridig. Saa gør dig nu rede om natten / du oc dit folck som er hofst dig / oc gør it Baghold paa dem i marcken. De om morgenē naar Solen gaar op / dagør dig aarle rede / oc offuerfalt stadē / De der som hand oc det folck som er hofst hannem / drage vd til dig / Da gør met hannem / som din haand finder paa.

AbiNelech stod op om natten / oc alt det folck som vaar hofst hannem / oc varede paa Sichem met fire Hobe. De Gaal Ebeds søn drog vd / oc traadde saar døren paa Stadsporten. Men AbiNelech holt sig op aff Bagholder / mer det folck som vaar met hannē. Der nu Gaal saa folcket / sagde hand til Sebul / See / der kommer it folck offuerst ned aff Bierger. Da sagde Sebul til hannem / Du anseer stuggen aff Bierger for folck. Gaal talede end ydermere och sagde / See / der kommer it folck ned mit aff Landet / oc en Dob kommer paa veyen som løber til Tryllernis Egg.

Da sagde Sebul til hannem / Huor er nu din mund / som sagde / Duo er AbiNelech / at wi skulde tiene hannem : Er icke dette det folck / som du foractedē : Keyss nu vd oc stride met hannem. Gaal drog vd saar vændene aff Sichem / oc stridde met AbiNelech. Men AbiNelech forfulde hannem / saa at hand styde saar hannem / De der styrte mange slagne / indtil portens dør / De AbiNelech bleff i Aruma. Men Sebul fordreiff Gaal oc hans Bysdte / at de morre icke bliffue i Sichem.

Om morgenē gick folcket vd paa marcken. Der det bleff AbiNelech til kende gissuet / da tog hād folcket oc delde det i tre Hobe / oc gjorde it Baghold paa dem i marckē. Der hand saa nu / at folcket gick aff Staden / da opreysde hand sig mod dem / oc slo dem. Men AbiNelech oc de Hobe som vaare hofst hannem / offuerfulde dem / oc traadde ind saar Stadens dør / Oc tho hobe offuerfulde alle dem som vaare paa marcken / oc sloge dem. Da stridde AbiNelech mod Staden den samme gangste dag / oc vant hannem / Oc myrde folcket / som der vaar vdi / oc ned i bygd Staden / oc saade salt der paa.

Der alle vænd aff det taarn i Sichem hørde det / ginge de ind i Berith Guds husis Fasthed. Der AbiNelech hørde det / at alle vænd aff taarnet i Sichem haffde forsamlet sig / Da gick hand op paa det berg Salmon met alt sit folck / som vaar hofst hannem / Oc tog en Øye i sin haand / oc hug en Gren aff træne / oc leffte hannem op / oc lagde hannem paa sin avel / Oc sagde til alt folcket / som vaar met hannem / Huad som i saae mig gøre / der gøre oc i strax lige som ieg. Da hug alt folcket huer en Gren aff / oc efterfulde AbiNelech / Oc lagde dem op til Befestningen / oc sette ild paa dem / at oc alle vænd aff det taarn i Sichem døde / vedtrufinde vænd oc Quinder.

Saa drog AbiNelech til Thebes / oc belagde hannem / oc vant hannem. Men der vaar it fast Taarn mit i Staden / paa huilcket alle vænd oc Quinder / oc alle Borgere i staden styde / oc lucre til efter sig / oc stige op paa taget aff Taarnet. Da kom AbiNelech til Taarnet / oc stridde der til / Oc gaff sig til døren paa Taarnet / at hand vilde opbrent der met ild. Men en Quinde faste it stycke aff en vellesten paa AbiNelechs hofstuit / oc knusede hans pande. Da kallede AbiNelech hastelige den Suend / som bar hans vaaben / oc sagde til hannem / Drag dit suerd vd / och sla mig ihjel / At mand skal icke sige om mig / En quinde slo hannem ihjel / Da stak hans Suend hannem igennem / oc hand døde.

Der Israclittere som vaare met hannem / saae at AbiNelech vaar død / da gick huer til sin sted. Saa beraled Gud AbiNelech der onde / som hand haffde gjort mod sin Fader / der hand myrde sine halffierdesinde tiue Bysdte. Der til met loed Gud alt der onde / som Sichems vænd haffde gjort / komme paa deris hofstuit / Oc Jothams Jerub Baals søns forbandelse kom offuer dem.

Berith.

AbiNelech tagis stens delige aff dage.

X.

Free AbiNelech opstod Thola en mand aff Jfarschar / Dua søns / Dodo søns / at hielpe Israel. Oc hand bode i Samir paa Ephraims bierg / oc dømde Israel try oc tiue aar / oc døde / oc bleff begraffuen i Samir.

Efter hannem opstod Jair en Gileaditer / oc dømde Israel thu octiue aar. Hand haffde tredie Sonner / som rede paa tredie Asen soler / oc haffde tredie Stæder / som kalledis / Jairs Byer / indtil denne dag / oc ligge i Gilead / Oc Jair døde / oc bleff begraffuen i Ramon.

Israels

Thola.
23. aar.Jair 22.
aar.

Philister.
Ammons
børn.

Israels børn gjorde fremdelis ilde saar H E R R E N / oc tiende Baalim oc Asiharoch / oc de Guder i Syria / oc de Guder i Sidon / och a Noabs Guder / oc Ammons børns Guder / oc Philisterns Guder oc forlode H E R R E N / oc tiende hånem icke. Da optræde H E R R E N / oc syede offuer Israel / oc hād solde dem vnder de Philisterns oc Ammons børns haand. De de tuingede oc plage de Israels børn / fra det aar i atten samfelde aar / som vaare alle Israels børn / paa hin side Jordan / i Amoriterens Land / som ligger vdi Gilead. Der til droge Ammons børn offuer Jordan / oc stridde mod Juda / Ben Jamin / oc mod Ephraims huff / saa at Israel bleff saare forrengd.

Deut. 32.

Da robte Israels børn til H E R R E N / oc sagde / Wi haffue syndet mod dig / Thi wi haffue forlat vor Gud / oc tiende Baalim. H E R R E N sagde til Israels børn / haffue oc icke de Egypter / de Amoriter / Ammons børn / de Philister / de Sidonier / de Amalekiter oc a Noabiter tuingt eder / oc ieg halv eder aff deris hender / der i robte til mig. I haffue alligeuel forlat mig / oc tiende andre Guder / Der saare vil ieg icke mere hielpe eder / Gaar hen / oc paa falder de Guder som i haffue vduald / Lader de samme hielpe eder i eders bedrøffuells tid. Da sagde Israels børn til H E R R E N / Wi haffue syndet / gør ekon Du mer off / som dig er behager / ligt / frels oss aleniste paa denne tid. Oc de kaste de fremmede Guder fra sig / oc tiende H E R R E N / Oc hancin ynckedis ved / at Israel bleff saa plaget.

De Ammons børn robte / oc leyrrede sig i Gilead / a Den Israels børn forsamlede sig / och leyrrede sig i Mizpa. Oc de Offuerste blant folcket i Gilead sagde til huer andre / Hvo som begynder at stride mod Ammons børn / hand skal vere Hoffueder offuer alle dem som bo i Gilead.

XL.

Jephthah
6. aar.

Jephthah en Gileaditer vaare en strids Kæmpe / a Den hand vaare icke ecte / De Gilead haffde affler Jephthah. a Den der Gileads hustru fødte hannem børn oc den samme quindis børn bleffue store / da storte de Jephthah vd / oc sagde til hannem / Du skalt icke affue i vor Faders huff / Thi du est en anden quindis søn. Da flyde hand for sine Brødre / oc bode i det land Tob / De der forsamlede sig til hannem løst folck / oc droge vd mer hannem.

Oc nogē tid der effter stridde Ammons børn mod Israel. Der Ammons børn stridde nu saa mod Israel / da ginge de Eldste aff Gilead bort / at hente Jephthah aff det land Tob / oc sagde til hannem / Kom oc ver vor Hoffuizmand / at wi kunde stride mod Ammons børn. Jephthah sagde til de Eldste aff Gilead / Ere icke i de som mig hade / oc haffue forstet mig aff min Faders huff / Oc nu komme i til mig / effterdi i ere vdi bedrøffuelse / De Eldste aff Gilead sagde til Jephthah / Der saare komme wi nu til dig igen / at du skalt drage mer off / oc hielpe oss at stride mod Ammons børn / oc vere vor Hoffuiz offuer alle dem som bo i Gilead.

Jephthah sagde til de Eldste aff Gilead / Der som i herte mig igē at stride mod Ammons børn / oc H E R R E N giffuer dem vnder mig / Skal ieg da vere eders Hoffuiz / De Eldste aff Gilead sagde til Jephthah / H E R R E N vere Tilhørere mellem oss / om wi icke gøre / som du haffuer sagt. Saa gick Jephthah mer de Eldste aff Gilead / Oc folcket sette hannem til i Hoffuiz och en Offuerste offuer sig. Oc Jephthah taledet alt derre saar H E R R E N i Mizpa.

Jephthah
sender Bud til
Ammoniterens
Konge.
Num. 21.

Da sende Jephthah Bud til Ammons børns Konge / oc loed hånem sige / Huad haffuer du at skaffe mer mig / at du kommer til mig at stride mod mit Land / Ammons børns Konge suarede Jephthahs Bud / Fordi at Israel haffuer taget mit Land / der de droge aff Egypten / fra Arnon indtil Jabok / Oc ind til Jordan / Saa giff mig det nu igen mer fæd.

Num. 20.

a Ne Jephthah sende end ydermere Bud til Ammons børns Konge / de sagde til hånem / Saa siger Jephthah / Israel haffuer inred Land tager huerecken fra de a Noabiter oc ey fra Ammons børn. Thi der de droge aff Egypten / da vandiede Israel gennē ørcken til det røde Vass / oc kom til Kades / oc sende Bud til Edomiterens Konge / oc sagde / Lad mig drage gennem dit Land. a Ne Edomiterens Konge vilde icke høre dem. De sende oc saa til a Noabiterens Konge / hand vilde oc icke. Saa bleff Israel i Kades / oc vandiede i Dicken / oc droge omkring Edomiterens oc a Noabiterens Land / oc kom fra Solens opgang til a Noabiterens land / oc leyrrede sig paa hin side Arnon / oc komme icke i a Noabiterens landemerecke / Thi Arnon er a Noabiterens landemerecke.

Num. 21.

Oc Israel sende Bud til Sihon / Amoriterens Konge i Nesbon / oc loed hannem sige / Lad oss drage

off drage gennem dit Land indtil min sted / Men Sihon bettede Israel icke til at drage gennem hans landemærcke / Men hand forsamlede alt sit folck / oc leyrede sig i Jahza / oc stridde mod Israel. Da gaff HERREN Israels Gud Sihon mer alt sit folck i Israels hender / at de sloge dem. Saa indtog Israel alt Amoriterens Land / som bode i det samme Land / Oc de indtog alle Amoriterens landemærcke / fra Arnon / indtil Jabok / oc fra ørcken / indtil Jordan.

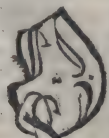
Saa haffuer nu HERREN Israels Gud fordræffuit Amoriterne saar sit folck Israels / oc du vil indtage dem / Du skulde indtage dem / som din Gud Camos fordræff / oc lade off indtage / alle dem som HERREN vor Gud haffuer fordræffuit saar off. Men du / at du haffuer bedræet / end Balak Sipsas søn / Amabiterens Konge / Haffuer hand oc nogen tid haffte trette eller forrige mod Israel / alligeuel at Israel haffuer nu boet tre hundrede aar i Hesbon oc hans døtter / i Aroer oc hans døtter / oc alle Stæder som ligge hof Arnon / Hui fridde icke der paa den samme tid / Jeg haffuer intet syndet mod dig / oc du gør saa ilde mod mig / at du strider mod mig. HERREN dømme i dag mellem Israel oc Ammons børn. Men Ammons børns Konge havde icke Jephthahs tale / som hand sendte til hannem.

Da kom HERREN S Land paa Jephthah / oc hand reysde gennem Gilead oc Danasse oc gennem Aispe / som ligger i Gilead / oc fra Aispe som ligger i Gilead / mod Ammons børn. Oc Jephthah loffuede HERREN i Løfte / oc sagde / Giffuer du Ammons børn i min haand / huad som gaar vdaff døren aff mit Huse / naar ieg kommer igen mer fred / fra Ammons børn / der skal høie HERREN til / oc ieg vil offere der til et Brænderoffer. Saa drog Jephthah mod Ammons børn at stride mod dem. Oc HERREN gaff dem thans hender. Och hand slo dem fra Aroer indtil mand kommer til Ginnith / tuue Stæder / oc indtil Dabirgeris plan / it saare stort slag / saa bleffue Ammons børn ydmægtede saar Israels børn.

Der Jephthah kom nu til sit huse i Aispe / See / da gick hans Daatter vd mod hannem mer Trommer oc Danc / Och hun vaar der eniste Barn / oc hand haffde ellers huercken Søn eller Daatter. Oc der hand saa hende / sender reff hand sine Klæder / oc sagde / Ah min Daatter / huor høier du mig ned oc bedrøffuer mig / Thierg oplod min mund mod HERREN / oc hand icke robe der igen. Hun sagde / Min Fader / haffuer du opladet din mund saar HERREN / Da gør mig som der er vdgonger aff din mund / effterdi at HERREN haffuer beffnet dig paa dine Fiender Ammons børn.

Oc hun sagde til sin Fader / Gør mig dog det vil villie / at du vilte tilstedemig tho maane / at ieg maa gaa her fra ned paa Biergene / oc begræde min Jomfrudom mer dem som lege mer mig. Hand sagde / Gack hen / Oc hand loed hende gaa tho maanede. Da gick hun bort mer dem som lege mer hende / oc begræd sin Jomfrudom paa Biergene. Oc tho maanede der effter kom hun til sin Fader igen / Oc hand gjorde mer hende / som hand haffde loffuit / Oc hun haffde end aldi kent nogen Mand. Och der bleff en seduane i Israel / at Israels døtter gaa aatlig aars bort / at begræde Jephthahs den Gileaditeres daatter fire dage om aaret.

XII.

C de aff Ephraim robte oc ginge mod Norden / oc sagde til Jephthah / Hui haffuer du drager i strid mod Ammons børn / oc icke kaldet off / at vi kunde draage mer dig / Vi ville opbræde dit Huse oc dig mer ild / Jephthah sagde til dem / Jeg oc mit folck haffde en stor sag mer Ammons børn / oc ieg kallede paa eder / Men i hulpe mig icke aff deris hender. Der ieg saa nu / at icke vilde hielpe / da sette ieg min Siel vdi min haand / oc drog bort mod Ammons børn / oc HERREN gaff dem i min haand. Hui komme i nu hid op til mig / at stride mod mig.

Oc Jephthah samlede alle Aend i Gilead / oc stridde mod Ephraim / Oc dem end i Gilead sloge Ephraim / fordi at de sagde / Ere dog i Gileaditer blant Ephraim oc Danasse / som de flyctige aff Ephraim. Oc Gileaditerne indtog Jordans færefled for Ephraim. Naar de flyctige aff Ephraim nu sagde / Lad mig gaa hen offuer / Da sagde de Aend aff Gilead til hannem / Eff du en Ephraiter / Naar hand da suarede / Nej / Saa bade de hannem sige Schiboleth / Da sagde hand / Siboleth / oc kunde icke sige det ret / Saa grebe de hannem oc sloge hannem thiel hof Jordans færefled / At der fulde paa den tid aff Ephraim thu oc freitue tusinde. Men Jephthah dømde Israel syv aar / Oc Jephthah Gileaditer døde / oc bleff begraffuen i de Stæder vdi Gilead.

Effter hannem dømde Ebsan aff Bethlehem Israel / hand haffde tredue Sønner / oc tredue Døtter gaff hand vd / oc hand tog tredue fremmede døtter til sine sønner. Och hand dømde

Num. 21.
Camos.
Num. 22.

300. aar.

Jephthahs løffue.

Jephthah
døder.

Ebsan. 7.
aar.

Samson.

Judicum.

Elon 10.
aar.

Abdon 8.
aar.

dömde Israel sin aar / och döde/oc bleff begraffuen i Bethlehem.

Effter hannem dömdes Elon en Sebuloniter Israel / och hand dömdes Israel thi aar / oc döde/oc bleff begraffuen i Aialon vdi Sebulons land.

Effter hannem dömdes Abdon Hillels son Israel/en Dircathoniter / Hand haffde fyretio ue Sonner oc crediue Sonneborn / som rede paa halffierdesinda tiue Isenfoler / och hand dömdes Israel otte aar. Och hand döde / oc bleff begraffuen i Dircathon vdi Ephraims land / paa Amalekiternis berg.

XIII.

Manoah
Samsons fader

Mastr.

C Israels born gjorde fremdelis ilde faar HERREN / Oc HERREN gaff dem i Philisternis hender fyretio aar.

Men der vaar en Mand i Sarea aff de Daniters affkomme som hed Manoah / oc hans Hustru vaar vfructsommelig oc fødte icke. Oc HERRENs Engel obebaredis Quindē / oc sagde til hende / See / du est vfructsommelig / oc fødte icke / Men du skal bliffue fructsommelig / oc føde en Son. Saa foruare dig nu / at du icke dricker Vin ey heller nogen sterck Drick / oc at

du icke æder noger Wrent / Thi du skal bliffue fructsommelig / oc føde en Son / paa huus hoff uit der skal icke komme Ragkniff / Thi Barnet skal vere Guds Forloffuende aff sin moders liff / oc hand skal begynde at frelse Israel / aff Philisternis haand.

Da kom Quinden oc gaff sin Husbonde det til kende / oc sagde / Der kom en Guds mand til mig / oc hans skickelse vaar til at see som en Guds Engel / meger forferdelig / oc ieg spurde hannem icke at hueden hand kom / eller huort hand vilde hen / oc hand sagde mig icke huad hand hed. Men hand sagde til mig / See / du skal bliffue fructsommelig / oc føde en Son / Saa drick nu icke Vin oc ey sterck Drick / oc æd intet Wrent / Thi Barnet skal vere Guds Forloffuende aff sin moders liff / indtil sin Død.

Da bad Manoah HERREN / oc sagde / Ah HERRE / lad den Guds mand komme til oss igen / som du vdsende / At hand kand lære oss / huorledis vi skulle fare mer Barnet / som skal fødte. Oc Gud bønhoerde Manoahs bøn / Oc Guds Engel kom til Quinden igen / Men hun sad paa marken / oc hendis mand Manoah vaar icke hof hende. Da løb hun hastelike oc gaff sin Mand det til kende / oc sagde til hannem / See / den Mand obenbaredis faar mig / der kom til mig idag.

Da gjorde Manoah sig rede oc gick effter sin Hustru / oc kom til Manden / oc sagde til hannem / Est du den Mand / som taledet mig Quinden : Hand sagde / Ja. Oc Manoah sagde / Naar der kommer nu som du haffuer sagt / huad skal Barnens idret oc gerning vere : HERRENs Engel sagde til Manoah / Hand skal tage sig vare for alt det / som ieg haffuer sagt din Hustru / Hand skal icke æde det som kommer aff Vinstock / oc hand skal icke drike Vin eller nogen sterck Drick / oc intet Wrent æde / Alt det som ieg haffuer budet hende / skal hand holde.

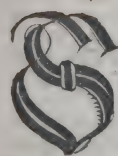
Manoah sagde til HERRENs Engel / Kære / Lad oss beholde dig / wi ville offre faar dig it Bucke tid. Men HERRENs Engel suarede Manoah / Der som du end beholder mig her / saa æder ieg dog icke aff din Mad / Men vile du gøre HERREN it Brendoffer / da maar du offre det / Thi Manoah viste icke / at der vaar HERRENs Engel. Oc Manoah sagde til HERRENs Engel / Huad heder du / at wi kunde prise dig / naar der stæer som du haffuer sagt : HERRENs Engel sagde til hannem / Hui spør du effter mit Navn / som er dog Underligt.

Da tog Manoah it Bucke tid oc adofferet / oc offrede det for HERREN paa en sten / Och hand gjorde det Underlige / Men Manoah oc hans Hustru saae til. Oc der luen for op aff Alteret til Himmelen / da for HERRENs Engel hen op i luen aff Alteret. Der Manoah oc hans Hustru saae det / fulde de til Jorden paa deris ansigt / Oc HERRENs Engel obenbaredis icke mere faar Manoah oc hans Hustru. Da forstod Manoah / at der vaar HERRENs Engel / Och hand sagde til sin Hustru / Wi do visselike / Thi wi saae Gud. Men hans Hustru suarede hannem / Haffde HERREN haffte løst til at ihuelte oss / Da haffde hand icke taget Brendoffer oc adofferet aff vore heder / hand haffde icke heller giffet oss alt dette til kiende / oc ey lader oss høre saadant / som nu er stæet.

Oc Quindē fødte en Son / oc kaldede hannem Samson / Oc Dengs voxte / oc HERREN velsignede hannem. Oc HERRENs Mand begynte at forstemme hannem i Dans Leyer / mellem Sarea oc Eshtaol.

Samson.

Samson

Amson gick ned til Thimnath/oc saa en Quinde i Thimnath blant de Philistens døtter. Oc der hand kom op / gaff hand sin Fader oc sin moder det til kende/oc sagde / Jeg haffuer seet en Quinde i Thimnath blant Philisternis døtter / Giffue mig nu den samme til Hustru. Hans Fader oc hans Moder sagde til hannem / Er da nu ingen Quinde blant dine Brøders døtter / oc i alt dit Folk / at du gaar hen / oc tager en Hustru hoss Philisterne / som ere womskaarsne : Samson sagde til sin Fader / Giff mig denne / Thi hun behager mine øyen. Men hans Fader oc hans Moder viste icke / at der vaar aff HERREN / Thi hand søgte aarsage mod Philisterne. Oc Philisterne regerede den tid offuer Jsrael.

Saa gick Samson met sin Fader oc sin Moder ned til Thimnath. Oc der de komme til Thimnaths Vinbierge / See / da kom en yng Løue brøglende mod hannem. Oc HERRENs Ånd bleff lycksalig i hannem / oc hand sønder reff hende som mand slider it Bue / oc hand haffde dog slet intet i sin haand / Oc hand gaff icke sin Fader oc ey sin Moder til kende huad hand haffde gjort.

Der hand kom nu ned taledde hand met Quinden / oc Samson behagede hende vel. Oc nogre dage der effter kom hand igen / at hand skulde anamme hende / Oc hand gick aff veyen / at besee Løuens aadzel / See / da vaar en Bisueter i Løuens aadzel ochunnig. Oc hand tog der i sin haand / oc oed der aff paa veyen / oc gick til sin Fader oc til sin Moder / oc gaff dem at de oc saa ode / Men hand gaff dem icke til kende / at hand haffde tager hunniger aff Løuens aadzel.

Oc der hans Fader kom ned til Quinden / da gjorde Samson Brøllup der / som unge Folk pleye at gøre. Oc der de saae hannem / gaffue de hannem tredue Stoldbrødre til sig / som skulde vere hoss hannem. Da sagde Samson til dem / Jeg vil sette eder en mørck Tale faare / Kunde i vdlegge mig den oc finde der paa / i disse sin Brøllups dage / Da vil ieg giffue eder tredue Skiorer / oc tredue helligdagis Klæder. Men kunde i icke vdlegge mig den / Da skulde i giffue mig tredue Skiorer oc tredue helligdagis Klæder. Oc de sagde til hannem / Sæt frem din mørcke Tale / Lad oss høre hende. Hand sagde til dem / Der gick Mad aff æder
d ij ren / oc

ren/oc soddhed aff den Stercke. Oc det kunde icke raade det Spøismaal i tre dage.

Den siuende dag sagde de til Samsons Hustru / Kom din Mand til / at hand siger off den mørcke Tale / Eller vi skulle opbriende dig oc din Faders huff met ild / Haffue i indbudet off / at i ville forarme off eller ey : Da greed Samsons hustru faar hannem / oc sagde / Du est vied paa mig oc haffuer mig icke kær / Du haffuer sæt mit folckis Børn en mørck Tale faare / oc icke sagd mig den. Hand sagde til hede / See / Jeg haffuer icke sagd min Fader oc min Mand der den / oc skulde ieg sige dig den :

Och hun grad faar hannem de siu dage / den stund de haffde Bøllup / Men den siuende dag sagde hand hende den / Thi hun trengde hannem der til / Och hun sagde sit folckis Børn den mørcke Tale. Da sagde Wendene aff Staden til hannem den siuende dag / for Solen gick ned / Nuad er sødere end Hunnig : Nuad er sterckere end Løuen : Da sagde hand til dem / Haffde i icke ployt met min Kalf / da haffde i icke fundet paa min mørcke Tale.

De HERRENS Aand bleff lycksalig offuer hannem / oc hand gick ned til Aflon / oc slo tredie uend aff dem / Oc tog deris Klæder / oc gaff dem helligdagis Klæder / som vdi lagde hans mørcke Tale. Oc hand oprendis i sin viede / oc gick op til sin Faders huff. Men Samsons hustru bleff giffuen en anden aff hans Stoldbrødre / som høde hannem til.

XV.

Cder begaff sig nogle dage der efter / der huede Nøsten til stundede / at Samson besocere sin Hustru met ir Bucke krid. Oc som hand reuette / Jeg vil gaa til min hustru ind i kammeret / da vilde icke hendis Fader tilfede hannem at gaa der ind oc sagde / Jeg mente du haffde veret hende vied / oc ieg gaff din Den hende / Men hun haffuer en yngre Søster / som er smuckere end hun er / lad hende vere din for denne / Da sagde Samson til dem / Jeg haffuer en gong en ret sag mod Philisterne / Jeg vil gøre eder skade.

Oc Samson gick hen / oc greb try hundrede Kaffue / Oc tog Brande / oc vende den enis stert til den anden / oc bant en Brand mellem huerie tho sterte / oc sette ild paa dem / oc loed dem løss blant Philisteris Korn / oc sette saa ild paa Vegerne / oc paa der stundende Korn / oc paa Vinbierge oc Olie træ. Da sagde Philisterne / Quo haffuer der giort : Da sagde mand / Samson den Thimmiters Suoger / Fordi at hand tog hans Hustru / oc gaff hans Den hende. Da reysde Philisterne hen op / oc briende hende oc hendis Fader met ild.

Men Samson sagde til dem / End dog ihaffue der giort / da vil ieg alligeuel heffne mig self paa eder / oc der efter lade aff. Oc hand slo dem hart / baade paa skulderne oc lenderne. Oc hand reysde ned oc bode i den Stenløst vdi Eram.

Da droge Philisterne hen op oc belagde Juda / oc lagde sig ned i Lehi. Men de aff Juda sagde / Hui ere i dragne op mod oss : De suarede / Vi ere komne hid op at binde Samson / at vi kunde gøre mod hannem / som hand haffuer giort mod oss. Da droge try tusinde Men aff Juda / ned til den Stenløst i Eram / oc sagde til Samson / Vist du icke at Philisterne regere offuer oss : Nut haffuer du da saa giort mod oss : Hand sagde til dem / Som de gjorde mod mig / Saa haffuer ieg giort mod dem igen.

De sagde til hannem / Vi ere komne hid ned at binde dig / oc antuorde dig i Philisteris hender. Samson sagde til dem / Da suer mig / at i ville icke forhindre mig. De suarede hannem / Vi ville icke forhindre dig / men vi ville ekon binde dig / oc antuorde dig i deris hender / oc vi ville icke sla dig ihjel / Oc de bunde hannem met tho ny Læner / oc sæde hannem op aff Klippen.

Och der hand kom til Lehi / da komne Philisterne mod hannem met fryd / Men HERRENS Aand bleff lycksalig i hannem / oc de Læner paa hans Arme bleffue som den Træad / der er brent aff ild / at de baand paa hans hender bleffue hen smultede. Och hand fant en raaden Afsen kaffue / Da vdræte hand sin haand oc tog den / oc slo der met tusinde Men. Oc Samson sagde / Der ligge de i Hob / Men en Afsen kaffue / haffuer ieg slaget tusinde Men. Oc der hand haffde der sagd / Kaste hand Kefften aff sin haand / oc fællede den Sted Raamath Lehi.

Ramath
Lehi. Der
Kefften bort
Kastelse.

Men

Men der hannem tøslede saare/kallede hand paa I E R E Y/oc sagde / Du haff
uer giffuit saadan stor Salighed/ved din Tieners haand / Men nu maa ieg ds aff tøsfi/oc
falde vdi de Womskærnis heder. Da slaete Gud en Kinderand i Kefften/at der gick vand vd/
Oc der hand drack/kom hans Aand igen/och hand bleff verqueget/Der saare kaldis hand end
paa denne dag/Daakallerens fulde/som bleff i kindbenet. Oc hand dømde Jsrael i Philisternis
tid / tiue aar. 20. aar.

XVI.

Samson gick hen til Gasa/oc saa der en Skøge / oc laa hofshende. Da bleff
der sagt til de Gafiter/Samson er kommen hid ind/Oc de omkring sette haa-
nem / oc lode tage lønlige vare paa hannem den gantse nat i Stadzporten/
oc de vaare stille den gantse nat/oc sagde / Derer stille/vdi morgen naar der
bliffuer liust / ville wi sla hannem ihjel. Samson laa til midnat / Saa stod
hand op om midnat/oc tog baade Delene i Stadzporten / met begge stolpe-
ne/oc løffte dem op met stengerne / oc lagde dem paa sine Skuldre/och bar
dem hen op offuerst paa Bierget saar Debron.

Der efter siet hand Kierlighed til en quinde hofshen beck Soret / hun hed Dalila. Oc de
Philisterns Føster komne op til hede/oc sagde til hende/Tag hannem met ord / oc besee huor
vdi hand haffuer saadan stor Stycke / och huor met wi kunde offuerkomme hannem / at wi
kunde binde oc tuinge hannem / Da ville wi giffue dig/huer tusinde oc hundrede Solffpens
dinge.

Oc Dalila sagde til Samson/Kære sig mig/huor vdi din store Stycke er/ och huor met
mand skal binde dig/at mand kand tuinge dig. Samson sagde til hende/ Der som mand bun-
de mig met siu Reb aff grøne bast/som ere icke end bleffne tørre/Da bleffue ieg strøbelig/och
vaare som it andet Aenniste. Da fødte Philisterns Føster op til hende siu Reb aff grøne
bast/som icke end vaare tørre / och hun bant hannem der met (Men de toge lønlige vare paa
hannem hofshende i kammeret) Oc hun sagde til hannem/De Philister offuer dig Samson/
d iij Men

Dalila.

¶ En hand sønder flo Rebene som en tuinder Traaed brøster offuer tuert / naar hand holdis til ilden / Oc der bleff icke obenbare / huor vdi hans Strycke vaar.

Da sagde Dalila til Samson / Se du haffuer stuffer mig oc liuger faar mig / saa sig mig dog nu / huor mer kand mand binde dig : Hand suarede hende / Der som de bunde mig mer ny liner / som aldri er arberdet mer / Da bleffue ieg strøbelig / oc lige som it ander ¶ Nenniste. Da rog Dalila ny liner oc bant hannem der mer / oc sagde / Philisterne offuer dig Samson ¶ Den de roge lønlige vare paa hannem i kammeret / Oc hand sled dem sønder aff sine Arme / lige som en Traaed.

Dalila sagde til hānem / Du haffuer end nu stuffer mig / oc liuger faar mig / Kære sig mig dog / huor mer kand mand binde dig : Hand suarede hende / Der som du flette mine sin Hoff / uit Locke mer it Flettebaand / oc fecte dem til mer it Søm. Och hun sagde til hannem / Philisterne offuer dig Samson / ¶ En hand vognede op aff sin søffin / oc drog de flette Locke vdi mer som mer oc flettebaander. Da sagde hun til hannem / Huorledis kant du sige / at du haffuer mig fæ / effterdi dit hierte er dog icke mer mig : Tre gonge haffuer du stuffer mig / oc icke sagd mig / huor vdi din store Strycke er :

¶ En der hun tuingde hannem dag fra dag mer sine ord / oc plagede hannem / da bleff hans Siel træt / indtil døden / oc hand oplod faar hēde sit ganske hierte / oc sagde til hēde / Der kom end nu aldri Ragetniff paa mit Hoffuer / Thi ieg er Guds Forloffuede aff moders liff. Der som du ragede mig / da ginge min strycke fra mig / at ieg bleffue strøbelig / oc lige som alle andre ¶ Nenniste. Der nu Dalila saa / at hand haffde obenbaret hende alt sit hierte / Da sende hun hē / oc loed fælde Philisterne Føster / oc sige / kommer end en gong hid op / thi hand haffuer obenbaret mig alt sit hierte.

Da komme Philisterne Føster op til hende / oc fælde Pedingene mer sig i deris haand. Oc hun loed hannem soffue paa sit skid / oc falleden / som ragede hans sin Hoffuit Locke aff. Och hun begynte at tuinge hannem / Da haffde hand mist sin Strycke. Och hun sagde til hannem / Philisterne offuer dig Samson. Der hand vognede nu op aff sin søffin / rencte hand / Jeg vil gaa vdi som ieg haffuer offte giort / ieg vil slide mig løff / Och hand visle icke at D E R R E Vaaar viger fra hannem. ¶ En Philisterne grebe hannem / oc stunge hans Øyen vdi / oc fælde hannem ind til Gasa / oc bunde hannem mer tho Kaaber Lencker / at hand stulde male i fengselet. ¶ En hans hoffuit haar begynte at voge igen / der som der vaar afftager.

¶ En der

De fange
Samson oc stin
ge hans øyen
vdi 27.

Men der Philisternis Førfster forsamlede sig/at gøre deris Gud Dagon it stort Offer/oc at gøre sig glade/da sagde de/ Vor Gud haffuer giffuit oss vor fiende Samson i vore hender. Desligiste der folcket saa hānem/loffuede de deris Gud/ Thi de sagde/Vor Gud haffuer giffuit oss vor fiende i vore hender/som forderffuede vor Land/oc slo mange ihuel aff oss. Der de vaare nu hierrelige glade/sagde de/ Lader hēre Samson/at hand känd lege faar oss. Da hente de Samson aff fengselet/oc hand legte for dem/ Oc de sette hannem mellem tho Strøtter.

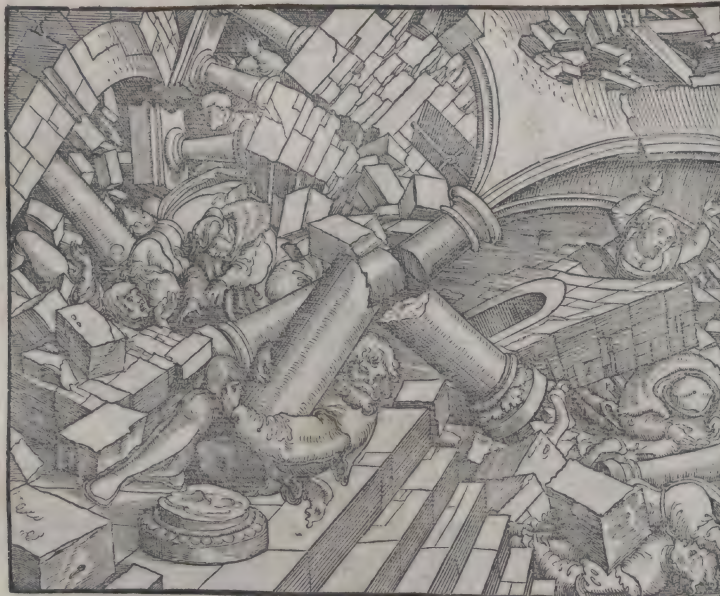
Dagon.

Men Samson sagde til den Dreng som lidde hannem ved sin haand / Lad mig gaa oc tage paa de Strøtter / som Huset staar paa/at ieg känd helde mig op til dem. Oc Huset vaare fult aff aend oc Quinder. Der vaare oc alle de Philisternis Førfster / oc paa Tager ved try tusinde aend oc Quinder / som saae til hvorledis Samson legte. Men Samson kallede paa HERRE/oc sagde / HERRE HERRE kom mig i hw / oc styrcke mig dog oc Gud paa denne tid/at ieg känd en gong heffue mig paa Philisterne for baade mine Øyen.

Ochand fattede de tho middelske Strøtter/paa huilcke der gantste Huse vaare set / oc holt sig der paa/den ene i sin høyre/oc den andē vdi sin venstre Haand/oc sagde/Min Siel ds met de Philister/ochand bøde dem traffrelige. Da falt Huset paa Førfsterne / oc paa alt folcket som der vaare inde/At de Døde vaare flere/som døde i hans død/end de som døde der hand leffde. Da komme hans Brødre ned/oc hans Faders gantste huse/oc roge hannem op / oc førde hannem hen op / oc begroffue hannem i hans faders aanoahs graff/ mellem Sarea oc Etsa haol / Ochand døde Israel tre aar.

Samsons død.

20. aar.

Micha.

Er vaare en Mand paa Ephraims berg som hed Micha / hand sagde til sin Moder / De tusinde oc hundrede Solffpendinge / som du haffuer taget til dig oc sout oc sagd for mine øren / See / de samme Pendinge ere hoss mig / ieg haffuer taget dem til mig. Da sagde hans Moder / Velsignet vere min Søn faar HERRE. Saa gaff hand sin Moder de tusinde oc hundrede Solffpendinge igen. Oc hans Moder sagde / Jeg haffuer helliget HERRE de Pendinge fra min haand for min Søn / at mand skal gøre ic vil lede oc Affgud / der faare giffuer ieg dig dem nu igen.

En hand gaff sin moder pendingene igen / Da tog hans Moder thu hundrede Solffpendinge / oc fick Guldsmiden dem / Mand gjorde hende ic Billede oc Affgud / der vaare der efter i Micha huss. Oc den mand Micha haffde saa ic Guds huss / Oc hand gjorde en Liffiorrel oc det Hellige / oc fyllede en aff sine Sønnerhaanden / at hand bleff hans Prest. Paa den tid vaare ingen Konge i Israel / Oc huer gjorde huad hannem tycte ret at vere.

En Leuite
vdi Micha
huss.

De der vaare en yng Persone aff Bethlehem Juda / blant Juda sleet / oc hand vaare en Leuite / oc vaare der fremmet / En hand reysde aff den stad Bethlehem Juda / at vandre hen huort hand kunde. Oc der hand kom paa Ephraims berg til Micha huss / at hand skulde gaa sin vej / da spurde Micha hannem / Vueden kommer du ? Mand suarede hannem / Jeg er en Leuite aff Bethlehem Juda / oc vandrer hen / huort ieg kand. Micha sagde til hannem / Bliff hoss mig / du skal vere min Fader oc min Prest / Jeg vil giffue dig huert aar thi Solffpendinge oc beneffnde Klader oc din søde / Oc Leuiten gick hen.

Leuiten tog ved at bliffue hoss Manden / och hand holt den yng Persone lige som en Søn. Oc Micha fyllede Leuiten haanden / at hand bleff hans Prest / oc vaare saa vdi Micha uet en Leuite til Prest.

In den tid vaar ingen Konge i Israel / Oc Daniternis slect søgte sig en Arffuer / som de kunde bo / Thi de hafde ick end til den dag taget Arff blant Israels slecter. Oc Dans bøn vdsende aff deris Slect fra deris Egn sem Stridsmænd / aff Sarea oc Esthaol / at bespejde oc randfage Lander / oc sagde til dem / Keyser bort oc bespejde Lander. Oc de komme paa Ephraims bierg til aNicha huff / oc bleffue der om natten.

Daniterne søge en Arffuer del.

Oc den stund de vaare der huff aNicha huff / da kende de den unge Leuiters røst / oc de ginge offuer en side / oc sagde til hannē / Huo hassuer søit dig hid / Huad gør du her / Ochvad hassuer du her / Hand suarede dem / Saa oc saa hassuer aNicha giort mod mig / oc hand hassuer leyt mig / at ieg skal vere hans Priest. De sagde til hannem / Kere / Spør Gud at / at vi kun de saa at vide / om vor vey som vi vandre / skal bliffue lycksalig / Presten suarede dem / Keyser bort mer fred / Ederis vey som i vandre / er ræt faar HERRE.

Da ginge de sem aNend bort oc komme til Laïs / oc saae det Folk som der vaar vdi bo tryggelige / ia rolige oc tryggelige som de Sidonier / oc der vaar ingen som plagede dem i Lander / eller som vaar Derrē offuer dem / oc de vaare longt fra de Sidonier / oc hafde intet at gøre mer Folk.

Oc de komme til deris Bisdre / Sarea oc Esthaol / Oc deris Bisdre sagde til dem / Huor gaar der eder / De sagde / Op / lader oss drage op til dem / thi vi hassue beset Lander / der er saare gaar / Der saare skynder eder oc verer ick lade til at reyse / at i fide komme oc indtage Lander. Naar i komme / da skulle i komme til it stille Folk / Oc Lander er longt oc bier / thi Gud hassuer giffuit der i eders hender / Saadan en siet / som intet fattis / aff alle det som paa Jorden er.

Da reysde der fra aff Dans slect aff Sarea oc Esthaol / sex hundrede aNend vebnede mer deris vaaben til siet / oc de reysde hen op oc leyrede sig i Kiriath Jearim vdi Juda / Der aff kallede de den Sied / Dans leyt / indtil paa denne dag / som er bag Kiriath Jearim.

Dans Ley er.

Oc de ginge der fra paa Ephraims bierg oc komme til aNicha huff. Da suarede de sem aNend / som vaare vdgongne at bespejde der land Laïs / oc sagde til deris Bisdre / Vide i oc / at her er i disse huff en Liffiorrel / Helligdom / Billede oc Affgud / Nu mue irencke til huad i skulle gøre. De droge der ind / oc komme til den unge Leuiters huff i aNicha huff / oc helsede hānem venlige. aNend de sex hundrede vebnede mer deris Harnisk / som vaare aff Dans bøn / stode saar porten. Oc de sem aNend / som vaare vddragne at bespejde Lander / ginge op oc komme der bort / oc toge Billedet / Liffiorrelen / Helligdommen oc Affguden / Den stund stod Presten saar porten / hof de sex hundrede vebnede mer deris harnisk.

Som de andre vaare nu komne i aNicha huff / oc toge Billedet / Liffiorrel / Helligdom / men oc Affguden / da sagde Presten til dem / Huad gøre i / De suarede hannem / Ti stille oc hote din mund til / oc reys mer off / at du skal vere vor Fader oc Priest. Et der dig bedie / at du est Priest i den ene aDands huff / eller blant en ganstke Slect oc Frenndskaff i Israel / Der befalt Presten vel / oc hand tog baade Liffiorrelen / Helligdommen oc Billedet / oc kom mer blant folket. Oc der de vende sig oc droge bort / da stæckede de smaa Bøn oc Queg / oc huad de hafte de faastelige / bort faare sig.

Der de komme nu longt fra aNicha huff / da robte de aNend som vaare i husene / hof aNicha huff / oc fulde effter Dans bøn / oc robte paa Dans bøn. aNend de vende deris ansiet til baage / oc sagde til aNicha / Huad fattis dig / at du saa striger / Hand suarede / I hassue tager mine Guder / som ieg hafde giort / oc Presten / oc reyse bort / oc huad hassuer ieg nu mere / Oc i spørre end nu / huad mig fattis / Da sagde Dans bøn til hannem / Lad din røst ick hōris hof off / at vrede Folk skulle ick offuerfalde dig / oc at din Siel oc dir husis Siele ick skulle borttagis. Saa ginge Dans bøn deris vey. Oc aNicha der hand saa at de vaare hannem for stercke / vende hand sig / oc kom igen til sit huff.

aNend de toge der som aNicha hafde giort / oc Presten som hand hafde / oc komme til Laïs / til it toligt oc stille Folk / oc sloge dem mer skarpe Suerd / oc opbrende Staden mer ild. Oc der vaar ingen som vndferte dem / Thi hand laa longt fra Sidon / oc hafde ingen handel mer Folk / oc hand laa i dalen / som ligger hof Beth Rehob. Saa bygde de Staden oc bode der vdi / oc kallede hannem Dan / effter Dans deris faders naffn / som vaar fød aff Israel / Oc Staden kalledis tilfom Laïs.

Oc Dans bøn opreysde der Billede saar dem oc Jonathan Gersons søn / aNanasse søns oc hans Sønner vaare Priester blant Daniternis slect / indtil den tid / der de bleffue fødte songne aff Lander. Oc de sette saa aNicha Billede blant dem / som hand hafde giort / saa lenge som Guds huff vaar i Silo.

Laïs vin dis aff Daniter

Dan til som Laïs. 3. Reg. 12.

4. Reg. 17.

Paa

I

Da den tid vaarder ingen Konge i Israel. De en Leuitiske mand vaar fremmet / op til Ephraims bierg / oc hand haffde taget sig en Tecte quinde til hustru aff Bethlehem Juda. Oc der hun haffde bedreffuit hoer hof hennem / lob hun fra hennem til sin faders huff i Bethlehem Juda / oc bleff der fire maas nede.

De hendis Mand gjorde sig rede oc reysde efter hende / at hand vilde tale venligemet hende / oc hente hende til sig igen / oc hand haffde en Dreng oc tho Alsne met sig. Oc hun ledde hennem ind i sin Faders huff / Men der Quindens fader saa hennem / bleff hand glad oc vndfongede hennem. Oc hans Suoger / Quindens fader / holt hānem / at hand bleff hof hennem i tre dage / ode oc drucke / oc bleffue der om natten.

Den fierde dag gjorde de sig aarle rede / oc hand stod op oc vilde reyse. Da sagde Quindens fader til sin Suoger / Verquege dit herte tilson met it flycke bryd / der efter skulle i reyse. Oc de sette sig oc ode baade tilfammen oc drucke. Da sagde Quindens fader til Manden / Kære / bliff denne nat ossuer / oc forlyste dit herte. Men der Manden stod op / oc vilde reyse / da nødde hans Suoger hennem til / at hand bleff der om natten.

Den femte dag at morgen / gjorde hand sig aarle rede / och vilde reyse. Da sagde Quindens fader / Kære / verquege dit herte / oc lad oss forlyste til mod afftenen / oc de ode saa baade tilfammen. Oc Manden gjorde sig rede / oc vilde reyse met sin Tecte quinde oc met sin Dreng. Men hans Suoger / Quindens fader / sagde til hennem / See / dagen gaar bort oc der bliff uer afften / bliff denne nat ossuer / See / her er i Derberge end nu denne dag / bliff her i nat / oc forlyste dit herte / I morgen kunde i staa aarle op oc reyse eder vey til din Bolig.

Jebus.

Da vilde Manden icke bliffue om natten / Men gjorde sig rede / oc reysde bort / oc kom til Jebus / der er Jerusalem / met sine tho Alsne beladde / oc hans Tecte quinde met hennem. Der de komme nu til Jebus / forgiel dagen fast / De Dreng sagde til sin Herre / Kære reys frem oc lad oss drage i dene Jebusiternis Stad / oc bliffue der i nat. Da sagde hans Herre til hennem / Vi ville icke drage i den Fremmede Stad / som icke ere aff Israels bōm / Men vi ville hent ossuer til Gibeā. Oc hand sagde til sin Dreng / Gack flux / at vi kunde komme frem til en sted / oc bliffue i nat vdi Gibeā eller i Rama.

Oc de drog frem oc vandiede / oc Solen gick ned for dem hant hof Gibeā / som ligger vnder Ben Jamin. Oc de drog der hen / at de kunde komme der ind / oc bliffue natten ossuer i Gibeā. Men der hand kom ind / sette hand sig paa gaden i Staden / Thi der vaaringen / som vilde lene dem Huff om natten.

De see / da kom en gammil Mand fra sit arbeyde aff Nareken om afftenen / oc hand vaar oc saa aff Ephraims bierg / oc fremmet i Gibeā / Men Folkene paa den sted vaare Jemini bōm. Oc der hand opløffte sine øyen / oc saa den versfærende Mand paa gaden / sagde hand til hennem / Huort vilde du hen / oc hueden kommer du / Mand suarede hennem / Vi reyse fra Bethlechem Juda / oc stunde til Ephraim biergis side / som ieg haffuer hiemme / Jeg reysde til Bethlechem Juda / oc drager nu til H E R R E S huff / oc der vil ingen lene mig herbere. Vi haffue straa oc foder til vore Alsne / oc bryd oc vin til mig oc din Tienerinde oc til Drengen / som er met din Tiener / saa at oss fattis inred. Den gamle Mand sagde / Fred vere met dig / Althvad som dig fattis det skal du finde hof mig / bliff io icke i nat paa gaden. Oc hand ledde hennem i sit Huff / oc gaff hans Alsne foder / Oc de rode deris foder / oc ode oc drucke.

Gene. 19.

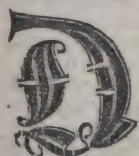
Oc der deris herte vaare nu frydefulde / See / da komme de Folk aff Stadē / arge Skalk / oc omkringserte huser / oc sloge paa dōren / oc sagde til den gamle Mand / som vaar Noshonde / Led den Mand vdi / som kom i dit huff / at vi kunde bekende hennem. Men den Mand som vaar Noshonde gick vdi til dem / oc sagde til dem / Hey mine Brydre / gøret icke saadan en daarlighed. See / ieg haffuer effterdi denne Mand er kommen i mit huff / gøret icke saadan en daarlighed. See / ieg haffuer inue i gøret til skamme / oc gøret met dem huad eder løfter / Men beduffuer icke saadan en daarlighed met denne Mand. Men Folket vilde icke lyde hennem. Da tog Manden sin Tecte quinde / oc ledde hende hen vdi til dem / De bekende hende / oc omgingis skendelige met hende den gantse nat / indtil morgenen / Oc der Morgen sternen kom frem / lode de hende gaa. Da kom Quinden aarle om morgenen oc salt ned saar den Mandis hufis dōr / som hendis Herre vaar inde / oc laa der indtil der bleff lūst.

En skam
melig gerning
aff Burgerne i
Gibeā.

Der hendis Herre stod nu op om morgenen / oc oplod dōren paa Huset / och gick vdi at hand skulde reyse sin vey / See / da laa hans Tecte quinde saar dōren aff huser / oc hendis Nens der paa

ning. Der hendis Herre stod nu op om morgenen / oc oplod døren paa Huset / oc gick vd at hand skulde reyse sin vey / See / da laa hans Tectequinde saar døren aff huset / och hendis Hen der paa dørrerfelen. Da sagde hand til hende / Stat op / lad oss reyse / Oc hun suarede icke. Da tog hand hende op paa Afsenen / gjorde sig rede / oc drog til sin sted. Der hand kom nu hiem / tog hand en Kniff / och fattede sin Tectequinde / oc partede hende mer been oc mer altsammen / i tolf stycke / oc sende hende i alle Israels landemerecke. Duo som der saa hand sagde / Saadant er icke steet eller seet / siden den tid Israels børn droge aff Egipten / indtil denne dag / Derencker eder nu her om / oc giffuer raad / oc siger frem.

XX.

Da drog Israels børn vd / oc forsamlede sig til hobe som en Mand / fra Dan indtil Bersaba / oc aff der land Gilead til H E R R E N i A N i s p a / Oc de Offuerste aff det gantske folck for alle Israels slecter ginge til sammē / i Guds forsamling / fire hundrede tusinde / oc end til fode / som vddroge suerd. A N Ben Jamins børn hørde / at Israels børn vaare dragne til A N i s p a. Oc Israels børn sagde / Siger / huiledis er dette onde tilganger :

Da suarede Leuiten / den quindis Mand som vaar myrd / oc sagde. Jeg kom til Gibeā Ben Jamin mer min Tectequinde at bliffue der om natten. Da reysede de Burgere i Gibeā sig op mod mig / oc bespēde mig i husit om natten / oc tencke at myrde mig / och haffue stender min Tectequinde / saa at hun er død. Da tog ieg min Tectequinde / oc delde hende i stycke / oc sende det til alle Israels arffuis mareker / Thi de haffue gjort en stendelig last oc daarlighed i Israel / See / der ere i alle Israels børn / raadslar oc gører noget her til.

Da gjorde alt folcket sig rede lige som en Mand / oc sagde / Der skal ingen gaa til sin bolig / oc ey vende sig til sit huff. A N der ville wi nu gøre mod Gibeā / Lader oss faste laad / oc tage thi A N end aff hundrede / oc hundrede aff tusinde / oc tusinde aff thi tusinde / aff alle Israels slecter / arde tage fralick til folcket / at de skulle komme oc gøre mer Gibeā Ben Jamin / effter al deris daarlighed / som de haffue bedreffuit i Israel. Saa forsamlede alle Israels A N end dem til Straden / lige som en Mand oc forbunde sig.

Oc Israels slecter sende A N end til alle Ben Jamins affkomme / oc lode dem sige / Huad er det for en Ondstaf som er steet hosi eder : Saa antuorder nu hid de A N end / de arrige Skaleske aff Gibeā / at wi kunde sla dem ihjel / oc bozt tage det onde aff Israel. A N Ben Jamins børn vilde icke lyde deris Bødres Israels børns røst / A N de forsamlede sig aff Straderne til Gibeā / at drage vd i strid mod Israels børn. Och Ben Jamins børn bleffue den dag talde aff Straderne / sex oc tiue tusinde A N end / som vddroge suerd / foruden de Burgere i Gibeā / som bleffue talde siu hundrede vdualde A N end. Oc blant alt dette folck vaare siu hundrede A N end vdualde / som vaare Keythēdēde / oc kunde ramme it haar mer Slinger / at der seyde dem icke.

A N de aff Israel (foruden dem aff Ben Jamin) bleffue talde fire hundrede tusinde A N end / som førde suerd / oc vaare alle Stridsmēd. Da gjorde de sig rede / oc droge hen op til Guds huff / oc arspurde Gud / oc sagde / Duo skal drage hen op / at begynde striden mer Ben Jamins børn : H E R R E N sagde / Juda skal begynde. Saa gjorde Israels børn sig rede om morgenen oc leyrede sig saar Gibeā. Ochuer mand aff Israel gick vd at stride mod Ben Jamin / oc stickete dem til at stride mod Gibeā. Da fulde Ben Jamins børn vdaß Gibeā / oc sloge den dag blant Israel thu oc tiue tusinde.

A N folcket aff Israels A N end bemandede sig / oc røstede sig end ydermere til strid / paa den samme sted / som de haffde røstet sig den dag til forn. Och Israels børn droge op oc grade saar H E R R E N til affte / Oc de arspurde H E R R E N / oc sagde / Skulle wi ydermere drage frem at stride mod Ben Jamins børn / vore Bødre : H E R R E N sagde / Drager hen op til dem. Oc der Israels børn droge til Ben Jamins børn den anden dag / da fulde de Ben Jamin vdaß Gibeā den samme dag mod dem / oc sloge end atten tusinde aff Israels børn / som alle førde suerd.

Da drog alle Israels børn op / oc alt folcket / oc komme til Guds huff / oc grade / oc bleffue der saar H E R R E N / oc fastede den dag indtil afften / oc offrede Bēndoffer oc Tackoffer saar H E R R E N. Oc Israels børn arspurde H E R R E N / A N Guds pactis Irel vaar der samme sted paa den tid / oc Phinees / Eleasars søn / Aarons søn / stod saar hannem paa den samme tid / oc sagde / Skulle wi fremdelia drage vd at stride mod Ben Jamins børn vore Bødre / Eller skal ieg lade aff : H E R R E N sagde / Drager hen op / I morgen vil J E S U giffue dem i eders hender.

De Israels

Ose, 10.

22000.

18000.

Phinees.

Ben Jamins Slect

noget nær
sdelagd.

Judicum.

De Israels børn bestillede it Baghold trint omkring Gibea/saa drogde Israels børn hen op/den tredie dag mod Ben Jamins børn/oc røstede sig til Gibea/som de tho gøge tilforn. Da fore Ben Jamins børn vd/mod Folcket/oc gaffue sig fra Staden / oc begynte at sla/oc gjorde nogle saare aff Folcket/som de gjorde tilforn de tho gonge i marcken paa tho veye / den ene løber til Beth El/den anden til Gibea / oc sloge ved tredieue mend i Israel. Da reuete Ben Jamins børn/De ere slagne for oss/lige som tilforn. Men Israels børn sagde/ Lader oss fly/ar wi kunde laacke dem fra Staden vd paa veyene.

Da gjorde alle Israels mend sig rede aff deris sted/oc røstede sig i Baal Thamar. De Israels Baghold drog vd aff deris Sted / aff den hule Gaba / och komme til Gibea thi tusinde aend/vdualde aff gantste Israel/saa at der bleff it suart slag/a den de viste ick / ar dem stod ont faare. Saa slo HERRE Ben Jamin faar Israels børn/ar Israels børn forderffuede paa den dag fem oc tiue tusinde/oc hundrede aend aff Ben Jamin/som alle sørde suerd. Thi der Ben Jamins børn saare ar de vaare slagne/Da gaffue Israels mend dem rum/ Thi de forlode sig paa Bagholder/som de haaffde bestillet hosi Gibea. De Bagholder styndede sig oc saa/oc komme frem mod Gibea/oc de drogde hen til oc sloge den gantste Stad mer skarpe suerd.

De de aend aff Israel oc Bagholder haaffde en Løsen mer huer andre / ar de fulde offuerfulde dem mer suerd / naar røgen gaffue sig op aff Staden. Der nu Israels aend vende sig i stride/oc Ben Jamin begynte at sla / oc saare gjorde ved tredieue aend i Israel/oc reuete De ere slagne saar off lige som i den forgangne stid/ Da begynte der stray ar opgaa en røg aff Staden/De Ben Jamin vende sig til bage/oc see/ Da gick den gantste Stad op i Himmlen.

De de aend aff Israel vende sig oc saa til bage/oc forfæredde Ben Jamins mend/Thi de saare/ar dem stod ont faare/oc de vende sig saar Israels mend/paa den vey til ørcken/Den stis den fulde effter dem/Der til de som vaare indkomne aff Staderne forderffuede de der inde. De de omkring spede Ben Jamin oc forfulde dem indtil aenuah/oc nedtraadde dem indtil Gibea/mod Solsens opgang. De der fulde aff Ben Jamin atten tusinde aend / som vaare alle Stridsmend.

25000.

Ben Jamin
er bliffue slag
ne.

Ben Jam
ins Slect
bleff paa det næ
ste sdelagd.

Da vende de sig oc flyde mod ørcken / til den klippe Rimmon / Men paa den samme vey sloge de fem tusinde aend/oc de forfulde bag effter dem til Hedeom / oc sloge thu tusinde aff dem. Saa fulde paa den dag aff Ben Jamin fem oc tiue tusinde aend som sørde suerd/oc alle le vaare mandelige Stridsmend. Allomeniste sey hundrede aend vende sig oc flyde mod ørcken til den klippe Rimmon / oc bleffue fire maaned i den klippe Rimmon. De Israels mend komme igen til Ben Jamins børn/oc sloge dem i Staden mer skarpe suerd / baade Folck oc frø oc als der mand kunde finde/oc alle Stader som de funde / opbrende de mer ild.

XXI.

Israils aend haaffde forit i aNispa oc sagde / Der skal ingen giffue de Bens Jamiter sin Daatter til Hustru. De Folcket kom til Guds hus/oc bleff der faar Gud til affte/oc opløffte deris røst/oc græde saare/oc sagde/DHERRE Gud aff Israel/Hu er dette slect i Israel / ar der er i dag it Slecte for mindstet aff Israel:Den anden morgen gjorde Folcket sig aarle rede/oc bygde der it Altare/oc offrede Brendoffer oc Tackoffer.

De Israels børn sagde / Huo er der nogen sted aff Israels slecter / som ick er kommen hid op mer aDenigheden til HERRE: Thi der vaar gjort en stor Eed/ ar huo som ick er kommen op til HERRE i aNispa / hand skulde visselige de. De Israels børn yncedis offuer Ben Jamin deris brødre/oc sagde/ I dag er it Slecte for mindstet i Israel/Huorledis ville wi bare off ar mer dem / ar de kunde saa Hustruer som igen ere / Thi wi haaffue forit ved HERRE/ar wi skulle ick giffue dem Hustruer aff vore Døtter.

De de sagde / Huo er nogen sted aff Israels slecter/som er ick kommen op til HERRE i aNispa: De see/der haaffde ingen veret i aDenighedsens Leyer/aff Jabes i Gilead/Thi de talde folcket/oc see/da vaar der ingen Burgere aff Jabes i Gilead. Da sende aDenigheden colff tusinde aend der hen/aff Stridsmendene/oc bøde dem / oc sagde / Gaar hen oc slat Jabes Burgere i Gilead/oc Quinder oc Børn / mer skarpe suerd. Dog skulle i saa gøge/ Allet som er aHanden/oc alle Quinder som haaffue haafft mand skulle i forbande. De de funde ligger hosi mand/den sørde de til Leyren i Silo som ligger i det land Canaan.

Da sende den gantste aDenighed hen / oc loed tale mer Ben Jamins børn / som vaare i den klippe Rimmon/oc kallede dem fredsommelige. Saa komme Ben Jamins børn igen paa den tid/

den tid / Oc de gaffue dem Hustru / aff Jabes quinder i Gilead som de haffde igæ / oc de fua
de saa icke flere. Da ynkedis folcker offuer Ben Jamin / at HERREN haffde giort ic
Skaar / i Israels slecter.

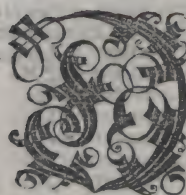
Oc de Eldste for Menigheden sagde / Huad ville wi gøre / at de som igen ere kunde oc saa
saa hustru / Thi Bē Jamins quinder ere sdelagde. Oc de sagde / De som ere igæ aff Ben Ja
min mæue io beholde deris Aeff / at der skal icke bliffue ic Slect vdslet aff Israel. Oc wi kunde
icke giffue dem vaare Døtter til Hustru / Thi Israels børn haffue sont oc sagt / Forbandet
vere den / som giffuer de Ben Jamin en hustru. ¶ Oc de sagde / See / Der er HERR
AEN S aarlige Høytid i Silo / som ligger Norden fra BethEl / mod Solsens op
gong / paa den vey / som mand gaar op fra BethEl til Sichem / oc synder fra mod Li
bona. Oc de befalede Ben Jamins børn / oc sagde / Gaar hen / oc vocter paa i Vin
bieregene / Naar som i da see at Silo døtter gaa vd huer effter anden i Dang /
da løber fluy vdaß Vinbieregene / ochuer tage sig en Hustru aff Silo døtter /
oc gaar saa hen i Bē Jamins land. Naar deris Fedre eller Brødre komme
oc klage saar off / da ville wi sige til de / Derer de naadige / thi wi haff
ue icke tager dem mer strid. Men i vilde icke giffue dem dem / Der er
nu eders skyld. ¶ Ben Jamins børn giorde lige saa / oc toge Hu
struer effter deris al / aff Dangen / som de røffuede / Oc reys
de bort / oc bode i deris Aeffuedel oc bygde Stæder oc
bode der vdi. Saa reysde oc Israels børn der
fra paa den tid / huer til sin Slect oc til sin
fiendstæft / oc de reysde der fra / huer
til sin Aeffuedel. Paa den tid
vaar ingen Konge i Isra
el / Huer giorde som
hannem tycte
tæt at vere.

De som
vaare igen aff
Ben Jamins
slecte tage huf
struer 25.

¶ Ende paa Dommernis Bog. ¶

Ruths Bog.

I.

En tid Sommerne regerede/ bleff der en Dyr
tid i Landene. Oc en Mand aff Bethlehem Juda/ drog
bort at vandre i Moabiteris land/ mer sin Hustru oc tho Sønner/
hand hed Eliu/Delech/ oc hans hustru Naemi/ oc hans tho sønner
Mahlon oc Chil Jon de vaare Ephrateer aff Bethlehem Juda. Oc
der de komme i Moabiteris land/ da bleffue de der. Oc Eliu/Delech
Naemi hosbonde døde/ Ochun bleff igen met sine tho Sønner/ der
ge Moabitiske hustruer/ Den ene hed Arpa/ den anden Ruth. Oc der
de haaffde boed der/ ved thi aar/ da døde baade Mahlon oc Chil Jon/ at Quinden bleff igen
effter Sønneerne oc hendis Hosbonde.

Da gjorde hun sig rede met sine tho sønners Hustruer/ oc drog igen aff Moabiteris
land/ Thi hun haaffde hørt i Moabiteris land/ at HERRE HADDE haaffde beset sit Folk/ oc
giffuer dem Brød. Ochun gick vd fra den Sted som hun haaffde været/ oc baade hendis søn
ners Hustruer met hende. Oc der hun gick paa veyen/ at hun skulde komme i Juda land igen/
da sagde hun til baade sine sønners Hustruer/ Gaar hen/ oc vender eder om/ huer til sin Mo
ders huff/ HERRE HADDE gøse Barmhertighed met eder/ lige som i haaffue gjort mod de Dø
de/ oc mod mig. HERRE HADDE vnde eder at finde roligghed huer i sin Hosbondis huff/ Oc
hun kyste dem.

Da opløffte de deris røst/ oc grade/ oc sagde til hende/ Vi ville gaa met dig til dit folk.
Da sagde Naemi/ Vender eder om mine døtter/ Duor effter ville i gaa met mig/ Duorlunde
fand ieg saa Børn i mit Liff/ som kunde bliffue eders Mand/ Vender om mine døtter/ och
gaar hen/ Thi ieg er nu for gammel til at tage Mand. Oc der som ieg sagde/ Der er haab til at
ieg skal tage en Mand i denne nat/ oc føde børn/ Duorlunde kunde i dog bte/ indtil de bleffue
store/ Nui vilde i forholder/ at i icke skulde tage Mand/ Iey mine døtter/ Thi mig ryckte saa
re offuer eder/ Thi HERRE HADDE S haand er vdgongen offuer mig.

Arpa.
Ruth.

Da opløffte de deris røst/ oc grade end mere/ oc Arpa kyste sin hosbondis Mand/ Men
Ruth bleff hos hende. Da sagde hun/ See/ din Suogerste haaffuer vent sig til bage til sit Folk
oc til sin Gud/ Den oc du dig om effter din Suogerste. Ruth suarede/ Tale icke der om/ at
ieg skulde forlade dig/ oc gaa fra dig. Ehuor du gaar hen/ did vil ieg oc saa gaa/ Duor du bliff
uer/ der bliffuer oc ieg/ Dit Folk er mit folk/ oc din Gud er min Gud. Duor som du dør/ der
dør oc ieg/ der vil ieg oc begraffuis/ HERRE HADDE gøse mig der oc der/ Døden skal skille
dig oc mig at.

Naemi for
mer til Bethle
hem igen aff
Moabiteris
land.

Naemi)
hendes min lyst.
(Alara)
Falds bitter/ el
ter bedrøffue.

Der hun nu saa/ at hun haaffde fast i sindet at gaa met hende/ da loed hun aff at tale met
hende der om. Saa ginge de baade tilfammen/ indtil de komme til Bethlehem. Oc der de kom
me ind i Bethlehem/ da opværdis den ganske Stad offuer dem/ oc sagde/ Er der Naemi/ Hun
sagde til dem/ Kalder mig icke Naemi/ men Alara/ thi den Almetrigste haaffuer saare bedrøff
uit mig. Jeg for fuld bort/ at den HERRE HADDE haaffuer ført mig tom hjem igen. Nui kalde i
mig da Naemi/ Effterdi HERRE HADDE haaffuer dog ydmyget mig/ oc den Almetrigste be
drøffuit mig/ Oc der vaar paa den tid/ at Bøghosten begyntis/ der Naemi oc hendis søn
Hustru Ruth den Moabitiske komme igen/ aff Moabiteris land til Bethlehem.

II.

Eder vaar en Mand/ som hørde Naemi Hosbonde til/ aff Eliu/Delechs stert/
som hed Boas/ hand vaar en merckelig nassfundig Mand.
Oc Ruth den Moabitisk sagde til Naemi/ Lad mig gaa vd paa Alares
fen oc sancte Ly op/ effter den/ som ieg finder naade saare. Oc hun sagde til
hende/ Gack bort min Daatter. Nun gick bort/ kom oc lede op effter Høstfolc
ter paa marken. Oc der hende sig lige saa/ at den samme mark/ hørde Boas
til som vaar aff Eliu/Delechs stert. Oc see/ Boas kom i der samme fra Bethle
hem/ oc sagde til Høstfolcker/ HERRE HADDE vere mer eder/ De suarede/ HERRE HADDE vel
signe dig.

Oc Boas sagde til sin suend/ som vaar sat offuer Høstfolcker/ Nuem hører denne Pige
til/ Suen

til: Sueden som vaar set offuer Hofffolcket/suarede oc sagde/Det er den Moabitiske Quinde/som er kommen igen met Naemi aff Moabiteris land. Thi hun sagde/Rære/Lad mig sancke op oc samle blant negerne/effter Hofffolcket/Oc er saa kommen oc haffuer staaet siden i morgens indtil nu/oc vaar icke vden en liden stund hiemme.

Da sagde Boas til Ruth/Hører du/min daatter: Du skalt icke gaa paa nogen anden Ager at sancke op/oc gack icke heller her fra/Åen holt dig til mine Piger/oc see huor de ståre paa marcken/gack did effter dem/Jeg haffuer befaleet mine Suene/ar ingen skal røre dig. Oc røster dig/da gack til de far oc drick/som mine Suene gæ aff. Da salt hun ned paa sit ansiet oc tilbød paa Jorden/oc sagde til hannen/Huor met haffuer ieg fundet Naade for dine øyen/at du kender mig/ieg som er dog Fremmet.

Boas suarede/oc sagde til hende/Det er mig tilkende gissuit/alt huad du haffuer gjort mod din hosbondis Åoder/effter din Hosbondis død/Ar du haffuer forlar din Fader oc din Åoder oc dit Faderne land/oc haffuer reyft til ic Folk/som du kende icke tilforn. H E R R E N løne dig din gerning/oc din Løn skal vere suldkommen hoff H E R R E N Israels Gud/til huilcken du est kommen/ar haffue tryghed vnder hans Vinge. Hun sagde/Lad mig finde naade faar dine øye/min Herre/Thi du haffuer trystet mig/oc talet din Tienerinde vens lige til/Jeg som er dog icke/som en aff dine tiensiste Piger.

Boas sagde til hende/Naar maaltid er/da holt dig her til/oc æd Bød/oc döp din bid i ædicke. Oc hun sette sig hoff Hofffolckens side. Oc handlagde suedne Åy faar hende. Oc hun oed/oc bleff mæt/oc leffnede noget. Oc der hun stod op at sancke/da befalede Boas sine Suene/oc sagde/Lader hende oc saa sancke blant negerne/oc beskæmmer hende icke/Lader oc noget bliffue igen aff hoben oc ligge/ar hun känd opsancke der/oc ingen skal fendis paa hende der faare.

Saa sanckede hun op paa marcken til afften/oc slo der aff som hun haffde sancket op/oc der vaar ved en Ephabug. Oc hun løffte der op/oc kom i Staden/oc hendis hosbondis Åoder saa der hun haffde sancket/Da tog hun frem/oc gaff hende/det som hun haffde leffnet/den tid hun vaar mæt der aff.

Da sagde hendis hosbondis Åoder til hende/Huor sanckede du i dag oc huor haffuer du arbejdet: Velsignet vere den som dig kende. Da gaff hun sin hosbondis Åoder til kende/hoff huem hun haffde arbejdet/oc sagde/Den Åand som ieg haffuer arbejdet hoff i dag her der Boas.

Oc Naemi sagde til sin Sonequene/Velsignet vere hand faar H E R R E N/thi hand haffuer icke forlar sin barmhertighed huereken mod de leffuendis oc ey mod de døde. Oc Naemi sagde til hende/Den Åand hører oss til/oc er vor Årffuing. Ruth den Moabitiske sagde/Hand sagde oc der til mig/Du skalt holde dig til mine Dreng/indtil de haffue høstet ind alt sammen. Naemi sagde til Ruth sin Sonequene/Det er bedre min Daatter/ar du gaar vd met hans Piger/Paa der ingen skal tale dig ilde til paa en anden ager. Saa holt hun sig til Boas Piger/ar hun sanckede til Byghøsten oc Huede høsten vaar vde oc hun kom igen til sin hosbondis Åoder.

III.

C Naemi hendis hosbondis Åoder sagde til hende/Min Daatter/Jeg vil skaffe dig volighed/ar det skal gaa dig vel. De Boas som hører oss til/hoff huens Piger du haffuer verit/Faster byg inar paa sit Logulle. Saa bade dig/och saltue dig/oc før dig i dine Kleder oc gack ned i Løen/ar ingen kender dig/indtil de haffue aldelis æder och drucker. Naar hand da legger sig/saa mæck den Sted/som hand legger sig paa/oc kom oc solde op hoff hans søder/oc leg dig/Saa siger hand dig vel huad du skalt gøre. Hun sagde til hende/Alt det du siger mig vil ieg gøre.

Hun gick ned i Løen/oc gjorde alt det/som hendis Hosbondis Åoder haffde befaleet hende. Oc der Boas haffde æder oc drucker/bleff hans hierte løstigt/och hand kom oc lagde sig bag en Hob neger/Oc hun kom factelige oc folde op hoff hans søder/oc lagde sig. Der der bleff nu midnat/bleff Åanden forferdet oc drog sig sammen/Oc see/en Quinde laa hoff hans søder. Oc hand sagde/Huor est du: Hun suarede/Jeg er Ruth din tienerinde/Bred dine vinge ge offuer din Tienerinde/thi du est Årffuingen.

Oc hand sagde/Velsignet vere du faar H E R R E N min daatter/Du haffuer gjort de liste barmhertighed større end den første/thi du haffuer icke gaaret effter unge Karle/huereken
e ij rig eller

Boas tog Ruth

til Hustru.

Ruths.

rig eller fattig. Nu min Daatter/ frøcte dig ick/ Alt det du siger/ vil ieg gøre dig/ Thi at mit Folk i den gantske Stad vide/ at du est en dydelig Quinde. Nu er der sanden/ at ieg er Arffvingen/ Men der er en nermere end ieg. Bliff her i nar/ vil hand tage dig i morgen/ da er det gaar/ Men løfter hannem ick/ at tage dig/ da vil ieg anamme dig/ saa vist som I H E R R E N løffuer/ soff indtil morgen. Oc hun soff indtil morgenen/ hosi hans søder.

Oc hun stod op/ før den ene kunde kende den anden. Oc hand reente/ Skulde ingen faa det at vide/ at en Quinde er kommen i loen. Oc hand sagde/ Reet hid den Raabe som du haffuer paa/ Oc holt hende til/ Oc hun holt hende til. Oc hand maalte seg maader byg/ oc lagde der paa hede/ Oc hand kom i Staden. Men hun kom til sin hosbondis/ Oder/ hun sagde/ Huor hende/ oc sagde/ Disse seg maader byg gaff hand mig/ thi hand sagde/ Du skalt ick komme ombender til din hosbondis/ Oder. Oc hun sagde/ Der stille/ min Daatter/ indtil du faar at vide huad ende der vil faa/ Thi den Vand lader ick aff/ før hand i dag gør ende der paa.

III.

Das gick op til Porten/ oc sette sig der. Oc see/ der den neste Arffving gick der frem/ da talede Boas met hannem/ oc sagde/ Kom oc sæt dig enten her eller der/ Oc hand kom oc sette sig.

Oc hand tog thi/ Vænd aff de Eldste i Staden/ oc sagde/ Setter eder her/ Oc de sette sig. Da sagde hand til Arffvingen/ Naemi/ som er igen kommen aff Moabiternis land/ biuder sal der stycke Jord som hørde vor Broder Eli/ Vælech til. Der faare reente ieg at lade der komme for dine gern/ oc sig/ Vilt du arffue der/ da køb der her for Burgerne/ oc for de Eldste aff mit folk. Men vilt du ick arffue der/ da giff til kende/ at ieg kand vide der/ Thi der er ingen Arffving uden du/ oc ieg effter dig. Hand sagde/ Jeg vil vere der nest.

Boas sagde/ Huilcken dag du køber den Jord aff Naemi haand/ da skalt du oc tage den Moabitiske Ruth/ den affdødis Hustru/ at du skalt opuecke den Affdøde it naffn paa hans Arffuedel. Da sagde hand/ Jeg kand ick arffue der/ at ieg ick maa velste skal forderffue min arffuedel/ Arffue du der ieg skulde arffue/ thi ieg kand ick arffue der. Der vaar aff gammel tid saadan en seduane i Jsrael/ Naar nogen ick vilde arffue eller købenoger Gods/ At alle sager skulde vere faste/ da drog hand sin sto aff/ oc gaff den anden hannem/ Der vaar it Vidni/ byrd i Jsrael.

Oc Arffvingen sagde til Boas/ Køb du der/ Oc hand drog sin sto aff. Da sagde Boas til de Eldste oc til alt folket/ Jere Vidne vdi dag/ at ieg haffuer købt aff Naemi haand/ alt det som hørde Eli/ Vælech til/ oc alt det som hørde Chil Jon oc Ahlon til. Der til rager ieg oc saa Ruth den Moabitiske til Hustru/ som vaar Ahlons hustru/ at ieg kand opuecke den Døde it naffn paa hans Arffuedel/ oc at hans naffn skal ick vdsletis blant hans Byrdre/ och aff hans sted i porten/ Der til ere it Vidne vdi dag.

Oc alt Folket som vaar i porten/ oc de Eldste/ sagde/ Vi ere Vidne/ I H E R R E N gøre den Quinde der kommer i dit Huse som Rabel oc Lea/ som baade opbygde Jsraels huse/ oc formeris meger i Ephrata/ oc ver naffn kundig i Bethlehem. Oc dit Huse vorde/ lige som Perez huse/ huilcken Thamar fødte Juda/ aff den Sæd/ som I H E R R E N skal giffue dig aff denne unge Quinde.

Saa tog Boas Ruth/ at hun bleff hans Hustru/ Oc der hand laa hosi hende/ da gaff I H E R R E N hende/ at hun bleff fructfommelig/ oc fødte en søn. Da sagde quinderne til Naemi/ Loffuit vere I H E R R E N som ick vilde lade dig fattig en Arffving paa rende tid/ at hans naffn skulde bliffue i Jsrael/ Hand skal verquege dig/ oc besørge din alderdom/ Thi din Sønnekenne/ som dig elste/ haffuer fød den/ som dig er bedie/ end sin Søner.

Oc Naemi tog Barnet/ oc lagde det i sit skød/ oc fostrede der op/ Oc hendis Taboerffer gaffue hannem it naffn/ oc sagde/ Naemi er fød it Barn/ oc kallede hannem Obed/ Hand er Jsai fader/ huilcken som er Dauids fader.

Derre er Perez flect. Perez affede Hezron. Hezron affede Ram. Ram affede Amminadab. Amminadab affede Jahesson/ Jahesson affede Salmon. Salmon affede Boas. Boas affede Obed. Obed affede Jsai. Jsai affede David.

Ende paa Ruths Bog.

Deut. 25.

Boas tager Ruth til Hustru.

Gene. 38.

Obed.

Perez flect. Matth. 1.

I.

Er vaar en Mand aff Ra = Elkana.

mathaim Tophim/aff Ephraims biereg hand hed Elkana / Jerohams søn / Elihu søns / Thohu søns / Suph søns / som vaar aff Ephraim. Och hand haffde tho Hustruer / den ene hed Anna / den anden Peninna. Oc Peninna haffde Børn / oc Anna haffde ingen børn. Oc den samme Mand gick hen op aff sin Stad / i sin tid / at tilbøde oc offte til HERRE Sedaoch i Silo. Der vaare HERRE Soffer / Ophni oc Phinees de tho Eli sønner.

Ophni
Phinees.

Der skede paa en dag / at Elkana offrede / Da gaff hand sin hustru Peninna oc alle hendis Sønner oc Døtter stycker / aen hand gaff Anna it stycke bedrøffuit / thi hand elste Anna / aen HERRE haffde tilluct hedis Liff.

Och hendis aenodstandeste bedrøffuede hende / oc bryde hende det saare / at HERRE haffde tilluct hendis Liff. Saa gick der huert aar til naar hun gick op til HERRE Soffer / oc hun bedrøffuede hende saa / Saa græd hun da oc oed imed. Da sagde Elkana hendis Husbonde til hende / Anna hui græder du : oc hui æder du icke : oc hui tuingis dit herte saa saare : Er ieg dig icke bedre en thi Sønner :

Da stod Anna op der hun haffde æder oc drucke i Silo (oc Presten Eli sad paa en stoel hof HERRE Soffer Tempels Dørstolpe) oc hun vaar meger sorgfuld i sit herte / oc bad til HERRE oc græd / oc loffuede hannem it Løffe / oc sagde / HERRE Sedaoch / Er der saa ar du seer til din tieniste Quindis elendighed / oc tænkter paa mig / oc icke forglemmet din tieniste Quinde / oc du vilte giffue din tieniste Quinde en Søn / Da vil ieg giffue HERRE hannem i alle hans lifvis dage / oc der skal ingen Rægtuiff komme paa hans Hoffer.

Anne bøn
oc løffe.

Och der hun lunge bad saar HERRE / da gaff Eli æt paa hendis mund / Thi Anna taledet i sit herte / oc hendis løbe røde sig aleniste / oc mand hørde icke hendis rest. Da mente Eli at hun vaar drucken / oc sagde til hende / Duor lunge vilte du vere drucken : Forære vinen som du haffuer hof dig. Anna suarede / oc sagde / Ney min Herre / Jeg er en bedrøffuet Quinde / ieg haffuer icke drucket vin oc sterck druck / aen ieg haffuer vdgæst mit herte saar HERRE. Ære icke din tieniste quinde som en løff quinde / Thi ieg haffuer her til raler aff min store kummer oc sorg. Da suarede Eli oc sagde / Gack hen med fred / Israels Gud skal giffue dig din Bøn / som du badst aff hannem / Hun sagde / Lad din tieniste Quinde finde naade saar dine syen / Da gick quinden hen sin vey oc oed / oc saa icke mere bedrøffuit vd.

Eli.

Om morgenen stode de tilige op / oc der de haffde tilbødet saar HERRE / da vende de dem til bage igen / oc komme hjem til Ramath. Oc Elkana befende sin hustru Anna / oc HERRE tænkter paa hende. Oc efter nogle dage bleff hun fructommelig / oc fødte en Søn / oc kaldede hannem Samuel / thi ieg haffuer bedet hannem aff HERRE.

Samuel
fødis.

Och der de Mand Elkana foer op med sit gantste Haff / at offte til HERRE Soffer paa den seduanlige tid / och sit Løffe / da foer Anna icke hen op med / aen hun sagde til sin Husbonde / Naar Barnet bliffuer affuant da vil ieg føre hannem / at hand skal obenbaris saar HERRE / oc bliffue der altid. Elkana hedis Husbonde sagde til hende / Saa gø som dig retis gaar at vere / bliff saa lunge til du haffuer vant hannem aff / Oc HERRE stadfeste det hand haffuer sagt.

Saa bleff Quinden hjemme / oc gaff sin Søn at di / til hun haffde affuant hannem / Oc hun føde hannem op med sig efter at hun haffde vant hannem aff / med tre Øyen / med en Ephraim / oc en flaste vin / oc bar hannem ind i HERRE Soffer i Silo. Oc Barnet vor end da yngt / Oc de slagtede en Øye / och baare Barnet til Eli. Och hun sagde / Ah min Herre / Saa sandelige som din siel leffuer / min Herre / Jeg er den Quinde / som stod her hof dig / oc bad HERRE / den tid ieg bad om denne Dreng. Nu haffuer HERRE giffuit mig min Bøn / som ieg bad aff hannem. Der saare giffuer ieg HERRE hannem igen i alle hans dage / thi hand er bedet aff HERRE. Oc de bade til HERRE.

e ij REI

Anne Sang.

Samuels

R E N paa den samme sted.

II.

De Anna bad oc sagde.

Anne
Sang.

Je herte gleder sig i H E R R E N / Mit Nom er ophøyet i H E R R E N.
Min Mund loed sig viet op offuer mine Fiender/thi ieg gleder mig i din Salighed.

Der er ingen hellig som H E R R E N / uden dig er ingen oc der er ingen Frelser / som vor Gud er.

Lader eders store roeff oc cragen / Lader det Gamle vere vdaß eders mund / Thi H E R R E N er en Gud / som acter det / Oc lader icke saadan

opfar lyctis.

De sterckis buer er bruden / De de Skrebelige ere omgiordede met styrcke.

Deut. 32.

De mætte ere solde for brød / oc de som lede hunger hungre icke mere / Ind til de Wfructs sommelige fødte sin / Oc den som mange Bøn haßde bleff sterckelig.

H E R R E N slar ihuel / oc gissuer lif / Vedføer til Hælfuende oc vdi igen.

H E R R E N gör fattig ochand gör Rig / Hand nederrøcker oc ophøyer.

Hand opløffer den Arme aff stoffuen / oc ophøyer den Fattige aff skærnet / At hand skal sette hannem blant Føsterne / oc lade hannem ærfue ærens stoel / Thi Verdens ende høier H E R R E N til / oc hand sette Jorden der paa.

Psal. 113.

Hand skal foruare sine Velgens føder / Men de Wgudelige skulle bliffue til intet i mæret / Thi stoer formue hjælper dog ingen.

De som trætte met H E R R E N skulle falde til grund / Hand skal roedne i Himmelen offuer dem.

H E R R E N skal dømme Verdens ende / Oc skal gissue sin Konge mact / oc ophøye sin Saluedis Nom.

Elkana gick hen til Ramath i sichuff / oc Bærner vaar H E R R E N S Tienere for Presten Eli.

Eli sønner

Eli Sønner vaare arrige Skælke / de stotte intid om H E R R E N icke heller om Prestens Ræt faar folket. Naar nogen vilde offere noget / Da kom Prestens drieng / den stund før der fød / oc haßde en Adroeg med tre grene i sin haand / oc slack hannem i kadelen / geyden / paatten eller panden / ochuad hand drog op med madkrogen / der tog Presten der aff / Saa giord de de mod al Isracl / som komme der til Silo.

Disligeste saa før end de optende der fede / da kom Prestens drieng til dem som førde Offeret frem oc sagde / Giff mig der kød at stige til Presten / Thi hand vil icke tage søder kød aff dig / men vaar. Naar nog sagde da til hannem / Lad der fede optendis som der bør sig i dag / oc tag siden huad dit herte begerer / Da sagde hand til hannem / Du skal nu gissue mig der / Vile du icke / da vil ieg tage det met mact. Der faare vaar samme Driengs synd faare stoer faar H E R R E N / Thi Folket lastede H E R R E N S Adoffer.

Samuel vaar en Tienere faar H E R R E N / Och Driengen vaar omgiordet med en linet Liffiortel / Der til giorde hans Adroer hannem en liden Riortel / och førde hannem den hen op i sin tid / Naar hun gick hen op med sin Hofbonde at offere Offer paa sin tid. Oc Eli velsignede Elkana och hans Hustru / oc sagde / H E R R E N gissue dig Sød aff denne Quind de for den bøn hun bad aff H E R R E N. Dede ginge til deris sted. Oc H E R R E N hiemfögte Anna / at hun bleff fructsommelig / oc fødte tre Sønner oc tho Døtter / Oc Samuel el driengen vooyte faar H E R R E N.

Oc Eli vaar megit gammil / oc hand hørde al det hans Sønner giorde mod al Isracl / oc at de söffue hof de Quinder som tiere faar Vidnesbyrdes Tabernakels dør. Oc hand sagde til dem / Hui gøre i saadant / Thi ieg høier eders onde handel aff alt dette folk. Icke saa mine Bøn / der er icke it gaar røcte som ieg høier / I komme H E R R E N S folk til at offuertræde. Om nogen synder mod it Adenniste / da kand Dommeren forlige det / At synder nogen mod H E R R E N / hu kand da bede for hannem / Men de lydte icke deris Faders røst / Thi H E R R E N haßde vilie til at sla dem ihuel. Men Samuel driengen gick oc vooyte oc vaar tacknemmelig baade faar H E R R E N oc faar Adennisten.

Oc der kom en Guds Hand til Eli / oc sagde til hannem. Saa siger H E R R E N / Jeg obebarede mig faar din Faders huff / der de end nu vaare i Egypte i Pharaos huff. Oc ieg vdualde mig hanne aff alle Israels slechter / til Prestedømmet at hand skulde offere paa mit Altar / oc optende Røggelse / oc bære Liffiortel faar mig / Oc ieg gaff din Faders huff alle Israels bønns

børns Jld. Huor faare slar du bag op mod mit Offer oc aNadoffer/ som ieg bød i Tabernakelen/ Oc du ærer dine sønner mer end aNig/ at i fæde eder med solckens Israels aller bedste aNadoffer.

Der faare siger HERR EN Israels Gud/ Jeg haaffuer taler/ Dit huiff oc din Faders huiff skulde vandret faar mig euindelige. Men nu siger HERR EN/ Det vere longt fra mig/ Men huilken mig ærer/ den vil ieg oc ære/ Oc huor mig foracter/ Hand skal foractis. See/ Den tid skal komme at ieg vil sanderbyrde din arm/ oc din faders Husis arm/ ar der skal inge Sammil vere i dit huiff. Oc du skal see din aNodstandere i Tabernakelen/ i alle honde Gaar som skal vederfaria Israel oc der skal ingen Sammil vere i din Faders huiff euindelige. Dog vil ieg ingen opsycke aff dig fra mit Altare/ Paa det at dine syen skulde vanske/ och din siel skal gremme sig/ oc alle de mange aff dit Huiff skulde ds/ naar de ere blesne til aNend.

Oc der skal vere dig it Tegen/ som skal komme offuer dine rho Sønnner Dophni oc Phineas/ Paa en dag skulde baade ds. Oc ieg vil opuecke mig en trofast Prest/ hand skal gøre lige som der behager mit hierte oc min siel/ Oc ieg vil bygge hannem it fast Huiff/ at hand skal vandre alle dage faar min Salsfuede. Oc huor som offuer bliffuer i dit Huiff/ hand skal komme oc falde ned faar hannem/ for en sølf Penning/ oc for it stycke Bisd/ oc skal sige/ Kære lad mig komme til en Prestedel/ at ieg maa æde it stycke Bisd.

1. Reg. 2.
Guds al-
uorlige trusel
mod Eli etc.

III.

Et der Samuel Driengen tiente HERR EN vnder Eli/ da vaar HERR EN S ord dyrt paa den samme tid oc der vaar liden Obenbarelse.

Der der hende sig samme tid at Eli laa i sin sted/ oc hans syen begynte at vorde mørcke/ at hand kunde icke see. Oc Samuel haaffde lagt sig i HERR EN S Tempel/ der som Guds Aret vaar/ for end Guds Lampe vdsloctis. Oc HERR EN kallede Samuel/ Hand suarede/ See/ her er ieg. Oc hand løb til Eli/ oc sagde/ See/ her er ieg/ du kallede mig/ Hand sagde/ Jeg kallede dig icke/ Gack bort igen oc leg dig at soffue/ och hand gick bort oc lagde sig at soffue.

HERR EN kallede end en tid/ Samuel/ Oc Samuel stod op oc gick til Eli/ oc sagde/ See/ Hæ er ieg/ du kallede mig/ Hand suarede/ Jeg kallede dig icke/ min Søn/ Gack bort igen oc leg dig at soffue. Men Samuel kende icke HERR EN end da/ och HERR EN S ord vaar icke end da obenbarer faar hannem. Oc HERR EN kallede Samuel tredie gong/ Oc hand stod op oc gick til Eli/ oc sagde/ See/ her er ieg/ du kallede mig. Da merckte Eli at HERR EN kallede Driengen/ och sagde til hannem/ Gack bort igen oc leg dig at soffue/ Oc bliffuer der kaldet at dig/ saa sig/ tale HERR EN/ thi din tienerer hører det/ Samuel gick bort oc lagde sig i sin sted.

Da kom HERR EN oc stod der/ oc kallede som før/ Samuel Samuel/ oc Samuel sagde/ Tale/ thi din Tienerer hører det. Oc HERR EN sagde til Samuel/ See/ Jeg gør en ting i Israel/ at huor det hører/ da skulde baade hans Oren klinge. Paa den dag vil ieg opuecke offuer Eli/ der som ieg haaffuer taler mod hans Huiff/ Jeg vil begynde oc fuldcome det. Thi ieg haaffuer giffuit hannem det til kende/ at ieg vil vere Dommere offuer hans Huiff euindelige/ for den misgernings skyld/ at hand viste/ huorlunde hans Søn haaffde dem skendelige/ oc hand saa icke en gong viedelige der til. Der faare soer ieg Eli huiff/ at denne Eli huiffis misgerning skal icke bliffue forligt/ huereken mer Offer eller mer aNadoffer euindelige.

Oc Samuel laa til om morgenen/ oc loed Døren op paa HERR EN S Huiff/ men Samuel frøstede sig at giffue Eli den syn tilføde. Da kallede Eli hannem/ oc sagde/ Samuel min Søn/ Hand suarede/ See/ her er ieg/ Hand sagde/ Huad er det ord som dig er sagt/ Det inred faar mig/ Gud gøre dig det oc der om du døller noget faar mig/ aff det som dig er sagt. Da sagde Samuel hannem det altsammen/ oc dölde intet faar hannem. Hand sagde/ Det er HERR EN/ hand gøre huad hannem tekeligt er.

Samuel vopre op/ oc HERR EN vaar mer hannem/ oc der falt icke it aff alle hans ord paa Jorden. Och al Israel fra Dan oc indtil Bersaba viste/ at Samuel vaar HERR EN S trofaste Prophete. Oc HERR EN obenbaredis framdelis i Silo/ thi HERR EN vaar Samuel obenbarer i Silo/ ved HERR EN S ord. Oc Samuel begynte at Predicke faar al Israel.

e iij Israel

Eli sønner omkom
me i strid.

Samuels
III.

Eben Ezer
mercker hielpe
stenen. Intra
Cap. 7.

N Israel drog vd mod Philisterne at stride / oc de leyrede dem hofff Eben Ezer.
De Philisterne haffde leyret dem i Aphek / oc restede dem mod Israel. De stude
rectre sig longe / oc Israel bleff slagen saar Philisterne / oc de sloge i ordenen paa
marcken ved fire tusinde aend.

De der faalecker kom y leyre / da sagde de eldste aff Israel / Huor faare haff
uer HERRE? I lader oss sla i dag saar Philisterne: Lader oss tage HER
RE S Pactis Arck til oss aff Silo / oc lader hende komme iblant oss / at hun frelse oss fra
vore Fienders haand. De faalecker sende bud til Silo / oc lode hente der fra HERRE S
Pactis Arck / som sider offuer Cherubim / oc der tho Eli sønner vaare der med Guds
bede al Israel med it stor strig / at Jorden skalff der ved.

Der Philisterne hørde der store gledelige strig / da sagde de / Huad er det for it høyt gleder
ligt strig i de Ebreers leyre: De der de fornumme at HERRE S Arck vaar kommen i
Leyren / Da fryctede de / oc sagde / Gud er kommen i Leyren. De de sagde Fremdelis / De oss /
Thi der haffuer icke saa gaaed for til / ve oss / Huo vil frelse oss aff disse megtige Guder
De ere de Guder som sloge Egypten med alle honde Plaffuer i øien. Saa haffuer nu it seit
mod oc verer aend i Philister / at i skulle icke tiene de Ebreer / som de haffue tiert eder / Verer
aend oc strider. Da stridde Philisterne / oc Israel bleff slagen / oc huer flyde bort til sin bolig.
De der vaar it faare stor Slag / saa at der fulde aff Israels fodgangere tredue tusinde aend.
De Guds Arck bleff tagen / oc baade Eli sønner / Ophni oc Phinees døde.

Da løb en aff Ben Jamin aff Harren / oc kom til Silo samme dag oc haffde refsuitt sine
Aelder / och haffde strødt Jord paa sit hoffuit. De see der hand kom der ind da sad Eli paa en
Stoel / at hand kunde see hen at veyen / thi hans herte vor forstræcker for Guds Arck / oc der
aanden kom i Straden da gaff hand der tilfende oc den gantste Strad streg.

De der Eli hørde der rob oc strig / da spurde hand / Huad er det for it høyt bulder: Da
kom aanden hastelige oc gaff Eli der tilfende (oc Eli vaar ortte oc halffemtesinds tiue aar
gammil/

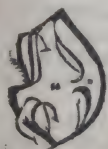
gammil/oc hans øyen vaare mørcke/ar hand kunde icke see/Anden sagde til Eli/Jeg kom/oc styde i dag fra Herren. Hand sagde/Min Søn hvor gaar det til: Da suarede Forfyndere/oc sagde/Israel styde faar Philisteme/oc der stode it stort Slag iblant Folket/oc baade dene sønner Ophin oc Phinees ere døde/ Der til/er Guds Arck taget. Men der hand tenccke paa Guds Arck/da falt hand baglengis ned aff stolen/hoff porten/oc slo sin Hals i tu/oc døde/Thi hand vaar gammil/oc en suar And. Hand dømde Israel i fyrretye aar.

Oc hans Suogerste Phinees hustru vaar fructsommelig/oc skulde snarlige gaa i barfelaar. Der hun hørde riende/ar Guds Arck vaar tagen/oc at hedis Suoger oc Hofbonde vaare døde/børde hun sig ned oc fødte/thi hendis vaar betog hende. Oc der hun begynte at dø/sagde de de Quinder/som stode hof hende/ Fryete icke/du haaffuer en yng Søn/ Men hun suarede inred/oc tog der icke til hierte. Saa kallede hun barnet Jacob/oc sagde/Verligheden er borte fra Israel/effterdi at Guds Arck vaar tagen/oc hendis Suoger oc Hofbonde. Hun sagde atter igen/Verligheden er borte fra Israel/thi Guds Arck er tagen.

Eli 40. aar.

Jacob.

V.

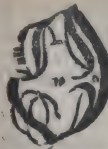
Philisteme roge Guds Arck/oc bare hende fra Eben Ezer til Asdod/ind i Dagona huff/oc sette hende hof Dagon. Oc der de aff Asdod stode tilige op om anden dagen/da funde de Dagon paa Jorden liggendis paa sit anfier faar HERRE'S Arck/Saa roge de Dagon oc sette hannem i sin sted igen. Der de stode anden dagen tilige op/da funde de Dagon atter liggende paa Jorden paa sit anfier faar HERRE'S Arck/oc hans Hoffuit oc baade hans Hender vaare aff hugne/paa dørtersken/ar fraappen laa alene der paa. Der faare træde icke Dagona Prestier/oc alle de som gaa i Dagona huff/paa Dagona dørtersken i Asdod ind til denne dag.

Dagon.

Oc HERRE'S haand bleff suar offuer dem i Asdod/oc forderffuede dem/oc slo Asdod oc alle hans landemerecke paa Hemmelige steder. Der Folket i Asdod saae at der gick saa til/sagde de/lader Israels Guds Arck icke bliffue hof off/Thi hans haand er forhaard offuer off oc offuer vor Gud Dagon. Oc de sende bud hen oc samlede alle Philisternis Føfster til dem oc sagde. Huad skulle wi gøre med Israels Guds Arck: Da suarede de/Lader dem aff Gath bare Israels Guds Arck omkring/Oc de bare Israels Guds Arck om kring. Oc der de bare hende omkring/da bleff der it suar Bulder i Staden ved HERRE'S Haand/oc hand slo Folket i Staden/baade sinna oc store/oc de finge hemmelige Plager paa hemmelige steder.

Da sende de HERRE'S Arck til Ekron. Oc der Guds Arck kom til Ekron/da robede de i Ekron/de bare Guds Arck omkring til mig/ar sla mig oc mit folck ihjel. Saa sende de bud hē/oc samlede alle Philisternis Føfster/oc sagde/Sender Israels Guds Arck bort igen til sin Sted/ar hun skal icke sla mig oc mit folck ihjel. Thi Guds haand gjorde it saare stort bulder i al Staden met mord/Och huilcke Nemiske icke døde de bleffue slagne i hemmelige steder/saa at der strig aff Staden gick op i Himmelen.

VI.

HERRE'S Arck vor i Philisternis Land i sin maanede. Oc Philisteme kallede deris Prestier oc Spaamend/oc sagde/Huad skulle wi gøre mer HERRE'S Arck: Læter off hvor mer wi skulle sende hende til sin sted: Desagde/Ville i sende Israels Guds Arck bort/da sender hende icke tom hen/men i skulle berale hende it Skyldoffer/saa bliffue i kærste/oc faa ar vide hvor faare hans Haand lader icke aff eder.

De suarede/Huad er der for Skyldoffer som wi skulle giffue hannem: De suarede/Fem Arge aff guld/oc fem Aduff aff guld/effter de fem Philisternis Føfsters tal/Thi der haaffuer veret en haande plage offuer eder alle/oc offuer eders Føfster. Saa skulle i dem gøre lige som eders Arge oc eders Aduff/som haaffue forderffuit eders Land/ar i skulle giffue Israels Gud ere/Huad vel ste ar hans Haand bliffuer mildere offuer eder/oc eders Gud/oc offuer eders Land. Hui forherde i eders hierte/som Egypterne oc Pharaos forherdede deris hierte: Er der icke saa/ar der hand beuiste sig mod dem/da lode de dem fare/ar de ginge hen:

Exo. 12.

Saa tager nu oc gører en ny Vogn/oc tho nybere Røer/paa huilcke aldrig er kommet

Slag/

Guds Irck i philister

Samuels

nis Land.

Alag/oc spender dem saar Vognen/oc lader deris Ralsfue bliffue hiemme. Octager H E R
R E T S Irck/oc legger hende paa Vognen/oc de klenodre aff guld som i giffue hannem til
Styldoffer/ i it Strin hofst hendis side/oc sender hende hen / oc lader hende gaa / Oc see i til/
Gaar hun hen paa sit kandemerckis vey mod Ber Semes / Da haffuer hand giort off alt der
store onde/ Huor ick saasteer/ Da skulle wi vide at hans Naand haffuer ick røst off/ men der
er off ellers saa vederfaer wofuarindis.

Oc Folcker giorde saa/oc roge tho vnge nybare Røer/oc spende dem saar en vogn/ oc bes
holte deris Ralsfue hiemme/ oc lagde H E R R E T S Irck paa Vognen/ oc skreier mer de
guld af Haffue oc mer deris Artis Billede. Oc kørne ginge rat vey til Ber Semes / paa en vey/
oc ginge oc bage/oc de vigede ick/ huereken til den høyre eller til den venstre side / Oc Phi
listernis Føister ginge effter dem/ til Ber Semes landemercke.

Beth Semer.

Oc de Beth Semer hofstede huede i Dalen samme tid / oc løfte deris øyen op/oc saae
Ireken/oc de bleffue glade der de saae hende. Oc vognen kom paa Josua Ber Semers ager/
oc stod der stille. Oc der vaar en stoer Sten/oc de slacte træene paa vognen/oc offrede H E R
R E T kørne til Brendoffer. Oc Leuiterne løfte H E R R E T S Irck aff/oc skreier som
der vaar hofst/ i huilect de guld klenodie vaare/ oc sette hende paa den store Sten. Oc Folcker
aff Ber Semes offrede H E R R E T samme dag Brendoffer oc ander Offer.

Der de fem Philisters Føister saader/da fore de til bage igen samme dag til Ekron. Dis
se ere de guld Irte / som Philisterne gaffue H E R R E T til Styldoffer / Af død en / Gasa
en / Afkon en / Gath en/ oc Ekron en. Oc guld af Haffue / effter alle Philisternis Stræders tal vns
der de fem Føister/baade aff de murede Stræder oc Byerne/oc til den store Abel / som de sette
H E R R E T S Irck paa ind til denne dag/paa Josua Beth Semers ager.

Ocnogle aff de Beth Semer bleffue slagne/for di at de saae H E R R E T S Irck/oc
hand slo aff folcker halffredesinds tiue tusinde oc halff fierdesinds tiue af end. Da sørgede
folcker/ at H E R R E T haffde giort saa stort it Slag i blant folcker. Oc folcker aff Beth
Semis sagde / Huo kand saa saar H E R R E T saadan en hellig Gud : oc til huem skal
hand drage fra off : Oc desende Gud til Borgerne aff Kiriath Jearim/oc lode dem sige/ Phi
listerne haffue ført H E R R E T S Irck igen/ kommer hid ned oc henter hende op til eder.

VII.

Guds Irck
i Kiriath Jearim 27.

Da kom Folcker aff Kiriath Jearim / oc hente H E R R E T S Irck op/
oc førde hende ind i Abitadaba huff i Gibe / oc hans søn Eleasar helligede
dem/ at had skulde beuare H E R R E T S Irck. Oc fra de dag at H E R
R E T S Irck bleff i Kiriath Jearim / da forløb tiden sig saa lunge at der
bleff tiue aar/oc al Israels huff græd saar H E R R E T.

Da sagde Samuel til alt Israels huff / Er der saa at i omuende eder til
H E R R E T / aff alt eders herte / Saa kaster bort fra eder de fremmede
Guder/oc Aftharoth/oc bereder eders herte til H E R R E T/oc tierer hannem alene/ Saa
skal hand frelse eder aff Philisternis haand. Da kaste Israels børn bort fra dem Baalim oc
Aftharoth oc tierer H E R R E T alene. Oc Samuel sagde/ Foramlar al Israel til Afzpa/
at ieg kand bede til H E R R E T for eder. Oc de komme til hobe i Afzpa / oc ofde vand och
vdfyre der saar H E R R E T / oc fastede samme dag / oc sagde der samme sted/ Wi haffue
synder mod H E R R E T. Oc Samuel dømde Israels børn i Afzpa.

Eccle. 48.

Der Philisterne hørde at Israels børn vaare komme til hobe i Afzpa/da drøge Philister
nis Føister op mod Israel. Der Israels børn der hørde/ freytede de for Philisterne/oc sagde til
Samuel/ Lad ick aff at robe for off til H E R R E T vor Gud / at hand stræls off fra Phi
listernis haand. Saa tog Samuel it diende Lam/oc offrede H E R R E T it helt Brendof
fer/ oc robe til H E R R E T saar Israel / oc H E R R E T bøn hørde hannem.

Oc i der Samuel offrede Brendoffer / da komme Philisterne frem at steide mod Israel/
Men H E R R E T loed tordne en suar Torden offuer Philisterne samme dag/oc forfædede
Philisterne oc sloge dem ind til vnder Beth Car.

Supra. 4.

Da tog Samuel en Sten / oc sette hannem mellem Afzpa oc Sen / oc fællede hannem
Eben Ezer oc sagde / Vid ind til haffuer H E R R E T hulpet off. Saa bleffue Philisterne
vnderroget / oc komme ick mere i Israels landemercke/ Oc H E R R E T S Naand vaar
mod Philisterne saa lege som Samuel leffuede. Saa finge Israels børn de Stræder igen/ som
Philisterne haffde rager fra dem/ fra Ekron ind til Gath / mer deris landemercke / dem frelse
Israel aff

Israel aff Philistæinis haand / Thi Israel hadde fred med Amoriteerne.

De Samuel dømde Israel sin liffs tid. Och and drog huert aar omkring til Beth El oc Gilgal oc aDipa. De naar hand hadde dømte Israel i alle disse Stæder / Kom hand til Ramath igen / Thi hans Huss vaare der / oc der dømde hand Israel / oc bygde HERR EIT der ic Altere.

VIII.

Er Samuel bleff gammil / sette hand sine Sønner til Dommere offuer Israel. Hans første sødte søn hed Joel / oc den anden Abia / oc vaare Dommere i Bersaba. Men hans Sønner vandrede icke i hans veye / Men vende dem til Gertighed / oc roge gaffuer / oc bygde Retten.

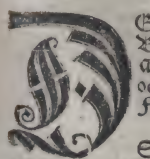
Da forsamlede alle de Elste dem aff Israel / oc komme til Samuel i Ramath / oc sagde til hannem / See / du est bleffuen gammil / oc dine Sønner vandre icke i dine veye / Saa sæt nu en Konge offuer oss / som kand dømme oss / som alle Hedninge haffue. Der behagede Samuel ilde / ar de sagde / Giff oss en Konge som kand dømme oss / De Samuel bad til HERR EIT / oc HERR EIT sagde til Samuel / Lyd folckenis røst i al det som de tale til dig / Thi de haffue icke forskut dig / men mig / ar ieg skal icke vere Konge offuer dem. De gøse mod dig som de haffue altid gjort / fra den dag / der ieg vdsørde dem aff Egypten / til denne dag / De haffue forladet mig oc rient andre Guder. Saa lyd nu deris røst / Dog vidne saar dem oc forkynde dem Konges Ræt / som skal regere offuer dem.

De Samuel sagde alle HERR EIT S ord til folcket / som begere en Konge aff hannem. Der skal vere Kongens Ræt / som skal regere offuer eders / Hand skal tage eders Sønner til sin vogn / oc Keyseren / som skulle reyse saar hans vogn / oc til Hoffuigmen offuer tusinde oc offuer halffrediesinde tiue / oc til Bønder som skulle pløye hans Ager / oc til Hoff folck i hans Hoff / oc ar de skulle gøse hans Harnist / oc der som hør til hans Vogn. Och hand skal tage eders datter til Apoteker / Stegers piger oc Bagerster.

Hand skal oc tage eders beste Agre och Dingaarde oc Eliegaarde / oc giffue sine Tienere. Dertil met skal hād tage tiende aff eders Sæd oc Dingaarde / oc giffue sine Kåmer suenne oc Tienere. Hand skal oc tage eders Suenne oc Piger / oc eders smuckte smaadienge / oc eders Afne / oc vdierte sin gerning mer dem. Hand skal tage Tiende aff eders Hviord / oc i skulle vere hans Tienere. Naar som i da robe paa den tid offuer eders Konge / som i haffue vduale eders / Da skal HERR EIT icke bønføre eder paa den samme tid.

De folcket vilde icke lyde Samuels røst / oc sagde / Ingelunde / Men der skal vere en Konge offuer oss / ar wi oc kunde vere som alle andre Hedninge / ar vor Koge kand dømme oss / oc drage vd saar oss / naar wi skulle stride. Da lydde Samuel alt det so folcket sagde / oc sagde der saar HERR EIT dem. Da sagde HERR EIT til Samuel / Lyd deris røst / oc gøt dem en Konge. De Samuel sagde til Israels Aend / Gaar hen huert til sin Stad.

IX.

Er vaare en Mand aff Ben Jamin / som hed Kis / Abi Ets Søn / Herors søns / Bechorat søns / Apiah søns / en Mand Jemini søns / en naffn kun dig Mand. Hand hadde en Søn hed Saul / hand vaare en derlig yng Mand / och der vaare ingen derligere iblant Israels børn / ic hoffuit høyre end alt folcket.

Kis Sauls fader hadde mist sine Afsindder / De hand sagde til sin søn Saul / Tag en aff Driengene mer dig / gøt dig rede / gack hen oc led Afsinderne op. De hand gic igennem Ephraims bierg / oc igennem Salisa land / oc funde dem icke / Saa ginge de igennem Saalim land / oc de vaare icke der / De ginge igennem Jemini land / oc funde dem icke.

Der de komme i Suph land / da sagde Saul til Driengen som vaare mer hannem / Kom / Lad oss gaa hiem igen / der kand vel ste ar min fader haffuer giffuer Afsindterne offuer oc søt ger for oss. Hand sagde / See / Der er en naffn kundig Gud i denne Stad / alt der hand siger / der steer / Lad oss nu gaa der hen / maauetste hand siger oss vor vey som wi gaa. Saul sagde til sin Drieng / Om wi end gaa did hen / huad bare wi til Manden / Thi Bøder er borte aff vor Nadpose / Saa haffue wi ellers ingen Gaffue / som wi kunde bare den Gud i Mand / Duad /

Samuels
Sønner.
Joel.
Abia.
1. Par. 2.

Act. 13.

Israel bes
gætt en Bons
ge.
Act. 17.
Kongens
Ræt.

Kis.

Saul.

Seere.

Huad haffue wi: Diengen suarede Saul igen oc sagde/See/ ieg haffuer en fierde part aff en
 self Seckel hoff mig/den ville wi giffue den Guds a'nd / at hand siger off vor vey.
 I foridum tid i Israel/naar mand gick at arspørrer Gud / da sagde mand/Kommer oc las
 der off gaa til Seeren/Thi de som mand nu kaller Propheter / dem kallede mand Seere i for-
 idum tid.

Saul sagde til sin Dieng / Du sagde vel / Kom lad off gaa. De der de ginge hen til Stræ-
 den/som den Guds a'nd vaar / oc komme op mod Straden/da funde de Piger som ginge
 vd oc ofde vand/oc de sagde til dem/Er Seeren her: De suarede dem/oc sagde/ Ja/See/ Der
 er hand/ Skynder eder/ thi hand kom i dag i Straden/ effterdi at Folcker skal offre i dag paa det
 Høye. Naar i komme i Straden/finde i hannem før end hand gaar op paa det høye at æde/Thi
 at Folcker skal icke æde før end hand kommer/ fordi hand velsigner Offeret / oc sids æde de som
 ære til bedne/ Der faare gaar hen op/ thi lige nu skulle i finde hannem.

De der de komme op til Straden/oc vaare mit i Straden / See / da gick Samuel vd mod
 dem/oc vilde gaa op paa det Høye. Men H E R R E N haffde obenbaert Samuel sine gern
 en dag tilforn/ før end Saul kom/oc sagt / Jeg vil sende en a'nd til dig i Morgen paa denne
 tid/aff Ben Jamins land/den skale du salffue til en Første offuer mit folck Israel / at hand skal
 frelse mit folck aff Philisternis haand/Thi ieg haffuer seet til mit folck/oc deris strig er kom
 met faar mig. Der nu Samuel saa Saul / suarede H E R R E N hannem / See/der er den
 a'nd som ieg sagde dig aff / at hand skal regere offuer mit folck.

Da gick Saul til Samuel i porten/oc sagde/Sig mig/Huor er Seerens huff her: Sa-
 muel suarede Saul/oc sagde / Jeg er Seeren/gack op faar mig/paa det Høye/ thi skulle æde
 met mig idag/ I morgen vil ieg lade dig gaa/oc ieg vil sige dig alt der er i dit herte. De om
 de Afeninder/som du miste tre dage siden/ver icke nu sorgfuld/de ere fundne. Ochuem skal til
 høye alre det beste som er i Israel: skal der ey vere dit oc din Faders gaantste husis: Saul suarede
 de/Er icke ieg en søn aff Jemini / oc aff den minste Sleer i Israel / och min affkomme er den
 minste iblant alle Ben Jamins Sleeters affkomme: Nui siger du da mig saadant:

Saa tog Samuel Saul oc hans Dieng / och ledde dem i Salen / oc sette dem offuerst
 iblant dem/som vaare indbudne/de vaare ved tredieue a'nd. De Samuel sagde til Raacken/
 Faa hid det stycke som ieg fick dig/ oc bød ar du skulde beholde det hoff dig. Saa bar Raacken
 en bou frem oc der som hēgde der ved. De hand lagde der faar Saul/oc sagde / See/der er off-
 uerbleffuit/leg faar dig oc æd/Thi der er foruarit til dig lige til denne tid/der ieg inbød folcker
 saa oed Saul met Samuel den dag.

De der de ginge ned fra det Høye til Straden / talede hand met Saul paa Tager / och de
 stodertilige op / oc der der begynte ar dagis / kallede Samuel Saul op paa Tager / oc sagde/
 Strar op/ar ieg känd lade dig gaa. De Saul stod op / oc de ginge baade vd til sammen / Vand
 oc Samuel. De der de komme hen ind til Stradens ende / da sagde Samuel til Saul / Sig
 Diengen at hand gaar bort faar off/ Ochand gick faar hen/ Men stat du nu stille / ar ieg känd
 kundgøre dig / huad Gud haffuer sagt.

X.

Da tog Samuel te glass met Olie / oc loed paa hans hoffsuit / oc kyste hannem/
 oc sagde / Seer du at H E R R E N haffuer salffuit dig til en Første offuer
 hans A'ffuedel: Naar du gaar nu fra mig / da skale du finde tho a'nd hoff
 Rachels graff/i Bē Jamins landemercke i Bethlah/de skulle sige til dig/de Af-
 inder ere fundne som du gickst at lede effter / De see / Din Fader haffuer giff-
 uer Afeninderne aff sin hu / oc sørger for eder / oc siger/Huad skal ieg gøre for
 min Søn:

De naar du vender dig fremdelis derfra / Da kommer du til Thabor/Eg / der skulle ere
 a'nd komme til dig som gaa hen op til Gud i BethEl. Den ene bær try Rid / den anden try
 stycke Brød / den tredie en flaske vin. De de skulle hils dig venlige / oc giffue dig thu Brød/
 dem skale du anamme aff deris hender.

Der nest skale du komme paa Guds høye / som Philisternis leyer er / De naar du kom-
 mer der i Straden / da skal en hob Propheter møde dig / som komme ned aff det Høye / Oc der
 skal vere faar dem Psaltere / oc Bommer / oc Piber oc Harper / oc de kunde spaa/oc H E R R E N
 a'nd skal bliffue lykksalig offuer dig/ar du skale Spaa met dem/ da skale du bliffue
 til en anden a'nd.

Naar disse Tegen ske dig nu/saa gør huad dig faar haanden kommer / thi at Gud er met
 dig. Oc

dig/ De du skalt gaa ned faar mig til Gilgal/ See/ Jeg vil komme did ned til dig/ at offte Brendoffer oc Tackoffer. Du skalt bie i siu dage til ieg kommer til dig/ oc kundgør dig / huad du skalt gøre. Oc der hand vende sine stuldre / oc skulde gaa fra Samuel / gaff Gud hannem it andet herte/ oc alle disse Tegen komme paa samme dag.

Der de komme til Nøyn/ See/ da kom en hob Propheter mod hannem / oc Guds Aand bleff lycksalig offuer hannem/ at hand spaade iblant dem. Der alle de saae hānem som sør haffde kent hannem/ at hand Propheterede mer Propheterne/ da sagde de alle til huer ande/ Huader Kīs sōn vederfarer: Et Saul oc iblant Propheterne: Oc en der samme sted suarede/ oc sagde/ Huo er deris fader: Der aff kom der oidspraag/ Et Saul oc iblant Propheterne: Oc der hand haffde vdspraat/ da kom hand paa det Nøye.

Sauls fader broder sagde til hannem oc til hans Dieng / Huor ginge i hen: De suarede/ at lede effter Iseninder / oc der wi saae at de vaare icke der / komme wi til Samuel. Da sagde Sauls fader broder/ Sig mig/ Huad sagde Samuel til eder / Saul suarede sin faders broder/ Hand sagde oss at Iseninderne vaare fundne / Men hand sagde hannem icke huad Samuel haffde sagt om Konge Riger.

Samuel loed kalde folcket til hobe faar HERREN i aDispa / oc sagde til Israels hōm/ Dette siger HERREN Israels Gud/ Jeg sørde Israel aff Egypten / oc frelse eder aff Egypters haand/ oc aff alle Konge Rigers haand / som eder tuingede. Oc i haffue i dag forskut eders Gud/ som halp eder aff al eders vlycke oc bedrøffuelse/ oc i sagde til hannem/ Ser en Konge offuer oss/ Tu vel/ Saa træder nu fram faar HERREN / effter eders Slect och frendskaff.

Der nu Samuel haffde kommer al Israels Slect til hobe/ da salt laaden paa Ben Jaminis Slect. Oc der hand ledde Ben Jaminis Slect fram mer sit frendskaff/ da salt laaden paa aNari Slect/ oc salt paa Saul Kīs sōn/ Saa lete de effter hannem/ oc funde hannem icke. Da atspurde de HERREN ydermere / Skal hand end nu komme hid: HERREN suarede/ See/ hand haffuer stult sig vnder karene. Da løbe de hen oc hente hannem der fra/ Oc der hand gick iblant folcket/ da vaar hand it hoffsuit høyre end alt folcket. Oc Samuel sagde til alt folcket/ der see i huen HERREN vdualde/ Thi ingen er hannem lig i alt folcket. Da robede alt folcket/ oc sagde/ Kongen ste løfte.

f

Samuel

Saul.

Supra. 3.

Samuels.

Samuel sagde folcket alt Konge Rigens Ræt / oc screff den i en bog / oc lagde den faar
HERRER. Saa loed Samuel alt folcket gaa / huer til sit huff / Saul gick oc hiem til Gi-
bea / oc der gick en part aff Hæren met hannem / huff herte Gud vørde. Men nogle løse folck
sagde / Huad skulde denne hielpe oss / oc de foratredde hannem / oc førde hannem inge Gaffuer /
Men hand loed som hand hørde der icke.

XI.

Nahas.

Men Nahas Ammoniter drog hē op oc belagde Jabes i Gilead.
Oc alle vñd i Jabes sagde til Nahas / Gör ic forbund met oss / saa ville vi
tjene dig. Men Nahas Ammoniter suarede dem / vñd der skal vil ieg gøre ic
forbund met eder / at ieg maa stinge der hære øye vd paa eder allesammen /
oc gøre eder til skendel iblant al Israel. Da sagde de eldste aff Jabes til han-
nem / Giff oss siu dagis frist at vi mæ sende bud til alle Landemætte i Isra-
el / Er der ingen som oss kãd frølse / Da ville vi gaa vd til dig. Saa komme
budene til Saul i Gibe / oc taledes saadant faar folckens øern / Da opløffte alle folck deris
røst oc græde. Oc seer da kom Saul aff vñrcken bag øyene oc sagde / Huad skader folcket men
de græde / Da fortalde de hannem de vñds sag aff Jabes. Da bleff Guds Ånd lycksalig
offuer hannem / der hand hørde saadanne ord / ochand bleff saare vred. Ocrog it par Øyen oc
hug dem i stycke oc sende dem til alle Israels landemætte / met Budene / oc loed dem siue / Huo
som icke vddrager oc følger Saul oc Samuel / da skal der saa göris met hans øyen.

Da salt HERRER S frøet paa folcket / at de drøge vd lige som en eniste vñd. Oc
hand stückede dem i orden i Væsk / Da vaare Israels bgin try hundrede gonge tusinde vñd /
oc Juda bgin tredie tusinde. Oc de sagde til Budene som vaare komne / Siger de vñd i Ja-
bes i Gilead saa / I skulle faa hielp i morgen naar Solen begynder at skinne hed. Der Budene
køme oc kũd giørde der faar vñdene i Jabes / da bleffue de glæde. Oc de vñd i Jabes sag-
de / I morgen ville vi gaa vd til eder / saa mæ i gøre oss alt der i ville.

Om andē morgen stückede Saul folcket i tre hobe / oc de komme i leyren i vñrgen vør-
ren / oc sloge Ammoniterne ind til dagē bleff hed / De som bleffue igē / bleffue saa atsprudde / at
Tho aff dem bleffue icke hof huer andre.

Da sagde folcket til Samuel / Vñlke ere de som sagde / Skulde Saul regere offuer oss /
Lader dem komme hid / at vi sla dem ihuel. Saul sagde / Der skal ingen dø paa denne dag /
Thi HERRER i haffuer i dag giffuer salighed i Israel.

Samuel sagde til folcket / Kommer lader oss gaa til Gilgal / oc der fornye Konge Riget.
Da gick alt folcket til Gilgal / oc giørde Saul til Konge faar HERRER i Gilgal / oc off-
rede Tacoffer faar HERRER. Oc Saul oc alle Israels mēd glæde dem der gantste
megit.

XII.

Eccle. 46.

Da sagde Samuel til al Israel / Seer / Jeg lydte eders røst i alt der
i sagde til mig / oc haffuer giørt en Konge offuer eder. Oc seer nu / Der drager
eders Konge faar eder / Oc ieg er vorden gammil oc graaheret / och mine
Sønner ere hof eder / Oc ieg haffuer gonger faar eder fra min yngdom til
denne dag Seer / her er ieg / Suarer mod mig faar HERRER oc hans
Saluede / om ieg haffuer taget nogen vñds Øye eller Åsen : Om ieg
haffuer giørt nogen mand vold eller vræt : Om ieg haffuer taget stent aff
nogen mands haand / oc ladet forblindet mine øyen : Da vil ieg giffue eder det igen.

De suarede / Du haffuer huercken giørt oss vold eller vræt / oc icke taget noget aff nogen
vñds haand. Hand sagde til dem / HERRER skal vere vidne mod eder och hans Sal-
uesbyrd. Oc Samuel sagde til folcket / Ja / HERRER som giørde vñse oc Aaron / oc før-
de eders Forfedre aff Egyptiland. Saa gaar nu frem / at ieg skal gaa i rette met eder faar
HERRER / om alle HERRER S Vdgerninger / som hand haffuer giørt mod eder
oc eders Forfedre.

Der Jacob vaar komme i Egypten / robde eders Forfedre til HERRER / Ochand
sende

sende Moses og Aaron at sige eders Forfædre aff Egypten / oc lode dem bo paa denne Sted. Iud. 4. 17.
 Men der de forglemde HERREN deris Gud / solde hand dem vnder Siffers vold / som
 vaar Hoffuigmand i Nazor / oc vnder Philisternes vold / oc vnder Moabiters Kongis vold /
 de stridde mod dem. Saa robede de atter til HERREN / oc sagde / Vi haffue syndet / At
 vi forlode HERREN / oc tiente Baal oc Ashtaroth / me frelss oss nu fra vore Fienders haand /
 saa vil vi tiente dig. Da sende HERREN Jerubaal / Bedan / Jephthah oc Samuel / oc
 frelste eder aff eders Fienders hender / trint omkring / oc loed eder bo tryggelige. Iud. 6. 11.

Der i saae at Jahaa Ammons søns Konge kom mod eder / sagde i til mig / Jefe du / men
 en Konge skal regere offuer oss / Alligeuel at HERREN eders Gud vaar eders Konge.
 Nu der haffue i eders Konge / som i haffue vduald oc bedet om / Thi see / HERREN haffue
 uer sat en Konge offuer eder. Er der saa at i frøctre HERREN / oc tiente hannem / oc høre
 hans røst / oc ere icke HERREN S Ånd wlydige / da skulle baade i oc eders Konge / som
 regerer offuer eder følge HERREN eders Gud. Men lyde icke HERREN S røst /
 men ere hans Ånd wlydige / da skal HERREN S haand vere mod eder oc mod eders
 Fædre.

De gaar her seem / oc seer den store ring / som HERREN skal gøre saar eders øyen /
 Er der nu icke huede høft / Men ieg vil paakalde HERREN / at hand skal lade rørdne oc
 regne / at i skulle fornemme oc see / der store onde / som i haffue giort saar HERREN S
 øyen / at i haffue begaret eder en Konge. Och der Samuel robre til HERREN / Loed
 HERREN rørdne oc regne samme dag. Da frøctede alt folket for HERREN oc Sa-
 muel / oc de sagde alle til Samuel / Ved HERREN din Gud for dine tiener / at wi icke ds.
 Thi wi lagde der onde til alle vore synde / at wi bade om en Konge offuer oss.

Da sagde Samuel til folket / Frøctre icke i gjorde sandelige alt det onde / Viger dog icke
 tilbage fra HERREN / men tiente HERREN aff gantste herte / oc Viger icke effter
 forfængelige ring / thi der gaffner intet / och der kand intet hielpe / effterdi der er en forfængelig
 ring. Men HERREN forlader icke sit folk / for sit store Naamn styld / Thi HERREN
 haffuer begynt at gøre sig self eder til sit Folk.

Der skal oc vere langt fra mig / at synde saa mod HERREN / at ieg skulde lade aff at be-
 de for eder / De at lære eder den gode oc rætte vey. Frøctre ickon HERREN oc tiente hans
 nem troelige aff gantste herte / Thi at i haffue seer / huor store ting hand gør mer eder. Men gør
 re i ilde / da skulle baade i oc eders Konge fortabis.

XIII.

Sul haffde verit Konge it aar / oc der hand haffde regeret offuer
 Jsrael i thu aar / da vdualde hand sig try tusinde Ånd aff Jsrael / de thu
 tusinde vaare mer Saul i Aichmas / oc paa Beth El bierg oc it tusinde
 mer Jonathan i Gibeon Ben Jamin / Men der andet Folk loed hand gaa /
 huer til sin Bolig. De Jonathan slo Philisterne i deris Leyer / som vaare i
 Gibeon / oc Philisterne spurde der. De Saul loed blæse i Basuner offuer alt
 landet / oc sigte / Lad Ebreenne der hørd. De al Jsrael hørd sigte / Saul haff-
 uer slaget Philisternes leyer / Thi Jsrael lucrde ilde saar Philisterne / De alt folket robede effter
 Saul i Gilgal.

Jonathan.

Da samblede Philisterne dem til hobe at stride mod Jsrael / tredie tusinde Vogne / sey
 tusinde Reysener / oc ellers folk / saa meget som der er sand haffs bredden / De droge op oc
 leyrede dem østen saar Beth Auen i Aichmas. Der Jsraels Ånd saae der at de vaare i nød
 (thi folket vaar bange) skulte de dem i huler oc i kløer oc i græssuer / oc kløffer oc i klipper. De
 alt folker ginge offuer Jordan i Gad oc i Gileads land. Men Saul vaar end nu i Gilgal / och
 Ebreenne dag hannem bleffue mistroetige. Da røffuede hand i sin dage / til den tid som vaar
 bestemt aff Samuel / De der Samuel kom icke til Gilgal / at spriddis folket fra hannem.

Da sagde Saul / Værrer mig hid Brendoffer oc Tackoffer / De hand offrede Brend-
 offer. Der hand haffde suldkommer Brendofferet / see da kom Samuel / Da gick Saul hen v-
 mod hannem at velsigne hannem. Da sagde Samuel / Nuad haffuer du giort / Saul suarede /
 Jeg saa / at folket bort spriddis framig / oc du kst icke paa den bestemte tid / oc Philisterne vaa-
 re forsamlede i Aichmas. Da sagde ieg / Nu komme Philisterne hid ned til mig i Gilgal / och
 ieg haffuer icke bedet saar HERREN S ansiet da duffede ieg mig til / oc offrede Brendoffer.

f ij Samuel

Samuel sagde til Saul / du gjorde daarlige / oc haffuer icke holdet HERRENS din Guds bud / som hand bød dig / Thi hand haffde stadfæstet dit Rige offuer Israels euindelige / Men nu skal icke dit Rige bliffue bestandigt. HERREN haffuer opsøgt sig en Mand effter sit hierte / den haffuer HERREN budet at vere en første offuer hans folk / Fordi du haffuer icke holdet HERRENS Bud. Oc Samuel gjorde sig rede / oc gick fra Gilgal til Gibeon Ben Jamin. Saa talde Saul det folk som vaare haffuer hannem / ved seyhundrede Mand. Oc Saul oc hans søn Jonathan / oc det folk som vaare haffuer hannem bleffue paa Ben Jamins høye / Men Philisterne haffde leyrret dem i Achisbas. Oc der droge tre hobe vdi aff Philisterne leyer / at forderffuelandet / den ene vende sig paa den vey mod Ephraim / til det land Suail / den anden vende sig paa den vey til Bethoron / Den tredje vende sig paa den vey som løber til Seboims dal i øcken.

Iud. 5.

Der bleff ingen Smed funden i alle Israels land. Thi Philisterne tenckte / Ebreerne gænge suerd oc spiud. Oc gængste Israel nøddis til at fare hen ned til Philisterne / naar nogen haffde it plogieren / hacket / øye / eller lee at lade sterpe / Oc æggde paa leene / oc hackete oc tuerne oc øyer ne vaare forslidne / oc taggene vaare stompede. Der dagen kom nu at de skulde Stride / da bleff der icke suerd eller spiud funden i alle Folkens haand / som vaare mer Saul oc Jonathan / vden Saul oc hans Søn haffde vaaben. Oc Philisterne leyer drog vdi frem saar Achisbas.

XIII.

DEt hende sig paa en dag / at Jonathan Sauls søn sagde til sin Suend / som bar hans Vaaben / Kom / lad oss gaa hen offuer til Philisterne leyer / som er der oppe / oc hand sagde icke sin fader der. Men Saul bleff haffuer enden i Gibeon vnder it Granatetre / som vaare i forstaden / oc det folk som vaare haffuer hannem vaare ved seyhundrede Mand. Oc Abia Ahitobs søn Jaa bods broder / Phinees søn / Eli søn / vaare HERRENS Priester i Silo / oc hand forde sig i Liffiorelen. Folket viste icke heller / at Jonathan vaare hen gongen.

Sup. 4.

Der vaare tho spidse klipper paa veyen / som Jonathan lete effter at gaa offuer til Philisterne leyer / Den ene paa denne side / den anden paa hin side / den ene hed Bozes / den anden Senne / oc den ene laa i Torden mod Achisbas / oc den anden Synden mod Gaba. Och Jonathan sagde til sin Suend som bar hans vaaben / Kom / lad oss gaa hen offuer til disse woome skaarnis leyer / Der kand vel ske at HERREN vdi retter noget ved oss / Thi der er HERREN icke suert / at hielpes ved mange eller faa. Hans Vaabe dragere suarede hannem / Gaa alt der som er i dit hierte / far hen / See / ieg er mer dig / lige som dit hierte vil.

Jonathan sagde / Du vel / Naar wi komme offuer til Folket / at de see oss / Sige de da / Staar stille / til wi komme til eder / Saa ville wi staa paa vor sied / oc icke gaa op til dem. Men sige de / Kommer hid op til oss / Saa ville wi stige hen op til dem / Saa haffuer HERREN giffuet dem i vore hender / Oc der skal vere oss til it Tegen.

Jonathans
Svinding.

Der nu Philisterne leyer saa dem baade / sagde Philisterne / See / Ebreerne ere vdgongne aff huleme som de skulde dem vdi. Oc de Mand i leyren suarede Jonathan oc hans Vaaben dragere / oc sagde / Kommer hid op til oss / saa ville wi vel lære eder der. Da sagde Jonathan til sin Vaaben dragere / Stig effter mig / HERREN haffuer giffuit dem i Israels hender. Oc Jonathan klastrede op mer hender oc føder / oc hans Vaaben dragere effter hannem.

Da fulde de ned saar Jonathan / oc hans Vaaben dragere slo flux ihjel effter hannem. Saa at der første Slag / som Jonathan oc hans Vaabe dragere gjorde / vaare ved tre Mand noget nær paa en halff agers rum / som it aag kand pløye. Och der kom en redsel i Leyren paa marcken / oc blant alt folket i leyren / Oc der forderuelige Parti bleff oc forferdet / saa at Landet beffuede / Thi der vaare en forferdelse aff Gud. Oc Sauls vettere i Gibeon Ben Jamin saae at hoben vndrende / oc arspriddis oc stæte huer andre forderffuer.

Saul sagde til Folket som vaare haffuer hannem / Taler oc seer til / huo der er bort gøge fra oss. Oc der de talde / See da vaare Jonathan oc hans Vaaben dragere icke der. Da sagde Saul til Ahia / Hør Guds Aet hid / thi at Guds Aet vaare same tid haffuer Israels børn. Oc der Saul end nu taledes mer Priester / da bleff der bulder oc opløb i Philisterne leyer større / Oc Saul sagde til Priester / Tag din haand aff. Oc Saul robre oc alt det folk som vaare haffuer hannem oc kom til strecken oc seer

oc see/ da gick den enis suerd mod den anden/ oc der vaar it saare stort bulder.

De de Ebree som for vaare hof Philisterne/ oc vaare diagne hen op met dem i leyen treit omkring/ de gaffue dem til Israel/ som vaare met Saul oc Jonathan. De alle Israels aend som haffde skult dem paa Ephraims bierg/ der de hørde/ at Philisterne flyde/ gaffue de sig oc saa bag paa dem i Sreiden. Saa halpe HERREN Israel samme tid/ oc striden varede ind til Beth Auen.

De der Israels aend vaare trette samme dag/ da besøer Saul folket/ oc sagde/ Forban det vere huer aend/ som æder noget inden Aften/ at ieg kand heffne mig paa mine fiender/ Da oed det gantste folk intred. De der gantste land kom i skoffuen/ oc der vaar hunig i marcken/ De der folket kom hen ind i skoffuen/ see/ da slød huniger/ aend ingen aend bar det samme med haanden til sin mund/ thi folket frætede for den Eed.

Den Jonathan haffde icke hørt at hans fader besøer folket/ Och racce sin kæp vd/ som hand haffde i sin haand/ oc dæpte i hunig tagen met enden/ och vende sin haand til sin mund/ da bleffue hans øyen vogne. Da suarede en aff folket oc sagde/ Din fader besøer folket/ oc sagde/ Forbinder vere huer aend som æder noget i dag/ oc folket vaar vansmeccet. Da sagde Jonathan/ aen fader haffuer forstyret Landet/ Seer/ huor vogne mine øyen bleffue/ for di at ieg smagde lidet aff dette hunig. Fordi at folket maatte icke i dag æde aff deris fienders Bytte som de funde/ Saa kunde oc icke nu Slager bliffue førre mod Philisterne. De de sløge Philisterne samme dag fra a Michmas ind til Aialon. De folket bleff megir vansmeccet.

De folket ridde bytter til/ oc roge faar oc øyen oc Kalfsue/ oc slactede paa iorden/ oc oede det saa blodigr. Da forfyndet aend Saul/ See/ folket synder faar HERREN at de æde blod. Hand sagde I haffue ilde giort/ Velter nu en stoer Sren hid til mig. De Saul sagde ydermere/ Afspreder eder iblant folket/ oc siger dem at huer fører sine øyen oc faar hid til mig oc slacter dem her/ at i funde æde det/ oc icke synde mod HERREN mer blod at æde. Da førde ale folket huer sin øye met sin haand der til om natten/ oc slactede dem der. Och Saul bygde HERREN it Altere/ der er det første Altere som hand bygde HERREN.

De Saul sagde/ Lader oss diagened effter Philisterne i nat/ oc giffue dem ind til der bliffueclius dag/ at vi lade ingen aff dem bliffue igen. De suarede/ Gør alt der som dig behager. Da sagde Presten/ Lader oss holde oss hid til Gud. De Saul spurde Gud/ Skal ieg diagened effter Philisterne/ De vilt du giffue dem i Israels hender/ aen hand suarede hannem intred paa den tid. Da sagde Saul/ Lader hid træde alle hobene aff folket/ oc forfarer oc seer/ paa huilken denne synd er paa denne tid. Thi saa sandelige som HERREN Israels frelsere leffuer/ oc om hun end vaare paa min egen søn Jonathan/ da skal hand dø/ De ingen suarede hannem aff ale folket.

Och hand sagde til al Israel/ Bliffue i paa hin side/ Jeg oc min søn Jonathan ville vere paa denne side. Folket sagde til Saul/ Gør huad dig behager. De Saul sagde til HERREN Israels Gud/ Stick rær. Da falt der paa Saul oc Jonathan/ men folket vndgick. Da sagde Saul/ Kaster imellem mig oc min søn Jonathan/ da falt der paa Jonathan. De Saul sagde til Jonathan/ Sig mig/ Huad haffuer du giort/ Jonathan forralde hannem det/ oc sagde/ Jeg smagde lidet hunig met en kæp so ieg haffde i min haand/ De see/ ieg maa der faare dø.

Da sagde Saul/ Gud gøre mig det oc det/ Jonathan du skal visselige dø. aen folket sagde til Saul/ Skulde Jonathan dø som haffuer giort saa stoer en Salighed i Israel/ Der vere lange fra/ Saa sandelig som HERREN leffuer skal der icke falle it haar aff hans hoffuit paa iorden/ Thi Gud gjorde der i dag formedelt hannem. Saa fride folket Jonathan at had skulde icke dø. Da drog Saul op fra Philisterne/ De Philisterne droge til deris Steder.

Der Saul haffde indtaget Riger offuer Israel/ stridde hand mod alle sine fiender treint omkring/ mod a Doabiterne/ mod Amoriterne bren/ mod Edomiterne/ mod Kongerne aff Toba/ mod Philisterne/ Och huor hand vende sig hen/ da brugede hand straff/ oc hand samlede en Hær/ oc slo Amalekiterne/ De fleste Israel aff alle deris haand som dem forredete.

Saul haffde sønner/ Jonathan/ Isui oc a Nalchisua/ De hans rho Døtter hede saa/ den første fødte a verob/ oc den yngste a nichol. De Sauls hustru hed Ahinoam/ Ahimaas daa ter/ De hans strids Hoffuigmand hed Abner/ aers søn/ Sauls faderbroder. aen Kis vaar Sauls fader/ oc aers fader vaar Abiels søn. Der vaar en stoer strid mod Philisterne saa lenge som Saul leffuede. Och huor Saul saa en sterck oc god Strids aend/ den tog hand til sig.

XV.

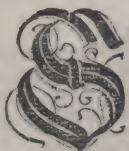
f iii Samuel

Mod loue
Deut. 12.

Saul.

Samuels.

Guds bes
salning til Saul
at hand skulde
sla oc forbande
Amalekiter.
Exo. 17.

Amuel sagde til Saul/ HERR EN sende mig/ at ieg skulde salue dig
til Konge offuer hans Folk Israel/ Saa høe nu HERR ENs ords roff.
Saa siger HERR EN Sabaoth/ Jeg haaffuer offuer tencet det som Ama
lech gjorde Israel/ oc huorledis hand forment hannem veyen/ der hand drog
aff Egipren. Saa drag nu bort oc sla de Amalekiter/ oc forbande dem met alle
der de haaffue/ Spar hannem intet/ men sla thiel/ baade Mand oc Quinde/
Høn oc diendis bøn/ Hven oc faar/ Chamele oc Afne.

Saul kundgiorde dette faar Folket/ oc talde den i Tclairn/ thu hundrede tusinde Fod
gongere/ oc thi tusinde Mand aff Juda. Oc der Saul kom til Amalekiters Stad/ da gjorde
hand it baghold hofsbæcken. Oc loed de Keniter sige/ Gaar hen/ viger och drager ned fra de
Amalekiter/ at ieg skal icke legge eder øde met dem/ Thi i gjorde misfandhed mod alle Israels
bøn/ der de droge aff Egipren. Saa droge de Keniter fra Amalekiterne.

Da slo Saul Amalekiterne fra Heula/ ind til Sur/ som ligger tuert offuer fra Egipren.
Oc fangede Agag de Amalekiters Kogeleffuendis/ oc forbandede alle Folket met skarpe sverd.
Men Saul oc folket sparde Agag/ oc huad gaar vaar/ faar Hven oc Lam so vaare fide/ oc alt
det som gaar vaar/ oc vilde icke forbande det. Men huad som vaar slemt och vdueligt det for
bandede de.

Da kom HERR ENs ord til Samuel/ oc sagde/ Mig angret/ at ieg gjorde Saul
til Konge/ Thi hand haaffuer vent sig til bage fra mig/ oc icke fuldkommet mine ord. Der faar
bleff Samuel vied/ oc robede til HERR EN den ganeste nat.

Oc Samuel stod tilige op/ at møde Saul om morgenen. Oc hannem bleff tælkende giff
uit/ at Saul vaar kommen til Charne/ oc haaffde der opreysd it Seueruindelse Tegen/ och
vaar dragen omkring/ oc kommen ned til Gilgal. Der nu Samuel kom til Saul/ sagde Saul
til hannem/ Velsignet vere du faar HERR EN/ Jeg haaffuer fuldkommet HERR ENs
ord. Samuel suarede/ Huad er det da for en brægen aff faar i mine øren/ oc bøgen aff Hven
som ieg hører. Saul sagde/ De haaffue søt dem fra Amalekiterne/ Thi folket sparde de beste
faar oc Hven/ for HERR ENs din Guds offers Ryd/ der andet haaffue vor forbandet.

Sup. 13.

Samuel suarede Saul/ Lad sige dig/ huad HERR EN talde met mig i denne nat.
Hvad sagde/ Sig til. Samuel sagde/ Er det icke saa/ der du vofst liden faar dine øren/ da
bleffst du Hoffuit blant Israels slechter/ oc HERR EN saluede dig til en Konge offuer Is
rael. Oc HERR EN sende dig paa veyen/ oc sagde/ Drag hen/ oc forbande de Syndere/
Amalekiterne/ och sitid mod dem/ til du faar ødelagt dem. Huor faare lydte du icke HERR
ENs roff/ Men du vende dig til Hoff/ oc gjorde ilde faar HERR ENs øren.

Osee. 6.
Matth. 9.

Saul suarede Samuel/ Jeg lydte dog HERR ENs roff/ oc drog den vey hen som
HERR EN sende mig/ oc forde Agag de Amalekiters Konge hid/ oc forbandede Amale
kiterne. Men Folket tog Hoffuit/ faar och Hven der beste blant der forbandede/ til at offe
HERR EN din Gud i Gilgal. Samuel sagde/ Ment du at HERR EN haaffuer
løst til Offer oc Brædoffer/ som til HERR ENs roffis lydelser. See/ Ly
delse er bedre end offer/ oc paaactelse bedre end fedmen aff Wæderne. Thi wyl
delse er en Troloms synd/ oc at vere genstridig er Affguderi och Affguders rieniste/ Effierdi
du haaffuer bortast HERR ENs ord/ da haaffuer hand oc bortast dig/ at du skal icke vere
en Konge.

Da sagde Saul til Samuel/ Jeg syndede at ieg haaffuer offuertraad HERR ENs
befalning oc dine ord/ Thi ieg seeredede for Folket/ och lydte deris roff. Forlad mig nu denne
synd/ oc vent dig om med mig/ at ieg kand bede til HERR EN. Samuel sagde til Saul/
Jeg vil icke omuende mig mer dig/ Thi du haaffuer bortast HERR ENs ord/ oc HERR
EN haaffuer oc bortast dig/ at du skal icke vere Konge offuer Israel/ Oc der Samuel vens
de sig om oc vilde gaa bort/ da greb hand hannem om hans Kiorelsig/ och hand bleff sonder
ressuen. Da sagde Samuel til hannem/ HERR EN reff i dag Israels Kongerige fra dig/
oc gaff din Tefte det. som er bedre end du/ Oc Israels Kempe ligger icke/ oc det angret hannem
icke/ Thi hand er icke it Aenniste/ at hannem kand noget fortryde.

Agag.

Hvad sagde/ Jeg haaffuer syndet/ Men ære mig dog nu faar mit folkis eldste oc faar Is
rael/ oc vent om met mig/ at ieg kand tilbede HERR EN din Gud. Saa vende Samuel
sig om oc fulde offer Saul/ at Saul skulde bede til HERR EN.

Da sagde Samuel/ Henter Agag de Amalekiters Konge hid til mig. Oc Agag gick dris
stelige til hannem/ oc sagde/ Saa skal manid forduffue dødsena besthed. Samuel sagde/ Lige
som dit suerd haaffuer resffuit quinder deris bøn/ Saa skal och din Woder beroffuis hendis
bøn fra blant quinderne. Saa hug Samuel Agag i stycke faar HERR EN i Gilgal.

De Saa

De Samuel gick hen til Ramath/ oc Saul drog op til sit huss i Gibeon Saul. Och Samuel saa icke Saul mere/ til sin døds dag/ Men dog sørgede Samuel for Saul/ fordi at der fortoed HERREN. at hand gjorde Saul til Konge offuer Israel.

XVI.

HERREN sagde til Samuel/ Huor lunge vile du sørge for Saul/ som ieg haffuer bortkast/ at hand skal icke vere Konge offuer Israel/ Fylde dit Horn mer olie/ oc gack hen/ Jeg vil sende dig til Jsai den Bethlehemitet/ Thi ieg haffuer seet mig om en Konge blant hans Sønner. Samuel sagde/ Huor skal ieg gaa hen/ Saul spør det/ oc svar mig ihuel. HERREN sagde/ Tag en Kalff aff Fæer/ oc sig/ Jeg er kommen at offre til HERREN. Och du skal biude Jsai til offeret/ Saa vil ieg vise dig huad du skal gøre/ at du skal salue mig den som ieg siger dig. Samuel gjorde som HERREN sagde hannem/ oc kom til Bethlehem. Da søserkede de Eldste i Staden sig/ oc ginge vd mod hannem/ oc sagde/ Er der fred at du kommer/ Hand sagde/ Ja/ Jeg er kommen at offre til HERREN/ Delliger eder/ och kommer met mig til offer/ Och hand helligede Jsai och hans Sønner/ oc bad dem til offer.

Der de komme nu ind/ da saa hand paa Eliab/ oc tænkte/ Men hand vere den salue de faar HERREN. Men HERREN sagde til Samuel/ See icke til hans Stickelse oc icke heller til hans Personis storhed/ Jeg haffuer forstut hannem/ Thi der gaar icke til son i Menneiste seer/ Menneiste seer det som faar øyene er/ Men HERREN seer hiertter. Da faldede Jsai Abinadab/ oc loed hannem gaa frem faar Samuel/ och hand sagde/ Denne haffuer HERREN icke heller vdualt. Da loed Jsai Samma gaa frem/ Hand sagde/ HERREN haffuer icke heller vdualt denne. Da loed Jsai sine sin Sønner gaa frem faar Samuel Men Samuel sagde til Jsai HERREN haffuer ingen vdualt aff disse.

Guds sender
Samuel hen at
salue Dauid til
Konge.
Act. 13.

f üij Oc

Saul.

Samuels

De Samuel sagde til Ifai / Er disse Drengene alle: Hand sagde / Den minste er end nu igen / oc see / hand voerter faar. Da sagde Samuel til Ifai / Send hen / oc lad hannem hente / thi wi sette offte for hand kommer hid. Da sende hand hen / oc loed hente hannem / Oc hand vaar brunactig met deylige syen / oc vel sticket. Da sagde HERREN / Stat op / oc sal ue hannem / thi hand er den. Saa tog Samuel sit Olie horn / och saluede hannem mit i blant hans Brødre / Oc HERREN S Aand bleff lycksalig offuer Dauid fra den dag oc fremdelis / Oc Samuel gjorde sig rede / oc gick til Rama. HERREN S Aand vigede fra Saul / oc en ond Aand fra HERREN gjorde hannem saare wrolig. Da sagde Sauls tienerer til hannem / See en ond Aand fra Gud gør dig saare wrolig. Vor Herre sig til sine Tienerer som slaa saar hannem / at de oplede en Aand som kand vel lege paa Harpe / Paa det / at naar den onde Guds Aand kommer offuer dig / at hand da leger met sin haand / at der kand bliffue bedre met dig. Da sagde Saul til sine tienerer / Seer om en Aand / som kand vel lege Streng leg / oc leder hannem til mig.

Da suarede en aff Drengene / och sagde / See / ieg saa en Ifai Bethlehemiters søn / hand kand vel met Streng leg / en veldig oc god stridmand / oc forstandig i sager / oc deylig / och HERREN er met hannem. Da sende Saul bud til Ifai / oc loed hannem sig / Send din søn Dauid til mig / som er hoff / faarene. Da tog Ifai en Afsen oc Brød oc en flask vin / oc it Rid / oc sende Saul det met sin søn Dauid. Saa kom Dauid til Saul oc tiener hannem / oc hand elste hannem megit / och hand bleff hans Vaaben dragere.

De Saul sende til Ifai / oc loed hannem sig / Lad Dauid bliffue hoff mig / thi hand haffuer fundet naade faar mine øye. Naar Guds Aand kom nu offuer Saul / Da tog Dauid Harpen / oc legte met sin haand / saa vederquede Saul sig / oc der bleff bedre met hannem / oc den onde Aand flyde fra hannem.

XVII.

Philisterne samlede deris Hær til strid / oc komme tilsammen i Socho vdi Juda / oc de leyrede dem mellem Socho oc Aseta hoff damin ende. Oc Saul oc Israels Aend komme til hobe / oc leyrede dem i Egedal / oc ocskede dem til strid mod Philisterne / Oc Philisterne stode paa it Bierg paa hin side / oc Israelliterne paa it Bierg paa denne side / saa at der vaar en Dal mellem dem.

Da gick der en stoer Kempe frem aff Philisternis leyer som hed Goliath aff Gath / sey alene oc en haand bred høs / Oc haffde en Kaaber Nielm paa sit hould / och it mali Pandser paa / och hans Pandfers vort vaar fem tusinde Sectel Kaaber / och haffde Benharnist aff Kaaber paa hans been / oc en Skjold aff Kaaber paa sine skuldre / Och hans Spiids stige vaar som en Vass / ue stong oc ierner paa hans Spiid haffde sey hundrede Sectel iern / Och hans Skjold draget gick faar hannem.

Och hand stod oc robe mod Israels Hær / och sagde til dem / Nuor faare droge i vd at røste eder til strid / Er ieg ick en Philister / och i Sauls tienerer: Vdueler en iblant eder / at komme hid ned til mig / Kand hand stride mod mig oc sla mig / Saa ville wi vere eders Tienerer / Känd ieg oc offueruinde hannem oc sla hannem / Da skulle i vere vore Tienerer / oc tiene off. Oc samme Philister sagde / Jeg haffuer idag talet Israels hær honlige til / Giffuer mig en oc lader off stride met huer and. Der Saul oc al Israels hær hørde den Philisters tale / da bleffue de forferdede / oc fryrede sig saare.

Dauid vaar en mand søn aff Ephrata aff Bethlehem i Juda / som hed Ifai / hand haffde otte Sønner / oc vaar en gammil Aand i Sauls tid / oc vel ved alder blant Aendene. Oc derre sigste Ifai sønner vaare vddragne met Saul i striden / den eldste hed Eliab / den anden Abinadab / oc den tredie Samma / men Dauid vaar den yngste. Der derre eldste drog i Strid met Saul / da gick Dauid hjem igen fra Saul / at voer sin Faders faar i Bethlehem. Oc den Philister gick tilige frem afften oc morgen / oc bød sig til i syretue dage.

Ifai sagde til sin søn Dauid / Tag denne Ephra ay oc disse thi Brød / oc løb hen til Hæren til dine brødre / oc disse thi første Oste / oc bær Høffuizmanden dem / oc besøg dine Brødre / oc dal / at stride mod Philisterne.

Da stød Dauid tilige op om morgenen / oc befoel Hyrden saarene / oc bar och gick bort som Ifai befoel hannem / och hand kom til Daagenborgen. Da vaar Hæren vddragen / och haffde røstet sig / oc de robe de til strid / Thi Israel haffde røstet sig / Oc Philisterne vaare oc rede til strid mod deris Hær.

Da lagde

Da lagde David det aff sig som hand bar/ hof hannem som beuarede deris tingest/ och løb hen til Hæren oc gick hen ind oc hilsede sine Brødre. Oc som hand end saa taledet mer dem See/ da gick den store Kempe Goliath den Philister aff Gath frem aff Philisternial Dær oc taledet som tilfom/ Oc David hørde det.

Men huer mand aff Israel/ naar hand saa aanden/ styde hand saar hannem/ oc frættede sig saare. Oc huer mand aff Israel sagde/ Daffue i seer aanden træde her frem/ Thi hand er frem gongen at tale hontige til Israel. Och huo hannem slar/ den vil Kongen gøre megit rig oc giffue hannem sin Daater/ oc vil gøre hans Faders huff friet i Israel. Da sagde David til aendene som stod hos hannem/ Duad skal mand gøre hannem som slar denne Philister/ oc bær tager denne stendel fra Israel/ Thi huo er den womskaarne Philister som forhaaner den leffuindis Guds Dær/ Da sagde folkert til hannem som tilfom/ Saa skal mand gøre mod den som hannem slar.

Och hans eldste Broder Eliab hørde hannem tale mer aendene/ oc bleff saare vred paa David/ oc sagde/ Huor saare komst du hid ned/ Oc huor saare haffuer du forladet desaa faare der hen i øcker/ Jeg fender din fordristelse vel/ oc dit hiertis ondskaff/ Thi du est hid ned kōmen at see striden. David suarede/ Duad haffuer ieg da gjort/ Er der ick mig befaler/ Oc vende sig fra hannem/ til en anden/ oc sagdelige som hand sær sagde. Da suarede Folkert hannem/ som tilfom.

Oc der de hørde de ord/ som David sagde/ da forkyndede de Saul dem/ Och hand loed hene hannem. Oc David sagde til Saul/ Intet aennistis hierte falle i mistroet for hans skyld/ Din Tiener skal gaa hen/ oc stride mer den Philister. Oc Saul sagde til David/ Du kan ick gaa hen mod denne Philister at stride mod hanem/ Thi du est en Dreng/ aen hand er en Stridsmand aff sin ungdom. David sagde til Saul/ Din Tiener vocrede sin Faders faar/ oc der kom en Løue oc en Biøen/ oc tog it faar bort aff Vörden. Oc ieg løb efter hannem oc slo hannem/ oc frædedet aff hans mund/ Oc der hand reysde sig op mod mig/ da greb ieg hannem i hans skæg/ oc slo hannem ihicl. Saa haffuer din tiener slager baade Løuen och Biøen ihicl/ Saa skal der oc gaa denne womskaarne Philister/ lige som en aff dem/ Thi hand haffuer bespaatter den leffuindis Guds Dær. Oc David sagde/ HERREN som frelste mig fra Løuen oc Biøen/ hand skal oc frelse mig fra denne Philister.

Da sagde Saul til David/ Gack hen/ HERREN vere mer dig. Oc Saul forde David i sine klæder/ oc fette en Kaaber Dielm paa hās Hoffsuit/ oc fiek hannem it Pandser paa Oc David bant hans Suerd offuer sine klæder/ oc begynte at gaa/ thi had haffde aldrig forsøgt det. Da sagde David til Saul/ Jeg kand ick saa gaa/ thi ieg er ick vant der ved/ och hand lagde det fra sig. Oc tog sin Staff i sin haand/ oc vdualede seim stene aff becken/ oc stak dem i den Hyrde tasken som hand haffde/ oc i Sæcken/ oc tog Scrafflingen i sin Daand/ oc gick mod Philistern.

Oc Philistern giek och her frem oc giek mod David/ och hans Skioldebragere saare hannem. Der nu Philistern bleff var oc saa David/ forarede hand hannem/ Thi hand vaar en Dreng/ brunactig oc deylig. Oc Philistern sagde til David/ Er ieg da en Hund/ at du kommer mer en Staff til mig/ Oc bandede David ved sin Gud/ och sagde til David/ Kom hid til mig/ ieg vil giffue Fulene vnder Himmelen oc Diurene paa marchen dit Rød.

Da sagde David til Philistern/ du kommer til mig mer suerd/ spiind oc skiold/ aen ieg kommer til dig i HERRENS Sebaoths Naaffin/ som er Israels Hæris Gud/ huilken du haffuer bespaatter. I denne dag skal HERREN giffue dig imin haand at ieg skal sla dig/ oc tage dit hoffsuit fra dig/ oc giffue Philisternis Hæris kraap i dag Fulene vnder Himmelen/ oc Diurene paa iorden/ At alle Land stulle vide/ at Israel haffuer en Gud/ oc at al denne aenighed skal faa at vide/ at HERREN ick hielper ved suerd eller spiind/ Thi der er HERRENS frid/ oc hand skal giffue eder i vore hender.

Der Philistern stod op/ traadde frem oc skyndede sig mod David/ da skyndede David sig oc løb fra Hæren mod Philistern. Oc David stak sin haand i Tasken/ oc tog en sten der aff/ oc slo mer sin Scrafflinge/ oc cracte Philistern i hans pande/ at Stenen sad fast i panden/ oc hand falt ned til iorden paa sit ansiet. Saa offueruant David Philistern mer Slingen oc mer Stenen/ oc slo hannem ihicl. Oc fordi David haffde intet Suerd i sin haand/ da løb hand oetren til Philistern/ oc tog hans Suerd/ oc drog det aff balgen/ oc slo hannem ihicl/ och slog hans Hoffsuit aff hannem der mer.

Der Philisternes faar at deris Stærkste vaar død/ styde de. Oc Israels oc Judas mænd gik vider sig rede oc robode oc forfulde Philistene ind til mand kommer til Dalen/ och til Ekrona porte/ Oc Philistene bleffue slagne oc fulde paa veyen/ ind til porten til Gath oc til Ekron. Oc Israels

Ecc. 47:
Goliath
offueruindes os
slas ihicl aff
David.

Saul.

Samuels

Israels børn vende dem om fra Philisterens forfølgelse/ oc røffuede deris Leyer. Oc Dauid tog Philisterens Hoffuit/ oc bar der til Jerusalem/ oc lagde hans Daaben i sin bolig.

Den tid Saul saa at Dauid giet vd mod Philisteren sagde hand til Abner sin Strids Hoffuizmand/ Hues søn er den Dreng: Abner sagde/ Saa sandelige som din siel leffuer Konge/ teg ved det icke. Kongen sagde/ Da spør at/ hues søn den unge Drenger. Der Dauid kom nu igen ochaffde Slaget Philisteren/ tog Abner hannem oc ledde hanc ind saar Saul/ och hand haffde Philisterens Hoffuit i sin haand. Oc Saul Sagde til hannem / Hues søn est du Dreng: Dauid sagde/ Jeg er Jsai Berlehemiters din tieneris søn.

XVIII.

Inf. 20. 21.

Der hand haffde vdralet met Saul/ da forbunde Jonathan oc Dauid dem til hobe i deris hieere/ oc Jonathan elstte hannem som sit eget hieere. Oc Saul tog hannem samme dag/ oc loed hannem icke komme igen til sin Faders huus. Oc Jonathan oc Dauid gjorde ic Forbund met huer andre / Thi hand haffde hannem kær/ som sit eget hieere. Oc Jonathan tog sin Riorel aff sig som hand haffde paa/ oc gaff Dauid den/ oc der til met sin Raabe/ sit Suerd/ sin Bue/ oc sit Belte. Oc Dauid drog vd huer som Saul hannem sende/ oc holt sig viseliger/ Oc Saul sere hannem offuer Stridsmændene/ oc hand vaar behaglig saar ale Folket/ oc saar Sauls tieneere.

Eccle. 47.

Der hende sig/ der hand vaar kommen til bage igen aff den Philisters slag/ at Quinderne aff alle Israels stæder vaare vdgongne met sang oc dang mod Kong Saul/ met trommer/ met frygd oc met Heyer. Oc Quinderne sungne mod huer andre oc legte/ oc sagde/ Saul slo tusinde/ men Dauid thi tusinde. Da bleff Saul gantske vied/ oc der ord behagede hannem ilde/ oc hand sagde/ De gaffue Dauid thi tusinde/ oc mig tusinde / Konge tiger vil end och bliffue hans. Oc Saul saa viedelig paa Dauid/ fra den dag/ oc fremdelis.

Den anden dag bleff atter den onde Aand sterck offuer Saul aff Gud / och hand spaade hiemme i sit huus/ Oc Dauid legte paa Harpen met sin haand/ som hand daglige pleyde. Och Saul

Saul hafde it Spiud i haanden oc skød til hannem / oc tænkte / Jeg vil slinge David op til veggene mer Spiudet / men David vende sig tho gonge fra hannem. De Saul frættede for David. Thi HERRE var mer hannem / oc vaar viget fra Saul. Da stækkede Saul hānem fra sig / oc sette hannem til en Første officer tusinde. Oc hand drog vd oc ind saar. Folket. Oc David holt sig viselige i alle hans gerninger / oc HERRE var mer hannem. Der Saul nu saa at hand holt sig saa viselige / da frættede hand for hannem. Men al Israel oc Juda hafde David kær / thi hand drog vd oc ind saar dem.

Oc Saul sagde til David / See / Jeg vil giffue dig min eldste Daatter Merob til Hustru ver et on frimodig / oc søer HERRE strid. Thi Saul tænkte / Men haand skal icke vere paa hannem / men Philisternis haand David suarede Saul / Nu er ieg / oc huad er mit lif / oc min Faders Sleet i Israel / at ieg skulde bliffue Kongens Suoger. Der tiden kom / at Sauls Daatter Merob skulde giffue David / da bleff hun giffuen Adriel Neholathiter til hustru.

Oc Michol Sauls daatter hafde David kær. Der der bleff Saul tilkende giffue / sagde Michol. hand / Der er eet / Jeg vil giffue hannem hende / at hun skal lyckis hannem til it fald / oc Philisternis hender skulde komme officer hannem. Oc hand sagde til David / Du skal it dag mer den anden bliffue min Suoger. Oc Saul bød sine Tienere / Taler hemmelige mer David / oc siger / See / Kongen behager dig vel / oc alle hans Tienere haffue dig kær / Thi bliff nu Kongens Suoger.

Oc Sauls Tienere sagde samme ord saar Davids gern / David sagde / Tænkis eder at hand der er en ringe ring at vere Kongens Suoger. Jeger en fattig ringe Mand. Der gaffue Sauls Tienere hannem til kende igen / oc sagde / Saadanne ord taledes David. Saul sagde / Siger saa til David / Kongen begerer ingen Morgen gaffue / vden hundrede Forhuder aff Philisterne / at mand kand haffue sig paa Kongens Fiender. Thi Saul mente at hand skulde komme David om halsen ved Philisternis haand. Da sagde hans Tienere saadanne ord til David / Oc David syntis at den sag vaar god / at hand skulde bliffue Kongens Suoger.

Oc den tid vaar icke end nu vde / Da gjorde David sig rede / oc drog hen mer sine Morgen / oc slo thu hundrede Mand blant Philisterne / Och David bar deris Forhuder och fornøiede Kongen taller / at hand skulde bliffue Kongens Suoger. Da gaff Saul hannem Michol sin daatter til hustru. Oc Saul saa oc merckte / at HERRE var mer David. Oc Michol Sauls Daatter hafde hannem kær. Da frættede Saul ydermere for David / oc bleff hans Fiender i alle sine dage. Oc der Philisternis Forster droge vd / da handlede David klogligere end alle Sauls Tienere / naarde vdroge / at hans naffin bleff høyr priser.

XIX.

Sul taledes mer sin Søn Jonathan oc mer alle sine Tienere / at hand skulde sla David ihel. Men Jonathan Sauls søn hafde David megie kær / oc forkyndede hānem det / och sagde / Men fader Saul saar efter / at hand vil sla dig ihel. Saa foruar dig i morgen / oc gack i skul oc skul dig. Jeg vil gaa vd / oc staa hof min fader paa marcken som du est / oc ieg vil tale mer min fader om dig / oc huad ieg seer / der vil ieg kundgøre dig.

Oc Jonathan taledes det beste om David mer sin fader Saul / oc sagde til hannem / Kongen synde icke mod sin Tienere David / thi hand haffuer inred syndet mod dig. Oc hans gerninger dig meger nørrig. Oc hand haffuer set sit lif i sin haand / och slo den Philister / oc HERRE gjorde al Israel en stor Salighed. Der haffuer du seet / oc gleddest der aff / Nu saare vilt du da synde mod der vderlige Blod / at du vilt ihel sla David vden aarsage. Da lydde Saul Jonathan røst / oc søer / Saa sandelige som HERRE loffuer / hand skal icke dø. Oc Jonathan kallede David oc sagde hannem alle disse ord / och ledde hannem til Saul / at hand vaar saar hannem / lige som til forn.

Saa begyntis der atter en strid / Oc David drog vd oc stridde mod Philisterne / och slo it suart Slag aff / at de flyde for hannem. Oc den onde Mand fra HERRE kom officer Saul / oc hand sad i sit huff / oc hafde it Spiud i sin haand / Oc David legte paa Strengen mer sin haand. Och Saul vilde siunge David i gennem mer Spiudet op til veggene / men hand vnduigede for Saul / at Spiudet gick i veggene / Saa flyde David / oc vndrende samme nat. Oc Saul sende bud til Davids huff / at de skulde beuare hannem oc sla hannem ihel om morgenen. Michol Davids hustru forkyndede hannem det / oc sagde / Der som du icke redder din Siel denne nat / da skal du dø i morgen. Saa loed Michol hannem ned igennem it Dug at hand kom bort oc vndflyde. Oc Michol tog it Billede / oc lagde i Sengen / oc lagde it Gæde skind

Michol
Davids hustru

Michol
Psal. 59.

de skind paa hofuedet/oc teckede det offuer mer klæder. Da sende Saul Bud/ar de skulde hente
re Dauid. Da sagde hun/ Vand er siug. Saa sende Saul Bud hen at besee Dauid/oc sagde/
Bæret hannem hid op til mig mer Sengen/ar hand skal slaff ihuel. Der Budene kome / See/
da laa Billedet i sengen/ oc ic Bedestind ved hofuedet der paa. Da sagde Saul til Nichol/
Hui haffuer du bedrager mig oc lader min Fiende vndkomme: Nichol sagde til Saul/Vand
sagde til mig/ Lad mig gaa/ eller ieg skal sla dig ihuel.

De Dauid flyde oc vndrende/ oc kom til Samuel i Rama/oc gaff hannem alt det til ken-
de/som Saul haffde giort hannem/ Oc gick hen mer Samuel/oc de bleffue i Naioth. Och det
bleff Saul til kende giffuit/ See/ Dauid er i Naioth vdi Rama. Da sende Saul bud at de
skulde hente Dauid. Och de saae thu Prophete Chor som spaade/oc Samuel vaar deris Til-
syns Vand/ Da kom Guds aand paa Sauls Bud / at de och spaade. Der det bleff Saul til
kende giffuit/da sende hand andre Bud/de spaade oc saa. Da sende had de tredie Bud/de spa-
de oc saa.

Dauid
flyer for Saul.

Sa gick hand oc selff til Rama/oc der had kom til den store Brynd/som er i Scfu/sour-
de hand at oc sagde/Huor er Samuel oc Dauid: Da bleff hannem sagt/ See i Naioth i Ra-
ma. Oc hand gick der hen til Naioth i Rama/ Oc Guds aand kom oc paa hannem/ oc hand
gick oc spaade/ indtil hand kom til Naioth i Rama: Oc hand førde sig oc aff sine Klæder/ och
spaade oc saa faar Samuel/ oc hand salt nogen ned den ganske dag/ och den ganske nat. Det
saare siger mand/ Er Saul oc iblant Propheterne:

XX.

Sup. 16.

Dauid flyde fra Naioth i Rama/oc kom oc taledet mer Jonathan/Huad haff-
uer ieg giort: Huad haffuer ieg mishandler: Huad haffuer ieg syndet mod
din Fader/ar hand staar effter mit luff: Vand sagde til hannem/ Der vere
longt fra/ du skal icke ds. See/ min Fader gør intet huereken slet eller li-
det/ som hand icke obenbarer faar mine gern/ Hui skulde da min fader dolle
dette faar mig: Der skal icke saa ster. Da soer Dauid fremdelis oc sagde/Din
Fader ved vel at ieg haffuer fundet naade faar dine gern/der faare skal hand
HERRER leffuer/oc saa vist som din Siel leffuer/da er der icke vden ic trin mellem mig
oc Døden.

Jonathan sagde til Dauid/ Jeg vil gøre mod dig/ huad dit hjerter begær. Dauid sagde
til hannem/See/ Der er i morgen en Ny maaned/ som ieg skulde side til bords mer Kongen/
Saa lad mig nu gaa/ at ieg kand skule mig paa Nareken/ til den tredie dag at afften. Spør
din Fader at mig/da sig/Dauid bad mig/ar hand maatte gaa til Bethlehem til sin Stad/thi
den ganske slet haffuer der ic aarligt Offer. Siger hand da/ der er gaar/ saa staar der vel mer
din Tienere. Men bliffuer hand hastig da kant du merke/ar der er ont beslutter hof hannem.
Saa gør nu barmhertighed mod din tienere/ thi du gjorde ict forbund mer mig din tienere
saar HERRER. Er der nogen misgerming hof mig/saa sla du mig ihuel/ Thi huor saare
vilde du gøre mig til din Fader: Jonathan sagde/ Der vere langt fra dig/ar om ieg kunde meer
cke/ar der vaare noget ont beslutter hof min Fader om dig/ at ieg skulde icke giffue dig det til
kende.

Sup. 16.

Dauid sagde/Huor skal giffue mig det til kende/ om din Fader suarer dig noget haarder
lige: Jonathan sagde til Dauid/Kom/ lad off gaa hen vd paa marcken/ oc de ginge baade vd
paa marcken. Da sagde Jonathan til Dauid/ HERRER Israels Gud/ Naar ieg former
cker aff min Fader i morgen oc den tredie dag/ar der staar vel mer Dauid/oc ieg icke sender hen
til dig/ oc obenbarer det faar dine gern/ Da gøre HERRER Jonathan der oc det. Men
haffuer min Fader lyst til ont mod dig/da vil ieg oc obenbare det faar dine gern/ oc lade dig fa-
re/ar du skal gaa bort mer fred/ Och HERRER verer mer dig/ som hand haffuer verit
mer min Fader. Gør ieg icke dette/ da gøre ingen HERRER barmhertighed mod
mig/saa lunge som ieg leffuer/oc icke heller naar ieg er død. Oc naar HERRER oprycker
Dauids Fiender huer aff Læder/saa tryck icke du din barmhertighed fra mit Huffe indelige.
Saa gjorde Jonathan ic forbund med Dauids huff/ oc sagde/ HERRER skal vdfress-
ne det aff Dauids Fiendis haand. Oc Jonathan soer Dauid fremdelis/ Saa før haffde hand
hannem/ar hand elstte hannem som sin siel. Oc Jonathan sagde til hannem/ Det er i morgen
Ny maane saa spør mand effter dig/ Thi mand sagner dig det som du pleyer at side. Kom
snart hid ned igen den tredie dag/ oc gick i en Sred/som du kant skule dig paa arbejdis dagen
oc far

oc sæt dig hof den sten Afel. Saa vil ieg sküderre Pile hof siden aff hannem / lige som ieg vilde sküde til ir vift a Naal / oc see / Jeg vil sende Drengen / gack hen oc led efter Pile. Si ger ieg da til Drengen / See / Pilene ligge hid bedre bag dig / hent dem / Da kom / thi der er fred / och der er ingen fare paa ferde / saa sant som HERRE Ieffuer. Men siger ieg til Drengen / See / Pilene ligge frem bedre faar dig / Saa gack bort / thi HERRE Ieffuer lader dig gaa. Nuad du oc ieg haffuer talet mer huer andre / der er HERRE Ieffuer mellem dig oc mig euindelige.

Dauid skulte sig paa mareken / Oc der den 17y maaner kom / sette Kongen sig til bords at æde. Oc der Kongen haffde sat sig i sin sted / som hand pleyede til forn hof vegg / da stod Jonathan op / men Abner sette sig hof Sauls side / och de sagnede Dauid aff hans sted. Och Saul taledet inted den dag / thi hand tenckte / Vannem er noger vederfaret / at hand er icke ren. Om anden dagen i den 17y maaner / der mand sagnede Dauid aff hans Sted / da sagde Saul til sin søn Jonathan / Hui kom Jsai søn icke til bords huercken i gaar eller i dag.

Jonathan suarede Saul / hand bad mig at häd maatte gaa til Berthelem / oc sagde / Lad mig gaa / thi vor flect haffuer ath offte i Stads / oc min Broder Iaffuer self budet mig / Iaffuer ieg nu fundit naade faar dine gye / da vil ieg gaa did oc see mine Brodre / Der faare er hand icke kommen til Kongens bord. Da bleff Saul saare vred paa Jonathan / oc sagde til hannem / Du völdige Skalck / Jeg ved vel / at du haffuer vdualt Jsai søn / dig oc din vanartige a No der til skendzel. Thi saa lunge som Jsai søn leffuer paa Jorden da bliffuer huercken du eller dit Kongerige stadfest / Thi sent nu hen oc lad hente hannem hid til mig / thi hand skal ds. Jonathan suarede sin fader Saul / oc sagde til hannem / Hui skal hand ds / Nuad haffuer hand gjort / Da skod Saul spüdet efter hannem / ath hand vilde stunger hannem igennem. Da meekte Jonathan / at hans fader haffde abdelis beslutter hof sig / at hand vilde sla Dauid ihjel / Saa skod hand saare vred op fra border / oc oed icke brød paa den anden dag i den 17y maaner / Thi hand vaar bedrøffuit for Dauid / for hans fader haffde saa forðemt hannem.

Om moigenen gick Jonathan vd paa mareken / der hen som hand haffde besticket Dauid oc en liden Dreng mer hannem / oc hand sagde til Drengen / Løb och søg mig de Pile / som ieg vdsküder. Der Drengen løb / skod hand en Pil hen offuer hannem. Oc der Drengen kom til den Sted som Jonathan skod Pilen hen / da robre Jonathan efter hannem och sagde / Pilen ligger lenger bort faar dig. Oc hand robre atter efter hannem / Skynde dig snart och stat icke stille. Da samlede Drengen Jonathan Pilene op / oc bar dem til sin Herre. Oc Drengen viste icke huad der betydde / Men Jonathan oc Dauid viste al eniste huad sagen vor. Da fick Jonathan Drengen sine Vaaben / oc sagde til hannem / Gack hen oc bar dem i Staden.

Der Drengen kom hen ind / da stod Dauid op aff den Sted mod Synden / oc falt ned paa sit ansiet til iorden / oc tilbad re gonge / Oc de kyste huer andre / oc grade baade sammen / men Dauid aldermest. Oc Jonathan sagde til Dauid / Gack hen i fred / Nuad som vi baade haffue soer tillsammans i HERRE Ieffu / oc sage / HERRE Ieffu skal vere mellem dig oc mig / mellem din Sød oc min Sød / der skal bliffue euindelige / Oc Jonathan gjorde sig tes de oc kom i Staden.

XXI.

Dauid kom i 17obe til Achimelech presten / oc Achimelech bleff forferdet der hand gick vd mod Dauid och sagde til hannem / Hui kommer du al ene / och er icke en a And mer dig / Dauid sagde til Achimelech Presten / Kongen befalede mig en Sag oc sagde til mig / Lad ingen vide huor faare ieg haffuer sent dig vd / och huad ieg befaler dig / Thi ieg haffuer oc saa forsticket mine Dreng hie och did bort. Haffuer du nu noger vnder din haand / fire eller fem Brød / da giff mig dem i min haand / eller huad du kant finde.

Preste suarede Dauid / oc sagde / Jeg haffuer inge almindelige Brød / vnder min haand / men helligt Brød / Haffde ekon Drengene aleniste holder dem fra Quinder. Dauid suarede Presten / oc sagde til hanem / Quinderne haffde veret indelucte fra oss i tre dage / der ieg soer vd / oc Drengene far vaare hellige / Men er denne vey vellig / da skal hand gosis hellig i dag ved karene. Da gaff Presten hanem aff der hellige / thi der vaar inted ander Brød / vden skue Brød som mand oprog faar HERRE Ieffu / at mand skulde legge der andre ny Brød igen paa den dag som mand tog dem bort.

Der vaar samme dag en a And indeluct / faar HERRE Ieffu / aff Sauls tienerer / Doeg. och hed Doeg en Edomiter / den menigste blant Sauls Hyrdet. Och Dauid sagde til Psal. 52. g Achimelech

Matth. 12.
Luc. 5.

David.

Samuels.

Achis.
psal. 34. 56.

Achimelech/Er icke vnder din haand ic Spiud eller Suerd: Jeg tog icke mit suerd oc Naabē met mig. Thi Kongens sag vaar hastig. Presten suarede/Den Philistens Goliath suerd/som du slost i Egedal/er her/suget i en Kaabe bag Liffthortelen/wilt du haffue det/saa tag det/thi her er intet andet end det. Dauid sagde/Der haffuer icke sin lige/saa mig det.

De Dauid gjorde sig rede/oc flyde for Saul och kom til Achis Kongen aff Gath. De Achis tiener sagde til hannem/Der er Dauid landzens Konge/om huilken de sunge i Dangen/oc sagde/Saul slo tusinde/De Dauid thi tusinde. De Dauid lagde disse ord paa hiet/oc freterede saare for Achis Kongen aff Gath. De foruende sin stickelse faar dem/och loed som hand vaar galen/i deris hender/oc stotte sig paa døren aff porten/oc hans fraade stod vd paa hans skæg. Da sagde Achis til sine tiener/See/i see at aNanden er galen/Hui ledde i hannem til mig/Haffuer ieg icke galne nock/men i ledde denne hvid/ath hand skal rase faar mig: Skulde hand komme i mit huff:

XXII.

Psal. 57.

Saul staar
effter Dauids
liff.

Gad.
Psal. 63.

Dauid gick der fra/oc flyde bort i Idullam Hule. Der hans Brodre oc hans Faders gantste huff der hørde/omme de oc did ned til hannem. Och alle honde aNend som vaare i god oc i geld/oc i hietens bedrøffuelse forsamlede dem til hannem/De hand vaar deris Offuerste/ar der vaare ved fire hundrede aNend huff hannem.

De Dauid gick der fra til aNize i aNoabiteris land oc sagde til aNoabiteris Konge/Lad min Fader oc min aNoder gaa vd oc ind huff eder/til ieg fand vide huad Gud vil gøre met mig/De hand loed dem der huff aNoabiteris Konge/ar de bleffue huff hannem/saa lenge som Dauid vaar i Befestelsen. Da sagde den Prophete Gad til Dauid/Bliff icke i Befestelsen/men gack bort oc giff dig hen i Juda land. Da gick Dauid bort/oc kom ind i den Skov Hareth. De Saul spurde/ar Dauid oc de aNend som hand haffde huff sig/vaare komne til stede.

Der Saul bode nu i Gibeon vnder en Lund i Rama/haffde hand sit Spiud i sin haand/oc alle hans Tiener stode huff hannem. Da sagde Saul til sine Tiener/som stode huff hannem/Hører i Jemini Børn/Skal oc Jsai søn giffue eder alle Agre oc Dingaarde/och gøre eder alle til Offuerste offuer tusinde/och offuer hundrede:ar i haffue alle forbunder eder mod mig/och der er ingen som obenbarede der faar mine ørn/Effterdi at min Søn haffuer oc gjort for bund met Jsai søn. De der er inge aff eder som tøcker det ilde ar vere paa mine vegne/oc ey heller obenbarer der faar mine ørn/thi min Søn haffuer opuect min Tiener mod mig/ar hand legger sig effter mig/som der er obenbare.

Doeg.
Psal. 52.

Da suarede Doeg Edomiter som stod huff Sauls tiener oc sagde/Jeg saa Jsai søn/ar hand kom i Iobe til Achimelech Achitobs søn/Hand arspurde HERRE for hannem/oc gaff hannem mad/oc den Philistens Goliath suerd.

Da sende Kongen hen oc loed kalde Presten Achimelech/Achitobs søn/oc hans Faders gantste huff/Presterne som vaare i Iobe/De de komme alle til Kongen. De Saul sagde/Hør du Achitobs søn. Hand sagde/Der er ieg min Herre. De Saul sagde til hannem/Hui haffue i gjort it Forbund mod mig/du oc Jsai søn/ar du gaffst hannem Brod oc Suerd/oc arspurde Gud for hannem/ar opuect hannem/ar hand skulde legge sig effter mig/som der er obenbare.

Achimelech suarede Kongen/oc sagde/De huilken er iblant alle dine Tiener som Dauid/der er trofast oc Kongens Suoger/och gaar i din lybelse/och er herlig holden i dit Huff/Haffuer ieg da søst begynt i dag arspørue Gud for hannem:Der vere langt fra mig/Kongen legge icke sin Tiener saadant til i min Faders gantste huff/Thi din Tiener vifte intet aff alt dette/huereken lider eller stort.

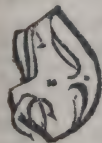
Saullader
85. prestes myr
de for Dauids
flyd.

Ab Jathar
vnd kommer.

Kongen sagde/Achimelech du skal visselige dø/du oc din Faders gantste huff. De Kongen sagde til sine Drauante/som stode huff hannem/Vender eder/och slar HERRETS Prestes thiel/thi deris haand er oc saa met Dauid/oc der de vifte ath hand flyde/obenbarede de der icke faar mig. Den Kongens Tiener vilde icke legge deris heder paa HERRETS Prestes/ar sla dem thiel. Da sagde Kongen til Doeg/Vent du dig oc sla Presterne thiel. Doeg den Edomiter vende sig/oc slo Presterne thiel/Ar der døde den dag sem och fire indis tiue aNend/som bare linede Liffthortle. De hand slo Iobe Prestens Stad met skarpe suerd/baare de aNand oc Quinde/Børn oc Diende børn/Øye oc Asen oc Faar. Den der vndfom en aff Achimelechs/Achitobs søns sønner/som hed Ab Jathar/oc flyde effter Dauid/oc forkyndede hannem/

hannem/ at Saul hafde ihel slager HERRERES Priester. Da sagde Dauid til Ab Jathar/ Jeg viste det vel paa den dag/ der Doeg den Edomiter vaar der/ ath hand skulde giffue Saul det til kende/ Jeg er skyldig i alle din Faders husis Siel. Bliff hof mig oc frøce inred/ Duo so staa effter mit Liff/ hãd skal oc staa effter dit Liff/ oc du skal bliffue beholden med mig.

XXIII.

Cder bleff giffuet Dauid tilkende/ See/ Philisterne stride mod Regila/ och de røffue deris Lader. Da spurde Dauid HERRERES at/ oc sagde/ Skal ieg gaa hen oc sla disse Philister/ Oc HERRERES sagde til Dauid/ Gac hen/ du skal sla Philisterne/ oc redde Regila. Men de aend som vaare hof Dauid sagde til hannem/ See/ vi befrøce oss her i Juda/ oc vi ville hen gaa til Regila til Philisteris Hær. Da spurde Dauid HERRERES at igen/ Oc HERRERES suarede hannem oc sagde/ Stat op/ reysse hen ned til Regila/ thi ieg vil giffue Philisterne i dine hender. Saa drog Dauid med sine aend til Regila/ och stridde mod Philisterne/ oc dreff deris Quegbort/ oc gjorde it stoert Slag paa dem/ Saa frelste Dauid dem i Regila. Thi den tid Ab Jathar Achimelechs søn flyde til Dauid i Regila/ da bar han Liffkorelen ned med sig.

Regila.

Da bleff der Saul tilkende giffuet/ at Dauid vaar kommen til Regila/ och hand sagde Gud haffuer giffuet hannem i mine hender/ at hand er indeluet/ nu hand er kōmen i en Stad/ som er foruaret med Porte oc stenger. Oc Saul loed kalde alt Folket til strid/ ned til Regila/ at de skulde belegge Dauid oc hans aend. Der Dauid fornām/ ath Saul tenckte ont om hannem/ da sagde hand til den Priest Ab Jathar/ Tag hid Liffkorelen/ Oc Dauid sagde/ HERRERES Israels Gud/ din tienerere haffuer hørt at Saul haffuer i sinde/ oc vil komme hid til Regila/ at fordreffue Staden for min skyld. Skulle da Børgerne aff Regila antuorde mig i hans hender/ Oc skal Saul komme hid ned/ som din Tienerere haffuer hørt/ HERRERES Israels Gud forkynde din Tienerere det. Oc HERRERES sagde/ Hand skal komme ned. Dauid sagde/ Skulle da Børgerne aff Regila antuorde mig och mine aend i Sauls hender/ HERRERES sagde/ Ja.

Da gjorde Dauid sig rede med sine aend/ som vaare ved seyhundrede/ oc droge vd aff Regila/ oc vandrede hen huort de kunde. Der der bleff Saul nu til kende giffuet/ ath Dauid vaar vndfyrd aff Regila/ da offuer gaff hand sin reyse. Oc Dauid bleff i øiken i Beseftelsen/ oc bleff paa Bierger i den øick Siph. Saul søgte effter hannem alle sine dage/ Men Gud gaff hannem icke i hans hender. Oc Dauid saa at Saul vaar vddragen at søge effter hans liff/ Oc Dauid bleff i den øick Siph paa Neden.

Da gjorde Jonathan Sauls søn sig rede/ oc gick hen paa Neden til Dauid/ och styckede hans haand i Gud/ oc sagde til hannem/ Frøce icke/ min Faders Sauls haand skal icke finde dig/ oc du skal bliffue Konge offuer Israel/ Saa vil ieg vere den neste hof dig/ Oc min Fader ved det vel. Saa gjorde de baade it Forbund med huer andre saar HERRERES/ Oc Dauid bleff paa Neden/ Men Jonathan foer hiem igen.

Oc de Siphiter fore op til Saul i Gibeā/ oc sagde/ Er icke Dauid skult hof off i Beseftelsen paa Neden paa Nachila høi/ som ligger hof den høyre haand hof øckē/ Saa komme sig nu Kongen her ned effter alt sit hiertis begerelse/ Saa ville vi antuorde hannem i Kongens hender. Da sagde Saul/ Velsignede vere i aff HERRERES/ at i forbarmede eder offuer mig. Saa gaar nu bort/ oc bliffuer end nu visser der paa/ at i vide oc see/ paa huileck Sted hans søder vaare/ oc huo der haffuer seet hannē/ Thi mig er sagt hand er meget recks. Beseer oc bespeyder alle Steder/ som hand forstinger sig vdi/ Oc kommer til mig igen/ naar i ere viffe der paa/ saa vil ieg drage med eder/ Et hand i Landet/ da vil ieg søge effter hannem iblant alle tusinde i Juda.

Da gjorde de dem rede/ oc ginge til Siph hen saar Saul. Men Dauid oc hans aend vaare i Naons øick/ paa marckē ved den høyre side aff øicken. Der Saul drog der nu hen med sine aend at søge/ da bleff der Dauid til kende giffuet/ saa drog hand ned i klippen/ oc bleff i Naons øick. Der Saul der høide/ forfulde hand Dauid i Naons øick. Och Saul med sine aend gick paa den ene side hof Bierger/ Dauid med sine aend paa den anden side hof Bierger. Der Dauid skyndede sig at vndfly for Saul/ da omkring sette Saul med sine mend Dauid oc hans aend/ at hand vilde gribe dem.

Men der kom it Bud til Saul oc sagde/ Der snar oc kom/ Thi Philisterne ere faldne i Cādet. Da loed Saul aff at forfølge Dauid/ oc drog hen mod Philisterne/ Der aff kalder mand

g ij den stød/

forbund

mellem Jonas
thar oc Dauid.
Sup. 18. 20.
Inf. 26.
Siphiter.
Plal. 54.

Saul.

Sela Ma
helkoth merke
Stilsmiffen.

den sted/Sela aNahelkoth. De Dauid drog hen op der fra / och bleff i den Befestelse vdi
En Gedi.

Samuels

XXIII.

Er Saul kom tilbage igen fra Philisterne bleff hannem sagt/ See/Dauid er
i En Gedi oick. De Saul tog try tusinde vnge aNend aff al Jsrael / och drog
bort/at opsøge Dauid och hans aNend/paa Stengedernis Klipper. Oc der hand
kom til Faarestierne paa veyn/da vaarder en Hule / Oc Saul gick der ind ath
skule sine søder / Oc Dauid och hans aNend / såde boite bag i Hulen.

Da sagde Dauids aNend til hannem/See/denne er den dag/som HER
X E N haffuer sagt dig aff / See/ Jeg vil giffue din Fiender dine hender/ ath du maat gøre
mer hannem huad dig lyst. Och Dauid stod op / oc skar factelige en flig aff Sauls Riortel.
aNend/HER X E N lade der vere langt fra mig/ at ieg skule der gøre/oc legge min haand
paa min Herre HER X E N S saluede/Thi hand er HER X E N S saluede/Oc Da
uid tog sine aNed mer ord/oc loed de ick sette sig op mod Saul. Der Saul stod op aff Hule
oc gick paa veyn/da stod oc Dauid op oc gick aff Hulen/oc robede efter Saul oc sagde/aNin
Herre Konge. Saul saa sig tilbage/Oc Dauid bøvede sit ansiet ned til iorden oc tilbød oc sag
de til Saul/Hui lyder du aNennistens ord/som sige/Dauid søger din vlycke/ See/dine øyen
see paa denne dag/at HER X E N haffde giffuet dig i dag i min Haand i Hulen/ Och der
bleff sagt ath ieg skulde sla dig ihjel / aNen ieg sparde dig/ Thi ieg sagde/ Jeg vil ick l
ge min haand paa min Herre/ Thi hand er HER X E N S saluede.

aNin Fader/ see dog den flig aff din Riortel i min haand/ ath ieg vilde ick sla dig ihjel/
der ieg skar denne flig aff din Riortel/ Acte oc see/ at der er intet ont i min haand/ ey heller no
gen offuertrædelse. Jeg haffuer oc intet syndet mod dig at du iager min Siel/ at du kant rage
hende bort. HER X E N skal vere Dommere mellem dig oc mig / och heffne mig paa dig/
aNemin haand skal ick vere offuer dig. Som mand pleyer at sige efter it gammelt ordspock/
Alff wguedelige komet wdygd/ aNemin haand skal ick vere offuer dig. Efter huem reysset du
Konge aff Jsrael: Huem ieger du efter: En død hund/ en emiste laappe: HER X E N vere
Dommere mellem dig oc mig/ oc see der til/ oc vdierte min sag/ oc reddede mig fra din haand.

Der Dauid haffde nu vdraler disse ord til Saul/da sagde Saul/Dauid min søn/ er det
i ick din røst: Oc Saul opløste sin røst oc græd/oc sagde til Dauid/Du est retuisere end ieg er/
Du haffuer beuist mig gaar/aNen ieg haffuer beuist dig ont. Oc du haffuer giffuet mig tilken
de i dag/huoledis du haffuer gjort vel/mod mig / ath HER X E N haffde indeluct mig
i dine hender/ oc du sloest mig ickedog ihjel. Huolunde skulde nogen finde sin Fiender/oc lade
hannem gaa en goed vey: HER X E N berale dig gaar for denne dag/ der du haffuer gjort
mig. See nu/ ieg ved at du skal bliffue Konge/ oc Jsraels Konge rige staar i din haand. Saa
fuer mig nu ved HER X E N/ at du vilt ick oprycke min Sæd efter mig/ och ick vdierte
mit naffn aff min Faders huff. Saa foer Dauid Saul, Oc Saul drog hjem/aNen Dauid oc
hans aNend ginge op paa deris Befestelse.

XXV.

Inf. 28.
Samuel
dper.
Nabal.

C Samuel døde/ oc al Jsrael forsamlede sig oc sørgede for hannem/ oc iordede
hannē i hans huff vdi Rama. Oc Dauid gjorde sig rede/ oc drog hen ned til
den øcken Patan. Oc der vaar en aNand i aNaon/ oc haffde sin verelse i Car
mel/ oc samme aNand vaar meger rig oc haffde try tusinde faar oc tusinde Ge
der/ Oc der hende sig at hand klippede sine faar i Carmel / Oc hand hed Na
bal/ Oc hans hustru hed Abigail/ oc vaar en fornumstig Quinde/ oc derlig sit
ansiet/ aNen aNanden vaar haard oc ond i sin gerning/ oc vaar en aff Caleb.

Der Dauid nu hørde i øcken at Nabal klippede sine faar/da vdsende hand thi Dreng/oc
sagde til dem/Gaar hen op til Carmel/ oc naar i kommetil Nabal / da hilser hannem venlige/
paamine vegne/ oc siger/ Gud giffue lycke/ Fred vere mer dig och dit Huff oc mer alt der du
haffuer. Jeg haffuer hørt at du haffuer dem som klippe dine faar/ dine Hyeder som du haff
uer/haffue verit mer oss/ Wi haffue ick forhaanet de/ oc dem fattedis intet paa taller/ saale
ge som de vaare i Carmel/ Spør dine Dreng der at/ de skule sige dig der/ Oc lad Drengene
inde naade faar dine øyen/ Thi wi ere komne paa en goed dag/ Giff dine Tiener oc din søn
Dauid

Der Davids Dreng komme der hen/ och haffde talet alle disse ord paa Davids vegne med Nabal da lode de aff. Oc Nabal suarede Davids tjenere/ oc sagde/ Huo er den David? oc huu er den Isai søn? Der bliffuer nu mange Tienere som fly fra dets Herre. Skulde ieg tage mit brød/ vand oc kød/ som ieg haffuer slættet til dem som klippe for mig/ oc giffue det Folk/ som ieg icke fender/ huede de ere komne? Da vende Davids Dreng til bage igen paa dets vey/ Oc der de komme til hannem igen/ da sagde de hannem alt dette. Da sagde David til sine aend/ Huo binde sit Suerd paa sig. Oc huer bår sit Suerd paa sig/ oc David bår oc sit suerd om sig oc der fulde efter hannem ved fire hundrede mende/ med thu hundert bleffue hof dets ringest.

En aff Drengene gaff til Ede oc sagde Abigail/ Nabals hustru/ See/ David sende Bud aff osken at velsigne vor Hofbonde/ aen hand smibbede dem. Oc de haffue dog veret oss meere næsttelige Folk/ och haffue icke forhaanet oss/ oc oss fattedis intred paa taller saa lunge som vi haffue vandret hof dem/ naar vi vaare paa marken/ aen de haffue veret vor muer dag och nat/ saa lunge som vi haffue voctet faar hof dem. Saa acte nu oc see/ huad du vile gøre/ Thi der er visselike en Wlske for hender/ offuer vor Hofbonde/ oc offuer alt hans huff/ Oc hand er en forredelig aend/ som ingen taar sige noget.

Da styndede Abigail sig/ oc tog thu hundrede Brød/ oc tho Flaske vin/ och fem saadne faar/ oc fem skepper mel/ oc hundrede klaser Rugin/ oc thu hundrede klaser Figen/ och lagde det paa Asene. Oc sagde til sine Dreng/ Gaar hen faar mig/ See Jeg vil komme efter eder/ Oc hun sagde Nabal sin Hofbode intred der aff/ Oc der hun red paa en Asen oc drog hen ned vnder bierget/ See/ da kom David oc hans aend ned mod hende/ saa at hun kom faar dem. aen David haffde sagt/ Nu vel/ ieg haffuer forgefuis beuaret alt der hand haffde i osken/ ar der bleff intred bore aff alt der som hand haffde/ och hand haffuer betaler mig gaar met ont. Gud gøre Davids Fiedr dette oc end mere/ om ieg lader denne beholde en til der bliffuer lufft i morgen/ som pissir op til veggene/ aff alle dem som hand haffuer.

Der nu Abigail saa David/ gaff hun sig hastelike ned aff Asenen/ oc salt ned paa sit Aen. Abigail: sit faar David/ oc tilbød paa iorden/ oc salt faar hans søder/ oc sagde/ Ah min Herre/ denne misgerning skal vere min/ oc lad din Tienerinde tale faar dine gern/ oc høyr din tienerindis ord. aen Herre sette icke sit herte mod Nabal den forredelig aend/ Thi hand er en Daare/ som hans naffn lyder/ oc daarlighed er hof hannem/ aen ieg din Tienerinde/ saa icke min Herres Dreng/ som du haffde vdsent.

Nu min Herre/ Saa sandelike som H E R R E N leffuer/ oc saa sandelike som din siel leffuer/ Da haffde H E R R E N forhindret dig/ ar du skulde icke komme mod Blodet/ och hand fride din haand/ Saa skulde nu dine Fiende vere som Nabal/ och de som ville min Herre ont. Her er den velsignelse/ som din Tienerinde/ forde min Herre hid/ giff Drengene den som vandte vnder min Herre. Forlad din Tienerinde den offuertrædelse/ Thi H E R R E N skal gøre min Herre it bestandigt huff/ Thi du fører H E R R E N freig/ oc lader intred ont findis hof dig i alle dine dage.

Oc naar noget aenniste opsetter sig at forfølge dig/ oc staar efter din Siel/ saa skal min Herres Siel vere indbunden i din leffuindis baand/ hof H E R R E N din Gud. aen dine Fienders siel skulde omkaffis med en slinge. Oc naar H E R R E N gør dig min Herre alt det gode/ der hand haffuer sagt til dig/ oc bunder/ ar du skal vere en Første offuer Israel/ Da skal det icke vere min Herres herte til it stød eller forargelse/ ar du haffuer icke vdgdydet blod vden aarsage oc hulpet dig self/ Da skal H E R R E N gøre vel mod min Herre/ oc da skal du tæncke paa din Tienerinde.

Da sagde David til Abigail/ Loffuit vere H E R R E N Israels Gud/ som sende dig i dag mod mig. Oc velsigner vere din Tale/ oc velsigner vere du/ ath du haffuer foruent mig i dag/ ar ieg er icke kommen mod Blod/ oc haffuer friet mig med min egen haand. Sandelike/ saa viss som H E R R E N Israels Gud leffuer/ som forhindrede mig/ ar ieg gjorde dig icke ont/ haffde du icke kommet saa strax imod mig/ Da haffde icke Nabal beholdet til morgen en som pissir op til veggene. Saa anamede David aff hendis haand der hun forde hannem/ och sagde til hende/ Drag met fred hen op til dit huff/ See ieg lydte din røst/ oc ansaa din persone.

Der Abigail kom til Nabal/ See/ Da haffde hand tilrede it aemaal/ i sit huff/ som it Kongis maaltid/ oc hans herte vaar glar for sig self/ thi hand vaar faare drucken. aen hun sagde hannem intred/ huereken lider eller meget/ for om morgenen. aen om morgenen/ oc vnen vaar kommen fra Nabal/ da sagde hans hustru hannem alt dette/ Da høde hans herte i hans Liff/ ar hand bleff lige som en Sten. Oc thi dage der efter slo H E R R E N hannem at hand døde. Der David der høde at Nabal vaar død/ sagde hand/ Loffuit vere H E R R E N som heffuede min forargelse paa Nabal/ och beuarede sin Tiener fra det onde/ Och H E R R E N betalede Nabal det onde paa hans Hoffuit.

g in Oc David

David.

Samuels.

Abigail.
Abinoam.

Michol.

De David sende hen oc loed tale met Abigail / at hand vâlde tage hende til Hustru. Och der Davids tienerne komme til Abigail i Carmel / da taledede de met hende / och sagde / David sende oss til dig / at hand vil tage dig til hustru. Och hun stod op oc tilbød paa sit ansigt til iorden oc sagde / See / Der er din Tienerinde / at riene min Herris Tienerne / oc to deris føder. Och Abigail skyndede sig oc gjorde sig rede / och reed paa en Asen / och fem Piger som vaare vnder hende / oc drog effter Davids bud / och bleff hans Hustru.
David tog och Abinoam aff Jesreel / och de vaare baade hans hustruer. De Saul gaff phalti / Laïs søn / aff Gallim / sin daatter Michol / Davids Hustru.

XXVI.

Sup. 21.
Psal. 54.

Da aff Siph kome til Saul i Gibeon / oc sagde / Er icke David stult paa Nachila høi mod gæcken. Da gjorde Saul sig rede / oc drog hen ned til den gæcken Siph / oc tryk sinde vinge vnd aff Israel met hanne / at søge effter David i den gæcken Siph. Och hand leyrede sig paa Nachila høi / som ligger mod øst / ken hof veyen / men David bleff i gæcken. Oc der hand saa at Saul kom effter hannem i gæcken / vdsende hand speydere / oc fick at vide / at Saul vaare vissel lige kommen.

De David gjorde sig rede oc kom til den sted som Saul holt sin Leyre / oc saa sleden / som Saul laa met hans Strids hofuitzmand Abner / Hers søn / Thi Saul laa i Vognborgen / oc Strids folcker omkring hannem. Da suarede David oc sagde til Ahimelech Herhtree / och til Abisai Seruia søn / Joabs broder / Huo vil gaa met mig hen ned til Saul i Leyren : Abisai suarede / Jeg vil gaa met dig hen ned. Saa kom David oc Abisai til folcker om natten / De see / Saul laa oc soff i Vognborgen / och hans Spiud stod i iorden hof hans hofuit / men Abner oc folcker laa omkring hannem.

Da sagde Abisai til David / Gud haffuer i dag giffuet din Fiende i din haand / Saa vil ieg nu slinge hannem igennem met Spiudet i iorden en gong / at hand skal icke haffue det mere behoff. David sagde til Abisai / Forderffue hannem icke / Thi huo vil legge sin haand paa HERRENS saluede / och bliffue rostraffer. David sagde ydermere / Saa sandelige som HERREN leffuer / om HERREN icke slar hannem / eller hans tid kommer at hand skal dø / eller drager i strid oc omkomme / Saa lade HERREN der vere longt fra mig / at hand icke skal legge min haand paa HERRENS saluede. Saa tag nu Spiudet hof hans hofuit / oc der Vandbegere / oc lad oss gaa. Saa tog David Spiudet oc Vandbegere op til Sauls hofuit / oc gick bort / oc der vaare ingen som der saa eller merckte / eller opuog nede / men de soffue alle. Thi der vaare silden en dyb søffn paa dem aff HERREN.

Der David vaare nu kommen hen offuer paa hin side / traadde hand longt fra offuer paa Bierger / saa at der vaare it rum mellem dem / och hand robe til folcker / och til Abner Hers søn / oc sagde / Hør du icke Abner. Oc Abner suarede oc sagde / Huo est du / at du saa rober mod Kongen. David sagde til Abner / Est du icke en mand. Och hu er din lige i Israel. Huo faa re haffuer du icke da foruaret din Herre Konge. Thi der er komne en aff folcker hen ind at forderffue din Herre och Konge. Der er icke smuct / som du haffuer gjort / Saa sandelige som HERREN leffuer / i ere dødsdødens Døin / at hand icke beuaret eders Herre HERREN saluede / See nu / Der er Kongens Spiud oc der Vandbegere / som vaare hof hans hofuit.

Da kende Saul Davids røst / oc sagde / David min søn / Er der icke din røst. David sagde / Der er min røst min Herre Konge. Oc sagde ydermere / Huo faare forfølger min Herre saa sin Tienerne : Huad haffuer ieg gjort : De huad ont er i min haand : Saa hør nu min Herre Kongen sin Tieneris ord. Spuecker HERREN dig mod mig / da lad opten de it Adoffer / Men gøre vennisstens Døin der / da vere de forbandede aff HERREN / at de vdsode mig i dag / at ieg maa icke bliffue ved HERRENS Affuedel / oc sig / Gack bort / tien ande Guder. Saa lad icke nu mit Blod vdgys paa iorden / faar HERREN ansiet / Thi Israels Konge er vddragen at søge effter en laappe / som mand iegret i Algerhøns paa Biergene.

De Saul sagde / Jeg haffuer syndet / kom igen min søn David / ieg vil icke her effter gøre dig nogen skade / Thi / mit liff vaare dyrebart i dag faare dine øyen / See / Jeg haffuer gjort daarlige oc faare vuiselige. David suarede oc sagde / See / Der er Kongens Spiud / Lad en aff Drengene komme hid offuer och hente der. Men HERREN skal betale huer effter sin Retferdighed oc tro. Thi HERREN haffuer giffuet dig i dag i mine hender / Men ieg vilde icke

Sup. 24.

vilde icke sette min haand paa HERRENS saluede. Delige som din Siel vaar i dag storlige acter faar mine øyen/ Saa bliffue oc min Siel meget acter faar HERRENS øyen/ oc feelse mig aff all dæffuelse. Saul sagde til David. Velsignet vere du min søn David/ du skal det gøre oc fuldkomme det. Saa gick David sin vej/ oc Saul vende om igen til sin Sted.

XXVII.

David tenckte i sit hierte/ Jeg salder en dag i Sauls heder/ Inted er mig be- die/ end at ieg styrer bort i Philisternis land/ at Saul kand afflade at søge yder- mere effter mig i alle Israels Landemerecke/ saa kand ieg vndsky hans hender. Och hand gjorde sig rede/ oc gick hen offuer mer de seg hüdrede aend som vaar re hofh hannem/ til Achis aNaach søns Konge i Gad. Saa bleff David i Gad hofh Achis mer sine aend/ huer mer sit huff/ David oc saa mer sine tho Hu- strer Abinoam. Jesreeliterste oc Abigail Nabals hustru aff Carmel. Oc der der bleff Saul til sende giffuet/ at David vaar flyd til Gad/ søtte hand icke mere.

Oc David sagde til Achis/ Haffuer ieg fundet naade faar dine øyen/ saa lad giffue mig it Rum i en aff Stæderne vdi lader/ at ieg maa der bo/ huad skal din Tienere bo hofh dig i den kongelige Stad. Da gaff Achis hannem Diklag samme dag/ der aff er Diklag Juda Kongis til denne dag. Och tiden/ som David bode i Philisternis land/ er it aar och fire maaned. Saa drog David op mer sine aend oc salt ind vdi Gesuriternis oc Girsiternis oc Almas lechiternis land/ Thi disse vaare dette Lands indbygere aff gammel tid/ Som mand kom mer til Sur/ ind til Egypti land. aen der David slo landet/ loed hand huertcken aend eller Quinde leffue/ oc hand tog faar/ øyen/ Isen/ Camel oc Klæder/ oc vende til bage igen/ oc kom til Achis. Naar da Achis sagde/ haffue icke indfaldet i dag. Da sagde David/ Synden mod Juda/ oc synden mod Jerahmeeliter oc synden mod Keniterne. Oc David loed huertcken aend eller Quinde komme leffuinde til Gad/ oc tenckte/ Kand stee de toide tale och snacte mod off. Saa gjorde David/ oc der vaar hans seduane/ saa lenge hand bode i Philisternis lād. Der faare trode Achis David/ och tenckte/ Hand haffuer gjort sig verstyggelig faar sit folck Israel/ Der faare skal hand vere min Tienere altid.

XXVIII.

Et hende sig samme tid at Philisterne forsamlede deris Hær at drage i Strid mod Israel. Oc Achis sagde til David/ Du skal vide/ at du och dine aend skulle drage vd mer mig i Hæren. David sagde til Achis/ Tu vel/ du skal for- fare huad din Tienere skal gøre. Achis sagde til David/ Der faare vil ieg sette dig til at beuare mit hofuit i alle mine dage.

Samuel vaar død/ oc al Israel haffde sørget for hannem/ oc i ordet han- nem i sin stad Rama. Oc Saul haffde fordressuit Spaamend oc Troidkarle aff Landet. Der Philisterne forsamlede dem nu oc komme och leyrede dem i Sunem/ Da forsamlede Saul al Israel/ och leyrede dem i Gilboa. Der Saul saa Philisternis Hær/ frøctede hād sig/ oc hans hierte vaar saare mistrofigt. Oc hand spuede HERREN om raad/ men HERREN suarede hannem inted/ huertcken ved Drøm eller ved Liuss/ ey helder ved Propheter. Da sagde Saul til sine Tienere/ Leder mig en Quinde op/ som haffuer en Spaadoms aand/ at ieg kand gaa til hende/ oc spørge hende at/ Hans Tienere sagde til hannem/ See/ der er en Quinde i Endor/ hun haffuer en Spaadoms aand. Saa omskiffte Saul sine Klæder/ oc tog andre paa/ oc gick hen oc tho andre mer hannem/ oc kom om natten til Quinden/ Oc sagde/ Kære/ Spaa mig ved Spaadommens aand oc fly mig den hid op som ieg siger dig. Quinden sagde til han- nem/ See/ Du vist vel/ huad Saul haffuer gjort/ huorledis hand haffuer oprycket Spaa- mend oc Troidkarle aff lader/ huor faare wilt du da føre min Siel i snaren/ at ieg skal slaas ihjel. Da soer Saul hende ved HERREN/ oc sagde/ Saa sandelige som HERREN leff- uer/ da skal det icke regnis dig til onde.

Da sagde Quinden/ Huem skal ieg da fly dig op/ Hand suarede/ Fly mig Samuel hid op. Der Quinden saa nu Samuel/ robe hun høyr/ oc sagde til Saul/ Hui haffuer du bedra- get mig/ Du est Saul. Da sagde Kongen til hende/ Frøct icke/ huad seer du/ Quinden sag- de til Saul/ Jeg seer Guder opsige aff Jorde. Hand sagde/ Huordan er hans sticketse/ Hun sagde/

Sup. 25.

Saul.

Samuels.

Sup. 15.

sagde/ Der kommer en gammil Mand hid op/ oc er klæd i en silke Kiortel. Da merckte Saul at der vaar Samuel/ oc bøyede sig met sit ansigt ned til iorden oc tilbad.

Samuel sagde til Saul/ Hui gjorde du mig vro/ at du lodst hente mig hid op/ Saul suarede/ Jeg er i stor digssuelse/ De Philister stride mod mig/ Oc Gud er viget fra mig och suare mig inted/ huertse ved Propheten/ eller Drømme. Der faare loed ieg kalde dig at du skal vise mig huad ieg skal gøre/ Samuel sagde/ Huad vilt du spørre aff mig/ effterdi at HERRE er viget fra dig/ oc er bleffue din Fiende: HERRE skal gøre mod dig so had sagde ved mig/ oc skal slide Riger aff din haand/ oc giffue David din nestef det/ Der faare/ at du ick lydde HERREs røst oc ick fuldkömmede hans vrede grumhed mod Amalech/ der faare haffuer HERRE nu gjort dig dette. Der til skal HERRE giffue Jsrael met dig i Philisternis hender/ Oc du oc dine sønner skulle vere met mig i morgen/ Oc HERRE skal giffue Jsraels Hær i Philisternis hender. Da falc Saul paa iorden saa long som had vaar/ oc forferdedis faare for Samuels ord/ at der vaar ingen krafft mere i hannem/ Thi hand haffde inted æder den gantste dag oc gantste nat.

Quinden gick ind til Saul/ oc saa at hand vaar meget forferdet/ och sagde til hannem/ See/ Din Tienerind lydde din røst/ oc ieg sette min Siel i min haand/ at ieg lydde dine ord som du sagde mig. Saa lyd oc du nu din Tienerindis røst/ Jeg vil sette en mūd fuld aff Brød faar dig/ at du kant æde/ oc komme til maet igen/ oc gaa din vey. Hand neetede oc sagde/ Jeg vil ick æde. Da nødde hans Tienere oc Quinden hannem til/ at hand lydde deris røst/ Och hand stod op aff iorden/ oc sette sig paa Sengen. Oc Quinden haffde en fed Kalf i huset/ da skyndede hun sig oc slactede hannem/ Oc tog mel oc æltede/ oc bagede det wsuret/ och bar det frem faar Saul oc faar hans Tienere. Oc der de haffde ædet/ da stode de op oc ginge om natte.

XXIX.

Philisternerne forsamlede al deris Hær i Aphek/ Oc Jsrael leyrede dem i Bin wdi Jestreel. Oc Philisternis Førfster ginge met hundrede oc met tusinde/ men Dauid och hans wend ginge bag effter hof Achis.

Da sagde Philisternis Førfster/ Huad skulle disse Ebreer: Achis sagde til dem/ Eicke der David Sauls Tienere Jsraels Kongis/ som nu haffuer veret hof mig aar oc dag/ oc ieg haffuer inted befundet met hānem/ siden den tid hand er affalden her til: Saa bleffue Philisternis Førfster vrede paa hannem/ oc sagde til hannem/ Lad den Mand vende til bage igen/ oc bliffue paa sin Sted/ som du haffuer besicket hannem/ at hand ick drager ned met oss i Striden/ oc bliffuer vor wmodstander i stuiden/ Thi huor met kundehand bedre gøre sin Herre til villie/ end paa disse wendz hoffuer: Et hand ick David om huilken de quade i dāngen/ Saul slo tusinde/ oc David thi tusinde:

Da kallede Achis David/ oc sagde til hannem/ Saa sandelige som HERREs leffuer/ ieg holder dig ath vere redelig/ och din vdgong och indgong met mig i Hæren behaager mig vel/ och ieg haffuer inted ont fundet hof dig/ fra den tid du komst til mig ind til nu/ wend du behager ick Førfsterne. Thi vent dig om oc gack bort met fred/ paa det ar du skal ick foregne Philisternis Førfsters øyen. Da sagde David til Achis/ Huad haffuer ieg gjort/ eller huad haffuer du fundet met din Tienere/ fra den tid/ ieg haffuer verit hof dig ind til nu/ ath ieg ick skal kome oc steide mod min Herre Kongens Fiende/ Achis suarede oc sagde til David/ Jeg ved det vel/ Thi du est behagelig faar mine øyen/ som en Guds Engel/ wend Philisternis Førfster sagde/ Lad hannem ick drage op met oss i Striden. Saa gør dig tilige i morgen rede/ oc tag din Deris Tienere som komme met dig/ oc naar i haffue gjort eder rede i morgen/ at der er lust/ saa gaar hen. Saa stod David oc hans wend aarle op/ ath gaa bort om morgenen/ oc komme i Philisternis land igen/ Oc Philisternerne drog hen op mod Jestreel.

XXX.

Tillag op
brendis.

Er nu David kom den tredie dag til Tillag met sine wend/ da vaare Amalechierne indfaldne paa den syndre side oc til Tillag/ oc haffde slager Tillag/ oc opbræt hānem met ild/ oc haffde bortført Quiderne der fra/ baade smaa oc store mē de haffde ingen slager ihuel/ men bortdreffuit/ oc vaare der hen deris vey. Der nu David kom til Staden met sine wend/ oc saa/ at hand vaar opbrænt met ild/ och deris Hustruer/ Søner oc Døtrere vaare grebne/ da opløffte David oc der folck som vaar

som vaar hofh hannem/deris vøst oc græde/saa lunge at de kunde icke mere græde. Thi Davidz tho Hustru vaare oc fangne/ Abinoam Jeseceuterste/ oc Abigail Nabals hustru aff Carmel. Och David vaar megit bedrøffuit/ Thi Folcker vilde stene hannem/ Thi der gængste folckis Siele vaare wuillige/ huer for sine Sønner oc Døttrer.

Oc David stercfede sig i H E R R E N sin Gud/ oc sagde til Ab Jatar Presten Achimelechs søn/ Bær mig Liffthortelen hid. Oc der Ab Jathar hafde baaret David Liffthortelen/ da spurde David H E R R E N at/ oc sagde/ Skal ieg forfølge det Krigsfolck/ oc skal ieg grube dem: Hand sagde/ forfølge dem/ du skal grube dem oc gøre redning. Da drog David hen met de sex hundrede Mand/ som vaare hofh hannem/ Oc der de komme til den Bæck Besor/ da bleff der nogle stiondende. Men David forfulde dem met de fire hundrede Mand/ oc der thu hundrede Mand bleffue stiondende/ Thi de vaare for trætte at gaa offuer Besor bæck.

Oc de funde en Egyptisk Mand paa marken/ den førde de til David oc gaffue hannem Brød at æde oc Vand at drucke/ oc gaffue hannem en klase figen/ oc tho klaser Rugin. Oc der hand hafde ædet/ da kom hans aand i hannem igen/ Thi hand hafde intet ædet i tre dage oc tre nætter/ oc intet Vand drucket. David sagde til hanem/ Huem høst du til: oc hueden est du: Hand suarede/ Jeg er en Egyptisk dreng oc en Amalechiters Suend/ och min Herre forloed mig/ Thi ieg vaar siug tre dage siden. Vi fulde her ind synden saar Crethi oc mod Juda/ oc synden til Caleb/ oc opbrende Siklag met id.

David sagde til hannem/ Vilt du føre mig hen ned til disse Krigsfolck: Hand sagde/ Suem mig ved Gud/ at du vilt icke sla mig ihjel/ eller antuorde mig i min Herris haand/ Da vil ieg føre dig ned til disse Krigsfolck. Och hand førde dem hen ned/ Oc see/ de hafde arspind sig paa den gængste Jord/ ode oc drucke/ oc hulde helligt offuer alt det store Koff som de hafde tager aff Philisternis oc Juda land. Oc David slo de/ fra morgen indtil afftené/ mod de anden dag/ at ingen vndkom aff dem/ vden fire hundrede Dreng/ som salde paa Cameler/ oc vndskyde. Saa reddede David alt det som de Amalechiter hafde tager/ oc sine tho Hustru/ Oc der vaar ingen borte aff dem/ huerecken liden eller floer/ huerecken Sønner eller Døttrer/ eller Koff/ eller aff alt det som de hafde tager/ David førde det alt sammen til bage igen. Och David tog faarene oc Hvene/ oc dreff faar saar sig/ oc de sagde/ Dette er Davids Koff.

Oc der David kom til de thu hundrede Mand/ som vaare trætte/ at følge David effter/ oc vaare bleffue hofh Besor bæck/ da ginge de vd mod David/ oc mod det folck som vaar hofh hannem/ Oc David trædde til folcker/ oc hilfede dem venlige. Da suarede de som vaare onde oc clese folck blant dem/ som vaare dragne met David/ oc sagde/ Effterdi at de droge icke met oss/ da skal mand intet giffue dem aff Koffuet/ som vi hafue ræddet/ Men huer tage sin Hustru oc Børn oc gaa hen.

Da sagde David/ I skulle icke saa gøre mine Bødre/ met det som H E R R E N hafue giffuet oss/ oc bestemmet oss/ oc giffuet dette Krigsfolck i vaare hender/ som vaare hid komne mod oss. Huo skal lyde eder der vdi: Men lige som deris deel er/ som droge hen ned i striden met oss/ Saa skal och deris deel vere som bleffue hofh vort tingsst/ och det skal lige delis. Det er fra den tid och der effter bleffuet en Seduane oc Ræt i Israel/ indtil denne dag.

Oc der David kom til Siklag/ sende hand de Eldste i Juda oc sine venner aff Koffuet/ och sagde/ See/ der hafue i velsignelse aff H E R R E N sienders Koff/ som er/ dem i Beth El/ dem i Ramoth mod Synden/ dem i Jathir/ dem i Aroer/ dem i Siphamoth/ dem i Esthemoa/ dem i Rachal/ dem i de Jerahmeeliters Stæder/ dem i Beniternis Stæder/ dem i Harma/ dem i Bor/ Assan/ dem i Arach/ dem i Hebron/ oc alle stæder som David hafde vandra it met sine Mand.

Nume. 31.

XXXI.

Philisterne stridde mod Israel/ Oc Israels Mand skyde for de Philister/ oc fulde oc bleffue slagne paa Gilboa Bierg. Oc Philisterne fulde hart indtil Saul och hans Sønner/ oc sloge Jonathan/ oc Abinadab oc Malchisua Sauls sønner. Och striden bleff suar mod Saul/ och Skytterne stode fast paa hannem met Buer/ at hand bleff meget Saar aff Skytterne.

Da sagde Saul til sin Vaabendrager/ Drag dit Suerd vd/ oc stik mig ihjel der mer/ at disse Womstaarne skulle icke komme oc finge mig ihjel/ och driffue deris spaat met mig. Men hans Vaabendrager vilde icke/ thi hand frærede sig faare/ Da tog Saul Suerdet/ oc fald der paa. Der met hans Vaabendrager saa/ at Saul vaar død/ fald hand

Saul om
kommer met tra
Sønner.
i. Para. 11.

Saul omkommer

met tre
Sønner.

Samuels.

fald hand oc i sit Suerd / oc døde met hannem. Saa døde Saul oc tre hans Sønner oc hans
Vaabendragere / oc alle hans aend til lige paa denne dag.

De der Israels aend / som vaare paa hin side Dalen / oc paa hin side Jordanen / saae / at
Israels aend vaare bort flyde / och at Saul oc hans Sønner vaare døde / forlode de Stader
ne oc flyde oc saa / Saa komme Philisterne oc bode i dem.

Philisterne komme om anden dagen at føre de slagge aff / och funde Saul oc hans tre
Sønner liggendis paa Gilboa Bierg. Och hugge hannem sit Hoffuit aff / oc roge hans Vaa-
ben aff hannem / oc sende dem omkring i Philisteris land / at kundgøre der i deris Aff-
guders huff / oc i blant Foleket. Och delagde hans Harnisk i Astaroths huff / oc

2. Reg. 20.

hengde hans Legeme vd paa muren i Bethsan. I Der der i Jabes rudi

Gilead hørde der som Philisterne haffde gjort mod Saul / gjorde

2. Para. 16.

de sig rede som vaare duelige aend til strid oc ginge den

gantste nat / oc roge Sauls oc hans Sønners legeme

aff muren i Bethsan / oc førde dem til Jabes / oc

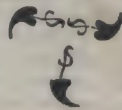
brænde røggelse offuer dem samme sted. Oc

de roge deris Ben oc iordede dem

vnder træet i Jabes / Och

fastede i sin dage.

¶ Ende paa den første Samuels Bog. ¶

Samuels Anden Bog.

I.

Er Dauid effter Sauls død/baar kommen tilbage igen aff de Amalechiters slag/ oc haffde veret tho dage i Sitlag. See/da kom der en Mand den tredie dag aff Sauls Hær/ met reffne Klæder/oc iord paa sit hofuit/ Oc der hand kom til Dauid/ falt hand ned paa iorden oc tilbød. Dauid sagde til hannem/ Hueden komst du: Mand sagde til hannem/ Jeg er vndkommen aff Israels Hær. Dauid sagde til hannem/ Sig mig/ Huor gaar det til: Mand suarede/ Felcker flydde aff striden/oc der bleff meget folck slager thiel/ Der til er oc Saul død oc hans søn Jonathan.

Dauid sagde til den vnge Mand/ som sagde hannem dette/ Huoledis vedst du det: At Saul och hans søn Jonathan ere døde: Den vnge Mand/ som sagde hannem det/ suarede/ Jeg kom wforuarendis paa Gilboa bierg/ oc see/ Saul stødde sig paa sit spiud/ och Dognene oc Reysenerene iagede bag effter hannem. Oc hand vende sig om/ oc saa mig oc kallede mig/ Oc ieg sagde/ Her er ieg. Oc hand sagde til mig/ Huo est du: Jeg sagde til hannem/ Jeg er en Amalekiter. Oc hand sagde til mig/ Træd til mig oc sla mig thiel/ Thi ieg er bespent reint om kring/ oc mit Liff er end nu ganske i mig. Saa traadde ieg til hannem oc slo hanné thiel/ Thi ieg viste vel/ at hand kunde ické leffue effter hans fald/ Oc ieg tog Krunen aff hans hofuit/ oc Atmsinideene aff hans arm/ oc haffuer baaret der hid til dig min Dætte.

Da tog Dauid fat paa sine Klæder/ och sønder reff dem/ och alle Mand som vaare hof hannem/ oc sørgede oc græde/ oc fastede til afftænen/ offuer Saul oc hans søn Jonathan/ och offuer HERRENS folck/ oc offuer Israels huff/ at de vaare faldne ved Suerd.

Och Dauid sagde til den vnge Mand/ som gaff hannem det tilkende/ Hueden est du: Hand sagde/ Jeg er en Fremmet Amalechiters søn. Dauid sagde til hannem/ Hui frectede du ické/ at legge din haand paa HERRENS saluede ar forderffue hannem: Oc Dauid sagde til en aff sine vnge Mand/ Hui freim/ oc sla hannem/ Oc hand slo hannem at hand døde. Da sagde Dauid til hannem/ Dit blod vere offuer dit hofuit/ Thi din mund taledé mod dig self/ oc sagde/ Jeg haffuer slager HERRENS saluede thiel.

Oc Dauid klagede dette Klagemaal offuer Saul oc hans søn Jonathan. Oc befalede at mand skulde lære Juda børn Buen/ See/ der staar screffuit i de Frommes Bog.

De Edleste i Israel ere slagne paa dine høye/ Huoledis ere Kemperne faldne:

Giffuer der ické tilkende i Gath/ forkynder der ické paa gaderne i Asdon/ At Philisteris Døtter skulle ické glede sig/ At de Womskærnis Døtter skulle ické fryde sig.

I Bierge vdi Gilboa/ der skal ingen dug eller regn komme paa eder/ eller vere Agre/ aff huilke Løffteoffer komme/ Thi der ere Kemperne deris Stiolde affslagne/ Sauls stiolde/ lige som hand haffde ické veret saluet met olie.

Jonathan's Bue skød aldug miste/ oc Sauls Suerd kom aldug tomt igen/ Aff de Thiel's slagis blod oc aff Kempernis fedme.

Saul oc Jonathan vaare yndelige oc lystelige i deris Liff/ De ere oc ické anskilde i døden/ De vaare lettere end Dine/ oc stærkere end Løuer.

I Israels Døtter græder offuer Saul/ som klædde eder deylige met Rosenfarffue/ Och pyddede eder met grydene Alenodie paa eders Klæder.

Huoledis ere Kemperne saa faldne i strid: Jonathan er slagen paa dine høye.

Der gør mig ont faar dig min Broder Jonathan/ Jeg haffuer haffst stor glede/ och fryd met dig/ Din kerlighed vaar mig større end Quinders kerlighed er.

Huoledis ere Kemperne faldne/ Oc Stridsmendene omkomne.

II.

Der der

David Konge offuer Juda. Samuels.

David kon
ge offuer Juda.

Er der vaar steet spurde David HERR EN at/oc sagde/ Skal ieg reyse op
i en aff Juda stæder: Och HERR EN sagde til hannem/ Reyss hen op.
David sagde/ Huor hen: Hand sagde/til Hebron. Saa drog David did met
sine tho Hustruer/ Ahinoam Jesreelitiske/ oc met Abigail Nabals hustru aff
Carmel. Der til fødte David de aend op som vaare hof hannem/ huer met
sit huff/ oc de bode i Hebrons Stæder. Oc Juda aend kommedid oc saluede
David der til Konge offuer Juda huff.

1. Reg. 3.

Oc der der bleff David tillende giffuit/ at de aff Jabes i Gilead haffde iordet Saul/ Da
sende had Bud til dem/ oc loed dem sige/ Velsignede vere i aff HERR EN/ at i gjorde saa
dan barmhertighed met Saul eders Nerre oc iordede hanem. Saa gære oc nu HERR EN
miskundhed oc trost aff met eder/ Oc ieg vil och gære eder gaar/ for i gjorde dette. Saa vere nu
eders hender trostige/ oc verer frimodige/ Thi eders Nerre Saul er død/ Saa haffuer Juda
huff saluet mig til Konge offuer sig.

Jsboseth
fenge offuer
Israel thu aar.

Men Abner Ners søn/ som vaar Hoffuigmand saar Sauls stridsfolk/ tog Jsboseth
Sauls søn/ och fødte hannem til a Nahanaim/ och gjorde hannem til Konge offuer Gilead/
Assuri/ Jesreel/ Ephraim/ Ben Jamin/ oc offuer al Israel.

Oc Jsboseth Sauls søn vaar fyrerue aar gammil/ der hand bleff Konge offuer Israel/
oc regerede thu aar/ Men Juda huff holt met David. Oc David vaar Konge i Hebron offuer
Juda huff/ i sin aar oc sey maanebe.

Abner och
Joab stode paa
huer andres ær.

Oc Abner Ners søn drog vd met Davids tienerer/ oc de stode paa huer andres hof Gibeon.
Oc Joab Seru Ja søn drog vd met Davids tienerer/ oc de stode paa huer andres hof Gibeon.
fiskeuand/ oc de lagde dem/ disse paa denne side ved fiskeuand/ oc de andre paa den anden si
de. Oc Abner sagde til Joab/ Lad Drengene gære dem rede/ oc lege faar offi. Joab sagde/ Det
maa vel vere. Saa gjorde tollf i talet aff Ben Jamin/ aff Jsboseth Sauls søn del sig rede/
oc ginge hen/ oc tollf aff Davids tienerer. Och huer greb den anden om Hoffuedet/ och stæck sit
Suerd i hans side/ oc de fulde til sammen/ Der aff kaldis den Sæd Velt ath hazurim/ som er i
Gibeon. Och der begyntis samme dag en mectig suar Sæd/ men Abner oc Israels aend
bleffue slagne aff Davids tienerer.

Hellath
hazurim/ kaldis
Kompernis
ager.

Asahel.

Der vaare tre aff Seru Ja sønner/ Joab/ Abisai oc Asahel. Men Asahel vaar læt paa fo
den som en Raa paa marcken/ och forfulde Abner/ och vigede icke/ huercken til den høyre eller
venstre haand fra Abner. Da vende Abner sig om oc sagde/ Est du Asahel: Hand sagde/ Ja.
Abner sagde til hannem/ Dig bort/ enten til den høyre eller til den venstre side/ oc tag en aff de
vnge aend faar dig/ och tag hans harniff fra hannem. Men Asahel vilde icke vige fra hans
nem. Da sagde Abner fremdelis til Asahel/ Dig fra mig/ Hui vilt du/ at ieg skal sla dig til ior
den: Oc huorledis skulde ieg side thaare løfte mit ansiet op faar din broder Joab: Men hand
vilde icke vige. Da stæck Abner hannem bag sig met it Spiud i hans Bug/ at spiudet gick bag
vd/ oc hand salt der/ oc døde faar hannem/ Oc huorledis kom til den sted/ som Asahel laa død/
hand stod stille.

Abner stin
ger Asahel ihjel.

Men Joab oc Abisai forfulde Abner indtil Solen gick ned. Och der de komme paa Am
ma høy som ligger hof Giah/ paa vey til Gibeon dæck/ da samlede Ben Jamins hør dem
bag effter Abner/ oc bleffue en liden Hob och stode offuerst paa dat spidse aff Nøyen. Da robte
Abner til Joab/ oc sagde/ Skal da suerd opsluge foruden ende: Dødst du icke/ at der aff maars
te bliffue mere iammer her effter: Huorle ge vilt du forholde at sige Folket/ at de forlade ath
forfølge deris Brodre: Joab suarede/ Saa sandelige som Gud leffuer/ Haffde du saa sagt
aarle i dag/ da haffde folket aflader huer aff sin Broder. Saa blefte Joab i Basuner/ och alle
folket stod stille/ oc forfulde icke mere Israel/ oc stridde ey heller mere.

Infra. 3.

Men Abner oc hans aend ginge den hele nat offuer den flette aenel/ oc ginge offuer
Jordan/ oc vandrede igennem al Bithron/ oc komme i Lerien. Och Joab vende sig fra Abner
oc samlede alle Folket/ Oc der fattedis nitten mend aff Davids tienerer/ oc Asahel. Men Davids
tienerer haffde slaget aff Ben Jamin oc Abners mend/ at der vaare bleffue try hundrede oc try
sine tiue aend døde. Oc der toge Asahel op oc iordede hannen i sin Fadens graff vdi Bethle
hem/ Oc Joab oc hans aend ginge den gantste nat/ saa at der lussede der de komme til He
bron.

III.

Oc der

Der vaar en long Strid mellem Sauls huff/oc Dauids huff. Men David 1. Para. 3.
voigte til oc fiek framgong/ Oc Sauls huff giek oc for mindstedis.

Oc der bleffue born fødte David i Hebron/hans Fæstefædde søn Amnō Dauids
aff Abiel Joam Jeselelterste. Den anden/ Chileab aff Abigail Nabals hustru born.
aff Carmel. Den tredie/ Absalon a Naacha søn Thalmat kongens daatters aff
Gefur. Den fjerde/ Adonia Hagis søn. Den femte/ Saphar Ja Abitals søn.
Den sierte/ Jethream aff Egla Dauids hustru. Disse ere David fødte i He-

bron.

Som der vaar nu strid mellem Sauls huff/oc Dauids huff/ da styckede Abner Sauls
huff. Oc Sauls huff hadde een a Nedhustru/hun hed Rizpa/Alia daatter. Oc Jhsoseth sagde til Ab-
ner/Hui soffuer du hof min faders a Nedhustru: Da bleff Abner meger vred for disse Jhsos-
seths ord / oc sagde / Er ieg da it lunde hofuit / ieg som gør mistundhed mer din faders
Sauls huff/oc mer hans Broder oc Slect mod Juda: Oc Jeg gaff dig icke i Dauids hender/
oc du legger mig en misgerning til i dag for en Quindis skyld: Gud gøre Abner det oc der/om
ieg icke gør/som H E R R E N joer David/At Kongeriger skal tagis fra Sauls huff/oc Da-
uids stoel skal opreysis offuer Israel oc Juda / fra Dan indtil Ber Seba. Da kunde hand icke
suare hannem it ord mere/saa fæstede hand for hannem.

Oc Abner sende Bud til David saar sig/oc loed hannem sige/Huem hør Landet til: Oc
sagde/ Gør dit Forbund mer mig/ See/min haand skal vere mer dig / at ieg vil vende al Is-
rael til dig. Hand sagde/ Vel/ Jeg vil gøre it. Forbund mer dig/ Men ieg beder en ring aff dig/
at du seer icke mit ansiet/for end du søer a Nichol Sauls daatter til mig / naar du kommer at
see mit ansiet.

Oc David sende Bud til Jhsoseth Sauls søn / oc loed hannem sige/ Giff mig min huf-
stru a Nichol/ som ieg troloffuede mig mer hundrede aff Philisternis forhudet. Jhsoseth sende
hen/oc loed tage hende fra sin hofbonde Patriel Laiz søn. Ochendis hosbonde giek mer hen/
de oc græd bag hende/indtil Bahurim. Da sagde Abner til hannem/ Vene dig om oc gack hē/
Oc hand vende tilbage.

Oc Abner taledede mer de Eldste aff Israel / oc sagde/ I haaffue lunge tilfom siunder effter
David/ar hand skulde vere Konge offuer eder.

Saa görer der nu/ Thi H E R R E N sagde om David/ Jeg vil frelse Israel mit folck
ved Dauids min Tieneris haand / aff Philisternis haand / oc aff alle deris Fienders haand.
Abner taledede oc saar Ben Jamins søen. Oc hand giek oc hen/ oc taledede saar Dauids søen i He-
bron alt der som Israels oc alt Ben Jamins huff vel behagede.

Der Abner kom nu til David i Hebron / oc tiue a End mer hannem / da gjorde David
dem it Gæstebud. Oc Abner sagde til David/ Jeg vil gøre mig rede oc fare hen / at samble al
Israel til min Herre Kongen / oc at de skulle gøre it Forbund mer dig/ paa det at du skal vere
Konge/ som din Siel begærer. Saa loed David Abner fra sig/ar hand giek hen mer fred.

Oc see/ Dauids tienerer oc Joab komme fra Stridsfolcket/ oc førde mer dem it stour Roff.
Men Abner vaar icke da hof David i Hebron/ mē hand haaffde lader hannem fra sig / ar hand
vaar bort gongen mer fred. Der Joab oc den gantste Her mer hannem vaar kommen / da
bleff hannem tilkende giffuit / ar Abner i Iers søn vaar kommen til Kongen / oc hand haaffde
lader hannem farer fra sig/ar hand vaar bort gongen mer fred. Da giek Joab indtil Kongen/
oc sagde/ Huad haaffuer du gjort: See/ Abner er kommen til dig / Hui lodst du hannem fare
fra dig / ar hand er bort gongen: Render du icke Abner i Iers søn: Thi hand er kommen at
hand vil bedrage dig/ar hand fand vide din vd gong oc indgong/ oc forfare alt der du gør.

Oc der Joab giek vd fra David/ da sende hand Bud effter Abner/ at de skulde hente han-
nem til bage igen fra Borhasira/oc David viste der inted aff. Der Abner kom nu igen til He-
bron/ da ledde Joab hannem mit i Porten/ ar hand vilde hemmelige tale mer hannem / Oc
staet hannem der saa i hane trefte Bug / ar hand døde/for hans broders Asahels blod skyld.

Der David fiek siden at vide det / da sagde hand / Jeg oc mit Kongerige ere wofskyldige
saar H E R R E N i Abners i Iers søns blod euindelige. a Ne det skal falde paa Joabs hof-
uit/oc paa alt hans faders huff/ oc skal icke afflade i Joabs huff / ar der skal ey nogen haaffue
Raadslod oc Spedalskhed/oc gaa mer Straff / oc falde ved Suerd/oc haaffue brøst paa Brød.
Saa slo Joab och hans broder Abisai Abner ihjel / der saare / ar hand slo Asahel deris broder
ihjel/ i striden hof Gibeon.

Oc David sagde til Joab oc til alt folcket som vaare mer hannem/ Rissuer eders Kleder
sønder/ oc binder Secke om eder/ oc sørger saar Abner. Oc Konge giek effter Ligbaare. Oc der
de døde Abner i Hebron/ da opløffte Kongen sin røst/ oc græd hof Abners graff/ oc alt fol-
ket græd oc saa. Oc Kongen beklagede offuer Abner/ oc sagde/ Abner døde icke som en Daare
h dør/

Rizpa Sa-
uls medhustru.

1. Reg. 18.
Nichol.

Abner slas
ihjel aff Joab.
3. Reg. 20.

Sup. 2.

David bes-
græder Joab.

Dauid.

Samuels.

doet/dine hender ere ick bundne/dine soder ere ick sette i icm Volte/Du est falden som mand
falder saar onde Skalk. Saa begreod alt Folckert hannem end mere.

Der alt Folckert kom nu ind at edemet Dauid/der der vaar end nu hoy dag/da soer Dauid/oc sagde/Gud gore mig der oc der/om ieg smager bryd eller noget/for Soel gaar ned. Oc alt Folckert forstod der/oc der behagede dem oc vel/alt der gode som Konge gjorde/faar alt folckens syen. Oc alt folckert oc gantske Israel merckte paa den dag/ar der vaar ick stekt met Kongens vilie/ar Abner Iers son bleff slagen ihel. Oc Kongen sagde til sine Tienere/ Vide i ick/ar i dag er falden en forste oc en ypperlig mand i Israel: Jeg er end nu suag oc en saluet Konge. Men de aend Jeru Jabson ere mig forredelige/ HERRE betale den som gor ilde efter sin ondskaff.

III.

Baena.
Rechob.

Er Sauls son hvide/ar Abner vaar død i Hebron / da bleffue hans hender
maetlose / oc al Israel forferdis.

Sauls son haffde tho Hoffuitzmennd faar sit Stridsfolck / den ene hed Baena/den anden Rechob/Kimons Berothiters sonner / aff Ben Jamins bogen / Thi ar Beroth bleff oc regner iblant Ben Jamin/ Oc de Berothiter vaare styde til Gethaim/oc bode der fremmede/indtil denne dag.

Oc Jonathan Sauls son haffde en Son som vaar lam paa benene oc hand vaar sem aar gammil/den tid der røste kom om Saul oc Jonathan aff Jersel / oc hans Amme tog hannem oc styde/ oc der hun saa hasteliger styde/da salt hand oc bleff lam/ Oc hand hed Aephi Boseth.

Mephi
Boset Jonathans Son.

Saa ginge nu Kimons Berothiters sonner/ Rechob oc Baena hen / oc komme til Jersel boseths huff/der dagen vaar hedeft / oc hand laa paa sin Seng om middagen. Och de kom me i huser ar hente Nuede / oc slunge hannem ihans rycke bug / oc vndrende. Thi den tid de komme i husit/laa hand paa sin Seng i syt Soffuekammer/oc de slunge hannem ihel/och hug ge Hoffuedit aff hannem. Oc de toge hans Hoffuit oc ginge bort ar vey paa den flette marc den gantske nat / oc forde Jerselthos hoffuit til Dauid i Hebron / Oc sagde til Kongen/See/ her er Jerselthos Sauls sons/din Fiendis hoffuit / som stod efter din Siel / HERRE her haffuer i dag heffnet min Herre Kongen paa Saul oc hans Sæd.

Jerselth
laa ihel aff Baena:

Sup. 1.

Da suarede Dauid dem/Saa sandelige som HERRE leffuer / som haffuer frelst min Siel aff al bedrøffelse/ Jeg greb den som forkyndemeg oc sagde/Saul er død/oc mente ar hand haffde veret it gaar Bud/oc ieg slo hann ihel i Sittag / som ieg skulde giffut løn for hans Budskaff/Oc disse wgudelige Folck haffue ihel slager en reiferdig Mand i hans huff paa sin Seng/ Ja/skulde ieg ick vdrøffue der blod aff eders hender / oc bort tage eder aff iorden: Oc Dauid bød sine Dreng / De sloge dem ihel / oc hugge hender oc soder aff dem/oc hengde dem offuen hof fiste vander i Hebron/ Men de toge Jerselthos hoffuit/oc iordede der i Abners graff i Hebron.

V.

1. Para. 12.

Calle Israels Slecter komme til Dauid i Hebron oc sagde / See/ vi ere dine ben oc dit kød. Oc der til mer tilfoine der Saul vaar Konge offuer oss/ da forde du Israel vdo ind. Saa haffuer HERRE sagt til dig/Du skalt voete mit Folck Israel / oc vereen forste offuer Israel. Oc alle de Eldste aff Israel/ komme til Kongen i Hebron / Oc Kong Dauid gjorde it Forbund met dem faar HERRE i Hebron/ Oc de saluede Dauid til Konge offuer Israel. Dauid vaar tredue aar gammil/der hand bleff Konge/oc regerede i syretue aar. Hand reger ten oc tiue aar offuer al Israel oc Juda.

Dauid
Konge offuer al Israel 22.

Oc Kongen drog hen til Jerusalem met sine aend/mod de Jebusiter/ som bode i Lantz der. Oc sagde til Dauid / Du skalt ick komme her ind / men Blinde oc Lamme skulle driffue dig bort (Dermente de) ar Dauid skulde ick komme der ind. Men Dauid vant Sions slot/ der er Dauids stad. Da sagde Dauid samme dag/Hvo som slae Jebusitene / oc tager fat paa Tag renderne/Nalte oc Blinde/som Dauids siel hader/Derfaare siger mand/lad ick Blinde eller Nalte komme i huser. Saa bode Dauid der paa Slottet / oc kallede der Dauids stad / oc Dauid

Dauids
Stad.

David bygde der treint omkring fra Sillo oc indé til. Oc David gick oc voyte frem oc HER. **Dauids**
 REY Debaoths Gud vaar met hannem. **Stad.**

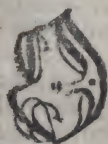
Oc Hiram Kongé aff Tyro sende David til Cedar Tre til vegge/ oc Tømmer **Hiram.**
 mend/ oc Srenhuggere/ at de skulde bygge David it huss. Oc David merckte / at HER. **1. Par. 15.**
 REY haffde stadfest hannem til Konge offuer Israel/ oc ophøyer hans Kongerige for hans
 folckis Israels skyld.

Oc David tog end flere Hufstuer/ oc Aedhufstuer i Jerusalem siden hand vaar kommé **Dauids**
 fra Hebron/ oc hannem bleffue end flere Sønner oc Døtter fødte. Oc disse ere deris naffn/ **Børn.**
 som hannem ere fødte i Jerusalem/ Samua/ Sobab/ Nathan/ Salomon/ Jebear/ Elisua/
 Nepheg/ Japhia/ Elisama/ Eliada Eliphalet.

Oc der Philisterne hørde/ at mand haffde saluet David til Konge offuer Israel / da dro- **1. Par. 15.**
 ge de alle op at søge effter David/ Der David der somam / da drog hand ned i en Befestelse. **Infra. 28.**
 Oc Philisterne komme oc gaffue sig ned i Raphaims Dal. Oc David spurde HER REY
 at/ oc sagde/ Skal ieg drage op mod Philisterne? Oc vilde du giffue dem i min haand? HER
 REY sagde til David/ Drag hen op/ Jeg vil giffue Philisterne i dine hæder. Oc David kom
 til BaalPrasim/ oc slo dem der/ oc sagde/ HER REY atspredde mine Fiender faar mig/
 lige som vand skiles fra huet ander/ Der aff kalder mand den samme sted BaalPrasim. Oc
 de lode deris Affguder bliffue der/ Oc David oc hans Aend roge dem op.

Aen Philisterne droge atter op / oc gaffue sig ned i Raphaims dal. Oc David spurde
 HER REY at/ Hand sagde/ Du skal icke drage op/ Aen kom bag til dem/ at du kommer
 til dem tuert offuer fra Aenbertæene. Och naar du hør Aenbertæppeniss ruff oc liud/ da
 skal til/ Thi at HER REY er da vdgangé faar dig/ at sla Philisterne Nær. David gjorde
 som HER REY haffde befaler hannem/ oc slo Philisterne fra Geba indtil mand kommer
 til Gazer.

VI.

David forsamlede atter alle vnge Karle i Israel tredie tusinde / Oc gjorde
 sig rede oc gick hen met alt folcket som vaar hoss hannem / aff Juda boigere/ **1. Par. 14.**
 at hente Guds Arck op der fra / hues i affn kaldis / HER REY S Deba- **Guds arck**
 otha i affn boer der paa offuer Cherubim. Oc de lode føre Guds arck paa en ny
 Vogn/ oc hente hende aff Abi i adabs huss / som bode i Gibe/ men Ysa och
 Abio Abi i adabs sønner kørde samme ny Vogn. Oc der de oge vd met Guds
 arck aff Abi i adabs huss/ som bode i Gibe/ oc Abio gick faar Arcken/ da legte
 David oc al Israels huss faar HER REY mer allehonde strægeleg aff fyrre/ met Harper
 oc Psaltere oc Trommer oc Vieller oc Cimlet.

Oc der de komme til Nachons lade/ da greb Ysa til/ oc holt Guds arck/ thi Dyene ginge
 aff veyen. Da bleff HER REY vrede grum offuer Ysa/ oc Gud slo hannem der ned for **Perez Ysa.**
 hans forredeligheds skyld/ at hand døde der hoss Guds arck. Da bleff David bedrøffuit/ for
 HER REY saa skide Ysa at/ Och hand kallede den samme sted Perez Ysa/ indtil paa dens
 ne dag. Och David frøcrede sig samme dag for HER REY/ och sagde/ Huorledis skal
 HER REY S Arck komme til mig? Och hand vilde icke lade føre hende til sig i Dauids
 stad / Aen loed føre hende til Obed Edom Gathiters huss. Oc der HER REY S Arck
 bleff tre maanedé i Obed Edoms Gathiters huss/ da velsignede HER REY hannem oc
 alt hans huss. Oc der bleff kong David tilkende giffuet / at HER REY velsignede
 Obed Edoms huss/ och alt der hand haffde/ for Guds Arckis skyld. Da gick hand bort oc hente **Obed**
 Guds Arck/ op aff Obed Edoms huss/ til Dauids stad met glede. Oc der de ginge frem met **Edom.**
 HER REY S Arck seynen/ da offrede mand en Ove oc it set faar. Oc David dangede
 mer al mat faar HER REY/ oc vaar omgiordet mer en liner Liffiontel. Oc David met al
 Israel/ førde HER REY S Arck op/ met feyd oc Basuner.

Der HER REY S Arck kom i Dauids stad/ da saa Nichol Sauls daatter igennem
 vinduet/ oc saa kong David springe oc danke faar HER REY/ Oc hun foractedé hānem
 i sit hierte. Oc der de indførde HER REY S Arck / sette de hende paa sin Sted mit i Ta-
 bernakelen/ som David haffde opreyst til hende / oc David offrede Brendoffer oc Tackoffer
 faar HER REY. Oc der David haffde offerer Brendoffer oc Tackoffer/ da velsignede hand
 folcket i HER REY S Debaoths i affn/ oc vddede til alt folcket/ oc til Israels forsam-
 ling/ baade aend oc Quinde/ huet/ en Bæddage/ oc it stycke Bød / oc en aNaade vin/ da
 vende alt folcket sig bort/ huet til sit huss.

h n Der

David.

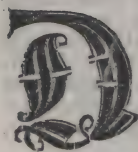
Nichol
foracter David.

Der David kom igen at velsigne sit Huff/da gick Nichol Sauls daatter vd mod hans nem/oc sagde/Hvor herlig vaar Kongen aff Israel i dag / som haaffde gjort sig nogen for sine Tieneris Piger / lige som løfaticke Folk blot dem. Da sagde David til Nichol / Jeg vil lege for HERRE / som mig vdualde for din Fader/oc for alt hans huff/oc haaffuer besat let mig at vere en Første offuer HERRE'S Folk/offuer Israel/De ieg vil end nu bliff ue ringere/end saa/oc ieg vil vere foracter i mine gjen/oc eris mer de Piger/som du taled om. De Nichol Sauls daatter fick icke Børn/til sin døde dag.

Samuels.

VII.

Nathan.
1.Par.18.

Er nu Kongen sad i sit Huff/oc HERRE hadde giffuic hannem roslighed for alle hans Fiender trent omkring / da sagde hand til Nathan Prophete/Sce/ Jeg boer i et huff aff Cedar tre / oc Gud's Aret boer vnder Cornet. Nathan sagde til Kongen/Gack hen/oc gør alt det/du haaffuer i dit hierte/Thi HERRE er mer dig.

Om natten kom HERRE'S ord til Nathan / oc sagde / Gack hen/oc sig til min tiener David / Saa siger HERRE / Skulde du bygge mig et huff/ar bo vdi: Haaffuer ieg dog icke boed i noget huff siden den dag/ieg forde Israels Børn aff Egypten/til denne dag/Åen ieg vandiede i Tabernakel oc Paulun/ehuor ieg vandiede mer alle Israels Børn. Haaffuer ieg oc nogen tid talt mer nogen aff Israels slechter/som ieg haaffuer besat at føde mit folk Israel oc sagt/Du bygge i mig icke et huff aff Cedar tre:

Saa skal du nu sige til David min tiener/Saa siger den HERRE Sebaoth / Jeg tog dig fra Faarestien/ar du skulde vere en Første offuer mit folk Israel. De ieg haaffuer verec mer dig/ehuor du haaffuer gonger/oc opyret alle dine Fiender saar dig/oc gjort dig et stort naffn/som de stors naffn paa Jorden. De ieg vil sticke mit folk Israel en Sted / oc plante der / ar der skal der bo/oc icke mere fare vild / oc ondstaffuens Børn skulle icke mere tuinge dem som til forn/oc fra den tid ieg sticte Dommere offuer mit folk Israel / oc ieg vil giffue dig Rolighed saar alle dine Fiender/De HERRE kundgør dig / at HERRE vil gøre dig et Huff.

Christus
til sig David.
Ebre.1.

Naar din tid er nu fuldkommen/at du ligger oc soffuer med dine Fedre/da vil ieg opuecke din Sæd efter dig / som skal komme aff dit Liff / Hannem vil ieg stadfeste sit Rige. Hand skal bygge mit Naffn i et huff / oc ieg vil stadfeste hans Kongerigis Stool euindelige. Jeg vil vere hans Fader/oc hand skal vere min Søn.

Psal. 89.

Naar hand gør en misgerning / da vil ieg straffe hannem mer dennistens riss oc met dennistens Børns plaffue/Åen min Åstundhed skal icke vendis bort fra hannem / Som ieg vende hende fra Saul/som ieg tog bort for dig. Åen dit huff oc dit Kongerige skal bliffue stadfest euindelige for dig/oc din Stool skal bliffue bestandig euindelige.

1.Par. 17.

Der Nathan haaffde sagt David alle disse ord oc al denne syn / da kom Kong David och bleff saar HERRE / oc sagde/Hvor er ieg HERRE HERRE: De huad er mit huff/ar du haaffuer født mig her til: Der til haaffuer du lidet aceret der HERRE HERRE / men du taled om din Tieneris huff som skal komme long tid her efter/ Der er it Åens nistis sed/som er Gud HERRE. De huad skal David mere tale mer dig: Du fender din Tiener HERRE HERRE. For dit ord skyld / oc efter dit hierte haaffuer du gjort alle disse store Ting / ar du vilde kundgøre dem din Tiener.

Deut. 4.

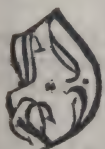
Derfaare est du meger aceret HERRE Gud / Thi der er ingen som du/oc der er ingen Gud vden du/etter al det som vi haaffue hørt mer vore gern. Thi huor er it Folk paa Jorden/som dit Folk Israel: For huos skyld Gud gick bort / ar frelse sig it Folk/och ar gøre sig it Naffn/oc gøre saadane store oc forferdelige ting paa Jorden saar dit Folk/som du frelse dig aff Egypten/fra Hedningene oc deris Guder. De du beredde dig dit folk Israel dig til icke Folk euindelige/oc du HERRE est bleffuen deris Gud.

Dauids
Børn.

Saa stadfeste nu HERRE Gud der ord euindelige/som du taled offuer din Tiener oc offuer hans huff/oc gør/som du haaffuer talt. Saa bliffuer dit Naffn stort til euig tid/ ar mād skal sige/HERRE Sebaoth er Gud offuer Israel/oc Dauids din tieneris huff skal bliffue bestandig saar

for dig. Thi at du H E R R E Debaoth du Israels Gud / haffuer opladet din tieneris øre
oc sagt / Jeg vil bygge dig et Hus / Derfaare haffuer din Tiener fundet sit herte / at hand be-
der denne Bøn til dig. Iu H E R R E H E R R E / du est Gud / oc dine øre skulle bliffue
Sådhed / Du taledes saadant Gaar offuer din Tiener. Saa begynde nu oc velsigne din Tie-
neris huff / at der bliffuer euindelige saar dig / Thi du H E R R E H E R R E haffuer der
taler / oc mer din Velsignelse skal din Tieneris huff velsignes euindelige.

VIII.

Der hende sig der effter / At David slo Philisterne / oc nedtrætte dem / oc tog
Trelldoms bidzeler aff Philisteris haand.

1. Par. 19.

Hand slo oc Noabiterne saa ned til iorden / at hand slo rho dele ihiet / och
den ene del loed hand lessue / Saa bleffue Noabiterne David vnderdanige / at
de førde hannem Skenck til.

David slo oc Nadad Eser Rehoba søn / Kongen i Soba / der hand drog
bort / at hente sin mact igen haff der vand Pheath. De David greb tusinde oc
sin hundrede Reysenere aff dem / oc tiue tusinde fodgongere / oc lemmeleste alle Vogne / oc be-
holt hundrede vogne igen. Men de Syrer komme aff Damasco at hielpe Nadad Eser Kongen
aff Soba / oc David slo thu oc tiue tusinde mend aff de Syrer. Oc lagde folck i Damasco vdi
Syria / Saa bleff Syria David vnderdanig / at de førde hannem Skenck til / Thi H E R
R E H E R R E halp David chuoit hand drog hen. Oc David tog de guld Skiolde / som hørde Na-
dad Esers tiener til / oc førde dem til Jerusalem / men aff Berah oc Berothai Nadad Esers
stæder / tog Kong David saare meger kaaber.

Nadad /
Esar slas ihiet
aff David.

Der Thoi Kongen aff Nemath hørde / at David haffde nedslagit al Nadad Esers mact /
da sende hand sin Søn Joazam til David / at hülse hannem venlige / oc at velsigne hannem /
at hand haffde freidit mod Nadad Eser / oc slager hannem (Thi Thoi haffde en freid mod Na-
dad Eser) Oc hand haffde Klenodie mer sig / aff sølf / guld oc kaaber / huilke Kong David oc
helligede H E R R E H E R R E / mer det sølf oc guld / som hand helligede H E R R E H E R R E aff alle
Hedningene / som hand tuingde vnder sig aff Syria / aff Noab / aff Ammons børn / aff Philis-
tinerne / aff Amalech / oc aff Nadad Esers roff Rehoba søns Kongens aff Soba.

Thoi.

Oc David gjorde sig et naffn / der hand kom igen / oc slo de Syrer i Saledalen / atten tus-
sinde. Oc hand lagde folck i ganste Edomea / oc alt Edom / vaar David vnderdanig / Thi
H E R R E H E R R E halp David / chuoit hand drog hen.

Psal. 60.

Saa vaar David Konge offuer al Israel / oc hand sticte alt folck et Ket oc Ketferdige
hed. Joab Seru Ja søn vaar offuer freids Væren / oc Josaphat Abihuds søn vaar Cangelier.
Sadok Abihobes søn oc Achimelech Ab Jathares søn vaare Prestter. Seraia vaar Sreiffuere.
Banaia Joiada søn vaar offuer Crethi oc Pethi / oc Davids sønner vaare Prestter.

2. Samu. 20.

IX.

David sagde / Et der end nu nogen offuerbleffuen aff Sauls huff / at ieg
kand gøre barmhertighed mer hannem / for Jonathans skyld : Der vaar en
Suend aff Sauls huff / hed Siba / den kallede de til David / Oc Kongen sagde
til hannem / Est du Siba : Hand sagde / Ja / din tiener. Kongen sagde / Et der
end nu nogen aff Sauls huff / at ieg kand gøre Guds barmhertighed mod
hannem : Siba sagde til Kongen / Der er end nu en aff Jonathans Søner
som er lam i foderne. Kongen sagde til hannem / Huor er hand : Siba sagde
til Kongen / See / hand er i Lodabar / i Achira Ammiels søns huff. Da sende Kong David
hen / oc loed hente hannem fra Lodabar / aff Achira Ammiels søns huff.

Siba.

Der Nephi Bofeth Jonathans søn Saul søns kom nu til David / salt hand ned paa sit
ansiet oc tilbød. David sagde / Nephi Bofeth. Hand sagde / her er ieg din tiener. David sagde
til hannem / Fægere icke / thi ieg vil gøre barmhertighed mer dig / for din faders Jonathans
skyld / oc ieg vil giffue dig igen alle din faders Sauls Agre / Oc du skal daglige æde brød haff
mit Bord. Hand tilbød / oc sagde / Huor er ieg din Tiener / at du vender dig til en død Hund /
som ieg er :

Nephi /
Bofeth Jona-
thans Søn.

Da kallede Kongen Siba Sauls suend / oc sagde til hannem / Jeg haffuer giffuit din
Heris Søn / alt der som Saul hørde til oc alt hans Huff. Saa skal du oc dine Børn oc tiener
h iij re / arbejde

1. Reg. 18.

David.

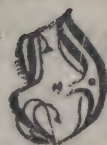
Nicha
Nephi Bo
setha Søn.

re/arbeyde hans Agre/oc sære det ind/ar det skal vere din Verris søns bød / at hand skal nere
sig der aff / **A**te Nephi Bofeth din Verris søn skal daglige ade bød offuer mit Bord. **D**e Si
ba haffde femten Sønner oc tiue Tienere. **D**e Siba sagde til Kongen / **A**lt det som min Verr
re Kongen haffuer budet sin Tienere/der skal hans Tienere gøre. **D**e Nephi Bofeth skal ade
ved mit Bord/som it aff Kongens bøn. **D**e Nephi Bofeth haffde en liden Søn hed **Nicha** /
De alle som bode i Siba huff/de tiene Nephi Bofeth. **D**e Nephi Bofeth bode i Jerusalem/
Thi hand oed daglige aff Kongens bord/oc vaare hale paa baade sine søder.

Samuels.

X.

Hanon.
1. Par. 20.

De der hende sig der effter / at Ammons bønns Konge døde / och Hanon hans
Søn bleff Konge i hans sted. **D**a sagde David / **J**eg vil gøre mistundhed med
Hanon Nahaas søn som hans Fader gjorde mistundhed mer mig. **D**e hand
sende hen mer sin Tienere oc loed hannem husuale offuer sin Fader.

De Davidz tienere kome nu i Ammons bønns land / **d**a sagde Ammons
bønns Føster til deris Herre Hanon / **T**ror du at David ærer din Fader saar
dine øre / at hand sender dig Husualere. **T**ror du ick / at hand haffuer derfaare
sent sine Tienere til dig / at hand kand vdsære oc bespærde oc nedla Staden.

Da tog Hanon Davidz tienere oc ragede halffdelen aff deris Skag/oc sat halffdelen aff
deris Klæder til belter/oc loed dem gaa. **D**e der bleff David tilfende giffuit / sende hand mod
dem / **T**hi de vænd vaare saare skamfende / **D**e Kongen loed dem sige / **V**ilffuer i Jericho til
eders Skag voyer/oc kommer da igen.

De Ammons bønns saae / at de vaare bleffne ilde luctendis saar David / **d**a sende de hen/
oc leyde de Syrer aff Rehob huff / oc de Syrer aff Doba / tiue tusinde mend til fod / oc tusinde
mend aff Kong **N**aacha / oc aff **J**stob rolff tusinde mend. **D**e David der hørde / **d**a vdsende
hand Joab mer Stridsfolkens gantse Hær. **D**e Ammons bønns drog vdsende dem til
strid vdsende saar deris aff porre / **A**ten de Syrer aff Doba / aff Rehob / aff **J**stob / oc aff **N**aacha
vaare alene i mareken.

1. Par. 20.

Syrer oc
Ammoniter
slæts ihel.
Nadads
Eser.

De der Joab nu saa / at striden vaare fuller mod hannem / saare oc bag / **d**a vdsende hand aff
alle vinge Karle i **I**srael / oc rustede sig til mod de Syrer / oc hand sette der Folk som vaare igen
vnder sin broders Abisai haand / at hand skulde ruste sig mod Ammons bønns / oc sagde / **E**r
der saa at de Syrer saa offuer haand offuer mig / **d**a kom mig til hielp / **A**ten der som Ammons
bønns bliffue dig forstercke / **d**a vil ieg komme dig til hielp. **D**e seimodig / oc lad off vere stercke
saar vor Folk / oc saar vor Gudz Stader. **H**ERRE **E**RI **G**øre huad hannem behageligt er.
De Joab drog frem mer der Folk som hoff hannem vaare / at striden mod de Syrer / oc de flyde
saar hånem. **D**e der Ammons bønns saae / at de Syrer flyde / **d**a flyde de oc for Abisai / oc droge
i Staden. **S**aa vende Joab sig til bage fra Ammons bønns / oc kom til Jerusalem.

Sobach.

De der de Syrer saae / at de vaare slagne for **I**srael / **d**a kommede til hobe. **D**e **N**adad **E**s
ser sende hen oc vdsende de Syrer paa hin side Vænder / oc færd deris mact der til / oc **S**obach
som vaare **N**adad **E**sers Stridsloffuizmand drog saar dem. **D**e der bleff David tilfende giff
uit / **d**a samlede hand al **I**srael til hobe / oc drog offuer Jordan oc kom til **N**elam. **D**e de Syrer
rustede dem mod David / at striden mod hannem. **A**ten de Syrer flyde for **I**srael / **D**e David
oc **S**obach deris **H**offuizmand / saa at hand døde der. **D**e der Konger / som vaare vnder **N**ad
dad **E**ser saae at de vaare slagne saar **I**srael / **d**a gjorde de fred mer **I**srael / oc bleffue dem vne
derdanige / **D**e de Syrer frættede sig at hielp Ammons bønns mere.

XI.

Kabba.
1. Par. 21.
Davids
seld.

De der aarer omkom / paa den tid / som Kongerne pleye at drage vds / **d**a sende
David Joab oc sine Tienere mer hannem / oc al **I**srael / at de skulde forderff
ue Ammons bønns / oc de belagde **K**abba / oc David bleff i Jerusalem.

De der hende sig / **A**lt David stod op aff sin Seng om afftenen / oc gick
paa tagit aff Kongens huff / oc saa aff tageren **Q**uinde to sig / oc der vaare en
meget deylig quinde. **D**e David sende hen oc loed spære effter **Q**uinden / oc
sige / **E**r det ick **B**er Sabe **E**liams daatter / **V**ria **N**ethiters hustru : **D**e
David sende **B**ud hen oc loed hende hente. **D**e der hun kom ind til hannem / soff hand hoff
hende / **D**e hun rensede sig aff sin vrenhed / oc vende sig til sit huff igen. **D**e

De Quinde bleff fructsommeligh/oc sende hen oc loed kundgøre saar Dauid/oc sige/ Jeg
er bleffuen fructsommeligh.

De Dauid sende bud hen til Joab/Sent Vria Hethiter hid til mig. De Joab sende Vria
til Dauid. Oc der Vria kom til hannem/da spurde Dauid/om der stod vel mer Joab/oc mer
folcket/oc mer Strider: De Dauid sagde til Vria/Gick hen ned i dit huss/oc to dine søder. Der
Vria gick vd aff Kongens huss/da fulde der Kongelig Stenck efter hannem. De Vria lagde
sig at soffue saar døren aff Kongens huss/der som alle hans Hennis Tienere laae/oc hand
gick ick ned i sit huss.

Der de gaffue Dauid tilkende/Vria gick ick ned i sit huss/da sagde Dauid til hannem/
komst du ey hid offuer mæcken: Hui gickst du ick ned i dit huss: Vria sagde til Dauid/ Arc
ken oc Jrael oc Juda bliffue i Pauluner/oc Joab min Herre/oc min Hennis tienere ligge paa
mæcken/oc stulde ieg gaa i mit huss/ar æde oc drikke/oc ligge hoss min Hustru: Saa vist som
du leffuer oc din siel leffuer/ieg gør der ick. Dauid sagde til Vria/Da bliff i dag oc her/ i mor
gen vil ieg lade dig gaa. Saa bleff Vria i Jerusalem den dag oc der til mer den anden dag. De
Dauid bød hannem/oc hand oed oc dræct mer hannem/oc gjorde hannem drucken/ Oc hand
gick vd om afftænen/ar legge sig til at soffue paa sin Seng mer sin Hennis suenne/oc hand gick
ick ned i sit huss.

Dauid screeff ic breff om morgenen til Joab/ oc sende der mer Vria. Oc hand screeff saa i Vrias
breffuut/Sticker Vria i striden der som hun er haardest/oc vender eder tilbage fra hannem/ar breff.
hand fand bliffue slagen oc død. Som Joab laa nu saar Straden/stickede hand Vria paa den
sted/som hand viste at duelige strids vænd vaare. De der de vænd aff Straden fulde vd at
stride mod Joab/da fald der noget folck aff Dauids tienere/oc Vria Hethiter døde oc saa.

Da sende Joab hen oc loed giffue Dauid tilkæde al stridsens Leylighed/oc befalede Kus
der/oc sagde/Vaar du haffuer taled om al stridsens Handling mer Konge/oc du seer/ar Kong
gen er vred/oc hand siger til dig/Hui gaffue i eder saa nær til Straden at stride: Vide i ick hvor
ledis mand pleyer at stude aff muren. Duo Hlo Abia/elech Jerub Besehts søn ihel: Kaste
ey en Quinde it stycke aff en vøllesten ned paa hanne aff mure ar hand døde i Thebez: Nuor
saare gaffue i eder saa nær til muren: Da skal du sige/Din tiener Vria Hethiter er oc død.

Budet gick hen/oc kom oc gaff Dauid tilkende/alt det som Joab haffde vdsent hannem
saare. Oc Budet sagde til Dauid/vændene finge offuerhaand offuer oss/oc fulde til oss vd
paa mæcken/Wi vaare efter dem indtil døren aff porten. De Skotterne stode aff muren paa
dine Tienere/och ihel sloge nogle aff Kongens tienere/ Der til er Vria din Tienere
h uij den Neg

den Hethiter oc saa død. David sagde til Buder / Saa skal du sige til Joab / Lad dig icke det ilde behage / Thi at Suerder sluger nu denne / saa den ande Lad icke aff at stride mod Straden / at du kand nedbyrde hannem / oc verer fremodige.

Der Vrie hustru hørde / at hendis hofbonde Vria vaar død / da sørgede hun for sin Hof bonde. Men der hun haffde vdsørgt / sende David hen / oc loed hente hende til sit huff / och hun bleff hans Hustru / oc fødte hannem en Søn / Men den Gerning behagede H E R X E N ilde / som David gjorde.

2. Samu. 13, 16

XII.

Eccle. 47.

DER X E N sende Nathan til David / der hand kom til hannem / da sagde hand til hannem / Der vaare tho Men i en Stad / Den ene rig / den anden fattig. Den Rige haffde saare mange saar oc øyen / Men den fattige haffde intet / vden alsomest it lidit faar / som hand haffde købt / oc fødte der op / at der bleff stor / hof hannem och hans Børn til lige / Der ded aff hans Strycke Bød / oc drack aff hans Begere / oc soff i hans Skød / oc hand holt det som en Daatter. Men den tid der kom en Gest til den rige Mand / da sparde hand at tage aff sine saar oc øyen / at rede noget til Gesten / som kom til hannem / oc hand tog den fattige Mandz saar / oc redde til den Mand / som vaar kommen til hannem.

Da oprendis David mer stor vrede mod den Mand / oc sagde til Nathan / Saa sandelig som H E R X E N leffuer / den Mand er dødsens barn / som der gjorde. Der til mer skal hand betale det faar fire dobbelt / fordi hand det gjorde oc icke sparde det.

Da sagde Nathan til David / Du est den Mand. Saa siger H E R X E N Israels Gud / Jeg saluede dig til Konge offuer Israel / oc frelse dig aff Sauls haand / oc gaff dig din Herris Huff / der til hans Hustru i dit Skød / oc ieg gaff dig Israels oc Judas huff / Oc er det forliden / da vil ieg end nu legge der oc der der til. Nu haffuer du da foracret H E R X E N S Død / At du gjorde saadant ont faar hans Øyen : Viam den Hethiter haffuer du slaget ihjel met Suerd / hans Hustru haffuer du tager dig til hustru / Men hannem haffuer du slaget ihjel met Ammons Børns Suerd.

Saa skal nu Suerder icke vige fra dit Huff euindelige / Fordi at du foracrede mig / och togst Vrie Hethiters hustru / at hun skulde vere din hustru. Saa siger H E R X E N / See / Jeg vil opuecke Wæcke offuer dig aff dit eget Huff / Oc ieg vil tage dine Hustruer faar dine øyen / oc giffue din Tæste dem / at hand skal soffue hof dine Hustruer / i den klare Soel / Thi du gjorde det lønlige / Men ieg vil gøre det faar al Israel oc mod Solen.

Da sagde David til Nathan / Jeg haffuer syndet mod H E R X E N. Nathan sagde til David / Saa haffuer oc H E R X E N bort tager din synd / Du skal icke dō. Men efterdi at du haffuer kommer H E R X E N S fiender til arbepaarte ved dens ne Gerning / skal den Søn som dig er fød visselige dō. Oc Nathan gick hjem.

Oc H E R X E N flo Barnet / som Vrie hustru haffde fød David / at der bleff død siugt. Oc David besøgte Gud faar Drengen / oc fastede / oc gick ind oc laa om natten paa iorden. Da opstode de Eldste aff hans huff oc vilde oprette hannem fra iorden / Men hand vilde icke / oc hand oed icke heller met dem. Den siuende dag døde Barnet / Oc Davids tiener bes frectede sig at giffue hannem tilkende / at Barnet vaar dōt / Thi de tenckte / See / Der Barnet vaar end nu leffuende / taledet vi met hannem / oc hand lydte icke vor røst / Huor megit mere skal hand gremme sig / om vi sige at Barnet er dōt. Der David saa / at hans Suenne taledet sacrelige / oc merckte / at Barnet vaar dōt / sagde hand til sine Suenne / Et Barnet dōt : De sagde / Ja.

Da stod David op aff Jorden / oc tōde sig oc saluede sig / oc tog andre Blæder paa sig / och gick ind i H E R X E N S huff / oc tilbød / Oc der hand kom hjem igen / da loed hand bæere Bød faar sig / oc oed. Da sagde hans Suenne til hānem / Huad er det for en ting / som du gør : Der Barnet leffuede / da fastede du oc gradst / Men nu der er dōt / staa du op oc æder : Hand sagde / Jeg fastede oc grad for Barnet der der leffuede / Thi ieg tenckte / Huo ved / om H E R X E N vil bliffue mig naadig / at Barnet maa leffue. Men nu der er dōt / huad skal ieg da faste : Rand ieg och hente der igen : Jeg far vel hen til der / Men der kommer icke til mig igen.

Salomon

sedm.

Jedid Ja)

der er elstelig

faar Herren.

1. Par. 21.

Oc der David haffde hufualet sin hustru Berabee / da gick hand ind til hende / oc soff hof hende / Oc hun fødte en Søn / den kallede hand Salomon / oc H E R X E N elstte hannem. Oc hand sette hannem vnder Nathans Prophetis haand / hand kallede hannem Jedid Ja / for H E R X E N S skyld.

Saa stridde nu Joab mod Ammons søns Rabba / oc vant den Kongelige Stad. De 1. Par. 21.
 sende Bud til David / oc loed hannem sige / Jeg haaffuer stridet mod Rabba / oc ieg haaffuer oc
 saa vunder Vandstaden. Saa tag nu der Folk tilfammen som er igen / oc beleg Staden och
 vint hannem / At ieg skal icke vinde hannem / oc at ieg skal icke haaffue naffin der aff. Saa tog
 David alt Folket tilfammen / oc drog hen oc stridde mod Rabba / oc vant hannem. Oc tog Rabba vin
 deris Kongio Krone aff hans Hoffuit / som verdet Cintener guld / oc Dyrebare stene / oc bleff dia.
 sar paa Davids hoffuit. Oc hand førde der aff Staden saare meger Koff / oc den Folket som
 der vaar vdi første hand vdi / oc lagde dem vnder Jernsaaffue / oc iernpige oc iernvegge / oc opbren
 de dem i en Tegeloffin / Saa gjorde hand ved alle Ammons søns Stæder. Oc David vende
 sig om igen til Jerusalem mer alt Folket.

XIII.

Der hende sig der efter / at Absalon Davids søn / haaffde en derlig Søster / hun Thamar
 hed Thamar / oc Amnon Davids søn fick vilie til hende. Oc Amnon loed som Absalons søster
 hand vaar siug for sin Søsters Thamar skyld / Thi hun vaar en Jomfru / oc
 der røgte Amnon suart at vere / at hand skulde gøre hende noget.
 Amnon haaffde en Væ / som hed Jonadab / Simca søn / Davids broders /
 oc samme Jonadab vaar en meger viff a Vand. Hand sagde til hānem / Huor
 saare bliffuer du Konge søn saa maaffuer dag fra dag : Kant du icke giffue mig der tilfende :
 Da sagde Amnon til hannem / Jeg haaffuer faaret vilie til min broders Absalons Søster Tha
 mar. Jonadab sagde til hannem / Leg dig paa din Seng / oc gør dig siug / Naar din Fader
 kommer / at besee dig / Da sig til hannem / Kære / Lad min søster Thamar komme / at giffue
 mig ma / oc rede for mig en Kær / at ieg kand see der paa / oc æde aff hendis haand.
 Saa lagde Amnon sig oc gjorde sig siug / Der Kongen kom nu at besee hannem / da sag
 de Amnon til Kongen / Kære / Lad min søster Thamar komme oc rede en. a Hoff eller rho for
 mig / at ieg kand æde aff hendis haand.

Da sende David bud efter Thamar i huset / oc loed hende sige / Gack bort i din broders
 Ammons huff / oc red hannem a Nad. Thamar gick hen til sin broders Ammons huff / Oc hand
 laa paa sengen / Saa tog hun en der / oc elrede hannem / och fød der saar hans øyen / oc redde
 hannem en a Hoff. Oc hun tog den Kær / oc gaff op for hannem / a den hand vilde icke æde.
 Da sagde Amnon / Lad dem alle gaa vdi fra mig / Oc de ginge vdi fra hannem allesam
 men. Da sagde Amnon til Thamar / Bær maden i Verberet / at ieg kand æde aff din haand.
 Da tog Thamar a Rosen som hun haaffde red / oc bar til Amnon sin Broder i Verberet. Oc der
 hun bar den til hannem / at hand skulde æde / da tog hand far paa hende / Oc sagde til hende /
 Kom hit / min søster / Soff hof mig. Hun sagde / Icke min Broder / stend mig icke / Thi mād
 gør icke saa i Jsrael / Gør icke saadan daarlighed / Huor vilde ieg hen mer min skam : Och du
 bliffuer lige som Daarer i Jsrael. a den tal mer Kongen / da necer hand dig icke mig.

a den hand vilde icke lyde hende / oc tog hende mer vold / oc krenckte hende / oc soff hof
 hende. Oc Amnon bleff saare vied paa hende / saa at der Nad bleff skøre / end Keelighedē vaar
 tilføne. Oc Amnon sagde til hende / Stat op oc gack bort. Hun sagde til hannem / Dette onde
 er skøre end der ander / som du haaffuer gjort mod mig / at du vdi stader mig. Oc hand lydte icke
 hendis røst / a den hand kallede sin Dreng som Tiente hannem / oc sagde / Driff denne vdi fra
 mig / oc luek døren til efter hende. Oc hun haaffde en Riortel paa sig mer atskillig farffue / Thi
 Kongens døtre bare saadanne Riortle / den stund de vaare Jomfruer.

Oc der hans Tiener haaffde dreeffuit hende vdi / oc luek døren til efter hende / Da kaste
 Thamar afte paa sit hoffuit / oc reff sin Riortel / som hun haaffde paa sig aff atskillig farffue / oc
 lagde sin haand paa sit hoffuit / oc gick hen oc græd. Hendis broder Absalon sagde til hende /
 Haaffuer din broder Amnon verit hof dig : Viu min Søster ti stille / Der er din Broder / oc tag
 icke sagen saa til hierte. Saa bleff Thamar enlig i Absalons sin Broders huff.

Der Kong David hørte alt dette / da bleff hand meger vied. a den Absalon taledede inted
 mer Amnon / huerecken ont eller gaar / a den Absalon vaar vied paa Amnon / fordi / at hand
 haaffde krenckte Thamar hans søster.

a den thu aar der efter da loed Absalon flippe sine Faar i Baalhasor som ligger vnder
 Ephraim. Oc Absalon indbød alle Kongens søn / oc kom til Kongen / oc sagde / See / Din
 tiener haaffuer faare klippere / At Kongen vilde mer sine Sønne gaa mer sin tiener. Kongen
 sagde til Absalon / Viu min søn / lad oss icke alle gaa / at vi skulle icke besuare dig. Oc der hand
 fast bad hannem / da vilde hand dog icke gaa / men hand velsignede hannem.

Absalon

David.

Samuels.

Amnon
slas ihid.

Abfalon sagde/ Skal icke min broder Amnon gaa met off: Kongen sagde til hannem/ Huofaare skal hand gaa met dig: Da bad Abfalon hannem faa lunge/ at hand loed Amnon oc alle Kongens Børn gaa met hannem. Da bød Abfalon sine Dræge/ oc sagde/ Seer vel til/ naar Amnon bliffuer drucken aff vinen/ oc ieg siger til eder/ Slar Amnon oc dræbe hannem/ At icke fædte eder/ thi ieg haffuer befaleet eder det/ Herer dristige oc freimodige der til. Saa gior de Abfalons drænge ved Amnon/ som Abfalon haffde befaleet dem. Da stode alle Kongens børn op/ oc huer satte sig paa sin Nule oc flyde.

De der de nu vaare paa veyen/ bleff det røsket for David / at Abfalon haffde thielslaget alle Kongens børn/ at ingen aff dem leffuede igen. Da stod Kongen op oc reff sine Kleder/ oc lagde sig paa iorden/ oc alle hans Tienerer / som stode omkring hannem/ reffue deris Kleder synder. Da suarede Jonadab Simeas søn/ Dauidz broders/ oc sagde. Min Herre tenck icke/ at alle Drængene Kongens børn ere døde/ men Amnon er allene død / Thi Abfalon haffuer det holdet hof sig/ fra den dag/ at hand stende Thamar hans søster. Saa tag nu min Herre Konge saadant icke til herte/ at alle Kongens børn skulde vere døde/ men Amnon er aleniste død/ Oc Abfalon flyde.

Abfalon
flyer.

De Drængen paa Vacten løffte sine øyen op/ oc saa/ oc see/ Der kom meget Folk paa vey en effter huer andre/ op til siden paa Bierger. Da sagde Jonadab til Kongen / See/ Kongens børn komme/ Det er saa ster/ som din suend sagde. De der hand haffde vdalet / See da komme Kongens børn/ oc opløffte deris røst oc græde/ Kongen oc alle hans Tienerer græde oc meger fast. Men Abfalon flyde/ oc drog til Thamar Amihuds søn Kongen i Geshur. Men hand sørgede for sin Søn alle dage. Der Abfalon flyde oc drog til Geshur / da bleff hand der i try aar. Oc Kong David loed aff at drage vd emod Abfalon / Thi hand haffde trostet sig offuer Amnon / at hand vaard død.

XIII.

Den vise
Quinde aff The
foa.

Da bød Jeru Ja søn merekte at Kongens herte vaar mod Abfalon. De hand sende hen til Thefoa / oc loed hente en viis Quinde der fra / oc sagde til hende/ Vold dig forfuld/ oc for dig i Sørgelige Kleder / oc salue dig mer olie / Men stic dig som en Quinde der lunge haffuer sørgt for en Død / Oc du skal gaa ind til Kongen/ oc tale met hannem saa oc saa. De Joab vnderuiste hende/ hand hun skulde tale.

De der Quinden aff Thefoa vilde tale met Konge/ da faldt hun ned til Jorden paa sit ansigt oc tilbød/ oc sagde / Konge hielp mig. Kongen sagde til hende/ Huad skader dig: Hun sagde/ Jeger en Encke/ en quinde som sørgt / oc min Hofbonde er død. De din Tienerinde haffde tho Sønnere/ de trectede tilsammen paa marken/ oc for der vaar ingen som kunde Redde/ slo den ene den anden/ oc dræbte hannem. De see/ nu staar den gantske Frendskaff op mod din Tienerinde/ oc sige/ Antuorde off den/ som slo sin Broder thiel / at vi sla hannem thiel for hans Broders siel/ som hand thiel slo / oc vdslette oc saa hans Afs / Och de ville vdslycke min Gnist som end nu igen er/ at min Hofbonde skal inted naftin haffue effter sig paa Jorden.

Kongen sagde til quinden/ Gack hiem/ Jeg vil giffue befaling paa dine vegne. De quinden aff Thefoa sagde til Kongen / Min Herre Konge/ den misgerning vere paa mig oc min Faders huff/ men Kongen oc hans Stuel skal vere wskyldig. Kongen sagde/ Huo som taler mod dig/ den for hid til mig/ Saa skal hand icke mere røre ved dig. Hun sagde / Konge tenck paa HERRER i din Gud/ at Blodheffnere skulle icke bliffue for mange til at forderffue/ oc at de icke vdslette min Søn. Hand sagde/ Saa sandelige som HERRER i leffuer/ Der skal icke falde it haar aff din Søn paa iorden.

De quinden sagde / Lad din Tienerinde sige min Herre Kongen noget. Hand sagde/ Sig til. Quinden sagde/ Hui haffuer du saadant tenck mod Guds Folk/ at Kongen haffuer taler saadanne ord/ at hand bliffuer skyldig/ oc icke lader hente sin Vdslette igi: Thi wi do viis bort/ men hand berencker sig/ at der vdslette skal oc icke vdslette aff hannem.

Saa er ieg nu kommen/ at tale saadant met min Herre Kongen/ Thi Folcker gior mig bang / Thi din tienerinde tenckte / Jeg vil tale met Kongen / der kand vel see at hand det gior/ som hans Tienerinde siger. Thi skal hand bønne sin tienerinde/ at hand skal redde mig/ aff alle deris haand som ville vdslette mig oc min Søn aff Guds arff. De din tienerinde tenckte/ Min Herre Kongens ord skal vere mig en trost/ Thi min Herre Kongen er/ som en Guds Engil/ at hand kand høre gaar oc ont/ Derfaare skal HERRER i din Gud vere met dig.

Kongen

Rongen suarede/oc sagde til quinde/Det icke faar mig huad ieg vil spere dig at. Quinde sagde/Min Herre Konge tale sig. Rongen sagde. Er icke Joabs haand mer dig i alder: Quinden suarede/oc sagde/Saa vif som din siel leffuer/min Herre Konge/ Der er ingen anden huereken paa den høyre eller venstre side/ vden som min Herre Rongen sagde. Thi din tiener Joab bød mig der/oc hand gaff din Tienerinde alle disse ord i sin mund / at ieg skulde saa vende denne Sag/der haffuer din tiener Joab gjort/Min Herre er vif som en Guds Engils vifdom at hand forstaar alting paa iorden.

Da sagde Rongen til Joab/sec/ Jeg haffuer saadant gjort/Saa gack bort oc hent Drenge Absalon igen. Da falt Joab ned til Jorden paa sit ansiet oc tilbød / oc rækkede Rongen / oc sagde/ I dag mercker din Tiener/ at ieg haffuer fundet naade faar dine øyen/min Herre Rongen/ at Rongen gik/ huad hans Tienerer siger. Saa gjorde Joab sig rede oc drog til Gesur/ oc hent Absalon til Jerusalem. Men Rongen sagde/Lader hannem gaa i sit huff igen/oc icke see mit ansiet/Saa kom Absalon i sit huff igen/oc saa icke Kongens ansiet.

Der vaar icke saa derlig en Mand i al Israel som Absalon/oc hand haffde den pris faar alle/ Der vaar ingen vaffse paa hannem fra hans fodsmaal til hans icke. Och naer mand ragede hans Hoffsuit (som skede almindelige huert aar / Thi der vaar hannem forsuart/ at hand maatte der affrage) da veyde hans Hoffsuit haar/ thu hundrede sekel effter Kongelig Dect. Oc Absalon haffde tre Sønner/oc en Daatter som hed Thamar / oc hun vaar en derlig Quinde paa sin skickelse. Saa bleff Absalon thu aar i Jerusalem/ at hand icke saa Kongens ansiet.

Oc Absalon sende effter Joab/ at hand skulde sende hannem til Rongen / Oc hand vilde icke komme til hannem. Oc hand sende ande tid/ Dog vilde hand icke komme. Da sagde hand til sine suenne/ Seer/ der stycke Joabs Alger hof min/ oc hand haffuer byg der paa/ Saa gaar hen oc setter ild der paa/ Da sette Absalons suenne ild paa der stycke.

Da stod Joab op oc kom til Absalon i husit/ oc sagde til hannem/ Hui sette dine Suenne ild paa mit stycke. Absalon sagde til Joab/ Sec/ Jeg sende effter dig/ oc loed dig sige/ Kom lyd at ieg kand sende dig til Rongen/ oc lade sige/ Huorfaar er ieg kommen fra Gesur/ Der vaare mig bøde/ at ieg vaare der end nu / Saa lad mig nu see Kongens ansiet/ Er der och en misgierning hof mig/ da sla mig ihel. Oc Joab gick hen ind til Rongen oc gaff hannem det tilkende/ Oc hand kallede Absalon at hand kom ind til Rongen / Oc hand tilbød paa sit ansiet til Jorden faar Rongen / oc Rongen kyssede Absalon.

Absalon
vaar derlig.

Absalons
tre Sønner oc
en daatter

XV.

Det hende sig der effter/ at Absalon loed besticke sig Vagne oc Heste/ oc halffire diesinda tiue Mand som vaare hans Drauante. Oc Absalon stod stedse tilige op om morgenen oc gick paa veyen hof porten / Oc naer som nogen haffde en Sag/ at hand skulde komme til Konge faar Dom/ da kallede Absalon hannem til sig/ oc sagde/ Aff huilcken Stad est du: Naer hand da sagde/ Din tiener er vdaft en aff Israels slechter. Da sagde Absalon til hannem/ Sec/ din Sag er ret oc sleet/ Men der er ingen tilfickter aff Rongen som dig skal høre.

Oc Absalon sagde/ O huos setter mig til Dommere i Landet/ at huert mand maa komme til mig/ som haffuer nogen sag oc dom / at ieg kand hielpe hannem til Rette. Oc naer nogen kom til hannem/ oc vilde tilbede hannem/ da raete hand sin haand vden oc tog fat paa hannem/ oc kyssede hannem. Absalon gjorde saa i denne maade ved al Israel/ naer de komme til dom faar Rongen/ oc stal saa Israels menndz hietter.

Effter freetue aar sagde Absalon til Rongen/ Jeg vil gaa bort oc fuld komme mit Løffe i Hebron / som ieg loffuede H E R R E N. Thi den tid ieg bode i Gesur vdi Syria/ da gjorde din tienerer it Løffe/ oc sagde/ Der som H E R R E N fører mig igen til Jerusalem/ Da vil ieg gøre H E R R E N Guds tiensste. Rongen sagde til hannem/ Gack hen mer fred. Oc hand gjorde sig rede oc gick til Hebron.

Oc Absalon haffde vdsent Speydere til al Israels slechter/ oc loed sige/ Naer i høre Davids sunnis liud. Da siger/ Absalon er bleffuen Konge i Hebron. Der ginge thu hundrede Mand mer Absalon aff Jerusalem som vaare kallede/ Men de ginge i deris enfoldighed / oc viste inred aff sagen. Oc Absalon sende oc effter Achitophel den Giloniter / Davids Raad/ aff hans stad Gilo. Der hand gjorde nu Offerer/ da bleff Forbunder stercke/ oc Folket løb til/ oc bleffue formerede mer Absalon.

Da kom der en oc gaff David det tilkende/ oc sagde/ Huert mandz hietter i Israel følger Absalon effter. Da sagde David til alle sine Tienerer / som vaare hof hannem i Jerusalem/ Op/ la der

Absalon
er opreist mod
David hans
fader.

Achito
phel.

Psalm.

Dauid.

Samuels.

Op/lader off fly/Thi her skal inge kunde vndkomme faar Absalon/Skynder eder/ at wi gaa
at hand skal ick hafselige offuerfalde off oc grube off/oc søre en wylcke paa off/ oc sla Staden
met skarpe suerd. Kongens tiener sagde til hannem/ Huad som min Herre Kongen vduet/
See/her ere dine Tienere.

Dauid fly
er faar Absalon

De Kongen gick vd til fods met sit gangste huff/ De hand loed thi aff sine aed huffte
er bliffue at beuare huser. De der Kongen oc alle folcket komme vd til fods/ da ginge de langt
fra huser. De alle hans Tienere ginge hof hannem/ Der til met alle Chreti oc Pleti/ oc alle
Gethiter/ sey hundrede aend/ som vaare komme til fods aff Gad/ ginge faare Kongen.

De Kongen sagde til Jthai Gethiter/ Hui gaar du oc met off/ Vent dig om oc bliff hof
Kongen/ thi du est fremmer/ oc est dragen hid fra din Sred. Du komst i gaar/ oet dag vaaget
du dig at gaa met off/ aen ieg vil gaa/ huor ieg kand gaa hen/ Vent om/ oc dine Brodre met
dig skal vederfaris barinhertighed oc trostast. Jthai suarede/ oc sagde/ Saa vift som HERR
X E N leffuer/ oc saa vift som min Herre Kongen leffuer/ paa huilken sted min Herre Kon-
gen bliffuer/ vere sig til dsden eller til liffuet/ der skal oc din Tienere bliffue. Dauid sagde til
Jthai/ Saa kom oc gack met. Saa gick Jthai Gethiter oc alle hans aed/ oc alle de Børn som
vaare met hannem. De der gantske Land grad met hys vst/ oc alt folcket gick met. De Kon-
gen gick offuer Kidrons beck/ oc alt folcket gick faare/ paa veyen som løber til gæken.

Tadok.

Ab Jathar.

De see/ Tadok vaar oc der/ oc alle de Leuiter som vaare hof hannem/ oc de baare Gud
pactis Aet/ oc sette hende der. De Ab Jathar gick op/ indtil alt folcket kom aff Staden. Da
sagde Kongen til Tadok/ Bær Gudz aret i Staden igen/ Finder ieg naade faar HERR
X E N/ Da henter hand mig igen/ oc lader mig see hende/ oc sit huff. Aen siger hand saa/
Jeg haffuer ingen løst til dig/ See/her er ieg/ Vand gøre met mig/ som hannem behager. De
Kongen sagde til Presten Tadok/ Vdu Seere/ Vent dig om igen til Staden met fred/ oc baar
de eders sønner met eder Ahimaas din søn/ oc Jonathan Ab Jathars søn. See/ ieg vil bie paa
den stette marc i gæken/ til der kommer Bud fra eder/ oc giffuer mig tilkende. Saa søre Ta-
dok oc Ab Jathar Gudz Aet igen til Jerusalem/ oc bleffue der.

Aen Dauid gick hen til Oliebierg oc grad/ oc hans Hoffuit vaar suget/ thi hand gick
suget/ Der til alt folcket som vaar hof hannem/ haffde suget huer sit hoffuit/ oc ginge hen
oc grade. De der det bleff Dauid tilkende giffuit/ at Achitophel vaar i Forbund met Absalon/
sagde hand/ HERR X E N/ Gør Achitophels raad til daarlighed.

Achito

phel.

Hufai.

De der Dauid kom op paa det Høye/ der som mand pleyde at tilbøde Gud/ See/ da
møtte Hufai Arachiter hannem met sønder reffuen Riortel oc iord paa sit hoffuit. De Dauid
sagde til hannem/ Gaar du met mig da bliffue du mig til besuaring/ Aen ginge du igen i
Staden/ oc sagde til Absalon/ Jeg er din Tienere/ ieg vil høre Kongen til/ ieg som vaar din fa-
ders tiener paa den tid/ vil nu vere din Tienere/ Saa gjorde du mig til gode Achitophels
Raad til intet. Saa ere Tadok oc Ab Jathar Presterne met dig/ Saa kunde du sige Tadok oc
Ab Jathar alt det som du hører i Kongens huff. See/ Deris tho sønner ere hof dem Ahimaas
Tadoks søn/ oc Jonathan Ab Jathars søn/ mer dem kant du biude mig til/ huad du hører.
Saa kom Hufai Dauids ven i Staden/ De Absalon kom til Jerusalem.

XVI.

Siba.

De Dauid vaar noget gongen fra Høyen/ See/ da møtte Siba aNephi Bo-
seths dreng hanem met tho saleds Afene/ der paa vaare thu hundrede Brod/
oc hundrede klaser Rusin/ oc hundrede klaser Figen/ oc en leyl vin. De Kon-
gen sagde til Siba/ Huad vilt du der met gøre/ Siba sagde Afene skulle vere
faar Konges tiener at ride paa/ oc Broder oc Figen til Drengene at æde/ oc
Vinen at dücke/ naar de bliffue reerte i gæken. Kongen sagde/ Huor er din
Herres Søn/ Siba sagde til Kongen/ See/ hand bleff i Jerusalem/ Thi hand sagde/ I dag
skal Israels huff giffue mig/ min faders Rige igen. Kongen sagde til Siba/ See/ Alt det som
aNephi Bofeth haffuer/ det skal vere dit. Siba sagde/ Jeg tilbøder/ Lad mig finde naade hof
dig/ min Herre Kongen.

Simej

bander Dauid.

Der Kong Dauid kom til Bahurim/ See/ da gick en aNand der vd/ aff Sauls hufis
Slect/ hand hed Simej/ Gera søn. Nand gick vd oc bandede/ oc slo til Dauid met sten/ oc til
alle Kong Dauids Tienere/ Thi alt folcket oc alle de Ypperste vaare hof hans hysre oc hof
hans venstre side. De Simej sagde saa der hand bandede/ Der vd/ her vd du Blodhund/ du
løse aNand. HERR X E N haffuer betaler dig/ alt Sauls hufis blod/ at du est bleffuen Kon-
ge i hans sted/ Nu haffuer HERR X E N giffuit Riger i din søns Absalons haand/ De see/
nu est du mit i din wylcke/ Thi du est en Blodhund. Da sagde

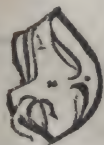
Da sagde Abisai Seru Ja søn til Kongen / Skulde denne døde Hund bande min Herre Abisai. Kongen: Jeg vil gaa hen oc hugge hans hofuit aff hannem. Konge sagde / I Seru Ja søn / huad haffuer ieg mer eder at gøre: Lader hannem bande / Thi at HERRER Haffuer befalet hannem det / bande Dauid / Huo kand nu sige / huor saare gør du saa: Oc Dauid sagde til Abisai oc til alle sine Tienere / See / Min Søn / som er kommen aff mit Liff / staar mig effter mit liff / Hui skulde icke oc nu Jemini Søn: Lader hannem betemine at bande / thi at HERRER Haffuer befalet hannem det / Der kand vel skee at HERRER skal see til min elendighed / oc betale mig mer got saar hand bander mig idag. Saa gick Dauid med sit Folk sin vey / Men Simej gick hofsiden paa Stierget ieffn sidis hofhannem / oc bandede oc slo mer Sten til hannem / oc kaste mer iord klumper. Oc Kongen kom ind mer alt Folket som vaare trette mer hannem / oc verquegede sig der.

Men Absalon oc alle Israels mends folk / komme i Jerusalem / oc Achitophel mer hans Abisalon. Der Hufai Arachiter / Dauids ven / kom hen ind til Absalon / da sagde hand til Absalon / Kongen skee Lycke / Kongen skee lycke. Absalon sagde til Hufai / Er der din barmhertighed mod din Ven: Hui dogst du icke bort mer din Ven: Hufai sagde til Absalon / Jek saa / Men huilken HERRER vduel / oc dette folk oc alle Israels / Men / hannem vil ieg høre til oc bliffue hofhannem. Dernet / Huem skulde ieg tiene: Skulde ieg icke tiene saar hans Søn: Lige som ieg tiene saar din Fader / Saa vil ieg oc vere saar dig.

Da sagde Absalon til Achitophel / Raadslar / huad skulle wi gøre: Achitophel sagde til Absalon / Soff hof din Faders / Nedhuftruer / som hand loed her / ar beuare Hufet / Saa skal al Israel høre / ar du haffuer gjort din Fader lde luctendis / oc alle deris haand / som ere hof dig / skulle bliffue disdiftigere. Da gjorde de Absalon it Paulun paa rager / oc Absalon laa hof sin Faders / Nedhuftruer saar al Israels øyen.

Naar Achitophel gaff it Raad paa den tid / da vaardet / lige som mand haffde arspure Gud om noget / Saa vaare alle Achitophels Raad / baade hof Dauid oc hof Absalon.

XVII.

C Achitophel sagde til Absalon / Jeg vil vdule tolf tusinde / oc gøre mig rede / oc forfølge Dauid i nat / oc ieg vil offuerfalde hannem / den stund hand er trett oc mædig. Naar ieg forferder hannem saa / ar alt Folket / som er hof hannem / hør / saa vil ieg sla Konge alene / oc gøre alt Folket igen til dig. Naar huer mand er da sør til dig / som du begerer / saa bliffue alt Folket mer fred. Der syntis Absalon / oc alle de Eldste i Israel / ar vere got.

Oc Absalon sagde / Kere / Lader oc kalde Hufai Arachiter oc høre / huad hand siger her til. Oc der Hufai kom ind til Absalon / da sagde Absalon til hannem / Saadant haffuer Achitophel talt / Sig du / skulle wi det gøre eller ey:

Da sagde Hufai til Absalon / Der er icke got Raad / som Achitophel haffuer giffuit paa denne tid. Oc Hufai sagde ydermere / Du kender din Fader vel oc hans Folk / ar de ere stercke oc hastmodige / lige som en Bisen naar hans Ynger søffis fra hannem paa marcken / Der til er oc din Fader en Stridmand / oc hand forfommer sig icke hof Folket. See / maa vel skee hand haffuer nu forstunget sig i en Hule / eller nogen anden sted. Om der da stede / ar der lycke dis første gang ilde for dig / oc der kom it vøtte / oc sagde / Der stede it Slag blant der Folk som fulde Absalon effter. Saa bleffue huer mand forferder / som er end ellers en god Stridmand / oc haffuer it herte / som en Løve / Thi alt Israels folk ved ar din Fader er sterck / oc veldige Stridmand / som ere hofhannem.

Men ieg raader det / Ar du forsamler til dig al Israel / fra Dan ind til Bersaba / saa mange som der er sand hof haffuit / oc ar din Person drager blant dem. Saa ville wi offuerfalde hannem / paa huilken sted wi finde hannem / oc wi ville komme offuer hannem / lige som Duggen falder paa Jorden / ar wi icke lade en leffue igen aff alle de / Men som ere mer hannem. Men forsamler hand sig i en Stad / Da skal al Israel kaste reb omkring den samme Stad / oc drage hannem ned i Vanden / ar der skal icke findis en Sten igen aff hannem. Da sagde Absalon oc huer mand i Israel / Hufai Arachiters raad er bedre / end Achitophels raad. Men HERRER stickete det saa / ar Achitophels gode raad bleff forhindret / Ar HERRER stulde gøre vlycke offuer Absalon.

Oc Hufai sagde til Sadok oc Ab Jathar Presterne / Saa oc saa raadde Achitophel oc de Eldste aff Israel Absalon / Men ieg haffuer saa och saa raadet. Saa sender nu hastelighen / oc lader Dauid til kende giffue oc siger / Bliff icke i nat paa søkens Slette mark / Men drag hen

Abisalon
kommer til Jerusalem.
Hufai.

Achito
phels Raad.
Sup. 12.

Hufai
Raad.

Dauid.

Samuels.

hen offuer/ at Kongen skal icke opslugis/ oc alt Folcket som er hofh hannem. De Jonathan oc Achimaas stode hofh Rogels bynd/ oc en Pige gick bort oc sagde dem det/ och de ginge hen oc sagde kong Dauid det/ Thi de torde icke lade dem see/ ar de komme i Staden.

Men en dreng saa dem oc hand gaff Absalon det tilkende. De de ginge baade hastelige bort/ oc komme i en mandz huff i Bahurim/ hand haffde en Bynd i sin Haard/ och de steg ned i hannem. De Quinden tog oc bredde it klede offuer huller aff Bynden/ oc strødde Gryn der paa/ at ingen skulde det mercke. Der nu Absalons suenne komme i huset til Quinden/ da sagde de/ Huor ere Achimaas oc Jonathan? Quinden sagde til dem/ De ginge offuer det lille vand/ Oc der de haffde let oc inred fundet/ da ginge de til Jerusalem igen.

Oc der de vaare borte/ da opstode de aff Bynde/ oc ginge hen/ oc gaffue der kong Dauid tilkende/ och sagde til Dauid/ Gørter eder rede oc gaar hastelige offuer vander/ Thi Achitophel haffuer saa oc saa giffuit Raad mod eder. Da stod Dauid op/ och alt Folcket som vaare hofh hannem/ oc ginge offuer Jordan ind til der bleff luss dag/ oc der fattedis icke en/ at de ey vaare gongne offuer Jordan.

Achitophel
henger sig. 22.

Infr. 19.

Der Achitophel saa/ at hans Raad vaare icke fremgonget/ da salede hand sin Afsen/ ridde sig til/ oc drog hiem til sin Stad/ och bestickede sit Huff/ oc hengde sig oc døde/ Och bleff iordet i sin Faders graf.

Oc Dauid kom til Mahanaim/ Oc Absalon drog offuer Jordan oc alle Israels Aend met hannem. Oc Absalon haffde sat Amasa i Joabs sted offuer Døren/ Oc Amasa vaare en mandz søn/ som hed Jethraen Israeliter/ som laa hofh Abigail/ Tahas daatter/ Deru Ja søster som vaare Joabs moder. Oc Israel oc Absalon lerede dem i Gilead.

Der Dauid vaare kommen i Mahanaim/ da søde Sobi/ Tahas søn aff Ammons bøn aff Rabbath/ oc Achitophel Ammiels søn aff Lodabar/ oc Barillai en Gileaditer aff Roglim/ fenge kleder/ becken/ Lerkar/ huede/ byg/ mel/ stegte ay/ bønner/ erter/ gryn/ hunig/ singi/ saar oc øyen/ oc øster til Dauid oc til Folcket som vaare met hannem at øde/ Thi de tenckte/ Folcket ne bliffue hungrige/ trætte oc tørste i ørken.

XVIII.

Dauid stückede Folcket i aarden/ som vaare hofh hannem/ oc sette Hoffuigsmænd offuer dem offuer tusinde oc offuer hundrede. Och sende vð den tredie part aff Folcket vnder Joab/ oc en tredie part vnder Abisai Deru Jaas søn Joabs broder oc den tredie part vnder Jethai Gethier.

Oc Kongen sagde til Folcket/ Jeg vil oc drage vð met eder. Men Folket sagde/ Du skal icke drage vð/ Thi om vi end styde/ eller om halffdelé døet/ da acrede de oss inred/ Thi du est alene lige som ti tusinde aff oss/ Saa er det nu bedre/ at du hjælper oss aff Staden. Kongen sagde til dem/ Huad eder tæckis gaad at vere/ der vil ieg gøre. Saa stod Kongen hofh Døren/ oc alt Folcket drog vð ved hundrede oc ved tusinde.

Oc Kongen bød Joab oc Abisai och Jethai oc sagde/ Farer mig lempelig met Drengen Absalon/ Oc alt Folcket hørde det/ der Kongen bød alle Hoffuigsmændene om Absalon.

Absalons
tilhengere bliffue
oc slagne ihjel.

Oc der Folcket kom vð paa marcken/ mod Israel/ da begyntis striden i Ephraims skov. Oc Israels Folck bleff der slaget aff Dauids tienerer/ at der stede samme dag it stort Slag/ som vaare tiuer tusinde Aend. De stridde spriddis der offuer alt landet/ Oc Skoven forterede mange flere Folck den dag/ end Suerd ihjelslo.

Oc Absalon kom mod Dauidz suenne/ oc red paa en Aule/ Oc der Aulen kom vnder en stor roek Eg/ da bleff hans Hoffuit hengendis ved Egen/ oc hand suingde mellem Dømmen oc iorden/ Men hans Aule løb bort vnder hannem.

Der en Mand der saa/ gaff hand Joab det tilkende/ oc sagde/ See/ ieg saa Absalon henge i en Eg. Oc Joab sagde til Manden som gaff hannem det tilkende/ See/ saast du det/ Hui slost du hannem der icke ned til iorden? Saa vilde ieg giffuit dig paa mine vegne ti Solff penges dinge oc it Belte. Manden sagde til Joab/ Haffde du end veyer mig tusinde Solff penges dinge i min haand/ da vilde ieg dog icke lagt min haand paa Kongens søn/ Thi at Konge bød dig oc Abisai oc Jethai saare vore dem/ oc sagde/ Docter eder at icke nogen skader drengen Absalon. Eller der som ieg haffde giort noget falskt paa min Siels fare/ efterdi at der bliffuer inred dult saar Kongen/ da haffde du self staadet mod mig.

Absalon
siet sin søn.

Joab sagde/ Jeg kand icke lenger tøffue hofh dig. Saa tog Joab try Spiid i sin haand oc stötte dem i Absalons hierte/ men hand end da leffuede/ i Egen. Och ti aff Joabs vns ge karle som bare hans Vaaben/ gaffue sig om hannem/ oc sloge hannem ihjel.

Da ble

Da bleste Joab i Basunerne / och hente Folcket igen / ar de skulde icke lenger forfølge Israel /
Thi Joab vilde spare Folcket.

De de toge Absalon oc kaste hannem i en stor Rule vdi Skoven / och lagde en stor hob
Sten paa hannem. Oc al Israel flyde / huer til sin Bolig. Och Absalon haffde opreyst sig en
Stotte der hand end leffuede / hun staa i Kongens dal / Thi hand sagde / Jeg haffuer ingen
Søn / der faare skal denne vere mit naffns Ihukommelse / Oc hand kaldede den Stotte efter
sit naffn / Oc hun kaldes indtil paa denne dag / Absalons pins.

Achimaas Sadochs søn sagde / Bære / Lad mig løbe bort oc kundgøre Kongen / at HER
RE VI haffuer sticket hannem Ret aff hans fienders hender. Joab sagde til hannem / Du
fører hannem icke god Tidende i dag / En anden dag skal du føre Tiender oc icke i dag / Thi
Kongens søn er død. Oc Joab sagde til Cusi / Gack hen oc sig Kongen / det som du haffuer
seer / Oc Cusi tilbød Joab och løb. Men Achimaas Sadochs søn sagde end en gong til Joab /
Huad / om ieg løber och efter Cusi / Joab sagde / Hui vilt du løbe / min Søn / Kom hid / du
hær icke en god Tidende. Huad / om ieg løber / Hand sagde til hannem / Da løb dog / Saa løb
Achimaas strax sin vey / oc kom før end Cusi.

Oc Dauid sad mellem tho Porte / Och Væcteren gick paa portens Tag haff muren / och
løffte sin søn op / oc saa en Mand løbe alene / Oc hand robre oc sagde Kongen det. Oc Kon
gen sagde / Er hand alene / da er der en god Tidende i hans mund. Oc der hand løb fast oc kom
nærmere / da saa Væcteren en anden Mand løbe / och hand robre i porten / och sagde / See / en
Mand løber alene / Kongen sagde / Hand er oc icke got Bud. Væcteren sagde / Jeg seer den før
ste løb / lige som Achimaas Sadochs søns løb / Och Kongen sagde / Det er en god Mand / och
hand bær en god Tidende.

Achimaas robre / oc sagde til Kongen / Fred / och hand tilbød faar Kongen paa sit ansigt
til iorden / och sagde / Velsigner vere HERRE VI din Gud / som haffuer giffu det solet i Achimaas
din haand / som opløffte deris hender mod min Herre Kongen.

Kongen sagde / Gaar der oc drengen Absalon vel / Achimaas sagde / Jeg saa it stort bul
der der Joab Kongens tienerer / sende mig din Suend hid / oc ieg ved icke huad der vaar. Kon
gen sagde / Gack hid om oc trin hid / Oc hand gick om oc stod der.

See / da kom Cusi / oc sagde / Her ere gode Tidender / min Herre Kongen / HERRE VI
haffuer sticket dig Ret i dag / aff alle deris haand som sette dem op mod dig.

i ff Da sagde

David.

Dauids
klagemaal off
ner Absalon.

Da sagde Kongen til Cusi/ Gaar det oc diengen Absalon vel: Cusi sagde/ Det skee alle min Herre kongens Fiender/ som der gaar Drengen/ och alle dem som sette dem mod dig til onde. Da bleff Kongen bedrøffuit/ oc gick op paa Salen i porten oc greb/ oc der hand saa gick sagde hand saa/ a Min søn Absalon/ min søn/ min søn Absalon/ Gud Giffue/ at ieg maatte ds for dig/ O Absalon/ min søn/ min søn.

Samuels.

NIX.

Det bleff Joab tilkende giffuet/ See/ Kongen grader oc søger for Absalon. Oc aff den Seyer bleff den dag en Geraad i blant alle folcker/ Thi folcker hørde samme dag/ at Kongen sørgede for sin søn. Och folcker stal sig bort paa den dag/ at de komme ick i Staden/ lige som ic folck stiel sig bort/ som er bestemmet/ naar der flyr aff striden. Och Kongen suabte sit ansiet/ och robede høyr/ Ach min søn Absalon/ Absalon min søn/ min søn.

Oc Joab kom i huset til Kongen/ oc sagde/ Du haaffuer i dag bestemmet alle dine Tienere/ som i dag frelste din/ dine sønners/ dine døtters/ dine hustruers/ oc dine adhustruers siel/ At du elster dem/ som hade dig/ och hader dem/ som elste dig. Thi du lader dig mercke i dag/ at du skøder inder om dine Hoffuigsmend oc Suenne/ Thi ieg mercker vel i dag at om Absalon alene leffuede/ oc wi vaare alle døde i dag/ det tryckte dig ret at vere.

Thi stat nu op/ oc gack vd/ oc tale venlige mer dine Tienere/ Thi ieg suer dig ved HERRE/ At gaar du ick vd/ Da bliffuer der ick en ahand hoff dig denne nat offuer/ Oc der bliffuer dig verre end alt det Onde/ som er kommer offuer dig/ fra din vngdom och ind til nu. Da stod Kongen op/ oc sette sig i porten/ Oc der bleff sagt faar alle folcker/ See/ Kongen sider i porten. Da kom alle folcker faar Kongen. a Den Jsrael vaar hen flyd huer til sin Bolig.

Oc folcker aff Jsraels slechter rettede mod huer andre/ oc sagde/ Kongen reddede oss aff vaar Fiendis haand/ oc hand frelste oss aff Philisterns haand/ oc hand morre fly aff Landet faar Absalon. Saa er Absalon død i strid/ som wi haaffde saluet offuer oss/ Huorfaare ere i nu saa stille/ at ic hente Kongen igen.

a Den Kongen sende til Sadok oc til Ab Jathar Presterne/ oc loed sige til dem/ Taler mer de Eldste i Juda/ och siger/ Huorfaare ville i vere de siste/ at hente Kongen igen til sit Huff (Thi al Jsraels tale vaar kommen faar Kongen i hans huff) I ere mine Brødre/ mine ben/ oc mit kied/ Huorfaare ville i vere de siste/ at hente Kongen igen: Oc siger til Amasa/ Est du mand hoff mig i alle dine dage i Joabs sted.

Oc had bøyde alle a Nends hierter i Juda/ lige som en mand. Oc de sende hen til Konge Rom igen du/ oc alle dine tienere. Saa kom Konge igen. Oc der had kom til Jordan/ da vaare Juda med komme til Gilgal/ at drage ned mod Konge/ at de skulde føre Konge offuer Jordā

Oc Sime i Gera søn/ Jemini søns/ som bode i Bahurim/ Skyndede sig oc drog mer Juda aend ned mod kong David/ oc der vaare tusinde aend mer hannem aff Ben Jamin. Och der til mer den dreng Siba aff Sauls huff/ mer sine femte sønner oc tiue Suenne/ oc de skyndede dem offuer Jordan frem faar Kongen/ oc beridde ferge/ at føre Kongens Tienere offuer mer/ oc de gjorde huad hannem behagde.

Oc Sime i Gera søn salt ned faar Kongen/ der had soer offuer Jordan/ oc sagde til Kongen/ a Min Herre/ regne mig ick til onde den misgerning/ oc kom ick ihu/ at din Tienere forrøinede dig den dag/ der min Herre kongen gick aff Jerusalem/ och Kongen legge sig der ick paa hierre/ Thi din Tienere bekender/ at ieg haaffuer syndet. Oc see/ Jeg er i dag den første som er kommen aff alt Josephs huff/ at drage ned mod min Herre Kongen.

a Den Absai Seru Ja søn suarede/ oc sagde/ Och skulde ick Sime i der faare ds/ Som dog haaffuer bandt HERRENS saluede. Da sagde David/ Huad haaffuer ieg at staffe mer eder i Seru Jaas høg: at ic ville i dag bliffue mig til Satan: Skulde nogen mand i dag ds i Jsrael: aent du/ at ieg ick ved/ at ieg er bleffuen Konge i dag offuer Jsrael: Och Kongen sagde til Sime i/ Du skalt ick ds/ Oc Kongen soer hannem der.

a Nephthoseth Sauls søn kom oc ned mod Kongen/ mer wrodne foder oc wrager skog/ och haaffde ick toet sine kleder/ fra den dag der Kongen vaar bort gongen ind til den dag der hand kom igen mer fred. Der hand kom nu til Jerusalem/ at møde Kongen/ da sagde Kongen til hannem/ Hui drogst du ick mer mig a Nephthoseth: Oc hand sagde/ a Min Herre Kongen/ min Suend bedrog mig/ Thi din tienere renckte/ Jeg vil sale en Asen oc ride der paa/ oc drage til Kongen/ Thi din Tienere er lam. Der til mer beklagede hand din Tienere faar

Sime i.

Siba.

Sup. 16.

MephiBo-
seth.

Sup. 19.

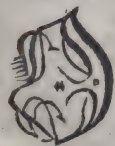
saar min Herre Kongen / Men min Herre Kongen er som en Guds Engil / Gør / huad dig
reckis / Thi alt min faders Haff haffuer icke ander veret / end dødsens Folck / saar min Herre
Kongen. Saa haffuer du set din Tienere blant de som æde haff dit Bort / Huad retferdighed
haffuer ieg ydermere eller at robe ydermere til Kongen : Kongen sagde til hannem / Huad vil
du mere tale om din ting : Jeg haffuer det sagt / Du oc Siba skulle skiffe Agrene met huer an-
dre. Nephthoseth sagde til Kongen / Vand maa tage der hen altsammen / effter min Herre
re Kongen er kommen hiem met Fred. Sup. 16.

De Barfillai Gileaditer kom ned fra Koglin / oc fødte Kongen offuer Jordan / at ledsa-
ge hannem i Jordan. De Barfillai vaar meger gammil ved firefinds tiue aar / oc hand besørge-
de Kongen den stund hand vaar i Mahanaim / Thi hand vaar en meger drabelig Mand. De
Kongen sagde til Barfillai / Du skalt drage hen offuer met mig / Jeg vil besørge dig haff mig
i Jerusalem. Men Barfillai sagde til Kongen / Huad er end nu det som ieg haffuer at leffue / at
ieg skulde fare hen op met Kongen til Jerusale : Jeg er i dag firefinds tiue aar gammil / Huor-
ledis skulde ieg kende huad gaar eller ont er / eller smage huad ieg ader eller dricker / eller høre
huad Sanger eller Sangerste siunge : Huor saare skulde din tienere her effter besuare min
Herre Kongen. Din tienere skal gaa lidet offuer Jordan met Kongen / Huor saare vil Kongen
saa verlegge mig det : Lad din Tienere vende om igen / at ieg maa dø i min Stad haff min
Faders oc min Moders graff.

See / der er din suend Chimeham / Lad hannem fare hen offuer met min Herre Kongen /
oc gør hannem huad dig rockis gaar at vere. Kongen sagde / Chimeham skal drage hen offuer
met mig / oc ieg vil gøre mod hannem huad dig behager / Oc alt der som du begerer aff mig /
vil ieg gøre dig. Der alt folcket vaar drager offuer Jordan / oc Kongen met / da lysse Kongen
Barfillai oc velsignede hannem / oc hand vende til sin sted igen. De Kongen drog hen offuer
til Gilgal / oc Chimeham drog met hannem. Oc al Juda folck haffde ført Kongen offuer / Oc
der vaar icke vden halffdelten aff Israels Folck haff.

De see / da komme alle Israels mend til Kongen / oc sagde til hannem / Huor saare haffue
vore Brodre Juda mend staalet dig / oc haffue ført Kongen oc hans huff offuer Jordan / oc alle
Dauids mend met hannem : Da suarede de aff Juda dem aff Israel / Kongen høster off næt
til / Hui ere i der saare vrede : Aene i / at wi haffue saaret næring eller stencet aff Kongen : Da
suarede de aff Israel dem aff Juda / oc sagde / Wi haffue ti gonge mere haff Kongen / der til oc
saa haff Dauid / end i. Hui haffuer du saa foractet mig / at vort / vaar icke det første / at hente
vor Konge igen : Men de aff Juda talede haardere / end de aff Israel.

XX.

C der vaar sammestet en bergreter ond Mand / som hed Seba / Bichri søn / Den op-
en mands aff Jemini / hand blef i Basunen / oc sagde / Wi haffue ingen
Del i Dauid eller æff i Isai søn / Huer skynde sig til sin bolig i Israel. Da
falt huer mand i Israel fra Dauid / oc effterfulde Seba Bichri søn / Men Ju-
da mend hengde ved deris Konge / fra Jordan indtil Jerusalem.

Der Kong Dauid kom hiem til Jerusalem / da tog hand sineti i Ned-
hufruer / som hand loed effter sig at beuare Huser / oc fick dem hen at foruare /
oc besørge dem / Men hand laa icke haff dem / Oc de vaare saa indelucte indtil deris død / oc
leffuede i Vidue Star.

De Kongen sagde til Amasa / Kalde mig alle mend aff Juda tilsamen paa den tredie dag /
oc du skalt oc saa staa her. De Amasa gick bort at kalde Juda tilsammen / Och hand tøffuede
offuer den tid som hand sette hannem saare. Da sagde Dauid til Abisai / Du skal Seba Bichri
søn gøre off mere sorg / end Absalon / Tag du din Verris Tienere oc forfølg hannem / at hand
icke finder nogen sted faste Stader saar sig / oc vndkommer aff vaare øyen. Da drog Joabs
mend vd effter hannem / Der til met Certhi oc Plethi / oc alle stercke / Oc de drog vd aff Jeru-
salem / at forfølge Seba Bichri søn.

Der de vaare haff den store Sten i Gibeon / da kom Amasa frem saar dem. De Joab vaar
omgiordet offuer sine Kleder som hand haffde paa / oc haffde bundet it Suerd der offuer / der
hengde ved hans lender i balgen / der gick gerne vd oc ind. De Joab sagde til Amasa / Fred met
dig / min broder. De Joab tog Amasa ved stegger met sin høyre haand / at hand vilde kysse han-
nem. De Amasa gaff ingen act paa Suerdet i Joabs haand / Oc hand stæck hannem der met
bugen / at hans indvol salt vd paa iorden / oc hand stæck hannem icke mere / oc hand døde.

Men Joab oc hans broder Abisai forfulde Seba Bichri søn. De der traadde en aff
i in Joabs

Barfillai.

Chime-
ham.Amasa.
Sup. 17. 18.Joab stin-
ger Amasa ihel

David.

Samuels.

En viser
Quinde,
Abel.

Abel.

Seba.

Sub. 8.

Joaba drænge til hannem/ oc sagde/ Treag at nogen setter sig mod Joab/ oc holder sig til Dauid effter Joab: Oc Amasa laa veltet i blodet mit paa veyen. Der en saa/ at alt folck bleff der standendis/ vende hand Amasa aff veyen paa Igeren/ oc kaste Bleder offuer hannem/ effterdi hand saa/ at hu o som kom til hannem/ bleff standendis.

Der hand vaar nu tagen aff veyen/ da fulde huer mand effter Joab/ ath for følge Seba Bichu søn. Oc hand drog i gennem alle Israels flecker/ til Abel oc Bethmaacha/ och alt Narberim/ oc de forsamlede dem oc fulde effter hannem. Oc komme oc belagde hannem i Abel och Bethmaacha/ Oc de kaste it dige omkring Staden/ oc gaffue dem til muren/ oc alt folck som vaar met Joab/ stormede/ oc vilde nedsla murene.

Da robte der en viss Quinde vdaff Stadē/ Høret/ høret/ Siger til Joab at hand kører hid/ Jeg vil tale met hannem. Oc der hand kom til hende/ da sagde Quinden/ Est du Joab? Hand sagde/ Ja. Hun sagde til hannem/ Hør din tienerindis tale. Hand sagde/ Jeg hører dig. Hun sagde/ I fordom tid sagde mand/ Huo som vil spørre/ hand skal spørre i Abel/ och saa gick der vel til. Jeg er en aff de fredsømlige oc trofaste Stadere i Israel/ Oc du vil it ihellā Staden oc i Hoderen i Israel/ Huo saare vil du opluge HERRENS Arffuedel.

Joab suarede/ oc sagde/ Der vere langt/ der vere langt fra mig/ at ieg skulde opluge oc forderffue/ Der haffuer sig icke saa. Men en a Vand aff Ephraims bierg som hedder Seba Bichu søn/ haffuer opbøret sig mod Kong David/ Antuorder mig den alene/ saa vil ieg drage fra Staden. Quinden sagde til Joab/ See/ hans Hoffuit skal kassis til dig offuer muren. Oc Quinden kom ind til alt folck met hendis visdom/ Oc de hugge Hoffueder aff Seba Bichu søn/ oc kaste der til Joab. Da blefde hand i Basunen/ oc de atspriede sig fra Staden/ huer til sin bolig/ Oc Joab kom igen til Jerusalem til Kongen.

Oc Joab vaar offuer al Israels Hær. Benaia Joiada søn vaar offuer Crethi och Plethi. Aboram vaar Rentemeester. Josaphat Ahiluds søn vaar Cangelter. Seia vaar Scriffuer. Sadoth oc Ab Jathar vaare Prester. Der til mer vaar Ira Jaitter Davids Prest.

XXI.

Dyrtyd.

Iof. 9.

Sup. 18.

Rispa.

1. Reg. 31.

Der vaar oen Dyrtyd i Davids tid itter samfelde aar/ Oc David søgte HERRS ansigt. Oc HERREN sagde/ For Sauls skyld/ och for Blod hufens skyld/ at hand ihellā de Gibeoniter.

Da loed Kongen kalde de Gibeoniter/ oc sagde til dem (De Gibeoniter vaare icke aff Israels bøn/ men offuerbleffne aff Amoriterne/ Och Israels bøn haffde soeret dem/ oc Saul søgte effter at sla dem ihel vdi sin nidkerbed/ for Israels och Juda bøn) Saa sagde nu David til Gibeoniterne/ Huad skal ieg gøre edet/ Oc huor mer skal ieg der forlige/ at i vilde velsigne HERRS Arffuedel.

De Gibeoniter sagde til hannem/ Der er officke om guld eller sølff at gøre met Saul oc hans Huff/ oc der er officke der om at gøre at nogen skal ihel slaas aff Israel. Hand sagde/ huad siger i da/ at ieg skal gøre edet/ De sagde til Kongen/ Den a Vand som off forderffuede oc giorde til inred den skulle vi vdslette/ at hand skal inred beholde i alle Israels landemercke. Giffuer off siu a Vand aff hans Huff/ at vi kunde ophenge dem saar HERREN i Sauls Gibeal som HERREN vdualde. Kongen sagde/ Jeg vil giffue edet dem.

Men Kongen spærde Nepht Boseth Jonathans søn/ Sauls søns/ for HERRS Eed skyld/ som vaar mellem dem/ der er/ mellem David oc Jonathan Sauls søn. Men de tho sønner som Rispa Lia daatter haffde fød Saul/ Armoni/ oc Nepht Boseth/ der til mer a Nichols Sauls daatters fem sønner/ som hun haffde fød Abriel/ Barsilla i den a Narhalothiters søn/ tog Konge oc gaff dem i de Gibeoniters haand/ De hengde dem op paa Dierger faar HERREN/ Saa fulde disse siu paa en tid/ oc døde først om Nøstē naar Byghostē begyndis.

Da tog Rispa Lia daatter en seck/ oc brudde den paa en sten der Nøsten begyntis/ saa lensgeder droppede vand aff Himmelen offuer dem/ och hun loed icke Himmelenis fule huile paa dem om dagen/ oc ey heller marekens Dier om natten.

Oc der bleff David tilfende giffuet/ huad Rispa Lia daatter Sauls medhuffteu giorde. Oc David gick bort oc tog Sauls ben/ och hans Søns Jonathans ben/ fra Dørgerne i Jabes vdi Gilead (som de haffde staalet aff Bethsan stræde/ der som Philisterne hengde dem/ paa den tid/ som Philisterne sloe Saul ihel paa Gilboa bierg) och hand førde dem op der fra/ oc saaleder dem til hobe met dets ben som vaare hengde/ Oc de iorde Sauls ben oc hans søns Jonathans i Ben Jamins land/ i Sela vdi Kis hans faders graff/ Oc de giorde alting som Kongen haffde befaler/ Saa bleff Gud der effter forligt met Landet igen.

Der begyntis atter en krig aff Philisterne mod Israel/ Oc David drog hen ned oc hans
Tienere met hannem/ oc stridde mod Philisterne/ Och David bleff cræt. Och Jesai aff Tob
(som vaare en aff Rapha søn/ oc hans Spiuds veer vaare try hundrede veeter kaaber oc hand
haffde ny vaaben) hand actede at sla David. Men Abisai Seru Ja søn halv hannem/ oc slo
Philisten thiel. Da fore Davids mend hannem/ oc sagde/ Du skal icke mere drage vd met off
i strid at Liuset skal icke vdsæctis i Israel.

Der efter begyntis der end en Strid i Tob met Philisterne/ Der slo Sibechai den Hus
fathiter Saph/ som oc vaare en aff Rapha søn.

Och der begyntis end en Strid i Gob met Philisterne/ I huilken Elhanan Jaere Dr
gims Berhlehemiters søn slo Goliath den Gethiter/ som haffde it Spiud/ huers stige vaare
som der store tra paa en Veff.

Och der begyntis end en Strid i Gad/ Der vaare en long Wand/ som haffde sey Fing
re paa sine hender/ oc sey Taer paa huer sine føder/ der er fire octiue i taller/ hand vaare oc fød
aff Rapha. Och der hand bespaattede Israel/ da slo Jonathan Simea Davids broders søn
hannem. Disse fire vaare sødke Rapha i Gad/ oc fulde ved Davids oc hans Tieners haand.

David stri
der mod Philis
terne.

Jesai.

Abisai.

Sibechai.
Saph.

Elhanan
Goliath.

En lang
man.
Jonathan.

XXII.

Ch David talede ordene i denne Sang faar H E R R E N Den tid/ som
H E R R E N haffde seelt hannem/ aff alle hans Fienders haand/ och aff Psal. 18.
Sauls haand/ oc sagde.

H E R R E N er min Klippe/ Oc mit Slot/ oc min Hjelper.

Gud er min Styrcke/ paa den ieg troer/ min Skjold och min salighedz
Horn/ Min Beskermere oc min Tilfluct/ Min Frelser/ du som hielper mig
fra offueruold.

Jeg villoffue oc paakalde H E R R E N/ Saa bliffuer ieg seelt fra mine Fiender.

Thi dødsens angest haffde begrebit mig/ Oc Belials becke forferdede mig.

Hellsfuedis baand omkringspente mig/ Oc dødsens snarer offuerfulde mig.

Naar mig er bange/ Da kalder ieg paa H E R R E N/ oc rober til min Gud/ Saa hø
rer hand min røst aff sit Tempel/ Oc mit rob kommer faar hannem til hans Øren.

Jorden befuede oc rørdis/ Himmelen grunduol røide sig och befuede/ der hand vaare
vred.

Der gick røg op aff hans Næse/ Oc forterindis Jld aff hans münd/ at der lümede der aff.

Hand bøyde Himmelen/ oc foer ned/ Oc der vaare mørkthed vnder hans føder.

Och hand sørdis paa Cherub oc slø der hen/ Och hand sueuede paa Værens vinge.

Hans Paulun omkring hannem/ vaare mørkthed/ Oc forte røste Skyer.

Aff skinner faar hannem biende der met lünet.

H E R R E N tornede aff Himmelen/ Oc den Høste loed sit torden vd.

Hand fød sine Pile/ oc at spridde dem/ Hand loed lüne/ oc forferde dem.

Da saa mand Handløb/ oc Jordens Grunduol bleff obner for H E R R E N Straff/
Ved hans Næsis aande oc snyssen.

Hand sende vd aff høgheden och hente mig/ Oc drog mig aff store Vand.

Hand seelt mig fra mine sterke Fiender/ Och fra dem som mig Nadede oc vaare mig
forstercke.

De mig offuerfulde i min modgangs tid/ Oc H E R R E N bleff min Tillid.

Hand fød mig vd paa rummet/ Hand røste mig vd/ Thi hand haffde løst til mig.

H E R R E N gør vel mod mig/ efter min retuished/ Hand betaler mig efter mine
henders renhed.

Thi ieg holder H E R R E N S Høy/ Oc er icke Wgudelig mod min Gud.

Thi ieg haffuer alle hans Døme faar mine øyen/ Oc ieg kaster icke hans Bud fra mig.

Men ieg er vden smitte faar hannem/ Oc vocter mig fra synd.

Der faare løner H E R R E N mig efter min retuished/ Efter min renhed faar hans
Øyen.

Hoff de Hellige/ est du hellig/ Hoff de Fromme/ est du from.

Hoff de Rene/ est du ren/ Oc hoff de Fortredelige/ est du fortredelig.

Thi du hielper det elendige folck/ Oc mer dine Øren nedtrøcker du de Høye.

Thi du H E R R E est mit Lius/ H E R R E N oplüser min mørkthed.

Thi mer dig fand ieg søndernuse Krigsfolcker/ Oc spunge offuer Aute ved min Gud.

i min Guds

David.

Samuels.

Guds veye ere vden smitte/HERRENS Tale er proffuit ved iden / Vand er alle dem en Skiold som forlade sig paa hannem.
 Thi huor er en Gud vden HERRENS: Och huor er en Hielp vden vor Gud:
 Gud styrcker mig met mact / Oc viser mig en vey vden smitte.
 Vand gør mine føder lige som Hiorre / Oc sticker mig paa min hysched.
 Vand lærer mine hender at stride / Oc hand lærer mine Arme at spende Straalbue.
 Oc du giffuer mig din Saligheds Skiold / oc naar du ydmyger mig / da gør du mig stor.
 Du gør rum vnder mig at gaa / At mine Hale icke stride.
 Jeg vil forfølge mine Fiender oc ødelegge dem / Och icke vende om / før ieg gør dem til inted.
 Jeg vil omkaste oc knuse dem / oc de skulle icke staa mig emod / De skulle falde vnder mine føder.
 Du kante ruste mig met mact til strid / Du kante kaste dem vnder mig / som sette dem mod mig.
 Du giffuer mig mine Fiender paa flugt / At ieg ødelegger dem som mig hade.
 De holde dem hiettelige til / Men der er ingen som Hielper / Til HERRENS / Men hand suarer dem icke.
 Jeg vil støde dem smaa som Støff paa iorden / Oc ieg vil gøre dem til Støff oc asprede dem som starn paa gaden.
 Du hielper mig fra det kiffactige Folck / oc foruarer mig til it Hoffuit blant Hedningene / It Folck som ieg icke kende / tæner mig.
 Der haaffuer seyler de fremmede Børn mod mig / Oc de lydte mig met lydige Øern.
 De fremmede Børn ere forsmectede / Oc besnecede i deris Haand.
 HERRENS leffuer / oc loffuit vere min Styrcke / Oc Gud min Saligheds Styrcke skal ophøyes.
 Gud som giffuer mig Hæffen / Oc kaster Folcket vnder mig.
 Vand hielper mig vd fra mine Fiender / Du ophøyer mig / fra dem / som sette dem mod mig / Du hielper mig fra de Fortredelige.
 Der faare vil ieg tacke dig HERRE iblant Hedningene / Oc siunge dit Taffn loff.
 Som beuise sin Konge stor Salighed / Oc gør vel mod sin Saluede David / oc hans Sæd euindeliger.

Rom. 15.

XXIII.

Guds
 Tandtaledede ved
 David.

Jffe ere de sifle Davids ord. David Ifat søn sagde / Der sagde den Vand som er tryg giort om Jacobs Guds aNessia / lytelig met Israels Psalmer.
 HERRENS Tand taledede ved mig / oc hans Tale er steet ved min Tunge. Israels Gud sagde til mig / Israels Styrcke taledede / den retferdige Regente iblant aNemistene / Den Regente i Guds fryer. De lige som Lue set er om morgen / naar Solen gaar op / om morgen saar vden styer / der som Gresser vover aff Jorden / aff Skin / effter Regn. Thi mit Luff er icke saa hoff Gud / Thi hand haaffuer set mig en Pact / som er euig oc i alle maade vel besticket oc foruarer / Thi al mit Salighed oc Gerning er / at inted skal vøye.

Kemperne

i Davids
 Gaard.
 1. Par. 3. 12.
 Jesebeam.
 Eleasar.

Samina.

Men Belial ere allesammen / som vdkaste Tidzle / som mand icke kand tage met hender / Men huo som skal tage paa dem / hand skal haaffue Jern oc Spiudsiagen i haanden / Och de skulle opbendis met Jld i boligen.
 Disse ere Davids Kemperes naffn. Jesebeam Nachmoni søn / den ypperste iblant tre / Hand opløffte sit Spiud / oc thiel slo otte hundrede paa en tid.
 Effter hannem vaar Eleasar Dodo søn / Abihi søns / iblant de tre Kemper met David / den tid de bespaartede Philisterne / oc vaare der forsamlede til strid / oc Israels mend droge op / Da stod hand oc slo Philisterne / indtil hans haand bleff træt oc stift aff Suerder / Oc HERRENS gaff en stor Salighed paa den tid / saa at Folcket vende sig om effter hannem / at roffue.
 Effter hannem vaar Samina Age Hararitera søn / Der Philisterne forsamlede dem i en By / da vaar der en Ager fuld met Huse / oc der Folcket flyde saar Philisterne / Da traadde han frem mit paa Ageren oc frelst dem oc slo Philisterne / oc Gud gaff en stor Salighed.
 Oc disse tre ypperste iblant Trediuere kommede til David om Høsten i den hule Adul lam / oc Philisterne forsamling laa i Rephaima Dal. Oc David vaar samme tid i en Besæftning /

festning/De Philisteenis Folk laa i Bethlehem. De David siel lyst/oc sagde/Huo vil hente mig vand arth dricke aff den brønd i Bethlehem vnder porren: Da trengde de tre Kemper sig ind i Philisteenis Leyer/oc droge vand op aff brønden i Bethlehem vnder porren/och bare och førde David det. Och hand vilde icke dricke det aff/men hand vdsste det saar HERRE/oc sagde/HERRE i lade det vere longe fra mig/at ieg skulde det gøre/Er det ey de vends blod/som sette sig i Liffs fare/oc ginge der hen: och hand vilde icke dricke det/Dette gjorde de tre Kemper.

Abisai Joabs broder Seru Ja søn/vaar ocypperst iblant tre/Hand opløste sit Spiud/oc slo try hundrede/oc vaar oc naffinkundig iblant tre/oc den heiligste iblant tre/oc vaardetis Offuerste/Åen hand kom icke ved de tre.

De Benaia Joiada søn/Ishailo søns drabelig i Gerninger aff Rabzeel/Hand slo tho aff Noabiteres Løwe/och hand gic ned oc slo en Løwe i en brønd der sine vaar til. Hand slo och en forferdelig Egyptiske Åand/som hadde it Spiud i sin haand/Åen hand gic ned til hånem met en Rep/oc rycte Spiudet aff Egypterens haand/oc slo hannem ihjel met hans egie spiud/Der gjorde Benaia Joiada søn. Oc hand vaar rofer iblant de tre Stercke/och heiligere/end de Tredue/Åen hand fō icke ved de tre. Oc David gjorde hånem til sit hēmelige Raad

Isabel Joabs broder er iblant de tredue. Elhanan Dodo søn aff Bethlehem. Samma Haraditer. Elita Haraditer. Neles Paltiter. Ira Jkes Tefoiteres søn. Abieser Anthotiter. Nebunai Dufathiter Salmo Thohiter. Naherai Terhophathiter. Neleb Baena Terhophathiteres søn. Jethai Ribai søn aff Ben Jamins bōn i Gibeā. Benaia Pirgathoniter. Nidai aff Gaas beck. Abialbon Irbathiter. Asmauech Sarchumiter. Eliaheba Saalbōniter. Jafens oc Jonathans bōn. Samma Harariter. Abiam Sarar Harariteres søn. Elipheler Ahasbai søn Aacchathis søns. Eliam Achitophels Giloniteres søn. Nezrai Carmeliter. Paerai Arbis rer. Jegcal Nathans søn aff Doba. Bani Gaditer. Seleg Ammoniter. Naharai Beerothiter/Joabs Seru Ja søns Vaabendragere. Ira Jerthiter. Garab Jerthiter. Oria Nethiter. Disse ere allesammen sin oc tredue.

XXIII.

HERRE'S vrede bleff end en gong grum mod Israel/och hand opuecte David iblant dem/at hand sagde/Gack bort/rel Israel oc Juda. Oc Kongen sagde til Joab hans strids Høffuigmand/Gack omkring i al Israels leet/ fra dan indtil Ber Seba/oc rel folket/At ieg maa vide hvor mange de ere. Da sagde Joab til Kongen/HERRE din Gud formere derte Folk/saa som der er nu/end hundrede gange saa meger/at min Verre Kongen maatte see sine dyens lyst der paa/Åen huad lyst haaffuer min herre Kongen til dene sag:

Åen Kongens ord ginge frem/mod Joab oc Høffuigmendene saar Herren.

Saa drog Joab vd oc Høffuigmendene saar Herren fra Kongen/ar tele Israels folk. Oc de ginge offuer Jordan/oc leyrede dem i Aroer paa den høyre side hosi Eraden som ligger i Gads beck/oc til Jaeser. Oc komme til Gilead/oc neder i Landet hosi Hadsi/och komme til Dan Jaan/oc omkring Sidon. Oc komme til den faste stad Tyro/oc til alle Neuiters oc Cananiteres Stræder/oc komme synder vd mod Juda til Berseba/Oc droge omkring alt Landet oc komme til Jerusalem ni maaned oc tiue dage der effter. Och Joab siel Kongen Summen paa folket/som talde vaare/Oc der vaare i Israel otte gonge hundrede tusinde stercke Åend/som vddroge Suerd/Oc i Juda fem gonge hundrede tusinde Åend.

Da bleff Davids herte bedrøffuit/side at folket vaar tald/Oc David sagde til HERRE/Jeg haaffuer suarlige synder/at ieg der haaffuer gjort/Och nu HERRE/rag bort din Tieners misgerning/Thi ieg gjorde gantse daarlige.

Och der David stod op om morgenen/da kom HERRE'S ord til Gad Prophete Davids Seere/oc sagde/Gack bort oc tal met David/Saa siger HERRE/Jeg seer dig tre honde faare/Vduel dig it aff dem/som ieg skal gøre dig.

Gad kom til David oc gaff hannem der tilfende/oc sagde til hannem/Vilt du at der skal komme Dyr tid i dit Land i siu aar: Eller at du skal fly saar dine modstandere tre maaned/oc de skulle forfølge dig: Eller at der skal vere Pestelenge tre dage i dit Land: Saa merck nu och see huad ieg skal sige til den igen/som mig vdsende. David sagde til Gad/Åig er meger bange/Åen lad oss falde i HERRE'S haand (thi hans Ålsthundhed er stor). Jeg vil icke falde i Åennistens haand. Saa loed HERRE Pestelenge komme i Israel/fra morgen oc indtil den bestickede tid/Saa at der døde aff folket/fra Dan indtil Ber Seba/half fire de sind tiue tusinde Åend.

David la/
der telle folket
æ.

Summen
paa Israels och
Juda folket.

Gad.

Ecd. 27.

70000

Åend dgs
de aff Pestelens
ge æ.

Dauid.

Samuels.

Araffa.

De der Engelen vdrætte sin haand offuer Jerusalem/ar forderffue hannem/Da angrede
der HERR EN offuer der onde/oc hand sagde til Engelen som forderffuede folcket/ Der
er nock/holt nu din haand aff/HERR EN S Engil vaar da hof Araffa Jebusiters La-
de. Der Dauid saa Engelen/som slo folcket/da sagde hand til HERR EN/ See/ Jeg
haffuer syndet/ieg haffuer giort den misgernig/Duad haffue disse faar giort/Lad din haand
vere mod mig oc min Faders huff.

De Gad kom til Dauid samme tid/oc sagde til hannem/Gack hen op/oc opier HERR
EN it Altare i Araffa Jebusiters lade. Saa gick Dauid hen op/lige som Gad haffde sagt
oc HERR EN haffde befaler. De der Araffa omuende sig/da saa hand Kongen komme
gaa til hannem mer sine Tienere/oc hand tilbød paa sit ansiet til iorden/oc sagde/Hui kom
mer min Herre Kongen til sin Tienere: Dauid sagde/ Ar købe din Lade aff dig/och

bygge HERR EN it Altare/ar denne Plaffue skal afflade fra folcket. ¶ Araffa

na sagde til Dauid/Min Herre Kongen tage sig och offre lige som hand vil/
See/der er en Oye til Brendoffer oc en Sluffe ocredskaff til open ar hen

re veden mer/Den Konge Araffa/gaff Kongen alt det/De Araffa
sagde til Kongen/HERR EN din Gud lade dig vere tack

nemelig faar sig. ¶ Den Kongen sagde til Araffa/ Icke

saa/men ieg vil købe det aff dig for sine pendinge/

Thi ieg vil icke gøre HERR EN min Gud

Brendoffer aff det/som ieg haffuer for

geffuis. Saa købte Dauid Laden

oc Oyen faar halffredie sindz

tiue setel Sølf/De byg

de HERR EN

der it Altare/

och offer

de

Brendof

fer och Tack

offer. Och HERR

EN bleff forliget mer

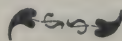
Lander/oc Plaffue

holt oppe fra

Israels

Folk.

¶ Ende paa den Anden Samuels Bog. ¶

Kongernis Første Bog.

I.

Er kong David haar
gammil och vel ved alder/da kunde
hand icke bliffue varm / end dog ath
mand lagde Klæder paa hānem. Da
sagde hans Tienere til hannem/La
der dem oplede min Herre Kongen
en Pige som er Jomfru/som kād staa
saar Kongen och røgte hannem/ och
soffue i hās arm/oc verne min Her
re Kongen. Oc de oplete en deylig Pi
ge inden alle Israels landemere/oc
de funde Abisag aff Sunem / oc sør
de hende til Kongen. Och hun vaar
en meget skøn Pige/ och hun røgte de
Kongen oc triente hānem/ **Abisag.**
Oc den kon **Abonia**
gen bekende hende icke.
saar effter
Regu.

Abonia Dagiths søn opfette
sig/oc sagde/ Jeg vil vere Konge. Oc
hand beredde sig Vogne oc Røysene
te/ oc halff trediesinds tiue **Abonia**
Wend til Drauantere saar sig. Oc hans Fader vilde icke bedrøffue
hannem i sin tid/ at hand maatte haaffue sagt/ Vui gør du saa: Oc hand vaar oc saa en meget
deylig Wand/ oc hand haaffde afflet hannem nest effter Absalon. Och hand haaffde sit Raad/
mer Joab Seru Ja søn/ oc mer Presten Ab Jathar/ de hulpe Abonia. **Abonia**
Wend Fader Presten/ oc
Benaia Joiada søn/ oc Nathan Prophete/ oc Sime oc Rei/ och Davidz Kemper vaare icke
mer Abonia. Oc der Abonia offrede. Saar Wyen oc fet Fæ hoß Sobelerh sten/ som ligger hoß
Kogels Rilde/ da bad hand alle sine Brodre Kongens Sønner/ och alle Juda Wend Kon
gens Tienere der til. **Abonia**
Oc hand bad icke Nathan Prophete oc Benaia och Kemperne/ och ey
Salomon sin Broder.

Da sagde Nathan til Bersabee Salomons moder/ Haffuer du icke hørt / ath Abonia
Dagiths søn er bleffuen Konge/ oc vor Herre David ved der inred aff: Saa kom nu / Jeg vil
giffue dig it Raad/ at du skal frelse din siel oc din søns Salomons siel. Den / och gack ind til
Kong David/ oc sig til hannem/ min Herre Konge/ Haffuer du icke soiet din Tienere/ oc
sagt/ Din søn Salomon skal vere Konge effter mig/ och hand skal side paa min Stool: Vui er
da Abonia bleffuen Konge: See/ den stund du end est der oc taler mer Kongen/ da vil ieg kom
me hen ind effter dig oc fuldkomme din tale.

Oc Bersabee gick hen ind til Kongen i Kammeret / oc Kongen vaar meget gammil / och
Abisag aff Sunem triente Kongen. Oc Bersabee neyde sig/ oc tilbød Kongen. Da sagde Kon
gen/ Hvad fattis dig: Hun sagde til hannem/ **Abisag.**
Oc min Herre/ Du haaffuer soiet din Tienere/ oc
ved HERRE din Gud/ Din søn Salomon skal bliffue Konge effter mig/ och side paa
min Stool. **Abisag**
Oc du min Herre Kongen vedst der inred
aff. Hand haaffuer offret Wyen oc fet Fæ oc mange Faar/ oc kallede der til alle Kongens Søn
ner/ Der til mer Ab Jathar Presten / oc Joab Strids Høffuiga Wanden / Oc hand bad icke
din Tienere Salomon. **Abisag**
Oc du est min Herre Konge / alle Israels øyen see paa dig/ ath du
skal giffue dem til kende/ huilken der skal side paa min Herre Kongens Stool effter hannem.
Oc naar min Herre Kongen soffuer hen mer sine Forspæde/ da bliffuer ieg oc min søn Salomons
Syndere.

Den stund hun saa talede mer Kongen/ da kom Nathan Prophete. Och de gaffue Kon
gen der til kende/ See der er den Prophete. Nathan / Och der hand kom ind saar Kongen/ da
tilbad hand Kongen paa sit ansiet til iorden/ oc sagde / **Nathan.**
Oc min Herre Konge/ Haffuer du sagt/
Abonia skal vere Konge effter mig/ oc side paa min Stool: Thi hand gick ned i dag/ oc offret
de Wyen oc fet Fæ/ oc mange Faar/ oc bad alle Kongens Sønner/ oc Høffuigmændene/ der
til mer

David.

Kongernis.

til met Ab Jathar Presten/ Oc see/ de ede oc dricke faar hannem/ och sige/ Kong Abonia til lycke. Men hand bad icke mig din tiener oc Sadok Presten/ oc Benaia Joiada søn/ och din tiener Salomon. Er der befaler aff min Herre Kongen/ oc du lodst din Tiener det icke vide huo der skal side paa min Herre Kongens Stool effter hannem?

Kong David suarede och sagde/ Rober mig Bersabee. Oc hun kom ind faar Kongen/ Oc der hun stod faar Kongen/ da soer Kongen/ oc sagde/ Saa sandelige som HERRER leffuer/ som haffuer felst min Siel aff al nød/ Jeg vil gøre i dag/ som teg haffuer soer dig ved HERRER Israels Gud/ oc sage/ At Salomon din Søn skal vere Konge effter mig oc hand skal side paa min Stool for mig. Da bzyde Bersabee met sit ansiet til iorden oc tilbød Kongen/ oc sagde/ Min Herre Kong David ste lycke euindelige.

Oc Kong David sagde/ Kalder mig Sadok Presten/ oc Nathan Prophete/ och Benaia Joiada søn. Och der de komme ind faar Kongen/ da sagde Kongen til dem/ Tager met eder eders Herris Tiener/ oc setter min søn Salomon paa min Stool/ och fører hannem ned til Gihon. Oc Sadok Presten oc Nathan Prophete/ skulle der salffue hannem til Konge offuer Israel/ oc blæser i Basuner/ oc sige/ Lycke vere Kong Salomon. Oc diager hid op effter hannem/ oc kommer/ Saa skal hand side paa min Stool oc vere Konge for mig/ Oc teg vil biude hannem/ at hand skal vere en første offuer Israel och Juda. Da suarede Benaia Joiada søn Kongen/ oc sagde/ Amen/ HERRER min Herre Kongens Gud sige och saa. Som HERRER haffuer veret met min Herre Kongen/ Saa vere hand oc met Salomon/ at hans Stool bliffuer større end min Herris Kong Davids Stool.

Salomon
saluis til Konge
ge aff Sadok
Presten.

Da ginge Sadok Presten/ oc Nathan Prophete/ oc Benaia Joiada søn/ oc Crethi oc Plerthi ned/ oc sette Salomon paa Kong Davids Stool/ oc førde hannem til Gihon. Oc Sadok Presten tog Olie hornet aff Tabernakelen oc saluede Salomon/ Och de blæste i Basuner/ oc alle folket sagde/ Lycke vere Kong Salomon. Och alle folket drog op effter hannem/ och folket pibede met Piber/ oc vaare meger glade/ at iorden skalff aff deris krig.

Oc Abonia oc alle de som hand haffde indbiuder/ oc vaare haff hannem/ hørde det/ och de haffde allerede gjort Aaaltd. Oc der Joab hørde Basunens lyd/ sagde hand/ Nuad betyder dette rob oc bulder i Staden/ Der hand end nu saa taledede see/ da kom Jonathā Ab Jathars prestis søn. Oc Abonia sagde/ Kom hid ind/ Thi du est en from Mand/ oc bær gode Tidens der. Jonathan suarede/ oc sagde til Abonia/ Ja/ vor Herre Kong David haffuer gjort Salomon til Konge oc sende Sadok Presten oc Nathan Prophete/ oc Benaia Joiada søn/ oc Crethi oc Plerthi met hannem oc de sette hannem paa Kongens Stool. Oc Sadok Presten oc Nathan Prophete salffuede hannem til Konge i Gihon/ och droge der fra hid op met glæde/ at i Staden buldrede der ved/ Der er det krig som i haffue hør.

Der til met sider Salomon paa den Kongelige Stool. Oc Kongens tiener ginge ind oc velsignede vor Herre Kong David/ oc sagde/ Din Gud gøre Salomon it bedre naffn/ end dit naffn er/ oc gøre hans Stool større end din Stool er. Oc Kongen tilbød i Sengen. Och Kongen sagde saa/ Loffuer vere HERRER Israels Gud/ som loed en side i dag paa min Stool huilcket mine øyen saae.

Da bleffue de alle forferdede oc stode op som vaare indbudne haff Abonia/ och ginge bort huer sin vey. Oc Abonia ferskede sig faar Salomon oc stod op oc gief bort oc holt om Alterens horn. Oc der bleff Salomon sage/ see/ Abonia ferserer faar Kong Salomon/ oc see/ hand holdt om Alterens horn/ oc sige/ Kong Salomon skal suere mig i dag/ at hand vil icke sla sin Tiener i hiel met suerd. Salomon sagde/ Vil hand vere redelig/ da skal der icke salde it haar aff hannem paa Jorden/ Men bliffuer der fundet noget ont met hannem/ da skal hand dø. Saa sende Kong Salomon hen oc lod hente hannem ned fra Alteret/ Oc der hand kom/ da tilbød hand Kong Salomon/ da sagde Salomon til hannem/ gack hem i dir huff.

II.

Davids be
salning til Salo
mon i hans siste
tid.
Deut. 17.

Der tiden stunder nu til/ at David skuldes/ da bød hand sin søn Salomon/ och sagde/ Jeg gaar bort al Verdens vey. Saa ver restig/ oc ver andelig/ oc tag vare paa det som HERRER din Gud haffuer befaller dig/ at hand vandrer i hans veye/ och holder hans Skick/ Bud/ Ræt/ oc Vdne sbyrd/ som screffuer staar i Arose lou/ At du kant vere forstandig i alt der du gør/ oc huor du vender dig. Paa det at HERRER skal opuecke sit ord/ som hand taledede offuer mig/ oc sagde/ Er det saa at dine Børn beuare deris veye/ at de vandrer troelige faar mig/ aff gantske hietre oc aff gantske siel/ Da skal der aldrig fattis en Mand aff dig paa Israels Stool.

Oc du

De du vedst vel/huad Joab Seru Ja søn gjorde mig/huad hand gjorde de tho Stridsloff. Joab.
 uigmendi Iſrael/Abner Iſers søn/oc Almafa Jethers søn/som hand slo ihjel/oc styre Strids-
 blod i fæd/ oc kom Stridsblod paa hans bælte/ som vaar om hans lender/ oc paa hans sko/ 2. Reg. 3. 20.
 som vaare paa hans føder. Gør effter din viisshed/ at du icke sæter hans graa haar ned til Hælf-
 uede mer fæd.

De du skalt beuise Bersillai Gileaditers bøn barmhertighed/ at de æde ved dit Dord/ Bersillai.
 Thi at de hulde sig til mig/ der ieg flyde faar Absolon din Broder. 2. Reg. 16. 19.

De see/du haaffuer haff dig Simeï Gera søn/ Jemini søns aff Bahurim/ som skendelige Simeï.
 bandede mig paa den tid/der ieg gick til Mahanaim. Och hand kom mod mig haff Jordan/ Da 2. Reg. 16. 19.
 soer ieg hannem ved HERREN/ oc sagde/ Jeg vil icke sla dig ihjel mer Suerd. Men du
 skalt icke lade hannem vere vskyldig/ Thi du est en viiff Mand/ oc vedst vel huad du skalt gøre
 hannem/ At du sender hans graa Haar mer blod hen vnder i Hælfuede.

Saa soff David hen mer sine Fæde/ oc bleff iorder i Davids Stad. Oc den tid/ som Da- 2. Paral. 3.
 uid vaare Konge offuer Iſrael/er frytine aar/ Mand vaare Konge i Hebron i sin aar/ oc try oc David leffde
 tredie aar i Jerusaleim. Oc Salomon sad paa sin Faders Davids Stool/ oc hans Konge ri- 70. aar. 2. Re. 5.
 ge bleff meger stadfæstet. Oc regerede 40 aar.

De Adonia Hagiths søn/ kom indtil Bersabee Salomons Moder. Oc hun sagde/ Adonia.
 Kommer du mer fæd/ Mand sagde/ Ja. Och hand sagde/ Jeg haaffuer at tale mer dig. Nun sag-
 de/ Sig frem. Mand sagde/ Du vedst vel at Kongeriger vaare mit/ oc al Iſrael haaffde vent dem
 til mig/ at ieg skulde vere Konge/ Men nu er Kongeriget omuent oc bleffuer min Broders/
 der er bleffuer hans aff HERREN. Nu beder ieg en bøn aff dig/ at du vil icke bestemme
 mit ansiet. Nun sagde til hannem/ Sig til. Mand sagde/ Tale mer Kong Salomon/ thi hand
 bestemmer icke dit ansiet/ at hand vil giffue mig Abisag aff Sunem til Hustru. Bersabee sag-
 de/ Vel/ Jeg vil tale mer Kongen paa dine vegne.

De Bersabee kom hen ind til Kong Salomon/ at tale mer hannem paa Adonia vegne.
 Oc Kongen stod op/ oc gick mod hende/ oc tilbød hende/ oc sette sig paa sin Stool/ oc der bleff
 en Stool sæt til Kongens Moder/ at hun sette sig haff hans høye side. Oc hun sagde/ Jeg be-
 der en liden bøn aff dig/ du vil icke bestemme mit ansiet. Kongen sagde til hende/ Bed min
 Moder/ Jeg vil icke bestemme dit ansiet. Nun sagde/ Lad Abisag aff Sunem giffue din
 Broder Adonia til Hustru.

Da suarede Kong Salomon/ oc sagde til sin Moder/ Huor faar beder du om Abisag aff
 Sunem til Adonia/ Bed oc om Konge riget til hannem/ Thi hand er min største Broder/ oc
 hand haaffuer Abiathar Presten oc Joab Seru Ja søn. Oc Kong Salomon soer ved HERR-
 EN/ oc sagde/ Gud gøre mig det oc der/ Adonia skal haaffue taler det mod sit luff. Oc nu/ saa
 sandelige som HERREN leffuer/ som mig haaffuer stadfæstet/ oc lader side paa min Faders
 Davids Stool/ oc gjorde mig til Huff/ som hand sagde/ Adonia skal dø i dag. Oc Kongen søns
 de hen ved Benaia Joiadaas søn/ hand slo hannem at hand døde.

De Kongen sagde til Ab Jathar Presten Gack bort til din Alger i Anathot/ thi du est død. Ab Jathar
 zena. Men ieg vil icke sla dig ihjel i dag/ Thi du barst HERRENS HERRS
 Aref faar David min Fader/ oc du lidde modgang i min Faders modgang. Saa vdfæste
 Salomon Ab Jathar/ at hand maatte icke vere HERRENS Prest/ At HERRENS
 ord skulde fuldkomme/ som hand haaffde taler offuer Eli Huff i Silo. 1. Reg. 2.

De derte søre kom faar Joab/ Thi Joab hengde ved Adonia/ oc icke mer Absolon. Da
 flyde Joab til HERRENS Tabernackel/ oc tog far om Alterens horn. Oc der bleff Kong
 Salomon til kende giffuer/ at Joab vaare flyd til HERRENS Tabernackel/ oc see/ hand
 stod haff Alteret. Da sende Salomon Benaia Joiada søn did/ oc sagde/ Gack/ sla hannem.
 Oc der Benaia kom til HERRENS Tabernackel/ da sagde hand til hannem/ Saa si-
 ger Kongen/ Gack her vd. Mand suarede/ Vey/ her vilt ieg dø. Oc Benaia taledes saadant til
 Kongen igen/ oc sagde/ Saa haaffuer Joab taler/ oc saa haaffuer hand suaret mig igen.

Da sagde Kongen til hannem/ Gør som hand sagde/ oc sla hannem/ oc iorde hannem/ At
 du skalt vende det Blod/ som Joab haaffuer vdgrydet forgeffuis/ fra mig oc fra min Faders
 Huff/ oc HERREN skal betale hannem hans Blod paa hans Hoffer/ At hand slo tho 1. Reg. 3. 20.
 vnd ihjel/ de som vaare retferdigere oc bedre end hand/ oc myrde dem mer suerd/ at min Fa-
 der David viffe der intet aff/ som vaare/ Abner Iſers søn/ Stridsloffuigmmand offuer Iſrael/
 oc Almafa Jethers søn/ Stridsloffuigmmand offuer Juda/ at deris Blod skal betalis paa Jo-
 abas hoffer/ oc hans sæds euindelige/ Men David oc hans seel/ hans Huff/ oc hans Stool
 skulle haaffue Fred aff HERREN euindelige.

De Benaia Joiadaas søn gick hen op/ oc slo hannem oc dræbte hannem. Och hand bleff iort Infra 4.
 der i sit Huff i Gæfen. Oc Kongen sette Benaia Joiadaas søn i hans sted offuer Hæren/ oc
 Kongen sette Sadok Presten i Ab Jathars sted. Kongen

Kongen sende hen/oc loed kalde Sime/ oc sagde til hannem / Byg dig it Huse i Jerusaleu/ oc bo der/ oc gack icke der vdaß/ huereken hid eller did. Paa huileken dag du gaar vd/ oc gaar offuer Kidron beck/ Da vid/ ar du skalt visselige ds/ dit Blod skal vere paa dit Hoffuit. Sime sagde til Kongen / Det er en god mening / lige som min Herre Kongen haaffuer salet/ saa skal din tiener gøre/ Saa bode Sime i Jerusaleu i long tid.

Der hende sig try aar der effter / at tho aff Sime Suenne løbe til Achis Waecha søn/ som vaar Konge i Gath/ Oc der bleff Sime til kende giffuit/ See / dine suenne ere i Gath. Saa giørde Sime sig rede/ oc salede sin Afsen/ oc drog bort til Achis i Gath/ ar oplede sine suenne. Oc der hand kom hen/ da førde hand sine suenne fra Gath.

Oc der bleff sagd faar Salomon/ at Sime vaar diagen fra Jerusaleu til Gath/ oc vaar kommen igen. Da sende Kongen hen/ oc loed kalde Sime/ oc sagde til hannem / Naaffuer ieg icke soer dig ved HERREN/ oc vidner faar dig/ oc sage/ Paa huad dag du droge vd/ oc ginge enten hid eller did/ Ar du stulde vide/ ar du stulde visselige ds/ Oc du sagde til mig/ Jeg haaffuer hørt en god mening. Hui haaffuer du da icke holder dig effter HERREN/ Sed oc Bud/ som ieg bad dig.

1. Reg. 15.

Oc Kongen sagde til Sime/ Du vist al den ondskaff som dit hierte er vitteligt/ som du giørde min Fader David/ HERREN betalede din ondskaff paa dit hoffuit. Oc Kong Salomon er velsigner/ oc Davids Stool skal vere stadfest faar HERREN euindelige. Saa bød Kongen Benaia Joiadas søn/ Vand gick hen vd/ oc slo hannem ihuel. Oc Kongeriget bleff stadfest ved Salomons haand.

III.

Salomon giørde suogerstæff met Pharaos Kongen aff Egypten / oc tog Pharaos Daatter/ oc førde hende i Davids Stad / ind til hand haaffde fuld/ kommer ar bygge sit Huse/ oc HERREN S Huff/ oc muren reit om kring Jerusaleu. Men folcket offrede end da paa de Høye/ Thi der vaar icke end da bygge noget Huse til HERREN Si taffin ind til den tid. Men Salomon elste HERREN/ oc vandrede effter sin Faders Davids Stik/ For vden ar hand offrede/ oc gaff regelse paa de Høye.

Gibeon.

2. Para. 10.

Oc Kongen gick hen til Gibeon / ar offte der/ Thi der vaar en aff de herligste Høye/ oc Salomon offrede tusinde Brendoffer paa det samme Altare. Oc HERREN vobenbarede sig faar Salomon i Gibeon om natten i drøim/ oc Gud sagde/ Ved/ huad ieg skal giffue dig.

Quad. Salomon beder off Gud.

Salomon sagde/ Du giørde stor mistundhed met din Tiener David min Fader / lige som hand vandrede faar dig i Sandhed oc Retferdighed/ oc met it retsindigt Hierte faar dig/ Oc du haaffuer holder hannem denne store Barmhertighed / oc giffuer hannem en Søn / som sider paa hans Stool/ lige som det nu gaar til. Nu HERREN min Gud/ Du haaffuer giørt din Tiener til Konge i min Faders Davids sted/ Saa er ieg en liden Dreng/ veed icke/ huereken min vdgang eller indgang. Oc din Tiener er blant der folck/ som du haaffuer vdualt saa stort/ saa ar ingen kand rele eller bescreffue det/ for mangfoldigheds skyld. Saa giff din Tiener/ it lydactigt hierte/ ar hand kand dømme dit folck/ oc forstaa/ huad gaar oc ont er/ Thi huad kand dømme dette dit mectige folck.

Der behagede HERREN vel/ ar Salomon bad om saadant. Oc Gud sagde til hannem/ Effterdi ar du beder om saadant/ oc beder icke om it longt Liff/ eller om Rigdom/ eller om dine Fiendis siele/ men om forstand ar høre Dom / See / saa haaffuer ieg giørt effter dine ord. See/ Jeg haaffuer giffuit dig it vift oc forstandigt hierte/ Ar din lige haaffuer icke veret faar dig/ oc ey heller skal komme effter dig. Jeg haaffuer oc giffuet dig der til met / der som du icke haaffuer bedet om/ som er Rigdom oc ære / Ar der er ingen din lige blant Kongerne i din tid. Oc om du vandrer i mine Høye/ ar du holder min Stik oc Bud / som din Fader David haaffuer vandret/ da vil ieg giffue dig it longt Liff.

Oc der Salomon vognebe/ see/ da vaar der en Drøim / Oc hand kom til Jerusaleu/ oc stod faar HERREN S Pactis Arel/ oc offrede Brendoffer oc Tackoffer / oc giørde alle sine Tiener it stort gestebud.

Paa den tid komme der tho Skøger til Kongen/ oc stode faar hannem. Oc den ene Quinde sagde/ Ah min Herre/ Jeg oc denne Quinde bode it it Huse/ oc ieg fødte i Huset hof hende. Oc tre dage effter/ ar ieg haaffde fødte/ fødte hun oc saa/ Oc vi vaare baade hof huer anden / ar der vaar ingen fremmer i Huset hof off / vden vi baade. Oc denne Quindis søn døde om natten/ Thi hun haaffde ligger hannem ihuel i søfne. Oc hun stod op om natten / oc tog min søn fra min side/ der din Tiener inde soff/ oc hun lagde hannem i sin arm/ oc hun lagde sin døde søn

de søn i min arm. De der ieg stod op om morgenen at giffue min søn at di / see / da vaar hand død / Men om morgenen saa ieg lige paa hannem / oc see / der vaar icke min søn / som ieg hadde sed. Den anden Quinde sagde / Der er icke saa / Min søn leffuer / oc din søn er død. Den anden sagde / Der er icke saa / din søn er død / oc min søn leffuer / oc de taledes saa faar Kongen.

Da sagde Kongen / Denne siger / Min søn leffuer / oc din søn er død. Den anden siger / der er icke saa / Min søn er død / oc min søn leffuer. De Kongen sagde / Henter mig ic Suerd hnd / Oc der Suerder bleff baaret faar Kongen / da sagde Kongen / Deler der leffuinde Baen i tho dele / oc faar denne halffdelen / oc den anden halffdelen. Da sagde Quinden huss søn leffuede / til Kongen (Thi hendis moderlige hierte brende offuer hendis søn) Ah min Herre / Giffuer hende der leffuinde Baen / oc slar der icke ihel. Men den anden sagde / Det skal huereken vere mit eller dit / Lader dele det. Da suarede Kongen / oc sagde / Giffuer denne Barner leffuindis / oc slar der icke ihel / hun er en Oder der til. Oc denne Dom / som Kongen affsagde / hørdis offuer al Jsrael / Oc de frøctede for Kongen / Thi de saae / at Guds Visdom vaar i hannem / til at holde Dom.

III.

Da vaar Salomon Konge offuer Jsrael. Oc disse vaare hans Førster / Asar Ja / Sadoq Prestis søn. Elhoreph oc Ahia Sisa sønner vaare Scriffuere. Josaphat Ahiluds søn vaar Canseler. Benaia Joiada søn vaar Strids hoffs mand. Sadoq oc Ab Jathar vaare Prester. Asaria Nathans søn vaar offuer Embetmændene. Sabud Nathans Prestis søn / vaar Kongens ven. Ahisar vaar Hoffmester. Adoniram Abda søn / vaar Rentemester.

Salomōs
Førster.

De Salomon hadde tolf Embetmænd offuer alt Jsrael / som forsyggede Kongen oc hans Huse / Huer aff dem skulde besøge en Maanid tid om aaret. Oc disse vaare deris Naffn / Huer søn paa Ephraims Bierg. Defers søn i Nachas oc i Saalbim / oc i Beth Semes / oc i Elon oc Beth Nanam. Nefes søn i Ariboth / oc hadde der til mer Socho oc al Nopher land. Abina dabs søn / alt Herredømmet i Dor / oc hand hadde Taphath Salomons Daatter til Hustru. Baena Ahiluds søn i Thaanach oc i Negidda / oc offuer al Beth Sean / som ligger hof Sarthana / vnder Jeseel / fra Beth Sean ind til Nehola stæ / ind til paa hin side Jakmeam. Gebere søn i Ramoth vdi Gilead / oc hadde Jaira Byer i Naanasse søns i Gilead / oc hadde Aregobs egen / som ligger i Basan / tryfinds tiue store murede Steder / oc mer Raaber Strenger.

Salomōs
tolff Embetmænd.

Adi Nadab Jddo søn i Mahanaim / Ahinaaz i Nephthali / Oc hand tog oc Salomons Daatter Basmath til Hustru. Baena Dufai søn i Isser / oc i Alorh. Josaphat Paruah søn i Jafchar. Simeel Glaf søn i Ben Jamin. Geber Dri søn i Gilead land / i Sihons Amoriters Kongis land / oc Dgs Kongns aff Basan / en Befalnings mand vaar i samme Land. Juda oc Jsrael vaare mange / som sand i Haffuer / oc de ode oc drucke oc vaare glade. Saa vaar Salomon en Herre offuer alle Kongerige / fra Vnder i Philisternis land / ind til Egypti Landes mercke / som forde hannem gaffuer / oc tiente hannem i alle hans lifvis dage.

Basmath.

De Salomon hadde daglige tredie Maader Huedemel / tryfinds tiue maader ander mel til sin kaast / oc thi fede Hyen / oc tiue Hyen aff Nareken / oc hundrede Faar / Fouden Viorte oc Kaa diur / oc Sten Geder / oc fer Fæ. Thi hand regerede i det gantze land paa dens ne side Vnder / fra Tiphah ind til Gasa / offuer alle Konger paa denne side Vnder / Oc hadde Fred trint om kring hof alle sine Vnderdane. At Juda oc Jsrael bode trygkelige / huer vnder sit Vinter / oc vnder sit Figentæ / fra Dan ind til Bersaba / saa lenge som Salomon leffde.

Salomōs
daglig kaast.

De Salomon hadde fyrteue tusinde Vogenheste / oc tolf tusinde Rysenere. De Embetmændene besøgede Kong Salomon / oc alt der som hørde til hans Word / huer i sin Maanid / oc de lode inred sarris. De sticte Bryg oc straa til Nestene oc til Verlyberne til den Sted hand vaar / huer efter sin befalning.

De Gud gaff Salomon saare stoer Visdom oc Forstand / oc ic frimodigt hierte / som sand der ligger hof Naffsens bredde. At Salomons visdom vaar store end alle Børns aff Hyen / oc alle Egypters Visdom / Oc hand vaar visere end alle Aenniske / oc visere end de Dicere Ethan Esrahiter / Deman / Chachal oc Darda. Oc hand vaar naffkundig hof alle Nedninge trint om kring. Oc hand taledes try tusinde Ordspøck / Oc hans Viser vaare tusinde oc fem. Oc hand taledes om Træne / fra Cedar i Libanon indtil Jsop / som voyer hof Vægge. Oc hand taledes om Fæ oc Fule / om Dume / om Fiske. Oc der komme aff alle Folk at høre Salomons visdom aff alle Konger paa Jorden / som hadde hørt aff hans Visdom.

Salomōs
visdom.

V.

r n

De Hi

Niram.

Der Niram Kongen i Tyro sende sine Tienere til Salomon / thi hand hadde hørt / at de hadde saluet hannem til Konge i hans Fadere sted / Thi Niram elstte David i alle hans dage.

De Salomon sende til Niram / oc lod hannem sige / Du vedst at min Fader David kunde icke bygge HERRENS sin Guds Naffn it Huse / for Strids Skyld / som vaar omkring hannem / ind til HERRENS gaff dem kring / at her er ingen i Jodstendere / oc ey heller ond forhindrelse. See / saa haaffuer ieg i sinde at bygge HERRENS min Guds Naffn it Huse / som HERRENS talede til min Fader David / oc sagde / Din Søn / som ieg skal sette i din sted paa din Stool / hand skal bygge mit Naffn it Huse. Saa befal nu / at mand hugge mig Cedar træ aff Libanon / oc at dine Tienere ere mit mine Tienere / Oc ieg vil giffue dig dine Tieners løn / lige som du siger / Thi du vedst / at her er ingen hof / off / som kand hugge træ som de Sidonier.

Der Niram hørde Salomons ord / da bleff hand gantske glad / oc sagde / Loffuer vere HERRENS i dag / som gaff David en viss Søn offuer der megle Folk. De Niram sende til Salomon / oc lod hannem sige / Jeg haaffuer hørt / der du sende til mig / Jeg vil gøre effter al din begering / mer Cedar træ oc Grane træ. Mine Tienere skulle føre dem ned aff Libanon til Haffuit / oc ieg vil lade legge dem i en Flaade paa Haffuit / ind til den sted / som du lader giffue mig til kende / oc ieg vil lade sklie dem at / oc du skal lade hente dem. Men du skal oc gøre min vilie / oc giffue mit Folk Kaast.

Forbund
mellem Salomon
oc Niram.

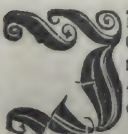
Saa gaff Niram Salomon Cedar træ oc Grane træ effter al hans begering. De Salomon gaff Niram tiue tusinde Cor Nuede til hans Tieners Kaast / oc tiue Cor Sæt Olie / Saa dane gaff Salomon Niram huert aar. De HERRENS gaff Salomon Visdom / som hand loffuede hannem / oc der vaar fred mellem Niram oc Salomon / oc de gjorde baade it Forbund til sammen.

De Salomon gjorde it mandtal aff al Israel / oc der mandtal vaar tredie tusinde aend. De sende dem til Libanon / thi tusinde huert aar. Naaner / saa at de vaare en Naaner paa Libanon / oc tho a Naanedes hiemme. De Adoniram vaar offuer der a Mandtal.

De Salomon haaffde halffierdesinde tiue tusinde / som baare bryder / oc firefjends tiue tusinde / som tømrede paa Bierger / Foruden Salomons offuerste tilfyns aend / som vaare sette offuer arbejder / som vaare tre tusinde oc trehundrede / som regerede offuer Folket / som gjorde Beringen. De Kongen bød / at de skulde vdbryde store oc kaastelige Stene / som vaare vdhugne stene til Hufens Grunduol. De Salomons Bygninges aend oc Niram Bygningimend / oc Giblim hugge v / oc beredde træ oc stene til at bygge Huser mer.

VI.

Salomons
Templ.

Der fierde / hundrede oc firefjends tiuende aar effter Israels høns vdgang aff Egypti land / i der fierde aar / effter at Salomon bleff Konge offuer Israel / i den maaner Siff / der er i den anden maaner / da bleff HERRENS Huse bygd. De der Huse / som Kong Salomon bygde HERRENS / vaar tre tusinde tiue alne longe / tiue alne bredt / oc tredie alne høyt.

De hand bygde it Haabenhuse faar Templen / tiue alne longe / effter Hufens bredhed / oc thi alne bredt faar Huser. De hand gjorde Hindue paa Huse / inden til vide / oc vden til sneffre. De hand bygde en omgang trint omkring Huse op til Veggene / at hand gick baade omkring Templen oc Choret / oc gjorde vægge der omkring vden til. Den nederste gong vaar fem alne vid / oc den medelste vaar sex alne vid / oc den tredie siu alne vid / Thi hand lagde Zielker vden omkring Huser / at de huldia icke paa veggene aff Huser.

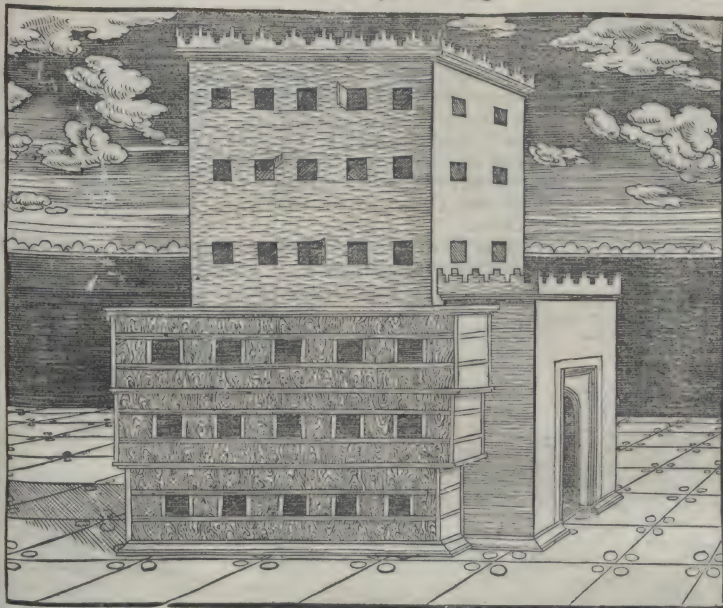
De der Huser bleff sæt / da vaare stenene aldels tilfome beredde / at mand hørde ingen hammer eller øge / eller nogen anden Redskaff aff iern i bygningen.

De der vaar en dør paa den høye side mit paa Huser / at mand gick genem vindelstenen hen op paa Mellemgongen / oc aff Mellemgongen pan den tredie. De saa bygde hand Huser / oc fuldkommede det / De hand panelede Huser mer Cedar træ / baade offuen til / oc paa veggene. Hand bygde oc en gong offuen paa der gantske Huse trint omkring / fem alne høyt / oc rektede Huser mer Cedar træ.

De der kom HERRENS ord til Salomon / oc sagde / Dette er Huser som du bygget / Om du vandier i mine Bud / oc gør effter min træ / oc holder alle mine bud / at vandie der vdi. Saa vil ieg skadefeste mit Ord mer dig / som ieg sagde til din Fader David / oc ieg vil bo iblant Israels børn / oc ieg vil icke forlade mit Folk Israel. Saa bygde Salomon Huser oc fuldkommede det. De hand bygde veggene paa Huse inden til paa siderne aff Cedar træ / nederst fra gulffuit oc op til taget / oc panelede det ind til mer træ / oc lagde gulffuit i huser mer grane stene

2. Reg. 7.

Afor. 7.

Hand bygde oc bag i Husit en Væg aff Cedar træ tiue alne long/sra gulffuit op/ indtil taget/oc bygde Choret der inden faare/oc der Alderhelligste. De Templens Duff (faar Choret) vaar fyrrethue alne long. Der gantse Duff vaar inden til idel Cedar/mer suorede Knappe oc vdskaarne Blomster/ar mand saa ingen sten. De hand beredde Choret inden til i Husit/ar mand skulde der sette HERRENS pacts Ark. De faar Choret som vaar tiue alne long/oc tiue alne bred/oc tiue alne høyt/oc beslaget mer purt Guld/paneledet hand Alteret mer Cedar.

De Salomon kledde Husit inden til mer purt Guld/oc hand gjorde guld Stenger faar Choret/som hand haffde beslaget mer Guld/saa/ar der gantse Duff vaar aldelis beslaget mer guld/der til mer beslo hand der gantse Alteret mer guld vden faar Choret.

Hand gjorde oc i Choret tho Cherubim aff Olivtræ thi alne høye. Huer Cherubs vinge vaar fem alne long/ar der vaar thi alne fra den ene hans Vings ende/til den anden hans vings ende. Saa ar den anden Cherub haffde ocsaa thi alne/oc baade Cherubim haffde ens maa de oc ens rum/ar huer Cherub vaar thi alne høyt. De hand sette samme Cherubim inden til i Husit/De Cherubim vdbredde deris Vinger/ar den enis Vinger røide paa den ene væg/oc den anden Cherubs vinge røide paa den anden væg. Men mit i Husit røide en vinge den anden. De hand beslo samme Cherubim mer guld. Exodi 25, 29.

Hand loed oc gøre Snidkere gerning paa alle væggene trint omkring Husit mer vdskaarne Cherubim/Palmer oc Blomster inden til oc vden til. De hand offuelagde gulffuit i Husit mer guld blick inden til oc vden til. De hand gjorde tho Døre paa ingongen til Choret aff olie træ/mer fem høynede dørfstolper/oc loed vdsfiere der paa Snidkere gerning aff Cherubim Palmer/oc Blomster/oc beslo dem mer guld blick. Saa gjorde hand oc paa Templens indgong fire høynede dørfstolper aff olie træ/oc tho Døre aff grane træ/ar huer Dør haffde thu Blad hengendis til hobe i deris hengsle/De gjorde Snidker veret paa dem aff Cherubim/Palmer oc Blomster/oc beslo dem mer guld/ret lige som der vaar befaler.

De hand bygde ocsaa en Gaard inden til/mer tre rader vdhugne Stene/oc en rad høfflede Cedar.

I det fjerde aar i den Naanet Siff/bleff Grunduallen lagd til HERRENS Duff/oc i det ellefte aar i den Naanet Bul (der er den orrende Naanet) bleff Husit rede/som der skulde vere/ar de bygde i sin aar der paa.

Kongernis

VII.

Salomons
Huff.

Den Kon-
gelig Sal.

Vaarestue
Cangleri.

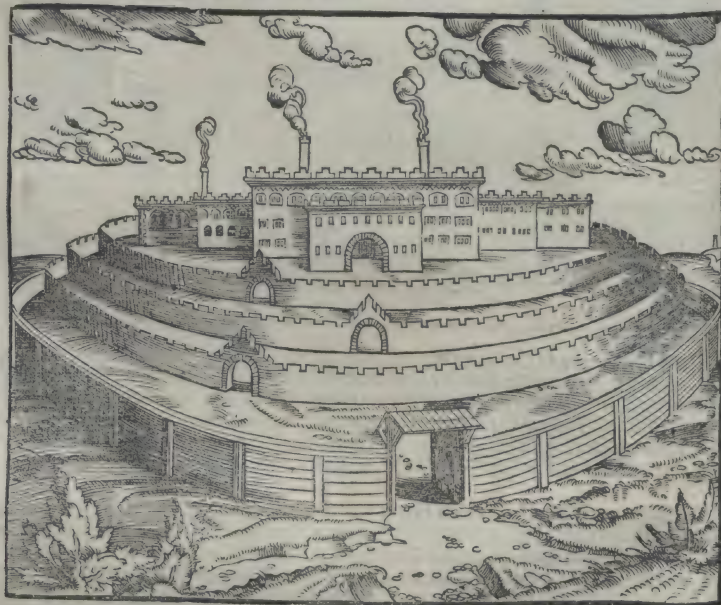

En Salomon bygde paa sit Huff i trettien aar / at hand aldelis fuldkommede der / Saa / at hand bygde it Huff aff Libanon skou / hundrede alne long / halff trediesinds tiue alne bred / oc tredieue alne høyt.

Paa der samme firekante / lagde hand gulfsuit met Ceder siele / paa støtter aff Ceder i rad efter huer andre. Oc offuen der paa it Kammer aff Ceder / paa de samme støtter / som vaare fem oc fyretiue / ia femten i huer rad.

De der vaare Vinduer mod de tre rader mod huer andre / try mod try / oc de vaare firekante i deris farne.

Hand bygde oc en Sal met støtter / halff trediesinds tiue alne long / oc tredieue alne bred. De end en Sal saar denne / met støtter oc trycke bielcke.

Domhus
sa.

Hand bygde oc en Sal til Domstolen / at holde Dom vdi / oc skød baade gulfsuene met Ceder.

Der til hans Huff / som hand bode vdi / i Baggaarden / bag op til Salen / gjort lige som de andre.

Oc hand gjorde oc saa it Huff / lige som Sallen til Pharaos Daatter / som Salomon haffde taget til Hustru.

Alle disse vaare kaastelige Stene / vdbugne efter hysne Jern / saustkaarne paa alle sider fra grunduollen op ind til taget / Der til oc saa den store Gaard vden til. Men grunduollene vaare oc saa kaastelige oc store stene / thi oc otte alne store / oc der paa kaastelige vdbugne stene efter hysne iermit / oc Ceder. Men den store Gaard haffde trint omkring tre rader vdbugne stene / oc en rad aff Ceder siele / Lige saa den Gaard op til HERRENS Huff inden til / oc den Sal haff Huser.

Hiram.

De Kong Salomon sende hen / oc loed hente Hiram aff Tyro en Viduis Søn / aff Nephtali seer / oc hans Fader haffde verit en Mand aff Tyro / Mand vaare en Kaanstermand i Kaaber / fuld aff visdom / forstand oc kaan sit at arbejdet allehonde Gerning aff Kaaber. Der hand kom til Kong Salomon / gjorde hand al hans Gerning.

De hand gjorde tho Kaaber støtter / huer atten alne høyt / oc en traad paa tolf alne vaare maalet

uer oc Palmetre / det ene hof det andet trint omkring der paa. Effter denne maade gjorde hand de thi fæbte stole / de hafde alle en maade oc rum.

De hand gjorde thi faaber Kiele / at der ginge fyrerue Bath i en Redel / oc vaare fire alne stor / oc der vaaren Redel paa huer stol. De han sette fem stole paa der høyre hysne i Huset / oc de andre fem paa det venstre Hysne / Men Daffuer sette hand paa den høyre side faare til mod Synden.

De Hiram gjorde oc saa Gryder / Skuler / Becken / oc fuldkommede saa al Gerningen / som Kong Salomon loed gøre paa HERRERIS Huse / som vaare de tho Støtter / oc de trinde Knappe offuen paa de tho Støtter / oc de thi fættede Baand / at skule de tho trinde Knappe paa Støtterne. De de fire hundiede Granat æble paa de thi fættede Baand / ia tho rader Granat æble paa huer Baand / at skule de tho trinde Knappe / paa Støtterne. Der til Daffuer oc tolf Øyen vnder Daffuer. De de thi Stole / oc thi Kiele der offuen paa. De Gryderne / Skulene oc Beckene. De alle disse Kar / som Hiram gjorde Kong Salomon til HERRERIS Huse / vaare aff klarr Raaber. I den egn hof Jordan / loed Kongen stobe for det offueruettis megle Raaber.

2. Paral. 5.

Salomon gjorde oc saa al Redstæff / som hørde til HERRERIS Huse / som vaare it guld Altare / it guld Bord / som Stuebordene ligge paa. Fem Lusse stager paa den høyre side / oc fem Lusse stager paa den venstre side / faar Choret aff purt Guld / mer Guld blomster / Lamper oc Lussefay. Der til Skaale / Fad / Becken / Skeder oc Pander aff purt Guld. De hengslene paa Dørene i Huset inden til i det Alderhelligste / oc paa Husens Døre i Templet vaare aff Guld.

Saa bleff al Gerningen fuldkommen / som Kong Salomon gjorde paa HERRERIS Huse / De Salomon førde hen ind der / som hans Fader Dauid hafde helliget / aff Sølf oc Guld / oc Kar / oc lagde der i HERRERIS Huse liggende fæ.

VIII.

Da forsamlede Kong Salomon til sig de Eldste aff Israel/alle Secretaris Offuerste/oc Federnis Føister iblant Israels Børn/ til Jerusalem/ at opføre **HERRENS** Pactis Arck aff Dauid: stad/ der er/ Sion. De alle Israels mend forsamlede sig til Kong Salomon i Echanim maanid paa høyriden/ der er den siuende maanid.

De der alle de Eldste aff Israel komme/ da løffte Presterne **HERRENS** Arck op/ oc førde hende hen op/ oc der til Vidnesbyrdens Tabernackel/ oc al Helligdommens redskaff/ som vaar i Tabernackelen/ der gjorde Presterne oc Leuiterne. De Kong Salomon oc al Israels menighed/ haffde forsamlet sig til hannem/ oc ginge mer hannem faar Arcken/ oc offrede faar de Høen/ saa mange/ at mand kunde icke telte eller regne dem.

Saa førde Presterne **HERRENS** Pactis Arck til sin sted i Choret vdi Huset/ i det Alderhelligste vnder Cherubims Vinger. Thi Cherubim vdbriide Vingen paa steden som Arcken stod/ oc stulte Arcken oc hendis stenger offuen til. De stengerne vaare saa lange/ at mand kunde see deris knappe i Helligdommen faar Choret/ men der vde kunde mand icke see dem/ oc de bleffue der til paa denne dag. Oc der vaar intred i Arcken/ vden aleniste de tho **Mose** Sentrastler/ som hand loed bliffue der i Horeb/ der **HERREN** gjorde en Pact mer Israels børn/ der de vaare dragne aff Egyptiland.

Der Presterne ginge aff Helligdommen/ da opfyldede en Sky **HERRENS** Huff/ at Presterne kunde icke staa oc gøre Embede for Skyen/ Thi **HERREN** Herlighed opfylte **HERRENS** Huff.

Da sagde Salomon/ **HERREN** sagde/ at hand vilde bo i mørcket. Jeg haffuer io bygt dig et Huff til Bolig/ ic Sade/ at du skal der bo euindelige. De Kongen vende sit ansigt/ oc velsignede al Israels menighed/ oc al Israels menighed stod/ Oc hand sagde.

Offuer vere **HERREN** Israels Gud/ som talede mer sin mund til min Fader Dauid/ oc fuldkommede der mer sin haand/ oc sagde/ Fra den dag/ ieg førde mit Folk Israel aff Egypten/ haffuer ieg icke vduale nogen Stad/ nogen sted/ iblant en aff Israels stæer/ at mig skulde bygge et Huff/ at mit Haffn skulde der vere/ men ieg vduale Dauid/ at hand skulde vere offuer mit Folk Israel. De min Fader Dauid haffde vel i sinde at bygge **HERRENS** Pactis Israels Gude Haffn et Huff/ men **HERREN** sagde til min Fader Dauid/ At du haffuer i sinde/ at bygge mit Haffn et Huff/ du gjorde vel at du togst dig der saare. Du skal dog icke bygge det Huff/ men din Søn som skal komme aff dine Lender/ hand skal bygge mit

2. Paral. 5.

Pactens
Arck bærte til
sin sted.

2. Para. 6.

2. Reg. 7.

Salomon.

Kongernis.

ge mit Iaffn it Huff. De HERR EY Haffuer stadfest sit ord som hand taledet/ Thi ieg er opkommen i min faders Dauids sted/ oc sider paa Israels Stoel / som HERR EY sagde/ oc haffuer bygt HERR EY S Israels Guds Iaffn it Huff. Oc haffuer bered der en sted til Arcken/ huilcken HERR EY S Pact er i/ som hand gjorde met vore Fosfedie/ der hand fode dem aff Egyptiland.

Salomōs
bøn.

De Salomon gick til HERR EY S Altare faar al Israels menighed / oc vdbredde sine hender mod Himmelen/ oc sagde/ HERR EY Israels Gud/ Der er ingen Gud/ dig lig/ huilcken offuen i Himmelen eller nedre paa Jorden/ du som holder Pact oc aiffundhed met dine Tienere/ som vandre faar dig aff gantste hierte. Du som oc holt David min fader/ din haand/ som der faar paa denne dag. Nu Israels HERR EY/ holt din Tienere/ David min fader der du taledet til hannem/ oc sagde/ Dig skal icke fattis en a'and faar mig/ som skal side paa Israels Stoel/ Dog saa / om dine Bøn foruare deris vey/ ath de vandre faar mig/ som du haffuer vandret faar mig. Nu Israels Gud / Lad dine ord bliffue sande / som du taledet til din Tienere/ David min fader.

2. Regum. 7.

Thi ment du oc at Gud boer paa Jorden/ See/ Himmelen oc alle Himlenis himle kun/ de icke besørge dig/ Huorledis skulde da dette huff der gøre som ieg haffuer bygt: Vene dig til din Tienere Bøn oc til hans formanelse / HERR EY min Gud / Paa der ath du skal høre Loff oc Bøn/ som din tienere gør i dag faar dig. At dine øren skulle staa obne offuer dette Huff nat oc dag/ offuer denne sted/ som du haffuer sagt om/ a'it Iaffn skal der vere. At du vilt høre denne Bøn/ som din Tienere gør paa denne Sted/ oc du vilt høre/ din Tienere oc dit Folck Israels inderlige Bøn / som de skulle her gøre i denne Sted din Bolig i Himmelen / Och naar du der hører du vilt da vere naadelig.

Deut. 12.

Eed.

Naar nogen synder mod sin Veste / oc tager en Eed paa sig met huilcken hand bepliet sig/ oc den eed kommer faar dit Altare i dette Huff. At du vilt den høre i Himmelen / oc sticke din Tienere Ræt/ at fordsomme den Wgudelige/ oc gøre hans vey paa hans Hoffuer/ oc sigge den Rættise Rætt aff/ til at giffue hannem efter sin verferdighed.

Strid.

Naar dit folck Israel bliffuer slaget for sine Fiender / effterdi de haffue synder mod dig/ oc omuende dem til dig oc bekende dit Iaffn/ oc bede oc formane dig i dette Huff. At du vilt da høre i Himmelen/ oc vere dit folckis Israels synder naadig/ Oc gøre dem i Landet igen/ som du haffuer giffuet deris Fosfedie.

Nåd for
regn.

Naar Himmelen bliffuer tilluct/ at der icke regner effterdi de haffue synder mod dig oc de da bede i denne sted/ oc bekende dit Iaffn/ oc omuende dem fra deris synder/ fordi du plager dem. At du vilt da høre i Himmelen oc vere naadig offuer dine Tienere/ oc dit folckis Israels synder at du viser dem den gode vey i huilcken de skulle vandre/ oc lade regne paa Lander / som du haffuer giffuet dit Folck til Aff.

Dyrerid.

Naar der kommer en Dyr rid/ eller Pestelente/ eller Tyrcke/ eller Bynde/ eller Greshopper eller Kornorme i lander/ eller at deris fiender i Landet belegge deris porte/ eller nogen Plage eller Siugdom/ Voe da beder oc formaner huad helder der er ellers a'enniste/ eller dit folck Israel/ de som formercke deris Plaffue/ huert i sit hierte/ oc vdbrede deris hender til dette Huff. At du vilt da høre i Himmelen / i den Sæde som du boer/ oc vere naadig/ oc sticke der saa/ at du giffuer huert/ som hand haffuer vandret/ lige som du kender hans hierte / Thi du kender alene alle a'ennistens Bøns hierte/ Paa der at de skulle fryre dig altid / saa lunge de bliffue i Landet/ som du haffuer giffuet vore Fosfedie.

Freemmet.
Esaie 56.
Matth. 21.

Naar oc saa nogen Freemmet/ som icke er aff dit folck Israel / Kommer aff fremmede Land/ for dit Iaffn Byld/ Thi de skulle høre om dit store Iaffn/ oc om din megrige Naad / och om din vdrætte Arm/ oc kommer at bede faar dette Huff. At du vilt da høre der i Himmelen / i din Boligis Sæde/ oc gøre alt der/ som den Freemmede rober til dig om/ At alle Folck paa Jorden kunde kende dit Iaffn/ oc gøre oc saa dig lige som dit folck Israel/ oc at de skulle vide huorledis dette Huff/ som ieg haffuer bygd / er kaldet efter dit Iaffn.

Seieruin
ding i Strid.
Israel bort
førfangen
2. Par. 6.

Naar dit Folck drager vd i strid mod sine Fiender/ paa veyen som du sender dem hen / oc de bede til HERR EY mod veyen til den stad som du vdualde/ oc til der huff/ som ieg haffuer bygt dit Iaffn. At du vilt høre deris Bøn / oc Formanelse i Himmelen/ oc sticke Ræt.

Naar de synde mod dig (Thi der er intet a'enniste/ som icke synder) oc du bliffuer vred/ oc giffuer dem faar deris Fiender/ at de bort føre dem fangne i deris Fienders land/ longt bort eller ner hof/ Oc de sla i deris hierte vdi Landet der som de ere fangne / oc omuende sig oc for mane dig/ i deris Fengsels Land/ oc sigge/ Vi haffue synder oc gjort ilde/ oc vaare Wgudelige oc vende dem saa til dig aff gantste hierte/ oc aff gantste siel i deris Fienders land/ som haffue bort føre dem/ oc bede til dig mod veyen til deris Land/ som du haffuer giffuet deris Fosfedie/ til saa

til Staden som du vdualde / oc til Huser som ieg haffuer bygt dit Taffn.

At du vil høre deris Bøn oc formanelse i Himmelen / aff din Voligis Sæde / oc sticke Ræt / oc vere dit Folck naadig / som haffue syndet mod dig / oc alle deris offuertredelser / met huilcke de haffue offuertraad mod dig / oc giffue dem Barmhertighed saar dem som holde dem fangne / oc mistunde dig offuer dem. Thi de ere dit Folck oc din Arff / som du førde aff Egypten / aff iern Onen. At dine øyen mue vere obne paa din Tienere / oc dit Folckis Israels Bøn / at du vil høre dem i alt der / huorfaare de paakalde dig. Thi du vdualde dig dem til Affuædel aff alle Folck paa iorden / som du taledede ved Jose din Tienere / Den tid du førde vore Forfedre aff Egypten HERRE / HERRE.

De der Salomon haffde vdbedet alle disse Bønner oc formanelser saar HERRE / da stod hand op fra HERRE'S Altare / oc lod aff at bøye sine knæ / oc vdbrede henderne mod Himmelen. Oc gick hen oc velsignede al Israels menighed met hør røst / oc sagde / Velsigner vere HERRE / som haffuer giffuit sit Folck Israel roligghed / som hand haffuer tallet / Der fattis icke it aff hans gode ord / som hand taledede ved sin Tienere Jose. HERRE vor Gud vere met oss / som hand haffuer verit met vore Forfedre. Hand forlade oss icke / oc tage icke haanden fra oss / at bøye vore hierte til hannem / at vi maa vandrie i alle hans Veye / oc holde hans Bud / Sticketser oc Ræt / som hand haffuer budet vore Forfedre.

Oc disse ord / som ieg haffuer bedet saar HERRE / maa komme nær HERRE vor Gud / dag oc nat / At hand vil sticke sine Tienere / oc Israel sit Folck Ræt / huer vdi sin tid. Paa der at alle Folck paa Jorden skulle vide / at HERRE er Gud / oc ingen anden / Oc at eders hierte maa vere ret stickete saar HERRE vaar Gud / at vandrie i hans Stick / oc at holde hans Bud / lige som der gaar i dag.

De Kongen oc al Israel offrede saar HERRE Offer. De Salomon offrede Tack Templens
indvielse. offer (som hand offrede HERRE) cho oc tiue tusinde Hyen / oc hundrede oc tiue tusinde Faar / Saa viede de HERRE'S Haff / Kongen oc alle Israels Bøn. Den samme dag viede Kongen Mellemgaarden / som vaar saar HERRE'S Haff / huor met hand vdi rette Brendoffer / Adoffer / oc Tackoffers fedme / Thi der Raaber Altare som stod saar HERRE / vaar forlader til Brendoffer / Adoffer oc til Tackofferens fedme.

De Salomon gjorde samme tid en Høyrud / oc al Israel met hannem en stor forsamling fra Demath Landemærcke / oc intil Egypti Bæck saar HERRE vor Gud i sin dage / oc atter i sin dage / der vaare sionten dage / Oc lod Folck gaahen den ottende dag. Oc de velsignede de Kongen / oc ginge glade bort til deris Volige / oc gledde i deris hierte / offuer alt det gode / som HERRE haffde gjort sin Tienere Dauid / oc Israel sit Folck.

IX.

DEt Salomon haffde fuldkommet at bygge HERRE'S Haff / oc Kongens Haff / oc alt som hand begere de oc haffde lyst til at gøre / da obenbarede HERRE sig anden gong / lige som hand obenbarede sig saar hannem i Gibeon. Oc HERRE sagde til hannem / Jeg haffuer hørt din Bøn oc formanelse / som du haffuer formanet mig met / oc ieg haffuer helliger dette Haff / som du haffuer bygd / at ieg vil sette mit Taffn der hen enindelige / oc mine Hyen oc mit hierte skulle vere der altid. Oc om du vandrer saar mig / lige som din Fader Dauid vandrede / met it restkæffer hierte oc retsindigt / at gøre alt det / som ieg haffuer budet dig / oc holder mine Bud oc min Ræt / Da vil ieg stadfeste dit Kongerigis Stoel offuer Israel enindelige / som ieg taledede til din Fader Dauid / oc sagde / Dig skal icke faa Gud oben
baris anden
gong saar Sa
lomon.
Supra 3.
2. Paral. 7.
1. Reg. 7. tis en Wand aff Israels Stoel.

Men vende i tilbage fra mig / i oc eders Bøn / oc icke holde mine Bud oc Ræt / som ieg lagde eder faare / oc gaa hen oc rrene andre Guder oc bede til dem. Da skal ieg oprycke Israel aff Landet / som ieg haffuer giffuit dem / oc der Haff / som ieg haffuer helliger til mit Taffn / vil ieg forlade fra mit Ansiet. Oc Israel skal bliffue it Odsprock oc Fabel blant alle Folck / Oc Huser skal ned slaff / at alle som gaa der seem / skulle forferdis oc blæse / oc sige / Huorfaare haffuer HERRE gjort saa mod dette Land oc dette Haff? Saa skal mand suare / For di / at de forlode HERRE deris Gud / som førde deris Forfedre aff Egypti Land / oc toge sig andre Guder / oc tilbade oc riente dem / Der faare haffuer HERRE fort alt dette onde offuer dem.

Der nu de tiue aar vaare forløbne / i huilcke Salomon byggede thu Haff / HERRE'S Haff oc Kongens Haff / til huilcke Diram Kongen i Tyro / sende Kong Salomon Cedar tre oc grane

Gud oben
baris anden
gong saar Sa
lomon.
Supra 3.
2. Paral. 7.
1. Reg. 7.

Deute. 29.
Ierem. 22.

Salomon.

Kongernis

2. Paral. 8.

oc grane træ/oc Guld effter al hans begæring. Da gaff Kong Salomon Hiram tiue Stæder i Galilee land. Oc Hiram drog vd aff Tyro/ at besee samme Stæder/ som Salomon haffde giffuit hannem/ Oc de behagede hannem icke/ oc hand sagde/ Huad er det for Stæder/ min Broder/ som du haffuer giffuit mig? Oc hand kallede dem Cabul land indtil denne dag.

Oc Hiram haffde sent Kongen hundrede oc tiue Sintener Guld. Oc der samme er summen aff den Skat/ som Kong Salomon tog op til at bygge HERRENS Huse/ oc sit Huse/ oc Atillo/ oc Jerusalems mure/ oc Nazor/ oc Aregidbo/ oc Gaser.

Gaser.

Thi Pharaos Kongen aff Egypten vaar kommen op/ oc haffde vunder Gaser/ oc brent hannem mer ild/ oc ihuel slager Cananiterne/ som bode i Staden/ oc haffde giffuit sin Daatter Salomons Huse/ hannem til en skenck. Saa bygde Salomon Gaser/ oc der nederste Beth/ Doron/ oc Baclath oc Thamar i Gien vdi Lander/ Oc alle Stæder/ som Salomon haffde Bornhuse vdi/ oc alle de steder som hand haffde sine Vogne/ oc de steder som hand haffde sine Reysenere vdi/ oc huor hand haffde lyst til at bygge i Jerusalem/ i Libanon/ oc i alt hans Derredominis Land.

Oc alt det Folk/ som vaar offuerbleffuit aff de Amoriter/ Nethiter/ Pherefiter/ Heuiter oc Jebusiter/ som icke vaare aff Israels børn/ deris børn som de lode bliffue effter dem i Landet/ som Israels børn kunde icke forbande/ dem gjorde Salomon skatkyldige ind til denne dag. Den hand gjorde icke Træle aff Israels børn/ men loed dem bliffue Stridsmænd/ oc sine Tienere/ Høfster oc Riddere/ oc offuer sine Vogne oc Reysenere. Oc de Embetsmænd som vaare offuer Salomons handel/ vaare fem hundrede oc halffredesindis tiue/ som regerede offuer Folket/ oc vdi etre handelen.

Oc Pharaos Daatter drog op fra Dauidz Stad/ i sit Huse/ som hand haffde bygd til hende/ Da bygde hand oc Atillo. Oc Salomon offrede tre gonge huert aar Brendoffer oc Tackoffer paa det Altare/ som hand bygde HERRENS/ oc gjorde rørgelse offuer det saar HERRS/ saa bleff Huset fuldkommen.

Guld aff Ophir.

Salomon bygde oc Skib i Ezeon Gaber/ som ligger hofi Eloth/ paa det Rødhaffs bræd/ i Edomiteris land. Oc Hiram sende sine Tienere til Skiba/ som vaare gode Skibsmænd/ oc vel forfarne til Søff/ mer Salomons Tienere/ oc de komme til Ophir/ oc hente der firehundrede oc tiue Sintener guld/ oc førde Kong Salomon det.

X.

Dronningen aff rige Arabia.

2. Paral. 4.

Er Salomons Røste om HERRENS Haffn kom saar Dronningen aff Rige Arabia/ da kom hun at friste hannem mer Aderke tale. Oc hun kom til Jerusalem mer en saare stor hob/ mer Kameler som bare Vreer/ oc meget Guld oc dyrebar Stene/ Oc der hun kom ind til Kong Salomon/ da ralede hun mer hannem/ alt der hun haffde set sig saare. Oc Salomon sagde hende der altsammen/ oc der vaar intet skult saar Kongen/ at hand ey sagde hende.

Matth. 12.

Der Dronningen aff Rige Arabia saa alt Salomons visdom/ oc Huse som hand haffde bygt/ oc Aaden til hans Dord/ oc hans Suennis bolige/ oc hans Tieners embede/ oc deris Ræder/ oc hans Skenckere/ oc hans Brendoffer som hand offrede i HERRENS Huse/ da kunde hun icke holde sig lenger/ oc sagde til Kongen/ Der er sant/ som ieg haffuer hørt i mit Land om din verelse/ oc om din visdom/ Oc ieg vilde der icke tro/ før end ieg kom/ oc saa der mer mine øyen. Oc see/ Der er mig icke halffdelin sagt/ Du haffuer mere visdom oc Gods/ end røster er/ som ieg hørde. Salige er dit Folk oc dine Tienere/ som altid staa saar dig/ oc høye din visdom. Loffuit vere HERRS din Gud/ som haffuer lyst til dig/ at hand haffuer set dig paa Israels Stuel/ fordi/ at HERRS haffuer Israel fær euindelige/ oc sette dig til Konge/ at du skalt holde Dom oc Ræt.

Oc hun gaff Kongen hundrede oc tiue Sintener guld/ oc saare mange kaaftelige Vreer oc dyrebar stene/ Der kom icke mere saa mange kaaftelige Vreer/ som Dronningen aff Rige Arabia gaff Kong Salomon. Der til mer Hiramz Skib/ som førde guld aff Ophir/ de førde træ i HERRS Huse/ oc i Kongens Huse/ oc Harper oc Psaltere til Sangene. Der kom icke mer saadant Heben træ/ oc der bleff icke heller seer/ til denne dag. Oc Kong Salomon gaff Dronningen aff Rige Arabia/ alt der hun begærede/ oc bad om/ for vden der hand gaff hende self. Oc hun vende sig/ oc drog til sit Land mer sine Tienere.

Der guld som Salomon fick it aar/ vaar sex hundrede oc sex oc trysindis tiue Sintener i vecten/ For vden det/ som kom fra Krennere oc Røbmænd oc Apotekere/ oc fra alle Konger aff Arabia/

aff Arabia/oc fra de Veldige i Landene. De Kong Salomon loed gøre thu hundrede Skiolde/aff det beste guld/oc der vaar sey hundrede stycke guld i huer Skiolde/oc tre hundrede smaa Skiolde aff det beste guld/ia tre pund guld til huer Skiolde. De Kongen lagde dem i Husit aff Libanon skou.

De Kongen gjorde en stor Stool aff Filsben/oc beslo hannem med det ædelste guld. De Stolen habde sey trapper/oc Hoffuedet paa Stolen vaar reine bag til. De der vaare Recker paa baade sider omfring seeder/oc tho Løvinde stode hofst Rectene/De der stode tolf Louer paa de sey trapper paa baade sider/Saadan er aldrig gjort i noget Kongerige.

Alle Kong Salomons Duetkar vaare aff guld/oc alle Kar i Husit aff Libanon skou vaare oc aff purt guld/Thi at mand aerede Solffuit intet i Kong Salomons tid. Fordi at Kongens Skib/som vaare paa Vassuit met Hiram's Skib komme en gong i tre aar/oc førde Guld/Solff/Filsben/Aber oc Paasule.

Saa bleff Kong Salomon sigre met rigdom oc visdom/end alle Konger paa Jorden. De all verden begerede at see Salomon/at de kunde høre hans visdom/som Gud habde giffet ham. 2.Paral.1. uet hannem i sit herte. Och huer mand førde hannem Stenck/Solffkar oc Guldkar/Kleder oc Hærnst/Vter/Heste/oc a Ruler/huert aar. De Salomon saffnede Vogne oc Reysenere til hobe/at hand habde tusinde oc fyrehundrede Vogne/oc tolf tusinde Reysenere/dem lagde hand i Vogn stæderne/oc hofst Kongen i Jerusalem.

De Kongen gjorde der saa/at der vaar saa meger Solff i Jerusalem/som stene/oc saa meger Cedar træ som vilde Figen træ i daleene. De mand førde Heste til Salomon aff Egypten/oc alle hunde vare. De Kongens Røbmend købte de samme vare/oc førde dem aff Egypten/ia en Vogn for sey hundrede solff pendinge/oc en Vest for hundrede oc halffrediesunds ruc. Saa førde mand dem oc til alle Dethierne Konger/oc til Kongerne i Syrien/ved deris haand. Saa meger solff i Salomons tid som stene.

XL.

Rong Salomon elste mange vdlendste Quinder/Pharaos Daatter oc a Noabitisker/Ammonitisker/Edomitisker/Sidonitisker oc Heritisker/Aff saadane Folck/om huilke Exodi 34. Deuero.7. Ke DERRERI habde sage til Israels børn/Gaar icke til dem/oc lader dem icke komme til eder/De skulle visselge bøye eders herte effter deris Guder/Til disse bleff Salomon optend

Salomon.

Kongernis

Salomons
Hustruer oc
merhustruer.

Salomon
ger der/som
HERREN
icke behager.

Supra 3. 9.

2. Reg. 8.
Nadad (Edo-
miter.
Edom.

Genubath.

Refon.

Jeroboam.

Alia Pro-
phete.

optend met kerlighed. Oc hand haffde sin hundrede Quinder til Hustruer / oc try hundrede
Hustruer / Oc hans Quinder beyede hans herte.

Oc der hand vaar gammil / byrde hans Quinder hans herte effter fremmede Guder /
at hans herte vaar icke gantske met HERREN hans Gud / som hans Faders Dauids
herte. Saa vandrede Salomon effter Astoreth de Sidoniers Gud / oc vilkom de Ammoni-
ters verslyggelighed. Oc Salomon gjorde det som HERREN ilde behagede / oc icke eff-
terfulde HERREN fuldkomnelige som hans Fader Dauid. Da byrde Salomon Cha-
mo de Moabiters verslyggelighed en Hysse / paa Bierget / som ligger hof Jerusalem / oc
Molech de Ammoniters verslyggelighed. Saa gjorde Salomon mod alle sine vdelndisse
Quinder / som gaffue Røggelse / oc offrede til deris Guder.

Oc HERREN bleff vred paa Salomon / at hans herte vaar byrde fra HERREN
Israels Gud / som vaar obenbarer saar hannem tho gonge / oc befalede hannem saadant / At
hand skulde icke vandie effter andre Guder / oc holt dog icke det som HERREN byrde han-
nem. Der saar sagde HERREN til Salomon / Effterdi at saadant er sleet hof dig / oc du
icke haffuer holdet min Pact oc mine Bud / som ieg haffuer budet dig / Saa vil ieg oc rissue
Kongeriget fra dig / oc gissue din Suend der. Men ieg vil dog icke det gøre i din tid / for din
Faders Dauids skyld / men ieg vil rissue det aff din Sønns haand. Dog vil ieg icke rissue det
gantske Rige bort / En sleet vil ieg gissue din Søn / for Dauids min Tieners skyld / oc for Jeru-
salem skyld / som ieg haffuer vduale.

Oc HERREN opuacte Salomon en Modstandere / Nadad Edomiter aff Kongelige
Sød / som vaar i Edom. Thi den tid Dauid vaar i Edom / oc Joab Stridshoffuigmand
drog op at iorde dem som slagne vaare / da slo hand Mandkonner ihuel i Edom. Thi Joab oc
alt Israels folck bleffue der sep maanede / indtil hand haffde oplyct alt Mandkon i Edom.
Da flyde Nadad oc nogle aff de Edomiters / end aff hans Faders suenne mer hannem /
at de komne til Egypten / Oc Nadad vaar en yng Dreng. Oc de byrd op fra Midian oc kom-
me til Paran / oc toge folck mer dem aff Paran / oc komne i Egypten til Pharao Kongen aff
Egypten / hand gaff hannem icke Haff / oc Hæring / oc gaff hannem icke Land ind.

Oc Nadad fant stoer naade hof Pharao / saa at hand gaff hannem hans Hustruer Tha-
phenes Dronningis søster til Hustru. Oc Thaphenes søster sødte hannem Genubath hans
søn / Oc Thaphenes søster sødte hannem op i Pharao Haff / at Genubath vaar i Pharao Haff
iblant Pharao søn. Der nu Nadad byrde i Egypten / at Dauid vaar søfnet mer sine fedre /
oc at Joab hans Stridshoffuigmand vaar død / da sagde hand til Pharao / Lad mig drage i
mit Land. Pharao sagde til hannem / Duad fattis dig hof mig / at du vilte drage i dit Land.
Hand sagde / Inted / Men lad mig fare.

Gud opuacte oc saa Salomon en Modstandere Refon / Eliada søn / som vaar flyd fra sin
Herre Nadad Eser Kongen aff Soba / Oc hand samlede end mod hanem / oc bleff en Haff-
uigmand for Krigsfolck / der Dauid slo dem ihuel / oc de droge til Damasco / oc bode der / oc
regerede i Damasco. Oc hand vaar Israels Modstandere saa lenge som Salomon leffuede.
Der er den skade som Nadad led / Der saare haffde hand en verslyggelise til Israel / oc bleff Kon-
ge offuer Syrien.

Der til met Jeroboam Rehabs søn en Ephraimitter aff Sareda Salomons Suend / oc hans
Moder hed Seruga en Encke / Hand opløffte oc sin haand mod Kongen. Oc det er sagen /
huor saare hand opløffte haanden mod Kongen / Der Salom byrde villo / da tilluckte hand
Dauids hans Faders Stad. Oc Jeroboam vaar en god Stridsmand / Oc der Salomon saa /
at Drengen vaar duelig / da sette hand hannem offuer alt Josefs Husis Byrde.

Det hende sig paa den tid / at Jeroboam gick vd aff Jerusalem / da kom Alia Prophete
aff Silo til hannem paa veyen / oc haffde en ny Raabe paa / oc de vaare allene baade paa mar-
cken. Oc Alia tog samme ny Raabe som hand haffde paa sig / oc reff i tolf stycker. Oc sagde
til Jeroboam / Tag thi stycker til dig / Thi saa siger HERREN Israels Gud / See / Jeg
vil rissue Kongeriget aff Salomons haand / oc gissue dig de thi Slecter. Hand skal haffue en
Slect for min Tieners Dauids skyld / oc for Jerusalems Stads skyld / som ieg vdualede aff alle
Israels Slecter. Fordi at de haffue forladet mig oc bedet til Astoreth de Sidoniers Gud / Cha-
mos Moabiternis Gud / oc vilkom Ammons sønns Gud / oc haffue icke vandret i mine veye /
at gøre huad mig vaar behageligt / mine Bud oc Ræt / som Dauid hans Fader.

Jeg vil icke tage alt Riger aff hans haand / Men ieg vil gøre hannem til en Føfstei alle
hans Liffuis dage / for Dauids min Tieners skyld / som ieg vdualede / som holt mine Bud oc
en Slect / Paa der at Dauid min Tienere skal altid haffue icke Haff for mig i Jerusalems Stad /
som ieg vdualede mig / at ieg vilde sette mit Taffn der vdi.

Thi

Thi vil ieg nu anamme dig/ at du skal regere offuer alt det dit herte begere/ oc du skal vere Konge offuer Iſrael. Der ſom du lyder nu alt det ieg biuder dig / oc vandrer i mine Deye/ oc gør det/ ſom mig er behageligt/ at du holder mine Ræt oc Bud/ ſom David min Tienere gjorde/ Da vil ieg vere met dig/ oc bygge dig it beſtandigt Huſſ/ ſom ieg bygde David/ Oc ieg vil giſſue dig Iſrael/ oc der ſaare vil ieg ſoenede Davids Sød/ dog icke euindelige.

De Salomon ſtod eſſter at ſla Jeroboam ihjel/ Da gjorde Jeroboam ſig rede/ oc flyde i Sifaſ. Egypten/ til Sifaſ Kongen i Egypten/ Oc bleff i Egypten ind til Salomon døde.

Huad ſom mere er at ſige om Salomon/ oc alt huad hand haſſuer gjort/ oc hans wiſdom/ Salomon det er ſceffuit i Kronicen om Salomon. Den tiden ſom Salomon vaar Konge i Jeruſalem 40. aar Konge offuer al Iſrael/ vaar fyrerue aar. De Salomon ſoff hen met ſine Forſedre / oc bleff iordet i i Juda. ſin Faders Davids ſtad/ Oc hans ſøn Roboam bleff Konge i hans ſted. 2. Paral. 9.

XII.

Roboam drog op til Sicheſ/ Thi al Iſrael vaar kommen til Sicheſ at gøre hannem til Konge. De Jeroboam Nebat ſøn hørde / der hand end nu vaar i Egypten/ ſom hand flyde hen ſaar Kong Salomon / oc bleff i Egypten. Oc de ſende hen/ oc lode kalde hannem. De Jeroboam oc al Iſraels menighed komme oc talede met Roboam/ oc ſagde/ Din Fader gjorde vort Lag for hart/ Saa gør du nu den haarde Tienſte oc der ſuaare Lag lettere / ſom hand lagde paa off/ Saa ville wi vere dig underdanne. Da ſagde hand til dem / Gaar hen til paa den tredie dag/ oc kommer ſaa igen til mig. De Folck gick bort.

De Kong Roboam holt it raad met de Eldſte/ ſom ſtode ſaar hans Fader Salomon/ der hand leffuede/ oc ſagde/ Huad raade i/ at wi kunde giſſue dette Folck it ſuar: De ſagde til hannem/ Vilt du gøre dette Folck en tienſte i dag/ oc vere dem til vilie oc høre dem / oc giſſue dem gode ord/ Da bliſſue de dig underdanne i alle dine dage. Den hand forlod de Eldſta raad/ ſom de gaſſue hannem/ oc holt it Raad met de Ynge/ ſom vaare opuoyre met hannem/ oc ſtode ſaar hannem.

De hand ſagde til dem/ Huad raade i/ at wi ſkulle ſuare dette Folck / ſom ſagde til mig/ Gør dette Lag lettere/ ſom din Fader lagde paa off/ Oc de Ynge ſom vaare opuoyre met hannem/ ſagde til hannem/ Du ſkal ſige til Folck/ ſom ſige til dig/ Din Fader gjorde vort Lag for ſuart/ gør du off det lettere/ Din minſte finger ſkal vere tyckere end min Faders lender. Nu/ min Fader lagde it ſuar Lag paa eder/ Den ieg vil end gøre det mere offuer eder. Din Fader ſtraffede eder met ſugber/ ieg vil ſtraffe eder met Scorpioner. Eccl. 49.

Saa kom Jeroboam oc alle Folck til Roboam den tredie dag/ ſom Kongen haſſde talet/ oc ſagde/ Kommer igen til mig paa den tredie dag. De Kongen gaſſ Folck it hart ſuar/ oc forlod det raad/ ſom de Eldſte gaſſue hannem/ oc talede met dem eſſter de Yngis Raad / oc ſagde/ Den Fader gjorde eders Lag ſuart/ Den ieg vil end gøre det mere offuer eder / Den Fader ſtraffede eder met ſugber/ Jeg vil ſtraffe eder met Scorpioner. Saa lydde Kongen icke Folck/ Thi HERRE hadde det ſaa vent/ At hand vilde ſtadſte ſit ord/ ſom hand talede til Jeroboam Nebat ſøn ved Alia aff Silo. Supra ii.

Der al Iſrael ſaare/ at Kongen vilde icke høre dem / da gaſſ Folck Kongen it ſuar/ oc ſagde/ Huad da haſſue wi da hoſſ David/ eller arff hoſſ Iſai ſøn: Iſrael vig til dine bolige/ Saa ſee nu du til dit Huſſ David. Saa gick Iſrael til ſine bolige/ At Roboam regerede eckon offuer Iſraels bøn / ſom bode i Juda Stæder. De der Kong Roboam ſende Aboram ſin Rentemeſtere vd/ da ſloge al Iſrael hannem ihjel met ſten/ Den Kong Roboam ſtagede haſſe relige i en Vogen/ at fly til Jeruſalem. Saa ſalt Iſrael fra Davids Huſſ/ ind til denne dag. Iſrael ſalder fra Juda.

Der al Iſrael hørde nu/ at Jeroboam vaar igen kommen/ da ſende de hen/ oc lode hannem kalde til al Denigheden/ oc gjorde hannem til Konge offuer al Iſrael/ Oc der fulde ingen Davids Huſſ/ vden alene Juda ſteet.

Oc der Roboam kom til Jeruſalem/ da forſamlede hand al Juda Huſſ/ oc Ben Jamin. Jeroboam ſteet hundrede oc fireſinde tiue tiſinde ynge Stridsmend/ at ſtride mod Iſraels Huſſ/ oc at ſla Konge offuer re Kongeriger igen til Roboam Solomons ſøn. Den Guds ord kom til Semaia Guds mand/ oc ſagde/ Tal til Roboam Solomons ſøn/ Juda Konge/ oc til al Juda Huſſ oc Ben Jamin/ oc til det ander Folck/ oc ſig/ Saa ſiger HERRE/ Iſſkulle icke drage op/ oc ſtride mod eders Brodre Iſraels bøn/ Huert mand gaa hiem igen/ Thi det er ſteet aff mig. De de lydde HERRE S ord/ oc de vende om/ at gaa hen/ lige ſom HERRE ſagde. De

Roboam
Konge i Juda.
2. Paral. 10.

Aboram.

Iſrael ſalder
fra Juda.

Jeroboam
Konge offuer
Iſrael.
Semaia.
2. Para. 11.

Jeroboam.

Kongernis

Sichem. De Jeroboam bygde Sichem paa Ephraims Bierg / oc bode der vdi / oc drog der fra / oc
Pnuel. bygde Pnuel.

Jeroboams Jeroboam reuente i sit hierte / Kongeriget falder nu igen til Dauids Huff / om Folcket skal
Kalfsue. gaa op at gøre Offer i HERRS Huff i Jerusalem / oc folckens hierte vender sig til der
 is Herte Roboam / Juda Konge / oc sla mig ihjel / oc falde til Roboam / Juda Konge igen. Oc
 Kongen holt it Raad / oc gjorde tho Kalfsue aff Guld / oc sagde til dem / Det er eder for suart at
 gaa op til Jerusalem / See / der ere dine Guder Itrael / som førde dig aff Egypti land. Oc hand
 sette den ene i Bethel / oc den anden sette hand i Dan / Oc der bleff til synd / Thi folcket gick hen
 faare den ene indtil Dan.

Jeroboam. Hand gjorde oc it Huff paa der Høye / oc hand gjorde Priester aff de ringeste blant Folcket /
 som icke vaare aff Levi Børn. Oc hand gjorde en Høytid paa den femtende dag i den ottende
 maaned / lige som Høytiden i Juda / oc offrede paa Alteret / Saa gjorde hand i Bethel / at
 mand offredet til Kalfsue som hand haffde gjort. Oc hand sticte Priester paa der Høye i Beth
 el / som hand haffde gjort / Oc hand offrede paa Alteret (som hand haffde gjort) i Bethel /
 den femtende dag i den ottende maaned / huilken hand optenckte aff sit hierte / Oc hand sticte
 Israels Børn Høytider / oc offrede paa Alteret / at mand skulde gøre røggelse.

XIII.

En Prophete
 spaar mod det
 Altere i Bethel
Josia.
 4. Reg. 23.

C See / Der kom en Guds mand aff Juda ved HERRS ord til Beth
 el / oc Jeroboam stod hof Alteret at gøre røggelse. Oc hand robode mod Alteret
 ved HERRS ord / oc sagde / Altere / Altere / saa siger HERRS
 See / Dauids Huff skal fødte en Søn / ved navn Josia / Hand skal offer Priester
 aff der Høye paa dig / som gøre røggelse paa dig / oc han skal opbrende aennist
 ben paa dig. Oc hand gaff samme dag ir vnderlige Tegen / oc sagde / Dette er
 der vnderlige Tegen / at HERRS talede dette / See / Alteret skal reffne / oc asken skal at
 spreff / som der er paa.

Der Kongen hørde ordet aff den Guds mand / som robode mod Alteret i Bethel / da
 racte hand sin haand vd hof Alteret / oc sagde / Giber hannem. Oc hans haand visnede / som
 hand vdracte mod hannem / oc hand kunde icke drage hende til sig igen. Oc Alteret reffnede / oc
 asken bleff bortspild fra Alteret / effter der vnderlige Tegen / som den Guds mand haffde giff
 uet ved HERRS ord. Oc Kongen suarede / oc sagde til den Guds mand / Bed til
 HERRS din Guds ansiet / oc bed for mig / at min haand kand komme til mig igen.
 Da bad den Guds mand til HERRS Ansiet / Oc Kongens haand kom til hannem
 igen / oc bleff som hun vaart før.

Oc Kongen talede met den Guds mand / Kom hiem met mig / oc verquege dig / ieg vil
 giffue dig en Kalfsue. Men Guds mand sagde til Kongen / Vilde du end giffue mig halff
 len aff dit Huff / da komme ieg dog icke met dig / Thi ieg vil icke æde Brød eller dicke Vand
 paa denne Sted / Thi der er mig saa budet ved HERRS ord / oc sagt / Du skal icke æde
 Brød / eller dicke Vand / oc ey heller komme igen / at den vey / som du haffuer gonget. Oc hand
 gick bort ar en anden vey / oc kom icke igen ar den vey / som hand vaart kommen til Bethel.

Oc der bode en gammil Prophete i Bethel / hans Søn kom til hannem / oc fortalde han
 nem alle de Gerninger / som den Guds mand gjorde den dag i Bethel / oc de ord som hand ta
 lede til Kongen. Oc deris Fader sagde til dem / Duor er veyen som hand reysede ar : Saa visde
 hans sønner hannem veyen / som den Guds mand reysde bort paa / som vaart kommen fra Ju
 da. Da sagde hand til sine sønner / Saler mig Isenen. Der de haffde saler Isenen / da red hand
 der paa / oc drog effter samme Guds mand / oc fant hannem sidendis vnder en Eg / Oc sagde
 til hannem / Est du den Guds mand / som kom fra Juda : Hand sage / Ja.

Hand sagde til hannem / Kom hiem met mig / oc æd Brød. Hand suarede / Jeg kand icke
 vende til bage met dig / oc komme met dig / Jeg vil icke heller æde Brød / eller dicke Vand met
 dig i denne sted. Thi der er talt met mig ved HERRS ord / Du skal huereken æde brød
 eller dicke Vand / Du skal icke gaa til bage igen ar den vey som du gickst. Hand sagde til han
 nem / Jeg er oc en Prophete som du / oc en Engil talede met mig ved HERRS ord / oc
 sagde / For hannem til bage igen hiem met dig / at hand æder brød oc dicke vand. Men hand
 løy faat hannem / oc førde hannem til bage igen / at hand oed brød oc dicke vand. Men hand
 lyf faat hannem / oc førde hannem til bage igen / at hand oed brød oc dicke vand. Men hand

Oc der de sade til bords / da kom HERRS ord til Propheten / som førde hanem til ba
 ge igen / Oc robode til den Guds mand / som vaart kommen fra Juda / oc sagde / Saa siger HERR
 RER / fordi / at du haffuer veret HERRS mand vlydig / oc holt icke der Bud / som
 HERRER din Gud bød dig / oc vende til bage igen / oc odst Brød / oc drack Vand paa den
 sted /

den sted/som ieg sagde dig aff/Du skal huercken æde Brød eller dricke Vand / Da skal dit Le-
geme icke komme i din Fedus Graff.

De der hand haffde æder Brød oc drucker / da saledes mand Prophetens Isen / som hand
haffde ført til bage igen. De der hand drog bort / fant en Løue hannem paa veyen / oc dræbre
hannem / Oc hans Legeme laa kaff paa veyen / oc Isenen stod hofh hannem / oc Løuen stod hofh
Legemet. De der folcket gick der frem / da saae de Legemet bortkaff paa veyen / oc Løuen staa
hofh Legemet / Oc de komme oc sagde der i staden / som den gamle Prophete bode vdi.

Den Propheten
som er Gud
roftwyl dig / dræ
bis aff en Løue.

Der Propheten der hørde / som førde hannem til bage / da sagde hand / Der er den Guds
Vand / som vaar HERR EUS Gunds wyl dig / der saare gaff HERR EUS Løuen
hannem / at hun sønderbrød oc dræbre hannem / effter det ord / som HERR EUS sagde han-
nem. Oc hand sagde til sine sønner / Saler mig Isenen. De der de haffde saler den / drog hand
bort / oc fant hans Legeme bortkaff paa veyen / oc Isenen oc Løuen staa hofh Legemet. De Lø-
uen haffde icke æder aff Legemet / oc icke heller sønderreffuit Isenen.

Da tog Propheten den Guds Vands Legeme op / oc lagde der paa Isenen / oc førde det
til bage / oc som i den gamle Prophetis Stad / at de skulde der begræde oc iorde hannem. Oc
hand lagde Legemet i sin Graff / oc grad offuer hannem / Ah broder. De der de haffde iordet
hannem / da sagde hand til sine sønner / Naar ieg doer / saa iordet mig i den Graff / som den
Guds mand er iordet vdi / oc legger mine Ben hofh hans Ben. Thi det skal ste / som hand rob-
te ved HERR EUS ord / mod Alteret i Beth El / oc mod alle Huff paa der Høye / som ere i
Samarie Steder.

Jeroboam vende sig icke fra sine onde veye effter at der vaar steet / Men hand forargede
sig / oc gjorde Høysens Prester aff det ringeste folck / huem hand haffde lyst til hans haand
fillede hand / oc hand bleff Prest paa der Høye. De der bleff Jeroboams Huff til synd / at hand
bleff forderffuit oc ødelagt aff iorden.

XIII.

In da den tid vaar Abia Jeroboams søn siug. Oc Jeroboam sagde til sin Hustru /
Gør dig rede / oc foruende dig / at ingen mercker / at du est Jeroboams Hustru /
oc gack bort til Silo / See / der er Abia Prophete / som haffuer taler til mig /
at ieg skulde vere Konge offuer dette folck. Oc tag thi Brød oc Rager mer dig /
oc icke Krufft mer Nunig / oc gack til hannem / at hand siger dig / huorledes der skal
gaa Drengen. Oc Jeroboams Hustru gjorde saa / oc gjorde sig rede / oc gack til
Silo / oc kom i Abia huff / Oc Abia kunde icke see / thi hans øyen vaare mørcke aff alder.

Abia.

Men HERR EUS sagde til Abia / See / Jeroboams Hustru kommer / at hun vil spørre
en sag aff dig om sin Søn / thi hand er siug / Saa tal mer hende saa oc saa. Der hun kom nu
ind / da holt hun sig fremmet. Men der Abia hørde hendis søders liud gaa ind at døren / da
sagde hand / Kom hid ind du Jeroboams hustru / Hui holler du dig saa fremmet / Jeg er sent til
dig icke hant Gud.

Abia Pro-
phete.
Supra u.

Gack hen / oc sig til Jeroboam / Saa siger HERR EUS Israels Gud / Jeg haffuer op-
høret dig aff folcket / oc sette dig til en Første offuer mit folck Israel / oc ieg reff Kongeriget fra
Dauids Huff oc gaff dig / Men du haffuer icke verit som min Tienere Dauid / som holt mine
Bud / oc vandrede effter mig aff gantste herte / at hand gjorde aleniste huad mig vaar behage-
ligt. Oc du haffuer gjort ilde offuer alle de som haffue veret faar dig / Du est bort gongen / oc
gjorde dig ander Guder / oc skæbte Billede / at du skulde opuecke mig til vrede / oc du kaste mig
bag din ryg.

See / der saare vil ieg føre wylcke offuer Jeroboams Huff / oc opuecke aff Jeroboam / oc saa
den / som piffet paa væggen / den indelucte oc forladne i Israel / Oc ieg vil vdfere Jeroboams
Huffis effterkommere / lige som mand vdfeyer skarn / indtil der er aldelis vde met hānem. Huil-
ken der dør i Staden aff Jeroboam / den skulle Hunde opæde / Oc huilken der dør i marcken /
den skulle Dummelens Fule opæde / Thi HERR EUS haffuer taler der. Saa gør dig nu rede /
oc gack hjem / oc naar din fod treder ind i Staden / da skal Barner dø. Oc al Israel skal begræde
hannem / oc de skulle iorde hannem / Thi denne skal aleniste komme til Graffuen aff Jeroboam /
der saare / at der er noget gaar fundet hofh hannem faar HERR EUS Israels Gud / i Jer-
oboams Huff.

HERR EUS skal opuecke sig en Konge offuer Israel / hand skal vdflette Jeroboams Huff
paa den dag. Oc huad er nu gjort. Oc HERR EUS skal sla Israel lige som Rør røris i vandet /
oc hand skal opuecke Israel aff dette gode land / som hand gaff deris Fedre / oc hand skal bort spre-
dem

4. Reg. 17

Roboam.

Kongeris.

Jeroboam

22 aar Konge
offuer Ifrael.

Nadab.

Roboam

17 aar Konge i

Juda.

Sisak.

2. Paral. 12.

Abiam try
aar Konge i
Juda.

Asa 41 aar
Konge i Juda.
4. Paral. 13.

Baesa.
2. Paral. 14.
Benhadad.

dem offuer vandet/ Fordi at de gjorde dem Lunde at fortzine HERREN met. De hand skal offuer giffue Ifrael for Jeroboams synders skyld/ som syndede der/ oc kom Ifrael til at synde.

De Jeroboams hustru gjorde sig rede/ gick bort oc kom til Thirza / Oc der hun kom paa dørteskelen aff Dufit/ da døde Diengen. De de iordede hannem / oc al Ifrael begred hannem effter HERRENS ord/ som hand sagde ved sin Tienere Abia Prophete. Duad som der er ydermere at sige om Jeroboam/ huorledis hand stridde oc regerede/ see/ det er screffuit i Ifraels Kongers Krønike. Oc tiden i huilken Jeroboam regerede/ er / thu oc tiue aar / och hand soff hen met sine Forfedre/ Oc hans søn Nadab bleff Konge i hans sted.

Saa vaar Roboam Salomons søn/ Konge i Juda/ Roboam vaar fyrtiue aar gammel der hand bleff Konge/ oc regerede satten aar i Jerusalems Stad/ som HERREN vdualede aff alle Ifraels slechter/ at hand vilde der sette sit Taffn. Hans moder hed Naema en Ammoniterke. Oc Juda gjorde det som HERREN ilde behagede/ oc de opuacte hannem mere til Vildkerhed / end alle deris Forfedre hadde gjort met deris synd som de gjorde. Thi de bygde dem oc Høye/ Støtter oc Lunde paa alle Høye Bierg/ oc vnder alle grøne træ. Der vaar HERREN ilde behagede/ oc de gjorde alle Nedtingeris vefsyggelighed / som HERREN hadde fordreffuit faar Ifraels bøm.

Men i det femte Kong Roboams aar da drog Sisak Kongen aff Egypten op mod Jerusalems/ oc tog Liggendefæet aff HERRENS huff/ oc aff Kongens huff/ oc alt det der vaar at tage/ oc hand tog alle de Skiolde aff Guld som Salomon loed gøre. Thues sted Kong Roboam loed gøre faaber skiolde/ oc befallede dem vnder de offuerstis Drauanteris haand / som foruarede døren faar Kongens huff. Oc saa tit som Kongen gick i HERRENS huff/ da bare Drauanterne dem/ oc bare dem saa i Drauanternis kammer.

Duad som der er ydermere at sige om Roboam oc alt det hand gjorde/ See/ det er screffuit i Juda Kongers Krønike. Och der vaar altid Krig mellem Roboam oc Jeroboam i alle deris dage. Oc Roboam soff hen met sine Forfedre/ oc bleff iordet i Dauds Stad hof sine Forfedre. Oc hans moder hed Naema en Ammoniterke/ Oc Abiam hans søn bleff Konge i hans sted.

XV.

Det attende Kong Jeroboams Nebat søns aar bleff Abia Konge i Juda/ oc regerede try aar i Jerusalem/ hans moder hed Naecha Abisaloms daatter. Oc hand vandrede i alle hans Faders synde/ som hand gjorde faar hannem/ oc hans Nierte vaar icke ret sticket hof HERREN hans Gud/ som Dauds hans faders hierte. Men HERREN hans Gud gaff hannem icke Luuff i Jerusalem for Dauds skyld / at hand opuacte hans Søen effter hannem ocopholt hannem i Jerusalem/ fordi at Daud gjorde det som HERREN vel behagede/ oc vigede icke fra alt det/ som hand bød hannem/ i alle hans dage/ Vden den handel met Dauden Hethiter. Oc der vaar Krig mellem Roboam oc Jeroboam i alle deris dage.

Duad ydermere er at sige om Abia/ oc alt det som hand haffuer gjort / See / det er screffuit i Juda Kongers Krønike. Oc der vaar Krig mellem Abia och Jeroboam. Och Abia soff hen met sine Forfedre/ oc de iordede hannem i Dauds Stad / Oc Asa hans søn bleff Konge i hans sted.

Der Jeroboam hadde veret Konge offuer Ifrael i tiue aar / da bleff Asa Konge i Juda oc regerede it oc fyrtiue aar i Jerusalem. Oc hans moder hed Naecha Abisaloms daatter. Oc Asa gjorde det som HERREN behagede/ som hans fader Daud/ oc fordreff Horeis gere aff Landet/ och nedsto alle Affguder/ som hans Fedre hadde gjort. Der til mer affsette hand oc sin moder Naecha/ aff Embede/ som hun gjorde i Lunden/ oc Asa opyrete hendis i Niplezeth/ oc opbrende der i Kidron Beck. Men de toge icke Høyene bort/ Dog vaar Asa hierte ret sticket hof HERREN/ i alle hans dage. Och der Guld oc sølff och kar som hans fader hadde helliget / oc huad som vaar helliget til HERRENS huff / der for de hand ind. Oc der vaar strid mellem Asa oc Baesa Israels Konge i alle deris dage.

Baesa Israels Konge drog op mod Juda/ oc byggde Rama/ at ingen skulde drage vd eller ind paa Asa Juda Kongis side. Da tog Asa alt det guld och sølff som vaar igen i HERRENS husis liggende fa/ oc i Kongens husis liggende fa/ oc fick sine Suenne det i deris hender/ oc sende dem til Benhadad Tabrimons søn/ Hesions søn/ Konge i Syrien/ som bod de i Damasco/ oc loed hannem sige. Der er et forbund mellem mig oc dig / oc mellem min fa/ der oc din fader/ Der faare sender ieg dig en Skenck / guld oc sølff / at du forlader det Forbund/ som du haffuer met Israels Konge Baesa / at hand kand drage fra mig.

Benhaa

Benhadad lydte Kong Asa at / oc sende sine Høffuizmend mod Israels Stæder / oc flo Zion / oc Dan / oc Abel Bertha Baecha / alt Cineroth i der gantste Nephthali Land. Der Baesa det hørde / da loed hand aff at bygge Rama / oc drog igen til Thirza. Saa loed Kong Asa vdrobe offuer al Juda / Der skal ingen bliffue wstraffer. Oc de roge stenene oc Tømeret bort aff Rama / som Baesa hadde bygt met / Oc Kong Asa bygde der met Geba Ben Jamin oc Aspa.

Huad som mere er at sige om Asa / oc al hans magt / oc alt huad hand gjorde / oc de Stæder som hand bygde / See / der er screffuit i Juda Kongers Krønike / Foruden der hand vaar siug i hans Allerdøm i sine søder. Oc Asa soff hen met sine Forfedre / oc bleff i ordet met sine søder i sin Faders Dauds stad. Oc hans søn Josaphat bleff Konge i hans sted.

Oc i Nadab Jeroboams søn bleff Konge offuer Israel i der ander Asa Juda Kongis aar / oc regerede offuer Israel i thu aar. Oc gjorde der som HERREN ilde behagede / oc vandrede i sin Faders vey / oc i hans synder / met huilcke hand kom Israel til at synde.

Men Baesa Ahia søn aff Isachars Duff / gjorde it forbund mod hannem / oc flo hans nem i Gibethon / som hørde Philisternes til / Thi Nadab oc al Israel belagde Gibethon. Saa flo Baesa hannem thiel i der tredje aar effter Asa bleff Konge i Juda / oc bleff Konge i hans sted. Der hand vaar nu Konge / da flo hand al Jeroboams Duff thiel / oc loed ick noget leffue igen / som hadde aande aff Jeroboam / ind til hand hadde ødelagt hannem / Effter HERRS ord / som hand talede ved Ahia sin tienere aff Silo. For Jeroboams synder skyld / ved Baesa. Supra 15.

Men huad der er mere at sige om Nadab / oc alt der som hand gjorde / See / der er screffuit i Israels Kongers Krønike. Oc der vaar Krig mellem Asa oc Baesa Israels Konge i alle dets dage.

I der tredje Asa Juda Kongis aar / bleff Baesa Ahia søn Konge offuer gantste Israel i Thirza / fire oc tiue aar. Oc gjorde der som HERREN ilde behagede / oc vandrede i Jeroboams vey oc i hans synder / met huilcke hand kom Israel til at synde.

Oc HERRS ord kom til Jahu Hanani søn mod Baesa / oc sagde / For di / at ieg opbødte dig aff søffuen / oc gjorde dig til en Første offuer mit Folk Israel / Oc du vandrer i Jeroboams vey / oc kommer mit Folk Israel til at synde / at du fortæner mig met deris synder / See / saa vil ieg bort tage Baesa effterdømere / oc hans Duffis effterkommere / oc ieg vil sette dit Duff / lige som Jeroboams Tæbats søns Duff. Huilcken som døer aff Baesa i staden / den skulde Hunde opøde / oc huilcken der døer aff hannem paa marken / den skulde Dimmels Fule opøde.

Huad mere er at sige om Baesa / oc huad hand gjorde / oc hans mact / See / der er screffuit i Israels Kongers Krønike. Oc Baesa soff hen met sine Forfedre / oc bleff i ordet i Thirza / oc hans søn Ella bleff Konge i hans sted. Oc HERRS ord kom ved Jahu Prophete Hanani søn offuer Baesa / oc offuer hans Duff / oc mod alt der onde som hand gjorde / saa HERREN at fortæne hannem ved sine hendes gerninger / at hand skulde bliffue som Jeroboams Duff / oc der faare / at hand slo denne thiel.

XVI.

I der sierte oc tiuende Asa Juda Kongis aar / bleff Ella Baesa søn Konge offuer Israel i Thirza i thu aar. Oc hans Suen Simri Høffuizmand offuer halff delen aff hans vogne / gjorde it forbund mod hannem. Oc hand vaar i Thirza / daet oc vaar drucken i Asa huff / som vaar foget i Thirza. Oc Simri kom der ind / oc slo hannem thiel i der siuende oc tiuende Asa Juda Kongis aar / oc bleff Konge i hans sted.

Oc der hand vaar Konge / oc sad paa sin Stool / da flo hand der gantste Baesa Duff / oc loed ingen leffue som piffede paa vey / der til met hans Affuinge oc hans frender. Saa ødelagde Simri Baesa Duff altsammen effter HERRS ord / som hand talede offuer Baesa / ved Jahu Prophete / for alle Baesa oc hans søns Ella synders skyld / som de gjorde / oc komme Israel til at synde / at fortæne HERREN Israels Gud ved deris Affguder. Huad mere er at sige om Ella oc alt der hand gjorde / See / der er screffuit i Israels Kongers Krønike.

I der siuende oc tiue Asa Juda Kongis aar / bleff Simri Konge i Thirza i siu dage / Thi Israels Folk laae saar Philisternes Gibbethon. Der folk i Leryn hørde sige / at Simri hadde gjort it forbund / oc slager Kongen thiel. Da gjorde al Israel samme dag Amri Stridsmanden til Konge offuer Israel i Leryn.

Isa.

Kongernis

De Amri drog op oc al Israel met hannem fra Gibbethon oc belagde Thirza. Der Simri saa/ar Staden skulde vindis/da gick hand i Pallaget vdi Konges huff/ oc opbrende sig self met Kongens huff/ och døde for sine synder/ som hand hadde giort/ ath hand gjorde det som HERRE vilde behagede/ oc vandiede i Jeroboams veye/ oc i hans synder/ som hand gjorde/ar komme Israel til at synde met. Nuad mere er at sige om Simri oc huorledis hand gjorde it Forbund/ See/ der er screffuit i Israels Kongers Krønike.

Thibni.

Paa den tid delde Israel sig i tho parter/ den ene halffue part hengde ved Thibni Ginnathas søn/ ar de gjorde hannem til Konge/ Den anden halffue part hengde ved Amri. Ocdet folck som hengde ved Amri/ bleff sterckere end det folck som holt met Thibni Ginnathas søn/ oc Thibni døde/ oc Amri bleff Konge.

Amri 12 aar
Konge offuer
Israel.
Samaria.

I det ellefte oc tiende Isa Juda Kongis aar/ bleff Amri Konge offuer Israel i tolf aar/ oc regerede i Thirza sey aar. Hand føbre Samaria Bierg aff Semer for thu Sintener Solf oc bygde paa Bierget/ oc kallede Staden som hand bygde effter Semers naffn/ som er Herre offuer Samaria Bierg. De Amri gjorde det som HERRE vilde behagede/ oc vaar vere/ end alle de som vaare faar hannem/ oc vandiede i alle Jeroboams Nebathas søns veye/ oc i hans synder/ met huilcke hand kom Israel til at synde/ ar de fortvinede HERRE Israels Gud i deris Affguderi.

Nuad mere er at sige om Amri/ oc alt det hand gjorde/ och hans magt som hand brugede/ See/ der er screffuit i Israels Kongers Krønike. De Amri soff hen met sine Fosfedre oc bleff iorder i Samaria/ Oc hans søn Achab bleff Konge i hans sted.

Achab. 22.
aar Konge offuer
Israel.
Jesabel.

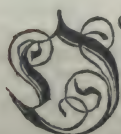
I det ottende oc tredieue Isa Juda Kongis aar/ bleff Achab Amri søn Konge offuer Israel/ oc regerede offuer Israel i Samaria thu oc tiue aar. Oc gjorde det som HERRE vilde behagede/ offuer alle som vaare faar hannem. Oc hand actede der ringe/ ar hand vandiede i Jeroboams Nebathas søns synder/ Oc hand tog der til Jesabel Kong Eth Baals daatter aff Sidon til huse. Oc hand gick hen oc tiende Baal oc bad til hannem/ Oc opreysde Baal i Altetere i Baals huff/ som hand bygde hannem i Samaria/ oc gjorde en Lund/ Ar Achab gjorde ydermere at fortvinede HERRE Israels Gud mer end alle Israels Konger som vaare faar hannem.

Niel bygge Jericho.
Iosue 6.

Paa samme tid bygde Niel aff Beth El Jericho/ Det kaaftede hannem sin første søn Abiram/ der hand lagde grunduollen/ och hans yngste søn Segub/ der hand sette portene/ effter HERRE Sord/ som hand hadde taler ved Josua Nuns søn.

XVII.

Dre tid i
Elias tid.
Ecclæ. 4.4.

ELIAS Thesbiter en aff Gileads Borgere/ sagde til Achab/ Saa sandelige som HERRE Israels Gud leffuer faar huilcken ieg staar/ Da skal der huertken komme dug eller Regn i disse aar/ vden ieg siger det.

De HERRE Sord kom til hannem/ oc sagde/ Gack bort her fra oc vent dig mod østen/ oc stul dig hof/ den beck Crith/ som løber hof Jordan/ Oc du skal dricke aff becken/ oc ieg haaffuer budet Raffne/ ar de skulle der besøge dig. Oc hand gick bort/ oc gjorde effter HERRE Sord/ oc gick hen/ oc sette sig hof den beck Crith/ som flyder mod Jordan. Oc Raffnene førde hannem Brød oc Rød/ om morgenen oc om aftnen/ Oc hand drack aff becken.

Encken i Sarepta.
Lucæ. 4.

Ocdet hende sig nogle dage der effter ar Becken bleff tør/ Thi der vaar icke Regn i Landet. Da kom HERRE Sord til hannem/ oc sagde/ Stat op oc gack til Sarepta som ligger hof Sidon oc bliff der/ Thi ieg haaffuer budet en Encke/ ar hun skal besøge dig.

Ochand stod op/ oc gick til Sarepta. Ocdet hand kom til Stads Porten/ See/ der vaar en Encke oc sankede træ op/ Oc hand kallede ar hende/ oc sagde/ Hent mig lit vand i it Kar ar ieg kand dricke. Der hun gick hen ar hente/ kallede hand hende/ oc sagde/ Vær mig oc en mund fuld Brød mer. Nun sagde/ Saa sandelige som HERRE din Gud leffuer/ ieg haaffuer intred bager vden en haand fuld mel i Cad/ oc lider olie i it Kruss/ Oc see/ ieg haaffuer sanctet it træ eller thu/ oc gaar hen ind/ oc vil rede det til mig oc min Søn/ ar vi kunde æde oc dæ.

Elias sagde til hende/ frycte dig icke/ Gack hen oc gør det/ som du sagde/ Væge mig dog først lider der aff oc ber mig det hid/ Siden skal du gøre dig oc din Søn noget. Thi saa siger HERRE Israels Gud/ ar Jeter i Cad skal icke fortæres/ oc der skal icke fattis i Olie treu set/ ind til den dag/ ar HERRE skal lade regne paa Jordan. Nun gick bort oc gjorde som Elias sagde/ oc hand oed/ oc hun ochendis Haff i nogen tid. Ar Jeter i Cad bleff icke fortæret/ oc Olie trusset fattedis intred/ effter HERRE Sord/ som hand taleder ved Eliam.

De der

De der dette vaar skeet/bleff samme Quindis Søn siug/som hand vaar til Herberis / oc Elias gøz hans siugdom vaar saa saare suar / at der vaar ingen aande mere i hannem. De hun sagde til Eliam/Huad haffuer ieg at gøre mer dig du Guds Mand: Du est kommen hid ind til mig/at mine misgerninger skulle kommis ihu/oc min Søn slas ihuel. Hand sagde til hende/Faa mig hid din Søn. De hand tog hannem aff hendis skød / oc gick hen op paa den Sal som hand bode / oc lagde hannem paa sin Seng / oc paafallede HERR EY/ oc sagde/HERR E min Gud/Haffuer du saa plaffuit denne Encke som ieg gester hoff / at du ihuel slar hendis Søn.

Saa vdiacre hand sig tre gonge offuer Barnet / oc robte til HERR EY/ oc sagde/HERR E min Gud/Lad dette Barns siel komme i hannem igen. De HERR EY hørte Eliens siel kom i hannem igen/oc bleff leffuendis. De Elias tog Barnet / oc bar det ned aff Salen i Husit/oc fiek hans Moder der/oc sagde / See der / Din Søn leffuer. De Quinden sagde til Eliam/Tu kender ieg/ar du est en Guds mand/oc HERR EYS ord i din Mund er sandhed.

XVIII.

Cen lang tid der effter/kom HERR EYS ord til Eliam i det tredie aar/oc sagde/Gack bort oc beted dig faar Achab / ar ieg kand lade regne paa toiden. De Elias gick hen/ar hand vilde lade sig see aff Achab / De der vaar en suar Dyr tid i Samaria.

De Achab kallede Abdias sin Hoffmester (Abdias freyede HERR EY meger/Thi den tid Jesabel lagde HERR EYS Propheten pde/ Da tog Abdias hundrede Propheter / oc skulte dem i huler / her halffrediesinds tiue oc der halffrediesinds tiue/oc besörgede dem mer Bød oc Vand) Saa sagde nu Achab til Abdias/Keyff igennem Lander til alle flydende Rilder oc becke/om wi kunde finde hør/ar holde Nefterne oc Mulerne mer/ar Quegit skal icke altsammen dø. Oc de deledede dem i Lander / at de droge der igennem/Achab drog allene paa en vey/oc Abdias allene den anden vey hen.

Der Abdias vaar nu paa veyen/See/da møtte Elias hannem / De der hand kende hannem/da falt hand paa sit ansiet/oc sagde/Estu icke min Herre Elias: Hand sagde/Ja. Gack bort/oc sig til din Herre/See/Elias er her. Hand suarede/Huad haffuer ieg synder/ar du vilte giffue din Tienere i Achabs hender/ar hand skal sla mig ihuel: Saa sandelige som HERR EY din Gud leffuer/Der er intet Folk eller Kongerige / til huilcket min Herre haffuer ey sent Bud til at lede effter dig/oc naar de sagde/Hand er icke her / Da tog hand en Eed aff der Kongerige oc Folk/ar mand haffde icke fundet dig.

Oc du siger nu/Gack hen/sig din Herre/See/Elias er her. Der som ieg ginge nu bort fra dig / saa roge HERR EYS Aand dig bort/ieg ved icke huort hen/oc ieg komme da/oc gaffue Achab det til kende/oc funde dig icke/Da sloge hand mig ihuel. Men din Tienere freyde HERR EY aff sin Barndom. Et der icke giffuit min Herre til kende/huad ieg giorde der Jesabel slo HERR EYS Propheten ihuel: At ieg da skulde hundrede aff HERR EYS Propheter/her halffrediesinds tiue/oc der halffrediesinds tiue i Mulerne / oc besörgede dem mer Bød oc Vand: Oc du siger nu/Gack hen/oc sig din Herre/Elias er her / at hand skal sla mig ihuel. Elias sagde/ Saa sandelige som HERR EY Sebaoth leffuer/faar huilcken ieg slaar/Jeg vil lade mig see i dag.

Da gick Abdias hen mod Achab/oc gaff hannem det til kende / Oc Achab gick hen mod Eliam. Oc der Achab saa Eliam/da sagde Achab til hannem/Est du den som forstyrer Israel: Hand suarede/ Jeg forstyrer icke Israel/ Men du oc din Faders Haff/der met/ar i forloste de HERR EYS Bud/oc vandte effter Baal. Tu vel/Saa sent nu hen / oc forsamle al Israel til mig/oc de fire hundrede oc halffrediesinds tiue Baals Propheter paa Carmel Bierg/oc de fire hundrede Lundens Propheter/som ede aff Jesabels bord. Saa sende Achab hen blant alle Israels Børn / oc forsamlede Propheterne paa Carmel Bierg.

Da raadde Elias frem til alre Folket/oc sagde/Hvor lenge halte i paa baade sider: Et HERR EY Gud/da vandte effter hannem. Men er Baal der/saa vandte effter hannem/De folcker suarede hannem intet. Da sagde Elias til folcket / Jeg er alene offuerbleffuen en HERR EYS Prophet/ Men Baals Propheter ere fire hundrede oc halffrediesinds tiue mend. Saa giffuer oss nu tho Øyen/oc lader dem vduelle en Øye / oc hugge hannem i stycke/oc legge hannem paa vedden/oc legge ingen ild der til/Saa vil ieg tage den anden Øye/oc legge hannem paa vedden/oc icke heller legge ild der til. Saa kalde i da paa eders Guds Taffn/oc ieg vil kalde paa HERR EYS Taffn / Huilcken Gud som nu suarer ved ilden / hand skal vere Gud. Oc der gantke Folket suarede/oc sagde/Der er ræt.

Dyr tid i Eliens tid.
Jesabel slar Propheterne ihuel.

Baals oc Lundens Prophet.

Gene. 32.

Elias slæter
Baals Prophete-
rer.

De Elias sagde til Baals Propheten/ Vduelle i en Dye/ oc gøret det søst/ Thi at i ere man-
ge/ oc kalder paa eders Guds naffn/ oc legger ingen ild der til. De de roge den Dye/ som hand
suct dem/ oc redde hannem til/ oc kallede paa Baals naffn fra morgenen oc ind til middagen/
oc sagde/ Baal bøn høst oss. Men der vaar huercken røst eller suar/ De de hoppede omkring
Alteret som de hafde gjort. Der der bleff nu middag/ da spaarede Elias dem/ oc sagde/ Ro-
ber høst/ thi hand er en Gud/ Hand dicter eller haffuer at stæffe/ eller hand er vandiet/ eller
fand velste hand soffuer/ at hand fand vogne. De de robte høst/ oc effue dem met Kniffue oc
Syle/ effter deris sed/ ind til der kom blod vd effter. Men der middagen vaar fremgangen/ da
spaade de ind til mand skulde offer. Men offer/ oc der vaar ingen røst/ eller suar/ eller nogen som
gaff act paa.

Da sagde Elias til alt folket/ Kommer alle folck hid til mig/ De der alt folcket traadde
til hannem/ da borte hand HERRERIS Alteret som vaar nedbrødet. De hand tog tolf
Stene/ effter Jacobs bønns Slecters tal (til huiltken HERRERIS ord taledes/ oc sagde/
Du skal kaldis Israel) oc hand bygde it Alteret i HERRERIS naffn aff de stene/ De hand
giorde en græff omkring Alteret/ saa vid som tho kom maader. De redde ved til/ oc hug Dye
i stycke/ oc lagde hannem paa veden. De sagde/ Henter fire Cad fulde met vand/ oc offer paa
Brendofferet oc paa veden. De hand sagde/ Gøret der end en gong/ De de gjorde det end en
gong. Hand sagde/ Gøret der tredie gong/ De de gjorde det tredie gong. De Vandet løb om-
kring Alteret/ oc græffen bleff oc fuld aff Vandet.

De der der vaar tid at offer. Men offer/ da traadde Elias Propheten frem/ oc sagde/ HERRERIS
Abrahams/ Isaacs oc Israels Gud/ Lad der kundgøris i dag/ at du est Gudi Israel/ oc
ieg din Tienere/ oc at ieg haffuer alt dette gjort effter dit ord. Bøn høst mig HERRERIS/ bøn
høst mig/ At dette folck maa vide/ at du HERRERIS est Gud/ oc at du der effter kant omuende
deris herte. Da faldt HERRERIS ild ned/ oc forterede Brendofferet veden/ stenene oc
iorden/ oc slickede vandet aff græffen. Der alt folcket saae det/ fulde de ned paa deris ansigt/ oc
sagde/ HERRERIS er Gud/ HERRERIS er Gud.

Da sagde Elias til dem/ Giber Baals Propheten/ at ingen aff dem vndkommer/ De de
grebe dem. De Elias førde dem ned til Kison beck/ oc slætede dem der.

De Elias sagde til Achab/ Keyss hen op/ ad oc drick/ thi der rufer lige som der vilde meget
regne. De der Achab drog op at æde oc drucke/ da gick Elias effuerst op paa Carmel/ oc bøde
sig til iorden/ oc sette sit hofuit mellem sine kne/ oc sagde til sin Dreng/ Gack op/ oc see hen
mod Haffuit. Hand gick hen op oc saa til/ oc sagde/ Der er intet. Hand sagde/ Gack bort igen
sin gonge. De den siuende gong sagde hand/ See/ der gaar en liden Sky op aff Haffuit/ lige
som en ands haand. Hand sagde/ Gack op/ oc sig til Achab/ Spent faare/ oc far ned/ at reg-
nen skal icke falde paa dig. De før mand saa sig om/ da bleff Himmelen sort aff Skyerne oc
Dag/ oc der kom en stor regn/ Men Achab drog oc før til Jeseel. De HERRERIS haand
kom offuer Eliam/ oc hand gjorde sig om sine Lender/ oc løb hen saar Achab/ til hand kom
til Jeseel.

NIX.

ACHAB gaff Jeseel alt det til kende som Elias hafde gjort/ oc huorledis
hand hafde thiel slaget alle Baals Propheten met Suerd. Da sende Jeseel
it Bud til Eliam/ oc loed hannem sig/ Guderne gøre mig der oc der/ om ieg
icke gør i morgen paa denne tid/ din Siel/ lige som en aff disse Sieler.

Der hand der saa/ gjorde hand sig rede/ oc gick hen huor hand vilde/ oc
kom til Bersabai Juda/ oc loed sin dreng der bliffue. De hand gick bort i Dre-
ds/ oc sagde/ Der er nock/ Saa tag nu min Siel HERRERIS/ oc bad/ at hans Siel maatte
fedre. Saa lagde hand sig ned vnder Enebar træet oc soff.

De see/ Engelen røide ved hannem/ oc sagde til hannem/ Stat op/ oc æd. De hand saa
sig om/ De see/ der laa it flegt Brød hof hans Hoffuit/ oc en kande met Vand. De der hand
hafde ædet oc druckt/ da lagde hand sig ned igen at soffue. De HERRERIS Engel kom
anden gong igen oc røide hannem/ oc sagde/ Stat op oc æd/ thi du haffuer en stor ver saar dig.
De hand stod op/ oc æd oc druck/ oc gick ved samme Nadis trætt/ i fyrerue dage oc fyrerue
netter ind til Horeb Guds bierg.

De kom der ind i it Hul/ oc bleff der om natten/ De see/ HERRERIS ord kom til
hannem/ oc sagde til hannem/ Duad gør du her Elias/ Hand sagde/ Jeg haffuer verit nidt
for HERRERIS

for HERRER Sebaoths Gud/Thi at Israels Børn haffue forladet din Pact/oc ned bræ Roma, 11.
der dit Altere/oc slager dine Propheter ihuel met Suerd / oc ieg er alene offuerbleffuen / oc de
staa effter/at tage mit Liff aff mig. Hand sagde/Gack hid vd / oc traad saar HERRER
paa Bierger/ Oc see/ HERRER gick seem/ oc it stort sterckt Hæ / som sønder reff Bierger
ne/ oc sønder brød Klipperne saar HERRER/ Oc HERRER vaar icke i været. Oc der
kom it stort Jordstøff effter været/ Oc HERRER vaar icke i Jordstøffuit. Oc effter det
Jordstøff kom en Jld/ Oc HERRER vaar icke i Jlden. Oc effter Jlden kom der it stille
fact Røfunde.

Der Elias det hørde/da skulde hand sit ansiet met sin Raabe / oc gick vd oc traadde i dæ
ren paa Hullet/ oc see/ da kom der en røst til hannem/ oc sagde / Duad haffuer du her at gøre
Elias: Hand sagde/ Jeg haffuer været midter for HERRER Sebaoths Gud/Thi Israels Roma, 11.
børn haffue forladet din Pact / sønderlager dit Altere / oc ihuel slager dine Propheter met
Suerd/ oc ieg er alene offuerbleffuen/ oc de staa effter at tage Liffuit aff mig.

HERRER sagde til hannem / Gack til bage igen din vey igennem Gicken til Da
mascum/ oc gack hen ind oc salue Nasael til Konge offuer Syrien/ oc Jehu Timsi søn til Kon
ge offuer Israel/ oc Eliseum Saphat søn aff Abela Nehola til en Prophet i din stid. Oc der 4. Reg. 9.
skal lte/ at huem som vndkommer fra Nasael suerd/ den skal Jehu ihuel sla. Oc huo som vnd
kommer for Jehu Suerd/ den skal Eliseus ihuel sla. Oc ieg vil lade offuer bliffue sin tu
sinde i Israel/ som er alle lne som icke haffue bøyt sig saar Baal / oc alle mum
de/ som icke haffue kysset hannem.

Ochand gick der fra oc fant Eliseum Saphat søn / at hand pløydte hen saar sig met tolff
par Hyen/ oc hand vaar self iblant de tolff / oc Elias gick til hannem/ oc kaste sin Raabe paa
hannem/ Saa forlod hand Hyene/ oc lød effter Eliam/ oc sagde/ Lader mig kysse min Fader
oc min Moder/ saa vil ieg effterfølge dig. Hand sagde til hannem/ Gack hen/ oc kom igen/ thi
ieg haffuer noget at gøre met dig. Oc hand løb bort fra hannem igen / oc tog it par Hyen/ oc
offrede det/ oc fød koder met træene som vaare paa Hyene/ oc gaff Folcket det at æde/ Saa stod
hand op/ oc fulde Eliam effter oc tiente hannem.

XX.

C Benhadad Konge i Syrien forsamlede al sin maect / oc der vaare tho oc tre
dine Konger met hannem oc Deste oc vogne/ oc hand drog op/ oc belagde Sa
maria/ oc stridde mod hannem. Oc hand sende Bud i Staden til Achab Is
raels Konge/ oc loed hanem sige/ Saa siger Benhadad/ Dit sølf oc dit guld er
mit/ oc dine Hustruere oc dine beste børn ere oc mine. Israels Konge suarede/ oc
sagde/ A Din Herre Kongen/ lige som du sagde/ Jeg er din oc alt der ieg haffuer.

De Budene komme igen/ oc sagde/ Saa siger Benhadad / Effterdi ieg sende dig bud/ oc
loed dig sige/ Du skalte giffue mig dit sølf oc dit guld/ dine Hustruere oc dine Børn / Saa vil
ieg sende mine Suenne til dig i morgen paa denne tid/ at de skulde randfage dit oc dine Under
danis Huff / oc de skulde tage i deris hender det som du haffuer kært / oc bæret det bort.

Da kallede Israels Konge alle Landens Eldste oc sagde/ A Hercker oc seer huad ont hand
haffuer i sinde. Hand sende bud til mig effter mine Hustruere oc Børn / oc effter mit guld oc
sølf/ oc ieg haffuer icke necet hannem det. Da sagde alle de Eldste oc alt Folcket til hannem/
Du skalte icke lyde eller samtycke. Da sagde hand til Benhadad Bud/ Siger min Herre Kon
gen/ Alt som hand først bød mig sin Suend/ det vil ieg gøre/ Oc den dette fand ieg icke gøre. Oc
Budene ginge bort / oc sagde hannem dette igen. Da sende Benhadad til hannem / oc loed
hannem sige/ Budene gøre mig det oc der/ om stoffuen aff Samaria skal bliffue nock til/ at alt
folcket som er vnder mig/ skal kunde føre en handfuld der fra. Da suarede Israels Konge/ oc
sagde/ Siger Den som fører sig i Harnist / hand skal icke rose sig/ som den der haffuer lagt der
aff. Der Benhadad det hørde (som hand sad oc drack met Kongerne i sit Paulum) da sagde
hand til sine Tiener/ Bedere eder til/ Oc de rustede dem mod Staden.

Oc see/ der gick en Prophet til Achab Israels Konge oc sagde/ Saa siger HERRER
Du haffuer io seet al denne store hob: See/ Jeg vil giffue hannem i dag i din haand / At du
skalte vide/ Jeg er HERRER. Achab sagde/ Ved huem: Hand sagde/ Saa siger HERRER
Ved Landzfogedernis Drenge. Hand sagde/ Huo skal begynde striden: Hand sagde/
Du. Saa talde hand Landzfogedernis Drenge/ oc de vaare thu hundrede oc tho oc tredue. Oc
hand talde effter dem alle Israels bønns ganstte folck sin tusinde mend/ oc de droge vd om mid
dagen. Oc Benhadad drack/ oc vaar ducken i Paulum/ met tho oc tredue Konger/ som vaar
erfomme hannem til hielp. Oc Landzfogedernis Drenge droge først vd.

Benhadad

Benhadad
belegger Sa
maria.

De Syr
er bliffue slagne

Kongen
aff Syrien flyer
i Staden.

Inf. 22.

Yaboth.

Benhadad sende vd / oc de gaffue hannem til kende / oc sagde / Der drager mendi aff Sa
maria. Hand sagde / Giber dem leffuinde / huad heller de ere vddragne for fredes eller strids
skyld. Der Landsfogedernis Dienne vaare vddragne / och Hæren effter dem / da slo huer den
der kom emod hannem. De de Syrer flyde oc Israels iegede effter dem. De Benhadad Konge aff
Syrien vndrende met heste oc Reysenere. De Israels Konge drog vd oc slo Heste oc Vogne /
oc Folcket mer / oc gjorde it suart slag paa dem aff Syrien.

Da gick en Prophete til Israels Konge / oc sagde til hannem / Gack bort oc sterck dig / oc
merck oc see / huad du gør / Thi at Kongen aff Syrien skal drage op mod dig igen naar dette
aar er forløbet. Thi Kongens tienere aff Syrien sagde til hannem. Deris Guder ere biergenis
Guder / der faare offueruunde de oss / O maatte vi stride mod dem paa Sletten / Huad skal
der gelde / Vi vilde da offueruunde dem: Gør nu saa / tag Kongerne bort huer aff sin sted oc sic
ke Hær i deris sted / oc sticke dig en Hær lige som denne Hær vaar / som du myste / och heste oc
vogne som de andre vaare / oc lad oss stride mod dem paa Sletten / Huad skal der gelde / at vi
ville offueruunde dem: Hand lydde deris roff / oc gjorde saa.

Der det aar vaar nu forløbet / da rustede Benhadad de Syrer / och drog op til Aphect at
stride mod Israel. De Israels bøn rustede sig oc saa / oc besörgede sig / oc droge hen mod dem /
oc leyrede sig mod dem lige som tho smaa Gede hiorde / Men lander vaar fult aff Syrer.

Och der traadde en Gudz mand frem oc sagde til Israels Konge / Saa siger I E R
X E Y / Fordi / at de Syrer haffue sagt / I E R X E Y / Der biergenis Gud / oc icke en Gud i
dalerne / Thi haffuer ieg giffuit denne store Hob i din haand / At i skulle vide / Jeg er I E R
X E Y / De de leyrede dem hært mod de andre i siu dage. De den siuende dag droge de sammen
i strid / De Israels bøn sloge hundrede tusinde Fodfolk i hiel en dag aff de Syrer. De de som
offuerbleffue de flyde til Aphect ind i Staden / oc muren salt paa dem som offuerbleffue och de
vaare siu oc tiue tusinde mendi. De Benhadad flyde oc ind i Staden fra it Herbere til it andet.

Da sagde hans Tienere til hannem / See / Vi haffue hørt / at Israels husis Konger ere
hæmherlige Konger / Thi lader oss binde secte omkring vaare Lender / och reb omkring vore
Hoffuit / oc gaa vd til Israels Konge / Kand vel se hand lader din Siel leffue. De de gjorde de
hadad din Tienere lader dig sige / Kere / lad min Siel leffue. Hand sagde / Leffuer hand end
nu / da er hand min Broder. De a Gendene roge stray der ord aff hannem / oc vdlagde sig der til
gode oc sagde / Ja din broder Benhadad. Hand sagde / Kommer och tager hannem hid. Da
gick Benhadad vd til hannem. De hand loed hannem side i Vognen. Och sagde til hannem /
Jeg vil giffue dig nu igen de Steder som min Fader tog fra din Fader / och gør dig Gader i
Damasco lige som min Fader gjorde i Samaria / Saa vil ieg gøre it forbund met dig oc la
de dig fare / Saa gjorde hand it forbund met hannem oc loed hannem fare.

Da sagde en a Mand aff Propheternis bøn til sin Nefte / ved I E R X E Y S ord / Rør
re / sla mig / men hand vilde icke sla hannem. Da sagde hand til hannem igen / Fordi / at du icke
lydde I E R X E Y S roff / See / da skal en Løue sla dig naar du gaar fra mig / oc der hand
gick ned fra hannem fant en Løue hannem oc slo hannem ihjel. De hand fant en anden a Mand
oc sagde / Kere / sla mig / De den a Mand slo hannem oc gjorde hannem saar. Da gick Propheten
bort oc traadde til Kongen paa veyen / oc foruende sit ansiet mer affte. De der Kongen drog der
frem / da robre hand til Kongen / oc sagde / Din Tienere vaar dragen vd mit i striden / oc see / en
a Mand vnduigede / oc sørde den a Mand til mig / oc sagde / Foruare denne a Mand / er det saa at
hand kommer bort / da skal din Siel vere i sigdeh for hans siel / Eller du skal veye it Sintene
ge sagde til hannem / der er din dom / du haffuer den self sagt.

Da strog hand stray affen aff sit ansiet / oc Israels Konge kende hannem / at hand vaar
en aff Propheterne. De hand sagde til hannem / Saa siger I E R X E Y / Fordi / at du loest
den forbandede a Mand fra dig / da skal din Siel vere for hans siel / oc dit Folk vere for hans
folk. Saa drog Israels Konge hen / ilde til fredes oc vied i sit huff / oc kom til Samaria.

XXI.

Et hende sig der effter / at Yaboth Jesreeliter haffde en Vingaard i Jesreel hof
Achabe Kongens Palatz i Samaria. De Achab talede met Yaboth / oc sagde /
Giff mig din Vingaard / Jeg vil gøre mig en Kaallhaffue der aff / effterdi
hand ligger saa nær hof mit huff / Jeg vil giffue dig en bedre Vingaard for
hannem / Eller om dig saa tyckis / vil ieg giffue dig self for hannem saa meget
som hand er verd. Da sagde Yaboth til Achab / I E R X E Y lade der vere
longe fra mig / at ieg skulde giffue dig mine Fedus aff. Da kom

Da kom Achab ilde til frede oc vred hiem/for det ord skyld/som Naboth Jeseeliter taledede til hannem/oc sagde/ Jeg vil icke giffue dig mine Fedris Arff/. Och and lagde sig paa sin Seng/ oc vende sit ansigt/ oc oed icke Bred.

Da kom Jesebel hans Hustru ind til hannem/oc taledede met hannem/ Huad skader dig/ at din aand er saa ilde til frede/oc at du æder icke Bred? Hand sagde til hende/ Jeg taledede met Naboth Jeseeliter/oc sagde/ Giff mig din Dingaard for pendinge/ Eller haffuer du lyst der til/da vil ieg giffue dig en anden for hannem/Ochand sagde/ Jeg vil icke giffue dig min Dingaard. Da sagde Jesebel hans Hustru til hannem/Huad vaare for it Kongerige i Jsrael/om du gjorde der: Stat op/oc æd Bred/oc ver ved it gaar mod/ Jeg vil fly dig Naboths den Jeseeliteras Dingaard.

Och hun screff breff vnder Achabs naffin / oc beseglede dem met hans Signete / oc sende dem til de Eldste oc de Offuerste i hans Stad/som bode hos Naboth. Och hun screff saa i breff/ uet/Lader vdiroben Faste/oc setter Naboth suerst blant Folcket/oc sticker tho arge Skalkke mod hannem/som kunde vidne oc lige/Du haffuer velsignet Gud oc Kongen / Oc fører hannem saa vd/oc stener hannem ihjel.

Och de Eldste oc Offuerste i hans Stad/som bode i hans Stad/ gjorde som Jesebel haffde budit dem/ lige som hun haffde screffuit i Breffuit/som hun sende til dem. Och de lode vdiroben Faste/ oc førte Naboth offuerst blant Folcket. Da komme tho arge Skalkke/ oc stode saar hannem/oc vidnede mod Naboth saar Folcket/oc sagde/Naboth velsignede Gud oc Kongen/Da gjorde de hannem aff Staden/ oc stenede hannem ihjel.

Och de bode Jesebel til/ oc lode hende lige/ Naboth er stener oc død. Der Jesebel hørde/ at Naboth vaar stener oc død/da sagde hun til Achab/Stat op/oc tag Naboths den Jeseeliteras Dingaard/huileken hand vilde icke giffue dig for pendinge/Thi Naboth leffuer aldri men er død. Der Achab hørde/ar Naboth vaard død/da stod hand op / oc gick ned i Naboths Jeseeliteras Dingaard/ at anamme hannem.

Da kom HERRENS ord til Eliam Thesbiter/ oc sagde/ Stat op / oc gack ned mod Achab Jsraels Konge som er i Samaria (See / hand er i Naboths Dingaard / did er hand ned gongen/ar indtage hannem) oc tal met hannem/oc sig/ Saa siger HERRENS/Du haffuer ihjel slager / oc der til met ind tager. Du skalt tale met hannem/ oc lige/Saa siger HERRENS/Paa den sted/ som Hundene opsticked Naboths blod/der skulle oc Hunde slæde dit blod. Oc Achab sagde til Eliam/ Haffuer du nogen tid fundet mig at vere din Fiende? Hand sagde/ Ja/ Jeg haffuer fundet dig/ Fordi / at du est sold ekon til at gøre ilde saar HERRENS. See/ieg vil gøre wylcke offuer dig/ oc bort tage dine efterkommere/ oc ieg vil oprycke aff Achab / oc den som piffet paa væg / oc de indelucte oc igen bleffne i Jsrael. Oc ieg vil gøre dit Duff/som Jeroboams Nebat søns Duff/ oc som Baesa Abies søns Duff/ for den opueckelsis skyld/ som du haffuer forsgener mig met/ oc kom Jsrael til at synde.

Och HERRENS taledede oc offuer Jesebel/oc sagde/Hunde skulle æde Jesebel/hoss Jeseels muer. Huo som døer i Staden aff Achab/den skulle Hunde opæde/ oc huo som døer paa Nareken/den skulle Fule vnder Himmelen opæde. Oc der vaar ingen Mand / som vaar saa aldelis sold til at gøre ilde saar HERRENS som Achab / Thi hans Hustru Jesebel kom hannem saa til/och and gjorde sig til en stor Vederstyggelighed / at hand vandrede i alle maae de efter Affguder/lige som Amoriterne gjorde/ huilecke HERRENS fordreff for Jsraels Wom.

Der Achab hørde disse ord/da sønderreff hand sine Klader/oc tog en Seck om sit Liff/ oc fastede/ oc soff i Secken/ oc gick iemmetlige/Och HERRENS ord kom til Eliam Thesbiter/ oc sagde/Haffuer du icke seet/huiledis Achab bøyer sig faar mig/ Fordi at hand saa bøyer sig faar mig / da vil ieg icke gøre det onde ind i hans tid / Men ieg vil gøre det onde offuer hans Duff i hans søns tid.

XXII.

Cder komme try aar omkring/ at der vaar ingen Strid mellem de Syrer oc Jsaphath. Men i der reedie aar drog Jsaphath Juda Konge ned til Jsraels Konge. Oc Jsraels Konge sagde til sine Tienere/Vide icke / at Ramoth i Gilead gør oss til/ oc wi side stille/ oc tage hannem icke aff Kongens haand i Syrien? Och and sagde til Jsaphath/ Vilt du drage met mig at stride mod Ramoth i Gilead: Jsaphath sagde til Jsraels Konge/ Jeg vil vere / lige som du / oc mit Folck lige som dit Folck/ oc mine Veste/lige som dine Veste.

Och Jsaphath sagde til Jsraels Konge/ Spør dog i dag om HERRENS ord/ Da

Naboth
bliffuer stener.

Elias spaar
mod Achabs
Duff.

4. Reg. 9.

Supra 15. 16.

4. Reg. 9.

Jsaphath.

2. Paral. 18.

Josaphat.

Kongernis

samlade Israels Konge Propheter ved firehundrede mend/oc sagde til dem/ Skat ieg drage til Ramoth i Gilead at stride/ Eller skal ieg lade beremme: De sagde/ Drag hen op/ HERR

Nicheas.

De Josaphat sagde/ Er her ingen flere aff HERRS Propheter/ at vi kunde spørre hannem at: Kongen sagde til Josaphat/ Der er end nu en Mand/ heder Nicheas Jemla søn/ aff huikeken mand fandt spore HERR at/ Den ieg er hannem vred/ thi hand spær mig inted gaar men alt ont: Josaphat sagde/ Kongen tale icke saa. Da kallede Israels Konge en Kammerfjend/ oc sagde/ Vent hid snarlige Nicheas Jemla søn.

Jedekia.

De Israels Konge/ oc Josaphat Juda Konge/ sade huer paa sin Stool/ førde vdi Klæder/ paa planen saar døren/ paa Samarie Port/ oc alle Propheterne spæde saar dem. De Jedekia Cnaena søn/ haffde gjort sig Jernhorn/ oc sagde/ saa siger HERR/ at Net disse skal du støde de Syrer/ indtil du gdelegger dem. De alle Propheterne spæde lige saa/ oc sagde/ Drag hen op til Ramoth i Gilead/ oc far lyck salige frem/ HERR skal giffue der i Kongens haand.

De Budet/ som vaar bort gonger at kalde Nicheam/ sagde til hannem/ See/ Propheternis tale ere samdreuelige god saar Kongen/ Saa lad nu dit ord oc vere lige som deris ord/ oc tale gaar. Nicheas sagde/ Saa sandelige som HERR leffuer/ ieg vil tale det som HERR siger mig.

De der hand kom til Kongen/ sagde Kongen til hannem/ Nicheas/ skulle vi drage til Ramoth i Gilead at stride/ eller skulle vi lade det beremme: Hand sagde til hannem/ Ja/ Drag hen op/ oc far lyck salig/ HERR skal giffue der i Kongens haand. Kongen sagde end en gong til hannem/ Jeg befuer dig/ at du inted ander siger mig end det som santer/ i HERRS Naffn. Hand sagde/ Jeg saa al Israel arspud paa Biergene/ lige som faar der haffue ingen Hvide/ De HERR sagde/ Naffue disse ingen Herre: Huer aff eder vende sig hiem igen met feed. Da sagde Israels Konge til Josaphat/ Naffuer ieg icke sagde dig/ at hand spær mig inted gaar/ men alt ont.

Hand sagde/ Her nu førde HERRS ord/ Jeg saa HERR side paa sin stoel/ oc al Himmelens Her staa haff hannem/ haff hans høye oc venstre side. De HERR sagde/ Nuem vil til raade Ichab/ at hand skal drage op/ oc falde til Ramoth i Gilead: De den ene sagde det/ oc den anden sagde det. Da gick der en Aand vd/ oc traadde frem saar HERR/ oc sagde/ Jeg vil komme hannem der til. HERR sagde til hannem/ Nuor mer: Hand sagde/ Jeg vil vdgaa oc vere en løgnactig Aand i alle hans Propheters munde. Hand sagde/ Du skal komme hannem der til/ oc du skal vdierte det/ Gack vd/ oc gøt saa. See nu/ HERR haffuer nu giffuit en løgnactig Aand i alle dine Propheters munde/ oc HERR haffuer taler ont offuer dig.

Jedekia sagde Nicheam.

Da traadde Jedekia Cnaena søn frem/ oc slo Nicheas paa Rindbenet/ oc sagde/ Nuad/ Er HERRS Aand da viger fra mig/ at hand taler met dig: Nicheas sagde/ See/ du skal det see paa den dag/ naar du gaar fra it hebere til det ander/ at du kant skule dig. Da sagde Israels Konge/ Tag Nicheam oc lad hannem bliffue haff Amon Borgemestere/ oc haff Joas Kongens søn/ oc sig/ Saa siger Kongen/ Setter denne ind i Fengsel/ oc spiser hannem met drossuellsens brød oc vand indtil ieg kommer igen met feed/ Nicheas sagde/ Kommer du igen met feed/ da haffuer icke HERR taler ved mig/ De hand sagde/ Døer til alle Folk.

Ichab bliffuer død i strid. Supra 20.

Saa drog Israels Konge oc Josaphat Juda Konge op til Ramoth i Gilead. De Israels Konge sagde til Josaphat/ Forkled dig/ oc kom i striden met dine Kleder som du haffuer taget paa/ De Israels Konge forkledde oc saa sig/ oc drog i striden. Den Kongen aff Syrien hød de vdierte for sine Vogne/ som vaare tho oc tredieue/ oc sagde/ I skulle icke stride huerken mod liden eller stor/ vden allene mod Israels Konge. De der de vdierte for Vognene saae Josaphat/ da mente de/ at hand vaar Israels Konge/ oc fulde paa hannem met striden/ Da robte dem om til bage fra hannem.

En Mand spæde sin Bue vforuarindis/ oc skød Israels Konge mellem Pantzeret oc Suerd remmen. Da sagde hand til sin Vognsuend/ Vent din haand/ oc søt mig vdaß Hæren/ thi ieg er saar. De Striden fick offuerhand samme dag/ oc Kongen stod paa Vognen mod vdierte i Hæren/ der Solen gick ned/ oc sigte/ Huer gaa til sin Stad/ oc til sit Land. Saa døde Kongen/ oc bleff ført til Samaria/ oc de iordede hannem i Samaria/ De der de rode Vognen haff Samaria fiske vand/ da slickede Vunde hans blod/ oc skøger rode hannem/ efter HERRS ord/ som hand haffde taler.

Nuad

Huad der er mere at fige om Achab / oc alle der hand gjorde / oc om det Filsbens Huff hand bygde / oc om alle Stæder som hand bygde / See / der er screeffuit i Israels Kongers Røn-
 nicke. Saa soff Achab hen met sine Fedre / oc hans sön Ahasia bleff Ronge i hans sted.

De Jofaphat Asa sön bleff Ronge offuer Juda i der fierde Achabs Israels Kongis aar /
 oc hand vaar fem oc tredie aar gammil der hand bleff Ronge / oc regerede fem oc tiue aar i
 Jerusalem / Hans a Noder het Asuba Silhi daattrer. De hand vandrede i alle sin Faders Asa
 veye / oc vigede icke der fra / oc hand gjorde huad HERREN behagede. Dog tog hand icke
 de Høye bort / oc Folcker offrede end nu / oc gaffue røgelse paa der Høye / De hand haffde fred
 met Israels Ronge.

Huad mere er at fige om Jofaphat / oc om hans mact / huad hand haffuer gjort / oc huor
 ledia hand stridde / See / der er screeffuit i Juda Kongers Rønnicke. De hand fordreff Horeiege
 re aff Lander / som der offuerbleffue i Asa hans Faders tid.

De der vaar ingen Ronge i Edom. De Jofaphat loed gøre Skib til Søess / som skulde
 gaa til Ophir / oc hente guld. Men de fore did icke / Thi de bleffue sønder slagne i Ezion Ge-
 ber. Paa den tid sagde Ahasia Achabs sön til Jofaphat / Lad mine Suenne fare met
 dine Suenne paa Skibene / men Jofaphath vilde icke. De Jofaphat soff
 hen met sine Fedre / oc bleff i ordet met sine Fedre i Davids sin
 Faders Stad / De Joram hans sön bleff
 Ronge i hans sted.

¶ Ende paa den Første Bog om
 Kongerne.

m ij Den

Den anden Bog om Kongerne.

I.

Abasia 2.
aar Konge offi
uer Israel.

Baal Se
bub.

Elias biu
der Ild falde aff
Himmelen 26.
Lucæ. 9.

Joram:
Infra. 11.

Abasia Achabs søn bleff Konge offuer

Israel i Samaria vdi det søttende Josaphats Juda Kon-
gis aar/ oc regerede offuer Israel thu aar. Oc hand gior-
de der som I E R X E T i l d e behagede / oc vandiede i
sin Faders oc sin Moders veye / oc i Jeroboams Nebat
søns veye / som kom Israel til at synde. Oc hand tiente
Baal oc tilbød hannem / och forsmædet I E R X E T
Israels Gud lige som hans Fader gjorde. Oc Moabits
terne fulde fra Israel der Achab vaar død.

Oc Abasia fælt igennem it sprinkel i sin sal vdi Sa-
maria / oc bleff siug / Oc hand sende Bud / och sagde til
dem / Gaar hen oc spørre Baal Sebub den Gud i Etkon
at / Om ieg skal bliffue kæt i egen aff denne siuge : Men
I E R X E T S Engel talde mer Elias Chesbite /

Op oc mod Kongens Bud aff Samaria / oc sig til dem / Er der da nu ingen Gud i Israel / at
skal icke komme aff Sengen som du ligger paa / men du skal visse lige dø. Oc Elias gick bort.

Der Budene komme til hannem igen / da sagde hand til dem / Hui komme i igen : De sag-
de til hannem / Der kom en mand op mod oss / oc sagde til oss / Gaar tilbage igen til Kongen /
som eder vdsende / oc siger til hannem / Saa siger I E R X E T / Er der da ingen Gud i Isra-
el / at du sender hen til at spørre Baal Sebub / Etkons Gud : Derfaare skal du icke komme aff
fengen / som du ligger paa / men du skal visse lige dø. Hand sagde til dem / Nuorledis vaar den
mand sticket som eder møtte / oc sagde dette til eder : De sagde til hannem / Hand haffde en
laaden Hud paa / oc it læder Belte om sine lender. Hand sagde / Der er Elias Chesbite.

Oc hand sende en Hoffuizmand til hannem offuer halffrediesins tiue / mer de samme
halffrediesins tiue. Oc der hand kom op til hannem / See / da sad hand offuerst paa bierget /
Oc hand sagde til hannem / Du Guds mand / Kongen siger / du skal komme ned. Elias saa
rede samme Hoffuizmand offuer halffrediesins tiue / och sagde til hannem / Er ieg Guds
mand / Da falde ild aff Himmelen oc opluge dig oc dine halffrediesins tiue / Da falt der ild
aff Himmelen / oc oplugede hannem oc hans halffrediesins tiue.

Oc hand sende atter en anden Hoffuizmand offuer halffrediesins tiue til hannem / mer
hans halffrediesins tiue. Hand suarede / oc sagde til hannem / Du Guds mand / saa siger Kon-
gen / Kom snart ned. Elias suarede / oc sagde / Er ieg en Guds mand / Da falde ild aff himme-
len oc opluge dig oc dine halffrediesins tiue. Da falt Guds ild aff Himmelen / och oplugede
hannem oc hans halffrediesins tiue.

Da sende hand atter den tredie Hoffuizmand offuer halffrediesins tiue / mer hans halff-
rediesins tiue. Der hand kom op til hannem / dabsyede hand sine knæ saar Eliam / oc forma-
nede hannem / oc sagde til hannem / Du Guds mand / lad min siel oc disse dine halffrediesins
tiue Tieners siel gelde noger saar dig. See / der falt Ild aff Himmelen / oc oplugede de tho
første Hoffuizmend offuer halffrediesins tiue mer deris halffrediesins tiue / Lad nu min siel
gelde noger saar dig. Da sagde I E R X E T S Engel til Eliam / Gack hen ned mer han-
nem / oc frelse dig inder for hannem.

Oc hand gjorde sig rede / oc gick ned mer hannem til Kongen / oc hand sagde til hannem /
Saa siger I E R X E T / Fordi / ar du sende Bud hen oc lodst at spørre Baal Sebub den
Gud i Etkon / lige som der vaare ingen Gud i Israel / aff huem mand kunde spørre ord aff /
Saa skal du icke komme aff Sengen / som du ligger paa / men du skal visse lige dø. Saa døde
hand effter I E R X E T S ord / som Elias haffde talt. Oc Joram bleff Konge i hans sted /
i det andet Joram Josaphats søns Juda Kongis aar / Thi hand haffde ingen søn. Nuad
mere er at sige om Abasia / at hand gjorde / See / der er scressuit i Israels Kongers Krønike.

II.

De

Det HERRE vilde hente Eliam til Himmelen i Hæret / da ginge Elias oc Elifeus aff Gilgal. De Elias sagde til Elifeum / Kære bliff her / thi HERRE vilde sende mig til BethEl. Elifeus sagde / Saa sandelige som HERRE oc din siel leffuer / ieg forlader dig icke. De der de komme ned til BethEl / da ginge Propheternis børn som vaare i BethEl vd til Elifeum / oc sagde til hannem / Vedst du oc / at HERRE skal idag tage din Herre fra dit hofstuer. Hand sagde / Jeg ved det oc vel / tier eckon stille.

De Elias sagde til hannem / Elifee / Kære bliff her / thi HERRE vilde hente mig til Jericho. Hand sagde / Saa sandelige som HERRE oc din siel leffuer / ieg forlader dig icke. De der de komme til Jericho / da traadde Propheternis børn som vaare i Jericho til Elifeum / oc sagde til hannem / Vedst du oc at HERRE vil idag tage din Herre fra dit hofstuer. Hand sagde / Jeg ved det oc vel / tier eckon stille. De Elias sagde til hannem / Kære bliff her / thi HERRE vil haffuer sent mig til Jordan. Hand sagde / Saa sandelige som HERRE oc din siel leffuer / ieg forlader dig icke. De de ginge baade til sammen. De halftrediesinds tiue / aend aff Propheternis børn ginge hen / oc traadde tuert offuer longe fra / aen de stode baade hofst Jordan.

Da tog Elias sin Raabe / oc suobre hende til sammen / oc slo i Vandet / det arskilde sig paa baade sider / ar de ginge baade rære igennem. De der de komme offuer / da sagde Elias til Elifeum / Ved / Nuad ieg skal gøre dig / sør ieg tagis fra dig. Elifeus sagde / At din Aand maa vere dubbelt hofst mig. Hand sagde / Du haffuer bedet om en haard ting / Dog / der som du seer mig / naar ieg tagis fra dig / da skal det vere ia / aen seer du mig icke / da steer det icke.

De der de ginge mer huer anden / ochand talede / See / da kom der en gloende Vogn met gloende Heste / oc skilde dem baade fra huer anden / oc Elias foer saa hen i Hæret til Himmelen. De Elifeus saa der / oc robre / aen sin Fader / min Fader / Israels Vogn oc hans Reysenere. Ochand saa hannem icke mere / Ochand tog sine Klader / oc sønderreff dem i thu stycke. Historia om Elifeo. Gud tager Eliam bort. Gene. 5.

Ochand tog Elie Raabe op som vaar falden fra hannem / oc vende sig til bage / oc traadde til bredde paa Jordan / oc tog den samme Elie Raabe som falt fra hannem / oc slo i Vandet / oc sagde / Nuor er nu HERRE oc Elie Gud. De der hand slo i Vandet / da skildis Vandet ar paa baade sider / oc Elifeus gick hen igennem.

Oder Propheternis børn der saae / som vaare i Jericho mod hannem / da sagde de / Elie Aand huilis paa Elifeum / oc de ginge mod hannem / oc tilbade paa iorden. De sagde til hannem / See / Der ere halftrediesinds tiue aend blant dine Tienere stercke Folk / lad dem gaa / oc lede efter din Herre / aen auelste at HERRE S Aand tog hannem / oc kaste hannem nogen sted paa it Bierg / eller nogen sted i en Dal. Hand sagde / Lader dem icke gaa. aen de ngdde hannem / inde til hand bluedis der ved / oc sagde / Lader dem gaa hen. De de sende halftrediesinds tiue aend bort / oc de lete efter hannem i tre dage / aen de funde hannem icke / oc de komme igen til hannem. Ochand bleff i Jericho / oc sagde til dem / Sagde ieg ey til eder / at i stulde icke gaa bort.

De aendene i Staden / sagde til Elifeum / See / her er gaar at bo i denne stad / lige som min Herre seer / aen her er ont Vand / oc Landet er vructsommeligt. Hand sagde / Derer mig hid en ny Skaal / oc legger Salt i hende / Oc de bare der til hannem. Da gick hand vd til Rilden / oc kaste Salter der vdi / oc sagde / Saa siger HERRE / Jeg gjorde dette Vand sunt / Der skal ingen død eller nogen vructsommelighed mere komme der aff her efter. Saa bleff Vandet sunt til denne dag / efter Elisei ord / som hand talede.

Ochand gick op til BethEl / De der hand gick paa veyen / da komme der smaa Denge vdaff Staden / oc bespaatredde hannem / oc sagde til hannem / Du Skallede kom hid op / du skallede kom hid op. De hand vende sig om / De der hand saa dem / da bandede hand dem i HERRE S Naam / Da komme tho Bisgine aff skoffuen / oc reffue tho oc frectue thiel aff Bismene. Ochand gick der fra op paa der bierg Carmel / oc vende sig om der fra til Samariam. 42. børn sønder reffue aff Bisgine.

III.

Dram Achabs søn bleff Konge offuer Israel i Samaria i det attende Josa phaz. Juda Kongis aar / oc regerede tolf aar. De gjorde det som HERRE vilde behagede / dog icke som hans Fader oc hans aender / Thi hand boir tog Baals stötter / som hans Fader loed gøre. aen hand bleff hengende i Jeroboams Nebaz søns syndet / som kom Israel til at synde / oc loed icke der aff.

De aen aen Konge haffde mange Faar / Ochand gaff Israels Konge til Skar m in aff dem /

Joram.

Kongernus.

¶ Mesa salder aff dem vlden aff hundrede tusinde Lam / oc aff hundrede tusinde Vædre. ¶ Men der Achab fra Israels Konge. Da drog Kong Joram aff Samaria samme tid / oc stickete al Israel. Oc sende hen til Josaphat Konge i Juda / oc loed hannem siges / ¶ Noabiterne Konge er falden fra mig / Kom mer mig at stride mod Noabiterne. Hand sagde / Jeg vil komme hen op / Jeg er lige som du / oc mit Folk lige som dit Folk / oc mine Heste lige som dine Heste. Oc hand sagde / Achuilcken vey ville wi drage op : Hand sagde / at den vey i Edoms Ørken.

Saa drog Israels Konge oc Juda Konge / oc Edoms Konge / Oc der de haffde dragit siu dagis Ferd / da haffde Harten oc Queger som vaar mer dem inted Vand. Da sagde Israels Konge / V / HERRER / I haffuer bødte disse tre Konger / at hand skal giffue dem i Noabiterne hender. Josaphat sagde / Er her ingen HERRER / I Prophete / at wi kunde spørre raad aff HERRER / I ved hannem : Da suarede en aff Israels Kongis Suenne / oc sagde / Der er Eliseus Saphat søn / som gaff Elie Vand paa henderne. Josaphat sagde / HERRER / I sord er hoff hannem. Saa fore Israels Konge oc Josaphat oc Edoms Konge ned til hannem.

Da sagde Eliseus til Israels Konge / Huad haffuer du at gøre mer mig : Gack bort til din Faders Propheter / oc til din Moders Propheter. Israels Konge sagde til hannem / Vey / Thi HERRER / I haffuer bødte disse tre Konger / at hand vil giffue dem i Noabiterne hender. Eliseus sagde / Saa sandelige som den HERRER / I Debaorth leffuer / saar huilcken ieg saar / der som ieg icke saar til Josaphat Juda Konge / Da vilde ieg icke ansee eller acre dig. Saa henter mig nu en Spillemand. Oc der Spillemanden legte paa strengene / da kom HERRER / I haand paa hannem / oc hand sagde / Saa siger HERRER / I / Gører græssuer her oc der / hoff denne bæck / Thi saa siger HERRER / I / I skulle icke see var eller regn / alligeuel skal Bæcken bliffue fuld aff Vand / at i oc eders Tienere oc eders Queg muc dicke der aff. Der til mer er der en ringe tung saar HERRER / I / Hand skal oc giffue Noabiterne i eders hender / at i skulle nedsla alle faste Stæder / oc alle vdualde Stæder / oc skulle affhugge alle gode Træ / oc i skulle tilstoppe alle Vandkilder / oc i skulle forderffue alle gode Agre mer sten.

Oc der stede om morgenen paa den tid mand pleyde at offte Noadoffer / See / da kom der it Vand paa den vey fra Edom / oc opfyllde Landet mer Vand.

Der alle Noabiterne hørde / at Kongerne vaare dragne op at stride mod dem / da fællede de alle tilhobe som vaare gamle nock til Strid oc der offuer / oc drog til Landemercker. Der de gjorde sig aarle rede om morgenen / oc Solen gick op paa Vanden / da tære Noabiterne at Vanden vaar røt mod dem lige som Blod / oc de sagde / Der er Blod / Kongerne haffue forderffuit sig mer suerd / oc den ene haffuer slaget den anden ihjel / Alha Noab / drag nu effter bytte. Der de komme til Israels Leyre / da stod Israel op / oc sloge Noabiterne / oc de styde saar dem. Men de komme ind oc sloge Noab / De nedbrøde Stæderne / oc huer faste sine stene paa alle gode Agre / oc fyllede dem / oc de tilstoppe alle Vandkilder / oc affhugge alle gode Træ / indtil at der bleffue eckon stenene aff Tegelmurene egen / oc de gaffue sig til hannem mer Slinger / oc sloge hannem.

Der Noabiterne Konge saa / at striden vaar hannem forsterck / da tog hand siu hundrede Noabiterne til sig / som vddroge suerd / at vdbryde mod Kongen aff Edom. Men de kunde icke. Da tog hand sin første søn / som stulde bleffuit Konge i hans sted / oc offrede hannem paa muiren til Brendoffer. Da bleff Israel saare vred / at de drog fra hannem / oc vende til deris Land igen.

IIII.

Ch der robte en Quinde blant Propheterns hørne Nustruer til Eliseum / oc sagde / Din Tienere min Noabonde er død / Saa vedst du / at hand / din Tienere / stecrede HERRER / I / Nu kom en Noab som hand vaar styldig oc vil tage baade mine børn til sine Trælle. Eliseus sagde til hende / Huad skal ieg gøre dig : Sig mig / huad haffuer du i Nustit : Hun sagde / Din Tienereinde haffuer inted i husit / vden it Olie krua. Hand sagde / Gack hen oc bed der vde mer dine sønner / oc off i alle Karene. Oc naar de ere fulde / da saa dem hen.

Hun gick hen / oc lucte døren til effter sig mer sine sønner / de bare Karene til hende / oc hun øfde i dem. Oc der Karene vaare fulde / da sagde hun til sin søn / Reck mig end nit it Kar hid. Hand sagde til hende / Der er icke flere kar. Da stod Olien. Oc hun gick bort / oc gaff Gudsmænd der tillende. Hand sagde / Gack bort / oc sel Olien / oc betale den / som du est styldig / Saa maar

maat du oc dine sønner leffue aff det som offuer løber.

De der hende sig paa den tid/ar Eliseus gick til Sunem / Der vaar en tig Quinde / hun holt hannem / ar hand oed hoff hende / De som hand reysde nu tit der igennem / da gick hand ind til hende / oc oed hoff hende. De hun sagde til sin Nosbonde / See / Jeg mercker / ar denne Guds mand er hellig / som gaar altid her igennem. Lad oss gøre hannem it liden Herbere offuen paa aff siele / oc sette hannem der vdi en Seng / Bord / Stoel / oc Luustage / paa det / ar naar hand kommer til oss / ar hand kand vere der vdi.

Den Sunamitise Quinde raager Eliseum til herbere.

De der hende sig paa den tid / ar hand kom der ind / oc lagde sig der oppe i Herberet / oc soff der vdi. De hand sagde til sin Dreng Giesi / Rald den Sunamitise. De der hand kallede hende / da traadde hun frem saar hannem. Hand sagde til hannem / Sig til hende / See / Du haffuer gjort oss al denne tieniste / Nuad skal ieg gøre dig / Haffuer du en sag til Kongen / eller til Stridshoffuigmanden / Hun sagde / Jeg boer iblant mit folck. Hand sagde / Nuad kand mand da gøre hende / Giesi sagde / Ah / hun haffuer ingen søn / ochendis Nosbode er gammil. Hand sagde / Ralde hende. De der hand kallede hende / da traadde hun frem i døren. De hand sagde / Paa denne tid / om it aar / Ralt du tage en søn i faun. Hun sagde / Ah ney / min Herre / du Guds mand / liug icke saar din Tienerinde. De Quinden bleff fructsommelig / oc fødte en søn paa den samme tid / om it aar / som Eliseus sagde til hende.

Gene. 18.

Der Bærner bleff stort / da hende der sig / ar der gick vdi til sin Fader til Nosmenedene / oc sagde til sin Fader / Omichhoffuit / mit hoffuit. Hand sagde til sin Dreng / Bær hannem til sin Adoder. De hand tog hannem oc bar hanen hen ind til sin Adoder / Oc hun sette hannem paa siestid / ind til om Adoddagen / da døde hand. Saa gick hun op / oc lagde hannem paa Guds mands Seng / lucte til / oc gick saa vdi / oc kallede sin Nosbonde / oc sagde / Send mig en aff Drengene oc en Afeninde / Jeg vil til Guds mand / oc komme igen. Hand sagde / Hui vilst du til hannem / Der er icke it dag / Ny maaner eller Sabbath. Hun sagde / Der er gaar. De hun saledede Afeninde / oc sagde til Drengen / Driff fast / oc røffue mig icke paa reysen / lige som ieg siger dig.

Saa drog hun bort / oc kom til Guds mand paa Carmel Bierg. De der Guds mand saa hende mod sig / da sagde hand til sin Dreng Giesi / See / den Sunamitise er der. Saa løb nu vdi mod hende / oc spør hende ar / om der gaar hende oc hendis Nosbonde oc hendis søn vel. Hun sagde / Vel. De der hun kom til Guds mand paa Bierget / da holt hun hannem om hans føder / Da gick Giesi frem / ar hand vilde støde hende der fra. Guds mand sagde / Lad hende betenime / Thi hendis siel er bedøffuit / oc I E R R E N haffuer der skult faar mig / oc icke giffuit mig der tilkende. Hun sagde / Naar bad ieg om en Søn aff min Herre / Sagde ieg icke / du skulde icke skuffe mig.

Hand sagde til Giesi / Omgiørde din Lender / oc tag min staff i dine haand / oc gaet hen (Ar)der dig nogen / da hilse hannem icke / oc hilse dig nogen / da tacke hannem icke / oc leg min Staff paa Drengens ansiet. Drengens Adoder sagde / Saa sandelige som I E R R E N oc din siel leffuer / ieg forlader dig icke fra mig. Da giørde hand sig rede / oc gick efter hende. Giesi gick bort saar dem / oc lagde Staffuen paa Drengens ansiet / Ar den der vaar ingen røst eller sølelse. Saa gick hand tilbage igen / oc møtte hannem / oc gaff hannem tilkende / oc sagde / Drengen vognede icke op.

Lucæ 10.

De der Eliseus kom ind i Husit / See / da laa Drengen død paa hans Seng. De hand gick ind / oc lucte døren til for dem baade / oc bad til I E R R E N. De stige op / oc lagde sig paa Bærner / oc lagde sin mund paa Bærners mund / oc sine øyen paa hans øyen / oc sine hender paa hans hender / oc bredde sig saa vdoffuer hannem / saa ar Bærners Legeme bleff varmt. De hand stod op igen / oc gick i husit en gong hid oc did / oc hand steg op oc bredde sig offuer hannem / Da gispede Drengen sin gonge / Der effter oploed Drengen sine øyen. De hand kallede ar Giesi / oc sagde / Rald den Sunamitise. De der hand kallede hende / da kom hun ind til hannem. Hand sagde / Der / tag hen din søn. Da kom hun / oc falc ned saar hans føder / oc tilbød paa iorden / De hun tog sin søn / oc gick vdi.

Eliseus gør en død leffuende.

Der Eliseus kom tilbage igen til Gilgal / bleff der dyt tid i Landet / oc Propheternis bøn bode saar hannem. De hand sagde til sin Dreng / Set en stor Gryde til / oc siud en moss til Propheternis bøn. Da gick en vdi paa mareken / ar sancte Viter / oc fant vilde Vinquiste / oc lesde der aff sin fiorel fuld mer Colloquintide / oc der hand kom / da skar hand dem i Gryden til sin / thi de kende dem icke. De der de gaffue det op saar mendene ar æde / oc de ode aff sin / da tobte de / oc sagde / O Guds mand / Døden i Gryden / Thi de kunde icke æde der aff. Da sagde hand / Tager mel hid / De hand kaste det i Gryden / oc sagde / Giffuer det op saar folcket / ar de mue æde / da vaar der intet ont i Gryden.

Dyt tid i Elisei.

De der kom en mand aff Baal Salisa / oc bar Guds mand tiue byg brød / aff den første Gryde i sin Raabe / oc nyrt Korn. Hand sagde / Giff folcket der ar æde. Hans Tienerer sagde / Nuad skal

m uij ieg

Eliseus.

Kongernis

ieg giffue hundrede. Vnd der aff: Vand sagde/ Giff folket/ at de ode/ Thi saa siger HER
RE/ Vand skal ode/ oc der skal offuerbliffue. Oc hand lagde der faar dem/ at de ode/ Oc
Oc der bleff end naager offuer/ effter HERRE ord.

V.

Naaman
rensis aff Spe
dalske.
Lucas. 4.

N

aman Kongens Stridshoffuigmand aff Syrien / vaare en diabelig Vand
aan sin Herre/ oc meget aceret/ Thi HERRE gaff salighed i Syrien ved
hannem/ Oc hand vaare en veldig Vand oc spedalsk.

De Stridgfolck aff Syrien vaare vdsaldne/ oc haffde ført en liden Pige
aff Israels Land / som tiente Naamans Dustru / Hun sagde til sin Dustru/
Th/ vaare min Herre i Samaria hos den Prophete / hand skulde fri hannem
aff sin Spedalske. Da gick hand hen ind til sin Herre/ oc gaff hannem der til
fende/ oc sagde den Pige aff Israels land haffuer saa oc saa talet. Kongen aff Syrien sagde.
Saa drag hen / Jeg vil scriffue it breff til Israels Konge.

De hand drog bort/ oc tog thi Sintener sølff met sig/ oc sex tusinde gyldene/ oc thi Nellig
dags Kledninger/ oc førde breffuit til Israels Konge/ der lydde saa/ Naar dette breff kommer til
dig/ See/ da skal du vide/ Jeg haffuer sent min tiener Naaman til dig / at du skal fri han
nem aff sin Spedalske. Oc der Israels Konge lasse breffuit/ synder reff hand sine Klæder/ och
sagde/ Er ieg da Gud/ at ieg kand ihiesla oc giffue liff igen/ at hand sender til mig/ at ieg skal
gøre den Vand fri aff sin Spedalske/ Vnder oc seer / huorledis hand søger aarsage mod
mig.

Der Eliseus Guds mand hørde/ at Israels Konge haffde synderreffuit sine Klæder/ da
sende hand til hannem/ oc loed hannem sige/ Vni haffuer du synderreffuit dine Klæder: Lad
hannem komme til mig/ at hand skal vide/ at her er en Prophete i Israel. Saa kom Naaman
met heste oc vogne/ och holt faar Elisei husis dør. Da sende Eliseus it Bud til hannem/ oc loed
hannem sige/ Gack hen och to dig sin gonge i Jordan / Saa skal dit Rød komme til sig igen
oc bliffue rent. Da bleff Naaman vred/ oc foer bort/ oc sagde/ Jeg mente/ hand skulde komme
vd til mig oc traade frem/ oc paa kalde HERRE Shans Guds Taffin / och røre met sin
haand paa steden/ oc saa bort tage Spedalske. Ere ick de vand Amans oc Pharphar/ Dama
sco bedre/ end alle de vand i Israel/ at ieg kunde to mig der vdi oc bliffue ren: Oc hand vende
sig/ oc drog vred bort.

Da ginge hans Suenne til hannem / talede met hannem / oc sagde/ Rære Fader/ Om
Propheten haffde budet dig en stor ting/ skulde du det ick giort: Nu/ meget mere / at hand
sagde til dig/ To dig/ saa skal du bliffue ren. Da steg hand ned / och dyppede sig sin gonge i
Jordan/ som Guds mand sagde/ oc hans Rød kom til sig igen/ lige som en vng Drengs Rød/
oc bleff rent.

De hand vende sig til Guds mand igen/ met sin gantske Hær/ Oc der hand kom ind/ da
traadde hand faar hannem/ oc sagde/ See/ Jeg ved/ at der er ingen Gud i alle Land / vdi i
Israel. Saa tag nu denne Velsignelse aff din Tiener. Vand sagde/ Saa sandelige som HER
RE leffuer/ faar huilken ieg staaer/ ieg tager hende ick. Oc hand vilde nød hannem til at
tage den/ Vand hand vilde ick. Da sagde Naaman/ Naatte da din Tiener giffuis en Byde
aff denne iord/ saa meget som to Duler kunde bære: Thi din Tiener vil ick mere offte/ oc ghe
re Bændoffer/ til andre Guder/ men til HERRE. Ar HERRE vil vered din tiene
remnaadig der vdi/ naar ieg til beder hannem i Remmons huff/ naar min Herre gaar ind i
Drag bort met fred.

Remmon.

Oc der hand vaare faren fra hannem en halff fierding vey paa marcken/ da tenckte Giesi
Elisei Guds mands suend/ See/ min Herre sparde denne Syrier Naaman / at hand rog ick
aff hannem/ der hand førde/ Saa sandelige som HERRE leffuer / Jeg vil løbe effter
hannem/ oc tage noget aff hannem. Saa løb Giesi hastelige effter Naaman. Oc der Naaman
saa/ at hand løb effter hannem/ da steg hand aff sin vogn at møde hannem/ oc sagde/ Gaar det
ret til: Vand sagde/ Ja. Min Herre sende mig til dig/ oc lader dig sige/ See / der kommer nu
tho Dreng aff Propheternis bøn til mig fra Ephraims bierg/ Giff dem it Sintener sølff/ oc
tho Nellig dags Kledninger/ Naaman sagde/ Rære tag thu Sintener. Oc hand nødde hannem
til/ oc hand bant thu Sintener sølff i tho Secte/ oc tho hellig dags Kledninger/ oc fiek tho aff
sine Suenne de bare dem faar hannem. Oc der hand kom til Ophel / da rog hand det aff de
ris hender/ oc lagde det offuer en side ihusit / oc loed Vandene gaa / oc der de vaare borte / da
traadde hand frem faar sin Herre

De Eliseus

De Elifeus sagde til hannem / Nuden kommer du Giesi: Hand sagde / Din Tienere
haffuer huerecken gonger hid eller did. Hand sagde til hannem / Handrede icke mit herte / der
a'anden vende sig tilbage fra sin Vogn mod dig: Daar der da tid at tage Spliff oc Kleder/
Die gaarde / Vinbierge / Faar / Veen / Suenne oc Tienste piger: a' den Naamans Spedalske
skal henge ved dig oc din Sæd euindelige. Da gick hand vd fra hannem Spedalsk / lige som
Sne.

VI.

D Kophereitis bøn sagde til Elifeum / See / denne sted / i huilken wi bo haff dig / Elifeus.
er off forrang. Lad off gaa til Jordan / oc huer hente der Træ / at wi mæe der
bygge en Sted / som wi kunde bo vdi. Hand sagde / Gaar hen. Oc en sagde / Kæ-
re gack mer dine Tienere. Hand sagde / Jeg vil gaa mer. Oc hand gick mer dem.
Oc der de komme til Jordan / hugge de træ aff. Oc der en affbug it træ / falt iernet
i vander / Oc hand robte / oc sagde / Aui / min Herre / Der til mer er der laant. Oc
Guds mand sagde / Huor falt der ned: Oc der hand visde hannem steden / hug hand en Kæp
aff / oc storte did bort / da sugimede iernet / Oc hand sagde / Tag der op. Da vdracte hand sin
haand oc tog der.

De Kongen aff Syrien søde en Krig mod Jsrael / oc raadde mit sine Tienere / oc sagde /
Vi ville leyre off der oc der. a' den Guds mand sende til Jsraels Konge / oc loed hannem sige /
Fouare dig / at du drager icke til den sted / Thi de aff Syrien huile dem der. Saa sende Jsraels
Konge hen til den sted / som Guds mand sagde hannem / fouarede den / oc holt vegt der / oc
giorde der icke en gong eller tho gonge alene.

Da bleff Kongens herte aff Syrien bedrøffuit der offuer / Oc hand kallede sine Suenne /
oc sagde til dem / Ville i icke da giffue mig tilkende / huilken blant off styde til Jsraels Konge:
Da sagde en aff hans Suenne / Jcke saa / min Herre Kongen / a' den Elifeus den Prophete i
Jsrael siger Jsraels Konge / alt det som du taler i Kammeret / som din Seng er. Hand sagde /
Saa gaar hen / oc seer / huor hand er / at ieg kand sende hen oc lade hente hannem. Oc de gaffue
hannem tilkende / oc sagde / See / hand er i Dorthan. Da sende hand hen Heste oc Vogne / oc en
stor mact / Oc der de komme hen om natten / omfring sette de Staden.

De Guds mandz Tienere stod aarte op / at gøre sig rede oc drage vd / Oc see / da laa der en
Dæe omkring Staden / mer heste oc vogne / Da sagde hans Dæng til hannem / Aui / min Her-
re / huad ville wi nu gøre: Hand sagde / Frygte inted / Thi de ere flere som ere haff Ioan. 4.
off / end de som ere haff dem. Oc Elifeus bad oc sagde / HERRER / oplad hans øyen / at
hand maa see. Da oplod HERRER i Dængens øyen at hand saa / Oc see / da vaar Dæ-
ng fulr aff gloendis Heste oc Vogne runt om Elifeum. Oc der de komme hen mid til hannem /
bad Elifeus / oc sagde / HERRER / Sla dette folck mer blindhed. Oc HERRER i flo-
dem mer blindhed effter Elifei ord. Oc Elifeus sagde til dem / Denne er icke veyen oc ey Staa-
den / Følger mig effter / Jeg vil lede eder til den a'and som i lede effter. Oc hand ledde dem til
Samariam.

Oc der de komme til Samariam / sagde Elifeus / HERRER / lad øynene op paa disse /
at de mæe see / Oc HERRER i oplod deris øyen / at de saae / Oc see / da vaare de mit i Sa-
maria. Oc Jsraels Konge / der hand saa dem / sagde hand til Elifeum / a' Min Fader / skal ieg
sla dem: Hand sagde / Du skal icke sla dem / Huilke du fanger mer dit Suerd oc Bue / sla dem.
Ser Bærd oc Vand saar dem / at de æde oc drucke / oc lad dem drage til deris Herre. Da bleff
der it stor a' Naalid tilred / Oc der de haffde ædet oc drucke / loed hand dem gaa / at de droge til
deris Herre. Siden den tid komme de Stridsfolck aff Syrien icke mere i Jsraels Land.

Der effter hende der sig / at Benhadad Kongen aff Syrien forsamlede al sin Hær / oc drog Syr tid i Sama-
ria vdi Elifei
hen op / oc belagde Samariam. Oc der vaar en stor dyr tid i Samaria / Oc de belagde staden /
saa lenge at it Alsens haffuit gale firefunds tiue sølffpendinge / oc en fierde part aff en Kab Due
mæg / gale fem sølff pendinge.

Oc der Jsraels Konge gick til muren / robte en Quinde til hannem / oc sagde / Hielp mig
min Herre Kongen. Hand sagde / Hielper icke HERRER i dig / huor mer skal ieg hielp dig:
Aff Laden eller aff Vinperfen: Oc Kongen sagde til hende / Huad skader dig: Hun sagde /
Denne Quinde sagde til mig / Tag din søn hid / at æde i dag / I morgen ville wi æde min søn /
Saa haffue wi kaager oc ædet min søn. Oc ieg sagde til hende paa den anden dag / Tag din
søn hid / oc lad off æde / a' den hun forstæck sin Søn.

Der Kongen hørde den Quindis ord / sønder reff hand sine Kleder / i der hand gick til
muren. Da saa alt Folcket / at hand haffde en Sæck inden til paa Legemet. Oc hand sag-
de / Gud gøre mig det oc det / om Elifei Saphaz Søns haffuit / skal staa i dag paa hannem.

De

De Eliseus sad i sit huss/oc de Eldste sade hoss hannem. De hand sende en Mand hen faar sig. Men for end Budet kom til hannem/sagde hand til de Eldste/Haffue i seer/huor lunde dette Nordere barn haffuer sent hid/ar hand vil tiffue mit hoffsuit aff: Seer til/naar Budet kommer/ar i sla doren til/oc stoder hannem bort mer daren/ See/hans Heris ders liud folger effter hannem. Der hand end saa taledet mer dem/See/da kom Budet hen ned til hannem/oc sagde/See/saadant ont kommer aff HERREN/ Nuad skal ieg mere vente aff HERREN:

VII.

Elfeus sagde/Hore HERRENS ord/Saa siger HERREN/Imorgen paa denne tid skal en skeppe Nuedemel gelde en Sekel/oc tho skepper Byg en Sekel vnder i Samarie Porte. Da suarede en Ridder/hues haand Kongen hellede sig til/Guds mand/oc sagde/De der som HERREN end giorde vindue paa Himmelen/huorledis kunde det skee: Hand sagde/See der/du skal det see mer dine øyen/oc icke øde der aff.

De der vaare fire Spedalske vnder hoss doren faar Porten/De den ene sagde til den anden/Nuad ville wi her bliffue/til wi dø: Om wi end tencke at komme i Staden/saa er der Tyr tid i Staden/oc wi dog dø der. De bliffue wi her/da mue wi oc dø. Saa lader off nu gaa hen/oc falde til de Syriers Hær/Lade de off leffue/saa leffue wi/Sla de off ihuel/da ere wi døde. De de giorde dem aarle rede/ar de kunde komme til de Syriers Hær. De der de komme faar til den første sted i Leyren/See/da vaar der ingen.

Thi HERREN haffde lader de Syrier høre it skrig aff Heste/Vogne oc veldig Stridsmaet/ar de sagde til huer andie/See/Israels Konge haffuer besoldet mod off de Herhiteres Konger/oc Egypters Konger/ar de skulle komme offuer oss. De de giorde dem rede/oc flyde deris luff der fra.

Der nu de Spedalske komme til den Sted Leyren vaar paa/da ginge de ind i it Paulun/ode oc drucke/oc roge Solff/Guld oc Klæder/oc ginge bort oc stulte der. De de komme igen/oc ginge i it ander Paulun/oc roge der vd/oc ginge bort oc stulte der.

Men den ene sagde til den anden/Lader off icke saa gøre/Denne dag er it gaar Bud skaffo dag/der som wi tie der oc bie/indtil der bliffuer Lius morgen/da bliffue vaar vifgerning funden. Saa lader off nu gaa hen/ar wi kunde komme oc giffue der tilkende i Kongens Huf. De der de komme/robt de hoss Stadens port/oc gaffue dem det tilkende/oc sagde/Wi kom me til de Syriers Leyre/De see/der er ingen/oc ey heller it vennemstis røst/ Men Heste oc As ne bundne/oc Paulunene lige som de staa.

Da kallede mand at Dortholderne/ar de skulde giffue der tilkende der inde i Kongens Huf. De Kongen stod op om natten/oc sagde til sine Tienere/Lader eder sige/huor lunde de Syrier omgaaes mer off/De vide/ar wi lide hunger/oc de ere vd gongne aff Leyren/ar stule i Staden.

Da suarede en aff hans Suenne/oc sagde/Mand kand tage de fem offuerløbs Heste/som ere end nu offuerbleffne der vdi/see/de ere offuerbleffne der i/aff al Israels hob/huile alle sammen ere borte) lader off sende dem oc besee. Da roge de Vogne mer Heste/oc Kongen sende dem til de Syriers Leyre/oc sagde/Diager hen oc besee. De der de dioge effter dem til Jor dan/See/da laa veyen fuld aff Klæder oc Tingest/som de Syrier haffde kast fra dem/der de haffede. De der Budene komme igen/oc gaffue Kongen det tilkende/Gick Folcket vd/oc røff/ uede de Syriers Leyre/oc en skeppe Nuedemel galt en Sekel/oc tho skepper Byg oc en Sekel/ effter HERRENS ord.

Men Kongen bestickede den Ridder/hues haand hand hellede sig til vnder Porten/De Folcket traadde hann ned i Porten/ar hand døde/Lige som Guds mand haffde sagt/der Kongen kom ned til hannem. De der stede/som Guds mand sagde til Kongen/den tid hand sagde/vnder Porten i Samaria. De Ridderen suarede Guds mand/oc sagde/See/der som HERREN giorde vindue paa Himmelen/huorledis kunde saadant skee: Hand sagde/See/du skal det see mer dine øyen/oc icke øde der aff. De der gick hannem lige saa/Thi Folcket traadde de hannem ned i Porten/ar hand døde.

Elfeus

D

Eliseus talede met den Quinde/huess søn hand giorde leffuende/oc sagde/Gør dig rede/oc gack bort met dit Huff/oc ver fremmer hvor du kant/Thi HERREN skal kalde en dyr tid/hun skal komme i Landet i sin aar. Quinden gjorde sig rede/oc gjorde som Guds mand sagde/oc drog bort met sit Huff/oc vaare fremmet i Philisternis Land i sin aar.

Spr tid 7. aar i
Eliseus ind.
Supra 4.

Oc der de sin aar vaare forløbne/kom Quinden igen aff Philisternis land/ Oc hun gick vd/ar robte til kongen om hendis Huff oc Alger. Oc kongen tales de met Guds mandz Tienere Giezi/oc sagde/ Fortæl mig alle de store Gerninger / som Eliseus haffuer gjort. Oc i der hand opregnede saar kongen/huorledis hand haffde gjort en Død leffuendis/See/da kom den Quinde lige i der samme der til/hues søn hand giorde leffuendis/ oc robte til kongen om hendis Huff oc Alger. Da sagde Giezi/Min Herre kongen/Denne er den Quinde / oc denne er hendis søn / som Eliseus gjorde leffuendis . Saa spurde kongen Quinden ar/Oc hun fortalde hannem det. Da siet kongen hende en Kammer Suend / oc sagde/Siet hende igen alt der som hende gør til/ Der til met al Algerens indkomme / siden den tid hun forloed Landet/indtil nu.

Oc Eliseus kom til Damascum/Dalaa Benhadad kongen i Syrien siug / Oc mand gaff hannem der tilkende/oc sagde/Guds mand er kommen hid. Da sagde kongen til Nasael/ Tag Gaffuer met dig/oc gack emod Guds mand/oc spøg HERREN ar ved hannem / oc sig/Dm ieg skal bliffue sund aff denne siuger. Nasael gick emod hannem / oc tog Gaffuer met sig/oc allehonde gaar i Damasco/forreue Camels byrde. Oc der hand kom / traadde hand frem saar hannem/oc sagde/Din Søn Benhadad kong i Syrien/sende mig til dig/oc lader dig siige/Kand ieg oc bliffue karst aff denne siuger. Eliseus sagde til hannem / Gack hen / oc sig hannem /Du skal bliffue karst/Min HERREN haffuer obenbaret mig / ar hand skal visselige do.

Benhadad sendt
der til Eliseum.

Oc Guds mand saa aluonlige vd/oc bleff ilde til frede/oc græd. Da sagde Nasael til hans nem/Hui græder du min Herre/Hand sagde / Jeg ved det onde som du skal gøre Israels børn/Thi du skal opbriende deris faste Stæder met ild/oc sla deris vngv Manden ihjel met Suerd/oc dræbe deris smaa Børn / oc sønderhugge deris fructsommelige Quinder. Nasael sagde/Huad er din Tienere en Hund / ar hand skulde gøre saadan stor ring: Eliseus sagde/HERREN haffuer obenbaret mig/ar du skal bliffue Konge i Syrien.

Nasael.

Ochand gick bort fra Eliseo/oc kom til sin Herre/Hand sagde til hannem / Huad sagde Eliseus dig: Hand sagde: Hand sagde mig/Du skal bliffue karst. Men den anden dag tog hand it Senglede oc døbre det i Hand/oc bredde det offuer sig / Da døde hand. Oc Nasael bleff Konge i hans sted.

Nasael Konge
i Syrien.

I der femte Joram Achabs søns Israels Kongis aar/bleff Joram Josaphats søn Konge i Juda. Hand vaare tolf oc tiue aar gammil der hand bleff Konge/oc hand regerede otte aar i Jerusaleem. Oc vandiede i Israels Kongers vey/lige som Achabs Huff gjorde / Thi Achabs Daatter vaare hans Hustru/ Oc hand gjorde det som HERREN ilde behagede. Men HERREN vilde icke forderffue Juda / for hans Tieners Davids Skild / lige som hand haffde taler til hannem/ar giffue hannem altid it Luuff iblant hans Børn.

Joram 8.
aar Konge i
Juda.

I hans tid fulde Edomiterne aff fra Juda / oc gjorde en Konge offuer sig. Thi Joram Edomiterne drog igennem Sate/oc alle Dognene met hannem/ oc hand gjorde sig rede om natten / oc slo Edomiterne / som vaare omkring hannem / Der til met de offuerste offuer Dognene/ar Folckes syde i deris bolige. Der saare fulde Edomiterne aff fra Juda/indtil denne dag. Oc Libna falt oc aff samme tid.

Edomiterne
silde fra Juda.

Libna.

Huad mere er ar siige om Joram/oc alt der hand gjorde/See/det er screffuit i Juda Kongers Bøck. Oc Joram soff hen met sine Fedre/oc bleff ioder met sine Fedre i Davids stad. Och hans søn Ahasia bleff Konge i hans sted.

I der tolfte Joram Achabs Israels Kongis søns aar / bleff Ahasia Joram søn Konge i Juda. Ahasia vaare thu oc tiue aar gammil/der hand bleff Konge/oc regerede it aar i Jerusaleem/Hans Moder hed Athalia Amri Israels Kongis Daatter. Oc hand vandiede i Achabs Huffs vey/oc gjorde det som HERREN ilde behagede/lige som Achabs Huff. Thi hand vaare Suoger i Achabs Huff.

Ahasia 1. aar
Konge i Juda.
2. Paral. 22.

Ochand drog i strid met Joram Achabs søn mod Nasael kongen aff Syrien / til Ramoth i Gilead/Oc de Syrer sloge Joram. Da vende kong Joram til bage igen/ ar lade læge sig i Jeseel/aff de slaw som de Syrer sloge hannem i Rama / der hand stridde met kongen aff Syrien.

aff Syrien. De Ahasia Joram søn Juda Konge/ kom ned at besee Joram Achabs søn i Jeseel
el/ Thi hand laa siug.

IX.

Jehu.

Elifeus Prophete kallede en aff Propheternis bøn/ och sagde til hannem/
Giorde dine lender / oc tag dette Olie kruss met dig / oc gack hen til Ramoth i
Gilead. Och naare du kommer did/ der skal du see/ Jehu Josaphats søn/ Amsi
søns/ oc gack hen ind oc befal hannem at staa op iblant sine Brødre/ oc led han
nem ind i det inderste Kammer. De tag det Olie kruss oc vdsess paa hans Hoff
uit/ oc sig/ Saa siger HERRE/ Jeg haaffuer saluer dig til Konge offuer
Jsrael/ Oc du skal oplade døren/ oc fly oc icke røffue.

Jehu.

De Diengen Prophetens Tienerer/ gick hen til Ramoth i Gilead. De der hand kom der
ind/ See/ da sade Hoffuigmændene der som vaare offuer Døren / oc hand sagde/ Jeg haaffuer
noget at sige dig Hoffuigmænd. Hand sagde/ Huilken iblant oss alle/ Hand sagde/ Dig Hoff
uigmænd. Da stod hand op oc gick hen ind/ Och så loed Olien paa hans Hoffuit/ oc sagde til
hannem/ Saa siger HERRE/ Jsraels Gud / Jeg haaffuer saluer dig til Konge offuer
HERRE/ Jsraels folk. De du skal sla Achabs din Herris huff / at ieg fand heffne

3. Regum. 19.

Propheternis mine Tieneris blod / och alle HERRE/ Tieneris blod / aff Jesabels
haand/ at alt Achabs huff skal ødeleggis. Oc ieg vil opræfte aff Achab/ den som piffet paa vog
oc den indelucte oc den som er forladen i Jsrael. Oc ieg vil gøre Achabs huff/ lige som Jerobo
ams Nebats søns huff/ oc som Baesa Abias søns huff. Och unde skulle opæde Jesabel/ paa Jes
seels ager/ oc ingen skal tørde hende. Oc hand loed døren op oc flyde.

5. Reg. 15. 16.

De der Jehu gick vd til sin Herris tienerer/ sagde mand til hannem/ Gaar det vel til/ Hvor
faare kom dene Rasende til dig/ Hand sagde til dem/ I kende dog Aanden vel/ oc huad hand
sagde. De sagde/ Der icke sant/ Och giff oss det til kende. Hand sagde/ Saa och saa talede
hand til mig/ oc sagde/ Saa siger HERRE/ Jeg haaffuer saluer dig til Konge offuer Js
rael. Da hafte de/ oc huer roge sine Klæder/ oc lagde dem vnder hannem/ paa de høye trapp
per/ Oc blæste mer Basuner/ oc sagde/ Jehu er bleffuen Konge.

Supra. 8.

Saa giorde Jehu Josaphats søn Amsi søns it Forbund mod Joram/ oc Joram laa faar
Ramoth i Gilead/ met al Jsrael/ mod Nasael Kongen aff Syrien. Oc Kong Joram vaare kom
men igen / ath lade sig læge i Jeseel / aff de slag/ som de Syer sloge hannem/ der hand stride
met Nasael Kongen aff Syrien. Oc Jehu sagde/ Er der eders ind / Da skal ingen vndkom
me aff Staden/ at gaa bort oc kundgøre det i Jeseel. Oc hand loed sig føre/ oc drog til Jeseel/
Thi Joram laa der/ Saa vaare Ahasia Juda Konge ned faren at besee Joram.

De den Decker som stod paa Jeseels thaarn/ saa Jehu hob komme/ oc sagde/ Jeg seer en
hob. Da sagde Joram/ Tag en Keysener oc sent mod dem/ oc sig/ Er der fred: Oc Keysener
ren red hen imod hannem/ oc sagde/ Saa siger Kongen/ Er der fred: Jehu sagde/ Huad lig
ger dig mact paa fred: Vemt dig bag mig. Deckeren kundgiorde det / oc sagde/ Buder kom til
dem/ oc kommer icke igen. Da sende hand en anden Keysener/ Der hand kom til hannem/ sag
de hand/ Saa siger Kongen/ Er der fred: Jehu sagde/ Huad ligger dig mact paa fred: Vemt
dig bag mig. Deckeren kundgiorde det/ oc sagde/ hand kom til dem oc kommer icke igen/ Oc de
komme farendis/ lige som der vaare Jehu Amsi søns ferd/ thi hand fører lige som hand vaare
galen.

Joram sty
dis aff Jehu.
3. Regum. 21.

Da sagde Joram/ Spender faar. Oc mand spente faar hans vogn/ Oc de droge vd/ Jo
ram Jsraels Konge/ oc Ahasia Juda Konge/ huer paa sin vogn/ at de kunde kome mod Jehu/
Oc de komme til hannem paa Nabots Jeseeliters ager. Oc der Joram saa Jehu/ sagde hand/
Jehu/ Er der fred: Hand suarede/ Huad fred: Din moders Jesabels Horei och Troldom
bliffuer altid skøre. Da vende Joram sin haand oc flyde/ Oc sagde til Ahasia/ Der er for
deri Ahasia. Den Jehu greb Buen/ oc skød Joram mellem armene/ at pilen foer vd gennem
hans hieete/ oc hand faldt i sin vogn. Oc hand sagde til Ridderen Bidekar/ Tag oc kast han
nem paa det stycke aff Nabots Jeseeliters ager/ Thi ieg kommer ihu / at ieg och du føre paa
en vogn effter hans fader / at HERRE/ løffte denne Byrde offuer hannem. Huad skal
der gelde/ sagde HERRE/ Jeg vil betale dig paa denne ager/ Nabots oc hans Bøns
blod/ som ieg saa i gaar. Saa tag nu och kast hannem paa Algeren effter HERRE/ ord.

Der Ahasia Juda Konge der saa/ da flyde hand at veyen til vreggaardens huff. Oc Jehu
forfulde hannem/ oc bød oc saa at sla hannem thiel paa vognen hen ind til Gur/ som ligger hof
Jeblaam/ oc hand flyde til Degiddo/ oc døde der. Oc hans suenne lode føre hannem til Jeru
salem

saalem/oc iordede hannem i sin Graff mer hans Forfedre i Dauids slæd. Oc Ahasia regerede offuer Juda/ i der elleffte Joram Achabs søns aar.

Oc der Jehu kom til Jeseel/ oc Jeseel der fornam/ prydede hun sit ansigt oc smykkede sit hofuit/ oc togede vd at vinduet. Oc der Jehu kom vnder porten/ sagde hun / Gick der Simri vel/ som slo sin Herre ihuel: Och hand løffte sit ansigt op til vinduet / oc sagde / Huo er her hof mig: Da vende tho eller tre Rammerfuenne sig til hannem. Hand sagde / Raster hende ned. Oc de kaste hende ned/ at veggens oc Hestene bleffue offuerstænkede mer hendis blod/ och hun bleff vndertraad.

Oc der hand vaar indkommen oc haaffde æder oc drucket/ sagde hand/ Beseer dog den forbandede/ oc iorder hende/ Thi hun er en Kongis daatter. Oc der de ginge hen at iorde hende/ funde de indt aff hende/ vden hofuit panden oc sødder / oc der slæde aff hendis hender. Oc de komme igen/ oc gaffue hannem der tilkende. Oc hand sagde/ Der er det/ som H E R R E N talede ved sin Tienere Eliam Thebiter/ oc sagde/ I kunde skulle opade Jeseels kød/ paa Jeseels ager. Saa bleff Jeseels aadzel lige som stærn paa mareken / i Jeseels ager/ at mand kunde icke sige/ Der er Jeseel.

X.

Achab haaffde halffierdesins tiue Sønner i Samaria/ Oc Jehu screff Breff/ oc sende dem til Samariam/ til de Offuerste i den Stad Jeseel/ til de Eldste oc Achabs Formyndere/ saa lydendis. Naar disse Breff kome til eder som haaffue eders Herris Sønner hof/ eder/ Vogn/ Hæste/ stærcke slæder oc rusting/ Saa seer/ huilken der er best oc stickeligste iblant eders Herris Sønner / och setter hannem paa hans Fadere Stool/ oc strider for eder Herris huff.

Men de forerede dem ganske meger/ oc sagde/ See/ Tho Konger bleffue icke stondende faar hannem/ Huo ledie ville vi da staa: Oc de som vaare offuer Husit oc offuer Staden/ oc de Eldste oc Formyndere sende hen til Jehu / oc lode hannem sige / Wi ere dine tienere / Wi ville gøre alt det/ som du siger oss/ Wi ville ingen gøre til Konge / Gør huad dig behager.

Da screff hand it ander breff til dem/ saa lydendis/ Der som i ere mine/ oc lyde min røst Saa tager Hoffuedene aff Aendene eders Herris sønner / och fører dem til mig i morgen om denne tid/ til Jeseel/ Oc Kongens Sønner vaare halffierdesins tiue Aend / oc de ypperste i Staden sødde dem op/ Oc der bleffuit kom nu til dem toge de Kongens Sønner / oc slætede halffierdesins tiue Aend/ oc lagde deris Hoffueder i karffue/ oc sende dem til hannem til Jeseel. Och der Budet kom / och gaff hannem der tilkende / oc sagde/ De haaffue søt Kongens bønns Hoffueder hid / sagde hand / Legger dem i tho hobe / faar døren paa Porten til i morgen.

Oc der hand gick vd om morgenen/ traadde hand der hen/ oc sagde til alt Folket/ I vil le to haaffue ret: See/ Haaffue ieg gjort it Forbund mod min Herre / och myrte hannem/ Huo haaffue da Raget alle disse ihuel: Saa formercke it io / at der er icke it aff H E R R E N ord faller paa jorden/ som H E R R E N talede mod Achabs huff/ Oc H E R R E N haaffue gjort/ som hand talede ved sin tienere Eliam. Saa slo Jehu ihuel alle som vaare offuerbleffne aff Achabs hus i Jeseel/ alle hans Store/ hans Tilhengere och hans Prestes/ ind til at der bleff hannem icke en igen.

Oc hand gjorde sig rede/ drog hen oc kom til Samariam/ Oc der vaar it Hædehuff paa veyen/ Der fant Jehu Ahasia Juda Kongis brødre / oc sagde / Huo ere i: De sagde/ Wi ere Ahasia brødre/ oc fare ned at hilse Kongens bøn/ oc Dronningens bøn. Oc hand sagde/ Grib dem leffuende/ Oc de grebe dem leffuendis/ oc slætede dem hof bynden op til Hædehuset tho oc fyrtiue Aend/ oc loed icke en bliffue igen aff dem.

Oc der hand drog der fra/ fant hand Jonadab Rechabs søn/ som møtte hannem/ oc hilfede hannem/ och hand sagde til hannem/ Er dit herte retsindigt/ som mit herte mer dit herte: Jonadab sagde/ Ja. Oc der saa/ da saa mig din haand/ Oc hand fiek hannem sin haand. Oc hand loed hannem side op hof sig i Vognen/ oc sagde/ Kom mer mig / oc see min midkerhed for H E R R E N. Oc de forde hannem mer hannem paa hans Vogn. Oc der hand kom til Samariam/ da slo hand alle ihuel som der vaare offuerbleffne aff Achab i Samaria / ind til hand haaffde ødelagt hannem/ Effter H E R R E N ord/ som hand sagde ved Eliam.

Oc Jehu samlede alt Folket/ oc loed sige til dem/ Achab tiene Baal liden/ Jehu vil tie ne hannem bedre. Saa lader nu kalde alle Baals Prophetes/ alle hans Tienere / oc alle hans Prestes til mig/ at mand ingen signer / Thi ieg haaffue it store offer at gøre til Baal/ Huem

n mand

70. Achabs Sønner ihuel slagne.

2. Regum. 21.

4.2. Ahasia brødre myrde.

Jonadab. Iere. 35.

Althalia.

Kongernis

mand sagner/den skal icke leffue. Men Jehu gjorde det at vndertræde/ar hand kunde ødelegge Baals Tienere. Oc Jehu sagde/Velliger Baal Høyriden/oc lader vdiobe. Oc Jehu sende til al Israel/oc loed alle Baals Tienere komme/ar der bleff ingen/som ey kom/ Oc de komme i Baals huff/ar Baals huff bleff fult til alle ender.

Det er Sacrificie.

Da sagde hand til dem/ som vaare offuer Klædernis huff/ Derer alle Baals Tieners Klæder vd/ Oc de bare Klæderne vd. Oc Jehu gick ind i Baals Kircke met Jonadab Rechabs søn/oc sagde til Baals Tienere/Kandsager oc seer til/ar her er ingen aff HERRENS Tienere iblant eder/ men alleniste Baals Tienere. Oc der de komme ind/ ar gøre Offer oc Brendoffer/ da sticte Jehu firefinda riue i Vænd der vden saare/ oc sagde/ Der som nogen aff de i Vænd vndkommer/ som ieg giffuer vnder eders hender/ Da skal den sammis siel vere for hans siel.

Baals Prophetter myrde.

Der hand nu hafde fuldkommet Brendofferet/ sagde Jehu til Drauanterne oc Ridderne/Gaerhen ind/oc slar huer mand/lader ingen gaa vd. Oc desloge dem met skarpe suerd/oc Drauanterne oc Ridderne faste dem bort/oc de ginge til Baals Kirckis stad/oc vdbare Støtterne i Baals Kircke/ oc opbrende dem/ Oc nedbrøde Baals Støtte/ met Baals Kircke/oc gjorde ic hemmeligt ar dag der aff/ indtil denne dag. Saa ødelagde Jehu Baal aff Israel. Men Jehu loed icke vdaß Jeroboams Niebag søns synder/ som kom Israel til at synde/ vdaß de gulv Kallfue i Beth El oc i Dan.

Infra 15.

Oc HERRENS sagde til Jehu/ Fordi/ar du hafuer veret veluillig til at gøre der som mig behagede/oc du gjorde mod Achabs Huff alt der som i mit hierte vaar/ Da skulle dine Børn side paa Israels Støtte/ indtil den sierde Led. Men dog holt Jehu icke/ar hand vilde vandie i HERRENS Israels Gudz Lou aff gantse herte/ Thi hand loed icke vdaß Jeroboams synder/ som kom Israel til at synde.

Nasael.

Paa samme tid begynte HERREN ar Redis ved Israel/ Thi Nasael slo dem i alle Israels Landemærcke/ fra Jordan mod Solens opgong/ Oc der gantse Gilead/ de Gaditers Rubeniters oc Manassiternis land/ fra Troer som ligger hofß Arnons bæck/ oc Gilead oc Basan.

Jehu 28. aar Konge i Israel.

Vaad mere er at sige om Jehu/ oc alt der hand hafuer gjort/ oc al hans Vægt/ see/ der er scressuirt i Israels Kongers Kronick. Oc Jehu soff hen met sine Forfædre/ oc de iordede hannem i Samaria/ Oc Joachas hans søn bleff Konge i hans sted. Men tiden som Jehu regerede offuer Israel i Samaria/ ere otte oc tiue aar.

XI.

Althalia.
2. Paralip. 22.
Joas stult
for Althalia.

Der Althalia Alhasia i Voder saa/ar hendis søn vaar død/gjorde hun sig rede/ oc ødelagde al Kongelig sed. Men Joseba Kong Jorams Daatter/ Alhasia Søster/rog Johas Alhasia søn/oc skal hannem aff Kongens Børn som bleffue ihjel slagne/ met sin Amme i Søffuekammeret/ oc de stulte hannem for Althalia/ar hand bleff icke ihjelslagen. Oc hand vaar stult met hende i HERRENS Huff/ i sey aar/ men Althalia vaar Dronning i Landet.

Joiada.
2. Para. 22.

I der siuende aar sende Joiada hen/ oc tog de Offuerste offuer hundrede met Høffuigmend oc Drauantere/ oc loed dem komme til sig i HERRENS Huff/ oc gjorde ic Forbund met dem/ oc tog en Led aff dem i HERRENS Huff/ oc visde dem Kongens søn. Oc bød dem/ oc sagde/ Dette er der som i skulle gøre/ En tredie part aff eder/ som Sabbathen kommer til/ skulle holde Vægt i Kongens huff. Oc en tredie part skal vere i den Port Sur/ Oc en tredie part hofß den Port/ som er bag Drauanterne/ oc i skulle oc holde Vægt paa Alhasia huff. Men cho parter aff eder alle/ som Sabbathen gaar fra/ skulle holde Vægt i HERRENS Huff om Kongen/ Oc i skulle holde eder trint omkring Kongen/ Oc huer met sit Verie i haanden. Oc huo som kommer ind mellem væggene/ hand skal dø/ ar i skulle vere hofß Kongen/ vaar hand gaar vd oc ind.

Deut. 17.

Oc de Offuerste saar hundrede gjorde alt der/ som Joiada Priest bød dem/ oc de toge deris Vænd til dem/ som Sabbathen kom til/ met dem/ som Sabbathen gick fra/ oc de komme til Joiada Priesten. Oc Priesten sic Høffuigmendene Spiud oc Skolde/ som hafde hæt Kong David til/ oc vaar i HERRENS Huff. Oc Drauanterne stode omkring Kongen/ huer met sit Verie i haand/ fra den vraa i Hufit paa den høyre side/ indtil vraget/ paa den venstre side/ mod Alteret/ oc til Hufit. Oc hand loed Kongens søn komme frem/ oc sette en Krone paa hannem/ oc gaff hannem vidnesbyrdet/ oc de gjorde hannem til Konge/ oc vaare glade/ oc sloge henderne tilfammen/ oc sagde/ Kongen vere lycksalig.

Der Althalia hørde Folkens rob som der til løbe/ da kom hun til folket i HERRENS Huff/ oc saa/ See/ da stod Kongen hofß støtten/ som seduan vaar/ oc Sangerne oc Trommerterne

terne hoffkongen / oc alt folck i Landet vaare glade / oc blefde met Basuner. Da sonder reff
 Althalia sine klader / oc sagde / Sprø: / Sprø: Saa bed Joiada Prest de Offuerste offuer hun-
 drede / som vaare sette offuer Vaeren / oc sagde til dem / Leder hende vd aff Husit i Gaarden / oc
 huo som følger hende / hand skal ds met suerd / Thi Presten haffde sagt / at hun skulde icke do i Althalia thiel
 HERRENS Huff. De delagde hender paa hende / ochuu gick hen ind / at den vey som slagen.

Nestene gaa til Kongens Huff / oc bleff der thiel slagen.

Da gjorde Joiada it Forbund mellem HERRENS / oc Kongen / oc Folcket / at de skul-

de vere HERRENS Folck / Lige saam mellem Kongen oc Folcket.

Da gick alt Folcket aff Landet i Baals Kircke / oc nedbrøde hans Altere / oc sonder brøde
 hans Billeder ret vel / De de sloge oc Nathan Baals Prest thiel saar Alteret. Men Presten be- Nathan,
 stikede Embedene i HERRENS Huff. Oc tog de Offuerste offuer hundrede / oc Hoff-
 uitænd / oc Drauantere / oc alt Folcket i Landet / oc de førde Kongen ned fra HER-
 RENS Huff / oc komme paa veyen fra Drauanternis Port til Kongens Huff / oc hand set-
 te sig paa Kongernis Stool. Oc alt Folcket i Landet vaare glade / oc Staden bleff stille. De de
 sloge Althalia thiel met suerd i Kongens Huff. De Joas vaar siu aar gammil / der hand bleff
 Konge.

XII.

Det siuende Jechu aar / bleff Joas Konge / oc regerede syretiu aar i Jerusalem / Joas regere-
 Hans Moder hed Siba aff Bersaba. De Joas gjorde huad rer vaar / oc der de 40. aar i Jus
 HERRENS vel behagede / saa lenge som Joiada Prest lærde hannem. Foru-
 den at hand tog icke der Høye bort / Thi Folcket offerde / oc gjorde iogelse end 2. Paral. 24.
 nu paa der Høye.

De Joas sagde til Presterne / Alle de Pendinge / som bliffue helliget / som
 bærte til HERRENS Huff / som ere genge oc gessue / de Pendinge som huer mand giff-
 uer til skat for sin siel / oc alle de Pendinge som huer mand offerer aff it freit hierte / at de skulde
 bærte til HERRENS Huff / dem lad Presterne anamme til sig / huer aff sine kyndinge /
 Der aff skulde de forbedre / huad behoff er at byggis i HERRENS Huff / huor de for-
 nemme at der er behoff at byggis. Der Presterne haffde icke forbedret der som bruder vaar paa
 HERRENS Huff / i det tredie octiende Joas Kongis aar / da kallede Kong Joas Jo-
 iada Presten / met Presterne / oc sagde til dem / Hui forbedre i det icke som er bruder paa Husit.
 Saa skulde icke tage de Pendinge til eder huer aff sine kyndinge / men de skulde giffue dem til
 der som bruder er paa Husit. De de Presten samtycte / at de skulde icke tage Pendinge aff Folck
 ter / oc forbedre der som bruder vaar paa Husit.

Da tog Joiada Presten en Kiste / oc gjorde it hul der offuer paa / oc sette hende paa den høye
 re side hof Alteret / som mand gick ind i HERRENS Huff / De der Presterne som toge
 vare ved dørestelen / lagde der i alle de Pendinge som bleffue baarne til HERRENS
 Huff. Naar de da saae / at der vaare mange Pendinge i Kisten / da kom Kongens Scriffuere oc
 den Offuerste Prest hen op / oc bunde pendingene tilsammen / oc talde dem / som bleffue fund-
 ne saar HERRENS Huff. De mand gaff de pendinge aldelis offuer dem / som arbejdede oc
 som vaare bestickede til HERRENS Huff / De de gaffue dem vd til Tømmermændene /
 som bygde oc arbejdede paa HERRENS Huff / oc til Aurenestere oc Stenhuggere / oc
 til dem som købte Tømmer / oc huggen sten / at der brudne paa HERRENS Huff / skulde
 forbedris / oc alt der som de funde der behoff vaar at forbedris paa Husit.

Dog loed mand icke gøre Sølf skaale / Psaltere / Bæcken / basuner / eller nogle Kar aff guld
 eller Sølf / i HERRENS Huff / aff de pendinge som bærte til HERRENS Huff.
 Men mand gaff Arbejderne / at de skulde der met forbedre der som bruder vaar paa HER-
 RENS Huff. De Aendene torde icke gøre regenskaal aff / som mand gaff pendingene til /
 at de skulde giffue Arbejderne dem / men de handlede paa tro oc loffue. Men pendingene aff
 Skyldoffer oc Syndoffer bleffue icke baarne til HERRENS Huff / Thi de hørde Pres-
 terne til.

Paa den tid drog Nasacl Kongen aff Syrien hen op / oc stridde mod Bath / oc vant han- Nasacl.
 nem. De der Nasacl stikede sit ansiet til at drage hen op til Jerusalem / da tog Juda Konge alle Joas.
 de hellige ring / som hans Foreldre Josaphat / Joram oc Alhasia Konger i Juda haffde hellig-
 get / ochuad hand haffde helliget / Der til alt der Guld / som mand fant i HERRENS
 Hufia liggende se / oc i Kongens Huff / oc sende der til Nasacl Kongen aff Syrien / Da drog
 hand bort fra Jerusalem.

Joachas.

Kongernis

Huad mere er at sige om Joas/oc alt det som hand gjorde/det er scereffuit i Juda Kongers Røgnicke. Och hans Suenne sette dem op/oc gjorde it Forbund/oc sloge hannem ihjel i aNillo huff/der som mand gaar ned til Silla. Thi Josabab Simeath søn/oc Josabab Somer søn hans Suenne sloge hannem ihjel. Oc mand iordede hannem met hans Forfedre i Davids stad/Oc Amasia hans søn bleff Konge i hans sted.

XIII.

Joachas 17.
aar Konge off
uer Israel.

Nasael.

IDet tredie oc tiuende Joas Ahasia søns Juda Kongis aar/bleff Joachas Jehu søn Konge offuer Israel i Samaria/i sjetten aar. Oc gjorde der HERREN ilde behagede/oc vandiede effter Jeroboams Nebat søns synder/som kom Israel til at synde/ochand loed icke der aff. Oc HERREN vrede bleff graun offuer Israel/oc gaff dem vnder Nasael Kongis aff Syrien/oc Benhadad Nasael søns haand/saa lunge de leffuede.

Oen Joachas bad til HERREN ansiet/Oc HERREN hørde hannem/Thi hand saa til Israels tammer/huorledis Kongen aff Syrien trengde dem. Oc HERREN gaff Israel en Frelsermand/som førde dem vdaff de Syriers vold/at Israels bøn bode i deris Bolige/som tilfom. Dog lode de icke aff fra Jeroboams husis synd/som kom Israel til at synde/men de vandiede der vdi/Oc Lunden bleff stondendis i Samaria. Thi der bleff icke flere offuer aff Joachas Folck vden halftrediesinds tiue Rysenere/ti Vogne oc ti tiu sinde Fodgongere/Thi Kongen aff Syrien haffde omkommet dem/oc haffde gjort dem/lige som trefteris stoff.

Huad mere er at sige om Joachas/oc alt huad hand gjorde/oc hans mact/See/det er scereffuit i Israels Kongers Røgnicke. Oc Joachas soff hen met sine Forfedre/oc mand iordede hannem i Samaria. Och hans søn Joas bleff Konge i hans sted.

Joas 16. aar
Konge i Israel.

I det sjetten oc tiuende Joas Juda Kongis aar/bleff Joas Joachas søn Konge offuer Israel i Samaria/i sjetten aar. Oc gjorde der som HERREN ilde behagede/oc loed icke aff fra alle Jeroboams Nebat søns synder/som kom Israel til at synde/men hand vandiede i dem.

2. Paral. 25.

Huad mere er at sige om Joas/oc huad hand gjorde/oc hans mact/huorledis hand stridde de met Amasia Juda Konge/See/det er scereffuit i Israels Kongers Røgnicke. Oc Joas soff hen met sine Forfedre/oc Jeroboam sad paa hans Stool. Oc Joas bleff iordet i Samaria haff Israel Konger.

Oc Eliseus bleff siug/oc døde der aff/Oc Joas Israels Konge kom ned til hannem/oc grad for hannem/oc sagde/aNin Fader/min Fader/Israels Vogn/oc hans Rysenere. Da sagde Eliseus til hannem/Tag buen oc pile. Oc der hand tog buen oc pilene/sagde hand til Israels Konge/Spent den buen mer din haand. Oc der hand spente met sin hand. Oc Eliseus lagde sin haand paa Kongens haand/oc sagde/Lad op der Vindue mod Osten. Oc hand oploed det. Oc Eliseus sagde/Stiud. Oc hand stod. Hand sagde/En saligheds Pil aff HERREN/en saligheds Pil mod de Syrier/oc du skal sla de Syrier i Apheck/indtil de bliffue til inred.

Oc hand sagde/Tag Pilene. Oc der hand tog dem/sagde hand til Kongen aff Israel/Sla paa iorden. Oc hand slo tre gonge/oc stod stille. Da bleff Guds mand vred paa hannem/oc bleffuit til inred/aNen du skal nu sla dem tre gonge.

Eliseus er
død.

Eccle. 48.

Nasael.

Der Eliseus vaard død/oc mand haffde iordet hannem/fulde Noabiteris Streidsfolck i Landet/samme aar. Oc der hende sig/ar de iordede en aNand/Oc der de saae Streidsfolcket i kaste de aNanden i Elisei graff. Oc der hand kom hen/oc rørdede ved Elisei ben/da bleff hand leffuendis/oc stod op paa sine fæder.

Saa tuingde nu Nasael Kongen aff Syrien Israel/saa lunge som Joachas leffuede. Oen HERREN gjorde naade met dem/oc mistundede sig offuer dem/oc vende sig til dem/saare hans Pactis styld/met Abraham/Isaac oc Jacob/oc vilde icke forderffue dem/hand boir kaste dem icke heller fra sit ansiet/indtil denne tid.

Oc Nasael Kongen aff Syrien døde/oc hans søn Benhadad bleff Konge i hans sted. Oc Joas vende om/oc tog de Stæder aff Benhadads Nasael søns haand/som hand haffde taget met krig/sea hans Fader Joachas haand/Tre gonge slo Joas hannem/oc tog Israels Stæder igen.

XIII.

I det

I Der ander Joas Joachas søns Israels Kongis aar / bleff Amazia Konge / Amazia 29.
Joas Juda Kongis søn. Hand vaarfem oc tiue aar gammil / der hand bleff aar Kong i 30.
Konge / oc hand regerede ni oc tiue aar i Jerusalem / Hans aNoder hed Joas^{da}
dan aff Jerusalem. Oc hand gjorde det / som HERREN vel behagede / 2.Paral. 25.
Dog thi som hans Fader Dauid / aNen hand gjorde oc som hans Fader
Joas / Thi de Høye bleff icke bortagne / aNen Folcket offrede oc gjorde rø
gelse end nu paa de Høye.

Der hand nu bleff meertigi Kongeriget / da slo hand de Suenne ihel / som sloge hans Far Deut. 25:
der Kongen ihel. aNen hand slo icke aNdrabernis Børn ihel / Som der slaar screffuit i Ezech. 18.
aJose Leubog / som HERREN bod / oc sagde / Forelderne skulle icke dø saar Børnenis
skuld / Oc Børnenis skulle icke dø saar Foreldernis skuld / aNen huer skal dø saar sin synds skuld.

Hand slo oc thi tusinde aff Edomiterne i Salt dalen / oc vant Sela Stad mer strid / oc
fallede hannem Jaktheel indtil denne dag.

Da sende Amazia Bud til Joas Joachas søn Jehu søns Kongen i Israel / oc loed hannem
sige / Kom hid / oc lad oss hie huer anden. aNen Joas Israels Konge sende til Amazia Juda
Konge / oc loed hannem sige / Den Comebust som er i Libanon / sende til Cedar træer i Liba
non / oc loed hannem sige / Giff min søn din Daatter til Hustru. aNen de Vilde diir paa mar
ken i Libanon stov / lode ossuer Comebusten oc tredde hannem ned. Du haffuer slager Edo
miterne / der aff ophæyer dit hierte sig. Beholt den puss / oc bliff hiemme / Hui søger du effter
vlykte / ar du skal falde oc Juda mer dig.

aNen Amazia lydde icke / Saa drog Joas Israels Konge hen op / oc de skuede huer anden /
hand oc Amazia Juda Konge i Beth Semes / som ligger i Juda. aNen Juda bleff slagen aff
Israel / ar huer flyde bort til sin Bolig. Oc Joas Israels Konge greb Amazia Juda Konge /
Joas søn Ahazie søns i Beth Semes. Oc kom til Jerusalem / oc ned slo Jerusalems mure / fra
Ephraims Port / indtil Hogenes port / fire hundrede alne longt. Oc tog alt Guld oc Sølf oc
Karene / som bleffue fundne i HERRENS Huse / oc i Konges hus ligende fra / Der til mer
hans Børn til pant / oc drog igen til Samarien.

Duad mere er at sige om Joas / som hand gjorde / oc hans mact / oc huorledis hand stridde
mod Amazia Juda Konge / See / der er screffuit i Israels Kongers Krønike. Oc Joas soff
hen mer sine Forfedre / Oc bleff iørdet i Samaria iblant Israels Konger / Oc hans søn Jeroboam
bleff Konge i hans sted.

Amazia Joas søn Juda Konge / leffde effter Joas Joachas søns Israels Kongis død Amazia slaff
femten aar. Duad mere er at sige om Amazia / der er screffuit i Juda Kongers Krønike. Oc de ihel.
giorde it Forbund mod hannem i Jerusalem / Oc hand flyde til Lachis. Saa sende de effter 2.Para. 25
hannem til Lachis / oc sloge hannem der ihel. Oc de førde hannem paa Hesse / oc hand bleff
iørdet i Jerusalem hof hans Forfedre i Dauids stad. Oc alt Juda Folck toge Asaria i sit seg
rende aar / oc gjorde hannem til Konge i sin Faders Amazia sted. Hand bygde Elath / oc lagde
hannem igen til Juda / siden Kongen vaarfem mer sine Forfedre.

I der femtende Amazie Joas søns Juda Kongis aar / bleff Jeroboam Joas søn Konge Jeroboam
offuer Israel i Samaria it oc syretiu aar. Oc gjorde det som HERREN ilde behagede / oc 41. aar Konge
hand loed icke aff sea alle Jeroboams Yebaz søns synder / som kom Israel til at synde. aNen
hand indtog igen Israels Landemercke / fra Nemath / indtil Hassut / som ligger i den Slette
marck / Effter HERRENS Israels Guds ord / som hand talede ved sin Tienere Jona 2.
michai søn den Propheete / som vaarfem aff Gath Vepher. Thi HERREN saa til Israels elen
de iammer / ar de indelucte oc forfaldne vaare oc boite / oc der vaarfem ingen Hielpere i Israel.
Oc HERREN haffde icke sagt / ar hand vilde ødelegge Israels naffn vnder Himmelen / Oc
hand halp dem ved Jeroboam Joas søn.

Duad mere er at sige om Jeroboam / oc alt der som hand gjorde / oc hans mact huorledis
hand stridde / oc igen tog til Juda i Israel Damascus oc Nemath / See / der er screffuit i Is
raels Kongers Krønike. Oc Jeroboam soff hen mer sine Forfedre Israels Konger. Oc hans
søn Sacharia bleff Konge i hans sted.

XV.

I Der siuende oc tiuende Jeroboams Israels Kongis aar / bleff Asaria Konge / Amazie Asaria 52.
Juda Kongis søn. Oc hand vaarfem aar gammil der hand bleff Konge / oc hand aar Konge i
regerede thu oc halffredes indt tiue aar i Jerusalem / Hans aNoder hed Jechalia aff Juda.
n iij Jerusalem.

Isaria.

Kongernis

Jerusalem. Och hand gjorde det som HERRE vel behagede / i alle maade som hans Fader Amasia. Fouden det / at de toge icke de Nøye bort / Thi Folket offrede end nu oc gjorde røgel / se paa de Nøye. Oc HERRE plaffuede Kongen / at hand vaar spedalt / indtil sin død / oc hand bode vdi it besynderligt Duff. Men Jorham Kongens søn regerede Duff / oc dømde Folket i Landet.

2. Paralip. 26.

Nuad mere er at sige om Isaria / oc althvad hand gjorde / See / der er screeffuit i Juda Kongis Krønike. Oc Isaria soff hen mer sine Forfedre / oc mand iordede hannem i Dauids stad hof sine Forfedre / Ochans søn Jorham bleff Konge i hans sted.

Jder attende octiende Isaria Juda Kongis aar / bleff Sacharia Jeroboams søn Konge offuer Israel i Samaria sep maaned. Oc gjorde det som HERRE ilde behagede / lige til at synde. Oc Sallum Jabea søn gjorde it forbund mod hannem / oc slo hannem saar Folt / oc dræbte hannem / oc bleff Konge i hans sted.

Supra 10.

Nuad mere er at sige om Sacharia / See / der er screeffuit i Israels Kongers Krønike. Oc dette er det / som HERRE taledet til Jechu / Dine børn skalle side paa Israels stol indtil den siende led / Oc der stede saa.

Sallum 1. maaner Konge offuer Israel.

Oc Sallum Jabea søn bleff Konge i det nitende octiende Isaria Juda Kongis aar / oc regerede en maaner i Samaria. Thi a Denahem Gadi søn drog hen op fra Thirza / oc kom til Samariam / oc slo Sallum Jabea søn ihjel i Samaria / oc bleff Konge i hans sted.

Nuad mere er at sige om Sallum / oc hans Forbund som hand gjorde / See / der er screeffuit i Israels Kongers Krønike. Paa den tid slo a Denahem Tiphsa / oc alle som vaare i hannem / oc deris Landemærcke aff Thirza / Fordi / at de vilde icke lade hannem ind / oc hand slo ihjel alle deris fruct / sommelige Quinder / oc reff dem sønder.

a Denahem 10. aar Konge offuer Israel. Phul.

Jder nitende oc tiende Isaria Juda Kongis aar / bleff a Denahem Gadi søn Konge offuer Israel i thi aar i Samaria. Oc hand gjorde det som HERRE ilde behagede / Hand loed icke aff fra Jeroboams Nebat søns synder i alle sine dage / som kom Israel til at synde. Oc Phul Kongen aff Assyrien kom i Landet / Oc a Denahem gaff Phul tusinde Sincener sølf / at hand skulde holde med hannem / oc stadfeste hannem i Kongeriget. Oc a Denahem lagde en sølf stat paa de rigste i Israel / at huer aff dem skulde giffue halffredies sine tiue Sekel sølf / at hand kunde giffue Kongen aff Assyrien. Saa drog Kongen aff Assyrien hiem igen / oc bleff icke i landet.

Nuad mere er at sige om a Denahem / oc alt der hand gjorde / See / der er screeffuit i Israels Kongers Krønike. Oc a Denahem soff hen mer sine Forfedre / oc Pekahia hans søn bleff Konge i hans sted.

Pekahia 2. aar Konge offuer Israel.

Jder halffrediesinda tiende Isaria Juda Kongis aar / bleff Pekahia a Denahems søn Konge offuer Israel i Samaria i thu aar. Oc hand gjorde det som HERRE ilde behagede / Thi hand loed icke aff fra Jeroboams Nebat søns synder / som kom Israel til at synde. Oc Pekah Kemalia søn en Riddere / gjorde it forbund mod hannem / oc slo hannem ihjel i Kongens Husis Sal i Samarien / mer Argob oc Arie / oc halffrediesinda tiue aend mer hannem aff Gileads Børn / oc hand bleff Konge i hans sted.

Nuad mere er at sige aff Pekahia / oc alt der hand gjorde / See / der er screeffuit i Israels Kongers Krønike.

Pekah 20. aar Konge offuer Israel.

Jder andet oc halffrediesinda tiende Isaria Juda Kongis aar / bleff Pekah Kemalia søn Konge offuer Israel i Samaria i tiue aar. Oc gjorde det HERRE ilde behagede / Thi hand loed icke aff fra Jeroboams Nebat søns synder / som kom Israel til at synde.

TiglathPileser.

Jder Pekah Israels Kongis tid / kom TiglathPileser / Kongen aff Assyrien / oc tog Dion / Abel Berth a Naecha / Janoha / Kedes / Nazor / Gilead / Galilea / oc alt der gantste i Tephthalie land / oc forde dem bort til Assyrien.

Oc Hosea Ela søn / gjorde it forbund mod Pekah Kemalia søn / oc slo hannem ihjel / oc bleff Konge i hans sted / i der tiende Jorham Vfia søns aar.

Nuad mere er at sige om Pekah / oc alt der hand gjorde / See / der er screeffuit i Israels Kongers Krønike.

Jorham 16. aar Konge i Juda. 2. Paralip. 27.

Jder andet Pekah Kemalia søns Israels Kongis aar / bleff Jorham Konge / Vfia Juda Kongis søn. Oc hand vaar sem octiue aar gammil der hand bleff Konge / oc hand regerede sep teen aar i Jerusalem / Hans aoder hed Jerusa / Sadofa Daatter. Oc hand gjorde det som HERRE vel behagede i alle maade som Vfia hans Fader gjorde. Fouden det / at hand icke bort tog de Nøye / Thi Folket offrede end nu oc gjorde røgelse paa der Nøye / Hand bygde den høye Port paa HERRE S Duff.

Nuad mere er at sige om Jorham / oc alt der hand gjorde / See / der er screeffuit i Juda Kongers Krønike.

paa

Paa den tid begynte HERREN at sende i Juda/Resin kongen aff Assyrien / oc Pekah Remalia søn. De Jotham soff hen mer sine Forfedre/oc bleff i ordet hoss sine Forfedre i sin Faders Davids stad/oc Ichas hans søn bleff konge i hans sted.

XVI.

Det søttende Pekah Remalia søns aar/bleff Ichas konge Jotham Jude kongs søn. Ichas vaar tiue aar gammil/der hand bleff konge/oc hand regerede syren aar i Jerusalem. Oc hand gjorde det som HERREN hans Gud vel behagede/som hans Fader Daud/Thi hand vandrede i Israels kongers veye. Der til mer loed hand sin søn gaa igennem ilden / effter Hedningernis vederstyggelighed/huileke HERREN haaffde fordrefft for Israels barn. Oc hand gjorde Offer/oc biende røgtelse paa de Høye/oc paa alle Høye/oc vnder alle grønne Træ.

Paa den tid drog Resin kongen aff Syrien/oc Pekah Remalia søn kongen i Israel / hen op til Jerusalem at stride / oc belagde Ichas / Men de kunde icke vinde hannem. Paa den samme tid tog Resin kongen aff Syrien / Elorh igen til Syrien / oc stotte Jøderne aff Elorh/ Men de Syrer komme/oc bode der i indtil denne dag.

Saa sende Ichas Bud til TiglathPileser kongen aff Assyrien/oc loed hannem sige/ Jeg er din Tiener oc din søn/ Kom hid op / oc hielp mig aff kongens aff Syrien oc aff Israels kongis haand / som haaffue opstet dem mod mig. Oc Ichas tog der sølff oc guld / som bleff sum det i HERRENS Hush/ oc i kongens Hushis liggende for/ Oc sende kongen aff Assyrien til en skenck. Oc kongen aff Assyrien lydde hannem at/oc drog op til Damascum/oc vant hannem/oc førde hannem bort til Kir/oc slo Resin ihjel.

Oc kong Ichas drog mod TiglathPileser kongen aff Assyrien til Damascum/ Oc der hand saa it Altere/som vaare i Damasco/da sende kong Ichas samme Alteris ballede / oc effter lignelse til Dria Prest/ lige som det vaare gjort. Oc Presten Dria bygde it Altere/oc gjorde der/ lige som kong Ichas sende hannem fra Damasco/ indtil kong Ichas kom fra Damasco. Oc der kongen kom fra Damasco / oc saa Alteret / da offerede hand der paa / oc optende der paa hans Brendoffer oc Adoffer / oc ofde der paa sit Dickoffer/ Oc loed stencke Tackofferens blod paa Alteret/som hand offerede. Men kaaber Alteret som stod saar HERREN / tog hand bort/ at der skulde icke staa mellem Alteret oc HERRENS Hush/ Men sette det op til Nigtnet aff Alteret paa den Høire side.

Oc kong Ichas bød Dria Presten/oc sagde / Du skalt optende Brendoffer paa det store Altere om morgenen/oc Adoffer om aftenen / oc kongens Brendoffer oc hans Adoffer/ oc alt Folkens Brendoffer i Landet / mer deris Adoffer oc Dickoffer/ Oc du skalt stencke alle Brendoffers blod/oc alle andre offers blod der paa/ Men ieg vil betencke/ huad ieg vil gøre mer der kaaber Altere. Dria Presten gjorde alt det/som kong Ichas besolh hannem.

Oc kong Ichas bød siderne aff Erolene/oc tog ledelen der offuen aff / oc hand tog Haffs uir aff de kaaber Lyen som vaare der vnder/oc sette dem paa stengulffuit/ Der til mer Sabbathens tecke/ som de haaffue bygd i Hush/ oc hand vende kongens Hushis gong til HERRENS Hush/ kongen aff Assyrien til tienste.

Huad mere er at sige om Ichas/ huad hand gjorde/ See / det er scerffuit i Juda kongers Regnick. Oc Ichas soff hen mer sine Forfedre/oc bleff i ordet hoss sine Forfedre i Davids stad. Oc Ezechias hans søn bleff kong i hans sted.

XVII.

Det tollfte Ichas Juda kongis aar/bleff Hosea Ela søn konge offuer Israel i Samaria/ i ni aar. Oc gjorde det som HERREN ilde behagede/ Men dog icke som Israels konger / som vaare saar hannem. Salmanafer kongen aff Assyrien drog op mod hannem/ Oc Hosea bleff hannem vnderdanig. at hand gaff hannem skenck.

Men der kongen aff Assyrien fick at vide/ at Hosea gjorde Forbund/ oc sende Bud til So kongen aff Egypten/ oc sende icke kongen aff Assyrien skenck aarlige aars/ da belagde hand hannem/ oc lagde hannem i sengel. Oc kongen aff Assyrien drog op i det ganste Land/ oc til Samarien/ oc belagde hannem i try aar. Oc i det niende Hosea aar / vant kongen aff Assyrien Samarien/ Oc førde Israel bort til Assyrien/ oc sette dem i Dalah oc i Habor/ hoss der Vand Gofan/ oc i de Neders Stræder.

n uñ Thi

Isaia.

Kongernis

For huad skyld
Gud bortkaste
Israel.

Thi at den tid Israels bøn syndede mod HERRE i deris Gud / som førde dem aff
Egypti land / aff Pharaos haand Kongens i Egypten / oc de fræctede fremmede Guder / Oc
vandrede effter Nedningens seder / huilke HERRE i haffde fordræffuit faar Israels bøn /
oc som Israels Konger gjorde. Oc Israels bøn pydede deris Sager mod HERRE i
deris Gud / som dog icke vaare gode / som vaar / At de bygde de Høye i alle Stæder / baade paa
Slottene oc i fæste Stæder / Oc opreysde Støtter / oc Lunde paa alle høye Bierg / oc vnder alle
grøne Træ / oc de briende der røgselse paa alle de Høye / lige som Nedningene / huilke HERRE
i haffde fordræffuit for dem / Oc gjorde onde stycker / mer huilke de fortræmede HERRE
i / oc tiente Affguder / om huilke HERRE i haffde sagt til dem / J skulle icke gøre saar
dant.

Ierem. 25.

Oc naar HERRE i vidnede i Israel oc i Juda / ved alle Propheter oc Seere / oc lood
dem sige / Vender om fra eders onde veye / oc holder mine Bud oc Ræt / effter al den Lou / som
ieg bød eders Forfædre / som ieg oc sende til eder / ved Propheterne mine Tienere / Oc de vaare
dem icke lydig / Men hørdnackede / lige som deris Forfædre / som icke trode paa HERRE i
deris Gud. Der til mer foræctede de hans Bud oc hans Pact / som hand gjorde mer deris For
fædre / oc hans Vidnesbyrd som hand gjorde blant dem / Men de vandrede effter deris forfæ
relighed / oc blefue forfængelige lige som Nedningene / der bode omkring dem / Om huilke
HERRE i bød dem / At de skulde icke gøre som de. Men de forlode alle HERRE i
deris Guds Bud / oc gjorde dem tho siobre Kallfue / oc Lunde / oc tilbade all Himmels Hæ
oc tiente Baal / oc lode deris sønner oc Døttrer gaa igennem iden / oc deginge om mer spaa
dom oc troldom / oc vaare offuerigffne til at gøre det som HERRE i lide behagde / at som
røme hannem.

Israel hen førte
til Assyrien.
3. Reg. 12.

Da bleff HERRE i meget vred paa Israel / oc kaste dem bort fra sit ansigt / At der bleff
ingen igen / vden alene Juda Sleet (Der til holt oc Juda icke heller HERRE i S deris
Guds Bud / oc vandrede effter Israels Seder / som de gjorde) Derfaar bortkaste HERRE i
Ræt al Israels Sæd / oc ruingede dem / oc gaff dem i Røffueria hender / indtil hand kaste
dem fra sit Ansigt. Thi Israel bleff ryckt fra Davids Huff / Oc de gjorde Jeroboam i Nebat
søn til Konge / Hand vende Israel til bage fra HERRE i / oc kom dem suarlige til at synde.
Saa vandrede Israels bøn i alle Jeroboams synder / som hand kom affsted / oc de lode icke aff /
for end HERRE i kaste Israel fra sit Ansigt / som hand haffde sagt ved alle sine Tienere
Prophetene. Saa bleff Israel bortført aff sit Land til Assyrien / indtil denne dag.

Samaria beset
tis met Seds
ninger.

Oc Kongen aff Assyrien loed komme aff Babel / aff Chuta / aff Aua / aff Nemath / oc aff
Sepharuaim / oc besatte Stæderne i Samarien i Israels bønns sted / Oc de toge Samarien
ind / oc bode i de samme Stæder. Oc der de begynte at bo der / oc fræctede icke HERRE i /
da sende HERRE i Løwer blant dem / som myrde dem. Oc de lode sige til Kongen aff
Assyrien / De Nedningene / som du hid førde / oc besatte Samarie Stæder der mer / de vide icke
aff Guds Skick i landet / Thi haffuer hand sent Løwer blant dem / oc see / de dræbe dem / fordi
at de vide icke Guds Skick i landet.

Samaritanis
Affguder.

Da bød Kongen aff Assyrien / oc sagde / Fører en aff Presterne did som vaare bort førte der
fra / oc drager hen / oc boer der / at hand fand lære dem den Guds Skick i landet. Da kom en
aff Prestene did som vaar bort førte aff Samarien / oc sette sig i Bethel / oc hand lærde dem /
huorledis de skulde fræcte HERRE i.

Men huert aff Folket gjorde sin Gud / oc sette den i deris Huff paa de Høye / som Sama
ritene gjorde / huert Folk i deris Stæder / som de bode vdi. De aff Babel gjorde Suchoth
Benoth. De aff Chuth gjorde Yergel. De aff Nemath gjorde Alima. De aff Aua gjorde Nis
behas oc Tharthach. De aff Sepharuaim opbriende deris sønner faar Adramelech oc Anas
melech deris Affguder i Sepharuaim. Oc effterdi de fræctede oc HERRE i / da gjorde de
dem Presten blant dem paa Høye aff de ringiste / oc sette dem i hufene paa de Høye. Saa fræc
tede de HERRE i / Oc tiente oc Guderne / effter huert Folkis Skick / som de vaare førde
fra.

Gene. 32.

Oc de gøre effter det gamle skick indtil denne dag / At de huertken fræcte HERRE i /
ocer heller gøre deris Skick oc Ræt / effter Louen oc Buder / som HERRE i bød Jacobs
bøn / huilken hand gaff Israels naffn. Oc gjorde en Pact mer dem / oc bød dem / oc sagde /
Fræcter icke andie Guder / oc beder icke til dem / oc tiente dem icke / oc offer icke til dem / Men
den HERRE i som førde eder aff Egypti Land / mer stor / At oc vdract Arm / fræcter han
nem / tilbeder hannem / oc offer hannem. Oc holder den Skick / Ræt / Lou oc Bud / som hand
loed bescriffue eder / at i al tid gøre der effter / oc fræcter icke andie Guder. Oc forglemmer icke
den Pact / som hand gjorde mer eder / at i icke fræcte andie Guder / men fræcter HERRE i
eders Gud / Hand skal sielse eder fra alle eders Fiender. Men de lydde det icke / men de gjorde
effter

effter deris gamle seduane. Saa frederede disse Vedninge HERREN/ De tiende oc saa deris
Afguder/ saa gjorde oc deris Børn oc børne børn/ lige som deris Forfædre gjorde/ til dene dag.

XVIII.

I Der tredie Hosea Ela søns/ Israels Kongis aar/ da bleff Ezechias Ahas Ju² Ezechias 29
da Kongis søn Konge. Oc hand vaar fem oc tiue aar gammil/ der hand bleff aar Konge i
Konge/ oc hand regerede ni oc tiue aar i Jerusalem. Hans Moder hed Abi/ Juda.
Sacharie daatter. Oc hand gjorde huad HERREN vel behagede/ som 2. Paral. 29.
hans fader David. Hand nedsto de Høye/ oc sønder brød Stættene/ oc øde-
lagde Lundene/ oc sønder slo den Kaaber Dugom/ som a. Jose gjorde/ Thi at
Israels børn gjorde hannem vsgælle indtil denne dag/ Och de kallede hannem Yehushan.
Hand sette tro til HERREN Israels Gud/ saa at effter hannem vaar icke hans lige iblant
alle Juda Konger oc icke helder haaffde verer saar hannem. Hand hengde ved HERREN/ oc
oc vigede icke tilbage fra hannem/ och hand holt hans Bud/ som HERREN bød a. No-
se. Och HERREN vaar met hannem/ Och hand handlede vslige/ huor hand vd drog.
Der til mer salt hand fra Kongen aff Assyrien/ oc vaar hannem icke vnderdanig. Hand slo och
Philisterne indtil Gasa/ oc deris Landemærcke fra Slottene/ ind til de faste Stæder.

I der siende Ezechie Juda Kongis aar/ der vaar der siende Hosea Ela søns Israels Konge Salmanasser.
gis aar/ Da drog Salmanasser Konge aff Assyrien po mod Samarien/ oc belagde hannem/
oc vant hannem effter try aar i der siende Ezechie aar/ der er i der niende Hosea Israels Kongis
aar/ Da bleff Samaria vunde. Oc Kongen aff Assyrien førde Israel bort til Assyrien/ oc set-
te dem i Halah/ oc i Nabor/ hof det vand Hofan/ oc i de a. Neders stæder. Fordi/ at de haaffde icke
lyd HERREN S deris Guds røst/ oc haaffde offuertraad hans Pact/ oc alt der som a. Jose
HERREN Stienere haaffde budet/ der aff haaffde de inted lyder eller gjort.

I der siende Ezechie Kongis aar/ drog Senacherib Konge aff Assyrien op mod alle Ju² Senacherib.
da faste stæder/ oc tog dem ind. Saa sende Ezechias Juda Konge til Kongen aff Assyrien til La² 2. Paral. 32.
chis/ oc loed hannem sige/ Jeg haaffuer syndet/ Drag fra mig/ Jeg vil bæere huad du legger paa
mig. Da lagde Kongen aff Assyrien paa Ezechiam Juda Konge try hundrede Sincener sølf
oc tre diue Sincener guld. Saa gaff Ezechias alt der sølf/ som fant i HERREN S Huis
oc i Kongens Huis liggende fa. Samme tid brød Ezechias Dørene paa HERREN S
Tempel/ oc de Stener/ som hand haaffde self lader besta/ oc gaff Kongen aff Assyrien dem.

Oc Kongen aff Assyrien sende Tharthan oc den offuerste Kammerhuend oc Rabakes fra
Lachis til Kong Ezechiam mer stor mact til Jerusalem/ oc de drog hen op. Oc der de komme
hulde de hof Vand graffuerne/ hof den offuerste Fiskepark/ som ligger op til gaden/ paa Dal-
kens øllere ager/ oc kallede ar Kongen. Da kom Eliakim Hiltia søn Hoffmestere/ oc Sebna
Scriffueren/ oc Joah Affaphs søn Cangelren vd til dem.

Da sagde den offuerste Skenck til dem/ Kære siger Kong Ezechias/ saa siger den mecti-
ge Konge Kongen aff Assyrien/ Huad er der for en traag/ som du forlader dig paa: a. Vener du/
der er end nu raad oc mact til at stride/ Huor paa forlader du da dig nu/ at du est aff falden fra
mig/ See/ forlader du dig paa denne bødne Røst/ icke aff Egypten/ huilken om nogen helder
sig til/ da gaar hand i hans haand oc stinger hende igennem/ Saa er Pharaos Kongen i Egypten
mod alle som forlade dem paa hannem. Vile i oc sige til mig/ Vi forlade oss paa HERREN
R. E. N. vor Gud/ Er der icke den/ hues/ Høye oc altere Ezechias haaffuer affbruder/ oc sagte
til Juda oc til Jerusalem/ saar dette Altere som er i Jerusalem/ skulle i tilbede:

Til sig nu min Herre Kongen aff Assyrien/ saa vil ieg saa dig ti tusinde Nefte/ at du kant
giffue Reysenere til dem. Huorledis vilde du da bliffue for en aff de mindste Herrer som ere min
Herre vnderdanige/ Oc du forlader dig paa Egypten for vogne oc reysenere/ syld. a. Vener du/
at ieg er dragen hid for vden HERREN/ at forderffue disse Stæder/ HERREN haaff-
uer befaler mig/ Far hen op til der Land/ oc forderffue der.

Da sagde Eliakim Hiltia søn/ oc Sebna oc Joah til den offuerste Skenck/ Tale met dis-
ne Tienerer paa Syriste/ thi vi forstaa der/ oc tale icke met oss paa Jødiske/ saar solckens sørn/
som ere paa muren. Men den suerste Skenck sagde til dem/ Haaffuer min Herre da sent mig/
til din Herre/ eller til dig/ at ieg skulde tale saadanne ord: Ja til de a. Vender som side paa muren/
at de mer eder skulle øde deris egir mæg oc dricke deris egir Piss. Saa stod den offuerste Skenck
oc robtet met hof røst paa Jødiske/ oc talede/ oc sagde/ Høyr den mectige Kongis ord/ Kon-
gens aff Assyrien/ saa siger Kongen/ Lader icke Konge Ezechias bedrage eder/ Thi hand for-
maar icke at redde eder fra min haand. Oc lader icke helder Ezechias forreyste eder paa HERREN
R. E. N. i der hand siger/ HERREN skal frelse oss/ och denne Stad skal icke giffuis i Kon-
gens hender aff Assyrien/ Lyder icke Ezechias ar,

Thi saa

Ezechias.

Rongernis.

Esa. 10.

Thi saa siger Kongen aff Assyrien/Anammer min naade/oc kommer vd til mig/saa skal
huer mand æde aff sit Vintre oc Figentre/ oc drucke aff sin Drynd/ Til ieg kommer oc hente
eder bort i it Land/som er lige med eders Land/ I huilke der er Korn/ most/ brød/ vingaarde/
olietre/ olie oc hunig/ Saa skulle i bliffue ved luffit oc ickē ds. Lyder ickē Ezechiam at/ Thi
hand bedrager eder/ i det hand siger/ HERRER skal frelse oss. Haffuer oc Nedningernis
Guder/ redder huer sit land aff Kongens haand aff Assyrien/ Huor ere de Guder aff Demath
oc Arphath/ Huor ere de Guder aff Sepharuaim/ Hena oc Jwar/ Haffue de oc redder Sama-
rien aff min haand/ Huor er en Gud aff alle Landens Guder/ som haffuer frelst deris Land
aff min haand/ At HERRER skal deredde Jerusalem fra minhaand.

De folcker tagde stille/ oc suarede hannem inted/ Thi Kongen haffde budet/ oc sagt/ Saa
rer hannem inted. Da kom Eliakim Hiltie søn Hoffmeesteren/ oc Sebna Scriffueren/ oc Joab
Assaphs søn Cangelereen/ til Ezechiam met sønder reffue klæder/ oc gaffue hannem den øffuer-
ste Skenckis ord tilfende.

XIX.

Esa. 37.

Er Kong Ezechias dette hørde/ da sønder reff hand sine klæder oc lagde en
Sæck paa sig/ oc gick i HERRER S huss. Oc sende Eliakim hoffme-
teren/ oc Sebna Scriffueren/ met de Eldste Pæster/ i sørde i Sæcke til den
Prophete Esaiam Amos søn. Oc de sagde til hannem/ saa siger Ezechias/
Denne er nedsens/ Bændelsens oc bespaartelsens Dag/ Børnene ere komne til
fødselen/ oc der er ickē mact til at føde. Om maa velste HERRER din
Gud vilde høre alle den øffuerste Skenckis ord/ som hans Herre/ Kongen aff
Assyrien sende hid/ at hontlige til tale den leffuende Gud/ och skende met ord/ som HERRER
din Gud haffuer hørt/ Saa opløste din Bøn for de øffuerbleffne som ere end nu til
stede.

Thithaka.

Der Kong Ezechie tienere kommet til Esaiam/ da sagde Esaias til dem/ Siger eders
Herre saa/ Saa siger HERRER/ Frøcte ickē for de ord som du hørde/ huor met Kongens
dreng aff Assyrien bespaartede mig. See/ Jeg vil giffue hannem en Aand/ at hand skal høre
it Røcte/ oc drage til bage igen i sit Land/ oc ieg vil ladefelde hannem met Suerd i sit Land.

Oder den øffuerste Skenck kom igen/ fant hand at Kongen aff Assyrien stræde mod Liba-
na/ Thi hand hørde/ at hand vaar dragen fra Lachis. Oc der hand hørde om Thithaka Baa-
mends Konge/ See/ hand er vddragen at stride mer dig/ da vende hand til bage. Oc sende
Bud til Ezechiam/ oc loed hannem sige/ siger saa til Ezechiam Juda Konge/ Lad dig ickē
bedrage aff din Gud/ som du forlader dig paa/ oc siger/ Jerusalem skal ickē giffuis i Kongens
haand aff Assyrien. See du haffuer hørt/ huad Kongene aff Assyrien haffue gjort alle Land/
oc forbander dem/ Oc du skulde bliffue reddet/ Haffue oc Nedningernis Guder frelser dem/
som mine Forfedre forderffuede/ Gosan/ Havan/ Kezeph/ oc Edens børn/ som vaare i The-
lassar/ Huor er Kongen aff Demath/ Kongen aff Arphad/ oc Kongen aff Sepharuaim siad/
Hena oc Jwar.

Ezechie søn.

Oder Ezechias haffde annåmet bressuene aff Budene oc læst dem/ da gick hand op til
HERRER S huss/ oc vdbredde dem saar HERRER/ oc bad saar HERRER/ oc
oc sagde/ HERRER Israels Gud/ som sider øffuer Cherubim/ du est alene Gud/ blant al-
le Kongerige paa Jorden/ Du gjorde Himmelen oc Jorden. HERRER bød dine Værn oc
hør/ Lad op dine Øyen/ oc see/ oc hør Senacheribs ord/ som hand sende hid at bespaarte dig
den leffuende Gud met. Der er sant HERRER/ Kongerne aff Assyrien haffue ødelagt Ned-
ningene oc deris Land met Suerd/ oc haffue fast deris Guder i ilden/ Thi de vaare ickē Gu-
der/ men mennissens hendens gerning/ træ oc sten/ Derfaate haffue de ødelagt dem. Men nu
HERRER vor Gud/ hielp oss fra hans haand/ At alle Kongerige paa Jorden mue/ kende/
at du HERRER est alene Gud.

Esaias.

Da sende Esaias Amos søn til Ezechiam/ oc loed hannem sige/ saa siger HERRER
Israels Gud/ Jeg haffuer hørt huad du haffuer bedit aff mig om Senacherib Kongen aff As-
syrien. Dette er det/ som HERRER haffuer talt mod hannem/ Jomfruen Syons daa-
ter foracter dig oc bespaarter dig/ Jerusalems daatter restler sit Hoffuit effter dig. Huem haff-
uer du bespaarter oc skender/ Øffuer huem opløste du din røst/ Du opløste dine øyen mod
den hellige i Jsrael. Du bespaartede HERRER ved dine Bud/ oc sagde/ Jeg er opfaren
paa Biergens høye ved mine Voguis mangfoldighed/ hosi Libanon side/ Jeg haffuer aff-
bugget hans høye Cedar træ/ oc vdualde Grane/ oc kom til Carmels stoffuis yderste Herbere/
Jeg haffuer

Jeg haffuer vdgraffuit oc vddructet de fremmede Hand/ oc ieg haffuer vdtiurt alle Sæer met mine foders saale.

Haffuer du icke hørt/at ieg gjorde saadant lenge siden/ oc beredde mig der paa aff begyn-
delse/ Men ieg haffuer nu ladet det komme/ at de fæste Stæder skulde falde til en øde Sten-
hob. De de som bo der i/ skulde bliffue maectløse/ oc skulde fræete oc skamme sig/ oc bliffue som Græff
paa marcken/ oc som de grøne viter til Hø paa Tagene/ som visner før end der bliffuer moer.
Jeg veeð din bolig/ din vdgong oc indgong/ oc at du græmis mod mig. Effterdi at du græm-
mis mod mig/ oc din hoffindighed er kommen op faar mine Værn/ Saa vil ieg legge en ring
i din Nase/ oc i dit Bælg i din Mund/ oc ieg vil føre dig den vey tilbage igen/ som du komst hid.

De dette skal vere dig i Tegen/ æd i dette aar huad som nedtraad er/ I det andet aar
huad som vover aff sig self/ I det tredie aar da saar oc høster/ oc planter Vingaarde/ oc æder
deris fruct. De Juda Daatter som er frelst oc offuerbleffuen/ hun skal her effter faa røder vnder
sig/ oc bæte fruct offuer sig. Thi de som ere offuerbleffne/ skulle vdgaa aff Jerusalem/ oc de aff
Dions Bierg som ere frelst/ HERRERIS Debaoths nidkæthed skal der gøre.

Der saare siger HERRER om Kongen aff Assyrien saa/ Vand skal icke komme i den
ne Stad/ oc ingen Pile stude der ind/ oc ingen Skold skal komme der faare/ oc hand skal in-
gen Vold kaste der omkring. Men hand skal drage den vey tilbage som hand kom hid/ oc hand
skal icke komme i denne Stad/ HERRER siger der. Oc ieg vil beskerme denne Stad/ at
ieg fandt hielpe hannem for min skyld/ oc for min Tieneris Dauidz skyld.

De i den sammen nat foer HERRER SEngil vd/ oc slo hundrede tusinde oc fem oc
fire sinde tiue tusinde/ Men ihuel/ i de Assyriens Leyre/ De der de stode aarle op om morgenen/
See/ da laa der alle vegne fuld mer døde Kraappe. Saa brød Senacherib Kongen aff Assyrien
op oc drog bort/ oc vende om oc bleff i Ninive. Oc der hand tilbød i Nisrochs sin Gudz huff/
da sloge hans sønner Adiaa/ Nelech oc SarEzer hannem ihuel mer Suerd/ Oc de vndkomme
hen i Irarat Land/ Oc hans søn Assarhaddon bleff Konge i hans sted.

XX.

En den tid bleff Ezechias død siug/ Oc Esaias Prophete Amos søn kom til Esaias.
hannem/ oc sagde til hannem/ saa siger HERRER/ Bæsticke dit Huff/ 2. Paral. 32.
Thi du skal dø oc icke leffue. Vand vende sit ansiet til veggene/ oc had til
HERRER/ oc sagde/ Ah HERRER/ kom dog ihu/ at ieg haffuer trolige
vanderet saar dig/ oc mer i tversindige herte/ oc gjorde det/ som dig vaar behage-
ligt. Oc Ezechias græd saare.

De der Esaias haffde icke end nu gonger igennem halffdelen aff Staden/ da kom HERRER
sord til hannem/ oc sagde/ Vent dig om/ oc sig Ezechie mit Folkis Førlse/ saa siger
HERRER din faders Dauidz Gud/ Jeg haffuer hørt din Bøn/ oc seer din graad. See/
ieg vil gøre dig karst/ paa denne tredie dag skal du gaa op i HERRERIS Huff. De ieg
vil legge semten aar til dit Leffnit/ oc frelse dig oc denne Stad fra Kongen aff Assyrien/ oc be-
skerme denne Stad/ for min skyld/ oc for min Tieneris Dauidz skyld. Oc Esaias sagde/ Ven-
ter en klase figen hid/ Oc der de komme mer dem/ lagde de dem paa Bulden/ Oc hand bleff
karst.

Ezechias sagde til Esaiam/ Huilket er det Tegen/ at HERRER vil gøre mig karst/ oc
at ieg skal gaa hen op i HERRERIS Huff paa den tredie dag/ Esaias sagde/ Du skal
haffue der Tegen aff HERRER/ at HERRER skal gøre det som hand haffuer sagt.
Skal skuggen gaa ti trapper frem/ eller gaa ti trapper tilbage/ Ezechias sagde/ Det er tørt/ at
skuggen gaar ti trapper ned at/ der vil ieg icke/ Men at hand skal gaa ti trapper tilbage. Da
kallede Esaias Prophete paa HERRER/ Oc skuggen gick ti trapper tilbage/ paa Ahas
Seyer verck/ som hand vaar nedgongen.

Paa den tid sende Brodach/ Baledans søn Baledans søns Kongen aff Babylonien/ breff
oc Skenck til Ezechiam/ Thi hand haffde hørt/ at Ezechias haffde veret siug. Oc Ezechias
vaar glad mer dem/ oc visde dem det gantste Liggende færes huff/ Sølf/ Guld/ dyrebare Væ-
ter/ oc den beste Olie/ oc i harnisk kammeret/ oc alt det hand haffde i sit Liggende sæ/ Der vaar
inred i hans huff/ oc i hans gantste Herredomme/ som Ezechias ey visde dem.

Da kom Esaias Prophete til Kong Ezechiam/ oc sagde til hannem/ Huad haffue disse
ænd sagt/ Oc hueden ere de komme til dig/ Ezechias sagde/ De ere komme aff fremmede
Land til mig fra Babylonien/ Vand sagde/ Huad haffue de seet i dit huff/ Ezechias sagde/
De haffue seet/ alt det som er i mit huff/ oc der er inred i mit Liggende sæ/ ieg ey visde dem. Da
sagde

Manaffes.

Kongernis

sagde Esaïas til Ezechiam / Hør HERRENS ord / See / den tid kommer / At alt det skal bort føris til Babilonien / vðaff dit Huff / ochuad dine Forfedre haffue tilhobe sancter / til denne dag / oc der skal inced bliffue igen / siger HERRENS. Der til mer de Børn som kom me aff dig / de du skal affle de skulle tagis / at vere Kammerfuenne i Kongens Sal aff Babilonien. Da sagde Ezechias til Esaïam / Der er gaat / som HERRENS haffuer taler / Oc hand sagde ydermere / Der bliffuer dog Fred oc trost aff i min tid.

2. Paral. 33.

Huad mere er at sige om Ezechia / oc al hans mact oc der hand gjorde / oc den Fiske dam oc Vandløser / mer huilke hand led sagde vandet ind i staden / See / der er sereffuit i Juda Kongers Krønike. Oc Ezechias soff hen mer sine Forfedre / Oc Manaffes hans søn bleff Konge i hans sted.

XXI.

Manaffes 55
aar Konge i
Juda.

Manaffes vaare tolf aar gammil der hand bleff Konge / oc regerede fem ochalf trediesins tiue aar i Jerusalem / hans moder hed Nephisa. Oc hand gjorde der som HERRENS ilde behagede / effter Nedningens verstygghelighed / huilke HERRENS fordiess for Israels børn. Oc hand foruende sig / oc opbygde de Nøye som Ezechias hans fader haffde nedbrudet / oc opreysde Baals Altare / oc gjorde Lunde / som Achab Israels Konge gjorde / oc bad til alle hende. Der paa himmelen / oc tiente dem. Oc hand bygde Altare i HERRENS huff / om huilke HERRENS sagde Jeg vil sette mit naffn i Jerusalem. Oc hand bygde al Himmelens Hæstuffs Altare / i baade gaardene op til HERRENS huff. Oc hand loed sin Søn gaar igennem ilden / Oc acrede paa Fule strig oc Tegen / oc holt Spaamend oc Tegenis Vdleggere / oc gjorde sodant meger / som HERRENS ilde behagede / huor mer hand forpmede hannem.

2. Reg. 7.

Hand sette oc en Lunde Affgud / som hand haffde gjort / i der huff om huilke HERRENS haffde sagt til David oc til hans Søn Salomon / I dette Huff oc i Jerusalem / som ieg vdualde aff alle Israels flester vil ieg sette mit naffn euindelige. Oc icke lade Israels foder mere røris fra landet / som ieg gaff deris Forfedre / Dog saa om de holde oc gøre effter alt det / som ieg haffuer budet dem / oc effter al Lowen som aNose min tienere bod dem. Oc de lydde icke / men Manaffes forfødte dem / at de gjorde verre / end Nedningene / huilke HERRENS ødelagde faar Israels børn.

Prophetie
mod Jerusalem
oc Juda.
Jeremi. 15.

Da taledes HERRENS ved sine Tienere Propheterne / oc sagde / Fordi / at Manaffes Kongen aff Juda haffuer gjort denne Verstygghelighed / som er verre end al den verstygghelighed / som Amoritene gjorde / som vaare faar hannem / oc kom oc saa Juda til at synde mer sine Affguder / Derfaar siger HERRENS Israels Gud saa / See Jeg vil føre voldscke offuer Jerusalem oc Juda / at huor der høier / hannem skulle baade hans Hørn flinge. Oc ieg vil drage Samarie maale snor offuer Jerusalem / oc Achab husis vort / oc ieg vil vðkaste Jerusalem / ligesom mand vð. after Fadene / oc ieg vil omflyrte hannem. Oc ieg vil lade noget aff min Velskedel bliffue igen / oc gissue dem i deris Fienders hender / at de skulle bliffue alle deris Fiender i Ross oc synder tiffuelse. Fordi / at de gjorde der som mig ilde behagede / oc haffue forpmet mig fra den dag / som deris Forfedre drage vðaff Egypten / indtil denne dag.

2. Paral. 33.

Oc Manaffes vðflyrte ganiske meger wstyldige Blod / ind til at Jerusalem bleff her oc der fuld foruden de synder / mer huilke hand kom Juda til at synde / at de gjorde / der som HERRENS ilde behagede.

Huad mere er at sige om Manasse / oc alt der hand haffuer gjort / oc hans synder som hand gjorde / See / der er sereffuit i Juda Kongens Krønike. Oc Manasse soff hen mer sine Forfedre / oc bleff ioder i hans husis Vregeard / som vaare / i Vsa haffue / Oc Amon hans søn bleff Konge i hans sted.

Amon thu
aar Konge i
Juda.

Amon vaare tu oc tiue aar gammil der hand bleff Konge / oc hand regerede i thu aar i Jerusalem / hans moder hed Nesulemeth Marus aff Jarba daatter. Oc hand gjorde der som HERRENS ilde behagede / som Manaffes hans fader gjorde / oc hand vandrede i alle de veye som hans fader haffde vandret / oc tiente de Affguder / som hans fader tiente / oc bad til dem / oc hand forlod HERRENS sine forfødts Gud / oc vandrede icke i HERRENS vey. Oc hans fuenne gjorde it Forbund mod Amon / oc sloge Kongen i hiel i hans huff. Oc folcket i Lander sloge dem alle ihjel som gjorde det Forbund mod Kong Amon / Oc folcket i Lander gjorde Josiam hans Søn til Konge i hans sted.

Huad Amon mere gjorde / See / der er sereffuit i Juda Kongers Krønike. Oc man ioder de hans

de hannem i sin Graff / vdi Usa haffue / Oc Jofias hans søn bleff Konge i hans sted.

XXII.

Jofias vaar otte aar gammil / der hand bleff Konge / oc hand regerede i elleffue oc tiue aar i Jerusalem / Hans aader hed Jedida Adaia aff Bazkath Daars ter. Oc hand gjorde det som HERREN vel behagede / oc vandrede i alle Dauid hans faders veye / oc vigede icke huertken til den høyre eller venstre side.

Oc i det attende Jofie kongis aar / da sende kongen Saphan Asalias søn / Mesulam søns sin Scriffuere / hen i HERRENS Hus / oc sagde / Gack hen op til den øffuerste Prest Hilkia / at mand giffuer dem de Pendinge / som ere førde til HERRENS Hus / som Væterne haffue giffue famlet aff Folcket / At de giffue Arbejderne dem / som ere sticte i HERRENS Hus / oc giffuer Arbejderne dem i HERRENS Hus / at de forbedre / huad som forfalder er paa Husit / som er / Tømmermend / oc Bygningzmend / oc Muremestere / oc dem som skulle købe Tømmer oc vdhugne Stene / til at forbedre Husit. Dog skal mand icke tage regenscaff aff dem for de pendinge / som dem antuordis i deris hendes / men de skulle handle mer dem paa tro oc loffue.

Oc den ypperste Prest Hilkia sagde til Saphan Scriffuere / Jeg haffuer fundet Loubo-
gen HERRENS Hus. Oc Hilkia fiek Saphan Bogen / at hand skulde læse i hende. Loubogen
bliffuer funden.
Oc Saphan Scriffueren bar hende til Kongen / oc taledet mer hannem igen / oc sagde / Dine Tienere samledet de pendinge / som fundis i Husit / oc de haffue giffuit Arbejderne dem / som ere besticte til HERRENS Hus. Oc Saphan Scriffueren taledet til Kongen / oc sagde / Hilkia Presten fiek mig en Bog / Oc Saphan læste hende faar Kongen.

Der Kongen hørde ordene i Loubogen / da sønder reff hand sine Klæder. Oc Kongen bød Hilkia Presten / oc Ahikam Saphans søn / oc Achbor Nichaia søn / oc Saphan Scriffueren / oc Asaia Kongens tienere / oc sagde / Gaar bort / oc afspør HERREN for mig / for Folket / oc for al Juda / om denne Bogis ord som er funden / Thi der er en stor HERREN vrede optend mod oss / Fordi / at vaare Forfedre haffue icke lydet denne Bogis ord / at de skulde giort alt det som er scerffuit i hende.

Da giek Hilkia Presten / Ahikam / Achbor / Saphan oc Asaia / til Hulda Prophetisse / Sals-
lums Thikva søns Dustru / Natham søns / Klædernes Gemmetse / oc hun bode i Jerusalem Hulda Pro-
phetisse.
i den anden del / oc de taledet mer hende. Hun sagde til dem / Saa siger HERREN Israels Gud. Siger den aad som sende eder til mig / saa siger HERREN. See / ieg vil føre volcke offuer denne sted oc hans Indbyggere / alle Louens ord / som Juda Konge haffuer lader læse. Fordi / at de haffue forladet mig / oc giffuit vggelse faar fremmede Guder / at de for-
tæmede mig mer alle deris hendes gerninger / Der faare skal min vrede optendis mod denne Stad / oc icke vdslyctis.

Og en i skulle saa sige Juda Konge / som sende eder hid / at spørre HERREN at / saa siger HERREN Israels Gud / Fordi / at dit hierte er bleffuit bløt ved de ord som du hørde / oc du ydmogede dig faar HERREN / der du hørde / huad ieg haffuer talt mod denne Stad oc hans Indbyggere / at de skulde bliffue oc sdeleggelse oc forbædelse / oc du reffst dine Klæder sønder / oc græd faar mig / Saa haffuer ieg oc hørt det / siger HERREN. Der faare vil ieg samle dig til dine Forfedre / at du skal forsamles til din Graff mer fred / at dine øyen skulle icke see al den volcke / som ieg vil føre offuer denne Stad. Oc de sagde Kongen dette igen.

XXIII.

De Kongen sende hen / oc alle de Eldste i Juda oc Jerusalem forsamledet sig til hannem. Oc Kongen giek op i HERRENS Hus / oc alle aend aff Juda / oc alle Indbyggere i Jerusalem mer hannem / Presterne oc Propheterne / oc alt Folcket baade sinna oc store / Oc mand læste faar deris gern alle Pacrens Bogis ord / som vaar funden i HERRENS Hus. Oc Kongen traadte til en stotte / oc gjorde it forbund faar HERREN / at de skulde vandre off-
ter HERREN / oc holde hans Bud / Vidnesbyrd oc Ræt / aff gantste hierte / oc aff gantste siel / at opreysse denne pactis ord / som stode scerffne i denne Bog / Oc alt folcket indgick det forbund.
Oc Kongen bød Hilkia den ypperste Prest / oc Presterne i den anden Stifte / oc Væterne Ecclē. 49.
hoff doretstelen / At de skulde tage aff HERRENS Tempel alt det Redscaff / som vaar
giort

giort til Baal oc til Lunden/oc til al Himmelen Hæ/ Oc biende dem vden faar Jerufalem i Kidrons dal/oc ftoffuen der aff bleff haaren til Beth El. Oc hand tog bort de Camerim/ som Juda Konger haffde ftocket til/ At gøte røggelse paa de Høye/ i Juda Stæder oc omkring Jerufalem/ Oc dem som bare Røggelse faar Baal/ oc Solen oc aNaanen/ oc Planeterne/ oc al Himmelen Hæ. Oc hand loed fære Lunden aff H E R X E Y S Huff hen vden faar Jerufalem i Kidrons bæck/ oc opbiende hannem i Kidrons bæck/ oc giorde hannem til ftoff/ oc fæste ftoffuen paa almindelige folckis Graffuer. Oc hand biød de Høye huff ned/ som ftoede op til H E R X E Y S Huff/ i huilcke Quinderne veffuede Huff til Lunden.

Oc hand loed komme alle Prefterne aff Juda Stæder/ oc befmitte de de Høye/ som Prefterne bare røggelse paa fra Geba indtil Bar Seba/ Oc nedbiød de Høye i Portene/ de som vaare i Josue Stadsfogedis Portis dør/ som vaar paa den venstre side/ naar mand gaar til Stadens Port. Dog haffde icke end da de Høyes Prefter Offret paa H E R X E Y S Altære i Jerufalem/ aNen de ode wfsuret biød blant deris Biødre.

Hand befmitte de oc Tophet/ i Hinnom bønns dal/ at ingen fkulde lade fin føn eller fin daatter gaar igennem ilden til aNolech.

Hand tog oc de Hefte bort/ som Juda Konger haffde fæt til Solen i H E R X E Y S Huffs ingong/ hof Hethan aNolech Kammerfuendz herbere/ som vaar i Paruarim/ hand opbiende Solens vogne met ild. Oc Kongen nedbiød Altære paa Achaas falis tag/ som Juda Konger haffde giort/ Oc de Altære som aNanasse giorde/ ide tho H E R X E Y S Huffs gaar de/ oc hand gick der fra/ oc fæste deris ftoff i Kidrons bæck.

Kongen befmitte de oc de Høye/ som vaare vden faar Jerufalem paa den høye haand hof aNafhith biert/ som Salomon Israels Konge bygde Afiboreth den verfyggelighed aff Sidon/ oc Chamos den verfyggelighed aff aNoab/ oc aNilecom Ammons bønns verfyggelighed. Oc fonderflo ftoetterne/ oc ødelagde Lundene/ oc opfylte deris fted met aNenniſtis ben.

Oc det Altære i Beth El/ det Høye som Jeroboam Nebatz føn giorde/ som kom Ifrael til at fynde/ det samme Altære biød hand ned/ oc det Høye/ oc opbiende de Høye/ oc giorde dem til ftoff/ hand opbiende oc Lunden.

Oc Josia vende fig/ oc faa de Graffuer som vaare paa Biergene/ Oc fende hen/ oc loed hente Benene aff Graffuerne/ oc biende dem paa Altæret/ oc befmitte de dem/ effter H E R X E Y S ord/ som Gudz mand haffde fæt vdrobt/ som der vdrobre.

Oc hand fagde/ Nuad er det for en Graffuis Tittel/ som ieg feer. Oc Folcket i Staden fagde til hannem/ Dette er den Gudz mands Graff/ som kom aff Juda/ oc vdrobre faadant/ som du haffuer giort mod det Altære i Beth El. Oc hand fagde/ Lader hannem ligge/ ingen røre hans ben. Saa bleffue hans ben reddede met Prophetens ben/ som kom aff Samaria.

Hand tog oc alle de Høye huff i Samarie fæder bort/ som Israels Konger haffde giort til fortørmelse/ oc hand giorde met dem i alle maade/ som hand giorde i Beth El. Oc hand offrede alle de Høyes Prefter/ som der vaare paa Altærne/ oc biende saa aNenniſtis ben der paa/ oc kom til Jerufalem igen.

Oc Kongen biød Folcket/ oc fagde/ Hølder H E R X E Y S eders Gud Paafte/ som der er fcreffuit i denne Pactis Bog. Thi der bleff ingen faadan Paafte holden som denne/ fra Dommernis tid/ som haffde dømt Ifrael/ oc i alle Israels oc Juda Kongers tid/ aNen i det attende Josie Kongis aar/ bleff denne Paafte holden faar H E R X E Y S i Jerufalem.

Oc Josia ferede vd alle Spaamend/ Tegenis vbleggere/ Billede oc Affguder/ oc al Veraftryggelighed/ som faais i Juda land oc i Jerufalem/ Paa det at hand kunde oprette Louuens ord/ som fcreffne ftoede i Bogen/ som Hiltia Preften fant i H E R X E Y S Huff. Der vaar ingen Konge faar hannem som vaar hans lige/ der faa vdaff gantfte hierte/ aff gantfte fiel/ aff al mact vende fig til H E R X E Y S/ effter al aJose Lou/ oc der kom ey nogen effter hans nem som vaar hans lige.

Dog vende H E R X E Y S fig icke fra fin store viedis grumhed/ som hand vaar fortørmnet met offuer Juda/ for alt det onde/ som aNanasse haffde opuert hannem met. Oc H E R X E Y S fagde/ Jeg vil oc bortfæste Judam fra mit Anfiet/ lige som ieg bortfæste Ifrael/ oc ieg vil bortfæste denne Stad som ieg vdualde/ som er Jerufalem/ oc det Huff/ om huilcket ieg fagde/ aNen i affn fkal der vere. Nuad mere er at fige om Josia/ oc alt huad hand giorde/ See/ der er fcreffuit i Juda Kongers Røgnick.

I hans tid drog Pharao Necho Kongen aff Egypten op mod Kongen aff Assyrien/ til det Vand Phrath/ Oc Kong Josias drog mod hannem/ oc døde i aNegiddo/ der hand haffde fæet

3.Reg. 11.

3.Reg. 13.

Paafte holdis.
2.Paralip. 35.

Pharao Necho.
2.Para. 35.

seet hannem. Oc hanc Suenne sårde hannem død fra Ægiddo/oc sårde hannem til Jerusaleu/oc iordede hannem i sin Graff. Oc folcketi Landet roge Joachas Josie søn / oc saluede hannem/oc gjorde hannem til Konge i hans Fadets sted.

Joachas vaar trey oc tiue aar gammil/der hand bleff Konge/oc regerede tre maaned i Jerusaleu/Hans Æoder hed Hamital/Jeremie aff Libna Daatter. Oc hand gjorde det som HERREN ilde behagede/lige som hans Forfedre gjorde. Oc Pharaos Tcho fangede hannem i Riblath vdi Nemath land/at hand skulde icke regere i Jerusaleu/oc hand lagde en skat paa Landet/hundrede Sintener Sølf/oc it Sintener Guld.

Oc Pharaos Tcho gjorde Eliakim/Josie søn til Konge/i sin Fadets Josie sted/oc omuendte hans naffn/oc kaldede hannem Joakim/Oc hand tog Joachas/oc sårde hannem til Egypten/der døde hand. Oc Joakim gaff Pharaos samme Sølf/oc Guld/Dog tog hand en Skat aff Landet der til/at hand kunde giffue samme Sølf/oc efter Pharaos befaling/Vand skættede paa Sølf/oc Guld/huer efter sin formue blant folcket i landet/at hand kunde giffue Pharaos Tcho det.

Joachim vaar fem oc tiue aar gammil/der hand bleff Konge / oc hand regerede elleffue aar i Jerusaleu/Hans Æoder hed Sebuda/Pedafa aff Ruma daatter. Oc hand gjorde det som HERREN ilde behagede/som hans Forfedre gjorde.

XXIII.

MAbuchodonosor/Kongen aff Babylonien drog op i sin tid/oc Joakim bleff hannem vnderdanning i trey aar/Oc hand vende sig oc salt fra hannem. Oc HERREN loed komme Stridsfolck paa hannem aff Chaldea / aff Syrien / aff Æoab/oc aff Ammons børn/oc lode dem komme i Juda / at de skulde forderffue hannem/oc efter HERRENS ord/som hand haffde talt/ved sine Tienere Propheterne. Oc hende Juda saa efter HERRENS ord/at hand faste dem fra sit Ansiet / for Ænasse synders skyld / som hand gjorde. Oc der wylldige Blod som hand vdstyre/oc gjorde Jerusaleu fuld mer wylldigt Blod/der vilde HERREN icke tilgiffue.

Hvad mere er at sige om Joakim/oc althvad hand gjorde / See / der er sereffuit i Juda Kongens Rønike. Oc Joakim soff hen mer sine Forfedre/oc hans søn Joachim bleff Konge i hans sted. Oc kongen aff Egypten drog icke mere aff sit Land / Thi kongen aff Babylonien haffde taget fra hannem alt det som kongen aff Egypten tilhørde/fra Egypti bæk/indtil det vand Pharth.

Joachim vaar atten aar gammil / der hand bleff Konge / oc hand regerede tre maaned i Jerusaleu/Hans Æoder hed Tichuslha/Enathans Daatter aff Jerusaleu. Oc hand gjorde det som HERREN ilde behagede/som hans Fader gjorde.

Paa den tid drog Tichuslha/Kongens tiener aff Babylon op til Jerusaleu / oc kommer til Staden mer Buluerck. Oc der Tichuslha kom til Staden oc hans Tienere belagde hand hannem. Den Joachim kongen i Juda/gick vdi til kongen aff Babylonien mer sin Æoder/mer sine Tienere/mer sine Øffuerste oc Kammerfuenne / Oc kongen aff Babylonien ananmede hannem i det ortende hans Kongerigis aar/Oc hand tog der vdi alt Ligende sø i HERRENS Duff/oc i kongens Duff/oc hand søndersto alle Guldskat / som Salomon Israels Konge haffde gjort i HERRENS Tempel/som HERREN haffde sagt.

Oc bortfårde der gantze Jerusaleu/alle Øffuerste/alle Veldige/ti tusinde fangne/oc alle Tømmermend/oc alle Smede/oc hand loed ingen bliffue igen / vden almues folck i Landet. Oc hand sårde Joachim/oc kongens Æoder/Kongens Hustru / oc hans Kammerfuenne til Babylon/der til mer sårde hand de Ædgrige i landet aff Jerusaleu fangne til Babylon. Oc siu tusinde aff de beste folck/oc tusinde Tømmermend oc Smede/alle stercke Brugsmend/Oc kongen aff Babylon sårde dem til Babylon. Oc kongen aff Babylon gjorde Nathania hans fader broder/til Konge i hans sted/oc omuendte hans naffn/oc kaldede hannem Sedekia.

Sedekias vaar it oc tiue aar gammil/der hand bleff Konge/oc hand regerede elleffue aar i Jerusaleu/Hans Æoder hed Hamital/Jeremie aff Libna Daatter. Oc hand gjorde det som HERREN ilde behagede/som Joakim gjorde / Thi der stede saa mer Jerusaleu oc Juda aff HERRENS vrede/indtil at hand faste dem fra sit Ansiet / Oc Sedekias salt aff fra kongen aff Babylon.

XXV.

o n Oc det

Joas 3. maa
nede Konge i
Juda.
2. Reg. 38.

Joakim.

Tichuslha
nosor.

Supra 21.

Joachim 3.
maaned Konge
i Juda.Jerusaleu
belagt.Joachim 3.
tio fangen til
Babylon.

Jerem. 32. 52.

Sedekias 11.
aar Konge i
Juda.

Zedechias.

Kongernis II. Bog.

2. Paralip. 36.
Ierem. 39. 52.

Der hende sig i der tiende hans Kongerigis aar / paa den tiende maanedis / tiende dag / da kom Nabuchodonosor kongen aff Babylon / met al sin mact mod Jerusalem / oc de levede sig mod hannem / oc bygde en Værn omkring hannem. Saa bleff Staden belagt indtil kong Zedechias elleffte aar. Men i den tiende maaned / bleff Hungeren sterck i Staden / at Folket i landet hadde inred at æde.

Jerusalem
belagt / vundet
nedslaget oc op-
brent.
(hand flyde)
Det er Zedechias.
Templen op-
brent.

De mand brød Staden / oc alle Krigsmænd flyde om natten at den Portis vey mellem de tho mure / som gaar til Kongens haffue (De Chaldeerne laae om Staden) De hand flyde at veyen til den stette a Dæck. Men Chaldeerne mact forfulde kongen / oc grebe hannem paa den stette marc / hof Jericho / oc alt der Krigsfolk som vaar hof hannem / bleffue vdspridde fra hannem. Men de grebe kongen / oc forde hannem op til kongen aff Babylon til Babilath / De sagde en Dom offuer hannem. De de slactede Zedechias bæn saar hans øyen / oc blindede de de tie hans øyen / oc bunde hannem mer Læncker / oc forde hannem til Babylon.

Den siuende dag i den femte maaned / det er det nittende Nabuchodonosor / Kongens aff Babylons aar / da kom Nebusaradan Hoffmeister Kongens Tenere aff Babylon til Jerusalem / Oc opbrende HERRENS Haff / oc Kongens haff / oc alle husene i Jerusalem / oc alle store huff opbrende hand mer ild. De Chaldeerne gantste mact / som vaar met Hoffmeesteren / brøde muren ned teint omkring Jerusalem. Oc der ander Folk / som vaar offuerbliffuer i Staden / oc de som fulde til kongen aff Babylon / oc der ander menige folk / forde Nebusaradan Hoffmeesteren bort. De Hoffmeesteren loed bliffue aff de ringeste i Landet / Dingaards mænd oc Bønder.

3. Reg. 9.

De Chaldeerne sønderfloge kaaber Støtterne i HERRENS Haff / oc Stolene oc Kaaber Haffue / som vaar i HERRENS Haff / oc forde kaaberet til Babylon. De geyderne / skule / kniffue / skeder / oc alle kaaber kar som mand tient met / roge de bort. Der til tog Hoffmeesteren de pande oc bæcken / som vaare aff guld oc sølf. Tho Støtter i Haff / oc de Stole / som Salomon hadde giort til HERRENS Haff / a Hand funde icke veye kaaberet aff alle disse kar. En stotte / vaar atten alne høy / oc hendis Knap der paa vaar oc aff kaaber oc tre alne høy / oc de Baand oc Granar æble teint omkring knappen vaare alle aff kaaber / Ved denne maade vaar oc den anden Støtte mer baandene.

De Hoffmeesteren tog den Prest Seraia aff der første Skiffte / oc Sephania Presten aff det ander Skiffte / oc tre Druoctere. De en Kammerfjend aff Staden / som vaar set offuer Stridsmændene / oc fem a Dend som vaare altid saar kongen / som bleffue fundne i Staden / oc Sopher Stridshoffuigmanden / som lærde Folket i landet at skide / oc tryfnde tiue a Dend aff Folket i Landet / som fundis i Staden. Disse tog Hoffmeesteren Nebusaradan / oc forde dem til kongen aff Babylon til Babilath. De kongen aff Babylon sto dem ihel i Babilath i Demath land. Saa bleff Juda bortført aff sit Land.

Gedalia.
Ierem. 40.

Men Kong Nabuchodonosor aff Babylon / sette Gedalia Ahikams søn Saphans søn offuer der Folk / som hand loed bliffue igen i Juda. Der nu alle Stridsfolk / Hoffuigmænd oc de a Dend hørde / at kongen aff Babylon hadde set Gedalia / da komme de til Gedalia til a Dspa / som vaar / Ismaels Yethania søn / oc Johanan / Kareah søn / oc Seraia Thanthumeth Yethophathithers søn / oc Jaesania a Naechari søn / met deris a Dend. De Gedalia soer dem oc deris mænd / oc sagde til dem / Frøcter icke at vere Chaldeerne vnderdannige / bliffuer i landet / oc værer kongen aff Babylon vnderdannige / saa skal der gaa edet vel.

Ismael.

Men i den siuende maaned kom Ismael Yethania søn / Elisama søns aff Kongelige sleet / octi a Dend met hannem / oc sloge Gedalia ihel / De der til met de Jøder oc Chaldeer / som vaare hof hannem i a Dspa. Da giorde alt Folket sig rede / baade simaa oc store / oc Stridsfolk / kens Hoffuigste / oc komme til Egypten / Thi de frøctede sig saar Chaldeerne.

Joachim
uer oplyst
igen.

Men i det søttende oc tiuende aar / effter at Joachim kongen aff Juda vaar bortført / i den tolfte maanedis siu oc tiuende dag / da loed Euila Nerodach kongen aff Babylon i sit første Kongerigis aar / optage Joachim Juda konge aff Fengsel. De taleden ventlige met hannem / oc sette hans Stool offuer de Kongers Stole / som vaare hof hannem i Babylon. De hand om skiffte hans fengzels Klæder. De hand od altid hof hannem i alle sine Liffuis dage. De bestickede hannem hans Del / at mand gaff hannem altid aff Kongens huer dag i al hans Liffuis tid.

Ende paa Kongernis
Anden Bog.

Paralipos

Paralipomenon/ den

Første Krønike Bog.

I.

Dam/ Seth/ Enos/ Kenan/ ^{Adam.} ^{Gene. 5.} ^{halaleel/ Jared/ Enoch/ Methusala/ Lamech/ Noe/ Sem/ Cham/ oc Japheth.}

^{Japheth.} ^{Gene. 10.} Disse ere Japhets børn/ Gomer/ Magog/ Madai/ Javan/ Thubal/ Mesech oc Thiras. Disse ere Gomers børn/ Asenas/ Riphath/ oc Thogarma. Javans børn ere/ Elisa/ Tharsisa/ Chitim oc Dodanim.

^{Cham.} Chams børn ere/ Chus/ Mizraim/ Put/ oc Canaan. oc Chus børn ere/ Seba/ Neula/ Sabtha/ Ragema/ oc Sabthecha. Ragema børn ere/ Scheba oc Dedan. Oc Chus afflede Nimrod/ hand begynte at bliffue mectig paa iorden. Mizraim afflede Ludim/ Ananin/ Lehasim/ Naphtuhim/ Pathrusim/ oc Casluhim/ affhuilcke Philistim oc Caphthorim ere komme. Oc Canaan afflede

de Sidon sin første søn/ Det/ Jebusi/ Amori/ Gergosi/ Heui/ Arki/ Sini/ Aruadi/ Temari/ oc Hemathi.

Disse ere Sems børn/ Elam/ Assur/ Arphachsad/ Lud/ Aram/ Uz/ Hul/ Berthe/ oc Mesech. Oc Arphachsad afflede Salah/ Salah afflede Eber/ oc Eber afflede tho sønner/ den ene hed Peleg/ Fordi at landet bleff skiftet i hans tid/ Oc hans Broder hed Jactan/ Oc Jactan afflede Almodad/ Saleph/ Hazarmauth/ Jarah/ Adoram/ Ufal/ Dilla/ Ebal/ Abimael/ Scheba/ Ophir/ Neula oc Jobab/ Disse ere alle Jactans børn. Sem/ Arphachsad/ Salah/ Eber/ Peleg/ Regu/ Serug/ Nahor/ Tharah/ oc Abram/ der er Abraham.

Oc Abrahams børn ere Isaac oc Ismael. Oc denne er deris Slekt/ Ismaels første søn/ Nebaioth/ Kedat/ Abdeel/ Nibsam/ Nisma/ Duma/ Nasa/ Dadad/ Thema/ Jethur/ Naphis/ Kedina. Disse ere Ismaels børn.

Oc Keture Abrahams/ Nedhustruis børn/ Hun fødte Simram/ Jactan/ Dedan/ Adiam/ Jeshaf/ oc Suah. Oc Jactans børn ere Scheba oc Dedan. Oc Adians børn ere/ Ephraim/ Denoc/ Abida/ oc Eldaa. Disse ere alle Keture børn.

Abraham afflede Isaac/ Oc Isaacs børn ere/ Esau/ oc Israel/ Esaus børn ere/ Eliphaz/ Reguel/ Jeus/ Jaclan/ oc Korah. Eliphaz børn ere/ Theman/ Omar/ Sephi/ Gaethan/ Reue/ Thimna oc Amalet. Reguels børn ere/ Nahath/ Serah/ Samma oc Nisa. Gene. 25. 36.

Seirs børn ere/ Lothan/ Sobal/ Sibeon/ Ana/ Dison/ Ezer oc Disan. Lothans børn ere/ Nozi oc Nomam/ oc Thimna vor Lothans søster. Sabals børn ere/ Alian/ Anahath/ Ebal/ Sephi oc Dnam/ Sibeons børn ere/ Aia oc Ana. Ana børn/ Dison. Disons børn ere/ Namram/ Esban/ Jethran oc Chiran. Ezers børn ere/ Bilhan/ Saerwan oc Jaclan. Disans børn ere/ Uz oc Aran.

Disse ere de Konger som haaffue regeret i Edoms land/ før end nogen Konge regerede iblant Israels børn. Bela Seors søn/ oc hans stad hed Dinhaba. Oc der Bela døde/ da bleff Edom. Jobab Seras søn aff Bazra Konge i hans sted. Oc der Jobab døde/ da bleff Husam aff Themaniters land Konge i hans sted. Der Husam døde/ da bleff Nadad Bedads søn Konge i hans sted/ som slo Adianiternes paa Noabiteris mætt/ oc hans stad hed Awith. Der Nadad døde/ da bleff Samla aff Asref Konge i hans sted. Der Samla døde/ da bleff Saul aff Rehoboth hoff Vandt/ Konge i hans sted. Der Saul døde/ da bleff Baal Hanan Achbors søn Konge i hans sted. Der Baal Hanan døde/ da bleff Nadad Konge i hans sted/ oc hans stad hed Pagi/ oc hans Dustru hed Neherabeel/ Adreda daatter/ oc Esahabs daatter.

Oc der Nadad døde/ da bleffue der Førster i Edom/ den Første Thimna/ Den Første Alia/ den Første Jetheth/ den Første Alalibama/ den Første Ela/ den Første Pinon/ den Første Kenas/ den Første Theman/ den Første Nebzar/ den Første Adiel/ den Første Iram. Disse ere Førsterne i Edom.

o iii Disse

Israels børn.

Paralipomenon

II.

Gene. 35. 46.
Juda Børn.
Matth. 1.

Perez.

Iosue. 7.

Hebron.
Ruth. 4.
Matth. 1.
Jai.
Dauid.
1. Reg. 16.
Seruia.
Abigail.
Caleb.

Diffe ere Israels børn / Ruben / Simeon / Leui / Juda / Jafchar / Sebulon / Dan / Joseph / Ben Jamin / Nephthali / Gad / oc Isser.

Juda børn ere / Ger / Onan / Sela / de tre bleff hannem fødte aff Suba / den Cananitiske quindes daatter. Oc Ger Juda første søn vaar ond saar DER RER / der saare slo hand hannem ihjel. Oc Thamar hans suogerste fødte hannem Perez oc Serah / saa at alle Juda børn vaare fem.

Perez børn ere / Hebron oc Hamul. Oc Serah børn ere / Simri / Ethan / Heman / Chaleol oc Dara / oc de alle ere fem.

Charmi børn ere / Achar / som bedrøffuede Israel / der hand forgreb sig paa det forbandes de. Ethans børn ere / Asaria.

Oc Hebrons børn som hannem ere fødte / Jerahmeel / Ram oc Chalubai. Ram afflede Amminadab / Amminadab afflede Nahesson den første saar Juda børn. Nahesson afflede Salma. Salma afflede Boas. Boas afflede Obed. Obed afflede Jai. Jai afflede Eliab sin første søn. Abinadab den anden / Simeon den tredje / Nethaneel den fjerde / Raddai den femte / Ozem den sierte oc Dauid den siuende. Oc Seruia oc Abigail vaare deris Søster. Seruia børn ere / Abisai / Joab / oc Asahel / de tre. Oc Abigail fødte Amasa. Oc Jether den Ismaeliter vaar Amasa fader.

Caleb Hebrons søn afflede Asuba sin hustru / oc Jerigoth / oc disse ere hendis børn / Jesei / Sobab oc Ardon. Oc der Asuba døde / da tog Caleb / Ephraim / oc hun fødte hannem Nur. Nur afflede Uri. Oc Uri afflede Bezaleel.

Der effter besoff Hezro a Nachirs daatter / Gileads fader / oc tog hende der hand vaar tryfands tiue aar gammel / oc hun fødte hannem Segub. Oc Segub afflede Jair / hand hafde tre oc tiue stæder i Gilead land. Oc hand fick aff dem Gesur oc Aram / Jairs byer. Der til met Kenath met hans datter tryfands tiue stæder / Alle disse ere a Nachirs Gileads faders børn. Oc Hebron vaare død i Caleb vdi Ephrata / da loed Hebron sin hustru Abia effter sig / hun fødte hannem / Ashur Thekoa fader.

Jerahmeel Hebrons første søn hafde børn / den første Ram / Buna / Oren / oc Ozem / oc Abia. Oc Jerahmeel hafde end nu en anden quinde / hun hed Arara / hun er Onans moder. Oc Rams Jerahmeels første søns børn ere / a Naam / Jamin oc Efer.

Oc Onan hafde børn / Samai oc Jada. Oc Nadab oc Abisur / ere Samai børn. Oc Abisurs hustru hed Abihail / oc hun fødte hannem Abhan oc a Volid. Nadabs børn ere / Serled oc Appaim / oc Seled døde foruden børn. Oc Appaims børn ere Jesei. Oc Jesei børn ere Sefan. Sefans børn ere Abilai. Oc Jada Samai broders børn ere Jether oc Jonathan / oc Jether døde foruden børn. Oc Peleth oc Sasa ere Jonathans børn. Disse ere Jerahmeels børn.

Sefan hafde ingen sønner / men datter. Oc Sefan hafde en Egyptisk siuend / hand hed Jarha / oc Sefan gaff Jarha sin siuend hans daatter til hustru / hun fødte hannem Abihai. Abihai afflede Nathana. Nathana afflede Sabad. Sabad afflede Ephlal. Ephlal afflede Obed. Obed afflede Jehu / Jehu afflede Asaria. Asaria afflede Halez. Halez afflede Elleasa. Elleasa afflede Siffemai / Siffemai afflede Sallum / Sallum afflede Jekamia. Jekamia afflede Eliama.

Caleb.

Calebs Jerahmeels broders børn ere / a Nesa hans første søn / hand er Siphes fader / oc a Naresa Hebrons faders børn. Oc Hebrons børn ere / Korah / Thapuah / Refem oc Sama. Sama afflede Raham Jarkaams fader. Refem afflede Samai. Oc Samai søn hed a Naon / oc Naon vaar Bethzurs fader.

Oc Ephra Calebs medhustru / fødte Haran / a Noza oc Gases. Oc Haran afflede Gasea. Oc Jahdai børn ere / Refem / Jorham / Gesan / Peleth / Ephra oc Saaph. Oc a Naechas Calebs medhustru fødte Seber oc Thirhena. Oc hun fødte oc Saaph a Nadimanna fader / oc Sewa a Nachbenas fader / oc Gibbas fader. Oc Achsa vaar Calebs daatter.

Disse vaare Calebs børn / Nur den første søn aff Ephrata / Sobal Ririath Jearims fader / Salma Berthelems fader / Nareph Berthgaders fader. Oc Sobal Ririath Jearims fader der hafde sønner / hand saa halffdelen aff a Danuhoch.

De fleeter i Ririath Jearim vaare Jethiter / Puthiter / Sumahiter oc a Israiter. Aff dem ere de a Regathiter oc Esthaoliter komne. Salma børn ere Berthelem oc de a Terophatiter / Joabs husis frune / oc halffdelen aff de a Nahathiter aff de a Reithiter. Oc de scriffueris flect / som bode i Jacobz / ere / de Thireathiter / Simeathiter Suchathiter. Der ere de Rinit / som ere komne aff Hamath Berthechabs fader.

Disse

III.

Disse ere Dauids bōrn / som hannem ere fødde i Hebron / den første Amnon aff Ahinoam den Jeseelitische. Den anden / Daniel aff Abigail den Carmelitische. Den tredie / Absalon aNaetha sōn / Thalmat Kongens aff Gesur daatter. Den vierde / Adonia Hagiths sōn. Den femte / Saphath Ja aff Abital. Den sieste Jethream aff Egla sin hustru. Disse seve ere hannem fødde i Hebron / thi hand regerede der i siu aar oc seve maaned. Men i Jerusalem regerede hand treeren oc tiue aar. De disse ere hannem fødde i Jerusalem / Simea / Sobab / Nathan / oc Salomon / de fire aff Sua daatter Ammiels daatter. Der til / Jebegar / Elisama / Eliphalet / Yoga / Nepheg / Japia / Elisama / Eliada oc Eliphalet / disse ni. Disse ere alle Dauids bōrn / foruden de som vaare hans medhustru bōrn. De Thamar vaar deris Søster.

Dauids
Sect.
2. Reg. 3;

3. Regum. 5.

Roboam vaar Salomons sōn / Abia vaar hans sōn / Assa vaar hans sōn / Josaphat vaar hans sōn / oc Joram vaar hans sōn / Ahasia vaar hans sōn / oc Joas vaar hans sōn / oc Amazia vaar hans sōn / oc Asaria vaar hans sōn / oc Jotham vaar hans sōn / Ahas vaar hans sōn / oc Ezechias vaar hans sōn / oc Manasse vaar hans sōn / oc Ammon vaar hans sōn / oc Josias vaar hans sōn. De Josias sønner vaare / den første / Johanan / den anden / Joakim / den tredje Sedekia / den vierde / Sallum. Den Joakims bōrn vaare / Jechania / Hans sōn vaar Sedekia.

Salomons
Sect.
Marth. 7.

Men den Jechanias bōrn som bleff fangen / vaare Sealthiel / aNalchiram / Phadai / Sennazar / Jekania / Josama / Nedabia. Serubabel oc Simeer vaare Phadai bōrn. aNesul / lam oc Nanania / oc deris søster Selomith / vaare Serubabels bōrn / der til mer Nesuba / Shel / Berechia / Nafadia / Jusab / Nefes / de fem. De Nanania bōrn vaare / Plar Ja oc Jekia / Re / phai vaar hans sōn / Anan vaar hans sōn / Obadia vaar hans sōn / Sachania vaar hans sōn. De Sachania bōrn vaare Semaia. De Semaia bōrn vaare / Natius / Jegeal / Bariah / Nearia / oc Saphar / de seve. De Nearia bōrn vaare Elioenai / Hiskia / Asikam / de tre. De Elioenai bōrn vaare / Nodai / Eliaf / Plai / Akub / Johanan / Delai oc Anani / de siu.

Jechania
bōrn.

III.

Dda bōrn vaare / Perez / Heseon / Charini / Hur oc Sobal. De Reiaa Sobaals sōn afflede Jahath / oc Jahath afflede Ahumai oc Lahad / Disse ere Saba regathitensis søster. De denne er Eramas faders søster / Jeseel / Jekina / Jeda / baas / oc deris søster hed Hazleponi. De Pnuel Gedors fader / oc Eser Husa fader / der ere Hurs bōrn Ephraim / første søns Bethlehems fader. De Ashur Thekoas fader afflede tho hustru / Hellea oc Naera. De Naera fødte hans nem Ahufam / Nopher / Themni oc Ahastari / der er Naera bōrn. De Hellea bōrn vaare Sereth / Jezohar oc Ethnan. De Ros afflede Anub / oc Nazobeba / De Aharhel Harum søns søster.

Juda bōrn.

Men Jaabez vaar herligere end hans biddie / oc hans moder kallede hannem Jaabez / thi hun sagde / Jeg fødte hannem mer kummer. De Jaabez kallede paa Israels Gud / oc sagde / der som du velsigner mig / oc formere mine Landemere / oc din haand bliffuer mer mig / oc du stikker der saa mer der onde ar det icke bekømt mig / oc Gud lod komme / der hand bad. De Chalub Suha broder afflede aNehir / hand er Esthons fader. De Esthon afflede Bethrapha / Pafeah oc Thepinna fader til Nahas stad / der er de mende aff Recha. Kenas bōrn vaare Athaniel oc Saraia. De Athaniels bōrn vaare Nathath.

Jaabez

De aNeonothai afflede Dphra. De Saraia afflede Joab en fader i Tømmerrinds dal / thi de vaare Tømmerrind. De Calebs Jephunne søns bōrn vaare Jru / Ela oc Naam. Elas bōrn vaare Kenas. De Jehaleels bōrn vaare Siph / Sipa / Thiria oc Asarel. De Efra bōrn vaare Jether / aNered / Ephra / oc Thabar met aNir Jam / Samai oc Jecbah Esthemoa fader. De hans hustru Judi Ja fødte Jered Gedors fader / oc Heber Socho fader / Jekuthiel Sanoah fader. De vaare Bithia Pharaos daatters bōrn / som tog aNared. Den quindis Nodi Ja bōrn Nahams søster Regila faders / vaare Garini oc Esthemoa den aNarechathier. De Simons bōrn vaare / Ammon / Rinna oc Benhanan / oc Thilon. Jesei bōrn vaare / Soherth oc BenSoherth.

Caleb.

De Sela Juda søns bōrn vaare / Er Lecha fader / Laeda aNaresa fader / oc de Linueffue / Sela / rie Slecteri / Isbeas huff. Der til mer Jokim / oc de mende aff Coseba / Joas oc Saraph / de bleffue Nothonder i aNoab / oc i Jasubi vdi Lahem / som den gamle taleyder / de vaare paat.

Sela.

o iij temagere

Simeons børn.

Paralipomenon

temagere/ oc bode iblant Planterne oc Berderne hosi Kongen for hans handel styld/ oc kom
me oc bleffue der.

V.

Simeons
børn.
Gene. 46.

Simeons børn vaare/ Nemuel/ Jamin/ Jarib/ Serah / oc Saul. Sallum vaare
hans søn/ Nibsam vaare hans søn/ Nisima vaare hans søn. De Nisimas børn
vaare Hamuel/ Sachur vaare hans søn/ Simeci vaare hans søn. De Simeci
haffde seften sønner/ oc sef døtter / oc hans brødre haffde icke mange børn/
men all hans Sleet formerede sig icke som Juda børn. De de bode i Bersaba/
Wolada/ Nazar/ Sual/ Bilha/ Ezem/ Tholad/ Bethua/ Harma/ Tiglag/
Berha/ Archaboth/ Nasarussim/ Beth Bieta/ Saaram/ disse vaare deris stæder/ indtil Kong
Dauid. Der til mer deris Byer hosi Etam/ Ain/ Kimmom/ Tochen/ Asan/ de fem Stæder/
oc alle de Byer som vaare omkring disse Stæder/ indtil Baal/ der er deris bolige/ oc deris aff
komme iblant dem self.

De Nesobab/ Jamlech/ oc Josa Amas Ja søn/ Joel/ Jehu Josib Ja søn/ Saraia søns/
Asiel søns/ Etienai/ Jacoba/ Josohaia/ Alia/ Abiel/ Simeel oc Beniaia. Sisa Siphci søn/
Allon søns/ Jedaia søns/ Simri søns/ Semaia søns. Disse bleffue naffnkundige fæstter iblant
deris Sleet/ oc i deris fedris Huse/ oc de delde dem efter mangfoldigheden.

Ezechias.

De de droge bort/ at de komme til Gedor/ indtil mod den Østte side paa Dalen / at søge
effter søde til deris Faar. De de funde fed oc god søde / oc it land vidt oc bredt / roligt oc rigt/
Thi de aff Ham bode der til forn. De de som nu ere bestreffe komme i Ezechie Juda Kong
gis tid/ oc sloge de andris Paulun oc bolige som der bleffue fundne/ oc forbandede dem indtil
denne dag/ oc bode i deris sted/ thi at der vaare søde til Faar. De der ginge aff dem ved fem hund
drede mend som vaare aff Simeons børn bort til Seirs Bierg mer deris Querst / Plaria/
Yearia/ Kephata oc Bziel/ Jesei børn/ oc sloge dem thiel som vaare offuerbleffue aff Amalek
terne/ Oc bode der indtil denne dag.

VI.

Rubens
børn.
Gene. 35. 46.

Rubens Israels første søns børn/ thi hand vaare den første søn/ Men for hand
besmitrede sin faders Seng/ bleff hans første sødsel giffuen Josephs børn/ Is
raels søns/ oc hand bleff icke regner for den første sødsel. Thi Juda som vaare
meget iblant sine brødre/ hannem bleff giffuit Forstedsmer faar hannem. De
Joseph den første sødsel. Saa ere nu Rubens Israels første søns børn/ Na
noch/ Pallu/ Hozron oc Charmi.

Beera.
TiglathPile
nesser.

De Joels børn vaare/ Semaia/ hues søn vaare Gog/ hues søn vaare Simeci / hues søn
vaare Nicha/ hues søn vaare Reaia/ hues søn vaare Baal/ hues søn vaare Beera/ huicken Ti
glath Pilenesser Kongen aff Assyrien søde fangen bort/ oc hand vaare en første iblant de Ruben
niter. Men hans brødre efter deris Sleet / naar de bleffue regnede blant deris sødsel/ da
haffde de Jeiel oc Sacharia til hofueder. De Bela Asans søn/ Sema søns/ Joels søns/ som
bode i Troer/ indtil Nebo oc Baala Neon/ oc hand bode mod Østen / indtil mand kommer til
Huicken mod der Vand Phiarth/ Thi deris Queg vaare meget i Gileads land. De de søde krig
mod de Hagariter i Sauls tid/ at de fulde for deris haand / oc de bode i deris bolige i alt Øster
parten aff Gilead.

Gads børn.

De Gads børn bode tuert offuer fra dem i Basans land indtil Salcha. Joel den ypperste/
oc Sapham den anden/ Jaenai/ oc Saphar i Basan. De deris brødre aff deris Fedris Huse
vaare/ Nibhail/ Nesullam/ Seba/ Jorai/ Jaecan/ Sia oc Eder/ de sin. Disse ere Abihails
børn/ Nuri søns/ Jorah søns/ Gileads søns/ Nibhail søns/ Jeshai søns/ Jahdo søns/ Bus
søns. Ahi Abdiel søn/ Guni søns vaare en Offuerste i deris Fedris Huse/ oc de bode i Gilead
vdi Basan/ oc i hans døtter/ oc i alle Saronis Forstæder/ indtil deris ende. Disse bleffue alle reg
nede i Jotham Juda Kongis/ oc i Jeroboam Israels Kongis tid.

Jotham.

Rubens børn/ Gadditernis/ oc Anassies halffue Sleet/ som vaare Stridsmend/ oc sø
de skiolde oc suerd/ oc kunde spende bue/ oc vaare forfarne i Strid / vaare sire oc fyretue tusinde
oc siuhundrede oc tryssinde tiue/ som droge vdi i Hæren. De der de droge i strid mod Hagari
terne/ da hulpe Jetur/ Naphtes oc Iodab/ dem/ oc Hagariterne bleffue giffue i deris hender/ oc
alt det som vaare mer dem/ Thi de robte til Gud i striden/ Oc hand bønnerede dem / thi de for
lode

lobe dem paa hannem. Oc de sörde deris Queg bort fem tusinde Camele/tu hundrede oc halff trediesinds tiue tusinde Faar/tu tusinde Asne/oc hundrede tusinde ä Jennisfers siele/ Chi der fulde mange saar giorde/thi striden vaar aff Gud. Oc de bode i deris sied / indtil den tid de bleffue fangne.

De aNanasse halffue Slectis bōm bode i landet/sra Bafan oc indtil Baal Hermon oc Ser nit/oc Hermons Berg/oc de vaare mange. Oc disse vaare Hoffueder for deris fedris Huss/ Ephet/ Jesei/ Eliel/ Asiel/ Jeremia/ Hodania oc Jahdiel / veldige religi mend oc naaffitunge dige Hoffueder i deris fedris Huss. Oc der de syndede mod deris fedris Gud/ oc bedreffue hoer mer soletens Affguder iländet/som Gud haffde odelagt for dem / Da opuacte Israels Gud Phuls aand kongens aff Assyrien/ oc Tiglath Pilnessers aand kongens aff Assyrien/ oc bort sörde Rubeniterne/ Gaditerne/ oc den halffue aNanasse Slect/ oc sörde dem til Halah oc Naboz/ oc Hara/ oc til der Vand Gofan/ indtil denne dag.

Phul.
4. Reg. 17.

VII.

Ven bōm vaare Gerson/ Rahath oc aNerari. Den Rahaths bōm vaare/ Amram/ Jesehar/ Nebion oc Vsiel. Amrams bōm vaare/ Aaron/ aNose oc aNar Ja. Arons bōm vaare/ Nadab/ Abihu/ Eleaser oc Jethamar. Eleaser afflede Phinees. Phinees afflede Abisua. Abisua afflede Buki. Buki afflede Vsi. Vsi afflede Seraia. Seraia afflede aNeraioth. aNeraioth afflede Amaria. Amaria afflede Ahitob. Ahitob afflede Sadok. Sadok afflede Ahimaas. Ahimaas afflede Asaria. Asaria afflede Johanan. Johanan afflede Asaria/ som vaar Priest i det Huss/ som Salomon bygde i Jerusalem. Asaria afflede Amaria. Amaria afflede Ahitob. Ahitob afflede Sadok. Sadok afflede Sallum. Sallum afflede Niltia. Niltia afflede Asaria. Asaria afflede Seraia. Seraia afflede Josadak. Josadak bleff oc saa bortfört/ den tid HERR E 17 loed Juda oc Jerusalem bortfört fangne ved Nabuchodonosor.

Leui bōm:
Gene. 4.6.
Infra 23.
Arons bōm
Eleasar.

Saa ere nu Leui bōm disse/ Gerson/ Rahath oc aNerari. De Gersons bōm hede Libni oc Simeil. Den Rahaths bōm hede/ Amram/ Jesehar/ Nebion oc Vsiel. aNerari bōm hede/ aNabeli oc aNusi.

Exod. 6.

Disse ere Leuiternis Slecter blant deris fedre. Gersons sōn vaar Libni/ hues sōn vaar Jahath/ hues sōn vaar Sima/ hues sōn vaar Joah/ hues sōn vaar Jodo/ hues sōn vaar Serah/ hues sōn vaar Jethat. Den Rahaths sōn vaar Aminadab/ hues sōn vaar Korah/ hues sōn vaar Assir/ hues sōn vaar Elkana/ hues sōn vaar Abiassaph/ hues sōn vaar Assir/ hues sōn vaar Thabath/ hues sōn vaar Driel/ hues sōn vaar Vsiia/ hues sōn vaar Saul.

Elkana bōm vaare Amasai oc Ahimoth/ hues sōn vaar Elkana/ hues sōn vaar Elkana aff Saph/ hues sōn vaar Jahath/ hues sōn vaar Eliab/ hues sōn vaar Jeroham/ hues sōn vaar Elkana/ hues sōn vaar Samuel/ hues sōn vaar Vasi oc Abia.

Samuel.
1. Reg. 1.

aNerari sōn vaar aNabeli/ hues sōn vaar Libni/ hues sōn vaar Simeil/ hues sōn vaar Vsa/ hues sōn vaar Simca/ hues sōn vaar Dagghia/ hues sōn vaar Asaia.

Sangere til
sticked aff Sas
ind.
Neman.

Oc disse ere de/ som David sticte til at siunge i HERR E 17 S Huss/ der som Drecken huilte/ Oc de tiende mer sang saar Vidnisbydens Tabernakels bolig/ indtil Salomon bygde HERR E 17 S Huss i Jerusalem/ oc de stode i deris Embede effter deris sticelse/ oc disse ere de som der stode/ oc deris bōm. Aff Rahaths bōm vaar Neman den sangere/ Joels sōn/ Samuels sōns/ Elkana sōns/ Jeroham sōns/ Eliel sōns/ Thobah sōns/ Saph sōns/ Elkana sōns/ aNabath sōns/ Amasai sōns/ Elkana sōns/ Joel sōns/ Asaria sōns/ Sephanias sōns/ Thabath sōns/ Assir sōns/ Abiassaph sōns/ Korah sōns/ Jesehar sōns/ Rahath sōns/ Leui sōns/ Israels sōns.

Oc hans broder Assaph stod hoff hans høyre side. Oc den Assaph vaar Berechia sōn/ Simeia sōns/ aNichael sōns/ Baeseia sōns/ aNalchias sōns/ Arhni sōns/ Serah sōns/ Adatia sōns/ Ethan sōns/ Sima sōns/ Simeil sōns/ Jahath sōns/ Gerson sōns/ Leui sōns.

Assaph.

Den deris broder aNerari bōm stode paa den vensre side/ som vaar Ethan Kusi sōn/ Abdisōns/ aNalluch sōns/ Nasabia sōns/ Amasia sōns/ Niltia sōns/ Amzi sōns/ Bani sōns/ Samer sōns/ aNabeli sōns/ aNusi sōns/ aNerari sōns/ Leui sōns.

Ethan.

Oc Leuiterne deris broder vaare giffue til allehonde Embede i HERR E 17 S Bolige. Oc Aaron oc hans sönnner vaare i Embeder/ at optende paa Brendofferens Altare/ oc paa Røgelse alteret/ oc til allehonde gerning i der Allerhelligste oc til at forlige Israel/ lige som aNose Guds tienerer haffde budet.

Disse ere Arons bōm/ Eleasar hans sōn/ Phinees vaar hans sōn/ Abisua vaar hans sōn/ Buki

Buki.

Leuiteris slect.

Haralipomenon

Nume. 15.
Iosue 21.

Buki vaar hans sön / Vsi vaar hans sön / Serahia vaar hans sön / A Nerathy vaar hans sön / Amaria vaar hans sön / Ahitob vaar hans sön / Sadoh vaar hans sön / Ahimaaz vaar hans sön.

De disse ere deris Bolige oc sæde i deris Landemercke / som er Arons bñm aff Rahathia tero slect / thi laaden salt dem til / oc de gaffue dem Hebron i Juda land / oc hans Forstæder om fring. Men de gaffue Jephunne sön Stadens marck oc hans Byer. Saa gaffue de nu Arons bñm de Fri stæder / Hebron oc Libna mer deris Forstæder. Jathet oc Esthemoa mer deris Forstæder. Hilen / Debie / Alon oc Bersemes / mer deris Forstæder. De aff Ben Jamins Slect / Geba / Allemeth oc Anathoth mer deris Forstæder. At alle Stæderne i deris slect vaare trettien.

Men de andre Rahaths bñm i deris frendstæff aff den halffue aNanasse slect / finge thi slect / der effter laaden / Gersons bñm i deris slect finge aff Isaschar slect / oc aff Affer slect / oc aff Nephthali slect / oc aff aNanasse slect i Basan / trettien Stæder. De Nerari bñm i deris frendstæff finge effter laaden / aff Rubens slect / oc aff Gads slect / oc aff Sebulons slect / tolf stæder.

De Israels bñm gaffue Leuiterne oc Stæder mer deris Forstæder / som er effter laaden / aff Judas bñms slect / oc aff Simeons bñms slect / oc aff Ben Jamins bñms slect / de Stæder som de beneffinde ved naffin. Men de som vaare aff Rahaths bñms frendstæff finge deris Landemerckis Stæder aff Ephraims slect.

Saa gaffue de dem nu / Rahaths andre bñms frendstæff / disse Fri stæder / Sichem paa Ephraims Bierg / Geser / Jakmeam / Beth Doron / Aialon / oc Gad Rimom / mer deris Forstæder. Der til mer aff den halffue aNanasse slect / Aner oc Bileam mer deris Forstæder. Men Gersons bñm gaffue de aff den halffue aNanasse slect Golan i Basan oc Aitharoth mer deris Forstæder. Aff Isaschar slect / Kedes / Dabirath / Ramoth oc Anem / mer deris Forstæder. Aff Affer slect / aNasaf / Abdon / Dukok / oc Rehob / mer deris Forstæder. Aff Nephthali slect / Kedes i Galilea / Hammon oc Kiriat haum mer deris Forstæder.

De andre Nerari bñm gaffue de aff Sebulons slect / Rimono oc Thabor / mer deris Forstæder. De paa hin side Jordan mod Jericho Osten hof Jordan aff Rubens slect / Bezer i Deken / Jahza / Kedemoth oc Nepaath mer deris Forstæder. Aff Gads slect / Ramoth i Gilead / aNahanaim / Desbon oc Jafer / mer deris Forstæder.

VIII.

Isaschar
bñm.
Gene. 46:

Ben Ja-
mins bñm.

Nephthali
bñm.
aNanasse
bñm.

Ephraims
bñm.

Isaschar bñm vaare / Thola / Pua / Jasub oc Simron / de fire. De Thola bñm vaare / Vsi / Rephaia / Jeriel / Jahemai / Jebam oc Samuel / Hoffueder i deris Fedris Huff aff Thola oc veldige folck i deris slect / paa tallie i Davids tid / tu oc tiue tusinde oc sey hundrede. Vsi bñm vaare / Jestaia. De Jestaia bñm vaare aMichael / Obadia / Joel / oc Jesia / de fem oc vaare alle Hoffuigmend. Demet dem blant deris slect i deris Fedris Huff / vaare sey oc tredie tusinde ferdige Stridsfolck til strid / Thi de haffde mange Huftruer oc bñm. De deris brodre aff al Isaschar slect veldige folck / vaare siu oc firefinds tiue tusinde / oc vaare alle regnede.

Ben Jamins bñm vaare / Bela / Becher / oc Jediael / de tre. De Bela bñm vaare / Ezbon / Vsi / Vsiel / Jerimoth / oc Jri / de fem / Hoffuigmend i Fedrenis Huff veldige folck. De vaare regnede tu oc tiue tusinde oc fire oc tredie. Bechers bñm vaare / Semira / Joas / Elieser / Elia / oenai / Amri / Jerimoth / Abia / Anathoth / oc Nameth / de vaare alle Bechers bñm. De bleffue regnede i deris slect effter Hoffuigmendene i deris fedris Huff / tiue tusinde oc thu hundrede veldige folck. De Jediaels bñm vaare / Bilhan. Bilhans bñm vaare / Jeus / Ben Jamim / Ehud / Cnaena / Serhan / Tharsis oc Ahisaar / de vaare alle Jediaels bñm / deris Fedris Hoffuigmend / veldige folck / sorten tusinde oc tu hundrede som vdroge i Hæren til strid. De Supim / oc Dupim vaare Jrs bñm / oc Dufim vaar Ahers bñm.

Nephthali bñm vaare / Jahziel / Guni / Jezer oc Sallum / bñm aff Bilha. Disse ere aNanasse bñm / Esriel / som Atania hans aNethustru fødde / De hand afflede aNachir Gileads fader. De aNachir gaff Dupim oc Supim Huftruer / oc hans søster hed aNaecha. Hans anden sön hed Delaphehad / oc Delaphehad haffde datter. De aNaecha / aNachira Huftru fødde en sön / den kallede hun Peres / oc hans broder hed Sares / De hans sønner vaare Vlam oc Rakem. De Bedam vaar Vlams sön. Disse ere Gileads bñm aNachirs søns / aNanasse søns. Oc hans søster aDolecherth fødde Jshud / Abieser oc aNahela. De Semida haffde disse bñm / Ahean / Sichem / Lethi / oc Aniam.

Disse vaare Ephraims bñm / Suthelah / Bered vaar hans sön / Thahath vaar hans sön / Eleada vaar hans sön / Thahath vaar hans sön / Sabad vaar hans sön / Suthelah vaar hans sön.

I. Krønike Bog. LXXXIII

hans søn / Eser oc Elead vaare hans sønner. Oc de mend i Gath Indbyggere i Landet sloge dem ihjel / Thi de vaare dragne hen mer at rage deris queg. Oc Ephraim deris Fader sørgede lunge / oc hans brodre komme at hufuale hannem. Oc hand bekende sin Hustru / oc hun bleff fructfommelig / oc fødte en søn / den kallede hand Bria / Thi at der gick ilde til i hans Huse. Oc Seera vaar hans daatter / Hun bygde den nederste oc den øffuerste Bethhoron / oc Vseso Seera. Oc hans søn vaar Xephath oc Xeseph / Thelah vaar hans søn / Thahan vaar hans søn / Laedan vaar hans søn / Ammihud vaar hans søn / Elisama vaar hans søn / Yün vaar hans søn / Josua vaar hans søn.

Oc deris Eiedom oc Bolige vaar / Bethel oc hans datter / oc Naeran mod Østen / oc Geser met hans datter mod Vesten / oc Sechem oc hans datter indtil Sia oc hans datter. Oc hoff aNanasse bøn / Beth Sean oc hans datter / Thaenach oc hans datter / aNegiddo oc hans datter. Dor oc hans datter. Vdi disse bode Josefs bøn som vaar Israels søn.

Disse vaare Aßers bøn / Jemna / Jeswa / Jeswai / Bria / oc Serah deris søster. Heber oc aNalchiel / vaare Brias bøn / der er Bisawiths fader. Oc Heber afflede Japhlet / Somer / Norham oc Sua deris søster. Japhlets bøn vaare Passah / Bimehal oc Alswath / der vaar Jephleths bøn. Somers bøn vaare / Ahi / Rahga / Jehuba oc Aram. Oc Helems hans broders bøn vaare / Sopha / Jemna / Seles oc Amal. Sopha bøn vaare / Suah / Harnepher / Sual / Beri / Jemra / Xeser / Nod / Sama / Silsa / Jethran oc Beera. Jethers bøn vaare Jephunne / Phispa oc Ira. Yla bøn vaare / Arah / Daniel oc Bria. Disse vaare alle Aßers bøn / vdualde Hoffueder i deris Fedris Huse / veldige folck / oc Hoffueder offuer søster. Oc bleffue regnede i Hæren til strid i deris tal / sex oc tiue tusinde a Dend.

IX.

En Jamin afflede Bela sin første søn / Abal den anden / Arah den tredje / Yot ha den fjerde / Rapha den femte. Oc Bela afflede bøn / Addar / Gera / Abihud / Abisua / Naeman / Ahoah / Gera / Sphuphan oc Huram.

Disse vaare Ehuds bøn / de som vaare Fedrenis Hoffueder iblant Borge i Geba. Oc droge hen til aNahanath / som vaar Naeman / Abia oc Bera / hand fødte dem bort / oc hand afflede Ysa oc Abihud. Oc Seharaim afflede i aNoab land / der hand afflede lader dem komme fra sig / som vaare borte / der aff Hufim oc Baera sine Hustruer. Oc hand afflede aff Hodas sin Hustru / Jobab / Sia / bia / aNefa / aNalcham / Jezus / Sachia / oc aNema. Disse vaare hans bøn / Fedrenis Hoffueder.

Oc hand afflede aff Hufim Abitob oc Elpaal. Oc Eber / aNiseam oc Samed vaare Elpaals bøn. Hand bygde Dno / oc Lod / oc hans datter. Oc Bria oc Sama vaare de øffuerste Fedre iblant Borge i aNalon / de fordreffue dem i Gath. Oc hans broder Sasak / Jeremoth / Sebadia / Arad / Ader / aNichael / Jespa oc Joha / der er Brias bøn. Sebadia / aNesullam / Viski / Heber / Jesmerai / Jeslia / Jobab / de ere Elpaals bøn. Jakim / Sichri / Sabdi / Elioc / nai / Silthai / Eliel / Adai / Bria oc Simrath. De ere Simels bøn. Jespan / Eber / Eliel / Abidon / Sichri / Nanai / Nanania / Elam / Anthothia / Jephdeia / oc Pnuel / De ere Sasaks bøn. Samserai / Seharai / Aithalia / Jaeresia / Elia oc Sichri / De ere Jerohams bøn. Disse ere Fedrenis øffuerste aff deris slechter / de bode i Jerusalem.

Men i Gebeon bode Gibeons fader / oc hans Hustru hed aNaecha / oc Abdon vaar hans Infra 10: første søn / Dur / Ais / Baal / Nadab / Gedor / Abio oc Secher. Oc aNilloth afflede Semeia / oc 1. Regum. 14: bode i Jerusalem / tuet offuer fra deris brodre hoff dem.

Ner afflede Bis / oc Bis afflede Saul / Saul afflede Jonathan / aNelchisua Abinadab oc Saul. Ebaal. aNeribaal vaar Jonathan søn. aNeribaal afflede aNicha. Pithon / aNelech / Thae rea oc Ahas vaare aNicha bøn. Oc Ahas afflede Joadda. Joadda afflede Almerth / Almas uerth oc Simri. Simri afflede aNosa. aNosa afflede Binea / oc Rapha vaar hans søn / Eleasa vaar hans søn / Ael vaar hans søn. Oc Ael afflede sex sønner / de hede Esertam / Bochru / Jesmael / Searia / Abadia oc Nanai / de vaare alle Azeles sønner. Hans broders Esela bøn vaare / Elam hans første søn / Jezus den anden / Elipeter den tredje. Oc Elams bøn vaare veldige folck / oc stikede mer buer / oc de afflede mange sønner oc sønne sønner / hundrede oc halffre adisind tiue / De ere alle aff Ben Jamins bøn.

X.

De

Edet gantste Israel bleff regnet / oc see / de ere bescreffne i Israels och Juda Kongers bog / oc nu bort førde til Babel for deris misgerningers skyld / som for bode i deris gods oc stæder / som vaar / Israel / Presterne / Leuiterne oc Aethinim. Men der bode nogle aff Juda børn i Jerusalem / nogle aff Ben Jaminis børn / nogle aff Ephraims oc Danasse børn. Som vaar aff Perez Judas søns Børn / vaare Dethai Amihud søn / Amri søns / Imri søns / Bani søns. Men aff Siloni Afsa den første søn / oc hans andre sønner. Aff Serah børn / Jeguel oc hans brødre seve hundrede oc halffemtesindz tiue.

Aff Ben Jamins børn / Sallu Mesullam søn / Hodania søns / Massana søns. oc Jebneia Jerohams søn. Oc Ela Ysi søn / Aichai søns / oc Mesullam Scharia søn / Reguels søns Jebneia søns. Der til mer deris brødre i deris flecter ni hundrede halffrediesindz tiue oc seve. Alle disse mend vaare fedrenis offuerste i deris fedris huff.

Presten.

Aff Presterne / Jedaia / Joiarib / Jachin. Oc Asaria Hilkia søn / Mesullam søns / Sadok søns / Acherai søns / Ahitob søns en første i Guds huff. Oc Adia Jeroham søn / Pashur søns / Aelchia søns. Oc Aelai Aziel søn / Jachera søns / Mesullam søns / Aelmelech søns / Immer søns. Der til mer deris brødre de offuerste i deris fedris huff / tusinde siue hundrede oc tressindz tiue / vindskebelige Folk i Embedens handel vdi Guds huff.

Leuiter.

Aff Leuiterne aff Aherai børn / Semaia Nasub søn / Asikams søns / Nasabia søns. Oc Bakbakar den tømmermand oc Galal. Oc Nathania Aicha søn / Sichai søns / Afsaph søns. Oc Obadia Semaia søn / Galal søns / Jeduthun søns. Oc Berechiah Afsa søn / Elkana søns / som bode i de Ierophathiters Byer.

Portenere.

Aff Sallum / Akub / Talmon / Ahiman oc deris brødre vaare Portenere / oc Sallum den offuerste. Thi her til dag haaffde Leui sønner tager vare østen for Kongens port mer lepen. Oc Sallum Kore søn / Abiasaph søns / Korah søns / oc hans brødre aff hans faders huff / de Korhiter paa Embedens handel / at tage vare paa dørteskeel Tabernakelens / oc deris fedre i HERES leyre / at tage vare paa indgongen. Oc Phinees Eleasars søn vaar en første offuer dem / Fordi at HERES vaar for mer hannem. Oc Sacharia Mesemia søn vaar vettere for vidnesbyrds Tabernakels porte. Alle disse vaare vdualde til at vocre hofsdørteskele / Tu hundrede oc tolf / de vaare regnede i deris Byer. Oc David oc Samuel den Seere sticte dem ved deris Tro / at de oc deris Børn skulde tage vare paa HERES huff / som vaar / paa Tabernakelens huff at de beuarede det.

Døruottere.

De samme Døruottere vaare sticte mod de fire væ / mod øster / mod vester / mod syd / der / mod ngr. Men deris brødre vaare i deris Landzbyer / at de skulde komme her ind ia den siuende dag / at vere hof dem altid. Thi Leuiterne vaare betrede til disse fire honde ypperste Døruottere / oc de vaare offuer kisten oc liggendefæ i Guds huff.

Oc de bleffue om natten omkring Guds huff / Thi dem burde at holde vacten / at oplade huer morgen / Oc somme aff dem vaare offuer redskaffuen til Embedet / Thi de baare der vd oc ind effter taller. Oc somme aff dem vaare sticte offuer karene oc all hellig Redskaff / offuer huedemel / offuer vin / offuer olie / offuer røgelse / offuer Røg gerning. Men nogle aff prestens børn giorde røgelse.

Athithia aff Leuiterne / Sallums Korhiteres første søn vaar betrod til Panderne. Oc aff Rahathitene deris brødre vaare sticte til at berede stuebordene / at de beredde dem alle Sabas dagene.

Disse ere Sangerne / de offuerste blant Leuiteris fedre vdualde offuer kisten / Thi dag oc nat vaare de der offuer i handelen. Disse ere de offuerste fedre blant Leuiterne i deris flect / disse bode i Jerusalem.

1. Reg. 14.

Jiel Gibcons fader bode i Gibeon / hans hustru hed Aacha / oc hans første søn Abdon / Sur / Ris / Baal / Yter / Nadab / Gedor / Ahaio / Sacharia / Aikloth. Oc Aikloth aff lede Simeam / oc de bode oc omkring deris brødre i Jerusalem. Oc Yter afflede Ris. Ris afflede Saul. Saul afflede Jonathan / Aalchisua / Abinadab / Esbaal. Oc Aheribaal / vaar Jonathan søn. Oc Aheribaal afflede Aicha. Aicha børn vaare Pithon / Aelch oc Thaherea.

Ahas afflede Jaera. Jaera afflede Aemerth Aismauerth oc Simri. Simri afflede Aozas. Aozas afflede Binea / oc Raphaia vaar hans søn / Eleasa vaar hans søn / Ael vaar hans søn. Oc Ael haaffde seve sønner de hede / Aseikam / Bocheru / Jesmael / Searia / Obadia oc Nanan / der er Aels børn.

Den Philisterne stridde mod Israel/ Oc de aff Israel/ flyde for Philisterne/ oc de fulde ned slagne paa Gilboa Bierg. Oc Philisterne hengde ved Saul oc hans sønner bag efter dem/ oc sloge Jonathan / Abinadab / oc Maltchisua Sauls sønner. Oc striden bleff haard mod Saul/ oc Buestøtterne komme til hannem/ at hand bleff saar aff Støtterne. Da sagde Saul til sin Vaabendrager/ Drag dit suerd vd/ oc stic mig ihjel der met/ at disse womstkaarne skulle icke kome / oc handle skendelige met mig. Men hans Vaabendrager vilde icke / thi hand frøctede sig saare. Da tog Saul sit suerd oc salt der paa. Oc der hans Vaabendrager saa/ at Saul vaar død/ salt hand oc saa paa suerd/ oc døde.

Saul bleff slagen
met tre søn-
ner.

Saa døde Saul oc hans tre sønner/ oc alt hans Huff til lige. Der Israels mend/ som vaare i Dalen/ saae at de vaare flyde / oc at Saul oc hans sønner vaare døde / da forlode de deris Stæder/ oc flyde/ oc Philisterne komme oc bode der vdi.

Den anden morgen komme Philisterne/ at føre de slagne vdaff / oc funde Saul oc hans sønner liggende paa Gilboa Bierg/ oc førde hannem aff/ oc toge hans hoffsuit oc hans Vaaben op/ oc sende dem trint omkring i Philisteris land/ oc lode der forkynde for deris Afguder/ oc folckit. Oc de lagde hans Vaaben i deris Guds Huff/ oc neglede hans hoffsuit pande paa Dagons Huff.

Der alle dei Jabes vdi Gilead hørde/ alt det som Philisterne haaffde gjort Saul/ da gjorde alle Stridsmend dem rede/ oc toge Sauls Legeme oc hans Sønners/ oc førde dem til Jabes/ oc iordede deris been i Jabes vnder Egen/ oc fastede i sin dage.

1. Reg. 13.

Saa døde Saul i sine misgerninger/ som hand haaffde gjort mod HERRE/ paa det ord som hand icke holt. Oc at hand atspunde Spaaquinden / oc icke atspunde HERRE/ Der saare slo hand hannem ihjel. Oc vende Kongeriger til Dauid Jsai søn.

1. Reg. 18.

XII.

Da Israel samlede dem til Dauid i Hebron/ oc sagde/ See/ Wi ere dine been oc dit fæd/ oc du førde Israel tilsom vd oc ind/ der Saul vaar Konge. Saa haaffuer HERRE din Gud sagt dig/ Du skal føde mit Folk Israel / oc du skal vere en Første offuer mit Folk Israel. Oc alle Israels Eldste komme til Kongen i Hebron / Oc Dauid gjorde it Forbund met dem i Hebron saar HERRE/ oc de saluede Dauid til Konge offuer Israel/ Effter HERRE/ ved Samuel.

Dauid sal-
tis til Konge
offuer Israel.
2. Reg. 5.

Oc Dauid drog hen met alt Israel til Jerusalem (der er Jebus) Thi Jebusiterne bode i Landet. Oc Kongerne aff Jebus sagde til Dauid/ Du skal icke komme her ind. Men Dauid vant Sions Slaar/ der er Dauids stad. Oc Dauid sagde / Huo som først slar de Jebusiter/ hand skal vere Hoffuit oc Offuerste. Saa opstigede først Joab Seruia søn / oc bleff Hoffuit mand. Oc Dauid bode paa Slaatter/ Der aff kaldet mand der Dauids stad. Oc hand bygde staden omkring fra Nillo oc saa aldelis omkring/ Men Joab lod dem leffue som offuerbleffue i staden. Oc Dauid foer frem/ oc bleff sterck/ oc Sebaotha HERRE vaar met hannem.

1. Reg. 16.

Disse ere de Offuerste iblant Dauids Kemper/ som hulde dem erlige met hannem/ i hans Kongerige/ hof al Israel/ at mand gjorde hannem til Konge offuer alt Israel/ effter HERRE/ Oc de erre er taller paa Dauids Kemper/ Jafabeam/ Nachmoni søn/ den ypperste iblant tredieue/ hand opløffte sit spiud/ oc slo tre hundrede paa en tid.

1. Reg. 16.

Effter hannem vaar Eleasar Dodo Abihiters søn/ oc hand vaar iblant de tre Kemper. Denne vaar met Dauid der de bespaartede/ oc Philisterne samme stad haaffde forsamlet dem til strid. Oc der vaar it flycke ager fult met byg/ oc folcker flyde saar Philisterne/ oc de traadde mit paa der flycke oc reddede det/ oc sloge Philisterne/ oc HERRE gaff en stor Salighed.

2. Reg. 5.

Dauids stad.

Oc de tre aff de tredieue ypperste drog ned til Dauid hof Stenklippen i Adullam hule/ Men Philisteris Leyer laa i Rephaim dal. Oc Dauid vaar paa Slaatter / oc Philisteris Folk vaar den tid i Bethlehem. Oc Dauid fick begering/ oc sagde/ Huo vil giffne mig dricke aff det Vand aff den Kilde i Bethlehem vnder Porten: Da ryckte de tre i Philisteris Leyer/ oc øfde vand aff Kilden i Bethlehem vnder Porten/ oc hente det/ oc baare det til Dauid/ Men hand vilde icke dricke det/ men hand vdgodde det saar HERRE/ oc sagde/ Der lade Gud vereløngt fra mig/ at ieg skulde saadant gøre/ oc dricke disse Vends blod i deris liffe fare/ Thi de haaffue baaret det hid met deris liffe fare/ Der saare vilde hand icke dricke det/ Dette gjorde de tre Kemper.

Dauids
Kemper.
2. Reg. 23.

Jafabeam.
Eleasar.

Abisai Joabs broder / hand vaar den ypperste iblant tre / oc hand opløffte sit spiud oc slo

Abisai.
try hun-

David.

Paralipomenon

Benaia.

Asahel.

tre hundrede/oc hand vaar priset iblant tre/oc hand den tredie/hetligere end de tho/oc hand vaar deris Hffuerste/a Den hand kom icke ved de tre.

Benaia Joiada søn/Israhel søns aff store gerninger aff Rabzeel/Hand slo tho a Noabiteres Løwer/oc hand gick ned/oc slo en Løwe mit i Kulden vdi sine tid. Hand slo oc en Egypters mand/som vaar fem alne stor/oc haffde it spiud i haanden/som en Veffkong/a Den hand gick ned til hannem mer en kyp/oc tog spiudet aff hans haand/oc slo hannem ihel mer sit egir spiud. Der gjorde Benaia Joiada søn/oc hand vaar priset iblant tre Kemper/oc vaar den hetligste iblant tredieue/dog kom hand icke ved de tre/De David gjorde hannem til sit hems melige Raad.

De Strids Kemper ere disse/Asael Joabs broder. Elhanan Dodo søn aff Bethlehem. Samoth Haroniter. Heles Peloniter. Ira Ekas Thekoiters søn. Abieser Anthorhiter. Sibechar Nufathiter. Ilai Ahohiter. a Neherai Nerophatiter. Heled Baena Nerophatiters søn. Jerbai Ribai søn aff Gibeon Den Jamina bøn. Benaia Dugathoniter. Nurai aff Gaas bæck. Abiel Arbathiter. Asmauerh Baherumiter. Eliahba Saalboniter. Hasem Gisoniters bøn. Jonathas Sage Harariters søn. Ahiam Sachar Harariters søn. Eliphal Doo søn. Nephher a Netherathiter. Ahia Peloniter. Hetro Carmeliter. Naerai Abai søn. Joel Nathans broder. a Netherbar Nagri søn. Seleg Ammoniter. Naherai Berorhiter. Joabs Daabendragere/ Seruia søn. Ira Jerhiter. Gareb Jerhiter. Dria Nethiter. Sabad Ahelai søn. Adina Sisa Rubeniters søn/ Rubeniternis Hoffsuitmand/oc tredieue vaare vnder hannem. Nanan a Naecha søn. Josaphat a Nathoniter. Asia Asphathiter. Sama oc Jacl Nothans Troeriters sønner/ Jerdiael Simri søn. Joha hans broder Thiziter. Eliel a Netheriter. Jeribai oc Josarvia Elinaam sønner. Jethma a Noabiter. Eliel/ Obed/ Jaesiel aff a Nesobaia.

XIII.

Isse komme til David i Siflag/der hand vaar end nu indeluckt for Saul Riss søn/De de vaare oc iblant de Kemper som hulpe til striden/oc vaare sticckede mer Buert til baade hender/mer steen/pile oc Buert.

Aff Sauls brodre som vaare aff Ben Jamin/Abieser den ypperste oc Joas Samaria Gibeathiters bøn/ Jesiel oc Pelet Asmauerh bøn/Baracha oc Jechu Anthorhiter. Jesmaia Gibeoniter/veldig iblant tredieue oc offuer tredieue. Jeremia/ Jaheziel Johanan/ Josabad Gederathiter. Eleusai/ Jerimoth/ Baabendragere/ Samaria/ Sapharia Harophiter. Elkana/ Jesija/ Asareel/ Jofer/ Jasabeam/ Korhiter. Joela oc Sabadia Jerobams bøn aff Gedor.

Aff Gadditerne skilde sig aff til David paa slatter i Drekken/ stiercke Kemper oc Stridsmend som færdige stield oc spiud/oc deris ansiet som løwer/oc snare som Raabucke paa biergene. Den første Efer/ den anden Obadia/ den tredie Eliab/ den fjerde a Nafimanna/ den femte Jeremia/ den sierte Athai/ den siuende Eliel/ den ottende Johanan/ den niende Elfabad/ den tiende Jeremia/ den ellefte a Nachbanai. Disse vaare aff Gadz bøn/ hoffsueder i Hæren/ den minste offuer hundrede/oc den største offuer tusinde. Disse ere de som ginge offuer Jordan i den første maaner/der hun vaar fuld til baade bredde/ar alle grunde vaare lige/ baade mod Hster oc mod Vester.

De der komme oc saa aff Ben Jamina bøn oc aff Juda til Davids slaat. De David gick vd til dem oc suarede/oc sagde til dem/ Der som i komme mer fred til mig oc at hielpe mig/ Da skal mit herte vere mer edet/ men der som i komme paa tredstthed oc at vere mod mig/ end dog at der er ingen fortraadenhed hof mig/ Saa see vor forfædus Gud der til/oc straffe der. De Aans dig du Isai søn/ Fred/ fred vere mer dig/ Fred vere mer dine hielpere/ thi din Gud hielper dig. Da tog David dem til sig/oc sette dem til Hoffsuitmend offuer Stridsfoleket.

1. Reg. 29.

De aff a Nanasse fulde til David/der hand kom mer Philisterner mod Saul til strid/oc halp dem icke/ Thi Philisternis Føster lode hannem fare fra dem mer Raad/oc sagde/ Om hand fulde til sin Herte Saul/da maatte der kaafe off vaar halff. De der hand nu drog til Siflag/da fulde til hannem aff a Nanasse/ Adna/ Jobasab/ Jediael/ a Michael/ Josabad/ Elihu/ Silthai/ de offuerste offuer tusinde i a Nanasse/oc de hulpe David mod Krigsfoleket/ Thi de vaare alle religi Kemper/oc bleffue Hoffsuitmend offuer Hæren. De der komme daglige nogle til David at hielpe hannem/ indtil der bleff en stor Hær/ lige som en Guds Hær.

De derre er taller paa de Hffuerste rustede til Hær/ som komme til David i Hebron at vens de Sauls Kongeriger til hannem/ effter HERKERS ord. Juda bøn/ som baare stield oc spiud/ vaare sey tusinde oc otte hundrede rustede til Hær. Simeons bøn religi Kemper til Hær/

Hier/siu tusinde oc hundrede. Levi bøn/sire tusinde oc sey hundrede. De Joiada den Første iblant dem aff Aaron / met tre tusinde oc siu hundrede. Sadok den Dreng en relig Kempe / met sin Faders Huff/tho oc tiue Hffuerste. Ben Jamins bøn Sauls brødre/tre tusinde/Thi indtil den tid hulde end nu mange dem til Sauls huff.

Ephraims bøn/tiue tusinde oc otte hundrede/relige Kemper oc prisede Aend i deris Febris Huff. Den halffue A Nanasse slect/atten tusinde/ som vaare neffinde ved naffin / at de skulde komme oc gøre David til Konge. Jsaachars bøn som vaare forstandige / oc raadde huad Israel skulde gøre/i huer tid tu hundrede Hffuizmend / oc alle deris brødre fulde deris ord. Aff Sebulon/som drog i Hæren til strid/rustede met allehonde Vaaben til strid/halfstredies sinds tiue tusinde/at sticke sig endirectelige i aarden. Aff Nephthali/tusinde Hffuizmend / oc siu oc tredie tusinde met dem/som førde Skjold oc spiud. Aff Dan rustede til strid/otte oc tiue tusinde sey hundrede. Aff Aser/som drog rustede i Hæren til strid / syretiu tusinde. Paa hnside Jordan. Aff Rubeniterne/Gaditerne/ oc den halffue A Nanasse slect/ met allehonde Vaaben til strid/hundrede oc tiue tusinde.

Alle disse Stridsmend / til at besticke Hæren/komme aff gantste herte til Hebron/at gøre David til Konge offuer alt Israel/oc alle de andre aff Israel haffde it herte / at mand skulde gøre David til Konge. Oc de vaare der hof David tre dage/ode oc drucke/Thi deris brødre haffde tilred for dem. Oc de som vaare nest omkring dem / indtil Jsaachar / Sebulon oc Nephthali/de førde brød paa asene/kamele/muler oc øyene at æde/mel/figen/rusin/vin/olie/øylene/faar mangfoldige nock/Thi der vaar en glæde i Israel.

XIII.

Dauid holt it Raad met Hffuizmendene offuer tusinde oc offuer hundred de/oc met alle Førster/oc sagde til al Israels menighed/ Behager det eder/ oc er der aff I E R X E T vor Gud / saa lader oss sticke alle vegne vd til andre voze brødre/i alle Israels land/oc met dem Presterne oc Leuitene i Stæderne/ der som de haffue forsteder/at de bliffue forsamlede til oss/Oc lader oss hente vor Guds Arck igen til oss/Thi wi stötte inred om hende i Sauls tid. Da sagde den gantste menighed/man skulde saa gøre/thi der behagede alt Folket vel.

Saa forsamlede David al Israel fra Sihor Egypti/ indtil mand kommer til Nemath/at hente Guds Arck aff Biriath Jearim. Oc David drog hen op met alt Israel til Biriath Jearim som ligger i Juda/at hente H E R X E T S Guds arck der fra/som sider paa Cherubim/der som Vassnit paakaldis. Oc de lagde Guds arck paa en ny Vogn / førde hende aff Abinadabs huff/oc Hsa oc hans broder drefue Vognen. Aen David oc al Israel legte faar Gud / aff gantste mact/met sang/met harper/met psaltere/met trommer/met simler oc met basuner.

Oc der de komme paa Chidons plan/vdræce Hsa sin haand/at holde Arcken/thi Øyene traadde vd paa siden. Da bleff I E R X E T S vrede grum offuer Hsa/oc slo hannem/for hand vdræce sin hand til Arcken/at hand døde der strax faar Gud. Da bleff David forger fuld/at H E R X E T gjorde saadant it Flecke paa Hsa / oc hand kallede den sted Perez Hsa/ indtil denne dag. Oc David frætede for Gud samme dag/oc sagde / Huorledis skal ieg føre Guds Arck til mig: Der faare loed hand ick føre Guds Arck til sig i Davids stad/ Aen hand bøde hende bort i ObedEdoms Githiters huff. Saa bleff Guds Arck hof ObedEdom i hans huff vdi tre maaned/ Oc H E R X E T velsignede ObedEdoms Huff / oc alt der hand haffde.

XV.

Dauid Kongen i Tyro/sendte bud til David og Cedar rex/Auremessere oc Hiram. Tommermend / at de skulde bygge hannem it Huff. Oc David merckte / at H E R X E T haffde stadfest hannem til Konge offuer Israel/Thi hans Kongerige bleff större for hans folkis Israels skyld. Oc David tog end nu flere Huftuer i Jerusalem/oc affled end nu flere Sønner oc Døtter. Oc de som hannem bleffue fødte i Jerusalem/hede saa / Sammua / Sobab / Nathan / Salomon / Jebchar / Elisua / Elphaler / Noga / Nepheg / Japhia / Elisamma / Bael Jada oc Elphaler.

Oc der Philisternerne hørde/at David vaar saluet til Konge offuer alt Israel/droge de alle op at

David.

Paralipomenon

Philisterne
bleffue slagne
aff David.
Esaie 28.

op at søge effter David/ Der David det hørde/ drog hand vd mod dem. De Philisterne kom
me/ oc gaffue dem ned i Rehaimo dal. Men David spurde Gud at/ oc sagde/ Skal ieg drage
hen op mod Philisterne/ oc vil du giffue dem i min haand: HERREN sagde til han
nem/ Drag hen op/ Jeg haffuer giffuit dem i dine hender. Oc der de drøge hen op mod Baal
Prazim/ da slo David dem der. Oc David sagde/ Gud haffuer atskilt mine fiende ved min
haand/ lige som vander stillis at/ Der aff falledede samme sted BaalPrazim. Oc de lode deris
Guder der/ der bød David/ at de skulde opbriende dem met ild.

De Philisterne samlede dem sammen igen/ oc lagde dem ned i Dalen. Oc David atspurde
Gud igen/ oc Gud sagde til hannem/ Du skal icke drage op bag dem/ men bøie dig fra dem/
at du tant komme til dem tuert offuer fra Norbær træene. Naar du hører da/ at der tuser frem
offuen i Norbær træene/ da far vd at stride/ Thi at Gud er der vddragen faar dig/ at sla Phi
listerne Her. Oc David gjorde som Gud bød hannem/ Oc de sloge Philisterne Her fra Gi
beon indeil Gaser. Oc David naffn vdspruddis i alle land/ oc HERREN loed hans seget
komme offuer alle Nedninge.

XVI.

David byg
ger en sted til
Guds Arel.

Chand bygde sig Huse i Davids stad/ oc til redde en sted til Guds Arel/ oc be
redde en Tabernackel offuer hende. Den tid sagde David/ Ingen skal bæ
re Guds Arel/ vden Leuiterne/ thi HERREN vdualde dem/ til at bæ
re HERRENS Arel/ oc tiene hannem euindelige. Der faare forsamlede Da
uid al Israel til Jerusalem/ at de skulde søge HERRENS Arel/ hen op
til den sted/ som hand haffde bered der til.

Oc David forsamlede Aarons børn oc Leuiterne aff Rahaths børn/ Vriel den offuerste
met hans brødre/ hundrede oc tiue. Aff Aterari børn/ Asaia den offuerste/ met hans brødre/ tu
hundrede oc tiue. Aff Gersons børn/ Joel den offuerste met hans brødre/ hundrede oc tredie.
Aff Elisaphans børn/ Semaia den offuerste met hans brødre/ tu hundrede. Aff Debions
børn/ Eliel den offuerste met hans brødre/ firefmds tiue. Aff Dsiels børn/ Amminadab den
offuerste met hans brødre/ hundrede oc tolf.

Guds Arel.
Supra 14.

Oc David falledede Sadok oc Abiathar Presterne oc Leuiterne/ som vaare/ Vriel Asaia/
Joel/ Semaia/ Eliel/ Amminadab/ oc sagde til dem/ Jere Fedrenis offuerste iblant Leuiter
ne/ Saa helliger nu eder oc eders brødre/ at i hente HERRENS Israels eders Guds
Arel hid op/ der hen som ieg haffuer bered til hende. Thi tilson der i vaare icke der/ gjorde
HERREN vor Gud en flecke iblant oss/ fordi at wi icke søgte hannem/ som der sig burde.
Saa helligede Presterne oc Leuiterne dem/ at de skulde opbære HERRENS Israels Guds
Arel. Oc Leuibørn baare HERRENS Guds Arel paa deris aylet met stingerne der paa/
som Aose haffde befalet effter HERRENS ord.

Neman.
Assaph.
Ethan.

Oc David sagde til Leuiteris offuerste/ at de skulde sticke deris brødre til Sangere/ met
Strengelæg/ met Psaltere/ Harper oc klare Simler/ at de skulde siunge høyt oc met glæde. Da
stickedede Leuiterne/ Neman Joels søn/ oc aff hans brødre/ Assaph Berechias søn/ oc aff Ater
ari børn deris brødre/ Ethan Kusai søn. Oc deris brødre met dem i den anden part/ som vaar
Sacharia/ Ben/ Jaesiel/ Semiramoth/ Jehiel/ Vnni/ Eliab/ Benaia/ Aasieia/ Nathithia
Elipheleia/ Aiknea/ Obed Edom oc Jeiel/ Port voctere. Thi Neman/ Assaph oc Ethan
vaare Sangere at Klinge klarlige met kaaber Simler. Men Sacharia/ Asiel/ Semiramoth/
Jehiel/ Vnni/ Eliab/ Aasieia oc Benaia at siunge effter met Psaltere. Men Nathithia/
Elipheleia/ Aiknea/ Obed Edom/ Jeiel oc Asasia met Harper aff otte strenge/ at siunge faar
dem. Oc Chenan Ja Leuiteris offuerste Sangmesteren/ at hand skulde vnderuise dem at
siunge/ thi hand vaar forstandig.

Oc Berechias oc Elkana vaare Port voctere faar Arelken. Men Sachania/ Josaphat/
Nehaneel/ Amasai/ Sacharia/ Benaia/ Elieser Presterne blefde i Basuner faar Guds Arel/
Oc Obed Edom oc Jeheia vgaare Arelkens Port voctere.

Saa gick David oc Israels Eldste oc de offuerste offuer tusinde op/ at hente HER
RENS Pactis Arel aff Obed Edoms huse met glæde. Oc der Gud halp Leuiterne/ som
baare HERRENS Pactis Arel/ da offrede mand siu Hyen/ oc siu Wædre. Oc David
haffde en Lin Kiortel paa/ Der til alle Leuiterne som bare Arelken/ oc Sangerne oc Chenania
Sangmesteren met Sangerne/ Oc David haffde en liner Liffkiortel paa. Saa sørde al Is
rael HERRENS Pactis arel op met frygd/ oc met Basuner/ Trommeter/ klare Simler
met Psaltere oc Harper.

Nichol.
2. Reg. 6.

Der HERRENS Pactis Arel kom nu ind i Davids stad/ da saa Nichol Sauls daat
ter vdaaff vinduit/ Oc der hun saa Kong David spunge oc lege/ da foracrede hun hannem i sit
hjerre. Der

XVII.

Der de haffde indført Guds Aetk / sette de hende i Tabernakelen / som David 2. Reg. 6. haffde opreyst til hende / oc offrede Brendoffer oc Tackoffer faar Gud. De der David haffde fuldkommer Brendoffer oc Tackoffer / da velsignede hand folket i HERRENS naffn. De vddelte faar huer mand i Israel / baade Mand oc Quinder / huer it bød oc it stycke Lød / oc en paarte Vin.

De hand stickete nogle Leuter faar HERRENS Aetk til tiene / at de skulde prise / tacke oc loffue HERREN Israels Gud / som vaar / Assaph den første / Satharia den anden. Jeiel / Semiramoth / Jehiel / Nathithia / Eliab / Benaia / Obad Edom / oc Jeiel met Psaltere oc Harper / oc Assaph met klare Sunter / oc Benaia oc Jehasiel Prestet met Trommeter / altid faar HERRENS Pactis Aetk.

Paa den tid stickete David først til at tacke HERREN / ved Assaph oc hans bødre. Tacker HERREN / predicker hans Naffn / Kundgør hans gerninger iblant folket. Psalm. 105. Sjunger / leger oc dicter hannem om alle hans vnderlige gerninger. Priser hans hellige Naffn / deris hierte skulle glæde sig som søge efter HERREN. Søger efter HERREN oc efter hans Aetk / Søger altid efter hans Ansiet. Tæcker paa hans vnderlige gerninger / som hand haffde gjort / Paa hans Vnderlige gerninger / oc paa hans Ord.

I Israels hans tieneris Sød / I Jacobs bøn hans Vdualde. Hand er HERREN vor Gud / Hand dømmer i al Verden. Tæcker euindelige paa hans Pact / huad hand haffuer loffuit i tusinde Slecter. Huilckit hand gjorde met Abraham / oc hans Eed met Isaac. De hand sette der Jacob til en Ræt / oc Israel til en euig Pact. De sagde / Jeg vil gifue dig Canaans land / Ederis Arffuedels Laad. Der de vaare saa oc ringe / oc Fremmede der inde. De de drog fra it folk til it andet / Oc aff it Kongerige til it andet Folk. Hand loed ingen Mand gøre dem Skade / oc straffede Kongerne for deris Skyld. Røer icke ved mine Salude / oc gør mine Propheter intet ont. Sjunger HERREN alle Land / Kundgør daglige hans Salighed. Fortæller hans herlighed iblant Nedningene / oc hans vnderlige gerninger iblant folkene. Psalm. 96. Thi HERREN er stor oc megit lofflig oc herlig offuer alle andre Guder. Thi alle Nedningens Guder ere Affguder / Men HERREN gjorde Himmelen. Der staar herlige oc kaastelige faar hannem / oc der gaar veldige oc gladelige til i hans Sted.

Før HERREN hid i Folk / Før HERREN hid ere oc Aetk. Før HERRENS Naffn ere hid / Før stænk / oc kommer faar hannem / oc tilbeder HERREN i hellig Prydelse. Al Verden frede hannem / hand beredde Jorden / at hun skal icke roris. Himmelen glæde sig / oc Jorden frygde sig / oc mand sig blant Nedningene / at HERREN regerer.

Haffuer bruse sig / oc huad der er vdi / De Næcken vere glad / oc alt det som der er paa. Glæder alle Træene frygde sig i skoffuen faar HERREN / Thi hand kommer at dømme Jorden.

Tacker HERREN / for hand er venlig / oc hans misfandhed varer euindelige. Oc siger / Hielp oss Gud vor Frelser / oc samle oss / oc frels oss fra Nedningene / Alt vi kun de tacke dit hellige Naffn / oc sige dig loff.

Loffuit vere HERREN Israels Gud / fra euighed til euighed / Oc alt folket sige / Amen / oc loffue HERREN.

Saa lod hand der faar HERRENS Pactis Aetk / Assaph oc hans bødre at tiene faar Aetken altid / huer dag sin dagis gerning. Men Obad Edom oc hans bødre / ortte oc tryfsinde sine / Oc Obad Edom Jedithuns søn / oc Hossatil Dorr doctere.

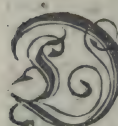
De Sadok Prest / oc hans bødre Presterne / loed hand faar HERRENS Tabernackel paa der Høye i Gibeon / at de skulde daglige gøre HERREN Brendoffer paa Brendofferens Altare / morgen oc aften / Som der staar scerffuit i HERRENS Lou / som hand bød Israel. De Heman oc Jedithun met dem / oc de andre vdualde som vaare neffinde ved naffn / til at tacke HERREN / at hans misfandhed varer euindelige. De Heman oc Jedithun met dem / at klinget met Trommeter oc Simler / oc met Guds strenge leg / Men hand gjorde Jedithun

p m

thuns

thuna bøn til Drott voctere. Saa drog alt folket hen / huer til sit huff / oc Dauid vende oc hen at velsigne sit Huff.

XVIII.

Et stede / der Dauid bode i sit Huff / da sagde hand til Nathan Prophete / See / ieg bor i it Cedar huff / oc HERR E S pacris Arel er vnder Tappeter. Nathan sagde til Dauid / Al der som er i dit hierte / der gør / Thi Gud er met dig.

Nathan.
2. Reg. 7.

Men i den samme nat kom Guds ord til Nathan / oc sagde / Gack hen oc sig Dauid min Tienere / Saa siger HERR E S. Du skalt icke bygge mig it Huff at So vdi. Thi ieg haffuer icke bod i noget Huff / fra den dag ieg vdsøde Israels børn / indtil denne dag / Men ieg haffuer verit huo: Tabernakelen oc Boligen er / Huor ieg haffuer vandret i al Israel. Haffuer ieg oc nogen tid taler til nogen Dommere i Israel / Huor ieg bød at søde mit folck / oc sagde / Hui bygge i mig icke it Cedar huff? Thi sig nu saa til min Tienere Dauid / Saa siger den HERR E Sebaorth / Jeg tog dig aff Aarcken bag Faarene / at du skulde vere en Første offuer mit Folck Israel / oc ieg haffuer verit met dig / Huor du haffuer gaangit hen / Oc ieg haffuer optryckt dine Fiende for dig / oc ieg haffuer gjort dig it naffn / som de store paa Jorden haffue naffn.

Oc ieg vil sette mit Folck Israel en Sted / Oc ieg vil plante det / at der skal der So / oc icke mere Røis / Oc onde Folck skulle icke mere fortrycke det / som tilforn / Oc den tid der ieg bød / at der skulde vere Dommere offuer mit Folck Israel / Oc ieg vil ned trycke alle dine Fiender / oc forkynde dig / at HERR E S vil bygge dig it Huff.

Christus Dauid tilfagt.

Men naar dine dage ere vde / at du gaar bort til dine fedre / Da vil ieg opuecke din Sæd efter dig / som skal vere en aff dine Sønner / Hannem vil ieg stadfeste hans Kongerige / hand skal bygge mig it Huff / Oc ieg vil stadfeste hans Stoel euindelige. Jeg vil vere hans Fader / oc hand skal vere min Søn. Oc ieg vil icke vende min Afskudhed fra hannem / som ieg vende hende fra hannem / som naar faar dig / Men ieg vil sette hannem i mit Huff / oc i mit Kongerige euindelige / at hans Stoel skal vere bestandig euindelige.

Dauids bøn.

Oc der Nathan taledede efter alle disse Ord oc Syn met Dauid / kom Kong Dauid / oc bleff faar HERR E S / oc sagde / Huor er ieg HERR E S Gud: ochuad er mit Huff / at du haffuer ført mig her til: O Gud der haffuer end røct dig at vere forliden / Men du haffuer oc taler offuer din Tieners Huff / om det som skal komme langt efter / oc du haffuer anseet mig / lige som i it Aennistis sticckelse / som i der høye er Gud HERR E S. Huad skal Dauid mere sige til dig / at du gør din Tienere herlig: Du kender din Tienere / HERR E S / du haffuer gjort alle de store ting efter dit egit hierte / for din Tieners Skyld / at du vilde obenbare al herlighed. HERR E S / din lige er icke / Oc der er ingen Gud vden du / Om huilcken wi haffue hørt mer vore øine. Och huor er it Folck paa Jorden som dit Folck Israel / at en Gud er hen gongen / at frelse sig it Folck / oc at gøre sig self it naffn / aff store oc forferdelige ting / at vddiffue Hedningene faar dit Folck / som du frelste aff Egypten: De gjorde dig dit Folck Israel til it Folck euindelige / oc du HERR E S est bleffuen deris Gud.

Thi HERR E S der Did som du taledede offuer din Tienere oc offuer hans Huff / bliffue Sant euindelige / oc gør som du haffuer taler. Oc dit Naffn bliffue sandt oc stort euindelige / at mand siger / Den HERR E S Sebaorth Israels Gud / er Gud i Israel / Oc din Tieners Dauids Huff vere bestandigt faar dig. Thi du HERR E S haffuer opladet din Tieners øre / at du vil bygge hannem it Huff / Der faare haffuer din Tienere fundet / at hand beder faar dig. Thi HERR E S du est Gud / Oc du haffuer taler dette gode til din Tienere / Begynde nu at velsigne din Tieners Huff / at der bliffue euindelige faar dig / Thi huad du HERR E S velsigner / det er velsignet euindelige.

XIX.

Er efter slo Dauid Philisterne / oc vnderuingede dem / oc tog Gath oc hans Døtter aff Philisternis haand.

Hand slo oc Noabiterne / saa at Noabiterne bleffue Dauid vnderdanige oc søde stænk.

Hand slo oc Hadad Eser / Kongen aff Toba i Demath / der hand drog hen / at oprette

Philisterne /
Noabiterne /
Hadad Eser
bleffue slagne
aff Dauid.
2. Reg. 8.

at overre sit Tegen/hoff der Vand Phrath. Oc David vant tusinde Vogne fra hamnem/ sit tusinde Rysener/ oc tiue tusinde Fodgaangere/ Oc David linnelste alle Vogne/ oc beholt hundrede Vogne igen.

Oc de Syrer aff Damasco komme at hielpe Nadad Eser Kongen aff Soba/ Men David slo aff samme Syrer tu oc tiue tusinde Men. Oc lagde folck i Damasco vdi Syria/ Arde Syrer bleffue David vnderdanige/ Oc forde hannem Skenck/ Thi HERRE halp David huort hand drog hen. Oc David tog de grydene Skiolde som Nadad Esera tiu nere haffde/ Oc forde dem til Jerusalem. David tog oc Nadad Esera steder/ Tibeath oc Chun/ gantske megir Kaaber/ Aff hulleke Salomon gjorde Kaaber Haffuit/ oc Strøtterne oc Kaaber Karene.

Oc der Thogu Kongen aff Nemath hørde/ at David haffde slager alt Nadad Esera Kongia mact aff Soba/ Da sende hand sin søn Nadoram til Kong David/ oc loed hannem velsigne/ Oc hilfe oc velsigne at hand haffde stridet met Nadad Eser/ oc slager hannem/ Thi Thogu haffde en strid met Nadad Eser.

Oc Kong David helliger HERRE alle guld Kar/ sølff Kar oc Kaaber Kar/ met det sølff oc guld/ som hand haffde tager fra Nedningene/ som vaare fra/ Edomiterne/ Noabiterne/ Ammoniterne/ Philisterne oc Amalekiterne.

Oc Abisai Seruia søn slo atten tusinde aff Edomiterne i Salt dalen. Oc lagde folck i Edomea/ at alle Edomiterne vaare David vnderdanige/ Thi HERRE halp David huort hand drog hen. Saa regerede David offuer al Israel/ oc holt Dom oc Retferdighed ved mact/ blant alt sit folck.

Joab Seruia søn vaar offuer Hæren/ Josaphat Abilud søn vaar Canteler. Sadak Abitoba søn/ oc Abimelech Abithars søn vaare Prester. Sarosa vaar Scriffuer. Benaia Joiada søn vaar offuer Cheri oc Plethi. Oc Davids søste sønner vaare stedse hof Kongens haand.

XX.

Cder efter døde Nahas Ammons bønne Konge/ oc hans søn bleff Konge i Nahas hans sted. Da tencke David/ Jeg vil gøre barmhertighed met Nanon Nahas søn/ Thi hans Fader gjorde barmhertighed mod mig. Oc hand sende Bud hen/ oc loed troste hannem offuer sin Fader.

Oc der Davids Tienere komme i Ammons bønne land til Nanon at troste hannem/ Da sagde Ammons bønne forster til Nanon/ Men du/ at David erer din Fader faar dine Ghen/ at hand sende Trøstere til dig? Ja hans Tienere ere komne til dig/ at randfage oc at omkaste/ oc at bespeie Lander. Da tog Nanon Davids Tienere/ oc ragede dem/ oc skar deris Klæder halffdelen aff/ indtil Lenderne/ oc loed dem gaa. Oc de ginge bort/ oc lode David der tilkende giffue ved Men/ Oc hand sende mod dem/ Thi Mens dene vaare megir skende/ oc Kongen sagde/ Bliffuer i Jericho indtil eders skig voyer/ Kommer saar igen.

Men der Ammons bønne saar/ at de luctede ilde saar David/ da sende de hen baade Nanon oc Ammons bønne/ tusinde Sintener sølff/ at leye Vogne oc Rysener aff Mesopotamia aff Naecha oc aff Soba/ oc de leyde tollf oc tiue tusinde Vogne/ oc Kong Naecha mer sit folck. Da komme de/ oc leyrede sig saar Nedba. Oc Ammons bønne samlede dem oc aff deris Stæder/ oc komme til striden. Der David det hørde/ da sende hand Joab hen mer den gantske Rempers Hær. Oc Ammons bønne vaare vddragne/ oc rustede sig til stred saar Stadens Port. Men Kongerne som vaare komne/ hulde besynderlige paa Naechen.

Der Joab saa nu/ at striden vaar mod hannem/ baade faare oc bag/ vdualde hand alle unge Men aff Israel/ oc rustede sig mod de Syrer. Oc der folck som offuer vaar/ sette hand vnder Abisai sin broders haand/ at de rustede sig mod Ammons bønne/ oc sagde/ Der som de Syrer bliffue mig forstercke/ da kom mig til hielp. Men bliffue Ammons bønne dig forstercke/ da vil ieg hielpe dig. Der trost sig/ oc lad oss handle frimodelige/ for vor folck oc for vor Guds stæder/ HERRE gøre/ huad hannem teckis. Oc Joab drog til met der folck som vaar hof hannem/ mod de Syrer at stride/ oc de flyde for hannem. Oc der Ammons bønne saar/ at de Syrer flyde/ da flyde de oc for Abisai hans broder/ oc droge i staden. Oc Joab kom til Jerusalem.

Men der de Syrer saar/ at de vaare slagne saar Israel/ da sende de Bud hen/ oc hente de p iij Syrer

Thogu.

Velsigne/ Oc er at ynske lyck.

Edomiterne 12000. slagne

2. Reg. 8.

2. Reg. 10. Nanon.

De Syrer oc Ammoniter bliffuer slagne.

Dauid.

Baralipomenon.

Sophach.

Syrer vd paa hin side Hænder/ Oc Sophach Nadad Esers Strids Høffuigmand drog faar dem. Der det bleff Dauid til kende giffuit/ da samlede hand al Jsrael til hobe/ Oc drog offuer Jordan/ oc der hand kom til dem/ da rustede hand sig mod dem/ oc Dauid rustede sig til strid mod de Syrer/ oc de stridde mer hannem. Men de Syrer flyde faar Jsrael/ oc Dauid slo ihuel aff de Syrer siu tusinde Vogne/ oc fyretue tusinde Mand til fod/ Der til mer slo hand oc Sophach Strids Høffuigmanden ihuel. Oc der Nadad Esers tienerer saae/ at de vaare slagne faar Jsrael/ da gjorde de fæd mer Dauid oc hans tienerer/ oc de Syrer vilde icke mere hielpe Ammons bøn.

XXI.

2. Reg. 11. 12.
Rabba.

Der aaret vaar omgøngt/ paa den tid som Kongerne vd drage/ Da fødte Joab Strids Hæren/ oc forderffuede Ammons bønns land/ komme oc belagde Rabba/ Men Dauid bleff i Jerusalem/ oc Joab slo Rabba/ och nedbrød hannem. Oc Dauid tog deris Kongis Krune aff hans Høffuit/ oc fant hende at vere icke Sintener guld suar/ oc Eddele stene/ och hun bleff sæt paa Dauids Høffuit/ hand fødte oc megit Roff vd aff Straden. Men folckit som der vaare inde fødte hand vd/ och delte dem mer Saffue/ oc mer iern Hæcker oc Kile/ Saa gjorde Dauid ved alle Ammons bønns Strader/ Oc Dauid drog til Jerusalem mer folckit igen.

2. Reg. 21.
Sibechai.
Sibat.
Elhanan.
Laemi.
En stor
Mand.
Jonathan.

Der efter begyntis en strid i Gath mer Philisterne/ den tid slo Sibechai Husfæter/ Sibai som vaar aff Kempernis bøn/ oc nedbrød dem. Oc der begyntis atter en strid mer Philisterne/ Da slo Elhanan Jairs søn Lahemi/ Goliath Gathithers broder/ som haffde icke Spiid som en Hæf stong. Der bleff atter en strid i Gath/ der vaar en stor Mand/ som haffde sex fingre oc sex tæer/ der gøt fire oc tiue/ oc hand vaar oc saa fød aff Kemperne/ oc had bespoede Jsrael. Men Jonathan Simeas søn Dauids broders søn slo hannem. Disse vaare fødte aff Kemperne i Gath/ oc fulde ved Dauids oc hans tieneris haand.

XXII.

Dauid lader
rele. Folefer.
2. Sam. 24.

Satan stod mod Jsrael/ oc indgaff Dauid/ at hand loed retie Jsrael. Oc Dauid sagde til Joab oc til folckenis øffuerste/ Gaar bort/ retie Jsrael fra Bersaba ind til Dan/ och fører til mig/ at ieg maa vide/ huor mange de ere. Joab sagde/ HERRER! formere sit folck som de nu ere/ hundrede gonge saa mange/ men min HERRER! Konge/ ere de ey alle min HERRER! tienerer. Huor saare spør da min HERRER! der efter: Huor saare skal strid komme paa Jsrael.

Gad.

Men Kongens ord ginge frem mod Joab. Oc Joab drog vd och vandrede igennem al Jsrael/ oc kom til Jerusalem, oc fick Dauid taler paa der talde folck/ oc der gantse Jsrael vaare Elleffue gonge hundrede tusinde mend/ som vddroge suerd/ oc Juda fire hundrede gonge oc halff tierdesinde tiue tusinde mend/ som vddroge suerd. Men hand talde icke Levi oc Ben Jamin ihlæ disse/ Thi at Kongens ord vaare Joab en verstyggelighed.

Men der behagde Gud ilde/ Thi hand slo Jsrael. Oc Dauid sagde til Gud/ Jeg haffuer suarlige syn der at ieg haffuer gjort det/ Men tag nu bort din Tieneris misgætning/ Thi ieg vil haffuer gjort gantse daarlige.

Oc HERRER! talede mer Gad Dauids Seere/ oc sagde/ Gack hen/ tal mer Dauid oc sig/ Saa siger HERRER! Jeg legger dig tre honde ting faare/ vduel dig it aff dem/ at ieg skal gøre dig. Der Gad kom til Dauid/ sagde hand til hannem/ Saa siger HERRER! vduel dig enten Dyr tid i tre aar/ Eller oc fly tre Maaned for dine modstandere/ oc for dine fiendis suerd/ at der skal gribe dig/ Eller HERRER! suerd/ oc Pestelenge i tre dage vdi Lander/ at HERRER! Engel skal forderffue i alle Jsraels Landemercke/ Saa seer du til/ huad ieg skal suare hannem som mig vdsende. Dauid sagde til Gad/ Jeg er megit bange/ Jeg vil dog falde i HERRER! S haand/ Thi hans miskundhed er megit stor/ oc ieg vil icke falde i HERRER! S hender.

Da loed HERRER! Pestelenge komme i Jsrael/ at der salt halffierdesinde tiue tusinde Mand aff Jsrael. Oc Gud sende Engelen til Jerusalem at forderffue hannem/ och i forderffuelen saa HERRER! der til/ oc hannem angrede der onde. Oc hand sagde til Engelen som forderffuede/ Der er nock/ Din haand lade aff. Oc HERRER! Engel stod hof Arnan.

nans Jebusiters Lade. De David opløffte sine øyen / oc saa HERRENS Engel staa mellem himmelen oc Jorden oc haffde it dragit suerd i sin haand vdract offuer Jerusalem / da falt David oc de Eldste skulde met Sæcke paa deris ansiet. De David sagde til Gud / Er ieg ey / den som befalede at tele Folket / Jeg er den som syndede oc gjorde det onde / Men huad haffue disse faaer gjort / HERRE min Gud lad din Naad vere mod mig oc min Faders huff / oc icke mod dit folk / at plaffue dem.

De Engelen sagde til Gad / at hand skulde sigte David / at David skulde gaa hen op / oc opreysse HERREN it Altere i Arnans Jebusiters Lade. Saa gick David hen op effter Gads ord / som hand taledet til hannem i HERRENS Naaffin. Oc der Arnan vende sig om oc saa Engelen / och hans fire Sønner met hannem / da skulde de dem / Thi Arnan tarst Huede. Der nu David gick til Arnan / da saa Arnan / oc bleff David var / oc hand gick vd aff Laden / oc tilbød David met sit ansiet til Jorden.

De David sagde til Arnan / Giff mig rum i Laden / at ieg kand bygge HERREN it Altere der paa / for fulde Pendinge skal du giffue mig det / at Plaffuen skal ophøre fra folket. De Arnan sagde til David / Tag til dig oc gør min Herre Konge som der behager dig / See / ieg giffuer Øyen til Brendofferet / oc Redskaff til ved / oc Lueden til Adoffer / Jeg giffuer det alt sammen. De Kong David sagde til Arnan / Jefe saa / men ieg vil købe der for fulde Pendinge / Thi ieg vil icke tage det som dig til hø / faar HERREN / oc ieg vil icke haffue det forgeffuis til Brendoffer.

Saa gaff David Arnan faar det Rum / sex hundrede sekel guld aff veer / De David bygde HERREN der it Altere / oc offrede Brendoffer / oc Tackoffer / och der hand kallede paa HERREN / da bønhoide hand hannem ved Jld aff Himmelen paa Brendofferens Altere. De HERREN sagde til Engelen / at hand skulde stinge sit suerd i sin balie.

Der David saa / samme tid / at HERREN hørde hannem paa Arnans Jebusiters plan / pleyde hand at offer der. Thi HERRENs Bolig / som Arose gjorde i ørken / och Brendofferens altere vaar paa den tid i det Høye vdi Gibeon. De David funde icke gaa hen for det samme / at atspørre Gud / Saa vaar hand forferdet for HERRENS Engels suerd. De David sagde / Der skal HERRENS Guds huff vere / oc dette Altere til Jfs ræde Brendoffer.

XXIII.

Ch David befallede at forsamle de fremmede / som vaare i Israels Land / oc sticte Stenhuggere til at hugge sten at bygge Guds huff met. De David loed til rede megir Jern til søm / til dørene i Portene / oc huad som vaar behoff at festis / oc saa megir kaaber at mand kunde der icke vere. De Cedar træ total lige / Thi de aff Sidon oc Tyro forde megir Cedar træ til David. Thi David tenckte / Min søn Salomon er yng oc klenlig / oc husit som skal byggis HERREN / skal vere stort / at hans Naaffin oc puff kand ophøyes i alle Land / der faare vil ieg sticke hannem foraad. Saa sticte David megir foraad faar sin død.

Ochand kallede sin søn Salomon. oc bød hannem at bygge HERRENS Israels Guds huff / oc sagde til hannem / Min søn / ieg haffde i sinde at bygge HERRENS min Guds Naaffin it huff. Men HERRENs ord kom til mig / oc sagde / Du haffuer vdstyrt megir blod / oc sørt stor Strid / der faare skal du icke bygge mit Naaffin it huff / Effterdi at du vdstyrt saa megir blod paa Jorden faar mig. See den Søn som dig skal fødus / hand skal vere en rolig Mand / Thi ieg vil lade hannem huile sig faar alle hans fiender reint omkring / Thi hand skal hede Salomon / Thi ieg vil giffue fred oc Rolighed offuer Israel i hans liffs tid / hand skal bygge mit Naaffin it huff. Hand skal vere min søn / oc ieg vil vere hans Fader / och ieg vil stadfeste hans Kongelig Stool offuer Israel Euindelige.

Saa skal nu min Søn / HERREN vere met dig / och du skal bliffue lycksalig / at du skal bygge HERREN din Gud it huff / som hand taledet om dig. De HERREN skal giffue dig Floghed oc forstand / och hand skal befale dig Israel / at du skal holde HERRENS din Guds lou. De da skal du vere lycksalig / naar du holder dig / at du gør effter budene oc Ret / som HERREN bød Arose til Israel / ver trostlig oc ved it frit mod / fræte dig icke / oc misstræste icke / See ieg haffuer sticket til HERRENS Huff i min armød hundrede tusinde Sintener guld oc tusinde gonge tusinde Sintener sølf / Der til met kaaber och Jern founden tal / Thi der er megir der aff / Jeg haffuer oc sticket sømmer oc sten / der til maat du legge mere. Saa haffuer du mange Arbejdere / Stenhuggere oc Tømmermend til sten oc træ / och alle honde

David sticte
for foraad til
templen.

inh. 29.

David befa-
ler Salomon at
bygge templen.

Salomon he-
der fredomme-
lig eller fredrig
2. Reg. 7.

honde Hise paa allehonde arbejder paa guld/sølv/kaaber/ociern foruden tal. Saa gør dig rede/oc verre der vd/HERRE skal vere mer dig.

De David bød alle Israels øffuerste/at de skulde hielpe hans søn Salomon/Er ey HERRE eders Gud mer eder/oc haffuer giffuit eder roligbed teint omkring: Thi hand haffuer giffuit Landens Jndbyggere i eders hender/oc landet er vunderd saar HERRE oc saar hans Folk. Saa giffuer nu eders herte oc eders Siæle/til at søge HERRE eders Gud/oc gøre eder rede oc bygger Gud HERREN i Helligdom/at mand kand indføre HERREs Pacts Arck/oc Guds hellige Kar i Husit/ at der skal bliffue bygget til HERREs Taffin. Saa gjorde David sin søn Salomon til Konge øffuer Israel/der hand vaar gammil/oc vel ved alder.

XXIII.

David forsamlede alle øffuerste i Israel/oc Presterne oc Leuiterne/at mand talde Leuiterne/fra tredie aar oc der øffuer/ Oc deris tal vaar fra haffuit til haffuit/som vaare sterke i Vind/arten oc tiue tusinde. Aff huilcke der bleffue fire oc tiue tusinde til stickete/at forfemne gerningen i HERREs Huse/oc sey tusinde Embetmend oc Dommere/ oc fire tusinde Port voerere. De fire tusinde HERREs Loff sangere mer Streng leg/som ieg haffuer gjort/til at siunge Loff.

Gersoniter.
Supra.

Rahaths
børn.

Merari børn

De David gjorde en stickete iblant Leui børn/som vaar/iblant Gerson/Rahath oc Merari. Gersoniterne vaare/Laadan oc Simeï. Laadans børn/den første/Jehiel/Sethan oc Joel/de tre. De Simeï børn vaare/Salomith/Nasiel oc Naran de tre. Disse vaare de ypperste iblant Fedene aff Laadan. De disse vaare Simeï børn/Jahath/Sina/Jeus oc Bria/Disse fire vaare oc Simeï børn. De Jahath vaar den første/Sisa den anden. Den Jeus oc Bria haffde icke mange børn/der saare bleffue de regnede for en Faders Huse.

Rahaths børn vaare/Amram/Jezehar/Nebron oc Ofiel/de fire. Amrams børn vaare/Asron oc Nofe. De Aaron bleff fra stilt/ar hand bleff hellig gjort til der Allerhelligste/hand oc hans sønner euindelige/ar bære Røggelse saar HERRE/oc at tiene oc til at velsigne HERREs taffin euindelige. De Nofe Guds mandts børn bleffue regnede iblant Leuiternis slect. De Nofe børn vaare/Gerson oc Elieser. Gersons børn/den første vaar Sebul. Eliesers børn/den første vaar Rahabia. De Elieser haffde ingen andre børn. Den Rahabia børn vaare mange flere. Jezehars børn vaare Salomith/den første. Nebrons børn vaare/Jeria den første/Amaria den anden/Jehasiel den tredie/oc Jathmean den firedre. Ofiels børn vaare Nicha den første/oc Jesia den anden.

Merari børn vaare/Naheli oc Nusi. Naheli børn vaare/Eleasar oc Kis. De Eleasar døde/ochaffe ingen sønner/men datter/oc Kis børn deris brødre toge dem. Nusi børn vaare/Naheli/Eder oc Jeremoth/de tre. Derer Leui børn iblant deris Fedres Huse/oc øffuerste iblant Fedrene/som bleffue regnede effter nassinsens tal ved haffuederne/huilcke der gjorde Embedens gerning i HERREs Huse/ fra tiue aar oc der øffuer. Thi David sagde/HERREN Israels Gud haffuer giffuit sit Folk roligbed/oc der skal Bo i Jerusalem euindelige.

De Leui børn bleffue talde iblant Leuiterne fra tiue aar oc der øffuer/at de torde icke ved at bære Tabernakelen mer al sit Embedis redskaff. Men effter Davids siste ord/at de skulde staa vnder Aarons børs hender/ar tiene i HERREs Huse vdi gaarden/oc til fisten/oc til renselsen/oc til allehonde Helligdom/oc til alle Embets gerninger i Guds Huse/oc til Stuebordene/til huede melet/til Adofferet/til vsurede kager/til Panden/til røsten/oc til al vort oc maade. De at staa om morgen oc tacke oc loffue HERREN/oc disligiste om afftenen. Oc til at offere HERREN alle Brendoffer om Sabbathen/Nyaaaned oc Nyttede effter tal oc sticket alle vegne saar HERREN/ar de skulde tage vaar paa vacten haffvidens byrdens oc Helligdommens Tabernackel/oc Aarons børn deris brødre/ar tiene i HERREs Huse.

XXV.

Presternis
stickete.

En denne vaar Aarons børs stickete. Aarons børn vaare Nadab/Abihu/Eleasar oc Jehamar. Men Nadab oc Abihu døde saar deris Fedre/ochaffe ingen børn/oc Eleasar oc Jehamar bleffue Prestes. De David stickete dem saa/Sadol aff Eleasars børn/oc Ahimelech aff Jthamars børn effter deris tal oc Embede. De der bleffue flere ypperste ge sterke

ge stercke end fundne iblant Eleasars bñn/end iblant Jethamars bñn. De hand sticte dem saa/som vaare/septen aff Eleasars bñn til Offuerste blant deris Fedris Huss/oc otte aff Jethamars bñn iblant deris Fedris Huss. De hand sticte dem effter Laaden/ Fordi/ar baare aff Eleasars oc Jethamars bñn vaare offuerste i Helligdommen / oc offuerste saar Gud. De Semaia Scriffuere i Bethaneels søn aff Leuiterne / bescreff dem saar Kongen oc saar de Offuerste/oc saar Sadock Presten/oc saar Ahimelech Ab Jathars søn/oc saar de offuerste Fedre iblant Presterne oc Leuiterne/som vaare/en Fadere Huss for Eleasar/oc der ander for Jethamar.

De den første laad salt paa Joiarib/den anden paa Jedata. Den tredje paa Darim. Den fjerde paa Seorim. Den femte paa Alchith. Den sierte paa Asemin. Den siuende paa Na^{Lucæ i.}koz. Den ortende paa Abia. Den niende paa Jesua. Den tiende paa Sechania. Den elleffte paa Eliasib. Den tolfte paa Jakin. Den treetende paa Dupa / den siorende paa Jesebeab. Den femtende paa Bilga/den seytende paa Immer. Den sötende paa Nesir/den attende paa Napis. Den nittende paa Bethahia/den tiuende paa Jeshel. Den første oc tiuende paa Jachin/den anden oc tiuende paa Samul. Den tredje oc tiuende paa Delaia/den fjerde oc tiuende paa Naasia. Der er deris sticte effter deris Embede at gaa i HERRS Huss effter deris sticte vnder deris Fader Aaron/som HERRS Israels Gud haffde buder dem.

Iblant de andie Leui bñn/ vaare iblant Amrams bñn / Subael. Iblant Subaels bñn vaare Jehdea. Iblant Rehobia bñn vaare Jesia den første. Den aff Jesechariterne vaare Sionoth. Iblant Sionoths bñn vaare Jahath. Lezions bñn vaare / Jeria den første / Amaria den anden / Jahasiel den tredje / Jakmeam den fjerde. Vsiels bñn vaare Aicha. Iblant Aicha bñn vaare Samir. Jesia vaare Aicha broder. Iblant Jesia bñn vaare Sacharia. Aterari bñn vaare / Aiheli oc Aiheli/hues søn vaare Jaesia. Aterari bñn aff Jaesia hans søn vaare / Soham/Sacur oc Jbri.

Den Aiheli haffde Eleasar / thi hand haffde ingen sønner. Aff Ris / Ris bñn vaare Jerahmel. Aiheli bñn vaare / Aiheli / Eder oc Jeremoth. De ere Leuiterne bñn i deris Fedris Huss. De mand kaste oc laad for dem hof deris brodre Aarons bñn / for Kong David oc Sadock oc Ahimelech / oc for de offuerste Fedre iblant Presterne oc Leuiterne / saa vel den minste broder/som den offuerste iblant Fedrene.

XXVI.

David met Scridhsffuizmendene seaskilde til Embeder iblant Assaphs bñn/Neman oc Jedithun Prophter met Harper / Psaltere oc Simler / oc de bleffue talde til geninge effter deris Embede. Blant Assaphs bñn vaare / Sacur / Joseph / Jethania / Asarel / Assaphs bñn vnder Assaph / som spaade hof Kongen. Aff Jedithun / Jedithuns bñn vaare / Gedalia / Sori / Jesaia / Nasabia / Aathithia / de seyt vnder deris fader Jedithun met Harper / som spaade at tacke oc loffue HERRS. Aff Neman / Nemans bñn vaare / Sukia / Aathania / Vsiel / Sebucl / Jerimoth / Nanania / Nanani / Eliatha / Gidalthi / Romamthi / Eser / Jaabekasa / Allothi / Nothie oc Aahesioth. Disse vaare alle Nemans bñn Kongens Skuere i Guds ord/ar oploffue hornet / Thi Gud haffde giffuit Neman sioren Sønner oc tre dötter.

Disse vaare alle vnder deris Fedre / Assaph / Jedithun oc Neman / at siunge i HERRS Huss met Simler / Psaltere oc Harper / effter Embeder i Guds Huss hof Kongen. De de oc deris brodris tal / alle til hobe / som vaare Aestere oc lede i HERRS Sang / vaare tu hundrede oc otte oc firetinde tiue / De de kaste laader om deris Embede for den minste lige som for den første / oc for den lede som for Discipelen.

De den første laad salt paa Joseph iblant Assaph. Den anden paa Gedalia oc hans brodre oc sønner / oc de vaare tolf. Den tredje paa Sacur oc hans sønner oc brodre / oc de vaare tolf. Den fjerde paa Jetri oc hans sønner oc brodre / oc de vaare tolf. Den femte paa Aithania oc hans sønner oc brodre oc de vaare tolf. Den sierte paa Sukia oc hans sønner oc brodre / oc de vaare tolf. Den siuende paa Isreela oc hans sønner oc brodre / oc de vaare tolf. Den ortende paa Jesaia oc hans sønner oc brodre / oc de vaare tolf. Den niende paa Aathania oc hans sønner oc brodre / oc de vaare tolf. Den tiende paa Sime oc hans sønner oc brodre / oc de vaare tolf. Den elleffte paa Asarel oc hans sønner oc brodre / oc de vaare tolf. Den tolfte paa Nasabia oc hans sønner oc brodre / oc de vaare tolf.

Den treetinde paa Subael oc hans sønner oc brodre / oc de vaare tolf. Den siorende paa Aathithia oc hans sønner oc brodre / de vaare tolf. Den femtende paa Jeremoth oc hans sønner

sønner oc brødre / de vaare tolf. Den sytende paa Inania och hans sønner oc brødre / de vaare tolf. Den søttende paa Jasbekasa och hans sønner oc brødre / de vaare tolf. Den attende paa Nanani och hans sønner oc brødre / de vaare tolf. Den nitende paa Nallothi och hans sønner oc brødre / de vaare tolf. Den tiende paa Eliatha och hans sønner oc brødre / de vaare tolf. Den første oc tiende paa Nothir och hans sønner oc brødre / de vaare tolf. Den anden oc tiende paa Gidalthi och hans sønner oc brødre / de vaare tolf. Den tredie oc tiende paa Naa hestiorth och hans sønner oc brødre / de vaare tolf. Den fjerde oc tiende paa Romamthi Efer oc hans sønner oc brødre / de vaare tolf.

XXVII.

S Portgemmernes Stikelse. Iblant Corbiterne / vaar Aselemlia Kore søn aff Asaphs børn. Oc disse vaare Aselemlia børn / den første søde Sacharia / den anden Jediael / den tredie Sebadia / den fjerde Jathiel / den femte Elam / den sierte Johanan / den siuende Elioenai. Men disse vaare Obed Edoms børn / den første søde Semaia / den anden Josabad / den tredie Joah / den sierte Sachar / den femte Iethaneel / den sierte Ammiel / den siuende Jaschar / den ottende Pegulthai / Thi Gud haaffde vel signet hannem / Och hans søn Semaia afflede oc sønner som regerede i deris Fedris huff / Thi de vaare sterke Kemper. Saa vaare nu Semaia børn / Aethni / Rephael / Obed oc Elfabad / hues brødre vaare flittige folk / Eluh oc Samathia. Disse vaare alle aff Obed Edoms børn / De met deris børn oc brødre vaare flittige folk / vel stikede til Embede / vaare tho ocreyfinds tiue aff Obed Edom.

Aselemlia haaffde atten børn oc brødre flittige Aend. Oc Nossia aff Aderari børn haaffde børn / den ypperste Sumri / Thi den første søde vaar icke der / der for sette hans Fader hannem til den ypperste / den anden Hukia / den tredie Tebalia / den fjerde Sacharia. Alle Nossia børn oc brødre vaare retten.

Denne Portgemmernes Stikelse iblant Kempens hofuit i Embedet hof deris brødre / at tiene i HERRS huff. Oc Laaden bleff fast saa vel for den minste som for den største i deris Fedris huff til huer Port. Den Laad mod østen falt paa Aselemlia. Och mand kaste Laad for hans søn Sacharia / som vaar klog i Raad / oc der falt hannem mod Norden. Oc Obed Edom mod synden / och hans sønner hof Esupim huff. Oc Supim oc Nossia mod vesten hof Porten som mand gaar paa Brendofferens stæde / som docten staar hof huer anden.

Gud østen vaare sex aff Leuiterne. mod Norden fire om dagen. Oc mod Synden fire om dagen. Oc hof Esupim stæde tho othro. Men hof Parbar mod Vesten fire paa stædet / oc tho hof Parbar. disse ere Portgemmernes Stikelse iblant Corbiterne børn / oc Aderari børn.

Men aff Leuiterne vaar Ahia offuer Guds husis Liggendese / oc offuer det Liggendese som bleff hellig gjort. Aff Laedans børn / Gersoniters børn / Aff Laedan vaare Federnis offuerste / som vaare Jehieliter. Oc Jehieliternes børn vaare Serham och hans broder Joel offuer HERRS husis liggendese. Iblant Aramiterne / Jechariterne / Hebroniterne oc Ysieliterne / vaar Sebul Gersons søn Aose søn / Første offuer Liggendese. Men hans broder Elieser haaffde en søn som vaar Rehabia / hues søn vaar Jafai hues søn vaar Joram / hues søn vaar Sichri / hues søn vaar Selomith / den Selomith och hans brødre vaare offuer alle hellighedens Liggendese som kong David gjorde hellige / oc de offuerste fedre iblant de offuerste offuer tusinde / oc offuer hundrede / oc de offuerste i Herren / Aff stæden oc aff Roffuer haaffde de hellige gjort der til at forbedre HERRS huff / mer. Oc alt huad den Seere Samuel oc Saul Kis søn / och Abner Ners søn / oc Joab Seruias søn haaffde hellig gjort. Oc alt der som vaar helligt gjort der vaar vnder Selomith och hans Brødris hand.

Aff Jechariterne vaar Chenania och hans sønner stikede til gerning vden til offuer Israels Embedsmend oc dommere. Aff Hebroniterne vaar Nasabia och hans brødre tusinde oc siu hundrede / flittige mend / stikede til Embede offuer Israel paa denne side Jordan mod Vesten / til allehonde HERRS handel / oc til at tiene Kongen. Oc iblant Hebroniterne / vaar Jeria den ypperste iblant Hebroniternes Slect oc deris fedre. Och i der fyrer tiende Davids Kongerigis aar da bleff der leet oc funder iblant dem flittige Aend i Jaeser vdi Gilead / och deris brødre flittige Aend thu tusinde oc siu hundrede Federnis offuerste. Oc David sette dem offuer Rubeniterne / Gaditerne / oc den halffue Manasses slect / til alt Guds och Kongens handel.

Men

MEn Israels bøn effter deris tal vaare Fedrenis offuerste/offuer tusinde oc offuer hundrede / Oc Embegynd som toge vare paa Kongen/effter deris sticketse/ar bære fra oc til huer en maanet/i alle aarens maaned/ Oc huer sticketse haaffde fire oc tiue tusinde.

Jasebeam Sabbels søn vaar offuer den første sticketse / oc vnder hans sticketse/ vaare fire oc tiue tusinde. Oc aff Perez bøn/ vaar den offuerste offuer alle Stridshoffuizmendene i den første maanet. Dodai Abihiter vaar offuer den anden maanet/ sticketse / Oc Ahiath vaar første offuer hans sticketse / oc vnder hans sticketse vaare fire oc tiue tusinde. Benai Joidas Prestis søn vaar offuerste i den tredje maanet/ sticketse/ Oc vnder hans sticketse vaare fire oc tiue tusinde. Det er Benai den Remus iblant tredje oc offuer tredje oc hans sticketse vaar vnder hans søn Ammi Sabad.

Ahahel Joabs broder vaar den fjerde/ i den fjerde maanet/ oc effter hannem Sabadia hans søn/ oc vnder hans sticketse vaare fire oc tiue tusinde. Samehurh Jeshahiter vaar i den femte maanet/ oc vnder hans sticketse vaare fire oc tiue tusinde. Jera Jkes Thekoiters søn vaar den sierte i den sierte maanet/ oc vnder hans sticketse vaare fire oc tiue tusinde.

Hes Deloniter aff Ephraims bøn vaar den siende / i den siende maanet / Oc i hans sticketse vaare fire oc tiue tusinde. Sibechai Nufathiter aff Sarehiterne vaar den ottende / i den ottende maanet/ oc vnder hans sticketse vaare fire oc tiue tusinde. Abieser Anhorhiter aff Jemini bøn vaar den niende / i den niende maanet / oc vnder hans sticketse vaare fire oc tiue tusinde.

Ahaherai Yethophatiter aff Serahiterne vaar den tiende/ i den tiende maanet / oc vnder hans sticketse vaare fire oc tiue tusinde. Benai Diegathoniter aff Ephraims bøn vaar den ellefte i den ellefte maanet/ oc vnder hans sticketse vaare fire oc tiue tusinde. Neldai Yethophatiter aff Aethiel/ vaar den tolfte i den tolfte maanet/ oc vnder hans sticketse vaare fire oc tiue tusinde.

Den disse vaare offuer Israels slecter / Iblant Rubeniterne vaar Elieser Sichri søn første. Iblant Simeoniterne vaar Sepharia Naecha søn. Iblant Leuiterne vaar Nasabia Remuels søn. Iblant Aaroniterne vaar Sadok. Iblant Juda vaar Elihu aff Dauids broder. Iblant Isaschar vaar Amri Michael søn. Iblant Sebulon vaar Jesimaia Obadia søn. Iblant Iephthali vaar Jeremoth Asriel søn. Iblant Ephraims bøn vaar Hosea Asafia søn. Iblant den halffue Ananasse slect vaar Joel Pedai søn. Iblant den halffue Ananasse slect i Gilead/ vaar Jeddo Sacharia søn. Iblant Ben Jamin vaar Jafiel Abners søn. Iblant Dan vaar Asareel Jerohams søn. Disse ere Israels slecters første.

Den Dauid tog icke deris tal / som vaare tiue aar oc der vnder / Thi HERRE IT haaffde taler at formere Israel/ som Stuerne paa Himmelen. Den Joab Seruia søn/ haaffde begynd at telle/ oc hand fuldkom der icke/ Thi at der kom en vrede offuer Israel der saare / For di kom icke taller i Kong Dauids Krønike.

Asmauech Abiels søn vaar offuer Kongens Liggende se. Oc Jonathan Asia søn vaar offuer Liggende saet i lander vdi stæderne/ Byerne oc Slaattene. Esri Cheluba søn/ vaar offuer Bønderne at forarbejde Lander. Simeon Ramathiter vaar offuer Vinbiergene. Sabdi godz. Siphinitter vaar offuer Vinkelderne oc Vinens Liggende se. Oc Baal Nanan Gaderiter vaar offuer oliegaardene oc Aorbar træene i dalen. Joas vaar offuer Olieiggendese. Sitar Saroniter vaar offuer Gress dyene i Saron. Den Saphar Abai søn vaar offuer dyene i Dalen. Oc Obil Ismaeliter vaar offuer Camelene. Oc Jehedia Aeronothiter vaar offuer Asene. Oc Jafis Nagariter vaar offuer Faarene. Disse vaare alle offuerste offuer Kong Dauids gods.

Den Jonathan Dauids fader broder/ vaar Raad oc Hoffmester oc Cansler. Oc Jehiel Nachmoni søn/ vaar hoff Kongens bøn. Achitophel vaar oc Kongens Raad. Nufai Arachiter vaar Kongens ven. Oc effter Achitophel vaar Joida Benaias søn oc Ab Jathar. Den Joab vaar Kongens Stridshoffuizmand.

XXIX.

Dauid forsamlede til Jerusalem alle Israels Offuerste/ som vaare slecternis første/ første offuer de sticketse som toge vaare paa Kongen / første offuer tusinde oc offuer hundrede/ første offuer Kongens gods oc fa oc hans sønner/ met Kammerfuennene/ Stridsmendene / oc alle duelige Aend. Oc Kong Dauid stod paa sine foder oc sagde.

Hør mig mine brodre oc mit Folk/ Jeg haaffde tagit mig saare at bygge it Huse/

Israels slecters første.

De offuerste offuer Dauids gods.

q

David.

12 Reg. 7.
Supra 23.

Paralipomenon.

it Huff/ i huilcket HERRERIS Parris Arct skulde huiles / De vor Guds Faders Foda
skammel/oc ieg haffde besticket mig til at bygge. Men Gud loed mig sige/ Du skal icke bygge
mit Haffn it Huff/ Thi du est en Krigemand/oc haffuer vdslyt blod. Nu haffuer HERRERIS
Guds vduale mig aff min Faders ganske Huff/ at ieg skulde vere Konge
offuer Israel euindelige. Thi hand vdualde Juda til Føstedsimmet / oc i Juda Huff min
Faders Huff/oc iblant min Faders Børn haffde hand behagelighed til mig / ar hand gjorde
mig til Konge offuer al Israel.

De iblant alle mine sønner (Thi HERRERIS haffuer giffuit mig mange Sønnar)
haffuer hand vdualt Salomon min søn / ar han skal side paa HERRERIS Kongerigis
Stoel offuer Israel/oc hand haffuer talet til mig / Din Søn Salomon skal bygge mit Huff
oc Gaard/ Thi ieg haffuer vdualt mig hannem til min Søn/ oc ieg vil vere hans Fader. De
ieg vil stadfeste hans Kongerige euindelige / Der som hand bliffuer ved / ar hand gør effter
mine Bud oc Ræt / som det staar i dag.

Nu faar ganske Israel HERRERIS menighed/oc faar vor Guds Børn / holder oc
at spörre alle HERRERIS eders Guds Bud/ paa der at i mæ befide det gode Land / oc la
de eders børn der til arff effter eder euindelige.

De du min Søn Salomon/ Bekende din Faders Gud/ oc tien hannem met ganske hie
re/oc mer villig siel / Thi HERRERIS randfager alle hietter / oc forstaar alle rancers dier.
Søger du effter hannem/ da skal du finde hannem / Men forlader du hannem / da skal hand
bortkaste dig euindelige. Saa see nu til/ Thi HERRERIS haffuer vdualt dig / ar du skal
bygge it Huff til Helligdommen / Der ved god trost/oc gør det.

Psalm. 7.

De David gaff Salomon sin søn en Lignelse paa Daabenhufit oc hans Huff oc paa
Herberne/ Salen oc Kamerne aff hans Huff inden til / oc paa Naadestolens Huff. De der til
mer en Lignelse paa al det som hand haffde self i sinde/ som vaar paa HERRERIS Huf
fis gaard/ Oc paa alle Herbere reit omkring / oc paa Liggendefæet i Guds Huff/ oc paa Huf
lighedsens Liggendefæ. De Priesternis oc Leuiternis Sticketse/ oc alle Embedenis Gerning
i HERRERIS Huff. Gulder effter guld veer/ til allehonde Bar til huert Embede/ De alle
honde self redskaff effter veer/ til allehonde Bar til huert Embede.

De guld til grydene Lufestager/ oc til grydene Lampen huer Lufestage/ oc hans Lampen
sin veer. Saa gaff hand oc self til self Lufestagene oc deris Lampen / oc effter huer Lufestag
gis Embede. De hand gaff guld til Stuebordens Bord/ til huert Bord sin veer. Lige saa oc
self til self bordene/ De klart guld til Krogene / Nulluer oc Rander. De til guld Begere/
huert Begere sin veer. De til self Begere/ huert Begere sin veer. De til Røg alteret der alle
klariste guld sin veer. De en Lignelse paa de grydene Cherubims vogn / ar de vdrude dem/ oc
skulte HERRERIS Parris Arct offuen til. Al der de er mig giffuit besceffuit aff HERRERIS
RERIS haand/ ar det vnderuise mig al lignelsens gerning.

De David sagde til sin søn Salomon/ Der ved god trost/ oc haff it seir mod / oc gør det/
fædte icke oc ver icke mistroftig/ Gud HERRERIS/ min Gud skal vere met dig / oc hand skal
icke tage sin haand fra dig/ ey heller forlade dig/ indtil du haffuer fuldkommet al Gerningen
til Embedet i HERRERIS Huff. See der/ Priesternis oc Leuiternis stict til alle Embeder
i Guds Huff/ de ere met dig til alle Gerninger/ oc de ere villige oc vise til alle Embedene/ Der
til Føstterne oc al Folket til al din handel.

XXX.

 Kong David sagde til al menigheden. Gud haffuer vdualt Salomon en
aff mine sønner/ som end nu er yng oc klenlig / Men Gerningen er stor/ Thi
der icke it menistis Volig/ men Guds HERRERIS. De ieg haffuer
sticket aff al min mæ til Guds Huff/ Guld til guldredskaff/ Solf til solfred
skaff/ Raaber til Raaber redskaff/ Jern til iern redskaff/ Træ til træ redskaff.
Onich stene/ indfester Rubine oc brogede stene / oc allehonde edele stene / oc
mange Valmer stene. Der offuer haffuer ieg giffuit aff mit eget Guds til min Guds Huff
met min fri vilie guld oc self / try tusinde Sincener guld aff Ophir / oc sin tusinde Sincener
klart self/ der giffuer ieg til Guds hellige Huff/ offuer al det som ieg haffuer sticket/ til at besta
Hufens vegge met/ Ar der skal vere Guld som guld skal vere/ oc Solf som self skal vere / De
til allehonde gerning ved gerningens vesteris haand. De huo er nu Veluillig til at syde sin
haand i dag faar HERRERIS:

Da bleffue Fedrenis Føstter/ oc Israels stectis Føstter / Føstterne offuer tusinde oc off
uer hund

uehundrede/De Første offuer Kongens handel/veluillige/oc gaffue til Embede i Guds
Huff fem tusinde Sincener guld oc ti tusinde gyldene/oc ti tusinde Sincener sølf/atten tusin
de Sincener Kaaber/oc hundrede tusinde Sincener Jern. De hofshuem som bleffue fundne
Stene/dem gaffue de til HERRENS Husis ligendese / vnder Jehiels Gersoniters
haand. De folcker vaar glade at de vaare saa veluillige/Thi de gaffue HERREN aff gantse
hierte fruiilige.

De Kong David glæde sig oc storte sig/oc loffuede Gud/oc sagde faar den gantse *Davidstact*
nighed/Loffuet vere du HERR E Israels vore Fedris Gud euindelige/dig bød Naestet *sigelse oc bøn.*
oc mact/heelighed/seyer oc tack/Thi alt det som er i Himmelen oc paa Jorden/det er dit/Ri
get er dit/oc du est ophøyet offuer alle til Øffuerste. Rigdom er din oc ære faar dig / Du rege
rer offuer al ting/mact oc kraft staar i din haand/ i din Naand staar / at gøre huer mand stor
oc sterck.

Nu vaar Gud wi tacke dig/oc prise din heeligheds naffn / Thi huad er Jeg: Huad er mit
Folck:ar wi skulde haaff mact/til at giffue veluillige/som dette gaar: Thi der er alt kommer aff *Psal. 39.*
dig/oc aff din haand haaffue wi giffuet dig der. Thi wi ere fremmede oc Geste faar dig / lige
som alle vore Forfodre / Vort liff paa Jorden er som en slugge/oc her er ingen Opholdelse.
HERR E vor Gud / alle disse hobe som wi haaffue sticket/ar bygge dig it Huff/til dit helle
ge Naffn/der er kommer aff din Naand/oc der er altsammen dit.

Min Gud/Jeg veed/ar du pøffuer alle hierte/oc elster retuifhed. Der faare haaffuer ieg
aff it enfoldigt hierte giffuet dig dette fruiilige/oc ieg haaffuer nu met glæde seer dit Folck/som
her er nu til stæde/ar der haaffuer giffuet dig fruiilige. HERR E vor Fedris / Abrahams/
Isaacs oc Israels Gud / beuare euindelige saadant sind oc tancker i dit Folcks hierte / De
sticke deris hierte til dig. De giff min søn Salomon it resticket hierte / at hand holder dine
Gud/Vidnisbyrd oc Ræt/ar gøre det altsammen / oc bygge denne Holig/som ieg haaffuer
sticket.

De David sagde til den gantse Menighed/Loffuet HERR EN eders Gud. De al
Menigheden loffuede HERR EN deris Fedris Gud/oc bød dem oc tilbade HERR
EN oc Kongen/oc offrede HERR EN Offer. Oc den anden morgen offrede de Brænd
offer tusinde Øyene/tusinde Vædre/ tusinde Lam met deris Duckoffer. De mange iblant al
Israel offrede/De odede oc duckte met stor glæde samme dag faar HERR EN.

De de gjorde anden gong Salomon Davids søn til Konge/oc saluede hannem HERR Salomon
EN til en Første/oc Sadok til Prest. Saa sad Salomon paa HERRS Stool en *Bonge.*
Konge i hans Faders Davids sted/oc bleff locksalig. De gantse Israel vaar hannem lydig/
oc alle de Øffuerste oc veldigste/oc saa alle Kong Davids børn gaffue dem vnder Kong Salo
mon. De HERR EN gjorde Salomon io mere oc mere ypperlig faar al Israel/oc gaff han
nem it loffligt Kongerige/ar ingen faar hannem haaffde haaffte saadant offuer Israel.

Saa vaar nu David Isar søn Konge offuer al Israel. Den tiden som hand vaar Konge *David 40.*
offuer Israel/er fyrtiue aar. Hand regerede fii aar i Hebron / oc tretten oc tiue aar i Jerusa
lem. De døde i god alder/fuld aff leffuit/Rigdom oc ære/ De Salomon hans søn bleff *aar Konge offu
er Israel.*

Ronge i hans sted. Den Kong Davids gerninger / baade de første oc siste/
See/de ere screffne iblant Samuels/den Seers gerninger/oc iblant Na
than Prophetis gerninger / oc iblant Gads den Skueris ger
ninger/ met al sit Kongerige/mact oc tid/ som de forløbe sig
vnder hannem/baade offuer Israel/oc alle
Kongerigene i Landene.

Ende paa Krønickens
Første Bog.

Paralipomenon/ den

Anden Bog aff Krønicken.

I.

3. Reg. 36.

Vidnesbyr
dens Tabernac
kel i Gibeon.
Exod. 38.

Salomon
beder Gud om
Visdom.

S Salomon Dauidz søn blef stadfest i sit Ri
ge/oc HERREN hans Gud vaar met hannem/oc giorde hannem
altid store.

De Salomon taledet met al Israel/ met de Offuerste offer tusinde
och hundrede/ met Dømmene oc met alle Førsterne i Israel/ met de off
uerste Fedre/ at de ginge hen / Salomon oc al Adenigheden met han
nem/ til det Høye som vaar i Gibeon/ Thi der vaar Guds Vidni/ byrds
Tabernackel / som Afose HERRENS Tienere hadde gjort i
Decken. Thi Dauid hadde ført Guds Arel hen op fra Biriath Jeatim / der hen som hand
hadde bered til hende/ Thi hand hadde opreyst en Tabernackel til hende i Jerusalem. Oc der
Raaber alteret/ som Besaleel Dui søn/ Hurs søn giorde/ der vaar der faar HERRENS
Bellig/ Oc Salomon oc Adenigheden pleyde at søge til det. Oc Salomon offrede paa Raaber
alteret faar HERREN/ som stod faar Vidni/ byrdens Tabernackel/ tusinde Bændoffer.

Oc den samme nat obenbarede Gud sig faar Salomon/ oc sagde til hannem/ Ved/ Nuad
skal ieg giffue dig: Oc Salomon sagde til Gud / Du haaffuer gjort stor miskundhed mod min
fader Dauid/ oc du haaffuer gjort mig til Konge i hans sted. Saa lad nu HERREN Gud
dine Dyd bliffue sande til min fader Dauid / Thi du haaffuer gjort mig til Konge offer ic
folck/ som ere saa mange/ som stoff paa iorden. Saa giff mig nu Visdom oc forstand / at ieg
kand gaa vd oc ind faar dette folck/ Thi huo kand dømme dette dit megle folck:

Da sagde Gud til Salomon/ Effre di at du haaffuer det in sinde / oc haaffuer icke bedet om
Rigdom/ eller om gods eller ere/ eller om dine Fienders siel / eller om ic longe luff / Men du
haaffuer bedet om Visdom oc forstand/ at du kant dømme mit folck/ offer huile ic ieg haaffuer
gjort dig til Konge / Saa vere Visdom oc forstand dig giffuen/ Der til met vil ieg giffue dig
Rigdom gods oc ere/ at din lige haaffuer icke veret blant Kongene faar dig/ ey heller skal bliff
ue efter dig. Saa kom Salomon fra det Høye som paar i Gibeon til Jerusalem/ fra Vidni/ s
byrdens Tabernackel/ oc regerede offer Israel.

3. Reg. 10.

Oc Salomon forsamlede sig Vogne oc Reysenere/ at hand fick tilhobe tusinde oc fire hun
drede Vogne/ oc tolf tusinde Reysenere/ oc loed dem vere i Vognstæderne / oc hof Kongen i
Jerusalem. Oc Kongen giorde sølffuet oc guldet i Jerusalem saa meget/ som Srene/ oc Cedar
træ/ som Aordær træ i dalen. Oc mand søde Salomon Deste aff Egypten/ oc allehonde Bar
re/ Oc Kongens Røbmend føbre samme vare/ oc søde dem vdaff Egypten / ia en Vogt for
seu hundrede sølffpendinge/ en Dæst for hundrede oc halffrediesinds tiue. Saa søde de oc til
alle Dethiters Konger oc til Kongerne i Syrien.

II.

3. Reg. 5.

Dyam.

3. Reg. 8.

S Salomon berentte at bygge HERRENS Haffn it Haff/ oc sit Konge
rige it Haff. Oc afftalde halffrediesinds tiue tusinde mend / til at bere byrde/
oc firefunds tiue tusinde Tømmermend paa Bierger/ oc try tusinde oc sege hun
drede Embegmend offer dem.

Oc Salomon sende til Dyam Konge i Tyro/ oc loed hannem sig / Lige
som du giorde met min fader Dauid/ oc sende hannem Cedar træ / at bygge
sit Haff/ som hand bode vdi/ See/ Jeg vil bygge HERRENS min Guds Haffn
it Haff/ som skal helligis hannem/ at gøre god Røg gerning vdi faar hannem/ oc altid at til
rede Skuebygd/ oc Bændoffer om morgenen oc om afftenen/ paa Sabbathen/ oc i Tysmaanes
de/ oc paa HERRENS vor Guds Høyrider euindelige faar Israel. Oc der Haff som ieg
vil bygge/ skal vere stort/ Thi vor Gud er store end alle Guder. Men huo kand formaa / at
bygge hannem it Haff/ Thi at Himmelen oc alle Himmelen Hmle kunde icke forføge han
nem/ Huo skulde ieg da vere/ at ieg skulde bygge it Haff/ Men at gøre røg faar hannem.

Saa sent mig nu en viss mand til at arbejde/ met guld/ sølff/ kaaber/ iern/ skarlagen/ purp
purp/

pur/gult silcke/ oc den som känd vdgaffue met de Vise/som ere her hofst mig i Juda oc Jerusaleu/huilecke David min Fader haffuer sticker. De sent mig Cedar/Grane oc Heben træ/aff Libanon/Thi ieg ved/ar dine Tienere kunde hugge træene paa Libanon. De see/mine tienere skulle vere mer dine tienere/ar de kunde berede mig mange træ/Thi der Huff som ieg vil bygge skal vere stort oc besynderligt. De see/ieg vil giffue Tømmermendene dine tienere som hugge træene/tiue tusinde Cor stot huede/oc tiue tusinde Cor byg/oc tiue tusinde Bath Vin/oc tiue tusinde Bath Olie.

Da suarede Hyam Kongen aff Tyro ved scriffte/oc sende til Salomon/Fordi at HERRE elsker sit Folk/haffuer hand giort dig til Konge offuer dem. De Hyam sagde ydeme re/Loffue vere HERRE Israels Gud/som haffuer giort Himmelen oc Jorden/ar hand gaff Kong David en viff/Flog oc forstandig Søn/som skal bygge HERRE it Huff/oc sit Kongerige it Huff. Saa sender ieg nu en viff aHand/som haffuer forstand/Hyram Abiff/som er en Quindis Søn aff Dams datter/ochans fader vaar en Tyrer/Hand känd arbejde guld/silff/kaaber/teer/sken/træ/skarlagen/gult silcke/linet/purpur/oc ar vdgaffue allehonde/oc taanfelige gode allehonde huad mand giffuer hannem faare/met dine Vise/oc mer Kong Davids min Derris din Faders vise. Saa sende nu min HERRE huede/byg/Olie oc Vin til sine tienere/som hand haffuer sagt/Saa ville vi hugge træene paa Libanon/saa mange som behoff godes/oc vi ville føre dem til Haffue paa slaader mod Japho/Der fra maar du føre dem hen op til Jerusalem.

De Salomon talde alle fremmede i Israels land/effter taller som David hans Fader talde dem/oc der bleffue fundne hundrede halffrediesinds tiue tusinde/try tusinde oc sey hundrede. De hand sticke de halffrediesinds tiue tusinde til Dragere aff dem/oc fireinds tiue tusinde huggere paa Bierget/De try tusinde sey hundrede til Tilsyns mend/som skulde holde Folcket til tieniste.

III.

Salomon begynte at bygge HERRE Huff i Jerusalem paa aZoria berg/som David hans Fader vaar tilkende giffue/Huileken David haffde bered til it Rump paa Arnans Jebusiters plan. Hand begynte at bygge den anden dag i den anden maaned/it sit Kongerigis sierde aar. Saa lagde Salomon grunduallen til at bygge Guds Huff/Først lengden/tryfende tiue alne/oc videnheden tiue alne. De vaabenhusit faar det brede paa Hufit/vaar tiue alne langt/

Thengsyheden vaar hundrede oc tiue alne/De hand beslo det inden til mer klart guld. Den det store Huff panelede hand mer Grane træ/oc beslo det vdooffuer mer det beste guld/oc giorde der paa Palmer oc Lencke gerning. De besatte Hufit mer edle stene til pyrbelse/De gulder vaar aff Paruains guld. De hand beslo Bieldene offuen til/oc Deggene/oc Dorene/mer guld/oc hand loed vdfære Cherubin paa Deggene.

Hand giorde oc der Allerbelligstis Huff/hues longhed vaar tiue alne effter Hufens vidhed/De hendis vidhed vaar oc tiue alne/oc beslo det mer det alder beste guld hen ved sey hundrede Sinterer guld. Hand fick dem til Søm halffrediesinds tiue Setel guld ved vett/oc hand beslo Sallen mer guld.

Hand giorde oc i der Alderbelligstis Huff tho Cherubin effter Billedis faanst/oc beslo dem mer guld. De longheden paa Vingene paa Cherubin vaar tiue alne/ar en Vinge haffde fem alne/oc racte paa Hufens væg/De den anden Vinge haffde oc fem alne/oc racte paa den anden Cherubs vinge. Saa haffde oc den anden Cherub en Vinge fem alne long/oc rorde paa Hufens væg/ochans anden vinge oc fem alne long/oc hengde ved den anden Cherubs vinge. Saa ar disse Cherubims vinge vaare vdbredde tiue alne vie/De de siode paa deris søder/oc deris Ansiet vaare induende til Hufit.

Hand giorde oc it Forhenge aff gul gerning/skarlagen/purpur/oc lingerning/oc giorde Cherubin der paa. Hand giorde oc tho Støtter faar Hufit/senten oc tiue alne longe/oc knap 3. Reg. 7. pe der offuen paa fem alne. De hand giorde Lencke gerning til Choret/oc feste den offuen paa Støtterne/oc hand giorde hundrede Granate æble/oc feste dem paa Lenckegerningen. De ter opfette Støtterne faar Templen/den ene paa den høyre side/oc den anden paa den venstre side. De fælde den paa den høyre side Jachin/oc den paa den venstre side Boas.

III.

q iii Hand

Der Alder
belligstis Huff.Tho Cheru
bin.

Salomon.

Paralipomenon

Raaber Altet
ret.
3. Reg. 7.
Det skøbte
Baff.

Ti Kedle.

Ti Liusfester
ger aff Guld.

Gaarden.

3. Reg. 7.
3. Reg. 8.
Pactens Arck
bæris ind i
Templen.

S

And gjorde oc it Raaber Altet/ tiue alne longt oc brett/ oc ti alne høye.
Oc hand gjorde it skøbt Daff ti alne vint/ fra en brædt til den anden/ trint
omkring/ oc fem alne høye/ Oc it maal tredieue alne long kunde begribe det trint
omkring. Oc der vaare Hyenis billede vnder omkring det/ oc der vaare tho ra-
der met knuder omkring Daffuet (som vaare ti alne vide) som vaare skøbte der
paa. Oc det stod saa paa tolf øyen/ At tre vaare vende mod norden/ tre mod
vesten/ tre mod synden/ oc tre mod østen/ Oc Daffuit offuen paa dem/ oc alle deris bagdele
de/ oc en opgongen Rosen/ oc der holt tre tusinde Bath.

Oc hand gjorde ti Kedle/ hand sette fem aff dem til den høye side/ oc fem til den venstre
side/ at to der vdi huad som høit til Brendofferet/ at de storte der deri/ oc Daffuit til at Prestere
ne skulde to dem der vdi.

Hand gjorde oc ti Liusfester aff guld/ lige som de skulde vere/ oc sette dem i Templen/
fem paa den høye side/ oc fem paa den venstre side. Oc hand gjorde ti Bord/ och sette dem i
Templen/ fem paa den høye/ oc fem paa den venstre side: Oc hand gjorde hundrede Bæcken
aff guld.

Hand gjorde oc en Gaard saar Presterne/ oc it stort Skillerum oc Dørrer paa Skillerum-
mit/ oc beslo dørene met Raaber. Oc hand sette Daffuit paa der høye hysne mod østen/ syn-
der paa. Oc Dyrarn gjorde Gryder/ Skuler oc Bæcken.

Saa fuldkommede Dyrarn arbejdet/ som hand gjorde Kong Salom on paa Guds huff/
som vaare de tho Støtter met deris lister oc knappe offuen paa baade Støtterne/ oc baade de
snode Lænker til at betecte listerne met offuen paa støtterne/ oc fire hundrede Granate eble paa
baade de snode Lænker/ tho rader granate eble paa huer lence/ at skule Knappen baade li-
ster/ som vaare offuen paa støtterne. Oc hand gjorde Stolene och Kalene paa stolene/ och it
Daff oc tolf Hyen der vnder. Der til met Gryderne/ Skulerne/ Krogene/ oc alle deris Kar
gjorde Dyrarn Abiff Kong Salomon til HERRE I S huff aff klart Raaber/ Vdi Jordans
Egn loed Kongen skøbe dem vdi tryk iord/ mellem Succoth oc Saredatha. Oc Salomōs giord
de saare mange aff disse Kar/ at mand kunde icke vide vecten paa Raaberet.

Oc Salomon gjorde alt Redskaffuen til Guds Huff/ som vaar der guld Altet/ Borden
oc Skuebædene der paa/ Liusfesterne met deris Lampet aff klart guld/ at de skulde brende
saar Choret/ som der sig burde. Oc Blomsterne paa Lamperne/ oc Liusfesterne vaare aff guld/
der vaar altsammen aff tær guld. Der til met Kniffuene/ Begerne/ Skederne och Skaalene
vaare aff klart guld. Oc Indgongen och hendis Dør inden til der Alderhelligeste/ och dørene
paa Tempelens Huff vaare aff guld. Saa bleff alt arbejdet fuldkommet/ som Salomon giord
ne paa HERRE I S Huff.

V

S

Salomon bar hen ind/ alt der som David hans fader haaffde hellig gjort/ som
vaar/ Solff oc Guld och allehonde Redskaff/ och lagde der i Liggendefæret vdi
Guds huff.

Da forsamlede Salomon alle Eldste i Israel/ alle Secters Offuerste/ for-
dis Forster blant Israels børn/ til Jerusalem/ At de skulde opsøre HER-
RE I S Pactis arck aff Davids stad/ der er Zion. Oc alle Israels mend for-
samlede dem til Kongen i Høytiden/ der er i den siuende maanet/ oc alle Israels Eldste komme
Oc Leuiterne løffte Arcken op/ oc førde hende hen op met Vidnesbyrdens Tabernakel/ oc alle
de hellige Redskaff/ som vaare i Tabernakelen/ oc Presterne oc Leuiterne førde dem hen op
met. Men Kong Salomon oc al Israels menighed forsamlede til hannem saar Arcken/ offeret
de saar oc Hyen/ saa mange at ingen kunde tele eller regne dem.

Saa førde Presterne HERRE I S Pactis arck/ til hendis Sted ind i Choret vdi
Huffet/ idet Alderhelligste/ vnder Cherubims vinge. At Cherubim vdbredde deris vinge offuer
Arckens Sted/ oc Cherubim skulde Arcken oc hendis stenger offuen til. Oc Stengerne vaare
saa lange/ at mand saa Knappene aff dem saar Choret/ Men vden til saamand dem icke/ Oc
hun vaar der indtil denne dag. Oc der vaar intet i Arcken/ vden de tho Taffler/ som a Rose
lagde der vdi i Horeb/ Der HERRE I S gjorde en Pact met Israels børn/ der de dioge aff
Egypten.

Oc der Presterne ginge aff der Hellige (Thi alle Prester som vaare tilstede/ helligede dem
at oc deris Skickelse bleff icke holden) oc Leuiterne met alle som vaare vnder Assaph/ Heman/
Jedithun/ oc deris børn oc brødre/ førde i Linklæder/ sungte met Simler/ Psaltere/ oc Har-
per/ oc de stode østen hoff Altet/ oc hundrede oc tiue Prester hoff dem som blæste i Basuner.
Oc det

De der vaar lige/som der haffde veret en som trommeret oc sang/ saa hørde mand en røst at loffue oc at tælle HERREN. De der røsten opløstis aff Basunerne/ Simler/ oc anden Strengte leg/ oc om HERRENS loff/ At hand er god/ oc hans Afskudhed varer euinder lige/ Da bleff HERRENS Duff opfyldt med is Taag/ at Presterne kunde icke staa oc tiene for taager/ Thi at HERRENS Herlighed opfyldte Guds Duff.

VI.

DA sagde Salomon/ HERREN haffuer sagt at hand vil bo i mig/ Jeg 3. Reg. 8. haffuer sandelige bygt it Duff dig til en Bolig/ oc it Sæde/ som du bor euinder lige. De Kongen vende sit ansigt/ oc velsignede al Israels menighed/ Thi den gantste Israels menighed stod/ oc hand sagde/ Loffuit vere HERREN Israels Gud/ som haffuer tælt mit sin mund til min Fader/ oc fuldkommet mit sin haand/ der hand sagde/ Fra den tid der ieg vdførde mit Folk aff Egypti land/ haffuer ieg ingen Stad vdualt i alle Israels slecter til at bygge it Duff/ at mit Taffn skulde der vere/ oc ieg haffuer ingen Aand vdualt/ at hand skulde vere en Første offuer mit Folk Israel. Aen ieg haffuer vdualt Jerusalem/ at mit Taffn skal der vere/ oc ieg haffuer vdualt Dauid/ at hand skal vere offuer mit Folk Israel.

De der min Fader Dauid haffde i sinde/ at bygge HERRENS Israels Guds Taffn it Duff/ Da sagde HERREN til min Fader Dauid/ Du giorde vel/ at du haffde i sinde at bygge mit Taffn it Duff. Dog skal du icke bygge det Duff/ Aen din Søn/ som skal komme aff dine Lender/ skal bygge mit Taffn it Duff. Saa haffuer nu HERREN stadfest sine ord/ som hand talede/ Thi ieg er kommen i Dauids min Faders sted/ oc sider paa Israels Stool/ som HERREN haffuer tælt/ oc ieg haffuer bygt HERRENS Israels Guds Taffn it Duff. De ieg haffuer sat Arken der vdi/ i huilken HERREN Sætt er/ som hand haffuer gjort mit Israels bøn.

De hand traadde frem faar HERRENS Altare/ faar al Israels menighed/ oc vdræte sine hender. Thi Salomon haffde gjort en Kaaber Redel/ oc set hannem i Stillerummet/ fem alne long oc bred/ oc ree alne høyt/ den traadde hand til/ oc salt ned paa sine knæ faar al Israels menighed/ oc opdræte sine hender mod Himmelen/ oc sagde.

HERRE Israels Gud/ Der er ingen Gud dig lig/ huerecken i Himmelen eller paa iorden Salomons bøn. den/ du som holder Pacten oc Barmhertighed med dine Tienere/ som vandre faar dig aff gantste hierte. Du haffuer holdt din Tienere Dauid min Fader/ der du hannem tilfagde/ Du haffuer tælt der med din Aand/ oc fuldkommede det med din Haand/ som det staa paa denne dag. Nu HERRE Israels Gud/ Holt din Tienere Dauid min Fader/ der du talede med hannem/ oc sagde/ Dig skal icke fattis en Aand faar mig/ som skal side paa Israels Stool/ Dog saa seemt som dine bøn beuare deris veye/ at de vandre i min Lou/ lige som du haffuer vandret faar mig. Nu HERRE Israels Gud/ lad dit Ord vere sant/ som du talede til Dauid din Tienere.

Thi ment du oc at Gud boer hosi/ Aennisten paa iorden/ See/ Himmelen oc alle Himmelens Himle kunde icke forsyge dig/ Huorledis skulde det Duff der gøre som ieg haffuer bygt/ Aen vent dig HERRE min Gud til din Tieners Bøn/ oc til hans formanelse/ at du vilt høre den røst oc Bøn/ som din Tienere gør faar dig. At dine øyne kunde vere obne offuer dette Duff dag oc nat/ offuer denne Sæd/ som du haffuer sagt at du vilt sette dit Taffn/ at du vilt høre den Bøn/ som din Tienere skal gøre paa denne Sæd. Saa hør nu din Tieners oc dit Folkis Israels formanelse/ som de skulle bede paa denne Sæd/ Oc hør det aff din Bøligis Sæd fra Himmelen/ Oc naar du der hører/ at du vilt da vere naadig.

Der som nogen Aand synder mod sin Tæste/ oc hannem bliffuer en Eed paalagt/ som hand skal suere/ oc Eeden kommer faar dit Altare i dette Duff/ At du vilt da høre den i Himmelen/ oc stikke din Tienere røst/ At du vilt berale den vguadelige/ oc giffue hans veye paa hans Doffuit/ Oc forklare den Retferdige at hand er retferdig/ oc giffue hannem effter sin retferdighed.

Vaar dit Folk Israel bliffuer slaget faar deris Fiende/ faar de haffue syndet mod dig/ De de omuende dem/ oc bekende dit Taffn/ bede oc mane faar dig i dette Duff/ At du vilde da høre dem aff Himmelen/ oc vere naadig offuer dit Folkis Israels synder/ Oc føre dem igen i Landet/ som du gafft dem oc deris Fædre.

Vaar Himmelen er tilluckt/ at der icke regner/ fordi at de haffue syndet mod dig/ Oc de bedet denne sted/ oc bekæde dit Taffn/ oc omuende dem fra deris synder/ effterdi du haffuer plaffuit dem at du vilde da høre i Himmelen/ oc vere naadig offuer din tieners oc dit folkis Israels synder/

q iij ar du

Salomons Bøn. Paralipomenon

at du vilde lere dem den gode vey/vdi huiltken de skulle vandre/ Oc lade regne paa dit Land/ som du gaffst dit Folk at beside.

Dyr tid oc anden plassue. Naar der kommer en dyr tid i Landet/ eller Pestilence/ eller Trycke/ Brynde/ Grief hopper/ Raalorme/ Eller naar deris Fiende belegge deris Porte i Landet/ eller nogen sted nogen plassue eller Siigdom. At huiltken da beder oc maner dig aff allehonde a Denniste/ oc blant alt dit Folk Israel/ der som nogen soler sin plassue oc ve/ oc hand vdræcker sine hender til dette Huff/ At du vilde da høre aff Himmelen/ aff din Soligis Sæde oc vere naadig/ oc giffue huer mand effter alle sine vey/ effter som du kender hans herte (Thi du kender allene a Dennistis bønne herte) Paa der at de skulle freyre dig/ oc vandre i dine vey alle dage/ saa lange de leffue i landet/ som du haffuer giffuit vore Fedre.

Templen i Jerusalem alle Folkens Bønne. Oc der som nogen fremmet/ som icke er aff dit folk Israel/ kommer aff fremmede Land/ for dit store Taffins oc mechtige Naands oc vdræcte Arms skyld/ oc beder mod dette Huff/ At du vilde da høre aff Himmelen/ aff din Soligis Sæde/ oc gøre alt det/ huer saare hand paakalder dig. Paa der alle folk paa Jorden muc kende dit taffin/ oc frætte dig/ lige som dit folk Israel/ at de muc vide/ at dette Huff/ som ieg haffuer bygt/ er kaldet effter dit Taffin.

Strid. Naar dit Folk drager i strid mod sine Fiende/ paa veyen/ som du sender dem hen/ oc de be- de til dig mod veyen til denne Stad/ som du vdualde/ oc til Husit som ieg bygde dit Taffin/ At du vilde da høre deris bøn oc formanelse aff Himmelen/ oc hielpe dem til deris Ræt.

Naar folcken er henført i fængsel oc beder sig. Naar de synde mod dig (effterdi at der er intet a Denniste/ som ey synder) oc du bliffuer vred paa dem/ oc giffuer dem vnder deris Fiender/ at de søre dem fangne bort/ i it Land langt bort eller nær/ Oc de omuende dem i deris herte i Landet/ som de ere fangne vdi/ oc omuende sig/ oc formane dig/ oc bede ideris fængsels Land/ oc sig/ Wi haffue syndet/ mis handlet/ oc verret Wgudelige/ Oc de som omuende dem til dig aff gantste herte/ oc aff gantste siel/ i deris fængsels Land/ der som mand holder dem fangne/ Oc de bede mod veyen til deris Land/ som du gaffst deris Fedre/ oc til staden som du vdualde/ oc til Husit/ som ieg haffuer bygt dit Taffin/ Saa vilde du høre deris bøn oc manelse i Himmelen/ aff din Soligis Sæde/ oc hielpe dem til deris Ræt/ oc vere dit Folk naadig/ som haffuer syndet mod dig.

Psalm. 132. Saa lad nu min Gud/ dine Hæn vere obne/ oc lad dine Hæn giffue act paa de bønner/ som ste i denne sted. Oc gør dig nu rede HERRE Gud til din Rolighed/ du oc din aactis Aet/ HERRE Gud/ lad dine Prester bliffue i søde met Salighed/ oc lad dine Vellige glæde dem i der gode. HERRE Gud/ vent icke Ansicet bort fra din Saluede/ Tenck paa den Naade/ som du loffuit David din Tienere.

VII.

3. Reg. 8.

Er Salomon haffde vdbedet/ salt der enild aff Himmelen/ oc forterede Brend offeret oc der ander Offer. Oc HERRE'S Hertilghed opfylte Husit/ saa at Presterne kunde icke gaa ind i HERRE'S Huff/ den stund der HERRE'S Hertilghed fyllede HERRE'S Huff. Oc alle Israels bøn saae Ilden ned falde/ oc HERRE'S Hertilghed offeret Husit/ oc de fulde paa deris knæ mer ansicet til iorden paa stengulffuit/ oc tilbade oc tackede HERRE/ Thi hand er god/ oc hans miskundhed varer euindelige.

Templens indvielse.

Oc Kongen oc alt Folket offrede saar HERRE. Thi Kong Salomon offrede thi oc tiue tusinde Hæn/ oc hundrede oc tiue tusinde Saar/ oc viede saa Guds Huff ind/ baade Kongen oc alt Folket. Men Presterne stode i deris Vaet/ oc Leuiterne met HERRE'S Strenge leg/ som Kong David lod gøre/ til at tacke HERRE mer/ At hans miskundhed varer euindelige/ oc de legte met Davids Psalm ved deris haand/ Oc Presterne blædet Basu- nerne mod dem/ oc gantste Israel stod.

Oc Salomon hellig gjorde den middelste Gaard/ som vaar saar HERRE'S Huff/ Thi hand haffde der fuldkommer Brendofferet/ oc Tackofferens fede. Thi at der Raaber altene som Salomon loed gøre/ vaar icke stort nock til alt Brendofferet/ aadofferet/ oc til det fede.

Oc Salomon holt samme tid en Høytid siu dage long/ oc al Israel met hannem en saare stor aHenighed/ fra Nemath indtil Egypti bæck/ oc den ortende dag holt hand en Forsamling/ Thi Alterens viefse hulde de i siu dage/ oc Høytiden oc saa i siu dage. Men paa den tredie oc tiuende dag i den siuende maaner/ loed hand Folket gaa til deris Solige/ glæde oc ved it gaar mod/ offeret alt det gode/ som HERRE haffde gjort David oc Salomon oc Israel sit Folk. Saa fuldkomme Salomon HERRE'S Huff/ oc Kongens Huff/ oc alt det som vaar

vaar kommer i hans hierte at gøre/ i HERRS Huse/ oc i sit huse/ lycksalige.

De HERRS Huse obenbaredis om natten faar Salomon / och sagde til hannem/ Jeg haaffuer hørt din Bøn/ oc vduale mig denne Sted til Offer huse. See / naar ieg tillucker Din/ HERRS Huse obenbarer sig faar Salomon. 3. Reg. 9.
melen at det icke regner/ eller biuder Greshopper at opade Lander/ eller lader Pestelenge komme iblant mit Folk/ at de skulle ydmyge mit Folk/ som er kaldet effter mit Naam/ Oc de bede oc søge om mit Ansigt/ oc omuende dem aff deris onde veye/ Saa vil ieg høre dem aff Din melen/ oc forlade dem deris synder/ oc gøre deris Land sunt. Saa skulle mine Hye vere obne/ oc mine Hye giffue act paa Bønner i denne Sted. Saa haaffuer ieg nu vduale dette Huse och hellig gjort/ at mit Naam skal der vere euindelige/ Oc mine Hye oc mit hierte skulle altid vere der.

Oc om du vandier faar mig/ som David din fader haaffuer vandier/ at du gør alt det som ieg befaler dig/ och holder mine Bud och Rat/ Saa vil ieg stadfeste dit Kongeriges Stool/ lige som ieg haaffuer forbundet mig mer din fader David/ oc sagt/ Dig skal icke fattis en Mand som skal vere Herre offuer Israel. Men omuende i eder/ oc forlade mine Rat oc Bud/ som ieg haaffuer lagt eder faare/ oc gaa hen oc tiene andre Guder/ och tilbede dem/ Da skal ieg oprykke dem aff mit Land/ som ieg haaffuer giffuit dem. Och dette Huse/ som ieg haaffuer hellig gjort mit Naam/ skal ieg bortkaste fra mit ansigt/ oc giffue det til it almindigt Spiock oc Fabel iblant alle Folk. Oc faar dette Huse/ som er bleffuit det høyste/ skulle alle forferde dem som gaa der frem/ oc siige/ Huosfaare haaffuer HERRS Huse saa faaret mer dette Land oc mer dette Huse/ Da skal mand siige/ Fordi/ at de haaffue forladet HERRS Huse deris Fedris Gud/ som førte dem aff Egypti land/ oc haaffue giffuit dem til fremmede Guder/ oc tilbedet oc tiene dem/ Der faare haaffuer hand indført al denne Wylcke offuer dem.

VIII.

Ceffter de tiue aar/ i huilke Salomon bygde HERRS Huse/ oc sit huse/ 3. Reg. 9.
da bygde hand oc de stæder/ som Hyram gaff Salomon/ oc loed Israels børn bo i dem. Oc Salomon drog til Demath Doba oc befeste hannem/ och hand bygde Thadmor i syden/ oc alle Kornstæderne/ som hand bygde i Demath. Hand bygde oc den øffuerste oc nederste Beth Doron/ at de vaare faste Stæder mer mur/ porte oc stenger. Oc Baelath/ oc alle Kornstæder/ som hand haaffde/ oc alle Hognstæderne/ oc Keyseris stæder/ oc alt det som Salomon haaffde lyst til at bygge/ baade i Jerusalem oc paa Libanon/ oc i alle sine Nere dæmmis Land.

Oc alt det folk som vaar offuerbleffuit aff de Hethiter/ Amoriter/ Pherefiter/ Heutiter oc Jebusiter/ som icke vaare aff Israels børn/ oc deris børn/ som de haaffde lader tilbage effter dem i Lander/ huilke Israels børn haaffde icke ødelagt/ dem gjorde Salomon stæfkyldige/ indtil denne dag. Men Salomon gjorde ingen aff Israels børn til at Tiene til hans arbejde/ Salomons øffuerste Em begynd.
Men de vaare Stridsfolk/ oc fegister offuer hans Keyserie. Oc Kong Salomons øffuerste Em begynd/ som regerede offuer Folket/ vaare thu hundrede och halffredie inds tiue.

Oc Salomon loed hente Pharaos daatter op aff Davids stad/ i det Huse/ som hand haaffde bygt til hende/ Thi hand sagde/ Min Hustru skal icke bo i Davids Israels Kongis huse/ Thi der er helligt/ effterdi at HERRS Huse er kommen der vdi.

Der effter offrede Salomon HERRS Huse Brendoffer paa HERRS Huse Altare/ som hand haaffde bygt faar Daabenhusit/ huert offer paa sin dag effter A Dose bud/ paa Sab batherne/ paa nymaanede/ oc paa bestickede tider tre gonge om aaret/ Som vaar paa det wsum rede Bids høytid/ paa Ygernis høytid/ oc paa Lefffallernis høytid.

Oc hand sette Presterne i deris sticelse til deris Embede/ lige som David hans fader haaffde det sticket/ oc Leuiterne paa deris Vact at loffue och tiene faar Presterne/ huert paa sin dag/ oc Portholderne i deris sticelse/ huert paa sin port/ Thi David Guds mand haaffde det saa befaler. Oc de forlode inder aff kongens bud som hand gjorde offuer Presterne oc Leuiterne i alle honde sager oc paa liggendeseer. Saa bleff al Salomons gerning rede fra den dag/ der bleff lagt grundual til HERRS Huse indtil hand haaffde fuld kommen det/ at HERRS Huse bleff aldelis rede.

Da drog Salomon til Ezeon Geber oc til Elorh hof haaffuens brød i Edomea land. Oc Hyram sende hannem Skib ved sine Tienere/ som vaare forfarne i Haaffue/ oc de fore met Salomons tienere til Ophie/ och hente der fra fire hundrede och halffredie inds tiue Sincener Guld/ oc førde det til Kong Salomon.

Der Dion.

Paralipomenon

IX.

Dronningen
aff Rige Arabia.
3. Reg. 10.

Et Dronningen aff Rige Arabia hørde Salomons røste/ da kom hun met en meger stor Væer til Jerusalem/ met Ramele som bare dyrebare Væer oc meger guld/ oc Edele stene/ At forsøge Salomon met Dybe Spøssmaale. Oc der hun kom til Salomon/ taledede hun met hannem alt det som hun haffde taget sig faar i sinde. Oc Kongen sagde hende alt det som hun spurde at/ oc der vaar inder stult

Daar Salomon/ at hand ey sagde hende.
Oc der Dronningen aff Rige Arabia saa Salomons Visdom/ oc der Huff som hand haffde bygt/ i Naden paa hans Vord/ de Volige til hans Suenne/ hans Tieners Embede oc deris Klæder/ hans Stenckere met deris Klæder/ oc hans Sal/ der som mand gick op til HERRETS Huff/ da funde hun icke lenger holde sig.

March. 12.

Ochun sagde til Kongen/ Der er sant som ieg haffuer hørt i mit Land om die vesen/ oc om din visdom. Men ieg vilde icke tro deris ord/ før end ieg er kommen/ oc haffuer seet det met mine øyen/ Oc sec/ mig er icke sagt halffdelen aff din store visdom/ Der er mere i dig/ end der røste som ieg haffuer hørt. Salige ere dine vnder/ oc salige disse dine Suenne/ som altid staa faar dig/ oc høre din Visdom. HERRE din Gud vere loffuit/ som haffuer dig kær/ oc hand haffuer seet dig paa hans Stool til Konge/ til HERRE din Gud. Der gør det/ at din Gud haffuer Israel kær/ at hand vil oprette hannem euindelige/ Der saare sette hand dig til Konge offuer dem/ at du skal fremme Kær oc Relighed.

Ochun gaff Kongen hundrede oc tiue Sintener guld/ oc saare mange kaaftelige Væer oc Edele stene/ Der vaare ingen saadane Væer som disse/ de Dronningen aff Rige Arabia gaff Kong Salomon.

Der til Pyramas Suenne/ oc Salomons Suenne som førde guld aff Ophir/ de førde oc Heben træ oc dyrebare stene. Oc Salomon loed gøre trapper aff samme Heben træ i HERRETS Huff/ oc i Kongens Huff/ oc Harper oc Psalter til Sangerne/ Der vaare icke før saadanne træ seet i Juda land. Oc Kong Salomon gaff Dronningen aff Rige Arabia/ alt det hun begærede oc bad om/ Vden det som hun haffde før til Kongen/ Ochun vende sig oc drog i sit Land met sine Suenne.

Oc der guld/ som bleff Salomon før it aar/ vaar seyh hundrede tressinda tiue oc seyh Sintener/ vden huad Kæmmere oc Købmend førde hannem/ Oc alle Konger aff Arabia/ oc Derrenet Lander førde guld oc sølff til Salomon. Der aff gjorde Kong Salomon thu hundrede Skiolde aff det beste guld/ at der kom seyh hundrede stycker guld til huer Skiolde/ oc tressy hundrede de smaa Skiolde aff det beste guld/ oc der kom tressy hundrede stycker guld til huer aff de smaa Skiolde/ Oc Kongen lagde dem i der Huff aff Libanons Skou.

En Stool aff
Filsben.
3. Reg. 10.

Oc Kongen gjorde en stor Stool aff Filsben/ oc deslo hannem met klart guld. Oc Stolen haffde seyh Trapper/ oc en gyldene Fodestammel op til Stolen/ oc hand haffde thu Ræck paa baade sider om sædit/ oc der stode tho Løuer hof ræckene. Oc tolf Løuer stode der paa de seyh trapper hof baade sider/ Saadan en er icke gjort i alle Kongerige.

Oc alle Kong Salomons Driickkar vaare aff guld/ oc alle Kærene som vaare i der Huff aff Libanon Skou/ vaare aff klart guld/ Thi at sølffuit vaar inder acter i Salomons tid. Thi Kongens skib fore paa Haffuit met Pyramas tienerne/ oc komme en gong i tressy aar/ oc førde guld/ sølff/ filsben/ Aber oc Paafule.

Saa bleff Kong Salomon større end alle Konger paa iorden/ met Rigdom oc Visdom. Oc alle Konger paa Jorden/ begærede at see Salomons ansigt/ at høre hans Visdom/ som Gud haffde giffuit hannem i sit hierte. Oc de førde hannem huer sin Stenck/ sølffkar oc guldræ/ Klæder/ Darnist/ Væer/ Heste oc vnder.

Salomons
Vogne oc Røys
færners Heste.

Oc Salomon haffde fire tusinde Vognheste/ oc tolf tusinde Røysfærner/ oc dem lagde mand i Vognstæderne/ hof Kongen i Jerusalem. Oc hand vaar en Væer offuer alle Konger fra Vnder indtil Philisternis land/ oc indtil Egypternis Landemæcke. Oc Kongen gjorde Søffuit saa megit i Jerusalem/ som stene/ oc Cederen træ saa mange/ som i Dorber træ i dalen. Oc mand førde hannem Heste aff Egypten/ oc aff alle Land.

3. Reg. 11.

Salomon
40. aar Konge
offuer Israel.

Men huad som er mere at sige om Salomon/ baade hans første oc hans siste/ Sec/ der er seerffuit i Nathans Prophetis Krønike/ oc i Ahias aff Silo prophetie/ oc i Jeddi den Skues Syn mod Jeroboam Nebaz søn. Oc Salomon regerede i Jerusalem offuer ganske Israel i tressy aar. Oc Salomon søff hen met sine Fedre/ oc de iordede hannem i Dauids sin Faders stad/ Oc Roboam hans søn bleff Konge i hans sted.

De Røys

Roboam.

Paralipomenon.

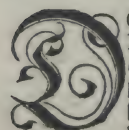
De mange komme efter dem aff alle Israels flecker hues herte gaff dem / at de skulde at spore HERRENS Israels Gud / i Jerusalem / at offer til hannem deris Fedris Gud. De stiercker de saa Juda Kongerige / oc stadfeste Roboam Salomons søn i trey aar / Thi de vandiede i Dauids oc Salomons veye i trey aar.

De Roboam tog Nabhelath Jerimoths Dauids søns daatter til hustru / oc Abihail Elisabs daatter Jsai søns / Hun fødte hannem disse sønner / Jeus / Semaria oc Saham. Der efter tog hand Naecha Absalons daatter / hun fødte hannem Abia / Athai / Sifa oc Selomith. Men Roboam haffde Naecha Absalons daatter kerere end alle sine hustruer och Nedhustruer / Thi hand haffde atten hustruer oc treysins tiue Nedhustruer / oc afflede otte oc tiue sønner oc treysins tiue døtter. De Roboam sette Abia Naecha søn til it Hoffuit och første iblant hans brødre / Thi hand reuckte at gøre hannem til Konge. De hand vovte til oc brød vd faar alle hans sønner i Juda oc Ben Jamins land / i alle faste Stæder / oc hand gaff dem offuerflødig tæring / oc tog mange hustruer.

Abia.

XII.

Sisak.

Et Roboams Kongerige bleff stadfest oc besterket / da forlod hand HERRENS Lou / oc al Israel met hannem. Men i det femte Kong Roboams aar da drog Sisak Kongen aff Egypten op mod Jerusalem (Thi de haffde syndet mod HERREN) met tusinde oc thu hundrede Vagne / oc met treysins tiue tusinde Reysenere / oc mand funde icke rele der Folk som kom met hannem aff Egypten / Libia / Suchim oc Aorland. De hand vant de faste Stæder som vaare i Juda / oc kom ind til Jerusalem.

Semaia.

Da kom Semaia Prophete til Roboam oc til de Offuerste i Juda / som haffde forsamlet sig i Jerusalem faar Sisaks Skyld / oc sagde til dem / saa siger HERREN / I haffue forlaet mig / Derfaare haffuer ieg oc forladet eder i Sisaks haand. Da ydmygede de offuerste vdi Israel sig met Kongen / oc sagde / HERREN er retferdig. De der HERREN saa at de ydmygede sig / kom HERREN vdi til Semaia / oc sagde / De haffue ydmyget dem / der faare vil ieg icke forderffue dem / Men ieg vil giffue dem liden frelselse / at min vrede skal icke ramme paa Jerusalem ved Sisak. Dog skulle de vere hannem vnderdanne / At de skulle kende huad der er / at tiene mig oc at tiene Kongeriger i Landene.

3. Reg. 14.

Saa drog Sisak Kongen aff Egypten op til Jerusalem / oc tog Liggendefæet i HERRENS huff / oc liggendefæet i Kongens huff / oc tog det altsammen bort / De hand tog oc de guld Skiolde / som Salomon loed gøre. I hues sted Kong Roboam loed gøre Kaaber Skiolde / oc beføl de offuerste Drauantere dem som toge vare paa Kongens husis dør. De saa tit som Kongen gick i HERRENS huff / da komme Drauanterne oc bare dem / och førde dem ind igen i Drauanternis kammer. Oc den stund hand ydmygede sig / da vende HERREN vrede sig fra hannem / at der bleff icke alt forderffuit / Thider vaar end noget gaar i Juda igen.

Roboam 17
aar Konge i
Juda.

Saa bleff Roboam stadfest Konge i Jerusalem / oc regerede / Roboam vaar icke oc syretis ue aar gammil der hand bleff Konge / oc hand regerede sotren aar i Jerusalem / i den Stad som HERREN haffde vdualt aff alle Israels flecker / at hand vilde der hen sette sit Taffn / Hans moder hed Naema en Ammoniterke. De hand handiede ilde / oc stierkede icke sit herte til at søge HERREN.

Samariaim.

De Roboams Heminger / baade de første / oc de siste / de ere screffne i Semaia Prophetis / oc vdi Idos Skueris gerninger / oc optegnede / der til vor Krig mellem Roboam oc Jeroboam i alle deris lifuis tid. De Roboam soff hen met sine Fedre / oc bleff iorder i Dauids stad / och hans søn Abia bleff Konge i hans sted.

XIII.

Abia try aar
Konge i Juda.
3. Reg. 15.

Der attende Kong Jeroboams aar / da bleff Abia Konge i Juda / De regerede trey aar i Jerusalem / Hans moder hed Michai Vriels daatter aff Gibe / oc der begyntis en strid mellem Abia oc Jeroboam. De Abia rustede sig til strid met si rehundrede tusinde vng oc stiercke veldige Stridsvænd. De Jeroboam rustede sig til at stride met hannem met otte hundrede tusinde vng / och vandelige Stridsvænd.

De Abia gjorde sig rede offuen paa Samarias bierg / som ligger paa Ephraims bierg / oc sagde /

oc sagde / Høret mig Jeroboam oc al Israel / Vilde icke / at HERREN Israels Gud /
haffuer giffuit Dauid Kongeriger i Israel euindelige / hannem oc hans Sønner en Saltpaer:
¶ Den Jeroboam Nebat søn / Salomons Dauid søns suend / faste sig op oc sale fra sin Der-
re. Oc meger løst Folk oc Belials børn / gaffue dem til hannem / oc hand strickede dem mod
Roboam Salomons søn / Thi Roboam vaar yng oc blødhertig / at hand fynde icke verie sig
faar dem. ¶ Nu tencke i at sette eder mod HERREN S Rige / vnder Dauids Sønner /
for di at ere en stor Hob / oc haffue guld Kalfue / som Jeroboam gjorde eder til Guder. Haffue
i icke vddressuit Arons børn HERREN S Prester oc Leuiterne / oc haffue gjort eder selfue
Prester / lige som Folket i Landet: Huilken som kommer met en yng Oye oc sin Vadie at syl-
de syn haand / hand bliffuer deris Prest / som icke ere Guder. 3. Reg. 12.

¶ Den HERREN vor Gud er met oss / huilken wi icke forlade / Oc Presterne som tie-
ne HERREN / Arons børn / oc Leuiterne deris gerning / oc optende HERREN S Brønde
offer huer morgen / oc huer afften. Der til met den gode Røggerning / oc berede Brødene paa
der rene Bord / oc til rede den guld Lusefage met sine Lampen / at de skulde optendis huer aff-
ten / Thi wi beholde HERREN S vor Guds Vact. ¶ Den i haffue forlader hannem. See /
Gud er met oss i spizen / oc hans Prester oc Trommeters til at trommets / at mand kand trom-
mete mod eder / J Israels børn / strider icke mod HERREN S Fedris Gud / Thi der
skal icke lykkes eder.

¶ Oc Jeroboam gjorde it Baghold trint omkring / at hand kom bag paa dem / at de vaare Jeroboam.
faare mod Juda / oc Bagholder bag paa dem. Der Juda vende sig nu om / See / da vaar der
faare oc bag strid. Da robede de til HERREN / Oc Presterne blæste i Basunerne / oc huce
mand i Juda robede. Oc der huer mand i Juda robede / da plaffuede Gud Jeroboam oc al Is-
rael faar Abia oc Juda. Oc Israels børn flyde faar Juda / oc Gud gaff dem i deris hender / At
Abia oc hans Folk gjorde it stor Slag paa dem / oc der sulde nedslagne aff Israel fem hun-
drede tusinde unge Stridsmend. Saa bleffue Israels børn vndertrøctesamme tid / ¶ Den Jus lagde.
da børn bleffue roffede / thi de forlode dem paa HERREN S deris Fedris Gud. Oc Abia
forfulde Jeroboam / oc vant Stræder fra hannem / Bethel met hans datter / Jefana met hans
datter / oc Ephron met hans datter / At Jeroboam kom icke mere til mact igen / saa lenge som
Abia leffuede / Oc HERREN S plaffuede hannem / at hand døde.

¶ Der nu Abia vaar bleffuen sterck / da tog hand fiorten Hustruer / oc afflede tho oc tiue
Sønner / oc seften datter. ¶ Den huad mere er at sige om Abia / oc hans dey oc hans gerninger /
der er scressuit i Idoo Prophetis Historie. Oc Abia soff hen met sine Forfædre / Oc de fordede
hannem i Dauids stad / Oc Assa hans søn bleff Konge i hans sted / I den tid vaar Landet sil-
le thi aar. 3. Reg. 15. Idoo.

XIII.

¶ Assa gjorde det som var vaar / oc vel behageligt faar HERREN S hans Assa.
Gud / oc tog de fremmede Alreer børn / oc Høvelserne / oc søndersto Stræterne /
oc aff hug Lundene. Oc hand toed Juda sige / at de skulde søge HERREN S
deris Fedris Gud / oc gøre effter Louen oc Gudene. Oc hand borttog de Høye
oc Affgudene aff alle Stræder i Juda / Thi at Kongeriger vaar stille vnder
hannem. Oc hand bygde faste Stræder i Juda / for di at Landet vaar stille oc
der vaar ingen strid mod hannem i det samme aar / Thi HERREN S gaff hannem roligbed. 3. Reg. 15.

¶ Oc hand sagde til Juda / Lader oss bygge disse Stræder / oc føre mure omkring dem oc
taarn / porte oc slenger / den stund Landet er end nu faar oss / Thi wi haffue søgt HERREN S
vor Gud / oc hand haffuer giffuit oss roligbed trint omkring. Saa bygde de / oc der
gick lyckelige for sig. Oc Assa haffde en stor Hær som bare Skild oc Spiid / aff Juda try
hundrede tusinde / oc aff Ben Jamin thu hundrede oc firetinds tiue tusinde / som bare Skilde /
oc kunde met Huer / oc disse vaare alle stercke Kempter.

¶ Oc Serah aff A Noiland drog vd mod dem met en veldig Hær / tusinde gonge tusinde / der
til met try hundrede Vogne / oc kom indtil A Naresa. Oc Assa drog vd mod hannem / Oc de be-
redde dem til strid i Sephata dal hof A Naresa. Oc Assa kallede paa HERREN S sin Gud / oc
sagde / HERREN S Der er ingen vndersted hof dig / at hielpe met mange / eller der som ingen
mact er / Hielp oss HERREN S vor Gud / Thi wi forlade oss paa dig / oc wi ere komne i dit
Haffn / mod denne store hob / HERREN S vor Gud / inred A Nenniste formaar noget mod
dig. Serah.
Assa Børn.

¶ Oc HERREN S plaffuede A Noianerne faar Assa oc faar Juda / at de flyde. Oc Assa oc
hans

Issaria.

En vnderlig
Seyer.

hans folck / som vaar hoff hannem / forfulde dem / til Gerar / De Aorianerne fulde / at ingen
aff dem bleff leffuendie / men de bleffue ihuel slagne faar HERRER og hans Hær / oc de
bare meger Roff der fra. De hand slo alle Stræderne ned omkring Gerar / Thi HERR
RER S fæst kom offuer dem / De der offuedede alle Stræderne / Thi der vaar meger Roff i
dem. De de sloe Fæhusene ned / oc fæde offuerfædige mange faar oc Kamele / oc komme igen
til Jerusalem.

Paralipomenon

XV.

Issaria.

1. Corint. 15.

SC Guds Land kom offuer Issaria Deds søn / hand gick vd mod Issa / oc sagde
de til hannem / Hør mig Issa oc al Juda oc Ben Jamin. HERRER
met eder / Fordi at i ere met hannem / oc naar i søge hannem / da skal hand lade
de sig finde aff eder / Men forlade i hannem / Da skal hand oc forlade eder. De
der skulle bliffue mange dage i Israel / at der skal ingen ret Gud vere / Ingen
Priest som lærer / oc ingen Lou. De naar de omuende dem i deris ned / til
HERRER Israels Gud / oc søge hannem / da skal hand lade sig finde. Paa den tid / skal det
icke gaa dem vel / som gaa vd oc ind / Thi der skal bliffue stort bulder offuer alle dem som bo
paa iorden. Thi ic folck skal synderknuse det ander / oc en Stad den anden / Thi Gud skal for
ferde dem met mangehonde angist. Men i skulle vere ved en god trost / oc tager icke eder hens
der fra / Thi eders gerning haaffuer sin løn.

De der Issa hørde disse Deds Prophetis ord oc spaadom / da bleff hand tregstet / oc bort
rog den Verfyggelighed aff det gantste Juda oc Ben Jamins land / oc aff de Stræder / som
hand haaffde vunder paa Ephraims Bierg / oc hand fornyede HERRER S Altere / som
stod faar HERRER S Baabenhuff. De hand forsamlede al Juda oc Ben Jamin oc de
Fremmede aff Ephraim hoff dem / Anasse oc Simeon / Thi mange aff dem vdi Israel fulde
de til hannem / der de saae / at HERRER hans Gud vaar met hannem.

De de forsamlede dem til Jerusalem / i den tredie maanet i Issa Kongerigis femtende
aar / oc offrede til HERRER samme dag aff det Roff / som de haaffde hiem ført / siu hundre
de Dyen / oc siu tusinde faar. De de traadde i Forbunder / at søge HERRER deris
Fædus Gud / aff gantste herte oc aff gantste siel. De huilcken som icke vilde søge HERRER
RER Israels Gud / hand skulde ds / baade liden oc stor / baade aNand oc Quinde. De de for
re HERRER met klar rost / met raab / met Trommeter oc Basuner / De al Juda vaar
glad offuer Eden / Thi de haaffde forer aff gantste herte / oc de søgte hannem aff gantste vilie /

3. Reg. 15.

Amplezeth.

De hand loed sig finde aff dem / oc HERRER gaff dem volighed trint omkring.

De Kong Issa affsette sin moder Maccha aff det Embede / som hun haaffde sticket i An
plezetha Lund / De Issa vdslette hendis Amplezeth / oc stotte der sender / oc opbrende der i Ki
dion bæck. Men de Høye i Israel bleffue icke bort tagne / Dog vaar Issa herte ret sticket alle
hans dage. De hand fæde ind i Guds Huff / der som hans Fader haaffde helliget / oc der hand
haaffde helliget / Sølf / Guld oc Bar. De der vaar ingen strid / indtil der femtende oc tiuende
Issa Kongerigis aar.

XVI.

Baesa.

3. Reg. 15.

Det seyvende oc tiuende Issa Kongerigis aar / da drog Baesa Israels Konge
mod Juda / oc bygde Rama / at hand vilde formene Issa Juda Konge at drage
vd oc ind. Men Issa tog aff Liggende faet i HERRER S Huff / oc i Kongens
Huff / Sølf oc Guld / oc sende til Benhadad Kongen aff Syrien / som
bode i Damasco / oc loed hannem sige / Der er inted Forbund mellem mig oc
dig / mellem min oc din Fader / Der saare haaffuer ieg sent dig Sølf oc Guld / at
du skal lade det Forbund fare / met Baesa Israels Konge / at hand kand drage fra mig.

Benhadad lydte Kong Issa at / oc sende sine Stridsfæster mod Israels Stræder / de slo
ge Eion / Dan oc Abela / Naim / oc alle Tephthali Romstæder. Der Baesa der hørde / da loed
hand aff / at bygge Rama / oc holt oppe aff sin Gerning. De Kong Issa rog al Juda til sig /
oc de drog Srenene oc Tømmere fra Rama / met huilcke Baesa bygde / oc hand bygde der
met Geba oc Nizpa.

Paa

Paa den tid kom Hanani den Seere til Affa Juda Konge / oc sagde til hannem / At du Hanani den
forlodst dig paa Kongen aff Syrien / oc forlodst dig icke paa HERREN din Gud / Der faas Seere.
reer Kongens mact aff Syrien vndkommen fra din haand. Vaare icke aNorianerne oc de Li Intra 18:
bier en stor hob met saare mange Vogne oc Rysenere: Dog gaff HERREN dem i din
haand / der du forlodst dig paa hannem. Thi HERRENS Dye seer til alle land / at hand
styrcker dem / som ere hos hannem met ganske hierte. Du gjorde daarlige / Derfaare skalt du
ocher effter haaffue krig. Men Affa bleff vred paa den Seere / oc lagde hannem i fengsel / Thi
hand knurrede met hannem offuer dette stycke / Oc Affa vndertryckte nogle aff Folcket paa den
tid.

Men Affa Gerninger / baade de første oc de sidste / See / de ere screffne i Juda oc Israels
Kongers Bog. Oc Affa bleff siug i sine søder i sit nitende oc tiuende Kongerigis aar / oc hans
siugdom forøgtis saare / Oc hand søgte oc saa icke HERREN i sin siugdom / men Læger.
Saa soff Affa hen met sine Fæder / oc døde i sit Kongerigis it oc firtiende aar. Oc de iordede
hannem i sin Graff / som hand loed sig graffue i Dauds stad / oc de lagde hannem i sin Leyer
sted / Som mand haaffde opfyldt met gaar Røgelse / oc allehonde dyrebare Viter tileddede effter
Apotekers konst / oc de gjorde en stor bynde.

XVII.

C Jofaphat hans søn bleff Konge i hans sted / oc hand bleff mectig mod Is Jofaphat.
rael. Oc hand lagde Krigsfolck i alle Juda faste Stæder / oc sette Embeg 3. Reg. 22.
mend i Juda land / oc i Ephraims stæder / som hans Fader Affa haaffde vund
der. Oc HERREN vaare met Jofaphat / Thi hand vandiede i sin Faders
Dauds første veye / oc søgte icke Baalim / men sin Faders Gud. Oc vandiede i
hans Bud / oc icke effter Israels gerninger. Derfaare stadfeste HERREN
hannem Kongeriget / Oc al Juda gaff Jofaphat Gaffuer / oc hand haaffde Rigdom oc ere
offuer skødige. Oc der hans hierte bleff frimodigt i HERRENS veye / da toghand der eff
ter de Høye oc Lundene bort aff Juda.

Oc i sit tredie Kongerigis aar vdsende hand sine Føster / Benhail / Obadia / Sacharia /
Nerhaneel oc Michaia / at de skulde lære i Juda stæder / oc leuiter met dem / Semai / Netha
nia / Sebadia / Asahel / Semiramoth / Jonathan / Adonia / Tobia / oc Tob Adonia / oc met
dem Presterne Elisama oc Joram. Oc de lærde i Juda / oc haaffde HERRENS Lobhog
met dem / oc de droge omkring i alle Juda stæder / oc lærde Folcket.

Oc HERRENS frøst kom offuer alle Kongerige i Landene / som laae omkring Juda /
at de icke stædte mod Jofaphat. Oc Philisterne søde Jofaphat Gaffuer / en suar sum Sølf /
Oc de aff Arabia søde hannem siu tusinde oc siu hundrede Vædie / oc siu tusinde oc siu hun
drede Gede bucke. Saa voyte Jofaphat til / oc bleff altid større / Oc hand bygde Slaar oc
Romsstæder i Juda. Ochaffde meget i Forraad i Juda stæder oc Stridsmend oc veldige folck
i Jerusalem.

Oc denne vaare sticckelsen iblant deris Fedris Duff / som vaare Offuerste i Juda offuer tus
sinde Adna en Offuerste / oc met hannem vaare try hundrede tusinde veldige folck. Næst han
nem vaare Johanan den Offuerste / oc met hannem vaare thu hundrede oc fire sinde tiue tusin
de. Næst hannem vaare Amasia Sichri søn HERRENS veluillige / oc met hannem vaare
re thu hundrede tusinde veldige aend. Aff Ben Jamins søn vaare Eliada en veldig aend /
oc met hannem vaare thu hundrede tusinde / som vaare rustede met Bue oc Skjold. Næst han
nem vaare Josabad / oc met hannem vaare hundrede oc fire sinde tiue tusinde rustede til Ver.
Disse toge alle vare paa Kongen / foruden de som Kongen haaffde lagt i faste Stæder i al Juda.

XVIII.

C Jofaphat haaffde stor Rigdom oc ere / oc hand gjorde suogerstaff met Achab.
Achab. Oc thu aar der effter / drog hand hen ned til Achab i Samaria / Oc 3. Reg. 22.
Achab loed slacte til hannem oc til det folck som vaare met hannem / mange
faar oc dyen / Oc hand kom hannem til / at drage op til Ramoth i Gilead.
Oc Achab Israels Konge sagde til Jofaphat Juda Konge / Drag met mig til
Ramoth i Gilead. Vand sagde til hannem / Jeg er som du / oc mit folck som
dit folck / Di ville met dig i striden.

c ij

Men

Josaphat.

Baralipomenon

¶ Den Josaphat sagde til Israels Konge / Kære / atspør HERRENS ord i dag. De Israels Konge forsamlede Propheterne fire hundrede Mand / oc sagde til dem / Skulle wi drage til Ramoth i Gilead til strid / Eller skal ieg lade det betemme. De sagde / Drag hen op / Gud skal giffue dem i Kongens haand. Da sagde Josaphat / Er her ingensted end nu en HERRENS Prophete / at wi kunde spørre aff hannem. Israels Konge sagde til Josaphat / Der er end nu en Mand / ved huikefen mand kunde atspørre HERREN / Men ieg er vied paa hannem / Thi hand spær mig intet gaar / men altid ont / der er Nicheas Jemla søn. Josaphat sagde / Kongen tale icke saa.

Sedekia.

¶ De Israels Konge fælde en aff sine Kammerfuenne / oc sagde / Vent snarlige Nicheas Jemla søn. De Israels Konge oc Josaphat Juda Konge / sade huer paa sin Stool førde i Klæder / paa Planen hof Samaria Portis dør / oc alle Propheterne spaade faar dem. Oc Sedekia Cnaena søn / gjorde sig Jernhorn / oc sagde / Saa siger HERREN / Der mer skal du stode de Syrer / indtil du legger dem øde. De alle Propheterne spaade lige saa / oc sagde / Drag hen op / der skal lyckis dig / HERREN skal giffue dem i Kongens haand.

Nicheas.

¶ De Buder som vaar boirgongen at kalde Nicheas / talede met hannem / oc sagde / See / Propheternis tale ere endtecelige god faar Kongen / Kære / lad dine ord oc vere lige met dertis / oc tale gaar. De Nicheas sagde / Saa sandelige som HERREN leffuer / Jeg skal tale / huad min Gud siger. De der hand kom til Kongen / da sagde Kongen til hannem / Nicheas / Skulle wi drage mod Ramoth i Gilead i strid / eller skal ieg lade det betemme. Hand sagde / Ja / drager hen op / Der skal lyckis eder vel / der skal giffuis eder i eders hender.

3. Reg. 22.

¶ Da sagde Kongen til hannem / Jeg besuer dig end nu en tid / at du siger mig intet andet end sanden / i HERRENS Naam / Da sagde hand / Jeg saa alle Israeltiterne atspredde paa Biergene / lige som faar der haffue ingen Hyrde. Oc HERREN sagde / Naaffue disse ingen Hyrde / Huer drage hiem met fred. Da sagde Israels Konge til Josaphat / Sagde ieg dig icke / At hand spaar mig intet gaar / men ont.

¶ Och hand sagde / Der faare hører HERRENS ord / Jeg saa HERREN side paa sin Stool / oc al Himmelen Hær stod hof hans høyre oc venstre side. Oc HERREN sagde / Huo vil komme Achab Israels Konge til / at hand skal drage op / oc falde til Ramoth i Gilead. De der den ene sagde saa / oc den anden saa / da kom der en Mand frem / oc traadde faar HERREN / oc sagde / Jeg vil komme hannem til. Oc HERREN sagde til hannem / Huo mer. Hand sagde / Jeg vil vdfare / oc vere en falsk Mand i alle Propheters munde. Och hand sagde / Du skal komme hannem der til / oc du skal suldkomme der / far bort / oc gør lige saa. See nu / HERREN haffuer giffuit en falsk Mand i dine Propheters munde / oc HERREN haffuer talet ont mod dig.

Sedekia svar Nicheas.

¶ Da traadde Sedekia Cnaena søn til / oc slo Nicheas paa sit Rindben / oc sagde / Ved huikefen vey er HERRENS Mand gongen fra mig / at hun taler ved dig. Nicheas sagde / See / du skal see det / naar du gaar ind i der inderste Kammer / at skule dig. Da sagde Israels Konge / Tager Nicheas / oc lader hannem bliffue hof Amon Stadsfogeden / oc hof Joas Kongens søn. De siger / Saa siger Kongen / Legger denne i Fengsel / oc spiser hannem met drøffuelsen. Bød oc Hand / indtil ieg kommer igen met fred. Nicheas sagde / Kommer du igen met fred / da haffuer icke HERREN talet ved mig. De hand sagde / Hører alle Folk.

¶ Saa drog Israels Konge / oc Josaphat Juda Konge op mod Ramoth i Gilead. Oc Israels Konge sagde til Josaphat / Jeg vil forklæde mig / oc komme i striden / Men haff du dine egne Klæder paa dig. Oc Israels Konge forklædde sig / oc de komme i striden. De Kongen aff Syrien befol sine Offuerste Keyserere / I skulle icke stride / huercken mod den lille eller store / Vden alleniste mod Israels Konge.

¶ Der nu de offuerste Keyserere saae Josaphat / tenckte de / Der er Israel Konge / oc de drog ge trint omkring at stride mod hannem. Oc Josaphat robte / oc HERREN halp hannem / oc Gud vende dem fra hannem. Thi der de offuerste Keyserere saae / at hand vaar icke Israels Konge / da vende de sig fra hannem. Saa spænde en Mand sin Rue wofomarendis / oc skød Israels Konge mellem Pantteret oc Suerd remmen / Da sagde hand til sin Vogtsuend / Vent din haand / oc sør mig aff Hæren / thi ieg er saar. De Striden bleff stor samme dag / Oc Israels Konge stod i sin Vogt mod de Syrer / til afftenen / oc døde der Solen gick ned.

¶ Den

MEn Jofaphat Juda Konge/Kom hjem igen med fred til Jerusalem. De Jehu Jehu. Skuere Hanani søn/ gick vd mod hannem / oc sagde til Kong Jofaphat/ Supra 17.
Skalt du saa hielpe de Vgudelige / oc elste dem som hade HERREN?
Oc der faare er HERRENS viede offuer dig. Men der er dog noget gaar
funder hos dig / at du haffuer ophugget Lundene aff Landet / oc du haffuer
sticket dit herte til at søge Gud. Saa bleff Jofaphat i Jerusalem.

De hand drog tilbage igen vd iblant folket/aff Barseba indtil Ephraim
Bierg/oc søgte dem igen til HERREN deris Fedris Gud/ De hand bestillede Dommere i
landet i alle Juda faste stæder/nogle i huer Stad. De hand sagde til Dømrerne/Seer til huad
igøre/Thi at i holde icke Dømmen saar a Dømrerne/men saar HERREN/oc hand er met
eder i Dømmen. Der faare lader HERREN seer vere hos eder/oc foruare eder oc gø-
rer det/Thi der er ingen vræt hos HERREN vor Gud/ ey heller nogen Personis anseel-
se/ey heller Haffuers anamelse.

De Jofaphat sticket i Jerusalem aff Leuiterne oc Presterne / oc aff de offuerste Fedre
iblant Israhel/offuer HERRENS Dom/oc offuer sagerne/oc loed dem bo i Jerusalem. De
bød dem/oc sagde/Gøier saa i HERRENS frøet/trolige oc met ret herte. I alle Sager
som komme saar eder aff eders Bødre/som bo i deris Stæder/mellem blod oc blod / mellem
Lou oc Bud / mellem Sticketser oc Rætter / skulle i vnderuse dem / at de icke synde mod
HERREN/ oc komme en viede offuer eder oc eders Bødre/Gøier saa/ saa skulle i icke syn-
de. See/Amaria Prest er den offuerste offuer eder i alle HERRENS sager / Saa er Se-
badia/ Ismaels søn/ Frøstei Juda Duff i alle Kongens sager / Saa haffue i Embetmænd
Leuiterne saar eder/ Derer ved god trost / oc gøier dette / oc HERREN skal vere met de
gode.

DEt efter komme a Noabs bøn/ Ammons bøn/ oc de aff Ammonim met dem/
at stride mod Jofaphat. De mand kom oc gaff Jofaphat der tilkende/oc sagde/
Der kommer en stor hob mod dig aff Syrien/paa hin side Haffuit/oc see/de ere
i Haseson Thamar/der er Engeddi. De Jofaphat fryetede / oc stillede sit an-
sigt til at søge HERREN/oc hand loed vdirobe en. Faste offuer al Juda. De
Juda kom til sammen/at søge HERREN / De de komme aff alle Juda stæ-
der at søge HERREN. De Jofaphat traadde iblant Juda oc Jerusalems menighed i
HERRENS Duff saar den ny Gaard/oc sagde.

HERREN vor Fedris Gud/ est du ey Gud i Himmelen / oc regerer i alle Nedningers
Kongeriger/ De i din Naand er krafft oc maet/oc der er ingen som kand staa mod dig. Haffuer
du icke vor Gud for dæffuit dette Landz indbyggere saar dit folck Israhel/ oc haffuer giffuit der
Abrahams sed/som haffuer dig keert cuindelige/ at de skulde bo der vdi / oc de haffue bygt dig
en Helligdom der i til dit Taffn/oc sagt/Naar nogen Vreke / Suerd / Straff / Pestilence/
eller Dri tid kommer offuer oss/Da skulle vi staa i dette Duff saar dig (Thi dit Taffn er i det-
te Duff) oc robe til dig i vor nød/Saa vilte du høre oc hielpe?

See/nu ere Ammons bøn/ oc a Noabs/oc de aff Seir Bierg / offuer huilcke du lodst icke Deute. 2.
Israels bøn drage/der de drøge aff Egypti land/a Den de maatte vige fra dem/oc icke ødeleg-
ge dem/De see/De lade oss der vndgelde/oc komme at vdsigede oss aff din Arff/som du haffuer
indgiffuit oss. Vor Gud/vilte du icke domme dem? Thi der er ingen Krafft i oss mod denne
store hob/som kommer mod oss. Vi vide icke huad vi skulle gøre/a Den vore øyen see efter
dig. De gantste Juda stod saar HERREN/mer deris bøn/Hufluer oc Sønnen.

De HERRES Land kom offuer Jehasiel Zacharie søn/Benaia søn/ Jehiel søn/ Jchasiel.
a Nathania den Leutis søn/aff Assaphs bøn mit iblant a Menigheden/oc hand sagde/a Der
ker her paa alle aff Juda oc i indbyggere i Jerusalem / oc Kong Jofaphat / saa siger HERR-
EN til eder/I skulle icke fryete eller mistroste for denne store hob / Thi stride icke / men
Gud. I morgen skulle i drage hen ned til dem/De see/de drage op til Diz / oc i skulle møde dem
hos røret i Bæcken tuert offuer saar Jeruels Bæcken. Thi at i skulle icke stride i denne sag/
Traader eckon hen / oc staa/oc seer HERRENS Salighed / som er met eder. Juda oc
Jerusalem fryeter icke/oc verer icke mistroslige/drager i morgen vd mod dem/HERREN
er met eder.

Josaphat.

Baralipomenon

Da høyrde Josaphat sig ned til iorden mer sit ansiet / oc gantske Juda / oc indbyggere i Jerusalem fulde faar HERREN / oc tilbade HERREN. Oc Leuiterne aff Rahathi-
ters børn / oc aff Korhiteers børn gjorde dem rede at loffue HERREN Israels Gud mer
høyr roft mod Himmelen.

Oc de gjorde dem tilige rede om morgenen oc droge vd til Thekoas stien. Oc der de dro-
ge vd / da stod Josaphat / oc sagde / Høyr mig i aff Juda / oc i indbyggere i Jerusalem. Tror
paa HERRE Neders Gud / saa stulle i bliffue trygge / och tror hans Pro-
phete / saa stulle i saa lycke. Och hand vnderuiste Folket / och sticte Sangerne faar
HERREN / at de loffuede i hellige Prydelse / oc droge faar den Vebnede Nær / oc sagde /
Tackel HERREN / Thi hans Gudsindhed varer euindelige.

Seyer vden
alsued slag

Oc der de begynte at tacke oc loffue / da loed HERREN det Baghold / som vaar kom-
met mod Juda / komme paa Ammons oc Moabs børn oc paa dem aff Seirs bierg / och sloge
dem. Da stode Ammons oc Moabs børn mod dem aff Seirs bierg / at forbande oc ødelegge
dem. Oc der de haffde gjort dem til intet aff Seirs bierg / halp den ene den anden / at de oc for-
derffuede sig.

Loffodal.

Oc der Juda kom til Moyses hoff stien / vende de sig mod Noben / oc see / da laae de døde
Legeme paa iorden / oc der vaar ingen vndkommen. Oc Josaphat kom mer sit Folk oc sticte
deris Koff / oc de funde iblant dem saa meget Guds oc Klæder / oc kaastelige Ting som de to-
ge aff dem / at de kunde icke bære det / Oc de vdsticte samme Koff i tre dage / thi der vaar saa
meget. Den fjerde dag kom de til hobe i Loffodalen / thi der loffuede de HERREN / der
aff heder den sted Loffodal / ind til denne dag.

Josaphat 25.
aar Konge i
Juda.

Saa vende huer mand sig aff Juda oc Jerusalem tilbage igen / oc Josaphat fremmerst /
at de droge til Jerusalem mer glæde / Thi at HERREN haffde giffuit dem en glæde offuer
deris Fiender. Och dedroge ind i Jerusalem mer Psaltere / Harper och Basuner til HER-
RENS Luff. Och Guds seer kom offuer alle Kongerige i Landene / der de høyrde / at
HERREN haffde stridet mod Israels fiender. Saa bleff Josaphats Kongerige stille / oc
Gud gaff hannem roligbed reint omkring.

Asafia.

Oc Josaphat regerede offuer Juda / oc hand vaar femten oc tiue aar gammil / der hand
bleff Konge / oc hand regerede fem oc tiue aar i Jerusalem / Hans moder hed Asuba / Sulhi
daatter. Och hand vandiede i Asa sin faders veye / oc hand loed icke aff / at gøre det / som HER-
REN vel behagede / Vden at de høyrde bleffue icke bort tage / Thi Folket haffde icke end nu
sticker deris herte til HERREN deris fedris Gud. Men huad som mere er ath siige om
Josaphat / baade der første oc der siste / See / der er screffuit i Jechu Nanani søns gerninger / som
hand haffuer optegnet i Israels Kongers Bog.

Elieser.

Der efter forligte Josaphat Juda Konge sig mer Asafia Israels Konge / som vaar
Wgudelig mer sine gerninger. Men hand forente sig mer hannem at gøre Stib / som stulde
fare paa Haffuit / oc de gjorde Stibene i Ezeon Gaber. Men Elieser Dodaua søn aff Arela
spaaede mod Josaphat / oc sagde / fordi at du forligte dig mer Asafia / da haffuer HERREN
synder reffuit din gerning / oc Stibene bleffue sønderlagne oc kunde icke fare paa Haffuit.

XXI.

Joram 8 aar
Konge i Juda.
Reg. 8.

Oc Josaphat soff hen mer sine Fedre / oc bleff iorden hoff sine Fedre i Davids stad /
och hans søn Joram bleff Konge i hans sted. Oc hand haffde brodre / Josaphats
sønner / Asaria / Jehiel / Sacharia / Azaria / Michael / oc Sephatia / disse vaa-
re alle Josaphats Juda Kongis børn. Oc deris fader gaff dem mange Gaffuer /
aff sølf / guld oc klenodie / mer faste stæder i Juda / Men hand gaff Joram
Kongeriget / thi hand vaar den første fødte.

Joram myr
der sine Brodre

Der Joram kom op offuer sin faders Kongerige / oc bleff der meertig / da so hand alle si-
ne Brodre ihjel mer suerd / der til mer nogle aff de Offuerste i Israel. Oc Joram vaar tolf och
tiue aar gammil / der hand bleff Konge / oc hand regerede i otte aar i Jerusalem. Och hand van-
diede i Israels Kongers veye / som Achabs huff gjorde / Thi Achabs daatter vaar hans hu-
stru / oc hand gjorde der som HERREN vilde behagede. Men HERREN vilde icke
fordeffue Davids huff / for den Pactis skyld / som hand gjorde mer David / oc som hand haff-
det tælet / at giffue hannem oc hans Børn altid it Luff.

Jhaus

J hans tid fulde Edomiterne fra Juda / och giord en Konge offuer dem. Thi Joram Edomiterne
 vaar dragen offuer met sine Offuerste / oc alle vogne met hannem / oc hand giorde sig rede om
 natten / oc slo Edomiterne trent omkring sig / oc de Offuerste faar Vognene. Der faare fulde
 Edomiterne aff fra Juda indtil denne dag. Den samme tid falt oc Libna aff fra hannem. Thi
 hand forlod HERRE sin Fedrus Gud / Oc giorde del Neye paa biergene i Juda / oc kom
 dem til i Jerusalem at beduffue hoer / oc forsoerde Juda.

Elie scriffte til
 Joram.

Oc der kom en scriffte til hannem fra Elia Propheten / som saa lydde / saa siger HERRE
 XEY din faders Dauds Gud / fordi / at du icke haffuer vandret i din faders Josaphats veye
 ey heller i Alia Juda Kongers veye / Men du vandret i Israels Kongers veye / och got det / at
 Juda oc Jerusalems indbyggere beduffue hoer / effter Achabs husis hoer / oc der til met haff-
 uer du thiellslagte dine Brodre aff din Faders huff / som vaare bedre end du / See / saa skal
 HERRE sla dig met stor Plaffue / paa dit Folk / paa dine Bøin / paa dine Mustruer /
 oc paa alt dit Gods. Oc du skal haffue mange siugdomme i din Induol / indtil din induol For
 siugdom gaar vd dag fra dag.

Saa opuaete HERRE mod Joram Philisternis oc Arabernis aånd som ligger
 hof / Norianerne / oc de drog op i Juda oc forsoerde dem / oc boirforde al Hof aff som sang
 i Kongens huff / der til met hans Sønner / och hans Mustruer / At hand icke beholt en Søn
 igen / vden Joachas hans yngste søn. Och effter alt det / plaffuede HERRE hannem i
 hans Induol met saadan siugdom / som icke kunde lægis. Oc der varede dag fra dag / der thu
 aare tid vaare forløbne da gic hans Induol vdaff hannem / met hans siugdom / Oc hand d-
 de aff onde siuger / Och de giorde ingen bændelse offuer hannem / som de haffde giort offuer
 hans Forfedre. Hand vaar tolf oc tiue aar gammil / der hand bleff Konge / och hand regerede
 otte aar i Jerusalem / oc hand vandrede icke tilbøilige / oc de iordede hannem i Dauds siad /
 Men icke iblant Kongernis graffuer.

XXII.

SC de i Jerusalem giorde Ahasia hans yngste Søn til Konge i hans sted / Thi
 der Stridsfolk / som kom aff Arabien / haffde thiellslaget alle de forste / Derfaa
 re bleff Ahasia Jorams søn Konge i Juda. Oc Ahasia vaar thu oc fyrer tiue aar
 gammil der hand bleff Konge / oc hand regerede it aar i Jerusalem / Hans mo-
 der hed Althalia / Almet daarter. Oc hand vandrede oc i Achabs husis veye / thi
 hans moder holt hannem der til / at hand vaar Vgudelig. Derfaare giorde
 hand det som HERRE vilde behagede / som Achabs huff / Thi de vaare hans Raadgiff-
 uere effter hans Faders død / ath de forderffuede hannem / och hand vandrede effter deris
 Raad.

Ahasia it aar
 Konge i Juda.
 4. Reg. 8.

Oc hand drog bort met Joram Achab Israels Kongis søn i strid til Ramoth i Gilead /
 mod Nafael Kongen aff Syrien. Men de Syrer sloe Joram / at hand vende sig om at lade
 sig læge i Jeseel / thi hand haffde faar / som hand sick i Rama / der hand stridde met Nafael
 Kongen aff Syrien. Oc Ahasia Jorams søn / Juda Konge / drog hen ned at besee Joram
 Achabs søn i Jeseel / som laa siug. Thi den Wylcke vaar Ahasia tilføyet aff Gud / at hand
 kom til Joram / oc hand drog saa vd met Joram mod Jechu Nimsi søn / som HERRE
 haffde saluet / at sdelegge Achabs huff.

Nafael.
 Ahasia.

Der nu Jechu brugede straffen mod Achabs huff / da fant hand nogle aff de Offuerste aff
 Juda / oc aff Ahasia brodris børn / som tiente Ahasia oc hand slo dem ihjel. Oc hand lere effter
 Ahasia / oc fant hannem / der som hand haffde stult sig i Samaria / och de forde hannem til
 Jechu / hand slo hannem ihjel / Oc mand iordede hannem / Thi de sagde / Hand er Josaphats
 søn som søgte effter HERRE aff ganske hiere. Och der vaar ingen mere aff Ahasia
 huff som bleff Konge.

Jechu.
 4. Reg. 9.

Der Althalia Ahasias moder saa / at hendis Søn vaar død / giorde hun sig rede / oc om-
 kom al Kongelig Sæd i Juda huff. Men Josabeath Kongens søster tog Joas Ahasias søn /
 oc stal hannem bort iblant Kongens børn som bleffue thiellslagne / oc sticte hannem hen met
 sin Amme i et Senge herbere. Saa stulte Josabeath Kongens daarter / Och Joiada Prestis
 hustru Joram for Althalia / (thi hun vaar Ahasia søster) at hand icke bleff slagen ihjel. Oc hand
 bleff stult mer dem i Guds huff i sex aar / saa lenge som Althalia vaar Dronning i Landet.

Althalia.
 4. Reg. 11.
 Josabeath.

e iij Men

Joiada.
4. Reg. 11.

En i der siende aar tog Joiada it seir mod til sig / oc tog de Querste offuer hundrede / som var Asaria Jeroboams sön / Ismael Johanans sön / Asaria Obeds sön / Asaia Daia sön / oc Elisaphar Sichri sön / til it Forbund met sig. De droge om kring i Juda / oc samlede alle Leuiterne til hobe aff alle Juda Stæder / oc de offuerste fedre blant Israel / at de skulde komme til Jerusalem. Oc den ganstke menighed giorde it Forbund met Kongen i Guds Nuss / oc hand sagde til dem / See / Kongens sön skal vere Konge / som HERRENS sagde offuer Dauids bögm. Thi skulle i nu saa gøre.

Tredie delen aff eder / som gaar ind om Sabbathen / skulle vere iblant Presterne oc Leuiterne som ere hosi Dørestelen / oc tredie delen i Kongens Nuss / oc tredie delen hosi Grundens port / Men alt folket skal vere i Gaarden faar HERRENS Nuss. Oc at ingen skal gaa i HERRENS Nuss / vden Presterne oc Leuiterne som der tiene / de skulle gaa ind / thi de ere Helligdommen / oc alt folket skal tage vare paa HERRENS Dact. Oc Leuiterne skulle giffue dem trint om Kongen / huer met sit verie i haanden / oc huo som gaar ind i Nuss / hand skal dö / Oc de skulle vere hosi Kongen / naahand gaar vd oc ind.

Oc Leuiterne oc al Juda giorde lige som Joiada Presten böd dem / oc huer tog sit Folk / som ginge til om Sabbathen / met dem som ginge fra om Sabbathen / Thi Joiada Prest loed icke de tho Hobe komme fra huer anden. Oc Joiada Prest fick de Offuerste offuer hundrede / Spiud oc Skiolde / oc Kong Dauids Vaaben / som vaare i Guds Nuss. Oc hand stæfede alt folket / huer met sit Vaaben i haanden / fra den høyre vaa i Nuss til den venstre vaa / hen mod Alteret / oc mod Nuss trint omkring Kongen. Oc de fremledde Kongens Sön / oc sette Brunen paa hannem / oc Vidnesbyrder / oc giorde hannem til Konge / Oc Joiada met hans Sønner saluede hannem / oc sagde / Kongen ste Lycke.

Atthalia.

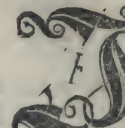
Der Atthalia hörde Folkens strig / som tillöbe / oc loffuede Kongen / da gick hun til folket i HERRENS Nuss. Oc hun saa / oc see / da stod Kongen i sin sted i indgongen / oc de Offuerste / oc basunerne omkring Kongen / oc alt folket i Lander vaar glade / oc blæde i basuner / oc Sangerne met allehonde Streng leg tilstæfede at loffue. Da sönderreff hun sine Alæder / oc sagde / Dpæt / opæt. Oc Joiada Prest drog vd met de Offuerste offuer hundrede som vaare offuer Hæren / Oc sagde til dem / Leder hende aff Nuss igennem Gaarden hen vd / oc hulleken som følger efter hende / den skal mand ihjelsla met suerd. Thi Presten böd / at mand skulde icke sla hende ihjel i HERRENS Nuss. Oc de lagde hender paa hende / oc der de kommer til Heste portens indgang hosi Kongens Nuss / da sloge de hende der ihjel.

Baals huff.

Oc Joiada giorde it Forbund mellem sig oc alt folket oc Kongen / at de skulde vere biöde hans Altere oc Billeder / oc ihjel sloge Nathan Baals Prest faar Alterne. Oc Joiada stæfede Embede i HERRENS Nuss iblant Presterne oc Leuiterne / som David haaffde besticket til HERRENS Nuss / at gøre HERREN Bændoffer / som screffuit staar i Hose Lou / met glæde oc Sang som David haaffde dicter. Hand stæfede oc Portholdere i HERRENS Nuss porte / at inted wrent skulde komme ind paa nogen ring.

Oc hand tog de Offuerste offuer hundrede / oc de mechtige oc Hæren iblant folket / oc alt folket aff Lander / oc förde Kongen hen ned fra HERRENS Nuss / oc förde hannem igennem den Høypor til Kongens Nuss / oc loed Kongen sette sig paa Kongestolen. Oc alt folket aff Lander vaare glade / oc sladen vaar stille / Men Atthalia bleff ihjel slagen met suerd.

Joas 40.
aar Konge i
Juda.
4. Reg. 12.

Saa vaar siu aar gammil / der hand bleff Konge / oc hand regerede fyrtiue aar i Jerusalem / Hans moder hed Sibia aff Bersaba. Oc Joas giorde der HERREN vel behagede / saa lunge som Joiada Prest leffuede. Oc Joiada gaff hannem tho Nuss / oc hand afflede Sønner oc Døtter.

Der efter tog Joas sig saare / at forny HERRENS Nuss. Oc hand forsamlede Presterne oc Leuiterne / oc sagde til dem / Drager vd til alle Juda stæder / oc forsamle Pendinge aff al Israel / til at forbadre eders Guds Nuss aarlige / oc skinder eder at gøre det / Men Leuiterne styndede dem icke. Da kallede Kongen Joiada den Ypperste / oc sagde til hannem / Hui haaffuer du icke act paa Leuiterne / at de indføre Skatten aff Juda oc Jerusalem /

Jerusalem som Arose HERRENS Tienere sticte / som mand skulde samle iblant Israet til Vidnesbyrdens Tabernackel: Thi den ugudelige Ahalia oc hendis Sønner haffue sønderbrudet Guds Huse / oc alt der som vaar hellig gjort til HERRENS Huse / der haffue de gjort om til Baalim.

Da besol Kongen / at mand skulde gøre en Kiste / oc sette hende i Porten vden faare HERRENS Huse. Oc de lode vdiobei Juda oc i Jerusalem / at mand skulde indføre HERRENS Huse den Skat / som bleff Israet paa lagt i skæten / aff Arose Guds tienere. Da glædde alle Hffuerste oc alt Folket sig / oc søide oc kaste der i Kisten / indtil hun bleff fuld. Oc naar der vaar tid / at mand skulde bære Kisten frem / ved Leuiterne / effter Kongens befaling (naar de saae / at der vaare mange pendinge vdi) da kom Kongens Scriffuere / oc den som haffde befaling aff den ypperste Prest / oc tømde Kisten / oc bare hende saa bort igen i sin sted / Saa gjorde de alle dage / at de samlede mange pendinge til hobe.

Oc Kongen oc Joiada gaffue Arbeyderne dem som stode faar arbejder i HERRENS Huse / de leyde Stenhuggere oc Tømmermend / til at forme HERRENS Huse / oc Arose tere paa Jern oc Kaaber til at forbedre HERRENS Huse. Oc Arbeyderne arbejdede saa at forbedringen i gæningen gic faar sig ved deris hand / oc de gjorde Guds Huse aldelis ferdig oc vel tilerd. Oc der de haffde det fuldkommer / da søide de pendingene til Kongen oc Joiada som offuer løbe / Der aff gjorde mand Kar til HERRENS Huse / Kar til tienisten oc til Brendoffer / Skeder oc Guldkar oc Sølskar / oc de offrede Brendoffer haff HERRENS Huse alle vegne / saa lenge som Joiada leffuede.

Oc Joiada bleff gammil / oc vel ved alder / oc døde / oc hand vaar hundrede oc tredie aar gammil der hand døde. Oc de iordede hannem i Davids stad iblant Kongerne / fordi at hand haffde gjort vel mod Israet / oc mod Gud oc hans Huse.

Oc effter Joiada død komme de Querste aff Juda / oc tilbade Kongen / Da lydde Kongen dem at / Oc de forlode HERRENS deris Fedris Guds Huse / oc riente Lundene oc Affguder. Da kom vreden offuer Juda oc Jerusalem for denne deris synds skyld. Oc hand sende de Propheter til dem / at de skulde omvende dem til HERREN / oc de vidnede faar dem / at den de vilde der icke høre.

Oc Guds Aand søide sig i Sacharia Joiada Prestis søn / Hand traadde op offuer Folket / oc sagde til dem / Saa siger Gud / Hui offuertræde i HERRENS Huse / der skal icke lyctis eder: Thi i haffue forladet HERREN / Saa skal hand forlade eder igen. Men de gjorde icke Forbund mod hannem / oc stenede hannem ihel effter Kongens Bud / i Gaarden haff HERRENS Huse. Oc Kong Joas reuete icke paa den barmhertighed / som Joiada hans Fader gjorde mod hannem / men hand slo hans søn ihel. Oc der hand døde / da sagde hand / HERREN skal see oc vdkrefue det.

Oc der aarer vaar omgonger / da drog den Syrens Hær op / oc de komme i Juda oc Jerusalem / oc forderffuede alle de Hffuerste iblant Folket / oc sende alt deris Koff til Kongen aff Damasco. Thide Syrens mact kom mer saa Aend. Dog gaff HERREN en saare stor mact i deris haand / Fordi / at de haffde forladet HERREN deris Fedris Gud / Oc de brugede dem i Joas straff. Oc der de droge fra hannem / da lode de hannem i stor Siugdom.

Ochans Tienere gjorde icke Forbund mod hannem / for Joiada Prestis boms blods skyld / oc sloge hannem ihel paa sin Seng / oc hand døde / Oc mand iordede hannem i Davids stad / Men icke iblant Kongernis Graffuer. Oc disse vaare de / som gjorde det Forbund mod hannem / Sabad / Simeaths den Ammoniterstis søn / oc Josabath Simrith den Noabiterstis søn. Men hans sønner / oc summen som vaar forsamlet vnder hannem / oc Guds Huse bygning / see / de ere screffne i Kongernis Histories Bog / Oc hans søn Amasia bleff Konge i hans sted.

XXV.

Amasia vaar fem oc tiue aar / der hand bleff Konge / oc hand regerede i ni oc tiue aar i Jerusalem / Hans Aoder hed Joab aff Jerusalem. Oc hand gjorde det HERREN vel behagede / dog icke aff ganske herte. Der nu hans Kongerige vaar stadfest / da slo hand sine Suenne ihel / som sloge Kongen hans Fader ihel. Men hand slo icke deris bøm ihel / Thi der staar saa screffuit i Louen i Arose Bog / der som HERREN biuder / oc siger / Fæderne skulle icke dø faar Bømene / ey heller Bømene faar Fæderne / Men huer skal dø faar sin synd skyld.

Oc Amasia samlede Juda til hobe / oc sticte dem effter deris Fedris Huse / effter de Hffuerste

Joiada 130.
aar gammil.

Sacharia
stener ihel.

Matth. 23.

Amasia 29.
aar Konge i
Juda.
4. Reg. 14.

Deut. 24.
Ezech. 18.

Amazia.

Paralipomenon

uerste offuer tusinde oc offuer hundrede / iblant gantste Juda oc Ben Jamin / oc hand talde dem fra tiue aar oc der offuer / oc fant iblant dem try hundrede tusinde vdualde / som kunde fare i Strid / oc føre Spiud oc Stield. Der til met tog hand til sig aff Israel hundrede tusinde stercke Stridsmend for hundrede Sincener sølff.

Guds mand.

¶ Den der kom en Guds Mand til hannem / oc sagde / Konge / Lad icke Israels Vaer komme met dig / Thi HERRE er icke met Israel / ey heller met alle Ephraims børn. Thi der som du kommer / at beuise en dristighed i striden / da skal Gud lade dig falde saar dine Fiende / Thi macten staar hosi Gud til at hielpe oc til at lade falde. Amazia sagde til Guds Mand / Huad skal mand da gøre met hundrede Sincener som ieg haffuer giffuit Stridsmendene aff Israel: Guds Mand sagde / HERRE haffuer end nu mere end der er / som hand kand giffue dig. Da skilde Amazia det Stridsfolk at / som vaar kommet til hannem aff Ephraim / at de skulde gaa hen til deris sted / Da bleffue de saare vrede mod Juda / oc droge hiem igen til deris sted met stor vrede.

Edomiteres
slagne.

¶ De Amazia bleff resier / oc fødte sit Folk vd / oc drog vd i Salt dalen / oc slo der thi tusinde de aff Seirs børn. De Juda børn fangede thi tusinde leffuende aff dem / oc ledde dem offuerst oppaa en skenklippe / oc slogte dem ned offuerst aff Klippen / at de brøste alle sønder. ¶ Den de Stridsmend som Amazia loed drage tilbage / at de droge icke til strid met hans Folk / gaffue sig ned i Juda stæder / fra Samaria / indtil Bethhoron / oc sloge aff dem try tusinde / oc toge meger Koff.

En Propheet
se send til Amazia.

¶ Oc der Amazia kom igen aff Edomiteris slag / da fødte hand Seirs børns Guder / oc sette sig dem til Guder / oc tilbød saar dem / oc gaff dem Kogelse. Da bleff HERRE S vrede gram offuer Amazia / oc hand sende en Propheet til hannem / hand sagde til hannem / Huor saare søger du der Folkis Guder / som icke kunde hielpe deris Folk aff din haand: Oc der hand taledet met hannem / da sagde hand til hannem / Haffuer mand gjort dig til Kongens Raad: Lad aff / Hui vile du vere slagen: Da loed Propheeten aff / oc sagde / Jeg formercket vel / at Gud haffuer beraad sig at forderffue dig / for du der gjorde / oc icke lydde mit Raad.

¶ Oc Amazia Juda Konge bleff til finds / oc sende hen til Joas Joachas søn / Jehu Israels Kongis søn / oc loed hannem sige / Kom / oc lad oss befee huer anden. ¶ Den Joas Israels Konge sende til Amazia Juda Konge / oc loed hannem sige / Tømbustken i Libanon sende til Cedar i Libanon / oc loed hannem sige / Giff din Daatter min Søn til Hustru / ¶ Den Vildiuere i Libanon / løbe offuer Tømbustken / oc trædde hannem ned. Du tæncker / See / Jeg haffuer slaget Edomitere / der aff hoffinoder dit herte sig / oc du søger efter roess / ¶ Hu bliff der hiemme / Huor saare staar du efter wolcke / at du skal falde / oc Juda met dig:

¶ Den Amazia lydde hannem icke at / Thi der stede aff Gud / at de skulde giffuis i haanden / Fordi / at de haffde søgt Edomiteris Guder. Saa drog Joas Israels Konge hen op / oc besaa dem met huer anden / hand oc Amazia Juda Konge i Beth Seimes / som ligger i Juda. ¶ Den Juda bleff slagen saar Israel / oc flyde huer til sin Bolig. Oc Joas Joachas søn Israels Konge greb Amazia Juda Konge Joas søn i Beth Seimes / oc fødte hannem til Jerusalem / Oc hand nedslø muren i Jerusalem / fra Ephraims Port til Hisme porten / fire hundrede alne langt. Oc hand bort tog alt guld oc sølff / oc alle Rarene / som vaare til stede i Guds Huse hosi Qbed Edom / oc i Liggendefæret i Kongens Huse / oc hand tog børnene til Gifsel met sig til Samaria.

Joas.

¶ Oc Amazia Joas søn Juda Konge leffuede i semten aar efter Joas Joachas søns / Israels Kongis dødd. Oc huad der er mere at sige om Amazia / baade der første oc der sidste / See / HERRE / da gjorde de it Forbund mod hannem i Jerusalem / oc hand flyde til Lachis / Da sende dede hannem hosi sine Fedre i Juda stad.

XXVI.

Ysia 52. aar
Konge i Juda.
4. Reg. 15.

¶ Tog gantste Juda folk Ysia / hand vaar seytren aar gammil / oc gjorde hannem til Konge i sin Faders Amasia sted. Hand bygde Eløth oc kom hannem til Juda igen / siden hans Fader soff hen met sine Fedre. Ysia vaar seytren aar / der hand bleff Konge / Oc hand regerede thu oc haffrediefinda tiue aar i Jerusalem / Hans moder hed Jechalia aff Jerusalem. Oc hand gjorde der som HERRE vel behagede / som Amazia hans Fader gjorde. Oc hand søgte Gud / saa lunge som Sacharia leffuede / en Lætere i Guds Syn / oc saalenge som hand søgte HERRE / da loed Gud der vel lyctis for hannem.

Thi

Thi hand drog vd oc stridde mod Philisterne/oc ned slo muren i Gath/oc muren i Jabne/oc muren i Asdod/oc bygde Stæder omkring Asdod/och tlant Philisterne. Thi Gud halp hannem mod Philisterne/mod de Arabier/mod dem i Gur Baal/oc mod de Ammoniter. Och de Ammoniter gaffue Bfia gaffuer/och hand bleff naffntundig ind til mand kommer i Egypten/Thi hand bleff io sterckere oc sterckere. De Bfia bygde Thaaen i Jerusalem hofst Dornepporten/oc hofst Dalporten/oc hofst andie hørner/oc befeste dem. Hand bygde oc Slaatene i secken/oc groff mange Bynde/Thi hand haffde meger se/baade i dalerne oc paa Sletten/oc Agernend och Vingaardsmend hofst biergene och hofst Charmel/Thi hand haffde lyst til Agergerning.

De Bfia haffde en Vact til strid/som droge i Hæren aff Stridsmend regnede i tæler/vnder Jeiels Scriffueris oc Naesia Embergmands haand/vnder Hanania haand aff Kongens offuerste. Oc de ypperste Fedris tal aff stercke Stridsmend/vaare thu tusinde oc sey hundrede. De Stridshæren vnder deris haand try hundrede tusinde oc sin tusinde oc fem hundrede sticckelige til strid/at fare i Stridshær at hielpe Kongen mod Fiender. De Bfia sticckede dem saar den gangste Hær/skolde/spiud/helm/panger/buer oc stenslinger. Oc hand gjorde kaans stelige Bystuern i Jerusalem som skulde vere paa Thaaenene oc paa Dornen/til at skuide vd mer pile oc store sene/ Oc hans røgte kom vdt vd/for di/at hand bleff besynderlige hulpen/til hand bleff metrig.

Oc der hand vaare bleffuen metrig/da hofsmodede hand sig i sit hierte til sin forderffuelse/Thi hand forgeb sig paa HERREN sin Gud/oc gick ind i HERRENS Tempel oc gaff esgelse paa Røgalteret. Oc Asaria Presten gick efter hannem/oc foresins tiue HERRERES Prestes mer hannem/derlige folck/ Oc stode mod Kong Bfia/oc sagde til hannem Bfia dig bør ick at giffue HERREN esgelse/ men Presterne Aarons bøn/ som ere helliggjorde til at giffue esgelse/ Gack vdaff Helligdommen/ thi du forgriber dig/ oc der bliffuer dig ingen are saar Gud HERREN.

Men Bfia bleff vred/och hand haffde it Røgelskar i haanden. Oc der hand knurrede mer Presterne/da vdføer der Spedalske i hans Pande saar Presterne i HERRENS Hufst saar Røgalteret. Oc Asaria den offuerste Prest vende hofueder til hannem/ oc alle Prestes/ oc see/da vaare hand Spedalske i hans pande/oc de sløgte hannem der fra/Hand styndede sig oc self at gaa vd/Thi hans Plaffue vaare aff HERREN. Saa bleff Kong Bfia Spedalsk/ind til hans død/och hand bode vdi it ferlestis Hufstpedalsk/thi hand bleff sløt aff HERRENS Hufst. Oc Jotham hans Søn stod Kongens hufst faare/ oc dømde folcker i Landet.

Huad som mere er at sige om Bfia/baade der første/oc der sifte/der haffuer Esaias Profete/Amos søn bescreffuit. Oc Bfia soff hen mer sine Fedre/oc de iordede hannem hofst hans Fedre i ageren hofst Kongernis Graffuer/Thi de sagde/Hand er spedalsk/ Oc Jotham hans søn bleff Konge i hans sted.

Asaria

4 Reg. 15

XXVII.

Jotham vaare fem och tiue aar gammil/der hand bleff Konge/oc hand regerede seytren aar i Jerusalem/Hans moder hed Jerusa/Sadoks daatter. Och hand gjorde det HERREN velbehagede/som Bfia hans fader gjorde/Foruden det at hand ick gick i HERRENS Tempel/oc folcker end nu forderffuede sig. Hand bygde den høye port paa HERRENS Hufst/och hand bygde meger paa Sphel mur. Och hand bygde de Stæder paa Juda bierg/oc hand bygde Slaar oc Thaaen i Hoffuen.

Och hand stridde mod Ammons bønns Konge/oc sict offuerhaand offuer dem/at Ammons bøn gaffue hannem det samme aar hundrede Sintener solff/thi tusinde Cor huede/oc thi tusinde Cor byg/ Oc Ammons bøn gaffue hannem oc saa meger i det ander oc i der tredie aar. Saa bleff Jotham metrig/Thi hand sticckede sine veye ret saar HERREN sin Gud.

Huad mere er at sige om Jotham/oc alle hans strider oc hans veye/see/det er screffuit i Israels oc Juda Kongers Bog. Hand vaare fem och tiue aar gammil/der hand bleff Konge/oc hand regerede seytren aar i Jerusalem. Oc Jotham soff hen mer sine Fedre/oc de iordede hannem i Dauids stad/ Oc hans søn Achas bleff Konge i hans sted.

XXVIII.

Achas

Jotham
16 aar Konge i
Juda.
4 Reg. 15

Ichas 17.
der Konge i
Juda
4. Reg. 16.

Chas vaar tiue aar gammil/der hand bleff Konge / oc hand regerede sexten aar i Jerusalem / oc hand gjorde icke det som HERRE vel behagede / som David hans fader. **A**Den hand vandiede i Israels Kongers veye / Der til met gjorde hand stobte billede. Oc hand gaff Baalim Røgelse i Hinnom bōns dal / oc hand brende sine sønner mer ild/effter Hedningernis verstyggelighed/huicke HERRE hadde fordreffuit faar Israels bōn. Oc hand offrede oc bar Røgelsepaa Høyene / oc vnder alle grōne Træ.

Peſah.
Sichri.

Der faare gaff HERRE hans Gud hannem i Kongens haand aff Syrien / at de sloge hannem/oc fōrde en stor hob aff hans fangne bort / oc fōrde dem til Damascus. Hand bleff oc giffuen vnder Kongens haand aff Israel/at hand gjorde it stort slag paa hannem. Thi Peſah Remalia sōn slo i Juda hundiede oc tiue tusinde paa endag / som vaare alle dulige folck / fordi at de forlode HERRE deris Fedris Gud. De Sichri en Veldig aff Ephraim slo Aſeſia Kongens sōn ihel / oc Afrikam den offuerste faar Kongens Huff / oc Elkana den nestle effter Kongen. De Israels bōn fōrde fangne bort deris Børdie thu hundiede tusinde / oc quinder / sønner oc døttrer / oc toge der til mer meger Roff fra dem / oc fōrde der Roff til Samaria.

Oded.

Oder der vaar en HERRE S Prophete / som hed Oded / hand gick vd mod samme Hær / som kom til Samaria / oc sagde til dem / See / effterdi HERRE eders Fedris Gud er vied offuer Juda / gaff hand dem i eders hender / **A**Den i haſtue ſaa grummelige slager dem ihel / at der recker op i Himmelen. Nu tenckte i at vnderroſke eder Juda bōn oc Jerusalem til Suenne oc Piger / Er der da icke ſtyld hoſf eder mod HERRE eders Gud : Saa lyder mig nu at / oc fōrer de fangne tilbage igen / som i haſtue bouſſet aff eders Børdie / Thi HERRE S vrede er grum offuer eder.

Da gjorde nogle sig rede iblant de Ypperste aff Ephraims bōn / Aſaria Johanan sōn / Berechia Aſſillemoths sōn / Jehiskia Sallum sōn / oc Amafia Nadai sōn / mod dem / som komme aff Dæren / oc sagde til dem / I ſkulle icke fōre de fangne her ind / Thi i tenckte eſſon ſtyld faar HERRE offuer off / paa det i kunde gōre vor ſynd oc ſtyld diſſ mere / Thi ſtylden vaar for meger ſtor / oc vreden oprendis offuer Israel. Daloed Stridsfolck et alle fangerne loſſ / oc lagde Roſſuit ned faar de offuerste oc faar al Aſenigheden.

Da opſlode de Aſend / som nu ere neſſnde ved naſſin / oc toge de fangne / oc alle som nagne vaare aff dem / oc fōrde dem aff Roſſuit / oc klædde dem / oc ſinge dem ſto paa / oc gaſſue dem mad oc drick / oc ſaluede dem / oc alle som ſtrøbelige vaare / dem fōrde de paa Aſene / oc fōrde dem til Jericho til Palmefſtaden hoſſ deris Børdie / oc de komme tilbage igen til Samaria.

Tiglath Pileſer.

Paa den ſamme tid / ſende Kong Ichas til Kongerne aff Aſſur / at de ſkulde hielpe hannem. Oc de Edomiter komme end en gong igen / oc sloge Juda / oc fōrde nogle bort. De Philiſterne lagde ſig i Stadene / Synden mod Juda / oc vunde Beth Semes / Aſalon / Gederot / oc Soccho mer hans døttrer / oc Thimna mer hans døttrer / oc Gimſo mer hans døttrer / oc bode der vdi. Thi HERRE nedroſkte Juda faar Ichas Juda Kongis ſtyld / fordi at hand gjorde Juda blot / oc forgreb ſig paa HERRE. De Tiglath Pileſer Kongen aff Aſſur kom igen / oc belagde hannem / **A**Den hand kunde icke offueruinde hannem. Thi Ichas delede HERRE S Huff / oc Kongens Huff / oc de offuerſtis / at hand gaff Kongen aff Aſſur. **A**Den der halp hannem inred.

Der til met gjorde Kong Ichas den forſeſe end mere i ſin nød mod HERRE / oc offuerede til Guderne i Damasco / som haſſde ſlager hannem / oc ſagde / Kongens Guder aff Syrien hulpe dem / Der faare vil ieg offere til dem / at de ſkulle oc hielpe mig / Alligeuel at de vaare hannem / oc al Israel it ſald. Oc Ichas ſamlede Ræene tilhobe i HERRE S Huff / oc ſamlede Ræene i Guds Huff / oc lucre døtrene paa HERRE S Huff / oc gjorde ſig Altære i alle hōrnet i Jerusalem / oc i Juda ſtæder. Hand gjorde oc de Høye her oc der at giffue andre Guder røgelſe / oc opuaate oc forſmede HERRE sine Fedris Gud.

Hvad ſom er mere at ſige om hannem / oc alle hans veye / baade det forſte oc det ſiſte / See / der er ſcreffuit i Juda oc Israels Kongers Bog. Oc Ichas ſoff hen mer ſine Fedre / oc de iordede hannem i ſtaden vdi Jeruſalems Stad / **A**Den de fōrde hannem icke blant Israels Kongers Graſſuer / Oc hans sōn Ezechias bleff Konge i hans ſted.

De

Ezechias vaar fem oc tiue aar gammil/der hand bleff Konge/ oc regerede ni Ezechias 29
oc tiue aar i Jerusaleim/ Hans moder hed Abia Zacharie daatter. Oc hand aar Konge i
giorde der som HERREN vel behagede/ lige som hans fader David. Juda.
Hand oploed dørene paa HERRENS Huse/ i den første maanet i sit 4. Reg. 18.
Kongerigis første aar/ oc befestede dem. Oc førde Presterne oc Leuiterne
hen ind/ oc forsamlede dem paa den brede Gade mod Hsten/ oc sagde til dem.
Hører mig i Leuter/ Hellig gøre eder nu/ at i skulle hellig gøre HER-
RENS eders Fedus Guds Huse/ oc bærer den vrenlighed vdaß Helligdommen. Thi vore
Fedre haffue forgrebet dem/ oc giort/ der som HERREN vor Gud ilde behagede/ oc for-
lode hannem/ Thi de vende deris ansiet fra HERRENS Holig/ oc vende ryggen der
til. Oc tilluckte dørene paa Daabenhust/ oc vdslyckte Lamperne/ oc giorde ingen Røggelse
gæmning/ ey heller giorde Brænderoffer faar Israels Gud i Helligdommen.

Der aff HERRENS vrede Kommen offuer Juda oc Jerusaleim/ oc hand haffuer giff-
uit dem til en afspæelse oc ødeleggelse/ Armand huslet at dem lige som i see mer eders øyen.
Thi see/ der faare ere vore Fedre faldne ved suerd/ vore sønner/ Døttrer oc Hustruere bortfø-
de. Nu haffuer ieg der i sinde at gøre en pact mer HERREN Israels Gud/ at hans vrede oc
grumhed vilde vende sig fra oss. Nu mine sønner verer icke lade/ Thi at HERREN haffa
uer vduale eder/ at i skulle staa faar hannem/ oc at i skulle vere hans riener oc giffue Røggelse.

Da giorde Leuiterne sig rede/ aNahath/ Amasai søn/ oc Joel Asaria søn/ aff de Kabathia
teers børn. Oc aff aNerari søn/ Kis Abdi søn/ oc Asaria Jahaleel søn. Oc aff Gesoniters
børn/ Joab Simina søn oc Eden Joah søn. Oc aff Elzaphans børn/ Simet oc Jeiel. Oc aff
Asapha børn/ Sacharia oc Nathania. Oc aff Nemans børn/ Jehiel oc Semet. Oc aff Jedus
thuns børn/ Semaa oc Hsiel. Oc de forsamlede deris Brødre oc helligede sig/ oc ginge ind
offer Kongens befalning/ aff HERRENS ord/ at rense HERRENS Huse.

Oc Presterne ginge ind i den inderste del aff HERRENS Huse at rense/ oc bare al
vrenlighed (som bleff funden i HERRENS Tempel) vd i Gaarden faar HER-
RENS Huse/ oc Leuiterne toge det op/ oc bare det vd i Kidrons bælt. Oc de begynte paa
den første dag i den første maanet at hellige sig/ oc paa den ottende dag i samme maanet/ ginge
de ind i HERRENS Daabenhuse/ oc hellig giorde HERRENS Huse i otte dage/
oc fuldkommede det paa den sytende dag i den første maanet.

Oc de ginge hen ind til kong Ezechias/ oc sagde/ Wi haffue renset alt HERRENS
Huse/ oc Brænderoffers Altare/ oc al hans Redskaff/ Borden/ Stuebædene oc al Redskaffuit
der til/ oc alle Karene/ som kong Achas haffde kast bort/ der hand vaar Konge/ der hand syn-
dede/ dem haffue vi tileret oc helliget/ See/ de ere faar HERRENS Altare.

Da giorde kong Ezechias sig betillige rede/ oc forsamlede de Huerste i Staden/ oc gick op
til HERRENS Huse/ oc ledde der til sin øyen/ sin Vædie/ sin Lam/ oc sin Gede bucke til
syndoffer/ for Kongeriget/ for Helligdommen oc for Juda/ Oc hand sagde til Presterne Arons
børn/ at de skulde offer paa HERRENS Altare. Da slacete de øvene/ oc Presterne toge
bloder/ oc stencete det paa Alteret/ oc de slacete vedrene oc stencete bloder paa Alteret/ oc de slac-
tede Lammene/ oc stencete bloder paa Alteret. Oc de ledde gedebuckene frem til Syndoffer for
Kongen oc aNemigheden/ oc de lagde deris hender paa dem. Oc Presterne slacete dem/ oc
rensedede deris blod paa Alteret/ til at forlige al Israel/ Thi at Kongen haffde befaleet at gøre
Brænderoffer oc Syndoffer for al Israel.

Oc hand sticete Leuiterne i HERRENS Huse/ mer Simler/ Psaltere oc Harper/
lige som David haffde befaleet det/ oc Gad Kongens Skuere/ oc Nathan Prophete/ Thi der
vaar HERRENS Bud ved hans Propheten. Oc Leuiterne stode mer Davids Strenge
leg/ oc Presterne mer Basunerne. Oc Ezechias bød dem at gøre Brænderoffer paa Alteret/ Oc
paa den tid/ der mand begynte Brænderofferet/ da begynte oc HERRENS Sang oc Bas-
sunerne/ oc paa allehonde Davids Israels Kongis Strenge leg. Oc den ganske menighed
til bade/ oc Sangens sang/ oc Trommetens Basuner/ varede altsammen/ indtil Brænder-
offeret vaar fuldkommet. Der nu Brænderofferet vaar fuldkommet/ Da bøyede Kongen sig
ned/ oc alle de som vaare tilstede bøss hannem/ oc tilbade.

Oc kong Ezechias mer de Huerste bøde Leuiterne at loffue HERREN mer Davids
oc Asaphs den Skueris dicte/ oc de loffuede mer glæde/ oc bøyede dem oc tilbade hannem.
Oc Ezechias suarede/ oc sagde/ I haffue nu opfyldt HERREN eders hender/ traader hen
til/ oc bærer hid offer oc Loffer til HERRENS Huse. Oc aNemigheden førde der til
offer oc Loffer/ oc huer mand Brænderoffer aff deris frivillige herte. Oc taller paa Brænder-
offeret/ som aNemigheden bar til/ vaar halstierdes indtiue øyen/ hundrede Vædie/ oc thu
hundrede Lam/ oc det altsammen HERREN til Brænderoffer/ Oc hellig giorde sex hundre
de øyen/ oc try tusinde faar.

¶ Den Priesterne vaare forsaar/oc kunde icke tage huderne aff alle Brændofferne/ Der saare toge de Leuiterne deris brødre til dem/til den gerning bleff fuldkommen / oc indtil Priesterne hellig gjorde dem/ Thi Leuiterne ere lettere til at hellig gøreis / end Priesterne. De Brændofferet vaar meger met Tactofferens fedme/oc Drickofferet til Brændofferet / Saa bleff embedet fuldkommen i HERRENS Hus. Oc Ezechias gledde sig met alt Folket / at mand vaar bleffuen rede met Gud/Thi der stede snarlige.

XXX.

Ezechias sende hen til al Israel oc Juda / oc screeff breff til Ephraim oc Manasse / at de skulde komme til HERRENS Hus i Jerusalem / at holde HERRENS Israels Gud Paaste. Oc Kongen holt it Raad met sine Høfverste / oc met al Menigheden i Jerusalem at holde Paaste i anden maaner/ Thi de kunde icke holde hende samme tid / Fordi Priesterne vaare icke nock hellig gjorde/oc Folket vaar icke heller end nu kommer tilhobe til Jerusalem. Oc dette behagede Kongen oc al Menigheden vel. De de bestillede at der bleff vdrøbt offeret al Israel fra Bersaba indtil Dan / at de skulde komme oc holde HERRENS Israels Gud Paaste i Jerusalem/Thi der vaar icke holder i long tid/som der staar screeffuit.

¶ Oc Løberne ginge hen met Breff fra Kongens oc hans Høfverstis haand/igennem al Israel oc Juda/aff Kongens befaling/ oc sagde/ I Israels børn / vender eder om til HERREN Abrahams / Isaacs oc Israels Gud / saa skal hand vende sig til dem som igen ere/ som ere end nu offerbleffne iblant eder aff Kongernis haand i Assirien. Oc verer icke som eders fedie oc brødre/som forgrebe sig paa HERRENS eders fedris Gud / oc hand gaff dem til en ødeleggelse / som i selfue see. Saa verer icke nu haardnackede som eders forfedre/ ¶ Den giffuer HERREN eders haand / oc kommer til hans Delligdom / som hand haffuer hellig gjort euindelige/oc riener HERREN eders Gud/saa skal hans vødis grumhed vendis fra eder. Der som i omuende eder til HERREN/da skulle eders brødre oc børn faa mistundhed faar dem som holde dem fangne/at de skulle komme igen i Landet/Thi HERREN eders Gud er naadig oc mistundig / oc hand skal icke vende sit Ansiet fra eder / om i omuende eder til hannem.

¶ Oc Løberne ginge fra en Stad til en anden/i Ephraim oc Manasse land/oc indtil Sebulon/¶ Den de forhaanede oc bespaarede dem. Dog ydmigede nogle dem aff Asser ¶ Manasse oc Sebulon/oc kommer til Jerusalem. Oc Guds haand kom til Juda / at hand gaff dem it endirecteligt hierte til at gøre offer Kongens oc de Høfverstis Gud / aff HERRENS Ord. Oc der kom meger Folk til sammen i Jerusalem / at holde det vsurede Brøds Høytid i den anden maaner/en saare stor Menighed.

Paaste hyl
dit i Ezechias

¶ Oc de gjorde sig rede/oc de nedbrøde Altene/som vaare i Jerusalem/oc bort toge al Rødgelsgerning/oc kaste dem i Kidrons bæck. Oc slactede Paaste den siortende dag i den anden maaner. Oc Priesterne oc Leuiterne bekende deris skam / oc hellig gjorde sig / oc bare Brændofferet til HERRENS Hus / oc stode i deris sticket/som det sig burde/effter Moses Guds Mand Lou. Oc Priesterne stencke blodet aff Leuiteris haand/Thi de vaare mange i Menigheden/som icke haffde hellig gjort sig / Der saare slactede Leuiterne Paaste for alle dem som icke vaare rene/at de skulde bliffue hellige faar HERREN.

¶ Oc der vaar meger Folk aff Ephraim. Manasse/Isaschar / oc Sebulon som icke vaare rene/¶ Den de ode Paastelammet icke som screeffuit staar. Thi Ezechias bad for dem / oc sagde/ HERREN som er god/hand skal mistunde sig offer alle / som sticke deris hierte til at søge HERREN deris fedris Gud/oc icke for hellighedens renhed skyld. Oc HERREN høyrde Ezechias/oc lægre Folket. Saa hulde Israels børn / som bleffue fundne i Jerusalem / der vsurede Brøds Høytid siu dage met stor glæde. Oc Priesterne oc Leuiterne loffuede HERREN alle dage met HERRENS stærcke Strengelig.

¶ Oc Ezechias taledede hiertelige met alle Leuiterne / som haffde en god forstand til HERREN/oc de ode Høytiden offeret siu dage/oc offrede Tactoffer/oc tackede HERREN deris fedris Gud. Oc den gantste Menighed bleff til sinds / at holde end nu andre siu dage/oc de hulde oc de siu dage met glæde. Thi Ezechias Juda Konge / gaff en Leffvelse for Menigheden/tusinde Hyen/oc siu tusinde Faar / Oc de Høfverste gaffue for Menigheden en Leffvelse/tusinde Hyen/oc thi tusinde Faar/Saa helligede mange Priester dem.

Oc al

De al aDenigheden i Juda gledde sig/oc Prieſterne oc Leuiterne/ oc den gantſke aDenig-
hed/ ſom vaar kommen aff Iſrael/ oc de Fremmede/ ſom vaare komme aff Iſraels land/ oc de
ſom bode i Juda. De der vaar en ſtor glede i Jeruſalem/ Thi ſea Salomon Dauds ſøn Iſ-
raels Kongis tid/ haſſede der icke veret ſaadant i Jeruſalem. De Prieſterne oc Leuiterne ſtode
op/ oc velsignede Folket/ oc deris roſt bleff bønhoert/ oc deris Bøn kom hen ind ſaar hans hel-
lige Bolig i Himmelen.

XXXI.

Er alt dette vaar ſuldkommen/ da vddroge Iſraeliterne ſom fundis i Juda ſtaa-
der/ oc ſønδεςlogte Sæpterne/ oc affhugge Lundene/ oc affbrøde de Høye oc
Alteene aff gantſke Juda/ Ben Jamin/ Ephraim oc aNanasse/ indtil at de haſſe
de aldelis ødelagt dem/ De Iſraels bøn droge alle igen til deris Guds i deris
Stæder.

De Ezechias ſtickede Prieſterne oc Leuiterne i deris ſtick/ huer efter ſit
Embede/ baade Prieſterne oc Leuiterne/ til Brendoffer oc Tackoffer/ at de ſkulde tiene/ tacke oc
loſſue i HERRENS Leyeris pore. De Kongen gaſſ ſin del aff ſit gods til Brendoffer
om morgenen oc om aftenen/ oc til Sabbathens oc i ymaanedis oc høytidernis Brendoffer/
ſom ſceffuit ſaar i HERRENS Lou.

De hand ſagde til Folket/ ſom bode i Jeruſalem/ at de ſkulde giſſue Prieſterne oc Leuiterne 4. Reg. II.
ne en del/ Paa det at de kunde holde diſſaſtere ved HERRENS Lou. De der det ord kom vd/
gaſſue Iſraels bøn meger aff den første Gøde/ aff korn/ moſt/ olie/ hunig/ oc allehonde ind-
komme aff marken/ oc de første dem meger ind aff allehonde Tiende. De Iſraels oc Juda bøn
ſom bode i Juda ſtæder/ første oc Tiende aff øyen oc ſaar/ oc Tiende aff det ſom vaar hellig
get/ ſom de haſſede hellig giort HERREN deris Gud/ oc giorte her en hob oc der en hob. I
den tredje maanet begynte de at legge det til hobe/ oc i den ſiende maanet ſuldkommede de det.

De der Ezechias oc de Offuerſte ginge ind/ oc ſaae hoben/ da loſſuede de HERREN
oc hans folk Iſrael. De Ezechias ſpurde Prieſterne oc Leuiterne om Hoben. De Aſaria Prieſ-
ter/ den offuerſte i Sadoke Huff/ ſagde til hannem/ Siden den tid maad begynte/ at bære loſſe-
teſe til HERRENS Huff/ da haſſue vi ædet oc ere bleſſne mætte/ oc der er end nu meger
offuerbleſſue/ Thi HERREN haſſue velsigner ſit Folk/ Der ſaare er denne hob offuer-
bleſſuen. Da beſol Kongen/ at mand ſkulde tilrede Kiſter hoſſ HERRENS Huff. De
deredde dem til/ oc lagde der vdi trolige Loſſteſe/ Tiende/ oc det ſom vaar helligt giort.

De Chanania Leuite vaar ſticket til en første der offuer/ oc Sime han broder til den
anden/ oc Jehiel/ Aſaſia/ Hagath/ Aſahel/ Jerimoth/ Joſabath/ Eliel/ Jeſimachia/ aNahath/
oc Benaiia/ tilſtickede aff Chanania oc Sime han broders haand/ efter Kong Ezechie bes-
ſalning. De Aſaria vaar en første i Guds Huff. De Core Jemna ſøn den Leuite Dorothe-
ren mod Hſten/ vaar offuer Guds ſciuillige gaſſuer/ ſom hand vaar betroet til dem/ ſom
HERREN bleſſue giſſue til Loſſteſe/ oc offuer der Alderhelligſte. De vnder hans haand
vaare/ Eden/ aNinamin/ Jeſua/ Semaia/ Amaria/ oc Sachania/ i Prieſternis ſtæder/ at de
ſkulde giſſue deris brode/ efter deris ſtick/ den mindſte lige ſom den ſtørſte.

Der til mer dem ſom bleſſue regnede aff aNandſnet/ ſea try aar gamle oc der offuer/
iblant alle ſom ginge i HERRENS Huff/ huer paa ſin dag til deris Embede/ i deris Vact
efter deris ſtick. De dem ſom bleſſue regnede for Prieſter i deris Fedris huff/ oc Leuiterne/ ſea
tiue aar oc der offuer/ i deris Vact/ efter deris ſtick. Der til mer dem ſom bleſſue regnede iblant
deris bøn/ Huſtuer/ Sønner oc Døtter iblant den gantſke aDenighed/ Thi de helligede tro-
lige der Hellige. De der vaare aNend beneſſinde ved naſſen iblant Aaron Prieſtis bøn/ paa for-
ſtedernis mark i alle Stæderne/ at de ſkulde giſſue alt aNandſøn iblant Prieſterne en del/ oc
alle de ſom bleſſue regnede iblant Leuiterne.

Saa giorte Ezechias i al Juda/ oc giorte det ſom vaar gaat/ rer oc ſant ſaar HERREN
oc hans Gud. De i alle hans gerninger/ ſom hand begynte i Guds Huſis tieniſte/ efter
Louen oc Budene/ at ſøge hans Gud/ der giorte hand aff gantſke hierre/ Der ſaare haſſede
hand oc lycke.

XXXII.

Der disse Gerninger oc trost aff / kom Senacherib Kongen aff Assyrien / och drog ind i Juda / oc leyrede sig faar de faste Stræder / oc tenckte at ruffue dem til sig. Der Ezechias saa at Senacherib kom / oc at hans ansiet stod at stride mod Jerusalem / da bleff hand til raads met sine Offuerste oc Veldige at hand vilde tillucke vandet aff Bryndene / som vaare vden faar Straden / och de hulpe hannem. Oc meget folck forsamlede sig til hobe / oc de stoppede igen alle Brynde oc flydende vand mit i Landet / oc sagde / At Kongerne aff Assyrien skulde icke finde meget vand naar de komme.

Oc hand bleff ved god trost / oc bygde alle mure / huor de vaare forfaldne / oc gjorde taarn der paa / oc hand bygde end nu en anden. Nur der vden faare / oc befestede alio hof Davidz stad / oc gjorde mange Vaaben oc Skolde. Och stæckede veldige Hoffuimend til strid hof folcker. Och hand samlede dem til sig paa den brede Gade hof Stadens port / oc taledede hiet lige met dem / oc sagde / Været ved god trost oc frimodige / fræcter eder icke / oc været icke mistroste for Kongen aff Assyrien / ey heller for al den hob som er met hannem / Thi der er en Stærke met oss end mer dem. Men dem er en Rødelig Arm / Men HERRE vor Gud er med oss / at hielpe oss / och sære vor strid. Och folcker forlod sig paa Ezechias ord Kongens aff Juda.

Der efter sende Senacherib Kongen aff Assyrien sine tienere til Jerusalem (Thi hand saa faar Lachis / oc al hans Strids Været met hannem) til Ezechiam Juda Konge / oc til al Juda / som vaare i Jerusalem / oc loed dem sige / saa siger Senacherib Kongen aff Assyrien / Paa huem fortræste i eder / som bo i den belagde Jerusalem / Ezechias tager eder met ord / at hand giffuer eder i Døden / Hunger oc Tørst / oc siger / HERRE vor Gud skal frelse oss aff Kongens haand aff Assyrien. Er hand ey den Ezechias som haffuer boit tager hans Høye oc Altære / oc sagde til Juda oc til Jerusalem / I skulle tilbøde faar it Altære / oc der paa gøre tæg.

Vide i icke / huad ieg oc mine Forfædte haffue gjort alle folck i Landene / Kunde oc Hedningernis Guder i Landene / fælske deris Land aff min haand / Huilken er iblant alle disse Hedningers Guder / som mine Fædte haffue forbandt / som kunde fælske sit folck fra min haand / at eders Gud skulde kunde fælske eder aff min haand / Saa lader nu Ezechias intred legge eder paa / oc lader eder icke saa tage met ord / oc tror hannem icke. Thi der som ingen aff alle Hedningernis oc Kongerigenis Guder kunde fælske sit folck fra mine oc mine Fædtes haand / Saa skulle icke heller eders Guder kunde fælske eder fra min haand.

Der til met taledede hans Suenne end nu mere mod Gud HERRE / oc mod hans tienere Ezechiam. Hand screeff oc Breeff at bespaarte HERRE Israels Gud / oc taledede om hannem / oc sagde / Lige som Hedningernis Guder i Landene haffue icke fælsket deris folck fra min haand / Saa skal icke heller Ezechie Gud fælske hans folck fra min haand. Oc derobede met høye trost paa Jodiske til folcker i Jerusalem / som vaare paa muren / at gøre dem rædde och forfærdede dem / at de kunde vinde Straden. Oc de taledede mod Jerusalems Gud / lige som mod folckenis Guder paa iorden / som vaare Menistens hendes gerning.

4. Reg. 19.

Men kong Ezechias oc Esaias Amos søn Prophete bade der imod oc robode til Himmelen. Oc HERRE sende en Engil / hand ødelagde alle de veldige i Værren / oc Forstærke oc de Offuerste i Kongens Leyre aff Assyrien / at hand drog hiem igen til sit Land met stamme. Oc der hand gick ind i sin Guds hus / da sloge de hannem der ihjel met sverd / de som vaare komne aff hans eger Liff. Saa halp HERRE Kong Ezechias oc dem i Jerusalem aff Senacheribs haand Kongens aff Assyrien / oc alle andris / oc hand bestemede dem faar alle trent omkring. At manglebare HERRE Gaffuer til Jerusalem / oc Ezechie Juda Konge Klenodie / oc hand bleff der efter ophøyet faar alle Hedningene.

4. Reg. 20.
Esai. 38.

Paa den tid bleff Ezechias død siug / oc hand bad HERRE / oc hand til sagde hans nem / oc gaff hannem it Tegen. Men Ezechias betalede icke / efter det som hannem vaar giffuit / thi hans hiet hofmodede sig / Derfaare kom vreden offuer hannem / oc offuer Juda och Jerusalem. Men Ezechias ydmygede sig / at hans hiet haffde hofmodet sig / disligeste de i Jerusalem / derfaare kom icke HERRE S vrede offuer dem / saa lunge som Ezechias leffuede.

Oc Ezechias haffde saare stor Righed och ære / oc gjorde sig Liggendefæ aff sølff / guld / edele stene / dyrebare vter / skolde oc allehonde faastelige ting och Romhuss til Konens indkom / most oc olie / oc stolde for allehonde fæ / oc faarestier til faarene. Oc hand bygde sig Stræder / oc haffde offuerstodige megit fæ / faar oc Øyen / Thi Gud gaff hannem gantse meget gods / Hand er den Ezechias / som tilstoppede der høye Vandspring i Gihon / oc leddede der hen ned vesten op til Davids stad / Thi Ezechias vaar lycksalig i alle sine gerninger.

Der Forstærnis sendebud aff Babylon vaare sende til hannem at spørre han om den vnderlige

lige ring/som vaar steed i Landet/da forlod Gud hannem saa/at hand fristede hannem/Paa der at alt det som vaar i hans hierte/kunde bliffue aabenbarer.

Nuad mere er at sige om Ezechia/oc hans barmhertighed/See/der er screffuit i Esaie Prophetis/Amos søns Syn/i Juda oc Israels Kongers Bog. Oc Ezechias soff hen met sine Fedre/oc de iordede hannem offuer Dauids bōns graffuer/Oc gantse Juda/oc dei Jerusalems gjorde hannem ære i hans død/Oc hans søn Manasses bleff Konge i hans sted.

XXXIII.

Manasses vaar tolf aar gammil/der hand bleff Konge/oc hand regerede i fem oc halffredies inda tiue aar i Jerusalems. Oc gjorde der HERREN ilde behagede/effter Hedningenis versyggelighed/som HERREN fordreiff for Israels bōn. Oc hand omuende sig/oc opbygde de Høye/som hans Fader Ezechias hadde nedbrudt/Oc sticte Altære til Baalim/oc gjorde Lunde/oc tilbad allehonde Hær i Himmelen/oc riante dem. Hand bygde oc Altære i HERRENS Høst/om huilcken HERREN hadde rølet/I Jerusalems sal mit Iaffn vere euindelige. Oc hand bygde Altære i baade HERRENS Husis Gaarde/til allehonde Himmelen Hær. Oc hand loed sine Sønner gaa igennem ild/i Hinnom søns dal/Oc hand vdualde dage/oc gaff ære paa Fulestrig/oc byggede trolldom/oc sticte de Spaamend oc Tegenis vdeleggere/oc gjorde meger/som HERREN ilde behagede/at fortæne hannem met.

Hand sette oc Billede oc Affguder/som hand loed gøre/i Guds Høst/om huilcke HERREN hadde sagt til Dauid oc Salomon hans søn/I dette Høst til Jerusalems/som ieg haffuer vdualt for alle Israels slecter/vil ieg sette mit Iaffn euindelige. Oc ieg vil icke mere la de Israels fod vige aff Landet/som ieg besticte deris Fedre/Saa fremt som de holde sig/at de gøre alt det/som ieg haffuer budet dem/ved Nøse i alle Louer/Budene oc Retten.

Den Manasses forførde Juda oc dem i Jerusalems/at de gjorde verre end Hedningene/som HERREN hadde ødelagt for Israels bōn. Oc naar HERREN loed tale met Manasses oc hans Folck/da gaffue de ingen ære der paa. Der saare loed HERREN komme offuer dem Kongens Forsteris Hær aff Assyrien/de toge Manasses til fange met Jernbolter/oc bunde hannem met Reder/oc førde hannem til Babylon. Oc der hand vaar i den angist/da formanede hand HERREN sin Gud/oc ydmygede sig meger faar sine Fedris Gud. Oc bad oc formanede hannem/Da hørde hand hans Bøn/oc førde hannem igen til Jerusalems i sit Kongerige/da kende Manasses at HERREN er Gud.

Der effter bygde hand den ypperste mur hof Dauids stad/stra Vesten mod Gihon i bæken/oc som mand gaar ind at Fiskeporten/oc omkring til Ophel/oc gjorde hannem meger Høye/Oc hand lagde Hoffuitemend i Juda faste Stæder. Oc bort tog de fremmede Guder/oc Affguderne aff HERRENS Høst/oc alle Altære/som hand hadde bygt paa HERRENS Husis bierg oc i Jerusalems/oc kaste dem vden faar Staden. Oc hand opreyste HERRENS Altære/oc offrede der paa/Tackoffer oc Loffoffer/oc besol Juda/at de stulde tiene HERREN Israels Gud. Dog offrede Folcket paa de Høye/alligeuel til HERREN deris Gud.

Nuad som mere er at sige om Manasses/oc hans Bøn til hans Gud/oc om de Skueris tale/som talede met hannem i HERRENS Israels Guds Iaffn/See/de ere iblant Israels Kongers Gerninger. Oc hans Bøn oc formaning/oc al hans synd oc misgerninger/oc de Stæder/paa huilcke hand bygde de Høye/oc sticte Lunde oc Affguder/for end hand bleff ydmyget/See/de ere screffne iblant de Skueris Gerninger. Oc Manasses soff hen met sine Fedre/oc de iordede hannem i hans Høst/Oc hans søn Amon bleff Konge i hans sted.

Amon vaar thu oc tiue aar gammil/der hand bleff Konge/oc hand regerede thu aar i Jerusalems. Oc gjorde der som HERREN ilde behagede/lige som hans Fader Manasses hadde gjort/Oc Amon offrede til alle Affguder/som Manasses hans Fader hadde gjort/oc riante dem. Den hand ydmygede sig icke faar HERREN/som hans fader Manasses ydmygede sig/Thi Amon hand gjorde synd mangfoldig. Oc hans Suenne gjorde it Forbund mod hannem/oc sloge hannem ihjel i hans Høst. Da sloge Folckene i Landet dem alle ihjel/som gjorde det Forbund mod Kong Amon/oc Folcket i Landet gjorde Josias hans søn til Konge i hans sted.

XXXIII.

Manasses
55. aar Donge i
Juda.
4. Reg. 21.

2. Reg. 7.
3. Reg. 8.

Manasses
bliffuer fangen/
oc ført til Babyl
lon.

Deute. 2.

Amon thu
aar Donge i
Juda.
4. Reg. 21.

4. Reg. 22.

Josias.

Josias 31 aar
Konge i Juda.
4. Reg. 22.

Paralipomenon

Josias vaar otte aar gammil der hand bleff Konge / oc hand regerede ic oc trea diue aar i Jerusalem. Oc hand gjorde det som HERRENS vel behagede / oc vandrede i hans faders Davids veye / oc vigede huercken til den høye eller venstre side. Thi at i sit otrende Kongerigis aar / der hand vaar end nu en Dreng / da begynte hand at søge sin faders Davids Gud / Oc i det tolfte aar begynte hand at reise Judam oc Jerusalem / aff de Høye oc Lundene / oc Affguderne / oc støbte Billeder. Oc loed saar sig affbyde Baalims Altene / oc affhug Billedet som der vaar offuen paa / Oc hand sønderbryd Lundene oc Affguderne / oc gjorde dem til støff / oc strødde den paa deris Graffuer / som haaffde offeret til dem. Och hand briende Presterns Ben paa Altene / oc rensede saa Juda oc Jerusalem. Der til met vdi Anasse staeder / Ephraim / Se meon / oc indtil Nephthali i deris ricken reir omkring. Oc der hand haaffde affbrødet Altene oc Lundene / oc sønderbrust Affguderne / oc haaffde affhugget alle Billedene offer al Israels Land / da kom hand igen til Jerusalem.

Nilkia.

I sit atrende Kongerigis aar / der hand haaffde rensat Landet oc Husit / da sende hand Saphan Azalia søn oc Anaseia Fogeden i Staden / oc Joah Joachas søn Cangeleren / at forberedie HERRENS hans Guds huff. Oc de komme til Nilkia den offuerste Prest / oc finge hannem Pendinge / som vaare færdige til Guds huff / huilke Leuiterne / som toge vare paa deres skelen / haaffde sammen sanctet aff Anasse / Ephraim oc aff alle som vaare igenbleffne i Israel oc aff al Juda oc Ben Jamin / oc aff dem som bode i Jerusalem / och antuordede der vdi Arberis demis hender / som vaare sticte i HERRENS Huff / Oc der gaffue dem som arbejder paa HERRENS Huff / ochuor der vaar forfaldet / at de forbedrede Husit. De samme fremdelis gaffue Tømmere oc Bygnings mend der / at købe hugne Stene / och høfflede træ til Bælke i Huse / som Juda Konge haaffde forderffuit. Oc de end arbejdede paa Gerningen trolige.

Loubogen
bliffuer funden.

De offuer dem vaare sticte / Jahath oc Obadia Leuiter aff Anerari bøn. Sacharia oc Mesullam aff Rahabieris bøn / at forfremme Gerningen / Oc vaare alle Leuiter som funden de paa Strenge leg. Men der vaare aff Leuiterne / Scriffuere / Embetmend / oc Portuocere offuer dem som bare Byrderne / oc som styndede til allehonde Arbeyde i alle Embeder.

Oc der de vdroge pendingene / som vaare indlagde til HERRENS Huff / da fandt Nilkia Presten HERRENS Loubog / som vaar giffuen ved Anose. Oc Nilkia suarede / oc sagde til Saphan Scriffuere / Jeg haaffuer fundet Loubogen i HERRENS Huff / Oc Nilkia stic Saphan bogen. Oc Saphan bar hende til Kongen / och hand taledet til Kongen igen / oc sagde / Alreder som er giffuit dine Tieneris hender / der gøre de / och de samlede pendinge sammen / som fundis i HERRENS Huff / oc gaffue dem / som staa faar Arbeydet oc de som gøre Gerningen. Oc Saphan Scriffuere gaff Kongen tilkende / och sagde / Nilkia Prest stic mig en Bog / oc Saphan læste i hende faar Kongen. Der Kongen hørde Louuens ord / da reff hand sine Klæder sønder.

Oc Kongen bød Nilkia oc Ahikam Saphans søn / oc Abdon Anicha søn / och Saphan Scriffuere / oc Asaia Kongens Suend / oc sagde / Gaar hen / oc arspør HERRENS for mig oc for dem som ere offuerbleffne i Israel / och for Juda / om Bogens ord som er funden / Thi HERRENS vrede er stor / som er optend offuer oss / At vore Forfædre haaffue icke holdet HERRENS Ord / at gøre det / som screffuit staa i denne Bog.

Nulda Pro
phetisse.

Da gick Nilkia och de andre som vaare vdsende aff Kongen hen til Nulda Prophetisse Sallums Thakeaths søns Hustru / Nastra Klædegemmeris søns / som bode i Jerusalem i HERRENS Israels Gud / Siger den Anand / som sende eder til mig / saa siger HERRENS See / Jeg vil føre volycke offuer denne Sred och hans Indbyggere / alle de forbandelser / som screffne staa i Bogen / som mand læste faar Juda Konge / Fordi at de haaffue forladet mig / oc giffuit røggelse faar andre Guder / at forzøme mig mer allehonde deris hendere gerninger / Oc min vrede skal oprendis offuer denne Sred / oc skal icke vdslyctis.

Oci skulle saa siget til Juda Konge som vdsende eder at arspør HERRENS / saa siger HERRENS Israels Gud om de ord som du hørde. Fordi at dit herte er bleffuit bløt / oc du ydmygede dig faar Gud / der du hørde hans ord mod denne Sred och mod Indbyggere / oc du ydmygede dig faar mig / oc sønderreff dine Klæder / oc græd faar mig / Saa haaffuer ieg oc bønhet dig / siger HERRENS. See / Jeg vil samle dig til dine Fædre / at du skal samles i din Graff mer fred / Alreder dine øyen skulle icke see al den volycke / som ieg vil sende offuer denne Sred oc Indbyggere / Oc de sagde Kongen der igen.

4 Reg. 23.

Da sende Kongen hen / oc loed tilhobe komme alle Eldste i Juda oc Jerusalem. Oc Kongen gick hen op i HERRENS Huff oc alle aff Juda mend oc indbyggere i Jerusalem / oc Presterne

oc Prefterne oc Leuiterne/oc alt Folcket baade smaa oc store/De alle ordene i Pactis Bog/som vaar funden i HERRERIS Huff/bleffue læste faar deris gern. De Kongen gick i sin sted/oc giorde it Forbund faar HERRER/At mand skulde vandre effter HERRER/oc holde hans Bud/Vidnesbyrd oc Rat/aff gantske herte oc aff gantske siel/oc gøre effter alle Pactens ord/som staa screffne i denne Bog. De alle de som vaare tilstede i Jerusalem oc i Ben Jamin/stode der/De Jerusalems indbyggere giorde effter HERRERIS deris Fedris Guds Pact. De Jofias tog alle Verfyggeligheder bort aff alle Landene/som hørde Israels bøn til/oc sticte/oc at alle som bleffue fundne i Israel/tiente HERRER deris Gud. Saa lenge som Jofias leffuede/da vigede de icke fra HERRER deris Fedris Gud.

XXXV.

J Jofias holt HERRER Paaſte i Jerusalem/oc ſlacte de Paaſte paa den Paaſte hul/ fiortende dag i den ſørſte maaner. De hand ſticte de Preſterne til deris Væct/oc den Jofie tid. ſtyrckede dem i deris embede i HERRERIS Huff. De hand ſagde til Leui 4.Reg. 23. terne/som lærde al Iſrael/oc vaare HERRER hellig giorde/Setter den hellige Arck i Hufit/som Salomon Dauidz ſøn Iſraels Konge bygde/De i ſtulle icke bare hende paa eders ſkulder/Saa tiener nu HERRER eders Gud oc hans Folck Iſrael. De ſticer eders Forfedris Huff i eders ſtickelſe/som det er beſcreffut aff Dauid Iſraels Konge oc hans ſøn Salomon. De ſtaar i Helligdommen effter Fedrenis Hufis ſtick iblant eders bødre som ere ſædde aff Folcket/De Fedrenis Hufis ſtickelſe iblant Leuiterne/De ſlacter Paaſte/oc hellig görer eder/oc ſticer eders bødre til/at de gøre effter HERRERIS ord ved Moſe.

De Jofias gaff til Løfftelſe for den menige mand/lam oc tid (alſammen til Paaſten/for al le dem som vaare tilſtede i tallet trediuertuſinde/oc try tuſinde øyen/oc alſammen aff Kongens gods. Hans Forſter gaffue ſemillige til Løfftelſen for Folcket oc for Preſterne oc Leuiterne (som vaar Mikia/Sacharia oc Jehiel/Forſter i Guds Huff blant Preſterne) til Paaſte/thu tuſinde oc ſex hundrede (lam oc gedet) der til try hundrede øyen. Men Chanania/Semaia/Verhaneel oc hans bødre Naſabias/Jeiel/oc Joſabad Leuiterne Hffuerſte/gaffue Leuiterne til Løfftelſen til Paaſte/fem tuſinde (lam oc gedet) oc der til fem hundrede øyen.

Saa bleff Guds tieniſte beſticer/oc Preſterne ſtode i deris ſted/oc Leuiterne i deris ſtick efft Supra 29. ter Kongens beſalning. De de ſlacte de Paaſte/oc Preſterne roge blodet aff deris hender/oc ſtencete/oc Leuiterne roge huden aff dem/De giorde Brendofferet der aff/ar de kunde giſſue der iblant deris Fedris Hufis del i deris menige hob/ar offer HERRER/som der ſtaar ſcreffuit i Moſe Bog/Saa giorde de oc mer øyene. De de tilredde de Paaſte ved ilden/som der ſig burde/Men huad ſom vaar hellig gior/der kaagede de i Gyder/kæde oc pander/oc de giorde der haſtelige for den menige hob. Der neſt tilredde de til dem oc til Preſterne/Chi at Preſterne Aarons bøn haſte at ſtaffe mer Brendofferet oc fedmen indtil natten/Der ſaare maatte Leuiterne rede noget for ſig oc for Preſterne Aarons bøn.

De Sangerne Aſſaphs bøn ſtode i deris ſted effter Dauidz Bud/oc Aſſaphs/oc Demans oc Jeduthuns Kongens Stueris oc Portholdere hoſt alle porte/De de vigede icke fra deris embede/Chi Leuiterne deris bødre redde til for dem. Saa bleff al HERRERIS Guds tieniſte ſticer den ſamme dag/ar holde Paaſte/oc gøre Brendoffer paa HERRERIS Altare/effter Kong Jofias beſalning. Saa hulde Iſraels bøn ſom tilſtede vaare/Paaſten paa den tid/oc der roſuredede bødre Høyrtd i ſiu dage. Der vaar ingen ſaadan Paaſte holden i Iſrael/ſra Samuels Prophetis tid/oc ingen Konge i Iſrael haſte holdet ſaadan Paaſte/som Jofias holt Paaſte/oc Preſterne/Leuiterne oc gantske Juda/oc de ſom vaare tilſtede aff Iſrael/oc de ſom bode i Jerusalem. De denne Paaſte bleff holden i det attende Jofie Kongerigis aar.

Der effter/ar Jofias haſte beredet Hufit/da drog Necho Kongen aff Egypten op at ſtride Necho. mod Charchemis hoſt Phrath/De Jofias drog vd mod hannem. Men hand ſende Bud til 4.Reg. 23. hannem/oc loed hannem ſige/Huad haſſuer ieg at gøre mer dig Juda Konge? Jeg kommer icke nu mod dig/men ieg ſtrider mod it Huff/oc Gud ſagde at ieg ſkulde ſtynde mig/Volt op fra Gud ſom er mer mig/ar hand icke forderffuer dig. Men Jofias vende icke ſit anſiet fra hannem/men ſticte ſig til at ſtride mer hannem/oc lydde icke Necho ord aff Guds mund/oc kom at ſtride mer hannem paa den ſette marect hoſt Megiddo. De Kongens Skytter ſtode Kong Jofias/oc Kongen ſagde til ſine ſuenne/Fører mig hen offuer/chi ieg er ſuarlige ſaar. De hans ſuenne roge hannem aff Vognen/oc førde hannem paa ſin anden vogn/oc førde hannem til Jerusalem/De hand døde oc bleff ioder iblant ſine Fedris Graffuer. De gantske Juda oc Jeruſalem ſørgede for Jofias/De Jeremias begræd Jofias/oc alle Sangerne oc Sangerin der beklagede mer grædelig Sang offuer Jofia indtil denne dag. De de giorde en ſeduan der aff i Iſrael/Se/der er ſcreffuit iblant de Grædelige ſange.

Jofias døde
lige ſaar gior/
huor aff hand
oc døde.

6 iii Men

Joachas.

Paralipomenon

¶ Den huad der er mere at sige om Josia/oc hans barmhertighed efter Sreiffen i HERRS Lou/oc hans Beringer/baade de første oc de sidste/ See/der er sreffuit i Israels oc Juda Kongers Bog.

XXXVI.

Joachas 3.
maanedes Bø-
ger i Juda.
4. Reg. 23.
March. 1.
Necho.
Joachim 11.
aar Konge i
Juda.

¶ Folcket i Landet toge Joachas/ Josia søn/ oc gjorde hannem til Konge i hans Faders sted i Jerusalem. Oc Joachas vaar tre oc tiue aar gammil/der hand bleff Konge/oc hand regerede i tre maanedes i Jerusalem. Thi Kongen aff Egypten sette hannem aff i Jerusalem/ oc straffede Landet paa hundrede Sintener Solff/oc it Sintener Guld. Oc Kongen aff Egypten gjorde Elias sin hans broder til Konge offuer Juda oc Jerusalem/ oc omuende hans naffn Joiakim/¶ Den Necho tog hans broder Joachas/oc førde hannem til Egypten.

Joachim vaar fem oc tiue aar gammil der hand bleff Konge/ oc hand regerede i elleffue aar i Jerusalem/ Oc gjorde der som HERRS hans Gud ilde behagede. Oc Nabuchodonosor Kongen aff Babylonien drog op mod hannem/ oc bant hannem mer Lencker/ at hand kunde føre hannem til Babylonien. Oc Nabuchodonosor førde nogle aff HERRS Duffis Kar til Babylonien/ oc lagde dem i sin Tempel i Babylonien. Huad mere er at sige om Joiakim/ oc om hans verslyggelighed som hand gjorde/ oc som fundis paa hannem/ See/ de ere sreffne i Israels oc Juda Kongers Bog/ Oc hans søn Joachim bleff Konge i hans sted.

Joachim 3.
maanedes oc 10.
dage Konge i
Juda.

Joachim vaar otte aar gammil/der hand bleff Konge/ oc hand regerede tre maanedes oc thi dage i Jerusalem/ Oc hand gjorde der som HERRS ilde behagede. ¶ Den der aaret vaar omgonger/ da sende Nabuchodonosor hen/ oc lod hente hannem til Babylonien mer de kaastelige Kar i HERRS Duff/ Oc gjorde Sedechias hans broder til Konge offuer Juda oc Jerusalem.

Sedechias 11
aar Konge i
Juda.
4. Reg. 24.
Jerem. 17.

Sedechias vaar it oc tiue aar gammil/der hand bleff Konge/ oc hand regerede elleffue aar i Jerusalem. Oc gjorde der som HERRS hans Gud ilde behagede/ Oc hand ydmygede sig icke saar Jeremia Propheten/ som taledes aff HERRS mund. Der til mer falt hand oc fra Nabuchodonosor Kongen aff Babylonien/ som haffde taget en Eed aff hannem ved Gud/ oc hand bleff fortrøden/ oc forherdet i sit herte/ at hand vilde icke omuende sig til HERRS Israels Gud.

4. Reg. 25.
Jerem. 25. 29.

¶ Oc alle første blant Priestene oc Folket syndede meger efter allehonde Nedningens Verslyggelighed/ oc besmittede HERRS Duff/ som hand haffde hellig gjort i Jerusalem. Oc HERRS deris Fedris Gud sende til dem tilige ved sine Sendebud/ Thi hand sparde sit Folck oc sin Volig. ¶ Den de bespaattede Guds sendebud/ oc foractedes hans ord/ oc forhaanede hans Propheten/ Indtil HERRS vrede voyre offuer hans Folck/ at der vaar ingen helbrede mere. Thi hand førde Kongen aff Chaldeen offuer dem/ oc loed ihjel sla deris vinge ¶ Vandfyn/ mer Suerd i deris Helligdoms Duff/ oc hand sparde huercken vinge Drenge eller Jomfruer/ huercken gamle eller vbleffuede Fedre/ hand gaff dem alle i hans haand.

4. Reg. 25.
Jerem. 25. 29.
Cyrus.
Eldre 1.

¶ Oc alle Rarene aff HERRS Duff baade store oc smaa/ oc Liggende saet i HERRS Duff/ oc Kongens oc hans første Liggende sa/ oc der altsammen loed hand føre til Babylonien. Oc de opbrende Guds Duff/ oc nedbrøde ¶ Huren om Jerusalem/ Oc de opbrende alle deris Palas mer ald/ at al deris kaastelige Duff bleff forderffuer. Oc de førde bort til Babylonien der som bleff igen/ oc de bleffue hans oc hans sønners suenne/ indtil der Kongen indtil at Landet haffde nock i sine Sabbather/ Thi den gantste tid/ som ødeleggelsen varede/ vaar Sabbath indtil der halff siendesinde tiuende aar bleff fuldkommer.

¶ Den i det første Cyri Kongens aar aff Persen/ at HERRS ord skulde fuldkommes/ ved Jeremie mund/ da opuacere HERRS Cyri aand Kongens aff Persen/ at hand loed vdrøbe offuer sit gantste Kongerige/ ved sreffte/ oc sige/ Saa siger Cyrus Kongen i Persen/ HERRS Gud aff Himmelen/ haffuer giffuit mig alle Kongerigene i Landene/ oc hand haffuer befaler mig/ at bygge sig it Duff i Jerusalem vdi Juda/ Huilken som nu er iblant eder aff hans Folck/ HERRS hans Gud vere mer hannem/ oc drage hen op.

¶ Ende paa den Anden Bog
aff Krønicken.

Esdras

Vore Bog.

I.

Det første Cyri aar / Kongens aff Persen / At HERRE Sord skulde fuldkomme / som vaar taler ved Jeremie mund / da opuaere HERRE Cyri aand Kongens aff Persen. At hand loed vdirobe offuer ale sit Kongerige / oc saa ved Scriffuelse / oc sige / Saa siger Cyrus Kongen i Persen / HERRE Gud aff Himmen / len haaffuer giffuit mig alle Kongerige i Landene / oc hand haaffuer befal let mig / at ieg skal bygge hannem it Huss i Jerusalem vdi Juda. Huo som er nu blant eder aff hans Folck / met hannem vere hans Gud / oc hand reyse hen op til Jerusalem i Juda / oc bygge HERRE Israels Guds Huss / Hand er Gud som er i Jerusalem. Oc huo som end nu er igen i alle Stadter / som hand er frem / met hannem skulle Folkene i den sted hielpe met sølff oc guld / gods oc queg / aff en fri vilie til Guds Huss i Jerusalem.

Da giorde de offuerste Fedre aff Juda oc Ben Jamin / oc Presterne oc Leuiterne sig rede / alle de som Guds Land opuaere / til at drage hen op oc at bygge HERRE S Huss i Jerusalem. Oc alle de / som vaare trint omkring dem / strickede deris haand met Sølfkar oc Guldkar / met gods oc fæ / oc klenodie / Foruden det som de gaffue veluillige.

Oc Kong Cyrus tog HERRE S Hussis Kar vd / som Nabugodonosor haaffde taget aff Jerusalem / oc sat i sin Guds huss. Men Cyrus Kongen i Persen tog dem vd ved a / Sesbazar. Thadaces Skatnesteren / oc talde Sesbazar Juda første dem. Oc dette er deris tal / Tredieue Guldbekken / oc tusinde Sølfbekken / ni oc tiue Kniffue / tredieue Guld begere / oc de andre sølf begere / fire hundrede oc thi / oc andre tusinde Kar. At alle Kar baade aff guld oc sølf / vaare fem tusinde oc fire hundrede / Sesbazar førde dem alle op met dem som droge op aff Fængzelet fra Babylon til Jerusalem.

Cyrus lader
søket drage til
Judeam at byg
ge Templen oc
Staden Jerus
salem igen / der
70. aar vaare
følsbne.
Jerem. 25. 29.
2. Paral. 35.

Sesbazar.
Infra 7.

II.

Iffe ere de Børn aff Landene / som droge op aff Fængzelet / der Nabugodonosor Kongen i Babylon haaffde ført til Babylon / oc komme igen til Jerusalem oc i Juda / huer til sin Stad. Oc de komme met Sorobabel / Jesua / Vichemia / Scraia / Reelia / a Nardochai / Bilan / a Nispar / Bigeui / Rehun oc Baena. Dette er nu det tal paa a Nendene aff Israels Folck. Parees børn / thu tusinde / hundrede oc halffrediesinde tiue oc tho. Sephatia børn / try hundrede oc halffrediesinde tiue oc tho. Arabs børn / siu hundrede oc fem oc halffrediesinde tiue. Pahath Moabs børn blant Jesua børn / Joab / thu tusinde / otte hundrede oc tolf. Elams børn / tusinde de thu hundrede oc fyre oc halffrediesinde tiue. Sathu børn / ni hundrede oc fem oc fyrtiue. Sacai børn / siu hundrede oc treysinde tiue. Bani børn / sey hundrede oc tho oc fyrtiue. Bebai børn / sey hundrede oc tre oc tiue. Akgads børn / tusinde thu hundrede oc tho oc tiue. Adonijams børn / sey hundrede oc sey oc treysinde tiue. Bigeui børn / thu tusinde oc sey oc halffrediesinde tiue. Adins børn / fire hundrede oc fire oc halffrediesinde tiue. Ateris børn aff Nisria / otte oc halffrediesinde tiue. Besai børn / try hundrede oc tre oc tiue. Jorabs børn / hundrede oc tolf. Nasuma børn / thu hundrede oc tre oc tiue. Gibbars børn / fem oc halffrediesinde tiue.

Bethlehemas børn / hundrede oc tre oc tiue. Nethopha mend / sey oc halffrediesinde tiue. Demend aff Anathoth / hundrede oc tre oc tiue. Asmauerthes børn / tho oc fyrtiue. De børn aff Bithaiath Arim / Capheta oc Beeroth / siu hundrede oc tre oc fyrtiue. De børn aff Rama oc Gaba / sey hundrede oc en oc tiue. Demend aff a Nichmas / hundrede oc tho oc tiue. Demend aff Beth El oc Ai / thu hundrede oc tre oc tiue. Nebo børn / tho oc halffrediesinde tiue. Demend aff a Dagbia / hundrede oc sey oc halffrediesinde tiue. Den anden Elams børn / tusinde thu hundrede oc fire oc halffrediesinde tiue. Narims børn / try hundrede oc tiue. Lod / Daddis oc Ono børn / siu hundrede oc fem oc tiue. Jericho børn / try hundrede oc fem oc fyrtiue. Seanaa børn / try tusinde / sey hundrede oc tredieue.

Prestene.

Sammen paa
dem som droge
op effier de 70.
aar aff fængzes
let i Babylon.

Summen paa

dem som eff-
ter 70. aar
droge op aff
fengzlet i
Babylon.

Esdre

Prefterne. Jedaia bñm aff Jesua Huff/ni hundrede oc tre oc halffierdesinda tiue. Jimmers bñm/tusinde oc tho oc halffierdesinda tiue. Paschuro bñm/tusinde thu hundrede oc siu oc fyrtiue. Darims bñm/tusinde oc sorten. Leuiterne. Jesua oc Radmiels bñm aff Nodauia bñm fire oc halffierdesinda tiue. Sangeene. Assapha bñm/hundrede oc otte oc tiue. Druocernis bñm/Salluma bñm/Alters bñm/Talmons bñm/Alkuba bñm/Narita bñm/oc Sobai bñm/alle sammen hundrede oc ni oc tredieue.

Nethinim. Siha bñm/Nasupha bñm/Tabaotha bñm/Keros bñm/Sieha bñm/Padons bñm/Lebana bñm/Nagaba bñm/Alkuba bñm/Nagaba bñm/Samlai bñm/Nanans bñm/Giddels bñm/Gahars bñm/Reata bñm/Refins bñm/Nekoda bñm/Gasamo bñm/Ysa bñm/Passiah bñm/Bessai bñm/Asna bñm/Neunims bñm/Nephussimo bñm/Balbuts bñm/Nasupha bñm/Narhura bñm/Bazelucha bñm/Dehira bñm/Narsa bñm/Barkoma bñm/Sissera bñm/Chamah bñm/Nesiah bñm/Natipha bñm.

Salomons tieneris bñm/Sorai bñm/Sophereths bñm/Piuda bñm/Jaela bñm/Darkona bñm/Giddels bñm/Sopharia bñm/Natils bñm/Pochereths bñm aff Sebam/Ami bñm. Alle Nethinim/oc Salomons Tieneris bñm vaare til sammen tre hundrede oc tho oc halffierdesinda tiue.

De disse droge oc op met Nithel/Nelah/Thel/Narsa/Cherub/Addon oc Jimmer/Aden de kunde icke giffue deris Fedris Huff til kende/oc ey deris Sæd/om de vaare aff Israel/Delaisabñm/Tobia bñm/Nekoda bñm/sev hundrede oc tho oc halffierdesinda tiue. De aff Prefternis bñm/Nabaia bñm/Dakoz bñm/Barsillai bñm/som tog sig en hustru aff Barsillai/Gileads datters datter/ob bleff neffnd effter det samme naffn. De lete effter deris sødsels Register/oc funde ingen/der saare bleffue de fri fra Prestedømmet. De Narturatha sagde til dem/at de skulde icke æde aff det Allerhelligste/sørend en Piest aff dem stod met Lius oc Ræten.

Exodi 25.

Den gantste Menighed/som en mand/vaar thu oc fyrertiue tusinde/tyv hundrede oc tressinda tiue. Fouden deris suenne oc Piger/de vare siu tusinde/tyv hundrede oc sorten oc tiue/oc de haffde thu hundrede Sangere oc Sangerster/Siu hundrede oc seymen oc tiue Heste/thu hundrede oc tiue Asne.

De nogle aff de offuerste Fedre/der de Komme til HERRENS Huff i Jerusalem/da bleffue de frivillige til Guds Huff/ar mand skulde sette der paa sin sted/oc de gaffue effter deris formue aff Liggendefæret til gerningen/en oc tressinda tiue Gyldene/oc fem tusinde pund Sølf/oc hundrede Piestkiorle. Saa sette Prefterne oc Leuiterne/oc nogle aff Folket sig/oc Sangere oc Druocere oc de Nethinim i deris Stæder/oc al Israel i Stæder.

III.

Jesua oc Sorobabel bygge Alteret. Matth. 14.

Loffialernis Bynd huldr. Leuit. 23.

Er den siuende maanet vaar Kommen/oc Israels bñm vaare nu i deris Stæder/kom Folket til sammen i Jerusalem som en Mand. De Jesua Josedeke søn/ochans brødre Prefterne gjorde dem rede/oc Sorobabel Sealthiels søn/ochans brødre/oc bygde Israels Guds Alteret/til at offre Brændoffer der paa/(som der staar i Mose Guds mandz Lou) De tilredde Alteret paa sine stole (thi der vaar en forferdelse iblant dem for Folket i Lander) oc de offrede HERRENS Brændoffer om morgenen/oc om afftenen der paa.

De de hulde Loffialernis Bynd/lige som seffuit staar/oc gjorde Brændoffer huer dag effter taller som der sig burde/huer dag sit Offer. Der effter de daglige Brændoffer/oc nymaa/ som de gjorde HERRENS frivillige. Paa den første dag i den siuende maanet/begynne de at gøre HERRENS Brændoffer/oc den HERRENS Tempels grundual vaar icke da lagd. De de gaffue Stenhuggerne oc Tømmeermendene mad oc drucke/oc olie til dem i Sidon oc Tyro/ar de skulde hente Cedar træ aff Libanon/offuer Haffuet mod Japho/effter Kong Cria aff Perfen befaling til dem.

I det andet aar effter at de Komme til Guds Huff i Jerusalem i den anden maanet/da begynte Sorobabel Sealthiels søn/oc Jesua Josedeke søn/oc de som vaare offuerbleffne aff deris brødre/Prefterne oc Leuiterne/oc alle de som Komme aff Fengzel til Jerusalem/oc stückede de Leuiter til fra tiue aar oc der offuer/ar forfremme gerningen i HERRENS Huff. De Jesua stod met sine sønner oc brødre/oc Radmiel met sine sønner/oc Juda bñm/som en mand/til at forfremme arbejderne paa Guds Huff/som vaare/Menads bñm met deris bñm oc deris brødre Leuiterne.

Oc der

De der Bygningis folket lagde Grunduallen til HERRENS Tempel/da stode Pres-
terne i sorden / mer Trommeter / oc Leuiterne Assaphs søn mer Simler / at loffue HER-
REN mer Davids Israels Kongis dict. De sung til huer andie mer loff oc tacksigelse til
HERREN / At hand er god / oc hans miskundhed varer euindelige offuer Israel. De alt
Folket robede høyr oc loffuede HERREN / at grunduallen paa HERRENS Høff
vaar lagt. Men mange aff de gamle Prester oc Leuiter / oc de Høffuerste Fedre / som haaffde seet
der første Høff / oc at Høffit vaar lagt mer grundual faar deris øyen / da grade de høyr / Men
mange robre mer stor glede / at der rob lydde saa høyr / at folket kunde icke kende gledesaffuens
rob / fra gredens rob iblant Folket / Thi Folket robre høyr / at mand hørde der strig longe
boire.

Templens
grundual leg-
gio.

III.

Der Juda oc Ben Jamins modstandere hørde / at de bøm som fangede vaare
bygde HERRENS Israels Gud Tempel / da kommede til Sorobabel / oc
til de offuerste Fedre / oc sagde til dem / Vi ville bygge mer eder / Thi at wi at
spørre eders Gud / lige som i / oc wi haaffue icke offret siden den tid / at Assar Had-
don Kongen aff Assyrien / sorden off hid op. Men Sorobabel / oc Jesua / oc de an-
dre offuerste Fedre offuer Israel suarede dem / Der sømmet sig icke off oc eder at
bygge vor Guds Høff / Men wi ville allene bygge HERRENS Israels Gud / som Cy-
rus Kongen aff Persen bod off.

4. Reg. 19.

Da forhindrede Folket i landet Juda Folctis haand / oc forferde dem fra bygningen. De
tingede Raadgiffuere mod dem / oc forhindrede deris Raad / saa lunge som Cyrus Kongen aff
Persen leffuede / indtil Darius Kongens aff Persen Kongerige. Thi der Asuerus bleff Konge i
hans Kongerigis begyndelse / scerffue de kære maal mod dem aff Juda oc Jerusalem.

Templens
bygning for-
hindria.
Darius.
Asuerus.
Artaxerxes.

Oci Artaxerxes tid scerffue Bislam / Nitridates / Tabel / oc de andre aff deris Raad
til Artaxerxes Konge i Persen / oc breffuit vaar scerffuit paa Sprøst / oc bleff vdlagt paa Spr-
øst. Rehum Cantzeler / oc Simsai Scerffuere / scerffue samme breff mod Jerusalem til Ar-
taxerxes Kongen. Wi Rehum Cantzeler / oc Simsai Scerffuere / oc andre aff Raadet aff De-
na / aff Arphasath / aff Tarpat / aff Persen / aff Arach / aff Babylon / aff Susa / aff Deha / oc
aff Elam / oc de andre Folck / som den mechtige nasskundige Mand Anaphar hid sorden / oc se-
te her i Samaria Stræder / oc i andre Stræder paa denne side vandet oc vdi Canaan. Oc breff-
uit som de sende til Kong Artaxerxes lydde saa.

Dine Tiener de Mennd paa denne side vandet oci Canaan. Der skal vere Kongen vitter-
ligt / at Jøderne / som ere komne fra dig her op til off til Jerusalem / i den oprøiste oc onde stad /
bygge der / oc gøre deris mure / oc sorden dem op aff grunden. Saa vere det nu Kongen vitterligt /
Der som denne stad bliffuer bygd / oc murene bliffue giort igen / da skulle de icke ville giffue dig
stenet / told / oc aarlig skat / oc deris forser skal gøre Kongen stude. Nu wi alle som vaare for-
mer / at nedsla Tempel / vilde wi icke lenger see paa Kongens foractelse. Der faare stiecke wi
hen / oc lade Kongen saa det at vide / at mand lader lede i dine Fedris Rønicker / Saa skal du
finde i samme Rønicker oc forfare / At denne Stad er oprøist oc Kongen oc Landet skadelig /
oc kommer andre oc til at affalde / aff gammil tid / Der faare er oc Staden ødelagt. Der faare
giffue wi Kongen til kende / at om denne Stad bliffuer bygd / oc hans mure giorde / Da behol-
der du intet for dem paa denne side vandet.

Rehums 27.
breff til Ar-
taxerxes mod Jo-
derne.

Saa sende Kongen it suar igen til Rehum Cantzeler / oc Simsai Scerffuere / oc til de an-
dre aff deris Raad / som bode i Samaria / oc til de andre paa hinside vandet / Fred oc Helsen.
Der Breff som i sende off / er obenbarlige læst faar mig. Oc er aff mig befalet / at mand skulde
lede / oc mand haaffuer fundet / At denne Stad haaffuer aff gammil tid opsat sig mod Konger-
ne / oc giort oprøis oc affald der inde. De at der haaffuer verit mechtige Konger i Jerusalem / som
haaffue regeret offuer alt der som er paa hin side vandet / at dem bleff giffuen / Told / stenet oc
aarlig skat. Saa gøre nu effter dene befalning / forhindret samme Mennd / at Staden bliffuer
icke bygd / indtil der bliffuer giffuen befalning aff mig. Saa seer nu til / at i bliffue icke for-
sømmelige her vdi / paa det at Kongen ingen skade stæet.

Der nu Kong Artaxerxes breff bleff læst for Rehum oc Simsai Scerffuere / oc deris
Raad / Da drog de hastelike op til Jerusalem til Jøderne / oc forhindrede dem mer aem oc
mact. Da opholtes den Gerning paa Guds Høff i Jerusalem / saa at hun bleff tilbage indtil
der ander Kong Darius aari Persen.

Oc de

Bog. V.

Naggeus oc
Sacharias gøre
foormaning til at
bygge Tem-
plen etc.

Darius.
Thathnai
breff til Daz-
rium.

Supra 1.

Supra 1. 5.

Darius befa-
ling at bygge
Templen.

De Propheter Naggeus oc Sacharias Jddo søn/Prophetere de til Jødeme/
som vaare i Juda oc Jerusalem/i Israels Guds naffn. Da gjorde Sorobabel
Sealthiels søn/oc Jesua Josedeks søn / dem rede / oc begynte at bygge Guds
Huss i Jerusalem/oc Guds Propheter met dem som styrkede dem.

Paa den tid kom til dem Thathnai Landzfogeten paa denne side vandet/
oc Sthar Bosnai/oc deris Raad/oc sagde saa til dem/Huo hæffuer befalet eder
at bygge Hussit oc gøre hans mure? Da sagde wi dem huad de vñend bede som befale denne
bygning. Oc Guds øye kom paa Jødemis eldste/at der bleff dem icke forhindret/ indtil mand
loed sagen komme til Darium/oc en Scriffte der om kom til bage igen.

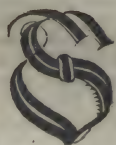
De lyder Breffuit saa som Thathnai Landzfoget paa denne side vandet / oc Sthar Bos-
nai/oc deris Raad/aff Arphasad/som vaare paa denne side vandet/sendte til Kong Darium/
oc de ord som de sendte til hannem/lydde saa. Kong Dario / al frede. Det skal Kongen vide/at
wi komme til Jødeland/til den store Guds Huss/ huilcket mand bygde met allehønde stene/
oc ligger bielefter inden til/ oc Gerningen gaar fast aff sted / vnder deris haand. Saa spurde
wi de Eldste at/oc sagde saa til dem / Huo hæffuer befalet eder at bygge dette Huss/ oc gøre
hans mur: Wi spurde oc huad de hede / at wi kunde kundgiøre dig det. Oc wi scressue de
vñends naffn/som vaare deris øffuerste.

Oc de gaffue oss faadane ord for suar / oc sagde / Wi ere Himmels oc Jordens Guds
tienerer/oc wi bygge det Huss/ som vaar før bygd mange aarsiden/ huilcket en mechtig Israels
Konge hæffde bygt oc opset. vñen der vore forsedie forvordede Gud aff Himmelen / gaff
hand dem i Nabugodonosors haand Kongens aff Babylon den Chaldeer / oc hand nedsto
dette Huss/oc førde folcket bort til Babylon.

vñen idet første Cyri Kongens aff Babylon aar/da befol samme Kong Cyrius / at mand
skulde bygge Guds Huss. De Guldke/oc Sølfke som vaare i samme Guds Huss/ som vñas
bugodonosor tog aff Templen i Jerusalem / oc førde dem til Templen i Babylon / dem tog
Kong Cyrius aff Templen i Babylon / oc fick Sesbazar dem ved naffn / Huilcken hand sette
til Landzfoget / oc sagde til hannem / Tag disse Ke/ oc drag bort / oc før dem i Templen/
til Jerusalem/oc lad Guds Huss byggis i sin sted. Da kom den samme Sesbazar / oc lagde
grunduallen til Guds Huss i Jerusalem/ Oc siden den tid bygde mand/ oc hand er icke end nu
fuldkommen.

Behager det nu Kongen/saa lad lede i Kongens Liggendefæes huss/ som er i Babylon/
om der er befalet aff Kong Cyri/at bygge Guds Huss i Jerusalem/ Oc send oss Kongens me-
ning der om.

VI.

Da befol Kong Darius/at mand skulde lede i Cantieriet i Kongens Liggend-
defæes Huss/som laa i Babylon. Da fant mand i Ahmetha paa Slaatter som
ligger i vñeden en Bog/oc der vdi stod en Gerning saa scressuen. I Kong Cyri
første aar / befalede Kong Cyrius / at bygge Guds Huss i Jerusalem / paa den
sted som mand offrede/ oc legde grunduallen tryssinds tiue alne til høyhed / oc
tryssinds tiue alne til bredheden. De tre vægge aff allehønde sten / oc en væg aff
træ/oc at kaasten skulde giffue aff Kongens Huss. Oc der til met Guds Huss
lon/skulde mand giffue igen/at de bleffue førde igen til Templen i Jerusalem til deris Sted i
Guds Huss.

Saa holder eder nu langt fra dem / du Thathnai Landzfoget/paa hin side vandet/oc du
Sthar Bosnai/oc eders Raad aff Arphasath / i som ere paa hin side vandet / lader dem arbej-
de paa Guds Huss/at Jødemis Landzfoget oc deris Eldste kunde opbygge Guds Huss i sin
Sted. Der er oc befalet aff mig/huad mand skal giffue de Eldste aff Juda til at bygge Guds
Huss met/som er/at mand skal tage met sit Renten paa hin side vandet / aff Kongens Gods/
oc giffue samme folck/oc icke forhindre dem.

Oc om de hæffue Kalfsue/Lam eller Ducte behoff til Brendoffer faar Gud aff Himme-
len/huede/salt/vin oc olie/effter Presteris seduan i Jerusalem/Da skal mand daglige giffue
dem det/som det sig bær/at det skal icke forsammas/Som de skulle offre Gud i Himmelen til en
sed lue/oc bede faar Kongens ochans bønne luff. Denne besalning er steet aff mig/Oc huilcket
menniske

menniske der foruandler disse ord / aff hans huss skal mand tage en biecke / och opreysse den / och henge hannem der paa / och hans huss skal vere forbrøst / for den gernings skyld. Gud som boer i Himmelen / hand thiel sla alle Konger oc Folck / som vdrecke deris hender til at omuende eller sønder bryde Guds huss i Jerusalem. Jeg Darius hassuer dette befalet / at det skal bliffue gjort mer sit.

Det gjorde Thathnai Lands Feger paa hinside vander mer sit / oc Schar Bosnai mer deris Raad / til huike Kong Darius hadde sent. Oc de Eldste aff Jødeene bygde / oc der gick fast for sig efter Propheten Haggei oc Sacharin Jddo søns Prophetie / oc de bygde oc opreysde efter Israels Guds befaling / oc efter Cyri / Darij / oc Artaxerxes Kongers aff Persens befaling. Oc de fuldkommede husit / ind til den tredie dag i Adar maaner / der vaar paa det sierte Kong Darij Konge Xiges aar.

Templens
fuldkommen.

Oc Israels børn / Presterne / Leuiterne / oc de andre fengsels børn hulde Guds husis Indvielse mer glede. Oc offrede paa Guds husis Indvielse / hundrede Kalfue / thu hundrede Lam / fire hundrede Bucke / oc til Synd Offer for al Israel tolff Gede bucke / efter Israels slæcters tal. Oc sticte de Presterne i deris stic / oc Leuiterne i deris vact / at riene Gud som er i Israel / som seessuit staar i ådøse bog.

Templens
indvielse.

Oc fengselsens børn hulde Paaste den siortende dag i den første maaner. Thi Presterne oc Leuiterne hadde renset sig / at de vaare alle rene / som en ånd / Oc de slæctede Paaste for alle fengselsens børn / oc for Presterne deris brødre oc for sig. Och Israels Børn som waare igenkomne aff fengslet / och alle de som hadde affsilt sig fra Nedningernis vrenlighed i Landet / at søge HERRENS Israels Gud / de ode oc hulde det vsurede brøds Nøysid i sin dage mer glede. Thi at HERREN hadde gjort dem glade / oc vent kongens herteaff Assirien til dem at de bleffue styreede i Guds husis gerning / som er Israels Gud.

Paaste holden.

VII.

Det freer disse gerninger vdi Artaxerxes Konge Xiges tid der hand vaar Konge i Persen / da drog Esdras aff Babilon Seraia søn / Asaria søns / Niltia søns / Sallum søns / Sadoq søns / Abitob søns / Amaria søns / Asaria søns / Seraia søns / Sera søns / Vsi søns / Buti søns / Abisua søns / Phineas søns / Eleasar søns / Alaron søns / den offuerste Prestis / som vaar en sticketlig Scriffe Leerd i ådøse lou / som HERREN Israels Gud hadde giffuit / oc kongen gaff hannem alt der hand begereede / efter HERRENS hans Guds haand som vaar offuer hannem.

Esdras draa
ger op fra Babi
lon til Jerusale
m.

Oc der droge nogle aff Israels børn / oc Prestes / oc Leuites / Sangere / Psuoctere / och Nethinim til Jerusalem / i det siuende Artaxerxes Kongis aar. Och de komme til Jerusalem i den femte maaner / der vaar i kongens siuende aar (Thi paa den første dag i den første maaner siel hand i sinde at drage fra Babilon) och paa den første dag i den femte maaner kom hand til Jerusalem / efter Guds gode haand som vaar offuer hannem. Thi at Esdras sticte sig herte til at søge HERREN S Lou oc at gøre / oc lære dem i Israel Buddene oc Retten.

Och denne er Bressuens indholdning som kong Artaxerxes gaff Esdre Presten den Scriffterde / som vaar en lærer i HERREN S ord oc i hans Bud vdi Israel. Artaxerxes bes alle Kongers Konge. Esdre Presten och Scriffterde i Guds Lou aff Himmelen Fred och Helsen. Der er befalet aff mig / at alle som ere veluillige til i mit Rige / aff Israels folck Prestes oc Leuites at drage til Jerusalem / at de skulle fare mer dig / sent aff kongen oc aff de siu Raads Herrer / at besøge Juda oc Jerusalem / efter Guds Lou / som er vnder din haand. Oc at du tager mer dig sølf oc guld / som kongen oc hans Raads Herrer friuillige giffue Israels Gud / huers bolig er i Jerusalem. Oc tag mer dig alle haande guld oc sølf / som du fant saa i gantze Babilons landstæff / som folket och Presterne ville giffue friuillige til Guds huss i Jerusalem.

Bressuens
indholdning
som Artaxerxes
gaff Esdre.

Tag det alsammen mer dig oc kish mer sit / for samme pendinge / Kalfue / Lam / Bucke / oc ådoffer oc Dick offer / at mand der offer paa Alteret hofferders Guds huss i Jerusalem. Der til mer huad dig oc dine brødre ryckes at mand skal gøre mer de pendinge som offer bliffue / der gøre efter eders Guds vilie. Oc de Kar som ere dig anuordede til Embedene i din Guds huss / dem saa fra dig saa Gud i Jerusalem. Oc huad som mere göris behoff til din Guds huss / som dig kommer til at vdgiffue / der lad dem giffue aff kongens kammere. Jeg Kong Artaxerxes hassuer befalet Skatmesteren paa hinside vander / saa at huad som helst Esdras Presten oc Scriffterde i Guds Lou aff Himmelen kressuer aff eder / at i der gøre mer sit.

flit ind til paa hundrede Sintener sølff / hundrede Cor huede / oc hundrede Bath vin / oc hundrede Bath olie / oc Salt foruden maade. Oc alt det som hører til Guds Lou aff Himmelen / at mand gør det flitelige til Guds huff aff Himmelen / At en vrede icke kommer offuer Kongens Kongerige oc hans børn.

Oc det skulle i alle vide / at i haffue icke mact / at legge nogen Skat / Told / eller aelig vda giffte paa nogen Prest / Leuire / Sanger / Druocrer / Yethimim oc Tienere i denne Guds huff. Oc du Esdra skal effter din Guds visdom / sette Dommere oc Fogder / aff dem som ere vnder din haand / at dømme offuer alt folket som ere paa hin side vandet / at alle skulle vide din Guds Lou / och huilke som den icke vide / dem skulle i lære den. Oc alle de som icke gør din Guds Lou met flit / oc Kongens Lou / Mand skal faa sin dom for sin gerning / huad heller det er til døden / eller til Elendighed / eller til sit godzis Forabelfe / eller til Fengsel.

Loffuit vere HERRE vor Fedris Gud / som haffuer dette indgiffuet Kongen / at hand vil pyde HERRE i Jerusalem. Och hand haffuer bøyet sin mistundhed til mig faar Kongen och hans Raadz Herrer / oc alle Kongens Welbige mend / oc ieg bleff velsig effter HERRE sin Guds haand offuer mig / oc forsamlede de øffuerste aff Israel / at de drog hen op met mig.

VIII.

Disse ere deris fedris øffuerste som bleffue regnede / som drog op met mig aff Babilon / den tid Kong Artaxerxes regerede. Aff Phinees børn / Gerfon. Aff Jthamars børn / Daniel. Aff Dauds børn / Mattus. Aff Sechania børn / Pareos børn / Sacharia / oc mer hannem vaare regnede hundrede och halffredies indatiue. Aff Pahath børn / Doab / Elioenai / Setahia søn / oc mer hannem thu hundrede mend. Aff Sechania børn / Jehasiela søn / oc mer hannem try hundrede. Aff Abin / Ebedas børn / Jonathans søn / oc mer hannem halffredies indatiue. Oc end.

Aff Elam børn / Jesaia / Athalia søn / och mer hannem halffredies indtiue. Oc end. Aff Sepharia børn / Sebadia / Michael søn / oc mer hannem fire indtiue. Oc end. Aff Joab børn / Obadia / Jehiel søn / oc mer hannem thu hundrede oc atten. Oc end. Aff Selomich børn / Josaphia søn / oc mer hannem hundrede oc try indatiue. Oc end. Aff Bebai børn / Sacharia / Bebai søn / oc mer hannem otte oc tiue. Oc end. Aff Bigad børn / Johanan den yngste søn / oc mer hannem hundrede oc thi. Oc end. Aff Adonikam siste børn / som hede / Eliphel / Jehiel oc Semaia / oc mer dem try indatiue. Oc end. Aff Bigeui børn / Vthai oc Sabud / oc mer dem halffredies indtiue. Oc end.

Oc ieg samlede dem til vandet som kommer til Aheua / oc der bleffue wi tre dage / Oc der ieg gaff act paa folket oc Presterne / fant ieg ingen Leuire der. Da sende ieg hen Elieser / Ariel / Semaia / Elnathan / Jarib / Elnathan / Nathan / Sacharia / oc Adesullam de øffuerste / oc Joiarib / oc Elnathan Lærere. Oc vdsende dem til Jddo som vaar øffuerste i Casphia / at de skulle hente off Tienere til vor Guds huff / oc ieg sagde dem / huad de skulde tale met Jddo och hans brødre de Yethimim i Casphia. Oc de førde off / effter vor Guds gode haand offuer off / en klog Mand aff Ahabel børn / Leuis søn / Israels søn / Serebia mer sine sønner oc brødre / at ten. Oc Nasabia / oc Jesaia mer hannem aff Aterari børn / mer sine brødre oc deris sønner / tiue. Oc aff der Yethimim / som Daud och Forsterne sette til at tiene Leuiterne / thu hundrede. och tiue alle neffinde ved naffin.

Oc ieg loed der vdrobe en Faste hoff Aheua vand / oc wi ydmigede off faar vor Gud / at atspøire en ret vey aff hannem faar off oc vore børn oc alt vor Guds. Thi ieg stammede mig at begere Leyde oc Reysenere aff Kongen / til at bestemme off fra Fiende paa veyen / Thi wi haffde sagt til Kongen / Vor Guds haand er altid til det beste offuer alle dem / som hannem søge / Oc at hans styrke oc vrede er offuer alle som hannem forlade. Saa fastede wi / oc atspurde saaa dant hoff vor Gud / Och hand hørde off.

Och ieg vdualde tolf aff de øffuerste Prestes / Serebia och Nasabia / och thi aff deris Brødre mer dem / och ieg veyde dem det sølff och guld / och farene til Løffelsen i vor Guds Huff / som Kongen och hans Raadzherrer och Forsterne och al Israel som til stede vaare haffde giffuit til Løffelsen. Och fick dem det i deris haand ved vey / som vaar sey hundrede och halffredies indtiue Sintener sølff / och i sølff far hundrede Sintener / och hundrede Sintener Guld / och tiue begere aff Guld / de veyde tusinde Gylde / och thu kaastelige Kaaber

Raaber kar/klare som guld. De ieg sagde til dem / Jere HERREN hellige / Saa ere oc Rarene hellige/der til mer det guld oc Sølf / som er früillige giffuit HERREN eders Fedris Gud. Saa vogre oc beuare det indtil at i veye der vd igen faar de offuerste Prierster oc Leuiter/oc offuerste Fedre iblant Jsrael i Jerusalem/vdi HERRENS Husis Riste. Da annamede Priersterne oc Leuiterne samme veyde sølf/oc guld oc Rarene/at de sörde det til Jerusalem til vor Guds Huse.

De saa sigde vi op fra Alheua vand den tolfte dag i den første maanet/at vi droge til Jerusalem/De vor Guds haand vaar offuer off/oc frede off fra vore Fienders haand oc baghold paa veyen. Oc vi komme til Jerusalem/oc bleffue der tre dage. Men paa den fjerde dag bleff Sølfuit oc Guld it oc Rarene veyde i vor Guds Huse / vnder Aheremoth Dria Prierstis søns haand/oc mer hannem vaar Eleasar Phinees søn/oc mer dem Josabad Jesua søn/oc Ioadia Benui Leuitis søn/ effter huers tal oc vort / oc vort bleff samme tid altsammen bescreffuen.

De fengselens bøn som vaare komne aff Fengselet / offrede Jsraels Gud Briendoffer/ tolf øyen/for al Jsrael/oc seg ochalffemtesinde tiue vedre/oc sin oc halffierdesinde tiuelam/oc tolf Bucte til Syndoffer/altsammen til Briendoffer faar HERREN. De de antuordede Kongens Embetnemend/oc Landsfogder paa denne side vander/ Kongens breff oc besalning/oc de ophsyede Folck oc Guds Huse.

IX.

Er alt dette vaar vdiert/ ginge de offuerste til mig / oc sagde/ Jsraels Folck oc Priersterne oc Leuiterne ere icke astilde fra Folckene i Landene effter deris vers styggelighed/som er/Cananiteress/Verhiteress/Pherefiteress/ Jebusiteress/ Ammoniteress/Aroabiteress/Egypteress/ oc Amoriteress. Thi de haffue taget deris døtter oc deris sønner/ oc gjort den hellige Sted almindig met Folck i Landene / De de offuerste oc Raadshetterne vaare de ypperste i denne misgerning.

Der ieg dette høide/da reff ieg mine kleder sønder oc min Kiortel/ oc reff mit haar aff mit hoffuit oc mit skæg/ oc sad alene. De alle de som frægtede HERREN Jsraels Guds ord/for samlede sig til mig/for den store synds skyld / De ieg sad alene ind til Aftens offer. De om Aftens offerens tid/stod ieg op aff min elendighed/sønder reff mine kleder oc min Kiortel/ oc salt paa mine knæ/oc vdbredde mine hender til HERREN min Gud/oc sagde.

Min Gud/ieg skammer mig/oc blüff ved at opløffte mine øyen til dig min Gud/ Thi at vore synder ere vore offuer vort hoffuit / oc vor synd er stor op til Himmelen. Fra vore Fedris tid haffue vi verit i stor skyld indtil denne dag/ oc for vore misgerningers skyld ere vi oc vore Konger oc Prierster giffue i Kongers haand i Landene/oc i Suerd/oc i Fengsel/oc i Roff/oc i vore ansigts skam/som der gaar paa denne dag.

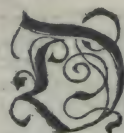
Men nu er oss en liden ochastelig Vaade/keet aff HERREN vor Gud/ at der er end nu nogle aff oss offuerbleffue oc vndkomne/at hand gaff oss it Søm i sin hellige Sted / at vor Gud oplüfde vore øyen/oc gaff oss it liden leffnet/ der som vi tiene. Thi vi ere tienerne/oc vor Gud forlod oss icke/alligeuel at vi ere tienerne/ochand haffue vent barmhertighed til oss faar Kongerne i Persen/at de lade oss leffue/oc ophsyde vor Guds Huse/oc oprette den forstørelse/oc giffue oss it Herde i Juda oc Jerusalem.

Tu huad skulle vi sige vor Gud/ effter dette/at vi haffue forladet dine Bud/som du haffuer budit oc sagt ved dine Tienere Propheteene/ Der Land som i komme ind vdi at arffue/er it vrent Land / for Folckenis vrentligheds skyld i Landene i deris versstyggelighed / huor met de haffue gjort det fult aff vrentlighed baade her oc der. Saa skulle i nu icke giffue deris sønner eders døtter/De i skulle icke tage deris døtter til eders sønner/De søger icke deris Fred oc gods euindelige/Paa det at i skulle blüffue mectige/ oc ade der gode i landet / oc arffue det paa eders bøn euindelige.

De effter alt det som er kommer offuer off / for vore onde gerninger oc store synders skyld/ da haffuer du vor Gud spart vore misgerninger / oc giffuit oss en frelselse / lige som det staar. Men wi omuende oss fra dig/oc forlode dine Bud/oc gjorde frendskaff met dette versstyggelige Folck/Vilt du da vere vied paa oss/indtil at der er plar vde / at der blüffue intet offuer igen eller nogen redding: HERREN Jsraels Gud/ du est refferdig / thi vi ere offuerbleffue til en frelselse/som det staar i dag/See/wi ere end nu faar dig i vor synd / thi der faare kand ingen staa faar dig.

Israel haffde

synder i det/
de haffde taget
Nedenste
Quinder.

Et Esdras saa bad oc bekende/graed/oc laa saar Guds huff/da samlede sig en stor menighed til hannem aff Israel aff a'Nend oc Quinder oc Børn/Thi folket grad saare. Oc Sachania Jehiels søn/aff Elams bøn/suarede och sagde til Esdras/ Iu vel/ wi haffue forgrebet oss mod vor Gud/ at wi haffue taget fremmede Hustruer aff Landzens folck/ Iu/der er end nu haab i Israel offuer dem. Saa lader oss nu gøre it Forbund met vor Gud/ at wi skicke hen vd alle Hustruer oc de som ere fødte aff dem/ effter H E R R E N S Raad/oc deris som frøgte vor Guds Bud/ at mand gør effter Louen. Saa gør dig rede/ thi det bør dig/ wi ville vere met dig/ Wer ved god trøst oc gør det.

Da stod Esdras op oc togen Eed aff de Hffuerste Preefter oc Leuiter oc aff al Israel/ at de skulde gøre effter disse ord. Oc de fore. Oc Esdras stod op saar Guds huff/ oc gick ind i Johans nan Eliasab søns kammer/ oc der hand kom der ind/ da od hand inred brød/ och drack inred vand/ Thi hand sørgede for deris forgrubelse/ som haffde verit fangne. Och de lode vdrobe i Juda oc Jerusalem til alle bøn som haffde verit fangne at de skulde forsamle sig til Jerusalem. Och huilke som ick kom inden tre dage/ effter de Hffuerstis oc Eldstis Raad/ hans Guds skulde altsammen vere forbandet/ oc hand skulde arshies fra fangernis a'Nenighed.

Da forsamlede sig alle Juda oc Ben Jamins a'Nend til Jerusalem i tre dage/ der er paa den tiuende dag i den niende maaner/ oc alt folcket/ sad paa gaden saar Guds huff/ oc besfuede for den Sag skyld/ oc for Regnen.

Oc Esdras Preeften stod op/ och sagde til dem/ I haffue forgrebet eder/ at i haffue taget fremmede Quinder/ oc gjort Israels synd end større. Saa bekender nu H E R R E N S eders Fedris Gud/ oc gjør det hannem behager/ oc skilier eder fra Landzens folck/ oc fra de fremmede Quinder.

Da suarede den gantste a'Nenighed/ oc sagde met høyr rost/ Der skal skee som du haffue sagt. a'Nen folcket er meget/ oc der er regn vær/ oc land ick staa her vde/ Saa er der ick heller en eller tho dagis gerning/ Thi wi haffue gjort megen saadan offuertrædelse. Lad oss bestille vore Hffuerste i den gantste a'Nenighed/ at alle som ere i vore Steder/ oc haffue taget fremmede hustruer/ de skulle komme hid paa en besticket tid/ met huer Stadz Eldste/ oc deris Doms mere met/ ind til at vor Guds vrede vendis fra oss/ for denne sag skyld.

Saa bleffue Jonathan/ Afahels søn/ oc Jehasia/ Tikua søn sticte offuer denne Sag/ Oc a'Nesfullam oc Sabthai Leuiter hulpe dem. oc Fengselsens bøn gjorde saa. Oc Esdras Preeften oc de ypperste Fedre iblant deris Fedris huff/ oc alle som ere nu neffinde oc skulde dem at/ oc sette sig til paa den første dag i den tiende maaner at vdsørre den sag. Och de vdrætte det haff alle a'Nend som haffde fremmede hustruer/ paa den første dag i den første maaner.

Oc der bleffue fundne iblant Preefternis bøn som haffde taget fremmede hustruer/ som vor/ iblant Jesua Josede's søns bøn/ oc hans brødre a'Naeia/ Elieser/ Jarib oc Gedalia. Oc de gaffue deris haand der paa/ at de vilde vdstøde quinderne/ och giffue en Væder til deris Skyldoffer for deris skyld. Iblant Immers bøn/ Nanani oc Sebadia/ Iblant Narimo bøn a'Naeia/ Elia/ Semaia/ Jehiel/ oc Yfia. Iblant Pashurs bøn/ Eltoenai/ a'Naeia/ Ismael/ Methaneel/ Josabad oc Eleasa. Iblant Leuiterne/ Josabad/ Simeï oc Belaia (Vand er den Alita) Pethathia/ Juda och Elezer. Iblant Sangerne/ Eliafub. Iblant Druocerne/ Sallum/ Telem oc Uri.

Aff Israel Iblant Pareos bøn/ Ramia/ Jesia/ a'Nalchia/ a'Neiamin/ Eleasar/ a'Nalchia oc Benaita. Iblant Elams bøn/ a'Nathania/ Sacharia/ Jehiel/ Abdi/ Jeremoth och Elia. Iblant Sathu bøn/ Eltoenai/ Eliafub/ a'Nathania/ Jeremoth/ Sabad och Alifa. Iblant Bebal bøn/ Johanan/ Nanania/ Sebai oc Athlai. Iblant Bani bøn/ a'Nesfullam/ a'Nallich/ Aidaia/ Jafub/ Seal oc Jeremoth. Iblant Pahath Joab bøn/ Adna/ Chetal/ Benas ia/ a'Naeia/ a'Nathania/ Besaleel/ Benui oc a'Nanasse. Iblant Narim bøn/ Elieser/ Jesia/ a'Nalchia/ Semaia/ Simcon/ Ben Jamin/ a'Nalluch oc Samaria. Iblant Nasun bøn/ a'Nathnai/ a'Nathathia/ Sabad/ Elipheler/ Jeremai/ a'Nanasse oc Simeï. Iblant Bani bøn/ a'Nadai Amram/ Huel/ Benaita/ Bedia/ Chelui/ Aiaia/ a'Jeremoth/ Eliafub/ a'Nathania/ a'Nathnai/ Jaefau/ Bani/ Benui/ Simeï/ Selemia/ Nathani/ Aidaia/ a'Nachnadbai/ Saisai/ Sarai/ Afareel/ Selemia/ Samaria/ Sallum/ Amaria och Joseph. Iblant Nebo bøn/ Jeiel/ a'Nathithia/ Sabad/ Sebina/ Jaddai/ Joel oc Benaita.

Disse haffde alle taget fremmede hustruer/ och der vaare nogle iblant samme Quinder/ som haffde fød Børn.

Ende paa Esdre Bog.

Ychemie

Nehemie Bog.

I.

Nisse ere Nehemie Sachalie søns
Gerninger. Det skede i Chisleff maanet i det tiuende
aar/ at ieg vaar paa Slaatter i Susa/ da kom Nana-
ni en aff mine brødre/ mer nogle aend aff Juda/ Oc
ieg spurde dem at/ Huorledis der gick de Joder/ som
vaare reddede oc offuer bleffne aff Fengelet/ Oc huor-
ledis der gick til i Jerusalem: Oc de sagde til mig/ de
som ere offuer bleffne aff Fengelet/ de ere der i Landet
vdi stor volycke oc forsmedelse/ Jerusalems mure ere
nedbrødne/ oc hans porte opbrende mer ild. Der ieg hø-
rde saadanne ord/ da sad ieg oc græd/ oc sørgede i tho da-
ge/ oc fastede oc bad faar Gud i Himmelen/ oc sagde.

Ah **H E R R E** Gud aff Himmelen/ du store oc
forferdelige Gud/ som holder dem Paat oc barmhertighed/ som hannem elste/ oc holde hans
Bud/ lad dog dine gern mercke der paa/ oc dine øren vere obne/ at du hører din Tieners bøn/ Nehemie
som ieg beder faar dig dag oc nat/ for Israels bøn dine Tienere/ Oc ieg bekender Israels Søn.
børns synder/ som wi haffue gjort mod dig/ oc ieg oc min faders Haffue oc synder. Wi
ere bleffne forredne/ at wi haffue icke huldte de Bud/ Befalning oc Ræt/ som du haffuer bu-
det din Tienere aDose.

Aen tenck dog paa det ord/ som du høst aDose din Tienere/ oc sagde/ Naar i forgribe
eder/ da vil ieg bort spæde iblant folckene. Aen om i omuende eder til mig/ oc holde mine
Bud/ oc gøre dem/ oc om i end da bliffue forderffne indtil Himmelen ende/ Da vil ieg dog
samle eder der fra/ oc føre eder til den sted/ som ieg haffuer vdualt/ at mit Naaffn skal der Bo. De **Deut. 12.**
ere dog dine Tienere oc dit folck/ som du haffuer frelst mer din store maet oc Veldige haand.
Ah **H E R R E**/ Lad dine gern mercke paa din Tieners bøn/ oc paa dine Tieners bønner/
som begere at frøtre dit Naaffn/ oc lad der vel lyctis mer dine Tienere i dag/ oc giff dem mis-
kundhed faar denne aDand/ Thi ieg vaar Kongens Stenck.

II.

Det tiuende Artaperyes aar i Tissan maanet/ der Vin stod faar hannem/
da tog ieg Vinerop/ oc fick Kongen/ Oc ieg saa sørgelige vd faar hannem.
Da sagde Kongen til mig/ Hui seer du saa ilde vd: Du est dog icke siug/ der Nehemierep
er icke der/ men du est bedrøffuit. Da frøtrede ieg saare meget/ oc sagde til se til Jerusalem.
Kongen/ Kongen leffue euindelige/ Stulde ieg icke see ilde vd: Den Stad/
ihuilcken mine fedris begraffuellsis Huffer/ ligger øde/ oc hans Porte ere
fortærede mer ild. Da sagde Kongen til mig/ Huad begerer du da: Da bad
ieg Gud i Himmelen/ oc sagde til Kongen/ Behager det Kongen oc dine Tienere faar dig/ at
du vil sende mig til Juda/ til mine fedris begraffuellsis stad/ at ieg maa bygge hannem.

Da sagde Kongen til mig/ oc Dronningen som sad hof hannem/ Huor lenge skal din
Reyse vare: Oc naar vil du komme igen: oc der behagede Kongen/ at hand sende mig hen.
Oc ieg sette en bestemmer tid/ Oc ieg sagde til Kongen/ Er det Kongens vilie/ da giffue hand
mig Bress til Landsfogederne paa hin side Vanden/ at de ledsage mig hen offuer/ indtil ieg
kommer i Juda/ Oc bress til Assaph Kongens forste offuer Tømmer/ at hand stikker mig
træ til bielcke til Portene paa Pallager/ som er i Husene oc hof Stadsmuren/ oc til Husit som
ieg skal drage ind vdi. Oc Kongen gaff mig effter min Guds gode haand offuer mig. Oc der
ieg kom til Landsfogederne paa hin side Vanden/ fick ieg dem Kongens bress. Oc Kongen sen-
de Haffuitimend oc Reysenere mer mig.

Aen der Saneballat Horoniter/ oc Tobias en Ammoniters tienere der hørde/ fortrød
dem der meget/ at der vaar et aDenniste kommit/ som søgte Israels børns beste.

c iii

Oc der

Sirtaxerres.

Rehemie

De der ieg kom til Jerusalem/oc haffde der verit i tre dage / gjorde ieg mig rede om nat-
ten/oc saa a Wend met mig/Thi ieg sagde intred a Denniske / huad min Gud haffde indgiff-
uit mig at gore i Jerusalem/oc der vaar indret Diur met mig/uden det som ieg ved paa. De ieg
red vd aff Dalporten om natten/hoss Dragens bynd/oc til a Haggporten / oc der gjorde mig
ont/ at Jerusalems mure vaare sonder reffne/oc Portene forterede met ild. De ieg gick offuer
til Byndporten/oc til Kongens Fiste parck/oc der vaar icke rum / at mit Diur funde gaa hen
vnder mig. Da drog ieg om natten hen til Becken/oc der gjorde mig ont at see saa til murene/
oc ieg vende om/oc kom hiem igen at Dalporten.

De de Offuerste viste icke/huor ieg gick / eller huad ieg gjorde / Thi ieg haffde icke end
da her til sagt noget til Isderne oc Presterne / Raadshere / oc de Offuerste / oc andre som
arbedede paa Gerningen. De ieg sagde til dem/ I see den volycke/i huileken vi ere / at Jeru-
salem ligger sde/oc at hans Porte ere opbrende met ild/ Kommer / Lader oss opbygge Jeru-
salems mure/ at vi skulle icke mere vere en forsmædelse. De ieg gaff dem til kende min Guds
haand/ som vaar god offuer mig/ Der til met Kongens ord / som hand mig sagde. De de sag-
de/ Saa lader oss gore rede/ De vi bygde/oc deris hender bleffue bestryckede til gode.

Saneballat. a Den der Saneballat Horoniter/oc Tobia den Ammoniters tiener / oc Hosem Araber
der byde/ da spaartede de oc foractede oss/oc sagde/ Huad er det / som i gøer/ Wille i falde fra
Kongen igen / Da suarede ieg dem/ oc sagde/ Gud i Himmelen skal lade det vel lyckis for oss/
Thi vi hans Tienere haffue gjort oss rede oc bygge / a Den ihaffue ingen deel eller ræt / eller
ihukommelse i Jerusalem.

III.

Eliaf den offuerste Prest gjorde sig rede met sine byndre Presterne / De
bygde Faareporten / oc hellig gjorde den / oc hengde Porten i hannem / oc de
hellig gjorde hannem til a Taarn/ som vaar indtil Nanancel taarn. De Jer-
icho a Wend bygde hoss hannem/ De Sachur Imri søn bygde hoss hannem.
a Senaa søn bygde Fisteporten / oc tætte hannem/ oc hengde Porten i
hannem/ met laase. De a Deremoth Vria søn Nakos søns bygde hoss dem.
De a Nesullam Berechia søn/ a Nesefabeel søns bygde hoss dem. Sadof Baena søn bygde hoss
dem. Hoss dem bygde de aff Thefoa / a Den deris Veldige vende icke deris halff til deris
Herris tiensiste.

Den gamle Port bygde Joiada Passa søn/oc a Nesullam Besodia søn/ De tætte hannem
oc hengde Porten/oc laase oc stenger faar hannem. a Melathia aff Gibeon/oc Jadon aff a Dero-
no bygde hoss dem. De a Wend aff Gibeon oc a Nispa/ hoss Landsfogedens stoel paa denne side
Vander. Hoss hannem bygde Vsiel/ Narchaia Guldsmids søn. Hoss hannem bygde Nana-
nia Apotekers søn. De de bygde i Jerusalem indtil den brede mur. Hoss hannem bygde Re-
phaia/ Hure søn / den halffue fjerde deels offuerste i Jerusalem. Hoss hannem bygde Jedaia
Harumaph søn/ tuert offuer fra hans huff. Hoss hannem bygde Hartus Nasabenia søn. a Den
a Melathia Harim søn/ oc a Sub Pabath a Noab søn bygde thu stycker/ oc Taarnet hoss onen.
Hoss hannem bygde Sallum Naloes søn / den halffue fjerde deels Offuerste i Jerusalem/
hand oc hans datter.

Dalporten bygde Hanun/oc Borgerne aff Sanoah / de bygde hannem oc hende Porten
faar hannem/ met laase oc stenger/ oc tusinde alne paa muren/ indtil a Haggporten. a Den a Sala-
chia Reehab søn Vingaardens fjerde deels Offuerste bygde a Haggporten / hand bygde han-
nem/ oc hengde porten/ oc laase oc stenger faar hannem. a Den Byndporten bygde Sallum
Chalhose søn/ fjerde deels Offuerste i a Nispa/ hand bygde oc tætte hannem / oc hengde porten
oc laase oc stenger faar hannem. Der til met muren hoss Siloah Fiste dam hoss Kongens
Daffue/ indtil trappene/ som gaa ned fra Dauds Stad. Hoss hannem bygde Rehemia/ a Sa-
buk søn/ den halffue fjerde deels Offuerste i Bethsur/ indtil Dauds Graffuer / oc indtil a Nispa
Fiste dam/ oc indtil Kempennis Duff.

Yest hannem bygde Leuirene/ Rehun Bani søn. Hoss hannem bygde Nasabia/ den
halff fjerde deels Offuerste i Regila i sin fjerde deel. Yest hannem bygde deris byndre
Bauai Denadad søn/ den halff fjerde deels Offuerste i Regila. Hoss hannem bygde Efer Je-
sua søn/ den Offuerste i a Nispa/ thu stycker bort i Vraaen/ mod Naenisthusit. Yest hannem
bygde Baruch/ Sebai søn/ paa biergit/ thu stycker i vraaen/ indtil Eliaf offuerste Prestis hu-
sis dør. Yest hannem bygde a Deremoth Vria søn/ Nakos søns/ thu stycker fra Eliaf's huff
dør/ indtil enden paa Eliaf's huff.

Effet

Efter hannem bygde Presterne de aend aff Egnene. Efter dem bygde Ben Jamin oc Hasub tuert offuer fra deris Duff. Efter dem bygde Asaria a Naesia søn / Anania søns hof sit Duff. Efter hannem bygde Benui Denadad søn / thu stycker fra Asaria Duff indtil vaaen oc indtil hørner. Palat Hsi søn mod Vaaen oc det høye Taarn / som vdsceer fra Kongens Duff / hof fengselgaarden. Efter hannem bygde Pedaia Pareos søn. aen de Vethinim bode hof Dphel indtil Vandporten mod Hsten / der som Taarnet vdsceer. Der nest bygde de aff Thekoa thu stycker mod det store Taarn / som vdsceer / oc indtil Dphel mur.

aen fra Vesteporten bygde Presterne huer emod sit Duff. Efter dem bygde Sadoe Jm mer søn / mod sit Duff. Efter hannem bygde Semata / Sachania søn / Domocere mod Hsten. Efter hannem bygde Nanania / Selemia søn / oc Nanum Salaph søn den sierte / thu stycker. Efter hannem bygde aefullam Berechia søn emod hans fiste. Efter hannem bygde a Nalchia Guld smeds søn / indtil Vethinim Duff oc Kremmeris mod Raadz porten / oc indtil Salen hof hørner. De Guldsmederne oc Kremmerne bygde til Faare porten / mellem Sallen oc hørner.

III.

Der Saneballat hørde / at wi bygde muren / bleff hand vied oc meger forsmet / oc bespaartede Jøderne / oc sagde faar sine brødre / oc de a Nectige i Samaria. Nuad gøre de amactige Jøder: Skal mand saa lade dem betemme: Skulle de offer: Skulle de fuldkomme der paa en dag: Skulle de gøre stenene leffuinde som ere en afte hob oc forbynde: De Tobia Ammoniter sagde nest efter han Tobia. nem / Lader dem ickon bygge / der som Ræffue droge hen op / da skulde de vel ned rissue deris sten mure.

Vor vor Gud / Nuorledis wi ere foracted / Vent deris bespaartelse paa deris Hoffuit / at Vehmie du gissue dem foractelse i deris fengzels Land. Skul ick deris misgerninger / De affstet ick Bøn. deris synd saar dig / Thi de haaffue forstyrret bygnings Folket. aen wi bygde muren / oc førde hannem aldelis til sammen / indtil hans halffue høryhed / De Folket fick ic freit hierte til at arbejde.

Der Saneballat / oc Tobia / oc de Araber / oc Ammoniter / oc Asdoditer hørde / at muren i Jerusalem vaar böt / oc at de haaffde begynt at bøde der som brødre vaar / bleffue de meger viede. De giorde alle ic forbund til hobe / at de vilde komme oc streide mod Jerusalem / oc giorde en vildfarelse der i. aen wi bade til vor Gud / oc sticte doct offuer dem dag oc nat mod dem. De Juda sagde / Deris mact er forsuag som bære byden / oc stoffuen er saa megen / at wi kunde ick bygge paa muren. Vore modstandere tencke / De skulle ick vide eller see / for end wi komme mit iblant dem / oc sla dem ihjel / oc forhindre Gerningen.

De der de Jøder som bode hof dem / komme vel thi gonge til off / aff alle Stæderne der om fring off / oc sagde off der. Saa sticte ieg Folket ned bag muren i Graffuerne / efter deris Sleeter / mer deris Suerd / Spiud oc Buer. De ieg besaa der / oc giorde mig rede / oc sagde til Raadsherrne oc Offuerste / oc til det ander Folk / Fræter ick for dem / Tencke paa den store forferdelige HERR / oc streider foreders Brødre / Sønner / Døtter / Hustruere oc Duff.

aen der vore Fiender hørde / at der vaar off sagt / da giorde Gud deris Raad til inted. Saa vende wi off alle til muren igen / huer til sit arbejde. De der stede fremdelis / at halff delen aff de vinge aend giorde arbejdet / oc den anden halff del hulde Spiud / Stiolde / Buer oc pantter. De de Offuerste stode bag det gantste Juda Duff / som bygde paa muren / oc droge byden / fra dem som lagde paa dem / aet en haand giorde de arbejdet / oc mer den anden hulde de vaaben. De huer som der bygde haaffde sit Suerd bundet vid sine lender / oc bygde saa / De den som blæde i Basunen vaar hof mig.

De ieg sagde til Raadsherrne oc de Offuerste / oc til det ander Folk / Gerningen er stor oc vild / oc wi ere atspyrde paa muren langt fra huer andre. Paa huilken sted i høre nu Basunen lyde / did forsamlers eder til off / vor Gud skal streide for off / Saa ville wi arbejde paa Gerningen / De halffdelen aff dem hulde Spiudene fra det dagedis oc indtil Stierne komme. De ieg sagde paa den tid til Folket / Huer bliffue mer sin Dræng om natten i Jerusalem / at wi tage vare om natten paa voeten / oc om dagen paa arbejdet. aen ieg oc mine brødre / oc mine Dræng / oc de aend paa Vocren bag mig / Wi søde off ick aff vore klæder / oc huer gaff off uet at bade.

V.

c iij

Der

DEt begyntis it stort freig iblant Folcket oc iblant deris Quinder mod deris brodre Jøderne. Oc der vaare nogle/som sagde/Vore sønner oc døtter ere mange/Lader oss tage Korn/oc aade at wi mæ leffue. Men somme sagde/Lader oss vdsætte vore agre/vingaarde oc Huse/oc tage Korn i denne dyre tid. Oc somme sagde/Lader oss lene pendinge aff Kongens Skat paa vore agre oc Dingaarde/Thi vore Brodres liff er som vort liff/oc deris børn som vore børn. Ellers skulde wi kaste vore sønner oc døtter vnder tieniste/Oc der ere allerede nogle aff vore døtter vnderkaste/oc der er ingen formue i vore hender/oc vore agre oc Dingaarde komme vns der andre.

Der ieg hørde saadane deris ord oc freig/da bleff ieg meget vied. Oc mit hierte bleff til raads met mig/at ieg skende paa Raadsherrene oc paa de Gæster/ oc sagde til dem/Vil den ene tage Zager aff den anden? Oc ieg førde en stor Menighed mod dem/ oc sagde til dem/Wi haffue købt vore brodre Jøderne/ som vaare solde til Nedningerne/ effter vor formue/Oc i ville oc selie eders brodre som wi haffue købt til oss? Da tagde de/ oc funde inted som de kunde suare.

Da sagde ieg/ Der er icke gaar/som i gøre/Skulde i icke vandre i Guds freget for Nedningens vore Fienders forsmædelse skyld: Jeg oc mine brodre/oc mine dienge/haffue oc lont dem pendinge oc Korn/ men Zageren lode wi bliffue til bage. Saa giffue dem igen i dag deris Agre/ Dingaarde/ Gliegaarde/ oc Huse. Oc den hundrede part paa pendinge/ paa Korn/ paa most oc paa olie/som i haffue aagret aff dem. Da sagde de/Wi ville giffue det igen/ oc inted kræffue aff dem/ oc wi ville gøre lige som du haffuer sagt. Oc ieg kaldede Presterne/ oc tog en Eed aff dem/at de skulde saa gøre. Jeg vdyfste oc saa min barm/ oc sagde/ Saa vdyfste Gud huer mand fra sit Huse/ oc fra sit Arbeide/ som icke holder disse ord vid maet/ at hand bliffue vdyfster oc tom. Oc alle Menigheden sagde/Amen/Oc de loffuede HERRE. Oc Folket gjorde lige saa.

Oc fra den tid/at mig bleff befallet at vere en Landsfoget i Juda land/ som vaar fra det tiuende aar indtil i det tolfte oc tiuende Artaxerxes Kongis aar/ der er tolf aar/ da nærde ieg mig oc mine brodre icke aff Landsfogedens kaaft/Thi de Landsfogeder/som haffde verit faar mig/de haffde besuaret Folket/ oc tager brod oc Vin fra dem/ oc der til met fyrerue Sædel sølf/Oc ladet deris Suenne fare met vold offuer Folket/Men ieg gjorde icke saa/ for Guds frectis skyld.

Oc ieg arbejede paa murens arbeide/ oc købte ingen Agre/ oc alle mine Tiener maatte komme did til hobe til arbeidet. Der til met vaare oc aff Jøderne oc aff de offuerste hundrede oc halffrediesinds tiue ved mit Bord/ som vaare komme til mig fra Nedningene/ som ere her omkring oss. Oc mand til tilredde mig huer dag en øye oc sey vduale faar oc fule/ oc io at skilling Vin offuerflodige nock inden huer tiende dag/ dog kræffuede ieg icke Landsfogedens kaaft/Thi at tiensten vaar suar paa Folket. Men Gud berent mig alt det til det bedste/ som ieg haffue gjort dette Folk.

VI.

DEt Saneballat Tobia oc Gosem Arabiter oc de andre vore Fiender spurde/at ieg haffde bygt muren/ oc at der vaar ingen hul paa hannem mere (End dog at ieg haffde icke end da hengt Portene. Da sende Saneballat oc Gosem til mig/ oc lode mig saa sigte/Korn oc lad oss komme til sammen i Landsbyerne i den By Ono/Men de tenckte at gøre mig ont. Men ieg sende bud til dem oc loed dem sigte/Jeg haffuer en stor gerning at vderre/Jeg fand icke komme ned/Gerningen maatte der offuer bliffue tilbage/om ieg toge haanden der fra/ oc fore ned til der. Desende vel fire gonge bud til mig ved den maade. Oc ieg suarede dem igen i denne maade.

Da sende Saneballat den femte gong sin Dieng til mig/ met it ober bress i hans haand/ eder i vaar saascreffuit/ Der er kommet faar Nedningene/ oc Gosem haffuer det sagt/at du oc Jøderne tencke at falde aff/Oc der faare bygger du muren/ oc du vilde vere deris Konge i den ne sag. Du haffuer oc bestiller Propheten/som skulle vdrobe dig i Jerusalem/ oc sigte/Vand er i Juda Konge. Nu skal saadant komme faar Kongen/Saa kom nu/ oc lad oss raade met huer anden der om. Men ieg sende til hannem/ oc loed hannem sigte/ Der er icke steet/som du sigte/Du haffuer oprentet det aff dit hierte. Thi de vilde alle gøre oss redde/ oc tencke/de skulde tage haanden fra Gerningen/at de icke mere arbeide/Men ieg stræckede diiff mere min haand. Oc

Saneballat
lato bress til
Nehemiam.

De ieg kom i Semaia huss Delaia søns / Aherabeels søns / oc hand haffde luct sig in de / oc sagde / Lad oss gaa ind til hobei Gudz huss mit i Templen / oc til lucte Templens dør / Thi de skulle komme oc sla dig ihjel / oc de skulle komme om natten at sla dig ihjel. Jeg suarede stulde saadan en Mand fly: Stulde saadan en mand / som ieg er / gaa i Templen / at hand morre leffue: Jeg vilde icke gaa der ind. Thi ieg merckte vel at Gud haffde icke vdsent hannem / For di hand sagde vel Spaadom om mig / A Den Tobia och Saneballat haffde gissuit hannem Pendinge. Der faare tog hand Pendinge / at ieg stulde haffde fæstret / oc saa giort / oc syndet / at de kunde faaet it ont rob / huor mer de kunde bestemme mig. A Nin Gud tenck paa Tobia oc Saneballat effter disse deris gerninger / oc paa den Prophete Ioadia / oc paa de andre Propheter / som mig vilde forferde der fra.

De muren bleff ferdig den femte oc tiuende dag i Elul maanet / vdi tolf oc fyrtiue dage. De der alle voie fiender der hørde / da fæstede alle Nedningene sig / som vaare trint omkring oss / oc dem salt deris mod / Thi de merckte at gerningen vaar aff Gud. De paa den tid vaare der mange aff Juda ossuerste / deris Bressunge til Tobiam / oc fra Tobia til dem. Thi der vaare mange i Juda / som vaare befærede mer hannem / Thi hand vaar Sachania suoger / Arah søns / oc hans søn Johanan haffde A Desullams daatter / Berechia søns / och de taledede gaar faar mig om hannem / oc færd mine Ord vd til hannem / Saa sende Tobia Bress at forferde mig der fra.

VII.

Der wi haffde nu bygt murene / da hengde ieg Portene / och bestilledede Port voerere / Sangere oc Leuiter. De ieg besol min Broder Nanani / oc Nanania / Palag fogit i Jerusalem (Thi hand vaar en trofast mand och Gudfæstetig faar mange andre) oc ieg sagde til dem / A Hand skal icke oplade Jerusalems porte / for end Solen bliffuer hed / oc naar mand end nu arbejder / da skal mand tilluce ke portene oc stenge dem. De der bleffue Vætere bestilledede aff Jerusalems Borgere huer paa sin Væter / oc om sit huss. Thi Straden vaar vid / rum oc stor / A Den der vaar lidet solck i hannem / oc Dufene vaare icke bygde.

De min Gud gaff mig i hierte / at ieg samlede Raadsherrene oc de ossuerste / oc solck it / at regne dem / Och ieg sant it Register paa dem som vaar tilforn komne aff Fengselet / huilcke Nabugodonosor Kongen aff Babilon / haffde bort ført / oc de bode i Jerusalem och i Juda / huer i sin Stad. De vaare komne mer Sorobabel / Jesua / Nehemia / Asaria / Raamia / Nehemani / A Nardocheus / Bilsan / A Nisperet / Bigeui / Nehum oc Baena.

Derre er A Nendens tal aff Israels solck. Pareos børn vaare tu tusinde hundrede oc halff Eftre. 2. fierdesindstiue oc tho. Sephathia børn vaare / try hundrede oc halff fierdesins tiue oc tho. Arah børn vaare / seyh hundrede oc tho oc halff trediesinds tiue. Pahathia Noab iblant Jesua och Joab børn vaare tu tusinde oc otte hundrede oc atten. Elama børn / tusinde / thu hundrede oc fire oc halff trediesinds tiue. Sachu børn / otte hundrede fem oc fyrtiue. Sacai børn / siu hundrede oc tryfunds tiue. Benui børn / seyh hundrede oc otte oc fyrtiue. Debat børn / seyh hundrede oc otte oc tiue. Asgads børn thu tusinde try hundrede oc tho oc tiue. Adonikam børn / seyh hundrede oc siu oc tryfunds tiue. Bigeui børn / thu tusinde siu oc tryfunds tiue. Adins børn / seyh hundrede oc fem oc halff trediesinds tiue. Ater børn aff Distia / atten oc halff femtesinds tiue. Nasum børn try hundrede oc otte oc tiue. Bezai børn try hundrede oc fire oc tiue. Naripho børn hundrede oc tolf.

Gibeons børn vaare fem oc halff femtesinds tiue. A Nendene aff Bethlehem oc i Bethophia / hundrede oc firefunds tiue oc otte. A Nendene aff Anathoth / hundrede oc otte oc tiue. A Nendene aff Beth Asmaeth / tho oc fyrtiue. A Nendene aff Kiriath Jearam / Caphira / oc Beeroth / siu hundrede oc tre oc fyrtiue. A Nendene aff Rama oc Gaba / seyh hundrede / oc en oc tiue. A Nendene aff Aichmae hundrede oc tho oc tiue. A Nendene aff Bethel oc Ai / hundrede oc tre oc tiue. A Nendene aff den anden i Tebo / halff trediesinds tiue oc tho. Den anden Elama børn / tusinde thu hundrede oc halff trediesinds tiue oc fire. Narimis børn / try hundrede oc tiue. Jericho børn try hundrede oc fem oc fyrtiue. Lodhadid och Ono børn / siu hundrede oc en och tiue. Senaa børn / try tusinde ni hundrede oc tredieue.

Prestene Jedaia børn aff Jesua huss / ni hundrede oc halff fierdesinds tiue oc tre. Inmer børn tusinde oc halff trediesinds tiue oc tho. Pashur børn tusinde thu hundrede oc siu oc fyrtiue. Narims børn tusinde oc færtten. Leuiterne. Jesua børn aff Radmiel iblant Nedua børn / halff fierde

Summa paa dem

som droge op
igen aff. Da
bylon.

sierdesinds tiue oc fire. Sangerne. Affaphs bœm / hundrede oc otte oc fyrerue. Dæuoceterne
vaare Sallum bœm. Aers bœm / Talmons bœm / Akubs bœm / Natira bœm / Sobai bœm /
vaare alle tilhobe hundrede / oc atten oc tiue.

Nethinim. Siha bœm / Nasupha bœm / Tabaothe bœm / Keros bœm / Sia bœm / Padons
bœm / Libana bœm / Dagaba bœm / Salmai bœm / Vanana bœm / Giddels bœm / Gahars
bœm / Reaia bœm / Rezins bœm / Necoda bœm / Gasams bœm / Ysa bœm / Passaah bœm / Des
sai bœm / Negunims bœm / Yephussims bœm / Bakbuts bœm / Nasupha bœm / Harhurs
bœm / Bazliths bœm / Achida bœm / Narfa bœm / Barfoa bœm / Sissera bœm / Thamah
bœm / Yesiah bœm / Nathipha bœm. Salomons Suennia bœm vaare Sorai bœm / Sopher
reth bœm / Prida bœm / Jaela bœm / Darkons bœm / Giddels bœm / Sepharai bœm / Natils
bœm / Pochereths aff Sebaim bœm / Amons bœm. Alle Nethinim oc Salomons Suennis
bœm / vaare try hundrede oc halff femtesinds tiue oc tho.

Exodi 28.

De disse droge oc op / a Nethel / Melah Thel / Narfa / Cherub / Abdon oc Immer / Men de kun
de icke beuise deris Fedris. Huff eller deris sad / om de vaare aff Israel. Delaia bœm / Tobia
bœm / oc Necoda bœm vaare sey hundrede oc tho oc fyrerue. De aff Pæsterne vaare Nabaia
bœm / Nakoz bœm / Barillai bœm / som rogen Nustru aff Barillai Gileaditers datter / oc
bleff kaldet effter der samme naffn. Disse lere effter deris fœdels register / De der de funde der
icke / da bleffue de fri fra Pæsteddmer. De Nathirsatha sagde til dem / at de skulde icke æde aff
der allerhelligste / for end en Pæst opkomme aff dem mer Luff oc Rætt.

Den gantste a Menighed lige som en a Hand / vaar thu oc fyrerue tusinde / try hundrede oc
tryfunds tiue / Foruden deris Suenne oc Piger / de vaare siu tusinde / try hundrede oc tredue
oc siu / De haaffde thu hundrede oc fem oc fyrerue Sanger oc Sangerinder. De siu hundrede
oc seften oc tiue Heste / thu hundrede oc fem oc fyrerue a Muler / fire hundrede oc femten oc tiue
Rameker / sey tusinde oc siu hundrede oc tiue Asine.

Denogle aff de æffuerste Fedre gaffue til Gerningen. Nathirsatha gaff til Liggendefæet
tusinde gyldene / oc halffrediesinds tiue Becken / fem hundrede oc tredue Pæste kiorle. De
nogle aff de æffuerste Fedre gaffue til Liggendefæet oc til Gerningen / tiue tusinde gyldene /
thu tusinde oc thu hundrede pund solff. De der andet Folck gaff tiue tusinde gyldene / oc thu
tusinde pund solff / De siu oc tresinds tiue Pæste kiorle. De Pæsterne oc Leuiterne / Dæuoc
terne / Sangerne / oc nogle aff Folcker / oc de Nethinim oc al Israel / sette dem i deris Stæder.

VIII.

DErden siuende maanet kom / oc Israels bœm vaare i deris Stæder / forsamlede
sig der gantste Folck lige som en a Hand / paa den Biede gade saar Vandpor
ten / oc sagde til Esdras den Scriffterde / at hand skulde hente a Jose Loubog /
som HERREN haaffde budet Israel. De Esdras Pæsten baar Loubogen
saar a Menigheden / baade a Mend oc Quinder / oc alle som kunde forsta hende /
paa den forste dag i den siuende a Maanet / oc lesde i hende paa den biede Gade /
som er saar Vantporten / fra liuff inorgen indtil middag / saar a Hand oc Quinde / oc huer som
der kunde forstaa / oc alt Folckens gern vaare vende til Loubogen.

De Esdras den Scriffterde stod paa en høyt Træstoel som de haaffde gjort at predike
paa / De a Nathithia / Sema / Anata / Nira / Niltia / oc a Naefia stode hof hannem ved hans
høyre haand / De hof hans venstre stode Padata / a Nisael / a Nalchia / Nasum / Nasbadana /
Sacharia oc a Nesullam. De Esdras loed hogen op / saar alt folck / thi hand stod offuer alt folc
fer. De der hand oploed hende / da stod alt folck / De Esdras loffuede HERREN den store
Gud / De alt folck suarede / Amen / Amen / mer deris hender opracte / oc bærede sig / oc tilba
de HERREN mer deris ansigt til Jorden. De Jesua / Bani Serebia / Jamin / Akub / Sabi
thai / Nodai / a Naefia / Blita / Asaria / Josabad / Nanan / Plaia oc Leuiterne komme Folc
fer til / at mercke paa Louen / oc Folck stod paa sin sted / De der lesde Guds Loubog klarlige
oc forstandelige / saa at mand forstod der de lesde.

De Nehemia som er Nathirsatha / oc Esdras Pæsten den Scriffterde / oc Leuiterne som
komme Folck fer til at mercke / sagde til alt folck / Denne dag er HERREN eders Gud
hellig / Der saare verer icke bedisffuede / oc græder icke. Thi alt folck græd / der de høide
Lorens ord. Der saare sagde hand til dem / Gaar bort oc æder aff der fede / oc driker aff der
søde / oc sender dem oc en deel som inred haaffue tilred / Thi denne dag er vor HERREN
hellig / Der saare bekymrer eder icke / Thi at HERRENS glæde er eders styrcke. De Le
uiterne stillede alt folck / oc sagde / Derer stille / Thi denne dag er hellig / bekymrer eder inred.
De

De alt Folcket gick bort at æde/oc drucke/ oc sende dele der aff vd /oc gjorde it stort glædskaff/
Thi at de haffde forstaaet de ord / som mand haffde kundgiort faar dem.

Om anden dagen samlede de offuerste Fedre sig blant alt Folcket / Oc Pieserne oc
Leuiterne til Esdras den Scriffterde/ at hand skulde vnderuise dem i Lowens Ord. Oc de
funde screffuit i Lowen/ar HERRER Haffde budit ved aNose/ar Israels børn skulde bo
i Løffsaller paa Dørtiden i den siende maaner. Oc de lode der obenbarlige kundgøre oc vdi
rober alle deris Stæder oc i Jerusalem/oc sige/ Gaar vd paa Biergene/oc henter Dlie grene/
Balsum grene/aNere grene/Palme grene/ oc grene aff trycke træ/ at mand skal gøre Løffs
saller/som screffuit staaar.

De Folcket gick hen vd/oc hente oc gjorde dem Løffsallet/huer paa sit Tag/oc i deris gaar
de/ oc i gaarden hof Gud's Haff/oc paa den Brede gade hof Vandporten/ oc paa den Brede
gade hof Ephraims Port. Oc den gantske Aenighed aff dem som vaare igen komne aff
Fengsel/giorde Løffsaller oc bode der i/Thi at Israels børn haffde icke saa giort siden Josua
vins søns tid/til paa denne dag/oc der vaarmegen stor glæde. Oc der bleff læst i Guds Lou
bog huer dag/ fra den første dag oc til den sidste/ Oc hulde Dørtiden i sin dage/ Oc paa den ot
tende dag Forsamlingen/som der sig burde.

IX.

I

Da den siende oc tiende dag i denne maaner/ komne Israels børn tilfammen/
mer faste oc secke oc Jord paa dem/ oc atskilde Israels sed fra alle fremmede
børn/oc de traadde frem/oc bekende deris synder oc deris Fedris misgerninger.
Oc stode op i deris sted/oc mand læste fire gonge om dagen i HERRER
deris Guds Loubog/oc de bekende/oc tilbade faar HERRER deris Gud
fire gonge om dagen.

Israel bekend
der sine synder.

De Leuiterne stode op paa de Høye/ som vaare/ Jesua/ Bani/ Radmiel/ Sebania/ Buni/
Serebia/ Bani/oc Chenani/ oc robre høyr til HERRER deris Gud. Oc de Leuiter Jesua/
Radmiel/ Bani/ Nafabania/ Serebia/ Nodia/ Sebania/oc Perhabia sagde/ Staaar op/ loff
uer HERRER eders Gud/ fra euig tid oc til euig tid/ oc mand loffuede din Herligheds
Naffn/ som er ophøret mer alt velsignelse oc loff. HERRER du est der all ene/ du haffuer skabt
Himmelen oc alle Himmelen's Himmel/ mer alt deris Hær/ Jorden oc alt der som der paa er/
Naffuit oc alt der som der i er/ du gør alting leffuende/ Oc Himmelen's Hær tilbeder dig.

Du est HERRER Gud som vdualde Abram/ oc førde hannem vd fra Ur i Chaldeen/
oc kaldede hannem/ Abraham/ Oc du saafst hane herte trofast faar dig/ oc du gjorde en Pact
mer hannem/ at gifue hans Sød de Cananiteres/ Heriteres/ Amoriteres/ Phereiteres/ Jebusit
teres/ oc Girgositers Land/ Oc du haffuer holdet dit ord/ Thi at du est retferdig.

De du saafst til vore Fedris elendighed i Egypten/ oc hørde deris rob hof det Røde Haff/
oc gjorde Tegen oc vnderlige gerninger paa Pharaos oc alle hans Suenne/ oc paa alt hans
Folk i Landet/ Thi du viste/ at de vaare hoffmodige mod dem/ oc du gjorde dem it Naffn/
som der gaar i dag. Oc du atskilde Naffuit faar dem/ at de ginge røre mit igennem Naffuit/
oc kaste deris Forsølgere ned i dybet/ lige som stene i meetige Vand. Oc du ledde dem om da
gen i en Skyfjætte/ oc om natten i en Jldfjætte/ at liuse dem paa veyen/ som de drog.

Exodi 15.

Du komst her ned paa Sinai bierg/ oc talede mer dem aff Himmelen/ oc gaff dem retfer
dig Ræt/ oc en ret Lou/ oc gode Bud oc stick. Oc kundgiorde/ oc bød dem din hellige Sab
bath/ oc bød dem Bud/ Stick oc Lou/ ved aNose din Tienere. Oc gaffst dem bød aff Him
melen/ der de hungrede/ oc lodst vdgaa Vand aff stenene/ der de tørstede. Oc talede til dem/ at
de skulde gaa ind/ oc indrage Landet/ offuer huilcke du opløffte din haand at gifue dem det.

Exodi 19.

Men vore Fedre bleffue hoffmodige oc haardnackede/ at de vilde icke lyde dine Bud/ oc
de vilde icke høre dem/ oc de tencete icke paa de store Vnderlige ting/ som du gjorde mer dem/
Men de bleffue haardnackede/ oc kaste it Naffuit op/ at vende sig tilbage igen til deris trelldom
i deris wolmodighed. Men du min Gud forlodst dem der oc vofst naadig/ barmhertig oc
tolmodig/ aff stor miskundhed/ oc forlodst dem icke. End dog at de gjorde en sløbt Ralff/ oc
sagde/ Der er din Gud/ som ledde dig aff Egypti land/ oc gjorde stor bespaartelse. Dog forlodst
du dem icke i Drecken effter din store barmhertighed/ oc den Skyfjætte vigede icke fra dem om
dagen/ at lede dem paa veyen/ oc ey heller Jldfjætte om natten/ at liuse dem paa veyen som de
droge.

Israels folc
fis synd oc
vraacknemmes
lighed.

De du gaffst dem din gode Vland/ at vnderuise dem/ oc du vende icke dit aNan fra deris
munde/ oc du gaffst dem Vand der de tørstede. Du besørgede dem i syretue aar vdi Drecken/
at dem

Israel bekender

fig at haffue
synder mod
Gud.

Leuit. 23.

Rehemie

at dem inted fattedis / Deris klader bleffue icke gamle / oc deris foder hoffuede icke. Oc du gaffst dem Kongerige oc Folkene / oc deledede dem her oc der / at de indtoge Sihon Kongens Land i Hesbon / oc Dags Land / Kongens i Basan. Oc du formerede deris barm lige som stier ner paa Himmelen / Oc du førde dem ind i det Land / som du haffde tilsagt deris Fedre / at de skulde drage der ind / oc indtage det. Oc Bøynene drog dig / oc indtoge Landet / Oc du ned regere Cananiterne / Landzens indbyggere faar dem / oc gaffst dem i deris hender / oc deris Konger oc folcker i Landet / at de gjorde met dem efter deris vilie.

Oc de vunde faste Stræder oc ir fer Land / oc indtoge Hufene fulde aff allehonde Gods / vdhugne Bønde / Vingaaide / Dregaarde / Oc Træ aff huiltet mand æder / offuer skodige / oc de aade oc bleffue mætte oc fede / oc leffuede i vellost / ved din store Godhed. Oc den de bleffue wlydige / oc genstridige mod dig / oc kaste din Lou bag dem / oc ihel sloge dine Propheter / som baare Vidnisbyrd faar dem / at de skulde vende dem om til dig / oc de gjorde dig stor bespaarelse. Der faare gaffst du dem i deris Fienders hender / som tuingede dem / Oc de robte til dig i deris bedrøffuelis tid. Oc du hørde dem aff Himmelen / oc ved din store barmhertighed gaffst du dem frelsere / som dem hulpe aff deris Fienders hender.

Oc den der de fomme til rolighed / vende de dem om at gøre ilde faar dig / Saa forlodst du dem i deris Fienders hender / at de regerede offuer dem. Saa omuende de sig da / oc robte til dig / oc du hørde dem aff Himmelen / oc reddede de dem mange gange efter din store barmhertighed / oc lodst dem kundgøre / at de skulde vende dem til din Lou. Oc den de vaare hoffindige / oc lydde icke dine Bud / oc syndede mod din Røe (huiltet om it ædenniste gær / leffuer hand der vdi) oc de vende deris Skuldier bort / oc bleffue forrødne oc lydde icke. Oc du holt der mange Aar offuer dem / oc lodst dem kundgøre ved din Aand i dine Propheter / Oc den de roge der icke til æren / Der faare gaffst du dem i Folkens hender i Landene. Oc den effter din store barmhertighed gjorde du dem icke plar til inted / eller forlodst dem / Thi du effen naadig oc barmhertig Gud.

Iu vor Gud / du store Gud / mechtig oc forferdelig / du som holder Pact oc Barmhertighed / Alre icke ringe al den mæye / som oss / oc vore Konger / Føster / Prester / Propheter / Fedre / oc dit gantste Folk / fra Kongens aff Assiriens tid / oc indtil denne dag / er offuer gangen. Du est Kæfperdig i alt det som du haffuer før offuer oss / Thi du gjorde ret / Oc den wi haffue været wgdelige. Oc vore Konger / Føster / Prester / oc Fedre haffue icke gjort efter din Lou / oc icke heller actet dine Bud oc Vidnisbyrd / som du lodst dem kundgøre. Oc de tiene dig icke / i deris Kongerige / oc i dit store gods / som du gaffst dem / Oc i der vide oc fede land / som du lagde dem hen vdi / oc de vende dem icke fra deris onde vessen.

See / wi ere tiene i dag / oc i det Land som du gaffst vore Fedre / at æde Landzens Fruer oc Gode / See / der ere wi Tiene vdi. Oc Indkommen der aff bleff formeret faar Kongerne / huiltet du satte offuer oss / for vore synders skyld / oc de regerede offuer vor Liff oc Fæ / efter deris vilie / oc wi ere i stor nød. Oc i alt dette onde gøre wi en Pact / oc scriffue den / oc lade vore Føster / Leuter oc Prester besegle den.

X.

S Beseglerne vaare / Nehemia / Nathirsatha / Nachalia søn / oc Sedekia / Seia / Maria / Jeremia / Pashur / Amaria / Nalchia / Natrus / Sebania / Nalaluch / Narim / Neremoth / Qbadia / Daniel / Gintun / Baruch / Nesullam / Abia / Neiamin / Naasga / Bilgai oc Semaia / der vaar Presterne.
Oc den Leuterne vaare / Jesua / Isania søn / Binui iblant Henadade bøn / Radmiel. Oc deris bødre / Sechania / Nodia / Alita / Plaia / Nanan / Nicha / Rehob / Nasabia / Sachur / Serebia / Sebania / Nodia / Bani oc Beninu.

Oc offuerste aff Folcker vaare / Pareos / Pahath / Noab / Elam / Sarhu / Bani / Buni / Afsad / Bebai / Abonia / Biguai / Adin / Alter / Diefia / Afsur / Nodia / Nasum / Bezai / Nariph / Anathoth / Neubai / Nagpias / Nesullam / Nesir / Nesefabel / Sado / Jaddua / Placia / Nanan / Anaia / Hosea / Nanania / Nasub / Nalobes / Pilha / Sobek / Rehum / Nasabna / Nafes / Abia / Nanan / Anan / Nalluch / Narim oc Baena. Oc der ander Folk / Presterne / Leuterne / Druoeterne / Sangerne / Nerthinim / oc alle som haffde at skil dem fra Folcker i Landet til Guds Lou / met deris Hustru / Sønner oc døtre / alle som kunde der forstaa / oc deris ættrige anammede der paa deris Brødris vegne.

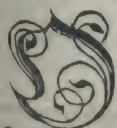
Oc de fomme at fuerie oc forplacete dem met deris Sed / at vandrie i Guds Lou / som dem er giffuen ved Nofe Guds Tiene / at de vilde holde oc gøre efter alle de REXES vor Regereis

Regerens Bud/Ret oc Stickelse. De at wi skulde icke giffue Folkene i Landet vore Døtter/ey heller vilde tage deris Døtter til vore Sønner. Denaar Folcketi Landet førde om Sabbathen vare/oc allehonde ting til Væring at selie/ar wi skulde icke tage der aff dem om Sabbathen oc hellige dage. De at wi paa der siuende Aar vilde lade allehonde besuaring vere fri/ Oc legget Bud paa oss/ar wi skulde aarlige giffue en tredie deel aff en Seckel til tienisten i vor Guds Huse/som vaar til Stuebød/til daglige Nadoffer/til daglige Brendoffer om Sabbathen/ty maaned oc hellige dage/oc til de Hellig gjorde/oc til Syndoffer/mer huilcket Israel bliffuer forligt/oc til allehonde gerninger i vor Guds Huse.

De wi kaste Laader iblant Presterne/Leuiterne oc Folcket om Vedens offer/huileken mand skulde aarlige føre til vor Guds Huse/ effter vore Fedris Huse paa bestemte tider/ til at brende paa HERRENS vor Guds Altare/som der staar scressuit i Louen. De aarlige at fremføre den første vor landes Gørde/oc alle Treæns første Fruct/til HERRENS Huse. De de første fødte aff vore Sønner/oc aff vore Fæ/som der staar scressuit i Louen/ De vore første fødte aff Hyen oc Faar/ar wi skulde føre alt dette til vor Guds Huse til Presterne/som tiene i vor Guds Huse. De wi skulde føre der første aff Deyen oc vor Løffelse/oc allehonde Treæns fruct/most oc olie til Presterne i Risten hosi vor Guds Huse. De Tiende aff vor land til Leuiterne/at Leuiterne skulde haffue Tiende i alle vore Agregernings Stæder.

De Presten Arons søn skal oc haffue mer Leuiterne aff Leuiteris Tiende/at Leuiterne skulde opføre Tiende aff deris Tiende til vor Guds Huse/i Risten vdi Liggendes Huse. Thi at Israels børn oc Leui børn skulde oc opføre Romens/Admens oc Oliens Løffelse i Risten/der ere Helligdoms Tærene/oc Presterne som der tiene/oc Døuocterne oc Sangerne/ar wi skulde icke forlade vor Guds Huse.

XI.

C Folkens Offuerste bode i Jerusalem/aNen det ander Folck kaste Laad der om/at den tiende deel aff dem skulde drage til Jerusalem at do der iden hellige Stad/oc de ni dele i Stæderne. De Folcket velsignede alle de aNend/som vaare fræuillige til at do i Jerusalem.

Disse ere de Offuerste aff landene/som bode i Jerusalem. aNen i Juda Stæder bode huer paa sit Gods i deris Stæder/som vaar/Israel/Presterne/Leuiterne/Netthinim oc Salomons Suennis børn. Dci Jerusalem bode nogle aff Juda oc aff Ben Jamins børn. Aff Juda børn/Ataia søn/Sacharia søn/Amaria søn/Seapharia søn/Abelaleel søn/aff Parez børn. De aNacsea Baruchs søn/Chalhose søn/Hasaia søn/Adaia søn/Joiarib søn/Sacharia søn/Siloni søn. Alle Parez børn/som bode i Jerusalem/vaare fyrehundrede oc otte oc tressinde tiue stercke aNend.

Disse vaare Ben Jamins børn/Sallu/aNesullam søn/Joed søn/Pedaia søn/Rolai søn/aNacsea søn/Jethiel søn/Jesaja søn. De effter hannem Gabai/Sallai/ni hundrede oc otte oc tiue. De Joel Sichai søn/vaar deris Forstandere/De Juda Nafua søn/offuer den anden deel i Staden.

Aff Presterne bode/Jedaia Joiaribs søn Jachin. Saraia Nalkia søn/aNesullam søn/Dadok søn/aNeraioth søn/Alhirob søn/vaar første i Guds Huse. De hans brødre som handlede i Huse/de vaare otte hundrede oc tho oc tiue. De Adaia Jerohams søn/Platia søn/Amzi søn/Sacharia søn/Pashur søn/aNalkia søn. De hans brødre vaare Offuerste iblant Fedrene/de vaare thu hundrede oc tho oc tressinde tiue. De Amasai Asarels søn/Abusai søn/aNesillemoth søn/Zimmer søn/och hans brødre/veldige aNend/vaar hundrede oc otte oc tiue. De Sabdiel Gedolim søn vaar deris Offuerste.

Aff Leuiterne/Sefmaia Nafub søn/Asakam søn/Nasabia søn/Bunni søn. De Sabathai oc Josabad aff Leuiteris offuerste i vduoris handel/vdi Guds Huse. De aNathania aNicha søn/Sabdi søn/Assaph søn/som vaar Offuerste til at begynde Tacken til Bønen. De Babutia den anden iblant sine brødre/De Abda Sammua søn Galal søn/Jedithun søn. Alle Leuiterne i den hellige Stad vaare/thu hundrede oc fire oc fressinde tiue. De Døuocterne Akub oc Talmon oc deris brødre/som toge vaare paa Dørene/vaare hundrede oc tho oc halffierdesinde tiue aNen de andie Israels Prestes oc Leuiter vaare i alle Juda Stæder huer i sin Affuedeel.

De de Netthinim bode i Ophel/oc Siha oc Gспа de hørde til Netthinim. aNen den offuerste offuer Leuiterne i Jerusalem vaar Ysi Dani søn/Nasabia søn/aNathania søn/aNicha søn. Aff Assaph børn vaare Sangere om Gerningen i Guds Huse/Thi der vaar Kongens befalning

Presternis oc Le

uternis naffin
som droge op
fra Babylon
met Sorobabel.

befalning offuer dem/ at Sangerne stulde troelige handle huer dag som det sig burde. De Pe-
rthaia a Desefabeel søn aff Serah bøn Juda søns / vaar Kongens Befalnings a Mand til alle
Gerninger til Folcket.

De Juda bøn/ som vaare vden i Byerne vdi deris land/ Bode nogle i Kiriaht Arba och i
hans Døtter/ oc i Dibon/ oc i hans døtter/ oc i Rapzeel/ oc i hans byer/ oc i Jesua/ a Nolada/
Berthpalet/ Nasarsual/ Berseba oc hans døtter/ oc i Siflag oc a Nohona / oc i hans døtter/
oci Enrimmon/ Sarega/ Jeremuth/ Sanoah Adullam/ oc i deris byer/ i lachis oc paa hans
marck/ i Asela/ oc i hans døtter. De de leyrede sig fra Berseba/ til Minnom dall.

Men Ben Jamins bøn aff Gaba/ bode i a Nichmas / Lia/ Berthel/ oc i deris døtter/
oci Anathoth/ Nob/ Anania/ Hazor/ Rama/ Githaim/ Hadid/ Siboin/ Neballat/ Lod/
Ono/ oci Tømmer dalen. De nogle Leuiter/ som haffde del i Juda/ bode iblant Ben Jamin.

XII.

Disse ere Presterne oc Leuiterne/ som opdroge met Sorobabel Sealthiela søn
oc Jesua. Seraia/ Jeremia/ Esra/ Amaria/ a Malluch/ Hattus/ Sechania/
Rehum/ a Neremoth/ Idbo/ Ginhai/ Abia/ a Deiamin/ a Naadia/ Bilga/
Semaia/ Joiarib/ Jedaia/ Sallu/ Amot/ Niltia/ oc Jedaia. De vaare Off-
uerste iblant Presterne oc deris Bydre i Jesua tid. Men disse Leuiter/ Jesua/
Benui Kadmiel/ Serebia/ Juda/ oc a Nathania vaare offuer Tack embedet/
hand oc hans bydre. Bafbukia oc Hnni oc deris bydre vaare hof dem til Docten.

Jesua afflede Joiakim/ Joiakim afflede Eliasib/ Eliasib afflede Joiada/ Joiada afflede
Jonathan/ Jonathan afflede Jaddua. De i Joiakims tid vaare disse Huerste Fedre iblant
Presterne/ aff Seraia vaar a Neraia/ aff Jeremia vaar Nanania/ aff Esra vaar a Desullam/ aff
Amaria vaar Johanan/ aff a Malluch vaar Jonathan/ aff Sebania vaar Joseph/ aff Hattim
vaar Adna/ aff a Neraioth vaar Veltai/ aff Idbo vaar Sacharia / aff Ginhon vaar a Desul-
lam/ aff Abia vaar Sichri/ aff a Deiamin a Naadia vaar Piltai / aff Bilga vaar Sammua/
aff Semaia vaar Jonathan/ aff Joiarib vaar a Nathnai/ aff Jedaia vaar Ysi/ aff Sallai vaar
Kallai/ aff Amot vaar Eber/ aff Niltia vaar Nasabia / aff Jedaia vaar Nethaneel.

Oci Eliasibs tid bleffue/ Joiada/ Johanan/ oc Jaddua Huerste Fedre iblant Leuiter-
ne/ oc Presterne bleffue bescreffne i Darn aff Persen Kongerige. Men Leui bøn de Huerste
Fedre bleffue bescreffne i Krongen/ ind til Johanan Eliasib søns tid. De disse vaare Offuer-
ste iblant Leuiterne/ Nasabia/ Serebia/ oc Jesua Kadmiel søn/ oc deris Bydre hof dem at
loffe oc tacke/ som David Gudz mand haffde budet/ En Doct hof den anden. a Nathania/
Bafbukia/ Obadia/ a Desullam/ Talmon oc Akub vaare Doctere hof Docten/ ved døtre
stelen i Portene. Disse vaare i Joiakim Jesua søns tid/ Josadak søns/ oci i Nehemia Landsfor-
gedis tid/ oc i Esdre Prestis den Scriffterdis tid.

a Murens ind-
vielse i Jerusa-
lem.

De til murens Indvielse i Jerusalem/ hente mand Leuiterne aff alle deris Stæder/ at
mand stulde føre dem til Jerusalem/ at holde Indvielsen i glæde/ oc met tacksigelse/ met sang/
Simler/ Psaltere oc Harper. De Sangerne bøn forsamlede dem/ oc aff egen omkring Jeru-
salem/ oc aff Hierophathi gaarde/ och aff Gagal huff/ oc aff Agrene i Gibece oc Asmaueth/
Thi at Sangerne haffde bygd gaardene omkring Jerusalem. De Presterne oc Leuiterne rens-
ede sig/ oc rensede Folcket/ Portene oc murene.

De ieg loed Juda søster opstige paa muren/ oc stilleder thu store Tacksigelsis Chor/ som
rætte bort offuen paa den høye side/ ind til mod a Nøggporten. De Hofaia oc halff
delen aff Juda søster ginge efter dem / oc Asaria / Esra / a Desullam / Juda / Ben Jamin/
Semaia oc Jeremia. De nogle aff Presternis bøn met Bafuner / som vaar / Sacharia / Jo-
nathan søn/ Semaia søn/ a Nathania søn/ a Nithaia søn/ Sachur søn/ Assaph søn/ oc
hans Bydre/ Semaia/ Asarel/ a Dilalai/ Bilalai/ a Naa/ Nethaneel oc Juda/ Nanani met
Dauids Gudz mands Strengelig/ oc Esra den Scriffterde faar dem til mod a Nøggporten.
Och de ginge hof hannem paa trappen til Dauids stad paa muren hen op til Dauids huff til
Dandporten mod Osten.

Der andet Tacksigelsis Chor gick tuert offuer fra dem / oc ieg efter dem / och halff
delen aff Folcket paa muren hen op/ til Onens taarn / ind til den Bredemur / oc til Ephraim
port/ och til den Gamle port / och til Fiske porten / och til Nananeel taarn / och til a Nee taarn/
ind til faare porten/ oc bleffue stondendis i fengsel porten. Och saa stode de thu Tacksig-
elsis Chor i Gudz Huff/ oc ieg oc halffdelen aff de offuerste met mig. De Presterne som vaare/
Eliakim/

Eliaim/aNaefia/aNin Jamin/aNichaia/Elionenai/Sacharia/Nanania met Basuner/oc aNaefia/Semata/ Eleasar/Hi/Johanan/aNalchia/Elam oc Asar/ oc Sangerne sunghe høyt/oc Jeshababaa Forstandere. Oc der bleff samme dag offeret stort offer / oc de vaare glæde/Thi at Gud haffde giort dem en stor glæde / at alle Quinder oc børn glædde dem / oc mand høide Jerusalems glæde longe borte.

Paa den tid bleffue der aNend stickete offuer Liggendefæis Riste / der som Løfftelser / Første seuer oc Tienden vaare vdi huilekede skulde samle aff Agrene / oc om Stæderne / til at vddede effter Lowen iblant Presterne oc Leuiterne / Thi at Juda haffde en glæde aff Presterne oc Leuiterne / at de stode oc roge vare paa deris Guds Doct / oc paa renselsens Doct. De Sangerne oc Druocerne stode effter Dauidz oc hans søns Salomons Skick / Thi at i Dauidz oc i Asaphs tid bleffue stickete de offuerste Sangere / oc Løff sange oc Tack til Gud. aNen ganeste Israel gaff Sangerne oc Druocerne deeli Sorababels oc Nehemie tid / huer dag sin deel / oc de gaffue hellig giort til Leuiterne / De Leuiterne gaffue hellig giort til Arons børn.

XIII.

CaNose Bog bleff den tid læst faar Folkens gern / oc der bleff fundet screffuit vdi at Ammoniterne oc Noabiterne skulde aldug komme i Guds aNenighed. Fordi at de komme icke mod dem met brød oc vand / oc for de ringede Balaam mod dem at hand skulde forbande dem / aNen vor Gud vende den forbandelse om til velsignelse. Der de nu høide denne Lou / skilde de alle Fremmede fra Israel. Oc Eliasib Presten haffde lagt faar dem Tobia Offer i Risten hosi Guds Huff. Thi hand haffde giort dem en stor Riste / Oc der vdi haffde de tilform lagt / aNadoffer / Røgselse / Redskaff / oc Tiende aff Kornet / most oc olie / effter Leuiteris / Sangernis oc Druuocernis befaling / oc der til met Presteris Løfftelse.

Deut. 21.
Nume. 28.

aNen ieg vaare icke i Jerusalem / der de giorde alt dette / Thi at i det tolfte oc tiuende Ar taperves Kongis aar aff Babylon / kom ieg til Kongen / Oc effter nogle dage forhuertfuede ieg aff Kongen / at ieg drog til Jerusalem. Oc ieg merckte / at der vaare icke gaat / som Eliasib giordemod Tobia / at hand haffde giort hannem en Riste i Gaarden hosi Guds Huff. Oc det forred mig megit / oc ieg faste al Redskaffen aff Tobia huff hen vd faar Risten. Oc bød / at de skulde rense Risten / oc ieg indførde igen did hen / Guds Husis Redskaff / aNadoffer oc Røgselse.

Oc ieg fornam / at Leuiteris deel bleff dem icke giffuen / Der saare vaare Leuiterne oc Sangerne bort flyde / huer til sin ager at arbeide. Da straffede ieg de Offuerste / oc sagde / Hui forlade vi Guds Huff / aNen ieg forsamlede dem / oc stickete dem i deris sted. Da forde alt Juda dem Tiende aff Kornet / most oc olie til Liggendefæet. Oc ieg sette offuer det Liggendefæe Selenia Presten / oc Sado den Scriffilerde / oc aff Leuiterne Pedaia / oc vnder deris haand Nanan / Sachur søn / aNathania søns / Thi de vaare holdne at overtrofaste / oc dem bleff befalet / at vddede det til deris brødre. aNin Gud tenck paa mig der vdi / oc vdslet icke min barmhertighed / som ieg haffuer giort mod min Guds Huff / oc paa hans Doct.

Paa samme tid saa ieg i Juda at de tredde Vinperfer om Sabbathen / oc indførde i Teger / oc Afeneladde met Vindruer / Figen oc allehonde byrder / at bære til Jerusalem / paa Sabbaths dagen. Oc ieg vidnede faar dem samme dag / at de solde føde. Der bode oc nogle Tyer vdi de fode Fisk oc allehonde Vare / oc solde Juda oc Jerusalems børn paa Sabbathen. Da straffede ieg de Offuerste i Juda / oc sagde til dem / Huad er det onde / som i gøre / oc byrde Sabbaths dagen: Giorde ey vore fedre saa / oc vor Gud forde alt denne vlycke offuer oss / oc offuer denne Stad: Dei gøre vreden end nu større offuer Israel / i det at i byrde Sabbathen.

Sabbathen
bleff icke hellig
giort.

Oc Portene i Jerusalem vaare opladne for Sabbathen / da bød ieg at tillycke Portene / oc befod / at mand skulde icke oplade dem for end effter Sabbathen / Oc ieg besillede nogle aff mine Suenne hosi Portene / at mand skulde ingen Byrde føre ind om Sabbaths dagene. Da bleffue Keemmerne oc Købmendene om natten vden faare Jerusalem / met allehonde Vare / en gang eller rho. Da vidnede ieg faar dem / oc sagde til dem. Hui bliffue i om natten om kring murene: Gør i det end en gong / da skal ieg legge haanden paa eder. Oc fra den tid komme de icke om Sabbathen. Oc ieg sagde til Leuiterne / som vaare rene / at de skulde komme oc vare paa Portene / at hellige Sabbaths dagen. aNin Gud / Tenck mig oc der / oc spar mig effter din store mistundhed.

v ij Jeg

Jøder som

toge vden-
diske Hus-
ruer.
2. Reg. 11.

Nehemie Bog.

Jeg saa oc samme tid / at Jøderne toge Hustruere aff Asdod / Ammon oc Moab. De deris
Børn taledede halffdelen Asdodiske / oc kunde icke tale Jødiske / Men effter huert Folckes tale.
De ieg straffede oc bannede dem / oc slo nogle dæd / oc søffuede dem / oc tog en Eed aff dem
ved Gud / I skulle icke gifue eders døtter deris Sønner / eller tage deris døtter til eders Søn-
ner eller til eder selfue. Haffuer icke Salomon Israels Konge synder der vdi: De der vaar
dog ingen Konge hannem lig iblant mange Vedninge / ochand vaar sin Gud fær / De Gud
ferte hannem til Konge offuer al Israel / Dog komme de vdlendiske quinder hannem til at
synde. Haffue icke det hørt / at i gøre saadant stort ont / at forgrube eder paa vor Gud / oc tage
vdlendiske quinder.

De en aff Joiada børn / Eliafiba den øffuerste Prestis søn haffde gjort frendskaff met Sa-
neballat Moroniter / Men ieg dreff hannem fra mig. Tenck paa dem min Gud / som ere bleff-
ne løss fra Prestedømet / oc aff Prestedømens oc Leuiternis Pact. Saa rensede ieg
dem aff alle vdlendige / oc sticte Presternis oc Leuiternis Doct / huer
til sin gerning / De til at offre Veden i besticte tider / oc
Første fructer. Tenck paa mig
min Gud / i det beste.

Ende paa Nehemie Bog.

Esther

Svither Bog.

I.

En tid Kong Asuerus regerede fra

India indtil i Norland / offuer hundrede oc siu oc tiue Land. Oc der hand sad paa sin Kongelige Stol paa Susan Slaar / i det tredie hans Kongerigis aar / da gjorde hand alle sine Føister / oc Suenne / oc de meerris re aff Persen oc i Neden / Landsfogder oc Offuerste i sine Land it Gestebud / At hand vilde lade dem see sine Kongerigis herlige Rikdom / oc sin i Maesteseris Kaasrelige praal / i mange dage / som vaar i hundrede oc fire / sinds tiue dage.

Oc der de dage vaare ende / gjorde Kongen alle Folck / som vaare paa Susan Slaar / baade store oc smaa / it Gestebud / i siu dage / i Vreagaardens Strue hoff Kongens Huff. Der hengde huide / røde oc gule Duge / til sammen bundne met linede oc Skarlagens snorer i sølff ringe / paa i Halmerstene støtter. Dencene vaare aff guld oc sølff / gulfuer vaar lagret met grønne / huide / gule oc sorte i Halmerstene. Oc mand bar dricker ind i Guldkar / oc altid i andie oc andre Kar. Oc Kongelig Vin offerstodige nock / som Kongen for maatte. Oc mand sette ingen saar / huad hand skulde dricke / Thi Kongen hafde befale alle sine Forstandere i sit Huff / at huer skulde gøre som hannem vel behagede.

Oc Vasthi Dronningen gjorde oc it Gestebud saar Quinderne / i Kong Asueri Kongelige Vasthi. Huff. Oc paa den siuende dag / der Kongen vaar glad aff Vin / da besol hand i Nehumam / Distha / Harbona / Bigtha / Abagtha / Serhar oc Charcas de siu Kammer suenne / som tiende saar Kong Asuerus / at de skulde hente Dronning Vasthi ind saar Kongen / met sin Kongelige Krone / at hand skulde lade Folck oc Føisterne see hendis deplighed / Thi hun vaar deylig. Oc Dronning Vasthi vilde icke komme effter Kongens ord ved hans Kammer suenne / Da bleff Kongen saare vied / oc hans hastighed brende i hannem.

Oc Kongen sagde til de Vise / som forstode sig paa Landens sed (Thi Kongens sager skulde stee saar alle forstandige paa ret oc handel) Oc de nestle hoff hannem vaare / Charsena / Serhar / Abmatha / Tharsis / i Neres / i Harfena / oc i Denuchan / de siu Føister aff Persen oc i Neden / som saae Kongens ansiet / oc sade offuerst i Kongeriget / saar en rot huad mand skulde gøre offuer Dronning Vasthi / Fordi at hun hafde icke gjort effter Kongens ord ved hans Kammer suenne.

Da sagde i Denuchan saar Kongen oc Føisterne / Dronning Vasthi haaffuer icke aleniste gjort ilde mod Kongen / men oc saa mod alle Føisterne oc mod alt Folck i alle Kong Asueri Land. Thi denne Dronningis gerning skal vdkomme til alle Quinder / saa at de foracte deris Land. Oc at dette Kongens bress som bliffuer gjort / flinger i hans gantste Rige (som er stort) Oc alle Quinder holde deris i Dend i ere / baade iblant store oc smaa. Dette behagede Kongen oc Føisterne vel / oc Kongen gjorde effter i Denuchans ord. Da bleffue Bressuene vdsende til alle Kongens Land / i huert Land effter sin scrifte / oc til huert Folck effter sit tungemaal / At huer i Land skal vere Offuerherre i sit Huff / Oc hand loed tale effter sit Folckis tungemaal.

II.

v iii

Effter

Asuerus.

Esther

Mer disse gerninger / der Kong Asueri vrede vaar stillet / tenckte hand paa Vasthi / huad hun haffde giort / oc huad der vaar beslutter offuer hende. Da sagde Kongens Dreng som tiente hannem / a Vand oplede Kongen vnge deyliche Jomfruier / oc Kongen vdsende alle Bestuere i alle sine Kongerigis Land / at de tilhobe sode allehonde vnge deyliche Jomfruier til Susan Slaar i Fruer stuen / vnder Hege Kongens Kammerfuenes haand / som tog vare paa Quindene / oc siet dem deris Prydelse / Oc huilken Pige som Kongen behagede / hun skulde vere Dronning i Vasthi sted. Dette behagede Kongen vel / oc hand giort de saa.

Ardocheus.

Nadassa som
ellers kaldes
Esther.

De der vaar en Jodisk mand paa Susan Slaar / som hed Ardocheus Jais son / Si mei sons / Ris sons / Jemini sons / som bleff bort fort met aff Jerusalem / der Jechania Juda Konge bleff bort fort / huilken Nabugodonosor Kongen aff Babylon bortfode. Oc hand vaar Nadassa formyndere / det er Esther / hans fader broders daatter / Thi hun haffde huercker tog Ardocheus hende til Daatter.

Der nu Kongens bud oc Lou bleff kundgiort / oc mange Piger bleffue sode til hobe til Susan Slaar / vnder Hege haand / bleff oc Esther tagen til Kongens Huse / vnder Hege haand som vaar Quindens Voctere. Oc Pigen behagede hannem / oc hun fant barmhiertighed saar hannem. Oc hand styndede mer hendis pydelse at giffue hende sin deel / oc siu deyliche Piger aff Kongens Huse der til / Oc hand sticte hende mer hendis Piger paa den beste sted i Fruer stuen. Oc Esther sagde hannem ick aff hendis Folk oc hendis Slact / Thi Ardocheus haffde befaler hende / at hun skulde ick giffue det til kende. Oc Ardocheus vandrede daglige saar Gaarden hof Jomfru Kammeret / at hand kunde forsare om det gick Esther vel / oc huad hende skulde ste.

De naaer huer Jomfrus bestickede tid kom / at hun skulde komme til Kong Asuerus / effter at hun haffde veret tolf maaned i Quinde pydelse / Thi at deris pydelse skulde haffue saa megen tid / som vaar sey maaned mer Balsam oc Ayre / oc sey maaned mer dyrebare Smokrelse / Saa vaare da Quindene pydede / saa gick en Pige til Kongen / oc huilken hun vilde / skulde mand giffue hende / som skulde gaa mer hende fra Jomfru Kammeret til Kongens Huse. De naaer nogen kom ind om afftenen / hun gick om morgenen fra hannem i den ander Fruer stue / vnder Saagas haand Kongens Kammerfuen / som vaar Nedhustuen ved Voctere / Oc hun maatte ick komme igen til Kongen / vden hannem lystede oc loed kalde hende ved naafn.

Der nu Esthers Abihails Ardochei Fader broders daatters tid kom / som hand haffde taget sig til daatter / at hun skulde komme til Kongen / da begerede hun inted / vden huad som Hege Kongens Kammerfuen quindens voctere sagde. Oc Esther fant naade saar alle dem som hende saae. Oc Esther bleff tagen til Kong Asuerus / i det kongelige Huse / i den tiende maaned / som heder Teber / i hans Kongerigis siuende aar. Oc Kongen haffde Esther for offuer alle quinder / oc hun fant naade oc barmhiertighed saar hannem / saar alle Jomfruier / oc hand sette den kongelige Krone paa hendis hofuit / oc giorde hende til Dronning i Vasthi sted. Oc Kongen giorde alle sine Forster oc Tienere it stort Gesebud / der vaar it Gesebud for Esthers skyld. Oc hand loed Landene huile / oc vdgaff Kongelige Gaffuer.

Ardocheus.

De der mand forsamlede Jomfruene anden gong / sad Ardocheus i Kongens Port. Oc Esther haffde ick end nu giffuit hendis Slact oc ey heller hendis Folk til kende / som tid hand vaar hendis Formyndere.

Bigthan.
Theres.

Paa den samme tid / der Ardocheus sad i Kongens Port / bleffue tho aff Kongens Kammerfuenne Bigthan oc Theres / som varede paa doreen / vrede / oc tenckte at legge deris hender paa Kong Asuerus. Oc der bleff Ardocheus sagt / oc hand gaff Dronning Esther det til kende / oc Esther sagde Kongen der paa Ardochei vegne. Oc der mand randsagede effter saadant / bleff det befundet / Oc de bleffue baade hengde i Tre. Oc der bleff scerffuit i Kongeriget saar Kongen.

Aman.

III.

Der dette vaar steet / giorde Kong Asuerus / Aman / Adatha Agagiters son mectig / oc ophoyede hannem / oc sette hans stoel offuer alle Forster som vaare hof hannem. Oc alle Kongens Tienere / som vaare i Kongens Port / hoyde kne oc tilbade Aman / Thi at Kongen haffde saa budet / Men Ardocheus hoyede ick kne / oc tilbade ick. Da sagde Kongens Suenne / som vaare i Kongens

gens Port/til aNardocheum/Huor faare offuertræder du Kongens bud: De der de sagde det daglige til hannem / oc hand vilde icke lyde dem at/ gaffue de Aman der til kende / at de kunde see om saadan aNardochei geening bleff bestandig / Thi hand haffde sagt dem/at hand vaare en Jøde.

De der Aman saa / at aNardocheus bgyde icke knæ saar hannem / oc ey tilbød hannem/da bleff hand fuld aff hastighed/oc foractede/at hand skulde aleniste legge sin haand paa aNardocheum/Thi de haffde giffuit hannem aNardochei Folck til kende / aNen hand stod effter at ødelegge aNardochei Folck/alle Jøderne/som vaare i gantske Isueri Kongerige. I den første maaner/det er den maaner iussan/i der tolfte kong Isueri aar/bleff Laad fast saar Aman/ fra en dag til den anden/oc fra maaner til den tolfte maaner/det er den maaner Adar.

De Aman sagde til Kong Isuerus/ Der er it Folck vdsprid/oc deler sig iblant alle Folck i alle dine Kongerigis Land/oc deris Lou er anderledis/end alle Folckis / oc de gøre icke effter kongens Lou/ oc der staar icke Kongen til at lide / at lade dem saa bliffue. Behager der Kongen/saa scriffue sig/at mand omkommer dem / Saa vil ieg veye der hen thi tusinde Sinteren Solff/vnder Ebermendis haand / at mand fører der ind vdi kongens Kammer. Da tog kongen sin ring aff haanden/oc fick Aman / aNedatha Agagiters søn / Jødernis fiende. De kongen sagde til Aman/ Der solff skal vere dig giffuit der til met Folcker/at du der met gør huad dig lyst.

Aman's raad mod Jøderne.

Eldre. 1.

Da falledes mand kongens Scriffuere/paa den første maanedis tretende dag/oc der bleff scriffuit/som Aman befallede/til kongens Føster/oc til Landzfogderne hid oc did i Landene/oc til huere Folckis Dyffuitmend i Landene her oc der/ Effter huert Folckis Scriff/ oc effter deris Tungemaal/i kong Isueri naffn/oc befeglede met kongens ring. De de breff bleffue vdsende ved Løbere i alle kongens Land/ar ødelegge/at ihjelsla / oc at omkomme alle Jøderne baade unge oc gamle/Bøn oc Quinder paa en dag/som vaar paa den tolfte maanedis tretende dag/det er den maaner Adar/oc at ossfue deris Gods.

Saa indeholde bleffuit/At der vaar giffuen en befalning i alle Land / at obenbare saar alle Folck/ar de skulde vere beredde paa samme dag. De Løberne ginge hastelige vd effter kongens befalning. De der bleff en befalning oplagen paa Slaatter Susan. De Kongen oc Aman sade oc drucke/aNen Susan stad bleff tuil raadig.

III.

De aNardocheus fornem alt det som steet vaar / sñdtereff hand sine Klæder/ oc lagde en Sæck oc afte paa sig/oc gick hen vd mit i Staden / oc steg høyt oc ynckelige/oc kom saar kongens Port / Thi ingen maatte gaa ind at kongens port/som haffde en sæck paa. De der vaar en stor graad iblant Jøderne/i alle Landene/til huilken sted kongens ord oc bud kom/oc mange fastede/ græde oc sørgede/oc laae i sæcke oc afte. Da komme Esthers Piger oc hendis Kammerfuerne/oc gaffue hende det til kende. Da bleff Dronningen meger forferdet. De hun sende Kæder/at aNardocheus skulde føre sig i/ oc legge sæcken aff sig/aNen hand tog dem icke.

aNardocheus.

Da falledes Esther Hathach en aff kongens Kammerfuerne/som stod saar hende/oc gaff hannem befalning til aNardocheum/ar hun kunde saa ar vide / huad det vaar / oc huor faare hand saa giorde: Da gick Hathach hen vd til aNardocheum paa gaden i Staden / som vaar saar kongens port. De aNardocheus sagde hannem alt huad hannem steet vaar / oc den sum solff som Aman haffde sagt / at hand vilde veye ind i kongens Kammer for Jødernis skyld/til at ødelegge dem. Oc hand fick hannem en vdscriff aff den befalning/som vaar vpslaaen i Susan at ødelegge dem/ar hand skulde vise Esther der/oc giffue hende til kende/oc hand bød hende/at hun skulde gaa ind til Kongen/oc gøre en bøn til hannem for hendis Folck.

Esther.

De der Hathach kom hen ind/oc sagde Esther aNardochei ord/sagde Esther til Hathach/ oc gaff hannem en befalning til aNardocheum/Alle kongens tienerne vide/oc Folcker i kongens Land/ar huilken som gaar ind til kongen inden til i gaarden/vere sig aNand eller quinde/som icke er kaldet/hans dom er/hand skal staa do(vden saa er at kongen recker guld Spiren mod hannem / met huilken hand bliffuer leffuendis) De ieg er icke kaldet i tredie dage at komme ind til Kongen.

De der Esthers ord bleffue aNardocheo til kende giffue / loed aNardocheus sig Esther igen/Tenck icke ar du rædder dit Liff for alle Jøder/fordi ar du est i kongens Duff. Der som du end nu paa denne tid ræder/ Da skulle Jøderne alligeuel saa en hielp oc frelselse aff en anden sted/ oc du oc din Fadens Duff skulle da omkomme. De huor ved om du est nu for denne tid skyld

v iij

Kommen

Asuerus.

Esther

Kommen til Kongeriget: Esther bød at suare Aardocheus / Saa gack hen oc forsamle alle Jøderne / som ere til stede i Susa / oc faster for mig / at i icke æde eller dricke i tre dage huercken dag eller nat / Jeg oc mine Piger ville oc lige saa faste. Oc saa vil ieg gaa ind til Kongen emod Budet / kommer ieg om / saa omkommer ieg. Aardocheus gick hen oc gjorde alt der som Esther befalede hannem.

V.

EC paa den tredie dag / førde Esther sig i Kongelige Klæder / oc traadde ind i gaar / den hoff Kongens Husholdning til mod Kongens Husholdning / oc Kongen sad paa sin Kongelige Stool i sit Kongelige Husholdning mod døren paa Husholdning. Oc der Kongen saa Esther Dronningen staa i Gaarden / fant hun naade faar hans øyen / Oc Kongen vdrægte guld Spiren i sin haand mod Esther. Da traadde Esther frem / oc rørd ved det spige paa Spiren. Da sagde Kongen til hende / Esther ger. Esther sagde / Behager det Kongen / saa komme Kongen oc Aman i dag til det Gæstebud / som ieg haffuer tilred. Kongen sagde / Skynder eder at Aman fand gøre / som Esther haffuer sagt.

Der nu Kongen oc Aman komme til Gæstebudet / som Esther haffde tilred / sagde Kongen til Esther / der hand haffde drucket Vin / Nuad beder du Esther: der skal giffuis dig / oc huad begærer du: vaare der end halff delen aff Kongeriget / der skal ste. Da suarede Esther / oc sagde / Min bøn oc begære er / haffuer ieg fundet naade faar Kongen / oc om det behager Kongen / at vide mig min bøn / oc at gøre min begære / saa komme Kongen oc Aman til det Gæstebud / som ieg vil tilrede faar dem. Saa vil ieg gøre i morgen som Kongen haffuer sagt.

Aman.

Da gick Aman den dag vd / glad oc med et frit mod. Oc der hand saa Aardocheum i paa Aardocheum / den hand holt sig. Oc der hand kom hjem / da sende hand hen oc loed hente sine Venner / oc sin Hustru Seres / oc opregnede faar dem sin Rigdoms herlighed / oc sine mange Børn / oc altsammen huorlunde Kongen haffde gjort hannem saa stor / oc at hand vaar ophøyet offuer Kongens Førster oc Tienere. Aman sagde oc saa / Oc Dronning Esther loed ingen komme med Kongen til det Gæstebud / som hun beredde / vden mig / oc ieg er oc saa buden til hende i morgen med Kongen. Men ieg haffuer icke nock i alt dette / saa lunge som ieg seer den Jøde Aardocheum side hoff Kongens Dør.

Da sagde hans Hustru Seres oc alle hans Venner til hannem / Aand gøre it Træ halff trediesinds tiue alne høyt / oc sige i morgen til Kongen / at mand henger Aardocheum der paa / saa kommer du glad til Gæstebud med Kongen. Dette behagede Aman vel / oc hand loed tilrede it Træ.

VI.

Bithana,
Theres.

EC Kongen kunde icke soffue den samme nat / oc hand bød at hente Krønicken oc Historier. Der de bleffue lafde faar Kongen / da fandt det / som vaar scressuit / huorledis Aardocheus haffde tilkendt giffuit / at de tho Kongens Kammer / suenne / Bithana oc Theres / som roge vare paa dørtre skelen / haffde offuer lagt / at legge haanden paa Konge Asuerus. Oc Kongen sagde / Nuad ære eller gaar haffue wi der faare gjort Aardocheus: Da sagde Kongens Dreng som tiende hannem / Hannem er inted steer. Oc Kongen sagde / Duo er i Gaarden: (Thi Aman hengis paa det Træ / som hand haffde bered til hannem) Oc Kongens Dreng sagde til hannem / See / Aman staa i Gaarden. Kongen sagde / Lader hannem gaa hid ind.

Oc der Aman kom ind / sagde Kongen til hannem / Nuad skal mand gøre den Aand / som Kongen gerne vil ære: Oc Aman tænkte i sit hierte / Nuem skulde Kongen heller vilde ære / end hid / at mand fører hannem i Kongelige Klæder / som Kongen pleyer at bære / oc hente den Vest som Kongen rider paa / oc at mand setter den Kongelige Krone paa hans hoffuit. Oc mand skal saa saadanne Klæder oc Vest / vdi en aff Kongens Førsters haand / at hand skal gøre den Aand i / som Kongen vil gerne ære / oc gøre hannem paa Vesten i Stadens gader / oc lade vder robe

robesaar hannem/ Saa skal mand gøre den Mand / som Kongen gethe vil ere.

Kongen sagde til Aman/ Skynd dig / oc tag Klæder oc Hest/ som du haffuer sagt / oc gøt lige saa mer aNardocheus den Jøde/ som sider faar Kongens Port / oc lad intet fattis / aff alt det som du haffuer talt. Da tog Aman Klæderne oc Hesten / oc iførde aNardocheum / oc førde hannem paa Stadens gader / oc robte faar hannem/ Saa skal mand gøre den Mand / som Kongen vil gerne ere. De aNardocheus kom igen til Kongens Port.

aNen Aman skyndede sig til huff / sørgede mer skult hofuit / oc fortalde sin hustru Seres / oc alle sine Venner / alt det som hannem vaar vederfaer. Da sagde hans Vise ochans hustru Seres til hannem / Er aNardocheus aff Jøde sæd / for huilcken du haffuer begynt at falde / da formaar du intet mod hannem / aNen du maat falde faar hannem. Der de end nu taledede mer hannem / komme Kongens Kammerfuenne der til / oc nødde Aman at komme til Gæstes budet / som Esther haffde bered.

VII.

Et Kongen kom mer Aman til Gæstebud / som Dronning Esther haffde tilred / sagde Kongen til Esther om anden dagen / der hand haffde dructer vin / Huad beder du Dronning Esther / at man skal giffue dig / oc huad beger du / vaar det end det halffue Kongerige / der skal stee. Dronning Esther suarede / oc sagde / O Konge / haffuer ieg fundet naade faar dig / oc behager det Kongen / da giff mig mit Liff for min egen skyld / oc mit Folck for min begære skyld. Thi wi ere solde / ieg oc mit Folck / at wi skulle ødeleggis / thiellaff oc omkomme. De Gud giff ue wi bleffue dog solde til Suenne oc Piger / saa vilde ieg tie / saa skulde Fienden dog icke gøre Kongen skade.

aNardos cheus.

Kong Isuerus taledede / oc sagde til Dronning Esther / Huo er den / eller huor er hand / som torde tage sig saadant i sit sind / at saa gøre / Esther sagde / Den Fiende oc aNodstandere er denne onde Aman / oc Aman bleff forferdet faar Kongen oc Dronningen. De Kongen stod op / oc fra Gæstebudet / oc fra vinen / i sin vrede / oc gick i Gaarden hofv Dusit. De Aman stod op / oc bad Dronning Esther om sit liff / Thi hand saa / at hannem vaar allerede en vlycke bered aff Kongen.

De der Kongen kom ind igen aff Gaarden / hofv Salen / som de haffde ædit / da laa Aman paa bencken som Esther sad paa / Da sagde Kongen / Vil hand oc sla Dronningen ihuel i Dusit hofv mig / Der det ord vdgick aff Kongens mund / skulde de Amans ansiet. De Harbona en aff Kammerfuenne sagde til Kongen / See / der staar it træ i Amans Gaard halffredesfjnde tve alne høyt / som hand gjorde til aNardocheum / som taledede gaar faar Kongen. Kongen sagde / Lader hannem henge der i. Saa hengde de Aman i det træ som hand gjorde til aNardos cheum / oc saa skulde Kongens vrede.

Aman bliffuer hengt paa det Træ / som hand loed gøre til Harbonas cheum.

VIII.

Da den dag gaff Kong Isuerus Dronning Esther Amans Huff / som daa Jøderne Fiende. De aNardocheus kom faar Kongen / Thi Esther gaff til kende / huorlunde hand gjorde hende til. De Kongen tog sin finger ring aff / som hand tog fra Aman / oc gaff aNardocheo den. De Esther sende aNardocheum offuer Amans Huff.

De Esther taledede ydermere til Kongen / oc salt hannem til fode / oc manede hannem / At hand vilde bortage Amans Agagters ondstaff / ochans anslag / som hand haffde optreuet mod Jøderne. Saa ræte Kongen guld Spiren til Esther. Da stod Esther op / oc traadde faar Kongen / oc sagde / Behager det Kongen / oc haffuer ieg fundet naade faar hannem / oc er det Kongen beleyligt / oc ieg behager hannem / saa scriffue mand / oc igen kalde alle Amans / aNedatha / Agagters søns anslags breff / som hand haffuer screffuit / at mand skulde thiellsla alle Jøderne i alle Kongens Land. Thi huorledis hand ieg see paa der onde som skulde komme paa mit Folck / De huorledis hand ieg see der paa / at min Slæct skulde saa ødeleggis.

Esther beredte for hendis Folck.

Da sagde Kong Isuerus til Dronning Esther oc til aNardocheum den Jøde / See / ieg haffuer giffuit Esther Amans Huff / oc hannem haffuer mand hengt paa it træ / Fordi at hand lagde sin haand paa Jøderne. Saa scriffue nu i for Jøderne / i Kongens naffn / lige som i selff

Isuerus.

Esther.

i sielf ville/oc besegler det met Kongens Ring/Thi den scrift som scriftu is i Kongens naffn/oc bliffuer beseglet met Kongens Ring/den maatte ingen igen kalde.

Saa bleffue Kongens scriftuere kallede/paa den tid i den tredie maanet/det er den maanet Siuan/paa den tredie oc tiuende dag/oc bleffue screffue/lige som aNardocheus besol/til Jøderne/oc til Føfsterne/Lands fogderne oc Hoffuigsmend i Landene/fea India/och ind til aNorland/som vaare/hundrede oc siu oc tiue Land/huert Land effter sin scrift/huert Folck effter sit tungemaal/oc til Jøderne effter deris scrift oc maal.

De der bleff screffuit i Konge Isueri naffn/oc beseglet met Kongens Ring/oc hand sende breffuene ved ridende Bud paa vinge aNuler/Thi huiltte Kongen gaff Jøderne/huor de vaare i Stæderne/at forsamle sig oc verie for deris Liff/oc at ødelegge/ihiefla oc at omkomme al Folkens oc Landens mact/som plaffuede dem/met deris bøn och hustru/oc at øffue deris gods/paa en dag/i alle Kong Isueri Land/som vaar/paa den trettende dag/i den tolfte maanet der er den maanet Adar.

Och scriftens inholding vaar/at en befalning vaar giffuen i alle Land at obenbare alle Folck/at Jøderne skulde vere stickete paa den dag at heffue dem paa deris Fiende. Och de ridende Bud paa aNulere rede snarlige oc hastelige vd/effter Kongens ord/oc den befalning bleff oplagen paa Susan Slaar.

De aNardocheus gick vd fea Kongen i Kongelige Klæder/i gult oc hult/och haffde en liuet oc purpur Raabe paa/oc mer en floer guld Krune/oc Susan Stad fryede sig oc vaar glad Thi der vaar kommer til luff oc glæde/oc fryd oc ære til Jøderne. Oc i alle Landene oc Stæderne/til huiltten sted Kongens ord oc bud komme/der bleff glæde oc fryd iblant Jøderne/gestebud oc gode dage/At mange aff folckene i Landet/bleffue Jøder/Thi at Jøderis fryet kom offuer dem.

IX.

Jøderne heff
ne dem paa deris
Fiender.

Den tolfte maanet/det er den maanet Adar/paa den trettende dag/huiltten Kongens ord oc bud haffde bestemt/at mand skulde gøre det/Lige paa den samme dag/som Jøderis Fiender haabede/at offuer falde dem/Vende der sig/at Jøderne skulde offuer falde deris Fiender. Da forsamlede Jøderne dem i deris Stæder i alle Kong Isueri Land/at de skulde legge haand paa dem/som dem vilde ont. Oc ingen kunde slaa dem emod/Thi deris fryet vaar kommen offuer alt Folck. Oc alle Hoffuiste i Landet oc Føfster oc Lands fogder oc Kongens Embetsmend/ophævede Jøderne/Thi aNardochei fryet kom offuer dem/For di at aNardocheus vaar meertig i Kongens huff/och hans røcte klingede i alle Land/huorlunde hand tog til oc bleff meertig.

Saa sloge Jøderne paa alle deris Fiender met suerd slag/oc sloge dem ihiet oc omkomme dem/oc gjorde effter deris vilde mod dem/som vaare deris fiende. Oc paa Susan slaar sloge Jøderne/sem hundrede aNend ihiet oc omkomme dem. Der til met ihiefløge de/Parsandath/Dalphon/Alpatha/Pozatha/Abatia/Arithatha/Parmafitha/Arissai/Arithai/Vatesathya/disse thi Amans sønner/som vaar aNedatha søn/Jøderis Fiende/aNend de lagde icke hender paa deris Gods.

Paa samme tid kom de Ihieflagnis tal til Susan slaar saar Kongen. Oc Kongen sagde til dronning Esther/Jøderne haffue slaget sem hundrede aNend ihiet oc omkomme dem paa Susan slaar/oc de thi Amans sønner/Huad skulde de gøre i de andre Kongens Land/Huad beder du at mand skal giffue dig: Oc huad begærer du mere at mand skal gøre.

Esther sagde/Behager Kongen det/saa lader hand oc Jøderne gøre i morgen i Susan saa/oc den befalning bleff oplagen i Susan/oc de thi Amans sønner bleffue hengde. Oc Jøderne forsamlede sig i Susan paa den fiortende dag i Adar maanet/oc ihiefløge try hundrede aNend i Susan/aNend de lagde icke hender paa deris Gods.

aNend de andre Jøder i Kongens Land/komme til hobe/oc de bestemede deris Liff/at de stickete rolighe saar deris Fiende/oc ihiefløge deris Fiender/sem oc halffierdesindz tiue tusinde/aNend de lagde icke deris hender paa deris Gods. Der stede paa den trettende dag i Adar aNanet/och huilde dem paa den fiortende dag i samme maanet/Den gjorde mand til gestebuds oc frydens dag. aNend Jøderne i Susan vaare komme til hobe baade paa den trettende oc fiortende dag/oc de huilde dem paa den femtende dag/oc den dag gjorde mand til gestebuds oc til frydens dag. Derfaare gjorde Jøderne som bode i smaa Stæderne oc Landsbyerne/den fiortende dag i Adar maanet til gestebudens oc frydens dag/oc den ene sende den anden Skenck.

De aNardocheus bescreff denne Gerning/oc sende breffuene til alle Jøderne/som vaare i alle Kong Isueri land/baade nerr oc langt fra/At de skulde anamme oc holde den siortende oc femtende dag i Adar maanet aarlige / Effter de dage / at Jøderne vaare komne til rolihegd faar deris Fiender/oc effter den maanet/i huilken deris drøffuelse vaar omuent til glæde / oc deris sorg til gode dage/At de skulde holde dem for Gestebudis oc freydis dage/oc den ene sticke den anden Skenck/oc dele mer de Fattige.

De Jøderne toge der ved/der som de haffde da begynt at gøre / oc det som aNardocheus screff dem til. Huorledis Aman aNedatha Agatiters søn alle Jøders Fiende / haffue renckt at omkomme alle Jøderne/oc loed Faste Laad/ar forferde oc omkomme dem. De huorledis Esther vaar gongen til Kongen oc taledet/At hana onde anslag/som hand haffde oprenckt mod Jøder bleff ved breff omuent paa hans egit Hoffuit / oc huorledis mand hengde hannem oc hans sønner paa Træ. Der aff falledet de disse dage Purim / effter Laadens naffn / effter alle dette breffuis ord/oc huad de haffde selfue seet / oc som dem vaar hendit.

De Jøderne bestickede det/oc toge det paa sig/oc paa deris Sæd/oc paa alle dem som gaffue sig til dem/At de ick vilde offuer giffue / ar holde disse tho dage aarlige / lige som de bleffue screffue oc bestillede/At disse tho dage skulde ick forglemmis / aNen ar de skulde holdis/hoff deris bømne bøm/hoff alle Slæctene i alle Land oc Stræder. Disse ere Purim dage / som skulle Purim dage. ick offuertredis blant Jøderne / oc deris ihukommelse ick skal omkomme hoff deris Sæd.

De Dronning Esther Abihails daatter/oc aNardocheus Jøde/screffue mer gantske mact at stadfeste disse andre breff om Purim / oc sende breffuene til alle Jøderne i de hundrede oc siue oc niue Land i Isueri Kongerige mer kerlige oc trofaste ord/oc de stadfestede disse dage Purim paa deris bestickede tid / lige som aNardocheus Jøde/oc Dronning Esther haffde stadfestet offuer dem / lige som de haffde paa deris Siele oc paa deris Sæd stadfestet / den bestickede Faste oc deris raab. De Esther befoel at stadfeste disse Purim Gerninger / oc at scriffue dem i en Bog.

X.

Kong Isuerus lagde Skat paa lander / oc paa Herne i Haffuer. aNen alle hana Gerninger/velde oc mact/oc aNardochei store hertlighed / som Kongen gaff hannem/See / der er screffuit i Kongernis Krønike aff aNeden oc Persen. Thi aNardocheus Jøde vaar den anden effter Kong Isuerus / oc megrig blant Jøderne / oc veltagen blant sine Bødnis mangfoldighed / Som at spuerde det som gaar vaar for sin Folk / oc taledet det beste for al sin Sæd.

Ende paa Esther Bog.

Job

I Iobis Bog.

I.

Så vaar en Vand i det land
Vz/hand hed Job / Vand vaar enfoldig oerret
ferdig/Gudfryctig/ oc flyde det onde. De hand
afflede siu Sønner/oc tre Døtter/ oc hans queg
vaar siu tusinde Faar/ tre tusinde Kamel / fem
hundrede par øyen/ oc fem hundrede aseninder/
oc gantse mange Tiende/ Oc hand vaar her
ligere/end alle de som bode mod Døster.

Ochans Sønner ginge hen oc gjorde Gese-
rebud / huer i sit Huse paa sin dag / oc de sende
hen / oc bade deris tre søster til at æde oc drikke
med dem. De naar en Gesebudens dag vaar
seemgongen/sende Job hen oc helligede dem/
ochand gjorde sig aarle om morgenen rede / oc
offrede Brendoffer / efter allis deris tal / Thi
Job tenkte / Mine Sønner kunde haffue syn-
det/ oc velsignet Gud i deris hjerter / Saa gjorde
de Job alle dage.

1. Petri.

De det hende sig paa en dag/ar Guds Bøin komme oc traadde frem faar HERRE/ Da kom Satan oc iblant dem. De HERRE sagde til Satan/Vueden komst du? Satan suarede HERRE/ oc sagde/ Jeg haffuer draget landet igennem trint om kring. HERRE sagde til Satan/Haffuer du ick giffuit act paa Job min tiener? Thi hans lige er ick i Landet/enfoldig oc retferdig/ Gudfryctig/ oc flyr det onde.

(Velsigne)
det er bande oc
bespaatte.

Satan suarede HERRE/ oc sagde/ Vent du / at Job frycter Gud forgeffuis : Haffuer du ey beuaret hannem / hans Huse oc alt det hand haffuer trint om kring/ Du haffuer velsignet hans hendes Gerninger/ oc hans Guds haffuer vdfpæd sig i Landet. Men vdræck dem haand/ oc tag sat paa alt det hand haffuer / Nuad gelder / hand skal velsigne dig i Insicret : HERRE sagde til Satan/ See / alt det hand haffuer vere i din haand / vden alenisse leg ick din haand paa hannem selff. Da gick Satan vd fra HERRE.

De paa den dag som hans Sønner oc Døtter ode oc drucke vin i deris søstefødde broders Huse/ kom it Bud til Job/ oc sagde/ Øynene pløvede/ oc Aseninderne ginge hof dem i gresset. Da fulde de vdfæ Rige Arabia hid ind/ oc roge dem/ oc sloge Diengene met skarpe suerd. De ieg er alene vndkommen/ar giffue dig det til kende. Der hand end nu talede/ kom en anden/ oc sagde/ Guds ild falt aff Himmelen/ oc opbrende Faar oc Dreng/ oc fortarede dem / De ieg er alene vndkommen/ar giffue dig det til kende. Der hand end nu talede / kom en oc sagde / De Chaldeer gjorde tre hobe/ oc offuerfulde Kamelene/ oc roge dem/ oc sloge Diengene met skarpe suerd/ De ieg er alene vndkommen/ar giffue dig det til kende.

Men hand end nu talede/ kom en/ oc sagde/ Mine Sønner oc Døtter ode oc drucke i deris søstefødde broders huse/ De see/ da kom der it stort var aff Dæcken / oc støre paa de fire hysmer aff Husit/ oc kaste det paa Diengene/ar de døde/ De ieg er alene vndkommen / ar giffue dig det til kende.

Da stod Job op/ oc sønderreff sine klæder/ oc reff sit hofuit / oc salt paa iorden/ oc tilbad/ oc sagde/ Nogen kom ieg aff min Moders luff/ nogen skal ieg fare bort igen. HERRE gaff der/ HERRE tog der/ HERRE Saffin vere loffuit. I alt dette syndede Job ick/ oc gjorde inred daarlige mod Gud.

II.

De hende sig paa den dag/der Guds Bøin komme/oc traadde frem faar HERRE/da kom oc Satan iblant dem/oc traadde frem faar HERRE/da sagde HERRE til Satan/Vueden komst du? Satan suarede/ HERRE/ oc sagde/ Jeg haffuer draget igennem Landet trint om kring. HERRE sagde til Satan/Haffuer du ick giffuit act paa min Tiener Job: Thi hans

hans lige er icke i landet/enfoldig/ oc reitferdig/ Gudfryctig/ oc fry: det onde/ och holder end nu fast ved sin fromhed/ Men du hassuer opzot mig/ at ieg hassuet forderffuet hannem vden sag.

Satan suarede HERREN/ oc sagde/ Hnd for hud/ oc alt der en Mand hassuet/ la: der hand for sit Liff. Men vdiect din Naand/ oc rse ved hans ben oc Fod/ Nuad gielde/ hand skal velsigne dig i ansicet: HERREN sagde til Satan/ See der/ hand vere i din haand/ Dog spar hans lif.

Da soer Satan vd fra HERRENS ansiet/ oc slo Job met onde Bulle/ fra hans fodsmaal ind til hans isse. De hand tog it skaar oc skabede sig/ oc sad i aske. De hans Hustru sagde til hannem/ Holder du end nu fast ved din fromhed: Ja/ Velsigne Gud oc ds. De hand sagde til hende/ du taler lige som de daarlige Quinder tale/ hassue vi annammer det gode aff Gud/ oc skulle vi icke anname oc saa det onde: I alt dette syndede Job icke mer sine leber.

De der tre aff Jobs venner hørde al den vlycke/ som vaar kommen offuer hannem/ kom mede/ huer aff sin Sred/ Eliphas aff Theman/ Bildad aff Suah/ och Sophar aff Raema/ Thi de vaare til ens/ at de vilde komme och hassue medynct offuer hannem oc trøste hannem. De der de opløffte deris øyen langt fra/ kende de hannem icke/ De de opløffte deris øst/ oc græde/ oc huer reff sine klæder sønder/ or strødde iord paa deris hoffuit mod himmelen. De sade paa Jorden mer hannem iu dage oc sin netter/ oc taledede inred met hannem/ Thi de saae/ at hans pine vaar saare stor.

Jobs hustru

III.

Der effter oplod Job sin mund/ oc forbannede sin dag/ oc sagde/ Fortabt vere den dag/ paa huilken ieg er fød/ och den nat/ der mand sagde/ En Dreng er vndfangen. Den dag skal vere mørck/ oc Gud her offuen ned skal icke sporie effter hannem/ Intred i sin skal skinne offuer hannem. Mørckhed oc Taag skul le offuerfælde hannem/ oc trycke Syer skulle bliffue offuer hannem/ och den damp om dagen gøre hannem forferdelig. De mørckhed besla den nat/ oc skal

Job forban
der den dag.
Iere. 20.

icke glæde sig blant aarens dage/ ey heller komme i maanedens tal. See/ den nat skal vere en lig/ oc der skal ingen fryd vere der i. Dagens Forbandere oc de som ere rede til at opuecke Leuiathan/ de skulle forbande hende: Hendis Stierner skulle vere mørcke naar der mørckis. Hun skal haabis til liuff/ oc der kommer icke/ oc hun skal icke see Morgens stierne øyenbryn. For hun icke tilluce mit Liffis ds/ oc skulte icke denne vlycke faar mine øyen.

Huorfaare er ieg icke død aff a Noders lif: Huorfaare er ieg icke omkommen/ der ieg kom aff Liffuit: Huorfaare sette mand mig paa Skød: Huorfaare er ieg opfosteret met bryst: Saa laae ieg da nu oc vaare stille/ soffue oc hassue huile/ mer Kongerne oc Raadsheerere paa Jorden/ som bygge det øde/ Eller mer Føsterner som hassue guld/ oc deris Duff ere fulde aff sølff. Eller skult som it vridigt Føster oc vaare inted/ som de vnge Bøen/ der aldi saae liuff. Der skulle dog de Wgudelige aflade at rase/ der huile dog de som hassue meger arbejdet. Der hassue dog Fangerne fred mer huer andre/ och hør icke Trengerens øst. Der ere/ baade smaa och store/ Suenden oc den som er feigtot fra sin Herre.

Huorfaare er iufter giffuit de vste/ oc liffuit de bedrøffuede hietter: (Dem som bie effter døden oc hand kommer icke/ oc græffue hannem vel vd aff det skulte/ De som glæde oc fryde sig fast/ at de mue komme til Graffuen) De den Mand hues vey er skult/ oc Gud skulte den samme for hannem: Thi naar ieg skal øde/ da maa ieg sucke/ oc min hylen far vd som vand. Thi der som ieg frøctede faare/ er kommer offuer mig/ oc der ieg sørgede faare/ hende mig. Vaar ieg icke tycksalig: Vaar ieg ey vel stille: Hassde ieg ey god rolighed: Och der kommer saadan Wro.

IIII.

Da suarede Eliphas aff Theman/ oc sagde/ Der kand vel ste at du vil icke gerne at mand forføger at tale mer dig/ Men huor kand holde sig: See/ du hassuer vnderuist mange/ oc styrcker de trætte hender. Din Tale hassuer opet de faldne/ oc du hassuer styrcker de beffuende knæ. Men nu der kommer til dig/ bliffuer du bløddactig/ oc nu der rammer paa dig forferdis du. Er det din (Guds) frøct/ din trøst/ dir haab/ oc din fromhed: Ræce tænc dig om/ Huor er en Wstydig

p omkom

Eliphas.

Jobs

omkommen: Eller huor ere de Ketferdige nogen tid ødelagde: Som ieg haffuer vel seet / dem som pløvede romage / oc saade vlycke / oc høstede dem oc ind. At de ere omkomne ved Guds aande / oc ere ødelagde aff hans viedis Aand. Løuens straal / oc den store Løuis røst / oc de vnges Løuers tender ere sønder brydne. Løwen er omkommen / at han røffuer icke mere / oc Løwen i dertis Vinger ere bortspridde.

De ic hemmeligt ord er kommet til mig / oc mit øre vndfick it ord aff det samme. Der ieg tenckte paa Syn om natten / naar søffnen falder paa folck: Da kom der frøet oc beffuelse paa mig / oc forstreckede alle mine been. De der aanden / gick stem for mig / styrede mine haare paa mit luff. Da stod der it Billede saar mine øyen / oc ieg kende icke sticketen der paa / der vaare stille oc ieg hørde en røst. Huorledis fand it a Jenniske vere retuifere / end Gud: Eller en mand vere renere / end den hannem skabre: Seeringen er vstraffelig iblant hans Tiener / hand finder oc daarlighed iblant sine Bud Huor meget mere høff dem som bo i Lerhuff / oc huiltet som ere grundfeste paa Jorden / de skulle opadis aff Dime: Der vaare fra a Jorgen indtil Affnen / saa skulle de affhuggis / oc sør de bliffue der var / da ere de aldelis borte. De deris offuerbleffne forgaar oc dø oc saa wforuarendis.

2. Pet. 2.

V.

Effne mig en / Huad gelder / om du finder en: De see dig om nogen sted effter en hellig. Vrede slar vel en daarligh ihuel / och Vndkerhed slar en vanuittig ihuel. Jeg saa en Galen roddest / oc ieg forbannede hans huff hastelige. Hans Børn skulle vere longt fra salighed / oc de skulle sønderlaes i Døren / som ingen Hielpere skal vere. De Hungrige skulle øde hans Høst / och de Vebnede skulle hente hannem / oc de Tørfuge skulle vddricke hans Guds. Thi moye gaar icke aff iorden / oc Vlycke voper icke aff Algeren. a Nen a Jennisken sødis til vlycke / lige som Fule at suinge høyt op.

Jeg vil dog nu tale om Gud / och handle om hannem. Den som gør store ting / som icke staa til at randsage / Vnderlige ting / som icke staa til at tele. Den som giffuer regn paa Jorden / oc lader vand komme paa gaderne. Den som ophøyer de nedtryckte / oc hielper de Bedrøffuede op. Hand gør de Tredstis anslag til intet / at deris haand fand icke vdføre det. Hand gubet de Vise i deris tredstshed / oc omskytter de Vanartigis raad. At de løbe om dagen i mørcke / och træffue om middagen / lige som om natten. Och hand hielper de Arme fra suerdet och fra deris munde / oc fra de a Jertigis haand. Och hand er den Fattigis haab / at ondskaft skal holde sin mund tilsammen.

1. Cor. 3.

1. Reg. 2.

See / saliger er det a Jenniske / som Gud straffer / Derfaare foracete icke den Almetrigis straff. Thi hand gør saar / oc forbinde / hand knuser / och hans Naand læger. Hand skal seelse dig aff sey Bedrøffuelsen / oc iden siuende skal intet ont røre dig. I den dyre Tid skal hand seelse dig fra døden / oc i Strid fra suerdsens haand. Hand skal skule dig for Tungernis suobe / at du skal icke frøere forderffuelsen naar der kommer. Du skal lee i forderffuelse oc hunger / oc du skal icke frøere for vilde Diur i Lander. a Nen dit Forbund skal vere mer siene paa marchen / oc de vilde Diur i Lander skulle holde fred mer dig. De du skal fornemme / at dit Paulun haffuer fred / oc du skal besørge huad der hør til dit huff / oc icke synde. Och du skal forfare / at din Sød skal bliffue mangfoldig / oc din Affkomme / som græss paa iorden. De du skal komme til er saa / Lyd dette oc merck du det saar dig.

VI.

Job.

Jb suarede / oc sagde / Der som mand verde min tammer / oc lagde min Pine til sammen i en Veyksaal. Da bleffue det suarete / end sand i haffuer / Derfaare er det forgefuit / huad ieg taler. Thi den Almetrigis pile side i mig / Och deris grumbhed vddricke min aand / och Guds forferdelse ere füllede paa mig. Vilde Diur stige icke naar de haffue græss / oc Open bøgger icke / naar hand haffuer sit foder. Rand mand oc øde det som er wsalter: Eller huor gider sin ager der hui / bøn maatte stee / oc Gud gaffue mig det ieg haabis. At Gud begynte at sla mig ned / oc lode sin skulde spare / Jeg haffuer dog icke neeret den Velligis tale.

Huad er min mact / at ieg fad bliffue ved: oc huad er min ende / at min siel skal vere tolmødig a Du

Min mact er dog icke aff sten / oc mit kød er icke heller kaaber. Jeg haaffuer dog ingen sted no-
gen hielp / oc min formue er borte. Huo som necrer sin Teste barmhertighed / hand forlader
den alsonnmegetistis fæst. Mine brødre gaa foractelige frem faar mig / som en Bæck / lige som
Vandstrømme flyde frem. Dog de som sty runstrost / paa dem skal sine falde. Paa den tid / naare
heden skal trengde dem / da skulle de vansnecris / Oc naare det bliffuer her / da skulle de forgaar / aff
deris stæder. Deris vey gaar affdis vð / de gaa paa det vortaaðde oc skulle omkomme.

De see til Thema vey / oc de tage vare paa den Rige Arabic sti. Men de skulle bliffue til
skamme / naare det er aldertryggest / oc skamme sig / naare de komme dithen. Thi i ere nu komme
til mig / oc fordi at i see iammer / da sigte i eder. Haaffuer ieg oc sagt / Henter hid / oc skencker
mig / aff eders formue. De redder mig aff Fiendens haand / oc frelser mig aff Tyranners
haand: Læter mig / ieg vil tie / oc vnderuifer mig / der ieg icke ved. Hui straffe i nu den rette tale:
Huo er den iblant eder / som hende kunde straffe: J oprencke ord / at i ekon straffe / oc at i ekon
vðblæse ord / som skulle gøre mig misfæst. J offuerfalde en fattig Faderløss / oc graffue eders
Teste graffuer. Dog efter di i haaffue begynt / da seer paa mig / om ieg kan bestaa faar eder
met løgn. Suarer / huad ræter / mit suar skal end bliffue ræt. Huad gielder / om min tungge haaff-
uer vortet / oc min mund fremsetter ont.

VII.

Skal ey Menniskan altid vere i strid paa Jorden / oc hans dage ere lige som en
Dagløner: Lige som en Suend lengis efter sluggen / oc en Dagløner / at
hans arbeide kand endis. Saa haaffuer ieg vel hele maaned arberdet forgef-
uis / oc haaff mange elendige nætter. Naar ieg lagde mig / sagde ieg / Naar skal
ieg staa op: Oc der efter regnede ieg / naare det vilde bliffue aften / Thi ieg vaar
huer mand aldelis en Væsthyggelighed indtil der bleff mørkt. Mit kød er reint
omkring / fuld afforme oc skær / Min hud er skrumpen oc bleffuen til inred. Mine dage ere
lættene hen slugne end en Væstfueris flytte / oc ere skamfærne / at der vaar ingen opholdelse.

Tenck at mit Liff er it Vær / oc mine øyen komme icke igen at see det gode. Oc inred leff-
uendis øye skal see mig mere. Dine øyen see paa mig / der offuer forgaar ieg. En sty forgaar oc
far bort / Lige saa den der far hen vnder i Væstfuede kommer icke hid op igen. Oc kommer icke
igen i sit Huiff / oc hans sted kender hannem icke mere. Der faare vil ieg icke forhindre min
mund / Jeg vil tale om mit hiertis angist / oc ieg vil vðsige aff min sielis dæffuelse. Er ieg da
it Haaffeller en Huaffist / at du saa vaar paa mig: Naar ieg tenckte / min Seng skal vðsige
mig / min Leyer skal læte mig. Naar ieg taler met mig self / Da forserder du mig met drøme / oc
kommer mig til at græ. At min siel ynster at vere hengd / oc mine ben døden / Jeg beger icke
lenger at leffue.

Lad aff fra mig / thi mine dage haaffue veret forgefuis. Huad er it Menniske / at du ætter
hannem stort: oc bekymrer dig met hannem: Du søger hannem daglige hiemme / oc forsøger
hannem i alle stunde. Hui sticker du dig icke bort fra mig / oc lader icke aff / indtil ieg sluger min
spør: Haaffuer ieg syndet / huad skal ieg gøre dig / O du Menniskens vortere: Huo faare gør
du mig / at ieg stöder paa dig / oc er mig self en Byrde: Oc huor faare forlader du icke mig min
misgerning / oc tager icke mine synder bort: Thi ieg skal nu legge mig i Jorden / oc naare mand
leder at mig i morgen / da bliffuer ieg icke der.

VIII.

Lsuarede Bildad aff Suah / oc sagde / Huor lenge vilt du saadant tale: oc din Bildad.
munds ord haaffue it stolt mod: Hent du at Gud dømmet vretferdelige / eller
at den Almægtigste foruender Retten: Haaffue dine sønner syndet faar hannem /
da haaffuer hand forkast dem for deris misgernings skyld. Om du giffuer dig be-
ridelige til Gud / oc foruender den Almægtigste. Oc om du esten oc from / Da
skal hand opuaage til dig / oc skal oprette Bøligen igen for din Retferdigheds
skyld. Och huad du haaffde for forlader / skal her efter meger foragis. Thi spør de fremfærne slæ-
ter / oc tag dig faare at vðspør deris Forfedre. Thi vi ere her fra i gaar oc vðde inred / Vort
Liffnet er en slugge paa iorden. De skulle lære dig det oc sige dig / oc fremføre deris tale aff de-
ris hierte.

Kand oc it Siff opuoye / vden det staar i vedste: Eller Gress gro for vden vand: Eller
2 ij tgris

tørns det hort naar det staar i blomster før end det ophuggis/ før mand gør hø. Saa gaar det alle den/ som forglemme Gud/ oc Gynskalcens haab skal fortabis. Thi hans tillid forgaar/ oc hans haab er en Spindelueff. Hand forlader sig paa sit Huse/ oc der skal dog icke bestaa/ hand skal holde sig der til/ Men dog icke bliffue stonde. Hand haffuer vel fruct før Solen kommer/ oc hans quiste vogte vel i hans Daffue. Hans Sæd staar ryck hof Filder/ oc hans Huse paa stene. Men naar hand opsluger hannem aff sin sted/ skal hand stille sig mod hannem/ Lige som hand kende hannem icke. See/ der er hans vesens glæde/ oc ande/ skulle opuoye aff stoffuen. Der faare see/ at Gud forkaster icke de fromme/ oc hand opholder icke de Ondis haand. Indtil din mund bliffuer fuld aff lader/ oc dine læber fulde aff fryd. De de som dig ha de/ skulle bestemmis/ oc de Wgudeligis bolig skal icke bestaa.

IX.

Job.

Ob suarede/ oc sagde/ Ja/ ieg ved det gantste vel/ at det er saa/ at ic. Men ickte känd icke refferdelige bestaa mod Gud. Haffuer hand lyst til at trette met hannem/ saa känd hand icke suare hannem it til tusinde. Hand er viff oc mettig/ Huem lyckedis det nogen tid/ som lagde sig mod hannem. Hand flytter bierge/ ne/ før end de der bliffue var/ som hand omuender i sin vrede. Hand røfter it land aff sin sted/ at pillerne der i bæffue. Hand taler til Solen/ saa gaar hun icke op/ oc hand besegler Stjernene. Hand vdbreder Himmelen alene/ oc gaar paa Haffuens bølger. Hand gør den Vogn paa Himmelen oc Orion oc Siustierner/ oc de Stierner mod Synden. Hand gør store ring/ som icke staa til at ransage/ oc votalige Underlige Ting.

Amos 5.

See/ hand gaar frem om mig/ før end ieg der bliffuer var/ oc foruandler sig/ før ieg der mercker. See/ naar hand far hastelinge bort/ huo vil hente hannem igen/ Huo vil sig til hannem/ Huo vil sig til hannem/ Hand er Gud/ Ingen känd stille hans vrede/ De stolte Herrer mæ bære dennem vnder hannem. Huo ledis skalde ieg da suare hannem/ eller finde ord mod hannem. Om ieg oc end haffde væt/ känd ieg dog icke suare hannem/ men ieg maa bede om min Ret. Om ieg end robe til hannem/ oc hand hørd mig/ Da tror ieg dog icke/ at hand hører min væt. Thi hand far offuer mig met en storm/ oc gør mig mange Saar for vden sag. Hand lader min Aand icke verquege sig/ Men hand gør mig fuld aff drøffuelse. Vil mand maer/ da er hand for mettig/ Vil mand retten/ Huo vil vere mit Vidne. Siger ieg/ at ieg er retuiff/ Saa fordommer hand mig dog. Er ieg from/ da gør hand mig dog til vret. Er ieg da from/ da tør min siel icke tage sig der til/ Jeg begær icke at leffue lenger. Der er det ene/ som ieg haffuer sagt/ Hand omkommer baade de fromme oc Wgudelige. Naar hand begynder at hudfeyge/ da trenger hand snart frem til døden/ oc spaatter de Wstyldigis fristelser. De Landet bliffuer giff/ uit vnder den Wgudeligis haand/ At hand vil vndertrycke deris Dommere/ Er det icke saa/ huoledis skalde det anderledis vere.

Wine dage haffue verit snarere end en Løbere/ de ere bort flyde/ oc haffue inted gaar leffuit. De ere forogone/ som de stercke Stib/ lige som en Vin fluer til mad. Naar ieg tencker at ieg vil glemme min klage/ oc lade mine facter hense/ oc verquege mig/ Da frycter ieg al min pine/ effterdi ieg ved/ at du lader mig icke vere wstyldig. Er ieg da Wgudelig/ huor faare lider ieg da forgefuis den plaffue/ Om ieg end rode mig met Sne vand/ oc rensede mine hender i en kilde. Da drypper du mig dog ned i skarnet/ oc mine klæder skulle staa mig stemmelige. Thi hand er icke min Lige/ den ieg maatte suare/ at vi komme faar Dommen met huor anden. Der er ingen a/ and/ som off känd at kilie/ ey heller som känd legge sin haand mellem off baade. Hand tage sit Riff fra mig/ oc lade sin forferdelse fra mig. At ieg maa tale/ oc tør icke frecte faar hannem. Ellers känd ieg inted gøre som er faar mig.

X.

In siel ledis ved mit Liff/ Jeg vil lade min klage hense hof mig/ oc tale om min sielis bedrøffuelse. De sig til Gud/ Fordomme mig icke/ Lad mig vide/ huor faare du tretter met mig/ Behager dig/ at du gør vold/ oc kaster mig bort/ som dine Vender skabte/ oc gør der de Wgudeligis Raad til ære. Haffuer du da oc kadelige øyen/ eller seer du som ic. Men ickte seer/ Eller er din tid som ic. Men ickte tid/ Eller dine aar som en a/ andz aar. At du spør effter min misgerning/ oc du søger effter mine synder. De du vedst dog huor lunde ieg er icke Wgudelig/

Wgudelig/Saa at der er dog ingen/ som mig kand seelse aff din Naand.

Dine hender hassue forarbejdet mig/ oc giort alsammen huad ieg er reint om kring/ Oc du nedsmuckte mig saa aldelis. Tænk dog/ at du giorte mig aff Jord/ oc at du skalt gøre mig til Jord igen. Hassuer du ey molket mig som a Milk/ oc løbet mig til hobe som Ost: Du klædte mig med hud oc fæd/ oc med ben oc aarer føyede mig tilsammen. Du gaffst mig Liff oc meger gaar/ oc din tilsyn beuaret min Aand. Oc end dog at du skulder det i dit herte/ da ved ieg dog at du det tæncker. Naar ieg synder/ da mercker du det snart/ oc lader min synd icke bliffue wstraffer. Er ieg Wgudelig/saa er mig da ve/ Er ieg Retferdig/ da røer ieg dog icke opløffte mit hoffsuit/ som ieg der er fuld aff forsmædelse oc seer min Elendighed. Oc du tæger mig som en opreyst Loue/ oc handler gruselige med mig igen. Du somyer dine Vidne mod mig/ oc gør din vrede meger paa mig/ En plaffue kommer offuer den anden i haabe tal.

Huor saare lodst du mig komme aff a Døders Liff: Ah/ hassde ieg omkommet/ oc aldit nøget dyt hassde seer mig. Da vaare ieg som de der aldit vaare til/ baaren aff min a Døders liff til graffuen. Skal mit stæfede Liff icke saa ende: Oc lade aff mig/ at ieg maatte bliffue liden verqueget: For ieg gaar bort oc kommer icke igen/ som er/ i mørcker oc dumhedens Land. I det Land/ som er ret tycker mørck/ oc ingen stælfelse er/ der det stin som mørckhed.

XI.

Al suarede Sophar aff Naema/ oc sagde/ Naar en hassuer lenge taler/ skal hand oc Sophar. icke høre: Skal en a Rundkaad hassue altid ræt: Skal Folckertie for din longe snack/ at du bespaatter/ oc ingen bestemmer dig: Du siger/ a Din tale er ren/ oc ieg er klar saar dine øyen. Ah at Gud vilde tale med dig/ oc oplade sine læbe. Oc kundgøre den hemmelige visdom/ Thi hand hassde vel mere at gøre med dig/ paa der du maatte vide/ at hand tæncker icke paa alle dine synder. Aent du/ at du vedst saa meget/ som Gud ved/ oc du vilst saa fuldkommelige ramme alting/ som den Almetrigste: Hand er høyre end Himmelen/ huad vilst du gøre: Dybere end Delfuede/ huad kante du vide: Lengre end Jorden/ oc bredere end Hassuit. Om hand omuender eller skulder/ eller kaster dem i en hob/ huor vil formene hannem det: Thi hand kender de løse Folck/ Hand seer den wdygd/ oc skulde hand icke acte det: En wnyttig a Mand opblæser sig/ oc it fød a Tenniske vil vere som it unge vilst Diur.

Hassde du bered dit herte/ oc vdbred dine hender til hannem. Om du hassde lader komme langt fra dig den wdygd/ som er din haand/ at i din Volig bliffue ingen wiet. Saa maatte du opløffte dit ansigt wstraffelige/ oc bliffue fast oc icke fæyre. Thi skulde du forglemme din mæye/ oc saa liden tæncke/ som paa der vand der frem løber. Oc din Liffuis tid skulde opgaa/ lige som midt dagen/ oc mørcker bliffue en luff morgen. Oc torde træffe dig der med/ at der vaare haab paa ferde/ oc du kunde komme i Graffuen mer ro. Oc du skulde legge dig der/ oc ingen skulde forferde dig/ oc mange skulde somane saar dig. Aen de Wgudeligis øyen skulle vana smectis/ oc de skulle icke vndkomme/ Thi deris haab skal feyle deris Siele.

XII.

Al suarede Job/ oc sagde/ Ja i ere Folck/ med eder skal Visdommen dø. Jeg hass Job. uer saa vel it herte som i/ oc er icke ringere end i/ Oc huor er den/ som icke saadant ved: Huilcken som bliffuer bespaatter aff sin Næste/ hand skal kalde paa Gud/ hand skal bøn høre hannem/ Den retuise oc Fromme maa alt bespaatteris. Oc hand er en foracter Lampe saar de Hoffmodigis tancker/ at de kunde forarge dem der paa. Forstyrreris Volige hassue nock/ oc de rase duistelige mod Gud/ end dog at Gud hassuer giffuit dem det i deris hender.

Spør dog. For at der skal lære dig der/ oc Himmelen. Fule skulle sige dig det. Eller tal mer Jorden/ hun skal lære dig der/ oc Fiskene i Hassuit skulle fortele dig det. Huor ved icke alt saadant/ at H E X X E N S Naand hassuer giort det: At i hans Naand ere alle deris Siele som leffue/ oc alt fædens Aand huert for sig: Proffuer ey øret talen/ oc munden sinager maden: Ja hoff de store fedre er Visdom/ oc forstand hoff de gamle. Hoff hannem er Visdom oc mact/ raad oc forstand. See/ naar hand byder sønder/ da hjælper der intet at bygge. Naar hand lucker nogen inde/ da kand ingen lade op. See/ naar hand tillucker vander/ Da bliffuer alting røt/ Oc naar hand der vdlader/ Da vender det Lander om. Hand er sterck oc forer der vd/ Hans er den som far vild/ oc den som forser.

Hand fører de Kløge som it roff/ och gör Dommerne galne. Hand opløser Kongernis trengsel/ De giorder deris Lender met it bælte. Hand fører Presterne som it roff/ Oc hand gör det til intet for de Faste. Hand vender bort de Sandruis læbe/ och hand tager bort de Gamlis seder. Hand odgyder foractelse paa Fødslerne/ oc gör de Veldigis forbund løss/ Hand obner møickens affgrund/ oc fører det møicke vd til luser. Hand gör somme til it stort Folck/ oc omkommer dem igen. Hand vdbreder it Folck/ oc diffusuer der bort igen. Hand bort tager modet fra Folckens Offuerste i Landet/ oc lader dem fare vild aff veyen bort/ som er ingen vey. At de trefue i møicke vden Liuss/ oc hand gör at de fare vild/ som druckne.

XIII.

See/dette haffuer mit øye seet altsammen/ oc mit øre hørt/ oc ieg haffuer det forstaad. Nuad i vide/ det ved ieg oc/ oc ieg er icke ringere end i. Dog vilde ieg gerne tale mer den Almectigste/ oc ieg vilde gerne gaa til rette mer Gud. Thi at i legges der salstelige vd/ oc i ere alle vnyttelige Læger. Gud giffue at i vilde tie/ saa bleffue i vise. Høier. dog min straff/ oc merckel paa den sag som ieg taler om. Vilde i forsuaare Gud mer vorette/ oc bruge tærstshed faar hannem: Vilde i ansee hans Personer: Eller vilde i trætte mer Gud: Skal det oc gaa eder vel/ naar hand skal domme eder: Aene i/ at i skulle stufue hannem/ lige som mand stuffer it Aenniske: Kommer frem: oc hans rædse skal falde offuer eder. Eders i hutommelse skal lignis ved afte/ oc eders Rygge skulle bliffue som en lerbob.

Tier for mig/ at ieg maa tale/ det skal icke feile mig. Nuad skal ieg bide mit Fød mer mine Tender/ eller legges min Siel i mine Hender: See/ hand skal dog slaa mig ihuel/ oc ieg fand icke opbider/ Dog vil ieg straffe mine veye faar hannem. Hand skal io vere min Salighed/ Thi der kommer ingen Gynskalecke faar hannem. Høier min tale/ och min vdelegning faar eders øern. See/ ieg haffuer allerede nedlagt dommen/ Jeg ved/ at ieg skal bliffue retferdig. Nuod er den som vil gaa i rette mer mig: Aen nu maa ieg tie oc forderffue.

Gør icke thu ting mod mig/ saa vil ieg icke skule mig for dig. Lad din Naand vere longe fra mig/ oc din forferdelse icke forferde mig. Kalde at mig/ ieg vil suare dig/ Eller ieg vil tale/ se oc synd. Nuod faare skuler du dit Ansiet/ och holder mig for din Fiender: Vilt du vere saa Aluorlig mod it fluende Blad/ oc forfølge it tiuert Nalmstraa: Thi du scriffuer bedrøffuelse op mer mig/ oc vilt omkomme mig/ for min Vngdommis synders Skyld. Du haffuer lagt mine føder i stocken/ oc tager vare paa alle mine fodsti/ oc du seer paa mine føders fodspor. At ieg som dog forgaar som it raadet Nagel/ oc som it Klæde der Aen opæder.

XIII.

Senniske fød aff Quinde/ leffuer en slacket tid/ oc er sultt aff vno. Der gaar op som it Blomster oc falder aff/ Der styer som en Slugge/ oc bliffuer icke. Och du lader dine Gyn op offuer saadan en/ at du diager mig faar dig til Dom. Nuod vil finde en Ken haff dem/ der som ingen er ren: Hand haffuer sin bedstemte tid/ hans maanedis tal staaar haff dig/ Du haffuer sat it Amaal/ der skal hand icke offuer gaa. Gack fra hannem/ at hand maa haffue ro/ ind til hans tid kommer/ effter huilken hand bier som en Dagløner.

Jc Tre haabis/ naar der er end affhugget/ at det skal foruandle sig igen/ oc Quisene der paa lade icke aff. Alligeuel at Roden bliffuer gammil i iorden/ oc at Strubben dør hen til stoff. Saa gednis der dog igen aff vandens lue/ oc voyer op lige som der vaare planter. Nuod er it Aenniske/ naar der er dør oc omkommet oc borre: Lige som it vand vdløber aff Søen/ oc som en strøm sigis bort oc dør. Saa er it Aenniske naar der legger sig/ oc skal icke opstaa/ oc skal icke opuogne/ saa lunge som Himmelen bliffuer/ oc icke heller opuectis aff sin søffn.

Al/ haffde du skule mig i Hellsfuede/ oc skult ind til at din vrede lagde sig/ oc sette mig it maal/ at du vilde tencke paa mig. Aenndu at it dør Aenniske skal leffue igen: Jeg bier daglige/ den stund ieg streider/ til min omuendelse kommer. At du vilde kalde at mig/ oc ieg maaare suare dig/ oc du vilde icke bortfaste dine hendes gerning. Thi du haffuer allerede tald mine Gange/ men vilde du icke giffue act paa mine synder. Du haffuer befeglet min offuertrædelse i it

it Knippe/ oc befattet mine misgerninger tilfammen. Falder dog it Bierg ned oc forgaar/ oc en stentlippe skal flyttis aff sin sted. Vnder toer stenene bort/ oc draabene duffue iorden hen/ Men i Jenniskens haab er forgefuis. Thi du stoder hannem aldelis om/ at hand far hen/ oc fouender hans vøsen/ oc lader hannem fare. Ere hans Børn i ære/ der ved hand icke/ Eller om de ere ringe/ der bliffuer hand icke var. Saa lenge som hand bær koder paa sig/ skal hand li de pine/ Oc saa lenge hans Siel er end nu hoff hannem/ da skal hand bære sorg.

XV.

Di suarede Eliphas aff Themam/ oc sagde/ Skalen viiff a Vind tale saa opblef Eliphas. de ord/ oc fylde saa sin Bug med Løff tale: Du straffer met ord som inted due/ Oc din tale er inted nyttelig. Du lader strøet fare/ oc taler formeget foractelige saar Gud. Thi din misgerning lærer din mund saa/ Oc du hassuer vdualt en skalck/ acrig Tunge. Din a Mund skal fordemme dig/ oc icke ieg/ Dine Læbe skal le suare dig. Est du der forstefodde i Jenniske? Est du vndfangen for end alle Høye: Hassuer du høit Guds hemmelige raad: Der visdommen self ringere end du: Huad vedst du/ som wi icke vider: Huad forstaa du/ som icke er hoff off: Der ere gra oc gamle iblant off/ som lenger hassue leffuit end dine forsedie.

Skulde Guds trost saa ringe gelde faar dig: Men du hassuer end nu nogen sted it løn/ lige stycke hoff dig. Huad tager dit hierte sig faarer: Hui seer du saa hoffmodelige vd: Hui seter dit sind sig mod Gud/ at du lader saadan tale gaa aff din mund: Huad er it i Jenniske/ at der skulde vere rent/ oc at den skulde vere retferdig/ som er fød aff Quinde: See/ der er ingen vstraffelig iblant hans Helgene/ oc Himlene ere icke rene saar hannem. Huor meget mere it i Jenniske/ som er en Verstyggelighed/ oc stem som dricker vretferdighed lige som Vind. Jeg vil vise dig det/ høit mig/ Oc ieg vil forele dig/ huad ieg hassuer seet. Huad de vise hassue sagt/ oc der vaar icke skult faar deris forsedie. Huilcke Landet er alene giffuit/ at ingen fremmet maa gaa der igennem.

Den Vgudelige beffuer alle sine dage/ oc Tyrannens aars tal er skult. Huad hand høret der forferder hannem/ Oc end dog at der er fred/ da freyter hand sig/ at Forderffueren kommer. Vind reor icke/ at hand kand vndkomme vlycke/ oc hand venter sig altid Suerdet. Vind faar bid oc did effter Bødd/ oc hannem tryckis altid/ at hans vlyckis tid er faar haanden. Angist oc nød forferde hannem/ oc sla hannem ned/ lige som en Konge met en Hær. Thi hand hassuer vdract sin haand mod Gud/ oc stercker sig mod den Almetigste. Vind løber mer hoffuedet mod hannem/ oc strider haardnackelige mod hannem. Vind ophøyer sig som en fed bug/ Oc gør sig fed oc tryet.

Och hand skal bo i forstyrede steder/ som ingen huff ere/ men ligge alle paa en hob. Vind skal icke bliffue rig/ oc hans gods skal icke bestaa/ oc hans lycke skal icke vdbrede sig i Landet. Vlycke skal icke ophøre hoff hannem/ Luen skal bort røre hans quiste/ oc opæde dem ved hendis munds aande. Vind skal icke bestaa/ thi hand er bedragen i sit eget gode trycke/ Oc forengeligheds skal vere hans løn. Vind skal faa en ende/ naar der er hannem vbequemt/ oc hans Quist skal icke gesnis. Vind skal afftriffuis/ lige som en vordig Vindue aff Vintreet/ oc som it Olie træ bort kaster sit blomster. Thi at Dyenskalckens forsamling skal bliffue enlig/ oc id skal fortæ rederis bolige/ som tag gaffuer. Vind gaar fructfommelig met vlycke/ oc hand søder møyre/ Psalm. 7. oc deris Bug bær seil.

XVI.

Di suarede/ oc sagde/ Jeg hassuer tit høit saadant/ Jere allesammen stemme Job. Trostere/ Skulde de løse ord icke saa ende: Eller huad gør dig saa dustig saa at taler: Jeg kunde oc vel tale som i/ Vilde Gud at eders Siele vaare i min Sielis sted/ Jeg vilde oc sette mig mod eder met ord/ oc skulde mit hoffuit saa offuer eder. Jeg vilde stycke eder met munden/ oc troste met mine lebe. Men om ieg end taler/ Da spær dog icke min pine mig/ Lader ieg der staa tilbage/ Da gaar hun icke fra mig.

Men nu gør hand mig træt/ oc forstyrrer alt det ieg er. Oc hand hassuer gløit mig trycker/ oc vidner mod mig/ Oc min i Vindstandere ophøyer sig mod mig/ oc suarer mod mig. Hans vrede sønder rissuer/ oc den er mig gram/ bider Tender tilfammen offuer mig/ min i Vindstandere vincker met sine øyen paa mig. De oplode deris munde mod mig/ oc sloge mig haantlige paa mit kindben/ oc læfede deris vrede paa mig. Gud gaff mig vnder den vretferdige/ oc loed

v iij mig

mig komme i de Wgudeligis hender. Jeg vaar rig/ *¶* Den hand haaffuer giort mig til inder/ Hand rog mig ved halsen/ oc reff mig sonder/ oc opreyste mig til ic *¶* Naal. De bespender mig med sine Skætter/ Hand haaffuer sonder reffuit mine *¶* Tyre/ oc hand sparde icke/ Hand haaffuer vdgdydet min Galle paa Jorden. Hand giorde mig der ene saar paa der ander/ Hand haaffuer løbet mod mig som en Kempe.

De ieg syde en sæck om kring min hud/ oc lagde mit Horn i stoff. *¶* Dit ansigt er hoffuit aff graad/ De mine gjenbryne ere forsmickede. Alligeuel at der er ingen forrædelighed i min haand/ oc min Bøn er ren. *¶* Ah iord skul icke mit Blod/ oc mit rob skal inder rum sinde. De see der/ mit Vidne er i Himmelen/ oc den mig kender/ hand er i det Høye. *¶* Mine Venner ere mine Bespaartere/ *¶* Den mit øye græder thaare til Gud. Runder mand gaa til rette med Gud/ som ic *¶* Denneskis barn med sin Ven. *¶* Den de bestemte aar ere komme/ oc ieg gaar bort den vey at huilcken ieg kommer icke igen.

XVII.

In Lande er stæbelig/ oc mine dage ere forstreckte/ Graffuen er der. Ingen er stoffuit aff mig/ dog mæ mine øyen der faare bliffue i drossfuele. Vilde du end nu haaffue Sorgen aff mig/ huo vil loffue for mig/ Du haaffuer skult forstanden fra deris hierte/ der faare skal du icke ophøye dem. Hand roser vel byttet saar sine Venner/ *¶* Den hans boms øyen skulle vansinectis. Hand haaffuer seet mig til en Sprøck iblant Folket/ oc ieg maa vere en Spaar iblant dem. *¶* In sticket se er bleffuen mæck aff drossfuele/ oc alle mine lemmen ere lige som en stugge. Der offuer skulde de Retferdige see ilde vd/ oc de wstyldige skulde sette dem mod Øyen skalcke. Den Retferdige skal beuare sin vey/ De den som haaffuer rene hender/ skal bliffue sterck. *¶* Hu vel/ saa vender eder alle hid oc kommer/ Jeg finder dog ingen Duff iblant eder.

Mine dage ere fremfærne/ mine Anslag ere at skide/ som bespaarte mit hierte. De de giort de dag aff natten/ oc nat aff dagen. Om ieg end lunge bier/ saa er dog Hellsuede mit Duff/ oc min Seng er giort i mæck. Jeg kallede Raadnelse min Fader/ oc Dommene min *¶* Oder oc min Søster. Huor/ effter skal ieg bier/ oc huo acter mit haab/ Der skal fare hen vnder i Hellsue de/ oc ligge med mig i stoffuen.

XVIII.

Bildad.

Disuarede Bildad aff Suah/ oc sagde/ Naar ville i gøte en ende paa talen/ *¶* Dercker dog/ siden ville wi tale. Nu bliffue wi actede som Fæ/ oc ere saa wæne saar eders øyen/ Vilt du bræste aff ondskaff/ *¶* Dent du/ at iorden skal forladis saar din styld/ oc at klippen skal styrtis aff sin sted/ Den Wgudeligis Luff skal oc vdslyctis/ oc hans ildis gnist skal icke luse. Luser skal bliffue mæck i hans Bolig/ oc hans Løce skal vdslyctis offuer hannem. Hans Godzis tilgonge skulde bliffue smale/ oc hans anslag skulde seyle hannem. Thi hand er søt i snaren med sine søder/ oc vandrer i Garnet. Snaren skal holde hans hale/ oc de Tøstige skulde gribe hannem. Hans Snare er lagt i iorden/ oc hans felde er paa hans gaang. Frøet skal hastelige forferde hannem reit omkeing/ at hand skal icke vide/ huor hand skal hen.

Hunger skal vere hans bostaff/ oc wlycke skal vere hannem bered oc henge ved hannem. Hans hudz styrcke skal forteris/ oc Dødens Føste skal fortere hans styrcke. Hans haab skal opreyste aff hans Bolig/ oc de skulde driffue hannem til forstreckelsens Ronge. Der skal inder bliffue i hans Bolig/ der skal suogel spreis offuer hans Bolig. Hans Røder skulde bort røris nedentil/ oc offuen til skal hans Høst affteris. Hans ihukommelse skal forga i Landet/ De hand skal inder naffin haaffue paa gaderne. Hand skal fordriffuis fra liuser i mæck/ oc bort sidis aff Jorden. Hand skal huereken haaffue Bøn eller Bøme bøn iblant sit Folk/ Der skal ingen bliffue igen i hans Gods. De som komme effter hannem/ skulde forferde sig offuer hans dag/ De der skal komme en frøet offuer dem som ere saar hannem. Denne er den Retferdigis Bolig/ oc denne hans sled/ som icke acter Gud.

XIX.

Job

Du suarede oc sagde/Hui plaffue i dog min Siel/oc pine mig met ord: I haff. Job.
 ue nu ti gonge forhaanet mig och i skamme eder icke / at i saa omduffue mig.
 Far ieg vild/ saa far ieg vild for mig. Den i sette eder sandelige mod mig/ och
 straffe mig til min forsmedelse. aDæcker dog it / at Gud gø: mig vret / oc be-
 spender mig met sin Jact Snare. See/om ieg end rober offuer forredelighed/
 saa bliffuer ieg dog icke bønlyrd/ Jeg rober/ oc der er ingen ræt. Hand gerde
 de min vey/ at ieg kand icke gaa hen offuer/ Oc hand sette mørckhed paa min sti. Hand førde
 mig aff min ære/ och tog Krunen aff mit hoffuit. Hand brød mig sønder reint omkring/ och
 loed mig gaa/ Hand rycte mit Naab bort som it Træ.

Hans vrede er grum offuer mig/ oc hand ætter mig for sin siende. Hans Krigsfolk komme
 sammen / oc stenlagde deris vey offuer mig/ oc leyrede dem omkring min Bolig. Hand skæde
 mine Bøddre langt fra mig/ oc mine Ryndinge ere bleffne mig fremmede. aDine Heste drage
 bort/ oc mine Venner forglemde mig. aDit Huffsolk oc mine piger ætte mig som en fremmet/
 Jeg er bleffuen vefent saar deris øyen. Jeg kallede min Suend / och hand suarede mig inted/
 Jeg maatte formane hannem met min egen mund. aMin Hustru holder sig fremmet naar ieg
 talder at hende/ ieg maatte formane mit Liffuis Bøyn. Oc de vnge Bøyn skæde inted om mig/
 Naar ieg setter mig mod dem/ da giffue de mig onde ord. Alle mine trofast haffue Verstygge-
 lighed til mig/ Oc de ieg elste/ haffue vent sig mod mig.
 aDine ben henge ved min hud oc kød / oc ieg kand icke skiule mine tender met huden. Forbar-
 mer eder offuer mig/ forbarmer eder offuer mig/ i mine venner/ Thi Guds haand rørd mig.
 Hui forfølge i mig/ lige saa vel som Gud / oc kunde icke mættis aff mit kød: Al at min tale
 maatte bliffue bescreffuen/ Al/ at hun kunde sættis i en Bog. aDer en Jernstil paa bly/ och at
 hun maatte vdbuggis i en Sten til en euig hukommelse. Jeg ved at min frelsere leffuer
 oc hand skal her efter opuecke mig aff Jorden. Oc ieg skal der efter omgiffuis
 met denne min hud/ oc ieg skal see Gud i mit kød. Den samme skal ieg see saar
 mig/ oc mine øyen skulle skue hannem/ oc ingen fremmet. aDine nyre ere fortæ-
 de i mit kød/ thi i sige/ huorledis ville vi forfølge hannem/ oc finde en sag til hannem: Fry-
 ter eder for suerder/ Thi suerder er vreden offuer misgerningen / Paa det i skulle vide / at der er
 en Dom.

XX.

Du suarede Sopher aff Naema/oc sagde/ Der til maa ieg suare/ oc kand icke bie. Sopher.
 Jeg vil oc gerne høre/ huo mig skal straffe oc sige der emod/ Thi at min aandis
 forstand skal suare for mig. Vedst du icke/ at der haffuer altid gonger saa til/ saa
 lenge som der haffuer veret aDenniste paa iorden. At de Wgudeligis roff staar
 icke lenge/ oc at Hyen skal icke glæde varet it øyeblik: Om hans høryhed end ræ-
 re til Himmelen/ oc hans hoffuit røde paa styen/ Saa omkommer hand dog
 paa der siste hen som skær/ At de/ som hand vaar anseet faare / skulle sige / huor er hand: lige
 som en drøm forfæris/ saa skal hand icke findis/ Oc lige som en Syn forsuinder om natten. Der
 øye som hannem haffuer seet skal icke mere see hannem / Oc hans sted skal icke skue hannem/
 Hans Bøyn skulle gaa om oc rygge/ Oc hans haand skal giff hannem møye til løn. Hans Ben
 skulle vndgelde hans hemmelige synder/ oc de skulle legge sig i iorden met hannem.
 Der som hans Ondskaff end sinager hannem vel i hans mund/ da skal hund dog feyle han-
 nem i hans tunge. Hun skal opholdis/ oc icke tilfædes hannem/ oc der skal formentis hannem i
 hans hals. Hans mad skal omuende sig induortis i Liffuit til Øgle galde. Der Gods som
 hand haffuer oplugert/ der skal hand vdsprigen / oc Gud skal støde der aff hans bug. Hand
 skal sue Øglers galde/ oc Hugormens tunge skal dræbe hannem. Hand skal icke see Strøme el-
 ler vand bæcke/ som flyde met hunig oc smør. Hand skal arbejde/ oc nyde der icke/ Thi at andre
 skulle saa hans Gods/ at hand skal icke bliffue glad. Thi hand vnderrekte oc forlod de sættis
 ge/ hand reffhuff til sig/ som hand icke bygde. Thi hans bug kunde icke bliffue fuld / hand
 skal icke vndfomme for sit kaastelige Gods skyld. Der skal inted bliffue igen aff hans aDad/
 Thi skal hans gode Leffuit haffue ingen bestand. Der som hand haffuer end offuerflødige
 nock/ skal hannem dog bliffue bange/ Allehonde møye skal komme offuer hannem.
 Hans bug skal end en tid bliffue fuld/ oc hand skal sende sin Vredis grumhed offuer hannem/
 hand skal lade sin stød regne offuer hannem. Hand skal fly for ieren Darnist/ Oc Smaalbue skal
 le foriage hannem. Der skal gaa it draget Suerd vd igennem hannem/ oc Suerdens blinck/
 som

Job.

Jobs

som skal bliffue hannem beste / skal fare offuer hannem met forferdelse / Der er inted mœrck / som hannem kand skule. Der skal id fortære hannem som icke er opblæst / Oc der skal gaa den ilde / som er offuerbleffuen i hans Volig. Himmelen skal aabenbare hans misgerning / oc iorden skal opferte sig mod hannem. Hans torn skal bortfœris aff hans Huff / oc bortspredis i hans vriedis dag. Der er der Wgudelige ænnistis lœn haff Gud / oc hans talis arff haff Gud.

XXI.

Job.

Ierem. 12.
Abacuci.

Malach. 3.

I Ob suarede / oc sagde / Hør dog min tale / oc lader eder vnderuise / Tillader / at ieg nu taler / oc bespaatter mig siden. Handler ieg met it ænniste / at mit mod skulde icke vere wuilligt her vdi: Vender eder hid til mig / saa skulde i see ilde vdi / oc holde eders hender saar eders munde. Naar ieg rencker der paa / da forferdis ieg / oc der kommer beffuelse paa mit kœd. Hui leffue da de Wgudelige / bliffue gamle oc saa saa meger gods: Deris Sæd er tryg omkring dem / oc deris Aff komme er haff dem. Deris Haff haffue fred for fœret / oc Guds riss er icke offuer dem. Hans øye legger mand til / oc de forfare icke for hânem. Hans kœ kaffuer / oc er icke wfructsommelig. Deris vinge Bœm gaa vdi / som en hior / oc deris bœm lege oc springe. De fryde sig met Trommer oc Harper / oc ere glade met Piber. De bliffue gamle haff gode dage / oc de forferdis neppe liget øyeblik for Hæffuede. De som dog sige til Gud / Vig fra oss / Wi wille icke vide dine veye. Hui er den Almectigste / at wi skulde tiene hannem: eller huad ere wi forbedrede der aff / om wi kalde paa hannem:

Æn see / deris gods staa icke i deris hender / Thi skal den Wgudeligis sind vere longe fra mig. Ah / huiledis skal de Wgudeligis læste vdslyctis / oc deris wylcke komme offuer dem: Hand skal vddede hierre sorg i sin vrede. At de skulde bliffue som affner saar vœr / oc som stoff der storm bort blæst. Gud beholder der onde paa hans Bœm / Naar hand vil berale hannem / da skal mand saa det at finde. Hans øyen skulde see hans forderffuelse / oc hand skal dricke aff den Almectigis vrede. Thi hui skal haffue behagelighed til hans huff effter hannem: oc hans maanedis tal bliffuer neppelige halff. Hui vil lære Gud / som oc dœmmer de Høye: Denne dœr kærst oc sund / i al rigdom / oc haffuer offuerlodige nock. Hans milke kær er fult aff melk / oc hans ben bliffue fedem met marff. De den anden dœr met en bedrøffuit siel / oc haffuer aldus æder met glæde / Oc de liggelige met huer andie i iorden / oc Dime skule dem.

See / ieg kender eders tancker vel / oc eders forredelige opfer mod mig. Thi at i sige / Hui er forstens Haff: oc hui ere de Volige / som de Wgudelige bode: Tale i dog der om / lige som der ænnige folck / oc i ætte icke huad deris vesen berpder. Thi at den onde beuaris til forderffuelsens dag / oc hand bliffuer til grumhedens dag. Hui vil sige / huad hand haffuer forrent / naar mand seer vduortis til: Hui vil berale hannem der hand gœ: æn hand skal riss / uis til Graffuen / oc bliffuer der haff hoben. Beckens dynd behagede hannem vel / oc alle ænniste skulde følge effter hannem / oc de ere wotalige / som vaare saar hannem. Hui rœste i mig saa forgefuis: oc eder suar sindis at vere wiet.

XXII

Eliphas.

I Ob suarede Eliphas aff Thema / oc sagde / Huad behøffuer Gud en sterck / Eller huad er hannem en Klog nyttig: ænt du at der behager den Almectigste / at du gœ dig saa from: Eller huad hielper der hannem / om du end ætter dine veye vden sinire: ænt du at hand skal seere at straffe dig / oc at gaa i rette met dig: Ja din ondskaffer saa stor / oc der er ingen ende paa dine misgerninger. Du haffuer taget nogen tid Pant aff din Broder for vden aarsage / Du haffuer affœrt klæderne aff de Høgne. Du haffuer icke giffuit de Treette vand / oc du neguer lader Encker gaa tomhendede fra dig / oc brøst armene sønder paa de faderløse. Der saare mœrcket / oc Vandfloden icke betæcke dig: Skulde du icke see

See / Gud er hœy der offuen i Himmelen / oc see stierne der offuen i der Høye / Oc du siger / Huad ved Gud: Skulde hand kunde dœmme der som er i mœrcket: Skyerne er hans skul / oc hand seer icke: oc hand vandter i Himmelen omgang. Vilt du ætte vœrdzens løb / i huilcket de Wierferdige haffue gonger: De forfore for deris tid kom / oc vander haffuer toet deris grunde

ris grundual bort. De som sagde til Gud/Gaet hen fra oss/huad skulde den Almægtigste kun-
de gøre saadanne: Der som hand end sylder deris Lufft mer gods / *¶* Den de Wgudeligis me-
ning vere langt fra mig. De Retuise skulle det see/oc glæde sig/oc den Wskydige skal bespaarte
dem. Huad gelder/ar deris vesen skal forsinde/oc ilden skal fortære deris ossuerbleffne?

Saa forlig dig nu mer hannem oc haff fred/Der aff skalt du saa meger gaar. *¶* For Louuen
aff hans mund/oc begrib hans tale i dit hierte. Vender du dig om til den Almægtigste / da
bliffuer du opbyggd/oc lader wret vere langt fra din Solig. Saa skalt du giffue guld for iord/
oc gyldene kar for stene. Oc den Almægtigste skal vere dit guld/ oc du skalt saa store hobe sølff.
Da skalt du haffue din lyst til den Almægtigste/oc opløste dit ansiet til Gud. Saa skalt du bede
hannem/oc hand skal høre dig/oc du skalt berale dine løfte. Huad du tager dig faare / der skal
hand gøre lyckfelige for dig/ Oc lufser skal sinne paa dine veye. Thi hand ophøyer dem/som
sig rømyge/ Oc huo som slar sine øyen ned/den skal Gud frelse. Oc den wskydige bliffuer red-
det/ Oc hand bliffuer reddet for hans hendes renhedz skyld.

XXIII.

Nu suarede/oc sagde/*¶* Min tale bliffuer end nu bedrøffuit / min mact er stes Job.
belig ossuer min suet. *¶* Ah viste ieg huorledis ieg kunde finde hannem/oc maate
te komme til hans stoel. Oc sette sagen i rette saar hannem/oc tage min mund
fuld mer straff. Oc forfare den tale som hand suarer mig/oc forsaar huad hand
skal sige mig. Vil hand wrette mod mig mer stor mact? Da sticke sig ick saa
mod mig. *¶* Den leggemig der lige saar / da vil ieg vel vinde min Ræt. *¶* Den
gaar ieg nu ret frem / da er hand der ick / Gaar ieg tilbage / da spør ieg han-
nem ick. Er hand paa den venstre side/da griber ieg hannem ick / Skul hand sig paa den
høyre side/da seer ieg hannem ick.

¶ Den hand kender min vey vel / Hand forfølge mig/da vil ieg bliffue sunden/lige som guld.
Thi ieg setter min fod paa hans sti/oc holder hans vey / oc viger ick aff. Oc træder ick fra
hans Lebers Rød/oc ieg beuaret hans mundis tale mere end ieg er skyldig til. Hand er en-
slig/huo vil suare hannem/oc hand gør det lige som hand vil. Oc der som hand end betaler
mig der/som ieg haffuer forient / da haffuer hand end nu mere tilbage. Der faare forferdes
ieg for hannem/oc naar ieg der mercker/da forster ieg for hannem. Gud haffuer gjort mit herte
te bløt/oc den Almægtigste haffuer forferdet mig. Thi mercker gør ingen ende mer mig/oc taar
Ber vil ick skuldis saar mig.

XXIII.

Der faare skal tiden ick vere skult for den Almægtigste/Oc de som hannem kende/
see ick hans dage. De duffue Landemerckene tilbage / de røffue hiorden oc føde
dem selfue. De duffue de Faderlösas asne bort/oc tage Enckernis øyen til pant.
De fattige muer vige for dem / oc de nødrøffrige i Landet muer skule sig. See/de
vilde Diur i Driken gaa vd som de pleye/aetlige effter roff / ar berede mad til de-
ris Ynger. De høste paa ageren/alt der hand bær/oc plaackte vingaarde/som de
haffue mer wrette. De lade de nøgne ligge/oc lade dem intet recte saa i frost/ som de roge Klæ-
derne fra. Ar de muer holde sig op til Klippen/ naar der kommer en Støberegn aff bierget paa
dem/effterdi ar de haffue ellers ingen trøst.

De ruffue barnet fra byster/ oc gøre det Faderløst / oc de gøre Folcket fattige mer deris
plantelse. De lade de Wøgne gaa vden Klæder / oc de tage negerne fra de Hungrie. De tvinge
dem til ar gøre olie paa deris egne møller/oc træde vin i deris egne vinperfer/ Oc lade dem dog
lide trøst. De gøre Folcket i Staden suckende / oc de ihuelligs Siale skrigende / oc Gud
støtter dem ick om. Der faare ere de aff faldne fra lufser / oc kende ick hans vey / oc vende sig
ick heller om igen til hans sti. *¶* Vordenen staar op/naar det dagis/oc myrder de fattige oc nøg-
drøffrige/ Oc om natten er hand som en Tyff. *¶* For Karlens øye giffuer act paa mørcker/oc siger/
Intet øye seer mig/oc mener ar hand er skult. I mørcker bryder hand ind i Hufte / Om da
gen skule de sig mer huer andre/oc fly saar lufser. Thi naar morgenen kommer dem/er det
dem lige som it mørck/ Thi hand søler mørckens forferdelse. Hand far lettelige hen lige som
paa it vand/ Hans gods bliffuer ringe i Landet/oc hand bygger ick sin Vingaard. Haffuede
tager dem bort som synde/ Lige som hede oc trycke bortzire Sne vand.

Barthher

Bildad.

Jobs

Barmhertighed skal forglemme hannem/Hans lyst bliffuer fuld met orme/hand skal icke mere ihukommis/Hand skal sonder bydis som it raader Tra. Hand gjorde de Enlige stæde som icke fødte/De hand gjorde Enckerne inred gaar. De hand drog de Aettrige vnder sig met sin mact/Naar hand staaer skal hand icke vere viss paa sit Liff. Hand gør sig vel self en tryghed/Dog see hans øyen paa deris gerning. De ere en liden tid ophøyd/ oc bliffue til inred/oc vndertryckte/oc plat ødeleggis/De afflais/som de første blomster paa ay. Er det icke saa: Nu vel/huo vil straffe mig for løgn/oc beuise/at min Tale er inred.

XXV.

Bildad.

Al suarede Bildad aff Suab/ oc sagde/ Er icke Verredsmmer oc fæstet haff hannem/som gør fred iblant sine Nysste: Huo vil tele hans Rigtigfolck: oc offuer huem gaar icke hans Luff op: De huorledis kand it Aenniste vere refert digt saar Gud: De huorledis kand en quindis barn vere rent: See/ A Naanen skun icke end nu/ oc Stærterne ere icke end nu rene saar hans øyen. Huo: meget mindre it Aenniste/en madde/ oc it Aennistis Barn/en orm.

XXVI.

Ob suarede/ oc sagde/ Huem holder du met: A Det den som haffuer ingen mact/ Vuelper du den som haffuer ingen styrcke i armen: Huem giffuer du raad: Den som haffuer ingen visdom/ oc vnderuifer en Aetrig/ huorlunde hand skal det fulkomme: For hem taler du/ oc for huem gaar aanden vdaff dig: Remperne ere bange vnder vander/ oc de som bo haff dem. Velfuode er obnet for hannem/ oc forderffuelen haffuer inred skul. Hand vdbeder i Jorden paa inred/ oc hengere inred der vnder. Hand opholder sin Stoel/ oc vdbeder sine Stær der saare. Hand haffuer fat it maal omkring vander/ indeil ar luser oc mæcker for gaa. Himmelen pillere skelfue/ oc forferde sig for hans straff. For hans mact bliffuer Aaffuer stille/ oc for hans forstand ophøyer Aaffuens høghed sig. Paa Himmelen bliffuer det deyligt ved hans Vær/ oc hans Naand bereder lange orme. See/ saa gaar hans gerning/ A Den der om haffue wi fornummet it liden ord/ A Den huo kand forstaa hans tordens mact:

XXVII.

C Job talede ydermere oc begynte sin Ødsbrock/ oc sagde/ Saa sandelige som Gud leffuer/ som icke lader min ræt gaa bort/ oc den Almetrigste/ som bedrøffuer min Siel. Saa lunge som min aande er i mig/ oc snue aff Gud er i min næse/ da skulle mine læbe icke tale vræt/ oc min tunge skal icke sig bedrøffelse. Det skal vere langt fra mig/ at ieg skal giffue eder vræt/ Jeg vil icke vige fra min fromhed/ for min ende kommer. De icke lade aff min retferdighed som ieg haffuer/ A Min samuierighed bider mig icke for al min Lefnedis styld. A Den min Fiende skal findis en Wgudelig/ oc den som setter sig op mod mig/ en vræfderdig. Thi huad er en Øyenskalckis haab/ at hand er saa getig/ oc Gud ruffuer dog hans siel bort: A Dent du at Gud vil høre hans strig/ naar angist kommer offuer hannem: Huorledis kand hand haffue lyst til den Almetrigste/ oc kalde nogen tid paa Gud:

Jeg vil lære eder aff Guds haand/ oc huad der gelder hoff den Almetrigste/ det vil ieg icke dølie. See/ i holde eder alle at vere kloge/ Hui giffue i da saadanne vnyttige ting saare: Der er it vngudeligt Aennistis løn hoff Gud/ oc Tyranners arff/ at de skulde bort rages aff den Almetrigste. Aaffuer hand mange børn/ da skulle de dø aff Suerd. De hans Affomme skulle icke saa Bød nock. Hans offuer bleffne skulle iordis i døden oc hans Encker skulle icke græde. Naar hand sancker pendinge tilfammen som iord/ oc klæder som leer. Da skal hand vel berede der/ A Den den retferdig skal føre sig i dem/ oc den Wkyldige skal vdstiffre pendogene. Hand bygger sit Haff som en Eder kaappe/ oc som en Voetere gør sig it Skur.

Naar den Rige legger sig/ da skal hand icke stræbe der met sig/ Hand skal oplade sine øyen/ oc der skal inred vere. Forferdelse skal falde offuer hannem/ lige som Vand/ Storm skal borttage hannem om natten. Østen vær skal føre hannem bort/ at hand skal fare der hen/ De storm skal

skal driffue hannem aff sin sted. Gud skal føre saadant offuer hannem / oc skal icke spare hannem / Alt ting skal fly aff hans hender. / Dan skal klappe offuer hannem mer hender / oc huile offuer hannem der som hand vaar.

XXVIII.

Silffuit haffuer sin gong / oc guldet sin sted som det smeltis. Jerner fører mand aff iorden / Oc aff stene smelter mand kaaber. / Væcket faar en gang ende / oc der finder is nogen paa det siste Skeuersten dybt stult. Der bryder saadan en Beck vdi / at de som bo der hof / miste veyen / Oc der falder igen / oc flyder lönge hen fra Folcket. / And tager oc ild op aff iorden / der som dog vover mad offuen paa. / And finder Saphir sammesteds / oc Jordklimpe som Guld er vdi. Den sti ingen Ful haffuer kent / oc ingen Giffes øye seer. De staalte bøn haffue icke traad der paa / oc ingen Louue gonger der paa. / And legger oc haanden paa stenklippen / oc graffuer biergene om. / And rissuer Becke aff klipperne / oc øyet seer / alt det som kaaftelig er. / And formener stromen Vanden / oc der som stult er der vdi / fører mand til lussier.

Huor vil mand finde Visdom: De huor er forstandens sted / Ingen ved huor hun ligger / Guds Visdom. oc hun bliffuer icke funden i de Liffuendis land. Affgrunden siger / Hun er icke i mig / oc Haffdom. uer siger / hun er icke hof mig. / And fand icke giffue Guld for hende / ey heller veye Sølf / at betale hende mer Ophits guld / eller den kaaftelige Dmch / oc Saphir gielder icke lige ved hendes. Guld oc Demant kunde icke vere hende lig / mand fand icke vedste hende for Klenodie aff guld. Rarnoth oc Gabis acrer mand inced / Visdom er høye at vere end Verter. Topasius aff Worland regnis icke lige mod hende / Oc der reniste Guld er inced mod hende.

Nueden kommer da Visdommen: oc huor er forstandens sted. Hun er stult faar alle Liffuendis øyen / hun er oc stult faar Fulene vnder Dimmelen. Fordsmelsen oc døden siger / Vi hørde hendis røste mer vore øern. Gud ved veyen der til / oc hand kender hendis sted. Thi hand seer Jordens ende / oc skuer alt det som er vnder Dimmelen. Der hand giorde Været sin vey / oc sette Vanden sin viffe maade. Der hand giorde Regnen sit maal / oc Lunnec oc Torden veyen. Da saa hand hende / oc opregnede hende / betødde hende oc fant hende. De hand sagde til Vennisten / See / HERRERES seer / der er Visdommen / oc at fly der onde / der er forstand.

XXIX.

Jh begynte atter sine Parabel / oc sagde / Dat ieg vaare i de fremfarne maaned / oc i de dage ihuile Gud beuarede mig. Den tid hans Løste stunde offuer mit hofuit / oc der ieg gick i mig / oc der ieg gick i mig. Som ieg vaar i min Vngdoms tid / der Guds lönlighed vaar offuer min Holig. Den tid den Almectigste vaar end mer mig / oc mine bøn omkring mig. Der ieg rode mine trin i smør / oc stenene vdgdydede mig olie becke. Der ieg vdgick til porten i staden / oc loed beerede mig min Stool paa gaden. Der de vng sa mig / oc stulte sig / Oc de Gamle stode op mod mig. Der de Offuerste lode aff at tale / oc lagde deris haand paa deris mund. Der forsternis vøst stulte sig / oc deris tunge hengde ved deris gumme. Thi hues øre som mig hørde / der pusede mig salt / oc huess øyen mig saae / hand rofede mig.

Thi ieg reddede den fattige der hand steg / oc den Faderløse som haffde ingen Hielpere. Hans velsignelse som stulde forderffus / kom offuer mig / Oc ieg glædde Enckernis herte. Rettschæd vaar min Kleddebon / huileken ieg førde mig vdi som en Kiorel / oc min Ræt vaar min Forsiklig Hue. Jeg vaar den Blindis øye / oc den Hæltis føder. Jeg vaar de fattigis Fader / oc huileken sagde icke viffe / den vdsparde ieg. Jeg sønder bryd den Wretusis kindrende / oc reff Roffuit aff hans tender. Jeg tenckte / Jeg vil de i min rede / oc gøre mine dage mange som sand. / Min Sæd gick op hof vander / oc duggen bleff offuer min Hof. / Min herlighed fornyede sig altid for mig / oc min Rue forbedrede sig i min haand.

De hørde mine ord oc tagde stille / oc vacrede alle paa mit raad. Der taleden ingen mere effter mine ord / oc min tale drøppede paa dem. De vocrede paa mig / lige som paa regn / Oc gabe de op mer deris munde / lige som effter Affrens regn. Naar ieg lo mer dem / da bleffue de icke dristige der aff / oc mit ansticus luss giorde mig icke ringere. Naar ieg vilde komme til deris gerning / da stulde ieg side offuerst / Oc ieg bode blant Stridsmend som en Konge / der ieg troffede dem som vaare bedrøffede.

En nu lee de at mig som ere yngre end ieg / huess. Fedie ieg haaffde foracret at sette iblant mine faare hunde. Nues formue ieg holt for inted / som icke kumde komme til Alderdom. De som for hunger oc nosh flyde enlige bort i sicken / oc vaare nylige forderffuede oc bleffue elende. De som opyrcet i Tellerne hofst Busskene / oc Enebars treis røder vaare deris mad. Denaar de opyrcet dem / da fryde de sig der ved / som en Tyff. De bode hofst de grafelige Baacke / i iordens huler oc i stenreffuer. Emellem Busskene robte de / oc de samlede vnder Tisserne. Der løse oc foracrede Folkis Bøyn / de som vaare alder ringeste i Landet. Nu er ieg bleffuen deris Streng leg / oc maa vere deris Fabel. De haaffue verstyggelighed til mig / och holde sig langt fra mig / oc de spare icke at spytte faar mit ansigt.

De haaffue fraspene mine Sele / oc giort mig til inted / oc tager Bigelet aff mine. De sette dem mod mig paa den høye side / der som ieg grænedis / oc vdførte min fod / de giorde en vey offuer mig / at de vilde forderffue mig. De sønderbrøde min sti / der vaare dem saa læt at gøte mig skade / at de haaffde ingen hielp behoff der til. De komme ind lige som at ir vut Gab / oc fulde ind for vden aarden. Forferdelse vende sig mod mig / oc forfulde min herlighed som væ / oc min lyck salige stat som en løbendis sty. Nu vdgryder min Siel sig offuer mig / oc den elendige tid haaffuer begrebet mig. Om natten stingis mine Ben igennem alle vegne / oc de som mig iage / legge dem icke at soffue. Jeg bliffuer anderledis oc anderledis klæd ved kraffens mangfoldighed / De de omgiorde mig der mer / lige som mer min Riortels hul. And haaffuer traad mig i Skamet / oc aceret mig lige som stoff oc aske.

Kober ieg til dig / da suarer du mig icke / Traader ieg frem / da aceret du mig icke. Du offuert mig til en Græselig / oc bereet din vrede mod mig mer din Naands styrcke. Du løffter mig op / oc lader mig fare paa veret / oc sønder smelter mig krafftelige. Thi ieg ved at du skal antuorde mig Døden / der er alle Læffuendis Luff bestickede. Dog skal hand icke vdfreede sin Naand til Benhuset / oc de skulle icke strige for hans forderffuelse. Jeg grad io i den haare de tid / oc min Siel ynkedis offuer de arme. Jeg ventede det Gode / Oc det onde kommer. Jeg haabedis til luffet / oc mæcket kommer. Min induol siuder / oc lader icke aff / den elendige tid haaffuer offuerfaldet mig. Jeg gaar sort / oc dog brenner Solen mig icke. Jeg staa op oc graader blant i Denigheden. Jeg er Dugormis broder / och Strudzens stalbroder. Min hud er bleffuen sort offuer mig / oc mine Ben ere forstørrede aff hede. Min harpe er bleffuen i Klage maa / oc min Pibe er graad.

XXXI.

Ieg giorde en Pact met mine øyen / at ieg icke acrede paa nogen Jomfeue. Den huad giffuer Gud mig offuen aff til løn : Och huad giffuer den Almæctige aff hølpsen mig til arff : Skulde icke de Wierferdige haaffue saadan wylcke mer ret : Oc en i Nidedere vere saa vdfuden : Seer hand icke mine veye / oc rel alle mine gonge : Haaffuer ieg vandret i forfengelighe / Eller haaffuer min fod haftet til bedragelse : Saa maa mand veye mig paa en ret Vey skal / saa skal Gud forfare min fromhed. Haaffuer min gong viger aff veyen / oc mit hierte effersult mine øyen / oc hengryckis mer rod.

Haaffuer mit hierte lader drage sig til Quinder / eller haaffuer ieg lurer hofst min Vestsis dør. Da maa min Hustru skendis aff en anden / oc andre mæ beligge hende. Thi der er en last / och en misgerning faar Dommeene. Thi der vaare en ild / som forterede ind til forderffuelse / oc opyrcet mer rod al min Jndomme. Haaffuer ieg foracret min Suends eller min Pigis ræt / naare de haaffde en Sag mod mig. Duad vilde ieg gøte / der som Gud giorde sig rede oc huad stulde ieg suare / naare han besøgte : Haaffuer hand oc icke giort hannem / som giorde mig i i Adere luff : oc beredde Luffit i hannem lige saa vel : Haaffuer ieg sagt ney mod de Sactigis begerselse / oc lader Enckenis øyen vansinectet : Haaffuer ieg edet mit brød alene / at de Faderløse haaffue icke oc edet der aff : Thi ieg haaffuer hyllet mig som en Fader aff min Barndom / och aff min Adels Luff haaffuer ieg gerne trostet.

Haaffuer ieg seer nogen forfare / for hand haaffde icke klæder / och lader den Arme gaa vden klæder : Haaffuer icke hans sider velsignet mig / der hand bleff varm aff mine lamskind : Haaffuer ieg farer met min haand offuer de faderløse / den tid ieg saa at ieg haaffde maet i Døre at hylpe. Da falde mine skuldre fra aylene / oc min arm briste fra albuen. Thi ieg frøccrede Gud lige som en wylcke offuer mig / oc kunde icke bare hans byrde. Haaffuer ieg set guld til min tillid / oc sagt til Guld klumpen /

min trost: Haffuer ieg glædet mig / at ieg haffde stort Guds / oc min haand haffde forhuertfuit allehonde: Haffuer ieg seer til luser naar det skinde fatt / eller til maanen / naar hand gic fuld: Haffuer mit herte ladet sig hemmelige forføre / at min mund kyste min haand: Det er oc en misgerning saar Dommeeren / Thi der mer haffde ieg negtet Gud offuen aff.

Haffuer ieg glæd mig / naar det gic min Fiende ilde / oc ophøret mig / at wlycke kom paa hannem: Thi ieg loed min mund icke synde / at hand yndskede hans siel en forbandelse. Haffue icke aendene maarte sig i min Bolig: Gud giffue / at wi skulde icke bliffue maarte aff hans Edd. Den fremmede maarte icke bliffue vde om natten / men ieg loed min dør op for de Dey / farendis. Haffuer ieg skult min skælkhed som ic aenniste / at ieg dulde min misgerning lén / liger: Haffuer ieg ladet mig forferde for den store Nob / oc ladet frend / kaffa foractelse forferdet mig: Jeg bleff stille / oc gic icke vdaff døen.

Huo giffuer mig en Offuerhøret / at den Almæctigste vilde høre min begære / at nogen maarte scriffue en Bog om min sag. Saa vilde ieg tage hende paa min apæl / oc binde hende omkring mig lige som en Krone. Jeg vilde giffue taller paa mine gonge tilkende / oc ieg vilde bære hende frem som en Føste. Skal min iord steige mod mig / oc hendis agerrene græde til sammen. Haffuer ieg æder hendis fruct wbetalet / oc plager Agermendenis Liff. Da voye mig tidæl for huede / oc tome for byg. Jobs ord haffue en ende.

XXXII.

Elode de tre aend aff at suare Job / thi hand holt sig saa retuiff. aDen Elihu Elihu. Baracheels søn aff Bus / aff Ram sleet / bleff vied paa Job / saar hand holt sin Siel retuiffere end Gud. Hand bleff oc vied paa hans tre Denner / saar de fund de ingen suar / oc fordsinde dog Job. Thi Elihu tøffuede indtil de haffde talet mer Job / effertdi at de vaare Eldre end hand. Fordi der hand saa / at der vaar ingen suar i de tre aends munde / da bleff hand vied / De saa suarede Elihu Baracheels søn aff Bus / oc sagde.

Jeg er yng / oc i ere gamle / Thi skyde ieg / oc freytede at beuise min kaanst iblant eder. Jeg tenecke / Lad aarene tale / oc lad alderens mangfoldighed beuise visdom. aDen aanden er i solet / oc den Almæctigste aande gør dem forstandige. De Store ere icke de visste / oc de Gamle forstaa icke Retten. Der saare vil ieg nu tale / Dæret mig / ieg vil oc lade eder see min kaanst. See / ieg haffuer tøffuit / men i talede / Jeg mercke paa eders forstand / indtil at i funde paa den rette tale. Oc ieg haffuer giffuit æt paa eder / aDen see / der er ingen iblant eder / som straffede Job / eller suarede til hans tale.

Der kand vel ste / at i ville sig / Wi funde visdommen / at Gud haffuer forskudet hannem / oc ellers ingen. Den tale gør mig icke fyllyst / Jeg vil icke saa suare hannem effter eders tale. Ah / de ere forferdede / de kunde icke mere suare / de kunde icke mere tale. Effterdi at ieg tøffuede / oc de kunde icke tale (Thi de staa stille / oc suare inted mere) Da vil ieg dog suare min part / oc vil beuise min kaanst. Thi ieg er saa fuld aff den Tale / at min aande gør mig ve i min Bug. See / min bug er lige som aDost der stoppit er / som sønderbyrder de ny sad. Jeg maa tale / at ieg kand saa aande / Jeg maa oplade mine læbe oc suare. Jeg vil ingen Persone ansee / oc ieg vil inted aenniste puse. Thi ieg ved icke (der som ieg der gjorde) om min Skabere skulde tage mig bort inden en liden stund.

XXXIII.

Db hør dog min tale / oc merck paa alle mine ord. See / Jeg oplader min mund oc min tunge tal i min mund. aDit herte skal tale ræt / oc mine læbe skulle sig den rene forstand. Guds aand haffuer giort mig / oc den Almæctigste aande haffuer giffuit mig Liffuer. Rant du / saa suar mig / Skick dig emod mig oc ved dig til. See / ieg hør Gud til / saa vel som du / De ieg er oc giort aff Leer. Dog tøst du icke forferdis for mig / oc min haand skal icke bliffue dig forsuar.

Du talede saar mine gern / ieg maarte høre din talis tøst. Jeg er ren for vden misgerning / wstyldig / oc haffuer ingen synd. See / hand haffuer fundet en sag mer mig / derfare ætter hand mig for sin Fiende. Hand haffuer lagt mine føder i stock / och haffuer foruaret alle mine voye. See / lige der aff beslutter ieg mod dig / at du est icke retferdig / Thi Gud er mere end ic aenniste. Huor saare vil du trette mer hannem / for hand gør dig icke regens / kaff aff alle hans gerninger.

gerninger: Thi naar Gud beslutter en tid noget / Da betencker hand det icke først der efter.

J synens drøm om natten / naar søffnen falder paa Folck / naar de søffue paa sengen. Da obner hand Folckis øren / oc forserder dem oc reffer dem. At hand vil vende aennisten fra hans forset / oc besterme hannem fra hoffmod. Oc spare hans Siæl fra forderffuelsen / oc hans Liff / at det icke falder i sunder. Hand straffer hannem met pine paa hans Seng / oc alle hans been haardelige. Oc hand retter hannem hans Legeme saa til / at hand vemmer ved maden / oc hans Siæl / at hun haffuer ingen lyst til at æde. Hans Fødd forsuinder / at hand kand icke vel see / oc hans been bliffue sønderlagne / at mand icke gerne seer paa dem. At hans siæl flyndis til forderffuelsen / oc hans liff til døden.

Der som en Engil en aff tusinde / talede met hannem / til at forkynde aennisten huorle die hand skalde gøre rer. Da bliffuer hand hannem naadig / oc siger / Hand skal seelis / at hand icke far hen vnder til forderffuelsen. Thi ieg haffuer fundet en forligelse. Hans Fødd skal gøres igen som i Ungdommen / oc lade hannem bliffue vng igen. Hand skal bede Gud / hand skal beuise hannem naade / oc lader see sit Ansigt met gløde / oc skal betale aennisten effter sin redferdighed. Hand skal bekende sig saar Folcker / oc sige / Jeg vilde haffue syndet / oc foruente Rættens / aen det haffde intet været meg nyttelig. Hand haffuer seest min Siæl / at hun icke foer i forderffuelsen / aen mit Liff seer lufet.

See / dette altsammen gør Gud tho eller tre gonge met huer. At hand henter hans Siæl igen aff forderffuelsen / oc oplufter hannem met de Liffuendis luff. aenck der paa Job / oc høz til / oc ti at ieg kand tale. aen haffuer du noget at sige / da suar mig / Sig til / Est du retferdig / ieg vil gerne høze det. aen haffuer du intet / da høz til / oc ti / Jeg vil lære dig vished.

XXXIII.

CC Elihu suarede / oc sagde / Høer i Vise min tale / oc i forstandige mercker paa mig. Thi øret paffuer talen / oc munden smager maden. Lader off vduale en Dom / at vi muelend mellem oss / huad gaar er. Thi Job sagde / Jeg er retferdig / oc Gud necet mig min Ræt. Jeg maa luge / alligeuel at ieg haffuer ret / Oc ieg er plaffuit aff mine Pile / end dog ieg haffuer intet forstyldet. Huoz er saadan en som Job / der duffer bespaatelse lige som vand: Oc gaar paa veyen met aen dedere / oc vandret met wogudelig Folck: Thi hand sagde / Naar nogen er end from / da gelder hand dog intet saar Gud.

Der saare høer mig i Vise Folck. Der vere langt fra / at Gud skulde vere wogudelig / oc den Almæctigste wretferdig. aen hand betaler aennisten effter som hand haffuer fortient / oc rammer huer effter sin gerning. For vden tuil / da fordommer Gud ingen met wrette / oc den Almæctigste bøyer icke Rættens. Huo haffuer sticket der som er paa iorden: oc huo haffuer set al Jorderig: Der som hand vilde tage sig det saare / da samlede hand alle siæle oc aander til sig. Alles Fødd skulde forgaa met huer andre / oc aennister bleffue til afte igen.

Haffuer du nu forstand / saa høz det / oc merck paa min talis røst / Skulde en tuinge Rættens / fordi at hand hadet hannem: Oc at du est stolt / skulde du der saare fordomme den Rættens dig: Skulde nogen sige til Kongen / Du wnyrtige aenck / oc til Førster / i wogudelige: Den som dog icke anseer Førsteris person / oc kender icke den kaastelige mere end den Arme / Thi de ere alle hans Henders gerninger. Folcker maa dø haskelige / oc forferdis oc forgaa om miden natten / De metlige bliffue borttagne mactløse. Thi hans øyen see paa huer mands vey / oc hand stuer alle deris gonge. Der er intet mæck eller taag / som aen dedere kunde skule dem vdi. Thi der bliffuer ingen tilstæd / at hand gaar i rette met Gud.

Hand omkommer saa mange Stolte / at de ere icke at tele / oc sticket andre i deris stæd. Der saare / at hand kender deris gerning / oc omuender dem om natten / at de bliffue slagne. Hand kaster de Onde paa en hob / at mand der gerne seer. Fordi / at de vigelede bort fra hannem / oc forstode ingen aff hans vey. At de Færtigis strig maatte komme saar hannem / oc hand høzde de Glendigis rob. Naar hand giffuer fred / huo vil fordomme: oc naar hand stuler Ansiet / huo vil stue hannem / blant Folcker oc Almuen: Oc hand lader en Øyenskalck regere offuer dem / at tuinge Folcker.

Jeg maa tale saar Gud / oc kand der icke lade. Haffuer ieg icke sagt ret / saa lær du mig det bedre / Haffuer ieg wret handlet / da vil ieg det icke mere gøre. Hand bier Suar aff dig / Thi du bort kaster alting / oc du begynte det / oc icke ieg / Vedst du nu noget / da sig til. Jeg lader gerne vise aenck vnderuise mig / oc en viff aenck lyder mig. aenck Job taler met wforstandig hed / oc hans ord ere icke flogne. aenck fader lad Job forføgis indtil enden / der saare / at hand vender sig til wretferdig Folck. Hand haffuer offuer hans synd oc saa bespaatret / Der saare lad hannem plaffuis blant oss / oc der effter meger snacke mod Gud.

Oc

Elihu.

XXXV.

SC Elihu suarede/oc sagde/Holder du det for ret / at du siger / Jeg er retvisse
end Gud: Thi du siger/Huo gelder noget hof dig: Huad hielper det / om ieg
gør mig vden synd: Jeg vil suare dig it ord / oc dine Venner met dig. Stue
Himmelen oc see/oc skue stjerne/ar de ere dig forhøye. Synder du / huad kanc
du gøre met hannem: oc om dine misgerninger ere mange / huad kanc du gøre
hannem: Oc om du est retferdig / huad kanc du giffue hannem: eller huad skal

hand tage aff dine hender:

Din ondskaft kanc vel gøre it / Venniste som du est / noget / oc din retferdighed it / Vens
nistis barn. De samme mue robe naar dem ster megen vold / oc strige paa de Storis arm.
Som inted skode der effter/huor er Gud min Skabere / som gør sang om natten / Som gør off
lærdere / end fær paa iorden / oc visere end fulene vnder Himmelen. Vden de skulle oc strige off
uer de Ondis hoffmod / oc hand skal icke bønhsøre dem. Thi Gud hører icke forfengeligbed /
oc den Almægtigste skal icke ansee det. Der til mer siger du / du skal icke see hannem / Vden der er
en dom for hannem / bte hannem ædon. Om hans vrede icke saa snart hiemføger / oc tager sig
icke det til / at der ere saa mange lafter. Derfare haffuer Job opladet sin mund forgefuis / oc
giffuit sta alre ord faare met vforstandighed.

XXXVI.

Elihu taledede ydermere / oc sagde / Vte mig end nu lidet / ieg vil forkynde dig
det / Thi ieg haffuer end nu noget at sige paa Guds vegne / Jeg vil hente min
forstand longt borte / oc beuise min Skabere / at hand er retferdig. Vden tale
skal vden tuit icke vere falsk / min forstand skal vere vden smitte faar dig.

See / Gud forkafter icke de mechtige / thi hand er oc mechtig aff hiertens
kraft. Hand opholder icke de Wgudelige / men hand hielper den Elendige til
rette. Hand vender icke sine øyen fra de retferdige / oc hand lader Kongerne
side paa deris Throne altid / at de bliffue mechtige. De huor fangerne ligge i stocken / oc ere iam
merlige bundne met snarer. Da forkynder hand dem / huad de haffue gjort / oc deris vdygd / at
de haffue handlet met vld. Hand obner dem øiet til tucke / oc siger dem / At de skulle omuende
dem fra den vretferdige. Lyde de oc riene hannem / da skulle de bliffue gamle ved gode dage / oc
leffue met løst. Lyde de icke / da skulle de falde i Suerdet / oc forgaafør end de bliffue der var.

Vaar vreden rammer paa Hyen / skal icke / da robe de icke / Vaar de ligge fangne / da skal deris
siel dø i pine / oc deris leffuit iblant Noer. Vden hand skal redde de Elendige aff deris elendig
hed / oc obne den Fattige øiet i droffuelsen. Hand skal rissue dig aff den vie angstis strube /
som haffuer ingen grund / Oc dit Bort skal haffue ro / sult met alt gaat. Vden du gør de Wgu
deligis sag god / at deris sag oc ret holdes ved mact. See til / at vrede maa vel ske haffuer icke
kommer dig til at plage nogen / Eller at stor Gaffue haffuer icke bøyet dig. Vdent du at hand
accer din mact / eller guld / eller nogen sted en sterck eller formuende: Du røst icke begære natten
til / at offuerfalde folck paa deris sted. Beuare dig / oc vent dig icke til vret / som du begynte for
din elendighed.

See / Gud er forhøyt i sin mact / Huor er en Læxere som hand er: Huo vil hiemføge sin ven
offuer hannem: oc huor vil sige til hannem / Du gør vret: Tenck / at du icke vedst hans ger
ning / som Folckets siunger. Thi alle Venniste see det / oc Folckets stuer der longt borte. See /
Gud er stor oc vobekend / ingen kanc vdsøre hans aaris tal. Hand gør vander til smaa draabe /
oc diffuer sine stjer sammen til regn / at stjerne flyde oc drybe saare paa Vennisten. Vaar hand
tager sig faare at vdbrede stjerne / som sit høye paulun / See / saa vdbreder hand sin liunet off
uer de samme / oc hand betæcker alle Haffsens ender. Thi der mer forferder hand Folck / oc
giffuer dog offuerfaldige føde. Hand skuler Liunet som met hender / oc biuder det dog at kom
me igen. Der om vidner hans Scalbroder / som er Tordens vrede i stjerne.

XXXVII

Et faare geuer mit hierte oc beffuer. Rære høret dog / huor ledis hans Torden er
vied / Ochvad for tale der vdgaaer aff hans mund. Hand seer vnder alle Himle /
oc hans Liunet stin paa iordens ende. Der effter buidder Torden / oc hand
tordener met sin store liud. De naar hans Torden høris / da kanc mand icke stille
hannem. Gud tordener grefelige met sin Torden / oc gør store ting / oc bliffuer dog icke kent.

p ij

Hand

Hand taler til Sneen / saa er hand strax paa Jorden / oc til Støbe regn / saa er støbe regnen der
met mact. Hand haffuer alle Aenniste i sin haand / lige som indelucte / at folcket skal lære/
huad hand kand gøre. Der vilde Diur gaar i hulen / oc bliffuer i sin sted. Aff synden kommer
vær / oc aff Norden fuld. Aff Guds aande kommer frost / oc stort vand / naar hand lader det op-
stå. De tycke skyer skyles at / at der bliffuer klart / och hans skyn bryder igennem taager. Hand
vender skyerne huor hand vil / at de vdrerte paa Jorderig alt der hand binder dem. Huad hel-
ler det skæer offuer en Sleet eller offuer it Land / der som mand finder hannem barmhiertig.

Job merck det / stat oc acte Guds vnderlige Gerninger. Vedst du / naar Gud søer saa
dant offuer dem: oc naar hand lader sine skyers liuss bryde frem: Vedst du / huorledis skyerne
vdsprede dem: huilcke vnderlige Gerninger de fuldkomme vide. At dine klæder ere varme/
naar Landet er stille aff synden vær: Ja du skal vdbrede skyerne met hannem / som staa fast/
som en støbe Spegel. Sig off / huad wi skulle sige hannem / Thi wi kunde icke recke did hen
saar mœrckhed. Huo vil opregne hannem det ieg taler: om nogen taler / da bliffuer hand op-
slugen. Nu seer mand icke Luser / som skinner klart i skyerne / Men naar været blæser / da bliff-
uer det klart. Aff Norden kommer guld / den forferdelige Gud til loff. Men de kunde icke begri-
be den Almægtigste / som er saa stor aff mact / Thi hand skal ingen regensklaff gøre for sin Ræt
och gode sager. Derfaare maa folckene fræste hannem / och hand freyter for ingen / huor
vise de ere.

XXXVIII.

Gud.

C H E R E N suarede Job aff it vær / oc sagde / Huo er den / som saa seylet
i vifdom / oc taler saa met vforstandighed. Giorde dine lender som en Aand /
Jeg vil spørre dig at / Lær mig. Huor vaast du / der ieg lagde Jordens grundual:
lig mig det / est du saa klog. Vedst du / huor der sette hendis maal: eller huor der
drog Rettefnozen offuer hende: Eller huor paa staa hendis søder ned senckte: el-
ler huor lagde hendis Nørnesten: Der Aorgestierne met huer andre loffuer
se mig / oc alde Guds bøn frydede dem. Huo lucte haffuer til mer sine dære / der der vdbrafs
om aff mode rs luff. Der ieg klædde det met skyerne / och sugbre det i taag som met it suøbe
klæde. Der ieg bred hendis løb met min Dam / oc sette stong oc dør: derfaare / oc sagde / Mid til
skalt du komme / oc icke lenger / Der skulle dine stolte bølger legge sig.

Haffuer du i din tid budet Aorgen / oc viset Aorgenskiernen sin sted: At hun besattee
Jordens hørner / oc de Wgudelige bliffue vdkaste. Indseglet skal omuendis som leer / och de
staa som it klæde. Oc liuser skal tagis fra de Wgudelige / oc de Aofferdigis arm skal sønderbry-
dis. Est du kommen til Haffens grund / oc haffuer vandret i Dybhedens fodspor: Haffuer
Dødens porte nogen tid opladet sig saar dig: eller haffuer du seet mœrckens port: Haffuer du
forfaret huor bred Jorden er: sig til / Vedst du det altsammen: Huilken er den vey der som Luser
ser boer oc huilken er Aørckhedens sted: At du kunde boir tage hans landemercke oc mercke
frien til hans Huss: Visste du och at du skulde paa den tid sædis / och huor mange dine dage
skulde bliffue.

Haffuer du veret der som Sneen kommer fra: eller haffuer du seet / huoden Nagelen kom-
mer: Huilke ieg haffuer forholdet til dyffuellsens tid / oc til stridens oc krigenes dag. Ved huil-
ken vey deler liuser sig: oc Hsen vær opfar paa iorden: Huo vddelde Støbe regnen sit løb och
giorde Liunits oc Tordenens vey. At der regner paa der Land som ingen er / i ørcken som intet
Aenniste er: At der fylder ørcken oc de øde stæder / oc gør at græsser vover. Huo er Regnens
fader: Huo haffuer fød Duggens draaber: Aff huest Liff er Isen gongen: oc huor fødte Rims
frost vnder Himmelen: At Vandet bliffuer stult lige som vnder stene / Oc Dybet staa offuen
paa. Kant du binde Siustierne baand til sammen: eller opløse Orions baand: Kant du lø-
de Aorgenskiernen komme frem i sin tid: eller søre Vognen paa Himmelen offuer sine Børn:
Vedst du huorledis Himmelen skal regetis: eller kant du mestere hannem paa Jorden:

Kant du søre din Torden høyr op i skyerne / Eller skal Vandens mangfoldighed skule
dig: Kant du lade Liunet op / at de fare hen / oc sige / Ver ere vi: huor giffuer Vifdom skulet:
Huo giffuer forstandige tancker: Huo er saa vifff / at hand kand tele skyerne: Huo kand stoppe
Himmelens Vanløb til: Naar skaffuen bliffuer støbt / at hand løber til hobe / oc klimpene
henge ved huer andre.

XXXIX.

Kant

Ant du giffue Louinden at iage hendis roff: oc mætte de vnge Louer / at de legge dem i deris steder / oc huile i Kuleene som de lure: Huo bereder Raffnen Psal. 147.
mad / naar hans Vnge robe til Gud / oc flyge vilde naar de haffde inted at æde:
Vedst du tiden: Naar Stengederne føde paa Klipperne: Eller haffuer du merckte
naar Hinderne gaa fructsommelige: Haffuer du tald deris maanedet / naar de
bliffue fulde / eller vedst du tiden naar de føde: De høye sig naar de føde / oc ruffe
ue sig oc lade deris Vnger vd. Deris vnge bliffue fede oc formere sig i Kornet / oc gaa vd / och
komme ick egen til dem.

Huo haffuer lader de vilde Diur gaa saa fri: huo opløste Vilddiurenis baand: Som ieg
haffuer giffuit skoffuen til huff / och øcken til Bolige. De bespaarte der bulder i Staden / de
høye ick Duffuerens pucken. De see til Biergene som deris føde er / oc lede huor der er grønt.

Ant du at Enhjæningen skal tiene dig / oc skal bliffue hof din Krubbe: Kant du binde
dit aag paa hannem at gøre agterener / at hand skal opbyde efter dig i grunden: Kant du for
lade dig paa hannem / for hand er saa sterck: at du skal lade hannem arbejde for dig: Kant du
tro hannem til at si dig din sæd igen / oc samle i din Lade:

Paafulens fiære ere skønnere end Storckens vinge oc fiærer. Som lader sine æg paa Jor-
den / oc lader den hede iord kløcke dem. Hand forglemmer at de mætte sønder trædis / oc at ic
vilt Diur mætte byde dem sønder. Hand bliffuer saa haard mod sine Vnger lige som de vaa-
re ick hans / oc acer det ick / at hand arbejder for gæffuis. Thi Gud haffuer taget hans vis-
dom fra hannem / oc haffuer ick delet forstand met hannem. Paa den tid naar hand ferdis
høyr / da ophøyer hand sig / oc bespaatter baade Nest oc Vand.

Kant du giffue Vesten styrcke / Eller pryde hans halff met hans strig: Kant du forferde
hannem som en Greshopper: Huad som er forferdeligt / det er hans næsis priff. Hand stamper
paa iorden / oc er frimodig met krafft / oc hand drager vd mod den som er i Harnist. Hand bes-
spatter fræsten oc forferdis ick / oc hand flyer ick for suerder. Naar end Pile kaageret klinger
mod hannem / oc baade spind oc glassuen skinne. Hand ryster oc raser oc skraber i iorden / och
acer ick Basunens liud. Naar Basunen lyder fast / siger hand / Hui / oc luter Striden longe
fra / Forstemis strig oc frey.

Flyger Vogen efter din forstand / och breder sine vinge vd mod synden: Flyger Vinen
saa høyt aff din befaling / at han gør sin rede i der høye: Hand boer i Klippen / oc bliffuer paa
toppen hof Klipperne oc i faste steder. Der fra stuer hand efter føde / och hans øyen see longe
borte. Hans Vnge duffe blod / oc huor der er it Aagel / der er hand.

De HERRER suarede Job / och sagde / Huo som vil trætte met den Almetigste /
skal hand ick beuise hannem det: Och huor der straffer Gud / skal hand ick forsuare det.

Job suarede HERRER / oc sagde / See / Jeg haffuer veret forletferdig / huad skal
ieg suare: Jeg vil legge min haand paa min mund. Jeg haffuer talet en gong / derfaare vil ieg
ick mere suare / Der efter vil ieg ick gøre det mere.

XL.

SCHERRER suarede Job aff it vær / oc sagde / Giorde dine lender som en
Vand / Jeg vil spørre dig at lær mig. Skulde du gøre min Dom til inted / oc
fordømme mig / at du est retferdig: Haffuer du en arm som Gud / oc kant du
tordene met lige saadan røst / som hand gør Pryde dig met bram / oc ophøye
dig / for dig kaastelige ochertlige vdi. Vdsprede din grüheds viede / skue de Hoff-
modige huor de ere / oc ydmyge dem. Ja skue de Hoffmodige / huor de ere / oc
bøye dem / oc gør de Vgudelige tynde huor de ere. Skrab dem til sammen i iorden / oc nedsenck
deris bram i der skulte. Saa vil ieg oc bekende dig / at din høye haand kand hielpe dig.

See / Behemoth / som ieg giorde hof dig / ader hō som en øye. See / hans mact er i hans
lender / oc hans styrcke er i hans Bugis naffe. Hans stert vdræcker sig som it Cedertæ / hans
Lønligerings aarer staa op som en gren. Hans Ben ere lige som fast kaaber / Hans Ben ere li-
ge som iem stæffue. Hand er Guds veyes begyndelse / som hannem giorde / hand griber fat paa
hannem met sit suerd. Biergene bæere hannem vrter / oc alle vilde Diur lege der. Hand ligger
gerne i slugge / Skult i røer oc i dynd. Duffen skul hannem met sin slugge / oc Pileræ skule
hannem. See / hand sluger Strømmen i sig / och acer der ick stort / hand lader sig ryste / hand
vilde opøse Jordan met sin mund. Dog fanger mand hannem met hans egne Øyen / oc ved en
Share borer mand hans nase igennem.

Kant

Ant du drage Leuiathan met Krogen / eller binde hans tunge met en snor:
Kant du sette en Ring i hans næse / eller bore hans Kindben igennem met en
pær: **A**nt du / at hand skal mane dig meget / eller smigge faar dig: **A**nt du
at hand skal gøre it Forbund met dig / at du kant haffue hannem altid til en
Suend: Kant du lege met hannem som met en Fiol: eller binde hannem hof
dine Piger: **A**nt du / at noget Selskaff skal skære hannem sønder / oc skiffe
hannem iblant Røbmændene: Kant du fylde garnet met hans Hud / oc fiske
rusen met hans Hoffsuit: **N**aar du legger din haand paa hannem / da tenck / at der er en strid /
som du kant icke føre til enden. See hans haab skal feyle hannem / Oc naar hand synis / da suin
ger hand sig bort. Der er ingen saa dustig / at hand ror erre hannem / **H**uo er da den som kand
staa faar mig: **H**uo haffuer giffuit mig noget tilfoerne / at ieg skal betale hannem det: **D**et er
mit huad der er vnder alle Himlene.

Der til maa ieg nu sige / **H**uor stor / huor mectig / oc huor vel hand er skabt. **H**uo kand kaste
hans Klæder op: oc huor ror voge det at gribe hannem mellem sine Tender: **H**uo kand oplade
han anledz Kindben: **H**ans Tender staa forferdelige trint omkring. **H**ans stolte Skæl / er et
ge som faste Skjolde / fester nær i huer andie. Der ene rorer der andet / at der gaar icke var emel
lem. Der ene henger ved der andet / oc holde sig tilfammen / at de kunde icke skilles fra huer an
die. **H**ans nysen skin som it liuss / hans syen ere lige som **A**orgens stjernens syenbyrn. **A**ff hans
Aund far bluss / oc gloende gnister skyde hid vd. **A**ff hans næse gaar røg / som aff hede geyder
oc Redle. **H**ans Zande er som klar lue / oc der gaar lue aff hans **A**und. **H**and haffuer en sterck
halss / oc det er hans lyst / huor hand kand noget forderffue. **H**ans Rødis Ledemod henge ved
huer andie / oc holde hart ved hannem / at han kand icke falde sønder.

Hans Dierte er saa hart som en sten / oc saa fast som it stycke aff den vnderste **A**delsten.
Naar hand opreyser sig / da forstrecke de Stercke dem / oc naar hand byder seem / da er der in
gen naade. **N**aar mand vil til hannem met suerd eller met spiid / stud oc pancke / da rorer hand
sig icke. **H**and acer Jern lige som straa oc Raaber som raader træ. Der skal ingen Vil foriage
hannem / **S**lingestene ere faar hannem som affner. **H**andre acer hand som skiffuer / **H**and
spaarer de beffuendis Spitze. Der ligger skarpe stene vnder hannem / oc hand far offuer de
huasse Klipper / lige som offuer dynd. **H**and gør det at der dybe Haffsiuder lige som en gryde /
Oc hand rorer det tilfammen lige som mand blander salue. **D**eyen skin effrer hannem / **H**and
gør dybet ganckle geaar. Der kand ingen lignis ved hannem paa iorden / **H**and er giort til at
vere for vden frey. **H**and foracret alt det som høyr er / **H**and er en Ronge offuer alle **H**offmo
dige.

XLII.

Job.

Job suarede **H**ERREREN / oc sagde / **J**eg bekender / at du formaar alting / oc
at der er ingen tancke skult faar dig. Der er en vbesindig **A**nd / som tencker
at skule sit raad. Der faar bekender ieg / at ieg taledet vuislige / at der er mig for
høyr oc ieg icke forstaar. Saa høyr nu / lad mig tale / ieg vil spøre dig at lær mig.
Jeg haffuer høyr dig met gær / oc mit øre seer dig oc nu. Der faar kender ieg
mig skyldig / oc ieg vil bedre mig i stoff oc aske.

Der **H**ERREREN haffde nu taler disse ord met Job / da sagde hand til **E**liphas aff **T**he
man / **A**n vrede er bleffuen grum offuer dig / oc offuer dine tho Venner / **T**hi at i haffue icke
taler ræt om mig / som min Tienere Job. Saa tager nu siu syen oc siu vedre / oc gaar hent til
Job min Tienere / oc offrer Bændoffer for eder / oc lader Job min Tienere bede for eder. **T**hi
ieg vil ansee hannem / **A**t ieg skal icke lade eder see / huor daarlige i haffue giort / **T**hi at i haff
ue icke ræt taler om mig / som min Tienere Job.

Saa ginge **E**liphas aff **T**hema / **B**ildad aff **S**uah / oc **S**ophar aff **N**aema / oc giorde som
HERREREN sagde til dem / **D**e **H**ERREREN saa til Job. **D**e **H**ERREREN vende Jobs
fengsel / der hand bad for sine Venner / **D**e **H**ERREREN gaff Job dubbelt saa meget som
hand haffde haff.

Job siet dub
belte saa meget
igen / som hand
haffde mist.

De alle hans Bødre oc alle hans Søster / oc alle som kende hannem før / komme til han
nem / oc ode met hannem i hans Haff / oc vende dem til hannem / oc trostede hannem / offuer alt
der onde / som **H**ERREREN haffde lader komme offuer hannem. **D**e huer gaff hannem en
skin

støn Sølffpending/oc ic gyldene Stierne span. De HERRER velsignede Job der effter mere end tilforne/ar hand siel fiorten tusinde Faar/oc sex tusinde Kamel/ oc thu tusinde par Hyen/oc tusinde Asne. De hand siel siu Sonner oc tre Døtter. De hand kallede den første Jesmina/den anden Bezia/oc den tredje Kerenhapuch. De der vaar icke saa deylige Quinder fundne i alle Landene/som Jobs døtter/De deris Fader gaff dem aff iblant deris Brødre.

De Job leffuede siden der effter i hundrede oc fyrctiue aar/ar hand saa Børn oc Bøgne børn/indtil der fierde Led. De Job døde gammil oc mat aff Liffuit.

Endepaa Jobs Bog

Davidz Psaltere

I.

Allig er den som icke vandier i de wogudeligis Raad/Ey heller traader paa Synderis Vey/Ey heller sider der som Spaattereside. Men haffuer lyst til HERRER S Lou/De taler om hans

Lou dag oc nat.

Hand er lige som it Træ der er plantet hos Vandbecke/Som bær sin Fruet i sin tid/De Bladene foruise icke der paa/De huad hand gør/der lyctiff vel.

Men de Wgudelige ere icke saa/ Men lige som Affuer/der været bort spær.

Der faare bliffue de Wgudelige icke i Dommen/Ey heller Syndere i de Rets ferdigis menighed.

Thi HERRER kender de Rets ferdigis vey/Men de Wgudeligis vey forfaris.

II.

Hor faare rase Hedninge/oc hui taler Folcker saa forfengelige. Kongerne i Landet veyse sig

op/oc Herrene raadsla tilfammen/mod HERRER oc hans Saluede.

Lader oss sønder rissue deris Vaand/De kaste deris reb fra oss.

Men den som boer i Himmelen leer ar dem/oc HERRER bespaatter dem.

Hand skal en tid tale med dem i sin viede/De forserde dem med sin grumhed.

Men ieg indsette min Konge/paa mit hellige Bierg Zion.

Jeg vil predieck om saadan en Stick/ar HERRER sagde til mig/Du est min Son/I dag fødte ieg dig.

Begære aff mig/Saa vil ieg giffue dig Hedningene til Affue/De Verdens ende til Eyedom.

Du skal sønder sla dem med en tem Spir/Lige som Leerpaatter skal du sønderknuse dem.

Saa lader eder nu vnderusse i Konger/De lader eder tuete i Dommere paa Jorden.

Tiener HERRER med frøet/oc glæder eder med beffuelse.

Ryffer Sønnen/ar hand bliffuer icke vied/oc i omkomme paa veyen/Thi hans viede skal snart oprendis/Men salige ere alle de som tro paa hannem.

Davidz

Davidz

III.

Davidz Psalme / Der hand
flyde for sin søn Absalon.

A HERRER / Hui ere mine
fiender saa mange / De sette sig
saa mange mod mig.

Angen sige om min siel / hun
haffuer ingen hielp hos Gud / Sela.

Men du HERRER est Skiolden
saar mig / De den som setter mig til ere / De
opretter mit Hoffuit.

Jeg rober til HERRER met min
roft / Saa hønhører hand mig aff sit hellige
Vierg / Sela.

Jeg ligger oc soffuer / oc opuoger / Thi
HERRER opholder mig.

Jeg fræder ick for mange hundrede
tusinde / som legge sig trent omkring mod
mig.

Op HERRER / oc hielp mig min
Gud / Thi du slar alle mine fiender paa
kindbenet / oc sonderknuser de Ugudeliga
tender.

Hoff HERRER finder mand
hielp / De din Velsignelse offuer dit Folk /
Sela.

III.

Davidz Psalme saar at siunge
paa Strengge leg.

Bøn hø mig / naar ieg rober / Gud
min retferdighed / Du som troster
mig i angst / Der mig naadig / oc
hør min bøn.

Ræder Herrer / Huor lunge skal min
ere bestemme / Hui elste i saa Forsengelig
hed / oc Løgen sa gerne / Sela.

Vider dog / at HERRER fører
sine Helgene vnderlige / HERRER hører
naar ieg rober til hannem.

Bliffue i vrede / da synder ick / Taler
met eders hietter paa eders Senge / oc bier /
Sela.

Ephe. 4.

Offrer Retferdighed / oc haaber paa
HERRER.

Angen sige / Huor lunde skulde denne
vise off / huad gaar er / Men HERRER
opløffer dit Ansigtis Luss offuer off.

Du glæder mit hietter / Alligeuel at hi
ne haffue meget Vin oc Rom.

Jeg ligger oc soffuer aldelis met fred /
Thi du HERRER hielper mig alene / at
ieg boer tryggelige.

V.

Davidz Psalme / saar at siunge
for Arffuen.

ERRER / hø mine ord / oc merck
min tale.

Giff act paa mit rob / min
Konge oc min Gud / Thi ieg vil
bede til dig.

HERRER / vilde du aarle høre min
roft / Jeg vil sticke mig tilige til dig / oc merck
der paa.

Thi du est ick en Gud / som behager
ugudeligt Væsen / Den som er ond / bliffuer
ick saar dig.

De som tale stolte ord / bestaa ick saar
dine øyen / Du hader alle som ilde gøre.

Du forderffuer Løgnere / HERRER
haffuer verslyggelighed til de blod
gerige oc Falske.

Men ieg vil gaa i dit Huse paa din store
Gudhed / oc tilbede dig i din hellige Tem
pel / i din frøet.

HERRER / led mig i din Retferdig
hed / for mine Fienders skyld / oc sticke din
Vey saar mig.

Thi i deris mund er intet vift / inden i
dem er hietter sorg / Deris strube er en oben
Grass / oc de smigre met deris tunger.

Gud straffe dem / at de falde fra deris
Opsæt / Stød dem vd for deris store offuer
trædelsis skyld / Thi de ere dig genstridige.

Lad dem alle glæde sig som tro paa
dig / Lad dem fryde sig euindelige / Thi du
bestemmer dem / Lad dem vere glade i dig /
som elste dit Naffn.

Thi du HERRER velsigner de Ret
ferdige / Du fræner dem met naade / lige som
met en Skiold.

VI.

Davidz Psalme / saar at siunge
paa otte Strengge.

A HERRER / straffe mig ick
i din vrede / Oc tucte mig ick i din
grumhed.

HERRER / ver mig naa
dig / thi ieg er skøbelig / Helbred mig
HERRER / Thi mine ben ere forfædte.

De min Siel er meget forferdet / Ah
du HERRER / huor lunge?

Vent dig HERRER / oc redde min
Siel / Hielp mig for din barmhertigheds
skyld.

Thi mand tencker ick paa dig i Dø
den / Duo vil tacke dig i Hellsuende?

Jeg

Jeg er saa træt aff suet / Jeg bløder min
Seng den ganckste nat / oc vøder mit Leye
med mine grædende raare.

Min stickelse er salnet aff sorg / och er
vorden gammel / Thi ieg haffuer angist alle
le vegne.

Matt. 7. Diger fra mig alle Misdedere / Thi
HERREN hører min raad.

HERREN hører min formælsel /
HERREN annammer min bøn.

Alle mine Fiender skulle bliffue tilskam-
me / oc saare forferdis / Vende sig til bage / oc
snart bliffue til skamme /

VII

Dauidz wstyldighed / huor om hand
sang faar HERREN / For den
Aorians Jeminiters ord / styld.

Bla dig HERREN tror ieg / min
Gud / Hielp mig fra alle mine For-
følgere / oc redde mig.

Arde icke gribe min Siæl som
Løuer / Oc sønder rissue / effredi der er in-
gen Frelser.

HERREN min Gud / haffuer ieg
saadant gjort / oc er der været i mine hender.

Haffuer ieg betaler dem ont / som leff-
de fredsommelige med mig / Eller skad dem
som vaare mine Fiende vden aarsage.

Da maa min Fiende forfølge min
Siæl oc gribe hende / Oc træde mit Liff til
iorden / oc legge min ære i støff / Sela.

Star op HERREN i din vrede / op-
høye dig offuer mine Fienders grumhed /
och hielp mig til der Embede igen / som du
haffuer befaler mig.

At Folket skal samles igen til dig / och
derfaare komme høyr op igen.

HERREN er Dommere offuer
Folket / Døm mig HERREN effter min
Retferdighed oc fromhed.

Lad de Ugudelighs ondskaff saa en
ende / oc forfremme de Retferdige / Thi du
Retuise Gud pressuer hietter oc nyre.

Min Skjold er hoff Gud / som hielper
dem som ere fromme aff hietter.

Gud er en retuiff Dommere / Och en
Gud som daglige truer.

Vil mand icke bedre sig / saa haffuer
hand huestit sit Suerd / oc spent sin Due / oc
meder til.

Och hand haffuer lagt dødelige Skud
der paa / Sine Pile haffuer hand bered til at
forderffue.

Esa. 59. See / hand haffuer ont i sinde / hand er
lob. 15. frucsommelig med wlycke / Men hand skal
føde it Feyl.

Hand haffuer graffuit en Graff oc op-
kast / och er falden i Graffuen / som hand
giorde.

Hans wlycke skal komme paa hans
hoffuit / oc hans ondskaff skal falde paa hans
Iffe.

Jeg tacket HERREN for hans
retferdigheds styld / oc ieg vil loffue den Al-
lethysse HERREN JESU Christ.

VIII.

Dauidz Psalme / faar at
siunge / paa Githith.

HERREN vor Regente / huor her-
ligt er dit Ræff i alle Land / som
mand tacket dig i Himmelen.

Att de Vnge oc Diende boms
munde beredde du en Aact / for dine Fiend-
ders styld / at du skalt forderffue Fienden och
Heffneren.

Thi ieg skal see Himmelen dine Fin-
gris gerning / Aaenen oc Stierne som du
beredde.

Duad er Aennisten / at du tencket paa
hannem / oc Aennistens barn / at du an-
nammer hannem.

Du skalt lade hannem vere forlat en li-
den tid aff Gud / Men du skalt treune han-
nem med ære oc pydelse.

Du skalt gøre hannem til en Herre
offuer dine henders gerning / Du lagde al-
ting vnder hans Føder.

Faar oc Dyen alsammen / Der til mee
oc vilde Diur.

Fulene vnder Himmelen / och fisken i
Haffuer / oc huad der gaar i haffuer.

HERREN vor Regentere / huor her-
ligt er dit Ræff i alle Land.

IX.

Dauidz Psalme / faar at
siunge / om den deyliche
engdom.

Eg tacket HERREN aff gants-
ke hietter / oc foreteller alle dine vns-
derlige Gerninger.

Jeg fryder mig / och er glad i
dig / och loffuer dit Ræff / du Allerhøys-
ste.

At du drefst mine Fiender til bage /
de ere faldne oc omkomne saadig.

Thi du fører min Ræt oc Sag til ende
du sider paa Stolen / en retuiff Doms-
mere.

Du

Dauid

Du straffer Nedningene / oc omkom-
mer de Wgudelige / oc vdsletter deris naffn
aldrig oc euindelige.

Fienderis Suerd haffue ende / Du
omkumende Straderne / Deris ihukommelse er
omkommen met dem.

Den **HERRE** bliffuer euindeli-
ge / Hand haffuer bered sin Stool til dom-
men.

De hand skal dømme Verden retferde-
lige / Derregere Folket rettelige.

HERRE er de Fattigis bester-
melse / oc en bestermelse i Nød.

Der faare haabis de paa dig / som ken-
de dit naffn / Thi du forlader dem icke / som
søge dig **HERRE**.

Loffuer **HERRE** som boer i
Sion / Kundgør Folket hans Gernin-
ger.

Thi hand tencker oc spør at deris blod /
Hand glemmer icke de Fattigis Skrig.

HERRE ver mig naadig / See til
min elendighed / blant Fienderne / Du som
ophøyer mig aff Dødsens Port.

Paa det arieg Kand forrelle al din priff i
Sions daatters Port / at ieg Kand vere glad
aff din hielp.

Nedningene ere nedfunckne i Graff-
uen / som de beredde / Deris fod er greben i
Garnet / som de sette.

Saa ved mand at **HERRE**
sticker ræt / Den Wgudelige er beshert i sine
henders gerning / ved order / Sela.

Al ar de Wgudelige maatte vendis
til Hellsfuede / Oc alle Nedningene som for-
glemme Gud.

Thi hand skal icke aldelis forglemme
de Fattige / Oc de Elendis haab skal icke
forbais euindelige.

HERRE stat op / at a'ennistker faar
icke offuerhaand / Lad alle Nedninge døm-
mis faar dig.

Giff dem **HERRE** en a'effiere /
At Nedningene muelende / at de ere a'enn-
nistke / Sela.

X.

HERRE / hui traader du saa langt
bort / oc skuler dig i nødsens tid.

Saa lenge som den Wgudelige
bruger hoffmod / da maa den elendige lide /
De henge sig til sammen / oc optencke onde
Fund.

Thi den Wgudelige roser sig aff sin
fortredelighed / Oc den Gerige velsigner
sig / oc lafter **HERRE**.

Den Wgudelige er saa stolt oc vred /
at hand acter ingen / J alle sine tancker hol-
der hand Gud for inred.

Hand far flux frem met sin Gerning /
Dine Domme ere langt fra hannem / Hand
handler tradselige met alle sine Fiender.

Hand siger i sit hierte / Jeg skal aldrig
omstødis / Det skal aldrig haffue nød her
effter.

Hans mund er fuld met bander / suig
oc bedragelse / Hans Tunge kommer møye
oc arbejde aff sted.

Hand sider oc lurer i Gaarden / Hand
myrder de vstydige hemmelige / Hans
øyen acter paa de Arme.

Hand ligger paa lur i skul / som en Lø-
ugthuler / Hand lurer at grabe den Fattig-
ge / Oc hand griber hannem / naar hand
drager hannem i sit garn.

Hand sender slar oc nedrocker. Oc stæ-
der den Fattige til iorden met vold.

Hand siger i sit hierte / Gud haffuer
det forglemt / Hand stulke sit Ansigt / oc seer
det aldrig mere.

Stat op **HERRE** Gud / opløst din
Naand / forglem icke de Elendige.

Nuor faare skal den Wgudelige laste
Gud / oc sige i sit hierte / Du skøder inred der
om.

Du seer io / Thi du stuer elendighed oc
iammer / Det staar i dine hender / De Fattig-
rige befale dig det / Du est de Faderløsis
Hjelpeer.

Sønderbyrd den Wgudeligis arm /
oc søg det onde / Saa skal mand aldrig finde
hans wgudelige vafsen.

HERRE er Konge altid oc euin-
delige / Nedningene skulle ødeleggis aff
hans Land.

HERRE / du hører de Elendigis
begerelse / Deris hierte er vift / at dit øre mere
ker der paa.

At du sticker de Faderløse oc Fattige
Ræt / At a'ennistke skulle icke mere tradsce
paa Jorden.

XI.

Dauid's Psalme / faar
at siunge.

HERRE / hui sig i da til min Siel / Nun skal
flue som en ful paa eders Bierge.

Thi see / de Wgudelige spen-
de Bæn / oc legge deris Pile paa Strengen-
ne / at skude de fromme hemmelige der met.

De kaste grunduallen om / Nuad skul-
de den Rætfærdige vdrætte.

HERRE er i sin hellige Tempel /
HERRE stoel er i Himmelen / hans
øyen see der paa / Hans øyenbyrn præffue
a'ennistkens bøn.

HER

Psaltere.

CXXXIII.

HERRE/ proffuer de Kerferdige/
Hans Siel hader den Wgudelige/ oc dem
som gerne ere forredelige.

Hand skal lade regne offuer de Wgu-
deligeluener/ id oc suogel/ Oc giffue dem en
storm til løn.

HERRE/ er Kerferdig oc effter Ker-
ferdighed/ Thi deris ansicht stue til der som
ræter.

XII.

Dauidz Psalme/ faar at siunge
paa otte strenge.

Hjelp HERRE/ Helgene ere
forminsete/ oc de ere saa som tro
iblant ænnistens bøn.

Den ene taler met den anden
wynrtige ting/ oc siniger/ Oc lærer aff
wsamdirecteligt hierte.

Wilde HERRE/ ødelegge al Smis-
ger/ Oc den Tunge som taler hoffmodelige.

De som sig/ Vor tunge skal haffue
offuerhaand/ Off bær at tale/ Huo er vor
Herre.

Effterdi da at de Elendige ødeleggis/
oc de Fattige sucke/ vil ieg op/ siger HER-
RE/ Jeg vil sticke dem en hielp/ at mand
skal disticlige lære.

HERRE/ Tale er klar/ lige som
proffuit Salt/ som er proffuit sin gonge i
lecker.

Wilde du HERRE beuare dem/ oc
bestemme oss fra denne Slæct euindelige.

Thider bliffuer alle vegne sult aff wgu-
delige/ Om saadant løst Folck regeter blant
ænnistene.

XIII.

Dauidz Psalme/ faar at
siunge.

HERRE/ Huor lenge wilt du saa
aldetis forglemme mig/ Huor len-
ge skuler du dit Ansiet for mig?

Huor lenge skal ieg søge i min siel/
oc haffue daglig angist i mit hierte/ Huor
lenge skal min fiende ophøse sig offuer mig?
See dog til oc bønne mig/ HER-
RE min Gud/ Oppluss mine øyen/ at ieg
icke soffuer i døden.

At min fiende skal ick rose/ at hand er
mechtig offuer mig/ Oc mine ædstandere
skulle ick glæde dem/ at ieg ligger.

Jeg haabis der til/ at du est saa naa-
dig/ Thi hierte glæder sig/ at du hielper saa
gerne.

Jeg vil siunge HERRE/ At
hand gør saa vel mod mig.

XIII.

Dauidz Psalme/ faar
at siunge.

Glæder sig i deris hierte/ Der er in-
gen Gud/ De due inted/ oc ere en
Verfbyggelighed met deris væsen/
Der er ingen som gør gaat.

HERRE/ seer aff Himmelen paa
ænnistens bøn/ at hand kand see/ Om
der er nogen viiss/ oc arspør Gud.

Men de ere alle affuigede/ oc allesam-
men wduelige/ Der er ingen som gør gaat/
oc ick en.

Wil da ingen ædedere der mercke/
Som æde mit Folck/ at de kunde nære dem/
Men de kalde ick paa HERRE.

Der fryde de/ Men Gud er hoff de
Kerferdigis Slæct.

Jafte den Fattigis Raad/ Men Gud
er hans tillid.

Th/ at der komme hielp aff Sion off-
uer Israel/ oc HERRE/ wilde seelse sic
fangede Folck/ Saa skulde Jacob vere glad/
oc Israel fryde sig.

XV.

Dauidz Psalme.

HERRE/ Huo skal bo i din Bolig/
Huo skal huilis paa dit hellige
Bjerg?

Den som gaar foruden smitte/ Oc gør
retferdighed/ Oc taler sandhed aff hierter.

Den som ick baguaster met sin Tun-
ge/ Oc ick gør sin Tæste ont/ oc ick stender
hannem.

Oc den som ick æter de Wgudelige/
Men æter de Guds æctige/ Huo som suer
sin Tæste/ oc holder det.

Den som ick giffuer sine Pendinge
paa Ager/ oc ick tager Gaffuer offuer den
Wkyldige/ Huo der gør/ hannem skal det
gaa vel.

XVI.

Dauidz gyldene Klenode.

Gud beuare mig/ Thi ieg tror paa
dig. Jeg sagde til HERRE/
Du est io HERRE/ Jeg maa
lide for din skyld.

For de Hellige som ere paa Jorden/ oc
for de

Infra 33.

Davidz

oc for de Herlige / Til dem haffuer ieg al
min behagelighed.

Men de/ som skynde sig effter en anden
de stille haffue stor hierte sorg / Jeg vil icke
offre deris Ductoffer mer blod / och icke
tage deris Vaffn i min Åbund.

HERR EN er mit Guds / oc min
Del / du opholder min Åffue del.

Laaden er mig tilfalden paa Deyligste/
mig er en skøn Åffue del til kommen

Jeg loffuer HERR EN som gaff
mig Raad / och mine Nyre straffemig om
natten.

Jeg haffuer HERR EN altid faar
øyen / Thi hand er hof min Høyre haand/
der faar bliffue ieg vel ved.

Act. 2. 13. Der faar glæder mit hierte sig / oc min
ære fryder sig / oc mit Lød skal ligge trygge
lige.

Thi du lader min Siæl icke bliffue i
Hellsfuede / oc ey heller tilstedet / at din hellis
ge raadner.

Du kundgør mig veyen til liffuit / hof
diger offuerfædig glæde / oc en løstlig ves
relse hof din høyre haand euindelige

XVII.

Davidz Bøn.

HERR bøn høi Rættferdighed/
Giff act paa mit rob / merck min
Bøn / som icke vdgaaer aff en falsk
mund.

Sig du i min Sag / oc skue du til Ræts
rett.

Du præffuer mit hierte / och søger det/
om natten / du randsager mig oc finder intet
ieg sette mig faare / at min mund skal icke
offuertræde.

Jeg beuare mig i dine Læbers ord/
for Ådenniskens gerning / paa Åorderens
vey.

Holt min gong paa dine fodsti / at mi
ne tren icke glide.

Jeg rober til dig / at du Gud vil bøn
høre mig / Bøye dine Øern til mig / høi min
tale.

Beuiff din vnderlig Godhed / du deris
Frelser som tro paa dig / Åd dem som
sette sig mod din høyre Naand.

Beuare mig som en Høsten i øyet/
bestørme mig vnder dine vingers skygge.

For de Vgudelige / som mig forstyr
re / for mine Fiender / som staa effter min
Siæl trene omkring.

Deris Fede holde til hobe / De tale
hoffmodelige mer deris munde.

Hvor wi gaa / der giffue de sig om kring
off / de sticke deris øyen der hen / at se de oss
til iorden.

Lige som en Løue / der begerer Roff/
Som en vng Løue der sider i kulen.

HERR EN gør dig rede offuerfælt
hannem och nedtræck hannem / seels min
Siæl se den Vgudelige / mer dit suerd.

Fra din haandis Folck / HERR EN / se
denne verdens Folck / som haffue deris del
i deris Liffuit / du fylder deris Bug mer dit
Liggendefæ / de som haffue bøn nock / och
der som dem offuer løber lade de bliffue til
deris Bøn.

Men ieg vil skue dit Ansiet / i retferdigs
hed / Jeg vil bliffue mæt / naar ieg opuoger
effter dit Billede.

XVIII.

Davidz / HERR EN Stieners ^{Sam 2.2}

Psalme faar at siunge / oc talede hand
ordene / i denne Sang faar HERR

EN / den tid HERR EN
haffde frelst hannem / fra
hans Fienders haand
och fra Sauls
haand / och
sagde.

HERR EN ieg haffuer dig hiertelige
fær / min Syrcke / min Klippe mit
Slaar / min Frelser / min Gud / min
Trøst / paa huilken ieg forlader mig
Å min Skjold / oc min saliggeds Norn /
oc min Bestørkelse.

Jeg vil loffue HERR EN oc kalle
paa hannem / saa bliffue ieg frelst fra mine
Fiender.

Thi Dødens baand omspente mig /
oc Belials becke forferdede mig.

Hellsfuedis baand omspente mig / och
Dødens snarer offuerfulde mig.

Naar ieg er i angist / da kaller ieg paa
HERR EN / oc rober til min Gud / saa
bøn høi hand min røst aff sit Tempel / och
mit rob kimer faar hannem til hans Øern.

I Øiden beffuede oc røide sig / oc Bierge
nis grunduallt røide sig oc beffuede / der
hand vaar vied.

Der gick damp aff hans Næse / oc for
rende ild aff hans Åbund / at der lignede der
aff.

Hand bøyde Himmelen / oc foer ned /
oc der vaar mørckhed vnder hans Føder.

De hand foer op paa Cherub och stog /
hand sueuede paa værens vinge.

Hans

Hans Paulum vaar mødte trint om
kring/ oc forte rycte skyer/ Som hand vaar
skule vdi.

Affskinner faar hannem/ atskilde Sky-
erne sig/ mer hagel oc liuner.

De HERREN toidnede i Him-
melen/ oc den høyste loed sit toiden vd/ mer
hagel oc liuner.

Hand skød sine pile och atspredde dem
Hand loed meger liune oc forferde dem.

Da saa mand Vandløb/ oc Jordens
Grundualle obnedis/ HERRE aff din
straff/ aff din Væsis aande oc snurcken.

And sticte vdi aff Høgheden/ och hente
mig/ oc drog mig aff meger Vand.

Hand frelste mig fra mine stercke Fien-
der/ fra mine Vadere som mig vaare for-
mechte.

De mig offuerfulde i min modgongs
tid/ Oc HERREN bleff min tillid.

Ochand førde mig vd paa Rummet/
hand rycte mig vd/ Thi hand haffde lyst til
mig.

HERRE gør vel mod mig/ eff-
ter min Rærfærdighed/ hand betaler mig
effter mine hendes renhed.

Thi ieg holder HERRENS
Vere/ och er icke Wgudelig mod min
Gud.

Thi ieg haffuer alle hans Domme
faar øyen/ oc ieg kaster icke hans Gud fra
mig.

Men ieg er vden smitte faar hannem/
oc beuareer mig fra synden.

Der faar betaler HERREN mig
effter min Rærfærdighed/ och effter mine
hendes renhed faar hans øyen.

Hoss den Hellige est du hellig/ oc hoss
den fromme est du from/ ochoss den Rene
est du ren/ oc hoss den forredne/ est du for-
redne.

Thi du hielper det elendige Folk/ oc
nedræcker de høye øyen.

Thi du oplufter min Løfte/ HER-
RE min Gud gør min mørkthed
klar.

Thi ieg kand sla Krigsfolk ned met
dig/ oc springe offuer muren met min
Gud.

Guds vere ere foruden smitte/ HER-
RENS Tale ere forklarede/ Hand er
alle deris Skjold som tro paa hannem.

Thi huo er en Gud/ foruden HER-
RENS Eller en Frelser/ Vden vor
Gud.

Gud rustet mig met krafft/ oc gør mi-
ne vere vden smitte.

Hand gør mine føder lige som Him-
dets/ oc stikker mig paa min høghed.

Hand lærer min haand at stride/ och
mine Arme at spende staalbue.

Du giffue mig din Saligheds Skjold/
oc din høye Haand styrker mig/ och
naar du ydmiger mig/ da gør du mig
stor.

Du gør rum vnder mig at gaa/ At
mine Hale icke glide.

Jeg vil forfølge mine Fiender oc gri-
be dem/ oc icke omuende/ for ieg legger dem
øde.

Jeg vil sla dem ned/ och de skulle icke
staa mod mig/ De skulle falde vnder mine
føder.

Du kant ruste mig met styrcke til strid
Du kant kaste dem vnder mig som sette
dem mod mig.

Du giffuer mig mine Fiende paa
fluct/ At ieg kand forderffue mine Va-
dere.

Derobe/ Men der er ingen Frelser/
Til HERREN/ Men hand suarer dem
inted.

Jeg vil sønder sløde dem/ som Strøff
faar vor/ Jeg vil bort kaste dem/ som Skam
paa gaden.

Du hielpe mig fra det kiffactige Folk/
Oc gør mig til it Hoffuit blant Hed-
ninge/ Ic Folk som ieg icke kender/ tiener
mig.

Det lyder mig met lydactige seer/ Ja
det seylede de fremmede Bøn mod mig.

De fremmede Bøn vandsmeets/ och
træffue i deris haand.

HERREN leffuer/ oc loffuit vere
min Frelser/ oc min Saligheds Gud skal
ophøyes.

Gud som giffuer mig Høffen/ Och
tuinger Folket vnder mig.

Som mig frelser fra mine Fiender/ oc
ophøyer mig fra dem/ som sette sig mod mig

du hielper mig fra den Fortredelig.

Der faar vil ieg tacke dig HERRE
iblant Hedningene/ och siunge dit Vaffin
Loff.

Som beufter sin Konge stor Salig Rom: 15
hed/ oc gør vel mod sin Saluede/ David
oc hans Sæd euindelige.

XIX.

Dauids Psalme/
faar at siunge.

Imlene opregne Guds ære/ oc Be-
festningen forkynder hans Henders
gerning.

En dag siger den anden det/ och
en Nat kundgør den anden det.

3 ii Der

Dauidz

Der er ingen Tungemaal eller Tale/
hu ick mand hører ick deris roff.

Deris Snor gaar vd i alle Land / Oc
deris Tale til Verdens ende / Hand gjorde
Solen en Bolig i dem.

Oc hun gaar vd / som en Brudgom
aff sit Kammer / oc glæder sig / som en Kne-
pe at løbe veyen.

Hun gaar op paa enden aff Himmels-
len / oc løber omkring indtil den samme ende
igen / Oc der bliffuer intet skylt for hendis
hede.

HERRENS Lou er vden smitte /
oc verqueger Sielen.

HERRENS Hidesbyrd er vist /
Oc gør de Wforstandige vise.

HERRENS befalninger ere rette /
Oc glæde hiertec.

HERRENS Bud ere klare / oc op-
liuse syene.

HERRENS seker er ren / oc bliff-
uer euindelige.

HERRENS Røret er sande / alles
sammen refferdige.

De ere faasteligere end Guld / oc meget
fint Guld / De ere sødere end Huning oc
Huningtage.

Oc din Tiener bliffuer paamine ved
dem / Oc huo dem holder / hand haffuer stor
Løn.

Huo kand merke / huor tit hand syn-
der / Forlad mig min lønlige brøst.

Foruare oc din Tiener for de Hoff-
modige / at de skulle ick regere offuer mig /
Saa bliffuer ieg vden smitte / oc bliffuer
wstyldig for store misgerninger.

Lad min mundz tale behage dig vel /
Oc mit hiertis tale faar dig.

HERRE min Frelser / om min
Genløfere.

XX.

Dauidz Psalme / saar
at siunge.

HERREN bønhoer dig i nødd /
Jacobs Guds Vaffn besterme dig.

Hand sende dig Hielp aff Hel-
ligdommen / Oc styrcke dig aff Sion.

Hand ihu komme alt dit Adoffer / oc
dit Brendoffer skal vere fet / Sela.

Hand giffue dig huad dit Hierte be-
gerer / Oc fuldkomme alle dine anslag.

Vi rose / at du hielper oss / Oc i vor
Guds Vaffn kaste vi Bannere op / HER-
RENS fuldkomme alle dine bønner.

Tu mercker ieg / at HERREN
hielper sin Saluede / oc bønhoer hannem i

sin hellige Himmel / Hans høye Naand
hielper vdelige.

Hine forlade sig paa Vogne oc Heste /
Men wi tencke paa HERRENS vor
Guds Vaffn.

De ere nedstyrtte oc faldne / Men wi
staa opreysde.

Hielp HERRE / Kongen bønhoer
oss / naar wi robe.

XXI.

Dauidz Psalme / saar
at siunge.

HERRE / Kongen glæder sig i
din Krafft / Oc huor gantste glad
er hand offuer din Hielp.

Du giffuer hannem sit hiers-
tis begering / Oc necer ick huad hans
mund beder / Sela.

Thi du offuergyder hannem mer god
Velsignelse / Du setter en Guld Krunc paa
hans Hoffuit.

Hand beder dig om Liffuit / Saa giff-
uer du hannem it langt Liff altid oc euinde-
lige.

Hand haffuer stor ære aff din Hielp /
Du legger Loff oc Prydelse paa hans
nem.

Thi du setter hannem til Velsignelse
euindelige / Du fryder hannem mer dit Ans-
sietis glæde.

Thi Kongen haaber paa HER-
RENS / oc skal bliffue fast ved den Wsty-
lis Godhed.

Din Naand skal finde alle dine Fiens-
de / Din høye Naand skal finde / dem som
dig hade.

Du skal gøre dem som en Gloende
den / naar du seer der i / HERRENS skal
opsluge dem i sin vrede / Jlden skal opæde
dem.

Du skal ødelegge deris fruct aff Jor-
den / Oc deris Sæd fra Wemiskens bøn.

Thi de tencke at gøre dig ont / oc giør
de anslag / som de kunde ick fuldkomme.

Thi du skal gøre dem til Skuldier /
Men din Streng skal du mede mod deris
Ansiet.

HERRE ophøye dig i din Krafft /
Saa ville wi siunge oc loffue din Wact.

XXII.

Dauidz Psalme / saar at
siunge / om Vinden / som
bleff aarle iager.

ad in

Mat. 27.
Mar. 17.

In Gud / min Gud / hui forlodst
du mig: Jeg hylt / Den min
hielp er langt borte.

Min Gud / ieg rober om da-
gen / Saa suarer du intet / De ieg tier icke
heller om natten.

Den du est Hellig / Du som boer iblant
Israels Loff.

Vore Fede haabede paa dig / Oc der de
haabede / halpst du dem vd.

Til dig robede de / oc bleffue reddede /
De haabede paa dig / oc bleffue icke til skam
me.

Den ieg er en Dum oc intet aDenniste /
aDennistens spaat oc Folctens foractelse.

Alle de mig see / bespaarte mig / Oplade
munden / oc roste Hoffueder.

Hand klage der faar HERREN /
hand hielp hannem vd / Oc redde hannem /
om hand haaffuer lyst til hannem.

Thi du digst mig aff min aDoders
liff / oc vaast min Tillid / der ieg end vaar
hoff min aDoders byst.

Paa dig er ieg fast aff aDoders lif / Du
est min Gud aff min aDoders lif.

Der icke langt fra mig / Thi angist er
nær / Thi her er ingen Hielpere.

Store Hyen haaffue bespent mig / Fede
hyen haaffue omkring lagt mig.

De lade deris Strube op mod mig /
Som en bisllende oc glubende Louue.

Jeg er vdsset som vand / Alle mine ben
atilde sig / mit Diere er i mit Legeme / lige
som smelter Vov.

Min Krafft er fortværet / som it Skaar /
oc min Tunge henger ved min gumme / oc
du legger mig i Dødens skoff.

Thi at Hunde haaffue bespent mig / De
de ondis Hob haaffuer belagt mig / De haaff-
ue igennem boeret mine Hender oc Føder.

Jeg kunde telle alle mine Ben / Den de
skue oc see deris lyst paa mig.

De skifte mine Klæder iblant dem / oc
faste Laad om min Riortel.

Den du HERREN / ver icke langt
borte / Min Stræke / skynde dig at hielp
mig.

Redde min Siel fra Suerdet / Min
Enlige fra Hunde.

Hielp mig aff Louuens Strube / Oc
redde mig fra Enbidningene.

Jeg vil predike dit Naam faar mine bis-
dre / Jeg vil prise dig i aDenigheden.

Prise HERREN i som frætte
hannem / Al Jacobs Sæd skal ære hannem /
oc al Israels Sæd skal frætte hannem.

Thi hand haaffuer icke foractet eller for-
smaat de fattigis elendighed / Oc icke skule
sic Ansiet for hannem / Oc der hand robte til
hannem / da hørde hand det.

Dig vil ieg prise i den store aDenig-
hed / Jeg vil betale mit Løfte faar dem / som
hannem frætte.

De Glendige skule æde / at de bliffue
mætte / oc de som afspørre HERREN /
de skule prise hannem / Eders Diere skal
leffue euindelige.

Alle Verdens ende skule komme ihu /
at vende dem til HERREN / Oc alle
Hedningerns Slæcter skule bede til han-
nem.

Thi HERREN haaffuer it Rige /
Oc hand regerer iblant Hedningene.

Alle Fede paa Jorden skule æde oc til-
bede / oc alle de som ligge i Strøffuen skule
bøye kne faar hannem / oc de som armelige
leffue.

Hand skal haaffue en Sæd / som han-
nem skal tiene / Om HERREN skal
mand kundgøre til Børne børn.

De skule komme oc predike hans ret-
ferdighed / Faar der Folck som skal sødis / at
hand det gør.

XXIII.

Dauid's Psalme.

HERREN er min Hyrde / Dig Blai. 40
skal intet fattis. Hand føder mig Iere. 23.
paa en grøn Eng / Oc leder mig Eze. 34.
til ferste Vand. Ioan. 10.

Hand verqueger min Siel / Hand le-
der mig paa ret Vey / For sit Naams skyld.

De om ieg end vandrede i mørckes-
dens Dal / fræder ieg ingen Wylcke / Thi
du est hoff mig / Din Ræp oc Straff troste
mig.

Du bereder it Bord faar mig mod mi-
ne Fiender / Du saluer mit hoffuit met olie /
Oc skencker fuld i faar mig.

Goddhed oc Barmhiertighed skule
følge mig min lifuis tid / Oc ieg skal bliffue
i HERRENS Haff altid oc euindelige.

XXIII.

Dauid's Psalme.

Orden er HERRENS / oc I. Cor. 10
huad der i er / Jorderige / oc huad
der boer paa.

Thi hand grundfestede hen-
de paa Haaffuer / oc beredde hendepaa Van-
det.

Huo skal opgaa paa HERRENS
bjerg: Oc huo skal staa i hans hellige Sred:

Den som haaffuer wskyldige Hender /
oc er en aff Diere / som haaffuer icke lyst til
3 in liff

Dauidz

løff Lærdom / De suerer icke falskelige.
 Hand skal faa Velsignelse aff HERR
 RENE / oc Ræfærdighed aff Gud hans
 Frelser.

Det er den Slægt / som spørger efter
 hannem / Den som søger dit Ansigt Jacob /
 Sela.

Høret Portene vie / oc Dørene høye i
 Verden / At ærens Rønge skal ind drage.

Huo er den ærens Rønge : Det er
 HERR RENE / Sterck oc mectig / HERR
 RENE mectig i strid.

Høret Portene vie / oc Dørene høye i
 Verden / At ærens Rønge skal ind drage.

Huo er den ærens Rønge : Det er
 HERR RENE Sebaoth / Hand er ærens
 Rønge / Sela.

dem som hannem frøtte / De hand lader
 dem vide sin Dact.

Om syen see stedse til HERR
 RENE / Thi hand skal drage mine føder aff
 Garnet.

Vent dig til mig / oc ver mig naadig /
 Thi ieg er enlig oc elendig.

Hir hiertis sorg er stor / Før mig aff
 min Nød.

Seet til min Jammer oc elendighed / De
 forlad mig alle mine synder.

See / at mine Fiender ere saa mange /
 oc hade mig aff fortreddelighed.

Beuare min Siæl oc redde mig / Lad
 mig icke bestemme / Thi ieg troer paa dig.

Enfoldighed oc Ræfærdighed beuare
 mig / Thi ieg bier efter dig.

Gud frelse Israel / Aff al sin nød.

XXV.

Dauidz Psalme.

ERRE / ieg lengis efter
 dig.

De ieg haaber til dig Om
 Gud / Lad mig icke bestemme /
 At mine Fiender skulle icke glædis offuer
 mig.

Thi de som bie efter dig / bestemme
 icke / Men de løse Forættelse skulle bestem
 mis.

ERRE / Viss mig dine Veye /
 Deler mig dine Sti.

Led mig i din Sandhed / oc lær mig /
 Thi du est Gud som mig hjælper / Jeg bier
 daglige efter dig.

ERRE / tenck paa din Vis
 kundhed oc paa din Godhed / Som haaffue
 verit fra Verdens begyndelse.

Tenck icke paa min vngdommis synd /
 oc offuertrædelse / Men tenck paa mig eff
 ter din Vis kundhed / for din Godheds
 skyld.

ERRE er god oc from / Thi
 vnderuiser hand Syndere paa veyen.

Hand leder de Elendige ræt / oc lærer
 de Elendige sin vey.

ERRE veye ere idel Gods
 hed oc Sandhed / dem som holde hans
 Dact oc Vidnesbyrd.

For dit Vaffna skyld ERRE / ver
 naadig min Afgjerning / Hun som stor er.

Huo er den / som frøtter HERR
 RENE : Den skal hand vnderuise den beste
 vey.

Hans siæl skal bo i det gode / Oc hans
 Sed skal beside Landet.

ERRE S Løndom er iblant

XXVI.

Dauidz Psalme.

ERRE til mig Ræt / Thi ieg
 er vstyldig.

Jeg haaber paa HERR
 RENE / Der faar skal ieg icke
 falde.

Proffue mig HERR / oc forsøge
 mig / Rense mine Nyre oc mit herte.

Thi din Vis kundhed er faar mine
 syen / oc ieg vandrer i din Sandhed.

Jeg sider icke hof de forfængelige folck /
 Oc haaffuer icke samfund mer de falske.

Jeg hader de Ondis forsamling / Oc si
 der icke hof de Ugudelige.

Jeg troer mine Hender mer vstyldig
 hed / Oc holder mig HERR til dit
 Altere.

Der som mand hører Tacksigelsis
 røst / Oc der som mand predicker om alle di
 ne vnderlige Gjerninger.

ERRE / ieg elsker dit Husis sted /
 Oc den sted / som din ære boer paa.

Ryck icke min Siæl bort mer Syndes
 re / oc ey heller mit Liff mer Blodgerige.

Som omgaas mer falsk oc Suig / oc
 tage gerne Gaffuer.

Men ieg vandrer vstyldelige / Frelss
 mig / oc ver mig naadig.

Om fod gaar ræt / Jeg vil loffue dig
 HERR i Forsamlingen.

XXVII.

Dauidz Psalme /

ERRE er mit Luff oc min
 Salighed / For huem stulde ieg
 frøtte : HERR er mit

Luffis Krafft / For huem stulde ieg grue :
 Der

Der saar om de Onde / mine Gode / standere oc Fiender / ville til mig ar øde mit hød / skulle de stode sig oc falde :

Naar en Stridshær legger sig end mod mig / da frøcter mit hierte dog icke / Naar Strid begyndis mod mig / da forlader ieg mig paa Hannem.

En ting beder ieg aff HERRE / det haffde ieg gerne / At ieg maatte bliffue i HERRENS Hus al min Liffes tid / At skue den skøne HERRENS Guds tiemste / oc at besøge hans Tempel.

Thi hand skul mig i sin Solig vdi den onde tid / Hand skul mig lønlige i sit Paalun / oc ophøye mig paa en Klippe.

Ochand skal nu ophøye mit Hoffuit / offuer mine Fiender / som ere omkring mig / Saa vil ieg offere hannem Loffoffer i hans Tabernackel / Jeg vil siunge oc sige HERRENS Loff.

HERRE / hør min røst naar ieg rober / Vermig naadig oc hør mig.

At hierte holder dig dine Guds saare / I skulle arspøye mit Ansigt / Der saare søger ieg oc HERRE dit Ansigt.

Skul icke dit Ansigt for mig / for kast icke din Tienere i din viede / Thi du est min Hielp / Forlad mig icke / oc tag icke din Naand fra mig / Gud min Salighed.

Thi min Fader oc min Gode forlade mig / Men HERRE annamer mig.

HERRE / viiss mig din Vey / oc led mig paa den rette Bane / for mine Fienders Skyld.

Giff mig icke i mine Fienders vilie / Thi der staar falske Vidne mod mig / oc gøremig vret foruden blufel.

Jeg tror dog ligeuel / at ieg skal see / HERRENS Gode i de Loffuendis Land.

Die effter HERRE / ver trofsig oc voforferder / Oc die effter HERRE.

XXVIII.

Dauid's Psalme /

ERRE / naar ieg rober til dig min Frelsere / da tie icke faar mig / paa det / at ieg skal icke / om du tier / bliffue lige dem / som fare til Velfsude.

Hør min bøn's røst / naar ieg rober til dig / Naar ieg opløffter mine hender / til dit hellige Chor.

Drag mig icke bort / iblant de Ugude / lige / oc iblant Gudsbedere / som tale tierlige met deris Veste / oc haffue ont i hiertret.

Giff dem effter deris Gerninger / oc effter deris onde vafsen / Giff dem effter deris

henders gerning / Betale dem huad de haffue forient.

Thi de ville icke acte paa HERRENS Gerning / ey heller paa hans Henders gerning / Der saar skal hand nedbyrde oc icke bygge dem.

Loffuit vere HERRE / Thi hand haffuer hørt mine bøn's røst.

HERRE / er min styrcke oc min Skield / At hierte haaber paa hannem / oc ieg er hulpen / oc mit hierte glæder sig / oc ieg vil tacke hannem met min Sang.

HERRE / er deris styrcke / Hand er styrcken som hielper sin Saluede.

Hielp dit Folk / oc velsigne din Aeff / oc fød dem / oc ophøye dem euindelige.

XXIX.

Dauid's Psalme.

erer til HERRE i Veldige / Berer til HERRE ere oc Stricke.

Derer til HERRE hans Taffns ere / Tilbeder HERRE i hellig Dyddelse.

HERRENS røst gaar paa Vand / der / ærens Gud rodnor / HERRE paa store vand.

HERRENS røst gaar met mact / HERRENS røst gaar herlige.

HERRENS røst sonder byrder Cedar tre / HERRE sonder byrder Cedar i Libanon.

De gør at de springe som en Kalf / Libanon oc Sirion / som en vng Enhjstning.

HERRENS røst hugger / som il dens lue.

HERRENS røst rører Gicken / HERRENS røst rører Kades Gicken.

HERRENS røst rører Vinden / oc bloter Skoffuen / Oc i hans Tempel skal huer mand gøre hannem ere.

HERRE / sider at berede en Synds flo / Oc HERRE bliffuer en Ronge euindelige.

HERRE / skal giffue sit Folk krafft / HERRE / skal velsigne sit folk met fred.

XXX.

En Psalme at siunge om Dauid's Dufis velfs.

ERRE ieg priser dig / Thi du haffuer ophøyet mig / oc lader mine Fiender icke glædis offuer mig.

HERRE min Gud / du gjorde mig sund / der ieg robe til dig.

HERRE / du fødte min Siel aff 3 iij Velfsuedes

Dauid

Helfsuede/Du lof mig leffue/der de fore til
Helfsuede.

I Helgen / siunger **H E R R E** /
Loff/Tack'er oc priser hans Hellighed.

Thi hans vrede vaarer ic syeblick / oc
hand haffuer lyst til Liffuit / Om afftinen
varer graaden/aNen om morgenen glæde.

aNen ieg sagde / der der gick mig vel/
Jeg skal icke nedfalde euindelige.

H E R R E / du giorde mit Bierg
sterck' efter din vilie/aNen der du skulde dic
Ansiet/dableff ieg forferder.

H E R R E ieg vil robe til dig / Oc
bede til **H E R R E**.

Huad nyttelighed er i mit Blod / naar
ieg er død : Rand oc sloff tacke dig / oc for
kynde din Trostast.

H E R R E hør oc ver mig naadig/
H E R R E ver min Hielpere.

Du haffuer foruent min graad til en
Dant/Du haffuer affdrager min Sæck/oc
giorder mig mer Glæde.

It min ere skal siunge dig loff oc icke
vere stille/**H E R R E** min Gud / ieg vil
tacke dig euindelige.

XXXI.

Dauid's Psalme/saar at siunge.

H E R R E / ieg tror paa dig / Lad
mig aldri bestemmis / Frelss mig
ved din Retferdighed.

Høye dine gern til mig/hielp
mig snarlige/Ver mig en sterck Klippe/oc ic
fast Slaar/at hielp mig.

Thi du est min Klippe oc mit Slaar/
oc du vilde lede oc styre mig for dit Vaffins
styld.

Vilde du drage mig aff Garnet / som
de haffue sæt saar mig / Thi du est min
Styrcke.

Lucæ 23. Jeg befaller min Aand i dine Hender/
Du frels mig **H E R R E** / du trofast
Gud.

Jeg hader dem som holde ved wnyr-
tig Lærdom / aNen ieg haaber paa dig min
H E R R E.

Jeg fryder mig oc er glad for din aNis-
kundhed/At du anseer min elendighed / oc
kender min Siæl i nød.

De gaffst mig icke i Fiendernis Hæn-
der/Du stikker mine føder paa viit rum.

H E R R E ver mig naadig/thi mig
er bange/aNen Ansiet er falner aff sorg / Der
til min Siæl oc min Bug.

Thi mit Liff er forroret aff drossuelse/
oc min tid aff suck / aNin mact er forfalden
for min misgertning / Oc mine Ben ere van-
smectige.

Der gaar mig saa ilde / at ieg er mine
Vabo til stor Forsmedelse / Oc mine Ry-
dinge en Skysel / De som mig see paa Ga-
den/sly for mig.

Jeg er forglemt aff hiertret/ ligesom en
Død / Oc ieg er bleffuen som ic bød'it Kar.

Thi mange skende ilde paa mig / at
huert mand styer for mig/De raadsla tilsam-
men mod mig/oc tencke at de ville rage liff
uit aff mig.

aNen **H E R R E** ieg haaber paa dig/
oc siger/Du est min Gud.

aNin tid staar i dine Hender / Frelss
mig fra mine Fienders haand / oc fra dem
som mig forfølge.

Lad dit Ansiet skinne offuer din tiene-
re/oc hielp mig ved din aNiskundhed.

H E R R E / lad mig icke bestemmis/
thi ieg kalder paa dig.

Lad de Wgudelige bestemmis oc spæ-
gis i Helfsuede.

Lad de falske munde bliffue dumme/
som tale hart/hoffmodige ochaanlige mod
de Retferdige.

Huor stor er din Godhed/som du skul-
ter til dem/som dig frægte / oc beuifer dem/
som tro paa dig faar Folket.

Du skuler dem lønlige hoff dig for
huert mands trodss / Du skuler dem i dit
Paulum/saar de kiffactige Tunger.

Loffuit vere **H E R R E** / som haff-
uer beuist mig en vnderlige aNiskundhed i
en fast Stad.

Thi ieg sagde i min fortuelse / Jeg er
bontast fra dine Hæn / Du hørde alligeuel
mine bønners Røst/der ieg robede til dig.

Elster **H E R R E** alle hans Hel-
gen/**H E R R E** beuaret de Trofaste / oc
betaler hannem rigelige / som buiger Hoff-
mod.

Herer restede oc forferdede / Alle i
som bie efter **H E R R E**.

XXXII.

Dauid's Undervisning.

Alig er den / som offuerredelse ere **Rom. 4.**
souladne/Den Synden er skult.

Saligt er der aDenniste / som
H E R R E icke tilregner aNis-

gerningen / I hues Aand er ingen falskhed.

Thi der ieg vilde der tie / da vansmees
rede mine Ben / Ved min daglige hulen.

Thi din Haand vaar dag oc nat suar
paa mig / At min Vedste riudis aff mig/
som aff Sommerens hede/Sela.

Thi bekender ieg mine synder for dig/
oc skuler icke mine misgerninger / Jeg sag-
de/Jeg

de/ Jeg vil bekende min Offuertredelse faar
HERRE/ Da forlodst du mig min
synds ondskaff/ Sela.

Der faare skulle alle Helgene bede dig/
i rette tid/ At naar der kommer store Vands
lob/ skulle de icke recke til dem.

Du est min Beskermelse/ Beuare du
mig for Angist/ at ieg kand prise dig ganste
gladelige naar ieg frelsis/ Sela.

Jeg vil vnderuise dig/ oc vise dig vey
en/ som du skalt vandre/ Oc ieg vil ledsage
dig med mine øyen.

Der icke som Pest oc aDule/ som ere
icke forskundige/ Paahvilde mand skal leg
le Tøme oc Bittel/ naar de ville icke til dig.

Der Ugudelige haffuer megen pla
ge/ Men den som haaber paa HER
RE/ den skal afskundhed omkring
giffue.

Glæder eder i HERRE/ oc fryder
eder i Retferdige/ Oc priser alle i Fromme.

XXXIII.

Lader eder i HERRE/ i Ret
ferdige/ De Fromme skulle alleres
de prise hannem.

Tæcker HERRE mit
Harper/ oc siunger hannem Loff paa Psal
tere mer thi strenge.

Siunger hannem en ny Sang/ oc gøs
er der gaar paa Stengeleg mer høy liud.

Thi HERRE Sids er sant/ De
huad hand tilfiger/ der holder hand visses
lige.

Hand elsker Retferdighed oc Dom/
Jorden er fuld aff HERRE Sids af
skundhed.

Gen. 1. 2
Himmelen er giort ved HER
RE Sids ord/ Oc al hans Vær ved hans
munds Vland.

Hand holder Vanden tilfammen i
Haffuer/ lige som i en Flaske/ oc legger Dy
ben ned i skul.

Al Verden frøgte HERRE/ oc alt
der som boer paa Jorden/ trædis for hannem.

Thi som hand siger/ saa stær det/ som
hand biuder/ saa staar der der.

HERRE gøs Hedningens raad
til intet/ oc vender Folckenis rancker.

Men HERRE raad bliffuer
euindelige/ Hans hiertis rancker stedse oc
alrid.

Saligt er det Folk/ som haffuer
HERRE til Gud/ oc der Folk som
hand vdualde til Ieff.

HERRE stuer aff Himmelen/ De
seer alle Meniskens bøn.

Hand seer aff sin faste Throne paa als
le/ Som bo paa Jorden.

Hand sticker alle Meniskis hierte/ oc
mercker paa alle deris gerninger.

En Konge hielpis icke aff sin store mact/
En Kempe frelsis icke ved sin store Krafft.

Vestene hielpes oc icke/ oc deris store styr
cke hielper icke.

See/ HERRE Sids seer paa dem
som hannem frøgte/ oc haabe paa hans mis
kundhed.

At hand skal frelse deris Siæle fra Dø
den/ oc føde dem i den dyre Tid. Psal. 34.
37.

Vor Siæl vocter paa HERRE/ i/
Hand er vor Hielp oc Skjold.

Thi vor hierte glædis i hannem/ De
vi tro paa hans hellige Vaffin.

HERRE lad din afskundhed vey
re offuer oss/ Lige som vi haabe paa dig.

XXXIII.

Dauidz Psalme/ Der hand fouens
de sin stickelse faar Abimelech/ der hand
dreff hannem fra sig/ oc
hand gief bort.

Eg vil loffue HERRE al
tid/ Hans Loff skal altid vere i
min mund. 1 Sam. 21

Min siæl skal rose sig i HER
RE/ At de Elende skulle der høye/ oc glæ
de dem.

Loffuer HERRE mit mig/ De
lader oss ophøye hans vaffin mer huer andre.

Der ieg søgte HERRE/ da suare
de hand mig/ oc frelse mig aff al min frøcte.

De som see oc løbe til hannem/ de bliff
ue oplufede/ Deris anstere bliffuer icke bes
stemmede.

Der den Glende robte/ da hørde HER
RE/ oc halp hannem aff al hans nød. Gene. 31
4. Re. 6.

HERRE Engil leyret sig om
kring dem/ som hannem frøgte/ Oc hielper
dem vd.

Smager oc seer/ huer Kierlig HER
ren er/ salig en den/ som haabis til hannem.

Frøgte HERRE i som ere hans
Hellige/ Thi de som hannem frøgte/ haffue
ingen Brist. 1. Pet. 2.
Psal. 33.
37.

De Rige skulle vere nørdrengte oc hun
gre/ Men de som søge HERRE/ haff
ue ingen Brist paa noget Gaar.

Kommer hid Bøn hør mig/ Jeg vil
lære eder HERRE Sids frøcte. 2. Pet. 3.

Den som begæret it gaar Laffnit/ oc
haffde gerne gode dage.

Foruare din Tunge fra ont/ oc dine
Læbe/ at de icke tale suig.

Lad aff det onde oc gøs gaar/ Altpør
fred/ oc søg effter hannem.

HERRE Sids øyen seer paa de Retfer
dige/ oc hans øern paa deris rob.

HER

Dauid's

HERRENS Inſiet ſtaar offuer
dem ſom ilde gøre / at hand ſkal oprycke de-
ris ihuſommelfe aff Jorden.

Naar de (Kerſedige) robe / da hører
HERREN / oc hielper dem aff al deris
Nød.

HERREN er hart hoff dem / ſom
haſſue it ſønder knusit herte / oc hielper dem
ſom haſſue it ſønder ſlagit Sind.

Den Ketuiſe maa meget lide / Men
HERREN hielper hannem aff alt der.

Ioan. 20 Hand beuaret alle hans Ben / At der
bliſſue icke it ſønder bruder aff dem.

Wlycke ſkal ihuſla den Wgudelige /
Oc de ſom hade den Ketuiſe / ſkulle haſſue
ſkyld.

HERREN ſkal frelſe ſine Tienes-
ris Siæle / Oc alle de ſom tro paa hannem /
ſkulle icke haſſue ſkyld.

XXXV.

Dauid's Pſalme.

HERRE / træet mer dem ſom trætte
mer mig / Strid mod dem ſom ſtri-
de mod mig.

Tag Skjold oc Vaaben / Oc gør dig
rede at hielpe mig.

Drag dit Suerd / oc beſtemme mig mod
mine Forfølgere / Sig til min Siæl / Jeg er
din Hielp.

Lad dem beſtemmis oc bliuſſ / ſom ſtaa
effter min Siæl / Lad dem vendis tilbage oc
bliſſue til ſtamme / ſom mig ville ont.

Lad dem bliſſue ſom Affner ſaar vø-
ret / oc HERRENS Engil ſtøde dem
bort.

Lad deris veye bliſſue mørcke oc ſlebs-
rige / Oc HERRENS Engil forfølg
dem.

Thi de ſtillede deris Garn at forderff-
ue mig foruden ſag / Oc beridde graſſuer
ſaar min ſiæl vden ſag.

Lad dem bliſſue wforuarendis offuer
ſaldne / oc lad deris garn ſom de ſtillede / ſan-
ge dem / At de maa offuerſaldis der vdi.

Men min ſiæl ſkal glæde ſig i HER-
RENS / oc fryde ſig aff hans Hielp.

Alle mine Ben ſkulle ſige / HERRE /
Huo er diglig: Du ſom frelſer den Elendi-
ge fra den ſom hannem er forſterck / Oc den
Elendige oc Fattige fra den ſom hannem
Koffuer.

Der traadde forredelige Vidne op / Oc
vidnede det ſom ieg vaar wſkyldig vdi.

De gøre mig ont for gaar / At føre mig
i hierteſorg.

Der de vaare ſiuge / tog ieg en Sæck

paa mig / oc gjorde mig ont mer faſte / oc bad
aff hierter.

Jeg holt mig / ſom hand haſſde vørit
min Ben oc Broder / Jeg gick ſorgfuld / ſom
en der ſørger ſaar ſin Adoder.

Men de glædde dem offuer min ſkade /
Oc ſoldede ſig tilſammen / De Nalte ſamle
de dem mod mig / vden min ſkyld / De riſſue
oc lade icke aff.

Mer dem ſom ſinigre oc beſpaarte for
Bugens ſkyld / Bide de deris Tender ſam-
men mod mig.

HERRE huor lenge vil du ſee til:
Frelſſ dog min Siæl fra deris Bulder / oc
min Eniſte fra de vnge Løuere.

Jeg vil racke dig i den ſtore Menig-
hed / Oc piſe dig iblant meget Folek.

Lad dem icke glædis offuer mig / ſom
ere mine Fiende foruden ſag / Eller beſpaar-
te mig mer deris øyen / ſom hade mig vden
ſag.

Thi de tencke at gøre mig ſkade / Oc
ſøge falſke ſager mod de Stille i Lander.

Oc de lode deris munde vrit op mod
mig / oc ſagde / See der / ſee der / Der ſee wi
gerne.

HERRE du ſeer det / ti icke / HER-
RE ver icke longt fra mig.

Opueck dig oc vaage op til min Ræt /
oc til min Sag min Gud oc HERRE.

HERRE min Gud / dømme mig
effter din Ketuiſhed / At de icke glæde dem
offuer mig.

Lad dem icke ſige i deris herte / See
der / ſee der / Der vilde wi / Lad dem icke ſige /
Wi haſſue opsluger hannem.

Lad dem beſtemmis oc bliſſue til ſtam-
me / alle de ſom glæde ſig aff mit Onde / Lad
dem klædis mer ſkam oc ſtendſel / ſom roſe
dem mod mig.

Lad dem glædis oc freydis / ſom mig vn-
de / at ieg beholder Rætt / oc altid ſige /
HERREN ſkal høyr loſſuis / ſom vil at
hans Tienere ſkal lide vel.

Oc min Tunge ſkal tale om din Rets-
ferdighed / oc piſe dig daglige.

XXXVI.

Dauid's HERRENS Tienes-
ris Pſalme / ſaar at ſiunge.

Der ſagt aff mit hiertis grund om
de Wgudeligis veſen / At der er in-
gen Guds frøet hoff dem.

De pryde dem ſielf iblant huer andre /
at de kunde forſremme deris onde Sag / oc
ſouende andre.

All der

Al deris Lerdom er skadelig oc løgn/
De lade dem oc ick vnderuise / at gøre no-
git gaar.

Aen / de tencke i deris Senge paa sta-
de / Oc staa fast paa den onde vey / oc sty in-
red Dnt.

H E R R E din Afskandhed recker
saa viit som Himmelen er / Oc din Sand-
hed saa viit som styerne gaa.

Din retferdighed staa lige som Guds
Bierg / oc din Ræt som stort dyb / H E R R E
du hielper baade Aenniste oc Fæ.

Gud / hvor dyrbær er din Afskand-
hed / At Aennistens bøn haabis vnder di-
ne vingis skygge.

De bliffue druckne aff die Husis rige
Guds / oc du stæcker dem met vellyst som
met en strøm.

Thi hoff dig er den leffuendis Alde/
Oc idit Luss seerwi Lust.

Vdbied din godhed offuer dem / som
dig kende / Oc din retuished offuer de frøme.

Lad mig ick nedtrædis aff de hoffmo-
dige / Oc de Wgudelige haand nedstyre
mig ick.

Aen lad Afskedere falde der / At de
bortkastis / oc bliffue ick mere.

XXXVII.

Dauids Psalme.

Orsøme dig ick paa de Onde /
Der ick hadt paa Afskedere.

Thi de skulle hastelike affhug-
gis / lige som gress / oc de skulle vis-
ne / lige som grønne Været.

Haabe paa H E R R E n oc gør gaar/
Bliff i Lander / oc naer dig rædelige.

Forslyt dig i H E R R E n / Hand skal
gissue dig huad die hierte begerer.

Besal H E R R E n dine vey / oc
haabe paa hannem / Hand skal gøre det vel.

Ochand skal fremsøre din Retferdigs-
hed / som lufset / oc din Rætlige som midda-
gen.

Der stille faar H E R R E n / oc tag
vare paa hannem / Forsøme dig ick paa den
som haffuer fremgang i sin ondskaff.

Forslad vrede / oc offuergiff hastighed/
Forsøme dig ick at du oc gør ilde.

Thi de Onde skulle opryckis / Aen de
som bie effter H E R R E n / skulle arffue
Lander.

Det er end nu en liden stund / Saa er
den Wgudelige ick mere / Oc naar du seer
effter hans Sred / da skal hand vere borte.

Aen de Elendige skulle arffue Lan-
det / Oc saa lyst til stor Fred.

Den wgudelige truer den Retferdige /

Oc bider sine tender sammen offuer hānem.

Aen H E R R E n lær at hannem/
Thi hand seer at hans dag kommer.

De Wgudelige drage Suerdet vd / oc
spende deris Bue / At nedsla den Elendige
oc Fattige / oc slacte den Fromme.

Aen deris Suerd skal gaa i deris hie-
re / oc deris Bue skal sønderydis.

Der lille som den Retuise haffuer / er
bedre / end mange Wgudeligs store Guds.

Thi de Wgudeligs arm skal søndery-
bydis / Aen H E R R E n opholder de
Retferdige.

H E R R E n kender de Frommis
dage / Oc deris Guds skal bliffue euindelige.

De skulle ick bestemmis i den onde
tid / Oc de skulle haffue nock i den Dyre tid.

Thi de Wgudelige skulle omkomme /
oc H E R R E n s Fiender / Der som de
ere end som en kaastelig Eng / da skulle de
dog forjaa / som Røg forgaar.

Den Wgudelige burger oc betaler ick /
Aen den Retuise er barmhiertig oc mild.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Thi hans Velsignede skulle arffue
Lander / Aen hans Forbannede skulle op-
ryckis.

Jeg

Davidz.

Jeg saa en vogudelig / hand vaar stolt
och hand bredde sig vd oc grønedis / som ic
Lauerber tre.

Der ieg gick der seem / see / da vaar hand
borte / Jeg spuede effter hannem / da bleff
hand ingensted funden.

Bliff From / och holt dig ræt / Thi der
skal gaa saadannen vel paa det siste.

Men offuerredere skulle vdslettis met
huer andie / oc de Wgudelige skulle opyckis
paa det siste.

Men HERRER hielper de Ræ-
ferdige / Vnder deris Styrcke i Nød.

De HERRER skal staa met dem /
oc skal seelse dem / hand skal seelse dem fra de
Wgudelige / oc hielper dem / Thi de tro paa
hannem.

XXXVIII.

Davidz Psalme / til en
Jhuksommelse.

HERRER straffe mig icke i din vres-
de / oc reffe mig icke i din grumhed.

Thi dine Dile side i mig / oc din
haand trycker mig.

Der er inted sunt paa mit Legeme for
din truen / oc der er ingen Fred i mine Ben
for mine synder.

Thi mine Synder gaa offuer mit hoff-
uit / oc de ere bleffne mig suare som en suar
Byrde.

Minne Saarlucere ilde oc flyde met raad
for min Daarlighed.

Jeg gaar troget oc saare nedbyet / den
gantste dag gaar ieg bedrøffuit.

Thi mine Lender fordris aldelis och
der er inted sunt paa mit Legeme.

Der er meger anderledis met mig / och
ieg er saare forstet / ieg hylter for mit Nier-
tes wrolighed.

HERRER al min begering er saar
dig / oc min suck er icke skuile saar dig.

Min hierte beffuer / min Styrcke haff-
uer forladit mig / oc mine Ørens liuss er icke
hoff mig.

Minne Venner och Frender staa mod
mig oc skue min plage / oc mine Øres traade
de langt bort.

De de som staa effter min Siæl / sette
snarere saar mig / oc de som ville mig ont / ta-
le huorledis de funde gøre mig skade / oc om-
gaas met idel suig.

Men ieg maa vere som en Døu / oc icke
høre / oc som en dumme der icke oplader sin
mund.

Oc ieg maa vere som den der icke hø-
rer / oc som haffu ingen gensuar i sin mund.

Men HERRER ieg bier effter dig /
du HERRER min Gud skal bønhøre.

Thi ieg tencker / at de skulle icke glæ-
de sig offuer mig / Naar min Fod glider / da
skulle de storlige rose dem mod mig.

Thi ieg er giort til at lide / oc min pine
er altid saar mig.

Thi ieg giffuer mine Ønsgeeninger til
Kende / oc søger for mine synder.

Men mine Fiender leffue oc ere mechtige
de ere store som mig hade vden skel.

De de som gøre mig ont for gaar / sette
sig mod mig / Fordi ieg effterfølger det
Gode.

HERRER min Gud forlad mig icke /
ver icke langt fra mig.

HERRER som er min Salighed /
skende dig at hielper mig / stat met mig
HERRER.

XXXIX

Davidz Psalme / saar at
siunge / for Jeduthun.

Eg haffuer set mig saare ieg vil ta-
ge mig vare / at ieg skal icke synde
met min Tunge.

Jeg vil remme min Mund /
effterdi ieg maa see de Wgudelige saa mod
mig.

Jeg er dum oc stille / oc tier for glade /
oc maa opæde min pine vdi mig.

Min hierte er forbrent vdi mit Liff / oc
naar ieg tencker der paa / da bliffuer ieg op-
tend / Jeg taler met min tunge.

Men HERRER lær mig dog / at der
skal faa en ende met mig / oc mit Liff haff-
uer icke maal / oc ieg maa der fra.

See / mine dage ere en haand bred hoff
dig / oc mit Liff er som inted saar dig / Huor
gantste inted ere alle Minnist / som dog
leffue saa tryggelige / Sela.

De gaa frem lige som en Skygge / och
gøre dem megen vro forgefuis / de samle /
oc vide icke huor der skal faa.

Men HERRER / huor i skal ieg træffe
mig / Jeg haaber paa dig.

Frell mig aff alle mine synder / Oclad
mig icke bliffue daarer en spaat.

Jeg vil tie oc icke oplade min mund /
du gør der vel.

Vent din plage fra mig / Thi ieg er vans-
mechtig aff din haands straff.

Naar du straffer nogen for hans synder /
skyld / Saa fortales hans deylighed som aff

Min / Ah huor aldelis inted ere dog alle
Minnist / Sela.

HERRER høyr min bøn / oc giff acc-
paa

Psal. 62.

paa mit rob/ oc tie icke offuer min graad/ thi
ieger baade din Pilgrim/ oc din Borgere/
lige som alle mine Foreldere.

Lad aff fra mig/ at ieg maa verquege
mig for end ieg far bort/ oc bliffue icke mere
Ebre. 11. her,

XL.

Dauid's Psalme/
faar at siunge.

Eg toffuede efter HERRE
oc hand bøde sig til mig/ och bode
mit rob.

De drog mig aff den forferde
lige Graff/ oc aff Dynd/ oc sette mine føder
paa en Blippe/ at ieg fand træde vift.

Hand gaff mig en ny sang i min mund/
at ieg skal loffue vor Gud/ det skulle mange
see/ oc fæste HERRE/ oc haabis til
hannem.

Salig er den / som setter sit haab til
HERRE/ och vender sig icke til de
Hofferdige/ och til dem som omgaas met
Løgn.

HERRE min Gud/ store ere dine
Vnderlige gerninger oc dine Tænker/ som
du beuiser mod oss/ inder er dig lig/ Jeg vil
kundgøre dem oc sige der aff/ alligeuel at de
kunde icke tellie.

Offer och Adoffer behage dig icke/
Men du haffuer opladet mig Høen/ du vil
huerken Vriendoffer eller Syndoffer.

Da sagde ieg/ See/ Jeg kommer/ der
er streffuit om mig i Bogen.

Jeg vil gerne gøre din vilie/ min Gud/
oc ieg haffuer din Lou i mit herte.

Jeg vil predike Rærfærdighed i din stor
re Menighed/ See/ Jeg vil icke lade slaap
pe min Mund/ HERRE/ der vedst
du.

Jeg stuler icke din Rærfærdighed i mit
herte/ ieg taler om din Sandhed och Sa
lighed/ ieg diller icke din Rærfærdighed och
Trofasthed/ faar den store Menighed.

Men du HERRE/ vent icke din
Barmhertighed fra mig/ men lad din Ræ
rfærdighed och Trofasthed beskerme mig/
aldrig.

Thi pine haffuer om kring sat mig for
uden tal/ Mine Synder grebe mig/ at ieg
fand icke see/ De ere flere end haar paa mit
Hoffuit/ och mit herte haffuer forladet
mig.

HERRE lad der behage dig/ at frel
se mig/ HERRE skynde dig at hielpe
mig.

Stamme maa de sig oc bliffue til Stam
me/ som staa efter min Siel/ at omkom
me hende/ Lad dem falde til bage/ oc bliffue
til Stamme/ som mig ville ont.

Lad dem forferdis i deris bestemmelse
som robe offuer mig/ och sige/ See der/ see
der.

Lad dem glædis oc frydis/ alle som at
spørre dig/ och de som elste din Salighed/
skulle altid sige/ HERRE vere megit
loffuit euindelige.

Thi ieg er Arm och Elendig/ Men
HERRE forger for mig/ Gud du est
min Hielper oc Frelser/ Min Gud toffue
icke.

XLI.

Dauid's Psalme/ faar
at siunge.

Salig er den / som tager sig den Hø
roffrige til HERRE/ skal frel
se hannem i den onde tid.

HERRE skal beuare han
nem/ oc holde hannem ved Liffuit/ och lade
der gaa hannem vel paa Jorden/ oc icke giff
ue hannem i hans Fienders vilie.

HERRE skal verquege hannem
paa hans forefæder/ du hielper hannem aff al
hans Siigdom.

HERRE ieg sagde/ ver mig naa
dig/ helbrede min Siel/ Thi ieg haffuer
synder mod dig.

Min Fiender tale ont mod mig/ Naar
skal hand dø/ oc hans Naafn forgaa?

De komme at flue mig/ och mene dog
icke der aff hierter/ Men søge noget/ som de
kunde laste/ oc gaa hen oc føre der vd.

Alle de mig hade/ huiste tilfammen
mod mig/ oc tænte ont mod mig.

De haffue beslutter it skalke stycke mod
mig/ Naar hand ligger/ skal hand icke staa
op igen.

De min Ven/ som ieg forlod mig paa/
som Od mit Brød/ træder mig vnder fæ
der.

Men du HERRE ver mig naadig
oc hielp mig op/ Saa vil ieg betale dem.

Der paa mercker ieg/ at du haffuer beha
gelighed til mig/ at min Fiende skal icke fry
dis offuer mig.

Men du opholder mig for min from
heds skyld/ oc setter mig faar dit Ansiet euin
delige.

Loffuit vere HERRE Israels
Gud/ fra nu oc til euigrid/ Amen.
Aa Chore

Dauidz

XLII.

Chore bønns vnderuif-
ning / faar at
fünge.

Ige som Diorten ftriger efter fersft
Vand / Saa ftriger min Sial til dig
Gud.

Min Sial røfter efter Gud /
effter den leffuende Gud / Naar skal ieg kom-
me der hen / at feue Guds Ansiet:

Min Graad er min Nad dag oc nat /
thi mand figer daglige til mig / huor er nu
din Gud:

Naar ieg tencker der paa / da vdgyder
ieg mit herte hof mig felf / Thi ieg vilde
gerne gaa mer Hoben / oc vandie mer dem
til Guds Huff / mer glæde och tackfigelfe /
iblant den Hob fom holder helligt.

Hui bedrøffuer du dig min Sial / och
eft faa wrolig i mig: bie effter Gud / thi ieg
skal end tacke hannem / at hand hielper mig
mer fte Ansiet.

Min Gud / min Sial er bedrøffuit i
mig / Derfaar tencker ieg paa dig i Landet
hoff Jordan och Hermonim / paa det lille
Bierg.

Dine Floder rufe der hen / at her brue
fer it dyb oc der it dyb / Alle dine Vand vogter
oc bølger gaa offuer mig.

HERRE loffuede fte Gode om
dagen / oc om natten ftinger ieg faar han-
nem / oc beder til mit lifuis Gud.

Ieg figer til Gud min Klippe / hui
haffuer du forglemt mig: Hui maa ieg gaa
faa bedrøffuit / naar min Fiende trenger
mig:

Det er fom it mord i mine ben / at mine
Fiender forhaane mig / oc de fige daglige til
mig / huor er nu din Gud:

Hui bedrøffuer du dig min Sial / och
eft faa wrolig i mig: bie effter Gud / Thi ieg
skal end nu tacke hannem / at hand er mit An-
fietis hielp oc min Gud.

XLIII.

Domme mig Gud / oc føer min Sag
for mig mod der whellige Folck / oc
frelff mig fra falffe oc onde Folck.

Thi du eft Gud min ftyrcke /
hui forftuider du mig: hui lader du mig gaa
faa bedrøffuit / naar mine Fiender trenge
mig:

Send dit liuff och din Sandhed / at de
ledfage / oc føre mig / til dit hellige Bierg /
oc til din Bolig.

At ieg kand ingaa til Guds Alere / Til
den Gud / fom er min glæde oc fryd / oc tacke
dig Gud paa Harpe / min Gud.

Hui bedrøffuer du dig min Sial / och
eft faa wrolig i mig: bie effter Gud / Thi ieg
skal end nu tacke hannem / at hand er mit An-
fietis hielp oc min Gud.

XLIII.

Chore bønns vnderuif-
ning faar at
fünge.

Vd wi haffue hørt mer vore gern-
vore forfedre haffue fortælet off det /
Nuad du gjorde i deris tid vdi for-
dum tid.

Du fordrøffte Hedningene mer din
Naand / Men dem haffuer du indfer / du for-
derffuede folck / Men dem vdbredde
du.

Thi de roge icke Landet ind mer deris
Suerd / oc deris Arm halp dem icke / Men
din Høyre haand / din Arm / oc dit Anfietis
liuff / thi du haffde behaglighed til dem.

Gud / du eft den samme min Ronge /
du fom loffuede Jacob hielp.

Hed dig ville wi omkaffe vore Fiender /
i dit Raffin ville wi vndertræde dem fom fets-
te fig mod off.

Thi ieg forlader mig icke paa min Due
oc mit Suerd kand icke hielpe mig.

Men du hielper off fra vore Fiender /
oc gør dem til fiam fom off hade.

Vi ville daglige rofe off i Gud / oc tace
te dit Raffin cuindelige / Sela.

Hui forfkyder du off da nu / oc lader off
bestemmis: Och drager icke vd iblant vor
Har:

Du lader off fly for vor Fiender / at de
røffue off fom off hade.

Du lader off opadslige fom Faar / oc
bortfper off iblant Hedningene.

Du feller dit Folck for inred / och tager
inred der faare.

Du gør off til Skendzel for vore Na-
boer / Til Spaat oc Naanhed / for dem fom
ere om off.

Du gør off til it Vidsprock blant Heds-
ningene / oc at folck røfte deris hoffuit off-
uer off.

Min Forfmedelfe er daglige faar mig /
oc mit Anfiet er fult aff Skendfel.

At ieg høier de Skendere oc Befpaat-
tere / Och maa fee Fiende och de Veffna-
gerige.

Alldette er kommet offuer oss/ och wi
haffue dog icke forglemt dig/ oc icke handlet
wrtolige i din Pact.

Vor hierte er icke affaldet fra dig/ och
vor gong wigede icke fra din vey.

At du saa sonderflar oss blant draget/ oc
stiuler oss mer mœrchede.

Haffde wi forglemt vor Guds Naffn/
oc opløffter vore hender til en fremmet Gud

Der maatte Gud vel finde/ Nu kender
hand vor Hieris grund.

Rom. 8.

Thi wi bliffue io daglige ihjel slagne
for din skyld/ och ere acede som Slacte
faar.

HERRE vog op/ huorfaar soffuer
du: Hog op/ oc forsyd oss icke saa aldeltis.

Huorfaare stiuler du dit Ansiet/ For
glemmer vor elendighed oc trengsel.

Thi vore Siæle ere bøydetil Jorden/
vor Bug henger ved Jorden.

Gør dig rede/ hielp oss/ och frels oss for
din Barmhertigheds skyld.

XLV.

Kore høins Brudfang oc vnder
uifning/ faaar siunge/ om
Rosen.

It hierte dicter en deylig Sang/
ieg vil siunge om en Konge/ i sin
tunge er en god Scriffuers pen.

Du est den Deyligste iblant
Menniskens børn/ naadfulde ere dine La-
be/ derfaar velsigner Gud dig euindelige.

Vint dit Suerd ved din side du tempe/
oc pryde dig deylige.

Der skal lyctis dig i din Prydelse/ drag
freem i Sandheden til gode/ atth holde de

Elendige ved Ræt/ Saa skal din Høyre
haand beuise Vnderlige gerninger.

Dine Pile ere skarpe/ at Folkene fal-
deneed saar dig/ i it iblant Kongens Fien-
der.

Ebre. 1.

Gud din stoel bliffuer altid oc euindeli-
ge/ Dit Rigis Spir er en ret spir.

Du elster Rætferdighed/ och hader
Wgudelige vafen/ derfaar haffuer Gud/

din Gud/ saluer dig met gladens olie/ mere
end dine Straalbrydere.

Dine Klæder ere idel Alire/ Moes oc
Rezia/ naar du gaar aff dit Fjllidens pal-
lag/ i din deylige herlighed.

Kongernis døtter gaa i din Prydelse/
Bruden faar hof din høyre haand/ i idel

kaasteligt Guld.

Vor daatter/ giff act der paa/ høye di-
ne sørn/ forgleim dit folk/ oc din Faders
huff.

Saa faar Kongen lyst til din deylighed/
thi hand er din HERRE/ oc du skal til-
bede hannem.

Daatteren aff For skal vere der met
Gaffuer/ de rige blant Folket skulle bede
faar dig.

Kongens daatter er gantste deylig ind-
uortis/ hun er klæd met Gyliden stycke.

Hand skal lede hende til Kongen i stic/
Fede klæder/ oc hendis ieffnlige Jomfruerne/
som gaa efter hende/ leder mand til dig.

Hand leder dem met glæde oc fryd/ oc
de gaa i Kongens Pallat.

Dine Fedres sted skal du saa Børn/
dem skal du sette til Forster i al Verden.

Jeg vil komme dit Naffn i hu fra Børn
oc til børne børn/ derfaare skulle Folk tacke
dig altid oc euindelige.

XLVI.

Kore høins Sang om
Vngdommen/ faare at
siunge.

Wd er vor Tillid oc Strycke/ En
Hielp i stor nød/ som haffuer ramt Psal. 48.
paa oss.

Derfaar fræste wi icke/ om
Verden end forginge/ och Biergene suncke
mit i Vassuet.

Om Vassuet end rasede och stormede/
oc Biergene nedfulde aff bølgerne/ Sela.

Thi Guds stad skal dog bliffue deylig
och lyftig/ met hendis kilder/ der som den

Hørefis hellige Bølger.

Gud er hof hannem der inde/ derfaar
skal hand vel bliffue/ Gud hielper hannem
aarte.

Nedningene skulle fortuile/ oc Konge-
rigene falde/ Jorden skal forgaa/ naar hand
lader sig høre.

HERRE Sebaoth er met oss/
Jacobs Gud er vor Beskermere/ Sela.

Kommer hid/ oc stuer HERRENS
gerning/ som gør saadan forførelse paa
Jorden.

Den som stiller Strid i al verden/ som
sonder bryder Buur/ sonderflar Vaaben/ oc
opbrynder Vognene met ild.

Vere stille/ oc bekender/ at ieg er Gud/
ieg vil indlegge are iblant Nedningene/ ieg
vil indlegge are paa Jorden.

HERRE Sebaoth er met oss/
Jacobs Gud er vor Beskermere/ Sela.

Ala n haff

XLVII.

Chore bõrns Psalme/aaar
at siunge.

Alle Folck slaar eders hender til
sammen / De loffuer Gud met
glædelig rost.

Thiden aller høyste HER
RE er forferdelig / En stor Konge paa al
Jorden.

Hand skal ruinge Folket vnder oss/oc
Menniskene vnder vore Føder.

Hand vdueler oss til Retsfædel / Ja
cobz herlighed/ som hand elster/ Sela.

Gud faar op mer glæde / De HER
RE met klare Basuner.

Siunger loff/ siunger loff/ vor Gud/
Siunger loff/ siunger loff vor Konge.

Thi Gud er Konge paa al Jorden/
Siunger hannem loff viselige.

Gud er Konge offuer Vedningene/
Gud sidet paa sin hellige Stool.

Førsterne blant Folket ere forsamlede
til it Abrahams Guds Folk/ Thi Gud er
meget ophøyer hoff Skioldene paa Jor
den.

XLVIII.

Chore bõrns Psalme sang.

HERRE er stor oc mechtige pri
set/ I vor Guds Stad/ paa hans
hellige Bierg.

Sions Bierg er som en deylig
Gren/ aff huiltken alt Landet trøster sig/
Den mechtige store Kongis Stad ligger hoff
den Næste side.

Gud er vel kend i hendis Pallatz/ At
hand er Beskermelsen.

Thi see/ Kongerne ere forsamlede/ oc
droge der frem til sammen.

De forundede sig/ der de saadant saae/
De forferdede sig/ oc nedstyrt.

Bessuelse kom da paa dem/ Angist som
en Quinde der føder barn.

Du sønder byder Skibene i Haffuet/
ved Østen væd.

Som vi haffue hørt/ saa see vi det i
HERRE S Zebaoths Stad/ I vor
Guds Stad/ Gud opholder hannem euin
delige/ Sela.

Gud/ wi bie effter din Hilskundhed/
I din Tempel.

Gud/ lige som dit Naffn er/ saa er oc
din priss/ indtil Verdens Ende/ Din Hø
re haand er fuld aff Retsferdighed.

Sions Bierg glæder sig/ De Jude
daartr frejder sig/ For dine Domme skyld.

Omkring setter Zion oc gaar om kring
hende/ oc teler hendis Taarn.

Legger vind paa hendis Aare/ oc
forhøyer hendis Pallatz/ At mand kand si
ge der aff hoff Effterkommere.

At denne Gud er vor Gud altid oc
euindelige.

Hand regerer oss som Ungdommen,

XLIX.

Chore bõrns Psalme/
faar at siunge.

Hier til alle Folck/ oc mercker alle
som leffue denne tid.

Baade menige a Hand oc Her
rer/ Baade fattige oc Rige met
huer andre.

A Nin a Mund skal tale om Vidsom/ De
mit herte skal siige aff Forstand.

Wi wille høye en god Tale/ De lege
paa Harper en ston Ditt.

Huor faar skulde ieg fræge i de onde
dage/ Naar mine Vndertraderis misger
geeting omkring setter mig.

De som soilade dem paa deris Guds/
oc tradse paa deris store Rigdom.

Der kand dog ingen Broder frelse den
anden/ Ey heller forlige nogen met Gud.

Thi der kaafter saameget at frelse de
ris Siæle/ At hand maa lade det betemme
euindelige.

A Nen om hand end lenge leffuer/ De
seer ick Graffuen.

Thi mand skal see/ at saadanne Vise
dog dø/ Saa vel som Daarer oc Gecke om
komme/ De skulle lade andre deris Guds.

Der er deris herte/ At deris Haffkun
de bliffue altid/ Deris Volige kunde bliff
ue euindelige/ oc haffue stor ære paa Jor
den.

Alligeuel kunde de ick bliffue i saadant
verd/ a Nen de mæder fra/ lige som Fæ.

Thi deris Gerninger ere idel daarlig
hed/ Dog loffue deris Effterkommere der
met deris munde/ Sela.

Deligge i Hellsfuedel lige som faar/ dø
den sidet dem/ a Nen de fromme skulle snart
regere offuer dem/ oc deris Tradzen skal for
gaa/ De skulle bliffue i Hellsfuede.

A Nen Gud skal frelse min Siæl aff
Hellsfuedis vold/ Thi hand haffuer anam
met mig/ Sela.

Lad dig ick bedrage/ om nogen bliff
uer Rig/ Om hans Huffs Herlighed bliff
uer stor.

Thi hand skal inted tage met sig i
sin

sin død / De hans Verlighed skal icke fare
effter hannem.

Men hand træster sig aff dette gode
Leffnet / oc puser det / naar nogen staar eff-
ter gode Dage.

Saa fare de hen effter deris Fædre / oc
see Liuset aldri mere.

Korrelige / Naar ic Menniske er i ære /
oc haffuer ingen forstand / saa far hand bort
lige som fa.

L.

Assaphs Psalme.

GD HERRE den mechtige ra-
der / oc kalder Verden / fra So-
lens opgang / indtil nedgang.

Alff Zion vdbiuder Gud deyli-
ge Skin.

Vor Gud kommer oc tier icke / Fortes-
rendis Jld gaar faar hannem / oc stort Væ-
er om hannem.

Hand kalder Himmelen oc Jorden / At
hand vil dømme sit Folk.

Forfamlar mig mine Helligen / Som
ætte Pacten / mere end Offer.

De Himmene skulle kundgøre hans rets-
ferdighed / Thi Gud er Dommeren / Sela.

Vor mit Folk / Lad mig tale / Israel
lad mig vidne ibant dig / Jeg Gud er din
Gud.

Jeg straffer dig icke for dit Offer skyld /
Dine Biendoffer ere dog alligenel altid faar
mig.

Jeg vil icke tage Gyn aff dit Haff / ey
heller Bucke aff din Straald.

Thi alle Diurene i Skoffuen høre mig
til / oc Fæet paa Biergene i tusindetal.

Jeg kender alle Fulene paa Biergene /
De allehonde Diur paa marken ere faar
mig.

Om ieg hungeede / da vilde ieg icke si-
ge dig der aff / Thi Jorden er min / oc alt det
som er der i.

Men du at ieg vil æde Dye kød / eller
dricke Bucke blod.

Offte Gud Tack / oc betale den Nyste
dine Leffte.

De kalde paa mig i din Nød / Saa vil
ieg frelse dig / saa skal du prise mig.

Men Gud siger til den Ugudelige /
Hut forkynder du min Ræt / oc tager min
Pact i din Mund.

Effterdi du hader reffelse / De kaster
mine Bid bag dig.

Naar du seer en Tryff / da løber du met
hannem / oc du haffuer omgengelse met
Doerkærl.

Du lader din Mund tale ont / oc din
Tunge bedriffer Falskhed.

Du sider oc taler mod din Broder / Du
bagtaler din Moders søn.

Der gør du / oc ieg tier / Da ment du /
at ieg skal vere lige som du / Men ieg vil
straffe dig / oc sette dig det faar øyen.

Mercker dog dette / i som forglemme
Gud / At ieg icke en gong hen rissuer / oc der
er ingen Frelser mere.

Den som offerer Tacksigelse / hand pris-
ser mig / oc der er veyen / at ieg viser hannem
Guds Salighed.

LI.

Dauidz Psalme / faar at siunge /

Der i Nathan Prophete kom til
hannem / der hand vaar

indgangen til
Dersabee.

GD ver mig naadig / effter din Mis-
kundhed / Afflet mine Synder / eff-
ter din store Barmhertighed.

To mig vel aff mine Afgjerninger /
oc gør mig ren aff mine Synder.

Thi ieg bekender mine Afgjernin-
ger / oc mine Synder ere altid faar mig.

Jeg haffuer allene syndet mod dig / oc
giort ilde faar dig.

Paa det at du skal beholde Ræt i dine Roma-
ord / oc bliffue ren / naar du bliffuer dæmt.

See / Jeg er fæd aff syndig Sæd / De
min Moder haffuer vndfanger mig i synd.

See / du haffuer lyst til Sandhed som
ligger i skul / Du lodst mig forstaa din Dis-
doms lønlighed.

Affløst mig met Jsop / at ieg bliffuer
ren / To mig / at ieg bliffue sne hvid.

Lad mig høre glæde oc fryd / At de ben
bliffue glade / som du haffuer sender slager.

Skul dit Ansiet fra mine Synder / oc
vdslet alle mine Afgjerninger.

Gud skal it rent i Dierre i mig / De giff
mig en ny vis Aand.

Forfast mig icke fra dit Ansiet / De tag
icke din hellige Aand fra mig.

Trøst mig igen met din Hielp / De en
fremodig Aand opholde mig.

Thi ieg vil lære Offuertrædere dine
Heye / At Syndere skulle omuende sig til
dig.

Gud / du som est min Gud oc Salig-
hed / Frelss mig fra de Blodskyldige / At min
Tunge kand prise din Retsferdighed.

HERRE oplad mine Læbe / At
min Mund kand kundgøre din Priss.

Thi du haffuer icke lyst til Offer / Jeg
Aaa iij vilde

Davidz

dile vel ellers giffue dig det / oc Brendoffer
behager dig icke.

En angerfuld Aand er det Offer som
Gud behager / Gud forsmåar icke it sorgfuld
oc angerfuld Hierte.

Gør vel mod Sion effter din naade/
Byg murene i Jerusalem.

Da skulle Kerferdighedens Offer be-
hage dig / Brendoffer oc hele Offer / Da skal
mand offere Øyen paa dit Altare.

LII.

Davidz vnderuisning / saar at siun /
Re. 21. **ge / Der Doeg Edomiter kom / oc gaff**
Saul til kende / oc sagde / David er
kommen i Abimelechs huss.

Vi trager da / du Tiran / at du
kant gøre skade / Effterdi at Guds
Barmhertighed varer end nu
daglige.

Din Tunge tracter effter skade / Oc
sker met Løgn / lige som met en skarp Kage-
kniff.

Du taler heller ont end Gaar / oc Falst
end Rer / Sela.

Du taler gerne alt det / som tien til for-
derffuelse / Men en falsk Tunge.

Der saar skal Gud aldelis ganske for-
støtte / oc sønderknuse dig / oc rykke dig vdaff
Holigen / oc vdslette dig aff de Leffuendis
Land / Sela.

Oc de Kerferdige skulle der see oc frø-
te / Oc skulle lee at hannem.

See / der er den Mand / som holt icke
Gud for sin Trøst / Men hand forlod sig
paa sin store Rigdom / oc vaar mectig til at
gøre skade.

Men ieg skal bliffue / som it grønt olie-
træ / i Guds Huss / Jeg forlader mig paa
Guds Barmhertighed altid oc euindelige.

Jeg tacke dig euindelige / Thi du
kand der vel gøre / Oc ieg vil bie effter dit
Haffn / Thi dine Velgene haaffue glæde der
aff.

LIII.

Davidz vnderuisning / saar at siun /
ge i Choret / en effter en anden.

Pfal. 14.

Varer sig i deris hierte / Der er in-
gen Gud / De due intet / oc de ere
bleffne en Verstyggelighed i deris
onde vaser / Der er ingen som gør

Gaat.

Gud saa ned aff Himmelen paa Men-
nistens bøn / At hand vilde see / om der

vaar nogen Klog som spurde at Gud.

Men de ere alle affaldne / oc alle sam- Roma. 3
men Vduelige / Der er ingen som gør
gaat / oc icke en.

Ville da de Vdsedere icke lade dem
sige: Som opade mit Folck / at de skulle
nære dem / de kalde icke paa Gud.

Men der frøgte de dem / som er intet at
frøgte / Thi Gud bønspier de Plaggeris
ben / Du gør dem til Stamme / Thi Gud for-
småar dem.

At der maatte komme Hielp aff
Sion offuer Israel / oc Gud vilde seelse sit
fangne Folck / Saa skulde Jacob glæde sig /
oc Israel fryde sig.

LIII.

Davidz vnderuisning / saar at 1. Re. 21
siunge paa Strengelæg / Der de aff 26.
Siph komme / oc sagde til
Saul / David haaff-
uer skult sig haff off.

Jelp mig Gud ved dit Haffn /
Oc sticke mig Rær ved din
Aaer.

Gud bønspier min bøn / Giff
act paa min munds tale.

De Stolte sette dem op mod mig / De
de Trægtige slaa effter min Siel / Oc de
haaffue icke Gud saar øyen / Sela.

See / Gud staar met mig / H E R
X E N opholder min Siel.

Hand skal betale mine Fiender ond-
staaften / Forstyre dem ved din Trøstfæd.

Saa vil ieg gøre dig it glædeligt Of-
fer / oc tacke dit Haffn H E R X E / Thi
hand er saare stelig.

Thi du seelse mig aff al min Vdød / At
mine øyen see lyst paa mine Fiender.

LV.

Davidz vnderuisning / saar at
siunge paa Strengelæg.

B Vdhør min Bøn / oc skul dig icke
for mine Bøner / Giff act paa
mig / oc bønspier mig / huor yncker
lige ieg stelsfuer oc hylar.

At Fienden saa rober / oc den Vgude-
lige trenger / Thi de ville beuise Skalk-
hed mod mig / oc ere saare vrede paa mig.

At Hierte er bange i mit Liff / Oc
Dødens rægel er falden paa mig.

Frøet oc beffuelse ere komne paa mig /
Oc gruelfer ere faldne paa mig.

Jeg

Jeg sagde/ O hafde ieg vinge som en Due/ at ieg kunde flue oc bliffue nogen sted.

See/ Saa vilde ieg giffue mig langt bort/ Oc bliffue i Guden/ Sela.

Jeg vilde hafte/ at ieg kunde vndkomme/ fra storm oc Vær.

HERRE/ gøderis Tunger weens/ oc lad dem forderffuis/ Thi ieg seer Riff oc had i Staden.

Saadant gaar dag oc nat om oc om i deris Ane/ Der er møye oc arbeide inde.

At gøre skade regerer der inde/ Løgn oc suig lader icke aff paa deris Gader.

Der som min Fiende dog skendede mig/ vilde ieg det lide/ Oc naar min Nadere træde mig/ vilde ieg skule mig for hans nem.

Men du est min Stalbroder/ Min Hyledere oc min Rynding.

Wi som vaare kerlige met huer anden mellem oss/ Wi vandrede i Guds Duff til sammen.

Døden falde hastelige paa dem/ oc de skulle fare leffuendis i Delfuede/ Thi der er idel ondscaff i deris Nob.

Men ieg vil robe til Gud/ oc HERRE/ N skal hielp mig.

Jeg vil græde oc hyle afften/ morgen oc middag/ Saa skal hand høre min røst.

Vand fælses min Siæl fra dem/ som mig ville ilde/ oc stier hende ro/ Thi der ere mange mod mig.

Gud skal høre oc nedtrykke dem/ som bliffuer alrid/ Sela/ Thi de bliffue icke anderledis/ oc secrete icke Gud.

Thi de legge deris hender paa hans Fredsomlige/ Oc gøre hans Pact wheels lig.

Deris mund er blødere end smør/ oc de haffue dog strid i sind/ Deris ord ere smidigere end olie/ oc de ere dog dragne Suerd.

Matt. 6.
Lucæ 12.
1. Pet. 5.
Kast din Omhu paa HERREN/ hand skal forsørge dig/ Oc hand lader den Kærdige icke faa Wro euindelige.

Men du Gud skal kaste dem hen ned vnder i den dybe Graff/ Blodgerige oc falske skulle icke leffue i halff deris tid/ Men ieg habet paa dig.

LVI.

1. Re. 21.
Dauidz gyldene Klenodie/ om den dumme Due/ iblant de fremmede/ Der Philistene grebe hans nem i Gath.

Vd ver mig naadig/ Thi Ane niske ville nedsencke mig/ De stride daglige mod mig oc gøre mig angist.

Min Fiende nedsencke mig daglige/ Thi mange stride hoffmodelige mod mig.

Naar ieg secrete/ Da haaber ieg paa dig.

Jeg vil prise Guds ord/ Paa Gud vil icke ghaabe/ oc icke secrete/ Nuad skulde Rødgøre mig.

De stride mod mine ord daglige/ Al deris tancke er/ at de ville gøre mig ont.

De holde tilsammen oc lure/ Oc giffue act paa mine hale/ huorledis de kunde forrasse min Siæl.

Nuad ont de gøre/ der er allerede forladet/ Gud støde saadant Folck vden al naade hen vnder.

Tel min fluct/ oc befatte mine Taare i din Sack/ Du teler dem foruden tult.

Da skulle mine Fiender vende dem tilbage/ Naar ieg rober/ da mercker ieg/ at du est min Gud.

Jeg vil prise Guds ord/ Jeg vil prise HERRENS ord.

Jeg haaber paa Gud/ oc secrete icke/ Nuad kunde Aennisten gøre mig.

Gud ieg haffuer loffuit dig/ at ieg vil tacke dig.

Thi du fælses min Siæl fra døden/ mine søder fra fald/ At ieg maa vandre faar Gud i de leffuendis Luff.

Iosu. 21.
Psal. 118.
Ebra. 13

Psal. 118.

LVII.

Dauidz gyldene Klenodie/ faar at siunge (At hand icke bleff slagen) der hand styde i Nulen for Saul.

1. Re. 22.
24.

Vd ver mig naadig/ ver mig naadig/ thi min Siæl forlader sig paa dig/ Oc ieg haffuer tilfluct vnder dine Vings stygge/ Indtil den volycke gaar faar offuer.

Jeg rober til den Allerhøyste Gud/ Til Gud som gør en ende paa min iammer.

Vand sender fra Himmelen oc fælses mig aff mine Nedsenckeris forsmadelse/ Sela/ Gud sender sin Barmhiertighed oc Trofasthed.

Jeg ligger met min Siæl blant Louerne/ Aennistens bøn ere lue/ Deris tænder ere Spiud oc Pile/ oc deris Tunge skarpe suerd.

Gud ophøre dig offuer Himlene/ oc din ere offuer al Verden.

De stille Gærn faar min gong/ oc nedaa a a uij trycke

Dauidz

der trycke min Siel / De graffue en Graff
saar mig/oc falde selfue ihende/Sela.

Gud / mit hierte er rede / mit hierte er
rede/At ieg siunger oc loffuer.

Vog op min are / vog op Psaltere oc
Harpe/ Jeg vil aarle vog op.

H E R R E / ieg vil tacke dig iblant
Folcket / Jeg vil siunge dig Loff iblant
Aenniskene.

Thi din Barmhiertighed er saa vie
som Himmelen er/De din Sandhed saa vie
som Iherne gaa.

Gud ophøye dig offuer Himmelen/oc
din are offuer al Verden.

L VIII.

Dauidz gyldene Klenodie/ saar
at siunge/at hand skulde
icke omkomme.

Aenniskens bøn / ere i dumme/
at icke ville tale det som ræter/De
dumme rætteliger.

Ja i gøre Wiet i Landet met
villie/oc gaa stiftue hen at gøre ont mer eders
hender.

De Wgudelige ere foruende aff A No-
ders Liff / Løgnere fare vild aff A Noders
liff.

Deris galenskaff er lige som en Hugs-
ornis galenskaff / Som en dñu Vgile/ som
tilstopper sit øre.

At hun icke skal høre Trolckarlens
røst/ Den A Naneris som vel kand mane.

Gud sønderbyd deris Tender i deris
mund/ H E R R E sønderstød vinge Løu-
uers Rindender.

De skulle forgaa som Vand / der bort-
flyder/ De mede mer deris Pile/ men de bryd-
te sønder.

De forgaa som en vandsmeetig Sne-
gel / Som it vridige Quindis Foster / see
de icke Solen.

Før deris Tørne bliffue mode paa
Bustene / da skal din vrede trycke dem bort
saa ferste.

Den Retferdige skal glæde sig / naar
hand seer saadan Hefn/ Och hand skal to sine
føder i de Wgudeligis Blod.

At Folkene skulle si/ Den Retferdi-
ge skal io nyde sit/ Gud er end nu Dommere
paa Jorden.

L IX.

1. Reg. 19 Dauidz Gyldene Klenodie (at hand
icke skulde omkomme) Der Saul sende
bud hen/oc loed tage vare paa hans
Duff/at sla hannem ihuel.

H E R R E seelss mig fra mine Fiens-
de/ Oc besterme mig fra dem/ som
sette sig mod mig.

Seelss mig fra A Nisdedere/ oc
hielp mig fra de Blodgerige.

Thi see H E R R E/ de lure paa min
Siel/ De Stercke samle sig mod mig/ foru-
den min skyld oc A Nisgering.

De løbe oc berede dem founden min
skyld/ Vog op/ oc mød mig/ oc see der til.

Du H E R R E Sebaoths Gud/ I s-
raels Gud / vog op / oc hiem søg alle Ned-
ninge / Ver ingen naadig aff dem/ som ere
saa offuergiffue A Nisdedere/ Sela.

Lad dem oc igen hyle om affrenen
som Hunde/ oc løbe omkring i Staden.

See/ de snæke mer huer andre/ Deris
Læber ere Suerd/ Duo skulde det høre:

A N du H E R R E skalt lee at dem/
Oc bespaarte alle Nedninge.

Jeg holder mig til dig for deris A Nact/
Thi Gud er min Bestermere.

Gud beuise mig rigelige sin Barm-
hiertighed/ Gud lader mig see min Lyst paa
mine Fiende.

Sla dem icke ihuel / at mit Folk det
icke forglemmer/ A N bortspred dem mer din
A Nact/ H E R R E vor Stold/ stød dem
hen vnder.

Deris Lærdom er idel Synd/ oc en for-
uentelse i deris Hoffmodighede / Oc de pæ-
dicke idel Vnder oc A Nodsigelse.

Affslet dem vden al naade/ vdslet dem/
at de icke ere/ Oc mæ vide/ At Gud er Re-
gente i Jacob i al Verden / Sela.

Lad dem oc om affrenen ryde som
Hunde/ Oc løbe omkring i Staden.

Lad dem løbe her oc der om Føden/ oc
knurre/ naar de bliffue icke mætte.

A N ieg vil siunge aff din A Nact / oc
loffue din Barmhiertighed om morgenen/
Thi du est min Bestermere oc tilfluct i min
Nød.

Jeg vil siunge dig Loff min Gud/
Thi du est min bestermelse / oc min
naadige Gud.

L X.

Dauidz Gyldene Klenodie/ saar at
siunge/ om it gylde Rosenspan/ Der 2. Reg. 8
hand haffde stridet mer de Syrer
aff A Nesopotamia/ oc met de
Syrer aff Soba. Der
Joab omuende/
oc slo tolf tusinde Edomis
ter i Salt dalen.

Vd/ du som vdslette oc bortspredde
oss/ oc vaar vied/ Trøste oss igen.
Du som haffuer beueget oc søn-
derreff

der tressuit Jorden/Mele hendis bryst/ som
er snder røster.

Du beuiste dit folck en haard ting/ Du
haffuer giffuit oss en dyck Vin/ at wi tum-
lede.

Men du gaffst dem it Tegen/ som dig
fegte/ Du lcker de opkaste/ oc giorde sig fri-
modige/ Sela.

Paa der at dine Venner skulle frelsis/
Saa hielp nu mer din Høyrhaand/ oc bøn-
hør oss.

Gud taler i sin Helligdom/ der aff er
ieg glad/ oc vil dele Sichem/ oc affmaale
Suchorhs dal.

Gilead er min/ min er Anasse/
Ephraim er mit Hoffuedis mact/ Juda er
min Føste.

Noab er mit Louuekar/ Jeg ræcker
mine sto offuer Edom/ Philister frydis ved
mig.

Huo vil føre mig til en fast Stad/ Huo
skal ledsage mig indtil Edom?

Skalt du Gud ick gøre der/ du som
off forstøder? De du Gud drager ick vd
mer off i vor Her?

Sticte oss bifstand i Lød/ Thi Wen-
nistens hielp er inted nøtte.

Wi ville gøre Gerninger ved Gud/
Hand skal vnderrede vore Fiender.

LXI.

Dauidz Psalme/ saar at siunge
paa Strengelæg.

Vd hør mit rob/ De giff act paa
min bøn.

Jeg rober her nedre paa Jorden
til dig/ Naar mit hierte er i angist/ Du vilde
føre mig op paa en høye Klippe.

Thi du est min Tillid/ it stercke Taarn
saar mine Fiender.

Jeg vil bo i din Tabernackel euinde-
lige/ Schaabis vnder dine Vinge/ Sela.

Thi du Gud hører mit Løffe/ Du
løner dem vel/ som fegte dit naffn.

Du giffuer en Ronge lenge at leffue/
At hans aar vare altid frem oc frem.

At hand skal altid side saar Gud/ Be-
uiss hannem Vistundhed oc Trofasthed/
som besterne hannem.

Saa vil ieg siunge dit Naffn loff euin-
delige/ at ieg kand betale mit Løffe dag-
lige.

LXII.

Dauidz Psalme/ saar at siun-
ge for Jeduthun.

In siæl er stille til Gud/ som mig
hielper.

Thi hand er min Trøst/
min Hielp/ oc min Bestermelse/
At inted Fald skal styre mig om/ chuo-
stort det er.

Huo lenge stille i alle effter en/ at i kun-
de sla hannem ihjel/ Lige som en fallende
Væg/ oc snder restuen mur?

De tenckte ekon huorledis de kunde for-
derffue hannem/ de ere slittige i Løgn/ Giff
ue gode ord/ Men i hierter bande de/ Sela.

Men min Siæl bier allene effter Gud/
Thi hand er mit Naab.

Hand er min Trøst/ min Hielp oc min
Bestermelse/ At ieg skal ick falde.

Min Salighed er hoff Gud/ min ere
min Strickis Klippe/ Min Tilfluct er til
Gud.

Naaber paa hannem altid/ Kære Folck/
Lader eders hierre op saar hannem/ Gud er
vor Tillid/ Sela.

Men Vennistene ere dog inted/ Stro-
re Folck seyle oc/ De veye mindre end inted/
saa mangesom de ere.

Forslader eder ick paa vort oc roff/
Holder eder ick til saadant som inted er/
Falder eder Riggdom til/ saa henger ick
hierter der paa.

Gud haffuer taler it ord/ der haffuer
ieg offte hørt/ At Gud er alene mechtig.

De du HERRE est Vistundelig/
oc betaler huet/ lige som hand fortæner.

Matt. 16
Roma. 2

LXIII

Dauidz Psalme/ der hand vaar
i Juda Gicken.

1. Re. 22
23. 24.

Vd du est min Gud/ ieg voger
aarte til dig/ Min Siæl røster eff-
ter dig/ At Lød lengis effter dig/
vdi it røst oc riurt Land/ som in-
red Vand er.

Der seer ieg effter dig i din Helligdom/
Jeg vilde gerne see din Vact oc ere.

Thi din Vistundhed er bedre end
Liffuet/ Mine Læbe puse dig.

Der vilde ieg gerne loffue dig i alle mi-
ne dage/ De opløffe mine hender i dit
Naffn.

Det vaare mit hiertis glæde oc fryd/
At ieg maatte loffue dig mer en glad mund.

Naar ieg gaar til Seng/ da tenckter ieg
paa dig/ Naar ieg opuogner/ da taler ieg om
dig.

Thi du est min Hielp/ De ieg røser
mig vnder dine Vingis skygge.

Min

Dauidz

Min Siæl holder sig til dig / De din
høyre Haand opholder mig.

Men de staa effter min Siæl at offuer
falde mig / de skulle fare hen vnder Jorden.

De skulle falde i Sued / De bliffue
Roffueris part.

Men Kongen glæder sig i Gud / Huo
som suer om hannem / hand skal prisio / Men
Løgneris munde skulle tilstoppis.

LXIII.

Dauidz Psalme / faar
at siunge.

Vd høyr min røst i min klage / Be-
skæmme mit Liff fra den græselige
Fiende.

Stiul mig for de Ondis for-
samling / For vnderderis Lob.

Som huelle deris Tunger som it
suerd / De som mede mer deris forgiftige
Ord / som mer Pile.

At de kunde lønlige stude de From-
me / De stude hastelige paa dem uden al
fæser.

De ere dristige mer deris onde anslag /
oc siige / huorledis de ville legge snarer / De
siige / Huo kand see dem.

De dicte Skældhed / oc holde der løn-
lige / De ere tredste oc haffue rechte Skælke
sycke.

Men Gud skal stude dem hastelige /
At der skal gøre dem ont.

Deris egne Tunger skulle sla dem ned /
At de skulle bespaarte dem / huor som see dem.

De alle vennemiste som der see / skulle
siige / Der haffuer Gud giort / oc mercke / at
der er hans gerning.

De Kerferdige skulle glæde dem i
HERREN / oc tro paa hannem / De alle
gode Hærrer skulle rose sig der aff.

LXV.

Dauidz Psalme / faar at siunge
til en Sang.

Vd mand loffuer dig i det stille vdi
Sion / De betaler dig Løffe.

Du høyrer Bønner / Der faare
kommer alt Rød til dig.

Vore vngerning trycker off hart / Du
vilde forlade oss vore synder.

Salig er den / som du vdueller oc lader
komme til dig / at hand maa Bo i din for-
gaard / Hand haffuer rig Trøst aff din hel-
lige Tempels Ruff.

Gud vor Frelser / høyr off effter din

vnderlige retfærdighed / Du som est allis Til-
lid paa Jorden / oc longt bortt haffuit.

Den som gør Biergene faste mer sin
Krafft / Oc er rustet mer vact.

Du som stiller vaffens bulder / oc
Bølgers bulder / De Folckenes galenskræft.

At de forferde sig som bo paa den sam-
me Ende for dine Tegn / Du gør glad huad
som røris baade morgenen oc aftenen.

Du besæger landet / oc vander det / oc
gør det meget rigt / Guds Rilde haffuer
vand nock / Du lader deris Korn lyckis / thi
saa bygger du Landet.

Du vander deris agerrene / oc giffuer
Regn / det som er pløget / Du gør der bløt
mer Regn / oc velsigner deris Gårde.

Du træner Jaret mer dit Gode / De dis-
ne fodspor drybe aff Fedme.

Bolige i vicken ere oc fede / at de dry-
be / De sinnaa bierg ere lystige runt omkring.

Engene ere fulde mer faar / oc dalene
staar rechte mer Korn / at mand glæder sig oc
siunger.

LXVI.

En Psalme sang / faar at
siunge.

Riser Gud alle Land / oc siunger
hans vaffn loff til ære / priser hans
nem herlige.

Siger til Gud / huor vnderlige
ere dine Gerninger / Dine Fiender skulle
seyle for din store vact.

Alle Land tilbede dig / oc siunge dig
Loffang / oc siunge dit vaffn Loff / Sela.

Kommer hid / oc seer paa Guds Gern-
inger / Som er saa vnderlig mer sin Gern-
ing iblant vennemistes børn.

Hand foruender vaffuit til en tæthed /
at mand gaar til fods offuer vander / der aff
glæde vi off i hannem.

Hand regerer euindelige mer sin mact /
Hans øyen see paa Folckene / De vffaldne
skulle icke kunde ophøre sig / Sela.

I Folck loffuer vor Gud / Lader hans
Ruff høris langt bort.

Som holder vore Siæle i Liffuit / De
lader vore føder icke glide.

Thi Gud du haffuer forset oss / De
prøffuer / lige som Sølf bliffuer klarer.

Du haffuer lader oss kaste i Taarn / Du
haffuer lagt en byre paa vore lender.

Du lost vennemistene fare offuer vort
hoffuit / Vi ere komne i ild och vand / Men
du vdførde oc verquegede oss.

Der faare vil ieg gaa ind i dit Ruff
mer vrendoffer / De betale dig mit Løffe.

Lige som ieg haffuer oplader mine Læ-
be / De

Psal. 46.

be/ Demin Guds taledet min Vord.

Jeg vil offere dig fede Bræddoffer aff
biende vandre/ Jeg vil offere Øyen oc bucke/
Sela.

Kommer hid/ høret til/ alle i som fræde
te Gud/ Jeg vil opregne hvad hand haff
uer gjort ved min Siæl.

Til hannem rober ieg met min mund/
Oc priser hannem met min Tunge.

Haffde ieg noger vort faare i mit herte/
Da høde HERRE i icke.

Der faare bøn høret Gud mig/ oc giff
uer æt paa min Bøn.

Loffuer vere Gud/ som icke forstyder
min Bøn/ Oc icke heller vender sin Guds
kundhed fra mig.

LXVII.

En Psalme sang/ faar at siunge
paa Strengelæg.

Gud vere off/ miskundelig/ oc velsig
ne off/ Oc lade sit Ansigt skine off/
uer off/ Sela.

At vi mæ bekenne hans Dey paa
Jorden/ Hans Salighed iblant alle Heds
ninge.

Gud Folkene tacke dig/ Alle Folk
tacke dig.

Folkene glæde oc frede sig/ At du
dømmer Folkene ret/ Oc regerer Folkene
paa Jorden/ Sela.

Gud Folkene tacke dig/ Alle Folk
tacke dig.

Lander giffuer sin grøde/ Velsigne off
Gud/ vor Gud.

Velsigne off Gud/ Oc al Verden frede
te hannem.

LXVIII.

Dauids Psalme sang/ faar
at siunge.

Gud staa op/ at hans Fiender kunde
boit spæss/ Oc de som hade han
nem/ kunde fly for hannem.

For duff dem lige som Røg bliffuer
fordreftuen/ Lige som Vov smelter faar ild/
saa skulle de Ugudelige omkomme faar
Gud.

Men de Kæfderige skulle glædis oc
frede sig faar Gud/ Oc glæde sig aff hierter.

Siunger Gud/ siunger hans Vaffn
loff/ Bereder dey faar hannem som far sac
modige/ Hand hebet HERRE oc glæder
eder faar hannem.

Hand er de Faderløse boms Fader/ oc
Enckens Dommere/ Hand er Gud i sin
hellige Bolig.

En Gud som giffuer den som er ene
Husit sult aff bøn/ Den som vdfæder fan
gerne i rette tid/ Oc lader de Affaldne bliffue
i trycke.

Gud/ der du drogst frem faar dit Folk/
Der du gickst frem i Gietken/ Sela.

Da befædede Jorden/ oc Himlene drøp
pede/ for denne Gud i Sinai/ For den Gud
der er Israels Gud.

Men nu giffuer du Gud en naadig
Regn/ Oc du verqueger din Arff/ som er
et.

At dine Diar kunde bo der i/ Gud/ du
verqueger de Glæde met din gode Tug.

HERRE giffuer Dyd/ Men sto
re Evangelistens Skare.

Rongerne faar Herren ere Dønner met
huor andie/ Oc Dufens ere vddeler Roff
uit.

Vaar i ligge paa marken/ da stin dee
som Due vinge/ De glimme som Saff oc
Guld.

Vaar den Almægtige setter Ronger
blant dem her oc der/ Da bliffuer der klart/
som mørkt er.

Guds Bierg er it fructsommelige
Bierg/ It stort oc fructsommelige Bierg.

Hui springe i store Bierge/ Gud haff
uer lyst til at bo paa dette bierg/ Oc HER
RE bliffuer altid der.

Guds vogne ere mange tusind maal
tusinde/ HERRE er blant dem i den
Hellige Sinai.

Du opfoist i Høyheden/ oc fangede Eph. 4
Fengseler/ Du haffuer anammit Gaffuer
for ædennistene/ Oc de Affaldne/ at Gud
HERRE skal alligeuel bliffue der.

HERRE vere daglige loffuit/ Matt. 11
Gud legger en Byrde paa off/ Men hand
hielper off/ oc/ Sela.

Vi haffue en Gud som hielper/ Oc
den HERRE HERRE/ som frelser
aff Døden.

Men Gud skal sønder sla sine Fiens
dis Hoffuit oc deris Jffe/ Som fare frem i
deris Synder.

Dog siger HERRE/ Jeg vil
hente nogle blant de fede/ Jeg vil hente no
gle aff Haffens Dybbhed.

Der faare skal din fod farffuis i Fiens
dens blod/ oc dine Hænder skulle stæke der.

Hand seer Gud/ huor du drager
frem/ Huor du min Gud oc Ronge drager
frem i Helligdommen.

Sangerne gaa faare der nest Spillemend
iblant

Dauid:

iblant Pigerne som sla paa Trumme.

Loffuer Gud H E R R E N i for
samlingene/ faar Israels Rilde.

Der regerer iblant dem den lille Ben/
Jamin/ Juda Førfter mer deris Nob/ Se/
bulonis Førfter/ Aephtali Førfter.

Din Gud haffuer opietter dit Rige/
Gud styrcke off i der samme/ Thi der er din
Gerning.

for din Tempels Skyld i Jerusalem/
Skulle Kongerne føre dig Gaffuer.

Straffe Diurene i Røret/ Øpeniff
Nob blant deris Ralfue/ Som nedrede
for Pendinge Skyld/ Hand atspieder Folcke/
ne som gerne stride.

Førfterne aff Egypten skulle komme/
Noiland skal oprekte sine hender til Gud.

I Kongerige paa Jorden siunger Gud/
Siunger H E R R E N loff/ Sela.

Den som far alle vegne i Himmelen
aff begyndelsen/ See/ hand skal giffue sin
Torden mact.

Giffuer Gud Aact/ Hans Vertighed
er i Israel/ Ochans Aact i Sfyerne.

Gud er vnderlig i sin Helligdom/
Hand er Israels Gud/ Hand skal giffue
Folcket Aact oc Krafft/ Loffuit vere Gud.

LXIX.

Dauid: Psalme/ faar at siunge/
for Rosen.

 Ud hielp mig/ Thi at Vandet gaar
mig indtil Sielen.

Jeg siuncker ned i dybt Dynd/
som ingen grund er/ Jeg er i dybt Vand/ oc
Floden vil siuncke mig.

Jeg haffuer robet mig træer/ A Nin halff
er Hæff/ Synen forgaar/ at ieg saa lunge
maa bie efter min Gud.

De som mighade foruden sag/ De ere
flere/ end ieg haffuer haar paa Hoffuedit.

De som ere mine Fiender foruden stel
oc forderffue mig/ de ere mectige/ Jeg maa
betale det ieg icke røffuede.

Gud/ du vedst min daarlighed/ De
mine Synder ere icke skulde faar dig.

Lad dem icke bestemmis paa mig som
bie efter dig/ H E R R E H E R R E
Sebaoth/ Lad dem icke bliffue røde aff skam
paa mig/ som sege dig Israels Gud.

Thi ieg bæer forimedelse for din Skyld/
A Nit Ansiet er fult aff skændzel.

Jeg er bleffuen mine brødre fremmet/
oc wænt aff Aoders barn.

Ioan. 2. Thi ieg haffuer nidkerhed noget nær
Rom. 15 til døden for dit Hæff/ Oc deris forimedelse
som dig forhaane/ falder paa mig.

De ieg græder oc faster bitterlige/ oc
mand bespaatter mig til mer.

Jeg førde mig i en Sæck/ men de glori
de en spaaet der aff.

De som siede i Porten/ snacte om mig/
oc de som drucke/ quæde om mig.

A Den H E R R E ieg beder til dig/ i
behagelig tid/ Gud bønhez mig for din stors
re A Niskundhed/ mer din Trofasti Nielp.

Frells mig aff Wynder/ at ieg icke druck
ner/ At ieg kand frellis fra mine Nadere/ oc
aff dybe Vand.

At Vandfloden icke siuncker mig ned/
oc at dybbheden icke sluger mig/ At graffuens
Nul gaar icke til sammen offuer mig.

Bønhez mig H E R R E/ thi din
A Niskundhed er træffelig/ Vent dig til mig
effter din store Barmhertighed.

De skul icke dit Ansiet faar din Tie
nere/ Thi mig er bange/ Bønhez mig snar
lige.

Hold dig til min Siæl oc frells hende/
Frells mig for mine Fiender Skyld.

Du vedst min forimedelse/ skam oc
skændzel/ A Mine A Nodstandere ere alle faar
dig.

Bespaattelsen byrder mit Hierte oc
frencker mig/ Jeg actede om nogen yncke
dis der offuer/ A Den der er ingen/ De effter
Trøst/ A Den ieg finder ingen.

De de gaffue mig Galle at æde/ De
ædicke at drucke/ i min store Trøst.

Deris Bord skal bliffue faar dem til en
Snare/ Til en betalning oc til en Felde.

Deris øyen skulle mørckis/ at de icke see/
Lad deris Lender alrid raffue.

Udgyd din vrede offuer dem/ De lad
din grumme Hæftighed gribe dem.

Deris Volige skulle bliffue øde/ At der skal
ingen vere som skal bo i deris Volige.

Thi de forfølge den som du haffuer
slaget/ Oc rose/ at du slar dine ilde.

Lad dem falde i en synd offuer den an
den/ At de icke komme til din Retferdighed.

Slar dem aff de Lessuendis Bog/ At
de icke bliffue opscreffne mer de Retferdige.

A Den ieg er Elendig/ oc mig er bange/
Gud lad din Nielp bestemme mig.

Jeg vil loffue Guds Naffn mer en
Sang/ De ieg vil forlige ere hannem mer
Tack.

Det skal bedie behage H E R R E N/
end en Øye/ som haffuer horn oc loffue.

De Elendige see oc glæde dem/ Oc deris
Hierte skal lessue/ som atspørre Gud.

Thi H E R R E N hører de fattige/
Oc hand forjmaa icke sine Fanger.

Himmelen/ Jorden oc Haffuit skulle
loffue hannem/ oc alle der som røris der vdi.

Thi

Ioan. 19
Rom. 14

Act. 1.

Thi Gud skal hielpen Zion / oc bygge
Juda Stæder / At mand skal bo der / oc be-
side hende.

De hana Tieneris Sæd skal ærfue
hende / Oc de som elste hana Naam / skulle
bo der vdi.

LXX.

Dauidz Psalme / saar at siunge
til en Jhu kommelse.

Gud stynde dig at frelse mig / HER
RE at hielp mig.

Lad dem alle bestemmisse oc
blues / Som staa effter min Siæl.

Lad dem vendis tilbage / oc bliffue be-
stemmede / Som ynfte mig ont.

At de skulle bliffue til skendzel igen /
Som robe offuer mig / See der / see der.

De skulle glædis oc frydis i dig alle /
som atspørre dig / Oc de som elste din Sa-
lighed / skulle altid sige / Gud vere storlige
loffuit.

Jeg er elendig oc Arm / Gud stynde
dig snarlige til mig / Thi du est min Niel-
pere oc frelsere / min Gud tøffue icke.

LXXI.

HERRE ieg forlader mig paa dig /
Lad mig aldi bliffue bestemmit.

Frelss mig ved din Retferdigh-
hed / oc hielp mig vd / Bøye dine øern til
mig / oc hielp mig.

Ver mig en stærk Niel / til huilken ieg
fand altid fly / Du som haaffuer loffuit at
hielp mig / Thi du est min Klippe oc mit
Slaar.

Min Gud / hielp mig aff den Wgu-
deligis hender / Aff den vrefserdigis oc Ty-
ramnis Naand.

Thi du est min Tillid HERRE
HERRE / mit haab op aff min Ungdom.

Jeg haaffuer forlader mig paa dig aff
aduers liff / Du drogft mig aff min ad-
uers liff / Min roff er altid om dig.

Jeg er bleffuen saar mange til it Vid-
under / Men du est min stærke Tillid.

Lad min mund vere daglige / fuld mer
din roff oc puff.

Forfast mig icke i min alderdom / For-
lad mig icke / naar ieg bliffuer strøbelig.

Thi mine Fiender tale mod mig / Oc de
som vocer paa min Siæl / beraade dem mer
huer andie.

De sige / Gud haaffuer hannem / Lø-
ber oc greber hannem / Thi der er ingen
frelsere.

Gud ver icke longe fra mig / Min Gud
kom snarlige at hielp mig.

Lad dem bestemmisse oc forderffuiss /
som ere mod min Siæl / Lad dem stulias
mer skendzel oc skam / som søge effter min
Wlycke.

Men ieg vil altid tøffue / Oc gøre dig
altid mere Loff oc Puff.

Min mund skal kundgøre din Ret-
ferdighed / Daglige din Salighed / som ieg
fand icke alle foreelde.

Jeg gaar frem i HERRE
HERRE Krafte / Jeg puffet ale-
niste din Retferdighed.

Gud / du lærde mig aff min Ungdom /
Thi forkynder ieg dine vnderlige Gernin-
ger.

Gud forlad mig oc icke i Alderdom /
men / naar ieg bliffuer graaherdet / Ind til
ieg kundgør din Arm saar Bøene bøn / oc
din Krafte saar alle dem som end nu skulle
komme.

Gud din Retferdighed er høi / du som
gør store ting / Gud huo er dig lig.

Thi du lader mig forføge megen oc
stor Angist / Oc gør mig leffuende igen / Oc
henter mig op igen aff Jordens dybhed.

Du gør mig meger mechtig / Oc troffer
mig igen.

Saa tacker ieg dig oc / Min Gud / mer
Psalter leg for din Trofasthed / Jeg siunger
dig Loff paa Harpen du Hellige i Israel.

Min Lebe oc min Siæl ere glade /
som du haaffuer frelst / oc loffue dig.

Min Tunge dicter oc daglige om din
Retferdighed / Thi de skulle bestemmisse
oc bliffue til skendzel / som søge min W-
lycke.

LXXII.

Salomons.

Gud giff Kongen din Dom / Oc
Kongens Søn din Retferdigh-
hed.

At hand fand søre dit Folk
til Retferdighed / Oc redde dine Elendige.

Lad Biergenes søre Fred iblant Folket /
ne / Oc Tueene Retferdighed.

Hand skal holde det elendige Folk
ved Ræt / oc hielp de fattige / oc sønderfla
Bespaattere.

Hand skal søre dig / saa lunge som
Sol oc Maane bare / Fra Børn til Børne
børn.

Hand skal fare ned som Regn paa
Skind / Oc som draabe der vedste Lan-
det.

Skind)
Som der
stede Ges-
deon.
ludi. 6.

Bbb Den

Danids.

(Vander) Den Ratterdige skal blomstris i hans
 tid/oc stor Fred/ind til Naanen er icke me-
 re til.

Hand skal regere fra it Vaffind til det
 andet/ Och fra Vander ind til Verdens
 ende.

De i guden skulle bære dem saar han-
 nem/ och hans Fiende skulle slætte skoff.

Kongerne haffue Vaffuer/ och de som bo
 paa Herne skulle føre Vaffuer/ Kongerne
 aff det Rige Arabia oc aff Seba skulle føre
 Vaffuer.

Alle Konger skulle tilbæde hannem/
 alle Hedninge skulle tiene hannem.

Thi hand skal fælske den fattige som
 rober/ oc den Elendige som haffuer ingen
 Hielp.

Hand skal vere naadig emod de ringe
 oc fattige/ och hand skal hjælpe de fattigis
 Siæle.

Hand skal fælske deris Siæle fra suig
 oc Fortredelighed/ oc deris Blod skal æris
 dyrt saar hannem.

Hand skal leffue/ oc mand skal gifue
 hannem Guld aff Rige Arabia/ och mand
 skal altid bøde saar hannem/ Hand skal
 loffue hannem daglige.

Paa Jorden offuen paa Biergene skal
 Kornet staa tryckt/ Hans fruct skal bestue li-
 ge som Libanon/ oc skal grønts i Stæder
 ne/ lige som gress paa Jorden.

Hans Vaffin skal bliffue euindelige/
 saa lunge som Solen varer skal hans Vaffin
 recke til Effterkommere/ och de skulle vere
 velsignede ved hannem/ alle hedninge skul-
 le prise hannem.

Loffuit vere Gud **H E R R E N**
 Israels Gud/ som alene gør vnderlige ge-
 ninger.

Och loffuit vere hans hertlige Vaffin
 euindelige/ oc alle Land skulle opfyldis met
 hans ære/ Amen/ Amen.
 Der haffue Dauids Isaïsons bønner ende.

LXXIII. Affaphs Psalme.

Srael haffuer end nu Gud til
 træst/ huo som ekon haffuer it rent
 herte.

Jeg haffde noget nær snublet
 met mine føder/ oc min gong haffde noget
 nær hengledet.

Thi der gjorde mig ont om dem som
 tale Straalte ord/ der ieg saa/ at der icke gick
 de Vgudelige saa vel.

Thi de ere i ingen Dødzens fare/ men
 de staa fast som it Palatz.

De ere icke i vølcke som andet Folck/
 Oc de bliffue icke plagede som andre Men-
 niske.

Der saare skal deris trædsen vere kaa-
 stelig ting/ oc deris Fortredelighed skal tale
 dis vel giort.

Deris Person haffuer sig op som en
 fed bug/ de gøre huad de ekon reucke.

De forringe alting/ oc tale lde der om
 oc tale oc bespaarte paa der høysse.

Huad de tale/ der skal vere taler som
 der kommed aff Himmelen/ och huad de
 sige der maa gelde paa Jorden.

Thi vender der menige Folck sig til
 dem/ oc løbe til dem ved hobe/ som Vand.

Oc sige/ huad skulde Gud spøre effter
 dem/ huad skulde den Høysse ære dem?

See/ der ere de Vgudelige/ de ere lyck-
 salige i Verden/ oc bliffue Rige.

Skal der da vere forgefuis/ at mit
 Herte leffuer i vstraffeligt/ oc ieg toer mine
 Vender i vstyldighed?

Oc ieg er plagit daglige/ oc min straff
 er huer morgen der.

Jeg haffde oc nogit nær saa sagt/ som
 de/ Men see/ der met haffde ieg fordomt al-
 le dine Bøn/ som nogen tid haffue veret

Jeg reuckte der paa/ at ieg kunde der bes-
 gribe/ men det vaar mig for suart.

Indtil at ieg gick ind i Guds Velligs-
 dom/ oc gaff ære paa deris ende.

Men du setter dem paa der flebiede/ oc
 støder dem ned i grunden.

Hui bliffue de saa snart til intet/ de
 vndergaa/ oc saa en ende met forferdelse.

Lige som en Døgm/ naar en opuog-
 ner/ Saa gør du **H E R R E N** deris Villed-
 de foracteligt i Staden.

Men det gør mig ont i Hertet/ oc stin-
 ger mig i mine Tyre.

At ieg maa vere som en Daare/ oc in-
 red vide/ och maa vere som it Duur saar
 dig.

Jeg bliffuer alligeuel stedse hoff dig/
 Thi du opholder mig hoff min høysse
 Naand.

Du leder mig effter dit Raad/ och
 anammer mig paa der siste met ære.

Naar ieg ekon haffuer dig/ da støder
 ieg intet effter Himmel oc Jord.

Der som end mit Liff och Siæl vans-
 smectis/ Saa est du dog Gud altid mit
 hertis Trøst/ oc min Del.

Thi see/ de som vige fra dig/ skulle
 omkomme/ du gdelegger alle dem som gøre
 hoer mod dig.

Men det er min Glæde/ at ieg holder
 mig til Gud/ och setter min tillid paa
H E R R E N

HERREN HERREN / At ieg kand
forfynde alle dine Gerninger.

LXXIII.

Assaphs vnderuisning.

Gud hui forkynder du oss saa aldelis:
Oc du est saa grummelig vred paa
dine Faar du haaffuer at søder.

Tenck paa din Aenighed som du for-
huertfuede i forduum tid / oc frelste dig til
Auffuedel / Paa Sions Bierg / som du bor
paa.

Træd paa dem met søder / oc stød dem
aldelis i grund / Sienden forderffuede alting
i Helligdommen.

Dine Gudsstandere brumle i dine
Nuss / Oc sette deris Assguder der vdi.

And seer Øyen blinke offuen til /
Lige som mand hugger ien Skou.

Oc de sønder hugge alle hendis Snies
kere verck / met øyer oc brayder.

De opbiende din Helligdom / De van-
hellige dit Taffin Bolige til grunde.

De sige i deris hierte / lader oss søffue
dem / De opbiende alle Guds Nuss i Lan-
det.

Wi see icke vore Tegen / oc ingen Pro-
phete predicker mere / Oc ingen Lærere lærer
oss mere.

Alh Gud / huor lenge skal Gudsstande-
ren bespaare / Oc Sienden saa aldelis skende
dit Taffin.

Hui vender du din Naand bort / Oc
din høyre haand saa aldelis fra dit Skød:
Men Gud er min Konge aff altid tid /
Som gør al Hielp / der steer paa Jorden.

Du atffilier Taffin met din Gæst /
Oc sønder bryder Diagenis Hoffuit i van-
det.

Du sønder slar Dualfistenis Hoffuit /
Oc giffuer Folcket i Dicken dem til mad.

Du lader vdsyde Rilder oc Becke / Du
lader stercke Strømme bortfigis.

Dag oc Nat høre dig til / Du gør det at
baade Sol oc Stierner haaffue deris viffe
løb.

Du setter huert Land sine Landemere
ke / Du gør Sommer oc Vinter.

Saa tenck dog der paa / at Sienden
forhaaner HERREN / oc icke daarlige
Folck skender dit Taffin.

Giff icke Diur din Turtel Duis siel /
Oc forglem icke saa aldelis / dine Elendige
Diur.

Tenck paa Pacten / Thi Landet er al-
le uegne iammerlige forderffuit / Oc Husene
ere sønder reffine.

Lad de Kunge icke gaa der fra met skam

me / Thi de Arme oc Elendige / prise die
Taffin.

Gud gør dig rede oc vdiert din Sag /
Tenck paa den forhaanelse som dig steer
daglige aff de daarlige.

Forglem icke dine Fiendis rob / Dine
Gudsstanders rasen bliffuer io lenger io
større.

LXXV.

Assaphs Psalme oc Sang / saar at
siunge / at hand skulde icke
omkomme.

I tacke dig Gud / wi tacke dig /
Oc kundgøre dine vnderliger ting /
at dit Taffin er saa nær.

Thi i sin tid / Skal ieg døms
me Ræt.

Landet beffuer / oc alle som bo der vdi /
Men ieg holder fast ved Pillerne / Sela.

Jeg sagde til de Stortalende / Bram-
mer icke saa / Oc til de Wgudelige / Traad-
ser icke paa vold.

Trædser icke saa høyt paa eders mact /
Taler icke stoltelige.

Der haaffuer ingen nød / huertcken aff
Øster / eller aff Vester / Ey heller aff Biers-
gene i Dicken.

Thi Gud er Dommere / som nedtrycker
den ene / oc ophøyer den anden.

Thi HERREN haaffuer icke Begere
i haanden / oc icke fult stenck aff sterck Vin /
oc hand stencker der aff / Men de Wgudelige
ge skulle alle dricke / oc vddricke Bermen.

Men ieg vil forkynde euindelige / De
siunge Jacobs Gud Loff.

Oc ieg vil sønderbryde alle de Wgude-
ligis vold / At den Retsferdigis mact skal ops
høyes.

LXXVI.

Assaphs Psalme sang / saar at siun-
ge paa Strenge leg.

Yder kend i Juda / Hans Taffin er
hertigt i Israel.

Hans Paulum er i Salem / Oc i
Dion hans Bolig.

Der Bryder hans Buens Pile sønder /
Skjold / suerd oc strid / Sela.

Du est heiligere oc meertigere / End de
paa Røffueris Bierg.

De stoltre skulle berøffuis oc hen søffue /
Oc alle Stridsmænd skulle lade Naanden
falde.

Alff din straff Jacobs Gud / Siuncke
i søffne baade Hest oc Hogn.

Bbb ij Du

Dauid

Du est forferdelig/ Huo kand staa faar dig/ naar du bliffuer vrod:

Naar du lader høre Dommen aff Him- melen/ da forferdis Jorderig oc bliffuer stille.

Naar Gud gør sig rede at dømme/ At hielpe alle Glendige paa Jorden/ Sela.

Naar Aennistene rase mod dig/ Da legger du are ind/ Oc naar de end mere rase/ est du oc end nu rustet.

Loffuer oc holder H E R R E N eders Gud/ alle i som ere her om kring/ Ba- rer den Forferdelige Gaffuer.

Den som bort tager Fjæsternis mod/ oc er forferdelig iblant Kongerne paa Jorden.

LXXXVII.

Assaphs Psalme/ faar at siunge for Jeduthun.

 Eg rober til Gud mer min rost/ Til Gud rober ieg oc hand bøn- hører mig.

Jeg siger til H E R R E N i min Nøds tid/ A N N Naand er om Natten vdract/ oc lader icke aff/ Thi min Siæl vil icke lade sig husuale.

Naar ieg er bedrøffuit/ da tencker ieg paa Gud/ Naar mit herte er i Angist/ da taler ieg/ Sela.

Du holder mine øyen at de vaage/ Jeg er saa vansinectig/ at ieg kand icke tale.

Jeg tenckte paa den gamle tid/ paa de fremfærne aar.

Jeg tencker om natten paa min Strens- geleg/ oc taler mer mit herte/ A N N Naand skal randfage.

Skal da H E R R E N forstuide euin- delige/ Oc icke beuise mere naader.

Er der da aldelis slet vde mer hans Afskundhed/ Oc haffuer Løffrene en ender.

Haffuer Gud da forglemt at vere naad- dig/ Oc tilluet sin Barmhertighed for vres de/ Sela.

A N N Jeg sagde dog/ Jeg maa det lide/ Den Nøstis høyre haand kand alting for- uende.

Der faar tencker ieg paa H E R R E N S Gerninger/ Ja ieg tencker paa dine fremfærne Underlige Gerninger.

De ieg taler om alle dine Gerninger/ oc siger aff det som du haffuer gjort.

Gud din vey er hellig/ Huor er saa mettig en Gud/ som du Gud est.

Du est den Gud som gør store Under- lige Gerninger/ Du haffuer beuist din mact blant Folcker.

Du frelst de dit Folk veldelige/ Jacobs oc Josephs bøn/ Sela.

Vandene saae dig Gud/ vandene saae

dig/ oc bedrøffuede sig/ Oc dybene stormede.

De rycke Skyer øfte vand/ Skyerne rodnede/ oc Straalerne fore frem.

Der rodnede i Himmelen/ din Lünne stinde paa Jorden/ Jorderig røide sig oc beffuede der aff.

Din vey vaar i Haffuit/ oc din Sti i store vand/ Oc mand sporede dog icke dine Føder.

Du vledde dit Folk/ som en faare Njord/ Ved A N N oc Aar.

LXXXVIII.

Assaphs vnderuisning.

 It Folk høi min Lou/ Byer eders gern til min mundis tale.

Jeg vil oplade min A N N til Ordspøck/ oc vdsige gamle Gerninger.

Som vi haffue høit oc vide/ Oc vore Forfedre opregnede faar off.

At vi skulle icke forholde det for deris Bøn/ som effter komme/ Oc kundgøre H E R R E N S Puss/ oc hans A N N oc Underlige Gerninger/ som hand haffuer gjort.

Hand operte ic dybnebyrd i Jacob/ oc gaff en Lou i Israel/ Som hand bød vore Forfedre at lære deris Bøn.

Paa det at Effterkommerne skulde læ- re/ Oc de Bøn som end nu skulde fødis.

Naar de opuogre/ At de oc kundgøre der faar deris Bøn.

At de sette deris haab paa Gud/ oc icke forglemme Guds gerning/ oc holde hans Bud.

Oc icke bliffue som deris Fedre/ en afs- falden oc Wlydig floet/ Hues herte vaar icke fast/ oc deris Aand holt icke troelige ved Gud.

Som Ephraims bøn der førde Bøen i Harnist/ Afsalde i Stridens tid.

De hulde icke Guds Pact/ Oc de vilde icke vandie i hans Lou.

De de forglemte hans Gerninger/ oc hans vnderlige gerninger/ som hand haffde beuist dem.

Hand gjorde vnderlige gerninger faar deris Fedre i Egypti Land/ paa Soans marc.

Hand atskilde Haffuit/ oc lod dem gaa der igennem/ oc stæckede vandet/ lige som en A N N. Exo. 14.

Hand ledde dem om dagen mer en sky/ Oc om natten mer en klar Jld. Exo. 13. Psal. 115.

Hand sønderbrød Klipperne i Hæcken/ oc gaff dem offuerskødige Vand at dricke. Exo. 17. Nu. 20.

De hand lod Becke rinde aff Klippen/ At de skødene som Vandsstræme.

De

Num. 11. De syndede alligeuel fremdelis mod hannem/oc fortrømede den Høyste i Greden
Oc fristede Gud i deris hierte/ At de begere de a Gad faar deris Siæle.

Nu. 20. De taledede mod Gud oc sagde/ Ja Gud stude vel kunde berede it Vord i Greden:
See/ hand haffuer vel slager Klippen/ at Vandet flød/ oc Becke gaffue sig vd.
Aen huorledis hand hand giffue brød/ oc sticke sit Folck Rød?

Num. 11. Der nu H E R R E T der hørde/ optendis hand/ oc Jlden optendis i Jacob/ oc vreden kom offuer Israel.
At de icke trode paa Gud/ oc haabede icke paa hans Hielp.

Exo. 17. Hand bød oc Skyerne der offuen/ Oc oplod Himmelens døre.
Ioan. 6. De lod a Nan regne paa dem/ at æde/ Sap. 10. De gaff dem Himmels brød.

De ode Engle brød/ Hand sende dem a Gad offuerstedige.
Hand lod blæse Østen vær vnder Himmelen/ Oc opvord Synden vær met sin styrcke.

De lod Rød regne paa dem som støff/ oc Fule som sand haffuit.
De hand lod dem falde alle vegne iblant deris Leyre/ der som de bode.

Da ode de/ oc bleffue alle meger mætte/ Hand lod dem styre deris Lyst.

Num. 11. Der de haffde nu styr deris Lyst/ Oc ode end nu der aff.

Da kom Guds vrede offuer dem/ oc ihjelslo de ypperste blant dem/ Oc hand slo de Bæste der neder i Israel.

Aen offuer alle der syndede de end mere/ oc trode icke paa hans Underlige gerninger.

Der faare lod hand dem hen ds/ at de svinge inred/ Oc bleffue plagede i alle deris dage.

Naar hand slo dem ihjel/ da søgte de hannem/ Oc vende dem aarte til Gud.

Detenckte at Gud er deris Hielp/ Oc den Høyste Gud er deris Frelser.

De smigrede faar hannem met deris munde/ oc løyre at hannem met deris runger/ Aen deris hierte vaar icke fast til hannem/ oc de hulde icke troelige ved hans Pact.

MEn hand vaar barmhertig/ oc tilgaff aen gerneringer/ oc vdslette dem icke/ oc vende sin Vrede tit fra dem/ oc lod icke sin gantske vrede gaa.

Thi hand tenckte/ at de ere Rød/ Je vær som bort far/ oc kommer icke igen.

De fortrømede hannem saare tit i Greden/ Oc errede hannem i de gode steder.

De fristede Gud alrid igen/ oc mestres de den Helliger i Israel.

Detenckte icke paa hans Naand/ Paa den dag/ som hand frelste dem fra deris Fiender.

Huorlunde hand haffde da giort sine Plager Tegen i Egypten/ Oc hans underlige Gerninger i Soans land.

Der hand foruende deris Vand til Blod/ At de kunde icke dricke aff deris becke.

Der hand stickete onde Dime iblant dem/ som dem opode/ Oc Padder som dem forderffuede.

De gaff Brienste deris grøde/ Oc Gies hopper deris Sæd.

Der hand slo deris Vintre met Nagel/ oc deris a Noibær træ met Fraast.

Der hand slo deris Queg met Nagel/ Oc deris Viorde met Straaler.

Der hand sende onde Engle iblant dem/ i sin grumheds vrede/ Oc lod dem gelis oc rase/ oc gøre dem ont.

Der hand lod sin vrede gaa frem/ oc sparde icke deris Siæle fra døden/ Oc lod deris Queg ds aff Pestilente.

Der hand ihjelslo alle Første fødte i Egypten/ De første Arffuinge i Nams Volige.

De hand lod sit Folck vddrage som Faar/ Oc førde dem i Greden som en Viord.

De hand ledsagede dem tryggelige/ at de icke frøtede/ aen Haffuit skulde deris Fiender.

De hand førde dem i sit hellige Land/ mercke/ Til derre Bierg/ som hans høyre Naand forhuerte.

De fordræff Folcket for dem/ Oc lod dem vddde Arff/ oc lod Israels Sleeter bo i deris Volige.

Aen de fristede oc fortrømede den Høyste Gud/ Oc hulde icke hans Vidnes byrd.

De fulde tilbage/ oc foracrede alting/ lige som deris Fedre/ oc hulde icke mere/ end en løss Buc.

De de fortrømede hannem met deris Høye/ oc errede hannem met deris Arffguder.

De der Gud der hørde/ da optendis hand/ Oc forfaste Israel meger.

At hand forlod sin Volig i Silo/ Ta. 1. Re. 4. bernakelen som hand bode iblant aennistken.

De gaff deris aact i Fengsel/ Oc deris Verlighed i Fiendens haand.

De hand offuer gaff sit Folck til suerd/ Oc optendis offuer sin Arff.

Jlden od deris vinge a Handen/ Oc deris Jomfru bleffue vgisffe.

Deris Prestes fulde ved Suerd/ Oc der vaare ingen Encker/ som græde skulde.

Bbb ij De

Dauid:

De H E R R E i opuoguede som en
Soffuendis / Som en Sereck freyder sig / der
kommer fra vin.

1. Re. 5. De slo sine Fiender i Bagstacken / Oc
hengde dem en euig Ram paa.

De bort kaste Josephs Tabernackel /
Oc vdualde icke Ephraims Slætt.

Aen vdualde Juda Slætt / Sions
bjerg / som hand elste.

1. Reg. 16. Oc bygde sin Helligdom høi / Som it
Land / som skal staa fast euindelige.

De vdualde Dauid sin Tienere / Oc
tog hannem fra Faarestieme.

Hand tog hannem fra Faarene som
gaffue at di / At hand skulde føde Jacob
hans Folk / oc Israel hans Aft.

Oc hand fødte dem oc saa met al tros
skaff / Oc regerede dem met al lid.

LXXX.

Assaphs Psalme.

 E R R E / der ere Nedningene
indsaldne i din Aft / De haffue
besmitte din hellige Tempel / oc
giorde Stenhebe aff Jerusalem.

De gaffue Fulene vnder Himmelen di-
ne Tienere Braappe at øde / Oc dine Del-
genis Rød Diurene i Landet.

De vdgdyde Blod omkring Jerusa-
lem / lige som vand / Oc der vaaringen som
iordede.

Wi ere bleffue vore Naboe til en for-
smedelse / Dem en spaar oc forhaanelse / som
ere omkring oss.

H E R R E / hvor lenge vil du vere
saa aldels vied : Oc lade din Nidkerhed
brende som ald.

Iere, 10. Vdsyrt din grumhed paa Nedninge-
ne / som icke kende dig / Oc paa de Kongerige
som icke kalde paa dit Naffn.

Thi de haffue opædit Jacob / Oc ødes
lagt hans Hus.

Esa. 46. Tenck icke paa vore fremfarne misger-
ninger / Forbarne dig snart offuer oss / Thi
wi ere bleffue meger tynde.

Niels du oss Gud vor Nelpere / for dit
Naffns ære skyld / Frelss oss oc forlad oss vor
re Synder / for dit Naffns skyld.

Hui lader du Nedningene si / Hvor
er nu deris Gud : Lad dine Tienere Blods
Neffn / bliffue obenbare / iblant Nedninge-
ne for vore øyen / som er vdsyrt.

Lad Fangernis suet komme faar dig /
Beuare dødsens Bøn / effter din store arm.

Oc betale vore Naboe sin dubbelt i deris
barm / Deris forsmedelse som de forhaanede
dig H E R R E met.

Aen wi dit Folk oc dine Faar som du

föder / tacke dig euindelige / oc kundgøre din
priiff stedse oc altid.

LXXX.

Assaphs Psalme / om den Span-

rose / faar at siunge.

 I Israels Hyrde høi / du som voc- (Joseph)
ter Joseph lige som Faar / Du som Det er Is-
seder offuer Cherubim / Obenba- rael's Kon-
ris. gerige.

Opueck din Aft / du som est for E- Num. 2:
phraim / Ben Jamin oc aNanasse / oc kom
oss til hielp.

Gud troste oss / oc lad dit Ansiet skinne /
Saa bliffue vi helbrede.

H E R R E Gud Sebaoth / Hvor
lenge vil du vere vied offuer dit Folkis
Bøn.

Du spiser dem met Grædeligt brød /
Oc stencker dem store maader fulde aff
taare.

Du setter vore Naboe off til en trætte /
Oc vore Fiender bespaarte oss.

Gud Sebaoth troste oss / Lad dit An-
siet skinne / saa bliffue vi helbrede.

Du hente it Vin træ aff Egypten / oc Elia. 5:
fordreffte Nedningene / oc plantede det same Matt. 21:
me.

Du giorde veyen faar hannem / oc lodst
hannem roddestis / at hand opfyte Landet.

Diergene ere skulde mer hans strygge /
Oc Guds Cedar træ met hans Grene.

Du haffuer vdbredet hans Vey til
Haffuit / oc hans Grene indtil Vandet.

Hui haffuer du sønder brøder hans
Gerde / At alt det som der frem gaar rissuer
hannem.

Vilbasser haffue rodet hannem / Oc
vilde Diur haffue forderffuit hannem.

Gud Sebaoth vent dig dog / Skue
aff Himmelen / oc see til oc besøge dette vin-
træ.

Oc holt det i bygning / som din Høye
haand plantede / Oc den du fastelige vdualde
dig.

Sec der til oc straffe / At den Vrienden
oc rissuen maa saa en ende.

Lad din Haand bestemme din Høye
haands Folk / Oc det Folk som du fastelige
ge vdualde dig.

Saa ville vi icke vige fra dig / Lad oss
leffue / Saa ville vi kalde paa dit Naffn.

H E R R E Sebaoth Gud troste oss / lad
dit Ansiet skinne / saa bliffue vi helbrede.

LXXXI.

Assaphs Psalme / faar at siunge

paa Githith.

Siunger

S Junger Gud gladelige / som er vor styrcke / Fryder Jacobs Gud. Tager Psalmer / oc tager hid Troummerne / Lyselige Harper met Psaltere.

Blaeser Basunen i de Nymaanede / I vor Loffals Nyrid.

Thi dette er en Sed i Israel / oc en Ræt faar Jacobs Gud.

Saadant sette hand til it Vidnesbyrd iblant Joseph / der de droge aff Egypti Land / Oc haaffde hørt fremmede tunge maal.

Der ieg haaffde tager byrden aff deris Skuldre / Oc løst deris Hender fra Paatterne.

Exo. 17. Der du kaldede paa mig i Nød / halp ieg dig vd / Oc ieg hørde dig / Der Været offuerfalt dig / Oc fristede dig hosi Trætte vander Sela.

Nør mit Folk / ieg vil vidne iblant dig / Israel du skal høre mig.

At der skal ingen anden Gud vere iblant dig / Oc du skal ingen fremmede Guder tilbede.

Exo. 20. Jeg er HERREN din Gud / som førde dig aff Egypti Land / Lad din mund vit op / lad mig fylde hant nem.

Men mit Folk lyder icke min rof / Oc Israel acter mig icke.

Saa lod ieg dem bliffue i deris hiertis mædighed / At de vandte effter deris Raad.

Vilde mit Folk vere mig lydige / Oc Israel gaa paa mine Deye.

Da vilde ieg snart nedtræcke deris Fiender / Oc vende min Naand offuer deris Nodstandere.

De som hade HERREN / Dem skulde der feyle met hannem. Men deris tid skulde vare euindelige.

Oc ieg skulde søde dem met den beste Huede / oc marre dem met hunnig aff Klippen.

LXXXII.

Assaphs Psalme.

G Vd staar i Guds Aenighed / oc er Dommere iblant Guderne.

Huor lunge ville i dømme met / Oc fremdrage de Wgudeliggis Personer / Sela.

Sticker den Fattige oc Faderløse Ræt / Oc hielper de Elendige oc Ispdrøngte til Ræt.

Redder den Ringe oc Fattige / oc frelser dem aff de Wgudeliggis vold.

Men de lade dem icke sige / oc acte der

icke / De gaa sledse hen i mædighed / Der faaar skulle alle Landens Grundualle falde.

Jeg haaffuet vel sagt / I ere Guder / oc Ioan. 10. alle sammen den Høystis Døin.

Men i skulle dø som Aennisten / Oc som en Tyran gaa til grunde.

Gud gør dig rede / oc dømme Landet / Thi du est Aefftherre offuer alle Nedninge.

LXXXIII.

Assaphs Psalme sang.

G Vd ti dog icke saa / oc ver dog icke saa stille / Gud holt dog icke saainde.

Thi see / dine Fiender rase / oc de som dig hade / opløfste Hoffueder.

De gøre tredste anslag mod dit Folk / Oc raadsla mod dine Stiulre.

Iu her sigte de / Lader oss oprycke dem / at de ere icke Folk / At Israels naaffn skal icke mere ihukommis.

Thi de haaffue lagt deris Raad til sammen / oc gjort it Forbund mod dig.

De Edomiter / Ismaeliter / ADoa biter oc Hagariter Holige.

Gabaliter / Ammoniter / Amalechiter / De Philister met dem i Tyro.

Assue haaffue oc slager sig til dem / Oc hielper Lox bøn / Sela.

Gør mod dem som mod AIdianiter Iudi. 7. ne / Som Sissera / som Jabin hosi Risons Iudic. 4. Deet.

Som bleffue vdfætte hosi Endor / Oc bleffue til skarn paa Jorden.

Gør deris Føfster som Dreb oc Seeb Iud. 7. s. Alle deris Hoffuerste / som Seba oc Sal muna.

Som sigte / Wi ville indtage Guds Haff.

Gud lad dem løbe om som en Huirrel uind / Som affner faar Været.

Som en Ild der opbriender Skoffuen / Oc som en Luc der optender biergene.

Føfsolge dem saa mer din storm / Oc forferde dem met din Huirreluind.

Gør deris Ansiet fult aff skam / At de skulle spørre effter dit Naaffn.

Skamme muede dem / oc forferdis al tid meer oc meer / Oc bliffue til skændzel oc omfomme.

Saa skulle de kende / at du heder alene HERREN met dit Naaffn / Oc den Høyst i al Verden.

LXXXIII.

Kore bønns Psalme / faar at sunge paa Githith.

Bbb iij HER.

Dauid;

E R R E Sebaoth/huorlystige
ere dine Voliger.

Min Siel lengis oc begeret
inderlige at komme til H E R
R E N S Forgaard/Min liif oc min Siel
glæder sig i den leffuende Gud.

Thi Fulen haffuer fundet it huff/ De
Sualen sin rede/ at ligge deris Vnge vdi/
som er/ Dit Altere H E R R E Sebaoth/
min Konge oc min Gud.

Salige ere de/ som bo i dit Huff/ De
loffue dig der euindelige/ Sela.

Salige ere de ænniske/ som holde
dig for deris Stycke/ De vandte effter dig
aff hietter.

De som gaa igennem den Jammerli-
ge dal/ oc gøre der Rilder/ De de som lære
bliffue pydede met mange Velsignelser.

De beholde en Seyer effter en anden/
At mand maa see/ at den rætte Gud er i
Dion.

H E R R E Gud Sebaoth/hør min
bøn/ Jacobs Gud merck hende/ Sela.

Gud vor Skiold giff act paa/ See til
din Saluedis Rige.

Thi en dag er bedre i din Forgaard
end ellers tusinde/ Jeg vil heller vocre Dø-
ren i min Guds Huff/ end lenge bo i de
Vgudelighis Volige.

Thi Gud H E R R E N er Sol oc
Skiold/ H E R R E N giffuer naade oc
ære/ Mand lader inted gaar fattis de From-
me.

H E R R E Sebaoth/ Saligt er det
ænniske/ som forlader sig paa dig.

LXXXV.

Kore bønns Psalme/ faar at
siunge.

H E R R E/ du som haffuer sør ve-
ret naadig mod dit Land/ oc forløst
Jacobs Fanger.

Du som haffuer sør forlader dit Folk
deris Vngeminger/ De skilt alle deris
Synder/ Sela.

Du som haffuer sør borte tager al din
vrede/ De vent dig fra din vreds hastighed.

Troste off Gud vor Salighed/ De
offuergiff din Vgunst offuer off.

Vilt du da euindelige vere vred paa off/
oc lade din vrede gaa vden affladelse steds
oc altid.

Vilt du da icke verquege off igen? At
dit Folk maa glæde sig i dig.

H E R R E/ bere off din naade/ De
hielp off.

Psal. 125.

Al maatte ieg høre/ at Gud vor

H E R R E talede/ At hand tilsagde sit
Folk fred oc sine Velgen/ Paa der at de skul-
le icke vende dem til Daarlighed.

Dog er io hans Hielp nær hof dem
som hannem fröcte/ At ære bor i vort Land.

At Viskundhed oc Sandhed møde
huer anden/ Ketsferdighed oc Fred kysse
huer anden.

At Sandhed opuoyer aff Jorden/ oc
Ketsferdighed seer ned aff Himmelen.

At H E R R E N vilde oc gøre off gaar/
Huor met vort Land maa giffue sin Græde.

At Ketsferdighed maatte end nu bliff-
ue faar hannem/ De gaa fluy frem.

LXXXVI.

Dauid; Bøn.

H E R R E hør dine Bøn oc bøn-
hør mig/ Thi ieg er elendig oc arm.

Beuare min Siel/ thi ieg er Vel-
lig/ Hielp du min Gud din Tienere/ som
forlader sig paa dig.

H E R R E ver mig naadig/ Thi ieg
rober daglige til dig.

Glæd din Tieners Siel/ Thi ieg
forlengis effter dig H E R R E.

Thi du H E R R E est Gud oc Vaa-
dig/ fuld aff stor Viskundhed/ mod alle
dem som kalde paa dig.

H E R R E giff act paa min Bøn/ De
merck paa min formanelsis rofi.

J Hød rober ieg til dig/ At du vilst bøn-
høre mig.

H E R R E/ der er ingen dig lig/
blant Guderne/ oc der er ingen som fand
gøre som du.

Alle Vedninge som du haffuer gjort/
skulle komme oc bede til dig H E R R E/
De ære dit Vaffn.

At du est saa stor/ oc gør vnderlige
Gerninger/ oc est alene Gud.

Viss mig H E R R E din vey/ at ieg
maa vandre i din Sandhed/ Beuare mit
Hierte hof det Eniste/ at ieg fröcter dit
Vaffn.

Jeg tacker dig H E R R E min Gud
aff gantske hierte/ De ærer dit Vaffn euin-
delige.

Thi din Viskundhed er stor offuer
mig/ De du frelste min Siel aff der dybe
Velfuede.

Gud/ de Strolte sette dem op mod mig/
oc de Tyranners hob staa effter min Siel/
oc haffue dig icke faar gnen.

Ven du H E R R E Gud est barm Psal. 137.
hiertig oc naadig/ Taalmodig/ oc fuld aff
Viskundhed oc Sandhed.

Vene

Vent dig til mig/ ver mig naadig/
Strycke din Tienere med din mact/ och ielp
din Tienere din Søn.

Gør it Tegen met mig/at der maa gaa
mig vel/ At de mæe der see/ som mig hade/
oc skamme sig/ At du HERRER staar
met mig/oc troster mig.

LXXXVII.

Chore bønns Psal
me sang.

Un er fast grundfeste paa det hellig-
ge Bærg/ HERRER elster
Sions Døtre/ offuer alle Jacobs
Døtre.

Der bliffuer herlige ting predickede i
dig/Du Guds stad/Sela.

Jeg vil lade predicke for Rahab oc Ba-
bel/ at de skulle kende mig/ See/ Philister
oc Thyrrer met Amonianer skulle der fødis.

Hand skal siget til Sion/ at alle honde
følet fødis der vdi/ De at hand den Nyste
bygger hende.

HERRER skal lade predicke i alle hon-
de Tungemaal/ At der skulle oc nogle fø-
dis/Sela.

De Sangerne skulle alle siunge/ den
ene om den anden/ lige som i en Danc.

LXXXVIII.

Chore bønns Psalme sang/ faar at
siunge/ om de Elendigs strøbelig-
hed/ Nemans Estrahiters
underuisning.

HERRER Gud min Salighed/ ieg
rober dag oc nat faar dig.

Lad min bøn komme faar dig/
Døpe dine børn til mit rob.

Thi min Siel er fuld aff iammer/ oc
mit Liff er haert hof Hellsfuede.

Jeg actis som de/ der fare til Hellsfue-
de/ Jeg er en Mand der haaffuer ingen hielp.

Jeg ligger forladen blant de Døde/
lige som de ihel slagne/ der ligge i Graff-
uen/ Huilcke du kommer icke mere ihu/ oc
de ere bortskilde fra din Naand.

Du lagde mig hen vnder i Graffuen/
i mørckhed oc dybhed.

Din grumhed trycker mig/ De du tren-
ger mig met alle dine Floder/Sela.

Du skilde mine Venner longe fra mig/
Du gjorde mig verslyggelig for dem/ Jeg
ligger fangen/ oc fand icke komme vd.

Min Stickeelse er iammerelig for Elen-
dighed/ HERRER/ Jeg rober daglige til

Psal. 6.

dig/ Jeg vdbreder mine hender til dig.

Stalt du da gøre vnderlige Gerninger
iblant de Døde/ Eller skulle de døde opstaa/
oc racke dig/Sela.

Skal mand opregne din Viskundhed
i Graffuene/ De din Sandhed i forderff-
uelser.

Kunde da dine Vnderlige Gerninger
kendis i mørcker/ Eller din Kerferdighed i
der Land som mand inder tencker.

Men ieg rober til dig HERRER/ De
min bøn kommer aarle faar dig.

Du forskuder du HERRER min
Siel/ De skuler dit Ansigt faar mig.

Jeg er Elendig oc vandsinnet/ at ieg
er saa forskuden/ Jeg lider din forferdelse/ at
ieg paa der neste fortuiler.

Din Grumhed gaar offuer mig/ Din
forferdelse tvinger mig.

De omkring sette mig daglige som
vand/ De de bespender mig til sammen.

Du gør det at mine Venner oc Nefte/
oc Ryndinge holde sig longe fra mig/ For
saadan Elendigheds skyld.

LXXXIX.

Ethans Estrahiters

Underuisning.

Eg vil siunge aff HERRER Ioan. 1.
RER Naade euindelige/ De
kundgøre hans Sandhed met
min mund stedse oc altid.

De siige saa/ At en euig Naade skal op-
gaa/ oc du skal holde din Sandhed evlige
i Himmelen.

Jeg gjorde en Pact met mine vdualde/ 2. Re. 7.
Jeg soer Dauid min Tienere.

Jeg vil besticke dig Sæd euindelige/
De bygge din Støel stedse oc altid/ Sela.

De Himlene HERRER/ skulle pri-
se dine vnderlige Gerninger/ De din Sand-
hed i Helgens menighed.

Thi huo fand gelde lige ved HERRER
i Skyerne/ Eller oc vere HERRER
i lig iblant Gudenis Børn.

Gud er meger mechtig i Helgenis for-
samling/ oc forferdelig offuer alle som ere
omkring hannem.

HERRER Gud Zebaoth/ Huo er en
mechtig Gud som du/ De din Sandhed er
omkring dig.

Du regerer offuer det bruisende Haff/
Du stiller hendis Dølgter/ naar de opløffe
dem.

Du slar Rahab til døde/ Du bort-
spier dine Fiender met din sterke Arm.

Himmel oc Jord høre dig til/ Du
grundfeste Jorden/ oc huad der er vdi.

Du

Dauid.

Du skabte Jordens oc Synden / Thaa
bor oc Hermon freydte i dit Taffin.

Du haffuer en veldig Arm / din haand
er sterck / oc din Høyre haand er høyt.

Rættferdighed och dom er din Stools
bæfestning / Naade oc Sandhed ere faar dit
Ansigt.

Saligt er det Folk / som kand frejde sig /
H E R R E de skulle vandre i dit Ansigtis
Luss.

De skulle daglige glædis i dit Taffin /
oc vere herlige i din Rættferdighed.

Thi du est deris styrckis Puss / och du
skal ophøye vor Hørn ved din Naade.

Thi H E R R E er vor Skjold /
oc den Hellige Israels vor Konge.

DEn tid taledu du til dine Helgene i
Syn / oc sagde / Jeg opuaacte en tempe
som skal hielpe / Jeg haffuer ophøyet en vda
ualt aff Folcker.

1. Reg. 16
A. 13.

Jeg fant Dauid min tiener / ieg sal
uede hannem met min hellige Olie.

Min Naand skal opholde hannem /
oc min Arm skal styrcke hannem.

Fienderne skulle icke faa mact offuer
hannem / oc de Vættferdige skulle icke vn
der træcke hannem.

Men ieg vil nedsla hans Modstande
re faar hannem oc plage dem / som hannem
hade.

Men min Sandhed och Naade skal
vere hoff hannem / och hans Hørn skal op
høyes i mit Taffin.

Jeg vil sette hans Naand thaffuer / oc
hans Høyre haand i Vandene.

Vand skal kaldemig saa / du est min
Fader / min Gud oc Trøst som hielper mig

Oc ieg vil gøre hannem til den første
Søn / alder høyste iblant Kongerne paa
Jorden.

Jeg vil holde min Naade met han
nem euindelige / oc min Pact skal bliffue fast
met hannem.

Jeg vil giffue hannem Sæd euindeli
ge / oc opholde hans Strol / saa lenge som
Himmelen varer.

Men om hans bøn forlade min Lou /
oc vandre icke i min Ræt.

Der som de vanhellige mine Sticket
ser / oc icke holde mine Bud.

Da vil ieg hiemføge deris Synder
met Riss / oc deris Afgjeringer met plas
ger.

Men ieg vil icke vende min Naade fra
hannem / oc icke lade min Sandhed seyle.

Jeg vil icke vanhelligem min Pact / och
icke foruende det / som gick vda aff min
Mund.

Jeg for en tid ved min Hellighed / Jeg

vil icke lunge faar Dauid.

Hans Sæd skal bliffue euig / oc hans
Strol faar mig / lige som Solen.

Vand skal beuare euindelige som
Naanen / oc lige som Vidne ere viffe i styer
ne / Sela.

MEn nu vdsæder du oc bort kaster / och
est vred paa din Saluede.

Du forstyrer din tieneris Pact / oc træ
der hans Krone til Jorden.

Du rissuer alle hans Sure ned / oc la
der hans faste Stæder sønderbydis.

Alle som gaa der frem rissue hannem /
hand er bleffuen sine Taaboe en spaar.

Du ophøyer hans modstanderis høyt
re haand / oc glæder alle hans Fiender.

Du bort togft oc saa hans suerdis
Krafft / och loed hannem icke vinde seyer i
strid.

Du forstyrer hans Renhed / oc kaster
hans Strol til Jorden.

Du forstercker hans Ungdoms tid / oc
stiuler hannem met Naanhed / Sela.

H E R R E / Huoelenge vilt du saa
aldelis stiale dig / och lade din Grumhed /
brende som ild.

Tenck / huor stæcket min Læffnet er /
hui vilt du skabe alle menneske forgeffuic.

Huor er nogen som læffuer / oc icke seer
Døden / Som seelfer sin Siel aff Vælfuer
dis Naand / Sela.

H E R R E / huor er din fremfarne
Naade / Som du forst Dauid i din Sand
hed.

1. Reg. 7

H E R R E tenck paa din Tieneris
Formedelse / som ieg bær i mit Skød / aff alt
det megle Folk.

Net huilket dine Fiender forhaane dig
H E R R E / met huilke de forhaane din
Sa luedis Fodspor.

Løffuit vere H E R R E euinder
lige / Amen / Amen.

XC.

Mose Guds mandz Bøn.

ER R E Gud / du est vor Til
fluct / Sredse oc altid.

Du est Gud fra euighed til
euighed / For end Biergene bleff
ue / oc Jorden / oc verden bleffue skabte.

Du som lader den ienistens død oc siger /
kommer igen den ienistens bøn.

Fordi at tusinde aar ere faar dig / som
den dag der fremgick i gaar / oc som en Nat
te været.

Du lader dem hen fare som en Sregm /
oc de ere som en Søffin / lige som Gress / der
dog snart visner.

Det

Det som blomstres aarle / och visner
snart / oc bliffuer affhugget om affnen och
spis.

Det gör din Vrede / at wi saa forgaa /
oc din Grumhed / at wi skulle saa hastelige
bort.

Thi du setter vore Afgjeringer saar
dig / Vore vskende synder i Lusfer saar dit
Ansiet.

Der saare fare alle vore Dage bort ved
din vrede / Wi fortrere vore Aar lige som en
Snack.

Eccle. 18

Vort Liff varer halffierdesinds tiue aar /
naar det kommer høyt / da ere de firefinds
tiue aar / oc naar det haffuer veret kaastelig /
da haffuer det veret i Nøye oc Arberde / Thi
der far snart bort / lige som wi sløye der fra.

Hvo tror det / at du est saa saare vied /
Oc hvo seyrer for saadan din Grumhed:

Lær off at betencke / at wi skulle dø / At
vi mue bliffue forstandige.

HERRE vent dig dog igen til off /
Oc ver dine Tienere naadig.

Opstir off aarle mer din Naade / Saa
ville wi prise dig oc vere glade i alle vore
Dage.

Glade off nu igen / effter at du plā
ger off saa lenge / Effter at vil lide saa lenge
volycke.

Betee dine Tienere din Gerning / Oc
din ere deris Bøin.

Och HERRE vor Gud ver off vens
lig / Oc forfremme vore Venders Gerning
hoff off / Ja hand forfremme vore hendere
gerning.

XCI.

En som sider vnder den Nøstis
Beftermelse / Oc bliffuer vnder
den Almetigstea skygge.

Hand siger til HERRE /
min Tillid / oc mit Slaat / Min Gud / paa
den ieg haaber.

Thi hand freller mig aff Jegerens
snare / Oc fra den skadelige Pestilente.

Hand skal skule dig mer sine Fiære / oc
din Tillid skal vere vnder hans Vinge /
Hans Sandhed er Beftermelse oc skold.

At du skal icke forferdis for Vattens
gruelse / Eller for Pilene som flue om das
gen.

For Pestilente som kommer snigendis
i mørket / For Siugdom som forderffuer
om Viddagen.

Der som tusinde falde hoff din Side /
Oc thi tusinde hoff din Nøye haand / Da
skal der dog icke ramme paa dig.

Ja du skal see lyst mer dine øyen / Oc
see / huorledis det skal betalis de Vgudes
lige.

Thi HERRE er dit Tillid /
Den Nøstie er din Tilfluct.

Dig skal intet ont vederfari / Oc der
skal ingen Plage komme nær din Bolig.

Matt. 4.

Thi hand haffuer befalet sine
Engle om dig / At de skulle beuare
dig paa alle dine vepe.

At de skulle bære dig paa hender / Oc
du skal icke støde din fod paa en sten.

Du skal gaa paa Løuen oc Oglen /
Oc træde paa den unge Løue oc Dragen.

Hand haffuer lyst til mig / saa vil ieg
hielpo hannem vd / Hand fender mit naffn /
der saare vil ieg besterne hannem.

Hand kalder paa mig / saa vil ieg bøn
høre hannem / Jeg er hoff hannem i Nød /
Jeg vil tiffue hannem vd / oc gøre hannem
til are.

Jeg vil møtte hannem mer it lange
Liff / Oc ieg vil vise hannem min Salig
hed.

XCI.

En Psalme sang paa Sab
baths dagen.

Et er en kaastelig ting / at tacke
HERREN / Oc at siunge
dit Naffn loff du Nøstie.

At kundgøre din Naade om
morgenen / Oc din Sandhed om Vatten.

Paa de thi Strenge oc Psaltene / mer
leeg paa Harpe.

Thi HERRE du lader mig gla
delige siunge om dine Gerninger / Oc ieg
puser det dine hender skabre.

HERRE / huorledis ere dine Gern
ninger saa store: Dine tancker ere saa me
get dybe.

En Daare tror det icke / Oc en Gock
acter icke saadant.

De Vgudelige gronis som greff / Oc
Nisdedere blomstres alle / Indtil de bliffue
vdslette altid oc euindelige.

Men du HERRE est den Nøstie /
oc bliffuer euindelige.

Thi see / dine Fiender / HERRE /
see / dine Fiender skulle forfare / Oc alle
Nisdedere skulle bort spress.

Men mit Horn skal ophøyes / som en
Enhjørnings / Oc bliffue saluet mer fers
Dite.

De

Davidz

De mit øye skal see sin lyst paa mine
Fiender / oc mit øye skal høre sin lyst om de
onde / som sette sig mod mig.

Den Retfærdige skal grønis som i
Palmetræ / hand skal voges som i Cedertre
paa Libanon.

De som ere plantede i HERRENS
Duff / de skulle grønis i vor Guds forgaar-
de.

Denaar de end bliffue gamle / da skul-
le de dog blomstres / vere fructsomelige och
ferste.

At de skulle forkynde at HERREN
er saa from / i din trost / och der er ingen
været hofh hannem.

XCIII.

 HERREN er Konge / och erlige
pyder / HERREN pyder /
oc haffuer begynt i Rige / saa viit
som Verden er / oc til bered / at der
skal bliffue.

Fra den tid staaer din Stool fast / du est
euig.

HERREN vandskræmme ophøye
dem / vandskræmme ophøye deris liud /
vandskræmme løffte bølgerne høyt op.

Bølgerne i Haffuet ere store / oc bruse
græselige / men HERREN er end stor
re i Høgheden.

Dit ord er en ret Lærdom / hellighed
er dit husis pyrdelse euindelige.

XCIII.

 HERREN Gud som Hæffen hø-
rer til / Gud / som Hæffen hører
til obenbaris.

Opløffte dig du verdens dom-
mere / Betale de Hofferdige der de forriene.

HERREN / hvor lunge skulle de
Wgudelige / hvor lunge skulle de Wgudeli-
ge praale:

De saa tradzelige tale / oc alle Wsdes
dere saa rose sig:

HERREN / de nedsla dit Folk / oc
plage din Aeff.

Encker oc Fremmede myede de / och
thiellade Faderløse.

De sigte / HERREN seer det icke /
oc Jacobs Gud acter det icke.

I Gecke iblant Folket mercker dog:
oc i Daarer naare villet bliffue vise:

Den som plantede Gæret / skulde hand
icke høre: Den som gjorde øyer / skulde hand
icke see:

Den som tueter Hedningene / skulde

hand icke straffer: Den som lærer mennisten
huad de vide.

Den HERREN ved Wdennistens
tancker / At de ere forfengelige.

Salig er den som du HERREN reff-
ser / oc lærer hannem ved din Lou.

At hand haffuer Taalmodighed / naare
det gaar ilde / ind til den Wgudeligis Graff
bliffuer bered.

Thi HERREN skal icke bortka-
ste sit Folk / ey heller forlade sin Aeff.

Thi Ræt maa dog bliffue ræt / oc alle
fromme hierte skulle falde til hannem.

Huo staaer met mig / mod de onde:
Huo traader til mig / mod Wsdedere:

Haffde icke HERREN hulpet
mig / da laae min Siel paa det neste i det
Stille.

Jeg sagde / i din fod snublede / i den
din Naade HERREN opholder mig.

Jeg haffde megen Betyndelse i mit
hierte / men din Trost verquegede min
Siel.

Du bliffuer io aldri til enff mer den ska-
delige Stool / som ilde vblegger Louen.

De ruste dem mod den Retfærdigis
Siel / oc fordomme tofftyldigt Blod.

Den HERREN er min Bester-
melse / min Gud er min Tillids Trost.

Och hand skal betale dem deris været oc
hand skal vdslette dem for deris ondskaff /
HERREN vor gud skal vdslette dem.

XCIV.

 Ommer hid lader oss loffue HERREN
gladelige / oc fryde oss aff
vor Salighedz Trost.

Lader oss komme met tack faar
hans Ansiet / och fryde hannem mer Psal-
mer.

Thi HERREN er en stor Gud /
oc en stor Konge ossuer alle Guder.

Thi alt det Jorden bær / er i hans
Naand / oc Biergenis høye høye hannem
oc til.

Thi Haffuet er hans / och hand gjorde
det / oc hans hender beredde det Tøire.

Kommer / Lader oss tilbede och falde
paa knæ / oc nedfalde faar HERREN /
som oss gjorde.

Thi hand er vor Gud / oc vi ere hans
fødis Folk / oc hans henders faar.

Der som i høye hans Røst i
dag / da forherder icke eders Hierte /

Som det stede i Wteriba / Som i massa vdi
steken.

Der som eders Fedre fristede mig /
lede oc saae mine gerninger.

21c

At ieg haffde fryetue Iar moye met
dette Folck/oc sagde/De ere Folck/huilekio
Dierre vil altid fare vild / Oc de som icke
ville lære mine Veye.

At ieg for i min vrede/ De skulle icke
komme til min Huile.

XCVI.

Junger HERRE en ny
Sang/ Siunger HERRE
al Verden.

Siunger HERRE/oc
loffuer hans Naam/ Predicker hans Salig-
hed dag fra dag.

^{Par. 17} Forteler hans ere iblant Hedningene/
Oc hans underlige Gerninger iblant alle
Folck.

Thi HERRE er mechtig oc meget
lofflig/ Underlig offuer alle Guder.

Thi alle Folkens Guder ere Affgud-
der/ Men HERRE gjorde Himmel.

Der staar herlige oc prydet faar han-
nem/ Oc der gaar veldelige oc lofflige til i
hans Helligdom.

I Folk Bærer hid til HERRE/
Bærer hid til HERRE ere oc Naet.
Bærer hid til HERRE hans
Naams ere/ Bærer Skenck/ oc kommer i
hans forgaarde.

Tilbeder HERRE i hellig Pry-
delse/ Al Verden skal frøse hannem.

Siger iblant Hedningene/ at HER-
RE er Konge/ Och affuer sit Rige/ saa
vilt som Verden er/ bered/ at der skal bliffue/
Oc hand dømme Folcket ræt.

Himmelen glæde sig/ oc Jorden fryde
sig/ Naamit bruse/ oc alt der som der i er.

Naacken vere glad/ oc alt huad der er
paa/ Oc lader alle Træ i skoffuen prise.

Faar HERRE/ thi hand kom-
mer/ Thi hand kommer at dømme Jorde-
rige.

Hand skal dømme Jorden met Kets-
dighed/ Oc Folck met sin Sandhed.

XCVII.

HERRE er Konge/ der aff glæ-
de sig Jorderige/ Oc Berne vere
glæde/ saa mange som de ere.

Skyerne oc Taager omkring
hannem/ Ketsferdighed oc Dom ere hans
Stoels befestning.

Jlden gaar faar hannem/ Oc optender
hans Fiender reinte omkring.

Hans Linnerstin paa Jorden/ Jorde-
rig seer oc forferdis.

Biergene smelte som voy faar HER-
RE/ Faar den gantste Jordis Regenter.
Himmelen kundgøre hans Ketsferdig-
hed/ Oc alle Folck see hans ere.

Stamme maa de sig alle som tiene
Villeder/ oc roser sig aff Affguder/ Tilbeder
hannem alle Guder.

Sion hører det oc er glad/ Oc Juda
Døtter glædis/ HERRE offuer dit Re-
gimente.

Thi du HERRE est Høyst i alle
Land/ Du est meget ophøyet offuer alle
Guder.

I som elste HERRE/ Hader det
onde/ HERRE beuaret sine Helgenis
Siæle/ Hand skal frøse dem aff de Wgude-
ligis Naand.

Løser skal altid opgaa for den Kets-
dige/ Oc glæde de Frommis hietter.

I Ketsferdige glæder eder i HER-
RE/ Oc trækker hannem oc priser hans
Hellighed.

XCVIII.

En Psalme.

Junger HERRE en ny
Sang/ Thi hand gør Underlige
gerninger.

Hand vinder Seyr met sin
Høye haand/ oc met sin hellige Arm.
HERRE lader kundgøre sin Sa-
lighed/ Hand lader obenbare sin Ketsferdig-
hed faar Folck.

Hand tænkter paa sin Naade oc Sand-
hed/ mod Israels Huff/ Alle Verdens ende
see vor Guds Salighed.

Al Verden fryde HERRE/
Siunger/ priser oc Loffuer.

Loffuer HERRE met Harper/
met Harper oc Psalmer.

Der Trommeter oc Basuner/ Frydet
eder faar HERRE som er Konge.

Naamit bruse oc huad som der er vdi/
Jorden oc de som bo der paa.

Hand strømmene sla sammen aff glæ-
de/ Oc Biergene vere glæde.

Faar HERRE/ thi hand kommer
at dømme Jorderige/ Hand skal dømme
Jorden met Ketsferdighed/ oc Folkene met
Ræt.

XCIX.

HERRE er Konge/ Der faar
raser Folck/ Hand sidder paa Che-
rubim/ Der faar røis Verden.

HERRE er stor i Sion/ Oc høyt
offuer alle Folck.

Ccc

Hand

Dauid;

Hand tacke dit store oc Underlige
Naffn/ som er helligt.

I denne Kongis Rige elsker mand
Kæften/ Du giffuer fromhed/ Du sticker
Dom oc Kæstet i Jacob.

Ophøyer HERRE vor Gud/
Tilbeder saar hans fodskammel/ Thi hand
er hellig.

Mose oc Aaron iblant hans Prester/
De Samuel iblant dem som kalde paa hans
Naffn/ De paakaliede HERRE/ De
hand bønhyrde dem.

Hand talede met dem ved en Skystør
te/ De hulde hans vidnesbyrd oc Bud/ som
hand gaff dem.

HERRE du est vor Gud/ du bøn
hyrde dem/ Du Gud gaffst dem til/ oc straf
fede deris gerninger.

Ophøyer HERRE vor Gud/
oc tilbeder mod hans hellige Bierg/ Thi
HERRE vor Gud er hellig.

C.

En Tack Psalme.

Verden fryder HERRE/
Tienet HERRE met glæ
de/ Kommet saar hans Ansiet met
glædskaft.

Befender at HERRE er Gud/
hand gjorde oss/ oc icke wi selfue/ Til sit
Folk/ oc til saar som hand føder.

Gaar ind at hans Porten met Tack
gelse/ til hans forgaard met loff/ Tacker
hannem/ loffuer hans Naffn.

Thi HERRE er venlig/ De
hans naade varer euindelige/ oc hans sand
hed stedse oc altid.

CL.

Dauid; Psalme.

Eg vil siunge om Naade oc Ræd/
Oc siige dig loff HERRE.

Jeg handler forsynlige oc re
delige hafft dem som mig tilhøre/
Oc vandte troelige i mit Haff.

Jeg tager mig ingen onde Sager saa
re/ Jeg hader Offuertræderen/ oc lader han
nem icke bliffue haff mig.

Je vanartigt Nierte skal vige fra mig/
Jeg lider icke den Onde.

Den som baguaster sin Nefte lønlige/
vdsletter ieg/ Jeg maa icke lide den/ som
haffuer stolte facter oc stort mod.

Mine øyen see effter de Trofaste i lan
det/ at de skulle bøn haff mig/ oc ieg haffuer
gerne gode Tienere.

Jeg holder icke falske Folk i mit Haff/
Løgnere reiffue icke haff mig.

Jeg ødelegger aarte alle Vgudelige i
Lander/ At ieg kand opbygge Misdedere/ alle
aff HERRES Stad.

CL.

Den Glendigis Bøn/ som er
bedrøffuit/ oc vdsfer sin Klage
maal saar HER
RE.

HERRE hør min Bøn/ Oc lad
mit rob komme til dig.

Stiul icke dit Ansiet for mig/
Bøn din gern til mig i Hørd/ Naar
ieg kalder paa dig/ da bønhyr mig snart.

Thi mine dage ere forgangne som en
Røg/ Oc mine Ben ere opbrænde som en
Brand.

At Nierte er nedslaget/ oc riurt/ som
Gress/ At ieg oc forglemmet at æde mit
Brod.

Mine Ben henge ved mit Ryd/ For
hulen oc suck.

Jeg er lige som en Rørdum i gressen/
Jeg er lige som en Vgde i forsyrede Stæder.

Jeg vaager/ oc er lige som en Enlig
fuel paa tager.

Mine Fiende forhaane mig daglige/
Oc dem mig spaarte suere ved mig.

Thi ieg æder afte som Brod/ oc blen
der min Drikt met graad.

For din trusel oc vrede/ At du ophøyrde
mig/ oc kaste mig ned i grund.

Mine dage ere borte som en skugge/
Oc ieg visner lige som Gress.

Men du HERRE bliffuer euindeli
ge/ oc din Ihukommelse stedse oc altid.

Gør dig rede oc forbarne dig offuer
Sion/ Thi der er tid/ at du est hende naa
dig/ oc stunden er kommen.

Thi dine Tienere vilde gerne/ at hun
bleff bygd/ Oc saae gerne/ at hendis Sren
oc Ræd til reddis.

At Vedningene skulle frette HER
RE S Naffn/ Oc alle Konger paa Jor
den din ere.

At HERRE bygger Sion/ oc
obenbaris i sin ere.

Hand vender sig til de forladne bøn/
Oc forsynaar icke deris Bøn.

Derre skal scriffuit for dem som effter
komme/ Oc der Folk som skal stabis/ skal
loffue HERRE.

Thi hand seer ned aff sin hellige Hø
hed/ Oc HERRE seer aff Himmelen
paa Jorden.

At

Psal. 27.

At hand vil høre Fangens suet / oc lade
se Dødsens Bøn.

Paa det at de skulle predike HERR
XES Naam i Zion / oc hans loff i Jer
usalem.

Naar Folkene komme til sammen / oc
Rongerigene at tiene HERREN.

Hand ydmyger min mact paa veyen /
oc forstæcker mine dage.

Jeg siger / min Gud / Tag mig ick
bort / mit i mine dage.

Ebre. 1.
Dine aar vare stedse oc altid / du grund
feste Jorden tilforn / oc Himlene ere dine
henders gerning.

De skulle forgaa / Men du bliffuer /
de skulle alle eldis / lige som it Klædebon / de
skulle forandris / som it Klæde naar du vil
foruende dem.

Men du bliffuer som du est / oc dine
aar faa ingen ende.

Dine Tienere Bøn skulle bliffue / oc
deris Sæd skal triffuis faar dig.

CH.

Dauids Psalme.

MIn Siel loffue HERREN /
oc huad som er i mig / hans helli
ge Naam.

Men Siel loffue HERR
EN / oc forglem ick der gode som hand
haffuer gjort mig.

Den som forlader dig alle dine
Synder / oc læger al din Breck.

Den som frelser dit Liff fra forderffuel
se / den som troner dig med Naade oc Barm
hertighed.

Den som gør din Aund glad / oc du
bliffuer Ung igen / som en Bim.

HERREN stikker Retferdighed
oc dom / alle dem som lide vræt.

Hand lod Aose vide sine veye / Israels
bøn sine Gerninger.

Exo. 34.
Pla. 145.
HERREN er Barmhiera
tig oc Naadig / Taalmodig oc me
get Mistundelig.

Hand skal ick altid trætte / Cy heller
vere vied euindelige.

Hand handler ick mer off effter vore
Synder / oc betaler off ick effter vore Afs
gerninger.

Thi at saa høy som Himmelen er off
uer Jorden / lader hand Naade bliffue me
tig offuer dem som hannem frycte.

Saa langt som Osten er fra Vesten /
Lader hand vore Offuertredelser vere fra
off.

Lige som en Fader forbarmer sig off

uer Bøn / Saa forbarmer HERREN
sig offuer dem / som hannem frycte.

Thi hand kender vor Skabelse / hand
tencker der paa / at vi ere Støff.

It a Dennisse er i sit Liffnet lige som
Gress / hand Blomstres som it Blomster
paa marcken.

Naar Været far der offuer / da er det
ick lenger der / oc hendis sted kender hende
ick mere.

Men HERRENS Naad
de varer fra euighed til euighed / off
uer dem som hannem frycte.

Och hans Retferdighed varer til Bør
ne Bøn.

Loff dem som holde hans Pact / oc
tencke paa hans Gud / at de gøre der effter.

HERREN haffuer bered sin stoel
i Himmelen / oc hans rige regerer offuer al
ting.

Loffuer HERREN isom ere hans Ebre. 1.
Engle / I stercke Kemper / som vdrerte hans
befalning / at mand kand høre hans ordis
røst.

Loffuer HERREN alle hans Hær
skar / hans Tienere / isom gøre hans vilie.

Loffuer HERREN alle hans Gern
inger i alle hans Herredømmis stæder /
min Siel loffue HERREN.

CH.

MIn Siel loffue HERREN /
HERREN min Gud / du est me
get hellig / du est pydet deplige oc
herlige.

Lusfer er din Klædebon / som du haff
uer paa / du vdbreder Himmelen / som it
Tapet.

Du huelffuer hannem offuen til met
vand / du far paa stjerne som paa en vogn /
oc gaar paa Værens fiere.

Du som gør dine Engle til vær / oc di
ne Tienere til gloende Ild.

Du som grundfester Jorden paa sin
Grundual / at hun bliffuer altid oc euinde
lige.

Du stül hende med Dybhed / som met
it Klædebon / oc der staar Vand offuer bier
gene.

Men de fly for din Straff / For din
Torden fare de bort.

Biergene gaahøyt frem / oc Været
ne sette dem neder til / Paa den Sted som
du grundfeste for dem.

Du sette dem deris Aaal / der komme
de ick offuer / oc mue ick stule Jorden igen

Du lader Røder opuelde i dalene / at
Vandet flyder hen emellem Biergene.

Ccc ij Al

At alle Diur paa mareken dricke / De vilde Diur flycke deris røst.

Himmelen Fule side paa dem / oc siunge iblant Grenene.

Du gø: biergene vaade offuen ned / Du gø: Landet fult aff fruct som du sticket.

Du lader greff gro for Fæ / oc Sæd til ænnistens nyre / At du skal føre bød aff Jorden.

De at Din skal glæde ænnistens herte / oc at hans sticket skal bliffue deylig aff olie / De at Bøder skal styrcke ænnistens herte.

At HERRENS Træ skulle staa fulde aff vedste / Libani Cedar træ som hand plantede.

Der gøre Fule rede / De Størcke bo paa Grane træ.

Stengeder haflue tilflue til høye bierge / De Canin til Sten refuene.

Du gø: Naanen / at dele aarer effter / De Solen ved sin nedgong.

Du gø: mørcker / at der bliffuer Nat / Da se sig alle vilde Diur.

De vinge Løuer som bølge effter Røff / De atspøire deris Føde aff Gud.

Naar Solen gaar op / vige de bort / De legge dem i deris Ruler.

Saa gaar da ænnist vd til sit ar / beyde / oc til sin Agergerning indtil affrenen.

HERRE huorledis ere dine gerninger saa store oc mange: Du sticket de dem alle vilige / De Jorden er fuld aff din Godhed.

Dafluit **D**affuit som er saa stort oc vilt / der røris de foruden tal / baade store oc smaa diur. Der gaa Skibene / Der ere Hualliste / som du gjorde / at de lege der vdi.

Pfal. 145 **Matt. 6.** De vocte alle paa dig / At du skal giffue dem Nad i sin tid.

Naar du giffuer dem / da sancke de / Naar du oplader din Naand / da mættis de met Gaat.

Skuler du dit Ansiet / Da forferdis de / Du rager deris aande bort / Da for gaa de / oc bliffue til Strøff igen.

Du lader din Aande vd / da skabis de / De du formyer Jordens Sticketse.

HERRENS are er euig / HERren hafluer behagelighed til sine gerninger.

Hand seer til Jorden / saa beffuer hun / Hand røir ved Biergene / saa ryge de.

Jeg vil siunge HERREN i alle mine dage / oc loffue min Gud saa lunge som ieg er / Min tale skal behage hannem vel / Jeg glæder mig i HERREN.

Syndere skulle saa ende aff Jorden / oc de Wgudelige icke mere vere. Min Sial loffue HERREN i Mæleluis.

Hætt HERREN / oc predier ter hans Naasn / Forkynder hans Gerninger blant Folkene.

Siunger om hannem oc loffuer hannem / Taler om alle hans Underlige gerninger.

Priser hans hellige Naasn / Deris herte glædis / som søge effter HERREN.

Spører effter HERREN oc effter hans Naact / Søger hans ansiet alle vegne.

Kommer hans Underlige gerninger ihu / som hand gjorde / Hans Underlige gerninger oc hans Guds domme.

Isom ere Abrahams hans Tieneris sæd / I Jacobs hans vdualdis bøm.

Hand er HERREN vor Gud / Hand dømmer i al Verden.

Hand tencker euindelige paa sin Naact / De paa der Tid / som hand loffuede mange tusinde steds oc altid.

Som hand gjorde met Abraham / De den Eed med Isaac.

De stickete Jacob der til en Naet / oc Israel til en euig Naet. **Gen. 12**

De sagde / Dig vil ieg giffue Canaans Land / Eders Arffuels laad. **Gen. 26**

Der de vaare saa oc ringe / De Fremme de der vdi.

De de droge fra Folk til Folk / Fra it Kongerige til it ander Folk.

Hand lod inred ænniste gøre dem stæde / De hand straffede Konger for deris skyld. **Gen. 12**

Røir icke ved mine Saluede / De gø: rer mine Propheter inred ont. **20.**

De hand lod komme Dyr tid i Landet / De bort rog alt Bøds forraad.

Hand sende en Naand bort saar dem / Joseph bleff solt til en Suend. **Gen. 41**

De ruongehans Føder i staack / Hans Liff maatte ligge i Jern. **Gen. 39**

Indtil hans ord kom / De HERRENS Tale præffuede hannem.

Da sende Kongen hen / oc lod giffue hannem løff / Deren offuer Folkene befalede at lade hannem vd. **Gen. 41**

Hand sette hannem til en Herre offuer sit Huss / Til en Regente offuer alt sit gods.

At hand skulde vnderuise hans Føster effter hans Stick / De lare hans Eldste viffdom.

De Israel drog i Egypten / De Jacob bleff fremmet i Nams Land. **Gen. 46**

De hand lod sit Folk meget vøpe / De gjorde dem metrigere end deris Fiender. **Exo. 1**

Hand omuende deris herte / At de bleffue hans Folk vrede / De tenckte at ødelegge hans Tienerer met suig. **Acto. 7**

Exod. 3. Hand vdsende aNose sin Tienere /
 4. 1. Aaron som hand vdualde.
 Exo. 7. 1 De gjorde hans Tegen iblant dem /
 Oc hans vnderlige gerninger i hans Land.
 Exod. 10 Hand lod mæcket komme / oc gjorde
 det mæcket / Oc de vore icke hans Ord vly-
 dige.
 Exo. 7. Hand omuende deris Hand til Blod /
 Psal. 78. Oc thielslo deris Fiske.
 Exod. 8. Deris Land gaffue Padder aff sig / I
 deris Kongiss Kammer.
 Exod. 8. Hand sagde / Da komme onde Dume /
 Luff i alle deris Landemæcke.
 Exod. 9 Hand gaff dem Hagel til Regn / Bren-
 dende Lue i deris Land.
 Oc hand slo deris Vin træ oc Figen
 træ / Oc senderbød Treene i deris Landes
 mæcke.
 Hand sagde / saa komme der Gresshop-
 per / Oc voralige mange Oldenborer.
 Oc de opode alt gresset i deris Land /
 Oc opode Fructen paa deris aNack.
 Oc hand thielslo alle Forstefodde i
 Exo. 12. Egypten / Alle deris første Afsuunge.
 Exo. 13. Oc hand førde dem vd met Sølf oc
 Guld / Oc der vaar ingen Skæbelig
 iblant deris Slechter.
 Egypten bleff glad / at de droge vd /
 Thi deris frøet vaar falden paa dem.
 Exo. 13. Hand vdbredde en Sky til at skule
 met / Oc Jld at liuse om natten.
 Exo. 16. De bade / Da lod hand Værelser kom-
 me / Oc hand mætede dem met Himmels
 bød.
 Exo. 17. Hand oplod Klippen / Da fald der
 Num. 20. Vand vd / At der løbe Væcke i den tørre Øde-
 fen.
 Gen. 22. Thi hand tænkte paa sit hellige Ord /
 Som hand taledet til Abraham sin Tienere.
 Saa førde hand sit Folk vd mer glæ-
 de / Oc sine vdualde met fryd.
 Iosue 3. Oc gaff dem Nedningens Land / At
 de indroge Folkens Gods.
 Paa der at de skulde holde hans Ræt /
 Oc beuare hans Lou / Haleluia.

CVI.

Haleluia.

Hæder HERRE / Thi hand
 er god / Oc hans aNiskundhed va-
 rer euindelige.
 Duo Land vdsige HER-
 RES store Gerninger : Oc prise alle
 hans lofflige Gerninger.
 Saligere de / som holde hans Bud /
 Oc gøre altid Retferdelige.
 HERRE kom mig ihu / effter den

naade / som du loffuede dit Folk / Beuiff oss
 din Hielp.

At wi muese dine vdualds Hælfed /
 oc glæde oss at der gaar dit Folk vel / Ocro-
 se oss mer din Afsuudel.

Wi haffue syndet mer vore Forfedre /
 Wi haffue mishandlet / oc veret Wgude-
 lige.

Vore Forfedre i Egypten vilde icke
 forstaa dine Vnderlige gerninger / De tænk-
 te icke paa din store aNiskundhed / oc de vaa-
 re volydige hoss / Haffuit / der vaar hoss der
 røde Haff.

Hand halp dem for sit Haffins styld /
 At hand vilde beuise sin aNack.

Oc hand straffede der røde Haff / da
 bleff der tiurt / Oc hand førde dem igennem
 Dybet / som i en Dæken.

Oc halp dem aff hans Haand som dem
 hadede / Oc frelste dem / aff deris Fienders
 haand.

Oc Handet druckede deris aNodstaa-
 dere / At der bleff icke en igen.

Da trode de paa hans ord / Oc siunge
 hans Loff.

Men de forglemde hans Gerninger
 snart / De bøde icke effter hans Raad.

Oc de singe lyst i Dæken / Oc frelste de
 Gud i gode Steder.

Hand gaff dem effter deris begering /
 oc sende dem noet / Indtil de vemmede der
 offuer.

Oc de opferte dem mod aNose i Leye-
 ren / aNod Aaron HERRES hellige.

Jorden lod sig op / oc opsløg Dathan /
 Oc skulte Abirama Parti.

Oc der bleff Jld opend iblant deris
 Forsamling / Luen opbende de Wgude-
 lige.

De gjorde en Ralff i Horeb / Oc tilbæ-
 de der skobre Billed.

Oc de omuende deris ære / Til en Øvis
 lignelse som æder gress.

De forglænde Gud deris Salighed /
 Som gjorde store ting i Egypten.

Vnderlige ting i Hams Land / Oc grue-
 lige gerninger hoss der Røde haff.

Oc hand sagde / At hand vilde vdslette
 dem / Der som aNose hans vdualde haffde
 icke forhindert den Gdeleggelse / at affuende
 hans vrede / Paa der at hand skulde icke alde-
 lis forderffue dem.

Oc de foractede der lystige Land / De
 trode icke hans ord.

Oc de knurrede i deris Bolige / Delyd-
 de icke HERRES røst.

Oc hand opløffte sin Haand mod dem /
 at hand skulde sla dem ned i Dæken.

Oc kaste deris Sæd iblant Nedninge-
 Ccc iij ne / De

Davidz

Nu. 25. ne / De atspre dem i Landene.
 De de hengde ved Baal Peor / De ode
 aff de døde Affguders Offer.
 De forsmædte hannem mer deris ger-
 ning / Da bleff oc Plagen grum iblant dem.
 Da traadde Phinees frem / oc milledede
 sagen / Da bleff Plagen stiller.

Exo. 17. De der bleff hannem regnet til Røfser-
 Num. 22. dighed / Sredse oc altd euindelige.
 De de forsmædte hannem hof Træt-
 te vander / De de plagede Moſeilde.

De Thi de bedrøffuede hans hierte / At
 hand taledede nogle wberentte ord.
 De De vdslette oc icke Folkene / Som
 HERRER dog haſſede befalet dem.
 Men de blendede dem iblant Hedning-
 gene / Oc lærde deris gerninger.

De De tiende deris Affguder / De bleffue
 dem til forargelse.

De De offrede Dieſſe deris Sønner /
 De deris Døtter.

De De vdgødde wſkyldigt Blod / deris
 Sønners oc deris Døtters Blod / som de
 offrede Canaans Affguder / At Lander bleff
 beſmittet mer Blodſkyld.

De De beſmittede dem mer deris ger-
 ninger / De gjorde hoer mer deris gernin-
 ger.

Da bleff HERRER vrede op-
 rend / offuer hans Folk / De hand ſick en
 vefſtyggelighed til ſin Aff.

De De gaſſ dem i Hedningens hender /
 At de regerede offuer dem / som dem hadede.

De De deris Fiender fortrengde dem / De
 bleffue oc vdmagede vnder deris Hender.
 Hand frelste dem offre / Men de forsmædte
 hannem mer deris opſæt / De de bleffue ſaa
 for deris miſgernings ſkyld.

De De hand ſaa til deris Nød / Der hand
 hørde deris Røremaal.

De De hand tænkte paa ſin Pact ſom
 hand gjorde mer dem / De angrede der aff
 ſin ſtore Miſkundhed.

De De lod dem komme til Barmhiertig-
 hed / ſaar alle ſom dem haſſede fanger.

De De hielp off HERRER vor Gud / oc
 for off tilſammen fra Hedningene / At wi
 muetacke die hellige Naſſin / oc priſe din loff.

De De loffuit vere HERRER Israels
 Gud / ſra euighed til euighed / De alle Folc
 ſet ſige / Amen / Halleluia.

CVII.

Atter HERRER / Thi hand
 er god / De hans Miſkundhed
 varer euindelige.

Siger / i ſom ere frelste ved
 HERRER / De hand frelste aff Nød.

De De ſom hand haſſuer til hobe ſan-
 ſet aff Landene / ſra Offre / ſra Veſter / ſra
 Norden / oc ſra Naſſuit.

De De fore vild i Dicken / paa vortaadde I.
 veve / De funde ingen Stad / ſom de
 funde bo / Hungrige oc tørſtige / oc deris
 Siæl vanſinectet.

De De robte til HERRER i deris
 Nød / Oc hand redede dem aff deris angift.
 De De forde dem paa den rette vey / At de
 ginge til den Stad / ſom de funde bo i.

De De ſkulle tacke HERRER for hans
 Miſkundhed / De for hans Underlige ger-
 ninger / ſom hand gør mod Meniſtens
 børn.

At hand mætter de tørſtige Siæle / De
 ſilder de hungrige Siæle mer gaar.

De De ſom ſide i mørket oc i dødens ſkyg II.
 ge / Fangne i tuang oc iern.

De De fordi at de vaare vlydige mod Guds
 Bud / De haſſede beſpaatter den Nyſſus
 Lou.

De De ſaar bleffue deris hietter plagede
 mer vlycke / at de der laae oc ingen halp dem
 De de robte til HERRER i deris
 Nød / Oc hand halp dem aff deris angift.

De De forde dem aff mørket oc dødens
 ſkygge / oc ſønder reſſ deris Saad.

De De ſkulle tacke HERRER for hans
 Miſkundhed / De for hans Underlige ger-
 ninger / ſom hand gør mod Meniſtens børn.

At hand ſønder byder kaaber Poire /
 De ſønder ſlar Jern ſtinger.

De De larer ſom vaare ſaa plagede for deris
 Offuerredelſe ſkyld / De for deris Syn III.
 ders ſkyld.

At de vemmede ved al Nad / oc bleffue
 Død ſiuge.

De De robte til HERRER i deris
 Nød / oc hand halp dem aff deris angift.

De De hand ſende ſit Ord / oc gjorde dem
 funde / oc reddede dem / at de icke døde.

De De ſkulle tacke HERRER for hans
 Miſkundhed / oc for hans Underlige ger-
 ninger / ſom hand gør mod Meniſtens børn.

De De offre Tack / Oc opiegnede hans Ger-
 ninger mer glæde.

De De ſom ſegle paa Naſſuit mer Skib / oc III.
 bruge deris Handel i ſtore Vand.

De De ſom haſſue forſaret HERRER
 gerninger / oc hans underlige ting i Naſſuit.

De De Naar hand ſagde / oc der optrædte en
 Storm / Som opløſte Bølgerne.

De De ſom fore de op mod Himmelen / oc de
 fore ned i Affgrunden / At deris Siæl for-
 tultede for angift.

De De der tumlede oc raſſuede / ſom en
 Drucken / oc viſte ingen Raad mere.

De De de robte til HERRER i deris
 Nød /

Vid / De hand førde dem aff deris angst.
De stillede stormen / At Vølgerne lag
de sig.

De de bleffue glade / at der vaar bleff
uit stille / De hand førde dem til Land effter
deris begæring.

De skulle tacke HERREN for sin
Afskudhed / De for hans vnderlige Gern
ninger / som hand gør mod Aenniskens
børn.

V. De prise hannem hoff Aenigheden /
De rose hannem hoff de Gamle.

De / huilckes Bæcke bleffue tørre / De
Vandkilderne vaare vdsigede.

Saa at it feuctsommelige Land bar
inted / For deris ondskaffs skyld / som bode
der i.

De hand gjorde det Tørre fult met
vand igen / De Springefelder i tørre Land.
De hand sette de Hungrige der hen / at
berede en Stad til / som de kunde bo.

De Saa Agre / oc kunde plante Vin
gaarde / oc saa aarlige fruct.

VI. De hand velsignede dem / at de forme
rede sig meget / De gaff dem meget Queg.

De / som vaare nedtrocke oc vnder tui
gede / Aff den onde / som dem tuingde oc
trengde.

Der forættelse vaar vdsat paa Førster
ne / At al ting stod i vildfarelse oc øde.

De hand bestemede den Fattige aff
elendighed / De formerede hans Slægt / som
en Hord.

Saadant skulle de fromme see oc glæde
sig / Oc munden skal stoppis til paa al onds
kaff.

Huo er viss / oc beholder dette : Saa
skulle de mercke / huor mange Vølgerninger
HERREN beuise.

CVIII.

Dauidz Psalme sang.

De / der er mit rette aliere / Jeg vil
siunge oc dicte / oc saa min ære.

Vaage op Psaltene oc Harpe /
Jeg vil vere aarle op.

Jeg vil tacke dig HERREN iblant
Folkene / Jeg vil siunge dig loff iblant
Aenniskene.

Thi din Naade recker saa vit som Him
melen er / oc din Sandhed saa vit som styers
ne gaa.

Ophøye dig Gud offuer Himlene / De
Psal. 60. din ære offuer alle Land.

Paa der at dine kere Venner kunde frel
sis / Hielp mer din Høye haand / oc bønhez
mig.

Gud taler i sin Helligdom / der aff er

ieg glad / oc vil dele Sichem / oc affmaale
Suchorhs dal.

Gilead er min / Aanafe er oc min / De
Ephraim er mit Hoffuig mact / Juda er
min Første.

A Noab er mit Løuekar / Jeg vil recke
min sto offuer Edom / Jeg vil fryde mig
offuer Philisterne.

Huo vil føre mig i en fast Stad : Huo
skal lede mig Edom :

Skalt du ey Gud gøre det / du som off
vdsæder / De drager ick vds Gud mer vor
Nær :

Gør off bistand i nød / Thi Aennis
kens Hielp er vnyttelig.

Vi ville gøre meertige Gerninger met
Gud / Vand skal vndertræde vore Fiens
der.

CIX.

Dauidz Psalme / faar

at siunge.

De min Driff / Ti ick.

Thi de lode deris vngudelige oc
falske munde op mod mig / Oc tale
de mod mig met falske Tunger.

De de tale alle vegne forgiffelige mod
mig / De stride mod mig foruden sag.

For di at ieg elster dem / Ere de mod
mig / Aen ieg beder.

De beuise mig ont faar gaat / De had
for kettighed.

See vngudelige offuer hannem / De
Satan skal staa hoff hans Høye side.

Huo som lader hannem lære sig / hans
Leffner skal bliffue vngudelig / De hans børn
skal vere synd.

Hans dage skulle bliffue saa / De en an
den skal anamme hans Embede.

Lad hans Børn bliffue Faderløse / oc
hans Hustru en Encke.

Hans børn skulle fare vild oc tygge / oc
lede som de der ere forderffuede.

Agterkarlen skal vdfige alt der hand
haffuer / De Fremmede skulle røffue hans
Godez.

De ingen skal gøre hannem Gaar / De
ingen skal forbarne sig offuer hans Faders
løse.

Hans effterkommere skulle opryckis /
Deris naffn skal vdslettis i den anden Læd.

Hans Fedris misgerning skal ihu
kommis faar HERREN / De hans A
ders synd skal ick vdslettis.

HERREN skal aldri lade dem
aff sine øyen / De deris ihukommelse skal
opryckis aff Jorden.

Der faare / at hand haffde saa aldelis in
Ccc iij gen

Dauidz

gen Barmhertighed / Men forfulde den
Elendige oc fattige / oc den bedrøffuede / at
thiel fra hannem.

De hand vilde haffue Forbandelse /
hun skal oc komme paa hannem / Hand bes-
gerede icke Velsignelse / saa skal hun oc bliff-
ue longe fra hannem.

Och hand forde sig i Forbandelse / som i
sin Skotte / och hun gick ind i hannem som
Vand / Oc lige som Olie i hans Ben.

Saa bliffuer det hannem / lige som it
Bløde / hand haffuer paa / Oc som it Velte /
Hand giorder sig altid mer.

Saa stee dem aff HERRE som
ere mod mig / Oc tale Ont mod min Siel.

Men du HERRE HERRE / ver
du met mig / for dit Naafns Skyld / Thi
din Naade er min Trøst / seelss mig.

Thi ieg er Arm oc Elendig / At hie-
re er sonder lader i mig.

Jeg far bort lige som en skygge der for-
druffu / oc bliffuer forlader / lige som Gress
hopper.

Aine Kne ere stogbelige aff faste / Oc
mit Rod er magert / oc haffuer ingen sedme.

Oc ieg maa vere deris Spaar / Naar de
seemig / da vesse de deris Hoffuit.

Stat mer mig / HERRE min Gud /
Oc hielp mig efter din Naade.

At de kunde fornemme / at det er din
Naad / at du HERRE gør saadant.

Bandede / Da velsigne du / Sette de
dem mod mig / Da skulle de bestemme /
Men din Tienere skal glæde sig.

Aine Aodstandere skulle isoris mer
forinadelse / Oc kladis mer deris skam / lige
som mer en Riorel.

Jeg vil meger tacke HERRE met
min mund / oc prise hannem iblant mange.

Thi hand staar hof den fattigis Hø-
re haand / At hielp hannem fra dem / som
hans Liff forðemme.

CX.

Dauidz Psalme.

Matt. 22
Acto. 2.
1. Cor. 15

HERRE sagde til min HER-
RE / Set dig hof min Hø-
re haand / Indtil at ieg legger dine
fiender til dine Foders fodskammel.

HERRE skal sende dit Rigis
Spir aff Zion / Regere iblant dine fiender.

Folckert skal veluillige offre dig / efter
din Seyer / i hellig pydelse / Dine Bøn
skulle sedis dig / som Dug aff den røde
Aorger.

Ebr. 5.7

HERRE soer / oc hand skal
det icke angre / Du est en Priest euin-

delige / efter Melkesedels stiek.

HERRE Hoff din Hø-
re haand / skal sonder knuse Kongerne / i sin vredis tid.

Hand skal domme blant Hedningene /
Hand skal gøre store Slag / Hand skal son-
der knuse Hoffu der offer store Land.

Hand skal dricke aff Becken paa veyen /
Der saar skal ieg opløste Hoffuedit.

CXI.

Haleluia.

Eg tacke HERRE aff
gantste herte / I de Frommis
Naad / oc i Aenigheden.

HERRE Gerninger
ere store / Huo dem acter / hand haffuer idel
lyst til dem.

Huad hand sticket / det er priseligt oc
herligt / Oc hans Retferdighed bliffuer
euindelige.

Hand stickete en Ihu kommelse om sine
vnderlige gerninger / Den naadige oc barm-
hertige HERRE.

Hand giffuer dem Ad som hannem
fegere / Hand tenecker euindelige paa sit
Pact.

Hand lader forkynde sine veldige Gern-
inger saar sit Folk / At hand skal giffue
dem Hedningens Aft.

Hans henders Gerninger ere Sand-
hed oc ræt / Alle hans Bud ere reffindige.

De skulle holdis altid oc euindelige / Oc
ste troelige oc rædelige.

Hand sender sit folk en frelsere / Hand
loffuer / at hans Pact skal bliffue euindelige.

Hans Naafn er helligt oc forferdeligt /
HERRE fræet er Disdommens bes-
gyndelse.

Det er en deylig Klogskaff / huod der efter
gør / Hans loff bliffuer euindelige.

Prov. 1.
Eccl. 1.

CXII.

Haleluia.

Aliger den / som fegere HER-
RE / Som haffuer stor lyst til
hans Bud.

Hans Sød skal bliffue meertig
paa Jorden / De frommis Slæct skal vel-
signis.

Rigdom oc offerfædighed skulle vere
i deris Hoff / Oc deris Retferdighed bliff-
uer euindelige.

Lusset gaar op for de fromme i mørcket /
Aff den naadige / barmhertige / oc retfer-
dige.

Salig

Salig er den som er barmhertig / oc
lener gerne / De vdrætter sin Sag saa / at
hand gør ingen vret.

Thi hand skal bliffue euindelige / Den
Retferdige skal aldri forglemmis.

Vaar en Plage kommer / da frøcter
hand icke / Hans hierte haabis vden tuiipaa
HERRE.

Hans hierte er ved god trøst oc frødes
ter inred / Indtil hand seer lyst paa sine Fiend
der.

2. Cor. 9. Hand vdsprer / oc gissuer de Fattige /
Hans Retferdighed bliffuer euindelige /
Hans Horn skal ophøyes met ære.

Den Wgudelig skal det see / oc fortry
de det / Hand skal bide sine tender sammen /
oc forgaa / Thi der som de Wgudelige gers
ne vilde / der er fortabet.

CXIII.

Dalelulia.

Roffuer HERRE i Tienere /
Loffuer HERRE i Taffn.
Loffuit vere HERRE i
Taffn fra nu oc indtil euig tid.

Fra Solens opgang oc indtil hendis
nedgang / skal HERRE i Taffn vere
loffuit.

HERRE er høy offuer alle Ved
ninge / Hans ære gaar so saa vit som Him
melen er.

Du er som HERRE vor Gud:
Som haaffuer set sig saa høyt.

Defer til det som er forneder / I Him
melen oc paa Jorden.

Hand som opreter den Fattige aff
støb / Oc ophøyer den Arme aff skær.

At hand setter hannem haff Føster /
haff sit Folkis Føster.

Hand som gør at den Wfructsomme
lig bor i Huset / At hun bliffuer en glad
Barne moder / Dalelulia.

CXIII.

Exo. 13.

Er Israel drog aff Egypten / Ja
cobs Haff fra de fremmede Folk.
Da bleff Juda hans Hellig
dom / Israel hans Herredom.

Haaffuer saa oc flyde / Jordan vende sig
tilbage.

Biergene sprunge som Lam / Tuerne
som vinge Faar.

Duad skadde dig du Haff / at du flyder.
De du Jordan / at du vende dig tilbage.

I Bierge at i sprunge som Lam / I
Tuer / som vinge Faar.

Jorden beffuede saar HERRE /
Faar Jacobs Gud.

Den som omuende Klippen til Vand
so / De Srenen til vandfilder.

CXV.

Tcke off HERRE icke off / Men
giff dit Taffn ære / Faar din naad
de oc sandhed.

Hui skulle Vedningene si /
Huor er nu deris Gud:

Men vor Gud er i Himmelen / Hand
kand gøre huad hand vil.

Men deris Affguder ere Salf oc
Guld / Aff Menistens hendes gerninger.

De haaffue Wund oc tale icke / De haaff
ue syen oc see icke.

De haaffue øern oc høre icke / De haaffue
Næse oc lucte icke.

De haaffue Hender oc tage icke / De
haaffue Føder oc gaar icke / De tale icke igen
nem deris Hals.

De som faadanne gøre / ere lige som de /
De alle de som haabis til dem.

Men Israel haaber paa HER
RE / Hand er deris Hielp oc Skiold.

Arons huff haaber paa HER
RE / Hand er deris Hielp oc Skiold.

De som frøcte HERRE / de haab
bis oc til HERRE / Hand er deris
Hielp oc Skiold.

HERRE tencet paa oss / oc velsig
ner oss / Hand velsigner Israels Haff /

Hand velsigner Arons Haff /
Hand velsigner dem som frøcte HER
RE / Baade smaa oc store.

HERRE velsigne eder io mere oc
mere / Eder oc eders Børn.

I ere HERRE velsignede /
Som haaffuer gjort Himmelen oc Jorden.

Himmelen høt HERRE alle vega
ne til / Men Jorden gaff hand Menistens
Børn.

De døde skulle icke loffue dig HER
RE / Ey heller de / som nedfare i det stille.

Men vi loffue HERRE / Fra nu
indtil euig tid / Dalelulia.

CXVI.

Er er mig kært / At HERRE
hører min røst oc min formandse.
At hand bøyer sit øre til mig /
Der saar vil ieg paafalde hannem
alle mine dage.

Dødsens Snarer haaffde omkring set
mig / De Haffuedis angist haaffde rammet
paa mig / Jeg kom i tammer oc nød.

Men

David's

Wen ieg paakallede HERRENS
Naffn / O HERRE frell min Siel.

HERRE er naadig oc retferdig /
O vor Gud er barmhertig.

HERRE beuare de Enfoldige /
Naar ieg er vndertrøct / da hielper hand
mig.

Min Siel ver nu til freeds igen / Thi
HERRE gøt vel mod dig.

Thi du ryete min Siel fra døden / mit
øye fra geaard / Min fod fra stad.

Jeg vil vandre faar HERRE /
I de Leffuendis Land.

2. Cor. 4. Jeg troer / Der faare taler ieg / Wen ieg
bliffuer meget plaget.

Rom. 3. Jeg sagde i min mistroefining / Alle
Menniske ere Lognere.

Duotledis skal ieg betale HER
RE / Alle hans velgerninger / som hand
gøt mig.

Jeg vil tage den salige Kalck / Oc pre
dicke HERRENS Naffn.

Jeg vil betale HERRE mit Løff
te / faar alt hans folck.

Dans Helligenis Død er dyrebar
holden faar HERREN.

O HERRE ieg er din Tienere /
Du sønder reffst mine Naand.

Dig vil ieg offre Tack / Oc predicke
HERRENS Naffn.

Jeg vil betale HERRE mit Løff
te / faar alle hans folck.

I HERRENS husis Forgaard /
I dig Jerusalem / Haleluia.

CXVII.

Rom. 15. Offuer HERRE alle Ned
ninge / Pusef hannem alle folck.

Thi hans naade oc Sandhed /
Haffuer Gact offuer oss euindes
lige / Haleluia.

CXVIII.

Offuer HERRE / Thi hand
er venlig / Oc hans Afskandhed
varer euindelige.

Israel sig nu / Dans Afskandhed va
rer euindelige.

Aarons Haff sig nu / Dans Afs
kandhed varer euindelige.

De som seere HERRE sig nu /
Dans Afskandhed varer euindelige.

Jeg kallede paa HERRE i angist /
Oc HERRE bønhoede mig / oc
trøstede mig.

HERRE er met mig / Der faar

seerter ieg icke / Huad kunde Gennistken gø
re mig.

HERRE er met mig / at hielpe Psal. 56.
mig / Oc ieg vil see min lyst paa mine Fiens Ebre. 9.
der.

Der er gaat at forlade sig paa HER
RE / oc icke forlade sig paa Gennistken.

Der er gaat at forlade sig paa HER
RE / Oc icke forlade sig paa Forstene.

Alle Hedninge omkring sette mig /
an i HERRENS Naffn vil ieg ned
hugge dem.

De omkring sette mig alle vegne / an
i HERRENS Naffn vil ieg nedhugge
dem.

De omkring sette mig / som Bier / De
vdslycke som ild i tome / an i HER
RENS Naffn vil ieg nedhugge dem.

Gand stöder mig / at ieg skal falde /
an HERRE hielper mig.

HERRE er min Gact / oc min
psalme / Oc hand er min Salighed.

Gand siunger met glæde om Seyer i
de Retferdigis Bolige / HERRENS
Dyre hand beholdet Seyer.

HERRENS høye Naand er op
høyet / HERRENS høye Naand be
holder Seyer.

Jeg skal icke dø / men leffue / oc kundgø
re HERRENS Gerninger.

HERRE straffer mig vel / an
hand giffuer mig icke i Døden.

Lader Retferdigis port op faar mig /
At ieg kand der gaa ind / oc tacke HER
REN.

Det er HERRENS port / De
Retferdige skulle gaa der ind.

Jeg tacket dig / at du ydmyget mig / oc
hielper mig.

Den Sten som Bygnings men
dene bort kaste / Er bleffuen til en
Higimesten.

Der er steet aff HERRE / Oc er
Vnderligt faar vore øyen.

Denne er Dagen som HER
RE giorde / Lader oss glædis oc
frydis i hannem.

O HERRE hielp / O HERRE
lad der vel lyckis.

Løffuit vere den som kommer i HER
RENS Naffn / Wi velsigne eder / i som
ere aff HERRENS Haff.

HERRE er Gud / som off opti
ser / Pryder i Dyrden met a Day / indtil Alre
rens horn.

Du est min Gud / oc ieg tacket dig /
an Gud / Jeg vil prise dig.

Tackte

Efat. 24.
Matt. 24.
Apo. 4.
Rom. 9.
1. Pet. 2.

Matt. 21
Marci 2.

Tackel HERRE / Thi hand er
denlig / De hans Afskudhed varer euin-
delige.

CXIX.

I. **S**alige ere de som leffue vden smit-
te / de som vandre i HER-
RENS Lou.

Salige ere de / som holde
hans Vidnesbyrd / de som søge hannem aff
gantse herte.

Thi de som vandre paa hans Veye / de
gøre intet ont.

Du haffuer budet at mand skal stitelige
holde / din Befalning.

Sat mit Liff maatte holde din Ræt /
met stor aluolighed.

Thi naar ieg seer aleniste til dine bud /
saa bliffuer ieg icke bestemmist.

Jeg tackel dig aff it ræt herte / at du læ-
rer mig din Rætfærdigheds Ræt.

Jeg vil holde din Ræt / forlad mig al-
di mere.

II. **D**u ledet skal en vng gaa sin vey wstra-
ffelige. Naar hand holder sig effter di-
ne Ord.

Jeg søger dig aff gantse herte / Lad
mig icke fare vild fra dine Bud.

Jeg beholder dine Ord i mit Herte /
paa det at ieg skal icke synde mod dig.

Loffuit vere du HERRE / Lær
mig din Ræt.

Jeg vil opregne met mine Læbe / al
din Aundis Ræt.

Jeg glæder mig i dit Vidnesbyrdis
vey / Lige som offuer alle honde Rigmis
me.

Jeg taler det som du haffuer befalet /
oc seer til dine Veye.

Jeg haffuer lyst til din Ræt / och for-
glemmer icke dine Ord.

III. **D**e vel mod din Tienere / at ieg maa
leffue / oc holde dine Ord.

Dplad mine Øyen / At ieg maa see / de
vnderlige ting i din Lou.

Jeg er fremmit paa Jorden / Skul icke
dine Bud faar mig.

Ain Siel er sønderknust for lengel-
se / effter din Ræt altid.

Du straffer de Hoffmodige / forbande
de vere de som fare vild fra dine Bud.

Vent fra mig bespaartelse oc foractelse
thi ieg holder dine Vidnesbyrde.

Førfterne side oc saa / oc tale mod mig /
Aen din Tienere taler om din Ræt.

Jeg haffuer lyst til dine Vidnesbyrde /
de ere mine Raadsmend.

III. **I**n Siel ligger i stoff / verquege mig
effter dit ord.

Jeg opregner mine veye / och du bøn-
høier mig / lær mig din Ræt.

Ynderuise mig i din Befalning vey
saa villeg tale om dine Ynderlige gerninger

Jeg gremmer mig / at mit herte van-
sinnectis / Styrcke mig effter dit Ord.

Vent fra mig den falske vey / och vnd
mig din lou.

Jeg vdualde Sandheds vey / ieg sette
din Ræt for mig.

Jeg holder mig til dine Vidnesbyrde /
HERRE lad mig icke bestemmist.

Naar du træffer mit Herte / da løber
ieg i dine Budordis vey.

HERRE viiss mig din Rættis vey / at
ieg maa beuare hannem ind til enden.

Ynderuiss mig / at ieg maa beuare din
lou / oc holde hende aff gantse Herte.

Føer mig paa dine Budordis Sti / thi
ieg haffuer lyst der til.

Bøye mit herte til dine Vidnesbyrde
oc icke til Gierghed.

Bortuente mine øyen / at de icke see eff-
ter wnyttig lærdom / men verquege mig
paa dine Veye.

Lad din Tienere holde dine Bud fast
for dit Ord / at ieg kand frøgte dig.

Vent fra mig den forsmædelse / som ieg
frøfter / Thi din Ræt er deylig.

See / ieg begerer din Befalning / Ver-
quege mig met din Rætfærdighed.

HERRE / lad din naade vederfæris
mig / din hielp effter dit Ord.

At ieg kand siuare mine bespaartere / thi
ieg forlader mig paa dit Ord.

Detrag icke Sandheds Ord aff min
mund / thi ieg haabis til din Ræt.

Jeg vil altid holde din Lou / altid oc
euindelige.

Ociog vandrer gladelige / Thi ieg sø-
ger din Befalning.

Jeg taler saar Kongerne om dine vid-
nesbyrde / oc skammer mig icke.

De ieg haffuer lyst til dine Bud / oc de
ere mig kære.

Ociog opløfter mine hender til dine
Bud / som ere mig kære / oc taler om din Ræt.

Stenck din Tienere hoff dit Ord / paa
huilket du lader mig haabis.

Det er min Trøst i min Elendighed /
thi dine Ord verquege mig.

De Hoffmodige haffue derispaat met
mig ieg viger dog icke fra din Lou.

HERRE / naar ieg tæncker / huor-
ledis du haffuer dømt aff Verdens begyn-
delse / da bliffuer ieg trøfter.

Jeg er oprend mod de Wgudelige /
som forlade din Lou.

Dine

Davidz.

Dine Rætte ere min Sang / i mit
Duff.
H E R R E ieg tencker om natten
paa dit Haffn / oc holder din Lou.
Der er mit liggende Fæ / at ieg holder
din Befalning.

VIII. Jeg sagde H E R R E / der skal vere
min Arff / at ieg holder dine Veye.
Jeg beder faar dit Ansigt / aff gantse
hierte / ver mig naadig effter dit ord.
Jeg betencker mine veye / och vender
mine søder til dine Vidnesbyrd.
Jeg haffter oc forsommer mig icke / at
holde dine Bud.

Coloff. 2 De Ugudeligis hob røffue mig / men
ieg forglemmer icke din Lou.
Jeg staa op om a Vidnat / at ræddig /
for din Rætfærdigheds Ræt.
Jeg holder mig til dem / som dig sege
te / oc holde din Befalning.

IX. H E R R E / Jorden er fuld aff din
a Ristundhed / Lær mig din Ræt.

H E R R E du gør vel mod din Tienes
re / effter dit ord.

Lær mig saligesøder och bekendelse /
Thi ieg tror dine Bud.

For ieg bleff ydmyget / foer ieg vild /
men nu holder ieg dine Ord.

Du est mistundelig oc kærlig / Lær mig
din Ræt.

De Hoffmodige dicte Løgn offuer
mig / a Den ieg holder din Befalning aff
gantse hierte.

Deris hierte ere tycke som Smør / men
ieg haffuer lyst til din Lou.

Det er mig kært / at du haffuer ydmy
get mig / at ieg maa lære din Ræt.

Din a Nunds Lou er mig kærere / end
mange tusinde stycker Guld oc Sølf.

X. I haand haffuer gjort oc bered mig /
vnderuiss mig / at ieg lærer dine Bud.

Desom dig frøtte / seemig och glæde
sig / thi ieg haabis paa dine ord.

H E R R E ieg ved / at dine Dom
me ere rette / oc du ydmygede mig trolige.

Din Naade skal vere min trost / som du
haffuer loffuit din Tienere.

Lad din Barmhertighed vederfæris
mig / at ieg maa leffue / Thi ieg haffuer lyst
til din Lou.

Ah at de Hoffmodige maatte bliffue
bestemmede / som mig nedtrycke met Løgn
men ieg taler om din Befalning.

Ah at de maatte holde sig til mig / som
dig frøtte / oc kende dine vidnesbyrd.

Ah hierte bliffue rætsticket i din Ræt
at ieg icke bestemmis.

XI. R In Siæl forlengis effter din Salig
hed / ieg haabis paa dit ord.

a Mine øyen begere forlige dit Ord / oc
sige / naar trost du mig.

Thi ieg er lige som en Hud i røg / ieg
forglemmer icke din Ræt.

Hvor lunge skal din Tienere bide / Naar
vilt du holde dom offuer mine Forsøgere.

De Stroltre graffue Graffuer for mig /
som icke ere effter din Lou.

Dine Bud ere idel Sandhed / de for
følge mig met Løgn / Hielp mig.

De haffue noget nær omkommer mig
paa Jorden / a Den ieg forlader icke din Be
falning.

Verquege mig ved din Naade / at ieg
holder din a Nunds Vidnesbyrd.

H E R R E dit Bud bliffuer euindelige
Saa vilt som Himmelen er.

Din Sandhed varer stedse och altid /
du beredde Jorden / at hun bliffuer staaens
dis.

Det bliffuer daglige effter dit Ord / thi
alle ting skulle tiene dig.

Haffde din Lou icke veret min trost /
da haffde ieg forfaret i min Elendighed.

Jeg vil aldri mere forglemme dine
Bud / thi du verqueget mig der met.

Jeg er din / hielp mig / Thi ieg søger
din Befalning.

De Ugudelige tage vare paa mig at
ødelegge mig / men ieg giffuer æt paa dine
Vidnesbyrd.

Jeg haffuer seet en ende paa alle ting /
men dit Bud varer.

XII. Vi haffuer ieg din Lou saa kær / ieg ta
ler daglige der om.

Du gør mig visere met dine Bud / end
mine Fiender ere / thi det er euindelige mit
liggende Fæ.

Jeg er Lærdere end alle mine Lærere /
Thi dine Vidnesbyrd ere min Tale.

Jeg er klogere end de Gamle / Thi ieg
holder din Befalning.

Jeg holder mine søder aff alle onde
veye / at ieg kand holde dit Ord.

Jeg viger icke aff din Ræt thi du lærer
mig.

Dine Ord ere sødere i min a Mund /
end Hunig.

Dine Ord gøre mig klog / derfaar ha
der ieg alle falske Veye.

XIII. D It Ord er mine søders Løste / och it
Løst paa mine veye.

Jeg suer oc vil der holde / at ieg vil hol
de din retfærdigheds Ræt.

Jeg er saare ydmyget / H E R R E
verquege mig effter dit Ord.

H E R R E lad min munds villi
ge Offer behage dig / Och lær mig din
Ræt.

Jeg

Psaltene.

CLVII.

Jeg bær min Siæl altid i mine hender/ oc ieg forglemmer icke din Lou.

De Wgudelige legges snarer saar mig
Men ieg far icke vild fra din Befalning
Dine Vidnesbyrd ere mit eulige Trøst/
Thi de ere mit hietis glæde.

Jeg bærer mit hietre/ at gøre effter din
Ræt altid oc euindelige.

XV. Jeg hader Vildfarende Aander/ oc elster
din Lou.

Du est min bekræftelse och skold/ ieg
haabis til dit Ord.

Viger fra mig i onde/ ieg vil holde min
Guds bud.

Ophold mig ved dit ord at ieg maa leff-
ue/ och lad mig icke bestemme offuer mit
haab.

Styrke mig/ at ieg bliffuer karl/ saa
vil ieg altid haaffue min lyst i din Ræt.

Du nedtræder alle dem som fare vild
fra din Ræt/ thi deris suig er idel Løgn.

Du bortkaster alle Wgudelige paa
Jorden/ som malm skum/ derfaar elster ieg
dine Vidnesbyrd.

Jeg frøcter mig for dig/ at min hud
beffuer/ oc ieg forferdis for din Ræt.

XVI. Jeg holder ved Rættene oc rætfærdighed
giff mig icke vnder dem/ som ville gøre
mig vold.

Forsvare nu din Tienere/ oc trøst han-
nem/ at de Hoffmodige gøre mig icke vold.

Min øyen forlængis effter din Salig-
hed/ oc effter din Rætfærdigheds Ord.

Gør mer din Tienere effter din naade/
oc lær mig din Ræt.

Jeg er din Tienere/ vnderuise mig/ at
ieg maa kende dine Vidnesbyrd.

Det er tid/ at HERRE/ gør det
noger til/ de haaffue sønderreffuit din Lou.

Derfaar elster ieg dine Bud/ offuer
Guld oc offuer klær Guld.

Derfaar holder ieg strengelige alle di-
ne Befalninger/ Jeg hader alle falske veye.

XVII. Dine Vidnesbyrd ere vnderlige/ derfaar
holder min Siæl dem.

Naar dit Ord obenbaris/ da glæder
det/ oc gøre de enfoldige fløge.

Jeg oplader min mund/ oc begerer di-
ne Bud/ Thi mig forlængis der effter.

Vent dig til mig/ oc ver mig Naadig/
som du pleyer at gøre mod dem der elste dig
Naaffin.

Lad min gong vere vis i dine Ord/
Oc lad ingen vret regere offuer mig.

Freff mig fra a Dæmiskens vortet/ Saa
vil ieg holde din Befalning.

Lad dit Ansigt skine offuer din Tie-
nere oc lær mig din Ræt.

Min øyen skyder mer vand/ at mand
icke holder din Lou.

HERRE du est Retuiff/ och dit ord XVIII.
er ret.

Du haaffuer strengelige budet din ræ-
tfærdigheds Vidnesbyrd/ oc Sandhed.

Jeg haaffuer noget nær verer død aff
nødkerhed/ At mine Gødsstandere forglem-
me dine Ord.

Dit Ord er vel klart gjort/ Oc din Tienere
elster det.

Jeg er ringe oc foracter/ Men ieg for-
glemmer icke din Befalning.

Din Rætfærdighed er en euig rætfæ-
rdighed/ Oc din Lou er sandhed.

Angist oc Nød haaffue rammet paa
mig/ Men ieg haaffuer lyst til dine Bud.

Dine Vidnesbyrds rætfærdighed er
euig/ Vnderuiff mig/ saa leffuer ieg.

XIX. Jeg rober aff gantste hietre/ bønher
imig HERRE/ at ieg maa holde din
Ræt.

Jeg rober til dig/ hielp mig/ at ieg maa
holde dine Vidnesbyrd.

Jeg kommer aarle oc rober/ Jeg haab-
bis paa dine Ord.

Jeg vaager aarle op/ At ieg skal tale
om dine Ord.

Når min rost effter din naade/ HERRE
R/ verquege mig effter din Ræt.

Min onde Forfølgere ville til mig/
Oc de ere langt fra din Lou.

HERRE/ du est nær/ Och dine
Bud ere idel Sandhed.

Och ieg haaffuer lunge vist/ At du stad-
feste dine Vidnesbyrd euindelige.

XX. Gemin elendighed/ oc freff mig/ Hielp
mig vd/ Thi ieg forglemmer icke din
Lou.

Før min Sag/ oc freff mig/ Verque-
gem mig mer dit Ord.

Saligheden er langt fra de Wgudeli-
ge/ Thi de acte icke din Ræt.

HERRE din Afskandhed er stor
Verquege mig effter din Ræt.

Min Forfølgere och Gødsstandere
ere mange/ Men ieg viger icke aff dine vid-
nesbyrd.

Jeg seer foractere/ oc det gør mig ont/
At de holde icke dit Ord.

See/ Jeg elster din Befalning/ HERRE
R/ verquege mig effter din naade.

Dine Ord ere intet vden Sandhed/
Al din rætfærdigheds Ræt varer euindelige

XXI. Forfølg mig foruden orsage/
Oc mit hietre frøcter dine Ord.

Jeg glæder mig ved dine Ord/ Lige
som den der saar it stort Byrte.

Jeg hader Løgn/ oc haaffuer verffyge-
lighed der til/ Men ieg elster din Lou.

Ddd Jeg

Dauid;

Jeg loffuer dig siu gonge om dagen/
for din Kerferdige Doms styld.

Dehaffue stor fred/ som elste din Lou
oc skulle icke snuble.

HERRE/ ieg bier effter din Sa-
lighed/ oc gøz effter dine Bud.

Min Siæl holder dine Vidnesbyrd/
oc elster dem meger.

Jeg holder din befalning oc dine Vid-
nesbyrd/ thi alle mine vere ere saar dig.

XXII HERRE/ lad mit Kæremaal komme
saar dig/ vnderuiff mig effter dit ord.

Lad min bøn komme saar dig/ frells
mig effter dit ord.

Min Læbe skulle loffue/ naar du læ-
rer mig din Ræt.

Min tunge skal holde sin tale om dine
ord/ Thi alle dine Bud ere rette.

Lad din Haand gøre mig bistand/ thi
ieg haffuer vduale din Befalning.

HERRE/ ieg forlengis effter din
Salighed/ oc haffuer lyst til din Lou.

Lad min Siæl leffue/ at hun maa loff-
ue dig/ oc din Ræt hielp mig.

Jeg er som it vildfarende och fortaber
saar/ søg din Tienere/ thi ieg forglemmer
icke dine Bud.

CXX.

En Sang i høye Chor.

Eg rober til HERRE i min
Nød/ oc hand bøn hører mig.

HERRE frells min Siæl
fra løgnactige Munde/ och fra de falske
Tunger.

Huad kænd den falske Tunge gøre
dig/ oc huad kænd hun vdrerre.

Hun er som en Sterckis skarpe Pile/
som ald i Enebær træ.

De mig/ at ieg er freemmit iblant Aes-
sech/ ieg skal bo blant Bedars bolige.

Der bliffuer min Siæl langt ar bo/
høff dem som hade freden.

Jeg holder fred/ Men naar ieg taler/
da begynde de krig.

CXXI.

En Sang i høye Chor.

Eg opløffter mine øyen til Bierge-
ne/ aff huilke mig kommer hielp.

Min hielp kommer fra HER-
RE/ som giørde Himmelen oc Jorden.

Hand skal icke lade din fod glide/ och
hand soffuer icke som dig foruarer.

See/ den som beuare Israel/ Hand

soffuer icke och hand søffnis ey heller.

HERRE beuare dig HER-
RE er din Stugge offuer din høye
Haand.

Ar Solen skal icke stinge dig om da-
gen/ oc Maanen ey heller om natten.

HERRE beuare dig fra alt ont/
hand beuare din Siæl.

HERRE beuare din vdgong oc
indgong/ fra nu ind til euig tid.

CXXII.

Dauid; Sang i høye
Chor.

Eg glæder mig/ ved det som mig
er sagt at wi skulle gaa ind i HER-
RE Hus.

Oc ar vore søder skulle staa i
dine porte Jerusalem.

Jerusalem er opbygd/ at det skal vere
en Stad/ Som mand skal komme til same-
men.

Der som flecterne skulle opgaa/ som er/
HERRES slætter/ Ar predickte saar
Israels Folck/ at tacke HERRES
Naffn.

Thi der ere sticte Stole til dommen
Dauid; husis Stole.

Ynsker Jerusalem lycke/ det skal gaa
dem vel/ som dig elste.

Der skal vere Fred indouitis inden
dine Mure/ oc lycke i din Palatz.

Jeg vil ynste dig fred/ for mine Bøn-
dis oc Venners skyld.

For HERRES vor Gud; hus-
is styld/ vil ieg søge dit beste.

CXXIII.

En Sang i høye Chor.

Eg opløffter mine øyen til dig/ du
som sider i Himmelen.

Lige som Tienerte Byen/
see paa deris HERRES hender.

Lige som tienste Pigens øyen/ paa hen-
dis Hustruis hender.

Saa see vore øyen paa HERRES
vor Gud/ Ind til hand bliffuer oss naadig.

Der oss naadig HERRE/ ver
oss naadig/ Thi wi ere meger fulde aff for-
actelse.

Vore Siæle ere gantke fulde/ aff de
stoltis bespaartelse/ oc aff de Hoffmodigis
foractelse.

CXXIII.

Dauid; Sang i høye Chor.
Vaare

Vare HERRE i icke hoff off/
Saa skal Israel sige.
Vaare HERRE i icke
hoff off / Naar vi dennist sette
dem mod off.

Da opsløge de offleffuende / Naar der
is vrede bliffuer grum mod off.

Da druckede Hand off / Stemme
ginge offuer vore Siæle.

Vander ginge alt for høye / offuer vore
Siæle.

Loffuit vere HERRE i / at hand
giffuer off icke til Hoff i deris Tender.

Dor Siæl er vndkommen / lige som en ful aff
Fulefengeris Snare / snaren er sonder reff
uen / oc vi ere løse.

Dor hielp staa i HERRE i S
Naaff / som giorde Himmelen oc Jorden.

CXXV.

En Sang i høye Chor.

D som haabepaa HERRE i /
de skulle icke falde / men de skulle
bliffue euindelige som Sions bierg

Der ere Bierg om kring Jerusalem/
oc HERRE i er omkring hans folck/
fra nu ind til euigtid.

Thi de Wgudeligis Spir skal icke
bliffue offuer de Kætferdigis hob / paa det
at de Kætferdige skulle icke vdræcke deris
haand til Wretferdighed.

HERRE i Ege vel / i God de gode
oc fromme hierer.

Men de som affuigepaa deris Kroge
de veye / dem skal HERRE i bort driff
ue met i Nidedere / Men fred vere offuer
Israel.

CXXVI.

En Sang i høye Chor.

Naar HERRE i feelser Sions
fanger / da skulle vi vere som drøm
mende.

Da skal vor mund vere fuld aff lader /
oc vor tunge fuld aff priff / da skal mand sige
blant Hedningene / HERRE i giorde
storeting met dem.

HERRE i giorde storeting ved
off / der aff ere vi glade.

HERRE i vent vort Fengsel / Lige
som du giorde vander tiert mod synden.

De som Saa met Graad / skulle høste
met glade.

De gaa hen oc græde / oc bære kaastelig
Sed / oc komme met Glade / oc bare deris
Neger.

CXXVII.

Salomons Sang i
høye Chor.

Den HERRE i bygger Hu
set / da arbejdede de forgefuis / som
bygge der paa.

Vden HERRE i beua
rer staden / da vaage vetterne forgefuis.

Det er forgefuis / at i staa aarle op / oc
der effter lenge side / oc æde eders Brød met
sorg / thi hand giffuer sine Denner det naat
de soffue.

See / Børn ere HERRE iS gaff
ue / oc Liffens fruct er en sknek.

Lige som Pile i den Særckis haand /
saa lyckis de vnge Dreng.

Salig er den / som haaffuer sit Raager
fult aff saadanne / de skulle icke bestemmis /
naar de tale met deris Fiender i Porten.

CXXVIII

En Sang i høye Chor.

Alig er den / som fryctet HERRE
i / oc gaar paa hans Veye.

Du stalt nære dig aff dine hen
ders arbejdede / salig est du / der gaard dig vel.

Din Hustru skal bliffue som it fruct
someligit Vintre rime omkring dit huff / di
ne Børn som olie quiste / omkring dit bord.

See / Saa bliffuer den i And velsig
net / som fryctet HERRE i.

HERRE i skal velsigne dig aff
Sion / At du stalt see Jerusalems lycke / i al
le dine dage.

Ocd du stalt see dine Børne børn / Fred
offuer Israel.

CXXIX

En Sang i høye Chor.

Strengde mig offte aff min Ung
dom / Saa skal Israel sige.

Strengde mig offte aff min
Ungdom / Men de kunde icke offueruinde
mig.

Plogmendene pløvede paa min Ryg /
oc droge deris rener longe.

HERRE i som er Kætferdig /
hand affhugde Wgudeligis reb.

Al at de maatte bestemmis oc vende
til bage / alle de som hade Sion.

Al at de maatte bliffue / som gress paa
tagene / som tærris for der opvæltis.

Aff huilket høstmanden icke frylder sin
haand / ey heller den sin Arm fuld som bins
der negen.

Dds ij De

Psal. 85.

Dauid

De de som gaa der frem / icke siges
HERRENS Velsignelse vere offuer
eder / Wi velsigne eder i HERRENS
Naffn.

CXXX.

En Sang i høye Chor.

F der dybe / Rober ieg HER
RE til dig.
HERRE høyr min røst /
Lad dine øren mercke paa mine
bønners røst.

HERRE / der som du vilst til regne
synden: HERRE / Duo fand da bliffue be-
standig:

Thi hoff dig et Forladelse / At mand
skal frygte dig.

Jeg bier effter HERREN / min
Siæl bier / oc ieg haabis til hans Ord.

Min Siæl vocter effter HERREN /
Fra en a Morgens vort til en anden.

Israel haabe paa HERREN / Thi
der er Naade oc megen Genselske hoff hans
nem.

De hand skal frelse Israel / Aff alle sine
Synder.

CXXXI.

Dauid's Sang i høye Chor.

HERRE / mit herte er icke hoffer
dige / oc mine øyen ere icke stolte /
Oc ieg vandrer icke i store ting /
som ere mig for høye.

Der som ieg icke sette oc stillede min
Siæl / Saa bleffue min Siæl affuant / lige
som en bliffuer affuant fra sin a Joder.

Israel haabe til HERREN / fra
nu indtil euig tid.

CXXXII.

En Sang i høye Chor.

2. Reg. 7

HERRE / renc paa Dauid / Oc al
hans Pine.

Som for HERREN / Oc
loffuede Jacobs a Nectige.

Jeg vil icke gaa i mit Huffs Paulum /
Ey heller legge mig paa min Sengs Leye.

Jeg vil icke lade mine øyen soffue / Ey
heller mine øyen bygne slumme.

Førend ieg finder en sted faar HER
REN / Til Jacobs a Nectigis bolig.

See / wi høye om hannem i Ephrata /
Wi funde hannem paa stoffuens marc.

Wi ville gaa i hans Bolige / Oc tilbede
saar hans Fodskammel.

HERRE / star op til din rolighed /
Du oc din a Nectis Aref.

1. Par. 6.

Lad dine Prester klæde sig met Ketfer

dighed / Oc dine Helgene glæde dem.

Tag icke bort din Saluedis Reges
mente / For Dauid's din Tieneris styld.

HERREN for Dauid en sand Ged /
der fra skal hand icke vende sig / Jeg vil sette
din Liffuis Fruct pan din Stoel.

Psal. 89.
110.

Der som dine bøn holden min Pact / oc
mit Himesbyrd / som ieg vil lære dem / Da
skulle oc deris Børn side paa din Stoel euin-
delige.

Thi HERREN haaffuer vdualt
Sion / Oc haaffuer lyst til at bo der.

Denne er min Rolighed euindelige /
Der vil ieg bo / Thi der behager mig vel.

Jeg vil velsigne deris a Nad / Oc giff
ue deris Fattige bød nock.

Jeg vil klæde deris Prester met Salig-
hed / Oc deris Helgen skulle vere glæde.

Der skal Dauid's Horn opgaa / Jeg vil
redde min Saluede en Løtre.

Lucas.

Jeg vil klæde hans Fiender met skam /
a Den hans Krone skal blomstre offuer
hannem.

CXXXIII.

Dauid's Sang i høye Chor.

Se / huor deylig oc lystig er det /
At Bødre bo endretelige tilsam-
men.

Lige som den kaastelige Balsom
er / som flyder ned aff Aaron's Hoffuit / i alt
hans Skæg / Som flyder ned i hans Klæder.

Lige som Dug der falder ned aff Ders
mon paa Sions bierg / Thi der loffuer
HERREN Velsignelse oc Liffuit altid oc
euindelige.

CXXXIV.

En Sang i høye Chor.

Se / loffuer HERREN / alle
HERRENS tienerer / I som staa
om natten i HERRENS Huff.

Opløffter eders hender i Helligdoms
men / Oc loffuer HERREN.

HERREN velsigne dig aff Sion /
Som giorde Himmel oc Jord.

CXXXV.

Daleuia.

Offuer HERRENS Naffn /
I Tienerer loffuer HERREN.

I som staa i HERRENS
Huff / I vor Guds Huffs For-
gaard.

Loffuer HERREN / Thi HER-
REN er ventlig / Siunger hans Naffn loff /
Thi der er lystelig.

Thi HERREN haaffuer vdualt sig
Jacob /

Jacob / Israel til sin Eyedom.

Thi ieg ved / at HERRE er stor /
Oc vor Herre saar alle Guder.

Vand gør alt der hand vil / I Himmelen / oc paa Jorden / i Haffuit / oc i alle Dybene.

Ierem.¹⁰ Den som lader Skyerne opgaa / Fra Jordens ende / Den som gør lünet oc Regn / Den som lader Været komme aff lønlige Steder.

Exod.¹² Den som slo de Førstesødde i Egypten / Baade aenniskene oc Queget.

Oc lod sine Tegen oc Underlige gerninger komme offuer dig Egypti land / offuer Pharao oc alle hans Suenne.

Nam.²¹ Den som slo mange Folk / Oc ihuilslo mectige Konger.

Sihon de Amoriters Konge / Oc Og Konge i Basan / Oc alle Kongeriger i Canaan.

Iosue.¹² Oc gaff deris Land til Arff / Israel sit Folk til Arff.

HERRE dit Haffn varer euindelige / Din Ihuukommelse HERRE varer fæds oc altid.

Thi HERRE skal bømme sit Folk / Oc vere sine Tienere naadige.

Psal.¹¹⁵ Edningenis Affguder ere sølsf oc guld / Giorde mer aenniskens hender.

De haffue aunde oc icke tale / De haffue øyen oc see icke.

De haffue øren oc høre icke / Oc der er ingen Aande i deris mund.

De som dem gøre / ere lige saa / Alle de som haabis til dem.

Israels Haff loffue HERRE / J aff Aarons Haff loffue HERRE.

J aff Leui Haff loffue HERRE / J som seyre HERRE / loffue HERRE.

Loffuit vere HERRE aff Zion / som bor i Jerusalem / Haleluia.

CXXXVI.

Tacker HERRE / Thi hand er ventlig / Thi hans miftundhed varer euindelige.

Tacker alle Gunders Gud / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Tacker alle Herrer HERRE / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Som gør allene store Underlige gerninger / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Den som gjorde Himlene sticketige / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Den som vdbredde Jorden paa Vandet / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Den som gjorde store Lüff / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Ar Solen skulde faare staa dagen / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Ar Maanen oc Stierne skulde faare staa Natten / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Den som slo Egypten i deris Førstesødde / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Oc gjorde Israel vd / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Ar sin mectige Haand oc vdracte Arm / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Den som arskilde det Røde Haff / i thodele / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Oc lod Israel gaa der igennem / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Den som nedflo Pharao oc hans Hær i det Røde Haff / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Den som gjorde sit Folk igennem Dreen / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Den som slo store Konger / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Och ihuilslo mectige Konger / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Sihon Amoriters Konge / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Oc Og Kongen i Basan / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Oc gaff deris Land til Arff / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Sin Tienere Israel til Arff / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Thi hand tenckte paa oss / der vi vaare vndertryckte / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Oc frelsse oss fra vore Fiender / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Den som giffuer alt Rød spifning / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

Tacker Gud aff Himmelen / Thi hans aiftundhed varer euindelige.

CXXXVII.

W i sade oc græde hoff Babylons Vand / Naar vi tenckte paa Zion.

Vi hengde vore Harper paa Pile / Som der er vdi.

Thi de bade oss siunge der / som hulde oss fangne / oc vere glade i vor hylen / Ræ / Siunger oss en Sang om Zion.

Duorledis skulde vi siunge HERRE

Ddd in RENS

Davidz

R E T S Sang i fremmede Land:

Forglemmer ieg dig Jerusalem / Da bliffue min Høye haand forglemt.

Min runge skal henge ved min gumme / om ieg icke tencker paa dig / Om ieg icke lader Jerusalem vere min høyeste glæde.

H E R R E kom Edoms Børn ihu paa Jerusalems dag / De som sige / Hører bare / gører bare / indtil hendis grund.

Du forstyrrede Babylons Daatter / Salig er den som dig betaler der / som du gjorde oss.

Elai. 12.

Salig er den som tager dine vngæder / De sender slar dem mod en Sten.

CXXXVIII.

Davidz.

Eg tacke dig aff gantse hjerter / Jeg vil siunge dig Loff faar Gud derne.

Jeg vil tilbede mod din hellige Tempel / oc tacke dit Taffn / for din Guds kundhed oc sandhed / Thi du haffuer gjort dit Taffn heiligt offuer al ting ved dit Ord.

Naar ieg kalder paa dig / da bønher mig / Oc giff min Sial stor styrcke.

H E R R E alle Konger paa Jorden tacke dig / At de høre din munds Ord.

Oc de siunge paa H E R R E T S veye / Thi at H E R R E T S ere skal vere stor.

Thi H E R R E T er høy / oc seer til det forædelige / Oc kender de Hoffmodis gelonge fra.

Naar ieg vandrer mit i angst / da ver queger du mig / Oc vdræcker din Haand offuer mine Fienders vrede / Oc hjælper mig med din Høye haand.

H E R R E T skal gøre ende der paa for min styld / H E R R E din Guds kundhed er euig / Forlad icke dine Venders Gerning.

CXXXIX.

Davidz Psalme / faar at siunge.

G E R R E / du randsager mig / oc kender mig.

Hvad heller ieg sider eller staar da vidst du det / Du forstaar alle mine Tancker longe fra.

Hvad heller ieg gaar eller ligger / da est du omkring mig / Oc seer alle mine veye.

Thi see / Der er icke it Ord paa min Tunge / At du H E R R E y vedst det alt sammen.

Du sticker det / som ieg skal gøre for eler her effter / Oc holder din Haand offuer mig.

Saadant at forstaa er mig for vnderligt oc for høyt / Jeg kand det icke begribe.

Huor skal ieg gaa hen for din Aand / Oc huor skal ieg fly bort for dit Ansiet.

Far ieg til Himmelen / da est du der / Gør ieg min Seng i Hellsuede / See / da est du der.

Amos 9

Tager ieg Morgensstjernens vinge / oc bliffuer hof det yderste Vass.

Saa skulde dog din Haand føre mig der / Oc din Høye haand holde mig.

Siger ieg / mørcket maa skule mig / Saa skal oc natten vere Luff omkring mig.

Thi mørcket er oc icke mørket hof dig / Oc natten luser som dagen / Gørcket er som Luser.

Iacobit.

Thi du haffuer mine Høye i dit Vold / Du skulde mig i min moders Luff.

Jeg tacke dig der faare / at ieg er vnderlige gjort / Dine Gerninger ere vnderlige / Oc det kender min Sial vel.

Min Ben vaare icke skulde faar dig / der ieg bleff gjort i løndom / Der ieg bleff skabt vnder i Jorden.

Dine Øyen saae mig / der ieg vaare end nu robered / Oc alle dage vaare streffne i din Bog / som end nu skulde komme / oc der vaare ingen aff dem.

Men Gud / huor kaastelige ere dine Tancker faar mig : Hui ere de saa stor en Sum.

Skulde ieg tele dem / da bleffue de store end Sand / Naar ieg opuaager / da er ieg end nu hof dig.

Al Gud / at du vilde ihjelsla de Ugudelige / Oc de Blodgerige maatte vige fra mig.

Thi de tale skendelige om dig / Oc dine Fiender ophøye dem foruden aarsage.

H E R R E ieg hadet io dem / som dig hade / Oc det forreyder mig paa dem / at de sette sig mod dig.

Jeg hadet dem aff ret aluore / Der faare dem mig vrede.

Randsage mig Gud / oc forføge mit Herte / Proffue mig oc forføge huorledis ieg det mener.

Oc see / om ieg er paa onde veye / Oc led mig paa euige veye.

CXL.

Davidz Psalme / faar at siunge.

H E R R E frell mig fra onde Gernis / Beuare mig fra forædelige Folk / De som tencke Onc i deris hjerter /

hierte / De daglige opuecke Krig.

De hueste deris Tunge / som en Hug /
om / Der er Hglers forgiift vnder deris
Labe / Sela.

HERRE beuare mig fra de Wgu-
deligis haand / Beuare mig fra forredelige
folck / Som acte at omstode min gong.

De Hoffmodige legge Snarer faar
mig / oc strecke Reb vd faar mig til garn /
Oc sette felder faar mig paa veyen / Sela.

Nen ieg siger til HERRE / Du
est min Gud / HERRE merck min bøn
røst.

HERRE HERRE min stercke hielp /
Du bestemmer mit Hoffuit i Scridens tid.

HERRE lad den Wgudelige icke
fuldkomme sin begering / Stycke icke hans
skalkhed / Derorde ophøye sig der aff / Sela

Lad den Wlycke / som mine Fiender
raadsla om / falde paa deris hoffuit.

Hand skal vdsse straalere offuer dem /
Hand skal sla dem dybt ned i Jorden met
Jld / At de skulle aldri staa op igen.

En ond aund skal ingen lycke haffue
paa Jorden / It ont forredelige aenniste
skal foruagis oc nedslaff.

Thi ieg ved / at HERRE / skal vds-
rette den Elendigis sag / Oc de Fattigis
Rær.

Oc de Retferdige skulle tæcke dit naffn /
Oc de Fromme skulle bliffue faar dit Ans-
siet.

CXLI.

Dauidz Psalme.

HERRE ieg rober til dig / Kom
snart til mig / aNæck min røst / naar
ieg falder paa dig.

Lad min bøn actis faar dig / lige som
it Rogoffer / aNine hendes opløffrelse / som
it Affens offer.

HERRE beuare min aund / Oc
beuare mine Labe.

Bøye icke mit hierte til noget ont / Til
at føre it Wgudeligt vesen met aNidedere /
At ieg skal icke ade aff der / som dem teckis.

Den Retferdige sla mig ventlige oc
straffe mig / der skal gøre mig saa gaar / som
en Balsum paa mit Hoffuit / Thi ieg beder
aldrig / at de skulle icke gøre mig skade.

Lad deris Lærere nedstyrtis offuer en
klippe / Saa skal mand da høye min Lær-
dom / at hand er lystig.

Vore ben ere bort spidde ned til Helff-
uede / Lige som en sønder rissuer oc roder
Jorden.

Thi mine øyen see paa dig HER-
RE HERRE / Jeg haabis til dig / forstund
icke min Sial.

Beuare mig fra Snaren / som de laga
de faar mig / Oc fra aNidederis Felder.

Lad de Wgudelige falde met huer an-
dre i deris egit garn / aNen ieg skal stedse gaa
omkring.

CXLII.

Dauidz vnderuisning at be-
de / Der hand vaar i
Hulen.

Ieg rober til HERRE / mee
min røst / Jeg formaner HER-
RE / met min røst.

Jeg vdgryder min Tale faar
hannem / oc giffuer min nød til kende faar
hannem.

Naar min Aand er i angist / da est du
omhyggelig for mig / De legge Snarer for
mig paa veyen / som ieg gaar paa.

See til den Høyre side / oc see / der vil
ingen kende mig / Jeg kand icke vndsky / Oc
der er ingen omhyggelig for min Sial.

HERRE ieg rober til dig / oc siger /
Du est min Tillid / aMin del i de Leffuendis
Land.

Giff act paa mine Ræremaal / Thi ieg
er meget plager / Frelss mig fra mine for-
følgere / Thi de ere mig for mechtige.

Før min Sial aff fengsel / at ieg kand
tæcke dit naffn / De Retferdige skulle sama-
lis til mig / naar du gør vel mod mig.

CXLIII.

Dauidz Psalme.

HERRE høyr min bøn / Oc merck
min formaning for din Sandheds
skyld / Bøn høyr mig for din Ret-
ferdigheds skyld.

Oc gack icke til Dom met din Tienes-
re / Thi der er ingen som leffuer retferdig
faar dig.

Thi Fienden forfølger min Sial / oc
nedslar mit Liff til Jorden / Hand legger
migned i mørket / lige som de Døde i Ver-
den.

Oc min Aand er bedrøffuit i mig / aN
hierte er fortæret i mit Liff.

Jeg tencker paa den fremfarne tid /
Jeg taler om alle dine mechtige Gerninger /
Oc siger om dine hendes Gerninger.

Ddd iij Jeg

Dauid:

Jeg vdbreder mine hender til dig / *Min*
Sial tøjster effter dig / som it tiurt Land/
Sela.

HERR bønher mig snart / min
Land forgaar / Skul icke dit Ansiet faar
mig / At ieg icke bliffuer som de / der fare ned
i Graffuen.

Lad mig aarle høre din Naade / thi ieg
haaber paa dig / Rundgør mig den vey / som
ieg skal gaa paa / Thi mig forlengis effter
dig.

Min Gud / frels mig fra mine Fiens
der / Jeg haaffuer tilfluct til dig.

Lær mig at gøre effter din behagelig
hed / Thi du est min Gud / Lad din gode
Land føre mig paa slet vey.

HERR verquege mig for dit
Naafns skyld / For min Sial aff nød / for din
Retferdighed skyld.

De forstyre mine Fiender / for din *Ans*
kundhed skyld / De forderffue alle som bes
derffue min Sial / Thi ieg er din Tienere.

CXLIII.

Dauid's Psalme.

Offuit vere **HERR** *Min*
Trøst / Som lærer mine hender
at stride / oc mine neffuer at krige.

Min *Ans* kundhed oc mit
Slaat / min Bestermsel oc min Frelser /
min Skjold / paa huilcken ieg haabis / Som
tuinger mit Folck vnder mig.

HERR / huad er *Ans* nistens / at
du est omhyggelig for hannem: De *Ans*
nistens barn / at du saa acer hannem:

Er dog ey *Ans* nistens lige som inred /
Hans tid far bort / som en slugge.

HERR / bøde dine Humle oc far hid
ned / Tag paa Biergene / at der yge.

Lad Lüne oc arspredem / Skud di
ne Straaler / oc forferde dem.

Vdsent din Naand aff det Høye oc
frelss mig / De redde mig aff store Vand /
Aff fremmede bønns haand.

Huilectis Lærdom er icke nyttelig / De
deris Gerninger ere falske.

Gud / ieg vil siunge dig en ny Sang /
Jeg vil lege faar dig paa Psalteren mer thi
Streng.

Du som giffuer Kongerne Seyer / De
frelss Dauid din Tienere / Aff den Ondis
mordere suerd.

Frelss mig oc saa / oc redde mig aff de
fremmede bønns haand / Huilectis Lærdom
er icke nyttig / De deris Gerninger ere falske.

At vore Sønner kunde opuoye / lige
som Planter i deris yngdom / De vore Døt

ter / lige som vdgraffne pillere / lige som Pal
lag.

De vore Kammer vere fulde / som kun
de giffue it Forraad vð effter det ander / at
vore faar kunde føderufinde / oc hundrede
tusinde i vore Byer.

At vore Byen kunde meget arbejde /
At der skal ingen skade / ingen forderffuelse /
ingen Klagemaal vere paa vore Gader.

Lycksaligt er det Folck / som det saa
gaar / *Ans* saligt er det Folck / hves **HERR**
RE er en Gud.

CXLV.

Dauid's Loff.

Eg vil ophøre dig min Gud / du
Konge / De loffue dit Naafn altid
oc euindelige.

Jeg vil daglige loffue dig / De
prise dit Naafn / altid oc euindelige.

HERR / er stor oc meget loffue
lig / De hans mectighed er rosigelig.

Bøne bøn skulle prise dine Gernin
ger / De sige aff din Velde.

Jeg vil tale om din herlige deylige
Ans mectighed / De om dine Underlige gernin
ger.

At mand skal tale om dine herlige Gern
ninger / De at mand skal fortele din Hertig
hed.

At mand skal prise din store *Ans* kund
hed / oc rose din Retferdighed.

HERR er Naadig oc Exo. 34
Barinhierdig / Taalmodig oc suld
aff *Ans* kundhed.

HERR / er alene god / De for
barmer sig offuer alle hans Gerninger.

HERR alle dine Gerninger skulle
tackedig / De dine Velgene loffue dig.

De prise dit Kongerigis are / De tale
om din Velde.

At din *Ans* act skal bliffue kundgiort for
Ans nistens bøn / De dit Kongerigis erli
ge *Ans* mectighed.

Dit Rige er it euigt Rige / De
dit Herredømme varer stedze oc al
tid.

HERR / opholder alle dem som
falde / De opløffter alle dem som ere ned
slagne.

Alle øyen vocte paa dig / De du
giffuer dem deris Nad i sin tid.

Du oplader din Naand / De opfylder
alt det som leffuer mer behagelighed.

HERR / er Retferdig i alle sine
veye / oc hellig i alle sine Gerninger.

HERR

HERRE er nær hoss alle dem som
kalde paa hannem/Hoss alle dem som kalde
paa hannem aluolige.

Hand gør det som de Gudferytge be-
gære/Oc høier deris strig/Oc hjælper dem.
HERRE beuæret alle dem som
elste hannem/Oc hand skal vdslette alle
Wgudelige.

Din mund skal sige HERRENS
Loff/Oc alt Edd loffue hans hellige Naftn
altid oc euindelige.

CXLVI.

Haleluia.

In Siel loffue HERRE
Jeg vil loffue HERRE
saa lenge ieg leffuer/Oc siunge
min Gud loff/saa lenge som ieg er

her.

Forlader eder icke paa Føster/De ere
Aenniske/de kunde icke hielpe.

Thi Aenniskens Land skal bort/oc
hand skal bliffue til Jord igen/Da ere alle
hans Anslag fortabte.

Salig er den/hues Nielp Jacobs Gud
er/Hues haab staar til HERRE
hans Gud.

Som gjorde Himmel/Jord/Haffuit/
oc alt det som der er vdi/Den som holder
loffue euindelige.

Sticker dem Ræt/som lide vold/Som
gissuer de Hungrige mad.

HERRE løser dem som fangne
ere/HERRE gissuer de Blinde deris
syn/HERRE opretter dem som ere
nedslagne/HERRE elsker de Retsere
dige.

HERRE bestermer Fremmede oc
Faderløse/oc opholder Encker/De vender
de Wgudeligis vey til bage.

HERRE er Konge euindelige/
Din Gud Sion stedse oc altid/Haleluia.

CXLVII.

Offuer HERRE/Thi det
er en faastelig ring/ar loffue vor
Gud/Saadan loff er lystelig oc
deylig.

HERRE bygger Jerusalem/De
fører tilfammen de Fordreffne aff Israel.

Hand helbreder dem som haffue sons
derknusede hietter/oc læger deris sprecke.

Hand teler Stierne/oc nessner dem
alle ved Naftn.

Vor HERRE er stor och affuer stor
Ræfft/De er vobegribelig huorledis hand
regerer.

HERRE opretter de Glendige/
Oc støder de Wgudelige grund.

Siunger til huer andre faar HER-
RE met tacksigelse/Oc loffuer vor Gud
met Harper.

Den som betæcker Himmelen met skyer/
Oc gissuer regn paa iorden/Oc lader gress
voxe paa Biergene.

Den som gissuer Queg deris Føde/
De unge Ræffe som robe til hannem.

Hand haffuer icke lyst til Vestens stræ-
ke/Ey heller behagelighed til nogen mands
Ben.

HERRE haffuer behagelighed
til dem som hannem freyre/Som haabis
til hans Aftundhed.

Jerusalem prise HERRE/Sion
loffue din Gud.

Thi hand gør dine Portis Stenger
faste/Oc velsigner dine Børn der vdi.

Hand sticker dine Landemercke Fred/
Demætter dig mer den beste Vuede.

Hand sender sin Tale paa Jorden/
Hans Ord løber snatlige.

Hand gissuer Sne/som vld/Hand
strø Rimsfrost som aske.

Hand vdkaster sin Jiss/som mundbis
de/Huo kand bliffue for hans fraast.

Hand siger/saa smeltes det/Hand læ-
der sit Vær blæse/saa tæser det op.

Hand viser Jacob sit Ord/Israel sin
Stick oc Ræt.

Saa gør hand icke mod Hedningene/
Hand lader dem ey heller vide sin Ræt/
Haleluia.

CXLVIII.

Haleluia.

Offuer HERRE i Himle/
Loffuer hannem i det Høye.

Alle hans Engle loffuer han-
nem/Al hans Vær loffue hannem

Sol oc Maane loffuer hannem/Alle
liuse Stierne loffuer hannem.

Loffuer hannem i Himle alle vegne/
Oede Vand som ere offuer Himlene.

De skulle loffue HERRE
Naftn/Thi hand biuder/saa bliffue de
stæbte.

Hand holder dem altid oc euindeli-
ge/Hand sticker dem ar de maa icke anders
ledis gaa.

Loffuer HERRE paa Jorden/
I Huallfiste oc alle dyb.

Jld/Nagel/Sne oc Damp/Stroms
uær/som vdirette hans Ord.

Bierg oc alle Høye/Fruetsommelige
træ oc alle Cedar træ.

Diur oc alt Queg/Dime oc Fule.

I Konge

Davidz Psaltere.

I Konger paa Jorden oc alle Folck/
Føister oc alle Dommere paa Jorden.

Unge Drenge oc Jomfruer/De Gam-
le mer de Unge.

Skulle loffue HERRENS Naffn/
Thi hans Naffn er alene høyt/ Hans Loff
gaar saa vīt som Himmel oc Jorder.

De hand ophøyer sit Folcks Horn/
Alle hans Velgen skulle loffue/ Oc Israels
Børn/ Der Folck som hannem tien/ Hale-
luia.

CXLIX.

Haleluia.

Sjunger HERREN en ny
Sang/ Velgens menighed skal
loffue hannem.

Israel glæde sig i den/ som
hannem gjorde/ Sions børn vere glade off-
uer deris Konge.

De skulle loffue hans Naffn i Dantz/
De skulle lege faar hannem mer Trummer
oc Harper.

Thi HERREN haffuer behagelig-
hed til sit Folck/ Hand hielper de Elendige
hertlige.

Velgene skulle vere glade oc prise/ Oc
rose paa deris Leye.

Deris mund skal ophøye Gud/ Oc de
skulle haffue skarpe Suerd i deris Hender.

Alt de kunde heffne paa Nedningene/
Straffe blant Folcker.

Alt binde deris Konger mer Læncker/
Oc deris Fribaarne mer iern baalte.

Alt de skulle gøre dem den Ræt som er
screffuit om/ Saadan ere skulle alle hans
Velgene haffue/ Haleluia.

CL.

Haleluia.

Loffuer HERREN i hans Vel-
ligdom/ Loffuer hannem i hans
Wactis Befestning.

Loffuer hannem i hans Gerninger/
Loffuer hannem i hans store Verlighed.

Loffuer hannem mer Basuner/ Loff-
uer hannem mer Psaltere oc Harper.

Loffuer hannem mer Trummer oc
Dantz/ Loffuer hannem mer Strengre oc
Piber.

Loffuer hannem mer klingende Sim-
ler/ Loffuer hannem mer vel klingende
Simler.

Alt det som haffuer Aande/ Loffue
HERREN/ Haleluia.

Ende paa Psalteren.

Salomons

Salomons

CLXII

Ordspøck.

I.

Diffe ere Salomons Israels

Rongis/Dauids søns Ordspøck/ til at lære Visdom oc rættighed/ Forstand/ Bloghed/ Rættferdighed/ Ræt oc Enfoldighed. At de Vanuittige muel bliffue Vittige/ oc de Vnge fornumstige oc forsynlige.

Huo som er Viss/ hand høre til oc forbedre sig/ Oc huo som er forstandig/ hand lade sig raade. At hand fand forstaa Ordspøck oc deris vdrødnis ger/de Vissis lærdom oc deris Exempel. **HER** Psalm.iii. **ES** Ecclesiast.1. **S** frøer er begyndelsen til at lære/ De Skødesløse foracete Visdom oc tuct.

Min søn/ Lyd din Faders tuct/ oc forlad icke din Gøders bud. Thi saadant er dit hoffsuedes skøne Prydelse/ oc en Ræde om din halff. Min søn/ Naar onde Skæle laacke dig/ da følge icke. Naar de sige/ Gack met oss/ Wi ville lure effter Blod/ oc stille effter den vstyldige foruden sag. Wi ville sluge dem leffuende lige som Hellsuende/ oc de Fromme/ lige som de der nedfare i graffuen/ Wi ville vinde stor gods/ oc fylde vore Duff met Roff/ Vossue det met oss/ wi ville alle haffue en Pung tilfams men. Min søn/ vandre icke den vey met dem/ foruare din fod fra deris Stri. Thi deris forder løbe til ont/ oc stynde dem til at vdgryde Blod. Thi der er forgefuis/ at kaste Gern saar Fulenis øyen. De lure oc selfue iblant huer andie paa deris Blod/ oc den ene gaar effter den andens liff. Saa gøre alle Gerige/ Den ene tager Liffuit aff den anden.

Wisdommen beklager sig der vdi/ oc lader sig høre paa gaderne. Hun rober i døren/ hof Potten saar iblant Folket/ Hun taler sine Ord i Staden. Huor lenge ville i Vanuittige vere vanuittige/ oc de Bespaattere haffue lyst til bespaattelse/ De de Skødesløse hade Lærdom/ Vender eder til min straff. See/ Jeg vil vdsige eder min Aand/ oc kundgøre eder mine Ord.

Effterdi ieg da rober/ De i ville icke/ Jeg vdræcker min haand/ Oc ingen acter der paa/ De ilade alle mine Raad fare/ De ville icke min Straff. Da vil ieg oc lee i eders Wlycke/ oc spaarte eder/ naar der kommer/ som i fryete. Naar der kommer offuer eder/ som en storm/ der som i fryete/ Oc eders Wlycke som it Vær/ naar Angist oc Vred kommer offuer eder. Da skulle de robe til mig/ Min ieg skal inted suare/ De skulle aarle søge mig/ oc icke finde. Der saare at de hadede Lærdom/ oc vilde icke haffue **HER** **ES** frøet/ de vilde icke mine Raad/ Oc lastede al min Straff. Saa skulle de æde aff deris Væsens fruct/ oc bliffue mætte aff deris Raad. At de vanuittigis lyst/ slar dem ihjel. De de Skødesløses lycke aff liffuer dem. Min huo som mig lyder/ hand skal bliffue tryg/ oc haffue nock/ oc icke fryecte for nogen Wlycke.

II.

Min søn/ vilst du anamine min Tale/ oc holde mine Bud hof dig/ Saa lad dine øren giffue act paa Wisdommen/ oc bøye dit hierte met sit der til. Thi der som du rober der effter/ oc beder der om met sit/ Der som du søger effter hende som effter Solff/ oc randfager effter hende som effter liggendesæ/ Da skal du forstaa **HER** **ES** frøet/ oc finde Gudz Visdom.

Thi **HER** **ES** giffuer Visdom/ oc aff hans Mund kommer Visdom oc forstand. Hand lader der vel lyckis mer de Redelige/ oc beftermer de Fromme/ oc beuare dem som ræt gøre/ Oc foruare sine Helgenis vey. Da skal du forstaa/ rættferdighed oc Ræt/ oc fromhed oc alle gode veye.

Der

Salomons

Der som Visdommen gaar dig til hierte/at du vilt gerne lære/ Da skulle gode Raad beuare dig/oc forstand skal besterme dig/ At du icke kommer paa de Ondis vey/ eller iblant de vanarttge Dydgydere. Som forlade den rette Sti/ Oc gaa den moeste vey. De som glæde sig at de gøre Jde/oc ere glæde i deris onde vanarttge væsen/ De som foruende deris vey/ Oc følge deris Dronge vey.

At du gaar icke til en andens Hustru/ som icke er din/ som giffuer dig slette Dyd/ oc forlader sin Ungdommis HERRER/ oc forglemmer sin Guds Pact. Thi hendis Huff bøyer sig til Døden/ oc hendis gaange til de fortabede. Alle de som gaa indtil hende/ komme icke igen/ oc de ramme icke paa Liffens vey.

Paa der du kant vandre paa de gode veye/ oc bliffue paa de Retsferdigis Sti. Thi de Retsuse skulle Bo i Landet/ oc de Fromme skulle bliffue der vdi. Men de Ugudelige skulle le opvæctis aff Landet/ oc Foractere skulle vdslettis der aff.

Psalm. 57.
Matth. 5.

III.

In søn/ Forglem icke min Lou/ oc lad dit hierte beholde mine Bud. Thi de skulle føre dig it longt Liff/ oc gode Lar oc fred/ naade oc trost/ skulle icke forlade dig. Heng dem om din halss/ oc scriff dem i dit hiertes Taffel/ saa skal du finde naade oc klogskaff/ som behager Gud oc mennisten.

Forlad dig paa HERRER aff gantste hierte/ Oc forlad dig icke paa din forstand/ Men tenck paa hannem i alle dine veye/ Saa skal hand føre dig ret. Lad dig icke trycke at vere Diss/ Men frycte HERRER/ oc vig fra der Onde. Der skal bliffue din Vaffle sunt/ oc verquege dine Been. are HERRER aff dit Guds/ oc aff al din indkommis Føiste feuct. Saa skulle dine Læder bliffue sulde/ oc dine Perfer offuerflyde mer most. Min Søn/ Kast icke HERRER reffelse bort/ oc ver icke vtaalmødig i hans Straff. Thi HERRER straffer den som hand elster/ Oc hand haffuer en Velbehagelighed til hannem/ som en Fader til sin Søn.

Ebra. 12.
Apocalip. 3.

Saligt er der menniste/ som finder Visdom/ Oc der menniste som saar forstand. Thi der er bedre at omgaass mer hende/ end mer sølff/ oc hendis Indkomme er bedre/ end guld. Hun er kaafteligere end Perler/ oc alt der du kant yndste/ der kand icke lignis ved hende. Hoff hendis Høye haander it longt Liff/ Oc hoff hendis Venstre haand er Rigdom oc are. Hendis veye ere deylike veye/ oc alle hendis Sti ere Fred. Hun er Liffens tre for alle som hende saa/ Oc salige ere alle de/ som hende holde. Thi HERRER grundfeste Jorden ved Visdom/ oc beredde Hømlene ved sit Raad. Ved hans Visdom ere Dybene arskude/ oc Skyerne giørde til at drøppe mer dug.

Psalm. 12.

Min Søn/ Lad hende icke vige fra dine øyen/ Saa bliffuer du lycksalig oc klog. Der skal vere din Siels liff/ oc din mund skal vere yndelig. Saa skal du vandre tryggelige paa dine veye/ at din fod skal icke støde sig. Legger du dig/ da skal du icke frycte/ Men sødes lige soffue/ at du skal icke frycte for hastelig forferdelse/ eller for de ugudeligis storm/ naar hand kommer. Thi HERRER er din trag/ Hand beuareer din fod/ at hand bliffuer icke fangen.

Forfage icke at gøre de Høderiffige gaat/ om din haand haffuer aff Gud saadant at gøre. Sig icke til din Veste/ Gack bort oc kom igen/ i morgen vil ieg giffue dig/ der som du dog vel haffuer det. Optenck icke ont mod din ven/ som boer hoff dig paa tro. Trætte icke mer nogen foruden aarsage/ der som hand haffuer ingen skade giør dig. Ver icke nidkier gelighed til de frastaldne/ oc hans Hemmelighed er hoff de fromme. HERRER S forbandelse er i den Ugudeligis huff. Men den Retsferdigis Huff bliffuer velsignet. Hand skal bespaarte Bespaatterne/ Men de Elendige skal hand giffue naade. De Diffe skulle arffue ere/ Men naar Daarer ophøyes/ da bliffue de dog til skamme.

III.

Ine Sønner/ høyr eders Faders Tuct/ mercker der paa/ at i kunde lære oc bliffue kloge. Thi ieg giffuer edet en god lærdom/ Forlader icke min Lou. Thi ieg vaar min Faders søn/ en spælemmer oc en eniste saar min Voder. Oc hand terde mig/ oc sagde/ Lad dit hierte anamme mit Dyd/ Holt mine Bud/ saa skal du leffue. Anamme

Anamme Visdom / anamme Forstand / Forglem ickē / oc vīg ickē fra min munds Tale.
Forlad hende ickē / saa skal hun foruare dig / Elst hende / saa skal hun besterme dig. Thi der
er Visdommens begyndelse / naar mand høier hende gerne / oc at mand haffuer Kloghed
kerere end alt gods. Aere hende høi / saa skal hun ophøye dig / oc skal sette dig i ære om du
faffuer hende. Nun skal oc deylige pryde dit Hoffsuit / oc skal pryde dig mer en deylig Reune.

Saa høi min Søn / oc anamme min Tale / Saa skalle dine aar bliffue mange. Jeg
vil søre dig paa Visdoms vey / Jeg vil lede dig paa den rette Stri. At naar du gaar / da skal
din gong ickē bliffue dig tung / Oc naar du løber / at du skal ickē styde dig. Begreb Tact /
Lad ickē der aff / beuare hende / Thi hun er dit Liff.

Rom ickē paa Wgudeligis Stri / oc træd ickē paa de Ondis vey. Lad dem fare oc gack
ickē paa dem / Vig fra dem / oc gack om dem. Thi de soffue ickē / sör de haffue giort ilde / Oc
de huile ickē / sör de haffue giort skade. Thi de nære sig aff Wgudeligt Bød / oc dricke aff
forredelighedsens Vin. Men de Kerfedigis Stri skän som it Luff / der fremgaar oc luffet
til høi dag. De Wgudeligis vey er mæck / oc de vide ickē / hvor de skulde falde.

Min Søn / Aereck paa mine ord / oc høye dit øre til min Tale. Lad dem ickē komme
fra dine øyen / beuare dem i dit hierte. Thi de ere deris Liff / som dem sünde / oc alt deris
Liffis sundhed. Fornare dit hierte mer al Ait / Thi Liffuit vdgaaar aff der. Vent fra dig
den vanarrigis mund / oc lad Skendsels Mund vere longt fra dig. Lad dine øyen see rer
frem fraa dem / oc dine øyen bryne see rer frem faar dig. Lad dine Føder gaa lige frem / saa
gaar du visselige. Vige huercken til den høye eller venstre haand / vend din Fod fra der
onde.

V.

In Søn / Aereck paa min Visdom / høye dit øre til min Lærdom. At du be-
holder gode Raad / oc din mund känd vide at gøre forstel. Thi Nore læbe
ere søde som en hunnig tæge / oc hendis strube er slettere end Olie. Men der
effter best som a Nalurt / oc skarp som it rue eggit suerd. Hendis Føder lē
be hen vnder til Døden / Hendis gong recker til Delfuede. Nun gaar ickē
rer paa Liffens vey / hendis trin er wladigt / at hun ved ickē hvor hun
gaar.

Saa lyder mig nu / mine Søn / oc viger ickē fra min munds Tale. Lad dine vey ve-
re longt fra hende / oc gack ickē til hendis Duffis dör. At du skal ickē giffue Fremmede din
ære / oc den Græselige dine aar. At de Fremmede skalle ickē mættis aff dit Gods / oc at dit
Abejde skal ickē vere i en andens Duff. Oc du skulde siden sucke / naar du haffde fortæret
dit Liff oc Gods / oc sig / Ah hui hadede ieg saa Tuct / Oc mit hierte formaade straff. Oc
ieg lydde ickē mine Lærevis röst / oc høiede ickē mit øre til dem som mig lærde. Jeg er sket
kommen til al wlycke / faar alle a Nenniste oc alle Folck.

Duck Vand aff dine Graffuer / oc flydende vand aff dine Kilder. Lad dine Kilder
oc Vandbecke vdflyde paa Gaderne. Men haff du dem alene / oc ingen Fremmed met
dig. Din Kilde vere velsignet / oc glæd dig mer din Vngdoms Hustru. Nun er dig kærlig
som en Hund / oc reckelig som en Raa / Lad hendis kærlighed altid mætte dig / oc forlyste
dig alleuegne i hendis kærlighed.

Min Søn / hvor faare vilt du forlyste dig mer en Feemmet / oc tage en anden i faffn:
Thi huer mands vey ere stray faar H E R R E N / oc hand maaler lige alle deris gon-
ge. Den Wgudeligis misgerning skal græbe hannem / oc hand skal holdis mer sine syndera-
marer. Hand skal ds / for hand vilde ickē lade sig drage / Oc der skal ickē gaa hannem vel /
for hans store daarligheds skyld.

VI.

In Søn / Viger du for din Viste / oc du haffuer sæt din Haand vð hof en Infra u
feemmet / Saa est du beknyet mer din munds tale / oc greben mer din munds
tale. Saa gør dog saa / min Søn / oc redde dig / Thi du est kommen i din
Vestis hender / Skynd dig / treng oc duff din Veste. Lad dine øyen ickē
soffue / ey heller dine øyen bryne slumme. Fei dig som en Raa aff haanden /
oc som en Fuel aff Fulefengerens haand.

Du Lade / gack hen til Wyren / giff ær paa hendis sed / oc lær. En
Ege dog

Salomons

Infra 24.

dog at hun haffuer ingen Føiste eller Hoffuigmand eller Herre / Da bereder hun dog sit
brød om Sommeren / oc fænkter sin søde til sammen om Høsten. Du Lade / huor længe lig-
ger du: Naar vilst du staa op aff din søffn: Ja soffend nu lider / slumme end lider / Sla hen-
derne end nu lider tilfammen / at du kantsøffue. Saa skal Almod snartlige komme til dig /
som en Fodgangere / Oc Fættigdom som en vebnet a'and.

Jeg Wnnyttigt a'Denniste / en skadelig a'and / gaar met en vanaertig mund / vincer
met øyen / tegner met Føderne / viser met Fingrene / tracter altid ont / oc foruender det i sit
hierte / oc kommer trætte aff sted. Der faare skal hans Wlycke hastelinge komme / oc hand
skal snart sønder bydis / at der skal ingen Nielp vere.

Disse seer stycker hader H E R R E N / oc hand haffuer en versyggelighed til det
siuende. Hoffmodige øyen / falsk tunge / Vender som vdgode wshydige blod / Jeg Nierte som
omgaaff met onde rancker / Føder som ere snare til at gøre skade / Falske Vidne som duffel-
ge tale løgn / Oc den som kommer trætte aff sted emellem Bødder.

a'Nin Søn / Vole det Faders Bud / oc forlad icke din a'nders Lou. Vint dem altid
sammen paa dit hierte / oc Heng dem paa din Hals. Ar de led sage dig / naar du gaar / oc ber-
uare dig / naar du legger dig. Ar de kunde vere din tale / naar du opuogner. Thi Vnder er en
Lyce / oc Louen it Luff / Oc rucens straff ere Liffens veye. Paa der at du skal foruare
fra den onde Quinde / Fra den fremmedis sterte tunge.

Begere icke hendis deylighed i dit hierte / oc forgrib dig icke paa hendis øyenlade.
Thi en Hore skaller en ved Bødder / a'Nen en Ectehustru fanger det ædle Liff. Rand oc no-
gen bære Jld i Barmen / at hand icke biender sine Klæder: Huoledis skulde nogen gaa
paa Gløder / at hans føder icke skulde biender: Saa gaar det hannem / som gaar til sin Hore
sine hustru / Ingen bliffuer wstraffet som hende røder.

Der er en Tuff icke saa stor / forsmædelse / om hand stiel / at trætte sin Siel met / effter
di hand er hungertig / oc om hand bliffuer greben / giffuer hand der sin dubbel igen / oc leg-
ger fra sig alt godsæt i sichuff. a'Nen den som gør: Noer met en Quinde / hand er en Da-
re / hand søder sit Liff i forderffuelse. Der til mer rammer plage oc skam paa hannem / oc
hans skendzel bliffuer icke vdslet. Thi a'andens vrede oprendis aff midt ierhed / oc spæ-
rer icke paa heffnens tid / oc hand anseer ingen Persone / de som der vil forlige / oc hand vil
icke vere til freids / om du vilde end giffue hannem meger.

VII.

In Søn / Beuare min tale / oc skul mine Bud haff dig. Vole mine Bud /
saa skal du leffue / oc min Lou / som din øyesten. Vint dem paa dine Fingre /
Scriff dem i dit Hierts taffle. Sig til Vidom / Du est min Søster / oc
kalde Bloghed din Drenniste. Ar du kantsouaris / for den fremmede Quin-
de / for en anden som giffuer smigrende Ord.

Thi ieg saa vd aff mit husis vindue igennem sprinkelere / oc saa blant
de Vanuittige. Oc ieg bleff var blant Bønnene en vng Daertig Dreng / Vand gick paa
gaden haff it hidsne / oc traadde hen paa veyen haff hendis Duff / i mæcker aff dagen om
afftenen der det bleff nar oc vaar mæcker. Oc see / der mætte hannem en Quinde i Hore py-
delse / listig / vild oc løfættig / Ar hendis føder kunde icke bliffue i hendis Duff / Nu er hun
vde / nu paa gaden / oc lurer haff alle hidsner. Oc hun tuerte hannem ind / oc kyfte hannem
wbluelige / oc sagde til hannem / Jeg haffuer betaler Tackoffer for mig i dag for mine
Løffte / Der faare gick ieg vd / at møde dig / at søge dit ansiet aarte / Oc ieg haffuer fundet
dig.

Jeg haffuer pydet min Seng deylige / met strebede Sperlagen aff Egypten. Jeg haff-
uer offuerstrød min Seng met a'pyra / Aloes oc Kannel. Rom / Lad off bole nock indtil
morgen / oc lad off bruge tierlighed. Thi a'anden er icke hiemme / hand er faren en long
vey bort. Hand rog PENDINGE sæcken met sig / Vand kommer først hiem igen paa Høyt-
den. Hun offuertalede hannem met mange Ord / oc laackede hannem met sin smigrende
mund. Hand fulde snartlige effter hende / lige som en Dye ledis til slacter bencken / oc lige
som til Baalten der som mand reffer daarene / indtil hun atskilde hans Luffuer met Pilen /
lige som en Fuel der haster til snaren / Oc ved icke at der gelder hans Liff.

Saa hører mig nu / mine Bønn / oc mæcker paa min munds tale. Lad dit hierte icke
vige til hendis vey / Oc lad dig icke forføre paa hendis Stri. Thi hun haffuer mange faar
gior oc nedslager / Oc der ere allehonde a'etlige ihjel slagne aff hende. Hendis Duff ere
veye til Hellsue / der som mand far hen vnder i Dødens Herbere.

Rober

VIII.

Rober ey Visdom/oc Kloghed lader sig høre: Nun staar obenbarlige paa veye oc paa gaden / Nun rober ved Portene hof Staden der som mand indgaar at døren. Si a Wend/ieg striger til eder/ oc rober at Folkene / I vanuitige mercker Visdom/ Oc Daarer tager til hierte. Høret/ Thi ieg vil tale/der som Forsteligit er/ oc lære huad ræt er. Thi min mund skal tale Sandhed/ oc mine læbe skulle hade det som er Ugudeligt. Al min munds tale er ræt/ Der er intet vrangt eller falskt vdi. De ere alle lige/ saar dem som kunde forstaa dem/oc redelige saar dem/ som der ville anamme.

Tager min Tuct heller end Solff/ oc acrer Lærdom høret end kaasteligt Guld. Thi Visdom er bedre end Perler/ oc alt det som mand yndste kand/ der kand icke lignis ved hend. Jeg Visdom boer hof Forstand/ oc ieg kand giffue gode Raad. HERRENS frøet hadet ont/ hofferdighed/ skolehed/ oc onde veye/ Jeg hadet vanartige munde. Baade Raad oc Daad høret mig til/ Jeg haaffuer forstand oc mact. Ved mig regerer Kongerne/ oc Raadsherrene sticke Ræt. Ved mig regerer Frøet oc alle Regenter paa Jorden. Jeg elstet dem mig elste/ oc de mig søge berlige/ finde mig. Rigdom oc ære/ varaffrigt Gods oc Ræfserdighed/ er hof mig. Min Fruct er bedre end guld oc klart guld/ Oc min Indkomme er bedre end vduald solff. Jeg vandrer paa den rette vey/ paa den rette Sti/ At ieg vil vel besørge dem som mig elste/ oc gøre deris Liggendefæ sult.

HERREN haaffde mig i sine veyes begyndelse/ Oc ieg vaar der/ før end hand giort denoger. Jeg er indset aff euighed/ aff begyndelsen saar Jorden. Der Dybene vaare icke end til/ da vaar ieg allerede beride/ Der Kildeene icke end nu veldede met vand/ Før end Jorden/ oc huad der er paa/ oc ey heller Jorderigis Bierge. Der hand beride Dumlene/ da vaar ieg der/ der hand begreb Dybene met sit maal. Der hand besæte Skyerne offuen til/ oc der hand besæte dybhedens Kilder. Der hand sette Daffuit oc alt Vanden deris maal saare/ at de skulde icke gaa offuer hans befallning. Der hand lagde Jordens grundual/ da vaar ieg en Gerningamestere hof hannem/ oc haaffde min daglige lyst/ oc legte altid saar hannem. Jeg legte oc paa hans Jorderige/ Oc min lyst er hof Alennistens Bøn.

Saa høret mig nu mine Bøn/ Salige ere de/ som holde mine veye. Høret Tuct/ oc bliffuer Vise/ oc lader hende icke fare. Saligt er det aenniste som lyder mig/ oc vaager daglige saar min Der/ Oc tager vaare hof min døris stolpe. Huo mig finder/ hand finder Liffuit/ oc hand skal saa Behagelighed aff HERREN. aen hulleken der syndermod mig/ hand skader sin Siel/ Alle som mig hade/ de elste Døden.

IX.

Visdommen bygde sit Huff/ oc hug sin Pillere. Slacrede sit Fæ/ oc bar sin Vin op/ oc beride sit bord. Oc vdsende sine Piger/ at de skulde indbede offuen paa Stadzens Pallatz/ Huo som er vanuitig/ hand komme hid. Oc hun sagde til Daarer/ Kommer hid/ tæret aff mit Bød/ Oc drucker den Vin som ieg stæncker. Forlader de Vanuitigis væsen/ saa skulle i leffue/ oc gaa paa forstandens vey.

Huo som straffer Spaattere/ hand maa tage skendzel paa sig/ Oc huo som straffer Verden vil den Ugudelige/ hand skal bliffue forhaaner. Straffe icke Bespaatteren/ hand hadet dig/ vere wstraffer. Straffe den Vise/ hand skal elste dig. Giff den Vise/ saa bliffuer hand end visere/ Lærd den Ræfserdige/ Saa forbedris hand i Lærdom.

Visdommens begyndelse/ er HERRENS frøet/ Oc forstand lærer der som Helligt er. Thi dine dage skulle bliffue mange ved mig/ oc dit Liffuit lar skulle bliffue flere. Est du Viff/ da est du dig viff. Est du en Bespaattere/ da skal du bæere der alene.

En daerlig vild Quinde er fuld aff snack/ oc ved intet. Hun sider i sit Huffs døer paa en stoel/ offuen i Staden/ at indbude alle som gaa der frem/ Oc dem som vandre rer paa deris veye. Huo er Vanuitig: Hand holde sig hid. Oc til Daarer siger hun/ De staalne vand ere søde/ oc det skulde bød er nyteligt. aen hand veed icke/ at der ere Døde/ oc hendis Gæsteri der dybe Hellsuede.

Sup. 1.
Psalm. 11.

Eee ij Diffe

Salomons Disse ere Salomons Ordsprock.

X.

Infra 15.

Vretfer-
dige Lige
gendefæ.

Viff Søn er sin Faders
glæde/ Men en daarlige Søn
er sin Moder gremmelse.

Vretferdige gods hiel-
per inted/ Men Vretferdige
redder fra Døden.

HERRENS lader icke de Vretferdige
Siele lide hunger/ Men hand nedstøder de
Wgudeligis plaggeri.

En lad Naand gøre Nem/ Men en flis-
tighaand gør rig.

Den som samler til hobe om Somme-
ren/ hand er klog/ Men den som søffuer om
Nøsten/ hand bliffuer bestemmer.

Velsignelse er offuer den Vretferdige
hoffuit/ Men de Wgudeligis mund skal des-
ris fortredelighed offuerfalde.

Den Vretferdige Ihuomelse bliffuer
i velsignelse/ Men de Wgudeligis naffin
skal foruifne.

Den som er viff aff hieeret/ hand anam-
mer Budene/ Men den bliffuer slagen/ som
haffuer en daarlige mund.

Den som viffydige leffuer/ hand leff-
uer tryggelige/ Men den som er foruwent paa
sine veye/ hand skal obenbaris.

Den som vincker met øyen/ hand be-
gynder møye/ De den som haffuer en daar-
lig mund bliffuer slagen.

Den Vretferdige mund er en leffuen-
dis Rilde/ Men de Wgudeligis mund skal
deris fortredelighed offuerfalde.

Had gør trætte/ men kærlighed skul
alle offuertrædder.

I de Forstandigis læbe finder mand
Vifdom/ Men paa Daarens ryg skal vere
Riff.

De Vife beuare Lærdomme/ Men
Daarens mund er nær forferdelse.

Den Rigis gods er hans faste Stad/
Men Armod gør de Fattige bløde.

Den Vretferdige buiger sit gods til liff-
uit/ Men den Wgudelige buiger sin ind-
komme til synd.

Alt holde tuctelse/ er vey til Liffuit/ men
den som forlader straffen/ hand far vild.

Falske munde skuler had/ De hand er
en Daare som baguaster.

Huor mange ord ere/ Da gaar det icke
aff vden synd/ Men den som holder sine læ-
be/ hand er klog.

Den Vretferdige tunge er faastelig
Sølf/ Men de Wgudeligis hieerte er inted
vert.

Den Vretferdige læbe søder mangel/
Men Daareer skulle dø i deris daarlighed.
HERRENS velsignelse gør rig/
vden møye.

En Daare er fortredelig/ De haffuer
sin spaar der aff tilmet/ Men den Naand er
viff/ som merker der paa.

Der som den Wgudelige frægger/ det
skal hannem møde/ Vder som de Vretfer-
dige begære/ det skal dem giffuis.

Den Wgudelige er som it vør der snart
far hen offuer/ oc er icke mere/ men den Vret-
ferdige staaer fast euindelige.

Lige som Edicke skader Tenderne/ oc
Røgen øyne/ Saa gør oc den Lade/ dem
som hannem vdsende.

HERRENS fræger formerer dage/
ne/ Men de Wgudeligis Aar bliffue for-
fæddede.

De Vretferdige ventelse bliffuer glæ-
de/ Men de Wgudeligis haab bliffuer for-
tabit.

HERRENS vey er den Frommis
trægt/ Men Vdsedere ere bløde.

Den Vretferdige skal aldri omfæddis/
Men de Wgudelige skulle icke bliffue i
Lander.

Den Vretferdige mund frembar Vif-
dom/ Men de Vanartigis mund skal op-
ryckis.

De Vretferdige læber lærer salige ting/
men de Wgudeligis mund taler som ont er.

XI.

Alt veyt er HERRENS en
verfryggelighed/ Men en fuld
veit er hans behagelighed.

Huor hoffmod er/ der er oc for-
smædelse/ men Vifdom er hoff de ydmige/
Viffydighed skal led sage de Fromme/
Men Ondskaff skal ødelegge Forættene.

Gods hielper icke paa Vredens dag/
Men Kærlighed frelser fra Døden.

Den Godiff Vretferdighed gør hans
vey stæt/ Men den Wgudelige skal falde
ved sin Wgudelige Væfen.

De Frommis Vretferdighed skal frelse
dem/ Men Forættene skulle fangis i deris
Ondskaff.

Vaar der Wgudelige Venniffe døer/
da er haabit fortabit/ oc de Vretferdigis bielse
bliffuer til inted.

Den

1. Cor. 13.
Kærlig-
hed lader
sig icke
foruifne.
1. Pet. 4.

Infra 16.
20.

Sup. 10.

Den Ketferdige bliffuer feelft aff nöd/
oc den Wgudelige kommer i hans sted.

Ved Hyenftalcens mund / bliffuer
hans Veste forderffuer / Men de Ketuise
mercke det/oc bliffue feelfte.

En Stad glæder sig/ naar der gaar de
Ketuisse vel/oc naar de Wgudelige forfare/
da bliffuer mand glad.

Ved de Frommis velsignelse ophyses
en Stad/ Men ved de Wgudeligis mund
nedbrædis hand.

Huo der stender sin Veste/ hand er en
Daare/ Men en forstandig Mand stiller
der.

En Vaguestere forraader det som hand
lønlig veed/ Men den som haffuer it tro
hierte/ stiller der.

Huo ingen Raad ere/ der falder Folc/
ket/ Huo mange Raadgiffuere ere/ der
gaar der vel til.

Huo der Burger for en anden/ hand
faar skade/ Men den som foruaret sig for
Løffte/ hand er tryg.

En yndelig Quinde foruaret
sin ære/ Men Tyranner faar effter Rigs
domme.

En Barmhertig Mand gør sit Liff
til gode/ Men en Wbarmhertig bedrøff
uer oc sit Rod oc blod.

De Wgudeligis Arbejde skal seyle
dem/ Men den som faar Ketuished/ der er
vift Gods.

Thi Ketferdighed fremmer til Liffuie/
Men at iage effter Dnt/ fremmer til Dp
den.

H E R R E N haffuer verfyggelig
hed til de vanartige Dierter/ Oc Behages
lighed til de Fromme.

Jnted hjælper de Onde/ om de end leg
ge alle deris hender til hobe/ Men de Ket
uissæd skal feelfis.

En deylig Quinde for vden tuct/
er lige som en So met it flettebaand
aff guld.

De Ketferdigis begæring maa dog
lyctis vel/ Oc de Wgudeligis haab bliffuer
Wlycke.

En deler vd/ oc haffuer altid mere/ Oc
en anden er fattig/ der som hand icke stulde/
oc bliffuer dog arm.

Den Siæl som rigtige velsigner/ bliff
uer fred/ Oc den som gør druckne/ hand skal
oc bliffue drucken.

Huo som gemmer Komert/ den bander
Folcket/ Men velsignelse kommer offuer
den/ som der selier.

Huo der søger effter Gaat/ hannem ves
derfatis Gaat/ Men huo der faar effter
vlycke/ hannem skal det møde.

Huo som sig forlader paa sin Rigdom/
Hand skal vndergaa/ Men de Ketuise skul
le grænis som it blad.

Huo som bedrøffuer sit eget Duff/ hand
faar Dæ til arffuedel/ Oc en Daare skal ves
re den Vissæ Suend.

Den Ketuissæ fruct er Liffens træ/ Oc
en Vissæ mand elsker Mennecken aff hierter.

Der som den Ketuise skal lide paa Jor
den/ Huo meger mere den Wgudelige oc
Syndere: 1. Pet. 4.

XII.

Do sig gerne lader straffe/
hand bliffuer klog/ Men
den som vil vere tostraffer/
Hand bliffuer en Daare.

Huo der er from/ hand
faar trost aff H E R
R E N/ Men den som er

Skædesløss/ hand fordommer sig self.

Je Wgudeligt Væsen fremmer icke
Mennecken/ Men de Ketferdigis rod skal
bliffue. Infra 14

En stittig Quinde er hendis
Hosbondiss Krone/ Men en wdue/
lig Quinde er lige som Rode i hans
Been.

Huad de Ketuise raade/ der er viff
ting/ Men huad de Wgudelige raade/ der
suiger.

De Wgudeligis predicken kommer
Blodstyrtning aff sted/ Men de Frommis
munde feelfe.

De Wgudelige skulle omstodis/ oc icke
veremere/ Men de Ketuissæ Duff bliffuer
bestaaende.

En Vissæ mandz Raad bliffuer priset/
Men de falske fund bliffue til skamme.

Den som er ringe/ oc tager vare paa sit/
hand er bedre end den som vil meger actis/
oc fattis brød.

Den Ketuise forbarmer sig offuer sit
Fæ/ Men den Wgudeligis hierte er vbarms
hertigt.

Den som arbejder sin ager/ hand faar
Brød nock/ Men den som gaar effter wnyts
tige sager/ Hand er en Daare.

Den Wgudeligis lyft er at gøre skade/
Men den Ketuissæ rod skal bæere fruct.

Den Onde skal fangis i sine egne falske
ord/ Men den Ketuise vndgaar angst.

Mand faar meger gods ved sin mundz
fruct/ Oc Mennecken faar Løn/ effter som
hans hender haffue fortient.

En Daare behager sine seder vel/ Men
hand er Vissæ som lyder gode Raad.

Eee in En

Salomons

En Daare giffuer snart sin vrede til
Fende / **A**Den den som stul forsmædelse/
hand er forstandig.

Den som er Sandra / hand siger dris-
stelige huad ræter / **A**Den it falske Vidne be-
drager.

Huo som far voforsynlige frem / hand
stinger som it Suerd / **A**Den de Vifis tunge
er sundhed.

Sandheds mund staar fast euindeli-
ge / **A**Den en falsk Tunge omuendis snart.

De som raade saa ont / bedrager / **A**Den
de som raade til Fred / gøre glæde.

Den Retuise skal inred ont / **A**Den de
Wgudelige bliffue fulde aff Wlycke.

Falske **A**unde ere **H E R R E N** en
versygghelighed / **A**Den de som troelige hand-
le / behage hannem vel.

En forstandig **A**nd stüler sin Vif-
dom / **A**Den Daarers herte vdrøber sin
Daarhed.

En flitig haand skal regere / **A**Den
den som er Lad / skal giffue Skat.

Sorg i hietter forfrencker / **A**Den it
kierligt ord glæder.

Den Retuise haffuer bedre end hans
Nest / men de wgudeligis vey forfører dem.

En Ladis handel lyckis aldri vel / **A**Den
it flitige **A**enniste bliffuer rig.

Paa den rette vey er Liffuit / De paa
den traadde Stri er ingen Død.

XII.

A Vif Søn lader sin fa-
der tucte sig / **A**Den en Be-
spaatere lyder icki straff.
And nyder mundzens
fruct / **A**Den foractere tene-
ke alene paa Ont.

Huo som fouarer sin
Aund / hand fouarer sit Liff / **A**Den huo
som far vd mer sin mund / hand kommer i
forførdelse.

Den Lade begerer / oc faar det dog icki /
ADen de flitige saa nock.

Den Retuise hader Løgen / **A**Den den
Wgudelige skender oc forbander sig self.

Retuished bestemmer den Wstyldige /
ADen it wgudeligt væsen fører en til synden.

Angan er Arm hof sit store gods / oc
mangen er Righoss sin Armod.

Ader Righdom kand en redde sit Liff /
ADen den Arme hører icki straff.

De Retuifis Luff gør glæde / **A**Den de
Wgudeligis Løste skal vdslyckis.

Blant de Hoffmodige er altid Riff /
ADen Vifdom gør forstandeligt Folk.

Righdom formindstes naar hand atspres-
dis / **A**Den den som holdis tilhøbe / hand
førs giff.

Daaber som lenge forholdis / det frenc-
ker hietter / **A**Den naar det kører som mand
begerer / da er det Liffens ræ.

Huo som foracter Odet / hand forderff-
uer sig self / **A**Den huo som freycter Budet /
hand faar løn der faare.

Den Vifis Lærdom er en Læffuendis
Kilde / til at vige fra Dødzens snare.

It gaar Raad gør mildhed / men for-
acternis vey fører ve.

En Klog gør alting met fornufft / men
en Daare vdspreder sin daarlighed.

It Wgudeligt Bud fører Wlycke /
ADen it trofast Bud er lycksaligt.

Huo som icki vil lide straff / hand haff-
uer Armod oc skam / **A**Den den som lader sig
gerne straffe / hand kommer til are.

Naar der kommer som mand begærer /
da bliffuer hietter glad / **A**Den den som vi-
ger fra Ont / hand er Daarer versygghelig.

Den som omgaaff met Vife / hand
bliffuer viff / **A**Den den som er Daarers
staldbroder / hand skal haffue Wlycke.

Wlycke forfølger Syndere / **A**Den de
Retuife skulle lønis met gaar.

Den gode skal arffue til Vorne bøn /
ADen synderens gods skal sparis til de Ret-
uife.

Der er megen mad i de Arnis agerere
ne / **A**Den de forderffuis som gøre Wder.

Huo som sparer sit Riff / hand
hader sin Søn. **A**Den den som elffer *Infra 22*
hannem / hand straffer hannem snart.

Den Retuise ader at hans Siel bliff-
uer mæt / **A**Den den Wgudeligis Bug haff-
uer aldri nock.

XIII.

A Ed vife Quinder bygges *Supra 12*
Husit / **A**Den en Daarlig
byder det sønder met sin
gerning.

Den som freycter **H E R R E N**
hand gaar paa den
rette Stri / men den som han-
nem foracter / hand viger aff hans vey.

Daarer tale tyranniste / **A**Den de Vife
fouare deris munde.

Der som ingen Øyen ere / der er krubs-
ben ren / **A**Den der som Øyen arbejder / der er
megen Indkomme.

It trofast Vidne liuger icki / **A**Den it
falskt Vidnetaler distelige løgn.

Spaatere søger Vifdom / oc finder
hannem icki / **A**Den de forstandige er Vif-
dom leet.

Gack fra Daaren / Thi du lærer inred
aff hannem.

Der er den Klogis Vifdom / at hand ac-
ter, paa

ver paa sin vey / **A**den det er Daarers geckelighed / at der er idel suig met dem.

Daarer driffue deris spaat met synden / **A**den fromme haffuelyst til de Frommes / Naar hierter er sorgfuld / Da hielper ingen vduoris glæde.

De Wgudeligis huff skal vdslettis / **A**den de frommis bolig skal blomstres.

Der behager mangen en vey vel / **A**den paa det sidste fører hand hannem til Døden. Effter lader kommer sorg / oc effter glæde / kommer bedrøffuelse.

Det skal gaa it Wnyttige **A**ennisse effter hans gerning / **A**den den fromme skal vere offuer hannem.

En Vanuittig tror alting / **A**den en Vittig mercker paa sin gong.

En Viss freyter / oc flyr Dne / **A**den en Daare far duffelige den igennem.

En haffig mand gør daarlige / **A**den en Grundig hader det.

De vanuittige ærfue daarked / men det er de Vissis Ræne at handle met forstand.

De Dnde skulle bære dem faar de Gode / Oc de Wgudelige i den Ræne Dne.

En fattig hadis oc aff sin Veste / men de Rige haffue mange Venner.

Synderen forsmaar sin Veste / **A**den salig er den som forbaerner sig offuer den Glendige.

Det skal feyle dem som bruge falsk oc suig / **A**den de som tencke gaar / dem skal vderfars Trost aff **A**nsandhed.

Huor mand arbejder der er nock / men huor mand bruger mange ord / der er brøst.

De Vissis Ræne er dem en Ræne / **A**den Daarenis daarked bliffuer daarked.

It trofast Vidne redder Liffuit / **A**den it falsk Vidne bedrager.

Huo som freyter **H E R R E N** / hand haffuer en tryg Befestning / Oc hans Børn skulle oc bestermis.

H E R R E N seker er liffens kude / at mand kand fly fra Dødens snare.

Det er Kongens ære / at hand haffuer meger Folk / **A**den huor lider Folk er / der gør en Herre bløddattig.

Huo som er taalmodig / hand er Viss / **A**den den som er voraalmodig / hand obenbarer sin daarlighed.

It gaar Hierte er liffens leffnet / men affuind er røde i benene.

Huo som gør den Fattige Vold / hand laster hans Skabere / **A**den huor som forbaerner sig offuer den Arme / hand ærer Gud.

Den wgudelige bestaar icke i sin Vlycke / **A**den den Ræuse er oc trostlig i sin død. Vidsom huiler i de forstandigis hierte / oc bliffuer obenbare iblant Daarer.

Ræuiffhed ophøyer Folket / **A**den synden er Folkens fordrøffuelse.

En Klog Suend er Kongen vel behagelig / **A**den en vduelig Suend hader hand.

XV.

I mit suar stiller vrede / men it hart ord opuecker grumbød / Den Vissis tunge gør lerdøs / men Kærlig / **A**den Daarers mund spyer idel daarlighed.

H E R R E N syen see i alle stæder / baade de Dnde oc de Gode.

En god Tunge er liffens træ / **A**den en Løgnactig tunge gør hierte sorg.

En Daare laster sin faders straff / men den som anammer straff / hand bliffuer Klog.

I den Ræferdigis huff er godz nock / **A**den der er fordrøffuelse i den Wgudeligis Indkomme.

De Vissis mund vdsfres gode Raad / **A**den Daarenis hierte er icke saa.

De Wgudeligis Offer er **H E R R E N** Værffygghed / **A**den de frommis bøn er hannem behagelig.

De Wgudeligis vey er **H E R R E N** en værffygghed / men den som følger Ræferdighed effter / hand skal elstis.

Det er en ond Tuct / at forlade veyen / Oc den som hader straffen / hand skal dø.

Helfuede oc fordrøffuelse ere faar **H E R R E N** / Huor meger mere **A**dens niffens hierte.

Spaatteren elster icke den som hannem straffer / oc hand gaar icke til de Viss.

It glæder hierte gør it glæde ansiet / **A**den naat hierter er bedrøffuit / da salder modet.

It Klogt hierte handler befindelige / men driffuge Daarer regere daarlige.

En Bedrøffuit haffuer aldri en god dag / men it got modet er it dagligt gestebud.

Lider er bedre met **H E R R E N** s fæst / end stor Liggendesæ i huilcket der er Wio.

Det er bedre en Ræ kaal met Kærlighed / End en feed Gye met Nad.

En vred mand opuecker træt / men en Taalmodig stiller kiff.

Den Ladiff vey er fuld aff corne / **A**den de frommis vey er vel traad.

En Viss Søn glæder faderen / Oc it daarlige Menniske er sin Mo.

der til stamme.

Daarlighed er Daaren en glæde / men en forfædig mand bliffuer paa den rette vey.

Anslag bliffuer til inred der som icke er Raad / men / huor der ere mange Raad giffuere / der bestaa de.

Eee iij Dee

Infra 17.

Infra 17.

Inf. 16 17

Infra 10.

Sup. 17.

19.

Salomons

Det er en glæde / naar mand suarer
hannem ret / Oc i ord i sin tid / er meget ly-
stelig.

Liffens vey gaar offuen til at gøre
Kloge / Paa der mand skal fly Velfuede ne-
den til.

H E R R E N skal sønder bryde de
Hofferdigis Huff / Oc stadfeste Enckernis
Landemærke.

Den Ondis anslag ere **H E R R E N**
en verfyggelighed / **A N** den rene tale reg-
stelig.

Den Gerige forstyrer sit eget Huff /
A N den som hader Gaffuer / hand skal
leffue.

Den Retferdigis Hierte oprecker
huader skal snaris / **A N** den de Wgudeligis
mund offuer løber met Dne.

H E R R E N er langt fra de Wgu-
delige / **A N** den hand hører de Retferdigis
bøn.

En venlig anseelse glæder hiertet / Je
gaar Rygte gør betret.

Der gøre som hører Liffens straff / skal
bo iblant de Vise.

Huo som icke vil lade sig vnder-
uise / Hand gør sig self til inted /
A N den som hører straff / hand bliffuer
Klog.

1. Petri 1.

H E R R E N S fædet er tuct til
Visdom / oc sør mand kommer til ære / **A N** a
mand lide.

XVI.

Ennisten setter sig vel faare i
hiertet / **A N** den der kommer aff
H E R R E N huad tungen skal
tale.

Huer tycker at hans vey er ren / **A N** den
H E R R E N gør alene hiertet vist.

Befal **H E R R E N** dine Gernin-
ger / Saa skulle dine anslag gaa frem.

H E R R E N gør alting for sin egen
skyld / oc den Wgudelige til den Onde dag.

Je hoffmodigt Hierte er **H E R R E N**
en verfyggelighed / Oc bliffuer icke wstraf-
fer der som de end henge sig alle til sammen.

Ved **A N** skundhed oc sandhed forligis
Synden / Oc ved **H E R R E N** S fædet
flyr mand der Onde.

Naar nogen **A N** ds veye behage
H E R R E N vel / Da gør hand oc hans
fiende til freds met hannem.

Lidet er bedre met Retferdighed / End
megen Indkomme met wret.

A N nistens hierte oprecker sin vey /
A N den **H E R R E N** giffuer alene / at hand
gaar frem.

Spaadom er i Kongens mund / Hans
mund feyler icke i Dom.

Ret Væct oc Vey skaale ere aff **H E R R E N**
R E N / Oc alle Laad i sæcken ere hans ge-
ning.

Det er en Verfyggelighed / at gøre
wret faar Kongen / Thi ved Retfærdighed
stadfæstis Thronen.

Alraade ret behager Kongerne / oc den
som raader retfærdige hand skal elffis.

Kongens vrede er dødzens Død / **A N** den
en viss mand skal formilde hannem.

Naar Kongens ansigt er venligt / det er
liffuit / Oc hans Naade er lige som en Affren
regn.

Samme Visdom / thi hand er bedre end
guld / Oc at haffue Forstand er edlere
end Sølf.

De Frommis vey flyr fra det onde / Oc
huo der foruarer sin vey / hand beholder sit
Liff.

Den som skal forderffuis / Hand bliff-
uer for Hoffmodig / Je hoffmodigt oc stolt
mod kommer for end faldet.

Det er bedre at ydmyge sig met de
Elendige / End at dele Hoff met de Hoff-
modige.

Huo som seer fører en Sag Kloglige /
hand finder lycke / **A N** den salig en den som
forlader sig paa **H E R R E N**.

En Forstandig skal roffis for en viss
A N den / Oc deylig tale lærer vel.

Kloghed er den en leffuendis Bilde /
som hende haffuer / **A N** den tuct er Daaren en
daarlighed.

Je viss Hierte taler Kloglige / oc lærer
vel.

Den Venligis tale er hunnigt Kage / De
trøste Siælen / Oc forferste benene.

A N den behager en vey vel / **A N** den
hans sidste recker til Døden.

A N den kommer til stor wlycke / Ved
sin egen mund.

Je wnyttigt **A N** niste graffuer effter
wlycke / Oc der brynder id i hans mund.

Je vanartigt **A N** niste kommer træ-
te aff sted / Oc en Waguastere gør Forstene
wenff.

En fortredelig laacker sin Veste / Oc
leder hannem paa ingen god vey.

Huo der vincer met øyene / hand tene-
fer inted gaat / Oc huo som bider i læbene /
hand fuddkommer ont.

Gaa haar ere dem ærenff Krune / som
findis paa Retferdigheds vey.

En Taalmodig er bedre end en stærk /
Oc den som er Herre offuer sit find / Hand
er bedre / end den der vinder Stræder.

Laaden Kaffis i skøder / **A N** den der falder
som **H E R R E N** vil.

En

XVII.

Sup. 15.

Dit er mund bid / som mand
lader sig nyemere / er bedre /
End it huff fulst slættet / mer
trætte.

En klog Suend skal re-
gere offuer vduelige Aff-
uinge / oc hand skal skiffe
arffuen iblant Biddene.

Lige som ild proffuer Sølf / oc Onen
guld / Saa proffuer oc HERREN hierter
En Ond acter paa onde aNunde / Oc
en falsk lyder gerne skadelige Tunger.

Huo som bespaatter den nodesøffrige /
Hand forhaaner hans Skabere / Oc huo
som glæder sig aff hans skade / hand bliff-
uer ick vstraffet.

Borne børn er de Gamlis Krone / Oc
Børnenis ære er deris Fedre.

Der staar en Daare ick vel / at tale om
høye ting / meger mindre en Første / at hand
gerne lüger.

Huo som haffuer at gifue / hannem er
det som en Edelsien / huor hand sig ven-
der / der actis hand klog.

Sup. 10.

Huo som skuler Synden / hand gør
venskaff / men den som optæpper sagen / hand
gør Førsterne vensff.

Straff forferder en Forstandig mere /
End hundede slag en Daare.

Je bittert aNenniffe træter at gøre ska-
de / aDen der skal komme en grafelig Engul
offuer hannem.

Der er bedre at møde en Bidsn / som
Vngene ere se tagne / end en Daare i hans
daarlighed.

Huo som betaler gaat mer Ont / Aff
hans Huff skal det onde ick aflade.

Huo som begynder trætte / Hand er li-
ge som den der vdbryder Dammen for van-
der / Lad du aff at trætte / før du beblandis
der vdi.

Esaie. 5.

Huo som siger den Wgudelige at haff-
uer trætt / Oc fordømmer den Ketferdige / Oc
ere HERREN baade en versyggelig
hed.

Huad stulle Pendinge i Daarens
haand at købe Vidsom mer / Effterdi hand
er dog en Daare.

Sup. 6. u

En Den elster altid / Oc en Broder bes-
fendis i Væd.

Hand er en Daare som loffuer tit paa
haanden / oc borger for sin Veste.

Huo der elster trætte / hand elster synd /
Oc huo som gør sin Døt høy / hand søger
effter Wlycke.

Je vanærigt hierte finder inred gaat /
oc den som haffuer en vanærig Tunge / skal
falde i vlycke.

Den som søder en Daare / hun Sup. 15.
haffuer gremmelse / Oc en Daariff
fader haffuer ingen glæde.

Je glæde Hierte gør it lystigt Læffnit / Supra 15

aDen it bedrøffuit aDød forsvæver benene. Infra 22.

Den Wgudelige tager gerne hemme Exo. 23.

lige Haffuer / At høye Kettenff ver.

En forstandig sticker sig vslige / En

Daare kaster sine øyen hid oc did.

En daarlig Son er hans fa- Sup. 15.

ders soirig / oc hans Moders be- Infra 19.

drøffuelse / som hannem fødte.

Der er ick gaat at mand plagget den

Ketferdige / At sla Førster som ver regere.

En fornustlig sparer sin tale / Oc en Iaco. 11

forstandig aHand er en dyt Siæl.

Der som en Daare tagde / da bleffue

hand regner Viss / Oc forstandig / der som

hand hulde munden.

XVIII.

Huo som frastil sig / hand sø-
ger huad hannem lystet / Oc
setter sig mod alt det som
gaat er.

En Daare haffuer ingen
lyst til Forstand / aDen til
huad som sider i hans hierte.

Huo som den Wgudelige kommer
hen / der kommer foractelse / oc forinædelse
mer haanbed.

Ordene i en aMund ere lige som dybe

vand / Oc Vishedz Kulde er en fuld strøm.

Der er ick gaat at acte den Wgudeli- Infra 24

gis person / At høye den Ketferdige i Dom-
men.

Daarens læbe føre trætte / Oc hans
mund søger effter slag.

Daarens mund skader sig self / Oc
hans Læbe fange hans egen Siæl.

Baguasterens Ord ere slag / oc gaa en
igenhem hierte.

Huo som er lad i sit Arbejde / hand er
hans Broder / som sit omkommer.

HERRENS Vassn er it

fast Slaat / Den Ketferdige løber

did / oc bliffuer bestkernet.

Den Rigis Gods er hannem en fast

Stad / Oc lige som en høy mur reinte om
kring hannem.

Vaar en skal forderffuis / da bliffuer i Petri.

hans hierte stolt / oc mand maa lide / før
mand kommer til ære.

Huo der suarer for end hand høier /
Hannem er der daarlighed oc skam.

Huo

Salomons

Huo som haffuer ic glade hierte/hand
veed at sticke sig i sin Adogong/men naar
Adoder ligger/huo kand det lide:

It forstandigt Hierte ved at holde sig
fornumstelige / och de Wise høre gerne at
mand handler fornumstelige.

Adennistens gaffuer gøre haninem
rum/ oc gøre saar store Derrer

Den Retferdige er vis paa sin Sag
tilfort / Kommer hans Næste / da finder
hand honnem saa.

Laaden stiller trætte/ oc gør at stille
se mellem de Aetlige.

En fordriner Broder holder haardere
end en fast Stad/ oc Trætte holder fastere/
end stenger saar Pallag.

Der bliffuer en Adand betaler / effter
som hans mund haffuer taler / oc hand skal
metris aff sine læbers fruct.

Doden oc Liffuit staa i tungens mact
huo hende elsker / hand skal æde aff hendis
fruct.

Huo der finder en Ecte hustru / hand
finder noget gaar / oc kand vere vel til frede i
HERRE.

En Fattig taler met bøn/ en Røg suar
rer Hoffmodelige.

En trofast Den elsker mere / oc holder
fastere met en/ end hans Broder.

XIX

It Fattig som vandrer i sin
fromhed / er bedre end en
Vanartig met sine labe/
som er dog en Daare.

Huo: mand icke hand-
ler met fornuffe / da gaar
det icke vel til/ oc den som er
snar met søderne / hand gør skade.

Adennistens Daarlighed omkaster
hans vey/ at hans hierte raser mod HER-
RE.

Gods gør mange Venner / men den
Fattige bliffuer forladen aff sine Venner.

It falske Vidne bliffuer icke vstraffer/
oc huo fortreddelige taler Løgn / hand skal
icke vndfly.

Adange tage vare paa Føistens per-
sone/ oc de ere alle hans Venner som giffue
gaffuer.

Alle den Fattigis brødre hade han-
nem/ ia hans Venner holde dem och longe
fra hannem/ oc den som forlader sig paa ord
hand saar inred.

Huosom er Klog / hand elsker sit liff/
oc den Forstandige finder gaar.

It falske Vidne bliffuer icke vstraffet/
oc huo som lüger dristelige / hand skal om-
komme.

Der staar icke en daare vel / at haffue
gode dage/ Adeger mindre/ en suend at reger-
re offuer Føister

Huo som er taalmodig / hand er ic
Klogt Adenniste/ oc der er hannem ere / at
hand lader som hand icke høide vdygd.

Kongens Wgunst er lige som en vng
Løues biglen / Aden hans Naade er lige
som dug paa græsset.

En daarlige Søn er sin fader
hierte sorg/ oc en kiff actig Quinde it
ideligt drøb.

Duff oc gods arffuis effter for-
eldie / Men en fornumstig Quinde
kommer aff HERREN.

Ladhed gør sønn/ oc en aarekelsøff siel
skal lide hunger.

Huo som beuarer Duder/ hand forma-
rer sit Liff / Aden huo der foracter sin vey/
hand skal dø.

Huo som forbarmer sig offuer den fat-
rige/ hand tener HERRE / hand skal
betale hannem gaar igen.

Straffe din søn den stund der er haab
paa ferde/ Aden lad icke din Siel røris til
at sla hannem ihjel.

Thi stor Døde gør skade / Lad han-
nem fordi løff / saa kane du tuckte hannem
mere.

Lyd Raad / och anamme tuct / at du
kane bliffue Duff der effter.

Der ere mange anslag i en mands hie-
re/ men HERRENS Raad bliffuer
bestandigt.

It Adenniste haffuer lyst aff sin Vel-
gierning/ oc en Fattig er bedre end en Løg-
nere.

HERRENS frøet fremmer til
liffuit/ oc hand skal bliffue mæt/ at inted ont
skal hiemsøge hannem.

Den Lade stuler sin haand i geyden/
oc bær hende icke til munden igen.

Slar mand Spaatteren / saa bliffuer
den Vanuittige viss / Straffer mand den
Forstandige/ saa bliffuer hand fornumstig.

Huo der forstyrrer Faderen och bort-
driffuer Adoderen/ hand er ic skendeligt och
forbander Barn.

Lad aff min søn at høre den straff som
spør fra fornumstige Lærdomme.

It løffactigt Vidne spaatter Rætteu
oc de Wgudeligis mund opsluger vræren.

Straffer berede til Bespaattere/ oc slag
paa Daareniss ryg.

XX.

Vin

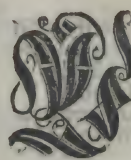
Inf. 28.

Deut. 19.
Inf. 21.
24. 25.

Sup. 16.

Inf. 28.
Sup. 17.
Inf. 27.
Sup. 18.

In gøz wnyttigt folck / oc
stierck dyck gøz galne / huo
som haaffuer lyst der til /
hand bliffuer aldrig viss.
Kongens forferdelse er
lige som en vng lousis bød-
len / huo hannem forgerner
hand synder mod sit liff.

Der er wanden en ere at bliffue fea
trætte / men de som gerne trætte / ere alle
Daarer.

For kuld skyld vil den Lade icke pløye /
saa skal hand rigge om Høsten / och inred
saa.

Raad i en wands herte er som it dybt
vand / men en forstandig fand merck huad
hand meen.

Wange wenniske rosia at vere from /
me / men huo vil finde en som er resindeli-
ge from?

En Kerferdig som vandier i sin from-
hed / hans Bøyn skal der gaa vel effter han-
nem.

En Ronge som sider paa Stolen at
dømme / arspier alt ont met sine øyen.

Huo fand sig / Jeg er ren i mit herte:
oc klar aff mine synder.

Wange honde Vett oc Waade / Ere
baade verslyggelighed faar HERRER

Wand kender oc en deng paa sin Væ-
sen / Om hand vil bliffue from och Redes-
lig.

It hørende Hye / oc it seendis Hye / dem
gøz HERRER baade.

Elst icke Soffin / at du skal icke bliff-
ue fattig / Ladd dine øyen vere vogne / Saa
faar du bød noet.

Ont / ont / siger mand / naar mand der
haaffuer / men naar der er bore / saa roser
mand der da.

Der er guld oc mange perler / men en
forstandig wund er it kaastelige Alen-
die.

Tag hans Kleder fea hannem som
Burger for en anden / oc pantte hannem for
den wendia skyld.

Der staalne Bød smager altid vel /
men siden bliffuer hans mund fuld aff sten-
grud.

Anslag bestaa naar mand fører dem
met Raad / oc mand skal føre strid met for-
nuffe.

Der wbeuaret mer den som obenbarer
lønlig ring / oc mer waguasteren / oc mer
den som haaffuer en falsk wund.

Huo som bander sin fader och
Moder / hans Lycte skal vdslyctis
mit i morderet.

Den Arff som mand først hafter megit

effter / Hand skal icke velsigniss paa det
sidste.

Sig icke / Jeg vil betale det onde / bie
effter HERRER / hand skal hielpe
dig.

Wange honde Vett er en verslygge-
lighed faar HERRER / oc en falsk Vey
staal er icke god.

Huer mandz gong kommer aff HERRER
Huelcker wenniske forstaar sin
Vey.

Det er wennisken en snare / at laste
hellige / oc der effter søge Løffe.

En viss Ronge bortspier de wgu-
delige / oc lader føre Hultit offuer dem.

HERRER Lycte er wennis-
kens aande / hun gaar igennem hans gan-
ste herte.

At vere from oc Sandu / beuare Kon-
gen / och hans throne stadfestis ved from-
hed.

De wngis styrcke er deris priss / oc graa
haar ere de Gamlis pyrdelse.

Wand maa formene det Onde met
haard straff / oc mer aluorlige hug at mand
fand føle dem.

XXI.

Wngens herte er i HERRER
HERRER haand som vand
becke / och hand bøyer det
huort hand vil.

Huer ryckis at hans
Vey er ret / men HERRER
al ene gøz hertene

viffe.

At gøre vel oc ret / det er HERRER
Kerere / end offer.

Hoffmodige wgen oc staalte Sind / oc
de wgueligis Lycte / ere synd.

En stinig mandz anslag føre offuer
sødighed / men den som er forhastig / hans
nem skal fattis.

Huo som samler Liggendeste met
Løgn / hand skal feyle / och falde blant dem
som lede at døden.

De wgueligis roff skal forferde dem /
Thi de vilde icke gøre huad ret vaar.

Huo som gaar en anden vey / hand er
foruent / men huo som gaar i sin wsalning /
hans gierning er ret.

Der er bedie at bo i en vreaa paa tagit /
end at bo met en trætte fuld Quinde i it huff
til hobe.

Den wgueligis siel ynster det onde /
oc hand vnder sin Veste inred.

Naar Spaatteren straffis / saa bliffuer
de wnuittige vise / oc naar mand vnder-
uiffe

Inf. 22.

Sup. 6.
Inf. 26.

Salomons

Exempel
er Saut
mod Saul

niser en viss / saa bliffuer hand fornuftig.
Den Kæsterdige holder sig vislige mod
den Wgudeligis huff / Men de Wgudelis
getencke ekon at gøre skade.

Huo som stopper sine Øren for den sat-
rigis rob / Hand skal oc robe / och icke bøn-
hæuff.

En hemmelig Gaffue stiller Vreden /
oc en stenk i skæder den hastige Grumhed.
Der er den Kæsterdige en glæde at gøre
der som ret er / men afstedere en frøct.

Jr menniske som far vildt aff Klogheds-
sens vey / hand skal bliffue i de dødis af-
nighed.

Huo som gerne leffuer i vellyst / han-
nem skal fattis / och huo som elsker Vin och
Olie / bliffuer icke Rig.

Den Wgudelige skal giffues for den
Kæsterdige / oc Foracteren for de fromme.
Der er bedre at bo i et øde Land / end
hoss en trætefuld oc vred Quinde.

I den Vises huff er it lystigt liggende
sæ oc olie / men en daare forærer der.

Huo der søger effter Barinhierlighed
oc Godhed / hand finder Luffue / afstund-
hed oc ære.

En Viss vinder de sterckis Stad / och
nedstryker deris afact ved deris tryghed.

Huo der beuaret sin afund oc Tunge
hand beuaret sin Sial fra angst.

Den som er stolt oc dristig / kaldis it
vnyttigt afenniske / som beuaret stolthed i
viede.

Den Lade døer i hans ynste / thi hans
hender vilde inder gøre.

Hand ynster daglige / men den Kæ-
sterdige giffuer oc siger icke ney.

De Wgudeligis offer er en verflygge-
lighed / thi de bliffue offrede i synd.

Jt sognactigt Vidne skal forfare / men
huo som lyder / hannem lader mand oc al-
tid tale igen.

Den wgudelige far igennem met hof-
uedet / men den som From er / hans vey skal
bestaa.

Der hielper ingen Visshed / ingen For-
stand / ingen Raad / mod HERRER
Hesten beredis til stridsdage / Men
Seyer kommer aff HERRER.

XXII.

Det er kaafteligere end stor
Rigdom / oc gunst bedre end
sølf oc guld.

Rige oc Arme mue ve-
re iblant huer andie / HERRER
gjorde dem alle sam-
men.

Den vittige seer vlycken / oc stuler sig
de vanuittige gaahen igennem oc saa skade
Huo mand lider i HERRER
frøct der er Rigdom / ære oc luffue.

Torne oc snarer ere paa Forrederis
vey / men den som viger der fra / hand be-
uaret sit Luff.

Huiledis mand venner den
Vnge / der lader hand icke aff naar
hand bliffuer gammel.

Den Rige regerer offuer de Fattige /
och huo som borger / hand er hans nemere
som hand laaner aff.

Huo som saar vret / hand skal høste
sorg / oc hand skal omkomme ved sin onds-
kaffs Riss.

Jt got Gye skal velsignes / thi der giff-
uer den Fattige sit bød.

Duff Spaatteren vd / saa gaar træten bort /
oc luff oc forhaanelse aflade.

Huo som haffuer it trofast hierte och
kierlig tale / hans Ven er Kongen.

HERRER Syen beuare gode
Raad / oc hand omkaster foracteren ord.

Den lade siger / der er en Løppe der vde /
ieg maatte drabis paa gaden.

En Hore munder en dyb graff / Huo
HERRER er vgunstlig / hand falder der
vdi.

Daarlighed sider i den Vngiff
hierte / men tuctens Riss skal driffue hende
longt fra hannem.

Huo der gør den Arme vret / at hans
Guds skal bliffue megit / hand skal oc giffue
en Rig oc lide nød.

Bøye dine øren oc høi den Visis ord /
oc tag min Lærdom til hierte.

Thi der skal gøre dig gaar / om du be-
holder hende hof dig / oc de skulle vel lyk-
tis tilfammen ved din mund.

At dir haab skal vere til HERRER /
Jeg maa daglige formane dig saadant / dig
til gode.

Haffuer ieg icke mangfoldelige be-
screffuit dig det / met Raad oc Lærdomme.
At ieg skulde vise dig en vis Sandheds
grund / at du kant suare dem ret / som dig vd-
sende.

Røffue icke den Fattige end dog hand
er Arm / oc vndertryck icke den Elendige i
Porten.

Thi HERRER skal handle deris
sager / oc hand skal vndertræde dem / som
dem vndertræde.

Haff icke selskaff met en hadst afand /
och holt dig icke til en vredactig afand.

Du maatte lære hans vey / oc din siel
maatte faa forargelse der aff.

Der

Sup. 10. Ver icke hof dem som sette deris haand
17. vð/De borge for geld.
Thi ar der som du haffuer icke ar betas
le mer / Da skal mand tage din Seng bort
vnder dig.
Deut. 27. Driff icke tilbage de gamle Landemercer
Inf. 23. fe/ Som dine Forfedre haffue gjort.
Seer du en Mand slut i sin gerning/
hand skal staa faar Kongen / De hand skal
icke staa faar de Waerde.

XXIII.

Nar du sider oc æder met en
Nerre / Saa merck huem du
haffuer faar dig.

De ser en Kniff til din
Strube/ Om du vil beholde
dit Liff.

Ynske dig icke hans Nad / Thi der er
falske Drod.

Gør dig icke womage at bliffue Rig/
De forlad dine Paafund.

Lad dine øyen icke flyge til der som du
icke kand faa/ Thi der gør sig vinge som en
Øm/ oc flyger mod Himmelen.

ad icke brød hof en Affuens fuld/ De
ynste dig icke hans Nad.

Thi hand er induortis som it Spøgel
se/ Hand siger / ad oc drick / De hans hierte
er dog icke til dig.

Din Nadfuld som du haffuer æder/
skal du vð spy/ De du maat tæbe dine Kærlis
ge ord.

Tale icke faar Daarens gern / Thi
hand foræder din tales Klogskaff.

Sup. 22. Driff icke tilbage de gamle Landes
mercke/ De gack icke paa de faderlösas ager.

Thi deris Frelser er meerrig / Hand
skal vderre deris sag mod dig.

Giff dit hierte til tuet/ De dine gern til
fornumstige tale.

Sup. 13. Lad icke aff ar tuete den Ynge / Thi
der som du hugger hannem met Riiff/ da
taar mand icke affliffue hannem.

Du hugger hannem met Riiser/ Men
du frelser hans Siel fra Delfueder.

Min Søn/ der som du est viss/ da glæ
der oc mit hierte sig.

De mine nyre ere glade/ Naar dine læbe
tale der som Rer er.

Dit hierte skal icke følge syndere/ Men
ver daglige i HERRENS frøer.

Thi der skal vere dig gaar her effter/ oc
dit haab skal icke feyle.

Hør min Søn oc ver viss/ De styre dit
hierte i veyen.

Supra 21. Ver icke iblant Drænkere oc Frodzere/

Thi Drænkere oc Frodzere forærmis / De
den som er fuld aff Soffin/ skal bare reffne
flæder.

Lyd din Fader som dig afflede/ De for
smaa icke din Moder/ naar hun bliffuer
gammel.

Røb Sandhed/ oc selg hende icke/ Vif
hed/ tuet oc forstand.

Den Kerferdigis Fader glæder sig/ oc
den som afflede en viss Søn/ hand glædis
der aff.

Lad din Fader oc Moder glædis/ De
dem vere glad som dig afflede.

Min Søn/ giff mig dit hierte/ De lad
dine øyen vel behage mine veye.

Thi en Nore er en dyb graff/ De en
Nordfene er en sneffuer graff.

Hun ligger paa lur som en Røffuerer/
De drager løffactige Mennecke til sig.

Huor er De: Huor er angist: Huor er
rette: Huor ere Kæremaal: Huor ere saar
vden sag: Huor ere røde øyen:

Der som mand ligger hof Vin / De
kommer ar dricke vð der som er i skenker.

See icke til Vinen/ ar hand er saa rød/
De staa saar støn i glasset/ Hand gaar slet
ind.

Men der effter bider hand som en
Hugorn/ De stinger som en Dgle.

Saa see dine øyen effter andie Quins
der/ De dit hierte tæler vrange ring.

De du bliffuer som en der soffuer mit i
Haffuer/ De som den der soffuer offuen paa
Nasten.

De stam mig/ Men der gør mig icke ont/
De støde mig/ Men ieg sol der icke.

Naar vil ieg opuogne: Ar søge der
mere.

XXIII.

Elg icke onde Mennecke/ De
ynste icke ar vere hof dem.

Thi deris hierte tencke
skade/ De deris læbe raade til
wlycke.

Ved Vifdom bliffuer Hu
fir bygt/ De ved forstand opholdis der.

Ved skickelig husholdning bliffue Her
berne fulde/ Aff alt Kaaftelig oc derlig Rige
dom.

En viss Mand er sterck/ oc en fornum
stige Mand/ er meerrig aff maer.

Thi mer Raad skal mand føre Rrig/
De huor mange Raadgiffuere ere/ der er
Seyer.

Vifdommen er Daaren for høy/ Hand
taar icke lade sin mund op i Porten.

Huo som gør sig self skade/ den kalder
mand rettelige en forræder Skalk.

fff Daarens

Salomons

Daarensf ræncker ere synd/ oc Bespaar
teren er en verfyggelighed iblant Folck.

Den er icke stierck/ Som icke er fast i
nød.

Redde den som mand vil sla ihjel/ oc
holt dig icke fra den som mand vil dræbe.

Siger du/ See/ wi forstaa det icke/
ment du icke at den som regerer hietrene/
mercker det: Oc den som acrer paa Sielen/
fender det: Oc betaler Wemissen efter sin
gierning.

Ed hunig min Søn/ thi det er gaat/
Oc hunig kage er sød i din hals.

Saa lær oc Visdom/ For din Siæl.
Naar du finder hende/ Saa skal der gaa dig
vel her efter/ oc dit haab skal icke vere for
geffuist.

Lære icke paa den Kerferdigis huff som
en Wgudelig/ och forstyre icke hans rolige
hed.

Thi den Kerferdige falder siu gonge
oc staaer op igen/ men de Wgudelige siun-
ke ned i wylcke.

Glæd dig icke aff din Fiendis fald/ oc
lad dit herte icke glædis aff hans wylcke.

W E R R E T kunde det see/ och be-
hage det ilde/ och vende sin vrede fra han-
nem.

Forstyg dig icke offuer de Onde/ Oc
ver icke nidker offuer de Wgudelige.

Thi den Onde haffuer inred at haabis
til/ oc den Wgudeligis Lyre skal wdslyc-
kis.

A Min Søn/ fryete W E R R E T oc
Kongen/ Oc blande dig icke iblant de Op-
ryiste.

Thi deris Forderffuelse skal hastelige
tilstunde/ och huo ved naar beggis wylcke
kommer.

Det kommer och aff de Wise/ at see til
personer i Dom er icke gaat.

Huo som siger til den Wgudelige/ du
est from/ den bander Folcker/ oc Almuen
hader hannem.

A Den de som straffe/ behages vel/ och
der kommer en rig Welsignelse paa dem.

It ret suar/ er som en tierlig Kyff.

Wdret din gierning vden til/ oc arbej-
de din ager/ oc der efter byg dit huff.

Sup. 10. Wær icke Widine mod din neste foruden
sag/ oc bedrag icke mer din Wund.

Sup. 20. Sig icke/ som mand gør mer mig/ saa
vil ieg gøre igen/ och betale huer sin ge-
ning.

Jeg gick frem faar den Ladessager/ oc
frem faar Daarensf Vin gaard.

Oc see/ der vaar idel Welder paa/ och
stod fuld mer Tidfel/ och muren vaar ind-
falden.

Der ieg det saa/ da tog ieg det til hier-
te/ oc saa til oc lærde der aff.

Du wilt end lidet soffue och slumme li-
det/ oc legge hendene lit tilsammen/ at du
fant huile. Men din armod skal komme
som en Wersfarende/ oc din fattigdom/ som
en vebnet Wand.

Sup. 6.

XXV.

W I sse ere och Salomons Wids-
sprock/ huilcke Ezechie Juda
kongis mend haffue tilfat.

Det er Guds ere/ at stiu-
le en sag/ men der er Konger/
Enis ere at randsage en sag.

Himmelen er høi och Jorden er dyb/
Wen Kongenis herte ere Wrandfage-
lige.

Wand tage Skummet fra sølffuet/
saa bliffuer det it rent kar aff.

Wand tage det Wgudelige væsen fra
Kongen/ Saa stadffestis hans throne mer
Kerferdighed.

Bramme icke faar Kongen/ och traad
icke i de Wecrigis fied.

Thi det er bedie faar dig/ at mand si-
ger til dig/ trin hid op/ End at du skulde for-
nedis faar Forsten/ at dine øyen skulde der
see.

Luc. 14.

Gack icke snart wd at kiffue/ thi huad
wilt du gøre der efter/ naar du haffuer off-
uer skendet din Wefte.

Handle din Sag mer din neste/ oc oben-
bare icke en andens hemmelighed/ paa det
at den som der høier/ skal icke tale ilde paa
dig/ oc dit onde Ryete skal aldri afflade.

It ord som talis i sin tid/ Er lige som
it Guld æble i en sølff Skaal.

Huo der straffer en Wiff som hannem
høier/ det er lige som en guld Spang och it
gyldene Hals baand.

Lige som Sneens kuld om Wstena
tid/ Saa er it tro Bud den som hannem wd-
sende/ oc verqueger sin Herris siæl.

Huo meger taler och holder inred/ hand
er lige som Skyer oc war for vden regen.

Wd raalmodighed bliffuer en Første
forligt/ oc en smidig Tunge byrder haard-
heden.

Sup. 15.

Finder du Hunig/ Saa æd nock der aff
at du icke bliffuer formæt/ oc spyer det wd.

Drag din fod fra din Weflis huff/ hand
maatte bliffue fed aff dig och bliffue dig
vred.

Sup. 17.

Huo som taler falskt Wdnesbyrd mod
sin Wefte/ Hand er it Spiud/ Suerd och
skarp Pil.

Foracres

Rom. 12.

Foracteren si haab i inddens tid / er lige som en raaden tand oc en glidende fod.

Huo der quader Viser saar it ont hierte / det er lige som it sonder reffuer Klæde om vintere / oc Edicke paa blege.

Hunger din Fiende / saa spise hannem met Bidd / Tøster hand / saa giff hannem vand at dricke.

Thi du skal sancke kul paa hans Hoff / ut / oc HERRER skal betale dig det.

Norden veer fordriffuer Regn / och en vied syn den hemmelige Tunge.

Det er bedre at side i en Vraa paa taget / End at side i huset hof en kiffactig Quinde.

It gaar Rycte aff fremmede Land / er lige som kalt vand i en tøstlig Siæl.

En Ketterdig som salder saar en vogusdelig / hand er som en rødt brønd och fordriffuer tilde.

Huo som æder formegit Dumig / det er icke gaar / oc huo som randfager effter suare ting / det bliffuer hannem for suart.

En Mand som icke kand holde sin aand / hand er som en oben Stad foruden mur.

XXVI.

Vige som Sne om Sommeren / oc regen om Høsten / saa bequæmmer icke helder daaren ære.

Lige som en Ful ferdig hen oc en Suale flyger / Saa rammer oc en vofortient Vande icke paa nogen.

Nesten en supbe / oc Alnen en tømme / oc daaren it Kiff paa ryggen.

Suare icke Daaren effter hans daarlighed / ardu skal och icke bliffue hannem lig.

Men suare Daaren effter hans daarlighed / arhand lader sig icke rycke at vere Diss.

Huo der vdrætter en Sag ved it daarlige Bud / hand er lige som en Hæle paa fæder / oc saar skade.

Lige som det lader en Bæbling at dansge / saa staar det en daare at tale om Vished.

Huo der legger en Daare ære til / det er lige som naar nogen kaste en dyrebarsten paa Galie bierger.

It Drosprock i en Daariss mund / Er lige som en Torn der stinger i den drucknis haand.

En god Næstere gør en ting ret / men huo som leyer en Wfunstlig / da fordriffuer hand det.

Lige som en Hund æder det 2. Pet. 2.
hand spyde / saa er Daaren som bruger sin daarlighed igen.

Naar du seer en / som lader sig rycke at vere viss / da er der mere haab til en Daare end til hannem.

Den lade siger / der er en vng Løue paa veyen / oc en Løue paa gaden.

En Lad vender sig i sengen / lige som døren paa hengsle.

Den Lade skuler sin haand i geyden / Sup. 10.
oc det bliffuer hannem tungt / at løffe hendet til munden.

En Lad holder sig visere / end sin der lære Seder.

Huo som gaar til oc blander sig i fremmet trette / Hand er lige som den der griber Hunden ved øret.

Lige som nogen skuder hemmelige met skud oc pile oc dræber / Saa gør it falske Nenniste met sin Tæste / oc siger der effter / ieg stemtede.

Naar der er icke mere ved / da gaar iden vd / oc naar Vaguasteren er boire / saa afflaader tverten.

Lige som kul gør gløder oc tæte ild / saa kommer en trette fuld Mand trette aff sted. Sup. 13.

En Vaguasteris ord ere lige som hug oc de gaa igennem hieeret.

En forgiftig mund oc it ont hierte / ere lige som it Paarte skaar glasseret met sølff skum.

Fienden bliffuer kent ved sin tale / alliligeuel at hand er falsk i hieeret.

Naar hand gør sin tæst yndelig / saa red hannem icke / thi der er sin Verstyggelighed der i hans hierte.

Huo som hemmelig holder had til at gøre skade / hans ondskaff skal obenbaris saar Nægheden.

Huo som gør en Graff / hand skal falde der vdi / Oc huo som velter en sten / hand skal komme paa hannem. Psal. 7.

En falsk Tunge hader den som hende straffer / oc en Øyen skalckis mund kommer fordriffuelse aff sted.

XXVII.

Døse dig icke aff den dag i morgen er / thi du vedst icke hvad det kand ste i dag. Iacob. 4.

Lad en anden løffue dig / oc icke din Mund / en fremsmet / oc icke dine egne labe.

Sten er suar / oc sand er byrde / Men en Daaris vrede er suare end de baade.

Fff ij Vrede

Salomons

Vrede er en rasendeting / och Grum-
heder en storm / och huo fand bestaa saar
Nad:

Iob. 6. Obenbarlig straff er bedre / end hem-
melig Rieklighed.

Elskerens slag mene det ret gaar / men
Naderens Kyss er bedrægelig.

En fuld Siel nedtræder vel hunig Ka-
ge / men en hungriq Siel er alt bestør.

Lige som en ful er der viger fra sin rede
saa er den der viger fra sin Sted.

Hierter glæder sig aff Salue oc Rø-
gelse / Men en Ven er lyfelig for Sielens
raad skyld.

Forslad icke din Ven och din Faders
Ven / oc gack icke i din Broders huus / naar
det gaar dig ilde / Thi en Vabo er bedre nær
hoss / end en Broder langt borte.

Der viss min Søn / saa glæder mit hjer-
te sig / Saa vil ieg suare dem som mig for-
haane.

Sup. 20. En Vittig seer vlycke / oc skæler sig /
22. Men de Vanuittige gaa igennem / oc lide
skade.

Tag hans Klæder fra hannem som
Borger for en anden / oc pante hannem for
den Fremmedes skyld.

Huo som velsigner sin Næste met høy
røst oc tilige opstaa / det skal regniss han-
nem for en Forbandelse.

En troette fuld Quinde och it
ideligt drøb naar det regner saare /
De lignis vel ved huer andie /

Huo som hende opholder / hand hol-
der været / oc hand vil tage olien met haan-
den.

En Kluff huedser den anden / och en
Mand den anden.

Huo som beuare sit Figen træ / hand
æder fruct aff det / och huo der foruare sin
Næste / hand skal aris.

Lige som Skryggen i vander er mod
Ansiet / Saa er Menniskens hjerre mod
der andet.

Hvelfuede oc forderffuelse bliffue aldri
fulde / oc Menniskens øyen ere oc vinnateli-
ge.

En Mand pøssuiss ved Roserens
mund / lige som Sølf i dægelen och Guld
i Onen.

Der som du sønder stöder en Daare i
en Mørtte met stempelen / som gryn / da la-
der hand dog icke aff sin Daarlighed.

Tag vare paa dine saar / och haff om-
hyggelighed for din Dørd.

Thi Godset været icke euindelige / oc
Krumen varer icke stedje oc altid.

Hv er opgonget / oc græsser der / och
viterne sanctis paa biergene.

Lammene klæde dig / oc Buckene giff
ue dig ager pendinge.

Du haffuer Gede melck nock til mad i
dit huus / och til dine Tieniste pigers na-
ring.

XXVIII.

DEn Wgudelige fyr / och in-
gen iager hannem / men den
Retferdige er frimodig som
en vng Løue.

For Landzens synds
skyld / bliffue mange Herre-
skifte / men for forstandige oc fornuftige
Mendes skyld bliffue de lange.

En arm Mand som gør de Fattige
skade / Hand er som Mennemrug der for-
derffuer Fructen.

De som forlade Louen / loffue den
Wgudelige / men de som hende beuare / de
ere vnuillige mod dem.

Onde Folck mercke icke paa Ratten /
Men de som atspørre HERREN mer-
ke paa alting.

En Fattig som vandrer i sin Fromhed
er bedre / End en Rig som gaar i vrang-
veye.

Den som beuare Louen / hand er ic
forstandigt Barn / men den som holder sig
til Drancere / hand skender sin Fader.

Huo som formerer sit Gods met aager
oc vskellig vinding / hand samler der til fat-
tigis gaffin.

Huo som bort vender sit Hæ at høre
Louen / Hans bøn er en vstyghelighed.

Huo som forføerer de fromme paa on-
de veye / Hand skal falde i sin Graff / Men
de fromme skulle ærfue der gode.

En Rig lader sig trycke at vere Hiss /
Men en fattig forstandig mercker han-
nem.

Naar de Retferdige regere / da gaar
der saare vel til / Men naar de Wgudelige
opkomme / da vendis det om iblant Folck
et.

Huo der necer sine Afgiærninger /
hannem skal det icke vel lyckiff / men huo
som bekender dem / och offuer giffuer dem /
hand saar Barmhertighed.

Saliger den som altid freyter / Men
den som er Naardnæct / Hand skal falde i
vlycke.

En wgudelig som regerer offuer it arme
Folck

Folck/ Det er en brölnde Løue oc gluben
de Bism.

Naar en Første er vden forstand/ da
steer der megen vræt/ aNen huo der hader
Gerighed/ hand skal leffue lenge.

It aNenniske som gør vræt paa en
Siels blod/ Hand skal icke bliffue behol-
den/ der som hand end soer til Hellsuede.

Huo som gaar enfoldelige hen/ hand
skal bliffue ved mact/ aNen huo som gaar
paa vränge veye/ Hand falder en gong.

Huo som arbejder sin Ager/ hand faar
brød nock/ aNen den som gaar aarckeløff/
Hand skal haffue Almod nock.

En tro aNand bliffuer meger velsig-
net/ aNen den som haster at bliffue Rige/
hand bliffuer icke velsyldig.

Der er icke gaar at ansee Personer/ Thi
hand gør oc vel ilde for it stycke brød.

Huo som haster til Righed oc er nidst/
Hand veed icke at velycke skal møde han-
nem.

Huo der straffer it aNenniske/ hand
skal faa gunst der efter/ aNere end den som
smigerer.

Huo der tager fra sin Fader eller mor-
der/ oc siger/ Det er icke synd/ Hand er For-
derffuerens Stalbroder.

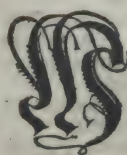
Den Hoffmodige opuecker trætte/ men
den som forlader sig paa HERREN/ hand
bliffuer fed.

Huo som forlader sig paa sit hierte/
hand er en Daare/ aNen den som omgaar
mer Visdom/ hand skal vndkomme.

Huo som giffuer den Fattige/ hannem
skal icke fattis/ aNen den som vender sine
øyen der fra/ Hand skal saare forderffuis.

Naar de Wgudelige optomme/ da
skulder folcket sig/ aNen naar de omkom-
me/ da bliffue de Kerferdige mange.

XXIX.

Huo som er haardnacker mod
straff/ Hand skal hastelige
forderffuis vden al Hielp.

Naar de Kerferdige ere
mange/ da glædis folcket/
aNen naar de Wgudelige
regere/ da sucker folcket.

Huo som elsker Visdom/ hand glæder
Lucas 15. sin Fader/ aNen huo som omgaaff mer
Døer/ hand mister sit Gods.

En Konge opretter Lander ved Ræt/
aNen en Gerig forderffuer der.

Huo som smigerer mer sin Tefte/ hand
vdbreder it garn faar hans gong.

Naar den Onde synder/ da besnæver

hand sig self/ aNen en Kerferdig glæder sig
oc haffuer fryd.

Den Kerferdige kender de Fattigis
sag/ Den Wgudelige acrer ingen fornufft.

Bespaattere søre en Stad dustelige i
volycke/ aNen de Vise stille vreden.

Naar en Viss kommer til handel mer
en Daare/ Da faar hand ingen Rolighed/
huad heller hand er vred eller blid.

De Blodgerige hade den Fromme/
aNen de Kerferdige arspære hans Siæl.

En Daare vdsøser aldelis sin Aand/
aNen en Viss holder hof sig.

Den Hæere som haffuer lyst til løgn/
Hans Tiener ere alle Wgudelige.

Fattige oc Rige møde huer andre/
aNen HERREN oplufter baade deris
øyen.

En Konge som dømmer de Fattige tro-
lige/ Hans throne skal bestaa euindelige.

Riss oc straff giffue Visdom/ aNen en
Dreng som raader sig self/ hand forhaaner
sin aNoder.

Huo mange Wgudelige ere/ der ere
mange synder/ aNen de Kerferdige skulle
see deris fald.

Tucte din Søn/ Saa skal hand ver-
quege dig/ De hand skal forlyste din Siæl.

Naar Spaadommen er vde/ da bliff-
uer folcket vilt oc øde/ aNen saliger den som
forfremmer Louen.

En Suend lader sig icke tucte mer ord/
Thi der som hand end der forstaar/ da tager
hand sig dog icke der til.

Seer du en som er snar til at tale/ Da
er der mere haab til en Daare/ end til han-
nem.

Naar en Suend bliffuer kræselige op-
førd aff Vngdom/ Da vil hand siden vere en
Junker.

En vied aNand opuecker trætte/ De en
Hastig gør mange synder.

aNenniskens hofferdighed skal ned-
styrte hannem/ aNen den Vdmnye skal faa
ere.

Huo som haffuer deel mer Tyffue/ h-
rer bander/ oc giffuer der icke til kende/ Hand
hader sit Liff.

At fere aNennisten søer i fald/ aNen
den som forlader sig paa HERREN/ hand
bliffuer bestermet.

Mange søge en Førstis ansigt/ aNen
huer mandis Dom kommer aff HERREN.

En Wierferdig mand er den Kerfer-
dige en verfyggelighed/ De den som er paa
den rette vey/ hand er den Wgudeligis ver-
fyggelighed.

fff iij Disse

XXX.

Jffe ere Agur Jakesons ord/
De den aNands Leithiel/
Leithiels oc Vchals Lees
domoctale.

Thi ieg er den aller
daerligste/ De aNennistelig
forstand er icke hof mig. Jeg haaffuer icke
laert Vifdom / De ieg veed icke huad Nel-
ligt er / Huo far op til Himmelen oc ned:
Huo rager Været i fine hender: Huo binder
Vander i it Klæde: Huo haaffuer ficker alle
Verdens Ende: Huad heder hand: oc huad
heder hans Søn: Vedst du der:

Alle Guds ord ere rene/ De de ere deris
Skjold som tro paa hannem. Leg inted til
hans Sid/ At hand skal icke straffe dig / De
du findis Løgnactig.

Jeg bedis tuende honde aff dig / dem
vilt du icke vegre mig / for ieg dø. Lad Aff-
guder i oc Løgn vere longe fra mig / Giff
mig icke Armod oc Rigdom / aNen lad mig
faa min bestickede søde. Jeg maatte ellers
necte dig/ der som ieg bleffue mat / De sig-
Huo er HERREN: Eller om ieg bleffue
for Arm / da maatte ieg stæle / oc forgribe
mig paa min Guds Naamn.

Forraad icke Suenden hof hans Ne-
re/ Hand maatte bande dig/ oc du skulde bæ-
re skylden.

Der er en Art / som bander sin Fader/
oc icke vefignier sin aNoder.

En Art / som lader sig tycke at vere ren/
De er dog icke roen aff hendis Skarn.

En Art / som bær sine øyen høyt / De
løfter sine øyenbryner høyt op.

En Art som haaffuer Suerd for render/
som opader met hendis Kindrender/ oc for-
rerer de Elendige i Landet / De de Arme
iblant Folcker.

Egelen haaffuer tho døtter / Bær hid/
bær hid.

Sup. 2. 7

Try ting staa icke til at mættiff / De der
fierde siger icke / Der er nock. Velfuede/
Quindis tillucte aNoder / Jorden bliffuer
icke mat aff Vand / De Jlden siger icke/
Der er nock.

It øye som bespaatter Faderen/ De for-
smaar at lyde sin aNoder/ Der skulle Raffne
vdbacke ved backen / oc de unge Vne op-
æde.

Try ting ere mig forunderlige / oc der
fierde veed ieg icke / Vnens vey i Himme-
len/ Hugoimens vey paa Klippen/ Skibens
vey mit i Vaffuit / De en aNands vey til en
Pige. Saa er oc Noikonens vey/ som opslu-
ger oc stryger sin mund / oc siger/ Jeg haaf-
uer inted ont gjort.

Salomons

It Land bliffuer vroligt ved tre hōnde
ting / De der kand icke lide der fierde. En
Suend naar hand bliffuer Konge. En daa-
re naar hand er formeget mat. En Whel-
dig naar hun bliffuer giff / De en Pige/
naar hun bliffuer sin hustruiss Afffuing.

Der ere fire smaa ting paa Jorden / oc
Klogere end de Vise. aNyrene it skøbeligt
folck / Alligeuel besticke de deris søde om
Sommeren/ Canin it skøbeligt folck / Dog
leggede deris huff i Klippen. Gresshopper
haaffue ingen Konge/ Alligeuel drage de alle
vd til hobe / Ederkoppem arbejder met sine
hender/ oc er paa Kongens Slaar.

Try ting haaffue en skøn gong / De der
fierde gaar vel. Løuen mættig iblant Diu-
rene/ oc vender sig icke for nogen / En aNy-
ende met gode lender. De en Vader / De
Kongen som ingen taar legge sig mod.

Haaffuer du veret daerlig / oc farit for
høyt oc haft ont i sinde / Da leg haanden
paa munden.

Vaar mand kerner meckt/ da gør mand
smøt der aff/ De huo som snyder nasen hart/
da ruinger mand blod aff hende / De huo
der begynder Vrede/ hand ruinger trætte
der aff.

XXXI.

Jffe ere Lamuelis Kongis
ord / Den Lærdom som
hans aNoder lærde han-
nem.

Al min vdualde / Al
du mit Liffs søn / Al min
ynstelige Søn.

Lad icke Quinder faa dit Gods / De
gack icke i de veye vdi huilcke Kongerne for-
derffue dem. De icke Kongerne / Lamuel
giff icke Kongerne Vin at dricke / ey heller
forstærne sterck Drick. De maatte dricke oc
forglemme Rætt / oc foruende de Elen-
dige Folkis Sag nogen sted.

Giffuer dem sterck Drick som skulle Eccl. 3
affluffuis / De de bedrøffuede Stæle Vin/ At
de dricke/ oc forglemme deris elendighed/ oc
icke mere tencke paa deris vlycke.

Lad din mund op for de Dumme/ De
for alle deris sager som ere forladne.

Lad din mund op oc døim ret/ De heff-
ne de Elendige oc Fattige.

Huo som haaffuer lycke til en dydelig Supra.
Quinde / Hun er fast edlere end kaaft-
lige Perler.

Hendis aNands hierte taar forlade sig
paa hende / De hannem skal icke fattis Væ-
ring/ Hun gør hannem gaar oc inted ont/ i
alle sine liffs dage.

Dun

Hun gaar om met Vld oc Høi/ De ar-
beyder gerne met sine hender.

Hun er lige som ic Købmands Skib/
som henter sin næring longer borte.

Hun staar op om natten / oc giffuer sit
Huff Føde / Oc sine Tieniste piger mad.

Hun tencker paa en Ager oc køber han-
nem / Oc planter en Vingaard aff sine hæn-
ders fruct.

Hun omgiørder sine Lender fast / Oc
styrcker sine Arme.

Hun mercker huorledis hendis Han-
del gøi gaffn / Hendis Lycte styckis icke vd
om naten.

Hun recker sin haand til Røcken / oc
hendis fingre tage far paa Tenen.

Hun vdbieder sine hender til de Fattis-
ge / Oc recker sin Haand til de Nødsøff-
tige.

Hun seynter icke i sit Huff for Sne / Thi
at hendis ganste Huff haaffuer dobbelde
Klæder.

Hun gøi sig selff Tapeter / Huit silcke
oc purpur er hendis Klæder.

Hendis Haand er raffnkundig i Por-
ten / Naar hand sider hof de Eldste aff Lan-
det.

Hun gøi en Riortel oc selier hannem/
Hun giffuer Kremeren ic Vetre.

Hendis pydelse er / at hun er renlig oc
flitig / Oc hun skal der efter lee.

Hun oplader sin mund met Visdom/
Oc paa hendis runge er Liffsalig Lærdom.

Hun seer / huorledis det gaar til i hen-
dis Huff / Oc hun edder icke sit brød met
ladhed.

Hendis Sønner komme op oc prise
hende salig / Oc hendis Hofbonde roser
hende.

Alange døttere affle Rigdom / Men
du offuergaar dem alle.

At vere lystelig oc deplig er inted / Men
den Quinde som seynter IHERRE /
skal mand loffue.

Hun skal prisis aff hendis Henders
fruct / Oc hendis gerning skal loffue hende
i Porten.

— Ende paa Salomons
Ordsprock.

Fff iij Denne

Salomon

Predickere.

I.

Dinne er Predikerens tale / Da
uidz Sone / Kongens i Jerusalem.

Der er altsammen idel forfengelighed / sagde
Predikeren / Der er altsammen idel forfengeligh
hed . Duad haaffuer **D**ennisten mere aff al sin
møye / som hand haaffuer vnder Solen: En Slæct
for-gaar / den anden kommer / **D**en Jorden bliffuer
euindelige. Solen gaar op oc gaar ned / **D**e løbet
til sin sted / at hun kand gaa op igen. **D**æret gaar
mod synden / oc kommer omkring til Norden / oc
omkring igen til den sted som det begynte. Alle
Vand løbe i **D**affuit / alligeuel bliffuer **D**affuit icke
fuldere / Til den sted som de vdflyde / flyde de hen

igen.

Alle Gerninger ere fulde aff møye / at ingen kand vdflyde det. **D**yret seer sig aldri mat /
oc **D**yret hører sig aldri mat. Duad er det som steet er: Lige det samme der skal ste her effter.
Duad er det som mand haaffuer gjort: Det er lige som det samme der mand skal gøre her
effter / **D**e der steet inder nyt vnder Solen. Steet der oc noget aff huilcket mand kand sige /
See / det er nyt: Thi det er oc for steet i fremfaren tid / aff dem som vaare saar off. **D**and
tencker icke huorledis det er for til gonger / Saa skal mand oc icke tencke paa det som her eff
ter kommer / hoff dem som her effter skulle bliffue.

Jeg predickere vaar Konge offuer **J**rael i Jerusalem / **D**e gaff mit Hierte til at sege
oc randsage vislige / alt det som mand gør vnder Himmelen. Saadan welig møye haaffuer
Gud giffuit **D**ennistens bøn / at de skulle plaffuis der vdi. Jeg saa til alle Gerninger
som ste vnder Solen / oc see / det vaar altsammen Forfengelighed oc Jammer. Kroget kand
icke bliffue ret / oc det som haaffuer brøst / kand icke rettes.

Jeg sagde i mit hierte / See / Jeg er bleffuen herlig / oc haaffuer mere Visdom / end alle
de som haaffue verit faar mig i Jerusalem / **D**e mit hierte haaffuer meget lært oc forfarit. **D**e
ieg gaff oc mit hierte der til / at ieg kunde lære Visdom / daarlighed oc floghed / **D**e ieg for
nam / at saadan vaar oc møye. Thi huor megen Visdom er / Der er oc meget Gremmelse /
De den som meget vil lære / Vand maa meget lide.

II.

Dag sagde i mit hierte / **D**u vel / Jeg vil leffue vel / oc haaffue gode dage / **D**en
see / der vaar oc forfengelighed. Jeg sagde til laderen / **D**u est galen / oc til
glæden / Duad gør du:

Da tencke ieg i mit hierte / at drage mit Legeme fra **D**in / oc drage mit
hierte til visdom / at ieg kunde begrebe huad daarlighed er / **J**ndtil ieg kunde
lære / huad **D**ennisten vaare gaar / at de skulde gøre / saa lenge de leffue vni
der Himmelen.

Jeg gjorde store ring / Jeg bygde **H**uff / plantede **V**ingaaarde. Jeg gjorde mig **D**ree
haaffue oc **L**ysfgaarde / oc plantede allehonde fructsommelige **T**ra der vdi. Jeg gjorde mig
Fiskevand / at vande de grøne treis **S**kon der aff. Jeg haaffde **S**ueme oc **P**iger oc **T**uene
de. Jeg haaffde en stor **B**ostaff met **D**yen oc **F**aar / mere end alle de som haaffde verit faar
mig i Jerusalem. Jeg samlede mig oc **S**olff oc **G**uld / oc ic **L**iggendefæ aff **R**ongerne oc
Landene. Jeg sticte mig **S**angere oc **S**angerinder oc **D**ennistens vellyst / allehonde
Strenge leg. **D**e ieg bleff mectig offuer alle dem som haaffde verit faar mig i Jerusalem /
De **V**isdom bleff hoff mig. **D**e alt huad mine øyen begere / der lod ieg dem faa / **D**e ieg
necrede mit hierte ingen glæde / at der haaffde glæde aff alt mit arbejde / **D**e der holt ieg for
min

min deel aff alt mit arbejde. *¶* Den der ieg saa til alle mine gerninger / som min haand haffde gjort / oc møyre som ieg haffde haffte / See / da vaar det altsammen forfengelighed oc Jammer / oc intet mere vnder Solen.

Da vende ieg mig om at see til Visdom / oc Kloghed oc Daarlighed / Thi huo veed / huad den skal bliffue for te *¶* Denniste / effter Kongen / som de allerede haffue gjort : Da saa ieg / at Visdom gaar offuer daarlighed / som Luser offuer *¶* Drecket. Oc at den Visis syen staa i Doff uedit / *¶* Den Daarer gaa i mœckhed / Oc ieg merckte dog / at det gaar den ene som den anden.

Da tenckte ieg i mit hierte / Effterdi at det gaar Daaren lige som mig / Hui haffuer ieg da staaet effter Visdom : Da tenckte ieg i mit hierte / at saadant er oc forfengelighed. Thi mand kommer icke altid den Vise ihu / lige saa lider som Daaren / oc de tilkommende dage forglemme alting / Oc lige som den Vise dør / Lige oc saa Daaren. Der faare forrød mig at leffue / Thi det behagede mig ilde som steer vnder Solen / at det er saa aldelis forfengelighed oc møyre.

Oc mig forrød alt mit arbejde som ieg haffde vnder Solen / At ieg skulde lade det til ic *¶* Denniste / som skulde vere effter mig / Thi huo veed / om hand skal bliffue Viss eller Galen : Oc hand skal dog regere i alt mit Arbejde / som ieg haffuer visslige gjort vnder Solen / Det er oc forfengelighed.

Der faare vende ieg mig / at mit hierte skulde afflade aff alt Arbejde som ieg gjorde vnder Solen. Thi ic *¶* Denniste som haffuer gjort sit Arbejde mer visdom / fornumstighed oc sticket lighed / hand maa lade en anden det til Arff / som intet haffuer arbejdet det til / Det er oc forfengelighed oc en stor vlycke. Thi huad faar *¶* Dennisten aff alt sit Arbejde oc sit Nierris møyre / som hand haffuer vnder Solen / vden ga / sorg oc drœffuelse i alle hans dage : At hans hierte haffuer icke heller rolighed om natten / Det er oc forfengelighed.

Et der icke nu *¶* Dennister bedre / at æde oc dricke / oc at hans Siel er glad i hans Arbejde. Den der icke saa ieg oc / at der kommer aff Guds haand. Thi huo haffuer gladeligere ædet oc verqueger sig / end ieg : Thi hand giffuer det *¶* Denniste Visdom / Forstand oc glæde som hannen behager / *¶* Den hand giffuer Synderen vlycke / At hand samler oc drager til hobe / oc det skal dog giffuis den som Gud behager / Der faare er det oc forfengelighed oc Jammer.

III.

Leing haffuer sin tid / Oc alt det som mand tager sig faare vnder Himmelen / haffuer sin stund.

<p>At</p> <p>Fœdis Dø Plante Opvæxt det som planter er. Thiel sla Helbiede Vedbyrde Bygge Græde Lee Sorge Dange Adspæ sten Samle sten</p>	<p>haffuer sin tid.</p>	<p>At</p> <p>Tage i fassn Vere longer fra at tage i fassn Søge Tabe Beholde oc for uare Bort kaste Sønder rissue Sy til sammen Tie Tale Elste Nade Stride Holde fæd</p>	<p>haffuer sin tid.</p>
---	-------------------------	---	-----------------------------

¶ Mand arbejder huorledis mand vil / Saa kand mand dog intet mere vdirette. Der aff saa ieg den møyre / som Gud haffuer giffuit *¶* Dennisten / at de skulle plagis der vdi *¶* Den hand gør alting vel i sin tid. Oc lader deris hierte bekunne sig / huorledis det skulde gaa til i Verden / Thi *¶* Dennisten kand dog icke finde paa den gerning som Gud gør / huorleken begyndelsen er i sin enden. Der faare merckte ieg / at der er intet bedre der vdi / end at vere glad / oc gøre sig gaar i sin Leffuit. Thi huert *¶* Denniste som æder oc dricker / oc er vel til freeds i alt sit arbejde / Det er en Guds gaffue.

Ieg mercker alt det som Gud gør / der bliffuer altid bestandigt / mand kand intet legge der

Salomons

der til/eller tage der fra/De Gud gør saadant / at mand skal frygte hannem. Nuad Gud gør/
der staar der/De huad hand vil gøre/der maaskee/Thi hand søger oc staar der efter.

Jeg saa ydermere vnder Solen Dommens sted/der vaar it Wgudelige væsen/De Rets
ferdigheds sted/der vaare Wgudelige. Da tænkte ieg i mit Hierte/Gud skal dømme den Rets
ferdige oc Wgudelige/Thi at alle forset oc alle gerninger/haffue deris tid.

Jeg sagde i mit hiert om aDennistens væsen/i huilcket Gud giffuer til kende/oc lader det
anses som de vaare iblant sig self lige som Fæ/Thi der gaar aDennisten lige som Fæ. Som
dette dør/saa dør oc det/oc de haffue alle en honde aande/oc aDennisten haffuer intet mere
end Fæet/Thi der er alt sammen forfængelighed/Der far altsammen til en sted/Der er alt
sammen gjort aff stoff/oc der bliffuer til stoff igen. Huo veed/om aDennistens aande far op/
oc om Fæens aande far ned vnder Jorden? Der faare siger ieg/ar der er intet bedre/End at it
aDenniste er glad i sit arbeide/Thi der er hans deel. Thi huo vil søre hannem der hen/at
hand kand see/huad der skal see efter hannem.

III.

IJg vende mig/oc saa til alle som lide vret vnder Solen/De see/der vaar deris
Graad som lidde vret/oc haffde ingen Trøstere/De de som gjorde dem vret/
vaare formædte/ar de kunde ingen Trøstere haffue. Da loffuede ieg de Dø
de som vaare allerede døde/mere end de leffuende som end nu haffde Liffuit/De
som icke end nu er bedre end de baade/oc fornemmer icke der onde/som steer vnder
der Solen.

Jeg saa til Arbeide oc stikkelighe i alle sager/Da hader den ene den anden/Der er io oc
forfængelighed oc møyre. Thi en Daare slar sine fingre i huer andres/oc æder sit kød. Der er be
dre en Daand fuld mer rolighe/End baade neffuene fulde mer møyre oc tammere.

Jeg vende mig/oc saa Forfængelighed vnder Solen. Der er en Enlig oc icke self anden/
oc haffuer huereken Barn eller Broder/Dog er der ingen ende paa hans Arbeide/oc hans
øyen bliffue icke mætte aff Rigdom/Huem arbeider ieg dog til/oc tager fra min Stal: Der
er io oc forfængelighed oc en ond møyre. Saa er der io bedre/tho end en/Thi de nyde dog deris
arbeide vel/falder den ene/saa hjælper hans Staldbroder hannem op/Va den som er alene/
naar hand falder/Da er der ingen anden som hjælper hannem op. De naar tho ligge tilfams
men/perme de sig/Huorledis kand en alene bliffue varm: En kand offuerfaldis/aDen tho
kunde staa emod/Thi en tredobbelt Snor rissuis icke lettelige sønder.

Jr fattige Barn som er vist/er bedre end en gammel Konge/som er en Daare/oc veed
icke at foruare sig. Der kommer en aff fengsel til Kongeriget/De en som er fød i sit Kongerig
ge/bliffuer arm. Oc ieg saa/ar alle leffuende vnder Solen vandrede hof it ander Barn/som
skal opkomme i hans sted. De der vaar ingen ende paa der folck som ginge faare oc bag han
nem/De de finge dog ingen glæde aff hannem/Der er oc forfængelighed oc it tammere.

V.

1 Reg. 15.
Oleas 6.

Suare din fod/naar du gaar til Guds Huse/oc kom ar du kant høre. Det er
bedre end Daarers offer/Thi de vide icke huad ont de gøre.

Der icke snar mer din mund/oc lad dit hierte icke haste at tale noget faar
Gud. Thi Gud er i Himmelen/oc du paa Jorden/Der faare lad dine ord vere
faa. Thi huor der er megen sorg/der komme Drømme/De huor mange ord
ere/der hører mand Daarer.

Deutero. 25.

Naar du gør Gud it Løffe/saa løffue icke at holde det/Thi hand haff
uer ingen behagelighed til Daarer. Nuad du løffuer/der holt/Der er bedre ar du inred løffuer/
end ar du holder icke det du løffuer.

Tilsted icke din mund/ar hand forfører dit kød/De sig icke faar Engelen/Jeg er vofst
dig/Gud maatte forføris offuer din tøj/oc forføris alle dine hendes gerninger. Huor
mange Drømme ere/der er forfængelighed oc mange ord/aDen frygte du Gud.

Seer du/ar den Fattige göris vret/oc at Ræt oc Rætfærdighed bort rissuis i Landet/da
forundre icke paa det forset/Thi der er end nu en høre Doctere offuer de Høye/oc ere end nu
Høye offuer dem baade/Der offuer er Kongen i alt Landet/til at arbeide ageren.

Huo der elster Pendinge/hand bliffuer aldri mæt aff Pendinge/De huo der elster Rigs
dom/hand faar intet gaffin der aff/Der er oc forfængelighed. Thi huor meget Guds er/der ere
mange

mange som der æde/De huad gaffuer det hannem som der haffuer/uden at hand seer der paa
met syner: Huo der arbejder/hannem er søffen sød/huad heller hand haffuer ædit liden el
ler meget/Åen den Rigis offerstodighed lader hannem icke søffue.

Det er en ond Plaffue/som ieg saa vnder Solen/at beholde Rigdom/den til skade som
hannem haffuer. Thi den Rige forfaris met stort iammer/De der som hand haffuer afflet en
Søn/beholder hand inted i haanden/Lige som hand kom nøgen aff sin Moders liff/Saa
far hand bort igen/Lige som hand kom/oc hand tager inted met sig aff sit arbeide i sin haand/
naar hand far bort. Det er en ond Plaffue/ar hand far bort/lige som hand er kommen/Huad
hielper det hannem da/ar hand haffuer arbeidet i værre: Hand haffuer ædit i mørcke i alle sine
dage/oc i stor gremmelse oc siugdom oc drossuelse.

Saa synis mig nu gaar at vere/ar der er deylige/naar mand æder oc dicker oc er glad/i alt
arbeide som nogen gør vnder Solen/i alle sine liffs dage/aff det som Gud giffuer hannem/
Thi der er hans Deel. Thi huilcket Åenniske som Gud giffuer Rigdom oc gods/oc mact til
at æde oc dricke der aff for sin deel/oc er glad i sit arbeide/Det er en Guds gaffue. Thi hand
tencker icke meget paa det elendige Lessner/effterdi at Gud glæder hans Hierte.

VI.

Det er en wlycke som ieg saa vnder Solen/oc er almindelig hoff Åenniskene.
En som Gud giffuer Rigdom/gods oc ære/ochannem factis inted/som hans
hierte begerer/De Gud giffuer hannem dog icke mact til at bruge det samme/
Åen en anden forærer det/Det er forfengelighe oc en ond Plaffue. Der som
hand end afflede hundrede Børn/oc leffuede saalenge/ar hand leffuede mange
Aar offer/oc hans Siel mættede sig icke aff godset/oc bleffue foruden Graff/
Om den siger ieg/At en wridig sødsel er bedie end hand. Thi hand kommer i forfengelighe
ochand far bort i mørcke/De hans naftn bliffuer stult i mørcke/Hand bliffuer icke glad aff
Solen/oc veed ingen volighed huertken her eller der. Der som hand end leffuede i thu Tusinde
Aar/saa haffuer hand dog aldri it gaar mod/Kommer det icke alsammen til en Sted:

Huere Åenniske er Arbeide paalagt/effter sin maade/Åen hietter kand icke bliffue der
hoff/Thi huad vdræter en Viff mere end en Daare: Huad tager en Arm sig saare/ar hand
vil vere iblant de Lessuende: Det er bedie at bruge det netuerindis gods/End at tencke effter
ander/Det er oc forfengelighe oc iammer.

Huad er der/om en er end meget puffer/Saa veed mand dog at hand er it Åenniske/oc
kand icke trætte mer det som hannem er formeetige. Thi forfengelige ring ere mange/Huad
haffuer it Åenniske mere der aff:

VII.

Hu veed/huad Åennisten er nytteligt i hans Liffs tid/saa lenge som hand
leffuer i sin forfengelighe/huileken der bort far/som en stygge: Eller hu vil
sige Åennisten/huad der skal komme effter hannem vnder Solen:

Jr gaar Ryckte er bedie end god Salue/De Dødsens dag/end sødelsens
dag. Der er bedie at gaa til græde Husit/end til Gildis husit/i hine er alle Åen
nistis ende/De de Lessuende tage det til hierte. Det er bedie at søge end at lee/Thi at hietter
forbedris ved sorg. De Vises hierte er i græde husit/oc Daarens Hierte er i glæde husit. Det
er bedie at høre de Vises straff/End at høre Daarens Sang. Thi Daarens Lader er lige
som Toine sprage vnder Gyden/De der er oc saa forfengelighe.

En genuordig gør en Viff wuillig/oc forderffuer it milt hierte. Enden paa en ting er be
dre/end begyndelsen der paa/En taalmodig Aand er bedie/end en høy Aand. Der icke for
hastig i dit sind/til at bliffue vied/Thi vieden huiler i en Daaris hierte. Sig icke/Huad er det/
at de fremsarne dage vaare bedie end disse: Thi du spør saadant icke vilige. Vifdom er god
mer Lessue gods/De hielper at en kand glæde sig aff Solen. Thi lige som Vifdom bestemmer/
saa bestemmer oc Pendinge/Åen Vifdom giffuer den Liffut som hende haffuer.

See til Guds Gerninger/Thi hu kand gøre der stær/som hand gør kroget: Der glad
paa de gode dage/oc tag den onde dag oc saa for gaar/Thi Gud sticker denne hoff den anden/
At Åennisten skal icke vide huad komme skal.

Jeg haffuer seer alle honde i min forfengeligheds tid/ Der er en Retferdig oc forfaris i
sin Ret

Salomons

sin Retferdighed/ Oc der er en Wgudelig som leffuer lunge i sin ondskaff. Der icke formeget Retferdig/ oc icke formeget Wijs/ At du icke forderffuer dig. Der icke saa Wgudelig oc ver icke daarligh/ At du skal icke ds i wrid. Det er gaar/ar du dette begriber/ oc icke lader der ander aff din haand/ Thi den som frycter Gud/hand vndgaar dem alle.

Wisdommen styrcker den Wijs mere/end thi Veldige som ere i Staden. Thi der er inred i Jorden som gør gaar/oc icke synder. Tag icke heller til hierte alt der mand siger/ At du skal icke høre din Suend bande dig. Thi dit hierte veed/ar du haaffuer oc tit bandet an die.

Alle saadant haaffuer ieg vissige forfætt/ Jeg tencke/ Jeg vilde vere wijs/ Men hun kom longe fra mig. Det er longe boite/ huad skal det vere: Oc der er meger dybt/ huod vil der finde. Jeg vende mit hierte til at forfare oc vdspre/ oc at søge Wisdom oc Konst/ at forfare/ de wgdeligis daarlighed/ oc de galnis vildfarelse. De ieg fant at saadan en Quinde er bestere end Døden/hues hierte er garn oc snarer/ oc hendis hender ere baand. Huo Gud behager/hand skal vndkomme fra hende/ Men Synderen skal fangis ved hende.

See/der haaffuer ieg fundet/siger Predickeren/ Det ene effter det ander/at ieg kunde finde Konst. Oc min Siel søger end nu/oc haaffuer icke fundet det/ I blant tusinde fant ieg it i Menis/ Men ieg fant ingen Quinder iblant dem alle. Alene see/ Jeg haaffuer fundet det/ at Gud gjorde i Menisten opiet/ Men de søge megen Konst. Huo er saa wijs/ oc huod fand det vds legge:

VIII.

Prover. 17.

Menistens Wisdom oplüser hans ansiet/ Men den som er wblu/ Hand haad. Jeg holder Kongens Ord/ oc Guds red. Hast icke at gaa fra hans ansiet/ oc bliff icke ionde sager/ Thi hand gør huad hannem lyfter. I Kongens ord er mact/ oc huod kand sige til hannem/ huad gør du: Huo som holder Wisdet/ hand skal inred ont somemme/ Men en Wisis hierte veed tid oc maade. Thi huert forser haaffuer sin tid oc maade/ Thi i Menistens wylcke er megen hoff hannem. Thi hand veed icke huad der verit haaffuer/ Oc huod vil sige hannem huad bliffue skal. Menisten haaffuer icke mact offuer Aanden/ at forhindre aanden/ oc vdsen redder icke de Wgdelige.

Dette haaffuer ieg alsammen seer/ oc gaff mit hierte til alle gerninger som ste vnder Solen. I Meniste regerer stunden offuer det andet til sin wylcke. Oc da saa ieg Wgdelige som vaare iordede/ De som haaffde gonger oc vandret i den hellige Sted/ oc vaare forglemde i Staden/ar de haaffde saa giort/ Der er oc forfengelighed.

Effterdi at der steer icke snart en dom offuer de onde gerninger/ der aff bliffuer i Menistens hierte sult til at gøre ont. Om en Synderer gør hundrede gonge ont/ oc leffuer dog lunge/ Da veed ieg alligeuel/ ar der skal gaa dem vel/ som frycte Gud/ oc frycte for hans Ansiet. Thi der skal icke gaaden Wgdelige vel/ oc som en slugge skulle de icke lunge leffue/ som icke frycte Gud.

Der er en forfengelighed som steer paa Jorden/ Der ere Retferdige/ dem gaar der saa/ lige som de haaffde de Wgdeligis gerninger/ De der ere Wgdelige/ der gaar dem lige som de haaffde de Retferdigis gerninger/ Jeg sagde/ Der er oc forfengelighed.

Thi loffuer ieg Glæden/ar i Menisten haaffuer icke bedre vnder Solen/end æde oc dricke oc vere glad/ Oc at hand maa saadant saa aff sit Arbejde i alle hans Liffis dage/ som Gud giffuer hannem vnder Solen.

Jeg gaff mit hierte til at vide Wisdom/ oc at see den møye som steer paa Jorden/ar en oc seer huercken dag eller nat Søffn mer sine syen. Oc ieg saa alle Guds geeninges/ Thi it i Meniste kand icke finde den gerning/ som steer vnder Solen/ Oc io mere i Menisten arbejder at søge/ io mindre hand finder/ Om hand end siger/ Jeg er wijs oc veed det/ Saa kand hand dog icke finde det.

IX.

Di ieg haaffuer taget alt saadant til hierte/ar randsage det alsammen/ At der ere Retferdige oc Wijs/ oc deris Vnderdane i Guds haand/ Dog kender inred i Meniste nogen sted huercken nogens Kærlighed eller had/ som hand haaffuer faar sig.

Det gaar den ene som den anden/ Den Retferdige som den Wgdelige/ Den gode

gode oc rene som den wiene/ Den som offer/ som den der ick offer. Lige som der gaar den gode/saa gaar der oc Synderen. Lige som der gaar en aenedere/saa gaar der oc den som freyter Eeden. Der er en ond ting iblant alt det som steer vnder Solen/at der gaar den ene som den anden/ Der aff bliffuer oc aennistens hierte fult aff ondscaff / De daerlighed er i deris hierte saa lunge de leffue/ Der effter skulle de ds.

Thi hof alle leffuinde er der som mand ynster/som er haabit (Thi at en leffuende Hund er bedre end en død Lone) Fordi at de Leffuinde vide at de skulle ds/aen de Døde vide inted/de fortiene ick heller mere/ Thi deris ihukommelse er forglemt/ at mand ick mere elster dem/ ey heller hader eller bær auind til dem/ De de haffue ingen deel mere i Verden i alt det som steer vnder Solen.

Saa gack hen oc sed dit Bødd met glæde/druck din Vin met freimodighed/ Thi din Gerning er Gud behagelig. Lad dine Klæder altid vere huide/oc lad dit hofuit ick fattis Salue. Brug dit Leffnit met din Nustru/som du haffuer kær/saa lunge som du haffuer der forfengelige Leffnit/som Gud haffuer giffuit dig vnder Solen / saa lunge som dit forfengelige Leffnit varer, Thi der er din deel i Leffneder oc i dit Arbejde/som du gør vnder Solen. Alt huad dig kommer forhendet at gøre/der gør freimodelige/Thi i Velfuede som du far hen/der er huere ken gerning/ Konst/ fornumstighed eller Visdom.

Jeg vende mig/oc saa/huorledis der gaar til vnder Solen/Til at løbe hielper ick at vere snar/ Til strid hielper ick at vere sterck/ Til næringen hielper ick at vere sticketig/ Til Rigdom hielper ick at vere flog/ At en er recketig/hielper ick at hand kand en ting vel / aen der ligger alsammen paa tiden oc lycken. De aennisten veed ick sin tid / aen lige som Fisker fangis mer en skadelig Krog/ Delige som Fuler fangis mer Snaren / Saa bliffuer oc aens nisten bort ryet i den onde tid/ naar hun falder hastelige offuer dem.

Jeg haffuer oc seer denne Visdom vnder Solen / som mig tyer at vere stor. At der vaar en liden Stad/oc høye Folck i hannem/ De der kom en mechtig Konge/oc belagde hannem / De bygde store Buluerck om hannem. Oc der bleff en fattig viss mand funden vdi/som kunde rede de Staden met sin Visdom/ De inted aenniste tencke paa samme fattige aend. Da sagde ieg/Visdom er io bedre end styrcke/ Dog bleff den fattigis Visdom foracret / oc mand lydde ick hans ord. Der gør/de Visis ord gelde mere hof de Stille / end Verrenis strig hof Daaren. Thi Visdom er bedre end Varnist / aen en eniste Skalck forderffuer meger gaat. Saa forderffuer oc skadelige Fluor god Salue. Der faare er Daerlighed stundem bedre end stor Visdom oc ere/ Thi den Visis hierte er hof hans høye side / aen Daarens hierte er hof hans venstre side. De end dog at Daaren er self daerlig i sin gerning/ da holder hand allige uel alle for Daarer. Der faare naar den Veldigis træt gaar stotetelige seem mod din vilie / da lad dig ick misfeste/ Thi effter ladelse stiller stor wlycke.

X.

Der er en Wlycke som ieg saa vnder Solen/som er / wforstandighed som er als mindelig iblant de aectige/ At en Daare sider i stor verdighed/ oc de Rige side nedre. Jeg saa Suenne paa Veste/oc Føsterne gaa til fod som Suenne. aen den som gør en Graff/ hand skal falde der self vdi/ De huo der sander byder gærder/hannem skal Hugorme stunge. Huo som velter Stene bort/ hand skal haffue wimage der met/ De huo der flecker ved/ hand skal saa skade der aff. Naar Jener bliffuer stubbit/oc bliffuer ick huester paa æggen / saa maa mand gøre der skarpe igen mer mact/ Saa følger oc Visdom effter vindskibelighed.

En Vaghuastere er ick bedre / end en Hugorm / som stinger wbesuoren. Ddene aff en Visis mund ere yndelige/aen Daarens læbe opsluge den samme. Hans ordz begyndelse er daerlighed/ De enden er skadelig daerlighed. En Daare haffuer mange ord / Thi aennisten veed ick det som haffuer veret / De huo vil sige hannem huad der skal ske effter hans nem: Daarens arbejde bliffuer dem surt/ Effterdi mand ick veed at gaa i Staden.

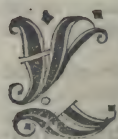
De dig Land/ hues Konge er it Bær/ oc hues Føster der æde tilige. Saligt er der Land/ hues Konge er ædel/ oc hues Føster æde paa den rette tid til styrcke/ oc ick til lyst (Thi ved ladhed siuncke Bieckene/ oc ved forfømmelige hender dryber Nust) Der gør/ de gøre bødd til lader/ De Vinen maa ferd de Leffuinde/ oc Pendinge muer bestyre alting for dem.

Bande ick Kongen i dit Hierte/ oc bande ick den Rige i dit Senge herbere/ Thi Him melens Fule føre vøsten/ oc de som haffue vinge/ sige der effter.

Ggg Lad

Salomons

XI.

Als dit Bisd fare offuer Vandet / saa skal du finde der lunge der effter. Dele vð
iblant siu oc iblant orte / Thi du vedst ick huad wlycke der skal komme paa Jor-
den. Naar skyerne ere fulde / da giffue de Regn paa Jorden / De naar tæret fal-
der / der falder mod Synden / eller Jorden / paa hudecken sted der falder / der skal
der ligge. Huo som acrer paa værit / hand saarer ick / De huo som der seer til
Skyerne / hand høster ick.

Lige som du ick vedst værens vey / oc huorledis been bliffue bered i a Noderens liff / Saa
fant du ick heller vide Guds gerning / som hand gør i al ting.

Saa din Sæd aarle / oc lad din haand ick afflade om afftænen / Thi du vedst ick / om der
re eller der skal lyctis / Eller om de baade lyctis / da er der saa meger diff bedre.

Lusfer er søt / oc der er syene lysteligt at see Solen.

Naar it a Nenniste lunge leffuer oc er glad i al ting / Saa tænkter hand alene paa de onde
Dage / at de ere saa mange / Thi alt der som hannem er vedetfaret / der er forfengeligbed.

XII.

Ala glad dig vnge Dieng i din Vngdom / oc lad die Hierte vere glad i din vng-
dom. Gør huad dit hierte lystet / oc huad dine syen behage / De vid / at Gud skal
føre dig til Dommen for alt dette.

Lad Sorgen vere fra dit Hierte / oc tag der onde fra dit Liff / Thi Varns
dom oc vngdom er forfengeligbed.

Tænk paa din Skabere i din Vngdom / før end de onde Dage komme / oc
Nærene tilkomme / Naar du skal sige / De behagemig ick. Før end Solen oc Lusfer / a Naanen
oc Strierne bliffue mørcke / oc Skyerne komme igen effter Regn. Paa den tid som Voctene
i Nufit beffue / oc de Stercke bliffue kraagebe / oc a Nøllerne staa tomme / for de ere bleffne saa
saa / oc Synen bliffuer mørck igennem Vinduet. De Dørene paa gaderne bliffue lucte / at
a Nøllerindens røst bliffuer liden / oc hand opuectis naar Fulen siunger / De alle Sangens
Døtter bucke sig. Al oc de Nøye freyte sig oc sty paa veyen / Naar a Nandeltæ blomstret / oc
Græsshopperne besuaret / oc alt Vellyst forgaar (Thi a Nennisten far dit hen som hand bliff-
uer euindelige / oc Græderne gaa omkring paa Gaderne) Før end Sølf snoren bort kommer /
oc den gyldene Rilde forløber / De Jungen rinder hof Bønden / oc Nulst sønder brydis paa
Bønden. Thi Støffuen skal komme til Jorden igen / som hand vaar før / De Aanden til Gud
igen / som hende gaff.

Der er altsammen gantste forfengeligt / sagde Predickeren / gantste forfengeligt. Den sam-
me Predickere vaar ick allene Viff / men hand lærde oc Folckit gode Lærdomme / oc hand
mercke oc randsagede oc sticte mange ordspøck. Vand søgte / at hand kunde finde tæknens
melige ord / oc screff Sandheds ord ret.

Disse Vists ord ere Spud oc Søm / screffne ved menighedens a Nestere / oc giffne aff en
Hyde. Foruare dig min Søn / for andre flere / Thi der er ingen ende paa at gøre mange Bø-
ger / De megen predicken gør Liffuit træ.

Lad oss høre al Lærdommens Hoffuit sum. Freyte Gud / oc holt hans Bud / Thi der
høret alle a Nennister til. Thi Gud skal føre alle Gerninger faar Dommen / der som er stult /
huad heller der er gaar eller ont.

¶ Ende paa den Predickere
Salomon.

Salomons

Døye sang.

I.

Sind kyssfe mig met sin mundz

Kyff/ Thi dine Byst ere lysteligere end Vin. At mand
skal lucte din gode Salue/ Dir Vaffn er en vdgst Sal
ue/ Der faare elsker Pigerne dig.

Drag mig effter dig/ saa løbe wi/ Kongen søer
mig i sit Verbere. Wi glæde oc fryde oss offuer dig/
Wi tencke mere paa dine Byst/end paa vin/de Frome
me elste dig.

Jeg er sort/ A Den meget lystelig/ I Jerusalems
Døtter/ Som Kedars paulun/ som Salomons tape
ter. Seer ick paa mig/ At ieg er saa sort/ Thi at Solen
haffuer saa bient mig. Min Aders Bøin ere vrede
paa mig/ A And haffuer seer mig til Vingaardens

Doctereinde/ A Den ieg beuarede ick min Vingard som ieg haffde.

Giff du til kende/ den som min Siel elsker/ Huor du søder/ huor du huiler om A Ddaa

gen: At ieg ick skal gaa hid oc did hof dine Staldbogdis Hiorde.

Kender du dig ick/ du skøniste iblant Quinderne/ Saa gack vð paa Faarens fodspor/

oc sød dine Bucke hof Nyderens huff.

Jeg ligner dig/ min Venniste/ ved mit Keyser hof Pharaos vogne. Dine Kindbeen

staa lystelige i spenger/ oc din Valf i Kæder. Wi ville gøre dig gyldene Span met Sølf

daapper.

Der Kongen vende sig hid/ gaff min Vardus sin luct. A Den er mit A Nre bust som

henger mellem mine byst. A Den er mig en Copher drue/ i Vingarden vdi Engeddi.

See/ min Venniste/ du est deylig/ Deylig est du/ Dine øyen ere som Due øyen. See min

Den/ du est skøn oc deylig/ Vor Seng er grøn/ vore Nuffis bielcke ere aff Cedar/ oc vore lecte ere

aff Cipress.

II.

Jeg er it Blomster i Saron/ oc it Rosen i dalen. Som it Rosen iblant Torne/
Saa er min Venniste iblant datterne. Lige som it æble træ iblant de vilde træ/
Saa er min Den iblant Sønnerne. Jeg sider vnder hans skugge som ieg be
garer/ oc hans Feuer er min Strube sød.

Hand ledde mig i Vinkelderne/ oc kærlighed er hans Vanere offuer mig.

Hand verqueger mig met blomster/ oc lester mig met æble/ Thi ieg er siug aff

kærlighed. Hans venstre haand ligger vnder mit Hoffuit/ oc hans høyre haand tager mig i

huff.

Jeg besuer eder/ I Jerusalems Døtter/ ved Kaar eller ved Hinder paa marcken/ At i

ick opuecke ey heller røre min Venniste/ sør end hun self vil.

Der er min Vens røst/ See/ hand kommer oc hopper paa Biergene oc springer paa Høye

ne. A Den er lige som en Raa eller en vng Hior. See/ hand staa bag vor Dag/ oc seer

igennem Vinduer/ oc tiger igennem sprinckeler.

A Den Den suarer/ oc siger til mig/ Staa op min Venniste/ min deylige/ oc kom hid. Thi

see/ Vinteren er fremfaren/ Regnen er offuer gongen oc boite/ Blomsterne ere fremkomne i

Lander/ Vaaren er kommen/ oc Turrel duen lader sig høre i vor Land. Figen træet haffuer

saar knopper/ Vinterene staa i blomster/ oc giffue deris Luct/ Staa op min venniste oc kom/

min deylige kom hid. A Den Due i stenbullen/ i steneffuene/ Viff mig din sticelse/ Lad mig

høre din røst/ Thi din røst er sød/ oc din sticelse er lystelig.

Grider oss Ræffue/ de smaa Ræffue/ som førderffue Vinbiergene/ Thi vore Vin

gaarde staa i blomster. A Den er min/ oc ieg er hans/ som søder vnder Rosen/ Til dagen

bliffuer kold/ oc sluggen böt far. Vent dig om/ bliff som en Raa min Den/ eller som en vng

Hior paa atfilielse Bierger.

Ggg ij

Jeg

Salomons

III.

Ieg lete om natten i min Seng / efter den som min Siæl elsker / ieg lete / men ieg fant hannem icke. Jeg vil staa op / oc gaa omkring i Staden paa gaden oc stæderne / oc lete / efter den som min Siæl elsker / Jeg lede / men ieg fant hannem icke. Dæcterne som gaa omkring i Staden funde mig / haffue icke seet den som min Siæl elsker. Der ieg kom liden frem bedre / da fant ieg den som min Siæl elsker / ieg holt hannem / och vilde icke forlade hannem / inderil ieg ledde hannem ind i min Aders huff / i min Aders herbere.

Jeg besuer eder / i Jerusalems dæctre / ved Raetne eller hinderne paa marcken / at icke opuecke eller røre min Venniste / inderil hende self lystet.

Hu er den / som vdgaa op aff Dæcten / som en ieffn Røg / som en Luct aff myrre / Røgelse oc allehonde Apotekers puluer.

See omkring Salomons seng / staa tryssindz tiue stercke aff de stercke i Israel. De holde alle Suerd / oc ere stæckede til stæck. Hu er haffuer sit Suerd paa sine lender / for fryet skyd om Væren.

Kong Salomon lod gøre en Sal aff træ aff Libanon / hendis stolpe vaare aff sølf / taget aff guld / Sædet aff Purpur / Gulfsuit der mit vdi vaardeslige sten lagt / for Jerusalems Dæcters skyld.

I Sions Dæctre / gaar vdi oc seer Kong Salomon / met den Krone som hans Ader krunde hannem met / paa hans Bryllups dag / oc paa hans hietis glædis dag.

III.

See min Venniste / du est skøn / See / skøn est du. Dine Øyen ere som due øyen / emellem dine Laacke / dit Haar er lige som en Gede hviort / som ere klipper paa Gileads biærg. Dine Tender ere som en hviort met klær vdi / som kommer aff suemme steden / de som føde allesammen Tuillinge / oc der er ingen vofruet som melig blant dem. Dine Læbe ere lige som en rosen farue snor / oc din Tale lystelig. Dine Kinder ere som reffuer paa Granate eble / emellem dine Laacke. Din Hals er lige som Dauds taarn / bygt met en byst vden / paa huilken henge tuu tuillinge / som fødis vnder rosen / til dagen bliffuer kold / och skyggen viger. Jeg vil gaa til Apyre biærg oc til Røgelsens Høye.

Amin Venniste / du est skøn i alle maade / oc der er ingen smitte paa dig. Kom min Brud aff Libanon / kom aff Libanon / Gæf hid ind / trin hid aff Amana høysel / oc aff Senir och Hermons høysel / fra Louernis bolige / fra Loueparders biærg. Du haffuer betagit mit hiet / min Søster kiere Brud / met it aff dine øyen / oc met en aff dine Hals kæder.

Huor deylige ere dine Byst min Søster / kære Brud / dine Byst ere lysteligere end Vin / oc din Saluis luct offuer gaar alle Viter. Dine Læbe / min Brud / ere lige som en drøppinde hunig kage / der er hunig oc milt vnder din Tunge / oc dine Klæders luct er / lige som luct aff Libanon.

Amin Søster / kiere Brud / du est en tilluct Vite gaard / En tilluct Rilde / en beseglet Brønd. Din Veyt er lige som en Lystig haffue aff Granate eble / met adel fruct / Ciperen met Vardus / Vardus met Saffran / Ralmus oc Kanel met alle honde Røgelse træ / Apyre oc Aloa met alle beste Viter / som en Vite gaards Rilde / som en leffuende Rildis Vand / som flyder aff Libanon.

Star op Norden væt oc kom Synden væt / och bleff igennem min Vite gaard / at hendis Viter kunde dryppe.

V.

In Ven komme i sin Haffue / oc æde aff hans adel fruct. Jeg kommer min Søster kiere Brud / i min haffue / Jeg haffuer affbrudet min Apyre met mine Viter / Jeg haffuer ædet mine kager met mit hunig / Jeg haffuer dructet min Vin met min milt æder mine Elskelige / oc dructet mine Vener oc bliffuer dructne.

Jeg

Jeg soffuer/ Men mit hierte vaager/ Det er min Vens rost/ som banker. Lad op min
 aller Venniste/ min Søster/ min Due/ min Fromme/ Thi mit Hoffuit er fult aff Dug/ oc
 mine laacke ere fulde aff nattens draabe. Jeg haaffuer for mig aff min Riortel/ huorledis skal
 ieg føre mig i den igen: Jeg haaffuer roet mine søder/ huorledis skulde ieg gøre dem vorene igen:
 Men min Ven stak sin haand igennem it hul/ oc mit Legeme beffuede der saare. Da
 stod ieg op/ at lade op for min Ven/ Mine hender dryppede aff Apyre/ oc Apyre løb offuer
 mine fingre paa skaaden paa laasen/ Oc der ieg haaffde opladet for min Ven/ vaar hand boite
 oc boit gongen.

Da gick min Siæl vd efter hans ord/ Jeg lere efter hannem/ men ieg fant hannem icke/
 Jeg kallede/ Men hand suarede mig inted. Væcterne som gaa om i Staden/ funde mig/ de
 sloge mig saar/ Væcterne paa muren togemit Hoffuit klæde fra mig. Jeg besuer eder i Jeru-
 salems Døtter/ finde i min Ven/ da siger hannem/ at ieg ligger siug aff kærighed.

Hvad er din Ven for andre venner/ O du deyligste iblant Quindene: Hvad er din Ven
 for andre venner/ at du haaffuer saa besoret off: Min Ven er huid oc rød/ vdualt iblant mange
 tusinde. Hans Hoffuit er det beste Guld. Hans Laacke ere krusede/ sorte som en Rassin.
 Hans øyen ere som Due øyen hof vandrebeke/ rode met milck/ oc staa i fuldhed. Hans Kind-
 been ere som en voyende Apotekers vreggaard. Hans læbe ere som Rosen der dryppe aff A-
 pyre. Hans hender ere lige som Guld ringe fulde met Turfose. Hans Legeme er som
 rent Silbeen prydet met Saphire. Hans been ere som aPalmer stæter/ grundfeste paa gyl-
 dene søder. Hans sticelse er som Libanon/ vdualt som Ceder træ. Hans Strube er sød oc
 ganske lystelig/ Saadan en er min Ven/ min Ven er saadan/ i Jerusalems døtter.

VI.

Hvor er da din Ven hen gongen/ O du deyligste iblant Quindene: Hvor
 haaffuer din Ven vent sig hen: Saa ville vi oplede hannem met dig. Min Ven
 er ned gongen i sin Haaffue til Vre gaarden/ at hand skal føde sig i Gaarden oc
 byde Rosen. Min Ven er min/ oc ieg er hans/ som søder sig iblant Rosene.
 Du min venniste/ est skøn som Thirsa/ lystelig som Jerusalem/ forferde-
 lig som en Strids hærf aarden (Vent dine øyen fra mig/ Thi de gøre mig
 viedende) Dit Haar er lige som en Gede hørd/ som er klippet paa Gileads Bierg. Dine ten-
 der ere som en Faare hørd/ som komme aff suemme steden/ som føde alle Tuillinge/ oc der er
 ingen vofruet sommelig iblant dem. Dine Rindben ere som en Keffue paa Granate æble/ emel-
 lem dine laacke.

Trysinds tiue ere Donnigerne/ oc firefjends tiue ere Nethustreuerne/ oc der er inted tal
 paa Jomfeuerne. Men en er min Due/ min Fromme/ En er hendis Aders kærste/ oc hendis
 dis Aders vdualde. Der Døcterne saae hende/ prisede de den samme salig/ dronningerne oc
 Nethustreuerne loffuede hende. Huilken er den som fremkommer som aVorgens stierne/
 deylig som aAanen/ vdualt som Solen/ forferdelig som en Strids hærf aarden.

Jeg er ned gongen i Vrede haaffuen/ at see Quistene hof Bæcken/ oc besee om Vintreene
 blomstres/ om Granate æblene grønis/ Min Siæl viste icke/ at hand haaffde sæt mig til Amis
 Nadabs vaagn.

Vent om/ vent om/ O Sulamith/ vent om/ vent om/ at vi muel stue dig/ Hvad see i paa
 Sulamith/ den Dantz i aNahanaim:

VII.

Hvor deylig er din gong i Skoene/ du Føstis daatter. Dine Lender staa lige
 hof huer andre/ som tho Spenger/ der en aNestoris haand haaffuer gjort. Din
 Nagle er lige som it reint Segere/ der aldri fattis drick. Din Bug er lige som
 en Huede hob omkring sæt met Rosen. Dine thu bryst/ ere lige som tho vinge
 Raa tuillinge. Din halff er som it Silbeensf raen. Dine øyen/ ere lige som de
 fiste vand i Nesbon/ hof Bathrabbins port. Din nase er lige som Taarnet
 paa Libanon/ som seer mod Damascen. Dit Hoffuit staa paa dig/ som Carmelus. Naaret
 paa dit Hoffuit/ er lige som Kongens Purpur bundet i folder.

Hvor deylig oc hvor lystelig est du/ du kærste i vellyst. Din lunge er lig it Palme træ/ oc
 dine bryst Vinduer. Jeg sagde/ Jeg maa opstige paa Palme træer/ oc tage hendis Quist/
 Egg iij Lad

Salomons

Lad dine Byrst vere som Vindruet paa Vintreet / oc din Væst Luet lige som æble / oc din
Strube lige som god Vin / huilcket stier indgaar i min Ven / oc taler longt bort. *Adin Ven er*
min / oc hand holder sig oc saa til mig.

Kom min Ven / lad oss gaa vd paa aNarcken / oc bliffue i Byerne. At wi staa aarle op til
Vindbjergene / At wi kunde see om Vintreene blomstres oc haffue faanger øyen / Oc om Gra-
nate æble træene ere vdsagene / Der vil ieg giffue dig mine Byrst. Lilierne giffue der luet / oc
der er alle honde edle Fruct faar vor dør. *Adin Ven / ieg haffuer beuaret dig baade ny oc gam-*
mel Fruct.

VIII.

T ieg maatte finde dig der vdi / min Broder / som dier min aNoders byrst / oc ieg
maatte kysse dig / at ingen skulde forhaane mig. Jeg vilde anamme dig oc lede
dig i min aNoders huff / der som du skulde lære mig / Der vilde ieg giffue dig
ducke aff til giort Vin / oc aff mine Granate æblis aNost. Hans venstre haand
ligger vnder mit Hoffuit / oc hans høye haand tager mig i saffin.

Jeg besuer eder i Jerusalems dører / At icke opuecke eller røre min Kærste /
indtil hende self lyfter. Nu er den / som opfar aff Hæcken / ochelder sig til sin Ven : Jeg op-
uacte dig vnder æble træet / der din aNoder haffde fød dig / der som hun laa mer dig / hun som
haffde opfød dig.

Sæt mig paa dit Hjerre som it Jndsegle / oc paa din Arm / som it signete / Thi Kærlighed
er sterck som Døden / oc nidkierhed er fast som Hellsfuede / Hendis gløder ere brennende / oc
HERRETS lue / At oc saa mange Vand kunde icke vdslycke Kærligheden / ey heller kunde
strømmene siuncke hende / Om nogen vilde giffue alt sit gods i sit huff for Kærlighed / da vaare
der altsammen intet verd.

Vor Søster er liden / oc haffuer ingen byrst / Nuad skulle wi gøre vor Søster / naar mand
skal nu tale hende til : Er hun en aNur / da ville wi bygge it Buluerck aff self der paa. Er hun
en Dør / da ville wi gøre hende fast met Cedar træ. Jeg er en aNur / oc mine byrst ere lige som
taarn / Da bleff ieg faar hans øyen / lige som den der finder Fred.

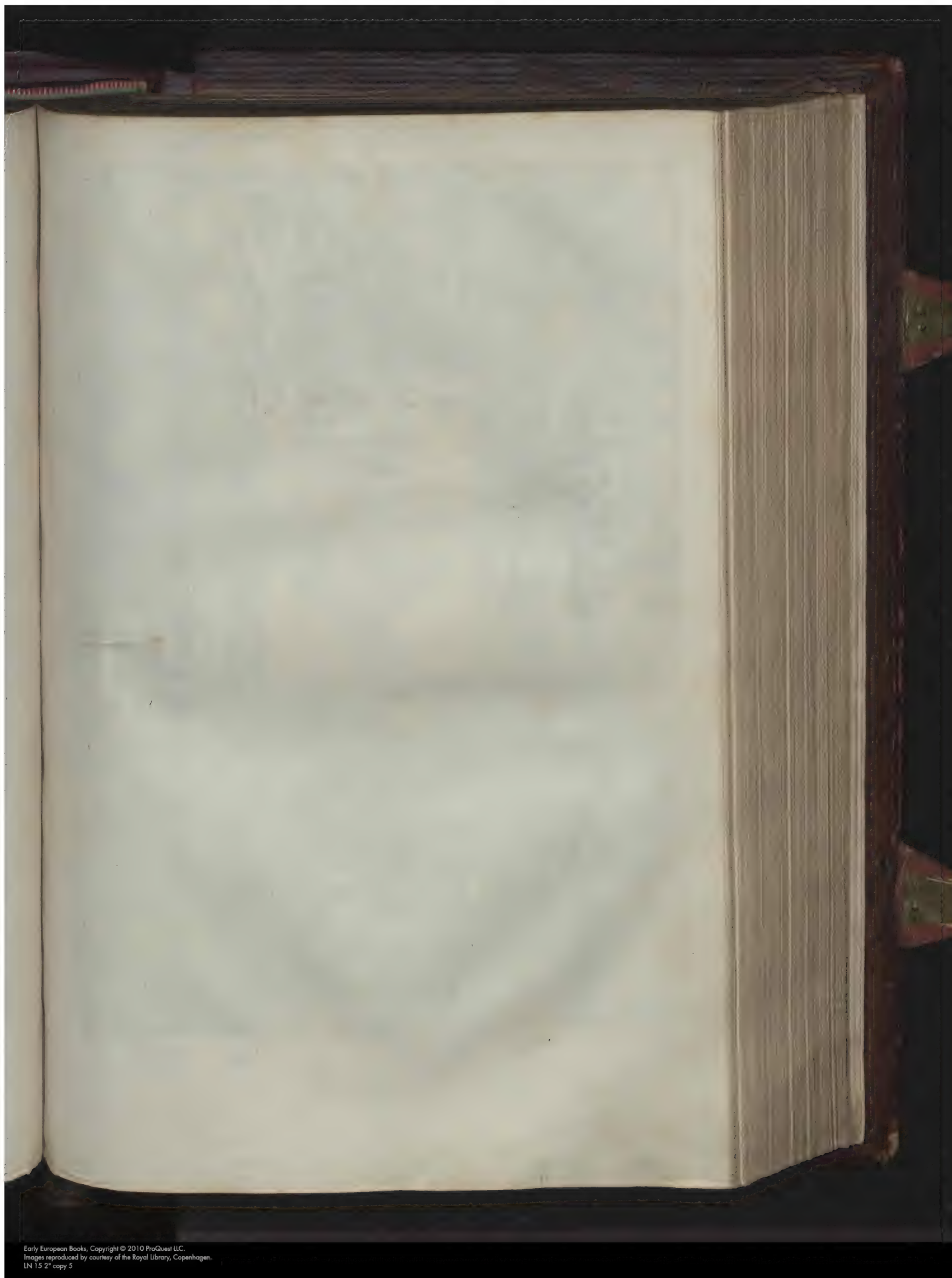
Salomon haffuer it Vindberg i Baall Damon / Hand gaff Docterne Vindberger / at buer
aff dem skulde føre hannem for hendis Fruct tusinde Solff pendinge. *Adin Vingaard er faar*
mig. Dig Salomon bør tusinde / aNen Docterne thu hundrede mer hendis Fruct.

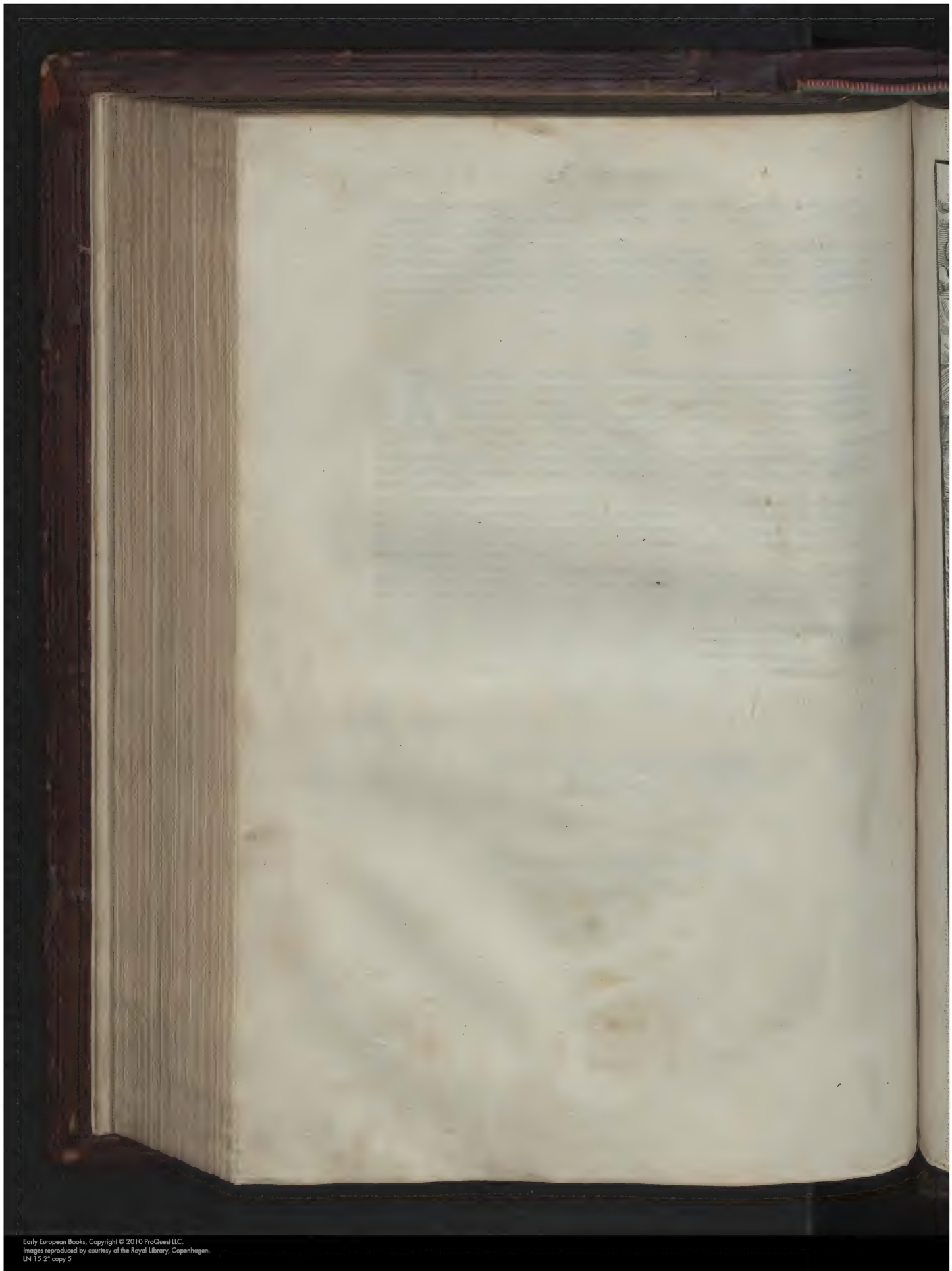
Du som boer i Dregaarden / Lad mig høre din røst / Staldbrodiene mercke der paa.
Fly min Ven / oc ver som en Raa eller som en vng
Dior paa Dite bieregene.

Ende paa Salomons
Høy sang.

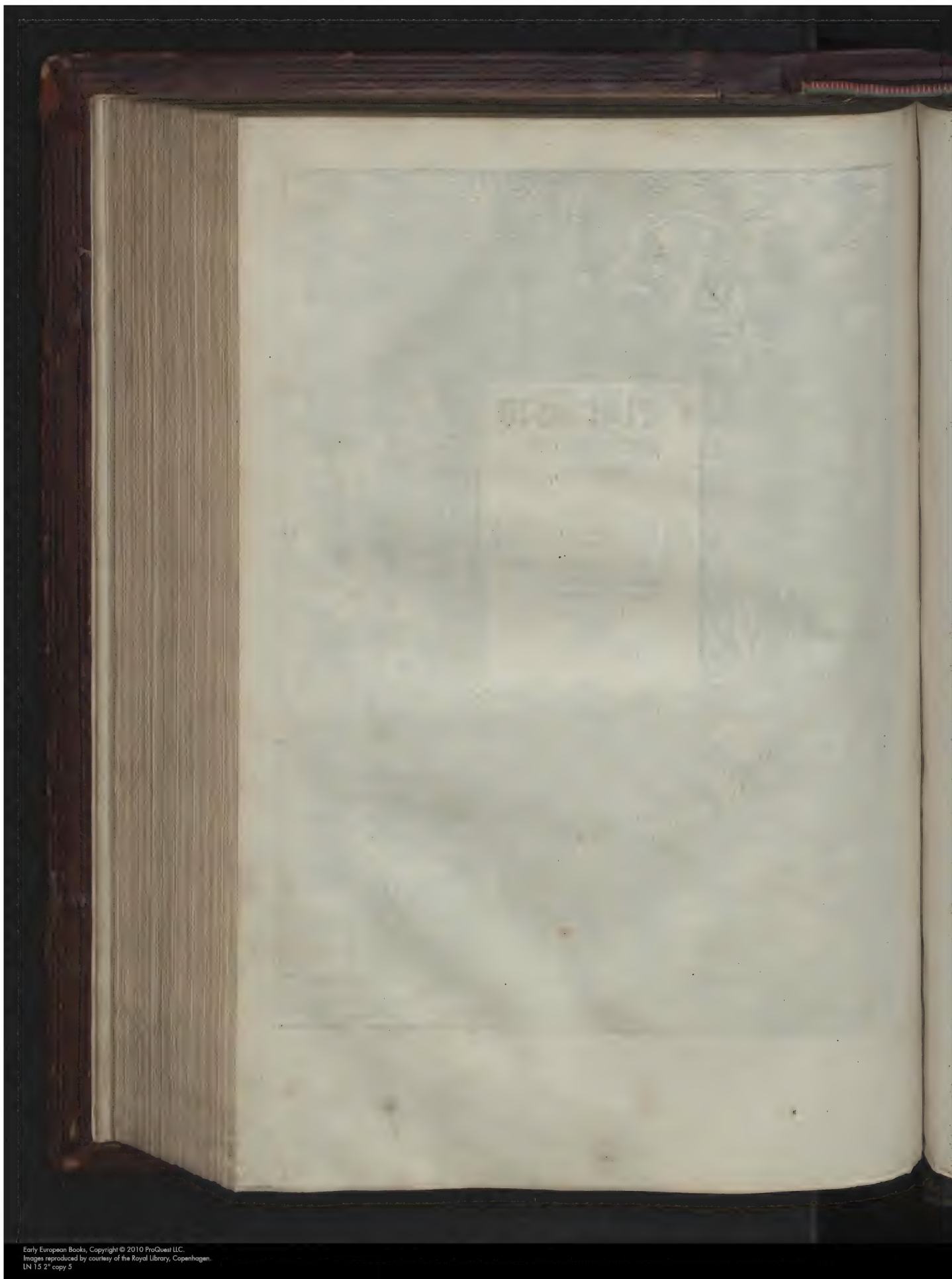
Printet i Københaffn aff
Ludouich Dietz.

M. D. L.

Isaias Propheete.

II.

I.

Enne er Esaie Amos søns syn/
huileken hand saa om Juda oc Jerusalem / I
Dfia / Jotham / Achas oc Ezechie Juda Kon-
gers tid.

Høer i Nimle / oc du Jord høi vel til / Thi
HERREN taler. Jeg haaffuer opfød Børn
oc ophøyet dem / Oc de ere affaldne fra mig. En
Dye kender sin Derve / oc en Asen sin Ders
ris Krubbe / Men Israel kender det icke / oc
mit Folck forstaar det icke. O ve det syndige
folck / der Folck aff stor ondskaff / den onde Sad/
de skadelige Børn / Som forlade HERREN /
oc laste der Hellige i Israel / oc vige tilbage.

Hvad skal mand lenger sla paa eder / effter
di at i affalde eckon diff mere: Der gantse Hoff-
uit er siugt / der gantse Nierte er træt. Fra Top
oc til Taa / er intet sunt paa hannem / Men
saar / rebeler oc bulde fulde aff røde / som icke ere

tilsammen heetede eller forbundne / oc ey heller formildede mer olie. Eders Land er øde / eders
Stræder ere opbrende mer ild. Fremmede fortære eders agre saar eders øyen / oc ere øde / som
der der er ødelagt aff Fremmede. Men huad end nu offuer er / aff Sions daatter / er lige som it
lidet Duff i en Dingaard / som it Væthuff i en Græskare haaffue / som en ødelagt Stad.
Haffde icke den HERRE Tebaoth ladet lidet offuer bleffuit aff oss / Da
haffde wi veret som Sodoma / oc lige som Gomorra.

I forster aff Sodoma / høer HERRENS ord / Du Folck aff Gomorra / merck vel Ierem. 6.
I HERRENS Lou. Hvad skal ieg mer eders mangfoldige Offer: siger HERREN / Amos 5.
Aa ij Jeg

Esaias

Infra 59.

Jeg er mat aff Vædres Bændoffer / oc aff det fede Quegis sædme / oc haffuer ingen lyst til blod aff Hyen aff Lam oc Bucke. Naar i komme her ind at aabenbaris saar mig / Duo efter saadant aff eders hender / at i skulle gaa frem paa min forgaard : Værer ick mere a'ndoffer saa forgeffins. Røgsel er mig en verfyggelighed / Vi maaned oc Sabbather / vdi huilcke i komme tilammen / oc haffue møye oc angest / maa ieg icke lide. An Stal hader eders Vi maaned oc Aars tider / ieg er ked aff dem / oc ieg er træt at lide dem. De om i end vdbrede eders hender / da skulder ieg dog mine Hyen for eder / De om i end meger bede / høret ieg eder dog icke / Thi eders hender ere fulde mer blod.

Toet / renser eder / tager bort eders onde væsen fra mine øyen. Lader aff det Onde / Læret at gøre gaar / søger efter Ræt. Nielper den Fortrytte / Sticker den Faderløse Ræt / oc hielper Enckens sager. Kommer saa / oc lader oss gaa i trætte mer huer anden / siger HERREN. Der som eders Synder end ere blodgode / da skulle de dog bliffue sne huide / De om de end ere gode. An ville i icke oc ere vdydige / Da skulle i ædis aff Suerd / Thi HERREN S Mund siger det.

Ierem. 5.

Nuor gaar det til / at den fromme Stad er bleffuen til en Høye : Hand vaar fuld aff Ræt / Rættighed bode der inde / An nu a'ndere. Dit Solff er bleffuit til Skum / oc din Drick er blander mer vand. Mine Føster ere fra faldne oc ere Tyffuenis Staldbrode / De tage alle gæne Stenck / oc søge efter Gaffuer / De sticke den Faderløse ingen ræt / oc Enckens sag kommer icke saar dem.

Der saare siger HERREN den HERRER Sebaoth / den A'etlige i Israel / O ve / ieg skal registe mig ved mine Fiender / oc heffue mig ved mine Fiender. De ieg skal vende min Haand mod dig / oc affere din skum paa der klarste / oc bort tage alt dit Tin / oc giffue dig Dommere igen / lige som der vaar før / oc Raadsherre lige som i begyndelsen. Da bliffuer du en Rættigheds Stad / oc skal kaldis en from Stad. Zion skal frellis ved Rætten / oc hendis Fanger ved Rættighed / at de Offuertrædere oc Syndere skulle sønder slaes mer huer andie / oc de som forlade HERREN / skulle omkomme. Thi de skulle bliffue til skamme offuer den Eg / som i haffue lyst til / oc bestemnis offuer den Vreagaard / som i haffue vdualt. Naar i skulle bliffue som en Eg mer røre blad / oc som en Vassue foruden vand. Naar bestemelse skal dis / at ingen kand vdslycker.

II.

Michæ 4.

Ette er det / som Esaias Amos søn saa / om Juda oc Jerusalem. Paa den sistetid skal Bierger som HERREN Duff er / vere visselige høye end alle Bierg / oc ophøyes offuer alle Høye. De alle Hedninge skulle løbe der til / oc mange folck gaa did hen / oc si / Kommer / lader oss gaa op paa HERREN'S Bierg / til Jacobs Guds Duff / At hand lærer oss sine veye / oc wi skulle vandre paa hans sti. Thi at Louen skal vdgaa aff Zion / oc HERREN'S ord aff Jerusalem. De hand skal domme iblane Hedningene / oc straffe mange folck / Da skulle de gøre deris Suerd til Plogiern / oc deris Spiid til Segle. Thi at inted folck skal opløste it Suerd mod der ande / oc de skulle icke mere lære at stride. Kommer nu i aff Jacobs Duff / lader oss vandre i HERREN'S Duff.

An du haffuer forlader dit folck / Jacobs Duff / Thi de bedressue mere end de mod Osten / oc vduale dage / som Philistene / oc gøre mange fremmede Bøin. Deris Land er fult aff Solff oc Guld / oc der er ingen ende paa deris Liggendefæ / Deris Land er fult aff Heste / oc der er ingen ende paa deris Høgne. Deris Land er oc fult aff Affguder / oc de bede til deris henders Gerninger / som deris fingre haffue gjort. Der saare høyer der a'nenige folck dem / der ydmyge Derene dem / der forlader du dem icke.

Gack i Klipperne / oc skul dig i Jorden / for HERREN'S fæst / oc for hans herlige Maestat. Thi alle høye Hyen skulle nedtryckis / oc huad høymectigt folck er / skal høye sig ned / An HERREN skal alene vere høye paa den tid. Thi HERREN'S Sebaoths. De offuer alle høye oc ophøvede Ceder paa Libanon / oc offuer alt der som er ophøyet / at der skal fornedsis. Høye Bierg / oc offuer alle ophøvede Høye. Offuer alle høye Taarn / oc offuer alle faste A'ure. Offuer alle Skib i Vassuer / oc offuer alt kaastelige Arbeyde. At alle a'ennistis høyched skal nedbucke / oc a'etlige folck ydmygis / De HERREN skal alene vere høye paa den tid. De der skal aldelis vere vde mer Affguder.

Prophete.

III.

Da skal mand gaa i Klippens Hul/oc i iordens Ruler/ for HERRENS fæst oc for hane herlige Naestat/ naar hand gør sig ferdig/ at forferde Jorden. Paa den tid skal huer mand borte kaste sine Afguder aff Sølf oc Guld (som de hafde lader gjort dem at bede til) i huldvarpers oc Affenbackers hul/ Paa der hand kand bryde ind i Stenestuer oc i Klippers hul for HERRENS fæst oc for hans herlige Naestat/ naar hand gør sig ferdig at forferde Jorden. Saa giffuer nu der Aenniste offuer/ som haffuer Aande i Naesen/ Thi i vide icke huor hys hand er actet.

III.

Di see den HERRE Sebaoth skal borte tage aff Jerusalem oc Juda alle hons de Forraad/ al bygdens forraad/ oc al vandens forraad. De Sretcke oc Stridsmænd/ Dommere/ Propheter/ Spaamend oc de Eldste. Hoffuizmendene offuer halffredesinds tiue/ oc erlige Folck/ Raader/ oc vise Embedsfolck/ oc floger Talsmend. Oc ieg vil giffue dem Bøn til Førster/ oc Bønmactige skulle regere offuer dem. De Folcker skal bruge plaggeri/ den ene offuer den anden/ oc huer offuer sin Næste/ Oc den Vinge skal bliffue stolt mod den Gamle/ oc en foractelige Aand mod den Erlige.

Da skal en tage sin Broder aff sin Faders huff (oc sige) Du haffuer Klæder/ ver vor Første/ hielp du denne Naalste. Men hand skal paa den tid suere oc sige/ Jeg er ingen Løge/ Der er huercken bygd eller Klæder i mit Huff/ fæter mig icke til Første blant Folcker.

Thi Jerusalem salder der hen/ oc Juda ligger der/ effterdi at deris Tunge oc Gerning er mod HERREN/ at de ere genstridige saar hans Naestatis øyen. De bruge deris vaser obenbare/ oc rose dem aff deris Synder/ lige som de i Sodoma/ oc skule dem icke/ De deris Siæle/ Thi de føre dem selfue der mer i al vlycke.

Predicker om de Rættise/ at der kand gaa dem vel/ Thi de skulle æde deris Gerningers fruct. Men ve de Wgudelige/ thi de ere done/ oc der skal betalis dem/ lige som de der fortjene. Bøn duffue mit Folck/ oc Quinder skulle regere offuer dem. Wit Folck dine Trøstere forføde dig/ oc forføde den vey du skal gaa paa. Men HERREN staar der til at gaa i rette/ oc er opgongen at dømme Folcker. Oc HERREN kommer til Dommen mer de Eldste aff sit Folck/ oc mer sine Førster. Thi i haffue ødelagt Vingaarden/ oc den Fattigis Røff er i eders huff. Hui nedtrycke i mit Folck/ oc sønderknuse de Blendige personer/ siger HERREN den HERRE Sebaoth.

Oc HERREN siger/ Fordi at Sions døtre ere hoffmodige/ oc gaa met opracte Hals/ mer wdsmyckede Ansiet/ trine her frem oc suange/ oc haffue kaastelige Sko paa deris søder/ Saa skal HERREN gøre Sions døtters hoffue skallede/ oc HERREN skal borte tage deris Smider. Paa den tid skal HERREN borte tage Prydelsen aff de kaastelige Sko/ oc spendene/ spengerne/ kæder/ armspan/ huer/ hoffuicklæde/ bremme/ fingrband/ desmer knaappe/ ørespenger/ ringe/ sketebænd/ Delligedagis Klæder/ kaaber/ slæyer/ Punge/ Spegle/ tinklæder/ border/ belte. Oc der skal vere stænk for god luct/ or it løst baand for it belte/ oc it skaldet der/ borte/ belte. Oc der skal vere stænk for god luct/ Saadant altsammen i din Prydel/ hoffue for it kruser haar/ oc en trang sæt for en viid kaabe/ Saadant altsammen i din Prydel/ sis sted. Din Almue skal falde ved Sued/ oc dine Krigsmænd i sted. Oc hans Poete skulle sørge oc græde/ oc hand skal iammerlige side paa iorden. Saa at sin Quinder skulle paa den tid geibe en Aand/ oc sige/ Wi ville selfue nære oc klæde oss/ Lad oss eckon kaldis effter din navn/ At vor forsmædelse maa tagis fra oss.

III.

Da den tid skal HERRENS Quist vere fæst oc verd/ oc Jordens fruct herlig oc støn/ Hoff dem som bliffue beholdne i Israel. Oc huor som da bliffuer offuer i Sion/ oc offuer i Jerusalem/ hand skal kaldis Hellig/ huer som er screffuen ibland de Lessuende i Jerusalem. Da skal HERREN affte Sions døtters wienlighed/ oc borte duffue Jerusalem Blodsbyld fra hende ved Aanden/ som skal dømme oc optende en Jld.

Oc HERREN skal sticke offuer alle Volige paa Sions Bierg/ oc huor hun er forsamlet/ Skyg om dagen/ oc Jlds lue som brender om natten. Thi der skal vere en Bøstærmelse offuer alt det som herligt er/ Oc der skal vere it paulun til en skygge for Hede om dagen/ oc en tilfluct oc stul for Dæd oc Regn.

Da in in

Esaias

V.

MS

V vel/ Jeg vil siunge min Kæriste min Faders Broders Sang/
om hans Vingaard.

Min Kæriste haffuer en Vingaard / paa en fructsommelig Sted. Och
hand haffuer gort Gærde omkring hannem / oc foruaret hannem met Sten/
hobe/oc plantede ædele Vinkiste der vdi. Hand bygde oc it taarn der vdi / oc
groff en Vinperle der vdi. Oc varede paa at hand skulde bære Vindruer / men
hand bar vilde Druer. Dømmer nu i Jerusalems Borgere / oc i Juda mend/
mellem mig oc min Vingaard. Huad skulde mand dog mere gøre til min Vingaard / at ieg icke
haffuer gjort paa hannem: Nur haffuer hand da baaret vilde Druer / der ieg foruente at
hand skulde baaret Vindruer.

Nu vel / ieg vil giffue eder til kende / huad ieg vil gøre min Vin gaard. Hans Vag skal
bort tagis / at hand skal ødeleggis / oc hans Gærde skal sønder rissuis / at hand skal nedtrædis.
Jeg vil lade hannem ligge øde / at hand skal icke skaris eller hactis / men der skal voye Tidset
oc Torn vdi / oc ieg vil buide Skyerne / at de skulle icke regne der paa. Men HERRENS
Sebaorths Vingaard er Israels huff / oc Juda mend ere hans Derlige Plantelse. Hand bier
effter Ræt / See / da er der plaggeri / Effter Retsferdighed / See / da er der Ræremaal.

De dem som drage det ene Huff til det andet / oc legge den ene Ager til den anden / ind til
at der er icke mere rum / at de kunde alene beside Landet. Dette er faar HERRENS Se
baorths Dre / huad skal der gieldes / om de mange Huff skulle icke bliffue øde / oc de store oc dery
lige skulle staa øde: Thi at ti Vingaardis agre skulle icke giffue vden en Spand / och it Pund
sed skal icke giffue vden en Skeppe.

De dem som ere aarle oppe om morgenen / at giffue sig sluctelige til driick / oc side inde til na
ten / at de brende aff Vin. Och haffue Harper / Psalter / trummer / Piber oc Vin i deris gesebud /
oc see intet til HERRENS gerning / oc aere icke paa hans hendes gerning. Derfaare skal
mit Folk bort foris i foruarendis / och endis Derlige skulle lide hunger / oc hendis Wenige
folck skulle lide tørst. Der aff haffuer Hellsuede vrist vdbredet Sielen / och oplader Struben
vden al maade. At baade hendis Derlige och den Wenige Almue skulle did ned fare / baade
hendis rige oc de glade / at huer mand skal nedbøye sig / oc huer mand skal bliffue nidertryck / oc
de Hoffmodigis øyen skulle ydmygis. Men den HERRS Sebaorth skal ophøyes i retten /
oc den hellige Gud skal hellig gøres i retushed. Da skulle Lammene spædis i deris sted / och de
Glendige skulle søde dem i de fedis øren.

De dem som kaable dem sammen met løse Snorer / til at gøre wort / oc met Vognreb / til
at synde / oc sige / lad hans gerning hastelige oc snart komme / at wi kunde see det / lad hid fare
oc komme den Helligis anslag i Israel / at wi mue faa det at vide.

De dem / som kalde Ont gaar / oc Gaar ont. De som gøre ad Øret til liuff / oc Liufet til
mørcker. De som gøre Surt til søt / oc Sot til surt.

Roma. 12.

De dem / som ere Vise haff sig selfsue / oc holde dem selfsue for Kløge.

De dem / som ere Kemper til at dicke vin / oc Stridsmend til at fylde sig. De som sigede
vægdelige at haffueret / for Gaffuer skyld / oc vende de Retuisis Ræt fra dem.

Derfaare lige som ildens lue fortærer staa / oc luen bort tager stoffuer / saa skal deris Rod
bort rodne / oc deris Kiste opfare som støff. Thi de foracte HERRENS Sebaorths lou /
oc laste den Helligis tale i Israel. Derfaare er HERRENS Viede bleffuen grum offuer
hans Folk / oc hand recker sin haand offuer dem / och slar dem / at Biergene beffue / och deris
Legeme ere lige som Sten paa Gaden / oc i det alt sammen lader hans viede icke aff / men
hans Naand er end nu vdiact.

Thi hand vil oprette en Bannere longe boite iblant Nedningene / oc laacke de samme hid
fra Verdens ende. Oc see / de komme hastelige oc snart hid / oc der er ingen træet / eller siug iblant
dem / ingen slummer ey heller soffuer / ingen løser belter fra deris Lender / oc ingen rissue en
stotung sønder. Deris Pile ere skarpe / oc alle deris Duer ere spente. Deris Nefte hofue ere
lige som flintestene / och deris Vogn hjul / ere som en hvarrelund. De brøle som Louuer / och
brøle som unge Louuer / de skulle bruse oc gube Koffuit oc gøre der fra / at ingen bliffuer reddet
oc de skulle bruse offuer dem paa den tid lige som Haffuer. Naar mand vil see til Landet / See /
da er det mørck aff angist / oc Liufet skinner icke mere offuen offuer dem.

VI

J det

Prophete.

III

Det aar der Kong Vsias døde / saa ieg HERREN side paa en høi och op Vsiar.
høiet Stool / oc Træfflerne aff hans Kleder opfylte Templen. Seraphim stode
offuer hannem / huet haffde sey vinge / mer tho skulde de deris Ansigt / oc mer tho
skulde de deris Føder / oc mer tho fløye de. Oc den ene robt til den anden / oc sag-
de / hellig / hellig / hellig er den HERR E Sebaoth / alle land ere fulde aff hans
ære / At offuerdøtterne beffuede / aff deris røstis rob / och husit bleff fult aff
Røg.

Apoc. 4.

Da sagde ieg / Demig / ieg forgaar / Thi ieg haffuer wrene Læbe / oc bder iblant it Folk
som haffuer wrene læbe / Thi ieg haffuer seet Kongen den HERR E Sebaoth mer mine
Øyen. Derfløy en aff Seraphim til mig / oc haffde it gloende Kul i sin haand / som hand tog
aff Alteret mer en tang / oc røste min Åund / oc sagde / See / her mer ere dine Læberøide / at
din misgerning skal tagis fra dig / oc dine synder forladis.

De ieg hørde HERREN S røst / at hand sagde / huem skal ieg vdsende / Huo vil
vere vort Bud. Da sagde ieg / her er ieg / sent mig. Oc hand sagde / Gack bort / oc sig til dette
Folk / Hør det / oc forstaar det icke / Seer det och mercker det icke. Forherde dette Folkis
hierte / oc lad deris Hern vere tycke / oc blinde deris Øyen / At de icke see mer deris Øyen / oc icke
høre mer deris Hern / ey heller forstaa mer deris hierte / oc omuende dem oc bliffue sunde. Åen
ieg sagde / HERR E / huor lenger Hand sagde / indtil Stræderne bliffue øde / vden Jnda
byggere / oc Husene for vden Folk / oc til at marckerne ligge plat øde. Thi HERR E
skal bortdriffue Folket langt hen / at Landet skal bliffue meger forladet. Dog skal end nu den
tiende Part bliffue der vdi / fordi at det skal bortforis oc ødeleggis / som en Egg oc Lind / huil-
ke haffue Bullen / alligeuel at deris Blad bliffue affslagne / Den Bul skal vere en Hellig
fø.

Matth. 13.
Marc. 4.
Lucæ. 8.
Ioan. 12.
Acto. 28.
Roma. 4.

VII.

Det hende sig vdi Achas Jotham søns / Vsie søns / Juda Kongis tid / da dioge Achas.
Rezin Kongen aff Syrien / oc Pekas Remalia Israels Kongis søn til Jerusa-
lem / at stride mod dem / men de kunde icke offueruinde dem. Da bleff det sagt
til Dauidz huff / de Syrier forlade dem paa Ephraim / da beffuede hans hierte /
oc hans folkis hierte lige som Træene i skoven bæffue for væter.

Achas.
Rezin.
Pekas.
4. Reg. 16.

Åen HERREN sagde til Esaiam / Gack vd mod Achas / du oc din
søn Sear Jafub / til Vandrendernis ende / haff der offuerste fiste vand / paa veyen haff Faru-
rens ager / oc sig til hannem / foruare dig oc bliff stille / fryete icke / oc lad icke dit hierte mistes
stis / for disse tho rygende oc vdslyte Brande / som er for Rezins oc de Syriers / oc for Rema-
lia søns vrede / at de Syrier giorde it ont Anslag mod dig / mer Ephraim oc Remalia søn / och
sige / Vi ville hen op til Juda / oc opuecke dem / oc dele dem iblant oss / oc gøre Tabeals søn der
inde til Konge. Åen saa siger den HERR E HERR E / der skal icke bliffue saa bistans
dig ey heller saa gaa til / Åen lige som Damascus er hoffsuit i Syria / saa skal Rezin vere
hoffsuit i Damasco. Och efter fem och tressunds tiue aar skal det vere vde mer Ephraim / at de
skulle icke mere vere it Folk. Delige som Samaria er hoffsuit i Ephraim / Saa skal och Re-
malia søn vere hoffsuit i Samaria. Tro icke / Saa bliffue icke ved.

De HERREN taledede atter til Achas / oc sagde / Begære dig it Tegen aff HERR
REN din Gud / huad heller det er der vnder i Vdsfuede / eller der offuen i det Høye. Åen
Achas sagde / Jeg vil der icke begære / at ieg skal icke friste HERREN. Da sagde hand /
Vil vel / saa høier i aff Dauidz huff / Er det eder forliden / at i besuare Folket / men i ville och
besuare min Gud. Derfaare skal HERREN self giffue eder it Tegen / See / En Jom-
fru er fructfommelig oc skal føde en Søn / den skal hun kalde Immanuel / hand
skal øde smør oc hunig / at hand kand bortkaste det onde / oc vdule det gode / Thi at for Barnet
læver at bortkaste det onde / oc at vdule det gode / da skal Landet for huilket du gruer / forladis
aff sine tho Ronger.

Matth. 1.
Lucæ. 1.

Åen HERREN skal lade dage komme offuer dig / offuer dit Folk / och offuer din
Faders huff / som icke ere komme / siden den tid at Ephraim bleff at skilt fra Juda / ved Kon-
gen / aff Assyrien.

A a iij Thi

Esaias

Assyria.

Thi paa den tid skal HERREN huse at Fluen / som er hof vanden ende i Egypten / oc at Bien som er i Assyrien / Arde skulle komme oc leggedem allesammen hof de rone Bæcke / oc i Stenreffuerne / oc i alle Krar / oc i alle Byske. Paa den samme tid skal HERREN affrage Naaret aff Hoffuedit oc foderne / oc bort tage Skægget / ved en leyrd Ragetniff / som er ved dem / som ere paa hin side Vanden / som ved Kongen aff Assyrien.

Paa samme tid / skal en Mand opføde en hob Røer / oc rho Niorde / oc hand skal saa meget at malke / ar hand skal æde Smør / Thi ar huo der bliffuer igen i Landet / hand skal æde Smør oc Mælk. Thi ar der skal ste paa den tid / ar huo nu staa rufinde Vin træ / som ere ved de rufinde sølf pendinge / der skulle staa rone oc tidzel / ar mand skal gaa did met pile oc buer. Thi der skal vere rone oc tidzel offuer alt Landet / Ar mand skal icke kunde komme til alle bierge / som man pleyde at gøre til met hække / for rone oc tidzels vedfel / a Den mand skal lade Vpen oc der gaa / oc lade faar træde der paa.

De HERREN sagde til mig / Tag it stort Bæff faar dig / oc scriff der paa met a Den niffens stil / Røffuer snart / oc Bytter hastelige. Jeg rog rho trofaste Vidne til mig / den Prest Vria / oc Sacharia Jeberechia søn. De gick til en Prophetisse / hun vaar fructsommelig / oc fødte en Søn / oc HERREN sagde til mig / Kalde hannem / Røffuer snart / Bytter hastelige. Thi ar for end der Vaar tand robe / Røer Fader / Røer a Doder / skal Damasci a Dact / oc Samarie bytte bort ragis / ved Kongen aff Assyrien.

De HERREN talede ydermere met mig / oc sagde / Effterdi ar dette Folk foræde Vanden i Siloha / som gaar stille / oc trofste dem met Resin oc mer Remalie søn / See / saa skal HERREN lade komme mange store floders Vand offuer dem / som er Kongen aff Assyrien / met al sin herlighed / Ar de skulle fare offuer alle deris Bæcke / oc offuer alle deris Bredderne / De de skulle indbyde i Juda oc suemme / oc gaa vdo offuer / indtil der recker til halsen / oc de skulle vdbrede deris Dinge / ar de skulde fylde dit Land / O Immanuel / saa vije som der er.

Hand spaatter dem aff Assyrien / thi de skulde komme faar Jerusalem / oc drage der fra met Stamme. 4. Reg. 19.

Luce 2.
1. Petri 2.
Roma. 9.

Ebra. 2.

Psalm. 59.

1. Corint. 15.
Iudic. 7.

VIII.

Folk verer onde / oc giffuer dog flucten. Høie i det alle som ere i fremmede land / Rustet eder / oc giffuer dog fluct / Røer rustet eder / oc giffuer dog fluct. Bslutter it Raad / oc der bliffuer dog inred aff / Taler met huer andre / oc der skal dog icke bliffue bestandigt / Thi her er Immanuel.

Thi saa siger HERREN til mig / lige som hand hafde haft mig ved haanden / oc om deruist mig ar ieg skulde icke vandie paa dette Folkis vey / oc siger / I skulle icke sige / Forbund / Dette Folk taler om inred and / end om Forbund. Frycter eder icke / saa som de gøre / oc lader eder icke forferde / Men helliggør den HERRE Zebaoth / Lader hannem vere eders frøct oc forferdelse / saa bliffuer hand en Helligdom. a Den paalghelsens sien / oc forargelsens klippe mod Israels ruende Huse / Borgerne i Jerusalem til en snare oc fald / Ar mange aff dem skulle støde dem der paa / falde / sønderlass / sneries oc fangis.

Vine Vidnesbyrder til / besegle Louen til mine Disciple. Thi ieg haaber paa HERREN / som haaffuer skult sit Ansiet for Jacobs Duff / a Den ieg bier effter hannem. See / her er ieg / oc de børn / som HERREN haaffuer giffuit mig / til Tegen oc Forundelse i Israel / aff den HERRE Zebaoth / som boer paa Sions Hørg.

a Den naar som de sige til eder / I mæ spøre aff Spaamend oc aff dem som vdlægge Tegen / som snæcke oc disputere / da siger / Skal icke it Folk spøre sin Gud ar : Eller skal mand atspøre de Døde for de Liffuende : Ja effter Lowen oc Vidnesbyrder. Sige de icke der / Da skulle de icke see a Vorgenstien / a Den de skulle gaa omkring i Landet / hart slagne oc hungre. a Den naar de lide Hunger / da skulle de bliffue vrede / oc bande deris Røge oc deris Gud. De de skulle gabe op offuer sig / oc see ned vnder sig til Jorden / oc inred finde vden drøffuelse oc mørckhed / Thi de ere trætte i angst / oc gaa vild i mørckhed. Thi der skal vel bliffue en anden mæ / som skal gøre dem angst / end den som haaffuer veret tilførne / der der gick lettelige til i Sebulons land oc vdi i Tephali land / Oc der effter bleff det suareere paa Haffens vey / paa denne side Jordan i Nedningens Galilea.

IX.

Et Folk som vandiede i mørcke / seer it stort Luss / oc der skinde klart offuer dem som bo i mørcke Land. Du gør Nedningene mange / Der met gør du icke megen Glæde. a Den mand skal glæde sig faar dig / som mand glæder sig i Høsten / Som mand er glad /

glad/naar mand vddeler Bytte. Thi du haffuer sonder biødet deris Byrdis Nag/
oc deris Skuldis Riiff/oc deris Duffueris Ræp/Som i Madians tid. Thi alt
Rig mer bulder oc blodige Klæder/stulle biendis oc fortæris mer Jld. Thi off er fød it
Barn/en Søn er off giffuen/huett Herredømme er paa hans Skuldre / De Lucæ 1.
hand Faldis/Vnderlig/Raad/Kraft/Kempe / euig fader / fredzens første.
Paa det at hans Herredømme skal bliffue stort/oc fred vden ende/Offuer Da/
uid; Stoel oc hans Kongerige/at hand skal berede oc styrcke det/ met Dom oc
Retferdighed/ fra nu oc til euig tid. Dette skal HERRENS Sebaoth Nid/
kerhed gøre.

HERREN haffuer sent it ord i Jacob/oc det er faldet i Israel/At alle Ephraims folck/
oc de Borger i Samaria stulle faa det at vide/De som sige i deris hoffmod oc stolte sind/Te/
gastene ere faldne / Men wi ville opbygge det igen met Huggen sten. Mand haffuer op/
bugget a Doobæ træ/ Saa ville wi sette Cedar træ i steden. Thi HERREN skal opbygge
Rebais Krigsfolck mod dem/oc forsamle deris Fiender/de Syer faar til/ oc Philisterne bag
til/ at de stulle opsluge Israel mer fulde munde. I alt dette lader hans vrede icke end aff/ hans
haand er end nu vdract. Saa vender Folcket sig oc icke om til den som der slar / oc skøder intet
om den HERREN Sebaoth.

Der faare skal HERREN hugge aff Israel baade Hoffuit oc Rompe / baade Gies
ne oc Bul paa en dag. De gamle ærlige / Men ere Hoffuedit / Men de Propheter som lære
falskt/ere rompen/Thi dette Folckis Ledsagere ere Forsørere/oc de som lade sig lede / ere for/
rabte. Der faare kand HERREN icke glæde sig offuer deris vinge a Dandøn / ey heller for/
barne sig offuer deris Faderløse oc Encker/Thi de ere allesammen Hyenskalcke oc onde/ oc ala/
le deris mund taler daartige. Vdi alt dette lader hans Vrede icke end aff/ hans Haand er end
nu vdract.

Thi det Ugudelige væsen er optent som Jld/oc fortærer Tørne oc Tidzel / oc brender
som en rødt Skov/oc giffuer høy Røg. Thi at Landet er forørket i den HERREN Se/
baoths vrede/at Folcket er lige som Jldens mad/ Ingen sparer den anden. Røffue de paa den
høyre side/da lide de hunger/ade de paa den Venstre side/da bliffue de icke mætte. Huer skal
æde sin arms Fød/a Nanasse Ephraim/Ephraim a Nanasse / oc de baade mer huer andie mod
Juda. Vdi alt dette lader hans Vrede icke aff/hans Haand er end nu vdract.

X.

W De Scrifftelærde/som gøre wretferdig Lou/oc scriffue wret Dom/Paa det/
at de kunde høye de Fattigis sager/oc bruge vold i de Elendigis Ræt iblant
mit folck / At Enckerne mæ vere deris Røff/oc de Faderløse deris Bytte.
Nuad ville i gøre paa hiemføgelsens oc wlyckens dag/som kommer langt fra:
Til huen ville i fly om hielp/ oc huer ville i lade eders ære/at hui bliffue icke
bøyet iblant de Fangne/oc falder iblant de Slagne: I alt dette lader hans Vre/
de icke aff/hans Haand er end nu vdract.

O De Affue/som er min vredis Riiff/oc hans Haand er min grumhedz Ræp / Jeg vil
sende hannem mod it Hyenskalcke folck / oc giffue hannem befaling mod min Vredis Folck/
At hand skal røffue oc vddede det/oc træde det/lige som skær paa gaden. Alligeuel at hand icke
faa meen det oc hans hierte tencker icke saa / Men hans hierte skaar til at vdslette oc oprycke
icke liden Folck. Thi hand siger/Er mine Førster icke alle Konger: Er Calno icke som Char/
chemis: Er Hamath icke som Arpad: Er icke Samaria som Damascus: Lige som min
haand haffuer fundet Affguderns Kongerige/ endog at deris Affguder vaare sterckere/ end
de som ere i Jerusalem oc Samaria/Skulde ieg da icke gøre Jerusalem oc deris Affguder/lige
som ieg gjorde ved Samaria oc deris Affguder.

Men naar HERREN haffuer vdiert alle sine Gerninger / paa Sions bierg oc i Jeru/
salem/da vil ieg hiemføge den hoffmodige Kongis Fruct aff Affyrien / oc hans øyens stolte
herlighed/ Fordi at hand siger/ Jeg haffuer det wret ved mine hendes Kraft/ oc ved min vis/
dom/thi ieg er Bleg. Jeg haffuer delt Landene anderlunde / oc røffuet deris Indkomme / oc
nedkast Indbyggerne i grund/som en Veldig. Oc min haand haffuer fundet Folcket / som en
Fule rede/ar ieg haffuer tilhøbe sanctet alle Land/som mand opsancker ag/der foiladnere/ar
ingen røde en Fier/eller oplod sit Neb/eller quidrede.

Band

Esaias

Hand oc en Høye rose sig mod den / som hugger met hende: Eller en Saw traadse mod den / som sawer met hannem: Lige som den Kånd rose sig / som bær en Kæp / oc løffter oc fører hannem saa læt / som det vaare icke træ: Der faare skal HERRER den HERRER Sebaorth sende affuerthed iblant hendis Fæde / oc hand skal oprende hendis herlighed / at hun skal brende som en Jld. Oc Israels Luss skal vere en Jld / oc hans Hellige skal vere en Luc / oc hand skal oprende oc fortære hans Torne oc Tidzel paa en dag. Oc hans Skowes oc Hærfis herlighed skal bliffue til inted / fra Sielen indtil Føder / oc hand skal forgaa oc forsuinde / At de Træ som offuerbliffue i hans Skow / skulle kunde tellis / oc it Barn scriffue dem.

Roma. 9.

Paa den tid skulle de som ere offuerbleffne i Israel / oc de som bliffue reddede i Jacobs Huse / icke mere forlade sig paa den / som dem slar / Men de skulle forlade dem paa HERRER den Hellige i Israel / i sandhed. De offuerbleffne skulle omuende dem / ia de som ere offuerbleffne i Jacob / til den sterke Gud. Thi om die Folck o Israel / er / lige som Sand i Haffuet / Da skulle alligeuel de offuerbleffne aff dem omuendis. Thi at naar forderffuelen bliffuer stiller / da skal der komme offuerlodige Retferdighed. Thi HERRER den HERRER Sebaorth skal lade en forderffuelse gaa / oc dog stille den samme i alt Landet.

Iudic. 7.

Der faare siger HERRER den HERRER Sebaorth / Fryt dig icke mit Folck / som boer i Zion / for Affuer / Hand skal sla dig met Kæppen / oc opløffte sin Staff mod dig / som der stede i Egypten. Thider er end nu paa en liden stund at gøre / Saa skal min wgunst oc viede haffue ende offuer deris wdyd. Da skal HERRER den HERRER Sebaorth opuecte en Supbe offuer hannem / lige som i Adrians slaw / paa Diebs Klippe / oc hand skal opløffte sin Staff / som hand brugede haff / Haffuet / lige som i Egypten. Paa den tid skal hans Wyde vige fra dine Skuldier / oc hans Lag fra din Hals / Thi Lager skal raadne aff fedme.

Infra 37.

Hand kommer (lad det vere lige saa) til Aith / Hand drager igennem Aigron / Hand munster sin Hær i Aichmas. De dage frem faar vor leyer i Geba / Rama frycter / Sauls Gibeath styr. Du Gallim daatter frighøye / du Laifa giff act der paa / Du Elendige Anathoth / Admena viger / De Borgere i Gebim sterke sig. Der kånd vel ste / at mand bliffue en dag i Job / saa skal hand røre sin haand mod Sions datters Bierge oc mod Jerusalem stecke det / som er høyt opreyst / At de Høye skulle fornedis / oc den tyele Skow skal affhuggis met iern / oc Libanon skal falde ved den Aectige.

XI.

Roma. 5.

Her skal opgaa it Kiiff aff Jesse Slect / oc en Quist aff hans roed skal bære fruct. Paa huilken HERRER S Vand skal huilis visdommens oc forstandens Vand / raadzens oc sterckhedens Vand / Kæns delfens oc HERRER S frectis Vand. Oc hans Røgelse skal vere i HERRER S fryt. Hand skal icke dømme effter det som hans øyen see / ey heller straffe effter det som hans øren høye / Men hand skal dømme de Fættige met Retferdighed / oc straffe de Elendige i Landet met Dom. Oc hand skal sla Jorden met sin Mundz Kiiff / oc ihielsla de Wgudelige met sine Læbis Aande. Retferdighed skal vere hans Lenders belte / oc Troen hans Myris belte.

2. Theff. 2.

Infra 56.

Wiffuene skulle bo haff Lammene / oc Parder skulle ligge haff Buckene. En liden Weng skal driffue Kalfue oc unge Löwer oc set fra til hobe. Roen oc Bisinen skulle gaa i Graff / at deris Unge skulle huile haff / oc Löwerne skulle æde haff lige som Øyen. Oc it diens dis Barn skal forlyste sig haff Øglens hul / oc it affuant Barn skal stinge sin haand i Waffis hule. Hand skal ingen sted gøre skade eller forderffuelse paa mine hellige Bierge / Thi Læns det er fuld aff HERRER S Kundstaff / lige som det vaare stult met Haffens vand.

Roma. 15.

Oc det skal ste paa den tid / At Jesse roed / som staar til folckens Banere / Effter den skulle Hedningene spøre. Oc hans Kolighed skal være ærlig. Oc HERRER skal paa den tid anden gong vdræcke sin Naand / at hand skal saa sit folckis løffninger som er offuerbleffue / fra de Affrier / Egypter / Pathros / Aorland / Elamiter / Sinear / Hamath / oc fra Gerne i Haffuit. Oc hand skal oprette en Banere ibant Hedningene / oc samle Israels fordræffne til hobe / oc sammen sancke de atspredde i Juda / aff de fire Jordzens Wæner. Oc den had mod Ephraim skal ophøre / oc Juda Fiender skulle opyctis / at Ephraim skal icke hade Juda / oc Juda skal icke vere mod Ephraim.

Men

Prophete.

VI.

Men de skulle vere Philistene paa Halsen mod Vesten/ oc røffue alle dem som bo mod Vesten. Edom oc Moab skulle folde deris Hender mod dem/ Amos børn skulle bliffue lydige. De HERRE skal forbande Hassens strøm i Egypten. Oc hand skal lade sin Haand gaa offuer Vandet mer sit stercke Dær/ oc sla de siu Strømme/ at mand kand gaa mer sto der igen. Oc hand skal vere sit offuerbleffue Folkis Dey/ som er offuerbleffuit aff de Assyrier/ lige som det stede Israels den tid/ der de drog aff Egypti Land. Exodi 14.

XII.

Da den samme tid skal du sige.
Jeg tacker dig HERRE / at du hassuer veret vied paa mig/
Oc din Viede er bort vent/ oc du troster mig.
See Gud er min Salighed / ieg er tryg/ oc frycter mig icke / Thi Gud som er HERRE / er min Stræcke/ oc min Psalme/ oc min Salighed. Exod. 15.
Psalm. 118.
J skulle sse Hand mer glæde/ Aff Salighedens Råde.
Oc i skulle sige paa den samme tid/ Tacke HERRE / predicker hans Naamn/ kund. Ioan. 7.
gør hans Gerninger iblant Folket/ forkynder huolunde hans Naamn er saa høyt.
Singer HERRE loff/ thi hand hassuer herlige beuist sig/ der skal vere kundgiort i alle Land.
Fryde oc prise du Indbyggere i Zion/ Thi Israels Hellige er stor hoff dig.

XIII.

Dette er den Byde offuer Babylon / som Esaias Amos søn saa. Dpteyser Jerem. 50. 51.
Bancere/ paa høye Bierge/ rober trostelige mod hende / slar haanden op / la der dem diage ind igenem Fjæsternis porte. Jeg hassuer budet mine Helige/ oc kalder mine stercke til min viede / de som glæde sig i min Hærlighed.
Det er it mangfoldigt strig paa Biergene / lige som it stort Folkis / it strig som it bulder aff Hedninge Kongerigis forsamlinger. Den HERRE ser baorth rustet en Dær til strid / som komme aff langt bort liggendis Land fra Himmelen end de/ Ja HERRE selst mer sin viedis Dær/ at forderffue der gantse Land.

Dylt/ Thi at HERREIS dag er nær/ hand kommer som en ødeleggelse fra den Almettigste. Der faare bliffue alle Hender løse/ oc alle ædennistis hierte skulle bliffue bløde. For færdelse/ angust oc pine skal falde paa dem/ dem skal bliffue bange/ som den der føder / Den ene skal forstreckis for den anden/ deris ansiet skulle bliffue røde som ild. Thi see/ HERREIS dag kommer græselig/ viedactig/ gruimmelig/ til at ødelegge Landet / oc at vdslette Syndere der aff. Thi Striernerne i Himmelen oc hans Orion stinne icke klare/ Solen gaar fort op / oc Iob 9.
Amos 9.
Naanen sken mørkelige. Jeg vil hiemfoge Jorderig for hendis ondskaff styld/ oc de Wgude/ lige for deris wdyds styld. Oc ieg vil gøre en ende paa de Strolcis hoffmod / oc nedtrycke de Veldigis høysfærdighed. At en Mand skal vere dyrtre end Guld / oc it ædenniste skal vere bedre end guld aff Dphir.

Der faare vil ieg røre Himmelen/ at Jorden skal roris aff sin sted/ ved den HERREIS Debaortha grumhed/ oc ved hans viedis dag. Oc hun skal vere som en foriager Raa / oc som en Dord vden Dyrde/ At huer skal vende sig hiem til sit Folk/ oc huer skal fly til sit Land. For di at huo som der lader sig finde/ hand skal ihuelstingis/ oc huo der er hoff / hand skal falde ved suerder. Oc deris Bgen skulle sonderknustis faar deris øyen / deris Huff skulle plyndris / oc deris Hustruer skulle stendis. Thi see/ Jeg vil opuecke de ædeder offuer dem/ som icke søge effter Solf/ eller stode om Guld/ ætten at ihuelstuide de Vngemet Buert / oc icke mistunde dem offuer Liffens fruct/ oc ey heller spare Dymene.

Saa skal Babylon/ den deyligste iblant Kongerigene/ den heilige Chaldecers praal/ bliffue omuernt aff Gud/ lige som Sodom oc Gomorra/ At mand skal icke mere bo der / ey heller nogen bliffue der euindelige. At de Araber oc icke skulle gøre der Volige / oc Dyrderne skulle icke lade vdsla nogen faaresti der paa. ætten Dhim skulle der sla deris leyer / oc deris huff skulle vere fulde aff Dhim/ oc Strudse skulle der bo/ oc Skowreolde skulle der hoppe/ oc Dgler skulle siunge i deris Pallatz/ oc Drager skulle bo paa de lystige Slaat. Oc deris tid skal stor komme/ oc deris dage skulle icke forsomnis. Psalm. 137.
Gene. 19.
Dhim.
Dhim.

Thi

Esaiás

Thi HERRE skal mistunde sig offuer Jacob / oc end nu fremdelis vduele Israel / oc sette dem i deris Land. De Fremmede skulle søye sig til dem / oc holde sig til Jacobs Huse. De Folck skal anamme dem / oc søye dem til deris sted / ar de skulle beside Israels Huse til Tienere oc Tienstepiger i HERRES Land. De de skulle holde dem fangne / aff huiltke de vaate fangne / oc de skulle regere offuer deris Plaggere.

XIII.

Babylon.

SC paa den tid / naar HERRE giffuer dig roligbed aff din iemmer oc droffuelse / oc aff den haarde Tienste som du haffuer verit vdi / Da skal du haffue saadant it ordspøck mod Kongen aff Babylon / oc sige / Nuorledis er det saa plat vde met den Beskættene / oc Skatten haffuer ende / HERRE haffuer sønderbrødet den Wgudeligtis Ruff / hans Ruff som regerede / som sloge folck i vrede vden affladelse / oc regerede offuer Hedningene met grumhed / oc forfulde dem foruden mistundhed.

Iu er dog al Verden rolig oc stille / oc seyder sig lystelige. Giartræ glæde dem oc saa offuer dig / oc Cedar paa Libanon (oc sige) Effterdi du ligger / da kommer ingen hid op / som off affhugger. Hellsuede der vnder beffuer for dig / ar du kommer mod det. Der opuecker dig de Døde / alle Verdens Bucke / oc biuder alle Hedningernis Konger ar opslaa aff deris stole / Ar de skulle alle tale effter huer andre / oc sige til dig / Du est oc slagen / lige som vi / oc der gaar dig / lige som off. Din herlighed er nedfaren i Hellsuede / met din Harpis liud / Wol skulle vere din seng / oc orme dit sengflæde.

Nuorledis est du falden ned aff Himmelen / du skone Morgenstjerne : Nuorledis est du falden til Jorden / du som suickete Hedningene : Du tenckte dog i dit herte / Jeg vil opstige i Himmelen / oc ophøye min Stool offuer Guds sterner. Jeg vil sette mig paa Pactens bierge / paa den side mod Norden. Jeg vil fare offuer de høye styer oc vere den Alderhøyst lig. Ja du saar ned i Hellsuede / til Graffuens side. Huo dig seer / skal skue dig oc see paa dig (oc sige) Eder den Vand / som kom Jorden til ar skelfue / oc kom Kongerigene til ar beffue / hand som gjorde Jorderig øde / oc nederbrød Stræderne der i / oc gaff icke sine fanger løff.

Sandelige alle Hedningers Konger ligge dog tilfammen met ære / huer i sit Huse. Men du est bort kast fra din Graff / som en foracret Quist / som de ihjelslagnis Kleder / som ere ihjelsstungne met suerd / de som nedfare til Hellsuedis Stenhobe / som it nedtraad Lüg. Du skal icke begraffuis lige som de / Thi du haffuer forderffuit dit Land / oc ihjelslager dit folck / Thi mand skal icke mere komme ihu den ondskaffs Sæd.

Tilreder / ar mand slacter sine Børn / for deris Foreldris misgerninger skyld / ar de skulle icke komme op / huercken ar arffue Landet / ey heller ar opfylde Jorderig met Stræder. De ieg vil komme offuer dem / siger den HERRE Sebaoth / oc oprycke deris ihukommelse aff Babylonien / deris offuerbleffne Sleet oc effterkommere / siger HERRE. De vil gøre hende til Pinsuins eyedom / oc til Vandfloder / oc vil vdfeye hende met forderffuelsenis Roest / siger den HERRE Sebaoth.

Den HERRE Sebaoth haffuer soret oc sagt / Huad skal det gielde / der skal gaa / som ieg tencket / oc der skal bliffue lige effter mit sind / Ar Assur skal bliffue slagen i mit Land / oc ieg skal nedtræde hannem paa mine Bierge. Paa der hans Nag skal tagis fra dem / oc hans Bryde skal komme aff deris Halss. Der er Anslager / som hand haffuer offuer alle Land / oc der er den vdracte Haand offuer alle Hedninge. Thi den HERRE Sebaoth haffuer der besluttet / Huo vil det forhindre : De hans haand er vdract / Huo vil hende vender.

XV.

Alchab.
Philisternis
Land.
Ierem. 48.
Ezech. 25.
Zepha. 2.

ADet aar der Kong Alchas døde / vaar denne den Bryde. Glæde dig icke du gantste Philisternis Land / ar der Ruff / som dig slo / er sønder brødet. Thi aff Hugen mens roed skal en Baselst komme / oc hans fruct skal bliffue en fluende gloende Drage. Thi de fattigis Føstefødde skulle søde dem / oc de Arme skulle huiltke sig tryggelige. Men ieg vil ihjelsla dine røder met hunger / oc hand skal døde dem som ere offuerbleffne aff dig. Dylt i Porte / strig du Stad / der gantste Philisternis Land er sey. Thi der skal komme en Røg aff Norden / oc der er ingen enlige i sit paulum. De huad

skulle da Vedningernis Gud her oc der siger: Som er/ HERREN/ haaffuer grundfest Zion/
oc der skulle de Elendige aff hans Folck haaffue deris tilflucht.

XVI.

Denne er Byden offuer Noab. Om natten skal komme forstyring offuer Ait i Noab.
Noab/ Hand er der boite. Om natten skal komme forstyring offuer Ait i Jerem. 48.
Noab/ Hand er der hen. De gaa op til Baith oc Dibon til Alteret/ at de skulle Ezech. 48.
græde oc hyle offuer Hebo oc Medba i Noab. Alle Hoffuit ere skaarne/ oc alt Zepho. 2.
Skæg er affrager. De gaa paa deris gader omgiordede med Sæcke/ de hyle alle
paa deris Tag oc Stræde/ oc gaa grædendis ned. Nesbon oc Eleale robe at
mand hører det til Jahza. Der faare græde de rustede i Noab/ thi der gaar deris Sial ilde.
Mit hierte rober til Noab/ Vendis flyactige flyde fra den try aarss Ro/ indtil Soar/ thi
de gaa til Luthith/ oc græde. De paa den vey til Notonaim begyndis it iammerligt skæg. Thi
at Vandene i Timrim bortsigis/ at hør røris oc Græfser visner/ oc der voge ingen græ-
ne viter. Thi det gods som de haaffde samlet/ oc Folcket som de haaffde rustet/ førde mand off-
uer Pile bæcken/ Der gaar it rob omkring i Noabs Landemærcke/ hyle indtil Eglaim/ oc
de hyle hoff Elin bynd/ Thi vandene i Dimon ere fulde aff blod. Der til mer vil ieg end la-
de komme mere blod offuer Dimon/ haade offuer dem som ere beholdne fra Noabs Læver/
oc offuer de offuerbleffne i Landet.

Kære stikker i Landzherer Lam aff Sela aff søcken til Sions daatters Bierg. An lige
som en Fulstuer bort/ som bliffuer forlægt aff sin Rede/ saa skulle oc Noabs døtter bliffue
naar de drage frem saar Ammon. Sancter Raad/ holder dom/ gørd dig Skugge om midtdagen
lige som en nat/ Stul de foragede/ oc rele icke dem som fly. Lad mine foragede haaffue Verbe-
re hoff dig/ Kære Noab/ ver du deris beskermer saar den forstyrer/ Saa skal den Beskattere
saa en ende/ den Forstyrer ophøre/ oc den Vnderreder afflade i Landet.

Men der skal beredis en Stoel aff Naade/ at en skal side der paa i sandhed/ i Davids bo-
lig/ oc dømme oc afspørre Ræt/ oc forfremme Retsushed.

Wihøre vel aff Noabs hoffmod/ at hand er meger stor/ oc at deris hoffmod/ stolthed/
vrede er store end deris maet. Der faare skal en Noabit hyle offuer den anden/ de skulle al-
lesammen hyle. Offuer Riel Nareseth stads grundualle skulle de Lemmeleste sucke. Thi Nes-
bon er bleffuen til en ødemærck/ Vintreer i Sibma er forderffuit/ Verrene iblant Vedningene
haaffue nedslaget sine ædele Vinquiste/ oc de ere komme til Jaeser/ oc drage om kring i Dæcken/
Deris ædele Vinquiste ere afspudde/ oc førde offuer Nassuit.

Der faare græder ieg saar Jaeser oc saar der Vintre i Sibma/ oc vdyder mange taare
saar Nesbon oc Eleale. Thi der er en Sang nedfalden i din Sommer oc i din Høst/ At fryd oc
glæd/ stoff opholde i mæcken/ oc mand fryder sig icke/ eller rober i Vingaardene. And perser
ingen Vin i Vinperfen/ Jeg haaffuer gjort ende paa sangen. Der faare lyder mit hierte offuer
Noab/ lige som en Harpe/ oc min indvøl offuer Rihares. De da skal det obenbartis/ huorledis
Noab er reet hoff Alterne/ oc huorledis hand haaffuer gonger til sin Rircke at bede/ oc haaffuer
dog inred vdyet. Dette er/ der som HERREN/ taledet mod Noab paa den tid. Men nu taler
HERREN/ oc siger/ Vdi try aar/ som en Dagloners aar ere/ skal Noabs herlighed
bliffueringe i den store Mangfoldighed/ At der skulle bliffue saare saa igen oc icke mange.

XVII.

Denne er den Byde offuer Damascus. See Damascus skal icke mere vere en Jerem. 49.
Stad/ men en tilhøbe fallen Srenhob. Aroers Stæder skulle forladis/ at Vior Amos 1.
dene skulle der sødis/ oc der skal ingen vere som dem skal forferde. Odet skal ve-
re vde met Slaattene i Ephraim oc Kongeriger aff Damasco/ oc de offuer-
bleffne i Syrien skulle bliffue som Israels hørs herlighed/ siger den HERR
X E Sebaeth.

Paa den tid skal Jacobs herlighed bliffue tynd/ oc hans fede Kraap skal bliffue maffuer.
Thi hand skal bliffue som en/ der sancter Rom om Høsten/ oc som en der høster Ait ind met sin
arm/ oc lige som en der sancter Ait i Rephaims dal/ oc en Effrethøster der inde bliffuer. Lige
som naar mand røfter i Olietia/ at der bliffuer thu eller try Bær offuen paa taappen igen/
Eller lige som fire eller fem fruct henge paa Quistene/ siger HERREN/ Israels Gud.

Paa den tid skal Aennusken holde sig til den som hannem haaffuer gjort/ oc hans øyen
Bb skulle

Esaias

Inf. 24.

Skulle see til den Helliget Israhel. Och skal icke holde sig til Alterne / som hans Hender haaffue gjort / oc icke heller see til det / som hans Fingre gjorde / huereken til Lunde eller til Billeder.

Paa den tid / skulle stæderne vare deris Strycke / lige som en foirat quist oc gren / som bleff foirat for Israhels børns Skyld / och bliffue øde. Thi du haaffuer forglemt din Saligheds Gud / oc trecke inded paa din sterckheds Klippe. Derfaare skal du sette lysfelige planter / men du skal der mer til de fremmede legge vinkiste. Du skal rage vel vare paa dem i plantelsis tid / at din sæd kand tilige vogge / men i Høsten / naar du skal høste dine mandel / da skal du derfaare haaffue en bedrøffuedis sorg.

Och der store Folckis mangfoldighed / der skal bruse lige som Haaffuer / oc folckens samlig skal buldre / som store Vandfalds bulder / Ja som store vandfald buldre / saa skulle oc Folckene buldre. Men hand skal straffe dem / saa skulle de fly longe bort / oc hand skal forfølge dem lige som stoff bort far aff Biergene saar Været / och lige som en Huerekuind kommer vdaaff storm. Om afftænen / see / da er der forførdelse / oc før morgenen bliffuer ere de icke der mer. Denne er vor Røffueris Løn / oc deris Arff / som rage vor bort.

Esai. 37.

XVIII.

Der Land / som fæter vnder seglens strygge / paa denne side Jordlands vand som sende Bud offuer Haaffuer / oc far paa vander mer Syffuebaade. Gaar bort i snare Bud til Folck / som er røffuit oc plyndit / til Folck / som er grum sommeligere end nogen sted / til Folck / som er her oc der affmaalt oc nedtraad hueff Land Vandfloderne indtrage. Alle de som bo paa Jorden / oc de som bo i Landet / skulle see / huoreledis mand skal oprette Bannere paa Biergene / och sere / huoreledis mand skal blase i Basunerne.

Thi saa siger HERRE til mig / Jeg vil holde stille och see bort i mit Sæde / lige som en Hebe / der rører Regnen bort / oc lige som en dug i Høstens hede. Thi før Høsten skal Fructen visne / oc den tomode Fruct skal hænges i blomsteret / at mand skal affskære stielene mer Segle / oc aff hugge Vinkistene och bortkaste dem / at mand maa lade det ligge til høst saar Fulene paa Biergene / oc saar Diurene i Landet / at Fulene skulle gøre deris rede der i om Sommeren / oc om vinteren skulle allehaande Diur i Landet ligge der i.

Paa den tid / skal der røffuen oc plyndrede Folck / som er grumeligere end ellers noget andet / som her oc der er affmaalt oc nedtraad / hueff Land Vandfloderne indtrage / før Haaffuer til den HERRE Debaorth / til den Sted / som den HERRE JS Debaorths Taffner / til Sions berg.

XIX.

Egypten.
Iere. 46.
Ezech. 29. 30.

Enne er den Byrde offuer Egypten. See HERRE til mig / skal fare paa en snar sty / oc komme til Egypten. Da skulle Affguderne i Egypten beffue for hannem / oc Egypternes Hierter skulle bliffue fere i deris lif. Oc ieg vil hidse Egypterne mod huere andre / at en Broder skal stride mod den anden / en Ven mod den anden / en Stad mod den anden / it Rige mod der ander. Oc de Egypters mod skal forgaar iblant dem / oc ieg vil gøre deris Anslag til inred. Da skulle de at spæ Egypterne i en grum oc forførdelig Hærs haand / oc en haard Konge skal regere offuer dem / siger den Regentere / den HERRE Debaorth.

Och vander i Sgen skal vdrøis / der til mer skal Strømmen bort siggiss och forsuine de. Oc Vandene skulle forløbe / at Søerne oc dammene skulle bliffue tørre / baade røer och siff skulle bortvisne / oc Gresser hoff vander skal hænges i tørre / oc al Sød hoff vander skal visne och bliffue til inred. Oc Fiskeerne skulle bliffue bedrøffuede / oc alle som fæste fæge i vander / skulle græde / oc de som fæste Gær i vander / skulle bliffue bedrøffuede. Oc de som spinde god Traad oc binde Gær / skulle bekymris. Oc de som haaffue Nydde fad / och alle som gøre och graffue fiskeparet for lön / skulle bekymris.

Førsterne i Soan ere Daarer / Pharaos vise Raadgiffuere ere bleffne til Gecke i deris Raad. Nuad sig i dog om Pharaos / Jeg er den Visis søn / oc er kommen aff gamle Konger. Nuor ere da nu dine Dife / lad dem kundgøre oc giffue dig der tilkende / huad den HERRE Debaorth haaffuer beslutter offuer Egypten. Men Førsterne i Soan ere bleffne til Daarer / Førsterne i Noph ere bedrøgne / de forføre oc saa Egypten oc flecternis Nigresten. Thi HERRE haaffuer vdrødet en suemende aand iblant dem / At de forføre Egypten i alle deris gæringer / lige som en Drucken tumler om / naar hand spyer. Och Egypten skal inred haaffue / huereken hoffuit eller hale / quist eller Bul.

Paa

Paa den tid skal Egypten vere lige som Quinder / oc freyte oc forferde sig / naare den HERRE Sebaoth skal røre sin Naand offuer dem. Oc Egypten skal freyte for Juda Land / at huo som kommer der ihu / hand skal forferdis der saar / offuer den HERRE Sebaoths Raad / som hand haffuer besluttit offuer dem.

Paa den tid skulle fem Stræder i Egypti land tale met Canaans maal / oc suere ved den HERRE Sebaoth / en skal kaldis Jerheres. Paa den tid skal HERRENS Alere vere mie i Egypten / oc HERRENS Titelften hoff Landemercker / som skal vere den HERRE Sebaoth it Tegen oc vidne byrd i Egypti land. Thi de skulle robe til HERREN offuer dem som gøre dem skade / Saa skal hand sende dem en Frelser oc Aestere / som dem skal frelse. Thi at HERREN skal kendis i Egypten / oc Egypterne skulle kende HERREN paa den tid / oc de skulle tiene hannem met Offer oc Adoffer / oc skulle gøre HERREN løfte oc Holde det. Oc HERREN skal plage Egypterne oc helbrede dem / Thi de skulle omuende dem til HERREN / oc hand skal lade sig bede / oc helbrede dem.

Paa den tid skal der vere en Dey / fra Egypten ind i Assyrien / at de Assyrier skulle komme ind i Egypten / oc Egypterne skulle komme ind i Assyrien / oc Egypterne skulle tiene Gud met de Assyrier. Paa den tid skal Israel vere selff tredie met Egypterne oc Assyriene / ved den Helligelse som skal vere paa Jorden. Thi den HERRE Sebaoth / skal velsigne dem / oc sige / Velsignet est du Egypten mit Folck / oc du Assur mine Henders gerning / oc du Israel min Aff.

XX.

I Det aar / som Tharthan kom til Isdod / der Sargon Kongen aff Assyrien / vdi Sargon. sende hannem / oc stridde mod Isdod oc vant hannem / Den samme tid talede Tharthan. HERREN ved Esaiam Amos søn / oc sagde. Gack bort oc tag Sæcken aff dine Lender / oc drag Støene aff dine Føder. Och hand gjorde saa / gick nøgen oc barføder.

Da sagde HERREN / Lige som min Tienere Esaias gaar nøgen oc barføder / til it Trypaars Tegen oc Underlighed / offuer Egypten oc Aholand. Saa skal Kongen aff Assyrien bortdriffue Egypterne fangne / oc fordriffue baade vinge oc gamle nøgne oc barsøre aff Aholand met obenbarlig skam / Egypten til skam. Oc de skulle forstrectes oc bestemmis offuer Aholand / paa huilcke de forlode dem / oc Aholand offuer Egypterne igen / aff huilcke de roses de. Oc de som bo paa denne De / skulle sige paa den samme tid / Er der vor tilfluct / der til wi hyn flydde om hielp / at wi skulde seelsis fra Kongen aff Assyrien : Huor sknlige ere wi vndomme.

XXI.

A Enne e den Byrde offuer Dicken hoff Vassut. Lige som it væder kommer aff Babylon: Syndet / oc omuender alting / Saa kommer det aff Dicken aff it grefeligt Land. Abacuc. Thi mig er beted en suar syn. En Foractere kommer mod den anden / en Odelegere mod den anden. Drag op Elam / oc beleg Adai / Jeg vil gøre ende paa al deris sucl Der saare er emine Lender fulde aff pine / oc angist haffuer begrebet mig / lige om en der søder / Jeg nedbøyer mig / naare ieg der hører / oc forstrectes / naare ieg der seer. Ait hure beffuer / gruelse haffuer forferdet mig / Jeg haffuer ingen rolighed der saare i den kære mt. Ja tilred it Bord / Lad vaage oc tag vare paa Væcten / æder / ducfer / Gør eder rede i Føiser / smør Skolden.

Thi HERREN iger saa til mig / Gack bort / stick en Væctere / som tager vare oc giffuer til kende. At hand seer Hysenere ride oc fare / paa Heste / Asene oc Kamele / oc haffuer act der paa met stor flit. Oc et Löwe robe HERRE / ieg staaar altid paa Væcten om dagen / oc sticker mig til at vere i mit dachhuff huer nat. Oc see / der kommer en / som ferdes paa en vogn / hand suarer oc siger / Bablon er falden / Nun er falden / oc alle hendis Guders Billedere nedslagne i grund / Ait kae Terskugulff / som ieg tersker paa. Det ieg hørde aff den HERRE Sebaoth Israels Gu / der kundgør ieg eder. Apoc. 14. 18.

Denne er den Byrde ofuer Duma. Aand rober til mig aff Seir / Væctere er natten sket Duma. borte: Væctere er natten sket borte: Væctere sagde / Naar morgenen end kommer / saa skal der dog bliffue nat. Naar i end spre / Da skulle i dog komme igen oc spøre igen.

Denne er den Byrde ofier Arabia. I skulle bo i Arabia skowe paa veyen til Dedanin.

Ab ij Bæree

Esaías

Været vand mod den Tørstige/ i som bo i Thema land/ Viuder dem Bædd som Fly. Thi de
fly for Suerdet/ ia for det dagne suerd/ for den spente Bue/ oc for den store strid. Thi HERR
R E N siger saa til mig/ End nu it aar/ lige som en daglønens aar ere/ skal Redars hertig
hed vnder gaa/ oc de offuerbleffne Kempens Stryter i Redar skulle bliffue færrer/ thi HERR
R E N Israels Gud haaffuer det sagt.

XXII.

Jerusalem:

Denne er den Byde offuer Seccalen. Nuad skader eder men i løbe allesammen
paa Tager. Du vaast fuld aff bulder/ en Stad fuld aff folck/ en glædelig stad.
Dine Ihiellaghe ere icke ihiellaghe mer suerd/ och icke døde i strid. Men alle
dine Hoffuizmend ere bort rømde faar Buen oc fangne/ Alle som fundis i dig/
ere fangne oc langt bort flyde. Derfaare sagde ieg/ gaar fra mig/ lader mig bestes
lige græde/ Hører eder icke vniage/ at trøste mig offuer mit Folcks Døtters
gdeleggelse. Thi der er en bulders oc nedrædelsis oc pdeleggelsis dag aff den HERR
HERR E Debaoth i Seccalen/ for murens vndergraffuellsis flyd oc for striget hofst biers
gene. Thi Elam far frem mer kaager/ Vogne/ Folck oc Reysenere/ oc Kir blinker mer Skiol
dene.

Elam.

De der skal ste/ at dine vdualde Dale skulle bliffue fulde aff Vogne/ och Reysenere skulle
legre dem faar Dorene. Da skal Juda forhenge bliffue oprecht/ at mand skal paa den tid see stor
wens Nussis Naaben. De i skulle see mange Reffuer i Dauidz stad/ oc i skulle sancke vand aff
den nederste Fiskedam. I skulle oc se Jerusalems Nuss/ Ja i skulle affbyde husene at befeste
muren. De i skulle gøre en Graff mellem baade murene aff det gamle Fiskedam vand. End
nu see icke paa den som saadant gør/ oc i see icke heller paa den/ som der sticker langt fra.

1. Cor. 15.
Sapien. 7.

Derfaare skal HERR E N den HERR E Debaoth paa den tid lade robe/ at de
skulle græde oc klage/ oc rage dem oc føre sig i Søcke. Alligeuel at der er nu aldelis glæde och
fryd/ at ihiellu Dyen/ slætte faar/ øde lød/ dücke vin/ oc siger/ lader off øde oc dücke/ Wi skal
le dag døg imorgen. Dette er obenbare faar den HERR RJS Debaoths gern. Nuad skal det
gælde/ om denne misgerning skal bliffue eder til giffuen/ for end i dō/ siger HERR E N
den HERR E Debaoth.

Sebna.

Saa siger HERR E N den HERR E Debaoth/ gack hen it d til Rentemestere
Sebna den Hoffmestere/ oc sig til hannem/ Nuad haaffuer du hær/ huer hør du til/ at du la
der vdhugge dig her en Graff/ lige som den der lader hugge sin graff i hyselsen/ och lige som
den der lader gøre sin bolig i klippen. See/ HERR E N skal bortkaste dig/ lige som en stærk
Faster en bort/ och strabe paa dig/ och hand skal diffue dig om/ som en klaid langt bort i frem
mede Land/ der skal du dō/ der skulle dine faastelige Vogne bliffue/ medin HERR JS
Nussis forsmædelse. De ieg vil styre dig aff din stat/ oc sette dig aff dit Enbede.

Eliakim.

De paa den tid/ vil ieg kalde min tiener Eliakim/ Nittie søn/ oc ieg vil føre hannem i din
Riortel/ oc giørde hannem mer dit Belte/ oc giffue din mact i hans hender/ at hand skal være
deris Fader/ som bo i Jerusalem oc i Juda huff. De ieg vil legge Væglene til Dauidz huff paa
hans skuldre/ at hand skal oplade oc ingen skal tillycke/ at hand skal tillycke/ oc ingen skal oplad
de. De ieg vil svinge hannem til en Vagle vdi en fast Sted/ oc hand skal haffue ærens Stool i
sin Faders huff. At mand skal henge paa hannem al hans Faders huts herlighed/ Børn och
hæne børn/ alle sinnaa Bar/ baade Ducter oc alle haande Strengelg. Paa den tid/ siger den
HERR E Debaoth/ skal Vaglen bort ragis/ som sider i den faste sid/ at hand sanderbydis
oc falder/ oc hans byde skal omkomme/ thi HERR E N sagde de.

Apo. 3.
Zacha. 10.

XXIII.

Tyrus.
Iere 47.
Ezech. 26. 27
28.

Denne er den Byde offuer Tyrus. Græder i stib paa affuer/ Thi hand er øde
lagt/ at der er inted Nuss/ och ingen far did/ de skal faa det at vide aff Chitim
land. Dertis Indbyggere ere bleffne stille/ Røbmedene aff Sidon/ de som fore
offuer haaffuer/ opfyldte dig. De den feuct som vovvoss Sihor/ oc Rom/ som
vovre hofst vandet/ førde mand til eder/ offuer stor Vand/ oc du vaast Nednins
genis Stabel. Du Sidon maa vel forferdis/ Thvaffuer/ ia den alderstærkste
hoff haaffuer siger/ Jeg er icke mere feuctsommelig/ ieg søder icke erte/ saa opføder ieg ey heller
vonge Børn/ oc ieg opføder ingen Jomfeuer. Lige som mand forferdis/ der mand hørde om E
gypren/ saa skal mand oc forferdis naar mand faar at høre om Tyrus. Færrer bort offuer haaff
uer/ hylter Dertis Indbyggere.

Er den eders glædelige Stad / som roser sig aff sin Alder: Hans søder skulle føre hans
nem langt bort til at vandre. Hvo hæffde det troet / at det skulde saa gonger den krunde Tyrus:
Hvæff Røbmend ere dog Førfier / oc hendis Krennere de herligste i Lander: Den HERR
R E Sebaoth hæffuer det saa berenct / Paa det at hand vilde suægte al den lystelige Stadz
Iob. 12.
bram / oc gøre alle de herlige i Lander forærelige. Far hen igennem dit Land / lige som en flod /
du hæffens Daatter / Thi der er intet Vette mere. Hand recker sin Haand offuer hæffuer /
oc forerder Kongerige / HERR E biuder offuer Canaan / at vdflette hendis ættinge / oc
siger / Du skalt icke mere vere glad / du skendede Jomfru Sidons Daatter.

S Chithim gør dig rede / oc drag frem / Thi du skalt icke der bliffue / men i Chaldeeris
land / som icke vaar folck / Men Assur hæffuer det begynt at mand der skiber / oc hæffuer opreyst
faste Taarn der inde / oc opbygger Pallatz / Men hun er sat / at hun skal ødeleggis. Hylt i
skib i hæffuer / Thi eders ættinge er forstyret.

Paa den tid skal Tyrus bliffue forglemt i halffierdesinds tiue aar / saa lunge som en Konge
kand leffue / Men efter halffierdesinds tiue aar / da skal mand quæde en Hore vise om Tyrus.
Tag Hæpen / oc gack omkring i Staden du forglemt Hore / Leeg vel paa Strengelæg / oc
quæd et røstelige / Paa der at du skal ihukommis igen. Thi efter halffierdesinds tiue aar / da
skal HERR E hiemsøge Tyrus / at hun skal komme igen til sin Horeløn / oc bedriffue Hore
ere mer alle Kongerige paa Jorden. Men hendis Røbmend skaff oc Horeløn skulle vere
HERR E hellige / Men skal icke sætte dem til Liggendefæ eller skule dem / men de som
bo faar HERR E / skulle hæffue hendis Røbmends Gods / at de skulle æde oc bliffue mætte /
oc vere vel flettede.

XXIII.

Se / HERR E gør Lander tomt oc øde / oc kuldkafter huad der er vdi / oc
bort spreer samme Landes Jndbyggere. Oc der gaar Prefterne lige som Folck
fer / Herten som Suenden / Hustruene som Pigen / den der Sæler som den der
Røbet / den som laaner lige som den der vdlæner / den som kreffuer lige som
den der styldiger. Thi Lander skal vere tomt oc øffuit / Thi HERR E
hæffuer saadant tælet. Lander staar iammerligt oc forderffuit / Jorden formin
skes oc forderffues / Folckenis Querste i Lander forminskis. Lander er bleffuit
vanhelliget aff sine Jndbyggere / Thi de offuertræde Louen / oc foruandle Budene / Oc lade
den cuige Pact fare.

Der faare skal Forbandelse opøde Lander / fordi at de som bo i det forstyldede der / Der faare
bortuifner Landzens Jndbyggere / at der bliffuer lider folck igen. Men forstyldes / Vintæret
vanfimeris / oc alle de som vaare glade aff sit hierte / sucke. Trommenis glædskaff aff lader /
de Gladis fryd er vde / oc Harpernis glædskaff hæffuer ende. Men quæder icke naar mand
ducker Vin / oc god duet er dem best som hannem dücke. Den romme Stad er ned bruden / alle
huiff ere tillucte / at ingen gaar i dem. Men rober paa Gaden efter Vin / at al glæden er bort /
al Landzens fryd er vde. Jdel ødeleggelse er bleffuen i Staden / oc Portene staa øde.

Thi der gaar mer Folck et oc Lander / lige som naar it Olietæ er affplaacket / lige som
mand oplæser efter / naar Vin høsten er vde. De samme opløfste deris røst / oc berømmis / oc
fyrde dem aff hæffuer / offuer HERR E herlighed. Thi puser nu HERR E i
Dalene / oc HERR E Israels Guds naffn paa øerne i hæffuer.

Vi høre Loffang fra Verdens ende / den Røst til ære. Oc ieg maa sige / Hui er ieg saa
hæffuer: Hui er ieg saa hæffuer: De mig / Thi de forættre forættre / Ja de forættre forættre.

Der faare kommer offuer eders som bo i Lander / forferdelse / graff oc snare. Oc om nogen
bort str: for forstrefeligt strig. Da skal hand dog falde i graffuen / Kommer hand op aff graff
uen / Da skal hand dog bliffue fangen i Snaren. Thi Vinduene i Høvelsen ere opladne / oc
Jordens grundual beffuer. Der skal gaa Lander ilde / oc intet skal der vel lyctis / oc skal forfalde /
at Lander skal tumble omkring lige som en drucken Mand / oc bort føris / lige som it Paulun /
Thi misgæningen trenger det / at der maa falde / oc Land icke bliffue standendis.

Paa den tid skal HERR E hiemsøge de høye Ridder skaff / som ere i høvelse / oc iord
zens Konger / som ere paa Jorden. At de skulle samles vdi it liden Anippe til Graffuen / oc
bliffue indelucte i fengsel / Oc de skulle hiemsøgis igen long tid der efter. De Maanen skal
stemme sig / oc Solen skal staa mer skamme / Naar den HERR E Sebaoth skal vere Konge
paa Sions Bierg oc i Jerusalem / oc faar sine Eldste i herligheden.

Ab in HERR E

Esaías
XXV.

S

ERRE du est min Gud/ Jeg priser dig/ Jeg loffuer dit Naffn/ Thi du gör vnderlige Ting/ din forser aff gammel tid er fast oc sandw. Thi du gör Stad den til en Stenbub/ den stercke Stad/ at hand ligger i en Dob/ de Fremmedis Pallat/ at der er icke mere Stad/ oc skal aldri mere byggis.

Der faare ærer dig it mectigt Folck/ veldige Nedningers Stæder færet dig. Thi du est de Fattigis styrcke/ de Armis styrcke i drøffuelse/ en Tilfluct for storm/ en Skygge for Heden/ Naar Tyrannerne buldre/ som en storm mod en væg. Du nedtrycker de Fremmedis Bulder/ lige som heden gör i en tør sted/ At heden forderffuer Tyranneris vinqviste/ De Skyerne giffue alligeuel skygge.

De den HERRE Zebaoth skal gøre alle folck it set Gestebed paa dette Bierg/ it gestebud aff klar vin/ aff fedmen/ aff marff/ aff vin/ i huilcken ingen berme er. De hand skal bort tage Jordeklædet paa dette Bierg/ som alle folck ere sugbte vdi/ oc tecket/ som alle Nedninge ere tilteckte met. Thi hand skal opsluge Døden euindelige/ De den HERRE HERRE skal affstryge graaden fra alle ansichter/ oc hand skal bort tage sit folkis forsmødelse/ i alle Land/ Thi HERRE sagde det.

1. Cor. 15.

Paa den tid skal mand sige/ See/ der er vor Gud/ som vi bie effter/ och hand skal hielppe oss. Der den HERRE/ som vi bie effter/ at vi skulde vere glade och fryde oss i hans Salighed/ Thi HERRE Naand huiler paa dette Bierg. Men Moab skal sønderterfias vnder hannem/ lige som halm terfias/ oc som skarn. De hand skal vdbrede sine Hender mit iblant dem/ som en der Sugimmet/ vdbreder dem til at sugimme. De hand skal nedtrycke dem ned til Jorden i støffuen.

XXVI.

I

Ja den tid skal mand siunge denne Sang/ i Juda Land.

Vi haaffue en sterck Stad/ mur oc vern ere Salighed.

Lader Portene op/ at der indgaar der Retuise folck/ Som beuærer Troen.

Du holder altid Fred/ effter it vift Løffte/ Thi mand forlader sig paa dig.

Der faare forlader eder paa HERRE euindelige/ Thi Gud den

HERRE er en Klippe euindelige.

De hand nedtrycker dem/ som bo i Høyslen/ hand sornedrer den høye Stad/ Ja hand støder hannem ned til Jorden/ at hand ligger i støffuen.

At hand bliffuer nedtræd met søder/ ia mer de Fattigis søder/ At de Armis hyle.

Men den Retuiss vey er slæt/ Du gör den Kerferdigis Sti rer.

Thi vi vare paa dig HERRE paa din Rertis vey/ Diertens lyst skaar til dit Naffn oc til din Ihukommelse.

Alt hietter begerer ieg dig om natten/ Der til vaager ieg aarte til dig met min aand.

Thi naar din Ræt gaar i Landet/ Da lærer Jordens Jndbyggere Retuished.

Men naar som naade end tilbiudis de Wgudelige/ saa lære de dog icke Kerferdighed.

Men de gøre eckon ilde i kerferdighedens Lande/ Thi de see icke HERRE herlighed.

HERRE din Naand er ophøyet/ Det see de icke/ Men naar de saa det at see/ Da skulle de bliffue til skamme i nidkæthed offuer Nedningene. Der til met skalt du forcere dem met ild/ som du fortærer dine fiende met.

Men off HERRE skalt du sticke fred/ Thi alt det som vi vdirette/ der haaffuer du giffuit oss.

HERRE vor Gud/ der regere vel andie Herrer offuer oss/ end Du/ Men wi tencke dog allene paa dig oc dit Naffn.

De Døde saa icke luff/ de hendes de staa icke op. Thi du besgret oc ødelagde dem/ De gjorde al deris ihukommelse til inred.

Men du HERRE far frem iblant Nedningene/ du far altid frem iblant Nedningene/ Du beuifer din herlighed/ oc kommer langt bort til Verdens ende.

HERRE

Prophete.

X

HERR Enaar Døffuelse er der/ da søger mand dig/ naar du straffer dem/ da robe de iammerlige.

Lige som en Fructsommelige/ naar hun skal til at søde/ da er hende meget bange/ hun rober i sin pine/ Saa gaar det oc off HERR Enaar dit Ansigt.

Ioan. 10.

Der ere wi oc fructsommelige/ oc offer bange at wi kunde neppelige hente vor aande.

Dog kunde wi icke hielpe Lander/ oc iorden s Jndbyggere ville icke falde.

Men dine Døde skulle leffue/ oc opstaa igen met Legemet.

Vaager op oc loffuer/ I som ligge vnder Jorden/ thi din dug/ er en grøn Marcis dug/ men du skal nedkaste de Dødis Land.

Gack bort/ i it Kammer/ mit folck/ oc lyck døren til efter dig/ skul dig it lidet øyeblik/ indtil vreden gaar offuer.

Thi see/ HERR Enaar skal vdgaa aff sin sted/ at hiemsøge Landzens Jndbyggere ondskaft offuer dem/ at Lander skal obenbare deres Blod/ oc icke skule dem lenger som ere der inde thielslagne.

XXVII.

Da den tid skal HERR Enaar hiemsøge met sit haarde/ store oc sterke Suerd/ baade den Leuiathan/ som er en slet Hugorm/ och den Leuiathan/ som er en keoged Hugorm/ oc skal ihiesla Dragen i haffuer.

Paa den tid skal mand siunge om den beste vins Vingaard. Jeg HERR Enaar foruare hannem/ och vander hannem snart/ at mand skal icke sagne hans blad/ ieg vil foruare hannem dag oc nat.

Gud gør sig icke vred paa mig. Al at ieg maarte stride met Buxte oc Tørne/ saa vilde ieg rissue iblant dem/ oc oprende dem i en hob. Hand skal holde mig ved min Axt/ oc hand skal si mig fred/ hand skal alligeuel si mig fred.

Der skal alligeuel komme der til/ at Jacob skal saa røder/ oc Jrael skal blomstria oc grønis/ at de skulle fylde Jorden met Fruct. Hand bliffuer dog icke slagen/ lige som hans Fiende slog hannem/ oc bliffuer icke ihieslagen/ som hans Fiende slog hannem ihel. Men du døme met dem met maade/ oc lader dem løff/ naar du haffuer bedøffuer dem met dit skarpe Vær/ som er met Østen Vær. Derfaare skal Jacobs synd ophøre der ved/ Och der er gaffnet der aff/ at hans synder skulle bort rægis/ I der/ at hand gør alle Altrens stene til aske/ lige som sønder støsten/ at der bliffuer ingen Lunde eller Billede mere.

Thi den faste Stad skal bliffue enlig/ de Røne huff skulle nedslæff oc forladis/ lige som i en Greden/ At Ralsfue skulle der sødis oc huile dem/ och affbide der Quistene. Hendis Grene skulle brøste aff ræcke/ at quinder skulle komme oc gøre ild der met. Thi der er icke vforstandige folck/ derfaare skal hand oc icke misfunde sig offuer dem som dem gjorde/ oc den som haffuer slæbt dem/ skal icke vere dem naadig.

Paa den tid skal HERR Enaar kaste/ fra vandens brød indtil Egypti bæck/ oc i Jraels bøn skulle forsamles/ den ene efter den anden. Paa den tid skal mand bløse mer en stor Basune/ Saa skulle de fortabre aff Assyrie land komme/ oc de fordreffne aff Egypti land/ oc de skulle tilbøde HERR Enaar paa der Hellige bierg i Jerusalem.

XXVIII.

De Drucknis høysferdige Krune aff Ephraim/ hendis deylige Hertigheds visne blomster som slaar offuen offuer en fed Dal/ vdi huilken mand rumler om aff Vin. See/ der skal en sterck och mectig indladis i Lander met vold aff HERR Enaar/ som en Hagel storm/ oc skadeligt Vær/ oc snart Vandløb som skal indfalde met vold i Lander/ at de Drucknis høysferdige Krune aff Ephraim skal trædis ned vnder føder. Och hendis deylige hertigheds visne blomster/ som staa offuen offuer en fed Dal/ skulle bliffue/ lige som der er moer for Sommen kommer/ som oc forderffuis naar mand seer der icke henge paa sine Grene.

Paa den tid skal den HERR Enaar Debaorh vere en deylig Krune och herlig Krantz faar sit folckis offuerbleffne/ oc Rærens Aand/ idem som side paa Dommen/ oc deres Strecke/ som komme aff Striden igen til Porten.

Der til ere disse oc bleffne galne aff Vin/ oc falde omkuld aff sterck druck/ thi baade Prestier oc Propheter ere galne aff sterck druck/ de ere druckne aff vin oc falde omkuld aff sterck druck/ de ere galne i spaa domme/ oc eagle Dommen vd/ Thi alle Børd ere fulde aff spy oc skarn/ i alle steder.

Bb iij Nuem

Esaías

1. Corin. 14.

Quem skal hand da lære Forstand: Quem skal hand da giffue at forstaa predicken: Dem som ere affuonde fra mileken/den som ere tagne fra Bryster. Thi (de sigte) Biud her/biud der/ Die her/bie der/ Die her/bie der/ Der it lidet/oc der it lidet. Nu vel / Hand skal en gong tale til dette Folck met spaattelige Læbe oc met en anden Tunge / huilcke dette bliffuer nu prediker faare/Saa haaffuer mand rolighed / saa vetqueger mand de Trætte / saa bliffuer mand stille/ Oc de ville dog icke haaffue saadan prediken. Der faare skal oc HERREN ord bliffue dem lige saa/Biud her/biud der/Biud her/biud der. Die her/bie der/bie her/bie der. Der it lidet/oc der it lidet. At de gaa bort oc falde tilbage/oc sønderlaess/oc sneryes oc fangis.

Psal. 118.
1. Petri 2.
Roma. 10.

Saa høret nu HERREN ord i Bespaattere/i som regere offuer dette Folck som er i Jerusalem. Thi at i sigte/Wi haaffue gjort it Forbund met Døden/oc en Pact met Hellsfuede/ Naar der gaar en flod/da skal hun icke ramme oss. Thi wi haaffue gjort Løgn til vor Tilfluct/ oc Hysteri til vor Beskermelse.

Prazim.
Gibeons
dal.
Iosua 16.
2. Reg. 1.
1. Paral. 15.

Der faare siger den HERRE HERRER/ See / Jeg legger en Grund/ sten i Zion/en proffue sten/en kaastelig Hognest/ som vel er grundfest/Huo som troz/hand flyr icke. Oc ieg vil gøre tættin til en Rettefnoz / oc Rettefærdighed til en Væge/Saa skal Haglen bort duffue den fælle tilfluct / oc vandene skulle henskylle Beskermelsen. At eders Forbund met Døden skal bliffue løst / oc eders Pact met Hellsfuede skal icke bestaa. Oc naar der gaar en flod/da skal hun nedtræde eder/ Oc hun skal bort tage eder / saa snart som hun kommer/Kommer hun om morgenen/da skeer det om morgenen/ Oc lige saa/huad heller hun kommer om dagen eller om natten/Thi at frifulse alene lærer at merke paa Døden. Thi at Sengen er saa trang/ar der er intet offuer/oc Sengleder er saa slæcker / ar mand maa bryde sig der vdi. Thi HERREN skal berede sig/ lige som paa Prazim bierg / oc vere vred/ lige som i Gibeons Dal/ar hand skal gøre sin Gerning/ paa en anden maade / oc ar hand gør sit Arbejde paa en anden maade. Saa lader nu aff ar spaatte/ ar eders baand skulle icke bliffue haardere/Thi ieg haaffuer hørt en forderffuelse oc sødeleggelse / som skal ske aff HERREN den HERRER Sebaoth offuer al Verden.

Ar dercker vel oc høret min røst/mercker der paa oc høret min tale. Pløyer ey en Mand sin Ager/oc sønder bryder oc forarbyder den/for di ar hand vil saa sin sæd i hannem/Er der ey faar/ naar hand haaffuer iessnet hannem/da strø hand Vicker/oc kaster kommen / oc saar Vuede oc Byg/huert der hen efter som hand vil haaffue der / oc Spelt paa sin sted. Saa tucter oc deris Gud dem ved Røt/oc lærer dem. Thi mand tæster icke Vicker met haaffue/ Saa lader mand oc icke vogn hiuler gaa offuer kommenet/ Men mand tæster Vickerne met en pleyel / oc kommenet met en krep. Men maler der/ar der bliffuer Byd / oc tæster der icke plar til inred / naar mand vderster der met vogen hiul oc Veste. Der skeer oc aff den HERRER Sebaoth/Thi hans Raad er vnderlige/oc hand fuldkommer det herlige.

XXIX.

Ariel.

Lucæ. 10.

Romere.

Ariel Ariel/du Stad i huilken Dauid slo sin leyer / I holde Aars tider/ Høytider oc Feste. Men ieg skal gøre Ariel angist / ar hand skal bliffue sorg/ fuld / oc iammerlig / oc skal bliffue mig en ret Ariel. Thi ieg vil belegge dig tænt omkeing/oc vil gøre dig angist met Buluerck / oc lade fæste Holde omkeing dig. Da skal du bliffue fornødret oc tale aff Jorden / oc mumle aff stoffuen mer din tale / Ar din røst skal vere / lige som en Trokars aff Jorden / oc din tale skal huile aff stoffuen. Oc de skulle vere saa Angest deris hob som dis Affner/oc der skal hastelige snarste. Thi du skal hiemfegis aff den HERRER Sebaoth mer væder oc Jordstælf oc stor Torden met huere luind oc storm/oc mer fortrædendis lidis lue.

Men alle Nedningis mangfoldighed/som skal stride mod Ariel/ Skal vere som en Syn om natten i Døme/met al deris Hat oc Buluerck / oc de som gøre hannem angist / Thi lige som en hungdrig dømer/ar hand eder/men naar hand opuogner / da er hans Siel end nu røstlig. Saa skulle oc alle Nedningis mangfoldighed bliffue/som stride mod Dions bierg.

Forundier oc bliffuer forstyrede/ Forblinder eder / oc bliffuer druckne / dog icke aff Vin/ Søffnas Vand/oc tilluct eders øyen/ Oc hand haaffuer forblinder eders Propheter / Forster oc Seende. At alle (Propheteris) Syn skal vere eder / lige som en befeglet Bogis ord / huilken mand

mand faar nogen som læse kand/oc siger/Kære læss det/De hand siger/Jeg kand icke/thi hun
er befeglet. Eller lige som mand finge nogen som icke kand læse/oc sagde/Kære læss det/De
hand sagde/Jeg kand icke læse.

De HERRE siger/Efterdi at dette Folk kommer til mig med sin a Mund/oc erer Matth. 15;
mig med sine læbe/a Den deris herte er longe fra mig/oc de frycte mig efter a Denniskens bud/
som de lære/Saa vil ieg oc vnderlige omgaa med dette Folk/paa der vnderligste/Ja paa det
alder vnderligste/At de Visis Visshed skal vndergaa/oc de Klogis forstand skal forblindis. 1. Corint. 1.

De dem/som ville vere stultle faar HERRE/ at stultle deris opsæt/oc holde deris
Gerning i mæcket/oc sige/Huo seer off: oc huo kender off: Huorledis ere i saa foruender
Lige som Paartemagerens leer tenckte/oc en gerning sagde om sin a Nestere/Hand haaffuer
icke gjort mig/De en Paarte sagde om sin Paartemagere/Hand kender mig icke. Nu vel/der er
end nu paa en tiden tid at gøre/Da skal Libanon bliffue til en mark/De marken skal regnis
for en skov.

Thi paa den tid/skulle Dsoue høre bogens ord oc de Blindis øyen skulle see aff taager oc
mæcket. De de Glende skulle glædis igen i HERRE/oc de Fattige iblant a Denniskene
skulle bliffue glæde i Israels Hellige. Naar de Tyranner haaffue songet ende/oc der er vde med
de Bespaartere/oc de skulle sdeleggis som vaage efter at gøre ilde/som komme Folcker til at
synde ved predickel/oc stille efter den/som dem straffer i porten/vige fra den Retuse ved løgn.

Der faare siger HERRE/som fielske Abraham/oc til Jacobs Haffsaa/Jacob skal icke
mere bestemmis/ochans Andled skal icke mere skamme sig. Thi naar de see deris Børn/mine
benders gerning iblant dem/da skulle de hellig gøre mit Naaff/oc hellig gøre den Hellige i
Jacob/oc frycte Israels Gud. Thi de som haaffue saadan en vildfarendis Aand/de skulle rage
forstand til dem/oc de mundaade skulle lade dem lære.

XXX.

WE de affaldne Børn/siger HERRE/som raadsla foruden mig/oc søge
Bestermelse foruden min Aand/at sancte den ene synd til den anden. De som
drage mod til Egypten/oc icke arspøge min a Mund/at de stercke dem med Pharaos
maect/oc bestermedem vnder Egypti skygge. Thi Pharaos styrcke skal
bliffue eder til skendel/oc den Bestermelse vnder Egypti skygge til haanhed.
Deris Forster haaffue vel verit i Doan/oc deris Gud komme til Hanes. a Den
de skulle dog alle bestemmis offuer der Folk/at inred kand vere dem nytte
ligt/enten til hielp/eller ellers til gaffn/men alene til skendel oc spaar.

Denne er den Byde offuer de Diir som drage mod Synden/der som Lsuuer oc Lhu
inder ere/ia Hgler oc gloende fluende Diager/i Driffuellsens oc angistens Land. De føre de
ris Gods paa Følgers rygge/oc deris Liggendese paa Kamelers bag/til Folcker/som icke kand
vere dem nytreligt/Thi Egypten er inred/oc deris hielp er forgeffuis. Der faare predickel ieg
der om saa/Rahab skal side stille der til.

Saa gack nu hen/oc scriff det saar dem/i en Tasse/oc tegne det i en Bog/at det bliffue
aldrig oc euindelige. Thi der er it vlydig Folk oc loognactige Børn/som icke ville høre HERRE
REIS Lou. a Den de sige til Propheetene oc til de Seende/J skulle icke see/oc til Stuerne/
J skulle icke stue off den rette leedom. a Den predickel off noget behageligt/oc stuer off bedra
geri. Viger fra veyen/gaar fra stien/Lader Israels Hellige ophøre hoff off.

Der faare siger Israels Hellige saa/Efterdi i bortfaste ordet/oc forlade eder paa eders
eget sind oc fortraadenhed/oc traadse der paa. Skal eders wdyd bliffue eder/som en Reffue/
paa en hys a Nur/naar hun begynder at splitres/som snart oc wforuarendis indfalder oc son
derknusis. Som/naaren Leerpaarte sonderknusis/at mand sonderstøder oc icke spar hende/
saa/at mand kand icke finde it skaar aff hendis stycke/som mand kand hente Jld med aff Jld
gruen/eller ose Vand med aff bynden.

Thi saa siger den HERRE HERRE/den Hellige i Israel/Dm i bliffue stille/
da bliffue i hulpe/De vdi stilhed oc haab bliffue i stercke. a Den i ville icke/oc sige/Vey/a Den
vi ville fly paa Heste(Thi skulle i bliffue fluerige) oc vi ville ride paa Veyløbere (Der faare
skulle eders Forfølgere naa eder) Fordi at tusinde aff eder skulle fly/faar en enistis strig/Ja i
skulle Alle fly faar fem/Indtil at de forlade eder/lige som en a Nast offuen paa it Bierg/oc som
en Banere offuen paa en Hys.

Der faare bier HERRE/ at hand vil vere eder naadig/oc haaffue gjort sig rede/
at hand vil misfunde sig offuer eder/Thi HERRE er Dommens Gud/Salige ere de
som bie

Esaias

som bie effter hānem. Thi Sions folck skal bo i Jerusalem/Du skal icke græde/Hand skal vere dig naadig naar du rober/Hand skal suare dig/stray hand der høyrer. De HERRER skal giffue eder Bred i eders drossuelse/oc Hand i eders angst. Thi hand skal icke lade din Læres mere bortfly/Aen dine øyen skulle see din Lærere/oc dine ørn skulle høye order bag dig som saa siger/Denne er veyen / gaar den samme / ellers huercken til den høyre eller til den venstre haand.

Dei skulle besmitte eders forsluffuede Guder/oc eders Billedis forgylte Klæder/ oc skulle bort kaste dem/lige som wrenlighed/oc sige til dem/ Far bort.Saa skal hand giffue din Sæd/ som du haffuer saar paa ageren Regn / oc Bred offuerflodige nock/aff Agerens indkomme. Oc dit Queg skal føde sig paa den tid paa en bred Eng / Øyene oc Folerne / som arbejde iorden/ skulle æde blander Foer/som er renset med Kaste skulen. De paa alle store bierg oc paa alle store Høye skulle gaa arskilde Vandefirøme/paa den store Slagis tid naar Taarnene nedfalde. De Aaanens skin skal verelike som Solens skin/ oc Solens skin skal vere sin gonge Klæde end nu/Paa den tid/naar HERRER skal forbinde sit Folkis skade/ oc helbrede deris Saar.

See HERRERs Naaffn kommer langt fra/Hans Brede brender / oc er meget suar/Hans Læbe ere fulde aff hastighed/oc hans Tunge som en fortærendis Jld / oc hans Aande som en Vandflod / som recker til Halsen / at atsprede Hedningene indtil de bliffue til inder/oc duffue Folcket hid oc did med it bidzel i deris munde. Da skulle i siunge / lige som en hellig Nørtids nat/oc glæde eder aff hietter/lige som naar mand gaar mer Piber til HERRERs Bierg oc til Israels Stærcke.

De HERRER skal lade høye sin herlige Røst/ at mand skal see hans vdracte Aem/ mer vrebactig trudsel/oc mer fortærendis ildis lue/mer straalere/mer stærck regn oc mer Dagel. Thi Affur skal forferdis for HERRERs røst / som slaar hannem med Ruff/Thi ruser skal trengte sig gantse igennem/oc tage haar paa / naar HERRER fører Ruser offuer hannem/mer Trummer oc Harper/ oc strider mod hannem paa alle sider. Thi Graaben er tilredt fra igaar/ia det samme er oc bered til Kongen/dybt oc viit nock/ Saa er din Wolig der inde / fuld aff ild oc ved/ HERRERs Aande skal oprende det/lige som en Suoffuels Strøm.

XXXI.

Adem/som fare hen ned til Egypten effter hielp/oc forlade dem paa Heste/oc haabe paa Vogne/ar de samme ere mange/oc paa Reysenere/der faare / at de ere saare stærcke/De holde dem icke til den Hellige i Israel / oc støde inder om HERRER. Aen hand er viiff oc fører wolcke her til/ oc vender icke sit ord/ Aen skal gøre sig rede mod de Ondis Huff / oc mod Afsdederis hielp. Thi Egypten er Aenniske oc icke Gud / oc deris Heste ere fød oc icke Aand. De HERRER skal vdstrecke sin Haand/At Hielperen skal falde / oc den som bliffuer hulpen/ skal falde/oc alle mer huer andre omkomme.

Thi saa siger HERRER til mig / Lige som en Louue oc en yng Louue biesler offuer sit Koff/naar mange Hyder skrige paa hannem/saa freyter hand icke for deris rob/ oc er icke bedrøffuit for de ere mange. Saa skal oc den HERRER Sebaoth fare hid ned / at stride paa Sions bierg oc paa hendis høye. Oc den HERRER Sebaoth skal bestemme Jerusalem (lige som fule gøre mer deris vinge) oc bestyre/redde/omgaa der inde oc vdhjælpe.

Vender om i Israels bøn / I som ere meget fra vigede. Thi paa den tid skal huer bort kaste sit Solffuis oc Guldts Affguder/ som eders Vender gjorde eder til synd. De Affur skal falde/icke ved Aands suerd/oc hand skal fortæris/icke ved Aennistens suerd/ oc hand skal aligeuel fly for suerd/oc hans unge Aandkøn skulle bliffue skarstydige. De deris Klippe skal bortfly for freyter/oc hans Føste skulle fly for Baneren/siger HERRER som haffuer Jld i Sion/oc en Jld ærn i Jerusalem.

XXXII.

Se den Konge skal regere/At oprette Retuished/oc Førsterne skulle regere / at fremme Retten. At huer mand skal vere/som den/der er beuaret for Støimen/ oc som en der er skult for Støberegn/oc som Vandbæcke i tørre stæder / som en stor Blippis Skygge i it tiurt Land. Oc de seendis øyen skulle icke lade forblinde dem/oc deris ørn som høye til/ skulle mercke/ oc de wforlynlige skulle lære kloghed/oc de flamme Tunger skulle rettelige oc renlige tale.

En

Affur.
Infra 37.

En Daare skal icke mere kaldis en Første/oc ey heller/en Gerig skal kaldis Herre. Thi en Daare taler om daarhed/oc hans hierte omgaaff mer wylcke/ar hand kand komme Nytlere aff sted/oc predicker vildfarelse om HERRER/huor mer hand kand vdhungre de hungrige Stæle/oc forbiude den tøstige at dricke. Thiden Geriges Regemente er idel skade/Thi hand optencker onde raad til at forderffue de Elendige mer falske ord naar hand skal tale Ratten faar de Arme. Men Førsterne skulle haffue Førstelige rancker/oc bliffue der ved.

J hoffmodige Quinder staar op/hører min røst/i som ere saa trygge/tager min tale til gien. Der er paa aar oc dag at gøre/da skulle i som ere trygge/befre/Thi der bliffuer ingen Vindhøst/saa bliffuer der oc ingen som samler. Forferdis i stolte Quinder/befruer som ere trygge/Der er faar haanden/ar føre sig aff/bare oc gjorde sig om Lenderne. Mand skal græde for de Agre/ia for de lystelige agre/for de fructsommelige Vintre. Thi der skal voye roim oc tidzæl paa mit Folkis ager/Der til offuer alle Glædskaffs Duff i den glade Stad. Thi Palagene skulle ødeleggis/oc Folkens mangfoldighed i Staden skal bliffue til inred/ar Taarn oc Befestninger skulle bliffue euige huler/oc Vildediur til glæde/Nordene til føde. Indtil saa lenge/ar aanden bliffuer vdguden offuer oss aff Høyelsen. Saa skal da Gieken bliffue til en Ager/oc Ageren skal regnis for en Skov. Oc Rær skal bo i Gieken/oc Retsuished paa Agerens Duff. Oc Retsuisheds fruct skal vere Fred/oc Retsuisheds nytte skal vere euig stilhed oc tryghed/Ar mit Folk skal bo i Fredens Duff/i trygge Bolige oc i frimodig rolighed. Men Haglen skal vere ned ar Skowen/oc Staden der neden skal nedtryckis. Salige ere i som saa alle vegne haffue vandet/Thi der muc i lade Quentis oc Asenis søder gaa paa.

Joel. 2.

XXXIII.

Edig du ødelegger/ment du at du bliffuer icke ødelagt: De du Foractere/ment du/ar mand skal icke foracte dig: Naar du haffuer ent forstyrelsen/Saa skal du oc forstyris/Naar du haffuer gjort ende paa foractelsen/Saa skal mand foracte dig igen.

HERRER ver off naadig/Thi wi bie effter dig/Ver aarle deris Aem/der til vor Salighed i vor duffuellsis tid. Lad Folcker sty for det store bulder/oc Hedningene bortspess/naar du ophører dig. Da skal mand opfancke eder lige som it Roff/lige som mand opfancke Gresshopper/oc lige som Oldenborer foragiss/lige som mand offuerfalder dem.

HERRER er ophøyet/thi hand bore i Høyelsen/Mand haffuer gjort Zion fuld mer Dom oc Retsuished. Oc din tid skal der vere tro/oc Herredømme/Salighed/Visdom/Forstand/HERRERs fruct skal vere hans Liggendese.

See/deris Bud robe der vde/oc fredsens Engle græde besteliger(oc sige) Veyene ere øde/der gaar ingen mere paa gaden. Mand holder huereken tro eller loffue. Mand bortkaster Staderne/oc acter Folcker inted. Landet ligger sørgelige oc iammerlige/Libanon staar skammelige forhuggen/De Saron er lige som en slet marc/oc Basan oc Charnel ere øde.

Iu vil ieg gøre mig rede/siger HERRER/Iu vil ieg ophøye mig/Iu vil ieg komme Psalm. 7.

me høyr. I gaa fructsommeliger mer Straa/I skulle føde Affner/Ild skal fortære eder mer eders mod. Thi Folcker skal brendis til Ralck/lige som mand brender ophugne torne mer ild. Hører fordi i som ere longe bore/huad ieg haffuer gjort/oc i som ere nær/mercker mit stycke. De Syndere i Zion ere forferdede/befruelle er kommen paa Høylerne (oc sige) Huo er blant oss som kand bo hoff en fortærende ild: Huo er blant oss/som kand bo hoff den euige Gled.

Huo som vandrer i Retsuished/oc taler det som er ret. Huo som hader Wret oc Gerig hed/oc bore vender sine hender/ar hand icke tager Gaffuer. Huo som tilstopper sine øren/ar hand icke hører Blodspild/oc lycker sine øyen til/ar hand skal icke see ont. Mand skal bo i Høyelsen/oc Klippen skal vere hans Feste oc Bestermelse. Mandes Bud skal giffuis hannem/Mand faar hand visselige. Dine øyen skulle see Kongen i hans hærlighed. Du skal see Landet vdbredet/At dit hierte skal storlige forundre der paa/oc sige/Huor ere nu de Scriffitærde: Huor ere nu Raadgiffuene: Huor ere nu Cangelærne: Der til skal du icke see der stercke Folck/der

Psalm. 15.

Folck aff dyb Tale/som mand icke kand mercke/oc aff vdrydelige Tunger/som mand icke forstaa kand.

1. Corint. 1.

Stro Zion/vor Høydis Stad/Dine øyen skulle see Jerusalem/en tryg Bolig/en Taarnackel som icke skal bortstyris/huett Hagle skulle aldri vddragis/oc hendis Reb skulle icke sonder tryckis. Thi HERRER skal der vere mectig hoff off/oc der skulle vere vie Vands graffuer/

Esaias

graffuer/at ingen Skib skal fare der offuer met aarer/oc ingen Galleyer segle did. Thi HERRE er vor Dommere/HERRE er vor Aestere/HERRE er vor Konge/hand hielper off.

Lader dem vdstreckte deris Snarer/de skulle dog icke holde. Saa skulle de oc icke heller vdsaa deris Aeyfener aff Aften. Da skal vddelis meger kaastelige Roff/ar de Lamme skulle oc roffue. De ingen Indbyggere skal sige/Jeg er strøbelig/Thi folket som boer der inde/skal saa syndzens forladelse.

XXXIII.

Aldimmer hid i Nedninge och høier/J Folket gissuer act her paa/ Jorden høier til/oc alt der som er paa hende/Verdens kredz met sin veyt. Thi HERRE er vred paa alle Nedninge/oc grum paa al deris Hær/Hand skal forbande dem/oc antuorde dem hen til at slaff ihjel. De deris Thielslagne skulle boerfastis/At stancken aff deris Legeme skal opfare/oc Biergene skulle flyde aff deris Blod. De al Himmelen Hær skal forfulde/oc Himmelen skal foldis til hobe/som it Bieff/oc al hans Hær skal visne/som it Blad visner paa Vintre/oc lige som it rødt blad paa figentee. Thi mit Sued er ducker i Himmelen/oc see/der skal nedfare paa Edom/oc offuer der forbannede Folk/ar straffe.

HERRES suer er sult aff Blod/oc tyet aff fedme/aff Lammenis oc Buckenis blod/aff Vædrenis nyris fedme/Thi HERRE holder it slag i Døtra/oc it stort mandes mord i Edoms Land. Der skulle Enhjørningene nedslaff met dem/oc Studene mer de fede Goven/Thi deris Land skal bliffue ducker aff Blod/oc deris Jord skal bliffue tyet aff fedme. Thi der er HERRES heffnis dag/oc betalningens aar/til at heffue Zion. Da skulle hendis Floder bliffue til beg/oc hendis Jord til suogel/Ja hendis Land skal bliffue til beendendis beg/som icke skal flyctis huercken dag eller nat/Åen der skal gaa Røg aff hende euindelige. Oc hun skal altid vere øde/til euig tid/ar ingen skal gaa der igennem euindelige/Åen Røddumme oc Pindssuun skulle der haffue Bolige/Var vogler oc Raffne skulle der bo.

Thi hand skal vdstreckte en Daalefior der offuer/ar hun skal ødeleggis/oc it Retteled/ar hun skal vere øde/At hendis Herrer skulde kaldis/Herrer for vden Land/oc alle hendis Føster skulle haffue ende. Oc der skal voye tom i deris Pallatz/neller oc tidslær i deris Slaar/oc der skal vere Diageris Bolige/oc Struger skulle der føde dem. Aarer oc Skovfarte skulle der løbe iblant huer andre/oc en Skovtrold skal møde den anden/De Vætter skulle der bo/oc der finde deris rolighed. Oc Pindssuun skulle der gøre deris leyre/oc ligge met deris vng vns der hendis fygge/De glenter skulle der famlis.

Søger nu i HERRES Bog oc læser/Der skal icke fattis it aff disse stycke/mand skal icke miste huercken dette eller det/Thi hand er den som biuder ved min Åund/oc der er hans Aand/som setter det til hobe. Hand gissuer Laaden offuer dem/oc hans Aand deler Åaden vdi blant dem/At de skulle arffue der inde euindelige/oc bliffue der vdi stedse oc altid.

XXXV.

AEn Væcken oc øde Stæder skulle bliffue lystige/oc Aarcken skal staa glad oc blomstres lige som Lilier. Hun skal blomstres oc staa lystelig i al lyst oc glæde. Thi Libanons herlighed er hende gissuit/oc Carmels oc Saronis pyrdelse. De see HERRES herlighed/vor Guds pyrdelse.

Strycker de trætte Hender/oc verqueger de snublende Kne. Siger til de mistroftige hiarer/Været troftige/Frycter icke/See/eders Gud kommer at heffue/Gud som da betaler/kommer oc skal hielpe eder.

Da skulle de Blindis øyen opladis/oc de Doffuis gern skulle obnis. Da skulle de Hæte springe som Hiorre/oc de Dummis tunger skulle sige Loff. Thi der skal flyde vand her oc der i øcken/oc Strøm i Aarcken/De der som før vaar tiurt/der skulle vere Damme/oc der som der vaar tiurt/der skal vere Rindende Vand. Der som før laac i Dugorme/skal staa greff/røt oc seff.

Oc der skal bliffue en Gensti oc vey/som skal kaldis den hellige Vey/ar ingen Wren skal gaa der paa/De den samme skal vere faar dem/ar mand gaar der paa/ar oc de Daarer skulle icke fare vild. Der skal ingen Løve vere/oc inted glubende Diue skal træde der paa/ey heller findis der/

Supra 13.

Deute. 28.

der/ Den mand skal der gaa fri oc tryg. HERRERIS Sigenløste skulle igen komme/ oc kom
metil Sion met glæd/aff/ euig glæde skal vere offuer deris Hoffuit / oc de skulle faa glæde oc
fryd/ oc pine oc suck/ skulle fly bort fra dem.

XXXVI.

Det hende sig i det fiorende Ezechie Kongis aar / at Senacherib Kongen Senacherib.
aff Assyrien drog hid op mod alle Juda faste Stæder / oc vant dem. De Kong 4. Reg. 18.
gen aff Assyrien sende Rabsake fra Lachis til Jerusalem til Kong Ezechiam 2. Paral. 33.
met stor mact/ Oc hand gick til der offuerste Fiskedams vanløb paa veyen hof
farffueris ager.

De Eliakim Ezechie søn/ som vaar Hoffmestere / oc Sebna Cantler / oc
Joah Assaphs søn Scriffueren / ginge vd til hannem. Oc den offuerste Stenck sagde til dem/
Siger dog Ezechie/ saa siger den store Konge/ Kongen aff Assyrien. Nuad er det for en Tradz
som du forlader dig paa: Jeg men/ at du lader dig saa tage met ord / At du vedst end nu raad
oc mact til at stride: Paa huem da forlader du dig / at du est falden fra mig: Forlader du dig
paa den sønder brudne Røertap Egypten: paa huilken om nogen helder sig til / da gaar det
hannem ind i haanden/ oc igennem borer den. Saa gær Pharao Kongen aff Egypten ved alle
som forlade sig paa hannem: Den vilt du sige til mig / Wi forlade oss paa HERRERIS
vor Gud. Er hand da icke den/ huess Lunde oc Altere Ezechias haaffuer nedbruder: Oc sagt
til Juda oc Jerusalem/ Faar dette Altere skulle i tilbøde.

Tu vel/ Saa forsøge det met min Herre Kongen aff Assyrien / Jeg vil giffue dig thu tus
sinde Heste/ Lad see/ om du fant komme dem affsted som kunde ride paa dem. Huorledis vilt
du da bliffue for en Hoffuigmand aff min Herris ringiste Tienere: Oc du forlader dig paa
Egypten for vogne oc Reyseneris skyld. Der til met / ment du at ieg er dragen hid op i dette
Land/ at forderffue det/ vden HERRERIS villie: Ja HERRERIS sagde til mig/ Drag
hen op i det Land/ oc forderffue det.

Den Eliakim Sebna oc Joah sagde til den offuerste Stenck / Kare tale met dine Ties
nere paa Syriske/ thi wi forstaa det vel / oc tale icke met oss paa Jødiske faar Folkens ørn/
som staa paa muren. Da suarede den offuerste Stenck/ Went du/ at min Herre sende mig til
din Herre eller til dig/ at tale saadanne ord/ oc icke meger mere til de/ end som side paa ahu
ren/ at de skulde æde deris eget Skarn met eder / oc dücke deris Piss. Oc den offuerste Stenck
sod oc robe høye paa Jødiske/ oc sagde/ Hør den store Kongis ord / Kongens aff Assyrien/
saa siger Kongen/ Lader Ezechias icke bedrage eder/ Thi hand fand icke redde eder. Oc lader
Ezechias icke komme eder til at træffe eder paa HERRERIS/ at hand siger / HERRERIS skal
frelse oss/ at denne Stad skal icke bliffue giffuen i Kongens hender aff Assyrien.

Lyder icke Ezechiam at / Thi Kongen aff Assyrien siger saa. Gær mig det til villie/ oc
gaar vd til mig/ Saa skulle i alle æde huer aff sit Vintre oc Figentre / oc dücke aff sin Bynd.
Indtil at ieg kommer oc hencer eder bort til it Land/ lige som eders Land er/ it Land / som kom
oc a host voyer vdi/ it Land/ som Brød oc Dingaarde er vdi.

Lader Ezechias icke bedrage eder/ at hand siger/ HERRERIS skal frelse oss. Haaffuer oc
Hedningenis Guder frelset huer sit land aff Kongens haand aff Assyrien: Huor ere de Guder
i Hamath oc Arpad: Huor ere Sepharuaim Guder: Haaffue de oc reddet Samarien aff min
haand: Huilken aff alle disse landz Guder haaffuer frelset sit Land fram in Naand: at HERRERIS
REIS skulde kunde frelse Jerusalem fra min haand: Supra 10.

Den der tagde stille oc suarede hannem inted/ Thi Kongen haaffde befalet oc sagt / Saa
ter hannem inted. Da komme Eliakim Nalkia søn Hoffmesteren / oc Sebna Cantleren / oc
Joah Assaphs søn Scriffueren met sønder reffne klæder / oc gaffue hannem den offuerste
Stenckis ord til kende.

XXXVII.

Er Kong Ezechias det hørde/ Da sønder reff hand sine Klæder / oc tog en 4. Reg. 19.
Sæck paa sig/ oc gick i HERRERIS Huse. Oc sende Eliakim Hoffmeste
ren/ oc Sebna Cantleren met de eldsie Prierter klædde i Sæcke / til Esaiam
Prophete Amos søn/ at de skulde sige til hannem/ saa siger Ezechias. Denne
er Dreiffuelfens/ straffens oc lastens dag/ oc det gaar lige/ som naar Børne
ne ere komme til fødselens tid / oc der er ingen mact til at føde. At HERRERIS
Cc REIS

Esaías

KEE din Gud vilde dog høre den offuerste Skenckis ord / huilcke hans Herre Kongen aff Assyrien sende hid at bespaarte den leffuende Gud / oc at skende met saadanne ord / som HERRE din Gud haffuer hørt. Oc du vilde opløfste en Bøn for de offuerbleffne som end nu ere til stede.

Och Kong Ezechie tienere komme til Esaías. Men Esaías sagde til dem / siger eders Herre saa. HERRE siger saa / frycte dig intet for de ord som du hørde / met huilcke Kongens Tienere aff Assyrien forhaaned mig. See / ieg vil gøre hannem ic ander mod / och hand skal høre noget / at hand skal drage hjem igen til sit Land / oc ieg vil nedsla hannem ved Suerd i hans eget Land.

Tirhaka.

Men der den offuerste Skenck kom til bage igen / da fant hand Kongen aff Assyrien stridende mod Libna / thi hand haffde hørt / at hand vaar dragen fra Lachis. Thi der kom tidende fra Tirhaka Norlands Konge / sigendis / hand er vddragen at stride mod dig.

Der hand nu der hørde / sende hand Bud til Ezechiam / oc loed hannem sige / sig Ezechie Juda Konge saa / Lad din Gud icke bedrage dig / paa huilcken du forlader dig / oc siger / Jerusaleum skal icke giffuis i Kongens haand aff Assyrien. See / du haffuer hørt / huad Kongerne aff Assyrien haffue gjort i alle Land / oc ødelagt dem / oc du skulde bliffue fri: Haffuer oc Nedmøgenis Guder frid deris Land / som mine fedre haffue fordeffuit: Som er Gofan / Naran / Zeph / oc Eden bœm i Thelassar: Duo er Kongen aff Damath / oc Kongen aff Arpad / oc Kongen aff Sepharuaim Stad / Hena oc Iwa.

Ezechie bøn

Och der Ezechias siel bressuit aff Duden och haffde læst det / giel hand op i HERRE S Huff / oc bredde der vð faar HERRE. Oc Ezechias bad til HERRE / oc sagde / HERRE Sebaoth / du Israels Gud / som sider offuer Cherubim / du est alene Gud offuer alle Kongerige paa Jorden / du skabte himmelen oc Jorden. HERRE Ezechie bøn ne Dren / och hør dog / HERRE oplad dine Øyen / oc see dog / hør dog alle Sennacheribs ord som hand haffuer vdfent at forhaaned den leffuende Gud met. HERRE eder er sans / Kongerne aff Assyrien haffue ødelagt alle Kongerige oc deris Land / oc haffue fast deris Afguder i ilden / Thi de vaare icke Guder / men ænniffenis hendes gerning / tra och sten / de ere omkomne. Men HERRE vor Gud frelss oss nu fra hans haand / Paa der at alle Kongerige paa Jorden kunde vide / at du est HERRE alene.

Da sende Esaías Amos søn til Ezechiam / oc loed hannem sige / saa siger HERRE til Israels Gud / Der du haffuer bedet mig om Sennacherib Kongen aff Assyrien / saa er det / at HERRE taleder om hannem. Jomfruen Sions daatter foracter oc bespaatter dig / och Jerusalems daatter cystet hoffuedet effter dig. Quem haffuer du bespaatter och skender: Offuer huem haffuer du opløft din røst / oc opløfste dine øyen i høvelsen mod den Hellige i Israel. Du haffuer bespaatter HERRE ved dine Tienere / och siger / Jeg er hid opdragen met mine Vognis mangfoldighed paa Biergenis høghed / til Libanons sider / oc haffuer affbugget hendis høye Cedar / oc hendis vdualde Granetter / oc ieg er kommen igennem hendis høghed til enden paa denne Skov i Landet. Jeg haffuer graffuer och vddruket vandet / och tiurt alle fouarede Vand met mine fod saale.

Psal. 129:

Haffuer du icke hørt / at ieg haffuer saa gjort tilforne / oc saa handlet i gammel tid / oc gør end nu saa / at sterke Stæder bliffue ødelagde til Srenhobe: Och deris Indbyggere bliffue suikrede oc mistroffige oc bestaa met skamme / oc skulle bliffue til graess oc grøne viter paa marcken / som hør paa Taget / der røris for end det bliffuer moer. Jeg sender din bolig vel / din vdgong oc indgong / oc din stormen mod mig. Effterdi at du saa stormer mod mig / oc din Vofferdighed er kommen til mine Dren / Vil ieg sette en Ring i din i næse / oc ic Bitel i din mund / oc føre dig den vey hjem igen som du komst hid.

Men der skal vere dig til ic Tegen / æd i dette aar det som er afftraad / J det andet aar / huad selff opuoyer / i det tredie aar saar oc høfster / planter Vingaarde / och æder deris fruct. Thi de som ere reddede aff Juda huff / oc de offuerbleffne / skulle end nu saa røder igen iblant dem / oc bære fruct offuer dem. Thi at de som ere offuer bleffne skulle end nu vdgaa aff Jerusaleum / oc desom ere frelste aff Sions bierg / Saadant skal den HERRE Sebaoth Iude kærhed gøre.

Derfaare siger HERRE saa om Kongen aff Assyrien / Vand skal icke komme i denne Stad / oc skal och ingen Pil skide der hen och ingen Skjold skal komme der faare / och skal ingen Vold gøris om hannem. Men hand skal vende sig tilbage igen / at den vey som hand kom / at hand icke kommer i denne Stad / siger HERRE. Thi ieg vil besferme denne Stad / at ieg vil hielpe hannem vð / for min skyld / oc for Dauids min tieners skyld.

Da foer HERRE S Engel vð / oc slo i de Assyriers Leyre / hundrede fem oc firefifindes tusufinde. Oc der de gjorde sig aarle rede om morgenen / See / da laa der alle vegne

id el

Det døde Legeme. De Senacherib Kongen aff Assyrien / brød op / drog bort / oc vende sig
hiem igen / oc bleff i Ninive. Der stede oc / der hand tilbad i sin Guds Misrochs huff / da sloge
hans sønner / Adramelech oc Sarcher hannem ihjel / met Suerd / oc de flyde til Ararat Land /
Oc hans søn Assarhaddon bleff Konge i hans sted.

Senacherib
hær bliff
ner ihjelslagen
aff Engelen.

XXXVIII.

I Da den tid bleff Ezechias død siug / Oc den Prophet Esaias Amos søn kom
til hannem / oc sagde til hannem / saa siger HERRE / Stikke dit Huff / thi
du skal dø oc icke leffue. Saa vende Ezechias sit ansiet til væggen / oc bad til
HERRE / oc sagde / HERRE tænk dog / huorledis ieg haffuer vandret
saar dig i sandhed mer ic fuldkommer hietre / oc giorde huad dig behageligt
vaar. Oc Ezechias græd bitterlige.

Da stede HERRENS ord til Esaias / oc sagde / Gæt hen oc sig Ezechie / saa siger
HERRE din Faders Dauids Gud / Jeg haffuer hørt din Bøn / oc seer din graad. See ieg
vil end nu legge femten aar til dine dage / oc frelse dig oc denne Stad aff Kongens haand aff
Assyrien / Thi ieg vil vel beskerme denne Stad.

Oc du skal haffue det til it Tegen aff HERRE / at HERRE skal gøre det
som hand haffuer sagt. See / Jeg vil drage skyggen aff Solen paa Achas seferueret / thi li
nier tilbage igen / offuer huilcke hun haffuer løbet / at Solen skal gaa thi linier paa Seferuerets
fær tilbage / offuer huilcke hun er løben.

Denne er Ezechie Juda Kongis Scrifte / der hand haffde veret siug / oc vaar bleffuen
karst aff sin Siugdom.

Jeg sagde / I mine dage der min tid vaar vde / Iu maa ieg fare til Hellsuedis porte / Der
ieg end nu tencke lenger at leffue.

Jeg sagde / Iu maa ieg icke see HERRE mere / Ja HERRE i de Lessuendis
Land / Jeg maa icke nu see a Dennisten mere / hof dennem som leffue deris tid.

Ain tid er borte / oc egme fra mig / lige som en Hydis paulun / Oc mit Liff er reffuit fra
mig / lige som en Veffuere.

Hand suger mig tår vde / Du gør en ende mer mig / paa dagen før affreen.

Jeg tencke / a Naarte ieg leffue til morgen / a Den hand brød alle mine ben sponder / lige
som en Louue / Thi du giorde dagen vde mer mig / før affreen kom.

Jeg steg som en Crane oc Suale / oc kurrede som en Due / a Nine syen vde vdbrydis /
HERRE ieg lider nød / verquege mig noget.

O huor vil ieg tale her efter / at der som hand til sagde mig / oc gør det oc / Jeg skal sty alle
mine Liffis dage saar faadan min Sielis bedrøffelse.

HERRE der aff leffuer mand / oc min Landis liff staa aldelis der vdi / Thi du lodst
mig soffue / oc giorde mig leffuende.

See / mig vaar meger bange saar hielp / a Den du haffuer hietelige anammer min Siel
til dig / at hun skulde icke forderffuis / Thi du faste alle mine Synder bag din ryg.

Thi Hellsuede loffuer dig icke / Oc Døden puser dig icke / Oc de som nedfare i Graffuen /
bie icke efter din Sandhed.

a Den alene de som leffue / loffue dig / som ieg nu gør / Faderen skal lære Børnene din Sand
hed.

HERRE hielp mig / Saa ville vi siunge min Sang / saa lenge vi leffue / i HER
RENS Huff.

Da bad Esaias / at mand skulde tage it Plaster aff Figen / oc legge paa hans Bulde / at
hand kunde bliffue karst. Da sagde Ezechias / Huilcker Tegen er der / At ieg skal gaa hen op til
HERRENS Huff.

XXXIX.

I Da den tid / sende a Derodach Baladan / Baladans søn Kongen aff Baby
lonien / Bieff oc Gaffuer til Ezechiam / Thi hand haffde hørt / at hand haffde
veret siug / oc vaar bleffuen karst igen / Der aff bleff Ezechias glad / oc visde
dem sit Sølfkammer / sølf oc guld / oc Dretter / Dyrebar Salfue / oc alt sit
Rustkammer / oc alle Liggendefæ som hand haffde / Der vaar intet / at Eze
chias ey visde dem i sit Huff / oc i sit Herredgme.

Da kom Esaias Prophete til Kong Ezechiam / oc sagde til hannem / Huad sigte disse
Cc ij aend:

Esaías

Wend: oc hueden komme de til dig: Ezechias suarede/ de komme langt fra til mig som er aff Babylonien. Hand sagde/ huad saae de i dit huff: Ezechias suarede/ de haffue seet/ alt der som er imit huff/ oc der er inred i mit Liggendefæ/ at ieg ey visde dem det.

De Esaías sagde til Ezechiam/ hø: den HERR E Sebaoths ord/ See/ den tid skal komme/ at alt der som er i dit Huff/ oc huad dine Fedre haffue sanctet sammen/ til denne dag/ skal føris til Babylonien/ at der skal inred bliffue igen/ siger HERR EN. Der til met skulle deborsere dine Bøin/ som skulle komme aff dig/ oc du skal tage til dig at opføde/ oc de skulle bliffue kammerfuerne i Kongens Gaard aff Babylonien. Da sagde Ezechias til Esaiam/ HERR EN S ord er gaat/ som du siger/ oc sagde/ Der bliffue ekon alene Fred och Tro/ skaff i min lifstis tid.

XL.

D Røster/ trøster mit Folk/ siger eders Gud. Taler kerlige til Jerusalem/ och Predicker faar hende. At hendis Ridderskaff haffuer ende/ thi hendis misgerning er forladet/ thi hun haffuer songer dubbel aff HERR EN S Naand/ faar alle hendis Synder.

Der er en Predickers røst i øcken/ bereder HERR EN veyen ggier vor Gud en stet Sti paa marcken i øcken. Alle Dale skulle op høris/ oc alle Bierg och Høye skulle nedtryckis/ och huad som er Wiefint/ der skal bliffue ieffint/ och huad som er voflet/ der skal bliffue flat. Thi HERR EN S Derlighed skal obenbaris/ oc alt Rød skal see til høbe/ der HERR EN S Grund taler.

Der siger en røst/ Predicke/ Och hand sagde/ Huad skal ieg predicke/ Alt Rød er Hø/ och al hendis Godhed er lige som it Blomster paa marcken. Høet røris/ Blomstere visner/ thi HERR EN S aand blæss der paa. Ja Folket er Hø/ høet røris/ Blomstere visner/ Men vor Guds Ord bliffue euindelige.

Sion du Predickerinde sit op paa it høyt Bierg/ Jerusalem du Predickerinde op høye din røst met mact/ op høye oc fyrer dig ick/ Sig til Juda stæder/ See/ der er eders Gud. Thi see/ den HERR E HERR E kommer veldelige/ oc hans Arm skal regere/ See/ hans Løn er hof hannem/ oc hans betaling er hof hannem. Hand skal føde sin Dord lige som en Hø de/ hand skal samle lammene i sin Arm/ oc bære dem i sit Skød/ oc lede de fructsommelige faar.

Huo maaler Handet met næffuen/ oc befarter Himmelen met spanden/ oc begriber Jorden met en Tredings maade/ oc veyer Biergene met væet/ och Høene mer en vey skal: Huo vnderuifer HERR EN S Aand/ och huilken Raadgiffuere vnderuifer hannem: Huem spør hand om Raad/ som kand giffue hannem forstand/ oc lære hannem Rættens vey/ oc lære hannem Visdom/ oc vnderuife hannem forstandens vey: See/ Hedningene ere actede som en Taar der bliffuer igen i spanden/ och lige som it Grand der bliffuer i vey skaalen igen/ See/ Derne ere lige som en liden Strøff. Libanon vaare ick nock til en Jld/ oc hans Diur vaare ick nock til Brendoffer. Alle Hedninge ere inred faar hannem/ oc regnis mindre end inred oc som der der er forfengelige.

Huem ville i ligne Gud ved: Eller huad Lignelse ville i gøre hannem: Wefteren skaber vel it Dillede/ oc Guldsmiden forgylder det/ och gør sølff Ræder der paa. Dligeste/ hu der formaar en arm Løffelse/ hand vdueler sig it Træ som ick raadner/ oc søger en klog Wefter er der til/ som kand gøre hannem it Dillede/ som er bestandigt. Vide i inred: Høe i ick: Et der ick for kundgiort faar edet: Haffue i ick forstaaet det aff Jordens begyndelse: Hand sidet off uet Jordens freeds/ oc de som bo der paa ere lige som Græsshopper. Hand vdræcker Himmelen som it tynt Skind/ och breder hannem vð som it Paulun der mand boer vdi. Hand som gør Føisterne til inred/ oc gør Jordens Dommere forfengelige/ lige som deris Bul haffde huere/ ken plante eller sæd/ oc ey heller røder i Jorden/ At de røris hen/ om it Høer blæss iblant dem/ och en Huerelund tager dem bort som Straa. Huem vilde i daligne mig ved/ som ieg skulle vere lig: siger den Hellige.

Oploffter eders øyen i Høysen/ oc seer/ huو skabte saadanne ting/ och fører deris Høe vð ved tal: Som kaldet dem alle ved naffn/ Hans formue oc stercke krafft er saa stor/ at hun ick kand feyle i noget.

Hutaler du da Jacob/ oc du Israel siger/ Wn vey er skult faar HERR EN/ oc min Ræt gaat frem/ faar min Gud: Vedstu ick: Haffuer du ick høet: HERR EN den ewige Gud som skabte Jordens ende bliffue ick træt eller vansinectig/ hans forstand/ er vorandsage lig. Hand giffuer de Trætte krafft/ oc de vansinectige styrcke nock. De Vnge bliffue trætte och vansinectige/ oc de vnge Wnd falde. Wn de som vocre paa HERR EN/ de faa ny krafft/ at de opfare met Vinger som Høne/ at de løbe oc vansinectis ick/ at de gaa oc trættis ick.

Lad

Matth. 9.

Mar. 1.

Lucæ. 3.

Ioan. 1.

1. Pet. 1.

Iacob. 1.

Ioan. 10.

Pfalm. 23.

Ezech. 34.

Rom. 11.

1. Cor. 2.

Esa. 44. 48.

Pfalm. 147.

Vad gerne tie faar mig/oc Folcker stercke sig/Lad dem komme hid oc nu tale/Lad oss gaa til Røtte met huer andre. Huo opuacte den Røttise aff Osten: Huo kalde hannem at hand gick: Huo gaff Vedningene oc Kongerne for hannem / at hand bleff mechtig offuer dem/oc gaff dem vnder hans Suerd / lige som skiff/oc hans Ruc lige som afspredde straa. Arhand iagede effter dem / oc drog igennem met freed/oc hand bleff dog icke træt paa veyen. Huo gør det/oc vdiætter det/oc kalder alle Aens niste effter huer andre fra første begyndelse: Jeg er HERREN / baade den første oc den sidste. Gene. 12, 14.

Der Gyerne det saae/fryctede de sig/oc Jordens ende forferbedis. De skyndede sig/oc kom me her til/Den ene halp den anden/oc sagde til sin Nefte / Der trøstlig. Tømmermanden tog Guldsmiden til sig/oc gjorde met Hammeren blicker slet paa Smedie steden / oc sagde / Der skal staa deylige/oc fests det met Som/ar de skulde icke røris.

Men du Israel min Tiener/ Jacob som ieg vdualde/Du min elskelige Abrahams sød. Jeg som styrkede dig her til fra Verdens ende/oc kallede dig fra hendis Veldige / oc sagde til dig/Du skal vere min Tiener/Chie ieg vdueller dig/oc forkyder dig icke. Frycte dig icke/Jeg er met dig/Vige icke/chie ieg er din Gud/Jeg styrcker dig / Jeg hielper dig oc / Jeg opholder dig/met min høyre Naands Røttished. See/De skulle bespaarris oc bliffue til skamme/ alle som ere vrede paa dig/De skulle bliffue som intred. Oc Folcker som trætter met dig / skal omme komme/ar du skal spøre effter dem/oc finde dem icke. De Folck / som trætte met dig / skulle bliffue som intred / oc de Folck som stride mod dig/skulle faa en ende. Chie ieg er HERREN din Gud/som styrcker din høyre Naand/oc siger til dig/ Frycte dig icke/Jeg hielper dig.

Der faare frycte dig icke du lille Dum Jacob / Jarne Israels hob / Jeg hielper dig / siger HERREN/oc din Frelser den hellige i Israel. See/ieg gjorde dig til en skarp ny Tærste vogn/som haffuer tagge / At du skal Tærste oc sønderknuse Biergene / oc gøre Høyene som affner. Du skal boispre dem / at Hærit skal føre dem hen / oc huerelund skal boisblæse dem. Men du skal glædis i HERREN / oc rose dig aff den Hellige i Israel.

De Elendige oc Fattige lede effter Vand/oc der er intred / deris Tunge røris aff røst/ men ieg HERREN vil vil høre dem/Jeg Israels Gud vil icke forlade dem. Men ieg vil obne Vand skoder paa Høyene/oc Rilder mit paa marcken/Jeg vil gøre Dikken til vand sø/oc der røre land til Vandilder/Jeg vil giffue Cedre/ fyr træ/Alvire/oc Oliuetæ i Dikken/oc paa Marcken vil ieg giffue Granctæ / Bøge træ oc Buskom met huer andre. Paa det at mand fand see oc kende/oc mercke oc forstaa til lige/At HERREN Naand haffuer der gjort/oc den Hellige i Israel haffuer skabt saadant.

Saa lader eders Sag komme hid/siger HERREN/Hæret seem huad i haffue paa at staa/siger Jacobs Konge. Lader dem gaa seem oc forkynde oss det / som komme skal / Forkynder oss oc spaar noget tilform/Lader oss acte der paa/oc mercke i vort hierte / huiledis det skal gaa her effter. Eller lader oss dog høre de tilkommende ting. Oc forkynder oss huad her effter komme skal/Saa ville wi mercke / at i ere Guder. Træds gører vel eller ilde/Saa ville wi der om tale/oc see til met huer andre. See/ Jere aff intred / oc eders Gertning er oc aff intred / oc at vduelle eder/er en Verslyggelse.

Men ieg opuecker en aff Norden/oc kommer aff Solens Opgang / Vand skal predicke i mit Taffin/oc skal gaa offuer de Veldige som paa Lim / oc skal træde leret lige som en Paatter mager. Huo fand noget sige aff begyndelse/saa ville wi det mercke: Eller spaa tilforn? Saa ville wi sige/Du taler ret. Men der er ingen Rebudere/ Ingen som lader noget høre / Ingen som fand høre it ord aff eder. Jeg er den første/som siger til Zion/See/ Der er det / oc giffue Jerusalem Predicere. Men ieg seer did/men der er ingen/De seer iblant dem/Men der er ingen Raad giffuere/Jeg spør dem at/Men da suare de intred. See/der er altsammen idel møye/oc deris Gertning er intred/deris Affguder ere Hæret oc forfengeligbed.

Se/der er min Tiener/ Jeg opholder hannem / oc min vdualde / til huilken min siæl haffuer behageligbed/Jeg haffuer giffuit hannem min Aand / Vand skal føre Rættens iblant Vedningene. Vand skal icke strige eller robe/ Oc mand skal icke høre hans røst paa Gaderne. Vand skal icke sønder byde det knusede Røet/oc icke vdslycke den rygendis Høit / Vand skal lære at holde Rættens met Sandhed. Vand skal icke vere viedactig eller grum/paa der hand skal sticke Ræet paa Jorden/De Gyerne skulle vocre paa hans Lou. Matth. 12.

Se in

Saa

Esaias

Infra 48, 49.

Saa siger den HERRE Gud som skabte Himmelen / oc vdbredde hannem / oc den som skabte Jorden oc hendis Dyr / Som giffuer Folcket Ande / som der paa ere / oc dem Anden som gaa der paa. Jeg HERRE haaffuer kaldet dig mer Renshed / oc haaffuer taget dig ved din Naand / oc haaffuer foruaret dig. De ieg gaff dig til et Forbund iblant Folck / til Hedningenis Liuss / At du skal oplade de Blindis øyen / oc vddede de Fangne aff Fængsel / oc dem som side i mørcke / aff Fange raam. Jeg HERRE / der er mit Naaffin / oc vil ingen anden giffue min are / oc ey heller Affguderne mit Loff. See / ieg kundgør eder tile som det som komme skal / oc bebuder eder noget nyt / før end det opgaar / lader ieg eder der høre.

Singer HERRE en ny Sang / Hans Loff er til Verdens ende. De som fare paa Haaffuer / oc huad der er vdi / De Herne oc de som bo paa dem. Rober høyt i Dreken / oc de Stær der der vdi / mer Byerne som Redar boer / Defryde dem som bo paa Blipperne / oc robe aff biere genis høyhed. Lader dem giffue HERRE are / oc kundgøre hans Loff paa Herne.

HERRE skal vddage som en Kempe / Hand skal opuectenidkerhed som en Stridsmand / Hand skal fæde sig oc springe / oc hand skal offueruinde sine Fiender. Jeg tier vel en tid long / oc er stille / oc ieg er taalmodig. Men nu vil ieg robe som en der Føder / Jeg vil gde legge oc opluge dem alle. Jeg vil sdelegge Biergene oc Nyene / oc bort tøre alt deris Gress / oc ieg vil gøre Vandfloderne til Her / oc vdgøre Søene.

Men ieg vil lede de Blinde paa den vej som de ickede vide / Jeg vil føre dem paa den sti / som de ickede kende / Jeg vil gøre mørcket faar dem til Liuss / oc der viefine slår / Derre vil ieg gøre dem oc ickede forlade dem. Men de som forlade dem paa Affguder / oc sigel til støbre Billede / Jere vore Guder / De skulle vendis tilbage oc bestemmis.

J Dorwe høret / oc i Blinde seer hid / at i see. Huo er saa blind som min Tienere / oc huo er saa dnu / som mine Gud / der ieg vdfender : Huo er saa blind som den Fuldkomme / oc saa blind som HERRE Suend : a Hand predicker vel meger / a Den de holde der ickede / a Hand siger dem nock / a Den de ville ickede høre der. HERRE vil dem alligeuel vel / faar hans Rensheds skyld / at hand kand gøre Louen herlig oc stor. Det er ic beroffuit oc plyndret Folck / De ere alle befnerede i hul / oc skulte i Fængsel / De ere bleffene til Roff / oc der er ingen frelsere / Plyndrede / oc der er ingen som siger / Giff dem hid igen.

Huo er iblant eder som tager det til søm / der paa mercker / oc høret der som her efter kommer : Huo gaff Jacob at hand skulde plyndis / oc Jsrael til Roffuerne : Haaffuer ickede HERRE der gjort : mod den vi syndede : Oc de vilde ickede vandre i hans vey / oc ickede lyde hans Lou. Der faare vdsste hand sin vredis grumhed offuer dem / oc en Stridsmaet / De optende dem trint omkring / a Den de acrede der ickede / De optende dem / a Den de roge der ickede til hierte.

XLIII.

C nu siger HERRE / som dig Jacob skabte / oc gjorde dig Jsrael. Fryete dig ickede / Thi ieg frelste dig / Jeg kallede dig ved dit naaffin / Du est min. Thi naard du gaar igennem Vandet / da vil ieg vere haff dig / at strømene skulle ickede druckne dig / Oc om du gaar i Jlden / da skal du ickede brende dig / oc Luen skal ickede optende dig. Thi ieg er HERRE din Gud / den Vellige i Jsrael / din frelsere / Jeg gaff Egypten / a Norland oc Seba i din sted at du skulde frelsis. Effre di at du vaast saa dyrebar acter faar mine øyen / maar du oc vere herlig / oc ieg haaffuer dig før / Der faare giffuer ieg a Tenniskene i din sted / oc Folkene for din Stal.

Saa fryete dig nu inted / Thi ieg er haff dig / Jeg vil føre din Sæd fra østen / oc samle dig fra Vesten. Oc ieg vil sige mod Norden / Faar hid / oc mod Synden / Forbiud ickede / Før hid mine Sønner her longt fra / oc mine Døtter fra Verdens ende. Alle som ere kallede mer mit Naaffin / som er de / som ieg haaffuer skabt til min Verlighed / oc beredde oc gjorde dem.

Lad der blinde Folck gaa frem / som dog haaffue øyen / oc de Døue / som dog haaffue søm. Lad alle Hedningene komme tilfammen / til hobe / oc Folkene forsamle dem. Huo er iblant dem / som der kundgøre kand / oc lade oss før høre / huad ske skal. Lader dem fremlede deris Vidne / oc beuise det / saa skal mand høre / oc sige / Det er sandhed.

Men i ere mine Vidnes byrd / siger HERRE / oc mine Tienere som ieg vdualde / Paa der at i skulle der vide oc tro mig / oc forstaa / at det er Jeg. Faar mig er ingen

Gen Gud gjort/oc effter mig skal ingen vere. Jeg/ Jeg er HERREN/ oc der er ingen Frel-
sere vden ieg. Jeg kundgiorde det ochaffuer ochulper/oc ieg loed eder det sige/ oc der er ingen
fremmet/ Gud iblant eder. Jere mit Vidnesbyrd/ siger HERREN/ saa er ieg Gud. Oc ieg
er for/end nogen dag vaar/oc der er ingen som kand redde aff min Naand/ Jeg arbejder/ huo
vil det affuende:

HERREN eders frelsere/den Hellige i Jsrael/siger saa/ For eders fryd
sende ieg til Babylonien/oc nedsto alle Stengerne/oc iegede Chaldecene at de flyde gradendis
til stibene. Jeg er HERREN eders Hellige/ som skabte Jsrael/ eders Konge. Saa siger
HERREN/ som gør veyen i Naaffuer/oc stien i stercke Floder/ Den som vdsører/ Dagne
oc Heste/hør oc mact/ar de ligge paa en hob/oc icke opstaa/At de vdslyctis/som hør vdslyctis.
Tænkter icke paa det Gamle/oc acrer icke paa det som vaar Tilfaarne. Thi see/ Jeg vil
gøre noget Nyt/ Tu skal det opuoye/ar i skulle der vide/ar ieg gør vey i Gæcken/oc Vandstrøme
i tørre Stræder. At Diurene paa aNarcken/oc Drager oc Streuder/skulle ere mig/Thi ieg vil
giffue Vand i Ørcken/ oc Strøme i gde Stræder/ at mit Folk/ mine Vdualde/ skulle dricke
der aff.

Jeg haffuer bered mig der Folk/Det skal kundgøre mit Loff. Jcke/ at du Jacob paa kal-
tede aNig/eller at du Jsrael arbejder for mig. Du forde mig icke dine Vindoffers. Saar/oc ey
heller aredemig mer dine Offer/ Jeg haffde icke lyst til din aNadoffers Tieniste/ Jeg haffde
ey heller lyst til dit Røgelsis arbejder. Du købte mig icke Kalmuff for pendinge/ Du fyllede
mig icke mer dit Offers fedme. Ja du komst mig til at tiene i dine Synder/ oc gjorde
de mig Nøye mer dine Misgerninger. Jeg/ Jeg affsletter dine synder for
Min skyld/oc ieg vil icke ihukomme dine synder.

Vaaminde mig/Lad oss gaa i Rætte mer huer anden/Sig til/ huorlunde vilst du vere
retferdig/ Dine Foreldre syndede/oc dine Lærere gjorde ilde mod mig. Der saare besnittede
ieg Helligdommens Forster/oc gaff Jacob til Forbandelse/ oc Jsrael til bespaattelse.

XLIII.

Saa hør nu Jacob min Tienere/oc Jsrael som ieg vdualde/Saa siger HER-
REN som dig skabte oc gjorde/ oc haffuer hulper dig fra din aNoders liff.
Frycte dig icke Jacob min Tienere/ oc du Fromme som ieg vdualde. Thi
ieg vil vdgryde Vand paa de Tørfstige/oc strøme paa de tørre. Jeg vil vdgry-
de min Land affuer din Sæd/oc min Velsignelse paa dine Effterkommere/
At de skulle vøye som græs/lige som Piletræ hoffs Bæcke. Denne skal sige/
Jeg er HERRENS/oc den anden skal kaldis mer Jacobs naffn. Oc denne skal scaffue sig
HERREN til mer sin haand/oc hand skal bliffue kaldet mer Jsraels naffn.

Saa siger HERREN Jsraels Konge/oc hans Frelser/den HERRE Sebaoth/
Jeg er den Første/ oc ieg er den Siste/ oc der er ingen Gud foruden mig. Oc huo er mig lig/
som kalder oc kundgør/oc bereder det saar mig/ ieg som sette Folcker fra Verdens begyndelse/
Lader dem forkynde dem Tegnene ochuad komme skal. Frycter eder icke/ oc forferdes icke/
Loed ieg icke eder det høre/oc kundgiorde eder det paa den tid/ Thi i ere mine Vidne/ Er der
oc en Gud foruden mig/ Der er ingen Skabere/ Jeg ved dog ingen.

Alle som gøre Affguder de ere forfengelige/oc deris Kaastelige ere inted nytte/De ere deris
Vidne oc see icke/mercke oc inted/Der saare skulle de bestemme. Huo ere de som gøre en Gud/
oc skøbe Affguder/som inted ere nyttelige/ See/alle deris Tilhengere skulle bestemme/ Thi
de ere aNestere aff aDennisten. Om de end allesammen komme til hobe/da skulle de alligeuel
frycte oc bliffue bestemmede.

Der smeder en Jener i Tangen/arbejder i gløderne/oc bereder mer Hammeren/ Oc ar-
bejder der paa mer al sine Armis mact/oc lider dog Hunger indtil hand icke mere kand/hand
dricker icke heller vand/ for hand bliffuer vansmettig.

Den anden tømmer Træ/oc maaler det mer Snoren/oc mercker det mer Blege/oc oplæ-
ter det/oc cirkler det aff/ oc gør det lige som en aNands billede/ lige som it deyligt aDenniste/
som boer i Juser. Hand gaar fri der til iblant Træene i Skoven/ at affhugge Cedar/ oc at ra-
ge Bøg oc Eg/ Ja it Cedar som er planter/oc opuoyt aff Regn/ oc der som giffuer aDennis-
ten brende/ Aff huilcket mand tager/ar mand kand verne sig der ved/ oc den mand optender
ochager Bødder ved. Der gør hand oc en Gud aff/ oc beder til hannem/ Hand gør en Aff-
gud der aff/ oc bærer sine Kne saar hannem. Halffdelen brender hand i ilden/ oc affuer den an-
den

Esaías

den halff del æder hand ksd/De hand steger en Streg oc møtter sig / vermer sig ocfaa / oc siger /
Dora/ Jeg er vorden vaem/oc seer min lyst paa ilden. Men det som igen er / gør hand til en
Gud/ar det skal vere hans Affgud/saar huilcket hand bøyer sine knæ oc nedfalder / oc tilbeder/
oc siger / frelss mig/ Thi du est min Gud.

De vide inted oc forstaa inted / Thi de ere forblindede/ar deris øyen icke see/oc deris herte
te kunde icke mercke/oc gaa icke til deris herte / der er ingen forstand eller vjsdom / At de dog
kunde tencke/ Jeg haffuer brient halff delen metilden/oc bager brød/oc steger ksd paa fullene/oc
æder det / De skulde ieg nu gøre en verstyggelighed aff det som offuer bleff / oc skulde ieg falde
paa knæ faar en Knub : Det gissuer affe oc bedrager hietter som bøyer sig til hannem / oc kand
icke frelse hans Siel. Dog tencker hand icke/Er det icke bedrageri/som min høyre Naand gør?

Rom dette ihu Jacob oc Israel/ Thi du est min Tienere / Jeg haffuer bered dig / ar du
skal vere min Tienere/ Israel forglem a Dig icke. Jeg affletter din a Nisgerning lige som en
sty/oc dine Synder som icke taag / Vende dig om til mig / Thi ieg frelser dig. Glæder eder i
Himle/ Thi HERRE haffuer gjort/ Du Jord rob her nedre / J Bierge verer glade mer
fryd/ Skoven oc alle Tre der vdi/ Thi HERRE haffuer frelst Jacob/oc er herlig i Is
rael.

Saa siger HERRE din Frelser / som haffuer bered dig aff a Nodens lif. Jeg er
HERRE som gør alting/ Som alene vdbreder Himmelen / oc gør Jorden viid foruden
hielp. Som gør Spaamendens Tegen til inted/oc Spaamendene galne / Som vender de
Vise til bage/oc gør deris kaanft til daarlighed. Men stadfester sin Tieners ord / oc fuldkom
mer sine Sendebuds Raad. Som siger til Jerusalem/ Du skal besidis/oc til Juda stader/ J
skulle opbyggis/oc ieg vil oprette deris Odeleggelse. Jeg som siger til Dybheden bortfigis/oc
til Strømene/verer tørre. Jeg som siger til Cyrus/ Hand er min Hyrde/oc skal fuldcome al
min vilie / At mand skal sige til Jerusalem / Du skal opbyggis / Oc til Templen/ Du skal
grundfestis.

Cyrus.

XLV.

Saa siger HERRE til Cyrus sin Salffuede/ Huilcken ieg tager ved hans
høyre haand/ar ieg vil nedtrycke Vedningene saar hannem / oc affløse fra Rom
gerne Sueder/ At Portene skulle bliffue obne saar hannem / oc Dørene skulle
icke tillyckis. Jeg vil gaa saar dig / oc gøre de Krogede rette / Jeg vil sønder sla
kaaber portene/oc sønder byrde teen Slaar. Oc ieg vil gissue dig de lønlige Lig
gendese/oc de skulte Klenodie/ At du skal vide/ At ieg HERRE Israels
Gud haffuer kaldet dig ved dit navn/for Jacob min Tieners skyld / oc for Israels min Vd
ualdis skyld. Ja ieg kaldede dig ved dit navn/oc neffinde dig der du icke end kende mig. Jeg er
HERRE/oc ellers ingen mere/der er ingen Gud/vden Jeg/ Jeg rustede dig/der du icke
end kende mig. Paa der ar mand skulde vide / baade fra Solens opgong oc til Solens ned
gong/ar der er inted foruden mig. Jeg er HERRE/oc ingen mere/ Jeg som gør Lufser/
oc sticker a sticker/ Jeg som gissuer Fred oc sticker der Vnde / Jeg er HERRE / som
dette gør altsammen.

J Himle drybe offuen ned/oc skyerne regne Ketsferdighed/ Jorden skal opladis / oc bære
Salighed/oc Ketsferdighed vover til mer/ Jeg HERRE sticker der.

De den/ som trætter met sin Skabere/ som er/ Skaaret met lerens Paattemagere/ Siger
oc Leret til sin Paattemagere / Duad gør du? Du beuifer icke dine hender paa din gerning. De
den/ som siger til Faderen/ Hui afflede du mig/ oc til Quinden/ Hui fødte du?

Saa siger HERRE Israels Vellige/ oc hans Vestere/ Spør Tegen aff mig/ visser
mine Bøn/oc mine hendes gerning til mig. Jeg gjorde Jorden/oc skabte a Nenniste der paa/
Jeg er den/ hues hender vdbredde Himmelen/oc bunder offuer al hans Hær. Jeg opuaate han
nem i Retuished/oc ieg vil gøre alle hans vere sterte/ Hand skal bygge min Stad/oc lade mine
Fanger løss/ icke for Pendinge ey heller for gaffuer/ siger den HERRE Sebaorh.

Saa siger HERRE/ Egypternis handel/ oc a Noilands forhuerruelse / oc der lange
folck i Seba/ skulle gissue sig vnder dig/ oc vere dine egne / De skulle følge dig / J fiedre skulle
de gaa/oc de skulle nedfalde saar dig/oc underlige bede dig / Thi Gud er hoff dig / oc der er el
lers ingen Gud mere.

Sandelige du est en Skulder Gud/ du est Israels Saliggører. Men alle som gøre Aff
guder/ de skulle allesammen bestemmis oc bespaattis / oc gaa bort stamrøde met huer andre.
Men Israel skal frelsis ved HERRE/ ved en euig Frelse/ oc skal icke bestemmis ey
heller bespaattis aldri oc euindelige. Thi

Jerem. 14.
Roma. 9.

Thi saa siger HERREN som skabte Himmelen/den Gud som beredde Jorden/oc gjorde hende oc bestickede hende/ De gjorde hende icke/ at hun skal vere tom / men haffuer tilbered hende/at mand skal bo paa hende/ieg er HERREN/oc der er ingen mere. Jeg haffuer icke raler i lundom i iordens moeste steder. Jeg sagde icke til Jacobs Sød forgesuio/Søger mig/ thi ieg er HERREN/ som taler om retuiffhed/ oc kundgør det som ver er.

Lader Kemperne iblant Nedningene samle dem tilhobe oc komme hid / de som inted vider/ oc gaar oc drage mer deris Gunders Knubbe/ oc bede inderlige den Gud som icke kand hielpe. Forfynder oc holder eder hid/raadslar mer huer andre. Duo loed sigedette aff gammel tid/ eller huo kundgiorde det: Haffuer icke ieg HERREN der gjort: De der er ellers ingen Gud/ vden ieg/ en retuiff Gud oc Saliggører/ oc der er ingen/ vden Jeg.

Vender eder til mig/ alle verdens ende / saa skulle i bliffue salige/ Thi ieg er Gud/ oc ingen anden. Jeg fuer ved mig self/ oc retuiffhedens ord vdgaaer aff min a Mund/ der ved skal det bliffue/ som er/ Alle kne skulle bøyes faar mig/ oc alle Tunger skulle suere / oc sige/ Jeg HERREN haffuer Retuiffhed oc styrcke/ Saadanne skulle och kom Rom. 14. Philip. 2. til hannem. Men alle de som staa mod hannem/ de skulle bestemmis. Thi vdi HERREN skal al Israels Sød retferdig gøres/ oc rose sig aff hannem.

BEI er nedbøyer/ Niebo er nedfalden/ deris Affguder ere bleffne diure oc faa til del/ at de bære dem trætte paa deris Byde. Ja de falde oc børe dem allesammen/ och de kunde icke bære Byden bort/ men deris Siæle muc gaar i fengsel.

XLVI.

SØger mig/ i aff Jacobs huff/ oc alle offuer bleffne aff Israels huff/ i som bærta aff mig i Liffuet/ oc ligge i mit Liff. Ja ieg vil bære eder indtil Alderdommen/ oc indtil i bliffue Graaherdige/ Jeg vil gøre der/ ieg vil læffe oc bære oc frelse. Nuem ligne i mig ved/ eller huo skal da vere mig lig: Effter huem maale i mig/ den ieg skal vere lig: I vdsidde Gulder aff pungen / oc vdueye Sølf. Sup. 40. uer mer vreten/ och løse Guldsmiden/ at hand skal gøre en Gud der aff/ faar hualten de falde paa knæ oc tilbede. De løffe hannem op paa Stuldrerne oc bære hannem/ oc set Baruch. 6. re hannem i sin Sted der staa hand oc kommer icke aff sin sted/ Rober nogen til hannem/ da suarer hand inted/ oc hielper hannem icke aff Nød.

Tencker dog paa saadant/ oc verer faste/ I offuertrædere gaar til eders hierte. Verencker der framfarne aff gammel tid/ Thi ieg er Gud/ oc ingen mere/ en Gud/ huess lige ingensted er. Jeg som kundgør tilfoin/ huad der effter komme skal/ oc tilfoin/ før end der sker/ oc siger/ mine anslag staa fast/ oc ieg gør alt det som mig behager. Jeg kalder en Ful aff Østen/ oc en mand aff it Land longe borte/ som skal gøre mine Anslag. Duad ieg siger/ der lader ieg komme/ Duad ieg tencker/ der gør ieg oc saa.

XLVII.

MØger mig/ i som haffue stolte hierter/ i som ere longe fra Retuiffhed. Jeg haffuer/ før min Retuiffhed nær til/ hun er icke longe fra/ oc min salighed forsom Babylon. mer sig icke/ thi ieg vil giffue min Salighed i Sion/ oc min Verlighed i Israel. Vedste Iomfe du Babylons daatter/ sæt dig i støff/ sæt dig paa iorden. Thi Chaldeerne Daatter haffuer ingen stoel mere/ mand skal icke mere kalde dig/ du derlige oc lystige. Tag møllen oc mal mel/ opløss dine laacke/ gør dine Føder nøgne/ blote dine been/ vad offuer vander/ at din bluelse skal syniss/ oc din stam skal seer. Jeg vil heffne mig/ oc inted a Tenniste skal bede mig der aff. (Dette gør) vor Frelser/ som kaldis den HERREN Sebaorth/ den Hellige i Israel. Du Chaldeer Daatter sæt dig ned i stille/ oc gaek i møcket/ thi du skal icke mere kaldis/ Feue offuer Rongerige. Thi den tid ieg vaar vied paa mit Folk/ oc vanhelligede min Aff/ da offuer gaff ieg dem i din haand. Men du beuiste dem ingen mistundhed/ du gjorde dit Nag formeget suare offuer de Gamle/ oc tencke/ Jeg er en Dionning euindelige. Dette haffuer du icke end her til dags lagt paa hierter/ eller tencke der paa/ huorlebis det skal bliffue her effter mer hende.

Saa hør nu dette/ du som leffuer i vellyst oc sieder i vryggelige/ oc siger i dit hierter/ Jeg er/ och ingen mere/ Jeg bliffuer icke Encke/ ey heller Wfructsommelig. Men disse thu ring skulle

Esaias

skulle hastelike komme paa dig en dag/at du skal bliffue Encke oc vfructsømmelig / Ja fuld-
kommelige skulle de kome offuer dig/ For dine Troidkarlis mangfoldigheds skyld/ oc for dine
Besuereris skyld/ som ere mange hof dig. Thi du hassuer forladet dig paa din ondskaft/ der
du tenckte/ a/and seer mig icke/ Din Visdom oc kaanst hassuer nedkast dig/ oc du siger i dit
hierte/ Jeg er den/ oc ellers ingen. Der faare skal en Wlycke komme offuer dig/ at du skal icke
vide/ naar hun skal komme/ oc en wlycke skal falde paa dig/ som du icke kane forlige/ Thi der
skal hastelike komme sdeleggelse offuer dig/ huilcken du icke venter dig.

Saa gack nu frem mer dine Besuerere/ oc mer dine Troidkarlis hob/ iblant huilcke du
hassuer møyer dig aff din vngdom/ Om du kane raade dig/ om du kane styrcke dig/ Thi du est
erast/ aff dine mange Anslag. Lad de a/estere i Himmelens løb oc Stiernefigere/ træde hid
oc hielpe dig/ som regne effter a/naanen/ huad der skal komme offuer dig. See/ de ere lige som
straa/ der ilden opbriender/ De kunde icke frelse deris Liff fra Luen/ Thi der skal icke vere en
glød/ som mand kane verne sig ved/ eller en Jld/ som mand kane side hof. Saadanne ere de/
som du hassuer møyer dig mer/ dine Røbmend aff din Vngdom/ huer skal gaa sin vey hen hid
oc did/ oc du hassuer ingen Hielpere.

XLVIII.

Hier dette i aff Jacobs Huff/ i som kaldis mer Israels naffn/ oc ere vdsloedne aff
Juda vand/ i som suere ved HERRE S Naffn/ oc ihu komme Israels
Gud/ a/ten icke i Sandhed oc Retuished. Thi de kalde dem aff den hellige
Strad/ oc tradze paa Israels Gud/ som kaldes den HERRE Sebaoth.

Jeg hassuer tilfome kundgiort dette tilkommende/ der er kommer aff min
a/und/ oc ieg loed der sige/ Jeg gør det oc hastelike at der kommer/ Thi ieg ved/ at du est
haard/ oc din Nacte/ er en iern Sene/ oc din Stiern er kaaber. Jeg hassuer for kundgiort dig
der/ oc loed dig der sige for end der kom/ At du skulde icke sige/ a/Min Alfgud giorde der/ oc mine
Billede oc Alfguder befale det. Alre dette hørde du oc seer der/ oc du hassuer dog icke kundgiort
der/ Thi ieg hassuer for lader dig sige noget nyt/ oc der som skult vaar/ huilcker du icke viste.
a/ten nu er der sticket/ oc icke da/ oc du hørde icke en dag for der aff/ Paa der at du skal icke sige/
See/ der viste ieg vel. Thi du hørde der icke/ oc du viste der oc icke/ oc dit øre vaar icke aaber paa
den tid/ a/ten ieg viste der vel/ at du skulde foracre der/ oc du est kalder en Offuertredere aff a/Do-
ders liff.

Esaiæ 42.

Der faare er ieg for mit Naffns skyld taalmodig/ for min Pruff skyld vil ieg holde mig dig
til gode/ At du skal icke sdeleggis. See/ Jeg vil rense dig/ dog icke som sølf/ a/ten ieg vil vds-
uele dig i Elendighedsens Den/ for min skyld/ Ja for min skyld vil ieg der gøre/ At ieg skal icke
lastis/ Thi ieg vil ingen anden giffue min ære.

Hør mig Jacob/ oc du Israel min Kallede/ Jeg er den/ Jeg er den Første/ der til oc den
Siste. a/Min hand hassuer grundfester Jorderig/ oc min høyre Naand hassuer omspent Him-
melen/ Huad ieg kalder/ der skaar der altsammen. Forsamler edere alle oc hører/ Huo er ibant
disse/ som dette kane forkynde: HERRE N elsker hannem/ Der faare skal hand beuise sin
vilie mod Babylon/ oc sin Arm mod Caldeerne. Jeg/ Ja ieg hassuer der sagt/ Jeg hassuer kal-
der hannem/ Jeg vil oc lade hannem komme/ oc hans vey skal hannem vel lyckis.

Gaar hid til mig/ oc hører der/ Jeg hassuer icke taler dette for i løndom/ Fra den tid at
der bliffuer sagt/ ei ieg der/ oc nu sender den HERRE HERRE mig oc hans Aand. Saa
siger HERRE i din frelsere/ den Hellige i Israel/ Jeg er HERRE i din Gud/ som læ-
rer dig huad nytteligt er/ oc leder dig paa veyen som du gaar. At du vilde mercke mine Gud/
Saa skulde din Fred bliffue lige som en Vandflod/ oc din Retuished lige som Naffens bøl-
ger. Oc din Sød skulde bliffue som Sand/ oc din Liffuis fruce lige som Sandens smaa
stene/ huer naffn skulle icke vdslettis eller sdeleggis faar mig.

Gaar vdaß Babylonien/ Fly fra Chaldeerne mer glædelig røft/ Forkynder dette oc lader
der hørte/ Fremfører der til Verdens ende/ siger/ HERRE i hassuer frelst Jacob sin Ties-
nere. De hassue ingen Tøst/ der hand ledde dem i Gieken/ a/and loed dem flyde Vand aff ste-
nene/ a/and slætte Klippen/ at der skød vand vd/ a/ten de Wgudelige (siger HERRE i)
hassue ingen Fred.

Exodi 17.
Esaiæ 57.

XLIX.

Hør

Adter mig i Her/oc i Folck som ere longe borte mercker. HERRER kallede mig aff Aders luff / hand kom mit i affin ihu/ der ieg end nu vaar i Aders luff. Och haffuer gjort min mund som it skarpe Suerd / hand haffuer skult mig mer sin haands skygge/ Hand gjorde mig til en reen Pil och stack mig i sit Raager. Oc siger til mig/ Du est min tiener. Israel/ ved huilcken ieg vil pufis. Men ieg tencke/ Jeg arbejdede forgefuis / och fortarede min Adact forgefuis oc vnyttelige/ Alligeuel at min Sag er HERRER S/ oc mit Embede er min Guds. Oc nu siger HERRER/ som beredde mig til sin Tiener aff Aders luff/ at ieg skulde omuende/ Jacob til hannem/ paa det at Israel skal icke borte tagis/ Derfaare er ieg herlig faar HERRER/ oc min Gud er min styrcke. Oc siger/ Det er en ringe ting / at du est min Tiener/ til at oprette Jacobs slect / oc at hente igen det fortabte aff Israel/ men ieg gjorde dig oc til Hedningenis Luff/ At du skalt vere min Salighed til Verdens ende.

Christus hedningenis Luff oc Salighed. Esai. 42. Acto. 13.

Saa siger HERRER/ Israels frelsere/ hans Hellige/ til de foractedede Siele/ och til Folcker/ som mand haffuer verstyggelighed til/ til den Tiener som er iblant Tyranner. Kongerne skulle see oc opstaa/ oc Forsteme skulle tilbede/ for HERRER S skyld / som er tro/ for den Helligis skyld i Israel/ som dig vdualde.

2. Cor. 6.

Saa siger HERRER/ Jeg hørde dig i naadens tid och halp dig paa Salighedens dag. Oc foruarede dig/ oc sette dig til it Forbund iblant Folcker/ at du skalt oprette Lander / oc indtage den ødelagde Aeff. At sige til de fangne/ gaar her vd/ oc til dem i mørket/ kommer hid vd/ at de skulle føde dem hof veyen / och haffue deris føde paa alle Nøye. De skulle huercken hungre eller tørste/ Ingen Nede eller Soel skal brende dem/ Thi den som er Adiskundelig offuer dem/ hand skal føre dem oc lede dem til Vandkilder. Jeg vil gøre alle mine bierg til veye oc mine Sri skulle trædis/ see disse skulle kome longe fra/ oc see/ hine aff Jordens / oc disse aff haffuer/ och de aff Sinin land. Fryder eder Himle/ gløde dig Jord/ J Bierg loffuer mer freyd/ Thi HERRER haffuer husualet sit Folck/ oc misfunder sig offuer sine Elendige.

Men Sion siger/ HERRER haffuer forladet mig/ HERRER haffuer glemt mig/ Rand oc en quinde forglemme sit Barn/ at hun icke forbarmer sige offuer sit Luffis søn/ Oc om hun end forglemde hannem/ Da vil ieg dog icke forglemme dig. See/ ieg regnede dig i Henderne/ dine Auer ere altid faar mig / dine Byggemeftere skulle hafte / oc dine Sønder brydere oc Forstyrere skulle vige der fra.

Esai. 5.

Opløffe dine øyen reint omkring/ oc see/ Alle disse komme forsamlede til dig. Saa sandelig som ieg leffuer/ siger HERRER/ du skalt bliffue Alad mer alle disse/ lige som met en pryde/ oc du skalt legge dem omkring dig/ som en Bud. Thi dit øde/ forstyrere / oc sønderbrut Land/ skal da bliffue dig aldelis fortrange til at bo vdi/ naar dine Forderffuere komme longe borte fra dig. At dine wfructsommeligheds Børn skulle videre sige faar dine øern/ denne Sred er mig forrang/ Bør borte/ at ieg kand bo hof dig. Men du skalt sige i dit herte/ hu haffuer afflet mig disse/ Jeg er wfructsommelig/ enlig/ forderffuit oc forstut/ hu haffuer opfø mig disse/ See/ ieg vaar forladen alene/ hu/ vaare da disse.

Saa siger den HERRER/ see/ Jeg vil opløffe min Naand til Hedningene oc oprette min Bannere til Folcker/ saa skulle de bære dine Sønner frem i armen/ oc bære dine Døttre frem paa skuldrene. Oc Kongerne skulle vere dine Fosterfedre/ och deris Dronninger dine Ammer/ de skulle nedfalde til iorden paa deris ansiet faar dig / och slette dine Føders sig. Da skalt du fornemme/ at ieg er HERRER/ paa huilcken de skulle icke bestemmiff/ som bie effter mig.

Psal. 25.

Rand mand octage Roffuer fra Kempen/ Eller kand mand løff gøre den Reruis fan ger/ Thi saa siger HERRER/ Nu skulle Fangerne tagis fra Kempen/ oc den Sterckis Roff skal løff göris/ Oc ieg vil trætte mer dine Trættre/ oc hielpe dine Børn. Oc ieg vil spise dine Plaggere mer deris eger kød/ oc de skulle bliffue druckne aff deris eger Blod/ som aff sød Vin. Oc alt kød skal vide/ at ieg er HERRER/ din saliggør/ oc din forløfere den megrige i Jacob

L

Na siger HERRER/ huor eders moders Skilmaalls breff/ met huilcker ieg forloed hende/ Eller huor er min Lagerkæl/ som ieg solde eder/ See/ i ere solde for eders Synders skyld / och eders Ader er forladen for eders offuertrædelis skyld. Nut kom ieg/ oc der vaar ingen/ Jeg kallede/ oc der vaar ingen som suarede/ er min haand nu saa forstæcker/ at hun kand icke se/ Eller er der ingen/ maet hof mig/ at vedde/ See/ ieg rører haffuer ved min straff/ oc gør

Matth. 26. Exo. 14. 19.

Str.

Esaías

Skræmte tøre som Drien / at deris Fiste / stincke for vand trang / oc dō aff tēst. Jeg Klæder
Himmelen met mōrckhed / oc gør hans Tecke som en seck.

Den HERR HERR HERR haffuer giffuit mig en lærd Tunge / at ieg veed at tale
met den Trette i et tid. Hand opuecker mig huer morgen / Hand opuecker mig pter / at ieg
hører / som en Discipel. Den HERR HERR HERR haffuer opladet mig gret / oc ieg er
Matth. 26. ick vlydig / oc gaar ick tilbage. Jeg holt min Ryg til dem som mig sloge / oc mine Rindben
til dem som mig trycke / ieg skulte ick mit Ansiet fra bespaatrelse oc Spøt. Thi den HERR
HERR HERR hielper mig / der faare bliffuer ieg ick bestemmet. Der faare bød ieg mit
Ansiet til lige som en Flinkesten / Thi ieg veed at ieg bliffuer ick bestemmet. Hand er nær
hoff / som siger mig ret / Quo vil trøtte mod mig: Lader off staa til hobe / Quo er den som haff-
Psalms. 102. uer ret mod mig: hand komme hid til mig. See / den HERR HERR HERR hielper mig /
huo er den som mig vil fordømme: See / de skulle alle ældis som ic Klæde / Wel skulle opæde
dem.

Quo er iblant eder som frycter HERR HERR / som lyder hans Tieneris røst / som van-
der i aNørcke / oc er lyser hannem / Hand skal haabis til HERR HERR S Taffn / oc forlade
sig paa sin Gud. See / J alle som optende en Jld / bestrycker met luen / vandier hen i eders ildis
Luuff / oc i luen som i optende / Dette steer eder aff min Naand / J skulle ligge i sorg.

LI.

Gene. 12.

Hier mig / i som efterfølge Retuished / i som atspøge HERR HERR. Seer til
Stenen / aff huiltet i ere hugne / oc til Wyndens hul / aff huiltet i ere graff-
ne. Seer til Abraham eders Fader / oc til Saram / aff huiltet i ere fødte / Thi
ieg kallede hannem der hand vaar end nu Enlig / oc velsignede hannem oc for-
merede hannem. Thi HERR HERR troster Dion / hand troster alle hendis
Hde steder / oc gør hendis Drien lige som lystelige Dreggaard / oc hendis aNærk / lige som
HERR HERR S Dreggaard / At mand finder der inde glæde oc fryd / tack oc Loffsang.

Psalms. 102

Matth. 5.

At Folck merck paa mig / hører mig mit Folck / Thi der skal en Lou vdgaa fra mig / oc
ieg vil snar sette min Ræt til Folkens Luuff. Thi min Retuished er nær / min Saligheds da-
ger vd / oc mine Fattige skulle dømme Folkene / Verne bie efter mig oc tøffue efter min Arm.
Dpløfter eders øyen til Himmelen / oc seer ned til Jorden / Thi Himmelen skal forgaar som en
Røg / oc Jorden ældis som ic Klæde / oc hendis Jndbyggere skulle ben dō som Det / aNen min
Saligheds bliffuer euindelige / oc min Retuished skal ick mistes. Hører mig i som fælde
Retuished / du Folck / i hues hjerter min Lou er / frycter eder ick / naar aNennistene forpaane
eder / oc forferdis ick / naar de gøre eder mistroffige. Thi at aNol skulle æde dem lige som ic
Klæde / oc Dime skulle æde dem lige som vlder Klæde / aNen min Retuished bliffuer euindeli-
ge / oc min Saligheds stedse oc altid.

Exodi 14.

Ioan. 16.

Matth. 10.

Stat op / stat op / Før dig i maer du HERR HERR S Arm / Stat op / lige som i gamle
dage oc i fordom tid. Est du ick den / som haffuer affbugget de Hoffmodige / oc saargior Dra-
gen: Est du ick den / som vdrurde Haffuit de store dybe vand: Den som gjorde Haffens
grund til vey / at de feelste ginge der igennem: Saa skulle HERR HERR S frelsede vende om
igen / oc komme til Dion mer Driff / oc euig Glæde skal vere paa deris Hoffuit / De skulle saa
glæde oc fryd / aNen sorg oc suet skal fly fra dem.

JEG / Jeg er eders Trostere / Quo est du da / at du frycter for aNennisten / som dog døer /
oc for aNennistens Børn / som foræris lige som Dō / De du forglemmer HERR HERR / som
haffuer gjort dig / som vdbredde Himmelen / oc grundfeste Jorden: aNen du frycter dig dagli-
ge den gantste dag / for den Forderffuelig Tyrannis grumhed / naar hand tager sig faare / at
forderffue: Quor bleff den Forderffuelig Tyrannis grumhed: der hand skyndede sig oc løb
om fring at lade løff / oc de døde ick vnder forderffuelen / oc haffde ingen brøst paa Bød. Thi
ieg er HERR HERR din Gud / som opgør Haffuit at bølgeene bruse / hans Taffn kaldis
HERR HERR Sebaoth. Jeg legger mit Død i din aNund / oc stuler dig vnder mine hendes
stugge / Daa der at ieg skal plante Himmelen / oc grundfeste Jorden / oc sige til Dion / Du est mit
Folck.

Esaia 47.

Haag op / vaag op / Stat op Jerusalem / du som haffuer druckert grumhedens Kalck aff
HERR HERR S Naand / du haffuer druckert Snuble kalckens bærne / oc vdslicker draabene.
Der vaar ingen aff alle hendis Børn som hun haffde fød / som hende kunde lede / Ingen aff al-
le de Børn som hun opfødde / der hende kunde tage ved haanden. Disse ruende ere dig veders
farne / huo bar da sorg met dig: Der vaar ødeleggelse / skade / hunger oc suet / Quo stulde huo
sualet

fualeit dig: Dine Bøin vaare vanmeertige/ de laae paa alle Gader/ lige som en besnæret vild
Ove/fulde aff HERRENS vrede/oc aff din Guds straff.

Der faare her dette du Elendige oc Druetene foruden vin/ saa siger din Regerere HER
RE oc din Gud/ som heffner for sit Folk/ See/ Jeg tager Snublet alcken aff din haand mer
min grumhed/ Kæftis bæmte/ Du skal icke mere dücke den. Men ieg vil giffue dine Plaggere
den i haanden/ Som sagde til din Siæl/ Bøye dig/ at vi kunde gaa hen offuer/ oc leg din Ryg
til Jorden/ oc som en gade/ at mand fand løbe hen offuer.

LII.

Bør dig rede/ Gør dig rede Sion/ Før dig i din styrcke/ Pryd dig heilige du hel
lige Stad Jerusalem/ Thi der skal ingen Womstaaren eller Wren regere i
dig mere. Sla Støffuen aff dig/ stat op du fangne Jerusalem/ Gør dig løff
aff din Halsis Baand/ du fangne daatrer Sion. Thi saa siger HERREN/

Jere solde forgeffuis/ I skulle oc igen løsis foruden Pendinge.
Thi saa siger den HERRE HERRE/ Mit Folk drog i det første Gene. 46.
ned i Egypten/ at der skulde vere der en fremmed Gæst/ De Assur gjorde dem vold foruden sag. 4. Reg. 18.
Men huad gør mand mig nu her: siger HERREN. Mit Folk forsois forgeffuis/ De
ris Regerere komme idel hylen affstedt siger HERREN/ De mit Vaffn bespaertis altid Ezech. 36.
huer dag. Der faare skal mit Folk kende mit Vaffn paa den sammetid/ Thi see/ Jeg vil Roma. 2.
self tale.

Huor deylige ere Buddenis føder paa Biergene/ som kundgøre Fred/ Nahum 1.
Predicke gaat/ oc bebude Salighed/ De som sige til Sion/ Din Gud er Konge. Dine Roma. 10.
Deere robe høye mer deris Røst/ oc fryde sig mer huer andie/ Thi mand skal see det mer
øyen/ naar HERREN omuender Sion. Glæder oc fryder eder alle mer huer andie i som ere
der øde Jerusalem/ Thi HERREN haffuer roestet sit Folk oc frelst Jerusalem. HER
REN haffuer obenbarer sin hellige Arm saar alle Hedningers øyen/ At alle Verdens ende Psalm. 98.
see vor Guds Salighed.

Diger viger/ drager bort der fra/ oc røder ved inted Wient/ Saar od fra hende/ renser
eder/ i som bare HERRENS Rar. Thi i skulle icke drage hastelige vd/ ey heller vandie mer
fluer/ Thi HERREN skal drage saar eder/ oc Israels Gud skal samle eder. 2. Corint. 6.

LIII.

See/ min Tienere skal gøre vilige/ oc hand skal ophøyes oc meget høyt opløff
tis. At mange skulle forargis offuer dig/ effterdi hans Sticelse er wysnligere/
end andie Folk/ oc hans anseelse/ end Aennistens Bøin. Men saa skal hand
bestencke mange Hedninge/ at Kongerne skulle oc saa tillycke deris mund mod
hannem/ Thi dem som inted vaar kundgiort om hannem/ de samme skulle der
see mer Lyst/ De de som inted haffue hørt der aff/ de skulle der mercke.

Men huo troer vor Predicken/ oc huldken bliffuer HERRENS Arm
obenbarer: Thi hand opstuder lige som en Quist saar hannem/ oc lige som en Rod aff rø:
Jord/ Hand haffuer ingen sticelse eller deylighed/ Wi saae hannem/ Men der vaar ingen
Sticelse som oss behagede. Hand vaar den alder foracteligste/ oc rouerdeligste/ fuld aff pine
oc slugdom/ Hand vaar saa foracter/ at mand stulte ansiet for hannem/ Der faare accede wi
hannem inted.

Sandelige hand bar vor Singdom/ oc tog vor Pine paa sig/ Men wi acce:
de hannem for den/ som vaar plaffuet/ oc slagen aff Gud oc Pint. Men hand er saar giort for Matth. 3.
vore Afgjernings skyld/ oc knuser for vore synders skyld/ Straffen ligger paa Hannem/ Paa
der at wi skulde haffue Fred/ De wi ere Helbrede gjorde ved hans Saar. Wi fore alle vild/ lige
som faar/ huer saa paa sin vey/ Men HERREN kaste alle vore Synder paa Hannem.

Der hand bleff straffer oc pint/ da loed hand icke sin Mund op/ lige som it Lam der ledis Matth. 27.
til at Slacte/ oc lige som it faar/ som tier stille faar den som der klipper/ oc lader icke sin Mund
op. Ioan. 1.
Acto. 3.

Men hand er optagen fra Angist oc Dommen/ Huo vil vdsige hans Lefnis longhed:
Thi hand er bort reffuen aff de Lefuendis Land/ der hand vaar plaffuet for mit Folckis mis:
Dd gerning.

Esaias

1. Petri 2.

gerning. De hand er iordet som de Wgudelige/oc død som en Røg/ endog at hand giorde ingen vort/ oc der vaar icke befulgelse i hans Wund: Men HERRE vilde saa knuse hannem med Siigdom.

Marci 15.

Lucæ 22.

Naar hand haffuer giffuit sit Liff til Skyldoffer/da skal hand saa Sæd/oc leffue lenge/oc HERRENS forset skal gaa frem ved hans Naand. Fordi at hans Siæl haffuer arbejdet/skal hand see sin Lyft/oc haffue Ro. Oc i det mand kender hannem/skal hand min Tienere den Retferdige / gøre mange retferdige / for hand beer deris synner. Der faare vil ieg giffue hannem store Hobe til Bytte/oc hand skal saa de sterke til Røff/ Fordi at hand gaff sit Liff i døden / Oc vaar regner lige som Wisedere / Oc hand bar mange Synder/Oc bad for Wisedere.

LIII.

Galat. 4.

Lad dig du Wfructsommelige / som icke søder / Glad dig med fryd oc ver glad du som icke est Fructsommelig/Thi den Enlige haffuer flere Børn/ end den som haffuer Naand/siger HERRE. Gør dit Tabernackels rum vort/ oc vdbred din Holgis tapeter/spar dem icke / Streck dine Reb longer vd / oc befest dine søm fast. Thi du skal vdbrede paa den høye oc paa den venstre side/oc din Sæd skal affue Vedningene/oc bo i de gode Stæder.

Fryt icke/thi du skal icke bestemme/Ver icke blu/thi du skal icke bespaattis/ Men du skal forglemme din Jomfrudomsskændel/oc icke mere ihuomme din Enkedomss forsmædelse. Thi den som dig haffuer skabt/hand er din Naand/ HERRE Sebaoth kaldes hans Naaff/oc din Igenløser den Hellige i Israel/som kaldes Gud offuer al Verden.

Psal. 30:

Thi HERRE toed dig vere i ryet/ Ar du vofst lige som en forladen oc bedrøffuit Quinde aff hierter/oc lige som en yng Vuffru/som er vdfkuden / siger din Gud. Jeg haffuer forladet dig it liden øyeblik/ Men ieg vil forsamle dig met stor miskundhed. Aff Brede skulde ieg mit Ansigt liden fra dig it øyeblik/ Men met euig Naade vil ieg miskunde mig offuer dig/ siger HERRE din Genløser.

Gene. 9:

Thi saadan skal vere mig/lige som Noe vand/der ieg soer/Ar Noe vand skulde icke mere gaa offuer Jorden/Saa haffuer ieg oc soet/ at ieg vil icke mere vere vred paa dig eller straffe dig. Thi Biergene skulle vel vige / oc Høene hen falde / Men min Naade skal icke vige fra dig/oc min Freds forbund skal icke hen falde/siger HERRE din Wskundere.

Ioan. 6.

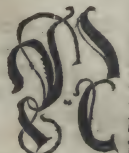
Roma. 5.

Du Glendige som alle vær gaa offuer / oc du forladne vden rest/ See / ieg vil legge din sten som en pyrdelse/oc ieg vil legge din Grundual met Saphir/ De gøre dine Vindue aff Krystal/oc dine Porte aff Rubin/oc alle dine Landemærke aff vdualde Stene / Oc alle dine Børn lærde aff HERRE/ Oc dine Børn stor Fred. Du skal beredis ved Retuished. Du skal vere longer fra vold oc vort/ Ar du rest icke fryt dig der faare/ oc forfrectis / Thi det skal icke recte til dig.

See/huo vil forsamle sig mod dig oc offuerfalde dig/ Om de forsamlis vden Dig: See/ Jeg gør det/ar Smeden/som opblæst fullene i Jlden / gør Redskaff til sin gerning / Thi ieg sticket der/ar Forderffueren ødeleggis. Thi al Redskaff som beredis mod dig / skal icke lyctis/ Oc alle Tunger som sette dem mod dig/dem skal du fordomme i dommen. Denne er HERRENS Tienere Aff/oc deris Retferdighed aff Dig/siger HERRE.

IV.

Ioan. 7.

V vel alle som Tøiste/kommer hid til Vandet / Oc i som icke haffue Pendinge/kommer hid/sober oc ader / Kommer hid oc sober vden Pendinge oc for inted/baade vin oc milk. Hui tele i Pendinge der / som icke er Brød / oc eders Arbejde der/som i kunde icke bliffue matre: Høret mig dog/oc ader der gode/ Saa skulle eders Siæle bliffue fede i vellyst. Høret eders øern hid / oc kommer hid til mig/Høret/saa skulle eders Siæle leffue/ Thi ieg vil gøre en euig Pact met eder/som er/Dauidz viffe naade.

2. Reg. 7.

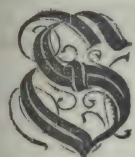
Acto. 13.

See/Jeg haffuer sticket hannem Foleter til it Vidnesbyrd / til en Første oc Befalere offuer Foleter. See/du skal kalde Vedninge / som du icke kender / oc Vedninge som icke kende dig/skulle løbe til dig/for HERRENS din Guds Skyld / oc den Helligis i Israel / som paa ser dig. Søger

Søger HERRE den stund hand fand fundis / kalder paa hannem / den stund hand
ernær. Den vøgudelige aflade aff sin vey / oc den som Jde gør fra sine tancker / oc omuende sig
til HERRE / Saa skal hand mistunde sig offuer hannem / och til vor Gud / Thi hoff
hannem er megen forladelse. Thi mine tancker ere icke som eders tancker / oc eders veye ere icke
mine veye / siger HERRE. Men saa meget som himmelen er høye end Jorden / Saa er
oc mine veye høye end eders veye / oc mine tancker end eders tancker. Psal. 101.

Thi lige som Regn oc Sne nedfalde fra Himmelen / oc komme icke did igen / men vedste
Jorden / och gørehende fructsommelig och blomstrende / at hun giffuer Sæd til at saa /
Och Bød til at æde. Saa skal och der Sød vere / som gaar aff min Mund / der skal icke
komme tomt igen til mig / men gøre det som mig behager / oc der skal hannem lyckis / til huil-
ken ieg der sender. Thi i skulle drage vd mer Gledsaff / oc ledsagis mer fred / Biergene oc Høye
skulle gledes faar eder mer Priss / och alle Træ paa marcken flappe mer Venderne. Graner
skulle vøye for Buste / oc a Nertræ for Tørne / oc der skal vere HERRE it i Taffin oc euigt
Tegen / som icke skal vdslettis.

LVI.

Saa siger HERRE / Holder retten / oc görer Rettskæd / Thi min Sa-
lighed er nær / at hun kommer / oc min Retferdighed / at hun skal obenbaris.
Vel der a Nemiske / som der gør / oc der menniskis Bær / som der holder fast /
at hand holder Sabbathen / och icke van helliger / och holder sin haand / at
hand gør intet ont.

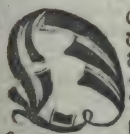
Oc den fremmede som haffuer giffuit sig til HERRE / skal icke
sige / HERRE / skal skille mig fra sit Folk. Oc den Gillede skal icke si-
ge / teg er it vester Træ. Thi HERRE siger saa til de Gillede / de som holde mine Sab-
bathen / oc vduelic / der som mig behager / och holde min Pact fast / dem vil ieg giffue en sted i mit
Duff inden mine a Dure / och it bedre naffn / end Sønners oc Døtters / Jeg vil giffue dem it
euigt naffn / som icke skal forgaa.

Oc de fremmede Børn / som haffue giffuit dem til HERRE / at tiene hannem / oc elste
hans naffn / paa det at de kunde vere hans tiener / huer som holder Sabbathen / at hand vanhel-
liger icke hannem / oc holder min pact fast / de samme vil ieg føre til mit hellige Bierg / oc ieg vil
gøre dem glade i mit bede hoff / oc deris offer oc Bændoffer skulle vere mig tæknemmelige paa
mit Altare / thi mit huff kaldis it Bedehuff aff alle folk. Den HERRE HERRE 2. Reg. 8.
Matth. 21.

Alle Diur paa marcken kommer och æder / ia alle Diur i skuene. Alle deris Vætere ere
blinde / de vide allesammen intet / de ere stumme Hunde / som icke kunde straffe / de ere lade /
ligge oc soffue gerne. De ere dog stercke Hunde paa Liffuit / som aldri kunde mættis. See hys
derne haffue ingen forstand / huer seer til sin vey / huer er gerig for sig i sin stat. Kommer hid / la-
der off hente Vin och drucke off druckne / oc der skal vere i morgen som i dag / och end da meget
mere. Iere. 6. 8.

Men den Retuise omkommer / oc der er ingen som legger det paa hierte / och hellige Folk
bliffue bort ragne / oc ingen giffuer act der paa. Thi de retuise bliffue bort ragne / fra den vøye
ke / oc de som haffue vandret rettelige for sig / komme til fred / oc huilis i deris herbere.

LVII.

Ch komme i hid / i som ere daguelerindenis Børn / oc i Horekalis oc Horequins
ders sæd. Til huem ville i nu haffue eders lyst / Offuer huem ville i vduide mun-
den / oc vdirecte Tungen: Ere icke offuertrædelsens Børn / och en falsk Sæd: Matth.
Som løbe i bynde til Affguder / vnder alle grøne Træ / och slacte Børn hoff
Bæckene vnder Stenklipperne. Din handel er hoff de stercke Bæckstene / de
samme ere din del / dem vdyder du dit Drickoffer / naar du offerer dit a Nadof-

fer / skilde ieg der afftrøste mig:

Du gør din Leyer paa it meget høyt Bierg / oc gaar oc did op at offre. Oc setter din Thus-
kommelse bag døren oc dørtræet / Thi du velter dig fra mig / oc gaar hen op / oc gør din Leyer
viid / oc forbinde dig mer dem / du elster deris Leyer / huo: du seer dem. Du far til Kongen mer
olie / och haffuer mange honde Datter / oc du sender dine Bød langt borte / och du est fornediet til
D d n hellsuende

Esaias

Delfuede. Du arbejder i din veyes mangfoldighed / oc sagde icke / Jeg lader det / **A**den naar du finder din haandis Liff / da bliffuer du icke træt.

Faar huem est du saa sorgfuld oc frycter saa: **A**den du gaar om met Løgn / oc tencker inder paa mig / oc du tager det icke til hierte / **A**den du at ieg skal altid tie / at du saa abdelis inder frycter **A**dig: Jeg vil giffue din Retferdighed til kende / oc dine gerninger / at de skulle icke gaffne dig. Naar du rober / saa lad dine Nobe hielpe dig / **A**den varit skal føre dem alle bort / och forfengelighed skal borttage dem.

Pfalm. 34.
Infra. 66.

Aden den som tror paa mig / hand skal affue Landet / oc beside mit hellige Bierg. Och skal sige / Gøder vey / gøder vey / Rydder veyen / Tager forhindrielsen bort aff mit Folkis veye. Thi saa siger den Høye oc Ophøiede / som boer euindelige / huest Naaff er helligt / Jeg som boer i Høgheden oc i Helligdommen / och haff dem / som haffue en sønder knusen / och ydmyg Aand / paa det at ieg vil verquege de Ydmygis aand / oc de sønder knusedis hietter. Jeg vil icke altid trette / oc icke vere vied til euig tid / men der skal blæse en Aand fra mit Ansiet / och ieg vil gøre aanden.

Eph. 2.
Sup. 48.

Jeg vaar vied paa deris Gerigheds ondskaft / oc slo dem / stulde mig och vaar vied / Da ginge de hid oc did i deris hiertis veye. **A**den der ieg saa deris veye / da gjorde ieg dem helbrede / oc ledde dem / oc trøstede dem igen / oc dem som græde offuer dem. Jeg vil berede deris Læbers fruct / at de som predickte / fred / baade dem som ere langt borte / och dem som ere nær / siger **H E R R E T** / oc vil gøre dem helbrede. **A**den de vgukelige ere som it opgør Naaff / som icke kand vere stille / och endis bølger opkaste skarn oc wrenhed. De vgukelige haffue ingen Fred siger min Gud.

LVIII.

Matth. 6.

Rob høyt / spar icke / Opløft din øst som en Basune / oc kundgør mit Folk deris offuertrædelse / oc Jacobs huff deris synder. De søge mig daglige och ville vide mine veye / lige som it Folk der haffde allerede gjort Retulige / oc haffde icke forlader deris Guds Ræt. De efte mig til Dom / oc ville gaa i rætte met deris Gud. Hui faste wi / Oc du acter det icke / Hui gøre wi vore Legeme ont / oc du vilt der icke vide:

Zacha. 7.
Ezech. 18.
Matth. 23.

See / naar i Faste / Da gøre i eders villie / oc tvinge alle eders Skydenet. See / i faste / at i trette ochade / oc sla vgukelige met neffuene. Faste icke saa / som i nu gøre / at der skal icke høris it skrig i der høye mod eder. Skulde det vere en Faste / som ieg vdueler / at icke menniste skulde plaffue sit Liff om dagen / eller henge sit hoffsuit ned som it Siff / eller gøre sig i en Seck oc ligge i afte: Vile i kalde det en Faste oc en racknemmelig dag faar **H E R R E T**:

Aden der er en Faste som ieg vdueler / Lad dem løss / som du haffuer fanger met wret / lad dem løss / som du besuauer / Giff dem fri / som du trenger / tag bort alle honde last. Byd dit brød for den Hungrie / oc indled de elendige i dit Huff. Seer du nogen Nøgen / da klåd hannem / oc vnddrag dig icke fra dit Rød. Saa skal dit Luff frembyde som morgens Stierne / oc din forbedielse skal snart veye / och din Retulighed skal gaa faar dig / oc **H E R R E T** S herlighed skal tage dig til sig. Da skalt du robe / Saa skal **H E R R E T** suare dig / Naar du rober / skal hand sige / See / her er ieg.

Der som du ingen besuauer haff dig / oc icke viser met Fingre oc icke taler ilde. Oc lader de Hungrie finde dit Hierte / oc mætte den Elendigis Siel / da skal dit Luff opgaa i mørket / oc dit raag skal vere som **A**iddagen. De **H E R R E T** skal altid lede dig / och mætte din Siel i røgheden / oc stercke dine Ben. Oc du skalt bliffue som en vander Vregeaard / och som en springende Kilde / som aldri fattis vand. Oc der som lunge haffuer ligget øde / der skal opbyggis ved dig / oc du skalt legge en Grundual som stedse oc altid skal bliffue / oc du skalt kaldis den / Som bøder de reffne Gerder / oc forbedrer Veyene / at mand kand der bo.

Der som du vender din fod fra Sabbathen / oc icke gør huad dig behager paa mine hellige Dage / Da skal der kaldis en lystig Sabbath / at hellige och prise **H E R R E T**. Thi saa skalt du prise hannem / naar du icke gør dine veye / oc icke findis i det som dig self behager / eller huad du taler. Da skalt du haffue lyst i **H E R R E T** / oc ieg vil lade dig sueue offuer de Høye paa Jorden / och vil mætte dig met Jacobs din faders Arff / Thi **H E R R E T** S **A**und siger det.

LIX.

See/

SE/HERRENS Naand er icke forflecket/ar hand ſkulde icke kunde hielpe/oc hans ørn ere icke trykte/ar hand icke fand høre. Men eders wdyd ſkil eder oc eders Gud fra huer anden/oc eders Synder ſkiuler Inſictet fra eder/ar i bliffue icke hørde. Thi eders hender ere beſmittede med blod/oc eders Fingre mer wdyd/Eders Læbe tale falſkt/eders Tunge dicter wret. Der er ingen ſom predicker om Retuiſhed/eller dømmer troligen. Mand ſetter lid til forfengelighed/oc taler intet ſom er nytteligt/de ere fructſommelige mer wlycke/oc ſøde møde. De ligge Baſiſtis æg/oc deffue Spindelueff/eder mand aff deris æg/da maa mand dø/Wen træder mand det ſønner/da kommer der en Hgls aff. Deris Spindelueff duet intet til Klæder/oc der de Vircke duet icke til Tecke/Thi deris gerning er møde/oc der er forredelighed i deris Hender. Deris føder løbe til Dnt/oc de ere ſnare til at vdgryde wſtyldigt Blod. Deris rancker ere møde/deris vey er ydel forderffuelſe oc ſkade. De kende icke Fredsens vey/oc der er ingen Ræt i deris gong. De ere ſouende paa deris gader/Huo ſom gaar der paa/Mand ſaar aldri Fred.

Supra. 1.
Pſalm. 7.

Prouer. 1.
Roma. 3.

Der ſaare er Ræten langt fra off/oc wi ſaa icke Retuiſhed. Wi bie effter Lufet/See/ſaa bliffuer der møcket/Effter ſtinner/See/ſaa gaa wi i taager. Wi treffue effter veggen ſom de blinde/oc ſøle ſom de der haſſue ingen øyen. Wi ſtøde off om Wddagen/lige ſom i trefmøcket/Wi ere i møcket/lige ſom de Døde. Wi brumle alle ſom Bisme/oc kule ſom Duer/Thi wi bie effter Ræt/oc hand er her icke/Effter Salighed/oc hun er langt fra off. Thi vor offuerredelſe er ſaa megen ſaar Dig/oc vore ſynder ſuare mod off. Thi vore offuerredelſer ere hoſſ off/oc wi ſøle vore ſynder/mer offuerredelſe oc løgn mod HERREN/oc vende off til bage fra vor Gud/oc met tale til vold oc wſtylſomhed/tracte oc dicte falſke ord aff hierter. Der ſaare er oc Ræten viger til bage/oc Kerferdighed traadde langt bort/Thi Sandhed falder paa Gaden/oc Ræten fand icke gaa her ind. De Sandhed er bort/oc huo ſom viger fra det onde/hand maa vere huer mandz Koſt.

Deut. 29.

Derre ſeer HERREN/oc der behager hannem ilde/ar der er ingen Ræt. Oc hand ſeer/ar der er ingen mand/oc ſounder ſig/ar ingen bekender hende. Der ſaare hielper hand hende ſelf met ſin Arm/oc opholder hende met ſin Retuiſhed. Thi hand ſør ſig i Kerferdighed lige ſom vdi it Pantet/oc ſetter Salighedens hielm paa ſit Hoſſuit/oc ſør ſig i til heffu/oc klæder ſig mer i ſidkerhed/lige ſom met en Riortel/Som den der vil betale ſine Wodſtandere/oc ſine ſiender met grumhed/Ja hand vil betale Derne. Ic HERRENS Waffin ſkal frelſe fra Veſten/oc hans Verlighed fra Solens opgong/naar hand kommer/ſom en ſuær Flod/ſom HERRENS Væt fremduffuer.

Ephes. 6.
1. Theſſ. 5.

Thi der ſkal komme en frelſere til Zion/oc til dem ſom ſig omuende fra ſynderne i Jacob/ſiger HERREN. Oc ieg giorde ſaadan Pact met dem/ſiger HERREN/Min Aand ſom er hoſſ dig/oc mine Dd/ſom ieg haſſuer lagt i din Mund/ſkulle icke vige fra din mund/ey heller fra din Sædis mund oc Bøne bøn/ſiger HERREN/ſom nu til ewig tid.

Roma. 11.

LX.

SDe dig rede/bliff klar/Thi dit Liuff kommer/oc HERRENS heilighed gaar op offuer dig. Thi ſee/møcket ſkiuler Jorderig/oc raager Folcket/Wen HERREN oprinder offuer dig oc hans Verlighed ſtin offuer dig. Oc Hedningene ſkulle vandie i dit Liuff/oc Kongerne i din oprindeliſt Sin. Oploff dine øyen oc ſee trint omkring/Alle diſſe forſamlede/omme til dig/Dine Sønner ſkulle komme langt fra/oc dine Døtter opfoſteres ved ſiden. Da ſkalt du ſee din Lyſt oc vdbryde/oc dit herte ſtal ſoundie oc vdbryde de ſig/naar den ſtore mangfoldighed hoſſ Haſſuit omuendis til dig/oc Hedningens Pact kommer til dig. Thi ar Camelis mangfoldighed ſtal ſkule dig/Vepløbere aff Wadian oc Epha/Alle aff Saba ſkulle komme/oc bære guld oc røgelſe/oc kundgøre HERRENS loff/Alle Døder i Bedar ſkulle famlis til dig/oc Nebaiotha vadie ſkulle tiene dig/De ſkulle offeris paa mit tacknemmelige Altet/Thi ieg vil pryde min Verligheds Huſſ. Huo ere de/ſom flue ſom Skyerne/oc ſom Diur til deris Vindue/Derne bie effter mig/oc ſtib hoſſ Haſſuit/lenge ſiden/Ar de ſkulle føre dine Bøn hid lang vey fra met deris Solff oc Guld/til HERRENS din Guds Waffin/oc til den Hellige i Iſrael/ſom giorde dig herlig.

Eſaie. 49.

Dd iii

Esaias

Apocal. 21.

Esaias 35.

lig. De Fremmede skulle bygge dine Aare/ oc deris Konger skulle tiene dig. Thi ieg flo dig i min Vrede/ Oc ieg misfunder mig offuer dig i min Naade. De dine Porte skulle altid staa obne/ oc icke tillyckis huercken dag eller nat/ At Nedningens Aare skal foris til dig/ oc deris Konger skulle foris her til. Thi huike Nedninge eller oc Kongerige som icke ville tiene dig/ De skulle forderffuis/ oc Nedningene skulle ødeleggis. Libanons herlighed skal komme til dig/ Gran/ Bøg oc Busdom met huer ander/ til at pryde min Helligdoms Sted met/ Thi ieg vil gøre mine Føders Sted herlig.

De de skulle oc komme nedbøye til dig/ som dig vndertrycke/ oc alle de som dig offuer skendede/ skulle nedfalde faar dine Føder/ oc de skulle kalde dig/ HERRE'S Stad/ Zion den helligis i Israel. Thi der saare/ at du vaast den forladne oc Forhader/ der ingen gick til/ Vil ieg gøre dig til en Praal euindelige/ oc til Glæde stedse oc altid. At du skal di Nedningens Aare/ oc Kongens bysi skulle giffue dig ar di/ At du skal fornemme/ at ieg er HERRE'S din Frelser/ oc ieg den Aetige i Jacob/ er din Jgenløfere.

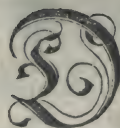
Apocal. 22.

Jeg vil føre Guld for Raaber/ oc Sølf for Jern/ oc Raaber for Træ/ oc Jern for Sten. Oc ieg vil gøre/ at dine Forstandere skulle lære Fred/ oc dine Besørgere skulle predicke Retfærdighed. Der skal icke mere høris Vold i dine Land/ ey heller Skade oc forderffuelse i dine Lande/ mercke/ Den dine Aare skulle kaldis Salighed/ oc dine Porte Loff.

Solen skal icke mere skinne paa dig om dagen/ oc Aaarens sin skal icke luse dig/ Den HERRE'S skal vere dit euige Luff/ oc din Gud skal vere din Priiff. Din Soel skal icke mere gaa ned/ oc din Aare skal icke miste sit sin/ Thi HERRE'S skal vere dit euige Luff/ oc dine Sorrigfulde dage skulle haaffue ende. Oc dine Folk skulle alle vere Retfærdige/ oc de skulle beside Jorderig euindelige/ Som de der ere min plantelsis Grene/ oc mine Dens dera gerning/ til priiff. Aff den Aare skulle bliffue Tusinde/ oc aff den Kingste ic mechtige Folk/ Jeg HERRE'S vil der hastelike vdierte paa sin tid.

LXI.

Luce 4.

En HERRE'S HERRE'S Aand er offuer mig/ Der faar haaffuer HERREN saluet mig. Vand vdsende mig til at predicke for de Glendige/ at forbinde de sønderknusede Dierter/ at predicke de fangne Genløsning/ oc de Bundne opladelse.

At predicke HERRE'S naadige aar/ oc vor Guds heffus dag/ At husuale alle Bedrøffuede. At sticke de bedrøffuede i Zion/ at dem skal giffuis pyrdelse for afte/ oc Glædens olie for bedrøffuelse/ oc deylige Klæder for en sorgfuld Aand/ at de skulle kaldis Retfærdigheds Træ/ HERRE'S Plantelse/ til priiff. De skulle opbygge de gamle ødelagde Stæder/ oc oprette det som vaar forstyret i fordom tid/ De skulle forny de øde Stæder/ som haaffue stedse oc altid ligger forstyrede.

Fremmede skulle staa oc fæde eders Hord/ oc Vdendige skulle vere eders Aggremend oc Vingaardz mend. Den i skulle kaldis HERRE'S Prestes/ oc mand skal kalde edre vor Guds Tiener/ Oc i skulle rede Nedningens Gods/ oc rose edre offuer deris Herlighed. I skulle faa dubbele for eders forsmædelse/ oc for eders skendzel skulle de vere glæde paa deris agre/ Thi de skulle beside dubbele i deris Land/ De skulle faa euige Glæde. Thi ieg er HERRE'S som elster Retten/ Oc hader Røffuets Brendoffer/ Oc vil si det saa/ at deris Heber de skal vere vift/ oc ieg vil gøre en euig Pact met dem. Oc mand skal kende deris Sæd iblant Nedningene/ oc deris Efterkommere iblant Folkene/ At huo som seer dem/ skulle kende dem/ at de ere den Sæd som HERRE'S haaffuer velsignet.

Jeg glæder mig i HERREN/ Oc min Siel er glad i min Gud.

Thi hand forde mig i Saligheds Klæder/ Oc klædde mig met Retfærdigheds Rorrel. Lige som en Brudgom prydet met Priestelige Prydelse/ Oc som en Brud prydet met hui dis Smider.

Thilige som grøde vover aff Jorden/ Oc sæd i Vitegaarden oprinder. Saa skal Retfærdighed oc Loff/ vdgaa faar alle Nedningene/ aff den HERRE'S HERRE'S.

LXII.

Faar

Sar Zions skyld vil ieg icke rie/ oc for Jerusalems skyld vil ieg icke holde stille/
Indtil hendis Retsched opgaar som it Skin / oc hendis Salighed brænder
som it Bluss. At Vedninge skulle see din Retsched / oc alle Konger din hers-
lighed / Oc du skal kaldis ved it nyt Naamn / huilcket HERRENS Gænde
skal næfne. Oc du skal bliffue en dertig Krone i HERRENS Naand/
oc en Kongelig Nat i din Guds Naand.

Hand skal icke mere kalde dig den Forladne / ey heller dit Land en gdes-
leggelse / Men du skal kaldis (min lyst til hende) oc dit Land (kære Bole) Thi HERRENS
haffuer lyst til dig / oc dit Land haffuer en kær Bole. Thi at lige som en kær Bolere haffuer sin
Bole kær / Saa skulle oc dine Børn haffue dig kær / Oclige som en Brudgom glæder sig med
sin Brud / Saa skal oc din Gud glæde sig offuer dig.

O Jerusalem ieg vil sticke Dectere paa dine mure / som aldri stulde rie stille / huereket
dag eller nat / oc de som skulle komme HERRENS ihu. Paa det at der skal ingen vere stille
hoffeder / oc i skulle icke rie om hannem / Til at Jerusalem bliffuer ferdigt / oc ser til loff paa
Jorden.

HERRENS soer ved sin høye Naand / oc ved sin mactis Arm / Jeg vil icke mere giff-
ue dine Fiende dit Korn at æde / ey heller lade de fremmede dricke din Gøst / som du haffuer
arbejdet. Men de som der indsancke / skulle oc æde det / oc loffue HERRENS / oc de som der
indsøe / skulle dricke hannem i min Helligdoms forgaarde.

Gaar bort / gaar bort / igennem Portene / bereder Folket veyen / gører stien / gører stien /
rydder Stenene bort / Opløfter Bannere faar Folket. See / HERRENS lader sig høre til
Vedens ende / Siger den Daatter Zion / See / din Salighed kommer / See / hans Løn er hoff Zach. 9.
hannem / oc hans betalning er faar hannem. Hand skal kalde dem / det hellige Folk / HERRENS Matth. 24.
RENS Jgentløste / oc dig skal mand kalde den Besøgte oc forladne Stad.

LXIII.

So er den som kommer aff Edom / med rødbactige Klæder aff Bazra / den som
er saa pyret / i sine Klæder / oc fremgaar i sin store Krafft: Jeg er den / som læ-
rer Retschedighed / oc en Gæstere til at hielpe. Hui er da din Klædebon saa
rødbactig / oc dine Klæder som hans der trader Vinpersen: Jeg traader Vins-
persen alene / oc der er ingen aff Folket med mig / Jeg perede dem i min
viede / oc traadde dem i min grumhed / Der affer deris Formue stencet paa
mine Klæder / oc ieg haffuer besmitet alle mine Klæder. Thi ieg haffuer taget mig Hæffens
dag faare / Alret at igentløse mine / oc kommer.

Thi ieg saa mig omkring / oc der vaar ingen Hielpere / oc ieg vaar i forførdelse / oc ingen
holt mig op / Men min egen Arm maatte hielpe mig / oc min viede opholt mig. Der faare
nedtraadde ieg Folket i min viede / oc gjorde dem druckne i min grumhed / oc nedkaste deris
Formue til Jorden.

LXIII.

Eg vil ihukomme HERRENS Gistkundhed / oc HERRENS Loff /
i alt der som HERRENS off gjorde / Oc der store Gode emod Israels Huff /
som hand gjorde dem / ved sin Gistkundhed oc store Godhed.

Thi hand sagde / De ere io mit Folk / Børn som icke ere falske / Der faare
vaar hand deris frelsere.

Huo som gør dem angist / Hand gør oc hannem angist / Oc Engelen som Exod. 13, 14, 23.
er faare hannem / halp dem.

Hand frelste dem / Fordi at hand elstte dem oc sparde dem.

Hand tog dem op / Oc bar dem altid fra Gammel tid.

Men de errede oc bedrøffuede hans hellige Aand / der faare bleff hand deris Fiende / oc
stodde mod dem.

Och hand tenckte igen paa den framfærne tid / paa Gøst / som vaar iblant hans Folk.

Huor er da nu den som førde dem aff Haffuer / oc hans Diordis Wyde:

Huor er den som gaff sin hellige Aand iblant dem: Som ledde Gøst ved hans høye
Naand / med sin herlige Arm.

Den som atskilde Vandet faar dem / paa det at hand vilde gøre sig it euige Naamn.

Den som førde dem igennem Wyder lige som Heste i Giken / som icke snuble / Lige
som fæer gaar ned i marken / huilcket HERRENS Aande duiffuer.

Do uñ Saa

Exod. 14.

Esaïas

- Saa sørde du oc dit Folk/ At du vilde gøre dig ic herlige i Naaffn.
 Saa see nu aff Himmelen/ Oc see nu aff din hellige herligheds Holig.
 Nuor er nu din Nidkæthed/ din Gætt: Din store herlige Gættundhed holder sig hart
 mod mig.
 Du est dog vor Fader/ Thi Abrahams ved intet aff oss/ oc Israels kender oss icke.
 Men du HERRE est vor Fader oc vor frelsere/ Der haffuer verit dit Naaffn aff gam-
 mel tid.
 HERRE hui lader du oss fare vild aff dine veye/ Oc vore hietter forherdis/ at vi icke
 freyre dig:
 Vene om igen for dine Tieneris Skyld/ for din Arffuis Electis Skyld.
 De beside noget nar alsammen dit hellige Folk/ Dine Gættstændere nedtræde din
 Helligdom.
 Wi ere lige som vi vaare sør/ der du icke regerede ossuere oss/ Oc vaare icke falledes effter
 dit Naaffn.
 Al ar du vilde sønder byrde Himmelen/ oc fare her ned/ At Biergene kunde flyde saar
 dig/ som her vand bort siuder aff stor Jld.
 At dit Naaffn maatte kundgøres iblant dine Fiender/ Oc Hedninge maatte beffue saar
 dig.
 Ved de Vnderlige ting som du gør/ som mand icke ventede/ Der du nedforst/ oc Biergene
 fløde saar dig.
 Som icke vaar hørt fra Verdens begyndelse/ eller hørt met færm/ oc intet øye haffuer seet/
 Vden dig Gud/ Nuad dem fleer/ som bie effter hannem.
 Du møder de Glade/ oc dem som gøre Retushed/ Oc dem som komme dig ihu paa
 dine veye.
 See/ du vaast vel vied/ der vi syndede oc bleffue lenge der vdi/ Men vi bleffue dog
 frelsse.
 Men nu ere vi allesammen som de Wiene/ Oc al vor Retushed er/ lige som icke besmitet
 fløde.
 Wi ere alle visnede som Blad/ Oc vore synder søre oss bort lige som icke Hær.
 Ingen kaldet paa dit Naaffn/ Eller gør sig rede/ at holde dig.
 Thi du stuler dit Ansigt for oss/ Oc lader oss vanskæmtis i vore Synder.
 Men nu HERRE/ du est vor Fader/ Wi ere Ler/ Du est vor Paattemagere/ oc
 wi ere alle dine hendes gerning.
 HERRE ver icke for saare vied/ oc kom icke Synden euindelige ihu/ See dog der til/
 at wi ere alle dit Folk.
 Dine Helligdoms Stæder ere bleffne til Ørken/ Zion ere bleffuen til Ørken/ Jerusa-
 lem ligger forstyret.
 Vor Helligheds oc Herligheds Duff/ ihuileket vore Forfedres loffuede dig/ er opbrent met
 Jld/ oc alt det Deylige som vi haffde/ er giort til skendzel.
 HERRE/ vil du vore saa haard ossuere dette/ oc tie der til/ Denid sla oss saa saare.

LXV.

- Roma, 10.
Jeg bliffuer søgt aff dem som icke spurde effter mig/ Jeg bliffuer funden aff
 dem som icke lete effter mig. Jeg siger til Hedningene som icke paa falledes
 mit Naaffn/ Der er ieg/ her er ieg. Thi ieg vdiecter mine Vender den ganske
 dag/ til icke vdydige Folk/ som vandrer effter sine egne Tæncker paa en vey/ som
 icke er god. Der Folk som mig fortømer/ er altid saar mit Ansigt/ De offre i
 Hæregaarde/ oc gøre Røgselse paa Tegelftene/ de bo iblant Graffuerne/ oc hol-
 de dem i Hulerne/ de æde suine flest/ oc haffue verstyggeligt Saad i deris
 gryder. Oc siger/ Bliff hiemme oc søg mig icke/ thi ieg skal gøre dig hellig.
 Saadanne skulle bliffue en Røg i min vrede/ en Jld som skal brende den ganske dag.
 See/ der staar sereffuit saar mig/ Jeg vil icke tie/ men betale/ Ja ieg vil betale dem i deris skød/
 baade deris Misgerninger oc deris Forfedres misgerninger tilhobe/ siger HERRE/ de
 som gjorde Røgselse paa Biergene/ oc bespaatrede sig paa Høyene/ Jeg vil tilmaale dem der-
 ris fremfarne gerning i deris skød.
 Saa siger HERRE/ Lige som naar mand finder Gøst i en Vindruue/ oc siger/
 Forderffue det icke/ thi der er en Velsignelse vdi/ Saa vil ieg det gøre for mine tieneris Skyld/
 at ieg

at ieg vil icke forderffue det altsammen. Men ieg villade voye Sæd aff Jacob / och aff Juda som skal beside mit Bierg / Thi mine Vdualde skulle beside det / oc mine Tienere skulle der bo. Oc Saron skal bliffue it huff til Njorden / oc Achors dal skal bliffue Leyet til Sæ for mit Folk som søger mig.

Proverbi. 14.
Esa. 66.

Men i / som forlade HERRE og forglemme mit hellige Bierg / oc rede it Børd til Gad / och stæncke fult i aff druckoffer til aNeni / Nu vel / Jeg vil rele eder til Suerdet / at i skulle alle høye eder til slacelse. Derfaare at ieg kallede eder / oc i suarede icke / At ieg talede / oc i hørd de der icke / men gjorde det som mig ilde behagede / oc vdualde det / som ieg icke vilde.

Derfaare siger den HERRE HERRE saa / See / mine Tienere skulle æde / men i skulle hungre. See mine Tienere skulle dricke / men i skulle tørste / See / mine Tienere skulle glædis / men i skulle bestemmis. See mine Tienere skulle frydis aff hietrens glæde / men i skulle strige aff hietresorg och hyle aff tammmer. Oc i skulle lade mine Vdualde eders Vaffn til en Eed oc den HERRE HERRE skal ihjelsla dig / oc kalde sine Tienere mer it ander Vaffn / At huo som skal velsigne sig paa Jorden / hand skal velsigne sig i den rette Gud / och huo som skal suere paa Jorden / hand skal suere ved den rette Gud / thi den første Angist er forglemt / oc dere skulle faar mine Vpen.

Thi see / ieg vil skabe en ny Himmel oc ny Jord / At mand skal icke komme de første thu / eller legge paa hierte. Men de skulle glæde dem euindelige / och vere glade offuer det / som ieg skabe / Thi see / Jeg vil skabe Jerusalem til fryd / och hendis Folk til glæde. Och ieg vil fryde mig offuer Jerusalem / och glæde mig offuer mit Folk / oc der skal icke mere høris grædendis røst eller klagen dis røst i hende. Der skulle icke mere vere Børn / som icke kunde naa deris dage eller Gamle / som icke skulle fuldkomme deris aar / men Denge hundrede aar gamle skulle ds / oc Syndere hundrede aar gamle skulle forbandis.

2. Pet. 3.
Apoc. 21.

De skulle bygge Huff oc bo i dem / de skulle plante Vingaarde / oc æde aff deris Fruct. De skulle icke bygge / At en anden skal bo der vdi / oc icke plante / At en anden skal ædedet / Thi mit Folcks dage skulle vere / som it Træes dage / oc deris henders gerning skal bliffue gammil hofst mine Vdualde. De skulle icke arbejde forgefuis / oc ey heller søde Witdige Foster / Thi de ere deris Sæd som ere velsignede aff HERRE / och deris Efterkommere mer dem. Och der skal ste / før end de robe / Da vil ieg suare / naar de end nu tale / vil ieg høre. Viffuen oc Lammet skulle fødis tiltsammen / Løuen skal æde halm / som en Dyr. De Hugormen skal æde iord / de skulle icke skade eller forderffue nogen paa alt mit hellige Bierg / siger HERRE.

Esa. 11.

LXVI.

Na siger HERRE / Himmelen er min Stoel / oc Jorden min fodskammel / huad er der da for it huff / som i ville bygge mig / Eller huilken er den sted / som ieg skal huile / Men haand gjorde det altsammen / huad der er / siger HERRE / Men ieg seer til den Fattige oc til den som haffuer en søn der knuset Aand / oc som frycter sig for mit ord.

Act. 7.

Thi huo som slacter en Dyr / hand er lige som den der ihjelslar en Aand / Huo som offer it Faar / hand er lige som den der slar halften i sønder paa en Hund. Huo som bær aNadoffer frem / hand er lige som den der offer Suineblod / Huo som tencker paa Røgel / hand er lige som den der loffuer Vrat. Saadant vduale de i deris veye / oc deris Siel haffuer behagelighed i deris Verstyggelighed. Derfaare vil ieg oc vduale det som de bespaatte / oc føie det offuer dem / som de sty faare / For di at ieg kallede / oc ingen suarede / At ieg talede oc de høide der icke / oc gjorde det som mig ilde behagede / oc vdualde det som ieg icke vilde.

Psal. 51.

Høer HERRE S ord / i som freyre eder for hans ord. Eders Børdre / som eder haar de oc stille eder fra dem / for mit Vaffn styld / siger Lader see / huor hertlig HERRE er / Lader hannem obenbaris eder til glæde / De skulle bestemmis. Thi mand skal høre it stort bulders røst i Staden / en røst aff Tempelen / HERRE S røst som betaler sine Fiender.

Proverbi. 14.
Esa. 65.

Hun Føder før end hun faar ve / før end hendis fødsels pine kom / bleff hun karstleffer it Denge barn. Huo haffuer nogen tid saadant høer / Huo haffuer nogen tid saadant seer / Fand oc it Folk fødis til lige / før end Landet faar ve / Nu haffuer dog Zion fød sine Børn for vden ve. Skulde ieg lade andre sønderbyde aNoderen / oc icke self oc saa søde / siger HERRE.

Skulde ieg lade andre føde / oc vere Self tilluct / siger din Gud. Glæder eder mer Jerusalem / oc verer glade offuer hende / alle i som haffue hende kær / Glæder eder mer hende / alle i som vaare bedrøffuede offuer hende. Thi der faare skulle i di oc bliffue

Esaías

bliffue mætte aff hendis Trøstis bryst/ I skulle der faare di oc verquege eder aff hendis Herligheds offuerflødighed. Thi saa siger HERREN/ See/ Jeg vdbreder Freden hoffhende/ lige som en Strøm/ oc Nedningens herlighed/ som en offuerflydende Beck/ Da skulle i di/ I skulle bærre ved Siden/ oc mand skal holde eder kætlighe paa knæene. Jeg vil husualer eder/ lige som en Moder husualer nogen/ Ja i skulle verquegis i Jerusalem. I skulle der see/ oc eders hierte skal glæde sig/ oc eders Ben skulle grønis/ som græss. Da skal mand kende HERREN/ Naand haff hans Tienere/ Oc hans vrede haff hans Fiender.

Thi see/ HERREN skal komme met Jld/ oc hans Vogne/ som it Væder/ At betale sin vrede i grumhed/ oc sin straff i Jldens lue. Thi HERREN skal dømme ved Jld/ oc ved sit suerd/ alt Rød/ oc de thielslagne aff HERREN skulle vere mange. De som hellige oc rense dem i Dreggaarden/ den ene her den anden der/ oc æde Suine flest/ Verstyggeligt oc Auffs/ de skulle opuffuis met huer andie/ siger HERREN.

Thi ieg vil komme oc sancte deris gerninger oc tancker sammen/ met alle Nedninge oc Tunger/ At de skulle komme oc see min Herlighed. De ieg vil giffue it Tegn iblant dem/ oc sende nogle aff dem som ere frelse/ til Nedningene haff Haffuit/ til Phul oc Lud til de Buefrytter/ til Thubal oc Jauan/ Oc longt bort til Herne/ der som mand haffuer intred hørt om mig/ oc icke seer min Herlighed/ oc de skalde kundgøre min Herlighed iblant Nedningene. De de skulle føre alle eders Bødre hid fra alle Nedningene/ HERREN til it Nadoffer/ paa Heste oc Vogne/ paa Kaa/baarer/ paa Auler oc Veylphere/ til Jerusalem/ til mit hellige Bierg/ siger HERREN/ Lige som Israels Bøn bære Nadoffer i rene Fad til HERRENs Hus.

De ieg vil tage Pæster oc Leuiter aff de samme/ siger HERREN/ Thi lige som den Himle oc ny Jord/ som ieg gør/ staa saar mig/ siger HERREN/

Saa skal oc eders Sæd oc naffn staa. De alt Rød skal komme

Naaner effter Naaner/ oc fraen Sabbath til en anden/ at tilbede saar mig/ siger HERREN

HERREN. De de skulle gaa vd/ oc

see de Folkis Lege

me/ som haffue ilde giort saar

mig/ Thi deris Dm skal icke ds/ oc deris

Jld skal icke vdflyctis/ oc de

skulle vere en Verstygg

gelighed saar

alt Rød.

Marc. 9.

Endepaa Esaías
Prophete.

Jeremias

I.

Iffe ere Jeremie Welkie

søns gerninger / aff Priesterne i Anathoth / i Ben Jamins Land. Til huiulken **HERRE** **HERRE** S ord stede / I Josie / Amos søns / Juda Kongens tid / i hans Kongerigis retten de aar. De siden i Joachims / Josie søns / Juda Kongis tid / Indtil enden paa Sedechie / Josie søns / Juda Kongis ellefte aar / indtil Jerusalems fengsel / iden femte maanet.

De **HERRE** S ord stede til mig / oc sagde / Jeg kende dig før end ieg beredde dig i Gøders luff / oc ieg affskilde dig / før end du vaast fød aff Gøder / oc sticket dig til en Prophete iblant Folkene.

Men ieg sagde / Ah **HERRE** **HERRE** / Jeg duer ick til at predike / Thi ieg er saa vng. Men **HERRE** sagde til mig / Sig

icke / ieg er saa vng / Men du skal gaa huort hen ieg sender dig / oc predike / huad ieg befaller dig. Frøete dig ick for dem / Thi ieg er hoff dig / oc vil frelse dig / siger **HERRE**. De **HERRE** vdræte sin Naand / oc røde min Mund / oc sagde til mig / See / Jeg legger min ord i din mund. See / Jeg setter dig paa denne dag offuer Folkene oc Kongerige / At du skal opbygge / sonder byde / ødelegge / oc forderffue / oc bygge oc plante.

De **HERRE** S ord stede til mig / oc sagde / Jeremia / huad seer du? Jeg sagde / ieg seer en vacker Staff. De **HERRE** sagde til mig / Du saast ret / Thi ieg vil vere vacker offuer mit ord / at gøre det. De **HERRE** S ord stede anden gong til mig / oc sagde / Huad seer du? Jeg sagde / Jeg seer en siudendis Gyde fra Norden. De **HERRE** sagde til mig / Aff Norden skal vlyksen vdbryde offuer alle dem som bo i Landet. Thi se / ieg vil tilhobe Kalde alle Kongerigis Føster mod Norden / siger **HERRE**. At de skulle komme / oc sette deris Stoel faar Jerusalems porte / oc treint om kring Guren / oc saar alle Juda Stæder. De ieg vil lade Rættens gaa offuer dem / for al deris ondskaft skyld / At de forlade mig / oc gøre sig Gelse faar andie Guder / oc tilbede deris henders gerning.

Saa gjorde nu dine Lender / oc gør dig rede / oc predike faar dem / alt der ieg befaler dig. Frøete dig ick for dem / lige som ieg skulde forferde dig / Thi ieg vil gøre dig i dag til en fast Stad / til en iern Støtte / til en Kaaber / Gør offuer alt Landet / mod Juda Konger / mod hendis Føster / mod hendis Priester / mod Folket i Landet / At om de end stride mod dig / da skulle de dog ick vinde seyer offuer dig / Thi ieg er hoff dig / siger **HERRE** / at ieg vil frelse dig. Lucæ 12. 1. Petri 1.

De **HERRE** S ord stede til mig / oc sagde / Gack hen oc predike obenbare i Jerusalem / oc sig / Saa siger **HERRE** / Jeg kommer vel ihu / at du vaast en venlig vng Jomfru / oc en elskelig Bude / der du sulde mig i gæcken / i Landet / som mand ick saar. Der især vaar **HERRE** S egen / oc hans første Fruct / huosom vilde opluge dem / hand skulde saa skyld / oc vlycke skulde komme offuer hannem / siger **HERRE**.

II.

Der **HERRE** S ord / i aff Jacobs Huff / oc alle Slæcter aff Israels Huff / saa siger **HERRE** / Huad haaffue dog eders Forfedre seylet paa mig / At de vige de fra mig / oc hengde ved vnyttige Affgader / der som de finge dog inrede. Derenckte ick en gong / Huor **HERRE** / som førde oss aff Egypti land / oc ledde oss i Ørcken / i øde oc vtraadde Land / i røde oc mædte Land / i Landet som ingen vandier / ey heller noget dænniste boer.

De ieg førde eder ind vdi it gaar Land / at i skulde øde Fructen oc gode Ting / De der t

komme

Jeremias

Komme ind / da besmitte i mit Land / oc gjorde mig min Aff til en Verfyggelighed:
 Prestene rencke icke / Huor er HERRE: oc de Lærde actede mig icke / oc Hyrdene søu
 de Folck fra mig / oc Prophetene spaaede om Baal / oc hengde ved wnyttige Affguder.

Chithim.
 Bedar.

Jeg maa altid rætte mer eder / oc mer eders Bøne børn / siger HERRE. Gaar
 bort til Chithim Her / oc seer / oc sender til Bedar / oc mercker mer sit / oc seer om der gaar saa til /
 Din Nedningene omstiffte deris Guder / alligeuel ar de ere icke Guder: Oc mit Folk haffue
 dog omuent sin Verlighed / for en wnyttig Affgud. Himmelen skulde dog der saare forferdis /
 forstreckis oc saare beffue / siger HERRE. Thi mit folk gør en dubbelt Synd / De forlar
 de sig den leffuende Kulde / De gøre dem her oc der vdhugne Bynde / som ere dog fulde aff
 hul / oc giffue inred vand.

Er da Israel en Suend eller en Træl / at hand skal vere huer Mandz Koff: Thi Lau
 uerne brøle offuer hannem oc strige / oc odeglegge hans Land / oc opbrende hans Stæder / at
 ingen boer der i. Der til mer / sønder sla de aff Top oc Thabpanhea / Doffueder paa dig. Saa
 dant gør du dig self / At du forlader HERRE din Gud / saa tit som hand vil lede dig paa
 den rette Vey.

Huad hielper der dig / at du drager til Egypten / oc vil dricke Sihora vand: De huad
 hielper der dig / at du drager til Assyrien / oc vil dricke Phratz vand: Der er din ondskaffs Skyld /
 at du bliffuer saa huftuger / oc din wlydelse Skyld / at du bliffuer saa straffer. Saa skal du saa
 ar vide oc fornemme / huad for iammer oc hietens sorg der gør / at forlade HERRE din
 Gud / oc icke seere Hannem / siger HERRE den HERRE Sebaoth.

Jerem. 3.
 Eiaia 30.

Thi du haffuer altid sønder bunder dit Dag / oc sønder reffuit dine Bænd / oc sagt / Jeg
 vil icke vere saa vnderdanig / Men du løst paa alle høye Høyer / oc vnder alle grøne Træ
 effter Noeri. Men ieg haffde planter dig til et søt Vintre / en gantske refficker Sad / Huor
 dis est du saa omuent fra mig til et best vilt Vintre:

Oc om du end røer dig mer Lud / oc tager megen Sebe der til mer / Daa skinner dog din
 Wdygd dinere saar mig / siger den HERRE HERRE. Huorledis røst du da siger
 Jeg er icke wien / Jeg henger icke ved Baalim. Seer til / huad du bedriffuer i Dalen / oc betenck
 huorlunde du haffuer vnder det. Du løber omkring / som en Kamelinde løber i red / oc som it
 vilt Dier peger i Diken / naar der higer aff for Bynde / oc løber / at ingen kand der holde.
 Huo dette vil vide / hand rø icke longer løbe / Mand seer der vel om hellige Dage / Rare holt
 dog / oc løb dig icke saa ræt / Men du siger / Jeg lader der vel / Jeg maa hote mer de fremme
 de oc løbe effter dem. Lige som en Tyff bestemmis / naar hand gribs / Saa skal oc Israel
 Duff bliffue til skamme mer deris Konger / Føstter / Prester oc Propheter / som sige til Træt /
 Du est min Fader / oc til Stenen / Du fødte mig. Thi de vende ryggen til mig / oc icke Ans
 fecter / Men naar der er nød paa ferde / da sige de / Op / oc hielp oss. Huor ere da dine Guder /
 som du gjorde dig: Ved dem slaa op / Lad seer / om de kunde hielp dig i din nød / Thi du Juda
 haffuer saa mange Guder / som du haffuer Stæder.

Huad ville i end nu haffue ræt mod mig: I ere alle affaldne fra mig / siger HERRE.
 Alle slag paa eders Bøn ere til forgefuis / de lade dem dog icke optucke / Thi eders Suend
 opsluger alligeuel eders Propheter / lige som en forderffuelig Loue. Du onde Stæck merck
 paa HERREs ord / Er ieg bleffuen Israel til en Diken eller et øde Land: Huor saar
 siger da mit Folk / Wi ere Noeri / oc mæ icke løbe effter dig. Forglemmer dog icke en Jumsu
 sin Wlydelse / ey heller en Boud sit Doffuit Smycke / Men mit Folk forglemmer mig euinder
 lige.

Hui pyder du din gerning meger / at ieg skulde vere dig naadig: Vnder det skin / be
 driffuer du io mere oc mere ondskaff. Der til mer finder mand de fattigis oc wlyldigis Sielis
 Blod / hof dig i alle Stæder / Oc der er icke lönligt men obenbare i samme Stæder. Dog siger
 du / Jeg er wlyldig / Mand vende sin vrede fra mig / Seer / ieg vil gaa i Rætte mer dig / at du
 siger / Jeg haffuer icke synder.

Huor saare viger du dog saa gerne / oc falder nu did saa hid: Men du skal bestemmis aff
 Egypten / lige som du bleffst bestemmet aff Assyrien. Thi du skal oc boe drage der fra / oc sla
 dine hender sammen offuer dit Doffuit / Thi HERRE skal lade dit haab seyle / oc der skal
 icke lyckis dig hof dem / De siger / Naar en Mand lader sig skille fra sin Duffu / oc hun drager
 fra hannem / oc tager en anden Mand / rø hand da rage hende igen: Er der ey saa / at Lander
 bleff da besmitter: Men du haffuer bedriffuit Noeri mer mange Wolere / Rom dog igen til
 mig / siger HERRE.

Oploffte dine øyen til de Høye / oc see / huorledis du bedriffuer alle vegne Noeri / Du sider
 hof Veyen / oc tager vare paa dem / lige som en Araber i Diken / oc besmitter Lander mer dit
 Noeri oc ondskaff. Der saare skal oc Morgenregnen bliffue bort / oc der skal ingen Affren
 regu

regn komme/ Du haaffuer en Horeftiær / du wilt icke mere bliiff / oc rober alligeuel til mig /
Kære Fader / min vngdommis afteft / Vilt du da vere vred euindelige / oc icke afflade aff
din grubhed: See / du lærer oc gø: ont / oc lader dig icke styre.

III.

HERRER sagde til mig / i Kong Josie tid / Haaffuer du oc seet / huad den
frafaldne Jsrael gjorde: Hun gick bort paa alle høye bierg / oc vnder alle grøne
Træ / oc bedreff der Horei. Oc ieg sagde / der hun haaffde gjort alt dette / Om
uent dig til mig / Men hun omuende sig icke.

De alligeuel at hendis forherdede Søster Juda / saa huorledis ieg straffe
de den frafaldne Jsraels Horei / oc forlod hende / oc gaff hende it Stillsmaals
bress / Dog fryctede hendis syster den forherdede Juda icke / Men hun gick bort oc bedreff oc saa
horei / oc aff hendis horeies strig er Landet bleffuit wient / Thi hun bedreff Horei met stene
oc træ. Oc i alt dette / omuende den forherdede Juda hendis Søster sig icke til mig aff gantse
hierte / Men hun hylet saa / siger HERRER.

De HERRER sagde til mig / Den frafaldne Jsrael er from / fram for den forherdede
Juda. Gack bort oc predick saa mod Norden / oc sig / Omuent dig du frafaldne Jsrael / siger
HERRER / Saa vil ieg icke lade min vrede komme offuer eder / Thi ieg er barmhiertig /
siger HERRER / oc vil icke vere vred euindelige. Bekent alene din afsgerning / at du haaff
uer fyndet mod HERRER din Gud / oc løbet hen oc igen til fremmede Guder / vnder alle
grøne Træ / oc du vilde icke høre min røst / siger HERRER.

J frafaldne Børn / omuender eder / siger HERRER / Thi ieg vil troloffue mig eder / oc
vil hente eder / at En skal føre en heel Stad / oc Tho it gantse land / oc ieg vil føre eder til Zion.
Oc ieg vil giffue eder Lyder efter mit hierte / som skulle føde eder met Lærdom oc visdom. Oc
der skal se / Naar i ere opuoyne / oc ere bleffne mange i Landet / Da skal mand paa den tid / siger
HERRER / icke mere tale om HERRERS Pactis atck / oc icke mere komme hende ihu /
er heller predick der om / er heller søge til hende / er heller offre der mere. Men paa den samme
tid / skal mand kalde Jerusalem / HERRERS Throne / oc alle Hedningene skulle for
samle sig der hen / for HERRERS Naaffn skyd i Jerusalem / Oc de skulle icke mere vans
die efter deris onde hiertis tancker.

Paa den tid / skal Juda Haff gaa til Jsraels Haff / oc de skulle komme til hobe fra Norden
i Landet / som ieg gaff eders Fedre til Aeff. Och ieg tilfuger dig / Huorledis vil ieg giffue dig
saa mange Børn / oc der gode Land / den derlige Aeff / som er / Hedningens Hær: Oc ieg til
fuger dig / Du skal da kalde mig / Kære Fader / oc icke vige fra mig.

Men Jsraels Haff accede mig icke / Lige som en Quinde acter sin Bole icke mere / siger
HERRER. Der faar skal mand høre Jsraels klagelige hylen oc graad / paa de høye / Der
faare / at de gjorde ilde / oc forglemde HERRER deris Gud. Saa vender nu om igen / i fra
faldne Børn / saa vil ieg lege eder aff eders vlydelse.

See / Wi komme til dig / Thi du est HERRER vor Gud. Sandelige / der er idel be
drageri met Høyene oc met alle Bierg / Sandelige / Jsrael haaffuer ingen hielp / vden aff
HERRER vor Gud. Oc vore Fedres arbeide / som wi haaffue holdet aff vor Vngdom / de
skulle forfare met skamme / met deris faar / Gyen / Sønner oc Døttrer. Thi at der som wi for
lode oss paa / der er oss nu idel bestemmelse / oc der som wi trøstede oss met / der aff mue wi nu
skamme oss / Thi wi syndede mod HERRER vor Gud / baade wi oc vore Forfedre fra
vor vngdom / oc indtil denne dag / oc wi vaare icke HERRERS vor Guds røst lydige.

III.

Israel vilt du omuende dig / siger HERRER / Da omuent dig til mig. Osee 1.
Oc om du wilt bort tage din Verstygghelighed fra mit Ansiet / Da skal du icke
fordriffs. Da skal du suere foruden hylteri / ret oc helligt / saa sant som
HERRER leffuer / oc Hedningene skulle velsignis i hannem / oc rose dem
aff hannem. Thi saa siger HERRER / til dem i Juda oc i Jerusalem /
Pløyer paa ny / oc saar icke blant Toine. Omstæder eder faar HERRER /
oc bort tager eders hiertis Forhud / i aend i Juda oc i Folck i Jerusalem.
Paa der at min vrede skal icke vdfare / som ild / oc brænde saa / at ingen kænd vdslycke det / for
eders ondskaft skyd.

Ja kundgør det oc i Juda / oc rober høyt i Jerusalem / oc siger / Blæser i Basuner vdi
Ee Landet /

Jeremias

Lander/rober met en fuld røst/oc siger/ Forfamler eder/ oc lader oss indgaa i de faste Stræder.
Opfetter Bannere i Zion/Samlar eder sammen oc ossfuer icke/Thi ieg fører en vølcke/oc en
stor iammer hid fra Norden. Lønnen kommer farende hid aff hans bukke/oc Nedningernis
Forderffuere er vdragen aff sin Sted/At hand skal ødelegge die Land/oc opbrende dine Stræ-
der/ar ingen skal bo i dem. Tager der saar Sætte paa/ græder oc hylter / Thi HERRENS
grumme vrede vil icke ophøre fra oss.

Paa den tid /skal Kongernis oc Forsternis hierte forfalde/siger HERREN/ Priesterne
skulle grue/oc Propheterne forferdis. Men ieg sagde / Ah HERRE HERRE / du haff-
uer lader dette Folck oc Jerusalem der vilt feyle / der de sagde / Fred skal vere hoss/ eder / Oc
Suerder er dog kommet til Sielen. Paa den tid skal mand sige til dette Folck oc til Jerusalem/
Der kommer ic tuert Vær hid offuer Biergene / som aff Dæken / ar den vey til mit Folckis
Daarter/ icke til at kaste eller ar rense der / Ja der skal komme it Vær / som skal bliffue dem for-
stercke / Da vil ieg oc gaa i verre mer dem. See / hand kommer farende hid / som styerne / oc
hans Vogne ere / som it Strøm væt / hans Heste ere snarere end Dine / Ve off / wi skulle bliffue
forstyrrede.

Saa to nu dit hierte Jerusalem sea ondstaff / At du kant hielpis / Huor lenge skulle de
stemme Lærdomme bliffue hoss dig : Thi der kommer ic strig fra Dan / oc en ond Tidende
hid fra Ephraims Bierg/huorledis Nedningene rose dem. Oc der er hørt indtil Jerusalem/
At der kommer Doctere aff Landene/longt borte/oc skulle skeige mod Juda Stræder. De skulle
belegge hende trine om kring/lige som Doctere paa aNærken / Thi de haffue forsmædet aDig/
siger HERREN. Der haffuer du til løn for dit vesen oc din gerning / Da skal dit hierte sole/
huorledis din ondstaff er saa stor.

Huorledis er mig saa hiertelige ve/aThi hierte slar i mit Liff/ oc haffuer ingen volighed/
Thi min Siel høret Basunens lyd/oc en Strids slag / oc der ene aNords strig offuer der an-
der / Thi alt Landet bliffuer ødelagt / aDine Paulun oc Volige bliffue hastelige forstyrrede.
Huor lenge skal ieg dog see Bannere/oc høre Basunens lyd : Men mit Folck er gale / oc roer
mig icke / Daarer ere de/oc acce der icke / De ere vise nock til at gøre ilde / Men de ville icke lære
at gøre vel.

Ieg saa til Landet/ See / der vaar øde oc tomt/ oc til Himmelen / oc hand vaar mørk.
Ieg saa til Biergene/oc see/de beffuede/oc alle Høye stelsfuede. Ieg saa / oc see / der vaar inted
aDenniste/oc alle Fulene vnder Himmelen vaare bort flugne. Ieg saa/oc see/ar Agrene vaar
re øde/oc alle Stræder der vdi/ vaare sønder brudne for HERREN / oc for hans grumme
vrede.

Thi saa siger HERREN / Der gantske Land skal bliffue øde / De ieg vil dog icke alde-
lis gøre der øde. Der saare skal landet bliffue bedrøffuit / oc Himmelen der offuen til vere sorg-
fuld/thi ieg haffuer taler der / Ieg haffuer beslutter der / oc mig skal icke der angre/ieg vil der icke
heller lade. Alle Stræder skulle fly for Røysenerff/oc Skøtters strig / oc løbe bort i trycke Skoue
oc Krybe i Klipperne / Alle Stræder skulle forladis/ar ingen skal bo der vdi.

Du forstyrrede huad vilt du da gøre : Om du end smykkede dig mer Purpur Klæder / oc
met guldene Klenodie/oc prydede dit Ansigt / Saa smykker du dig dog forgefennis / Thi de som
synes at haffue dig kær / skulle foracre dig / de skulle staa effter dit Liff. Thi ieg hørde it strig/ lige
som hendis der fødte skal / En angist / som en der er i sin første Fødelis nød / Sions Daarters
strig / som græder / oc slar henderne vdi / Ah ve mig / thi ieg skal paa der neste forgaa / for mord.

V.

Blar igennem Jerusalems gader/oc seer til/oc giffuer act paa/oc søger paa hen-
dis Stræder / Om i kunde finde nogen som gør ret / oc atspør Troen / Saa vil
ieg vere hende miskundelig. Oc om de end sige / Ved den leffuende Gud / saa
suere de dog falskelige.

HERRE/dine Gyn see effter Troen / Du slar dem / Men de sole der
icke / Du plager dem / Men de bedre dem icke / De haffue it haardere Ansigt / end
en Sten / oc ville icke omuende dem.

Men ieg tænckte / Nu vel / den arme Nob er wforstandig / ved inted aff HERRENS
vey / oc aff deris Guds ræt. Ieg vil gaa til de Veldige oc tale mer dem / De samme skulle vide
aff HERRENS vey oc aff deris Guds ræt / Men de haffde alle sammen sønder brudet
Aagel / oc sønder reffuibaandene.

Der saare skal oc Lønnen / som kommer aff Skouen / sønder rissuedem / oc Vissuen aff
Dæken

gæken/ skal forderffue dem/ oc Parden skal lure paa deris Stræder/hand skal æde alle dem/som der vdgaa/ Thi deris synder ere formange/ och de bliffue forherdede i deris vlydelse. Nuorle/ dis skulde ieg da vere dig naadig: Effterdi ar dine Børn forlade mig/ och suere ved den/ som ick er Gud/ oc nu ieg haffuer mættet dem/ da bedriffue de Nozeri/ och løbe i Norehuff/huer Ezech. 22.
vinstet effter sin nestis Duffra/ som forede ledige Nefte. Och skulde ieg ick hiemfoge dem for saadant/ siger HERRE/ oc skulde ick min Siæl heffne sig paa saadant Folk/ som det er:

Stormer deris Aure/ oc kaster dem omkuld/ oc legger dem ick aldelis øde/ fører deris Vindruer bort/ thi de ick ere HERRE/ men de foracte mig/ baade Israels huff/ och Juda huff/ siger HERRE. De necke HERRE/ oc sige/ Der er ick hand/ oc det skal ick gaa off saa ilde/ Suerd eller Hunger skulle wi ick see. Ja Propheterne ere Vaskere/ oc haffue ick heller Guds ord/ det gaa offuer dem selfue saa. Derfaare siger HERRE/ den Guds Sebaoth/ Effterdi ar i duiffue saadan tale/ see/ Da vil ieg gøre mine ord til Jld idin Aund/ oc dette Folk til ved/ och hand skal forære dem.

See/ Jeg vil føre it Folk hid languages fra/ offuer eder aff Israels huff/ siger HERRE/ icke mectigt Folk/ som vaare det første folk/ icke folk huer Tungemaal du ick forstaa/ oc ick skal forstaa/ huad de tale. Deris Raager ere obne Grassuer/ de ere alle Kemper. De skulle forære din Høst oc dit Brød/ de skulle opæde dine Sønner oc Døtter/ De skulle opluge dine Faar oc Hyen/ de skulle forære dine Vintre oc Figentræ/ de skulle met suerd forderffue dine fæste Stræder/ som du forlader dig paa. Oc ieg vil ick aldelis gdelegge dem paa den samme tid/ siger HERRE. Oc om de ville da sige/ Nuorfaare gør HERRE vor Gud off alt dette/ Da skal du suare dem/ lige som i forlode mig/ oc tiene fremmede Guder i eders eget Land/ Saa skulle i oc tiene fremmede i ick Land/ som er ick eders.

Dette skulle i kund gøre Jacobs huff/ oc predike i Juda/ oc sige/ Nozer til/ i galne Folk som haffuer ingen forstand/ de som haffue Hyen oc see ick/ haffue Hern och høre ick. Vile i ick freyre mig/ siger HERRE/ och ick forferdis for mig: Jeg som setter sand til Haff/ sens bredde/ inden huille det skal altid bliffue/ oc skal ick gaa der offuer/ oc om det end fast bruser/ da formaar det dog inred/ oc om Wolgerne der i end fast byde/ da skulle de dog ick fare der offuer. Men dette Folk haffuer it affaldet/ vlydiget/ de bliffue affaldne och gaa altid mere bort. Oc de sige ick en gong i deris hierte/ Lader off dog freyre HERRE vor Gud som giffuer off aarle Regn oc silde Regn i ick tid/ oc formaar vor Høst troelige oc aarlige. Eesai. 6.
Lob. 38.

Men eders ondskaff forhindrer det/ och eders synder vende saadant gaat fra eder. Thi mand finder vogudelige iblant mit Folk/ som ligge paa lur/ oc sette garn faar Folket/ at gribe dem/ lige som Fulefengere gøre mer klemmer/ och deris huff ere fulde aff siig/ lige som it Fulebur er ful af laacke Fule. Der aff bliffue de mectige oc rige/ fede oc fette. De gaa om met onde stycke/ de holde ingen Ræt/ de forfremme ick den Faderløse sin sag/ oc det lykkes dem/ oc de hjælpe ick de Fattige til Ræt. Skulde ieg da ick hiemfoge saadant/ siger HERRE/ oc skulde ick min Siæl heffne sig offuer saadant Folk/ som dette er: Der staar græselige och forferdelige i Landet/ Propheterne lære løgn/ oc Presterne haffue herredom i deris Embede/ och mit Folk vil det gerne saa haffue/ Nuorledis vil det gaa eder paa det siste der offuer:

VI.

Ben Jaminis børn forsamler eder aff Jerusalem/ oc bleser met Basunerne paa Thekoa vact/ och opløffer en Vannere/ paa Beth Chereims vact/ Thi ar der gaar en vlycke frem aff Jordan/ oc it stort sammer.

Sions Daatter er/ lige som en deylik oc lystig Eng/ Men der skulle komme Hyrder offuer hendemer deris Noorde/ de skulle oprette Paulun reint om/ kring hende/ och huer skal føde paa sin sted (oc sige) Ruster eder til Strid mod hende/ Staar op/ lader off drage hen op/ effterdi ar der er end nu høyp dag/ Ey der vil bliffue afften/ oc skuggen bliffue stor. Nu vel/ saa lader off gøre off rede/ oc skulde wi end drage op om natten oc forderffue hendis Pallat.

Thi saa siger den HERRE Sebaoth/ Affbugger Træ/ oc gjør værn mod Jerusalem/ Thi hand er en Stad/ som skal hiemfoge/ der er dog idel vret vdi. Thi lige som en Rilde vduelder sit vand/ Saa vduelder och hendis Ondskaff/ Hendis forraadendhed och vold stiger offuer hende/ oc de bedriffue deris mord oc slag daglige faar mig/ Bedre dig Jerusalem/ for end mit hierte vender sig fra dig/ oc ieg gør dig til it øde Land/ som ingen bor vdi. Saa siger HERRE Sebaoth/ Nuad som er offuerbleffuit aff Israel/ det skal och E c h her

Jeremias

her effter aff sanctis / lige som paa Vintæret / Vinlæseren skal kaste den ene effter den anden i Ruesfuen.

Al met hûem skal ieg dog tale oc vidne: At nogen vilde dog høre / Men deris ørn ere wonskaarne / de gide det icke høre. See / de holde HERRENS ord for en Spaar / oc ville icke haffue det. Der faar er ieg saa fuld aff HERRENS trusel / at ieg det icke kand lade vdgysde / baade offuer bæn paa gaden / oc offuer Mandkønet i Raader tilfammen / Thi baade Mand oc Quinde / baade gamle oc alderne / skulle bliffue fangne. Deris Huff skulle bliffue de Fremmede til del / met Agre oc Hustruer / Thi ieg vil vdrætte min Naand / siger HERREN / offuer Landens Indbyggere.

Esaia 56.
Jerem. 8.

Thi de ere alle gerige / baade smaa oc store / oc baade Propheterne oc Presterne lære alle sammen falsk Guds tjenste. De de trøste mit Folck i deris wylcke / at de skulle acre der ringe / oc sige / Fred / fred / Oc der er dog icke fred. Der faar skulle de bestaa met skamme / at de bedruffue saadan Verstyggelighed / Alligeuel at de ville vere rostende / oc de ville icke skamme dem / Der faar skulle de falde / paa en Hob / oc naar ieg vil hiemsøge dem / da skulle de falde / siger HERREN.

Matth. 11.

Saa siger HERREN / Traader paa veyen / oc seer / oc spører at de fordume veyen / huiltæn som er den gode vey / oc vandrer der vdi / Saa skulle i finde Rolighed til eders Siæle. Men de sige / Wi ville det icke gøre. Jeg haffuer sat Dectere offuer eder / giffuer act paa Basunens lyd / Men de sige / Wi ville det icke gøre. Der faare hører i Hedninge / oc mercker met eders Folck / du Jord hører til / See / Jeg vil føre stor wylcke offuer derte Folck / som er / deris foriente løn / Fordi at de giffue icke act paa mine ord / oc bortkaste min Lou.

Esaia 11.

Duad stöder ieg om Røggelse / som kommer aff Rige Arabia / eller om god Kannelebarck som kommer lang vey fra: Eders Bændoffer er mig icke ræcknemmeligt / oc eders Offer bager mig icke. Thi siger HERREN saa / See / Jeg vil sette en forargelse iblant derte folck / paa huiltæn / baade Faderen oc Børnene skulle støde dem met huet andie / oc den ene Nabo met den anden skulle forfare.

Saa siger HERREN / see / Der skal komme it Folck aff Norden / oc it stort Folck skal sig opreysen haart hofv vor Land / som føre Bue oc Skiolde / de ere grumme oc vden mistundhed / de skulle komme brusen de som it rørt Haff / oc ride paa Heste / vel rustede / som stærcke Rrigesfolck / mod dig du Sions Daatter. Naar wi høre om dem / da skulle vore Tæffue nedfale de / Thi off bliffuer angist oc ve / lige som den der søder. Ingen gaa da vdi paa Ageren / Ingen gaa paa marchen / Thi der er alle vegne wærgd for Fiendens suerd.

Om it Folckis Daatter / sør dig i Sæcke / oc leg dig i aske / Sørge / lige som for en eniste Søn / oc grad / som de / der ere saare bedruffuede / thi Forderffueren kører hastelige offuer oss.

Jeg haffuer sat dig til en Smeltere iblant mit Folck / som er saa hart / at du skal forfare oc prøffue deris væsen. De ere alle sammen strafaldne / oc vandre forredelige / De ere alle forderffuede kaaber oc iern. Pusteren er opbriend / Blyet forsmuinder / det er forgefuis at smelte / Thi det onde er icke strafalt. Der faare kaldis de oc forkast sølf / Thi HERREN haffuer forkast dem.

VII.

Dette er det Ord / som stede aff HERREN til Jeremiam / oc sagde / Gack i HERRENS Husis Port / oc predick derte Ord der / oc sig / Hører HERRENS ord / alle i aff Juda / i som indgaa at disse Porte / at tilbede HERREN.

Templum
Domini.

Saa siger den HERREN Zebaoth Israels Gud / Bedrer eders leffner oc væsen / Saa vil ieg bo hofv eder i denne Sted. Forlader eder icke paa løgn / naar de sige / Her er HERRENS Tempel / Her er HERRENS Tempel / Her er HERRENS Tempel. Men bedrer eders leffnit oc væsen / at i gøre ret den ene mod den anden / oc gør de Fremmede / Faderløse oc Encker ingen vold / oc vdgysder icke wstyldigt oc euindelige hofv eder i denne sted / i Landet som ieg gaff eders Fedre.

Men nu forlade i eder paa paa Løgn / som inted er nytteligt. Der til mer ere i Tyffe / Men deri / Hørte oc Aenedere / oc gøre røggelse saar Baal / oc følge effter fremmende Guder / som i icke kende. Der effter komme i da / oc staa saar mig / i dette Huff / som er kaldet effter mit Naasn / oc sige / der haffuer ingen nød mer oss / effterdi wi gøre saadan Verstyggelighed. Nola de i da dette Huff / som er kaldet effter mit Naasn / for en Nordertule. See / ieg seer det vel / siger HERREN.

Gaar

Gaar bort til min sted i Silo/der som mit Taffin bode tilforn / oc seer / huad ieg haaffuer Silo.
der giort for mit Folckis Israels ondskaff skyld. Effterdi at i bedriffue da saadanne stycker / Josue 18.
siger HERRE / oc ieg lader altdi predicke saar eder / Dci ville icke høre / Jeg rober at eder / 1. Reg. 4.
Dci ville icke suare. Saa vil ieg gøre ved dette Haff / som er kaldet effter mit Taffin / paa huil Jerem. 26.
der i forlade eder / oc den Sted / som ieg gaff eders Fedre / lige som ieg gjorde ved Silo / Dci ieg
vil kaste eder bort fra mit Insiert / lige som ieg kaste alle eders Bøddie / den gantste Ephraims
Sed.

De du skal icke bede for dette Folck / oc du skal ingen Bæremaal eller Bøn bære frem for Jerem. 17. 14.
dem / oc icke tale for dem til mig / Thi ieg vil icke høre dig. Thi seer du icke / huad de gøre i Ju
da steder / oc paa gaderne i Jerusalem: Bønnene sahcke træ / saa oprende Fedrene Jlden / oc
Quinderne alte Deyen / at de kunde bage Himmelen / oc elecheth fager / oc giffue de fremme Jerem. 44.
de Gudder Dickoffer / at de kunde gøre mig fortræd. Men de skulle icke gøre mig fortræd der
met / siger HERRE / men dem selfue / oc de skulle bestemmes. Der saar siger den HER
RE HERRE / See / min vrede oc min grumhed / er vdsst offuer denne sted / baade offuer
denniste oc offuer Fe / offuer træene paa marcken / oc offuer Landens fruct / oc hun skal bien
de / oc ingen skal kunde vdslycke.

Saa siger den HERRE Debaoth / Israels Gud / Legger eders Bændoffer oc andre
Offer til hobe / oc eder Røder / Thi ieg haaffuer huereken sagt eller befalet eders Forfedre / om
Bændoffer eller andre offer / den dag ieg førde dem aff Egypti land. Men dette bød ieg dem / oc
sagde / Lyder mine ord / saa vil ieg vere eders Gud / oc i skulle vere mit Folck / De vandter paa
alle de Veye / som ieg biuder eder / paa det at der skal gaa eder vel. Men de vilde icke høre / ey hel
ter tilbøye deris øren / Men de vandrede effter deris eger Raad / oc effter deris onde hertis
mening / oc ginge tilbage oc icke frem.

Ja fra den dag / der ieg vdsførde eders Fedre aff Egypti land / oc indtil denne dag / haaffuer
ieg altdi sent til eder / alle mine Tienere Propheterne. Men de ville icke høre mig / eler bøye de
ris øren / Men de ere haardnackede / oc gøre der verre end deris Fedre. De om du end siger dem
alt dette / Saa høre de dog icke / Rober du til dem / Saa suare de dig icke. Der saar sig til dem /
Dette er det Folck / som icke vil høre HERRE sin Gud / eller bedie sig / Troen er bleff
uen bore / oc opreft aff deris Mund.

Rage dit haar aff oc fast det fra dig / ochyle rncfelige paa Høyene / Thi HERRE
haaffuer bort kast oc forskudet denne Slægt / paa huilcken hand er vred. Thi Juda bøn gøre
ilde saar mine øren / siger HERRE / De sette deris Verslyggelighed i det Haff / som er
kaldet effter mit Taffin / at bestimre det / De de bygge Altære saar Thopheth i Ben Dinnoms Ben Dins
dal / at de skulle opbrenne deris Sønner oc Døttrer / huilcket ieg aldri haaffuer budet / ey heller Jeremias
dal / oc de skulle opbrenne deris Sønner oc Døttrer / huilcket ieg aldri haaffuer budet / ey heller
haffe i sinde.

Der saar / See / den tid kommer / siger HERRE / at mand skal icke kalde det mere /
Thopheth oc Ben Dinnoms dal / Men aorde dal / oc mand skal begraffue i Thopheth / eff
terdi der skal icke ellers vere mere rum. De dette Folckes Legeme / skulle bliffue Himmelen
Fule oc Diurene paa Jorden til mad / oc der skal ingen driffue dem der fra. Dci ieg vil bort ra
ge aff Juda Stæder / oc aff gaderne i Jerusalem / gladis oc frydis strig / oc Brudgommens oc
Brudens røst / Thi Lander skal bliffue øde. Ezech. 26.

Paa den samme tid / siger HERRE / skal mand vdkaste Juda Kongers Been / de
ris Forfæters Been / deris Presters Been / Propheternes Been / Borgernes Been i Jerusalem /
aff deris Graffuer / oc bort spire dem vnder Solen / a Naanen oc al Himmelen Hær / huilcke de
elfte oc tiente / oc effterfulde / søgte oc tilbade dem / De skulle icke opsanckis oc iordis igen / men
vere til Skarn paa jorden. De alle som offuerbliffue aff dette onde Folck / i huilcke steder som
de skulle vere / der som ieg bort førte dem / De skulle heller ville vere døde end leffuende / siger
den HERRE Debaoth.

VIII.

Der saar sig til dem / saa siger HERRE / Huor er nogen / som salder / at
hand vilde ey gerne opstaa igen: Huor er nogen / som far vild / at hand ey ger
ne vilde komme til den rette vey igen: Dog vil alligeuel dette Folck i Jerusa
lem stedse oc altdi fare vild / De holde saa hart paa den falske Guds tjenste / at
de ville icke lade dem vende der fra. Jeg seer ochører / at de lære inred ret / Der
er ingen / som angret sin ondskaff / oc siger / Huad gør ieg dog: De løbe alle
deris Løb / som en grum Væst i strid.
Ee iii En

Jeremias

Esaia 36.
Jerem. 6.

Jerem. 14.

En Storck vnder Himmelen ved sin tid / en Turteldue / Trane oc Sualer merckte deris
tid / naar de skulle komme igen / Men mit Folk vil icke vide HERRENS Ræt. Huorledis
kunde i dog sige / Vi vide huad ret er / oc vi haaffue den hellige Scrifte for oss / Der er dog idel
Løgn / som de Scrifteloge sette. Der faar skulle saadanne Lærere bliffue bestemme / for
streckede oc fangne / Thi huad gaar kunde de lære / effterdi de bortkaste HERRENS ord.

Der faar vil ieg giffue Fremmede deris Hustruer / oc dem deris agre / som skulle bort iage
dem / Thi de ere alle sammen gerige / baade smaa oc store / oc baade Prester oc Propheter lære
falsk Guds tjenste. De de troste mit Folk i deris vlycke / at de skulle acte der ringe / oc sige /
Fred / fred / Oc der er dog icke fred. Der faar skulle de bestaa med skamme / at de bedriffue saa
dan Verstyggelighed. Alligeuel at de ville vere roslendende / oc ville icke skamme sig / Fordi skul
le de falde paa en Hob / Oc naar ieg hiemföger dem / da skulle de falde / siger HERRE.

Jeg vil affsancke dem alle sammen siger HERRE. At der skal ingen vindue bliffa
ue paa Vintæret / oc ingen figen paa figentæret / ia Bladene skulle oc affalde / Oc der som ieg
haaffue giffuit dem / der skal tagis fra dem. Huor skulle vi da boe / Ja forsamlet eder da / oc lader
oss drage ind i de faste Stæder / oc bieder effter hielp / Thi HERRE vor Gud / skal hielp
oss / mer en bitter Duct / fordi at vi synde saa mod HERRE. Ja forlader eder der paa / Der
skal ingen nød haaffue / Alligeuel at der er inred gaar faar haanden / Oc at i skulle bliffue helbre
de / Alligeuel at der er idel skade faar haanden.

Hand høret / at deris Heste gnegge allerede i Dan / oc deris store Heste vrinste at det
gantste Land beffuer der ved / Oc de fare frem / oc skulle opøde Landet mer alt der der er vdi /
Staden mer alle som der bo vdi. Thi see / ieg vil sende Huguorne oc Basilisker iblant eder / som
icke ere besuorne / de skulle stinge eder / siger HERRE. Saa vil ieg verquege mig aff min
bedriffuelse oc hierte sorg.

See / mit Folkis Daatter skal robe aff it Land langt borte / Vda da HERRE icke
mere vere Gud i Zion / Eller skal hun ingen Konge haaffue mere / Ja huor faar haaffue de saa
fortsmet Mig / ved deris Billede oc fremmet wnyttig Guds tjenste. Hesten er fremgangen /
Sommeren er borte / oc oss er ingen hielp kommen. Mig ynckis hiertelige / at mit Folk er saa
fordersuit / Jeg gremmer mig oc holder mig ilde. Er der da ingen Salue i Gilead / eller er der
ingen Læge / Hui er da mit Folkis Daatter icke giort helbrede.

IX.

At ieg haaffde vand nock i mit Hoffuit / oc at mine øpen vaare Græde kilder / At
ieg kunde begære dag oc nat / de ihjelslagne iblant mit Folk. Ah / at ieg haaffde
it Verberge i Dicken / Saa vilde ieg forlade mit Folk oc drage fra dem / Thi
de ere idel Horkarle oc en genstridig Hob. De skude idel Løgn mer deris Tun
ger oc ingen sandhed / oc de diffue met vold i Landet / oc gaar aff en ondskaff til
den anden / oc acte mig icke / siger HERRE.

Matth. 7.

Huer foruare sig for sin Ven / oc tro ey heller sin Broder / Thi den ene Broder vnder
trycker den anden / oc en Ven foruader den anden / En Ven skuffer den anden / oc raler icke it
sant ord. De legge vind paa / huorledis den ene Land bedrager den anden / oc der gør dem one /
at de kunde icke gøre det verre / Der er alle vegne idel Bedrageri iblant dem / oc for bedrageri
ville de icke kende Mig / siger HERRE.

Psal. 28.

Der faar siger den HERRE Debaoth saa / See / ieg vil smelte oc proffue dem / Thi
huad skal ieg ellers gøre / effterdi at mit Folk saa pryder sig / Deris falske Tunger ere oc vder
re pile / De tale venlige til deris Heste mer deris Hunde / Men i hierret lue de paa den same
me. Skulde ieg icke hiemföger dem paa dem / siger HERRE / oc skulde icke min Siel heff
ne sig paa saadant Folk / som dette er.

Mich. 3.
Psal. 78.

Jeg maa græde oc hyle paa Biergene / oc beklage mig hosi Faarestierne i Dicken / Thi de
ere saa aldelis ødelagde / at ingen vandrer der / oc mand høret icke heller it Vgd skrige / Der er
baade Himmels fulle / oc Queget altsammen borte. Oc ieg vil gøre Jerusalem til en Sten
hob oc til Dragets bolige / oc ieg vil ødelegge Juda Stæder / at ingen skal bo der vdi. Huo som
nu vaare vijs / oc lode sig gaar til hierte / oc kundgiorde der HERRENS Mund siger til
hannem / Huor faare at Landet bliffue fordersuit oc ødelagt / lige som en Dicken / der ingen
vandrer vdi.

De HERRE sagde / Fordi at de forlade min Lou / som ieg gaff dem / oc lode icke mine
Tale / oc leffue icke der effter / Men følge deris hierters tancker oc Baalim / som deris fedre
lærde dem. Der faare siger den HERRE Debaoth / Israels Gud saa / See / Jeg vil spise
dette Folk mer Malurt / oc giffue dem Galle at dricke. Jeg vil bortspise dem iblant Hedning
ene /

Gene/huilecke huereken de eller deris Fedre kende/oc ieg vil sende Suerdet bag dem / til de ere ødelagde.

Saa siger den HERRE Sebaoth/Sticker oc befuller Grædequinder/ at de komme/oc sticker effter dem som det vel kunde / oc hasfelige begrade oss / At vore øyen kunde vinde met Taare/oc vore øyenbryne styde met vand/ At mand fand høre it grædeligt steg i Zion/ i saa maade/ Al/ huoreledis ere wi saa aldelis ødelagde oc bestemme: Wi mæe rømme Landet/ Thi de haffue nedslaget vore bolige. Saa hører nu i Quinder HERRE Sord/oc tager hans munds tale til øern/ Leerer eders Døttrer at græde/oc den ene lære den anden at beklage/ i saa maade/Døden er indfalden at vore Vindue/oc kommen i vore Pallatz/ at ihuelst Bøme ne paa gaden/oc de vinge folck paa Sredene. Saa siger HERRE/ Sig/ aDenniskens Legene skulle ligge/som aNøg paa marken/oc som neger effter aDøstmanden/ huilecke ingen sancker.

Saa siger HERRE/ En viss rose sig icke aff sin visdom/ En Sterck rose sig icke aff sin styrcke/ En Rige rose sig icke aff sin rigdom. Men/ huo som vil rose sig/ hand rose sig der aff/ At hand ved oc kender mig/ at ieg er HERRE/ som gør barmhertigheds/ røet oc Kerferdighed paa Jorden/ Thi saadant behager mig/ siger HERRE.

1. Corint. 1.
2. Corint. 10.

See/ Tiden kommer/ siger HERRE/ at ieg skal hiemsøge alle / den Domskaarne met den Domskaarne/ som er Egypten/ Juda/ Edom/ Amons børn/ aNoab/ oc alle de som bo i Dødens Sred. Thi alle Hedningene haffue womskaaren Forhud/ aDen alt Israels Duff haffue womskaarne hietter.

X.

Iff Israels Duff/hører huad HERRE taler til eder. Saa siger HERRE/ I skulle icke lære Hedningens Stick/ oc i skulle icke freyre for Himmels Tegen/ som Hedningene freyre / Thi Hedningens Guder ere aldelis inred. De hugge it Træ i skoffuen/oc Konstermanden gør dem met øyen/oc pryder dem met Sølf oc Guld/oc fester dem met Søm oc Namre/ at de skulle icke falde om. De ere dog inred ander/ end beslagne Strøtter/ De kunde icke tale / Saa skal mand oc bære dem/ thi de kunde icke gaa. Der saar skulle i icke freyre eder for dem / Thi de kunde huereken hielpe eller gøre stæde.

aDen HERRE ingen er dig lig/ Du est stor/ at dit Naft er stort / oc du kan beuise det met Geringen. Huo skulle icke freyre dig/ du Hedningens Konge/ Dig skulde mand to lyde. Thider er ingen dig lig iblant alle Hedningens Hise/ oc i alle Kongerige. De ere allesammen Gæste oc Daarer/ Thi at it Træ er io en forfengelig Guds tiensste/ aHand fører hamret Sølf hid paa Naftuit/ Guld aff Vphas/ bered aff Konstermanden oc Guldsmiden/ mand sør dem i gule Sæcke oc Purpur/ Oc det er allesammen de Hiss gerning.

aDen HERRE er en ret Gud / en Leffuende Gud / en euig Konge. Jorden beffuer for hans vrede/ oc Hedningene kunde icke taale hans trusel. Saa sig nu saad til dem/ De Guder som icke haffue gjort Himmel oc Jord / de skulle vdsletis aff Jorden / oc vnder Himmelen. aDen hand gjorde Jorden met sin aDact / oc beredde Verdens Freds met sin Visdom/ oc vds bredde Himmelen met sin Forstand. Naar hand ordner/ da er Vandens mangfoldighed vnder Himmelen/ oc opdrager taager/ fra Jordens ende/ Hand gør Lumer i Regnen / oc lader Døttrer komme aff lønlige steder.

Alle aDenniske ere Daarer met deris Konst/ oc alle Guldsmide bestaa met stam met deris Villeder/ Thi deris Alffguder ere bedrageri/ oc haffue icke Liff.

Der er aldelis inred oc en besuigelig gerning/ De skulle forfare/ naar de bliffue hiemsøgte. aDen hand er icke saadan / som er Jacobs Liggendefæ / aDen hand er den / som alting stæbe/ oc Israel er hans Alffdel/ Hand kaldis HERRE Sebaoth.

Tag din Handel bort aff Landet/ du som boer i den faste (Stad) Thi saa siger HERRE/ See/ Jeg vil gøre kaste Landens Indbyggere / paa denne gong / oc ieg vil gøre dem bange/ at de skulle det føle.

Al min tammer oc hiettesorg / aDen ieg tencker / det er min Plage / ieg maa hende lide. aMin Bolig er forstyret/ oc alle mine reb ere sønder reffne / aMine Bøm ere boorte / oc icke mere for haanden. Ingen opretter min Bolig igen/ oc ingen slar mit Paulun op igen. Thi Hæderne ere bleffne til Daarer/ oc skøde inred om HERRE / Der saar kunde de oc inred ret lære/ men alle Hørde ere aspriede. See/ Der kommer it steg frem / oc en stor beffuelse aff Jordens land/ At Juda Sredder skulle ødeleggis / oc bliffue til Dragets bolige.

Ec uij Jeg

Jeremias

Psalm. 79.

Jeg ved HERRE/ at Aennistens gerning staa icke i hans vold / oc der staa icke i nogen mands mact/huorledis hand skal vandre eller rette sin gong. Straffe mig HERRE/ Dog mer maade/ oc icke i din vrede/Paa det at du skal icke oprykke mig. Aen vdgdyd din vrede offuer Nedningene/som icke kende dig/Oc offuer Slactene / som icke kalde paa dit Taffin. Thi de haaffue opader oc opsluger Jacob/de foragede hannem/ oc podelagde hans Bolige.

XI.

Deute. 25.
Galat. 3.

Gen. 15. 25. 28

DEtter der ord / som stede aff HERRE til Jeremiam / oc sagde / Høer denne Pactis ord/at i sig dem i Juda/oc Børgerne i Jerusalem/ oc sig til dem/ Saa siger HERRE Israels Gud/ Forbander vere den/som icke lyder denne Pactis ord/huileken ieg bød eders Forfedre / den dag / ieg førde dem aff Egypti land/aff den iern Den/oc sagde/Lyder min vøst / oc gøer som ieg haaffuer buder eder/Saa skulle i vere mit Folck/oc ieg vil vere eders Gud / Paa det at ieg kand holde den Ed/som ieg soer eders Forfedre/ar giffue dem it Land / i huileker der styder milt oc hunig/lige som der staa i dag. Jeg suarede oc sagde/HERRE / Ja / der bliffue oc saa.

Oc HERRE sagde til mig/Predicke alle disse ord i Juda Stæder / oc paa gaderne i Jerusalem/oc sig/Høer denne Pactis ord/oc gøer der effter. Thi ieg vidnede faar eders Forfedre fra den dag/ieg ledde dem aff Egypten/indtil denne dag/oc ieg vidnede tilige/ oc sagde/Lyder min vøst. Aen de lydde icke/oc bødde ey heller deris børn/ Aen huer gick effter sit onde hiertis rycke. Der faar vil ieg oc lade alle denne Pactis ord/gaa offuer dem/ som ieg befalede at gøre/ Oc de gjorde dog intet der aff.

Oc HERRE sagde til mig/ Jeg ved vel/huorledis de i Juda oc de i Jerusalem forbinde dem til hobe. De vende dem lige til deris første Forfedris synde/ som icke heller vilde lyde mine ord/oc de fulde oc saa effter fremmede Guder/ oc tiente dem / Saa haaffuer Israels Huf oc Juda Huf (altd) buder min Pact / som ieg gjorde mer deris Forfedre. Der faare See/siger HERRE / Jeg vil lade en vlycke gaa offuer dem/ for huileken de skulle icke kunde fly/oc naarde robe til mig/da vil ieg icke høre dem.

Deute. 32.
Jerem. 2.

Saa lad Juda Stæder oc Børgerne i Jerusalem gaa bort/oc robe til de Guder/saar hvide de gjorde vørgelse/Aen de skulle icke hielpe dem i deris nød. Thi du Juda haaffuer saa mange Guder/som du haaffuer Stæder / Saa mange gader som der er i Jerusalem / saa mange skendelige Altære haaffue i opret/til at gøre vørgelse saar Baal. Saa bed du icke for dette folck/ oc gør ingen formaning eller bøn for dem/ Thi ieg vil icke høre dem/ naar de robe til mig i deris nød.

Nuad haaffue mine Venner at gøre i mit Huf: De bedriffue al skalckhed / oc mene/ar der hellige Rød skal tage det fra dem/ Oc naar de gøre ilde da ere de glade der aff. HERRE kallede dig it grønt/ Skønt/ fructsommeligt Olie træ / Aen nu haaffuer hand oprent en Jid om hannem/mer it stort Aorde strig/ar hans grene skulle forderffuis. Thi den HERRE Sebaorth/som dig plantede/haaffuer ruet dig mer en vlycke / for Israels Huf oc Juda Huf ondskaff skyld/som de bedriffue/ar de kunde forffine mig/mer deris vørgelse / som de gøre saar Baal.

Psalm. 7.

HERRE obenbarede mig det/ar ieg veed det/oc visde mig deris forfæt / som er / Aen de ville lede mig til slactebencken/som it armt Faar/ Thi ieg viste icke/ar de haaffde raadslaget mod mig/oc sagt/Lader oss forderffue Treer mer sin fruct/oc oprykke hannem aff de Lessuers dis Land/ar hans Taffin skal aldr mere ihufommis. Aen du HERRE Sebaorth / du rette Dommere/du som proffuer nyrene oc hiertet/Lad mig see din heffn paa dem/ Thi ieg haaffuer befaler dig min Sag.

Der saar siger HERRE saa mod de Aend i Anathoth/som staa dig effter dit Liff/ oc sigte/Spaa off icke i HERRE S Taffin/vden du vilt ds aff vore Hender. Der saar siger den HERRE Sebaorth saa/See/ Jeg vil hiemfoge dem / deris vinge Aendkøn skal ihuifflass mer Suerd/oc deris Spinner oc Døttere skulle ds aff hunger/ar intet skal offuerbliffue aff dem/ Thi ieg vil lade vlycke gaa offuer de Aend i Anathoth / i der aar / naar de skulle bliffue hiemfoge.

XII.

HERRE

HERRE/om ieg end vilde gaa i Rette met dig/saa beholder du dog Ratten/ Iob 21.
Jeg maa dog tale met dig om Ratten. Huor saar gaar det dog de Ugudelige Psalm, 73.
saa vel/oc Foratere haaffue al ting offuerstidige: Du planter dem at de saa roe Abac, 3.
der oc voxe/oc bare fruct/Du lader dem meger rose aff dig/oc straffer dem ick.
Men mig kender du HERRE/oc seer mig/oc poffuer mit Hierte saar dig/
Men du lader dem gaa fri/som faar/ At de skulle slactis oc du sparer dem/ at
de skulle ihjelsla.

Huor lunge skal dog Landet staa saa ynckelige/ oc Gresset paa marcken bort tæris alle
vegne/for Indbyggernis ondskaff skyld/ at baade Fæ oc Fule ere aldri der: Thi de sigte/ Ja
hand ved meger/huorledis det skal gaa off. Naar de gæte dig træ/som gaar til Fod/Huorledis
vil der gaa dig/naar du skal løbe hof/ Kysenere: Oc der som du leder effter tryghed/i Land
der/som er fred/Huorledis vil der gaa dig/hoff den hofferdige Jordan: Thi dine Bædre oc
din Faders Haff foratere oc saa dig/oc strige Jodur offuer dig/ Der saar set du ick tro til dem/
om de end tale venlige met dig.

Der saate maatte ieg forlade mit Haff/oc sty min Arff/oc giffue min Kære Sial i Fiendis
haand. Men Arff er mig bleffuen/som en Løue i Skoffuen/ oc brøler mod mig/ Der saar er
ieg bleffuen ved paa hende. Men Arff er lige som en spraglet Ful/ om kring huilken Fulene
samle dem/Op/oc samler alle marckens Duer/ Kommer oc opæder.

Nange Hyrder haaffue forderffuit min Dingaard/ oc nedtrædt min Alger/ De haaffue
giort min derlige ager til Dycken/de haaffue giort hannem øde. Jeg seer allerede/huor ynckeli
ge der er ødelage/ Ja der gantste Land er øde/ Men ingen vil legge det paa hiertet. Thi Hæ
legge en fare frem/offuer alle gæfens Høye/oc HERRE/ oc opslugende Suerd fra den
ene Landz ende indtil den anden/oc inred kød skal haaffue Fred. De Saa Nuede/ Men de skul
le hofte tidse/oc huad de vinde/der kommer dem ick til nytte/ De skulle ick bleffue glade aff
deris Indkomme/for HERRE/ oc grumme vrede.

Saa siger HERRE/mod alle mine onde Tåbo/ som gribe fat paa min Arffdel/ som Deut. 4. 30.
ieg øddelde iblant Israel mit Folk/ See/ Jeg vil oprycke dem aff deris Land/ oc vdycke Ju
da Haff mit iblant dem. De naar ieg haaffue vdyckt dem/ da vil ieg forbarne mig offuer
dem igen/oc ieg vil føre huer til sin Arffdel oc i sit Land igen. Oc der skal see om de lære aff
mit Folk/ at de suere ved mit Taffn/ saa sant som HERRE/ oc leffuer lige som de (for) læ
de mit Folk at suere/ ved Baal/ Saa skulle de opbyggis iblant mit Folk. Men ville de ick
høre/da vil ieg oprycke oc ihjelsla saadant Folk/ siger HERRE.

XIII.

Saa siger HERRE/ til mig/ Gack bort/ oc køb dig it linet Belte/ oc giorde
dine Lender der mer/ oc gør det ick vaar. Oc ieg købte it Belte/ effter HER
RE/ oc befalning/ oc dant der om mine Lender. Da skede HERRE/ oc it linet Bel
ord anden gong til mig/ oc sagde/ Tag det Belte som du købte/ oc bant om
dine Lender/ oc gør dig rede/ oc gack bort til Phrath/ oc skul der der i en Sten
ressue. Jeg gick hen/ oc skulte der hof Phrath/ som HERRE/ oc bød
mig. Men long tid der effter/ sagde HERRE/ til mig/ Gør dig rede/ oc
gack bort til Phrath/ oc hent der Belte igen/ som ieg bad dig skule der. Jeg gick bort til
Phrath/ oc groff det op/ oc tog Beltet aff den sted/ som ieg det skulte/ De see/ Beltet vaar for
derffuit/ at der duede inred mere.

Da skede HERRE/ oc til mig/ oc sagde/ Saa siger HERRE/ Lige saa vil ieg
oc forderffue Juda oc Jerusalems store hofferdighed/ der onde Folk/ som ick vil høre mit
ord/ Men de gaa hen effter deris hiertis trycke/ oc følge andre Guder/ at tiene oc tilbede dem/
De skulle bleffue/ som der Belte/ der inred mere duer. Thi lige som en Mand binder it Belte
om sine Lender/ Saa haaffde ieg giort det alle Israels oc Juda haff omkring mig/ siger HER
RE/ at de skulde vere mit Folk/ til it naffn/ loff oc ære/ Men de ville ick høre.

Saa sig dem nu disse ord/ saa siger HERRE/ Israels Gud/ Alle Leyler skulle frydis Leyler.
met Vin. Saa skulle de sige til dig/ Huo veed der ick: at mand skal fryde alle Leyler met Vin:
Saa sig til dem/ saa siger HERRE/ See/ Jeg vil fryde dem alle som bo i dette Land/
Kongene som side paa Davidz stoel/ Presterne oc Propheterne/ oc alle Indbyggeme i Jeru
salem/ at de skulle bleffue druckne/ Oc ieg vil bortspie den ene met den anden/ Fedene met Bør
nene/ siger HERRE/ oc ieg vil huertken spare/ eller offuer bare/ eller vere barmhiertig/
offuer deris forderffuelse.

Saa

Jeremias

Saa høier nu og giffuer æt paa/ oc tradser ick/ Thi HERREN haffuer talet der-
Giffuer HERREN eders Gud æt/ før end det bliffuer mørkt/ oc før end eders føder sig-
de dem mod de mørcke Bierg/ At i vente liuff/ oc hand skal dog gøre det aldelis mørkt oc taar-
get. Men ville i ick dette høie/ da maa min Siæl græde lønlige offuer saadan hoffedighed/
A Mine syen muc flyde mer taare/ at HERREN Si Hjord bliffuer fangen.

Iere, 30.

Sig til Kongen oc Dronningen/ setter eder ned/ thi at herlighedens Krone er falden aff
eders Hoffuit. Strædeme mod synden ere tillucte/ oc der er ingen som dem oplader/ al Juda er
aldelis bortført. Oploffter eders syen/ och seer/ huorledis de komme hid fra Jordan. Nuor er
nu Horden/ som dig vaar befalet/ dine hellige hjord: Nuad vilt du sige/ naar hand skal saa
hiemsøge dig: Thi du haffuer vant dem saa/ mod dig/ at de ville vere Føfster och Hoffuit
mend. Nuad gelder der/ Angist skal komme paa dig/ lige som en quinde i Barns nød: Oc naar
du vilt sige i dit hierte/ huorfaare vederfæris mig dog saadant: For dine misgerningers mang
foldigheds Skyld/ ere dine søme optrecte/ oc dine Ben bare gjorde (mer vold)

Blaamand.

Rand oc en Blaamand omstiffte sin hud/ eller en Paeder sine plætte: Lige saa kunde i oc gøre
gaar/ effterdi i ere vande til ont. Derfaar vil ieg bortspred dem/ som affner/ der bortblæse saar
vær aff ørken. Der skal vere din Løn/ och din del som ieg haffuer maalt dig til/ siger HERREN.
For di at du forglemde mig/ oc forlodst dig paa Løgn/ Saa vil oc ieg høyr optrecte di
ne søme mod dig/ at mand skal vel see din Blyfel. Thi ieg haffuer feet dit Døret/ din Løffsa-
tighed/ dit vobluet Døret/ ia din Verstyggelighed/ haade paa Døye oc paa Agre. De dig Jeru-
salem/ naar vilt du dog nogen tid bliffue reen.

XIII.

Dyr tyd.

Dette er det ord/ som HERREN sagde til Jeremiam/ om den dyre tid. Juda
ligger iammerlige/ hendis Døte staa elendige/ der staaar grædelige Landet/ och
der er en stor Tycke i Jerusalem. De store sende de smaa effter vand/ men naat
de komme til Bynden da finde de intet Vand/ oc de bære deris Kar komme igen-
ner/ effterdi der regner ick paa iorden/ Agermendene gaa sorgfulde/ oc søge deris Hoffueder.
Thi och saa Hindene/ som kaste paa marchen/ forlade Vngene/ effterdi der vover intet gress.
Vilde diur staa paa høylene oc hige effter vør/ som Drager/ oc de vanskmetis/ effterdi der vør
ver ingen vør.

Jeremie bøn

Ah HERREN/ Vore misgerninger haffue det vel fortient/ men hielp dog for dit Taffn
skyld/ Thi vor vildelse er stor/ mer huilken vi haffue syndet mod dig. Du est Israels trost/ oc
deris Hødhjelpere/ hui stiller du dig/ lige som du vaare en Gæst i Landet/ oc som en Fremmet/
der bliffuer ekon om natten der vdi: Huorfaar sticker du dig/ som en stæck der er mistroslig/ oc
som en Kempe/ der ick kænd hielper: Du est dog HERREN iblant oss/ och vi kaldis effter dit
Taffn/ forlad oss ick.

Jeremie, 7.

Saa siger HERREN om dette Folck/ de løbe gerne bort oc igen/ oc bliffue ick gerne
hiemme/ derfaar behager HERREN dem ick/ men hand tencker nu paa deris ondskaff/ oc
vil hiemsøge deris synder. Oc HERREN sagde til mig/ Du skal ick bede om naade for det
te folck/ Thi der som de end faste/ da vil ieg ick dog høie deris bøn/ oc om de end bære Bænd/
offer eller Nadoffer frem/ da behage de mig dog ick/ Men ieg vil oprekte dem mer Suerd/
Hunger oc Pestelence.

Jeremie, 23.
27, 29.

Da sagde ieg/ Ah HERREN HERREN/ See/ Propheterne sige til dem/ I skulle in-
gen Suerd see/ och haffue ingen dyr Tid hoffeder/ Men ieg vil giffue eder god Fred paa den
ne sted. Oc HERREN sagde til mig/ Propheterne spaa falskelige i mit Taffn/ Jeg vdsen-
de dem ick/ oc intet befaled dem/ oc intet taled mer dem/ de predicke falsk Syn/ vdyrdning/
Affguder/ oc deris hietters bedrageri saar eder.

Derfaar siger HERREN saa om Propheterne/ som spaa i mit Taffn/ end dog ieg ick
vdsende dem/ oc see de predicke alligeuel/ der skal ingen Suerd eller dyr tid komme i dette land/
saadanne Propheter skulle ds ved Suerd oc hunger. Oc folcket saar huilker de spaa/ skulle ligge
her oc der døde aff Suerd oc Hunger paa gadene i Jerusalem/ at ingen skal iorde dem/ Lige
saa oc/ deris Hustruer/ Sønner oc Døtter/ oc ieg vil vdyde deris ondskaff offuer dem.

De du skal sige dem dette ord/ A Mine syen flyde mer taare dag oc nat/ oc lade ick aff/ thi
Jomfruen mit Folckis daatter/ er greselige plager oc ynckelige slagen. Gaar ieg vd paa mar-
ken/ See/ da ligge der Jhielslagne mer Suerd/ Kommer ieg i staden da ligge der vanskmetis/
ge aff Hunger/ Thi at oc propheterne der til och Presterne/ skulle drage bort i it andet Land/
som de ick kende.

Daffuer

Haffuer du da bortkast Juda / Eller haffuer din Siel en vemelse til Sion : Huor faare
haffuer du da saa slager off/ar ingen kand læge off: Wi haabede / At der skulde bleffuet Fred/
Saa kom der inted gaar / Wi haabede/ar wi skulde bleffuit helbrede / Men see/saa er der mere
skade. **HERRE** / wi bekende vor regdelige vrasen/oc vore forsedus misgerning/ Thi wi
haffue syndet mod dig. Men lad off icke bestemmis/for dit Naffn skyld / Lad din Verligheds
Throne icke bliffue bespaatter / Kom dog ihu/oc lad din Paer icke aflade met off. Der er dog
io ingen iblant Nedningis Affguder/som kand giffue Regn / Oc Himmelen kand icke hel
ter regne/Du est dog **HERRE** vor Gud/paa huilcken wi haabe / Thi du kant gøre alt
dette.

Jeremie bøn

XV.

H **HERRE** sagde til mig / Oc der som Arose oc Samuel end stode saar Arose.
mig/da haffuer ieg dog inted hierte til dette Folk / Diff dem bort fra mig / oc Samuel.
lad dem hen fare. Oc der som de sigte til dig / Huor skulle wi hen : Da sig til
dem/saa siger **HERRE** / Den som skal ds/hand kommer der til / Den som
skal til Suerd/hand kommer der til / Den som skal til Hunger / hand kommer
der til / Den som skal til Fengsel / hand kommer der til. Thi ieg vil hiemfoge dem met fire
haande Plager/siger **HERRE** / met Suerd / at de skulle bliffue ihjelslagne/met Hunde/
som skulle slide dem/met Himmelens Fule/oc met diir paa Jorden / at de skulle opedis oc for
raadne. Oc ieg vil lade dem diffue hid oc did til alle Kongerige paa Jorden / bort oc igen / For
Aanasse Ezechie søns Juda Kongis skyld / For det/hand gjorde i Jerusalem.

Fire haande
Plager.

Aanasse.
4.Reg. 21.
2.Paral. 33.

Huor vil da forbarmsig offuer dig Jerusalem : Huor skal da haffue medynck offuer dig:
Huor skal da gaa bort/oc fly dig Fred: Du haffuer forladet mig / siger **HERRE** / oc du
est falden fra mig / Der saar vdaacte ieg min Naand mod dig / at ieg vil forderffue dig / Jeg er
træt/ar miltunde mig. Jeg vil bortkaste dem aff Landet met en Kasteskuel/oc ieg vil gøre mit
Folk/som icke vil vende sig / fra sine onde veye / aldelis Faderløse oc omkomme dem. Der
skulle flere Encker bliffue saar mig iblant dem / end sandkom hof Haffuit / Jeg vil lade en
obenbare Forderffuere komme offuer de vnge / Aandfons Aoder / oc lade Straden hastelige
oc foruareendis offuerfaldis der met / At den/som haffuer sin Bøn / skal vere elendig/oc sucke
aff hietter. Thi hendis Sol skal nedgaa i liuss dag / at baade hendis roff oc glæde skal haffue en
ende / Oc de som offuerbliffue / vil ieg giffue vnder deris Fienders Suerd / siger **HERRE**.

Ah min Aoder/ar du sødde mig / mod huilcken huer mand i alt Landet trætter oc kiff
uer / Jeg haffuer huereken tager oc ey giffuit Lager / Oc alligeuel bander huer mand mig.
HERRE sagde / Tu vel / Jeg vil beholde nogle offuer aff eder/thi der skal gaa vel igen/
oc ieg vil komme eder til hielp i nød oc angist/iblant Fienderne. Men du icke / at der er nogen
sted ic Jeen / som kand sønderla det iern oc kaaber aff Norden : Men ieg vil for giffue eders
gods oc Liggendesa til Roff/at i skulle inted saa der faare / Oc der for alle eders synder skyld/
som i haffue bedreffuit i alle eders Landemerce. Oc ieg vil spie eder til eders Fiender / til ic
Land som i icke kende / Thi ilden er optent mod eder i min vrede.

Ah **HERRE** / du vedst det / Kom off ihu / oc ver omhyggelig for off/
oc heffue off offuer vore forfølgere. Tag off op / oc fordrag icke din vrede off/
uer dem / Thi du vedst / at wi bleffue forsmade for din skyld. Men dit Ord
opholde off / naar wi saa det / oc det samme dit Ord er vor hiertis glæde oc
trøst / Thi at wi ere io kallede effier dit Naffn / **HERRE** Gud Zebaoth.
Wiforsamle off icke til Bespaattere / ey heller glæde off met dem / Men wi bliffue alene for
din Naand/thi du gør dig meger vied paa off. Huor faare varer dog vor Pine saa lenge/oc
vore Saar ere saa aldelis onde/ar ingen kand læge dem: Du est bleffuen off lige som en Kulde/
der icke vil mere opuelde.

Jeremie bøn.

Der faare siger **HERRE** saa / Der som du holder dig til mig / Da vil Jeg holde
mig til dig/oc du skal bliffue min Predickere / Oc der som du lærer den Fromme / at affstille
sig fra det onde Folk / Da skal du vere min Lærere / Oc for du skulde falde til dem / Da
skulle de for falde til dig. Thi ieg haffuer gjort dig til en fast Kaaber / Nur mod dette Folk /
Der som de stride mod dig / Da skulle de dog icke offueruinde dig / Thi ieg er hof dig / at ieg
vil hielp oc frelse dig/siger **HERRE**. Jeg vil oc redde dig aff de Ondis haand / oc frelse
ledig aff de Tyranners haand.

Jerem. 1.

De

Jeremias XVI.

CHERRETI Sord skede til mig / oc sagde / du skalt ingen Hustru tage / oc icke affle Sønner eller Døtter / paa denne sted. Thi saa siger HERRETI om de Sønner oc Døtter / som skulle fødte paa denne sted / der til mer om deris skulde ds aff Siigdom / och de skulle huercken begrædis eller iordis / men de skulle bliffue i Himmels fule oc Diurene paa iorden til mad.

Jeremie. 7.

Thi saa siger HERRETI / Du skalt icke gaa til Grædehusit / oc du skalt oc ingen sted gaa hen at græde / ey heller haffue medynck offuer dem / Thi ieg haffuer bort taget min Fred fra dette Folck / siger HERRETI / desligest min naade oc barmhertighed / at baade store oc smaa skulle ds i dette Land / oc icke bliffue iordede ey heller begrædne / oc ingen skal sander rissue sig offuer dem ey heller gøre sig skaldit. Oc mand skal oc icke vdfiffte blant dem offuer Graaden / at troste dem mer offuer liger / oc icke giffue dem dricke aff Hufualsens Begere offuer Fader oc Moder. Derfaar skalt du icke gaa i noget Drickehus / at side hof dem / huercken til at æde eller til at dricke / Thi saa siger HERRETI Debaoth Israels Gud / See / Jeg vil bort tage i denne Sted / faar eders øyen oc i eders leffuis dage / glædens oc freydens røst / Brude gommens oc Brudens røst.

Jeremie. 5.

Oc naar du haffuer sagt dette Folck alt saadant / oc de sige til dig / Huorfaar taler HERRETI al denne store vlycke offuer oss / Huilken er den Afgjerming oc Synd / som vi haffue syndet mer / mod HERRETI vor Gud / Da skalt du sige til dem / Fordi / at eders Fedre forlode mig / siger HERRETI / oc efterfulde andre Guder / tiende dem oc bade til dem / Men mig forlode de / och icke holde min Lou. Oc i gøre end nu verre end eders Forfedre / Thi see / Nuert leffuer efter sit onde hietris rycke / at ville icke lyde mig. Derfaar vil ieg vdfigde eder aff dette land bort til it Land / som huercken i eller eders Forfedre aff vide / Der skulle i tiene fremme mede Guder dag oc nat / Der vil ieg ingen naade beuise eder.

Jeremie. 23.

Derfaar see / Tiden kommer siger HERRETI / at mand skal icke mere sige / saa sande lige som HERRETI leffuer / som vdedde Israels børn aff Egypti land / Men / saa sande lige som HERRETI leffuer / som vdedde Israels børn aff Iorden Land / oc aff alle Landene / som hand haffde bort for dem / Thi ieg vil føre dem igen til det Land / som ieg gaff deris Forfedre.

See / Jeg vil vdfende mange Fiskere / siger HERRETI / de skulle fiske dem. Oc der efter vil ieg vdfende mange Jegere / de skulle fange dem / paa alle Bierg / oc paa alle Høye / och i alle Stenreffuer. Thimine Hyen see paa alle deris veye / at de kunde icke stule dem for mig / oc deris ondskaff er vstule faar mine Hyen. Men ieg vil før beral dem deris misgjerning och synd dubbelt / Fordi at de besmitte mit Land mer deris Affguderieff Lig / oc fylde min aff mer deris Verfyggelighed.

HERRETI / Du est min stycke oc mact / oc min tilfluct i nød / Vedningene skulle komme til dig fra Verdens ende / oc sige / Vore Forfedre haffde falske oc forfengelige Guder / som inred kunde gaffne / Huorledis land it menniste gøre Guder / som icke ere Guder / Derfaar see / Nu vil ieg lære dem / oc beuise dem min Naand oc volds / At de skulle fornemme / At ieg her der HERRETI.

XVII.

Vda synd er streffuen mer Jern Stile / oc mer skarpe Demante / oc vdfgraffuen paa deris Hierts Tasse / oc paa deris Alteris horn / At deris Børn skulle ihu kome / samme Altere oc Lunde / hof de grøne Træ / paa de høye Bierg. Men ieg vil giffue dine Høye / baade paa biergene oc paa marcken / mer alt dit Gods oc Liggendefæ / til it Roff for dine synders skyld / som du gjorde inden alle dine Landemerecke. Oc du skalt vdfstodis aff din Arff som ieg gaff dig / och ieg vil gøre dig til dine Fienders Tienere / i it Land / som du icke kender / Thi haffue opent min vreds Jid / som skal brende euindelige.

Saa siger HERRETI / Forbandet er den mand / som forlader sig paa Gennisten / oc holder Rød for sin arm / oc bortuiger fra HERRETI mer sit Hierte. Vand skal bliffue / som Heden i ørcken / och skal icke see den tilkommende Trost / Men hand skal bliffue i det tørre / vdi ørcken / i it vfructforneligt Land som ingen bor. Men Velsigner er den Mand / som forlader sig

sig paa HERRE/ oc HERRE er hans haab. Vnder lige som it Træ der er plan Psalm. 1.
ter hof vander/ oc er roddest hof Becken/ Thi om heden end kommer/ seyrer hand dog ick/
men hans Blad bliffue grøne/ oc hand sørger ick / naar it røt aar kommer/ men hand bær
fruct foruden affladelse.

Nieter er en trædelig oc en mistroelig ting / Duo kand der begrundet Jeg HERRE
kand begrundet hietter/ oc prøffue Tyrene/ oc giffue huer efter sin Gerning / efter hans Gern
ningers fruct. Thi lige som en Ful der setter sig paa æg/ oc ligger dem ick vd / Saa er oc den Jerem. 2.
som sancter vortferdige Guds/ Thi hand maa der fra/ naar hand der minst acter / oc skal dog
haffue spaar til mer paa der siste.

A Den vor Helligdoms sted / som er Guds æris Throne / er alrid bleffuen fast. Thi du
HERRE est Israels haab/ Alle som dig forlade / skulle bestemmis / oc de Affaldne skulle
scriffuis i iorden/ Thi de forlode HERRE/ den leffuende vands kilde. HERRE læg
du mig/ saa bliffue ieg sund/ Nielp du mig/ saa bliffue ieg hulpen/ Thi du est min Røst.

See/ de siget til mig/ Duor er da HERRE S ord: Bære lad der gaa hid. A Den ieg 1. Corint. 4.
flyde ick der saar fra dig/ min Byrde / Jeg haffuer oc ick heller begeret A Denniskens dag/ der
vedst du/ Duad ieg haffuer predickt/ der er ret faar dig. Der efon du mig ick forferdelig/ min
Tilfluer i ngd. Lad dem bliffue bestemmede/ som mig forfølge/ oc ick mig / Lad dem forfer
dis/ oc ick mig/ Lad vølckens dag gaa offuer dem/ oc sønder sla dem ruedubbel.

Saa siger HERRE til mig/ Gack boit oc stat i Folkens port/ igennem huilcken Ju
da Konger gaa vd oc ind/ oc i alle Jerusalems porte/ oc sig til dem/ Hør HERRE S ord/
i Juda Konger/ oc gantse Juda/ oc alle Jndbyggere i Jerusalem / som indgaa ar disse porte/
saa siger HERRE/ Foruaret eder/ oc bærer ingen Byrde paa Sabbat dagen igennem
Jerusalems porte/ oc fører ingen Byrde/ aff eders Huff/ om Sabbat dagen / oc gøer inted
arbejde / A Den hellig gøer Sabbat dagen / som ieg bød eders Forfedre. A Den de hørde
ick/ oc bøde ick deris gern/ A Den de bleffue haardnackede / ar de skulde ick høre mig/ ey hel
ler lade sig drage.

Der som i høre mig/ siger HERRE/ at i bære ingen byrde om Sabbat dagen/ igen
nem denne Stadis porte/ men hellig gøe den/ ar i gøe ingen gerning paa samme dag / Da
skulle oc Kongerne oc Forfæerne (som side paa Davids stol) gaa vd oc ind igennem dem / oc
vde oc fare/ baade paa vogne oc Heste/ de oc deris Forfæter/ mer alle som bo i Juda oc Jerusa
lem/ oc denne Stad skal besidde euindelige. Oc de skulle komme aff Juda Stræder/ oc de som
ligge trint omkring Jerusalem / oc aff Ben Jamins land / aff Dalene oc Biergene/ oc aff
Synden/ som skulle bære/ Bændoffer/ Offer/ Adoffer/ oc Røggelse til HERRE S
Huff. A Den der som i ick høre mig/ ar i hellig gøe Sabbat dagen/ oc ingen byrde bære igen
nem portene ind i Jerusalem om Sabbat dagen / Da vil ieg optende en Jld i hendis porte/
som skal fortære Husene i Jerusalem/ oc skal ick vdslyctis.

XVIII.

Dette er det ord som stede aff HERRE til Jeremiam / oc sagde / Gør dig Paatema
rede/ oc gack ned i Paattemagerens Huff/ der vil ieg lade dig høre mit ord. Oc gers huff.
ieg gick ned i Paattemagerens huff/ oc see/ hand arbejdet samme tid paa Huilet. Roma. 9.
Oc den Paatte som hand gjorde aff leret/ gick sønder i hans hender / Da gjorde
hand en anden Paatteigen som hånem behagede. Da stede HERRE S ord
til mig/ oc sagde/ Rand ieg ick oc saa omgaa met eder / i aff Israels Huff/ som
denne Paattemagere/ siger HERRE/ See/ lige som Leret er i Paattemagerens haand/
Saa ere i aff Israels Huff i min haand.

Jeg taler snarlige mod it Folk oc Kongerige/ At ieg vil oprykke / sønder byrde oc forderff
ue der. A Den der som der omuender sig fra sin ondskaff / mod huilcken ieg taler/ da skal mig oc
angre den vylcke/ som ieg tencke ar gøe dem. Oc ieg taler snart om it Folk oc Kongerige/ ar
ieg vil der bygge oc plante. A Den der som der gøe ilde saar mine øyen/ ar der lyder ick min røst/
Da skal mig oc angre der gode/ som ieg haffde loffuit ar gøe dem.

Saa sig nu til dem i Juda oc til Børgerne i Jerusalem. Saa siger HERRE/ See/
Jeg bereder eder en vylcke/ oc haffuer tancker mod eder / Der saar vende sig huer fra sit onde
væsen/ oc bedre eders væsen oc gerning. A Den de siget/ Der bliffue inted aff / Wi ville vandre
efter voere tancker/ oc huer gøe efter sit onde hietis tancker.

Der saare siger HERRE/ Spører dog iblant Hedningene / Duo haffuer nogen
tid hør saadant: At Israels Jomfru / gøe saa store græselige ting: Bliffue Sneen dog lene
ff ger paa

Jeremias

ger paa stene i marcken/naar det sneer ned aff Libanon/oc Regnuand løbet icke saa snart bort/
som mit Folk forglemmer mig. De gøse røgselse for Guderne/oc komme Forargelser aff sted
paa deris veye stedse oc altid/oc gaa paa vtraadde veye/Paa det at deris Land skal bliffue øde
lagt/dem til en euig skendzel/At/huer som gaar der frem/skal forundre sig/oc røste Hoffuedit.
Thi ieg vil bortspire dem mer it Østen vder faar deris Fiende / Jeg vil vise dem ryggen oc icke
ansietter/naar de forderffuis.

Men de sige/ Kommer/ oc lader oss raadsla mod Jeremiam / Thi Presterne kunde icke
fare vild i Louen / oc de Vise kunde icke seyle at giffue raad / Oc Propheterne kunde icke lare
vort / Kommer hid / Lader oss ihiesla hannem mer Tungen / oc inred giffue act paa al hans
tale.

HERRE/giff act paa mig/oc hør mine Aodstanderis røst. Er der ret/at mand betar
ler gaar mer ont/ Thi de haffue graffuer en Graff til min Siel. Kom dog ihu / huorledis ieg
haffuer staet faar dig/at tale deris beste/oc vende din grumhed fra dem. Saa straffe nu deris
Bøn mer Hunger/oc lad dem falde i Suerd / at deris Duffruer oc Encker bliffue vden Bøn/
oc deris Aend ihieslagne/ oc deris vnge Aandkøn kand dræbis i strid mer Suerd / At der
bliffuer it steg hør i deris Huff/Huorledis du haffuer lader Stridsfolk komme hasteligen off
uer dem. Thi de groffue en Graff at grube mig vdi/ oc lagde snarere faar mine føder. Oc effter
di HERRE du vedst alle deris anslag mod mig/at de ville ihiesla mig/Saa forlad dem icke
deris ondskaft/oc lad deris synd icke bliffue vdsat faar dig/Lad dem bliffue nedstyret faar dig/
ochandle mer dem effter din vrede.

XIX.

Leer paatte.
Ben Dinnoms dal.

1. Reg. 3.

Jerem. 7.

Jerem. 7.

Deute. 28.
Luc. 19.

Ja siger HERRE/ Gack bort/ oc køb dig en leer Paatte aff Paatremager
ren/mer nogle aff de eldste faar Folcker/ oc aff de eldste faar Presterne/ oc gack
hen vdi i Ben Dinnoms dal/ som ligger vden faar Teglporen / oc predickede
de ord/ som ieg siger dig/ oc sig / Hør HERRE S ord / i Juda Kong
ger oc i Borigere i Jerusalem / saa siger den HERRE Sebaoth Israels
Gud/ See/ Jeg vil lade saadan vlycke gaa offuer denne Sted/ at huo som der
hør/ hans øren skulle klinge. Fordi at de folode mig / oc gaffue en fremmet
Gud denne Sted/ ochaffue offeret Røgselse faar fremmede Guder der vdi/ huilcke huertken de
eller deris. Forfedre/eller Juda Konger kende/ ochaffue opfyte denne sted mer vskyldigt Blod.
Thi de haffue opbyggt Høye til Baal/at opbrende deris Bøn/ Baal til Brendoffer / huilcke
ieg huertken bød dem eller talede der om/ der til kom der aldri i mit Hierte.

Der faar see/ Tiden skal komme/ siger HERRE/ at mand skal icke kalde denne sted
mere Thopheth/ ey heller Ben Dinnoms dal/ men Aordere dal. Thi ieg vil forstyre i denne
sted/ Juda oc Jerusalems Guds tienste/ oc ieg vil lade dem falde ved Suerd faar deris Fiend
der/ vnder deris haand/ som staa effter deris Liff/ oc ieg vil giffue Himmelens Fule/ oc diuene
paa Jorden/ deris Legeme at æde. Oc ieg vil gøse denne Stad øde/ oc til en spaar / At alle de
som gaa der frem/ skulle forundre sig paa alle hans Plage/ oc bespaarte dem. Jeg vil lade dem
æde deris Sønners oc Døtters Kød / oc den ene skal æde den anders Kød i nød oc angist/ mer
huilcke deris Fiender/ oc de som staa effter deris Liff/ skalleruinge dem.

Oc du skalt sønder byde Leer paatten faar Aendene / som vdginge mer dig/ oc sige til
dem/ Saa siger den HERRE Sebaoth / Lige som mand sønder byder en Paatremageris
kar/ som icke kand bliffue helt igen/ Saa vil ieg oc sønder byde dette Folk oc denne Stad / oc
de skulle der til mer iordis i Thopheth/ effterdi der skal ellers icke vere Rum at begraffue. Saa
vil ieg omgaas mer denne Sted oc hans Indbyggere (siger HERRE) at Staden skal
bliffue som Thopheth. Der til skulle de huff i Jerusalem oc Juda Kongers huff/ bliffue saa
vrene som den sted Thopheth / Ja alle huff der som de gaffue røgselse paa tagene/ til al Hims
melens Dær/ oc offrede andre Guder Ductoffer.

Oc der Jeremias kom igen fra Thopheth/ som HERRE/ haffde sent hannem bort
at spaa/ gick hand ind i Forgaarden haff HERRE/ S huff / oc sagde til alt Folket / saa
siger den HERRE Sebaoth/ Israels Gud. See / ieg vil lade komme al den vlycke offuer
denne Stad/ oc offuer alle hendis Steder/ som ieg haffuer talt om mod hannem / fordi at de
ere haardnacted/ oc ville icke høre mine ord.

XX.

Dashur.

Er Dashur Prest/ Jimmers Prestis Søn / som vaar sæt til Offuerste i HER
RE/ S huff / Hørde at Jeremias spaaede disse ord / da slo hand Jeremiam Pro
phete/ oc faste hannem i Huelningen vnder Ben Jamins offuerste port/ som er haff
HERRE/ S huff.

De om morgenen drog Pas hur Jeremiam aff Huelningen/Da sagde Jeremias til hant
nem/HERRE/Kalder dig ick Pas hur/men a Nagur teint omkring. Thi saa siger HERRE a Nagur.
HERRE/See/ Jeg vil giffue dig oc alle dine Venner/ i redsel/ oc de skulle salde ved deris Fien-
ders Suerd/ der skal du see met dine øyen/ Oc ieg vil giffue al Juda i Kongens haand aff
Babylon/hand skal bort føre dem til Babylon/ oc ihiesla dem met suerd. Oc ieg vil giffue al
denne Stads gods met alle det som de haffue arberdet/oc alle Klenodie/oc alle Juda Kongers
Liggendese/ i deris Fienders haand/ar de skulle røffue/tage oc bortføre dem til Babylon. Oc
du Pas hur met alle dem som ere i dit huss/ skulle gaafangne oc komme til Babylon/ Der skal
du dog oc iordis/met alle Venner/ som du predicker Løgn faare.

HERRE/Du haffuer taget mig met ord/ oc ieg loed mig tage met ord/ Du haffuer
veret mig forsterck/oc du haffuer vunder/ a Den ieg er der daglige bleffuen til Spaar der off-
uer/ochuer mand bespaarret mig. Thi siden den tid ieg talede/ robe oc predicked/ om den
plage oc ødeleggelse/er HERRE/S ord bleffuit mig daglige til forhaanelse oc spaar. Da
tenckte ieg/ nu vel/ ieg vil ick mere komme hannem ihu/ oc ick mere predicke i hans Taffn/
a Den der bleff i mit Hierte/som en brendende Jld haffde veret indeluct i mine Been/ at ieg
kunde der ick lide/ochaffde nær fogaaer.

Thi ieg høier/huorledis mange straffe mig/ oc forserde mig alle vegne/ Fluy klager paa
hannem/Wi ville klage paa hannem/sige alle mine Denne oc Stalbsødre/ om vi kunde for-
tafte hannem/oc komme i ferd ved hannem/ochæfne off paa hannem. a Den HERRE
erhoff mig/ som en sterck Rempe/ Der faare skulle mine Forfølgere falde/ oc ick saa offuer
haand/a Den de skulle meger beslemmis/ Fordi at de gøre saa daarlige/ Den stam skal vere
euig/som mand skal ick forglemme. Oc du HERRE Sebaoth/ som proffuer den Rette-
dige/du seer nyene oc hietet/Lad mig see din heffn paa dem/Thi ieg haffuer befaler dig min
sag. Sungen HERRE/loffuer HERRE/thi hand frelser de fattigis liff aff de
Øndis hender.

Forbander vere den dag/paa huilken ieg vaar fød/Den dag skal ick velsignis/paa huilken
min a Noder fødte mig. Forbander vereden/som bar min Fader gode Tidender/ oc sagde/ Job. 3.
Du haffuer en yng Søn/at hand vilde gøre hannem glad. Den samme a Nand skal vere/ som
de Stader/de HERRE/omnuende/oc hand angrede der ick/ oc hand skal høre it strig om
morgenen/oc en hylen om middagen. At du dog ick haffuer mig ihieslager i a Noders Liff/
at min a Noder maatte veret min Graff/oc hendis Liff haffde bleffuit fructsommeligt euinde-
lige. Hui kom ieg dog frem aff a Noders liff/ At ieg skulde see saadan iammer oc hietesorg/oc
ende mine dage met skamme.

XXI.

Dette er det ord/som skede aff HERRE til Jeremiam/der Kong Sedes
chias sende Pas hur/a Nalchia søn til hannem/ oc Sephanias a Naesia Prestis
søn/oc loed hannem sige/ Atspør dog HERRE for off/ Thi Nabogodonosor/
Kongen aff Babylon/strider mod off/ At HERRE vilde dog gøre
met off effter alle hans Underlige geeninger/ met huilcke hand maatte drage
fra off.

Jeremias sagde til dem/Siger saa til Sedechiam/Dette siger HERRE Israels
Gud/See/ieg vil vende Naaben tilbage/som i haffue i eders hender/ met huilcke i stride mod
Kongen aff Babylon/oc mod de Chaldeer/ som haffue belagt eder vden faar hoff a Nuren/
oc vil sancke dem tilhobe mit i Staden. Oc ieg vil stride mod eder/ met en vdract Naand/ met
en sterck Arm/ met stor vrede/ grumhed oc waarmhierrighed/ Oc ieg vil sla denne Stads
Borgere/baade a Nenniske oc Fa/ at de skulle dø/ aff en stor Pestilente. Oc der effter (siger
HERRE) vil ieg giffue Sedechiam/Juda Konge oc hans Tienere oc Folck/som off-
uerbliffue i denne Stad fra Pestilente/Suerd oc Hunger/ i Nabogodonosors Kongis hen-
der aff Babylonien/oc i deris Fienders hender/som staa effter deris Liff/ At
hand skal saa staa dem met skarpe Suerd/ at der skal ingen konseil ey heller naade/ ey heller
baemhierrighed vere.

Oc sig til dette Folck/Saa siger HERRE/See/ Jeg legger eder faare den vey til
Liffuit/oc den vey til døden. Duo som bliffuer i denne Stad/hand skal dø ved Suerd/Hun-
ger oc Pestilente/a Den huo som giffuer sig vd til Chaldecene/ som haffue belagt eder/ hand
skal bliffue leffuende/ oc beholde sit Liff/ som ic Dorte. Thi ieg haffuer sat mit Ansiet offuer
denne Stad/til vlycke oc til inred gaar/siger HERRE/ Nand skal giffuis i Kongens
hender aff Babylonien/ at hand skal opbriende hannem met Jld.

ff ij De

Jeremias

Och görer HERRENS ord/ om Juda Kongis Huff. Du Davids huff/ saa siger HERREN/ Holder Dom om morgenen oc redder den beroffuede aff den Forredeligis haand/ Paa det min grumhed skal icke vdfare/ som Jld/ oc brende saa/ at ingen skal funde vdslycke/ for eders onde vafens skyld. See siger HERREN/ Jeg siger dig/ du som boer i Daalen/ i Klippen/ oc paa Slættren/ oc siger/ Huo vil offuerfalde oss/ eller komme i vore Befestninger/ Jeg vil hiemsøge eder (siger HERREN) efter eders gerningers fruct/ Jeg vil opreende en Jld i hendis skou/ Haud skal fortære alting trint omkring.

XXII.

Saa siger HERREN/ Gack ned i Juda Kongis Huff/ oc tale der dette ord/ oc sig/ Du Juda Konge/ som sider paa Davids stoel/ høyr HERRENS ord/ baade du oc dine Tienere/ oc dit Folk/ som indgaa at disse Porte. Saa siger HERREN/ Holder Ræt oc Retsfærdighed/ och frelser den Røffuede aff den Forredeligis haand/ oc plagger icke de Fremmede/ Faderløse oc Encker/ oc görer ingen vold/ oc vdgryder icke vdslydige Blod i denne Sred. Gør i saadant/ Da skulle Kongerne som side paa Davids stoel inddrage/ igennem disse Huffs Porte/ baade til Vogn oc til Heste/ med deris Tienere oc Folk. Men der som icke lyde saadant/ Da haaffuer ieg foret ved mig self (siger HERREN) dette huff skal bliffue forstyret.

Thi saa siger HERREN om Juda Kongis Huff/ Gilead/ du est mit hoffuit i Libanon/ Huad gielder det ieg vil gøre dig øde/ oc Stæderne foruden Indbyggere. Thi ieg haaffuer besillet Forderffuere offuer dig/ huer met sit Vaaben/ de skulle affhugge dine vdualde Cedar oc kaste dem i ilden. Saa skulle mange Nedninge gaa frem om denne stad/ oc sige til huer andie/ Huorfaare haaffuer HERREN saa handlet met denne store Stad/ De mand skal suare/ Fordi at de forlode HERRENS deris Gud/ Pact/ oc bade til andre Guder/ och tiente dem.

Græder icke offuer de Døde/ oc gremmer eder icke derfaar/ Men græder offuer den/ som bortfar/ Thi hand skal aldri komme igen/ at see sit Federnes land. Thi saa siger HERREN om Sallum/ Josie Juda Kongis søn/ som er Konge i sin Faders Josie sted/ som er vddragen aff denne Sred/ Haud skal icke komme hid igen/ Men hand skal dø i den Sred/ som hand er bortfangen til/ oc hand skal icke mere see dette Land.

De den/ som bygger sit Huff met synd/ oc sit Herberre met vræt/ den som lader sin Tælle arbejde forgeffuis/ oc giffuer hannem icke sin Løn. De tencker/ Vi vel/ ieg vil bygge mig et stort huff/ oc vide Pallat/ oc lader hugge sig Vindue der vdi/ oc pannele met Cedar træ/ oc male met røst. Men du at du vil vere Konge/ effterdi du biammer met Cedar/ Haaffuer din faader icke oc æder oc drucker/ oc gjorde alligeuel Ræt oc Retsfærdighed/ oc der gick hannem vel. Haud halp den Elendige oc Fattige til rette/ och der gick hannem vel. Er det icke saa/ At saadant heder/ at kende mig ret/ siger HERREN/ Men dine øyen oc dit herte staa icke saa/ men paa din Gerighed/ paa at vdgryde vdslydige Blod/ at bruge forredelighed oc til at vndertrykke.

Derfaar siger HERREN om Joachim/ Josie søn/ Konge i Juda/ Haud skal icke begræde hannem/ Ah broder/ Ah søster/ mand skal icke begræde hannem/ Ah Herre/ Ah ædele. Haud skal iordiff som en Asen/ hen slæbis och vdkastis faar Jerusalems porte. Ja gack da op paa Libanon oc freig/ oc lad dig høyr i Basan/ och rob fra Abarim/ Thi alle dine Elskere ere iammerlige omkomne. Jeg sagde dig det før/ der der gick dig end vel/ Men du sagde/ Jeg vil icke høyr/ Saa gjorde du i alle dine dage/ at du vilde icke lyde min røst. Derer søder alle dine Nyder/ oc dine Elskere drage fangne bort/ Der skal du dog bliffue til spaat oc skændel/ for al din ondskaff skyld. Du som nu boer i Libanon/ oc gør din Rede i Cedar/ Huor deylige skal du see vdi/ naar du faar pine oc angst/ lige som den der søder barn.

Saa sant som ieg leffuer (siger HERREN) Der som Jechonias Joachims/ Juda Kongis søn/ vaare en Signete ring paa min høyre Haand/ Da vilde ieg dog rissue dig der aff oc giffue dig i deris hender/ som staa efter dit Liff/ oc forhuilke du freytter/ som er i Tabogors donofors Kongis aff Babylonien/ oc i Chaldecernis hender. Och ieg vil driffue dig/ och din Moder som dig fødte/ bort i et andet Land/ som icke er eders Federnes land/ oc der skulle i dø/ oc icke komme hid i dette Land igen/ som de vilde hiertelige gerne vere. Huilcken elendig/ foractet/ oc forstuden Haud er dog Jechonias it vuerdige Ræt/ Ah hui er hand dog saa forderffuen met sin Sød/ oc bortkasti it vobekent Land/ O Land/ land/ land/ høyr HERRENS ord/ saa siger HERREN/ Scriffuer denne Haud op for en forderffuit/ For en Haud/ som der icke skal lyctis i hans lifftis dage/ Thi hand skal icke saa den lycke/ at nogen aff hans Sød skal side paa Davids stoel/ oc regere i Juda mere.

He

W

Eder Hyder/ som omkomme de atspire min Hiord som ieg søder/ siger Ezech. 34.
 HERRE. Der saare siger HERRE. Israels Gud om Hyderne/
 som fødte mit Folk/ I haaffue atspredt och bortstøt/ oc icke besøgt mit Hiord/
 See/ Jeg vil hiemføge eder for eders onde vāsen skyld/ siger HER
 RE. De ieg vil samle dem tilhobe som ere offuerbleffue/ aff min Hiord
 aff alle Land/ som ieg haaffuer bortstøt dem/ oc ieg vil føre dem til deris
 Faaresti igen/ at de skulle vove oc bliffue mange. De ieg vil sette Hyder off
 uer dem/ som skulle føde dem/ at de skulle icke mere frygte eller forferdis/ eller bliffue hiemføgre/
 siger HERRE.

See/ tiden kommer/ siger HERRE. at ieg vil oprette Dauid en retuiff/ Quist/ de Jerem. 33.
 hand skal vere en Konge/ som skal vel regere/ oc oprette Ret oc retferdighed paa iorden. I sam
 me tid/ skal Juda bliffue frelst/ oc Irael bo tryggelige/ De det skal vere hans Naam/ at mand
 skal kalde hannem/ HERRE. som er vor Retferdighed.

Der saar see/ Tiden skal komme siger HERRE. at mand skal icke mere sige/ saa sant
 som HERRE. I leffuer/ som vdsorde Israels børn aff Egypti Land/ Men/ saa sant som Jerem. 16.
 HERRE. I leffuer/ som vdsorde oc hente Israels Husis Sed/ aff Iorden land/ oc aff alle
 Land/ til huilcke ieg bortstøtte dem/ at de skulle bo i deris Land.

Mod Propheterne.

At hierte vil byfse i mit Liff/ alle mine Been beffue/ at ieg er som en drucken Mand/
 oc som en der tumler aff Vin/ saar HERRE. oc saar hans hellige ord. At Landet er saa
 fuld aff Horkarle/ at Landet staar saa yncelige/ at det er saa forbandet/ oc at Engene i øcken
 bort tæris/ Oc deris Leffner er ont/ Oc deris Regemente duer intred. Thi at baade Propher
 ter oc Priester ere Stalcke/ De ieg finder oc deris ondskaff i mit Haff/ siger HERRE. Der
 saar er deris vey/ som en slebret vey i mæcke/ paa huilcken de glide oc falde/ Thi ieg vil lade
 vlycke Komme offuer dem/ i deris hiemføgelsis aar/ siger HERRE.

Jeg saa vel oc daarlighed/ haff Propheterne i Samaria/ at de spaade ved Baal/ oc for Jerem. 9.
 fødte mit Folk Irael. Men ieg seer Der tryggelighed/ haff Propheterne i Jerusalem/ huilcke
 dia de gøre hore/ oc gaa om mit Lagn/ oc styckede Onde/ paa der at ingen skal io omuende
 sig fra sin ondskaff/ De ere alle saar mig/ lige som Sodoma/ oc deris Borgere/ som Gomora.
 Der saar siger den HERRE. Sebaoth saa om Propheterne/ See/ Jeg vil giffue dem aNal
 ur til mad/ oc Galder til drucke/ Thi aff Propheterne i Jerusalem kommer Gynskalckeri vdi
 der gantste Land.

Saa siger den HERRE. Sebaoth/ Hæter icke Propheternes ord/ som spaa saar eder/
 De bedrage eder/ Thi de predickte deris hiertis Syn/ oc icke aff HERRE. aMund.
 De sige til dem som mig bespaare/ HERRE. sagde der/ Der skal gaa eder vel/ Oc de
 sige til alle/ som vandre effter deris hiertis gode trycke/ Der skal ingen vlycke Komme offuer
 eder. Thi huo siod i HERRE. Raad/ som haaffuer seer eller hørt hans ord: Huo acrede
 oc hørde hans ord.

See/ HERRE. Storm skal komme met grumhed/ oc en forferdelig huerelund skal Jerem. 14. 27.
 falde paa de Wgudeligis Hoffuit. Oc HERRE. vrede skal icke aflade/ Jndtil hand 29.
 haaffuer gjort oc vdrættet der som hand haaffuer i sinde/ Her effter skulle i der vel fornemme. Jeg
 sende icke Propheterne/ Dog løbe de/ Jeg taledede icke til dem/ Dog spaade de. Thi der som de
 haaffde bleffuit ved mit Raad/ oc predicket mit ord saar mit Folk/ Da haaffde de omuent dem
 fra deris onde vāsen/ oc fra deris onde leffner.

ER ieg icke en Gud/ som er hart hoff/ siger HERRE. oc icke en Gud/ som er longt
 bort: Went du/ at nogen fand skulle sig saa lønlige/ at ieg fand icke see hannem/ siger HER
 RE. Er ieg icke den/ som opfylder Himmelen oc Jorden/ siger HERRE.

Jeg høret der vel/ At Propheterne predickte oc spaa falskelige i mit Naam/ oc sige/ Jeg
 drømde/ ieg drømde. Naar ville dog Propheterne aflade/ som spaa falske/ oc spaa deris hiertis
 bedragere/ oc ville/ At mit Folk skal forglemme mit Naam/ offuer deris Drømme/ som den ene
 predicket saar den anden/ Lige som deris Forfedre forglemde mit Naam/ for Baals skyld. En
 Propher/ som haaffuer Drømme/ hand predickte drømme/ Men den som haaffuer mit ord/ hand
 predickte mit ord ret. Huorledis rimer Affnerne dem met Hueden/ siger HERRE. Er mit
 ord icke lige som en Ild/ siger HERRE. oc lige som en Hammer der sønderflar Klippen?

Der saar see/ Jeg vil til de Prophetere/ siger HERRE. huilcke som siule mit ord/ den
 ff iii ene

Jeremias

ene fra den anden. See/ Jeg vil til de Propheter/ siger HERREN/ som fremføre deris egne ord/ oc sige/ Hand sagde det. See/ Jeg vil til dem/ som spaa falske Drøme/ siger HERREN/ oc predickte de samme/ oc forføre mit Folk mer deris Løgn oc løse Tidender/ Alligeuel at ieg haaffde ick vdsent dem/ oc ey heller befaler dem det/ oc de ere ick dette Folk nyttelige/ siger HERREN.

Naar dette Folk/ eller en Prophete/ eller en Piest spør dig at oc siger/ Huilcket er HERRENs Bryde: Da skalt du sige til dem/ huad Bryden er/ Jeg vil bortkaste eder/ siger HERREN. Ocom en Prophete/ eller Piest/ eller Folk siger/ Det er HERRENs Bryde/ den vil ieg hiemfge/ der til met oc hans Hush. Saa skal den ene tale til den anden/ oc sige iblant huer andre/ Duad suarede HERREN/ oc huad siger HERREN: Oc kalde der ick mere/ HERRENs Bryde/ Thi huer mandz eget ord/ skal vere hannem en Bryde/ effterdi at i saa omuende den leffuende Guds/ HERRENs Sebaoths vor Guds ord. Der faar skille i saa sige til Propheten/ Duad suarede HERREN dig/ oc huad sagde HERREN.

Effterdi i sige/ HERRENs Bryde/ Der faar siger HERREN saa/ Nu i kalde dette ord HERRENs Bryde/ oc ieg sende til eder/ oc loed eder sige/ at i skulde ick kalde det/ HERRENs Bryde/ See/ saa vil ieg borttage eder/ oc eder mer Straden/ som ieg gaff eder oc eders Forfedre/ oc bortkaste eder fra mit Ansigt/ oc ieg vil tilstikke eder euig Skendel oc euig Forismædelse/ som aldri skal forglemmis.

XXIII.

Tho. Figen
kurffue.

See/ HERREN visde mig tho Figen kurffue/ sette faar HERRENs Tempel (siden at Nabogodonosor Kongen aff Babylonien haaffde bortført/ Iechoniam Joachims søn Juda Konge mer Førsterne aff Juda/ Tomineremend oc Smede aff Jerusalem/ oc ført til Babylonien) I den ene Kurff/ vaare meger gode Figen/ som de første mode Figen ere/ I den anden Kurff vaare meger onde Figen/ at mand kunde ick æde dem/ saa onde vaare de. Oc HERREN sagde til mig/ Jeremia/ Duad seer du/ Jeg sagde/ Figen/ De gode Figen ere meger gode/ oc de onde ere meger onde/ at mand kand ick æde dem/ saa onde ere de.

Da skede HERRENs ord til mig/ oc sagde/ Saa siger HERREN Isaia Guds/ Lige som disse Figen ere gode/ Saa vil ieg naadelige anamme til mig dem som fangne ere aff Juda/ huilcke ieg loed hen drage aff denne sted/ til Chaldeeris land. Oc ieg vil see naadelige til dem/ oc igen føre dem i dette Land/ oc ieg vil opbygge dem/ oc ick affbryde/ Jeg vil plante dem/ oc ick oprykke. Oc ieg vil giffue dem it herte/ at de skulle kende mig/ at ieg er HERREN/ Oc de skulle vere mit Folk/ saa vil ieg vere deris Gud/ Thi de skulle omuende dem til mig aff gantse herte.

Jerem. 32.

Men lige som de onde Figen ere saa onde/ at mand kand ick æde dem/ siger HERREN/ Saa vil ieg hen giffue Sedechiam Juda Konge oc hans Førster/ oc der som er offuer aff Jerusalem/ oc offuer i dette Land/ oc dem som bo i Egypti land. Jeg vil sticke dem wlycke til/ oc ick lade dem bliffue i noget Kongerige paa Jorden/ at de skulle bestemmis/ oc bliffue til it Ordspøck oc Fabel oc til Forbandelse/ i alle Steder/ som ieg vil forstøde dem. Oc ieg vil sende Suerd/ Hunger oc Pestilence iblant dem/ indtil at de omkomme aff Landet/ som ieg gaff dem oc deris Fedre.

XXV.

Sette er det ord/ som skede til Jeremiam/ offuer alt Juda Folk/ I det siende Joachims Josie søns/ Juda Kongis aar (som er Nabogodonosors Kongens aff Babylonien første aar) huilket Jeremias Prophete oc talede til alle Juda Folk/ oc til alle Borgerne i Jerusalem/ oc sagde/ HERRENs Ord skede til mig i det tretrende Josie Almons søns/ Juda Kongis aar/ indtil denne dag/ oc ieg haaffuer prediket faar eder mer silt it try oc tiue aar/ Men i vilde aldri høre det.

HERREN haaffuer oc sent til eder alle sine Tienere/ Propheterne stielige/ Men i vilde aldri høre dem/ ey heller bøye eders øren der til/ at lyde dem/ Der hand sagde/ Omuender eder huer fra sine onde vepe/ oc aff eders onde vassen/ Saa skuldet altid oc euindelige bliffue i landet/ som HERREN gaff eder oc eders Forfedre. Følger ick andre guder/ at i ick tiene eller tilbede dem/ Paa der at i ick skulle forstøme mig/ mer eders hendes gerning/ oc ieg skal tilstikke eder wlycke. Men i vilde ick lyde mig/ siger HERREN/ Paa der at i skulde io vel forstøme mig/ mer eders hendes gerning/ til eders egen wlycke.

4. Reg. 17.
Jerem. 18. 35.

Der saar siger den HERRE Sebaorth saa / Effterdi at i vilde da icke høre mine ord / See/saa vil ieg vdsicte oc lade komme alle Folket mod iorden (siger HERREN) oc saa min tiener Nabogodonosor Kongen aff Babylonien/oc ieg vil føre dem offuer dette Land/oc offuer dem/som der bo vdi/oc offuer alt dette Folket / som her omkring ligger / Oc ieg vil forbande oc forstyre dem / oc gøre dem til spaat oc en euig ødeleggelse. Oc ieg vil tage der fra al glædelig sang / Brudgommens oc Brudens rost / wøllens lud / oc lyctens luust / At dette gantse Land skal ligge øde oc forstyret / De disse Folket skulle riene Kongen aff Babylonien / i halffierdesinds tiue aar.

Wen naar de halffierdesinds tiue aar ere fuldkomne/da vil ieg hiemføge Kongen aff Babylonien oc alt det Folket (siger HERREN) for deris misgerning / Der til mer Chaldecernis land/oc ieg vil gøre det til en euig ødeleggelse. Saa vil ieg føre alle mine ord offuer dette land/ som ieg haaffuer talt mod det/som er/alt det som staaar scerffuit i denne Bog/der som Jeremias haaffuer spaaet offuer alle Folket. Oc de skulle ocfaa riene / alligeuel at de ere meger Folket oc store Konger/ Saa vil ieg betale dem/ effter deris forræst/oc effter deris hendes gerning.

Thi saa siger HERREN Israels Gud til mig / Tag dette Begeret aff min Haand fuld aff viedens vin / oc stenc alle Folket der aff / til huilcke ieg sender dig / at de dricke/rumle oc bliffue galne / for Suerder / som ieg vil sende iblant dem. Oc ieg tog Begeret aff HERRENs Haand / oc stenc alle Folket / til huilcke HERREN sende mig / som er Jerusaleem/ Juda Stæder/deris Konger oc Føfster/ At de skulle ligge øde oc forstyrede/oc bliffue en Spaat oc forbandelse/som der er paa denne dag.

De Pharaos Kongen i Egypten/mer hans Tienerer / oc Føfster oc alt hans Folket. Alle Land mod Vesten/alle Konger i Vsland/alle Konger i Palestiner land / mer Aftalon/Gasa/ Acharon/oc de offuerbleffue i Vdod. De aff Edom/de aff Moab/ Amos bøn. Alle Konger i Thiro / alle Konger i Sidon / Kongerne paa Verne paa hin side Haaffuit. De aff Dedan/de aff Thema/de aff Buz/oc alle Føfster i de Stæder. Alle Konger i Arabia / alle Konger mod Vesten/de som bo i Qcken. Alle Konger i Simri/alle Konger i Elam / alle Konger i Nedem/alle Konger mod iorden/baade nær oc langt borte / den ene mer den anden. Oc alle Konger paa Jorden/som ere paa Jorderig/oc Kong Sefach skal dricke effter disse.

De sig til dem/Saa siger den HERRE Sebaorth/Israels Gud/Dricker/at i bliffue dunctne/spie oc falde ned / oc icke kunde opstaa for Suerd / som ieg vil sende iblant eder. Oc der som de ville icke tage Begeret aff din haand oc dricke / Da sig til dem / Saa siger den HERRE Sebaorth/At i skulle dricke. Thi see/ Jeg vil begynde at plage/ i den Stad/som er kaldet effter mit Naftn/ Oc i skulle bliffue wstraffede / I skulle icke bliffue wstraffede / Thi ieg kalder Suerder offuer alle dem som bo paa Jorden/siger den HERRE Sebaorth.

Oc du skal spaa dem alle disse ord/oc sig til dem/HERREN skal bryde aff der Høye/ oc lade høre sin Torden aff hans hellige Wolig/ Hand skal bryde offuer sin Faaresti/hand skal slunge en Vise/som Vimpetjerne / offuer alle Landens Indbyggere / Den lud skal stelde til Verdens ende. HERREN haaffuer trøet mer Hedningene/ oc hand vil holde Dom mer alle Rød. Hand skal giffue de Wgudelige vnder Suerd/siger HERREN.

Saa siger den HERRE Sebaorth/See/der skal komme en Plage fra it Folket til it ander / oc der skal it stor Vær opuectis / fra siden paa Lander. Da skulle de som slagne ere aff HERREN/ ligge paa den tid/ fra den ene Jordens ende/ indtil den anden ende / De skulle icke begræbis/ey heller optagis/ey heller iordis/ Wen de skulle ligge paa marcken / oc bliffue til mæg.

Hylet nu i Wyder/oc rober/velter eder iaste i Veldige offuer iorden / Thi tiden er her/ at i skulle factis/oc bortspess/oc i skulle sønderfalde / som it kaasteligt kar. Oc Wyderne skulle icke kunde fly/oc de Veldige offuer iorden skulle icke kunde vndfly. Da skulle Wyderne strage/oc de Veldige offuer iorden/ skulle hyle / at HERREN haaffuer saa ødelagt deris Gængs gong/oc deris Enge/som stode saa vel/ere forderffuede/for HERRENs grumheds vrede. Hand haaffuer forladet sin Wolig/som en vng Louue/oc deris Land er saa ødelagt aff Tyranners suare vrede/oc aff hans grumheds vrede.

XXVI.

Joachims Josie søns / Juda Kongis begyndelse / stede dette ord aff HERREN oc sagde/Saa siger HERREN/ Stati forgaarden haff HERRENs Huff / oc predickte faar alle Juda Stæder/som her indgaa at tilbede i HERRENs Huff / alle de ord som ieg haaffuer besalet dig / at sig dem / oc tag inred der fra. Om de end maa vel ste vilde høre/ oc omuende sig / huer aff

ff uij sin

70. Fengse
lens aar.

Jerem. 29.

2.Paral. 36.

1. Ekd. 11.

Sefach.

Jerem. 51.

1. Petri 4.

Joel. 2.

Amos 1.

fin onde væsen / Der hudskeet ieg maatte oc angre der onde / som ieg tencker at gøre dem / for deris onde handels skyld. Oc sig til dem / Saa siger HERREN / Der som i icke lyde mig at / i i vande i min Lou / so ieg lagde eder faare / at i høre mine Tieneris Propheetenis ord / som ieg haffuer altid sent til eder / oc i vilde dog icke høre / Saa vil ieg gøre ved dette Duff / som ved Silo / oc gøre alle Hedninge paa Jorden denne Stad til en Forbandelse.

Der nu Presfierre/Propheterne oc alte Folcker hørde Jeremia/ at hand taledede faadanne
 odd i H E R R E T S Huff/ oc Jeremias haffde nu voraler/ alt der som H E R R E T S Huff/
 de befaler hannem/ at sige alt Folcker/ Ghebe Presfierre/Propheterne oc alte Folcker hannem/ oc
 sagde/ Du skal dsd/ Duos faar røpsi du spaa i H E R R E T S Taffn/ oc sige/ Der skal gaa
 derre Huff/ som Silo oc denne Stad skal ødeleggis/ at ingen skal mere bo der vdi/ Oc alte
 Folcker forsamlede sig althobe mod Jeremiam i H E R R E T S Huff.

Folcker forsamlede sig i høie mod Jeremiam HERRENS Prof.
 Der Juda Forfiker høide dette / ginge de aff Kongens Duff / hen op i HERRENS
 Duff / oc fette dem faar HERRENS Ny port. De Prieſterne oc Propheterne ſagde faar
 Forſteerne oc alte Folcker / Denne er Kyldigat ds / Thi hand ſpaade mod denne Stad / ſom i
 hafue hørt med eders gærn.

Men Jeremias sagde til alle Føfsterne oc til alt Folket, HERRER sende mig / at
 ieg skulde spaa mod dere Huis / oc mod denne Stad / alt det som i hørde. Saa beder nu eders
 væsen oc handel / oc lyder HERRERS eders Gudz røst / Saa skal oc HERRER sende mig
 gret der onde / som lyder haffuer talet mod eder. See / ieg er i eders handel / i mue gøre det mee
 mig / som eder tycker at vere ret oc gaat. Dog skulde i vide / Der som ihiesla mig / da skulle i vaa
 gode wifskidigt blod / paa eder selffue / paa denne Stad / oc hana Inobyggere. Thi sandelig
 sende HERRER mig til eder / at ieg skulde tale al saadan naar eders oren.

denoet I H E R E N i n g t i l e d e r a r t i g ſkulde t a l e ſa a d a n ſa a r e d e r s g e r n ,
 Da daghe G e ſt r i e n e o c a l t e F o l c k e r t i l P r i e ſ t e r n e o c P r o p h e t e n / D e n n e e r i c k e ſ t y d i g t i l
 d d e n / T h i h a n d h a f f u e r t a l e r t i l o f f / i n H E R E N s v o r G u d s N a f f n e . D e n g l e a f f d
 E l d ſ t e i n L a n d e r ſ t o d e o p / o c t a l e d e t a l t F o l c k e n s F o r ſ a m l i n g / o c ſ a g d e . V d i E ſ e c h i e J u d a
 K o n i g i s t d / v a a r h e r e n P r o p h e t e A d i e a a f f A d e ſ a / o c t a l e d e t a l t J u d a f o l k / ſ a ſ i g e r
 d e n H E R E E ſ e b a o r t / N i ſ ſ ſ k a l p l a y e f f ſ o m e n A g e r / o c J e r u ſ a l e m ſ k a l b l i f f u e t i l e n S e n
 h o b / o c H E R E N S D i o n ſ i g e r t i l e n v i d S k o u . A l l g e u e l l o e d E ſ e c h i a a s K o n g e o c
 a l t J u d a i c k e d e r ſ a a r e t h i e f l a h a n n e m / J a d e f r e y d e d e H E R E N m e g e r m e r e / o c b a d e ſ a a r
 H E R E N / Da a n g r e d e o c H E R E N d e r o n d e / ſ o m h a n d h a f f o e t a l e r m o d d e m . F e d d i
 g e t v i m e g e r i l d e m o d v o r e S t a l e .

Der vaar ocmeen som spaade til ERKETS Taffn / Vrias Semaia søn aff Rithia
 Jearum / hand spaade mod denne Stad oc mod dette Land / lige som Jeremias. Men der Joa
 chim Kongen / oc alle hans veldige oc Føisfer høide hans ord / vilde Kongen lade thielsla
 hannem. Oc Vrias spuede det / styrede sig / oc skyde / oc dogt til Egypten. Men Kong Joa
 chim sende Folk til Egypten / Elnahon Achbais søn / oc andie mer hannem / de hentte han
 nem aff Egypten / oc ledte hannem til Kong Joachum / Vand loed thielsla hannem mer suer /
 oc loed iorde hans Legeme ibland der menige Folk.

Saa vaer Ithicham Saphans Sønns haand met Jeremia / at hand kom ick i Folckens
hender / at sla hannem ihel.

XXVII.

Joachims Josie søns/ Juda Kongis begyndelse/ skede det ord aff HERRE¹⁷
til Jeremiam/ oc sagde/ Saa siger HERRE¹⁸ til mig/ Gør dig it Dag/ oc
heng der paa din Hals/ Oc sticke det til Kongen i Edom/ til Kongen i Moab/ til
Amois børne Konge/ til Kongen i Tyro/ oc til Kongen i Sidon/ ved de Zud/
som ere komne til Jerusalem/ til Sedechiam Juda Konge. Oc besal dem/ at de skul-
le siges til deris Herre/ Saa siger den HERRE¹⁹ Sebaorh/ Israels Gud/ saa
skulle i siges til eders Herre. Jeg giorde Jorden/ oc Aennistene oc Queger/ som er paa iorden/
ved min store Aact oc vdiacte Aem/ oc ieg gissuer hende huem ieg vil.

De nu haftuer ieg giffuit alle disse Lande i Nabogodonosors / Kongens aff Babylonien / min Teniers haand / ieg haftuer oc giffuit hannem vilde Tuene pa marcken / ar de skulle
 tiene hannem. De alle Folk skulle tiene hannem / oc hans sön / oc hans söns Sön / indel hans
 Landis tid oc kommer / Thi mange Folk oc mechtige Konger skulle tiene hannem. Ar en huil
 te Folk oc Kongerige / sö icke vilde tiene i Nabogodonosors Kongen aff Babylonien / oc huil
 sö icke vilde giffue deris Hals vnder hans Zag / Der Folk vil ieg hiemföge / met Suerd /
 Hunger oc Pestelence / siger HERRE i / indel ieg omkommer dem vnder hans haand.

Derfaar saa høret icke eders Propheter/Spaamend/Drigmers vdeggere/Daguellere oc Iere. 14. 29;
Troldearte/ som sigte til eder/ I skulle icke tiene Kongen aff Babylonien. Thi de spaa eder
falskt/ paa det at de skulle komme eder longe bort fra eders Land/ oc ieg skal vdsfde eder/ och i
skulle omkomme. Thi huikef Folck som giffuer sin Hals vnder Kongens Nag aff Babylonia
nien/ oc tiener hannem/ det vil ieg lade bliffue i hans Land/ at bygge oc bo der/ siger HER
RE.

Oc ieg talede alt saadant til Sedechiam Juda Konge/ oc sagde/ Giffuer eders Hals/ vnder
der Kongens Nag aff Babylonien/ oc tiener hannem och hans Folck/ Saa skulle i bliffue leff
uendis. Huorfaare ville i ds/du oc dit folck/ ved Suerd/ Hunger oc Pestelente/ Som HER
RE/Thi haaffuer talet offuer Folcket/ som icke vil tiene Kongen aff Babylonien. Der faar skulle
icke lyde de Propheters ord/ som sigte til eder/ I skulle icke tiene Kongen aff Babylonien/ Thi
de spaa eder falskt. Oc ieg haaffuer icke vdsent dem/ siger HERRE/ men de spaa falskt i mit
Haffn/ Paa det at ieg skal vdsfde eder oc at i skulle omkomme/ met Propheterne som spaa faar
eder.

Oc ieg talede til Presterne oc til alt Folcket/ oc sagde/ saa siger HERRE/ Lyder icke
eders Propheters ord/ som spaa faar eder/ oc sigte/ See/ de Kar aff HERRE/ S Huff
skulle snart komme hid igen fra Babylonien/ Thi de spaa falskt faar eder. Lyder dem icke/ men
tiener Kongen aff Babylonien/ saa skulle i leffue/ Huorfaar skal dog denne Stad bliffue odt
Ere de Propheter/ oc haaffue de HERRE/ S ord/ da lader dem det bede den HERRE
Sebaoth/ at de offuerbleffue Kar i HERRE/ S Huff oc i Juda Kongis huff/ oc i Jerusa
lem/ skulle icke oc bortföris til Babylonien.

Thi saa siger den HERRE Sebaoth/ om Støtterne oc om Haaffet/ om Stolene oc
om de Kar/ som end nu ere offuerbleffue i denne Stad/ som Nabogodonosor Kongen aff Ba
bylonien icke bort tog/ der hand bortföde Jechoniam Joachims søn Juda Konge fra Jerusa
lem til Babylonien/ oc alle Juda oc Jerusalems Föfster. Thi saa siger den HERRE Se
baoth/ Israels Gud/ om Karene som end nu ere offuerbleffue i HERRE/ S Huff/ oc i
Kongens huff aff Juda/ oc i Jerusalem/ De skulle föris til Babylonien/ oc bliffue der/ Ind til
paa den dag/ at ieg hiemsiger dem/ siger HERRE/ oc til at ieg lader dem före hid op igen
til denne Sted.

XXVIII.

Ci det samme aar/ i Sedechie Juda Kongerigis begyndelse/ i det fjerde aar oc i
den femte Aaaret/ talede Ananias Isurs søn/ den Prophete aff Gibeon/ til Ananias
mig i HERRE/ S Huff i Presternis oc alt Folkens neruærelse/ och sagde/
saa siger den HERRE Sebaoth/ Israels Gud/ Jeg haaffuer sønderbrudet
Kongens Nag aff Babylonien. Och för end thu aar ere omgongne/ da vil ieg
lade igensföre til denne Sted/ HERRE/ S Huffis Kar/ som Nabogodonosor Kongen aff
Babylonien/ bort tog aff denne Sted oc förde til Babylonien. Der til Jechoniam Joachims
søn Kongen i Juda/ met alle Fangerne aff Juda/ som ere förde til Babylonien/ vil ieg oc igen
före til denne sted/ siger HERRE/ thi ieg vil sønderbyde Kongens Nag aff Babylonien.

Da talede Jeremias Prophete/ til Ananiam Prophete/ i Presternis oc alt Folkens ner
uærelse/ som stode i HERRE/ S Huff/ oc sagde/ Amen/ HERRE/ S göre saa/ HER
RE/ Stadfeste dine ord/ som du haaffuer spaaet/ At hand vil igensföre fra Babylonien de Kar
aff HERRE/ S Huff til denne Sted/ met alle Fangerne. Men hör dog dette ord/ som ieg
taler faar dine gern/ oc faar alt Folkens gern. Propheterne som haaffue veret faar mig oc faar
dig aff gammel tid/ de haaffue spaaet mod mange Land oc store Kongerige/ om Strid/ och om
Wylcke och om Pestelente. Men naare en Prophete spaaet om Fred/ den skal mand kende/ om
HERRE/ haaffuer sent hannem i sandhed/ naar hans ord fuldkomme.

Da tog Ananias Prophete Lager aff Jeremie Prophetis Hals/ oc sønderbrød det. Och
Ananias sagde i alt folkens neruærelse saa siger HERRE/ Lige saa vil ieg sønderbyde
Nabogodonosors Kongens Nag aff Babylonien/ end för thu aar omgaa/ aff alle Folkens
haff/ Oc Jeremias Prophete gick bort sin vey.

Men HERRE/ S ord skede til Jeremiam/ effter at Ananias Prophete haaffde sønder
brudet Lager aff Jeremie Prophetis haff/ och sagde/ Gack bort oc sig til Ananiam/ saa siger
HERRE/ Du haaffuer sønderbrudet det træ Nag/ Saa gör nu it Jern Nag i den sted. Thi
saa siger den HERRE Sebaoth/ Israels Gud/ Jeg haaffuer hengt it Jern Nag paa alt dette
Folkis haff/ huor met de skulle tiene Nabogodonosor Kongen aff Babylonien/ oc skulle tiene
hannem/ Thi ieg haaffuer oc giffuit hannem de vilde Diur.

Och Jeremias Prophete sagde til Ananiam Prophete/ Hör dog Anania/ HERRE/ S
haffa

Jeremias

haffuer icke vdsent dig/oc du gjorde det / at dette Folck forlade sig paa Løgn. Der faar siger
HERRE saa/ See/ Jeg vil tage dig aff Jorderig/ Du skal dø i dette aar/ Thi at du vent
 de dem fra **HERRE** mer din tale. Saa døde Ananias Prophete samme aar i den siuende
 Maaned.

XXIX.

Disse ere Bressuens ord/ som Jeremias Prophete sende fra Jerusalem til de off
 uerbleffne Eldste/ som vaare bortførde/ oc til Presterne oc Propheterne / oc til
 alle Folcker / som Nabogodonosor haffde bortført til Babylonien (Effter at
 Jechonias Kongen oc Dronningen met Kammerfuenene oc Juda Føister oc
 de aff Jerusalem / met Tømmermændene oc Smederne i Jerusalem vaare
 borte) ved Eleasa Saphans søn / oc Gemaria Nibchia søn / huilcke Sedechias Juda Konge
 sende til Babylonien til Nabogodonosor Konge i Babylonien / Oc sagde / Saa siger den
HERRE Sebaoth/ Israels Gud/ til alle Fangerne/ som ieg haffuer ladet bortføre fra Jeru
 rusalem til Babylonien.

**Jeremiebreff
til de fangne i
Babylon.**
 Bygger Iuss/ thuilcke i künde bo/ Planter Iassuer/ aff huilcke i künde æde Frueten. Ta
 ger Iustuer/ oc affler sønner oc Døtter/ tager eders Sønner Iustuer/ oc giffuer eders Dø
 tter i Hænd/ at de skulle affle Sønner oc Døtter/ Formerer eders der/ at i ere icke saa. Søger Saa
 dens beste/ til huilcken ieg loed eder bortføre/ oc beder for hannem til **HERRE** Sebaoth
 naar der gaar hannem vel/ saa gaar der oc eder vel. Thi saa siger den **HERRE** Sebaoth
 Israels Gud/ Lader icke de Propheter oc Spaamend/ som ere hofst eder/ bedrage eder/ oc lyder
 icke eders Døme/ som i digme/ Thi de spaa falskt faar eder/ i mit Iaffn / Jeg haffuer icke vds
 sent dem/ siger **HERRE**.

**70. aar.
Jerem. 25.**
 Thi saa siger **HERRE** / Naar halffierdesinde tiue aar ere fuldkomne i Babylonien/
 Da vil ieg sige eder/ oc ieg vil opuecke mit naadelige ord offuer eder/ At ieg vil igenføre eder til
 denne Sted. Thi ieg ved vel huad ieg haffuer for ræncker offuer eder / siger **HERRE** /
 som er/ fredens ræncke/ oc icke pinens/ at ieg skal giffue eder den ende/ som i bie effter. Oc i skulle
 paakalde mig/ oc gaa hen oc bede mig/ oc ieg vil bønhyre eder. I skulle sige oc finde mig/ Thi
 der som i søge mig aff gaarste herte/ da vil ieg lade mig finde aff eder/ siger **HERRE** /
 Oc ieg vil omuende eders fengsel/ oc samle eder aff alle Folck oc aff alle Stader/ til huilcke
 ieg haffuer bortført eder/ siger **HERRE** / Oc ieg vil igenføre eder til denne Sted/ aff huil
 ken ieg loed føre eder bort. Thi i mene/ at **HERRE** haffuer opuaet eder Propheten i Ba
 bylonien.

Jerem. 24.
 Thi saa siger **HERRE** om Kongen/ som sider paa Dautids stoel / oc om alle Folcker/
 som boer i denne Stad/ som er/ om eders Bødre / som icke vaare vdførde mer eder i fengsel/
 Ja saa siger den **HERRE** Sebaoth / See/ Jeg vil sticke Suerd/ Hunger oc Pestilence
 iblant dem/ oc ieg vil handle met dem / som mer onde figen/ som mand vemmer ved at æde.
 Oc ieg vil vere bag effter dem / mer Suerd / Hunger oc Pestilence/ oc ieg vil icke lade dem
 bliffue i noget Kongerige paa Jorden/ At de skulle bliffue til Forbandelse/ til Foruendelse/ til
 Forhaanelse oc til Spaar iblant alle Folck/ til huilcke ieg skal bortføre dem. Fordi at de icke
 lydte mine ord/ siger **HERRE** / Jeg som altid sende mine Tienere Prophetene til eder/
 Men i vilde icke høre/ siger **HERRE**.

**Achab.
Sedechias.**
 Men i alle/ som ere bortførde fangne / som ieg loed drage fra Jerusalem til Babylonien/
 hører **HERRE**s ord. Saa siger den **HERRE** Sebaoth Israels Gud/ mod Achab
 Bolaia søn / oc mod Sedechias i Nafeta søn / som spaaede eder falskt i mit Iaffn/ See/ Jeg vil
 giffue dem i Nabogodonosors Kongens hender aff Babylonien / hand skal lade sla dem saar
 eders gjen/ At mand skal gøre aff de samme en Forbandelse iblant alle fangne aff Juda/ som
 ere i Babylonien/ oc sige/ **HERRE** gøre dig/ lige som Sedechias oc Achab/ huilcke Kon
 gen aff Babylonien loed stige paa ilden. Fordi/ at de gjorde en daarlighed i Israd/ oc bedress
 ue Høret mer de andis Iustuer/ oc predickede falskt i mit Iaffn / huilcker ieg haffde icke be
 faler dem/ Dette ved ieg/ oc vidner det/ siger **HERRE**.

Semaia.
 Oc du skal sige mod Semaia aff Nethalam/ Saa siger den **HERRE** Sebaoth Israels
 Gud/ Fordi/ at du vdsende breff i dit naffn til alle Folcker/ som er i Jerusalem/ oc til Sephania
 Prest i Nafeta søn/ oc til alle Presterne/ oc sagde/ **HERRE** haffuer sat dig til Prest i Joiaa
 da Prestis sted/ At i skulle vere Tilsynsinend i **HERRE**s Iuss/ offuer alle Galne oc
 Spaamend/ at du legger dem i fengsel oc Stock. Huor faar straffer du icke nu Jeremiam aff
 Anathoth/ som spaar eder/ Der faar/ at hand haffuer sent Bud til off i Babylonien / oc loed
 off sige/ Der skal end nu lenge vare/ Bygger Iuss/ som i künde bo vdi/ oc planter Iassuer/ at i
 künde

Funde ede Fruet der aff. Thi Sephania Presten læste samme Bress / oc loed Jeremiam Prophete det høre.

Der saar stede HERRENS ord til Jeremiam / oc sagde / Sent hen til alle Fangerne / oc lad dem sige / saa siger HERREN mod Semaia aff Nehalam / Fordi / at Semaia spaaer eder / oc ieg haffuer dog icke vdfent hannem / ochand gør det / at i forlade eder paa Løgn / Derfaar siger HERREN saa. See / Jeg vil hiemsøge Semaia aff Nehalam met hans Sød / at ingen aff hans skal bliffue iblant dette Folck / och hand skal icke see det gode / som ieg vil gøre mit folck / siger HERREN / Thi hand omuende dem fra HERREN met sin tale.

XXX.

Ette er det ord / som stede aff HERREN til Jeremiam / saa siger HERREN Israels Gud / Scriff dig alle ord i en Bog som ieg taler til dig. Thi see / den tid skal komme / siger HERREN / at ieg vil vende mit folckis Fengsel baade Jsrael oc Juda / siger HERREN / och ieg vil føre dem i det Land igen / som ieg gaff deris Forfedre / at de skulle det beside.

De disse ere ordene / som HERREN taled om Jsrael oc Juda / Thi saa siger HERREN / Wi høge forferdelsens røst / der eridel frøet der / oc ingen fred. Forspører dog och seer til om en vands person Kand føder / Huoiledis gaar det da til / at ieg seer alle vden haffue deris Hender paa deris Lender / som Quinder i Sorns nød / oc alle Anlede ere saa blege / Der er io en stor dag / oc hans lige vaar icke / oc er angistis tid i Jacob / Dog skal hand bliffue seelst der aff.

De det skal ske paa den sammetid / siger den HERRE Sebaoth / At ieg vil sønder rissue hans Nag fra din Hals / oc sønder byde dine Baand / at hand skal icke mere tiene de fremmes de der vdi / men HERREN deris Gud / och David deris Konge huilcken ieg vil opuecke dem. Derfaar fryere du dig icke / min tienerer Jacob / siger HERREN / oc forferde dig icke Jsrael / Thi see / Jeg vil hielpe dig aff Land langt fra / oc din Sød aff deris Fengsels Land / At Jacob skal komme igen / leffue i Fred oc haffue nock / och ingen skal forferde hannem / Thi ieg er mer dig / siger HERREN / at ieg vil hielpe dig / Thi ieg vil gøre en ende met alle Vendinge / til huilcke ieg forspredde dig / vden ieg vil icke gøre en ende met dig / men ieg vil straffe dig met maade / at du skal icke holde dig wskyldig.

Esa. 44.

Thi saa siger HERREN / Din Skade er foruulet ondskaff / oc dine Saar ere volgelige. Ingen handler din Sag / at forbinde hende / Ingen Kand læge dig / alle dine Elstere forgleme dig / Skøde der intet efter. Jeg haffuer slager dig / lige som ieg skulde sla en Fiende / mer en wbarmhjertig straff / for dine store vdsigerninger / oc for dine stercke synder skyld. Hui rober du offuer din Skade / oc offuer din foruulde onde sprecke / Jeg haffuer dog gjort det / for din store misgerning / oc for dine stercke synder skyld.

Derfaar skulle alle de / som dig haffue opædet / bliffue opadne / oc alle de som gjorde dig angist / skulle alle fangiss / oc de som dig røffuede / de skulle røffuis / oc alle de som dig plyndre / de / de skulle plyndris. vden ieg vil gøre dig karst igen / oc læge dine Saar / siger HERREN / Fordi / at mand kalder dig den Forfætte / oc Dion er den / som ingen atspør.

Saa siger HERREN / See / Jeg vil vende Jacobs Boligis Fengsel / och forbarne mig offuer hans Bolige / oc Staden skal opbyggis igen paa sin Vøvelse / oc Templen skal staa efter sin maade. De Loff oc Glæde sang skal gaa der aff / Thi ieg vil formere oc icke formindste dem / Jeg vil gøre dem herligere / oc icke ringere. Deris Sønner skulle bliffue / lige som tilforn / oc deris vdenighed skal reiffuis faar mig / Thi ieg vil hiemsøge alle som dem plage. De hendis Føste skal vdkomme aff dem / oc hendiss Regentree skal vdgaa aff dem / oc hand skal holde sig til mig / Thi huo er den / som holder sig til mig met it villigt Herte / siger HERREN / Oc i skulle vere mit folck / oc ieg vil vere eders Gud.

See / Der skal komme it HERRENS Vær met grumhed / en forferdelige Storm skal falde paa de Wgudeligis Hoffuit. Thi HERRENS grumme viede skal icke aflade / for hand gør oc vderter / huad hand haffuer i sinde / Paa den siste tid skulle i saadant fornemme.

XXXI.

Aa den samme tid / siger HERREN / vil ieg vere al Israels Electiss Gud / och de skulle vere mit folck. Saa siger HERREN / Der folck som er offuerbleffuet fra Suerd / det haffuer sunder naade i øren / Jsrael drager hen til Bolighed. HERREN er mig obenbarer langt borte / Jeg haffuer altid elstet dig / derfaar haffuer ieg drager

Jeremias

draget dig til mig/aff klar misfandhed. Nu vel/Jeg vil bygge dig igen/at du skal hede bygg/
du Israels Jomfru/Du skal end nu gladelige sla paa Troommen/oc gaa vd til Dangen. Du
skal plante Vinberg igen paa Samaria bierg/aVand skal plante/oc der til pibe/Thi den tid
skal end nu komme/at Doctere paa Ephraims bierg skulle robe/Op/oc lader off gaa hen til
Sion/til HERREN vor Gud.

Thi saa siger HERREN/Rober offuer Jacob met glæde/oc fryder eder offuer Hoff/
uedet iblant Nedningene/rober høyr/priser oc siger/HERRE hielp dit Folk/de offuer
bleffue i Israel. See/Jeg vil føre dem aff Norden Land/oc ieg vil samle dem fra Jordend
ende/baade Blinde/Halte/Fructsommelige/oc Barfelquinder/at de skulle komme hid igen
met store hobe. De skulle komme grændendis/oc bedendis/Saa vil ieg lede dem/ieg vil lede
dem hof Vandbeckene paa stæ vey/at de skulle icke støde dem/Thi ieg er Israels Fader/oc
Ephraim er min første fødte Søn.

Nøret i Nedningene HERRENS ord/oc kundgør det langt bort paa Herne/oc
siger/Den som atspridde Israel/hand skal samle hannem igen/oc skal foruare hannem/som
en Vyrde sin hørd. Thi HERREN skal frelse Jacob/oc fri hannem aff den Aetigis
haand. Oc de skulle komme oc fryde sig paa Sions høye/oc samles til hobe til HERRENS
Gaffuer/som er/til Korn/most/olie/oc vngesaar oc øyen/At deris Sial skal vere/lige som en
vandrig Vitegaard/oc de skulle icke mere vere bekymret. Da skal Jomfruen glædis i Dangen/
der til met de vng aVend/oc de gamle met huer andre/Thi ieg vil omuende deris Sorg til
Glæde/oc husuale dem/oc glæde dem effter deris bedrøffelse. Oc ieg vil gøre Presterns hjer
te fulde met glæde/oc mit Folk skal haffue offuerflødige noet aff mine Gaffuer/siger HER
REN.

Matth. 2:

Saa siger HERREN/aVand høyr it ynckeligt strig oc en best graad paa det høye/
Rachel græder offuer sine Børn/oc vill icke lade sig husuale/offuer hendis Børn/thi det er
vdermet dem. Men saa siger HERREN/Lad dit strig oc graad/oc dine øyens raare/Thi
dit Aerbæde skal vel løns/siger HERREN. De skulle komme igen aff Siendens Land. Oc
dine Effterkommere skulle haabis til Gaar/siger HERREN/Thi dine Børn skulle kom
me igen i deris Landemercke.

Jeg haffuer vel hørt/huorledis Ephraim klager sig/Du haffuer tuert mig/oc ieg er oc
tuert/som en Kaad Kalf/Omuend du mig/saa bliffue ieg omuent/Thi du HERRE
est min Gud. Der ieg bleff omuent bedrede ieg mig/Thi effter at ieg er bleffuen vittig/stat ieg
mig paa Lenderne/Thi ieg er bleffuen bestemmer/oc staar/stamrød/Thi ieg maa lide min
Vngdommis forhaanelse. Er ey Ephraim min dyrbare søn/oc mit kære Barn/Thi ieg rø
ker end nu vel der paa/huad ieg sagde til hannem/Der faare byder mit hjerre til hannem/
at ieg skal misfunde mig offuer hannem/siger HERREN.

Opriet dig Grafftegen/sæt dig Sørgetegen/oc sæt dit hjerre paa den traadne vey/som ieg
haffuer vandret paa/Israels Jomfru vent dig om igen/omuent dig igen til disse Stæder.
Duor lenge vilt du gaa i vildfarelse/du strafaldne Daarter/Thi HERREN vil
skabe noget nyt i Landet. Quinden skal omgiffue Manden.

Saa siger den HERRE Schaoth Israels Gud/aVand skal end nu tale dette ord igen
i Juda land/oc i hendis Stæder/naar ieg vender deris fengsel/HERREN velsigne dig/
du Retferdigheds Bolig/du hellige Bierg. Oc Juda met alle sine Stæder skulle bo der vdi/
der til Bønder/oc de som voere paa Norden. Thi ieg vil verquege de trætte Siale/
oc mætte de bekymrede Siale/Der saar vognede ieg op/oc saa op/oc ieg haff
uer saa factelige soffuet.

See/Tiden kommer/siger HERREN/At ieg vil Saa Israels Huff/oc Juda Huff/
baade met Aennisten oc fa. Oc lige som ieg vogede offuer dem/at oprycke/sønderriffue/
aff byde/oc forderffue oc at plage/Saa vil ieg vaage offuer dem/til at bygge oc at plante/siger
HERREN. Paa den tid/skal mand icke mere sige/Fedrene haffue edet vilde Druer/oc
Bønenis tender bleffue deye/aVen huer skal dø for sin misgernings styld/Oc huilcket aVen
niste som edet vilde druer/hans tender skulle bliffue deye.

See/Tiden kommer/siger HERREN/da vil ieg gøre en ny Pact met Israels huff/
oc met Juda huff/Icke som den Pact vaar/som ieg gjorde met deris fedre/der ieg tog dem ved
haanden/oc ledde dem aff Egypti land/huilcken Pact de haffue icke huldet/oc ieg maatte
tuinge dem/siger HERREN. Men denne skal vere Pacten/som ieg vil gøre met Israels
Huff/effter denne tid/siger HERREN/Jeg vil giffue min Lou i deris Hjerre/oc
scriffue i deris Sind/Oc de skulle vere mit Folk/saa vil ieg vere deris Gud.
Oc

De ingen skal leere den anden/oc ey den ene Broder den anden/oc siger / Kende HERRE/ Men alle skulle kende mig / baade Smaa oc Store / siger HERRE / Thi ieg vil forlade dem deris Ondskaff / oc aldri mere komme deris Synder ihu.

Saa siger HERRE / som giffuer Solen til dagens luss / oc Maanen oc Stierne / effter deris Lob / til nattens luss / Hand som opzøret Hassuet / at hendis bølger bruse / HERRE Sebaoth er hans Naaffn. Naar saadan stikelse afflader faar mig / siger HERRE / Da skal oc Israels Sæd afflade / at der skal icke mere vere ic Folck faar mig euindelige. Saa siger HERRE / Naar mand kand maale Himlene offuen til / oc forfare Jordens grund ual / Da vil oc ieg boukaste al Israels sæd / for alt det som de haffue giort / siger HERRE.

See / Tiden skal komme / siger HERRE / At HERRE'S Stad skal byggis / fra Hananeels taarn indtil Vidneporten / oc Rettefnozen skal gaa videre haff hannem / indtil Garebs høye / oc vende sig til Gaath. Oc al Ligen oc Aflens dal / met den gangste Ager / indtil Chidon beek / indtil Hefteportens høye / mod Osten / der skal vere HERRE'S hellige / oc aldri mere nedriffuis eller nedbydis.

XXXII.

Jette er det ord / som skede til Jeremiam aff HERRE / J Sedechie Juda Kongis tiende aar / som er Nabogodonosors artende aar. (Da bestolde Kongens Hær aff Babylonien Jerusalem) Men Jeremias Prophete laa da fangs i fengselens forgaard / haff Juda Kongis luss / der som Sedechia Juda Konge loed hannem indlycke oc sagde / Duor faar spaar du oc siger / Saa siger HERRE / See / ieg vil giffue denne Stad i kongens hender aff Babylonien / oc hand skal vinde hannem. Oc Sedechias Juda Konge skal icke vndfly fra Chaldeerne hender / Men ieg vil giffue hannem i Kongens hender aff Babylonien / at hand skal tale mundelige met hannem / oc see hannem met sine øyen. Oc hand skal føre Sedechiam til Babylonien / oc hand skal der bliffue / indtil at ieg hjemføger hannem / siger HERRE / Thi at om i end stride mod Chaldeerne / da skal der dog icke lykkes eder.

Jeremias
ligger i fengsel

Oc Jeremias sagde / HERRE'S ord er skeet til mig / oc siger / See / Hanameel Sal loms din Fader broders søn kommer til dig / oc siger / Køb du min ager i Anathoth / Thi du est den neste i Slæcten / til at købe hannem. Saa kom Hanameel / min Fader broders søn til mig (effter HERRE'S ord) faar fengselens forgaard / oc sagde til mig / Køb / Køb min ager i Anathoth / som ligger i Ben Jamins land / Thi du haffuer Arffret der til / oc du est den neste / Køb køb hannem.

Hanameel.

Da forstod ieg at der vaar HERRE'S ord / oc ieg købte ageren aff Hanameel min Fader broders søn i Anathoth / Oc verde hannem Pendinge til / sin Seckel oc thi Solffpens dinge. Oc seff it Bress oc beselde der / Oc tog Vidne der til / oc ieg verde Pendingene der / met en veyssaal. Oc ieg tog der beseglede Købe bress til mig / effter Ketten oc Seduanen / oc en oben Vdschrift. Oc ieg fick Baruch Hierias søn / Mahasia søns samme mit Købe bress / i min Fader broders søns Hanameels / oc i de Vidniss / som stode i Købe bress / oc i alle Jøderne nerue / relse / som bode haff fengselens forgaard. Oc ieg besol Baruch / faar deris øyen / oc sagde / Saa siger den HERRE Sebaoth Israels Gud / Tag disse Bress / dette beseglede Købe bress / oc den oben Vdschrift / oc leg dem i ic leer Bar / at de kunde lunge beuaris. Thi saa siger den HERRE Sebaoth Israels Gud / Naand skal end nu købe luss / Agre oc Dingaarde i dette Land.

Baruch.

Oc der ieg haffde antuorder Baruch Hierias søn dette Købe bress / bad ieg til HERRE / oc sagde / Ah HERRE HERRE / See / du gjorde Himmelen oc Jorden / ved din store Aact / oc ved din vdræte Arm / oc der er ingen ting vnuelig faar dig. Du som gør misfundhed mod mange tusinde / oc betaler Fedrenis ondskaff / i deris Børns barm effter dem / Du store oc sterke Gud / HERRE Sebaoth er dit Naaffn / Stor aff Raad oc mectig aff gerning / oc dine øyen staa obne offuer alle / Dennistis børns veye / At du giffuer huer effter sin handel / oc effter hans væsens Fruct.

Jeremie bøn
Lucas.

Du som gjorde Tegen oc vnderlige Gerninger i Egypti land / indtil denne dag / baade met Israel oc i Dennistis / oc gjorde dig ic Naaffn som end nu er paa denne dag. Oc du førde dit Folck Israel aff Egypti land / ved Tegen oc vnderlige Gerninger / ved en mectig Naand / ved en vdræct Arm / oc ved stor forførfelse. Oc gaffst dem dette Land / som du forføderis forføder / oc du vilde giffue dem / ic Land / i huilket flyder Mælk oc Hunig. Oc der de komme der ind /

Og oc bes

Jeremias

oc befæde der / da lydde de icke din røst / oc vandrede icke heller effter din Lou / De foilode alt der
som du bødft dem at gøre / For di lodft dn oc al denne Wlycke komme offuer dem.

See / denne Stad er belagt / at hand skal bliffue vunden / oc giffuis i Chaldeeris hender /
som stride mod hannem ved Suerd / Hunger oc Pestelenge / De der gaar nu lige saa til / som
du haffuer sagt / der seer du. De du siger til mig / HERR E HERR E / Røb du en Ager
for pendinge / oc tag Vidne der paa / Alligeuel at Staden skal giffuis i Chaldeeris hender.

De HERR S ord stede til Jeremiam / oc sadde / See / Jeg HERR E er alt Røds
Gud / Skulde mig vere noget vniueligt / Der saar siger HERR E saa / See / Jeg giffuer
denne Stad i Chaldeeris hender / oc i Nabogodonosors Kongens haand aff Babylonien / oc
hand skal vinde hannem / De Chaldeerne som stride mod denne Stad / skulle komme her ind /
oc optende ild i hannem oc opbrende hannem / De alle husene / paa huilcke de gjorde Baal Rø
gelse paa tagene / oc offrede andre Guder Dickoffer / At de skulde forsgne mig.

Jerem. 19.

Thi Israels børn oc Juda børn haffue altid aff deris vngdom gjort der / som mig ilde be
hagede / oc Israels børn haffue forsgnet mig / mer deris hendes gerning / siger HERR E.
Thi fra den tid at denne Stad bleff bygd / da haffue de gjort mig ved oc grum / indtil denne
dag / at ieg maatte bortkaste hannem fra mit Ansiet / For alle Israels børn / oc Juda børn
ondskaff skuld / som de gjorde / at de forsgnede mig. De / deris Konger / Forster / Priester oc Pro
phetter / oc de som bo i Juda oc Jerusalem / haffue vent ryggen til mig / oc icke ansiet. Alligeuel
at ieg loed altid lære dem / Men de vilde icke høre / eller bedie dem. Der til mer sette de deris
Verstyggelighed. i Husit / som haffuer i affn aff mig / at de skulde gøre det wrent. De de bygde
Baals Høye i Ben Hinnoms dal / at de opbrende deris Sønner oc Døtter saar at Joloch /
Nuor om ieg haffde intet befaler dem / oc der kom aldri i mit sind / at de skulde gøre saadan vera
styggelighed / mer huilcken de komme Juda saa at synde.

Jerem. 7.

Thi nu / for den skyld / siger HERR E Israels Gud saa / om denne Stad / om huilke
ken i sige / At hand skal giffuis i Kongens hender aff Babylonien / ved Suerd / Hunger oc
Pestelenge / See / Jeg vil samle dem aff alle Land / som ieg bort stæde dem / ved min store
viede / grumhed oc vbarhiertighed / oc ieg vil føre dem hid til denne Sted igen / at de skulle
bo tryggelige. De de skulle vere mit Folk / saa vil ieg vere deris Gud. De vil giffue dem it en
directigt hierte oc vøsen / at de skulle frygte mig i alle deris dage / Paa der / at der skal gaa dem
vel / oc deris Børn effter dem. De ieg vil gøre en euig Pact mer dem / at ieg vil icke afflade / at
gøre dem Gaar / oc ieg vil giffue dem min Fryet i Dierter / at de skulle icke vige fra mig. De der
skal vere mit lyst / at ieg skal gøre dem gaar / De ieg vil plante dem trolige i derte Land / aff
ganste hierte oc aff ganste Siel.

Thi saa siger HERR E / Lige som ieg haffuer ladet al denne store Wlycke komme
offuer derte Folk / Saa vil ieg oc lade alt gaar komme offuer dem / som ieg haffuer talt til
dem. De der skulle end nu købis Agre i derte Land / om huilcket i sige / Der skal ligge øde / at der
skal huertken Folk eller Fæ bliffue vdi / oc at der skal giffuis i Chaldeeris hender. Dog skal
mand alligeuel købe Agre for Pendinge oc bebreffue / besegle oc vidne i Ben Jamins Land /
oc trint omkring Jerusalem / oc i Juda Stæder / i Stæderne paa Biergene / i Stæderne vdi
Dalene / oc i Stæderne mod Synden / Thi ieg vil vende deris Fengsel / siger HERR E.

XXXIII.

SC HERR E S ord stede til Jeremiam anden gong / der hand vaar end
nu indeluct i Fengselens Forgaard / oc sagde / Saa siger HERR E / som
saadant skaffer / gør oc vdiætter / HERR E er hans i affn. Røbe til mig /
saa vil ieg suare dig / oc ieg vil giffue dig til fende store oc mecrige ring / som du
icke vedst. Thi saa siger HERR E Israels Gud / om denne Stads
huff / oc om Juda Kongers huff / som ere nedbudne / til at gøre Bulueret aff
til Værn / oc om dem / som ere her ind komne / at stride mod Chaldeerne / at de kunde flyde dem
mer døde Legeme / huilcke ieg vil thiellia i min viede oc grumhed / Thi ieg haffuer stult mit
Ansiet saar denne Stad / for al deris ondskaff skyld.

See / Jeg vil læge oc gøre dem helbræde / oc ieg vil obenbare dem Bønnen om Fred oc Tro
skaff. Thi ieg vil vende Juda Fengsel oc Israels fengsel / oc ieg vil bygge dem / lige som aff be
gyndelsen. De ieg vil rense dem aff alle misgerninger / mer huilcke de syndede mod mig / oc ieg
vil foilade dem alle misgerninger / mer huilcke de haffue syndet oc offuertraad mod mig. De der
sta

skal vere mig ic glædelige Kaffin/loff oc priff iblant alle Hedningene paa Jorden / naar defaa
ar høre alt det Gode / som ieg gør dem / De de skulle forundre sig / oc forferdis offuer alt det Gode
de / oc offuer al den Fred / som ieg vil giffue dem.

Saa siger HERREN / I denne Sted / om huilken i sige / Hand er gode / effterdi der
bliffuer huereken Folck eller Fæ / i Juda Stæder / oc paa Jerusalems gader (Som ere saa gode
lagde / at der er huereken Folck / eller Borgere / eller Fæ vdi) skal mand alligeuel høre rob om
glæde oc fryd igen / Brudgommens oc brudens røst / oc deris røst som sige / Tacker den HER
RE Sebaoth / at hand er saa naadig / oc gør der altid gaat / De deris som bære Tackoffer til
HERREN S Huff / Thi ieg vil vende Landens fengsel / lige som aff begyndelsen / siger
HERREN.

Iere. 7. 10. 25.

Saa siger den HERRE Sebaoth / paa denne Sted / som er saa gode / at her er huereken
Folck eller Fæ i hannem / oc i alle hans Stæder / skulle end nu alligeuel Hirdhuff bliffue / som
skulle fæde Horden / baade i Stæderne paa Biergene / oc i Stæderne vdi Dalene / oc i Stæder
nemod Synden i Ben Jamins land / oc erint omkring Jerusaleim / oc i Juda Stæder / Horden
dene skulle end nu gaa vd oc ind talde / siger HERREN.

See / Tiden kommer / siger HERREN / At ieg vil opuecke det naadige ord / huilket ieg
haffuer talt til Israels Huff oc til Juda Huff. I de samme dage oc paa den samme tid / vil ieg
lade David en ræt Quist opgaa / oc skal vere en Konge som skal vel regere / oc hand skal begynde
Ræt oc Retferdighed paa Jorden. Paa den tid / skal Juda bliffue hulpen / oc Jerusaleim bo
trygkelige / Demand / skal kalde hannem HERREN / som er vor Retferdighed.
Thi saa siger HERREN / Der skal aldri fæle / Der skal side en aff David paa Israels Hus
sio Stuel. Desligest skal der aldri fæle / Der skulle vere Prester oc Leuter saar mig / som skulle
gøre Brædoffer / oc oprende Nadoffer / oc slacte Offer euindelige.

De HERREN S ord stede til Jeremiam / oc sagde / Saa siger HERREN / Naar Ierem. 23.
min Pact aflader met dag oc nat / at der icke bliffuer dag oc nat i sin tid / Saa skal oc min Pact
aflade met David min Tiener / at hand skal icke haffue en Søn / til Konge paa sin Stuel / oc
met Leuterne oc Presterne mine Tiener. Lige som mand kand icke telle Himmelens Hær / ey
heller maale sanden haff / Saa vil ieg formere Davids min tieners Sæd / oc Leuter
ne / som mig tiener.

De HERREN S ord stede til Jeremiam / oc sagde / Haffuer du icke seet / huad dette
Folck taler / oc siger / Haffuer dog HERREN bortkast de tho Slæcter / som hand haffuer
vduale / De de bespaarte mit Folck / lige som de skulle icke mere vere mit folck. Saa siger
HERREN / Holder ieg icke min Pact met dag oc nat / end oc saa Himmelens oc Jordens
stælfelse / Da vil ieg oc bortkaste Jacobs oc Davids min Tieners sæd / at ieg skal icke tage dem
aff deris sæd / som skulle regere / offuer Abrahams / Isaacs oc Jacobs sæd / Thi ieg vil omuens
de deris fengsel / oc mistunde mig offuer dem.

XXXIII.

Ette er det ord / som stede aff HERREN til Jeremiam / Der Nabogodonos
for Kongen aff Babylonien / met al hans Hær / oc alle Kongerige paa Jor
den / som vaare vnder hans vold / oc alle Folck stride mod Jerusaleim oc alle
hendis Stæder / oc sagde / Saa siger HERREN Israels Gud. Gack hen
oc tale til Sedechiam Juda Konge / oc sig til hannem / Saa siger HER
REN / See / Jeg vil giffue denne Stad i Kongens hender aff Babylonien /
oc hand skal opbrende hannem met Jld. Oc du skal icke vndkomme fra hans haand / men du
skal bliffue greben oc gissuis i hans haand / at du skal see hannem met øyen / oc tale mundelige
met hannem / oc komme til Babylonien.

Saa hør dog Sedechia Juda Konge HERREN S ord / saa siger HERREN
om dig / Du skal icke dø ved Suerd / men du skal dø i Fred. De som mand haffuer brent off
uer dine Fosfedie / de fremfarne Konger / som haffue veret saar dig / Saa skal mand oc brende
offuer dig / oc begære dig / Al HERREN / Jeg haffuer sagt det / siger HERREN. De Jer
emias Prophete taledde alle disse ord til Sedechiam Juda Konge i Jerusaleim / Der Kongens
Hær aff Babylonien stridde allerede mod Jerusaleim / oc mod alle Juda offuerbleffne Stæder /
som vaare / mod Lachis oc Ischa / thi disse vaare end nu offuerbleffne iblant Juda Stæder / lige
som de faste Stæder.

Lachis.

Ischa.

Dette er det ord / som stede aff HERREN til Jeremiam / effter at Kong Sedechias
haffde gjort ic forbund met alt Folck i Jerusaleim / til at vdrobe ic frit Nar / At huer skulde
giffue sin Tiener / oc huer sin tiensse Dige fri / som vaare Ebreer oc Ebreinder / at ingen Jøde
skulde

Exod. 21.

Leuit. 25.

Deute. 15.

68 ij

Jeremias

Exodi. 21.
Deute. 15.

skulde holde den anden / for Liff egen iblant dem selfue. Da lydde alle Førsterne oc Folcker / som haffde indgaaet saadant Forbund / at huer skulde giffue sin Tienere oc sin tieniste Pige fri / oc icke mere holde dem for deris Liff egen / oc gaffue dem løff. Men der efter vende de sig om / oc begere de Tienere oc tieniste Pigerne igen til sig / som de haffde giffuit fri / oc tuingde dem / at de skulde vere Tienere oc tieniste Piger.

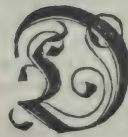
Da stede HERRENS ord til Jeremiam aff HERREN / oc sagde / saa siger HERREN Itraels Gud / Jeg giorde en Pact met eders Forfedre / der ieg førde dem aff Egypti land / aff Trældommens huff / oc sagde / Naar siu aar ere omgongne / da skal huer lade sin Broder fri fra sig / som er en Ebreet / oc haffuer solt sig hannem / oc haffuer tient i sex aar / Men eders Fedre lydde mig icke / oc bgyde icke deris pæn. Saa haffue i omuent eder i dag / oc giorde der mig vel behagde / at i lode vdrobe it frit Aar huer mod sin Nefte / oc giorde en Pact der om for mig i der Luff / som er kaldet efter mit Naftn. Men i ere omslagne / oc vanhellige mit Naftn / Ochuer begier sin Tienere oc tieniste Pige igen / som i haffde giffuit fri / at de skulde self vere deris egne / Oc i tuinge dem nu / at de skulde vere eders tienere oc tieniste Piger.

Der faar siger HERREN saa / I lyde mig icke / at i skulde vdrobe it frit Aar / huer faar sin Broder oc sin Nefte / See / saa rober ieg (siger HERREN) eder it frit Aar vdt / til suerd / til Pestilence / til Hunger / oc ieg vil icke lade eder bliffue i noget Kongerige paa Jorden. Oc ieg vil gøre det Folk / som offuertraadde min Pact / oc icke holde Pactens ord som de giorde faar mig / lige som den Kalf / huilcken de deledede i thu stycke / oc ere gongne emellem baade Delene / som vaar / Juda Førster / Jerusalems Førster / Rammerfuenne / Priesterne / oc der gantste folk i Landet / som ere gongne emellem Kalfuens stycker / Oc ieg vil giffue dem i deris Fienders haand / oc deris / som staa effter deris Liff / At deris Legeme skulde bliffue Fulene vnder Himmelen / oc Diurene paa Jorden til mad.

Oc ieg vil giffue Sedechiam Juda Konge oc hans Førster / i deris Fienders hender / oc deris / som staa effter deris Liff / oc i Kongens Hær aff Babylonien / som nu ere dragne ned fra eder. Thi see / Jeg vil befale dem / siger HERREN / oc ieg vil føre dem igen faar denne stad / oc de skulde stride mod hannem / oc vinde hannem / oc opbrende hannem met Jld / Oc ieg vil ødelegge Juda Stæder / at ingen skal mere bo der.

XXXV.

Rechabiter.

Etteer det ord / som stede aff HERREN til Jeremiam / i Joachims Josis søns Juda Kongis tid / oc sagde / Gack hen i de Rechabiters huff / oc tale met dem / oc led dem i HERRENS Luff / i en aff Cappellene / oc skenck dem vin. Da tog ieg Jasaniam Jeremie søn / Nabazinia søns / met hans Bgyde oc alle hans Sønner / oc der gantste Rechabiters huff / oc ledde dem i HERRENS Luff / i Hanans børs / Jegdalia søns Guds mandz Cappelle / som er hofz Førsteris Cappel / offuer Afsia Sallum søns den Portuocteris Cappel.

Oc ieg sette faar de Børn aff Rechabiters huff / Begere oc skaale fulde aff Vin / oc sagde til dem / Drick Vin. Men de suarede / Vi dricke icke Vin. Thi Jonadab Rechabs søn vor Fader / haffuer befale oss oc sagte / I oc eders Børn skulde aldri mere dricke nogen Vin / oc ingen Luff bygge / ingen Sæd saa / ingen Vingaarde plante / ey heller haffue / Men i skulde bo i Paulun alle eders Liffuis dage / Daa der at i skulde lunge leffue i Landet / i huilcket i vandre.

Saa lydde wi Jonadaba Rechabs søns vor Faders røst / i alt det som hand haffuer budet oss / at wi skulde ingen Vin dricke i alle vore dage / huerecken wi eller vore Hustruer / Sønner eller Døttrer. Oc wi bygge oc saa ingen Luff / at bo vdi / oc wi haffue huerecken Vingaarde / eller Agre / eller Sæd / Men bo i Paulun / oc wi lyde oc gøre alt det / som Jonadab vor Fader bød oss. Oc der i Nabogodonosor Kongen aff Babylonien drog hid op i Landet / sagde wi / Kommer / lader oss drage til Jerusalem / for de Chaldeer oc de Syriers Hær / oc saa ere wi bleffne i Jerusalem.

Da stede HERRENS ord til Jeremiam / oc sagde / Saa siger den HERRE Sed baorth Itraels Gud / Gack hen oc sig til dem i Juda oc til Børgerne i Jerusalem / Ville i icke da bedre eder / at i lyde mine ord / siger HERREN. Jonadaba Rechabs søns ord / som hand bød sine Børn / at de skulde icke dricke Vin / bliffue holdne / oc de dricke ingen Vin indtil paa denne dag / fordi / at de lyde deris Faders bud. Men ieg haffuer altid ladet predicke faar eder / Døge lyde i mig icke. Saa sende ieg oc stede til eder alle mine Tienere Prophetene / oc loed sig / Omvender eder / huer aff sin onde væsen / oc bedrer eders leffnet / oc følger icke andre Guder effter at tiene dem / Saa skulde i bliffue i Landet / huilcket ieg haffuer giffuit eder oc eders Forfedre /

fedre/ Men i vilde icke høre eders gern / ey heller lydemig. Alligeuel at Jonadabs Rechabs søns børn/ haffue huldre deris Faders bud/ som hand bød dem/ Men dette Folck lyder mig icke.

Derfaar/ saa siger HERREN Sebaoths Gud / oc Israels Gud / See / Jeg vil lade komme offuer Juda oc offuer alle boigere i Jerusalem / al den Wlycke/ som ieg haffuer talet mod dem/ Fordi/ at ieg taledet til dem/ oc de vilde icke høre mig/ Jeg trobre/ oc de vilde icke sware mig.

De Jeremias sagde til Rechabitemis huff/ saa siger den HERR Sebaoth Israels Gud/ Fordi/ at lydde Jonadabs eders Faders Bud/ oc hulde alle hans bud / och gjorde alt det som hand bød eder/ Derfaar siger den HERR Sebaoth Israels Gud saa / Det skal aldri feyle Jonadab Rechabs søn/ Der skal nogen aff hans staa altid saar mig.

XXXVI.

JDet siende Joachims Josie søns Juda Kongis aar/ skede dette ord til Jeremiam aff HERREN / oc sagde / Tag en Bog oc scriff der i al den Tale / som ieg haffuer talet til dig/ offuer Israel/ offuer Juda/ oc offuer alle Folck/ Fra den tid/ der ieg taledet til dig/ som er/ fra Josiatid/ oc ind til paa denne dag. Om maa vel ste Juda huff/ naar de høre / al den Wlycke/ som ieg tencker at gøre dem / vilde omuende dem/ huer fra sin onde væsen / Huor met ieg kunde forlade dem deris misgerninger.

Da kallede Jeremias Baruch Verias søn/ Den samme Baruch screff i en Bog/ aff Jeremias mund/ at HERRENS Tale/ som hand haffde talet til hannem. De Jeremias befalede Baruch/ oc sagde/ Jeg er fangen/ at ieg kand icke gaa i HERRENS Huff. Men gack du hen ind/ oc lass Bogen i huiltken du haffuer screffuit HERRENS Tale aff min mund/ saar Folckert HERRENS Huff paa Fastedagen / oc du skal oc lese hende saar alle Juda Gern / som komme hid ind aff deris Stæder. Om de maa vel ste ville ydmyge dem saar HERREN met børn/ oc omuende dem/ huer aff sin onde væsen/ thi vreden oc grumheden er stor/ som HERREN haffuer talet mod dette Folck. Och Baruch Verias søn/ gjorde alt det som Jeremias Prophete bød hannem / at hand lasde HERRENS Tale aff Bogen HERRENS Huff.

De der hende sig i det femte Joachims Josie søns Juda Kongis aar / iden niende maa/ net/ at mand forkynder alt Folckert i Jerusalem/ oc alt Folckert/ som vaare komme til Jerusalem aff Juda stæder/ en Faste saar HERREN. Och Baruch lasde Jeremie tale aff Bogen i HERRENS Huff/ i Gemaria Saphans Cangelers søns Cappel/ iden offuerste forgaard/ saar den ny Port haff HERRENS Huff/ saar der gangste Folck.

Der nu Nichaia Gemaria søn/ Saphans søns/ hørde alle HERRENS Ord aff Bogen/ da gick hand hen ned til Kongens huff i Cangelertiet/ Oc see/ der sade alle Føisterne/ Elisama/ Cangeleren/ Delaia Semaia søn/ Elnathan Ichbor søn / Gemaria Saphans søn/ oc Sedechia Nanania søn / met alle Føisterne. Oc Nichaia gaff dem al den Tale til kende / som hand haffde hørt / der Baruch lasde aff Bogen saar Folckens gern.

Da sende alle Føisterne Judi Nethania søn / Salemia søns Rusi søns / effter Baruch/ oc lode hannem sige/ Tag den Bog mer dig aff huiltken du lasde saar Folckert/ oc kom hid. Oc Baruch Verias søn tog Bogen mer sig/ oc kom til dem. Oc de sagde til hannem/ Sæt dig och lass/ at wider høre/ Oc Baruch lasde hende saar deris gern. Oc der de hørde al den Tale/ forferde de dem/ den ene mod den anden / oc sagde til Baruch / Vi ville giffue Kongen al denne Tale til kende. Och de arspurde Baruch/ Sig oss/ huolunde screffst du denne Tale aff hans mund. Baruch sagde til dem/ Hand lasde al denne Tale mer sin mund saar mig/ oc ieg screff den mer bleck i Bogen.

Da sagde Føisterne til Baruch / Gack bort oc stiul dig mer Jeremia/ at ingen ved huor i ere. Oc de ginge ind til Kongen i Faargaarden / oc lode Bogen bliffue i Elisama Cangelers herbere/ oc sagde Kongen al denne Tale. Da sende Kongen Judi bort / at hente Bogen/ Hand tog hende aff Elisama Cangelers herbere. Oc Judi lasde saar Kongen och saar alle Føisterne som stode haff Kongen/ oc Kongen sad i Vinterhuset saar Skofstene i den niende maanet.

Oc der Judi haffde last try eller fire Blad/ da skar hand det aff mer en Scriffkniff / oc lade ste det i Jden / som vaar paa aenen i Skofstene / ind til at Bogen bleff plat oprent i Jden. Och ingen forferde sig/ ey heller sønder reff sine Klader/ huercken Kongen eller hans Tienere/ Eg in Alligeuel

Jeremias

Alligeuel at de hørde al denne Tale. Enddog Elnathan/Delaia oc Gemaria bade Kongen/ at hand vilde icke brende Bogen/ Men hand lydde dem icke. Der til mer bød Kongen Jerah^{meel} Hamelchs søn/ oc Seraia Afiels søn/ oc Selamia Abdeels søn/ at de skulde gribe Ba^{ruch} Sereffueren/ oc Jeremiam Propheten/ Men HERR E¹⁷ skulde dem.

Da stede HERR E¹⁷ ord til Jeremiam/ efter at Kongen hadde ladet opbrent Bo^{gen} oc den Tale/ som Baruch hadde sereffuit aff Jeremie mund/ oc sagde/ Tag dig en anden Bog igen/ oc sereff al den første Tale der i/ som stod i den første Bog/ som Joachim Juda Konge¹⁷ hadde opbrent. Oc sig om Joachim Juda Konge/ Saa siger HERR E¹⁷/ Du opbrende den Bog/ oc sagde/ Hui sereffst du der i/ at Kongen aff Babylonien skulde komme/ oc forderffue dette Land/ oc gøre/ at der skulle huerecken Folck eller Fæ vere mere vdi:

Der faar siger HERR E¹⁷ om Joachim Juda Konge/ Der skal ingen aff hans Sæd side paa hans Stool/ Oc hans Legeme skal ligge bortkast om dagen i heden/ oc om natren i frosten. Oc ieg vil hiemsæge hannem oc hans Sæd/ oc hans Suenne/ for deris misgernings skyld/ Oc ieg vil lade al vlycke komme offuer dem/ oc offuer Borgene i Jerusalem/ oc offuer dem i Juda/ som ieg hassuer talet til dem/ oc de dog icke lydde mig.

Da tog Jeremias en anden Bog/ oc siet Baruch Neria søn Sereffueren den/ Hand sereff der vdi aff Jeremie mund/ al den Tale som stod i den Bog/ som Joachim Kongen i Juda/ loed opbrende i liden/ oc offuer det samme/ bleff der end megen mere Tale/ end den anden vaar.

XXXVII.

Sedechias.

Sedechias Josie søn/ bleff Konge i Jehanias Joachim søns sted/ Thi¹⁷ bogodonosor Kongen aff Babylonien/ gjorde hannem til Konge i Juda land/ Men hand oc hans Suenne oc Folcker i Landet/ lydde icke HERR E¹⁷ ord/ som hand talede ved Jeremiam Prophete.

Dog sende Kong Sedechias/ Juchal Selemia søn/ oc Sephaniam A¹⁷ sia søn Prest/ til Jeremiam Prophete/ oc loed hannem sige/ Ved HERR E¹⁷ vor Gud for oss. Thi Jeremias gick nu vd oc ind iblant Folcker/ oc ingen sette han¹⁷ nem i fengsel. Saa vaar Pharaos Hær vddragen aff Egypten/ oc Chaldeerne/ som laae faar Jerusalem/ der de hørde saadant rygte/ droge de fra Jerusalem.

De HERR E¹⁷ ord stede til Jeremiam Prophete/ oc sagde/ Saa siger HERR E¹⁷ Israels Gud/ Siger saa til Juda Konge/ som vdsende eder til mig/ at spore aff mig/ See/ Pharaos Hær/ som er vddragen at komme eder til hielp/ skal drage hjem i Egypten/ Oc Chaldeerne skulle komme igen/ oc stride mod denne Stad oc vinde hannem/ oc opbrende hannem med ild. Der faar siger HERR E¹⁷ saa/ Bedrager icke eders Siæle/ at i tencke/ Chaldeerne skulle drage bort fra oss/ De skulle icke drage bort. Oc om i end ihjelsoge al Chaldeerne Hær/ som stride mod eder/ oc der bleffue nogen der offuer saar/ Da skulde de dog gøre dem rede igen/ huer i sit Paulun/ oc opbrende denne Stad med ild.

Der Chaldeerne Hær vaar nu affdragen fra Jerusalem/ for Pharaonis Hær skyld/ gick Jeremias aff Jerusalem/ oc vilde gaa til Ben Jamins land/ at bestille Agre iblant Folcker. Oc der hand kom til Ben Jamins port/ da vaar der en Portener sticket/ som hed Jeria/ Selemia søn/ Ananie søns/ Hand greb Jeremiam Prophete/ oc sagde/ Du vilt falde til Chaldeerne. Jeremias suarede/ Der er icke sant/ Jeg vil icke falde til Chaldeerne. Men Jeria vilde icke høre hannem/ men hand greb Jeremiam/ oc ledde hannem til Førsterne. Oc Førsterne bleffue vrede paa Jeremiam/ oc lode sla hannem/ oc kaste hannem i fengsel i Jonathan Sereffueris huff/ Hannem sette de til fengselens Forstandere. Saa gick Jeremias lang tid i Graffuen oc fengsel/ oc laa der lang tid.

Oc Konge Sedechias sende hen oc loed hannem hente/ oc spurde hannem lønlige at i sit Huff/ oc sagde/ Er der oc it ord aff HERR E¹⁷ faar haanden: Jeremias sagde/ Ja/ Thi du skal giffuis i Kongens hender aff Babylonien. Oc Jeremias sagde til Kong Sedechiam/ Du ad hassuer ieg synder mod dig/ oc mod dine Suenne/ oc mod dette Folck/ at de hassue kast mig i fengsel: Huo: ere nu eders Propheter/ som spaade eder/ oc sagde/ Kongen aff Babylonien skal icke kome offuer eder ey heller offuer dette land: Oc hør mig nu min Herre Konge/ oc lad min Bøn gielde faar dig/ oc lad mig icke bortføris igen i Jonathan Sereffueris Huff/ at ieg skal icke der dø. Da bød Konge Sedechias/ at mand skulde foruare Jeremiam i fengselens forgaard/ Oc loed giffue hannem it liden Bød huer dag aff Bagernis stræde/ indtil at alle bispder i Staden vaar opeder/ Saa bleff Jeremias i fengselens forgaard.

De

XXXVIII.

Saphatia Nathans søn / oc Gedalia Paashurs søn / oc Juchal Selemias søn / oc Paashur Nathalia søn / hørde den tale som Jeremias taledet til alle folck / oc sagde / Saa siger **HERRE** / Duo som bliffuer i denne Stad / hand skal dø ved Suerd / Hunger oc Pestelente / Men huilcken som gaar ud til Chaldeerne / hand skal leffue / oc søre sit Liff der fra / lige som it Bytte. Thi saa siger **HERRE** / Denne Stad skal offuergiffues i Kongens Hærs haand aff Babylonien / oc de skulle vinde hannem.

Da sagde Føfsterne til Kongen / Lad dog thielsla denne Mand / Thi hand i saa maade affuender Krigsfolck / som end nu ere offuer i denne stad / Desligeste oc saa alle folck / effter di hand taler saadanne ord til dem / Thi den Mand søger ick / det som tien til dette folckis fred / men det som tien til volcke. Kong Sedechias sagde / See / hand er i eders hender / Thi Kongen fand intet mod eder. Da toge de Jeremiam / oc faste hannem i Nathalie Damelechs søns Kule / som vaar i fengselens forgaard / oc vunde hannem met reb ned i Kulen / der som ick vaar vand / men dynd / Oc Jeremias nedfanc i Dynder.

Men der Ebedmelech Blaamand / Kammerfuend i Kongens huff / hørde at mand haff Ebedmelech Jerem. 39. de fast Jeremiam i Kulen / oc Kongen sad samme tid i Ben Jamins Port. Da gick Ebedmelech aff Kongens huff / oc taledet met Kongen / oc sagde / Min Herre Kongen / De vends hande ildet met Jeremia Prophete / at de haffue fast hannem i Kulen / der som hand skal dø aff Hunger / Thi her er ick mere Brød i Staden.

Da befalede Kongen Ebedmelech Blaamanden / oc sagde / Tag tredie vends met dig aff disse / oc drag Jeremiam Prophete aff Kulen / sør hand dø. Oc Ebedmelech tog vends met sig / oc gick i Kongens huff / vnder Liggendesøis Kammer / oc tog der sønder reffne oc forlædne gamle Palte / oc loed dem ned i Kulen met it Reb til Jeremiam. Oc Ebedmelech Blaamanden / sagde til Jeremiam / Læg disse sønder reffne forlædne gamle Palte vnder dine Arme om rebet / Oc Jeremias gjorde saa. Oc de drog Jeremiam op aff Kulen met rebet / Saa bleff Jeremias i fengselens forgaard.

Oc Kong Sedechias sende hen / oc loed hente Jeremiam Prophete til sig / vnder den tredie Indgong i **HERRE**s Huff. Oc Kongen sagde til Jeremiam / Jeg vil spørre dig at noget / Kære dille intet faar mig. Jeremias sagde til Sedechiam / Siger ieg dig noget / da skal du mig dog thiel / Giffue ieg dig it raad / da lyder du mig ick at. Da soer Kong Sedechias Jeremie hemmelige / oc sagde / Saa sandelige som **HERRE** leffuer / som gjorde oss denne siel / da vil ieg ick sla dig thiel / ey heller giffue dig i de vends hender / som staa effter dit Liff.

Oc Jeremias sagde til Sedechiam / Saa siger den **HERRE** Sedechias Gud / Israels Gud / Der som du vdgaa til Kongens Føfster aff Babylonien / Da skal du bliffue leffues / da / oc denne Stad skal ick opbrendis / Men du oc dit Huff skulle bliffue ved Liffuit. Men gaar du ick ud til Kongens Føfster aff Babylonien / Da skal denne Stad giffuis i Chaldeerne hender / oc de skulle opbrende hannem met ild / oc du skal oc saa ick vndkomme fra deris hender. Kong Sedechias sagde til Jeremiam / Men ieg befrycter mig / at ieg de Jøder skalde antuordis / som ere faldne til Chaldeerne / oc de skalde bespaatte mig.

Jeremias sagde / Mand skal ick antuorde dig / Kære lyd dog **HERRE**s røst / som ieg siger dig / Da skal det gaa dig vel / oc du skal bliffue leffuendis. Men gaar du ick ud / Saa er dette det ord / som **HERRE** visde mig. See / alle Quinderne som end nu ere til stede i Juda Kongis huff / de skulle vldedis til Kongens Føfster aff Babylonien / De skulle da sige / Ah / dine Tøfster haffue taget dig met ord oc bedrager / oc sørt dig i skarnet / oc lade dig nu side der vdi. Saa skulle alle dine Hustruer oc børn vldedis til Chaldeerne / oc du skal ick self vndga fra deris hender / Men du skal grebis aff Kongen aff Babylonien / oc denne Stad skal opbrendis met ild.

Oc Sedechias sagde til Jeremiam / See til / at ingen faar disse ord at vide / saa skal du ick dø. Oc om Føfsterne faa at vide / at ieg haffue talt met dig / oc komme til dig / oc sige / Sig til / huad taledet du met Kongen / liug ick faar oss / da ville vi ick sla dig thiel / oc huad taledet Kongen met dig / Da sig / Jeg bad Kongen / at hand vilde ick lade mig lede i Jonathans huff igen / ieg kunde dø der.

Da komme alle Føfsterne til Jeremiam / oc spurde hannem at / Oc hand sagde dem / som Kongen befalede hannem / Da forlode de hannem / effterdi at de kunde intet vdsøre aff hannem. Oc Jeremias bleff i fengselens forgaard / Indtil den dag Jerusalem bleff vundet.

XXXIX.

Es uij De

Jeremias

Jerusalem
bleff opgiffuen
i Sederchie 11. aar
4. Reg. 25.
Jerem. 52.

Det stede / at Jerusalem bleff vundet. Thi at i det niende Sederchie Juda Kongis aar / i den tiende maaner / som Nabogodonosor Kongen aff Babylonien oc al hans Hær til Jerusalem / oc belagde hende. Oc i det elleffte Sederchie aar / paa den niende dag i den siende maaner / brød mand ind i Staden / oc alle Kongens Føister i Babylonien droge der ind / oc hulde i den medelste port / som vaar / Nergal Sar Ezer / Sangar Tebo / Sarschim den offuerste Kammerfuer / Nergal Sar Ezer Hoffmestere / oc alle andre Kongens Føister aff Babylonien.

Der Sederchias Juda Konge saa dem / met sit Krigsfolk / da flyde de om natten vd aff Staden / haff Kongens viregaard / igennem porten emellem tho mure / oc droge vd igennem marcken. Men Chaldeerne Hær forfulde dem / oc grebe Sederchiam / i marcken haff Jericho / oc finge fat paa hannem / Oc førde hannem til Nabogodonosor Kongen aff Babylonien til Babilath / som ligger i Demaths land / Mand sagde Dom offuer hannem. Oc Kongen aff Babylonien loed thielsla Sederchie bøn saar hans øyen i Babilath / oc thielslo alle Juda Føister. Men hand loed vdfinge Sederchie øyen / oc binde hannem met Lencker / at hand skulde føre hannem til Babylonien.

Oc Chaldeerne opbriende baade Kongens Haff / oc Børgernis Haff / oc nedbrøde muren i Jerusalem. Men huad der vaar end nu aff folcker i Staden / oc huad der vaar ellers faldet til dem / dem førde Nebusar Adan Hoffmestere / alle sammen fangne til Babylonien. Men aff det ringeste Folk / som intred haffde / loed Nebusar Adan Hoffuizmanden nogle bliffue igen i Juda land samme tid / oc gaff dem Dingaarde oc Byer ind.

Men Nabogodonosor Kongen aff Babylonien / haffde befaler Nebusar Adan Hoffuizmanden om Jeremia / oc sagde / tag hannem / oc lad hannem vere dig befaler / och gøz hannem intred ont / Men gøz met hannem / som hand begerer der aff dig. Da sende Nebusar Adan Hoffuizmanden / oc Nebu Saaban offuerste Kammerfuer / Nergal Sar Ezer Hoffmestere / oc alle Kongens Føister aff Babylonien hen / oc lode hente Jeremiam aff fengselens Forgaard / Oc de befalede Gedalia Ahikam Saphans søn hannem / at hand skulde lede hannem vd i sit Haff / oc hand skulde bliffue haff Folket.

Gedalia.

Ebedmelech

HERRE Sord stede oc saa til Jeremiam / den stund hand laa end nu fangen i fengselens Forgaard / oc sagde / Gack bort oc sig til Ebedmelech Blaamand / Saa siger den HERRE Sebaoth / Israels Gud / See / Jeg vil lade mit ord komme offuer denne Stad / til wylcke oc til intred gaar / oc du skal see det samme tid. Men ieg vil seelse dig paa den tid / siger HERRE / oc du skal icke bliffue de Folk til deel / for huilcke du freyret / Thi ieg vil hielpe dig der fra / at du skal icke falde ved Suerd / Men du skal føre dit Liff der fra / lige som ic Bytte / For di at du sette tro til mig / siger HERRE.

NL.

Ette er det ord / som stede aff HERRE til Jeremiam / Der Nebusar Adan Hoffuizmand loed hannem løss i Rama / Thi hand vaar oc bunden met Lencker / iblant alle dem / som vaare fangne i Jerusalem oc Juda / at hand skulde føre dem til Babylonien. Der nu Hoffuizmanden haffde lader hente Jeremiam til sig / sagde hand til hannem / HERRE din Gud haffuer talet derte onde offuer denne sted / oc hand lod der oc komme oc gjorde der / som hand sagde / Thi at i syndede mod HERRE / oc icke lydte hans røst / Der saar er eder saadant vedersat.

See nu / Jeg haffuer i dag gjort dig løss aff Lenckerne / som dine hender vaare bundne met / Behager der dig at drage met mig til Babylonien / Da kom / du skal vere mig befalen. Men behager der dig icke at drage met mig til Babylonien / Saa lad der vere / See / her haffuer du det gantste Land saar dig / huor dig tryctis gaar vere / oc der behager dig / did far hen / thi videre hen vd er ingen igenkommelse. Der saar maar du vende dig til Gedalia Ahikam søn / Saphans søn / huilcken Kongen aff Babylonien haffuer sat offuer Juda Stæder / oc bliffue haff hannem iblant Folket / Eller gack bort / huor der dig behager. Oc Hoffuizmanden gaff hannem Tæring / oc Haffuer / oc loed hannem gaa. Saa kom Jeremias til Gedalia Ahikam søn til Mizpa / oc bleff haff hannem iblant Folket / som vaare offuerbleffne i Landet.

Der nu Hoffuizmandene / som onderhulde dem paa marcken / met deris Folk / fornumme / at Kongen aff Babylonien haffde sat Gedalia Ahikams søn offuer Landet / oc baade offuer Mennd oc Quinder / oc Bøn / oc de Ringeste i Landet / som icke bliffue førde til Babylonien / komme de til Gedalia i Mizpa / som vaare / Ismael Terhania søn / Johanan oc Jonathan

Gedalia.

than / Kareah søn / oc Serata Thanhumeth søn / oc Ephai sønner aff Yethophath / oc Jefa-
nia Naachari søn / mer deris a'end. Oc Gedalia Ahikam søn Saphan søns / gjorde dem oc
deris a'end en Sed / oc sagde / Frøster eder icke / ar i skulle bliffue de Chaldeer vnderdanige /
Bliffuer i Landet / och verer Kongen aff Babylonien vnderdanige / saa skal det gaa edet vel /
See / Jeg boer her i a'izpa / ar ieg skal tiene Chaldeerne / som komme til oss / Derfaar samle
Vn / oc figen / oc Olie ind / oc legger det i eders Kar / oc boer i eders Stræder / som i haffue be-
kommer.

Oc alle Jøderne / som vaare i a'Joabs land / oc Ammonas bøn / oc i Edom / oc i alle Land /
der de hørde / at Kongen aff Babylonien haffde lader nogle offuer bliffue i Juda / oc sat Ged-
alia Ahikams søn / Saphans søns offuer dem / da kommede alle igen aff alle Stræder / som de
vaare forstodne i Juda land til Gedalia i a'izpa / och samlede hannem saare meger Vn och
Sommer fruct.

Men Johanan Kareah søn / mer alle Høffuigmænd / som haffde vnderholdet dem paa
marken komme til Gedalia i a'izpa / oc sagde til hannem / Vedst du oc / ar Baelim Ammons
børns Konge haffuer hid sent / Jsmael Yethania søn / ar hand skal ihjelsla dig / Men Gedalia
Ahikams søn vilde icke tro det. Da sagde Johanan Kareah søn til Gedalia sønlige i a'izpa /
Kare / Jeg vil gaa bort oc ihjelsla Jsmael Yethania søn / ar ingen skal saa det ar vide. Hvor-
saare skal hand sla dig ihjel / Ar alle Jøderne som ere samlede til dig / skulle bliffue arsprøde / oc
de som ere end nu offuerbleffne aff Juda / skulle omkomme. Men Gedalia Ahikams søn sag-
de til Johanan Kareah søn / Du skal det icke gøre / Det er icke sant / som du siger om Jsrael.

XLI.

En i den siuende maanet kom Jsmael Yethania søn Elisama søns / aff Kon-
gelig Slægt / mer Kongens Høffuerste / oc thi a'end mer hannem / til Gedalia
Ahikams søn til a'izpa oc ode der i a'izpa mer huer andre. Oc Jsmael Yeth-
thania søn gjorde sig rede / mer de thi mænd / som vaare hofh hannem / oc sloge
Gedalia Ahikams søn Saphans søns / mer suerd til døde / Fordi at Kongen
aff Babylonien haffde sat hannem offuer Landet. Der til mer slo Jsmael alle
Jøderne / som vaare hofh Gedalia i a'izpa / oc Chaldeerne / som de der funde oc alle stridsmænd

Den anden dag / offer at Gedalia vaar slagen / och end nu ingen viste det / komme fire
sindz tiue a'end aff Sichem / aff Silo oc aff Samaria / och haffde affrager deris Skæg / och
sunder reffuit deris Kleder / oc reffuit sig / oc bare mer sig a'adoffer oc Røggelse / at de skulde sø-
redet i HERRENS Hus. Oc Jsmael Yethania søn / gick vd mod dem aff a'izpa / gick
frem oc græd. Der hand nu kom til dem / sagde hand til dem / i skulle komme til Gedalia Ah-
chams søn. Oc der de komme mit i Staden / slo Jsmael Yethania søn dem ihjel oc de a'end
som vaare hofh hannem hofh bynden. Men der vaare thi a'end iblant dem / som sagde til Js-
mael / Kare / sla oss icke ihjel / wi haffue Liggendese liggende i ageren aff huede / byg / olie / oc
hunig. Saa loed hand aff / oc slo dem icke ihjel mer de andre.

Oc den Brynd / i huilken Jsmael kaster de døde Legeme / som hand haffde slaget / men 3. Reg. 19.
Gedalia / oc den / som Kong Assa loed gøre / mod Baesa Israels Konge / den opfylte Jsmael
Yethania søn / mer de ihjelslagne. Oc de offuerbleffne Folk som vaare i a'izpa / oc Kongens
Døster / forde Jsmael Yethania søn fangne bort / mer alle offuerbleffne Folk i a'izpa / offuer
huilcke Nebusar Adan Høffuigmanden haffde sat Gedalia Ahikams søn / oc drog hen / och
vilde hen offuer til Ammons bøn.

Men der Johanan Kareah søn / oc alle Hærrens Høffuigmænd / som vaare hofh hannem
spurde alt det onde / som Jsmael Yethania søn / haffde gjort / Toge de alle a'endene til sig / oc
droge mod Jsmael Yethania søn at stride / oc naade hannem hofh der store Vand hofh Gibeon.
Der nu Folket / som vaare hofh Jsmael / saae Johanan Kareah søn / oc alle Hærrens Høff-
uigmænd som vaare hofh hannem / bleffue de glæde. Och der gantste Folk som Jsmael haffde
ført bort fra a'izpa / vende sig om oc vende tilbage igen til Johanan Kareah søn. Men Jsmael
Yethania søn vndstode mer orte a'end for Johanan / oc drog til Ammons bøn.

Oc Johanan Kareah søn / mer alle Hærrens Høffuigmænd / som vaare hofh hannem / to-
ge alt det offuerbleffne Folk (som de haffde egenført fra Jsmael Yethania søn) aff a'izpa til
sig / effterdi at Gedalia Ahikams søn vaar ihjelslagen / som ere de Krugsmænd / Quinder och
Børn / oc Kammerfuerne som de haffde egenført fra Gibeon. Oc drog hen / oc vende ind til
Bimham til herberiff / som bode hofh Bethlehem / oc vilde drage til Egypten saar Chaldeer-
ne / Thi di ferytede for dem / Fordi at Jsmael Yethania søn / haffde ihjelslaget Gedalia Ah-
chams søn / huilken Kongen aff Babylonien haffde sat offuer Landet.

Da

Jeremias XLII.

Da ginge alle Haerrens Hoffuigsmend/ Johanan Kareah søn/ oc Jesania Hosa
saa søn/ mer der gantste Folck/ baade smaa oc store/ oc sagde til Jeremiam
Prophete. Kare/Lad vor Bøn gelde saar dig/ oc bed til **HERRE** din
Gud for oss/ om alle disse Offuerbleffne/ Thi vore diff ver ere bleffne saa aff
mange/ som du self seer oss mer dine øyen. **HERRE** din Gud vilde
giffue oss til kende/ huort wi skulle drage/ oc huad wi skulle gøre.

Oc Jeremias Prophere sagde til dem/ Nu vel/ Jeg vil lyde/ oc see/ Jeg vil bede **HERRE**
RE eders Gud/ som i sagde/ oc ieg vil giffue eder til kende/ alt der **HERRE** suarer
eder/ oc ieg vil inted dølie saar eder. Oc de sagde til Jeremiam/ **HERRE** skal vere it sant
oc trofast Vidne/ mellem oss/ om wi icke gøre alt der **HERRE** din Gud/ befaler dig til
oss/ huad heller det er gaar eller ont/ da ville wi lyde **HERRE** vor Guds røst/ til huilke
ken wi dig sende/ At der maa gaa oss vel/ der som wi lyde **HERRE** vor Guds røst.

Oc thi dage der effter skede **HERRE** ord til Jeremiam. Da kallede hand Joha
nan Kareah søn/ oc alle Haerrens Hoffuigsmend/ som vaare hofh hannem/ oc alt Folck/ baad
de smaa oc store/ oc sagde til dem/ Saa siger **HERRE** Israels Guds/ til huilken i sende
mig/ at ieg skulde føre eders bøn saar hannem. Om i bliffue i dette Land/ Da vil ieg bygge/ oc
icke sønder byde eder/ Jeg vil plante oc icke oprycke eder/ Thi mig haffuer allerede angret/ der
Onde som ieg gjorde eder. I skulle icke frygte eder for Kongen aff Babylonien/ for huilken i
frygte siger **HERRE**/ I skulle icke frygte for hannem/ Thi ieg vil vere hofh eder/ at hielpe/
oc frelse eder aff hans haand/ Jeg vil beuise eder Barmhertighed/ oc misfunde mig offuer
eder/ oc føre eder i eders Land igen.

Men om i sige/ Wi ville icke bliffue i dette Land/ Huor meti ville io icke lyde **HERRE**
RE eders Guds røst/ Men sige/ Vey/ wi ville drage i Egypti land/ at wi skulle ingen
strid see/ eller høre Basunens lyd/ oc ey heller lide Hunger/ for brød styld/ der ville wi bliffue.
Nu/ saa hører **HERRE** ord i som ere offuerbleffne aff Juda/ saa siger den **HERRE**
RE Sebaoth Israels Gud/ Der som i sticke eders ansiet at drage til Egypti land/ at i ville der
bliffue/ Da skal Suerdet/ for huilket i frygte/ ramme eder i Egypti land/ oc den Hunger/ for
huilken i sørges/ skal altid vere omkring eder i Egypten/ oc i skulle der dø. De maa vere huo
de villes/ som sticke deris Ansiet/ at drage i Egypten/ at bliffue der/ De skulle dø ved Suerd/
Hunger oc Pestelenge/ oc der skal ingen offuerbliffue/ oc ey heller vndfly/ for der Onde/ som
ieg vill lade komme offuer dem.

Thi saa siger den **HERRE** Sebaoth Israels Gud/ Lige som min vrede oc grumhed
er gongen offuer Jerusalems Indbyggere/ Saa skal hun oc gaa offuer eder/ om i drage i
Egypten/ At i skulle bliffue til en forbandelse/ forundelse/ Ced oc skam/ oc i skulle icke mere see
denne Sred.

HERRE ord gielder eder til/ i offuerbleffne aff Juda/ at i skulle icke drage i
Egypten/ Der saare vider/ at ieg vidner saar eder i dag/ I skulle ellers myste eders Liff. For di
at i sende mig til **HERRE** eders Gud/ oc sagde/ Bed **HERRE** vor Gud for oss/ oc
giff oss til kende/ alt der **HERRE** vor Gud siger/ Saa ville wi gøre der effter. Der haffuer
ieg lader eder saa at vide i dag/ Men i ville icke lyde **HERRE** eders Guds røst/ ey hel
ler alt det/ som hand befalede mig til eder. Saa skulle i nu vide/ at i skulle dø ved Suerd/ Hun
ger oc Pestelenge/ i den Sred/ til huilken i tencke at drage.

XLIII.

Asaria.
Johanan.

Der Jeremias haffde vdralet alle **HERRE** deris Guds ord til alle Folck
fer/ som **HERRE** deris Gud haffde befaler hannem alle disse ord til dem/
sagde Asaria Hosa søn/ oc Johanan Kareah søn/ oc alle forredelige Men
til Jeremiam/ Du liuger/ **HERRE** vor Gud sende dig icke til oss/ ey hel
er sagde/ I skulle icke drage til Egypten/ oc do der. Men Baruch Hierias søn
raader dig der mod oss/ Paa det at wi skulle giffuis i Chaldeeris hender/ at de skulle sla oss
thiel/ oc borsføre oss til Babylonien.

Saa lydde Johanan Kareah søn/ och alle Haerrens Hoffuigsmend mer der gantste
Folck/ icke **HERRE** røst/ at bliffue i Juda land. Men Johanan Kareah søn/ och
alle Haerrens Hoffuigsmend/ roge til sig alle offuerbleffne aff Juda/ oc alt der Folck som vaare
igen komme/ fra alle de Folck/ som de vaare henslyde til/ at de bode i Juda land/ som er Men/
Quinder

Quinder och Børn/ der til Kongens Døtter / och alle Siæle / som Nebusar Adan Hoffuiz
mand/ haffde lader bliffue hoff Gedalia Ahikama søn/ Saphana søns/ oc/aa Jeremiam Pro-
phete / och Baruch Hierias søn / och droge til Egypti Land / Thide vilde icke lyde H E R
A E T S røst/ oc komme til Thachpanhes.

De H E R A E T S ord skede til Jeremiam i Thachpanhes/ oc sagde/ Tag store Stene/
oc skul dem i Tegelonen/ som er vden faar Pharaos husis port i Thachpanhes/ saa at Juda
vndet det see/ Oc sig til dem/ saa siger den H E R A E T S Sebaoth Israels Gud/ See/ Jeg vil
hen sende/ oc lade hente/ Nabogodonosor min Tienere Kongen aff Babylonien/ oc ieg vil set-
te hans Stool offuen paa disse Stene/ som ieg her skulre/ oc hand skal sette sit Paulun der paa.
Oc hand skal komme/ oc sla Egypti Land / Oc thiellsla/ huem der rammer paa/ føre fangne/
huem der rammer/ Sla met Suerd/ huem der rammer paa. Oc ieg vil optende Affgudernis
Huff i Egypten met ild / at hand skal opbrende oc borte føre dem / Och hand skal klæde sig met
Egypti land/ ligesom en Nyde drager sine Klæder paa / oc drage der fra met fred. Hand skal
sønderbryde Billeder stotterne i Beth Semis vdi Egypti land/ oc opbrende Affgudernis Kirce
for i Egypten met ild.

XLIII.

Dette er det ord / som skede til Jeremiam / til alle Jøderne som bode i Egypti
land/ som er i Migdol/ i Thachpanhes/ i Noph/ oc i Pathross land / oc sag-
de/ Saa siger den H E R A E T S Sebaoth Israels Gud / I saae alt der vnde/
som ieg loed komme offuer Jerusalem/ oc offuer alle Juda Stæder / Oc see/ de
ere øde paa denne dag/ oc der boer ingen vdi. Oc det for deris ondskaff skyld som
de gjorde/ at de forsmæde mig/ oc ginge hen oc gaffue røgtelse / och riente andie
Guder huilcke huereken de/ eller i/ oc ey heller deris Forfedre kende. Oc ieg sende altid til eder
alle mine Tienere Propheeterne/ oc loed eder sige/ Gører dog icke saadan Verstyggelighed/ som
ieg hader. Vden de lydde icke/ de bøde ey heller deris gern fra deris ondskaff/ at omuende sig/
oc icke gøre røgtelse faar andie Guder. Derfaare begynte min vrede oc grumhed / oc brende off-
uer Juda Stæder/ oc offuer Jerusalems gader/ at de bliffue til ørken och øde / som det staar
paa denne dag.

Nu/ saa siger H E R A E T S Sebaoths Gud/ Israels Gud / Nu gøre i dog saa meget
ont mod eders eget Liff: Huor met der skal opvæltis iblant eder/ baade vndet och Quinder/
baade Børn oc vdiende aff Juda / och intet aff eder offuerbliffue / At i saa forsmæde mig / met
eders hendes gerninger/ oc gøre røgtelse faar andie Guder i Egypti land / som i ere inddrag-
ne/ at ligge der til herberis/ Paa der i skulle bliffue opvæltis/ oc bliffue til Forbandelse oc forsmæ-
delse iblant alle Vedninge paa Jorden. Daffue i forglemt eders Forfedris vlycke/ Juda Kon-
gers vlycke/ deris Duffruers vlycke der til eders egen vlycke/ oc eders Duffruers vlycke/ som
eder er vederfaret i Juda land / och paa Jerusalems gader: Oc i ere icke dog omuende / oc ey
heller fryere eller ydmyge eder / end nu paa denne dag / oc i vandie icke i min Lou oc Ræt/ som
ieg gaff eder oc eders Forfedre.

Derfaar/ siger den H E R A E T S Sebaoth Israels Gud saa / See Jeg vil sette mit Ansiet
mod eder/ til vlycke/ oc al Juda skal opvæltis. Oc ieg vil tage de offuerbleffne aff Juda / som
vende deris ansiet hen at de vilde drage i Egypti land/ at ligge der til herberis/ Det skal bliffue
en ende met dem alle i Egypti land / De skulle falde ved Suerd / och omkomme aff Hunger/
baade smaa oc store/ Oc de skulle dø ved Suerd oc Hunger/ oc de skulle bliffue til en Bed/ For-
undtelse/ Forbandelse oc forsmædelse. Jeg vil och hiemsøge Indbyggerne i Egypti land met
Suerd/ Hunger oc Pestelenge/ lige som ieg gjorde i Jerusalem/ At ingen aff dem/ som ere off-
uerbleffne aff Juda skal vndkomme eller offuer bliffue/ De som dog ere derfaar hid komne i
Egypti land at ligge der til herberis/ at de maatte komme igen til Juda land/ huorhen de vil-
de gerne komme igen oc bo vden der skal ingen aff dem komme der hen igen / vden de som fly-
her fra.

Da suarede alle de vndet Jeremie/ som vel viste / at deris Duffruer/ gjorde røgtelse for Jeremie. 7.
fremmede Guder/ oc alle Quinderne / som stode der i store hobe / met alt Folcket/ som bode i
Egypti land/ oc i Pathross/ oc sagde / Vi ville icke lyde dig / effter de ord som du taler til oss i
H E R A E T S Taffin/ vden vi ville gøre effter alle de ord/ som gaa aff vore munde / och vi
ville gøre røgtelse faar Himmelens vdelecher/ oc offere hende Drickoffer/ Som vi oc vore For-
fedre/ vore Konger oc Føfster gjorde i Juda Stæder/ oc paa Jerusalems gader/ Da haffde vi oc
Bisdomck / oc der gick oss vel/ oc vi saae ingen vlycke. vden siden den tid at vi lode aff at gaa
te Himmelens vdelecher røgtelse/ oc Drickoffer til offer/ da haffue vi haffte vndet paa al ting/
oc ere

Jeremias

oc ere omkomne ved Suerd oc Hunger. De saa naar wi giorde Himmelen aNelecheth Røgelse/oc offrede Duckoffer/da giorde wi det icke vden vore Husbonders villie / ar wi bagede hende Rager/oc offrede hende Duckoffer/ar bekymre hende.

Da sagde Jeremias til alt Folket/baade Mandene oc Quinderne oc alt Folket/som haffde saa suaret hannem. Jeg men io / ar HERRE Haffuer tenckt paa det Røgelse/som i bedreffue i Juda stæder oc paa Jerusalems gader/met eders Forfedre/Konger/Føfster/oc alt Folket i Lander/oc hand tog sig det til herte/Ar hand kunde icke lenger lide eders onde handel oc Verstyggelighed/som i giorde. Der aff bleff oc saa eders Land ødelagt/til en foruudtelse oc til en forbandelse/ar ingen bor der vdi/som det staa paa denne dag. Fordi/ar i giorde Røgelse/oc syndede mod HERRE/oc icke lydde HERRE S røst/oc vilde icke vandre i hans Lou/Ræt oc Vidnesbyrd/Der faar er edet saadan Wlycke vederfaeren/som det staa paa denne dag.

De Jeremias sagde til alt Folket oc til alle Quinderne/Hør HERRE S ord alle i aff Juda/som ere i Egypti land/saa siger den HERRE Sebaoth Israels Gud/Joc eders Instruer/haffue tælet mer eders munde/oc fuldkømer der mer eders hender/som i sagde/Wi ville holde vore løffte som wi haffue løffuit Himmelen aNelecheth/ar wi skulle gøre henderøgelse/oc offre Duckoffer/Tu vel/i haffue fuldkommit eders Løffte/oc holder eders løffte.

Saa høier nu HERRE S ord/i alle aff Juda/som bo i Egypti land/See/Jeg suerer ved mit store Taffn/siger HERRE/Ar mit Taffn skal icke mere neffnis aff noget aNennistis aUnd aff Juda/i alt Egypti Land/som siger/Saa sandelige som HERRE leffuer/See/Jeg vil vaage offuer dem/til wlycke oc til inted gaar/Ar/huo som er i Egypti land aff Juda/skal omkomne ved Suerd oc Hunger/indtil ar det faar ende met dem. Ar den som vndsty for Suerdet/de skulle dog komme igen til Juda land aff Egypti land/met en ringe hob/De alle de andie aff Juda som ere ind dragne i Egypti land/ar ligge der til herberis/skulde der fornemme/hues ord ere bleffne sande/mine eller deris.

De til te Tegen/siger HERRE/ar ieg vil hiemføge eder i denne Sted/ar i skulle vide/ar mit ord skal bliffue sant offuer eder til wlycke/da siger HERRE saa. See/Jeg vil giffue Pharaon Naphra Kongen aff Egypten i hans Fienders hender/oc i deris som staa effter hans liff/Lige som ieg gaff Sedechiam Juda Konge i Nabogodonosors Kongens aff Babylonien hans Fiendis haand/oc i deris hender som stode effter hans Liff.

Pharao.
Naphra.

XLV.

Dette er det ord/som Jeremias Prophete taledet til Baruch Merias søn/der hand screeff disse Ord i en Bog/aff Jeremie mund/i det fjerde Joachims Josie søns Juda Kongis aar/oc sagde/Saa siger den HERRE Sebaoth Israels Gud/om dig Baruch. Du siger/De mig/huor haffuer HERRE lagt mig sorg paa sorg/Jeg sucket mig træet oc finder ingen Rolighed.

Sig hannem saa/Saa siger HERRE/See/ieg affbyrder det som ieg bygde/oc det som ieg planrede/det opbycker ieg/met alt dette mit eget Land. Oc du begerer store ring/Beger der icke/Thi see/Jeg vil lade komme wlycke offuer alt Rød/siger HERRE/ar den ieg vil giffue dig om Siel til Bytte/til huilcken sted du drager til.

XLVI.

Esaie 19.
Ezech. 29. 30.

Dette er HERRE S ord/som stede til Jeremiam Prophete mod alle Hedningene.

Mod Egypten.

Mod Pharaon Necho Kongens Hær aff Egypten/som laa hoff det Vand Phrath i Charchemis/huilcken Nabogodonosor Kongen aff Babylonien sto/i det fjerde Joachims Josie søns Juda Kongis aar.

Tilreder skolde oc smaa skolde/oc drager i strid/Spender Heste faar/oc lader Rysenere side paa/Setter Nielme paa/oc sterper Glauene/oc drager Pantzer paa. Huorledis stee det/ar ieg seer/ar de ere mistesfuge/oc sty/oc deris Kemper ere slagne ihuel/De sty/ar de see dem icke tilbage/oc der er forferdelse trunt om tring dem siger HERRE. Den som er snar kand icke bort sty/ey heller den sterke vndkomme/De ere faldne oc nedslagne/Norden hoff det Vand Phrath.

Pharath. Huor er nu den / som opdrog / som en flod / oc hans bølger opløffte dem / som Vandens / Egypten drog op / som en strøm / oc hendis bølger opløffte dem / som vandens / oc sagde / Jeg vil opdrage / at berecke Landet / oc forderffue Staden / mer dem / som bo der vdi.

Thi vel / sider paa Vestene / vnder mer Vognene / Lader Kemperne drage vd / Blaamene / oc aff Purde som søresthold / oc Skørterne aff Lydia. Thi dette er HERRENS SEBAORH dag / heffnens dag / at hand vil heffne sig paa sine fiender / at Suerdet skal oplugede dem oc bliffue fuld oc drucke aff deris Blod / Thi de skulle bliffue den HERRENS SEBAORH / til it Slactoffer / i det Land mod Norden / hofst der Vand Pharath. Du Jomfru Egypti Daatter / gaet hen op til Gilead / oc hent Salue / a Den der er for / gessuis / at du bruger megen lagedom / du bliffuer dog icke helbrede. Din skendzel er obenbaret iblant Hedningene / Landet er fuld aff din graad / Thi at en Kempe falder offuer den anden / oc ligge baade der ned mer huer andre.

Dette er HERRENS ord / som hand talede til Jeremiam Prophete / der Nabogodonosor Kongen aff Babylonien drog frem / at sla Egypti Land. Kundgøer i Egypten / oc giff uer det tilfende i Migdal / giffuer det tilfende i Toph / oc i Thachpanhes / oc siger / Sticke dig til verie / Thi suerdet skal ade alt det som er omkring dig. Huor gaar der til / at dine Strecte falder til Jorden / oc kunde icke bestaa HERRENS omkaste dem. Vand gø / at saa mange falde aff eder / at den eneligger ned mer den anden / Da sagde de / Op / Lader oss drage til vorre folk igen / i vorre federneland / for Tyrannens Suerd. Der robede mand effter dem / Pharaos Kongen aff Egypten ligger / Vand haffuer mist sit Paulun.

Saa sandelige som ieg leffuer / siger Kongen / som heber den HERRENS SEBAORH / hand skal drage frem saa høy / som Thabor / bierger iblant Biergene / oc som Charnel er hofst Nass Thabor. uir. Du Daatter som bor i Egypten / tag dit Vandtø / Thi Toph skal bliffue ødelagt oc ops Charnel. brent / at ingen skal bo der vdi.

Egypten er en saare skøn Kalf / a Den Slacteren kommer aff Norden. De de Daglønere som boer der vdi / ere oc saa / som fede Kalfue / a Den de skulle dog vende dem / fly mer huer andre / oc icke bliffue stordendis / Thi at deris wylckis dag skal komme offuer dem / som er / deris hiemsgjelsis tid. De fare frem / at deris Harnist stinger / oc komme mer Hærrens mact / oc fore Gver offuer hende / lige som Vedhuggere. De skulle hugge saa i hendis Skou (siger HERRENS) at der er icke at telle / Thi de ere flere end Gveehopper / som ingen land telle. Egypti Daatter staar bestemmet / Thi hun er giffuen i Folckenis hender aff Norden.

Den HERRENS SEBAORH Israels Gud siger / See / Jeg vil hiemsgøe Regenten aff No / oc Pharaos oc Egypten mer deris Guder oc Konger / Ja Pharaos mer alle dem som forlade sig paa hannem. At ieg vil giffue dem i deris hender / som staa effter deris Liff / oc i Nabogodonosors Kongens aff Babylonien / oc i hans Tieneris hender. De der effter skal du besidde / lige som aff gammel tid / siger HERRENS.

a Den du Jacob min Tiener / fryete icke / oc du Israel mistøste icke / Thi see / Jeg vil hiele pe dig aff Lander som er langt borte / oc din Sød / aff dit fengsels Land / At Jacob skal komme igen / oc vere i fred / oc haffuenock / oc ingen skal forferde hannem. Derfaar fryete icke du Jacob min Tiener / siger HERRENS / thi ieg er hofst dig. Jeg vil gøre en ende mer alle Hedninge / til huilcke ieg haffuer bortstøt dig / a Den ieg vil icke gøre en ende mer dig / men ieg vil straffe dig mer maade / Paa der ieg skal icke lade dig bliffue wstraffer.

XLVII.

Dette er HERRENS ord / som skæde til Jeremiam Prophete mod Philistinerne / for end Pharaos so Gaza. Saa siger HERRENS / See / Der kommer Vand op aff Norden / som skulle gøre en flod / oc som skal bortriffue / baade Lander oc alder som der er vdi / baade Stæderne / oc de som bo i dem / At folk skulle strige / oc alle Indbyggere i Lander hyle / for deris stercke Vestis dunnele / som frem drage / oc for deris Vognis rummel / oc for deris Hiulis Bulder / At Fadren skal icke see sig omkring / effter Børnene / Saa mistøstige skulle de vere / for den dag som kommer at forstyre alle Philisterner / oc at oprycke Thirus oc Sidon / mer de andre deris Nelpersere. Thi HERRENS skal forstyre Philisterner som ere offuerbleffne / aff Capthor / Der Gaza skal bliffue skallet / oc Ascalon forderffuit / mer dem som ere offuerbleffne i deris Dale. Du HERRENS Suerd / huor lunge rissuer du : Naar wilt du dog afflade : Far dog i din balg / oc huile dig oc ver stille. a Den huotledis kan du afflade / effterdi HERRENS haffuer giffuit dig befalning mod Ascalon / oc bestillet dig mod Nassens Nassner.

Th

Mod

Philister.
Esaia 15.
Ezech. 25.

Deute. 4.

Jeremias

XLVIII.

Noab.

Esaia 16.

Camos de
Moabners
Gud.

Moab. **M**od a Noab / siger den HERRE Sebaoth / Israels Gud saa / He Hebo. stad / Thi hand er edelagt / oc ligger elendig / Kirithaim er vunden / Den Faste staar elendige oc er nedreffuen. Moabs trads er vde / som hand haffde til Hesbon / thi mand tencker ont mod hannem / som er / Rommer / wi ville optrycke dem / at de skulle icke mere vere Folck / Oc du a Noabmen / skal oc forderffuie / Suerder skal komme bag dig. a Noab hoer it skrig i Doronaim / om sdelegges oc stor tammmer. a Noab er ihjelslagen / mand hoer hans Vngeros be. Thi de gaa graendens paa veyen / op mod Lubit / oc Fiendene hoer it tammerligt Skrig / paa den vey ned fra Doronaim / som er / Holder eder bort / oc redder eders Liff / a Noab du skal bliffue / som Liung i Dicken.

Fordi at du forlodst dig paa din Bygning / oc paa dit Liggendese / da skal du bliffue vunden / Oc Camos skal oc drage bort hen vd fangen / mer sine Prester oc Foerster. Thi at Vde leggeren skal komme offuer alle Stadene / at der skal icke en Stad vndgaa / Der skal baade Dalene forderffuie / oc det slette forstryis / Thi HERRE Ely haffuer der sagt.

Giffuer a Noab fedre / hand skal gaa vd / som hand flore / Oc hans Stadder skulle ligge sde / at ingen skal bo idem. Forbander er den som gor HERRE Elys gerning falskelige / Forbander er den / som forbiuder sit Suerd / at vdgryde blod.

a Noab haffuer veret tryg aff sin Vngdom / oc ligger stille paa sin Baeme / oc vaar aldri laden aff it Fad i der andet / oc aldri dragen til fengsel / Der saar bleff hans smag i hannem / oc hans luct er icke foruandlet. Der saar see / siger HERRE Ely / Den tid skal komme / at ieg vil sende dem Dagere / som skulle vddrage dem / oc romme deris Fad / oc snderfnufedens Leyler. Oc a Noab skal bekennnis offuer Camos / lige som Israels Duff bleff bekennet offuer Berhel / paa huilket de dog forlode dem.

Huorledis rore i sige / Wi ere Kemper oc de rette Brigsamend / Effterdi at a Noab skal forstryis / oc mand skal opslige i hans Stadder / oc deris beste a Noab skal gaa ned til Slacerebenten / siger Kongen / som heder den HERRE Sebaoth. Thi a Noabs forderffuie skal snart komme / oc hans wycke skynder sig saare. Kære / haffuer dog melidelse mer hende / i som bo omkring hende / oc kende hendis naffn / oc siger / Huorledis er det sterke Riff / oc den herlige Staff saa snderbruden.

Der ned aff din Verlighed / du Daatter / som boer i Dibon / oc sid i tære / Thi a Noabs forstryere / skal komme hen op til dig / oc snder rissue dine Befestninger. Trin paa veyen oc see til / du Troers Jndbyggere / Spør dem at / som sy oc vndkomme / oc sig / Huor gaar det til / Ah a Noab er forderffuit oc edelagt / Dylar oc Skriger / kundgøer det i Arnon / at a Noab er edelagt. Straffen er gangen offuer det slette Land / som er offuer Holon / Jahza / a Noab phaaht / Dibon / Hebo / Beth Diblathaim / Kirithaim / Bethgamul / Bethmeon / Kirith / Bazza / oc offuer alle stæder i a Noabs land / huad heller de ligge longe bort eller nær. a Noabs Noab er affhugget / oc hans Aem er snderbruden / siger HERRE Ely.

Gør hannem ducken / Thi hand ophayde sig mod HERRE Ely / at hand sprer / oc vider sine hender tilsammen / Paa det at hand skal bliffue oc til bespaattelse. Thi at Israel maatte vere din bespaattelse / som hand haffde veret suunden blant Tyffue / Oc fordi at du raler de saadant mod hannem / da skal du oc bort. Oc i Jndbyggere i a Noab / forlader Stadene / oc boer i Klipperne / oc gøre som Duer / der gøre rede i dybe Duler.

a Noab haffuer altid sagt aff den stolte a Noab / at hand er meget stolt / hoffuerdig / hoffmodig / tradsig oc offuerdabig. a Noab HERRE Ely siger / Jeg kender hans vrede vel / at hand icke formaar saa meget / oc tager sig mere saare at gøre / end hans formuer. Thi maa teg hyle offuer a Noab / oc skrige offuer al a Noab / oc klage offuer alle Kirthers Folck. Jeg maa oc gøre de offuer dig Jaeser / du Dintre i Sibma / Thi dine Vnquiste ere farne offuer a Noab / oc komme til Jaesers Daff / Vdeleggeren er falden i din Nøst oc din Vinsanckelse. Glæde oc freyd ere bort aff marcken / oc aff a Noabs Land / Oc mand skal ingen Vin mere perse der / Dintre deren skal icke mere quede sin Vise / For det skrig skyld i Hesbon indtil Eleale / huilket som oc lyder indtil Jahza / fra Doar / den trey aars Ro / indtil Doronaim / Thi Dintre vnd skal oc bort sigis.

Oc HERRE Ely siger / Jeg vil gøre det til en ende mer a Noab / at de skulle icke mere offuerder paa Høvelser / oc gøre vngelse saar deris Guder. Der saar klinger mit hierte offuer a Noab som en Trommere / oc offuer det Folck i Kirthers klinger mit hierte / som en Basune / Fordi at de gjorde saar meget der aff / der saar skulle de sdeleggis. Alle Doffuit skulle bliffue skallede / oc alle Skag skulle affragis / alle Henderne skulle snder rissue / oc huer a Noab skal drage Sacke

Sætte paa sig. De mand skal græde och hyle alle vegne i ANoab/ baade paa gaderne / i Husene oc paa tagene / Thi ieg haaffuer sønder slager ANoab / som it rouerdigt Kar / siger I E R E 17. O huorledis er hand forderffuit/ huor ynckelige hyle de/ huor skendelige henge de deris Hoffuit ned / De ANoab er bleffuen til en bespaartelse oc forferdelse / saar alle som bo om omkring hannem.

Thi saa siger I E R E 17/ See/ hand sluger frem som en Hyn / oc vdbryder sine vinder geoffuer ANoab. Ririath er vunden/ oc de faste Stæder ere indtagne / De Kemperis hierte i ANoab skulle bliffue paa samme tid/ som en Quindis hierte i Barns nødd. Thi ANoab skal vdslettis / at de skulle icke mere vere Folk/ Fordi / at hand ophørdte sig mod I E R E 17. Fæder/ graff/ oc snare komme offuer dig/ du som boer i ANoab/ siger I E R E 17. Huo som vdslyer fæderen/ hand skal falde i Graffuen/ Oc huo som kommer aff Graffuen / hand skal sangis i snaren/ Thi ieg villade deris hiems/ gelsis aar komme offuer ANoabs land/ siger I E R E 17.

De som vndsly aff Slager/ de skulle søge hielp vdi Hesbon / ADen der skal gaa ild aff Hesbon / oc en lue aff Sihon / som skal fortære de hiemer i ANoab oc Krigsfolcker. De dig ANoab/ Camos Folk er fortabt/ Thi mand haaffuer tager dine Sønner oc Døttrer oc før dem fangne bort. ADen ieg vil vende ANoabs fengsel i den tilkommende tid/ siger I E R E 17. Dette vere sagt om den straff offuer ANoab.

XLIX.

Od Ammons børn/ siger I E R E 17 saa / Haaffuer Irael da icke Børn/ el Ammon. ler haaffuer hand ingen Arffuing: Huor saar besider da ANoalchom Gadz Ezech. 25. land/ oc hans Folk boer i deris Stæder: Der saar/ see/ Tiden kommer/ siger ANoalchom er deris affgud. I E R E 17. at ieg vil lade høre it Krigs rob / offuer Rabbath Ammons børn/ at de skulle ligge øde paa en hob / oc deris Døttrer skulle optendis mer tid/ ADen Irael skal beside dem / aff huilcke hun vaar beset / siger I E R E 17.

Hyle o Hesbon/ Thi Aler forstyret/ Skriger i Rabbas Døttrer / oc tager Sætte paa/ Flaager oc løber omkring muren/ Thi ANoalchom skal bortføris fangen / mer hans Pæster oc Fæder. Du tradst du paa dine Enge: Dine enge ere nedfunkne / du vdydige Daatter / du som forlader dig paa din Liggendesæ / oc siger i dit hierte/ Huo røi komme mod mig: See/ siger den I E R E 17. I E R E 17. Sebaoth/ Jeg villade komme fæder offuer dig / aff alle dem som bo omkring dig/ Aduer skal bliffue hen vdsst sin vey for sig/ oc der skal ingen vere/ som skal samle dem til hobe igen som fly. ADen der effeer vil ieg vende Ammons børns Fengsel / siger I E R E 17.

Mod Edom.

Saa siger den I E R E 17 Sebaoth/ Er der da ingen visdom mere i Theman: Er der Ezech. 25. da ingen raad mere hoff de Kløge: Er deris visdom saa løff: Flyer/ vender eder oc fortinger eder dybt i Borgere i Dedan/ Thi ieg villade en vlycke komme offuer Esau / i hans hiems/ gelsis tid. Din hostere skulle komme offuer dig/ som icke skulle lade dig meger at opsancke / Oc Tyffue skulle komme om natten offuer dig/ de skulle forderffue dem nock. Thi ieg haaffuer giort Esau søgen / oc optæct hans lønlige Sted / at hand fand icke stule sig/ Hans Sæd/ hans Børn/ oc hans Taborer ere forspredt/ at der er ingen flere igen aff dem. Dog huad der offuerbliffuer aff dine Faderløse/ dem vil ieg vnde Liffuit/ oc dine Encker skulle haabis til mig.

Thi saa siger I E R E 17/ See/ de som icke haaffde forstyldet/ at drucke Kalcken/ de skulle le drucke/ Oc du skulde da bliffue wstraffer: Du skal icke bliffue wstraffer/ men du skal oc drucke. Thi ieg haaffuer forer ved mig self/ siger I E R E 17/ A Bazra skal bliffue en forundelse/ forsmædelse/ ødeleggelse oc forbandelse/ oc alle hendis Stæder en euig Dicken.

Jeg haaffuer hørt aff I E R E 17/ at der er sent it Bud blant Nedningene/ forsamle eder oc kommer hid/ mod hende/ gører eder rede til strid. Thi see/ ieg haaffuer giort dig ringe blant Nedningene/ oc foracter blant ADeniffene: Du tradsen oc dit hierts stolthed haaffue bedrager dig/ efferdit at du boer i Stenreffuer/ oc haaffuer høye Dierg inde/ Der som du end giorde din Røde saa høyt/ som Huen/ da vil ieg dog støde dig ned der fra/ siger I E R E 17. Abdiæ 1.

Saa skal Edom bliffue øde/ at alle de/ som gaa der frem/ skulle forundie/ oc huilcke offuer alle hans Plager. Lige som Sodoma oc Gomorra / mer deris Tabor er omkast/ siger I E R E 17/ at ingen skal der bo/ oc intet ADeniffet skal haaffue huff der. Thi see/ Hand I E R E 17. kommer

Abdiæ 1.

Gene. 19.

Jeremias

Kommer op / som en Lhuue / fra den stolte Jordan / mod de stercke Faarestier / Thi ieg vil lade hannem sinartige løbe did. Oc huo veed / huo den vinge Dreng er / som ieg vil ruste mod dig: Thi huo er min lige: Huo vil lære mig oc huo er den Dyde / som kand staa mod mig: Saa høiere nu HERRENS raad / som hand haffuer offuer Edom / oc hans tancker / som hand haffuer offuer Themans Indbyggere. Huad gielder det om Dydedrenge / skulle icke slæbe dem / oc forstyre deris Bolige: At Jordan skal beffue / naar de falde ned / paa huer andre / oc mand skal høre deris skrig / hof det Røde Haff. See / Vand sluger hid op / som en Qin / och hand skal vdbrede sine vinge offuer Baza. Paa den tid skulle Kempens hiet i Edom vere / lige som en Quindis hiet i Barns nød.

Mod Damascon.

Esa. 17.

Demath oc Arpad staa iamerlige / de ere misteslige / Thi de høie it ont ryete / De som bo hof Haffuer / ere saa forferdede / at de funde ingen rolighed haffue. Damascon er forruilet / oc flyer / hun skal flier / oc er i angst oc pine / som en quinde i Barns nød. Huo ledid: Et hand icke nu forluden / den naftkundig oc glædelig Stad: Derfaar skulle hans vinge Vandson lige nedslagne paa hans gader / oc alle hans Stridsfolck skulle vndergaa / paa samme tid / siger den HERR E Sebaoth. Och ieg vil oprende muren i Damascon mer id / at hand skal forære Ben Hadads Pallat.

Mod Kedar oc Hazors Konge

rige / huilcke Nabogodonosor Kongen
aff Babylonien slo.

Saa siger HERREN / Op / draget op i Kedar / oc forstyrer Bømen mod østen. Vand skal tage deris Bolige oc Hørde / deris Paulun / alt Red / haffuer / oc Kamele skulle de bortføre / oc mand skal forferdelige robe paa dem trint omkring.

Flyer / holder eder hastelike der fra / forfanger eder dybt / i Hazors Indbyggere / siger HERREN / Thi Nabogodonosor Kongen aff Babylonien / haffuer noget i sinde mod eder / oc hand mener eder. Op / draget hen op mod it Folck / som haffuer noet / och boer tryggelige / siger HERREN / De haffue huercken Port eller Stenger / oc bo allene. Deris Kamele skulle bort røffuis / oc deris megle Fæ skulle borttagis. Oc ieg vil bortføre dem i alle Væ / dem bo i væerne / oc aff alle Steder / vil ieg lade deris vlycke komme offuer dem / siger HERREN. At Hazor skal bliffue Dragers bolig / oc en euig Diken / at ingen skal bo der / oc inred / omnieste haffue huff der vdi.

(Elam) de
perfer.

Dette er HERRENS ord / som skede til Jeremiam Prophete / mod Elam / i der dechie Juda Konge Kongerigis begyndelse / oc sagde / Saa siger den HERR E Sebaoth / See / Jeg vil sønderbryde Elams bu / deris ypperste velde / oc ieg vil lade de fire Væ aff de fire Himmelens higner / komme offuer dem / oc ieg vil bortføre dem i alle de samme Væ / at der skal inred Folck vere / som ey skal komme did fordræffne aff Elam. Oc ieg vil gøre Elam mistes / stig for sine Fiender / oc dem som staa efter deris Liff / oc ieg vil lade vlycke komme offuer dem / mer min grumheds vrede / siger HERREN. Och ieg vil sende Suerder bag efter dem / ind til ieg haffuer opressuit dem. Jeg vil sette min Stuel i Elam / oc ieg vil omkomme der baad de Kongen och Føstene / siger HERREN. Men ieg vil vende Elams sengsel / i den tid / kommande tid / siger HERREN.

L.

Babylon.
Esa. 13. 14.

Ette er det ord / som HERREN talede ved Jeremiam Prophete / mod Babylon oc Chaldeenis Land. Kundgør det iblant Hedningene / oc lader det der Klinge / Oprijsen en Banere / oc lader det Klinge / oc stuler det icke / oc siger / Babylon er vunden / Vel staa mer skamme / Nerodach er sønderknust / Hendis Affguder staa mer skamme / oc hendis Guder ere sønderknuste. Thi der drager it Folck op aff Norden / mod dem / som skal ødelegge deris Land / at ingen skal bo i dem / men baade omnieste oc Fæ skulle fly der fra.

I de samme dage oc samme tid / siger HERREN / skulle Israels børn / mer Juda børn komme / oc drage frem grændis / oc søge HERREN deris Gud. De skulle spørre efter veyen til Zion / oc vende sig did / Kommer / och lader off føye off til HERREN / mer en Euig Pact / som aldri mere skal forglemmis. Thi mit Folck er som en fortabt Hord / deris

Jeremias

Esaiæ 19.

Genes. 19.

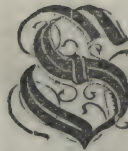
gendesæ/ at det skal plyndris. Tøshed skal komme offuer hendis vand/ at det skal hort sigis/ thi der er it Affgudiske Land/ oc de tradse paa deris forserdelige Affguder. Der saare skulle oc gres selige Diur oc Fule bo der vdi/ oc vnge Strudse/ Oc hun skal aldri mere besidis/ oc ingen skal mere bo i hende til euig tid. Lige som Gud hassuer omkæst Sodoma oc Gomorra/ mer deris Naboe/ siger **H E R R E N**/ at ingen skal bo der vdi/ oc inred ænniske skal hassue huss der.

See/ der kommer it Folck fra Norden/ mange Nedninge/ oc mange Konger skulle gissue sig op aff Landens sider/ de hassue Sue oc Skiolde/ De ere greselige oc wbarmbiertige/ deris strig er/ som it brusende Vass/ De ride paa Heste/ rustede som Krigsmend/ mod dig du Babylon/ Naar Kongen aff Babylon hoer deris rycte/ skulle hans Hestue nedfælde/ Hans nem skal bliffue saa angist oc bange/ som en Quinde i Barns nœd. See/ hand kommer op som en Louue/ fra den stolte Jordan/ mod de stercke Bolige/ Thi ieg vil lade hannem snarlige lgebe did/ Oc huo veed/ huo den vnge Dæng er/ som ieg vil ruste mod hende/ Thi huo er min lige/ Huo vil lære mig/ Oc huo er den Hvide/ som fand staa mod mig/

Saa hoer nu **H E R R E N**s Raad/ som hand hassuer offuer Babylon/ oc hans tænkfer/ som hand hassuer offuer Jndbyggere i Chaldeeris land. Nuad gelder der/ om de vnge Hryder skulle icke slæbe dem/ oc forstyre deris Bolige/ oc Jorden skal beffue aff det strig/ oc det skal Klinge iblant Nedningene/ naar Babylon bliffuer vunden.

Ll.

Babylon.

Ja siger **H E R R E N**/ See/ Jeg vil opuecke it skarpt vær/ mod Babylon/ oc mod hendis Jndbyggere/ som hassue sæt dem mod mig. Jeg vil sticke Basrer til Babylon/ de som skulle faste hende/ oc vdfere hendis Land/ de som skulle vere alle vegne omkring hende/ paa hendis vlyckis dag. Thi hendis Skætter skulle icke stuide/ oc hendis vebuede Stridsmend skulle icke funde vertie dem. Saa sparer nu icke deris vnge ændken/ forbander alle hendis gader. Thi Israel oc Juda skulle icke forlade Encker aff deris Gud den **H E R R E N** Sæbæth/ Fordi at de andris land hassuer suarlige synder/ mod det Hellige i Israel. Flyet aff Babylon/ at huer fand reddes sin Siæl der mer/ at icke forgaa i hendis misgerning/ Thi dens neer **H E R R E N**s Hæffnis tid/ som er en Betalere/ oc vil betale hende.

Esaiæ 21.

Apoca. 14.

Den gyldene Kalck i Babylon/ som hassuer giort al Verden ducker/ er i **H E R R E N**s haand/ Alle Nedninge hassue ducker aff hendis Vin/ Der faar ere alle Nedningene bleffne saa galne. Huor hastelige er Babylon falden oc sønderknuft/ Wyler offuer hende/ oc tager Salue til hendis Saar/ Om hun funde end maa vel ste lægiss. Vil læge Babylon/ ænd hun vil icke bliffue sund. Saa lad hende fare/ oc lad off drage huer til sit Land/ Thi hendis stræffer recker op til Himmelen/ oc recker op indtil Skyerne. **H E R R E N** hassuer fremfæret vor ære ferdighed/ Kommer/ lader off opregne **H E R R E N**s vor Guds gerning i Sion.

Ja/ gæter Pulene blanke/ oc rustet Skiolde/ **H E R R E N** hassuer opuaet Kongernis mod aff ænden/ Thi hans tænkfer staa mod Babylon/ at hand vil forderffue hende/ Thi derre er **H E R R E N**s heffn/ hans Tempels heffn. Ja setter nu Danere op paa ændren i Babylon/ tager vacten ind/ setter Væcterne/ befuller Voet/ Thi **H E R R E N** tænkfer noget/ oc hand vil det oc gøre/ som hand hassuer taler mod Babylons Jndbyggere. Du som boer hof der store Vand/ oc hassuer stor Liggendesæ/ din ende er kommen/ oc din Gerighed er vde. Den **H E R R E** Sæbæth hassuer soet ved sin Siæl/ Jeg vil sylde dig met ænniske/ lige som der vaare met Oldenborret/ de skulle quæde dig en Dife.

Jerem. 10.

Den som hassuer giort Jorden ved sin ænact/ oc beredde Verdens Kredz met sin Visdom/ oc hassuer tilbered Himmelen sticelike.

Naar hand tordner/ da er der vand nock vnder Himmelen/ Hand drager raaget op/ fra Jordens ende.

Hand gør liuuet i regnen/ oc lader været komme aff lønlige Stæder.

Alle ænniske ere Daaret met deris Konst/ oc alle Guldsmede staa met flamme met deris Billede. Thi deris Affguder ere bedrageri/ oc hassue icke Liff.

De ere plat inred oc besuigelsis gerning/ de skulle omkomme/ naar de bliffue hiemsøgte. ænd hand er icke saadan/ som er Jacobs Liggendesæ/ ænd hand er den/ som al ring staa ber/ oc Israel er hans ærffuis Ræp/ Hand heder **H E R R E** Sæbæth.

Du est min Hammer/ mine Krigsuaaben/ ved dig hassuer ieg sønderknuft Nedningene/ oc for

oc forstyret Kongerigene. Jeg vil sønderla dine Heste oc Reysenere / Jeg vil sønderknuse dine Vogne oc Vognmænd. Jeg vil sønderknuse dine Qvender oc Quinder / Jeg vil sønderknuse dine gamle oc Ynge / Jeg vil sønderknuse dine drenge oc Jomfruer. Jeg vil sønderknuse dine Høder oc hørd / Jeg vil sønderknuse dine hender oc aag / Jeg vil sønderknuse dine Føster oc Herrer

Thi jeg vil betale Babylon och alle Chaldeeris Indbyggere / al deris ondskaff / som de haaffue gjort mod Zion / saar eders øyen / siger HERREN.

See / Jeg vil til dig du skadelige Bierg / du som forderffuer al Verden / siger HERREN / Jeg vil vdfrecte min Naand offuer dig / oc velte dig ned aff Klippen / oc vil gøre it op brent Bierg aff dig. It mand skal icke kunde tage en Hørnesten eller en Grundualsten aff dig / Men du skal bliffue en øde Sted til euig tid / siger HERREN.

Oploffter Banere i Lander / blæser Basunerne iblant Hedningene / helliger Hedningene mod hende / Ralder Kongerigene Ararat / Armeni / oc Asenas mod hende / befuller Høffuer / Asenas. mængd mod hende / Fører Hestene hid op / som snurrende Oldenborrer / Helliger Hedningene mod hende / som ere / Konger aff Aeden met alle hendis Føster oc Herrer / och alt hendis Lands Hæredøm. At Lander skal beffue oc forferdis / Thi HERRENS tancker skulle fuldkomnis mod Babylon / at hand skal gøre der land Babylon til pæken at ingen skal bo i hende.

Kemperne i Babylon skulle icke taare drage vd i marcken / men de skulle bliffue i deris Befæstning / Deris styrcke er vde / oc de ere bleffne Quinder / deris bolige ere oprende / och deris Stænger sønderbundne. Her løber en oc der en mod den anden / och der ene Bud mæder her oc der ander der / at de skulle gifue Kongen i Babylon tilkende / At hans Stad er vunden ind til enden / oc Haffnene indtagne / oc Søerne ere vdbrende / oc Stridmændene ere mistfæstige.

Thi saa siger den HERREN Sebaoth / Israels Gud / Babylons Daatter er / lige som it Logulff / naer mand tæfter der paa / hendis Høst skal snart komme. Nabogodonosor Kongen i Babylon haaffuer opædet oc omkommet mig / Hand gjorde it comt Bar aff mig / Hand opsluge mig / som en drage / Hand fyldte sin Bug met mit nydeligste / Hand haaffuer forstue mig. Men nu befindis den waet / som Babylon gjorde mig / oc mit Fød / siger Dions Indbyggerinde / oc mit Blod offuer Chaldeeris Indbyggere / siger Jerusalem.

Der saa siger HERREN saa / See / Jeg vil forfolge din sag / oc heffne dig / Jeg vil vdrøre hendis Haff / oc lade hendis Dyrde bortfigis. Oc Babylon skal bliffue til en Sten / hoby / oc til Drage bolig / til it forundtelse oc hudydel / at ingen skal bo der vdi. De skulle allesam men bræle / som Louer / oc strige / som ynge Louer. Jeg vil sette dem i Hede met deris druck / oc vil gøre dem druckne / at de skulle bliffue glade / oc soffue en euig Søffu / aff huiltken de skulle aldri opuogne / siger HERREN. Jeg vil lede dem hen vnder / lige som Lam til Slaets terbencken / lige som Vædremet Buckene.

Huorledis er Sefach saa vunden / oc de berømmede i al Verden ere saa indtagne. Huorledis er Babylon saa bleffuen til en Forundtelse iblant Hedningene / Haaffuer er gonget offuer Babylon / oc hun er stult met samme mangfoldige bølger. Hendis Stæder ere ødelagde och gjorde til it tuert oc øde Land / til it Land i huiltken ingen boer vdi / oc der som inted Aennisse vandter i. Thi jeg haaffuer hiemføgt Bel i Babylon / oc vddrager aff hans Stæbe / som hand haaffde sluget / oc Hedningene skulle icke mere løbe til hannem / Thi murene i Babylon ere och nedfaldne.

Drager vd / mit Folk / oc huer redde sin Siel / fra HERRENS vredis grumhed. Eders hjerter maatte ellers bliffue bløde / oc forferdis for der strig / som mand skal høre i Lander. Thi at der skal gaa it strig i aaret / oc effter der samme i der ander aar oc it strig offuer vold i Lander / oc den ene Føster skal vere mod den anden.

Thi see / Tiden kommer / at jeg vil hiemføge Affguderne i Babylon / oc hendis ganste Land skal bliffue til skamme / oc hendis Jhielslagne skulle ligge der vdi. Himmelen oc Jorden / oc alt huad der er vdi / skulle freydis / offuer Babylon / at hendis Føstere ere komne fra Jorden / siger HERREN. Och lige som Babylon nedflo de Jhielslagne i Israel / Saa skulle de Jhielslagne nedslaff i Babylon vdi alt Lander.

Saa fareer nu bort / isom ere vndkomne for Suerdet / oc toffuer icke / Kommer HERREN thi i Lander langt bort / oc lader Jerusalem vere i eders hjerter. Vi vaare bestemme de / Der vi maatte høre den forsmædelse / oc skændzel stultet vorr ansiet / der de fremmede kom me offuer HERRENS Husis Helligdom. Der saa see / tiden kommer / siger HERREN at jeg vil hiemføge hendis Affguder / oc de som ere ødelige saare skulle sucke i alt Lander. De om Babylon opstide i Himmelen / oc gjorde sig fast i høyselsen / Saa skulde dog Forstyrtene komme fra mig offuer hende / siger HERREN.

Hand hører it strig i Babylon / oc it stort tømmer i Chaldeeris land / Thi HERREN forstyret Babylon / hand forderffuer hende met saa stort bulder oc straal at hendis bølger bruse

I h uij lige

Asenas.

Sefach.
Ieremie. 29.

Jeremias

lige som store vand. Thi Forstyreren er kommen offuer Babylon/hendis Kemper skulle sangis/hendis Duer skulle sønder bydie/Thi Høffnens Gud HERRER betaler dem/ieg vil gøre hendis Føster/Vise/Hæret oc Høffuismend oc Stridsmend druckne/at de skulle søffue en euig Søffn/der de skulle aldri opuoge aff/siger Kongen/som hedder/HERRER Debaoth.

Saa siger den HERRER Debaoth/Den store Babylons Gure/ skulle vndergraffuio/ oc hendis høye Porte/ skulle optendis mer ild/ At Hødningens arbeide skal vere forgraffuio/ oc bliffue opbrent/som Folckene bygde mer wmag.

Seraia.

Detre er det ord/som Jeremias Prophete besol Seraia/Meria søn/Ahsea søne/der hand fœr til Babylon mer Sedekia/Juda Konge/i der fierde hans Kongerigis aar/oc Seraia vaar en fredsommelig Føstle. Oc Jeremias screff al den wlycke i en Bog/som skulle komme offuer Babylon/som er/alle disse ord/som ere screffne mod Babyloniens. Oc Jeremias sagde til Seraia/Maar du kommer til Babylon/da see til/oc lass alle disse ord/oc sig/HERRER/du haffuer taler mod denne Sted/at du wilt oprycke hannem/at ingen skal bo i hannem/huereken Aenniske eller Fæ/ men hand skal vere sde euindelige. Oc naar du haffuer last Bogen vd/saa bint en Sten om hende/oc fast hende vdi Phiarth/oc sig/Lige saa skal Babylon sinckes/oc icke komme op igen fra den Wlycke/som ieg vil føre offuer hende/ men hun skal forga.

Saa langt haffuer Jeremias taler.

LII.

4. Reg. 14.
2. Paral. 35.
Jerem. 37.

Sedechias vaar ic octiue aar gammel/der hand bleff Konge/oc hand regerede elleffue aar i Jerusalem/Mans Aoder hed Namital/Jeremie Daatter aff Libna. Hand gjorde der HERRERs vrede guct offuer Jerusalem oc Juda/indtil at hand boutafste dem fra sit ansiet/Oc Sedechias salt aff fra Kongen aff Babylon.

Men i der niende hans Kongerigis aar/paa den tiende dag i den tiende maanet/da kom Nabogodonosor Kongen aff Babylon/mer al sin Hær mod Jerusalem/oc belagde hende/oc gjorde en Skandze trint omkring. Oc Staden bleff saa belagt indtil Sedechie Kongis elleffue aar. Men paa den niende dag i den fierde maanet/sick hunger offuerhand i Staden/oc Folcket i Lander haffde intet mere at æde. Saa brød mand ind i Staden/Oc alt Krigsofcler flyde/oc droge vd aff Staden om natten/ ved den Portis vey emellem de tho mure/som er hof Kongens Daffue.

Jerusalem
belagt/vunden/
plynderit oc op
brent.
Jerem. 39.
4. Reg. 25.

Men Chaldeerne laae trint omkring Staden. Oc der disse droge hen at veyen paa marenken/da iagede Chaldeerne Hær effter Kongen/oc grebe Sedechiam paa Aarcken hof Jericho/Da atspreddis al hans Hær fra hannem. Oc de grebe Kongen/oc førde hannem op til Kongen aff Babylon til Riblath/som ligger i Nemath land/Hand sagde en Dom offuer hannem. Der loed Kongen aff Babylon ihjelsla Sedechie bœn faar hans øyen/oc hand ihjelslo alle Juda Føster i Riblath. Men Sedechie loed hand vdftinge øyen/oc loed hannem binde mer tho Lencke/oc saa førde Kongen aff Babylon hannem til Babylon/oc lagde hannem i fengsel til hand døde.

Paa den tiende dag i den femte maanet/huilect er det nittende Kong Nabogodonosor aar aff Babyloniens kom NabusarIdan Høffuismand/som altid vaar hof Kongen aff Babylon/til Jerusalem/oc opbrende HERRERs Huff/oc Kongens Huff/oc alle Huff i Jerusalem/alle store huff opbrende hand mer ild. Oc den gantse Chaldeerne Hær/som vaar hof samme Høffuismand/nedreffue muren trint omkring Jerusalem. Men der fattige folck oc der ander folck/som vaare end nu offuerbleffue i Staden/oc de som sulde til Kongen aff Babylon/oc der ander offuerbleffue Embetsfolck/dem førde NabusarIdan Høffuismanden fangue bort. Oc aff de fattige folck paa Lander/loed NabusarIdan Høffuismand bliffue/Vingaaardsmend oc Algermend.

3. Reg. 7.

Men de Kaaber Støtter i HERRERs Huff/oc Stolene/oc Kaaber Daffue i HERRERs Huff/sønder brøde Chaldeerne/oc førde alt det Kaaber der aff til Babylon. Oc Røde/le/Skuler/Kniffue/Becken/Aadkroge/oc alle Kaaber Kar/som mand pleyde at bruge til Guds tjenste/toge de bort. Der til mer tog Høffuismanden alt det som vaar Guld oc Søff/Begere/Røgelsekar/Becken/Røde/Luiseflage/Skeder oc Skaalet. De tho Støtter/det enlige Haff/de colff Kaaber Øyen/som stode vnder sadene/huilect Kong Salomon loed gøre til HERRERs Huff/Kaaberet aff alt dette Rødkaff vaar saa meger at det stod icke til at veye.

De de tho Støtter vaare huer atten alne hø / oc en Snor tolf alne long racte omkring dem / oc vaar fire fingre tock / oc hul inden til. Oc paa huer stod en Kaaber Knap / fem alne hø / oc der vaare giorde Granate æble treint omkring paa huer Knap / alle sammen aff Kaaber / oc den ene Støtte vaar lige som den anden / de Granate æble oc saa. Granate æble vaare halff femtefunds tiue oc seve der paa / oc alle Granat æble vaare hundrede paa en Giord treint omkring.

De Hoffuizmanden tog Seraia Prest / aff den første Stick / oc Sephania Prest aff den anden Stick / oc tre Druocere. Oc en Kammerfuerd aff Staden / som der vaar sat offuer Reigefolck / oc siu Wend / som skulde vere hoff Kongen / som fundis i Staden / Der til So pher Stridshærens Første / som pleyde at monstre Landzfolck / der til tryfunds tiue Wend aff Landzfolck / som fundis i Staden. Disse tog Nebusar Adan Hoffuizmanden / oc førde dem til Kongen aff Babylon i Babilath. Oc Kongen aff Babylon slo dem thiel i Babilath / som ligger i Hemat land. Saa bleff Juda bortført aff sit Land.

Dette er der folck / som Nabogodonosor bortførde / som er i det siuende aar / try tusinde oc tre oc tiue Jøder. Wenden i det attende Nabogodonosors aar / otte hundrede oc tho oc tredie siæle aff Jerusalem. Oc i det tredie oc tiuende Nabogodonosors aar / bortførde Nebusar Adan Hoffuizmand / siu hundrede oc fem oc fyrre tiue Siæle aff Juda / Alle Siæle ere fire tusinde / oc seve hundrede.

Wenden i det sietende oc tiuende aar / effter at Joachim Juda Konge vaar bortført / paa den femte oc tiuende dag i den tolfte maaned / ophørde Euila Jerodach Kongen aff Babylon i det aar som hand bleff Konge Joachim Juda Kongis Hoffuit / oc loed hannem aff Fengsel / oc taled venlige mer hannem / Oc sette hans Stool / offuer Kongenis Stool / som vaare hoff hannem i Babylon. Oc omskifte hans Fengsels Klæder / at hand od hoff hannem altid / saa lunge hand leffde. Oc hannem bleff stedse giffuit hans vnderholdning aff Kongen aff Babylon / som hannem vaar tilsticket / saa lunge hand leffde / indtil hans endeligh.

Endepaa Jeremia
Prophete.

Jeremie Begrædelse.

I.

Dorledis ligger den Stad saa
øde / som vaar fuld aff folck : Nun er som en Encke /
Nun som vaar en Førstinde iblant Vedningene oc
Dronning i Landene / maan nu tiene.

Nun græder om natten / at Taarene løbe offuer
hendis Kindben / Der er ingen iblant alle hendis
Venner / som hende husualer / Alle hendis Veste forac
te hende / oc ere bleffne hendis Fiender.

Juda er fangen i Elendighed oc suar tienste / Nun
boer iblant Vedningene / oc finder ingen Rolighed /
Alle hendis Forsølgere holde hende ilde.

Veyene mod Sion ligge øde / effterdi at der kom
mer ingen til nogen Døytid / Alle hendis Porte staa
øde / Hendis Prestesucke / Hendis Jomfuer see iammerlige vd / oc hun er bedrøffuit.
Hendis Wodstandere ere ophøede / Der gaar hendis Fiender vel / The DEXER
haffuer

Jeremie

haffuer giort hende fuld met iammer/ For hendis store synder skyld/ Oc hendis Bøn ere borte
diagne fangne for Fienden.

Al Bydelse er borte fra Sions Daatter/ Hendis Føfster ere / lige som Vædre / der finde
ingen spde/ oc gaa vanskeneftige frem faar Diffueren.

Jerusalem tænkter i denne tid / huor elende oc forladen hun er / oc huor meget Guds hun
haffde aff gammel tid/ effterdi at alt hendis Folck ligger ned vnder Fienden/ oc ingen hjælper
hende/ Hendis Fiender see deris lyst paa hende/ oc bespaatte hendis Sabbather.

Jerusalem haffuer synder/ Der faar skal hun vere / som en wien Quinde/ Alle som hende
ærede/ de forsmaa hende nu/ effterdi de see hendis skendzel/ Men hun sucker/ oc er vent til bage.

Hendis wienhed henger ved hendis træbler/ Hun haffde icke ment/ at der skulde saa gon-
get hende paa det siste/ Hun er io saa græselige nedstet/ oc haffuer der til ingen/ som hende hu-
sualet/ Ah HERR E see til min Elendighed/ Thi Fienden brammer saare.

Fienden haffuer lagt sin haand paa alle hendis Klenodie/ Thi hun maatte see der paa/ at
Hedningene ginge ind i hendis Nelligdom/ Om huilcke du bødst/ De skulde icke komme i din
Aenighed.

Alle hendis Folck sucke oc gaa om Byd/ De giffue deris Klenodie for mad / at de kunde
verquege Sielen/ Ah HERR E/ see dog oc acce/ huor ynckelige ieg er bleffuen.

Eder siger ieg/ alle som gaa her frem/ Seer dog oc acce/ Om der er nogen sorg/ som min
sorg/ der haffuer ramt mig/ Thi HERR E/ gjorde mig fuld aff iammer/ paa sin grumme
vredis dag.

Hand sende en Jld aff det Høye i mine Been/ oc lader den saa mact / Hand stillede
Gaen faar mine føder/ oc stotte mig tilbage / Hand gjorde mig til en øde Sted / at ieg maa
daglige søge.

A mine suare Synder ere opuogne ved hans straff/ oc ere komne ved hobe paa min Hals/ at
al min Aact forgaar/ HERR E/ haffuer saa tilred mig/ at ieg kand icke opkomme.

HERR E/ nedtrede alle mine stercke/ som ieg haffde/ Hand loed vdiobe it Fest off-
uer mig/ at forderffue mit vnge Aandkøn/ HERR E/ loed Jomfruen Juda Daatter/
træde Vnperfen.

Der faar græder ieg saa/ oc baade mine Hyen styde met vand/ At Husualeren / som skulde
verquege min Siel/ er longt fra mig/ A mine Bøn ere borte/ Thi Fienden siel offuerhaand.

Sion vdiæcker sine hender/ Oc der er dog ingen/ som hende husualet / Thi HERR E/ bød
Jacobs Fiende/ treint omring hannem/ At Jerusalem maatte vere mellem dem/ lige som
en wien Quinde.

HERR E/ er refferdig/ Thi ieg vaar hans mund vlydig/ Væder alle Folck/ oc stuer
min sorg/ A mine Jomfruer oc vnge Dreng/ ere gongne i Fengsel.

Jeg falledes paa mine Benner/ Men de bedroge mig/ A mine Prestes oc de Eldste i Staden
ere vanskeneftige/ Thi de gaa om byd/ huor mer de kunde verquege deris Siel.

Ah HERR E/ see dog / huor bange mig er / at der gør mig ont i Liffuit der aff/ A it
hierte slar i mit Liff/ thi ieg er storlige bedrøffuit / Vden til haffuer Suerdet mig / oc i Husit
haffuer Vden giort mig til en Encke.

Hand høder der vel/ at ieg sucker/ oc haffuer dog ingen Trøstere/ Alle mine Fiender høde
min vlycke/ oc glæde dem/ der gør du/ Saa lad dog den dag komme/ som du vdiobe/ at der
skal gaa dem/ lige som mig.

Lad al deris ondskaff komme faar dig / oc red dem til / som du redde mig til for al min
ondskaff skyld/ Thi min suck er megen/ oc mit hierte er bedrøffuit.

II.

Horledis haffuer HERR E/ saa formørcket Sions daatter met sin vrede/
Hand haffuer kast Israels Verlighed fra Himmelen ned paa Jorden/ Hand
tænkter icke paa sine Føders fodestammel/ i sin vredis dag.

HERR E/ haffuer vdflet alle Jacobs bolige vden harmhiertighed/
Hand haffuer nedbydter Juda Daatters Befestning i sin hastighed/ oc gjorde
dem stette/ Hand vanhelligede / baade hendis Kongerige oc Føfster.

Hand haffuer sønder brudt alle Israels horn i sin grumme vrede/ Hand drog sin høye
Naand bag sig/ der Fienden kom/ oc haffuer oprend en Jld i Jacob/ som fortæredet treint om-
kring.

Hand haffuer spent sin Bue/ som en Fiende / Hand haffuer sød sin høye Naand/ lige
som en

som en modstandere / och haffuer ihiesliger alt der som vaar lysteligt til at see / och vdsde sin vrede / i Sion daatters Holige / som en Jid.

HERRE er lige / som en Fiende / Hand haffuer ødelagt Israel / Hand haffuer vdsst alle hendis Pallag / oc haffuer forderffuet hendis Befestninger / Hand haffuer gjort Juda daatter megen Klagemaal oc sorg.

Hand haffuer omkæst sit Paulum / som en Haffue / oc forderffuede sin Holig / HERRE haffuer ladet forglemme / baade Høytid oc Sabbater i Sion / oc hand loed baade Kongen oc Presten / bestemmis i sin vrede.

HERRE haffuer bortkæst sit Altere / oc forbandet sin Helligdom / Hand haffuer giffuit hendis Pallage mure i Fiendernis hender / at de haffue striger i HERRETS Haff / som paa en Høytids dag.

HERRE haffuer tænkt at forderffue Sions daatters mure / Hand haffuer draget Rettsnoeren der offuer / och hand vende ick sin haand der fra / for hand haffde vdsst hende / Runddelene staa gredelige / oc Auren ligger iammerlige.

Hendis Porte ligge dybt i Jorden / Hand sender bød hendis Stenger oc gjorde dem til ind / Hendis Konger oc Føfster ere iblant Nedningene / der som de ick kunde bruge Louen / och hendis Propheter haffue ingen Syn aff HERRE.

Sions daatters Eldste ligge paa Jorden oc ere stille / De faste Stæff paa deris Haffuit / och haffue Sæcke paa dem / Jomfruene aff Jerusalem henge deris Haffuit til Jorden.

Jeg haffuer noget nær vdgædet mine Øyen / at mit Luff haffuer ont der aff / Min Luff uer er vdgædet paa Jorden offuer mit Folkis daatters iammer / der de diende oc vomyndige vandsmeede paa gaden i Staden.

Der de sagde til deris Aoder / Huor er Bød och Vin / der de vandsmeede paa gaden i Staden / lige som de der vaare dødelige saare / De de vdgaffue deris aand i deris Aoders Skød.

Al du Jerusalem daatter / Nuem skal ieg ligne dig ved / och huor for skal ieg regne dig / du Jomfru Sions daatter / Nuem skal ieg ligne dig ved / huor mer ieg kunde træffe dig / Thi din Skade er stor / som it Haff / Quo fand lode dig.

Dine Propheter haffuer predicket dig løse oc daarlige Syner / oc ick obenbarede dig din Afgjerning / huor mer de maatte haffue affuent dir fengsel / Men de predicked løse Predica ten saar dig / met huilcke de haffue vdpredicket dig aff Landet.

Alle de som gaa der frem / de sla Henderne til sammen / huilcke mod dig / och træffe deris Haffuit offuer Jerusalem daatter / Et der den Stad / om huilcken mand sagde hand er den alder deyligste / aff huilcken alt Landet glæddes sig.

Alle dine Fiender lade deris munde op mod dig / huilcke mod dig / stercmet Tenderne / oc sigte / Alha / vi haffue vdsst hende / Denne er den dag / som vi begere / Vi haffue faaet det / oc vi haffue leffuit det.

HERRE haffuer gjort det / hand haffde i sinde / Hand fuldkommede sit ord / som hand lunge før befalede / Hand haffuer forstyret vden misfandhed / Hand gjorde Fiendene glæde offuer dig / oc ophøiede dine Venners Horn.

Deris hjerter robte til HERRE / O du Sions daatters mure / lad taare flyde ned dag oc nat / lige som en bælk / Lad oc ick aff / oc din øyesten lad ick aff.

Strat op om natten oc rob / Vdgæd dir hjerter mod HERRE i den første vact / som vand / opløst dine hender mod hannem / for dine unge Børnis Sæle skyld / som forsmectis aff Hunger / saar paa alle gader.

HERRE haffue oc see dog / huem du haffuer saa forderffuit / Skulde da Quinderne æde deris Liffua fruct / de unge Børn en spand longer / Skulde Propheterne oc Presterne saa ihieslaff i HERRETS Helligdom.

Der laa i gaderne paa Jorden unge oc Gamle / Aine Lomfruene och dienge ere faldne ved Suerd / Som du ihieslaff paa din vreds dag / Du haffuer slættet vden barmhertighed.

Du kallede mine Fiender om mig / som paa en Høytids dag / at ingen vndløb eller offuer bleff paa HERRETS vreds dag / De som ieg haffde næret oc opfødt / dem haffue Fiendene ødelagt.

III.

Eg er en elendig Aand / som maa see hans grumheds Riff. Hand ledde mig oc loed mig gaa i mørcke / oc ick i lys. Hand vende sin Aand mod mig / och hand handled aldels anderledis met mig / stedse oc altid.

Hand gjorde mit Rød oc Hud gamle / oc sender knusede mine Ben. Hand bygge

Jeremie

bygde omkring mig/oc omsatte mig met galde oc gremmelse/Hand lagde mig i mørcket/lige som de Døde i Verden.

Hand indmurede mig/at ieg fand icke komme vd/oc lagde mig i haarde fiedre. Denaar ieg end striger oc rober/da stopper hand sine gern til for min Bøn. Hand haffuer tilmuret min vey met huggen Sten/oc omuent min sti.

Hand lurede paa mig/ som en Vigen/ som en Louue i skul/ Hand lader mig feyle paa veyen/ Hand atskilde mig/oc gjorde mig til intet/Hand spende sin Due/oc sette mig til Aaas let faar Pilen.

Hand loed skude aff Raageret i mine Nyre. Jeg er alt mit Folk til en bespaartelse/oc daglige deris Vise. Hand mættede mig met bieskhed/oc stænkte mig met Aalurt.

Hand sønderflo mine Tender i sinaa stycke/ Hand veltede mig i asken. Min Siæl er fordiessuen fra Freden/ieg maa forglemme det gode. Jeg sagde/Min formue er borte/oc mit Naab til HERREN.

Kom dog ihu/huiledis ieg er saa elendig oc forladen/stænk met Aalurt oc Galde/du skalt io rencke der paa/thi min Siæl siger mig det/Der tager ieg til hiette/der faare haabis ieg end nu.

HERRENS mistundhed er/at wi icke ere aldelis vde/Hans Barmhertighed haffuer end nu ingen ende/An hun er huer morgen ny/oc din Trofasthed er stor. HERREN er min Del/siger min Siæl/der faar vil ieg haabis til hannem.

Thi HERREN er venlig mod den/som bier efter hannem/oc den Siæl som spør efter hannem. Der er en kaastelig ting/at vere taalmodig/oc haabis til HERRENS hielp. Der er en Hand en kaastelig ting/at hand bær Aager i sin Yngdom.

At den er taalmodig som er forladen/naar noget offuerfaldet hannem. De hand svinger sin mundi i støff/oc voetter paa Naaber/De lader sig sla paa Kindbenet/oc lader sig legges met gen forsmedelse til.

Thi HERREN bortkaster icke euindelige/An hand bedrøffuer vel/oc hand forbarmer sig igen/effter sin store mistundhed/Thi hand plager icke eller bedrøffuer Aennisten aff hietter.

Lige som hand vilde nedtræde alle Fangne paa Jorden aldelis vnder sine Føder/Oclaa de en Hantz rørbøyes faar den Alderhøyske. De lade it Aennisten sag foruendis/lige som HERREN saae det icke.

Huo taar dog sige/at faadant steer/vden HERRENS befaling: De at huercken ont eller gaar kommer aff den Alderhøyske mund: Hui knurre da Aennistene saa i Læffeder: Huer knurre mod sin synd.

De lader off randsage oc opsøge vor væsen/oc vende off om til HERREN/ Lader off opløste vore hietter/ met vore Hender til Gud i Himmelen/ Wi som haffue syndet oc veret vlydige/Der faar gjorde du ret at du sparde icke.

An du offuerste oc forfulde off met vrede/oc ihieslo off foruden mistundhed/Du stultre dig met en Sky/at der kunde ingen Bøn komme igennem/Du gjorde off til skam oc wienhed blant Folket.

Alle vore Fiender oplade deris munde mod off/Wi nedtryckis oc plagis met forserdelse oc sorg/ Mine øyen rinde met Vandbæcke/offuer mit Folkis daatters tammer.

Mine øyen flyde/oc kunde icke aflade/thi der er ingen afladelse/ Indtil HERREN stuer/oc seer der til aff Himmelen/ Mit øye forarret mit Liff bort/for min Stads Daatter.

Mine Fiende iegede mig/som en ful/foruden sag/De omkomme mit Legeme i en Ru le/oc kaste sten paa mig/De offuerste oc saa mit Hoffuit met vand/ Da sagde ieg/ Nu er ieg aldelis borte.

An HERREN/ieg kallede paa dit Haffn/neden vdaaff Rulen/De du hørde min resti/skul icke dine Gern for min suck oc rob/holtr dig nær til mig/ naar ieg kalder paa dig/oc sig/ Fryere dig icke.

HERREN/sør du min Siæls sag/oc frelss mit Liff/HERREN seer/huiledis at mig steer saa wiet/oc hielp mig til min Ræt/du seer al deris Hæffn oc alle deris rancker mod mig.

HERREN/Du hører deris forsmedelse oc alle deris rancker offuer mig/ Mine Aod op/da quede de Viser om mig/ See dog: huad heller de gaa ned eller staa.

HERREN berale dem/som de haffue fortient/lad deris hietter forserdis/oc søle din Forbandelse/ Forfølge dem met grumhed/oc affliet dem vnder HERRENS Doms mel.

Huiledis

Voiledis er guldet saa aldelis formicket/oc det pure guld bleffuer saa slem:
Oc Helligdommens Stene ligge aspudde fremmerst paa alle gader.

De edele Sions bogen / actede lige ved guld / Huoiledis lignis de nu ved
leer Kar/som Daattemageren gør.

Diagene vdiecte deris byst til deris Vnger / oc giffue dem at di / Men
mit Folkis Daatter skal vere wbarthiertig/som en Streudz i Gicken.

Den Diendis Tunge henger ved hans gumme for Thist / De vnge
Bsin kreffue brød/oc der er ingen/som byder dem det.

De som sør ode der nydeligste/de vansinecten nu paa gaderne / De som sør vaare klædde i
Silcke/de liggen nu i Skærner.

Alt Folkis Daatters misgerning er store end Sodoma synd / som bleff snart omkast/
oc der kom ingen haand til.

Hendis Nasarener vaare renere end Sine/oc klarere end Alck/ Deris Skabning vaare re:
dere end Kaarel/ Deris aafyn / vaarlige som Saphire.

Men nu er deris Skabning saa mörck aff forthed / At mand kender dem icke paa gaden/
Deris Hud henger ved Benene/oc de ere saar tære som Tre.

Der vaar dem fast bedie / som vaare myrde ved Suerd / end dem som døde aff Hunger/
De som vansinectedis oc bleffue ihjelslungne for dem fattedis Jordens fruct:

De barmhiertigste Quinder maatte selfue kaage deris Bsin / at de kunde saa ac ede / I
mit Folkis Daatters iammer.

HERREThaffuer fuldkommet sin vrede/ Hand haffuer vdgydet sin grumme vrede/
Hand optende en Jld i Sion/som haffuer oc saa foræret hendis Grundual.

Kongerne paa Jorden haffde det icke trod/ ey heller alt Folckeri Verden/ At Anstandes
ren oc Fienden skulde inddrager at Jerusalems Porte.

Men det skede for hendis Propheters synd Skyd / oc for hendis Priesters misgernings
Skyd/som vdgydde de Retferdigis blod der vdi.

De ginge bort oc igen paa gaderne/lige som Blinde/De vaare besmittede met blod/ oc de
kunde icke røre ved de andis Klæder.

Men de robte til dem/Viger i Wiene/Viger/viger/roter paa inted/ Thi de skyde oc fly:
de saar dem/ At mand oc sagde iblant Nedningene/De bliffue der icke lenge.

Der saar haffuer HERRES vrede bortspred dem/oc vil icke mere see til dem/ Eff:
terdi at de icke ærede Priesterne/oc gjorde ingen mistundhed mod de Eldste.

Dog gabede vdi Hyren paa den løse hielp/indtil de bleffue aldelis trætte/ Den tid wi voer
tede paa it Folk/ som oss kunde dog inted hielp.

Hand iagede oss/at wi torde icke gaa paa vore gader/Da kom oc voortendeligt/Vore das
ge ere vde/ voort endeligt er kommen.

Vore forfølgere vaare snarere end Gine vnder Himmelen/ De forfulde oss paa Bierges
ne/ oc lurede paa oss i Gicken.

HERRES Saluede/som vaar vor Trøst / bleff fangen der/ der de forskyrede oss/
Paa huilcken wi trøstede oss / wi vilde leffuit vnder hans Skygge iblant Nedningene.

Ja glæd dig/oc fryde dig du Edoms daatter/du som boer i derland V3/ Thi Kalcken skal
oc komme offuer dig/Du skal oc bliffue dücken oc nøgen.

Men du Sions daatter / din misgerning haffuer en ende / Hand skal icke mere lade dig
bortføre/ Men din misgerning / du Edoms daatter / skal hand hiemlsøge / oc obenbare din
Synd.

HERRE kom ihu / huoiledis der gaar off / Skue oc see til vor forsmædelse. Jeremie
Bsm.

Vor Aff er bleffuen de fremmede til del/ oc vore Haff Vdlendige. Wi ere fa:
derløse/ oc haffue ingen Fader / vore Moder ere som Encker. Wi mue dicke

voert eget Vand for Pendinge/ Vor Ved maa mand hente betaler. Hand diff:
uer oss offuer halff/ oc naar wi ere end trætte/da lader mand oss dog ingen vilighed haffue. Wi

maatte giffue oss til de Egypter oc Affyrier/paa det at wi kunde bliffue mætte aff Brød. Vore
forfødre syndede/oc de ere icke mere saar haanden / oc wi mue vndgelde deris misgerning.

Jeremie Begrædelse.

Suennene regere offuer oss/ oc der er ingen / som redder oss aff deris haand. Wi mæ hente
vort brød mer vort luffus fare/ for Suerdet i Væken. Vor hud er forbrend som i en on / for den
græselige Hunger.

De hæffue giort Quinderne til Stensel oc Kam i Sion / oc Jomfruerne i Juda Stræ
der. Fæsterne ere hengde aff dem/ oc mand ærede icke de Gamlis personer.

De unge Karle maatte drage i Vælfæne/ oc Drengene maatte
snuble offuer Veden at bære. De gamle side icke mere
i Porten/ oc de unge biuge icke Strengelæg

mere. Vor hærtis glæde hæffuer
en ende/ Vor Dans
er omuent til en

Græde vife. Vor hoffue
dis Ruine er affalden / O ve/

at vi hæffue saa syndet. Der saar ere oc
saa vort hært bedrøffuit / oc vore øyen ere bleffue

mørcke. For Sions Diergis skyld / at der ligger saa øde/ at
Kæffue løbe der offuer. **G**ænen du **H E R R E**/ du som bliffuer evin/

delige/ oc din Throne stedse oc altid/ Duor saar vilt du saa aldelis forglemme oss/ oc
aldelis forlade oss saa lunge: **H E R R E**/ søz oss igen til dig/ at vi mæ
komme hjem igen / For ny vore dage/ lige som aff gammel

tid, Thi du kaste oss bort/ oc est saa saare
forzmer offuer oss.

Endepaa Jeremie Begrædelse.

Ezechiel

Ezechiel Propheete.

L.

I.

Det trediuende aar / paa

den femte dag i den fierde maaner / der ieg vaar
iblant de fangne hof Chabar vand / loed Him-
melen sig op / oc Gud visde mig Syner. Den
samme femte dag i maaneden / vaar lige i det
femte aar / efter at Joachim Juda Konge vaar
bortført fangen. Da skede HERRENS
Ord til Ezechiel / Bussi Prestis søn i Chaldeer
mis land / hof Chabar vand / der kom HERR
RENS Naand offuer hannem.

Joachim.

De ieg saa / oc see / Der kom it skom Vær
aff Jordens miet en stor Sky fuld aff Jld / som
skinde alle vegne rundt omkring / oc der vaar som
it klart liuss mit i samme Jld. Oc der vdi vaar
en sticelse / som fire Diur / oc en sticelse blant
dem / som it aenniste / oc huer haffde fire An-
siet oc fire Vinge. De deris Ben stode ret /
aen deris foder vaare lige som trinde foder /
oc skinde / som it klart slet kaaber. De de haffde
aennistis hender / vnder deris Vinge / paa de

ris fire Stræder / Thi de haffde alle fire deris ansiet oc deris Vinge / oc samme vinge / vaare io
den ene til den anden. Oc naar de ginge / da torde de icke omuende dem / aen huor de ginge /
da ginge de lige faar dem hen.

Deris ansiet paa den høye side aff de fire / vaare lige som it aenniste oc en Louue /
aen paa den venstre side aff de fire / vaare deris ansiet lige som en Ove oc en Him. De deris
ansiet oc Vinge / vaare offuen til at skilde / at io tho Vinge sloge til hobe / oc mer tho Vinge
skulte de deris Legeme. De huor de ginge / da ginge de lige hen faar dem / aen de ginge der
hen som været stod / oc torde icke vende dem om / naar de ginge. De Diurene vaare til at see /
lige som gloende brendende Kul / oc lige som Bluss / der ginge emellem Diurene. De Jlden
saa it stein fra sig / oc der gik en liumt aff Jlden / De Diurene løbe hid oc did som in liumer.

Der ieg saa Diurene saa / See / da stod der it Hiul paa iorden hof de fire Diur / oc der vaar
til at see / lige som fire Hiul. De de samme Hiul vaare / lige som en Turtus / oc de vaare alle
fire / der ene lige som det andet / oc de vaare til at see / lige som det ene Hiul haffde været i det an-
der. Naar de skulde gaa / da kunde de gaa i alle fire Stræder / oc de torde icke omuende dem /
naar de ginge. Deris hiulsel oc høryhed / vaare forferdelige / oc deris hiulsel vaare fulde aff øyen
runt omkring / paa alle fire Hiulene. De naar Diurene ginge / da ginge oc Hiulene hof dem /
De naar Diurene opløfte dem fra iorden / da opløfte oc Hiulene sig. De de ginge der hen /
som været gik hen / oc hiulene opløfte sig hof dem / Thi der vaar it leffuendis Vær i hiule-
ne. Naar de ginge / da ginge disse oc / naar de stode / da stode disse oc. De naar de opløfte dem
fra iorden / da løfte oc hiulene sig op hof dem / Thi der vaar it leffuendis Vær i Hiulene.

Aen offuen offuer Diurene / vaar der lige sticket / som Himmelen / som en Kristal / forferde-
lig / vdbred ret offuen offuer dem. At deris Vinge stode vnder Himmelen / den ene ret mod den
anden / oc tho Vinge skulte huert deris Legeme. De ieg hørde Vingene bruse / lige som store
Vand / oc som den Almetigstis torden / naar de ginge / oc som it store bulder i en Vær / aen
naar de stode stille / da lode de Vingene ned / oc naar de stode stille / oc lode Vingene ned / da
tordnede det i Himmelen offuen offuer dem.

De der vaar sticket / som en Saphir offuer Himmelen / som vaar offuen offuer dem / li-
ge som en Stroel / oc der sad en paa den samme Stroel / sticket lige som it aenniste. De ieg saa /
at der vaar lige som it klart liuss / De der vaar inden til rundt omkring sticket / lige som en Jld /
Fra hans Lender op at oc ned at / saa ieg der skinne som Jld rundt omkring hannem. Lige som
Regnbuen synis i Skyerne / naar der haffuer regnet / Saa skinde det rundt omkring. Dette
vaar HERRENS Herligheds anseelse. De der ieg haffde dette seet / da salt ieg ned paa
mit Ansiet / oc hørde En tale.

31 n

De

Ezechiel

II.

Chand sagde til mig / Du menniskens søn / Stat paa dine Føder / saa vil ieg tale met dig. Oc der hand saa taledet met mig / da bleff ieg verqueget igen / oc stod paa mine føder / oc hørde den / som taledet met mig.

Och hand sagde til mig / Du menniskens søn / Jeg sender dig til Israels børn / til der affaldne Folk / som ere faldne fra mig / De och deris forsedre / haffue giort mod mig indtil denne dag. Men de Børn / til huilke ieg sender dig / haffue haarde Høffuede / och forhaardede Hjerter / Du skal sige til dem / Saa siger den HERRE HERRE / huad heler de lyde eller lader / Der er vel it vlydigt Huff / De skulle alligeuel vide / at der er en Prophete iblant dem.

Oc du menniskens søn / skal icke frycte dig for dem / och ey frycte for deris ord / De ere vel genstridige och huasse / Toine haffue dig / oc du boer iblant Scorpioner / men du skal icke frycte dig for deris ord / och ey heller forsedre dig for deris Ansiet / Alligeuel at de ere it vlydigt huff. Men du skal sige dem mine Ord / huad heller de lyde eller lade det / Thi der er it vlydigt Folk.

Apoc. 10.

Men du menniskens søn / hør du / huad ieg siger dig / oc ver icke vlydig / som der vlydige Huffer / Lad op din mund / oc ad / der som ieg giffuer dig. Oc ieg saa / oc see / der vaar en Naand vdract mod mig / som haffde it Bress foldet tilfammen der vdbredde hun saar mig / oc der vaar screffuit vden oc inden til / oc der vdi stod screffuit / begiærdelse / Ah oc ve. Oc hand sagde til mig / Du menniskens søn / ad / der som saar dig er / som er derre Bress / oc gack saa bort / oc predicte saar Israels børn. Da oploed ieg min mund och hand gaff mig Bressuit at æde. Oc hand sagde til mig / Du menniskens søn / Du skal æde derre Bress / i dit Liff / som ieg giffuer dig / oc fylde din Bug der met. Da od ieg der / oc der vaar saa søt i min mund som Humig.

Och hand sagde til mig / Du menniskens søn / Gack bort til Israels huff / oc predicte dem mine Ord. Thi ieg sender dig icke til it Folk / som haffuer en fremmed Tale och vbekeent Tungemaal / men til Israels huff / Ja frilige icke til store Folk / som haffue fremmede tale och vbekeent tungemaal / huess ord du icke forsaar. Oc om ieg end sende dig til saadanne / da skulde de dog gerne høre dig. Men Israels huff vil icke høre dig / Thi de ville icke høre mig self / Thi der gantste Israels huff haffuer en haard Strien oc forherder hierte. Men ieg haffuer dog giort dit Ansiet hant mod deris Ansiet / och din Strien mod deris Strien. Ja ieg haffuer giort din Strien saa haard / som en Demant som er haardere / end en Klippe / Der saare frycte dig icke / forsedes oc icke for dem / at de ere saa it vlydigt Huff.

III.

Chand sagde til mig / Du menniskens søn / Begribe alle de ord i dit hierte / oc hør dem / som ieg siger dig. Oc gack hen til dit Folkis fangne / oc predicte saar dem / oc sig til dem / saa siger den HERRE HERRE huad heller de hørel ler lade det / Oc it Har løffte mig op / oc ieg hørde it bulder bag mig / som it stort Jordstøt / Løffuit vare HERREIS herlighed i hendis sted / oc der vaar it bulder aff Duns rentis Dunge / som fyfte huer andie / oc hulenis rummel / som vaare hant haff dem / oc it stort Jordstøt Bulder. Da løffte Hæret mig op / oc førde mig bort / Oc ieg foer der hen / oc forsedis meger / Men HERREIS Naand holt mig fast. Oc ieg kom til fangerne / som bode haff Chebar vand / som aandel skode / i Abib maanet / oc ieg sette mig haff dem / som der sa de / oc ieg bleff der blant dem i sin dage / meger sorgfuld.

Inf. 3.

Oc der de sin dage vaare om gangne / da skode HERREIS Ord til mig / oc sagde / du menniskens søn / Jeg haffuer sat dig til en Vætere offuer Israels huff / Du skal høre order aff min aund / oc paamine dem paa mine vegne. Naar ieg siger til den Wgudelige / Du skal visselige ds / oc du aduater hannem icke / oc siger hannem det icke / Men huilke den Wgudelige fand foruare sig / fra sit Wgudelige væsen / at hand maa leffue / da skal den Wgudelige ds for sine synders skyld / men ieg vil kreffue hans Blod aff din haand. Men paaminder du den Wgudelige / och hand omuender sig icke aff sin Wgudelige væsen oc veye / Da skal hand ds for sine synder skyld / Men du haffuer reddet din Siel.

Oc naar en Retferdig vender sig fra sin retferdighed / oc gør ilde / Da vil ieg lade hannem stode sig / at hand skal ds / Thi effredi du haffuer icke paamine hannem / da skal hand ds for sine synder skyld / och hans retferdighed / som hand haffuer giort / skal icke ansee / Men ieg vil kreffue hans Blod aff din haand. Men paaminder du den Retferdige / at hand skal icke synde / och hand synder oc icke / Da skal hand leffue / thi hand loed sig vnderuise / Oc du haffuer reddet din Siel.

Oc

De HERRENS Haand kom der offuer mig/oc hand sagde til mig / Gør dig rede / oc gack hen vd i marcken / der vil ieg tale met dig. Oc ieg gjorde mig rede / oc gick hen vd paa marcken / Oc see/der stod HERRENS Hertighed lige som ieg saa hende hof Chebar vand/ Oc ieg salt ned paa mit ansiet. Oc ieg bleff verqueger/oc stod paa mine søder / Oc hand taledet met mig/oc sagde til mig / Gack bort/oc indeluck dig i dit huff.

Oc du aJennistens søn/See/mand skal legge baand paa dig / oc binde dig der met/ar du skal icke vndgaa dem. Oc ieg vil lade din Tunge henge ved din Humme / ar du skal bliffue dum/oc icke mere kunde straffe dem / Thi der er ic vlydigt huff. Men naar ieg skal tale met dig/da vil ieg lade dig munden op/ar du skal sige til dem/Saa siger den HERRE HERRE / Duo der høret/hand høre der / Duo der lader/hand lade der / Thi der er ic vlydigt Huff.

III.

SC du aJennistens søn/Tag en Tegelften/leg hannem saar dig/oc vdkast der paa Jerusalems Stad. Oc gør en Belegning der omkring/oc byg it Buluerck der omkring/oc graffen Vern der omkring / oc gør en Vær der omkring / oc sæt Bucke trint omkring hannem. Men tag saar dig en iern Pande / oc lad vere en iern aNur mellem dig oc Staden / oc sticke dit ansiet mod hannem / oc beleg hannem / Det skal vere Israels Huff it Tegen.

Du skal oc legge dig paa din venstre Side/oc legge Israels Huffs misgerning der paa / Saa mange dage som du ligger der paa/saa lenge skal du oc bære deris misgerning. Men ieg vil gøre dig deris misgernings aar / til dagens tal / som ere / try hundrede oc halffemtesinds tiue dage/ Saa lenge skal du bære Israels Huffs misgerning. Oc naar du haffuer det fulds kommer/da skal du legge dig siden paa din høyre Side/oc du skal bære Juda Huffs misgerning / fyrtiue dage / Thi ieg giffuer dig io ocher en dag for it aar.

Oc sticke dit ansiet oc din bare Arm mod den belagde Jerusalem / oc spaa mod hende. Oc see/ Jeg vil legge Baand paa dig / ar du skal icke kunde vende dig fra en side til den anden / indtil ar du haffuer fuldkommet dine Beleggelses dage. Saa tag nu til dig Huede / Byg / Bønner / Gryn / Hise gryn oc aNeel / oc leg der altsammen i it Kar / oc gør dig saa mange Brød der aff / som du skal ligge dage paa din side / ar du haffuer at æde aff dem i try hundrede oc halff fyrtiue dage. Saa ar din aMad skal vere tiue Seckel suar / som du skal æde huer dag / Saa meger skal du æde fra en tid til en anden. Du skal oc dücke Vand effter maaden / som er den sierte paar aff en Vin / oc der skal du oc saa dücke / fra en tid til den anden. Du skal æde Byg / Tager / som du skal bage saar deris øyen / met aJennistens mæg. Oc HERRENS sagde / Saa skulle Israels børn æde deris wiene Brød iblant Nedningene / til huilcke ieg haffuer bort / siør dem.

Men ieg sagde / Ah HERRE HERRE / See / min Siæl er icke end nu bleffuen wien / Thi ieg haffuer icke ædet fra min yngdom / indtil denne tid noget Aadsel eller sønder wien / Oc der er aldri noget wient kød kommer i min mund. Da sagde hand til mig / See / Jeg reffuit / oc der er aldri noget wient kød kommer i min mund. Da sagde hand til mig / See / Jeg vil tillade ar dir tager Romøg for aJennistens mæg / ar gøre dit Brød mer. Oc hand sagde til mig / Du aJennistis søn / see / Jeg vil bort tage Brødens forraad i Jerusalem / ar de skulle æde Brødet effter vort / oc met kymmer / oc de skulle dücke Vand effter maaden / met kymmer. For di ar der skal fattis brød oc Vand / oc den ene skal sørge met den anden / oc vansmectis i deris misgerning.

V.

SC du aJennistis søn / Tag it Suerd skarpt som en Rakekniff / oc far offuer dit Hoffuit oc Skæg der met / oc tag en Veyksaal oc dele dem der met. Den ene tredie del / skal du opbrende met ild mit i Staden / naar Beleggelses dage haffue ende. Tag den anden tredie del / oc sla der trint omkring met Suerdet. Den sieste tredie del / skal du bortpre i Værit / ar ieg skal vddiage Suerdet effter dem. Men tag saare liden der aff / oc bint der i din Raabesnip. Oc tag siden noget der aff / oc kast der i Jlden / oc opbrent der met Jld / der aff skal komme en Jld offuer al Israels Huff.

Saa siger den HERRE HERRE / Der er Jerusalem / som ieg haffuer sæt iblant Nedningene / oc Land trint omkring hende. Men hun foruende min Lou til wogudelige Lærdom / mere end Nedningene / oc min Ræt mere end Landene / som ligge trint omkring hende / Thi de bort kaste min Lou / oc ville icke leffue effter min Ræt. Der saare siger den HERRE

Ezechiel

HERRE saa/Efterdi at i gøre det mere end Hedningene/som ere omkring eder/oc icke leffue efter mine Bud/oc icke gøre efter min Ræt / Den gøre efter Hedningens seder/som ere trint omkring eder/Saa siger den HERRE HERRE saa.

See/Jeg vil oc til dig / oc ieg vil lade gaa Ræt offuer dig / at Hedningene skulle see der paa. Oc ieg vil saa handle med dig/som ieg end aldri gjorde/oc ieg skal icke gøre her efter/saar al din Verstyggeligheds skyld.Saa at i dig skulle foreldre æde deris Bøen / oc Bøene deris foreldre/Oc ieg vil lade saadan Ræt gaa offuer dig/ At alle som Offuerbliffue aff dig / skulle bortspres i alle Yær. Der saar/saa sandelige som ieg leffuer/siger den HERRE HERRE / Efterdi at du haaffuer besmitet min Helligdom med allehonde Verstyggelighed oc Affguder/da vil ieg oc sønderla dig/oc mit Øye skal icke spare dig / oc ieg vil icke vere naadig. Den tredie del aff dig skal dø aff Pestelenge/oc bliffue til inred aff Hunger/ Oc den anden tredie del skal falde saar Suerd / trint omkring dig/ Oc den sifre tredie del vil ieg bortspres saar alle Yær/ oc vddage Suerdet efter dem.

Saa skal min vrede fuldkomme/oc min grumhed vdiertes offuer dem/at ieg kand heffue min harm/Oc de skulle fornemme / at ieg HERRE haaffuer derte taler i min Vindfærd/ naar ieg haaffuer vdiert min grumhed paa dem. Jeg vil sette dig til en Gde sted/ oc til forsmælt saar Hedningene/som ere omkring dig/saar alle deris syen som gaa der frem. Oc du skal vord en Bespaattelse/ Forhaandelse/Eyempel oc Forundelse saar alle Hedninge / som ere omkring dig/naar ieg lader Rættens gaa offuer dig / med vrede / grumhed oc vredt aff (Der siger ieg HERRE) Oc naar ieg skuer Hungerens onde Pile iblant dem / som skulle vere skadelige/oc ieg vdiender dem/til at forderffue eder / Oc lader Hungeren bliffue altid store offuer eder/oc borttager Bødens forraad. Ja ieg sende Hunger oc onde vilde Dyr iblant eder/de skulle gøre eder foruden Bøen / oc der skal omgaaff Pestelenge oc Blod iblant dig/ oc ieg vil gøre Suerdet offuer dig/Jeg HERRE sagde det.

VI.

Infra 35.

HERRENS ord stede til mig/oc sagde/Du ænnistens søn/ Vent die ansigt mod Israels Bierge / oc spaa mod dem / oc sig / I Israels Bierge/ høret HERRENS HERRENS ord / Saa siger den HERRE HERRE/haade til Bierge oc Høye/bade til Becke oc Dale / See/ Jeg vil gøre Suerd offuer eder/oc ødelegge eders Høye/ at eders Altene skulle ødelegges/oc eders Affguder skulle sønderbrydis. Oc ieg vil lade eders Legeme ihjelsla saar Billedene/ Ja ieg vil nedsla Israels Bøens Legemer saar eders Billeder / oc ieg vil atspire eders Bøen omkring eders Altene. Huor i bo/der skulle Stræderne bliffue øde / oc de Høye skulle bliffue til øde Stræder/Thi mand skal gøre eders Altene øde oc til øde Stræder / oc sønderbryde deris Affguder/oc gøre til inred / sønderla eders Billeder/oc ødelegge eders Stræker / Oc Ihjelslagne skulle ligge iblant eder/At i skulle fornemme/Jeg er HERRE.

Den ieg vil lade nogle offuerbliffue aff eder / som skulle vndkomme fra Suerdet iblant Hedningene/naar ieg haaffuer bortspred eder i Landene. De som ere offuerbleffne aff eder/ skulle tæncke paa Mig iblant Hedningene der som de skulle bliffue fangne / Naar ieg haaffuer sønderslaget deris horacige hierte/som vigede fra mig/oc deris horacige syen/som saae efter deris Affguder/Oc de skulle angre deris Ondskaff som de haaffue bedreffuit ved allehonde deris Verstyggelighed/Oc de skulle fornemme/at ieg er HERRE/oc haaffuer icke taler forgeffis utis at gøre dem saadan vlycke.

Saa siger den HERRE HERRE/ Sla dine hender tilsammen/oc stampe med dine føder/oc sig/ De offuer alle ondskaffs Verstyggelighed i Israels Huff/ der saar skulle de falde ved Suerd/hunger oc Pestelenge/oc huo som langt bortte skal dø aff Pestelenge/oc huo som er nær/skal falde ved Suerd/men huo som er offerbleffue oc er beuarer der fra/skal dø aff Hunger/Saa vil ieg fuldkomme min vredis grumhed iblant dem. At de skulle fornemme/Jeg er HERRE/naar deris Ihjelslagne ligge iblant deris Affguder trint omkring deris Altene / offuen paa alle Høye / oc offuen paa alle Bierge/oc vnder alle grøne Træ / oc vnder alle eycke Eger / paa huiltte steder som de gjorde søt Røgofter til allehonde Affguder. Jeg vil vdræcke min Naand mod dem / oc gøre Landet øde oc tomt/sa Dræken/indtil Dablarh / huor de bo/ Oc de skulle fornemme/at ieg er HERRE.

VII.

De

CHERRIS ord stede til mig/oc sagde/ Du aenistens søn / saa siger den HERRE HERRE om Israels land/Enden kommer/enden offuer alt Landens fire højne. Nu kommer enden offuer dig/ Thi ieg vil sende min vrede offuer dig/ oc ieg vil dømme dig/ effter som du hassuer fortient/oc ieg vil giffue dig/ huad al din Verstyggelighed bør. At øye skal icke spare dig/ ey heller offuersee met dig/ aen ieg vil giffue dig/ effter som du hassuer fortient/oc din Verstyggelighed skal komme iblant dig/ At i skulle fornemme/ Jeg er HERRE.

Saa siger den HERRE HERRE/See/ Der kommer en wlycke offuer det andet/Enden kommer/der kommer enden/Vacten er offuer dig/See/der kommer. Der gaar allerede op/oc byder freem offuer dig/du Landens Indbyggere/Tiden kommer/bedrøffuelsen dag er nær/at der skal ingen Sang vere paa Biergene. Jeg vil nu snart vdgryde min Gumbhed offuer dig/oc fuldkomme min vrede paa dig/oc ieg vil dømme dig/ effter som du hassuer fortient/oc giffue dig der/som al din Verstyggelighed bør. At øye skal icke spare dig/ oc vil icke vere naadig/aen ieg vil giffue dig/som du hassuer fortient/oc din Verstyggelighed skal komme iblant dig/At i skulle fornemme/ Jeg er HERRE/som star eder.

See dagen/see/hand kommer hid/hand frembyder/Riser blomstris/oc den staalte grønis. Tyannen hassuer gjort sig rede/til Riser offuer de Wgudelige/at ingen aff dem eller aff deris Folk/eller aff deris Hob/skal hassue trøst. Der saar kommer tiden/ oc dagen stynder sig her til/Roberen skal icke glæde sig/oc den som Seler skal icke sørge/Thi vreden skal komme offuer alle hendis Hob. Der saare skal den som Seler icke tænke paa sit solde gods igen/Thi den som leffuer/hand skal beholde det/Fordi at Spaadommen offuer al hendis Hob/skal icke vende tilbage/Ingen skal beholde sit Liff for sin misgernings skyld.

Lader dem efon blæse Basunen/oc berede alting/Der skal dog ingen drage vdt til Striden/Thi min Gumbhed gaar offuer al hendis Hob. Suerder gaar paa gaden/Pestelenge oc Hunger gaa i Husene. Huo som er paa marcken/hand skal dō aff Suerd/De huo som er i Staden/den skal Pestelenge oc Hunger opsluge. Ochulcke som vdfly aff dem/de skulle vere paa Biergene/ oc som Duer i Dalene/de som alle kule blant huer andre/huer for sin misgernings skyld. Alle hender skulle siuncte ned/oc alle knæ skulle staa saa vofstadige/som vand. De de skulle gjorde dem met Sæcke/ oc offuerosis met fæyt/ oc alle Ansiet skulle see iammertlige vdt/ oc alle Hoffuit skulle vere skædede.

De skulle vdfaste deris Sliff paa Gadeene/ oc acte deris Gud/som starn/Thi deris Prover. 11. Sliff oc Guld skal icke frelse dem/paa HERRES vredis dag. De de skulle dog icke mætte Sapien. 4. deris Siæle der met/oc ey fide deris Bug der aff/Thi der vaar dem en forargelse til deris mis/ Eccle. 5. gerning. De gjorde deris Verstyggelighed oc Gruselighed/Willede aff deris adele Klenodie/mer huilcke de brugte hofferdighed. Der saar vil ieg gøre dem det til vrentighed/ oc ieg vil giffue der i Fremmedis hender/at de skulle vdfue det/oc de Wgudelige paa iorden til Bytte/at de skulle der vanhellige. Jeg vil vende mit Ansiet der fra/at de skulle io vanhellige mit Lig/Gendefæ/ia Hoffuere skulle komme der offuer/oc vanhelliged det.

Gør Lencker/Thi Landet er fuld met Blodskyld/ oc Staden fuld aff Forradelighed. Saa vil ieg lade de verste iblant Hedningene komme/at de skulle indrage deris Huff/ oc ieg vil gøre en ende paa de Veldigis hofferdighed/ oc vanhellige deris Kircker. Hdeleggeren kommer/Da skulle de søge fred/aen hand skal icke vere der. En wlycke skal komme offuer den an den/Jeryete offuer det andet/Saa skulle de da atspøre en Syn hoff Propheten/aen der skal huereken vere Louhoff/Presten/oc ey Raad hoff de Gamle/Rongen skal vere bedrøffuit/ oc Forsterne skulle hassue sørgelæder paa/ oc Folkemis hender i Landet skulle vere mistegstige. Jeg vil handle met dem effter som de hassue leffuit/oc ieg vil dømme dem/effter som de hassue fortient/At de skulle fornemme/ Jeg er HERRE.

VIII.

Cdet hende sig i det siette aar/paa den femte dag i den siette maanet/at ieg sad Supra 1. i mit Huff/ oc de Gamle aff Juda sade faar mig/ Der falt HERRES HERRIS Naand paa mig. De see/ieg saa/at det som var vnder hans Lender/ vaarlige som en Jld/aen offuen offuer hans Lender/ vaar der klart skin. De hand vdfacte/ lige som en Naand/ oc tog mig ved haaret paa mit Hoffuit/Da sørde ic Hær mig mellem Himmelen oc Jorden/ oc sørde mig til Jerusalem/ i en Guds Syn/til den underste port/som staa mod Norden/der som da sad ic Belled Hufferren til forred. Ji iij De see/

Ezechiel.

De see/der vaar Israels Guds herlighed / som ieg hadde seet hende paa marken. De hand sagde til mig / Du aDennistens søn / Opløste dine øyen mod Norden. De der ieg opløste mine øyen mod Norden / See / da sad der mod Norden der forredelige Billede / hof Alceens port / lige der som mand indgaar. De hand sagde til mig / Du aDennistens søn / seer du oc / huad disse gøre: som er / stor Verstyggelighed / som Israels Huf gør her / at de duffue mig i longt bort fra min Helligdom / aDen du skal see end meget større Verstyggelighed. De hand førde mig til Forgaardens dør / der saa ieg / De see / der vaar it hul i væggen. De hand sagde til mig / Du aDennistens søn / graff igennem væggen / oc der ieg groff igennem væggen / Se / der vaar en dør. De hand sagde til mig / Gack der ind / oc see den onde Verstyggelighed / som de gøre her. De der ieg kom der ind oc saa / See / da vaare der allehonde Dimis oc Duris lignelser / idel Gufelighed / oc allehonde Israels Hufis Affguder gjorde / alle vegne oc trent om kring paa væggene. Saar huilcke der stode halfierdefinds tiue aDend / aff Israels Hufis Eldste / oc Jafania Saphans søn stod oc iblant dem / Oc huer hadde sit Køgelse far i haanden / oc der gick it tyeft raag op fra Køgelse.

De hand sagde til mig / aDennistens søn / seer du / huad de Eldste aff Israels Hufis gøre i mørcke / huer i sit dygligste Kammer: Thi de sige / HERRER seer off ick / aDen HERRER affhæuer forlader Landet. De hand sagde til mig / Du skal end nu see meget større Verstyggelighed / som de gøre. De hand ledde mig ind til HERRERIS Hufis port / som staar mod Norden / De see / der sade Quinder de græde offuer Thamos. De hand sagde til mig / aDennistens søn / Seer du der: aDen du skal end nu see større Verstyggelighed / end disse ere.

De hand ledde mig ind i den inderste HERRERIS Hufis Gaard / oc see / saar HERRERIS Tempels dør / mellem Vaabenhufit oc Alteret / Der vaare ved fem oc tiue aDend / som vende deris ryg mod HERRERIS Tempel / oc deris ansigt mod Osten / oc de bade mod Solens opgang. De hand sagde til mig / aDennistens søn / seer du der: Er dette Juda Hufis forlader / at de gøre her al saadan Verstyggelighed: der som de dog ellers bruge idel vold oc wiet i alt Landet / oc fare til / oc opuecke mig oc saa / De see / de holde Vinquiste saar i Tæsen. Der saare vil ieg oc handle mod dem med grumhed / oc mit øye skal ick spare dem / oc ieg vil ick vere naadig. De der som de end robe met hør roft / saar mine øren / saa vil ieg dog ick høre dem.

IX.

Chand robe met hør roft saar mine øren / oc sagde / Lad Stadens hiemsgelse komme hid / Oc huer skal haffue it aNordre Vaaben i sin haand. De see / der komme sey aDend paa veyen / hid fra offuer Porten / som staar mod Norden / oc huer hadde it skadeligt Vaaben i sin haand / aDen der vaar en iblant dem / hand hadde Linkleder paa / oc it scriffuetyr ved sin side / Oc de ginge hen ind / oc stode hof Raaber alteret.

De Israels Guds Herlighed opløste sig fra Cherub / offuer huilcken hun vaar / til Hufis dør / oc kallede den / som hadde Linklederne paa / oc scriffuetyr ved sin side. De HERRER sagde til hannem / Gack igennem Jerusalems Stad / oc regne met it Tegen paa de Folkis stien / som sucke oc tammere sig offuer al den Verstyggelighed / som steer der vdi. aDen hand sagde til de andre / at ieg der hårde / Gaar efter denne igennem Staden / oc slæ der vdi / Eders øyen skulle ick spare / ey heller offuerbære. Slar / baade Gamle / Ynge / Jom fruer / Børn oc Quinder / alle ihel i grunden / aDen i skulle ingen være aff dem / som haffue Tegenet paa dem / aDen begynder / paa min Helligdom. Oc de begynte paa de gamle Folk / som vaare saar Hufit.

„Petri 4.

De hand sagde til dem / Besmitter Hufit / och fylder Forgaardene met døde Legeme / Gaar vdi / Oc de ginge vdi / oc sloge i Staden. De der de hadde vdsleger / da vaar ieg end nu offuerbleffuen / Oc ieg falt paa mit ansigt / robe oc sagde / Ah HERRER HERRER / Vilt du da forderffue alle offuerbleffne i Israel: at du saa vdyder din vrede offuer Jerusalem.

De hand sagde til mig / Israels oc Juda Hufis misgerning er alt for saare stor / Der er idel vold i Landet / oc wiet i Staden / Thi de sige / HERRER affhæuer forlader Landet / oc HERRER seer off ick. Der saare skal mit øye oc ick spare / ieg vil oc ick vere naadig / aDen ieg vil kaste deris gerning paa deris Hoffuit. De see / den aDend / som hadde Linklederne paa / oc scriffuetyr ved sin side / saarede / oc sagde / Jeg haffue gjort / som du befalede mig.

X.

Deus

Ic ieg saa/oc see/paa Himmelen offuer Cherubims hofuit vaar der lige stier som en Saphir/oc der offuer vaar der lige til at see som en Throne. Och hand sagde til den Mand i Linklederne/ Gick hen ind emellem Huilene vnder Cherub/oc tag dine hender fulde aff gloende kul/ som ere emellem Cherubim/ och vdspre dem offuer Staden/ Oc hand gick hen ind/ at ieg der saa/ der den same gick hen ind/ Men Cherubim stode paa den høyre side i Husit/ oc forgaar den bleff inden til fuld aff Taag.

De HERRENS Herlighed opløffte sig fra Cherub til Dørestelen paa Husit/ oc Husit bleff fult aff Taag/ oc forgaarden fuld mer stin aff HERRENS Herlighed. Och mand høide Cherubims vinge bruse ind til vden saare forgaarden/ lige som den Alssommersingste Gudz roft/ naar hand taler.

De der hand hafde befale Manden i Linklederne/ och sage/ Tag ild emellem Huilene vnder Cherubim/ Da gick den samme hen ind/ oc stod hof Huilet. Och Cherub vdracte sin Naand mellem Cherubim/ til ilden/ som vaar mellem Cherubim/ tog der aff/ och fick den Mand i Linklederne det/ i Henderne/ Hand tog der oc gick vd. De der syntis paa Cherubim/ lige som it ænnistis haand vnder deris Vinge.

De ieg saa/oc see/der stode fire Huil hof Cherubim/ hof huer Cherub it Huil/ och huilene vaare til at see/ lige som en Turkouff/ och de vaare alle fire der ene lige som der ander/ lige som it Huil vaar i der ander. Naar de skulde gaa/ da kunde de gaa til alle deris fire hysmer/ och toide icke omuende dem/ naar de ginge/ Men huor der første gick hen/ der ginge de effter/ oc toide icke vende dem om/ mer alt deris Legeme/ Ryg/ Hender oc Vinge. Och Huilene vaare fulde aff Gyn/ trint omkring/ paa alle fire huilene. De der robte til Huilene Galgal at ieg der høide.

Huer hafde fire Ansiet/ der første Ansiet/ vaar en Cherub/ der ander/ it ænnistis/ der tredie/ en Louue/ der fjerde/ en Din. De Cherubim sueuede høyr op/ Der er lige der Dilt/ ieg saa hof Chebar vand. Naar de Cherubim ginge/ da ginge Huilene oc saa hof dem/ De naat Cherubim fuingede deris Vinge/ at de løffte sig fra Jorden/ Da vende oc Huilene sig icke fra dem. Naar hine de stode/ da stode disse oc saa/ Dpløffte de sig/ da opløffte disse sig oc saa/ Thi der vaar it leffuendis Vær i dem.

De HERRENS Herlighed gick vd igen fra dørestelen paa Husit/ oc sette sig offuer Cherubim. Da fuingede Cherubim deris Vinge/ oc opløffte sig fra Jorden/ saar mine øyen/ Oc der de vdginge/ da ginge Huilene hof dem/ oc de ginge til HERRENS Husis port mod Østen/ oc Israels Gudz herlighed/ vaar offuen offuer dem.

Der er der Dilt/ som ieg saa vnder Israels Gud/ hof Chebar vand/ oc ieg merkte/ at der vaar Cherubim der/ huer hafde fire Ansiet/ oc fire Vinge/ oc vnder deris Vinge lige som ænnistis hender. Deris Ansietis sticelse vaar/ lige som ieg saa dem hof Chebar vand/ oc de ginge lige frem saar dem.

XL.

Ic Vær opløffte mig/ oc førde mig til porten hof/ HERRENS Hus/ som seer mod Øster/ Oc see/ vnder Porten vaare fem oc tiue ænd/ De ieg saa Jasania Asurs søn iblant dem/ och Plaria/ Banaia søn/ Førsterne iblant foleker. Och hand sagde til mig/ ænnistens søn/ Disse ænd hafue wosalige tancker/ oc skadelige Raad i denne Stad/ Thi de sige/ Der er icke saa nær/ Lader off ækon bygge huff/ hand er Gryden/ Saa ere wi Røder.

Der faare skalt du/ ænnistens søn/ spaa mod dem. De HERRENS Aand salt paa mig/ oc sagde til mig/ Sig/ saa siger HERRE/ Jhaffue saaraler/ aff Israels huff/ Oc kender vel eders Andis tancker. Jhaffue ihel slager mange i denne Stad/ oc hans gader lige fulde aff Døde.

Der faar siger den HERRE HERRE saa/ de som i haffue ihel slager der i/ de ere Røder/ oc hand er Gryden/ Men i skulle hen vd. Jeg vil lade der Suerd komme offuer eder/ som i foyete/ siger den HERRE HERRE. Jeg vil støde eder der aff hen vd/ oc giffue eder i de Fremmedis haand/ och ieg vil gde eder eders Ræt/ I skulle salde ved Suerd/ ieg vil dømmen eder i Israels landemerte/ och i skulle fornemme/ at ieg er HERRE. Men Staden skal icke vere eders Gryde/ ey heller Røder der vdi/ men ieg vil dømmen eder i Israels landemerte. Oc i skulle fornemme/ at ieg er HERRE. Thi at i haffue icke vandret eff ærmene Bud/ oc icke holdet min Ræt/ Men i haffue gjort effter Nedningens sed/ som ere trint omkring eder.

De

Ezechiel

De der ieg saa spaade / da dsde Plaria Banaia søn. Da salt ieg ned paa mit ansiet / oc robte met høyt rosi / oc sagde / Ah HERRE HERRE / Vilt du aldelis gøre en ende met Israels Offuerbleffne: Da stede HERRENS ord til mig / oc sagde / Du ænnistens søn / Dine Bysdre oc Nefte frender / oc alt Israels Huff / som end nu bo i Jerusalem / sigte vel iblant huere andre / Mine ere longt bort flyde fra HERREN / Men vi haffue Lander inde. Der faare sig du / Saa siger der HERRE HERRE / Ja ieg haffuer lader dem driffue longt bort iblant Hedningene / oc bortspred dem i Landene / Dog vil ieg snart vere deris frelsere / i de Land / som de ere komne til.

Jerem. 23.

Der faar sig / Saa siger den HERRE HERRE / Jeg vil samle eder aff Folkene / oc ieg vil sancke eder aff Landene / der som i ere bortspredde / oc ieg vil giffue eder Israels land. Did skulle de komme oc tage der aff alle Affguder / oc Verstyggeligheder. Oc ieg vil giffue eder it endre Herte / oc ieg vil giffue en ny Zand i eder / Oc ieg vil borttage der Sren herte aff eders Liff / oc giffue eder it Rodeligt herte / Paa der at de skulle vandre i mine Sticketser / oc holde min Ræt / oc gøre der efter / Oc de skulle vere mit Folk / saa vil ieg vere deris Gud. Men de / som vandre efter deris herters Affguder / oc Verstyggelighed / dem vil ieg kaste geris Geringer paa deris Hoffuit / siger den HERRE HERRE.

Da suingede Cherubim deris vinge / oc Huelene ginge hof dem / oc Israels Guds herlighed / vaar offuen offuer dem. Oc HERRENS Herlighed opløffte sig aff Staden / oc sette sig paa Bierger / som ligger mod Osten fra Staden. Oc it Vær opløffte mig / oc førte mig i en Syn oc i Guds Zand i Chaldea / til de fangne / oc den Syn / som ieg saa / foruant faar mig. Oc ieg sagde til Fangerne alle HERRENS ord / som hand haffde vrist mig.

XII.

HERRENS ord stede til mig / oc sagde / Du ænnistens søn / Du boer iblant it vlydigt Huff / som haffuer vel øyen / at de kunde see / oc ville ick see / Men at de kunde høre / oc ville ick høre / Thider er it vlydigt Huff. Der faar du ænnistens søn / Tag dit Vandretø / oc drag om liuff dag der fra faar deris øyen / Du skal drage fra din Sted til en anden sted faar deris øyen / om de end maa vel se vilde mercke / at de ere it vlydigt Folk. Oc du skal tage din Redskaff vd met dig / som Vandretø / om liuff dag faar deris øyen / oc du skal drage vd mod afftenen faar deris øyen / Lige som mand drager vd / naar mand vil vandre. Oc du skal byde igennem vage gen faar deris øyen / oc drage der vd igennem. Oc du skal tage der paa din Skuldre / faar deris øyen / oc bare der vd / naar der er bleffuit mørckt / Du skal skule dit ansiet / at du seer ick Land der / Thi ieg haffuer sat dig til it vnderligt Tegen faar Israels Huff.

Oc ieg gjorde som mig vaar befalet / oc bar min Redskaff vd / som Vandretø / om liuff dag / oc om afftenen byd ieg igennem Væggen met haanden / Oc der der vaar bleffuit mørckt / tog ieg der paa skuldren / oc bar der vd faar deris øyen.

Oc HERRENS ord stede til mig aarle om morgenen / oc sagde / ænnistens søn / Haffuer ick Israels Huff / der vlydige Huff / sagt til dig: Nuad gør du: Saa sig til dem / Saa siger den HERRE HERRE / Denne Byde gelder forsten paa i Jerusalem / oc alt Israels huff / som der er vdi. Sig / Jeg er eders vnderlige Tegen / som ieg haffuer gjort / saa skal eder se / At i skulle vandre / oc foris fangne. Eders forste skal bare skuldren i mørckt / Oc hand skal drage vd igennem væggen / som de skulle byde / at drage der vd igennem / Dans an siet skal skultis / at hand skal ick see Landet met noget øye.

Jeg vil oc kaste mit Garn offuer hannem / at hand skal fangis i min Jact / oc ieg vil gøre hannem til Babylon i Chaldecernis land / huilcket hand skal dog ick see / oc hand skal der dø. Oc ieg vil bortspred alle som ere omkring hannem / Dans ændhjelpe / oc alle hans Tilhenger / vil ieg bortspred blant alle Vær / oc vddrage Suerder bag efter dem. Saa skulle de fornemme / at ieg er HERREN / naar ieg bortføder dem blant Hedningene / oc atspær dem i Landet. Men ieg vil lade nogle saa aff dem / offuerbliffue fra Suerd / Hunger oc Pestelenge / de skulle kundgøre hineff Verstyggelighed blant Hedningene / til huilcke de skulle komme / oc de skulle fornemme / at ieg er HERREN.

Oc HERRENS ord stede til mig / oc sagde / Du ænnistens søn / Du skal æde dit Bygd met redsel / oc drucke dit Vand met beffuelse oc sorg. Oc sig til Folket i Landet / saa siger den HERRE HERRE / om Jerusalems Indbyggere i Israels land / De skulle æde deris Bygd i sorg / oc drucke deris Vand i elendighed / Thi Landet skal bliffue øde / aff alt det som der er vdi / faar alle Indbyggernes forrædeligheds Skyld. Oc Stæderne / som ere vel befidne / skulle ødeleggis /

Deleggia/ oc Landet bliffue odc/ Saa skulle i fornemme/ at ieg er HERRE.
 De HERRE ord stede til mig/ oc sagde/ Du menniskens søn/ Duad haffue
 i forit ordspøck i Israels Land/ oc sigte/ Men der fortøffuer sig saa lunge/ da bliffue nu her
 efter inted aff Spaadommen. Der faare sig til dem/ saa siger den HERRE HERRE/
 Jeg vil borttage det ordspøck/ at mand skal icke mere bruge det i Israeli. De tale til dem/ Tiden
 er nær/ oc alt det som spaaet er/ Thi i skulle nu her efter fornemme/ at der skal ingen Syn seyle/
 oc ingen Spaadom liuge/ mod Israels huff. Thi ieg er HERRE/ huad ieg taler det skal
 ske oc icke lunge fortøffue/ Men ieg vil gøre det i eders tid/ du vlydige huff/ som ieg haffuer
 taler/ siger den HERRE HERRE.

De HERRE ord stede til mig/ oc sagde/ Du menniskens søn/ See Israels huff
 siger/ Den Syn/ som denne seer/ hun er end nu langt borte/ oc hand spaa om den tid/ som er
 end nu langt borte. Derfaare sig til dem/ saa siger den HERRE HERRE/ Duad ieg sa
 ler/ der skal icke lenger fortøffue/ Men der skal ske/ siger den HERRE HERRE.

XIII.

S HERRE ord stede til mig/ oc sagde/ du menniskens søn/ Spaa mod
 Israels Propheete/ oc sig til dem/ som spaa aff deris eger Dierre/ hører HER
 RE ord/ saa siger den HERRE HERRE/ De de galne Propheete
 som følge deris egen Aand/ oc haffue dog ingen Syn. O Israel/ dine Propheete
 ere ere lige som Ræffue i Gieken. De træde icke saar Dullene/ och holde sig icke til/ Faareffuen
 omkring Israels huff/ oc de staa icke i streiden/ paa HERRE dag. Deris Syn er inted/
 oc deris spaa dom er idel Løgn. De sigte/ HERRE sagde det/ Alligeuel at HERRE
 vdfende dem icke/ och de romage dem/ at de kunde holde deris ting. Er dette ey saa/ at eders
 Syn er inted/ oc eders spaa dom er idel Løgn/ De i sigte dog/ HERRE taledet det/ end dog
 at ieg taledet det icke.

Falste Pro
 pheter.
 Ieremic. 23.

Derfaare siger den HERRE HERRE saa/ Effterdi at i predickedet/ som inted bliff
 uer vdaff/ oc spaa Løgn/ Da vil ieg til eder/ siger den HERRE HERRE/ oc min haand
 skal komme offuer de Propheete/ som der predickedet/ der inted bliffuer vdaff/ oc spaa Løgn. De
 skulle icke vere mit Folckis forsamling/ oc icke bliffue screffne i Israels husis tal/ ey heller kom
 met Israels land/ De i skulle fornemme/ at ieg er den HERRE HERRE. Fordi/ at de for
 se mit Folck/ oc sigte/ Fred/ Alligeuel at der er ingen fred/ Folcket bygge Væggen/ saa kalke
 behende met løff Kalck. Sig til de Kalkere/ som kalke met løff Kalk/ At hand skal affalde/ thi
 der skal komme en Striberegner/ oc der skal komme stor Nagel/ som skal nedslående/ oc en Duer
 reluind skal oc sønder rissue hende/ See/ saa skal Væggen nedfalde. Duad geldet det/ da skal
 mand sigte til eder/ huor er nu der Kalkede/ som i haffue kalket.

Prover. 1.

Saa siger den HERRE HERRE/ Jeg vil lade en Duereluind storme i min grum
 heb oc en Striberegner i min viede/ oc store Nagelstene i min grumhed/ de skulle omstøde al
 ting. Saa vil ieg omkaste Væggen/ som i haffue kalket met løff Kalk/ oc ieg vil støde hende ned
 til iorden/ at mand skal see hendis Grundtuol at hun der ligger/ oc i skulle oc omkomme der vdi
 oc fornemme/ at ieg er HERRE. Saa vil ieg fuldkomme min grumhed paa Væggen/ oc
 paa dem/ som haffue kalket hende met løff Kalk/ oc sigte til eder/ Der er huercken Væg eller Kalk
 fere. Det er Israels Propheete/ som spaaede Jerusalem oc predickedet om fred/ Alligeuel at der
 er ingen fred/ siger den HERRE HERRE.

De du menniskens søn/ stikke dit ansiet mod dit Folckis Døtter/ som spaa aff deris hie
 te/ oc spaa du mod dem/ oc sig/ Saa siger den HERRE HERRE/ Ve eder/ som gøre
 Folcket Hunder vnder armene/ oc Puder til Hoffuedene/ baade Ynge oc Gamle/ til at fange
 sielene/ Naar i haffue nu fange Sielene blant mit Folck/ da loffue i dem Liffuit. De vane
 helge mig i mit Folck/ for en haand fuld Byg oc it stycke Brød/ der met/ at i dømme Sielene
 til Døde/ som dog icke skulde dø/ och dømme dem til Liffuit/ som dog icke skulde leffue/ ved
 eders Løgn blant mit Folck/ som gerne høre Løgn.

Derfaare siger den HERRE HERRE/ see/ Jeg vil til eders Hunder/ met huilcke i
 fange oc fortøffe Sielene/ oc ieg vil rissue dem bort fra eders Arme/ oc gøre de Siel løse/ som
 i fange oc trøffe. De ieg vil sønder rissue eders Puder/ oc frelse mit Folck aff eders haand/ at i
 skulle icke mere fange dem/ oc i skulle fornemme/ at ieg er HERRE. Fordi/ at i bedrøffue
 de Kerfærdigis hietter/ falskelige/ som ieg haffuer icke bedrøffuit/ och i stycke de Wgudeligit
 bender/ at de icke omuende dem fra deris onde væsen/ at de maatte bliffue leffuende. Derfaare
 skulle i icke mere predicke oc ey heller spaa vnyttelige Lærdomme/ Men ieg vil redde mit Folck
 aff eders hender/ De i skulle fornemme/ at ieg er HERRE.

De

Ezechiel

XIII.

Der komme nogle aff Israels Eldeste til mig/ oc sette dem saar mig/ Da skæde HERRENS ord til mig/ oc sagde/ **A** denniskens søn/ Dære Folket henge ved deris Affguder mer deris hietter/ oc holde ved deris misgernings Forargelse/ Skulde ieg da suare dem/ naar de spørre mig at: Der saar tal mer dem/ oc sig til dem/ Saa siger den HERRE HERRE/ Duilcket **A** denniske aff Israels Huff som henger ved sine Affguder mer sit hietter/ oc holder ved sin samme/ som hand haffuer fortient mer sit store Affguder/ Paa det at Israel Huff/ skal bedrægis i deris hietter/ fordi at de vigede alle fra mig/ ved Affguder.

Der saare skal du sig til Israels Huff/ Saa siger den HERRE HERRE/ Bedret oc omuender eder fra eders Affguder/ oc vender eders ansigt fra al eders Verstyggelighed. Thi at huilcket **A** denniske aff Israels huff eller Fremmet som boer i Israel/ viger fra mig/ oc henger mer sit hietter til sine Affguder/ oc holder sig til sit Aguderis Forargelse/ oc kommer til Propheten/ at hand vil spørre mig at ved hannem/ Den vil ieg HERRE selv suare. Oc ieg vil sette mit Ansigt mod den samme/ oc de skulle bliffue ødelagde oc til it Tegen oc Didsprock/ oc ieg vil oprycke dem aff mit Folk/ at i skulle fornemme/ Jeg er HERRE.

De der som en suigefuld Prophete taler noget/ Den vil ieg HERRE lade besufge igen/ oc vil vdræcke min Naand offuer hannem/ oc oprycke hannem fra mit Folk Israel. Saa skulle de baade bære deris misgerning/ oc hans misgerning som atspør/ Saa skal oc Prophetens misgerning vere. Paa det at de skulle icke mere forsøte Israels Huff fra mig/ oc icke besmitte dem mere mer allehonde offuertrædelse/ **A** den de skulle vere mit Folk/ oc ieg vil vere deris Gud/ siger den HERRE HERRE.

III. Guds
plaffuer.
Dyr tid.
Noe/ Daniel
Job.
Diur.

De HERRENS ord skæde til mig/ oc sagde/ Du **A** denniskens søn/ Naar ic Land synder mod dig/ oc der til foracter mig/ Da vil ieg vdræcke min Naand offuer der samme/ oc borttage brødens forraad/ oc ieg vil sticke dyr Tid der ind/ at ieg skal oprycke baade **A** denniske oc Fæder vdi. Oc der som de tre **A** end/ Noe/ Daniel oc Job vaare der vdi/ Da skulde de alen niferedde deris egne Siæle ved deris Retferdighed/ siger den HERRE HERRE.

Suerd.

Oc om ieg skulde end føre onde Diur i Landet/ som skulle borduffue Folket/ oc ødelegge det/ at ingen kunde vandre der i for Diurene/ Oc disse tre **A** end vaare oc der vdi/ Saa sandelige som ieg leffuer/ siger den HERRE HERRE/ De skulde huertken redde Sønner eller døttr/ **A** den aleniste dem selfue/ oc Landet skulde ødeleggis.

Pestelente.

Eller om ieg lode Suerd komme offuer Landet/ oc sagde/ Suerd/ far igennem Landet/ oc ieg oprycke saa baade **A** denniske oc Fæ/ Oc de tre **A** end vaare der vdi. Saa sandelige som ieg leffuer/ siger den HERRE HERRE/ de skulde huertken redde Sønner eller døttr/ **A** den de skulde allene bliffue reddede.

Eller om ieg sende Pestelente i Landet/ oc lode vdgryde min grumhed offuer det/ oc vdslyrte blod/ saa at ieg oprycke baade **A** denniske oc Fæ/ Oc Noe/ Daniel oc Job vaare der vdi/ saa sandelige som ieg leffuer/ siger den HERRE HERRE/ de skulde huertken redde Sønner eller døttr/ **A** den alene deris egne Siæle/ ved deris retferdighed.

Thi saa siger den HERRE HERRE/ Om ieg sender mine fire onde Straffelser offuer Jerusalem/ som er Suerd/ Hunger/ onde Diur oc Pestelente/ at ieg oprycke der vdi/ baade **A** denniske oc Fæ/ See/ da skulde nogle der vdi offuerbliffue der aff/ som skulde vdræde Sønner oc døttr/ oc komme hid til eder/ At i skulde see/ huorledis der gaar dem/ oc troste eder offuer den volycke/ som ieg loed komme offuer Jerusalem/ mer alt der ander/ som ieg loed komme offuer hende. De skulle vere eders trost/ naar i saa at see/ huorledis der gaar dem/ Oc i skulle fornemme/ at ieg gjorde der icke vden sag/ huad som ieg gjorde der vdi/ siger den HERRE HERRE.

XV.

SC HERRENS ord skæde til mig/ oc sagde/ Du **A** denniskens søn/ Huad er der Tre aff Vintre for de andre tre/ Eller en Quist for andre tre i skouen: Tager mand der oc saa/ oc gør noget der aff/ Eller gør mand en Vaffle der aff/ som mand kand henge noget paa: See/ mand kaster der paa Jlden/ at der bliffuer foræret/ at Jlden foræret baade endene der paa/ oc opbrender der med belfte der aff/ Huor til skulde det nu due: Duer der oc da til noget: See/ den tid der vaare end helt/ da kunde mand inred gøre der aff/ Huor meger mindre kand mand nu her effere gøre noget der aff/ effere i Jlden haffuer der foræret oc opbrent: Der

Der faar siger den HERREN HERRE / Lige som ieg giffuer Tre aff Vintreæt til
Alden / at fortæere det mere end andre træ i Skouen / Saa vil ieg oc gøde met Indbyggene i Jeru-
salem. Oc ieg vil sette mit ansigt mod dem / at de skulle icke vndkomme for Jlden / Men Jlden
skal opæde dem. Oc i skulle fornemme / at ieg er HERREN / naar ieg setter mit Ansigt mod
dem / oc sdelegger Landet / fordi / at de forsmædig / siger den HERREN HERRE.

XVI.

SC HERRENS ord stede til mig / oc sagde / Du Menigheds søn / Oben-
bare Jerusalems Stad hendis verslyggelighed / oc sig / Saa siger den HER-
RE HERRE til Jerusalem / Din Slect oc din Byde er aff de Cananiteres
land / Din Fader aff Amoniterne / oc din Moder aff Vethiterne. Din fød-
sel vaar saadan / Din Taffle er icke omskaaren / der du bleffst fød / Saa haffuer
mand oc icke bader dig mer Vand / at du skulde bliffue ren / ey heller gneet mer Salt / ey heller
sugbr i sugbellede. Thi ingen ynckede dig / at hand vilde forbarne sig offuer dig / oc beuise dig
ic aff de stycke / Men du bleffst fast paa Nareken / Saa foræret vaar din Siæl / der du vaast
fød.

Men ieg gick frem faar dig / oc saa dig ligge i dit Blod / oc sagde til dig / der du laast saa i
dit blod / Du skal leffue. Ja til dig sagde ieg / der du saa laast i dit blod / Du skal leffue / Oc ieg
haffuer opsødt dig / oc lader dig bliffue stor / som Fructen paa Nareken / oc du vaast nu vogne /
oc bleffuen stor oc skøn. Dine bryst vaare vogne / oc du allerede haffde faaet ic laange Haar /
Men du vaast end nu nøgen oc beklemmet. Oc ieg gick frem faar dig / oc saa til dig / oc see / Der
vaar tid at bedis til dig / Da vdbredde ieg min Raabe gere offuer dig / oc stulre din Blysel. Oc
ieg loffuede dig der / oc gaff mig i en Pact mer dig / siger den HERRE HERRE / at du
skulde vere min.

Oc ieg badde dig mer Vand / oc rode dig aff dit Blod / oc saluede dig mer Balsom. Oc kled-
de dig mer sticckede Kleder / oc drog sømste Sko paa dig / Jeg gaff dig deylige Linkleder / oc silcke
hoffuickleder. Oc prydede dig mer Klenodie / oc lagde smider paa dine Arme / oc Ræder paa din
hals / oc fick dig Guldspan paa din Strien / oc øringer i dine øren / oc en deylig Krone paa dit
hoffuit. Summa / du vaast pydet mer idel Guld oc Sølf / oc kled mer idel linkleder / silcke oc
sticckede Kleder. Du odst oc idel huede Simler / hunig oc olie / oc du vaast offuer maade deylig /
oc fickst Kongeriger. Oc din Ross Klingede iblant Hedningene / for din deylighed skyld / som
er ganske fuldkommen / ved den Prydelse / som ieg hengde paa dig / siger den HERRE
HERRE.

Men du forlodst dig paa din deylighed / oc fordi at du haffde saa stort it eyre / bedreffst du
Horeri / saa / at du gjorde dig almindig / faar huer som gick frem om dig / oc gjorde hans villie.
Oc du rogst aff dine Kleder / oc gjorde dig brogede Altene der aff / mer atskillig lyd / oc bedreffst die
Horeri der paa / som aldri for stede eller ske skal. Du rogst oc dine deylige Rar / som ieg gaff dig
aff mit Guld oc Sølf / oc gjorde dig Nandz billede der aff / oc bedreffst die Horeri mer dem.
Oc du rogst dine sticckede Kleder / oc kledde dem der mer / oc lagde min olie oc Røgelse faar dem.
Men mad / som ieg gaff dig at æde / Simler / Olie oc Hunig / lagde du faar dem / til en fød
Lucc.

Ja det kom der hen / siger den HERRE HERRE / at du rogst dine Sønnere oc
døtter / som du fødte mig / oc offrede desamme dem til at æde. Men du da / at die Horeri / er en
ringering: At du slacter mine Børn / oc lader dem opbriende faar dem. Du haffuer end nu aldri
reuekt i die Verslyggelighed oc horeri / paa din Ungdoms tid / huer nøgen oc blot du vaast / oc
laast i die Blod. Oc offuer al denne din ondskaff (Ah ve / ve dig) siger den HERRE HER-
RE / bygger du dig Biergekircker / oc gør dig Bierge altene / paa alle gaderne. Oc saare paa al-
le veye / bygger du dine Bierge altene / oc gør din deylighed til idel Verslyggelighed / Du atstil-
lier dine Føder mod alle / som gaa omkring dig / oc beduffuer stort horeri.

Først bedreffst du horeri mer Egypti bøn dine Nabo / som haffde store Rødd / oc brugede
store horeri at opuecke mig. Men ieg vdiacte min Haand mod dig / oc stillede denne din sticck-
oc offuer gaff dig i dine Fienders / Philisteris døtrers villie / som bluedis ved din robestem-
mede vosen. Der efter bedreffst du horeri mer de Assyriers bøn / oc du kunde icke bliffue mer
der aff. Ja der du haffde bedreffst horeri mer dem / oc kunde icke bliffue mer der aff / gjorde du
end mere horeri i Canaans land / indtil Chaldeen / Oc du kunde icke end der mer bliffue mer.
Hvorledis skal ieg dog omfære dit hierte / siger den HERRE HERRE / effeardi du gør
saadan en guld Horis Gerning: Der mer / at du bygger dine Bierge kircker / saare paa alle veye /
oc gør dine Altene paa alle gader.

RE Der

Ezechiel

Der til met vaast du icke som en anden hore / som mand kand købe mer pendinge / ey heller som en hoertone / som lader andre til i sin aNands sted. Thi alle andre horer gissuer mand pendinge / aNen du gissuer alle dine Boler pendinge til / och begassuer dem / at deomme alle vegne til dig / oc bedruffue horeri met dig. Oc der findis hof dig tuert emod saar andre Quindeder / mer dit horeri / effterdi mand løber icke effter dig / men du gissuer Pendinge til / och mand gissuer dig icke pendinge / Saa gør du tuert emod.

Joachim.

Hør fordi HERRENS ord / du hore / saa siger den HERREN HERRE / Effterdi at du gissuer saa gerne Pendinge til / oc du optecker din Blyfel saar dine Boler ved dit horeri oc din verstyggelighed mod alle Affguder / Oc vdgryder dine boms Blod / som du offerer dem / Derfaare / see / ieg vil forsamle alle dine Boler / met huilke du hassuer bedruffue vellyst / met alle dem som du holt for Venner / til dine Fiender / Oc ieg vil forsamle dem baade mod dig alle vegne / oc optecke din Skam saar dem / at de skulle aldelis see din blyfel. Och ieg vil lade Hore quindens oc Blods vdgryderis Dom gaa offuer dig / oc ieg vil vdfyre dit Blod mer grumhed oc nidkerhed. Oc ieg vil gissue dig i deris hender / at de skulle affbyde dine Biergekircer / oc nedsla dine Bierge Altare / oc drage dine kleder aff dig / och tage dine kaastelige far fra dig / oc lade dig side nogen oc blor.

Oc de skulle føre hobe Folk offuer dig / som skulle stene dig / oc sonderbugge dig mer deris Suerd / oc opbrænde dine huff met ild / oc gøre dig din Ræt / saar mange Quinders øyen / Saa vil ieg gøre en ende paa dit Horeri / at du skal icke end nu mere gissue pendinge til. Och ieg vil løfte min viede paa dig / oc mætte min nidkerhed paa dig / at ieg maa huile oc icke mere bliffue vied. Fordi / at du hassuer icke tenckt paa din Vngdoms tid / men opueerte mig til viede met alderde / Derfaare vil ieg och legge alle dine Gerninger paa dit Hoffuit / siger den HERREN HERRE / Alligeuel at ieg hassuer icke giort der met / effter den Skendzel i din Verstyggelighed.

See alle de / som pleye at bruge ordsprock / skulle oc sige dette Ordsprock om dig / Daatteren er / som aNoderen. Du est din aNodera Daatter / som vdfistte sin aNand oc Børn / oc du est dine Søsters Søster / som vdfistte deris aNand oc Børn / Eders aNoder er en aff Netterne / oc eders Fader en Amoriter. Samaria er din siøste Søster / mer hendis datter / som boer paa din Venstre side / oc Sodoma er din mindste Søster / mer hendis datter / som boer hof din Høye side. Alligeuel at du hassuer icke end leffuit effter deris veye / ey heller giort effter deris Verstyggelighed / Der fattis icke meger vdi / at du ey hassuer giort verre / end de / i al din vafsen.

Saa sandelige som ieg leffuer / siger den HERREN HERRE / Sodoma din Søster oc hendis Døtter / hassue icke saa giort / som du oc dine Døtter. See / det vaar Sodoma din Søsters misgerning / Hofferdighed oc offuerlodighed i alting / och god fred / som hun och hendis Døtter hassde. Men de hulpe icke den Fattige och Vlodtofftige / aNen de vaare hoffmodige oc gjorde Verstyggelighed saar mig / Derfaare tog ieg dem oc bort / da ieg begynte at see der til.

Saa hassuer oc Samaria / icke giort halffdelen aff dine synder / aNen du gjorde din Verstyggelighed saa meger mere offuer hende / at du hassue giort din Søster from mod al den verstyggelighed / som du gjorde. Saa bær oc nu din skendzel / du som gør din Søster from ved dine synder / ihuile du gjorde store Verstyggelighed / end hun / oc gør hende frommere end du est / Thi ver oc du nu skamød / oc bær din skendzel / at du hassuer giort din Søster from.

Men ieg vil vende deris fengsel / som er / Sodome oc hendis Døtters / oc denne Samarie / och hendis Døtters fengsel / oc de fangne i dette dit fengsel met dem / At du skal bære din skendzel oc forhaanelse / for alt det som du hassuer giort / oc alligeuel skulle i bliffue trostede. Oc din Søster denne Sodoma oc hendis Døtter skulle omuendis / lige som de vaare før / oc Samaria oc hendis Døtter skulle omuendis / lige som de vaare før / Der til met skal oc du oc dine Døtter omuendis / lige som i vaare før. Oc du skal icke mere rose din søster Sodoma / lige som i din hoffmodigis tid / der din ondfkab vaar icke obenbarer. Som paa den tid / der Syrie datter och Philisternis datter / skendede dig alle vegne / oc forarede dig reint omkring / Der imaatte bære eders skendzel oc Verstyggelighed / siger den HERREN HERRE.

Thi saa siger den HERREN HERRE / Jeg vil gøre mod dig / som du hassuer giort At du foracter Eeden oc forbyder Pacten. Men ieg vil tencke paa min Pact som ieg gjorde met dig / i din Vngdoms tid / Oc ieg vil oprette en euig Pact met dig / Da skal du tencke paa dine veye / oc skamme dig / naar du skal tage din siøste oc minste Søster til dig / som ieg vil gissue dig til Døtter / aNen icke aff din Pact. aNen ieg vil oprette min Pact

Pact met dig/ At du skal fornemme/ at ieg er HERRE/ Paa det at du skal komme det
thu/ oc skamme dig/ oc icke mere tore oplade din mund for skendsel/ naar ieg vil forlade dig al-
der/ som du haffuer gjort/ siger den HERRE HERRE.

XVII.

S HERRE'S ord skede til mig/ oc sagde/ Du Gennistens søn/ Leg
Israels Hush/ it Spøssmaal oc en Lignelse faare/ oc sig/ Saa siger den HER-
RE HERRE. En stor Høn met store Vinge lang paa flucten oc fuld met
fiere/ aff atskillig faarfue/ kom paa Libanon/ oc tog Taappen aff Cederen/ oc
affbrød den øffuerste Quist/ oc førde hannem til Kremere lander/ oc sette han-
nem i Rebmenenis stad. Hand tog oc Sæd aff det samme land/ oc saade hannem i det sam-
me gode land/ som er meger Vand/ oc sette den løff hen. Oc den opuoyste oc bleff icke vdbred Vind-
træ/ met en lau bul/ Thi Grenene der paa bryde sig til der/ oc Røderne der paa vaare vnder
der/ Oc der vaar saa it Vintre/ som fick Quiste oc Grene.

Oc der vaar en anden stor Høn met store Vinge oc mange fiere/ Oc see/ Vintreæt haffde
begerelse i sine røder til samme Høn/ oc vdracte sine Vinkviste mod hannem/ at der skulde van-
dis aff hans plantellsis sted. Oc der vaar dog planter paa en god bond/ haffde mange Vand/ at
der kunde vel haffue faaet Quiste/ oc baaret fruct/ oc bleff icke herligt Vintre.

Saa signu/ Saa siger den HERRE HERRE/ Skulde der lyctis/ Ja mand skal
oprycke Røderne der aff/ oc affruffue fructen/ oc der skal bortgjøris/ at alle fremuoeyne blad der
paa/ skulle bortvisne/ Oc der skal icke ste ved en stor arm/ eller ved meger folck/ paa det mand
skal bortføre det fra sine røder. See/ Der er io vel planter/ Men skulde der lyctis der mer/ Ja/ saa
naar som Østen var røret der/ skal der visne/ paa den sted som der voer.

Oc HERRE'S ord skede til mig/ oc sagde/ Bære sig til det vdydige Hush/ Vide icke/
huad dette er/ Oc sig/ See/ Kongen aff Babylonien kom til Jerusalem/ oc tog hendis Konger
oc hendis Føster/ oc førde dem bort til sig til Babylonien. Oc hand tog aff den Kongelige
Sæd/ oc gjorde en Pact met hannem/ oc tog en Eed aff hannem/ Men de Veldige i landet tog
hand bort/ at Kongeriget skulde bliffue vnderdanigt der mer/ oc icke opsatte sig/ Paa det at
hans Forbund skulde holdis ved mact oc bliffue ved.

Men samme Sæd affalt fra hannem/ oc sende sine Bud til Egypten/ at mand skulde
sende hannem Heste oc meger folck. Skulde der vel lyctis hannem/ Skulde den vndkomme/
som saadant gør/ Oc skulde den vndkomme/ som brød Pacten/ Saa sandelige som ieg leffuer/
siger den HERRE HERRE/ Hand skal dø paa den Kongis sted/ som sette hannem til
Konge/ huss Eed hand haffuer foractet/ oc huss Forbund hand haffuer brudet/ som er i Ba-
bylonien. Oc Pharaos skal icke gøre hannem bistand i Striden/ mer stor Vær oc meger folck/
naar mand opkaster Volde/ oc opbygger Buluerck/ at meger folck skal ihjelslaff. Thi effterdi
hand foractede Eeden oc brød det Forbund/ som hand gaff sin haand paa/ oc gør alt saadant/
hand skal icke vndkomme.

Der faare siger den HERRE HERRE saa/ Saa sandelige som ieg leffuer/ da vil
ieg gøre min Eed/ som hand foractede/ oc min Pact/ som hand brød/ paa hans Hoffuit. Thi
ieg vil kaste mit Garn øffuer hannem/ oc hand skal grebis i min Jagt/ oc ieg vil føre hannem
til Babylonien/ oc der vil ieg gaa i rette met hannem/ fordi at hand haffuer saa forbrudet sig
mod mig. Oc alle hans Anhengere/ som fly met hannem/ de skulle falde ved Suerd/ oc de som
øffuerbliffue/ de skulle bortspæss faar alle Vær/ Oc de skulle fornemme/ at ieg HERRE
sagde det.

Saa siger den HERRE HERRE/ Jeg vil octage aff det høye Cedar træes Taap/
oc bryde en subtilig Quist øffuerst aff Grenene der paa/ oc ieg vil plante hannem paa it høye
sammenfört Bierg/ som er paa Israels høye bierg/ at hand skal saa Grene oc bære fruct/ oc
bliffue icke herligt Cedar træ/ saa/ at allehonde fule kunde bo vnder hannem/ oc at allehonde som
flyger/ kunde bliffue vnder hans Grenis skygge. Oc alle Landens Træ skulle fornemme/ at ieg
HERRE haffuer nedtryckt de høye træ/ oc ophøyet det nedtryckte træ/ oc gjort det grønne træ
tiert/ oc gjort det tørre træ grønt. Jeg HERRE taler det/ oc gør det osaa.

XVIII.

RE ij

De

Ezechiel

S C H E R R E S ord stede til mig/oc sagde/ Duad er det at i hnge der Dids sprock vdi Israels Land/oc siger: Fedrene haffue edet Vilde duer/ Men Børnenis render ere deye der aff. Saa sandelige som ieg leffuer/ siger den H E R R E H E R R E/ saadant Didsprock skal icke mere gaa iblant edet i Israel/ Thi see/ alle Siæle ere mine/ Faderens siæl er oc saa vel min/ som Sønnens siæl/ Huilcken Siæl som syndet/hun skal dø.

Der som nogen er nu from/som gør ret oc vel/ Som icke æder paa Bierge/ som icke opløfter sine øyen til Israels Husis Afguder/ Debestmitter icke sin Væstis Dustru/ Oc ligger icke hoss Dustruen i hendis sugdom/ Som gør ingen mand skade/ Som giffuer den sit Pant igen som hannem er skyldig/ Som tager icke noget fra nogen mer vold/ Som skiffret sit Bisd mer den Hungrige/ oc klæder den Vøgne/ Som icke aagerer/ Som tager icke nogen mands fordel fra hannem/ Som vender sin Naand fra vret/ Den som rer dømmer mellem Folket/ Den som vandrer efter mit Ræt/ oc holder mine Bud/ at hand gør aluorlige der efter/ Hand eren from/ Hand skal haffue Liffuit/ siger den H E R R E H E R R E.

Men om hand affler en Søn/ ochand bliffuer en Røffuer/ som vdgørder Blod/ eller gør ic aff disse stycke/ oc gør inder aff de andie stycker/ Men edet paa Biergene/ oc bestmitter sin Væstis Dustru/ skader de Fattige oc Glendige/ tager noget mer vold/ giffuer icke Pant ret igen/ opløfter sine øyen til Afguder/ huor mer hand bedriffuer en Verstyggelighed/ vda læner paa Zager/ søger Fordel/ Skulde hand leffue/ Hand skal icke leffue. Men/ effterdi hand gjorde al saadan Verstyggelighed/ da skal hand visselige dø/ Hans Blod skal vere paa hannem.

Men om hand affler en Søn/ som seer alle saadanne Synder/ som hans Fader gør/ oc fyrter/ oc gør icke saa/ edet icke paa Biergene/ opløfter icke sine øyen til Israels Husis Afguder/ Bestmitter icke sin Væstis Dustru/ gør ingen mand skade/ holder icke Pant/ tager inder mer vold/ Skiffret sit Bisd mer den Hungrige/ oc klæder den Vøgne/ som vender sin Naand fra vret/ tager icke Zager eller Fordel. Men holder mine Bud/ oc leffuer efter min Ræt/ Hand skal icke dø for sin Faders misgerning skyld/ men leffue. Men hans Fader/ som brugede vold oc vret/ oc gjorde det iblant sit folk/ som icke duer/ See/ hand skal dø/ for sin misgernings skyld.

Deute. 14.
4. Reg. 4.
2. Paral. 25:

Saa sig i/ Huor faare skal Sønnen icke bære sin Faders misgerning: Fordi at hand gjorde ret oc vel/ oc haffuer holder oc gjort al min Ræt/ skal hand leffue/ Thi huilcken Siæl som syndet/hun skal dø. Sønnen skal icke bære Faderens misgerning/ Oc Faderen skal icke bære Sønnens misgerning/ Men den Retferdigis retferdighed skal vere offuer hannem/ Oc den Retferdigis retferdighed skal vere offuer hannem.

Men der som den Wgudelige omuender sig fra alle sine Synder/ som hand haffuer gjort/ oc holder alle mine Bud/ oc gør ret oc vel/ Da skal hand leffue/ oc icke dø. Al hans Offuertrædelse/ som hand haffuer gjort/ skal icke ihukommis/ Men hand skal leffue for sin retferdighed skyld/ som hand gør. Men du/ at ieg haffuer behagelighed i den Wgudeligis Død (siger den H E R R E H E R R E) oc icke meget mere/ at hand skal omuende sig fra sit væsen/ oc leffuer:

Oc der som den Retferdige vender sig fra sin retferdighed/ oc gør lide/ oc leffuer efter al den Verstyggelighed/ som en Wgudelig gør/ Skulde hand leffue: Ja al hans Retferdighed/ som hand haffuer gjort/ skal icke ihukommis/ Men hand skal dø i sin offuertrædelse oc Synd/ som hand haffuer gjort/ End nu sig i/ H E R R E H E R R E handler icke ret.

Saa høret nu/ i aff Israels Høff/ Er det ey saa: at ieg haffuer ret/ oc i haffue vret: Thi naar en Retferdig vender sig fra sin retferdighed oc gør ont/ Da skal hand dø/ Men hand skal dog dø for sin ondskaffs skyld/ som hand gjorde. Tuert emod/ naar den Wgudelige omuender sig fra sin wretferdighed/ som hand haffuer gjort/ oc gør nu ret oc vel/ da skal hand beholde sin siæl leffuende. Thi effterdi at hand seer/ oc omuender sig fra al sin ondskaff/ som hand haffuer gjort/ Da skal hand leffue oc icke dø.

End nu sig de aff Israels Høff/ H E R R E H E R R E handler icke ret. Skulde ieg haffue vret: I aff Israels Høff haffue vret. Der faare vil ieg dømme edet/ aff Israels Høff/ huor effter sit væsen/ siger den H E R R E H E R R E/ Der faare/ saa omuender edet aff al eders Offuertrædelse/ Paa der at i skulle icke falde/ for eders misgernings skyld. Baster fra edet alle eders Offuertrædelse/ mer huilcke i haffue offuertrædet/ oc görer edet it nyt Hierte oc en ny Aand. Thi huor faare vil du saa dø/ du Israels Høff: Thi ieg haffuer

haffuer icke behagelighed til hans Død som døer / siger den HERRE
HERRE / Der faare omuender eder / saa skulde i leffue.

XIX.

En gør du it grædeligt Klagemaal offuer Israels Føfster / oc sig / Huor faare
ligger din Gøder den Løuinde / iblant Løuinderne / oc opføder sine vinge
Løuer: Hun opfødde en aff dem / oc der aff bleff en vng Løue / hand vande
sig til at sønderrisue oc æde Folck. Der Nedningene der hørde om hannem /
grebe de hannem i deris Graff / oc førde hannem mer Lencker til Egypti land.

Der hans Gøder saa nu / at hendis haab vaar borte / der hun haffde lenge
haabet / Da tog hun en anden aff sine Vnge / oc gjorde en vng Løue aff hannem. Der hand
vandede iblant Løuinderne / da bleff hand en vng Løue / hand vande sig oc til at sønderrisue
oc æde Folck / Hand lærde at kende deris Encker / oc ødelagde deris Stæder / At Landet
oc alt der som der i vaar / bleff forferdet / for hans bølende røst. Saa lagde Nedningene sig
aff alle Land reint omkring / oc kaste it Garn offuer hannem / oc grebe hannem i deris Graff
uer / oc fester hannem bunden i it Sprinkel / oc førde hannem til Kongen aff Babylonien /
Oc mand loed foruare hannem / at hans røst skulde icke mere høres paa Israels Bierg.

Din Gøder vaar / som it Vintre / lige som du / planter hof Handet / oc hendis fruct oc
grene vorte aff det store vand / at hendis Quiste bleffur saa stercke / at de vaare gode til Herre
spiter / oc bleff hørt iblant Quistene. Oc der mand saa / at der vaar saa høyt / oc haffde saa man
ge quiste / bleff der opvæxt oc sønderrisuit i grumhed / oc nedfaldt til Jorden oc bortkast / Hsten
var bort tiurde fructen der paa / oc de stercke grene der paa bleffue sønderrudne / at de vishede
oc ophændis. Men der er nu planter i Greden / vdi it riur oc røstigt land. Oc der er en Jld vdi
gaangen aff de stercke quiste der paa / som foræredde fructen der paa / At der er ingen stercke
quiste mere paa hende / til en Herres spir / Der er en flagelig oc iammerlig ting.

XX.

Et hende sig i det siuende aar / paa den tiende dag i den femte maaner / da kom
me nogle aff de Eldste i Israel / at spøre aff HERRE / oc sette dem ned
saar mig. Da stode HERRE S ord til mig / oc sagde / Du Gennissens
søn / tale til Israels Eldste / oc sig til dem / Saa siger den HERRE HER
RE / Eri i forme at atspøre mig: Saa sandelige som ieg leffuer / da vil ieg
veere wat spurt aff eder / siger den HERRE HERRE. Men vil du / Gennissens søn /
straffe dem / daa maar du saa straffe dem / Giff dem deris Fedres Verstyggelighed til kende / oc
sig til dem.

Saa siger den HERRE HERRE / Paa den tid / der ieg vdualde Israel / opløffte
ieg min Naand til Jacobs Husis Sæd / oc ieg gaff mig til kende saar dem i Egypti land / Ja
ieg opløffte min Naand til dem / oc sagde / Jeg er HERRE eders Gud. Oc ieg opløffte
min Naand samme tid / at ieg førde dem aff Egypti land / vdi it Land / som ieg forsaar dem
mer / som styder mer Vælt oc Hunig / it ædel Land saar alle land. Oc ieg sagde til dem / Huert
skal bortkaste den Verstyggelighed fra sine øyen / oc besmitter eder icke paa Egyptemis Affgu
der / Thi ieg er HERRE eders Gud.

Men de vaare mig vlydige / oc vilde icke høre mig / oc ingen aff dem bortkaste Verstygge
lighed saar sine øyen / oc de forlode icke heller Egypti Affguder. Da renckte ieg / at vdgysde min
grumhed offuer dem / oc lade al min vrede gaa offuer dem / end nu i Egypti land / Men ieg
forloed det for mit Vælt / at der skulde icke bliffue vanhelliget saar Nedningene / iblant
huilcke de vaare / oc for huilcke ieg haffde giffuit mig dem til kende / at ieg vilde føre dem aff
Egypti Land.

Oc der ieg haffde ført dem aff Egypti land / oc ført dem bort i Greden / Da gaff ieg dem
mine Bud / oc lærde dem min Ræt / Ved huilcken Gennissen leffuer / som holder dem. Jeg
gaff dem oc min Sabbath / til it Tegen mellem mig oc dem / At de skulde lære der mer / at ieg
er HERRE / som hellig gør dem. Men Israels Huf vaar mig vlydig / oc saa i Greden /
oc leffuede icke efter mine Bud / Men de foracted min Ræt / Ved huilcken Gennissen leff
uer / som holder dem / oc de vanhelligede min Sabbath gantse meger. Da renckte ieg / at vdgys
de min grumhed offuer dem i Greden / oc ødelegge dem aldelis / Men ieg loed det for mit vælt /
RE in skyd /

Ezechiel

Styld/paa der/at der skulde icke vanhelligis iblant Nedningene/ fra huilcke ieg vdførde dem.
 Oc ieg opløste min Naand mod dem i Drieken/at ieg valde icke føre dem i der Land/som
 ieg hadde giffuit dem/som styder met Auelc oc Hunig/it edelt Land/offuer alle land. Fordi/
 at de foractede min Ræt/oc icke leffuede effter mine Bud/oc vanhelligede min Sabbath/Thi
 de vandiede effter deris Dierers Affguder. Men mit øye sparde dem/at ieg icke forderffuede
 dem/ey heller aldels omkom dem i Drieken.

Oc ieg sagde til deris Børn i Drieken/ I skulle icke leffue effter eders Fedris Bud/oc icke
 holde deris Ræt/oc icke besmitte eder paa deris Affguder. Thi ieg er HERRE/Eders
 Gud/ I skulle leffue effter mine Bud/oc i skulle holde min Ræt/oc gøre der effter/oc i skulle
 hellige mine Sabbather/at de skulle vere it Tegen mellem mig oc eder/at i skulle vide at ieg er
 HERRE/Eders Gud. Men Børnene vaare mig oc volydige/leffuede icke effter mine
 Bud/hulde icke heller min Ræt/at de gjorde der effter/ Ved huilcke oc Drennisten leffuer som
 holder dem/oc de vanhelligede mine Sabbather.

Da tenckte ieg at vdgøde min grumhed offuer dem/oc lade al min vrede gaa offuer dem
 i Drieken. Men ieg vende min Naand/oc forloed der for mit Taffin styld/Paa der/at der skulde
 icke vanhelligis faar Nedningene/ fra huilcke ieg hadde vdført dem. Jeg opløste oc min
 Naand mod dem i Drieken/at ieg bortspredde dem iblant Nedningene/oc kaste dem hen i Lan-
 dene/fordi/At de hulde icke mine Bud/oc foractede min Ræt/oc vanhelligede mine Saba-
 ther/oc saae effter deris Fedris Affguder. Der faare gaff ieg dem i den lærdom som icke er god/
 oc i den Ræt/i huilcken de kunde icke haffue Liffuit/Oc bortkaste dem mer deris Offer/der de
 opbrænde alle deris Føsteføde met ild/huor mer ieg forstyrrede dem/oc de maatte lere/at ieg
 er HERRE.

Der faare tale du drenniskens søn/met Israels Huff/oc sig til dem/ Saa siger den
 HERRE HERRE/Eders Fedre haffue end nu videre bespaatter oc tradet mig/
 Thi der ieg hadde ført dem i Landet/offuer huilcket ieg hadde opløst min Naand/at ieg vil-
 de giffue dem der/Huor de saae it høyr Bierg eller it ryckt Træ/der offrede de deris Offer/oc
 bare deris hadelige Gaffuer did/oc gjorde der deris søde Røg/oc vdgødede der deris Druk-
 offer. Men ieg sagde til dem/Quad skal dog den Høye/til huilcken i gaa: Oc saa kaldis hun
 der Høye/indtil paa denne dag.

Der faare sig til Israels Huff/Saa siger den HERRE HERRE/ I besmitte
 eder i eders Fedris væsen/oc beduffue horeri mer eders verstyggelighed/oc besmitte eder met
 eders Affguder/til huilcke i offre eders Gaffuer/oc opbrænde eder Sønnen oc Døtteren met ild/
 indtil paa denne dag/Oc ieg skal lade eder aff Israels Huff atspøse mig: Saa sandelige som
 ieg leffuer/siger den HERRE HERRE/ Jeg vil vere vatspurt aff eder. Der til at i
 tencke/wi ville gøre/som Nedningene oc som andre Folk i Landene/ tilbede Træ oc Scene/
 der skal feyle eder.

Saa sandelige som ieg leffuer/siger den HERRE HERRE/ Jeg vil regere off-
 uer eder met en sterck Naand oc vdract Aem/oc met vdført Grumhed. Oc ieg vil føre eder fra
 Folkene/oc aff Landene som i ere bortspidde/oc samle eder der met en sterck haand oc vdract
 Aem/oc met en vdført Grumhed. Oc ieg vil føre eder i Folkens Drieken/oc der gaa i rette
 mer eder/ fra ansiet oc til ansiet. Lige som ieg gick i rette mer eders forfedre i Drieken hof Egypten/
 Lige saa vil ieg oc gaa i rette mer eder/siger den HERRE HERRE. Jeg vil vel
 føre eder vnder Riset/oc tuinge eder met Pactens baand. Oc ieg vil vdføre de vdgudelige
 iblant eder de Affaldne/oc dem som offuertræde mod mig/ Ja ieg vil føre dem aff de Land/
 som de nu bo/oc icke lade dem komme i Israels Land/ At i skulle lære/ at ieg er HERRE.

Der faare i aff Israels Huff/ Saa siger den HERRE HERRE/ Effredi at
 i ville io icke lyde mig/ Saa farer bort/oc tiener huor sine Affguder/ Men lader her effter mit
 hellige Taffin vere vskent mer eders Offer oc Affguder. Thi saa siger den HERRE
 HERRE/Paa mit hellige Bierg/paa det høye Israels Bierg/ der skal alt Is-
 raelis Huff/oc alle de som ere i Landet/tiene mig/ Der skulle de bliffue mig tacknemmelige/oc
 der vil ieg æfte eders Løffelsis Offer/oc eders første fructus Offer/mer alt det som i hellige
 oc samler eder aff Landene/til huilcke i ere bortspidde/oc ieg vil hellig gøre is i eder faar Ned-
 ningene.

Oc i skulle fornemme/at ieg er HERRE/Naar ieg haffuer ført eder i Israels land/
 I der Land/offuer huilcket ieg opløste min Naand/at ieg vilde giffue eders Fedre der. Der
 skulle i tencke/paa eders væsen/oc paa alle eders gerninger/mer huilke i ere besmitte/oc i skulle
 angre

angre al eders ondskaff / som i haffue gjort. De i skulle fornemme / at ieg er HERRE / naar ieg gør mer eder / for mit Naam Ryld / oc icke efter eders onde vaser oc skadelige gerninger / du Israels Høff / siger den HERRE HERRE.

XXI.

HERRE'S ord skede til mig / oc sagde / Du aNenniskens søn / Sæt dit ansigt mod Synden vær / oc dryppe mod Synden / oc spaa mod den Skou i marcken mod Synden. De sig til Skouen mod Synden / Hør HERRE'S ord / Saa siger den HERRE HERRE / See / ieg vil oprette en Jld i dig / hand skal forære baade grøne oc røde Træ / at mand skal icke kunde vdslycke hans Lue / aNen alt der som staar fra Synden oc indtil Vorden / skal opbrendis. Oc alt Kød skal see / at ieg HERRE'S haffuer optent hannem / oc ingen skal kunde vdslycke hannem. Oc ieg sagde / Ah HERRE HERRE / De sig om mig / Denne taler idel forættede ord.

HERRE'S ord skede til mig / oc sagde / Du aNenniskens søn / Sæt dit ansigt mod Jerusalem / oc dryppe mod Helligdommen / oc spaa mod Israels Land. De sig til Israels land / Saa siger den HERRE HERRE / See / Jeg vil til dig / Jeg vil drage mit Suerd aff balgen / oc ieg vil oprette i dig / baade retferdige oc vretferdige. Efterdi at ieg vil da oprette i dig / baade retferdige oc vretferdige / saa skal mit Suerd vdfare aff balgen offuer alt Kød fra Synden indtil Vorden / Oc alt Kød skal fornemme / at ieg HERRE'S haffuer vddraget mit Suerd aff sin balge / oc der skal icke indstingis igen.

De du aNenniskens søn skal sucke / indtil dine Lender gøre dig ont / ia du skal bestelige sucke / at de der see. De naar de sig til dig: Hvor faare sucke du? Da skal du sige / For der rycte Ryld / som der kommer / for huilcker alle Hierter skulle mistroste sig / oc alle hender nedhenge / al Gød falde / oc alle Rætt skule gaa som Vand / See / der kommer / oc der skal se / siger den HERRE HERRE.

HERRE'S ord skede til mig / oc sagde / Du aNenniskens søn / spaa / oc sig / Saa siger HERRE'S / Sig / Suerdet / ia Suerdet er gjort huaft oc feyet / Der er huaft gjort / at der skal slaa / Der er feyet / at der skal skinne. O hvor glade vilde vi vere / om hand gjorde end alle Træene / til Røff / offuer de onde Bøyn / aNen hand haffuer vdfaaet it Suerd at feye / at mand skal holde det / Der er huaft gjort oc feyet / at mand skal faa hannem der i haanden som skal ihjelsla. Robe oc hyle / du aNenniskens søn / Thi der gaar offuer mit Folk / oc offuer alle Regentene i Israel / som ere forsamlede til Suerd / mer mit Folk. Der faare sla paa dine Lender / Thi hand haffuer offte straffer dem / huad haffuer der hulper: De onde Bøyns Røff vil icke hielpe / siger den HERRE HERRE.

De du aNenniskens søn / spaa / oc sla dine Lender tilfammen / Thi Suerdet skal komme dubbelt / ia tredubbelt / It Dræbe suerd / it stort Slagsuerd / som skal ocramme paa dem i Hærs herne / der som de hensly. Jeg vil lade Suerdet klinge / at Hiertene skule mistroste / oc mange skule falde i alle deris Pore / Ah / huiledis blincker der / oc hugger frem til slacting / oc sig / Hug til / baade paa den høyre oc venstre side / huad faar dig er. Da vil ieg vere glad mer mine Lender der offuer / oc lade min vrede gaa / Jeg HERRE'S sagde der.

HERRE'S ord skede til mig / oc sagde / Du aNenniskens søn / Hør tho veye / ved huilcke Kongens Suerd aff Babylonien skal komme / aNen de skule baade gaa aff it Land / Oc sæt it Tegen faar paa veyen mod Straden / til huilken det skal vise. Oc gør veyen / at Suerdet kand komme til Ammons Bøyns Rabbath / oc i Juda til den faste Stad Jerusalem. Thi Kongen aff Babylonien skal sticke sig paa den Vey / faare paa de tho veye / at lade der spaa faar sig / oc skude der mer Pile om Laaden / atspøse sine Affguder / oc see til Leffueren.

De Spaadommen skal vduise paa den høyre side mod Jerusalem / at hand skal lade søre Bucke hen til / oc gøre huler / oc offuerfalde dem / oc myrde dem mer stort stetig / oc at hand skal gøre Bucke mod Døren / oc bygge der Volde vern oc Buluerck. aNen den spaadom skal dem trycke at vere falsk / hand maa suere saa dyre som hand vil / aNen hand skal tencke paa misgerninger / at hand skal vinde hannem. Der faare siger den HERRE HERRE / Saa / Der faare at i ihukommis for eders misgerning oc eders vlydelse er obenbare / at mand kand see eders synd i al eders gerning / Ia der faare at i kommis ihu / skule i fangis mer vold.

RE iij De

Ezechiel

De du Israels Første/du som est fordsimt oc hen rettet/hues dag skal komme/nåar misgerningen er kommen til ende/saa siger den HERRE HERRE/Tag bort Hatten/oc tag Krunen aff/Thi der skal huercken Hat eller Krune bliffue/Men den som ophøvede sig/hand skal nedtrycke/De den som nedtryckte sig/hand skal ophøyes. Jeg vil gøre Krunen til inced/til inced/til inced/Indtil den kommer/som skal haffue hende/Hannem vil ieg giffue hende.

Ammon.

De du Aennistens søn/spaa/oc sig/saa siger den HERRE HERRE/om Ammons bøn/oc om deris skendzel/oc sig/Suerdet/suerdet er vddiaget/ar ihiesla/Det er fere/ar det skal myrde/oc det skal blinke. Der saare/ar du loedst dig sige falske Syn/oc spaa dig Løgn/huor mer du skal oc offuergiffue iblant de ihieslagne Vgudelige/huoss dag kommer/der misgerningen vaar kommen til ende. De om Suerdet end stingis i balgen igen/da vil ieg dog dømmme dig i den sted/som du est skabt/oc i det Land/som du est fød. De ieg vil vdgryde min vrede offuer dig/Jeg vil oplase min grumhedsild offuer dig/oc vil anuorde dig i de Folckis hender/som kunde briende oc forderffue. Du skal bliffue Jiden til maad/oc dit Blod skal vdgrydis i landet/oc mand skal icke mere komme dig ihu/Thi ieg HERRE/Haffuer det sagt.

XXII.

CHERRENS ord skede til mig/oc sagde/Du Aennistens søn/vilt du icke straffe din mordeste Stad/oc vise hannem al sin Verstyggelighed/Sig/saa siger den HERRE HERRE/D Stad/du som vdgryder dinis blod/paa det ar din tid skal komme/oc du som gør Affguder hoss dig/huor mer du besmitter dig. Du synder i det Blod/som du vdgryder/oc du besmitter dig med de Affguder/som du gør/Det mer drager du dine dage frem/oc gør ar dine aar mue komme. Der saare vil ieg gøre dig til en Spaar blant Hedningene/oc til en Skendzel i alle Land/Baade nær oc longt borte/stulle de bespaare dig/oc du skal haffue icke skendzel eyere/oc lide stor iammer.

See/Søsterne i Israel/huer er mectig hoss dig til ar vdgryde Blod. De foratte Fader oc Moder/De fremmede gøre de vold oc wret/De plagge Faderløse bøn oc Encker. Du foratter min Helligdom/oc vanhelliger mine Sabbather. Forredere ere i dig/Paa det ar de kunde vdgryde blod/de ede paa Diergene/oc handle forredelige i dig. De oprecke deris Fendis blysel/oc gøre Quinder i deris siugdum/oc de bedriffue Verstyggelighed iblant huer andie/frende mer Frendis Hustru/De skende deris egne Sønners Hustru mer al forredelighed/De reнге deris egne Søstir/deris Faders Døtter. De tage Gaffuer/paa det ar de kunde vdgryde blod/De bruge Zlager/oc tage fordelen fra huer andre/oc bedriffue deris Gerighed mod deris Nefte/oc gøre huer andre vold/oc forglemme mig saa/siger den HERRE HERRE.

See/Jeg vil sla mine Hender tilfammen/offuer den Gerighed som du bedriffuer/oc offuer der Blod/som vdgrydet er i dig. Aent du oc/ar dit Hierte skal det kunde lide/eller dine hender fordrage/paa den tid/naar ieg vil straffe dig: Jeg HERRE/Haffuer taler der/oc ieg vil oc saa gøre det/oc ieg vil bortspæ dig iblant Hedningene/oc forsløde dig i Landene/De nemme/ar ieg er HERRE.

De HERRENS ord skede til mig/oc sagde/Du Aennistens søn/Israels Hustru er mig bleffuit til en Skum/Al deris kaaber/tin/uern oc bly/er bleffuen i onen til Sølffskum. Der saare siger den HERRE HERRE/saa/Efterdi ar i alle ere bleffue Skum/See/da vil ieg samle eder alle tilhobe i Jerusalem/oc saa/Efterdi ar i alle ere bleffue Skum/See/tin tilfammen i onen/ar mand skal oplase en Jld der vnder/oc sønderfsmelte der/Saa vil ieg oc samle eder tilhobe i min vrede oc grumhed/indlegge oc smelte eder. Ja ieg vil samle eder/oc oplase min vredis Jld iblant eder/ar i stulle smelte der inde. Lige som Sølff smeltis i onen/saa stulle i oc smelte der vdi/De forlemme/ar ieg HERRE/Haffuer vdgrydet min grumhed offuer eder.

Propherer.

Prefter.

De HERRENS ord skede til mig/oc sagde/Du Aennistens søn/sig til dem/Du est i Land/som icke staar til ar rense/lige som nogens/der icke bliffuer rengioet/i vredens tid. Propheterne som ere der inde/haffue beforet sig tilhobe/ar opæde Sielene/lige som en bølens de Louue/naar hand tager roff/de rissue gods oc pendinge til dem/oc gøre mange Encker der inde. Deris Prefter onuende forredelige min Lou/oc vanhelge min Helligdom/De holde ingen stilsmisse mellem Helligt oc Whelligt/oc de lære icke/huad rent eller wrent er/De de beuare

beuare icke mine Sabbather/ oc ieg bliffuer vanhelliget iblant dem. Deris Føfster ere der vdi Føfsterne.
lige som riffuende Viffue/ at vdgdyde blod/ oc omkomme Sielene/ for deris gerighed fylde.

Oc deris Propheete/ talte dem met løff/ talte/ predickte løff/ tiende/ oc spaa dem Løgn/ och
fige/ faa figer den HERRE HERRE/ Alligeuel at HERRE HERRE/ haaffuer det icke taler.
Folck i Landet bruge vold/ oc røffue diifelige/ oc plagge de Arme oc Elendige/ oc gøre de
feemmede vold oc vreet. Jeg lette iblant dem/ om nogen giorde sig en Ane/ oc flode mod mig
for Gaber/ for Landet/ at ieg fculde icke forderffue det/ Aen ieg fant der ingen. Derfaare vdi
fyre ieg min vrede offuer dem/ oc ieg giorde en ende paa dem met min grumheds Jld/ oc gaff
dem faa deris forrienten løn paa deris Hoffuit/ figer den HERRE HERRE.

Folck i
Landet.

XXIII.

CHERRE HERRE Sord ftede til mig/ och fagde/ Du menniskens føn/ Der
vaare cho Quinder/ en a Noders døfter/ De bedreffue horeri i Egypten i deris
vngdom/ de lode der tage paa deris Byft/ oc lode treffue deris Jomfrudoms
Patte. Den ftefte hed Ahala/ oc hendis føfter Ahaliba. Och ieg rog dem til
Ere/ oc de fode mig Sønner oc Døfter/ oc Ahala hed Samaria/ oc Ahaliba Jerufalem.

Ahala bedreffue horeri/ der ieg haaffde tager hende och hun brende mod sine Boler/ mod de
Affyrier/ som komme til hende/ mod Føfster oc Herrer/ som vaare fkedde met filke/ oc alle vne
gedeylige Karle/ som vaare/ mod Keyfener oc Vogne. Oc hun boledde met alle deyliche Karle
i Affyria/ oc befmitrede sig met alle deris Affguder/ huor hun haaffde bynde til en. Der til for
loed hun oc icke hendis Døfter met Egypten/ som haaffde bolet met hende/ aff hendis Vng
dom oc flet/ oc tager hendis Jomfrudoms Byft/ och bedreffuit flori horeri met hende. Da
gaff ieg hende offuer i fin bolers haand/ de Affyriers bøn/ til huilke hun brende aff lyft. De op
teete hendis Blyfel/ oc borttoge hendis Sønner oc Døfter/ Oc de ihiefloge hende met fued.
Oc der kom vdi/ at disse Quinder vaare ftraffede.

Aen der hendis føfter Ahaliba der faa/ da brende hun meget verre/ end den anden/ oc be
dreff mere horeri/ end hendis Søfter/ oc brende mod de Affyriers bøn/ de som vaare met Fø
fterne oc Herrene/ som komme til hende vel fkedde/ Keyfener oc vogne/ oc alle vng deyliche
Karle. Da faa ieg at de vaare baade befmitrede i lige haande maade. Aen denne bedreff flori
horeri/ Thi der hun faa malede aend paa veggene i esd farrfue/ Chaldeenis Billede/ om
giordede om deris Lender/ och haaffde fordelt hetter paa deris Hoffuit/ oc alle lige til at fee/ som
voldige folck/ Søn Babyloniers oc Chaldeen Bøn bare/ i deris Federne land/ Hun brend
de mod dem/ faa fnaet som hun faa dem/ och hun fende Bud til dem i Chaldeen.

Der de Babyloniers bøn komme nu til hende at foffue hoff hende/ effere kerlighed/ da
befmitrede de hende met deris horeri/ oc hun befmitrede sig met dem/ at hun bleff vræt aff dem.
Deder baade hendis horeri och Stendsel/ vaare faa gangfke obenbare/ da bleff ieg oc Red aff
hende/ lige som ieg oc bleff Red aff hendis Søfter. Aen hun bedreff fte horeri altid mere/ och
teente paa fin vngdoms tid/ der hun bedreff fte horeri i Egypti land. Oc brende mod sine bo
ler/ huilken bynde vaare/ lige som Afenis oc Nefis bynde. Och du befteckede din vruct/ lige
som i din Vngdom/ der de i Egypten tage dine Byft/ oc treffuede dine Patte.

Der faare Ahaliba/ faa figer den HERRE HERRE/ See/ Jeg vil opuecke di
ne Boler mod dig/ huilke du eft Red aff/ oc ieg vil fte dem trint omkring dig/ som ere Bap
lons bøn/ oc alle Chaldeer/ met Hoffuitmendene/ Føfster oc Herrer/ oc alle Affyrier met dem
de deyliche vng a Nandføn/ alle Føfster oc Herrer/ Riddere oc Edele oc alle honde Keyfener
de de fculle komme mod dig rufede met vogne oc Keyfener/ oc met en fte hob folck/ oc de
fculle belegge dig/ met fmaa Skiolde/ Skiolde oc Nielme/ trint omkring. Dem vil ieg befale
Rættet/ at de fculle dømme dig effter deris Ræt.

Jeg vil lade min Nidkerhed gaa offuer dig/ at de fculle handle wbaarmhiertelige met dig/
de fculle fteere i fæse oc Hern aff dig/ oc huad som offuerbliffuer/ det fte falde ved Sued. De
fculle borttage dine Sønner oc Døfter/ oc opbrende det met Jld som offuerbliffuer. De fculle
diage dine fieder aff dig/ oc bort tage dine Prydelfer. Saa vil ieg gøre en ende paa din vruct/
oc die horeri met Egypti land/ Ar du fte icke mere opløffte dine øyen effter dem/ oc icke mere
teente paa Egypten.

Thi faa figer den HERRE HERRE/ See/ ieg vil antuorde dig i deris hender/
som du hadet/ oc eft bleffuen Red aff/ De fculle handle met dig som Fiender/ oc bort tage alt
der/ som du haaffuer forhuert fuit/ oc lade dig nøgen oc blot/ Ar din Blyfel/ oc din vruct oc ho
veri fte oprecks/ Dette fte dig fte for dit horeri fylde/ som du haaffuer bedreffuit met Vednins
gene

Ezechiel

gene/oc besmietet dig met deris Affguder. Du hassuer gonger i din Søsters veye / Der saare giffuer ieg dig oc saa hendis Kalck i din Naand.

Saa siger den HERRE HERRE / Du skalt dricke din Søsters Kalck / saa dyb oc vid som hand er / Du skalt bliffue til saa stor Bespaartelse oc Forhaanelse / at der skal bliffue vilideligt. Du skalt dricke dig fuld aff den stercke dyck oc iammer / Thi din Søsters Samarie Kalck / er iammerens oc bedrøffuellsens Kalck. Den skalt du rent vdricke / der effter skalt du sonderaste skaardene / oc sondererffue dine bryst / Thi ieg talede der / siger den HERRE HERRE. Der saare siger den HERRE HERRE saa / Fordi / at du sorglemde mig / oc kaste mig bag din ryg / Saa bær oc nu din Vruet oc dit Noeri.

De HERRE EN sagde til mig / Du a Denniskens søn / Vilt du icke straffe Ahala oc Ahaliba / oc vise dem deris Verrygghelighed / huorledis de hassue bedrøffue Noeri / oc vdgry die blod / oc bruder Ecteskaff met Affguder / Der til met opbiende de deris bøn for dem til offer / som de fødte mig. Der offuer hassue de der gjort mig / De hassue besmietet min Helligdom / samme tid / oc vanhelliger mine Sabbather. Thi den tid de hassue slactet deris Bøn saar Affguderne / da ginge de samme dag i min Helligdom / at vanhellige den / See / saadant hassue de gjort i mit Huse.

De sende oc Bud effter Folk / som skulde komme aff Landene langt fra / De see / der de komme / da badde du dig oc smyckede dig / oc pydede dig met Smider / dem til ære. De du sadst paa en herlig Seng / saar huilcken stod it Bord bered / der paa gjorde du røggelse / oc offrede min Olie der paa. Der begyntis en stor gledskaffs røst / De de gaffue Folket / som did vaare komme alleuegne aff stor Folk oc aff Drieken / Smider paa deris Alme / oc derlige Kruner paa deris Hoffuut.

De ieg tenckte / Hun er vant met Noeri / aff gammel tid / Hun kand icke lade aff Noeri. Thi mand gaar ind til hende / Lige som mand gaar ind til en Noie / lige saa gaar mand til Ahala oc Ahaliba de vruetige Quinder. Der saare skulle aendene straffe dem / som skulde fuldkomme Aetren / som mand skal straffe Noerquinder / oc Blods vdgryder / Thi de ere Dorkoner / oc deris Vender ere fulde aff blod.

Saa siger den HERRE HERRE / For en stor Hob hid op offuer dem / oc giff dem til Ross oc Bytte / som dem skulde stene / oc stinge dennem igennem mer deris Suerd / oc ihjellsa deris Sønner oc Døtter / oc opbiende deris Huse met ild. Saa vil ieg gøre en ende paa den vruet i Landet / At alle Quinder skulde støde dem der paa / oc icke gøre effter saadan vruet. De mand skal legge eders vruet paa eder / oc i skulde bære eders Affguders synd / paa der i skulde fornemme / at ieg er den HERRE HERRE.

XXIII.

En Lignelse om Gyden.

Jeremias.

CHERRE EN Sord stede til mig / i det niende aar / paa den tiuende dag / i den tiende maaned / oc sagde / Du a Denniskens søn / Scriff denne dag op / ia lige denne dag / Thi Kongen aff Babylonien hassuer rustet sig lige paa dens ne dag mod Jerusalem. Oc giff der wlydige Folk en Lignelse / oc sig til dem / Saa siger den HERRE HERRE / Sæt en Gyde til / sæt til / oc lad vand der vdi. Leg styckene tilsammen der i / som skulde der vdi / oc de beste stycke / Lenderne oc Skulderne / oc fyld hende met de beste aarffstycke. Tag der beste aff Viorden / oc gør en Jld der vnder / at kaage aarffstyckene / oc lad der fluy sunde / oc aarffstyckene vel kaagis.

Der saare siger den HERRE HERRE / Den mordiske Stad / som er saadan en Gyde / at der vedbrende henger der vdi / oc vil icke gaa aff / Tag it stycke vdi effter der ander / oc du toir icke kaste laad der offuer / huilcket først skal vdi. Thi hendis blod er der vdi / som hun hassuer vdgrydet paa en Blot klippe / oc icke paa Jorden / der som mand kunde dog hassue tilkræber der met iord. De ieg hassuer oc saa tilsted hende at vdgryde samme Blod paa en Blot klippe / at der skulde icke tilkræbis / Paa der at grumheden skulde komme offuer hende / oc at der skulde heffnis.

Der saare siger den HERRE HERRE / Du mordiske Stad / huilcken ieg vil gøre til en stor Jld. Bær ekon megen Ved hid / optent ilden / at Røder bliffuer saader / oc leg vel vrer der paa / at aarffstyckene vedbrende. Sæt oc Gyden rom paa gløderne / at hun kand bliffue vel hed / at hendis kræber kand opbrende / Om hendis wrenlighed vilde end borsmelis / oc hendis vedbrende affgaa. Aen huor meger hun brendis / da vil dog icke der vedbrende de gaa aff / Thi der er for meger vedbrent / der maa smeltis i Jlden. Din wrenlighed er saa for hårdet / at der som ieg end gerne vilde gøre dig ren / da vil du dog icke lade rense dig / aff din wrenlighed.

Wienlighed. Der faare kant du icke her effter bliffue ren igen / for end min grumhed haaffuer
 eter sig paa dig. Jeg HERRE EN haaffuer raler det / Det skal komme / Jeg vil gore det / oc
 icke forsomme det / Jeg vil icke spare / oc ey heller lade mig det angre / Men de skulle dømme
 dig / effter som du haaffuer leffuit oc gjort / siger den HERRE HERRE.

De HERRENS ord skede til mig / oc sagde / Du Menniskens søn / (Hrens lyst)
 See / ieg vil borttage dine syens lyst ved en Plaffue / Men du skal icke klage ey heller græde / der er huffu.
 ey heller vdgiffue en thaar. Du maat lønlige fucte / Men du skal ingen Dødis klage føre /
 Men du skal tage din Prydelse paa dig / oc drage dine sko paa dig / Du skal icke stule din
 mund / du skal icke ade Sørge brød. Oc der ieg ralede til Folket aarte om morgenen / da døde
 min Huffu om afftenen / Oc ieg gjorde den anden morgen / lige som mig vaar befalet. Oc
 Folket sagde til mig / Vile du icke da giffue off til kende / huad det betyder off / som du gør.
 Oc ieg sagde til dem / HERRE EN ralede til mig / oc sagde / Sig til Israels Huff / at
 den HERRE HERRE siger saa / See / Jeg vil vanhellige min Helligdom / eders høye
 ste Trøst / eders syens lyst / oc eders hiertis øndste / oc eders Sønner oc Døtter / som i skulle
 miste / skulle falde ved Suerd. Oc i skulle gore / som ieg gjorde / I skulle icke stule eders Mund /
 oc icke ade Sørge brød / Men i skulle sette eders pyrdelse paa eders huffu / oc drage eders sko
 paa eder / I skulle icke klage ey heller græde / Men i skulle vansmettis offuer eders synder / oc
 fucte iblant huer andre. Oc saa skal Ezechiel vere eder en vnderlig Ting / at i skulle gore / lige
 som hand haaffuer gjort / naar det nu kómer / Huor mer i skulle fornemme / at ieg er den HER
 RE HERRE.

Oc du Menniskens søn / Paa den tid / naar ieg skal borttage fra dem deris Mact oc trøst /
 deris syens lyst oc deris hiertis øndste oc deris Sønner oc Døtter / Ja paa den samme tid /
 skal en komme til dig / som er vndfyrd / oc kundgøre dig det. Paa den tid / skal din Mund op
 lades / mer hannem som er vndfyrd / at du skal tale / oc icke mere tie / Thi du skal vere deris for
 undelse / at de skulle fornemme / Jeg er HERRE EN.

XXV.

HERRENS ord skede til mig / oc sagde / Du Menniskens søn / sat dit Ammon.
 ansiet mod Ammons bøn / oc spaa mod dem / oc sig til Ammons bøn / Næst Jeremie. 49.
 HERRENS HERRENS ord / Saa siger den HERRE HER
 RE. Fordi at i sagde / Haha / offuer min Helligdom / hand er vanhelliget / oc
 offuer Israels land / der er ødelagt / oc offuer Juda Huff / der er bortført fan
 get / Der faare see / Vil ieg giffue dig i de bønns hender aff Hsten / och de skulle bygge deris
 Slaar oc Bolig der vdi / De skulle ade din fruct / oc dricke din Mælk. Oc ieg vil gore Rab
 bach til en Kamelsfold / oc Ammons bøn til faarestier / oc de skulle fornemme / at ieg er HER
 RE EN.

Thi saa siger den HERRE HERRE / Fordi / at du saa klappede tilsammen met dine
 hender oc sparckede met føderne / oc haaffuer glæd dig saa spaattelige aff alt dit hierte offuer Is
 rael land / Der faare see / Jeg vil vdræke min Naand offuer dig / oc giffue Nedningene dig til
 Byrte / oc oprycke dig fra Folkene / oc ødelegge dig aff Landene / oc affsterte dig / Oc du skal
 fornemme / at ieg er HERRE EN.

Saa siger den HERRE HERRE / Fordi / at Noab oc Seir sigte / See / Juda Huff Noab.
 er lige / som alle andre Nedningene / See / saa vil ieg obne Noab paa siden i hans Stæder / oc Esaia 16.
 i hans adelige Lands Landemercke / som er / Beth Jesimoth / Baala Neon / oc Ririathaim / de Jerem. 48.
 Bøn mod Hsten / mer Ammons bøn / Oc ieg vil giffue dem hende til Aff / at mand skal icke
 mere ihukomme Ammons bøn iblant Nedningene. Oc ieg vil lade gaa Ræt offuer Noab /
 Oc de skulle fornemme / at ieg er HERRE EN.

Saa siger den HERRE HERRE / Fordi / at Edom heffnede sig paa Juda Huff / Edom.
 oc syndede met sin heffn / Der faare siger den HERRE HERRE saa. Jeg vil vdræke min Jerem. 49.
 haand offuer Edom / oc ieg vil oprycke der aff / baade Menniske oc Fæ / oc ødelegge hende fra
 Theman indtil Dedan / oc felde dem ved Suerd. Oc ieg vil heffne mig offuer Edom igen / ved
 mit Folk Israel / oc de skulle gore ved Edom effter min vrede oc grumhed / at de skulle fornem
 me min heffn / siger den HERRE HERRE.

Saa siger den HERRE HERRE / Fordi / at Philisterne haaffue heffnet dem / oc heff Philisterne.
 net den gamle had / effter al deris vilie / met (mit Folkis) skade / Der faare siger den HERRE Esaia 15.
 RE HERRE saa / See / Jeg vil vdræke min Naand offuer Philisterne / oc oprycke Strids Jerem. 48.
 mendene / oc ieg vil omkomme de offuerbleffne hofff Daffens brød / oc ieg vil gore en stor heffn
 paa dem.

Ezechiel XXVI.

Tyrus.
Esaie 23.
Ierem. 47.

C det hende sig i det ellefte aar / paa den første dag i den første maaned / da stede HERRENS ord til mig / oc sagde / Du a' Denniskens søn / For di / at Tyrus siger offuer Jerusalem / Haha / Folckenis porte ere sonderbuudne / Det er vent til mig / Jeg bliffuer nu fuld / men hun er øde. Der faare siger den HERRE HERRE saa / See / Jeg vil til dig Tyrus / oc ieg vil spørre mange Nedninge vdo offuer dig / lige som I affuer ophøyer sig mer sine følger. De skulle forderffue a' Durene i Tyro / oc affbryde hendis Taarn / Ja ieg vil oc bortfere sigffuen faar hende / oc ieg vil gøre en Blot klippe aff hende / oc til en Holm i Iaffuer / som mand kand vdspre Fiskegarn paa / Thi ieg haffuer talet det / siger der HERRE HERRE / oc hun skal bliffue Nedningene til Roff. De hendis Døtter / som ligge paa marcken / skulle ihielssaff ved Suerd / Oc de skulle somemme / at ieg er HERRE.

Thi saa siger den HERRE HERRE / See / Jeg vil lade Nabogodonosor Kongen aff Babylonien komme offuer Tyrus / fra Jorden (som er en Konge offuer alle Konger) mer Veste / Vagne / Reysenere oc mer en stor hob Folck / Vand skal ihielssla dine Døtter mer Suerd / som ligge paa marcken / Den hand skal opsla Buluerck mod dig / oc gøre en Vern / oc ruste Skilde mod dig. Vand skal sonderstøde dine a' Dure mer Bucke / oc omrycke dine Taarn mer sine Vaaben. Sroffuen aff hans Vestis mangfoldighed / skal berecke dig. Saa skulle oc dine a' Dure beffue aff hans Vestis / Reyseneris oc Hiulus bulder / naar hand skal inddrage igennem dine Porte / lige som mand pleyer at drage ind vdi en sonderbruden Stad. Vand skal nedtræde alle dine Gader mer sine Vestis føder / Vand skal ihielssla dit Folck mer Suerd / oc nedfaste dine stercke Støtter til Jorden. De skulle røffue dit Gods / oc plyndre din Handel. De skulle affbryde din a' Dure / oc nedbryde dine deplige Huff / oc de skulle kaste dine stene / rømme oc skaff vdi vandet. Saa vil ieg gøre en ende paa din Sangis liud / at mand skal icke mere høre din Harpis liud. Oc ieg vil gøre en Blot klippe aff dig / oc en Holm / som mand vdspreder Fiskegarn paa / at du skal icke mere bygge / Thi ieg er HERRE / som saadant talet / siger den HERRE HERRE.

Saa siger der HERRE HERRE mod Tyrus / Huad gielder det / gerne skulle beffue / naar du skal saa stammelige falde / oc dine Saargiorde skulle sucke / som skulle myrdis i dig. Alle første haffuer skulle side ned aff deris Stole / oc afflegge deris Fiorle aff dem / oc affdrage deris stickede Kleider / oc de skulle gaa i Spigekleider / oc side paa Jorden / oc de skulle forferdis / oc grue / for dit hastelige Fald. De skulle grædelige klage offuer dig / oc sige om dig / Ah / huorledis est du bleffuen saa plar øde / du naftkundige Stad / som laa haffuer / oc vaar saa mectig paa Iaffuer / mer dine Indbyggere / at der gantze Land freyede for dig. Ah huor meget forferde þerne sig offuer dit Fald / Ja þerne i Iaffuer forferdis offuer din ødelegelse.

Saa siger den HERRE HERRE / Jeg vil gøre dig til en øde Stad / som andre Steder / i huilcke ingen boer / oc ieg vil lade en stor Flod komme offuer dig / at store Vand skulle berecke dig. Oc ieg vil nedstøde dig til dem / som fare i Graffuen / det er / til de Døde / Jeg vil nedstøde dig vnder Jorden / oc gøre dig som en euig Dicken / mer dem som fare i Graffuen / Paa det at ingen skal bo i dig. Jeg vil gøre dig du stene i de leffuendis Land / Ja ieg vil gøre dig til forferdelse / at du skal icke mere vere til / Oc naar mand spører at dig / at mand skal aldri mere kunde finde dig euindelige / siger den HERRE HERRE.

XXVII.

Tyrus.

S HERRENS ord stede til mig / oc sagde / Du a' Denniskens søn / Gør it grædeligt Klagemaal offuer Tyrus / oc sig til Tyrus / som ligger faar haffuer / oc handler mer mange Folckers Der / saa siger den HERRE HERRE / O Tyrus / du siger / Jeg er den Alderdeligste. Dine Landes mercke ere mit i Iaffuer / oc dine Bygningemend haffue bered dig paa det alderderligste / De haffue gjort alt dit Paneluerck aff tynt træ / gjort aff Sanit / oc ladet hent Cedar træ aff Libanon / oc gjort dine a' Daster der aff / oc dine Arer aff Ege træ aff Basan / oc dine Bencke aff Filsben / oc dine Kaastelige Stole aff Chitims Der. Dit Sagel vaar aff besticket silcke aff Egypten / at der skulde vere din Bannere / oc dine Tapeter aff gult silcke oc purpur aff Elifa Der.

De aff Sidon oc Ararat vaare dine Baadsmend / oc du haffde duelige Strømend til Skibene

benet Tyrus. De Eldeste oc Kloge aff Gebal bygde dine skib / Alle skibene i Nassuet oc Skiba-
folck sant mand haff dig / de haffde deris Handel i dig. De aff Persia / Lydia oc Lybia / vaare
dit Stridsfolck / de som ophengde deris Skiolde oc Hielme i dig / oc gjorde dig saa deylig.
De aff Aruat vaare i din Naer / trint omkring dine mure / oc Vætere paa dine Taarn / de heng-
de deris Skiolde ned aff muren alleuegne / oc gjorde dig saa deylig.

Du haffde din Handel paa Nassuet / oc førde allehonde vaare / sølff / iern / tin oc bly / til dit
Nareker. Jauan / Thubal oc Asech / handlede mer dig / oc førde dig euige Træle oc Kaaber til
dit Nareker. De aff Thogarma førde dig Heste oc Vogne / oc Aule oc Asnet til dit Nareker /
De aff Dedan vaare dine Købmend / oc du handlede alleuegne paa Herne / de solde dig Fils-
ben oc Eben træ.

De Syer hente dit Arbeyde haff dig / som du gjorde / oc førde Rubin / purpur / tappeter /
silcke oc søyl / oc Kristal / til dit Nareker. Juda oc Israels Land handlede oc mer dig / oc førde
dig Huede aff Ainnith / oc Balsum / oc Hunig oc olie / oc Aftig til dit Nareker. Der til
hente oc Damascus haff dig / dit arbejde oc allehonde vaare / for sterck vin oc kaaftelig vld.

Dan oc Jauan oc Nehusaf / førde oc paa dit Nareker / Jernuare / Cassia oc Calmus / ar
du handlede der mer. Dedan handlede mer dig / mer Tappeter / som mand sider paa. Arabia
oc alle Føstier aff Bedar handlede mer dig / mer Faar / Vædre oc Bucke. De Købmend aff
Saba oc Raema / handlede mer dig / oc førde dig allehonde kaaftelige Væter / oc dyrebare stene
oc guld / til dit Nareker. Haran oc Channe oc Eden mer Købmendene aff Seba / Assur oc
Chilmad vaare oc dine Købmend.

De handlede alle mer dig / mer kaaftelige Kleder / mer silcke oc bestickede Kleder / huilcke de
førde i kaaftelige Rister / gjorde aff Cedar træ / oc vel foruarede til dit Nareker. Aen de skib paa
Nassuet / vaare de ypperste i dit Nareker / Saa est du bleffuen saare rig oc brammande mit i
Nassuet / oc dine Skibmend førde til dig paa store Vand.

Aen it Hsten vær skal sønderbyrde dig mit paa Nassuet / Saa at dine Væter / Købmend /
Handlere / Skibmend / Syremend / oc Skibbyggere / oc dine Kremmere / oc alle dine Strids-
mend / oc alt folck i dig / skulle omkomme mit paa Nassuet / paa den tid / naar du vndergaar.
At Nassuet skal oc beffue for dine Syremends strig / De alle de som ro mer Baadsmend oc
Skippere / skulle træade aff skibene paa Landet / oc robe høyt offuer dig / Klage bitterlige / oc de
skulle faste siøff paa deris Hofuit / oc velte sig i Afte. De skulle rage dem skalleder offuer dig / oc
binde Sæcke omkring sig / oc bestelige græde aff hietter oc sørge saar dig.

Deris Børn skulle oc græde for dig / Ah huo haffuer nogen tid veret saa stille paa Nass-
uet / som du Tyrus. Der du bedeffst din Handel paa Nassuet / da gjorde du mange Lande
ge / ia du gjorde oc Kongene rige paa Jorden mer dine vaare oc mer din Købmandskaff. Aen
nu est du omkaffet Nassuet i det rette dybe Vand / at din Handel oc alt dit folck i dig er om-
kommet. Alle de som bo paa Gyerne / forferdis offuer dig / oc deris Konger forferdis / oc see iama-
melige. Købmendene i Landene huilcke effter dig / at du est saa hastelige vndergongen / oc kant
icke mere komme op.

XXVIII.

DERRETS ord skede til mig / oc sagde / Du Nennistens søn / Sig til
Førsten i Tyro / Saa siger den HERRE HERRE / Fordi / at dit hietter
ophøyer sig / oc siger / Jeg er Gud / Jeg sider i Guds throne / mit paa Nassuet /
Alligeuel at du est it Nenniste / oc ingen Gud / Dog ophøyer dit hietter sig / lige
som it Guds hietter. See / du holder dig Klogere / end Daniel / at inted er skult
saar dig / oc at du haffuer kommet saadan mact affsted / ved din Klogskaff oc forstand oc sanckee
Liggendest aff Guld oc Sølf oc dyrebare ring / mer din Visdom oc forstand. De at du haff-
uer saaret saa stor mact / ved din store visdom oc handling / Der aff est du bleffuen saa Hoffino-
dig / at du est saa meerrig.

Der saare siger den HERRE HERRE saa / Effterdi at dit hietter opløfter sig /
lige som en Guds hietter / Der saare see / Jeg vil sticke fremmede offuer dig / som er / Vedninge-
nis Tyranner / de skulle vddrage deris Suerd offuer din skøne visdom / oc gøre din store Her-
lighed til stendel. De skulle skode dig hen vnder i Graffuen / at du skaldes mit i Nassuet / som
de Thielslagne. Huad gelder det / om du skald da sige til dem som dig thielsla / Jeg er Gud /
Effterdi du est dog icke Gud / men it Nenniste / oc i deris haand som dig slaa thiel. Du skald
dø / lige som de Womstaarne / aff de fremmedis haand / Thi ieg haffuer talet det / siger den
HERRE HERRE.

Li

De

Denne Fø-
ste aff Tyro / fals-
der hand her eff-
ter en Bonge.

Ezechiel

De HERRENS ord stede til mig / oc sagde / Du aennistens søn / Gør en grædelig klage offuer Kongen aff Tyrus / oc sig om hannem / Saa siger den HERRE HERRE / Du est it rent Indsegle / fuld aff visdom / oc offuer maade støn. Du est Guds lyfste Dreggaard / oc pryder met alle bonde drebare stene / som er met Sardin / Topaser / Demanter / Turfoss / Onis / Jaspis / Saphir / Ametist / Smaragder / oc Guld / Paa den dag som du bleffst stadt / maatte der vere bered hoss dig dine Trummer oc Piber. Du est som en Cherub / iblant som viit vdbredet oc skuler sig / Oc ieg sette dig paa det hellige Guds bierg / at du skulde vandree gloende stene / oc du vaast foruden smitte i din Herning / paa den dag der du vaast stadt / til saa lenge / at din misgerning bleff funden / Thi du est bleffuen induornis fuld aff fortrædelighed / for din store Handel / och du syndede / Der faare vil ieg vanhellige dig fra Guds Bierg / oc ieg vil vdfstede dig du vdbredde Cherub / aff de gloende stene.

Oc effterdi dit hierte ophører sig / at du est saa støn / oc du lodst din Klogskaff bedrage dig / i din bram / Der faare vil ieg nedkaste dig til Jorden / oc gøre it Vidunder aff dig saar Konger / Thi at du haaffuer forderffuit din Helligdom / mer din store misgerning oc vretferdig Handel. Der faare vil ieg lade en Jld gaa vdaaff dig / som skal fortræde dig / oc ieg vil gøre dig til aske paa iorden / at al Verden skal see til. Alle de som dig kende iblant Nedningene / skulle forferdis offuer dig / at du est saa hastelige vndergongen / oc kant aldri mere komme op.

Sidon:
Elaia 23.

De HERRENS ord stede til mig / oc sagde / Du aennistens søn / Sæt dit ansiet mod Sidon / oc spaa mod hende / oc sig / Saa siger den HERRE HERRE / See / ieg vil til dig Sidon / oc ieg vil indlegge ere paa dig / At mand skal fornemme / at ieg er HERRE / naar ieg lader Rættene gaa offuer hende / oc beuifer paa hende / at ieg er Hellig. Oc ieg vil sende Pestilence oc Blod / styrning i hende / paa hendis Gader / oc de skulle salde dodelige faare der vdi / ved Suerd / som skal gaa alleuegne offuer hende / Oc de skulle fornemme / at ieg er HERRE. Oc der skal siden alleuegne omkring Israels Huff / som deris Fiende ere / ingen rone bliffue som dem skulle finge / eller tidse som dem skulle gøre ve / At de skulle fornemme / at ieg er den HERRE HERRE.

Saa siger den HERRE HERRE / Naar ieg forsamlar Israels Huff igen / fra Folkene / som de ere bortspredde iblant / Da vil ieg beuife paa dem saar Nedningene / at ieg er Hellig. Oc de skulle bo i deris Land / som ieg gaff Jacob min tiener / oc de skulle bo tryggelige der vdi / oc bygge Huff / oc plante Vingaaerde. Ja de skulle bo tryggelige / naar ieg lader Rættene gaa / offuer alle deris Fiende / trint omkring / Oc de skulle fornemme / at ieg er HERRE / deris Gud.

XXIX.

Elaia 19.
Jeremia 45.

I Det tiende aar / paa den tiende dag i den tolfte maaner / stede HERRENS ord til mig / oc sagde / Du aennistens søn / Sæt dit ansiet mod Pharao Kongen aff Egypten / oc spaa mod hannem / oc mod alt Egypti land. Predicke oc sig / saa siger den HERRE HERRE / See / Jeg vil til dig Pharao Kongen Egypten / Du store Diage / som ligger i dit Vand / oc siger / Stroomen er min / oc ieg haaffuer gjort mig hannem. Men ieg vil legge it Vid i din mund / oc lade Fiske ne i dit Vand henge paa dine skal / oc ieg vil drage dig aff dine Stroomer / mer alle Fiske i dit Vand / som henge ved dine skal. Jeg vil kaste dig med dine Fiske aff dit Vand bort i Gieken / Du skal salde paa Landet / oc icke bliffue oplæst eller sammensancket igen / men du skal bliffue Diurene paa Landet / oc Fulene vnder Himmelen til it aadse. Oc alle de som bo i Egypten / skulle fornemme / at ieg er HERRE / Fordi at de haaffue veret Israels Huff en Røskep / huilcken som brast / naar de hulde hannem i Haanden / oc stact dem igennem siderne / Oc naar de Hellede dem til hannem / Da brast hand / oc stact dem i Lenderne.

Der faare siger den HERRE HERRE saa / See / Jeg vil lade Suerdet komme offuer dig / oc opycke baade aenniste oc fæ i dig / Oc Egypti land skal bliffue til en Gieken / oc øde / Oc de skulle fornemme / at ieg er HERRE / Fordi / at hand siger / Vandstromen er min / oc ieg er den / som der gør. Der faare see / Jeg vil til dig / oc til dine Vandstromer / oc ieg vil gøre Egypti land til Gieken oc øde / fra Siene taarn / indtil a Norlands Landemerke / At der skal huerecken gaa fæ eller aenniste / heller bo der vdi / i fyrerue aar. Thi ieg vil gøre Egypti land øde / oc lade hendis øde Landemercker oc hendis Stæder / ligge øde i fyrerue aar / som andre øde Stæder / Oc ieg vil bortspie Egypterne iblant Nedningene / oc ieg vil bort iage dem i Landene.

Dog siger den HERRE HERRE saa / Naar de fyrerue aar ere omgibne / da vil ieg forsamlar Egypterne igen / fra Folkene / iblant huilcke de skulle vere atspredde / Oc ieg vil vende de Egypti fengsel / oc spie dem tilbage igen i Pathros land / som er deris Federne land / oc de skulle

skulle der vere it libet Kongerige. Thi de skulle vere ringe mod andie Kongerige/oc icke mere regere offuer Hedningene/ Oc ieg vil gøre dem ringe/at de skulle icke regere offuer Hedningene. At Israels Huff skal icke mere forlade sig paa dem/oc synde der met/naar de holde sig til dem/ Oc de skulle fornemme / at ieg er den HERRE HERRE.

Oc det hende sig i det siuende oc tiuende aar / paa den første dag i den første maanet / da skede HERRENS ord til mig/oc sagde / Du aDennistens søn / Habogodonosor Kongen aff Babylonien/haffuer ført sin Stridshær faar Tyrus/met stor romage / at alle Hoffuit vaare skallede/oc alle sider vaare slidne/Och hans arbejdis oc romagis søn / bleff dog huercken hannem eller hans Stridshær betaler faar Tyrus.

Der faare siger den HERRE HERRE saa/See/ Jeg vil giffue i Habogodonosor Kongen aff Babylonien Egypti land/at hand skal borttage alt deris Gods / oc røffue oc plyndre dem/at hand kand giffue sin Stridshær sold. Men ieg vil giffue hannem Egypti Land/ for sit arbejds/som hand haffuer gjort der paa/ Thi de haffue tient mig/ siger den HERRE HERRE.

Paa den samme tid / vil ieg lade Israels Horn voge / oc ieg vil oplade din Mund iblant dem/At de skulle fornemme/at ieg er HERRE.

XXX.

S HERRENS ord skede til mig/oc sagde / Du aDennistens søn / spaa/ Egypten. oc sig/ Saa siger den HERRE HERRE/Hylet (oc siger) O ve den dag/Thi dagen er nær/ Ja HERRENS dag er nær/en mørck dag/ Esaia 20. den er der / at Hedningene skulle komme / Oc Suerder skal komme offuer Egypten/oc aNorland skal forferdis/naar de Thielslagne falde i Egypten / oc aNorland. hendis Folk bortføris/oc hendis Grundual skal omkafis. aNorland oc Lybia oc Lydia / met allehonde menige Folk/oc Chub/oc de som ere aff Forbundens Land / skulle falde met dem ved Suerd.

Saa siger den HERRE/De Herrer som ville bestemme Egypten/skulle falde / oc deris mactis hofferdighed skal nedslaff/ fra Siene taarn skulle de falde ved Suerd/siger den HERRE HERRE. Oc de skulle ødeleggis/lige som deris øde Landemercke / oc hendis Stæder skulle ligge øde iblant andie øde Stæder/At de skulle fornemme/ at ieg er HERRE/Naar ieg gør en ild i Egypten/at alle de som hende hielpe/skulle bliffue ødelagde.Paa den samme tid /skulle Sud fra mig vddrage i Sibene / At forferde aNorland / som nu er saa trygt / Thi der skal vere en forferdelse iblant dem/lige som der gic met Egypten/der hendis tid kom / Thi see/der kommer visselig.

Saa siger den HERRE HERRE/ Jeg vil bortdriffue Egypternis mangfoldighed/ved Habogodonosor Kongen aff Babylonien. Thi hand ochans Folk met hannem/mer Hedningenis Tyranner/ere der til førde / at forderffue Landet / oc de skulle vddrage deris Suerd mod Egypten / at Landet skal ligge alleuegne fult aff Thielslagne. Oc ieg vil gøre Vandstrømene tørre/oc sele onde Folk Landet/oc ieg vil ødelegge Landet / oc alt der som er der vdi ved fremmede/ Jeg HERRE haffuer talet der.

Saa siger den HERRE HERRE / Jeg vil oprycke de Affguder i iThoph/oc vdslette Affguderne/oc Egypterne skulle ingen Første mere haffue/oc ieg vil sticke en forferdelse i Egypti Land. Jeg vil ødelegge Pathros/oc optende en ild i Soan / oc lade Ræten gaa offuer iNo. Oc ieg vil vdgdyde min grumhed offuer Sin / som er i Egypternis befestning / oc ieg vil oprycke den mangfoldighed i iNo. Jeg vil optende en ild i Egypten/oc Sin skal bliffue angist ochange/oc iNo skal bliffue ødelagt/oc iThoph skal haffue dagelig angist. Der vnge aNand søn i On oc Subasto skulle falde ved Suerd/oc Quinderne skulle forføris fangne. Thachpanheas skal saa en mørck dag/naar ieg slar Egypternis aag/at hendis mactis hoffmod skal faa en ende der vdi/Mun skal berectis met iTherne/oc hendis Døtter skulle bortføris fangne. Oc ieg vil lade Ræten gaa offuer Egypten/At de skulle fornemme/at ieg er HERRE.

Oc det hende sig i det ellefte aar/paa den siuende dag i den første maanet/da skede HERRENS ord til mig/oc sagde / Du aDennistens søn / Jeg vil sønderbyrde Pharaos Kongens arm aff Egypten/oc see/hand skal icke bliffue forbunden / at hand skal lægis / hand skal icke heller bindis met vinder / at hand kand bliffue sterck / oc kunde rage it Suerd. Der faare siger den HERRE HERRE saa/See/ Jeg vil til Pharaos Kongen i Egypten/oc ieg vil sønderbyrde hans Arme/baade den stercke oc den styrbelige/at Suerder skal falde aff hans haand. Oc ieg vil bortpree Egypterne iblant Hedningene/oc bortdriffue dem i Landene. Men

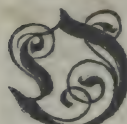
Ezechiel

ieg vil stercke Kongens Arme aff Babylonien/oc saa hannem mit suerd i sin haand / oc ieg vil sonderbyde Pharaos arme/at hand skal skönye faar hannem/lige som den der er dodelige saar
Ja ieg vil styrcke Kongens arme aff Babylonien/at Pharaos arme skulle nedfalde/Paa det at de skulle fornemme at ieg er HERRE/naar ieg giffuer mit Suerd i Kongens haand aff Babylonien/at hand skal vddrage det offuer Egypti land/De ieg bort spær Egypterne iblant Nedningene/oc bortdissuer i Landene/at de skulle fornemme at ieg er HERRE,

XXXI.

Pharao.

Affur.

Der hende sig i det ellefte aar/paa den fösste dag i den tredie maaner/da stede HERRENS ord til mig oc sagde/Du menniskens sön/sig til Pharao Kongen i Egypten/oc til alt hans Folck. Nuem ment du da at du est lig i din herlighed.

See/Affur vaar som ic Cedar træ paa Libanon/met deylige Grene/oc met tycke Løff/oc gantste høy/ar hans Taap stod høy iblant store tycke grene. Vnder giorde der/at hand bleff stor/oc Dybet at hand doyre høy/hans strome ginge trint omkring hans Bul/oc hans Beere til alle træene i landet. Derfaare bleff hand høyre/end alle træene i landet/och fick mange Grene/oc longe quiste/Thi hand haffde vand nock til at vdbrede sig mer. Alle himmelens fule giorde rede paa hans quiste/oc alle Diur i marcken haffde vnger vnder hans Grene/oc der bode alle store Folck vnder hans Skygge. Hand haffde deylige/store oc longe Grene/thi hans Røder haffde meger vand. De der vaar inted Cedar træ hannem lig/i Guds haffue/oc Ganes træ kunde icke lignis mod hans grene/oc Kastanie træ vaare inted mod hans Grene/ Ja hand vaar saa deylig at der vaar inted skönere træ i Guds haffue. Jeg giorde hannem saa deylig/at hand fick saa mange Grene/at alle lystige Træ i Guds haffue hadede hannem.

Derfaare siger den HERRE HERRE saa/Efterdi hand er bleffuen saa høy/at hans Taap stod iblant store høy/tycke Grene/och hans Hierte ophøvede sig/at hand vaar saa høy/derfaare gaff ieg hannem iden mechtigis hender iblant hedningene/som skulde omgaa met hannem oc fordissue hannem/som hand haffde forient met sit vogudelige oasen. At de freemede skulde optrycke hannem/som ere/Nedningis tyranner/oc bortspær hannem/och hans Grene skulde ligge paa bierge oc i alle Daler/oc hans Grene sonderbudne/hoff alle Decke i Landet/At alle Folck paa Jorden skulle bort vige fra hans Skygge/oc forlade hannem/och alle himmelens fule skulle side paa hans nedfaldne Bul/och alle Diur paa marcken skulle lege dem paa hans Grene/paa det at ingen træ skulde ophøye dem her efter hoff vander i hans høyelse/at Taappene skulle staa iblant store tycke Grene/oc at inted Træ hoff vander skal op høye sig offuer de andre/Thi de skulle alle vnder Jorden/oc offuer giffuis til Døden/som andre aDennisse/der nedfare i Graffuen.

Saa siger den HERRE HERRE/Paa den tid/der hand soer hen vnder til Hells uede/da giorde ieg en sorg/at Dybet skulte hannem/och hans strome skulde staa stille/och de store vand kunde icke løbe/oc ieg giorde/at Libanon sørgede for hannem/och alle marckens Træ bort tiurdis offuer hannem. Jeg forferdede Nedningene/der de hørde hannem falde/der ieg støre hannem ned vnder til Hellsuede/mer dem/som fare ned i graffuen. Oc alle de lystige Træ vnder iorden/de edeligste oc beste paa Libanon/oc alle de som før haffde staaet hoff vander vnter hannem vel. Thi de maatte och mer hannemhen vnder til hellsuede/til dem som vaare/Thi slagne met suerd/effterdi de haffdeboet vnder hans armis skygge iblant Nedningene.

Nuor stor ment du da/ar du (Pharao) est/mer din bram oc herlighed/iblant de lystige Træ/Thi du stalt nedfare vnder Jorden met de lystige Træ/oc ligge iblant de Womstaarne/som ere ihjelslagne met suerd. Saa skal der gaa Pharao/mer alt hans Folck/ siger den HERRE.

XXXII.

Pharao.

Der hende sig i det tolfte aar/paa den fösste dag i den tolfte maaner/da stede HERRENS ord til mig/oc sagde/Du aDenniskens sön/Gör ic grev deligt klagemaal offuer Pharao Kongen aff Egypten/oc sig til hannem. Du est lige som en Löue iblant Nedningene/oc som en Haffdrage/oc springer i dine Strome/oc blander Vanden met dine føder/oc gør hendis Strome væne.

Saa siger den HERRE HERRE/ Jeg vil kaste mine Garn vdo offuer dig ved en stor hob folck/som skulle tage dig i mine Garn. Oc ieg vil drage dig op paa landet/oc kaste dig paa marcken

marcken / At alle Himmelens Fule skulle side paa dig / oc alle Diur paa iorden skulle mættis aff dig. De ieg vil kaste dine Nadsel paa Biergene / oc opsyde Dalene med dine høye. Jeg vil gøre landet som du sømmer vdi røst aff dit blod / indtil biergene / arbeckene skulde bliffue fulde aff dig. De naar der er nu plat vde met dig / da vil ieg skule Himlene oc gøre deris Stierner mørcke / oc offuerdrage Solen met skyerne / oc a Naanen skal icke skinne. Jeg vil lade alle Lufene i Himlen bliffue mørcke offuer dig / oc ieg vil gøre mørckhed i dit Land / siger den HERRE HERRE. Der til vil ieg forferde mange Folkis hietter / naar ieg lader Nedningene for nemme dine Plaffuer / oc mange Land som du icke kender. Mange Folk skulle forferde dem offuer dig / oc deris Konger skulle grue for dig / naar ieg lader mit suerd blinke mod dem / oc de skulle forferdis hastelige / at deris hietter skulle falde offuer dit Fald.

Thi saa siger den HERRE HERRE / Kongens Suerd aff Babylonien skal ramme paa dig / oc ieg vil nedsla dit Folk ved Kempernis Suerd / oc ved allehonde Nedningens Tyranner / de skulle ødelegge Egyptens herlighed / At alt hendis Folk skal vdslettis. De ieg vil omkomme alle hendis Diur / hof der store Vand / at inced a Denniskis fod / oc inced Duriis Klossue / skulle gøre dem wiene. Da vil ieg gøre deris Vand klare / at deris Strøme skulle flyde som olie / siger den HERRE HERRE / naar ieg haffuer ødelagt Egypti land / oc øde gjort / alt der som der er i Landet / oc haffuer ihielslaget alle som der i bo / At de skulle fornemme / at ieg er HERRE HERRE. Der bliffuer en stor rampet / som mand maa vel begræde / Ja mange Nedningens Døtter skulle føre saadan Graad offuer Egypten / oc mand skal græde offuer alt hendis Folk / siger den HERRE HERRE.

De i det tolfte aar / paa den femtende dag i den samme maaned / da skede HERRENS ord til mig / oc sagde / Du a Denniskens søn / Begræd det Folk i Egypten / oc nedstød hende oc de sterke Nedningis Døtter hen vnder Jorden / til dem / som nedfare i Graffuen. Nuor er nu din vellyst / Hen vnder / oc leg dig hof de Womskaarne. De skulle falde iblant de Ihielslagne met Suerd / Suerdet er allerede fatter oc vddrager / offuer alt hendis Folk. Der aff skulle de sterke Kemper si / met deris a Nedhielpere i Hellsuede / som alle ere farne hen vnder / oc ligge der iblant de Womskaarne oc ihielslagne med Suerd.

Der ligger Assur begraffuen met alt sit Folk trint omkring / som ere alle slagne oc faldne ved Suerd. Deris Graffuer ere dybe i Rulerne / oc hans Folk ligge begraffne alle vegne trint omkring / som ere alle ihielslagne oc faldne ved Suerd / for huilcke den gantske Verden fryer sig.

Der ligger oc Elam begraffuen met al hans Hob trint omkring / som ere alle slagne oc faldne ved Suerd / oc nedfarnne lige som de Womskaarne / vnder Jorden / for huilcke al Verden fryer sig / oc de skulle bære deris skam met dem / som fare i Kulen. a Vand lagde dem iblant de Slagne / met alle deris Hobe / oc de ligge der begraffne trint omkring / oc ere alle / lige som de Womskaarne / oc Ihielslagne met Suerd / for huilcke oc al Verden maatte fryete sig. De de skulle bære deris skam met dem / som fare i Kulen / oc bliffue iblant de Ihielslagne.

Der ligger a Desech oc Thubal met alle deris Hobe trint omkring begraffne / som ere alle womskaarne oc ihielslagne met Suerd / for huilcke al Verden maatte oc fryete sig. De alle an die Kemper / som ere faldne iblant de womskaarne / oc nedfarnne til Hellsuede met deris Strids vaaben / oc deris Suerd skulle ligge vnder deris hofueder / oc deris misgerning er kommen offuer deris Ben / de som oc vaare forferlige Kemper i den gantske Verden. Saa skulle de ligge. Saa skal du oc frilige bliffue sonder knuset iblant de Womskaarne / oc ligge iblant dem / som ere ihielslagne met Suerd.

Der ligger Edom met sine Konger oc alle sine Føfster / iblant de ihielslagne met Suerd / oc iblant de Womskaarne / met de andre / som fare i Kulen / som dog haffue veret meerrige. Ja der skulle alle Føfsterne aff Jorden hen / oc alle Sidonier / som ere nedfarnne met de Ihielslagne / oc deris grefelige mact er bleffuen til skamme / oc de skulle ligge iblant de Womskaarne / oc dem / som ere ihielslagne met Suerd / oc bære deris skam met dem som nedfare i Kulen.

Disse skal Pharaos see / oc træste sig met alt sit Folk / som ere ihielslagne vnder hannem met Suerd / oc met sin gantske Hær / siger den HERRE HERRE. Thi al Verden skal oc en gong fryete sig for mig / at Pharaos oc alle hans Hobe skulle ligge iblant de Womskaarne / oc hof dem som ere ihielslagne met Suerd / siger den HERRE HERRE.

XXXIII.

HERRENS ord skede til mig / oc sagde / Du a Denniskens søn / Predicke mod dit Folk / oc sig til dem. Om ieg skulde føre Suerdet offuer Landet / oc Folket i Landet roge en a Vand iblant dem / oc gjorde hannem til deris Døttere / De hand saae Suerdet komme offuer Landet / oc hand blæde i Trommeten oc atvarede Folket.

Ezechiel

Huo som da hørde Trommetens luid / oc vilde icke lade sig atuare / oc Suerder komme / oc toge hannem bort / hans blod vere paa hans Hoffuit / Thi hand hørde Trommetens luid / oc haffuer dog alligeuel icke lader sig atuare / Der faare vere hans blod paa hannem / Men huosom lader sig atuare / hand skal føre sit liff der fra.

Men om Væteren saae Suerder komme / oc icke blafde i Trommeten / ey heller atuarede sit Folk / oc Suerdet komme oc toge nogle bort / De samme bleffue vel borttagne for deris synder skyld / Men ieg vil kreffue deris blod aff Væterens haand.

Ezech.

De nu du a Dennistens søn / Jeg haffuer sat dig til en Vætere offuer Israels Huff / naar du hører noget aff min a Mund / som du skal atuare dem paa mine vegne. Naar ieg siger nu til den Wgudelige / Du Wgudelige skal visseligerds / Oc du siger hannem icke saadant / At den Wgudelige lader sig atuare for sit væsen / Saa skal vel den Wgudelige ds for sin Wgudelige væsen skyld / Men ieg vil kreffue hans blod aff din haand. Men atuare du den Wgudelige om sit væsen / at hand omuender sig der fra / oc hand icke vil omuende sig fra sit væsen / Saa skal hand ds for sine Synder skyld / Oc du haffuer frelst din Siel.

Der faare / du a Dennistens søn / sig til Israels Huff / I sigesaa / Vore synder oc misgerninger ligge paa oss / at vi for gaa der vnder / huorledis kunde vi da leffue? Da sig til dem / Saa sandelige som ieg leffuer / siger den HERRE HERRE / Jeg haffuer ingen behagelighed til den Wgudeligis Død / Men at den Wgudelige omuender sig fra sit væsen / oc leffuer. Saa omuender eder dog nu / fra eders onde væsen. Huosaa ville ides i aff Israels Huff?

Oc du a Dennistens søn / sig til dit Folk / Naar en Kerferdig gør ilde / Da skal det icke hielpe hannem / at hand haffuer veret from. Oc naar en Wgudelig bliffuer from / da skal det icke skade hannem / at hand haffuer veret Wgudelig. Saa fand oc icke den Kerferdige leffue / naar hand synder. Thi om ieg sagde til den Kerferdige / Hand skal leffue / Oc hand forlader sig paa sin Kerferdighed / oc gør ont / Da skal al hans fromhed icke ihukomme / men hand skal ds i sin ondskaff / som hand gør. Oc om ieg sagde til den Wgudelige / Hand skal ds / Oc hand omuender sig fra sine Synder / oc gør det som rer oc gaar er / At den Wgudelige igen giffuer Pantet / oc beraler det som hand haffuer vssuit / oc vandier effter Liffens ord / at hand gør inder ont / Da skal hand leffue / oc icke ds / Oc alle hans Synder / som hand haffuer gjort / skulle icke komme ihu / Thi hand gør nu det som er ret oc gaar / Der faare skal hand leffue.

Dog siger dit Folk / HERRE vi dømmet icke ret / Alligeuel at de haffue vret. Thi naar den Kerferdige vender sig fra sin kerferdighed / oc gør ont / da ds hand io mer rette der faare. Oc naar den Wgudelige vender sig fra sit Wgudelige væsen / oc gør det som rer oc gaar er / Da skal hand io mer rette leffue. Alligeuel siges i / At HERRE vi dømmet icke ret / Endo dog at ieg dømmet eder aff Israels Huff huert effter sit væsen.

Oc det hende sig i det tolfte vort Fengsels aar / paa den femte dag i den tiende maanet / da kom en til mig / som vaar vndkommen fra Jerusalem / oc sagde / Staden er nedslagen. Oc HERRENS Naand vaar offuer mig om affrenen / for den kom som vaar vndløben / oc oploed min mund / til hand kom til mig om morgenen / Oc hand oploed mig min mund saa / at ieg kunde icke mere tie.

Abraham.

Oc HERRENS ord skede til mig / oc sagde / Du a Dennistens søn / De som bo i de øde Stæder i Israels Land / sigesaa / Abraham vaar en eenlig a Mand / oc affsuede dette Land / Oc wiere mange / saa haffue wi io Landet mer rette. Der faare sig til dem / Saa siger den HERRE HERRE / I haffue ader Blod / oc opløst eders øyen til Afgudene / oc vdgdyet Blod / Oc i mene / i ville beside Landet? Ja i fare altid frem mer mord / oc bruge Verstyggelighed / oc den ene skender den andens Hustru / oc i mene / i ville beside Landet.

Saa sig til dem / Saa siger den HERRE HERRE / Saa sandelige som ieg leffuer / da skulle alle som bo i de øde Stæder / falde ved Suerd / oc ieg vil giffue Diur at ede huad som er paa marcken / oc de som ere i Befestninger oc Huler / skulle ds aff Pestilente. Thi ieg vil plat ødelegge Landet / oc gøre en ende paa deris Hoffmod oc a Dact / At Israels Biegg skulle bliffue saa øde / at ingen skal gaa der igennem / Oc de skulle fornemme / at ieg er HERRE / naar ieg haffuer aldelis ødelagt Landet / for al deris Verstyggeligheds skyld / som de gøre.

Du a Dennistens søn / Dit Folk taler mod dig / hof Haggene oc i dorene paa Duu sit / oc den ene siger til den anden / Røte / Kommer oc lader oss høre / huad HERRE si ger. Oc de skulle komme til dig / i Forsamlingen / oc side saar dig / som mit Folk / oc skulle høre dine ord / Men inder gøre der effter / Men de skulle huile effter dig / oc leffue alligeuel frem / effter

effter deris Gericghed. De see / Du skalt vere deris Sang / huilcken de skulle gerne siunge oc
lege / Saa skulle de hore dine ord / oc inred gore der effter / *an* naar der kommer som skal kom
me / See / da skulle de fornemme / at en Prophete haaffuer veret iblant dem.

XXXIII.

SCHERKEIS ord stede til mig / oc sagde / Du *an* Hennisfens son /
Spaa mod Israels Hyder / spaa / oc sig til dem / Saa siger den HERRE
HERRE / De Israels Hyder / som sode sig selfue / Skulle icke Hyder
ne sode Diorden : *an* en i ade det fede / oc fiede eder mer Vlden / oc i slacre det
som fet er / *an* en faarene ville i icke sode. I tage icke vare paa de Skrobes
lige / oc de siunge helbrede i icke / De Saare forbinde i icke / de Vildfarende
hentte i icke / oc i oplede icke det som taber er / *an* en i regere strengelige oc hart offuer dem.
Oc mine Faar ere atspriede / lige som de der haaffue ingen Hyde / oc de ere bleffue alle vilde
Diur til mad / oc plat atspriede / oc gaa vild hid oc did paa Biergene oc paa høye Nøye / oc
de ere atspriede paa der ganiste Land / De der er ingen / som spør effter dem / eller acter
dem.

Der faare hører i Hyder HERKEIS ord / Saa sandelige som ieg lessuer / siger
den HERRE HERRE / Effterdi at i lade mine Faar bliffue til Roff / oc min Diord
bliffue alle vilde Diur til mad / effterdi de haaffue ingen Hyde / oc mine Hyder sige icke effter
min Diord / *an* en de ere saadanne Hyder / som sode sig selfue / *an* mine Faar ville de icke
sode. Der faare i Hyder / hører HERKEIS ord / Saa siger den HERRE HER
RE / See / Jeg vil til Hyderne / oc vil kreffue min Diord aff deris hender / oc ieg vil gore
der til en ende mer dem / at de skulle icke mere vere Hyder / oc de skulle icke mere sode sig
selfue. Jeg vil set mine Faar aff deris *an*und / at de skulle icke mere opæde dem her eff
ter.

Thi saa siger den HERRE HERRE / See / Jeg vil self tage mig min Diord
til / oc lede effter dem / lige som en Hyde leder effter sine Faar / naar de ere vildfarne fra hans
Diord. Saa vil ieg søge mine Faar / oc ieg vil frelse dem fra alle Stæder / i huilcke de vaare
bortspriede / den tid / der vaar saa taager oc mørckt. Jeg vil vdføre dem fra alle Folk / oc sam
le dem aff alle Land / oc ieg vil sode dem i deris Land / oc ieg vil sode dem paa Israels Bierge /
oc i alle Enge / oc paa alle Landens marcke. Jeg vil lede dem til den beste sode / oc deris faares
stifstaa paa de høye Israels Bierge / Der skulle de ligge i en lystelig faaresti / oc saa fod fode
de paa Israels Bierge.

Jeg vil self sode mine Faar / oc ieg vil leyre dem / siger den HERRE HERRE.
Jeg vil oplede de forabede / oc igenlede de vildfarende / oc forbinde der Saare / oc tage vare
paa der Skrobelige / De ieg vil fouare der som er fet oc sterckt / oc ieg vil haaffue omhu for dem /
som der sig bør.

an en til eder min Diord / siger den HERRE HERRE saa / See / Jeg vil
dømme mellem Faar oc Faar / oc mellem Vædre oc Dücke. Er der icke nock / at i haaffue saa
god sode / oc saa offuerfodige / At i træde der mer soder / oc saa skone Wynde at dricke aff /
saa offuerfodelige / at i træde der i oc gore dem wene : At mine Faar mue æde / der som i
haaffue nedtræd mer eders soder / oc dricke det som i haaffue giort wient mer eders soder. Der
faare siger den HERRE HERRE saa til dem / See / Jeg vil dømme mellem de
fede oc maure Faar / Fordi at i sparcke mer soderne / oc sode de Skrobelige fra eder / mer eders
Dorn / indtil at i bortspriede dem alle fra eder. Oc ieg vil hielppe min Diord / at de skulle icke mere
bliffue til Roff / oc ieg vil dømme mellem Faar oc Faar.

De ieg vil opuecke dem en enstlig Hyde / som skal sode dem / som er min Tienere Dauid /
hand skal sode dem / oc skal vere deris Hyde. De ieg HERKEIS vil vere deris Gud / *an* en
min Tienere Dauid / skal vere en første iblant dem / Det siger ieg HERKEIS. De ieg vil
gore en Fredens Paer mer dem / oc oprycke alle onde Diur aff Landet / at de skulle bo tryggeli
ge i Dikken / oc soffue i skouene. Jeg vil velsigne dem oc alle mine Nøye trint omkring / oc lade
regne paa dem i rette tid / der skal vere en naadig Regn. At Træene paa marcken skulle bæere de
ris fruct / oc Landet skal giffue sin Grøde / oc de skulle bo tryggelige i Landet. De de skulle for
nemme at ieg er HERKEIS / naar ieg sanderbyder deris Nag / oc frelser dem aff deris
hand /

Ezechiel

haand/som de maatte tiene. De de skulle ick mere bliffue Hedningene til Hoff/oc ingen Duer
paa Jorden skal mere opæde dem/a Den de skulle tryggelige bo/vden al seet.

De ieg vil opuecke dem en naffnkundig Planke/ar de skulle ick mere lide Hunger i Land
der/oc de skulle ick mere bære deris forsmædelse iblant Hedningene. De de skulle fornemme/at
ieg HERRE deris Gud er hoff dem/oc ar de ere mit Folk aff Israels Duff/siger den
HERRE HERRE. Ja i ænniste skulle vere min sødis Diod/oc ieg vil vere eders
Gud/siger den HERRE HERRE.

XXXV.

Seis.
Jerem. 49:
Ezech. 16.

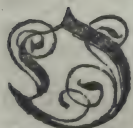
CHERRIS ord stede til mig/oc sagde/Du ænnistens søn/Stick
dit ansiet mod Seirs bierg/oc spaa mod der/oc sig til der/Saa siger den
HERRE HERRE/See/Jeg vil til dig/du Seirs Bierg/oc vdiecte
min haand mod dig/oc ieg vil gøre dig plat øde. Jeg vil gøre din Sted øde/
ar du skal bliffue til Dicken/oc fornemme at ieg er HERRE/For di/ar i
bære euig Siendstiff mod Israels bøn/oc duffue dem i Suerdet/der der gick dem ilde/oc
deris synder haffde ende.

Der faare/saa sandelige som ieg leffuer/siger den HERRE HERRE/ieg vil oc
gøre dig blodig/oc du skal ick vndfly blodet/effre di ar du haffuer lyst til blod/da skal du ick
vndgaa blodet. Oc ieg vil gøre Seirs bierg til Dicken oc øde/ar ingen skal vandre eller gaa der
paa/De ieg vil opflyde alle hans Bierg oc høye dale/oc slætte/met Døde/de som skulle ligge
der ihielslagne met Suerd. Ja ieg vil gøre dig til en euig Dicken/ar ingen skal bo i dine Stæ
der/De i skulle fornemme/ar ieg er HERRE.

De for di/ar du siger/Baade disse Folk met baade deris Land skulle vere mine/oc wi
ville indrage dem/alligeuel ar HERRE boer der. Der faare/saa sandelige som ieg leff
uer/siger den HERRE HERRE/Jeg vil omgaa met dig effier din vrede oc had/som
du haffuer omgaaet met dem/aff ver had/oc ieg vil bliffue bekenst hoff dem/naar ieg haffuer
straffet dig. Oc du skal fornemme/ar ieg HERRE haffuer hørt alle dine bespaarelses/
som du haffuer tælet mod Israels bierg/oc sagde/De ere ødelagde/oc off gifne til ar forderffue/
De i haffue roset eder mod mig/oc tælet haardelige mod mig/der haffuer ieg hørt.

Saa siger nu den HERRE HERRE/Jeg vil gøre dig til en Dicken/ar alt Landet
skal glæde sig. Oc som du haffuer glæd dig mod Israels Duff/aff ar indrage/for di/ar der
vaar ødelagt/lige saa vil ieg oc gøre met dig/ar Seirs bierg skal vere øde/met gantste Edom/
oc i skulle fornemme/Ar ieg er HERRE.

XXXVI.

S du ænnistens søn/spaa Israels bierg/oc sig/I Israels Bierg/Høye
HERREIS ord/saa siger den HERRE HERRE. For di ar fiens
den roset sig offuer eder/Daha/de euige Høye ere nu bleffue vor Aff/De
faare spaa/oc sig/saa siger den HERRE HERRE. Effre di ar mand
ødelagde oc vdslette edet alleuegne/oc i ere bleffne de offuerbleffne Hedninge
til del/oc ere komne i Folkens munde/oc ere bleffne ic ont steg/Der faare høret i Israels
biereg/den HERREIS HERREIS ord/Saa siger den HERRE HERRE/baade
til Bieregene oc hørene/til becke oc Daler/til de øde Dicker/oc forladne Stæder/som ere bleffne
de offuerbleffne Hedninge/til roff oc spaaet trint omkring/Ja saa siger den HERRE
HERRE. Jeg haffuer tælet i min biendende Nidkerhed/mod de offuerbleffne Hedninge/
oc mod der gantste Edom/som haffuer indraget mit Land/met glede aff gantste herte/oc
met spaarelig lader/ar forderffue oc plyndre der.

Der faare spaa om Israels land/oc sig til Bieregene oc hørene/til beckene oc dalene/saa
siger den HERRE HERRE/See/Jeg haffuer tælet i min nidkerhed oc grumbet.
Effre di ar i skulle bære (saadan) forsmædelse aff Hedningene/Der faare siger den HER
RE HERRE/saa/Jeg opløfter min haand/ar Hedningene eders Nabo trint omkring/
skulle bære deris skam igen. a Den i Israels biereg/skulle gronis igen/oc bære eders fruct mit
Folk Israel/oc der skal snart se.

Thi see/Jeg vil vende mig igen til eder/oc see til eder/Ar i skulle ophyggis oc saas/oc ieg
vil gøre meget Folk hoff eder/der gantste Israel altsammen. De Stæderne skulle bliffue bes
sidne

vil mangfoldig gøre Folck oc Fæ haff eder/ at i skulle formæris oc vore. Oc ieg vil indsette eder igen/ der som i før bode/ oc ieg vil gøre eder mere gaar/ end nogen tid tilfaarne/ oc i skulle fornemme/ at ieg er HERRE. Jeg vil føre Folck til eder/ som skulle vere mit Folck Israel/ de skulle beside dig/ oc skulle vere eders Affguder/ oc skulle icke mere vere saar uden Aff.

Saa siger den HERRE HERRE/ Effterdi at mand siger der om eder/ Du haffuer opødet Folck/ oc du haffuer gjort dit Folck Affuelst/ Derfaare skal du icke (nu) mere opøde Folck/ ey heller gøre dit Folck Affuelst/ siger den HERRE HERRE. Oc ieg vil icke lade dig mere høre Hedningens forsmædelse/ oc du skal icke mere bære Hedningens bespættelse/ oc du skal icke gøre dit Folck for uden Aff/ siger den HERRE HERRE.

De HERRENS ord skede frændels til mig/ Du aennemstens søn/ Der Israels huff bode i deris Land/ oc besmitte det med deris væsen oc gerning/ at deris væsen vaar saar mig/ som en Quindis wienhed i hendis siugdom/ da vdgrydede ieg min grumhed offuer dem for der Blods Skyld/ som de vdfyre i Landet/ oc besmitte det samme/ ved deris Affguder/ Oc ieg bortspredde dem iblant Hedningene/ oc ieg bortspredde dem i Landene/ oc dømt dem effter deris væsen oc gerning/ Oc de hulde dem lige som Hedningene/ til huilke de komme/ oc vanhelligede mit hellige Naam/ at mand sagde om dem/ Er der HERRENS Folck/ at hand maatte vddrage aff sit land/ aen ieg sparde saar mit hellige Naam Skyld/ huilke Israels huff vanhelligede/ iblant Hedningene/ til huilke de komme.

Derfaare skal du sige til Israels huff/ saa siger den HERRE HERRE/ Jeg gør det icke for eders Skyld/ i aff Israels huff/ men for mit hellige Naam Skyld/ huilke i haffue vanhelliget iblant Hedningene/ til huilke i komme. Thi ieg vil hellig gøre mit store Naam/ som er vanhelliget ved eder saar Hedningene/ som i haffue vanhelliget iblant dem. Oc Hedningene skulle fornemme/ at ieg er HERRE (siger den HERRE HERRE) naar ieg beuise mig saar dem paa eder/ at ieg er hellig.

Thi ieg vil hente eder fra Hedningene/ oc samle eder aff alle land/ oc føre eder i eders land igen. Oc ieg vil stænke rent Vand offuer eder/ at i skulle bliffue rene aff al eders wienhed/ oc ieg vil rense eder fra alle eders Affguder. Oc giffue eder it nyt herte/ oc en ny aand i eder/ oc ieg vil borttage det stenherte aff eders Fod/ oc giffue eder it Fødeligt Herte. Jeg vil giffue min Aand eder/ oc ieg vil gøre saadant it Folck aff eder/ som vandre i mine Bud/ oc holde min Ræt/ oc gøre der effter. Oc i skulle bo i Landet/ som ieg gaff eders Fæder/ oc i skulle vere mit Folck/ oc ieg vil vere eders Gud. Jeg vil gøre eder løst aff al eders wienhed/ Oc ieg vil kalde Romer oc ieg vil formeere det/ oc ieg vil ingen dyr Tid lade komme til eder. Jeg vil formeere Frueten paa Træene/ oc Frueten paa marcen/ at Hedningene skulle icke mere bespaare eder/ mer dyr Tid.

Da skulle i komme eders onde væsen thu/ oc eders gerninger/ som vaare icke gode/ oc i skulle angre eders Synd oc Affguder. Saadant vil ieg gøre/ icke for eders Skyld/ siger den HERRE HERRE/ at i skulle vide det/ aen at i skulle oc skamme eder/ oc bliffue skamte/ i aff Israels huff/ offuer eders onde væsen.

Saa siger den HERRE HERRE/ Paa den tid/ naar ieg skal rense eder aff alle eders synder/ Da vil ieg besætte Stæderne igen/ oc de øde Stæder skulle opbyggis igen. Det ødelagde Land skal pløyes igen/ fordi/ at der vaar forderffuit/ at alle som gaa der igennem/ skulle der see/ oc sige/ Dette Land vaar ødelagt/ oc der er nu som en lystig Viregaard/ Oc disse Stæder vaare forstyrrede/ ødelagde oc sønder reffne/ oc nu staa de fast bygde. Oc de offuer bleffne Hedninge omkring eder skulle fornemme/ at ieg er HERRE/ Som opbygger det som er sønderbrudt/ oc planter det som ødelagt vaar. Jeg HERRE siger det/ oc gør det oc.

Saa siger den HERRE HERRE/ Jeg vil lade mig afhøre igen aff Israels huff/ at ieg kand beuise mig vel mod dem/ oc ieg vil formeere dem/ som aennemstens hørd/ som en hellig Hjord/ som en Hjord i Jerusalem/ i hendis Hjørder/ Saa skulle de øde Stæder/ bliffue fulde aff aennemstens Hjørde/ Oc de skulle fornemme/ at ieg er HERRE.

XXXVII.

HERRENS Haand kom offuer mig/ oc førde mig hen vd i HERRENS Aand/ oc sette mig paa en vte aen/ som laa fuld mer Been/ oc hand ledde mig alle vegne der igennem/ Och see/ der laae ganske mange (Been) paa marcen/ oc see/ de vaare meger tørre. Och hand sagde til mig/ Du aennemstens søn/ aen du oc/ at disse Been skulle bliffue leffuendis igen/ Oc ieg sagde/ HERRE HERRE/ der vedst du vel,

De

JB

Ezechiel

De hand sagde til mig/Spaa om disse Been/oc sig til dem/Jtøre been/hører HERRS ord/Saa siger den HERRE HERRE om disse Been/See/ieg vil føre en Aande i eder/ar i skulle bliffue leffuendis. Jeg vil giffue eder Aarer/oclade Rød vore offuer eder/oc drage Hud offuer eder/oc giffue eder Aande/ar i skulle bliffue leffuende igen/oci skulle fornemme ar ieg er HERREN.

De ieg spaaede/som mig vaar befaler/De see/da bleff der it Bulder/der ieg spaaede/De see/der røde sig/oc Benene komne tilsammen igen/huert til sit Been. De ieg saa/oc see/der vore Aarer oc Rød paa dem/ochand drog Hud offuer dem/ Men der vaar end nu ingen Aande i dem.

Ochand sagde til mig/Spaa til Været/spaa du aDennistens søn/oc sig til Været/Saa siger den HERRE HERRE/Været kom hid aff de fire Været/oc blaff paa disse Døde/ar de bliffue leffuendis igen. De ieg spaaede/som hand befalede mig/Saa kom der Aande i dem/oc de bliffue leffuendis igen/oc deres de dem op paa deris foder. De de vaare en mettig stor Hær.

De hand sagde til mig/Du aDennistens søn/Disse Been ere det gantske Israels Duff. See/nu sig de/Vore Been ere røde/oc vort haaber fortaber/oc der er vde met off. Der faare spaa/oc sig til dem/Saa siger den HERRE HERRE/See/ieg vil oplade deris Graffuer/oc ieg vil hente eder mit Folck aff dem/oc føre eder i Israels Land. Oc i skulle fornemme/ar ieg er HERREN/naar ieg haaffuer oplader eders Graffuer/oc vdtager eder mit Folck aff dem. De ieg vil giffue min Aand i eder/ar i skulle leffue igen/oc ieg vil indferte eder i eders Land/De i skulle fornemme/ar ieg er HERREN/Jeg taler der/oc gør det oc/ siger HERREN.

De HERRENS ord skede til mig/oc sagde/Du aDennistens søn/Tag dig it træ/oc scriff der paa/Juda oc Israels bønne oc deris Tilhengeris. De rag end nu it Træ/oc scriff der paa Josephs/som er Ephraims Træ/oc alt Israels Duffis/oc deris Tilhengeris/De leg der ene til der ander tilsammen/ar der bliffuer it Træ i din haand. Naar dit Folck nu tale til dig/oc sig/Vilt du icke giffue oss tilfende/hvad du ment der mer/Da sig til dem/Saa siger den HERRE HERRE/See/Jeg vil tage Josephs træ/som er i Ephraims haand/mer deris Tilhengeris/Israels Slegt/oc ieg vil legge dem til Juda træ/oc gøre it Træ der aff/oc de skulle vere Jt i min haand. De du skal saa holde de Træ i din haand/paa huilcke du haaffuer screffuit/ar de der see.

De du skal sig til dem/Saa siger den HERRE HERRE/See/Jeg vil hente Israels bønne/tra Hedningene/til huilcke de ere bort dragne/oc ieg vil samle dem alleuegne/oc føre dem igen i deris Land. De ieg vil gøre it eniste Folck aff dem/vdi Landet oc paa Israels Bierg/oc de skulle alle tilsammen haaffue en eniste Konge. De de skulle icke mere stiftis i ruens de Folck/ey heller i thu Kongerige/De skulle oc icke mere besimre dem mer deris Affguder oc Verslyggelighed/oc allehonde synder. Jeg vil hielpe dem vdi alle Stræder/til huilcke de haaffue synder/oc ieg vil rense dem/oc de skulle vere mit Folck/oc ieg vil vere deris Gud.

De David min Tienere skal vere deris Konge/oc alle deris eniste Hyrde. De de skulle vandre i min Hær/ocholde mine Bud/oc gøre der efter. De de skulle bo i Landet igen/som ieg gaff Jacob min tienere/i huilcket eders Fedre bode. De oc deris bøn/oc Bønne bønne/skulle der bo euindelige/De David min Tienere skal vere deris Føfste euindelige. De ieg vil gøre Fredens Pact mer dem/der skal vere en euig Pact mer dem/oc ieg vil opholde oc fornere dem/oc min Helligdom skal vere iblant dem euindelige. De ieg vil bo iblant dem/oc vil vere deris Gud/oc de skulle vere mit Folck. Ar oc Hedningene skulle fornemme/ar ieg er HERREN/som gør Israel hellig/naar min Helligdom skal vere euindelige iblant dem.

XXXVIII.

Gog.
aDesech oc
Thubal.
Apocal. 20.

CHERRENS ord skede til mig/oc sagde/Du aDennistens søn/vent dig mod Gog/som er i aDagogs Land/oc den offuerste Føfste i aDesech oc Thubal/oc spaa om hannem/oc sig. Saa siger den HERRE HERRE/See/ieg vil til dig Gog/du som est den offuerste Føfste aff Herrene i aDesech oc Thubal/See/Jeg vil omkring spindel dig/oc legge dig it Bistel i aMunden/oc ieg vil vdføre dig/mer al din Hær/Hest oc aMand/som alle ere vel flettede/oc de ere en stor Hob/som alle føre smaa Skiolde/oc skiolde oc Suerd.

Du fører mer dig Perser/aDorianer oc Lybier/som alle føre Skiolde oc Hielme. Der til mer Gomer oc al hans Hær/mer Thogarima Duff/som ligger mod Norden/mer al hans Hær/

Hør/ Ja du høier de it store Folk mer dig. Nu vel/ ruste dig vel/ Du oc al din Høb/ som er hoff dig/ oc ver du deris Hoffuigmand/ Du skal bliffue hiem/ og long tid der effter.

Paa den sifte tid/ skal du komme i det Land/ som er igenført fra Suerdet/ oc er kommet tilfammen aff mange Folk/ som er paa Israels Bierg/ som haffue i long tid veret øde/ oc nu vdført/ fra mange Folk/ oc bo alle tryggelige. Du skal drage did op/ oc komme hid mer en stor storm/ oc du skal vere/ som en Sky/ at skule Landet/ du oc al din Hør/ oc der store Folk mer dig.

Saa siger den HERRER HERRER/ Paa den tid/ skal du tage dig saadant faare/ oc du skal haffue ont i inde/ oc rencke/ Jeg vil offuerfalde Landet vden Hur/ Oc komme offuer dem/ som bo saa stille oc tryggelige/ som vden alle de der side vden Hur/ oc haffue huere/ ten stenger eller pore/ Paa der at du kant røffue oc plyndre/ oc lade din Naand gaa offuer de forstyrede/ som ere komne til Bolig igen/ oc offuer det Folk/ som er igenfamlert fra Nedningene/ oc stikke dem igen til næring oc Gods/ oc bo mit vdi Landet.

Der Rige Arabia/ Dedan oc Robmend paa Haffuit/ oc alle Veldige/ som der ere/ skule Dedan. siger til dig/ Jeg mener io/ du est ver kommen/ at røffue/ oc du haffuer sanctet din Høb til at plyndre/ Paa der/ at du skal boutrage/ Sølf oc Guld/ oc samle frø oc Gods/ oc bediffue store Røff.

Der faare spaa/ Du Hennisfens søn/ oc sig til Hog/ Saa siger den HERRER HERRER/ Er der ick faa/ At du skal mercke/ naat mit Folk boer tryggelige/ Da skal du komme fra din Sted/ som er/ aff den ende mod Norden/ du oc meget Folk mer dig/ alle til Heste en stor Høb/ oc en mechtig Hør/ oc du skal drage hid op/ offuer mit Folk Israel/ lige som en Sky/ at berecke Landet/ Saadant skal ske i den sifte tid. Men ieg vil der faare lade dig komme i mit Land/ paa der at Nedningene skule kende mig/ huorledis ieg bliffuer hellig giort faar det is øyen/ paa dig/ D Hog.

Saa siger den HERRER HERRER/ Du est aff dem/ som ieg sagde tilfome/ ved mine Tienere/ Propheetene i Israel/ som spaaede paa den samme tid/ at ieg vilde lade dig komme offuer dem. Oc der skal se paa den tid/ naar Hog kommer offuer Israels Land/ siger den HERRER HERRER/ skal min vrede opdrage i min grumhed. Oc ieg taler saadant i min nidkerhed/ oc i min vredis Ild/ Thi paa den tid/ skal der bliffue en stor beffuelse i Israels land/ at Fiffene i Haffuet/ oc Fulene vnder Himmelen/ fræt paa marcken/ oc alt der som gaar oc vder sig paa Landet/ oc alle Hennisfe/ som ere paa Jorden/ skule beffue faar mit Ansiet/ oc Biergene skule omkafstis/ oc vægge oc alle mure skule nedfalde.

Oc ieg vil kalde Suerdet offuer hannem/ paa alle mine Bierg/ siger den HERRER HERRER/ At der ene Suerd skal vere mod der andet/ Oc ieg vil dømme hannem mer Pest/ lunge oc blod/ oc lade regne/ Strøberegn mer hagel/ ild oc suouel/ offuer hannem oc hans Hør/ oc offuer der megle Folk/ som er mer hannem. Saa vil ieg da bliffue hellig/ hellig oc bekend/ faar mange Nedninge/ At de skule fornemme/ at ieg er HERRER.

XXXIX.

S du Hennisfens søn/ Spaa mod Hog/ oc sig/ Saa siger den HERRER Hog. HERRER/ See/ Jeg vil til dig Hog/ du som est den offuerste første offuer Hesech oc Thubal/ See/ Jeg vil omkring spende oc locke dig/ oc ieg vil føre dig fra den ende mod Norden/ oc lade dig komme paa Israels Bierg. Oc ieg vil sla Buen aff din venstre hand/ oc bortkaste Pilen aff din højre haand. Du skal bliffue nedlagt paa Israels Bierg/ du mer al din Hør/ oc mer det Folk/ som er mer dig. Jeg vil giffue Fulene/ huoden de komme flucndis/ oc Durene paa marcken/ til at opade dig/ Du skal ligge ned paa Jorden/ Thi ieg den HERRER HERRER haffuer det sagt.

Oc ieg vil kaste ild offuer Hagog/ oc offuer dem/ som bo tryggelige paa Berne/ Oc de skule fornemme/ at ieg er HERRER. Thi ieg vil kundgøre mit hellige Naaffn iblant Israel mit Folk/ oc ieg vil ick lenger lade mit hellige Naaffn stendis/ Men Nedningene skule fornemme/ at ieg er HERRER/ den Hellige i Israel. See/ Der er allerede kommet oc steet/ siger den HERRER HERRER/ Det er den dag/ som ieg haffuer talt om.

Oc Borgene i Israels Stæder/ skule gaa vd oc gøre ild/ oc opbrende Naabene/ Skiolde/ Smaa skiolde/ Buer/ Pile/ Stridshammere oc lange Spiid/ oc de skule gøre ild der mer i sin aar/ at de skule ick haffue behoff at hente Ved aff marcken/ eller hugge i skouen/ men de skule leholde ild mer Naabene. Oc de skule røffue dem/ aff huilcke de ere røffuede/ oc plyndrede dem/ som dem plyndrede/ siger den HERRER HERRER.

Ezechiel

De der skal se paa den tid/ da vil ieg giffue Gog en sted/ til en Begræffuelse i Israel/ som er/ dalen der mand gaar til haffuer mod østen/ saa/ at de som der frem gaa/ skulle sty der faare/ for/ di at mand haffuer der iorden Gog met sin mangfoldighed/ oc der skal kaldis Gogs hobis dal. Men Israels huff skal iorde dem/ i sin maanede omkring/ at landet kand rensis der met. Ja alt folcket i landet skal haffue nock at gøre til at iorde dem/ oc de skulle faa priiff der faare/ At ieg den dag beuisde min Hertighed/ siger den HERRE HERR.

Och de skulle frastille folcket/ som skulle stedse gaa omkring i Landet/ oc de dødis Begræffuere met dem/ at iorde de offuerbleffne i Landet/ paa det at der skal rensis igen/ Effter sin maanede/ skulle de randsage. Oc de som gaa omkring i Landet/ oc see nogen sted it menniskis been/ de skulle oprette it Tegen der hof/ indtil de dødis Begræffuere iorde der och saa i Gogs Hobis dal. Saa skal oc den Stad kaldis/ Namona/ Saa skulle de rense Landet.

Yiu/ du menniskens søn/ saa siger den HERRE HERR E/ Sig alle fule/ huer den de flyge/ oc alle diir paa marchen/ Forfamlar eder oc kommer hid/ lader eder findes alle vegne til hobe/ til mit Slact offer/ som ieg slacter eder/ it stort Slact offer paa Israels bierge/ oc eder kød/ oc dicker Blod. I skulle æde de Sterckis Kød/ oc i skulle dücke Forsternis blod paa iorden/ Vædrenis/ Lammenis/ Buckenis/ Hyenis/ som ere allesammen vel fødte oc fede. Oc i skulle æde der fede/ at i skulle bliffue mætte/ oc dücke der blod/ at i skulle bliffue dücke ne aff der Slact offer/ som ieg slacter eder. Gættar eder nu ved mit bord/ aff Hefte oc Røfene/ re/ aff Stercke oc alle honde Krigsofolt/ siger den HERRE HERR.

Och ieg vil føre min Hertighed iblant Hedningene/ At alle Hedningene skulle see min Dom/ som ieg haffuer lader gaaet/ oc min Naand/ som ieg haffuer lagt paa dem/ oc saa skal Israels huff fornemme/ at ieg er HERR E/ I deris Gud/ fra den dag/ oc der effter framdelis. Och Hedningene skulle fornemme/ huorledis Israels huff er bortspied/ for deris onds flaffs flyd/ oc at de haffue syndet mod mig. Derfaare haffuer ieg skult mit Ansigt faar dem/ oc haffuer giffuet dem i deris Nodstanderis hender/ at de skulle allesammen falde ved Sverd. Jeg gjorde mod dem/ lige som deris syndet oc offuertrædelse forient haffde/ oc skulte mit Ansigt faar dem.

Derfaare siger den HERRE HERR E/ Saa/ Yiu vil ieg vende Jacobs fengsel/ och forbaarne mig offuer der gantse Israels huff/ oc vere nidker for mit hellige Naaff. De skulle bare deris forsmædelse och al deris synd/ mer huilke de haffue syndet mod mig/ naar de bo tryggelige i deris Land/ at ingen skal forferde dem/ Oc naar ieg haffuer hent dem igen fra folckene/ oc sancet dem igen aff deris Fienders Land/ oc naar ieg bliffue helliggjort i dem/ faar mange Hedningis øyen. Da skulle de fornemme/ at ieg er HERR E/ I deris Gud/ som loed bort føre dem iblant Hedningene/ oc haffuer famlet dem i deris Land igen/ oc ick lader en aff dem der bliffue til bage. Oc ieg vil ick mere skulte mit Ansigt faar dem/ Thi ieg haffuer vdgaaet der min Land/ offuer Israels huff/ siger den HERRE HERR.

XL.

Det femte och tiuende vort Fengsels aar/ paa den tiende dag i maaneden/ i aarens begyndelse/ der er der fiortende aar/ effter at Staden bleff slagen. Lige paa den samme dag kom HERR E/ I S Naand offuer mig/ och førde mig did bort ved guddommelig Syn/ som vaar/ i Israels Land. Oc førte mig paa it gantse høyt Bierg/ der paa vaar det/ som en bygd Stad aff synden hid paa.

Oc der hand haffde did ført mig/ See/ da vaar en Naand/ hans sticelse vaar som Baaber/ hand haffde en linet Snor/ oc en Naalekep i sin haand/ oc stod vnder Porten. Oc hand sagde til mig/ Du menniskens søn/ see och høyr stitelige til/ oc merck vel der paa/ huad ieg vil vise dig/ Thi du est derfaare hid ført/ at ieg skal vise dig det/ Paa det at du skal forkynde Israels huff/ alt der du her seer.

Oc see/ der gick en Naand vden om Huset trint omkring det/ oc manden haffde den Naalekep i haanden/ hand vaar sey alne long/ huer alne vaar it haandebred lengre end en almindelig alen/ Oc hand maalte Bygningens bredhed en karp. oc høyheden en karp.

Och hand kom til porten/ som laa mod østen/ oc gick hen op at hans trappe/ och maalte dørræne paa Porten/ huer dørræne karp bred. Oc hand maalte oc saa Kammerne/ som vaare paa baade sider hof porten/ effter lengden en karp/ oc effter bredden en karp/ Och der rum mellem Kammerne/ vaar fem alne vier/ Oc hand maalte oc dørræet inden til hof porten op til Naabenhuset/ en karp.

Och hand maalte Naabenhuset inden til hof porten en karp/ oc hand maalte Naabenhuset hof

hoss Porten orte alne/oc Vdskur der paa tho alne / Oc Vaabenhuset inden til paa Porten. Oc Kammerne vaare try paa huer side hoss porten/mod Hsten / ia der ene saa vut som der ander/ Oc der stode Vdskur paa baade sider/de vaare lige store.

Der effter maalte hand Dorens vidhed i Porten / som vaar / thi alne / oc Portens langhed trenten alne. Oc faare hoss Kammerne / vaare rum paa baade sider / io en alen / i den Kammerne vaare io sex alne / paa baade sider.

Der til maalte hand Porten fra Kammerens tag / indtil Portens tag / fem oc tiue alne bier / oc den ene Dor stod mod den anden.

Hand gjorde oc Vdskur / tryfunds tiue alne / oc en Forgaard saar huer Vdskur hoss porten treint omkring. Oc indtil Vaabenhuset hoss den inderste port / som mand gaar ind / vaare halff trediefunds tiue alne.

Oc der vaare finale Vindue inden til paa Kammerne oc Vdskuerne hen ind at / hoss Porten treint omkring / Saa vaar der oc Vindue inden til paa Vaabenhuset treint omkring / Oc der vaar Palmeløffueret paa Vdskurene treint omkring.

Oc hand ledde mig fremdelis til den yderste Forgaard / oc see / der vaare Hebere / oc ic gulff stenlagt i Forgaarden treint omkring / oc tredieue Hebere paa gulffuit. Oc der vaar ic hore stenlagt Gulff hoss Portene / saa langt som Portene vaare hoss der nederste stenlagde Gulff.

Oc hand maalte breiden paa den nederste Port / saar den inderste Gaard vden til hundre de alne / baade mod Hsten oc Norden.

Saa maalte hand oc Porten / som laa mod Norden / hoss den yderste Forgaard / effter lengden oc bredheden / Hand haffde oc saa rey Kammer paa huer side. Oc haffde oc saa sine Vdskur oc Vaabenhuff / lige saa store / som hoss den første Port / Halffrediefunds tiue alne i lengden / oc fem oc tiue alne i bredden. Oc hand haffde oc saa sine Vindue oc sine Vaabenhuff / oc sine Palmeløffueret / lige som den Port mod Hsten / Oc hand haffde siu trapper / som mand giet op at / oc haffde siu Vaabenhuff der faare.

Oc den Port hoss den inderste Forgaard / vaar mod den Port som stod mod Norden oc Hsten / Oc hand maalte hundrede alne fra den ene Port til den anden.

Der effter ledde hand mig mod Synden / Oc see / der vaar oc en Port mod Synden / oc hand maalte hans Vdskur oc Vaabenhuff / lige som de andre / de haffde oc Vindue oc Vaabenhuff treint omkring / lige som de andre Vindue / halffrediefunds tiue alne longe / oc fem oc tiue alne bier. Oc der vaare oc siu trapper op til / oc ic Vaabenhuff der faare / oc Palmeløffueret paa sine Vdskur / paa huer side.

Oc hand maalte oc saa Porten hoss den inderste Forgaard / mod Synden / som vaar hundrede alne fra den ene Syndie Port til den anden.

Oc hand ledde mig lenger frem / igennem den Syndie Port / i den inderste Forgaard / Oc maalte samme Port mod Synden / lige saa stor som de andre / mer hans Kammer / Vdskur oc Vaabenhuff / oc mer Vindue oc Vaabenhuff der paa / lige saa stor som de andre treint omkring / halffrediefunds tiue alne longe / oc fem oc tiue alne bier.

Oc der giet ic Vaabenhuff omkring / fem oc tiue alne longe / oc fem alne bier / Der stod faare mod den yderste Forgaard / oc der haffde en Palmeløffueret paa Vdskurene / Oc der vaare oc tre trapper at gaar op at.

Der effter ledde hand mig til den inderste Port / mod Hsten / oc maalte hannem / lige saa stor / som de andre / mer hans Kammer / Vdskur oc Vaabenhuff / oc hans Vindue oc Vaabenhuff omkring / lige saa store som de andre. Halffrediefunds tiue alne longe / oc fem oc tiue alne bier. Oc hand haffde oc saa ic Vaabenhuff mod den yderste Forgaard / oc Palmeløffueret paa Vdskur paa baade siderne / oc tre trapper op til.

Der effter ledde hand mig til den Port mod Norden / den maalte hand lige saa stor / som de andre / mer hans Kammer / Vdskur oc Vaabenhuff / oc hans Vindue oc Vaabenhuff treint omkring. Halffrediefunds tiue alne longe / oc fem oc tiue alne bier. Oc hand haffde oc ic Vaabenhuff mod den yderste Forgaard / oc Palmeløffueret paa Vdskurene paa baade siderne / oc tre trapper op at.

Oc næden op til Vdskurene hoss huer Port / vaar ic Kammer mer en Dor / i huiucker mand lagde Briendofferet. i den i Vaabenhuset saar Porten / stode thu Bord paa huer side / paa huiucker mand stode flacte Briendoffer / Syndoffer oc Skydoffer / Oc paa siden vden til der som mand gaar op til Porten / mod Norden / stode oc thu Bord / oc paa den anden side vnder op til Portens Vaabenhuff / oc thu Bord. Saa stode saar huer side / fire Bord / Der er tre Bord til hobe / som mand flacted paa.

Oc de fire Bord gjorde til Briendoffer / vaare vdhuggen Sren / ia halffanden alne longe oc

ad m

brede/

brede/oc en alen hōye/ Paa huilcke mand lagde allehonde Redkaff/ til at slaete Brendoffer met oc andie Offer. Oc der vaare Lister trint omkring/bōyde ind at/ en haandbred hōye/ Oc paa de Bord skulde mand legge Rōdet/som skulde offris.

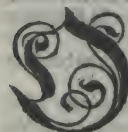
Oc der vaare Herbere til Sangerne vden faar den inderste Port/i den inderste Forgaard/ It hōff den side op til porten mod Norden/der saa mod Synden/ Der ander op til siden mod Østen/der saa mod Norden.

Oc hand sagde til mig/ Der Herbere mod Synden/ hōr Priesterne til/ som skulle tiene i Husit. Men der Herbere mod Norden/ hōr Priesterne til/ som tiene paa Alteret. De ere Saa dochso bōm/ huilcke alene aff Leui bōm skulle trede faar HERRER/ at tiene hannem.

Oc hand maalte planen i Husit/ som vaar hundrede alne long/ oc hundrede alne bred/ si rekant/ Oc der stod it Altere lige faar Templen.

Oc hand ledde mig hen ind i Templens Daabenhuff/ oc maalte Daabenhuffit/ paa huer side fem alne briet/ oc porten paa huer side tre alne bred. Men Daabenhuffit vaar tiue alne longt oc elleffue alne briet/ oc haffde trapper/ som mand gick op at/ Oc der stode Pillere neden op til Vdskurene/en paa huer side.

XLI.

Chand ledde mig ind i Templen/ oc maalte Vdskurene hōff veggene/ de vaare sey alne brede paa huer side/ saa vit som Husit vaar. Oc Porten vaar thi alne bred/ Men veggene paa huer side hōff Porten/ vaare huer fem alne bred. Oc hand maalte rummet i Templen/ der haffde fyretue alne i lengden/ oc tiue alne i bredden.

Oc hand gick inden til hen ind/ oc maalte dōren/ tho alne/ oc Dōren haffde sey alne/ oc Dōrens bredhed siu alne. Oc hand maalte tiue alne i lengden/ oc tiue alne i bredden hōff Templen. Oc hand sagde til mig/ Dette er det Alderhelligste.

Oc hand maalte veggene paa Husit/ sey alne hōye/ Der paa vaare gonge/ alle vegne trint omkring/ delet i Herbere/ som vaare fire alne vide alle vegne. Oc samme Herbere vaare try oc tredieue paa huer side/ der ene hōff der ander/ oc der stode Pillere neden op til veggene paa Husit/ alle vegne trint omkring/ som bare dem.

Oc offuer disse vaare flere gonge trint omkring/ oc Gongene vaare offuen til videre/ at mand gick fra denederste oc til de medelste/ oc fra de medelste til de offuerste/ oc den ene stod io Gongene op til Husit/ Oc der vaar tiue alne fra den ene væg oc til den anden i Husit.

Oc der vaare tho Dōre op til Vindelfstenen/ den ene mod Norden/ oc den anden mod Synden/ Oc Vindelfstenen vaar fem alne vid.

Oc muren mod Vesten/ vaar fem oc halffierdesindtiue alne vid/ oc halffemtesinda tiue alne long.

Oc hand maalte Husens longhed/ den haffde hundrede alne vd igennem/ met muren oc huad der vaar hōff/ Oc viden faare paa Husit/ mod Østen met der som hengde der ved/ vaar oc hundrede alne.

Oc hand maalte lengden paa Bygningen/ met alt det som der hengde ved/ fra it hōne til det ander/ der vaar hundrede alne paa huer side met den inderste Tempel oc Daabenhuffit. For gaarden/ met Dōrene/ Vindue/ Vindue oc de tre Gonge/ oc Panneleuerket alle vegne trint omkring.

Hand maalte oc huor hōye der vaar fra iorden indtil Vinduene/ oc huor brede Vinduene skulde vere. Oc hand maalte fra porten indtil det Alderhelligste/ baade inden til oc vden til omkring.

Oc der vaare Cherubim vdgraffne paa Husit trint omkring/ fra det nederste/ til det offuerste/ paa Dōrene oc paa veggene/ Oc der vaar Palmeloffueret giort vnder Cherub. Oc huer haffde thu Hoffuit/ paa den ene side som it Vennistis Hoffuit/ paa den anden side/ som it Leuue Hoffuit.

Oc Dōren paa Templen vaar fire hōrnet/ oc alting vaar subtilige tilhobe søyet i huer ander.

Oc Tre alteret/ vaar tre alne hōye/ oc tho alne longt oc briet/ Oc alle Siderne oc Hōnene vaare aff tre/ Oc hand sagde til mig/ Det er Borden/ som skal staa faar HERRER.

Oc Dōren baade paa Templen oc hōff det Alderhelligste/ haffde thu Blad/ som mand loed op oc til/ oc der vaare oc Cherubim oc Palmeloffueret paa/ lige som paa veggene. Oc der vaare sterke Stenger faare/ emod Daabenhuffit/ oc der vaare smale Vindue/ oc ineger Palmeloffueret trint omkring/ paa Daabenhuffit oc paa veggene.

Oc

XLII.

Chand ledde mig vd til den yderste Forgaard mod Norden / iblant de Kammer / som vaare mod Bygningen / som hengde ved Templen / oc laae Norden mod Templen / huilcken Plan vaar hundrede alne long / fra den Port mod Norden / oc halffrediesinds tiue alne bred. Der vaare tiue alne emod den inderste Forgaard / oc mod stengulffuit i den yderste Forgaard / vaar tredieue alne fra det ene Nisne til det ander. Oc der vaar en Plan inden til saar Kammerne / thi alne bred / saar Kammerne dore / der laa altsammen mod Norden.

Oc offuer disse Kammer vaare andre smalere Kammer / Thi ar rummet paa de nederste oc middelste Kammer vaar icke stort / Thi der vaar try Kammer høyt / oc haaffde dog ingen Pillere / som de andre Pillere i Forgaarden haaffde / Men de vaare slet sette paa huer andie.

Oc den yderste Forgaard / vaar omkring sat met en Mur / hof huilcken Kammerne stode / hand vaar halffrediesinds tiue alne long / oc Kammerne stode efter huer andie / oc halffrediesinds tiue alne long / hof den yderste Forgaard / Men rummet saar Templen / vaar hundrede alne longt.

Oc der vaar en Plan mod Osten / neder op til Kammerne / paa huilcken mand gick aff den yderste Forgaard.

Oc der vaare oc Kammer op til muren mod Osten / oc der vaar oc en Plan saar dem / lige som saar de andre Kammer mod Norden / oc alting vaar lige / met lengden / bredden / oc alt der der vaar paa / lige som offuen paa de andre.

Oc mod Syn den vaare oc lige saadanne Kammer / met deris Dore / Oc saar den Plan vaar Doren mod Syn den / til huilcken mand kommer fra muren som ligger mod Osten.

Oc hand sagde til mig / Kammerne mod Norden / oc Kammerne mod Syn den / mod Templen / de hore til Helligdommen / vdi huilcke Presterne ade / naar de offre HERRER der alderhelligste Offer. Oc de skulle der indlegge de alderhelligste Offer / som ere / Nadoffer / Syn doffer oc Skyldoffer / Thi der er en hellig Sted.

Oc naar Presterne gaa der ind / skulle de icke gaa vd igen aff Helligdommen / i den yderste Forgaard / men de skulle for afflegge deris kleder / i huilcke de haaffue rient / i de samme Kammer / Thi de ere hellige. Oc de skulle drage deris andre kleder paa igen / oc gaa saa vd iblant Folket.

Oc der hand haaffde maalt Templen altsammen indentil / ledde hand mig vd til Porten mod Osten / oc maalte fra den samme alleuegne omkring. Ad Osten maalte hand fem hundrede keppe longt / Oc hand maalte oc saa mod Norden / fem hundrede keppe longt. Oc lige saa mod Syn den fem hundrede keppe longt / oc der hand kom mod Vesten / da maalte hand oc fem hundrede keppe longt. Saa haaffde Muren / som hand haaffde maalt / paa huer side firekane tre omkring / fem hundrede keppe / huer met der Hellige skulde vere skilt fra det whellige.

LXIII.

Chand ledde mig igen til Porten / mod Osten / Oc see / Israels Guds Hellighed kom fra Osten / oc buisde lige som it stort Vand buiser. Oc der bleff gant / ste liust paa iorden aff hans herlighed / Oc der vaar lige som den Syn / som ieg haaffde seet hof der vand Chebar / den tid ieg kom / at Staden skulde odeliggis. Da salt ieg ned paa mit ansiet / oc HERRER'S Hellighed kom ind i Huset igennem Porten mod Osten. Da loffte it Der mig op / oc forde mig ind i den inderste Forgaard / Oc see / HERRER'S Hellighed opfylte Huset.

Oc ieg hørde En tale til mig vdaff Huset / oc en Mand stod hof mig / oc sagde til mig / Du Gennistens søn / Dette er min Thronis sted / oc mine Føders sted / i huilcken ieg vil bo euindelige / iblant Israels børn. Oc Israels Hush skal icke mere besmitte mit hellige Taffn / huerecken de eller deris Konger / met deris Hore / oc met deris Kongers Lig i deris høpfelset / som de sette deris Dørestele hof mine Dørestele / oc deris Stryter hof mine Stryter / at der vaar icke vden en væg mellem mig oc dem / Oc de haaffue saa besmitte mit hellige Taffn / met deris Verstyggelighed / som de gjorde / Der saare haaffue ieg oc saa fortæret dem i min vrede. Men nu skulle de faste deris Hore / oc deris Kongers Lig / longt bort fra mig / Oc ieg vil bo iblant dem euindelige.

Oc du Gennistens søn / viss Israels Hush denne Tempel / at de skamme dem for deris misgerning skyld / Oc lad dem tage it renligt Efferfuun der aff. Oc naar de skamme dem for al deris gerning / saa viss dem denne stiel oc efferfuun aff Huset / oc hans vdgong oc indgong / oc

Am n al hans

Ezechiel

al hans stiek/oc alle hans Seder/oc al hans Stiek/oc al hans Lou/oc scriff det saare dem / at de skulde holde al hans stiek oc alle hans seder / oc gøre der effter.

Men denne skal vere Hufens Lou/ paa Biergens høghed / saa viit som det er begrebet/ skal det vere der Alderhelligste/ Denne er Hufens Lou.

Derre er Alterens maal / effter alen/ som er it haandebret lenger/end en almindelig alen. Foden der paa er en alen høyt/ oc en alen bred/ oc Alteret recker hen op til listen/ den er en spand bred trint omkring/ oc der er hendis høghed.

Och fra Foden paa iorden / indtil der nederste Affsat/ er tho alne høyt/ och en alen bred.

Men fra der samme lille Affsat/ indtil der store Affsat/ er fire alne høyt/ oc en alen bred / Och Harel fire alne høyt/ oc fra Ariel offuen til fire Horn/ oc Ariel vaar tolf alne long/ oc tolf alne bred fire kant. Oc der affuerste Affsat vaar fiorten alne longt/ oc fiorten alne bred fire kant/ Och der gick en list alleuegne trint omkring/ som vaar en halff alen bred/ foden der paa vaar en alne høyt/ oc trapperne vaare mod Østen.

Harel kaldis
Guds bierg
Ariel Guds
Løuet.

Ochand sagde til mig/ Du Hennisfens søn/ saa siger den HERR EHERRE/ Derte skal vere Alterens sider/ paa den dag naar det er giort/ at mand skal legge Brendoffer der paa/ oc stæncke Blod der paa. Oc du skal giffue Presterne aff Leui oc Sadochs fed / som gaa faar mig/ at tiene mig/ en vng Dye til Syndoffer/ siger den HERR EHERRE. Oc du skal tage aff der samme Blod/ oc stæncke der paa de fire Horn/ oc paa de fire Høime hof det affuerste Affsat/ oc trint omkring paa listen/ der mer skal du rense oc forlige det. Oc du skal tage Syndofferens Dye oc opbrende hannem/ paa en fed/ som der til er sticket i Hufit/ vden saar Helligdommen.

Men du skal offre en Gedebuck om anden dagen / som er for vden smitte / til it Synd offer/ oc rense Alteret der mer / lige som der vaar renset mer Dye. Och naar renselsen haaffuer ende/ da skal du offre en vng Dye/ som er for vden smitte/ oc en Veder aff Horden / for vden smitte/ oc du skal offre dem baade saar HERR EHERRE. Oc Presterne skulde stöp Salt der paa/ Oc offre saa HERR EHERRE dem/ til it Brendoffer.

Och saa skal du i siu dage effter huer andre huer dag offre en Gedebuck til Syndoffer/ Oc de skulde offre en vng Dye oc en Veder aff Horden/ som baade ere for vden smitte/ Och skulde saa i siu dage forlige/ oc rense Alteret/ oc opfylde hans hender. Oc effter de samme dage skulde Presterne paa den ortende dag stedse oc altid der effter/ offre eders Brendoffer oc eders Tac offer paa Alteret/ Saa vil ieg vere eder naadig/ siger den HERR EHERRE.

XLIII.

Ochand ledde mig om igen til den yderste Helligdommens Port / mod øst/ men hand vaar tulluct. Oc HERR EHERRE sagde til mig / Denne Port skal bliff ue tulluct/ oc icke opladis / oc der skal ingen gaa igennem/ Vden alene HERR EHERRE/ Israels Gud skal gaa der igennem/ oc hand skal bliffue tulluct. Dog vndertagen Forsten/ Thi Forsten skal side i hannem / at ode Brod saar HERR EHERRE/ hand skal gaa ind igennem Daabenhusit/ oc gaa vd at den samme igen.

Siden ledde hand mig til den Port mod norden / oc ieg saa/ och see HERR EHERRE husit bleff fult aff HERR EHERREs Herlighed / oc ieg salt paa mit Ansiet. Och HERR EHERRE sagde til mig/ Du Hennisfens søn/ merck lige der paa / oc see och høt storelige vel/ huorledis mand skal gaa der ind / oc paa alle Helligdommens vdgonge.

Oc sig der volydige Israels huff/ saa siger den HERR EHERRE/ Jaff Israels fremmede Folket mer it womskaaret hierte/ och womskaaret kød / ved huilke i vanhellige mit huff/ naar i offre mit Brod / fet oc blod. Oc byrde saa min Dact / mer alle eders Verfyggeligheder/ oc holde icke mine Helligdoms Seder/ men i gøre eder selfue ny seder i min helligdom.

Derfaare siger den HERR EHERRE saa / der skal ingen fremmet mer it womskaaret hierte oc womskaaret kød/ komme i min Helligdom/ aff alle de fremmede/ som ere iblant Israels børn. Ja oc icke heller Leuiterne/ som ere vigede fra mig/ oc ere gongne vild fra mig mer Israel / effter deris Affguder/ Derfaare skulde de bære deris synder.

Men de skulde tiene vdi min Helligdom/ i hufens dørris embede/ oc de skulde tiene i husit/ oc de skulde ekon sacre Brendoffer oc andie Offer/ som Folket gøre hid/ oc saa saar Presterne/ at tiene dem. Fordi/ at de tiene de andie for deris Affguder/ oc gaffue Israels huff en forargelse til at synde/ derfaare haaffuer ieg vdiact min haand offuer dem siger den HERR EHERRE.

At de skulle bære deris synd. De de skulle icke komme nær mig at gøre mine Prestestembede/ oc icke heller komme til nogen min Helligdom/hoff der Alderhelligste/ Men de skulle bære deris skam oc deris Verstyggeligheder/som de brugede. Der faare haffuer ieg gjort dem til Vocere/til at tieniste i Husit/ oc til alt det som mand skal gøre der vdi.

Men Presterne aff Leuiterne/ Sadochs børn/ som hulde min Helligdoms Seder/ der Israels børn fulde fra mig/ de skulle gaa faar mig/ oc tiene mig/ oc staa faar mig/ at de skulle offere mig sedimen oc Blodet/ siger den HERRE HERRE. De de skulle gaa ind i min Helligdom/ oc gaa faar mit Bord at tiene mig/ oc holde mine Seder.

De naar de ville gaa igennem de inderste forgaards porte/ skulle de føre dem i linede Kleder/ oc intet vlder haffue paa/ saa lenge at de tiene i de inderste forgaards porte. De de skulle haffue linede pyrdelse paa deris Hoffuit/ oc linede Hæklede om deris Lender/ oc de skulle icke gjorde dem i sued. De naar de gaa nogen tid vd til folket aff den yderste forgaard/ da skulle de drage Blederne aff dem/ i huiltede de haffue rient/ oc legge de samme i Helligdommens Kammer/ oc drage andre kleder paa igen/ at de skulle icke hellig gøre folket i deris egne kleder. De skulle icke rage deris hoffuit/ oc de skulle icke heller lade Naaret freit voge/ Men de skulle lade Naaret klippes rent omkring. Oc der skal ingen Prest dricke Vin/ naar de skulle gaa i den inderste forgaard. Oc de skulle ingen Encke eller Vdskuden tage til Hustru/ men Jomfruer aff Israels Husis Sæd/ eller en Prestis efterladne Encke.

De de skulle lære mit Folk/ at de skulle vide at holde skilsmiff mellem det Hellige oc uholte/ oc mellem det Rene oc urene. De naar der kommer nogen Sag faar dem/ da skulle de staa oc dømmine/ oc sige efter min Ræt/ oc holde mine Bud oc Seder/ oc holde alle mine Høytider oc helligemine Sabbather. De de skulle icke gaa til nogen Død/ oc besmitte dem/ Foruden aleniste til Fader oc Moder/ Søn eller Daatter/ Broder eller søster/ som icke end nu haffue haffet ahand/ offuer dem mure de urene dem. Oc mand skal tele siu dage der efter naar hand er rensset. De naar hand gaar ind igen til Helligdommen/ i den inderste forgaard/ at tiene i Helligdommen/ Saa skal hand offere sit Syndoffer/ siger den HERRE HERRE.

Men ieg vil self vere den Afsked/ som de skulle haffue/ Der faare skulle i intet Land giffue dem i Israel til eydom/ Thi ieg er deris Afsked. De skulle haffue deris Væring aff Sadoffer/ Syndoffer oc Skyldoffer/ oc alt det som er forbandet i Israel/ der skal vere deris. Oc alle første Feurer oc første fødte/ aff alle Løffroffer/ skulle vere Presternis. I skulle oc giffue Presterne der første aff alt det som mand eder/ at Velsignelsen skal bliffue i dit Hus. Men der som er it Afsel eller it Sønner reffuit/ vere sig aff Fule eller Diur/ der skulle Presterne icke ade.

XLV.

In

nu vddede Landet ved Laad/ Saa skulle i affkilie it Løffroffer aff landet/ der som skal vere HERRE i helligt/ fem oc tiue tusinde (keppe) longt/ oc thi tusinde brede/ Den Plan skal vere hellig/ saa longt som hand recket. Oc der aff skulle io fem hundrede (keppe) komme til Helligdommen vdi firekanter/ oc der til it freit rum rent omkring det/ halffredesinds tiue alne.

De paa den samme Plan/ som er fem oc tiue tusinde keppe longt/ oc thi tusinde bred/ skal Helligdommen staa oc der Alderhelligste. Men der Offuerbleffne aff det Hellige Land/ skal høre Presterne til/ som tiene i Helligdommen/ oc gaa faar HERRE at tiene hannem/ at de haffue rum til Husene/ oc skal oc vere hellig.

Men Leuiterne/ som tiene faar Husit/ skulle oc haffue fem oc tiue tusinde keppel longt/ oc thi tusinde bred/ til deris del/ til tiue Kammer.

Dei skulle oc lade en Plan til Staden/ faar der gantste Israels Husit/ fem tusinde keppe i bredden/ oc fem oc tiue tusinde i lengden/ op til den plan som er affkild til Helligdommen.

I skulle oc giffue første en Plan/ paa baade sider/ mellem Presternis plan/ oc mellem Stadens plan/ mod Vesten oc mod Østen/ oc skal vere lige longt baade mod Østen oc Vesten. Den skal vere hans egen del i Israel/ at mine søster skulle icke mere rage det mit Folk høit til/ Men de skulle lade Israels folk beholde Landet til deris Slecet.

Thi saa siger den HERRE HERRE/ I Israels søster i haffue gjort der lunge nock/ Lader aff Forrædelighed oc Vold/ oc gører huad ræt oc gaar er/ oc lader aff at vddruffue mit Folk/ siger den HERRE HERRE.

I skulle haffue ret Vætt/ oc ret Skeppe/ oc ret Maade. Epha oc Bath skulle vere lige/ at en Bath skal holde en tiende del aff en Homer/ oc Epha en tiende del aff en Homer/ Thi at mand skal maale dem baade efter en Homer.

(Epha) er en Formmaade.
(Bath) er en Dinmaade
oc en olie

Om iij

Men maade.

Ezechiel

¶ Men en Sekel skal haaffue tiue Gera/ oc en Mina gør tiue Sekel/ sem de tiue Sekel/ och femten Sekel.

Dette skal nu vere Løffe offeret/ som i skulle Løffe/ som er den sierte del aff en Ephra/ aff en Homer huede/ oc en sierte del aff en Ephra/ aff en Homer byg.

De i skulle giffue en Bath aff Olien/ som er/ den tiende Bat aff en Chor/ och den tiende del aff en Homer/ den tiende Bath gør en Homer.

De io it Lam aff thu hundrede faar/ aff Diorden som er paa Israels grasgong/ til made offer/ och Brendoffer/ och Tackoffer/ til en forligelse for dem/ siger den HERRE.

Alle Folk i Lander skulle føre saadanne Løffe offer til Førsten i Israel. De Førsten skal offere sit Brendoffer/ oc Adoffer/ oc Ductoffer paa Høytiderne/ Nymaanede oc Sabbather/ Brendoffer oc Tackoffer/ til en forligelse for Israels huff.

Saa siger den HERRE HERRE/ paa den første dag i den første maanet/ skal du tage en vng Dye/ som er vden smitte/ oc rense helligdommen. De Priester skal tage aff Synd offerens blod/ oc stænke stolpene i huset der med/ oc de fire høne paa Alterens affæt/ mer den inderste forgaards portis stolpe. Lige saa skal du oc gøre/ paa den siende dag i maaneden/ om nogen haaffde fare vild eller forset sig/ at i skulle rense Huset.

Paa den siorende dag/ i den første maanet/ da skulle i holde Paaste/ oc holde helligt i siu dage/ oc ade wsurer Bisd. De paa den samme dag/ skal Førsten offere for sig oc for alle Folket i Lander/ en Dye til Syndoffer. Men paa de siu Høytiders dage skal hand huer dag gøre HERREN it Brendoffer/ som ere siu Dye oc siu Væder/ som ere vden smitte/ oc io en Ephra debuct til Syndoffer. Men til Adoffer/ skal hand io offere en Ephra til en Dye/ oc en Ephra til en Væder/ oc io en hin olie til en Ephra.

Paa den femtende dag i den siende maanet/ skal hand holde helligt i siu dage effter huer ande/ lige som i de andre siu dage/ oc holde dem lige saa/ mer Syndoffer/ Brendoffer/ Adoffer/ mer Olien.

XLVI.

¶ Saa siger den HERRE HERRE/ Porten paa den inderste forgaard/ som er mod østen/ skal vere tilluct i de sey arbejds dage/ Men paa Sabbatho dagen oc i de Nymaanede skal hand opladis. De Førsten skal gaa vden til portens Vaabenhuff/ oc bliffue staaendis hof Portens stolper. De priesterne skal le offere hans Brendoffer oc Tackoffer/ Men hand skal tilbede paa HERREN Sditerstet/ oc gaa der effter hen vd igen/ men porten skal bliffue oben/ indtil affetnen. De folcker aff Lander/ skulle lige saa tilbede faar HERREN i den samme portis dør/ paa Sabbatherne oc Nymaanede.

Der Brendoffer/ som Førsten skal offere faar HERREN/ paa Sabbatho dagen/ skal vere sey Lam/ som ere for vden smitte/ oc en Væder for vden smitte/ oc en Ephra huedemel til en Væder/ til Adoffer. Men til Lammene/ saa meger som hand giffuer til Adoffer/ oc io en Hin Olie/ til en Ephra.

Men paa den Nymaanet/ skal hand offere en vng Dye som er vden smitte/ oc sey Lam oc en Væder oc for vden smitte. De io en Ephra til Dye/ oc en Ephra til vaderen/ til Adoffer. Men til Lammene/ saa meger som hand tager/ oc io en Hin olie/ til en Ephra.

De naar Førsten gaar ind/ skal hand gaa ind at portens Vaabenhuff/ och gaa den same me vey vd igen. Men Folket i Lander/ som kommer faar HERREN/ paa de høye Høytider/ at tilbede/ oc gaa ind at porten mod norden/ de skulle gaa vd igen at porten mod synden. De huilke som indgaa at porten mod synden/ de skulle gaa vd igen at porten mod norden. De de skulle icke gaa vd igen at porten/ som de ere indgongne/ men de skulle gaa lige frem hen vd/ Men Førsten skal gaa baade ind oc vd med dem.

Men paa Hellige dagene oc høye Høytider/ skal mand offere til Adoffer/ io til en Dye/ oc en Ephra/ oc io til en Væder/ oc en Ephra/ oc til Lammene/ effter som hans haand giffuer/ oc io en Hin olie til en Ephra.

Men naar Førsten vil gøre HERREN it friuilligt Brendoffer eller Tackoffer/ Saa skal mand lade hannem porten op mod østen/ at hand kand offere sit Brendoffer oc Tackoffer/ lige som hand pleyer ellers at offere om Sabbathen/ oc naar hand gaar vd igen/ skal mand tillycte porten effter hannem.

De

De hand skal daglige gøre VERRE i Brendoffer / som er / it aars gammelt Lam
fouden smitte / der samme skal hand offere huer morgen. De hand skal huer morgen legge der
paa en stette del aff en Ephra til Adoffer / oc en tredie del aff en Vin olie / at drøppe paa Hues
demeler VERRE til it Adoffer / Der skal vere en euig Røt om daglige Offer. De saa
skulle de huer morgen offere Lammet met Adofferet oc olie / til it dagligt Brendoffer.

Saa siger den VERRE VERRE / Naar en Første giffuer nogen aff sine Søn-
ner en Gaffue aff sin Arff / den samme skulle hans Sønner beholde / oc beside den til Arff.
Men giffuer hand nogen aff sine Suenne noget aff sin Arffuedel / der skulle de beside / indtil der
fri aar / oc saa skal den komme hjem igen til Førsten / Thi hans del skal arffuis allene aff hans
Sønner. De Førsten skal ineed tage fra Folcket / aff deris Arffuedel / oc ick vdsuide dem aff
deris eget Gods. Men hand skal arffue sit eget Gods paa sine Børn / Paa der at ingen aff mit
Folck skal atspredis fra sin egen Eyedom.

De hand ledde mig vnder indgongen / hoff Porens side / mod Norden / hoff Helligdom-
mens Kammer / som hørde Prestene til / De see / der vaar it Rum i it Hise mod Vesten. De
hand sagde til mig / Dette er den sted / paa huilken Prestene skulle kaage / Skydoffer oc
Syndoffer / oc bage Adoffer / at de skulle ick bæere det vd paa den yderste Forgaard / At hel-
lig gøre Folcket.

Der efter ledde hand mig vd til den yderste Forgaard / oc bad mig gaa ind i de fire For-
gaards hysner / De see / der vaar i huer aff de fire hysne andre smaa Forgaarde / at gøre vds-
gelse vdi / syretue alne long oc tre diue alne bred / alle fire ved en maade. De der gick en liden
mur omkring huer aff de fire / der vaare gjorde Jldstede neden op til muren. De hand sagde
til mig / Dette er Stegeret / i huilket Husens Tienere skulle kaage vdi / der som Folcket offer.

XLVII.

Chand ledde mig igen til Templens Dør / De see / der skød it Vand vd vnder
Templens dørstel / mod Osten / Thi Templens dør vaar oc mod Osten. De
Vander løb paa den høye side hoff Templens høye side / hoff Alteret / mod
Synden. De hand ledde mig vd til Porten mod Norden / fra den yderste Port
mod Osten / De see / der sprænt Vand vdaff den høye side.

De Manden gick vd mod Osten / oc haffde en Naalesnor i haanden / oc hand maalte
tusinde Alne / oc ledde mig igennem Vanden / indtil der gick mig til Anckelen. De hand maalte
end en gong tusinde alne / oc førde mig igennem Vanden / indtil der gick mig til Knæene. Hand
maalte end en gong tusinde alne / oc loed mig gaa der igennem / indtil der gick mig op til
Lenderne. Saa maalte hand end da tusinde alne / oc der bleff da saa dybt / at ieg kunde ick naa
grunden / Thi Vanden vaar saa høyt / at mand maatte fudomme der efter / oc kunde ick naa
grunden. De hand sagde til mig / Du Aennistens søn / der haffuer du io feet.

De hand ledde mig tilbage igen til Beckens brødder / De see / der stode gantse mange
Træ / haff brøddene paa baade sider. De hand sagde til mig / Der Vand / som flyder her vd
mod Osten / der skal flyde igennem den sterte Naret vd i Naffuit / oc fra der ene Naff i der an-
der. De naar der kommer hen i Naffuit / da skulle de samme Vand bliffue helbrede / Ja ale
der som der vdi leffuer oc vser sig / der hen som disse Strømme komme / der skal leffue / oc skal
haffue saare mange Fiske / De skulle alle bliffue karste oc leffue / som denne Strøm kommer
hen.

De Fiskerne skulle staa paa den samme / fra Engeddi / oc indtil En Eglaim skal mand
vdsrecke Fiskegarn. Thi der skulle vere gantse mange Fiske / lige som i der store Naff. Men
de som ere i Damme oc Graffuer / de skulle ick bliffue funde / men salte.

De haff brøddene paa samme Strøm / paa baade sider / skulle voye allehonde fructsom-
melige Træ / oc deris Blad skulle ick visne / oc deris fruct skal ick raadne / De de skulle bæere
huer Naaner ny fruct. Thi deris Vand flyder aff Helligdommen / Deris fruct skal tiene
til Ad / oc deris Blad til Lagedom.

Saa siger den VERRE VERRE / Disse ere Landemerckene / efter huilke i
skulle stifte Landet / mellem der olff Israels Sleeter / Men de tho dele høye Josephs Sleet
til. De i skulle deler lige vd / den ene som den anden / Thi ieg haffuer opløst min Naand / at
ieg vil giffue eders Fedre oc eders Landet til Arffuedel.

Dette er nu Landens Landemercke mod Norden / fra der store Naff / fra Herblon / ind-
til Sedath / som er / Hemath / Berotha / Sibrain / som grenge met Damasco oc Hemath / oc
Am iij Nazar

Ezechiel

Nazar Tichon/huilecke som grentse met Haueran. Der skal vere Landemercke fra Nassuet/oc indtil Nazar Enon/ Oc Damasco oc Nemath skulle vere enden mod Norden.

¶ Den Landemerckene mod Osten/ skulle i maale mellem Haueran oc Damasco/ oc mellem Gilead oc mellem Israels Land/hoss Jordan/ indtil Nassuet mod Osten. Der skal vere Landemercket mod Osten.

¶ Den Landemercket mod Synden/ er fra Thamar/ indtil Trette vander i Cades/ oc mod vander til der store Nass. Der skal vere Landemercket mod Synden.

¶ Oc Landemercket mod Vesten/ er fra der store Nass/ ret hen indtil Nemath. Der skal vere Landemercket mod Vesten.

Saa skulle i vdele Landet/ iblant Israels slechter. De naar i kaste Laaden/ at dele Landet iblant eder/ Saa skulle i holde de fremmede/ som bo hoss eder/ oc affle Børn hoss eder/ lige som Landzens Indfødde iblant Israels Børn/ oc de skulle oc haffue deris Del i Landet/ huert iblant den Slect/ som hand boer hoss/ siger den H E R R E H E R R E.

XLVIII.

¶ Jffe ere Slecternis naffn/ fra Norden/ fra Bethlon mod Nemath/ oc Nazars Enon/ oc fra Damasco mod Nemath/ Der skal Dan haffue til sin Del/ fra Osten indtil Vesten.

¶ Asser skal haffue sin Del/ nest hoss Dan/ fra Osten indtil Vesten/ Nephthali skal haffue sin Del/ nest hoss Asser/ fra Osten indtil Vesten.

¶ Manasse skal haffue sin Del/ nest hoss Nephthali/ fra Osten indtil Vesten.

¶ Ephraim skal haffue sin Del/ nest hoss Manasse/ fra Osten indtil Vesten.

¶ Ruben skal haffue sin Del/ nest hoss Ephraim/ fra Osten indtil Vesten.

¶ Juda skal haffue sin Del/ nest hoss Ruben/ fra Osten indtil Vesten.

¶ Den i skulle affskille en Del/ nest hoss Juda/ fra Osten indtil Vesten/ som skal vere fem oc tiue tusinde keppe bred oc long/ Ie stycke aff de Dele/ som recte fra Osten indtil Vesten/ Der vdi skal Helligdommen staa.

¶ Oc der aff skulle i affskille H E R R E N i Del/ fem oc tiue tusinde keppe long/ oc thi tusinde keppe bred. Oc den samme hellige Del skal høre Presterne til/ som er/ fem oc tiue tusinde keppe long/ mod Norden oc mod Synden/ oc thi tusinde bred mod Osten oc mod Vesten. Oc H E R R E N S Helligdom skal staa mit der vdi. Der skal vere hellig til Presterne/ som ere aff Sadochs børn/ huilecke som hulde mine Seder/ oc ere icke affaldne met Israels børn/ som Leuiterne ere affaldne. Oc saa skal denne affskilde Del vere deris egen aff Landet/ i huilecket der Alderhelligste er/ hoss Leuiternis Landemercke.

¶ Den Leuiterne skulle oc haffue/ hoss Presternis Landemercke/ fem oc tiue tusinde keppe i lengden/ oc thi tusinde i bredden/ lige som de andre/ Thi al lengden skal haffue fem oc tiue tusinde de keppe/ oc bredden thi tusinde keppe. Oc de skulle inred sele der aff eller boruende/ paa der/ at inred aff Landzens første fruct skal bortkomme/ Thi der er H E R R E N hellig giort.

¶ Den de fem tusinde offuerbleffne keppe i bredden/ emod de fem oc tiue tusinde keppe vdi lengden/ den skal vere whellig til Staden/ at bo der vdi oc til Forsteden/ Oc Staden skal staa mit der vdi. Oc der skal vere hans maal/ fire tusinde oc fem hundrede keppe/ mod Norden oc mod Synden/ Lige saa mod Osten oc mod Vesten/ oc saa fire tusinde oc fem hundrede keppe.

¶ Den Forstaden/ skal haffue thu hundrede oc halffredesinds tiue keppe/ mod Norden oc mod Synden/ Desligest mod Osten oc mod Vesten/ thu hundrede oc halffredesinds tiue keppe.

¶ Den der offuerbleffne aff den samme lengd/ hoss der atskilde oc hellig giorde/ som er thi tusinde keppe mod Osten oc mod Vesten/ der skal høre til deris opholdelse/ som arbejde i Staden/ Oc de som skulle arbejde i Staden/ skulle alle vere aff Israels slechter.

Ie den gantse stillelse som haffuer fem oc tiue keppe i firekant/ hand skal vere en hellig affskillelse/ til Stadens eyedom.

¶ Den huad som der er end nu offuer/ paa baade sider/ hoss den atskilde hellige Del/ oc hoss Stadens Del/ som er fem oc tiue tusinde keppe/ mod Osten oc mod Vesten/ der skal altsammen være Forstena.

¶ Den den atskilde hellige Del/ oc Helligdommens Tempel skal vere der mit vdi. Den huad som emellem ligger/ emellem Leuiternis Del/ oc emellem Stadens Del/ oc emellem Juda Landemercke/ oc Ben Jamins Landemercke/ der skal vere Forstena.

Der effeer skulle de andre Slecter vere/ Ben Jamin skal haffue sin Del/ fra Osten indtil Vesten.

¶ Den

¶ Den Simeon skal haaffue sin Del / op til Ben Jamins Landemercke / fra østen indtil Vesten.

¶ Isaschar skal haaffue sin Del / hof Isachars Landemercke / fra østen indtil Vesten.

¶ Sebulon skal haaffue sin Del / hof Isachars Landemercke / fra østen indtil Vesten.

¶ Gad skal haaffue sin Del / hof Sebulons Landemercke / fra østen indtil Vesten.

¶ Den nest Gad er Landemercket mod Synden / fra Thamar indtil Trattenander i Cas des / oc mod Vnder / hof det store Vass.

¶ Saa skal Lander vddelis til Iffuedel iblant Israels Slecter / Oc det skal vere deris arffu uedel / siger den HERRE HERRE.

¶ Oc Staden skal vere saa vid / fire tusinde oc fem hundrede Reppe / mod Norden. Oc Staden porte skulle kaldis effter Israels Slecters Vass / Tre porte mod Norden / Den første port er Rubens / den anden Juda / den tredje Levi.

¶ Oc saa mod Østen / fire tusinde oc fem hundrede Reppe / oc tre porte / som er / Den første Josephs port / den anden Ben Jamins / den tredje Dans.

¶ Mod Synden oc saa / fire tusinde oc fem hundrede Reppe / oc tre porte / Den første Simeons port / den anden Isachars / den tredje Sebulons.

¶ Oc lige saa mod Vesten / fire tusinde oc fem hundrede Reppe / oc tre porte / Gads en port / Affers den anden / Nephthali den tredje.

¶ Saa skal det haaffue atten tusinde Reppe trint omkring / oc da skal Staden kaldis / Det er HERREN.

¶ Ende paa Ezechiel ¶
Prophete.

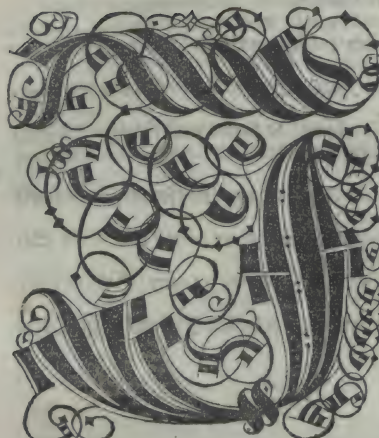
Daniel

Daniel Prophete.

I.

4. Reg. 24.
2. Para. 36.

Sinear er
der land Ba-
bel.
Gene. 10.
Aspenas.

Det tredie Joakims Ju-

da Kongerigis aar/ som Nabogodonosor Kon-
gen aff Babylonien faar Jerusalem/ oc bestol-
lede hende. De HERRE gaff hannem
Joakim Juda Konge i hans haand/ oc nogle
aar aff Guds Duff/ Dem loed hand føre til
Sinear land/ i sin Guds Duff/ Oc lagde Kae-
ne i hans Guds Liggendefæes Riste.

De Kongen sagde til Aspenas sin øffuerste
Kammersuend/ At hand skulde vduelie aff Is-
raels børn/ aff Kongelig stæet oc Herre børn/
Dreng som ingen brøst haffde/ Men derlige/
forumstige/ vise/ Kloge oc forstandige/ Som
vaare sticckede til at riene i Kongens Gaard/ oc
til at lære Chaldeiske Scrift oc Tungemaal.
Saadanne sticckede Kongen huad mand skul-
de daglige giffue dem aff hans Mad/ oc aff
den Vin/ som hand self drack/ At de skulde saa

opsødis i tre aar/ oc siden riene faar Kongen. Iblant huilcke vaare Daniel/ Nanania/ A-
sael oc Alsaria/ aff Juda børn. Oc den ypperste Kammersuend gaff dem naaffn/ oc kallede Da-
niel Balthazar oc Nanania/ Sidrach/ oc Aisael/ Aisach/ oc Alsaria/ Abednego.

Men Daniel sette sig faare i sit hierte/ at hand vilde icke besmitte sig med Kongens mad/
oc med den Vin/ som hand self drack. Och hand bad den ypperste Kammersuend/ at hand skul-
de icke besmitte sig. Oc Gud gaff Daniel/ at den ypperste Kammersuend bleff hannem gun-
stig oc naadig. Hand sagde til hannem/ Jeg frycter for min Herre Kongen/ som haffuer be-
sticcket eder eders Mad oc dricke/ Der som hand finge at see/ at eders anseer vaare iammelligere
end de andre Drengis aff eders alder/ Da kommet mig om mit Liff haff Kongen.

Da sagde Daniel til Aelsar/ huilcken den ypperste Kammersuend haffde befalet Da-
niel/ Nanania/ Aisael/ Alsaria/ Forsøg det dog med dine Tienerer vdi thi dage/ oc lad giffue
off Aloff at æde/ oc Vand at dricke/ oc lad saa besee vor sticckelse faar dig/ oc Drengenis/ som
æde aff Kongens Mad/ Oc der effter som du seer/ der effter gør med dine Tienerer. Oc hand
lydde dem der vdi/ oc forsøcte det med dem i thi dage. Oc effter de thi dage vaare de derligere/
och lydigere end alle Drengene/ som ode aff Kongens mad. Da tog Aelsar deris besticckede
mad oc dricke bort/ oc gaff dem Aloff. Men disse sirus Gud gaff dem kaanst oc forstand i alle
honde Scrift oc Vidsom/ Men hand gaff Daniel forstand i allehonde Syn oc Drømme.

Oc der tiden vaare fuldkommen/ som Kongen haffde besticcket/ at de skulde indledis/ da
indledde den ypperste Kammersuend dem faar Nabogodonosor. Oc Kongen taledem med dem/
oc der bleff ingen funden iblant alle som vaare lige med Daniel/ Nanania/ Aisael oc Alsaria/
Oc de bleffue Kongens Tienerer. Oc Kongen saut dem i alle Sager som hand spurde dem at/
thi gonge Klogere oc forstandigere end alle Stiernetigere/ oc Vise i hans gantse Rige. Oc
Daniel leffuede indtil i det første Kong Cyri aar.

II.

Kong Nabogodonosors
Drøm.

der ander Nabogodonosors Rigs aar/ haffde Nabogodonosor en Drøm aff
huilcken hand bleff forferdet/ at hand opuognede. Oc hand loed alle Stiernetig-
gere oc Vise/ oc Trolckarte oc Chaldeer kaldis tilhobe/ at de skulde sige Kongen
sin Drøm. Oc de komme oc stode faar Kongen. Oc Kongen sagde til dem/ Jeg
haffde en Drøm/ hand forferdede mig/ Oc ieg vilde gerne vide huad der vaar
faar en Drøm.

Da sagde Chaldeerne til Kongen paa Chaldeiske/ Herre Konge/ Gud vnde dig it lange
liff/ Sig dine Tienerer Drømmen/ saa ville vi vdyde hannem. Kongen suarede oc sagde til
Chaldeerne

Chaldeerne/ Jeg glemde hannem/der som i icke giffue mig den drøm til kende/oc vdryde hannem/da skulle i alle aldelis omkomme/oc eders Hushulle stammelige ødeleggis. Men kun de i giffue mig hannem til kende oc vdryde samme Drøm/da skulle i saa Stenck/ Gaffuer/ oc stor ære aff mig/ Derfaar siger mig samme Drøm oc hans vdrydelse/ De suarede igen/ oc sagde/ Kongen siges sine tieneres Drømmen/ saa ville vi vdryde hannem.

Kongen suarede/ oc sagde/ Sadelige ieg formæcker/ at i ville forhale tiden/ effterdi i see at det er gaaret mig aff glemme/ Men der som i icke siges Drømmen/ da gaar Ketten offuer eder/ lige som de der tage dem faare at tale løgn oc dicte faar mig/ indtil tiden forløber sig/ Derfaar siges mig Drømmen/ saa kand ieg mercke/ at i kunde oc ramme paa vdrydelsen. Da suarede Chaldeerne faar Kongen/ oc sagde til hannem/ Der er intet Ænniske paa Jorden/ som kand siges der/ som Kongen begerer/ Saa er ingen Konge/ ehvor stor oc mectig hand er/ som vdrydteffuer saadant aff nogen Stienckfigere/ vise/ eller Chaldeer. Thi at det er forhøyt som Kongen begerer/ der er oc ingen/ som der kand siges faar Kongen/ vnder tagne/ Guderne/ som icke bo hosi Ænniskene.

Da bleff Kongen gantse vied och befalede at omkomme alle Vise i Babylonien. Och Dommen gick vd/ at mand skulde ihuel sla de Vise/ oc Daniel mer hans Staldbrode bleffue oc opfygte/ at mand skulde ihuel sla dem.

Da fornam Daniel saadan dom och befalling aff Arioch Kongens offuerste Domme/er/ huilcken der vd drog at ihuel sla de Vise i Babylonien. Och hand begynte/ oc sagde til Kongens soger/ Arioch/ Huor saare er saadan en streng Dom vdgaangen aff Kongen/ Oc Arioch gaff Daniel der til kende. Da gick Daniel hen op oc bad Kongen/ at hand vilde giffue hannem tid til/ huor mer hand kunde siges Kongen vdrydelsen/ Oc Daniel gick hjem/ oc sagde Nania/ Ælisael och Isaria sine Staldbrode der/ at de skulde bede Gud aff Himmelen om naade for saadan skulte ring skyld/ Æt huilcket at Daniel oc hans Staldbrode skulde icke omkomme mer de andre Vise i Babylonien.

Da bleff denne skulte ring Daniel obenbarer om natten ved en Syn. Der faar loffuede Daniel Gud aff Himmelen/ begynte/ oc sagde/ Loffuet vare Guds navn fra euig tid/ til euig tid/ thi baade visdom oc styrcke er hans/ Vand omskifter tid oc stund. Vand affletter Konger oc indsetter Konger/ hand giffuer de vise deris visdom/ oc de forstandige deris forstand/ hand obenbarer det som er byde oc skulte/ hand ved det som ligger i mørcket/ Thider er idel Lufft hosi hannem. Jeg tacker dig oc loffuer dig mine Fedris Gud/ At du vnder mig visdom och styrcke/ oc affuer nu obenbarer/ der som vi bade dig om/ som er/ Du haffuer obenbarer off Kongens sag.

Da gick Daniel hen op til Arioch som haffde befalling aff Kongen/ at omkomme de Vise aff Babylonien/ oc sagde saa til hannem/ Du skal icke omkomme de Vise aff Babylonien/ Men led mig op til Kongen/ Jeg vil siges Kongen vdrydelsen. Arioch ledde Daniel hastelige hen op faar Kongen/ och sagde saa til hannem/ Der er en funden iblant de fangne aff Juda/ som kand siges Kongen vdrydelsen. Kongen suarede/ oc sagde til Daniel/ som de kallede Balthazar/ Est du den som kand giffue mig den Drøm til kende/ som ieg saa/ oc hans vdrydelse.

Daniel begynte faar Kongen/ och sagde/ Den skulte ring som Kongen vdrydteffuer aff de Vise/ Lærde/ Stiernefigere oc Spaa mende/ staar icke i deris mact at siges Kongen det. Men Gud i Himmelen kand obenbare skulte ring/ hand haffuer kundgiort Kong Nabogodonosor/ der som ste skal i frem tiden.

Din Drøm och din Syn/ der du soffst/ kom der aff/ Du Konge tenckte paa din Seng/ huorledis det skulde dog gaa til her effter/ oc den som obenbarer skulte ring/ hand gaff dig til kende/ huorledis det skal gaa. Saa er saadan skulte ring mig obenbarer/ Jck ved min visdom/ lige som hun vaare store end alle deris som leffue/ Men der saare/ at vdrydelsen skulde giffue Kongen til kende/ oc at du skulde forfare dir hiertis tancker.

Du Konge saast/ oc see/ Der stod it gantse stort och høyt Billede mod dig/ der vaar forferdeligt til at see. Det samme billedis hosiut vaar aff klart guld/ Brystet och Arme der paa vaare aff sølff/ Bugen oc Lenderne vaare aff kaaber. Benene vaare aff iern/ Føderne vaare en deel aff iern/ oc en deel aff leer. Du saast dette/ indtil at det bleff en Sten ned reffuen/ faar vden hender/ Vand slo Billedet paa sine Føder/ som vaare iern oc leer/ oc snyder knusede dem. Da bleff Jernet/ Leret/ Kaaberet/ Sølfuet oc Gullet snyder knusede til sammen/ oc bleffue lige som Affuer paa en Sommer lade/ Været blefde dem boit/ at mand kunde ingen sted finde dem mere. Men den Sten/ som slo Billedet/ bleff it stort Bierg/ at hand opfylte al Verden. Det er Drømmen/ Nu ville vi siges vdrydelsen faar Kongen.

Du Konge esten Konge offuer alle Konger/ huilcken Gud aff Himmelen haffuer giffue ut Kongenger/ mact/ styrcke oc ære/ oc alt det som Folk bo paa/ Der til haffuer hand giffue

Nabogodonosor befaler/ at mand skal omskomme alle de vise i Babylon.

Daniels tack sigelse.

Daniel aarsager de vise och holder dem ved Lufft.

Daniel obenbarer Nabogodonosor hans drøm.

Durens

Daniel

Diurene paa marcken/oc Fulene vnder Himmelen idine hender/ oc haffuer vnt dig velbe off-
uer alle ring / Du est der guld Hoffuit. Effter dig skal opkomme it andet Kongerige / ringere
end dit er. Der effter det tredie Kongerige / som er aff Kaaber / som skal regere offuer alle Land.
Der fierde skal vere hært som iern / Thi at lige som Jern sonder knuser oc sonder slar al ting / Ja
som iern sonder bryder al ting / Saa skal det oc sonder knuse oc sonder sla al ting.

Men det som du saast / at Foderne / oc Tæerne vaare en deel aff Leer / oc en deel aff iern /
Det skal vere it arskilt Kongerige / Dog skal der bliffue noget aff Jernens plantelse der vdi / lige
som du saast at iernet vaar blandet met leret. Oc at Tæerne paa Foderne / ere en deel aff iern /
oc en deel aff leer / Der skal vere i nogle maade it sterckt Rige / oc i nogle maade it sterbeligt Ri-
ge. Oc at du saast at Jernet bleff blandet met leret / Skulle de vel blende dem met huer andre
sig icke blende ved Jernistens Blod / Men de skulle dog icke holde met huer andre / Lige som
iernet lader met leret.

Men i de Kongerigers tid / skal Gud aff himmelen oprette it Kongerige / som
aldu skal ødeleggis / Oc hans Kongerige skal icke komme til noget andet folck.
Det skal sonder knuse oc ødelegge alle disse Kongerige / Men det skal bliffue
euindelige. Som du oc saast en Sten affriffsuis aff Bierget foruden hender /
som sonder knuser iernet / Kaaberet / Leret / Sølfuit oc Guldet. Saa haffuer
den store Gud giffuit Kongen tilkende / huorledis det skal gaa til her effter / Oc
denne er visselige Drømen / oc Vdtydelsen er ret.

Da falc Kong Nabogodonosor ned paa sit ansiet oc tilbød / saar Daniel / oc befalede / at
mand skulde gøre hannem Nadoffer oc Røgelsoffer. Oc Kongen suarede Daniel / oc sagde /
Der er icke tuit paa / eders Gud er en Gud offuer alle Guder / oc en HERRE offuer alle
Konger / Som kand obenbare skulte ring / effterdi du kunde obenbare denne skulte ring. Oc
Kongen ophøvede Daniel / oc gaff hannem stor oc megen Stenck / oc gjorde hannem til en
Første offuer det gantze Babyloniske Land / oc sette hannem til en Offuerste offuer alle Hise
Babylonien. Oc Daniel bad aff Kongen / at hand maatte sette Sidrach / Mesach oc Abedi
Nego offuer de Babyloniske Land / Men Daniel bleff self i Kongens Gaard.

Kong

III.

Rong Nabogodonosor loed gøre ic Billede aff Guld/tryfinda tiue alne høyt/ oc sey alne bret/oc loed der sette paa en deylig aNack i Babyloniens Land. Oc Kong Nabogodonosor sende effter Føfster/Herrer/ Lensmænd/ Dommere/ Doctere/Raadmænd/ Embedsmænd/ oc alle Veldige i Landet/ at de skulde komme til sammen/ at vie Billedet/som Kong Nabogodonosor haffde ladet sette. Da komme Føfster/Herrer/Lensmænd/Dommere/Fogeder/Raadmænd/Embedsmænd/ oc alle Veldige i Landet/til sammen/at vie Billedet/som Kong Nabogodonosor haffde ladet sette. Oc de skulde gaa frem til Billedet/som Nabogodonosor haffde ladet sette.

Oc Herold robre høyt vd/ Lader der vere eder sagt/ I Folck/ Almue/ oc Tungemaal/ naar i høre Basuners/Trommeters/Harpers/Giers/ Psalteres/ Trompers oc allehonde Strengelogs liud/Da skulle i falde ned/oc tilbede det guld Billede/som Kong Nabogodonosor haffuer ladet sette. Men huo som da icke ned falder oc tilbeder/ hand skal strax kassis i en gloende Den. Der de nu hørd Basuners/Trommeters/Harpers/Giers/ Psalteris oc allehonde Strengelogs liud/da fulde alle Folck/Almue oc Tungemaal ned/ oc tilbade samme guld Billede/som Nabogodonosor haffde ladet sette.

Strax ginge nogle aff de Chaldeiske aNend bort/ oc klerde paa Jøderne/begynte/ oc sagde til Kong Nabogodonosor/ Herre Konge/ Gud vnde dig lunge at leffue. Du lodst ic Gud vdgaa/At alle aNenniske/ skulle nedfalde oc tilbede dette guld Billede/ naar de hørd Basuners/Trommeters/Harpers/Giers/ Psalteres/Trompers oc allehonde Strengelogs liud. Oc huo som icke ned fulde oc tilbade/ Skulde kassis i en gloende Den. Nu ere der Jødiske aNend/ som du haffuer sat til Embedsmænd i Babyloniens Land/Sidrach/aNesach/ oc Abednego/ De forarede dit Bud/ oc ere icke dine Guder/ oc tilbede icke det guld Billede/ som du haffuer ladet sette.

Da befalede Nabogodonosor met grumhed oc vrede/ At mand skulde sticke Sidrach/aNesach oc Abednego saar hannem/ Oc aNendene bleffue sticerede saar Kongen. Da begynte Nabogodonosor/ oc sagde til dem/ Nuad: ville i Sidrach/aNesach oc Abednego icke ere mit Gud: oc icke tilbede dette guld Billede/ som ieg haffuer ladet sette: Nu vel/ stikker eder/ Saa snart som i høre Basuners/Trommeters/Harpers/Giers/ Psalteris/Trompers/ oc allehonde Strengelogs liud/ Da falder ned/ oc beder til det Billede/ som ieg loed gøre. Der som icke beder til det/ Da skulle i strax kassis i den gloende Den/ Lad see/ huilken den Gud er/ som skal seelse eder aff min Naand.

Da begynte Sidrach/aNesach oc Abednego/ oc sagde til Kong Nabogodonosor/ Der gøris icke behoff/ at vi skulle suare dig der paa. See/ vor Gud/ den vi ere/ kand vel seelse oss aff den gloende Den/ oc der til mer seelse oss fra din Naand. Oc om hand icke vil gøre det/ Da skal du dog vide/ At vi ville icke ere dine Guder/ ey heller bede til det guld Billede/ som du haffuer ladet sette.

Da bleff Nabogodonosor optend aff vrede/ oc sticerede sig grafelige mod Sidrach/ aNesach oc Abednego/ oc befalede/ at mand skulde gøre Onen siu gonge hedere/ end mand ellers pleyde at gøre. Oc befalede de beste Krigsmænd/ som vaare i hans Hær/ At de skulde binde Sidrach/aNesach oc Abednego/ oc kaste dem i den gloende Den. Saa bleffue disse aNend bundne i deris Riortle/ sto/ Datte oc andre Klæder/ oc indkaste i den gloende Den/ Thi mand skulde hastelike gøre effter Kongens befaling. Oc mand stod ilden saa saare til sammen i Onen/ At de aNend/ som skulde opbende Sidrach/aNesach oc Abednego/ bleffue forderffuede aff ildens Lue. aNen de tre aNend Sidrach/aNesach oc Abednego/ fulde hen ned i den gloende Den/ som de vaare bundne.

Da forferde de Kong Nabogodonosor sig/ oc forer hastelike op/ oc sagde til sit Raad/ Lode vi icke kaste tre bundne aNend i ilden: De suarede/ oc sagde til Kongen/ Jo Herre Konge. Hand suarede/ oc sagde/ Seer ieg dog fire aNend gaa løse i ilden/ oc ere vfortarede/ Oc den fierde er lige som hand vaare Gudernis Søn.

Oc Nabogodonosor traadde hen til/ saar den gloende Dens mund/ oc sagde/ Sidrach/aNesach oc Abednego/ I den Alderhøyste Guds riortle/ gaar vd oc kommer hid. Da ginge Sidrach/aNesach oc Abednego vd aff ilden. Oc Føfsterne/ Herrene/ Fogder oc Kongens Raad/ komme til sammen/ oc saae/ at ilden haffde ingen mact beuist paa disse aNends legeme/ oc deris hoffuit haar vaare icke suedene/ oc deris Riortler vaare icke fortarede. Ja mand funde de intet brent lue paa dem.

Daniel

Daniel. 7. ca.
Dit hær den
ne figur.

Da begynte Nabogodonosor/oc sagde/Loffuit vere Sidsrachs/ Mesachs oc Albed Tegos
Gud/som vdsende sin Engel/ oc seelste sine Tienere /som trode paa hannem / oc ickte hulde
Kongens Bud/ Men gaffue deris Liffhen i fare/ar de vilde ickte ære eller bede til nogen Gud/
uden aleniste til deris Gud. Saa skal nu dette vere mit Bud/ Alt huilcken iblant alle
folck/ Almue oc tungemaal / der bespaatter Sidsrachs/ Mesachs oc Albed Tego
gos Gud/ Hand skal omkomme/oc hans huss skal stammelige ødeleggis. Thi
der er ingen anden Gud/som saa kand felse som denne. De kongen gaff Sidsrach
Mesach oc Albed Tego stor mact i Babylons land.

III.

Rong Nabogodonosor/ Alle folck / Almue oc Tungemaal / Gud giffue eder
megen fred. Mig tryckis det gaar at vere/ar ieg kundgør Tegen oc Wonderlige
ting/som den allerhøyeste Gud haffuer giort mod mig/ Thi hans Tegen ere
store/oc hans wonderlige gerninger ere mectige/ oc hans Rige er et euigt Rige/
oc hans Herredømme varer stedse oc altid.

Ieg Nabogodonosor/ der ieg haffde god rolighed i mit huss/ oc der stod vel paa mit Slaat/
saa ieg en Drøm/oc bleff forferdet/ oc de rancker som ieg haffde paa min Seng/ om den Syn/
som ieg haffde seer/ bedrøffuede mig. De ieg besalede/ At alle disse aff Babyloniens skulde hena
tis her op faar mig/ At de skulde sige mig/ huad den drøm betydde. Da ledde mand de Stierne
figere/ Vise/ Chaldeer oc Spaamend/ oc ieg fortalde den Drøm faar dem/ Men de kunde ickte
sige mig/ huad hand betydde. Indtil paa det siste at Daniel kom faar mig/ som kaldis Baltha
zar/ effter min Guds naffn) hand som haffuer de hellige Guders Aand/ Oc ieg fortalde Dis
men faar hannem. Balthazar/ du Øffuerste iblant Stiernefigerne/ huilcken ieg ved / at du
haffuer de hellige Guders Aand/ oc der er intet skult faar dig/ Sig min Drøms Syn / som
ieg saa/ oc huad hand betyder.

Den Syn/
som Nabogod
onosor haffde
seer.

De denne er Synen / som ieg saa paa min Seng/ See/ der stod it Træ mit i Landet/ der
vaar saare høyt/ stor oc tyet/ oc høgheden der paa racre op i Nimmelen / oc vdbredde sig indtil
der ganste Lands ende. Grenene der paa vaare deplige/ oc baare megen fruct / huor aff alle
haffde at æde/ Alle Diur paa marcken funde slugge vnder det/ oc fulene vnder Nimmelen saa
de paa Grenene/ oc alt Rod nærede sig der aff.

Oc ieg

De ieg saa en Syn paa min Seng/ oc see/ en hellig, Væctere foer ned aff Himmelen/ hand robte høyt vd/ oc sagde saa/ Hugger Træet om/ oc hugger Grenene der aff/ oc rissuer Løffuene der aff/ oc bortspree Frueten/ at Diurene som ligge der vnder/ kunde bort løbe/ oc at Fulene kunde bort flyge aff Grenene. Dog lader stubben staa mer hans Røder i Jorden. Den hand skal gaa i Græss/ paa marcken/ i Jern lencker oc Raaber lencker. Hand skal ligge vnder Himmelen dug/ oc bliffue vaad/ oc hand skal føde sig mer Diurene aff Jordens viter. Oeder a Nennistelige Hierte skal tagis fra hannem/ oc hannem skal giffuis it faes Hierte/ Indtil siu tider ere omgongne offuer hannem. Saadant er besluter i Væcternis Raad/ oc raadslager i de Helligis Raad/ Paa der/ at de Løffuende kunde kende/ at den Høyste haffuer a Naet offuer a Nennistens Kongerige/ oc giffuer dem huem hand vil/ De hand ophøyer de Ringer til de samme.

Denne Drøm saa ieg Kong Nabogodonosor/ a Den du Balthazar/ sig/ huad hand bety/ der/ Thi alle de Vise i mit Kongerige/ kunde icke giffue mig til kende/ huad hand betyder/ a Den du kanc der vel/ Thi de hellige Guders Aand er hoff dig.

Da bleff Daniel forferdet/ som kaldis ellers Balthazar/ ved en time/ De hans tænkter bedrøffuede hannem. a Den Kongen sagde/ Balthazar/ lad denne Drøm oc hans vdrøydelse icke bedrøffue dig. Balthazar begynte/ oc sagde/ Ah min Herre/ at Drømmen maatte gelde di/ ne siender paa/ oc hans vdrøydelse dine a Nodstandere. Der Træ/ som du haffuer seet/ at der vaar stort oc tyekt/ oc høgheden der paa/ ræcte op til Himmelen/ oc vdbredde sig offuer alle Landet/ oc haffde deylige Grenene/ oc megen Frucht/ aff huilcken alle haffde at æde/ oc Diurene paa marcken bode der vnder/ oc Himmelen Fule sade paa Grenene/ Det est du Konge/ du som est saa stor oc mectig/ Thi din mact er stor/ oc recker op til Himmelen/ oc dit velde recker indtil Verdens ende.

Den at Kongen saa en hellig Væctere fare ned aff Himmelen/ oc sigte/ Hugger Træet om/ oc forderffuer det/ Lader dog Stubben bliffue i Jorden mer sine Røder. Den hand skal gaa paa marcken i Græss/ vdi iern Lencker oc Raaber Lencker/ oc ligge vnder Himmelen dug/ oc bliffue vaad/ oc føde sig mer Diurene paa marcken/ indtil siu tider ere omgongne offuer hannem. Denne er vdrøydningen/ Herre Konge/ oc dette den Alderhøystis Raad gaar offuer min Herre Kongen. a Hand skal fordriffue dig fra Folk/ oc du skal bliffue hoff Diurene paa marcken. De mand skal lade dig æde Græss som Øyen/ oc du skal ligge vnder Himmelen dug/ oc bliffue vaad/ Indtil siu tider ere omgongne offuer dig. Paa der/ at du skal kende/ at den Høyste haffuer a Naet offuer a Nennistens Kongerige/ oc giffuer dem huem hand vil.

Den at der er sagt/ At mand skulde dog lade Stubben bliffue mer sine Røder aff Træet. Du skal beholde dit Kongerige/ naar du haffuer kent a Naeten i Himmelen. Derfaare/ Lad mit Raad behage dig Hære Konge/ oc gør dig løff aff dine Synder/ ved Kerferdighed/ oc le dig fra dine a Nisgeringer ved Velgeringer mod de Fattige/ Saa skal Hand haffue taalmodigheds mer dine Synder.

Dette kom alt sammen offuer Kong Nabogodonosor. Thi tolf maanedes der efter/ der Kongen gick paa det kongelige Slaat i Babylonien/ begynte hand/ oc sagde/ Denne er den store Babylon/ som ieg haffuer bygt til kongelige Huse/ ved min store a Naet/ til min Verlighe/ des ære. For end Kongen haffde vdrøydte disse ord/ falt en røst ned aff Himmelen/ Det skal vere dig Kong Nabogodonosor sagt/ Dit Kongerige skal tagis fra dig/ oc mand skal vdrøydte dig fra Folk/ oc du skal bliffue hoff Diurene/ som gaa paa marcken/ a Hand skal lade dig æde Græss/ som Øyen/ Indtil siu tider ere omgongne offuer dig/ Paa der du skal kende/ at den Høyste haffuer a Naet offuer a Nennistens Kongerige/ oc giffuer dem huem hand vil. Strax bleff det ord fuldkommet offuer Nabogodonosor/ Oc hand bleff vdrøydte fra Folk/ oc hand od Græss som Øyen/ oc hans Legeme laa vnder Himmelen dug/ oc bleff vaar/ indtil hans Naar doyre/ saa stort som Øne siere/ oc hans Negle bleffue/ som Fule klør.

Efter denne tid/ opløffte ieg Nabogodonosor mine øyen mod Himmelen/ oc kom til for/ nuffe igen/ oc løffuede den Høyste/ Jeg prisede oc ærede den/ som leffuer euindelige/ hues mact er euig/ oc hans Rige varer stedse oc altid/ a Nod huilcken alle som bo paa iorden/ ere at regne/ som intet. Hand gør det som hand vil/ baade mer Himmelen krafft/ oc mer dem/ som bo paa iorden/ oc ingen kand forhindre hans Naand/ oc ey sigte til hannem/ Nuad gør du/ Paa den samme tid kom ieg igen til fornuffe/ oc til min kongelige ære/ til min Verligheds/ oc til min sticketse/ oc mit Raad oc de Vældige søgte mig/ oc ieg bleff sat i mit Kongerige igen/ oc ieg fick end større Verlighed. Der faare loffuer ieg Nabogodonosor/ oc ærer oc priser Kongen aff Himmelen/ Thi al hans Gerning er sandhed/ oc hans Veye ere rette/ oc hand kand ydmyge den/ som er hoffmodig.

¶ n ¶

Kong

Daniel

V.

Ding Balthazar gjorde sine Veldige och haffuitmend it heeligt Gesteud/
oc drack sig drucken mer dem. Oc der hand vaar drucken/bad hand at de skulde
de bære de guld Kar oc sølff Kar ind faar hannem / som hans fader Tabogodonosor
haffde taget aff Tempelen i Jerusalem/ At Kongen vilde drucke aff
dem mer sine Veldige / mer sine Duftruer / och mer sine aNedhuftruer. Saa
bleffue guld Kar ene indbaarne / som vaare ragne aff Tempelen / aff Guds huff i Jerusalem/
oc Kongen / hans veldige / hans Duftruer oc aNedhuftruer drucke der aff. Och der de drucke/
loffuede de Affguderne aff guld / sølff / kaaber / iern / træ oc steen.

Lige i den samme time gingedes Fingre frem / lige som it aDennistis haand / de scerffue
ruert offuer fra lyse skagen / paa den kalckede væg i den Kongelige Sal / oc Kongen bleff haan
den var som scerff. Da skuffte Kongen saarfue / oc hans rancker forferdede hannem / at hans len
der røstedis / oc Benene beffuede. Oc Kongen robte høyt / at mand skulde lade ophente de vise/
Chaldeer / och Spaamend. Oc loed sige til de Vise i Babylonien / huilcket aDennistis der læff
denne Scriff / oc kand sige huad hun betyder / hand skal bliffue klædt mer Purpur / oc bære en
guld Røde paa halsen / och vere den tredie Herre i mit Konge rige. Da bleffue alle Kongens
Vise hent op / men de kunde huertken læse Scriffen / ey heller giffue Kongen vdyrdelsen til
kende. Der aff bleff Kong Balthazar end mere forferdet oc bleff aldelis foruert / oc der bleff hans
Veldige bange.

Da gick Dronningen op i Salen for saadan Kongens oc hans Veldigis Sag styld / och
sagde / Verre Kongen / Gud vnde dig lunge at leffue / lad dine rancker icke saa forferde dig / oc
skuffte icke saa din saarfue. Der er en aNand i dit Konge rige / som haffuer de hellige Gunders
Aand / Thi at i din Faders tid / bleff der opliuselse / Kloghed oc visdom fundne hos hannem /
lige som Gudens visdom er / Och din Fader Kong Tabogodonosor / sette hannem offuer
offuer Stiernefigere / Vise / Chaldeer oc Spaamend / fordi at der vaar en høre Aand funden
i hannem / Der til mer forstand oc Kloghed til at vdyrde digme / oc mæck Tale at vdelgge / och
at obenbare skulde Sager / som er / Daniel / huilcken Kongen loed kalde Balthazar. Saa kalde
demand nu Daniel / hand skal sige huad der betyder.

Da bleff Daniel hen opsøgt saar Kongen. Oc Kongen / sagde til Daniel / Est du den Da
niel en aff de Fangne aff Juda / huilcken Kongen min Fader loed føre hid aff Juda / Jeg haff
uer hørt sige om dig / at du haffuer de hellige Gunders Aand / oc at opliuselse / forstand oc høre
visdom / ere fundne hos dig. Nu haffuer ieg lader hente til mig de Kloge oc vise / at de skulde læse
semig denne Scriff / oc skulde giffue tilkende / huad hun betyder / och de kunde icke sige mig /
huad saadant betyder. Men ieg høre sige om dig / at du kant giffue vdyrdelse / oc obenbare det
som skulde er / Kant du nu læse den Scriff / oc giffue mig tilkende / huad hun betyder / Da skale
du bliffue klædt i Purpur / oc bære en guld Røde paa din Hals / oc vere den tredie Herre i mit
Konge rige.

Da begynte Daniel / oc talede saar Kongen / Beholt selff din gaffue / oc giff en anden din
Skend / ieg vil alligeuel læse Scriffen saar Kongen / och giffue tilkende / huad hun betyder.
Verre Konge / den Høyste Gud gaff din fader Tabogodonosor / Kongeriget / mact / ære och
herlighed / Oc for saadan mact styld som hannem vaar giffuen / feryrede oc gruede / alle folck
Almue oc Tungemaal for hannem. Hand ihieslo huem hand vilde / hand slo huem hand
vilde / hand ophørede huem hand vilde / hand nedtryce huem hand vilde / Men der hans
Dierte opløste sig / och hand bleff stolt oc hoffmodig / bleff hand stot aff den Kongelige Stoel /
oc miste sin ære / oc bleff forstot fra menniskene / oc hans hierte bleff lige som Diurenis / och hand
maatte løbe hos Wilde Diur / oc od græss som Dyene / oc hans Legeme laa vnder Himmelens
dug / oc bleff vaar / Indtil at hand lærde / At den Høyste Gud haffuer mact offuer aDennistens
Kongerige / oc giffuer dem huem hand vil.

Oc du Balthazar hans Søn / haffuer icke ydmyget dit hierte / alligeuel at du viste dette
alt sammen / Men du haffuer ophøret dig mod Himmelens HERRE / oc mand maatte bære
re hans Duses Kar ind faar dig / och du / dine aNecrige / dine Duftruer / dine aNedhuftruer
drucke der aff / Der til mer loffuede du Affguderne aff Sølf / Guld / kaaber / iern / træ oc steen /
som huertken see / høre eller føle / Men den Gud / som haffuer din Aande / oc alle dine Deye i sin
Naand / haffuer du icke æret. Der saare denne Naand sent aff hannem / oc denne Scriff /
som der staar optegner.

Oc denne er Scriffen / som der staar optegner / aNene / aNene / Tekel / Vpharfin. Oc hun
betyder dette / aNene / det er / Gud haffuer talt dit Kongerige / oc ender det. Tekel / det er / aNand
haffuer

haffuer veyer dig paa en Veet/oc funden for lœt. Peres/det er/din Kongerige et arskile/ oc giff-
 uie dem aff aNeden oc Persen. Da befalede Balthazar / At mand skulde fæde Daniel mee
 Purpur/oc henge en guld kæde om hans halff / oc hand loed forkynde om hannem / at hand
 skulde vere den tredie Herre i Kongeriget. Alen den nat/bleff Balthazar Chaldeeris Konge
 ihel slagen.

VI.

C Darius aff Aeden indtog Riget / der hand vaar thu oc trylsindz tiue aar gammel. Sedet behagede Darius vel/at hand sette tiue oc hundrede Landsfogeder offuer der ganske Kongerige. Offuer dem sette hand tre Førfister (den ene vaar Daniel) huikefen Landsfogederne skulle gøre Regenskaff / oc Kongen skulde icke womage sig der mer.

Men Daniel offerre alle *Foerſte*ne *Landſogderne* / *Thi* der vaare en *hoyre* *And* i
 hannem / Der saar tenecte *Rongen* at sette hannem *offuer* der *ganstke* *Kongerige*. Der saare
 tenecte *Rongen* / at sette hannem *offuer* der *ganstke* *Kongerige*. Der saare *raetede* *Foerſte*
 ne *Landſogderne* der *effrer* / *huoelids* de *funde* finde nogen *Sag* til *Daniel* / som *funde* vere
 mod *Kongeriget*. Men de *funde* ingen *Sag* / eller om *gerning* finde / *Thi* hand vaare *trofast* /
 at mand *funde* ingen *ſkyld* eller om *gerning* finde met hannem. Da sagde *samme* *And* / *Wi*
 finde ingen *Sag* met *Daniel* / *uden* *offuer* hans *Gudztienste*.

Da Komme Høfsterne oc Landsfogderne tilhøbe faar Kongen/ oc sagde saa til hannem/ Herre Kongen Darius/ Gud vnde dig lange at leffue. Kongerigens Høfster/ Herre/ Landsfogder/ Raadsherrer oc alle Høfftingend haffue betenget/ At mand skal lade vdgaa en Kongelig Befaling/ oc flicke it strengt Bud/ At hu som nogen beder aff nogen Gud eller af Menskene it tredie ude dage/ vden aff dig Konge alene/ hand skal fästis i kulen til Gouuer. Der faare/ kære Konge/ skal du stadfæste samme Bud / oc vnderfcreffue dig / Paa det/ at det skal icke forvendes effter af Næders Ræt/ huilkef ingenting tør offuertræde. Saa vnderfcreff Kong Darius sig.

Der nu Daniel siet at vide/ at saadant it Bud vaer onderscreffuit/ gick hand hen op i sijn
huff (och hand haffde obne vinuere i sijn Sommerhuff mod Jerusalem) Oc hand salt huer dag
regegonne paa sine Knecht/ loeffuede octackede sin Bud/ lige som hand plejde tilsonen at gheve.
Da komme disse aendel til hobe/ oc funde at Daniel had oc soemanede saar sin Gud. Oc de
ginge al/ oc talede mer kongen/ om der kongelinge Bud. Derre kongen/ haffuer ut icke vin
derscreffuit it Bud/ at hys konn beder noget Gud eller aennessie i treddie dage/
vden aff dig Konge alene/ hand schulde kassia i kullen til Louer: kongen suarede/ oc sagde/
Der er sant/ oc ingen schal ofuertræffe aen ders oc Persers Ker. De suarede/ oc sagde saar kon-
gen/ Daniel en aff de fangne aff Juda/ hand acer huercken dig eller dit Bud/ som du haff-
uer ontfanger/ Thi hand beder ree gonne om dagen.

der opregner/ Thi hand beoet de gengen
 Der Kongen hørde der bleff hand meger bedrøffuit/ oc gjorde stor sit der til/ at hand
 funde frelse Daniel/ oc gjorde sig waimage/ indtil at Solen gick ned/ at hand vilde redder han
 hem. Men en Wendene komme til hobe til Kongen/ oc sagde til bannem/ Du welsi Herre Kon
 gen/ at der er en anders oc Persers Ræt/ at alle Bud oc Befalninger/ som Kongen haaffuer be
 slutter/ stulle icke foruendres. Da befalede Kongen/ at man skulde hente Daniel/ oc Eftersich
 nem i Kulen til Louer. Men Kongen sagde til Daniel/ Din Gud/ som du tiener foruden aff
 lafelse/ hand hielpe dig. De de hente en Sren/ den lagde de paa døren aff Græffuen/ den be
 seglede Kongen med sin egen Ring/ oc mer hans a Hecrigis Ringe/ Paa der at ingen skulde el
 lers bruge sin onde vilde mod Daniel. Der Kongen gick bort til sit Slaat/ oc oc inded/ oc loed
 ingen mad hore faar sit/ hand funde icke heller loffue.

Tilgite om morgenen/der dagen begynte/ fiod Kongen op/ oc gief hafelige bort til Kul-
len/ fom Louerne vaare vdi. Oc der hand fom til Kullen/ robe hand til Daniel met en graden
des roft/ Oc Kongen fagde til Daniel/ at leffue den befte Tiener/ Naaffier oc din
Gud/ fom du altid tiener/ funder feelse dig fra Louerne: Men Daniel taledet met Kongen/ oc
fagde/ Verre Kongen/ Gud vnde dig lunge at leffue / Min Gud funder fin Engel/ fom holt
Louens ftruber til hobe/ ar de giord mig inred ont / Thi ieg er funden viflydig faar han
nem/ Saa hafuier ieg oc inred giord mod dig/ Verre Kongen. Da bleff Kongen gauffe glad/
oc bad/ ar de fultde dage Daniel op aff Kullen/ Oc de dode Daniel aff Kullen / oc mand
funde inen fide finde paa hannem/ Thy hand forloed fig paa fin Gud.

Da bad Kongen/at de skulde hente de Werd seem / som forslagede Daniel/ oc kaste dem
ned i Louckene til Lœuerne / mer deris Bøn oc Hustru / Oc Lœuerne grebe dem før end de
komme til iorden/ oc søndertrufede oc saa deris been.

Daniel

Da loed Kong Darius scriffue til alle Folck/ Almue oc Tungemaal. Gud giffue eder me-
gen fred. Denne er min Befalning/ At mand vdi mit gantste Kongerigis
Herredomme stulle frycte oc reedis faar Daniels Gud/ Thi hand er den Lef-
vende Gud/ som bliffuer euindelige/ oc hans Kongerige er wforngengeligt/ oc
hans Herredomme haaffuer ingen ende. Hand er en frelsere oc Vdbyhielpere/
oc hand gor Tegen oc Wonderlige ting/ haande i Himmelen oc paa Jorden/
Hand frelste Daniel fra Louerne. Oc Daniel bleff veldig i Darius Kongerige/ oc vdi
Cui de Persers Kongerige.

VII.

Daniels syn
om de fire
Diur.

1. Loue.

2. Digm.

3. Parder.

4. Diur.

Jelidethom.

4. Diur.

Det første Balthazars aar Kongens aff Babylonien/ haaffde Daniel en
Digm oc Syn paa sin Seng/ oc hand scerff samme Digm/ oc befattede
hannem saa. Jeg Daniel saa en Syn om natten/ oc see/ De fire Vær vnder
Himmelen/ stormede mod huert andie paa det store Vass. Oc der opstege fire
store Diur aff Vassuit/ der ene io anderlunde end der ander.

Det første som en Loue/ oc haaffde Vinger som en Dm/ Jeg saa til/ indtil
at Vingene bleffue vdructe aff der/ oc der bleff taget fra Jorden/ oc der stod paa sine Føder/
som it aDenniste/ oc der bleff giffuet it aDennisteligt herte.

Oc see/ Der ander Diur der effter/ vaar ligt en Digm/ oc stod paa den ene side/ oc hand
haaffde tre store lange Tender i sin aMund/ blant sine tender/ Oc mand sagde til der/ Serat op/
oc ed meger Rød.

Effter dette saa ieg/ oc see/ It ander Diur/ lige en Parder/ Der haaffde fire Vinger/ som
en Ful paa sin ryg/ oc der samme Diur haaffde fire Voffuet/ Oc der bleff giffuit vold.

Effter dette saa ieg i denne Syn/ om natten/ Oc see/ der fierde Diur vaar graefeligt oc
forferdeligt oc meger sterckt/ oc haaffde store iern tender/ opod omkring sig/ oc sander knusede/ oc
der nedredde der Vffuerbleffue mer sine Føder/ Der vaar ocsaa meger anderledis/ end de
første/ oc haaffde thi Horn.

Men der ieg saa Hornene/ See/ da vdbrodd der it ander liert Horn/ emellem de samme/
for huilcket der bleffue try aff de første Horn/ affructe/ Oc see/ der samme Horn/ haaffde Hyn/
som aDennistens øyen/ oc en aMund som talede store ting.

Dette saa ieg/ Indtil at der bleff sette Stole/ Oc den Gamle sette sig/ huer Klæder vaare
sne huide/ oc Naaret paa hans Voffuit som teen vld/ Hans Stool vaar som idel Jldue/ oc
Hulene der paa/ brende mer Jld/ oc der gick en long ild/ straale fra hannem. Tusinde gonge
tusinde triente hannem/ oc thi hundrede gonge tusinde stode faar hannem/ Dommene bleff holt
den/ oc Vøgerne bleffue opladne.

Jeg saa til/ for den store Tale skyld/ som der Horn talede/ Jeg saa til/ Indtil at der Diur
bleff ihuelssager/ oc legemet omkom/ oc bleff kast i Jlden/ Oc de andre Diuris maet vaar oc
vde/ Thi dem vaar sticket en tid oc stund faare/ huor lunge huert aff dem stulde vare.

Jeg saa i denne Syn om natten/ oc see/ Der kom en i Himmelen/ lyer/ lige som it aDenn-
nistis Son/ indtil den Gamle/ oc hand bleff ledet til hannem. Hand gaff hannem aNaet/ are
oc Riget/ At alle Folck/ Almue oc Tungemaal stulde tiene hannem/ Hans aNaet er euig/
som ick forgaar/ oc hans Kongerige haaffuer ingen ende.

Jeg Daniel forferde mig der faare/ oc samme Syn forferdede mig. Oc ieg gick til en aff
dem som der stode/ oc bad hannem/ at hand vilde giffue mig en vis vnderuifning paa alle disse
ting. Oc hand talede mer mig/ oc visde mig huad der betyde. Disse fire store Diur/ ere fire Rix-
ge/ som stulle komme paa Jorden. Men den Høystis Helgen stulle indtage Riget/
oc stulle beside det altid oc euindelige.

Der effter vilde ieg gerne viften vis vnderuifning om der fierde Diur/ huilcket som vaar
aldels anderledis/ end alle de andre/ gantste forferdelige/ som haaffde iern Tender/ oc Kaaber
Klæder/ som opod omkring sig/ oc sander knusede/ oc der nedredde mer sine Føder huad som off-
uerbleff/ Oc om der thi Horn paa hans Voffuit/ oc om der ander som vdbrodd/ for huilcket try
aff fulde/ Oc om der samme Horn/ som haaffde øyen/ oc en aMund/ mer huilcken der talede store
ting/ oc vaar store end de som vaare hof der. Oc ieg saa det samme Horn stride mod
de Hellige/ oc beholt Seyer mod dem/ Indtil den Gamle kom/ oc holt Dom/
men for den Høystis Helgene/ oc tiden kom/ at Helgene indtog Riget.

Hand sagde saa/ Der fierde Diur/ skal vere der fierde Rige paa Jorden/ som skal bliffue
meettigere

meerigere end alle Rige/der skal opvæde/ vndertræde oc søndertænse alle Land. De thi Horn/ betyde thi Konger/ som skulle opkomme aff det samme Rige.

De effter de samme skal opkomme en anden/ som skal vere meerigere end nogen aff de første/ oc hand skal nedtrycke tre Konger. Hand skal lasse den Høysse/ oc forstyre den Høysse Deltogene/ oc hand skal tage sig faare at omuende Tiden oc Louen/ De de skulle giffuis i hans Haand/ en tid oc nogen tid/ oc en halff tid.

Der effter skal Dommen holdis/ Da skal hans aDact bort tagis/ at hand skal nedtryckis til grunde oc ødeleggis. Men Riget/ vold oc Mact/ vnder den gantste Himmel/ skal giffuis den Høysstis hellige Folk/ hues Rige er euigt/ oc al mact skal tiene oc lyde hannem. Der vaarende paa talen.

Men ieg Daniel bleff meger bedrøffuit i mine tænkter/ oc min sticckelse bleff foruert paa mig/ Dog beholte ieg Talen i mit Herte.

VIII.

Det tredie Kong Balthazars Kongerigis aar/ bleff mig Daniel en Syn oben/ barer/ effter den første som før syntis faar mig. De ieg vaare paa Susan Slaar i Elam land/ der ieg saa samme Syn/ hosi Vlai Vand. De ieg opløste mine Dren/ oc saa/ De se/ der stod en Væder saar Væder som haaffde thu høye Horn/ dog it høye end der ander/ oc der høysse vore paa der liste. Jeg saa at Væderen met Hornene stod mod Vesten/ mod Norden/ oc mod Synden/ De der kunde ingen Diur besaa faar hannem/ ey heller bliffue frelse fra hans Naand/ Men hand gjorde huad hand vilde/ oc bleff stor.

Daniels syn om den Væder oc Gedebeck. (Elam) Som her effter hedet Persen land.

De i der som ieg meerte der paa/ See/ da kom en Gedebeck fra Vesten/ offuer al Jorden/ at hand røde ick paa Jorden/ De den Buck haaffde it skont Horn mellem sine øyen. De hand kom til den Væder som haaffde de thu Horn/ som ieg saa staa faar Væder/ oc hand løb veldelige i sin vrede hen ind til hannem. De ieg saa til hannem/ at hand kom hart op til Væderen/ oc bleff grum offuer hannem/ oc hand nedstøtte Væderen/ oc sønderslo baade hans Horn. De Væderen haaffde ingen aDact/ at hand kunde staa mod hannem/ Men hand kaste hannem ned paa Jorden/ oc traaedde hannem ned/ oc ingen kunde redde Væderen aff hans Naand. De Gedebecken bleff gantste stor/ De der hand vaare bleffen aller stærckst/ da sønderslo der store Horn/ oc opuore fire skone i steden/ mod de fire Himmelens Vær.

De der vore it liden Horn aff it aff de samme/ der bleff meger stort mod Synden/ mod Østen/ oc mod det Verdig land. De der opuore indtil Himmelens Vær/ oc der kaste nogle der aff/ oc aff Stierne ned til Jorden/ oc traaedde dem ned. Ja der vore/ indtil Hærens første/ De der daglige offer bort fra hannem/ oc ødelagde hans Helligdoms Holig. Men hannem bleff giffuis saadan mact/ mod der daglige offer/ for syndens skyld/ at hand slo Sandhed til grunde/ oc huad hand gjorde/ der maatte lyckis hannem.

De ieg hørde en Hellig tale/ oc den samme Hellige sagde til en som taledet/ Huor lunge skal denne Syn vaare om der daglige offer/ oc om Synden/ for huilcken skyld denne ødeleggelse stæer/ at baade Helligdommen oc Hæren skal nedtrædis/ De hand suarede mig/ Der er thu tusinde oc tryhundrede dage/ at regne fra affreenen til morgenen/ Saa skal Helligdommen vress igen.

De der ieg Daniel saa samme Syn/ oc ieg vilde gerne forstaa der hende/ See/ da stod der saar mig lige som en aNagd. De ieg hørde it aNennistis røst mellem Vlai/ som røste/ oc sagde/ Gabriel/ Leg den Syn vd for denne/ at hand forstaa der hende. De hand kom hart til mig/ De ieg forferdedis der hand kom/ oc faldt paa mit ansiet. Da sagde hand til mig/ Giff acc paa du aNennistens søn/ thi denne Syn hør til endens tid. De der hand saa taledet mig/ da faldt ieg til Jorden paa mit ansiet i en Besuimelse. Men hand røde ved mig/ oc oprette mig/ at ieg stod. Och hand sagde/ See/ ieg vil vise dig huortledis der skal gaa til i den siste vredens tid/ Thi enden haaffuer sin bestickede tid.

Den Væder som du saaf med de thu Horn/ der ere de Konger aff aNeden oc Persen. Men Væden. Gedebecken/ der er Kongen aff Østen land. Det store Horn mellem hans øyen/ er den første Gedebecken. Konge. Men at der opstode fire i dit Hornis sted/ som der vaare sønderslo der/ der betydet/ At Alexander Magnus.

fire Kongerige skulle opstaa aff det Folk/ Men dog ick saa meerige/ som hand vaare. Effter disse Kongerige/ når offuertrædere saa offuerhaand/ da skal der komme en vblu oc skalcketrig Konge. Hand skal bliffue meerig/ dog ick aff sin egen mact/ Hand skal vnderlige ødelegge der/ oc der skal vel lyckis for hannem/ at hand skal vderre der. Hand skal forstyre de Stærcke oc der Hellige folk/ oc ved hans Flogskaff/ skal hans bedrageri lyckis hannem/ De hand skal opbøye sig i siel herte/ oc forderffue mange ved sin lyckisfahged. De hand skal opbøye sig mod alle Føsternis første/ men hand skal sønderslo foruden haand.

In uij Den

Daniel

Den affeens oc morgens Syn/ som dig er sagt/ hun er sand/ **A**den du skalt holde samme Syn hemmelige/ thi der er end nu en long tid til. **D**e ieg Daniel bleff stæbelig/ oc laa nogle dage siug. Der effter stod ieg op/ oc stæfede Kongens arende/ **D**e ieg forundiede paa den Syn/ oc der daar ingen som kunde vblegge mig hende.

IX.

Darius.

Ierem. 29.

Daniels bøn

Deute. 27.

Hag. 1.

Det første Darius Assueri søns aar/ aff Meders sleet/ som bleff Konge offuer de Chaldeers Kongerige/ i det samme hans første Kongerigis aar/ da merckte ieg Daniel i Bøgerne paa aarens Tal/ om huilcket **HERR** hadde talt til Jeremiam Prophete/ at Jerusalem skulde ligge øde i halffredesinds tiue aar. **D**e ieg vende mig til Gud **HERR** at bede oc at formane/ met Faste/ i Sack oc Aske. **D**e ieg bad til **HERR** min Gud/ bekende/ oc sagde.

Ah kære **HERR**/ du store oc forferdelige Gud/ du som holder Pact oc Naade met dem som dig elste/ oc holde dine Bud. **W**i hassue syndet/ gjort woer/ wi hassue verit Wgudelige/ oc affaldene/ **W**i ere bort vigede fra dine Bud oc Kæt. **W**i lydde ick dine Tienere Prophetene/ som predickede i dit Naaffn faar vore Konger/ Førstene/ Fedene oc faar alle Folk i Landene. **HERR** du est retuiff/ **A**den wi muestamme oss/ Som der nu gaar dem aff Juda/ oc dem aff Jerusalem/ oc den gangste Israhel/ baade dem som ere nær oc longe fra i alle Land/ Til huilcke du bort storte oss/ for deris Afgjerninger skyld/ som de gjorde mod dig.

Ja **HERR**/ **W**i/ vore Konger/ vore Førster/ oc vore Fedie/ muestamme oss/ **A**h wi hassue saa syndet mod dig/ **A**den dig **HERR** vor Gud/ hør Afgkundsbed oc forladdelse til. **T**hi wi hassue verit affaldene/ oc ick lydde **HERR** verit vaagen/ met denne hassue vandret hans Lou/ som hand loed kundgøre faar oss ved sine Tienere Prophetene. **A**den al Israhel hassue offuertræder din Lou/ oc bort viger/ at de ick lydde din røst.

De faare er Forbandelsen oc Eeden rammet offuer oss/ huilcken scereffuen staar i **A**ose Guds Tieners Lou/ at wi hassue syndet mod hannen. **D**e hand hassue holder sine ord/ som stor velycke gaa offuer oss/ at saadant er ick steer vnder al Himmelen/ som der er stert offuer Jerusalem. Lige som der staar scereffuit i **A**ose Lou/ Saa er al denne store velycke gongen offuer oss. Saa bade wi oc ick heller faar **HERR** vor Gud/ at wi kunde omuende oss fra synden/ oc mercke din sandhed. **D**e faare hassue oc **HERR** verit vaagen/ met denne vlycke/ oc lod der gaa offuer oss. **T**hi **HERR** vor Gud er retferdig i alle sine Gerninger/ som hand gør/ **T**hi wi lydde ick hans røst.

De nu **HERR** vor Gud/ du som vdsørde dit Folk aff Egypti Land met en stærck Haand/ oc gjorde dig it Naaffn/ som der end nu er/ **W**i hassue io syndet/ oc hassue verit diuere Wgudelige. **A**h **HERR**/ for al din Retferdigheds skyld/ affuent din vrede/ fra din Stad Jerusalem/ oc fra dit hellige Bierg. **T**hi for vore synders skyld/ oc for vore Forsedris misgernings skyld/ bær Jerusalem oc dit Folk forsinedelse/ haff alle dem som omkring ere.

De nu vor Gud/ hør din Tieners bøn/ oc hans formanelse/ oc see naadelige til din Naligdom/ som er forstyret/ for **HERR** skyld. **B**øye dine øren min Gud/ oc hør/ **O**p lad dine Øyen/ oc see/ huorledis wi ere forstyrede/ oc Staden/ som er kaldet effter dit Naaffn/ **T**hi wi ligge faar dig met vor Bøn/ ick paa vor Retferdighed/ men paa din store barmhertighed. **A**h **HERR**/ hør/ **A**h **HERR** ver naadig/ **A**h **HERR**/ giff act paa oc gør der/ oc røffue ick/ for Din egen skyld/ min Gud/ **T**hi din Stad/ oc dit Folk ere kallede effter dit Naaffn.

De ieg nu saa taledede oc bad/ oc bekende min/ oc mit Folcks Israhels synd/ oc laa met min Bøn faar **HERR** min Gud/ for min Guds hellige Bierg/ Lige i det som ieg saa taledede/ da **A**ry den **A**nd Gabriel frem/ som ieg saa tilfom i Synen/ oc hand tog paa mig/ om Affstens offers tid. **D**e hand vnderuiste mig/ oc taledede met mig/ oc sagde/ Daniel/ ieg er nu vdsent at vnderuise dig. **T**hi den tid du begynte at bede/ da gick denne Befalning vd/ **D**e der faare kom ieg hid/ at ieg skal giffue dig det til kende/ **T**hi du est kær oc verdig/ Saa giff nu act der paa/ at du kært forstaa den Syn.

Halffredesinds tiue Yger ere stæfede offuer dit Folk/ oc offuer din hellige Stad/ Saa skal Offuerrædelsen bliffue forment/ oc Synen beseglet til/ oc Afgjerningen forligt/ oc den euige Retferdighed tilføet/ oc Synen oc Spaadommen beseglet til/ oc den Alderhelligste skal saluis.

Saa vid nu oc mercke/ fra den tid som Befalningen vdgaaar/ at Jerusalem skal bliffue opbyggit

opbyggir igen / Ind til Christus den Første / ere sin Vger / oc tho oc trefsinde tiue vger / da skal
le Gaderne oc Auerne opbyggis igen / dog vdi en angist fuld tid. Oc efter de tho oc trefsinde
tiue vger / skal Christus opvælt / Oc indred mere vere.

De Første folck skal komme / oc forstyre Staden oc Helligdommen / At der skal bliffue
en ende paa / lige som ved en flod / Oc der skal bliffue gode indtil stridens ende.

Men hand skal stadfeste Pacten mer mange en Vge longer / Oc mit i Vgen / skal Offeret oc
Adofferet afflade / oc hof Dingene skal staa Verfydgelighed oc ødeleggelse / oc det er besluttet
at / at mand skal driffue offeret ødeleggelsen ind til enden. Matth. 24

X.

Der tredie Cyri Kongens Aar aff Persen / bleff Daniel / som kaldis Baltha-
zar / noget obenbarer / som er vist / och om store Sager / och hand gaff act der
paa / oc forstod Synen vel. Paa den samme tid / vaar ieg Daniel bedrøffue i tre
vger omfiring / ieg od ingen nydelig mad / der kom icke kød oc vin i min mund /
oc ieg saluede mig icke heller / før end de tre vger vaare frem gaangne. 3. Aar Cyri.

Paa den siende oc tiende vge i den første maaned / vaar ieg hof der store vand Vædel.
Oc ieg opløfte mine Øyen / oc saa / oc see / Der stod en Mand i Linede Klæder / och hafde ic
Bælte aff guld om hans Lender / Hans Legeme vaar lige som en Turckouff / hans Ansigt saa
som en Luuner / hans Øyen som it gloende Bluff / hans Arme och Føder / lige som it gloende
Raaber / oc hans tale vaar lige som it stor bulder. Oc ieg Daniel saa samme Syn al ene / oc de
Mænd / som vaare hof mig / saa der icke / Dog fald der en stor forførdelse paa dem / at de flyde
oc forstunge dem. Oc ieg bleff al ene / oc saa denne store Syn / Men der bleff ingen mact i mig
oc ieg bleff meger foruene paa min sticketse / oc hafde ingen styrcke mere. Och ieg hørde hans
Tale / oc i der ieg hørde hende / segnede ieg ned til iorden paa mit ansigt.

Oc see / en Haand vørde ved mig / oc halp mig op paa Knæene / oc paa henderne / oc sagde
til mig / Du siere Daniel / giff act paa de ord / som ieg taler mer dig / oc ret dig op / thi ieg er nu
sent til dig. Oc der hand taledes saadant mer mig / da oprette ieg mig / oc beffuede. Oc hand sagde
de til mig / Feyre indred Daniel / thi at fra den første dag / der du begerede i dit hierte at forstaa
oc du vdmagde dig faar din Gud / ere dine ord hørde / och ieg er kommen for din styld. Men
førsten i Persens Kongerigis land / stod mod mig en oc tiue dage / Oc see / Michael en aff de
pperste Førster / kom mig til hielp / Da beholt ieg Scyren hof Kongene aff Persen. Men nu
kommer ieg / at ieg skal vnderuise dig / huorledis der skal gaa dit Folck her efter. Thi at Synen
skal se efter nogen tid. Oc der hand taledes dette mer mig / so ieg mit ansigt ned til Jorden och
tagde stille.

Oc see / en / lige som it Aenniste / vørde paa mine Lebe. Da oplod ieg min mund oc ta-
lede / oc sagde til den som stod faar mig / Min HERRER / mine ledemod beffuede for den
Syn / oc ieg haffue ingen Aact mere. Oc huorledis fand min HERRER Tienere / tale
mer min HERRER / efterdi at der er nu ingen styrcke mere i mig / oc ieg haffue oc ingen
Aande mere. Saa vørde En ved mig anden gong / lige sticket som it Aenniste / oc hand styre
tede mig / oc sagde / Feyre icke / du seer Mand / Fred vere mer dig / oc ver trostlig / Der trostlig.
Oc der hand taledes mer mig / da bleff ieg bedre til pass / oc sagde / tale min HERRER / thi du
haffue styrcket mig.

Oc hand sagde / Vædsst du oc / huor faare ieg er kommen til dig / Jeg vil nu boit igen / oc
steide mer den Første i Persen land. Men naar ieg drager boit / See / da skal Førsten aff Gre-
cke Land komme. Dog vil ieg giffue dig til kende / huad der er scressuit / som visselige skal stee.
Oc der er ingen som hielper mig mod de andre / vden Michael eders Første / thi ieg stod oc hof
hannem / i der første Datt den Aeders Aar / at ieg skulde hielpe oc styrcke hannem. Oc nu vil
ieg giffue dig til kende / huad visselige skal stee.

XI.

See / Der skulle end nu tre Konger staa i Persen / oc den siende skal saa større Rig-
dom / end alle de andre / och naar hand er allermægtigst i sin Rigdom / da skal A Eryes.
hand opuecke alle mod der Kongerige i Grefke land. B Den store
Der efter skal der en mægtig Konge opstaa / oc regere mer store Aact / oc hand Alexander.
skal vderre / huad hand vil. Oc naar hand er kommen paa der første / skal hans Rige sinder
byr

Daniel

c Ptolomeus
Lagus / Seleu-
cus i Ticanor.
d Berenice Pto-
lomet Philadel-
phi Daatter.
Antiochus
Theos.
e Ptolomeus
Euergetes Ber-
nice Broder.
Sel. Gallini-
cus. Antiochus
Hierax.

f Den store
Antiochus / oc
hans Broder
Seleucus Bes-
raunus.
g Ptolomeus
Philopator.
Antiochus
Magnus.
h Den samme
store Antiochus
i Ptolomeus
Epiphanes.

Seleucus Phi-
lopator.

Antiochus Epi-
phanes.

De Romere.

brydis / oc skilte sig i de fire Himmels Vær / Ikke paa hans Effterkommere / oc icke mer saa-
dan Daer / som hans haffuer verit / Thi hans Rige skal oplyctis / oc bliffue de Fremmede til
deel.

c De Kongen mod Synden / som er en aff hans Førfter / skal bliffue mectig / Den mod han-
nem skal oc komme en mectig / oc regere / hues Herredom skal vere stor.

d Den effter nogle aar skulle de sla venstfaff met huer anden / De Kongens Daatter aff Syn-
den / skal komme til Kongen aff Norden at gøre endretighed / Den hun skal icke bliffue hoff-
Alemens mact / Der til skal hendis Sæd icke bliffue bestandig / Den hun skal offuer giffuis met
dem / som hende did førde / oc met Varnet / oc den / som gjorde hende mectig paa en tid long.

e Vender skal opkomme en Green aff hendis Rod / hand skal komme met en Stridshær /
oc indfalde i Kongens Feste aff Norden / oc hand skal der vdierte oc vinde Seyer. Och hand skal
bortføre til Egypten dens Guder oc Billede met de faastelige Klenodie / baade aff Solff oc
Guld / oc hand skal bliffue vel bestandig nogle aar saar Kongen mod Norden. De naar hand
er dragen igennem der samme Kongerige / da skal hand drage til bage igen i sit Land.

f Den hans Sønner skulle bliffue vrede / oc samle en stor Hær til hobe / oc den ene skal kom-
me / oc fare frem som en Flod / oc opuecte den anden igen til vrede i hans Feste. Da skal g Kong-
gen aff Synden bliffue grum / oc drage vd / oc freide mod Kongen aff Norden / oc hand skal sa-
re saadan en stor Hob tilfammen / at den anden Hob skal giffuis i hans Naand / oc hand skal
bortføre den samme Hob. Der aff skal hand ophøye sig i sit hierte / at hand haffuer nedlagt der
saa mange tusinde / Den der met skal hand icke bliffue hannem mectig.

h Thi at Kongen aff Norden / skal samle til hobe igen en større Hob / end den første vaar /
De effter nogle aar skal hand drage frem met en større Stridshær oc met stor Gods. i Oc paa
den samme tid skulle mange opsætte dem mod Kongen aff Synden / Den nogle Affaldene aff dit
Folck skulle ophøye sig / oc opfylde Spaadommen / oc de skulde falle. Saa skal Kongen mod
Norden frem drage / oc gøre Vær / oc vinde faste Stæder / De Armene aff Synden skulle icke
kunde formene der / oc hans beste Folck skulle icke kunde staa der emod. Den hand skal fuld-
komme sin vilie / naat hand kommer til hannem / oc ingen skal kunde staa mod hannem. Hand
skal oc komme i det Verdige land / oc skal der fuldkomme ved sin haand. Oc hand skal vende sit
ansiet der til / at hand kand komme met alt sit Kongerigis mact / Den hand skal forlige sig met
hannem / oc skal giffue hannem sin Daatter til Hustru / at hand kand forderffue hannem / Den
der skal icke lyctis hannem / oc der skal intred bliffue aff.

Siden skal hand vende sig mod Verne / oc vinde mange aff dem / Den en første skal lære
hannem at aflade met forsmædelse / at hand skal icke mere bespaatte hannem. Saa skal hand
omvende sig igen til sit Lands Feste / oc hand skal støde sig / oc falde / at mand skal ingen sed
finde hannem.

Och hans sted skal en opkomme / hand skal side i Kongelig ære / som en Plaggere / Den
effter saa dage / skal hand sønderbrydis / Dog huercken ved vrede eller ved strid.

I hans sted skal en forættet opkomme / huilcken Kongerigens ære vaar icke æcter. Hand skal
komme / oc der skal lyctis hannem / oc hand skal indtage Kongeriger met søde ord. De Armene
(som fare frem lige som en Flod) de skulle offuerfaldis oc sønderknusis aff hannem / lige som
met en Flod / Diltigist oc saa Førfter / met huilcken forbunder vaar gjort. Thi naat hand haff-
uer gjort venstfaff met hannem / skal hand suigtige handle mod hannem / oc hand skal opdrage /
oc offueruinde hannem met icke ringe Folck. Oc der skal lyctis hannem / at hand skal komme i
Landens beste Stæder / Oc hand skal der saa vdierte / som hans Fedre oc hans Forfedre kun-
de icke gøre / met offuer / plynderi oc Bytte / Oc hand skal staa effter de alle fastiste Stæder /
Oc der en tid long.

Och hand skal opuecte sin mact / oc sit hierte mod Kongen aff Synden / met en stor Stridshær.
Da skal Kongen aff Synden opuectis til strid / met en mectige stor Stridshær / Den
hand skal icke bestaa / Thi der skal göris Forrederi mod hannem. De lige de samme som ade
hans Brød / de skulle hielpe til at forderffue hannem / oc vndertrycke hans Hær / at der skulle
gantste mange bliffue slagne. Oc baade Kongeris hierte skulle rencke / huorledis de kunde
gøre huer andre stæde / oc de skulle dog falskelige tale met huer anden / ved it Vord / Den der skal
feyle dem / Thi enden er end nu sticket til en anden tid.

Siden skal hand drage hiem igen met stor Gods / Oc rette sit hierte mod den hellige pact /
der skal hand noget vdierte / oc drage saa hiem i sit Land.

Der effter skal hand drage igen mod Synden paa en beleplig tid / Den der skal den anden
gong icke lyctis hannem / som den første gong. Thi Skibene aff Chithim skulle komme mod
hannem / saa at hand skal bliffue mistroslig / oc nødis til at omvende sig / Da skal hand bliffue
vred

við mod den hellige Pact/oc skal vdierte det/ Oc hand skal see sig om/oc drage dem til sig/som forlade den hellige Pact/Oc hans Arme skulle der staa/de skulle vnder hellige Helligdommen i det feste/ oc borttage det daglige Offer/ oc oprette gdeleggelsens Verstyggelighed/Oc hand skal vere en øyenskalck/ oc giffue de Wgudelige gode ord/ som offuertræde Pacten.

¶ Den der Folk/ som kende deris Gud/ skulle besværgede sig/ oc vdierte. Oc de forstandige Deter Judaa blant Folck/ skulle lære mange andre/ Der offuer skulle de falde ved Suerd/ Jld/ Fengsel oc Nachabeus Roff/en tid long. Oc naar de saa falde/da skal dem alligeuel stee en liden Hielp/ ¶ Den mange skulle søye sig til dem mer suig. Oc nogle aff de forstandige skulle falde/ Paa der at de skulle præffuis/ar vere rene oc klare/ indtil at enden kommer/ Thi der er end nu en anden tid for haanden.

XII.

C Kongen skal gøre huad hand vil/ oc hand skal ophøye sig oc oplaste sig 2. Theff. 2. mod alt det/ som er Gud/ oc hand skal gruelige tale mod alle Guder/Gud/ Oc der skal lyctis hannem/ indtil at vreden er vde/ Thi der er beslueret/ huor lunge det skal vare. Oc hand skal icke acte sine Fedris Gud/ Hand skal huere en elfte Quinder/ eller acte nogen Gud/ Thi hand skal oplaste sig mod al ting.

¶ Den i hans sted skal hand ere sin Gud aDaosim/ Thi hand skal ere en Gud/aff huilken hans Forfædre viste intet aff/ mer Guld/ Sølf/ Dyrebare stene oc Klenodie. Oc hand skal gøre dem stor ære/ som hielp hannem/ at stercke aDaosim mer den fremmede Gud/ som hand haaffuer vdualt/ oc gøre dem til Herrer offuer stor Gods/ oc vdfkiffe dem Land til lön.

¶ Oc paa enden skal Kongen aff Synden sigdis mer hannem/ Oc Kongen aff Vorden skal falde mod hannem mer Daagne/ Reysenere/ oc mange Skib/ oc hand skal indfalde i Landene oc forderffue/ oc drage igennem. Oc hand skal indfalde i der Verdige land/ oc mange skulle omkomme. ¶ Den disse skulle vndkomme fra hans haand/ Edom/ aDaab/ oc de Føiste aff Ammons bøn. Oc hand skal sticke sin aPact i de Land/ oc Egypten skal icke vndfly hannem/ ¶ Den hand skal der regere ved sin Reysen offuer Liggendefæ aff Guld oc Sølf/ oc offuer alle Klenodie/ i Egypten/ Libien/ oc aDaoland.

¶ Den icke sig aff Osten oc aff Vorden skal forferde hannem/ Oc hand skal vddrage mer stor grumhed/ mer en vilie/ til at vdslette oc ødelegge mange. Oc hand skal vdsla sit Pallatis Paulun mellem thu Naaff/ faar der verdige hellige Bierg/ Indtil at der bliffuer en ende mer hannem/ oc ingen skal hielp hannem.

¶ Paa den tid skal den store Føiste aMichael/ som staa faardit Folck/ gøre sig rede/ Thi der skal vere saadan en bedrøffuelse tid/ som aldri haaffuer varit/ fra den tid/ at Folck vaare til/ indtil den tid. Paa den tid skal dit Folck frelsis/ alle de som staa scressne i Bogen. Oc mange aff dem som ligge vnder iorden oc soffue/ skulle opuogne/ Somme til det enige Liff/ Oc somme til enig skam oc skendzel. ¶ Den de som Lære skulle skinne som Himmelen sken/ oc de som vise mange til Reesferdighed/ lige som Stierner altid oc euindelige. Oc nu Daniel skul disse ord/ oc befegle denne Scriffte/ indtil paa den siste tid/ da skulle mange komme der offuer/ oc finde stor forstand.

¶ Oc ieg Daniel saa/ oc see/ Der stode tho andre/ den ene hof bræddenne aff Vandit/ den anden hof den anden bræd. Oc hand sagde til den i de linnede Klæder/ som stod offuen til hof Vandit/ Iaar skal der da faa ende/ mer saadanne vnderlige ting: Oc ieg hørde den i de linnede Klæder/ som stod offuen hof Vandit/ Oc hand oplæste sin høye oc venstre Naand mod Himmelen/ oc soer ved den som leffuer euindelige/ At det skal vare en tid/ oc nogen tid/ oc en halff tid/ Oc naar der hellige Folckis atspredelse haaffuer ende/ skal alt saadant stee.

¶ Oc ieg hørde det/ Den ieg forstod det icke/ oc ieg sagde/ aMin HERRE/ Huad skal der efter vere: Oc hand suarede/ Gack bort Daniel/ Thi der er skult oc befeglet indtil paa den siste tid. Mange skulle renfis/ forklaris oc præffuis/ Oc de Wgudelige skulle søye it wgudeligt væsen/ oc de Wgudelige skulle icke acte det/ Men de forstandige skulle det acte.

¶ Oc fra den tid/ naar det daglige Offer bliffuer aflagt/ oc der bliffuer sat en ødeleggelse Verstyggelighed/ ere tusinde thu hundrede oc halff femtesinde tiue dage. Salig er den/ som bier oc kand naa til de tusinde/ ty hundrede oc femten oc tiue dage. ¶ Den du Daniel/ gack bort/ indtil at enden kommer/ oc huile/ at du opstaa i din Deel/ paa Dagens ende.

¶ Ende paa Daniel Prophete. ¶

Matth. 24.

Noseas Prophete.

I.

Dette er **HERRENS** ord/
som stede til Noseam/Becheri søn/ J Vsiæ/ Jotham/
Achaz oc Ezechias Juda Kongis tid/ oc i Jeroboams
Joas søns Israels Kongis tid.

De der **HERREN** begynte at tale/ ved No-
seam/ sagde hand til hannem/ Gack bort/ och tag dig
en Noer kone och Noer børn/ Thi Lander løbet fra
HERREN efter Noeri. Oc hand gick bort/ oc tog
Gomer Diblains daatter/ som bleff fructfommelig/
oc fødte hannem en Søn. De **HERREN** sagde
til hannem/ Rald hannem Jesreel/ Thi der er end nu
om en liden tid/ at gøre/ Saa vil ieg hiemsøge Blodskylden i Jesreel/ offuer Jeshu huss/ oc ieg
vil gøre en ende paa Israels husis Kongerige. Paa den tid/ vil ieg sønderbyrde Israels buer/ i
Jesreels dal.

Lorychama. Oc hun bleff fructfommelig igen/ oc fødte en Daatter/ oc hand sagde til hannem/ Fald
hende Lorychama/ Thi ieg vil icke mere mistunde mig offuer Israels huss/ Men ieg vil bort
faste dem. Dog vil ieg forbarne mig offuer Juda huss/ och ieg vil hielpe dem/ ved **HER-
REN** deris Gud/ Jeg vil dog icke hielpe dem/ ved Bue/ Suerd/ Strid/ Heste/ eller Rys-
senere.

Loammi. Oc der hun hadde affuent Lorychama/ Da bleff hun fructfommelig igen/ och fødte en
Søn. Oc hand sagde/ Rald hannem Loammi/ thi at icke icke mit Folk/ Saa vil ieg och icke
vere eders.

II.

Rom. 9.
1. Pet. 2.

D Israels børns tal skal vere/ lige som sanden hof/ Daffuet/ som mand fand
huercken maale eller relie. Oc der skal stee paa den Sted/ der som mand sagde
til dem/ J ere icke mit Folk/ Der skal mand sige til dem/ Si leffuinde Guds
Børn. Thi Juda børn oc Israels børn skulle komme til hobe/ oc holde dem
met huer andie til it Doffuet/ oc drage op aff lander/ Thi Jesreels dag skal bliffue en stor dag.
Siger Dommen offuer eders Adoder/ Hun er icke min Dufftu/ och ieg vil icke haffue
hende. Bedder hende bort legge sit Noeri fra sig/ oc hendis Noeri fra sine bryst/ Paa der at ieg
skal icke drage hende nogen vd/ oc sette hende did bort/ som hun vaar/ der hun bleff fød/ Oc at
ieg skal icke gøre hende/ som en Dreken/ oc som it tiurt Land/ at ieg skal icke lade hende ds aff
Tøst. Oc icke mistunde mig offuer hendis Børn/ thi de ere Noe børn/ oc deris Adoder er en
Noer/ och hun som fødte dem holder sig skammelige/ oc siger/ Jeg vil løbe effter mine Boler/
som giffue mig brød/ vld/ hør/ olie/ oc dricke.

Der faare see/ Jeg vil tillucke din vey mer Tome/ oc drage en Væg der faare/ at hun skal
icke finde sin sti. Oc naar hun løber effter hendis Boler/ at hun skal icke faa far paa dem/ oc naar
hun leder effter dem/ at hun skal icke finde dem/ da skal hun sige/ Jeg vil gaa tilbage til min
første Adand igen/ der som mig led bedre/ end mig gør nu. Thi hun vil icke vide/ at ieg er
den/ som giffuer hende Korn/ Adost oc Olie/ oc at ieg haffuer giffuet hende megie sølf oc guld
som hun haffuer bruger Baal til ære.

Der faar vil ieg tage mit kom oc most igen paa sin tid/ och bortuende min vld och hør/ met
huilcke hun stulte sin blyfel. Nu vil ieg optrecke hendis Skam saar hendis Bolders øyen/ oc in-
gen skal redde hende fra min Adand. Oc ieg vil gøre en ende paa al hendis Glæde/ Noerider/
Nymanede/ Sabbather oc alle hendis Hellige dage. Jeg vil ødelegge hendis Vinstock oc Fi-
gentre/ effterdi hun siger/ Der er min Løn/ som mine Boler giffue mig/ Jeg vil gøre en stor
der aff/ at de vilde Diur skulle op øde dem/ Saa vil ieg hiemsøge offuer hende/ Baaltins da-
ge/ huilcken hun gør Røggelse offer/ oc pryder sig mer Sierner span oc Dals kæder/ oc løber eff-
ter sine Boler oc forglemmer Adig/ siger **HERREN**.

Der faar see/ Jeg vil laacke hende/ oc ieg vil lede hende i en Dreken/ och tale venlige met
hende.

hende. Der vil ieg giffue hende aff den samme sted hendis Vingaard/oc Achors dal/til at op-
lade Naaber/Oder skal hun siunge / lige som i sin yngdoms tid / der hun drog aff Egypti
land. Da siger/HERRE/ Skalt du kalde mig/ min a'nd/ oc ick mere kalde mig/ min
Baal. Thi ieg vil borttage Baalims naffn aff hendis mund / at mand skal ick mere tencke
paa samme naffn.

Oc ieg vil gøre dem it Forbund samme tid/ met Diurene paa marcken / met Fulene vnder
Himmelen/oc met Omene paa iorden/ oc ieg vil sønderbyrde i landet/ Sue/ Suerd/ oc Strid
oc ieg villade dem bo tryggelige. Jeg vil troloffue mig met dig til euig tid/ Jeg vil
troloffue mig met dig/ i Ketferdighed oc Dom / i Naade oc Barmhertighed/
Ja ieg vil troloffue mig met dig i Troen/ Oc du skalt kende HERREN.

Jeg vil høre paa samme tid/ siger HERREN/ Jeg vil bøn'høre Himmelen / oc Him-
melen skal bøn'høre Jorden. Oc Jorden skal bøn'høre kornet/ most oc olien/ oc de skulle bøn'høre
Jesee/ Oc ieg vil holde hende mig til en Sed paa iorden / Oc forbarne mig
offuer den/ som vaar i wnaade/ oc sige til dem/ som ick vaare mit folck/ Du est
mit folck/ Oc det skal sige/ Du est min Gud.

III.

HERREN sagde til mig/ Gack end en gong bort/ oc hole met den Vole-
rinde oc Nordkone/ lige som HERREN boler met Israels bøn / Oc de dog
vende dem til fremmede Guder / oc hole faar en Kande Vin. Oc ieg bleff til
eens/ met hende/ for femten Solffpendinge/ oc for halff anden Domer byg. Oc
ieg sagde til hende/ Hold dig min en tid longe / oc gør ingen Noeri/ oc lad in-
gen anden til dig/ Thi ieg vil oc holde mig til dig.

Thi at Israels bøn skulle vere en long tid vden Konge/ vden Første/ vden Offer/ vden
Altære/ vden Liffthorel/ oc vden Helligdom. Der effter skulle Israels bøn omuende Jerem. 30.
dem/ oc at spore HERREN deris Gud/ oc Dauid deris Konge/ oc de skul- Ezech. 34.
le cere HERREN oc hans Naade i hans siste tid.

III.

HERRENS ord i Israels bøn / Thi HERREN haffuer aarsage til
at sende paa Landens indbyggere/ Fordi der er ingen Trofasthed / ingen fæ-
lighed/ ingen Guds ord i Landet/ a' den Guds bespaartelse / løgen/ mord/ tyffe-
ri/ oc hoeri haffue songet offuer haanden / oc en Blodskyld kommer effter den
anden. Der faar skal Landet staa ynckelige/ oc det skal gaa alle Indbyggerne Jde/ Thi Diure-
ne paa marcken/ oc Fulene vnder Himmelen/ oc Fjlene i Haffuit skulle bort rissue.

Dog raar mand ick sende eller straffe nogen/ Thi dit folck ere som de der straffe Presters
ne. Der faar skalt du falde om dagen/ oc Propheten skal falde om natten hof dig/ Saa vil ieg
dømme din a'nder hen.

A'it folck er boite/ fordi/ der vil ick lære/ Thi du bortkaster Guds ord / Der faar vil ieg
oc bortkaste dig/ at du skalt ick vere min Priest. Du forglemmer din Guds Lou / Der faar vil
ieg oc forglemme dine bøn. Diss flere de bliffue/ diss mere synde de mod mig/ Der faar vil ieg
gøre deris ære til skamme. De opæde mit folckis Syndoffer/ oc haffue begering til deris syn-
der. Der faar skal der gaa folcker/ lige som Presterne / Thi ieg vil hiemföge deris Geeninget/
oc betale dem/ som de fortrene. At de skulle æde oc ick bliffue mætte / Bedriffue Noeri/ oc det
skal ick lyckiff dem/ Fordi/ at de forlode HERREN/ oc acrede hannem ick.

Noeri/ Vin oc a'nost / gøre galne. A'it folck atspør sit Tre / oc hans Rep skal piedicke
saar hannem/ Thi at Noerietiff a'and forföret dem/ at de bedriffue Noerit mod deris Gud. De
offre offuen paa Biergene/ oc gøre søgelse paa Nøyene/ vnder Ege/ Linde oc Doppelbom træ/
thi de haffue skøn sygge/ Der faare skulle eders Døtter oc saa bliffue Noerit / oc eders Brøder
Noerit. Oc ieg vil ick forme det / naar eders Døtter oc brøder bliffue skende oc til No-
erit/ effterdi i oprette en anden Guds tiensle met Noerit/ oc offre met skalkinder/ Thi dette galne
folck vil vere slager.

Vilt du Israel io bedriffue Noerit/ At Juda dog ick forbyrder sig. Gaar ick bort til Gil-
Gal/

Hoscas

gal/oe kommer icke op til Beth Auen/oc fuerer icke (Saa sant som HERREN leffuer)
Thi Israel leber som en galen Ro/ Saa skal oc HERREN lade hende føde/som it Lam i
Vildfarelse. Thi Ephraim haffuer giffuit sig til Afguderne/ Saa lad hannem hen fare. De
haffue giffuit dem i frodzeri oc Noeri/ Deris Herrer haffue lyst der til/ at de anrette skendsel.
Derit skal bortdissue dem bundne met sine vinger/ oc de skulle bliffue til stamme offer deris
Offer.

V.

SHer nu dette i Prestr/oc du Israels Duff giff act paa/ oc du Kongis Duff tag
dette til gern/Thi der skal gaa en straff offer eder/ I som ere bleffue en Snare
i Aspa/ oc it vdsleger Garn i Thabor. De sencke dem met slacten/oc forlæbe
dem selfue/ Der faare skal ieg straffe dem alle sammen. Jeg kender Ephraim
vel/oc Israel er icke skult faar mig/ It Ephraim er nu en Noie/ oc Israel er voren. De tencke
icke der paa at omuende dem til deris Gud/ Thi de haffue en Noie aad i deris hjerre/ oc late
icke aff HERREN.

Der faare skal Israels hofferdighed nedtryckis faar hendis ansiet/ oc baade Israel oc
Ephraim skulle falde faar deris misgerningers Skyld/ De Juda skal falde met dem. Da skulle
de komme mer deris faar oc voren/ at aspærie HERREN/ Men icke finde/ Thi hand
haffuer vent sig fra dem. De foracte HERREN/oc affle fremmede Vorn/ Der faar skulle oc
de i ymaanedede ede dem mer deris Affue deel.

Ja blæser Basunen i Gibeā/ Ja trommerer i Rama/ Ja rober i Beth Auen/ bag dig
Ben Jamin. Thi Ephraim skal bliffue til en Greden/ paa den tid/ naar ieg vil straffe hende/
Der faare haffuer ieg troelige atuarer Israels Sleet.

VI.

Sisterne i Juda ere lige som de/der flytte Landemerecke/ Der faare vil ieg vds
flytte min viede offer dem/lige som Vand.

Ephraim lider vold/oc bliffuer plaffuit/ der met skeer hannem ret. Thi
hand haffuer giffuit sig til (Aennistens) bud. Jeger Ephraim/ it Aen/ oc
Juda Duff en Adack. De der Ephraim felde sin Siugdom/ oc Juda sine
Saar/daa drog Ephraim bort til Assyrien/oc sende til Kongen i Jacob/ Men
hand kunde icke hielpe eder/ey heller læge eders Saar. Thi ieg er Ephraim/lige som en Løue/
oc Juda Duff som en yng Løue/ Jeg/ Jeg sønder rissuer dem/ oc gaar bort/ Jeg fører dem
bort/ oc ingen kand redde dem.

Jeg vil gaa til min sted igen/ indtil de kende deris Skyld/ oc aspærie mit Ansiet. Naar det
gaar dem ilde/ Da skulle de aarte søge mig (oc sige) Kommer/ vi ville til HERREN igen.
Thi hand haffuer sønderreffuit oss/ Vand skal oc læge oss igen/ Vand haffuer slager oss/
Vand skal oc forbinde oss. Vand skal gøre oss leffuendes efter tho dage/ Vand skal
oprette oss den tredie dag/ at wi skulle leffue faar hannem. Da skulle vi giffue act
der paa/ oc vere slittige/ at kende HERREN/ Thi hand skal frembyde/ lige som den deplis
ge Aorgenstierne/ oc hand skal komme til oss lige som en Regn/ som en Affren regn/ der Jor
den fuerer.

Hui vil ieg gøre saa vel mod dig Ephraim: Hui vil ieg gøre saa vel mod dig Juda: Thi
den Naade/ som ieg vil beuise eder/ skal vere som en Dagstj om morgenen/ oc som en Dug/
der vdbreder sig aarte om morgenen. Der faar haffuer ieg dem ved Propheetene/ oc i hiel slar
dem ved min mundz tale/ At din Ræt skal komme til lüser. Thi ieg haffuer lyst til mis
kundhed/ oc icke til Offer/ De til at kende Gud/ oc icke til Brendoffer.

Men de offertræde Pacten/lige som Adam/ Der met foracte de mig. Thi Gilead er en
Srad fuld met Afguderi oc Blodskyld. De Presterne met deris Hob ere lige Stræt offerere/
som lure paa Folket/ oc myrde paa veyen som gaar til Sichem/ Thi de gøre huad de ville.
Jeg seer i Israels Duff/ for huilket mig gruer/ Thi Ephraim bediffuer der Noeri/ Saa bes
smitte Israel sig. Men Juda skal haffue en Vost faar sig/ Naar ieg skal vende mit Folkis
Fengsel.

VII.

17aar

Mar ieg vil læge Israel/Da finder sig først Ephraime synd/oc Samarie onds-
kaff/huorledis de bedrissue Affguder. Thi alligeuel at de ere plaffuede iblant
dem selfue mer Tyssue/oc vduoris mer Røffuere/Dog ville de ickc acce/ar ieg
merckte al deris ondscaff. Men ieg seer deris væsen vel / som de bedrissue alle
vegne.

De fortrøste Kongen ved deris ondscaff oc Føisterne ved deris løgn. De
de ere alle sammen No:karle / Som en Bage oen der Bageren heder / naar
hand haaffuer vdalet/oc lader Deyen suris och effuis.

I dag er vor Kongis Døytid/Da begynde Føisterne at bliffue galne aff Vin/ Saa drager
hand Spaattere til sig. Thi deris herte er en hed betenckelse/som en Bage oen / naar de offre
oc bedrage Folcker/ Men deris Bagerer soffuer den gangste nat / om morgenen brender hand
flar lue. Dog ere de saa hede i deris gudelighed / som en hed Bage oen / Alligeuel at deris
Dommere opædis/oc alle deris Konger falde/ Dog er der ingen iblant dem / som kalder paa
mig.

Ephraim blander sig iblant Folkene/Ephraim er lige som en Bage der ingen omuender.
Men Fremmede ade hans styrcke/Alligeuel vil hand der ickc mercke / Hand haaffuer oc faaet
graa haar/Alligeuel vil hand ickc der mercke. De Israels hofferdighed skal nedtryckis faar
deris øyen/Alligeuel vende de dem ickc om til HERRE i deris Gud / De de store inred
om hannem i alle disse ring. Thi Ephraim er lige som en folcker Due / der inred vil mercke/
Nu robe de til Egypterne/Saa løbe de til Assyrien. Men i der de løbe hid oc did / vil ieg kaste
mit Garn offuer dem / oc rycke dem ned / lige som Fulene vnder Himmelen / Jeg vil straffe
dem / lige som mand predicker i deris Forsamling.

De dem/ar de vige fra mig/de skulle bliffue ødelagde / Thi de ere affaldne fra mig / Jeg
vil de vel seelse dem/ Der som de ickc lærde løgn mod mig. De kalde ickc helder paa mig aff
hierter/ Men de muntle i deris Leyre. De forsamle sig for Rom oc i No:stkyld/oc ere mig vol-
dige. Jeg lærer dem/oc besycker deris Aem/ Men de tencke ont om mig. De omuende dem/
Men ickc ret / Men de ere som en falsk Due / Der saar skulle deris Føister falde ved Suerd/
Deris trusel skal bliffue til spaar i Egypti land.

Affguder.

VIII.

Robe høye/lige som en Basune(oc sig) Hand kommer allerede offuer HER-
RETS Duff/lige som en Ørn / Fordi at de offuertræde min Pact/oc ere aff-
faldne fra min Lou/Robe de da til mig/Du est min Gud / wi kende dig / Is-
rael. Israel bortkaster der Gode/ Der faare skal Fienden forfølge dem. De gaa
re Konger/ Men vden mig/ De sette Føister/oc ieg maa det ickc vide/ De gaa
re Affguder aff deris Sølf oc Guld/ar de kunde io snart optryckis.

Samaria/hand bortkaster din Kalf/ Men vrede er grum offuer dem/ Der kand ickc lunge
flaa/de muc straffis. Thi Kalfuen er kommen fra Israel/oc en Konstemand gjorde hans
nem/oc der kand io ickc vere Gud/ Der faare skal Samarie Kalf bliffue til stoff. Thi de saa
der/oc skulle hofte Storm/ Deris Sød skal ickc opkomme / oc deris Ørde skal ickc giffue
meel/oc om der end giffuer/da skulle dog fremmede opade det.

Israel skal opædis/Vedningene omgaa mer dem lige som mer it Kar der inted duer. For-
di at de løbe hen op til Assyrien/ lige som it Dyr som der far vild / Ephraim stæcker Bo-
terne/oc giffuer Vedningene skal / De samme Vedninge vil ieg nu forsamle offuer dem / De
skulle snart bliffue trætte aff Kongens oc Føisteris Wyde. Thi Ephraim gjorde mange Al-
tere til at synde mer/Saa skulle oc Alterne bliffue hannem til synd. Om ieg end meger seessue
hannem om min Lou/Saa actede de der som en fremmet lærdom. At de nu meger offre oc bæ-
re fød frem oc ade det/Da haaffuer dog HERRE ingen behagelighed der til / men hand
vil komme deris misgerning ihu/ochiemsøge deris synd/som vende dem til Egypten.

Israel forglemmer sin Skabere/oc bygger Kircker / De Juda gaa mange falske Stæder/
Men ieg vil sende Jld i hans Stæder/som skal forære hans Duff.

IX.

Israel du tørst ickc glæde dig/ey heller rose dig/som Folcker / Thi du gaa No-
reri mod din Gud/ mer huilcket du søger No:re løn / at alle Lader skulle bliffue
fulde aff Korn. Der faare skulle Laderne oc Vinterperne ickc føde dig/ oc No-
sten skal feyle dig. De i skulle ickc bliffue i HERRETS Land / Men
D o n Ephraim

Ioseas

Deute, 16.

Ephraim skal drage igen til Egypten/ oc skal i Assyrien/ æde det som er wient/ Der skulle de icke kunde gøre HERRENS Ducte offer aff Din/ eller noger hannem til tacke. Deris Offer skal vere/ som de Bedrøffuedis brød/ aff huiltet alle bliffue wrene/ som æde der aff/ Thi de skulle æde deris Brød for dem selfue/ oc der skal icke bæris i HERRENS Duff. Nuad vil de i da gøre paa Aars tider/ oc paa HERRENS hellige dager/ See/ de skulle bort for Gdes leggeren/ Egypten skal samle dem/ oc Aroph skal iorde dem/ Der skulle Væller voye/ som deris Fære Solff affguder nu staa/ oc Tom i deris Bolige.

Niemsøggelsens tid er kommen/ Betalningens tid/ Der skal Israel vel fornemme. Propheterne ere Daarer/ oc de Partieffe Aander ere galne/ For din store Afgjertning/ oc for der store hadelige Affguderieff Skyld. Decterne i Ephraim hulde dem i fordam tid til min Gud/ Men de ere nu Propheter som legge snaren paa alle deris veye/ ved der hadelige Affguder i deris Guds Duff. De forderffue der dyb/ som i Gibeas tid/ Der faare skal hand ihukomme deris Afgjertning/ oc hiemsøge deris Synd.

Jeg fant Israel i Dikken/ som Vindruer/ oc ieg saa eders Fedre/ lige som de første Figen paa Figen træ/ Men der efter ginge de til Baalpeor/ oc loffuede sig til den skendelig Affgud/ oc de bleffue io saa verfyggelige/ som deris Boler. Derfaare skal Ephraims herlighed bortfuge/ som en Ful/ At de skulle huercken søde eller bære/ er heller bliffue fructsommelige. Oc om de end opføde deris Børn/ Da vil ieg dog gøre dem vden Børn/ At de skulle icke vere Folck/ Oc ve dem/ naar ieg er viger fra dem.

Ephraim/ som ieg der seer/ er planter oc deylige som Tyrus/ Men hand maa nu lade sine Børn komme vd faar Amandræben. HERRE/ giff dem/ Men hyad wilt du giffue dem/ Giff dem wfructsommeligt Liff/ oc røire byst.

Alt deris Ondskaff stæer i Gilgal/ der hader ieg dem/ Oc ieg vil vdføde dem aff mit Duff/ for deris onde vafens styld/ oc ieg vil ingen kærlighed beuise dem mere/ Thi alle deris Føstter ere affaldne.

Ephraim er slagen/ deris Roed er forbræet/ At de kunde ingen fruct bære mere. Oc om de end fødte/ Vil ieg dog ihuelst deris Fære Liff fruct. Min Gud skal bortfaste dem/ Fordi at de icke vilde høre hannem/ Oc de skulle gaa vild iblant Nedningene.

X.

Israel er it øde Vintre/ hans fruct er oc lige saa/ Thi saa megen fruct som hand haffde/ saa mange Altære haffde hand gjort/ Oc hvor lander vaar aller best/ der sticte de deyligste Kircker. Deris herte er afstilt/ Tu skulle de finde deris Skyld/ Deris Altære skulle sønder bydis/ oc deris Kircker skulle forstyris. Da skulle de sige/ Wi haffue ingen Konge/ Thi wi ferete icke HERREN/ Nuad fand Kongen nu hielpe oss/ De fore forgefuis/ oc gjorde it Forbund/ oc saadant Raad grønedis paa alle agerene i marcken/ som galde.

4. Reg. 23.

Jareb.
Supra 5.

Lucæ 23.

Indbyggene i Samaria søge for Kalfuen i Beth Auen/ Thi hans Folck søger for hannem/ offuer huiltet dog hans Camarim pleyde at glæde dem/ der hand vaar i sin ære paa hans herlighed/ vegne/ thi der er bortført fra dem. Ja Kalfuen er bortfødt til Assyrien/ Kongen til en Stenck i Jareb/ Saa skal Ephraim staa met skamme/ oc Israel skal bestemme met sit forfæt. Thi Kongen aff Samaria er bortte/ lige som skummen paa Vandet. De høye i Auen ere vdfætte/ met huiltet Israel syndede/ Der voyer tidtler oc tome paa deris Altære/ Oc de skulle sige/ J Bierge stuler oss/ oc i Høye falder offuer oss.

Israel/ du haffuer syndet siden Gibeas tid/ der ved ere de oc bleffue/ Men saadan stred som skede mod de onde Aenniske i Gibeas skal icke komme paa dem. Men ieg vil straffe dem/ efter min ynste/ At der skal komme forsamlede Folck offuer dem/ naar ieg vil straffe dem for deris tho synder.

Ephraim er en Kalf tiluant/ at hand gerne terster/ Jeg vil fare offuer hans derlige Halff/ Jeg vil ride paa Ephraim/ Juda skal pleye/ oc Jacob haffue. Der faare saar eder Retsferdighed/ oc høfter Kærlighed/ oc pleyer anderledis/ men tiden er/ at søge HERREN/ Indtil hand kommer/ oc regner Retsferdighed offuer eder. Thi at i pleye ont/ oc høste onde gerninger/ oc æde løgnens fruct.

Efterdi at du forlader dig paa dit vafsen/ oc paa dine Kempers mangfoldighed/ Saa skal der ophøye sig it opløb iblant dit Folck/ At alle dine Feste skulle forstyris/ Lige som Salman forstyrede Aheels Duff/ i Stridsens tid/ der Aoderen vaar nedslagen paa Børnene til grunn/ de. Lige saa skal det gaa eder vdi Bethel/ for eders store ondskaff styld/ at Israels Konge skal vndergaa aarle om morgenen.

Der

XI.

Der Israel vaar vng/haffde ieg hannem kær/ oc kallede hannem min Søn/aff Egypten. Men naar mand kalder dem nu/da vende de sig der fra / oc offret til Baalim/oc giffue røggelse faar Billedet. Jeg tog Ephraim ved hans Arme/oc ledde hannem/Men de merckte det icke / hvorledis ieg hialp dem. Jeg loed dem drage i it menniskeligt Nag / oc gaa i Kærligheds seele / oc hialp dem at bære Naget paa deris Hals/oc gaff dem foder / At de skulde icke omuende dem igen til Egypti land. Saa er nu Affur bleffuen deris Konge / thi de ville icke omuende dem. Der faare skal Suerder komme offuer deris Stræder/oc skal gøre deris Stenger til intet/ oc opluge dem / for deris forfættelse. Men Folket er roet til at vende sig til mig / Oc om mand prediker faar dem/ da opretter ingen sig.

Nuad skal ieg gøre aff dig Ephraim/ skal ieg besterme dig Israel: Skal ieg icke mer rette gøre en Adama aff dig/oc gøre dig til lige som Seboim: Men mit hierte er anderledis til sin / de/ min barmhertighed er saa meget brendendis / At ieg vil icke gøre effter min vreds grumhed/oc icke vende mig til at forderffue Ephraim aldels / Thi ieg er Gud/ oc icke i liden miste/oc ieg er den Hellige iblant dig / Men ieg vil icke komme i Staden. Da skal mand følge effter HERRE/oc hand skal bære som en Løve / Oc naar hand bærer/ da skulle de forferdis/ som ere mod Vesten. Oc de i Egypten skulle oc forferdis/ som en Ful / oc de i Assyri land/ som Duer / Oc ieg vil sette dem i deris Huse/ siger HERRE.

XII

Di Ephraim er alle vegne Løgn mod mig/ oc i Israels Huse salst Guds tieniste/ Men Juda holder sig end nu fast til Gud / oc til den rette hellige Guds tieniste. Men Ephraim foder sig aff Været/ oc løber effter Østen væt/ oc gør daglige Afguder/ oc meer skade/ De gjorde it Forbund med Assyrien / oc føre Balsam til Egypten. Derfaare skal HERRE føre Juda Sag / Oc hiemfoge Jacob effter hans vaser/ oc løne hannem effter sin fortienste.

Hand vndertraadde sin Broder/ i sin Aders luff/ oc kempede mer Gud aff al sin mact. Hand kempede mer Engelen/ oc vant/ Thi hand græd/ oc bad hannem / Der fant hand hannem i Bethel/ oc der taledde hand mer off.

Men HERRE er den Gud Sebaoth/ HERRE er hans naffn. Saa omuent dig nu til din Gud/ Høle Barmhertighed oc Kær/ oc haabe altid paa din Gnd. Men Koba manden haffuer en falsk Været i sin haand/ oc bedrager gerne. Thi Ephraim siger/ Jeg er rig/ Jeg haffuer nock/ Men hand skal ingen misgerning finde mer mig i alt mit arbeide/ som er Synd.

Men ieg HERRE er din Gud aff Egypti land/ oc ieg lader dig end nu bo i Paulun/ lige som mand pleyer i Aars tid. Oc ieg raler til Propheterne / Oc ieg er den / som giffuer saa megen Spaadomme/ oc betæer mig ved Propheterne. I Gilead er der Afguder/ oc de offere Øyen i Galgal forgefuis/ Oc de haffue saa mange Altære/ som Handel staa paa marken.

Jacob maatte fly til Syrie land/ oc Israel maatte tiene for en Hustru/ for en Hustru maatte hand voete/ Men der effter ledde HERRE Israel aff Egypten / ved en Prophete/ oc loed hannem foruare ved en Prophete. Men nu forsmættet Ephraim hannem ved sine Afguder/ Der faare skal deris blod komme offuer dem/ oc deris Herre skal betale dem deris forhaanelse.

XIII.

Der Ephraim lærde forferdelige / da bleff hand ophøyet i Israel / Der effter syndede de ved Baal/ oc bleffue der offuer ihel slagne. Men de gøre nu megen mere synd/ Oc aff deris Solff billede/ som de kunde selfue optencke / som ere/ Afguder/ Hulle som ere dog idel Konstermendz gerning. De predike alligeuel om de samme/ Duo som vil kysse Ralffuen / hand skal offere Mennecke. De samme skulle haffue Sorgen syen/ oc den Dug/ som salder aarle. Ja lige som Affner/ der bore blasie fra Loen/ oc lige som Røg fra Stærstenen.

Men ieg er HERRE din Gud aff Egypti land / Oc du skulde io ingen anden Gud kende vden mig/ oc ingen Frelser/ vden mig alene. Jeg tog mig dig io til i Døcken vdi det røtte Land.

Deute. 32.

Do in

Ioscas Propheete.

Land. Men effterdi de ere fødte/ar de ere bleffne mætte/ och affue nock / opløffre deris hjerre sig/ Der faar forglemme de mig.

Saa vil ieg oc vere mod dem som en Løue / oc som en Parder vil ieg lure paa dem paa veyen. Jeg vil møde dem som en Bism/der Vngene ere tagne fra/ Oc ieg vil sønderriffue deris forherdede Hjerre/ oc ieg vil opade dem der som en Løue / De vilde Diur skulle sønderriffue dem.

Israel du søer dig i vlyctte / Thi din Salighed staa alenist haff / Nuo er din Konge som kand hielpe dig / i alle dine Stæder. Oc dine Dommere om huilcke du sagde / Giff mig Konger oc Føstter. Nu vel / Jeg gaff dig en Konge i min vrede / Oc ieg vil borttage han nem fra dig i min grumhed.

Ephraims misgerning er tilhobe bunden / oc hans synd er beuaret. Thi der skal bliffue dem ve / lige som hende der søder / Thi de ere wforlynlige Børn / Den tid skal komme / ar de ick skulle kunde bliffue for Børnenis iammer.

1. Corint. 15.

Men ieg vil fiesle dem aff Velsfuede / oc redde dem fra Døden. Død / Jeg vil vere dig en forgift / Velsfuede / Jeg vil vere dig en Pestelente. Dog er Trøsten skult faa mine øyen / Thi hand skal bære fruct mellem Brødiene. Der skal komme it Østen var / HERREN skal fare hid op aff Økten / oc vdrøre deris Børnde / oc bortfuge deris Alder / Oc hand skal roffue alle kaastelige Karis Liggendefæ.

Samaria skal ødeleggis / Thi de ere deris Gud wlydige. De skulle falde ved Suerd / oc deris vnge Børn skulle sønderruffis / oc deris fructfommelige Quinder skulle sønderruffis.

Ebræ. 13.

XIII.

Auent dig Israel til HERREN din Gud / Thi duest falden for din misgernings skyld. Tager disse ord met eder / oc omuender eder til HERREN / oc siger til hannem / Forlad oss alle synder / oc gø vel mod oss / Saa ville wi offere vore labers Øyen. Affur skal ick hielpe oss / Oc wi ville ick mere ride paa Heste / Oc ick mere sige til vore hendes gerninger / Jere vor Gud / Men lad de faderløse finde naade haff dig.

Saa vil ieg helbrede deris offuertrædelse igen / Jeg vil gerne elste dem. Da skal min vrede vendis fra dem. Jeg vil vere Israel lige som en Dug / ar hand skal blomstres / som en Rosen / oc hans røder skulle vdrøde / lige som Libanon. Oc hans Greene skulle vdbredis / ar hand skal vte saa derlig / som it Olie træ / oc hand skal giffue saa god Luct / som Libanon. Oc de skulle vnder hans skygge igen / de skulle nære dem aff Korn / oc blomstres / lige som it Vin træ / hans ihukommelse skal vere lige som Vinen paa Libanon. Ephraim /

Nuad skal ieg lenger met affguder: Jeg vil bønne / oc lede hannem / Jeg vil vere / som it grønt Græne træ / a Vand skal finde din Fruct haff mig. Nuo er viss som dette forstaa / oc klog / som dette mere

ker: Thi HERREN S vere ere rette / oc de Retferdige vandre der vdi / Men Doff uertrædere falde der vdi.

Ende paa Iosca
Propheete.

Joel

Joel Prophete. LXXXII.

I.

Dette er **HERRENS** ord/
som stede til Joel Perhuelsøn. Høer dette i Eldste/
oc merck vel alle Indbyggere i Landet / Om der er
saadant skeet i eders tid / eller i eders Forsedris tid: Si
ger eders høn der aff / oc lader eders Bøn sige deris
Bøn der / oc de Bøn deris andre Effterkommere der.
Som er / huad som Raalommen lader offuerbliffue/
der opæder Græss heppen / Oc huad Græss hoppen la-
der offuerbliffue / der opæder Oldenborten / Oc huad
Oldenborten lader offuerbliffue / der opæder onde
Dume.

Vaager op i Druene / oc græder / oc hyle alle Vinsubere for den a Dost / Thi hand er borte
tagen fra eders mund. Thi der drager her op i mit Land it meerrigt Folk / oc der vden tal / Det
haffuer Tender som Louer / oc Kindrender som Louinder. Der samme odelægger mine Vin-
gaarde / oc skeer barcken aff mine Figentæ / Skal der oc bortfaster der / at hans Giene staa des
huidere der paa. Hyle lige som en Jomfru / der sører sig i en Sack for sin Brudgoms Skyld.
Thi a Dofferet oc Ductofferet er borte aff **HERRENS** Duff / oc Priesterne / **HER-**
RENS tienere / sørge. Mærken er odelagt / oc Agrene staa ynckelige / Kornet er forderffuer /
Vinen staa iammerlige / oc olien flaglige. Agermendene see ynckelige vd / oc Vingaaards
vøndene hyle for Dueder oc for Bygger / at der bliffuer inred at høste paa marcken. Saa staa
Vintæret oc iammerlige / oc Figentæret ynckelige / der til Granat træ / Palme træ / Eble træ / oc
alle træ paa marcken ere vifnede / Thi a Dommens glæde er bleffuen til iammer.

Omgiorder eder oc klager i Priester / hyle i Alterens Tienere / I min Gudz Tienere / Joel. 2.
Gaar hen ind oc legger eder i Sæcke / Thi haade a Dofferet oc Ductofferet ere borte aff
eders Gudz Duff. Hellig gør en Faste / til hobe kalder a Denigheden / forsamler de Eldste / oc
alle Landsens Indbyggere til **HERRENS** eders Gudz Duff / oc rober til **HERRENS** /
D vden dag / Thi **HERRENS** dag er nær / oc kommer som en forderffuere fra den Ald.
meerrigste. Da skal Mæden borttagis for vore øyen / oc glæden oc fryden aff vor Gudz Duff.
Sæden er raadnir vnder iorden / Kornhusene staa øde / Korn laderne ere forfaldne / Thi Korn-
ner er forderffuit. D huorledis sukker Queger / Oc Dyene see ynckelige / Thi de haffue ingen
føde / oc Faarene vansinectis.

HERRE / ieg rober paa dig / Thi Ilden haffuer opbrent Engene i Drieken / oc luen haff-
uer oprent alle Træene paa ageren. De vilde Diur strige oc til dig / Thi Vandbeckene ere vd-
tørrede / oc ilden haffuer opbrent Engene i Drieken.

II.

Dæser met Basuner i Sion / rober paa mit hellige Bierg / Bessuer alle indbyg-
gere i Landet / Thi **HERRENS** dag kommer / oc er nær / En mørck dag /
en dum dag / en skyld dag / en taager dag / Lige som morgens rødhed vdbre-
der sig offuer Biergene / som er / it stort oc meerrigt Folk / hues lige haffuer icke
for verit / oc er heller her effter vere skal til euig tid stedse oc altid. Der gaar en
fortærendis Jld faar hannem / oc effter hannem en bændendis lue / Landet er faar hannem /
som en lystig vreggaard / a Den effter hannem som en øde Drieken / oc ingen skal vndgaa for han-
nem. De ere stæckede som Heste / oc vende som Keyserne / De springe frem offuen paa Bierge-
ne / lige som vogne riumle / oc lige som en lue sprager i halmen / som it meerrigt Folk / der er rus-
siet til stied.

Folkene skulle forferde sig for hannem / Alle ansiet ere saa blege / som gryder. De skulle løbe
som Kemper / oc opstige paa muren som Stridsfolk / Huor skal drage stray frem faar sig / oc
icke forsinne sig. Ingen skal souulde den anden / a Den huor skal fare frem i sin aarden / Oc de
skulle byrde igennem Naabene / oc icke bliffue saare. De skulle ride omkring i Staden / løbe paa
muren / oc indstige i Husene / oc komme ind igennem vinduene som en Tyff.

Landet stelfuor for hannem / oc Himmelen bessuer / Solen oc a Naanen bliffue mørcke /
De Stierne forholde deris skin. Thi **HERRENS** skal lade sin Torden gaa frem faar sin

D o iij Dæ /

Joel

Hør/Thi hans Hør er saare stor/oc meerrig/som skal vdirette hans Befalning/ Thi HERR
HERRS dag er stor oc meger forferdelig/Huo kand lide hannem?
Saa siger nu HERREN/ Vender eder om til mig aff gantske hierte/ mer faste/ mer
graad/ mer klage. Sønder affuer eders hierte/ oc icke eders Klæder/ oc vender eder om til
HERREN eders Gud/ Thi hand er naadig/ barmhertig/ taalmodelig/ oc meger mistun-
delig/ oc hannem angret snart straffen. Huo ved/ Om det kand end angre hannem/ oc lade en
velsignelse effter sig/ til at offer Nadoffer oc Drukoffer faar HERREN eders Gud.

Blæser i Basunen vdi Zion/ Velliger en Faste/ kalder a Denigheden til hobe/ forsamler
folcker/ Velliger a Denigheden/ samler de Eldste/ sancker de unge oc diendis børn sammen/
Brudgommen gaa aff sit Kammer/ oc Bruden aff sit Verbere. Lader Priesterne HERR
HERRS tienere græde mellem Forhufer oc Altarer/ oc sige/ HERREN/ spar dit folk/
oc lad din Arffuedel icke bestemmis/ at Hedningene regere affuer dem/ Hui vil
du lade sige iblant folckene/ huor er nu deris Gud?

Saa skal HERREN haaffue nidkæthed om sit Land/ oc spare sit folk. Oc HERR
HERR skal suare/ oc sige til sit folk/ See/ ieg vil sticke eder Korn/ a Ost oc olie affuer a delis-
ge/ at i skulle haaffue nock der aff/ oc ieg vil icke mere lade eder bliffue til skendel iblant Hedning-
ene. Oc ieg vil driffue den aff Jorden longt bort fra eder/ oc bortslæde hannem vdi it tiur oc
gde Land/ som er hans ansiet bort til Vassuet i Øster/ oc hans ende til der yderste Vass/ Vand
skal raadne oc alde lucre/ thi hand haaffuer giort store ring. Fryt icke du fære Land/ men vær
glad oc trøstig/ Thi HERREN kand oc saa gøre store ring. Fryt icke i Diur paa marc-
ten/ Thi at Boligene i Dicken skulle grønis/ oc Træene bære deris Fruct/ oc Figenræ oc vin-
ræ skulle vel bære.

Supra. Oc i Sions børn glæder eder/ oc vær glade i HERREN eders Gud/ som giffuer eder
Lædere til Kerferdighed/ oc sender eder ned a Jorgen regn oc Affren regn/ lige som tilforn. At
Laderne skulle fyldis mer Korn/ oc Perserne mer affuer a delige a Ost oc Olie. Oc ieg vil slæde
eder Aarene igen/ i huileke Gress hopperne/ Eldenbaarerne/ Raalomene oc andre onde ome
(Som vaare min store Hør/ huileken ieg sticke iblant eder) haaffue opader. At i skulle haaffue
nock at æde/ Oc prise HERREN S eders Guds naffin/ som haaffuer giort vnderlige ring
iblant eder/ oc mit folk skal icke mere bestemme. Oc i skulle fornemme/ at ieg er mit iblant
Israel/ oc at ieg er HERREN eders Gud/ oc ingen anden/ Oc mit folk skal icke mere be-
stemmis.

Acto. 2. Oc der effter/ vil ieg vdgdyde min Aand affuer alt Rød/ Oc eders Sønner oc Døtter skulle
spaa/ Eders Eldste skulle haaffue Døme/ oc eders unge Drengs skulle see Syner. Oc ieg vil
paa den samme tid/ vdgdyde min Aand/ baade affuer Suenne oc Tieniste piger. Oc ieg vil giffu-
ue vnderlige tegn i Himmelen oc paa Jorden/ som er/ Blod/ Ild oc dampig Røg. Solen skal
omvænde til mørckhed/ oc a Naanen til Blod/ før end HERREN S store oc forferdelige
Dag kommer. Oc det skal see/ At huor som kalder paa HERRENS Naffin/
hand skal bliffue frelst. Thi paa Sions Bærg oc i Jerusalem/ skal en frelselse bliffue/ som
HERREN haaffuer tilfagt/ Oc saa haff de andre affuer bleffue/ som HERREN skal til-
kalde.

III.

Hi see/ I de dage/ oc paa den samme tid/ naar ieg skal omvænde Juda oc Jeru-
salems fengsel/ Da vil ieg føre til sammen alle Hedningene/ oc ieg vil føre
dem hen ned i Josaphats dal/ oc ieg vil der gaa til rerre mer dem/ paa mit folk
tis/ oc paa Israels min Arffuedels vegne/ At de haaffue sprede dem iblant Heds-
ningene/ oc delit sig i mit Land/ oc kasti Laad om mit folk/ Oc gaffue de unge
for a Nad/ oc solde piger for Vin/ oc drucke hannem.

Oci aff Sur oc Sidon oc alle i Philisternis Landemærcke/ huad haaffue i at gøre mer mig?
Vil i oc træde mod mig? Nu vel/ Træde i mod mig/ da vil ieg hastelige oc snart betale eder
der igen paa eders hoffuit. I som haaffue taget mit Sølf oc Guld/ oc mine deplige Alenodie/ oc
før dem bort i eders Rikke. Oc der til mer haaffue i solt Juda oc Jerusalems børn til Gæker-
ne/ Paa der at i skulle io føre dem longt hen fra deris Landemærcke. See/ Ieg vil opuecke dem
fra den Stæd/ til huileken i solde dem hen. Oc ieg vil betale eder/ der paa eders Hoffuit. Oc ieg
vil selie eders Sønner oc Døtter igen ved Juda børn/ de skulle selie dem i der Rige Arabia/ til
it folk i longt borte verindis Land/ Thi HERREN haaffuer der taler.

Vdirober der iblant Hedningene/ Vellig görer striden/ opuecker Kemperne/ Lader æle
Brigge

Prophete.

LXXXIII.

Keigefolck kommehid/oc drage her op. Høier Suerd aff eders Ploge iern/oc Spiud aff eders legie. Den skæbelige skal sige/ Jeg er sterck. Samler eder oc kommer hid alle Hedninge/ rene omkring/ oc samler eder/ Der skal HERREN nederlegge dine Kemper. Hedninge skulle høre dem rede/oc komme op til Josaphat dal/ Thi der vil ieg side oc dømme alle Hedninge/ rene omkring. Sæter Seglene til/ thi Høsten er mod/ Kommer hid ned/ thi vinpersen er fuld/ oc Persen løbet offuer/ Thi deris ondskaft er stor.

Der skulle vere her oc der hobe folck i Dommens dal/ Thi HERRENS dag er nær/ i Dommens dal. Solen oc Maanen skulle mørckis/ oc Stierne skulle forholde deris skijn. Oc HERREN skal bræle aff Sion/ oc lade høre sin røst aff Jerusalem/ at Dommelen oc Jord den skulle beffue. Men HERREN skal vere sit folck en tilfluct/ oc Israels børn en befestning. Oc i skulle fornemme det/ at ieg HERREN eders Gud boer i Sion/ paa mit hellige Bierg/ Da skal Jerusalem vere hellig/ oc ingen Fremmet skal drage mere igennem hende.

Paa den tid/ skulle Biergene drybe aff sød Vin/ oc Hørene flyde mer ælck/ oc alle

Becke i Juda/ skulle gaa fulde aff Vand/ Oc der skal vdgaa en Rilde aff

HERRENS Høst/ hand skal vande Sittimo Strøm. Men

Egypten skal bliffue øde/ oc Edom skal bliffue til en øde

Stæcken/ for den vold skyld som de gjorde Juda

børn/ at de haffue vdgjort wskyldige

Blod i deris Land. Men

Juda skal bliffue besider euindelige/

oc Jerusalem stedse oc altid. Oc ieg vil icke lade

eders Blod bliffue wbesknt. Oc

HERREN skal

bo i Sion.

Ende paa Joel
Prophete.

Amos Prophete.

I.

Ette er det/ som Amos/ som

vaar iblant Hyrdene i Thekoa/ haffuer seet offuet Zacha. 14.

Israel. I Wia Juda Kongis/ oc i Jeroboams Joas

søn Israels Kongis tid/ thu aar saar Jordstelsfrut. Jordstet.

De sagde/ HERREN skal bræle aff Sion/ oc lade

høre sin røst aff Jerusalem/ At Hyrdens Engte skal

le staa ynckelige/ oc Charnel skal forgræis offuen til.

Saa siger HERREN/ For tre oc fire Damasce Damasce

Laster skyld/ vil ieg icke spare hende. Fordi at de haff

ue tressit Gilead mer iern Tagge. Men ieg vil sende

en Jld i Hafaels huff/ hand skal forære Benhadads

Pallaz. Oc ieg vil sønderbryde Stengerne i Damasco/ oc oprycke Indbyggerne aff Auens

marck/ oc den/ som holder Spiren/ aff der Lysthuff/ At folket aff Syrien skal bortføris til

Rit/ siger HERREN.

Saa siger HERREN/ For tre oc fire Gasa Laster skyld/ vil ieg icke spare hende/ Fordi/

at de fangede de Fangne/ oc dresfue dem bort i Edoms land/ Men ieg vil sende en Jld paa

Gasa mur/ hand skal forære hendis Pallaz. Oc ieg vil oprycke Indbyggerne aff Asdod/ oc

den som

den som holder Spiren aff Alcalon / oc vende min Naand mod Alkon / Det skal omkomme som er offuerbleffuit aff Philistene / siger den HERRE HERRE.

Cynus.

Saa siger HERREN / For den Stadz Dor tre oc fire lafter Skyl / vil ieg icke spare hende / Fordi / at de dreffue fangerne videre i Edoms land / oc icke tenckte paa biddens forbunde. Men ieg vil sticke en Jld paa Dors mure / hand skal fortære hendis Pallat.

Edom.

Saa siger HERREN / For tre oc fire Edoms Laster Skyl / vil ieg icke spare hannem / Fordi / at hand forfulde sin Broder mer Sued / oc at hand thielslo de Fructsommelige / oc alnd sonder reff dem i sin vrede / oc holder sin euige grumhed. Men ieg vil sticke en Jld til Theman / hand skal fortære Bazra Pallat.

Ammon.

Saa siger HERREN / For tre oc fire Ammons boms Laster Skyl / vil ieg icke spare dem / Fordi / at de sonder reffue de Fructsommelige i Gilead / huor mer de giorde deris Lande mercke videre. Men ieg vil optende en Jld paa Rabba mure / hand skal fortære deris Pallat / naar mand rober i Stridens tid / oc naar Været kommer i Stormens tid. Da skal deris Konge mer hans Forster / bliffue bort forde fangne / siger HERREN.

Noab.

Saa siger HERREN / For tre oc fire Noabs Laster Skyl / vil ieg icke spare dem / Fordi / at de briende Kongens been i Edom til aske. Men ieg vil sende en Jld i Noab / hand skal fortære Kirioths Pallat / Oc Noab skal ds i opløb oc skrig / oc i Basunens lyd. Oc ieg vil optrycke Dommerne iblant dem / oc thielsla alle hans Forster mer hannem / siger HERREN.

Juda.

II.

Israel.

Saa siger HERREN / For tre oc fire Juda Laster Skyl / vil ieg icke spare dem / Fordi / at de foracre HERRENS Lou / oc holde icke hans Ræt / oc lade deris Logn forspire dem / huilcken deris Fedre haffue efterfuld. Men ieg vil sticke en Jld i Juda / hand skal fortære Pallatene i Jerusalem.

Saa siger HERREN / For tre oc fire Israels Laster Skyl / vil ieg icke spare dem / Fordi / at de selie de Retferdige forpendinge / oc de Fattige for it par sto. De træde de Fattigs Hoffuit i sterner / oc forhindre de Elendigis veg. Sonnen oc Faderen ligge hofi en Dige / met huilcket de vanhellige mit hellige Naftn. De de stemme aff de pantede Klæder hofi alle Altene / oc dricke Vin i deris Gunders huft / aff dem som bleffue straffede.

Iu haffuer ieg io affliet den Amoritær for dem / som vaare saa høye / som Cedar / oc hans mact / som Ege træ / oc ieg vdslette hans Fruct offuen til / oc vnder til hans Roder. Oc ieg forde eder aff Egypti land / oc ledde eder i Dicken i syretue aar / At i skulde beside Amoritenis land. Oc ieg opuacte Propheeten aff eders boms / oc i Isarener aff eders vng Dreng / i Israels boms / er der icke saa / siger HERREN. Saa giffue i Isarener Vin ar dricke / oc i buide Propheeterne / oc sige / i skulde icke spaa.

See / ieg vil gøre en knæcken iblant eder / lige som en Vogen knæcker fult met neger / At den som er snar / hand skal icke vndfly / oc den som er sterck / hand skal intred formue / oc den meerrige skal icke künde redde sit Liff. De Buetskæterne skulde icke bestaa / oc den som fast känd løbe / skal icke vndløbe / oc den som rider / skal icke redde sit Liff. De den som er mandelig iblant de Stercke / skal vndfly ngen / siger HERREN.

III.

Israels boms / høier huad HERREN taler met eder / som er / met alle Electer / som ieg forde aff Egypti land / oc sagde / Jeg haffuer aleniste anammit eder aff alle Electer paa Jorden / Der faare vil ieg oc hiemfage eder for al eders misgerning.

Runde oc tho vandie tilfammen / vden de ere enff met huor anden : Bølet oc en Løue i koffuen / naar hun haffuer intred Roff : Rober oc en vng Løue aff sin Kule / vden hun haffuer noget fanger : Falder oc en Fult i snaren paa iorden / der som ingen Fule fangere er : Tager mand oc Snaren aff iorden / som intred haffuer fangit : Blæser mand oc Basunen i staden / at Folket ey forferder sig der faar : Er der oc en Wlycke i Staden / som HERREN icke gør : Thi den HERRE HERRE gør intred for end hand obenbarer sin Lønlighed / faar Propheeterne sine Tienere. Løuen bølet / huor skulde icke frycte : Den HERRE HERRE taler / huor skulde icke spaa.

Rundgøier i Pallatet vdi Alsdod / oc i Pallatet vdi Egypti land / oc siger / Forfamler eder paa Samarie bierg / oc seer / huilcket stort iammerligt steig oc vort dey er vdi. De acce ingen Ræt / siger HERREN / De famle liggende for met vort oc roff i deris Pallat. Der faare siger

siger den HERRE HERRE saa / Mand skal belegge dette Land trint omkring / oc
rissue dig ned fra din aNact / oc plyndre dine Huse.

Saa siger HERRE / Lige som en Hyrde vdriffuer / thu Rne / eller en Drelep aff
Læuens mund / Saa skulle oc Israels børn vdriffue / Som bo i Samaria / oc haffue en Seng
i Hraen / oc i Damasco en Træfeng / i Jacobs Huse / siger den HERRE HERRE den
Gud Sebaoth / Thi paa den tid / naar ieg vil hiemfoge Israels synd / da vil ieg hiemfoge Al-
terne i Bethel / oc byrde Altarnis horn / ar de skulle falde til Jorden. Oc ieg vil sla baade Vins-
terhuser oc Sommer huser / oc de Filsbeens huse / skulle vndergaa / oc mange Huse / skulle for-
derffue / siger HERRE.

III.

Hier dette ord / i fide Røer / som ere paa Samarie hiert / oc gøre de Tødtørige
voiet / oc vndertræde de Fattige / oc sigte til eders Herrer / Bærer hid / lader oss
dricke. Den HERRE HERRE haffuer souet ved sin hellighed / See / thi
den kommer ossuer eder / Ar mand skal vdricke eder met Kraage / oc eders Eff-
terkommere met Fiskekraage. Oc i skulle gaa vd igennem Refsuene huer bort for sig / oc i
skulle bortkastis til Harmon / siger HERRE.

Ja kommer hid til Bethel oc bedriffuer synd / oc til Gilgal / ar gøre mange synder / oc bær
rer eders Offer om morgenen / oc eders Tiende den tredie dag. Oc gjør Røgelse aff Surdey
til Tackoffer / oc predicer om frimillige Offer / oc kundgør det / Thi ar i Israels børn ville der
gerne saa haffue / siger den HERRE HERRE.

Der faare haffuer ieg giffuit eder i alle eders Stæder ørkeløse Tender / oc brøst paa
Bidd i alle eders Stæder / Alligeuel vende i eder icke til mig / siger HERRE.

Oc ieg haffuer opholder Regnen ossuer eder / indtil der vaare tre maanedt til Høsten / Oc
ieg loed regne ossuer den ene Stad / oc ossuer den anden Stad loed ieg icke regne / Den ene Alger
fick Regn / oc den anden Alger som icke fick Regn / bort tiuredis. Oc tho / tre Stæder drøge til
en Stad / ar de kunde saa vand ar dricke / oc de kunde icke saa noet der aff / Alligeuel vende i eder
icke til mig / siger HERRE.

Jeg plaffuede eder met Tøt tid / oc met Brintkorn / Oc Raalomme opode alt der som vogre
ieders Viregaarde / Vin gaarde / Olie gaarde oc paa figen træene / Dog vende i eder icke til
mig / siger HERRE.

Jeg sende Pestelenge iblant eder / lige som i Egypten / Jeg thiefslo eders vinge aNandsh
met Suerd / oc loed eders Heste bortføre fangne / Oc ieg loed stancken aff eders Stridsheer gaa
til eders næse / Dog vende i eder icke om til mig / siger HERRE.

Jeg omkaste nogle iblant eder / lige som Gud omkaste Sodoma oc Gomorra / Ar i vaare
lige som en Brand der vddragis aff Jlden / Dog vende i eder icke om til mig / siger HERRE.

Der faare vil ieg fremdelis saa gøre ved dig Israel / Oc efterdi ieg vil saa gøre mod dig /
da sticke dig Israel / ar møde din Gud. Thi see / Mand er den / som gør Biergene / skaber Væ-
ret / oc kundgør aNemissen / huad hand skal tale. Mand gør aNorgensternen / oc mørkhe-
den / Mand gaar paa jordens Høysler / Mand heder HERRE den Gud Sebaoth.

V.

Hier dette ord / i aff Israels Huse / Thi ieg maa gøre dette Klaagemaal ossuet
eder. Israels Jomfru er falden / ar hun skal icke opstaa igen / Nun er nedsløt til
jorden / oc der er ingen som ophielper hende. Thi saa siger den HERRE
Gud / Staden aff huilcken vdgaa tusinde / der skal ekon hundrede bliffue igen /
oc der som hundrede gaa vd / Skulle ekon thi beholdis ossuer / i Israels Huse.

Der faare siger HERRE til Israels Huse / Søger mig / saa skulle i leffue. Søger icke Be-
thel / oc kommer icke til Gilgal / oc gaar icke til Bersaba / Thi Gilgal skal bortføris fangen / oc
Bethel skal bliffue Beth Auen.
Søger HERRE / saa skulle i leffue / Ar Jlden skal icke saa ossuer haand i Josephs
Huse / ar fortære det oc der skal ingen vere som fand vdslycke i Bethel. Den som omuender
Rættin til aNalure / oc sigder Retferdighed til grunde. Mand gør Siusternen oc Orion / Den
som gør morgen aff mørket / oc den mørcke nat aff dagen / Den som kalder vander aff Haff.
uer / oc vdgør der paa iøderig / Mand heder HERRE. Den som anretter en forstyrelse
ossuer de Stercke / oc fremsør en forstyrelse ossuet den faste Stad. Men de ere vrede paa han-
nem

Brøst paa
regn oc vand.

Tæt tid.
Brintkorn.
Raalomme.

Pestelenge.
Suerd.

Gene. 19.

Iob 9.

Amos

Zephan. 1.

nem som straffer dem i Porten / oc holde den for en Verfyggelighed / som lærer saligt.
Derfaare/effterdi at i vndertrycke de Fattige/oc tage Kornet fra dem mer stor byrde/ Saa
skulle i icke bo i Husene/som i haaffue bygd aff Huggen steen/ oc icke dricke den Vin/som i haaff-
ue planter i de deylige Dingaarde. Thi ieg ved eders offuertrædelse / som er megen / oc eders
synder/som ere stercke/Huorledis i trænge de Retferdige / oc tage Blod pendinge / oc vnder-
trycke de Fattige i Porten. Der faare muc de Klogetie samme tid / Thi der er en ond tid.

Soger det gode oc icke det onde/ Paa det at i muc leffue / Saa skal HERREN den
Gud Sebaoth/vere hoffeder/som i puse. Vader der onde / oc elsker det gode/ Sticker Ræt i
Porten/Saa skal HERREN den Gud Sebaoth/ vere misfundelig offuer de offuerbleffne
aff Joseph.

Der faare siger HERREN den Gud Sebaoth den HERRER saa / Der skal vere
grædinde Klagemaal paa alle Gader/ Oc mand skal sige i alle Stræder/ De / De / Oc mand
skal kalde Algermanden til forrig/ oc til grædelig Klagemaal huod der græde kand. Der skal vere
grædelige Klagemaal i alle Dingaardene/ Thi ieg vil fare iblant eder / siger HERREN.

De dem/som begærer HERRENS dag / Huad skal hand eder: Thi HERR-
ENS dag er en mørckhed oc icke it Luss. Lige som nogen flyer faar Löuen / oc en Blom
møder hannem. Oc som nogen kommer i it Huff/ oc helder sig mer haanden op til veggen / oc
en Huggom stinger hannem. Thi HERRENS dag skal icke vere mørck oc icke luss/ raager
oc icke klar.

Esaie 1.
Ierem. 7.

Ieg er vied paa eders hellige dage/ oc foracter dem / oc ieg kand icke lucte i eders Fossum-
ling. Oc om i end offre mig Brendoffer oc Nadoffer / Da haaffuer ieg dog ingen behageligi-
hed der til/ Saa kand ieg icke helder see til eders fede Tackoffer. Tag ekon bort fra mig din
Sangis bulder/ Thi ieg kand icke høre din Psaltere lag. Men Rættten skal obenbaris
lige som vand/ oc Retferdigheden/ lige som en sterck Strøm.

Acto. 9.

Haaffue i aff Israels Huff/ offer mig Slactoffer oc Nadoffer i Dæcken i syretine aar. Ja
vel: I baare Sichuth eders Konge/ oc Chion eders Billede / eders Guders Stierne / som i
giorde eder selff. Saa vil ieg lade søre eder her fra bort til Damascon / siger HERREN/
som heder den Gud Sebaoth.

VI.

Edet Hoffmodige i Zion/ oc dem som soilade sig paa Samaria bierg/ De
som rose dem faar de ypperste offuer Vedningene / oc gaa her frem i Israels
Huff. Gaar bort til Kalne oc skuer/ oc der fra til Nemath/ den store Stad/ oc
diager ned til Philisternis Gath/ som haaffuer verit bedre Kongerige / end
disse/ oc deris Landemærcke store end eders Landemærcke.

I som mene at i ere longe fra den onde dag / Oc staa alrid effter forredeligt Regiment.
Oc soffue paa Silabeens Leye/ oc bruge offuerflodighed mer eders Senge/ I æde Lammene
aff Viorden/ oc de fede Kalfue. Oc læge paa Psaltere / oc dicte eder Sang / som David. Oc
dicke Vin aff Staalene/ oc salue eder mer Balsum / oc i sørge inced for Josephs skade. Der
faare skulle de nu gaa fremmest iblant dem som bliffue fangne bortførde / oc de Brangmeris
offuerflodighed skal afflade.

Thi den HERRER HERRER haaffuer forit / ved sin Siæl / siger HERREN den
Gud Sebaoth/ at i sig forryder Jacobs hofferdighed/ oc ieg er vied paa deris Pallatz / oc ieg
vil offuergriffue Straden/ oc alt det som er i hannem. Oc om der er end offuerbleffne thi at i end
i it Huff/ da skulle de dog dø. Achuer skal tage sin Fader broder oc sin Moderbroder / oc bare
been aff huser/ oc sige til den/ som er i Husens Kammer / Ere i end nu flere her: Oc hand skal
suare/ De ere alle borte. Oc hand skal sige. Der til frede/ Thi de vilde icke/ at mand skulde ihu-
komme HERRENS affin.

Thi see/ HERRER Thaffuer budet/ at mand skal sla de store Huff at de reffne/ oc de smaa
Huff/ at de faa Hul. Huo kand rende mer Hefene/ eller pløye mer Gven paa Klippen: Thi at
i fouende Rættten til Galde/ oc Retferdighedens fruct til Salurt. Oc i forrøste eder paa det/
som er saa aldelis inced/ oc i sige/ Ere wi da icke stercke nock mer vore Nom: Der faare see/ Ieg
vil opuecke it Folk offuer eder/ aff Israels Huff/ siger HERREN den Gud Sebaoth/ Der
skal gøre eder angist fra den Sted/ som mand gaar til Nemath/ indtil Dæcken i Dæcken.

VII.

HERRER

DEN HERRE HERRE visde mig en Syn / De see / der stod en som gjorde Gress hopper / i Kornens første grøde / oc see / der Grøne stod / efter at Kongen havde ladet klippe sine Faar. Oc der de vilde nu plat aff øde Dyrerne i Landet / sagde ieg / Ah HERRE HERRE / ver naadig / Duo vil hielpe Jacob op igen: Thi hand er io ringe. Da angrede HERREN det / oc sagde / Hur vel / Der skal icke skee.

Den HERRE HERRE visde mig en Syn / De see / Den HERRE HERRE kaldede Jlden / at hand skulde straffe der mer / oc hand skulde fortære it stort Dyb / oc hand od allerede en del der aff. Da sagde ieg / Ah HERRE HERRE / lad aff / Duo vil hielpe Jacob op igen: thi hand er io ringe. Saa angrede HERREN det oc / Oc den HERRE HERRE sagde / Der skal oc icke skee.

Den hand visde mig denne Syn / De see / HERREN stod paa en Tur som vaar maalt mer en Bly snor / oc hand havde Bly snoren i sin haand. Oc HERREN sagde til mig / Duad seer du Amos? Jeg suarede / En Blysnor. Da sagde HERREN til mig / See / Jeg vil drage en Blysnor mit igennem mit Folk Israel / oc icke mere offuersee mer hannem. Den Jsaacs Høveler skulle ødelegges / oc Israels Rækker skulle forstyrres / De ieg vil gøre mig ved mod Jeroboams Høveler med Suerd.

Da sende Amasia Pæst i Bethel til Jeroboam Israels Konge / oc loed hannem sige / Amos gør icke Ødsel mod dig i Israels Høveler / Landet kand icke lide hans ord. Thi saa siger Amos / Jeroboam skal dø ved Suerd / oc Israel skal bortføres fangen aff sit Land. Oc Amasia sagde til Amos / Du Seer / gæk bort oc fly til Juda land / oc ad der brød / oc spaa der. Oc spaa icke mere i Bethel / Thi her er Kongens Helligdom oc Kongens Høveler.

Amos suarede / oc sagde til Amasia / Jeg er ingen Prophete ey heller nogen Prophetis søn / Men ieg er en Fæhrde / som sancer a Norbær. Den HERREN tog mig fra Døren / oc sagde til mig / Gæk bort / oc spaa mit Folk Israel. Saa hør nu HERRENS ord / Du siger spaa icke mod Israel / oc dryppe icke mod Jsaacs Høveler. Der faare siger HERREN saa / Din Dødsstund skal bliffue til en Døer i Staden / oc dine Sønnere oc Døttre skulle falde ved Suerd / oc din Ager skal vddelvis mer snoren / Men du skal dø vdi it vrent Land / Oc Israel skal fordøffnis aff sit Land.

VIII.

DEN HERRE HERRE visde mig en Syn / De see / Der stod en Ruff mer Sommerfruct. Oc hand sagde / Duad seer du Amos? Men ieg suarede / En Ruff mer Sommerfruct. Da sagde HERREN til mig / Enden er kommen offuer mit Folk Israel / Jeg vil icke mere see offuer mer hannem. Oc Sangen i Rikken skal omuendias til Hølen / Paa samme tid siger den HERRE HERRE / Der skulle ligge mange døde Legeme alle stede / huilcke mand skal lønlige bort bære.

Hør dette i som vndertrycke de Fattige / oc forderffue de Elendige i landet / oc sige / Naar vil da den Hymaaner saa ende / At vi skulle selie Kornet / oc Sabbathen / at vi mæe haaffue Kornet salt / oc gøre Ephraim døde / oc forfalle Decten / Paa der at vi kun de komme de Fattige vnder off for pendinge / oc de Viddrøtge for it par Sko / oc selie Aff ner saar Korn. HERREN haaffuer soist mod Jacobs hofferdighed / Duad gelder det / om ieg skal forglemme saadan deris geringe euindelige? Skulde icke Landet beffue for saadant skyld / oc alle Indbyggere sørge? Ja der skal alsammen offuer løbis / som mer it Vand / oc bort føris oc offuerflydis / som mer floden i Egypten.

Paa den samme tid / siger den HERRE HERRE / vil ieg lade Solen nedgaa om Middagen / oc lade landet bliffue mørkt paa luff dag. Jeg vil omuende eders Helligdage / oc al eders Sang til grædende klagemaal / Jeg vil føre Sæcke / offuer alle Lender / oc gøre alle hoffuit skallede / oc ieg vil sende en Sorrig offuer dem / som mand haaffuer offuer en eniste søn / oc der skal saa en ynckelig ende.

See / Tiden kommer / siger den HERRE HERRE / At ieg vil sende Hunger i Landet / icke Hunger efter Brød eller Tøst efter Vand / Men til at høre HERRENS ord. De skulle løbe hid oc did / fra it Vaff oc til it ander / fra it Døren oc til Høien / oc sige efter HERRENS ord / oc finde dog icke. Paa den tid skulle derlige Jomfruer oc vinge Drenge vansmeere aff Tøst. Huilcke nu suerue / ved Samarie forbandelse / oc sige / Saa sandelige / som din Gud leffuer i Dan / Saa sandelige som den Stick leffuer i Betsaba / Thi de skulle saa falde / at de skulle icke opstaa igen.

pp Jeg

Amos Prophete.

IX.

Ierem. 44.

Eg saa HERREN staa paa Alteret / De hand sagde / Sla paa det offuerste
Dorret / at stolene beffue / Thi deris Gertighed skal komme dem alle paa der
ris Hoffuit / oc ieg vil hielsa deris Effertommere mer Suerd / At ingen skal
vndsky / ey heller vndkomme der fra. De om de end groffue signed i Haffuede /
da skal dog min Naand hente dem der fra / De om de opfore i Himmelen / vil
ieg dog stæde dem ned. De om de end skulte dem offuen paa Charmela bierg / vil ieg dog søge
dem der / oc hente dem der aff / De om de skulte dem saar mine Øren i Haffens grund / Saa
vil ieg dog befale Huguomene / at de skulle der slinge dem. De om de ginge end fangne bore
saar deris Fiender / Saa vil ieg dog befale Suerdet / at der skal myrde dem der / Thi ieg vil hole
de mine Øren offuer dem til vlycke / oc ick til gode.

Thi den HERRE HERRE Sebaoth er saadan / naar hand røser it Land / da
smelter der / At alle Indbyggere skulle sørge / at der skal gantske lobe offuer dem som Vand / oc
de skulle der mer offuertectis / lige som mer skoden i Egypten. Vand er den der bygger sin Sal
i Himmelen / oc grundfester sit Paulum paa Jorden / Hand kalder Vandet i Haffuit / oc vdgør
der der paa Jorden / Hand heder HERRE. Ere i Israels børn mig ick lige som Blaa
mend / siger HERREN: Haffuer ieg ick sør Israel aff Egypti land / oc Philistene aff
Chaphor / oc de Syer aff Kir.

See / den HERRE HERRIS Øren see paa it syndigt Kongerige / at ieg skal der
plat vdslette aff Jorderig / Alligeuel at ieg vil ick plat vdslette Jacobs Haff / siger
HERREN. Men dog see / Jeg vil befale / oc lade sicte Israels Haff iblant alle Heds
ningene / lige som mand sicter mer it Sold / De de sinaa Korn skulle ick falde paa Jorden. Alle
Syndere iblant mit Folck skulle dø ved Suerd / de som sige / Wlycken skal ick vere off saa nær /
oc ick heller vederfare off.

Acto. 15.

Paa den samme tid / vil ieg opietre Davids forfaldne Tabernackel igen / oc opbygge hans
sønder bydne Gierde / oc opietre der igen som er affbrødet / oc ieg vil bygge der igen / som der
vaar i foridum tid. At de skulle beside de Offuerbleffne i Edom / oc de offuerbleffne iblant alle
Hedninge / saar huilcke mit Haffn skal predictis / siger HERREN / som saadant gør.

Ioel. 3.

See / den tid skal komme / siger HERREN / At mand skal plye oc høste til lige /
oc til lige bruge Vimpersen oc saa / De Biergene skulle dryppe sød Vin / oc
alle Høye skulle vere fructsommelige. Thi ieg vil vende mit
Folckis Israels Fengsel / at de skulle opbygge de
øde Stræder / oc beside dem / plante Vins
gaarde / oc dricke Vin aff dem /
Gøre Vitegaarde / oc øde fruct der aff.
Thi ieg vil plante dem i deris Land / at de skulle ick
mere opyctis aff deris Land / som ieg
vil giffue dem / siger HERR
REN din Gud.

Endepaa Amos
Prophete.

Abdias

Abdias Prophete. LXXXVI.

I.

Enne er **Abdias** Syn / Saa si-
ger den **HERRE** aff Edom / Wi
haffue hørt aff **HERRE** / at der er sent it Bud
iblant Nedningene / Op / oc lader off stride mod dem.
See / ieg haffuer gjort dig ringe iblant Nedningene /
oc meger foracrer. Dit Niertis hoffmodighed haffuer
bedragit dig / effterdi at du bode i Srenklippens tef-
uer i dine høye Slaar / oc siger i dit hierte / Huo vil
støde mig ned til grund:

Jerem. 49.

Om du end fore saa høyt op / som en Syn / oc gior
de din rede iblant Stierne / Da vil ieg dog støde
dig ned derfra / siger **HERRE**. Der som Truffue eller Forstyrrer komme offuer dig om
naeren / huiledis / kalt du da bliffue til inred: Ja de skalle nock stiale / Denaar Vindhaffere kom-
me offuer dig / da skalle de inred lade bliffue offuer til dig igen / som du kant sancke. Huiledis
skalle de da randsage effter Esau / oc sige effter hans Liggendefæ: Alle dine Forbundz mind
skalle støde dig aff Landet / Der Folck paa huilcker du setter din trost / der skal bedrage dig / oc
offuerfalde dig / De som æde dit Brod / skalle forraade dig for end du mercker det.

Huad gelder det / siger **HERRE** / Jeg vil paa den tid / gøre de vise i Edom til inred /
oc den Kloghed paa Esaus bierg: Thi dine Strecke i Theman skalle bliffue mistroelige / paa
der de skalle alle optryckis ved mord paa Esaus bierg. For den Genuordigheds Skyld / som de
giorde din broder Jacob. Paa den tid / der du stodst mod hannem / der de Fremmede bortføide
hans Hæer fangne / oc Vdlendige vddroge at hans porte / oc kaste Laad offuer Jerusalem / Da
vaaft du lige som en aff dem. Der faar skal du bliffue til al skendzel / oc vere ødelagt euindelige.

Du skal icke mere saa see din lyst / paa din Broder i hans elendigheds tid / Oc du skal icke
glæde dig offuer Juda Syn / paa deris iammers tid / Oc du skal icke tale saa hoffmodelige
mer din mund / i deris angistis tid. Du skal icke drage ind at mit Folcks Porte / i deris iam-
mers tid / Du skal icke see din lyst paa deris Wylcke / i deris iammers tid / Du skal icke sticke
bielp mod hans Hæer / i hans iammers tid. Du skal icke staa paa Værket at myrde dem som
vndsty fra hannem / Du skal icke forraade hans Offuerbleffne paa hans angistis tid.

Thi **HERRE**s dag er nær / offuer alle Nedningene / Lige som du giorde / saa skal
dig stee igen / Oc lige som du fortient haffuer / Saa skal der komme dig igen paa dit hoffuer.
Thi lige som i haffue ducker paa mit hellige bierg / Saa skalle alle Nedninge daglige dricke /
Ja de skalle vddricke oc opsluge / at der skal vere / lige som der haffde aldri noget vertit.

Men der skalle end nogle bliffue reddede paa Sions bierg / oc de skalle vere en Hellig
dom / oc Jacobs Haff / skal beside sin Eyedom. Oc Jacobs Haff skal bliffue en Jld / oc Josephs
Haff en Lue / oc Esaus Haff / halm / der skalle de optende oc foracrer / at der skal inred offuer
bliffue aff Esaus Haff / Thi **HERRE** haffuer der taler. Oc de mod Synden / skalle
beside Esaus bierg / oc i Daleerne Philisternes / Ja de skalle beside Ephraims marck oc

Samarie marck / oc Ben Jamin Gileads bierg. De de fordreffne aff Is-
raels børns Hæer / som ere iblant Chananiterne indtil Sarghath /

oc de fordreffne aff Jerusalems stad / som ere i Sa-
pharad / de skalle beside Stæderne mod

Synden. Oc Frelser skalle
opkomme paa Sions bierg / at dømme

Esaus Bierg / Saa skal der vere

HERREs

Kongerige.

Endepaa **Abdias**
Prophete.

Pp ij

Jonas

Jonas Propheete.

I.

HERRENS ord. skede til

Jonas Amithai søn/ oc sagde/ Gør dig rede/ oc gæft i den store Stad Ninive/ oc predicke der vdi/ Thi deris ondskaff er kommen faar mig. Men Jonas gjorde sig rede oc flyde for HERREN/ oc vilde paa Haffuet/ oc hand kom ned mod Japho/ Oc der hand fant et Skib/ som vilde fare paa Haffuet/ gaff hand hannem ferie pendinge/ oc traadde der vdi/ at hand vilde fare mer dem paa Haffuet/ for HERREN.

Da loed HERREN it stort Vær komme paa Haffuet/ oc der begyntis en suar storm paa Haffuet/ At mand mente/ at Skibet skulde sønderlass. Oc Skibmændene fryctede sig/ oc robte/ hueer til sin Gud/ oc vdkaste Redskaffuet i Haffuet som vaar i Skibet/ at der kunde lættis. Men Jonnas vaar nedstigen i Skibet/ laa oc soff. Da gick Skipperen til hannem/ oc sagde til hannem/ Hui soffuer du? Star op/ Kald paa din Gud/ Der kand vel stee at Gud vil tæncke paa oss/ at vi skulle icke forderffuis.

Oc den ene sagde til den anden/ Kommer/ vi ville kaste Laad/ at vi kunde saa at vide for hues skyld det gaar off saa ilde. Oc der de kaste Laaden/ da salt hand paa Jonam. Da sagde de til hannem/ Sig oss/ huor faar gaar der off saa ilde? Nuad er dit ærinde/ oc hueden komst du? Alff huad Land est du? oc aff huad Folk est du? Hand sagde til dem/ Jeg er en Ebreet/ oc frycter den HERRE Gud aff Himmelen/ som gjorde Haffuet oc der tøre. Da fryctede Folket meget/ oc sagde til hannem/ Huor faare haffuer du saadant giort? Thi de viste at hand flyde for HERREN/ Thi hand haffde der sage dem.

Da sagde de til hannem/ Nuad skulle vi da gøre mer dig/ at Haffuet kand stillis faar oss? Thi haffuer bufsede. Hand sagde til dem/ Tager oc kaster mig vd i haffuet/ saa bliffuer haffuet stille faar eder/ Thi ieg ved at saadan stor Storm kom offuer eder for min skyld. Oc Folkene arbeydede/ at de kunde komme igen til Landet/ Men de kunde icke/ Thi at haffuet brusede mod dem. Da robte de til HERREN/ oc sagde/ Ah HERRE/ lad oss icke forderffuis for denne Vands siels skyld/ oc regne oss icke wskyldigt blod til/ Thi du HERRE gør/ som det dig behager.

Matth. 12;

Oc de roge Jonam/ oc kaste hannem i Haffuet/ Da stod Haffuet stille/ oc lod aff at storme. Oc Folket fryctede HERREN gantste meger/ oc gjorde HERREN Offer oc løffe. Men HERREN sticte en stor Fisk/ at indsluge Jonam/ Oc Jonas vaar i Fiskens Liff/ tre dage oc tre nætter.

II.

Jonas bad til HERREN sin Gud/ i Fiskens Liff/ oc sagde.

Jeg robte til HERREN i min Vidd/ oc hand suarede mig/ Jeg streeg aff Hellsuedis Bug/ oc du bønhoerde min rest.

Du kaste mig i Dybet mit i Haffuet/ at Floderne gassue sig om mig/ Alle dine Voger oc bølger ginge offuer mig.

At ieg tænkte/ at ieg vaar forstuden fra dine Øyen/ At ieg skulde icke mere see din hellige Tempel.

Vandene omgassue mig/ indtil mit Liff/ Dybet gaff sig om mig/ Tang betackte mit Hoffuet.

Jeg sanct hen vnder til Biergens grund/ Jorden haffde beslutter mig euindelige/ Men du HERRE min Gud/ sørde mit Liff aff forderffuisen.

Der min Siel bleff mistroffig hoss mig/ Da tænckte ieg paa HERREN/ Oc min bøn kom til dig/ i din hellige Tempel.

De som holde dem paa det som inted er/ De forlade deris Naade. Men ieg vil mer Tackoffer/ Jeg vil betale HERREN mit Løffe/ at hand haffuer hulpt mig.

Oc HERREN sagde til Fisten/ Och hand spyde Jonam paa Landet.

Oc

III.

CHERRS ord stede anden gong til Jonas/oc sagde/Gør dig rede/
gick i den store Stad Ninive/oc predickte dem den Predicken/som ieg siger
dig. Da gjorde Jonas sig rede/oc gick hen til Ninive/som HERRE
haffde sagt/aNen Ninive vaar en Guds Stad/ tre dagis reyse stor. Oc der Matth. 12.
Jonas begynte at gaa ind i Staden en dags reyse/predickede hand/oc sagde/ Der ere end nu Luca 11.
Ninive dage/saa skal Ninive forjaa. Da rode Folket i Ninive paa Gud/ oc lode predicke/At
mand skulde faste/ Oc tage Sætte paa/baade store oc smaa.

Oc der det kom til Kongen i Ninive/siod hand op aff sin Throne/oc afflagde sine Pur
pur/oc suobre en Sæck om sig/oc sette sig i asken. Oc loed vdrøbe oc sige i Ninive/ aff Kon
gens oc hans Veldigis befaling saa/ Der skal huertken aNenniske ey heller diur/ huertken
Qven eller faar smage noget/oc mand skal icke føde dem/ey heller lade dem dicke Vand. Oc
de skulle susbe Sætte om dem/baade aNenniske oc Diur/oc robe til Gud sterckelige/ Oc huer Ioel. 2.
skal vende sig fra sin onde vey/oc fra sine hendes forrædelighed. Duo ved: Gud maatte om
uende sig oc fortrede det/oc vende sig fra sin grumheds vrede/ at vi skulle icke forderffuus.

Aen der Gud saa deris gerning/ar de vende dem fra deris onde vey/ Angrede hannem
der Onde/som hand haffde tallet at gøre dem/oc gjorde det icke.

III.

Et fortrød Jonas gantske meger/oc hand bleff vred/oc bad til HERRE
oc sagde/ Ah HERRE/ Dette er det/ som ieg sagde/der ieg vaar end i mit
Land/huorfaare ieg vilde oc saa konnuit for at fly paa Nassuer/ Thi ieg ved/ Psal. 103. 14-15.
at du est Naadig/Barnhierdig/ Langmodig oc aff stor Godhed/ Ioel. 2.

oc lader dig angre det Onde. Saa tag nu HERRE min Siæl fra mig/ Thi ieg vil
heller vere død end leffue. Aen HERRE sagde/aNent du/ar du gør dig vred mer verre.

Oc Jonas gick ud aff Staden/oc sette sig Øster hof Staden/oc gjorde sig der en Bolig/
der sette hand sig vnder skyggen/ Indtil at hand kunde see/ huad Staden skulde vederfarte.

Oc HERRE Gud sticte det Gresskar/ den vopre offuer Jonas/ at der skyggede off
uer hans hofuer/oc fride hannem fra hans onde/oc Jonas gledde sig meger aff det Gresskar.
Aen HERRE sticte en Dum til om morgenen/der aMorgen stiermen gick op/som stæck
Gresskarer/ar der visnede. Oc der Solen vaar opgongen/ sticte Gud it tiurt Østen var/ oc
Solen stæck Jonas paa hoffuedet/ar hand bleff vansmeectig. Da yndstede hand sin Siæl at
dø/oc sagde/ Jeg vilde heller vere død end leffue.

Da sagde Gud til Jonas/aNent du/ar du gør dig vred mer stel for det Gresskar: Oc
hand sagde/ Jeg gør mig vred mer stel/ indtil døden. Oc HERRE

sagde/Dig yndis offuer Gresskarer/ faar huilcker du haffuer icke
arberdet/oc du elste det icke heller op/ huilcker som bleff

paa en nat/oc bleff forderffuit paa en nat. Oc skul

de ieg icke yndis offuer Ninive saadan en

stor Stad/ I huilcken der er mere/

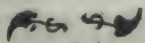
end hundrede oc tiue tusinde aNenniske/ som icke vil

de forstel paa/ huad høye eller venstre er/

Oc der til mer mange Diur.

Endepaa Jonas

Prophete.

pp m

aNicheas

Nicheas Prophete.

I.

Ette er **HERRENS** Ord/

som skæde til Nicheas aff Aaresa/ i Jorham/ Ahas
oc Ezechie/ Juda Kongers tid/ Huilcke hand saa off-
uer Samaria oc Jerusalem.

Høret alle Folk/ Giff æt paa du Land/ oc ale der
som der er vdi/ Thi den **HERRE** Gud haaffuer
at tale mer eder/ Ja **HERREN** aff hans hellige
Tempel. Thi see/ **HERREN** skal gaa vd fra sin
Sted/ oc nedfare oc træde paa høiene i Landet/ Oc
Diergene skulle smelte vnder hannem/ oc Dalerne
skulle sønder riffsis/ Lige som vop smelter saar Jid/
som vand der flyder ned at. Der alt sammen for Jacobs offuerrædelsis skyld/ oc for Israels

Esaiæ 26.

Nusis Synder skyld.

Men huilcken er Jacobs Offuerrædelse? Er der icke Samaria? Oc huilcke ere Juda
Nøye? Er der icke Jerusalem? Oc ieg vil gøre Samaria til en Stenhob i marken/ som mand
legger omkring Dingaardene/ oc ieg vil slæbe hendis siene bort i Dalerne/ oc ned byde i
grund. Alle hendis Affguder skulle sønder bydis/ oc al hendis Nore løn skal brendis mer Jid/
oc ieg vil ødelegge alle hendis Billede/ Thi de ere samlede aff Nore løn/ oc de skulle oc saa bliff-
ue Nore løn igen.

Der offuer maa ieg græde oc hyle/ Jeg maa gaa røffuit oc blot/ Jeg maa klage som Dia-
ger/ oc sørges som Strudser. Thi der er inred raad til hendis Plaffue/ som er kommen indtil
Juda/ oc skal recke indtil mit Folkis port i Jerusalem. Rundgør der io icke i Gad/ Ladet
eder icke høre græde/ Men gaar i Sørghebet/ oc sider i aften. Du deyliche Stad skal der
hen mer al skam/ Den Jndbyggerinde Saanan skal icke drage vd/ for der neske Nusis sørg
skyld/ Hand skal tage der fra eder/ naar hand leyrer sig der. Den bedrøffuede Stad kand icke
træste sig/ Thi at Wlycke skal komme fra **HERREN**/ oc saa indtil Jerusalems porte. Du
Lachis stad/ spent Løbetene faare/ oc far der fra/ Thi du est Dions Daarters begyndelse til
Synden/ oc Israels offuerrædelsis ere fundne i dig. Du skal giffue fanger/ saa vel som
Gad/ Achisb stad skal der seyle mer Israels Konger. Jeg vil gøre den rette Aff til dig Aaresa
sa/ oc Israels herlighed skal komme indtil Adullam. Lad affrage haaret/ oc gack skaldet offuer
dine fræselige bøn/ Gør dig plat skaldet som en Øm/ thi de ere søde fangne bort fra dig.

II.

Wem/ som tencke at gøre skæde/ oc gaa om mer onde skæcke stycke i deris
Leyer/ at de ville suldkomme der aarle/ naar der bliffuer lyst/ effter di de haaff-
ue mact. De riffsue Agre til dem/ oc tage Huff/ huilcke dem lyser/ Saa bringe
de vold/ mer huer Aands Huff/ oc mer huer Aands Aff. Der faare siges
HERREN saa/ See/ Jeg tencker ont offuer denne Elect/ huor fra i skulle
icke drage eders Haff/ oc icke gaa saa siolte frem/ Thi der skal bliffue en ond tid.

Paa den tid/ skal mand gøre it Spiøck om eder/ oc klage/ Der er vde (skal mand sige) wi ere
forstyrede/ At Folkis Land saar en fremmet Herre/ Naar skal hand dele Agrene til ossigen/
som hand haaffuer tager fra oss/ Ja vel/ I skulle ingen deel beholde i **HERREN** A-
nighed.

De sige/ Aand skulde icke dryppe/ Thi saadan dryppen rammer oss icke/ Wi skulle icke
saa bliffue til skamme. Jacobs Huff træster sig saa/ Aent du/ at **HERREN** Aand er
forforter/ Skulde hand ville saadan gøre? Der er sant/ Men Tale er de Fromme ventlig.
Men mit Folk haaffuer opreyst sig/ som en fiende/ Thi de røffue dem/ baade Kiortel oc Kaas
be fra/ som gaa tryggelige frem/ lige som de der komme aff Krig. I driffue mit Folkis Quin-
der aff deris fære huff/ oc rage altid min pyrdelse fra deris Bøn. Der faare gøre eder rede/ I
maa her fra/ I skulle icke bliffue her/ Saar deris wienheds skyld/ skulle de bliffue haardelige
forstyrede.

Der som ieg vaare en ylsfarendis Aand/ oc en Løgn predickere/ oc predickede hnoledis
de skulde dricke oc slemme/ Der vaare en Predickere saar derre Folk.

Men ieg vil forsamle dig Jacob alt sammen/ oc gøre de offuerbleffne i Israel til hobe/ Jeg
vil

villende dem til sammen i en fast Stold / lige som en Hjord / oc som en Hjord / i en Saare sti / at der skal buldre aff a Dønnisten. Der skal en som fand byrde igennem / fare op saar dem / de skulde byrde igennem / oc drage igennem Porten vd oc ind / oc deris Ronge skal gaa saar dem / och HERRE / fremmerst.

III.

Ieg sagde / Hører dog i Hoffueder i Jacobs huff / I skulde met rette vere de / som skulde vide Rættene. Men i hade der Gode och elste der Onde / I flaa huden aff dem / oc Rødet aff deris been. Oc æde mit Folkis Kød / Och naar i haffue dragit Huden aff dem / da sender byrde i och deris been / oc legge dem bort / lige som i en Gryde / oc lige som Kød i en Kadel. Derfaare naar i robe til HERRE / skal hand icke bøn høre eder / Men hand skal skule sit Ansiet for eder paa samme tid / lige som i haffue fortient met eders onde vesen.

Saa siger HERRE mod de Propheter / som forsøre mit Folk / De predicke / At der skal gaa vel / naar mand giffuer dem nock at æde / men naar mand giffuer dem inted i munden / da predicke de / her skal komme en Krig. Der faare skal eders Syn bliffue til nar / oc eders spaa dom til mørckhed / Solen skal ned gaa oc ffuer de Propheter / oc dagen skal mørckis oc ffuer dem. De Seerne skule bostemmis / och spaaamend skule bliffue til spaa / och skule alle skule deris munde / effterdi der skal inted Guds ord vere.

Men ieg er fuld aff traette oc aff HERREIS aand / fuld aff ræt oc styrcke / At ieg taar giffue Jacob sin Offuertrædelse til kende / oc Israel sin Synd. Saa hører dog detre i Hoffueder i Jacobs huff / oc i Forster i Israels huff / I som foracte Rættene / oc omuende alt der som er. I som bygge Zion met blod / oc Jerusalem met vræt. Hendis Hoffueder dømme for Gaffuer / Hendis Priester lære for Løn / oc hendis Propheter spaa for pendinge / de forlade dem paa HERRE / oc sige / Et icke HERRE iblant oss / Der fand ingen vlycke komme offuer oss. Der faare skal Zion bliffue pløgit som en Ager for eders skyld / och Jerusalem til en Sten hob / oc Templens bierg til en vild Nøysse.

Ezech. 22.
Zepha. 3.
Ierc. 26.

III.

En i desiste dage / da skal Bierger / paa huilcker HERREIS Huff staar / visselige vere høyre end alle Bierg / oc ophøres offuer alle Nøye. De Folkene skule løbe der til / oc mange Nedninge skule gaa oc sige / Kommer / lader oss gaa hen op til HERREIS Bierg / oc til Jacobs Guds Huff / at hand skal lære oss sine Nøye / oc wi skule vandre paa hans Gader / thi Louen skal vdgaa aff Zion / oc HERREIS ord aff Jerusalem.

Esaie. 2.

Hand skal dømme iblant store Folk / oc straffe mange Nedninge i Landene langt borte / De skule gøre deris Suerd til Plogiern / oc deris Spiid til Segle / Der skal inted Folk op løffe Suerd mod der andet / oc de skule icke mere lære at stride. Huer skal bo vnder sit Vintre oc figen træ / vden fryt / Thi den HERRE Sebaoths Mund haffuer talit der. Thi huert Folk skal vandre i sin Guds naffn / Men wi skule vandre i HERREIS vor Guds naffn altid oc euindelige.

Paa samme tid / siger HERRE / vil ieg forsamle de Hæle / och sammen sancke de Forskotte / oc dem som ieg haffuer plaffuit / oc vil gøre de Hæle / at de skule haffue Aeff / och gøre de Forskotte til it stort Folk / oc HERRE skal vere Ronge offuer dem paa Sions bierg fra nu indtil euig tid.

Esaie. 54.

Och du Eder taarn / Sions daatters Befestning / Din gyldene Rosen skal komme / den første Hærfaff / som er Jerusalems daatters Rongerige. Huorfaar henger du dig da nu til fremmede Venner. Et icke Kongen hoff dig / oc ere alle dine Raad giffuere borte / at der er kom mit De paa dig / lige som paa en i Bærns nød : Riere lid dog saadant De / och stån du Sions daatter / som en i Bærns nød / Thi du maat visselige vd aff Staden / oc bo paa Nareken / och komme til Babylonien / Men du skal dog bliffue frelst der fra igen / HERRE skal der frelse dig fra dine Fiender.

Thi mange Nedninge skule paa der neste samle dem mod dig / oc sige / Hun er forbandt / Vi vil see vor lyst paa Zion. Men de vide icke HERREIS stancke / och mercke icke hans Raad / at hand haffuer samlit dem til hobe / lige som Neger i Laden. Derfaare gør dig rede oc terste du Sions daatter / Thi ieg vil gøre dig iern Horn / oc kaaber Kløer / och du skal sender sla meger Folk / Saa vil ieg forbande deris Guds til HERRE / oc deris bostaff til den gangste Verdens Regentere. Men ruste dig nu du Rigerinde / Thi mand vil belegge oss / oc sla Israels Dommere paa Rindbenet met Keppen.

p p uff Oc

Michas

V.

Matth. 2.

Sdu Bethlehem Ephrata / du som est liden iblant tusinde i Ju
da / Vdaff dig skal mig komme den som skal vere HERRE i
Israel / hues vdgang haffuer verit fra begyndelsen oc fra euig tid.
Diss emellem lader hand plassue dem / Indtil den tid / at den som skal føde/
haffuer fød / Saa skulle da hans offuerbleffne Bysdre igenkomme til Israels bøn. Men hand
skal staa op oc føde i HERRE S kraffe / oc i hans Guds Naams Seper / Oc de skulle bo/
Thi hand skal bliffue herlig paa samme tid / saa viit som Verden er.
Der til skulle wi oc haffue freed for Assur / Som er nu falden i vort Land / oc haffuer ned
træde vore Huff. Thi siu Hyder oc orte Føster skulle opuectis mod hannem / som skulle for
derffue Assur Land mer Sued / oc Tiemrods land mer deris blore Vaaben. Saa skulle wi frel
sis fra Assur / som er indfalden i vort Land / oc haffue nedtræde vore Landemercke.

Psalm. 110.

De Jacobs Offuerbleffne skulle bliffue iblant mange Folk / lige som en Dug aff HER
RE / oc lige som Taare paa Gresset / som bier effter ingen / ey heller vare paa Jemnittem.
Ja de Offuerbleffne aff Jacob skulle vere iblant Nedningene hof mange Folk / lige som en
Løue iblant Diurene i Skoffuen / lige som en vng Løue iblant en Faare Diord / som ingen fand
formene / naar hand gaar der igennem / nedtræder oc sønder rissuer. Thid in Naand skal vinde
mod alle dine a Nodstandere / at alle dine Fiender skulle opuectis.

Paa samme tid / siger HERRE / vil ieg tage dine Heste fra dig / oc forderffue dine
Vaagne. Oc opuectis alle dine stæder i Landet / oc sønder byde alle dine Befestninger. De ieg
vil opuectis alle Trolckarle hof dig / at ingen Tegniss vdydere skal bliffue hof dig. Jeg vil
opuectis dine Billede oc Affguder fra dig / at du skal icke mere bede til dine Henders gerning.
De ieg vil ned byde dine Lunde / oc vdslette dine Stæder. De ieg vil bruge Hestn mer grunn
hed oc vrede / paa alle Nedninge / som icke ville lyde.

VI.

Hier dog huad HERRE siger / Gør dig rede oc straffe Biergene / oc lad
Hysene hysen din røst. Hør i Bierg / huorledis HERRE vil straffe / mer
stercke iordens grunduolle / Thi HERRE vil straffe sit Folk / oc hand vil
straffe Israel.

Num. 22.

At Folk / huad haffuer ieg gjort dig / oc huor mer haffuer ieg gjort dig skade : sig mig
det. Førde ieg dig dog aff Egypti Land / oc frelste dig aff Trældommens huff / oc sende a Mo
sen / Aaron oc a Natian frem saare dig. At Folk / tenck dog der paa / Huad Balak Kongen
aff Moab haffde i sinde / oc huad Balaam Peors søn suarede hannem / fra Sittim indtil Gil
gal / Der paa skulde i io mercke / huorledis HERRE haffuer gjort eder alt gaar.

Huor mer skal ieg forlige HERRE : at der bucken saar den høye Gud : skal ieg forlige
hannem mer Brendoffer oc aars gamle Kalsfue : at der du / at HERRE haffuer en be
hagelighed til mange tusinde Hædre / eller til Olie / om der end vaare wtallige stegimne fulde :
Eller / skal ieg giffue min første søn / for min offuertrædelse / Eller min Liss fruct for min siæls
synd : Det er dig sagt Menneiste huad gaar er / oc huad HERRE efter aff
dig / som er / at holde Guds ord / oc bruge Kærlighed / oc vere ydmyg saar din
Gud.

HERRE S røst skal robe offuer Staden / Men huo som freyter dit Naam / hannem
skal der gaa vel / Hør i Slæcter / huad der predickis / Alligeuel bliffuer der wtsefferdige Guds
i den vngudeliggis Huff / oc den hadelige ringe Ephra : Eller skulde ieg samtycke den wtterre vey
skaal / eller den falske Vetti seckene : at der huilcke hans Rige gøre megen wtter / oc hans Ind
byggere gaa om mer løgn / oc haffue falske Tunger i deris hals.

Deute. 28.
Hag. 2.

Der saare vil ieg begynde at plassue dig / oc ødelegge dig for dine Synder skyld. Du skal
icke haffue nock at æde / oc du skal vansinectis. Oc huad du saar far paa / der skal dog icke kom
me der fra / Oc der som kommer der fra / der vil ieg dog giffue vnder Sued. Du skal saa oc
icke Høste / Du skal perse olie / oc icke salue dig mer hende / Du skal perse a Nost / oc inred dricke
Vin. Thi mand holder Amri stick / oc al Achabs Nustis gerning / oc effterfølge deris Raad /
Der saar vil ieg ødelegge dig / oc deris Indbyggere / at mand skal huilcke effter dem / oc de skulle
bære mit Folckis forsmædelse.

Ab/

VII.

Al / det gaar mig / lige som den der sancker bag effter i Hingaaerden / Der som
mand finder ingen Vindruer at æde / oc vilde dog gerne haaffue den beste Fruct.
De fromme Folck ere borte aff dette Land / oc de Kæfderige ere ické mere
iblant Folcker / de tracte alle effter Blod / Huor duffuer den anden / at hand vil
fordæffue hannem / Demene / at de gøre vel der vdi / naar de gøre ilde. Huad
Førsten vil / det siger Dommeren / at hand skal gøre hannem en Tieniste igen. De Veldige
raade effter deris egen vilie / at gøre skade / oc vrie der huort de ville. Den beste iblant dem / er li-
ge som Torn / oc redeligste / lige som Tidffel. Men naar din Predickers dag kommer / naar du
skal bliffue hiemføgt / Da skulle de ické vide / huort de skulle hen.

Ingen tro sin Hæste / Ingen forlade sig paa Førstene / Foruare din aNunds dør / for dem
som soffuer i din arm. Thi Sonnen foracter Faderen / Daatteren setter sig mod Matth. 10.
Moderen / Sønnens Hustru mod sin Mands Moder / De Mennistens eget
Husfolck ere hans Fiender.

Men ieg vil seet HERREN / Oc bie effter min Saligheds Gud / Min Gud skal hør
re mig.

Glæde dig ické min aNodstanderinde / at ieg ligger der / Jeg skal komme op igen / Oc om
ieg end sider i aNod / Saa er dog HERREN mit Liuff.

Jeg vil bære HERRENS vrede / Thi ieg haaffuer syndet mod hannem / Indtil ac
hand dømmet min Sag / oc sticker mig Ræt / Hand skal lede mig til Liufet / Arieg skal see min
Lyft i hans Naade.

Min aNodstanderinde skal det see / oc bestaa met al skendel / som nu siger til mig / Huor
er HERREN din Gud / Mine Hyen skulle det see / At hun skal da nedtrædis paa gaden
lige som Skarn.

Paa den tid / skulle dine aNure opbyggis / oc Guds ord skal vrit vdkomme. Oc paa den
tid / skulle de aff Affur oc aff de faste Stæder komme til dig / De fra de faste Stæder / indtil
Vander / fra it Haff til det ander / fra it Bierg til det ander. Thi Landet skal bliffue øde / for sine
Indbyggers skyld / oc for deris gerningers Fruct skyld.

Men sød du dit Folck mer din Røp / din Arffuedels Nid / som bo baade i Skoffuen als
ene / oc paa aNarcken / Lad dem fødte i Bafan oc Gilead / lige i for dumd tid.

Jeg vil lade dem see Vnderlige ting / Lige som paa den tid / der de drog aff Egypti land.
At Hedningene skulle det see / oc alle deris Veldige skulle skamme dem / oc legge haanden paa
deris aNund / oc holde for deris gern. De skulle slucke støff / som Hugoime / oc lige som Orme
paa Jorden beffue i deris Duler / De skulle freyre for HERREN vor Gud / oc forferdis for
dig.

Huor er saadan en Gud / som du est? Som til giffuer Synden / oc for-
lader sin Arffuedeels offuerbleffne Misgerningen / Hand hold
der ické sin vrede euindelige / Thi hand er mistundes-
lig. Hand skal forbarne sig offuer oss igen /
nedtræde vore misgerninger / oc fæste
alle vore Synder i Haffsens
dybbed. Du skal holde Jacob Trostaff /
oc Abraham Naade / som du soist
vore forfedre i for-
dumd tid.

Ende paa Richéas
Prophete.

Mathum

Nahum Prophete.

I.

Enne er Byrden offuer Ninive / oc Nahums aff

Elkos Spaadoms Bog.

HERREN er en nidker Gud / oc en Hefnere / Ja HERREN er en Hefnere / oc vred / HERREN er en Hefnere mod sine Modstandere / oc hand som icke skal forglemme det met sine Fiender. HERREN er Taalmodig / oc mer stor a Naet / for huilken ingen er roskyldig / Hand er HERREN / hues veye ere i Været oc Storm / oc vnder hans føder tryk skoff. Hand som straffer Haffuer / oc gør det tuert / oc gør alle Vand røre. Bafan oc Carmel vanfmetis / oc ale der som blomftris paa Libanon biert / forfmetis. Biergene fteffue faar hannem / oc Høyer ne for gaa / Jorderig beffuer for hannem / Der til Verdens Rreg / oc alle som bo der vdi. Huo kand staa for hans viede / oc huo kand bliffue for hans grumhed. Dans viede brender som Jld / oc Klipperne fonder fprunge for hannem.

Pfal. 58.

HERREN er god / oc en Befefning i nødene tid / Oc hand kender dem som haabis paa hannem. Naar Floden løber offuer / da gør hand det til en ende / a Den hand forfølger sine Fiender mer mæckhed.

Huad tencke i mod HERREN: Vand skal dog gøre en ende der paa / Wlycken skal icke komme cho gonge. Thi lige som naar Torne / som vøye end nu vdi huer andre / oc haffue deris beffe oeff i dem / bliffue opbrende / lige som gant fe rø halm / Saa skal der gaa den Skalchheds raad / som kommer aff dig / oc tencker ont mod HERREN.

Roma. 10.
Efaie 52.

Saa siger HERREN / Komme sig saa rustede oc mectige / som de ville / de fteulle dog affhuggis oc hen fare. Jeg haffuer ydmygt dig / a Den ieg vil icke ydmyge dig igen. Da vil ieg fonder bryde hans Jag / som du bæ / oc fonder ruffue dine Baand. a Den HERREN haffuer budit mod dig / at der skal ingen mere bliffue aff dit naffis Sæd / Jeg vil oprycke dig aff din Guds Huff / oc ieg vil gøre dig Affguder oc Billede til en Graff / Thi du eft bleffuen til indtid.

See / offuen paa Biergene komme it gaat Buds føder / som predicker Fred / Du Juda / holt dine Hellige dage / oc betal dine Løffe / Thi Skalcken skal icke mere komme offuer dig / Hand er aldels opryct.

II.

Tfprederen skal diage op mod dig / oc belegge Befefningen: a Den / Ja berende gaderne vel / ruste dig paa der beffe / oc ftercke dig paa der veldigfte. Thi HERREN skal betale Jacobs hoffmodighed / som Israels hoffmodighed / Thi Plockerne fteulle affplocke dem / oc forderffne deris Vnquifte.

Dans Sretetis Stiolde ere røde / Dans Sretidmænd ere som Purpur / Dans Vogne luffe som Jld / naar hand vil drabe / Deris Spidfe beffue. Vognene rulle paa gaderne / oc bulder i fteæderne / De blincke som Bluff / oc fare iblant huer andre / som Lumer.

a Den hand skal tencke paa sine Veldige / Dog fteulle de samme falde / huor de ville vd / oc de fteulle hafte til a Nuren / oc til Beftermelfe som de kunde bliffue trygge. a Den Portene hoff Vnder fteulle dog bliffue opladne / oc Pallatet skal vndergaa. Dronningen skal bortfæris fange / ochendis Jomfuer fteulle fuffe som Duer / oc fla dem paa deris byff. Thi Ninive er lige som en Dam fuld aff Vand / a Den det skal bort flyde. Straar / fteaar (fteulle de robe) a Den der skal ingen omuende fig.

Saa røffuer nu Solff / røffuer Guld / Thi her er ingen ende paa Liggendefæ / oc paa ale lehonde faaftelege Klenodies mangfoldighed. a Den hun skal nu rent oplæris oc bliffue plyndret / Al hendis hietre skal mifftrøffis / Rnæene fteagne / alle Lenderne beffue / oc alle Anfiet fteulle fee blegt vd / som en leer porte.

Huor ere nu Louernis Volige / oc de vnge Løuers Føde / der som Løuen / oc Løuinden vandiede mer deris vnge Løuer / oc ingen torde iage dem bort: a Den Løuen røffuede nock faar sine Vnge / oc myrde der til fin Løuinde / Hand opffylteffine Nuler mer Roff / oc sine Volige mer der som hand haffde fonder reffuit.

See / Jeg vil til dig / siger den HERREN Sebaoth / oc optende dine Vogne i røg / oc Suerdet skal opæde dine vnge Løuer / oc ieg vil gøre en ende paa dit Roff aff Jorden / Al mand skal icke mere høre dit Buds røff.

De den

III.

Den indreder Stad / som er fuld aff Løgn oc Røffueri / oc vil icke lade aff sit
røffueri. Thi der skal mand høre Suoberne smæcke / oc Huilene knærcke /
Hestene vrinke / oc Daagnene rulle. Mand fører Reysener op mer blanke
sued / oc mer skinnende spind / Der ligge mange thielslagne oc store hobe Le-
geme / at der er intet tal paa dem / oc mand maa falde offuer Legeme. Det
steer altsammen for den stöne deylige Horia store Horei skyld / som omgaar mer Troidom / oc
forhucessuer Hedningene mer sit Horei / oc Land oc Folk mer sin Troidom.

See / Jeg vil mod dig / siger den H E R R E Sebaoth / Jeg vil oprekte dit bremme vn-
der dit Ansiet / oc vil gøre dig nogen saar Hedningene / oc vise Kongerigene din Skendzel. Jeg
vil gøre dig ganske forferdelig / oc bestemme dig / oc gøre dig til en Skyfel / At alle som dig see /
skulle fly fra dig / oc skulle sige / Minne er forstyret / Huo vil haffue medryck mer hende. Oc huor
skal ieg opsege dig Trostere.

Went du / at du est bedre end den Regenteris stad No : som laa hoff Vandet / oc haffde No.
vand reint omkring / huor muur oc befestelse Daffuer vaar. a Norland oc Egypten vaar hendis
voralig maet / Put oc Lybia vaare din hielp. Hun bleff dog fordræffuit / oc marre drage bort fan-
gen / oc hendis Børn bleffue thielslagne paa alle gader / oc mand kaste Laader om hendis Ede-
le / oc alle hendis Veldige bleffue bundne i Lencker oc lagde i siedre.

Saa skal du oc bliffue drucken / oc skule dig / oc søge en befestning for Fienderne. Alle dis
nefaste Stæder / ere lige som Figentera mer mode Figen / naar mand cystier dem / da falde de
hannem i munden / som dem vil æde. See dit Folk skal bliffue til Quinder i dig / oc dit Land
vorte skule opladis for dine Fiende / oc Jlden skal forære dine Strenget.

Drag dig Vand / thi du skal bliffue belagt / Forbedre dine Befestninger / Gack i leer / oc
træd leer / oc gør stercke regelstene. a Den Jlden skal opæde dig / oc Suerdet thielsla dig / Det skal
opæde dig / lige som Oldenborrer / Det skal offuerfalde dig som Oldenborrer / Det skal offuerfal-
de dig som Gresshopper. Du haffuer flere Røbmend / end der er Stierner paa Himmelen /
a Den nu skule de vdbrede dem / som Oldenborrer / oc bortfly. Dine Herrer ere saa mange som
Gresshopper / oc dine Høffuigmend som Oldenborrer / som leyre dem hoff gerdene / i de folde

dage / a Den naar Solen opgaar / da fly de bort / at mand ved icke / huor de bliffue. a Dine
Hrder skule soffue / a Konge i Assyrien / dine meerrige skule legge sig / oc dit Folk
skal bortspress paa Biergene / oc ingen skal samle dem. Ingen skal sørge for din
skade / ey heller bekymre sig for din plaffue / a Den alle som høre saadant
om dig / de skule klappe mer deris hender offuer dig / Thi offuer
huem er icke din ondskaff gongen / foruden affladelse.

Endepaa Nahum

Prophete.

Nabacul.

Nabucuk Prophete.

I.

Benne er den Byrde / som **Ba**
bacut Prophete haffuer seer. **HERRE** / huor
lenge skal ieg robe / oc du wilt icke høre: Huor len-
ge skal ieg robe til dig for offuer vold / och du wilt
icke hielpe: Hui lader du mig see **A**nsy och **A**ns-
beyde: Huorfaar viser du mig roff oc forredelig-
hed omkring mig: Vold gaar offuer **R**atten.
Derfaar gaar der fast anderledis til end ret / och
ingen ret sag kand vinde / **T**hi den **W**gudelige
tager fordelen fra den **R**etferdige / **F**ordi gaar
der vrang **D**om.

Seer iblant **H**edningene / seer oc forunder-
eder / **T**hi ieg vil gøre noget i eders tid / huilket
i skulle icke tro / naar mand siger der aff. **T**hi see /
ieg vil opuecke **C**haldecne / it bittert och snart
Folk / som skal drage saa viit som **L**andet er / at

indtage **B**olige / som icke ere deris. **D**e de skulle vere græselige oc forferdelige / de som skulle bue-
de oc tuinge lige som de ville: **D**eris **H**este ere snarere / end **P**arden / **S**aa ere de oc mere glubene
dis / end **V**lsue om affenen. **D**eris **R**eyserere drage hid mer store hobe longt fra / som de sue /
lige som **D**ine til it aadse. **D**e komme alle sammen / at de ville gøre skade / och byrde igennem
ehuor de ville / som it **H**sten var / oc de skulle rissue fanger til hobe / som **S**and. **D**e skulle be-
spaae **R**ongerne / oc skulle lee at **F**orsterne / alle besefninger skulle vere dem en skemt / **T**hi de
skulle gøre **D**een / oc dog vinde dem. **D**a skulle der tage it nyet mod / de skulle fare frem oc synde /
da skal deris seer høre deris **G**ud til.

Aen du **HERRE** min **G**ud / min **H**ellige / du som est aff euig tid / **L**ad off icke op /
Aen / **D** **HERRE** / lad dem ekon straffe off / **D** du vor **S**tyrke / lad dem ekon reffe off. **D**ine
gyen ere rene / at du kant icke see der onde / oc du gider icke seer den iammer. **H**ui seer du da til de
foractere / oc tier / at den **W**gudelige opsluger den / som er frommere end hand er: **D**e du lader
Aennistue gaa / som fiske i haffue / som **D**ine / der haffue ingen **H**erre. **D**e drage der als
sammen met **R**oge / oc fange der met deris **V**aad / oc samle der met deris **G**arn. **D**er aff fryde
de dem oc ere glade / **D**erfaar offte de til deris **V**aad / och gøre søgelse faar deris **G**arn / fordi at
deris deel er bleffuen saa fed ved de samme / oc deris **A**ad saa offuerlodig. **D**er faare faste de
altid deris **V**aad vd / oc de ville icke afflade / at thielsa Folket.

II.

Her staar ieg paa min **V**aer / oc traader paa min **B**esefelse / oc stuer och seer til /
huad mig sigis / och huad ieg skal suare / den som mig straffer. **HERRE** /
suarede mig och sagde / **S**criff denne **S**yn oc mal hende paa en **T**affle / at de
kunde lase hende / som løbe frem om hende (som er saa). **S**paadommen skal
io end nu fuldkommis / paa sin tid / oc skal endelige komme fri til liuser / oc icke bliffue vde / och
om hun end foroffuer / **D**a bier hende / hun skal visselge komme / och icke foroffue der. **S**ee
den som er haarnæf / hand skal ingen **R**o haffue i sit hierte / **T**hi den **R**etfer-
dige leffuer aff sin **T**ro.

Roma. 1.
Gal. 3.
Ebre. 10.

III.

Men **V**inen bedrager den hoffmodige **A**nd / at hand kand icke bliffue / huil-
ken der vdunder sin **S**ial / lige som hellsuede / och er snar / lige som **D**øden / der
icke kand metris / **A**en hand sancker alle **H**edninge til sig / oc samler alle Folk
til sig. **A**en huad gelder der: **A**lle de samme skulle gøre it **S**prock om hannem /
oc en tale oc **D**idspock / oc sige.

De den / som formerer sit **G**ods / mer fremmer gods / **H**uor lenge skal der vare: oc belader
sig ekon mer meget skarn. **D** huor snart skulle de opuecke de som skulle bide dig / och vogne op
som

som dig skulle bort sigde/oc du skal bliffue dem til deel. Thi du hassuer røffuit mange Hedninge/ Saa skulle de røffue dig igen / alle som offuerbliffue aff Folkene / For ænnistens blod skyld/oc for den forredeligheds skyld/som er bedreffuen i Landet/ oc i Staden / oc aff alle som der vdi bo.

De den/som er gerig til sit Husis wylcke/ Paa det hand land legge sin Rede i der høye/at hand land sty fra wylcke. Men dit Raadslag skal lyctis til dit Husis bestemmelse / Thi du hassuer ihuel slager formange Folk/oc hassuer synder mer al forredelighed. Thi stenen i muurten skal oc saa robe/ Oc Bielekene paa Spæret skulle suare dem.

De den/som bygger Staden met Blod/oc bereder Staden met wiet. Er der icke saa / at der skal stee aff den HERRE Debaorth: Nuad Folket hassuer arbejder dig/der skal opbrenne dis met Jld/oc der som Folkene ere bleffne trætte offuer/der skal forrabiff. Thi iorden skal bliffue fuld aff HERRENS æris Widstaff / lige som Vand der stuler Hassuet.

De dig/du som stencer vdi for din Heste/oc blander din grumhed der iblant/oc gør han nem ducken/ar du kand see hans skendel. Mand skal oc mætte dig met stam for ære / Saa diæt du nu oc/ar du tumler. Fordi at Kaleken aff HERRENS høye haand skal giffue sig om dig/oc du skal stammelige spy for din herlighed. Thi den forredelighed som er bedreffuen mod Libanon/skal offuerfalde dig/oc de forsyrede Duer skulle forferde dig / For ænnistens blod skyld/oc for den forredelighed skyld/som er bedreffuen i Landet/ oc i Staden / oc met alle dem som bo der vdi.

Nuad skal da der Billede hielpe/som æstereen hassuer gjort/oc der falske skobre Billede/paa huilcket æstereen forlod sig/ar hand gjorde dumme Afguder: De den/som siger til træet/Vaage op/oc til den dumme steen/Star op. Nuolledis skalde der lærer: See/der er beslaget met Guld oc Sølf/oc er ingen aande i der. Men HERREN er i hans hellige Tempel/ Al Verden skal vere stille faar hannem.

III.

Enne er Nabucaks Prophetis Bøn/ For de Wskyldige.

HERRE/ Jeg hassuer hørt dit Rycte/ar ieg forferdede mig/HERRE du gør din gerning leffuende mit i Ærene / oc lader der kundgøis mit i Ærene/Naar Drøffuelen er der/ Datæncker du paa Ænskundhed.

Gud kom aff Synden/Oc den hellige aff Pharaos Bierg/Sela.

Himmelen vaar fuld aff hans loff/ Oc Jorden vaar fuld aff hans ære.

Hans skin vaar lige som lusef / Gistler ginge fra hans Hender / Der vaar hans Æact lønlige.

Pestelente gick faar hannem/Oc plaffuen gick vd/der som hand gick frem.

Hand stod oc maalde Landet / Vand saa til oc bortspedde Hedningene / At Verdens Bierg bleffue sonderknusede/oc høylene i Verden maatte bucke sig/der hand der gick i Verden.

Jeg saa Blaamends Wolige indre/Oc Æadianiters Paulun bedrøffuede.

HERRE/vaast du icke vied i Floderne: Oc din grumhed i Vandene / oc din viede i Hassuet: Der du redst paa dine Heste/oc dine Vaagne behulde Seyer.

Du drogst Buen frem/lige som du forst Electerne/Sela / Oc stiftte Strømmene i Landet.

Biergene saae dig / oc dem bleff bange / Vandstrømmen løb bort / Dybet lod sig høre/Høgheden opløffte hendene.

Solen oc Æaenen stode stille/Dine Pile fore bort met skin/oc dine Glassuen met skin aff lüner.

Du nedtraadde Landet i viede/Oc sonder restede Hedningene i grumhed.

Du drogst vd at hielpe dit Folk/ar hielpe din Saluede / Du sonder slost hofuedit i de Wgubeligis Huf/oc nøgen gjorde Grunduollen til halsen/Sela.

Du vilde forbande Hoffuedens Spær/met sine Byer/Som komme som it Vær/ar bortspiede mig / oc glædde sig / Lige som de der æde den Fattige i skuler.

Dine Heste gaa i Hassuet/Oc offuer mange store Vands dynd.

Effreedi ieg der høide/er min Bug bedrøffuit/ædine Læbe beffue aff det strig / Der gaar Raad i mine Been / Jeg er bedrøffuit hof mig / Dat ieg maatte hassue rolighed i drøffuelens tid/naar wi drage op mod Folket/som strider mod oss.

Thi Figentræet skal icke grønis/oc der skal ingen vere paa Vinstockene/Arbeydet seyler

Q q paa

Habacuk Prophete.

paa Oietræene/oc Agrene bare ingen naring/De Faarene rissuis aff Farestien/oc der skal ingen Øyen vere i Stoldene.

Men ieg vil glæde mig i HERREN / Oc frygde mig i Gud min Salighed.
Thi den HERRE HERRE er min Krafft / oc skal gøre mine føder som Dorte søder/oc skal føre mig i Nyelsen/At ieg skal siunge paa min Strenge læg.

¶ Ende paa Habacuk
Prophete.

Sophonias Prophete.

I.

Sette er HERRENS Ord / som ske
de til Sophoniam / Chusi søn / Godalie søns / Amaria søns / Ezechie søns / i Josia Amos søns Juda Kongis tid.

Jeg vil tage alting bort aff Landet / siger HERREN / Jeg vil bort tage baade aDenniske oc Fæ / baade Fulene under Himmelen oc Fiske i Haffuet / mer forargelser oc de Ugudelige / Ja / Jeg vil opycke aDenniskene aff Landet / siger HERREN. Jeg vil vdstrecke min Haand offuer Juda oc offuer alle / som bo i Jerusalem / Saa vil ieg opycke det offuerbleffne aff Baal / der til Camarims oc Presternis naaffn aff denne sted. Oc dem / som bede til Himmelen Hæ paa Tagene. De som tilbøde det / oc suetie dog ved HERREN / oc til lige ved aNalchom / Oc dem som affalde fra HERREN / oc de som intet skode om HERREN / oc ickte acte hannem.

Derer stille faarden HERRE HERRE / Thi HERRENS dag er nær / Thi HERREN haaffuer bereet it Slactoffer / oc beder sine Gæster der til. Oc paa HERRENS Slactoffers dag / vil ieg hiemfølge Føsterne oc Kongens børn / oc alle som bare fremmede Klæder. Oc ieg vil hiemfølge paa samme tid / dem som springe offuer Tærskelen / som fylde deris Hertis huff met roff oc bedrageri.

Paa samme tid / siger HERREN / skal der begyndis it høyt Skrig fra Fiste porten / oc en graad fra den anden Port / oc en stor tammur paa Nyene. Nyler i som bo i aNallen / Thi alt aKremmere folck er borte / oc alle som sancfede Pendinge / ere opyckte.

Paa samme tid / vil ieg randfage Jerusalem met Lycer / oc ieg vil hiemfølge Folckene / som ligge paa deris Berme / oc si i deris hierte / HERREN skal huereken gøre ont eller gaar. Oc deris Gods skal bliffue til Roff / oc deris Huff til en Gæken. De skulle bygge Huff / oc ickte bo i dem. De skulle plante Vingaarde / oc ingen Vin drickte aff dem.

Thi HERRENS store dag er nær / Vand er nær oc hafter meger. Naar ryter kommer om HERRENS dag / Da skulle de Streckte bitterlige strige. Thi denne dag er grumhedens dag / droffuelsen oc angistens dag / værens oc stormens dag / mørckens oc mulmens dag / styens oc raagens dag / Basunens oc Trommetens dag / mod de faste Stæder oc høye Slaat. Jeg vil gøre Folckene saa bange / At de skulle gaa omkring / som de Blinde / Der faare / at de haaffue syndet mod HERREN / Deris blod skal vdgrydis / lige som der vaare Scroff / oc deris Legeme / lige som der vaare aNøg. Deris Selff oc Guld skal ickte kunde redde dem / paa HERRENS vredis dag / aNen alt Landet skal fortæris ved hans Nidkerheds Jld / Thi hand skal gøre en hastelig ende / mer alle som bo i Landet.

II.

Jadelige Folck / samler eder / oc kommer hid / søz Dominen vdgaa / at i fare bort om dagen / som Affner / Føz end HERRENS vredis grumhed kommer offuer eder / Føz end HERRENS vredis dag kommer offuer eder. Søger HERREN / alle i Elendige i Landet / i som holde hans Ræt / Søger Retferdighed / Søger ydmighet / paa der / at imue bliffue skulde paa HERRENS vredis dag.

Thi Gasa skal forladis / oc Afcalon skal gdeleggis / Asdod skal fordriffuis om middagen / Philisterne. oc Afcaron skal opyrctis. De dem / som bo ned ar til Hassuer / Krigesfolck / HERRERIS ord skal komme offuer eder / Du Canaan i Philisternis land / ieg vil forderffue dig / at ingen skal der mere bo.

Der skal vere idel Hvide huff / oc Faarestier ned mod Hassuer / oc der samme skal bliffue de offuerbleffne aff Juda huff til deel / at de skulle føde der paa. De skulle legge dem om afftenen i Afcalonis huff / naar HERRERIS deris Gud nu hiem søger dem igen / och vender deris Fængsel.

Jeg hørde Aboas stendfel / oc Ammons boms bespaartelse / met huilcke de forhaanede Aboab. mit Folck / och rofede dem meget / paa de samme Landemerecke i Tu vel / saa sandelige som ieg Ammon. leffuer / siger den HERRERIS Debaath / Israels Gud / Aboab skal bliffue som Sodoma / och Ammons boms som Gomorra / Ja / som en iælle stielck oc Saltgraff / oc en euig gdeleggelse.

De offuerbleffne aff mit Folck skulle vaffue dem / och de offuerbleffne aff mit Folck skulle vaffue dem. Der skal stee dem / for deris hoffmodis skyld / for de forhaanede den HERRERIS Debaatha folck oc rofede dem. HERRERIS skal vere forferdelig offuer dem / Thi hand skal vdslette alle Guder paa Jorden / oc alle Verne iblant Nedningene skulle tilbøde hannem / huer i sin Sted.

Och i Blaamend skulle ihuel slaff ved mit Suerd. De hand skal vdslette sin Haand offuer Norden / och forderffue Assyrien. Hand skal gøre i Tuuue ode / rø / som Dreen. At alle honde Durr skulle leye dem der vdi iblant Nedningene / oc der skulle Røddum oc Dinduin bo paa deris Taarn / oc de skulle siunge i deris Dindue / oc Raffne paa bielckene / Thi ar Seder stielck ne skulle afftriffuis. Blaamend. Assyria. Eiaia. 13.

Det er den glade Stad / som bode saa tryggelige / oc sagde i sit hierte / ieg er oc ingen anden. Huorledis er hand bleffuen saa øde / at Durr bo der vdi / oc huo som gaar der frem / huider / oc klapper met haanden offuer hannem.

III.

Weden stemme / stendelige / tyrantiske Stad / Hand vil icke lyde / ey heller lade sig tuetre / Hand vil icke tro paa HERRERIS / ey heller holde sig til sin Gud. Hans Føster i hannem ere biolende Louer / och hans Dominere ere viffue om afftenen / som inted lade offuer bliffue til morgenen. Hans Prophetere ere vffladige oc foracere / Hans Prestere vanhellige Helligdommen / oc vblegge Louen forredelige.

A Den HERRERIS som er iblant dem / lærer vel ret / oc gør inted ont / Hand lader huer morgen lære sin Ræt obenbare / och hand lader icke aff / a Den de onde Folck ville icke lære at skamme dem. Der faare vil ieg opyrcke derte Folck / gdelegge deris Slaar / oc gøre deris Gader saa tomme / at ingen skal gaar paa dem / Deris Stræder skulle gdeleggis / at ingen skal mere bo i dem.

Jeg lod dig sige / Du skal frycte Afig / och lade dig tuetre / Saa stulde hans Volige icke vdslettis / oc inted aff der skulde kommit / som ieg haffde acit at hiem søge hannem met / a Den de ere flittige til at bruge alle honde ondskaff. Der faare (siger HERRERIS) skulle i oc bie effter mig igen / indtil ieg gør mig rede / i sin tid / Naar ieg skal oc dgmme / oc forsamle Nedningene / oc føre Kongeriget til hobe / vdyde min vrede offuer dem / Ja al min grumheds vrede / thi al verden skal fortaaris ved min nidkierheds Jld.

Da vil ieg anderledis lade predicke saar Folcket met venlige Læbe / At de skulle kalde paa HERRERIS Naamn oc tiene hannem endrectelige. Hand skal hvid føre til mig mine Tilbedere / til en Skenck / som ere / de bortsprede fra hin side aff Vandet i Afcaland.

Paa den samme tid / skal du icke mere skamme dig / for alle dine Gierninger / met huilcke du haffuer offuertraadt mod mig / Thi / ieg vil bort tage de hoffmodige Velgen fra dig / At du skal icke mere ophøye dig / for mit hellige Bierg skyld. Jeg vil lade it fattige ringe Folck bliffue offuer idig / de skulle haabis paa HERRERIS Naamn. De offuerbleffne i Israel skulle inted ont gøre / eller tale falske / oc mand skal icke finde en bedragelig Tunge i deris munde / a Den de skulle fødis oc huilis vden al fryct.

Fryde dig du Sions daatter / rob Israel / fryde dig / oc ver glad aff gantste hierte / du Jerusalem daatter. Thi HERRERIS haffuer bort tagit din skaff / oc bort vent dine Fiender. HERRERIS Israels Konge er haff dig / at du tyst icke mere frycte for nogen vlycke.

Q q ij Paa

Zophonias Proph.

Paa den samme tid skal mand sige til Jerusalem / Frygte dig icke / oc til Sion / Lad dine hender icke vere lade. Thi HERREN din Gud er hoff dig / en sterck Frelsere / Hand skal glæde sig offuer dig / oc vere dig venlig / oc til giffue / oc hand skal glædis offuer dig med høy lyd.

Jeg vil bort kaste dem som plaffuede dig med Wenniskens Stick / oc de skulle komme fra dig / huer Stick vaar deris Byrde / aff huilcken du haffde Forhaanelse. See / Jeg vil gøre en ende med dem alle paa samme tid / som dig plaffuede / Oc ieg vil hielpe de Hælte / oc samle de Bort stødne / oc ieg vil gøre dem til loff oc ære i alle Land / i huilcke mand foracted dem. Paa den tid vil ieg indlede eder / oc samle eder samme tid / Thi ieg vil gøre eder til loff oc ære / iblant alle Folk paa Jorden / naar ieg vender eders Fængsel om / faar eders åpen / siger HERREN.

— Ende paa Zophonias —
Prophete.

Haggeus Prophete.

I.

2. Darii aar.
Sorobabel.

Det andet Kong Darii aar / i den sierte Naanet / paa den første dag i Naaneden / Skede HERRENS ord ved Haggeum Prophete / til Sorobabel / Sealthiels søn / Juda Føiste / oc til Josua / Josadaks søn den ypperste Prest / oc sagde / Saa siger den HERRE Sebaoth / Dette Folk siger / Tiden er icke end kommen / at mand skal bygge HERRENS Huse. Oc HERRENS ord skede ved Haggeum Prophete / Men eders tid er der / at i skulle bo i panelede Huse / oc dette Hus skal staa øde.

Nu / den HERRE Sebaoth siger saa / Seer til / huorleis dis der gaar eder. I Saa meget / oc gøre lider ind / I æde / oc bliffue dog icke mætte / I ducke / oc bliffue dog icke ducne / I klæde eder / oc kunde dog icke vermis / Oc huilcken som fortien

Pendinge / Hand legger dem i en brøden Pung. Saa siger den HERRE Sebaoth / Seer til / huorleis dis der gaar eder. Gaar hen paa Bierget / oc henter Ved / oc bygger Huse / Der skal vere mig tacknemmeligt / oc ieg vil beuise min ære / siger HERREN. Thi i voere vel paa meget / oc see / Der bliffuer lider / Oc om i end gøre det hiem / Saa gør ieg det dog til stoff.

Nu / saar der / siger den HERRE Sebaoth: Fordi / at mit Hus staa saa øde / oc huer kaster paa sit Hus. Der saare holder Himmelen Dug offuer eder / oc Jorderig sin Gøde. Oc ieg haffuer kaldet Tycke / baade offuer Landet oc Biergene / offuer Korn / a / ost / Olie / oc offuer alt det / som kommer aff Jorden / oc saa offuer Folk oc Fæ / oc offuer alle hendes arbeide.

Da lydde Sorobabel Sealthiels søn / oc Josua Josadaks søn / den ypperste Prest / oc alle offuerbleffne aff Folket / saadan HERRENS deris Guds røst / oc Haggei Prophetis HERREN. Da sagde Haggeus / HERRENS Engel / som haffde HERRENS Budskaff til Folket / Jeg er med eder / siger HERREN.

Oc HERREN opuacte Sorobabels Sealthiels søns Juda Føstis aar / oc Josua Josadaks søns den høye Prestis aar / oc alt det offuerbleffne Folkis aar / At de komme oc arbeidede paa den HERRENS Sebaoths deris Guds Hus.

paa

II.

In den fierde oc tiuende dag / i den siende maanet / i det andet Kong Darij aar / 2. Darij aar.
paa den første oc tiuende dag i den siende maanet / Da stede HERRENS
ord ved Haggeum Prophete / oc sagde / Sig til Soro Babel Sealthiels søn
Juda Første / oc til Josua Josadaks søn den ypperste Prest / oc til der offuer
bleffne Folk / oc sig / Duo er offuerbleffuit iblant eder / som saa dette Haff i sin første Herlig
hed: Oc huorledis ansee i det nu: Er der ick saar: Der tryckis eder intred at veret:

Oc nu Soro Babel / ver trostlig / siger HERREN / Ver trostlig Josua du Josadaks
søn / du ypperste Prest / Verer trostlig alle Folk i Landet / siger HERREN / oc arbejder /
Thi ieg er mer eder / siger den HERRE Sebaoth. Effter det ord / som ieg gjorde en Pact
mer eder / der i drog aff Egypten / skal min Land bliffue iblant eder / Frycter eder intred.

Thi saa siger den HERRE Sebaoth / Der er end nu en liden tid til / At
ieg vil røre Himmel oc Jord / Haffuet oc det Tøire. Ja ieg vil røre alle Heds
ningene / Saa skal da alle Hedningenis Trost komme. Oc ieg vil gøre dette
Haff sult aff Herlighed / siger den HERRE Sebaoth. Thi baade Sølf oc
Guld er mit / siger den HERRE Sebaoth. Dette siste Haffs Herlighed skal bliffue større
end den Første vaar / siger den HERRE Sebaoth / Oc ieg vil giffue fred i denne Sced / siger
den HERRE Sebaoth.

Paa den fierde oc tiuende dag i den niende maanet / i det andet Darij aar / stede HER
RENS ord til Haggeum Prophete / oc sagde / Saa siger den HERRE Sebaoth / Spør
Presterne om Louen / oc sig / Om nogen bær helligt Rød i sin Riouel gere / oc røde siden met
samme gere / Brød / Afs / Vin / Olie / eller huad der vaare for mad / Bleffue der oc helligt:
Oc Presterne suarede / oc sagde / Ney. Haggeus sagde / Om nogen som er wien for hand røde
it Aadsel / røde it aff disse / bleffue der oc wient: Presterne suarede / oc sagde / Det bliffuer
wient. Da suarede Haggeus / oc sagde / Lige saa ere oc disse Folk oc disse Aenniste saar mig /
siger HERREN / Oc alle deris hendes getninger / oc der som de offre er wient.

Deutero. 28.
Michæ 6.

Oc seer nu / huorledis der haffuer gonger eder / fra denne dag oc tilfom / for end en Sten
bleff lagt paa den anden i HERRENS Tempel. At / naar som nogen kom til Rom hoben /
som stulde haffue tiue Aaader / Saa vaare der neppelige thi / Rom hand til Vinpersen / oc men
te at fylde halffrediesinds tiue Ammer / Da vaare der neppelige tiue. Thi ieg plaffuede eder
met Trycke / Bient kom oc Nagel / i alt eders Arbejde / Alligeuel vende i eder ick til mig / siger
HERREN.

Thi giffuer nu act paa / fra denne dag oc tilfom / som er / fra den fierde oc tiuende dag i den
niende maanet / indtil den dag der HERRENS Tempels grunduol lagdis / Seer der til /
Thi Sæden ligger end nu i Laden / oc der bær end nu intred / huertken Vintre / Figentre /
Gianarette / ey heller oliette / A Den fra denne dag vil ieg giffue Velsignelse.

Oc HERRENS ord stede anden gong til Haggeum / paa den fierde oc tiuende
dag i maaneden / oc sagde / Tale til Soro Babel Førsten i Juda / oc sig /

Jeg vil røre Himmel oc Jord / oc omkaste Kongerigernis
Stoel / oc ødelegge Hedningenis meertige Konge
rige / oc ieg vil omkaste baade Vaagne
met deris Keyserere / At baade
Hest oc Aand / skalle
nedfalde / huert ved den andens
Suerd. Paa samme tid / siger den HER
RE Sebaoth / vil ieg tage dig Soro Babel Seal
thiels søn min Tienere / siger HERREN / oc ieg vil holde
dig som en Signete ring / Thi ieg haffuer vdualt
dig / siger den HERRE Sebaoth.

— Ende paa Haggeus —
Prophete.

Ca in

Sacharias

Sacharias Propheete.

I.

Det andet Kong Dariiaars ot-

tende maanet / Skede HERRE S ord til mig Sacha-
riam Barachie sön / Jddo söns / Propheete / oc sagde / HER-
RE / waar vied paa eders Forfedre.

De sig til dem / Saa siger den HERRE Sebaoth / Ven-
der eder til mig / siger den HERRE Sebaoth / Saa vil ieg
vende mig til eder / siger den HERRE Sebaoth. Verer ick
som eders Forfedre / til huilcke de fremfarne Propheete
predice / oc sagde / Saa siger den HERRE Sebaoth / Ven-
der eder fra eders onde veye / oc fra eders onde gerninger / Men
de lydde ick / oc actede ick paa mig / siger HERRE. Huor
ere nu eders Fedre oc Propheeterne / Lefue de end nu : Er der

ick saa / at mine ord oc min Ræt / som ieg böd / ved mine Tienere Propheetene / haaffue de ick
rammit eders Forfedre : At de maatte haaffue vent dem / oc sage / Lige som den HERRE Se-
baoth haaffde i sinde at gøre oss / effter som wi ginge oc gjorde / lige saa haaffuer hand oc gjort oss.

Sebat.

Paa den fierde oc tiuende dag i den ellefte maanet / som er Sebars maanet / i der andet
Kong Darii aar / skede HERRE S ord til Sachariam / Barachie sön / Jddo söns / Pro-
phete / oc sagde / Jeg saa om natten / oc see / En a Mand sad paa en rød Vest / oc hand holt i blans
a Nyre træ paa Engen / oc bag hannem vaare røde / brune oc huide Vest. De ieg sagde / a Min
HERRE / huor ere disse : De Engelen som talede met mig / sagde til mig / Jeg vil vise dig /
huor disse ere. De den a Mand / som holt vnder a Nyre træet i Engen / suarede / oc sagde / Disse
ere de / som HERRE / haaffue vdsent / at drage igennem Landet. a Den de suarede HER-
RE S Engel / som holt vnder a Nyre træene / oc sagde / Wi haaffue dragit igennem Landet /
oc see / alle Landene sive stille.

Da suarede HERRE S Engel / oc sagde / HERRE Sebaoth / Huor lange vil du
ick mistunde dig offuer Jerusalem / oc offuer Juda Stæder / offuer huilcke du haaffue verit
vied / vdi disse haaffuer besinds tiue aar : De HERRE / suarede Engelen / som talede met
mig / venlige ord oc trøstelige ord. De Engelen som talede met mig / sagde til mig / Predicte oc
sig / Saa siger den HERRE Sebaoth / Jeg haaffue haft nidkerhed offuer Jerusalem oc
Sion. a Men ieg er saare vied / offuer de stolte Hedninge / Thi ieg vaar e kon lidet vied / a Men de
huelpe til at forderffue.

Der saare siger HERRE S saa / Jeg vil vende mig igen til Jerusalem met mistundhed /
oc mit Huff skal opbyggis der vdi / siger den HERRE Sebaoth / Der til skal komme snoren
vdræktis i Jerusalem. De predicte videre / oc sig / Saa siger den HERRE Sebaoth. Der skal
gaa mine Stæder vel igen / oc HERRE S skal trøste Sion igen / oc vduelle Jerusalem igen.

De ieg opløffte mine øyen oc saa / oc see / Der vaare fire Horn. De ieg sagde til Engelen /
som talede met mig / Huor ere disse : Hand sagde til mig / De ere de Horn / som atspredde Juda /
met Israel oc Jerusalem. De HERRE S visde mig fire Smede. Da sagde ieg / Huad ville
disse gøre : Hand sagde / De ere kornne at affbyde de horn som atspredde Judam / at ingen kun-
de opløffte sit hoffuer / At de skulle affsøde Hedningens horn / som opløffte hornet offuer Ju-
da Land / til at atspre der.

II.

De ieg opløffte mine øyen oc saa / oc see / En a Mand haaffde en maale snor i haan-
den. De ieg sagde / Huor gaar du hen : Och hand sagde til mig / at ieg skal maale
Jerusalem / oc see / huor lang oc vud hun skal vere. De see / Engelen / som talede
met mig / gick vd. De en anden Engel gick vd mod hannem / oc sagde til han-
nem / Lob bort oc tale til denne Dreng / oc sig / Jerusalem skal besidis foruden mur / for den store
a Drenstentis oc Quegis mangfoldighed / som der skal vere vdi. De ieg vil vere en gloendis
muur der omkring / siger HERRE / oc ieg vil vere der vdi / oc ieg vil beuise mig herlig der vdi.

Hey / Hey flyr aff Norden land / siger HERRE S / Thi ieg bortspidde eder i de fire
Hær vnder Himmelen / siger HERRE S. Hey Sion / du som boer hoff Babylons daarte /
vndst / Thi saa siger den HERRE Sebaoth / Hand sende mig til Hedningene / som vssue-
de eder. Deris a Nact haaffue en ende / Huor som røder eder / Hand røder sin øyensten. Thi see /
Jeg vil røre min Hand offuer dem / at de skulle bliffue dem til Roff / som haaffue tiend dem / At i
skulle vide / at den HERRE Sebaoth haaffue sent mig.

Glæd

Glæd oc fæyde dig du Sions Daatter / Thi see / Jeg kommer / oc vil bo hof dig / siger HERRE. Oc paa den tid / skulle mange Hedninge tilføyff HERRE / oc skulle vere mit Folck / oc ieg vil bo hof dig / ar du skal fornemme / ar den HERRE Sebaorth sende mig til dig / Oc HERRE skal arffue juda for sin deel i der hellige Land / oc hand skal vduelie Jerusalem igen. Alt Rød vere stille faar HERRE / Thi hand haffuer giort sig rede aff sin hellige Stæd.

III.

Som mig bleff viff den offuerste Prest Josua / staaendis faar HERRES Engel. Oc Sathan stod hof hans høyre Haand / ar staa mod hannem. Oc HERRE sagde til Sathan / HERRE straffe dig / du Sathan / Ja HERRE straffe dig som vdualde Jerusalem / Er denne icke en Brand / som er reddit aff Jlden: Oc Josua haffde wiene Klæder paa / oc stod faar Engelen. Huilket suarede oc sagde til dem / som stode faar hannem / Tager de wiene Klæder fra hannem.

Och hand sagde til hannem / See / Jeg haffuer taget dine synder fra dig / oc ieg haffuer dragit hellig dage Klæder paa dig. Och hand sagde / Sæt en reen Hat paa hans hofuit. Oc de sette en reen Hat paa hans hofuit / oc førde hannem i Klæder / oc HERRES Engel stod der. Oc HERRES Engel vidnede faar Josua / oc sagde / Saa siger den HERRE Sebaorth / Der som du vandrer i mine veye / oc foruacer min Vact / Da skal du regere mit Iuss oc foruacer mine Faargaarde / Oc ieg vil giffue dig aff disse / som her staa / ar de skulle ledsage dig.

Hør til Josua du offuerste Prest / du oc dine Venner som bo faar dig / Thi de ere idel Vnødelige ting / Thi see / ieg vil lad min tiener Semah komme. Thi see / paa den ene Sten / som ieg lagde faar Josua / skulle vere sin øyen. Den see / ieg vil vdhugge hannem / siger den HERRE Sebaorth / oc ieg vil bore tage samme Lands synder / paa en dag. Paa den samme tid / siger den HERRE Sebaorth / skal den ene bede den anden til gest vnder Vin træ oc Figen træ.

III.

SC Engelen som taledet mig / kom igen / oc opuackte mig / lige som en opuacktes aff soffne. Oc sagde til mig / Duad seer du: Jeg sagde / Jeg seer / oc see / Der stod en Lusestige aff Guld / oc en Skaal offuen paa / der vaare sin Lampen paa / oc io sin fæder paa en Lampe / oc thu Olie træ der hof / ic paa den høyre side hof Skaalen / der ander hof den venstre side.

Oc ieg suarede / oc sagde til Engelen / som taledet mig / Min HERRE / huad er det: Oc Engelen / som taledet mig / suarede / oc sagde til mig. Vedst du icke huad der er / Oc ieg sagde / Nej min HERRE. Oc hand suarede / oc sagde til mig / Der er HERRES ord om Sorobabel / Der skal icke ske ved Hær eller mact / men ved min Aand / siger den HERRE Sebaorth. Huo est du / du store Bierg / huilket dog skal vere en slæt faar Sorobabel: Oc hand skal opføre den første Sten / ar mand skal robe / Til lycke / til lycke.

Oc HERRES ord skæde til mig / oc sagde / Sorobabels hender lagde grunduollen i dette Iuss / hans hender skulle oc fuldkomme det / ar i skulle fornemme / ar HERRE haffuer sent mig til eder. Thi huo er den / som foruacer disse ringe dage: I huilcke mand skal dog glædes sig oc see / der Tinne maal i Sorobabels haand / met de sin / som ere HERRES øyen / som drage igennem der gængste Land.

Oc ieg suarede oc sagde til hannem / Duad ere de thu Olie træ / hof Lusestagens høyre oc venstre side: Oc ieg suarede anden gong / oc sagde til hannem / Duad ere de thu Olie træss grene / som staa hof den gyldene Lusestages tho gyldene Lusefayer / met huilcke mand byder offuen aff den gyldene Lusestige: Oc hand sagde til mig / Vedst du icke / huad de ere: Den ieg sagde / Nej min HERRE. Oc hand sagde / Der ere de thu Oliebær / som staa hof alle Landens Regenter.

V.

SC ieg oplæste mine øyen end en gong / oc saa / Oc see / Der vaar ic fluende bress. Och hand sagde til mig / Duad seer du: Jeg suarede / Jeg seer ic fluende Bress / som er riue alne longe / oc thi alne bier. Oc hand sagde til mig / Der er den Forbandelse / som vdgaaer offuer der gængste Land / Thi ar alle Tressue bliffue sagde de fromme effter dette Bress / Oc alle menedere bliffue sagde fromme effter dette Bress. Den ieg vil der fremsføre / siger den HERRE Sebaorth / ar der skal komme offuer Tressuens Iuss / oc offuer deris Iuss / som suere falskelige ved mit Taffn / oc skal bliffue i deris Iuss / oc skal forære / baade træ oc Sten der aff.

Q uij De

Sacharias

De Engelen som talede met mig / gick vd / oc sagde til mig / Opløffte dine øyen / oc see / huad gaar der vd: De ieg sagde / Huad er det: De hand sagde / En Ephra gaar vd / oc hand sagde / Der er deris sticketse i det gantste Land. De see / der sucuede it Sintener bly / oc der vaar en Quinde / som sad i Ephra. De hand sagde / Dette er den Wgudelige Lærdom / De hand kaste hende i Ephra / oc kaste den Alemp bly offuen paa Nullet.

De ieg opløffte mine øyen / oc saa / De see / der ginge tho Quinder vd / oc hadde Vinger som Været dref / De der vaar Vinger som staarcke Vinger / oc de førde Ephra mellem Jorden oc Himmelen. De ieg sagde til Engelen som talede met mig / Huort føre de den Ephra hen: De hand sagde til mig / It hannem skal byggis it Huff i Sinear land oc til redio / oc settis der paa sin grundual.

VI.

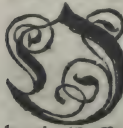

De ieg opløffte mine øyen end en gong / oc saa / De see / der vaare fire Vaagne / som ginge frem emellem thu Bierg / a Den de samme Bierg vaare aff Baar ber. Faar den første vaare røde Heste / faar den anden Vaagn vaare sorte Heste / faar den tredje Vaagn vaare hvide Heste / oc faar den fjerde Vaagn vaare brogede stercke Heste. De ieg suarede / oc sagde til Engelen / som talede met mig / a Min HERRER / Huo ere disse: Engelen suarede / oc sagde til mig / Det ere de fire Vænder Himmelen / som komme frem / at de skulle traade frem faar alle Landsens Herksaff. Den de sorte Heste vaare faare / de ginge mod Norden / oc de hvide Heste ginge effter dem. a Den de brogede ginge mod Syden. De Stercke vdginge oc droge om / at de droge igennem alle Land / De hand sagde / Gaar hen / oc draget igennem landet / De de droge igennem landet. De hand kalles de mig / oc talede met mig / oc sagde / See / de som drage mod Norden / de komme min Nand til at huile i landet mod Norden.

De HERRERIS ord stede til mig / oc sagde / Tag aff disse Fangne / som er / aff Heldaal oc aff Tobia oc aff Jedaia / oc kom du den samme dag / oc gack ind i Josia Sophantie søns Huff / huilcke som ere komne fra Babylonien. a Den tag Solff oc Guld / oc gør Kruncer / oc set dem paa Josua Josadaks søns Hossuet den øffuerste Prestis / De sig til hannem / Saa siger den HERRER Sebaoth.

See / Der er en a Nand / som hedet Semah / Thi vnder hannem skal der voye / De hand skal bygge HERRERIS Tempel / Ja HERRERIS Tempel skal hand bygge / oc skal bæere den smycke / oc hand skal side oc regere paa sin Throne / hand skal oc vere Prest paa sin Throne / oc der skal vere Fred emellem dem baade. De Kruncerne skulle høre Helem / Tobia / Jedaia / oc Den Sophantie søn til / til en thufommelse i HERRERIS Tempel. De de skulle kommelongt fra / som skulle bygge paa HERRERIS Tempel / Da skulle i fornemme / at den HERRER Sebaoth haffuer sent mig til eder. De der skal ste / Om i ville lyde HERRERIS eders Guds vøst.

VII.

Chisleu.

De der stede i det fjerde Darj Kongis aar / At HERRERIS ord stede til Sachariam / paa den fjerde dag i den niende maanet / som kaldis Chisleu / der Sareser oc Regemanelech / met deris Folk / sende til Bethel at bede faar HERRERIS / oc lode sig til Presterne / som vaare omkring den HERRERIS Sebaoths Huff / oc til Propheterne / Skal ieg end nu græde i den femte maanet / oc end nu affholde mig / som ieg haffuer giort i nogle aar.

De den HERRERIS Sebaoths ord stede til mig / oc sagde / Tale til alt Folket i Landet / oc til Presterne / oc sig / Der i fastede oc sørgede i den femte oc i den siende a Nand / i disse halffierdesinds tiue aar / Haffue i da saa fastit faar mig: Eller der i ode oc drucke / Haffue i icke da ædit oc druckit faar eder selfue: Er der icke det / som HERRERIS lod predicke ved de fremfarne Propheter / der Jerusalem vaar besæt met Folk / oc haffde offuerflodighed met sine Stræder der omkring / oc den tid der bode Folk / baade mod Syden oc i Dalene.

Exod. 22.
Esaia 1.

De HERRERIS ord stede til Sachariam / oc sagde / Saa siger den HERRER Sebaoth / Ommer ret / oc gøret mislindhed oc barmhiertighed huert mod sin Broder. De gøret icke Enckerne / faderløse / Fremmede eller Fattige / nogen vræt / oc ingen skal tencke noget ont mod sin Broder i sit hierte. a Den de vilde icke giffue act paa / oc vende ryggen til mig / oc de stoppede deris øren til / at de skulde icke høre. De stickete deris hierte / som en Demant / at de skulde icke høre Louen oc ordene / huilcke den HERRER Sebaoth sende i sin Nand / ved de fremfarne Propheter.

Aff huilcket den HERRERIS Sebaoths store vrede er kommen / De der er saa stæet / som det

der bleff prædicket/ oc behøvede icke/ Saa vilde ieg oc icke høre/ der de robre / siger den HERRE
 R E Sebaorth. Saa haaffuer ieg bortsprid dem iblant alle Hedningene / som icke kende dem/
 oc Lander bleff øde effter dem/ at ingen vandrede eller bodeder vdi / Oc der Edle Land bleff
 giort til en ødeleggelse.

VIII.

HERRE S ord stede til mig/ oc sagde / Saa siger den HERRE
 Sebaorth/ Jeg haaffuer verit meger nidker offuer Zion / oc ieg haaffuer i stor
 vrede verit nidker offuer hende. Saa siger HERRE / Jeg vender mig
 igen til Zion/ oc vil bo i Jerusalem / At Jerusalem skal kaldis Sandhedens
 Stad/ oc den HERRE JS Sebaorths Bierg/ it helligheds Bierg.

Saa siger den HERRE Sebaorth/ Der skulle end nu her effter bo i Jerusalems Gader
 gamle Mand oc Qvinder/ oc de som gaa met staff aff stor Alder. Oc Stadens Gader skulle
 vere fulde aff Dreng oc Piger/ som skulle lege paa hendis gader. Saa siger den HERRE
 Sebaorth / Tæcker dem saadant at vere vnueligt faar dette offuerbleffne Folkis øyen i den
 ned / Skulde der der faare vere vnueligt faar mine øyen / siger den HERRE Sebaorth:
 Saa siger den HERRE Sebaorth/ See/ Jeg vil frelse mit Folk fra Lander mod Østen / oc
 fra Lander mod Solens nedgong / Oc ieg vil føre dem frem / at de skulle bo i Jerusalem / Oc
 de skulle vere mit Folk/ oc ieg vil vere deris Gud / i Sandhed oc Retferdighed.

Saa siger den HERRE Sebaorth/ Stercker eders hender/ i som høre disse ord/ i denne
 tid/ ved Propheternis munde/ paa den dag/ som den HERRE JS Sebaorths Huffs grunde
 uol er lagt/ at Tempelen skal opbyggis. Thi at faare disse dage vaare Venniskenis arbejde
 forgesuis/ oc Durenis arbejde vaar intred/ oc dem vaar ingen Fred for døffuelse / som droge
 vdi oc ind/ Men ieg loed alle Venniste gaa/ huer emod sin Væste. Men nu vil ieg icke saa fare
 ved dette Folkis offuerbleffne/ som i de fremfarne dage / siger den HERRE Sebaorth.
 Men de skulle vere Fredsens sæd/ Vintæret skal giffue sin Fruct/ oc Lander skal giffue sin Gød
 de/ oc Himmelen skal giffue sin Dug/ Oc ieg vil lade dette Folkis offuerbleffne/ beside alt saa
 dant.

Oc det skal ske/ Lige som i aff Juda Huff oc aff Israels Huff vaare en Forbandelse iblant
 Hedningene/ Saa vil ieg frelse eder/ At i skulle vere en Velsignelse/ Frexter eder ekon intred / oc
 stercker eders hender. Saa siger den HERRE Sebaorth / Lige som ieg reuæte at plass
 ue eder/ der eders Forfedre forvænde mig/ siger den HERRE Sebaorth / oc ieg angrede der
 icke/ Saa reuæte ieg nu om igen/ at gøre vel i disse dage mod Jerusalem oc Juda Huff / Frex
 ter ekon intred.

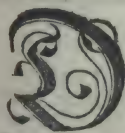
Men dette er det i skulle gøre/ Den ene tale Sandhed met den anden / Oc dømmet ver/
 oc stikker Fred i eders Porte. Oc ingen reuæte noget Ont i sit hierte mod sin Væste / Oc elfter
 icke falske Eder/ Thi ieg hader alt saadant/ siger HERRE.

Oc den HERRE JS Sebaorths ord stede til mig / oc sagde / Saa siger den HERRE
 Sebaorth/ Den siendis/ semtis/ siuendis oc tiendis Vaaenedis Faste / skulle bliffue Juda Supra 7.
 Huff til glæde oc fryd/ oc til gladelige aars høyrider/ Elfter alene Sandhed oc Fred.

Saa siger den HERRE Sebaorth/ Der skulle end nu komme meger Folk / oc mange
 Stræders Borgere/ oc den ene Strada Borgere skulle gaa til den anden/ oc sige/ Lader oss gaa
 oc bede saar HERRE / oc til at søge den HERRE Sebaorth / Vi ville gaa met eder.
 Saa skulle mange Folk oc Hedninge komme i hobe tal / til at søge den HERRE Sebaorth
 i Jerusalem / at bede saar hannem.

Saa siger den HERRE Sebaorth / paa den tid / skulle thi Mand drage aff allehonde
 Hedningers Tungemaal / oc paagriffue en Jødisk Mand ved Kiortel geren/ oc sige/ Vi ville
 gaa met eder/ Thi vi høre at Gud er met eder.

IX.

Enne er den Vyde/ om huilken HERRE taler offuer Hadrach Hadrach.
 Land / oc offuer Damascen/ paa huilken der forlader sig (Thi HERRE
 R E seer til Vennistene oc til al Israels Slect) Oc til Hamath/ som Hamath.
 grendzer met hende/ Offuer Tyus oc Sidon / som ere meger vife. Thi at Tyus.
 Tyus bygger Befestninger / oc saffner Sølf som sand / oc Guld som Sidon.
 stam paa Gaden. Men see/ HERRE skal forderffue hende/ oc sla hendis Væst / som
 hun haaffuer paa Haaffuer/ at hun skal vere som den der er opbrent met Ild. Esaiæ 23.
 Ezech. 26.

Vaar

Sacharias

Philisternis
Land.
Esaia. 17.
Jeremie. 48.
Ezech. 25.

Naar Ascalon der seer/ da skal hun fryete/ oc Gasa skal vorde bange/ Der til skal Efron
bedrøffuis/ naar hun der seer. Thi der skal vere vde met Kongen aff Gasa/ oc mand skal icke bo
i Ascalon/ Der skulle bo Fremmede i Asdod/ oc ieg vil opsycke Philisternis bram. Oc ieg vil ta
ge deris Blod aff deris mund/ oc deris Verslyggelighed fra deris tender/ at de skulle oc vere off
uerbleffne til vor Gud/ at de skulle bliffue som Føisterne i Juda/ oc Efron som Jebusitene.
Oc ieg vil self vere Leyren omkring mit huff/ at der skal icke gøris behoff at staa eller gaa bort
oc igen/ at Driffueren skal icke mere fare offuer dem/ Thi ieg haffuer nu seer til dem met mine
Øyen.

Matth. 21.

Nen glæd dig meget du daatter Zion/ och du Jerusalems daatter fryde
dig/ See/ din Konge kommer til dig/ en Retsferdig/ och en Hølpere/ fattig/
oc rider paa en Åsen/ oc paa en Åsenindis vng fole/ Thi ieg vil bort tage Vaagne/
ne fra Ephraim/ oc Vestene fra Jerusalem/ oc Strids buene skulle sønder slaff/ thi hand skal
lære Fred iblant Hedningene/ oc hans Herredømme skal vere fra at Daff tit ic ander/ oc fra Dan
der indtil Verdens ende.

Psal. 72.

Psal. 95.

Du lodst oc dine Fanger aff Kulen/ som inted Vand er vdi/ ved din Pactis Blod. Saa
vender eder nu til Befestningen/ I som ligge fangne i haaber/ thi ieg vil i dag kundgøre der/
oc betale dig dubbelt. Thi ieg haffuer spent mig Juda til en Bue/ oc rustet Ephraim/ oc ieg vil
opuecke dine børn Zion/ mod Gæker lands Børn/ och ieg vil sette dig/ som en Kamps succ.
Oc HERRE I skal obenbaris offuer dem/ oc hans Pile skulle vdfare/ som Liuner/ och den
HERRE HERRE skal blæse Basunen/ oc hand skal traade frem/ som storm fra synden.

Esaia. 66.

Den HERRE Sebaorh skal besterme dem/ Ir de skulle opluge/ oc met stenslinger
ruinge dem vnder sig/ at de skulle dricke oc buldre lige som aff Vin/ oc bliffue fulde som begere
oc som Alterens Nigene. Och HERRE deris Gud skal hielpe dem paa den tid/ lige som
for Folkis hiord/ Thi hellige Scene skulle oprexis i hans Land. Thi huad haffue de gaar for
andte/ oc huad haffue de deyligt for andte/ Korn/ opføder vng Dreng/ oc Afost Jomfruer.

Matth. 9.

Ala beder nu affren Regn aff HERRE I/ Saa skal HERRE I gøre
styre/ oc giffue eder Regn nock/ til al Gøde paa marken. Thi Affgudene
tale idel Nøye/ oc Spaamendene see idel Løgn/ och tale forfængelige Dros
me/ oc deris trost er inted/ Derfaare fare de vild/ som en Hiord/ och ere vane
smectige/ effterdi der er ingen Hyrde.

Min vrede er grum offuer Hyrderne/ oc ieg vil hiemsøge Buckene/ thi den HERRE
Sebaorh skal hiemsøge sin Hiord/ som er/ Juda huff/ och hand skal berede dem/ lige som en
pyrdit Vest til strid. Hiørner/ Sømet/ Strids buen/ oc Driffueren skulle alle komme bort fra
dem/ Oc de skulle alligeuel/ vere som Kemper/ der nedtræde skarn paa gaden i strid/ och skulle
stride/ thi at HERRE I skal vere met dem/ at Reysenerne skulle bestemme. Oc ieg vil styre
Juda huff/ oc redde Josephs huff/ oc ieg vil indsette dem igen/ thi ieg forbarmer mig offuer
dem/ Oc de skulle bliffue som de vaare/ der ieg icke haffde bort fast dem/ thi ieg HERRE I
deris Gud vil bønne dem.

Exo. 14.

Och Ephraim skal bliffue som en Kempe/ och deris hjerter skal glædis/ lige som aff Vin/
Der til skulle deris Børn see der/ oc glæde dem/ at deris hjerter fryder sig i HERRE I. Jeg
vil blæse til dem/ oc samle dem/ thi ieg vil seelse dem/ Oc de skulle formere dem/ lige som de for
merede dem før. Oc ieg vil Saa dem iblant Folkene/ at de skulle ihukomme mig i Landene
longt borte/ Oc de skulle leffue met deris Børn/ oc komme igen. Thi ieg vil føre dem igen aff
Egypti land/ oc ieg vil samle dem aff Assyrien/ oc ieg vil føre dem i Gileads land oc Libanon/
at mand skal icke finde dem. Och hand skal gaa igennem angistens Daff/ och sla Belgerne i
Daffuet/ at alle dybe Vand skulle forøris/ da skal den bram i Assyrien nedtryctis/ oc Spiren
i Egypten skal afflade. Jeg vil styrcke dem i HERRE I/ at de skulle vandre i hans Daff/
siger HERRE I.

XI

Plad dine døre Libanon/ at Jlden skal fortære dine Cedar træ. Hylert i Gra
ne træ/ thi Cedarne ere faldne/ och den herlige Bygning er forstyrret. Hylert i
Basans Eger/ thi den veldige Skou er omhuggen. Mand høret Hyrderne
bysle/ thi Jordanens bram er forstyrret. Mand høret de vng Louer
Saa siger HERRE I min Gud/ Vocte Slacte Faar/ Thi deris Herres slactedem/ oc
de holde

de holde det faar ingen synd/ De selie dem/ oc sige / Cossuere vere HERRE / Jeg er nu
Rig/ Oc deris Hyder spare dem icke. Der faare vil ieg oc icke mere spare Indbyggerne i Lan-
det/ siger HERRE/ Oc see/ Jeg vil lade komme Folkene huer i den andens haand/ oc i
hans Kongis haand/ at de skulle nedsla Lander/ oc ieg vil icke redde dem fra deris haand.

Oc ieg vocrede Slacte faar/ for de elendige Faars skyld/ Oc ieg tog tho Straffue til mig/
Den ene kallede ieg Sød/ Den anden kallede ieg De/ oc vocrede Faarene. Oc ieg ødelagde
tre Hyder i en maaner/ Thi ieg kunde icke lide dem/ Saa vilde de oc icke haffue mig. Oc ieg
sagde/ Jeg vil icke vocre eder/ Huad som dør/ det dør/ Huad som vansmeectis/ det vansmeectis.
Oc de Offuerbleffne skulle huer øde den andens Rød.

Oc ieg tog min staff/ Sød/ oc sønder brød den/ at ieg vilde bort tage min Pact/ som ieg
haffde gjort met alle Folk/ Oc hun bleff bort ragen samme dag. Oc de Elendige Faar/ som
hulde met mig/ merckte der paa/ at der vaar HERRE Sød. Oc ieg sagde til dem/ Bør
hager eder der/ saa bærer frem/ saa meger som ieg gelder/ Om i icke ville/ saa lader det vere/ Oc
de veyde saa meger som ieg galt/ tre diue Spilspendinge. Oc HERRE sagde til mig/
Rast dem hen/ at de giffuis Paatemageren/ Vey en diabelig Sum/ for huilcken ieg vaar
vurder aff dem. Oc ieg tog de tre diue Spilspendinge/ oc kaste dem i HERRE S Huff/
at de skulde giffuis Paatemageren.

Matth. 27.

Oc ieg sønder brød min anden Staff/ Vey/ at ieg skulde bort tage Bysdrefaber mellem
Juda oc Israel.

Oc HERRE sagde til mig/ Tag end nu til dig en daarligh Hydis Rødstaff/ Thi
see/ Jeg vil opuecke Hyder i Lander/ Som icke skulle lede effter det Vansmeectede/ De skulle
icke søge der Sønder flagne/ oc icke hede det som er sønder byr/ Oc ey heller besøge det som
kæstet er/ Men de skulle øde de Fedis Rød/ oc sønder ruffue deris klæffue. O Affguders Hyr-
der/ som forlade Horden/ Suerder komme paa deris Arm oc paa deris høyre øre/ Deris Arm
skal vifne/ oc deris høyre øre skal bliffue mørckt.

Ezech. 34.

XII.

Dette er HERRE S ordz Byrde offuer Israel/ siger HERRE/
Som vdbreder Himmelen/ oc grundfester Jorden/ oc skaber Aenniskens
Aande i hannem. See/ ieg vil gøre Jerusalem til et Snublebegere iblant alle
Folk/ som ere trint omkring/ Thi det skal oc gelde Juda til/ naar Jerusalem
beleggis. Dog paa samme tid/ vil ieg gøre Jerusalem til en Tung sten/ for alle Folk/ Alle som
ville bort løffe hannem/ skulle sønder skere dem paa hannem/ Thi alle Nedninge paa Jorden
skulle forsamle dem mod hannem.

Paa den tid/ siger HERRE/ Vil ieg gøre alle Heste sty/ oc deris Kysenere bange/
Men ieg vil haffue mine øyen obne offuer Jerusalem/ oc plaffue alle Folkens Heste met
blindhed. Oc Førsterne i Juda skulle sige i deris hjerre/ Lader eton Jerusalems Børgere vere
trøstige/ J den HERRE Sebaoth deris Gud.

Paa den tid/ vil ieg gøre Juda Førster til en gloende Den i træ/ oc til Bluff i straa/ At de
skulle fortære baade paa den høyre oc venstre side/ alle Folk trint omkring/ Oc Jerusalem skal
oc bliffue fremdelis/ paa hendis sted i Jerusalem. Oc HERRE skal frelse Juda bolige/
lige som i foridum tid/ Paa det at Davids Huff skal icke for høyr rose sig/ ey heller Jerusalems
Børgere mod Juda. Paa den tid/ skal HERRE besterne Børgerne i Jerusalem/ oc
der skal ste/ At/ huilcken som er stegbelig paa den tid iblant dem/ hand skal vere som David/
Oc Davids Huff skal vere som Guds Huff/ lige som HERRE S Engel faar dem.

Oc paa den tid/ vil ieg tencke at vdflette alle Nedningene som ere dragne mod Jerusalem.
Men offuer Davids Huff/ oc Jerusalems Børgere vil ieg vdgyde Naadens oc
Bønens Aand/ Thi de skulle see til mig/ huilcken de haffue igennem stungit/
Oc de skulle klage offuer hannem/ lige som mand klager et eniste Barn/ oc de skulle bedrøffue
dem offuer hannem/ lige som mand bedrøffue sig for det første Barn.

Ioan. 19.

Paa den tid/ skal der bliffue et stor Klagemaal i Jerusalem/ lige som det vaar haff
dadimon paa Aegiddons Aarek. Oc Lander skal klage/ huer Sleect besynderlige/ Davids
Huffis Sleect besynderlige/ oc deris Huffruer besynderlige/ Nathans Huffis Sleect besynderli-
ge/ oc deris Huffruer besynderlige. Leui Huffis Sleect besynderlige/ oc deris Huffruer besyn-
derlige. Simeis Sleect besynderlige/ oc deris Huffruer besynderlige. Lige saa alle offuerbleffne
Sleecter/ huer besynderlige/ oc deris Huffruer oc saa besynderlige.

4. Reg. 24.

2. Paral. 35.

XIII.

Malachias

Zacharias

In den tid/ skal Davidz Huff och borgerne i Jerusalem faa en fri
aaaben Kilde mod Synd oc Wienighed.

Paa den tid/ siger den HERRE Sebaoth/ vil ieg opbygge Iffguders naaff
aff Lander/ at mand skal icke mere ihukomme dem/ Der til vil ieg och vddiffue
Propheterne oc vorene Lander aff Lander. Der skal saa gaa / Om nogen spaa
ydemere/ skulle hans Fader oc Moder/ som hannem afflede / sig til hannem/
Du skal icke leffue/ Thi du taler løgn i HERRETS Naaff/ Oc saa skulle hans Fader och
Moder/ som afflede hannem/ igennem stinge hannem / naar hand spaa.

Thi der skal ske paa den tid/ at Propheterne skulle bestaa mer skamme/ mer deris Syn/ naar
de spaa der om/ Oc de skulle icke mere søris i laadne Raader/ mer huilcke de bedrage/ men hand
skal sige/ Jeg er ingen Prophete/ men en Algermand / thi ieg haaffuer riene i Jennisten aff min
Vngdom. Och om mand da siger til hannem / Duad er det for Saar i dine Hender : Da skal
hand suare/ ieg er saa slagen i deris Huff/ som haaffue mig ker.

Du Suerd/ gør dig rede/ offuer min Hyrde/ oc offuer den mand/ som er min i Teste/ siger
den HERRE Sebaoth/ Sla Hyrden / saa skal Hiorden atspie sig / Saa vil ieg
vende min haand til de smaa. Oc der skal ske/ At i huilcket Land som ere tho Dele / siger
HERREN / de skulle opbyckes oc forgaas / oc den tredie Del skal offuer bliffue der vdi. Och
den samme tredie Del vil ieg føre igennem Jlden oc gøre den klar/ som Sølf klaris/ oc proffue
den/ som Guld proffuis. De skulle kalde paa mit Naaff/ och ieg vil bønheare dem/ ieg vil sige/
der er mit Folck/ oc de skulle sige/ HERRE min Gud.

2. Reg. 18.

Matth. 26.
Mar. 14.

XIII

Sce/ HERRETS tid kommer/ at mand skal vddele dit Koff i dig. Thi ieg
vil samle allehonde Nedninge til strid mod Jerusalem. Oc Staden skal vundis/
Hufene skulle røffuis / oc Quinderne skulle skendis. Och halffdelen aff Staden
skal bort søris fangen/ oc der offuerbleffne Folck skal icke opbyckes aff Staden.

Den HERREN skal drage vd / och stride mod de samme Nedninger/
lige som hand pleyer at stride/ i krige tid. Och hans Foder skulle den tid staa paa
Diebierg/ som ligger hof Jerusalem mod Osten/ och Diebierget skal atfflies mit i thu fra
Osten indtil Vesten/ gantste vurt fra huert andet/ At den ene halffdel aff Bierget skal giffue sig
mod Norden/ oc den anden mod Synden. Oc i skulle fly for saadan Dal/ emellem mine Bierg/
Thi Dalen/ mellem Biergene skal recke indtil Azal / Oc i skulle fly / lige som i flyde for Jord/
stelsfuer i forduin tid/ i Vfia Juda Kongis tid. Da skal HERREN min Gud komme/ oc als
le Helgene mer dig.

Amos. 1.

Paa den tid skal der intet Liuff vere/ men Kuld och fraast. Och der skal vere en dag/ som
HERREN kender/ huereken dag eller nat / men om afftinen skal der bliffue liuff. Paa den
tid/ skulle ferske vand flyde aff Jerusalem/ Halffdelen til Naaffet/ mod Osten/ och den anden
halffdel til det yderste Naaff/ Oc der skal vere baade / Sommer oc Vinter.

Oc HERREN skal vere Konge offuer alle Land. Paa den tid skal HERREN ekon
vere en/ oc hans Naaff ekon it. Oc mand skal gaa omkeing i alt Lander/ lige som paa en maect/
fra Gibe indtil Rimon/ synden til Jerusalem/ thi hun skal opbyges oc bliffue til hendis sted/
fra Ben Jamins port indtil den første Portis sted / ind til Hsine porten / och fra Hananeels
taarn ind til Kongens Vin perse. Oc mand skal bo der vdi/ oc der skal icke mere vere Vand/ thi
Jerusalem skal bo gantste tryggelige.

Och der skal vere Plaffuen/ mer huilcken HERREN skal plaffue alle Folkene/ som
haaffue stridet mod Jerusalem/ deris Rød skal forraadne/ den stund de end nu staa paa deris søs
der/ oc deris Øyen skulle forraadne i Hullen/ oc deris Tunger skulle forraadne i Vunden.

Paa den tid skal HERREN opuecke it stort bulder iblant dem / At den ene skal tage den
anden ved haanden/ oc legges sin haand paa den andens haand. Thi Juda skal oc stride mod
Jerusalem/ At alle Nedningis Gods som er trine om feing/ skal forsamlis/ Guld/ Sølf/ Klee/
der offuer maade meget. Oc saa skal da Plaffuen gaa / offuer Vestene/ i Vulerne/ Camelerne/
Alene/ oc allehonde Diur/ som ere i den samme Dær/ lige som de andre ere plaffuede.

Oc alle offuerbleffne iblant alle Nedningene/ som droge mod Jerusalem/ de skulle aartlige
komme op/ at bede til Kongen/ den HERRE Sebaoth / och at holde Loffaleenis høytid.
Den huilcken Slect paa Jorden som icke kommer op til Jerusalem at tilbede Kongen / den
HERRE Sebaoth/ offuer dem skal der icke regne. Oc om Egyptrenis Slecter icke droge op
oc kom

Esaix. 5

Prophete.

XCVII.

de komme/Da skal det oc icke regne offuer dem. Det skal vere Plaffuen/ met huilcken HERR
skal plaffue alle Nedninge/ som icke opkomme at holde Loffsalernis høyrtd/ Thi det
skal vere Egypterne oc alle Nedningene en synd/ som icke opkomme at holde Loff
salernis høyrtd. ¶ Paa den tid/ skulle Hestenis Ruffning vere HERR
HERR hellige/ Oc Røddene i HERRENS Duff skulle
vere/ lige som Beckene faar Alteret. Thi at alle
Rødder/ baade i Jerusaleem oc Juda/ skulle
vere den HERRS Sebaorth
hellige/ Saa/ at alle/ som ville offere/
skulle komme oc tage de samme/ oc kaage i dem/ Oc
der skulle ingen Cananiter mere vere i den
HERRS Sebaorths
Duff paa den tid:

Ende paa Sacharias Prophete.

Malathias Prophete.

I.

Menne er Byrden/ som HERR

HERR tralede mod Israel/ ved Malathiam. Jeg haff
uet eder før/ siger HERRS Saa sig i/ Huor
mer haffuer du oss før/ Er Esau icke Jacobs Brøder/
siger HERRS: Alligeuel haffuer ieg Jacobs
før/ Oc hadede Esau/ oc gjorde hans Bierg øde/ oc
hans Aff til Drageris Dicken. Oc om Edom vilde
sige/ Wi ere forderffuede/ Men wi ville komme igen/
oc opbygge der øde igen/ Saa siger den HERRS
Sebaorth/ Skulle de bygge/ Da vil ieg affbyde/ Oc
der skal kaldis det forderffuede Landemercke/ oc it folk/
paa huilcket HERRS er ved euindelige/ Der skulle eders øyen see/ oc i skulle sig/ HERR

Gene. 25.
Roma. 9.

Abdia 1.

paa huilcket HERRS er ved euindelige/ Der skulle eders øyen see/ oc i skulle sig/ HERR

HERR er herlig i Israels Landemercke.
Sønnen skal ere sin Fader/ oc Tienere sin Herre/ Er ieg nu Fader/ huor er min ere: Er
ieg Herre/ Huor lunde frycter mand mig/ siger den HERRS Sebaorth/ til eder Priester/ som
foracte mit Taffin. Saa sig i/ Huor mer foracte wi dit Taffin: Der mer/ at i offere wrent Brød
paa mit Altare. Saa sig i/ Huor mer offere wi dig wrent: Der mer/ at i sig/ HERRS
Brød er foracter. Oc naar i offere it Blint/ Da maa der icke hede ont/ oc naar i offere noget Halc
eller Siug/ da maa der icke heller hede ont/ Væder din Første/ Huad gelder det/ om
du bliffuer hannem tacknemmelig/ Eller om hand skal see til din Persone/ siger den HERRS
Sebaorth.

Exodi 20.

Saa beder nu Gud/ at hand vil vere off naadig/ Thi saadan er steet aff eder/ Men i/
Afhand skal see til eders Persone/ siger den HERRS Sebaorth: Huor er oc iblant eder/ som
heker en Dø: I oprende oc icke Ild paa mit Altare forgefuis/ Jeg haffuer ingen behagelig
hed til eder/ siger den HERRS Sebaorth/ Oc adofferet aff eders Hender er mig icke
tacknemmeligt.

Men mit Taffin skal bliffue herligt iblant Nedningene/ fra Solens Dpgong oc til hend
dis Nedgong/ oc der skal gøres tægt i alle Støder i mit Taffin/ oc offeris it reent adoffer/
Thi mit Taffin skal bliffue herligt iblant Nedningene/ siger den HERRS Sebaorth:

R e Men

Malachias

¶ Den i vanhellige hannem/ i det at i sige/ **HERRS** Bøder ihelligt/ oc hans
Doffer er foractit/ mer hans Nad/ oc i sige/ See/ der er et on møy/ oc i sla der saa hen i Dæret/
siger den **HERR** Sebaoth. Oc i offre der/ som er røffuit/ halt oc suget/ och i offre der aff
Nadoffer/ Skulde saadant vere mig behageligt aff eders haand/ siger **HERR**: For
bandit er den Bedrager/ som haffuer en Hand i sin Njord/ oc naar hand gør it Løffe/ da off-
rer hand **HERR** der som inred duet/ Thi Jeg er en stor Konge/ siger den **HERR**
Sebaoth/ oc mit Taffn er forferdeligt iblant Nedningene.

II.

Snu i Priester/ dette Bud gælder eder. Om i icke høre det/ ey heller legge det paa
hjerter/ at i skulle giffue mit Taffn ere/ siger den **HERR** Sebaoth/ Da
skal ieg sende Forbandede iblant eder/ och formaledide eders Velsignelse/ Ja
ieg skal forbande dem/ fordi at i ville icke tage der til hjerter. See/ Jeg vil for-
bande eder oc eders Sæd/ oc kaste eders Helligdagis Skarn i eders ansigte/ och der skal henge
ved eder.

Saa skulle i da fornemme/ at ieg sende saadant Bud til eder/ at der skulde vere min Pact
mer Levi/ siger den **HERR** Sebaoth. Thi min Pact vaar mer hannem til Liff och Fred/
oc ieg gaff hannem fryct at hand fryctede mig/ oc skyde for mit Taffn. Sandhedens Lou vaar
i hans Mund/ oc der bleff inred ont fundet i hans Læbe/ Vand vandrede faar mig feedsom-
melig oc versindig/ oc omuende mange fra synden. Thi Priestens Læbe/ skulle beuare Lædomen
at mand skal søge Louen aff hans mund/ Thi hand er den **HERR** Sebaoths Engel.

¶ Den i ere afftraadne aff veyen/ oc forarge mange i Louen/ oc i haffue sønderbrudt Levi
pact/ siger den **HERR** Sebaoth. Derfaar haffuer ieg oc gjort eder/ at i ere foractede och
uærdige faar der ganste Folk/ den stund at i holde icke mine veye/ oc see til Personerne i Lo-
uen. Thi haffue vi icke alle en Fader/ Haffuer icke en Gud skabt oss? Huorfaar foractere vi da
den ene den anden/ oc vanhellige den Pact/ som er gjort mer vore Fæder/ Thi Juda er bleffuen
en Foractere/ och der steer Verslyggelighed i Israel och i Jerusalem/ Thi Juda vanhelliger
HERRS hellighed som hand elsker/ och boler mer en fremmet Guds daatter. Den
HERR skal oprykke/ aff Jacobs bolige/ den som saadant gør/ baade af Vestre oc Dis-
ciple/ oc den som bær den **HERR** Sebaoth Nadoffer.

Fremdelis gøre i oc der/ at der er idel raare oc graad oc suck faar **HERRS** Alter/
at ieg gider icke mere seer til Nadofferet/ ey heller anamme noger tacknemmelige aff eders
hender. Oc saa sige i/ Huorfaar der/ fordi at **HERR** haffuer opøst din Vngdom mel-
lem dig oc din Nustru/ som du foractet/ Saa som hun er dog din Staldbooder/ oc din Pacts
Nustru.

Saa gjorde den Eniste icke/ oc hand haffde alligeuel en stor Aand/ Den huad gjorde den
Eniste/ Hand søgte den Sæd aff Gud (som hannem vaar tilfagt)

Der faar/ saa seer eder faare/ for eders Aand/ och ingen foractet sin vngdoms Nustru.
¶ Den huosom hende hader/ hand lade hende fare/ siger den **HERR** Israels Gud/ oc giff-
ue hende forredelighedsens recte/ aff sine Klæder/ siger den **HERR** Sebaoth. Derfaar/
seer eder faar/ for eders Aand/ oc foractet dem icke.

J gøre **HERR** villig/ ved eders tale/ Saa sige i/ huor mer gøre vi hannem wils-
lig/ Der mer/ at i sige/ Huo der gør ilde/ den behager **HERR**/ oc hand haffuer lyst til
hannem/ Eller huor er den Gud/ som straffer?

III.

Matth. II.
Mar. I.

See/ Jeg vil sende min Engel/ som skal berede veyen faar mig. Oc **HERR**
skal snart komme til sit Tempel/ huilcket i søge/ och Pac-
tens Engel/ som i begære. See/ hand kommer/ siger den **HERR**
Sebaoth/ Den huosom skal kunde raale hans tilkommelsis Dag/ Och huosom skal
bliffue bestandig/ naar hand skal obenbaris/ Thi hand er som en Guldsmeds Jld/ och som en
Tuerterstis Sebe. Hand skal siede oc smelte/ och rense Sølfuor/ Hand skal rense och klar gøre
Levi bøn/ som Guld oc Sølf/ Da skulle de bære **HERR** Nadoffer i Rerferdighed/
oc Juda oc Jerusalems Nadoffer skal vere **HERR** behageligt/ som tilfom och faar
mange Aar. *

¶ Oc ieg vil komme til eder oc straffe eder/ oc vil vere it snart Vidni byrd/ mod Traaldærlé/
Dor.

Doislarle oc Aenedere/oc mod dem som gøre vold oc vræt/mod Daglønere/Viduer oc fa-
derløse/oc vndertrycke Fremmede/oc icke frycte mig/ siger den HERRE Sebaoth. Thi ieg
er HERRE/ som icke liuger/ Oc det skal icke vere aldelis vde met eder Jacobs bøn.

I haaffue altid affuigit fra eders Fedris tid fra mine Bud/oc haaffue icke holdet dem. Saa
omrunder eder nu til mig/ Saa vil ieg oc vende mig til eder/ siger den HERRE Sebaoth.
Saa sig i/ Huor vdi skulle wi omruende oss? Er der ret/ at it Aenniste skuffer Gud/ Som i
stuffer mig? Saa sig i/ Huor met stuffer wi dig? Ater Tiende oc Løffe offer. Der faare ere i oc
forbandede/ at alting forsuinder vnder eders Hender/ Fordi at i stuffer mig alle sammen.

Men bærer den gantske Tiende i mit Kornhuff/ at der er mad i mit Huff/ Oc proffuer
mig der vdi/ siger den HERRE Sebaoth/ om ieg skal icke oplade eder Himmelens Vins-
due/oc skal vdgdyde Velsignelse offuer sigdige. Oc ieg vil straffe Spæderen/ at hand skal icke
forderffue eders Fruct paa Aarcken/oc Vintret skal icke vere eder vfructsommeligt paa ager-
ren/ siger den HERRE Sebaoth. At alle Hedninge skulle puse eder salige/ Thi at i skulle
vere it kaasteligt Land/ siger den HERRE Sebaoth.

I tale haart mod mig/ siger HERRE. Saa sig i/ Huad tale wi mod dig? I det/ at i
sigi/ Det er forgesfuit/ at mand tiener Gud/ Oc huad hielper der at wi holde hans Bud/ oc
føre it haart Løffnet faar den HERRE Sebaoth? Der faare puse wi foracere/ Thi at de
Wgudelige saa fremgong/ De fiste Gud/ oc der faar en god ende met dem alle.

Men de Gudfryetige troste dem saa iblant huert andre/ HERRE mercker det oc ho-
rer det/ oc der er it Tanckebrieff/ faar hannem bescreffuit/ dem som frycte HERRE/ oc
tencke paa hans Naaffn. De skulle vere min Eyedom (siger den HERRE Sebaoth) paa den
dag/ som ieg vil gøre/ Oc ieg vil spare dem/ som en Aand sparer sin Søn/ som hannem tie-
ner. Och i skulle der emod see igen/ huad skilfynsse der er mellem de Retferdige/ oc de Wgus-
delige/ oc mellem dem som tiene Gud/ oc dem/ som icke tiene hannem.

III.

Sisee/ Der kommer en dag/ hand skal briende/ som en Den/ Da skulle alle
foracere oc Wgudelige vere halm/ oc den tilkommendis Dag skal optende
dem/ siger den HERRE Sebaoth/ oc skal huertken lade dem Røder eller
Quiste. Men Retferdighedens Sol skal opgaar faar eder/ som
frycte mit Naaffn/ oc Salighed vnder de samme Vinger/ Oc i
skulle gaa vdi oc ind/ oc voppe til som Fede Kalfue. I skulle vndertræde de Wgudelige/ Thi de
skulle vere aske vnder eders Føder/ paa den dag/ som ieg vil gøre/ siger den HERRE Se-
baoth.

Kommer Aosemin Tieneris Louihu/ huilken ieg besol hannem/ paa Noiebs
Bierg/ til al Israels/ met Budene oc Ratten. I See/ ieg vil sende eder

Eliam Prophete/ for end den store oc forferdelige

HERRE S Dag kommer. Hand skal

omruende fedrenis hierte til Bøinene/

oc Bøinens hierte til de

ris fedre/ At ieg skal icke komme/ oc

sa Jorderig met Band.

Exodi 20.

Matth. 11.

Marci 1.

Lucæ 1.

~ Ende paa Malachias ~
Prophete.

NEWTON

1687

III

THE PRINCIPLES OF MATHEMATICS

R Porrypha/det ere de Bø-
ger/ som icke holdis lige ved den hellige
Scrifft/ oc ere dog nyttelige oc
gode at læse/som ere.

- I Judich.
- II Sapientia.
- III Tobias.
- III Syrach.
- V Baruch.
- VI. Maccabeorum.
- VII It stycke aff Esther.
- VIII It stycke aff Daniel.

Re m Judiths

Judiths Bog.

I.

Rpharat de Meders Konge/

haffde sommet mange Land oc Folket vnder sig/ oc bygde en stor veldig Stad / den kallede hand Ebarana. Hand gjorde hans Aare aff idel huggen Sten/halfs fierdesinde tiue alne høye / oc tredieue alne tycke. Men hand gjorde hans Taarn hundrede alne høye / oc tiue alne tycke i firekant / Oc hand gjorde Stadz portene saa høye som Taarn. Oc hand tradsede paa sin Aare / oc store Stridsbar.

Men Nabogodonosor Kongen aff Assyrien / regerede i den store Stad Ninive / oc stridde i sit Kongerige tolfte aar mod Rpharat. Oc de Folk som bode hof marc som kaldis Ragau / huilken som i fordom tid hørde Arioch Kongen aff Elassar til.

Da bleff Nabogodonosors Rige mectigt / oc hans hierte stolt. Oc hand sende Bud til alle som bode i Cilicien / Damascon / paa Libanon / Carmel oc i Redar / oc til dem i Galilea / oc paa Esdreloms store marc / Oc til alle dem som vaare i Samaria / oc paa hin side Jordan / indtil Jerusalem / Oc i det gangste Land Gesem / indtil Aorlands Bierge. Til alle dem sende Nabogodonosor Kongen aff Assyrien Bud. Men de forarede der alle / oc lode Budene drage hjem igen mer skamme. Da bleff Kong Nabogodonosor meget vred / mod alle disse Land / oc soer ved sin Kongelige Stool oc Rige / at hand vilde heffne sig paa alle disse Land.

II.

Det trettede Nabogodonosors Kongis aar / paa den anden oc tiuende dag / i den første Aaaret / bleff raadslager i Nabogodonosors Huse / Kongens aff Assyrien / at hand vilde heffne sig. Oc hand forsamlede alle sine Raadgiuere / Føister oc Høffuizmend / oc raadslo hemmelige mer dem / oc holt dem saare / huiledis hand tenckte / at komme alle disse Land vnder sit Rige.

Holofernes.

Der dette behagede dem alle vel / da fremkallede Kong Nabogodonosor Holofernes sin øffuerste Stridsmand / oc sagde / Drag vd mod alle Rige / som ligge mod Vesten / oc besynderlige mod dem / som forarede mit Bud. Du skal intred Rige spare / oc alle faste Stader skal du gøre mig vnderdanige.

Da fremkallede Holofernes Høffuizmendene / oc de øffuerste for det Assyriske Stridsfolk / oc rustede Folket til Strid / som Kongen haffde befaleet hannem / hundrede oc tiue tusind / oc til fod / oc tolf tusinde Skytter til Vest. Oc hand loed alt sit Stridsfolk drage bort saare sig / mer toallige Kameler / stort Forraad / der til mer Høen oc foruden tal / til sit Folk. Oc hand loed føre Korn til aff al Syrien / til sin Hær. Men hand tog øffuermaade meget Guld oc Pendinge mer sig / aff Kongens Kammer. Oc hand drog saa frem mer den gangste Hær / mer Vogne / Reysener oc Skytter / huilke der skulde Jorderige / lige som Greshopper.

Der hand vaare nu dragen øffuer Landemerecke aff det Assyriske land / da kom hand til det store bierg Ange / hof den venstre side aff Cilicien / oc vunde alle deris Byer oc faste Stader. Oc forstyrede Melorhen naaffkundig Stad / oc røffuede alle Folk i Tharsis / oc Jimaels børn / som bode mod Diken / oc Synden mod det land Chellon. Hand drog oc øffuer Phrath / oc kom i Mesopotamien / oc forstyrede alle høye Stader som hand fant / fra Gambre Beck / indtil Nassuit / Oc hand indtog der Landemerecke / fra Cilicien / indtil Joppe Landemerecke / som ligge mod Synden. Oc hand førde oc saa Adrians børn bort / oc røffuede alt deris gods / oc thielte alle dem mer skarpe suerd / som hannem gjorde modstand. Der effter reysde hand ned til Damasciland / om Høsten / oc opbiende alt deris Korn / oc loed nedhugge alle Træ oc Vingaaerde / Oc det gangste Land fryctede sig saar hannem.

III.

Da

Du sende de Konger oc Førfster aff Syrien / Mesopotamien / Syrien Sobal / Lybien oc Cilicien deris Gud / aff alle Stæder oc Land / de komme til Holofernes / oc sagde / Vent din vrede fra oss / Thi der er bedre / at vi tiene Nabogodonosor / den store Konge / oc ere dig lydige / oc bliffue leffuendis / End at vi skulde omkomme / oc vinde alligeuel intet. Alle vore Stæder / Gods / Bierge / Døye / Agre / Øyen / Faar / Geder / Veste oc Kamele / oc huad som vi haffue / Der til oc vore Tiende / er alt sammen dit / gøi der mer huad du vilst / Ja oc saa vi mer vore Bøn / ere dine Tienere. Kom til oss / oc ver vor naadige Herre / oc brug vor tiensiste som dig lyst.

Da drog Holofernes ned fra Bierger / mer alt Stridsfolck / oc indtog de faste Stæder / oc der gantze Land. Oc hand vdualde der Tienere aff det beste Folck / som hand fant blant dem. Der aff forferdedis alle Land saa saare / at Regenterne oc de ypperste aff alle Stæder oc Folck komme mod hannem / oc anammede hannem / mer Krante / Bluff / dante / Trommer oc Piber. Oc de kunde end da ingen naade saa mer saadan ere / Thi hand nedbrød deris Stæder / oc ombug deris Lunde. Thi Nabogodonosor Kongen haffde befaleet hannem / at hand skulde vdfætte alle Guder i Landene / Paa det at alle Folck som Holofernes kunde tuine / skulde puse hannem alene for Gud.

Der hand haffde nu draget gennem Syrien Sobal / Apamean oc Mesopotamien / kom hand til Edomiterne i Habaa land / oc indtog deris Stæder / oc laa der i tre diue dage / Diff emellem fællede hand alt sit Stridsfolck tilfammen.

III.

Der Israels Bøn / som bode i Juda land / hørde dette / fryetede de sig saare for hannem / oc beffuelse oc forferdelse kom dem paa / Thi de besøgede at hand skulde oc saa gøre mod Jerusalem Stad oc HERRENS Tempel / som hand haffde gjort mod de andre Stæder oc deris Afguders huff. Der saare sende de reit omkring i der gantze land Samarien / indtil Jericho / oc besette Befestninger paa Biergene / oc gjorde mure omkring deris Byer / oc besickedede forraad til Strid.

De Prieften Joiakim screeff til alle / som bode mod Efdielom / der er / mod den store marc Jotakim.
hoss Dorhaim / oc til alle der som Fienderne kunde komme igennem / at de skulde foruare Klip Infra 15.
perne haff Bierger mod Jerusalem. Oc Israels Bøn gjorde / som Joiakim HERRENS
Prest befalede dem.

De alt Folcker robte aluonlige til HERREN / oc de oc deris Hustru / ydmogede sig mer faste oc Bøn. De Prieftene sode sig i Sacke / oc Bømene laa saar HERRENS Tempel / oc mand betætte HERRENS Alteret mer en Sack. Oc de robte endrectelige til HERREN Israels Gud / At deris Bøn oc Hustru skulde icke bortgaa / deris Stæder icke forsynis / deris Helligdom icke besmittis / oc at de icke skulde bestemmis aff Nedninge.

De Joiakim HERRENS ypperste Prest / gick omkring / formanede der gantze Folck / oc sagde / I skulde io vide / at HERREN eders Gud skal bønhoere / der som i lade icke aff / mer faste oc Bøn saar HERREN. Tencker paa aDose HERRENS Tienere / aDose.
som icke slo Amalech mer suerd / men mer en hellig Bøn / huilcken sig forlod paa sin Krafft oc Exodi 17.
maet / paa sin Hær / Siold / Vagne oc Reysener / Saa skal der oc gaa alle Israels Fiender / der som i saa bedre eder / som i haffue begynt.

Efter denne formaning / baade de HERREN / oc bleffue saa saar HERREN / at oc saa Prieftene ginge i Secke / oc haffde afte paa deris Hoffuit / oc oprette HERREN saa Bændoffer. Oc de bade HERREN alle aff gantze hietre / At hand vilde besøge sit Folck Israel.

III.

Det bleff Holofernes den øffuerste Stridsmand aff Assyrien tilkende giffuit / at Israels Bøn rustede sig / oc vilde verie sig / De huorledis de haffde indtaget Klipperne haff Biergene. Da bleff Holofernes grum i sin vrede / oc fællede alle de aDoabiteres oc Ammoniteres øffuerster oc Hoffuitmand frem / oc sagde til dem / Siger frem / Huad er der for it Folck / som boer blant Biergene / Huad haffue de for store Stæder / Huad formue de / De huad haffue de for Stridsfolck oc Konger / At de alene forætte oss / for alle andre i vster landene / oc ginge icke emod oss / at anamme oss mer frid.

Re iij Da

Judiths

Uchior.

Inf. 10.

Gen. 12.

Gen. 4.6.

Exo. 14.

Exo. 16

Da suarede Uchior/den Offuerste for alle Ammons bœm/oc sagde/Min Herre / Vilt du gerne høre det/ da vil ieg sige dig sandhed/huad dette er for it Folck/ som boer iblant Biergerne/oc icke luge saar dig. Der Folck er kommet hid aff Chaldea/oc bode først i Mesopotamen/Thi de vilde icke følge deris Fedris Guder/i Chaldea. Der saare forlode de deris Fedris Seeder/huilecke der haaffde mange Guder/Paa der de kunde tiene den eniste Gud aff Himmelen/huilecken der oc saa bød dem at drage der fra/ oc at bo i Naram.

Der nu vaar Dyr tid i alle Landene/da reysde de ned til Egypti land/ Der bleffue de saa mange i fyre hundrede aar / at mand icke kunde reke dem. Men der Kongen aff Egypten besuarede dem mer Jord at føre/oc gøre Tegestene/ar bygge hans Stæder/ Da robre de til deris HERRE/ Hænd slo alt Egypten mer mangfoldige plager. Der Egypterne haaffde nu vdsfor dem fra sig/oc Plagen loed aff fra dem/oc de vilde fanger dem igen/ oc for dem i lander til tærdom. Da oploed Gud aff Himmelen Haaffuer for dem/ saa / at Vandet stod fast paa baade sider/ som en muur/ Oc de ginge mer tørre søder paa Haaffens grund/ oc komme der fra. Men der Egypterne styndede sig effter dem mer deris gantste Lær/ da bleffue de alle dæckne de i Haaffet/ saa/ at der bleff icke en igen/ som der kunde sige der effter.

Oc der derre Folck kom aff der vøde Haaff/ leprede der sig i Sinai biertgis Gick/ der som tilfom intred Mennecke kunde bo/ oc ey behielpe sig. Da bleff der beste Vand for/ at de der kunde dæcke/ Oc de finge brød aff Himmelen i fyre tiue aar. Och uor som de droge / vden bue/ pil / skold oc suerd/ da stridde Gud for dem/ oc vant Seyer. De ingen kunde gøre dette Folck skade/ vden aleniste naar der vige de fra HERRE i sin Guds Bud/ Thi at saa offte de tilbade en anden Gud/ vden deris Gud/ da bleffue de ihel slagne / oc forde bort mer al skam. Men saa offte som de der angrede/ at de vaare affuigede fra deris Guds Bud/ da gaff Gud aff Himmelen dem Seyer igen/ mod deris Fiender.

Der saare ødelagde de Cananitemis Konger/ de Jebusiter/ de Phersiter/ de Hethiter/ de Henter/ de Amoriter/ oc alle Veldige i Nesbon/ oc indroge deris Land oc Stæder. Oc der gick dem vel/ saa lunge som de icke syndede mod deris Gud/ Thi deris Gud haader vret. De ere oc offte fordreffne saar denne tid/ aff mange Folck/ oc bort forde i fremmede Land/ Fordi at de affuigede fra der Bud som Gud haaffde giffue dem/ at de skulde vandre der vdi. Men de ere nylige igenkomne aff den Elendighed/ som de vaare vdi / effter at de haaffue omuent sig igen / til HERRE i deris Gud/ oc de haaffue sat sig igen blant disse Bierger / oc bo vdi Jerusalem igen/ der som deris Helligdom er.

Der saare/ Min Herre/ lad rand sage/ Om der Folck haaffuer syndet mod deris Gud/ Saa ville vi drage hen op/ oc deris Gud skal visselige giffue dig dem i henderne / at du skal tvinge dem. Men haaffue de icke syndet mod deris Gud/ Da skaffe vi intred mod dem/ Thi deris Gud bestemmer dem/ oc vi bliffue der gantste land til bespaartelse.

Der Uchior haaffde der tæler/ da bleffue alle Nolosfermis Hoffuigmend vrede/ oc tencke at ihel sla hannem/ oc sagde til huer andre/ Huo er denne/ som taar sige saadant/ At Israels bœm skulde verie sig/ mod Kong Nabogodonosor oc hans Stridsfolck: Ere de dog aldelis nøgne Folck/ oc ingen Stridsmænd. Men at Uchior skal see/ at hand haaffuer for løgen / Saa lad oss drage op/ Oc naar vi fange deris beste Folck / da ville vi lade slinge Uchior ihel mer dem/ Paa der alle Folck skulde fornemme/ At Nabogodonosor er Landens Gud/ oc ingen anden.

VI.

Er effter optendis oc Nolosfermis i sin grumhed mod Uchior/ oc sagde/ Huo ledis taart du spaa oss / At Israels Folck skulde haaffue bestemmelse aff sin Gud: Men naar som vi nu ihel sla dem/ som icke eniste Mennecke / Da skal du see/ at der er ingen anden Gud/ end allene Nabogodonosor/ Oc da skal du oc saa stingis ihel mer dem ved de Assyriers suerd/ oc al Israel skal dræbis mer dig. Saa skal du da fornemme/ at Nabogodonosor er en Herre offuer al Verden / naar du stingis ihel mer mit suerd/ oc ligger blant Israels ihel slagne/ oc skal ds oc forderffue. Men du oc / at din Spaadom er viss/ da taart du icke forferdis eller blegne. Lige som der gaar dem/ saa skal der oc saa gaa dig/ Thi ieg vil nu sticke dig til dem/ at ieg fand straffe dig mer dem.

Da befalede Nolosfermis sine Tienere/ at de skulde gribe Uchior/ oc føre hannem ind i Bethulia/ vdi Israels bœms hender. Oc Nolosfermis Tienere grebe hannem. Oc der de komme offuer den slette marck til Biergene/ da droge Skytterne vd mod dem. Da vige de paa en side hoffs Bierger/ oc bunde Uchior til it Træ/ mer hender oc føder / oc forre hannem ned vnder/ oc lode hannem saa henge/ Oc de droge igen til deris Herre. Men Israels bœm / komme ned aff Bethulia til hannem/ oc løfde hannem/ oc forde hannem ind i Bethulia/ oc ledde hannem

nem blant Folcket/oc spurde hannem at/huorledis der vaar gonget til / huor saare de Affyrier henge hannem:

Paa den samme tid vaare Ofias aDicha søn/aff Simeons flect/oc Charmi/ som oc kal/
ledis Ortoniel/de Affyrier i Staden. For disse Eldste oc for alt Folcket sagde Achior alt der/
som Holofernes haffde spurt hannem at / och huad hand haffde suaret / Och at Holo/
fernis Folck vilde slagit hannem ihjel for dette suar skyld. aDen Holofernes haffde befaleet/At
mand skulde anuorde Israels Børn hannem/Paa der at naar som hand haffde slager Israels
Børn ihjel/ at hand vilde straffe oc dræbe samme Achior/ Fordi at hand haffde sagt/ Gud aff
Himmelen skal vere deris bestræfelse.

Der Achior haffde dette sagt/falt alt Folcket paa deris ansigt/oc tilbade HERREN/
græde alle tilsammen/oc bade til HERREN/ oc sagde/ HERRE Gud offuer Him/
mel oc Jord/See til deris hoffmod/oc til vor elendighed/ oc see naadelige til dine Vælligen/
Oc beuise/at du icke forlader dem/som sig forlade paa dig / Oc at du nedslar dem/ som trædse
paa dem self/oc paa deris mact.

Saa græde oc bade de den gantste dag/ oc trøstede Achior/ oc sagde/Vore Fedris Gud/
hues aDact du haffuer prisert/skal saa betale dig der/at de skulle icke see deris lyst paa dig/aDen
at du skal see/huorledis de skulle bliffue ihjelslagne oc vdslette. Oc naar som HERREN
vor Gud frelser oss/da skal Gud vere met dig iblant oss/Oc vilst du/da skal du bo hoff off met
alle dine.

Der Folckene ginge nu fra huer andre igen/da ledde Ofias hannem met sig i sit Huse/oc
beridde en stor Naducere/oc bad alle de Eldste til sig/oc de gjorde dem glade/ efter at de haffde
lenge fastet. Der efter bleff Folcket kaldet tilsammen igen/ oc de bade om hielp aff Israels
Gud/i Forsamlingen den gantste nar.

VII.

DEn anden dag hød Holofernes sit Stridsfolck / At mand skulde gøre sig rede
mod Bethulia. Oc hand haffde hundrede oc tiue tusinde til Fods/ oc tolf tusin/
de til Hest/ Vden den Hob som hand haffde vdualt/ paa huer Sted/ huor som
hand haffde indtaget it Land. Dette Stridsfolck rustede sig altsammen mod
Israels Børn/ oc de leyrede sig offuen paa Bierget/ mod Dothaim/ fra Bel/
maan/indtil Chelmon/ som ligger mod Esdraelom.

Der Israels Børn saae nu de Affyriers store Folck/sulde de til Jorden/ oc lagde affte paa
deris Hoffuit/oc bade alle tilsammen/At Israels Gud/ vilde beuise sin Barmhertighed off/
uer sit Folck. Oc de rustede dem met deris Vaaben/oc roge de Klipper ind hoff Bierget/ oc be/
uarede dem dag oc nat.

aDen der Holofernes drog omkring/merckte hand/at der vaar en Rilde vden saar Staa/
den mod Synden/huileken der vaar ledsaget ind i Staden ved Render/ Disse render befalede
hand at affhugge. Oc alligeuel at de haffde smaa Rilder icke langt fra aDuren/ som de hente
lønlige Vand/Saa vaar der dog neppelige saa meget/ar de kunde verquege sig der met.

Der saare komme de Ammoniter oc aDoabiter til Holofernes/ oc sagde/ Israels Børn
taare icke verie sig mod oss/men de behielpe sig blant Bierge oc høye/vnder huileke de ere tryg/
ge. Der saare lad ekon foruare Rilderne/ at de mue icke hente Vand/saa skulle de ds vden
sued/ Eller nōd skal reenge dem til/at de skulle giffue Staden op/huileken de mene/ at hand
saa icke til at vinde/effreedi hand ligger iblant Bierge. Dette raad behagede Holofernes vel
oc hans Stridsfolck/oc hand lagde io hundrede til huer Rilde.

Der mand haffde nu foruaret Rilderne tiue dage/ da haffde de aff Bethulia icke mere
vand/huereken i smaa Rilderne/ oc ey anden siel/ at de kunde haffue en dag lenger til deris
nødsøffrighed/ Oc mand skulde huer dag maale Folcket vand til. Da kom Quinde oc mand/
vng oc gammel/til Ofia oc til de Eldste/klagede oc sagde/ Gud vere Dommere mellem edere
oc oss/at i gøre oss i saadan nōd/der met at i icke vilde lade oss gøre fred met de Affyrier/Oc Gud
haffuer dog giffuit oss i deris hender/oc wi haffue ingen hielp/ men mue forsmecte aff Tøst
saar deris øyen/ oc omkomme iammerlige.

Der saare kaldet Folcket tilsammen/ at wi kunde veluillige giffue oss vnder Holofernes.
Thi der er bedre/at wi vndergiffue oss oc bliffue ved Liffuit/ oc loffue saa Gud/ End at wi
omkomme/oc bliffue beskammede saar al Verden/oc skulle see/At vore Liffuier oc børn skulle
ds saa iammerlige saar vore øyen. Wi vidne i dag/saar Himmel oc jord/ oc saar vore Fedris
Gud/som nu straffer oss for vore synder skyld/ At wi bade eder opgiffue Staden for Holofer/
nes/At wi maatte dog snart omkomme ved suerd/ oc icke forsmectis saa lenge aff Tøst.

Da

Judiths.

Psal. 106.

Da bleff en stor hylen oc graad i blant der gantske Folket / Vogle stode lenge / och robte til Gud / och sagde / wi haffue syndet mer vore forsedre / wi haffue mishandler / och haffue veret Wgudelige. **A**en du est barmhertig / der faare ver oss naadig / oc straffe oss / du self / oc effter di wi bekende dig / da giff oss ick i Nedningers hender / som dig ick kende / at de skulle ick rose oc sig / huor er nu deris Gud.

Der de haffde nu lenge streget oc graedet / oc der vaar bleffuit liden stille / stod Osiar op / groed oc sagde / Kære Vredre / haffuer dog taalmodighed / oc lader oss end nu tøffue fem dage effter hielp aff Gud / om hand vilde beuise oss naade / och gøre sit Taffn heeligt. Saa wi ick hielp i disse fem dage / da ville wi gøre / der som i haffue begeret.

VIII.

Judith.

Sadant kom saar Judith / som vaar en Encke / **A**nerari daatter / **V**s søns / **J**osephs søns / **O**sie søns / **E**lai søns / **J**amnoras søns / **J**edeon søns / **R**aphaim søns / **A**chitobs søns / **A**lachie søns / **E**nans søns / **N**athanie søns / **S**ealtiel søns / **S**imeon søns. Oc hendis mand heed **A**anassas / hand vaar død i Byghøsten / **S**ir huff / der hun sad vdi mer sine Piger / oc vaar offuerkled mer en Seck / och faldede daglige / vden om Sabbather / **N**ymaane / oc andre Israels husis høyrider. Oc hun vaar dyrlig oc rig / oc haffde mange Tiende / oc gaarde fulde aff øyen oc faar. Oc hun haffde it gaar Køere hof huer mand / at hun fryede Gud / oc ingen kunde tale ilde om hende.

Chambri.
Charmi.
Judiths for
manelse til de
Eldste. 27.

Denne Judith / der hun hørde / at Osiar haffde til sagt / at opgiffue Staden saar de **A**ssyrier fem dage der effter / da sende hun til de Eldste **C**hambri oc **C**harmi. Oc der de komme til hende sagde hun til dem / huad skal der vere / at Osiar haffuer samtyckt / at opgiffue Staden for de **A**ssyrier / der som wi saa ick hielp inden fem dage / **H**uo ere i at i friste Gud / der tiener ick / til at forhuertue naade / men meget mere vrede oc wgunst. **V**ille i sette **H**ERRE **E**ders behagelige tid faare oc dage / naar hand skal hielp: Dog er **H**ERRE **E**der taalmodig / der faare lader oss forreyde det / oc søge naade mer gredendis taare / **T**hi Gud bliffuer ick vred / som it **A**nnist / at hand ey lader sig forlige.

Der faare skulle wi ydmige oss aff hiert / oc tiene hannem / oc bede mer gredendis taare saar hannem / at hand vil beuise oss barmhertighed / effter sin behagelighed / och at wi mue glæde oss effter iammer / lige som wi nu søge for deris hoffind skyld / **A**l Wi ick haffue effter fuld vore sedis synder / som forlode deris Gud / oc tilbade fremmede Guder / huor faare de ere giffne i deris fienders haand / oc ere thielslagne / fangne oc bestemmede aff dem. **A**en wi ten de ingen anden Gud / vden hannem alene / oc wi ville vente hielp oc trost aff hannem mer vdmighed. Saa skal hand / **H**ERRE vor Gud / redde vor Blod / fra vore fiender / oc ydmige oc bestemme alle Nedninge / som oss forfølge.

Gene. 22.

Oc / **K**ære vrede / i som ere de Eldste / trost Folket / mer eders ord / at de betencke / at vore Fedre bleffue oc fristede / at de skulde proffuis / om der tiene Gud aff hiert. Paaminder dem / huorledis vor fader **A**braham er forst i mange maade / och er bleffuen Guds Ven / effter at hand er proffuit ved mangfoldige fristelser. Saa ere och **I**saac / **J**acob / **A**ose / och alle de som vaare Guds Kære / bleffue bestandige / oc maatte offueruinde megen Bedrøffelse / **A**en de andre / som ick vilde anamme bedrøffelse mer Guds fryet / **A**en knurrede oc stende mod Gud mer wtaalmodighed / ere omtomme aff forderffueren / och ved **H**ugorme. Der faare lader oss ick bliffue wtaalmodige / i denne pine / **A**en bekende / at der er en straff aff Gud / meget ringere end vaare Synder ere / **D**et tro / at wi bliffue straffede / som hans Tienere til forbedring / oc ick til forderffuelse.

1. Cor. 10.
Num. 21.

Der paa suarede Osiar oc de Eldste / der er alt sandhed / som du haffuer sagt / oc der fand inted straffis i dine ord / der faare bed for oss til **H**ERRE / **T**hi du est en hellig gudfryetig **Q**uinde. Oc Judith sagde / **E**ffterdi i holde der der faare / at der er aff Gud som ieg haffuer sagt / **D**a proffuer oc saa / om det / som ieg haffuer faare at gøre / er aff Gud / oc beder / at Gud vil giffue lycke der til. Tager denne nar vare i Porten / naar som ieg gaar vd / mer min Pige / oc beder / at **H**ERRE vil trost sit Folk **I**srael / i disse fem dage / som i haffue sagt. Oc i skulle ick spore effter det / som ieg haffuer i sinde / **A**en beder alene for mig til **H**ERRE vor Gud / indtil ieg giffuer eder ydermere tilkende / huad i skulle gøre. Oc Osiar / **J**uda forst / sagde til hende / gack bort i fred / **H**ERRE vere mer dig / oc heffue oss paa vore fiender / Oc de ginge saa fra hende igen.

Der

DEr effter gick Judith ind i sit Kammer/oc kledde sig met en Seck / oc stredde Judiths bøn
afte paa sit Hoffuit/oc falt ned paa HERRER/oc robre til hannem / oc
sagde.

HERRER min Faders Simcons Gud / huilcken du gaffst Suedet / Gene. 14.
at straffe Hedninge/ som haffde krencker oc skent Jomfruen / Oc du haffuer
der emod lader fange deris Dustruer oc Døtter / oc giffue dem / ved dine Tienere / som vaare
nidkæret din nidkæthed/hielp mig arme Encke / HERRER min Gud. Thi al hielp som
stede i fordom tid oc der effter / der gjorde du / Oc huad som du vilst / der maa ste / Thi naat som
du vilst hielp / da kand der icke feyle / oc du vedst vel / huorledis du skal straffe Sienderne.

See nu til de Affrers Hær / som du saast i fordom tid til de Egypters Hær / der de iagede
effter dine Tienere met stor mact / oc tradzede paa deris Vogne / Rersener / oc store Stridsfolck. Exodt. 14.
Men der du saast til dem / da bleffue de mistroslige / oc Dyber nedso dem / oc Vnder drucknes
de dem. Saa ste oc nu disse HERRER / som tradze paa deris aDact / Vogne / Spiud oc
Skud / oc kende dig icke / oc teneke icke / Ar du HERRER vor Gud / est den / som hielper i Stri-
den aff begyndelse / oc kaldis tilhøilige / HERRER. Vdreck din Arm / som i fordom tid / oc Psal. 48.
sonderknuse Sienderne ved din aDact / at de omkomme ved din vrede / De som rose sig / Ar de
ville forstyre din Helligdom / oc vanhellige dit Taffns Tabernackel / oc omkaste dit Altare met
deris Sued. Straffe deris hoffmod / formeidest deris eger suerd / Ar hand kand fangis met
sine egne øyen / naar hand seer til mig / oc bedragis aff mine venlige ord.

Giff mig frumodighed / at ieg forferder mig icke / for hannem oc for hans aDact / aDen at Psal. 174.
ieg kand nedsla hannem. Der skal vere dit Taffns are / at en Quinde haffuer nedlagd hannem.
Thi du HERRER kant vel giffue Syer vden mange Folck / oc du haffuer icke lyst til
Hestis styrcke. De Hofferdige behagede dig end nu aldu / aDen de Elendigis oc ydmygis
Bøn behagede dig altid.

O HERRER / Himmels Gud / som haffuer skabt Vanden / oc est en HERRER
offuer alle ting / hør min arme Bøn / ieg som forlader mig alene paa din Barmhertighed.
Teneke HERRER paa din Dact / oc giff mig ind / huad ieg skal tale oc teneke / oc giff mig lycke
der til / Paa der at dit Duff maa bliffue ved / oc alle Hedninge fornemme / ar du est Gud / oc in-
gen anden vden dig.

DEr hun haffde nu giort ende paa sin Bøn / stod hun op / oc kallede ar sin Pige Abraa
Abraa / oc gick ned i Duff / lagde Secken aff / oc sårde sig aff sine Encke kleder /
oc rode sig / oc saluede sig met kaasteligt Vand / oc sterte sit haar / oc sette en Hue
paa / oc sårde sig i sine deylige kleder / oc pydede sig met Span oc Smidde /
oc tog al sin pyrdelse paa. De HERRER gaff hende naade / ar hun vaar deylig til at see /
Thi hun smyckede sig icke aff vellyst / men Gud til loff. Oc hun fick sin Pige en beged hud fuld
aff Vin / oc icke Kruss met Olie / oc en Seck / der hun haffde / Figen / Nel oc Bred vdi / som hun
torde ade / Oc hun gick bort.

Oc hun fant Osiam oc de Eldste i Porten / som toffuede effter hende / som der vaar sagt.
De forundrede sig / ar hun vaar saa deylig / Dog spurde de icke / huad hun haffde i sinde /
men de lode hende vd / oc sagde / Vore Fedus Gud / giffue dig naade / oc lade dit opsæt lyctis
vel / Ar Isracl kand glæde sig aff dig / oc dit naffn regnia blant de Hellige. Oc alle de som der
vaare / sagde / Amen / Amen. aDen Judith giorde sin Bøn / oc gick frem met sin Pige Abraa.

Oc som hun gick aale om morgenen ned aff Bierget / da morder de Affrers Vætere hen-
de / oc fulde til hende / oc spurde hende ar / huuden hun kom / oc huort hun vilde hen : Oc hun
suarede / Jeg er en Ebzrist Quinde / oc styde fra dem / Thi ieg veed / at de komme i eders hen-
der / For di ar de foracted eder / oc vilde icke begere naade / oc giffue sig veluillige vnder eder.
Der saare haffuer ieg i sinde / ar komme til Føisten Holofernea / oc obenbare deris lønlighed
faar hannem / oc sige hannem / huorledis hand skal lettelige offueruinde dem / ar hand skal icke
miste en aDand.

Den stund hun saa taledde / da saare de paa hende / oc vndrede de storlige / ar hun vaar saa
deylig / oc sagde / Der kand hielp dig / ar du ment der saa gaar / oc vile gaa til vor Verre /
Thi naar som du kommer faar hannem / da bliffue hand dig naadig / oc du skal behage
hannem vel aff hierret. Oc de ledde hende bort / til Holoferneas Paulun / oc sagde hannem
aff hende. Oc der hun kom faar hannem / da bleff hand strag optent til hende. Oc hans Tien-
ners

Judiths

herre sagde til huer andie/ Det Ebraiske folk er ingenlunde veed at foracre/ e effterdi at de haffue
saa deylige Quinder/ Skulde mand icke stride for saadanne deylige Quinder skyld: der Judith
saa nu Holofernes side vnder sit Paulun/ som vaar deylige giort/ mer Purpur oc Guld/ oc mer
Smaragden oc prydet mer mange dyrebare Stene/ da salt hun ned saar hannem. Och Holo
fernes befalede at reyse hende op igen.

XI.

Holofernes sagde til hende/ ver trøstlig/ oc fryete dig icke/ Thi ieg gjorde al
dri noget Aenniske ont/ som vilde giffue sig vnder Nabogodonosor. Oc haffde
dit Folk icke foracret mig/ da haffde ieg aldri opløst it spud mod dem. Sig nu
frem/ huor saare du vigede fra dem/ oc est kommen til mig.

Judit suarede hannem/ och sagde/ hør dog din Tienereinde naadelige/ Der som du gør
som dine tienereinde giffue dig til kende/ da skal HERRE giffue dig lycke oc Seyer/ Gud
giffue Nabogodonosor lycke oc salighed/ Kongen offuer der gantske land/ som haffuer vdfent
dig/ at straffe alle Wydige/ Thi du kane gøre hannem vnderdanige/ icke aleniske Folk/ men
oc saa alle Diur paa Jorden. Thi din forstand oc visdom/ er meger roset i alt verden/ Oc huer
mand veed/ at du est den veldigste Førlste/ i der gantske Kongerige/ och dit gode Regemente
puffis aff alle. Saa vide vi oc/ huad Achior haffuer talt/ och huorledes du det emod haffuer
giort mer hannem. Thi vor Gud er saa forrømer offuer vaare synder/ at hand haffuer ladet for
kynde ved sine Propheter/ at hand vil straffe Folket/ for deris synder skyld.

Effterdi at Israels folk vide nu/ At de haffue forrømet deris Gud/ da ere de forset
dede for dig. Der til mer lide de stor Hunger/ oc Dansinectis aff Tøst. Oc de haffue nu i sin
de/ at flacre deris Queg/ at de vilde dricke Blodet der aff/ oc at æde der hellige Offer/ aff Korn/
vin oc olie/ huileket Gud haffde forbudet dem/ at de der oc icke skulde røre/ Der saare er der vist
at de skulle omkomme/ effterdi de gøre saadant. Oc effterdi ieg der veed/ da skyde ieg fra dem/
Oc HERRE sende mig til dig/ at ieg skulde giffue dig saadant til kende. Thi alligeuel
at ieg er end kommen til dig/ saa er ieg dog icke der saare falden fra min Gud/ men ieg vil end
tiene min Gud hoff dig. Oc din Tienereinde skal gaa vd/ oc tilbøde Gud/ hand skal obenbare
mig/ naar Gud vil giffue dem deris løn/ for deris synder/ Saa vil ieg da komme/ och ieg vil
giffue dig der til kende/ oc føre dig mit igennem Jerusalem/ at du skal haffue alle Israels folk/
som saar der haffue ingen Nyde. Oc der skal icke en Hund raare gø at dig/ Thi Gud haff
uer der obenbarer mig/ effterdi hand er vied paa dem/ och hand vdfende mig/ at ieg skulde giffue
dig der til kende.

Denne tale behagede Holoferni oc hans Tienere vel/ Oc de vndrede paa hendis visdom/
oc sagde iblant huer andie/ Denne Quindis lige/ er icke paa Jorden/ mer deylighed oc visdom.
Oc Holofernes sagde til hende/ Gud haffuer der saa sticker/ at hand sende dig hid/ før Folket
skulde komme i min haand. Fuldkommer nu din Gud derte/ som du haffuer sagt/ Da skal
hand oc vere min Gud/ Oc du skal bliffue stor/ hoff Kong Nabogodonosor/ oc dit naffn skal
puffis i der gantske Kongerige.

XII.

Aløed hand lede hende ind i Solffkammeret/ der som hun skulde bliffue/ oc be
falede/ At mand skulde giffue hende mad aff sit Bord. Men Judith suarede/ oc
sagde/ Jeg raar icke end nu æde aff din Mad/ at ieg skal icke synde/ Men ieg
haffuer taget lidet mer mig/ der aff vil ieg æde. Da sagde Holofernes self/ naar
det er opædet/ som du haffuer taget mer dig/ huor skulle vi da forskaffe did me
re. Judith suarede/ Min herre/ saa vift som du leffuer/ før din Tienereinde saar fortæret al
sammen/ da skal Gud vdrætte ved mig/ der som hand haffuer i finde.

Oc der Tienereinde vilde lede hende i Kammeret/ som hand haffde befalt/ da bad hun/ at
mand skulde tilfede hende/ at gaa vd afften oc morgen/ oc gøre sin Bøn til HERRE. Da
befalede Holofernes sine Kammerfuerne/ at mand skulde lade hende gaa frit vd och ind itre
dage/ at gøre sin Bøn til Gud. Oc om afftenen gick hun vd/ i den dal saar Berthulia/ och rode
sig i vand. Der effter bad hun til HERRE Israels Gud/ at hand vilde giffue hendes
te til/ at frelse sit Folk/ Oc hun gick i Paulunet igen/ oc holt sig reen/ oc oed intred før afften.

Den fjerde dag/ gjorde Holofernes alene sine neste Tienere en Nadure/ oc hand sagde
til Bagoa sin Kammerfuer/ gack bort/ oc tag den Ebraiske Quinde mer ord/ at hun icke ne
ter at komme til mig. Thi der er skam hoff de Assyrier/ at saadan en Quinde skulde komme
wbelige

robeliggen fra off / oc gecket en a'and. Da kom Bagoa til Judith / Deylige Quinde / necre
icke at komme til min Herre til are / oc ade oc drucke met hannem oc vere glade. Da sagde Ju
dith / Du oledis taar ieg necre min Herre der: Al der som hannem er kær / der vil ieg hierteli
ge gerne gøre / alle mine dage.

De hun stod op / oc pydede sig / oc gick ind faar hannem / oc stod faar hannem. Da rødis
Holofernis hierte / Thi hand vaar oprent met bynde mod hende. De hand sagde til hende /
Sid ned / druck oc ver glad / Thi du haaffuer fundet naade hos mig. De Judith suarede / Ja
Herre / ieg vil vere glad / thi ieg haaffuer icke haafft saadan are / i alle mine dage. De hun oed oc
drack faar hannem / der som hendis Pige haaffde berid. Oc Holofernis vaar glad met hende / oc
drack saa meget / som hand ellers icke pleyde at drucke.

XIII.

Er der bleff nu meget silde / ginge hans Tienerer bort i deris Paulun / oc de
vaare alle sammen druckne. De Bagoa lucte Holofernis Kammer til / oc gick
der fra / Oc Judith vaar alene hos hannem i Kammeret. Der Holofernis laa
nu i Sengen / vaar drucke oc soff / da sagde Judith til sin Pige / at hun skulde
vocte vden faar Kammeret.

De Judith gick til Sengen / oc bad hemmelige met grædende taare / oc sagde HERRER
Israels Gud / styrcke mig / oc hielp mig naadelige / at fuldkomme denne gerning / som ieg haaff
uer tager mig faare met al forræstning til dig / At du skalrophøre din Stad Jerusalem / som
du haaffuer loffuit.

Effter denne Bøn / gick hun til støtten offuen hos Sengen / oc tog Suerdet / som hengde
der paa / oc drog det vd / oc tog hannem sat i toppen / oc sagde atter / HERRER / styrcke mig i
denne stund / Oc hun hug tho gonge paa Halsen met al mact / Der effter star hun i Hoffuedet
aff hannem / oc velte Legemet aff Sengen / oc tog Sengklede met sig.

Der effter gick hun vd / oc stiet sin Pige Holofernis i Hoffuit / oc bød at kaste der i en Seck.
De de ginge vd til sammen / effter deris seduane / som de vilde gaar bort gennem Leyen oc bede /
oc de ginge omkring gennem Dalen / at de komme hemmelige til Stads porten.

De Judith kallede at Væetene / Lader porten op / Thi Gud er met oss / hand gaff Israel
Seyer. Der Væetene nu hørde hendis røst / da kallede de strax de Eldse aff Staden. De kom
me alle til hende / Thi de vaare allerede mistroslige / at hun skulde icke komme igen. Da tende
de Bluss / oc ginge omkring hende / indtil hun kom paa Planen / Oc hun bad dem vere stille / oc
høre til / oc hun sagde saa.

Tacker HERRER vor Gud / som icke forlader dem / der forlade sig paa hannem / oc
beviise oss barmhiertighed / formedelst mig / sin Tienerinde / som hand loffuede Israels Haff /
oc haaffuer i denne nat omkommet sin Folkis Fiende / ved min Haand. Oc hun drog Holofer
nis i Hoffuit vd / oc visde dem det / oc sagde / Seer / derre er Holofernis de Assyriers offuerste
Stridsmands Hoffuit. De seer / derre er der Sengklede som hand laa vnder / der hand vaar
drucke / Da ihjelsla HERRER vor Gud hannem / ved en Quindis haand. Saa vift som
HERRER leffuer / bestemede hand mig formedelst sin Engel / at ieg er icke bleffuen bes
mitet / saa lunge som ieg vaar vde / oc hand haaffuer siet mig hid igen vden synd / met stor gle
de oc Seyer. Der faare tacker hannem alle / Thi hand er barmhiertig / oc hielper vden affla
delse.

De de tackede alle HERRER / oc sagde til hende / Loffuer vere HERRER / som i dag
haaffuer bestemmet vor Fiende formedelst dig. De Osias Israels Folkis Første / sagde til hen
de / Velsigner est du daatter aff HERRER den høfste Gud / faar alle Quinder paa iorden.
De loffuit vere HERRER / som haaffuer skabt Himmel oc Jord / der gaff dig lycke / at ihjel
sla Hoffuitmanden vor Fiende / Oc haaffuer gjort dit Naffn saa herligt / at de skulle altid prise
dig / som are HERRERs gerning / Fordi at du spaede icke dit Liff / i dit Folkis doffuelse
oc nød / Men du reddede det faar HERRER vor Gud. De alle Folket sagde / Amen / Amen.

Der effter kallede mand Achior frem / Til hannem sagde Judith / Israels Gud som du Achior
haaffuer priser / at hand fand beffne sig paa sine Fiender / haaffuer i denne nat omkommet den
Wgudeligis Hoffuit / ved min haand. De at du skal der see / da er her Holofernis Hoffuit / som
readselige bespaatrede Israels Gud / oc truede at ihjelsla dig / der hand sagde. At naar Israels
Folk bleffue fanger / da vilde hand lade ihjelslinge dig met dem. Oc der Achior saa Holofernis
Hoffuit / bleff hand forferdet / saa / at hand beffuimede. Der effter der hand kom til sig self igen /
satt hand faar hendis føder / oc sagde / Velsigner est du aff din Gud / i alle Jacobs Volige / Thi
Israels Gud skal prisif i dig / hos alle Folk som høre dit naffn.

Se Der

Judiths XIII

DEr efter sagde Judith til alle Folket / Kare Dydre / høret mig / Stray der dagis da henger Hoffuedet vd offuer muren / oc tager eders Vaaben / oc falder alle sammen vd mer en hob / oc mer stor strig / Saa fly de paa Skaruacten / oc skulle vecke deris Verre op til Strid. Oc naar Hoffuizmendene komme til Holofernis Paulun / oc see Legemet ligge der i Blod / da bliffue de forvædede. Oc naar i mercke / at de bliffue misteslige / oc giffue Fluct / da forfølger dem fremdelige / Thi HERRER

Achior.

Der Achior nu saa / at Israels Gud haaffde hulper / da offuergaff hand den Verdensfe Stick / oc rode paa Gud / oc loed sig omslere / Oc bleff regnet blant Israel / hand oc alle hans Effterkommere / indtil denne dag.

Oc der dagen begyntis / da hengde de Hoffuedet vd offuer muren / oc toge deris Verre / oc fulde vd mer en Hob / oc mer stor strig. Oc der de der saae paa Skaruacten / da løbe de til Holofernis Paulun / Oc de som der vaare vdi / begynte it Bulder saar Kammeret / at hand skulde vogne der aff / Thi mand torde icke hancke paa / ey heller gaa ind / i Forskens Kammer aff Assyrien. Oc der de Assyriers Hoffuizmend komme / sagde de til Kammer tiererne / Gaar ind / oc vecke hannem op / Thi Ahusene ere løbne vd aff deris Hul / oc ere bleffne dristige / at de taare angribe oss.

Da gick Bagoa hen ind / oc stod hoff Sperlagenet / oc klappede henderne sammen / Thi hand mente at hand haaffde offuer hoff Judith / oc hand lurede til / om hand vilde røre sig. Men der hand som ind / løffe hand Sperlagenet op / Da saa hand Legemet ligge i sit Blod / uden hoffuit. Da streg hand oc hylede høyt / oc sønder reff sine kleder. Oc hand saa i Judiths Kammer / oc der hand fant hende icke / løb hand vd til Stridsfolk / oc sagde / En eniste Ebrieus Quinde / haaffuer giort der gantse Tabogodonosors Haff aff Assyrien / til spaar oc forhaanelse saar al Verden / Thi Holofernes ligger der død paa Jorden / oc hans hoffuit er assahugget. Der Hoffuizmendene aff Assyrien hørde det / sønder reffue de deris kleder / oc forset dedis offuermaade meget / oc der bleff it stor strig aff beffuelse blant dem.

XV.

DEr Stridsfolk nu hørde / at Hoffuedet vaar aff Holofernes / da forset dedis de / oc bleffue tuileadige / oc kunde icke raadsla / om huad de skulde gøre / saa vaar moder falder paa dem / Oc de gaffue flucten / at de kunde vndkomme saar Ebrieerne / som de saae drage frem mod sig.

Oc der Israels børn saar / at Fienderne flyde / da styndede de sig efter dem mer store strig oc Basuner. Men efterdi at de Assyriers aarden vaar atskilt / oc Israels Børn droge i deris aarden / da sloge de dem alle / som de kunde offuerkomme.

Oc Josias sende til alle Strader / i Israels land / At mand gjorde rede i alle Strader / oc forfulde Fienderne / indtil de komme aff Landet. Men der offuerbleffue Folk i Bethulia / fulde i de Assyriers Leyer / oc plyndrede / oc sørde bort / der som de Assyrier lode bliffue / oc sørde meget Gods der fra. Men der de andre komme igen / da sørde de mer sig alt det / som hine andre haaffde sørt mer sig / baade Queg oc ander / oc der gantse Land bleff rigt aff saadant Ross.

Joiakim.
Sup. 4.

Der efter kom Joiakim den ypperste Piest fra Jerusalem til Bethulien / mer alle Piesterne / at de vilde see Judith. Ochun gick frem til dem / Da prisede de hende alle til lige / oc sagde / Du est Jerusalems Krone / Du est Israels glede / Du est der gantse Folcks are / at du haaffuer giort saadan en erefuld Gerning / oc at du haaffuer beuist Israel saa stor en velgerning / at Gud haaffuer frelst dem igen / Velsignet vere du saar Gud euindelige. Oc alt Folket sagde / Amen / Amen.

Oc der de haaffde nu vddeler Bytter i tredieue dage / da gaffue de Judith kaastelige Alendie / som Holofernes haaffde haafft / baade Guld / Sølf / Bleder oc dyrebare stene. Oc huer mand vaarglad / de sunge oc sprunge / baade unge oc gamle

XVI.

Da sang Judith HERRER denne
Sang / oc sagde.

Leger

Judiths Bog. xcviii.

L Eger faar HERRE met Trumme/ oc klinger faar hannem met Cims
ler/ Siunger en ny Sang/ verer glade/ oc paakaller hans Taffn.
HERRE her den/ som kand hjelpe i Striden/ HERRE hedet
hans Taffn.

Hand stride faar sit Folk/ at hand skulde frelse off fra alle vore fiender.
Alfur kom fra Biergene aff Norden/ met en stor Vægt/ hans Mangfoldighed skulde
Vænder/ oc hans Hæste skulde Landet.

Hand treude at opbrende mit Land/ och ihvilsa mit Vandtign/ At bortfære Børn och
Jomfruer.

Men HERRE den almægtigste Gud haffuer straffer hannem/ oc haffuer giffuit
hannem i en Quindis hender.

Thi ingen Mand ey heller nogen Stridsmand ihvilslo hannem/ och ingen Kempe vrede
ved hannem/ Men Judith æverat Daatter nedlagde hannem met sin deylighed.

Thi hun lagde sine Encke Kleder aff sig/ oc fode sig i sine deylige Kleder/ Israels Børn
til glede.

Hun offuerstrøg sig met kaastelgt Vand/ oc flette sit Haar op til at besuige hannem.

Hendis deylige Sko forblindede hannem/ hendis Deylighed greb hans hjerter/ Men
hun hug hans Hoffuit aff.

At de Perfer oc æderet forferdede sig/ for saadan en distig Gerning/ oc de Affryters Hæ
hylede/ der mine Elendige komme frem/ som vaare vandsmechtige aff Tørst.

Drengene ihvilsunge de Affryter/ oc sloge dem paa flugt/ lige som Børn/ De ere vdslette/
aff HERRE min Guds Hæ.

Lader off siunge en ny Sang/ faar HERRE vor Gud.
HERRE Gud du est den mægtige Gud som gør store Gerninger/ oc ingen kand staa
dig emod.

Alle ting skulle tiene dig/ thi huad som du siger/ der maa ste/ huor som du giffuer frimod
dighed/ da gaar det frem/ De ingen kand gøre dine ord modstand.

Bierge skulle beffue/ oc Klipperne smelte lige som voy faar dig.

Men du beuifer dem stor naade/ som dig frycte/ thi alle Offer och fedme ere meger ringe
faar dig/ Men at frycte HERRE/ der er meger stort.

De Vedninge/ som forfølge mit Folk/ Thi den almægtigste HERRE heffner paa
dem/ oc hiemsøger dem/ vdi heffnens tid.

Hand skal plage deris Legeme met Jld oc Dume/ och de skulle brende oc hyle til euig tid.

Effter saadan Seyer/ drog alt Folket fra Bethulia til Jerusalem/ at tilbede HERRE
oc de rensede sig/ oc offrede Bændoffer/ oc huad de haffde loffuit. De Judith hengde
alle Holofernis vaaben/ oc der Spelagen som hun haffde taget fra hans Seng/ op i Tem
pelen/ at det skulde vere forbandet faar HERRE euindelige. Och Folkene vaare glade i
Jerusalem hosi Velligdommen/ met Judith/ i tre maanedes/ och hulde helligt aff den Seyer.

Der effter drog huer mand hjem igen.

De Judith kom oc faa til Bethulia igen/ oc bleff høyr æret i alt Israels land. Och hun tog
ingen Vand/ effter sin første mands Anasses død. De hun bleff meger gammel och bleff i
sin Vands huff/ indtil hun bleff hundrede oc fem aar gammel/ De hun gjorde sin Dage Abia
fri. Der effter døde hun i Bethulia/ oc mand iordede hende hosi sin Vdsbonde Anasse. De
Folket sørgede for hende/ i sin dage. Och hun skifte alt sit Gods/ iblant hendis Vdsbons
dis venner. De den stund hun leffde/ oc long tid der effter/ torde ingen drage mod
Israel. Och denne Seyers dag holdis for en stor høyrtd hosi Ebierne/ oc
hand holdis hellig aff dem euindelige.

Ende paa Judiths Bog. Es h Ester

Salomons Visdom

til Tyranner.

I.

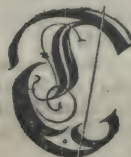
Lsker Retferdighed i Regentere paa

Jorden/Betæncker at HERRENS Kænde hielp / oc freyter hannem aluorlige/ Thi hand lader sig finde aff dem/ som icke seiste hannem / oc hand obenbaris saar dem som icke vantro hannem. Men Skodsløss mæghed er longer fra Gud/ Oc naar straffen kommer/ da beuiler hand huad de andre haffue verit for Daarer. Thi Visdom kommer icke i en ond Sial/ oc boer icke i det Legeme/ som er Synden vndergissuit.

Thi den hellig Land/ som er lærer/ slyr de Affgudiste/ oc viger fra de Skodsløse/ huilke som bliffue straffede met synderne/ som stulle tilstedis offuer dem. Thi Visdom er saa from/ at hun icke lader Offuerskendere bliffue i straffede/ Thi Gud er Vidne offuer alle ræcker/ oc kender alle hietter visselige/ oc højer alle ord. Thi verdens freeds er fuld aff HERRENS Land/ Oc den som kender talen/ er alleuegne. Der saare kænd icke bliffue skilt/ som taler vret/ Oc den Kæer/ som hannem skal straffe/ skal icke feyle. Thi den Wgudeligis anslag stulle saare Dominen/ oc hans tale skal komme saar HERRENS/ At hans vdyd skal bliffue straffet. Thi den nidkæris ore højer alting/ oc Skenderis bespaartelse/ skal icke bliffue skilt.

Saa vocter eder nu/ saar den skadelige skendsel/ oc holder eders Tunger fra forhandelse. Thi der som i tale lønlige met huer andie i øerne skal icke gaa saa lettelige hen/ Thi den mund/ som ligger/ slyr Sielen ihel. Stunder icke saa efter Døden/ mer eders vildfarelse/ Oc sigge icke saa efter forderffuelse/ formedelst eders henders gerning. Thi Gud haffuer icke gjort Døden/ oc hand haffuer icke lyst til de leffuendis forderffuelse. Men hand skaber alting / at der skulde vere i it væsen/ Oc huad som bliffuer skabt i Verden/ der er gaar/ oc der er intet skadeligt vdi. Der til er icke Velsfuedis Rige paa Jorden (Thi Retferdighed er vdgudelig) Men de Wgudelige fige der efter/ baade met ord oc met Gerninger/ Thi de holde den for en Ven/ oc fare der hen/ oc forbinde sig met hannem/ Thi de ere det oc verde/ at de ere aff hans deel.

II.

Vide ere Skodsløse Folck/ oc sigge/ Det er en stacket oc ledsommelig ting met vort Liff/ Oc naar it i Venniste er borte/ da er det aldelis vde met hannem/ Saa veed mand slet ingen/ som er igen kommen aff Velsfuede. Wforuarendis ere vi fødte/ oc fare bort igen/ lige som vi haffde aldri veret til. Thi den smuct se i vor Tæse er en ryg/ Oc vor tale er en gnist/ som røjer sig aff vort hietre. Naar den er vdsuuct/ da er Liffuit borte/ som en Falaste/ Oc Aanden forsuinder/ som it tynt vader. Oc vort naffu forglemmis met tiden/ at slet ingen skal reneke paa vor Gerning. Vort Liff far bort/ som der haffde veret en Sky/ oc forgaar som it Taag/ der fordriffuis aff Solens skin/ oc forveris aff hendis hede. Vor tid er lige som en stugge far der hen/ Oc naar som vi ere borte/ da er ingen igenkommelse/ Thi der er fast beseglet/ at der skal ingen komme igen.

Kommer nu hid/ oc lader off vel leffue/ den stund det er paa ferde/ oc bruge vort Liff i vngdommen. Vi vulle fylde oss met den beste Vin oc Salue/ Lader oss icke forsamme i Naaymas nedes blomster. Lader oss bæere Krænce aff vnge Rosen/ før end de bliffue vdsne. Lader ingen aff oss forsamme sig at braste/ At mand kænd alleuegne spørie/ huorledis vi haffue veret glade/ Wi haffue der dog icke mere aff/ end det samme.

Lader oss offuerfalde den Fatrige Retferdige/ oc icke spare nogen Vidue eller gammel Mand. Lader oss icke acte de gamle Graaherededis straff. Huad som vi ekon kunde gøre/ der skal vere ret/ Thi huo som icke kænd gøre huad hannem lyfter/ hand gelder intet. Saa lader oss lure paa den Retferdige/ Thi hand gør oss megen vlyst/ oc setter sig mod vaar Gerning/ oc straffer oss/ At vi synde mod Lowen/ oc vdrober vor væsen for synd. Mand gissuer saare/ at hand kender Gud/ oc roser sig at vere Guds barn/ oc straffer der som vi haffue i hietret. Mand er oss icke lidelig/ oc icke at see paa/ Thi hans Leffner rimer sig icke mer de andre/ oc hand haffuer aldelis it ander væsen. Mand holder oss at vere vduelige/ oc slyer vor Gerning/ som en vrentlighed/ Oc gissuer saare/ huorledis de Retferdige stulle paa der sidste haffue gaar/ oc roser at Gud er hans Fader.

Saa lader dog see/ Om hans Ord er sant/ oc forsøge/ huad ende der skal saa mer hannem. Er den Retferdige/ Gud Søn/ da hjælper hand hannem/ oc redder hannem aff al V�stande/ nis haand. Wi ville sette hannem i Fengsel mer forsmedelse oc pine/ at wi kunde see/ huor from hand er/ oc mercke/ huor taalmodig hand er. Wi ville fordomme hannem til en skendelig Død/ Da skal mand kende hannem paa hans ord.

Saadant tage de faare/ oc misseyle/ Deris ondskaff haffuer forblindet dem/ at de kende icke Guds lønlige Domme. Thi de haffue icke det haab/ at ir helligt Leffnet skal bliffue lønt/ Oc de acte icke den ære/ som de vstraffelige Sielc skulle haffue. Thi Gud skabte aNennisten/ til der euige Liff/ oc gjorde hannem til ir Billede/ at hand skulde vere lige/ som hand er. A Den aff Dreffuelens auind/ er Døden kommen i Verden/ Oc de som ere aff hans del/ hielpc oc saa der til.

III.

En de Retferdigis Sielc ere i Guds haand/ Oc der skal ingen pine røre ved dem. De ansees aff de V�standige/ lige som de Døde/ Oc deris Endeligt actis for en pine/ oc deris V�farelse for en Forderffuelse/ A Den de ere i Fred. Alligeuel at de end haffue meger at lide faar aNennisten/ saa haffue de dog ir fast Naab/ at de skulde aldi dø. De bliffue liden reffede/ A Den dem skal ver derfatis meger gaat/ Thi Gud forsøger dem/ oc befinder dem/ at de ere hans

nem verde.

Hand præffuer dem som Guld i en Den/ oc anammer dem/ som ir fuldkommen Offer. Oc paa den tid/ naar Gud skal see der til/ da skulle de skinne klare/ oc fare frem/ som Lue offuer Stubbene. De skulle domme Hedningene/ oc regere offuer alle Folk/ Oc DERRE skal regere euindelige offuer dem/ Fordi/ at de som forlade sig paa hannem/ skulle befinde/ at hand er trofast/ Oc dem som ere trofaste i kærighed/ lader hand icke tage fra sig. Thi hans Hellige ere i naade oc baerhertighed/ Oc hand haffuer tilsyn til sine Vdualde.

A Den de Wgudelige skulle straffis/ lige som de befrycte/ Thi de acte icke den Retferdige/ oc vige fra DERRE. Thi huor som foractet V�dom oc V�set/ hand er vlyet salig/ Oc deris Forhaabelse er intet/ oc deris arbejde er forgesuis/ oc deris Gerning er vnyttelig. Deris Qvinder ere Daarinder/ oc deris Børn onde/ Forbandet er der/ som sdis aff dem.

Thi salig er den fructsommelige/ som er vbesmitter/ den som er vskyldig/ i den syndelige Seng/ Thi hun skal nyde der paa den tid/ naar mand skal domme Sielene. Desligest en wfructsommelig/ som gdr intet vretferdige mer sin sind Naand/ oc tencker icke ont mod DERRE/ hannem skal giffuis en besynderlig gaffue for hans tro/ oc en bedre del i DERRE Tempel. Thi gaar Arbejde giffuer herlig Løn/ oc forstandigheds roed raadner icke.

A Den V�folckis Børn skulle icke triffuis/ Oc saden aff den vrette Seng skal ødeleggis. Deder som de end leffde lenge/ saa skulle de dog endelige bliffue bestemmede/ oc deris Alder skal dog paa der sidste vere vden ære. A Den dø de snart/ saa haffue de dog intet at haabis til/ oc ey teast naar Dommen skal staa. Thi de Vretferdige faa en ontende.

Der er bedre at haffue ingen Børn/ der som mand er from/ Thi der fører euig loff/ thi der skal rosas baade haffue Gud oc aNennisten/ Huor som der er/ der tager mand der til ir Exempel/ A Den den som der icke haffuer/ hand ynster der dog/ oc brammet i den euige Krang/ oc beholder den fyrste strids Seyer.

A Den de Wgudeligis fructsommelige mangfoldighed/ er icke nytteelig/ Oc huad som plantis aff Noeri/ der skal icke dybt roedfestsis/ oc ey sette fast grund. Oc der som de end geonis til en tid paa Gienene/ da vris de alligeuel aff Været/ effterdi at de staa saa aldelis løslige/ oc bliffue opvrecte aff sterck storm. Oc de vridige Quiste bliffue sponderbudne/ oc deris fruct er vnyttelig/ vmod til at æde/ oc til indred duelig. Thi at de Børn/ som sdis vden ectestaffa Bebandelse/ skulle vidne mod Foreldris onskaff/ naar mand spør dem at.

III.

En der som den Retferdige/ end døer for tilige/ saa er hand dog i rolighed/ Thi Allerdom er erlig/ icke den som leffuer lenge/ eller haffuer mange aar/ Klogskaff iblant aNennisten er der rette graa Naar/ oc ir vbesmitter Leffnet/ er den rette Allerdom/ Thi hand behager Gud vel/ oc er hannem kær/ Oc hand boertagis aff derte Liff iblant Syndere/ oc bliffuer hentret/ at ondskaff skal icke foruende hans forstand/ oc ey falst lerdom besuige hans Siel. Thi at onde Exempel forsøre/ oc forderffue der gode/ oc den tilsynende lyst foruender vskyldige hiertec. Hand er snart bleffuen fuldkommen/ oc haffuer opfyle mange aar/ thi hans Siel behager Gud/ der faare hastede hand mer hannem aff der onde liff.

Esaie 36.

Se in

A Den

Visheds

¶ Men de Folk som der see/acte der icke/oc tage der icke til hierte/som er / At Guds Velligen ere i naade oc Barmhiertighed/oc at hand haffuer tilsyn til sine Vdualde. Thi den Kerferdige døde/ fordsommer de leffuende vguadelige/oc en Vng/som bliffuer snart fuldkommen/ den Vretferdigis lange Liff. De see vel den Vifis endelige/ Men de mercke icke/ huad HERRER tencker om hannem/oc hui hand beuarer hannem. De see der vel/ oc acte der icke/ Thi HERRER bespaarer dem / oc de skulle der effter skendelige falde / oc vere en forsmedelse iblant de Døde euindelige. Oc hand skal ned styre dem vofouarendis / oc hand skal rycke dem aff grunden/ at de skulle aldelis bliffue til inted. Oc de skulle vere i angest/ Oc deris amindelse skal forglemmis. Saa skulle de komme foruilede/mer deris synders Samuittighed/ Oc deris egne Synder skulle straffe dem i deris øyen.

V.

Da skal den Kerferdige staa met stor Frimodighed mod dem / som hannem fortrengde/oc bortkaste hans Lebeyde. Naar de see da saadant / da skulle de gruselige forferdis/for saadan Salighed/ som de haffde icke forseet sig til / Oc de skulle tale til huer andre met anger / oc sucke aff Aandens angist. Derte er den / som wi haffue til som for Spaar/oc for it haanligt Vidunder. Wi Daarer hulde hans leffnet for galenskaff / oc hans Endeligt at vere skammeligt / Nuorledis er hand nu regnet iblant Guds børn/oc hans Arff er iblant de Vellige:

Derfaare funde wi icke den rette vey/oc Kerferdigheds Lufft stinde icke faar off/ oc So len giet icke op faar off. Wi ginge at idel vrang oc skadelige vey / oc vandrede øde trogveye/ Men wi viste inted aff HERRER S vey. Huad hielper off nu vor Bram: Huad haffue wi nu aff Rigdom och Hoffmodighed: Der er alsammen faret bort/som en skugge/oc som it Strig der far frem / Som it Skib løberhen paa Vandbølgerne / effter huilcker mand kand inted spor finde/naar der er frem faret / cy heller veyen som der haffde i floden. Eller som en Fuel der stuer gennem Lucten/der som mand kand ingen spor finde aff hans vey / Thi hand roris oc slar i den lette luct/diffuer oc arftal hende met sine suingende Vinger / oc der effter finder mand inted Tegen paa saadan fluelse der vdi. Eller som naar en Pil stius aff til it aal/ der som den arftilde luct falder strax tilfammen igen / at mand kand icke finde hendis vey der igennem.

Lige oc saa wi/effter at wi bleffue fødde / finge wi en Ende / och wi beuifde inted dydeligt regen/ Men wi ere fortærede i vor ondskaff. Thi den vguadeligis haab/er som en stoff der er ar spid aff Verit/ Oc som en tynd Rinfrost fordriffuis aff en storm/ Oc som en Røg der blefis bort aff Verit/ Oc som mand forglemmet nogen/der haffuer eton verit Gest en dag.

Men de Kerferdige skulle leffue euindelige/oc HERRER deris løn/oc den høyste sørger for dem. Der faare skulle de saa it herligt Rige / oc en derlig Krune/ aff HERRER Haand. Thi hand skal bestemme dem met sin høyre Haand / oc forsuare dem met sin Ven. Hand skal tage sin nidkerhed til Harnist/ oc ruste Creaturene til heffin offuer. Fienderne. Hand skal føre sig i Kerferdighed til en Krefte / oc sette den aluorlige Dom paa til en Dielm. Hand skal tage Vellighed til en voffueruindelig Skield/ Hand skal huade den strenge viede til it suerd/ Oc Verden skal drage vd met hannem til strid mod de vuisse. Liunet stud skulle dræbe til lige/oc de skulle fare aff Skyerne/som aff en haert spent Bue / til it aal. Oc der skal falde tyet Nagel/aff Tordenslagenis viede/Saa skal oc saa Haffens vand buise mod dem/oc Strømene skulle kaffelige giffue sig op tilfammen. Oc der skal oc saa it sterckt væder legge sig mod dem/oc der skal arspire dem som en huere luind.

VI.

S Kerferdighed ødelegger alle Land/ oc it ont Leffnet fuldkaster de Veldigis stoel. Saa hører nu i Konger / oc mercker / Lærer i Dommere paa Jorden. Tager til søen / i som regere offuer mange / i som ophøye eder offuer Folkene. Thi Eder er Øfftrigheden giffuen aff HERRER / oc mact aff den Vøffte/ Huilken som skal spore/huorledis i handle/oc randsage huad i sticke:

Thi at i ere hans Rigis Embedsmend. Men i staa eders Embede icke vel faare/oc holde ingen Ræt/ Oc i gøre icke effter der/som HERRER haffuer sticket. Hand skal komme mer ger gruselige och hastelige offuer eder/oc der skal aldelis gaa en stark Dom offuer dem som ere Offuerherter. Thi at de Ringe skal vederfariis naade/ Men de Veldige skulle straffis veldelige. Thi

Roma. 13.

Pfalm. 82.

ge. Thi den / som er HERRE offuer alle / skal ingen Persone fere / oc ey heller sty for ma-
ten. Hand haffuer baade gjort de Smaa oc Store / oc hand sørger lige for alle. Men der skal
holdis en streng Dom offuer de Aetlige.

Men eder Tyranner taler ieg / Paa det i skulle lære Visdom / oc det skal icke feyle eder. Thi
hud som beuaret hellig Lærdom mer hellighed / hand bliffuer hellig acter / Oc huo som lærer
den vel / hand bliffuer vel bestandig. Saa lader nu min Tale vel behage eder / Begæter hende /
oc lader eder lære.

Thi Visdom er dytlig oc wforngelig / oc lader sig gerne see aff dem / som hende elste / Vished.
Oc hun lader sig finde aff dem / som hende søge. Ja hun møder dem / som hende gerne ville
haffue / oc giffuer sig self tilkende. Huo som hende vil gerne haffue snart / hand haffuer icke
megen romage behofft hand finder hende tage vare paa sig saar sin dør. Thi der er den rette
Blogskaft / at tencke paa hende / Oc huo som er vacker effter hende / hand taar icke lunge søge.
Thi hun gaar omkring / oc søger effter den som hende er verd / oc hun obenbaris hānem gerne
paa veien / oc giffuer act paa hannem / at hun kand møde hannem. Thi huo sig gerne lader vnder-
deruise / der er visfelig Visdoms begyndelse / Oc huo som hende acter / hand lader sig gerne vnder-
deruise / Huo sig gerne lader vnderuise / hand holder hendis Bud / Oc huo som mand holder
Buden / der er visfelig it helligt Læffnet / Men huo som læffuer it hellige læffnet / der er Gud
nær. Huo som nu haffuer lyst til Visdom / den gør hun til en HERRE. Vile i nu / i Ty-
ranner iblant Folcket gerne vere Konger oc Førster / Da holder Visdom i ære / Paa det i skulle
regere euindelige.

Men huad Visdom er / oc hueden hun kommer / vil ieg forkynde eder / oc ieg vil icke delie
den lōndom for eder / Men randsage fra Creaturenis begyndelse / oc giffue hende obenbarlige
tilkende / oc icke spare sandhed / Thi ieg vil inder haffue at gøre mer den forgyffrige auind / Thi
hand haffuer inder at kasse mer Visdom. Men naar de Vise ere mange / der er Verdens salig-
hed / oc en forstandig Konge er Folckenis lycke. Lader eder fordi vnderuise formedelst mine ord /
der skal gaffue eder.

VII.

Eg er oc it dødeligt Aenniske / lige som de andre / fød aff der første Skabre
Aenniskis Slect / oc ieg er sticket it Rød / thi maaned i Blod / tilfammen lø-
ben / aff Aands fæd ved lyst / i bebandelse. Oc ieg hente oc saa Aande / aff den
almindelige Luct / der ieg bleff fød / Oc ieg salt oc saa paa det Jorderige / som
beer off alle sammen / Oc der vaar oc saa min første røst at grade / lige som de
andris / oc ieg er opfød i Susbæltet mer forge / Thi der haffuer ingen Konge en anden be-
gryndelse i sin fæd / Men de haffue alle enhaande indgang til Liffuit / oc lige vdgang.

Der faare da bad ieg / oc mig bleff giffuit Forstand / Jeg vobte / oc Visdoms Aand kom
til mig. Oc ieg holt hende dyrt / end Kongerige oc Førstedomme / oc ieg actede Rigdom in-
red mod hende. Jeg lignede oc ingen edelsten ved hende / Thi alt Guld er mod hende som
foracrelig sand / oc Solff er som skarn at regne mod hende. Jeg haffde hende kære end it
kærlig oc depligt Liff / oc ieg vdualde mig hende til it Liff / Thi der sken / som gaar fra hende /
vdslyctis icke. Jeg fick oc alt Gaar mer hende / oc wralig Rigdom i hendis haand. Jeg vaar
glad alle ting / Der stede fordi / at Visdom gick faare mig i de samme / Men ieg viste det icke /
at saadan kom fra hende. Jeg lærde der enfoldelige / ieg vddeler det middelige / Jeg vil icke dø-
le hendis Rigdom. Thi hun er Aenniskens itwendeligt Liggendefæ / huilcke som der bruge /
de bliffue Gude Venner / Oc de ere tæctnemmelige der faare / at dem er giffuit at lade sig vnder-
deruise.

Gud haffuer giffuit mig at tale vislige / oc at tencke ret effter saadan Visdoms gaffue /
Thi hand er den / som fører paa Visheds vej oc regerer de Vise. Thi at baade vi self oc vor
tale ere i hans Naand / der til mer al forstand oc konst / i allehonde handel. Thi hand haffuer
giffuit mig vist Vidskaft paa alle ting / At ieg veed / huorledis Verden er gjort / oc Elementers
nis Krafft / Tidens begyndelse / ende oc middel / huorledis dagen lengis oc stectis / huorledis
aarsens tid omstiffier sig / Oc huorledis aaret løber omkring / Huorledis Stjernene staa / De
tamine oc vilde Durs art / Huorledis Været stormer saa / Oc huad Folckene haffue i sinde / at
stillige Planter art / oc Røders Krafft.

Jeg veed alt det som er lønligt oc skult / Thi Visdom / som er alle Konsters Aestherinde /
lærde mig det. Thi der er en Aand i hende / som er forstandig / hellig / enlig / mangfoldig /
skarp / behendig / veltalende / ren / klar / factmodig / ventlig / aluorlig / fri / velgørende / yndelig /
fast / viss / tryg / Formaar alting / feer alting / oc gaar gennem alle Aander / ehvor forstandige /
klare oc skarpe de ere. Thi at Visdom er det aller behendeligste / Hun far oc gaar gennem al-
ting /

Visdom der
høfste oc ædelste
Liggendefæ.
Iob 28.
3. Reg. 3.
Matth. 5.

Bisheds.

ting/saa aldelis klar er hun. Thi hun er den guddommelige Kæffris skin/oc den Alinectigste Verligheds straale.

Der saare kand inted wrent komme til hende/ Thi hun er det euige Liusis skin / oc den Guddommelige kæffris ubesmitte Spegel/ oc hans godheda Billede. Hun er enlig / oc gør dog alting/ Hun bliffuer det hun er/ oc fornyr dog alting. Oc hun giffuer sig stedse oc altid i de Helligis Siæle / oc gør Guds Venner oc Prophetes. Thi Gud elsker ingen/ vden hand bliffuer hof Bisheden. Hun gaar herligere frem end Solen oc alle Stierner / oc at regne mod Liusen/da gaar hun langt offuer. Thi Liusen maa vige for natten / Men ondskaff offueruind det aldri Visdom. Hun recker veldelige fra en ende til den anden / oc regerer alting vel.

VIII.

Ieg elsker den samme/oc søgte hende op aff min vngdom/oc tæncke at tage hende til min Brud/ Thi ieg haffuer faaet Kærlighed til hendis deylighed. Hun er aff en herlig Adel/ thi hendis væsen er hof Gud / oc den HERRER offuer alting haffuer hende ker. Hun er det hemmelige Raad i Guds vidskaff / oc en Tilkyndere i hans gerninger. Et Rikdom en kaaftelig ting i dette Liff: Huad er rigere end Visdom/ som bestaffer alle ting: Men gør forstandder: Huo er en konsteligere Aestere blant alle/ end hun: Men elsker nogen Retferdighed: Hendis arbejde er idel dydelighed / Thi hun lærer tuct/ klogskaff/ retferdighed oc styrcke / huilcke som ere det aller nytteligste i Aennistens leffnet.

Begerer nogen at vide mange ting/ da kand hun finde paa/ baade det / som steet er / oc til stunder / Hun forstaa sig paa betætte ord / oc veed at opløse hemmelige Spøsmaal. Hun veed Tegen oc vnderlige Ting tilforn / oc huorledis det skal gaa til paa tid oc stund.

Ieg haffuer beslutter/ at tage mig hende til en Legerinde / Thi ieg veed / at hun skal vere mig en god Raadgiffuere/ oc en Trøstere i soige oc drøffuelse. En vng Person haffuer formet delft hende herlighed hof Folck / oc ære hof de Gamle. Jeg skal befindis skarpsindig i Dom/ oc hof de Veldige skal mand forvndre sig paa mig. Naar som ieg tier / da skulle de bue effter mig/ Naar ieg taler/ da skulle de giffue act der paa/ Naar ieg taler frem/ da skulle de legge henderne paa deris mund. Jeg skal saa it vddeligt Vaffn formet delft hende/ oc lade effter mig en euig Almindelse hof mine Effterkommere. Jeg skal regere Folck/ oc Nedninge skulle vere mig vnderdanige. Gümme Tiranner skulle frygte sig/ naar de høre mig/ oc ieg skal befindis god hof Folck/ oc en Kempe i strid. Bliffuer ieg hiemne/ da haffuer ieg min Rolighed mer hendes/ Thi det er ick fedfommelig/ at omgaaß met hende/ ey heller vlystigt at vere hof hende/ men lyst oc glede.

Saadant betæncke ieg hof mig/ oc tog det til hierte/ Thi at de som ere hendis Tilhenger / haffue it euigt væsen/ Oc de som ere hendis Venner/ haffue reen vellyst. Och der kommer vndelig Rikdom ved hendis hendes arbejde/ oc klogskaff aff hendis selkaff oc tale / Oc en god Ross ved hendis omgængelse oc snack/ ieg gick omkring oc lere/ at ieg kunde søre hende til mig.

Thi ieg vaare it Varn aff god art/ oc fick en deylig Siel. Men der ieg vaare vel opsoffret/ da vovte ieg til it vbesmitte Legeme. Men der ieg fornam/ at ieg kunde ick ellers bliffue tuctig/ vden Gud gaffue mig det (Oc der vaare oc saa Forstand/ at kende/ hues naade der er) Da gick ieg til HERRER / oc bad hannem / oc sagde aff mit ganste hierte.

IX.

Gene. 1.
En deylig
bøn.

Mine Fedris Gud/ oc al godheds HERRER / Du som haffuer gjort alle ting ved dit Ord/ oc bered Aennistens formet delft din Bished/ at hand skulde regere offuer det Creature/ som er gjort aff dig/ at hand skulde regere Verden/ met herlighed/ oc retferdighed/ oc dømme met it retsticket hierte/ giff mig den Visdom/ som er stedse omkring din Throne/ oc forstaa mig ick fra dine Bøn / Thi ieg er din Tiener/ oc din tienerindis Søn it skæbeligt Aenniste met it stæcker Læffner/ oc forvin ge i Rættens oc Lovens forstand. Oc der som der vaare end nogen fuldkommen iblant Aennistens bøn / Saa gelder hand dog inted / der som hand er vden den Visdom som kommer fra dig.

Du vdualde mig til Konge offuer dit Folck/ oc til en Dommere offuer dine Sønner och Døtter.

Døtter. De du befalede mig at bygge en Tempel paa dit hellige Bierg / oc ic Altare i din Bo-
ligis Stad / som skulle vere der hellige Tabernackel lig / der du lodst bereide i Fordom tid / oc
din Visdom mer dig / som veed dine gerninger / De vaar der hof / der du gjorde Verden / oc for-
staa / huad som dig behager vel / oc huad som er retsindigt i dine Bud.

Sent hende hid ned aff din hellige Himmel / oc aff din herligheds Throne / Sent hende /
at hun kand vere hof / mig / oc arbejder mer mig / at ieg kand forstaa / huad som dig er vel beha-
geligt / Thi hun veed alting oc forstaa det / De lad hende lede mig stikkelige i mine Gernin-
ger / oc beuare mig ved sin herlighed. Saa skulle mine Gerninger vere dig tacknemmelige / oc
ieg skal dømme dit Folk rettelige / oc vere min Faders Throne verdig. Thi huilcker *Men-*
iske veed Guds Raad: Eller huad kand rencke huad Gud vil: Thi at der dødelige *Meniskis*
tancker ere tilactige / oc vore Anslag ere farlige. Thi der dødelige Legeme besuaret Sielen /
Oc den iordactige Bolig trycker de arspridde sind. Wi ramme der neppelige / som er paa Jor-
den / oc finde suarlige paa det / som er vnder haanden. Huo vil da randsage / det som er i Him-
melen: Huo vil forfare dit Raad: Vden saa er at du giffuer Visdom / oc sender din hellig
Aand aff det høye / oc gerningen paa Jorden bliffuer saa verstaen / oc *Meniskis* lære huad
dig behager / oc bliffue salige formedelst Visdom.

2. Paralip. 1.
Prouer. 8.

Esaie 40:
Roma. 11.
1. Corinth. 13

X.

En samme Visdom beuarede den / som bleff først gjort / oc alene skabt / til Vers Adatt.
dens Fader / oc førde hannem aff hans Synder / De gaff hannem mact at rege-
re offuer alting.

Fra huilcken der den Wierferdige affalt ved sin vrede / bleff hand forderff Cain.
uit for sin Broders grumme mord skyld. Gene. 4.

De der Jorden bleff forderffuit for der samme skyld mer Syndfloden / da halp Visdom Noe.
igen / oc regerede den Ketterdige ved it ringe Træ. Gene. 6. 7. 8.

Den samme fant den Ketterdige der Hedningene leffde til lige ilde i vildfarelse / oc
beholt hannem wstraffelig saar Gud / Oc loed hannem bliffue fast / mod der Faderlige hierte
mod Sønner. Gene. 12.

Den samme frelst den Ketterdige / der de Wgudelige forginge / der hand skyde saar Jt.
den / som salt offuer de fem Stræder / huilcker øde Land der ryger end nu / til ondskaffe vidnes-
byrd / oc de Træ / som bæere wmod Fruct / oc den Saltstætte / som der staa de vantro Siele
til en amindelse. Thi at de / som icke acce visdom / haffue icke aleniste den skade / at de icke kende
der gode / Men de lade ocfaade Læffuendis en Amindelse effere sig / at de kunde icke bliffue
skulte / i det / som de fore vild vdi. Men Visdom frelser dem aff al genuordighed / som holde
sig til hende. Gene. 19.

Den samme ledsagede den Ketterdige / paa den rette vey / som nøddis til at fly for sin Jacob.
Broders vrede / oc visde hannem Guds Rige / oc gaff hannem tilkende huad helligt er / De
halp hannem i hans arbejder / at hand forstemmedis vel / oc vant meger Gods met sit arbejder.
Oc hun vaar hof / hannem / der hand bleff besuigen / aff dem / som gjorde hannem vold. Oc hun
giorde hannem tryg for dem som sette effere hannem. Oc hun gaff hannem Seyer vdi en sterck
Ramp / At hand skulde fornemme / huorledis Gudelighed er mettigere end alle ting. Gene. 32.

Den samme forlod icke den solde Ketterdige / Men beuarede hannem fra synd / For met Joseph.
hannem ned i Fengsel / oc hun forlod hannem icke i baandene. Indtil hun førde hannem Kon-
gerigena Spir til / oc Herredømme offuer dem / som haffde gjort hannem vold. Oc hun gjorde
dem til Løynere / som haffde straffer hannem / oc gaff hannem en euig Verlighed. Gen. 37. 41.

Den samme frelst det hellige Folk / oc den wstraffelige Sad / fra Hedningene / som dem
plagede. Hun kom i HERRENS Tieneris Siæle / oc emodstod grumme Konger ved vn-
derlige Gerninger oc regen. Hun beralede de Hellige deris arbejder / oc ledde dem gennem vn-
derlige veyre / Oc hun vaar dem en beskermelse om dagen / oc en Luc om natten / lige som Stræ-
ner. Hun førde dem gennem det Røde Haff / oc ledde dem gennem store Vand. Men deris
fiender senckte hun / oc disse drog hun aff Dybenis grund. Der saare toge de Ketterdige roff
fra de Wgudelige / oc prisede dit hellige Naaff HERRE / oc loffuede endrectelige din
Severuindige haand. Thi Visdom oplod de Dummis mund / oc gjorde de Wmyndigis
tunger talende. Exod. 3. 7. 9.
Exod. 14.
Psalm. 73.
Exod. 15.

XI.

Hun

Disheds

XI.

Exodi. 16.
Exodi. 17.
Numer. 20.
Exod. 7.
Exodi. 1.

An sörde de sammis gerninger ved den hellige Prophetis haand. De hun ledte de dem gennem den vildene Ørte / at de opsløge deris paulun i de øde stæder / oc lode mod deris fiender / oc heffnde sig paa deris Ødstandere. Der dem stæde / kallede de paa dig / oc dem bleff giffue Vand aff den høye Klippe / oc de slucte deris Tøst aff den haarde sten. De lige ved det samme der deris fiender bleffue plagede / Der ved stæde dem gaar / der de lede nød. Thilige som de andre forferdedis for Blodet / som kom i steden for det flydendis Vand / Der Bud til straff / at mand skulde ihjelsla Wormene / Saa gaffst du disse offuerfædige Vand woforuarendis / oc gaffst der met tilkende ved deris Tøst / huorledis du plager de Genstridige.

Thi ar der disse bleffue forfædte / oc tuctede met naade / da forfædte de / huorledis de Wgu delige bliffue dsmde oc plagede met vrede. Disse formanede du oc pressuede som en Fader / Men du straffede oc fordsmtte de andre / som en streng Bonge. De bleffue lige plagede / baade de som vaare der hof / oc de som vaare der ick hof. Thi der kom dubbel dressuelfe offuer dem / der til met suckede de / naar som de tænkte paa det fremfærne. Thi ar der de hørd / at disse stæde gaar ved der / formedelsi huilcket de bleffue plagede / da somumme de HERREN. Thi den som de hadde tilforn forskudet foractelige oc forskast / oc bespaatret hannem / den samme maatte de paa der siste forundre sig paa / der der sck saadan en ende / at deris Tøst vaar ick saadan / som de Kerferdigis.

Lige oc saa for deris Wterferdige handels galne tænkter / ved huilcke de bleffue bedragne / oc tilbade wofornumstige Dime oc foractelige Diur / Da sende du iblant dem mangfoldige wofornumstige Diur til straff / Paa der de skulde forstaa / at / huor met nogen synder / der met bliffuer hand oc plager. Thi der færedis din almechtige Naand ick (huilcken der stæbe Dera den aff it wsticelig væsen) at sticke mange Dime offuer dem / eller dristige Løwer / eller nye stæbe / grumme / vberfende Diur / eller dem som spude de Jld / eller blede met grum Røg / eller blundede forferdelige gnister aff syenene / huilcke der ick aleniste kunde sonderknuse dem met forderffuelse / men vel oc saa myrde dem met deris forferdelige Syn. Ja de kunde end vel der for vden falde / ved en eniste Lande / forfælgis met heffn / oc bortspreddis ved din kraftis Land.

Men du haffuer sticket alting met maade / tal oc vort. Thi der er altid stor formue hof dig / oc huo kand emod staa din Arms Wact: Thi Verden er faar dig / som den lille Tunge paa vort / oc som en Naabe aff morgen dug / der falder paa Jorden. Men du forbaer met dig offuer alting / Thi du haffuer maet offuer alting / oc du ombrager met Wemistens Synder / at de skulde bedre sig. Thi du elster alt det som til er / oc du haaber inted aff det som du haffuer gjort / Thi du haffuer stertind bered / som du haffuer had til. Huorledis kunde noget bliffue / der som du ick vilde: Eller huorledis kunde der bliffue beuaret / som du ick haffuer faldet: Men du sparer alle / Thi de hørd dig til HERREN / du som elst er Liffuit / oc din woforgengslige Land er vdi alle.

XII.

Der faare straffer du dem factmodelige / som falde / oc paaminde dem met ruct / huor met de synde / At de skulde bliffue quit fra ondskaff / oc tro paa dig HERREN. Thi ar der du vaast deris Fiende som bode for i dit hellige Land / der faare / at de bedreffue hadelige gerninger / met troldom / De du vilde vdslette de Wgudelige Offere ved vore Fedris hender / oc de wbarne hertige som myrde deris Sonner / de som øde Wemistens Fed / oc duede gruselig Blod / met huilcket de vilde gøre dig Gudstieniste / De de / som vaare Forældre / myrde de Stæle / som haffde ingen hielp / Paa der / at der Land som vaar for der Edelste iblant alle / skulde bliffue en verdig Bolig til Guds børn. Dog sparde du alligeuel de samme / som Wemistens / oc sende dine Fordragere frem faar dig / som er / din Hær / Bedehamse / Paa der de skulde omkomme dem met tiden.

Sandelige det vaar dig ick vmueligt / at nedkaste de Wgudelige vnder de Kerferdige Strid / eller at sonderknuse dem alle til lige / ved gruselige Diur / eller oc anderledis met it hart ord / Men du domde dem met tiden / oc lodst dem rum til Bedring / Alligeuel at der vaar dig ick wutrerligt / at de haffde en ond Art / oc deris ondskaff vaar dem metfød / oc at de skulde aldi omstiffte deris tænkter. Thi ar de vaare en forbander Sæd aff begyndelsen / Saa torde du oc ingen sty / om du forlode dem der / som de haffde synder met. Thi huo vil sig til dig / Nuad gør du: Eller huo vil staa emod din Dom: Eller huo vil styde dig for de ødelagde Dedninge /

ninge/som du haffuer skabt: Eller/huo vil sette sig til en Hæffner mod dig / for de wretferdis
ge aJenniske Byld: Thi der er ingen Gud uden dig/du som søger for alle/ Paa der du wilt be-
uise/huorledis du dømmer icke wrettelige. Thi der kand huercken Konge eller Tyran gaa dig
vnder øyen for dem/som du straffer.

Effterdi du est da retferdig/saa regerer du alle ting rettelige/ oc acceper der icke at beque-
me din aJaisfar at fordomme nogen/som icke haffuer fortient straff. Thi din styrcke er verfer-
digheds Verredsmme/ Oc effterdi du regerer offuer alle/saa sparer du oc alle. Thi du haffuer
beuist din styrcke/mod dem/som icke trode/ar du vaast saa aldelis meertig/ Oc du beuiste dig
mod dem/ som viste sig at vere dristige. Men du veldige Regenter/dømmer met factmodig-
hed/oc regerer off met megen besparelse/thi du formaar alt det som du wilt.

Men du lærer dit Folk formedelt/saadanne Gerninger / Alt mand skal vere from oc god/
Oc du giffuer dine børn at forstaa der mer/ar de skulle haffue it gaar Naab/ar du wilt anamme
Beding for synnen. Thi der som du stæffede dine Børn Fiender/oc dem som vaare skyldige
ar du mer saadan forhalelse oc besparelse/oc gaffst dem tid oc rum/met huilcken de kunde ladet
aff deris ondskaff/Ar huor megen store berøckelse dømmer du dine Børn/met huilckis Fe-
die du opreter en Sed oc Pact paa mange gode løffe. Der faare saa offte som du plager vore
Fiender/da gør du off der til nyt/ar wi skulle sticelige tage vare paa din Godhed / om wi bliff-
ue dømde/ar wi skulle dog forlade off paa din Barmhertighed.

For huilcker du oc plagede de Wretferdige met deris egen Verstyggelighed / som forde it
wforstandige leffner. Thi de vaare saldne saa aldelis longe bort i vildfarelse/ar de oc hulde de
Duere for Guder / som vaare foracrede hois deris Fiender/ besuigne lige som wforstandige
Børn. Der faare sticeliche du oc bespaatelig straff iblant dem/som iblant wforstandige Børn.
Men der de actede icke saadan spaatelig paamindelse/da fornumme de Guds aluorlige straff.
Thi de bleffue lige plagede ved der samme/som de hulde for Guder / Huilcker dem gjorde al-
delis ont / der de saare den/som de tilforn icke vilde kende /och maatte bekende hannem for en
Gud/ Der faare som oc saa fordommelsen offuer dem paa det siste.

XIII.

Andelige alle aJenniske ere naturlige forfengelige / som inted vide aff Gud / oc
icke kende paa det skimbartlige gode / den / som der er / och see icke paa gerningen/
huo aJesfaren er / Men de holde enten / Jld / eller Vær / eller snar Luc / eller
Striener / eller meertig Vand / eller de Luuff paa Dummelen / som regere Verden
for Guder. Men haffue de behagelighed til den deyrlige Sticckelse/ oc holde dem
saa for Guder/da skulde de mer rette haffue vist/huor offuermaade meger bedie
den er / som er H E R E offuer saadant/ Thi den som er al deyligheds aJesfere/skabt alt
dette. Oc der som de forundrede sig paa den maet oc krafft/da skulde de mer rette haffue mercke
der paa / huor meertigere hand er / som beredde alt dette. Thi ar paa den store deylighed oc gers
ning kand io deris Skabere kendis / som vdi it Billede.

End dog ar mand kand icke betlage saa aldelis høyetlige offuer disse / thi de kunde och vel
fare vild/naar som de søge Gud oc gerne vilde finde hānem. Thi ar naar som de omgaast met
hans Skabning oc tencke der paa da bliffue de fangne i bestuelfen / effterdi ar Creaturene ere
saa deylige/der mand seer. Dog ere de der met icke aarsagede/ thi ar kunde de kende saa meger/
ar de kunde høye acce Creaturene / Huor faare haffue de icke meger sør / sunder de sammis
H E R E.

Men de ere Wsalige / oc deris haab maa vel regnis blant de Døde / som kalde aJennis-
kens geening/ Gud/ Som er/ guld oc sølff / som er konstelige tilbered/ Oc Diurs Billede/el-
ler wnyttelige Stene/som ere gjorde i fordom tid. Som naar en Tømmermand/der søger eff-
ter arbejde/ affhugger nogen sted it Træ/oc behugger oc sletter det vel/oc gør noget konstelige
oc subtiligt der aff/som kand brugis til nødbrøffigheds i dette leffner/men Spaanerne aff sam-
me arbejde/ bruger hand ar rede aJad met / ar hand kand bliffue met. Och uad som offuer-
bliffuer/som ellers icke er nytteligt / som er det trogede oc quiste fulde Træ / der tager hand oc
vdfter der sticeliche/naar som hand haffuer icke andet ar gøre/oc hand sticet der mesteliche met
sin Konst/oc gør der lige som it aJenniske eller foractligt Diurs billede/oc farffuer det røt och
deyligt met rød oc hvid farffue/oc huor som der er en plet paa/ den styrger hand til/ Oc hand
gør it smuct lidet huff der til/ oc setter det paa Væggen/ oc fester det fast met jern/ar det icke skal
falde/ saa vel besørger hand det/ Thi hand veed/ ar det kand icke hielpe sig self / Thi der er it
Billede/ oc haffuer vel hielp behoff.

Oc naar hand beder for sin Guds/for sin Dustru/for sine Børn/da skammer hand sig icke
at tale

Aff gudsties-
nera.
Esaie. 44.
Ieremie. 10.

Bisheds

at tale mer dem Lifflefe/ oc hand paafalder den skigbelige om Sundhed/ beder den Døde om Liff formancer den Vduelige om hielp/ oc den/ som icke kand gaa/ om en lyckfelig Reys/ oc om sin vinding/ ærende oc handel/ at det skal vel lyckis/ beder hand den/ som aldelis inted formaan.

XIII.

Ion. 2.

Jge saa gôr oc den/ som vil seyle/ oc acter at fare igennem vilde floder/ och paafalder it meger stemmere Træ/ end det Skib er som hand ferdis paa. Thi der er paafunder/ at søge Biering mer/ och Aesteren haffuer der tilbered mer konst. Men din forsynlighed/ O Fader/ regerer det/ Thi du giffuer oc veye i Haffuit/ oc trygd laad mit iblant bølgerne/ mer hulket du beuifer/ huorledis du kant hielpe hof alle Ender der som nogen end gaffue sig i Haffuit foruden Skib. Dog effterdi du icke vilt/ at det skal ligge aarkeløst/ som du haffuer skabt/ formedelst din Vidsom/ da skæer det/ at Aennisten tro saa ringe Træ til deris Liff/ och bliffue beuarede i Skibet/ der de fare igennem Haffens bølger mer.

170e.
Gene. 8.

Thi oc saa i fordom tid/ der de hoffmodige Kemper bleffue gdelagde/ da flyde de/ som forhaabelsen vaar til at formere Verden/ i it Skib/ hulket din Naand regerede/ och lode saa Verdens sad effter sig. Thi saadant træ som mand handler ret mer/ er vel vel signelse verd/ men der er forbandelse verd/ som vdskeris mer hender/ saa vel som den/ der der vdsker/ Denne fordi/ at hand det gôr/ Den anden der faare/ at der kaldis Gud/ Effterdi at der er dog en foringer lig ring. Thi Gud hader dem baade lige meger/ den Wgudelige/ och hans wgudelige Gering/ De geeningen skal plagis mer Aesteren.

Der faare skulle oc Hedningemis Affguder hiemfsgis/ thi de ere aff Guds Creature/ bleffue ne Aennistens siele/ til en Verstyggelse oc til en forargelse/ oc de Wforstandige til en Enare. Thi at oprette Affguder/ er det høyste Noeri/ oc at oprencke de samme/ er it skadeligt Eympel i leffnedet.

De haffue icke veret aff begyndelsen/ de skulle oc icke bliffue euindelige/ Men de ere komne i Verden formedelst Aennistens forfenglige ære/ och der faare oprencke/ at Aennisten haffue it stacket leffnet. Thi at en Fader som sørgede oc vaar bedrøffuit offuer sin Søn/ som bleff hannem tagen alt for tilige fra/ Hand loed gôr it Billede/ oc begynte/ at holde nu den for en Gud/ som vaar it dôt Aenniste/ oc sticrede en Gudstieniste oc Offer blant sine. Der effter mer tiden bleff saadan Wgudelig sticket holden for en Ræt/ At mand skulde oc ære Billede aff Tyranners Gud.

Desligest hulket Folkene icke kunde ære saar/ deris øyen/ fordi at de bode for langt bore Da lode de male deris ansiet aff longuers Land/ oc gjorde den heerlige Konge it priseligt Billede/ paa der de kunde stitelige hycle saar den frauerendis/ som saar den neruerendis. Da drefte oc Konstermandens vindstiffuelighed de wforstandige/ til at stycke saadan Gudstieniste/ thi at hulket som vilde riene Førsten vel/ hand gjorde Billedet mer al konst paa der deyligste. Men den menige Mand/ som bleff locket formedelst saadan deylig Gering/ begynte/ at holde den for en Gud/ som stacket tilforn vaar æret for it Aenniste. Aff saadant kom den bedragelse i Verden/ naar Folkene laa mact paa noget/ eller de vilde bramme saar Tyranner/ da gaffue de Sten oc træ saadane naffin/ som dem dog icke burde at haffue.

Verstyggelighed/ som kom
mer aff Affguds
deri.
Deut. 18.
Ierem. 7. 19.

Der effter lode de sig icke der mer nøyre at de fore vild i den rette forstand paa Gud/ Men alligeuel at de end leffde i deris Vanuittigheds øde oc vilde vafen/ saa falledes de dog saadan strid oc ont/ fred. Thi at de enten myrde deris Børn til Offer/ eller gôr Gudstieniste/ som er icke at sige aff/ eller holde galne Fraadzeri/ effter wseduanlig sticket/ oc haffue fremdelis huereken reen omgengelse ey heller Etetstak/ Men den ene myrder den anden mer suig/ eller gôr hannem forred mer Noeri. De der gaar iblant huer andre hof dem/ Blod/ Aord/ tyffueri/ falskhed/ besuigelse/ wtrostak/ trusel/ menfuerelse/ de Frommis wiolighed/ wacknemmelighed/ de vngelhieters forargelse/ stumme Synder/ Blodskendel/ Noeri/ wotue. Thi at riene de skendelige Affguder er en begyndelse/ aarsage oc ender til alt Dnr.

Volde de Hellige dage/ da gôr de/ lige som de vaare galne/ Spaa de/ da er der idel Løgen/ De leffue icke rettelige/ suerie lettelige falske Eder. Thi at effterdi de tro paa de lifflefe Affguder/ da haffue de icke soig for nogen skade/ naar som de suerie falskelige. Dog skal retten komme offuer dem for baade sammen/ baade for der/ at de holde icke rettelige aff Gud/ effterdi at de giffue æt paa Affguder/ De for der/ at de suerie wrettelige oc falskelige/ oc æt inted Dely ligr. Thi at de Wretferdigis ondskaff saar en ende/ icke effter den vold/ som de haffue/ naar de suerie/ Men effter den straff som de forriene mer deris synd.

Men

Vissheds

1. Reg. 2.

oc icke salde for dybt i forglemmelse/ men bliffue wfrauendelige fra dine Velgerninger/ Thi der lægte huercken Viter eller Plaster dem/ men dit Ord HERRE/ som læger alting. Thi du haffuer mact/ baade offuer lifuit oc offuer Døden/ oc du fører hen vnder til Hellsuedis porte/ oc du fører hid vdi igen. Men der som it ænniste ihieslar nogen formes delft sin ondskaft/ da kand hand icke føre den vdsarne Aand igen/ oc ey hente den frastulde Siel igen.

Exod. 9.

Men det er vnmuligt/ at vndsty din Haand/ thi at de Wgudelige som icke vilde kende dig ere hudstrugne ved din mechtige Arm/ der de bleffue forfulde/ mer wseduanlig Regen/ Hagel/ Vind/ som de icke kunde vndgaa/ oc bleffue opædne aff Jld. De der vaar der allerunderligste at Jlden brende allermeest i Vanden/ huilcket som dog vdslycker alting/ Thi Verden stridde for de Retferdige. Vndertryden sacrede Luen sig/ at hand skulde io icke opbrende de Diur/ som vaare sende iblant de Wgudelige/ men at de skulde selff kunde see/ huorledis de bleffue saa plagede formedelt Guds dom. Men vnder tiden brende Luen i vanden/ offuer idens mact/ paa det at hand skulde ødelegge de Wierferdige.

Exod. 16.
Num. 11.

Der emod fødte du dit Folk mer Engle mad/ oc sende dem Brød bered aff himmelen/ vden arbeide/ Huilcket som formorte at giffue allehaande lyst/ oc vaar huer lige effter sin smag (Thi der som mand hiet effter dig/ der obenbater dine Børn/ huor sød du est) Thi huer giord der aff huad hand vilde/ effter som hand fick lyst til/ at smage saa eller saa. Men hiffet bleff oc Sne oc Hagel i ilden oc smelte icke/ at de skulde fornemme/ huorledis ilden/ som oc brende i hagel oc liunede i regen/ forderffuede Siendernis fruct.

Exod. 3.

Den samme ild/ maatte forglemme sin egen krafft/ paa det de Retferdige skulde omuenne sig. Thi Creaturert/ som tien dig/ som sin Skabere/ er redebon til at plage de Wierferdige/ oc der formildis til at gøre dem gaar/ som sig forlade paa dig. Der saare loed det oc foruandle sig paa den tid i allehaande/ oc tiente i den gaffue/ som fødte alle huer effter sin vilie/ som hand der haffde behoff/ paa det dine Børn skulde lære/ huilcke du elster HERRE/ At den vogne Fruct icke føder ænnisten/ Men dit Ord opholder dem/ som tro paa dig. Thi at der/ som icke bleff forteret aff Jlden/ der bleff stray varmt aff it liden Solstin oc smeltis/ at der skulde kundgøres/ at mand skulde tacke dig/ for end Solen gaar op/ oc gaa faar dig/ naar Luen ser gaar op. Thi den voracknemmeligis forhaabelse skal forgaa som it Rimfrost om Vinteren/ oc bortflyde som it vnytteligt Vand.

Deut. 5.
Matt. 4.
Exod. 17.

XVII.

Tore oc wseligelige ere dine Domme HERRE/ Der saare seylde oc de galne Folk. Thi at der de tencste at vndertrycke der hellige Folk/ da bleffue de bundne met mœckhed/ som wietferdige/ oc den lange nattis Fanger/ oc de laae mœdelucte vnder Tagene/ som de bortflyde/ faar den euige Vidsom. Och der de mente/ at deris synder skulde bleffuit skulte/ oc forglemde vnder it blint Tætte/ da bleffue de gruselige bortspidde/ oc forferdede aff Spøgelse. Thi at oc den Vraa/ som de vaare vdi/ kunde icke beuare dem vden redzel/ der vaar bulder trint omkring dem/ som dem forferdede/ oc der obenbaredis selsomme Trolde/ for huilcke de greuede. Oc ilden formaatte icke mer nogen mact/ at opluse dem/ icke kunde heller Siernernis klare lue/ gøre den elendige nat liuss. Men dem obenbaredis vel en ild brendendis aff sig selff fuld aff forferdelse/ Da forferdedis de forsaadant Spøgelse/ som vaar dog intred/ oc tencste/ at der haffde end veret noget veret til bage/ end der som de saae.

Exod. 9.

Der Raagelspil mer den sorte Konst/ vaar oc nedlagt/ oc der store røgte om deris Konst bleff til spaat. Thi at de som toge sig faare/ at fordriffue den fryet oc forferdelse fra de siuge Siel/ de bleffue selff siuge/ at mand oc spaatrede deris redzel. Oc der som end ingen saadan forferdelse haffde forferdet dem/ Da haffde de dog bleffuer til inted aff redzel/ der Diurene føre iblant dem oc Hugorme saa huilslede i hobe tal/ At de oc icke saae gerne op i lucren/ huilcken de kunde dog icke misse. Thi at nogen er saa mistroftig/ der gør hans egen ondskaft/ som vidner offuer hannem oc fordommer hannem/ Oc en forferdet Samuittighed/ formoder sig altid der verste. Thi redzel kommer der aff/ at en trøster sig icke til at forsuare sig/ oc veed sig ingen hielp. Men huor som liden trøst er i hietet/ Der gør den samme mistroftelse bangere/ end plagen selff.

Conscientia
mille testis.

Men de som soffue til lige den samme nat (huilcket vaar en gruselig oc den rette Nat/ och vaar kommen aff der grumme hellsuedis vraa) bleffue nogle ombreffue aff gruselige Spøgelse/ Men nogle fulde der hen/ at de trøstede sig icke til Liffuit. Thi der kom en oc hafftig wforuarende

uarendis/ Redzel offuer dem/ at lige/huor en vaar/ der bleff greben vdi/ hand vaar lige som hand haffde veret indeluct/ i Fengsel/ oc foruaret vden iern/ vere sig huad heller hand vaar en Bonde/ eller Myrde/ eller en Arberdere i Greden/ men hand maatte bare saadan ngd/ der ick stod til at vndfly/ som den der vaar hastelige forrafter. Thi de vaare alle til lige fangne met en haande moickheds Lencker.

Huor som it Vær susede nogen sted/ eller Fulene sungne sødelige vnder de trycke grene/ eller Vænder brusede met sult løb/ eller Stene fulde met stercke bulder/ eller de springende Diur/ løbe/ som de ick kunde see/ eller de grumme vilde Diur vaaledde/ eller at Genlind skald aff de hule Bierge/ Da forserdede der dem oc gjorde dem mistroelige. Den gantste Verden haffde it klart Luss/ oc gick i vforhindrede geeninger/ Meniste offuer disse stod en dyb nar/ huilcken som vaar der i Moickhedz bullede/ der skulde komme offuer dem/ Men de vaare sig self suarende/ end moickter vaar.

XVIII.

En dine Velligen haffde it Luss/ Oc Fienderne hørde vel deris roft/ Men de saae ick deris sticckelse. Oc de loffuede der/ at de lede ick lige saadan/ och de tackede/ at de samme/ som for haffde saact skade aff dem/ ick heffde sig paa dem oc ynstede at de maatte io bliffue langt fra dem. Der emod gaffst du disse en gloende Strøtte/ som visde dem den robekende Vey/ oc du lodst Solen ick skade dem paa den herlige Keyse.

Exo. 11.

Thi at hine vaare der oc verde/ at de skulde miste Luss/ oc ligge fangne i moickter/ som vdi it Fengsel/ som hulde dine Børn fangne/ Formedelst huilcke lovens vforhengelige luss skulde giffuis Verden. Oc der der ick/ at myrde de helligis Børn (Och it aff dem/ som bleff bortkast/ oc beuaret dem til en straff) togst du deris Børn bort i hobe tal/ och du forderffuede dem paa en tid i meckrige Vand.

(It) Det et/ Hose/ Exod. 2.

Sandelige den samme Nat/ vor til som kungiorre vore Fedre/ Paa der de skulde vere viffe/ oc gleder sig aff der Løffe/ som de trode paa/ Oc dit Folck tog saa vare paa den Retferdigis saalighed/ oc paa Fienderis forderffuelse. Thi at lige paa den tid der du plagede i Vodsstande ne/ da gjorde du oss herlige/ som du kallede til dig. Och der de frommis hellige Børn offrede hemmelige til dig/ och handlede endietrelige den guddommelige Lov/ Da roge de ved/ som Vellige/ at lide baade gaar oc ont met huer andre/ och Fedrene sungne Loffangen saare.

Exod. 12. De offrede Paastelammer iblant sig alene/ foruden Egypterne.

Men Fienderis strig lydde der aldelis vilige emod/ oc mand hørde klagelig graad bort oc igen offuer bøn. Thi der gick lige heffn/ baade offuer Herrer oc Suenne/ oc Kongen maatte lide/ met den menige Mand. Oc de haffde alle vralliche Døde paa en hob/ som vaare døde aff en haande død/ at de Løffuendis vaare ick nock/ at begraffue dem. Oc paa en stund for kom deris edelste Byrd. Oc der de vilde for tro/ der de bleffue forhindrede aff Traaldkarlene/ da morre de bekende/ der alle Forste fødte bleffue myrde/ at dette Folck vaare Guds bøn.

Exod. 12.

Thi der altring vaar stille oc huilte/ oc der vaar ret lige i Vidsnat/ da foer dit almecrigste Død ned aff himmelen aff den Kongelige Throne/ som en dristig Stridsmand/ mit i det land som skulde forderffuis/ som vaar/ der skarpe Suerd/ som forde it aluoligt Bud/ stod oc gjorde der alleuegne fule met Døde/ oc alligeuel at det stod paa Jorden/ saa racte der dog ind til himmelen. Da forserdede den Syn dem hastelige om grufelige Døme/ oc der kom vforuarendis redzel offuer dem. Oc den ene laa her/ den anden der/ halff død/ at mand kunde vel see paa hans nem/ aff huad aarsage hand saa døde. Thi at de Døme/ som dem haffde forserder/ gaffue det til fende huor saare de vaare saa ilde plagede/ paa der at de skulde ick forderffuis vruiderlige.

Num. 21.

Oc lige paa den samme tid rammede oc dødzens fristelse paa de Retferdige/ oc der skede it Skaar iblant menigheden i Greden/ Men vreden varede ick lunge. Thi den vstraffelige Mand/ som stridde for dem/ kom hastelige/ oc forde sit Embedis vaaben/ som vaar/ Bønen oc Forligelse met Kogelse/ oc stod emod vreden/ och gjorde en ende paa der iammer/ Der met beuilde hand sig/ at vere din Tienere. Saa offueruant hand der forferdelige vassen/ ick met legemlig mact/ ey heller met vaabens krafft/ men met vder kaste hand Plaggenen vnder sig/ der hand foralde den Sed oc Pact som vaar Fedrene loffuit. Thi at der de døde nu fulde i hobe tal offuer huer andre/ da stod hand mit iblant oc affstyrede vreden/ oc forment hannem veyen til de Løffuendis. Thi at den gantste pydelse vaar i hans lange Riortel/ oc Fedrenis ære vaar vdi de graffuen i de fire rader Stene/ oc din herlighed paa hans haffuedis Dat. Faar saadane stycke maatte forderffueren vige/ oc saadan maatte hand frette/ Thi der vaar der met nock/ at viden kunde alene forfegis.

Exod. 28.

T t ij Men

Bisheds Bog.

NIX.

En vreden offuerfalt de Wgudelige/ vden barmhiertighed indtil enden. Thi hand viste vel for/ huad de skulde gøre i fremtiden / som vaar/ Der de haffde budet dem at drage bort/ oc der til met lader sticelike ledsage dem/ at de skulde angre det/ oc iage effter dem. Thi at den stund der de end forgedde/ oc grade hest de Dødis graffuer/ da sulde de paa it anderdaeligt opsæt/ at de vilde forfølge dem/ som de bortflyde/ huilcke de haffde dog vdsigt met formanelse. Men der maatte saa gaa til/ at de skulde komme til saadant endeligt/ som de haffde forment/ oc de maatte forglemme/ huad som dem vaar vederfare/ Paa der at Straffen/ som end nu vaar tilbage/ skulde komme fuldkommetlige offuer dem/ Oc at dit Folk skulde ferdis en vnderlig Reyse/ Men hine skulde finde en ny stic til Døden.

Thi at det gantste Creatur/ som haffde sin egen art/ omstiftte sig igen/ effter sine Bud/ som det tien/ Paa der at dine Børn skulde bliffue beuarede vden skade. Der vaar Skyen oc offuerfuggede Leyren/ Der som for stod Vand/ saa mand tiurt land komme frem/ Der bleff en vey aff det Røde haff vden forhindelse/ oc en grøn marc aff de meerrige Floder/ Gennem huilken alle Folket gick/ som bleff bestermet vnder din Naand/ som saae saadanne forundelige vnderlige ring/ oc de ginge som Heste i Giesgong/ oc sprunge som Lam/ oc loffuede dig HERRE/ som dem haffde frelst. Thi at de tenckte end nu der paa/ huorledis der gick i deris elendighed/ Huorledis iorden forde Fluor frem/ i de fødte Diurs sted/ oc Vanden gaff mange foldige Taadzer/ i sijsenis sted. Men der effter saae de oc en ny art paa Fule/ der de bleffue lystne/ oc bade om nydelig Mad/ Thi der komme Vacteler til dem aff Naffuit/ at styre deris lyst.

Der kom oc straff offuer syndere/ ved Tegen/ som skede met meerrige liuner/ thi der vaar ver/ at de lede saadant for deris ondscaff/ hylid/ effterdi de haffde farende met Gesterne. Vogle anammede dem icke/ som komme/ oc viste icke huor de skulde hen. Men nogle tuingde Gesterne til trelldom/ som haffde gjort dem gaar (oc icke der alene/ men der skal end oc komme en anden tilsyn offuer dem/ for de fore saa ilde met de fremmede) Men nogle/ som haffde anammet dem met glæde/ oc vnt dem Stadzraet met sig/ plagede dem met storpine. Men de bleffue ryck mætt/ at huer lete effter gangen til sin Dør.

Elementerne ginge gennem huer andre/ lige som strengene Klinge iblant huer andre paa en Psaltere/ oc lyde dog tilfammen/ som mand vel seer saadant der paa/ Thi det som plyede at vere paa Landet/ der vaar i Vanden/ oc det som plyede at vere i Vanden/ gick paa Landet.

Ilden vaar meerrig i Vanden/ offuer sin krafft/ oc Vanden forglemde sin krafft til at vdslycke. Tuert emod da forterede Luen icke de dødelige Diurs Rød/ som ginge der iblant/ oc hand smelte icke den vdsdelige Mad/ som smeltis dog lertelige/ som en iss.

HERRE/ du haffuer herligt gjort oc æret dit Folk alle vegne/ oc du haffuer icke foræret dem/ Men altid gjort dem bistand/ oc paa alle Stæder.

Ende paa Bishedens Bog.

Tobie

I.

Er vaar en Mand / som hed

Tobias / aff Tephthali flect / aff en Stad i der Off-
uerste Galilea / offuen Afer / paa den vey til den ven-
stre side mod Haffuit / Den samme bleff oc saa fan-
gen i Salmanassars tid Kongens aff Assyrien. Oc Salmanas-
all igeuel at hand vaar saa fangen iblant fremmede / far.
saa affalt hand dog icke fra Guds ord / Oc alt der som 4.Reg. 7.
hand haffde / der delde hand met sine met fangne
Bredre och Tilhengere. Och alligeuel at hand vaar
den yngste Mand aff Tephthali flect / saa holt hand
sig dog icke barnactig. Oc der ellers huer mand tien- 3.Reg. 12.
te den Guldkalff / som Jeroboam Israels Konge loed gøre / saa styde hand dog saadan Ver-
siggelighed / oc holt sig til Templen oc Guds tieniste i Jerusalem / oc tienste der H E R Exod. 22. 23.
X E Y / oc tilbød Israels Gud. Hand gaff ot sin første grøde oc Tiende gantste troelige / saa / Deu. 12. 18. 26
at hand gaff altid i der tredie aar / de fremmede Encker oc Faderløse deris Tiende. Saadant
holt hand op aff sin Yngdom / effter H E R X E Y S Low.

Der hand vaar nu opuoven / tog hand en Duffru / aff Tephthali flect / som hed Anna / oc Num. 38.
afflede en Søn mer hende / huilcken hand kallede oc Tobiam / Oc hand lærde hannem Guds
ord op aff Yngdom / at hand fryctede Gud / oc styde Synden.

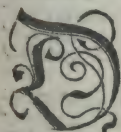
Oc der hand bleff bortført mer sin gantste flect / mer sin Duffru oc Børn / iblant Fangerne /
til den Stad Tiniue / oc huer mand oed aff Vedningernis Offer oc Gad / Da beuarede hand
sig / oc befimtede sig icke mer saadan maad. Oc effter di hand fryctede H E R X E Y aff gantste
hierte / da gaff Gud hannem naade faar Salmanassar Kongen aff Assyrien / at hand gaff han-
nem loff at gaa frilige / huort hand vilde / oc vdierte huad hand haffde at gøre. Saa drog hand
nu til alle dem / som vaare fangne / oc trostede dem mer Guds ord.

Och hand kom til den Stad Rages i Aeden / oc haffde thi pund Selff haff sig / som Kon- Infr. 4-9.
ger haffde begaffuer hannem mer. Oc der hand saa en iblant de andie Israeliter / som hed Ga-
bel aff sin flect / som vaar meger fattig / da fiek hand hannem de samme Pendinge / oc tog en
Maandscriff aff hannem.

Men lenge der effter / at Salmanassar vaar død / der hans søn Senacherib regerede effter Senacherib.
hannem / som vaar Israels børns fiende / da giek Tobias til alle Israeliterne / oc trostede dem /
oc delde met huer aff dem aff sit Guds / huad som hand formaarte / Hand gaff de Hungerige
mad / hand kledde de nøgne / hand iordede de Jhiellagne oc Døde. Men Senacherib Kon- 4.Reg. 16.
gen vaar flyd aff Judea / der Gud haffde slaget hannem / for hans bespaattelse flyd. Der hand
kom nu igen / bleff hand optent i vrede / oc loed thiel sla mange aff Israels børn / Deris Legeme
loed Tobias begraffue. Men der Kongen der fornem / befalede hand at sla hannem thiel / oc
hand tog alt hans gods fra hannem. Da flyde Tobias mer sin Duffru oc Sønner / oc holt sig
lønliche haff gode Venner.

Men fem oc fyrreue dage der effter / bleff Kongen slagen thiel aff sin egne Sønner / Oc
Tobias kom hjem / oc alt hans Gods bleff hannem igen giffuit.

II.

Er Tobias haffde der effter bered it herligt Gestebed i sit Haff paa H E R
X E Y S Nøysid / da sagde hand til sin Søn / Gack bort oc biud ind de Guds
fryctige aff vor flect / at de skulle æde met oss. Oc der hand kom hjem igen / sag-
de hand sin Fader Tobia / at der laa en død paa gaden. Da stod Tobias strag
op fra bordet / saare maaltid / oc giek til der døde Legeme / oc tog der op / oc bar der lønlige i sit
haff / at hand vilde iorde der lønlige om natten. Oc der hand haffde lønlige stult Liger / oed
hand sit Bred met sørge / oc tenckte paa der ord / som H E R X E Y haffde talt / ved Amos
Prophete / Eders Vellige dage skulle bliffue til sørge dage. Oc om natten giek hand bort / oc
iordede den Døde. Amos 8.

Men alle hans Venner straffede hannem / oc sagde / Vi nylige befalede Kongen at sla Supra.
dig thiel for den sag flyd / oc du vndkomst neppelige / och du begraffuer end nu de Døde. Men
Tobias fryctede Gud mere end Kongen / oc bar lønlige de Jhiellagne til sammen / oc holt
dem lønlige i sit Haff / oc om natten iordede hand dem. T c iij Oc

Tobie

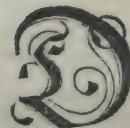
Iob 4.

De der begaff sig en dag/som hand kom hiem/der hand haffde begraaffuit Døde/oc vaar træt/oc lagde sig hof en væg/oc soffnede/da gaff en Suale sin vrenlighed fra sig aff sin rede/ Der salt saa varmt i hans øyen/der aff bleff hand blind. Men saadan bedrøffuelse/ loed Gud komme offuer hannem/ar hans Effterkommere skulde haffue it Taalmodigheds Exempel/ som aff den hellige Job. De effterdi hand haffde fryctet Gud aff sin Ungdom/ oc huldte hans Gud/da bleff hand icke vred oc ey Enurrede mod Gud/ar hand haffde saa lader hannem bliffue blind/ Men hand bleff bestandig i Guds fryet/ oc tackede Gud alle sine dage. De som Kongerne bespaartede den hellige Job/ Saa bespaartede Tobie egne Venner hannem/ oc sagde/ Huor er nu din forhaabelse/huor saare du haffuer giffuit din Almisse/ oc begraaffuit saa mange Døde: De Tobias straffede dem/ oc sagde/ Siger icke saa/ Thi vi ere de Helligis Bøn/ oc ventet it Liff/ som Gud skal giffue dem/ som bliffue sierte oc faste i Troen saar hans nem.

Men Anna hans Dustru/arbeyde de sitelige met sin Naand/ oc sødde hannem met spin den. De der begaff sig/ar hun hente it Rid hiem. De der Tobias hendis Nostbonde hørde der bræge/sagde hand/Seer til at der er icke staalet/Intuorder den reere Herre der igen/thi off bød icke at æde aff staalet Guds/eller at røre det. Aff denne tale bleff hans Dustru vred/suarede oc sagde/Der seer mand/ar din forhaabelse er intet/ oc dine Almisser ere forgesfuit. Der disse oc andre flere ord/brægede hun hannem hans elendighed.

III.

Tobie bøn.

Al suckede Tobias dybt/oc bgynte at græde oc at bede/ oc sagde/ HERRE/du est retferdig/ oc al din Gerning er ret/ oc idel Godhed oc Trofast. Den min HERRE ver mig naadig/ oc heffue icke mine Synder/ tænk icke paa mine eller mine Fedris Misgerninger. Thi at effterdi vi huldte icke dine Gud/da ere vi bortgiffne vnder vore Fiender/ at de røffue oss/ holde oss fangne oc thiesla oss/ oc vi ere bleffne de Fremmede til skændel oc spaa oc forhaanelse/ der som du haffuer bortspredt oss. De nu HERRE/ dine Domme ere forferdelige/ effterdi vi haffue icke huldte dine Gud/oc icke vandret rettelige faar dig. Ah HERRE/beuiff mig naade/ oc tag min Aand bort i fred/Thi ieg vil meger heller vere død/ end leffue.

Sara Raaguels Daatter.

De der begaff sig den samme dag/ ar Sara Raaguels Daatter i Rages de Neders Stad/bleff oc so haaner oc offuerstent/affen hendis Faders Pige/ Den samme haffde mand giffuit siu Aend effter huer andre/oc en ond aand hed Asmodeus/haffde slager dem alle ihuel/ strax som de skulde ligge hof hende. Der saare offuerstende hendis Faders Pige hende/ oc sagde/ Gud giffue/ar vi see aldri en Søn eller Daatter aff dig paa Jorden/ du Aandmorder rinde/ Vilt du oc thiesla mig/ som du haffuer ihuelligt slager desiu Aend: Effter saadane ord gick hun it herbere/offuen i Husit/oc huercken oed eller drack i tre dage oc tre netter/ oc loed icke aff at bede oc græde/oc bad Gud/ar hand vilde frelse hende fra den forsmædelse.

Sara bøn.

Der effter paa den tredie dag/der hun haffde giort ende paa sin bøn/loffuede hun Gud/ oc sagde/ Loffuit vere dit Naaff HERRE/ vor Fedris Gud/ Thi naar som du bliffuer vred/da beuiff din naade oc barmhertighed/ oc i bedrøffuelse forlader du dem synderne/ som paakalde dig. Til dig min HERRE/ vender ieg mit ansigt/ Til dig opløffter ieg mine øyen/oc beder dig/Ar du vilt frelse mig aff denne suare forsmædelse/eller rage mig her fra. Du vedst HERRE/ar ieg haffuer ingen Aand begæret/ oc beuaret min Siel reen aff al ond lyft/oc ieg haffuer aldri huldte mig til vructige oc løffactige Selfast. Men ieg haffuer samværet mig icke verde/oc du haffuer maa velste beficket mig en anden Aand/Thi dit Naad staaet icke i Aennistens mact.

Habac. 4.

Men der verd ieg visselige/ar huo som tien Gud/hand bliffuer trostet effter fristelsen/ oc frelse aff bedrøffuelse/oc hand finder naade effter straffen/ Thi du haffuer icke lyft til vor fordrøffuelse. Thi du lader Solen sinne igen effter storm/ oc effter hylen oc graad begaffuer du oss rigelige met glæde. Dit Naaff ste euindelige ere oc loff/du Israels Gud.

I den samme stund bleff baadede deris Bøn hørt aff HERRE i Himmelen. De den hellige Raphael/HERREs Engel/ bleff vdsent/ ar hielpe dem baade/ effter deris Bøn bleff sørt frem faar HERRE lige paa en tid.

III.

Der

Der Tobias tenckte nu / at hans Søn skulde saa verre høre / at hand skulde dø /
Da kallede hand sin Søn til sig / oc sagde til hannem / Kære søn / Vær mine ord /
oc beholte dem fast i dit herte. Naar som Gud bortager min Siel / da iorde mit
Legeme. Oc ære din a Noder alle dine liffs dage / Tenck der paa / i huad fare hun Exodi 20.
stod / der hun bar dig vnder sit herte. Oc naar som hun er død / da iorde hende Eccle. 3.
hoff mig.

Oc haff Gud saar syen / oc i die herte alle dine liffs dage / oc voete dig / at du icke samtye
ker inogen synd / oc icke gøi mod Guds Bud.

Hjelp de Fattige aff dit Gods / oc vent dig icke fra de arme / Saa skal Gud see naadelige
til dig igen. Nuor som du kant / da hielp de Vædrosffrige / Haffuer du meget / da giff rigelige /
Haffuer du lidet / saa giff dog det lille mer it trofast herte. Thi du skal samle en vet Løn i nød /
thi Almisse frelse aff alle synder / oc saa aff døden / oc forlade ingen i nød / Almisse er en stor
trøst saar den høyfste Gud.

Voete dig min søn / for allehonde hore / oc holt dig icke til nogen anden / vden din Hustru. Deutero. 24.

Lad hofferdighed huereken regere i dit Herte eller i dine ord / Thi hun er en begyndelse til
al forderffuelse.

Giff den snart sin Løn / som arbejder for dig / oc holt for ingen hans foriente Løn.
Nuad du vilt at mand skal gøre dig / der gør du oc saa mod en anden.

Dele dit Bød mer den Hungerige / oc skul de Vægne mer dine kleder. Giff Almisse aff Matth. 7.
dit Bød oc din / hoff de Frommis begraffuelse / oc ad icke oc ey drick mer Syndere. Søg altid
raad hoff de Vise.

Oc tacke altid Gud / oc bed / at hand vil regere dig / oc at du kant følge hans ord / i alt det Esaie 58.
som du tager dig saare.

Du skal oc vide min Søn / at ieg lentre Gabel / i den stad Rages vdi a Neden / thi Pund
løff / der du end vaafst barn / oc ieg haffuer hans Naandskrifte hoff mig / Der saare betenck Infra 9.
huorledis du kant komme til hannem / oc kreffue disse Pendinge / oc giffue hannem sin Naand Gabel.
skrifte igen.

Sørge skon inted min Søn / Wi ere vel fattige / a Den skulle saa meget Gods / der som vi
fryete Gud / fly Synden / oc gøre gaat.

V.

Da suarede den unge Tobias sin Fader / oc sagde / Alt det som du haffuer sagt
mig / min Fader / der vil ieg gøre. a Den huorledis ieg skal kreffue de Pendinge /
der veed ieg icke / Hand kender mig icke / saa kender ieg hannem oc icke. Nuad skal
ieg føre hannem for it Tegen / at hand skal tro mig : Saa veed ieg oc icke veyen
der hen. Da suarede hans Fader hannem / oc sagde / Jeg haffuer hans Naandskrifte hoff mig /
Naar som du lader hannem see den / da skal hand strax giffue dig Pendingene. Gack nu bort /
oc søg dig en trofast Stralbroder / som kand drage mer dig for sin Løn / at du kant saa samme
Pendinge igen / den stund ieg leffuer.

Da gick den unge Tobias vd / oc fant en deylig vnd Karl staa der / hand haffde isort sig / oc
bered sig til at vandre / Oc hand viste icke / at der vaar Guds Engel / Hand hilsede hannem / oc Raphael.
sagde / Hueden est du gode Stralbroder. Oc hand sagde / Jeg er en Jfraeliter. Oc Tobias sagde
de til hannem / Vedst du veyen til der land a Neden. Hand suarede / Jeg veed hannem vel / oc
ieg haffuer ofte reysst hannem / oc haffuer ligger til Verbere mer vor Broder Gabel / som boer i
den stad Rages / vdi a Neden / huileken som ligger paa der Bierge Egbathana. Oc Tobias
sagde til hannem / Kære tøffue lidet / indtil ieg kand sige min Fader dette.

Oc Tobias gick ind / oc sagde sin Fader dette / oc Faderen forundrede sig / oc bad den unge
Persone / at hand skulde gaa ind. Oc hand gick ind til den Gamle / oc hilsede hannem / oc sagde
de / Gud giffue dig glede. Oc Tobias sagde til hannem / Nuad glede skulde ieg haffue / ieg som
maa siede i mørcke / oc icke kand see Himmels lufft. Oc den unge Persone sagde til hannem /
Haff taalmodighed / Gud skal snart hielpe dig. Oc Tobias sagde til hannem / Vilt du ledsage
min søn til den stad Rages / i a Neden til Gabel. da vil ieg giffue dig din løn / naar som du kom
mer igen. Oc Engelen sagde til hannem / Jeg vil følge hannem bort / oc ieg vil føre hannem
hid til dig igen. Oc Tobias sagde til hannem / Jeg beder dig / Giff mig til kende / aff huad slect
oc aff huad frendskaff du est. Oc Engelen Raphael sagde / Vær til freeds / Er der icke nock / at du
haffuer it sendinge Bud / huad haffuer du behoff at vide / hueden ieg er : Dog paa der du skal
diss mindre sørge / da vil ieg sige dig det. Jeg er Azarias den store Inanie søn. Oc Tobias sagde
de / Du est aff en god slect / ieg beder dig / du vilt icke bliffue vred / at ieg spurde effrer din slect. Oc
Engelen sagde / Jeg vil følge din søn helbrede bort oc hid igen. Tobias suarede / Saa reysse
bort / Gud vere mer eder paa veyen / oc hans Engel ledsage eder.

Et iij Da

Tobie

Da sticte Tobias sig til / met alt det som hand vilde tage met sig / oc velsignede Fader oc a Noder / oc drog bort met sin Stralbroder. Oc hans a Noder begynte at græde / oc sagde / Du haaffuer taget vor Allderdoms trost fra oss / oc sticket bort / Jeg vilde / at de Pendinge haaffde alt du veret til / for hues skyld du sende hannem bort. Vi haaffde vel veret til freds met vor fattigdom / Der vaare en stor Rigdom / at vor Søn vaare hoff oss. Oc Tobias sagde / Græd icke / vor Søn skal draage karst oc sund bort oc hid igen / oc dine øyen skulle see hannem. Thi ieg tror / at Guds gode Engel skal ledsage hannem oc at hand skal sticke alting vel / som hand haaffuer at befille / saa / at hand skal komme til oss igen met glæde. Saa tagde hans a Noder stille / oc gaff sig til freds.

VI.

SC Tobias drog bort / oc en liden Hund løb met hannem. Oc den første dag reyse bleff hand hoff der vand Tygris. Oc hand gick bort / at to sine Føder / Oc see / der kom en stor Fisk op / som vilde opsluger hannem. For den forfæder dis Tobias / oc robte met høyr røst / oc sagde / O Herre / hand vil sluge mig. Oc Engelen sagde til hannem / Gub hannem ved Finden / oc drag hannem hid op. Oc hand drog hannem oppaa lander / der spillede hand faar hans Føder.

Da sagde Engelen / Hug Fisken i stycke / beholt Hierrer / Galden oc Laffueren hoff dig / Thi de ere meger gode til Lagedom. Oc de stegre nogle stycke aff Fisken / oc roge met sig paa veyen / Der ander saltede de / at haaffue paa veyen / indtil de komme til den Stad Rages i a Neden. Da spurde Tobias Engelen at / oc sagde til hannem / Jeg beder dig Maria min Broder / at du vil sigemig / huad Lagedom mand kand gøre aff de stycke / som du befalede at beuare : Da sagde Engelen / Naar du legger it stycke aff Hierrer paa gloendis Kul / da forduffuer saadan røg alles honde onde Spøgelse / fra a Nend oc fra Quinder / saa / at de kunde icke gøre mere skade. Oc Galden aff Fisken er god at salue øyen met / til at forduffue Blindhed.

Raguel.

Sara.

Oc Tobias sagde / Nuor ville vi da draage ind : Oc Engelen suarede / oc sagde / Her er en a Nand / som heder Raguel / din gode Ven aff din sleet / hand haaffuer eken en eniste Daatter / hun heder Sara / oc ellers ingen Børn / dig er alt hans Guds forset / oc du skalt tage Daatteren. Handle der faare om hende hoff hendis Fader / Saa skal hand giffue dig hende til Hustru. Da sagde Tobias / Jeg haaffuer hørt / at hun haaffuer allerede veret troloffuit met sin a Nend / de ere alle døde / Oc der til siger mand / at en ond a Nand haaffuer slager dem ihjel. Der faare besværet ieg mig / at der kunde oc saa gaa mig / Saa bleffue da mine Foreldre døde aff sorg / effterdi at ieg er den eniste Søn.

Da sagde den Engel Raphael / Hør til / Jeg vil sigemig / offuer huilcke Dieffuelen haaffuer mact / som er / offuer dem / der foracre Gud / oc aleniste tage Nufruer for wtuer skyld / som vskellige fræ. a Nend du / naar som du kommer i Herberet met din Brud / da skalt du holde dig tre dage fra hende / oc bede met hende. Oc den samme nat / naar du legger leffueren aff Fisken paa gloendis Kul / da skal Dieffuelen forduffuis. a Nend den anden nat skalt du gaa tucelige til hende / som de hellige Patriarcher. Den tredie nat skalt du saa velsignelse / at der skulle fødte karste børn aff eder. a Nend naar den tredie nat er fremgangen / da skalt du holde dig til Jomfruen met Guds fryct / mere aff Freuctens begærelse / end aff ond lyst / At du oc dine Børn skulle saa den Velsignelse / som er tilfaldt Abrahams Sæd.

VII.

Anna Raguelshustru.

SC de droge ind til Raguel / oc Raguel anammede dem met glæde. Oc hand saa paa Tobias / oc sagde til Anna sin Hustru / Nuor lige seer dehne unge Karl vor frende. Oc som hand der taledede / sagde hand / Hueden ere i fære Brodre : De sagde / Vi ere aff Nephthali sleet / aff de Fanger i Ninive. Raguel sagde til dem / Rende i Tobias min Broder. De sagde / Ja / vi kende hannem vel. Oc som hand taledede / den meger gaar om Tobias / da sagde Engelen til Raguel / Den Tobias / som du spør effter / er denne unge Karls Fader. Oc Raguel bød sig mod hannem / græd / oc salt omkring hans halss / oc kyssede hannem / oc sagde / O min fære Søn / Velsigner vere du / thi du est en ret from a Nands søn. Oc Anna hans Hustru / oc Sara hendis Daatter begynte at græde.

Der effter befalede Raguel at slacte it Faar / oc beredde it Gæstebud. Oc der de bade dem / at de vilde sette sig til Bordz / da sagde Tobias / Jeg vil i dag huereken øde eller dricke / vden du vider mig en Bøn / oc siger mig til / at giffue mig Saram din Daatter. Der Raguel der hørdede / forfædedis hand / thi hand tænkte paa det / som vaar vederfaret de sin a Nend / som hand haaffde for giffuit sin daatter / oc besværede sig / at der skulde oc gaa denne saa. Oc der hand vilde

de icke

de icke suare/da sagde Engelen til hannem/ Frycter dig icke/ at giffue hannem/Vigen/ Din
daatter er hannem forseet til en Huftu/ effterdi hand frycter Gud/ Der saare/ Kunde hun in-
gen anden faa.

Da sagde Raguel/ Jeg tuiler intet / at Gud haaffuer hørt mine hede taare oc min Bøn/ och ieg reos/ at hand loed eder der faare Fomme til mig/ at min Daatter skal haaffue denne/ af hendis Sleet effter Afofe low/ Och saff dennu intet til paa/ ieg vil gifffue dig hende. Och hand tog Daatterens haand/ oc slo hende i Tobie haand/ oc sagde/ Abrahams Gud/ Jsaaes Gud/ Jacobs Gud/ vere med eder/ oc hielpe eder til sammen/ oc gifffue sin Velsignelse rigelige offuer eder. Oc de tog i Bæff / oc seetfue samme Eretsfaff/ oc loffuede Gud / oc giorde daalet. Oc Raguel kallede sin Duffu Annam til sig/ oc bad hende berede det andet Næbere. Oc hand lodde sin Daatter Saraim der ind / oc hun greed. Och hand sagde til hende/ Ver trofflig min Daatter/ Himmelenes HERRE gifffue dig glæde/ for den sorg / som du haaffuer haaff.

Saratroloff
uis den vnge
Tobias.

VIII.

Sceffter Nadueren/ lidde de vinge Tobiam til Jomfruen i Heberet. Oc Tobia
ao rentre paa Engelen tale/ oc tog it flycke aff Leshueren aff sin Pose/ oc lagde
der paa gloendis kul. Oc Raphael Engel tog Janden sangen/ oc bant hannem
i sicken longe boite vdi Egypten. Der effter somande Tobias Jomfruen/ oc
sagde/ Sara stat op / och lad oss bede Gud/ i idag oc vdi morgen/ Thi wi ville
bede i disse tre netter / Der effter ville wi holde oss tilsammen/ som Ecce solck. Thi wi ere de
Helligis børn/ oc oss høiſte at beyrinde denne Stat/ lige som Hedninge/ der foræcte Gud.

Sup. 6.

De de sode op/ och baade strelige/ at Gud vilde beskerme dem. De Tobias bad/ och
sagde/ I H E R E M i n G u d/ du som est vore fedis Gud/ Himmelen/ Jorden/ Haffuit/
alle Adam affen Jordklump/ och du haffuat mer der er vdi/ stulle loffae dig. Du haffuer
giort Adam affen Jordklump/ och du haffuet giffuit hannem Euam til en vebhielp. Och nu
I H E R E M i n G u d/ du vedst/ at ieg haffuer icke rager denne min syster til Hustru/ for on lyst/ synd
men at ieg kand affie born/ huor mer dit hellige nafn Fand pisset/ och loffuit euindelige. De Sa
ta sagde/ I H E R E M i n G u d/ forbaarme dig ossuer oss/ at vi kunde kome baade karske til vor Allerdom.

Tobie och
Sara bøn.
Gene, 2.

De om midnat falleden Raguel sine Tienere/ oc gief med dem/ at de ſkulde gōie en Gravy/ Thy hand ſagde/ Der fand/ maec vel ſe/ oc gaen bannem ſom de andie Sin/ der vaere vrolof/ uede mer hande. Oc der de hadde giort Graven/ Fom Raguel til ſin Liſttra/ oc ſagde/ Si/ ſien en Pige boit/ oclad ſee/ om hand oc er dōd/ It wi Funde iode bannem ſuare dag. Oc Pigen ſieg ſig ind i Derbeere/ fant dem baade karſte oc ſunde/ oc ſoffuendis hoſt/ huer andie/ Oc hun bar dem it gaar Budſcaff.

De Raguel oc hans hustru Anna tackede Gud / oc sagde / wi tacke dig HERRE du
Israels Gud / arder er icke sket som vi besøgede. Thi du haffuer beuist din Særinherlighed
mod oss / oc du haffuer fordoiffuist vor fiende / som oss bedrøffuede / Du haffuer forbarmer dig
offuer disse thu eniste Børn. De giff dem nu HERRE / ar de kunde altid loffue dig / for faa-
dan Naade / oc altid offer dig priss oc loff / Ar andie Folk kunde kende paa dem / ar du est alene
Gud al Verden.

De Nagael befalede stray / at de skulde kasse Graffuen igen / f6r der bleffue dag. Och hand befalede sin Huſſtru / at hun ſkulde rede it Heſtebud til igen / Och forſkaffe dem al nod6dſt6rre heed paa veyen. Och hand loed ſlaet tre hude Dyen / oc fire Faar oc ſ6bde al ſine 7abo oc Vena ner til geſt. Och Nagael ſoumanede oc had Tobiam hſet legelſe / arhand vilde at ffue hofſ hennem it ho wger. Och hand gaff Tobias halſdelen aff al ſit Gods / Och hand gjorde en Beſcriffuelſe / at Tobias ſkulde oc hafue den anden halffdel / effter hans d6d.

IX.

18.
DA kallede Tobias Engelen til sig / Thi hand mente / at hand hadde veret it
 A Mensch / och sagde til hannem / Asaria min broder / ieg beder dig / hør min
 ord. Der som ieg gaffue mig end self til din egen fiend / Saa vaare der dog in-
 ted mod dine velgerninger. Dog beder ieg dig / tag disse Suenne oc Kameler / oc
 reys til Gabel i Rages vdi Aeden / oc saa hannem denne Naandskrift och tag de PENDING-
 aff hannem / oc bed hannem / at hand vil Fomme til mit Byrull. Vhi du vedst / at min Fader
 teeler timer oc dage / oc der som ieg bleffue en dag for lengde vde / da bleffue hans Siel bedessu-
 De du nu hørz Godele / Rauiel haffuer beder mig / at ieg Gaaffue necre hannem det.

Sup. 4.

De oude veeft hoo; fterke Raphael hantuer bedoeft mig; artig fante fte niet hantuer den
 Dagot Engelen Raphael fire aff Raguelis Suenne; oet hoo Kamel; oc dooght Rages;
 oc fante Gabel; oc fiek hantuum Naandfcrifften; oc anannede Pendingene aff hantuum. Och
 hand gaff hantuum til kende; alt det fom vaar fteet mer Tobie fön; oc bad hantuum til Bryllup.

Gabel.

De der

Tobie

De der de komme met huer andie i Raguelis huff / da funde de Tobiam til Bords / De see hand stod op mod dem / oc de kyste huer andie. De Gabel græd / oc loffuede Gud / oc sagde / Israels Gud velsigne dig / thi du est en from / retferdig oc Gud fryctig. Vands søn / som haff uer gjort de fattige meget gaat / Velsignet vere din Hustru oc dine Foreldre / oc Gud giffue / at i kunde see / eders Bøn / oc eders Bøne bøn / indtil i den tredie oc sierde sleet / De velsignet vere din Sød aff Israels Gud / som haffuer Herredømme oc regerer euindelige. De der de haff de alle sagt Amen / sette de sig til bords / Men de hulde der Gesebud oc glædskaff i Guds fryct.

X.

Tobias.

En der den unge Tobias vaar lenge vde for sit Byllup styld / da begynte hans Fader den gamle Tobias at sørge / oc sagde / Hui bliffuer min Søn saa lenge vde / oc huad forhindier hannem? Vaa vel ste at Gabel er død / oc ingen vil giffue hannem Pendingene igen. Och Tobias och hans Hustru Anna bleffue meger bedrøffuede / oc de græde baade / at deris Søn kom icke hjem igen paa den forfagde tid.

Anna den unge Tobias moder
Supra,

De hans Moder græd / at hun vilde icke lade sig troste / oc sagde / Ah min Søn / Ah min Søn / Hui lode vi dig vandie / vor eniste glæde / vor eniste trost i vor Allerdøm / vor herte oc vor Alesue. Wi haffde hafft Liggendest nock / der som wi haffde icke lader dig fare bort. De Tobias sagde til hende / Thi stille oc ver trostlig / der gaar vor Søn / mer Guds hielp / vel / Hand haffuer en trofast Stalbroder mer sig. Men hun vilde icke lade sig troste / oc løb huer dag vd / oc saa paa alle veye / som hand stulde komme / om hun kunde nogen sted see hannem.

Men Raguel sagde til sin suoger Tobias / Bliff hofst / ieg vil sende it Bud til din Fader Tobiam / oc lade hannem vide / at der gaar dig vel. De Tobias sagde / Jeg veed / at min Fader oc Moder telie nu alle dage oc timer / oc ere meger bekumrede for min styld. De der Raguel bad Tobiam met mange ord / oc hand vilde ingelunde samtycke der / da befalede hand hannem Saram / oc gaff hannem halffdelen aff alt sit gods / aff Suenné / Piger / Queg / Kamel oc øyen oc mange Pendinge / oc loed hannem drage karst oc glad fra sig / oc sagde / HERRE VISELLIGE Engel vere mer dig paa veyen / oc føre dig karst hjem igen / at du kant finde dine Foreldre karste / De Gud giffue at mine øyen mue see eders Bøn / for end ieg dør.

De Foreldrene roge Daarteren / oc kyste hende / oc lode hende fare fra sig / oc de formanede hende / at hun io vilde ære sin Nosbondis Foreldre / som sine egne Foreldre / elste sin Nosbondel / sitelige regere Tuende / oc holde sig self tuctelige.

XI.

Cpaa veyen / der de komme til Naran / som er halff veyen mod Ninive / paa den elleffte dag / da sagde Engelen / Tobia min broder / Du vedst / huosledis wi stildis fra din Fader. Der som der behagede dig / da vilde wi drage faare hen / oc lade saa din Hustru drage factelige effter / mer Tuende oc Queg. De der dette behagede Tobias / sagde Raphael / Tag mer dig aff fiskens Galde / thi du skal haffue hannem behoff. Da tog Tobias fiskens galde til sig / oc de drog saa faare hen.

Men Anna sad daglige hofst veyen paa it Bierg / at hun kunde see longt omkring sig. De som hun saa paa den sted effter hannem / da bleff hun sin søn var longt borte / oc kende hannem stray / oc hun løb bort / oc foralde sin Nosbondel der / oc sagde / See / din Søn kommer.

De Raphael sagde til Tobias / Stray naar som du kommer i Nufit / da bed oc kalde paa HERRE / oc tacke hannem / oc gact der effter til din Fader / oc kysst hannem / oc salue stray hans øyen met Galden aff fisken / som du haffuer hofst dig / Saa skulle stray hans øyen obna / oc din Fader skal see igen / oc bliffue gantste glad.

Da løb Hunden / som de haffde taget mer dem / faare hen / oc veyede met sterten / spant / oc stæckede sig gladelige. Och hans blinde Fader stod stray op / oc hastede / saa at hand stætte sig / Da kallede hand at en Suend / som lidde hannem ved haanden / emod sin Søn. Lige saa gjorde oc Moderen / oc kyste hannem / oc de græde baade aff glæde. De der de haffde bedet / oc tacket Gud / da sette de sig ned til sammen.

Da tog Tobias aff fiskens Galde / oc saluede sin Faders øyen. De hand leed der ved en halff time / oc Jeren gick aff hans øyen / som en hinde aff it æg. De Tobias tog der / oc drog det aff hans øyen / oc hand fick stray sin syn igen. De de prisede Gud / hand oc hans Hustru / oc alle de som der spuede. De Tobias sagde / Jeg tacker dig HERRE / du Israels Gud / at du haffuer straffet mig / oc dog hulpet mig igen / at ieg kand see min kære søn igen.

De

De siu dage der effter kom oc Sara hans søns Hustru / met alle sine Tiende / Queg oc Ramel / oc sørde meger Guld met sig / oc der til met de Pendinge / som hand haffde opbaaret aff Gabel. De Tobias fortalde sine Foreldre / saa meger gaar / som Gud haffde gjort hannem / formeðelst den Stralbroder / som haffde reyst met hannem. De Ichior oc Nabath / Tobie frende komme til hannem / oc ynskede hannem lycke / oc glædde sig met hannem for al den lycke / som Gud haffde giffuit hannem. De de ode met huer andre i siu dage / oc vaare glæde.

XII.

Der effter kallede Tobias sin søn til sig / oc sagde / Huad skulle wi dog giffue denne hellige a'and / din Stralbroder / som reysde met dig : De Tobias saarede sin Fader / Huorledis Kunde wi betale de store velgerninger / som hand haffuer gjort mig : Hand haffuer sørt mig karst bort oc igen / Hand hente self Pendingene hos Gabel / Hand halp mig til denne Hustru / Der til fordreff hand den onde a'and / oc gjorde hendis Foreldre glæde / Ja hand fræde mig self / der den store list vilde sluger mig / De hand haffuer hulper dig til din syn igen / oc hand haffuer gjort oss offuermaade meger gaar / huorledis Kunde wi da betale hannem disse store velgerninger : a'En ieg beder dig min Fader / biid hannem halffdelen aff alt det Gods / som wi sørde hid met oss / at hand vil det anname.

De baade Faderen oc Sønnen / kallede hannem til en sted / oc bade hannem / at hand vilde ananne halffdelen aff alt det Gods / som de haffde sørt met sig. De hand sagde hemmelige til dem / I skulle loffue oc tacke Gud aff Himmelen hos huer mand / at hand haffuer beuist eder saadan naade. a'and skal holde Kongers oc Førsters raad oc hemmelighed stille / a'En Guds gerninger skal mand prise heerlige oc obenbare. Saadan en Bøn met faste oc Almisse er bedre end at samle meger guld til Liggendefæ / Thi Almisse frelse fra døden / vdslette synden / oc holdes ved luffit / a'En de Wgudelige forfaste self deris Liff. Supra 41

Saa vil ieg nu obenbare sandhed / oc ick dæle den hemmelige befallning faar eder. Der du grædft oc badst saa bitterlige / stodst op fra a'aalrid / och iordede de Døde / hente hemmelige Lug i dit Luff / oc iordede dem om natten / Da sørde ieg din Bøn faar HERRER. De effterdi at Gud haffde dig kær / da maatte der saa vere / du maatte ick bliffue vden Fristelse / paa der at du skulde proffuis. De nu haffuer Gud vdsent mig / at ieg skulde helbrede dig / oc fordriffue den onde a'and / som vaar omkring Sara din søns Hustru. De ieg er Raphael / en aff de siu Engle / wi som staa faar HERRER.

Der de der høide / bleffue de bedrøffuede / oc fulde ned paa deris ansiet til iorden. De Engelen sagde til dem / Verer trostige / oc frycter eder ick / Thi Gud vilde der saa haffue / at ieg skulde vere hos eder / loffue oc tacke hannem. Der synis vel / som ieg ode oc drucke met eder / men ieg bruger wofnylig maad / som inted a'enniske kand see. De nu er der tid / at ieg gaar bort igen til den / som mig vdsente / Tacke i Gud / oc kundgør hans vnderlige gerninger.

De som hand der haffde sagt / forsuant hand faar deris eyen / oc de saae hannem ick mere. De de fulde ned tre timer / oc tackede Gud / De der effter stode de op / oc sagde saadant fremdelis / oc kundgørde hans store vnderlige Gerninger.

XIII.

Da loed Tobias sin mund op / loffuede Gud / oc sagde. HERRER / du est en stor sterck Gud / oc dit Rige vaarer euindelige. Du straffer / oc trostet igen / Du kant stode ned i Hellsuede / oc søre hid vdi igen / Der kand ingen vndsty din Naand.

I Israels Bøn / loffuer HERRER / oc priser hannem faar Hedningen Thi der faare haffuer hand bortspred eder iblant Hedningene / som hannem ick kende / At i skulle forkynde hans vnderlige Gerninger / De at Hedningene skulle kende / at der er ingen als mechtig Gud / vden hand alene.

Hand haffuer straffer oss for vore Synder skyld / och hand hielper oss igen formeðelst sin Barmhertighed.

Seer huad hand haffuer gjort mod oss / loffuer hannem / met fryct oc beffuelse i hans Gerninger / oc priser hannem / som regerer euindelige.

De ieg vil oc saa prise hannem / i dette Land / som wi ere fangne vdi / Thi hand haffuer giffuit sine vnderlige Gerninger til kende offuer ic syndeligt Folk.

Der faare omuender eder i Syndere / oc gøret gaar faar Gud / Derfor / at hand beuiste eder Barmhertighed.

De ieg vil nu affhieter glæde mig i Gud / loffuer HERRER i som ere hans Vdualde / holder Gledelige dage / oc priser hannem. Jerusaa

Tobie Bog

Jerusalem du Guds Stad/Gud skal straffe dig for dine gerninger Skyld / Men hand skal forbarne sig offuer dig igen.

Loffuer HERREN for sine Gaffuer/De priser den euige Gud/ at hand vil bygge dine Bolige igen.

De hente alle dine Fanger igen/ At du skal glæde dig euindelige.

Du skal lufte som it klart skyn/ De mand skal ære dig i alle Jordens ende.

Alf longueis land skal mand komme til dig/ oc føre Gaffuer.

De skulle tilbede HERREN i dig/ oc du skal kaldis Helligdommen/ De skulle paa kalde HERRENS store Naffn i dig.

De skulle alle vere forbandede som dig forætt/ De skulle alle vere forðsmde som lastedig.

De skulle alle vere velsignede som dig bygge.

Men du skal glæde dig offuer dine Børn/ Thi de skulle velsignis/ oc søris til HERREN. Salige ere de som dig elste/ oc de som ynstedig/ at det skal gaa dig vel.

Min siæl loffue HERREN/ Thi HERREN vor Gud skal frelse Jerusalem stad aff al sin dæffuelse.

Salig er ieg/ der som de offuerbleffne aff min Sæd skulle see Jerusalem i sin hertlighed. Jerusalems Porte skulle byggis aff Saphir oc Smaragd/ De aff Dyrbar Scene/ trint omkring alle hendis mure.

Alle hendis Gader skulle stenleggis met huide oc rene Almerstene/ oc mand skal siunge Halelujah paa alle Døye.

Loffuer vere Gud/ som bønholdte hende/ oc hans Rige skal bliffue euindelige offuer hende/ Amen.

XIII.

Dette vaar skeet/ der Tobias haaffde faaet sin syn igen/ da leffde hand end thu oc fryetiue aar/ oc saa sine bønne bøn. De der hand vaar nu hundrede oc thu aar gammel/ da bleff hand iorder etlige i Ninive. Thi der hand vaar sey oc halff tredie hundertiue aar gammel/ bleff hand blind/ oc i der halff tredie hundtiende aar fied hand sin syn igen. De sin Liffs tid som da stod igen/ leffde hand gladelige/ oc forfæmmedia i Guds fryet/ oc døde i god fied.

Men faar sin Død/ kalde hand Tobiam sin Søn til sig/ oc siu ynge Drenge/ sin søns bøn/ oc sagde til dem/ Ninive skal snart ødeleggis i grunden/ Thi at HERRENS ord skal icke feyle/ Men vdi Neden skal det end da vere Fred til en tid. De vore Brødre/ som ere borte spridde aff Israels land/ skulle komme igen. De vort Land/ som nu er øde/ skal besidis alleuegne igen. De Guds Duff/ som er opbrent/ skal opbyggis igen/ oc alle de som fryete Gud/ skulle komme der hen igen. De Nedningene skulle oc saa forlade deris Affguder/ oc de skulle komme til Jerusalem/ oc der bo/ De alle Nedninge och Konger skulle glæde sig i hende/ och tilbede Israels Gud.

Saa høret nu mine Sønner eders Fader/ Tiener HERREN i sandhed/ oc holder eder retsindelige til hannem. Gør der som hand haaffuer budet/ oc lærer eders bøn der/ At de oc skulle giffue Almisse/ at de skulle altid fryete Gud/ oc forlade sig paa hannem aff ganisse hiet. De fare bøn høret mig/ oc bliffuer icke her i Ninive/ Men naar som i haaffue iorder eders voder haff mig i min graff/ saa gør der strax rede/ at drage her fra/ Thi ieg seer/ at Ninive ue synder skulle gøre en ende met hende.

De Tobias drog fra Ninive/ strax efter sin voders død/ met sin Duffu/ Børn oc Børne bøn/ De hand drog til Neden til sin suoger/ oc til sin Duffruis Slect/ oc fant dem farste oc sunde/ i en god volig Allderom/ De hand saa dem til gode. De der de døde/ da lucte hand dem oc deris øyen til/ oc fied saa Raguelis gantse Duffue oc Gods.

De hand leffde til den femte Slect/ oc saa sine Børn oc Børne bøn. De der hand vaar ni oc halffemtesinds riue aar gammel/ huilcke hand haaffde leffuit gladelige i Guds fryet/ da iordede hans Slectinge hannem. De alt hans Slect/ bleff i en hellig omgengelse oc leffuet/ Saa at de vaare tacknemelige faar Gud oc Folk/ och faar alle dem som bode i Landet.

Ende paa Tobie Bog.

Jesu

Jhesu Sprachs Fortale xvii.

paa hans Bog.

Er haffue man

ge oc merckelige Folck / ant-
uordet oss Visdom / aff Lo-
wen / Propheten oc andie /
som haffue effterfuld dem /
Der faare skal mand tilbør-
lige loffue Israel / for sin
Visdom oc Lærdom. Der
faare skulle oc ick alene de /
som det haffue oc lase / bliffue vise der aff /
Men de skulle oc saa tiene andie / met Læ-
rdom oc scriffuelse.

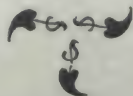
Nu Oldesader Jhesus / effter at hand
haffde besynderlige giort sin store slid / til at
lase Lowen / Propheten / oc andie flere Bø-
ger / som ere oss effterladne aff vore Fedre
och hand haffde vel affuit sig der vdi / Da tog
hand sig oc faare / at scriffue noget / om Vis-
dom oc gode Seder. Paa det at de / som ger-
ne vilde lere oc bliffue kloge / skulle bliffue dis-
mere forstandige oc sticketlige / til at føre it
gaat Læffnet.

Der faare beder ieg / at i ville anamme
der venlige / oc lase det sticketlige / oc tage det til
racke mer oss / om wi ick kunde tale saa vel /
som de der ere nasskundige for deris sticket-
lige tale. Thi huad som er screffuit i der

Ebraiske Aaal / det lyder ick saa vel / naar
mand det vdsætter paa it ander Aaal / Icke
aleniste denne min Bog / men oc saa Lowen /
Propheten oc andie Bøger / lyde meget
anderledis / naar de talis paa deris eget
Aaal.

Der ieg kom nu i Egypten vdi det at-
tende oc tiende aar / i Kong Prolomei Es-
uergetis tid / oc bleff der al hans lifs tid / da
sick ieg stunder at lase oc at scriffue meget
gaar. Der faare syntis mig det at vere gaar
oc nytteligt / at ieg lagde slid oc romage der
paa / oc vdlagde denne Bog. Oc effterdi at
ieg haffde tid der til / da arbejdede ieg / oc
giorde min slid / at fuldkomme den-
ne Bog / oc lade hende vdgaa /

Paa det / at oc de Frem-
mede / som ville
lere / kunde
venne sig til gode
Seder / Paa det / at de kun-
de lase effter HERRENS Low.

V v Jhesus

Ihesus Sprachs

Bog.

I.

Al Wis-
dom er
aff Gud

Al Wisdom

er aff Gud HER-
RE / oc er hoff
hannem euindel-
ge. Huo haffuer for-
tenckt / huor megen
sand der skulde vere i Haffuit / huor mange
taare i Regnen / oc huor mange verdens da-
ge skulde vere: Huo haffuer for maale / huor
høyt Himmelen / huor bred Jorden / huor
dybt Haffuit skulde vere: Huo haffuer nos-
gen tid lært Gud / huad hand skulde gøre:
Thi hans Wisdom er faar alle ting.

Guds
ord er Wis-
doms til-
de.

Den Allerhøyste Guds ord / er Wisdoms
Kilde / oc hun vduelder aff det euige Bud.
Huo kunde ellers vide / huor mand skulde
faa Wisdom oc Klogskaff: En er den Aller-
høyste / alle ringis Skabere / almættig / en
veldig Konge / oc meget forferdelig / som si-
der paa sin Throne / en regerendis Gud.
Hvad haffuer forkynder hende formedelft
sin hellig Aand / hand haffuer tilforn be-
tenckt alting / vist oc maalt. Oc hand haffuer
tilforn vdgdydet Wisdom / offuer alle sine ger-
minger / oc offuer alt Rødt / efter sin naade /
Oc hand giffuer dem hende / som hannem
elste.

Guds
ord lærer at
frygte oc
elste Gud.

HERRENS fryct / er ære oc priss /
glæde oc en derlig Krone. HERRENS
fryct glæder hietter / oc giffuer glæde oc fryd /
euindelige. Huo som frycter HERREN /
hannem skal det gaa vel i den sidste Tid / oc
hand skal beholde Velsignelse paa der sidste.
At elste Gud / er den Allerdyrligste Wis-
dom / oc huor hende seer / hand skal elste hen-
de / Thi hand seer / huor store vnderlige ting
hun gør.

Psalm. 111.
Prou. 1.

HERRENS fryct er Wisdoms be-
gyndelse / oc hun er aleniste i hietrens grund
hoff dem som tro / oc boer aleniste hoff de vds-
ualde Quinder / Oc mand finder hende alene
hoff de Retferdige oc Trofaste.

HERRENS fryct er den rette Guds
tjeniste / hun beftermer oc retferdig gør hiet-
ter / oc giffuer fryd oc glæde.

Huo som frycter HERREN / han-
nem skal det gaa vel / Oc naat som hand
haffuer trost behoff / skal hand bliffue vel-
signet.

At frycte Gud / er den Wisdom / som
giffuer Rigdom / oc fører alt got met sig.
Hun opfylder det gantste Haff met sine gaff-

uer / oc alle Herbere met sit Liggendefæ.
HERRENS fryct / er Wisdoms
Krone / oc giffuer rigelige Fred oc Salig-
hed.

Denne Wisdom gør ter kloge Folk / oc
huo som holder fast ved hende / den hielper
hun vd met ære.

At frycte HERREN er Wisdoms
roed / oc hendis Grene grønne euindelige.

HERRENS fryct / affuender Syn-
den / thi at huor som leffuer vden fryct / hand
behager Gud icke / oc hans Vistighed skal
nedkaste hannem. Men den ydmyge bier
effter tiden / som hand skal trostis vdi / Thi
alligeuel at hans Sag bliffuer til en tid vns-
dertryct / Saa skule dog de Fromme rose
hans Wisdom.

Guds ord er den Wgudelige en Vær-
færgelighed / Thi det er Wisdoms Liggens-
dese / som er stult faar hannem.

Min søn / vilt du bliffue viff / da lær Bu-
dene / saa skal Gud giffue dig Wisdom. Thi
HERRENS fryct er den rette Wisdom
oc troet / Oc troen oc taalmodighed / behage
Gud vel.

See til at din Gudfærtighed er icke
Oyenskalckeri / oc tien hannem icke met it
falskt hietre. Sog icke Røff hoff Folket /
formedelft oyenskalckeri / Oc see til / huad du
taler / troer eller haffuer i sinde. Oc ophør
dig icke self / at du skal icke falde / oc bliffue
bestemmet / Oc HERREN skal obenbare
din falskhed / oc nedstryke dig obenbarlige
faar Folket / For di / at du haffuer icke tienet
ret fryct / oc dit hietre vaar falskt.

II.

It barn / vilt du vere Guds
tjenere / da stick dig til frif-
telse. Bliff fast / oc slid din
tid / oc tuil icke / naat mand
locker dig der fra. Hølt dig
til Gud / oc vige icke / paa der du skal altd
bliffue sterckere. At der som dig vederfatis /
skal du lide / oc ver taalmodig i allehonde
drøffuelse / Thi at lige som Guld proffuis
i Ild / Saa bliffue oc de / som behage Gud /
proffuede / ved drøffuelsen id. Forlad dig
paa Gud / saa skal hand hielpe dig vd / Rette
dine veye / oc haabe paa hannem.

I som frycter HERREN / forlader
eder paa hannem / thi det skal icke seyle eder.
I som

1. Pet. 1.

J som fryete HERREN/ haabis det beste
aff hannem / saa skal eder altid vederfaria
naade oetrost. J som fryete HERREN
venter hans naade/ oc viger icke/ At i skulle
icke bliffue til inred.

Seer til de gamlis Exempel/ oc mere
ker dem/ Huo er nogen tid bliffuen bestem
met/ som sette haab til hannem: Huo er no
gen tid forlader/ som bleff i Guds fryet. El
ler huo er nogen tid forsmaat aff hannem/
som paa kallede Hannem: Thi HER
REN er naadig oc barmhertig/ oc forlader
synderne/ oc hjælper i nød.

Vedem/ som mistroste paa Gud/ och
icke bliffue fast/ Oc de Vgudelige/ som rass
ue boer oc igen. De de mistroste/ thi de tro
icke/ der faare skulle de och icke besterminis/ ve
dem som icke bie/ huor vil det gaa dem/ naat
HERREN skal hiemse dem:

De som fryete HERREN/ tro hans
Ord/ Oc de som hannem elste/ holde hans
Bud: De som fryete HERREN/ gøre
det som hannem behager/ Och de hannem
elste/ holde lowen ret. De som fryete HER
REN/ besticke deris hjerter/ oc ydmyge sig
saar hannem/ oc sige/ Wi ville heller falde
i HERRENS hender/ end i menniskens
hender/ thi hans barmhertighed er io saa
stor/ som hand er self.

2. Re. 24

III.

Sere Bøn/ lyder mig eders
Fader/ oc leffuer saa/ at der
skal gaa eder vel.

Det 4. Bu
dis vdele
gisse.
Exo. 20.
Matt. 15.
Eph. 6.
Infr. 7.

Thi HERREN vil
at Faderen skal ære aff Bør
nene/ Oc hand vil at der skal
holdis/ som en Guder befaler bønene.
Huo som ærer sin Fader/ hans Synd
skal Gud icke straffe/ Och huor som ærer sin
moder/ hand samler ic gaar ligendese. Huo
som ærer sin Fader/ hand skal oc haffue glede
aff sine Bøn/ Oc naat hand beder/ da skal
hand bønhois. Huo som ærer sin Fader/
hand skal leffue dislenger/ oc huor som er ly
dig for HERRENS skyld/ aff den haff
uer Guderen trost. Huo som fryete HER
REN/ hand ærer oc sin Fader/ oc tien sine
forældre/ oc holder dem for sine Herter.

Nedre Fader oc Guder/ mer gernin
gen/ mer ord oc raalmodighed/ paa der at de
ris Velsignelse skal komme offuer dig. Thi
Faderens velsignelse bygger Bømene huff/
men Guderens forbandelse rissuer dem ned
Bespaare icke din Faders brøst/ Thi der er
ingen ære. Thi der er din egen ære/ at du
ærer din Fader/ och det er din egen skam/ at
du forærer din Guder.

Kære Barn/ gør din Fader til gode i
hans alderdom oc bedrøffue hannem io icke/
saa lunge som hand leffuer/ oc holt hannem
til gode/ om hand bliffuer barnactig/ oc for
ætte hannem io icke/ der faare at du est stic
keligere/ Thi den velgerning som du beuiff
din Fader/ skal aldri forglemmis. Oc dig skal
ste gaar/ alligeuel at du end est en Synder/
Oc du skal berentis i nød/ Oc dine Syn
der skulle forjaa/ lige som iss aff Solen. Huo
som forlader sin Fader/ hand bliffuer be
stemmet/ Oc huor som bedrøffuer sin Guder
hand er forbandet aff HERREN.

Kære Barn/ Bliff gerne i en nedertlig
Stat/ der er bedre/ end al der som Verden
staar effter. Jo høyre du est/ io mere skal du
ydmyge dig/ saa skal HERREN vere dig
huld/ thi HERREN er den allerhøysie/
oc gør dog store ting for medelst de ydmyge.

Stunde icke effter nogen høys Stat/ oc
tent icke offuer din formue/ men huad som
Gud haffuer befaler dig/ der tag sledze vare
paa. Thi der gaffner dig inred/ at du gabet
effter der/ som dig er icke befaler. Och huad
som icke høier til dit Embede/ der set icke til
rette/ Thi dig er alle rede mere befaler/ end
du kant vdrerte. Saadan dynkelgodhed
haffuer bedrager mange oc deris fordriftelse
haffuer omslyt dem. Thi at huor som sig
giffuer gerne i Fare/ hand fordriftis der
vdi/ Oc icke i menniske som er for meger dristig
gaar der paa der siste ilde. Ic fordriftig men
niske gør sig self megen vlycke/ oc kommer ic
sammer aff sted effter der ander. Thi Hoff
modighed gør aldri gaar/ oc der kant inred
voys ander aff end ont.

Infr. 7.

III.

Jt forstandigt i menniske le
rer gerne Guds ord/ oc huor
som elster visdom/ hand hø
rer gerne til.

Deut. 4.
Tobie 4

Som Vand vdslycker en bændende ild/
Saa vdslycker Almisie Synden/ Oc den off
uerste Betalere/ skal berentis der her effter/
oc hand skal opholde hannem i modgang.

Kære Barn/ Lad den Fattige icke lide
nød/ oc ver icke haard mod den i dødsøffrige
forætte den Hungrige icke/ oc bedrøffue den
i dødsøffrige icke i sin armød. Gør icke ic be
drøffuit Hjerter mere sorg/ oc vnddrag icke
din gaffue fra den i dødsøffrige. Forætte ic
ke den Elendige bøn/ oc vent dir ansiet icke
fra den Fattige. Vent dine øyen icke fra den
i dødsøffrige/ paa der at hand skal icke klage
offuer dig/ Thi den som hannem haffuer
gior høier hans Bøn/ naat hand klager off
uer dig mer ic bedrøffuit hjerter.

V o f Der

Ihesus

Der icke trettactig faar Dom / oc holt
Dommeren i ere. Hør gerne den Fattige/
oc suare hannem venlige oc sacmodelige.
Redde den / som steer vold / fra den / som gør
hannem vret / Oc ver vsoforferdet / naar du
skal dsomme. Vølt dig mod de Faderløse
som en Fader / oc mod deris aVoder som en
Vosbonde / Saa skal du vere / som den Al-
terhøysus Søn / oc hand skal haffue dig kær-
tere / end din aVoder haffuer dig.

Vished.

Vished ophøyer sine Vsin / oc anam-
mer dem / som hende søge. Huo som hende
elster / hand elster Liffuit / Oc huo som hen-
de søger stuelige / hand skal haffue stor Glæ-
de. Huo som holder sig fast til hende / hand
skal faa stor ere / Oc huad som hand tager
sig faare / der skal HERRER giffue lycke
til. Huo som ærer Guds ord / hand gør den
rette Guds tjeniste / Oc huo som der elster /
hannem elster oc HERRER. Huo som
lyder Vifdom / hand kand lære andre Folck /
Oc huo som holder sig til hende / hand skal
bo tryggelige. Huo som er vden falskhed /
hand skal faa hende / Oc hans Effrekom-
mere skulle triffuis. Oc om hun end sticker
sig i der første anderledis mod hannem / oc
gør hannem angst oc bange / oc proffuer
hannem mer sit Riss / oc suster hannem mer
sin straff / indtil hun befinder / at hād er vden
falskhed / saa skal hun da komme til hannem
paa den rette vey / oc glæde hannem oc skal
obenbare hannem sin hemmelighed. Men
der som hun befinder hannem falsk / da skal
hun forlade hanem at hand skal forderffuis.

Kære Barn / Buuge tiden / oc voete dig
for vretferdige Sager / Oc skamme dig icke
for din siel at bekende der som Ræt er. Thi
mand kand saa skamme sig / at mand synder
der mer / oc mand kand oc skamme sig saa / at
mand haffuer naade oc ere der aff. Lad in-
gen Person foruende dig / til din skade / oc er
forferde dig til din forderffuelse / Men bekent
feilige der som Ræt er / naar mand skal hiel-
pe Folck / Thi at ved bekendelse / bliffuer
Sandhed oc Rættens obenbare.

Tale inted mod Sandhed / Men lad
den forhaanelse gaa dig offuer / om du haff-
uer farer vild i Sagen. Skamme dig icke at
bekende huor som du haffuer farer vild / oc
stride icke mod strömen.

Tien icke en Daare i sin Sag / oc see icke
til hans mact / Men forsuare Sandhed ind-
til døden / Saa skal Gud HERRER stræ-
de for dig.

Der icke som de der loffue meger mer
store ord / oc gøre der dog aldelis inted til.
Der icke en Løve i dit Muff / Oc icke bal-
styrig mod dit Tuende.

Din haand skal icke vere oplåden / altid
til at tage / oc tilluct at giffue aldit.

V.

Forlad dig icke paa din Rigs-
dom / oc tenc icke / Jeg haff-
uer nock for mig. Følge icke
din egen forredelighed / allige-
uel at du der end formaar / oc gør icke huad
som dig lyfter / oc tenc icke / Huo vil formene
mig der. Thi HERRER den offuerste
Veffnere skal heffue der.

Tenc icke / Jeg haffuer vel for synder /
oc mig er inted ont vederfarer. Thi HERRER
er vel raalmodig / Men hand lader
dig icke bliffue vstraffer. Oc ver icke saa tryg
om din synd er icke end nu straffer / at du skal
de der faare ville synde fæde oc altid. Tenc
oc icke / Gud er meger barmhertig / Hand
straffer mig icke / huor meger ieg oc synder.
Hand kand saa snaer optendis til vrede / som
hand er naadig / Oc hans vrede offuer de
Vgudelige / haffuer ingen affladelse.

Der faare offue icke / at omuende dig til
HERRER / oc forhale der icke den ene dag
fra den anden. Thi hans vrede kommer ha-
stelige / oc skal heffue der / oc forderffue dig.

Forlad dig icke paa vretferdige Guds /
Thi der hielper dig icke naar som fristelsen
kommer. Lad icke huere Der fore dig / oc for-
ge icke huere vey / som de vofadige Hierter
gøre / Men ver stadig i dine ord / oc bliff ved
it mundhow. Der bered til at høre / oc suare
der som ret er / oc forhaste dig icke. Forstaa
du Sagen / da vnderuiff din Tæfte / Forstaa
du hende icke / da holt din mund stille. Thi
mand kand tale sig til ere / oc mand kand oc
saa tale sig til skamme / Oc aVennistens
egen Tunge fører hannem i fald.

Der icke en Hædere / oc baguaste icke
mer din Tunge. En Tyff er en stendelig
ting / Men en Baguastere / er meger stende-
ligere / Acere der icke ringe / heller der er lider
eller stort / Lad dig icke vris til / at bliffue
vred paa din Ven / Thi at saadanne Bags-
uastere bliffue paa der siste beskemmede.

VI.

Met dig icke for Klog / til at
straffe huere mand / At dine
Blad skulle icke visne / oc din
Fruct skal forderffuis / oc at
du skal icke en gong bliffue /
som it tuert tra. Thi at saadant it forgiffrige
aVenniste / gør sig self skade / oc hand skal
bliffue sine Fiender til spaat. Tuert emod /
Huo som vblegger alting til der beste / hand
gør sig mange Venner / Oc huo som taler der
beste i nogen Sag / om hannem taler mand
der beste igen.

Vølt dig venlig mer huere mand / men tro
neppelige

heppelige en iblant tusinde. Forlad dig ick
paa nogen Ven / vden du haffuer forsoet
hannem i Nødd. Thi der ere mange Venner/
den stund de kunde nyde det at / Men i nød
ere de ick faste. Oc der er mangen Ven / som
lader sig snart forcorne / oc visse handit mord
met dig / da sagde hand det. Der ere oc no-
gle bordenner / som ere ick faste i nød. Den
stund der gaar dig vel / da er hand din Sæl-
broder / oc leffuer i dit Huse / lige som hand
vaare oc saa Husbonde / Men gaar der dig
ilde / da staar hand dig emod / oc lader sig in-
gen sted finde.

Trofaste
Venner,

Vilhed.

Nødt dig fra dine Vuenner / oc tag dig
alligeuel oc saa vare for Venner. En trofast
Ven er en sterck Beskermelse / Huo den haff-
uer / hand haffuer ic stor Liggendese / En
trofast Ven / staar ick til at berale met Pen-
dinge eller noget gods. En trofast Ven / er
en trost alr den stund mand leffuer / Huo
som frycter Gud / hand saar saadan en Ven.
Thi hu som frycter Gud / hannem skal det
lyctis met Venner / Oc lige som hand er / saa
skal oc saa hans Ven vere.

Rære Barn / Lad Visdom sofstre dig
op aff din Ungdom / Saa bliffuer der en viss
Nand aff dig. Nødt dig til hende / som den
der pløyer oc saar / oc vente hendis gode
Fruct. Du skal en liden stund haffue vmas-
ge oc arbeide for hendis Skild / Men du skal
meget snart nyde hendis Fruct. Nun er de
vsofsette Aennisse bitter / oen Skødeslof
bliffuer ick hof hende. Thi hun er hannem
en haarder proffuesen / oc hand kaster hende
snart fra sig. De rose vel meget aff Visdom /
Men de vide der lider aff.

Rære Barn / Vd min Lerdøm / oc for-
acre ick mit Raad. Sæt dine Føder i hen-
dis stoc / oc din Hals i hendis Halsfiern.
Bucke dine Skuldier oc bæ hende / oc gør
dig ick stift mod hendis baand. Nødt dig til
hende aff gantse hierte / oc bliff met al mact
paa hendis veye. Spør efter hende / oc søg
hende / Saa skal du finde hende. Oc naar
du saar hende / da lad hende ick fra dig / Thi
du skal paa det siste haffue trost aff hende /
oc din soig skal omuendis dig til glæde. Oc
hendis Stoc skal bliffue dig en sterck Be-
skermelse / oc hendis Halsfiern ic herligt Kle-
debon. Nun haffuer en gylde Reune / met
en Purpue Hue / den samme Kledebon skal
du søge dig i / oc den samme deylige Reune
skal du sette paa.

Rære Barn / vil du følge / da bliffuer
du viss / oc tager du der til hierte / da bliffuer
du klog. Vilt du gerne lyde / da saar du hen-
de / Oc vil du høye dine oen / da bliffuer du
viss. Der gerne hof de Gamle / oc huor der er
en viss Nand / da holt dig til hannem.

Nøt gerne Guds ord / oc merck Vishes
dens gode Ordspoc. Huor som du seer en
forstandig Nand / da holt dig stielige til
hannem / oc gack stedse vd oc ind hof han-
nem. Betracte altid Guds Bud / oc tenck
stedse paa hans Ord / Nand skal gøre dig
hierte fuldkommet / oc giffue dig Visdom /
lige som du begerer.

VII.

Er inted ont / Saa skal dig
inted ont vederfari / Nole
dig fra vretferdighed / Saa
skal ingen Wylcke komme
paa dig. Saa ick paa vret-
ferdigheds Alger / Saa skal du ick hofse
hannem iusolt.

Treng dig ick i Embeder saar Gud /
oc stunde ick efter mact hof Kongen. Lad
dig rycke saar Gud / at du est duelig nock der
til / oc lad dig ick rycke hof Kongen / at du
est viss nock der til. Lad dig ick forlengis eff-
ter at vere Dommere / Thi aff din for-
mue / skal du ick kunde sette al vret til rette /
Du kunde oc besyre dig for en Veldig / oc
lade Ketten falde met skamme.

Begynde ick Opør i Staden / oc heng
dig ick til Almuen / Paa der du skal ick bæ-
re dubbelt Skild / Thi der skal inted saadant
bliffue wstraffer. Tenck oc ick / Gud skal see
mine store Offer der saare / oc naar som ieg
offer der saare til den allerhøyste Gud / da
skal hand anamme der.

Naar du beder / da tuile ick / Oc ver ick
lad / til at giffue Almisse.

Spaare ick den Bedrøffuede / thi der
er en / som kand baade nedtrycke oc ophøye.

Diere ick Løgen mod din Broder / oc
ey heller mod din Ven / Du skal ick venne
dig til løgen / thi der er en stadelig seduane.

Der ick Raadmundet hof de Gamle / Matth. 6
Oc naar som du beder / da bruge ick mange
ord.

Der som der bliffuer dig suart met din
Biering oc Pløying / da lad der ick fortry-
de dig / thi Gud haffuer der saa skabt. Gene. 3:

Driste der ick paa / at I Nøben er stor / der
du gør ild met / Men berenck / at straffen er
ick langt fra dig.

Der saare ydmyge dig aff hierte / Thi
at Jld oc Dime er straff offuer de Wgude-
lige.

Forlad din Ven ick for noget Gods
skild / oc er din trofaste Broder for der beste
Guld skild.

Skil dig ick fra en fornustig oc from
Hustru / Thi hun er mere dyrebare end noget
Guld.

V v iij Far

Ihesus

Infra 33. Far icke ilde met en trofast Suend oc sitig Arbeydere / Elst en from Suend / oc hindre hannem icke / om hand kand bliffue fri.

Haffuer du Queg / da tag vare der paa / oc gør der dig gaffn / da beholt der.

Haffuer du Børn / da opfød dem / Oc bøy deris Hals op aff vngdommen.

Haffuer du Døtter / da beuare deris Legeme / oc lad dem icke bliffue løssackrige.

Giffe din daatter / saa haffuer du giort en kaastelig gerning / Oc giff hende en fornumstig Gand.

Haffuer du en Hustru / som dig elster / Da lad dig icke vende fra hende / til at forstunde hende / oc tro icke den Nadste.

Supra 7. Hædre din Fader aff ganste hierte / oc forglem icke huad du kostede din Moder / Oc berenck / at du est fød aff dem / Oc huad kant du gøre dem for der / som de haffue giort mod dig.

Fyette H E R R E n aff ganste hierte / oc holt hans Prester i al ære.

Elst den aff al din kraffe / som dig haffuer giort / oc forlad icke hans Tienere.

Summa.

Fyette H E R R E n oc ære Presterne / oc giff dem deris deel / som dig er befaler / aff den første grøde / oc aff Skydoffer oc opløstelse Offer / oc aff alt ander som helligis til Offer / oc aff al den hellige første Grøde.

Reck den Fattige din haand / Paa der du skal bliffue rigelige velsignet / Oc dine velgerninger skulle gøre dig tackenemelig / saar alle leffuendis ænnisse / Ja beuiff oc saa de Døde dine velgerninger.

Rom, 12. Forlad icke dem vden trost som grøde / æn søge met de bedrøffuede.

Lad der icke vere dig suart at besøge de Siuge / Thi at for den skyld skal du elstis.

Huad som du gør / da berenck enden / Saa gør du aldu ilde.

VIII.

Sette icke met den Veldige / at du skal icke falde i hans hender. Trette icke met den Rige / at hand skal icke offuerueye dig / Thi at mange lade dem bestinge met pendinge / oc de omuende oc saa vel Kongers hierte. Trette icke met en Dydgydere / at du skal icke bære ved til hans ild. Skemte icke met et vforstandige ænnisse / at hand skal icke bestemme din Slect.

Breyde den icke sine Synder / som sig

bedrer / oc berenck at wi haffue end alle skyld paa oss.

Foracte icke Alledommen / Thi at wi tencke oc saa at bliffue Gamle.

Glede dig icke der aff / at din Siende dør / Berenck at wi skulle alle dø.

Foracte icke der / som de Vise tale / men sticke dig effter deris Ordsprock. Thi du kant lere noget aff dem / oc huorledis du skal sticke dig hof ypperlige Folck.

Acce dig icke at vere Klogere end de Gamle / Thi at de haffue oc saa leet aff deris Fedre / Thi du kant lere aff dem / huorledis du skal suare / naar der göris behoff.

Bless icke den Vgudelige sin Jld op / at du skal icke oc saa opbrendis. Erre icke en Skendegeest / at hand skal icke foruende dig dine ord.

Læn icke den / som er Veldigere end du est / æn læn du hannem noget / Da acce det at vere borte.

Der icke Borgen offuer din formue / æn gør du der / Da tenck til oc betale.

Gack icke i verte met Dommeren / Thi mand siger Dommen aff som hand vil.

Vandie icke met en Woffuehals / at hand skal icke søre dig i Wlycke / Thi hand gør huad hand vil / saa skal du lide skade for hans daarlighed skyld.

Trette icke met den som vied er / oc gack icke alene met hannem paa marken / Thi hand acce blodstyrtning / lige som intred / Der som du haffuer da ingen hielp / saa myrder hand dig.

Raadsla icke met Daarer / thi der gaar dem icke til Hierte.

Gør intred saar en Fremmet / som du vil haffue hemmeligt / Thi du vedst icke / huad der kand komme aff.

Obenbare icke dit Hierte saar huer Gand / At du skal icke saa ond betalning.

IX.

Er icke Vildfar offuer din fromme Hustru / Thi der kommer intred gaat / aff saar dan haard tilsyn. Lad dit Hustru icke haffue mact offuer dig / at hun skal icke bliffue din Herre.

Fly Bollkast / at du skal icke falde i deris snarer.

Ven dig icke til Sangerster / at de skulle icke fange dig met deris laacken. See icke effter Diger / at du skal icke optendis til dem. Vole dig icke til Skgger / at du skal icke misse huad som du haffuer.

Gabe icke hid oc did i Staden / oc løb icke i alle vnaar. Vemt dit ansiet fra derlige Quinder.

Quinder / oc see icke effter andre Quinders
sticketlighed. Thi deylige Quinder haffue
stuffer mange / oc der oprendis ond lyst aff/
som en Jld. Sid icke haff en andens Hus/
tru / oc tag hende icke i fassin / oc rure icke met
hende / at dit hierte skal icke dragis til hende /
oc at dit sind skal icke fangis.

Forlad icke en gammel Ven / thi du
vedst icke / om den ny skal bliffue dig saa god.
En ny Ven / er lige som ny Vin / Lad han
nem bliffue gammel / saa skal hand sinage
dig vel.

Lad oc den Wgudelige icke bekumre
dig i sin store ære / Thi du vedst icke huad
ende der skal saa. Lad den Wgudelige op
sæt icke behage dig / thi de bliffue aldri frome
me / for end de fare ned i Hellsue.

Wolt dig fra dem / som haffue maect til
at slahiel / saa taart du icke sørg / at hand
skal dræbe dig. Men skal du io omgaaff met
hannem / da forbyd dig icke / at hand skal
icke tage Liffuit aff dig / naar som du tencker
der minst paa / Oc du skal vide / at du van
dier iblant snarer / oc gaar paa idel høye
Spitæ.

Lær stielige at kende din Nefte / oc huor
som du haffuer Raad behoff / da sæg dem
hoss Wife Folck / oc haff din tale met de for
standige / Oc rette alle dine Sager effter
Guds ord.

Wolt dig til gaar Folck / Oc ver glad /
Dog mer Guds frey.

En Erningen priser Nefte
ven / oc en viss Føiste hans
Handel. Der er en farlig
t i ng vdi it Regemente / met
en Dydgydere / Oc en dufftig Dydgydere skal
bliffue bestemmer.

En viss Regentere er streng / oc huor
som Dffrigheden er forstandig / der gaar der
sticketlige til. Lige som Regentere er / saa
ere oc saa hans Embetymend. Lige som
Raader er / saa ere oc Borgerne. En baltst
rig Konge / forderffuer Land oc Folck / Men
naar som de Veldige ere forstandige / da
triffuis Staden.

Der Regemente paa Jorden / staar i
Guds haand / hand giffuer stundem en due
lig Regentere. Der staar i Guds haand / at
der lyckis mer en Regentere / hand giffuer en
hedeelig Canceled.

Screaffe icke for strengelige alle misger
ninger / oc forhaste dig icke / naar du skal
straffe. Baade Gud oc verden hade de Hoff
modige / Thi de handle wiertelige faar dem
baade sammen.

For vold / wret oc gerigheds styld / kom
mer it Kongerige fra it Folck til it ander.

Huor faare hoffmoder den arme Jord
oc Afte sig: Hand er dog idel steme Skarn/
den stund hand end leffuer. Oc der som La
gen end lapper der lunge paa / saa gaar der als
ligeuel saa til paa det siste / Jdag en Konge / i
morgen død. Oc naar som it aNenniste er
døt / da æde Hugorne oc andre ome hanem.

Der aff kommer al Hofferdighed / at it
aNenniste falder fra Gud / oc hans Diere
viger fra sin Skabere. Oc Hofferdighed
driffuer til alle Synder / Oc huor som falder
der vdi / hand begynder megen versygge
lighed.

Der faare haffuer HERRER altid
bestemmer hoffmodighed / oc endelige ned
kast hende. Gud haffuer kast de hofferdige
Føister ned aff Stolen / oc sat ydmige
der paa. Gud haffuer opruce de Hoffmodi
ge Nedningers roed / oc planter ydmige i
deris sted. Gud haffuer souent Nedningers
nis land / oc forderffuit der i grund / Hand
loed dem visne / oc ødeleggis / oc deris naffir
vdslettis aff Jorden.

Der er icke skabt aff Gud / at Folck ere
hofferdige oc grumme. Nennister skabris
icke ont / Men huor som freyter Gud / hand
skal haffue ære. Men huor som offuertræder
Guds Bud / hand skal bestemmis.

Oc de som freyter Gud / holde deris Re
gentere i ære / Der faare beuarer hand dem.

Der skal huercken Rige eller fattig / stor
eller Liden rose sig aff ander / end at de freyter
Gud.

Der duer aldelis inted / at mand for
smaar en fattig som er forstandig / oc ærer
en Wgudelig som er rig.

Føister / Herrer oc Regentere ere i stor
ære. Men saa store ere de icke / som den / der
freyter Gud.

Herrern maa tiene en viss Suend / oc en
sommunglig Herrer knurre der icke faare.

Følge icke dit eget Hoffuit i dit Embe
de / oc gør dig icke Hoffmodig / naar mand
haffuer dig behoff.

Der er bedie / at en tager vare paa sit
Embede / som hand kand triffuis aff / end at
hand tager sig meger faare / oc bliffuer en
Tryglere.

At it Baen / Ver træffig i modgang / oc
tradse paa dit Embede / Thi at huor vil hiel
pe den / som haffuer seyl paa sit Embede: Oc
huor vil hielpe den til ære / som self van
rer sit Embede.

Den fattige æris for hans Forstand
styld / oc den Rige for sit Guds styld: Men
er Forstand verd at rose haff den fattige /
huor meger mere skal der da haff den Ri
ge: Oc huad som staar den Rige ilde / der
staar meger meere den fattige ilde.

V o uij Den

Luce 1.

Ihesus

Den Kongs Visdom fører hannem til
ære / oc setter hannem hof. Førster.

Du skal ingen rose for hans store an-
seelse / Byld / icke heller forætt nogen / for hans
ringe anseelse / Byld. Thi Bien er en liden
Fuel / oc giffuer dog alsom sødest fruct.

Hoffmode dig icke aff dine Kleder / oc
ver icke stolt i din ære / Thi at HERRE
er vnderligt i sine gerninger / oc ingen veed /
huad hand vil gøre.

Mange Tyranner ere nøddet til at side
nedre paa iorden / Oc Keunen er sæt paa den /
som mand icke tenckte paa. Mange store
Herter ere bleffne til intet / oc veldige Kon-
ger ere komne andie i hender.

Fordomme ingen før end du vedst til
sorn Sagen / Forstaa det først / oc straffe der
effter.

Du skal ingen dømme / før end du hø-
rer Sagen / oc lad Folket først tale vd.

Behandle dig icke i Fremmede Sager /
oc sid icke hof voreferdig Dom.

XI.

It Barn / Sla dig icke i
mange honde / Handel / thi
at der som du tager dig al-
le honde faare / da skal du
icke meger vinde der paa.

Der som du end staar der
fast effter / Saa faar du der dog icke / Oc der
som du end lapper baade her oc der / Saa
kommer du dog icke vd.

Mangen rissuer oc slider / oc legger sig
effter Rigmom / oc hand forhindrer sig efon
self der mer.

Der emod far mangen factelige / som
vel haaffde Hielp behoff / oc er der til mer steg-
belig oc fattig / Den seer Gud til mer naade /
oc hielper hannem aff den Elendighed / oc
kommer hannem til ære / saa at mange for-
undre sig paa hannem.

Alting kommer aff Gud / Lycke oc
Wlycke / Luff oc Død / Armod oc Rigmom.

Gud giffuer de Fromme Gods som er
varaffrigt / Oc huad som hand giffuer / der
triffuis altid.

Mangen er nidst oc sparer / oc bliffuer
Rig der mer / oc tencker / At hand haaffuer vel
draget sammen. Och hand siger / Nu vil ieg
haaffue gode dage / oc ocdrick aff mig gods /
Oc hand veed icke / at hans Tid er saanær /
oc hand skal lade andie der effter sig oc dæ.

Bliff hof Gods ord / oc giffue dig der
vdi / oc bliff i dit Rald / Oc ære der intet / at
de Wgudelige tractte effter gods. Forlad du
dig paa Gud / oc bliff i dit Rald / Thi der er
HERRE meget loet / at gøre den Fattig
ge Rig.

Lucæ 11.

Gud velsigner de Frommis gods / oc
naar tiden kommer / da triffuis de snart. Sig
icke / Nuad hielper der mig / oc huad haaffuer
ieg den slund: Sig icke / Jeg haaffuer nock /
huorledis kand det seyle mig?

Naar som der gaar dig vel / da betenck /
At der kand gaa dig alde igen / Oc naar som
der gaar dig ilde / da betenck / At der kand
gaa dig vel igen / Thi HERRE kand
lettelige betale huer i Døden / som hand der
haaffuer fortient. En ond time gør / at mand
forghlemmer al Glæde / Oc naar it Jenniffe
dør / da skal hand somemme / huorledis
hand haaffuer leffuit. Der faare skal du in-
gen rose før hans endeligt kommer / Thi
huad som nogen haaffuer verit for en Mand
der finder sig paa hans Effterkommere.

XII.

en icke huer mand herbere i dit
Huff / thi Verden er fuld aff
wroclaff oc suig. It kallte
Nierte / er lige som en laacke
Fuel paa en Klossue / oc lurer effter at gribe
dig. Thi huad gør som hand seer / der leg-
ger hand vd til der verste / oc der allerbeste
laster hand paa der høysie. Aff en liden gnist
bliffuer en stor Ild / Oc den Wgudelige la-
der icke aff / før end hand vdslytter Blod.
Tag dig vare for saadanne Skalcke / de haaff-
ue intet gaar i sinde / at de henge dig icke en
euig skam paa. Tager du en Fremmer ind
til dig / da gør hand dig wmage / oc driffuer
dig fra din Eyedom.

Vilt du gøre noget gaar / Da see til /
huem du gør der / saa fortien du tack der mer.
Gør den Fromme gaar / Saa bliffuer dig
der rigelige betaler / Steer der icke aff han-
nem / da steer der viisselge aff HERRE.
Men de arge Skalcke / som icke tacke for vel-
gerninger / skal der icke gaa vel.

Giff den Gudferctige / oc forbarme dig
icke offuer den Wgudelige / Gør de Elendi-
ge til gode / oc giff den Wgudelige intet.
Beuare dit Bødd for hannem / oc giff han-
nem intet / at hand skal icke bestyrckis der aff
oc vnderrede dig / Du skal saa end en gong
saa meger Ont aff hannem / som du haaffuer
giort hannem Gaar. Thi den Allerhøysie
hader de Wgudelige / oc hand skal straffe de
Wgudelige.

Naar som der gaar nogen vel / da kand
mand icke rettelige kende en Ven. Men naar
som der gaar ilde til / da kand oc icke din
Fiende dælie sig / Thi at naar som der gaar
nogen vel / da fortyder hans Fiende der.
Men naar som der gaar ilde / Da vige oc
hans Venner fra hannem.

Tro

Tro aldri din Fiende / Thi at lige som
iørn stedse rustia igen / Saa forlader hand
oc icke sin vanartighed. Oc om hand end
neyer oc bucker sig / Saa holt dig dog stille/
oc voete dig for hannem / Oc der som du end
stuer paa hannem / lige som paa en Spe-
gel/saa bliffuer hand dog rustig. Drag han-
nem icke til dig / at hand skal icke hør
støde
dig / oc træde i din sted. Sæt hannem icke
hoff dig / at hand skal icke tracte effter din
Stoel / Oc du skal paa det siste tencke paa
mine ord/oc der skal da angre dig.

Lige som ingen yncker den / der besuer
Hugorme/om hand bliffuer biden/ aff dem
saa liden som der / at en omgaass met vilde
Diur / oc bliffuer sønder reffuen aff dem.
Saa gaar der oc den / som henger sig til de
Wgudelige / oc beblander sig i deris Syn-
der. Hand bliffuer vel hoff dig til en tid/
Men naar som du snubler/da forlader hand
dig.

Din Fiende giffuer vel gode ord / oc
yncker dig saare/oc sticker sig ventlige/ hand
kand oc græde der til. Men hand tencker i
hiertet / huosledis hand kand skiude dig i
Ghaaffuen / oc faar hand rum/da kand hand
icke meritis aff dit Blod. Vil nogen gøre
dig skade / Da er hand den første / oc sticker
sig som hand vilde hielpe dig / oc omstøder
dig lumskelige. Hand skal ryste met sit hoffs
uit/oc glæde sig hemmelige / bespaarte dig/
oc venge a Mund.

N

XIII.

Do som tager Sig / hand
besmitter sig der met / Oc
huo som holder sig til de
Hofferdige/hand lærer Hof-
ferdighed.

Holt dig icke til de Veldige oc Rige/
Du legger ellers en suar Byrde paa dig.
Nuad skal en Leerpaarte hoff en Raaber
Gyde: Thi der som de stødis tilsammen/
Da sønderbyrdis hun.

Den Rige gør vort / Oc tradzer end
der til/ Men den Fattige maa lide/ oc tacke
der til. Hand bruger dig / saa lenge som du
hannem est nyttelig / Men naar som du
kant icke mere/ da lader hand dig fare. Den
stund du haffuer noget / da træer hand met
dig/oc hand acter det intet at du forderffuis.
Naar hand haffuer dig behoff/da kand hand
smucke abe dig/oc hand leer at dig/ ietter dig
meget/oc giffuer dig de beste ord / oc siger/
Haffuer du noget behoff: Oc hand biuder
dig tho eller ree gonge bedragelige til gest/
Indtil hand stil dig ved dit / oc spaatter dig
paa der siste. Oc naar som hand end seer

din Vgd/saa lader hand dig dog fare/ oc ry-
ster Hoffuedit effter dig. Der saare see til/ at
din enfoldighed bedrager dig icke / oc spær
dig i velycke.

Naar som nogen Veldig vil drage dig
til sig/da stat emod / saa skal hand diss mere
drage dig til sig. Treng dig icke self til han-
nem/ At du skal icke vdstudis / Fly der oc
icke formeget/at mand kand bruge dig i nød.
Sig icke ney / der som hand befaler dig no-
get / Men forlad dig der icke paa / at hand
haffuer meget omgengelse met dig. Thi
hand forføger dig der met / Oc i der hand
sticker sig saa ventlige/ vdfetter hand dig rees
relige. Naar som hand bliffuer vied/da bliff-
uer der icke hoff saadanne ventlige ord / oc
hand stemter icke mer straff oc fengsel. Der
saare voete dig/oc see dig vel saare / du leff-
uer i stor fare.

Huer Diur holder sig til sin lige / Saa
skal oc huert aenniste holde sig til sin lige.
Naar den Wgudelige holder sig til den
Fromme/ der er lige som naar Vlsuen hols
der sig til faaret. Den Rigs omgengelse
met den Fattige / er lige som Dyena gør sel-
staff met Hunden. Lige som Löwen æder
vilde Diur paa Heyden / Saa æde de Rige
de Fattige. Lige som den Hofferdige forac-
ter der / som er ringe/ Saa foractis oc den
Fattige aff den Rige. Naar som den Rige
kømer i fald/ da hielpe hans Venner hancm
op/ Naar den fattigefalder/da støde oc hans
Venner hannem ned. Naar den Rige haff-
uer gjort vort / da ere der mange som hielpe
hannem op/ Naar hand haffuer fortalet sig
met ord / da maa mand lade der vere ret.
Men naar den Fattige haffuer icke gjort
ret/da kand mand gøre der meget aff / Oc
naar som hand end taler vilslige / Saa actis
der dog icke. Naar som den Rige taler / da
rier huer mand / oc mand løffter hans ord
op til Himmelen / Men naar som den Fat-
tige taler/da siger mand / Huo er den: Oc
der som hand byrder noget / da maa hand
saa til rette.

Rigdom er vel god/ naar hand brugis
vden synd / Men den Wgudeligis armod
lærer hannem at tale meget ont.

Nuad som en haffuer i sinde / der seer
mand paa hans øyen/ huad heller der er gaar
eller ont/ Haffuer hand gaar i sinde / da seer
hand gladelige vd. Men huo som betracter
hemmelig suig / hand kand ingen rolighed
haffue der saare.

Vel den/ som icke giffuer onde Raad/oc
icke haffuer en ond Samuittighed der aff.

Vel den/ som icke haffuer en ond Sam-
uittighed / oc som icke haffuer mist sin til-
lid.

Det

Ihesus

XIII.

Et staar icke en Viding vel/
at hand er Røg/ Oc huad skal
en nidst Hund met pendinge
oc gods.

Huo som meger samler/ oc gør sig self
icke til gode/ hand sancter til andie/ oc andie
skulle fordaaye det.

Huo ledis skulde den gøre andie gaar/
som gør sig self intet gode/ Hand bliffuer
aldri glad aff sit gods.

Der er ingen stemmere ting til/ End at
en vnder sig self intet gaar/ oc der er den ret
te plage for hans ondskaff. Gør hand noget
gaar/ da veed hand der icke/ oc haader siste
bliffuer hand wtaalmødig der offuer.

Der er icke ont a Denniske/ som icke gider
seer/ at mand gør. Folck til gode/ a Den hand
vender sit ansigt bort/ oc forbarmer sig offuer
ingen.

It a Denniske som søger sin egen fordel/ la-
der sig aldri nysse met sin part/ oc der kand icke
færffuiss for Ewigghed.

Den som er Affuendzfuld seer icke ger-
ne at mand eder/ Och der gør hannem ont/
naar hand skal giffue mad.

A Nit Barn/ Gør dig self til gode aff
dit eget/ Oc giff I H E R R E N offer/ som
hannem bør.

Berence/ at Døden forsammer sig icke/
oc du vedst io vel/ huad Paer du haffuer met
Døden.

Gør din Ven til gode sø: end du døer/
oc giff den Fattige efter din formue.

Forglem icke den fattige/ paa din gled-
skaffe dag/ Saa skal oc den glede vederfari-
dig/ som du begærer. Du skal doglade an-
dre din Sued efter dig/ och offuergiffue
Arffuingene dit arbejde.

Giff gerne/ Saa skal dig giffuiss igen
oc hellige din Siel/ Thi at naar som du est
død/ da haffuer du vderet.

Alt Rød bortslidis som it Klede/ Thi
det er den gamle Paer/ Du skal dø.

Lige som grønne Blad/ paa it deylige
Trae/ nogle falde aff/ nogle voye igen/ Saa
gaar der oc til met Folkene/ nogle dø/ nog-
le fødte.

Alle forngengelige ting skulle faa ende/
oc de som omgaaff der met/ fare oc saa bort
der met.

XV.

El den/ som stedse om-
gaaff met Guds ord/ oc vd-
legger det oc lerer/ Den som
betracter det aff hietter oc le-
rer at forstaa det til grunde/
oc randager stedse ydermere effter Visdom/

oc søger effter hende/ eluort hun gaar/ och
føger ind at hendis Vindue/ och lyder til
hoff Døren/ søger herbere/ hart hoff hen-
dis Høff/ oc opretter sin Bolig hoff hendis
væg/ oc der er hannem it gaar herbere. Hand
føret sine børn oc vnder hendis tag/ oc bliff-
uer vnder hendis Løb/ Der vnder skal hand
bestemte for Nede/ oc der er hannem en her-
lig Bolig.

Saadant gør ingen/ vden den som frey-
ter I H E R R E N/ Oc huo som holder sig
til Guds ord/ hand finder hende. Och hun
skal møde hannem/ som en a Døder/ oc hun
skal anamine hannem/ som en yng Brud.
Hun skal spise hannem met Forstandheds
Brod/ oc hun skal stencfe hannem met Viss-
heds vand.

Der aff skal hand bliffue sterck/ at hand
skal kunde staa fast/ oc hand skal holde sig til
hende/ at hand skal icke bliffue bestemmet.
Hun skal ophøye hannem offuer hans Teste
och hun skal oplade hans muhd/ i Forfamlin-
gen. Hun skal krune hannem met fryd oc gle-
de/ oc begaffue hannem met it euige naftn.

a Den Daarer finde hende icke/ och de
Wgudelige kunde icke see hende/ Thi hun
er langt fra de Døfferdige/ och Hyenskalcke
vide intet aff hende. Den Wgudelige kand
intet lere ret/ Thi der kommer icke aff Gud.
Thi at der høret Visdom til ret Lerdom saa
giffuer Gud naade der til.

Du taart icke sige/ haffuer ieg lert wret-
telige/ da haffuer Gud der gjort/ Thi huad
hand hader/ der skal du icke gøre. Du taart
icke sige/ haffuer ieg lert wrettelige da haff-
uer hand bedrager mig/ Thi hand haffuer
ingen Wgudelig behoff/ thi I H E R R E N
hader alt Affguderi/ oc huo hannem freyter/
hand gruer der faare.

Hand skabte a Dennisten aff begyndel-
sen/ och gaff hannem Kaar/ Vilt du/ da holt
Budene/ oc gør det hannem behager/ i en ret
tro. Hand haffuer sæt ild oc vand faar dig/
tag til huilckter du vilt. a Dennisten haffuer
Liffuit oc Døden faar sig/ huilckter hand vil
der skal hannem giffuiss. Thi Guds visdom
er stor/ oc hand er mechtig/ oc seer alle ting/ oc
hans øyen see paa dem/ som hannem freyter/
Och hand veed vel/ huad rer er gjort/ eller
huad som er øyenskalckeri. Hand biuder in-
gen at vere Wgudelig/ och hand giffuer in-
gen loff til at synde.

XVI.

Lad dig icke/ at du haffuer mange
wduelige Børn/ och tradse der icke
paa/ at du haffuer mange Børn/
der som de freyter icke Gud/ Forlad dig icke
paa dem/ oc fortrøste dig icke paa deres for-
mue.

Sup. 4.
lob. 4.

Esa. 40.
Iacob. 1.
1. Pet. 1.

Visshed

me. Thi at it fromt Barn er bedre/end tus
sinde wogudelige/ Oc der er bedre at ds vden
Barn/end at haffue wogudelige Barn.

En from ahand kand hielpe en Stad
op / aNen der som de Wogudelige ere end
mange/saa bliffuer hand dog gde formedelst
dem / Der haffuer ieg meger seer i mine da
ge/oc end meger mere hoer.

Gene. 19 Jlden opbrende den gantste Wogudeli
ge hob/oc vreden begyntis offuer de vantro.
Hand sparde icke de gamle Kemper / som
bleffue nedlagde mer deris styrcke.

Num 14 26. Hand sparde oc icke dem/som Loth vaar
fremmer hof / aNen hand fordsinde dem
for deris Hoffmod skyld/oc forderffuede det
gantste Land vden al barmhertighed/for de
haffde synder offuermaade meger. Saa haff
uer hand vel oc boretet sey hundrede tusin
de / fordi at de vaare wlydige. Quorledis
skal de da en isse wlydig bliffue wstraffer:
Thi hand er vel barmhertig / aNen hand er
oc saa vred. Hand lader stille sig til frede/oc
hand straffer oc saa grummelige. Saa stor
som hans barmhertighed er / Saa stor er oc
hans Straff / Och hand dommer huer / som
hand der fortient.

Den Wogudelige skal icke vndgaa met
sin wretferdighed / Oc den Frommis for
haabse skal icke bliffue til inred.

Alle Velgerninger skulle finde deris
sted / Och huer skal vederfari som hand haff
uer fortient.

Sig icke / HERRER seer icke til mig/
Huo acer mig i Himmelen: Blant saa stor
en hob/tencker hand icke paa mig / Huad er
iegmod saa stor en Verden:

Thi see / den gantste Himmel alleueg
ne / Haffuit oc iorden beffue / Vierge oc Da
le skelfue / naar som hand hiemser / Skul
de hand icke da see i dit herte: aNen huad
som hand vil gore / der seer ingen / oc den
storm / som skal komme / mercker inred aNen
niste / Oc hand kand meger gore / som ingen
tencker paa / Och huad kand der vdsige/
oc fordrage / naar hand dommer: aNen
saadan trusel er for langt borte fra syene / oc
naar som it skodelst aNenniske der hoer/
saa bliffuer hand dog i sin daarlighed/oc vdi
sin vildfarelse.

XVII.

Je Barn lyd mig / oc lær vis
dom / oc giff aluorlige act
paa mine ord / Jeg vil giffue
dig en fast Lærdom / oc vn
deruise dig klarlige.

Gen. 1. 2 Gud haffuer sticker sine Gerninger vel
aff begyndelsen / oc giffuit huer sin egen ger
ning. Oc hand holder dem stedse oc altid i

saadan Stick / at de vden affladelse vdi ette
deris Embede / oc der ene forhindrer icke det
ander / men de ere altid has befaling lydige.
Fremdelis haffuer hand oc seer til iorden / oc
opfylder hende met sit Gode / Och hand opfyl
der Jorderige mer diur / som komme vnder
Jorden igen.

Gud skabte aNennisten aff Jord / oc
giorde hannem til Jord igen / oc hand bestic
kede dem deris Liffs tid / oc skabte dem baas
de / huer til sin Art / oc hand giorde dem eff
ter sit Billede. Hand gaff dem / at alt Rod
skulde freyre dem / oc at de skulde regere offuer
Diur oc Fule. Hand gaff dem fornufft / ta
le / syen / gern oc forstand / oc vdskab / oc vis
de dem baade gaar oc ont. Och hand haffuer
besynderlige seer til dem saar andre Diur / til
at vise dem sin store Naefst. Hand lærde
dem / oc gaff dem liffens Low. Hand giord
de en euig Pact met dem / oc obenbarede sin
Rat. De haffue seer hans Naefst met de
ris syen / oc hoer hans heilige Røst met de
ris gern. Och hand sagde til dem / Vocter eder
for al wret. Oc hand befalede huer sin Nea
ste. Deris vafen er stedse saar hannem / oc
icke skult.

Hand haffuer sticker Herstaff i alle
Land / aNen offuer Israel er hand self bleff
uen HERRER. Alle deris gerninger ere saa
obenbare saar hannem / som Solen / oc hans
syen see vden affladelse / alt deris vafen. De
saa er al deris ondskaff wskiult saar hannem /
oc alle deris synder ere obenbare saar han
nem. Hand beuater aNennistens velgernin
ger / lige som en Signere ring / oc de gode
gerninger som en Øyesten. Oc paa der sisse
skal hand vogne op / oc betale huer paa sit
Hoffuit / lige som hand der haffuer fortient.
aNen dem som sig bedrer / lader hand kom
me til naade / oc dem som ere trette / trost
hand at de icke foruile.

Saa omuent dig nu til HERRER /
oc forlad dit syndelige Lessnet / Bed HERRER
oc offuer giff det onde. Holt dig til
den Høyste / oc vent dig fra wret / oc hade ala
uorlige Affguder. Huo vil loffue den Høys
te i Hellsuede: Thi at de lessuendis kunde
alenisse loffue / De Døde / som icke mere ere
til / kunde icke loffue / Der saare loffue HERRER
oc den stund du lessuer oc est helbrede.

XVIII.

Huo stor er HERRERs
barmhertighed / oc hand lader
sig finde naadelig aff dem/
som vende sig til hannem.
Thi huad kand dog it aNenniske vere / Eff
terdi at der er icke vdedeligt: Huad er flares
re end Solen: Oc hun skal alligeuel forgaa /
Oc

aNen
niste.
Gen. 1. 2

Gene. 9.

Ihesus

Dehuad som Rød og Blod optænkter/ det er
to ont. Vand seer Himmelens høyhed som
icke skaar til at maale/ Men alle Menneſte
ere Jord og Skoff.

Men alt det hand gør/ som leffuer euin-
delige/ det er fuldkommet. HERRE er
alene Kæfderdig/ ingen kand vdsige hans
Gerninger/ Huo kand begribe hans store
vnderlige Gerninger: huo kand maale hans
store maet: Huo kand opregne hans store
barmhertighed: Vand kand huereken for-
mene oey formere hende/ oc ingen kand be-
gribe hans store vnderlige Gerninger.

Men naar it Menneſte haaffuer end giort
sit beſte/ ſaa er det end da neppe lige begynt/
Och naar hand acter/ at hand haaffuer fuld-
kommet det/ ſaa fattis der end da ſaſt vdi.
Thi at huad er it menneſte: Huo til er hand
duelig: Huad kand hand gaffne eller ſkade:
Naar ſom hand leffuer lenge/ da leffuer
hand hundrede aar. Lige ſom en Vandtaar
er mod Haaffuit/ och ſom it liden korn/ mod
der ſand i Haaffuit/ Saa ringe ere hans aar
mod Euigheden.

Der ſaaere haaffuer Gud taalmodighed
met dem/ och vdgdyder ſin Barmhertighed
offuer dem. Vand ſeer oc veed vel/ huorledis
de ere alle Døden vnderlagde/ det ſaaere for-
barmet hand ſig diſſ rigeligere offuer dem.
It Menneſtis barmhertighed gaar aleniſte
offuer hans Teſte/ men Guds barmhertig-
hed/ gaar offuer al Verden. Vand ſtraffer
oc tucter/ Vand lærer och røtter/ lige ſom en
Hyde ſin hyrd. Vand forbarmet ſig offuer
alle dem/ ſom lade ſig vnderuiſe/ oc høre ſit-
telige Guds ord.

It Varn/ naar ſom du gør nogen til
gode/ Da gør dig icke vnyttelig/ och naar
ſom du giſſuer nogen noget/ Da bedrøffue
hannem icke mer haarde ord. Duggen følger
Heden/ ſaa er it gaar ord bedre end Gaſſuen
Ja it ord er ofte mere tacknemmeligt/ end
en ſtor gaſſue/ Oc it godheldige Menneſte
giſſuer dem baade ſammen. Men en Daare
breyder en anden der vdhøffueſtelige/ och en
vuenlig Gaſſue er forredelig.

Lær forſt ſelf/ før end du lærer andre.
Nielp dig forſt ſelf før end du læger andre.
Straffe dig forſt ſelf/ før end du dømmet
andre/ Saa ſkal du finde naade/ naar andre
bliffue ſtraffede.

Toffue icke mer din Poeniteng/ inder
du bliffuer ſiug/ Men bedre dig/ den ſtund
du end kane ſynde. Forhale icke at bliffue
from/ oc fordrag icke at bedre dit leſſnit/ ind-
til i døden.

Ovilt du tiene Gud/ da lad det vere
dit aluore/ paa det du ſkal icke friſte Gud/
Tenck paa vreden/ ſom ſkal komme paa det

ſiſte/ och paa den heffn/ naar du ſkal bort.
Thi at naar mand er maet/ Saa ſkal mand
alligeuel tencke/ at mand kand hungrer igen/
Oc naar mand er rig/ da ſkal mand tencke/
at mand kand bliffue fattig igen. Thi det
kand vel bliffue anderledis for affreenen kom-
mer/ end det vaar om morgenen/ Och ſaa
dant alſammen ſkeer ſnarlige ſaar Gud.

It vilt Menneſte er omhyggelige i alt
dette/ oc vocter ſig for ſynd/ den ſtund hand
end kand ſynde. Huo ſom er forſtandig/
hand anammer ſaadan viſdom/ oc huo hen-
de ſaar/ hand loffuer hende. Huo ſom rette-
lige haaffuer lært ſaadan lærdom/ hand kand
holde ſig viſlige/ och tale vel der om til for-
bedring.

XIX.

Sølge icke din onde lyſt/ men
ſonderbyd din vilie/ thi at
der ſom du følger din onde
lyſt/ da gør du dig ſelf dine
fiender til en ſpaat.

Vericke en Drancere/
oc velt dig icke til ſlemmeri/ Paa det du ſkal
icke bliffue en Tryglere/ oc at du ſkal icke ra-
ge paa Lager/ naar ſom du haaffuer icke ſcere
Pendinge i Pungen.

En Arbejdere/ ſom dricker ſig gerne
fuld/ hand bliffuer icke rig/ Och huo ſom icke
holder en ringe ring til raade/ hand forar-
mis dag ſea dag.

Vin oc Quinder forbiſtre de Viſe/ Oc
de ſom holde ſig til Skøger bliffue galne/ oc
ſaa a Nøl oc Dimer til løn/ oc viſſne bort an-
dre til it merckelige Exempel.

Huo ſom ſnar troz/ han er Vſtadig/
Och hand gør ſig ſelf ſkade/ naar hand lader
ſaa beſuige ſig.

Huo ſom ſig gleder/ at hand kand be-
driffue ſkalckhed hand bliffuer foracter/ men
huo ſom hader ſaadanne vnyttelige ordgry-
dere/ hand vocter ſig ſea ſkade.

Hør du noget ont/ da ſig det icke frem-
delis/ Thi det ſkader dig icke at tie/ Du ſkal
huereken ſige det ſaar Den eller Vuen/ Och
obenbare det icke/ der ſom du det kane gøre
vden en ond ſamuittrighed/ thi at mand hør-
rer dig vel/ oc giſſuer act der paa/ men mand
hader dig alligeuel.

Haaffuer du hørt noget/ da lad det dø-
mer dig/ ſaa haaffuer du en rolig ſamuittrig-
hed/ Thi du byſter der io icke aff. Men en
Daare vdbryder lige ſom it tidigt Varn vil
vd/ Naar der er it ord vdi en Daare/ da er
det lige ſom en Pil ſade i hans ſkuldre.

Tale din Teſte til der om/ maa vel ſke
at hand haaffuer der icke giort/ eller haaffuer
hand det giort/ at hand gør det icke mere.

Tale

Tale din Veste til der om/maa vel ste at hand haffuer der ick taler / men haffuer hand der taler / at hand gør der ick mere.

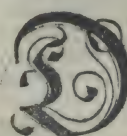
Tale din Ven til der om / Thi mand lüger gerne paa Folk / der faare tro ick ale der som du høier. Der vndfalder offre en it ord/och hand meen der dog ick saa/Thi huo er den/som it ord vndfalder ick stundem.

Tale din Veste til der om / for end du pucker met hannem / oc tenck paa Guds Bud. Thi Guds fryet gør der / at mand handler villige i alle Sager/Oc Guds Bud lærer/at sticke sig forstandelige i al Handel.

Falst oc Suig er ick Visdom / oc de Wgudeligis surfirtighed er ingen Klogskaff/aNen saadant er ondskaff oc Affguderis/oc idel daarlighed oc vanuettighed.

Ringe Klogskaff met Guds fryet / er bedre/End stor Klogskaff / met Guds foracelse.

Der er mangen Skarpsindig / oc dog en Skalck/och hand kand vrie Sagen / huort hand vil haffue hende. Den samme Skalck kand henge met Hoffueder / oc see aluortlige / oc der er dog idel besuigelse. Vand slar sine øyen ned/oc lærer til met Skalcke Dren / Oc der som du giffuer ick at paa hannem / Da foraster hand dig. Oc om hand er end sterbelig/til at gøre dig skade/Saa skal hand dog betrede dig / naar som hand seer sin tid. aNand seer der vel paa hannem / oc den som foruunstlig er / mercker den aNand paa sin sticke/thi at hans Kleder / lader oc gang/ giffue hannem til kende.

XX.

Er straffer offre en sin Veste i vord/oc gjorde villigere/der som hand tagde.

Der er bedre at straffe seilige / end at bære hemmelige had/Oc huo som der tager til tacke/hannem er der gaffnligt.

Huo som bruger vold i Dom / hand er lige som en Hoffmestere / som skender en Jomfru/der hand skulde beuare.

aNangen tier/der faare / at hand kand ick forsuare sig. aNen en anden tier / oc offer uer offer sin tid. En viss aNand tier / indtil hand seer sin tid/aNen en dristig Geck/kand ick roffue til tiden kommer.

Huo som meger blabret / hand gør sig wheldig/Oc huo som tager sig megen vold til/den hader mand.

Der lyckis mangen i onde Sager/aNen der triffuis hannem til forderffuelse.

Der giffuer offre en noget / at hand stes der der ild / Der emod giffuer en anden der/som hand steder der fuld vel.

Huo som meger brammet / hand forderffuis der offer/aNen huo som far factes lige/hand kommer op.

aNangen køber læt met der første/aNen der efter / maa hand betale der dyre nock.

En viss aNand pryder sin Gaffue/met venlige ord/aNen huad som Daarer giffue/der gøre de self foractelige.

En Daaris gaffue skal ick meger gaffnis dig/Thi at hand giffuer met it øye / oc met sin øyen seer hand til / huad hand skal haffue igen. Vand giffuer lider/oc bryder meger/oc rober der vd / lige som den der rober vin vd/Vand lener bort i dag / vdi morgen vil hand haffue der igen / Der ere wheldig Folk.

En Daare klager / Ingen er mig tro/ Der tacker ingen mig for mine Velgerminner/ De tale ick heller gaat om mig / som æde mit Brød. Oc huor offre oc aff huor mange bliffuer hand bespaatter/Vand falder farligere / formedelst saadan tale / end hand fulde aff it Loffe. Saa gaat der de Dnde / at de skulle paa der siste hastelige falde.

Je grofft wobeslager aNen niste/ blabret wobesundelige / oc vaster stedse hen / som det kommer hannem i sindet.

Naar som en Daare end taler noget gaat/saa duer der dog ick / Thi hand taler der ick i ret tid.

aNangen forhindris aff sin armod / at hand gør inred ont / Der aff haffuer hand den fordel/at hand haffuer ingen ond Samvittighed.

aNangen gør heller der aller verste / end hand vil miste sin ære / Oc der gør hand for wgudelige Folk skyld.

aNangen tien den anden i vortferdige Sager / oc lige met der samme bliffuer hand hans Fiende.

Løgn er it skammeligt lyde/paa it aNen niste / oc hun er almindelige hoff groffue Folk. En Tyff er ick saa ond/som it aNen niste der ven sig til løgn / aNen paa der siste komme de baade i Galien.

Løgn er aNennisten en skendelig ting/ Oc hand kand aldri komme til ære.

En viss aNand kommer sig self til ære / formedelst sin vise Tale / Oc en forstandig aNand / er kærkommen oc affholden hoff første.

Huo som stitelige røfter sin Ager/hand gør sin Hob stor/Oc huo som stikker sig hoff første / oc haffuer yndest oc er affholden/hand kand forhindre meger ont.

Skenck oc Gaffue forblinde de Vise/oc legge dem it Bidzel i munden / at de kunde ick straffe.

¶ En

Ihesus

En viss Mand / som icke lader sig bruu-
ge / oc ic begreaffuit Liggendesæ / huor til ere
de baade nyttelige: Der er bedre / at den van-
uitrige stul sig / end den Vise.

XXI.

Je Barn / haffuer du syndet /
da lad aff / oc bed / at de frem-
farne och kunde forladis
dig. Fly for synden / som
for en Hugorm / thi at kom-
mer du hende for nær / da stinger hun dig /
Hendis tender ere som Løvetender / oc thiel
fla ænnistæn.

Huer synd er lige som it skarpt Suerd /
oc saar gør / at ingen kænd det lage.

Huo som gør vold oc vrer / hand bliff
uer paa det siste en Tryglere / Oc huo som
Hofferdig er / hand kommer paa det siste fra
Huff oc Gaard. Thi at saa snar som den
Elendige rober / da hører Gud det / oc heff-
nen skal hastelike komme. Huo som icke vil
lade sig sige / hand er allerede paa den Wgu-
deligis vey.

Oc huo som frycter Gud / hand tager
det til hierte / æn huo som end tradzer
der til / hannem seer Gud langt borte / Oc
den forstandig er / mercker vel / at hand vil
forderffuis.

Huo som bygger sit Huff mer andre
Folkis gods / hand sancker stene til sin graff.

De Wgudeligis Parthi er / lige som en
hob blaar / som foræris aff ild.

De Wgudelige gaa vel paa deylig
Astrag / oc enden der paa er Hellsuedis aff-
grund.

Huo som holder Guds Bud / hand sel-
ger icke sit eger Hoffuit / Oc der er Visdom /
at frycte Gud aluorlige.

Huo som icke er forstand / Der hielper
ingen vnderuising / Wgle ere forstandige
noct / men de begynde megen volcke der
mer.

En viss Mandis Lærdom flyder frem
lige som en Flod / oc som en leffuendis kilde.

En Daaris hierte er lige som en Paatte
der rinder / Oc kænd ingen Lærdom beholde.

Naar som den Fornumstige høyer en god
Lærdom / da loffuer hand den / oc vdbieder
hannem / æn høyer en forredelig han-
nem / Da mishager hand hannem / oc hand
kaster hannem bort bag sig.

En Daaris tale knuger lige som en byr-
de paa veyen / æn naar den Vise taler / der
er lysteligt at høre.

Naader giffuer mand æt paa / huad den
Vise taler / oc huad hand raader / der gelder.

En Daaris tale seer vd lige som it for-

saldet Huff / oc den Wforstandigis raad /
kænd mand icke vide / huad det er.

Naar mand vil vnderuise en Daare / da
sticker hand sig / lige som mand vilde stocke
hannem mer hender oc føder. æn den Vi-
se ætter det for en gyldene pyrdelse / oc for en
Smide paa den høyre arm.

En Daare løber fluy til en ind i Huffit /
æn den som fornumstiger / blues der ved.
En Daare roger fluy til en ind at vinduit /
æn den som fornumstiger / bliffuer flaaens
dis vden saare.

Det er it vfornumstigt stycke / at lure
hoff Døren / Den Fornumstige holder det
for en forsmedelse.

Wnyttige Dydgydere spæke / Der som
intred tien til Sagen / æn de Vise veye des-
ris ord mer en Guldueet.

Daarer haffue deris hierte i munden /
æn de Vise haffue deris ænd i hierte.

En Daare leer at der skelder høyt / æn
den Vise leer factelige.

Naar den Wgudelige bander en Skalck /
da bander hand sig self.

Gretudere gøre sig self skade / oc der haff-
uer ingen gerne omgængelse mer dem.

XXII.

Et lade ænnistæ / er lige
som en Sten der ligger i
skarn / Huo som tager han-
nem op / hand skal stryge
Venderne igen.

En vorctig Søn / er sin Fader en van-
ære. En fornumstig Daatter / saar vel en
Mand / æn en vanættig Daatter lader
mand side / oc hun bedrøffuer sin Fader. Oc
den som vildsindet er / hun er baade Fader
oc æder en vanære / oc hun hadis aff dem
baade sammen.

En tale som stæer i vrid / sticker sig lige
som en Strengelæg / naar en er bedrøffuit /
Straff oc Lærdom / skal mand bruge i ret
tid.

Huo som lærer en Daare / hand bøder
paatte staar til sammen / oc hand gør lige /
som naar mand veker en op / aff en dyb
søffn. Huo som taler mer en Daare / hand
taler mer en søffuendis / Naar der er vde / da
siger hand / Huad er der.

Offuer den Døde pleyer mand at sørge /
thi hand haffuer icke Luser lenger / æn
offuer en Daare skulde mand sørge / at hand
haffuer ingen forstand. æn skal icke sørge
for meget offuer den Døde / Thi hand er
kommen til Rolighed / æn en Daaris leff-
net er verre end Døden. æn sørger siu
dage offuer den Døde / æn offuer en
Daare oc Wgudelig / al deris liffs tid.

Tale

Tale icke meget met en Daare/ oc om/ gaaff icke meget met en Wforstandig. Vole dig seahannem/ at du skal icke foris i wlycke/ oc beklictis aff hans wrenlighed/ Vige ekon fra hannem/ saa bliffue du mer freed/ oc kommer icke i angst oc nød for hans Daarlighed. Huad er suarere end bly: Och huad vil mand kalde en Daare ander end Bly: der er lettere/ at bære sand/ salt och iern/ end it wforstandigt Wdenniske.

Lige som it Haff/ der er fast bebundet tilfammen/ icke kand falde/ aff Strom/ saa freyter oc it herte for ingen forferdelse/ som er viss paa sin Sag.

Lige som en derlig Ralekning/ icke kand bliffue paa en slet Dag/ mod Regen/ och it Herde paa it høyt Bierg/ mod Vær. Saa kand icke en Daaris blødherte bestaa i sit opseer/ mod nogen forferdelse.

Naar mand træcker Øyet/ da gaa der taare ud/ Oc naar mand rammer nogen paa Nierter/ da lader hand sig mercke.

Huo som kaster iblant Fule/ hand iaget dem bort/ Oc huo som forhaaner sin Ven/ hand afkil Venfæb.

Der som du end drager it Suerd/ mod din Ven/ da gør du det icke saa ont/ (som mer forsmedelse) Thi at i kunde vel bliffue Vener igen/ der som du icke styer hannem/ och taler mer hannem/ Thi at mand kand forlige alting/ Foruden forhaanelse/ foractelse/ hemmeligheds obenbarelse och falsk besuingelse/ Disse stycke iage Vener bort.

Bliff din Ven trofast/ i hans Armod/ at du kant glæde dig mer hannem/ naar det gaar hannem vel.

Vole fast mer hannem/ naar det gaar hannem ilde/ Paa det at du skal och nyde hans gode lycke.

Naar som Jlden vil brende/ da gaar der først røg oc damp aff/ Lige saa kommer det fra forhaanelse/ til Blodstyrning.

Skamme dig icke at beskæmme din Ven/ oc sty hannem icke/ vederfavis dig noget ont aff hannem/ Da skal den foruare sig for hannem som det høier.

XXIII.

At ieg kunde henge en laaff for min Aund/ oc trycke it fast indsegle paa mine Læbe/ at ieg skulde icke komme i fald der mer/ oc min Tunge icke skulde forderffue mig.

HERR E Gud Fader/ oc mit Liff HERR E/ Lad mig icke komme iblant bespaattere/ oc lad mig icke forderffuis blant dem. S at ieg kunde holde mine tænder i it bidzel/ oc niere mit herte mer Guds ord/ oc

icke spare mig self/ der som ieg fore vild/ paa der at ieg skulde icke komme synd aff sted/ oc stiere stor vildfarelse/ oc beduffue meget ont/ at ieg der mer icke skulde forderffuis saar mine Fiender/ oc bliffue dem til en Spaar.

HERR E Gud Fader/ oc mit Liff HERR E/ beuare mig fra wbluelig Syn/ oc vent fra mig al ond Begering. Lad mig icke falde i Fraadzeri oc Wylsthed/ oc beuare mig fra it wblut Niere.

Kære Værn/ lærer at holde Aunden/ Thi at huo hannem holder/ hand skal icke forgribe sig mer ord/ som de Wgudelige och Bespaattere oc Offerdige falde der offuer.

Ven din Aund icke til at suerle oc at misbruge Guds naffn. Thi at lige som den Suend/ der bliffue ofte hudstrugen/ icke er vden ribler. Saa kand den och icke vere reen for synd/ som ofte suer/ och misbruger Guds naffn.

Huo som ofte suer/ hand synder ofte/ Oc Plagen skal icke bliffue fra hans Haff. Suer hand/ och forsaar det icke/ da synder hand alligeuel/ forsaar hand det oc foractee der/ da synder hand dubbelt/ men suer hand forgefuis/ saa er hand alligeuel icke vden synd/ Hans huff skal haardelige straffis.

Der er oc en dødelig Forbandelse/ for huiltken Gud beuare Jacobs huff/ och de Gudfreytge fly saadant/ oc besmitte sig icke mer denne Synd.

Ven din Aund icke til at suerle lerfere/ delige/ Thi det kommer aff it ont opseer.

Forglem icke din Faders oc din Aunders lærdom/ saa skal du sids iblant Herrene/ oc du skal icke forglemmis. At du skal icke venne dig til daarlighed/ och skulde paa der siste ville/ at du vaare icke fød/ oc da forbande din fødsels dag.

Huo som ven sig til forhaanelse/ hand bedrer sig icke saa lunge hand leffuer.

At synde anden gong/ der er for meget/ Den tredie gong fører straffen mer sig.

Huo optendis mer brynde/ hand er lige som en brendendis Jld/ oc lader icke aff/ for hand opbrender sig self.

It wylstet Wdenniske/ haffue icke roslighed mer sit Legeme/ For hand optender en ild.

It wylstet Wdenniske/ er al Wad fød/ oc hand lader icke aff/ for hand det fuldkomer.

En Aund som beduffue hoer/ oc teneker ved sig self/ huo seer mig/ Det er mig icke omkeing mig oc veggene skule mig/ saa at ingen seer mig/ huem skulde ieg sty/ Den alerhøyste acter mine synder icke. Denne styr aleniste Wdenniskens Øyen/ Oc teneker icke/ at HERR E Øyen ere meget klarere/ end Solen/ oc see alt det som mennisten göre

X p ij oc skue

Matt. 5.
Sup. 3.

Ihesus

oc skue oc saa i de lønlige vaaer. Hand kendt er alle ting / før end de bliffue skabte / saa vel / som naar de ere skabte. Den samme Gand / skal straffis obenbarlige i Staden / oc hand skal forrastis / naar som hand tager sig minst vare.

Saa skal det oc gaa den Quinde / som forlader sin Nosbonde / oc faar en Arffuing aff en anden. Først / er hun Guds bud vlydig. Der andet er / At hun synder mod sin Nosbonde. Der tredie / at hun søder Bøin for medelst sit Noeri / aff en anden. Denne skal mand forstude aff a Denigheden / och hendis Bøin skulle vngelde der. Hendis Bøin skulle icke roddestis / oc hendis Grene skulle icke bæere Fruct. Hun lader en forbandt Almindelse effter sig / och hendis skam bliffuer aldri vdslet. Der aff lare Effterkommerne / at der er inred bedre / end frygte Gud / oc inred sødere / end giffue act paa Guds bud.

Viffhed

XXIII.

Idom / piiser sig / och hun roser sig iblant Folck. Hun prediker i Guds menighed / oc loffuer sig i hans Rige / och siger saa / Jeg er Guds ord / och sueuer offuer al Jorden / lige som Skyerne. At Paulus er i det høye / oc min Stoli i Skyerne. Jeg er alene alleuegne / saa vilt som Himmelen er / oc saa dybt som Affgrunden er. Alleuegne i Haff / uie / alleuegne paa Jorden / iblant alle Folck / iblant alle Nedninge / haff alle disse haffuer ieg søgt min. Volig / at ieg skulde finde nogen sted. Da bød den mig som skabte alle ting / oc den som mig skabte / befulde mig en Volig / oc sagde / Du skal bo i Jacob / oc Israel skal vere din Arff.

Jeg er skabt aff begyndelsen før Verden och ieg skal bliffue euindelige / Och ieg tiende faar hannen i Tabernakel / och der effter fick ieg en viff sted i Zion / oc hand sette mig i den hellige Stad / at ieg skulde regere i Jerusalem. Jeg haffuer roddest mig / haff icke ertigt Folck / som er Guds arffuadel / ieg er vogen høyt op / som icke Ceder paa Libano / oc som icke Cypress paa Hermons berg. Jeg er opuoven / som icke Palme træ haff vand / och som Rosen træ / der mand tager op i Jericho som icke deylige Olie træ paa den obne marek. Jeg er opuoven / som en Lind / Jeg gaff en lystelig Luct aff mig / lige som Kommen oc kaastelige Vreter / oc som den beste a Vrethe / lige som Galban och Onych oc a Vrethe / oc som Røgelse i Tempelen.

Jeg vdbridde mine grene / som en Eg / oc mine Grene vaare deylige och lystelige. Jeg gaffen herlig Luct aff mig / som icke Vin

træ / oc mine Blomster bare ertigt oc offuerflodig Fruct. Kommer hid til mig / alle i som begære mig / och møtter edet aff min Fruct. At prediken er sødere end Hunnig / och mine gaffuer sødere end sket Hunnig. Duo som æder aff mig / hannen hunger stedse effter mig / oc huo som dicker aff mig / hannen tørster altid effter mig. Duo som mig lyder / hand bliffuer icke bekemmet / oc huo som følger mig / hand skal bliffue vfflydig

At dette er den rette Pactis bog / giort met den høyste Gud / som er Lowen / huilken a Nofe befalede Jacobs huff til it Ligen defa. Aff huilken Vifdom vdslet / lige som der vand Phifon / naar der er stor / och som der vand Tygris / naar der løber offuer om Vaaren. Der aff vdslet forstand / lige som Euphrates / naar hun er stor / oc som Jordan om Høsten. Aff denne er Tuctighed vdbog den / som icke Luff / oc som der vand Yilus om Høsten. Der vaar aldri nogen / som hende kunde vdlere / oc hand bliffuer aldri til / som skal kunde vdgunde hende / Thi at hendis forstand er rigere end nogen Haff / och hendis ord dybere end nogen Affgrund.

Der flyde mange Becke aff mig i Vreter gaardene / som mand ledager vand ind / der vander ieg mine Vreter gaarde / oc skenker mine enge / der bliffue mine Smaabeck til store strøme / oc mine strøme bliffue store Sø. Thi min Lærdom liuer saa vilt / som den klare a Vorgen / oc skin langt bort / a Vn lærdom vdgryder oc saa spaadom / som skal bliffue euindelige. Der see i / at ieg haffuer icke aleniste arbejdet for mig / men for alle dem / som begære Vifdom.

XXV.

Er ere tre deylige ting / som behage baade Gud och a Nens nisten vel. Naar Vrethe ere vnderrette / oc i Tabo haffuer lighed til sammen / oc Nosbonden oc Duffruen forligis vel met huer andre.

Der ere tre stycke som ieg hader aff mit hierte / oc deris væsen gør mig ont. Naar en fattig er hofferdig / oc den Rige luger gerne / oc en gammel Daare er en Horkarl.

Der som du samler inred i din vngdom huad vilt du da fundet din Allderdom.

O huo deylige lader der / naar de graa Hoffuit / ere vife / oc de Gamle / ere floger / oc Vrethe ere som umflige oc forsynlige.

Der er de gamla Krune / naar de haffue forføgt meger / och der er deris ere / at de frygte Gud.

Der ere ni stycker / som ieg holder i mit hierte

- hierte/ar vete meger lofflige/ oc ieg vil prise
1. der Tiende mer min mund. En aNand som
 2. haffuer glæde aff sine Børn. Huo saalenge
 3. leffuer/ at hand seer sine Fiende ødeleggis.
 4. Vel den/ som haffuer en fornømsig Hu-
 5. stru. Den som gør ick skade mer sin tale.
 6. Den der skal ick tiene dem/ som ere der ick
 7. werde. Vel den/ som haffuer en trofast Ven.
 8. Vel den som er forstandig. Oc den der lærer/
 9. der som mand der gerne vil høre. Oc huor
 10. stor er den/ som er viss. Men der er ingen

Quinde
list/ vrede/ etc.

offuer den/ som freytter Gud/ Thi at Guds
freyt gaar offuer alting/ huor som holder den
fast/ huor mand ligner hannem ved?
Der er ingen søg saa stor/ som hierte
sorg. Oc der er ingen listighed offuer Quin-
de list. Der er ingen besjuelgelse/ offuer den
Alfueris fuldis besjuelgelse. Der er ingen
Neffinsomhed / offuer Fiendernis heftin.
Der er intet Hoffuit saa listigt/ som Hugs-
omens Hoffuit. Oc der er ingen vrede saa
bitter/ som Quinde vrede. Jeg vilde heller
bo hofst Löwer oc Drager/ end hofst en ond
Quinde. Naar hun bliffuer ond/ da foruener
der hun sine facter/ oc bliffuer saa felfom/
som en sæck. Hendis Vosbonde maa bliff
ved hende/ Oc naar mand bryder hannem
der/ da gør det hannem hierte sorg. Al ond-
kaff er ringe/ mod Quinders ondskaff/ Der
skal skee dem/ som vederfæris de vøgudelige.
En mundkaad Quinde er en stille aNand/
lige som en sandfild vey op at/ er en gam-
mel aNand/ Lad dig ick bedrage/ for
hun er deylig/ oc begære hende ick der faare.

Naar som Quinden gør aNanden rig/
Da er der idel retter/ foractelse oc stor forfæ-
delse. En ond quinde/ gør it bedrøffuit hie-
re/ it bedrøffuit ansiet/ oc hierte forige.

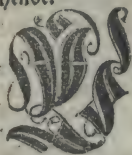
En quinde som Vosbonden haffuer
ick glæde aff/ Hun gør hannem forrøden
til alle ting.

Gene. 3.

Synden kom aff en quinde/ oc forhen-
dis skyld skulle vi alle dø.

Lige som mand skal demme for Vand/
skal mand ick lade en Quinde haffue sin vi-
lie/ Vil hun ick vere dig lydig/ da stil dig fra
hende.

En dy-
delig
quinde.

XXVI.

El den/ som haffuer en
dydelig Quinde/ thi hand
leffuer der aff end en gong
saalenge.

En Hustraadig quin-
de/ er hendis Vosbonde en glæde/ oc hun
gør hannem it deyligt rolige Leffner.

En dydelig Quinde/ er en ædel gaffue/
oc hun bliffuer hannem giffuen som freytter
Gud/ Huad heller hand er rig eller fattig/

da er det hannem en trost/ oc glæder hannem
altid.

Try ting ere forferdelige/ oc der fierde er
grueligt/ Forrederi/ Dyrer/ at vdsyre
vskydigt Blod/ huilcke der alle ere verre/
end Døden. Men der er hierte sorg/ Naar
en quinde er nidker mod den anden/ oc be-
stemmer hende hofst huer mand.

Naar som nogen haffuer en ond quinde/ (En ond
da er der lige/ som it vøligt par Øyen/ som
skulde drage tilsammen. Huo hende faar/
hand faar en Scorpion.

En drucken quinde er en stor plage/ Thi
hun kand ick skule sin egen skam.

En horactig quinde/ kender mand paa
hendis vbluelige syn/ oc paa hendis øyen.

Er din Daarter ick bluaetig/ da holt
hende hart/ Paa der at hun skal ick buege sin
onde vilie/ den stund hun er saa fri.

Naar som du mercker/ at hun seer driste-
lige omkring sig/ Da see vel til mer hende/
Gør du der ick/ oc hun gør dig der offuer
emod/ Da lad dig det oc ick forundre. Lige
som en Fodgongere/ der røstsig er/ saa higer
hun/ oc dricker det neste vand/ som hun kand
saa/ oc setter sig/ huor hun finder en Knub/
oc anammer huad hun kand saa.

En ventlig Quinde glæder sin Vosbon-
de/ Oc naar hun omgaaft fornømslige
mer hannem/ da forlyster hun hane hierte.

En quinde som kand rie/ der er en Guds
gaffue/ En quinde som er vel optuctet/ staa
ick til at berale.

Der er intet lysteligere til paa Jorden/
end en tuetig Quinde/ oc der er intet faaste-
ligere/ end en fyrt quinde.

Lige som Solen/ naar hun er opgan-
gen/ er en Prydelse paa HERRENS
høye Himmel/ Saa er en dydelig Quinde
en prydelse i sit Huse.

En deylig quinde/ som bliffuer from/
er som den klare Lampe paa den hellige Lius
sestuge.

En quinde som haffuer it stadigt sind/
er som de gyldene Støtter paa Solstøder.

XXVII.

Er ere tuende stycke/ som mig
forryde/ oc der tredie grem-
mer mig/ Naar som mand
lader en Stridsmand/ paa der
siste lide armod. Oc at de vise Raadgiffuere
paa der siste foractis. Oc den som salder fra
den verre Tro til Vantro/ Denne haffuer
Gud fordomt til Suerdet.

En Røbmand kand neppelige voete sig
saar vret/ oc en Krennere faar synd. Thi
armange gøre vret for Guds skyld/ Oc de
xij som

Ihesus

som ville bliffue rige/ vende syene fra. Lige som it Söm sider i muren mellem tho stene/ Saa henger oc Synd mellem den som köber oc seler. Holder hand sig icke stitelige i **HERRENS** fryer/ Da bliffuer hans Duff snart lige øde.

Naar mand selder/ da bliffuer det vore ne der vdi / lige saa henger der altid noget vrent ved det/ som aNennisten tager sig saare. Lige som Onen præffuer ny Paatter/ saa præffuer de effuelse aNennistens sind.

Paa Frueten mercker mand/ huorledis Treter er roeter / Saa mercker mand oc paa Talen/ huorledis hierter er stikker.

Du skal ingen loffue/ før end du haffuer hørt hannem/ Thi at mand kender en aNand paa Talen.

Følger du efter Retferdighed / Da skal du saa hende / oc føre dig i hende som vdi en derlig Kiortel.

Fule holde dem til deris lige / Saa holder sandhed sig til dem/ som hende lyde.

Lige som Löwen lurer efter Røff/ saa greber Synden paa der siste en aNidder.

Den Gudfryctige taler altid der som saligt er / aNen en Daare er vsladig/ lige som aDaanen.

Naar som du est blant de Wforstandige / da merck huad tiden vil lide / aNen blant de Vise maar du vere duflig.

De Daatligis tale / er offuermaade forredelig/ oc deris lader er idel synd / oc de fulde dem dog der mer.

Huor som mand hører meger suerice/ der fryber Naaret om hoffsuedit / oc deris treter gør / at mand maa holde faar øerne.

Naar som de Hofferdige treter mer huer andie/ da følger Blodfyrting der efter/ oc der er forredeligt at høre / naar som de saa offuerfende huer andie.

Huo som obenbarer det/ som lønligt er/ Nand mister ro oc loffue/ oc hand saar aldri en trofast Ven.

Hole din Ven i act/ oc holt hannem loffue/ aNen der som du obenbarer hans hemmelighed/ da faar du hannem icke igen.

Huo som mister sin Ven / hand far vel saa ilde/ som den der hans Fiende vndkommer faare. Lige som naar du slipper en ful aff din haand / Saa er der / naar du mister din Ven. Du faar hannem icke igen/ dutaart icke løbe efter hannem / Nand er for lange boorte / Nand er vndsprungen / lige som en Raa aff Garnet.

aNand fand forbinde Saar / aNand fand forlige Skends ord / aNen huo som obenbarer hemmelighed/ hannem er der øde mer.

Huo som bluncker mer syene / hand

haffuer ont i sinde/ oc lader sig icke vende der fra. Nand fand tale sødelige faar dig / oc hand loffuer meger det som du taler / aNen paa din bag taler hand anderledis / oc foruender dig dine ord. Jeg hader ingen ting saa meger/ som hannem / Oc **HERRENS** hader hannem oc saa.

XXVIII.

Huo som kaster Stenen hørt op/ hannem falder hand paa hoffsuedit / Huo som svinger hemmelige / hand saar gør sig selff. Huo som graffuer en Graff / hand falder der selff vdi. Huo som setter snare saare en anden/ hand fanger sig selff. Huo som vil gøre en anden skade / hannem kommer det paa hans egen halff / at hand icke veed huaden der kommer.

De Hofferdige forhaane oc bespaarte andre / aNen Høffen lurer paa dem/ lige som en Löwe.

De som sig glede/ naar der gaar de fromme ilde / skulle fangis vdi en snare / Nierre sorg skal fortere dem/ før dede.

Vrede oc grumhed ere versyggelighed / Oc den Wgudelige bruger dem.

Huo sig hestner / paa den skal **HERRENS** hestne sig igen / Oc hand skal oc saa beholde hannem hans Synder.

Forslad din Viesie / huad hand haffuer gjort dig emod/ Oc bed der efter / saa skulle oc dine synder forslaas dig.

It aNennist bær Vrede / mod der ander/ oc vil sige naade hoff **HERRENS**. Nand er wbarinhertig mod sin lige / oc vil bede for sine Synder. Nand er ekon kød oc blod/ oc bær vrede / Huo vil da forslaas hannem hans Synder.

Tenck paa enden/ oc lad Findstaf fare/ som søger Døden oc forderffuelse / oc bliff i Dødene. Tenck paa Dødet / oc forsad dit trusel mod din Viesie. Tenck paa den Høysis Pact/ oc tilgiff vanuirtighed. Lad aff at trete/ saa bliffue mange synder til bage. Thi at it vrede aNennist optender trete/ Oc den Wgudelige gør vildrede blant gode Vener / oc hand hidser dem mod huer andie/ som haffue god fred.

Naar der er meger aff Veden/ da bliffuer Jlden dis mere/ Oc naar Folck ere veldige/ da bliffuer vreden dis større/ Oc naar Folck ere rige/ da bliffuer vreden dis strengere/ Oc naar Tretten varer lenge/ da brenner der dis mere.

At vere snar til trete/ optender ild/ Oc at vere redebon til kiff/ vdslytter Blod.

Blaff du paa en gnist / Da bliffuer en stor ild der aff. aNen spøtter du paa gnisten/ da vds

Onde
munde.

Da vdslyctis hun/ Oc begge dele kunde
komme aff din mund.

Hretudere oc falske onde aMunde/ ere
forbandede/ Thi at de knytte mange tilsam-
men/ som haffue god Fred.

En ond mund/ gør mange Folk wsam-
directige/ oc driffuer dem aff it Land til it an-
der/ Hand nedbyder faste Stæder/ oc forsty-
rer Føstedsomme. En ond mund/ forstynder
redelige Quinder/ oc røffuer fra dem/ alt det
som de haffue samlet met stor wmage/ huo
som hannem lyder/ hand haffuer aldri volig-
hed/ oc hand kand ingen sted bliffue met
fred.

En Susbe gør Ribler/ aNen en ond
mund/ snyder knuser benene oc ale sammen.

Der ere mange faldne ved skarpe suerd/
aNen ingen sted saa mange/ som ved onde
aMunde.

Vel den / som er beuaret fra en ond
aMund/ oc icke bliffuer plaget aff hannem/
oc icke skal bære hans aag/ oc icke er bunden i
hans snarer/ Thi at hans aag er aff iert/ oc
hans snarer aff Raaber/ hans Plage er bi-
trere end Døden/ oc verre end Hellsuede.

aNen hand skal icke vndertrycke den
Gudfryctige / Oc hand skal icke brendis i
hans Ild. Huo som forlader NERKE/ hand
skal falde der vdi/ oc brende der vdi/ oc
der skal icke vdslyctis / Hand skal offuerfalde
hannem/ lige som en Løwe/ oc optrycke han-
nem som en Parde.

Du omgerder dit Gods met toine/
Hui gør du icke meget mere dør oc stenger
saar din aMund: Du veyer dit Guld oc sølf
ind / Hui veyer du oc icke dine ord paa en
Gulduet: Vocte dig / at du glider icke der
offuer/ oc falder saar dine Fiender / som lure
paa dig.

XXIX.

Om laan
oc bøg.

Ho som lener sin Veste/
Hand gør en aNiskundelig
gerning/ Oc huo som haff-
uer gods/ hand skal der gøre.

Laan din Veste naar
hand haffuer det behoff/ Oc giff du oc saa
andte det igen paa den forfagde tid. Vole di-
ne ord / oc handle icke bedragelige met han-
nem/ Saa finder du altid din nødtrøff.

aNangen tencker / at der er fundet som
hand borger / oc hand gør den wuillig/ som
hannem haffuer hulpet. Hand tyffer Naan-
den paa en / den stund mand lener hannem/
oc tæler saa ydmigelige for sin Vests pendin-
ge / aNen naar hand skal betale det igen / da
fordrager hand det/ oc klager saare/ Der er en
dyr tid. Oc der som hand formaa det end vel/
saa giffuer hand dog neppelige halffdelen

igen/ oc hand regner den anden det til for en
vinding. aNen formaa hand det icke/ da skal
hand den anden ved sine Pendinge / Den
samme haffuer købt sig en Fiende met sine
egne Pendinge. Oc den anden betaler han-
nem met bander oc skendzel / oc giffuer han-
nem forsmedelige ord til tack.

Der er mangen/ som icke gerne lener no-
get bort/ dog icke aff nogen ond vilie/ aNen
hand befrycter sig/ at hand skal miste sit.

Haff dog taalmodighed met din Veste
i hans nød/ Oc gør den Almisfe der til met/
at du giffuer hannem tid.

Nielp den Fattige/ for Budens Skyld/
Oclad hannem icke gaa romhender fra dig i
sin nød.

Aff gerne dine Pendinge/ for ditt
Brodere oc Vests Skyld/ Oc nedgraff det
icke vnder en Sten/ der som der bliffuer dog
borte.

Samle dig it Liggendefæ effter den
Allerhøystis Bud/ Der skal bliffue dig bedre
end noget Guld.

Leg din Almisfe paa en besynderlig
sted/ Der samme skal frelse dig/ aff al vdycke/
Der skal stride for dig mod din Fiende/ be-
dre end nogen Skiold eller Spiud.

En from aMand borger for sin Veste/
aNen den som skammer sig icke/ hand lader
sin Borgen til bage.

Forglem icke hans Velgerning som
borger for dig / Thi at hand haffuer vdfet
sig self for dig.

Den Wgudelige fører sin Borgen i
skade/ Oc en Wdracknemmelig/ lader sin For-
løfere bliffue.

At borge for andte/ haffuer forderffuit
mange rige Folk/ Oc kast dem hid oc did/
lige som bølger i Haffuit. Det haffuer for-
derffuit store Folk/ at de nøddis til at gaa oc
fare vild i fremmede Land.

Naar den Wgudelige haffuer borger
for nogen / oc bruger finantzer / at hand skal
fla sig løff/ hand skal icke vndgaa straff.

Nielp din Veste vdi / saa meget som du
kant/ Oc see dig faare/ at du kommer icke self
i skade der offuer.

Det er noel til dette Liff/ at mand haff-
uer vand oc Død/ Klæder oc huff/ som hand
kand stule sin Nødtrøffe met.

Det er bedre at haffue ringe Btering
vnder sit eget siele Tag / end it faastelige
Bord iblant fremmede.

Lad det behage dig/ huad heller du haff-
uer lider eller meget / Thi det er it skende-
ligt Lefuit/ at drage huff fra huff. Oc huor
som er en Fremmer / der naar hand icke
lade sin aMund op / Hand maa lade (huor
mand) komme til sig / oc lade dem dicke

Xp. iij. met

Ihesus

met sig/oc haffue ingen tack. Hand maa der
til høie haarde ord/ som er/ Gæst/ gæck bort/
oc bered Borden/ Lad mig æde met dig/
huad som du haffuer. Fremdelis/ drag vd/
ieg haffuer faaer en erligere Gæst/ Jeg maa
haffue der Luff/ i Min Broder drager ind til
mig. Saadant er en fornumstig a'and
suart/ at hand skal dricke saadanne ord ind
for Nærbere skyld/ oc at mand bryder han-
nem/ naar mand haffuer laant hannem no-
get.

XXX.

Do som elsker sit Barn/ hand
holder der stedse vnder Niset/
At hand skal der effter haffue
glede der aff.

Børne
tuct.

Huo som holder sit Barn
i Tuct/ hand skal glede sig der aff/ Oc hand
taar icke bliff der ved hoff sine kendinge.

Naar som nogen tucter sit Barn/ der
fortryder hans Fiender/ oc hand gleder sine
Venner/ Thi at naar som hans Fader dør/
da er der/ lige som hand vaare icke død/ fordi
at hand loed sin lige effter sig. Der hand leff-
de/ saa hand sin lyst/ oc haffde glede aff han-
nem. Der hand døde/ torde hand icke sørge/
Thi hand loed en bestemmelse effter sig mod
sine Fiender/ oc den som känd tiene Venner
igen.

A' den huo som er forblødt mod sit barn/
hand klager at der haffuer ribler/ oc forferdis
saa offte som der træder.

Jt kelter Barn/ bliffuer genstridigt/ som
en vild Væst.

Kæler du met dit Barn/ da skal du
sørge dig for der i fremtiden/ Leger du der
met/ Da skal der bedrøffue dig der effter.

Stemte icke mer der/ Paa der at du der
effter icke skal sørge der mer/ oc at du skal
icke paa der siste skæde Tender.

Lad der icke haffue sin egen vilie i vng-
dommen/ Oc aarsage icke hans daarlighed.
Bøye hans halff/ den stund hand er end
vng/ oc bænck hans Ryg/ den stund hand er
end liden/ paa der hand skal icke bliffue haars
naeker oc vlydig faar dig.

Tucte dit barn/ oc lad der icke gaa aars-
keløst/ At du skal icke bliffue bestemmer der
offuer.

Je sunt
Liff.

Der er bedre/ at vere fattig/ oc kærst oc
sund der hoff/ end Rig oc siug. At vere kærst
oc sund/ er bedre end Guld/ oc it sunt Liff er
bedre end stor gods. Der känd ingen Rig-
dom lignis ved it sunt Liff/ Oc ingen glede
känd lignis ved hietens glede.

Døden er bedre/ end it siugt Liff/ eller
varactig Siugdom. Der er lige som nydelig
a'ad faar den mund/ som icke känd æde/ Oc

lige som den a'ad/ der mand setter hoff den
Dødis graff. Thi huad er Offer Afguden
nytteligt/ känd hand dog huercken æde eller
lucre: Saa er der osaa met den Rige/ der
Gud gør siug/ Hand seer der vel met øyene/
oc sucker der effter. Oc hand er som en Gid-
ding/ der ligger hoff en Jomfru/ oc sucker.

Bedrøffue dig icke self/ oc plage dig
icke self/ met dine egne tænkter/ Thi at it fry-
desult hietre/ er a' Jemistens Liff/ Oc hans
glede er hans lange liff. Gør dig til gode/ oc
resten dit hietre/ oc duff sørge langt fra dig/
Thi at sorg dræber mange Folck/ oc hielper
dog aldels inded.

Vidkerhed oc vrede forstæcke Liffuit/
Oc sorg gør gammelfør end tiden kommer.
Jt frydesult hietre smager alting vel/ chvad
hand æder.

XXXI.

T vaage effter Rigdom
forterer Liffuit/ Oc de som
sørge der faare/ kunde icke
suffue. Naar som en ligger
oc sørger/ da vogner hand
stedse op/ lige som stor siugdom opuecker
stedse.

Den er Rig/ som arbejder oc samler
Pendinge/ Oc lader aff/ oc haffuer gaffn aff
dem. A' den er fattig som arbejder/ oc
reiffuis inted/ Oc naar som hand end lader
aff/ saa er hand dog en Tryglere.

Huo som elsker Pendinge/ hand bliff-
uer icke vden synd/ Oc huo som søger for-
gengelig ting/ hand skal oc forgaa der mer.

A'ange komme i fald for Pendinge
skyld/ oc forderffuis der offuer/ faar deris
øyen.

Desom offte til hannem/ dem nedkæster
hand/ Oc hand fanger de voforsynlige.

Vel den Rige/ som bliffuer funden
vstraffelig/ oc icke søger effter Pendinge/
Huo er den/ da ville wi prife hannem/ Thi
at hand gør stor ring iblant sit Folck. Den
som er forspøgt her vdi oc findis retsindig/
hand skal mer rette loffuis. Hand kunde vel
gøre ont/ oc gjorde der dog icke/ gøre skade/
oc gjorde der oc icke/ Der faare bliffuer hans
Guds/ oc de Hellige prife hans Almisfe.

Naar du sider hoff en rig a'ands bord/
da vild icke din Strube vd/ oc tænk icke/ Der
er meger at æde. A' den betenck/ at der vtro
øye/ er affuindzfuld (Thi at huad er mere
affuindzfuld end saadant it øye) oc der græ-
der/ naar der seer nogen tage til.

Tåg icke effter alt der/ som du seer/ oc
tag icke der/ som ligger faar hannem i Fader.
Tenck ved dig self/ huad din Tæste vil gerne
haffue eller ey/ Oc holt dig hoffuis i alle
stycke.

Ed som ic aNenniske / aff det som er set
faar dig / oc ed icke for meget / Paa der at
mand skal icke hade dig.

For Tuccighed skyld da lad du først
aff / oc ver icke en uomtellig freadzere / at du
skal icke faa wgunst. Naar som du sider hof
mange / Da tag icke først til.

Je Doffuist aNenniske lader sig nye
mer en ringe ting / der faare taar hand icke
saa hige i sin Seng. De naar aNagen hol
dis maadelige / da soffuer mand sødelige /
Saa kand en staa aarte op om morgenen / oc
er vel til pass. aNen en uomtellig freadzere /
soffuer wolige / oc haffuer raeme we oc bug
vred.

Naar du haffuer edet for meget / da stat
op / oc gack bort / oc leg dig til rolighed.

XXXII.

M Je Barn / lyd mig / oc forac
re mig icke / At mine ord skul
le icke paa der siste ramme
dig. Tag dig noget arbej
de til / Saa slaff dig icke
Slugdom til.

Folkene rose en rund Bzdgiffuere / oc
sige / at hand er en erlig aNand / De der er en
god roff. aNen om en farg iiding / taler den
gantste Stad lde / oc mand siger rer der mer.
Der icke en Vindiankere / Thi at Vin
fordeerffuer mange Folk.

Essien proffuer allehonde Jernsong /
Lige saa proffuer Vin / foreredelige hietter /
naar de ere druckne.

Vin verquger aNenniskens Liff / der
som mand dricker hannem maadelige / De
huad er dette Liff / om der er icke Vin : Thi
at Vin er skabte / at hand skal glede aNennis
ken. Naar som Vin druckis til nødpriffig
hed / da gleder hand baade Legeme oc Siel /
aNen der som mand dricker hannem for me
get / da gøz hand hietre sorg.

Druckenscaff gøz en galen Gæck end
galnere / At hand tradzere oc pucker / Indtil
hand bliffuer vel bancker / knusflagen oc saar
giort.

Skende icke paa din Tefte i Glsmaal /
oc forhaane hannem icke i sin Gledscaff /
Giff hannem icke onde ord / oc mød hannem
icke mer haard tale. aNen holt dig lige som
de / oc sticke dig effter dem / saa sider du ret /
De leg der til mer vð huad som dig bøz / om
du vilt side hof dem. Paa der de kunde vere
glade mer dig / Der aff faar du den ere / at
mand kalder dig en sticketig / godheldig
aNand.

Den Eldste skal tale / Thi der bøz han
nem / som forfaren er. De forhindre icke Spil
temend / De naar mand queder Viser / da

snacke icke der iblant / oc spar din Visdom ind
til en anden tid. Lige som en Rubin skin i
puet Guld / Saa pryder Sangen Gestebud.
Lige som en Smaragd staa i derligt guld /
Saa ere Viser en pydelse hof den gode vin.

Den som Vng er maa oc vel tale en gong
eller tho / naar der gøz behoff. De naar som
mand spøz hannem at noget / da skal hand
gøre der stacter / De holde sig som den der icke
veed meget / oc tagde heller. De hand skal icke
acte sig lige mer Herrenne / De naar som en
Gammel taler / da skal hand icke snacke der
iblant. Torden giffuer stort liumet / Dlyfel
gøz stort yndest.

Stat oc beriden op / oc ver icke den siste /
aNen gack strax hiem oc leeg / oc gøz huad
du vilt. Dog saa at du gøz inted ont / oc off
uerpucker ingen / men tacke hanem for alting
som dig skabte / oc mærede dig mer sit gode.

XXXIII.

G Vo som freyter HERRE
hand lader sig gerne vnderuis
se / oc huo som sticket sig aarte
der til / hand skal finde naade.

Huo som arspøz Gudz Ord / hand skal
saa der rigelige / aNen huo som der icke meen
mer aluore / hand bliffuer ekon verre der aff.

Huo som freyter HERRE / hand fin
der paa den rette Leedom / De hand gøz
Kæfderdighed skinnende lige som it Liuff.

Den wogudelige lader sig icke straffe / oc
hand veed at behielpe sig / mer andre Folkis
Eyempel i sit opfer.

En fornumstig aNand foracter icke go
de Raad / aNen den som vild oc hofferdiger /
hand freyter sig inted / alligeuel at hand
haffuer giort huad hand vilde.

Gøz inted vden beraad / Saa angree
dig der icke naar der er giort.

Gack icke paa den vey / som du kant falde /
De ey heller der som du kant støde dig paa
Stene. Fordriste dig icke der paa / at veyen
er slet / Ja vocre dig oc saa for dine egne bøn.

Ehuad du tager dig faare / da forlad dig
paa Gud aff gantste hietre / Thi der er at
holde Gudz Bud. Huo som eror Gudz ord /
hand acter Budene. De huo som forlader sig
paa HERRE / hannem skal inted fattis.

Huo som freyter HERRE / hannem
skal inted ont vederfario / aNen naar hand er
feistet / da skal hand frelsis igen.

Den Vise lader Gudz ord icke bliffue sig
kedfommelige / aNen en Dyenskalck suuer
som it Skib i der brufinde Naff. Je forstan
dige aNenniske holder fast ved Gudz ord / oc
Gudz ord er hannem vist / som en klar tale.

Bliff viss paa Sagen / der effter tale der
om / Lad dig først vel lære / saa kant du suare.
En

Ihesus

En Daaris hierte / er lige som it Hiul
paa voguen / och hans tænder løbe omkring /
lige som it hiulnaff.

Lige som en Stodhest gnegger / mod
alle Gg / Saa henger en Gyskalck sig til
alle Bespaarere / oc siger / hui skal en dag ve-
re helligere end den anden: Effterdi at So-
len gøt dog alle dagelige om aarer:

HERRE I S Vished haaffuer saa
giort forskel paa dem / och hand haaffuer saa
sticket Aarssid oc Hellige dage / Hand haaff-
uer vduale nogle / och giort dem hellige for
andre dage. Lige som alle menniske ere skab-
te aff Jorden / oc Adam aff Støff / oc HER-
RE I haaffuer dog giort forskel paa dem /
effter sin mangfoldige Vished / Och hand
haaffuer sticket mange haande sticket i ser blant
dem. Nogle haaffuer hand velsigner ophøyer
oc giort hellige / oc kaldet dem til sin Tienis-
te. Men nogle haaffuer hand forbandet / oc
fornedret / och nedkast dem aff deris Star.
Thi at de ere i hans Naand / lige som leer i
Paarremagerens haand. Hand gøt alle sine
gerninger / som det er hannem behageligt.
Saa ere oc i mennisken i hans Naand / som
dem haaffuer giort / och hand giffuer huer som
hannem trectis gøt at vere.

Saa er det Gode sticket mod det On-
de / oc Liffuit mod Døden / oc den Gudfrye-
rige mod den Wgudelige. Seer til alle den
Nøstis gerninger / Saa ere der stedse tho /
mod tho / oc it mod det ander.

Jeg er sist opuogner / som den der sancter
op effter de andre om Høsten / oc Gud haaff-
uer giffuit mig Velsignelse der til / at ieg
haaffuer och opfylder min Pese / lige som i en
fuld Nøst. Seer / huorledis ieg haaffuer ick-
e arbejdet for mig / men for alle dem / som ger-
ne vilde lære.

Lyder mig i store Herrer / oc i Regen-
tere iblant Folck / tager der til hierte. Lad
icke Sønner / Huftuen / Broderen / Fren-
den saa maet offuer dig / den stund du leffuer
oc giff ingen dit Gods offuer / Arder skal ick-
e angre dig / oc du skal bede dem der om. Den
stund du leffuer och haaffuer aande / da giff dig
icke vnder andre i menniske / Det er bedre / at
dine Vøen haaffue dig behoff / end at du skal
see dem i henderne. Bliff du den suæfste off-
uer dit Gods / oc lad ick-er tage din ære fra dig.
Naar dit endeligt kommer / at du skal bo-
re / da vddede din Arff.

Alfener bød sit foder / susbe oc byrde / li-
ge saa Suenden sid bød / straff oc arbejde.
Voldt din Suend til arbejde / saa haaffuer du
rolighed for hannem / Lader du hannem
gaa aarteløff / da vil hand vere en Juncker.

Agter och selene bøye halsen / En ond
Suend / rex oc knippel. Duff hannem til ar-

bejde / at hand gaar ick- aarteløff / Aartel-
løffhed lærer meger ont. Leg hannem arbej-
de paa / som en Suend bød / Vil hand da ick-
lyde / da ser hannem i Stocken. Leg dog in-
gen for meger paa / oc holt maade i alle ting.

Haaffuer du en Suend / da besterme han-
nem / som dig self / Thi at huo som hannem
gøt ont / hand skaar effter dit Liff oc Liffner.
Haaffuer du en Suend / da lad hannem hol-
dis / som du vaare der self / Thi du behøff-
uer hannem / som dit eget Liff.

Men holder du hannem ilde / at hand
skaar op / oc løber fra dig / Huor vil du søge
hannem igen:

XXXIII.

Forsandige Folck bedra-
ge sig self / met daatlig for-
haabelse / oc Daarer forla-
de sig paa Døme.

Huo som acer paa Dø-
me / Hand griber effter
Skuggen / oc vil tage fat paa Døret. Dø-
me ere ick- ander / end billede founden verelse

Der som er vrent / huorledis fand det
vere rent: Och der som falskt er / huorledis
fand det vere sant:

Egen Spaadom oc vdrydning oc d-
me ere inted / oc gørd dog suæretænder. Och
der som der kommer ick- aff den Nøstis
indstændelse / da holt inted der aff / Thi at
døme bedrage mange Folck / och de feyle
dem / som bygge der paa.

Hand behøffuer ick- Løgn der til / at
mand holder Budene oc mand haaffuer nock
i Guds ord / naar mand vil ret lere.

En vel forsøgt a Hand forstaar meger /
oc den som er vel forfaren fand tale om Viff-
dom. Men huo som ick- er forsøgt / hand
forstaar liden / Och de vildfarendis Aander
sticte meger ont.

Der ieg vaar end nu i vildfarelse / da
kunde ieg oc lere meger / oc ieg vaar saa lærd
at ieg kunde ick- sige det altsammen / oc ieg
er offte kommen der offuer i Dødens fare /
Indtil ieg bleff frelst der fra. Nu seer ieg / at
de Gudfryctige haaffue den rette Aand / Thi
deris Naab skaar til den / Som dem fand
hjelpe.

Huo som fryceter HERRE / hand
taar ick- rædis oc ey forferdis / Thi at hand
er hans Tillid.

Vel den / som fryceter HERRE /
Huor paa forlader hand sig: Huor er hans
træds: HERRE S Ghen see paa dem /
som hannem elste. Hand er en veldig Be-
stytelse / en stor Strycke / en Bestermelse
mod Hede / it Paulun mod den hede a Dids
dag /

*Hand giffu
der til
den Nøstis
der om
den stund
du leffuer
och haaffuer
aande / da
giff dig
icke vnder
andre i men-
nisker / Det
er bedre / at
dine Vøen
haaffue dig
behoff / end
at du skal
see dem i
henderne.*

dag / en Beuarelse mod snublen / en Hielp
mod fald. Som fryder hietter / oc glæder an-
fitter / oc giffuer Karthed bliffue oc vefignelfe.

XXXV.

So som offer aff wretfer-
digt gods / hans Offer er en
bespaartelfe / Men denne de-
wogudeligis bespaartelfe be-
hager Gud aldelis inted.

De wogudeligis gaffuer behage den Høys-
ste aldelis inted / oc synderne lade sig icke for-
lige mer mange Offer.

Elk. 65. **H**uo som offer aff den Fattigis Gods /
Hånd gør lige som den / der slacter Sønner
faar Faderens øyen.

Den Fattige haffuer inted / vden liden
Bryd / Huo som tager det fra hannem / hand
er en Mandræbere.

Huo som betager nogen sin Væring /
hand dræber sin Væste. Huo som icke giffuer
en Arbeydere sin løn / hand er en Blodhund.

Vaar som nogen bygger / oc byrder ned
igen / Huad haffuer hand ander end arbejde
der aff.

Vaar nogen beder / oc bander ret tuert
emod / huorledis skal da HERREN bønhoere.

Den som toer sig / naar hand haffuer vort
ved icke lig / oc vort der ved igen / Huad hiel-
per der da at hand toer sig. Lige saa er der
en Nenniske / som faster for sine Synder / oc
synder stedse igen / Huo skal høre hans Bøn /
oc huad hielper hannem hans faster.

Artholde Guds bud / der er et rigt Offer / at
ære Guds bud stoilige / der offer hielper vel.

Huo som tacker Gud / Det er det rette
Sinnle offer. Huo som gør barmhertighed /
Der er det rette Tackoffer.

Exo. 23. **A**t offer giffue synden / der er en Guds-
tjeniste / som HERREN behager / oc aff-
lade at gøre wret / der er icke forligelfe offer.

Men du skal icke der faare obenbaris
rombender faar HERREN / Thi mand
skal oc saadant gøre / for Guds bud skyld.

Den Retferdigis Offer gør Alteret rigt /
oc den luer er fød faar den Høyste. Den Ret-
ferdigis Offer er tacknemmeligt / oc der skal
aldu forglemmis.

Giff Gud sin ære met glæde øyen / De
din første geøde vden al Brist.

Huad som du giffuer / der giff gerne /
Oc hellige din Tiende glædelige.

Giff den Høyste / offer som hand haff-
uer giffuit dig / oc huad som din haand for-
maa / der giff met glæde øyen / Thi at HER-
ren som er en Betalere / skal betale dig der sin
solt.

Fornimste din Gaffue icke / Thi at der er
icke tacknemmelige. Søg icke din fordel /

naar du skal offer / Thi at HERREN er
en Høstnere / oc der gelder ingen personis an-
seelse faar hannem. Hånd hielper den Fatti-
ge / oc anseer ingens persone / oc hand høre
den Plagedis bøn. Hånd foracter icke de fa-
derlosis bøn / oc en Encke / naar hun klager.

Enckernis taare rinde vel ned at Kin-
derne / Men de stige op at / mod den / som
dem vdrænger.

Huo som tien Gud met lyst / hand er
tacknemmeligt / Oc hans Bøn recker indtil
Hverne.

De Elendigis Bøn / rænger gennem
Hverne / oc hun lader icke aff / for hun kom-
mer frem / oc hun stillis icke / for den Høyste
seer der til. Oc HERREN skal domme ret
oc straffe / oc icke forsomme der / ey heller lide
der lunge / For end hand skal sonderknuse den
romildis Lender / oc heffue sig paa saadant
Folck / oc ødelegge dem alle / som plage de an-
dre / oc hand skal nedkaste de Wretferdigis
velde / oc giffue huer offer sine gerninger / oc
betale dem / som de der haffue forrent / Oc
hand skal heffue sit Folck / oc glæde dem met
sin barmhertighed.

Lige som Regn kommer vel / naar trycke
er / Saa kommer oc barmhertighed i nød
vdi den rette tid.

XXXVI.

HERRE almættige Gud / En bøn
forbarne dig offer off / oc see
der til / oc forserde alle Folck.

Gud opløst din Naand / offer de
fremmede / at de kunde see din mægt. Huor-
ledis du bliffuer hellig giort faar deris øyen
hoff off / Obenbare dig saa herlige mod dem
faar vore øyen / At de kunde kende / lige som
vi kende / at der er ingen anden Gud / end du
HERRE. Gør ny Tegen oc ny vnderlige
Gerninger. Beuiff din Naand oc din herli-
ge Arm. Opør din grumhed / oc vdslyt vrede
de / Vret vdslyt vreden bort / oc sonderknus
se fienden / Oc skynde dig der met / oc tænk
paa din Eed / At mand kand prise dine vn-
derlige Gerninger. Jldens vrede / skal forere
dem / som leffue saa reyggelige / oc de som gør
re dit Folck bedrøffue / skulle ødeleggis.
Sonderknuse Forsternis Hoffuit som ere
vore fiender / oc sig / Det ere aleniste vi.

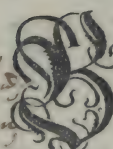
Forfamlle alle Jacobs sleeter / oc lad dem
vere din Arff / lige som aff begyndelsen.
Forbarne dig offer dit Folck / som haffuer
naffn aff dig / oc offer Israel / som du kalder
din første Søn. Forbarne dig offer Jeru-
salem stad / der som din Helligdom er / oc der
som du boer. Opør Zion igen / at dit ord kant
opgaa der igen / at din ære kand bliffue slo-
tblant Folck. Beuiff dig mod dem / som
haffue

Ihesus

haffue aff begyndelsen veret din Eyedom/
De opside de Spaadomme/ som ere kund-
giorde i dit Naam. Betale dem/ som taffue
effter dig/ at dine Propheter kunde findis
Sandue. **HEXRE**/ hør deris Bøn som
paakalde dig/ effter Aarons velsignelse/off-
uer dit Folk/ Paa der at alle/ som bo paa
Jorden/kunde kende/ar du **HEXRE** est
den ewige Gud.

XXXVII.

*En god gammel
en en gammel
en en gammel*

Dygen tager al'ehonde Nad
til sig/Dog er en Nad be-
dee end den anden.

Lige som Tungen smas-
ger vildbrad/Saa mercker
it forstandigt Nierte falske
ord.

Je suigefule Aenniste/Kand føre en i
Wlycke/Åen den som forfaren er/veed at
vocte sig der faare.

Huer Aoder effter alle Sonner/ De
der lykts dog styndem bedie met en Daatter
end met Sonnen.

En deylig Quinde gleder sin De sbon-
de/oc en mand haffuer inted forere. Et hun
der til met venlig oc from/Da finder mand
icke den Aands lige.

Huo som haffuer en duelig Boquinde/
hand holder sit Gods til raade/ De hand
haffuer en trofast Aedhichlere/oc en Stors-
te som hand kand troste sig paa.

Huo som inted Herde er/ der gdelega-
gis godset/De huo som ingen Hustru er/
der gaar der Hofbonden/som hand ginge i
vildfarelse.

Lige som mand ick tror en Veyrffues-
re/som sniger sig fra en Stad til en anden/
Saa tror mand oc ick den Aand/som haff-
uer ingen Rede/oc maa drage ind/huo
som hand kommer silde.

Huer Ven siger vel/ Jeg er oc Ven/
Åen nogle ere aleniste Danner til naaffner.

Naar som Danner bliffue vrede paa
huer andie/Da varer den vrede/indtil dog
den.

Alh hueden kommer dog den onde ting/
At al Verden er saa fuld aff falskhed.

Naar der gaar Vennen vel/da glæde de
sig methannem/Åen naar der gaar han-
nem ilde/da bliffue de hans Fiende. De
sørgemethannem for Bugens styld/Åen
naar der trenger/da holde de sig til Skiol-
den.

Forglem ick din Ven/ naar du est
glad/oc tenck paa hannem/ naar du bliffuer
rig.

Huer Raadgiffuere/ vil raade/ Åen

nogle raade paa deris eget gaffin. Der faare
vocte dig for Raadgiffuere/ Betenck først
om det er nyteligt. Thi at hand tencker/
maa vel ste at raade for sig self/ oc vil lade
dig staa ifare/oc siger/ Du est paa den rette
vey/ De hand staa alligeuel mod dig/ oc
giffuer acc paa/huorledis der vil lykts.

Raadsla ick met den/som haffuer an-
keri til dig/De rag dem ick i Raad/som dig
hade.

Lige som naar du spør en Quinde om
Raad/huorledis mand skal vere hendis
Aodstanderste venlig/ Eller en mistro-
slig/huorledis mand skal stude/ Eller en
Bøhmand/huo dyre hand vil acere dine va-
re mod sine/ Eller den som føber/huo dyre
du skal felle/ Eller en Affuindzfuld/huorle-
dis mand skal gøre velgerninger/ Eller en
Wharmhertig/huorledis mand skal beuise
naade/ Eller den Lade/ om stort arbejder
Eller en Daglonere som ingen sted er bofer/
huorledis mand skal ick gaa aff arbejder/
Eller en Lad Huffsuend/om mange søster.

Tag ick saadan Folk i Raad/Åen
holt dig stedse til Gudsfyrtige Folk/ der
som du vedst/ar de holde Guds Bud. De
som haffue lige sind/ som du haffuer/ de
som haffue medlidelse met dig/ om du
snubler/ De bliff hoff deris Raad/Thi du
finder ingen trofastere Raad. De saadan en
kand offte bedie see noget/end sin Vettere/
som side offuen paa Vettereten. Dog kalde
oc paa den Høysie i alt dette/ at hand skal
forfremme din gerning/oc ick lade dig fare
vild.

Før end du noget begynder/da spør til/
som/De spør end du gør noget/da rag Raad
der til. Thi at huo som mand begynder
noget nyt/der maa komme it aff disse fire/ar
der bliffuer gaar eller ont/ar Liff eller Død
følger der aff/De alt dette regerer altid Tuns-
gen.

Angen er vel sticketil til/ at giffue
andie Raad/De hand er sig self inted nyt-
telig.

Angen vil giffue kloge Raad/ oc
mand hater hannem dog ick gerne/oc hand
bliffuer en Tryglere/Thi hand haffuer ick
naade aff **HEXRE** 17 der til/oc der er
ingen Visdom i hannem.

Angen er viss aff sin egen forfarens-
hed/hand gør gaffin met sine Raad/oc fins
der ret paa.

En viss Aand kand lære sit Folk/oc
hand gør gaffin met sit Raad/oc finder ret
paa.

En viss Aand bliffuer hyslige loffuit/
De alle de hannem see/prise hannem.

Huer haffuer en besticket tid ar leffue
vdi/

vdi / Men Israels tid haffuer icke tal.
Den Vise haffuer en stor anseelse / haff
sit Folck / Ochans naffn bliffuer euindelige.

XXXVIII.

Mit Baen / pröffue huad dit
Liff er sunt / oc see / huad
som dig er wosunt / der brüge
icke. Thi at allehonde rien
icke huer mand / Saa haff
uer oc icke huer mand lyst til
allehonde.

Fyld dig icke mer allehonde nydelig
Mad / oc ver icke forgerig til at æde. Thi at
meger fraadseri gør siugdom / oc en wimere
lig ædere faar bugure.

Angen haffue æder sig ihuel / Men huo
som æder maadelige / hand leffuer diff lenger.
Nedre Lægen mer tilbørlig ære / at du
kan brüge hannem i din nød. Thi HER
REn haffuer skabt hannem / oc Lægedom
kommer aff den Døyste / oc Konger ære han
nem. Lægens Konst ophøyer hannem / oc
gør hannem stor hoff / Søster oc Herrer.

Exod. 15

HERREN lader Lægedom voge aff
Jorden / oc en fornumstlig foracter hannem
icke. Blegg dog der beste Vand søt / formeelst
it Tre / Paa der mand skulde kende huad
krafft der haffde. Oc hand haffuer giffuit
Omniisten den Konst / at hand skulde pusis i
sine vnderlige Gerninger. Der mer helbre
der hand oc fordriffuer spæcke / oc Aporeke
ren gør Lægedom der aff. Summa / a Hand
kand icke fortelle alle Gudz gerninger / Oc
hand giffuer alt der som gaar er paa Jorden.

Mit Baen / naar du est siug / da foracte
det icke / men bed HERREN / saa skal
hand gøre dig helbrede. Lad aff at synde /
oc gør dine hender wstraffelige / oc rense dit
Nierte aff alle misgerninger / Offer sød luer /
oc Simle til Amindelse Offer / oc giff it fet
offer / lige som du skulde borte. Der effter lad
Lægen komme til dig / Thi at HERREN
haffuer skabt hannem / oc lad hannem icke
fra dig / den stund du haffuer hannem behoff

Den tid kand komme / at den Siuge bliff
uer aleniste hulpen formeelst hine / naar de
bede HERREN / at der maa bliffue bedre
mer hannem / oc hand kand bliffue helbrede /
at leffue lenger.

Huo som synder faar sin Skabere / Hand
skal komme i Lægens hender.

Mit Baen / naar som nogen døer / Da
begred hannem / oc beklage hannem / lige
som dig vaare skeer stor sorg / Oc klæd hans
Legeme / mer tilbørlig stic / oc bestyre han
nem en hebetlig Jordeferd. Du skal græde
bitterlige / oc vere hiertelige bedröffuit / oc

sørge / effter som hand haffuer veret til / i der
minste en dag eller tho / Paa der mand skal
icke kunde tale ilde om dig. Oc trøste dig oc
saa igen / at du skal icke vere sorgfuld / Thi at
Døden kommer aff sorg / oc hiertens be
dröffuelse gør styrcken stöbelig.

Sorg oc Fattigdom gør hiertet ve i frif
telse / oc offuertræder.

Lad bedröffuelse icke komme i dit hie
te / men sla hende fra dig / oc renc paa enden /
oc forglem der icke / Thi der er ingen igen
kommelse / Der hielper hannem icke / oc du
gør dig skade. Tenc paa hannem / lige som
hand er død / saa skal du oc dø / I gaar vaar
der hoff mig / I dag er der hoff dig.

Effterdi den Døde nu ligger i rolighed /
Saa lad oc aff at tenc paa hannem / Oc
trøste dig offuer hannem igen / effterdi hans
Lander stild her fra.

XXXIX.

Ho som skal lære Scriffen /
hand kand inred andet arbe
de tage vare / Oc den som
skal lære / hand skal inred an
der haffue at gøre.

Huorledis kand den tage vare paa Lær
dom / som skal pløye / oc den som gerne diff
uer Hyen mer siugen / oc omgaar met saas
danne gerninger / oc veed inred andet / end at
tale om Hyen / Hand maa tenc / huorledis
hand skal pløye / oc hand skal giffue Bøerne
foder aarle oc silde.

Destigest Snedkere oc Tømmermend /
som arbejde dag oc nat / oc vdsfere Billede /
oc legge stid paa / at gøre allehonde arbejde /
De skulle tenc til / at der bliffuer ret / oc vere
aarle oc silde der paa / at de der kunde fulds
komme.

Destigest en Smid / hand maa vere hoff
sin Stæd / oc tage vare paa sin Smedie / oc
hand bliffuer vandsnecrig aff ilden / oc arbej
der sig træt faar Essien / Hammer slagene
fylde hans Hern / oc hand seer vel til / huorle
dis han kand gøre sin gerning ret / Oc hand
maa tenc / huorledis hand kand gøre der re
de / oc vere der paa aarle oc silde / at hand
kand arbejde der deyliche.

Destigest en Paatremagere / hand skal
vere hoff sit arbejde / oc omduffue Skiffuen
mer sine søder / oc hand maa stedse gøre sin
Gerning mer sorg. Oc hand haffuer sin vis
se dags gerning. Hand skal sticke sine Bar aff
leer mer sine arme / oc hand bucker sig træt til
sine søder / Hand skal tenc / huorledis hand
kand smucke glassere dem / oc fere Onen aarle
oc silde.

Alle disse fortrøste dem paa deris Em
bede / Oc huer gør sin stid der til / at hand
Pp kand

Ihesus

Kand gøre sit arbejde / Mand kand icke miste dem i Striden. Men mand kand ingen sied sticke dem bort / de kunde och icke tage vare paa nogen almindelig Befaling / oc cyregere i Menigheden. De kunde icke haffue Forstand til / at lære Scrijften / ey heller at predicke retten och Retferdighed. De kunde icke læse Ordspøck / Men de skulle tage vare paa timelig Læring / och de tencke icke lenger / End paa det / som de kunde vinde / mer deris arbejde.

Men huo som vil giffue sig til / at lære den Nøysis lov / Mand maa randsage alle de Gamlis visdom / och studere i Prophetene. Mand skal mercke de naffnkundige Folkis Gerninger / oc tencke der paa / huad de betyde oc lære. Mand skal lære de aandelige Ordspøck / oc hffue sig i den dybe Tale. Mand kand tiene Forster / oc vere hofv Nærre. Mand kand lade forsende sig i fremmede Land / Thi hand haffuer forføgt / huad som kand vere gaffnligt hofv Folket eller icke gaffnligt. Och hand tencker huoredis hand skal staa aarte op / at søge HERRENS / som hannem haffuer skabt / oc bede faar den Nøysis. Mand lader sin mund rejselinge op / oc beder for det gantze Folkis synder.

Denaa HERRENS er da saa forlygt / Da giffuer hand hannem Vishedens Aand rigelige / at hand kand veldelige giffue visse Raad oc Lærdom / For huileker hand tacket HERRENS i sin Vn. Oc HERRENS giffuer naade der til / at hans Raad oc Lærdom saa fremgong. Och hand betencker det søt hofv sig self / der efter siger hand sit Raad oc Lærdom frem / Och beuiser det mer den hellige Scrijft. Oc mange forandre dem paa hans Visdom / oc hun skal aldri forgaa. Mand skal aldri forglemmis / och hans naffn skal bliffue stedse och alrid. Huad som hand haffuer lært / Det skal mand predicke fremdelis / oc menigheden skal rose hannem. Den stund hand leffuer / haffuer hand it større naffn / end andre tusinde / oc effter sin død / bliffuer hand i det samme naffn.

XL.

Eg haffuer end nu noget mere at sige / Thi at ieg er lige som en fuld Naane. Lyder mig i hellige Bøn / oc vover som de Rosen / Der plantede ere hofv Becke / oc giffuer sød Luct aff eder / som Røgsel / blomstres som Lilier / oc lucter vel. Siunger herlige / oc loffuer HERRENS i alle hans Gerninger / priser hans Naffn herlige / Tackter hannem och loffuer hannem mer sang oc klingende gledescaff / oc siger saa i tacksigelsen.

Alle HERRENS Gerninger ere meget gode / oc huad som hand buider / der steer i ret tid. Oc mand raar icke sige / Huad skal det / Thi at de komme i deris tid som de vaare ynskede. Lige som der vander stod effter hans Bud / som mure / och vandene stode formedelst hans ord / som de haffde veret besatte. Thi at huad som hand gør forme delst sit Bud / der er lyffelig / och mand raar icke klage at der fattis noget naar hädhielper

Alle Meniskens Gerninger ere faar hannem / Och der er intet skult faar hans Gyn / Mand seer alting fra Verdens begyndelse / indtil verdens ende / och der er ingen ring ny faar hannem. Mand raar icke sige / Huad skal det / Thi at hand haffuer skabt huert ferdelis / at der skal tiene til noget.

Thi at hans Velsignelse flyder som en Strøm / och hand vander Jorden / som en Syndflod. Tuert emod / hans Vrede rammer paa Nedningene / Lige som naar hand lader it vandrigt Land tørris.

Hans Gerninger er ret hofv de Vellige / men de Wgudelige sigde sig der paa. Al det som er skabt aff begyndelsen / der er de Fromme gaar / Men de Wgudelige skadelige.

Menisken haffuer behoff til sit lif / vand ild / teen / salt / mel / hunnig / melck / vin / olie / och klæder / al derre kommer de Fromme til gode / oc de Wgudelige til skade.

Der ere och nogle aff Værene skabte til Straff / oc de gøre skade mer deris sloim / oc naar straffen skal komme / da storme de / oc vdrætte hans Vrede / som dem haffuer skabt.

Jld / Nagel / Hunger / Døden / al derre er skabt til Døff / de vilde Dyr / Scorpiones / Dugorme / och Suerd ere och skabte til Døff / til at forderffue de Wgudelige / De gøre hans befaling mer glede / oc ere rede / huor som hand haffuer dem behoff paa Jorden / oc naar timen kører / da lade de icke aff.

Dette er det / som ieg begynte oc tencke at scrijffue / som er / At alle HERRENS Gerninger ere gode / oc huor er nytrelig i sin tid at mand raar icke sige / der er icke alt gaar / Thi at huor er kofselig i sin tid / der faare skal mand loffue oc tacke HERRENS naffn mer hierte oc mund.

Der er en elendig iammerlig ring / mer alle Meniskis leffner aff Aders lif / indtil de bliffue begraffne i Jorden / som er allis vor Adoder. Der er alrid soige / fryet / forhaabelse / och paa det siste Døden / Saa vel hofv den / som sider i stor ære / som hofv den ringeste paa Jorden. Saa vel hofv den / som bær Silcke oc Krune / som hofv den / der haffuer en graa Vennicke paa. Der er stedse vrede / misferhed / genuordighed / vofred oc Dødens fare / had oc trette.

De

De naar som nogen skal hulle sig om narten
paa sin Seng oc søffue / da saar hand atskil-
lige Tancet. Naar som hand end huler sig
lidet / saa er der dog intet / Thi at hand for-
ferdis i drøme / lige som hand saae Fiender-
ne komme. Och naar som hand vogner op /
oc seer at hand er tryg / Da er det hennem /
som den der vndkommen er aff it Slag / och
hand er vnderlige glad / at den redsel vaar
intet. Saadant vederfatis alt Rod / baade
aDenniste oc Fa / aNen de Wgudelige siu
gonge mere.

aVord / blod / trette / suerd / vlycke / hun-
ger / forderffuelse oc plage / alt dette er sticket
mod de Wgudelige / Thi at Syndfloden
maatte oc saa komme for deris skyld.

XLI.

Et det som kommer aff Jor-
den / der skal bliffue til iord
igen / lige som alle vand fly-
de til Haffuit igen.

Alle Gaffuer oc vreeser /
digt Gods skulde forsuinde / aNen Sandhed
bliffuer euindelige.

De Wgudeligis gods skal bortfigis /
som en Beck / lige som it Torden forsuinder
i Regn.

De ere glade / saa lunge som de tage
Gaffuer / men paa der siste bliffue de dog til
intet.

De Wgudeligis Effterkommere / skul-
le icke saa Grene / och de Vreesferdigis roed
staar paa en bar Klippe. Oc der som de end
stode i stor vedske oc haff Vand / saa skulde de
dog opvæxtis / for de bliffue mode.

aNen at gøre vel / er lige som en velsig-
net Vitegaard / oc barmhertighed bliffuer
euindelige.

Huo som bierger sig met sit Arbejde /
oc lader sig nøye / hand haffuer it deyligt ro-
ligt Leffnit / der kaldis at finde it Ligendefæ
offuer alle ligendefæ.

It affle Vorn oc forbedre en Stad / gør
en euig Almindelse / aNen en ertlig Quinde /
mere end de baade.

Vin oc strenge Leeg glede hietter / men
Vidom er lysteligere / end de baade.

Piber oc Harper lyde vel / aNen en ven-
lig Tale bedre / end de baade.

Die Gye seer gerne / der som lysteligt oc
deyligt er / aNen den grøne Sæd heller end
de baade.

En Ven kommer til den anden i nød /
aNen Nosbonden oc Hustruene meget mere.

Den ene Broder hjælper den anden i nød
aNen Baarmhertighed hjælper meget mere.

Guld och Spliff opholde en aVand /

aNen meget mere it gaat Raad.

Pendinge oc Gods gøre frimodighed /

aNen meget mere HERRETS Fryet.

HERRETS Fryet fattis intet / och
hun behaffuer ingen Hielp.

HERRETS Fryet / er en velsignet

vitegaard / oc intet er saa deyligt / som hun er

aNen Varn giff dig icke til trygleri / det

er bedre at dø / end trygle.

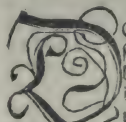
Den som forlader sig paa en anden
mands Vord / hand rencker icke at bierge sig
mer ere / Thi hand nodis til at synde / for
fremmet mad skyld. aNen en forumstig viff
aVand / tager sig vare der faare. Trygleti
smager den vblue aVund vel / men paa der
siste skal hand saa en ond kaaldefiuge der aff.

O Død huor bitter est du / naar it men-
niste rencker paa dig / som haffuer gode dage
oc nock / oc leffuer vden sorg / oc den som der
gaar vel i alle ring / oc gider end nu vel æder.

O Død / huor vel gør du mod den Vd-
tøffrige / som er stegbelig oc gammel / Som
ligger i megen sorg / oc haffuer intet bedre
at haabis til / oc ey at vente sig.

Fryete Døden icke / Verence / at det er
saa sticket aff HERRETS / offuer alt Rod
baade offuer deris / som haffue verit faar dig
oc som skulde komme effter dig. Oc huad vilt
du staa emod Guds vilie / Huad heller du
leffuer thi / eller hundrede eller tusinde aar?
Thi at i Døden spør mand icke / huor lunge
en haffuer leffuit.

XLII.

De Wgudeligis Vorn / och de
som holde sig til de Wgude-
lige / bliffue idel Verstygelse.
De Wgudelige Vorns aff-
ue gods / forkomme / oc deris
Effterkommere skulde bliffue foractede.

Vornene skulde klage paa den wgudeli-
lige Fader / Thi at de ere foractede for hans
skyld.

De eder i Wgudelige / i som forlade den
Høystis Lou / heller i leffue eller dø / da ere i
forbandede.

Lige som alt det / der kommer aff Jor-
den / bliffuer til iord igen / Saa komme de
Wgudelige aff forbandelse til fordommelse

It aDennistis pine maa her vare / saa
lunge som hand leffuer / aNen de Wgudeli-
gis naffn skal vdslettis / Thi der duet intet.

Seetil / at du beholder it gaat Vaffn /
Det bliffuer viffere / end tusinde store ligen-
defæ aff Guld.

Huor gaat it leffner er / da varer det en
liden tid / aNen it gaat Vaffn bliffuer euin-
delige.

¶ y ij ¶ Mine

Ihesus

Minne Børn/Vaar som der gaar edet vel/da seer til oc bliffuer i Guds fryet. Huor faare bluis edet ved mine ord: Aand skam mer sig offte/der som mand icke skulde skamme sig/oc samtycker offte/der som mand icke stulle samtycke.

Fader oc Moder stulle skamme sig for Noeren. En Første och Nette for loen. En Dommere oc Raad for wiet. Aenigheden oc Folcker for wylde. At gøre sin Tæste och Ven ont. En Nabo at stiele. Skamme dig/ at du ligger med din arm paa Broder offuer borde. Skamme dig at du staar ilde med dit Regensklaff/ oc icke tæcker/ naar mand hælser dig. Skamme dig/ at see effter Skøger/ och at vende dit ansigt fra dine slectinge. Skamme dig/ at foruende Arffdel oc Aorgengaffue/ oc at begære en andens Hustru. Skamme dig/ at begære en andens Pige/ oc at staa hof hendis seng. Skamme dig/ at bryde din Ven noget/ oc naar som du giffuer hannem/ da foruud hannem det icke. Skamme dig at sige/ alt det som du haffuer hørt/ oc at obenbare hemmelig betrodale. Saa skamme du dig rettelige/ och du skal bliffue alle Folck kær oc affholden.

Men skamme dig icke for noget aff disse stycker/ oc gør icke wiet for nogemands skyld som er/ ved den Nøstis low oc pace. At holde den Gudfryetige ved Rætt. At handle troelige med din Tæste och Stalbroder. At vende Arffdelen til dine Venner. At stielige holderet Aaade oc Væet. At vere til fredz/ huad heller du vinder meget eller lider. At handle rettelige med rimeligt Gods/ i køb oc sal. At stielige opføde Børn. At hudstryge vel den onde Suend. At beuare din ting vel for en ond Quinde. At indelycke alting vel/ huor som huer snapper at sig. At telie oc affuere/ alt det mand skal giffue dem i henderne/ at opscriffue al vdgift oc indrect. At vnderuise de Wforstandige oc Daarer. Och de aldelis gamle Folck/ at de icke kiffuis med de Ynge. Saa bliffuer du it ret velskicket Aenniste/ oc du skal pruis hof alle Folck.

En Daatter som er wogiffte/ gør sin Fader megen vett/ oc den sorg for hende/ betager hannem megen søffn. Den stund hun er yng/ at hun maatte bliffue gammel. Eller naar hun finge en Aand/ at hand kunde bliffue hende vied. Eller at hun kunde stens dia/ den stund hun er end nu Jomfru/ och bliffue siuglig i sin Faders huff. Eller naar hun er hof Aanden/ at hun skulde icke stiecke sig rettelige/ eller at hand skulde icke faa barn med hende.

Vaar din Daatter er icke blu/ da hof hende vnder tuang/ at hun skal icke gøre dig til en spaar faardine fiender/ oc den gantste Stad skal tale om dig/ oc du skal høie forsmede lse

aff huer mand/ oc skamme dig faar alle folck. See dig icke omkring effter deyliche men niste/ och ver icke saa gerne hof Quinder. Thi at lige som Aol komme aff fleder/ saa kommer meget ont aff Quinder. Det er tryg gere at vere hof en ond Aand/ end hof en venlig Quinde/ som gør hannem til forhaa nelse oc bespaattelse.

XLIII.

Eg vil nu prue I E R. Guds. gerninger aff den hellige Scrift/ Forkynde hans Gerninger/ som ieg haffuer læst dem.

Solen giffuer al Verden liuff/ oc hendis Liuff er det aller klarste liuff.

Det er oc icke end giffuit Helligen aff HERREN/ at de kunde vdsige alle hans vnderlige Gerninger/ Thi den almættige HERRER haffuer gjort dem for store/ oc alle ting ere for store/ at lossue effter deris verdighed. Hand alene randsager affgrunden/ oc Aennistens herte/ och veed huad/ derencke. Thi at HERRER ved alle ting/ och seer/ paa huad tid huer skal ste. Hand forkynder/ der som fremfæret er oc det som tilstunder/ oc obenbarer der som skult er/ Hand forsaar al Lønlighed/ och ingen Dag er skult faar hannem. Hand beuiff sin store Visdom herlige/ och hand er fra euighed indtil euighed/ mand kand huercken gøre hannem store eller ringere/ och hand behoffuer ingen mands Raad.

Huor lystelige ere alle hans Gerninger alligeuel at mand neppelige fender en gniff der aff. Der leffuer altsammen/ och bliffuer stedse oc altid/ och huor til hand behoffuer dem/ da ere de alle lydige. Der ere stedse thu mod thu/ oc it mod it/ oc huad som hand gør der er ingen brøst paa/ oc hand haffuer stierker huert/ huer til som det skal besynderlige vere nytteligt.

Oc huor kand see sig mat paa hans herlighed: Aand seer hans Verlighed/ paa den meettige store Nøylighed/ paa det klare Firmamente/ paa den deyliche Nimmell.

Vaar Solen gaar op/ da kundgør hun dagen/ hun er den Nøstis vnderlige Gerning. Om middagen ræret hun Jorden/ oc huor kand bliffue for hendis Vede: Hun gør hedere end mange Dne/ oc biender Bierge/ oc bleffidel hede fra sig/ och hun giffuer saa klart Skin fra sig/ at hun forblinder øyene. Der maa vere en stor HERRER/ som hendes gjorde/ oc befalede hende at løbe saa snart.

Oc Aaenen/ skal i sin tid skinner i den gantste verden/ oc gøre skiffmaal paa Aaenen. nedene/ oc vdele aarer/ effter maanen regner mand

Guds. gerninger aff den hellige Scrift/ Forkynde hans Gerninger/ som ieg haffuer læst dem.

Firma mente Solen.

Aaenen.

mand Høyrider / Det er ic Luff som for-
mindstis oc vooyer til igen / Hand gør a Na-
nebe / Hand vooyer oc foruandlet sig vnder-
lige.

Strie-
ner.

Hand luffet oc den gantke Himmelske
Der i der høye paa Firmamenter / oc de kla-
re Striener pryde Himmelen. Saa haaffuer
HERREN i der Høye budet dem at op-
luffe Verden / Formedelt Guds ord holde
de deris Stick / oc vaage sig icke retre.

Regn-
buen.

See til Regnbuen / oc loffue den som
hannem gjorde / Thi hand haaffuer meget
deylig faaffue.

Him-
melen.

Hand gjorde Himmelen deylige reind-
oc den Høystis Naand vdbudde hannem.

Sne.

Formedelt hans ord falder stor Sne /

Lunet.

De hand lader lunet vnderlige sla tilsam-
men / at Himmelen lader sig op / oc Skyene
fucue / lige som Fulene flue. Hand gør forme-
delt sin Krafft Skyene rycke / at der falder

Hagel.

Hagel aff / Hans Torden forferder Jorden /

Torden.

oc Bierge beffue faar hannem.

Sne.

Formedelt hans vilie bleff Synden

Der oc Jorden vær / oc lige som Fulene flue /
saa vende Værene dem / oc blese Sne iblant
huer anden / at hand kaster sig til sammen /
lige som Giesshopper legge signed. Hand er
saa huud / at hand blinder syene / oc Nierter
maa foruandte sig paa saadan vnderlig regn.

Rim-
frost.

Hand frest Rimfrost paa Jorden lige

Is.

som salt / oc naar der fers / da bliffue husslegle
lige som spiid paa stige. Oc naar der folde
Jorden vær bleff / da bliffue vander til Is /
huor som vand er / der bleff der offuer / oc isor
vander lige som vdi ic Darnist. Der forderes
uer Biergene / oc forbinder Gieken / oc boort
egreer alt der som gesne er / lige som en Ild.
Der emod hielper it rycke Taag / oc Dugeff-
ter heden / de verquege alting igen.

Haffuit

Ved sit ord / formen hand Haffuit / at

Vnderli-
ge ting

der icke vdbryder / oc hand haaffuer saet Her

haffuit.

der vdi. De som ferdis paa Haffuit / de sige
aff den farlighed / oc wi som der høye / foru-
dre off. Der vdi ere syldsyne vnderlige ting /
at stillige Diur oc Qualisite / iblant dem sey-
ler mand hen.

Summa / ved hans ord bestaa alle ting /
der som wi end sige meger / saa kunde wi dog
icke komme der til / Snaert at sige / Det er al-
delis Hand. Naar som wi end rose alting
høylige / huad er det / Hand er end dog me-
get høyre end alle hans Gerninger. HERR
RE i er vifigelige stor / oc hans mact er vn-
derlig. Loffuer oc prisre HERREN / saa
høyr som i kunde / Hand er dog alligeuel
høyre. Dufre hannem aff al Krafft / oc lader
icke aff / J skulle alligeuel icke komme der aff
sted / Duo haaffuer seet hannem / at hand kun-
de tale om hannem.

Duo kand prise hannem saa høylige /
som hand er. Wi see det minste aff hans ger-
ninger / thi at mange sigre ere end nu skulde
faar off. Thi at alt det som er til / der haaffuer
HERREN gjort / oc hand giffuer de
Guds freytrige det til kende.

XLIII.

Ador off loffue de naffinkundi-
ge Folk / oc voore Fedre / effter
huer andre.

HERREN haaffuer
giort mange herlige ting mod dem / aff be-
gyndelsen / ved sin store mact. De haaffue vel
regeret deris Kongerige / oc giort lofflige
Gerninger. De haaffue veret vise i Raad oc
spaadom. De haaffue regeret Land oc Folk /
mer raad oc Scriftens forstand. De haaffue
leret i Muscam / oc dicret aandelige Dufre. De
haaffue oc veret Rige / oc de haaffue haft store
Guds / oc regeret i Fred / den stund de vaare
her. Saa haaffue de alle veret lofflige i deris
tid / oc rosete i deris Liff / Oc de lode ic erlige
Haffu effter sig. Men de andre haaffue ingen
puff / oc de ere omkomne / lige som de haaffue
aldri veret. Oc der de end leffde / da vaare
de / lige som de haaffue icke leffuit / Oc deris
Bzin oc saa effter dem.

Men disse hellige Folk / hues retter-
dighed icke bliffue forglemt / haaffue behu-
det en god Arffue / mer deris Bzin. Deris
Effterkommere ere bleffne i Pacten / oc for
deris skyld ere deris Bzine bzin stedse oc ala-
tid bleffne ved mact / oc deris Loff skal icke
forgaa. De ere begraffne i Fred / Men deris
naffu leffuer euindelige. Folckene tale om
deris Visdom / oc Menigheden kundgør de-
ris Loff.

Enoch behagede HERREN vel / Enoch.
oc hand er boertagen / at hand skulde vere Gene. 5.
Verden en paamindelse til Penitenge.

Noe bleff funden vstraffelig / De i vres 170c.
dens tid fant hand naade / oc hand er beuaret Gen. 7.
offuer paa Jorden / der Syndfloden kom.
Hand anammede Pacten for Verden / At alt
Rød skulde icke mere vdslettis aff Syndflo-
den.

Abraham en offuermaade naffinkun-
dig Fader for mange Folk / hand haaffuer ham.
icke sin lige i ære. Hand holt den Høystis Gen. 17.
Low / Oc Gud gjorde en Pact mer hannem /
oc sticrede den samme Pact i hans Rød / Oc
hand bleff funden trofast / der hand frestedis.
Der saare loffuede Gud hannem mer en
Eed / At ved hans Sød / skulde Nedninge-
ne velsignis / Oc at hand skulde formetis / li-
ge som Jordens stoff / Oc at hans Sød skul-
de ophøys lige som Strienerne / oc bliffue
Gen. 22.
Pfal. 72.

Y y iij Arffuinge /

Ihesus

Aeffuinge / fra det ene Vaff indtil det andet /
oc fra Vanden indtil Verdens ende.

De hand stadseste den samme velsigne-
se offuer alle Aenniske / oc den Pact oc lige
saa met Isaac / for hans Faders Abrahams
skyld. De hand loed den Komme oc bliffue
paa Jacob / Vanden hand offuer naadelige velsig-
net hannem / oc giffue hannem Aeffue / oc
affskild hans Del / oc stiftt iblant de tolf
Sleeter.

Isaac.
Jacob.

NLV.

Mose.

MAnd loed Komme aff han-
nem / den hellige Vanden
Mose / som vaar elskelig oc
verdigh faar den gantze ver-
den / oc hand haffde yndest
baade hoff Gud oc Aennisten / Vdes naffn
der hoflige pristin. Vanden arede hannem oc
saa / lige som de hellige Fedre / oc ophoyde
hannem hoyr / saa at Fienderne motte fere
hannem / oc hand loed hannem gore mange
Tegen met ord. Vanden gjorde hannem her-
lig faar Konger / oc gaff hannem befalning /
til sit Folk / oc berede hannem sin Verlig-
hed. Vanden vdualde hannem til en hellig
Strat / for sin trostast oc factmodighed skyld /
oc hand skulde hannem fra alle Aenniske.
Vanden loed hannem hore sin roft / oc forde
hannem iden moerke Sky. Vanden gaff han-
nem Budene naeruerendis / som er / Liffens
oc vifdoms Low / At hand skulde lere Ja-
cob Pacten / oc Jfrael sine Rette.

Aaron.
Exo. 4.
Exo. 28.

Vanden ophoyde Aaron hans broder aff
den samme Levi Sleet / oc vdualde hannem
lige saa. Vanden gjorde en euig Pact met han-
nem / oc gaff hannem Prestedomet iblant
Folket. Vanden kledde hannem erlige oc deys-
lige / oc fiek hannem en hertig Kiorel paa /
oc forde hannem i allehonde prydelse. Vanden
vebnede hannem met kostelige Smider / oc
hand forde hannem i Vnderkledet / vdi den
Lange Kiorel oc Liff Kiorel. Oc hand heng-
de mange Guldbielder oc Knappe treint om
kring hannem / At der skulde klinge / naar
hand gief vdi oc ind / oc at den klinge skulde
hoyre i Helligdommen / met huilcket hans
Folk skulde ihukommis faar Gud.

Ja den hellige Kiorel / som vaar besticket
met Guld / gule silcke oc Skelagen. Vanden
stolde paa byster / met Lufet oc Ketten /
konstelige arbejder / met adle Srene / i
huilcke de tolf Israels Sleeters naffn vaar
re vdragfne / oc befattede i Guld / aff Sren-
snidere / at de skulde ihukommis faar Gud.
Der gyldene Span paa Vatten / som Vel-
lighed vaar graffuen vdi / huilcket som vaar
alsammen hertige / kostelige / lystelige oc
deylige Vanden haffde aldi seer saadant faar

hannem. Der maatte oc ingen anden fore-
sig idem / Vden hans Vorn alene / oc Vorn
ne born stedse oc aldi. Vanden Offer suldkom
medis daglige thogonge. Vose fyllede hans
hender / oc saluede hannem met den hellige
Olie.

Leuit. 8.

Pacten bleff gjort met hannem / at hand
oc hans Sonner skulde tiene hannem euin-
delige / saa lunge som Himmels dage vaar
rede / vere Prester / oc velsigne hans Folk i
hans naffn. Vanden vdualde hannem aff alle
Leffuende / at hand skulde offre H E R-
X E N / Vaden offer oc Regoffer / til en
sod luct oc amindelse / at forligte Folket.
Vanden befalede hannem sit ordis Embede /
at hand skulde lere Jacob hans Vidnisbyrd /
oc opluse Jfrael met hans Low.

Der opsatte vel andre sig mod hannem /
oc bare affuind ved hannem i Guden / som
vaar / de der vaare met Dathan oc Abiram /
oc Korahs rasende parti. Vden H E R-
X E N saa det / oc det behagede hannem
icke. De de bleffue oplugede vdi en grum
viede / Vanden berede en forferdelig vnderlig
Gerning mod dem / oc oplag dem met sin
Jld.

Dathan
Abiram
Korah.
Num. 16.

Vanden arede Aaron end ydermere / oc
gaff hannem en Aeffdel / som er / at hand
delde al den forste Brode til hannem. Vanden
stickedem dem forst Brod nock faar alle andre /
Thi at de skulde ade H E R X E N S Of-
fer / som hand gaff hannem oc hans Sed.
Vden de maatte icke haffue del i Landet / oc
er affue met Folket / Vden H E R X E N
vaar deris Del oc Aeffue.

Phinees Eleasars son vaar den tredie
i saadan are. Vanden vaar nidker i Guds
fryet / Oc der Folket affalt / da stod hand
trolige / fast oc dustig / oc forligte Jfrael.
Der saare bleff Fredens Pact hannem giff-
uen / at hand skulde vere forstandere offuer
Helligdommen oc Folket / oc at hand oc
hans Sed skulde euindelige haffue den
Prestelige verdighed. Lige som Pacten er
gjort met Dauid / aff Juda Sleet / at der
skulde alene vere en Konge aff hans sonner.
Saa skulde oc Aaron oc hans Sed vere
Aeffuinge / At mand skulde lere aff Vifdom /
oc regere hans Folk rettelige / Paa det at de
ris star oc hertilighed icke skulde forgaa / men
bliffue stedse oc aldi hoff dem.

Phinees
Num. 25

NLVI.

Jesus Naue / vaar en Kempe i Jesus
Strid / oc en Prophete offerre Naue.
Mose / som beholt stor Seyer /
for Guds vdualde / som hans
naffn giffue til kende / oc heffne
de dem paa Fienderne / aff huilcke de plage
dis /

XLVII.

Iosue 10. **D**is/Paa det at Iſrael ſkulde ſaa ſin Aeffue. Hand lagde ære ind / der hand racte ſin Haand vd / oc drog Suerder mod Stæderne. Huo haſſuer nogen tid ſtaaet ſaa diſte lige: Hand fangede HERRERIS Fien der. For hans ſkyld ſtod Solen / oc en dag bleff ſaa lang ſom tho.

Hand kallede paa den Høſte oc meertige / der hand trengde ſine Fiender alleuegne / Oc den ſtore HERRERIS bønhoide han nem / oc hand lod ſaare ſtore Hagelſtene falde paa Fienderne / oc ihiello modſtandere / der de droge ned. Oc Hedningene ſorumme / huad ſtud diſſe haſſede / oc at HERRERIS vaar ſelf natuerendis i ſtriden / Oc hand iagede effer de Veldige.

Caleb. Nu. 14.

Iosue 14.

Oc i Aſeret / gjorde hand oc Caleb Jephunne ſøn en god gerning / Da ſtode de emod Aenigheden / oc ſormentre Folcker at ſynde / oc ſtillede der ſtadelige Oprør. Der ſaare bleffue de tho alene beuarede / iblant ſey hundrede tuſinde Aend / oc de indforde Folcker til Aeffue i der Land / ſom melet oc hunnig ſkød vdi. Oc HERRERIS beuarede Caleb ved Liſſa Krafft / indtil hans Alledom / at hand drog op paa Biergene i Landet / oc hans Sæd beſad den Aeffue / Paa det at alle Iſraels bøn ſkulde ſee / huor gaat der er / at lyde HERRERIS.

Dom. mere.

Oc de Dommere / huer ved ſit naſſn / ſom icke bedeffue affguderi / oc ey ſulde ſea HERRERIS bliffue oc pufede. Deris been gronis end nu ſtedze / der ſom de ligge / Oc deris naſſn priſis i deris Bøn / paa huilcke der er at effue.

Sams. muel.

Oc Samuel HERRERIS Prophe te / ſom elſtis aff ſin Gud / begynte ic Konge rige / oc ſaluede Føſter offuer ſit Folk. Hand dømde Aenigheden effer HERRERIS Low / oc HERRERIS ſaa til Jacob igen. Oc ſamme Prophe te bleff funden retſindig oc troſaſt / oc mand kende / at hans Spaa domme bleffue viſſelige ſande. Hand kallede paa den Aettrige HERRERIS / der hand trengde ſine Fiender alleuegne / oc offrede vnge Lam. Oc HERRERIS roidnede ned aff Himmelen / oc loed ſig høre vdi it ſtort Vær / oc nedflo de Føſter i Tyro / oc alle Philifternis Derrer. Oc ſaar hans endeligt / for hand døde / vidnede hand ſaar HERRERIS / oc ſaar hans Saluede / At hand haſſede icke tager pendinge aff noget Aen niſte / ia icke end heller en ſto / Oc inred Aeniſte kunde beuiſe hannem noget offuer. Oc der hand vaar nu ſoffnet / ſpaade hand / oc kundgjorde Kongen ſit endeligt / Oc hand loed høre ſig vdaſt Jorden / oc ſpaade / At de vngudelige Folk ſkulde omkomme.

1. Reg. 7

1. Re. 12.

1. Re. 25.

Et effer i Dauids tid / ſpaade 2. Re. 12. Nathan Dauid.

Oc Dauid vaar vdualt Dauid. iblant Iſraels bøn / lige ſom der ſede aff offer vaar Gud til mynder. Hand omgickes met Löwer / lige ſom hand haſſede legemet Bucke tid / oc met 1. Re. 17. Biſtne / lige ſom met Lam / I ſin Vngdom ſlo hand Kempen ihiel / oc tog ſorimedelſen bort fra ſit Folk. Hand opløſte ſin haand / oc kaſte met Slyngen / oc nedflo den hoffmø dige Goliath. Thi at hand kallede paa den høſte HERRERIS / Hand beſtyrckede hans Haand / at hand ihiello den ſtercke Strids mand / oc ophøydte ſit Folckis Horn. Hand loed roſe hannem / lige ſom thi tuſinde Aends veed / oc ærede hannem met gudom 1. Re. 18. melig Velfignelſe / at hand ſick den Kongelig ge Krone. Hand ſlo Fienderne alleuegne / oc vdlerte Philifterne / ſine Aodſtandere / oc ſønderbrød deris Horn / lige ſom der er end nu ſønderbruder paa denne dag.

For huer gerning rackede hand den Helligſte oc den Høſte / met en derlig Sang. Hand ſang aff gantſke hierte / oc elſkte den ſom hannem haſſede gjort. Hand ſtickede Sangere hoſt Alteret / oc loed dem ſiunge ſine ſøde Sange. Oc hand ſtickede at holde herlige Hellige dage / oc at mand ſkulde holde aarſt Høſtrider herlige / der gantſke aar igennem / til at loſſue HERRERIS Naſſn / oc at ſiunge om morgenen i Helligdommen. HERRERIS foilod hånem hans ſynder / oc ophøydte hans Horn euindelige / Oc hand gjorde en Pact met hannem / At Kongeriger oc den Kongelige Stoel i Iſrael ſkulde bliffue hoſt hannem.

Effer hannem bleff Salomon hans Flo Salomon. ge ſøn Konge / huilcken Fæderen haſſede ſticket mon. god Konghed / at hand regerede i Fred. Thi 1. Reg. 4. at Gud haſſede gjort alting ſille treint omkring / At hand ſkulde bygge hans Naſſn ic Duff / oc opreyſe en Helligdom / ſom ſkulde bliffue ſtedze oc altid. O huor vel lærde du i din Vngdom / oc du vaafst fuld aff forſtand / lige ſom vand ſtiul Jorden. Oc du haſſuer opfyldet alting met Ordſprock oc lærdom / oc dit Naſſn bleff vœret langt borte paa Dørne / oc for din fred ſkyld holt huer mand aff dig / oc haſſede dig fœr. Alle Land forundre ſig paa dine Viſer / Ordſprock / Lignelſer oc Vdleg gelfer / oc loſſuede HERRERIS / ſom Kaldia Iſraels Gud. Du lagde ſaa meget Guld ſammen / ſom thim / oc ſaa meget Sølf ſom Bly.

Dit hierte hengde ſig til quinder / oc du lodſt beſuiige dig / oc hengde en Beſtemmelſe paa din ære / Oc du gjorde der ſaa / at dine 29 uñ Børn

Wan maatte vere forskudne / oc at vreden
gick offuer dine Effterkommere / At straffe
din daarlighed mer / At Kongeriget bleff at
stilt / oc at der opkom it affgudist Kongerige
i Ephraim.

3. Reg. 12. **A**en HERREN vende sig ickes fra
sin Barmhertighed / oc foruende ickes sin til-
sagde Gerning / oc hand vdslette ickes aldelis
sin vdualdis Effterkommere / oc hand tog
ickes sin Eftelighis Sæd bort / aen hand be-
uarede end noget til Jacobs Folk / oc en
roed aff Dauid.

Robo- am. Jerobo- am. 3. Re. 10. **D**e Salomon soff hen met sine Fedre /
oc loed Roboam effter sig aff sin Sæd / en
vforstandig Mand / til at regere Folcker /
som hadde ingen forstand / huilcken der met
sit eget sind kom Folcker til at affalde. Der
til Jeroboam Nebars søn / som kom Israel
til affguderi / oc fødte Ephraim i synd / oc des-
ris Synder bleffue ganske mange / At de
bleffue paa der siste fordiessne aff deris land /
Thi at de optenckte allehonde Affguderi /
indtil der kom I Jessu offuer dem.

Elias.
3. Re. 17.

XLVIII.

Eden Prophete Elias vds-
brødlige som en ild / oc hans
ord brende som it Bluff. Oc
hand fødte Dyr tid offuer
dem / oc hand gjorde dem ringere ved sin
Vidskerhed / Thi at hand tilluete Himmelen
formedelst HERRENS Ord. Tre gon-
ge kom hand ild ned. O hvor herlig haffuer
du verit Elias met dine vnderlige Tegen:
Huo er saa herlig som du?

Du opuare en Død / formedelst
HERRENS Ord / oc fødte hannem aff
Hellsuende igen. Du nedkaste hoffmodige
Konger aff deris Seng oc ødelagde dem.
Du hørde paa Sina bierg / den tilkommen-
de straff / oc heffuen i Horeb. Du spaade de
Konger / som skulde straffe / oc du stikede
Propheter effter dig. Du est boertagen i en
Storm / met en gloende Dogn oc Heste. Du
est sticket til at straffe / i sin tid / at stille vres-
den / for end grumhed kommer. At vende Fe-
denis herte til bønene / oc igen føre Jacobs
flecker. Vel dem / som dig skulle see / oc æra
for dit Venskaft skyld / Der skulle vi haffue
der rette Liff.

Mala. 4.

Elifeus

4. Re. 2.

Der Elias vaar boite i Hæret / da kom
hans aanderigelige paa Elifeum. I hans tid
feyrede hand ickes nogen Føfse / oc der kun-
de ingen offueruinde hannem. Hand lod sig
ickes tuinge / Oc der hand vaar død / spaade
end da hans Legeme. Der hand leffde / gior-
de hand Tegen / oc der hand vaar død / gior-
de hand vnderlige Ting. Dog halv der alre

sammen ickes / at Folcker vilde bedre sig / oc
offuergiffue deris synder / indtil de bleffue
fordiessne aff deris Land / oc bortspidde i al-
le Land / oc der bleff en liden Nob igen / oc en
Føfse i Dauids huff. Blant huilcke nogle
giorde det / som Gud behagede / aen nogle
syndede stærlige.

Ezechias befeste sin Stad / oc ledsagede Ezechias
der vand ind / Hand loed graffue i Klippen /
oc gøre Bynde. I hans tid drog Sennacherib
op / oc sende Rabfacen / Hand opløfste sin
haand mod Sion / oc tradzede met stort hoffs-
mod. Da beffuede deris herte oc hender / oc
dem bleff bange / som en Quinde i Barns
nød. Oc de paakallede den barmhertige
HERREN / oc opløfste deris hender til han-
nem / oc den Hellige i Himmelen bønshø-
de dem snart / oc frelste dem / ved Esaiam.
Hand slo de Assyriers Hær / oc hans Engel
ødelagde dem. Thi at Ezechias gjorde det
som HERREN behagede vel / oc hand
bleff stadig paa Dauids sin Faders vey / som
Esaias lærde hannem / Huilcken som vaar en
stor oc sandu Prophete / i sin spaadom. Esaias.

Vdi hans tid / gick Solen til bage igen /
oc hand forlengde Kongens Liff / Hand
spaade met en rig Land / huad som skulde
ste paa der siste / oc hand restede de Bedrøff-
uede i Sion / aen huilcket de kunde træffe
sig stedse oc altid. Hand forkyndede det til
kommende oc skulte / for end det kom.

XLIX.

De næfni Josias / er som en
adel Luct aff Apoteken /
Hand er sød lige som hunnig
i munden / oc som en Stren-
gelag hof vîn. Hand haffde stor naade / at
omvunde Folcker / oc at boertage Affguders
verstyggelighed. Hand forlod sig aff ganske
herte paa HERREN / Hand oprette
den rette Gudstjeniste igen / der Landet vaar
fult mer Affguderi.

Josias.
4. Re. 13.

Alle Konger / vndertagne Dauid / Eze-
chias oc Josias / syndede / Thi de forlode den
Høfsta Lov. Der effter haffde der ende /
mer Juda Konger / Thi at de nøddis til at
offuergiffue deris Kongerige for ande / oc it
stemmer Folk deris Verlighed / De op-
brende Helligdommens vdualde Stad / oc
giorde hans Gader øde / Lige som Jeremias
spaade / huilcken de plagede ild / Hand vaar
vduale til en Prophete i aenoders Liff / at
hand skulde oprykke / snderbryde oc forstyre /
oc atter bygge oc plante igen.

Juda
Konger.

Jeremi-
as.

Ezechiel saa HERREN hertig.
hed i en Syn / som hand visde hannem aff
den Dogn Cherubim. Hand spaade mod
fienderne /

Ezech-
iel.

Ezech. Fienderne / Oc kundgiorde dem trost / som
De XII. gøre ret.

De tolf Propheters been grønis end
nu / der som de ligge. Thi de trostede Jacob
oc tilfagde Forsøgning / som de skulde viffe
lige haabis til.

Huorledis ville wi prise Sorobabel
der vaar som en Ring paa den høye haand
Oc Ihesus Josedechs søn / huilcke der i de
ris tid bygde Tempelen / och oprette H E R
X E T der hellige Duffigen / som skulde
bliffue til en euig Heelighed.

De Nehemias er altid verd at loffue / som
oprette off de nedkaste A Dure igen / och sette
Portene met laase / och opbygde vore Duff
igen.

Der er ingen Skabe paa Jorden som lige
nis ved Enoch / thi at hand er borttagen aff
Jorden. Joseph oc icke / som vaar en Herre
offuer sine brødre / oc sit Folkis Opholdere.
Hans Been bleffue søde hiem igen.

Seth oc Sem / vaare i stor ære iblant
Folcket.

Den Adam er æret offuer alt der som
leffue / Thi hand er først skabt aff Gud.

L.
Simon. **S**imon Onie søn / Den ypp
perste Piest / som i sin tid
bygde omgonge omkring
Huser / oc sette Pillere der
til / och førde Grunduollen
end en gong saa høyt op / oc
beridde omgongen igen offuen paa Tempe
len. Vdi hans tid vaar brønden forfalden /
den fædede hand met Raaber. Hand sørges
de for sit Folkis Skade / och gjorde Staden
fast mod Fiender.

Hand gjorde en kaastelig Gerning / at
hand kom Folcket til ret Stick igen.

Naar hand gick frem aff Forhænget / da
stinde hand / lige som A Dorgenskiener / gen
nem Skyerne / som den fulde A Naane / lige
som Solen stein paa den Høysis Tempel /
som Regnbuen met sin deyliche farffue / som
it deyliche Rosen om vaaren / som Lilier hoff
vand / som Røgelse træ om vaaren / som op
tent røgelse vdi it røgelse Rar / som en Guld
støb pydet met anfallige edele Stene / som
it fructsommeligt Olie træ / och lige som it
høyt Cipress træ.

Naar hand tog den deyliche lange Rior
rel paa / oc førde sig i den gantste Prydelse / oc
gick til der hellige Altare / da pydede han
den gantstel Helligdom trint omkring. Den
naar hand tog Offerstyckene aff Priesternis
hender / oc stød hoff Jlden / som brænde paa
Altaret / da stode hans Brødre trint omkring
hannem / lige som Cedern plantede paa liba

no / oc stode omkring hannem som Palme
grene / Oc alle Aarons børn i deris Prydelse
och haffde H E R X E T offer i deris hen
der / for al Israels menighed. Oc hand vdi
rette sit Embede paa Altaret / och gjorde saa
den Høysie / den almectigste it deyligt offer.
Hand vdiacte sin haand / met Ductoffer oc
offrede den røde Vin oc vdi sytte den paa Al
terens fod / den Høysie til en sød luct / som er
Konge offuer alting.

Da robte Aarons børn høyt / oc blefde
i Trometer / och buldrede høyt / at de skulde
ihukommis faar den høysie. Da salt stray
alt Folcket tilfammen ned til iorden / paa der
is Ansiet / oc bade til H E R X E T deris
almectigste høysie Gud / och Sangerne
loffuede hannem met Psalmer / oc der gant
ste Duff klingede / aff der søde bulder. Och
Folcket bad til den høysie H E R X E / at
hand vilde vere naadig / indtil Guds ræ
niste vaar vde / och de haffde fuldkommer de
ris Embede.

Naar som hand gick nu ned igen / Da
vdiacte hand sin Naand offuer al Israels
børns menighed / Och gaff dem H E R
X E T Velsignelse met sin mund / oc yn
kede dem Salighed i hans Naaffn. Da bade
de atter igen / oc anammede Velsignelse aff
den Høysie / oc sagde / Tackert nu alle Gud /
som gør store ting i alle ende / Den som be
uaret off leffuendis aff A Dorders luff / oc gør
off alt gaar. Hand giffue off it glar hierte / oc
vnde off fædse Fred / i vor tid vdi Israel / oc
at hans Naade maa altid bliffue hoff off / oc
frelse off / saa lunge som vi leffue.

Tuende haande Folck hadet ieg aff hie
ret / men der tredie hadet ieg mere / end noget
ander. Samariter / Philister / och der galne
Folck i Sichem.

Dennelærdom oc Visdom / haffuer Je
sus Syrachs søn aff Jerusalem / secessuit i
denne Bog / oc fremførte denne Lærdom aff
sit hierte / Vel den som offuer sig her vdi / Oc
huo som der legger paa hierte hand bliffue
viff / oc gør hand der efter / da bliffue hand
stickelig til alting Thi at H E R X E T S
luff leder hannem.

**Ihesus Syrachs
Søns Bøn.**

Jeg tackert dig H E R X E
Konge oc loffuer dig Gud min
frelser. Jeg tackert dig Naaffn /
at du est min Beskermelse och
Hielp / oc du haffuer frelst mit
Legeme aff forderffuelse / fra de
falske Tungers snare / och fra løgnactige
mund. Oc du haffuer hulpet mig mod sien
derne / Och du haffuer reddet mig efter din
store

Ihesus Svrach.

store oc naffnkundige Barmhertighed/ fra
deris straal som vilde opsluger mig/ aff deris
haand/ som stode effter mit Luff/ aff mange
bedrøffuelser/ som ieg laa vdi. Aff den Dyrn-
de som haffde omspent mig mit affilden/ at
ieg icke opbrendis der vdi/ aff Hellsuedis
drbe strube. Fra falske Baguaskere oc Lög-
nere faar Konger/ oc fra vretferdig Dom.

Jeg vaar hart hosi Døden/ oc mit Luff/
vaar paa der neste suncker ned til Hellsuede/
Jeg vaar omspent/ oc der halp ingen mig/
Jeg søgte hielp hos Aennisten/ oc fant in-
gen. Da tenckte ieg HERRER paa din
Barmhertighed/ oc huorledis du haffuer al-
tid hulpet/ Thi at du redder dem alle som
røffue effter Dig/ oc du frelser dem aff Hed-
ningens hender. Jeg bad til Gud mod deris
grumhed/ oc formanede om forløsning aff
Døden/ Oc ieg paakaliede HERRER
min fader oc Regentere/ at hand skulde icke
forlade mig i nød/ oc naar de Hoffmodige
tradsede/ oc ieg haffde ingen hielp. Jeg loff-
uer dit Naffn vden afladelse/ oc ieg puse oc
racker dig/ Thi min bøn er hørd/ Oc du
frelste mig aff Forderffuelse/ oc fra alt ont/
Der faare vil ieg racker oc loffue dig HERRER
oc puse dit Naffn.

Vished.

Der ieg vaar end Vng/ før ieg bleff for-
førd/ da søgte ieg visdom diiselige/ mer min
bøn/ Jeg bad der om i Templen/ oc ieg vil
søge hende indtil min ende. At hierte gle-
der sig aff hende/ som naar vindruer bliffue
mode/ Jeg gick stray paa veyen til hende/ oc
randsagede effter hende aff min Vngdom/
Jeg lydde til/ oc anammede hende. Da lær-
de ieg vel/ oc forfremmedis meger ved hen-
de/ Der faare racker ieg den/ som gaff mig
Visdom.

Jeg sette mig faare at gøre der effter/ oc
at vere vindsfelbig til der gode/ Oc ieg bleff
icke bestemmer der offuer. Jeg stridde der
effter aff hietter/ oc vaar flitig at gøre der eff-
ter/ Jeg loffte mine hender op til Himmels-
len/ Da bleff min Siel opluist/ formedelst
Visdom/ at ieg kende min Daarlighed. Jeg
stundede aluotlige effter hende/ Hun oc ieg
bleffue it hierte aff begyndelse/ oc ieg fant
hende reen/ Der faare skal ieg icke bortkastis.
At hierte forlengdis effter hende/ oc ieg siet
it gaar Liggendese/ HERRER haffuer
giffuit mig en ny Tunge formedelst hende/
der mer vil ieg loffue hannem.

Psal. 90

Holder eder hid til mig i Wforstandis-
ge/ oc kommer til mig i Scholen/ och huad
som eder fattis der kunde i her lære/ Thi at i
ere visselige meger toiste. Jeg oplod min
Aund oc lærde/ tencker nu til/ oc høber eder
Visdom/ den stund i kunde faa hende vden
Pendinge/ oc giffuer eders halff vnder hen-
dis Aag/ och lader eder vnderuise/ Aand
finder hende hart hosi.

Seer til mig/ ieg haffuer en liden tid/
haffte mære oc arbejde/ oc ieg haffuer fundet
stor Trost. Anammer Lærdom/ som it stor
Ligendese sølff/ och beholder den/ som en
stor Hob guld.

Gleder eder aff Guds barmhertighed/
oc bluis icke ved hans loff. Gør der som
eder er budet/ den stund i haffue
tid/ Saa skal hand vel
betale eder det
i sin tid.

Ende paa Ihesu Svrachs Søns Bog.

Baruch

Baruch Propheten. XXXIII.

I.

Enne er den Tale / som Ba-

ruch Terte søn / i Nahasie søns / Sedechie søns / Sedechie søns / Melchie søns / secess i en Bog / vdi Babylon / I der femte aar / paa den siende dag i maaneden / paa den tid / der de Chaldeer haffde vundet oc opbrent Jerusalem mer Ild.

De Baruch læste denne Bog saar Iechan Ja Joiakims søn / Juda Konge / oc saar Folkens gern / som der kom til / oc saar Føsternis gern / oc Kongens sønner / oc de eldste / oc saar alle Folket / baade smaa oc store / som bode i Babylon haffde vand Sud.

De de græde / fastede oc bade mer aluore saar HERRER / Oc de lagde til hobe huad som huer formorte / oc sende bort til Jerusalem til Joiakim / Melchie søn / Salom søns / Presten / oc til (de andre) Presten / oc til alle Folket / som vaare mer hannem i Jerusalem / At hand skulde føre HERRER HUSIS far til dem i Juda land / som i fordom tid vaare bort ragne aff Templen / paa den tiende dag i den maaner Sibans

See / Wi sende eder Pendinge / Køber der saare Bændoffer / Syndoffer / Røgsel oc Nadoffer / oc offerer der paa HERRER vor Guds Altare. De beder saar Nabogodonosors luff Kongens aff Babylon / oc for hans søns Balthazars luff / At deris dage kunde vere paa Jorden / saa lange som Himmels dage vare. Saa skal HERRER sticke oss nock oc gode dage / oc wi skulle leffue vnder Nabogodonosors slugge Kongens aff Babylon / oc vnder Balthazars hans søns slugge / oc tiene dem long tid / oc finde naade saar dem. Bedet oc saa for oss til HERRER vor Gud / Thi at wi haffue syndet mod HERRER vor Gud / oc hans grumhed oc vrede er icke vent fra oss end nu paa denne dag.

De læser denne Bog / Thi at wi haffue der saare sent hende til eder / at i skulde læse hende / i HERRER HUSIS luff / paa Helligdage oc Aarsfester. De siger HERRER vor Gud er retferdig / men wi bære tilbørlige vor Skendel / Som der da nu gaar / dem aff Juda / oc dem aff Jerusalem / oc vore Konger / oc vore Føstier / oc vore Presten / oc vore Propheten / for den skyld / at wi syndede saar HERRER / oc trode hannem icke / oc lydde icke HERRER vor Guds røst / At wi skulde vandret offer hans Bud / som hand haffde giffuit oss. Ja fra den tid / at HERRER førde vore Fedre aff Egypti land / indtil denne dag / da haffue wi veret HERRER vor Gud vilddige / oc wi foractede at lyde hans røst.

Der saare er nu den Straff oc Forbandelse kommen oss aff / som HERRER kund- Deute. 28.
giorde / ved Arose sin Tienere. Der HERRER førde vore Fedre aff Egypti land / at hand vilde giffue oss it Land / som Aelck oc Hunnig flød vdi. De vilddede icke HERRER vor Guds røst / som Propheterne sagde oss / huilcke hand sende til oss. Men huer gick efter sit onde hierte tancker / oc de tiene fremmede Guder / oc gjorde ilde saar HERRER vor Gud.

II.

Der HERRER haffuer hulder sit ord / som hand talede til oss / oc vore Dommere / Konger oc Føstier / som skulde regere Israel / oc til dem aff Israel oc Juda. Oc hand haffuer lader saadan stor straff gaa oss aff / Dues lige icke er steet vnder den gantke Himmel / som er gonger oss Jerusalem. Lige som secessit staar i Arose Lov / at icke Aenniste skulde rede sin Søns oc sin Daatters led. De hand gaff dem der hen til Tale / i alle Kongerige som ligge reime om kring / til Forsmedelse / oc til Forbandelse iblant alle Folket / som ere omkring oss / iblant huilcke HERRER haffuer ar- Deut. 28.
sprud dem / Oc de bliffue sedde vnder rycke / oc kunde icke komme op igen. Thi wi haffue syndet mod HERRER vor Gud / i der / at wi lydde icke hans røst.

HERRER vor Gud er retferdig / Men wi oc vore Fedre / bære tilbørlige vor Skendel / som der gaar da nu til / Alden vilcke / som HERRER talede mod oss / oc kommen oss uer off.

Baruch

uer off. Oc wi formanede icke HERRE/ at huer hafde vent sig fra sit onde hiertis tancker. Oc HERRE/ vaagede offuer off til den wlycke / som hand loed gaa offuer off. Thi at HERRE/ er retferdig i alle sine Gerninger/ som hand bod off / aNen wi lydde icke hans røst/ at wi kunde vandret effter HERRE/IS Bud/ som hand gaff off.

Oc nu HERRE/ Israels Gud/ du som førde dit Folk aff Egypti land/ met en sterck Naand/ met stor aNact/ oc hør Vold/ ved Tegen oc vnderlige Gerninger/ oc du gjorde dig it Naaffn/ som der nu er/ Wi hafue io syndet/ oc hafue/ diff ver/ veret Wgudelige / oc wi hafue gjort mod alle dine Bud. Ah HERRE/ vor Gud/ lad aff mer din grumbhed offuer off / Thi at wi ere bleffne meget ringere iblant Nedningene/ der som du hafuer bortspildt off.

Hør HERRE/ vor Bøn oc vor formanelse / oc hielp off for din Skyld/ Oc lad off finde naade hos dem/ som hafue bortspildt off. Paa der at al Verden fand kende / at du HERRE/ est vor Gud/ Thi at Israel oc hans Sæd/ er io kaldet effter dig. See/ HERRE/ aff dit hellige Huse/ oc tenck dog paa off. Hør HERRE/ dit øre / oc hør dog. Oplad HERRE/ dine Øyen/ oc seer dog. Thi at de Døde i Helffuede / huilekis Vand er vdfaren aff deris Legeme/ puse icke HERRE/IS Herlighed oc Retferdighed/ aNen en Siel som er meget bedrøffuit/ oc gaar nedbørd oc iammerlig/ oc hafuer paa der neste vdgredet sine øyen/ oc er hungtig/ den priser HERRE/ din Herlighed oc Retferdighed.

Jeremia 29:

Oc nu HERRE/ vor Gud/ Wi ligge saar dig mer vor bøn/ Jck for vore Fedris oc vore Kongers retferdighed Skyld / aNen for din Barmhertighed Skyld. Effterdi du hafuer ladet din grumbhed oc vrede gaa offuer off/ som du taledede / ved Prophetene dine Tienere / oc sagde/ Saa siger HERRE/ Bøyer eders Skuldre/ oc giffuer eder vnder Kongen aff Babel/ saa skulle i bliffue i Landet/ Huileket ieg gaff eders Fedre. aNen der som i lyde icke HERRE/IS røst/ til at giffue eder vnder Kongen aff Babel / Da vil ieg bort tage i Juda Skræder / oc aff Jerusaleem/ glædens oc frejdens strig/ oc Budgommens oc Budens røst/ oc der gantste Land skal staa øde/ oc der skal ingen bo vdi.

Leuit. 29.
Deut. 29.

aNen wi lydde icke din røst/ at wi maatte giffuit off vnder Kongen aff Babel. Der saare hafuer du hulder dine ord / som du taledede ved Prophetene dine Tienere / At mand hafuer bortast vore Kongers Been/ oc vore Fedris Been/ aff deris Graffuer/ oc arspild dem / At de laae om dagen i Solen/ oc om natten i Duggen / Oc de ere meget iammerlige omkomne ved Hunger/ Suerd oc Fengsel. Oc for Israels Husis oc Juda Husis misgerning Skyld / hafuer du ladet forsyre dit Huse/ i huileket mand paakallede dit Naaffn/ som der saar end nu.

Oc du HERRE/ vor Gud / hafuer handlet gantste naadelige / oc effter al din store barmhertighed/ mer off/ Lige som du taledede ved aNose din Tienere/ paa den dag/ der du bodst hannem at scriffue din Low for Israels bøn/ oc sagde / Der som i lyde icke min røst / Da skal visselige denne hob/ som er en stor mangfoldighed / bliffue meget ringe iblant Nedningene/ der som ieg vil bortspile dem. Thi ieg veed dog vel/ at de lyde mig icke/ Thi der er it haardnacket Folk.

aNen de skulle omuende dem/ i det Land som de ere fangne vdi / oc de skulle kende / at ieg er HERRE/ deris Gud/ Oc ieg vil giffue dem it forstandigt Herte / oc æren / som skulle høre. Da skulle de prise mig/ i det Land som de ere fangne vdi/ oc de skulle tencke paa mit Naaffn/ oc de skulle vende dem fra deris haarde Tacke/ oc fra deris syndet/ Thi de skulle tencke der paa/ huilekis der gick deris Fedre/ som syndede saar HERRE/.

Oc ieg vil føre dem igen i det Land/ som ieg soer deris Fedre Abraham/ Jsaac oc Jacob/ oc de skulle regere der vdi/ Oc ieg vil formere oc icke forminske dem. Oc ieg vil oprette en euig Pact mer dem/ At ieg vil vere deris Gud/ oc de mit Folk. Oc ieg vil icke mere fordissue mit Folk Israel aff det Land/ som ieg hafuer giffuit dem.

III.

I Almetige HERRE/ du Israels Gud/ Jeg rober til dig i denne store angest oc nød/ Hør oc ver naadig HERRE/ Thi wi hafue syndet mod dig / Du regerer stedse oc altid. aNen wi forgaa stedse. Almetige HERRE/ du Israels Gud/ hør nu Israels bøn/ som side i Dødens strube/ oc de Børns bøn/ som hafue syndet mod dig/ oc icke lyd HERRE/IS deris Guds røst/ Der saare hafuer oc Straffen stedse veret bag effter off.

Tenck icke paa vore Fedris misgerning/ aNen tenck nu paa din Naand oc paa dit Naaffn/ Thi du HERRE/ est io vor Gud/ Saa ville wi loffue dig HERRE/ Thi at der saare hafuer du giffuit din frejd i vore herte/ at wi skulde paakalde dit Naaffn/ oc loffue dig i vore fengsel. Thi at alle vore Fedris misgerninger / som hafue syndet saar dig/ gaa off til herte/ wi som

vi som nu ere i vort Fængsel/der som du haffuer bortført oss/ til forsmædelse/ til forbandelse oc
verstyggelse/ for alle vore Fedris misgerninger/ som vige de fra HERRE i deris Gud.

Der Iſrael lifsens Bud/ giff sitelige act der paa/ oc beholt dem vel. Huorledis kommer
der Iſrael/ At du forsmæcter i Nedningens Land: At du est vdi it fremmet Land: At du bes
mitter dig iblant de Døde: At du est regner iblant dem/ som fare til Helffuede: Det er Sagen/
At du haffuer forladet Vishedens Rilde. Haffde du bleffuit paa Guds vey/ da haffde du vel
stedse boet der vdi Fred.

Saa lær nu eet Vidsom/ paa det du kant forfare/ hu den er som giffuer it langt Liff/ gods/ Vished.
glæde oc fred. Huo veed/ huor hun boet: Huo er kommen i hendis Herbere: Huor ere Ned
ningens Føster/ som regere ossuer de vilde Diur paa Jorden: De som lege met Himmels
lens Fule: De som forsamlæ sølf oc Guld/ Paa huilcke Nennisten sette deris tillid/ oc kunde
aldr bliffue mætte der aff/ Thi de forhuertue Pendinge/ oc ere sitelige der til/ oc der er dog
alsammen forgesffuis) De ere vdi lerte oc fore ned til Helffuede/ oc der ere andre komne i deris
sted. Deris Effterkommere see io vel Luser/ oc bo i Jorderige/ oc de ramme dog icke den vey/
som mand finder Vidsom/ Thi de foracte hende/ Der til haffue deris Bøin oc farer vild.

I Canaan høier mand inred aff hende. Vdi Themman seer mand hende icke. Nagars
bøin randfage io vel efter den iorderiste Vidsom. Disligest de Røbmend aff Aſſeran/ oc de vdi
Themman/ som holde sig Kloge/ Aſſen de ramme dog icke den vey/ som mand finder Vidsom.

O Iſrael huor herligt er HERRE S Huff/ huor vud oc stor er hans Voliga Seed:
Hand haffuer ingen ende/ oc er ossuermaade hys. Der vaare i fordom tid Kemper/ store naffn
kundige Folk/ oc gode Stridsmænd/ Desamme haffuer HERRE icke vdualt/ oc ey hel
ter obenbarer dem Bekendelsens vey/ Oc effterdi ar de haffde icke vidsom/ da ere de ødelagde i
deris Daarlighed.

Huo er faren til Himmelen/ oc haffuer hent hende/ oc sørt hende hid ned aff Skyerne:
Huo haffuer seylet ossuer Naſſuet/ oc fundet hende/ oc sørt hende hid for kaaſteligt Guld:
Summa/ Der er ingen som veed veyen/ der som mand finder Vidsom.

Aſſen den som veed alle ting/ kender hende/ oc hand haffuer fundet hende ved sit forſtand.
Den som bereddet Jorderige aff euig tid/ oc opfylder det met allehonde Diur. Den som lader
Luser opgaa/ oc naar hand kalder det igen/ da skal det vere lydigt. Strierne liuse i deris
Stick met glæde/ oc naar hand kalder dem frem/ da suare de/ Der ere vi/ oc liuse met glæde/ for
hans Skild som dem haffuer skabt. Der er vor Gud/ oc der kand ingen lignis ved hannem/
Hand haffuer fundet Vidsom/ oc hand haffuer giffuit Jacob sin Tienere hende/ oc Iſrael sin
Eftelige. Der effter er hun obenbarer paa Jorden/ oc bode hoſt Folket.

Denne Vidsom er bogen om Guds bud/ oc om den Lov som er euig. Alle de hende hol
de/ skulle leffue/ Aſſen de hende ossuerrrede/ skulle dø. Ventr dig der til igen Iſrael/ oc anamine
hende/ vande effter faadant it Luff/ som liuser faar dig. Ossuerrgiff icke en anden din are/ oc ic
fremmet Folk dit Liggendefæ. O salige ere vi Iſrael/ Thi Gud haffuer obenbarer oss sin
vilie.

III.

Er troſtig mit Folk/ du Iſraels priſt/ Jere Nedningene ſolde icke til for
derffuelse/ Aſſen der faare/ at i forsmæde Gud/ ere i giffne vnder eders Fiens
der. Thi ar den som edet skabte/ geemde i/ vdi der/ at i icke offrede til Gud/
men til Dieſſe.

I forglemde den euige Gud/ som edet skabte/ oc i bedrøffuede Jeruſa
lem/ som opſødde eder. Thi hun haffuer seet Guds vrede/ som ſkulde komme ossuer eder/ oc
ſagde/ Høier til i Sions indbyggere/ Gud haffuer tilſtirket mig stor ſorg/ Thi ieg haffuer
seet mine Sønners oc Døtters Fængſel/ huilcket den Euige forde ossuer dem. Jeg opſødde
dem met glæde/ Aſſen mer graad oc hierte ſorg/ haffuer ieg seet dem foris bort.

Jngen glæde ſig ossuer mig/ at ieg er en Encke/ oc forladen aff mange/ Jeg er giort øde/
for mine Bøins ſynder ſkyld. Thi de vige de fra Guds Lov/ oc kende icke hans Ræt/ De leſſde
icke effter Guds beſalning/ oc hulde icke hans Bud.

Kommer hid i Sions indbydgere/ oc forkynder mine Sønner oc Døtter Fængſeler/ som
den Euige haffuer sørt ossuer dem. Thi hand haffuer sørt ossuer dem it Folk langt fra/ it grus
felige Folk/ oc it vobekent Tungemaal/ De som icke bluis for de Gamle/ oc ey heller forbarne
ſig ossuer Bøin.

De ſamme haffue sørt bort Enckernis kare (Sønner) oc ossuerr de Enlige deris Døtter
fra. Aſſen huorledis kand ieg hielpe eder/ Thi ar den som haffuer sørt denne vlycke ossuer eder/
hand ſkal frelſe eder aff eders Fienders Naand. Drager bort i kare Bøin/ drager bort/ Aſſen
ieg

Baruchs

ieg er forladen Enlig. Jeg haffuer ført mig aff mine glædskaffa Kleder / oc taget sørge Kleder paa / Jeg vil robe til den Euige stedse oc altid.

Herer trostige børn / rober til Gud / saa skal hand frelse eder fra eders Fienders vold oc haand / Thi ieg haabis allerede / at den Euige skal hielppe eder. Oc ieg skal haffue glæde aff den Hellige / for den Barmhertigheds Skyld / som eder skal snarlige vederfars aff vor euige Frelsere. Jeg loed eder drage bort met sorg oc graad / Men Gud skal giffue mig eder igen met glæde oc fryd euindelige / Oc lige som Sions indbyggere haffue nu seer eders fengsel / Saa skulle de oc snarlige see / den Hielp aff eders Gud / som skal komme offuer eder met stor Verligheds oc euig Trost.

J børn / lider taalmodelige / den vrede som kommer offuer eder aff Gud. Thi at din Fiend de forfulde dig / Oc du skal snarlige see hans forderffuelse / oc du skal traade paa deris halse. Men sperlemmede (Börn) maatte gaa paa skarpe veye / De ere bortførde / lige som en Vord / der er reffuit aff Fiender.

Deere trostige i Börn / oc rober til Gud / Thi at den som loed søre eder bort / hand skal icke forglemme eder. Thi at lige som i vaare redehone / at vige fra Gud / Saa omuender eder nu / oc bestiter eder thi gonge mere / at søge HERREN. Thi at den som loed denne straff gaa offuer eder / hand skal hielppe eder / oc glæde eder euindelige.

Jerusalem ver trostig / Thi at den skal troste dig / som du est kaldet efter. De skulle vere Wsalige som haffue gjort dig ont / oc vaare glæde offuer dit Fald. De Stæder skulle vere wsalige / som dine Börn haffue hent / Oc wsalig skal den vere / som holder dine Börn fangne. Thi at lige som hun frydede sig offuer dit Fald / oc vaare glad aff din forderffuelse / lige saa skal hun vere bedrøffuet / naar hun bliffuer ødelagd. Oc ieg vil bortage hendis maet / paa huilcken hun tradser / oc omuende hendis Piss til Klagemaal. Thi at der skal komme en Jld offuer hendis / aff den Euige i mange dage / oc Dieffle skulle haffue deris Bolig i hende long tid.

V.

Se omkring Jerusalem mod Østen / oc stue den trost som kommer til dig aff Gud. See dine Börn som ere førde bort / komme / Ja de komme / forsamlede baade aff Østen oc aff Vesten / formedels den Helligis ord / oc prise Guds ære. Jerusalem for dig aff dine Sørge Kleder / oc for dig i den herlige Prydelse aff Gud euindelige. For dig i Guds retferdigheds Riørel / oc sat den Euigis herligheds Krone paa dit Hoffuit / Gud skal obenbare din herlighed vnder den ganste Himmel / Thi dit Taffin skal kaldis aff Gud euindelige / Fred / Retferdighed / piss oc Euendighed.

Gør dig rede Jerusalem / oc traad op paa det Høye / oc see omkring mod Østen / oc stue dine Börn / som ere forsamlede / baade aff Vesten oc aff Østen / formedels den Helligis Ord / oc glæde sig / at Gud haffuer renet paa dem igen. De ere bortførde fra dig til fods / formedels Fiendene / Men Gud skal føre dem til dig / ophøvede met ære / lige som Rigens Börn.

Thi Gud vil fornemre alle høye Stierge / oc opfylde de lange Bredder oc Dale lige met Landet / Paa der at Israel skal vandre tryggelige oc prise Gud. Men Skowene oc alle velluerende Træ / skulle giffue Israel flugge / aff Guds befalning. Thi Gud skal føre Israel hid igen met glæde / ved sin herlige Trost / met barmhertigheds oc sin Retferdighed.

VI.

Ette er en vdschrift aff den Epistel / som Jeremias sende til dem der skulde forris fangne bort til Babylon / aff Kongen i Babylon / I huilcket hand kunders gjorde / der som Gud haffde befalet hannem.

For eders Synder Skyld / som i haffue gjort mod Gud / skulle i bliffue forde fangne bort til Babylon / aff Nabugodonosor Kongen aff Babylon. Oc i skulle bliffue i Babylon long tid / som er / halffierdesunds tiue aar / Der efter vil ieg føre eder fra hid vdi igen met fred.

Men dissimellem skulle i see vdi Babylon / at mand skal bære paa skuldrer Affguder / aff Søff / Guld / oc træ / For huilcke Hedningene frycte. Der saare da seer eder saare / at i gøre icke saadant efter dem / oc at i icke bliffue lige som Hedningene. De naar i see det Folk / som gaar saare oc bag / bede til Affguder / Da siger i eders hierte / HERREN / Dig skal mand tilbede / Thi min Engel skal vere hoff / oc ieg vil heffne eders Sieler.

Deris

Deris Tunge er deylige giort aff *Westeren* / oc de ere prydede met Guld oc Sølff / oc haffue smucke beskaarne Tunger / *Wen* det ere icke rette Tunger / oc de kunde icke tale. De pryde dem met Guld / lige som en Pige til Dang / oc sette Kruner paa dem. De Presterne stuele guld oc sølff fra *Affguderne* / oc forkomme det met Skøger i Skøgehus. De de pryde *Affguderne* / som ere aff Sølff / Guld oc træ met klæder / lige som de vaare *Wenniske*. *Wen* de kunde icke foruare sig self for Rust oc *Wøl* / De naar mand faar dem it Purpur klæde paa / da maa mand stryge søffuen aff dem / som ligger paa dem.

Schand holder en Spier i haanden / lige som en Konge / oc kand dog ingen straffe / som gør hannem ont. Mand haffuer oc it Suerd oc en Hye i haanden / *Wen* hand kand icke fri sig for Tyffue oc Røffuere. Der paa seer mand vel / at de ere icke Guder. Der faare freyter dem icke.

Lige som it Kar / der it *Wenniske* bruger / er wytteligt naar det er sønder brudet / Lige saa ere deris *Affguder*. Naar mand setter dem i deris Huf / da bliffue de fulde aff sølff / aff deris foder / som gaa der ind / Presterne foruare *Affgudernes* Tempel met Døre / laase oc stenger / at de skulle icke stuelis bort aff Røffuere. Lige som naar mand legger en fange oc foruare hannem / der haffuer forbudet sig mod Kongen / oc er dømt til Døde.

Detende meger flere Lamper op faar dem / end de tende op faar dem self / De de see dog intet.

De ere lige som Bielcke i Huf / De de Dume som krybe paa Jorden / æde deris Hierte oc deris Klæder / oc de søle det dog icke.

De ere sorte vnder deris ansiet aff ryggen i Huf / De Natugler / Sualer oc andre Fule / settes sig paa deris hofuit / lige saa gøre oc Katte. Der paa kunde it mercke / at de ere icke Guder / Der faare freyter dem icke.

Der Guld som mand henger omkring dem / at pryde dem met / *Wen* icke / naar mand feyer icke rusten aff. Der mand slæbe dem / da sølde de der icke / *Wen* haffuer giort dem aff alle honde kaastelige materier / De der er dog icke Liff vdi. Effterdi at de kunde icke gaa / da skal mand bære dem paa aglerne / Der paa kunde Folkene see / at de ere skendelige Guder.

De mue oc skamme sig for deris flyd / som dem ere / Fordi / at de kunde huerecken staa self op / der som de falde til iorden / Ey heller røre sig / der som mand opreysf dem oc setter dem bort / Ey heller reysf sig op / der som mand helber dem ned. De lige som mand setter Offer faar de Døde / Saa setter mand der oc faar dem. *Wen* deris Prester fortære der / som dem giffue / Dilligst oc saa deris Hustruere braste der aff / oc giffue huerecken den fattige oc ey den Suige noget der aff. *Wen* Quinder / oc de som ere hiemme effter bønnesødsel røre ved deris Offer. Paa huilcke i kunde it mercke / at de ere icke Guder / Der faare freyter dem icke.

Schuer aff skulle de kaldis Guder. Thi at Quinderne reyre de *Affguder* aff Sølff / guld oc træ. De Presternes side i deris Tempel / met viede Røstaaber / affrage Skægget / oc haffue Plerte / side der Bathoffuere / hyle oc strige faar deris *Affguder* / som mand pleyer i de Dødis Begengelse / Presterne stuele deris klæder fra dem / oc klæde deris Hustruere oc børn der met.

Wen gøre dem ont oc gaar / saa kunde de dog icke betale det. De kunde huerecken indsette en Konge / oc ey heller sette hannem aff. De kunde huerecken giffue Pendinge oc ey gods. Loffuer nogen dem noget / oc holder der icke / Da kreffue de det icke. De kunde icke frelse it *Wenniske* fra Døden / oc ey heller hielpe den Skøbelige mod den Stræcke.

De kunde icke gøre nogen Blind seendis. De kunde icke hielpe noget *Wenniske* i nød. De forbarne sig icke offuer Encken / oc hielpe icke de faderløse. Thi de ere aff træ / prydede met Guld oc sølff / lige som Stene / der mand hugger aff Bierg / Der faare skulle de bliffue beskemmede / som dem ere.

Worledis skal mand da holde dem for Guder / eller kalde dem saa / effterdi at de Chaldeer oc icke holde stort aff dem. Thi at naar de see en Dumme / som icke kand tale / da lede de hannem til Bel / oc sig / at den Dumme skal paakalde hannem / lige som hand forstode det / De alligeuel at de vide / at der er intet Liff i dem / saa løbe de dog effter dem. *Wen* Quinderne side faar Kircken omgiordede met liner / oc bære det Offuergende til Offer. De naar som nogen gaar der frem / oc tager en bort aff dem / oc søffuer hof hende / Da roser hun sig mod de andre / at den anden vaar icke verdig der til / som hun / at hendis Belte skulde opløsis. Alle der som stæer aff dem / er idel bedrageri / Worledis skal mand da holde dem for Guder / eller kalde dem saa.

De ere giorte aff Konstermend oc Guldsmeder / oc huad som Konstermendene ville / der skal bliffue der aff / oc intet andet. De de som haffue giort dem / kunde icke lenge leffue / Worledis skulde da der vere Guder / som ere giorte aff dem. Der faare giffue de ekon Effterkommerne forargelse oc aarsage til skendeligt *Affguderi*. Thi at naar som der kommer Krieg eller anden Wylcke offuer dem / da raadsla Presterne iblant huere andre / huor de ville stuele sig til sammen

Baruchs Bog.

men met Affguderne. Der faare Land mand vel mercke/ar de ere icke Guder/effterdi at de kunde icke bestemme sig self huerecken for Krig eller anden velycke/Thi at de ere dog efon Affguder aff træ/som ere forgylte oc beslagne met Solff.

Der faare Land mand vel nu fremdelis kende/at det er bedrageri/som er obenbare faar alle Nedninger oc Konger/oc icke Guder/Wen at de ere gjorde aff Wenniskens hender/oc der er ingen Guddom i dem. Der faare Land vel huer mand mercke/ar de ere icke Guder. Thi at de opuercke ingen Konge i Landet/De giffue Wennisken icke regni/oc de tage sig inted Reges mente oc ey heller straff til/Saa lidet som Fulene/der flue hid oc did i Lucien.

Naar Affguderns Duff/som ere aff træ forgylte oc beslagne met Solff/optendis aff id/Da løbe Presterne der fra/oc foruare dem for skade/Wen de brende op som andre Biecker. De kunde huerecken emod slaa Konger eller noget Stridsfolk/Wenledis skal mand da holde dem for Guder/eller kalde dem saa?

De Affguder aff træ/solffslagne oc forgylte kunde icke bestemme sig for Tyffue oc Røffue/re/Thi at de ere dem for stercke/ar de røffue och afføre dem/tage deris Guld/Solff/oc klæder bort/oc komme der fra/Saa kunde de icke hielp sig self. Der faare er det meger bedre at vere en Konge/som Land beuise sin Aact/eller at vere it nytteligt Duffraad/som er nytteligt i Dufet/eller en Dø/som foruarer Dufet/eller en Støtte aff Træ vdi en Kongelig Sal/end saadan en amecrig Affgud.

Solen/Waanen oc Stierne skinne/oc ere lydige/lige som Gud befaler dem/Di ligest linsér Liunet/ar mand seer det/Været blæss i alle Land/De Skyerne ferdis gennem den gantste Verden/oc gøre det som Gud befaler dem. Lige saa den Ild her ofuen ned/saar Bierge oc Skowe/oc gør det som hannem er budet. Wen Affguder kunde huerecken gøre sig eller gøre noget. Der faare skal mand icke holde dem for Guder/eller kalde dem saa/Thi at de kunde huerecken straffe eller hielp.

Effterdi at i da vide/ar de ere icke Guder/Da frycter eder icke for dem/Thi at de kunde huerecken forbande oc ey velsigne Konger. De kunde oc icke giffue Nedningene noget Tegen paa Himmelen. De kunde icke gøre det liust/som Solen/ey heller giffue noget skinn/som Waanen. De wofornumstige Diur ere bedre end de/de kunde dog fly i en Hule/oc foruare sig.

Der faare er det obenbare i alle maade/ar de ere icke Guder. Thi at lige som en Fulered sel vdi en Duffue Land inted foruare/Saa ere oc deris Affguder aff træ/forgylte oc solffslagne/wnyttelige. De lige som en Buss er vdi en Duffue/paa huilcken allehonde Fule gøre deris rede/eller lige som den Døde ligger i Graffuen/Saa ere deris Affguder/som ere aff træ/forgylte oc solffslagne.

Wand Land oc der paa mercke/ar de ere icke Guder/Thi at der Skarlag gen/som de haffue paa/ædis op aff Wæl/oc de self der til met paa det siste/saa at huer mand bespaatter dem. Vel der Wenniske som er Retferdig/oc haffuer ingen Affguder/Den skal icke bliffue bestemmet.

Ende paa Baruchs Bog.

Wacca

Mattabeermis

XXXVII.

Første Bog.

I.

Alexander Philippi søn/konge

Alexander.

i Macedonia den første Monarcha aff Grecia/drog vd aff det Land Chithim/oc førde stor Krig/indtog de faste Stæder/oc ihjelslo Darium Kongen aff Persen/De effter tuingede hand andre Konger vnder sig i alle land. De hand drog stedse frem/oc indtog alle Land oc Kongerige/De der torde ingen sette sig op mod hannem/De hand haffde it veldigt gaar Stridsfolk.

Der hand haffde nu Kongerigene inde/bleff hand hoffmodig/oc falt i Siugdom. Men der hand fornåm/athand skulde ds/Da loed hand kalde sine Førster til sig/som vaare opsødde met hannem aff Vngdom/oc

sette dem til Hoffuigmend i Landene den stund hand leffde. Siden døde Alexander/der hand haffde regeret tolf aar.

Effter hans død kom Riger til hans Førster/De roge Landene ind/huer Hoffuigmend sin Sted/oc gjorde sig alle til Konger/oc de deris Effterkommere regerede long tid. Oeder vaar stor Krig mellem dem/Oeder bleff meger iammer alleuegne i den gantste Verden.

Aff en aff disse Førster bleff afflet/en skadelig ond roed/som kaldedis Antiochus den Edele/som vaar Gisel i Rom/for sin Fader den store Antiochus. De denne Antiochus den Edele/begynte at regere/i det hundrede oc sirtende oc tiuende Grecknis Rigit aar.

Antiochus den Edele begynte at regere i det Grecknis Rigit 137. aar.

Paa den tid/vaar der ont Folk i Jsrael/som tilstyndede Folcker/oc sagde/Lader oss gøte it Forbund met Hedningene vint om Kring/oc anamme deris Gudztienste/Thi wi haffue ledet meger/siden den tid/wi sette oss mod Hedningene. Denne mening behagede dem vel/Oeder bleffue nogle aff Folcker sende til Kongen/hand besalede dem at begynde Heydensk Stick. Da oprette de Heydenske Lege huff i Jerusalem/oc hulde icke mere omstertelsen/oc de fulde fra den hellige Paet/oc hulde sig som Hedninge/De de bleffue aldelis forherdede/til at bedriffue al skendzel oc last.

Mange Jøder giffue sig til Hedningene.

Der Antiochus haffde nu sit Rige veldelige inde/da tog hand sig offuer at ocfaa tuinge Egypti Kongerige vnder sig/athand kunde haffue baade Kongerigene. De hand drog til Egypten vel rustet/met Vogne/Elephanten/Keyserne/oc mange Skib/oc stridde met Ptolomeo Kongen aff Egypten. Men Ptolomeus fryctede sig oc flyde/Oeder omkomme mange Egypter. De Antiochus indtog de faste Stæder i Egypten/oc røffuede der stort Gods oc sørde bort.

Ptolomeus Philometor.

Men der Antiochus haffde vunder Seyer i Egypten/oc drog hiem igen/i det hundrede oc tredie oc fyrtiende aar/da reysde hand gennem Jsrael/oc kom til Jerusalem/met it stort tal Folk. De hand gick forredelige ind i Helligdommen/oc loed tage bort/der Guld alteret/Lusestage/oc huad som der hørde til/der Børd som Stuebjøden laae paa/Begere/Skaa/le/Guld stede/Forhenger/Rurnerne/oc den gyldene pyrdelse i Templen/oc sønderflo det allesammen. De hand tog Solff oc Guld/oc kaaftelige Kar/oc der skulte Liggendefæ/saa meger som hand fant/oc førde der met sig til sit Land. De hand loed ihjelsla meger Folk/oc vdrøbe skendelige Hud. Da vaar stor sorg tal Jsrael/oc huor som de bøde/Førsterne spørge/de der Eldste/Jomfru oc Quinder saae iammerlige vd/End oc Quinder beklagede sig/oc der gantste Land bleff bedriffuit/for der Tyranni skyld som stede der vdi/De alle Jacobs Duff vaar fullt aff iammer.

Antiochi Tyranni som hand begyede mod Templen oc Jerusalem Stad. 143. aar.

De thu aar der effter/sende Kongen en Hoffuigmend i Juda/hand kom met meger Stridsfolk til Jerusalem/oc begerede/At mand skulde lade hannem ind/da vilde hand ingen stæde gøre dem/Men der vaar idel bedrageri. Der de nu roede hannem/oc lode hannem ind/da offuerfalt hand Staden forradelige/oc ihjelslo meger Folk aff Jsrael/De røffuede Staden/oc opbrende Husene/brod Murene ned/oc førde Quinder oc Børn oc Queg bort. De hand besættede Davids Slaat met sterke Mure oc Taarn/oc besætte der met en Vgudelig Hob/som bedriff al forredelighed der paa. De de røffuede Naaben oc aNad aff Jerusalem Stad/oc de sticte der paa Slaatret. Oeder belagde der Helligdommen/oc lurede paa Folck

Jerusalem berøffuit oc der sticte meger folk ihjel/etc.

Davids slaat besættis oc besættis met Hedningene/etc.

53 ij ket/som

Maccabeernis

Helligdommen
ligger
ode/etc.
Antiochi
Bud.

Antiochi
Bress til Jodens
ne/ar de skulde
ananne Bede
ningenis Aff
gudstienste.
Helligdommen
vanhel
ligis/etc.

Ødeleggel
sens verstyggel
se / setnis paa
Guds Altare.
145. aar.
Castu.

Lowsens bō
ger bliffue sōn
deressue oc op
brende/etc.

fer/som ginge i Templen/oc de fulde aff Slaatter ind i Helligdommen / at forhindre Guds
tjeniste/De de vdfyre meger wstyddigt Blod haff Helligdommen/oc vanhelligede den.

De de Burgere i Jerusalem flyde bort/oc de fremmede bleffue i Jerusalem / oc de som
der vaare fødte/nddis til at vige. Helligdommen bleff ode/Hellig dage bleffue idel Sørge
dage/Sabbatherne idel iammer/oc alt hendis Verlighed bleff til inted. Saa herlig oc hōy
som Jerusalem vaar sō:/Saa iammerligt oc elendigt maatte der vere paa den tid.

De Antiochus loed Bud vdgaa/gennem alt sit Kongerige/At alle Folk skulde endrette
lige holde en hōde Gudstienste. Da forlode alle Folk deris Low/oc samtyckte i Antiochi
stic. De mange aff Israel samtyckte oc der vdi/oc offrede til affguder/oc vanhelligede Sab
bathen.

Antiochus sende oc Bress til Jerusalem/oc vdi alle Juda Stad/ I huilcke hand bōd/ar
de skulde ananne Nedningers Gudstienste/oc afflegge Brendoffer/Adoffer/Syndoffer i
Helligdommen/Sabbathen oc andre Høytider. De hand befalede/ar mand skulde vanhellige
Helligdommen/oc det hellige Folk Israel. De hand loed oprette Altare / Tempel oc Affgu
der/oc offte Suine fōd/oc andre wrene Diur. De hand forbōd omskerelsen / oc bōd/ar Folket
skulde venne dem til al Verstyggelighed/ar de skulde forglemme Guds Low oc Ræt / De at
de skulde ananne anden stic. De huo som icke vilde vere Antiocho lydig / den skulde mand
thiellsa.

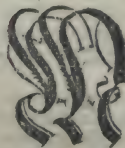
Derre Bud loed hand vdgaa gennem alt sit Kongerige/oc tilsticte de Hoffuigmend / som
skulde tuinge Folket til/ar holde saadant. Disse begynte Offer i Juda / oc bōde ar holde dem.
De mange aff Folket fulde fra Guds Low til dem. De bedressue al forredelighed i Landet/
oc fordressue Israels Folk / ar de maatte stule oc forlinge sig i Duler / som de haffde vere
styrtige.

I det hundrede oc femte oc fyrtiende aar/paa den femte dag / i den maaner Castu/loed
Kong Antiochus sette ødeleggelsens Verstyggelighed paa Guds Altare / oc hand loed oprette
Altare i alle Juda Stad/ar mand gaff obenbare Røggelse/oc offrede paa Gaderne / oc huer
saar sit Duff. De hand loed sōnderriue oc opbrende Guds Lows Bøger/oc thiellsa alle / hōff
huilcke mand fant Guds Pactis Bøger/oc alle som hulde Guds Low. De der giorde de met
deris Stedsfolk huer Maaner/naar Folket kom til sammen i Stadene. Paa den femte oc
tiende dag i Maaneden/offrede de paa der Altare/som de haffde offer/mod VERRE
Altare.

De Quinder/som omskare deris Bōm/bleffue thiellsagne / lige som Antiochus haffde
budet. Foreldrene bleffue myrde i deris Duff/oc Bōnene ophengde der vdi. Men mange aff
Israels Folk vaare stādige/oc vilde inted wrent ade/oc de lode heller sla sig thiel/end de vilde
besmitte sig/De de vilde icke falde fra Guds hellige Low/De saare bleffue de omkomne.

II.

Natathias.

En der vaare en Prest Natathias/ Johannis sōn / Simeons sōns / aff Joas
rims stect aff Jerusalem/hand bode paa der Bierg Modin / oc haffde fem
Sønner/ Johanna mer tilnaffn Gaddis. Simon mer tilnaffn Thasi. Juda
mer tilnaffn Maccabeus. De Eleazar mer tilnaffn Aron/ oc Jonathan mer
tilnaffn Apphus/ Disse ynckede meger den store Elendighed i Juda oc Jeru
salem. De Natathias klagede / Ah ar ieg er sōd der til / ar ieg skal see mit Folkis/oc den hē
lige Stads ødeleggelse/oc side stille der til/oc lade Fienderne bruge deris forredelighed.

De fremmede haffue Helligdommen inde / oc Guds Tempel er lige som it fordgemt
Weniste/Prydelsen der aff haffuer mand sōt bort. De Gamle ere thiellsagne paa Gaderne/
oc der unge Wandtōn er slungen thiel aff fremmede. Riger er bleffue alle Nedninge til del/
som der rōffue/Al den Verlighed er bort. Der vaare en Dronnig / nu er der en Tieniste Pige.
See vor Helligdom/oc vor Rōff oc Puff er bort/Nedninge haffue der ødelagd. Huo skulde
end nu haffue lyst til at leffue/De Natathias sōnderriue sine Kleder/hand oc hans Sønner/oc
toge Secke paa/oc sørgede suaelige.

Der nu Antiochi Hoffuigmend komme oc der hen/ar oc saa tuinge dem til/som vaare fly
de fra den Stad Modin/ar falde fra Guds Low/oc ar offte oc giffue Røggelse/Da salt meger
aff Israels Folk til dem/Men Natathias oc hans Sønner bleffue bestandige/ oc Antiochi
Hoffuigmend sagde til Natathia/Du est den ypperste oc veldigste i denne Stad / oc du haff
uer mange Sønner oc stor stect/ Der saare gack sōst frem / oc gōr der som Kongen haffuer
budet/lige som alle Landene haffue giort/oc Juda Folk / som end nu ere i Jerusalem / Saa
stale du oc dine Sønner haffue en naadig Konge/oc bliffue begaffuer mer Guld oc Sølff/oc
stale gaffuer.

Antiochi
Hoffuigmend
handle mer Na
tathia.

Da sagde Natathias fællige til dem/ Der som end alle Land vaare Antiocho lydige/ och Natathie huer mand fulde fra sine Fedris Low/ oc samtyckte i Kongens bud/ Saa ville dog icke ieg oc mine Sønner oc Bødre falde fra vore Fedris Low. Der forbiude Gud/ der vaare off icke gaar at wi skulde falde fra Guds ord oc Guds low. Wi ville icke samtycke vdi Antiochi bud/ oc wi ville icke offere oc falde fra vor Low/ oc anamme en anden Stick.

Der hand haffde saa tæler/ da gick en Jøde frem/ saar alle deris Hyen/ oc offrede til Alf. En Jøde offerer til Affguder i Modin 22. Natathias er nidkær for loven. Num. 23.

guder paa der Altære i i Modin/ lige som Kongen haffde budet. Der saa Natathias/ och der stæck hannem i hans hierte/ och hans Nidkerhed brende for Lowen/ och hand løb frem/ oc ihuel slo den Jøde hof Altæret oc Antiochi Hoffuigmand. Och hand kaste Altæret ned/ oc vaar nidkær for Lowen/ lige som Phinees gjorde ved Samri/ Salomi søn. Oc Natathias robre høyt offuer ale Staden/ huo som er nidkær for lowen/ oc vil holde Pacten/ hand drage met mig aff Staden. Saa flyde hand och hans Sønner paa Bierge/ oc forlode alt der de haffde i Staden. Oc mange fromme Folk drøge hen vdi Gikken/ och hulde sig der met Quinder oc Børn och deris Queg/ Thi at der Tiranni vaare bleffuer alt for stort.

Men der Kongens Folk i Jerusalem vdi Dauds stad hørde/ at nogle sette sig mod Kongens Bud/ oc vaare vddagme aff Stæderne/ at forfinge oc opholde sig hemmelige vdi Gikken oc at der vaare drager meger Folk til dem/ da drøge de hastelike bort/ om Sabbathen/ at offuerfalde dem/ oc de lode dem sige/ Vile icke end nu vere lydige/ Drager hid vdi/ oc gøder det som Kongen haffuer budet/ saa skulle i vere trygge. Der til suarede de/ wi ville icke drage vdi/ wi tæncke oc icke at vanhellige Sabbathen/ som Kongen biuder.

Och de som vaare vden faare stormede til Klippen/ Och de der vdi verede sig icke/ de kaste icke en Sten vdi/ oc de lucte icke heller Klippen til/ oc sagde/ Wi ville saa ds i vor vskydighed/ 1000. Jøder bliffue myrde Natathias raadslar met sine.

Himmel oc Jord skulle vere Vidne/ at i myrde off met vold oc vret. Saa bleffue de der vdi offuerfalde om Sabbathen/ oc deris Quinder oc Børn oc Queg ødelagde/ ved tusinde personer.

Der Natathias oc hans venner hørde der da gjorde der dem gantste ont/ oc de sagde til huer andre Vile wi alle gøre som vore bødre/ oc icke vere off mod Nedningene/ at redde vor lif oc Low/ da kunde de lettelige aldelis forderffue off. Oc de beslurrede hof dem/ Der som mand vil offuerfalde off om Sabbathen/ da ville wi vere off/ at wi skulle icke alle omkomme/ lige som vore Bødre bleffue myrde i Dulen.

Och der forsamlede en stor mangfoldighed sig til hobe aff de Fromme/ som bleffue alle bestandige i Lowen/ Oc alle de som flyde for der Tiranni/ komme til dem. Der faare rustede de sig oc saa/ oc ihuel sloge mange Wgudelige oc Affaldne i deris nidkerhed oc vrede/ Men de som offuerbleffue gaffue fluen/ oc vndfyrde til Nedningene. Der efter drog Natathias oc hans Venner frimodelige omkring i Israels land/ och nedbrød Altære igen/ och omfar de Børn/ som icke end nu vaare omfkaarne/ oc de offuerfulde de Wgudelige. Och der lyckedis dem vel/ at de bleffue ved lowen/ mod alle Nedningers oc Kongers maer/ at de Wgudelige bleffue icke Derer offuer dem.

Men der Natathias vaar meget gammel/ sagde hand til sine Sønner for hand døde/ Der er stor Tiranni och forfælgelse/ oc en stor grumhed och haard straff kommer offuer off/ der faare fare Sønner verer nidkere for Lowen/ oc voffuer eders lif for vore Fedris Pact. Oc betæncker/ de Gerninger som vore Fedre gjorde i deris tid/ saa skulle i faa den rette ære oc icke euige Naffn.

Abraham bleff frifset/ oc bleff fast i troen/ der er hannem regnet til Kerferdighed.

Joseph holt Budet i sin døffuelse/ oc bleff en Herre i Egypten.

Phinees vor Fader/ vor nidkær til Guds ære/ och fiek Pacten/ at Priestedømet skulde bliffue hof hannem.

Josua vdrerte den Befalning/ som hannem vaar giffuen/ Der faare bleff hand den Offuerste Første i Israel.

Caleb gaff vidnisbyrd/ oc straffede Folket/ der faare fiek hand en besynderlig Treff.

Daud bleff trofast oc retfærdig hof Gud/ der faare æffuede hand Kongeriget euinder lige.

Elias vaar nidkær for Lowen/ oc bleff ført til Himmelen.

Anania/ Azaria/ oc i Nisael trode/ oc bleffue fælske aff Jlden.

Daniel bleff fælsk fra Louene for sin vskydighed skyld.

Betæncker saa/ huad som er steet i huer tid/ da skulle i befinde/ at de bliffue alle beuarede/ som sig forlade paa Gud. Der faare fryeter icke de Wgudelige treusel/ Thi deris herlighed er stærn oc oim/ I dag er hand ophøyet/ vdi morgen ligger hand ned/ oc er inted mere/ naar hand er bleffuen til Jord igen/ och hans opset er bleffuen til inted.

Der

Natathias formaner och troster sine sønner for hand der 22.

Abraham.

Gene. 22.

Joseph.

Gene. 41.

Phinees.

Num. 25.

Josua.

Iosu. 1.

Caleb.

Num. 14.

Iosu. 14.

Daud.

1. Reg. 16.

Elias.

4. Reg. 2.

Anania.

Dani. 3.

Daniel.

Daniel. 6.

Maccabeernis

Der saare kære Børn/derer uforferdede/oc bliffuer fast ved Lowen / Saa skal Gud gøre eders hertlige igen. Simon eders Broder er viss/ lyder hannem/som en Fader. Judas Maccabeus er sterck oc en Kempe/hand skal vere Høffuigmand/oc føre Striden. De kalder alle dem til eder/som holde Lowen/Vessner den vold/som er gjort paa eders Folk/oc betaler Nedningene/som de haffue forient/ Oc bliffuer aluorlige hosi Lowen.

145. aar.

Der effter velsignede hand dem/oc bleff forsamlet til sine Fedre/oc døde i der hundrede oc sierte oc fyreriuende aar. Oc hans Sønner begroffue hannem i hans Fedris graff vdi Amodin/ Oc al Israel sørgede saare for hannem.

III.

Judas Maccabeus.

C Judas Maccabeus kom i sin Faders sted/Oc hans Børre/oc alle de/som haffde hulder sig til Faderen/hulpe hannem mod Fienderne/ oc de sloge dem mer glæde. Judas flyde Folck stor ære/ Mand førde sig i sit Varnsk/ som en Kempe/oc beskermede sin Vær met sit Suerd. Mand vaar frimodig/ som en Löwe/oc dristig som en yng brylende Löwe/ naar hun tager noget.

Mand søgte de Affaldne oc de Vgudelige/som trengde Folck til at falde fra Lowen/ oc hand straffede oc opbrende dem/ At hans Fiender forferdedis alleuegne for hannem oc flyde/ oc de Affaldne bleffue fordempe/ oc hand haffde lycke oc Seyer. Der fortrød mange Konger/ Men der vaar Jacob en glæde/ oc en euig püss oc ære. Mand drog gennem Juda Stæder/ oc ødelagde de Vgudelige der vdi/ at hand kunde vende vreden bort fra Israel. Och hand vaar roset alleuegne i Lander/ at alle vndertryere løbe til hannem.

Apollonius bliffuer slagen ihiel.

Der emod førde Apollonius en stor Vær tilfammen / aff Nedninge oc aff Samaria/ at stride mod Israel. Der Judas der hørde/ drog hand mod hannem/ oc gjorde it Slag mod hannem/ oc ihielslo hannem oc en stor hob Fiender mer hannem/ Men de offuerbleffne flyde. Oc Judas siel Koffuit/ oc tog Appollonij Suerd/ der førde hand der effter saa lunge som hand leffde.

Seron.

Der Seron Høffuigmand i Syria hørde der effter/ at de Fromme hulde sig til Juda/ oc at der vaar meger Folk tilfammen/ sagde hand/ Jeg vil legge ære ind / at ieg skal püss i det gantste Kongerige/ oc ieg vil sla Judam oc hans Hob/ som foracre Kongens Gud. Der saare rustede hand sig/ oc drog mer stor Vær/ at de skulde heffue sig paa Israel/ oc de komme ind til Bethhoron.

Judas træder sit Folk etc.

Da drog Judas mod hannem met en liden hob. Men der de saae Fienderne / sagde de/ Vi ere saa/ der til met ere vi vansmetrige aff faste / Vuorledis skulle vi slaff mer saadan en stor oc sterck Hob/ Men Judas sagde/ Der kand vel ske/ at saa kunde offueruinde en stor hob/ Thi at Gud kand lige saa vel giffue Seyer formeðelst saa / som ved mange. Thi at Seyer kommer aff Himmelen/ oc hand kommer ick aff stor mangfoldighed. De tradse paa deris store Vær/ oc ville myrde oc vøffue off/ vore Hustruer oc Børn. Men vi nødis til at verie off/ oc stride for vor Liff oc vor Low/ Der saare skal Gud ødelegge dem saar vore dyen / I skulle ick freyte dem.

Seron bliffuer slagen mer 800. Nedninge

Der hand haffde saa taler/ offuerfalt hand Fienderne/ for end de der viste/ oc slo Seron oc hans Folk paa flugt/ oc iagede dem fra Bethhoron ned paa den slette Værck/ oc slo orte hundrede ihiel/ De som offuerbleffue flyde til Philisternis land. Saa kom der en redsel offuer alle Folk trint omkring/ for Juda oc hans Børre/ oc mand sagde aff Juda oc hans gerninger i alle land/ Oc der kom oc saa saar Kongen.

Lysias.

Der Antiochus nu hørde dette/ bleff hand offuermaade vred / oc sticte de vd / oc loed vdi hiude i sit gantste Kongerige/ Oc kom en stor Vær tilfammen / oc tog til sit Liggendefæ / oc sticte Sold paa it aar/ oc bød/ at mand skulde altid vere rustet. Men der hand saa / at hand haffde ick Pendinge nock/ oc at Lander ick kunde giffue meger/ for den Brig skyld/ som hand haffde nu lunge søt mod Lowen. Da besørgede hand/ at hand skulde ick lenger formaa/ at holde den store Kaaft/ som hand haffde gjort der til/ Der hand haffde vdgiffuit Sold oc gaff uer/ mere end alle Konger saar hannem. Der saare bleff hand bedrøffuit / oc drog i Persen/ at bestarte Lander/ oc drage Pendinge sammen.

Och hand loed en Første bliffue i Lander/ som hed Lysias/ Hannem gjorde hand til Høffuigmand offuer det gantste Kongerige/ fra Euphrate / indtil Egypten / oc befalede hannem sin Søn den unge Antiochum/ den stund hand skulde self bliffue vden Lander. Oc hand loed haffdelen aff Stridsfolck/ oc Elephanterne bliffue hosi hannem/ oc gaff hannem befalning paa alle Sager. Oc saa om Judea oc Jerusalem/ at hand skulde sende der mere Folk bort/ at ødelegge de offuerbleffne Folk i Israel oc Jerusalem/ oc at dele Lander iblant Fremmede / oc sette Nedninge alleuegne der vdi.

J det

I det hundrede og siueende og fyrtiueende aar / drog Kongen vd aff sin stad Antiochia off / 147. Aar.
uer Euphraten hen op i de offuerste Land. Men Lysias vdualden nogle Førster / aff Kongens Ptolomeus.
venner / til Hoffuigmend / som vaare Ptolomeus Doymenis søn / Nicanor oc Gorgias. Och Nicanor.
hand fick dem fyrctie tusinde Aend til fod / oc siu tusinde til Hest / at de skulde drage gennem Gorgias.
der land Judea / oc ødelegge Jøderne / lige som Kongen haffde befaleet. Efter at de vaare nu
vddragne mer denne Dær / da leyrede de sig først hof Ammao paa den stette Aarek. Der kobb
mendene i landene trint omkring der høide / da komme de i Leyren / oc fødte mange Pendinge
mer sig / at de vilde købe Israels børn / at de skulde vere deris Tienere. Oc der drog mere strids
folck til dem aff Syria / oc aff andre Nedninge.

Judas.

Der Judas oc hans Bødre nu saae / at Forfølgelsen bleff større / och at Fienderne laae
hof Landemercker / oc fornumme / at Kongen haffde budet / at ødelegge al Juda / da vaare de
wforferdede / och forente sig saa / at de vilde redde deris Folck oc stride for de hellige. Der saare
samlede de deris Stridsfolck / at de skulde vere hof huer andre / och tage vare paa / naar mand
skulde offuerfalde Fienderne / oc at de skulde bede mer huer andre / om naade oc hielp aff Gud.

Jerusalem er
ode oc hellig
dommen
vanhellig.

Men paa den tid / vaar Jerusalem Gde / oc der bode ingen Bøgere mere / oc Helligdom
men vaar vanhelliget mer den Affgud / som vaar set der ind. Oc Nedninge haffde Slottet in
de / oc al herligheden vaar tagen bort fra Jacob / oc mand høide der huercken Piber eller harper

Der saare kom Folcket til sammen i Aushath / tuert offuer fra Jerusalem / Thi at Israel
skulde i fordom tid tilbede i Aushath. Paa denne Sted komme de och nu til sammen / fastede
der / oc fødte sig i Sette / stødte afte paa deris Hoffuit / oc sønder tressue deris Klæder. Oc de
bare Loufens Bøgere frem / huilcke Nedningene lode søge efter / at de vilde scriffue oc male de
ris Affguder der vdi. De fødte oc de presterlige Klæder der hen / den første Gøde och Tiende /
oc giorde i Nazareos / som skulde holde deris bestickede tid / oc de flagede dem oc robte op i him
melen / huort skulde wi føde dette hen: Thi at din helligdom er besmittet / dine Prester ere foria
gede / oc see alle Nedninge sette sig op mod oss / at de ville aldels ødelegge oss. Du vedst / huad
de haffue i sinde mod oss / huorledis kunde wi bliffue for dem / Vden du hielper oss / vor Gud.

Judas for
maner sit
Folck.

Der effter loed Judas kalde Folcket til sammen mer Basuner / och giorde it Stridsrege
mente / Hoffuigmend oc Stickemestere. Hand loed oc saa vdrøbe / at huilcke som
haffde Haff / ar bygge eller vilde gifte sig / eller haffde Vinbierge at plante / Eller vaare frey
actige / de maatte drage hjem igen / lige som at louen giffue saadanne hiemloff. Der effter
droge de frem / oc sloge oc saa deris Leyer hof Ammao / mod synden. Oc Judas formandede sit
Folck / oc sagde / Kuster eder oc verer wforferdede / at i ere i morgen beredde at stride mod disse
Nedninge / som tenece at ødelegge oss och vor Helligdom. Der er oss bedre / at wi omkomme i
strid / end at wi skulle see saadan tammer paa vor Folck oc Helligdom / Men huad som Gud
i Himmelen vil / der ske.

III.

C Gorgias tog fem tusinde til fod / oc tusinde aff de beste Rysfener / och drog
hemmelige om natten bort til Jøderis leyre / at hand vilde offuer falde dem
wforarendis / Och nogle aff dem som haffde ligget paa Slottet / at beuare Gorgias.
der / fødte hoben frem. Men Judas vaar sør oppe mer den beste Hob / at hand
vilde komme sør oc forraske Fienderne / oc slo dem / den stund de laae end atspidde her oc der.

Der Gorgias kom nu til Judas leyre / oc fant der ingen / da drog hand effter dem til Bier
gene / oc mente / de haffde verer flyde for hannem. Men Judas hastede / at hand skulde komme
aarte om morgenen paa den stette Aarek mer tre tusinde Aend / som haffde dog ingen harnst
vden alene deris Klæder oc Suerd.

Der de nu saae / at Fienderne vaare vel rustede mer harnst / oc haffde veldige Rysfener /
oc vaare rette Stridsmend / da sagde Judas til sine Folck / Freyter ick / for denne store Aang
foldighed / oc forferdis ick for deris Aact / Berencker huorledis vore Fedre bleffue frelse i der
rede Haff / der Pharaos Syndede sig effter dem mer en stor Dær. Lader oss robe til Himmelen /
saa bliffue H E R E T off oc naadig / oc tenece paa den Pact / som hand giorde mer vore
Fedre / Och hand skal vdrøbe Fiender saar vore øyen. Oc alle Nedninge skulde fornemme /
at Gud er den / som tager sig Israel til / hielper oc frelser.

Judas for
maner sit
Folck.
Exo. 14.

Der Nedningene nu saae / at Judas kom mod dem / da droge de oc aff Leyren / at giffue
sig mod Judam. Da loed Judas blæse Trometer / oc offuerfale Fienderne / Oc Nedningene
bleffue slagne paa slucten / at de flyde offuer den stette Aarek / oc de som vaare bag bleffue thiel
stungne / thi at Judas iagede effter dem / indtil Affaremoth oc til Edoms Aarek / mod Adod
oc Jamnia oc der bleffue ved tre tusinde Aend døde. Men der Judas vende tilbage igen / bød
hand sit Folck / oc sagde / I skulle ick tage roff / Thi at wi skulle end nu gøre it Slag. Gorgias
och hans hob er saare off blant Biergene / der saare bliffue i aarden / oc verer eder. Der effter /
naar som i haffue slaget Fienderne / Kunde i tryggelige tage roff oc vden fare.

Nedningene
bliffue slagne
paa sluct.

Der

Naccabernis

Gorgias.

Pfalm. 118.

Lysias for
samlar it suar
tal folck/ at odes
legge Jøderne
mer.

Jude & Na-
cabei Døn.
2. Reg. 17.

Lysias mis-
ter 1000.
Aend.

Nelligdom-
men bliffuer
renjet igen.

Alteret byg-
gis paa ny/ oc
hellige Kar be-
redes etc.
Exodi 20.

Offer begy-
dis igen.
148. aar.
Casleu.

(Casleu)
Erdens maa-
ner i Nouem-
ber.

Der Judas saa talede/da gaff en Hob sig frem paa Biergene. Oc Gorgias saa / at hans folck vaare slagne/oc Leyren opbrent/ Thi hand saa Røgen / der paa kunde hand mercke/ huad der vaar steet / Der til saae de Judam oc hans Stridsfolck rustede til Strid paa den sterte Aarek/ Der aff bleff Gorgias meger forferdet/ oc flyde til Hedningernis land. Saa vens de Judas til bage igen/ at røffue Leyren/ oc hand siet it stort Røff/ meger Guld/ Sølv/ Silke/ Purpur/ oc stort Gods. Der efter droge de hiem/ tækkede oc loffuede Gud mer Sang/ oc sagde/ Tæcker HERREN/ thi hand er god/ Oc hans Niskundhed varer euindelige. Paa denne dag siet Israel en heilig Seyer.

Aen de Hedninge som vndskyde/ komme til Lysia/ oc sagde hannem/ huorledis der giel dem. Der Lysias der hørde/ bleff hand saare bedrøffuit/ at der lyckedis icke/ som Kongen haff de befaler. Der saare forsamlede Lysias meger Stridsfolck igen/ i der efterfølgendis aar/ tryf sinds tiue tusinde Aend til fod/ oc fem tusinde Reysener/ til at vdslette Jøderne. Denne Aar drog ind i Idumea/ oc lerede sig hof Bethsura/ der hen kom oc Judas mer thi tusinde Aend.

Aen der hand saa/ at Fienderne haffde saa meger folck/ bad hand / oc sagde/ Loff vore dig/ du Israels Frelser/ du som haffuer slaget den store Kempe/ ved Dauids din Tieners haand. Oc du haffuer giffuit Hedningens gantske Aar i Jonathe Sauls Søn/ oc vdi hans Tieners hender. Jeg beder dig/ At du vilt oc giffue disse vore Fiender/ dit Folkis Israels hender/ at de kunde bliffue bestemmede mer deris maet oc Reysener. Giff dem it forferdet oc mistroffigt herte/ Sla dem ned mer deris Suerd / som dig elste / At alle stulle loffue oc prise dig/ som kende dit Taffn. Der efter offuerfalt hand dem. Oc Lysias miste ved fem tusinde Aend.

Aen der Lysias saa sine fly/ oc at Jøderne vaare vforferdede/ oc at de vaare beredde/ baade at leffue erlige eller ards erlige/ da drog hand ned til Antiochia/ at forsamle Stridsfolck igen/ oc drage end sterckere mod Jøderne.

Aen Judas oc hans Bysdte/ sagde/ Effterdi at vore Fiender ere fordræffne/ Da lader oss drage op/ oc rense Nelligdommen igen. Der saare komme alle Stridsfolkene til sammen / oc droge mer huer andre op paa Sions Bierg. Oc der de saae/ huorledis Nelligdommen vaar gde/ Alteret vanhelliget/ Portene opbrende / oc at Planen trint omkring vaar beuopen mer greff/ lige som en Skou eller Bierg/ oc at Presterne Herbere vaare forfaldne. Da sønder røffue de deris Kleder/ oc haffde it stort Klagemaal/ strødde alle paa deris hofuit / sulde ned paa deris ansiet/ oc blasde i Trommer/ oc robte op i Nimmelen. Oc Judas vdualde en Hob/ som skulde affuerie Fienderne paa Slaatter/ At de skulde icke falde vdi/ den stund hand loed rense Nelligdommen. Oc hand tog Prester der til/ som icke haffde besmitet sig / men vaare bleffne stadige i Lowen/ Dissere nsede Nelligdommen / oc bare Verslyggelsen oc de wtene stene boit paa en whellig sted.

Oc effterdi at Bendofferens Altere vaar vanhelliget / da hulde de Raad/ huorledis de skulde holde sig der mer. Oc de funde it gaar Raad/ som vaar/ At mand skulde byde der aldeltis ned/ at der skulde icke komme Foragelse aff/ effterdi at Hedningene haffde vanhelliget der/ Der saare bleff der aldeltis ned buidet. Oc de foruarede disse Stene paa Bierget hof Huser paa en besynderlig sted/ Indtil at der komme en Prophete/ som kunde giffue til kende / huad mand skulde gøre der mer. Saa toge de andre ny vohugne Stene/ som Lowen lærer / oc bygde it nye Altere/ lige som der der vaar før. Oc de bygde Nelligdommen igen/ oc Stolene/ oc Herbere til Presterne i Huser. Oc de lode gøre ny hellige Kar/ den gyldene Luusflage/ Røggelse Alteret/ oc Borden/ oc sørde deri Templen igen. Oc de gaffue Røggelse paa Alteret / oc rende Camperne op paa Luusflagen/ at de skulde luus i Templen. De lagde Bysd paa Borden/ oc hengte de Forhenger op/ oc beredde Templen aldeltis igen.

Oc paa den femte oc tiuende dag i den niende Aaanet/ som kaldis Casleu/ i der hundrede oc otte oc fyratiende aar/ slode de aarle op / oc offrede igen/ effter Lowen paa Bendofferens Altere. Der vaar der første Offer/ effter den tid / at Hedningene besmitrede Nelligdommen/ Oc dette Offer begyntis igen mer Sang / Piber/ Harper oc Cimler. Oc alle folcket salt ned paa Ansiet/ tilbade/ oc loffuede HERREN i Nimmelen / som haffde giffuit dem lycke oc Seyer/ Oc de hulde der ny Alteris Høytid/ otte dage / oc offrede Bendoffer oc Tacoffer der paa mer glæde. Oc de pydede Templen mer gyldene Krante oc Skolde / oc gjorde ny Porten oc Herbere. Oc der vaar megen stor glæde iblant folcket/ at den bestemmelse vaar tagen fra dem/ som Hedningene haffde lagd dem paa. Oc Judas oc hans Bysdte / oc alle Israels folck besluttere/ at mand skulde huert aar holde der ny Alteris Høytid/ fra den femte oc tiuende dag vdi den maanet Casleu/ otte dage omkring / mer glæde oc tæffsigelse.

Oc de bygde faste mure oc taarn omkring Nelligdommen paa Sions Bierg/ at Hedningene kunde icke indrage oc ødelegge Nelligdommen/ som tilform/ Oc Judas lagde Stridsfolck

folck der vdi/ at beuare Helligdommen. Hand befeste ocsaa Bethzura / at Folckel stulde Bethzura, haffue en Befestning inde/mod Idumea/vdi huilcket de kunde opholde dem oc verie sig.

V.

En der Hedningene der trint omkring hørde/at Alletret vaar opiet igen/oc Helligdommen renset/da fortædiedis de suarlige/oc roge sig faare at oprycke al Jacobs slect/ Oc de begynte at ihjelsla alle Jøder hosi deris Landemærcke. **A**en Judas drog ind i Idumea mod Esau bøn/oc offuerfalt dem i Arabath/der som de haffde belagd Israels bøn/oc slo mange Idumeer ihjel/ oc røffuede dem. **E**fterdi at Beans bøn/brugede ocsaa vtroffaff oc mord paa veyen / mod Israel/da tænkte Judas dem der oc effter/oc belagde oc opbrende dem/oc opbrende deris Slaar/met alle dem/som vaare der paa. Der effter drog hand mod Ammon/De vaare vel rustede/ oc haffde meger Stridsfolck/oc en Hoffuigmand som vaar Timotheus/Der saare gjorde Judas mange Slag met dem/oc fick Seyer/oc vant den Stad Jazer/met andre omliggende Byer/Der effter drog hand hjem igen til Judeam.

Der vaare oc Hedningene oppe i Galaad/mod Israel/deris Landemærcke / at vdslette dem. **A**en Folckel flyde paa der Slaar Datheman / oc sreffue til Judam oc hans Bisdre i Datheman. Saa maade/Alle Hedninge trint omkring haffue forsamlet sig mod oss/ at de ville øddegge oss Israel ruin/alle/Timotheus er deris Hoffuigmand/oc de ville storme vort Slaar/som vi flyde til. Der saare bede vi/ar du vilt komme oss til hielp/oc redde oss/thi vi ere saa / Oc Fienderne haffue dræbt mange/oc ihjelslager vdi Tubin/ved tusinde **A**end/oc bortfört deris Hustruer/bøn oc gods. Der mand læse dette breff/da komme der flere Bud aff Galilea / de sender refue deris rios fløder/oc flagede oc sagde / At Hedningene aff alle Stæder trint omkring vaare dragne igennem Galileam met maer/aff Ptolemais/Tyrus oc Sidon/oc at alle Galilea vaar fullt aff Fiender/som vilde øddegge Israel.

Der Judas oc Folckel derre hørde/hulde de Raad/huorledis de kunde hielpe deris Bisdre i denne nød. Oc Judas befalede sin Broder Simon / at hand stulde vdule sig en besynderlig Hob/oc drage ind i Galileam/ar redde der Bisdre/Saa vilde hand oc hans broder Jonathas/drage ind i Galaad. Oc hand gjorde Joseph Zacharie søn oc Azaria til Hoffuigmand/offuer det Folck som bleff hjemme / at beuare Judeam. Oc hand befalede dem / at de stulde regere Folckel/oc icke drage vdi at giffue sig mod Fienderne/si end hand komme igen.

Oc Simon drog til Galileam met try tusinde **A**end/Judas til Galaad met otte tusinde. Der Simon kom nu i Galileam/da holt hand mange Slag met Hedningene/oc vant Seyer/ Oc hand iagede dem ind til Ptolemais saar Porten/ar der omkomme ved try tusinde Hedninge/oc Simon røffuede dem. Der effter kom hand til sine Bisdre i Galilea/oc til Arabath / oc bad dem drage met sig til Judea met Hustruer oc Bøn / oc hand førde dem der hen met stor glæde.

Aen Judas Accabeus oc Jonathas hans broder/drage offuer Jordan hen i Becken/tre dagis Reyse. Da komme de i Nabatheer til dem/oc vndfinge dem ventlige / oc gaffue dem til kende/Huorledis der gick deris Bisdre i Galaad/oc at mange vaare førde sangne bort til Baraza/Bosor/Alima/Casbon / **A**Nagerth oc Carnain/huilcke der vaare idel store oc faste Stæder/At ocsaa mange laae sangne i andre Stæder vdi Galaad/Der saare beslurede de/At de vilde stray om morgenen/drage mod de samme faste Stæder oc bestorme dem. Oc Judas vende en dagis Reyse til bage/oc stormede den Stad Bosor / for de roge sig vare der saare/oc vant hannem/oc hand loed ihjelsinge alle **A**ndkøn der vdi/oc røffuede oc opbrende Stæderne.

Der effter reysde hand frem om natten til Slaatter / der som hans Bisdre vaare belagde. Oc i det samme hand kom did om morgenen/da saa hand der en mechtig stor hob Folck / vden tal/som bare Striger oc Vogne/oc begynte at storme / Oc der vaar it ynckeligt strigt i Staden/som skald op i Himmelen. Da formanede Judas sit Folck/ar de stulde stride for deris Bisdre/ar de kunde redde dem. Oc hand gjorde tre Hobe/oc salt bag paa dem i stormen / oc loed tromme/ Oc Folckel robre høyr oc bad til Gud. **A**en der Timothei Hær saa/ar Judas vaar bag 8000. Hedninge/da flyde de/oc bleffue suarlige slagne/ar der bleffue paa den dag otte tusinde døde aff dem. Der effter drog Judas til **A**aspha/stormede oc vant hannem/oc loed ihjelsla alle **A**ndkøn slagne. Der vdi/oc røffuede oc opbrende Staden. Der effter vant hand Casbon/**A**Nagerth/ Bosor/oc andre Stæder i Galaad.

Aen Timotheus førde en stor Hær til sammen igen/oc leyrede sig mod Raphon paa hin side Becken. Da sticte Judas Speydere bort/oc loed besee/huor stiercke. Fienderne vaare/oc huor

Beans bøn.

Ammon.

Timotheus.

Jazer.

Tubin.

Simon.

3000. Hedninge bliffue slagne etc.

Judas Accabeus.

Nabatheer.

8000. Hedninge bliffue slagne.

Stæder vdi i Galaad.

Raphon.

Maccabeernis

huor de laae. De sagde hannem igen / at der vaare en meget stor Mangfoldighed / aff alle Hedningerrint omkring / Oc at de haffde Stridsfolck haff sig aff Arabia / huilcke de skulde giffue Sold / Oc at Hæren haffde leyeret sig paa hin side Becken / oc vaare rustede til Strid. Derfaare drog Judas vd mod dem. Oc Timotheus sagde til sine / Naar som Judas kommer til Becken / oc er saa dristig / at hand taar drage hid offuer / Da kunde wi icke staa hannem emod / men hand slar off. Men der som hand freyter sig / oc taar icke hid offuer Becken / Da ville wi offuer Vander / oc falde mod hannem oc sla hannem.

De vinde oc
forstyrre Carna-
um.

Der Judas kom nu til Becken / da sticte hand Priesterne haff Vander / oc bød dem / At de skulde driffue alt Folck et hen offuer / at de skulde hielpe at sla Fienderne / oc ingen skulde bliffue til bage. Der nu Judas oc hans Hær komme saa først offuer Vander / da flyde Fienderne / oc lode deris Verie falde / oc komme i en Tempel vdi den Stad Carnaim. Men Judas siet Staden / oc opbriende Tempelen / oc alle som der vaare vdi / Oc Carnaim bleff forstyret / oc de kunde icke besterme sig for Juda.

Ephron.

Der efter loed Judas alt Israels Folck / som vaare i Galaad / smaa oc store / Quinder oc børn / komme tilsammen / at de skulde drage til Judeam met hannem. Oc paa veyen komme de til Ephron en stor fast Stad / som laa paa den alfære Vey / huilcken mand skulde igennem / oc kunde icke drage omkring. Nu vilde de Folck i Ephron icke lade Judam igennem / Men de hulde sig i Staden / oc lucte Portene til. Da sende Judas til dem / sagde dem fred til / oc bad venlige / at mand vilde lade dem igennem / Thi dem skulde ingen stæde se aff hans Folck / Hand begerede intet andet / end aleniste at drage igennem / Men de aff Ephron vilde icke lade dem ind.

Ephron vin-
dis / røffuis oc
forstyrt.

Da loed Judas vdiobe offuer den gantse Hær / at Stridsfolcket skulde gøre Aarden / oc løbe til Stroom / huer Hob paa sin sted. Saa stormede de til Staden den gantse dag / oc den gantse nat / oc finge hannem. Oc Judas loed ihjelslinge alle Manden der vdi / røffuede oc forstyrede hannem / Oc hand drog igennem / offuer de døde Legeme. Oc de komme offuer Jordaan paa den sterte Aarsel. Oc Judas drefte Folcket frem / som røffuede til bage / oc røffuede dem paa den gantse Reyse / indtil hand førde dem ind i Judea land. Da drog de op paa Sions Bierg / oc offrede Bændoffer / At Gud haffde giffuit dem Seyer / oc før dem hjem igen met glæde.

Jamnia / Jo-
seph oc Azaria /
bliffue slagne
aff Gorgias.
2000. bliffue
slagne aff Is-
rael.

Men den stund Judas oc Jonathas vaare i Galaad / oc Simon deris Broder saar Ptolemais / Oc Joseph Zacharie søn oc Azaria / Høffuermænd / hørde aff deris Seyer oc store gæ-
ninger / da sagde de / Wi ville oc legge ære ind / oc offuerfalde Hedningene rint omkring oss. Oc de bøde deris Stridsfolck / at de skulde vere rede / oc de drog mod Jamnia. Da drog Gorgias vd mod dem met sin Hær / oc slo Joseph oc Azariam paa flucten / oc iagde dem ind i Juda land / Oc Israel miste den dag meget Folck / som vaare / ved thu tusinde. Men. Fordi / at de lydde icke Jude oc hans Broders befaling / oc toge sig saare aff deris egen dristighed / at opia-
ge Priss / Effterdi de vaare dog icke de Folck / huilcke Gud haffde giffuit / at Israel skulde hiel-
pis forme delst dem. Men Judas oc hans Brodre bleffue meget ærede haff al Israel / oc haff alle Hedninge / Oc huor som mand neffnde dem / da bleffue de prisede.

Hebron ind-
tagis.

Oc Judas drog vd met sine Brodre mod Esaus børn / mod Synden / oc siet Hebron oc de Byer der omkring / oc opbriende deris Aare oc Taarn. Oc hand vende til bage ind i Hedningens land / til Samaria / Der omkomme mange Priester / huilcke der oc saa vaare for drif-
ge / oc gaffue sig mod Fienderne vden Raad oc befaling. Der efter drog Judas mod Asdod i Hedningens land / oc ned slo Affguderns Altære / oc opbriende Affguderne / oc røffuede Sta-
derne / oc kom hjem igen til Juda land.

Antiochus.
Elimais.

Antiochus
vdrætter intet
saar Elimais.
Babylon.

VI.

En der Kong Antiochus reysde offuen i Kongeriget hid oc did / Da hørde hand aff den naffnfyndige Stad Elimais i Persia / at der vaare meget Solf / Guld / oc stor Rigdom / Oc at der vaare meget gods i Tempelen / oc de grydene Klæder / Hærst oc Skiolde / som Alexander Philippi søn / Kongen aff Macedonia / haffde giffuit did. Derfaare kom Antiochus saar Staden / at indtage oc røffue hannem / Men de vdi Staden vaare atvarede / Der saare vaare de rede til at verie sig. Oc Antiochus kunde der intet bestaffe / men maatte drage der fra igen / oc hand vende sig om til Babylon met stor gremmelse.

Da kom der Bud til hannem / at hans Hær / som hand haffde sent til Juda land / vaare slagen / oc at Lysias nøddis til at fly / Oc at Jøderne haffde vunder meget stort gods oc mange Vaaben i hans Leyer / met huilcke de haffde siden rustet sig bedie / oc vaare bleffue meertige / Oc at de haffde bortkast Verstyggelsen aff Tempelen i Jerusalem / oc beuaret Delligdommen igen met faste Aare / lige som tilform / oc der til met besæstet Berthura.

Der Antiochus der hørde / forferdedis hand saare / och bleff meget bedrøffuit / lagde sig ned / oc bleff siug aff sorge / at hans Opsæt lyckedis icke / oc hand bleff lenge i samme Stad / Thi at hans drøffuelse bleff io lenger io større / oc gjorde hannem saa skæbelig / at hand saa / at hand skulde dø.

Antiochus
bliffuer siug aff
sorge oc dørder
aff. 22.

Der saare kallede hand sine Venner til sig / och sagde til dem / Jeg kand ingen Søffu saa mere / for stor drøffuelse oc herte sorg / som ieg haffuer. Ah huorledis haffuer der saa aldelis foruene sig mer mig / Saa lenge som ieg haffuer regeret / haffde ieg glæde och Seyer / och ieg haffuer oc saa veret kær och vdi stor verdighed hoss mine. Men nu er ieg saa hiettelige bedrøffuit / Oc ieg tencker paa det Onde / Som ieg gjorde i Jerusalem / Der ieg gjorde alle guld kær oc sølff kær bort aff Tempelen / och loed ihuellsa wstyldige Folk i Judea. Der saare tillaff mig nu al denne wlycke / oc ieg maa dø vdi it fremmet Land / aff denne bedrøffuelse. Oc hand kallede til sig Philippum / en aff sine venner / hannem sticte hand til Hoffuizmand offuer der gantse kongerige / oc gaff hannem Krunen / Raaben oc Ringen / och hand befalede hannem at opsøde sin Søn den unge Antiochum / oc at sette hannem ind i Kongeriget. Der effter døde Antiochus i den samme Stad / i det hundrede niende oc syretiuende aar.

Philippus.

Der nu Lysias hørde / at Kongen vaar død / da gjorde hand den unge Antiochum / den Edele Antiochis søn / til Konge / hues Tuctemstere hand haffde veret / och kallede hannem Eupator.

Antiochus
Eupator settis
til Konge aff Lysias / i sin Faders sted.

Nu gjorde Nedningene / som end nu haffde Slaatter inde paa Sion / Israels folk stor skade i Helligdommen / Thi at de haffde en god Befestning. Der saare tog Judas sig saare / at belegge dem / at hand kunde i saa maade ødelegge dem. Oc Folket kom til sammen / i det hundrede oc halffredesindz tiuende aar / oc førde der saare allehaande Krigis redskaff och Skud. Och der kommen nogle Nedninge aff Slaatter / at de vilde drage til Kongen / at søge hielp. Til dem gaffue mange sig som vaare affaldne fra Israel / de droge mer dem til Kongen / och sagde / Nui vilst du icke straffe / oc heffne vore Bisdie? Thi wi vilde veret din Fader vnderdanige oc veret hans Bud lydige / da sale vort Folk aff fra oss / oc huor de kunde gribe nogen aff vore / da sloge de hannem ihjel / och delde vor Aff iblant sig / och de plagede icke aleniste oss / men de bedrøffue saadant offuer der gantse Land. Oc nu belegge de Slaatter i Jerusalem oc ville indtage det / oc de haffue befæstet Helligdommen oc Bethzura / Der som du icke skynder dig / at formene dem det / da bliffue de sterckere oc gøre mere skade / och du skal icke mere kunde ruinge dem.

150. aar.

Der Kongen dette hørde / bleff hand suarlige vied / oc loed sammen kalde sine Førster oc Hoffuizmand offuer Fodfolcket / oc offuer Rysenere / och hand anammede fremmet Folk aff Berne / oc samlede til hobe hundrede tusinde Mennd til fod / tiue tusinde til Hest / oc rolff och tiue Elephanter / som vaare opuande til Strid. Denne Hær drog igennem Idumea / oc der de kom til Landet / belagde de Bethzura / Och gjorde der saare allehonde Stridsredskaff til Storm. Men Jøderne fulde vd / oc opbrende deris Gerning / oc stridde mandelige.

Antiochus
forfamler en stor
hob til fod och
hest mod Jøderne.

Bethzura
bliffuer belagd.
Bethzachara.

Oc Judas drog ned fra Sions Slaar / oc kom mer sin Hær til Bethzachara / mod Kongens leyer. Da vaar Kongen aarle oppe om morgenen / saare dag / och førde sin Hær paa veyn saar Bethzachara / oc loed gøre Slagaarden / oc tromete / oc bestencke Elephanterne mer rød Vin oc aVorbere oeff at de skulde søge frem oc bliffue grumme. Oc hand delde Elephanterne iblant Hobene saa / at der bleffue io sticte til huer Elephant / tusinde Mennd til fod / vdi Jernhielme oc harnis / oc fem hundrede Heste / disse toge saa vare paa Elephanterne / at de icke vigede fra dem / och huor som mand vende Elephanterne hen / der skulde de och hen. Och huer Elephant bar / it Taarn aff træ / der vdi vaare io rolff oc tiue Stridsmand / och den Blaamand / som regerede samme Elephant. De offuerbleffne Rysenere sticte hand paa baade sider / at beuare Fodfolcket / at de skulde icke skillies fra huer andre.

Oc der Solen gick op / oc skinde paa de gyldene Skiolde / da skinde der gantse Dieg der aff / lige som der haffde veret klarild. Oc Kongens Hær drog en del paa Bierger / en del nedre paa den flette Aaret i god Aarden oc forsynlige. Ochuo som dem hørde / de forferdedis for den grufulgeluud / oc store Angfoldighed oc bulder / som de gjorde mer Harnis oc iern / Thi at der vaar offuermaade meget oc vel rustet folk. Oc Judas drog och mod dem i sin Aarden / at verie sig / oc slo sey hundrede ihjel aff Kongens Hær.

Eleasar.

Oc en hed Eleasar / Saura søn / gaff act paa it Elephant / som vaar hørre oc bedre rustet / end de andre / och hand tencke at Kongen haffde veret der paa / Oc hand voffuede sig / at hand vilde redder Israels Folk / oc bekommet it euige naffn. Hand løb frem mer stor dristighed / trengde sig igennem Fienderne / oc slo mange ihjel aff dem / paa baade sider / och hand gaff sig vnder den Elephant / oc slædt den / saa at Elephanten fælt ned paahannem / oc døde / oc slo oc saa hannem ihjel. Men effterdi at Jøderne saae / at Kongens Hær haffde saa stor Aact / da

aaa vigede

Maccabeernis

vigede de aff til side/oc forlode Fienderne paa denne tid fra sig. Der saare drog Kongens Hær frem til Jerusalem/oc kom i Judea.

Bethzura tagis ind/oc besættis aff Kongen.
Nelligdom men beleggis aff Kongen.
 Men de paa Bethzura kunde icke lenger bliffue der vdi for Hunger styld/Thi der vaare det siuende aar/i huilcket mand skulde lade a Dærkerne huile/oc de finge Leyde aff Kongen/ar de maatte gaa tryggelige vd. Da tog Kongen Bethzura ind/oc lagde Stridsfolck der vdi/ar beuare denne Befestning. Oc hand drog frem mod Sion/oc belagde Nelligdommen en long tid/oc oprette allehonde Skud der emod. Men Israels folck i Nelligdommen verede sig mange dage/oc bugede oc saa Skud oc Stridsredskaff mod Fienderne. Men de haffde icke heller ar æde/for di ar der vaare det siuende aar/oc de fremmede Jøder/som vaare indfærdte aff Nedningernis Land i Judeam for tryghed styld/de haffde foræret alt deris Forraad/oc de Nellige bleffue meger saa/thi ar de døde aff Hunger/der saare noddis de til ar drage fra huer andie/oc dele sig i andie Stræder.

Lysias.
Philippus.
Supra 6.
 Diffimellem fornam Lysias/ar Philippus/huילken Kongens Fader Antiochus haffde befalet/den stund hand end leffde den unge Konge oc Riger/vaar igen kommen aff Persen oc Menen/met der Stridsfolck/som Kongen haffde for der hen/oc ar Philippus tog sig Regementet til/der saare haffde hand arfare aff Judea til Kongeriget igen/oc hand sagde til Kongen oc til Hoffuimendene/Wi lide her nūd/oc haffue intet ar æde/oc miste meger folck/oc denne Sted er meger fast/oc vi haffue dog nytrelige Sager ar handle hiemme/ar wi kunde beholde fred i Kongeriget. Lader oss gøre fred mer derte folck/oc til side/Ar de beholde deris Low/lige som til forn/Thi ar de ere vrede oc stride aleniste der saare/ar wi ville bortage deris Low. Denne mening behagede Kongen oc Føsterne vel.

Philippus gis sig til Kong.
 Oc Kongen sticte Bud til dem/ar gøre fred mer dem/Men der de komme vd aff deris Befestning/da drog Kongen der ind. Oc der hand saa/ar der vaare saa fast/da holt hand icke sin Eed/men bød ar sla muren ned igen trint omkring. Der efter drog hand hasteligen bort til Antiochia/Da fornam hand ar Philippus haffde der gjort sig til Konge/Saa stridde hand mod hannem/oc tog Straden ind igen.

VII.

Demetrius.

Antiochus oc Lysias bliffue fangne aff Stridsfolcker oc slagne ihjel.

Alcimus.
Judas beklaagis faar Demetrius.

Bacchides.

Alcimus bliffuer gjort til den ypperste Prest aff d. Demetrio.

Alcimus handler som en fortuult skalk.
 Psalmo. 79.

Bacchides.
Bethzecha.
Alcimi fisanzer oc Tyranni.

Der hundrede oc it oc halffrediesinde tiuende aar/kom Demetrius Seleuci sin fra Rom igen i sit Kongerige/oc tog en Stad ind hof Nassuit mer liden folck/oc regerede der som en Konge. Oc der hand kom ind i Hoffuistaden Antiochia/da grebe Stridsfolcker Antiochum oc Lysiam/ar de vilde antuorde Demetrio dem. Men der der bleff giffuit Demetrio til kende/da bød hand/ar mand skulde icke la de dem komme faar hans øyen/der saare slo Stridsfolcker dem ihjel.

Der Demetrius haffdenu Riger inde/da komme der mange Ugudelige oc Affaldne folck aff Israel til hannem/oc Alcimus vaare den ypperste iblant dem/huילken der vilde gerne veret den ypperste Prest. Disse forslagede Judam oc deris eget folck/oc sagde/Judas oc hans Brodre haffue dræbet/eller oc foriaget alle dem aff vort Land/som vilde vere dig lydige. Der saare sent nogen der hen/som du betror/oc lad besee/huiledis de haffue forderffuit oss/oc Kongens land/oc lad straffe dem oc alle deris Tilhengere.

Der saare gjorde Kongen Bacchides sin Ven/som vaare veldig i Riger/huילken Kongen betrode meger/til Hoffuigmand offuer alle Lander paa denne side Euphrates/oc sticte med hannem den affaldne Alcimum/huילken hand haffde gjort til den ypperste Prest/oc befalede hannem ar straffe Israels folck. Oc de droge ind i Judaland mer en stor Hær/oc sende Bud til Judam oc hans Brodre/ar handle om fred/oc de lode/som de vilde holde fred mer dem/men de/oc forde en stor Hær mer sig.

Men der komme mange Prester til Alcimus oc Bacchides/oc mange aff de Fromme i Israel/de forsaac sig gaar til Alcimus/oc begere fred/oc sagde/Alcimus er en Prest aff Arons slekt/hand beuise oss ingen vtrostskaff. Oc Alcimus sagde dem fred til/oc gjorde en Eed/Wi vilde icke gøre eder oc eders Venner ont. Der de saa trode hannem/Da lod hand gribe tryfindes tiue aff dem/oc sla dem alle ihjel paa en dag/lige som Scriffen siger/De haffue giffuit Diu dine Nelligens Egd/De haffue vdsyrt Blod trint omkring Jerusalem/lige som vand/oc der vaare ingen som dem iordede. Der saare kom der en meger stor forferdelse oc redsel iblant folcker/som beklagde/ar der vaare huercken tro eller loffue i Alcimo/Thi hand holt icke sin Eed.

Oc Bacchides drog bort fra Jerusalem/oc belagde Bethzecha/Der hand sende vd och loed gribe mange/som til forn haffde giffuit sig til hannem/oc flyde fra hannem igen for hans vtrostskaff/styld/oc hand loed dræbe mange aff dem/oc kaste dem i en stor Graff. Der efter befalede Bacchides Alcimo lander/oc forlod Stridsfolcker hof hannem/oc hand drog til Kongen

enigen. Och Alcimus tog sig faare at bliffue ypperste Priefter met mact/och hand drog til sig alle Affaldne i Ifrael/ oc kom Juda land vnder sig met vold/ oc plagede Ifraels folck faare hart.

Der nu Judas saa/ at Alcimus oc de Affaldne fra Ifrael gjorde megen stor skade i Ifrael/ da drog hand atter omkring igennem alt Juda land/ oc straffede de Affaldne/ oc formentre dem

ar de torde icke mere saa drage hvid oc did i Landet. *Judas straffer de Affaldne.*
 Men der Alcimus saa/ at Judas och hans Folck vaare veldig igen/ oc at hand kunde icke
 faa dem inod/ da drog hand til Kongen igen/ oc klagede hart paa dem. Der faare sende Kongen
 Nicanor en mechtig Første der hen som var Ifraels Folck suarlige vred/ och bød hannem/
 at Gdelegge alt Ifraels folck. *Alcimus besklager Judam faar Demetrio suarliger end tilforn.*

Och Nicanor drog met en stor Hær til Jerusalem/ oc sende Bud til Judam och hans Bøder
 dre met suig/ huilcke der skulde sticke sig/ lige som hand vilde holde Fred met dem/ oc sige/ Wi
 ville holde fred met huer andre/ ieg oc i/ oc ieg vil komme fredsamme lige met liden Folk/ at ieg
 fand tale met dig. Saa kom Nicanor til Judam/ oc de vndfinge huer andre oc taledede fredsamme
 melige tilsammen/ men der vaare beskiller/ at mand skulde der gribe Judam. Derte kund gjorde
 speyere Jud/ At Nicanor vaare der faare kommen til hannem/ at hand vilde fange hannem
 met denne besuigelse/ der faare tog hand sig vaare for hannem/ och vilde icke mere komme til
 hannem.

Och der Nicanor merckte/ at hans opset vaare bleffuen obenbare/ drog hand mod Judam/
 oc gjorde it Slag met hannem hof Caphar Salama. Da miste Nicanor fem tusinde Mand/
 de hans Hær nøddis til at fly op paa Dauides slaar. Der efter kom Nicanor oc til Helligdom
 men paa Sions berg/ oc Priefterne oc de Eldste ginge vd/ at anamine hannem fredsamme
 ge/ oc at lade hannem see/ ar de gjorde store Offer for Kongen. Men Nicanor bespaartede dem
 mer deris Guderienst/ oc lastede oc vanhelligede Offerne/ Oc soer en Eed/ och sagde/ Der
 som i icke antvorde mig Judam och hans Hær i min Naand/ Da vil ieg opbrende derte Huse/
 strag ieg kommer lyckfælige hvid igen/ Oc hand drog bort met stor grumhed. *Nicanor miste fem tusinde Mand.*

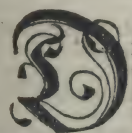
Men Priefterne ginge ind/ oc stod faar Alteret i Tempelen oc græde/ oc sagde/ Ah HERR
 RE/ effert i ar du vdualde derte Huse/ at mand skal der paafalde dig/ oc predickte om dig/ Da
 beder vi/ at du vil bruge heffn mod denne Nicanor och hans Hær/ Oc tenckte der paa/ ar de haff
 ue bespaartet din Helligdom oc dig/ oc ar du vil foriage oc vdslette dem aff Landet. *Nicanor suer ar hand vil opbrende Tempelen*

Och Nicanor drog bort fra Jerusalem/ oc lerede sig hof Bethhoron/ Da kom end en Hær
 aff Syria til hannem/ at hielp hannem. Men Judas lerede sig mod hannem hof Adasar
 mer tre tusinde Mand/ oc bad til Gud/ oc sagde saa. HERR Gud/ Der Kong Senna
 cheriba bud spaartede dig/ da vdsende du en Engel hand ihjelslo/ hundrede oc fem oc frefinde
 tiue tusinde Mand. Sla lige saa idag disse vore Fiender faar vore øyen/ oc dem denne Nica
 nor effert sin store Afgjerning/ at andre Folk kunde kende/ at du haffuer straffer hannem der
 faare/ at hand bespaartede din Helligdom. *Judas bøn. 4 Reg. 19.*

Och paa den trettende dag i den maanet Adar/ gjorde de it Slag met huer andre/ oc Nica
 nor bleff slagen met der allerførste. Och der hans Hær der saa/ da kaste de deris Vaaben fra sig oc
 flyde. Men Judas iagede efter dem en Dagreyse fra Adasar ind til Gaza/ oc loed tromete/ at
 Folcket aff alle Byer erint omkring paa Landet skulde løbe vd til hannem/ oc hielp ar sla siens
 derne/ oc de komme til Judam oc hulde sig til hannem igen. Saa bleff Nicanors Hær slagen/
 oc der vndkom ingen. Oc Judas ræffuede dem/ oc førde Røffuit bort met sig.

Och hand loed hugge Hoffuedet aff Nicanor/ och den høre haand/ som hand vdracte til
 Eden/ der hand bespaartede/ oc truede Helligdommen/ och hand loed føre baade Hoffuedet oc
 Naanden met sig/ oc ophenge i Jerusalem. Da bleffue Folckene meger glade igen/ och hulde
 denne Dag hellig met stor glæde. Och de sticckede/ at mand skulde huert aar holde denne dag
 hellig/ som er/ den trettende dag i den maanet Adar. Saa bleff der fred igen i Juda Land en
 flacker tid. *(Adar) Februarius.*

VIII.

hørde Judas om de Romere/ At de vaare meger mechtige/ och toge gerne
 fremmede Folk i besermelse/ som søgte hielp hof dem/ oc at de hulde tro oc
 loffue. Thi at hand hørde/ huor erlige Gerninger de haffde gjort mod Gala
 los/ huilcke de haffde tuinger oc gjort sig vnderdanige. Och huilcken stor Krig
 de haffde ført vdi Hispania/ oc indrager Hierguercket/ der som mand græss
 uet guld oc sølf/ oc ar de haffde vundet mange Land langt fra Rom met stor fornøstighed
 oc aluolighed/ oc behulde dem. Oc ar de haffde ihjelslager oc fordreffuit/ mange veldige Kon
 a a a ij ger *De Romeris mact oc gode Regemente.*

Maccabeernis

ger/som droge i deris Land met mact/oc fædde deris Kongerige vnder sig. Oc at de hæffde nye lige offueruunder/Philippum/Kongen aff Rithim/oc siden hans søn Persen.

Ocsaa om den store Antiocho Kongen aff Asia/som vaar dragen mod de Romere/ met hundrede oc tiue Elephanteer/met mange Keyser oc Vogne/ Men de Romere sloge hans Hær/oc tuingde hannem/athand nøddis til at bede om Fred. Oc de lagde hannem oc hans Arffuinge effter hannem/en stor skat paa/som de skulde huer aar giffue de Romere/ Der til met maatte hand sende de Romere Gisel.

Danie. 11.

De toge ocsaa Jonien/Asien oc Lydien/de ædleste Land/ fra hannem/ oc gaffue Kong Eumeni dem. De Greker sette sig oc mod dem met stor Mact/ Men de sende en Hoffuigmand mod Grekerne/hand slo dem/oc tog Lander ind/oc loed nedslaa muren i Stadterne/at de nøddis til at holde fred oc vere lydige. Saadan aluorlighed beuiste de mod alle deris Fiender/at de tuingde dem alle/som sette sig mod dem.

Raader i Rom.

Men met deris Venner oc Tilhengere/hulde de god Fred/oc de hulde loffue/oc vaare mettige/oc mand fryede dem i alle Land. Nuem de hulpe/hand bleff beskermet oc beholden hoff sit Kongerige/Men hullecken de vilde straffe/hand bleff fordeffuen fra Land oc Folk/Oc de bleffue meget mettige. Oc der vaar saadan Dygd hoff dem/ at der giorde ingen sig til Konge aff dem/Der vaar icke heller nogen Konge/ vden Raader/ som vaare try hundrede oc tiue Mænd/de regerede vel. Oc mand vdualde huer aar en Hoffuigmand/som skulde hæffue befalning i alle deris Land/ Hannem skulde de alle vere lydige/oc der vaar ingen hofferdig hed/ Had ey heller wsfandrectighed hoff dem.

Judas sende Eupoleum oc Jafonem til Rom/ at gøre et forbund met de Romere.

Oc Judas vdualde Eupoleum/Johannis søn/Jacobs søns/oc Jafon/Eleazars søn/ At Israels Kongerige skulde icke vndertryckis aff Grekerne. Disse droge til Rom en long vey/ oc komme faar Raader/ oc sagde saa/ Judas Maccabeus/ oc hans Brodre/ oc der Jødiske Folk hæffue sent off til eder/at gøre Fred oc et forbund met eder/ at i ville tage off i Bæster mælse/som Venner oc Tilhengere. Der behægede de Rommere/Oc de loede scriffue dette forbund paa Messing Taffler/ hullecke de sende til Jerusalem/ til en Almindelse paa den Fred oc forbund som giort vaar/oc lydde saa.

Forbund som giordis mellem de Romere oc Jøderne.

Gud giffue de Romere oc Jøderne lycke oc Fred til Land oc til Vand/ oc beskerme dem fra Krig oc Fiender euindelige. Men der som de Romere skulde gøre Strid i Rom/ eller i deris Land/oc der som de hæffue at biude offue/ Da skulle Jøderne trolige hielpe de Romere/ effter som at der gøris behoff/oc de skulle icke sticke Mød/ Vaaben/Pendinge/ Skib oc anden ting/til de Romers Fiender. Dette begære de Romere aff Jøderne/ Oc Jøderne skulle trolige holde disse stycker/vden al argelyst oc forhindelse. Oc der emod/ om saa er at Jøderne skulle gøre Krig/da skulle de Romere trolige hielpe dem/effter som at der gøris behoff/oc de skulle icke sticke Jøderne. Der Mød/ Vaaben/Pendinge/ Skib eller anden ting til/ Der sig de Romere til/ oc ville holde dette forbund trolige oc vden bedragelse. Saa bleff der giort forbund mellem de Romere oc Jøderne.

De Romere scriffue til Demetrium.

Men der som enten denne Part eller den anden betencke sig at ville sette flere stycker der til/eller at foruende noget oc tage der fra/der skal huer Part hæffue mact til. Oc huad som de sette der til/eller tage der fra/der skal altsammen holdis stedse oc fastelige.

Oc at Kong Demetrius bruger vold mod Jøderne/der om hæffue wi sceffuit hannem saa til/Huor saare plager du vore Venner oc Tilhengere/ Der som de klage ydermere paa dig/ Da vilde wi beskerme dem/oc giffue off mod dig til Land oc Vand.

IX.

Bacchides. Alcimus. Galgala.

152. aar.

Diffimellem der Demetrius fornam/ at Nicanor vaar ihjelslagen oc omkommen met sin Hær/da sende hand atter disse tho til Judeam igen/ Bacchidem oc Alcimum/oc met dem sit beste Stridsfolk/ som pleyde at staa i Striden paa den høyre side. Disse droge til Galgala/ oc belagde oc indroge Mafloth i Arbela/ oc dræbte der meget Folk.

Der effter i det hundrede oc thu oc halffredies inda tiuende aar/iden første maaned/droge de til Jerusalem/oc der fra til Berea/ met tiue tusinde Mænd til fod/ oc thu tusinde til Hest. Oc Judas levede sig hoff Lausa met try tusinde Mænd. Men der hans Folk saae/ at Fienderne hæffde saadan stor Mact/da forferdedis de/oc flyde bort/ At der bleffue icke flere hoff Judam/end orte hundrede Mænd.

Der Judas saa/ at hans Hær bleff icke tilsammen/ oc Fienderne trengde dog paa hannem/dableff hannem bange. Oc der hand saa/ at hand hæffde icke rum til at træffe sit Folk/ oc at gøre dem tilsammen igen/da sagde hand i denne angest/til dem som vaare igen/ Op/ oc ladet

lader off forfølge/om wi kunde giffue off mod Fienderne/oc sla dem. Men de vilde icke/oc formenten hannem/ oc sagde/Det er icke mueligt/ar wi kunde beskaffe noget/ Men lader off vige paa denne tid/oc drage bort igen/oc samle vore Brødre tilfammen igen/ som ere løbne fra oss/ Saa vilde wi drage til bage igen mod Fienderne/oc offuerfalde dem/ Paa denne tid ere wi for meget saa. Men Judas sagde/Det vere longer fra/ ar wi skulde fly/ Er vor tid kommen/ Da vilde wi mandelige ds/for vore Brødre skyld/oc icke lade vor ære bliffue bestemmet.

De Fienderne vaare oppe/oc gjorde deris Jarden saa/ Skytterne vaare fremmest/oc de beste Stridsmænd stode faare i spitzen. Reyserne vore delde i tho hobe/ en paa huer side/ Høffuitemanden Bacchides vaar paa den høyre side/ Men denne sticckelse droge de frem/ met stor strig/oc trommerede. Da loed Judas oc saa trommete/ oc drog mod dem/ oc de gjorde it Slag fra morgenen indtil afftinen/ saa at Jorden beffuede aff stor bulder.

Der Judas nu saa/ at Bacchides vaar self/ paa den høyre side/ met den største mact/ Da falt hand der til/ hand oc de andre/ som voffuede deris Liff/ oc forferdede dem/ Oc de sloge den samme hob paa fluct/ som vaar paa den høyre side/ oc iagede effter dem/ indtil der Bierg hof Afhod. Men der de paa den venstre/ saa/ at Judas iagede effter dem/ da skyndede de sig oc effter Judam. Da nøddis Judas til ar vende sig mod dem/ oc hand verede sig lenge/ oc der stede it hørt Slag/ saa at der bleffue mange saargjorde oc omkomme paa baade sider/ Indtil at Judas oc saa paa der siste bleff slagen/ Da flyde de/ som vaare igen. Oc Jonathas oc Simon toge deris broders Jude Legeme/ oc begroffue hannem i hans Fedris graff. Oc alt Israels Folk forgede long tid for Juda/ oc begræde hannem suartlige/ oc sagde/ Ah at Kerpen er slagen/ som bestemede oc frelse Israel.

Denne er Historien om Juda/ Men hand gjorde end ellers mange flere store Gerninger/ som icke ere alle befæffue for deris mangfoldighed skyld.

Effter Juda død/ bleffue de wgudelige oc affaldne Folk veldige igen i alt Israels land. Oc der vaar paa denne tid stor hunger i Landet/ ar alt Folket gaff sig vnder Bacchides. Da vdualede Bacchides wgudelige/ Men/ dem gjorde hand til Befalnings mænd/ oc hand loed alleuegne søge effter Jude tilhengere oc Venner/ oc føre dem saar sig/ ar hand kunde beffue sig paa dem/ oc bruge sin forredelighed mod dem. Oc der vaar saadan bedrøffuelse oc tæmmer i Israel/ hoes lige icke haffde veret/ siden den tid/ ar mand haffde ingen Prophete.

Der faare komme Jude tilhengere til sammen/ oc sagde til Jonathas/ Effter din broders Jude død/ haffue wi ingen mere hans lige/ som off land bestemte mod vore Fiender oc Bacchidem/ som off forfølge. Der faare vduelic wi dig i hans sted/ til en første oc Høffuitemand/ ar føre denne Krig. Saa bleff Jonathas deris første/ oc regerede i sin Broders sted. Der Bacchides fiek der at vide/ da loed hand søge effter hannem/ ar hand vilde dræbe hannem. Men der Jonathas oc Simon hans broder der merckte/ da flyde de/ oc alle som vaare hof dem/ til den Diet Thecoe/ oc sloge en Leyer hof den Sp Aspar. Der fornam Bacchides/ oc hand gjorde sig rede/ oc drog mod dem.

Iu haffde Jonathas sent sin Broder Johannem som vaar en Høffuitemand/ til sine Venner de Nabatheer/ ar bede dem/ ar de vilde tage oc beuare deris bostaff oc gods i deris siad. Men Jambri bøn droge vd aff Nadaba/ oc offuerfulde Johannem oc grebe hannem/ oc tog alt det som hand forde mer sig/ oc forde der i deris Stad.

Der effter bleff der Jonathe oc Simon forlynder/ Ar Jambri bøn redde it stor Byrllup til/ oc skulde hente Bruden fra Nadabath met stor Diam/ Thi ar hun vaar en første Daar ter aff Canaan. Iu renckte Jonathas oc Simon/ ar disse haffde thielslager Johannem deris broder/ Der faare droge de op/ oc forfunge sig blant Biergene/ oc lurede effter Jambri bøn. Der nu Brudgommen drog der frem met sine Venner/ oc mer meget Folk oc gods/ met rummer oc Piber/ oc kofstelig Prydelse/ Da fulde Jonathas oc Simon vd fra Biergene/ oc sagde mod dem/ oc sloge mange thiel/ saa at de offuerbleffue nøddis til ar fly bort blant Biergene/ oc de voffuede alt deris gods. Da bleff aff Byrllupper en hierte sorg/ oc aff deris Piben bleff en graad/ Saa heffnde disse der moird/ som vaar bedrøffuit mod deris Broder/ oc vende til bage igen/ oc droge til Jordan.

Iu kom Bacchides oc til Jordan met en stor Hær om Sabbathen. Da sagde Jonathas til sit Folk/ Op/ oc rustet eder til Strid/ thi ar i kunde icke nu ligge her stille/ som tilforn/ Thi ar Fienderne ere der/ oc wi nøddis til ar verie off/ effter di wi kunde dog icke vndfly/ Thi ar wi haffue Fiender faare off oc bag off/ Saa er Jordan paa en side/ paa den anden ere Moser oc Bierge/ Der faare skulle i robe til Nimmelen/ ar i kunde frelse fra Fienderne. Oc de fulde til/ oc Jonathas slo til Bacchides/ Men Bacchides vigede til bage. Da sprang Jonathas oc hans Folk i Jordan/ oc komme offuer Vandet/ Oc Bacchidis Folk vaare icke saa dristige/ ar derode giffue sig i Vandet. Oc der dræbte paa denne dag tusinde/ Men aff Bacchidis bliffue thiel/ Der.

Judas bliffuer thielslagen.

Bacchides.

Drøffuelse oc tæmmer i Israel.

Jonathas vduelic til en første i Jude sin broders sted. Johannes Jonathe broder sangis oc thielslaff aff Jambri bøn.

Jonathas oc Simon beffue Johannis deris broders død.

Bacchides.

1000. mænd Der slagte.

Maccabeernis

Der faare drog Bacchides bort igen / oc kom til Jerusalem / oc begynte at befeste Stadene i Landet / Vand loed bygge Porte oc høye a Nure omkring Jericho / Amas / Bethoron / Bethel / Thamnatha / Phara / Topo / oc lagde Stridsfolk der vdi / til behermelse / som skulde plaa ge Jsrael. Disligest loed hand befeste Bethzura / Gaza / oc Slaatter i Jerusalem / oc lagde oc saa Stridsfolk der vdi / oc besørge dem mer fetalie. Oc hand tog de ypperste Folkis Bøn til Gisel / oc beholt dem paa Slaatter i Jerusalem.

153. aar.
Alcimus
kliffuer straffet
aff Gud.

Fred i landet
2. aar.

I det hundrede / tredie oc halffredies inda tiuende aar / i den anden Aaaret / bød Alcimus at oc saa nedbyde de inderste forgaardens mure / som vaare nest faar Templen / huldte de hellige Propheter haffde lader bygge. Oc der mand det begynte / da straffede Gud Alcimus / saa at det begynte Arbeyde bleff forhindret / Thi at hand bleff slagen mer Popelsie / saa at hand kunde icke mere tale / eller noget skicke oc bestyre aff sine Sager / oc hand døde saa mer stor pine. Men der Bacchides saa / at Alcimus vaar død / da drog hand bort igen til Kongen / Saa bleff der fred oc roligbed i Landet thu aar.

30. affaldne
fangis aff Jo
natha.
Bethbesen.

Men de affaldne i Landet huldte Raad / oc sagde / Jonathas oc hans Tilhengere side stil le / oc haffue fred oc ere trygge / Lader offeste Bacchidem igen / hand kunde nu gribe dem alle i en nat. Saa drog de til Bacchides / oc sagde hannem deris Raad. Da gjorde Bacchides sig rede mer en stor Hær / oc sende hemmelige breff til sine Anhengere i Juda land / at de skulde gribe Jonathan / oc alle dem / som vaare hoss hannem. Men dette anslag bleff Jonathas forkynder / Der faare bestaffede de inder / Men Jonathas greb ved halffredies inda tiue / aff de naaffundigste aff den affaldne oc vogudelige Hob / oc loed dræbe dem.

Der efter vigede Jonathas oc Simon / oc deris Folk bort i Dæken til den forstyrrede By Bethbesen / den bygde hand igen / oc gjorde hannem fast. Der nu Bacchides der fornem / vaar hand oppe mer al sin Hær / oc hand loed oc saa opbiude Jøderne / oc drog faar Bethbesen / oc belagde det lunge / oc stormede der til oc gjorde Skud oc Stridsrustning der faare.

Simon slar
Bacchidem paa
fluct.
Bacchides
lader ihjelsla
mange affaldne
Jøder.
Fred i Jsrael.

Men Jonathas befalede sin broder Simon Staden / oc hand drog vd mer en Hob / oc slo Odaren oc hans broder / oc Phasrons bøn i deris Paulun. Oc efterdi at der saa lyckedes hannem / da løb der mere Folk til hannem / at hand bleff sterck. Dissimellem salt Simon oc vd aff Staden i Fiendernis leyer / oc opbiude deris Stridsrustning / oc slo Bacchidem paa fluct. Oc Bacchides gremde sig storlige / at hans anslag oc trefse vaar forgefuis / Oc hand bleff suarlige vred paa de affaldne Jøder / som haffde skendet hannem til / at komme i Landet igen / oc hand loed ihjelsla mange aff dem / Oc hand rustede sig / at drage hiem igen i sit Land.

Der Jonathas der fornem / sende hand Bud til hannem / at hand vilde gøre Fred mer hannem / oc bad hannem / at hand vilde giffue Roffuit oc Fangerne løss igen. Der samyctte Bacchides gerne / oc gjorde det / lige som Jonathas begerede / oc soet hannem en Eed / at hand icke vilde mere gøre hannem ont i alle sine dage. Oc hand gaff hannem Roffuit oc Fangerne aff Juda løss igen / oc vende til bage / oc drog til sit Land / oc kom icke til Juda Land igen. Saa bleff der Fred i Jsrael igen / oc Jonathas bode i Nachmas / oc regerede der offuer Folket / oc gdelagde de affaldne fra Jsrael.

160. aar.
Alexander
den ædele Antio
chisøn.

Demetrijs
Scriffuelse til
Jonathan.

X.

Det hundrede oc trefindas tiuende aar / kom Alexander den ædele Antiochi søn / oc indtog den Stad Ptolemais / oc regerede der. Men der Demetrius der fornem / da førde hand en stor Hær til sammen oc drog mod Alexandrium / at fordriffue hannem. Der faare screff Demetrius til Jonathan / oc sagde hans nem til / At hand vilde holde fred mer hannem / oc at hand vilde gøre hannem alt Gaar. Thi at hand tænkte / Der er bedie / at ieg drager hannem først til mig / for end hand giffuer sig til Alexander mod mig / fordi / at ieg dræbe hans broder / der til mer gjorde hannem oc hans folk meger ont.

Oc Demetrius screff til Jonathan / oc gaff hannem mact til / at anamme oc holde Stridsfolk / oc at gøre Stridsrustning / oc at hand skulde vere hans Forbund / Oc befalede / at mand skulde giffue Jonathe dem løss igen / som vaare til Gisel paa Slaatter. Der faare kom Jonathas til Jerusalem / oc loed lase disse breff for alt Folket oc for dem paa Slaatter.

Der de nu hørde / at Kongen tilfædte hannem / at anamme Stridsfolk oc gøre Rigtig rustning / oc at Kongen haffde hannem i sit Forbund / da fryctede de meger for hannem / Oc gaffue hannem Giselen løss / Oc Jonathas gaff deris Foreldre dem igen. Saa begynte Jonathas at bo i Jerusalem / oc at bygge oc forbedre Staden igen / oc hand loed opfætte Auren igen / oc befeste Sions Bierg igen / mer god sterck mur / aff idel huggen Sten / Saa bleff Jerusalem opbygd fast igen. Oc Nedningene vdi de Byer / som Bacchides haffde lader gøre faste / flyde

flyde der fra høit i deris land/De behulde aleniste Bethzura/oc der hen løbe de Alfaldne/Thi Bethzura ar de haffue der deris ophold.

Der Alexander nu fornåm / at Demetrius søgte venstæff haff Jonathas / oc hørde de mandelige Gerninger / som Jonathas oc hans Brodre haffde gjort / da sagde hand / aNand finder icke den fromme aNands lige / der saare ville wi scriffue hannem til / at hand skal vere vor Ven oc i Forbund met oss / Oc hand screff hannem saa til.

Kong Alexander / tilbøder sin Broder Jonathe sin Helsen. Wi høre dig puffs for en Alexandri diabelig aNand / oc verd / at du skal vere vor Ven. Der saare sette wi dig til den ypperste Prest scriffuelse til Jos offuer dit Folk / oc du skal kaldis Kongens Ven / Oc wi sende dig her met it Purpur oc en nathan. Guldkrone. At du der saare wilt holde dig trolige til oss oc bliffue vor Ven.

Saa søide Jonathas sig i de Prestelige Klæder / i der hundrede oc tressinda tiuende aar 150. aar. vdi den siuende maaner / paa Løffhyriden / Oc hand søide en Hær tilsammen / oc loed gøre megen Stridsrustning. aNen der Demetrius der fornåm / bleff hand meget bedrøffuit / at Alexander vende Jøderne fra hannem til sig / oc bleff der met sterckere / Oc hand tencste / at hand vilde oc scriffue dem venliget til / oc loffue dem ære oc gods / at de skulde tilsige hannem hielp / oc hand screff saa til dem.

Kong Demetrius / tilbøder Jøderne sin helsen. Wi haffue gerne høit / oc der er oss en Demetrii stor glæde / at i ere icke affaldne fra oss til vore Fiender / men holde met oss met al trostæff. Der scriffuelse til Jøderne. Saare bede wi / At i ville saa fremdelis holde trolige met mig / oc icke lade vende eder fra mig. Denne eders trostæff ville wi forhyde / oc tage megen Besuaring fra eder / oc giffue eder mere Frihed / oc gøre naade met eder. Oc ieg giffue nu alle Jøder Skatten til / Sifen aff Salt / Rens næskar / den tredie Skeppe aff Kornet / halvdelen som mig tilkommer aff Fruet. Aff denne Besuaring skal nu her efter Jøda land / oc de trende Fogedi / som der høre til / i Samaria oc Galilea land / altid vere fri / Oc Jerusalem skal vere hellig oc fri for al Besuaring / Skat oc Tænde.

Jeg vil oc lade søie aff Slaatter i Jerusalem igen / oc antuorde den ypperste Prest / at hand skal indtage der / oc legge Folk der paa / naar hand vil / til at beuare der. Oc alle Fangne Jøder i mit Kongerige skulle giffuis løff / oc vere fri / oc de oc deris Queg skulle vere fri for Skat.

Oc de skulle haffue Frihed i alle mine Kongerige / at holde deris Sabbather / i iymaanes de oc andie bestickede Høytider / Oc at de skulle vere robehindrede aff huer aNand til deris Gudstieniste tre dage saare oc efter Høytiden.

Demand skal vduelt tredie tusinde aNend i Judea / dem vil ieg giffue Sold / som der ander mit Stridsfolk / oc de skulle forsticket i Kongens faste Stræder. Oc nogle aff dem skulle vduelt / oc hulle Kongen skal bruge i sin største Handel / som trofaste Raadgiffuere. Jøderne skulle oc icke haffue fremmede Løffuigmænd / men deris egne / som ere vdualde aff dem self / at de kunde holde deris Lov / lige som i Jøda Land.

Oc de trende Fogedi i Samarie oc Galilee Land / som høre til Judeam / skulle ingen vere vndergiffue / vden aleniste den ypperste Prest / At mand skal vide / at hand er alene Herte der offuer. Den Stad Ptolemais oc de Landstæff som høre der til / giffue ieg Templen i Jerusalem / til den betaaftning som gaar til Offer.

Jeg vil oc huert aar / sticke til Templens bygning / femten tusinde Sekel Sølf / aff min egen Rente / Oc huad som ieg haffuer veret skyldig / fra gammel tid at giffue til Templen aff mine Embede / der skal stray antuordis dem. Oc de fem tusinde Sekel Sølf / som mine Embetzmænd haffue bortuent fra Templens indkomme / de skulle huert aar komme til Prestene igen.

Templen skal oc haffue denne Frihed / Huo som i mit gantske Kongerige haffuer fortient nogen straff / oc sty ind i Templen / hand skal vere der tryg / met Liff oc met Gods.

Til Templens bygning oc forbedning / oc til mure oc taarn i Jerusalem / oc anden sted i Landet / vil oc saa Kongen vdegge Bekostningen aff sin egen Rente.

aNen der mand læde dette Brev saar Jonathas oc Folket / da vilde de icke ro hannem / oc de anamme de dericke / Thi at de viste vel / huileken vrostæff oc gruselig Tyranni hand haffde tilforn brugt mod Jsacl. Oc de besluttede / at gøre Alexandro hielp / som søi søgte venstæff haff dem / oc til sagde dem fred / Hannem gjorde de hielp / saa lunge hand leffde.

Der nu Alexander oc Demetrius drog frem / oc gaffue sig mod huer andre / da flyde de Demetrius met it Hær / Oc Alexander skyndede sig efter hannem / oc gjorde it gruseligt Slag fra moiges bliffue ihjelslagten.

Der efter sende Alexander Bud til Ptolemeum Kongen i Egypto / met saadant erende: Effter at ieg er kommen i mit Rige igen / oc sider paa den Kongelige Throne / oc haffuer taaget Regimentet til mig igen / oc haffuer fordressuit Demetrium / oc indtager mit Aeffue land a a a uij igen /

Demetrius
bliffue ihjelsla
gen.

Alexander
lader bede om
Cleopatra / Kong
Ptolemei daars
ter.

Maccabeernis

igen/Da begerer ieg at gøre Venſtaff met dig/oc beder dig / at du vilte giſſue mig din Daatter til Huſtru/Saa vil ieg ſtücke mig mod dig ſom en Suoger / oc vere tractnemmelig/ oc beſtücke hende en Kongelig Liſſe opholdning. Der til ſuarede Prolomeus / oc yndſkede Alexandro lycke/at hand vaar kommen i ſit Federne land igen/oc haſſede indraget ſit Kongerige / oc hand ſagde hannem til/at gøre det/ lige ſom hand begerede. Oc hand begerede/at hand vilde komme til hannem i Prolomais/der vilde de ſelf tale met huer andre / oc ſuld komme Giſſermaal let.

152. aar.
Cleopatra
troloffuit met
Alexandro.

I det hundrede oc thu oc treſſinds tiuende aar/ drog Prolomeus met ſin Daatter Cleopatra aff Egypto/oc de komme til Prolomais/Did kom ocſaa Kong Alexander. Oc Cleopatra bleff troloffuit met Alexandro/oc Bryllupper bleff hulder met ſtor Kongelig Diam.

Oc Kong Alexander ſcreff Jonathe til/oc eſkede hannem til ſig. Da kom Jonathas met ſtor Hærlighed til Prolomais til baade Kongerne/oc hand ſkencke dem oc deris Venner Koſte lige Gaſſuer aff Guld oc Sølf/oc fant naade hoſſ dem.

Ocnogle affaldne fra Iſrael komme did / at Klage paa Jonathan / Men Kongen vilde icke høre dem. Oc hand beſalede/at Jonathas ſkulde afflegge ſine Klæder/ oc tage it Purpur paa/huileſter der oc ſkede ſaa. Da ſette Kongen hannem hoſſ ſig/ oc beſalede ſine Føſter/at de ſkulde drage omkring met hannem i Staden / oc lade vdiobe / at ingen ſkulde Klage paa hannem/eller i andie maade gøre hannem onr. Men der hans Anklagere ſaae / at Kongen ærede hannem ſaa ſtorlige/at hand bad hannem føre ſig i Purpur / oc loed ſaadant vdiobe om hannem/da ſkyde de alle der fra. Oc Kongen gjorde hannem ſtor ære/oc loed ſcriſſue hannem iblant ſine ypperſte Venner/oc gjorde hannem til Hoffuizmand oc til ſit neſte Raad. Der efter drog Jonathas til Jeruſalem igen met glæde oc i god fred.

153. aar.
Demetrius
den ſorneffinde
Demetrii ſøn.
Apollonius.

I det hundrede oc ſemte oc treſſinds tiuende aar/kom Kong Demetrius/den ſorneffinde Demetrii ſøn aff Creta/i ſit arffue Kongerige. Da forſerdedis Alexander meger / oc lagde ſig i Antiochien. Men Demetrius drog Apollonium Hoffuizmanden i nedre Syria til ſig/Hand forde hannem Stridsfolck tilſammen / oc leyrde ſig i Jamnia. Oc hand ſende til Jonathas den ypperſte Preſt/oc loed hannem ſige/ Ingen gør off modſtand vden du alene / oc du gør / at mand foracter mig. Du tradser vel iblant Biergene/ Men vilte du gøre en mandelig gerning/ da drag hid ned paa den ſlette i Marck/ oc lad off forſøge huer andre. Der ſom du vilte ſpøge/ huer ſtercke vdi ere/ieg oc de andre ſom drage til mig oc hielpe mig / Da ſkal mand ſige til dig/ I ſkulde icke kunde bliſſue for diſſe Folck / aff huilekeders Fædre ere tho gonge ſlagne i eders eger land. Du ſkal meget mindre kunde ſtaa mod ſaa meger Folck i Deſt oc til Fod / paa den ſlette i Marck/ der ſom ingen Bierge oc Klipper ere/ ſom mand kand fly til.

Jonathas
ruſter ſig mod
Apollonium/
Demetrii Hoffuizmand.
Joppe indragis.

Der Jonathas hørde ſaadant Diam/bleff hand vied / oc vdualde thi tuſinde i Mend / oc drog aff Jeruſalem/oc Simon hans broder kom til hannem/at hielpe hannem / oc leyrde ſig ſaar Joppe. Men de vdi Staden Joppe lode hannem icke ind/ Thi at Apollonius haſſede lagd Folck der vdi/til beſtermelſe/ Der ſaare ſtoimede Jonathas til hannem. Da bleffue de forſerdede i Staden/oc lode Portene op/ Saa indtog Jonathas den Stad Joppe.

Der Apollonius der ſornam / lagde hand ſig ſaar Joppe met tre tuſinde Kæſener / oc met it ſtorral Fodfolck/oc ſtückede ſig/lige ſom hand vilde drager bozt til Aſdod/At hand kunde locke Jonathan vdi paa den ſlette i Marck/ thi hand haſſede mange Kæſener / der forlod hand ſig paa. Jonathas ſkyndede ſig efter hannem til Aſdod/ oc drog/ forſynlige frem i ſit Aarden/ ruſter til Strid. Men Apollonius haſſede lader bliſſue hemmelige efter ſig i Læren tuſinde Kæſener. Nu merckte Jonathas/ at der vaare hemmelige Folck ſtiulte bag hannem/ Der ſaare/holt Jonathas i ſit Aarden/der de komme til hans Folck. Da ſkøde Kæſenerne den gantſte dag/ fra morgenen indtil afftinen paa Folcket/indtil deris Neſte bleffue trete.

Aſdod plyndes.
8000. bliſſue
ueihieſlagne

Der efter tog Simon ſin Hær/oc ſalt ind paa Fienderne. Da ſkyde Kæſenerne / thi de vaare trete/oc bleffue afpruiddet hid oc did paa marcken/oc ſkyde til Aſdod/oc ſkyndede ſig ind i den Aſſguds Dagens Tempel/at de kunde der redde deris Liſſe. Men Jonathas plyndrede Staden Aſdod oc Byerne der omkring/oc ſette Jld paa dem. Hand vpbreude ocſaa Aſſgude Templen met alle dem/ſom vaare ſkyde der ind/ Oc Summen paa de ihieſlagne oc opbriende tilſammen/ vaar ved otte tuſinde i Mend. Der efter drog Jonathas met ſin Hær ſaar Aſcaſon/ Da ginge Burgerne aff Staden vdi mod hannem/ oc gaſſue ſig vnder hannem / oc vndſunge hannem met ſtor Hærlighed. Saa drog Jonathas til Jeruſalem igen met ſin Hær oc Roſſe.

Alexander.

Oc der Alexander der hørde/da gjorde hand Jonathe end ſtøre ære / oc ſende hannem it Guld belte/lige ſom mand aleniſte giſſuer en Kongis fødte Ven. Der til met ſkencke hand hannem Accaron met ſin tilbehøring til Eyedom.

Oc

XI.

C Kongen aff Egypten forsamlede saa meget Folk / som der er sand i Haff / Ptolomeus vil indtage Alexandri Rige met besuigelse. / at hand kunde haffue baade Kongerigene. Der faare drog hand ind i Syrien / mer der stin / at hand vilde komme lige som en Ven / Da loed mand alle Stæder op faar hannem / oc de droge vd mod hannem / oc vndfinge hannem herlige / Lige som Alexander da haffde befalet / effterdi at hand vaar hans Hustruus Fader.

Men i huilcken Stad Ptolomeus kom ind / der loed hand bliffue en Hob Stridsfolk vdi til beffermelse. Oc der hand kom til Asdod / da visde de hannem / huorledis Jonathas haffde opbrent oc gdelagd Dagens Tempel / oc der til met Staden / oc huorledis de dddis Legeme laae afspridde her oc der / oc at Nye vaare opfaste hoss veyen / vnder huilcke mand haffde begraffuit de Jhiellslagne i hobe tal. Oc de sagde til Kongen / at Jonathas haffde glort denne stæde / Men huilcket de gjorde hannem en vgunstig Konge / Men Kongen tagde stille der til. Oc Jonathas drog oc saa mod Kongen / til Joppe / Der talede de met huer andre / oc bleffue der om natten hoss huer andre. Oc Jonathas ledsgede Kongen indtil der Vand / som kaldis Eleutherus / Der effter drog hand hiem igen til Jerusalem.

Oc Kong Ptolomeus indtog Stæderne / indtil Seleucia hoss Haffuer / Oc tog sig faare at fordriffue Alexandrium. Oc hand sende Bud til Demetrium / at hand skulde komme til hannem / at gøse it Forbund met hannem / Saa vilde hand giffue hannem sin Daatter / som Alexander haffde / oc vilde hielpe hannem / at hand skulde bliffue Konge / Oc sagde / At der an grede hannem / at hand haffde giffuit Alexandro sin Daatter / Oc hand gaff Alexandro Skild / at hand haffde tractet effter hans Liff oc Kongerige. Hand gaff oc sit had obenbare til kende / oc vende sig fra Alexandro / oc tog sin Daatter fra hannem / oc gaff Demetrio hende. Oc der Ptolomeus kom til Antiochia / sette hand baade Egypti Rigis / oc Asie Rigis Bruner paa.

Men Kong Alexander vaar paa den tid i Cilicia / thi at der vaare nogle Stæder affaldne fra hannem. Der hand nu hørde om Ptolomeus / drog hand ind igen / at stride mod hannem / Men Ptolomeus vaar vel rustet / oc drog mod hannem / oc fordreff hannem. Oc Alexander flyde til Arabien / at hand kunde der vere tryg / Men Kong Ptolomeus vaar gantse metrig / Der faare loed Sabbid den Araber / hugge Hoffuedet aff sin Gæst Alexandro / oc sende Kong Ptolomeus der. Oc Ptolomeus døde den tredie dag der effter. Da bleffue de Stridsmend / som Ptolomeus haffde lagd i Stæderne / oc saa Jhiellslagne aff Folket i Stæderne. Saa tog Demetrius Riger ind / i der hundrede oc siuende oc tryssinde tiuende aar.

Paa denne tid samlede Jonathas sit Folk tilfammen i Juda Land / at hand vilde indtage Slaatter igen i Jerusalem / oc loed oprette Buluerck oc Skud der faare. Da droge nogle Affaldne til Kong Demetrium / oc klagede paa Jonathan / oc sagde / at hand haffde belagd Slaatter. Da bleff Kongen suarlige vred / oc drog hastelike til Prolemais / oc screeff Jonathe til / at hand skulde icke belegge Slaatter / oc at hand skulde komme hastelike til hannem i Prolemais / Der vilde hand tale met hannem om nogle Sager.

Der Jonathas fick dette Bud / loed hand icke aff Beleggelsen / oc hand vdualde nogle aff de Eldste i Jisrael oc Prestes / som skulde drage met hannem / oc hand gjorde sig rede oc voffuedes sit Liff. Oc hand tog mange faastelige Alenodie met sig / aff Guld / Sølf / oc Alæder / oc dedroge til Prolemais til Kongen / oc hand fant naade hoss hannem. Der nu de Affaldne fra hans Folk klagede paa hannem / da holt Kongen hannem erlige / lige som hand vaar holden tilforn / oc gjorde hannem stor ære faar alle sine Føster / oc stadseste hannem i sit ypperste Prestes Embede / oc vdi al anden ære / som hand haffde hid indtil haffte / oc holt hannem for sin ypperste Ven.

Jonathas bad oc Kongen / at hand vilde lade gantse Judeam / oc de tre Fogedi vdi Samaria oc Galilea / vere Skatfri / Oc bød sig til / at ville giffue for denne Frihed / try hundrede Centener Guld. Der samtedte Kongen / oc hand gaff Jonathe Bress der paa / De lydde saa.

Kong Demetrius tilbiuder sin Broder Jonathe / oc der Jødiske Folk / sin Hilsen. Wi sende eder en vdscrifft / aff der Bress / som wi haffue screeffuit vor Fader Lasthenen til paa eders vegne / at i kunde der vide.

Kong Demetrius / tilbiuder sin Fader Lastheni sin Hilsen. Wi haffue i sinde / at gøse vel mod vaare Venner oc trofaste Tilhengere Jøderne / for deris trofaff oc venscaff Skild som de haffue beuist oss / Der faare stadseste wi / at Presterne i Jerusalem skulle indehaffue al Judeam oc de tre Stæder /

Ptolomeus vil indtage Alexandri Rige met besuigelse.

Ptolomeus tager Cleopas træn fra Alexander drogen / oc giffuer Demetrio hende.

Alexander fordriffuit aff Ptolomeus / oc bliffuer halss huggen i Arabien aff Sabbid Ptolomeus Demetrius Kong effter Alexandri død. 167. aar.

Jonathas bliffuer forklaget hoss Demetrium.

Demetrius sticker sig venligge mod Jonathan.

Lasthenes.

Maccabeernis

Stæder Lyda oc Kamatha oc deris tilbehøring. Wi giffue dem oc frei for alt det som de skulde tilforn giffue Kongen aarlige aars/ Korn/ Fruct/ Tiende/ Skat/ Saltise/ och Krune Nælp. Alff alt dette skulde de her effter vere fri/ oc denne Frihed skal holdis dem alrid fast. Dette Bæff uis vdscreffte skal mand antuorde Jonathe/ at mand skal opsla der paa det hellige Bierg/ som paa en erlig oc obenbare sted.

Der Kong Demetrius nu saa/ at der vaar fred i der gantze Kongerige/ och der sette sig ingen mere op mod hannem/ da forlod hand Stridsfolcket fra sig/ som hand haffde hieppe i Kongeriget/ oc loed huer fare til sin Stad igen. Men der fremmede Stridsfolck/ som hand haffde taget til sig her och der paa Herne/ der beholt hand hoff sig/ der saare bleff det folck hannem meger vrede som der haffde hieppe.

Tryphon.
Emalkuel.

Men der den Hoffuizmand Tryphon/ som haffde tilforn veret Alexandri Ven/ saa at Stridsfolcket haffde had til Kong Demetrius/ da drog hand til den Araber Emalkuel/ som opfodde den unge Antiochum Alexandri søn. Denne holt hand sig til/ at hand skulde antuorde hannem den unge Dreng/ saa vilde hand indsette hannem igen i sin faders Rige/ Oc hand sagde til samme Araber/ huorledis och huor saare Stridsfolcket hadede Kong Demetrius/ oc hand bleff saa til en tid hoff samme Araber.

Jonathas
scriffuer til Des
metrium.

Dissimellem screff Jonathas Kong Demetrio til/ och bad hannem/ at hand vilde biude dem/ som laae paa Slottet/ at de skulde vige der aff/ och at antuorde oc giffue hannem Slottet ind/ Thi at de gjorde Israels stor skade. Da screff Demetrius Jonathe saa til/ Jcke aleniste ders re som du begerer/ men ieg vil gøre dig oc dit folck meger mere ære oc gaar/ der inatiste ieg fandt Men ieg er nu i stor fare/ Der saare gør saa vel mod mig/ och sticke mig hielp/ Thi at almit Stridsfolck er affaldet fra mig/ oc sette dem op mod mig. Der saare sende Jonathas hannem tre tusinde gode Stridsmend/ de komne til Antiochia til Kongen/ och Kongen bleff meger glad aff deris tilkommelse.

Der begyntis
opre mod Des
metrium.

Nu begynte folcket i Staden it Opris/ ved hundrede oc tre tusinde Men/ oc vilde sla Kongen ihjel. Men Kongen flyde paa sit Slot/ da tog folcket gadene ind/ oc vilde stoeme til Slottet. Der saare skede kongen Jøderne til sig/ at de skulde besterne hannem. Da løbe Jøderne alle til Kongen/ oc fordelde sig i gadene/ oc ihjelsloge den samme dag/ hundrede tusinde Men/ oc sette ild paa Staden/ oc røffuede hannem/ Saa reddede de Kongen.

Der nu folcket i Staden saa/ at Jøderne vaare metrige offuer Staden/ da bleffue dem i fæstelse/ oc robte til Kongen/ oc bade om fred/ at Jøderne skulde aflade at drabe folcket/ oc icke gøre Staden aldels vde. Da bleff der fred/ och Jøderne lagde deris Vaaben fra sig/ och bleffue stolige ærede aff Kongen/ oc pusede i der gantze Rige/ oc de drog hjem til Jerusalem igen/ oc sord meger Gods met sig/ som de haffde vunder i Streden.

Der Demetrius vaar nutryg igen/ och haffde Riger inde mer roligheid/ da holt hand Jonathe ingen aff de ting/ som hand haffde tilfaldt hannem oc hand vende sig aldels fra hannem/ och vaar hannem wtacknemmelig for sine Velgerninger/ och beuiste hannem al wtroskaff.

Antiochus.
Alexandri
søn.

Demetrius
bliffuer fædrefæ
uen.
Antiochiven
lige screffte til
Jonathan.

Jcke lenger der effter kom Tryphon igen met den unge Antiocho/ Denne Antiochus bleff Konge/ oc sette Krunen paa/ oc alt Stridsfolcket kom til hannem/ som Demetrius haffde giffu utlooff. Der de nu stridde mod Demetrius/ da sloge de hannem paa flugt/ och fædrefæue hannem. Oc Tryphon tog Elephanterne/ oc vant Antiochien. Oc den unge Antiochus screff Jonathe til/ oc stadfeste hannem i sit ypperste Pæste embede/ oc samtyckte/ at hand skulde beside oc beholde de fire Stæder/ oc vere Kongens Ven. Oc hand sende hannem Guldcar/ och gaff hannem loff til at bruge guld offuer sit Bord/ oc at bære Purpur oc it Belte aff guld. Och hand gjorde Simon Jonathe broder til Hoffuizmand offuer landet/ fra Tyro indtil Egypten.

Ascalon.
Gaza.

Demetrius.
Hoffuiz
mend.

Der Jonathas drog vd offuer Euphraten/ och foer omkring i Stæderne/ da drog alt Stridsfolcket aff Syria til hannem/ at hielp hannem. Och der hand kom faar Ascalon/ da ginge Burgeene vd mod hannem/ oc vndfinge hannem erlige/ oc gaffue sig vnder hannem. Der effter drog hand faar Gaza/ Men de aff Gaza vilde icke lade hannem ind/ Der saare belagde hand Staden/ oc opbrænde forstæderne trint omkring/ och røffuede dem. Da bade de aff Gaza om fred/ oc Jonathas gjorde fred mer dem oc tog nogle aff deris Børn til Gisel/ och sende dem til Jerusalem/ Men hand drog frem igennem Landet indtil Damasco.

Men der hand hørde/ at Kong Demetrius Hoffuizmend vaare komne met en stor Hær til Bedes i Galilea/ at indtræge de Land/ som Kongen haffde giffuitt hannem/ da drog hand mod dem/ och loed sin broder Simon bliffue i Landet/ Hand drog faar Bethsura/ och belagde dem lang tid/ saa haardelige/ at de torde icke falde vd. Der saare bade de om feed/ och Simon gjorde fred mer dem/ oc loed dem drage fri bort/ oc indtog Staden/ och lagde Stridsfolck der vdi/ til Bæstermelse.

Men Jonathas drog met sin Hær til den Sø Genesara/ oc vaare aarle oppe om morgene/ oc kom til Nazars stette i Jarek/ Da drog Nedningene mod hannem paa den stette i Jarek/ oc de haffde stulte en Hob iblant Biergene. Der Jonathas nu drog mod den anden Hob/ da fald den stulte Hob vd fra Biergene/ oc drog ogsaa til. Da flyde Jonathe gantste Hær/ oc der bleff ingen igen/ vden aleniste hoffsuitmendene/ i Natathias Absolomis søn/ oc Judas Calphis søn. Da sønderreff Jonathas sine Klæder/ oc stødde iord paa sit hoffsuit/ oc bad/ Oc handrende mod Fienderne igen/ oc slo dem paa flugt. Der nu hans Folek/ som tilforn flyde/ det saae/ da vende de om igen/ at hielpe Jonathas/ oc iagede effter Fienderne/ indtil Redes i deris Leyer/ oc degiorde der ogsaa en Leyer/ Oc der omkomme paa den dag ved try tusinde Hedninge. Der effter drog Jonathas til Jerusalem igen.

3000. Hedninge bliffue slagne.

XII.

En der Jonathas saa/ at hand haffde nu tid/ da vdualde hand nogle som hand sende til Rom/ at forny oc oprette igen det Forbund met de Romere. Hand screeff oc til dem i Sparta/ oc til andre flere Stæder. Der Budene nu komme til Rom/ ginge de saar Raader/ oc sagde/ Jonathas den ypperste Prest/ oc der Jødiske Folek haffue vdsent off/ at forny det Forbund igen/ som i foridum tid er giort mellem off. Dede Romere gaffue dem Bress oc Leyer/

Det forbund met de Romere bliffuer opret igen. Sup. 8.

at de drog tryggelige hjem igen.

Oc Jonathas screeff saa til dem i Sparta. Jonathas den ypperste Prest/ oc de Eldste Jonathe for Foleket/ oc Presterne oc der Jødiske folek/ tilbiude deris brydte/ dem aff Sparta deris hilsen. dem i Sparta.

Nogle aar siden/ screeff eders Konge Areus til vor ypperste Prest Oniam/ at i ere vore Brydte/ lige som der samme Bress da vduiser/ Oc Onias vndfick eders Sendebud erlige/ oc an namede der Venstæff oc der Forbund/ som hannem vaare screeffuit Bress til om. End dog at vi icke nu paa denne tid behoffue fremmet hielp/ oc haffue trost aff Guds ord/ huilcket wi daglige læse. Dog sende wi alligeuel Bud til eder/ at forny oc at stadfeste det Brydte/ oc Venstæff mellem off/ at wi der icke skulle forglemme/ Thi der er nu long tid siden/ at i sende Bud til off. Der saare skulle i vide/ At wi altid paa hellige Dage oc alle andre dage/ naar som mand offer/ tencke paa eder i vor Bøn oc vor Offer/ som det sig bør/ at betencke Brydrene. Oc eders ere oc velfart ere off en glæde.

Men wi haffue dissellemmel leder stor nød/ oc haffue suar Krig met Kongerne trint omkring off. Men wi vilde icke gøre eder oc andre vore Venner oc Tilhengere vmage i denne vor Krig/ Thi at wi haffde hielp aff Himmelen/ oc Gud bekræmede off mod vore Fiender/ oc vndertrykte Fienderne. Men effterdi at wi nu sende disse vore Bud/ i Numenium Antiochis søn/ oc Antipatrum Jasonis søn til de Romere/ at forny Venstæff oc Forbund met dem igen/ Da haffue wi der til met befaler dem/ at de skulle oc drage til eder/ oc sige eder vor Hilsen/ oc antuoede eder dette Bress/ til at forny vor Brydte/ oc bede om gensuar.

Oc denne er vdscriffen aff Bressuit/ huilcket Areus Kongen i Sparta sende til off i for dom tid. Areus Kongen i Sparta/ Tilbiuder Onie den ypperste Prest sin Hilsen. Wi finde i vor gamle scrift/ at de aff Sparta oc Jøderne ere brydte/ Fordi at baade Folekene komme aff Abraham/ Effterdi at wi nu dette vide/ Bede wi/ at i ville scriffue off til/ huiledis der gaar eder. Oc der som der behager eder/ Da skal vor Queg/ Bostæff oc Guds/ oc huad som wi for mue/ vere/ lige som der vaare eders eget/ oc eders skal vere/ lige som der vaare vor eget. Dette haffue wi befaler at giffue eder til kende.

Areus Bress til Oniam.

Der effter bryde Jonathas/ at Demetrii Hoffsuitmend komme igen met store Mact end tilforn/ oc vilde offuerfalde hannem/ Der saare drog hand aff Jerusalem vd mod dem i Der mact land/ Fordi hand vilde icke tøffue/ at de skulde falde for i hans Land. Der hand sende nu Speydere i Fienderis Leyer/ da komme de oc sagde/ at Fienderne haffde beslutter/ at offuerfalde hannem den samme nat. Der saare bød Jonathas sin Hær om afftrænen/ at de skulde vaage/ oc vere den gantste nat i Varnst oc rustede/ Oc hand sticte Folek trint omkring Leyer paa Skaruact.

Demetrii Hoffsuitmend.

Men der Fienderne saae/ at Jonathas vaare rustet til Strid/ da kom der en forferdelse paa dem/ saa at de bryde op/ oc drog borte/ Oc at mād skulde der icke mecke/ da lode de gøre mange ilde her oc der i Leyren. Der saare tencke Jonathas icke at de drog borte/ for end om morgene aarle/ Thi hand saa ilden her oc der i Leyren. Men om morgenen iagede hand effter dem/ oc kunde icke naa dem/ Thi at de vaare da offuer der vand Eleutherum. Da vende Jonathas sig til Araber/ som kaldis Sabdei/ slog oc tøffuede dem/ oc hand vende sig om igen til Damas/ oc oc forderffuede alt Landet trint omkring. Men Simon drog til Ascalon/ oc til de faste stæder der omkring/ Der effter vende hand sig mod Joppe/ Thi hand fornam/ at de vilde giffue Joppe. sig vnder

Sabdei.

Joppe.

Maccabeernis

sig vnder Demetrii Høffuigmand/ Der faare kom hand før end de/ oc indtog Joppe/ oc lagde Stridsfolk der vdi/ til at beuare Staden.

Der efter kom Jonathas hiem igen/ ocholt raad met de Eldste iblant Folket/ at mand skulde befeste nogle Stæder i Judea/ oc gøre muren høye i Jerusalem/ oc bygge en høye Mur mellem Slaatter oc Staden/ at Staden kunde bliffue atskild fra Slaatter/ At de paa Slaatter skulde icke kunde falde vdi i Staden/ oc at mand skulde icke søye dem noget til oc selie.

Tryphon
handeler salteli
ge oc bedrageli
ge.
Bethsan.

Der Folket kom nu tilfammen/ oc begynte at bygge/ efterdi at muren offuer den Beek mod Østen/ vaare forfallede/ da bygde de der samme stycke igen/ som Kaldis Caphnatha. Oc Simon bygde der Slaat Adida i Sephela/ oc gjorde der fast/ oc beuarede der met en stærk Port.

Nu haffde Tryphon i sinde/ at rage Asie Røngerige til sig/ oc at sette Krunen paa sig/ oc ihuelsla den unge Antiochum Kongen. Men efterdi hand befryctede/ at Jonathas skulde der forhindre/ oc drage mod hannem/ da tractede hand oc der efter/ huorledis hand kunde gribe oc dræbe Jonathan/ Der faare drog hand til Bethsan. Da kom Jonathas oc saa der hen met syretius tusinde/ Men vel rustede. Men der Tryphon saa/ at Jonathas haffde saa stor Mact/ haff sig/ da befryctede hand sig/ oc toide icke begynde noget obenbarlige mod hannem/ Men hand vndfick hannem herlige/ oc befalede sine Venner at holde hannem erlige/ oc gaff hannem Gaffuer/ Oc hand bød sin Hær/ at de skulde vere Jonathe lydige/ lige som hannem self.

Tryphon
fanger Jonath
an.

Oc hand sagde til Jonatha/ Hui gør du Folket saadan vromage/ efterdi vi haffue dog ingen Krig/ Lad dem drage hiem igen/ Vduel dig aleniste it liden tal Folk/ som kunde bliffue haff sig/ oc drag met mig til Ptolemais/ Jeg vil antuorde dig den Stad/ oc de andre faste Stæder/ oc ieg vil befale dig alle Stridsfolk oc Befalningsmændene/ Thi ieg nødis til at drage bort igen/ Jeg er oc saa aleniste nu kommen hid for den styld/ Der faare beder ieg dig/ at du vil drage met mig. Jonathas trode hannem/ oc loed sit Folk drage hiem fra sig/ til Juda Land/ oc beholt aleniste try tusinde haff sig/ Der aff sende hand thu tusinde til Galileam/ men der ene tusinde drog met hannem.

Der nu Jonathas kom i Staden Ptolemais/ da loed Tryphon lycke portene til/ oc hand fangede Jonathan/ oc loed ihuelstinge hans Folk. Oc hand stæckede Fodfolk oc Røfener til Galileam/ paa den brede Mærl/ at de skulde oc saa dræbe der ander Jonathe Stridsfolk. Men der de fornumme/ at Jonathas vaare fangen oc omkommen/ met sit Folk/ da formanede de de huer andie/ oc rustede sig til Strid/ oc droge frimodelige mod Fienderne. Men der Fienderne saae/ at det vilde gelde deris Liff/ efterdi at disse vilde verie sig/ da vende de sig til bage igen/ oc droge bort.

Da drog Folket oc hiem igen til Juda Land/ met fred/ Oc de begræde Jonathan oc de andre/ som vaare omkomne met hannem/ oc al Israel sørgede suarlige for Jonatha. Oc alle Nedningene trint omkring/ begynte at tractze oc plage Folket/ oc sagde/ De haffue intredt Hoff/ uit oc ingen Besteremere mere/ Nu ville vi offuerfalde oc oprycke dem/ oc vdslette deris naffu aff Jorden.

XIII.

Der nu Simon hørde/ at Tryphon haffde en stor Hær tilfammen/ at hand vilde offuerfalde oc forderffue Juda land/ oc hand saa/ at Folket vaare bange oc i angst/ Da kom hand til Jerusalem/ oc trøstede Folket/ oc sagde/ I vide/ huor suar Krig ieg oc mine Brodre oc min Fader haffue sørt for Lowen oc Helligdommen/ oc i haffue seet den Nød/ som al Israel haffuer veret vdi/ ihuelcken/ alle mine Brodre ere omkomne for Israels styld/ oc der leffuer ingen igen/ vden ieg. Nu begerer ieg icke at spare mit Liff/ i denne døffuelse/ Thi ieg er icke bedre end mine Brodre/ oc ieg begerer icke at haffue bedre/ end de/ Men ieg vil heffne mit Folk/ vor Helligdom/ oc vore Lustruer oc Bøim/ Thi alle Nedninge trint omkring ere vrede paa oss/ oc samle sig i Nob/ at vdslette oss.

Simon bliff
ner vduale til
Høffuigmand
i Jonathas sted

Alff denne trøst fick Folket hierte igen/ oc bleff frimodigt/ Oc de suarede der til/ oc robte/ Du skalt vere vor Høffuigmand i Judas oc Jonathas dine Brodres sted/ til at søre vor Krig/ Oc vi ville vere dig lydige i alt der som du befaler oss. Da kallede Simon Stridsfolk til tilfammen/ Oc hand bestickede/ at mand skulde stray opbygge muren i Jerusalem/ at Staden skulde vere vel beuaret oc fast alleuegne trint omkring. Oc hand sende Jonathan Absolomi søn met en Hær til Joppen. Oc Jonathas fordræff Fienderne aff Joppe/ oc beholt Staden inde.

Tryphon.

Da drog Tryphon vdi aff Ptolemais met stor Mact/ at hand vilde indfalde i Juda land/ oc søde Jonathan fangen met sig. Men Simon drog mod hannem/ oc leyrede sig faare paa den stette Mærl/ haff Idus. Men der Tryphon fornam/ at Simon vaare bleffuen Høffuigmand i Jonathas sin Broders sted/ oc haffde i sinde at slaff met hannem/ Da sende hand Bud til

til Simon/oc loed hannem siqe/ Jeg haffuer behuldet Jonathan for en Sum Pendinge skyld/ som hand bleff Kongen skyldig aff Fogderierne. Vilt du nu sende mig hundrede Centener/ oc antuorde mig hans tho sønner til Gisel/ at hand skal icke affalde fra oss/ oc der effter sette sig op mod oss/ naar hand er bleffuen løss/ Da vil ieg giffue dig hannem løss.

Men alligeuel at Simon vel merckte/ at der vaare idel forederi/ saa bestickede hand dog/ at Pendingene oc Børnene bleffue sende til Tryphon/ at Folckert skulde icke giffue Klage paa hannem/ at Jonathan skulde der faare dræbis/ at hand vilde icke løse hannem/ Der faare sende hand Børnene mer de hundrede Centener til Tryphon. Men Tryphon holt icke løffue/ oc vilde icke giffue Jonathan løss. Der offuer drog oc Tryphon frem/ at hand kunde komme i Lands/ oc gøre Skade/ oc hand drog frem vd met Lander paa den vey som gaar til Idor. Men Simon vaare stædse met sin Dær ved siden hoss hannem/ oc huor som hand vilde falde ind/ der forment Simon hannem det.

De som vaare paa Slaatter/ sende oc it Bud til Tryphon/ at hand skulde drage gennem Brecken til dem/ for end Simon roge sig vare der faare/ oc at hand skulde lade føre dem Feralie til. Der faare vilde Tryphon hastelike drager aff sted met alle sine Reysener/ oc kommer til dem. Men den samme nat faldt en saare dyb Sne/ huilcken der forhindrede hannem/ at hand icke kom. Der effter drog hand til Galaad/ oc loed dræbe Jonathan met sine sønner hoss Baaschama/ de bleffue der begraffne. Der effter drog Tryphon bort igen til sit Land.

Da sende Simon bort/ oc loed hente sin broders Legeme/ oc lagde det i hans Faders grav i Modin. Oc al Israel sørgede ynckelige for Jonathan long tid. Oc Simon loed gøre en høy Graff aff huggen sten til sin Fader oc sine Brodre/ oc sette sin Strøer der paa/ den ene hoss den anden/ saar Faderen/ moderen oc de fire brodre/ oc hand lod bygge store Pillere trint om fring/ paa huilcke hand hengde deris Harnst til en euig Mindelse/ oc offuer Harnstet loed hand sette vohugne Skib/ huilcke mænd kunde see paa Nassuit. Denne grav i Modin staar end nu paa denne dag.

Men Tryphon sørde den vnge Antiochum hvd oc did i Lander met besuigelse/ indtil hand ihvellslo hannem hemmelige. Der effter sette hand self Krunen paa/ oc bleff Konge i Asia/ oc plagede Juda land suatlige.

Men Simon bygde oc befestede mange Stæder i Juda land/ met tycke mure oc høye Taarn/ oc stærcke Porte/ oc sticckede Feralie i de faste Stæder. Oc hand sende bud til Kong Demetrius/ oc bad om affleggelse aff den Besuarelse som Tryphon haffde lagt hannem paa. Thi at Tryphon bedeff idel roff oc mord i Lander. Der til suarede Demetrius/ oc sagde saa.

Kong Demetrius/ tilbiuder den ypperste Pnest Simon/ oc de Eldste/ oc der Jødiske folck/ sin Hilsen.

Den Guldkeune oc de Palmer/ som i sende mig/ haffue wi vndfanget/ Oc wi ere reede til at gøre en god fred mer eder/ oc at scriffue Besalningsmændene til/ At de skulle afflegge alle Besuarelses/ som wi tilfoen haffue tillsagd eder at afflegge. Oc huad som wi haffue løffuit eder/ der skal troelige/ stædse oc fast holdis. Alle Befestninger som i haffue bygd/ skulle i beholde oc haffue inde/ Oc wi forlade eder/ der som i dissimellem haffue gjort mod oss. Den Krune vilde tiene oss/ dem ville wi anamme/ Oc der skal vere god fred oc enighed mellem oss.

I der hundrede oc haffterdesinda tiuende aar/ bleff Israel først fri fra Nedningene/ oc de begynte at scriffue i deris Bæff oc Gerninger/ saa/ I der første Simons den ypperste Prestis oc Jødenis Førstis aar.

Paa denne tid belagde Simon den Stad Gaza/ oc oprette Buluerck oc Skud der faare/ oc stormede til Staden/ oc indtog it Taarn/ Oc de som komme paa Taarnet/ sprunge ind i Staden. Da forskædedis Folckert i Staden/ oc de bleffue aldelis mistroftige/ oc løbe met Hustruer oc Børn paa Auren/ oc refsue deris Klæder sønder/ oc robte høyt/ oc bade om naade/ oc sagde/ Straffe oss icke effter vor ondskaff/ men ver oss naadig/ Da ville wi gerne vere lydige. Der offuer ynckedis Simon/ saa at hand slo dem icke ihjel/ Men hand bød dem drage bort aff Staden/ oc hand loed rense Husene igen/ som de haffde set deris Affguder vdi. Der effter drog hand ind i Staden/ oc loed borttage oc oprycke al Verstyggelighed/ oc sette Folck der vdi/ som hulde Guds Lov. Oc hand gjorde Staden fast/ oc bygde sig self it Haff der vdi.

Oc de paa Slaatter i Jerusalem vaare belagde/ at der kunde ingen komme vd eller ind/ oc huerecken kbe der eller selic/ oc de ledesaa stor Hunger/ at der døde mange aff Hunger/ Der faare robte de til Simon/ oc bade om Fred/ oc gaffue tabet. Da gjorde Simon naade met dem/ oc loed dem løffue/ Men de maatte stray aff Slaatter. Oc Simon loed rense Slaatter igen aff al Verstyggelse/ oc hand indtog der paa den tredie oc tiuende dag i den anden maanet/

Jonathas
bliffuer ihvells
gen met tho søn
ner.

Tryphon
ihvellsar Antio
chum/ oc gør sig
self til Konge.

Demetrii
scriffuelse til Si
mon.

176. aar.
Israel bliff
uer fri fra Ned
ningens/ Tyrani.

Simon lader
rense Slaatter.

171. aar.

b b b

idet

Maccabeernis

171. aar.

Johannes
Simons
søn. æt.

i det hundrede og it og halffierdesindz tiuende aar. Oc hand drog der ind met Loffsang/ oc Palme quiste oc allehaande Streng leeg / och tackede Gud / at de vaare skilde ved dette store tyranni aff Israel. Oc hand bød at mand skulde aarlige aarff holde den dag met glede. Oc hand bygde mur paa bierget/ reinte omkring Tempelen neder saar Slaatter/ oc gjorde det end fastere/ oc bode der offuen paa/ hand oc de som hand haffde haff sig. Oc effter det hand saa / at hans søn Johannes/ vaare en sticketlig Mand / da gjorde hand hannem til Hoffuigmand offuer alle Stridsfolkert / oc loed hannem bo i Gaza.

XIII.

172. aar.
Demetrius.
Arsaces.

In det hundrede og thu og halffierdesindz tiuende aar/ rustede Kong Demetrius sig/ och drog til Aeden om hielp mod Tryphon. Men der Arsaces Kongen i Persen oc Aeden fornem/ at Demetrius vaare dragen ind i hans Kongerige/ da sende hand en Hoffuigmand vd mod hannem/ oc befalede/ at hand skulde gribe hannem och føre hannem leffuende til hannem. Denne Hoffuigmand sloge Demetrii folkert/ oc grebe hannem/ oc føde hannem til sin Konge Arsaces. Da holt Arsaces hannem fangen / oc loed beuare hannem.

Da kom Juda land til rolighed/ oc der bleff god fred / saa lunge Simon leffde. Oc Simon regerede gantske vel / oc gjorde Lander meget gaar / saa at de haffde hannem gerne til en Verre sin luffs tid. Mand indtog oc saa den stad Joppe met are/ oc Nassien der hoff/ fra huilken hand kunde fere paa Nassien til Verne. Oc hand vant flere land til sit folkert / och gjorde Landemereckene videre / och hand forlode mange / som tilfoen vaare vndertryete och fangne. Mand haffde Gaza oc Bethsura inde/ oc Slaatter i Jerusalem/ oc rensede dem igen/ oc ingen torde sette sig op mod hannem. Huer mand brugede sin mark i god fred/ oc Lander vaare fructu sommeligt / och Tæene bare vel. De Eldste sade i Regementet vbehindede/ och hylde god Skick / oc Borgerne forbediede dem meget paa deris Væring/ oc bestickede vaaben oc forraad til Strid.

Simon bestickede oc saa Forraad i Stæderne met Korn / at de skulde vere nock besørgete til Jøderne/ oc hand vaare naffkundig offuer al verden. Mand holt fred i lander/ at der vaare idel glæde i Israel/ oc huer haffde sin Dinggaard oc sin Nassie met fred/ oc torde icke besørge sig for noget/ Thi at der torde ingen drage mod dem. Och de Konger i Syria kunde icke paa den tid gøre dem mere skade. Oc hand holt Ket i Lander/ oc bestermede de fattige iblant sit folkert for vold / oc straffede al vort / oc ødelagde de Ugudelige. Mand beredde och Delligdommen hertlige igen/ oc loed gøre mere hellig Vedskaff der vdi.

De Romere
foiny forbund
der met Si-
mon.

Och der mand hørde i Rom oc vdi Sparta/ huilede Jonathas vaare omkommen/ da gjorde der huer mand ont. Men der de Romere hørde / at Simon hans broder vaare den ypperste Prest / oc haffde lander inde / oc haffde fordreffuit fienderne / da foinyede de der forbund / som de haffde tilfoen gjort met Juda oc Jonathas hans Brodre / oc scressue der paa messings Taffler/ oc sende det til hannem. Denne scriffte lode mand i Jerusalem/ saar folkert.

De aff Sparta scressue oc til Simon/ saa.

Deris scriff-
uelse aff Spar-
ta til Simon.

Raader oc Borgerne i Sparta/ Tilbiude den ypperste Prest Simon / oc de Eldste / och Priesterne/ oc det Jødiske folkert/ deris Brodre/ deris Vilsen.

Eders Bud ere komne til oss / oc haffue talet oss til/ oc fortalt/ at i haffue neddempt eders fiender/ met stor are / oc at i haffue nu god fred / der er oss en stor glede. Vi haffue och ladet scriffue i vor obenbare Stadsbog/ huaderende de haffde/ saa. Jøderne bud / Numenius Antiochi søn/ oc Antipater Jafonis søn/ ere komne til oss/ at foiny der Vensskaff mellem Jøderne oc oss. Oc vi haffue besluttet/ at mand skulde vndfange disse Bud erlige/ oc lade scriffue deris tale i vor Stadsbog/ til en euig Almindelse. Dette suar scressue de Simon den ypperste Prest til.

Der effter sende Simon Numenium til Rom igen / at hand skulde føre der hen en stor Skioed aff guld/ tusinde pund suar / oc til at foiny forbunder. Der nu de Romere hørde det Budskaff/ sagde de/ Vi skulle mer rette gøre Simon oc hans Børn en are / Thi at hand och hans Brodre haffue sticket sig mandelige/ oc bestermet Israel / oc fordreffuit fienderne. Der saare samtryete de Romere/ at Jøderne skulde vere fri / och dette lode de scriffue paa messings Taffler/ at mand skulde henge dem op paa de Pillere paa Sions bierg.

(Elul)

Er den maa-
net August.
72. aar.

Denne efftersølgende Scriffte stickete mand frem den attende dag i den maanet Elul/ i det hundrede thu og halffierdesindz tiuende aar/ i det tredie Simons den ypperste Prestis aar/ i Saramel vdi de Eldstis/ Presternis oc Folkens store forsamling/ aff alt Juda Land.

Huer mand skal vere vitterligt oc obenbare / at i den store suare Krig som haffuer veret i voelend/ Da haffuer Simon Antiochie søn/ aff Jafis stert / oc hans Brodre voffuer deris luff/ oc gjort deris folkert fiender modstand/ at Delligdommen oc Guds lou skulde icke vdslette

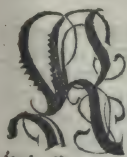
ti/ och de haffue indlagd deris Folck stor ære. Thi Jonathas førde Folcket tilfammen igen
 oc fick Regimentet/ oc bleff den ypperste Pæst. Men effter at hand døde/ da komne Fiender
 ne igen/ oc vilde forderffuet Landet/ oc ødelagd Helligdommen. Da gjorde Simon sig rede/
 oc førde Krigen mod vore Fiender/ oc stæckede vor Hær vaaben/ oc gaff dem Sold aff sine eg-
 ne pendinge oc gods/ oc befestede Stæderne i Juda land/ oc Bethzura hoff Landemæret/ paa
 huilcket Fienderne tilforn haffde deris vaaben oc Stridsrustning/ oc lagde Jøder der vdi/ til
 befærmelse. Hand befeste oc Joppen mod Haffuit/ oc Gaza mod Afsod/ Thi at Gaza haffde
 tilforn veret Fiendernis befæstning/ Men Simon indtog der/ oc sette Jøder der vdi/ oc gior-
 de der it gaar Regimente.

Effterdi at folcker haffde forføgt Simonis store trostæff/ och viste de velgerninger som
 hand gjorde folcker/ da vdualde folcker hannem til deris Første och øffuerste Pæst/ for sin
 fromhed skyld/ oc trostæff/ som hand beuiste der gantste folck/ oc lagde i alle maade vind paa/
 at gøre sit folck til gode. Thi at i hans tid gaff Gud lycke/ formædelst hans hender/ At Ved-
 ningene bleffue fordræffne aff vor Land oc fra Jerusalem/ oc aff Slaatter/ paa huilcket de op-
 hulde sig/ oc fulde vdi/ oc ødelagde Helligdommen/ oc forfryede den rene Gudsriensiste. Men
 Simon indtog Slaatter oc lagde Jøder der paa/ til at befærme staden Jerusalem oc Landet/
 och hand bygde muren høyt i Jerusalem.

De kong Demetrius stadfæstede hannem i sit ypperste Pæste embede/ och holt hannem for
 sin Ven oc gjorde hannem stor ære. Thi hand fornam/ at de Romere haffde hørt Jødernis
 Sendebud relige/ oc haffde gjort it Forbund mer dem/ oc tager dem i deris Befærmelse. Och
 ar der Jødiske folck oc deris Pæster haffde samtyet/ at Simon skulde vere deris Første och y-
 perste Pæst/ stede oc altd/ saa lunge/ indtil Gud opuacte dem den rette Prophete. Oc ar hand
 skulde vere Hoffuigmand/ oc skulde beuare Helligdommen/ oc sette Embegmænd i Landet/
 oc haffue al Stridsrustning oc befæstninger i sin mact. Oc huer mand skal vere hannem lydig/
 oc alle bud skulle vdgaa/ i hans naffn/ och hand skal bæere Purpur och gylden stycke. Dette alt
 sammen skal holdis troelige oc fast aff alt Folcker oc alle Pæster/ oc der skal ingen sette sig emod.
 Der skal och ingen haffue mact/ at kalde Folcker sammen i Landet/ eller at bæere Purpur och
 Guldbelte/ vden hand alene. Och huo som handlet her emod eller drifter sig til/ at forkræncke el-
 ler til inred gøre denne Stæck/ hand skal vere i Bænde.

Saa loffuede alt Folcker at vere Simon lydige. De Simon samtyckte der/ oc bleff Jøder-
 nis ypperste Pæst oc Første. Och Folcker befalede/ at mand skulde scriffue denne Scriffte paa
 messings Tæfler/ och at mand skulde henge dem op paa Dingongen hoff Tempelen/ paa en
 obenbare Sred/ oc legge en Vdscriff i Stærkisten/ at Simon och alle hans Effterkommere
 skulde altid vide huor de skulde finde hende.

XV.

Ang Antiochus Demetrii søn screff oc saa aff Hæne til Simon oc til det Jø-
 diske folck/ saa.

Kong Antiochus/ Tilbinder Simon den ypperste Pæst/ oc der Jødiske
 folck/ sin Vilse.

Effterdi at nogle Oprøiske haffue taget mit Affsue Kongerige fra mig/
 da tencker ieg at indtage der igen/ oc at førde der igen til de rette Affsuinge. Och
 ieg haffuer der faare anammet fremmet Stridsfolck/ oc lader gøre Skib/ oc ieg vil drage ind i
 Kongeriget/ at ieg kænd straffe de Oprøiske/ som gøre stor skade i mit Kongerige/ och haffue
 lagd mange Stæder gode. Der faare lader ieg dig beholde alt det som Kongerne haffue tilforn
 vnt dig. Oc ieg giffuer dig mact til at sla din egen Ayn i dit Land/ och Jerusalem oc Hellig-
 dommen skulle vere fri. Du skal oc beholde alle Befæstninger/ som du haffuer bygd/ oc her til
 haffte inde/ och al Stridsrustning som du haffuer gjort. Och ieg giffuer dig fri for alt det/ som
 mand er Kongen skyldig/ eller Kongen kænd tilkomme/ fra denne tid/ oc altd her effter. Och
 der som wi faa vor Kongerige ind igen/ da ville wi gøre dig oc dit Folck/ och Tempelen/ end
 store ære/ at i skulle pris i i der gantste Kongerige.

I der hundrede oc fire oc halffierdesindz tiuende aar kom Antiochus i sit Affsue land igen/
 oc alt Stridsfolcker falt aff fra Tryphon til hannem/ oc der bleffue gantste saa hoff Tryphon.
 Der Kong Antiochus drog nu effter hannem/ da flyde hand til Dora hoff Haffuit/ Thi hand
 saa at der vaar vde mer hannem/ oc at Stridsfolcker affalt fra hannem/ Men Antiochus drog
 effter hannem til Dora/ mer hundrede oc tiue tusinde Aend til fod/ oc otte tusinde til heft/ oc
 belagde Staden til land oc til vand/ at der kunde ingen komme vdi eller ind.

Paa denne tid komne Iumenius oc de andre fra Rom som vaare vdsende mer hannem/
 oc førde Bæff til Kongerne oc Landsherrene/ huilcke saa lydde.

bbb ij Lucius

Antiochus
 Demetrii
 søn.

Tryphon.
 Ayn for Ana-
 tiocho.

Maccabeernis

De Komeris
Brieff til Konge
gerne.

Lucius Consul i Rom/tilbiuder Kong Ptolemeo sin Hilsen.

Simon den ypperste Piest oc der Jødiske Folk/haffue sent Bud til oss/ar forny der Ven
staaff oc Forbund mellem oss/ Oc de sticte oss der haff en Guldskjold paa tusinde pund. Der
saare scriffue wi til Kongerne oc andre Landsherrer/ At de skulle intet gøre mod Jøderne/ oc
icke offuerfalde dem oc deris Stæder oc Land. Oc at de skulle ingen hielpe mod dem/ Thi at
wi haffue anammer den Skjold aff dem. Oc der som nogle wlydige ere flyde til eder aff deris
Land/ Da stikker de samme til den ypperste Piest Simon/ at hand straffer dem effter sin Low.

Saa haffue wi oc screffuit til Kong Demetrium/ til Attalum/ til Areran/ til Asacen/ oc til
alle Land/ oc saa til Sampaci/ oc til dem i Sparta/ til Delo/ i Nindo/ Sicyon/ Caria/ Sa
mos/ Pamphylia/ Lycia/ Halicarnasso/ Rhodis/ Faselis/ Co/ Side/ Bortyna/ Gmido/ Cy
pro/ oc Cyrene. Oc wi haffue sent den ypperste Piest Simon oc der Jødiske Folk/ en vdscriff
aff disse Brieff.

Disse millem forde Antiochus end en anden Hær saar Dora/ til at belegge Staden haardere/
och hand gjorde Stridsrustning der saare/ oc stormede fluy til Staden/ ar Tryphon vaar inde
luc der vdi/ oc kunde huerecken komme ind eller vd. Oc Simon sende Antiocho til hielp thu tu
sinde mend/ gaar vduale Folk/ oc meger guld oc sølff/ oc Daaben. Men Antiochus anamme
de der icke/ oc holt icke der som hand haffde tilform sagd/ oc hand vende sig aldelis fra Simon.

Och hand sende en aff sine Drenner/ som hed Athenobius/ til hannem/ at hand skulde hand
le met hannem/ oc sige saa/ I haffue indraget Joppe/ oc Gaza/ oc Slaater i Jerusalem/ huere
ke der høre alle til mit Kongerige/ och i haffue forderffuit Landet trint omkæring/ och gjort
stor skade i mit Kongerige/ oc tager mit Jersue rige fra mig. Der saare efter ieg disse Stæder fra
eder igen/ som i haffue tager fra mig/ oc al Skatten aff de Stæder/ som i haffue inde/ vden Ju
da land. Men ville i icke stikke mig dette igen/ Da giffuer mig for de Stæder/ fem hundrede
Centener sølff/ oc for den Stæde oc Skat oc saa fem hundrede Centener. Der som i oc icke tenke
til at gøre dette/ da ville wi offuerfalde eder.

Der nu Athenobius Kongens ven kom til Jerusalem/ oc fick Simonis herlige væsen at
see/ oc den Drenner met Guld oc sølff som hand vaar ellers rustet/ da vndrede hand meger der
paa/ oc holt hannem saare/ der som Kongen hade befalede hannem. Der paa gaff Simon han
nem dette suar/ Dette Land som wi haffue igen indraget/ er vor Federne Jersue/ oc hører in
gen anden til. Vore Fiender haffue hafft der inde til en tid met vord oc vret/ Der saare haffue
wi nu tager vor eger til oss igen/ oc intet tager fra nogen anden. Men at du klager der paa/ at
wi haffue indraget Joppe oc Gaza/ der haffue wi denne aarsage til/ Mand gør vor Land oc
vor Folk stor skade der aff. Dog ville wi der saare betale/ hundrede Centener. Der paa gaff
Athenobius ingen suar/ men bleff vred oc drog bort igen til Kongen/ oc sagde hannem Simon
nis gensuuar/ oc aff hans herlighed/ oc huad som hand haffde seet/ Da bleff Kongen suarlige
vred.

Men Tryphon styndede sig der fra paa Vandet/ oc flyde til Orthosia. Da gjorde Kongen
Cendebeum til Hæffuigmand/ offuer der Land haff suar/ oc loed hannem beholde it
Stridsfolk/ baade til Vest oc til fod. Oc hand befalede hannem/ at hand skulde leye sig haff
Judea Landemercke/ oc at hand skulde der befeste den stad Cedron/ oc bygge en befestning haff
Biergene/ oc at hand skulde indfalde i Jødernis land. Men Kongen gaff sig effter Tryphon/
at hand vilde gribe hannem. Der nu Cendebeus kom til Jamnia/ da offuerfalt hand Jøderne/
forderffuede deris Land/ oc loed dræbe meger Folk/ oc hand fangede meger folk/ oc forde dem
bort. Oc hand bygde den Stad Cedron/ oc lagde Stridsfolk der vdi/ at de skulde falde der vd
haff Landemercker/ oc ødelegge Veyen/ Lige som Kongen haffte befalede.

Tryphon
fly for An
tiocho.
Cendebeus.

Cedron.

Johannes
Simons
søn.
Simon for
maner sine søn
ner.

XVI.

Er saare drog Johannes aff Gaza op til sin Fader Simon/ oc gaff hannem til
kende/ at Cendebeus vaar falden i deris Land/ oc haffte gjort skade.

Da loed Simon kalde sine tho eldste Sønner til sig/ Judam oc Johanne
oc sagde til dem/ Jeg oc mine Brødre/ oc min Faders Haff/ haffue førte Krig
op aff vor vngdom/ indtil denne tid/ mod Israels Folkis Fiender/ oc Gud haffuer giffuit oss
lycke/ at Israel er offte frelst formeblst vore hender. Men effterdi at ieg er nu gammel oc stæ
belig/ Da skulle i traade ind i min oc mine Brødris sted/ oc i skulle drage vd/ oc stride for eders
Folk/ Gud aff Himmelen hielpe eder/ oc vere haff eder. Oc hand loed vduale tiue
tusinde Mand i Landet/ oc nogle Reysener/ Men denne Hov/ drog Johannes oc Judas
mod Cendebeum/ oc laae om natten i i Nodin. Men om morgenen der de kom fra i Nodin
paa den stette i Narek/ da drog en stor Hær frem mod dem til Vest oc fod/ Tu vaar der en
Beck mellem beggis deris Hær. Da drog Johannes til Becken/ oc vende sig mod Fienderne.
Men

¶ Den der hand saa/at Folket greuede faare/at giffue sig i Vandet/da voffuede hand sig først der vdi/oc kom offuer Vandet. Der Hoben der saa/da gaffue de sig effter hannem.

Der effter stickete Johannes sin Aarden til Strid/oc hand stickete Reysener hof Fod/ folket/¶ Den Fienderne haffde meget mectigere Reysenere. Oc der Johannes loed trommete/ met Priesterns basuner/oc drog med Fienderne/da gaff Cendebeus flucten met sin Hær/oc der bleffue mange faare giorde oc ihieslunge/ ¶ Den de offuerbleffue flyde til en fast By. I dette Slag/bleff Judas Johannis broder oc saar giort. ¶ Den Johannes iagede effter Fienderne/ indtil den Befestning Cedron/ Oc Fienderne flyde paa Befestninger i Landet hof Asob. Da opbrende Johannes samme Befestninger/at der omkomme ved thu tusinde ¶ Den aff Fienderne. Der effter drog Johannes hjem igen til Juda Land.

¶ Oc der vaar en Hoffuigmand offuer Jericho Land/ som hed Prolomeus/ Abobi søn/ hand vaar meget rig/ Oc den ypperste Prest Simon haffde giffue hannem sin Daatter. Der faare vaar hand hoffmodig/oc tractede der effter/ at hand kunde bliffue Herre i Landet/oc hand lagde sig effter at dræbe Simon oc hans sønner met listighed.

Der nu Simon drog omkring i Juda land/at beset oc bestille Regemente/oc kom til Jericho met tho sønner/ ¶ Natathia oc Juda/ i det hundrede oc siu oc halffierdesinda tiuende aar/i den ellefte maanet/ som kaldis Sabat/ Da anammede Abobi søn dem paa sit Slaar/ som kaldis Doch/oc beredde dem it herligt Gestebud/ ¶ Den der vaar idel besuigelse/ Thi at hand skulde lønlige Stridsfolck der inde. Oc der Simon oc hans sønner vaare glade/oc haffde vel drucker/da stod Prolomeus op met sine Suehne/oc roge deris Vaaben/oc fulde ind til Simon i Gestebudet/oc sloge hannem oc hans tho sønner oc Tienere ihiesl. Denne sken delige vretskaff giorde Prolomeus i Israel/oc beuisde hannem saadan ondskaff for sine velgerninger.

Der effter screff hand Kong Antiocho dette til/ oc bad/ at hand vilde sende hannem Stridsfolck til hielp/at hand kunde indtage Landet oc Stadene met al Renten. Hand sende oc en Hob til Gaza/at de skulde dræbe Johannes/ Oc hand screff til Hoffuigmændene/ at de skulde komme til hannem/da vilde hand giffue dem stor Sold oc skenck. Oc stickete oc Stridsfolck bort/at de skulde indtage Jerusalem oc Helligdommen.

¶ Den der kom it Bud før til Gaza/ som sagde Johanni/ at hans Fader oc hans Brodre vaare dræbte/oc at der vaar bestillet/ at mand skulde oc ihiesla hannem. Der Johannes det høide/bleff hand meget forferdet/oc loed gribe de folck/som vaare vdsende at ihiesla hannem. Oc der hand befant/ at de vilde myrte hannem/da loed hand ihiesla dem.

¶ Den huad som Johannes giorde ydermere der effter/ oc den

Strid/som hand førde/oc hvorledis hand regerede

oc bygde/ Der er altsammen bescreuit i

en besynderlig Bog/ fra hans

Regementis tid/saa lenge som hand vaar

den ypperste Prest effter

sin Fader.

¶ Ende paa Maccabeernis
Første Bog.

Cendebeus
bliffuer slagen
paa fluct.

2000. Heds
ninge bliffue
ihieslagne.
Prolomeus
Simons Suo-
ger.

177. aar.
(Sabat)
Er den tilaanes
Januaris.

Simon bliff-
uer ihieslagen/
met tho sønner
aff sin egen
Suoger/etc.

De Mattabeers

anden Bog.

I.

I Jøder eders Brødre / som ere i Jerusalem / oc i alt Jødeland / ynste eder Jøder / vore Brødre / som ere i Egypten / Lycke oc Salighed.

Gud velsigne eder / oc tencke paa sin Pact / som hand tillsagde Abraham / Isaac och Jacob sine tro Tienere. Oc hand giffue eder it versindigt herte / At i kunde bliffue faste oc bestandige i hans Lov / oc hand vnde eder / at i kunde vere sitige i hans Bud / oc hand restte eder / Hand høre eders Bøn / oc vere eder naadig / oc forlade eder icke i nōd. Saa bede wi stedse for eder.

Wi scerffue eder til i vor største nōd / Der Jason oc hans Tilhengere / affalt fra det hellige Land / oc fra Kongeriget / oc opbrænde vore Porte / oc vdslyrte det vskydige blod. Da bade wi / oc HERRE Bøn hørde oss / oc wi offrede hannem Luede mel / oc oprende Lamperne / oc lagde Skue brød op / Oc wi begære / at i nu vilde holde Kirkeuelse met oss / i den maaner Casleu. Giffuit i der hundrede oc ni oc tryfinda tiuend de aar / vdi Kong Demetrii tid.

Jason.

Casleu.

169. aar. R.

Demetrius.

Wi vdi Jerusalem oc i det gantse Judea / oc de Eldste / oc Johannes / Ynste Aristobulo Kong Ptolomei Skolemestere / som er aff Priesterlig stect / oc de andre Jøder som ere i Egypten / Lycke oc Salighed.

Wi tacke Gud tilbørlige / Arhand haffuer frelst oss aff saa stor nōd / der wi skulde vere off emod saa mectigen Konge. Thi at Gud haffuer fordiessuit vore Fiender aff den hellige Stad / bort indtil Persien / der bleff kongen myrt met sin voffueruindelige hær i Nane Tempel / aff Nane Priesters listighed. Thi at der Antiochus kom der hen / met sine Venner / til den Guds inde Dianam / lige som hand vilde tager hendes til Vustru / oc tage alle Pendinge aff Tempelen til Budskat / Oc der Nane Priester bare dem frem / oc hand vaar gongen met nogle i Caspellen / da lucre de Kircken til efter hannem / oc sloge hannem oc alle dem som met hannem vaare / ihjel met sten / Der efter hugge de dem i stycker / oc kaste dem vd. Gud haffue altid loff / at hand haffuer saa dōmt de Wgudelige bort.

Antiochi
dōd bescriffuit
her anderledis
end i Macca. 6.
oc 2. Macca. 9.

Efterdi wi da acte / at holde Tempelens renselse den femte oc tiuende dag i den maaner Casleu / da vilde wi giffue eder det til kende / At i skulle oc saa holde den samme Høytid met oss. Lige som mand holder den dag / paa huileken Nehemias fant Jlden / der hand bygde Tempelen oc Alteret / oc offrede igen.

Thi at der vore Fedre bleffue forde bort til Persien / da skulde Priesterne oc beuarede Jlden aff Alteret vdi en dyb tōr hule / saa at igen siel der at vide. Der Nehemias bleff nu nogle aar der efter / sent hiem aff Kongen / efter Guds vilie / da tilsticked hand de samme Priesters Effterkommere / som haffde stult Jlden / at de skulde opsøge hannem. Men som de haffue vnderuist oss / da funde de icke Jld / mend it ryckt Vand / Der samme bad hand dem gse op oc bære frem. Der der vaar nu alsammen besticket til Offeret / da befalede Nehemias / At de skulde vdgysse vandet offuer veden oc offeret / som laa paa veden. Der de haffde det giort / oc Solen vaar som men vel op / och skyerne vaare borte / da rende sig en stor Jld op / Der paa forundrede de sig alle. Da begynte Priesterne oc Folket at bede / indtil Offeret vaar opbrænt. Oc Jonathan sang saare / Men de andre sagde det efter hannem met Nehemia.

Oc denne vaar Nehemias Bøn / HERRE vor Gud / du som skabte alle ting / oc est forfærdelig / sterck oc vterferdig / oc barmhertig / oc alene den rette Konge oc Saluede / Du som giffuer alene alle Gaffuer / du som est alene vterferdig / almættig oc euig / Du som frelser Israel aff alle ont / Du som vdualde vore Fedre oc helligede dem / Anamme dette Offer for alt Israels folk / och beuare oc hellige din Aeff. For oss tillsammans igen som ere atspredde / Frelst dem / som nōd dis til at riene Nedninge / oc see til oss foracted / til huilke huer Mand haffuer verstyggelse / At hedningene dog skulde befinde / at du est vor Gud. Straffe dem som oss vndertrycke / oc tillegge oss alle skendsel met stor tradsen / Plante dit Folk igen paa din hellige Sted / lige som du se haffuer sagt.

Der efter sungte Priesterne Loffange der til / indtil Offeret bleff forbrænt. Der efter befalede Nehemias at vdslyrte vandet som igen vaar paa de store stene / Der gick oc en lue op / Men hand

hand bleff fortæret aff Ildens lue paa Altæret. Dette bleff strax obenbare / oc kom for Kongen aff Persen / Huorledis mand haffde fundet Vand / paa den sted / som mand haffde skulte Ilden / oc der samme haffde optrent Offeret. Da forfætte Kongen det oc saa / oc hand loed frastille oc freddage den Sted / oc gaff mange pendinge der til. Oc Nehemie Staalbroder kallede den sted Trepchar / Paa Danske / Renselse / Togle kalde hannem oc Trepchar.

II.

WAnd finder oc i Scriften / at Jeremias Prophete befalede dem / som vaare borts forde / At de skulde tage ilden met dem / som tilforn er tilfende gissuit / oc fick dem Louen met / oc befalede / at de skulde io icke forglemme HERRENS Bud / oc icke lade sig forføre / naar de finge de Affguder at see som vaare aff Guld oc sølff / oc deris pyrdelse. Oc hand befalede dem meget mere saadant / at de skulde icke lade Louen komme aff deris hjerter. Saa stod det oc i den samme Scrift / At Propheten bød dem effter Guddommeligt befaling / At de skulde tage Viduisbydens Tabernackel oc Acken met sig.

Der de nu komme til Bierger / paa huilcket Aose haffde veret / oc seer HERRENS Affsue land / da fant Jeremias en Hule / der vdi skulte hand Tabernackel oc Acken / oc Røge Deut. 34. offerens Altæret / oc tillucte Hullet. Men nogle aff dem som oc ginge met / vilde mercke oc regne Hullet / Men de kunde icke finde det. Der Jeremias der som om / da straffede hand dem / och sagde / Denne sted skal inted Aenniske finde eller vide / For end HERRENS forer sit Folk tilfammen igen / oc bliffuer dem naadig / da skal HERREN vel obenbaris dem. Oc mand skal da see HERRENS Hertilghed vdi en Sky / lige som hand obenbaredis i Aose tid / oc som Salomon bad / at hand skulde hellige den Sted.

Oc Jeremias foralde dem oc saa / huorledis Salomon offrede / der Acken bleff vied oc Tempelen ferdig. Oc huorledis Aose bad HERREN / oc ilden aff Himmelen fortærede Offeret. Lige saa bad Salomon / oc Ilden fortærede oc saa Biendofferet. Och lige som Aose sagde / at hans offer bleff fortæret aff ilden / oc icke ædet / lige saa offrede oc Salomon i orte dage

Dette finder mand altsammen i den Scrift / som vaar scressuen i Nehemie tid. Och lige som hand lere tilfammen igen Kongernis / Propheternis / och Dauids bøger / oc Kongernis breff om Offer / oc sticte de it Liberi. Saa gjorde oc Judas / oc huilcke Bøger / som vaare borts komne / den tid der vaar Krig i landet / dem lere hand tilfammen igen. Oc wi haffue dem her / ville i nu lese dem / da lader hente dem hoffs.

Effterdi wi ville nu holde saadan Høyrnd / da vilde wi scressue eder til der om / Thi det er tilbørligt / at iden oc saa holde. Oc wi haabis til Gud / at HERREN / som hielper sit Folk / oc gissuet oss affsuen igen / som er Riger oc Prestedommet / som hand haffuer tilfagd i Louen / hand skal snart forbarme sig ossuer oss / oc føre oss tilfammen igen / aff den vie Verden / til den Hellige Sted / lige som hand haffuer allerede frelst oss aff stor wylcke / oc renset Steden.

Men de Historier om Juda den Accabeer och hans brødre / oc om den rpperste Prestis renselse / oc huorledis mand haffuer vied Altæret / och om den Strid mod Antiochum den Edele / och hans søn Eupator / oc om de Tegen aff Himmelen / som ere dem obenbarede der mandelig bebestemede Jædedommet / at i saa liden en Hob / røffuede der gantste Land / oc sloge en stor hob Nedninge paa fluct / oc skyndede eder effter dem / oc fremdelis om Tempelen / huorledis mand bygde den igen / huorledis mand ved allerede der om alleuegne / och at Staden fick sin frihed igen / at alle andre louet skulle vere afflagde / oc alene HERRENS skal holdis / huilken som vil oss nu vel oc er naadig / Dette och andet mere / som Jafon optegnede i sem Bøger / tencke wi at drage her tilfammen paa der sticliste.

Thi at wi see / huorledis talter er iblant i huert andet / At det vil bliffue suart / At befatte Historien rettelige / effterdi hun ligger saa vdi en hob. Der faare ville wi gøre der saa / at mand skal der gerne lese / oc letteligere kunde beholde det / och at der kand bliffue huer mand nytteligt. Oc sandelige / wi mercke / at der vil bliffue oss lige saa suart / at wi haffue taget oss den wimage til / Thi der høret meger arbejde oc stor flitighed til. Lige som der kand icke ste uden arbejde / at nogen vil berede it Gestebed oc fare vel met Gesterne. Dog ville wi der icke acce / oc gerne tage oss denne wimage til / at wi kunde riene andre der mer.

Wi ville inted foruende / aff Historien i sig self / men lade hende bliffue / lige som hun for vaar bescreffuen / vden at wi ville drage hende fortære tilfammen. Och lige som en Tømmermand / naar hand bygger huss / hand tencker icke lenger / end hand kand der saa gøre at der kand haffue bestand / Men huorledis mand skal der male oc pryde / der lader hand en anden sørge faare / Lige saa ville wi och gøre / Och lade den / som først scress Historien / sørge der faare /

bbb uij huorledis

Maccabeernis

huorledis hand haffuer talet alting / oc arbejdet alle stycker til ende met lid / De wi välle icke mere góre end befatte Summen paa det forliste. De wi wille nu begynde Historien / oc haffue saa sagd dette til en indgong / At Fortalen skal icke bliffue støre / end den ganste Historia.

III.

Onias.

Seleucus.

Simon.

Apollonius.

Heliodorus.

Infra 4.

Heliodorus
bliffuer straffet
aff Gud.

Er mand bode nu i god Fred igen vdi Jerusalem / oc Lowen haffde deylig fremgong / efterdi at den ypperste Prest Onias vaar saa from / oc tog saa sin religiøse vare der paa / Da bleffue oc Kongerne opuact / til at ere Staden / oc bestickede herlige Gaffuer til Tempelen / Saa at Seleucus Kongen aff Asia loed stickte aff sine Fogedi / al Raasten / som mand behoffuede til Offeret.

Nu vaar paa den tid en Foget i Tempelen / som hed Simon en Beniamiter / hand vaar den ypperste Prestis fiende / fordi at hand vilde icke stede hannem sin forredelighed i Staden. Men efterdi at Onias vaar hannem for mectig / da drog hand til Apollonium / Thrasa son / Hoffuizmand i nedre Syria oc Phenice / oc sagde hannem / Huorledis Guds Kiste i Jerusalem vaar offuermaade rig paa pendinge / oc at der vaar suatlige meget offuer / som mand icke behoffuede til offeret / oc at Kongen maatte vel tage det til sig. Der nu Apollonius kom til Kongen / gaff hand hannem til kende / det som Simon haffde sagt hannem om Pendinge. Da stickede Kongen sin Kammerfuer Heliodorum bort / oc gaff hannem befaling / at hand skulde hente samme Pendinge. Hand gjorde sig strax rede / oc loed / som hand skulde oprage Xente i nedre Syria oc Phenice. Men hans mening vaar / at hand vilde vdierte Kongens befaling. Der Heliodorus nu kom til Jerusalem / oc den ypperste Prest haffde vndfanger hannem venlige / da sagde hand hannem / huad hans Derre haffde befalet hannem / oc huor saare hand vaar der / oc spurde om det saa vaar / eller icke. Da suarede den ypperste Prest hannem / End er indlagd hoff off / at wi skulle trolige gemme / som hører Encker oc Faderløse børn til / Det ander hører Tobias Nircani til / huilcken der vaar en diabelig Mand. De der er ingen lunde saa / som den Forreder Simon sagde / Thi der er icke mere end fire hundrede Centener Solff / oc thu hundrede Centener Guld. Saa vaare der en stor forredelighed / at mand skulde saa tage det bort / oc besuige dem deris fra / som betrode den hellige Tempel til der de haffde / huilcken der haffuer i al verden saa stor ere oc frihed.

Men Heliodorus stod fast paa Kongens befaling / At hand skulde tage det til sig / oc kom paa en forfagd dag i Tempelen / oc vilde besee det. Da begyntis der et stort tammerr gennem den ganste Stad / Presterne laae i deris hellige pyrdelse saar Alteret / oc robte til Gud i Himlen / som self haffuer budet / at mand skal icke vere vtro met der hannem antuordis at gemme. At hand vilde beuare de Folck deris / som de haffde lagd bort paa den Sted trolige at gemme. Men den ypperste Prest holt sig saa tammertlige / at ingen kunde see paa hannem / vder stor medynck / Thi mand saa der paa hannem / at hand vaar i stor angst / efterdi hand vaar saa foruert i sit ansigt / Thi hand vaar saa aldelis forferdet / at der beffuede alt det som paa hannem vaar. Aff huilcket mand kunde lettelige mercke / huor ilde hand vaar til frede. De Folckene løbe hid oc did tilfammen i husene / oc bade met huer andie / efterdi de saae / at Tempelen skulde komme i foractelse. De Quindene roge Sacke paa / løbe omkring paa gaderne / De Jomfruer / som ellers icke ginge iblant Folck / løbe vnder Portene oc paa muren / Toгле laae i Vinduene / oc opløffte deris hender til Himmelen / oc bade. Der vaar baade ynckelig / at Folckene forferdes / dis saa iblant huer andie / at den ypperste Prest vaar saa bange.

Den stund de saa paakallede den almectigste Gud / at hand vilde beuare deris Gods / som haffde lagd det der til gemme / Da renckte Heliodorus at vdierte der som hand haffde i sinde. De som hand stod hoff Guds Kiste / met Stridzmen / da gjorde den almectige Gud et stort Tegen / At hand oc de som vaare omkring hannem / forferdede sig for Guds Act / oc fulde vdi en stor fryet oc redzel. Thi de saae en Nest / som vaar vel pydet / der paa sad en forferdelig Kex / sener / hand rende met al mact paa Heliodorum / oc stotte hannem met de tho fremmerste foder / De Kexeneren paa Nesten / haffde icke helt gyldene Harnst paa. De saae oc tho unge Barle / som vaare stercke oc deyliche / oc ganste vel klædde / De stode paa baade sider hoff Heliodorum / oc sloge feilige paa hannem / saa at hand aff stræbelighed sanck ned til iorden / oc miste sin syn. Da rogede den / som vaar nylige ingongen i Skatkammeret / met stor Bram / oc met alle sine Stridzmen / oc bare hannem bort paa en Stroel / Oc hans mact halp hannem aldelis inred (At mand kunde obenbarlige mercke HERRES Krafte) Oc hand laa saa paa der neste død / oc taledes icke it ord. Men Jøderne pusede Gud / at hand haffde saa eret sit Tempel. De den Tempel som haffde tilforn veret fuld aff fryet oc redzel / bleff fuld aff glæde oc fryet / efter disse Tegen / som den almectigste Gud gjorde.

Men

Men nogle aff Heliodori Venner / komme oc bade Oniam / at hand dog vilde bede HERR. Onias beder
 R E 17 / at hand vilde vnde Heliodoro Liffuit / som nu laa i der yderste aandesong. Men eff. for Heliodoro.
 tedi at den ypperste Prest befogede / At Kongen skulde haffue Jyderne mistancke / at de skulde
 haffue giort Heliodoro noget / da offrede hand for hannem / at hand maatte bliffue helbrede.
 De den stund hand bad / da obenbenbaredis de tho vnge Karle igen / vdi deris klæder som de
 haffde for paa / oc sagde til Heliodorum / Tacke den ypperste Prest Onias sticlige / Thi at for
 hans skyld / haffuer HERR R E 17 giffuit dig Liffuit / De kundgiør alleuegne HERR
 R E 17 store Kraft / effterdi at du est hudstrugen ned aff Himmelen. De der de haffde der
 talet / da forsuunde de.

Men Heliodorus offrede til HERR R E 17 / oc loffuede hannem meget / at hand haffde
 giffuit hannem liffuit igen / oc tackede Onias. De hand reysde der effter til Kongen igen / oc
 sagde huer mand / huorledis hand haffde met sine øyen seer den høyste Guds gerninger. Men
 der Kongen spurde hannem at / huen hand mente / at hand skulde sende til Jerusalem / som
 kunde vderre noget. Da suarede Heliodorus hannem / Der som du haffuer en Fiende / eller
 nogen / som tengker at ville skade dig aff Riger / den sticke der bort / Naar som den samme bliff
 uer saa hugstrugen / som ieg / oc kommer der fra met Liffuit / da maat du vel anamme hannem
 igen / Thi Gud er kraftelige paa den sted / oc den som haffuer sin Bolig i Himmelen / seer der
 paa / oc frelser hannem / Oc hand straffer dem / som ville gøre hannem skade / oc slar dem ihjel.
 Dette er nock om Skatkammeret oc Heliodoro.

III.

MEn Simon som saa haffde forraad Skatkammeret / oc sit Federne Land / ta
 lede ilde paa Onia / huorledis hand haffde giort saadan vlycke / som vaar HERR Simon.
 liodoro vederfaren / oc gaff hannem skyld / at hand tractede effter at bliffue HERR Supra 3.
 rei i Landet / Alligeuel at hand giorde Staden alt gaar / oc vilde sit Folk der
 samme met troffaff / oc holt fast ved Guds Bud. Der nu den had oc auind vaar
 saa stor / at Simons Tilhengere dræbre nogle der offuer / oc Onias saa / at der vilde komme
 meget ont aff saadan wsamdeetighed / effterdi at Apollonius Hoffuizmand i nedre Syria Apollonius.
 saa rasede / oc styrkede Simon i sin forredelighed / Da giorde hand sig rede / at drage til Kon
 gen / icke at plage paa sit Folk / men Land oc Folk til gode / Thi hand saa / at der som Kongen
 vilde inder gøre der til / da vaare der icke mueligt / at beholde lunge fred / eller at styre Simons
 forredelighed.

Men der Seleucus vaar død / oc Regementet kom til Antiochum den Edele / da stod Jar Seleucus.
 son Onias broder effter der ypperste Preste embede / oc tilfagde Kongen / try hundrede oc try Antiochus.
 sinds tiue Centener sølf / der som hand kunde bestyre der saa / oc aff den anden indkomme / fire Epiphancus.
 sinds tiue Centener / Oc der offuer loffuede hand oc saa at ville ellers forscriffue hannem hun
 drede oc halffredesinds tiue Centener / der som mand vilde tilfede hannem / at hand maatte Infra 5.
 tage Legehuff op / oc opuene dem i Jerusalem effter Antiochi Stick.

Der Kongen der samtyckte / oc Jason fick Prestesdømmet / da vande hand stray sit Folk
 til Heydenske Seder / oc de gode erlige Seder / som vaare sticgede aff gamle Konger / afflagde
 hand ved Johannem Eupolemi Fader / som vaar borssticker til Rom / at gøre it Forbund met
 de Romere / Oc hand nedlagde de gamle erlige Louer / oc paalagde andre werlige Stickelser.
 Hand bygde it Legehuff iblant Borgerne / oc sticgede / at de sterckiste vnge Karle skulde offue
 sig der vdi. Oc der Heydenske vafen fick saa offuerhaand / at Presterne actede icke mere Offeret
 oc ey heller Tempelen / Men de løbe til Legehuff / oc saae / huorledis mand slo Bold / oc brüge
 de anden leeg / Oc de forlode saa deris Fedris Stick / oc hulde de Heydenske at vere kaastelige.
 Demaatte der oc vel betale / Thi Gud sticgede lige saadanne offuer dem / huilcke de vilde gøre
 saadan Leeg effter / at de skulde straffe dem / Thi at mand skal icke stemte met Guds ord / der Jason.
 finder sig dog paa der liste.

Der mand nu holt den store Leeg i Tyro / oc Kongen vaar der self hoff / da sende den For
 redere Jason nogle Antiochener vd / lige som de haffde veret aff Jerusalem / at de skulde oc saa
 seepaa Legen / Oc hand sende met dem tre hundrede Drachmas / at mand skulde offue Herculi
 der aff. Men de / som der vaar befaler saar / at der kunde icke sticke sig / der saare vilde de icke br
 gedem der til / men vende dem til noget ander / Thi befillede de Skibs rustning der saare / alli
 geuel at hand haffde vdsent dem til Verculis Offer. De effter at Prolomeus Philomeroz
 den vnge Konge i Egypten / haffde vdscreffuit sin første Herte dag / Da sticgede Antio
 chus Apollonius Oniesi son / til den samme Herte dag i Egypten. Men der hand for
 nam / at mand vilde icke haffue hannem til en Fomnydere / da drog hand til bage igen / oc
 tenckte / huorledis hand kunde beholde sit Rige met fred. Oc hand kom til Joppen / oc der fra til
 Prolomeus
 Philomeroz.
 Antiochus
 Fomner aff Je
 rusalem / oc bliff
 uer herlige vnda
 fangen aff Ja
 son / etc.

Maccabeernis

fra til Jerusalem/ oc hand bleff herlige vndfangen aff Jason och den gantze Stad/ oc indlede mer bluff oc stor Stat/ der effter reyde hand til Phenice igen.

**¶ Menelaus
Simonis
Broder.**

¶ Men tre aar der effter stickete Jason Menelaum/ som efftinde Simonis broder bort/ at hand skulde føre Kongen pendinge/ oc paamine hannem om nogle nyttelige Sager. Oc der hand kom i naade hofff Kongen/ da smigrede hand faar hannem/ oc vende det ypperste Piestes domme til sig/ oc gaff Kongen tre hundrede Centener sølff mere end Jason. Oc kom saa til Jerusalem igen mer Kongens befaling/ oc hand handlede icke som en ypperste Piest/ men som en rasende Tyrant/ oc som icke gruseligt vilde Dür.

Jason.

Saa bleff Jason/ som vdføire sin Broder fra sit Embede/ vdføire der fra igen ved en anden/ oc vdføire til at fly bort i de Amoriteres land/ oc Menelaus beholt Regimentet. ¶ Men der hand kunde icke komme de Pendinge aff sted/ som hand hadde tilfagd Kongen/ der Sofstratus vdføiremand paa Slaattet/ kaffde dem aff hannem/ som Kongen hadde befalet hannem da loed Kongen kalde dem baade faar sig/ oc affsette Menelaum/ oc stickete hans broder Lysimachus i hans sted/ oc hand sette Sofstratum til Befalnings mand i Cypren.

**Sofstratus.
Lysimachus**

**¶ Andronicus.
Menelaus.**

Der det vaar nu saa bestiller/ da begynte de Tharfer och Gallorer it Oprør/ fordi/ at Kongen hadde giffuet dem sine Terequinder. Da gjorde Kongen sig hastelige rede/ at hand kunde stille det Oprør/ oc loed den Første Andronicum bliffue effter sig til en Stattholdere. Der Menelaus der fornem/ tenckte hand/ at hand hadde leyrlighed til/ at hand kunde komme til sin gamle Stat igen/ oc hand stal nogle gyldene Klenodie aff Tempelen/ oc stencette Andronicus dem/ oc hand solde nogle i Syro/ oc vdi andre omliggende Stæder.

**¶ Onias ihel
stingis aff
Andronicus.**

Der Onias der fornem/ gaff hand sig til en fri sted i Daphne/ som ligger faar Antiochia/ oc straffede hannem/ ¶ Men Menelaus kom alene til Andronicum/ och fornemede hannem/ at hand skulde gribe Oniam. Der gjorde hand/ oc gick til hannem/ oc tog hannem listelige met ord/ oc gaff hannem sin haand oc sin Eed/ der paa/ at hand kom til hannem aff Friheden/ Thi hand viste/ at Onias for saa sig gaar til hannem/ Och der hand hadde saa taget hannem met ord/ stact hand hannem ihel mod al Ræt. Der gjorde icke aleniste Jøderne ont/ men der for tregd oc mange aff Hedningene/ at hand hadde saa dreber den fromme Gand.

**¶ Antiochus
lader affliff
ue Andrio.**

Der Kongen hadde nu vdiert alle sager i Cilicia/ oc reyde hien igen/ da løbe Jøderne til hannem i alle Stæder/ oc mange Hedninge oc saa/ och klagede faar hannem/ at Onias vaar myt vden Skild. Oc Antiochus bekumrede sig hiertelige der faare/ och rædte der offuer/ at den fromme erlige Gand vaar saa tammerlige omkommen. Oc hand bleff suarlige vred paa Andronicum oc loed føre hannem aff det Purpur klæde/ oc aff den anden Prydelse/ oc føre hannem saa om fring i den gantze Stad/ oc paa der siste affliffue paa den Sted/ som hand hadde ihelstungit Oniam. Saa straffede Gud hannem igen effter sin fortieniste.

Lysimachus

¶ Men der Lysimachus/ hadde staalet meget aff Tempelen/ effter sin broders Menelaus raad/ oc der ryete vaar kommer iblant Folket/ da forsamlede Menigheden sig mod Lysimachus/ der nu allerede mange aff de gyldene Klenodie vaare borte. Der Menigheden vaar nu forsamlet/ oc meget vred/ da rustede Lysimachus tre tusinde Mand/ oc vilde bestemme sig met mact/ oc hand sette en gammel listig vdføiremand offuer dem. Der Burgerne der saae/ da toge nogle stene/ nogle stærcke stenger/ nogle kaste aske vnder øyene paa dem/ at der bleffue saa mange aff dem saare/ oc nogle aldelis nedslagne til iorden/ oc de andre løbe alle bort/ Saa grebe de den Kircke vdføire hofff Statkammeret.

**¶ Menelaus.
Prolemus.**

Der effter toge de hannem frem met Ketten/ oc effterdi at Kongen vaar kommen til Tyro/ da fødte tre aff dem/ som vaare vdsende aff Raader/ den Handel faar hannem/ at hand skulde sige Dom der paa. ¶ Men der Menelaus bleff offueruunden/ da loffuede hand Prolemus mange pendinge/ der som hand kunde bede hannem løff hofff Kongen. Da gick Prolemus alene til Kongen i hans Sal/ som hand kaled sig vdi/ oc tog Kongen mer ord/ At hand loed Menelaum løff/ som vaar icke ophofff til al vlycke/ oc dømde de fattige Folk til døde/ huilcke dog hadde oc bleffuet befundne oc kende vdføire hofff Tæterne. Saa bleffue de drebre vdføirelige som hadde paa der treoligste handlet soletenia och Tempelens sag. Der gjorde nogle aff dem i Tyro ont/ och de lode dem erlige begraffue. ¶ Men Menelaus bleff ved sit Embede mer nogle Veldigis hielp i Gaarden/ som hadde nytte aff hannem/ och hand bleff io lenger io verre/ och lagde Burgerne al vlycke paa.

V.

Dani. 11.

Da den samme tid/ drog Antiochus anden gong til Egypten. Och mand saa i den gantze Stad/ syretue dage effter huer andre vdi lucen/ Reysener i gyldene Hærsk/ met lange spid vdi it Slag aarden/ Oc mand saa/ huoslediede draas bede met huer andre/ oc verede sig met skild oc spid/ oc huoslediede de drage suerene

dene/oc skæde paa huer andre/oc huorledis de grydene Vaaben blinckede/oc huorledis de haff
de atskillige Darnst. Da bad huer mand/ar det icke skulde beryde noget ont.

¶ Men der kom ic loagnactig vsete vd / huorledis Antiochus skulde vere død. Da tog Ja
son ved tusinde aend til sig/oc offuerfalt Staden wforuarendis. Oc der hand opstigede paa Jafon.
¶ Nuren met sine aend/oc indtog Staden/da flyde aenelaus op paa Slaatter. aen Jafon aenelaus.
myrde sine Bugere ynckelige/oc tenccke icke/ar der vaar hans egen store volcke/ar hand haffde
saadan lycke mod sine Venner/ aen hand loed sig trycke/ar hand vant Seyer aff sine Fiender/
och hand vant Seyer aff sine Bugere. Oc hand kunde alligeuel icke indrage Regementet/men
hand fick sin Lon/lige som hand haffde forient / oc flyde met stamme til Amourernis Land Acrea.
igen. Da bleff hand paa der siste beklaget faar Acrea de Arabers Konge / Saa ar hand maatte
fly fraen Stad til en anden/oc vaar ingen sted tryg. Oc huer mand vaar vied paa hannem/
som paa den/der vaar affalden fra sin Loo/der forbandede oc huer aend hannem / som en
Foredere oc sit Federne lands Fiende/Oc hand bleff saa fordræffuen til Egypten. Oc lige som
hand haffde fordræffuit mange Folck aff deris Federne Land / Saa maatte hand oc self dō i
elendighed/vdi Lacedemon/der som hand haabedis ar finde sit opholt/ effterdi de vaare huer
andris seer. aen lige som hand haffde kast mange bort vobegræffue/saa bleff hand oc død/ar
ingen sørgede for hannem. Oc hand haffde icke aleniste icke den lycke / ar hand kunde bliffue
begræffuen i sit Federne Land/aen hand maatte oc ingen Graff haffue i det Fremmede.

¶ Der derte kom faar Kongen/tenccke hand ar al Judea skulde affaldet fra hannem / Oc Jerusalem
hand drog i grumhed aff Egypten/oc indtog Jerusalem met maet/Oc hand bad Stridsmen indtagis aff
dene thiesla/vden al barmhertighed/huad de funde/paa Gader oc i Huse. Da myrde mand den rafende An
vng oc gamle blant huer andre/aend oc Quinde / Børn oc Jomfruer / ia oc saa de Børn i
voaggen / Ar der bleffue saa dræbt vdi tre dage firefjends tiue tusinde/syretiu tusinde sangne/oc
ved firefjends tiue tusinde sold.

¶ Men Antiochus loed sig icke der met nyge / aen hand offuerfald oc den helligste Sted
paa Jorden / Oc aenelaus den Foredere/ledde hannem der ind. Da røffuede hand met sine aenelaus.
forbandede hender/de hellige Kar/ Oc alt der som de andre Konger haffde giffuit til Tem
plen/til smykke oc pyrdelse/ Der bortreff hand met sine syndige Vender / oc ophævede sig me
get/oc hand saa icke. Ar HERRE tilstedde saadant/offuer dem som vaare i Staden / for
deris Synder skyld.

¶ Der vaar Sagen/ar Gud loed fare saa skendelige / met den hellige Sted / Ellers skulde
der gonger Antiocho/lige som der gief Deliodoro/ som vaar vdsent aff Kong Seleuco / ar be
see Skatammeret/oc bleff haardelige slagen der offuer / saa ar hand nøddis til ar offuergiffue
sit forredelige offer. Thi Gud haffuer icke vdualt Folcket/for Stæden skyld / aen Stæden
for Folkens skyld. Der faare maatte oc den hellige Tempellide met/der Folcket bleff straffer/
lige som der oc der emod haffde nytte aff Folcket. Thi ar lige som Tempelen bleff indragen aff
Fienderne/der HERRE vaar vied / Lige saa er der kommet til ere oc til ret igen / der
HERRE bleff dem naadig igen.

¶ Men Summen paa alt der Antiochus røffuede aff Tempelen / ere atten hundrede Centes
ner Solff/ dem tog hand met sig / oc drog stray til Antiochiam / mer saadant hoffmod oc
hofferdighed/ ar hand tenccke/hand vilde nu gøre Jorden / saa ar mand skulde seyle der paa/
lige som paa Haffuit/Oc Haffuit/ar mand skulde vandre der paa / lige som paa Jorden / Oc
hand loed nogle Befalnings mend bliffue til bage i Jerusalem/onde Skatke/ som vaar Phis Philippus.
lippus aff Phrygia/ som vaar end verre oc argere / end hans Herre. Andronicum i Garzum/ Andronicus.
oc aenelaus til dem baade/ huilken der vaar offuer alle de andre/ar hand saa plagede sit eget aenelaus.
Folck.

¶ Oc effterdi ar Antiochus vaar Jøderne saa suarlige vied/ da sticckede hand den skendelige Apollonius.
Skatke Apollonius til dem / ind i Lander met thu oc tiue tusinde aend / oc bød hannem/
Ar hand skulde dræbe alle fulduovene aend/ Oc ar selie Quinderne oc der vng Folck. Der
hand kom nu faar Jerusalem/da sticckede hand sig fredsommelige/ ind i paa Sabbaths da
gen/paa huilken Jøderne holde helligt/ Da bød hand stray sit Folck / ar de skulde ruste sig.
Der nu huer aend løb til/oc vilde see/ huad der skulde skee / Da loed hand ihel svinge dem
alle/oc kom saa i Staden met al sin Hær/ oc thieslo en stor Hob. It stort ync
feligt iammer i
Jerusalem.

¶ Men Judas Maccabeus drog der fra met ni Bygde bort i Gikken oc blant Biergene/ Judas aen
De holt sig der met Dret/mer alle dem/ som haffde giffuit sig til hannem / Ar hand skulde icke
leffue blant de wrene Nedringe. cabeus.

Icke

Maccabeernis

VI.

Tempelen,
besmitris.

Bacchi
høytid.

Exempelom
tho Quinder
Philippus.

Eleasar.

Icke lenge der effter/ sende Kongen en gammel Mand fra Antiochia/ at hand
skulde tninge Jøderne/ at de skulde affalde fra deris fedris Lou/ och ickemere
holde Guds lou/ oc at hand skulde besmitte den Tempel i Jerusalem/ oc kalde
der Jouis Olimpji Kirke/ och den Tempel i Garizim/ Jouis Kenij Kirke/
effterdi at der bode fremmede Folk. Men derre gode vassen gjorde huer mand
suartlige ve/ Thi at Hedningene ode oc drucke dem fuldei Tempelen/ Oc der
dreffue allehonde vobluhed mer Quinder i den hellige Sted/ oc bare der meger ind/ som sig ick
burde.

Mand Offrede paa Alteret Offer som vaare forbudne i Louen/ oc mand holt huerken
Sabbather oc ey andre seduanlige hellige Dage/ oc der torde aldelis ingen lade sig mercke/ at
hand vaare en Jøde/ men mand nødde dem til mer maect/ at offer alle Maaned/ naar Kongens
høytid. Oc naar mand holt Bacchi Høytid/ da nødde mand Jøderne til/ at de skulde
de gaa frem mer Krantz aff Lauerbær træ/ Baccho til ære.

Mand haffde oc aff Prolemei tilkyndelse/ lader vdgaa it Bud/ til Hedningernis Stad
der/ som vaare omkring Jerusalem/ at de skulde alleuegne tuinge Jøderne til at offer. Oc der
som nogle bleffue skadelige der ved/ at de ick vilde der holde mer Hedningene/ Dem skulde
mand stray stinge ihjel/ Da saa mand stort tammer.

Der bleffue tho Quinder søde frem/ at de haffde omstaaet deris Sonner/ paa deris
bryst bant mand Dømene/ oc søde dem omkring igennem den gantske Stad/ och paa det siste
faste de dem ned offuer muren. Nogle haffde stult sig i Nuler der hart hof/ at de kunde holde
Sabbathen/ der der bleff Philippo til kende giffuit/ da bleffue de brende/ Thi de vilde ick ve
re sig/ at de skulde ick bryde Sabbathen.

Men ieg maa her formane laeren/ at hand skal ick forarge sig offuer denne tammer/ men
tencke/ at denne straff er ick vederfaen dem til forderffuelse/ men til en advarsel. Thider er en
stor naade/ at Gud forhindrer Syndere/ saa at de saa ick fremgong/ oc er stray bag dem mer
straffen. Thi at vor HERRE Gud seer ick saalenge til mer off/ som mer andre Hedninge/
huilcke hand lader gaa hen/ indtil de haffue opfylder deris syndera maade at hand der effter vil
straffe dem/ Men hand forhindrer off/ at vi skulle ick gøre det for meger/ oc at hand skal ick
paa det siste heffne sig paa off/ Der saare haffuer hand end nu alder tager sin barmhertighed al
delis fra off. Oc om hand haffuer end tuctet off met en Wylcke/ saa haffuer hand alligeuel ick
aldelis forlader sit Folk. Dette vilde ieg sige her til en formaning/ Iu ville wi komme til Nis
torien igen.

Der vaare en aff de ypperste Scriffteloge hed Eleasar/ en alderne och dog meger derlig
Mand/ paa den samme veftede de munden op mer maect/ at hand skulde æde suine Rød. Men
hand vilde heller erlige dø/ end leffue saa skendelige/ och hand leed der taalmodelige/ Och der
hand gick til Pinen/ Da straffede hand dem/ som ode forbudet Rød/ for den keelighed som de
haffde til dette rimelige Liff. De som nu vaare tilsticked/ at de skulde tuinge Folket til suine
Rød mod Louen/ Effterdi de haffde kent hannem saa lang tid/ da roge de hannem paa en
Sted/ oc sagde/ At de vilde bæere hannem Rød/ som hand maatte vel æde/ men hand skulde
sticke sig/ lige som der vaare offer suine Rød/ oc skulde æde Kongen der til vilie/ at hand kunde
saa bliffue ved Liffuit/ oc nyde det gamle venstæff gaar at.

Men hand betenckte sig saa/ som der sig burde effter hans store Allerdom oc isgraa Hoff/
uit/ oc effter hans gode leffnet/ som hand haffde ført op aff sin Yngdom/ och effter den hellige
guddommelige Lou/ oc sagde Klarlige frem/ Sticker mig stray vnder iorden hen i Graffuen.
Thi der vil staa min Allerdom ilde/ at ieg oc skulde saa byckle/ at de Ynge skulde tencke/ Elea
sar/ som nu er halffemtifinde tiue aar gammel/ er oc bleffuen en Hedning. Och de skulde saa
bliffue forførdede ved mit øyenskalckeri/ at ieg sticked mig saa faar Folket/ oc frelsie saa mit liff/
paa saa liden en tid/ som ieg end nu haffuer at leffue/ der vaare mig en euig Stam. Oc sandelige
huad kunde ieg haffue der aff/ der som ieg nu allerede kunde saa vndfly/ Dønnistkens straff/ eff
terdi ieg kand ick vndfly Guds hender huad heller ieg er leffuendis eller død/ Der saare vil
ieg nu gladelige dø/ som der vel bequæmmer mig gamle Mand/ och lade de Ynge ic gaar
Exempel effter mig/ at de skulle veluillige oc troffelige dø/ for den herlige oc hellige Lou skyld.

Der hand haffde saa taler disse ord/ da ledde mand hannem til Pinen. Men de som han
nem ledde oc haffde tilforn veret hans venner/ bleffue viede paa hannem/ for saadane ord skyld
Thi de mente/ at hand haffde der sagt aff træds. Oc der de haffde slager hannem/ saa at hand
skulde nu dø/ da suckede hand/ och sagde/ HERRE/ saar huilcken inred er stult/ hand
veed at ieg kunde vel vnderer disse slag oc denne store pine/ som ieg bær paa mit Legeme/ der
som

som ieg haffde viller / men paa Sielens vegne / lider ieg det gerne for Guds Skyld. Och hand gaff saa Anden op / och loed it retfæltigt Exempel effter sig mer sin Død / huilcket der skal icke aleniste formane de Vnge / men huer mand til dygd.

VII.

Der bleffue oc sin Brødre fangne mer deris Aoder / oc hudstrugne mer Susber oc Remmer / och tuingde aff Kongen / at de skulde æde suine Rød / huilcket dem vaar forbudet i Louen.

Da sagde den Eldste iblant dem saa / huad vilr du meger sporie / oc vide aff Doff / wi ville sjez ds / end handle noget mod vor federne Lou. Da oprendis Kongen i sin vrede oc bød / at mand skulde stray sette Pander oc Kælde paa ilden. Der mand der haffde giort / bød hand / at mand skulde flere Tungen aff den Eldste / oc hugge Vender oc Føder aff hannem / at de andre Brødre oc Aoderen skulde see der paa. Der hand vaar nu saa lemmelest / da loed hand føre hannem til Jlden / och stege hannem i Panden. Och der luen slo alleuegne i Panden / da formanede de sig iblant huer andre / mer Aoderen / at de skulde frimodelige ds / oc sagde / Gud HERRE skal see til Retten oc vere oss naadig / som Aose vidner i sin Sang / Oc hand er sine Tienere naadig.

Der den Første haffde saa giffuit Anden op / da ledde mand den Anden oc frem / at de kunde bedruffue deris forredelighed mod hannem / Oc de drøge hud oc haar aff hannem / och spurde hannem at / om hand vilde æde suine Rød / eller lade pine det gantste Legeme och alle Lemmer. Da suarede hand paa sit maal / oc sagde / ieg vil det icke gøre. Da toge de hannem oc pinte hannem / lige som den første. Som hand laa nu i det yderste Landefong / sagde hand / du forbandede Aenniste / du rager vel det rimelige Liff fra mig / Aen al Verdens HERRE / skal opuecke oss / som ds for hans Lou Skyld / til der euige Liff.

Der effter toge de den Tredie / oc bedruffue oc saa deris forredelighed mod hannem. Oc der de begerede der aff hannem / da racete hand Tungen freilige vd / oc streckede Venderne frem / oc sagde frimodelige / Disse Lemmer haffuer Gud aff Himmelen giffuit mig / der saare vil ieg gerne lade dem fare / for hans Lou Skyld / thi ieg haabis / at hand skal vel giffue mig dem igen. Da forundrede Kongen oc hans Tienere sig at den vnge Drieng vaar saa frimodig / oc acrede Aoderen saa aldelis inred.

Der denne vaar oc bød / da pinte de oc saa den Fierde / oc hudstrøge hannem. Aen der hand vilde nu ds / sagde hand / Der er en stor Trøst / at wi haabis / at Gud skal opuecke oss igen naar Aennisten dræbe oss / Aen du skal icke opueckis til Liffuit.

Der effter toge de den Femte / oc hudstrøge hannem oc saa. Hand saa til Antiochum / och sagde til hannem / Du est it Aenniste oc skal ds / men effterdi at du est veldig paa Jorden / da gør du huad du vilr. Aen du skal icke tencke / at Gud haffuer aldelis forladet oss / Toffue en liden stund / saa skal du befinde / huor mechtig Gud er / som skal plage dig oc din Slekt.

Effter denne ledde de den Sierte oc frem / hand sagde oc saa der hand skulde nu ds / Du skal icke saa bedrage mig / thi at wi haffue vel forient denne pine / Fordi at wi haffue syndet mod vor Gud / och hand handter forferdelige mer oss / men der skal icke gaa saa hen mer dig / at du raser saa mod Gud.

Aen der vaar it stor Yndermet Aoderen / oc er it Exempel / som er vel vere / at scriffue om hende / thi hun saa sine Sønner alle sin pinis effter huer andre paa en dag / och leed det mer stor taalmodighed / for der Naab Skyld / som hun haffde til Gud. Der aff bleff hun saa frimodig at hun restede den ene Søn effter den anden paa sit maal / oc tog sig it mandeligt Herre til / oc sagde til dem / Jeg er io eders Aoder / och fødte eder / men aande oc Liff gaff ieg eder icke / cy heller gjorde eders Lemmer saa. Der saare skal den / som skabte Verden oc alle Aenniste naadelige giffue eder Lande oc Liff igen / ligesom i nu voffue oc lade der fare for hans Lou Skyld.

Der Antiochus der hørde / mente hand / at hun haffde foractet oc bespaatter hannem paa sit maal / oc hand tog den yngste Søn faar sig / som end nu vaar igen / och formanede hannem mer gode ord / oc tilsagde hannem mer en Eed / at der som hand vilde traade fra sin federne Lou Da skulde hand haffue en naadig Herre i hannem / och hand vilde gøre hannem Rig oc til en Herre.

Aen der hand vilde icke lade sig sige / da loed Kongen Aoderen komme faar sig / oc formanede hende / At hun skulde dog i saa maade rage sin Søn mer ord / at hand kunde beholde Liffuit. Der hand haffde bedet hende mer mange ord / da tilsagde hun hannem at hun vilde der gøre / Aen hun bespaatterede efon Tirannen / thi hun gick til sønnen / oc taledede hemmelige

ccc met

I.

II.

III.

III.

V.

VI.

VII.

Maccabeernis

met hannem paa sit Aaal / och sagde. Du mit Kare Barn / som ieg bar ni Aaandede vnder mit Hierte / oc gaff ved try aar at du / oc opfydde mit stor romage / Forbarne dig dog offuer mig. See til Himmel och Jord / och til alt det som der er vdi / der haffuer Gud altsammen gjort affintet / oc vi Aenniske ere och gjorde saa. Der faare frygte ick for Bodelen / Aen dog gerne / lige som dine Bredre / at den naadige Gud / skal gøre dig leffuende igen / met dine Bredre die / oc giffue mig eder igen.

Der Aoderen end nu saa talede met Sønner / da sagde den unge Dreng / Huor effter efftuer: Tencker io ick / at ieg vil vere den Tyran lydig her vdi / Aen ieg vil holde den Lou / som er giffuen vore Fedre formeidelt Aose. Aen du som legger Jøderne alt ont paa / du skal ick vndløbe vor HERRE Gud. Vi lide for vore Synder skyld / der er vdi / Oc alligeuel at den leffuendis Gud / er vred paa oss til en tid / oc straffer oc tucter oss / Saa skal hand dog bliffue sine Tienere naadig igen. Aen du vugdelige forbandede Aenniske / ophøye dig ick for meger aff din Aact / oc radze ick paa dit forfengelige haab / at du forfølger Guds bøn / Thi du est ick end nu vndløben den almægtigis Guds Dom / som seer alle ting.

Aine Bredre / som lode pine sig en liden tid / de vente nu det euige Liff / effter Guds forrettelse. Aen du skal straffes effter Guds dom / ligesom du haffuer forient met din hoffmordighed. Jeg vil giffue mit Legeme oc Liff hen / for mine fedres Lou skyld / lige som mine Bredre / oc robe til Gud / at hand skal snarlige bliffue sit Folk naadig. Aen du skal end self ngdis til at bekende / aff stor pine oc plage / at hand er alene den rette Gud. Aen Guds vrede skal vends paa mig oc mine Bredre / huilcken der er tilbørlige gongen offuer vor ganstige Folk.

Der Kongen der hørde / bleff hand galen oc rasende / oc loed end pine hannem suarliger / end de andre / thi der forred hannem / at de bespaarede hannem end der til mer. Saa bleff oc denne deylige død / oc sette al sin Trøst til Gud. Paa det siste bleff Aoderen oc affluffuit. Det er nock om de heydenske Offer / oc den gruselige Pine.

VIII.

Aoderen
bliffuer paa det
siste affluffuit.

Judas
Maccabeus.

Philippus.
Ptolemeus.

Nicanor.
Sup. 6.
Infra. 9.
Gorgias.

En Judas Maccabeus och hans Staldbredre ginge hemmelige hid och did i Byerne / oc kallede deris Slektunge tilsammen / oc andre som ellers vaare bleffne ved Jøderis tro / at hand fick ved sex tusinde Aend tilsammen. Och de kallede paa Gud / at hand vilde ansee det arme Folk / som vaar plaget aff buermand / oc forbarne sig offuer Tempelen / huilcket de vugdelige menniske haffde vandeliget / oc offuer den forderffuede Stad / som bleff aldelis øde. Och at hand dog vilde høre det vskyldige blod / som robte til hannem / oc tencke paa de vskyldige smaa Børn / som bleffue ihuelstungne mod al Ræt / oc heffue sit Taffns bespaartelse.

Oc Judas Maccabeus met sin Hob plagede Vedningene suarlige / thi HERRE loed aff sin vrede / oc bleff dem naadig igen. Hand offuertalt Stæder oc Byer wformarendis / oc sette ild paa dem / oc hand indtog de beleyligste Stæder / oc gjorde Fienderne stor skade. Och hand bedreff det mest om natten / at mand sagde viit och breet om hans mandelige Gerninger.

Aen der Philippus saa / at hand bleff io lenger io sterckere / effterdi der lyckedis hannem saa / da seff hand til Ptolemeum den Hoffuigmand i nedre Syria oc Phenice om hielp / Thi Kongen laa stor maet der paa. Da sende Ptolemeus sin beste Ven Nicanor Patroclis søn / met tiue tusinde Aend / at hand skulde aldelis oprycke Jøderne / Oc fick hannem en Hoffuigmand til sig / som hed Gorgias / en forføgt Stridsmand. Da tenckte Nicanor / at hand vilde faa de Pendinge aff de fangne Jøder / som Kongen skulde aartlige giffue de Romere / som vaar thu tusinde Centener. Der faare sende hand strax bud til Stæderne hid oc did haffuist / oc loed vdrøbe / huorledis hand vilde selle Jøderne / halfemresinds tiue Jøder for et Centener / Thi hand tenckte ick / at straffen aff Gud vaar hannem saa nær.

Der nu Judas hørde om den Hær / som Nicanor førde / da holt hand sine Jøder det faare som vaare haffuist hannem / huorledis der kom en Hær. Huilcke som nu vaare mistroelige / oc ick sette deris haab til Gud / at hand skulde straffe / de løbe bort oc flyde. Aen de andre solde alt der de haffde / oc bade HERRE / at hand io vilde seelse dem / huilcke Nicanor haffde solt / for end hand haffde fanger dem. Oc vilde hand der ick gøre for deris skyld / at hand skulde det dog gøre / for den Hær skyld / som hand haffde gjort met deris Fedre / och for sit herlige store Taffn skyld / huilcket de ere neffinde effter.

Der

Der nu **A**ncabebus haffde ført sit Folk til hobe/ ved sey tusinde/ da formanede hand dem først/ at de skulde icke forserde sig for Fienderne/ oc ey frycte for den store Døb Vedninge/ som dem plagede mod væt oc skal/ **A**en at de skulde mandelige verie sig/ oc tencke paa den forsmædelse/ som de haffde giort den hellige Sted/ oc huorledis de haffde forhaanet oc plaget staden/ oc aflagt Lowen. De forlade sig/ sagde hand/ paa deris Hærst/ oc ere fulde aff trødz/ **A**en vi forlade oss paa den almægtigste Gud/ huilken der fand i it øyeblik/ icke aleniste sla disse ned til iorden/ som nu drage emod oss/ men den ganske verden.

Saa fortalde hand dem oc alle Historier/ huorledis Gud haffde saa offtenaadelige hulpet deris Fedre. Huorledis Senacherib bleff slagen paa en nat mer hundrede oc fem oc fire/ sinda tiue tusinde **A**end. Huorledis der gick til i der Slag vdi Babylon mod de Galater/ huorledis de komme alle i stor nød/ otte tusinde Jøder/ oc fire tusinde **A**acedonier. Huorledis samme **A**acedonier aff fryet hulde stille/ oc de otte tusinde Jøder/ sloge alene mer Guds hjælp/ hundrede oc tiue tusinde **A**end thiel/ oc finge mer det samme store Gods.

Der hand haffde mer saadane ord giort dem hierte/ saa/ at de vilde gerne dø for Lowen oc deris Federnes Land Skyd/ da gjorde hand fire Hobe/ oc sticte de sine Bøddie fremmerst i Spitzten/ at de skulde føre dem frem/ som vaar/ Simon/ Joseph/ oc Jonathas/ oc fick huer femten hundrede **A**end til sig. Der effter loed hand Eleazarum lase den hellige Bog/ oc gaff dem it Tegen/ at Gud vilde hjælpe dem/ Oc drog saa frem i Spitzten faare de andre/ oc dræbde mer **A**icanor. **A**en den almægtigste Gud gjorde dem bistand/ At de sloge den ganske Døer paa flugt/ oc gjorde mange saare/ oc sloge ved ni tusinde thiel. De de iagede effter dem/ som vaare komne/ at de vilde kobe Jøderne/ oc roge Pendingene fra dem. Dog nøddis de alligeuel til at vende til bage igen/ thi der vaar afftinen saare Sabbathen/ Der vaar aarsagen/ at de lode aff at iage effter dem.

Der effter røffuede de/ oc roge Hærst oc Verie/ oc hulde Sabbathen/ oc loffuede oc prisede Gud/ som haffde beuaret dem den dag/ oc haffde begynt igen/ at beuise sin naade. Effter Sabbathen skifte de Røffuit iblant de Fattige/ Encker oc Faderløse børn/ oc der som bleff offuer behulde de til sig self/ oc til deris Børn. De de hulde en almindelig Børn/ at den barns hertige Gud vilde aldelis vende sin vrede fra dem.

Der effter hulde de mange Slag mer Timotheo oc Bacchide/ oc ihuellig mere end tiue tusinde **A**end/ oc indogte Befestninger/ oc skifte Røffuit lige iblant sig/ oc iblant fordræffte faderløse Børn/ Encker oc gamle Folk. Oc der de haffde røffuit/ førde de Vaaben paa Befestninger/ oc de førde oc saa stort Røff til Jerusalem/ oc dræbte en Hoffuizmand hof Timotheum/ en wogudelig **A**and/ som haffde plaget Jøderne suarlige.

XI.

A den samme tid nøddis Antiochus til at drage aff Persen mer skamme/ Thi at som hand vaar dragen til Persopolin/ oc haffde der i sinde at røffue Kircken/ oc indrage Staden/ da vaare Burgerne opreysde/ oc verede sig/ oc dræffue Antiochum til bage/ saa at hand maatte drage bort mer skamme. Som hand vaar nu i Ecbathana/ fick hand at vide/ huorledis der vaar gangen **A**icanor oc Timotheo. Da oprendis hand i grumbhed/ oc tenckte at heffne den forsmædelse paa Jøderne/ Oc hand foer dag oc nat/ at hand skulde icke komme did snart/ Thi at Guds vrede dræff hannem/ for hand haffde talet saa forredelige/ At saa snart som hand komme til Jerusalem/ da vilde hand gøre Staden til en Døde Kule.

Derfaare straffede den almægtigste **H E R R E**/ Israels Gud hannem/ mer en lønlig Guds straff Plage/ som ingen kunde løge. Thi at stray som hand haffde sagt der/ da fick hand saadan offuer Antiochum. Liffuet/ oc saa stort vredi i Tarmene/ at mand kunde icke hjælpe hannem. De sande/ lige hannem stede lige ret/ fordi/ at hand haffde plaget andre Folk mer mangehonde Pine/ som før icke vaar hørt. Dog loed hand icke aff at trødz/ **A**en hand rasede end mere/ oc brænde aff ondskaff mod Jøderne/ oc hastede/ oc i der samme hand vende/ salt hand saa hært aff Vogen/ at der stæck hannem i alle hans Ledemod. Da maatte den (som før loed sig trycke aff store hoffinod/ At hand vilde biude offuer Haffuit/ oc sette Biergene paa huer andre) aff icke eniste Fald/ lade bære sig i en Raasbaar/ At huer mand saa obenbarlige Guds **A**act paa hannem.

Der voyte oc Nadke aff det forbandede Legeme/ oc hand luredede saa ilde/ at der kunde ingen bliffue for den sulde hele stycker aff hans Legeme/ Oc hand luredede saa ilde/ at der kunde ingen bliffue for den stæck. Oc den som loed sig før trycke/ at hand røede paa Himmelen/ hannem kunde ingen bæte/ for den voldelige stæck Skyd. Da nøddis hand til at offuergiffue sit hoffinod/ oc befende sig/ effterdi hand vaar saa plaget aff Gud/ oc hans pine bleff stedse større.

ccc ij

De

Maccabeernis

De der hand paa det siste ick kunde self mere lide den slægt / da sagde hand / Der er io ret / at mand ydmyger sig faar Gud / oc at it dødeligt aenniske hoffmoder sig ick saa / at hand lader sig trecke / at vere lige met Gud . De den arge Skælk begynte / oc bad til H E R E N / som ick vilde nu mere forbarne sig offuer hannem / Oc loffuede / At hand vilde lade den hellige Stad vere fri / som hand tilforn tenckte at ødelegge / oc at gøre de Dødis Graff der aff . De Jøderne som hand tilforn ick acrede verdige til / at de maatte begraffues / men vilde giffue Fule oc Diur dem at øde / dem vilde hand lade vere fri / lige som de Burgere i Athen . De den hellige Tempel / som hand hadde tilforn berøffuit / vilde hand pyde igen met alle honde pydelse / oc giffue did meger mere helligt Redskaff / end der hadde før veret . De huad der skulde aarlige til Offer / der vilde hand lade til aff sin egen Rent . Der til mer vilde hand self bliffue en Jøde / oc i alle Stæder puse oc kundgøre Guds maet .

Athen.

Men der Siugen vilde ick forlade hannem / Thi at Guds retferdige vrede vaar kommen for hart offuer hannem / da forvilede hand paa sit Liff / oc screff denne ydmyge Scrift til Jøderne / som her efter følger .

Antiochus
scriffuer til Jø-
derne, etc.

Antiochus Konge oc Førsie / Tilbiuder de fromme Jøder sin Hilsen .

Der som i oc eders Vogn ere kærste oc sunde / oc der gaar eder vel / Der tacket ieg Gud saar re / Men ieg er suarlige siug .

Effterdi ieg vilde gerne holde en almindelig Fred / som der vel gøris behoff / effter at ieg er nu bleffuen siug paa Rysen aff Persen / da tencker naadelige paa eders trostæff oc venstæff / al ligeuel ieg haabis / at der skal bliffue bedre met mig . De som min Fader gjorde en Konge effter sig / der hand drog i Offuerlandene / at mand skulde vide (om der komme nogen sted en tolcke paa ferde / eller bleffue ellers wfred) Huo Derre skulde vere / oc at Riger skulde ick forstyrre . Saa vil oc ieg / effterdi ieg seer / at de omlyggendes Førsier tracte effter mit Kongerige / Da haaffuer ieg gjort min søn Antiochum til Konge / huilcken ieg haaffuer offre troelige befaler eder / naar ieg drog til Offuerlandene / Den samme befaler ieg eder oc nu . Der saare formaner ieg oc beder eder / for alle Velgerninger skyld / som ieg haaffuer beuist almindelige mod alle / oc mod huer ferdels / At i ville fremdelis vere mig oc min Søn venlige oc trofast / Thi ieg forseer mig der til hannem / At hand skal holde sig naadelig oc venlig mod eder / oc følge min stic .

Antiochus
Eupator.

Antiochi
iammerlige
død.
1. Macca. 7.
Supra 1.

Saa døde den aNødere oc Guds bespaattere Antiochus i sloi Pine / lige som hand hadde gjort ved andre Folk / i sit fremmet Land / oc vdi Gæcken / en iammerlig død . De Philippus som vaar opfødt met hannem / loed iorde hannem / Oc effterdi hand seyrede Antiochi Søn / da flyde hand hen i Egypten til Kong Ptolomeum Philometor .

X.

Judas ind-
tager Jerusa-
lem igen / oc rens-
er Tempelen.
2. aar. 6. maaned

Saa gaff Gud Maccabeo oc hans Hob den dristighed / at de indroge Tem-
plen oc Staden igen / oc forstyrede de andre Altære oc Riecker / som Nedninge-
ne hadde opriet her oc der paa Gaderne . De der de hadde rensat Tempelen /
giorde de it ander Altære / oc toge Flintesten / oc sloge Jld op / oc offrede igen /
huilcker som ick vaar steet i thu aar oc sevy maaned / oc offrede røggelse / oc op-
tende Lamperne / oc lagde Skuebøgd op . Der nu alt derre vaar steet / sulde de ned paa deris an-
siet faar H E R E N oc bade / At hand io ick mere vilde lade dem komme i saadant iammer .
Men om de syndede mere mod hannem / At hand vilde naadelige straffe dem / oc ick giffue
dem i Guds bespaatteris / de grumme Nedningers hender .

Antiochus
Eupator.
Lysias.
Ptolomeus
Macron.

De Gud sticte de der saa / at Tempelen bleff rensat paa den dag / paa huilcken Nedningene
hadde den besmitet / som vaar paa den femte oc tiende dag / i den Maaner Casteu . De de
hulde orte dage hellige met glæde / lige som Løffsalernis Døytid . De de tenckte der paa / at de
hadde en liden tid tilforn huldet deris Løffsalers Døytid i Gæcken oc vdi Nuler / lige som de
vilde Diur . De de bare May oc grene Hiene / oc Palmer / oc loffuede Gud / som hadde giffuit
dem Seyer / til at rensa hans Tempel . De lode oc it Bud vdgaa offuer der gantse Jødedom-
me / At mand skulde huert aar holde denne dag hellig . Saa haaffuer Antiochus den Edle en
ende .

Iu følger her effter om Antiocho Eupator / den vogudelige Antiochi søn / huad Brig der
haaffuer stedse oc altid veret vnder hannem . Der Eupator bleff Konge / da sette hand Lysias
til offuerste Førsie / som før vaar Hoffuigmand i Phenice oc Coelosyria . Men Ptolomeus
Macron / som hadde gerne bestermet Jøderne ved Retten / fordi at de hadde her til ledet saa
megen vold oc wiet / arbejdede der paa / at mand skulde lade dem vere met fred . Der saare klæ-
gede hans Venner paa hannem hoff Eupator / oc fattede hannem obenbarlige en Forædere /
for di

fordi at hand haffde opgiffuit faar Antiocho den Edle/den He Cypren / huilcke Philometor haffde befaler hannem/oc hand fick en mindre befalning / Da grende hand sig saa suartlige/at hand forgaff sig self met forgiffelse.

Der nu Gorgias bleff Hoffuizmand offuer de samme Stæder / da anammede hand Stridsfolk/oc lagde sig besynderlige mod Jøderne. Disligest gjorde ocsaa Edomiterne/huor som de funde/da fordreffue de Jøderne aff Befestninger oc beleylige Byer / oc toge til sig de affaldne Jøder/som vaare fordreffue aff Jerusalem.

Da drog Naccabeus oc hans Hob til sammen/oc bade/At Gud vilde gøre dem biffand. Oc de fulde ind i Edomiterne faste Byer/oc indroge dem met mact/oc ihieslloge alle dem som toge til verie paa Nuren / oc andre som de ellers offuerkomme / saa at de vaare tiue tusinde. Men der vndsyde faar dem paa thu stercke Taarn ved ni tusinde / huilcke sig haffde rustet til Storm. Da bestickede Naccabeus Simon / Joseph oc Sacheum / oc loed dem beholde saa meget Folk/at de vaare stercke nock til Storm/ Oc hand drog self frem faar andre Stæder. Men den Hob som vaar hof Simon/loed sig omuende met Pendinge / aff dem som vaare paa Taarnene/oc toge femten oc tiue tusinde Gyldene aff dem/oc lode dem komme bort. Der nu Naccabeus der spuede/fallede hand Hoffuizmandene til sammen/oc klagede paa dem/ At de haffde solt deris Broder for Pendinge / oc lode Fienderne komme bort/ oc hand loed ihiesla dem som Foredere / oc stormede strag til de thu Taarn. Oc der lyckedis hannem / oc hand dræbte mere end tiue tusinde Men/paa de tho Befestninger.

Men Timotheus som haffde tilforn slaget Jøderne / rustede sig met meget fremmet Folk/oc forsamlede mange Reysener aff Asien/ Oc hand kom i den mening/at hand vilde aldelis ødelegge Jøderne. Oc der hand kom til Lander / da bade Naccabeus oc hans Hob til HERREN/oc strødde afte paa deris Hoffuit/ oc toge Secte paa/oc fulde ned faar Alteret/ oc bade/at Gud vilde vere dem naadig/oc deris Fiender vnaadig/ Oc at hand vilde sette sig mod dem/som gjorde dem modstand/Lige som der staar scressuit i Louen.

Der de haffde nu gjort deris Bøn/toge de deris verie/oc droge en god vey vd fra Staden/ indtil de komme til Fienderne. Oc saatilige som Soel gick op/ dræbde de til sammen / alligeuel at der vaar en volige Hær/ Thi at Jøderne haffde en dustig tillid til HERREN (som er it vift regen til Syer) Men de andre haffde begynt aff ydel tradz oc stolthed.

Der Slager vaar nu paa der suarste/da obenbaredis Fienderne aff Himmelen/fem herlige Men paa Vesten met gyldene Bigel / som droge frem faar Jøderne / oc tho hulde hof Naccabeum/oc bestermede hannem met deris Verie / at der kunde ingen gøre hannem saar/ Oc de stode Pile oc torrens Straaler paa Fienderne/at de bleffue forblindede oc flyde/Oc der bleffue ihieslagne/tiue tusinde oc fem hundrede til fod/oc sex hundrede Reysener.

Da flyde Timotheus til Gazara i en fast By/huילken den Hoffuizmand Chereas haffde inde. Da leyede Naccabeus sig oc hans Hob der faare i fire dage. Men de vdi Byen/for lode sig der paa/at hand laa saa høyt/ oc bespaattede oc forhaanede offuermaade meget. Men paa den femte dag/bleffue tiue vnge Men vrede/for den bespaattelse skyld/oc løbe mandelige met en Storm til Nuren/ oc dræbte i hastighed huad som der kom emod dem. Da fulde de andre effter dem/oc stuede offuer i Byen / oc sette Jld paa Taarnet / oc opbrende de Gudz bespaattere. Vogle hugge Dorene op/at den gantste Hob kom ind/ oc indroge saa Staden / oc ihieslloge Timotheum/som haffde skuil sig i en Pøel / oc Cheream hans Broder / oc Apollos phanem. Der de haffde vdiert alt dette/prisede de Gud met Loffsang / som haffde beuift Israel saa store Velgenger / oc giffuit dem Syer.

Gorgias.
Edomiter.

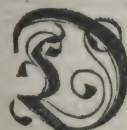
Naccabeus
oc hans Hob
robt til Gud/
om hielp oc of
verfalde fiens
derne/ etc.
20000. Ned
ninge bliffue
slagne.

20000. bliff
ue ihieslaga
ne.
Timotheus.

Naccabeus
oc hans hob g
re deris bøn.

20000. oc 500
til fod/ oc 600.
til Best bliffue
ihieslagne.
Timotheus.

Timotheus
Chereas Apol
lophanes/ bliff
ue ihieslagne.

Der nu Lysias Kongens Formyndere oc Faderbroder / oc offuerste Raad/ spuede alt dette/da gjorde der hannem meget ont/ Oc hand samlede fire sindz tiue tusinde Men til sammen/oc alle Reysener / oc drog mod Jøderne / met den mening/at hand vilde sette Nedninge i Staden / oc bruge Tempelen til sin aartlige nytte/som andre Heydenske Kircker/oc forlene aartlige aarff Prestes dommet. Oc hand cencfte ick/ at Gud vaar end mectigere / Men hand tradzede paa den store Hob/som hand haffde til Vest oc fod/oc paa de fire sindz tiue Elephanter. Der hand kom nu i Judeam/da leyrede hand sig faar en By/falledis Bethzura / som laa ved halffredie fierdinge vey fra Jerusalem hof it Bierg.

Men der Naccabeus oc hans Folk hørde/at hand stormede til Byen/da bade de oc den gantste Hob met suet oc graad til HERREN/ At hand vilde sende en god Engel/ som funa de hielpe Israel. Oc Naccabeus vaar den første som sig rustede/oc formanede de andre / at de

Lysias rustet
sig sterck mod
Jøderne.

ccc ij. vilde

Maccabeernis

Maccabeus vilde voffue sig met hannem och hielpe deris Brødre / och de drog saaa vd mer huer andie / Och och hans hob dia ge sst mod fienderne met deris Bøn. 77.

11000. tusin
de Hedninge til
fod. 1600 til hest
bliffue ihjelslag-
ne.

Judas vin-
der seyr aff Ly-
sian.
Der bliffue
fred giort mer
Jøderne. 78.
1. Mac. 6.
Lysias breff
til Jøderne.

deris Behjelpere / som den barmhertige Gud aff Himmelen hadde sent dem / oc de offuerfulde de Fienderne / lige som Løuer / oc sloge elleffue tusinde ihjel aff dem til fod / oc seyrer hundrede til Vest. De iagede alle de andre paa flugt / at stöpse parten / aff dem som vndfomme / bleffue saare. Oc Lysias styde oc saa self skendelige / oc vndkom / men Lysias vaar en fornumstig mand Der hand betenckte nu der Slag hof sig self / som hand hadde tabt / oc saa / at der Jødiske folck vaar voffuertindelig / effreedi at den almægtigste Gud stod saa mer dem / Da sticte de hand bud til dem / och bød dem Fred til / och tilsagde dem der hof / at hand vilde formode det hof Kongen / at hand skulde bliffue deris gode Ven. Maccabeus behagede det vel / thi hand saa / at der vaar det beste. Oc Kongen samtyckte den forligelse / som Lysias hadde giort met Maccabeo oc Jøderne.

148. aar.

Antiochi Eu-
pators breff
til Lysiam.

Oc der Breff som Lysias screff Jøderne til / lydde saa. Lysias tilbiuder Jøderne sin Nilsen. Johannes oc Absalom eders Sendebud / sode hid it Breff / och begerede den Sag / for huilcken de vaare vdsende. Nuad som nu vaar at giffue Kongen til kende / der haffuer ieg giort och hand haffuer samtyckt alt det som er nytteligt. Der som i holde nu tro oc loffue / da vil ieg oc fremdelig gøre min skyd der til / at ieg kand vere paa eders beste. Oc mine oc eders Sendebud / haffue ydermere befalning at vnderuise eder / om huer Artickel besynderlige / her mer eder Gud besalendis. Giffuit i det cylvij aar / paa den xvij. dag i Diosorimaaer.

Kongens Breff lydde saa. Kong Antiochus / Tilbiuder sin Broder Lysia sin Nilsen. Effreedi vor Fader er bortsilt her fra / oc er bleffuen en Gud / da er inred off karere / end at der kand vere Fred i vor Rige / at huer mand kand tage sin ting vare. Nu høre wi / at Jøderne ville icke samtycke i deris Guds tienistis foruendelse til Hedningers stic / men de ville bliffue ue ved deris Tro / oc bede fordi / at mand vil lade dem bliffue der ved. Effreedi off synis nu gaar at vere / at dette folck kand oc leffue i Fred / oc vere stille / Da er der vor mening / at mand skal indgiffue dem deris Tempeligen / oc lade dem bliffue ved deris Regemente oc væsen / lige som deris Forfedre haffue der huldert. Vilde du der saare gøre vel oc sende nogle til dem / och gøre Fred met dem / paa det de kunde vere trygge / oc tage deris gerning vare vden al sorg / naar de vide vor mening.

Kongens Breff til Jøderne / Lyddesaa.

Antiochi
breff til Jøderne

148. aar.

Kong Antiochus / Tilbiuder Jøderne Raad oc Menighed sin Nilsen. Der som der gaar Rader alle vel / der høre wi gerne / Der gaar off end nu vel. Menelaus haffuer beret saar off / huorledis i begære at reyse i vor Land / och bruge eders Mandel hof off. Der saare skulle alle Jøder / som reyse inellem dette oc den crediende dag i April haffue fri oc fast Leyde / at holde sig mer mad oc anden ting efter deris Lou / lige som tilforn. Der skal oc ingen nyde det ont at som her til dagis er giort mod off. Tilhues vidnisbyrd ieg sender Menelaum til eder / at hand skal ydermere vnderuise eder her om. Her mer eder Gud besalendis / I det cylvij. aar / den xv dag i April.

De Romere screffue oc Jøderne til / som her efter følger.

De Romeris
breff til Jøderne

148. aar.

Timotheus
Apollonius.
Dieronimus
Demophon.
Nicanor.

Q. Murtius / T. Manlius / de Romeris Sendebud / Tilbiude Jøderne deris Nilsen. Alt det som Lysias Kongens faderbroder haffuer vnt eder / der samtycke wi oc saa. Oc effreedi hannem synes gaar at vere / at mand lader sticke nogle Artickel til Kongen / Da raadlar met huer andie / oc sender met det alderførste nogen til off / at wi kunde forene off met huer andre / Thi at wi diage nu til Antiochien. Deret fordisnare / oc sender nogle hid / at wi kunde vide huad i haffue i sinde. Her mer eder Gud besalendis.

XII.

Det hundrede oc otte och fyratiende aar / den femtende dag i April / der denne Forligelse vaar saaa beslutter / da drog Lysias til Kongen / Oc Jøderne toge vare paa deris Agre och biering. Men Høffuitmendene i samme stader / Timotheus oc Apollonius den edele Apollonij søn / oc Dieronimus oc Demophon / oc Nicanor Høffuizmand aff Cyprien / lode dem huereken haffue fred eller roligbed.

Oc de aff Joppe brugede en forædelig gerning / Thi at de toge Jøderne met ord / som bød de hof dem / at de vilde mer deris Hustruere oc Bøn / traade i Skibene / som vaare befuldede aff dem / lige som de hadde verit deris gode Venner. Der Jøderne gjorde nu dette / lige som der vaar beslutter i Scaden / oc besyrede sig inred wsfredommelige / oc de komme paa Naffue

uit/da druckede de dem alle/ved thu hundrede Personer.

Der nu Judas hørde/huor grummelige mand haffde handler met hans Brødre/da op-
bød hand sit Folk/oc robte til Gud den retferdige Dommere/ och drog mod dem som haffde
myrd hans Brødre/oc sette ild paa Porten om natten/oc opbrænde alle Skibene/ Oc de Folk
som vaare i Porten/ dræbte hand met suerd. Oc efterdi at Staden vaar tilluct/ drog hand aff/
iden mening/ at hand vilde snar komme igen/ oc ødelegge Staden.

Judas robet
til Gud. 2.

Der bleff hannem oc tilfende giffuit/ huorledis de vdi Jamnia haffde lige saadant i sin-
de/ mod Jøderne som bode hof dem. Der saare salt hand oc ind til dem om natten/oc opbræ-
de Porten oc alle Skibene for dem/ at mand saa ilden i Jerusalem/ huilcket dog laa/ thu hun-
drede oc firetiue bymarcke longer der fra.

Jamnia.

Der efter drog hand ni bymarcke longe frem/ mod Timotheum/ Der stotte ved fem tu-
sinde Araber/ oc fem hundrede Kersener paa hannem/ oc slogis met hannem/ oc gjorde it stort
Slag/ Oc Judas met sin Hob/ beholt Seyer/ formeðelst guddommelig hielp. Oc efterdi at
de Araber vaare nedlagde/ bade de hannem om fred/ och loffuede hannem/ at de vilde giffue
hannem quæg/ och vdi andre maade oc saa gøre hannem hielp. Judas renekte/ som och sant
vaar/ at de kunde vel vere hannem nyttelige/ oc hand tilsagde dem fred. Oc der de haffde gjort
contract met huor andre/ da drog de hiem igen.

Judas vin-
der seyr aff de
Araber och gøe
fred met dem.

Hand salt oc ind i en Stad/ som vaar vel beuaret met Broer/ och tilluct met en Nur/ i
huilcken der bode mangehaande Folk/ oc hand hed Caspin. Men de vdi Staden forlode dem
paa deris faste Nur/ oc store forraad met feralie/ oc acede Judas oc hans folk icke meger/
Ja de spaattede dem end der til/ oc lastede oc bandede dem suarlige. Da robte Judas oc hans
hob til den meertige I E R X E offuer al Verden/ huilcken vdi Josua tid nedfaste Jericho i
grund/ vden al Stridzrustning/ som mand buger til Storm. Oc de løbe til muren met grum-
hed/ oc indroge saa Staden/ oc dræbte wifselige mange menniske/ at Fiste vandet/ som laa der
hoff/ oc vaar vel tho bymarcke bier/ syntis aldelis lige som Blod.

Caspin bliff-
uer indraget.
Judas robet
til Gud.
Josua. 6.

Der efter drog de fremdelis/ siu hundrede oc halftredesinda tiue bymarcke langt/ oc
komme til de Jøder i Tharah/ huilcke mand kalder Tubianer. Men de funde icke Timothe-
um/ Thi hand vaar dragen der fra/ och haffde der intet vdiert/ Vden at hand haffde fast besæt-
en By. Da gjorde tho Doffuitzmand sig rede aff Accabei hob/ som vaar/ Dositheus oc So-
sipater/ oc dræbte dem alle/ som Timotheus loed bliffue oc besatte Byen met/ mere end thi tu-
sinde stercke.

Tharah.
Dositheus.
Sospiter.
10000. bliff-
ue thielslagne

Da sticdede Accabeus sit Folk/ oc delde dem i nogle Hobe/ oc drog mod Timothe-
um/ som haffde hoff sig hundrede oc tiue tusinde fodfolk/ oc femten hundrede Kersener. Der
nu Timotheus foram/ at Judas drog mod hannem/ da sende hand Quinder oc Bøin/ och
huad som icke vaar duelige i Striden/ ind i en by hed Carnion/ som laa iblant sneffre Bierge/
at mand icke kunde belegge hannem. Men der hand fick den første Accabei Hob i syne/ da
kom der en seyr oc forferdelse paa Fienderne/ Efterdi at den vaar mod dem/ oc loed sig see/
som seer alle ting/ Oc de begynte at fly/ den ene did/ den anden der vd/ at de gjorde sig/ self sta-
de oc saare iblant huor andre. Men Judas trengde efter/ oc slo de Wgudelige/ oc dræbte ved
tre tiue tusinde aff dem.

Thimotheus oc
veldelige rustet.
30000. Rem-
per bliffue thiel-
slagne.

Oc Timotheus kom i henderne paa Dositheo oc Sospiter/ oc bad dem saare/ at de skul-
de icke sla hannem thiel/ Thi hand haffde mange aff deris Fedre oc Brødre/ som oc skulde døet
om hand haffde bleffue thielslagen. Der hand haffde nu bepliet sig/ at hand vilde antwoide
dem wistadde fra sig paa en forlagd dag/ da lode de hannem løff/ for deris Brødre skyld. Der
etter drog Accabeus til Carnion oc Aragation/ oc thiel slo ved fem oc tiue tusinde menniske.

25000. bliff-
ue thielslagne
Ephron.

Efter den Reisse oc Slag/ drog Judas mod den faste stad Ephron/ i huilcken Lysias oc
meger ander Folk vaar. Men de vngv Aend/ som stode saar Staden/ verede sig mandelige/
thi de haffde Stud oc verie nock. Da robte de til I E R X E/ som met mact sønderbyrde
Fienderis styrcke/ oc de indroge Staden/ oc dræbte fem oc tiue tusinde Aenniske.

25000. bliff-
ue thielslagne

Der efter drog de der fra/ mod de Schithers stad/ som ligger sex hundrede bymarcke
langt fra Jerusalem. Men efterdi at Jøderne/ som bode hoff de Schithers/ gaffue dem Vid-
nißbyrd/ ac de haffde beuist dem ale Venstæff i den suare tid/ da sticdede de sig och venlige mod
dem/ oc tackede dem der saare/ oc bade dem/ at de vilde fremdelis vere saa goduillige mod de-
ris Folk/ oc de komme lige paa Pingdag hiem igen.

Gorgias de
Edomites
Hoffuitzmand.

Och efter Pingdag drog de mod Gorgiam de Edomites Hoffuitzmand/ hand møre
dem met try tusinde fodfolk/ oc fire hundrede Kersener. Oc der Striden begyntis/ da bleff
ue der saa Jøder slagne. Och Dositheus/ en sterck Kersener/ aff Bacenoris hob/ fick far paa
Gorgiam/ oc holt hannem ved Kaaben/ och søide hannem met mact/ oc vilde fanger hannem
leffuendis. Men en Kersener aff Thracien rende til hannem/ oc hug Armen aff hannem/ saa
at Gorgias rende der fra til Aretsa.

ccc iij Der

Maccabeernis

Judas rober til HERREN. Der Gorgias Hob nu verede sig lenger / oc der vaar nød for hender / Da robte Judas til HERREN. HERREN / at hand vilde hielpe dem / oc stride for dem / oc hand robte til sit Folk paa Ebreiske / oc begynte en Sang / Da vende Gorgias Folk sig vforuarendis paa flugt. Oc Judas drog mer sit Folk i den Stad Odollam / Oc efterdi der vaar end nu i Pingte vge / da tenses de sig efter Lowen / oc hulde der samme sted Sabbathen.

Den anden dag der efter / komme de til Judam / at de vilde hente deris Døde / som mand pleyer at gøre / oc begraffue dem hof deris Fedre. Der de droge nu vd / da funde de hof huer aff de ihieslagne vnder skorten Klenodie aff de Affguder aff Jamnea / huilcke der er Jøderne forbudne i Lowen. Da bleff det obenhare faar huer mand / huo / faare disse bleffue ihieslagne. Da tætede de Gud den versedige Dommere / som haffde obenharet der lønlige / oc baade hannem / at hand icke vilde vdslette dem alle / for denne synd skyl. Oc den Kempe Judas formanede Hoben trøstelige / at de vilde fremdelis beuare sig for Synd / Efterdi at de saae faar deris syen / At disse vaare ihieslagne for deris Synd skyl.

Der efter bad hand dem legge en Hielp til sammen / thu tusinde Drachmas sølf / Dem sende hand til Jerusalem til et Syndoffer / Oc hand gjorde vel oc smuelt der vdi / at hand gjorde en paamindelsen om Opstandelsen. Thi at haffde hand icke hafft haab der til / at de / som vaare ihieslagne / skulde opstaa / da haffde der veret forgefuis oc en daarlighed / at bede for de Døde. Men efterdi hand betenckte / at de / som ds i en ret tro / haffue glæde oc Salighed at haabis til / da vaar det en god oc hellig mening. Der faare bad hand oc for disse Døde / at syns den skulde forladis dem.

XIII.

149. aar.
Antiochus
Eupator drager
mer stor Mact
mod Jøderne.

Det hundrede oc niende oc fyrtiende aar / kom det faar Judam oc hans Folk / At Antiochus Eupator drog mer en stor mact mod Judeam / oc Lysias hans Formyndere oc effuerste Raad mer hannem / oc haffde hundrede oc thi tusinde Grikiske Fodfolk / oc fem tusinde oc try hundrede til Vest / oc thu oc tiue Elephanter / oc try hundrede Vogne mer Jerntagge. Der til mer gaff Antiochus sig oc til dem / oc formanede Antiochum mer stor hyckleri / til sit Federne Lands forderffuelse / at hand kunde i saa maade faa der ypperste Preste embede.

Antiochus
bliffuer styret.

Men Kongen offuer alle Konger / opuacte Antiochi sind / at hand straffede den affaldne Skalk / Thi Lysias gaff hannem til kende / huorledis hand vaar en aarsage til al denne vordelighed / Der faare loed hand føre hannem til Berea / oc ihiesla hannem paa den samme Sted / efter deris Lands skick. Thi der vaar it Taarn / halff tredie sinds tiue alne høyt / fuld aff aske / oc paa den aske stod it omslændis oc Jerntagget Viul / Der paa styrede mand den Guds bespaattere oc store Ansedere. Saadan en død maatte den affaldne Antiochus oc dē / oc icke bliffue begraffuen / oc hannem stede ret / Fordi at hand haffde saa mange gonge synder mod HERRENS Altare / paa huilcket den hellige Jld oc aske vaar / der faare skulde hand oc dræbis paa aske.

Judas for
maner sine til at
bede.

Men Kongen vaar suarlige vred paa Jøderne / oc tenckte io at plage dem saa grummelisge / som hans Fader haffde gjort. Dette fornem Judas / oc bød alt Folket / at de skulde kalde paa HERREN dag oc nat / At hand vilde nu hielpe dem / som hand haffde offte gjort / mod dem / som vilde røffue Lowen / Federne Landet oc den hellige Tempel fra dem / Oc hand icke vilde giffue det Folk i de forbandede Nedningers hender / som vaar neppelige kommer lidet til sig igen. Der de nu gjorde dette samdreuelige mer huer andre / oc bade den barmhertige Gud mer graad oc faste / oc laae tre gantske dage paa Jorden / Da trøstede Judas dem / oc bad dem komme til sig. Oc der hand oc de Eldste vaare til sammen / da beraadde hand sig saa mer dem / At hand vilde drage mod Kongen / oc mer Guds hielp gøre ende paa Sagen / før end hand skulde komme ind i Judeam mer sin Hær / oc indtage Staden. Saa befalede hand sig Gud / oc formanede sit Folk / at de vilde stride trøstelige indtil døden / at de kunde beholde der Lowen / Tempelen / Staden / Federne Landet / oc Regimentet.

Judas trøst
er oc formaner
sin Hob.

4000. Ned
ninge bliffue
ihieslagne.

Och hand leyrede sig hof i Wodin / oc gaff dem disse ord til Løsen / Gud giffuer Seyer. Der slo ved fire tusinde mend ihiel / oc den fremmerste Elephant / oc alle dem som vaare i Taarnet / der mer komme de en stor forferdelse oc fryet i den gantske Leyer / Oc droge ertlige oc lyckfalsige fra / om morgenen der det dagedis / Thi Gud vaar deris Hielpere.

Bethzura.

Men der Kongen haffde forfegt / at Jøderne vaare saa dristige / da vende hand sig / oc drog gennem de Stræder som ingen veye vaare / oc førde sit Folk faar Bethzura Jødernis Befestning / som vaar icke beset. Men hand bleff der oc saa slagen paa flugt / oc vdrerte intet / oc fied skade / Thi at Judas sende til Befestningen alt det de haffde behoff.

Men

¶ Men der vaar en iblant Jøderne hed Rodocus / hand sagde Fienderne met forraderi al Rodocus hemmelighed / ¶ Men mand bespædte hannem / oc greb hannem / oc fordreff hannem bort.

Der effter bleff Kongen anderledis til sinde / oc giorde fred met dem i Bethsura / oc drog der fra / oc stridde mod Juda / oc tabte Slager. Oc effterdi hand haffde fornummet / at Philippus vaar affalden / huilcken hand haffde lader bliffue effter sig i Antiochia til Stadsholdere / da bleff hand saare forrader. Oc hand loed handle met Jøderne / oc forligte sig met dem / oc soer at hand vilde holde den Forligelse / oc vaar saa deris Ven. Oc hand offrede oc ærede Tempelen / oc holt sig ventlig mod Staden / oc anammede Accabeum til en Ven / oc giorde hannem til Hoffuigmand fra Ptolemaide indtil de Gertener.

Philippus.

¶ Men der Kongen kom til Ptolemais / da saae de Ptolemaier icke gerne den Forligelse / Thi de befreyede sig / at mand skulde icke holde dem loffue / lige som de icke haffde hulder loffue. Da traadde Lysias obenbarlige op / oc aarsagede Kongen / oc tog dem met oyd / saa at de vaare til freds / oc stillede dem / saa at de skulde forsee sig alt gaar til dem / Der effter drog hand tilbage igen til Antiochia. Saa gick der til / met denne Kongis reyse / oc hjemreysen igen.

XIII.

¶ Ky aar der effter / fornam Judas oc hans Folk / At Demetrius Seleuci søn / Demetrius vaar kommen til Trypoli met meger Folk oc mange Skib / oc haffde indraget Seleuci søn Landet / oc thielager Antiochum / oc Lysias hans Formyndere. ¶ Men Alcimus / Alcimus / som haffde forveeret den ypperste Prest / oc vaar skendelige affalden / i forfølgelses tid / oc treckte nu / at hand huerecken skulde bliffue ved Liffuet / oc ey heller komme til der ypperste Preste embede igen / Hand drog til Kong Demetrius / i der hunds diede oc it oc halffredes inda tiuende aar / oc søde hannem en Guldkrone oc Palmer oc Olies 151. aar, grene / som hørde til Tempelen / Oc hand fordrog den første dag / indtil hand saa sin tid / som kunde hjælpe hannem til sic raseri.

Der nu Demetrius kallede hannem ind saar Raadet / oc loed spørre hannem at huorledis der stod met Jøderne / oc huad de haffde i sinde : Da suarede hand saa / Jøderne som kalde sig fremme / huilckis Hoffuigmand Judas Accabeus er / begynder altid Krig oc Oprør / oc laader dit Rige ingen fred. De haffue oc efftuit mig fram i faderlige hertlighed / som er / Prestes dømmet / Der saare er ieg kommen hid / Forst / Kongen til gode / oc at ieg skulde mene der troelike. Der nest / at ieg oc gerne vilde sticke mit Folk raad saare / Thi ar met saadan vsticketig heds bliffuer vor gantse sleet til inred. Vilde der saare Kongen see til Sagen / oc effter sin naftin kundige godhed / raade oc hjælpe Landet oc vor gantse Sleet i denne Sag / Thi ar saa lenge som Judas leffuer / er det icke mueligt / at der bliffuer fred i Landet.

Alcimus for
Slager Judas
och hans Folk.

Der hand haffde det taler / da bleffue de andie oc viede paa Judam / Oc opuaete Demetrius mod hannem / at hand loed strax kalde Nicanor / som vaar Hoffuigmand offuer Elephanternis Var / oc sticte hannem til Hoffuigmand mod Jøderne. Oc hand besalede hannem / at hand skulde dræbe Judam / oc atspæde hans Hob / oc sette Alcimum til ypperste Prest. Da gaffue alle de Nedninge sig til Nicanor / som Judas haffde fordreffuit aff Landet / oc haabed is / at Jøderne vilckte skulde bliffue deris lycke.

Nicanor sticte
til Hoffuig
mand mod Judam.

Der nu Judas oc hans Folk hørde / At Nicanor drog mod dem / oc at Nedningene gaffue sig alleuigne til hannem i Hobe tal / da offuerstodde de sig met afte / oc kallede paa Gud / som haffde beuaret sit Folk aff Herdens begyndelse / oc obenbare hulper sin lille Hob. Der nu deris Hoffuigmand hørde dem / da giorde de sig rede / oc storte paa Fienderne hoff den By Dessa. Oc Simon Jude broder gaff sig mod Nicanor / oc Nicanor haffde paa der neste bleffuen slagen den stund Fienderne fulde mod hannem / for hand bleff dem var. Der nu Nicanor hørde at Judas haffde saadanne dristige Folk hoff sig / som frimodelige voffuede Liff oc Gods for deris Federne Land / da freyede hand sig / oc vilde inred Slag holde met dem / ¶ Men hand sende til hannem Possidonium / Theodorum oc Natathiam / at gøre fred met hannem. Der de nu lenger raadfløge der offuer / oc deris Hoffuigmand holt Folket alle Sagerne saare / oc de vaare forente om Sagen / da samtyckte de den Forligelse / Oc sette en dag / paa huilcken de skulde baade komme alene til sammen.

Judas oc
hans Folk kallede
de paa Guds
Dessa.

Possidonius
Theodorus.
Natathias.
Der bliffuer
fred gion.

Der nu dagen kom / sette mand en Stoel til huer. Oc Judas sticte nogle i deris Hant / icke langt der fra / At Fienderne icke skulde vofouarendis gøre hannem suig / Oc de talede met huer andie deris nødgiffte. Oc Nicanor bleff nogen tid i Jerusalem / oc begynte inred mod dem / Oc loed sit Stridsfolk drage bort / oc holt Judam erlige saar Folket / oc beuiste sig ventlige mod hannem. Oc hand formanede hannem / At hand skulde

Maccabeernis

skulde tage sig en Hustru oc affle børn/Saa tog Judas en Hustru/oc haffde god fred/oc tog vaare paa sin nering.

Der nu Alcimus saa/ar disse Tho vaare forligte met huer andre/oc haffde gjort fred/da drog hand til bage igen til Demetrium/oc flagede paa Nicanor/ar hand vaar bleffuen vort/Thi ar hand haffde gjort Judam/Kongens Fiende/til ypperste Prest i hans sied/Da bleff Kongen forsmect/oc meget vred/formedelst den vanartige Skalkis løgen/oc screeff Nicanor til/Ar der behagede hannem aldelis intred/ar hand haffde gjort fred met Jøderne/oc bød hannem/ar hand skulde strax gribe Maccabeum/oc sende hannem til Antiochiam.

Der denne befalning kom nu til Nicanor/bleff hand bedrøffuit/oc vaar ilde tilfreds/ar hand skulde icke holde loffue/effterdi ar Judas haffde intred ont forkylder. Men dog effterdi hand torde icke gøre Kongen emod/tenckte hand ar gribe hannem met lifte. Men der Maccabeus merckte/ar hand holt sig icke saa venlige mod hannem som tilfom/oc loed sig vel trycke/ar der betyde intred gaar/da tog hand nogle til sig/oc skulte sig for hannem.

Nicanor fuer
ar hand vil ned-
sla Tempel.
1. Macca. 7.

De der Nicanor saa/ar Maccabeus vaar tredskelige vndkommen/da gief hand op til den deylige hellige Tempel/oc bød Presterne/som offrede/ar de skulde antuorde hannem den ahand. Men de fore høylige oc dyre/ar de viste icke huor hand vaar/Da racte hand sin høye haand mod Tempelen/oc for/Er der saa/ar icke antuorde mig Judam bunden/Da vil ieg nedsla dette Guds Huse/oc nedbyde Alteret/oc sette Baccho en deylig Kircke i den sied/De der hand haffde dette talt/gief hand der fra.

Presterne
Bøn for Tempel.

Da racte Presterne deris Hender op til Himmelen/oc robre til den/som altid haffuer berstermet vor Folk/oc sagde/HERRE/alligeuel ar du haffuer ingen ring behoff/Saa haffuer der dog veret dig behageligt/ar dit Tempel/i huilcket du boer/skulde vere iblant off. Der faare du hellige Gud/huilcken alene tilhøret alt der som helliger/beuare fremdelis dit Huse/huilcket vi haffuer nylige renset/Ar der skal icke besmitte/De stoppe de onde Munde.

Da bleff der Nicanor tilfende giffuer om en aff de Eldste i Jerusalem/som hed Rhazis/ar hand vaar en ahand/som elste deris Federne Low/oc haffde alleuegne it gaar loff/oc saadant yndest iblant sine Burgere/ar huer ahand kallede hannem Jøderne Fader. Hand vaar oc tilfom beklaget oc forfult der faare/oc haffde mandelige voffuit Liff oc Liffnet/for Jøderne tro. Der Nicanor vilde nu beuise sig/huor suarlige hand vaar Jøderne Fiende/da sende hand mere end fem hundrede Stridymænd/som hannem skulde gribe/Thi hand mente/ar naar hand haffde fanger hannem/da skulde hand vende dem en stor stæde til. De der de stormede til Porten paa taarnet/som hand vaar inde/oc bade hente id/oc sette paa Porten/De hand merckte/ar hand vaar fangen/da vilde hand slunget sig self ihjel/Thi hand vilde heller etlige dø/end komme i de Wgudelige hender/oc bliffue stendelige forhaant aff dem. Men hand vande mede sig icke ret i den angest.

Der de fulde nu ind til hannem i hobe tal/da vndløb hand paa muren/oc kaste sig mandeligened iblant Folket. Da vigede de fra hannem/ar hand haffde rum/De hand salt paa lændene/oc hand leffde alligeuel end nu. De hand gaff sig op i hastighed/alligeuel ar hand blødde fast/oc Saarene gjorde hannem ont/oc løb gennem Folket/oc traadde op paa en høy Klippe. De der hand haffde aldelis forblødt sig/da tog hand end da Tarmene aff Liffet/oc kaste dem bort iblant Stridsfolk/oc robre til Gud/som er HERRE offuer Liff oc aand. Ar hand vilde giffue hannem alt dette igen/De døde saa.

XV.

Nicanor.

En der Nicanor hørde/ar Judas opholt sig i Samaria met sine/da tenckte hand/ar hand vilde offuerfalde dem om Sabbathen vden al fare. De der Jøderne/som hand ngdde til ar drage met/formanede hannem/ar hand skulde icke saa iammerlige dræbe dem/men forholde ar gøre der paa den hellige dag/huilcken Gud self haffde eret oc helliget/Da arspurde den Hoffuitskalk dem/Den som haffuer budet Sabbathen/ar hand HERRE i Himmelen/De der de suarede hannem/Ja/De er den leffuende HERRE/Hand er HERRE i Himmelen/som bød ar holde den siuende dag hellig. Der til sagde hand/Da er ieg Herre paa Jorden/oc biude eder/ar i skulle ruste eder/oc vdierte Kongens befalning/Men hand kunde alligeuel icke sulde komme sit opsæt. De Nicanor brastede oc traadde/oc vaar vis paa/ar hand vilde indlegge stor ere mod Judam.

Judas for-
manet oc træf-
te folk.

Men Maccabeus haffde en stadlig tillid oc haab/ar HERRE skulde hielpen hannem. De hand træfede dem/som vaare haff hannem/Ar de skulde icke styre Vedninge/som drog mod dem/Men tencke paa den Hielp/som dem vaar offte tilfom steet ned aff Himmelen/De nu oc saa haabis til den tilkommende Syer oc Hielp/som HERRE skulde tilstikke dem. Saa

Saa trostede hand dem aff Lowen oc Prophetene/oc minte dem paa de lycksalige Slag/ som de haffde for giort/oc giorde dem der mer Nierre. Oc der hand haffde saa formanet dem/ da foralde hand dem oc/ huorledis Nedningene haffde forbrudet sig/ oc giorde mod deris Edis forplietse/ Oc hand rustede dem saa/ icke mer tradz paa Spiid eller Skold/ men mer trost paa Guds ord.

Hand sagde dem oc en Syn/ som vaar troilig/ at hand haffde seet/ aff huilcket de finge al le en freimodighed/ Oc denne vaar Synen. Onias den ypperste Prest/ en drabelig/ erlig/ from/ veltalende Mand/ som haffde stitelige lagd sig effter al Dygd aff sin Ungdom/ hand vdracte sine Hender/ oc bad for alt det Jødiske Folk. Der effter obenbaredis en anden gammil her lig Mand/ i Kaastelige Klæder/ oc vdi en ganstke herlig sticketse. Oc Onias sagde til Juda/ Denne er Jeremias Guds Prophete/ som elsker dine Brødre meger/ oc beder stedse for Fol ket/ oc for den hellige Stad. Der effter siet Jeremias Juda icke gylde Suerd met sine hender/ oc sagde til hannem/ Tag derte hellige Suerd/ huilcket Gud giffuer dig/ Der mer skal du sla Fienderne.

Der Judas haffde nu trostet dem/ met saadane deylige ord/ som gøre en/ baade icke hierte oc freimodighed/ Da besluttede de/ at de vilde icke gøre Leyer/ men drage strax mod Fiender ne/ oc offuerfalde dem mandelige/ oc gøre ende paa Sagen/ Thi at Staden/ Gudsrienssten oc Tempelen stode i fare. Oc sandelige/ De actede icke deris Hustruers oc Børns/ Brødris oc Venners fare saa høyt/ Men deris høyst sorg vaar for den hellige Tempel/ Oc de som bleffue i Staden/ vaare i stor sorg for deris Stridsfolk.

Der det skulde nu gelde/ at de skulde stode sammen/ oc Fienderne haffde forsamlet sig/ oc giort deris Jarden/ oc sticket Elephanterne paa deris Sted/ oc besticket Reysener haff baade sider/ Oc Accabeus saa Fienderne/ oc deris mangfoldige Rustning/ oc de forferdelige Dyr/ Da racte hand sine hender til Himmelen/ oc bad den underlige Gud/ som seer alting/ Thi hand viste vel/ at Seyer kommer icke formedelt Harnst/ men Gud giffuer hannem/ huilcken hand den vil vnde. Oc hand bad saa.

HERRE/ du vdfende din Engel i Ezechie/ Jødeens Kongis tid/ oc hand thielso i Accabeus Senacheribs Leyer hundrede oc fem oc firehunds tiue tusinde Mand. Saa sent nu oc (Du Bøn. HERRE i Himmelen) en god Engel frem saare oss/ at forferde Fienderne/ Lad dem for ferdis for din stercke Arm/ som drage met Guds bespaartelse mod dit hellige Folk/ Oc der met loed Judas aff.

Saa drog Nicanor oc hans Hob frem met Trommeter oc stor strig. Men Judas oc hans Folk gaffue sig mod Fienderne met deris Bøn/ oc robte til Gud/ Oc de sloge met Lenderne/ men met hierter robte de til Gud/ Oc de sloge ved fem oc tredue tusinde Mand/ oc glædde sig meger/ at Gud haffde beuist sig saa naadig.

Der Slager haffde nu ende/ oc de drog aff igen/ da kende de Nicanor paa hans Harnst/ at hand vaar oc thielslagen/ Da begyntis icke stor strig oc glædelig rob/ oc de loffuede Gud paa deris maal. Oc Judas/ som haffde voffuet Liff oc Gods for sit Folk/ oc giort sit Folk meger gaar aff sin ungdom/ hand bød/ At mand skulde hugge Hoffuedet oc Naanden met Skul den aff Nicanor/ oc gøre met til Jerusalem. Der hand nu kom did/ da kallede hand sit Folk til sammen/ oc stickete Prestene saar Alteret/ oc sende Bud til Fienderne paa Slaatter/ oc loed dem see Nicanors hoffsuit/ oc den Bespaatteris haand/ huilcken hand haffde vdract mod den Almægtis hellige Duff/ oc fordust sig høylige. Hand star oc Tungen aff den wogudelige Nicanor/ oc befalede at hugge hende i stycke saar Fule. Oc at ophenge den Naand tuert offuer fra Tempelen/ met huilcken hand haffde bruger den galenstæff.

Oc alt Folket loffuede Gud i Himmelen/ oc sagde/ Loffuit vere den/ som haffuer beuaret sin Stad/ at hand icke bleffuen besmitret. Oc hand sette Nicanors hoffsuit/ at huer mand kunde see det aff Slaatter til icke obenbare Tegen/ at HERRE i Himmelen haffde hulper dem. Det bleff oc enderelinge besluttet aff alle/ At mand skulde icke forglemme den dag/ men holde han nem hellig/ som er/ den treetende dag i den tolfte maanet/ som kaldis Adar paa Synise/ en dag Adar. saar Nardochet høyrtd.

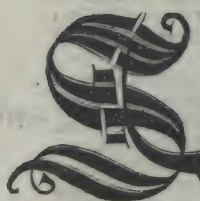
Saa vil ieg nu her met beslute denne Bog/ effter at Nicanor er thielslagen/ oc Jøderne haffue taget Staden ind igen. Oc haffde ieg giort hende behagelig/ der vilde ieg gerne/ Men er hun for ringe/ saa haffuer ieg dog giort/ saa meger som ieg formaatte. Thi det er icke lystigt at dricke altid Vin eller Vand/ men det er lystigt/ at dricke styndem Vin/ oc styndem vand/ Saa er det oc lystigt/ naar mand læss mangehonde. Der vere enden.

Ende paa de Maccabeers Anden Bog.

Je

Et stycke i Escher.

Slalpydde Bressuit: Den store Konge Sir

rayernes fra India indtil Norland / tilhøder de hundrede oc siu oc tiue Førfier / oc deris Vnderdane / sin Vilfen.

Alligeuel at ieg er en mechtig Konge / oc den største Herre paa Jorden / saa haaffuer ieg dog icke viller ophøye mig aff min mact / Men beslute mig til at regere naadelige oc factmodelige / oc at holde altid den gode Fred / aff huilcken huer mand glæder sig / At huer mand maatte leffue rolige oc bruge sin Handel. Der om holt ieg raad met mine Førfier / huorledis det kunde ske. Da gaff Aman / min klogeste / kæreste oc trofasteste Raadgiffuere /

Aman.

som er den høyfste nest Kongen / mig til kende / huorledis der er it Folk som er atspid i alle land / som holder besynderlige Louer / mod alle Landz oc Folkis sticket / oc foratter stedse Kongers Bud / met huilcket de forhindre Fred oc enighed i Riger.

Der wi nu somumme / at it eniste Folk / sette sig mod al Verden / oc holt sin egen sticket / oc foractede vore Bud / Men huilcket de gjorde stor skade / oc forstyrede fred oc enighed i vore Riger / Da befalede wi / at huilcke Aman den øffuerste Førfier / oc den ypperste nest Kongen / vor Fader / opnessner / skulle dræbis met Hustruere oc Børn / aff deris Fienders suer / vden al barmhertighed / oc ingen skal sparis / Oc der paa den siortende dag i den tolfte maaned Abar vdi dette aar / Paa det de Wlydige Kunde alle bliffue ihuelslagne paa en dag / oc der fand bliffue en stadig Fred i vore Rige.

Abar.

De Harbocheus bad til HERRE / oc opregnede hans vnderlige Gerninger / oc sagde / HERRE Gud / du est den almættige Konge / Alting staa i din mact / oc ingen fand staa emod din vilte / naar du vilte hielpe Israel. Du haaffuer gjort Himmel oc Jord / oc alt det som der er vdi / Du est en HERRE / oc offuer alting / oc ingen fand staa dig emod. Du vedst alle ting / oc haaffuer det seet / at der vaare icke aff tradz eller Hoffmod / at ieg icke vilde tilbede den stolte Aman / Thi ieg haaffde veret rede / Israel til gode / at oesaa veluillige kysse hans føder / Men ieg gjorde der aff fryet / at ieg stulde icke giffue it / Men niste den ere / som min Gud høi at haaffue / oc ingen anden tilbede / end min Gud.

Harbochei Børn.

De nu HERRE / Du Abrahams Konge oc Gud / forbarne dig offuer dit Folk / Thi Fiender ville vdslette oss / oc opnycke din Arff / som du haaffuer haft aff begyndelsen. Foract icke din lille Hob / som du stelte aff Egypten. Hør min Bøn oc ver dit Folk naadig / oc om uent vor soig til glæde / At wi maa leffue / oc prise dit navn / Oc vdslet icke deris munde / som dig loffue. Oc alt Israel trobe aff al mact til HERRE / Thi at der vaare i dødzens nød.

Eschers bøn.

De Dronning Escher vende sig oc til HERRE / i denne Døds fare / oc lagde sine Kongelige klæder aff / oc tog Sørgetklæder paa / Och hun strødde aske oc stoff paa sit hoffuit / for det edele Vand oc Balsam / oc ydmygede sit Legeme met faste / oc paa alle stæder / som hun haft de tilsoen veret glad / der drog hun sit Naar aff sig / oc bad til Israels Gud / oc sagde.

HERRE / Du som est alene vor Konge / hielp mig elendige / Jeg haaffuer ingen anden Hielpere / end dig / oc nøden er faar hender. Jeg haaffuer høi aff min Fader / HERRE / at du vdualde Israel aff alle Hedninge / oc anammede vore Fedre aff gammel tid / til en euig Arff / oc du haaffuer huldert dem / der som du haaffuer talet. Wi haaffue syndet faar dig / der saar re haaffuer du offuer giffuit oss i vore Fienders hender. HERRE / Du est retferdig / Thi wi haaffue eret deris Guder.

Men nu lade de sig icke naye der met / at de holde oss i stor tuang / Men deris Syer scriffue de deris Affguders mact til / oc ville gøre din Forrettelse til intet / oc opnycke din Arff / oc tilstoppe deris Mund / som dig loffue / oc vdslette din Tempels oc Alteris ere. De de ville oplade Hedningernis mund / til at prise Affgudernis mact / oc til at rose en dødelig Konge euindelige. HERRE giff icke dem din Spir / som intet ere / at de skulle icke bespaarte vor tiammer / Men vent deris opset offuer dem / oc regne den / som det begynder mod oss.

Tenck paa oss HERRE / oc beuiff dig i vor nød / oc stycke mig HERRE / du Konge offuer alle Guder oc Herstæff. Lær mig / huorledis ieg skal tale faar Louen / oc omuent hans herte / at hand fand bliffue gram paa vor Fiender / Paa det at hand fand self omkomme met sine Tilhengere. Oc redde oss fornædelst din Naand / oc hielp mig din Tienerinde / som haaffuer ingen anden hielp / end dig HERRE alene / du som vedst alle ting / oc forstaa / at ieg haaffuer ingen glæde aff den ere / som ieg haaffuer hoff de Wgudelige / oc at ieg haaffuer ingen lyst til der i Verdenske oc fremmede Eretstæff. Du vedst at ieg skal der gøre / oc ieg acter icke den herlige pyrdelse / som ieg beer paa mit hoffuit / naar ieg skal føre min Stat / Men ieg acter der lige som icke

wrene

wient klæde/oc pyder mig icke vden til min herlighed. Jeg haaffuer oc aldri ædet mer Aman/ey heller haaffte glæde hof der Kongelige bord / oc icke druckter aff Offeruin. Och din Tienerinde haaffuer alen giort sig glad / siden ieg bleff hid føit / indtil denne tid / Vden alene i dig HERRE / du Abraham Gud. Bønlyst de forladnis røst / du sterke Gud offuer alle / Oc redde off fra de Wgudeligis haand / oc frell mig aff min nød.

De paa den tredie dag / lagde hun sine daglige klæder aff / oc tog sin Kongelig pyrdelse paa oc vaar meger deylig / oc robe til Gud den Frelser som seer alting. Oc hun tog tho Piger med sig / och hellede sig factelige op til den ene / Men den anden fulde hende / oc bar hendis Riorrel / suant / oc hendis ansiet vaar gantse deyligt / lystigt / oc gledelige sticker / Men hendis hierte vaar fullt aff angst oc sorg.

Oc der hun kom ind igennem alle Dørene / da traadde hun frem mod Kongen som hand sad paa den kongelige Stol / i sine Kongelige klæder / som vaare aff guld oc ædele Stene / oc vaar forferdelig at see til. Der hand nu opløffte sine øren / oc viedelige saa til hende / da daaned de Dronningen / oc sanct ned i besuimelse / oc lagde Hoffuedet paa Pigen.

Da omuende Gud Kongens hierte til gaar / oc hannem bleff bange / for hende / oc hand sprang aff sin Stol / och tog hende i sin faffin / indtil hun kom til sig igen / och sagde ventlige til hende / huad fatis dig Esther: Jeger din broder / Frygte dig icke / du skalt icke dø / Thi dette forbud gelder alle andre til / men icke dig / traad hid frem. Oc hand opløffte den gyldene Spir / oc lagde hende paa hendis Hvæl / oc kyssede hende / oc sagde / Sig frem.

Och hun suarede / der ieg saa dig / da trykte mig / at ieg saa en Guds engel / der saare forferdedis ieg for din store Gæstfri / Thi du est meger forferdelig / oc din sticckelse er gantse herlig. Oc der hun saa taledet / sanct hun anden gong ned i en besuimelse / oc falt ned. Da bleff Kongen forferdet oc hans Tiener / oc træfede hende.

I det siende Ptolemei och Cleopatre aar / førde Dositheus (huilcken der gaff sig vd for en Prest aff Leui stect) och Ptolemeus hans Søn / dette Purims breff / oc sagde / at Lysimachus Ptolemei Søn haaffde der vdragt i Jerusalem.

Artaxerxes den store Konge / fra India indtil i Noiland / Tilbiuder de hundrede och suu oc tiue Føister / oc deris Underdane / sin Vilfen.

Wi befindet / at der ere mange / som misbruge Føisternis naade / oc bliffue stolte oc onde / aff den naade / som dem vederfaris. Saa at de icke aleniste offuerpucke deris Underdane / men tæncke oc at traade Herrene self vnder føder aff huilcke de ere ophøvede. Oc de gøre icke aleniste mod naturligt stel / mer deris voracknemmelighed / men ere saa forblindede aff hofferdighed / at de oc mene / at Gud (som seer til de Fromme) straffer icke saadan vtroffast. De bedrage oc fromme Føister / paa der de kunde vdflytte vdflydige blod / och føre dem i al wlycke / som riene troilige oc redelige. Huilcke Exempel mand finder / icke aleniste i de Gerninger som ere skede i fordom tid / men mand fand oc end nu daglige forfare / huor megen wlycke saadan vtroffast / giffuere komme aff sted.

Effterdi off bær da at see der til / at der fand fremdelis bliffue fred i Riget / da nødis wi styndum til / effter sagens leyelighed / at foruandle vore Bud / naar wi der anderledis befindet / end vi vaare vnderuufde / oc icke fare for meger vobesindelige.

Effterdi nu at Aman / Hamadathi Søn som er aff i Macedonia / oc icke aff de Persers blod / oc icke heller aff vor gode art / men er en Gæst hof off / Huilcken wi beuufde al naade (som vi pleye at gøre mod alle Landstæff) oc ophøvede hannem saa / at wi kallede hannem vor Fader / oc hand bleff æret aff huer mand / som den ieste effter Kongen / da er hand bleffuen saa hoffmodig / at hand haaffuer dristit sig til / at ville sticke off baade ved vor Kongerige och lif. Thi hand haaffuer falskelige oc vanartelige beklager i Ardortheum (som formedelst sin troffast och velgerning reddede vor lif) oc vor wshydige iustiu Dronning Esther / oc alt hendis folck / at de skulde alle bleffuer dræbre. Denaar som de haaffde da veret bore / som off beuare / da tænckte hand / at oc saa myrde off / oc føre de Persers rige / vnder de i Macedonier.

Oc wi befindet / at Jøderne / huilcke den fordræffne Stælt / vilde ladet ihielst / ere wshydige / haaffue gode loue / oc ere den høyste / største oc euige Guds Bøn / som haaffuer giffuit vor re Forfædre oc off dette Rige / och end nu opholder. Der saare skulle i icke holde eder effter der Breff / som Aman førde vd / Thi at for den Gerning skyld er hand och al hans Stect hengde i Galien saar Poren i Susan / oc Gud haaffuer saa snart lige betaler hannem / lige som hand haaffuer forient.

Men dette Bud / som wi nu sticke til eder / skulle i kundgøre i alle Stæder / at Jøderne muel frilige / holde deris Lou. Oc der som mand vil gøre dem vold / paa den tretende dag i den tolfte maaner / som kaldis Adar / Da skulle i beskerme dem / at de kunde heffne sig paa dem / Thi Adar den almetrigste Gud / haaffuer giort dem den dag til glede / paa huilcken / der vdualede folck skulde de omkommet.

Dette stycke maa vere en Glo se til begyndelsen i det femte Cap.

Dositheus. Ptolemeus. Purims breff Dette stycke kand mand læse effter enden paa det ottende Cap. saar det niende.

Aman.

Adar.

ddd Der

It stycke aff Esther.

Der saare skulle i oesaa/ holde denne dag hellig/ med andre Hellige dage/ i al glederuff/ at det maa gaa off vel/ oc alle dem/ som ere de Perser tro/ oc der skal vere it Exempel/ huorledis vtrostiff bliffuer straffer. Oc huilcket Land eller Stad/ som icke holder dette Bud/ der skal vdsletis mer suerd oc ild/ saa at der skal huereken vDenniske eller Duur/ oc ey Fule lenger kunde bo der vdi.

Nisan.

Ette stycke
kand mand lese
først eller sist. thi
Dømmen gick
saar Gerningen
oc vdydelse eff-
ter Gerningen.
Nardochet
Dømm.

I det andet den store Kong Artaxerxes aar/ den første dag i den maanet Nisan/ haffde Nardocheus en Dømm/ huilcken der vaare en Jøde/ Jairi søn/ Semci søne/ Ris søne/ aff Ben Jaminis sleet/ oc bode i den stad Susan/ en erlig vDand/ oc velholden i kongens Gaard oc hand vaare en aff de Fanger/ som Nabugodonosor Kongen aff Babylon haffde bortført fra Jerusalem mer kong Jechania Juda Konge/ oc denne vaare hans Dømm.

Der begyntis it krig oc Bulder/ Torden oc Jordstet oc en forførdelse paa Jorden. Oc see der vaare tho store Diager/ de ginge mod huere andre at stride. Och det krig vaare saa stort/ at alle Land gjorde sig redetil/ at stride mod it hellige Folk. Oc der vaare en dag/ mer stor mæckhed/ drossuelse oc angest/ oc der vaare stort iammer oc forførdelse paa Jorden. Och det hellige Folk vaare suarlige bedrossuere/ oc de fyrrede sig for deris vlycke/ oc haffde raadslaget om deris Liff/ oc derobte til Gud. Oc effter dette krig/ vdsled en stor Vandstrøm aff en liden Rilde/ oc Solen gick op/ oc bleff klar/ oc de Elendige vunde/ oc dræbte de Hoffmodige.

Der nu vNardocheus opuogtede/ effter den Dømm/ rechte hand/ huad Gud monne mene der mer/ oc hand beholte den Dømm i sit herte/ oc rechte paa hannem/ indtil naten/ och haffde gerne vist/ huad hand betyde. Oc vNardocheus sagde/ Gud haffuer sticket det altsammen/ ieg rechte paa min Dømm/ oc det er lige saa ganget som mig dømde.

Den lille Rilde/ som bleff til en stor Vandstrøm/ der Solen stunde och bleff klar/ der Esther/ huilcken Kongen tog til Hustru/ oc gjorde til Dronning. De tho Diager ere/ Jeg oc Aman/ den ene betyde Nedningene/ som komme tilfammen/ oc vilde vdslette Jødernis navn. Den anden betyde mit folk Israel/ som robte til HERRE/ oc HERRE hielp sit Folk/ oc frelse off fra denne vlycke. Vand gør store Tegen och vnderlige Gerninger iblant Nedningene/ Thi hand haffuer altid giort forskel/ mellem sit Folk oc Nedningene. Oc naar tiden kom/ at Nedningene vaare paa det hoffmodigste/ oc vi paa det skæbeligste oc Gud skule de dømm/ da rechte hand paa sit Folk/ oc gaff sin Aeff Seyer.

Oc denne dag skal mand holde i den maanet Adar/ paa den siortende och femtende dag/ i den samme maanet/ mer al glæde/ oc stor sid/ naar Folket kommer til sammen/ Oc det skal saa holdis euindelige iblant Israels Folk.

Ende paa de Strycker
vdi Esther.

Den Historie om Susanna oc Daniel.

Er vaare en Vdand i Babylon/ som hed Joakim/ hand haffde en Hustru/ som hed Susanna/ Heltie Daatter/ hun vaare meget deylig oc der til mer gudfryctig/ Thi hun haffde fromme Foreldre/ som hende haffde vnderuist effter vDoselou. Oc hendis Vosbonde Joakim vaare meget rig/ oc haffde en deylig Haffue haff sit huff. Oc Jøderne komme sledet til sammen haff hannem/ fordi hand vaare den ypperste vDand iblant dem alle.

Oc der bleffue i det samme aar tho aff de Eldste iblant Folket sette til Dommere/ der vaare saadane Folk som HERRE/ haffde sagt om/ deris Dommere bruge al ondskaff i Babylon/ de samme komme daglige til Joakim/ oc huo som haffde nogen Sag/ hand skulde kom me saare dem.

Oc naar Folket vaare borte/ om middagen/ Da pleyde Susanna at gaa i hendis Vosbondis haffue. Oc der de Eldste saare hende daglige gaa der vdi da bleffue de oprende til hende mer

met ond begering / oc bleffue der offuer til Daarer / oc de faste deris øyen saa aldelis til hende /
 At de kunde icke see til Himmelen / oc tenckte huertken paa Guds ord eller straff.

¶ Men de vaare baade til lige oprende i bynde til hende / oc den ene stammedis ved at oben
 bare der faar den anden / oc huer aff dem vilde gerne bolet met hende / Oc de toge daglige vaare
 paa hende met sid / at de kunde efon see hende. Oc den ene sagde til den anden / Ey lad off gaa
 hiem / Thi der er nu tid at æde. Oc naar de vaare gangne fra huer andre / da vende huer aff dem
 sig til bage igen / oc de komme til lige sammen igen. Der nu den ene spurde den anden at / Da
 bekende de baade deris onde begering / Der effter bleffue de enss met huer andre / at de vilde ta
 ge vare der paa / naar de kunde finde Quinden alene.

¶ Oc der de haaffde bestemmet en bequemmelig dag / at de vilde lure effter hende / Da kom
 Susanna met tho Piger / lige som hendis seduane vaar / at hun vilde to sig i Haffuen / Thi der
 vaar en suar hede. Oc der vaar intet ænnistke i Haffuen / vden disse tho Eldste / som haaffde
 hemmelige skult sig / oc lurede effter hende. Oc hun sagde til sine Piger / Hent mig Balsam
 oc Sebe / oc tillyckter Haffuen / at ieg kand to mig. Oc Pigerne giordelige som hun befalede / oc
 lure Haffuen til / oc ginge vd at en bagde / at hente hende der / som hun vilde haaffue / Oc de
 saae icke ændene / thi de haaffde skult sig.

¶ Der Pigerne vaare nu vde / da komme de tho Eldste frem / oc løbe til hende / oc sagde / See /
 Haffuen er tilluct / oc ingen seer oss / oc vi brende i Kærlighed til dig / Der faare da gør vor vilie.
 ¶ Men vil du icke / Da vilde vi bekende mod dig / at vi funde en yng Karl haff sig alene / oc at
 du skickede der faare dine Piger vd fra dig.

Da suckede Susanna / oc sagde / Ah huorledis er ieg i saa stort angst / Thi at der som ieg
 gør dette / Da er ieg skyldig at dø / Gør ieg det oc icke / da kommer ieg icke aff eders hender. Dog
 vil ieg heller komme wskyldig i ænnistkens hender / end synde mod HERREN. Oc hun
 begynte at skæge høyt / ænd de Eldste strege oc offuer hende / Oc den ene løb bort til Døren
 paa Haffuen / oc loed hende op. Der nu Tieniste folket hørde dette skæge / da løbe de ind i Haff
 uen at bagde / ænd at see / huad hende vaar vederfarer. Oc de Eldste begynte at sige om hende /
 Saa at Suennene stammede sig for hendis skyld / Fordi at der vaar aldri tilforn hørt saadant
 om Susanna.

¶ Oc den anden dag / der folket kom tilfammen i Joakims hendis Hofbondis Haff / Da
 komme oc de tho Eldste / fulde aff falskhed oc suig mod Susanna / at de vilde hielpe hende til
 Døde. Oc de sagde til alt folket / Sender bort / oc lader hente hid Susannam / Heltic Daar
 ter / Joakims Hustru. Oc der hun vaar efter / da kom hun met sine foreldre oc Børn / oc al sin
 Elect. ¶ Men hun vaar meget spellemmet oc deylig / Der faare befalede disse arge Skalk / at de
 skulde tiffue Linet aff hende / der hun vaar skult met / at de kunde forlyste sig aff hendis deylig
 hed / Oc alle de som stode haff hende / oc de hende kende / græde for hende.

¶ Oc de tho Eldste stode op mit iblant folket / oc lagde henderne paa hendis Hoffuit / Da
 græd hun / oc opløste sine øyen til Himmelen / Thi hendis herte forloed sig paa HERREN.
 Oc de Eldste begynte oc sagde / Der vi baade ginge alene omkring i Haffuen / da kom
 hun der ind met tho Piger / oc lure Haffuen til / oc sende Pigerne fra sig / Da kom en yng Karl
 til hende / som haaffde skult sig / oc lagde sig haff hende. Oc der vi saae i en vira vdi Haffuen
 saadan skendzel / da løbe vi hastelige til / oc funde dem tilfammen / ænd Karlen kunde vi icke
 faa far paa / Thi hand vaar oss for sterck / oc stotte døren op / oc spræck bort. ¶ Men hende grebe
 vi / oc spurde at / Duo den unge Karl vaar ænd hun vilde der icke sige oss / Dette vidne vi.

¶ Oc folket trode de tho / som Dommere oc de offuerste iblant folket / oc dømde Susan
 nam til døde. Da robte hun met høyt røst / oc sagde / HERREN ewige Gud / du som kender al
 lønlighed / oc vedst alle ting tilforn / for end de ste / Du vedst / at de haaffue giffuit falske Vidnis
 byrd mod mig. Oc see nu / Jeg skal dø / ieg som dog er wskyldig der vdi / for de haaffue vanartelig
 ge lüger paa mig / Oc Gud bønlygde hendis rob.

¶ Oc der mand forde hende bort at affliffue / da opuacte Gud en yng Drengis Vand / som
 hed Daniel / Vand begynte at robe høyt / Jeg vil vere wskyldig i dette Blod. Oc alt folket
 vende sig om til hannem / oc spurde hannem at / Huad hand mente met disse ord / Da traadde
 hand frem / oc sagde / Eri aff Israel saadanne Daarer / at i fordsomme en aff Israels døtter /
 for i bespørie eder oc bliffue viffe paa Sagen / Vender eder om igen faar Dommen / Thi at disse
 haaffue taler falske Vidnis byrd mod hende / Oc alt folket vende sig stray om igen.

¶ Oc de Eldste sagde til Daniel / Sæt dig her haff oss / oc vnderuiff oss / effterdi Gud effter
 dig til dette Dommere embede. Oc Daniel sagde til dem / Skiller dem fra huer andre / saa vil
 ieg forhøre huer besynderlige. Oc der de vaare skilde fra huer andre / da falledes hand den ene
 til sig / oc sagde til hannem / Du vanartige gamle Skalk / nu ramme dine synder dig / som du
 haaffuer for bedreffuit / der du sagde wterferdig Dom / oc fordsimde de wskyldige / ænd du
 ddd ij sagde

Susanne
 Børn.

Daniel.

Om den Bel

sagde de skyldige løff. Alligeuel at HERRENS haffuer budet / Du skal icke ihiesla de fromme oc wskyldige. Haffuer du nu seer disse / da sig frem / Under huilcket træ haffuer du fundet dem hoss huer andre; Da suarede hand / Under en Lind. Da sagde Daniel / Alrer HERRENS Engel skal finde oc astillic dig / Thi du stil dig self ved dit Liff med din Løgn.

De der denne vaar borte / da bød hand den anden oc komme faar sig / oc hand sagde til hannem / Du Canaans art / oc icke Juda / Deylighed haffuer bedrager dig / oc den onde begiering haffuer foruent dit herte. Saa haffue i farer met Israels dötter / oc de nøddis til aff seer at gøre eders vilie / men denne Juda daatter haffuer icke samtyet i eders ondskaff. Sig nu frem / Under huilcket træ grebst du dem tilsammen : Da suarede hand / Under en Eg / Da sagde Daniel / Alrer HERRENS Engel skal regne dig / oc hand skal sender hugge dig / Thi du stil dig self ved dit Liff med din løgn.

Da begynte alt folcket at robe met hys rest / oc prisede Gud / som hielper dem / der haab til oc forlade sig paa hannem. De de traadde op mod der tho Eldste / effterdi at Daniel haffde beuist dem aff deris egen ord / at de vaare falske Vidne / De de gjorde mod dem effter i Dofe Lou / lige som de haffde forskyldet aff deris Heste / oc ihiesloge dem. Saa bleff der wskyldige blod reddet paa den samme dag. Men Heltia oc hans Hustru / lossuede Gud for deris Daatter Susanna / oc Joiakim hendis Nobsonde / oc den gantse Slect / at der bleff inred werligt befundet met hende. Oc Daniel bleff meger aceret aff folcket / fra den dag / oc der effter stode oc altid.

Om den Bel i Babylon.

Cyru.

Bel.

fter Aftiyagis død / Kom Kongeriget til Cyrum aff Persia / Oc Daniel vaar stedse hoss Kongen / oc etligere holden / end alle Kongens Venner.

Nu haffde de aff Babylon en Aftgud / som hed Bel / Den skulde de huer dag offte tolf maader luede / oc syretue faar / oc tre amter vin. Oc Kongen rierte self samme Aftgud / oc gick daglige ned attil bede hannem / Men Daniel bad til sin Gud.

Oc Kongen sagde til hannem / Nu beder du icke oc saa til Bel: Da sagde hand / Jeg tien icke de Aftguder / som ere gjorde met hender / Men den leffuende Gud / som haffuer gjort Himmel oc Jord / oc er en HERRE offuer alt der som leffuer. Da sagde Kongen til hannem / Holder du da icke Bel for en leffuende Gud : Seer du icke huor meget hand ader oc dricker daglige : Men Daniel lo oc sagde / Herre Konge / lad dig icke forføre / Thi denne Bel er inred ander inden til end leer / oc vden til aff Kaaber / oc hand haffuer end nu aldri ader noget.

Da bleff Kongen vred / oc loed kalde alle sine Prester / oc sagde til dem / Sige i mig icke / huor som forterer dette Offer / da skulle i dø. Men kunde i beuise at Bel forterer det / da skal Daniel dø / Thi hand haffuer lafet Bel. Oc Daniel sagde / Ja Herre Konge / der ste lige som du haffuer sagt.

Oc Bels Prester vaare halffierdesinde riue / foruden deris Hustru oc Børn / Oc Kongen gick met Daniel ind i Bels Tempel. Da sagde Presterne / See / wi ville gaa vd / oc du Herre Konge skal self sette i Naden oc dricker faar hannem / oc lycke Døren til effter dig / oc befegle hende met din Ring. Oc naar du kommer i morgen aarte igen / oc befinder / at Bel haffuer icke forteret alt sammen / Da ville wi gerne dø / Eller Daniel skal ihiesla / som haffuer før denne løgn paa oss. Men de forlode sig der paa / at de haffde gjort en lønlig Gong vnder Borden / at huilcken de ginge altid ind / oc forterede huad som der vaar.

Der Presterne vaare nu vdgongne / da loed Kongen sette i Nad faar Bel / Men Daniel befalede sine Suenne / at de hente affe / oc loed den samme atspie offuer alt Templen faar Kongen. Der effter ginge de vd / oc luecte Døren til / oc befeglede hende met Kongens Ring / oc ginge bort.

Da ginge Presterne ind om natten / som de pleyde at gøre / met deris Hustru oc Børn / ode oc drucke alt der som der vaar. De meger aarte om morgenen / stod Kongen op / oc Daniel met hannem. Oc Kongen sagde / Indseglet wi bød : Hand suarede / Ja Herre Konge. De

De stray Dören vaar opladen / da saa Kongen paa Borden / oc robte met hyy roff / Bel / Du
est en stor Gud / oc der er ingen besuigelse haff dig. Men Daniel lo / oc holt Kongen / at hand
skulde icke gaa ind / oc sagde / See paa guluer / oc merck / hues ere disse fodspor. Kongen sagde /
Jeg seer vel fodspor aff Men oc Quinder oc Børn. Da bleff Kongen vied / oc loed gribe
Presterne met deris Instruer oc Børn / Oc de nøddis til at vise hannem den lønlige
Gong / at huilken de vaare gongne vd oc ind / oc haffde forteret det som vaar
paa Borden. Oc Kongen loed sla dem ihuel / Oc gaff Daniel mact
offuer Bel / Hand forstyrede hannem oc hans Tempel.

Om den Drage i Babylon.

Der vaar oc en stor Drage samme sted / huilken de aff Ba-
bel tilbade. Oc Kongen sagde til Daniel / Nuad / vilt du oc sige om
denne / at hand er icke ander end en Affgud aff Raaber : See / hand
leffuer io / Thi hand æder oc dricker / Oc du kant icke sige / at hand er
icke en leffuende Gud / Der faare bed til hannem. Men Daniel suarede /
Jeg vil tilbede HERRE min Gud / Thi hand er den leffuende
Gud. Men du Verre Konge / giff mig loff / da vil ieg dræbe denne
Drage / foruden noget suerd eller stang. Oc Kongen sagde / Ja du skalt haffue loff. Da tog
Daniel beg / set oc haar / oc spød der til sammen / oc gjorde smaa fager der aff / oc kaste dem i Dras
gens mund / Oc Dragen brast mit i thu der aff. Oc Daniel sagde / See / det er eders Guder.

Der nu de vdi Babel der høide / fortrød der dem faare / oc de gjorde it opør mod Kongen /
oc sagde. Vor Konge er bleffuen en Jøde / Thi hand forstyrede Bel / oc ihuello Dragen / oc
dræbte Presterne. Oc de traadde saar Kongen / oc sagde / Antuorde oss Daniel hid / Vilt du icke /
Da ville vi dræbe dig oc dit ganeste huff. Der nu Kongen saa at de trengde til hannem met
vold / da nøddis hand til at antuorde dem Daniel. Oc de kaste hannem ned til Louer i Rulen /
der laa hand sex dage vdi.

Oc der vaare sin Louer i Rulen / dem gaff mand huer dag thu Aenniste / oc thu faar.

Men i disse dage gaff mand dem intet / paa det de skulde æde Daniel.

Oc der vaar en Propheet i Judea hed Abacuc / hand haffde saader en Velling / oc brødet
der Bød i / vdi it dybe Fad / oc giet vd paa macten der met / at hand skulde bære der til Nøst-
folck. Oc HERREs Engel sagde til Abacuc / Du skalt sere Daniel den AAd / som du
bær til Babylon vdi Louer i Rulen. Oc Abacuc suarede / HERRE / Jeg haffuer aldi seet den
Stad Babylon / oc ieg veed icke heller huor Rulen er.

Da tog Engelen far paa hannem offuen i toppen / oc førde hannem lige som it sterckt Vær
til Rulen i Babylon. Oc Abacuc robte / oc sagde / Daniel / Daniel / Tag denne AAd / som
Gud haffuer sent dig. Oc Daniel sagde / HERRE Gud / du tencker io end nu paa mig / oc
forlader dem icke / som paakalde dig oc elste dig. Oc hand stod op oc oed. Men HERREs
Engel førde stray Abacuc til sin Sted igen.

Oc Kongen kom den siuende dag / at begreede Daniel. Oc der hand kom til Rulen /
oc fogede der ind / see / da sad Daniel mit iblant Louerne. Oc Kongen
robte høyt / oc sagde / HERRE / du Daniels Gud / Du est
en stor Gud / oc der er ingen anden Gud / end du. Oc
hand loed rage hannem aff Rulen. Men de
andre / som vilde sere hannem til
døde / lod hand kaste i Rulen / oc de bleffue
stray opslugede aff Louerne /
saar hans øyen.

Daniellastis
i Rulen til Lø-
uer.
Abacuc.

Asarie Bøn/Dani.iiij.

aff Gredskén.

Asaria stod mit i en gloendis Den/oc oplod sin Mund/bad oc sagde.

Loffuit vere du **HERRE**/vore Fedris Gud/oc dit **NAFFN** skal prisas oc æris euindelige. Thi du est Retferdig i alt der som du haffuer giort/Alle dine Gerninger ere retskaffne/oc huad som du gør/der er ret/oc alle dine Domme/ere rostraffelige. Du gør oss ret/ar du haffuer straffer oss mer saadan straff/som du haffuer lader gaa oss off/oc ossuer Jerusalem vore Fedris hellige Stad/Ja du gør ret oc vel der vdi for vore synder skyld.

Thi wi haffue synder oc giort ilde / i det at wi vigede fra dig / oc giorde alle vegne mod dig/De lydde icke oc ey actede dine Bud / ar gøre der effter / lige som du haffuer befaler oss / ar der skulde gaa oss vel. Der faare giorde du ret/ar du lodst alt saadant gaa oss off/oc haffuer giffuit oss i vore Fienders de wogudelige onde Folkis hender/oc vnder den wretferdige grum miste Konge paa Jorden.

De wi taare icke oplade vor **Mund** / saa ere wi bleffne til stendzel oc spaat saar dine Tienere/oc saar alle dem som dig frycte. **ADEN** forstund oss dog icke aldelis / for dit hellige **NAFFN** skyld/oc bortkast icke din Pact/oc tag din barmhertighed icke fra oss / for Abrahams din elskelige Den skyld/oc for din tieneris Isaac skyld/oc for din hellige Israels skyld/huicke du haffuer tillsagd at formere deris Sæd/lige som Sierner paa Himmelen / oc som sand i **NAFFN**.

Thi ar wi ere bleffne ringere/end alle Nedninge/oc ere nu de foracteligste paa Jorden/for vore synder skyld/ar wi haffue icke nu mere nogen Føiste / Prophete eller Lærere / oc huercken Brendoffer eller daglige offer/icke heller **ADADOFFER**/oc ey Røggelse/De wi haffue ingen Sed/paa huilken wi kunde offre saar dig/oc finde naade. **ADEN** wi komme saar dig mer bedrøffuede herte/oc en sønderknuset Aand/lige som wi spide Brendoffer aff Vædre oc Hven / oc mange rusinde fede faar. Lad vor Offer saa gelde/oc vere tacknemmeligt saar dig i dag/ Thi du laa der dem icke bliffue bestemmede/som haabis til dig.

Saa komme wi nu mer gantke herte/oc søge dit Ansigt mer fryet. Der faare lad oss icke bliffue bestemmede/**ADEN** gør mod oss **HERRE** effter din Naade / oc effter din store barmhertighed/oc seelss off effter dine vnderlige Gerninger / oc giff dit **NAFFN** ære / Ar de skulle alle skamme sig/som gøre dine Tienere ont/oc bliffue bestemmede saar din store mact oc vold / ar deris mact skal forstyris/Hvor mer de skulle befinde/ar du est **HERRE** / den eniste Gud/hertlig i Jorderige.

De Kongens Tienere/som haffde kast dem i Onen/lode icke aff/oc kaste stedse Suuel oc beg/oc blaar/oc tøre riss til/ar Luen slog ossuen aff Onen / ved ni oc fyrerue alne høye/oc oed omkring sig / oc opbrende de Chaldeer / som hand racte til vden saar Onen. **ADEN** **HERRE** Engel gick hof dem/som vaare i Onen mer Asaria / oc storte Luen aff ilden vdaff Onen/oc giorde det saa i Onen/lige som en kylende dug/Saa ar ilden røide dem aldelis inred/icke heller pinte eller giorde dem skade.

De tre Rends Sang vdi

Jlden/Dani.iiij.aff Gredskén.

Abegynnte disse Tre at siunge mer huer andre/prisede oc loffuede Gud i Onen/oc sagde.

Loffuit vere du **HERRE**/vore Fedris Gud / De du skal prisas oc høylige rosis euindelige.

Loffuit vere din Hertighed oc hellige **NAFFN** / De der skal prisas oc høylige rosis euindelige.

Loffuit vere du i dit hellige/hertlige Tempel/oc du skal prisas oc høylige rosis euindelige. Loffuit vere du som sider paa Cherubin/oc seer i dybet/oc du skal prisas oc høylige rosis euindelige.

Loffuit vere du paa din hertlige Kongelige Stool/oc du prisas oc høylige rosis euindelige.

Loffuit vere du i Himmelenes Beseftning/ oc du skal prisas oc høylige rosis euindelige.

Alle **HERRE**S gerninger loffue hannem/ oc skulle prise oc rose hannem euindelige.

J Himmle loffue **HERRE**/ Priser oc roser hannem euindelige.

JHER

HERRENS Engle loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Alle Vand offuen i Himmelen loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Alle HERRENS Hærskar/loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Soel oc Naane loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Alle Stærner paa Himmelen loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Regn oc Dug loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Alle Vær loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Ild oc Hede loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Slud oc Hagel loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Dag oc nat loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Luuff oc Vind loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Iff oc Fraast loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Rimefrost oc Sne loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Lumer oc Skyer loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Jorden loffue HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Bierge oc Høye loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Alt der som voper aff Jorden skal loffue HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 I Rilder loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Haff oc Vandstrøme loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Dualfiste oc alt der som rører sig i Vandet/loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Alle Fule vnder Himmelen loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Alle vilde Diur oc Queg loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 I Aenniskens Bøn loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Irael loffue HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 HERRENS Prester loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 HERRENS Tienere loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 I Vanden oc Kerferdigis Siel loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 I Helligen/som ere Elendige oc bedrøffuede/loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Anania/Asaria oc Misael loffuer HERREN/priser oc roser hannem euindelige.
 Thi hand seelste off aff Velsfuede/Och affuer hulper off fra Døden.
 Och hand seelste off aff den gloendia Den/oc beuarede off mit i Ilden.
 Tackel HERREN/Thi hand er Venlig/och hans Godhed varer euindelige.
 Alle de som frygte HERREN/loffuer den Gud/som er offuer alle Guder/Priser oc roser hannem/at hans Godhed varer euindelige.

Manasse Juda Kongis Bøn/der hand naar fan gen i Babylon.

HERRE/vore Fedris/Abrahams/Isaacs oc Jacobs/oc deris
 kerferdige Sædz/almæctigste Gud/Du som haffuer giort/Himmel oc Jord/
 oc alt der som der er vdi. Oc du beseglede Vassuit mer dit Bud/oc du tilluete
 oc beseglede Dybene/dit kerferdelige oc herlige Vassn til ere/Thi her fand ingen bære din Vrede/
 skal kerferdis for dig/oc frygte sig for din store Vægt/Thi der fand ingen bære din Vrede/
 som du truer Syndere mer/Aen den Barmhertighed som du tillsiger/er vbegeerdelig oc
 vranfagelig. Thi du est den allerhøyeste HERRE offuer det gantske Jorderige/som haff-
 uer stor raalmodighed/oc est meger naadig/oc straffer Folk icke gerne/Oc du haffuer tilsagd
 effter din Godhed/Penitente til syndernis forladelse.

Aen effterdi at du est de Kerferdigis Gud/da sette du icke de Kerferdige/Abraham/
 Isaac oc Jacob Penitente faare/huileke der icke syndede mod dig/Aen ieg haffuer syndet/oc
 mine synder ere flere end sand i Vassuit/oc ieg er bøye Kroget vdi suare Jernbaand/oc haffuer
 ingen

Manasse Bøn.

ingen roligbed / Fordi at ieg opuaete din vrede / oc gjorde meget ont faar dig / der mer / at ieg
kom saadan Verstyggelse oc megen Forargelse aff sted.

Der faare bøyer ieg nu mit Huertis knæ / oc beder dig **HERRE** om naade. **Ah**
HERRE / Jeg haaffuer syndet / Ja ieg haaffuer syndet / oc bekender mine

Uisgerninger / Jeg beder oc formaner / forlad mig / o **HERRE**

forlad mig det / Lad mig icke forderffuis i mine Synder /
oc lad straffen icke bliffue euindelige paa mig.

Ven hielp mig uuerdige / efter din
store Barmhertighed / Saa vil ieg lossue dig al

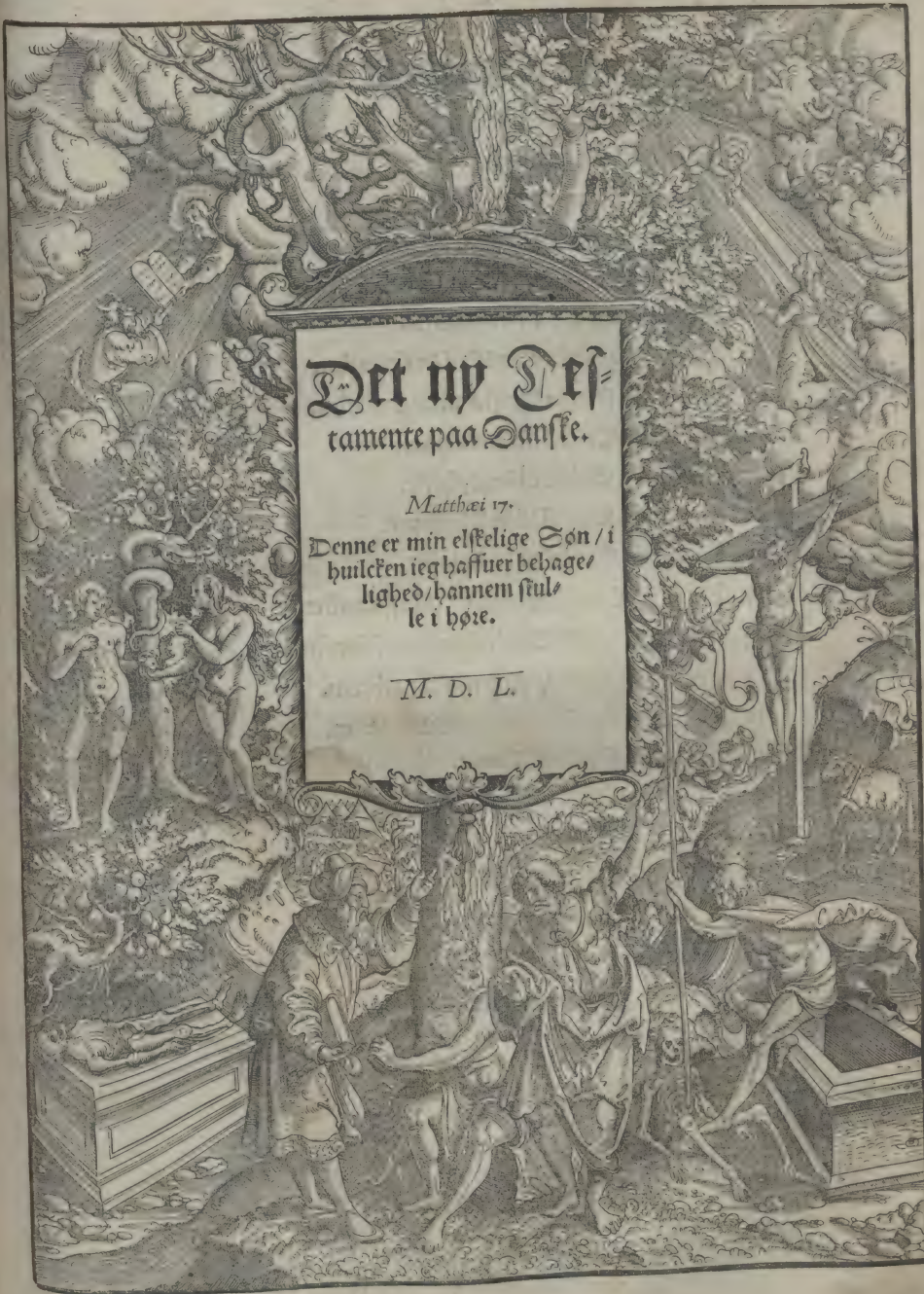
min Liffstid. Thi al Himmelenes Her loff

uer dig / oc dig skal mand prise als

tid oc euindelige / Amen.

¶ Ende paa det Gamle
Testamentis Bøger.

Det ny Testamentis Bøger.

- 1 S. Matthei Euangelium.
- 2 S. Marci Euangelium.
- 3 S. Luce Euangelium.
- 4 S. Johannis Euangelium.
- 5 Apostlenis Gerninger bescreffne aff S. Luca
- 6 S. Pouils Epistel til de Romere.
- 7 Den 1. S. Pouils Epistel til de Corinthher.
- 8 Den 2. S. Pouils Epistel til de Corinthher.
- 9 S. Pouils Epistel til de Galater.
- 10 S. Pouils Epistel til de Epheser.
- 11 S. Pouils Epistel til de Philipper.
- 12 S. Pouils Epistel til de Colosser.
- 13 Den 1. S. Pou. Epistel til de Thessaloniker.
- 14 Den 2. S. Pouils Epist. til de Thessaloniker.
- 15 Den 1. S. Pouils Epist. til Timotheum.
- 16 Den 2. S. Pouils Epist. til Timotheum.
- 17 S. Pouils Epist. til Titum.
- 18 S. Pouils Epist. til Philemon.
- 19 Den 1. S. Peders Epist.
- 20 Den 2. S. Peder epist.
- 21 Den 1. S. Johannis Epist.
- 22 Den 2. S. Johannis epist.
- 23 Den 3. S. Johannis epist.
- 24 Epistelen til de Ebreer.
- 25 Jacobi epist.
- 26 Jude Epistel.
- 27 Johannis Obenbarelse.

S. Matthei Euangelium.

II.

I.

Enne er ^{Luc. 3.}
den Bog/ om
JHESU Chri
sti fødsel/ Som
er Dauids søn/
huilken er Abrahams søn.

Abraham afflede Isaac.
Isaac afflede Jacob.
Jacob afflede Juda oc hans Brødre.
Juda afflede Pharez oc Saram aff
Thamar.

Pharez afflede Hezron. ^{Ruth 4.}
Hezron afflede Ram.
Ram afflede Aminadab.
Aminadab afflede Nahasson.
Nahasson afflede Salma.
Salma afflede Boas/ aff Rahab.
Boas afflede Obed/ aff Ruth.
Obed afflede Jesse.
Jesse afflede Kong David.
Kong David afflede Salomon/ aff 2. Reg. 12.

Þrie hustru.
Salomon afflede Roboam.
Roboam afflede Abia.
Abia afflede Assa.
Assa afflede Josaphat.
Josaphat afflede Joram.

Joram afflede Osia.
Osia afflede Jotham.
Jotham afflede Achas.
Achaz afflede Ezechia.
Ezechia afflede Manasse.
Manasse afflede Amon.
Amon afflede Josia.
Josia afflede Jechonia/ oc hans Brødre/ ved den Babyloniske fængsels tid.
Efter der Babyloniske fængsel/ afflede Jechonia Sealtiel.
Sealtiel afflede Sorobabel.
Sorobabel afflede Abiud.
Abiud afflede Eliachim.
Eliachim afflede Isor.
Isor afflede Sadoch.
Sadoch afflede Ichin.
Ichin afflede Eliud.
Eliud afflede Eleasar.
Eleasar afflede Nathan.
Nathan afflede Jacob.
Jacob afflede Joseph a Marie Vosbonde/ Aff hende er Ihesus fød/ som kaldis Christus.
Alle Led fra Abraham indtil David/ ere sioren Led. Fra David indtil der Babyloniske

4. Reg. 25.
2. Para. 36.
1. Esra. 2.

21 ii fængsel/

S. Matthei

Luc. 2. fengsel ere fiorten led. Fra det Babyloniske fengsel indtil Christum/ere fiorten led.
 Luc. 1. Den Christi fødsel/ gick saa til. Der Maria hans Moder vaar treloffuit met Joseph/
 Esaie 7. Joseph hendis Hofvonde vaar strom/oc vilde icke bergere hende/ Men hand tenckte at forlade
 hende hemelige. I der hand saa tenckte/see/ da obenbaredis HERRENS Engel saar han
 nem i en drøm/oc sagde/ Joseph du Davids søn/ seere dig icke/ at tage din hustru Mariam
 til dig/ Thi der som er fød i hende/der er aff den hellig And. Oc hun skal føde en Søn/
 hans navn skal du kalde Ihesus/ Thi hand skal salig gøre sit folk aff deris
 synder.

Derre stede alt sammen/ At der skulde fuldkommes/ der HERRENS haffuer taler
 ved Propheten/ som siger/ See/ En Jomfru skal bliffue fructsommelig/ oc føde en
 Søn/oc de skulle kalde hans navn Emanuel/ Det er saa meget som Gud met
 off.

Der Joseph vognede nu op aff sønnen/ gjorde hand/ som HERRENS Engel haff-
 de befalet hannem/ oc tog sin hustru til sig/ oc bekende hende icke indtil hun fødte sin søste
 Søn/ oc kallede hans navn Ihesus.

II.

Mich. 5. Oc Ihesus vaar fød i Bethlehem i Judeland/ vdi Kong Herodis tid/ See/
 da komme de Vise aff Østerland til Jerusalem/ oc sagde/ Huor er den nye
 fødte Jøderis Konge/ Wi haffue seet hans Stjerne i Østerland/ oc ere
 komne at tilbede hannem.

Iohan. 7. Der Kong Herodes der hørde/ bleff hand forferdet/ oc al Jerusalem
 met hannem/ Oc hand loed forsamle de ypperste Prestre oc Schifft-
 klaage blant folket/ oc vdsperde aff dem/ Huor Christus skulde fødies/
 Oc du Bethlehem i Judeland/ est ingenlunde den minste blant Juda forster/
 Thi aff dig skal mig komme en første/ som skal vere en Herre offuer mit folk
 Israel.

Da kallede Herodes de Vise hemmelige/ oc vdsperde aff dem stitelige/ Naar Stjernene
 haffde lader sig til synet/ Oc hand visde dem til Bethlehem/ oc sagde/ Reys her/ oc søger stit-
 telige effter Barnet/ Oc naaet i det funde/ da siger mig det/ Atrieg oc fandt komme oc tilbede det.
 Der de haffde nu hørt Kongen/ drog de bort. Oc see/ Stjernene som de haffde seet i Øster-
 land/ gick hen saare dem/ Indtil hun kom/ oc stod offuen offuer/ som Barnet vaar. Der de saar
 Stjernene/ bleffue de ganske glade/ oc ginge ind i Husit/ oc funde Barnet met sin moder Maria
 ria/ oc de fulde ned/ oc tilbade det/ Oc oplode deris ligende sø/ oc stænkte hannem Guld/ Ros-
 gelse oc Myrtha. Oc Gud befaled dem i en drøm/ at de skulde icke drage til Herodes igen/ Oc
 de foren anden vey til deris Land igen.

Osee 11. Der de vaare bort dragne/ See/ da obenbaredis HERRENS Engel Joseph i en
 Nume. 23 drøm/oc sagde/ Stat op/ oc tag Barnet oc hans Moder til dig/ oc fly i Egypti land/ oc bliff
 der/ indtil ieg siger dig til. Thi der er saar heder/ at Herodes skal søge effter Barnet/ at ihuelse
 oc bleff der/ indtil Herodes vaar død. At der skulde fuldkommes/ som HERRENS talede
 ved Propheten/ som siger/ Jeg kallede min Søn aff Egypten.

Ierem. 31. Der Herodes nu saa/ at hand vaar bedragen aff de Vise/ bleff hand saare vred/ Oc hand
 sende vdi/ oc loed ihuelse alle Børn i Bethlehem/ oc i al den Egn/ som vaare thu aar oc mindre/
 effter den tid/ som hand haffde stitelige forfarer aff de Vise. Da er der fuldkommet som sagt
 er aff den Prophete Jeremia/ som siger/ Paa Bierget hørde mand it strig megen
 Klage/ graad oc hulen. Rachel begred sine Børn/ oc vilde icke lade sig hufuale/
 Thi der vaar vde met dem.

Men der Herodes vaar død/ see/ da obenbaredis HERRENS Engel Joseph i en
 drøm/ i Egypti land/ oc sagde/ Stat op/ oc tag Barnet oc hans Moder til dig/ oc drag hen/ i
 Israels land/ de ere døde/ som stode effter Barnens liff. Oc hand stod op/ oc tog Barnet oc
 hans Moder til sig/ oc kom i Israels land. Men der hand hørde/ at Archelaus vor Konge i
 Judeland/

Euangelium.

III.

Jødeland / i sin faders Herodis sted / da befegrede hand sig at komme der hen / Oc han fick be-
faling aff Gud i en drøm / oc drog i de steder i der Galileiske land / oc kom / oc bode i den Stad /
som kaldes Nazareth. At der skulde fuldkommis / som sagde er wed Propheten / Han skal kal-
dis Nazareus. *

Esaie 11.
Iudic. 13.

III.

Da den tid kom den Døbere Johannes / oc predickede i Greken vdi Jødeland / oc
sagde / Bedrer eder / Dummerigis rige er nær. Och hand er den / om huilken den
Prophete Esaiaß haffuer talt / oc sagde / Det er en Predickeris Røst i ør-
cken / Bereder HERRENS vey / oc gør hans Sti rette.
Johannes haffde klæder aff Kamelss haar / oc ic Bælte aff læder om sine lender /
Hans mad vaar Greshopper oc vilc hunig.

Luc. 3.
Iohan. 1.
Esaie 40.
Marci 1.

Da gick Jerusalem stad hen vdi til hannem / oc der ganste Jødiske land / oc alle Land hof-
Jordan / oc lode sig døbe aff hannem i Jordan / oc bekende deris synder. Der hand saa nu man-
ge Phariseer oc Saduceer komme til sin Daab / sagde hand til dem / I Øgle sleet / Huo visde da
eder / at i skulde vndfly den tilkommende Døder: Seer til / gører rær penitencis fruct. Tænk i
icke / at i vilde sige ved eder self / Vi haffue Abraham til fader. Jeg siger eder / Gud fand op-
uekte Abraham Børn aff disse stene. Hven ligger allerede hof rodnen aff Træerne / Der saare
huilket træ som icke bær god fruct / skal ophuggis / oc fastis i tlden.

Infra 7.
Lucæ 3.
Marci 1.
Lucæ 3.
Iohan. 1.

Jeg døber eder met Vand til bedring. Men den som kommer effter mig / er stærkere end
jeg / huilken ieg er oc icke verdig til / at bære hans Sko / Vand skal døbe eder met den hellig
Aand oc met Jld. Och hand haffuer sin Røst i haanden / Vand skal seye sin Lo oc sancke
Huden i sin Lade / Men Aluene skal hand opbrende met euig Jld.

Marci 1.
Lucæ 3.

Paa den tid kom Jhesus aff Galilea til Jordan til Johannes / at hand vilde lade sig døbe
aff hannem. Men Johannes formentte hannem der / oc sagde / Jeg haffuer vel behoff / at døbis
aff dig / oc du kommer til mig: Jhesus suarede / oc sagde til hannem / Lad der nu saa vere / off
bør saa / at fuldkomme al retferdighed. Saa tilstedde hand hannem.

Marci 1.
Lucæ 3.

Oder Jhesus vor døbt / gick hand strax op aff Vanden / Oc see / da obnedis Himmelen
offuer hannem / Oc Johannes saa Guds Aand fare ned / som en Due / oc komme offuer han-
nem. Oc see / en røst ned aff Himmelen sagde / Denne er min elskelige Søn / som mig
er vel behagelig. *han som skæde i sin* *

Marci 1.
Marth. 17.
Lucæ 3. 9.
2. Pet. 1.

III.

Da bleff Jhesus for aff Aanden i Greken / At hand skulde fristis aff Dieffuelen. Marci 1.
Oder hand haffde faster frutiue dage oc frutiue netter / hungrede hannem. Oc
Fristeren gick til hanem / oc sagde / Est du Guds Søn / da sig / at disse stene bliffue
brød. Hand suarede / oc sagde / Der staar scriffuit / Mennisket leffuer icke al-
eniste aff brød / Men aff huert ord / som gaar gennem Guds mund.

Marci 1.
Lucæ 4.

Da førde Dieffuelen hannem met sig / i den hellige Stad / oc sette hannem
paa tinningen aff Tempel / oc sagde til hannem / Est du Guds Søn / da lad dig falde ned / Thi
der staar scriffuit / Vand skal giffue sine Engle befaling offuer dig / oc de skulle bære dig paa
henderne / at du icke skale støde din fod paa nogen sten. Da sagde Jhesus til hannem / Der staar
atter scriffuit / Du skalt icke friste Gud din HERRE.

Deute. 8
Psalim. 91.
Deute. 6.

Da førde Dieffuelen hannem atter met sig / paa it saare høyt Bierg / oc visde hannem
alle Verdens Rige / oc deris Vertighed / oc sagde til hannem / Alt der vil ieg giffue dig / om du
alle Verdens Rige / oc deris Vertighed / oc sagde til hannem / Dig bør fra mig Satan / Thi der
staar scriffuit / Du skalt tilbede Gud din HERRE / oc tiene hannem alene. Da
forlod Dieffuelen hannem / Oc see / Englene ginge saa frem til hannem / oc tiene hannem. *

Deute. 6.

Der Jhesus nu hørde / At Johannes vaar greben / soer hand ind i der Galileiske land / oc
forlod den Stad Nazareth / kom oc bode i Capernaum / som ligger hof Nassut hof Sabulons
oc Nephthalims egn / At der skulde fuldkommis / som er sagde ved Propheten Esaiaß / som si-
ger / Sabulons land / oc Nephthalims land / hof Nassens vey / paa hin side Jordan / oc der
vedenske Galilea. Der folck som sad i mørcke / haffuer seet it stort Luss / oc de som sad i døds-
sens sted

Lucæ 4.
Iohan. 2.

Esaie 9.

A iij

S. Matthei

sens sted oc stugge/dem er opgonget it Liuss. Fra den tid begynte Ihesus at predike / oc sigel/
Bedier eder / Nimmerigis rige er nar.

Vocatio Petri, Andreae, Iacobi & Iohannis.
Der Ihesus gick nu hof det Galileiske Vaff / saa hand tho Brodre / Simon / som kaldis Petrus / oc Andreas hans broder / de kaste deris garn i Vassit / thi de vaare Fiskere / Oc hand sagde til dem / Følger mig effter / Jeg vil gøre eder til aNennistis Fiskere. Stray forlode de deris garn / oc effterfulde hannem. Oc som hand gick der fra lenger frem / saa hand tho andre Brodre / Jacob Sebedis søn / oc Johannes hans broder / i it skib mer deris fader Sebedeo / at de bære deris garn / Oc hand kallede dem. Stray forlode de skibet oc deris fader / oc effterfulde hannem.

Lucæ 6. Oc Ihesus gick omkring i der ganste Galileiske land / lærde i deris Scholer / oc predicked Euangelium om Riger / oc helbredede allehonde soer oc siugdomme blant folket. Oc hans røgere vdspriddis offuer alt Syrie land. Oc de førde til hannem alle dem som vaare siuge aff artskillig siugdom oc plager / de Besette / aNaansuge oc Dreckbrødnæ / Oc hand helbredede dem alle. Oc der fulde meger folck effter hannem aff Galilea / aff de thi Strøder / fra Jerusaleem / aff Jødeland / Oc fra hin side Jordan.

V.

Er hand saa folket / gick hand op paa it Bierg / oc sette sig / Oc hans Discipule ginge til hannem / oc hand vplod sin mund / lærde dem / oc sagde / Salige ere de / som ere aandelige fattige / Thi Nimmerigis rige er deris. Salige ere de bedrøffuede / Thi de skulle husualis. Salige ere de Sactmodige / Thi de skulle beside Jorden. Salige ere de / som hunge oc tørste effter Rerferdighed / Thi de skulle metris. Salige ere de aNiskundelige / Thi de skulle saa mistu hed. Salige ere de / som ere rene aff hieret / Thi de skulle see Gud. Salige ere de Fredsommelige / Thi de skulle kaldis Guds børn. Salige ere de / som lide forfølgelse for Rerferdigheds skyld / Thi Nimmerigis rige er deris. Salige ere i / naar aNemistene bespatte oc forfølge eder for aNin skyld / oc tale allehonde ont paa eder / om de liuge der. Glæder oc frygder eder / Der skal vel betalis eder i Nimmelen. Thi de haffue saa forfuld Propheeterne som vaare faar eder. *

Lucæ 9. Jere Jordens Salt. Om Saltet mister sin krafft / huor mer skal mand saltet? Der er inred lenger nyttelige / end at der kassis vd / oc folck traade der paa. Jere Verdens Liuss. Den Stad som ligger paa it Bierg / kand icke skultis. aDand render oc icke it Liuss / oc setter der vnder en Skeppe / men paa en Liussstage / Saa liuser der da for dem alle / som ere i Nust. Lader saa eders Liuss skinne faar aNemistene / At de see eders gode Gerninger / oc prise eders fader i Nimmelen. I skulle icke tencke / at ieg er kommen / at opløse Lowen eller Propheeterne / Jeg er icke kommen at opløse / men at fuldcome. Thi sandelige siger ieg eder / Indtil Nimmelen oc Jorden forgaa / skal icke den minste Bogstaf / oc ey en Tydel aff Lowen forgaa / før der steer altsammen. Huo som nu opløser it aff disse minste Bud / oc lærer folket saa / Nard skal kaldis den minste i Nimmerigis rige. aNen huosom der gør oc lærer / Nand skal kaldis stoer i Nimmerigis rige.

Exodi 20. Thi ieg siger eder / Vden eder Rerferdighed bliffuer bedie end de Scritteklaggis oc Pharisæers / Da komme i icke i Nimmerigis rige.

Leuit. 24. I haffue hørt / at der er sagt til de gamle / Du skal icke ihjelsla / Huo som ihjelslar / hand skal vere skyldig for Dommen. aNen ieg siger eder / Huo som er vreed paa sin Broder / Nand er skyldig for Dommen. aNen huosom siger til sin Broder / Nacha / hand er skyldig for Raader. Oc huosom siger / Du Daare / hand er skyldig til helffuedis Ild.

Lucæ 12. Der saare / naar du offerer din Gaffue paa Alteret / oc du kommer der ihw / At din Broder haffuer noget mod dig / Saa lad bliffue din Gaffue der saar Alteret / oc gack tilforn hen / oc forlige dig med din Broder / oc kom siden oc offer din Gaffue. Forlige dig snart med din aNodstandere / den stund du est end nu hof hanem paa veyen / Paa der / at din aNodstandere skal icke en gong antuorde Dommeren dig / oc Dommeren skal antuorde Tieneren dig / oc du skal kassis i fengsel / Sandelige siger ieg dig / Du skal icke komme der vd / før end du oc betaler det siste sterff. *

Exodi 20. I haffue hørt / at der er sagt til de Gamle / Du skal icke bedruffue hoer / aNen Jeg siger eder / Huosom seer paa een Quinde at begere hende / hand haffuer allerede bedruffuit hoer med hende i sit herte.

Infra 18. Forarger dit høyre Øye dig / da ruff det vd / oc kast det fra dig. Det er dig bedie / at en aff dine

dine Lemmer forderffuis/oc det gantſke Legeme icke ſkal kaſtis i Hellsfuede. Forarger din høyre Marci 9.
haand dig/Da hug hende aff/oc kaſt hende fra dig. Der er dig bedre/at en aff dine Lemmer for/
derffuis/oc det gantſke Legeme icke ſkal kaſtis i Hellsfuede.

Der er oc ſagd/Vuo ſom ſkil ſig fra ſin Huſtru/han ſkal giſſue hende it Stilomaals Deute. 24.
brieff/  en ieg ſiger eder/Vuo ſom ſkil ſig fra ſin Huſtru (vden det er for hoer) hand gør/at Matth. 19.
hun bedriſſuer hoer. Oc huo ſom tager en Afftyld/hand bedriſſuer hoer. Marci 10.
Luca 16.

I haſſue fremdelis h r/ar der er ſagd til de Gamle/Du ſalt icke gøre nogen falſt Eed/
oc du ſalt holde Gud din Eed.   en ieg ſiger eder/  e i ſulle aldelis ineed ſuerie/huereken ved
Himmelen/thi hand er Guds ſtoel/oc ey ved Jorden/thi hun er hans Fodeſk mel/Ocey om
Jeruſalem/thi der er en ſtoer Kongis ſtad. Du ſalt oc icke ſuerie ved dit Hoffuit/thi du ſant
icke gøre it eniſte Naar høit oc ſort. Eder tale ſkal vere Ja/ia/Ney/ney/Nuad der er offuer/det
er aff ont.

I haſſue h r/ar der er ſagd/Gye for  re/Tand for tand.   e ieg ſiger eder/  e i ſulle icke Exodi 21.
emodſtaa ont/  en der ſom nogen giſſuer dig it ſlaw paa dit høyre R ndben/da holt han Leuit. 24.
nem det ander oc ſaa til. Oc der ſom nogen vil gaa i rette mer dig/oc tage din Riortel/da lad Deut. 19.
hannem oc beholde Raaben/Oc der ſom nogen n der dig til en   iel/da gack tho mer han/
nem. Giſſ den ſom dig beder/oc vent dig icke fra den/ſom vil laane aff dig. Luca 6.

I haſſue h r/ar der er ſagd/Du ſalt elſke din N ſte/Oc hade din Fiende.   en ieg ſiger Leuit. 19. 29
eder/Elſker eders Fiender. Veliſigner dem ſom eder bande. G rer dem got/ſom eder hade. Der
der for dem/ſom gøre eder ſkade/oc forſolge eder. Paa det i ſulle vere eders Faders børn i Him
melen. Thi han lader ſin Soel opgaa offuer de onde oc offuer de Gode/oc lader regne offuer
Retferdige oc Wretferdige. Thi der ſom i elſke dem/ſom eder elſke/Vuad ſaa i da for L en:
Gøre icke oc ſaa Toldere der ſamme: Oc der ſom i ekon holde eder venlige til eders N ſte/
Vuad gøre i da beſyndeliger. Gøre icke Toldere oc lige ſaa. Der faare ſulle i vere ſuldkomne/
lige ſom eders Fader i Himmelen er ſuldkommen.

VI.

  uer act paa eders Almiſſer/at i icke giſſue dem ſaar   enniſte/at i kunde an
ſees ſaar dem/I haſſue ellers ingen L en hoſſ eders Fader i Himmelen. Naar
ſom du nu giſſuer din Almiſſe/da ſaltu icke lade blaſe i baſune ſaar dig/ſom
Grenſkalcke gøre i Scholer oc paa gader/paa der at de kunde roſis aff Folker.
Sandelige ſiger ieg eder/de haſſue deris L en boere.   en naar ſom du giſſuer
Almiſſe/Da lad din venſtre haand icke vide/huad den høyre g r/Paa der at
din Almiſſe ſkal vere hemmeliger/oc din Fader/ſom ſeer i l ndom/ſkal betale

dig obenbare.

Naar du gi r din bøn/ſtalt du icke vere ſom Gynſkalcke/ſom gerne ſtaa oc bede i Scho
ler/oc paa hi ner oc paa Gader/at de kunde ſees aff Folker. Sandelige ſiger ieg eder/de haſſue
ue deris L n boere.   en naar du beder/Da gack ind i dit Kammer/oc l  k døren til/oc bed
til din Fader i l ndom/oc din Fader/ſom ſeer i l ndom/ſkal betale dig der obenbare. Oc naar
i bede/da ſulle i icke bruge mange ord/ſom Nedninge/Thi de mene/at de bliſſue b nhoede/
naar de bruge mange ord/Der faare ſulle i icke gøre eder lige ved dem/Eders Fader veed/
huad i haſſue behoff/for end i bede hannem/Der faare ſulle i ſaa bede.

Wor Fader i Himmelen. Helligt vorde dit Naffn. Tilk me dit Rige. Wor
de din Vilhie/paa Jorden ſom i Himmelen. Giſſ off i dag vort daglige B d. Luca 11.
Oc forlad off vor ſtyld/ſom wi forlade vore Styldener. Oc leed off icke i friſtel
ſe. Men frelſ off fra ont. Thi Rigit er dit/oc Krafft/oc Herlighed i ewighed/
Amen. Thi atforlade i   enniſten deris bi ſt/Da ſtal eder i Himmeliſte Fader oc forlade eder.
  en forlade i   enniſten icke deris bi ſt/da ſtal oc eder Fader icke forlade eder eders
bi de.

Naar i faſte/da ſulle i icke holde eder ilde/ſom Gynſkalcke/Thi de foruende deris an
ſiet/  e de kunde ſynes ſaar   enniſten mer deris faſte. Sandelige ſiger ieg eder/de haſſue
deris L en boere.   en naar du faſter/da ſalue dit hoffuit/oc to dit anſiet/  e du ſalt icke ſynes
ſaar Folker mer din Faſte/  en ſaar din Fader/ſom er ſkiult/De din Fader/ſom ſeer i l n
dom ſtal betale dig obenbare.

  i

I ſulle

Om Faſte.

S. Matthei

Lucæ 12. Om ligende for at forsamle. I skulle icke samle eder Ligende for paa Jorden / som a Mul oc Røst æde dem / oc der som Tyffue graffue der effter oc stiele dem. Men samler eder Ligende for i Himmelen / der som huercken mol oc ey rust æde dem / oc der som Tyffue icke graffue der effter / oc ey stiele dem / Thi

Lucæ 11. Gyer et legemens Luss. Naar dit øye er enfoldigt / da bliffuer alt dit Legeme luss. Men naar dit øye er en Skalk / da bliffuer alt dit Legeme mørkt / Der som der luss / der er i dig / ey mørkthed / Huo: stor bliffuer da mørket i sig self:

Lucæ 10. Ingen kan tiene tho Derrer / Thi hand skal enten hade den ene / oc elste den anden / Eller hand skal holde sig til den ene / oc foracte den anden. I kunde icke tiene Gud oc a Sammon. Der saare siger ieg eder / Sørger icke for eders liff / huad i skulle æde oc dricke / Icke heller for eders Legeme / huad i skulle i søre eder. Er icke liffuit mere end a Naden: De Legemer mere end Klæderne: Seer til Fulene vnder Himmelen / De saa icke / de høste icke / de sancke icke i Læden / oc eder Himmelske Fader søder dem alligeuel. Er icke i meger mere end de: Huo er blant eder / som kand gøre sig en aln lengre / alligeuel at hand sørges der saare.

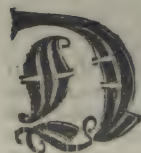
Lucæ 12. Och i sørges i for Klæderne / Stuer de Liler paa marcken / huorledis de voye / De arbej de icke / de spinde oc icke. Jeg siger eder / At icke end Salomon i al sin Herlighed vaar saa klæd / som en aff dem. Klæder da Gud der Gress saa paa marcken / som dog i dag staar / oc i morgen kassio i onen / Skulde hand icke meger mere gøre eder der: I lidet troendis.

Der saare skulle i icke sørges oc sige / Huad skulle wy æde: Huad skulle wy dricke: Huor met skulle wi klæde oss: Effter alt saadant søge Vedninge / Thi eder Himmelske Fader veed / at i haffue alt dette behoff. Afspører først Guds rige / oc hans retferdighed / Saa skal alt saadant tilfalde eder. Sørges der saare icke for den anden morgen / Thi den dag i morgen skal sørges for sig self. Der er nock / at huer dag haffuer sin egen Plage. *

Sig for

VII.

Marci 4.
Lucæ 6.
Roma, 2.

Ommer icke / at i skulle icke dømme. Thi met huilken Dom i dømme / skulle i oc dømme. Omet huad a Naade i maale / skal eder maalis. Hui seer du Skeffuen i din broders øye / oc acer icke Dielcken i dit øye: Eller huorledis rørdstu sige til din Broder / Volt: Jeg vil tage dig Skeffuen aff dit øye / Oc see / Der er en Dielcke i dit øye. Du Gyer skal tag først Dielcken aff dit øye / Oc see saa til / at du kan tage Skeffuen aff din broders øye.

I skulle icke giffue Hunde Helligdommen / oc i skulle icke Faste eders Perler for Suin / At de skulle icke træde dem mer deris Føder / Oc vende dem om / oc rissue eder sønder.

Lucæ 11. Bedet / saa skal eder giffuis / Leder / saa skulle i finde / Bancker / so skal eder opladis. Thi huo som beder / hand saar / Oc huo som leder / hand finder / Oc huo som bancker hannem skal opladis. Huilket a Dønniske er blant eder / der som hans søn beder hannem om Brød / at hand biuder hannem en Sren: Eller om hand beder hannem om en Fisl / at hand biuder hannem en Hugorn: Effterdi da at i som dog ere onde / kunde alligeuel giffue eders Dønn gode gaffuer / Huor meger mere skal eders Fader i Himmelen giffue dem got / som hannem beder.

Lucæ 6. Alle der / som i nu wille at Folck skulle gøre eder / der gøre i dem / Der er Lowen oc Prophetterne.

Lucæ 13. Gaar ind at den sneffre Port / Thi den Port er wiid / oc den vey er breed / som fører ned til fordsømmelsen / Oc de ere mange / som vandre der paa. Oc den Port er sneffuer / oc den vey er trang / som fører til Liffuet / Oc de ere faa / som hannem finde.

Lucæ 6. Docter eder for falske Prophetter / som komme til eder i Faareklæder / Induorits ere de glubende Vlsfue / Paa deris fruct skulle i kende dem. Kand mand oc plocke Vinduer aff Toirer: Eller Figen aff Tidse: Saa bæe oc huer got Træ / god fruct / Men icke raader Træ / bæe ond fruct. Ic got Træ kand icke bæe ond fruct / Oc icke raader Træ / kand icke bæe god fruct. Huert Træ / som icke bæe god fruct / skal affhuggis / oc kassio i Jlden. Der saare skulle i kende dem paa deris fruct.

Lucæ 6. Matth. 3. Lucæ 3. De skulle icke alle / som siger til mig / HERRE / HERRE / komme i Himmerigis rige / Men de der gøre min Faders vilie i Himmelen: Der skulle mange sige til mig paa den dag / HERRE / HERRE / haffue wi icke spaaet i dit Naffn: Haffue wi icke vddresset i dit Naffn: Haffue wi icke gjort mange kaffrige Gerninger i dit Naffn: Da vil ieg bekende faar dem / Jegtende eder end aldi / Viger alle fra mig i a Nideder.

Psal. 6. Lucæ 6. Der saare / huo som hører denne min Tale / oc gør den / den ligner ieg ved en forstandig a Mand /

Euangelium.

V.

Hand/som bygde sit Høss paa en Klippe. Der nu en Støffue regen faldt/oc kom it Vandløb/
Oc værit stormede/oc stötte paa Husit/da faldt der dog icke/Thi der vaar grundfest paa en
Klippe. Oc huo som høste denne min Tale/oc gøt hende icke/Hand lignis ved en daarlige
Hand/som bygde sit Høss paa Sand. Der nu en Støffue regen faldt/oc kom it Vandløb/oc
wærit stormede/oc stötte paa Husit/da faldt der/oc der giorde it stort fald.
Oc der begaff sig/der Ihesus haffde gjort ende paa denne Tale/da vndede Folket paa
hans Lærdom. Thi hand predickede veldelige/oc icke som de Scriftslaaige.

VIII.

Der hand gick ned til Bierget/fulde der meger Folk efter hannem. Oc sec/der Marci 1.
kom en Spedalske/oc tilbød hannem/oc sagde/HERRE/om du vilt/da Luca 5.
kant du vel rense mig. Oc Ihesus vdiacre sin Haand/ørde ved hannem/oc
sagde/Jeg vil gøre det/ver ren!/Oc hand bleff strax ren aff sin Spedalske.
Oc Ihesus sagde til hannem/Sec til/Sig ingen der/Åden gack hen/oc bete
dig saar Presten/Oc offe den gaffue/som Ådøse haffuer defaler/til it Vidnis/Leuit. 14.
byrde offuer dem.

Der Ihesus gick ind i Capernaum/traadde en Høffuigmand til hannem/hand bad Luca 7.
hannem/oc sagde/HERRE/min Tienere ligger hiemme/oc er Verckbryden/oc pinis suar
lige. Ihesus sagde til Hannem/Jeg vil komme/oc helbrede hannem. Høffuigmanden suar
rede/oc sagde/HERRE/Jeg er icke verd/åt du skal gaa vnder mit Tag/Åden sig et
it Ord/da bliffuer min Tienere helbrede. Thi ieg er it Ådenniske/som er Øffigheden vnder
danig/Oc ieg haffuer Stridsmænd vnder mig/Åaar som ieg alligeuel siger til den ene/Gack
hen/saa gaar hand. Oc til den anden/Kom hie/saa kommer hand/Oc til min Tienere/Gør
det/saa gør hand det.

Der Ihesus der høide/forundrede hand sig/oc sagde til dem/som hannem efterfulde/
Sandelige siger ieg eder/Saadanen Tro haffuer ieg icke fundet i Israel. Åden ieg siger eder/
Ådangestulle komme aff Øster oc aff Vester/oc sidemet Abraham oc Isaac oc Jacob i Him
merigis rige/Åden rigens børn stulle stödis hen vd i mørket/Der skal vere graad oc tendes
gnidset. Oc Ihesus sagde til Høffuigmanden/Gack bort/Dig ste som du trode. Oc hans Ties
nere bleff helbrede i den samme time. *

Oc Ihesus kom i Peders Høss/oc saa Åthans Hustru's moder laa oc haffde Koldesius Marci 1.
ge/da tog hand paa hendis haand/Oc den Koldesiusge forlod hende. Oc hun stod op/oc tiente Luca 4.
dem.

Om afftænen förde de mange Besette til hannem/oc hand vddreff Åanderne mer Ord/ Marci 1.
oc helbrede dem alle/som vaare Siuge/År der stulde fuldkomme/som er taler ved Propheet Luca 4.
Esaia/som siger/Hand tog vor Skrøbelighed paa sig/oc hand bar vore Siuge
domme. Esaia 53.

Oc der Ihesus saa meger Folk omkringsig/bad hand dem fare hen offuer paa hin side Luca 4.
Høffuit. Oc der gick en Scriftslaaig til hannem/hand sagde til hannem/Ådestere/ieg vil søl
ge dig/huor du gaar. Iesus sagde til hannem/Åffue haffue Gaffuer/Oc fule vnder Him
melen haffue Åeder/Åden Ådennistens søn haffuer icke det/hand kand legge sit høffuit til.
Oc en anden blant hans Disciple/sagde til hannem/HERRE/Giff mig loff/at ieg maa
gaa hen/oc tilforn iorde min Fader. Ihesus sagde til hannem/Følge du mig/oc lad de Dø
de giorde deris døde.

Der hand gick i Skiber/oc hans Disciple fulde hannem. Oc sec/da begyntis en stor storm i Marci 4.
Høffuit/saa at Skiber stultis oc saa aff Bølgerne/Oc hand soff. Oc Disciplene ginge til han Luca 8.
nem/oc vacte hannem op/oc sagde/HERRE/hiclp oss/wi forderffuut. Da sagde hand til
dem/I liden troendes/Hu ere i saa fersactige/Oc hand stod op/oc treuede Værit oc Høffuit/
Saa bleff der gantste stille. Åden Ådennistene forundrede dem/oc sagde/Huad er det for en
Hand/ar Værit oc Høffuit ere hannem lydige: *

Oc hand kom paa hin side Høffuit/til de Gergeseners egn/Der løbe tho Besette mod han Marci 5.
nem/de komme aff de døde Gaffuer/oc de vaare saare grumme/saa/ar der kunde ingen Luca 8.
vandre at den samme vey. Oc sec/de robte/oc sagde/Åh Ihesu/du Guds søn/Huad haffue
wi mer dig at gøre. Est du kommen hie/ar pine oss/før end der er tid. Oc der vaar longt fra
dem en stor hiord Suin paa marcken. Da bade Diefflene hannem/oc sagde/Vilt du duffue oss
vd/da giff oss loff at fare i den Suine hiord. Oc hand sagde/farer hen. Da fore de vd/oc fore i
Suine hiorden. Oc sec/den gantste Suine hiord styre sig hastelike i Høffuit/oc duedede i
vandet.

S. Matthei

vandet. De Nyderne flyde / oc ginge hen i Staden / oc sagde det altsammen / oc huerledis det
gick mer de Veftere. Oc see / da gick den gantste Stad vd mod Jhesu. Oc der de saae hannem /
bade de hannem / At hand vilde vige aff deris egn.

IX.

Marci 2.
Lucæ 5.
(Sin Stad)
Der er Capers
naum.

At traadde hand i Skibet / oc foer offuer igen / oc kom til sin Stad. Oc see / da
forde de en Verckbisden til hannem / hand laa paa en Seng. Der Jhesus saa
nu deris Tro / sagde hand til den Verckbisden / Ver frimodig / min Søn /
Dine synder ere dig foeladne.

Oc see / nogle blant de Scriftlaage sagde ved dem selfue / Denne bes
spotter Gud / Der Jhesus saa deris tancker / sagde hand / Hui tencke i saa
ont i eders hietter / Hvilket er lettere at si: Dine synder ere dig foeladne.
Eller at si: / Stat op / oc vandt: Men at i skulle vide / At menniskens Søn haaffuer maet paa
Jorden / at foelade synderne / sagde hand til den Verckbisden / Stat op / tag din seng op / oc gack
hiem. Oc hand stod op / oc gick hiem. Der Folcker det saa / forundrede de dem / oc prisede Gud /
som haaffde giffuit mennisken saadan maet.

Marci 2.
Lucæ 5.

Osef 6.

Marci 2.
Lucæ 5.

Oc der Jhesus gick der fra / saa hand it a denniste side hoff Tolden / hand hed Nathheus /
oc hand sagde til hannem / Følg mig. Oc hand stod op / oc fulde hannem. Oc der stede / der
hand sad til bords i Husit / See / da komme mange Toldere oc Syndere / oc sade til bords med
Jhesu oc hans Disciple. Der Phariseerne saae det / sagde de til hans Disciple / Hui eder eders
Vestere mer Toldere oc syndere: Der Jhesus der hørde / sagde hand til dem / De Karste haaff
ue Lagen icke behoff / Men de siuge. Gaar bort / oc lærer / huad der er (Jeg haaffuer behagelig
hed til Barmhertighed / oc icke til Offer) Jeg er kommen at kalde Syndere til bedning / oc icke
de Fromme.

Da komme Johannis Disciple til hannem / oc sagde / Hui faste vi oc Phariseerne saa
meget / oc dine Disciple faste icke: Jhesus sagde til dem / Huorledis kand Brøllupsfolcker sør
ge / saa lenge som Brudgommen er hoff dem: Den tid skal komme / at Brudgommen skal tagis fra
dem / da skulle de faste. Ingen bøder icke gammelt Klæde mer en Klud aff nyt Klæde / Thi at Klud
den rissuis dog fra Klædet igen / oc huller bliffuer verre. Vand lader oc icke most i gamle Fla
sker / ellers brøste Faskerne / oc mosten spildis / oc Faskerne forderffuis: Men mand lader most i
ny Flasket / saa bliffue de baade foruarede til sammen.

Marci 5.
Lucæ 2.

Der hand dette taledet mer dem / See / da kom der en aff de Offuerste / oc falt ned saar han
nem / oc sagde / HERRE / Min Daatter er nu død / men kom / oc leg din haand paa hendes
saa bliffuer hun leffuendis / Jhesus stod op / oc fulde effter hannem / oc hans Disciple.

Oc see / en Quinde / som haaffde rolff aar haafft Blodsot / gick bag til hannem / oc rorde ved
sømmen aff hans Klædebon / Thi hun sagde ved sig self / Kunde ieg ekon røre ved hans Klæ
debon / da bleffue ieg helbrede. Da vende Jhesus sig om / oc saa hende / oc sagde / Ver trostlig
min Daatter / Din tro haaffuer hulper dig. Oc Quinden bleff helbrede i den samme stund.

Oc der hand kom i den Offuerstis hross / oc saa Pibere oc Folckens bulder / sagde hand til
dem / Diger / Thi Pigen er icke død / men hun soffuer. Oc de bespaatrede hannem. Men der
Folcker vaar vddreffuit / gick hand ind / oc tog hende ved haanden. Da stod Pigen op. Oc der
røste kundgiordis i der gantste Land.

Oc der Jhesus gick der fra lenger frem / fulde tho Blinde effter hannem / de robte / oc sag
de / Ah du Dauids søn / forbarne dig offuer oss. Oc der häd kom hiem / ginge de Blinde til han
nem. Oc Jhesus sagde til dem / Tro i / at ieg kand gøre eder det: Da sagde de til hannem /
HERRE / Ja. Da rorde hand ved deris øyen / oc sagde / Ederste effter eders Tro. Oc deris
øyen bleffue obnede. Oc Jhesus ruuede dem / oc sagde / Seer til / at ingen saar det at vide. Men
de ginge vd / oc vdspridde hans røste i der gantste Land.

Der disse vaare nu komme hen vd / See / da forde de it a denniste til hannem / som vaar en
Dumme oc besæt. Oc der Dieffuelen vaar vddreffuen / da taledet den Dumme. Oc Folcker for
undrede sig / oc sagde / Aldri er saadant seet i Israel. Men Phariseerne sagde / Vand vdduffuer
Dieffle ved den Offuerste Dieffuel.

Marci 6.
Lucæ 11.

Lucæ 10.

Oc Jhesus gick omkring i alle Stæder oc Byer / lærde i deris Scholer / oc predickede Euan
gelium om Riger / Oc helbredede allehonde Sorer oc allehonde Siugdomme hoff Folcker.
Oc der hand saa Folcker / ynckedis hand offuer dem / Thi de vaare forsmectede oc atspudde
som de faar / der haaffue ingen Nyde. Da sagde hand til sine Disciple / Høsten er stor / men
Arbeyderne ere saa. Beder fordi Høstens HERRE / At hand sender Arbejdere i sin Høst.
Oc

X.

C hand kallede sine tolf Disciple til sig / oc gaff dem maect offuer de wtene Marci 3, 6.
 Ander / At de skulde vddruffue dem / oc helbrede allehonde Sor oc allehonde Luca 9.
 Siugdorn.

Disse ere de tolf Apostlis naffn / Den første / Simon / som kaldis Peder / Luca 6.
 oc Andreas hans broder / Jacobus Sebedei søn / oc Johannes hans broder / Acto. 1.
 Philippus oc Bartholomeus / Thomas oc Mattheus den Toldere / Jacobus
 (Lebbeus)
 Alphej søn / Lebbeus met tilnaffn Thaddeus / Simon aff Cana / Oc Judas Ischarioth / som
 Er den fromme
 Judas.
 Marci 6.
 Luca 9.

Disse Tolf sende Ihesus bød dem / oc sagde / Gaar icke paa Nedningens vey / oc draa
 ger icke til de Samariters Stader / Men gaar hen til de fortabte / Gaar aff Israels Huff. Gaar
 hen / oc predicker / oc siger / Nimmerige er ner. Helbieder de Siuge / Renset de Spedalske / Op-
 uecker de Døde / Vddruffuer Diefle / I haffue anamet det forgefuis / giffuer det oc forgefuis.

I skulle icke haffue Guld / ey Sølff / ey Raaber i eders belte / oc ey heller Tasse til at reyse
 met / oc icke tho Riorte / icke Sko / oc ingen Staff. Thi at en arbejdere er sin Nad verd.
 Naar icke gaa i nogen Stad eller By / da bespører eder / om der er nogen vdi / som er der verd /
 oc bliffuer hos / indtil i reyse der fra. Naar icke gaa i it Huff / da hilser der / Oc der som
 samme Huff er der verd / da skal eders Fred komme offuer der. Men er der icke verd / Da skal
 eders Fred vende sig til eder igen. Luca 10.

Oc der som nogen icke vil anamme eder / oc ey høre eders Tale / Da gaar vd aff samme
 huff eller Stad / oc røfter hofuen aff eders Føder. Sandelige siger ieg eder / der skal gaa liden
 ligger til mer de Sodomiters oc Gomoriters Land / paa den yderste Dom / end met saadan ne
 Stad. Actorum 9.

See / ieg sender eder som faar / mit blant Vffue. Verer der faare snilde / som hugorme / Luca 10.
 oc vden falskhed / lige som Duert. Docter eder for / Mennefsene / Thi de skulle antuorde eder faar
 deris Raadhuff / oc de skulle hudstryge eder i deris Scholer. Oc i skulle sors faar. Førster oc
 Konger / for min Skyld / Til it Vidne / byrd offuer dem oc offuer Nedningene.

Naar som de antuorde eder nu hen / Da siger icke / huordis eller huad i skulle tale / Thi
 der skal giffuis eder samme stund / huad i skulle tale. Thi at i ere icke de som tale / Men der et
 eders Faders Land / som taler ved eder.

Den ene Broder skal forraade den anden til døde / oc Faderen Sønnen / oc Børnene skulle Iohan. 13.
 sette dem op mod deris Forældre / oc hielp dem til døde. Oc i skulle hadis aff huer mand / for
 mit / aff sin Skyld. Men huo som bliffuer bestandig indtil enden / hand vorder salig.

Naar de forfølge eder i en Stad / da stry til en anden. Sandelige siger ieg eder / I skulle icke
 vdrætte Israels Stader / for end / Mennefsens Søn kommer.

Discipelen er icke offuer sin Væstere / oc ey Tienere offuer Herren. Der er Discipelen nock / Luca 6.
 at hand er som hans Væstere / oc Tienere som hans Herre. Haffue de kaldet Hofbonden Iohan. 9, 15.
 Beelzebub / Huo meget mere skulle de kalde hans Huffsolk faar. Frøtter dem der faare icke.

Der er intet skult / som ey skal obenbart / Oc intet er hemmeligt / som mand ey skal faa at Marci 4.
 vide. Huad ieg siger eder i myncker / der taler i luffet / Oc huad i høre i giet / Der predicker paa Luca 8, 12.

Tagene.
 Oc frøtter eder icke for dem / som ihiesla Legemet / oc kunde icke sla Sielen ihiel. Men frøt Luca 12.

ter eder meget mere for dem / som kand fordruffue Legeme oc Siel i Hellsuede. Køber mand
 icke tho Spurrer for en pending. Alligeuel falder der ingen aff dem paa iorden / vden eders fa-
 der. Nu ere oc alle eders Hoffuer haar talde. Frøtter eder der faare icke / I ere bedre end mange
 Spurre.

Der faare / Huo som bekender mig faar / Mennefsen / Den vil ieg bekende faar min Himmel Marci 8.
 ste Fader. Men huo som mig neetter faar / Mennefsen / Den vil ieg oc neette faar min Himmelske Luca 9, 21.
 Fader.

I skulle icke tencke / at ieg er kommen / at sende Fred paa Jorden / Jeg er icke kommen at
 sende Fred / Men Suerd. Thi ieg er kommen / at optie / Mennefsen mod sin Fader / oc Daatter Luca 12.
 ten mod hendis / Moder / oc sønens Hustru mod hans / Moder / Oc mennefsens Huffsolk skulle Michex. 7.

vere hans Fiender.
 Huo som elster Fader oc / Moder mere end / Mig / Hand er mig icke verd. Oc huo som el- Luca 14.
 ster Søn oc Daatter mere end / Mig / hand er mig icke verd. Oc huo som icke tager sit Raarff Luca 17.

paa sig / oc effterfølger mig / Hand er mig icke verd. Huo som finder sit Liff / hand skal miste det / Iohan. 12.
 Oc huo som mister sit Liff for min Skyld / hand skal finde det.

Huo som anammer eder / hand anammer / Mig / Oc huo / Mig anammer / hand anammer Marci 9.
 Den /

S. Matthei

Lucæ 10.
Iohan. 13.

Den/som haffuer vdsent a Dig. Duo som anammer en Prophete/i en Prophetis naffn/Hand skal faa en Prophetis løn. Duo som anammer en Retferdig / i en Retferdigis naffn / Hand skal faa en Retferdigis løn. Ochuo som giffuer en aff disse a Minste ekon it Begere kalte Vand at dricke / i en Discipulis naffn / Sandelige siger ieg eder / Der skal icke bliffue hannem vbelønt.

XI.

Lucæ 7.
Esaia 35.

C det stede / der Ihesus haffde giort ende paa denne befalning til sine tolf Disciple / da gick hand der fra lenger frem / at lære oc at predicke i deris Stader.

¶ Men der Johannes hørde i fengzlet Christi gerninger / sende hand tho aff sine Disciple hen / oc loed hannem sige / Est du den / som skal komme / eller skulle vi vente nogen anden? Ihesus suarede / oc sagde til dem / Gaar hen / oc siger Johanni igen / der som i see oc høre / De Blinde see / oc de Dulte gaa / De Spedalske rensis / oc de Døffue høre / de døde staa op / Oc Euangelium predicktis faar de factis ge. Oc salig er den / som icke forærger sig paa a Dig.

Malach. 3.

Der de ginge bort / begynte Ihesus at tale til Folket om Johanne / Huad ere i gongne hen vd i Dæcken at see? Vilde i see it Røt / som Dæret bleff bort oc igen? Eller huad ere i vd gongne at see? Vilde i see it a Jenniske i bløde Klæder? See / de som bære bløde Klæder / ere i Kongers Høff. Eller huad ere i hen vd gongne at see? Vilde i see en Prophete? Ja ieg siger eder / Hand er oc mere / end en Prophete. Thi hand er den / som staaer scressuit om / See / ieg sender min Engel faar Dig / som skal berede din vey faar dig. *

Lucæ 16.
(Den Minste)
Der er Christus
Matthæi 17.
Marci 9.
Malach. 4.
Lucæ 7.

Sandelige siger ieg eder / Blant alle dem / som ere fødte aff Quinder / er der ingen større opkommen / end den Døbere Johannes. Men den / som er den a Minste i Himmeriges rige / er større end hand. Men fra den Døberis Johannis dage / indtil nu / liden Himmeriges rige vold / oc de som gøre vold / rycke der til sig. Thi alle Propheter oc Lowen spaade indtil Johans nem. Oc der som i ville anamme der / Hand er Elias / som skal komme. Duo som haffuer seent at høre mer / hand høre.

Huem skal ieg ligne denne Slekt ved: Hun er lig de Bøen / som side paa Torffuit oc robe til deris Stalbydde / oc sige / Vi pibede faar eder / Oc i vilde icke danke. Vi lagede oss ynckelige faar eder / Oc i vilde icke græde. Johannes er kommen / oc huercken oed eller drack / Oc de sige / Hand haffuer Dieffuelen. a Jenniskens Søn er kommen / ader oc dricker / Oc de sige / See / Huilcken fraagere er der a Jenniske / oc en Vindranckere / Tolderis oc Synderis Salu broder? Oc Visdommen maa lade gøre sig retferdig / aff hendis Bøen.

Lucæ 10.

Da begynte hand at straffe de Stader / som hans Gerninger vaare mest giorde vdi / oc de haffde dog icke forbedret dem. De dig Chorasim / De dig Bethsaida / Haffde saadanne Gerninger verit giorde i Tyro oc Sidon / som ere giorde hof / eder / da haffde de lunge siden bedret sig i Secke oc i Aske. Dog siger ieg eder / Der skal gaa lideligere til mer Tyro oc Sidon paa den yderste Dom / end mer eder. Oc du Capernaum / du som est ophøyet til Himmelen / Du skal stødde ned hen vnder i Hellsue. Thi der som de Gerninger haffde verit giorde i Sodom / ma / som ere giorde hof dig / da stode hand end paa denne dag. Dog siger Jeg eder / Der skal gaa lideligere til mer de Sodomiters Land paa den yderste Dom / end mer dig.

Lucæ 10.
Iohan. 1.

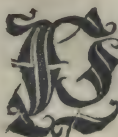
¶ Paa den samme tid / suarede Ihesus / oc sagde / Jeg priser dig Fader / oc HERRE offuer Himmelt oc Jorden / At du haffuer skilt dette faar de Vise oc Kloge / oc obenbarer det faar de vinyndige. Ja Fader / Thi der vaar saa behageligt faar dig. Alle ting ere mig offuer giffne aff min Fader. Oc ingen kender Sønner / vden allene Faderen / Oc ingen kender Faderen / vden allene Sønner / oc den som Sønner vil det obenbare.

Kømer hid til mig alle i som arbejpe oc ere besuarede / Jeg vil verquege eder. Tager mit Nag paa eder / oc lærer aff mig / Thi ieg er factmodig / oc ydmig aff hietter / Saa skulle i finde Huile for eders hietter. Thi mit Nag er lideligt / oc min Byrde er læt. *

XII.

Marci 2.
Lucæ 6.

1. Regum 29.

Da den tid / gick Ihesus gennem Sæden om Sabbathen / oc hans Disciple hungrede / oc begynte at plocke Ay aff / oc ode. Der Phariseerne saae det / sagde de til hannem / See / Dine Disciple gøre det som icke sømmer sig at gøre om Sabbathen.

Hand sagde til dem / Haffue i icke leest / huad Dauid giorde / der hand oc de som vaare mer hannem / hungrede: Huo ledis hand gick ind i Guds Høff / oc oed

oc oed de Skieb:gd/huile som hannem dog icke burde at øde/ oc ey dem som vaare met han-
nem/ Men alene Presterne. Eller haffue icke læst i Lowen/ Huorledis Presterne byde Sab-
bathen i Templen om Sabbathen/ oc ere dog vden skyld: Jeg siger eder/ At den er her/ som oc
er store end Templen. Men der som i visse/ huad det er (Jeg haffuer behagelighed til
Mistundhed/ oc icke til Offer) da haffde icke fordomt de wistydige. Menistens Søn
er en H E R R E oc saa offuer Sabbathen.

Osce 6:

De hand gick der fra lenger frem/ oc kom i deris Schole. Oc sec/ der vaar it Meniste/ som
haffde en vissen haand/ Oc de spurde hannem at/ oc sagde/ Er det ocrat/ at helbrede om Sab-
bathen: At de kunde saa nogen sag met hannem. Hand sagde til dem/ Huo er blant eder/ som
haffuer it faar/ oc det falder i en Graff faar hannem om Sabbathen/ som icke tager oc løfter
der op: Huo meger bedre er nu it Meniste/ end it faar: Der faare maa mand vel gøre gaar
om Sabbathen. Da sagde hand til Meniste/ Vdreef din haand/ oc hand racte hende vd/ Oc
humbless helbrede faar hannem/ lige som den anden.

Marci 3.

Lucæ 6.

Da ginge Phariseerne hen vd/ oc hulde it Raad offuer hannem/ huorledis de kunde øde-
legge hannem. Men der Jhesus merckte det/ gick hand der fra/ Oc der fulde meger folk efter
hannem/ Och hand helbrede dem alle/ oc truede dem/ at de skulde icke tale om hannem. Paa
der/ at der skulde fuldkomnis/ som er taler ved Propheten Esaia/ som siger/ See/ Det er
min Tienere/ som ieg haffuer vduald/ Oc min elstelige/ i huilken min Siel
haffuer behagelighed. Jeg vil legge min Aand paa hannem/ Oc hand skal forkynde Ned-
ningene Dommen. Hand skal icke trette oc ey robe/ oc mand skal icke høre hans rob paa Ga-
demne. Hand skal icke sønderbyde det knusede Røer/ oc ey vdsøcke den rygende hør/ sør end
hand vdfører Dommen til syer/ Oc Nedningene skulle haabis paa hans Naaffn.

Marci 3.

Esaie 42:

Da bleff der en Besæt sør til hannem/ som vaar Blind oc Dum/ Oc hand helbrede
hannem/ Saa/ at den Blinde oc Dumme/ baade taledde oc saa. Oc alt folket forserdedis/ oc
sagde/ Er icke denne Dauids Søn: Men der Phariseerne der hørde/ sagde de/ Hand driffuer
Dieffle icke anderledis vd/ end ved Beelzebub/ den Diefflenis Offuerste.

Lucæ 11.

Da merckte Jhesus deris tancker/ oc sagde til dem/ Huert Rige som bliffuer vsamdræctigt
indbyrdes/ det bliffuer øde. Oc huer Stad eller Huff/ som bliffuer vsamdræctigt indbyrdes/
Kand icke bliffue bestandigt. Er der da saa/ at den ene Satan vddriffuer den anden/ da er hand
wens met sig self/ Huorledis Kand da hans Rige bliffue bestandigt: Oc om ieg vddriffuer
Dieffle ved Beelzebub/ Ved huem driffue eders Bøen dem vd: Der faare skulle de vere eders
Dommere. Men der som ieg vddriffuer Dieffle ved Guds Aand/ Da er io Guds Rige kom-
met til øde.

Eller/ huorledis Kand nogen gaa ind i en sterckis huff/ oc vdfue hannem hans bostaff fra/
Vden saa er/ at hand tilforn binder den Stercke/ oc siden beroffuer hannem hans Huff: Huo
som icke er met mig/ hand er mod mig/ Oc huo icke samler met mig/ Hand adspier. Der faa-
re siger ieg eder/ Al synd oc bespaartelse skal forladis Menisten/ Men bespaartelsen mod Aand-
den/ skal icke forladis Menisten. Oc huo som taler noget mod Menistens Søn/ det skal for-
ladis hannem. Men huo som taler noget mod den hellig Aand/ hannem skal der icke forladis/
huerecken i denne oc ey heller i hin Verden.

Serter enten it gaar Træ/ saa bliffuer Frueten god/ Eller setter it raadet Træ/ saa bliffuer
Frueten raaden. Thi mand kender Træed paa Frueten. I Hgls seer/ huorledis kunde i tale
gaar/ effreder i ere onde: Huad som hierter er sult aff/ der aff løber Mennden offuer. Ic gaar
Meniste/ der gaar frem/ aff sit hiertis gode ligende fa/ Oc it ont Meniste/ der ont frem/ aff
sit onde ligende fa. Men ieg siger eder/ At Menisten skulle gøre regenskaff paa den yderste
Dom/ for huert wnyteligt ord/ som de haffue taler. Aff dine ord skal du bliffuer reerferdig/ Oc
aff dine ord skal du fordomnis.

Lucæ 12.

Da suarede nogle blant de Scriffeloge oc Phariseer/ oc sagde/ Meniste/ Vi vilde gerne
see it Tegen aff dig. Hand suarede oc sagde til dem/ Den onde oc horacige Slect/ søger efter
it Tegen/ Oc hende skal inred Tegen giffuis/ Vden Jone Prophetis Tegen. Thi at lige som
Jonas vaar tre dage oc tre netter i Dualistens bug/ Saa skal Menistens Søn vere tre dage
oc tre netter mit i Jorden. De folk aff Ninue skulle opstaa paa den yderste Dom/ mer denne
Slect/ oc skulle fordomme hende/ Thi de bedede dem efter Jone predicken/ Oc sec/ her er mere
end Jonas. Dronningen aff synden skal opstaa/ paa den yderste Dom/ mer denne Slect/ oc skal
fordomme hende/ Thi hun kom aff iordens ende/ at høre Salomonis visdom. Oc sec/ Der er
mere end Salomon.

Marci 8.

Lucæ 11.

Iohan. 2.

Ionæ 3.

3. Reg. 10.

Naar den wiene Aand er vdfaren aff Menisten/ da vandreer hand gennem tøre Stader/ Luc. 11.
søger huile/ oc finder hende icke. Saa siger hand da/ Jeg vil vende om igen til mit Huff/ som
B ieg

S. Matthei

ieg gick vdaß. De naar hand kommer / da finder hand det ledigt / seyet oc pydet. Saa gaar hand hen / oc tager sin ande Vanden til sig / som ere verre / end hand er self. De naar som de komme der ind / da bo de der / Oc det bliffuer siden verre mer det samme Venniste / end det vaar førre. Saa skal det oc gaa denne onde Slect.

Marci 3.
Lucæ 8.

Som hand end nu saa talede til Folcket / See / da stode hans Voder oc hans Brodre vden faare / oc vilde tale mer hannem. Da sagde der en til hannem / See / Din Voder oc dine Brodre staa vden faare / oc ville tale mer dig. Hand suarede / oc sagde til den / som gaff hannem det tilkende / Huo er min Voder / oc huilcke ere mine Brodre : De hand racer haanden vð offuer sine Disciple / oc sagde / Se der / der er min Voder oc mine Brodre. Thi huo som gør min Faders vilie i Himmelen / den samme er min Broder / Søster oc Voder.

XIII.

Marci 4.
Lucæ 8.

En samme dag gick Ihesus aff Nusit / oc sette sig hofß Vassuet. De der for samledis meger Folck til hannem / saa at hand gick i Skiber / oc sad / Oc alt Folcket stod paa bredde. De hand talede til dem i mange maade ved Lignelse / oc sagde / See / der gick en Saemand vð at saa. Dei der hand saade / salt nos get hofß Veyen / Oc Fule komme oc ode der op. Noget salt paa stengrud / der som det haffde icke megen Jord / oc voyre snart op / fordi at det haffde icke dyb iord. Men der Solen gick op / vishede det / oc for det haffde icke Roed / bleff det tiurt. Noget salt blant Torne / oc tornene voyre op / oc qualde det. Noget salt i god Jord / oc bar fruct / Noget hundrede folt / noget tryindatiue folt / noget trediuue folt. Huo som haffuer Den at høre met / hand høre.

Marci 4.
Lucæ 8.
Matth. 25.

De Disciplene ginge til hannem / oc sagde / Hui taler du til dem ved Lignelse : Hand suarede / oc sagde / Der er eder giffuit / at mercke Himmerigis Hemmelighed / Men disse er det icke giffuit. Thi huo som haffuer / hannem skal giffuis / at hand skal haffue nock / Men huo som icke haffuer / Hannem skal oc tagis fra / der hand haffuer. Der fore taler ieg til dem ved Lignelse / Thi de see icke / mer seendis Øyen / oc høre icke mer hørendis Øren / thi de forstaa det icke. Oc i dem skal Esaie spaadom fuldcommis / som siger / I skulle høre mer Ørene / oc skulle det icke forstaa / oc mer seendis Øyen skulle i see / oc skulle det icke mercke. Thi dette Folckis Hierte er forherdet / oc deris Øren høre ilde / oc deris Øyen blunde / At de skulle icke see en gong mer deris Øyen / Oc høre mer Øerne / oc forstaa mer Hiertet / oc omuende dem / at ieg morre hielpe dem.

Lucæ 10.

Men salige ere eders Øyen / at de see / oc eders Øren / at de høre. Sandelige siger ieg eder / Mange Propheten oc Retferdige begere de at see / der i see / oc saae det icke / Oc at høre / der i høre / oc hørdet det icke.

Lucæ 10.

Saa høre nu i denne Lignelse om den Saemand. Naar nogen hører Ordet om Riger / oc forstaa det icke / Da kommer den Onde / oc rissuer bort / der som er saar i hans Hierte / Oc det er den / som er saar hofß Veyen. Men det som er saar paa Stengrud / er den / Naar som nogen hører Ordet / oc anammer det snart mer glæde. De hand haffuer icke roed i sig / Men hand bliffuer ved til en tid. Naar som modgang oc forfølgelse begyndis for Ordens Skyd / Da forarger hand sig snart. Men det som er saar blant Torne / er den / Naar som nogen hører Ordet / Oc denne Verdens omhyggelighed / oc Rigdoms besuigelse / quel Ordet / oc gør icke fruct. Men det som er saar i god Jord / er den / Naar som nogen hører Ordet / oc forstaa det / oc gør end oc saa fruct / De noget bar hundrede folt / noget tryinds tiue folt / noget trediuue folt.

Her:

17

Hand lagde dem en anden Lignelse faare / oc sagde / Himmerigis rige lignis ved it Venniste / som saade god Sæd i sin Ager. De der Folckene soffue / kom hana Fiende / oc saade Klinte blant Vueden / oc gick bort. Der Sæden voyre nu / oc bar fruct / Da syntes oc saa Klinten. Da ginge Tienerne til Høstonden / oc sagde / Herre / Saade du icke god Sæd i din Ager : Huo aff haffuer hand da Klinten : Hand sagde til dem / Der haffuer Fienden gjort. Da sagde Tienerne / Vilt du da / at vi skulle gaa bort / oc luge dem aff : Hand sagde / Vey / Paa det i skulle icke til lige vøcke Vueden op met / der som i luge Klinten aff. Lader dem baade voyre til sammen / indtil Høsten. De naar det er tid at høste / vil ieg sige til Høstfolcket / Samler fer først Klinten til sammen / oc binder dem vdi Knippe / at mand kand opbriende dem / Men samler mig Vueden ind i min Lade. *

Marci 4.
Lucæ 13.

Hand lagde dem en anden Lignelse faare / oc sagde / Himmerigis rige lignis ved it Senepo Korn / som it Venniste tog / oc saade i sin Ager / huilcket er minst blant al Sæd / Men naar

naar det vover op/da er det skøst blane Kaalen/oc bliffuer it Tær / at Fulene vnder Nimmis
len komme/oc bo blant grenene der paa.

Hand sagde dem en anden Lignelse. Nimmerigis rige lignis ved en Surdey / huilken en Gene. 18.

Quinde tog/oc blandede hannem i tre stepper a Neel/indtil det bleff aldels suret igennem.

Ihesus taledede dette altsammen til folcket ved Lignelser/ oc vden Lignelser taledede hand
intet til dem. At det skulde fuldkommes/som er sagt ved Propheten/som siger/ Jeg vil oplade Psalm. 78.

min mund i Lignelser/oc vdsige Nimmelige ting fra Verdens begyndelse.

Da foilod Ihesus folcket fra sig/oc kom hiem. Oc hans Disciple ginge til hannem / oc
sagde/ Forflare oss den Lignelse om Klinten paa ageren. Hand suarede/oc sagde til dem / Der
er a Nimmiskens Søn / som saar god Sæd. Ageren er Verden. Den gode Sæd / ere Kigens
bøin. Klinten ere ondskafts Bøin. Fienden som dem saade/er Dieffuelen. Høsten/er Verdens
ende. Høst folcket / ere Englene. Lige som mand luger nu Klinten aff / oc opbrenner met Jld/
Saa skal der oc ste i dene Verdens ende. a Nimmiskens Søn skal vdsende sine Engle/oc de skal
le sancte aff hans Rige alle Forargelser/oc dem som gøre vret/oc skulle kaste dem i Jld onen/
Der skal vere graad oc rendgnidfel. Da skulle de Retferdige skanne/som Solen i deris Faders
Rige. Nu som haffuer dem at høre met/hand høre.

Atter lignis Nimmerigis rige ved it Ligende fæ som er skulte i en Ager / huilket it a Nimmis
fæ fant/oc skulte der/oc gicf hen for glæde/som hand haffde der aff / oc solde alt der hand
haffde/oc kobre den Ager.

Atter lignis Nimmerigis rige ved en Righmand / som søgre effter gode Perler. Oc der
hand fant en kaaftelig Perle/gicf hand bort / oc solde alt der hand haffde / oc kobre den samme.

Atter er Nimmerigis rige lige som it Garn/som kastus i Nassuit/ met huilket mand tager
allehonde slag. Denaar der er fult/da drage de der op paa bredden/side oc sancte de gode tilsam
men i it Kar/a Nimmis de raadne kaste de bort. Lige saa skal der oc gaa til i Verdens ende/Engle
ne skulle vdgaa/oc skille de Onde fra de Retferdige / oc skulle kaste dem i Jld onen / Der skal
vere graad oc rendgnidfel.

Oc Ihesus sagde til dem/ Forstode i dette altsammen: Desagde / Ja HERRE. Da
sagde hand/ Der saare/huer Scristiflaag leed til Nimmerigis rige/er lig som en Nosbonde/
der bær frem/aff sit ligende fæ/it oc Gammel.

Oc der begaff sig / der Ihesus haffde giort ende paa disse lignelser / Gicf hand der fra/oc
kom i sit Federne Land / oc lærde dem i deris Scholer / saa ar de oc forundrede dem/ oc sagde/
Hueden haffuer denne saadan Vidsom oc vnderlige Gerninger: Er hand icke en Tømmers
oc Judas/oc hans Søstere ere de icke alle høst off: Hueden haffuer hand da dette altsammen:
Oc de forargede dem paa hannem. a Nimmis Ihesus sagde til dem / En Prophete actis in
gen sted mindre/end i sit Federne Land/ oc i sit Huff. Oc hand giorde der icke man
ge Tegen/ for deris vantro skuld.

(Nyt)
Der er i Euange
lium. Gams
melt/der er Los
uen.

Marci 6:
Lucæ 4.

Iohan. 4.

XIII.

I

Da den tid kom vder om Jesu for Herodes en aff de fire søster/oc hand sagde
de til sine Tienere / Denne er den Døbere Johannes. Hand er opstanden fra
de døde/der saare got hand saadane vnderlige Gerninger. Thi Herodes haffde
greber Johannem/bunder oc lagd hannem i fengsel/for Herodias/sin broders
Philippi hustru skuld. Thi Johannes sagde til hannem/ Der er icke ræt / at
du haffuer hende. Oc han haffde gerne slager hannem ihuel/men hand frøetede
sig for folcket/ Thi de hulde hannem for en Prophete.

a Nimmis der Herodes holt sin Lars dag/da dantsede Herodias daatter saar dem. Der behage
de Herodes vel/der saare loffuede hand hende met en Eed/ at hand vilde giffue hende / huad
hun begereede. Oc som hun vaar tilfom vnderuist aff sin a Noder / sagde hun / Giff mig hid
Johannis den Døberis Høstuit paa it Fad. Oc Kongen bleff bedrøffuit / Dog for den Eed/
oc for deris skuld/som sade met hannem til Bords / besol hand at giffue hende der. Oc hand
sende hen/oc halff hug Johannes i fengseler. Oc hans Høstuit bleff baaret frem i it Fad / oc
giffuer Pigen/ oc hun bar det til sin a Noder. Da komme hans Disciple/oc toge hans Legeme/
oc loidede der/ Oc de komme oc forkyndede Ihesu det.

Der Ihesus der hørde/vigede hand der fra vdi it Skib til en stek alene. Oc der folcket der
hørde/sulde de hannem effter til fods aff Straderne. Oc Ihesus gicf frem/ oc saa der megle
folck/oc hand nyckedis offuer dem/ oc helbredede deris Siuge.

B ij Om

Marci 6.
Lucæ 3. 9.

S. Matthei

Marci 6.
Lucæ 9.
Iohan. 6.

Om affrenen ginge hans Disciple til hannem/oc sagde/Dette er en Ørck/ oc natten gaar paa/Lad Folcker fra dig/ar de funde gaa hen i Byerne/ oc købe dem aNad. Ihesus sagde til dem/Det gørss ick behoff/ar de gaa bort/Giffue i dem at æde. De sagde/Wi hassue her in red/vden sem Brød oc tho Fiske. Och hand sagde/Denter mig dem hid. De hand bad Folcker sette sig ned paa Gresset. Oc tog de sem Brød/oc de tho Fiske/saa op i Himmelen/oc trackede/ oc brød dem/oc fick sine Disciple Brødene/oc Disciplene gaffue Folcker dem. Oc de ode alle/oc bleffue mette. Oc de toge op der der bleff offuer aff det som leffuedis/rolff Rurffue fulde. Men de som hassde æder/vaare ved sem tusinde aNend/vden Quinder oc Børn.

Marci 6.
Iohan. 6.

De stray kom Ihesus sine Disciple til/ar de ginge i Skiber/ oc fore offuer saare hannem/ Indtil hand fick lader Folcker fra sig. Oc der hand hassde lader Folcker fra sig/gick hand alene op paa it Bierg at bede. Oc om affrenen vaar hand der alene. Oc Skiber vaar da allerede mit i Hassuet/oc leed nød aff Bølgerne/Thi Været vaar dem emod. De paa den fierde Væet om natten/ kom Ihesus til dem/ oc gick paa Hassuet. Oc der Disciplene saae hannem gaa paa Hassuet/bleffue de forferdede/oc sagde/Det er it Spørgelse/ oc de robte aff redsel. Da talede Ihesus stray med dem/oc sagde/Været ved it frit mod/ det er Jeg/ frøctet inted.

Peder suarede hannem/oc sagde/HERRE/Est der du/da biud mig komme til dig paa Vænder. Och hand sagde/Kom hid/ Oc Peder traadde aff Skiber/ oc gick paa Vænder/ar hand skulde komme til Ihesum. Och hand saa it sterckt Væder/da bleff hand forferdet/ oc begynte at siuncte/robte/oc sagde/HERRE/bielp mig. Ihesus vdræte stray sin haand/ oc tog fat paa hannem/oc sagde til hannem/Du lider Troendis/hui tulle du: Oc de ginge ind i Skiber/oc Været stillede/ Men de som vaare i Skiber/ komme oc fulde ned for hannem/ oc sagde/Du est handelige Guds Søn.

Oc de fore hen offuer/oc komme til Cenezareth land. Oc der Folcker paa samme Sted bleffue hannem var/sende de vd i det gantske Land treint omkring/ oc førde alle som siuge vaare/til hannem/oc bade hannem/ar de maarte ekon rpe ved Sømmen paa hans Klæder. Oc alle/de som rside der ved/bleffue helbrede.

XV.

Marci 7.

Exodi 20.
Leuit. 19.
Deut. 5.

A kommede Scriffetloge oc Phariseer aff Jerusalem til hannem/ oc sagde/Hui offuertræde dine Disciple de eldssis Skick: De ro ick deris hender/ naar de æde Brød. Hand suarede/ oc sagde til dem/ Hui offuertræde i da Guds Bud/for eders Skickes skyld: Gud hassuet budet/Du skalt ere fader oc aNoder. De huo som bander fader oc moder/hand skal wisselige d. Men i lare/Huo som siger til fader eller til aNoder/der som ieg offer der/da er det dig meget nytteligere/hand gør vel/ Oc der met fleer der/ar inge ærer sin far

Esaia. 29.

der eller sin aNoder mere/ Oc der met hassue i til inred giort Guds Bud for eders Skickes skyld. I Gynskalcke/Esaiaas spaade vel om eder/oc sagde/Dette folck holder sig til mig met sin Mund/ oc ærer mig met sine Læbe/ Men deris Hierte er langt fra mig/ De tiene mig forgefuis/ den siund de lare saadan Lerdom/ som ere ick vden menniskens Bud.

Lucæ 6.

Marci 7.

De hand falleder Folcker til sig/ oc sagde til dem/Været til oc forstaar. Det som indgaar i munden/besmitter ick aNennisten/ Men huad som vdgaaer aff munden/der besmitter aNennisten. Da ginge hans Disciple til hannem/ oc sagde/Vedst du oc/ar Phariseerne foragde dem der de hvide der Dyd/ Hand suarede/oc sagde/ Al plantelse/ som min Himmilste fader ick planter/den skal opyckis. Lader dem fare/De ere Blinde/ oc Blindis ledere. Naar en Blind leder den anden/da falde de baade i Graffuen.

Da suarede Peder/ oc sagde til hannem/ Vdleg off denne Lignelse: Oc Ihesus sagde til dem/Ere i da end nu oc saa wforstandige: Forstaa ick end nu: At alt der som indgaar i munden/der gaar i Bugen/oc bliffuer vdkast ved den naturlige gong. Men der som gaar vdkast aNunden/der kommer aff hiertet/ oc der besmitter aNennisten. Thi aff hiertet komme onde Tæncker/aNord/Noet/Skilleffnit/Tiffueri/falske Vidnesbyrd/ Bespaartelse. Wisse ere de ring/som besmitte aNennisten. Men at æde met wroene hender/der besmitter ick aNennisten.

Marci 7.

De gick aff den samme egn/oc robte efter hannem/oc sagde/ Ah HERRE/ du Dauids søn/ forbarne dig offuer mig/aNin Daatter plagis ilde aff Dieffuelen. Och hand suarede hende ick it Dyd. Da traadde hans Disciple til hannem/bade hanem oc sagde/Skil dig dog aff met hen/ oc/thi

de/thi hun rober effter off. Hand suarede/oc sagde/ Jeger ick vdsent/vden aleneste til de for-
tabre faar/ aff Israell's Huf. Da kom hun/oc falc ned faar hannem/oc sagde/ HERR/ **H**ERRE/
hielp mig. Hand suarede/oc sagde/ Der er ick smuct/ at mand tager Brødet fra Bømene/ oc
kaster det faar Hunde. Hun sagde/ Ja HERR/ Smaa hundene æde dog aff de smuler som
falde aff deris Hervis Bord. Da suarede Ihesus/oc sagde til hende/ O Quinde/ Din Tro er
stor/ Dig stee som du vilst. Ochendis Daatter bleff karst i samme stund.

De Ihesus gick der fra lenger frem/oc kom til det Galileiske Haff/oc gick op paa it Bierg/
oc sette sig der. Oc der kom meger Folck til hannem/de haffde met dem Hæle/ Blinde/ Dumme
me/ Røblinge/ oc mange andre/oc kaste dem faar Ihesu foder/ oc hand helbredede dem/ At
Folcket forundrede sig/der de saae/ar de Dumme taled/ Røblinge vaare helbrede/ Hæle gin-
ge/ Blinde saae/ Oc de pusede Israell's Gud.

De Ihesus kallede sine Disciple til sig/oc sagde/ Mig ynckis offuer Folcket/ Thi de haffue
nu vel tøffuit hof mig i tre dage/oc haffue intet at æde/ De ieg vil ick lade dem fra mig/ for
end de faa mad/ Paa der de skulle ick vamsmetis paa veyen. Da sagde hans Disciple til han-
nem/ Huor skulle vi tage saa meger Brød i Greken/ at vi mette saa meger Folck? De Ihesus
sagde til dem/ Huor mange Brød haffue i? De sagde/ siw/oc saa smaa fiske. Oc hand bad fol-
ket sette sig ned paa iorden. Saa tog hand de siw Brød/oc fiskene/tackede/ brød dem/ oc fick
der sette sig ned paa iorden. Saa tog hand de siw Brød/oc fiskene/tackede/ brød dem/ oc fick
sine Disciple dem/ De Disciple gaffue Folcket dem. Oc de ode alle/ oc bleffue mette/ Oc de
toge siw Kurffue fulde op/ aff det som vaare leffnet. Oc de som haffde ædet/vaare fire tusinde
ænd/ foruden Quinder oc Børn. Oc der hand haffde lader Folcket fra sig/gick hand vdi it
Skib/ oc kom til Magdala Egn.

XVI.

Dagginge Phariseerne oc Saduceerne til hannem/ de frestede hannem/ oc ber-
gædede/ At hand skulde lade dem see it Tegen aff Himmelen. Hand suarede
oc sagde/ Om affrenen sig i/ Der bliffuer en ston dag/ thi Himmelen er rød.
Oc om morgenen sig i/ Der bliffuer storm i dag/ thi Himmelen er rød oc
mørck. I Hyenstalcke/ Himmelen sticckelse Kunde i dømme/ Kunde i da ick
oc faa dømme denne tids Tegen? Denne Onde oc hore art begerer it Tegen/
oc hende stal intet tegen giffuis/vden Jone Prophetis regen. Oc hand forlod

dem/ oc gick bort.

De der hans Disciple vaare farne hen offuer/ haffde de glemt/ at tage Brød met dem. Oc
Ihesus sagde til dem/ Seer til/ oc tager eder vare for Phariseernes oc Saduceernes Surdey.
Da reuente de ved dem self/ oc sagde/ Der bliffuer det/ at vi toge ick Brød met oss. Der Ihesus
der fornam/ sagde hand til dem/ I liden Troendis/ hui befumre i eder dog/ for i toge ick
Brød met eder. Forstaa i ick end nu? Komme i ick ihw de fem Brød/ blant de fem tusinde/
oc huor mange Kurffue i toge da op? Icke heller de siw Brød/ blant de fire tusinde/ oc huor
mange Kurffue i toge da op? Hui forstaa i da ick/ at ieg siger eder ick om Brød/ naar ieg siger/
Tager eder vare for Phariseernes oc Saduceernes Surdey? Da forstode de/ at hand haffde
ick sagd/ at de skulde vocre dem for Brødens Surdey/ men for Phariseernes oc Saduceernes
Leedom.

Da kom Ihesus til Cesarea Philippi stads egn/oc spurde sine Disciple at/oc sagde/ Nuem
sige Folcket/ ædenniskens Søn at vere? De sagde/ I togle sig/ at du est den Døbere Johan-
nes/ De andre/ du est Elias/ I togle/ du est Jeremias/ eller en aff Prophetene. Hand sagde til
dem/ Nuem sig da i/ mig at vere? Da suarede Simon Petrus/oc sagde/ Du est Christus den
leffuende Guds Søn. Ihesus suarede/oc sagde til hannem/ Salig est du Simon Jonas søn/
Thi ick oc blod haffuer ick obenbarer dig det/ ædenn min Fader i Himmelen. Oc ieg siger
dig oc faa/ Du est Petrus/ oc paa denne Klippe vil ieg bygge min menighed/ Oc Delfuedis
Porte skulle ick faa mact offuer hende. Oc ieg vil giffue dig Himmerigis nøgle/ Alre huad som
du binder paa Jorden/ Der skal oc vere bundet i Himmelen/ Oc alre huad som du løser paa Jor-
den/ der skal oc vere løst i Himmelen. Da forbød hand sine Disciple/ at de skulde ingen sig/
at hand vaare Ihesus/ den Christus.

Fra den tid/ begynte Ihesus/ at giffue sine Disciple til kende/ Huor lunde hand skulde gaa
til Jerusalem/ oc lide meger/ aff de Eldste oc ypperste Prestes oc Scriffetloges/ oc slaff ihjel/
oc opstaa tredie dag. Oc Peder tog hannem til sig/oc straffede hannem oc sagde/ HERR/ **H**ERRE/
Spar dig self/ Der stee dig ingelunde. ædenn hand vende sig om/ oc sagde til Peder/ Digge fra
mig Satan/ Du est mig til forargelse/ thi du acter ick huad Gud hører til/ men det som men-
niskelig er.

B iij Da

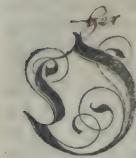
S. Matthei

Supra 10:
Marci 8.
Lucæ 9.
Iohan. 12.

Da sagde Ihesus til sine Disciple/Vil nogen efftersølge mig/hand skal forfage sig self/
oc tage sit Kaaß paa sig/oc følge mig. Thi huo som vil beholde sit Liff/hand skal miste
det. Men huo som mister sit Liff/før min skyld/hand skal finde det. Nuad hielper det a Den
nisten/om hand vinder den gantse Verden/De toge dog skade paa sin Siel: Eller huad kand
it a Denniske giffue/som hand kand igen løse sin Siel mer: Thi det skal io ste/at a Denniskens
Søn skal komme i sin Faders Hertighed/mer sine Engle/De da skal hand betale huer effter
sine gerninger. Sandelige siger ieg eder/Her staa nogle/som icke skulle smage døden/før end
de see a Denniskens Søn komme i sit Rige.

XVII.

Marci 9:
Lucæ 9.

Esey dage der effter/tog Ihesus Peder oc Jacob/ochans Broder Johannem
til sig/oc førde dem offuer en side op paa it høyt Bierg/oc bleff forklarert saar
dem. Ochans ansichte stinde som Solen/ochans Klæder bleffue huide som it
Luff. De see/da obenbaredis a Iose oc Elias saar dem/de taledet mer han
nem. Da suarede Peder/oc sagde til Ihesum/HERRE/Her er gaar at vere/
Vilt du/da ville wi gøre tie Volige/Dig en a Iose en/oc Elias en. Der hand
end saa taledet/see/da offuerstuggede en klar Sky dem. De see/en røst aff Iher
sagde/Denne er min elstelige Søn/i huilcken ieg haaffuer behagelighed/han
nem skulle i høre.

Der Disciplene høide det/sulde de ned paa deris Ansichte/oc bleffue saare forferdede. Men
Ihesus traadde frem til dem/rørde ved dem/oc sagde/Straar op/oc frøcter inred. Men der de
opløffte deris øyen/saa de ingen/vden Ihesum alene. De der de ginge ned aff Bierget/bød
Ihesus dem/oc sagde/I skulle ingen sige denne Syn/før end a Denniskens Søn er opstanden
fra de Døde.

De hans Disciple spurde hannem at/oc sagde/Nuad sige da de Scriffitloger/Elias skal
tilfom komme: Ihesus suarede/oc sagde til dem/Elias skal io tilfom komme/oc icke alting til
rette. Dog siger ieg eder/Elias er allerede kommen/De de kende hannem icke/ men gjorde
mod hannem/huad de vilde/Saa skal oc saa a Denniskens Søn lide aff dem/ Da forfode Di
sciplene/at hand haaffde talt til dem/om den Døbere Johanne.

Marci 9:
Lucæ 9.

De der de komme til Folcket/gick it a Denniske til hannem/oc falt hannem til fode/oc
sagde/HERRE/forbarne dig offuer min Søn/Thi hand er a Naanesiug/oc haaffuer en
suar pine/hand falder offre i Jld/oc offre i Vand/De ieg ledde hannem til dine Disciple/oc de
kunde icke hielpe hannem. Ihesus suarede/oc sagde/Du vantro oc vanartige Slect/Huor
lenge skal ieg vere hoff eder: Huor lenge skal ieg lide eder: Leder mig hannem hid. De Ihesus
truede hannem/De Diffuelen foer vd aff hannem/De Dringen bleff karst i den samme
stund.

Lucæ 17.

Da ginge hans Disciple til hannem serdelis/oc sagde/Hui kunde wi icke vddruffue han
nem: Ihesus suarede/oc sagde til dem/Før eders Vantro skyld. Thi sandelige siger ieg eder/
Der som i haaffue troen/som it Senepa korn/da mue i sige til dette Bierg/Flyt dig her fra der
hen/Saa skal det flytte sig/De eder skal inred vere wnueligt. Men denne Art far icke vd/vden
mer bøn oc faste.

Marci 9.
Lucæ 9.

Der de haaffde deris omgengelse i Galilea/sagde Ihesus til dem/Det skal ste/At a Den
niskens Søn skal antuordis i a Denniskens hender/oc de skulle sla hannem ihjel/oc hand skal
opstaa den tredie dag. De de bleffue saare bedrøffuede.

Der de komme nu til Capernaum/ginge de til Peder som toge Skat op/oc sagde/Pleyer
icke eders a Nestere at giffue Skat: Hand sagde/Ja. De der hand kom hjem/da kom Ihesus
hannem tilfom/oc sagde/Nuad trykes dig Simon/Aff huem rage de Ronger paa Jorden
told eller Skat: aff deris Bøn/eller aff Fremmede: Da sagde Peder til hannem/Aff de Frem
mede. Ihesus sagde til hannem/Da ere Børene fri. Men paa der wi skulle icke forarge
dem/da gack hen til Haaffuer/oc kast Krogen/De tag den første Fisk/som kommer op/oc naar
du lader hans mund op/skal du finde en Stater/Tag den samme/oc giff hannem saar mig
oc dig.

(Stater)
Er it lod/naar
der er solff/da
gør det en halff
gylden.

XVIII.

paa

In den samme stund/ginge Disciplene til Ihesum/oc sagde/Huo er dog den Scriste i Nimmerigis rige: Ihesus kallede it Barn til sig/oc sticte det mit blant dem/oc sagde/Sandelige siger ieg eder/Vden saa er/at i omuende eder oc bliffue som Børn/da komme i icke i Nimmerigis rige. Huo som sig nu self fornedrer/som dette Barn/hand er den største i Nimmerigis rige. Oc huo som anammer saadant it Barn/i mit Taffu/hand anammer mig. Men huo som forarger en aff disse Kungste/som tro paa mig/Hannem vaare det bedre/ar de hengdis en Wille sten om hans hals/oc hand bleffue senckt i Hassuit/som det er dybest.

Marci 9.
Lucæ 9.
Marci 9.
Lucæ 17.

De Verden/for forargelse skyld. Der skal to forargelse komme/Dog ved det Wenniste/ved huilket forargelse kommer. Der som din Haand eller din Fod forarger dig/da hug hannem aff/oc kast hannem fra dig. Der er dig bedre/ar du gaar hant ind i Liffuit eller en Krobbling/End ar du haffuer tho hender eller tho føder/oc kastis i den ewige Ild. Oc der som dit Øye forarger dig/da riss det vd/oc kast det fra dig. Der er dig bedre/ar du gaar ind i Liffuit met it Øye/end ar du haffuer thu Øyen/oc kastis i Hellsfuedis Ild.

Supra 3.
Marci 9.

Seer til/at i icke foracre nogen aff disse Smaa/Thi ieg siger eder/ Deris Engle i Nimmelen/sec altid min Faders Ansiet i Nimmelen/Thi Wennistens Søn er kommen/ar gøre det saligt/som er forabt.

Huad trefles eder: Om it Wenniste haffde hundrede faar/oc it aff dem fore vild: Forlader hand icke da de ni oc halffemtesinds tiue paa Biergene/gaar hen/oc leder effter det som far vild: Oc hender det sig saa/arthand finder det/Sandelige siger ieg eder/hand gleder sig der aff/mere end aff de ni oc halffemtesinds tiue/som icke fore vild. Lige saa er oc icke den vilie faar eders Fader i Nimmelen/ar nogen aff disse Smaa skal fortabis.

Lucæ 15. 15.

Synder din Broder mod dig/da gack hen/oc straffe hannem mellem dig oc hannem alene. Hæter hand dig/da haffuer du baader din Broder. Hæter hand dig icke/da tag end en eller tho til dig/Paa det al Sagen skal bliffue fast/i tho eller tre Vidnis mund. Hæter hand dig icke/da sig der faar Wenhigheden. Hæter hand icke Wenhigheden/Da holt hannem for en Vedning oc Toldere. Sandelige siger ieg eder/Huad som i binde paa Jorden/Skal oc vere bundet i Nimmelen. Och uad som i løse paa Jorden/Skal oc vere løst i Nimmelen. Fremdes tis siger ieg eder/ Der som tho aff eder bliffue enff paa Jorden/Huor om det er/ar de ville bede/ Der skal vederfari dem/aff min Fader i Nimmelen. Thi ar huor som tho eller tre ere forsamlede i mit Taffu/ Der er ieg mit blant dem.

Lucæ 17.

Leuit. 19.
Deutero. 20.

Da traadde Peder frem til hannem/oc sagde/HERRE/Huor ofte skal ieg da forlade min Broder/som synder mod mig: Er det nock siu gonge: Ihesus sagde til hannem/Jeg siger dig icke siu gonge/Wen haffierdesinds tiue gonge siu gonge.

Lucæ 17.

Der faare lignis Nimmerigis rige ved en Konge/som vilde holde regenstaff met sine Suenne. Oc der hand begynte ar regne/kom en faar hannem/som vaar hannem thi tusinde pund skyldig. Der hand haffde nu icke ar betale met/da bød Herren ar sele hannem oc hans Dustru/oc hans Børn/oc ale der hand haffde/oc betale. Da sale den Suend ned/oc tilbad hannem/oc sagde/Herre/Haff tolmodighed met mig/ieg vil betale dig der altsammen. Da ynckedis Herren offuer den samme Suend/oc hand gaff hannem løff/oc forlod hannem oc sa Gielden.

Da gick den samme Tienere hen vd/oc fant en aff sine Weditenere/hand vaar hannem hundrede Punding skyldig/Och hand greb fat paa hannem/oc vilde quele hannem/oc sagde/Betale mig der du est mig skyldig. Da sale hans Weditenere ned/oc bad hannem/oc sagde/Haff tolmodighed met mig/ieg vil betale dig der altsammen. Oc hand vilde icke/men gick hen/oc kaste hannem i Fengsel/indtil hand betalede/der hand vaar skyldig.

Wen der hans Weditenere saae det/bleffue de saare bedrøffuede/oc de komme oc forde faar deris Herre ale der som skeed vaar. Da kallede hans Herre hannem faar sig/oc sagde til hannem/Du Skal actige Suend/ Al denne Geld forlod ieg dig/ fordi du badst mig. Skulde da du icke oc saa forbarne dig offuer din Weditenere/lige som ieg haffuer forbar betalede altsammen/der hand vaar hannem skyldig. Saa skal oc min himmilske Fader gøre mod eder/om i icke forlade aff eders hierte/huer sin Broder hans Bøst.

S. Matthei

Cder hende sig/der Jhesus haffde giort ende paa denne tale / reysede hand aff Galilea/oc kom i der Jødiske Lands landemercke/paa hin side Jordan/oc mæget folck fulde hannem efter/oc hand helbredede dem samme sted.

Da traadde Phariseerne til hannem/ oc fristede hannem/oc sagde til hannem/Erder oc eer/At en Mand skal sig fra sin Hustru/ for huad som helst aarsage: Mand suarede/oc sagde til dem/ Haffue i icke læst/ At den som haffuer giort aNennisten i begyndelsen/hand giorde/ar der skulde vere en aNand oc Quinder: Oc sagde/ Der faare skal it Menniske forlade fader oc Moder/ oc bliffue hof sin Hustru/ Oc de tho skulle vere it Kød/ Saa ere de nu icke tho/ men it Kød/ Huad som

Gene. 1. 2.

Gud nu haffuer tilfammen søyet/ der skal aNennisten icke afstille.

Da sagde de/ Huor faare bød da aNose/ar giffue it Skilsmøsse breff/ oc stille sig aff met hender: Mand sagde til dem/ aNose tilfædte eder ar skilsmøsse fra eders Hustruer/ for eders hiertis haardhed skyld/ aNen aff begyndelsen haffuer der icke saa veret. Oc ieg siger eder/ Huo som skal sig ved sin Hustru (uden der er for Hoer skyld) oc tager en anden/ Mand byder Ecteskaff. Oc huo som tager den affskilde/ hand byder oc Ecteskaff.

Deute. 24.
Supra 5.
Marci 10.
Lucæ 16.

Da sagde Disciplene til hannem/ Straaen aNands sag saa met hans Hustru/ da er det icke gaar at giffue sig. Mand sagde til dem/ Dette Ord fatter icke huer aNand/ men de som det er giffuit. Thi der ere nogle Gillinge/ som ere saa fædte aff aNoders liff/ Oc nogle ere Gillinge/ som ere gillede aff aNennisten/ Oc der ere nogle Gillinge/ som haffue gillet dem self/ for Nummerigis rige skyld. Huo der kand begribe/ hand begribe det.

Da bleffue der smaa Børn førde til hannem/ at hand skulde legge Henderne paa dem/ oc bede. Oc Disciplene straffede dem. Da sagde Jhesus/ Lader de smaa Børn berømme/ oc formenter dem icke at komme til mig/ Thi Nummerigis rige høier saadane til. Oc hand lagde Henderne paa dem/ oc drog der fra.

Marci 10.
Lucæ 18.

Oc see/ Der traadde en til hannem/ oc sagde/ Gode aNestere/ Huad gaar skal ieg gøre/ at ieg kand haffue der euige Liff: Mand sagde til hannem/ Hui kalder du mig god: Ingen er god/ uden aleniste Gud. aNen vilt du ingaa til Liffuit/ da holt Budene. Da sagde hand til hannem/ Huitte: Jhesus sagde/ Du skal icke ihiesla. Du skal icke bedrøffue Hoer. Du skal icke stuele. Du skal icke bære falske vidnisbyrd. Ere fader oc aNoder. Oc du skal elcke din Nefte/ som dig self. Da sagde Diengen til hannem/ Der haffuer ieg huldert altsammen fra min Yngdom/ Huad factis mig end nu: Jhesus sagde til hannem/ Vilt du vere fuldkommen/ Da gack hen/ oc sel huad du haffuer/ oc giff fattige det/ da skal du haffue it ligende for i Himlen/ oc kom/ oc efterfølg mig. Der Diengen hørde det ord/ gick hand bedrøffuit fra hannem/ Thi hand haffde meger Gods.

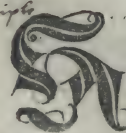
Marci 10.
Lucæ 8.

Da sagde Jhesus til sine Disciple/ Sandelige/ Jeg siger eder/ En Rig kommer i Teppeleget i Nummerigis rige. Oc ydermere siger ieg eder/ Der er lettere/ at it Kamel gaar gennem it Naale øye/ End at en Rig kommer i Guds rige. Der hans Disciple hørde det/ bleffue de saare forferdede/ oc sagde/ Huo kand da bliffue salig: Da saa Jhesus paa dem/ oc sagde til dem/ Voss aNennisten er der vnueligt/ aNen hof Gud/ ere alle ring muelige.

Da suarede Peder/ oc sagde til hannem/ See/ Wi haffue offuer giffuit alting/ oc efterfulgt dig/ Huad skulle wi haffue igen: Jhesus sagde til dem/ Sandelige siger ieg eder/ At i som haffue efterfulgt mig/ i skulle vdi Genfødselen/ naar aNennistens Søn skal side paa sin Herligheds stoel/ oc saa side paa tolf Stole/ oc dømme de tolf Israells slecter. Oc huo som offuer giffuer Huf/ eller Børdre/ eller Søstre/ eller fader/ eller aNoder/ eller Hustru/ eller Børn/ eller Agre/ for mit Taffin skyld/ Mand skal tage der hundrede fold/ oc arffue der euige Liff. aNen mange som ere de første/ bliffue de siste/ Oc de siste/ skulle bliffue de første.

XX.

1/9 sagde sig til sine Disciple

Nummerigis rige lignis ved en Nosbonde/ som vdgick om morgenen/ at leye Arbejdere i sin Yngaard/ oc der hand bleff forligt met Arbejdere/ om en Pending til daglon/ da sende hand dem i sin Yngaard. Oc hand gick vd ved den tredie stund/ oc saa andre staa ledige paa Torffuit/ oc sagde til dem/ Gaa i oc saa bort i Yngarden/ Jeg vil giffue eder huad ret er. Oc de ginge hen. Mand gick atter vd/ ved den sierte oc niende stund/ oc giorde ligesaa. aNen ved den ellefte stund gick hand vd/ oc fant andre staa ledige/ oc sagde til dem/ Hui staa i her den gantke

gantste dag ledige: De sagde til hannem / Der leyde ingen off. Hand sagde til dem / Gaa i oc
saa hen i Dingaarden / oc huad ret er / skulle i saa.

Der der bleff nu afften / sagde Herren for Dingaarden til sin Foget / Kalde Arbejdene /
oc giff dem Løn / Oc begynde paa de siste / indtil de første. Da komme de / som vaare leyde ved
den elleffte stund / oc finge huer sin Pending. Men der de første komme / mente de / at de skulde
saa mere / Oc de finge oc saa huer sin Pending. Men der de finge den / knurrede de mod Hofs
bonden / oc sagde / Disse siste haaffue ekon arbejder en stund / oc du haaffuer gjort dem lige mer off /
vi som haaffue baaret dagens Bryde oc Hede.

Hand suarede / oc sagde til en aff dem / Min Ven / ieg gør dig icke wiit / Est du icke for
ligt mer mig om en Pending: Tag der dit er / oc gack hen. Jeg vil giffue denne siste / lige som
dig / Eller haaffuer ieg icke maect til / at gøre mer mit / huad ieg vil: Seer du der saare tvært /
at ieg er god: Saa skulle de siste bliffue de første / Oc de første de siste. Thi mange ere falledet /
Men saa ere vdualde. *

Oc hand drog hen op til Jerusalem / oc tog de tolf Disciple serdelis til sig paa veyen /
oc sagde til dem / See / wi trefse hen op til Jerusalem / Oc Demmiskens Søn skal antuordis de
Ypperste Ppster oc Scriffetloger / Oc de skulle fordomme hannem til døde / oc skulle ant
uorde Hedninge hannem / til at bespaare / oc at hudstryge / oc at kaarefeste / Oc paa tredie dag
skal hand opstaa igen. Supra 16.
Marci 10.
Lucæ 18.

Da traadde Debedei Bgins Woder til hannem / mer sine Sønner / salt ned saar han
nem / oc bad hannem om noget. Oc hand sagde til hende / Huad vilst du: Hun sagde til han
nem / Lad disse mine tho Sønner side i dir Rige / den ene haff din hære / oc den anden haff
din Venstre side. Ihesus suarede / oc sagde / I vide icke / huad i bede om. Runde i dicke den
Kalef / som ieg skal dicke / oc lade eder døde / mer den Daab / som ieg skal dabis mer: De
sagde til hannem / Ja / vel. Oc hand sagde til dem / Min Kalef skulle i visselige dicke /
oc mer den Daab / som ieg skal dabis mer / skulle i dabis. Men at side haff min Hære oc Venstre
side staa mig icke til at giffue / Men dem som der er bered aff min Fader.

Der de Thi der hørde / toge de det til misfæcke mer de tho Brydre / Oc Ihesus kallede
dem til sig / oc sagde / I vide / at Verdens første regere / Oc de Ypperlige haaffue maect. Saa
skal der icke vere blant eder / Men der som nogen vil vere mectig blant eder / hand skal vere
eders Tienere. Och som vil vere den Ypperste / hand skal vere eders Tienere. Lige som
Demmiskens Søn er icke kommen / at lade sig tiene / Men at hand vilde tiene / oc giffue sit Liff
til en Gentofelse for mange. Marci 10.
Lucæ 22.

De der de droge vd fra Jericho / fulde meget Folck efter hannem. Oc see / der sade tho
Blinde haff veyen / Oc der de hørde / at Ihesus gick frem / robte de / oc sagde / Ah HERR.
Ræ / du Dauids Søn / Forbarne dig offuer oss. Da ruede folcket dem / at de skulde tie.
Men de robte meger mere / oc sagde / Ah HERR / du Dauids Søn / Forbarne dig
offuer oss. Da stod Ihesus stille / oc kallede at dem / oc sagde / Huad ville i / at ieg skal gøre
eder: De sagde til hannem / HERR / at voie syen kunde opladis. Oc Ihesus ynkedis
der offuer / oc hand rörde ved deris øyen / Oc strax bleffue deris øyen seendis igen / Oc de
effterfulde hannem. Marci 10.
Lucæ 18.

XXI.

Der de komme nu nær til Jerusalem til Bethphage / haff Olie bierget / Da sen
de Ihesus tho aff sine Disciple / oc sagde til dem / Gaar bort i den By / som
ligger faar eder / Oc strax skulle i finde en Aseninde bunden / oc ir fæl haff
hende / Løser den / oc fører dem til mig. Oc der som nogen taler eder noget til /
da siger / HERR / haaffuer dem behoff / saa skal hand strax lade eder
tage dem. Der skede altsammen / at der skulde fuldkommes / som er sagt ved
Propheten / som siger / Siger Zions Daatter / See / Din Kong kommer til dig
Sæctmodig / oc rider paa en Asen / oc paa den vndertungt Asenindis fæl. Marci 11.
Lucæ 19.
Iohan. 12.

Disciplene ginge hen / oc gjorde som Ihesus befalede dem / oc hente Aseninden oc fæl
let / Oc lagde deris Klæder der paa / oc sette hannem der paa. Oc mange aff folcket bredde
Klæder paa veyen. De andre hugge Grene aff Træene / oc strødde dem paa veyen. Men fol
ket / som gick saare oc fulde effter / robte / oc sagde / Hosanna Dauids Søn / Løffuer vere den
som kommer i HERR / S Gaffn / Hosanna i der høye. Psalm. 118.

Oc der

S. Ratthei

Mar. 11.
Luc. 19.

De der hand drog ind i Jerusalem/da opzædis den gantze Stad/oc sagde/Huo er den:
Folcket sagde/ Det er Ihesus den Prophete aff Nazaret vdaß Galilea.

Esa. 56.

Volcker sagde: Deret ihesus den Propheet aff nazareth daff Galila.
 Oc ihesus gick ind i Guds Tempel/ oc vddreff alle dem som solde oc købte i Tempelen.
 De omstorte guldernis bord/ oc Due kremennis stole/ Och sagde til dem/ Der staar scriffue/
 At Haff Haffal Faldus it Bedehuff/ Men ihaffue gioren vaffuere kule der aff. Oc der ginge
 Blinde oc Halre til hannem i Tempelen/ oc hand helbredede dem. Men der ypperste Pres
 ster oc Scriffthalige saae de vnderlige Gerninger/ som hand gjorde/ oc at Bynene robte i
 Tempelen oc sagde/ Hofianna Dauids søn/ da roge de der til misfyrke/ oc sagde til hannem/
 Hør du oc haad disse siige: ihesus sagde til dem/ Ja/ Haffue i aldr læst/ Aff de Wmyndis
 gis oc Wiendis mūd haffuer du bered Loff: Oc hand forlod dem der/ oc gick hen daff Stra
 den til Bethanien/ oc bleff der.

Mar. 11.

Der hand om morgenen gick til Straden igen / hungrede hannem. Oc hand saa it. Figen
træ hoff veyen / oc gick der til / oc fant inred der paa / vden aleniste Bladene / Oc hand jagde til
der / Nu voye aldi mere nogen fruct paa dig. Oc Figen træet vsinede stray. Oc der Disciples
ne faa der / forvnedede de dem / oc sagde / Nuoledis vsinede Figen træet saa snart. Jhesus suare
de / oc sagde til dem / Sandelige figer ieg eder / der som i haffue troen / oc icke tude / Da skulle
i icke aleniste gøre saadant mer Figen træet / Oc den der som i fige til dette Bierg / Løff dig op
oc kaff dig ned i Haffue / da skal der ske. Oc al den i bede om i eders bøn / der som i tro /
da skulle i saa det.

Sup. 7.
Mar. 11.
Luc. 2.

Oc som hand kom i Templet / da traadde til hannem som hand lærde de vpperste Presiter
 oc de Eldste blant Folket / oc sagde / Aff huad maet gør du dette: Oc hu haaffuer afgiffet dig
 denne maet: Jhesus suarede / oc sagde til dem / Jeg vil oc fipre eder at it ord / Der som i lige
 mig der / da vil ieg lige eder / aff huad maet ieg gør dette. Vueden vaer Johānis Daab: Vaer
 hand aff Himmelen / eller aff a Jennisfen / Da reñcte de ved sig self / oc sagde / Eige wi / hand
 vaer aff Himmelen / Da siger hand til oss / Vui troder hannem da icke / a Gen lige wi / hand
 vaer aff a Jennisfen / Da fröte wi oss for Folket / Thi de hulde alle Johanneim for en Propheta
 re. Oc de suarede Jhesu / oc sagde / Wi vide det icke. Da sagde hand til dem / Saa siger ieg eder
 icke heller / Aff huad maet ieg gør dette.

Mar. 12.
Luc. 19.

Men hiud tyckis eder: En Mand haffde tho Sønner/ och and gick til den Første/ och sagde/ aNen Søn/ gack hen/ oc arbeide i dag vdi min Vingaard. Mand suarede/ och sagde/ Jeg vil der icke gå. Der efter arbejdede der hannem/ och and gick hen. Och and gick til den anden/ oc sagde/ lige saa. aNen hant suarede/ oc sagde/ Verre/ Ja/ De gief icke hen. Vnder ken aff tho gjorde faderens vilie: De sagde til hannem/ Den første. Ihesus sagde til dem Sandelige siger tier eder/ Toldere oc Skøger funde vel søk komme i Dimmergis rige/ end i. Johannes kom til eder/ oc lærde eder den rette vey/ Oc i trode hannem icke/ aNen Toldere oc Skøger trode hannem. Oc om i det end vel saae/ da bed: ede i eder alligeuel icke/ at i oc der effter trode hannem.

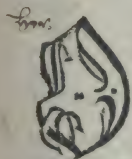
Mar. 12.
Luc. 20.
Esa. 1.
Iere. 2.

Nogher en anden lighthelfe, Der vaar en Hofbonde/ som planteede en Vingaard / oc gjorde
 hi Gierde der omfring/ oc groff en Preffe der vdi/ oc bygde ti Taarn/ oc fciel Vingaards mēd
 hennem/ oc foer vnder lands. Der Fruerens tid som nu/ sende hand sine Tienere til Vingaards
 mēdene / at h de fulde anaminc hans Fruct. Da roge Vingaards mēdene hans Tienere/
 Den ene budstruge de/ Den anden sloge de rhiel/ den tredie slesene de. Hand sende atter andre
 Tienere/ flere end de første vaare / Oc de Tienere lige saa mod dem.

Pfal. 118.

Der effter sende hand sin Søn til dem / oc sagde / De skulle frøette for min søn. Der Vingaards mendinge saae Sønner / sagde de til huer andre / Det er Arffvingen / Kommer / Lader oss fla hannem thiel / oc vende hans Arffuegods til oss. De torote hannem / oc støttech hannem voff Vingaarden / oc sloge hannem thied. Naar som Vingaardens Herre nu kommer / huad skal hand da gøre disse Vingaards mend : De sagde til hannem / Hand skal ilde forbeffue de Trege skalde / oc saa andre Vingaards mend sin Vingaard / som skulle gifue hannem fruct i den rette tæde.

Ihesus sagde til dem/ Vassue i ickelast i scriffren/ Den sten som Bygnings men
 dene forstigde/ Hand er bleffuen til en Nioerne sten. Deret steet aff HERRE
 De deret vnderligt saar vore Byen. Der saare siger ieg eder/ Guds rige skal tagis fra eder oc
 giffuis Hedningene/ som skalle gode fruct der aff. Sc huo som salder paa denne Sten/ häd skal
 sønderlassi. Men huiltlen Hand salder paa/ den skal hand sønderknuse. Och der de pæffste
 pæfster oc pharisæerne høide hans Lignisse/ da merckte de/ at hand taledi om dem. Se de høiff
 de i sinde at gribe hānem/ Men de fræstedte for folcket/ Thi de hilde hannem for en Propheten.
 Oc Ihesu

C Ihesus suarede oc talede atter ved Lignelser til dem/ oc sagde/ Nimmerigis Luce 14:
rige lignis ved en Konge/ som gjorde sin Söns bröllup/ Oc vdfende sine Tienere
re/ at de skulde kalde dem som budne vaare til bröllup/ Oc de vilde icke komme.
Hand vdfende atter andre Tienere/ oc sagde/ Siger dem som budne ere/ See/
ieg haaffuer bered mit Naaltid/ mine Dyen oc mit fede Queg er slacter/ och al-
ting er rede/ Kommer til bröllup. Men de foractede det/ oc ginge hen/ Den ene
paa sin Iger/ Den anden til sin Köbmanstäck/ Men nogle grebe hans Tienere/
bespaattede oc ihjelsloge dem. Der Kongen det hörde/ bleff hand vred/ oc stöckede sin Hær vd
oc ödelagde disse Mandrabere/ oc sette ild paa deris Stad.

Da sagde hand til sine Tienere/ Bröllupper er io bered/ Men de som vaare budne vaare
det icke werde. Gaar der saare hen paa Veyene/ oc biuder til Bröllup/ huem i finde. Oc Suen-
nene ginge vd paa Veyene/ oc affinde til sammen huem de funde/ Onde oc Gode/ Oc bordene
bleffue alle fulde. Da gick Kongen ind/ at besee Gæsterne/ Och hand saa der it ænnistke/ som
haaffde icke bröllups Klæder paa/ Och hand sagde til hannem/ Ven/ Huorledis est du kommen
hid ind/ och haaffuer dog icke bröllups Klæder paa/ Och hand tagde stille. Da sagde Kongen til
sine Tienere/ Binder hender oc føder paa hannem/ oc kaster hannem hen vd i ærcker/ Der
skal vere graad oc tændgnidfel. Thi mange ere kallede/ Men faa ere vdualde. *

Da ginge Phariseerne hen/ oc hulde it Raad/ huorledis de skulde gribe hannem i hans
Tale. Oc de sende deris Disciple til hannem/ mer Herodis Tienere/ oc sagde/ æftere/ Vi
vide at du est sandru/ oc lærer Guds vey rettelige/ och du stöder om ingen/ Thi du acter icke
ænnistkens anselse. Sig oss der saare/ huad tryckis dig/ Er det rat at mand gissuer Keyseren
stat/ eller ey/ Der Ihesus nu merckte deris skalkhed/ sagde hand/ I Dyenskalcke/ hui friste i
mig/ Lader mig see Skattens mynt/ Oc de racte hannem en PENDING. Och hand sagde til dem/
Hues Billede oc offuereriffet er dette/ De sagde til hannem/ Keyseres. Da sagde hand til dem/
Saa gissuer Keyseren/ der Keyseren hører til/ oc Gud/ der Gud hører til. Der de hörde det
foundrede de dem/ oc föllode hannem oc ginge bort. *

Paa den samme dag traadde Saduceerne til hannem/ som holde at der er ingen Opstans-
delse oc spurde hannem at/ oc sagde/ æftere/ æ Jose haaffuer sagt/ Naar nogen döer/ oc haaff-
uer icke Sögn/ da skal hans Broder tage hans hustru til ecte/ oc opuecke sin Broder Sæd. Nu
haaffue verer hof oss sin Broder/ Den første giffte sig/ oc döde/ Oc effterdi häd haaffde icke sæd/
loed hand sin broder sin hustru effter sig/ Den anden gjorde ligesaa/ oc den tredje/ indtil den
siuende/ Paa det sidste effter dem alle döde oc quinden. Hues Hustru aff disse siu/ skal hun da
vere i Opstandelsen/ De haaffue io alle haafft hende.

Ihesus suarede/ oc sagde til dem/ I fare vild/ oc vide icke Scriften/ och ey heller Guds
kraft. I Opstandelsen skulle de huerecken tage til ecte/ oc ey lade sig tage til ecte/ Men de ere li-
ge som Guds engle i Himelen. Haaffue i icke læst om de Dödis opstandelse/ der eder er sagt aff
Gud/ der hand siger/ Jeg er Abrahams Gud/ oc Isaacs Gud/ och Jacobs Gud/ Exodi. 3.
Saa er Gud icke de Dödis/ Men de Lefuendis Gud. Oc der folcker det hörde/ foundrede
de dem paa hans Lerdom.

Der Phariseerne hörde/ at hand haaffde stopper munden paa Saduceerne/ da forsamlede
de dem/ Oc en aff dem som vaar en Scriffetlog/ fristede hannem/ oc sagde/ æftere/ Huile-
ket er det ypperste Bud i Louen/ Ihesus sagde til hanem/ Du skal elste Gud din HERRE/
aff gantste Herte/ aff gantste Siel/ aff gantste sund/ Dette er det ypperste och største Bud.
Det andet er lige som dette/ Du skal elste din næste/ lige som dig self. Vdi disse thu Bud hen-
get al Louen oc Propheterne.

Der Phariseerne vaate nu til sammen/ Spurde Ihesus dem at/ oc sagde/ Huad tryckis eder
om Christo/ Hues søn er hand/ De sagde/ Dauids. Hand sagde til dem/ Huorledis falder da
Dauid hannem i Aanden en Herre/ der som hand siger/ HERRE N sagde til min
Herre/ Sæt dig hof min høyre haand/ Indtil ieg legger dine fiender til en
skammel vnder dine føder. Effterdi Dauid nu kalder hannem en Herre/ huorledis er häd
da hans Søn/ Oc ingen kunde suare hannem it ord/ Der torde oc ingen ydermere spørre haa-
nem at noget effter den dag. *

Lucæ 11.

Marci 10.

Atalede Ihesus til Folket/oc til sine Disciple/oc sagde/Paa Gode Stool side
Scriffetloger oc Phariseer/Alt der/som den nu siger eder/at i skulle holde/der holt
der oc gøre det/Åen effter deris gerninger skulle i icke gøre/De siger det vel/oc
gøre det icke. De binde suare Byrder/som mand icke kand bære/oc legge Åen
niskene dem paa halsen/Åen de ville icke gøre dem met en finger. De gøre alle
deris gerninger/at de kunde ansees aff Folket. De gøre deris Tankebreff
biede/oc sømmene paa deris Klæder store. De side gerne offuerst til Bords/oc i Scholene/oc
ville gerne vere helsede paa Torffuit/oc kaldis Rabbi aff Åenniskene.

Lucæ 14. 18.

Marci 12.
Lucæ 20.

Åen i skulle icke lade kalde eder Rabbi/Thi en er eders Åestere/Christus/Åen i ere al-
le Brodre. De i skulle ingen kalde Fader paa Jorden/Thi en er eders Fader/som er i Himme-
len. De i skulle icke lade kalde eder Åestere/Thi en er eders Åestere/Christus/Den første
blant eder/ skal vere eders Tienere/Thi huo sig selff ophøyer/hand skal nedtryckis/De huo
sig selff nedtrycker/hand skal ophøyes.

De eder Scriffetloger oc Phariseer/i Gynskaleke/I som tillucke Himmerigis rige for
Åenniskene/I komme der icke ind/oc dem som ville der ind/lade icke gaader ind.

De eder Scriffetloger oc Phariseer/i Gynskaleke/i som opæde Viduersff huff/oc giffue
faare at i bedelenge/Der faare skulle i anamine diff store fordommelse.

De eder Scriffetloger oc Phariseer/i Gynskaleke/I som drage om Land oc Vand at i
kunde gøre en Fremmet tilhenger. Denaar hand er bleffuen/da gøre i i Helsingedis Varn aff
hannem/dubbelt mere end i ere.

De eder forblindede Ledere/i som siger/Huo som suer ved Templen/der er intet/Åen
huo som suer om det guld i Templen/hand er skyldig. I Daarer oc Blinde/Huileter er store/
Gulder eller Templen/som helliger Gulder: Huo som suer om Alteret/der er intet/Åen huo
der suer om Offeret/som der er paa/hand er skyldig. I Daarer oc Blinde/Huileter er store:
Offeret eller Alteret/som helliger Offeret: Der faare huo som suer om Alteret/hand suer om
det samme/oc om alt der der er paa. Ochuo som suer om Templen/hand suer om det samme/
oc om den/der boer vdi. Ochuo som suer om Himmelen/hand suer om Guds stoel/oc om
den/som der sidder paa.

Lucæ 11.

De eder Scriffetloger oc Phariseer/i Gynskaleke/I som tinde Åynt/Dild oc Rommin/
oc lade tilbage det suariste i Louen/som er/Dom/Baerhiertighed oc Troen/Dette skalde
mand gøre/oc icke forsømme der ander. I forblindede Ledere/I som si Årger aff/oc opslu-
ge Kamelet.

De eder Scriffetloger oc Phariseer/i Gynskaleke/I som holde Begere oc Fadrene vduor-
tis/Åen inden til ere de fulde aff roff oc frodzert. Du blinde Phariseer/rene først det som er
inden i Begere oc Fad/ar der som er vden til kand oc bliffue rent.

De eder Scriffetloger oc Phariseer/i Gynskaleke/I som ere lige som kalckede Graffuer/
som synis deylige vduortis/Åen inden til ere de fulde aff døde Been/oc al vrenlighed. Lige
saa ere oc i vduortis synes i fromme saar Åenniskene/Åen indvortis ere i fulde aff Gynskale-
ker oc vdygd.

Lucæ 11.

2. Para. 24.

De eder Scriffetloger oc Phariseer/i Gynskaleke/I som opbygge Propheternis graff-
uer/oc pryde de Retferdigis graffuer/oc siger/Haffde wi veret til i vaare Forfedris tid/da vilde
wi icke verit delactige met dem/i Propheternis blod. Saa bare i da vidnesbyrd offuer eder
self/at i ere deris Børn/som haffue ihjelslager Propheterne. Nu vel/Opfylder eders Forfe-
dis maal. I Hugorne/i øgle Slect/Huorledis ville i vndgaa Helsingedis fordommelse:

Der faare/see/Jeg sender til eder Propheten oc Hise oc Scriffetloger/oc i skulle sla nogle
ihjelt aff dem/oc Raarøfeste/oc nogle skulle i hudstryge i eders Scholer/oc forfølge dem fra en
Stad til en anden. At der skal komme offuer eder/alt der retferdige blod/som er vdydet paa
Jorden/fra den retferdige Abels blod/indtil Zacharias Barachie søns blod/huileken i slege
ihjelt mellem Templen oc Alteret. Sandelige siger ieg eder/at alt dette skal komme offuer denne
Slect.

Jerusalem/Jerusalem/du som ihjelslar Propheten/oc stener dem som ere sende til dig/
Huo offere vilde ieg forsamlet dine Børn/som en Høne forsamler sine Kyllinge/vnder sine
Vinge/oc i vilde icke: See/eders Huff skal forladis eder øde. Thi ieg siger eder/I skulle her
effter icke see mig for end i siger/Loffuer vere den/som kommer i HERRER S Naffn. *

SC Ihesus gick bort aff Templen/ oc hans Disciple traadde til hanhem / at de vilde vise hannem Templens bygning. Da sagde Ihesus til dem/ See i icke alt dette: Sandelige siger ieg eder/ Her skal icke bliffue en Sten paa den anden/ som ey skal sønderslaas.

Oc som hand sad paa Olie bierget/ traadde hans Disciple enlige til hanhem/ oc sagde/ Sig oss/ naar skal det ske: Oc huad Tegen skal der vere paa din tilkommelse oc Verdens ende: Ihesus suarede/ oc sagde til dem/ Seer til/ at der bedrager ingen eder/ Thi der skulle komme mange i mit Naam/ oc sige/ Jeg er Christus / oc de skulle bedrage mange.

I skulle høre Strid oc røgte om Strid/ Seer til/ oc forferdis icke / Dette skal altsammen Lucæ 19. først ske/ Men der haffuer icke end alligeuel da ende. Thi at it Folk skal sette sig op offuer der ander/ oc it Konge rigge offuer der ander/ Oc der skal vere Pestilence oc Dyr tid/ oc Jord skal alle vegne/ Da skal bedrøffuelsen først begyndis.

Oc da skulle de føre eder i genuordighed/ oc sla eder ihjel / Oc i skulle hadis aff alle Folk/ for mit Naam skyld. Da skulle mange forargis/ oc foraade huer andre indbyrdis/ oc hade huer andre indbyrdis. Oc der skulle da mange falske Propheter opstaa / oc de skulle forføre mange. Oc effterdi at vretferdighed skal da saa offuer haand/ da skal Rierlighed bliffue Kold i mange. Men huo som bliffuer bestandig indtil enden/ hand bliffuer salig. Oc Euangelium om Riger/ skal predickis i den ganske Verden / Til it Vintisbyrd offuer alle Folk / Oc da skal en den komme.

Naar som i nu see ødeleggelsens Hverstyggelighed/ som er sagt aff ved Propheten Daniel/ Danie. 9. at den staar i den hellige Sred/ Huo som det laas / hand giffue acc der paa. Da fly sig op paa Biergene/ huo som er i Jodeland/ Oc huo som er paa Tager/ hand stige icke ned at hente noget aff sit Haff/ Oc huo som er paa mareken/ hand vende icke tilbage / at hente sine Klæder. De de fructsommelige/ oc som giffue di paa den tid. Beder / at i skulle icke fly om Vinteren / eller om Sabbathen. Thi at der skal da bliffue saa stor en bedrøffuelse / som der icke haffuer veret fra Verdens begyndelse/ hid indtil / oc som icke heller skal bliffue. Oc der som disse dage icke bleffue forkaarede/ da bleffue intred i Himmelske saligt/ Men for de Vdualdis skyld/ skulle de dage forkaartis.

Der som nogen da siger til eder/ See/ Her er Christus/ eller der/ da skulle i der icke tro. Thi der skulle opstaa falske Christi oc falske Propheter / oc gøre store Tegen oc vnderlige Hermin/ ger/ At de vdualde skulle oc saa forføris (der som der vaare mueligt) i Vildfarelse / See / ieg haffuer nu tilforn sagt eder der. Der saare/ naar som de sige til eder / See / hand er i Gæken/ da gaar icke hen vd/ See/ hand er i Herberet/ da troer icke. Thi at lige som Linner vdgaar aff Østen/ oc skinner hen indtil Vesten/ Saa skal oc i Himmelskens Søns tilkommelse vere. Huo om it Ladsel er/ der forsamlis Hæne. *

Men strax effter den samme drøffuelse tid/ skulle Soel oc Naane miste skinner/ oc Strier/ Lucæ 21. nerne skulle falde aff Himmelen/ oc Himmelskens Krafter skulle røre sig. Oc da skal i Himmelskens Søns regen obenbaris i Himmelen. Oc da skulle alle Sleeter paa jorden græde/ oc de skulle see i Himmelskens Søn komme i Himmelskens skyer/ mer stor Krafft oc heilighed. Oc hand skal vdsende sine Engle mer en Klar lydende Basune/ oc de skulle forsamlis hans vdualde aff de fire Hæer/ fra den ene ende paa Himmelen/ til den anden.

Læter en Lignelse paa Figen træer / Naar der kommer vedste i grenen der paa / oc faar blad/ Da vide i / at Sommeren er hart haff. Saa skulle oc ilige saa/ naar i see altsammen det/ re/ vide/ at der er nær faar døren. Sandelige/ ieg siger eder/ Denne Sleet skal icke forgaa/ før Lucæ 21. end dette skeer altsammen. Himmelen oc Jorden skulle forgaa / Men mine Ord skulle icke forgaa.

Der ved ingen aff den Dag oc aff den Strund/ icke heller Englene i Himmelen / Men min Fader alleniste. Lige som der vaar i i ioe tid / Saa skal oc i Himmelskens Søns tilkommelse vere. Thi lige som de vaare i de dage/ faar Syndfloden/ De ode/ de drucke/ de toge til ecte/ oc lode sig tage til ecte/ Indtil den dag/ der i ioe gick ind i Arcken / oc de aerede det icke/ Indtil Lucæ 17. Syndfloden kom/ oc tog dem alle bort. Saa skal oc i Himmelskens Søns tilkommelse vere. Da skulle Tho vere paa mareken/ Den ene skal anammis/ Oc den anden skal forladis. Tho skulle male paa en mølle/ Den ene skal anammis/ Oc den anden skal forladis.

Vaager der fore/ Thi i vide icke/ paa huad stund eders Hæer skal komme. Men der skulle i vide/ Der som en Høsbonde viste/ paa huad stund Tyffuen vilde komme / Da skulde hand vel vaage/ oc icke lade byde ind i sit haff. Der saare vere i oc saa rede/ Thi i Himmelskens Søn skal komme paa den stund/ som i icke aere.

C Huden

S. Matthei

Vulcken er nu en tro oc suid Suend / som Herren haffuer sticket offuer sit Tiunde / at giffue dem Nad raet i tide: Saliger den Suend / naar hans Nere kommer / oc finder hannem gode lige saa. Sanelige siger ieg eder / Hand skal sette hannem offuer alt sit Gods.

Men der som en aff de onde Suenne siger i sit herte / Min Nere tøffuer end nu lenge at komme / De begynder at sla sine Medtjenere / eder oc dicker met de Druckne. Saa kommer den samme Suends Nere / paa den dag / som hand ickte acter / oc skal sonder hugge hannem / De hand skal giffue hannem sin Løn / met Øpenskalcke / Der skal vere graad oc tender gnisfel.

XXV.

Al skal Nimmerigis rige lignis ved thi Jomfruer / som toge deris Lamper / oc ginge vd mod Brudgommen. Fem aff dem vaare daarlige / oc fem vaare floge. De daarlige toge deris Lamper / De toge ickte Olie met sig. Men de floge toge Olie deris far met deris Lamper. Der Brudgommen nu tøffuede / da søffuede de alle / oc søffue.

Om midnat bleff it Strig / See / Brudgommen kommer / gaar vd mod hannem. Da stode disse Jomfruer alle op / oc pydede deris Lamper. Da sagde de daarlige til de floge / Giffue off aff eders Olie / Thi vaare Lamper vdsæctis. Da suarede de floge / oc sagde / Icke saa / paa der off oc eder skal ickte fattis / Gaar bort til Krammerne / oc køber self til eder. De der de ginge bort at købe / da kom Brudgommen / oc de som vaare rede / ginge hen ind met hannem til Bislup / De døren bleff tilluckt / Paa der siste komme oc de andre Jomfruer / oc sagde / HERRRE / HERRRE / lad op faar off. Hand suarede / oc sagde / Sanelige siger ieg eder / Jeg kender eder ickte. Daager der faare / Thi i vide huercken dag eller stund / paa hualten a Dennistens Søn skal komme.

Marci 13.
Lucæ 9.

Lige som it Dennist der soer vden Lands / Kallede sine Suenne / oc fick dem sit gods / Oc hand fick den ene fem Pund / den anden thu / den tredie it / huer efter sin formue / oc hand drog strax bort. Da gick den bort / som haffde anammer fem Pund oc købslo met dem / oc vant andre fem Pund. Lige saa / vant oc den som haffde anammer de thu Pund / andre thu. Men den som haffde anammer der ene / gick bort / oc gjorde en graff / i iorden / oc skulde sin Herris Pendinge.

En lang tid der efter / kom disse Suenne Nere / oc holt regenscaff met dem. Da gick den frem / som haffde anammer fem Pund / oc lagde andre fem Pund der til / oc sagde / Nere / Du antuordede mig fem Pund / See der / ieg haffuer vunder der met fem andre Pund. Da sagde hans Nere til hannem / Ey du fromme oc tro Suend / Du haffuer veret tro offuer lidet / Jeg vil sette dig offuer meger / Gack ind til din Herris glede. Da gick oc den frem / som haffde anammer thu Pund / oc sagde / Nere / du antuordede mig thu Pund / See der / ieg haffuer vunder thu andre Pund met dem. Hans Nere sagde til hannem / Ey du fromme oc tro Suend / Du haffuer veret tro offuer lidet / Jeg vil sette dig offuer meger / Gack ind til din Herris glede.

Da traadde oc den frem / som haffde anammer it Pund / oc sagde / Nere / Jeg viste / at du esten streng Mand / Du høster der som du ickte saade / oc samler der som du ickte spredde / Oc ieg befrædede mig / oc gick bort / oc skulde dit Pund i iorden / See / der haffuer du dit eget. Hans Nere suarede / oc sagde til hannem / Du Skalck oc lade Suend / Viste du at ieg høster / der som ieg ickte saade / oc samler / der som ieg ickte spredde / Da skulde du antuorder Vedslere mine Pendinge / oc naar ieg haffde kommet / da haffde ieg taget mit eget til mig met aager. Tager der faare der Pund fra hannem / oc giffuer der den / som haffuer thi Pund. Thi huo som haffuer / hannem skal giffuis / oc hand skal haffue noet / Men huo som inted haffuer / hannem skal oc fearags der hand haffuer. Oc kaster den vnyttige Suend hend vd i møffet / Der skal vere graad oc tend gnisfel.

Supra 13.
Marci 4.
Lucæ 8. 9.

Naar a Dennistens Søn kommer / i sin Vertighed / oc alle hellige Engle met hannem / Da skal hand side paa sin Vertigheds stoel / oc alle folck skulde forsamlis faar hannem / De hand skal stille dem fra huer andre / lige som en Dyde stil faar fra Geder / oc hand skal sticke faarene hof sin Høyer Naand / oc Gederne hof den venstre Naand. Saa skal da Kongen sige til dem hof hans høyer Naand / Kommer hid i min Fadens velsignede / arffuer der Rige / som eder er beret aff Verdens begyndelse. Thi ieg hungrede / oc i gaffue mig mad. Jeg tøffede / oc i gaffue mig duche. Jeg vaar fremmit / oc i lonte mig huff. Jeg vaar iøgen / oc i fledde mig. Jeg vaar Siug / oc i bespøte mig. Jeg vaar i fengsel / oc i komme til mig.

Da

Da skulle de Ketferdige suare hannem/oc sige/HERRE/Naar saae wi dig hungtig/oc gaffue dig mad: Eller tæstlig/oc gaffue dig drucke: Naar haffue wi seet dig fremmet/oc lout dig huff: Eller nogen/oc haffue kled dig: Naar haffue wi seet dig siug eller fangen/oc ere komne til dig: De Kongen skal suare/oc sige til dem/Sandelige siger ieg eder/Huad som i haffue giort en aff disse mine minste Brødre/der haffue i giort mig.

Da skal hand oc sige til dem hof den venstre haand/Gaar bort fra mig/i Forbandede/i den euige Ild/som er bered Dieffuelen oc hans Engle. Jeg vaar hungtig/oc i gaffue mig ickemad. Jeg vaar tæstlig/oc i gaffue mig ickedrucke. Jeg vaar fremmet/oc i lout mig icket herbere. Jeg vaar Nogen/oc i kledde mig icket. Jeg vaar Siug oc fangen/oc i besætte mig icket.

Da skulle de oc sa suare hannem/oc sige/HERRE/Naar haffue wi seet dig hungtig eller tæstlig/eller fremmet/eller nogen/eller siug/eller fangen/De haffue icket tænt dig: Da skal hand suare dem/oc sige/Sandelige siger ieg eder/Huad som i icket haffue giort en aff disse Minste/der haffue i oc icket giort mig. Oc de skulle gaa i den euige Pine/Åen de Ketferdige i der euige Liff.

XXVI.

Cder hende sig/der Ihesus haffde giort ende paa al denne Tale/da sagde hand Marc 14. til sine Disciple/I vide/ar efter tho dage er der Paaste/ Oc Ænnistens Søn Lucæ 21. bliffuer forraad/ar hand skal faare festis. Iohan. 12.

Da forsamlede de Ypperste Prestis Sal/som hed Caiphas/oc hulde raad/huor folket sig i den Ypperste Prestis Sal/som hed Caiphas/oc hulde raad/huor ledis de kunde grebe Ihesum met list/oc ihjellahannem. Oc de sagde/Ja icket paa Nøytiden/ar der skal icket bliffue it Ørøz blant Folket.

Der Ihesus vaar nu i Bethanien/vdi Simonis den Spedalskis huff/da traadde en Marc 14. Quinde til hannem/som haffde it Glass met kaasteligt Vand/oc vdfyrt det paa hans Hoff. Iohan. 11. uit/som hand sad til bords. Der hans Disciple der saae/roge de der til mistycke/oc sagde/Huor til tiener dette voraad: Dette Vand maatte bleffuer dyre solt/oc giffuit Farrige. Der Ihesus der merckte/sagde hand til dem/Hui bekumre i denne Quinde: Hun haffuer giort en god gerning mod mig/I haffue altid Farrige hof/eder/Åen mig haffue i icket altid. At hun vdfyrt dette Vand paa mit Legeme/haffuer hun giort/ar mand skal begraffue mig. Sandelige ieg siger eder/Huor som dette Euangelium bliffuer predicket i den gantste Verden/der skal mand oc sige til hendis Dukkommelse/huad hun haffuer giort.

Da gie en bort aff de Tolff/som hed Judas Ischariott/til de Ypperste Prestis/oc sagde/ Marc 14. Huad ville i giffue mig/Jeg vil forraade eder hannem: Oc de bøde hannem treddiue Solff. Lucæ 22. pendinge. Oc der efter søgte hand leythged til/ar forraade hannem.

Åen paa der søde Brøds første dag/ginge Disciplene til Ihesum/oc sagde til hannem/ Huor wilt du/ar vi skulle berede dig Paaste lammet ar æde: Hand sagde/Gaar hen i Staden/ til en/oc siger til hannem/Åstefen lader dig sige/Åin tid er nær hof/ ieg vil holde Paaste Det gamle Paaste lam. Iohan. 13. hof dig met mine Disciple. Oc Disciplene giorde/lige som Ihesus befalede dem/oc beredde Paaste lammet.

Oc om affrenen sette hand sig til bords met de Tolff. Oc der de øde/sagde hand/Sandelige siger ieg eder/En aff eder skal forraade mig. Oc de bleffue saare bedrøffuede/oc begynte/huer blant dem/oc sagde til hannem/HERRE/er det ieg: Hand suarede/oc sagde/Den som dypper met haanden met mig i Fader/hand skal forraade mig. Ænnistens Søn gaar viffe lige der hen/lige som der staar scæffuit om hannem/Dog Ve der Ænniste/ ved huilcket Ænnistens Søn bliffuer forraad/ Der vaare hannem bedre/ar det samme Ænniste haffde icket veret fød. Da suarede Judas/som hannem forraadde/oc sagde/Er der ieg Rabbi: Hand sagde til hannem/Du siger det.

Oc der de øde/Tog Ihesus Brødet/tackede/oc brød det/oc gaff Disciplene Marc 14. det/oc sagde/Tager/æder/Det er mit Legeme. Oc hand tog Kalken/oc tackede/gaff dem den/oc sagde/Drucke alle der aff/Det er mit Blod som er Lucæ 22. det ny Testamentis/huileket som bliffuer vdgdydet for mange/ til syndernis 1. Corint. 11. forladelse. Jeg siger eder/Jeg skal her efter icket mere drucke aff dette som voper paa Vintæ/ indtil den dag/ar ieg skal drucke det nye met eder i min Faders Rige.

Oc der de haffde sagt Loffangen/ginge de hen vdi til Olie bierget. Da sagde Ihesus til dem/Olie bierget.

S. Matthei

Zachar. 11.

Christi Aanden
lige pine i Dites
gaarden.

dem/ I denne nat skulle i alle forarge eder paa mig. Thi det staar scerffuit/ Jeg skal sla Hyrden/ Oc Hiordens faar skulle atspredis. Men naar ieg staar op/ da vil ieg ga hen faar eder i Galilea. Peder suarede/ oc sage til hannem/ Der som de oc alle forarge dem paa dig/ Saa vil ieg dog aldri forarge mig. Ihesus sagde til hannem/ Sandelige siger ieg dig/ I denne nat/ for Hanen gal/ skal du necre mig tre gonge. Peder sagde til hannem/ Oc der som ieg skulde ds mer dig/ Da vil ieg icke necre dig. Lige sag sagde oc alle Disciplene.

Da kom Ihesus met dem/ til en Haffue/ som hed Gethsemane/ oc sagde til sine Disciple/ Setter eder her/ saa lunge ieg gaar der bort/ oc beder. Oc hand tog Peder/ oc de tho Debedei sonner til sig/ Oc begynte at bedrøffuis oc at beffue. Da sagde Ihesus til dem/ Min Siel er bedrøffuit indtil ddsen/ Bliffuer her/ oc vaager met mig. Oc hand gick noget lenger frem/ falt ned paa sit Ansiet/ oc bad/ oc sagde/ Min Fader/ Er det mueligt/ da gaa denne Kalck fra Mig/ Dog icke som Jeg vil/ Men lige som Du vilt. Oc hand kom til sine Disciple/ oc fant dem soffuendis/ oc sagde til Peder. Runde i da icke vaage en time met mig/ Vaager oc beder/ At icke skulle falde i fristelse. Aanden er villig/ Men Legemet er fles beligt.

Anden gong gick hand atter hen/ bad/ oc sagde/ Min Fader/ Er det icke mueligt/ at denne Kalck kand gaa fra mig/ Vden ieg skal drucke hannem/ da ske din vilie. Oc hand kom oc fant dem atter soffuendis/ Oc deris øyen vaare fulde aff søffn. Oc hand loed dem bliffue/ oc gick atter hen/ oc bad tredie gong/ oc talede de samme ord. Da kom hand til sine Disciple/ oc sagde til dem/ Ah/ ville i nu soffue oc huile eder/ See/ stunden er kommen/ at Aennistens Søn skal antuordis i Synderis hender. Staar op/ lader off gaa/ See/ hand er der/ som mig forraader.

Marci 14.
Lucæ 22.
Iohan. 18.

Christi legemlis
ge pine i Dites
gaarden.

Oc som hand end talede/ See/ da kom Judas/ en aff de Tolff/ oc en stor Skare met hannem/ met Suerd oc met Stenger/ fra de Ypperste Prestes oc de Eldste faar Folcker. Oc forrederen haffde giffuit dem it Tegen/ oc sagde/ Vvilcken som ieg kyffer/ den er der/ griber hannem. Oc han traadde stray frem til Ihesum/ oc sagde/ Vel vere dig Rabbi/ oc kyffe hannem. Ihesus sagde til hannem/ Min Ven/ Huor faare est du kommen/ Da traadde de frem/ oc lagde hender paa hannem/ oc grebe hannem.

Oc see/ En aff dem/ som vaare met Ihesu/ rackte haanden vd/ oc drog sit Suerd vd/ oc slo den Ypperste Prestis Suend/ oc hug it Hre aff hannem/ da sagde Ihesus til hannem/ Strick dit Suerd i sin steb/ Thi huor som tager Suerdet/ hand skal omkomme met Suerd. Eller ment du/ at ieg icke kunde bede min Fader/ at hand tilskickede mig mere en tolff Støck Engle/ Men huorlunde skulde Scriffen fuldkommis/ Der skal alt saa gaa til.

(Støck)
Er it tal ved sex
tusinde paa det
nest.

Paa den tid/ sagde Ihesus til Skaren/ I ere vd gongne/ lige som til en Røffuere/ met Suerd oc met Stenger/ at tage far paa mig/ Haffuer ieg dog daglige sidet hof/ oc haffuer lært i Templen/ oc i grebe mig icke. Men der er altsammen sket/ at Propheternis Scriff skulde fuldkommis. Da forlode alle Disciplene hannem/ oc flyde.

III.
Caiphas Huf.

Men de som haffde grebit Ihesum/ forde hannem til den Ypperste Prest Caiphas/ Der som Scriffetlogene oc de Eldste haffde forsamlet sig hen. Oc Peder fulde longe effter hannem/ indtil den Ypperste Prestis Sal/ oc gick hen ind/ oc sette sig hof/ Suennene/ paa der hand kunde see/ huad ende der vilde faa. Men de Ypperste Prestes oc de Eldste/ oc der gantste Raad/ søtte falske Vidnisbyrd mod Ihesum/ paa der de kunde sla hannem ihjel/ oc de funde inted/ Oc alligeuel at der ginge mange falske Vidne frem/ saa funde de dog inted. Paa der siste traadde thu falske Vidne frem/ oc sagde/ Hand haffuer sagt/ Jeg kand ned bryde Guds Tempel/ oc opbygge den i tre dage.

Oc den Ypperste Prest stod op/ oc sagde til hannem/ Suarer du inted til der/ som disse vidne mod dig/ Men Ihesus tagde stille. Oc den Ypperste Prest suarede oc sagde til hannem/ Jeg besuer dig ved den leffuendis Gud/ at du siger off/ Om du est Christus/ Guds Søn/ Ihesus sagde/ Du siger det. Dog siger ieg eder/ Nu her effter skal det ske/ at i skulle see Aennistens Søn side hof/ Kraftens høyre Naand/ oc komme i Himmels skyer. Da sønder reff den Ypperste Prest sine Klæder/ oc sagde/ Hand bespaatrede Gud/ Huad haffue vi lenger vidnesbyrd behoff/ See/ nu haffue i hørt hans Guds bespaatrelse/ Huad røckis eder/ De suarede oc sagde/ Hand er skyldig at ds. Da spotte de vdi hans Ansiet/ oc sloge hannem met knytte neffue/ Oc nogte sloge hannem i Ansiet/ oc sagde/ Spaa off Christus/ huor er den/ der dig slo.

Marci. 14.

Men Peder sad der vden faare/ i Salen/ Oc der traadde en pige til hannem oc sagde/ Oc du haff

Euangelium.

XV.

du haffuer oc saa verit met Ihesu aff Galilea. Da neerede hand der faar dem alle/oc sagde/ Jeg ved icke huad du siger/ Oc som hand gick hen vd ar dörren/ da saa en anden hannem/ oc sagde til dem/ som der vaare. Denne vaar oc saa met Ihesu aff Nazareth. Oc hand neerede arer/ oc soer der til/ Jeg kender icke det. Denniske. Och en liden stund der effter/ traadde de frem/ som der stode/ oc sagde til Peder/ Sanelige/ du est oc en aff dem/ Thi dit maal forraader dig. Da begynte hand/ at forbande sig oc suere/ Jeg kender icke det. Denniske. Och stray god Nanen. Da tenckte Peder paa Ihesu ord/ som hand sagde til hannem/ Fø: Nanen gal/ Skale du for suere mig tre gonge. Oc hand gick vd/ oc grad bitterlige.

Luce. 22.
Iohan. 18.

Peder forfuer
Christum.

XXVII.

MEn om morgenen hulde de ypperste Prester oc de Eldste faar folcket ith Raad offuer Ihesum/ At de kunde sla hannem ihel. Oc de bunde hannem/ förde hannem hen/ oc antuorde de Landsherren Pontio Pilato hannem. Der Judas som hannem forraade saa det/ at hand vaar fordomt til de ypperste Prester oc Eldste igen/ oc sagde/ Jeg giorde ilde/ at ieg forraade wstf. digt Blod. De sagde/ Huad kommer det off ved: See du der til. Oc hand faste Solff pendinge i Tempelen/ Skyndede sig derfra/ gick bort ochengde sig self.

III
Christus bleff
fört faar Pilati
Marci. 15.
Luce. 23.
Iohan. 18.

Men de ypperste Prester roge Solff pendinge/ oc sagde/ Der förer sig icke at wi lege dem i Guds kiste/ Thi der er Blod pendinge. Saa hulde de it Raad/ oc köbre en Portemageris ager der faare/ til ath iorde Pillegriime vdi. Der aff er den samme Ager kalder Blodageren/ indtil paa denne dag. Da er fuldkommen/ der som taler er ved Propheten Jeremias/ der som hand siger/ De haffue taget tredie Solff pendinge/ der den solde bleff betalt met/ huilcken de köbre aff Israels böm/ Oc haffue giffuit dem for en Pottemageris ager/ Som HERREN befalede mig.

Zach. 11.

Men Ihesus stod faar Landsherren/ Oc Landsherren spurde hannem at/ oc sagde/ Est du Jordenis Konge. Ihesus sagde til hannem/ Du siger det. Och der de ypperste Prester och Eldste flagede paa hannem/ da suarede hand intred. Da sagde Pilatus til hannem/ Höer du icke/ huor haardelinge de flage paa dig: Oc hand suarede hanem icke til it ord/ Saa/ at Landsherren oc forundrede sig faare.

Marci. 15.
Luce. 23.
Iohan. 19.

Men paa Höytiden pleyde Landsherren/ at giffue folcket en fange löss/ huilcken de vilde/ Oc hand haffde paa den tiden fange/ en befunderlig faar andre/ som hed Barrabas. Oc der de vaare forsamlede/ sagde Pilatus til dem/ Huilcken ville i/ ath ieg skal giffue eder löss/ Barrabam/ eller Ihesum/ om huilcken der sigis/ Hand er Christus: Thi hand viste vel/ at de haffde aff had antuorder hannem.

Oc der hand sad paa Domstolen/ sticte de hans Nusteu til hannem/ oc loed hannem sige Befatte dig intred met denne Kerferdige/ Jeg haffuer lid meget i dag vdi drömme/ for hans skyld.

Men de ypperste Prester oc de Eldste roge folcket met ord/ ath de skulde bede om Barrabas/ oc affluffue Ihesum. Da suarede nu Landsherren/ oc sagde til dem/ Huilcken ville i at ieg skal giffue eder löss/ aff disse tho: De sagde/ Barrabam. Pilatus sagde til dem/ Huad skal ieg da gøre met Ihesu/ om huilcken der sigis/ Hand er Christus: De sagde alle/ Lad kaarffeste hannem. Landsherren sagde/ Huad ont haffuer hand da gjort: Men de robede end mere/ oc sagde/ Lad kaarffeste hannem.

Der Pilatus saa/ at hand bekaaffede intred/ men at der bleff it meget større Bulder/ da tog hand hand/ oc rode henderne faar folcket/ oc sagde/ Jeg er wskyldig i denne Kerferdige blod seer i til. Da suarede der ganste folck/ och sagde/ Hans Blod komme offuer oss oc offuer vore böm. Da gaff hand dem Barrabam löss/ Men Ihesum loed hand hudstryge/ oc antuorde de dem hannem/ at hand skulde kaarffesta.

Da roge Landsherrens Stedsincend Ihesum til sig i Domhuset/ oc forsamlede til hannem den ganste Skare. Oc de förde hanem aff/ oc lagde en Purpur kaabe paa hanem/ oc sctetede en torne Krone/ oc sette hende paa hans Hoffuit/ oc it Røer i hans höyre haand/ Och böyede knæene faar hanem/ oc spaattede hannem/ oc sagde/ Hyl vere du Jøde Konge. Oc de spottet paa hannem/ oc roge Røit/ oc sloge hans Hoffuit der met.

Oc der de haffde bespaattet hannem/ droge de kaaben aff hannem oc förde hannem i sine Kleder/ oc ledde hannem hen/ at kaarffeste hannem.

V
Christi pine paa
Baarffer.

C iii Oc idet

S. Matthei

Psal. 22.

De i det som de ginge vd/ funde de it aenniste aff Cyrene/ som hed Sāmon/ hannem ruingde de til/ at hand bar hannem hans Kaars. De der de komme til den Sted/ som kaldis Golgatha/ der er fordansket/ Doffuit pande sted/ da gaffue de hannem Edicke at dricke/ blant der met Galde/ Oc der hand smagede det/ vilde hand icke dricke.

De der de haffde Kaarsfest hannem/ da stiftte de hans Kleder/ oc kaste Laad der om/ At der skulde suldkomnis/ som er sagt ved Propheten/ De stiftte mine Kleder blant sig/ Oc de kaste Laad om min Kledebon. Oc de sade der/ oc roge vare paa hannem. Oc offu uen ved hans Doffuit sette de aarsagen til hans død/ bescreffuen i saa maade/ Denne er Jhesus Jøderis Konge. Oc der bleffue tho Røffuere Kaarsfeste met hannem/ En hest den Høys re/ oc en hest den Venstre haand.

Men de/ som der ginge frem/ bespaartede hannem/ oc tōste deris Doffuit/ oc sagde/ Du som neddyder Guds Tempel/ oc opbygger den i tre dage/ Hielp dig self/ Est du Guds søn/ da stig hid ned aff Kaarsfest. Lige saa spaartede oc saa de Ypperste Prierster hannem/ met Scæffe kloge/ oc de Eldste/ oc sagde/ Hand haffuer hulper andere/ oc kand icke hielpe sig self/ Er hand Israels Konge/ Da stige sig nu ned aff Kaarsfest/ saa vilde vi tro hannem. Hand forlod sig paa Gud/ hand frelse hannem nu/ haffuer hand lyst til hannem/ Thi hand sagde/ Jeg er Guds Søn. Lige saa forhaanede oc saa Røffuere hannem/ som vaare Kaarsfeste met hannem.

Psal. 22.

De fra den siette time/ bleff it aen Røffuere der gantske Land/ indtil den niende time. Oc ved den niende time robte Jhesus høyt/ oc sagde/ Eli/ Eli/ lama asabebani? Det er/ Min Gud/ Min Gud/ Huor faare haffuer du forladet mig? Denogle som der stode/ de/ der de der hørde/ da sagde de/ Hand kalder paa Elias. Oc strax løb en aff dem/ rog en Suomp/ oc fyldede hannem met Edicke/ oc stæck hannem paa it Røer/ oc gaff hannem dricke. Men de andre sagde/ Volt/ lad see/ Om Elias kommer oc hielper hannem. Men Jhesus robte atter høyt/ oc hand vdgaff sin aand.

De see/ Forhenger i Templen reffnede i thu stycke/ sea det øffuerste til det nederste. Oc Jorden beffuede/ Oc stenene breste sønder/ Oc Graffuere lode sig op/ oc der flode mange Delligens Legeme op/ som soffue/ oc ginge aff Graffuere/ effter hans opstandelse/ oc komme i den hellige Stad/ oc obenbaredis saar mange.

Men Doffuigmanden/ oc de som vaare hest hannem oc beuarede Jhesum/ der de saae det Jordstet/ oc huad der stede/ da forferdedis de saare/ oc sagde/ Sandelige vaar denne Guds Søn.

De der vaare mange Quinder/ som longt fra saae til/ de som haffde effterfuld Jhesum aff Galilea/ oc haffde tiend hannem/ blant huilcke vaar Maria Magdalena/ oc Maria Jacobis oc Josefs Moder/ oc Sebedei boms Moder.

VI.
Christi iordes
ferd.

Men om afftreen kom en rig Mand aff Arimathia/ som hed Joseph/ huilcken som oc saaa vaare en aff Jhesu Disciple/ Hand gick til Pilatum/ oc bad hannem om Jhesu Legeme. Da befalede Pilatus/ at mand skulde antuoide hannem det. Oc Joseph rog Legemet/ oc suhpte det i it rent Lintlede/ oc lagde det i sin egen ny Graff/ huilcken hand haffde ladit hugge i en Sten/ oc hand velte en stor sten saar døren paa Graffuen/ oc gick bort. Men Maria Magdalena vaar der/ oc den anden Maria/ de sette sig tuert øffuer fra Graffuen.

Den anden dag/ som følger effter Beredelsens dag/ Komme de Ypperste Prierster oc Phariseer endrecrelige til Pilatum/ oc sagde/ Herre/ Vi komme thu/ at denne Bedragerer sagde/ der hand end leffde/ Jeg vil effter tre dage opstaa. Befale der saare/ at mād foruaret Graffuuen/ indtil den tredie dag/ Paa det hans Disciple skulle icke komme/ oc stiele hannem/ oc sige til Folket/ Hand er opstanden fra de døde/ Oc der siste bedragerer skal bliffue verre end der første. Pilatus sagde til dem/ Der haffue i Doctere/ gaar hen/ oc foruaret/ som i vide. De ginge hen/ oc foruarede Graffuen met Doctere/ oc beseglede stenen.

XXVIII.

Marc. 16.
Luc. 24.
Iohan. 20.

ret døde.

an Sabbathen at affren/ huilcken der begyndis den første Dellige dag i Sabbatherne om morgenen/ Kom Maria Magdalena/ oc den anden Maria/ at besee Graffuen. De see/ der stede it stort Jordstet. Thi HERRENS Engel kom ned aff Himmelen/ traadde hen til/ oc velte Stenen fra Døren/ oc sette sig der paa/ Oc hans sticelse vaar lige som liumit/ oc hans Kleder hvi som sine. Men Docterne forferdedis aff fræet/ oc bleffue lige/ som de haffde ved
HERRENS

Euangelium. XVI

HERRENS Engel suarede/oc sagde til Quinderne/ Frøster edet icke/ Jeg veed/
at i lede effter Ihesum den Kaarofeste/Hand er icke her/Hand er opstanden/som hand sagde.
Kommer hid/oc seer den sted/som **H**ERREN laa. De gaar stray hen/oc siger hana Dis
ciple der/ at hand er opstanden fra de døde/ Oc see/ Hand skal gaa hen saar edet til Galileam/
Der skulle i see hannem/see/ieg haaffuer sagt edet det.

De de ginge hastelige vd aff Gassuen met frøst oc stor glede/oc løbe/ar de kunde kundgø
re hans Disciple der. Oc der de ginge at kundgøre hans Disciple der/ See/ da møtte Ihesus
dem/oc sagde/ Det vere edet/ Oc de traadde til hannem/oc roge paa hans Føder/oc fulde ned
saar hannem. Da sagde Ihesus til dem/ Frøster edet icke/ gaar hen/oc kundgører mine Bør
die der/ Ar de gaa til Galileam/der skulle de see mig.

Oc der de ginge hen/ See/ da komme nogle aff Dotterne i Staden/oc forkyndede de ype
perste Prestes/alt det som vaar steet. Oc de komme tillsammans met de Eldste/oc hilde it Raad/
oc gassue Stridsmændene Pendinge nock/oc sagde/ Siger/Hans Disciple komme om nat
ten/oc staaale hannem/den stund vi soffue. Oc der som Landzherren saar det at vide/da ville
vi stille hannem til freds/oc stasse det saa/ar i skulle vere vden fare. Oc de roge Pendinge/oc
giorde lige som de vaare vnderuiste. Dette bleff en almindelig tale hoss Jøderne/ indtil paa
denne dag.

Men de elleffue Disciple ginge til Galileam/paa it Bierg/ som Ihesus haaffde beful
let dem hen. Oc der de saae hannem/da fulde de ned saar hannem/ Men
nogle ruilede. Oc Ihesus traadde til dem/taledet met dem oc sagde:

Mig er giffuen al Mact i Himmelen oc Jorden.

Gaar fordi hen/oc lærer alle folck/oc døber

dem/ i Vassn Faders/oc Sønns/oc

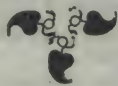
den hellige Aands/ Oc lær

rer dem at holde/ alt det ieg haaffuer

befalet edet. Oc see/ Jeg er hoss edet alle da

ge/ indtil Verdens ende.

¶ Ende paa S. Matthei Euangelium. ¶

C iij S. Matthei

S. Marti Euangelium

I.

Malach. 3.
Esaï. 40.
Iohan. 1.
Mat. 3.
Luca 3.

Iohan. 1.

Matt. 3.
Luca. 3.
Iohan. 1.

Matt. 3.
Luca 3.

Matt. 4.
Luca 4.

Matt 4.
Luca 5.

Matt. 7.
Luca 4.

Dette er Euangelij begyndelse/ om Ihesu Christo / Guds Søn/ som staar sereffuut i Prophetene. See / Jeg sende min Engel naar dig / som skal berede din vej naar dig. Det er en Predikeris rost i Giften / Bereder HERRENS vej / gøder hans sin rette.

Johannes vaar i Giften / døbte oc predickede om Penitencis Daab / til syns dennis forladelse. Och der gantste Jodes land giet vd til hannem / oc de aff Jerusaleem / oc lode sig alle døbte aff hānem i Jordān / oc bekende deris Synder.

De Johānes vaar kled met Kamels haar / oc met ic Belte aff læder om sine lenden / oc oed Greshopper oc vilt Dunning. De predickede / oc sagde / Der kommer en effter mig hād er sterckere end ieg / Huilken ieg er icke verdig til / at bucke mig ned naar hānem / oc opløse hans Skorunge. Jeg dører eder met Vand / at en hand skal døbte eder met den hellig Aand.

De der hende sig paa den samme tid at Ihesus kom aff Galilea fra Nazareth / oc loed sig døbte aff Johāne i Jordān / De hand stigde strax op aff vānder / oc saa / at Himmelen obnedis / De Aanden komme

ned paa hannem lige som en Due. De der stede en rost aff Himmelen / Du est min elskelige Søn / i huilken ieg haffuer behalighed.

De strax dref Aanden hannem vd i Giften / oc hand vaar der syretiu dage i Giften / De bleff frister aff Satan / oc vaar hoss Diur / De Englene rientre hannem.

At en effter at Johānes bleff greben / kom Ihesus i Galilea / oc predickede Euangelium om Guds rige / oc sagde / Tiden er fuld kommen / oc Guds rige er nær / Bedier eder oc troer Euangelium.

De der hand giet hoss der Galileiske haff / Saa hand Simon och hans broder Andreas / at de kaste deris garn i Haffuut / Thi de vaare fiskere. Och Ihesus sagde til dem / Følger mig effter / Jeg vil gøre eder til Aennistens fiskere. De de forlode strax deris garn oc fulde hannem effter. De som hand giet der fra liden lenger frem / saa hand Jacobum Sebedei sōn / och hans broder Johannem / at de borte garn i skiber / De hand kallede strax at dem. De de forlode deris fader Sebedeum i skiber met Daglønene / oc fulde hannem effter.

De de ginge ind i Capernaum / oc strax om Sabbathen giet hand i Scholen / oc lærde. De de forundrede dem paa hans lerdom / Thi hand lærde veldelige / och icke som Scriftfloger.

De der vaar ic Aenniste i deris Schole / som vaar besat met en wiene Aand / den robte / oc sagde / Høle / huad haffue wi mer dig at staffe Ihesu aff Nazareth / Du est kommen at hof derffue oss / Jeg veed huo du est / Guds hellige. De Ihesus truede hannem / oc sagde / Ti sil le / oc far vd aff hannem. De den wiene Aand reff hannem / oc robte høyt / och foer vd aff hannem. De de bleffue alle forfærdede / saa / at de bespørde sig met huer andre / oc sagde / Du ad er det / Du ad er dette for en ny Lerdom / Vand biuder de wiene Aander met mact / oc de lydde hānem. Och hans Røste vdsprøddis strax trint omkring / vdi Galilee egn.

De de ginge strax aff Scholen / oc komme i Simonis oc Andrees huss met Jacob och Johanne.

hannes. De Simonis hustru's Moder laa och haffde Raaldefiuge/ oc stray sagde de hannem Matt. 8.
affhende. Oc hand traadde til hende/ oc reysde hende op / oc holt hende ved haanden / oc den Lucæ. 4.
Raaldefiuge forlod hende stray / Och hun rierte dem.

¶ Men om afftenen der Solen vaare nedgangen / da forde de allehaande Siuge oc besette
til hannem / Oc den ganckste Stad forsamlede sig faar døren. Och hand halp mange Siuge/
som vaare beladne met atskillig siugdom / Och hand vddreff mange Dieffle / och lod Diefflene
ickesale / thi de kende hannem.

¶ Oc om morgenen stod hand op for dag / oc gick hen vd. Oc Ihesus gick til en øde Sted /
oc gjorde der sin bøn. Oc Peder met dem som vaare hof hannem / styndede sig efter hannem
och der de funde hannem sagde de til hannem / Huer mand leder efter dig. Och hand sagde til
dem / lader oss gaa til disse neste Stæder / at ieg oc kand der predicke / Thi ieg er der til kommen.

Och der kom en Spedalsk til hannem / bad hannem / bryde sine knæ faar hannem / och Lucæ. 4.
sagde til hannem / Vilt du / da kant du vel rense mig. Oc Ihesus yncfedis offuer hannem / Och Matt. 8.
hand vdræte sin Naand / ryde ved hannem / oc sagde / Jeg vil det gøre / ver ren. Oc som hand Lucæ. 5.
der sagde / da gick Spedalskheden stray aff hånem / och hand bleff ren. Oc Ihesus truede han-
nem / oc dreff hannem stray fra sig / oc sagde til hannem / See til / at du siger ingen der / Men
gack hen / oc bere dig for Presten / oc offer for din Renselse / der som Moyses haffuer bafalet / til ic
vdrind / byrd offuer dem. ¶ Men hand / der hand kom vd / begynte hand / och sagde meger der aff Leui. 14.
oc kundgiorde den Gerning / Saa / at hand kunde der efter icke mere gaa obenbare i Staden /
men hand vaare vden faare i de øde steder / Och de komme til hannem aff alle Ende.

II.

C nogle dage der efter / gick hand til Capernaum igen / Oc der bleff obenbare /
at hand vaare i huset / Oc stray forsamlede der mange / saa / at de haffde icke Matt. 9.
rom / oc saa vden faare døren / och hand sagde dem ordet. Lucæ. 5.

¶ Oc der kome nogle til hånem / de forde en Verckbrøden / som fire bare. Oc
der de kunde icke kome til hannem / for folck / da roge de Tager aff / som hand
vaare / oc groffue der op / oc lode Sengen ned / der den Verckbrøden laa vdi / men
der Iesus saa deris Tro / sagde hand til den verckbrøden / ¶ Din søn / dine synder ere dig forladne
¶ Men der vaare nogle Scriffeloge / de sade der / och reucke i deris hietter / Hui taler den
ne saadan Guds bespaartelse / Hui kand forlade synden / vden Gud alene. Oc Ihesus kende
stray i sin Aand / at de reucke saa ved sig self / oc hand sagde til dem / Hui reucke i saadant i es
ders hietter / Huilcker er lettere at sige til den Verckbrøden / Dine synder ere dig forladne : El-
ler / stat op / tag din Seng / oc vandrer / Men paa der i skulle vide / At menniskens Søn haffuer
mact / at forlade synden paa Jorden / da sagde hand til den Verckbrøden / Jeg siger dig / stat op /
tag din Seng / oc gack hjem. Oc hand stod stray op / tog sin Seng / och gick hen vd faar alle /
Saa / at de bleffue alle forferdede / oc prisede Gud / oc sagde / Wi haffue end aldri seet saadant
Och hand gick vd igen til Naffuit / oc alt Folcker kom til hannem / och hand lærde dem. Och
der Ihesus gick frem / saa hand Leui / Alphai søn side hof Tolden / och hand sagde til hannem /
Folge mig efter. Oc hand stod op / oc fulde hannem efter. Oc der hende sig / der hand sad til
Bords i hans Huse / da sette mange Toldere oc Syndere sig til bords met Ihesu oc hans Dis-
ciple / Thi at de vaare mange / som efterfulde hannem. Oc der de Scriffeloge oc Phariseer
saa / at hand oed met Toldere oc Syndere / da sagde de til hans Disciple / Hui eder oc dricker
hand met Toldere oc Syndere. Der Ihesus der hørde / sagde hand til dem. De stercke haff-
ue ingen Løge behoff / men de Siuge. Jeg er kommen at kalde Syndere til be-
dning / oc icke de Retferdige.

¶ Oc Johannis Disciple oc Phariseernis fastede meger / Oc der komme nogle / de sagde til 1. Tim. 1.
hannem / Hvor faare faste Johannis Disciple oc Phariseernis / och dine Disciple faste icke. Oc Matt. 9.
Ihesus sagde til dem / Hvorledis kunde Brøllups folckene faste / den stund Brudgommen er Lucæ. 5.
hoss dem : Saa lenge som Brudgommen er hof dem / kunde de icke faste. ¶ Men den tid skal kom-
me / at Brudgommen skal tagis fra dem / da skulle de faste.

¶ Ingen bøder it gammelt klede met en flud aff nyt Kledet / Thi den ny Klud rissuis dog
aff det gamle / oc Kessuen bliffuer verre. Oc ingen lader en Øst i gamle Flasket / Ellers rissuer
den Øst i nye Flasket / och Vinen spildis / och flaskerne forderffuis / Men man skal lade
Øst i nye Flasket.

¶ Oc der

Marci 12.
Lucæ 6.
1. Reg. 21.

De det hende sig/der de vandrede om Sabbathen gennem saden/oc hans Disciple begynte i der de ginge/ar plocte ag aff. Oc Phariseerne sagde til hannem/See til/ huad gøre dine Disciple om Sabbathen/ som icke er vær: Oc hand sagde til dem/ Vassue i icke løst/ huad Dauid gjorde/ der hand haffde der behoff/ oc hannem hungrede mer dem/ som vaare hof hannem: Huorledis hand gick i Guds Haff/ vdi Abiathars den ypperste Prestis tid/ oc oed Skuebrødene/ som ingen torde øde/ vden Presterne/ Oc hand gaff oc saa dem der aff/ som vaare hof hannem. Oc hand sagde til dem/ Sabbathen er gjort for Menniskens skyld/ Oc icke Mennisten for Sabbathens skyld. Saa er, menniskens Søn en HERRE/ oc saa offuer Sabbathen.

III.

Matth. 12.
Lucæ 6.

Chand gick atter i Scholen/ Oc der vaar it a Menniste/ som haffde en visen haand. Oc deroge vare paa hannem/ om hand oc vilde helbrede hannem paa Sabbathen/ Paa der de kunde haffue sag til hannem. Oc hand sagde til det a Menniste mer den visne haand/ Trin hid seer. Oc hand sagde til dem/ Skal mand gøre gaar om Sabbathen/ eller gøre ont: opholde Liffuit eller sla ihjel: a Den de tagde stille. Oc hand saa om kring paa dem mer viede/ oc vaar bedrøffuit offuer deris forherdede Herte/ Oc hand sagde til a Mennisten/ Reet din haand vd. Oc hand rackte hende vd/ oc den haand bleff hannem karst/ lige som den anden.

Oc Phariseerne ginge vd/ oc hulde strag it Raad mer Herodis Tienere/ offuer hannem/ huorledis de kunde omkomme hannem. a Den Ihesus vnduigede mer sine Disciple til Vassue/ Oc der fulde hannem meget Folk efter aff Galilea/ oc aff Judea/ oc aff Jerusalem/ oc aff Idumea/ oc fra hin side Jordan/ oc de som bo om kring Tyrus oc Sidon/ en stor mangfoldighed/ som høide hans Gerninger/ oc komme til hannem. Oc hand sagde til sine Disciple/ at de skulde stikke hannem it Skib til/ for Folkens skyld/ at de skulde icke trengte hannem/ Thi hand helbrede mange aff dem/ saa at alle de som vaare plagede/ offuerfulde hannem/ paa der de kunde røre ved hannem. Oc naar de vorene Aander saae hannem/ da fulde de ned faar hannem/ robe/ oc sagde/ Du est Guds Søn. Oc hand treude dem harr/ at de skulde icke gøre hannem obenbare.

Matth. 10.
Lucæ 6. 9.

De hand gick op paa it Bierg/ oc kallede til sig/ huilcke hand vilde/ oc de ginge hen til hannem. Oc hand stikke de Tolff/ at de skulde vere hof hannem/ oc at hand skulde vdsende dem til at predike/ Oc at de skulde haffue mact/ at helbrede Siugdomme/ oc at vddriffue Dieftele. Oc hand gaff Simon der i Vassu Peder/ oc Jacob Sebedei søn oc Johannes Jacobi broder/ oc gaff dem der i Vassu Boanerges/ der er Tordens børn/ oc Andrean/ oc Philippum/ oc Bartholomeum/ oc Nathaem/ oc Thomam/ oc Jacobum Alphaei søn/ oc Thadæum/ oc Simon aff Cana/ oc Judas Ischarioth/ som hannem forraadde.

Oc de komme til husit/ Oc der kom atter Folket tilsammen/ saa at de haffde icke rum at øde. Oc der de som vaare hof hannem høide det/ da ginge de vd/ oc vilde holde hannem/ Thi de sagde/ Vand kommer fra sindene.

Matth. 12.
Lucæ 11.

a Den de Scriffet lode som vaare komne ned fra Jerusalem/ sagde/ Vand haffuer Beelzebub/ oc ved den Offuerste Dieffuel/ vddriffuer hand Dieffle. Oc hand kallede dem tilsammen/ oc sagde til dem i Lignelser/ Huorledis kand en Satan vddriffue den anden: Der som it Rige bliffuer wens mer sig self indbyrdes/ da kand det icke bliffue bestandigt. Oc naar som it Haff bliffuer wens mer sig self indbyrdis da kand det icke bliffue bestandigt. Setter nu Dieffuelen sig mod sig self/ oc er wens mer sig self/ da kand hand icke bliffue bestandigt/ men det er vde mer hannem. Der kand ingen falde en Sterck i hans Haff/ oc offuer hans Dostaff/ vden saa er/ at hand tilforn binder den Sterck/ oc siden beffuer hans Haff.

Matth. 12.
Lucæ 11.

Sandelige/ Jeg siger eder/ Alle synder skulle forlades a Menniskens børn/ oc saa Guds bespaartelse/ mer huilcken de bespaarte Gud. a Den huo som bespaarter den hellig Aand/ hand haffuer ingen forladelse euindelige/ a Den er skyldig til den euige Dom/ Thi de sagde/ Vand haffuer en voren Aand.

Matth. 12.
Lucæ 8.

Oc hans a Noder kom/ oc hans Bødre/ oc stode vden faare/ stikke til hannem/ oc lode hannem kalde (oc Folket sad omkring hannem) Oc de sagde til hannem/ See/ din a Noder oc dine Bødre der vde/ sporie efter dig. Oc hand suarede dem/ oc sagde/ Huo er min a Noder oc mine Bødre: Oc hand saa trint om kring sig paa Disciplene/ som sade trint om kring hannem/ oc hand sagde/ See/ det er min Aoder oc mine Bødre. Thi huo som gør Guds vilie/ hand er min Broder oc min Søster oc min a Noder.

Oc

III.

Chand begynte atter at lære hoss Haffuit / Oc der forsamledis meget folck til hannem / saa / at hand maatte trede i it Skib / oc side paa vander / Oc alt folcker stod paa Landet hoss Haffuit / Oc had predickede lenge saar dem ved Lignelser / Oc hand sagde til dem i sin predicken / Hør til. See / der gick en Samand vd at saa / Oc der hende sig i det hand saade / at noget falt hoss Veyen / da komme fulene vnder Himmelen oc ode der op. Noget falt i Stengrud / der som der haffde icke megen iord / oc rant snart op / fordi / at der haffde icke dyb iord / Der Solen gick nu op / da vishede der / oc efterdi der haffde icke Roed / da tiurdis der bort. Oc noget falt blane Tome / oc tomene voyre op / oc qualde der / oc der bar icke Fruct. Oc noget falt i en god Jord / oc bar fruct / som formeredis oc voyre / Oc noget bar tredie folck / oc noget tryinds tiue folck / oc noget hundrede folck. Oc hand sagde til dem / Huo som haffuer sern at høre met / hand høre.

Marci 13.
Luca 8.

Esaia 6.
Matth. 13.

Oc der hand vaar alene / da spuede de hannem om denne Lignelse / som vaare omfring hannem / mer de Tolff. Oc hand sagde til dem / Der er eder giffuit at vide Guds Rigis Hemmelighed / Men dem der vden saare / vederfars der alt sammen ved Lignelser / Paa der de skulle mer seendis Men se der / oc dog icke mercke / oc høre mer hørindis dem. Oc hand sagde til dem / At de skulle icke en gong omuende sig / oc deris synder morre forladis dem. Oc hand sagde til dem / Forstaa i icke denne Lignelse: Huoledis ville i da forstaa alle de andre:

Den Samand saar Ordet. Oc disse ere de som ere hoss Veyen / Huo som Ordet bliffuer saar / oc de haffue hør det / Saa kommer stray Satan / oc tager Ordet bort / som vaar saar i deris hierte. Lige saa / ere oc de / som ere saade i Stengrud / Naar som de haffue hør Ordet / da anamme de det stray met glede / oc haffue ingen roed i sig / men bliffue ved til en tid / Naar modgang eller forfølgelse begyndis for samme Ordts skyld / da forarge de sig stray. Oc disse ere de / som ere saade blant Tome / De som høre Ordet / oc denne Verdens omhyggelse / oc den besættelse / oc mange andre Begærter / gaa hen ind / oc quele Ordet / oc der bliffue vden fruct. Oc disse ere de / som ere saade i god Jord / De som høre Ordet / oc anamme der / oc gpre fruct / Noget tredie folck / oc noget tryinds tiue folck / oc noget hundrede folck.

Matth. 13.
Luca 8. 11.
Matth. 10.
Luca 8.
Matth. 7. 13. 15.
Luca 6. 8. 19.

Oc hand sagde til dem / Tender mand oc it Luuff / at mand skal sette der vnder en Skæp / oc der vnder it Bord: Ingenlunde / Men at mand skal sette der paa en Luuffstage. Thi der er intred stult / som ey skal obenbaris / Oc der er intred lønligt / som ey skal kundgøris. Huo som haffuer sern at høre met / hand høre. Oc hand sagde til dem / Seer til / huad ihøre / At huad Naade i maale / skal mand maale eder igen / oc mand skal end giffue eder til / i som dette høre. Thi huo som haffuer / hannem skal giffuis / Oc huo som icke haffuer / fra hannem skal mand tage oc saad der som han haffuer.

Matth. 13.
Luca 8.

Oc hand sagde / Guds rige haffuer sig lige saa / som naar it ænniste Kaster sæd i iorden / oc soffuer / oc staar op / nat oc dag / Oc Sæden rinder op oc voyer / at hand der icke veed (Thi Jorden bær aff sig selft først Gress / der effter Ay / der effter suldsom Huede i Ayene) Oc naar hun haffuer baaret fruct / Da sticker hand stray Segelen hen / thi Høsten er der.

Oc hand sagde / Huem ville vi ligne Guds rige ved: oc ved huad lignelse ville vi ligne der: Lige som it Senips Korn / naar der bliffuer saad i Jorden / da er der minst blant al sæd paa iorden / Oc naar der er saar / da voyer der / oc bliffuer store end alle Raal viter / oc saar store gresne / Saa / at de Fule vnder Himmelen kunde bo vnder stuggen der paa. Oc hand sagde dem ved mange saadanne Lignelser / effter som de kunde høre der / oc vden Lignelser taledede hand inted til dem. Men besynderlige vdlagde hand sine Discipler der alt sammen.

Matth. 2.
Luca 8.

Oc den samme dag at affen / sagde hand til dem / Lader off fare hen offuer. Oc de lode folcker gaa / oc roge hannem / som hand vaar i Skibet / oc der vaare flere Skib hoss hannem. Oc der begynte en stor Quærluind / oc kaste Bølgerne i Skibet / saa at Skibet bleff fuld. Oc hand vaar bag i Skibet / oc soff paa en Pude. Oc de vacete hannem op / oc sagde til hannem / Æstere / Høder du inted der om / at vi forderffuis: Oc hand stod op / oc truete vderit / oc sagde til Haffuit / Ti / oc ver stille. Oc vderit lagde sig / oc der bleff meget stille. Oc hand sagde til dem / Hui ere i saa frøctactige: Hui haffue i ingen tro: Oc de frøctede sig saare / oc sagde til huerand / Huo er den: Thi at vderit oc Haffuit ere hannem lydige.

V.

Oc

S. Marci

Matth. 8.
Lucas 8.

De Komme paa hin side i Daffuit / i de Gadareners egn. De som hand traade
de aff Skiber / da lob der stray it besat a Denniste mod hannem aff Graffuer
ne / mer en wien Land / som hadde sin bolig i Graffuerne / De der Kunde in
gen binde hannem / icke heller mer Lencker / Thi hand hadde oftre verit bun
den met Boyer oc Lencker / oc hadde affressuit lenckerne / oc sonderbrudet
boyerne / oc ingen kunde sporge hannem. De hand vaar altid / baade dag oc
nat / paa Biergene oc i Graffuerne / robte oc slo sig mer sten.

De der hand saa Ihesum longe borte / lob hand til / oc salt ned saar hannem / robte høyt /
oc sagde / Huad haaffuer ieg mer dig at gøre / I Ihesu / du Allerhøystis Guds Søn : Jeg be
suer dig ved Gud / at du icke pincer mig. Hand sagde til hannem / Far vd / du wiene Land / aff
der a Denniste. De hand aspørde hannem / Huad heder du : De hand suarede / oc sagde / Skock
heder ieg / Thi wi ere mange. De hand bad hannem saare / at hand skulde icke driffue hannem
aff den samme Egn.

De der vaar samme sted hof Skiber en stor Niord Suin / som der ode / De Diefflene
bade hannem alle / oc sagde / Lad oss fare i de Suin / De Ihesus tilfode dem stray. Da fore de
wiene Ander vd / oc fore i Suinene / De Niorden styrte sig hastelige i Daffuit / De de vaare
ved thu tusinde / oc dructede i Daffuit. De Suine hyrdene flyde / De kundgiorde der i Sta
den oc vdi Lander. De de ginge vd / at see der som vaar skeer / oc komme til Ihesum / oc saae
den / som vaar besat aff Diefflene / at hand sad / oc haaffde kleder paa / oc vaar ved sine sind / oc
de fræctede sig. De de som der seet haaffde / sagde dem / huad den besætte vaar vederfaret / oc om
Suinene. De de begynte / oc bade hannem / at hand vilde drage aff deris Egn.

De der hand traadde i Skiber / da bad den besætte hannem / at hand maatte bliffue hof
hannem. De Ihesus tilfode hannem icke / a Den hand sagde til hannem / Gack hen i dit huff /
oc til dine / oc forkynde dem / huor store velgerninger I E R R E N haaffuer gjort dig / oc for
baarnet sig offuer dig. De hand gick bort / oc begynte at vdiobe i de thi Stæder / huor store Vels
gerninger Ihesus haaffde gjort hannem / De huer a hand forundrede sig.

De der Ihesus foer hid offuer igen i Skiber / da forsamledis der meger Folk til hannem /
oc hand vaar hof Daffuit. De see / Da kom en aff de Offuerste aff Scholen / som hed Jaa
rus / De der hand saa hannem / salt hand ned saar hans søder / oc bad hannem saare / oc sagde /
a Din Daatter er paa sit aller yderste / Vilde du komme / oc legge din Naand paa hende / at hun
kunde bliffue helbrede / oc leffue. De hand gick bort met hannem. De der sulde meger Folk eff
ter hannem / oc de trengde hannem.

De der vaaren Quinde / som haaffde haafft Blodfor i tolf aar / oc ledet meger aff mange
Læge. De hun haaffde forteret alt sit Gods der paa / De der halp hende inred / men der bleff me
get verre met hende. Der hun hørde om Ihesu / da kom hun blant Folket bag til / oc røide ved
hans Kleder / Thi hun sagde / a Naatte ieg ekon røre ved hans Kleder / Da bleffue ieg helbre
de. De stray tiurdis hendis blodis kilde / De hun fornem der paa Legemet / at hun vaar bleff
uen helbrede aff sin Plage.

De Ihesus fornem stray ved sig self / den Krafft / som vaar vd gongen fra hannem / De
hand vende sig om til Folket / oc sagde / Huo haaffuer røit ved mine Kleder : De Disciplene
sagde til hannem / Du seer / at Folket trenger dig / oc du siger / Huo røide ved mig : De hand
saa sig om / efter den som der haaffde gjort. a Den Quinden fræctede sig / oc beffuede / thi hun
viste huad hende vaar skeet / kom oc salt ned saar hannem / oc sagde hannem al sandhed. a Den
hand sagde til hende / a Din Daatter / Din tro haaffuer gjort dig helbrede / Gack bort met fied /
oc ver helbrede aff din Plage.

De der hand end saa taledde / da komme der nogle aff Scholens Offuerstis tienerer / oc sagde /
Din Daatter er død / Hui wimager du a Desteren lenger : De Ihesus hørde stray den Tale /
som bleff sagt / oc hand sagde til den Offuerste for Scholen / Fræct dig icke / Tro ekon. De
hand loed ingen efterfølge sig / vden Peder oc Jacob / oc Hans Jacobi broder.

De der hand kom i den Offuerstis huff for Scholen / oc saa der bulder / oc dem som saare gre
de oc hylede. De hand gick ind oc sagde til dem / Hui buldre i oc grade : Barnet er icke død / men
der soffuer. De de bespaatrede hannem. De hand drefte dem alle vd / oc rog Barnsens Fader oc
a Moder met sig / oc dem som vaare met hannem / oc gick ind / som Barnet laa / De hand tog
Barnet ved haanden / oc sagde til hende / Talitha Kumi / der er vdlagd / Pige / Jeg siger
dig / stat op. De Pigen stod stray op / oc vandiede / De hun vaar tolf aar gammel. De de for
ferdedis offuermaade. De hand forbød dem hær / at ingen skulde der saa at vide. De hand sag
de / at de skulde giffue hende at ade.

VI.

De

Chand gick vd der fra / oc kom til sit Federne Land / oc hans Disciple fulde hannem effter. Oc der Sabbathen kom / begynte hand at lære i deris Schole. De mange som der hørde / foundrede sig paa hans Lærdom / oc sagde / Huden affuer hand saadan: oc huad visdom er der / som hannem er giffuen / oc saadanne underlige Gerninger / som se ved hans Vender: Er hand icke en Commermand / Marie søn / oc Jacobi / oc Josefs / oc Jude / oc Simonis broder: Er icke oc hans Søstere her hos off: Oc de forargede sig paa hannem. Men Ihesus sagde til dem / En Prophete geller ingen sted mindre / end i Federne landet / oc hiemme hos sine. Oc hand kunde icke gøre der en eniste underlig Gerning / Vden nogle saa Siuge lagde hand Nenderne paa / oc helbredede dem / Oc hand foundrede sig paa deris vantro / Oc hand gick alle vegne trent omkring i Byerne / oc lærde.

Oc hand fremkaldede de Tolff / oc begynte / oc sende dem / ia tho oc tho / oc gaff dem mact affuer de wiene Vnder. Oc bød dem / At de skulde intred bare mer sig paa veyen / Vden alene en Straff / ey Tasse / ey Bød / ey Pendinge i beltet / Men skulde haffue skø paa / oc icke føre dem i tho Riorte. Oc hand sagde til dem / Huor som i gaa vdi it Luff / bliffuer der inde / indtil i reyse der fra. Oc huilcke eder icke anamme oc ey høre / Da gaar der vd fra / oc røfter sigffuen aff eders Foder / til it vidni / byrd affuer dem. Jeg siger eder sandelige / Det skal gaa lideligere til mer Sodoma oc Gomorra paa den yderste Dom / End mer saadan en Stad. Oc de ginge vd / oc predickede / Alreman skulde bedie sig / Oc de dieffue mange Dieffle vd / oc saluede mange Siuge mer / Oc oc helbredede dem.

Oc der kom faar Herodes / thi hans Vaffin vaar nu bekent / oc hand sagde / Johannes den Døbere er opstanden fra de døde / der faare gør hand saadanne underlige Gerninger. Oc nogle sagde / Hand er Elias / Men nogle / Hand er en Prophete / eller en aff Propheterne. Men der Herodes hørde det / sagde hand / Det er Johannes som ieg haffuer halsbugget / hand er opstanden fra de døde.

Thi Herodes haffde vdsent / oc grebet Johannem / oc lagd hannem i Fengsel / for Herodias / sin broders Philippi Dustru Skuld / Thi hand haffde rager hende til ecte. Oc Johannes sagde til Herodes / Det er icke ræt / at du haffuer din broders Dustru. Oc Herodias stod effter hannem / oc vilde slaget hannem ihjel / oc hun kunde icke. Oc Herodes fegreder Johannem / Thi hand viste / at hand vaar en from / oc hellig Mand / Oc hand foruarede hannem / oc lydde hannem i mange Sager / oc hørde hannem gerne.

Oc der kom en beleylig dag / At Herodes gjorde de Hffuerste oc Haffuigmændene oc de Ypperste i Galilea / it Gæstebud / paa sin Aarsdag. Da traadde Herodias Daarer hen ind / oc dancede / Oc der behagede Herodes vel / oc dem som sad til bords. Da sagde Kongen til Pigen / Bed aff mig huad du vil / ieg vil giffue dig det. Oc hand soer hende en Eed / Huad du beder aff mig / vil ieg giffue dig / indtil halffdelen aff mit Kongerige. Hun gick hen vd / oc sagde til sin Moder / Huad skal ieg bede om: Hun sagde / Johannes den Døberis hoffsuit. Oc hun gick strax hastelige ind til Kongen / bad / oc sagde / Jeg vil / at du skal nu strax giffue mig / paa it Fad / Johannes den Døberis hoffsuit.

Kongen vaar bedrøffuit / Dog for Edens Skuld / oc deris som sad til bords / vilde hand icke lade hende bede til forgeffuis / Oc Kongen sende strax Bødelen bort / oc befalede / at hente hans hoffsuit. Hand gick hen / oc halsbug hannem i Fengselet / Oc bar hans hoffsuit frem paa it fad / oc fiek Pigen det / oc Pigen fiek sin Moder det. Oc der hans Disciple hørde det / kom de / oc toge hans Legeme / oc lagde det i en Græff.

Oc Apollene forsamledis til Ihesum / oc forkyndede hannem alt det / Oc huad de haffde gjort oc lært. Oc hand sagde til dem / Lader off gaa affuer side i en Dæck / oc huile lider / Thi de vaare mange / som ginge fra oc til / oc de haffde icke tid nock at æde. Oc hand soer der i it Skib til en Dæck affuer side. Oc Folket saa dem fare bort / oc mange kende hannem / oc løbe der bort mer huer andre til fods / aff alle Stæder / oc komme for end de / oc komme til hannem. Oc Ihesus gick vd / oc saa der megle Folk / Oc hand yncledis affuer dem / Thi de vaare som de faar / der haffue ingen Dyde. Oc hand begynte en lang Predicken.

Der dagen vaar nu fast forløben / traadde hans Disciple til hannem / oc sagde / Det er her gde / oc dagen er nu forløben / Lad dem fra dig / at de kunde gaa bort omkring i de omliggendis Byer / oc købe sig Bød / Thi de haffue intred at æde. Men Ihesus suarede / oc sagde til dem / Giffue i dem at æde. Oc de sagde til hannem / Skulle vi da gaa bort / oc købe Bød for thu hundrede Pendinge / oc giffue dem at æde: Oc hand sagde til dem / Huor mange Bød haffue i: Gaar bort / oc seer at. Oc der de haffde forfaret det / sagde de / Fem / oc tho Fiske.

Oc hand bød dem / at de sette sig alle ned at æde i artillige hobe paa det grøne Græs. Oc

Matth. 13.
Luce 4.

Matth. 15.

Matth. 14.
Luce 9.

Matth. 14.
Luce 9.

Matth. 14.
Luce 9.

Matth. 9.

Matth. 14.

Luce 9.
Iohan. 6.

S. Marci

de sette oc sticte sig / ia hundrede oc hundrede / halffrediesinds tiue oc halffrediesinds tiue:
Oc hand tog de sem Brød / oc tho Fiske / oc saa op i Dømmelen / oc trackede / oc brød Brødene / oc
sick Disciplene dem / at de skulde legge saar dem / Oc hand sticte de tho Fiske blant dem alle. Oc
de ode alle / oc bleffue mette. Oc de roge Smulene op / tolf Rurffue fulde / oc aff Siffene. Oc
de som ode / vaare sem tusinde a Vnd.

Matth. 14. Oc hand nødde sine Disciple stray til / at de ginge i Skibet / oc fore hen offuer saar hannem
til Bethsaida / indtil hand forlod Folket fra sig. Oc der hand haffde skilt dem fra sig / gicf hand
op paa it Bierg at bede. Oc om affrenen vaar Skibet mit paa Vassuit / oc hand alene paa lan-
det. Oc hand saa / at de liddle nød i der derode / Thi Værit vaar dem imod. Om den sierde Væ-
om natten / kom hand til dem / oc vandrede paa Vassuit / Oc hand vilde gaa om kring dem. Oc
der de saae hannem vandre paa Vassuit / mente de / at der haffde veret it Spøgelse / oc de robte /
Thi de saae hannem alle / oc bleffue forferdede. Men hand talede stray mer dem / oc sagde til
dem / Veret troffue / Der er ieg. Forer icke. Oc hand traadde i Skibet til dem / oc Værit skil-
tede sig. Oc de forferdedis oc forundrede sig offuer maade. Thi de vaare icke bleffue forstandige
aff Brødene / oc deris herte vaar forblindet.

Oc der de vaare offuer farne / komme de til Genesareth land / oc lagde til. Oc der de traadde
de aff Skibet / da kende de hannem stray / Oc de løbe i alle omliggende land / oc begynte at fore
de Siuge om kring paa Sengene / huor som de hørde at hand vaar. Oc huor som hand gicf
ind i Byer eller Stæder / eller Landsbyer / da lagde de Siuge paa toffuit / oc baade hannem / Ne
de maatte efon røre Sømmen paa hans Kleder / Oc alle de som rorde ved hannem / bleffue hel-
biede.

VII.

Matth. 15.

Seder komme Phariseer til hannem / oc nogle aff de Scrifftløge / som vaare
komne fra Jerusalem. Oc der de saae nogle aff hans Disciple æde brød mer
almindelige / der er / mer woene hender / da foralede de der. Thi at Phariseer
ne oc alle Jødemne æde icke / vden de to henderne tit oc offte / Saa holde de de
Eldstis paaleggelse / Oc naar de komme aff Toiffuit / da æde de icke / vden de
to dem. Oc der er meger saadant / som de haffue tager ved at holde / mer Dri-
ckar / oc Kruss / oc Kaaber Kar / oc bord at ro.

Esaie 29.

Da spurde nu Phariseerne oc de Scrifftløge hannem at / Hui vandre icke dine Disciple
effter de Eldstis paaleggelse / men æde Brød mer woene hender: Hand suarede / oc sagde til
dem / Vel smuct haffuer Esaia spaat om eder Dyenskalcke / som sceffuit saar / Dette folk
æter mig mer Læbene / Men deris herte er longt fra mig. Der er forgeffuis / at de
niene mig / effter di de lære saadan Lædom / som icke er ander end a Denniskens Bud. I forlade
Guds bud / oc holde a Denniskens Paaleggelse / om Kruss oc Drikkar at ro / oc i gøre meger
lige saadant.

Exodi 20.

Leuit. 20.

Deut. 5.

Matth. 15.

Oc hand sagde til dem / Vel smuct haffue i nedlagt Guds bud / paa det i kunde holde eders
Paaleggelse. Thi a Jose haffuer sagt / Du skal ære din Fader oc din a Moder / oc huor som hans
der fader eller moder / hand skal visselige ds. Men ilære / Naar en siger til Fader eller a Moder
(Coiban / der er / Der som ieg offter det / da er der dig meger nytteligere) hand gør vel. Oc saa
lade i hannem icke ydermere gøre sin Fader eller sin moder noget / oc i bort tage Guds ord for
medelst eders Paaleggelse som ilægge paa. Oc i gøre meger lige saadant.

Matth. 15.

Oc hand kallede alt Folket til sig / oc sagde til dem / Hør mig alle / oc forstaar det. Der er
intet vden faare a Dennisket / oc gaar i hannem / som kand gøre hannem almindelig / Men der
som gaar vd aff hannem / der er det / som gør a Dennisket almindeligt. Haffuer nogen seen at
høre mer / hand høre.

Oc der hand kom fra Folket ind i Husit / da spurde hans Disciple hannem om denne Lig-
nelse. Oc hand sagde til dem / Ere da oc i saa vforstandige: Forstaa i icke end nu / At alt huad
som er vden faare / oc gaar i a Dennisket / der kand icke gøre hannem almindelig: Thi der gaar
icke i hans Herte / men i Bugen / oc gaar vd ved den naturlige Gang / som vdfeyer al mad. Oc
hand sagde / Huad som gaar aff a Dennisket / der gør a Dennisket almindeligt. Thi at inden vd
aff a Denniskens herte / vd gaa / onde tænkter / hoer / Skæffnit / mord / tyffueri / gerighed / Skalck-
hed / suig / wruet / Skalcke gryn / Guds bespaattelse / hoffmod / vforstandighed. Alle disse onde
stycke gaa inden vd fra / oc gøre a Dennisket almindeligt.

Matth. 15.

Oc hand stod op / oc gicf der fra / til Tyri oc Sidons egn / oc hand gicf i it Duff / oc vilde
ingen lade vide det / Oc hand kunde dog icke bliffue skilt. Thi en Quinde haffde hørt om
hannem / huor Daatter der haffde en voren Zand / oc hun kom / oc salt ned saar hans søder / oc
der

der vaar en Griekist Quinde aff Syrophenice) Oc hun bad hannem / at hand vilde vdriffue Dieffuelen aff hendis Daatter. Oc Jesus sagde til hende / lad først Bømenne bliffue mette. Der er icke smuct / at mand tager Bømenis brød / oc kaster det faar Hunde. Nun suarede / oc sagde til hannem / Ja I E R E / Dog æde Smaa hundene vnder bordet / aff Bømenis smuler. Oc hand sagde til hende / Faar det ord skyld / da gack bort / Diffuelen er vdfaren aff din Daatter. Oc hun gick bort i sit Huse / oc fant / at Dieffuelen vaar vdfaren / och Daatteren liggendis paa sengen.

De der hand gick vd igen aff Tyri och Sidons egne / da kom hand til det Galileiske haff / mit blant de thi Stæder. Oc de forde en Døff til hannem / som vaar Dum / och de bade hannem / at hand vilde legge Naanden paa hannem. Oc hand tog hannem besynderlige fæa Folck / och lagde hannem Fingrene i Ærene / oc rørde ved hans Tunge / och saa op til Himmelen / suckede / oc sagde til hannem / Nephethah / der er / lad dig op. Och stray obndis hans Æren / och hans Tungis baand løsnede / oc hand taleder. Oc hand forbad dem / at de skulde ingen sige det. Men io mere hand forbad / io mere kundgiorde de det / och de forundrede sig offuer maade / oc sagde / Hand giorde det vel alt sammen / De Døffue giorde hand hørens dis / oc de Naalløffe talendis. *

VIII.

I

Ala den tid / som der vaar meger Folck / oc haffde intet at æde / da falledes Jhesus sine Disciple til sig / oc sagde til dem / I sig ynckis offuer folcket / Thi de haffue nu røffuit hosi mig i tre dage / oc haffue intet at æde / Och der som ieg lode dem gaa fastende hiem fra mig / da forsmecrede de paa veyen / Thi nogle vaare komne longe fra.

Hans Disciple suarede hannem / Huor skulle vi tage Brød her i Æcken / at mette dem mer. Oc hænd spurde dem at / Huor mange Brød haffue i. De sagde Siw / Oc hand bød folcket at de skulde sette sig ned paa iorden. Oc hand tog de siw Brød / oc tackede / Oc bød dem / oc fick sine Disciple dem / at de skulde legge faar dem. Oc de lagde faar folcket. Oc de haffde faa Smaa fiske / Oc hand tackede / oc bad dem oc bære dem frem. Oc de ode oc bleffue mette / Oc roge de leffnede stycke op siw Kurffue. Oc de vaare ved fire tusinde / som haffde ædet. Och forlod dem fra sig. *

Oc stray traadde hand i it Skib met sine Disciple / oc kom i Dalmanutha egne. Oc Pharisæerne ginge vd / och begynte at bespørre sig met hannem / fristede hannem / och begerede aff hannem it Tegen aff Himmelen. Oc hand suckede i sin Jand / oc sagde / Hui søger dog denne Slect regn / Sandelige / Jeg siger eder / Der skal intet regn giffuis denne Slect. Och hand forlod dem oc traadde i skibet igen / oc foer offuer.

Oc de haffde glemt at tage Brød met sig / oc de haffde icke mere met sig i skibet end it brød. Oc hand bød dem / oc sagde / Seer til / oc tager eder vare / for Phariseernes Surdey / oc for Herodis surdey. Oc de tenckte frem oc til bage / oc sagde til huer andie / Der er det / at vi haffue icke Brød. Oc Jesus fornam det / oc sagde til dem / Hui bekumre i eder dog / at i haffue icke brød / For mercke i end nu intet / oc ere i icke end nu forstandige / Haffue i end nu it forblindit. Herte i eder / Haffue i øyen oc see icke / oc haffue øren oc høre icke. Oc tenck icke der paa / At i ieg brød / sem brød blant sem tusinde / Huor mange Kurffue fulde aff stycke roge i da op. De sagde / tolf. Oc der ieg brød de siw blant de fire tusinde / Huor mange Kurffue fulde aff stycke roge i da op. De sagde / siw. Oc hand sagde til dem / Huorledis forstaa i der da icke.

Oc hand kom til Berhsaida / Oc de forde en blind til hannem / oc bade hannem / at hand vilde røre ved hannem. Oc hand tog den blinde ved haanden / oc ledde hannem hen vden faar Breen / oc spørte i hans øyen / oc lagde sin Naand paa hannem / oc spurde hannem at om hand saa noget. Oc hand saa op / oc sagde / Jeg seer menniskene gaa / lige som ieg saac Træ. Der effter lagde hand atter Henderne paa hans øyen / oc bad hannem atter see / Oc hand bleff til pass igen / at hand kunde klattige see alting. Och and sende hannem hiem / oc sagde / Gack icke ind i Breen / oc sig ingen det der vdi.

Oc Jhesus gick vd / och hans Disciple til de byer hosi Cesaræ Philippi stad / Oc paa veyen spurde hand sine Disciple at / oc sagde til dem / Huem siye Folckene / at ieg er. De suarede / De siye / Du est Johannes den Døbere. I togte siye du est Elias. I togte du est en aff Propheterne. Oc hand sagde til dem / Men i / huem siye i / at ieg er. Da suarede Peder / oc sagde til hannem / Du est Christus. Oc hand treuede dem / at de skulde ingen siye om hannem.

Oc hand begynte at lære dem / at den menneskens Søn skal meger lide / oc forstuidis aff de Eldste oc ypperste Prester oc Scrifftelege / oc ihuellsaff / Oc opstaa den tredie dag. Oc hand taledes det ord

Matt. 15.

Matt. 16. Lucae 12.

Matt. 16.

Matt. 16. Lucae 9.

Matth. 16.
Lucæ 9.
Iohan. 12.

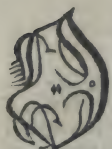
Matth. 10.

der Dyd seir obenbarlige. De Peder tog hannem til sig / begynte at raade hannem fra. De hand vende sig om / oc saa paa sine Disciple / oc truede Peder / oc sagde / Gack bag mig / du Sa-
tan / Thi du ment icke der som er Gudetigt / men a Denniskligt.

De hand fælde Folck til sig mer sine Disciple / oc sagde til dem / Huo som mig vil eff-
terfølge / hand nece sig self / oc tage sit Kaarss paa sig / oc følge mig effter. Thi huo som vil be-
holde sit Liff / hand skal miste det / Oc huo som mister sit Liff / for min oc Euangelij skuld /
hand skal beholde det. Nuad hjælper det a Dennisten / der som hand vunde den gancske Verden /
oc roge skade paa sin Siel : Eller huad kand a Dennisten giffue / der hand kand løse sin Siel
mer : Oc huo som blues ved mig oc mine Dyd / blant denne horacige oc syndige Slect / Ved
den skal oc a Dennistens Søn blues / naar hand kommer i sin Faders Verlighed / mer de hellige
Engle. De hand sagde til dem / Sandelige / ieg siger eder / Der staa nogle / som icke skulle sinæ
ge døden / for end de see Guds Rige komme mer Krafft.

IX.

Matth. 17.
Lucæ 9.

C sey dage der effter / tog Ihesus Peder / Jacob oc Johanne til sig / oc forde
dem besynderlige alene op paa et høyt Bierg / oc forklarede sig saar dem. De
hans Kleider bleffue klare oc meget huide / lige som Sne / at ingen farffuere
paa iorden kand gøre dem saa huide. De Elias mer a Dose obenbaredis dem /
oc haffde en tale mer Ihesu. De Peder suarede / oc sagde til Ihesum / Rabbi /
her er gaar at vere / Lader oss gøre tre Bolige / Dig en / a Dose en / oc Elias en /
De hand viste icke huad hand talede / thi de vaare forferdede. De der kom en
Sky / hun offuerfuggede dem. De en rost salt aff Skyen / oc sagde / Denne er min elskelige
Søn / Den skulle i høre. De stray der effter / saae de sig omkring / oc saae ingen mere / end
Ihesum alene hoff dem. De der de ginge ned aff Bierget / da forbød Ihesus dem / at de skulde
ingen sige / huad som de haffde seet / For end a Dennistens Søn stode op fra de døde. De de be-
hulde der ord hoff sig / De bespørde sig mer huer andre / huad er dog den opstandelse fra de døde.

Matth. 4.

De de spurde hannem at / oc sagde / Sige dog de Scriftfloger / at Elias skal forkomme.
Hand suarede / oc sagde til dem / Elias skal iø forkomme / oc sette alting til rette igen / Der til
skal a Dennistens Søn lide meget oc foractis / Lige som der oc staa secessuit. a Den ieg siger
eder / Elias er kommen / De de gjorde ved hannem / huad de vilde / effter som der staa secessuit
om hannem.

Matth. 17.
Lucæ 9.

De hand kom til sine Disciple / oc saa meget Folck omkring dem / oc de Scriftfloger / som
bespørde sig mer dem. De stray der alt Folck saa hannem / bleffue de forferdede / løbe til / oc
hilsede hannem. De hand spurde de Scriftfloger at / Nuad bespørre i eder mer dem : De en aff
Folck suarede / oc sagde / a Dose / Jeg haffuer ført min Søn hid til dig / hand haffuer en
maalloss Aand / oc naar hand saar far paa hannem / da slider hand hannem / oc hand velter
fraade oc stæret mer tenderne / oc foruifner. Jeg haffuer taler mer dine Disciple / at de skulde vde
driffue hannem / oc de kunde icke.

Hand suarede hannem / oc sagde / Du vantro Slect / huor lunge skal ieg vere hoff eder :
Huor lunge skal ieg omdrage mer eder : Hener hannem hid til mig. De de ledde hannem frem
til hannem. De stray der Aanden saa hannem / da sled hand hannem / oc hand salt paa iorden /
oc velte sig oc fraeadis. De hand spurde hans Fader at / Huor lunge er der / at der er hannem
vederfarer : Hand sagde / Aff barndom / De hand haffuer offte fast hannem i ild oc vand / at
hand kunde omkomme hannem. a Den kant du noget / da forbarme dig offuer oss / oc hjælp oss.
Iesus sagde til hanem / Der som du kunde tro / Alle ting ere hannem mulige / som troer.
De stray robe barnsens Fader geardindis / oc sagde / Jeg tror / Kiere N E R X E / hjælp min
vantero.

Der Ihesus nu saa / at Folck løb til / da truede hand den wiene Aand / oc sagde til hannem /
Du maalloss oc drossue Aand / Jeg biuder dig / at du far vd aff hannem / oc at du far icke hie
effter i hannem. Da streg hand / oc sled hannem saare / oc foer vd / De hand bleffue lige som hand
haffde verit død / At oc saa mange sagde / Hand er død. a Den Iesus tog hannem ved haanden /
oc reysde hannem op / De hand stod op. De der hand kom hiem / da spurde hans Disciple be-
synderlige at / Hui kunde vi icke vddriffue hannem : De hand sagde / Denne Aet kand ingelun
de fare vd / vden ved høn oc faste.

Matth. 17
Lucæ 9.

De de ginge der fra / oc vandrede gennem Gallileen / oc hand vilde icke / at nogen skul
de vide det. De hand lærde sine Disciple / oc sagde til dem / a Dennistens Søn skal antuor
dis i a Dennistis hender / oc de skulle ihjel sla hannem / De naar hand er ihjel slagen /
da skal

da skal hand opstaa paa den tredie dag. Men de forstode icke det Ord / oc sigtede sig at spore hannem at.

De hand kom til Capernaum / oc der hand vaar hiemme / spurde hand dem / Huad hand lede i paa veyen met huer andre: Oc de tagde stille / Thi de haffde handlet met huer andre paa veyen / huilken der skulde vere den første: Oc hand sette sig / oc kallede de Tolff / oc sagde til dem / Der som nogen vil vere den Første / hand skal vere den siste for alle / oc allis Tienere. Oc hand tog icke lidet Barn / oc stilleder det mit blant dem / oc tog der i fassin / oc sagde til dem / Huo som anammer saadant icke lidet Barn i mit Naffn / Hand anammer mig / Oc huo mig anammet / hand anammer icke mig / men Den / som mig vdsende.

Matth. 18.
Luce 9.

Matt. 10.

Luce 9.

De Johannes suarede hannem / oc sagde / A Nestere / Wi saae en / hand dieff Dieffle vd / i dit Naffn / huilken som effterfølger oss icke / Oc wi forbode hannen det / fordi at hand icke effterfølger oss. Ihesus sagde / I skulle icke forbide hannem det / Thi der er ingen som gør en vnderlig Gering i mit Naffn / oc kand snart tale ilde om mig. Huo som icke er imod oss / hand er met oss. Oc huo som stener eder met icke Begere vand / i mit Naffn / fordi at i høre Christus til Sandelige / Jeg siger eder / Der skal icke bliffue hannem vderaler. Oc huo som forarger en aff de Smaa / som tro paa mig / hannem vaare det bedre / at hannem bleffue hengd en A Gulle sten / om hans halff / oc hand bleffue kast i Naffuit.

Matth. 18.
Luce 17.

De der som din haand forarger dig / Da hug hende aff / Det er dig bedre / at du gaar en Rebling ind i Luffuit / End at du haffuer tho hender / oc far til Hellsuede / i den euige ild / Der som deris Om icke dør / oc deris Jld icke vdslyctis. Forarger din fod dig / Da hug hannem aff / Der er dig bedre / at du gaar Nalt ind i Luffuit / End at du haffuer tho føder / oc bliffuer kast i Hellsuede / vdi den euige ild / Der som deris Om icke dør / oc deris Jld icke vdslyctis. Forarger dit Øye dig / Da kast det fra dig / Der er dig bedre / at du gaar Enøyt i Guds rige / End at du haffuer thu Øyen / oc bliffuer kast i Hellsuedis ild / Der som deris Om icke dør / oc deris Jld icke vdslyctis.

Esaiæ 66.

Der skal alt sammen saltis met Jld / oc huert Offer skal saltis met Salt. Saltet er gaat / Men om saltet mistet sin Kraft / huor met skal mand da giffue smag: Naffuer Salt hofst eder / oc haffuer feed met huer andre.

Matth. 5.
Luce 14.

X.

Chand gjorde sig rede / oc kom der fra / til de Jødiske Lands Greder / paa hin side de Jordan / Oc folket gick atter til hannem i hobe tal / Oc hand lerde dem atter / som hans sedvane vaar. Oc Phariseerne traadde til hannem / oc spurde hannem at / Om en Mand maa stie sig fra sin Hustru: Oc de fristede hannem der met / Men hand suarede / oc sagde / Huad haffuer A Nofe budet eder: De sagde / A Nofe tilstedde at scriffue icke Stilsmaals breff / oc stillis at. Ihesus suarede / oc sagde til dem / For eders Niectis haarched skyld / screeff hand eder der Bud / Men aff Creatures begyndelse / haffuer Gud skabt dem en Mand oc Quinde. Der faare skal Mennisten forlade sin fader oc moder / oc skal bliffue hofst sin Hustru. Oc de tho skulle vere icke Rød / Saa er de nu icke tho / men icke Rød. Huad Gud da haffuer til sammen forit / skal Mennisten icke atskille.

Matth. 19.

Deute. 24.

Gene. 1. 2.

Ephes. 5.

De hans Disciple spurde hannem atter hiemme om det samme. Oc hand sagde til dem / Huo som stiller sig fra sin Hustru / oc tager en anden / hand bedriffuer hoer met hende. Oc der som en Quinde stil sig fra sin A Nand / oc tager en anden / hun bedriffuer hoer.

De de første smaa Børn til hannem / at hand skulde være ved dem / Oc Disciplene lode ilde paa dem / som baare dem. Der Ihesus der saa / bleff hand fortørnet / oc sagde til dem / Lader smaa Børn komme til mig / oc forhinder dem icke / Thi Guds rige hører saadanne til. Sandelige / Jeg siger eder / Huo som icke anammer Guds rige / som icke lidet Barn / hand skal icke komme der ind. Oc hand tog dem i fassin / oc lagde henderne paa dem / oc velsignede dem.

Matth. 19.
Luce 18.

De der hand vaar vdgangen paa veyen / da løb en hen frem / salt paa sine saar hannem / oc spurde hannem at / Gode A Nestere / huad skal ieg gøre / at ieg kand arffue det euige Liff: Oc Ihesus sagde til hannem / Hui kalder du mig god: Der er ingen god / vden Gud alene. Du vedst io Budene vel / Du skal icke bedriffue hoer. Du skal icke stahiel. Du skal icke stiele. Du skal icke tale falske vidni / byrd. Du skal ingen besuige. Ee din fader oc A Moder. Hand suarede / oc sagde til hannem / A Nestere / der haffuer ieg hulder alt sammen op aff min Ungdom. De Ihesus saa paa hannem / oc elskte hannem / oc sagde til hannem / En ting fattis dig / Gack

Matth. 19.
Luce 18.

Exodi 20.
Deute. 5.

D in borst

S. Marci

Matth. 19.
Luce 18.

bort/sal alt det du haffuer/oc giff det Fattige/saa skal du haffue it Ligende for i Himmelen/
Oc kom/effterfolg mig/Oc tag Raarffer paa dig. Men hand bleff ilde til freids aff den tale/oc
gick bedrøffuit bort/Thi hand haffde meger gods.

Oc Ihesus saa sig om/oc sagde til sine Disciple/Huor suarlige skulle de Rige komme i
Guds Rige. Oc Disciplene bleffue forferdede for hans tale. Men Ihesus suarede igen/oc
sagde til dem/Kiere Børn/Huor suar er det/ar de/som sette deris tillid paa Rigdom/kunde
komme i Guds Rige. Der er lettere/ar it Kamel gaar gennem it Naale øye/End ar en Rige
kommer i Guds Rige. Da forferdedis de end megit mere/oc sagde til huer andre/Huor kand
da vord salig? Men Ihesus saa paa dem/oc sagde/Hoss Mennecken er det umuligt/Men
icke hoss Gud/Thi alle ting ere mulige hoss Gud.

Matth. 20.

Da sagde Peder til hannem/See/wi haffue forlar alting/oc haffue efftersult dig. Ihesus
suarede/oc sagde/Sandelige/Jeg siger eder/Der er ingen/der som hand forlader Hoss/eller
Børn/eller søster/eller fader/eller Moder/eller Hustru/eller Børn/eller Agre/For min
skyld/oc for Euangelij skyld/Ar hand ey skal saa hundrede fold igen/Mu i denne tid/Hoss oc
Børn/søster oc modre/oc børn/oc Agre/met forfølgelse/oc i den tilkommendis Verden det
euige Liff. Omange skulle bliffue de siste/som ere de første/Oc de skulle bliffue de første/som
ere de siste.

Matth. 20.
Luce 18.

Men de vaare paa veyen/oc ginge op til Jerusalem/Oc Ihesus gick faar dem/oc de bleffue
forferdede/fulde hannem effter/oc befrædede sig. Oc Ihesus tog atter de Tolff til sig/och
sagde dem/huad hannem skulde vederfæris. See/wi gaa hen op til Jerusalem/Oc Menneckens
Søn skal antuordis de Ypperste Priester oc Scrifftteloge/Oc de skulle fordsomme hannem til
Døden/oc antuorde Hedninge hannem/de skulle bespærte oc hudstryge/oc bespærte/oc thiel
sla hannem/oc paa tredie dag skal hand opstaa.

Matth. 20:

Da ginge Jacobus oc Johannes Tebedes Sønner til hannem/och sagde/Afseere/wi
ville/ar du skal gøre oss/der som wi bede dig om. Hand sagde til dem/Huad ville i/ar ieg skal
gøre eder? De sagde til hannem/Giff oss/ar wi maac side/den ene hoss din høye side/oc den
ene hoss din Venstre side/i din Vertighed. Oc Ihesus sagde til dem/I vide icke/huad i bede
om. Bunderi drucke den Kalck/som ieg drucker/oc lade døbe eder met den Daab/som ieg bliffue
uerdøbt met? De sagde til hannem/Ja det kunde wi vel. Da sagde Ihesus til dem/Sandelig
ge/i skulle drucke den Kalck/som ieg drucker/oc døbis met den Daab/som ieg bliffuer døbt met/
Men ar disse hosi min Høye oc hoss min Venstre side/staar mig icke til ar giffue eder/men huil
ke som det er bered.

Matth. 20:
Luce 18.

Oc der de Thi hørde det/togede det til mistycke met Jacob oc Hans. Da kallede Ihesus
dem/oc sagde til dem/I vide/ar de Verdslige Førster regere/oc de Afceetige blant dem haffue
maet. Men der skal icke vere saa blant eder/Men huilcken som vil vere stor blant eder/hand
skal vere eders Tienere. Och huilcken som vil vere den Ypperste blant eder/hand skal vere alles
eders Tienere. Thi Menneckens Søn er oc icke kommen/ar lade tiene sig/Men ar hand skul
de tiene/oc giffue sit Liff til betalning for mange.

Matth. 20.
Luce 18.

Oc de komme til Jericho/Oc der hand gick aff Jericho/hand oc hans Disciple/oc meger
folck/Da sad en blind/ved naffn Bartimeus Timet søn/hoss veyen oc rigde. Oc der hand
hørde/ar der vaar Ihesus aff Nazareth/da begynte hand at robe/oc sige/Ihesu du Dauids
Søn/forbarne dig offuer mig. Oc mange truede hannem/ar hand skulde tie stille. Men hand
robre meger mere/Du Dauids Søn/forbarne dig offuer mig. Oc Ihesus stod stille/oc loed
kalde hannem. Oc de kallede den Blinde/och sagde til hannem/Ver frimodig/stat op/hand
kalder ar dig. Oc hand kaste sine Kleder fra sig/stod op/oc kom til Ihesum. Oc Ihesus suare
de/oc sagde til hannem/Huad vil du/ar ieg skal gøre dig? Den Blinde sagde til hannem/
Rabboni/ar ieg kand see. Oc Ihesus sagde til hannem/Gack bort/Din tro haffuer hulpet
dig/Oc strax bleff hand seendis/oc fulde hannem effter/paa veyen.

XI.

Matth. 21.
Luce 19.

Oc der de komme nær til Jerusalem/til Bethphage oc Bethanien hoss Olie bær
get/Da sende hand tho aff sine Disciple/oc sagde til dem/Gaar bort til den
By/som ligger faar eder/Oc strax naar i komme ind/da skulle i finde it Føl
bunder/paa huilket der sad end aldi noget Mennecke/Løser der/oc fører der
hid. Oc der som nogen siger til eder/Huor faare gøre i der? Da siger/IOE
XELI haffuer der behoff/saa skal hand strax sende der hid. De ginge hen/oc
funde Føllet bundet hoss døren/vde paa Dørskiller/oc løste der. Oc nogle som der stode/sagde
til dem/Huad gøre i/ar i løse Føllet? Oc de sagde til dem/lige som Ihesus haffde befale dem/
oc de stædte til.

De de første Føllet til Jhesum / oc lagde deris Klader der paa / Oc hand sette sig der paa.
 Demange bredde deris Kleder paa veyen. Noget hugge may aff Træene / oc stødde paa veyen.
 Oc de som ginge saare / oc de som fulde effter / trobre / oc sagde / Nosianna / Loffuit vere den
 som kommer i **H E R R E N S** Vassn / Loffuit vere vor Faders Dauds Ri- Iohan. 12.
 ge / som kommer i **H E R R E N S** Vassn / Nosianna i der Nøye. Oc hand gick ind i Jeru-
 salem / oc vdi Templen / oc hand besaa alting / Oc om afftenen gick hand hen vdi til Bethanien
 met de Tolff.

Oc den anden dag / der de ginge fra Bethanien / hungeede hannem. Oc hand saa it Figen-
 træ longt borte / som haffde blad / Da traadde hand der til / om hand kunde finde noget der paa. Matth. 21.
 Oc som hand kom der til / da fant hand der inder vden alene Blad / Thi der vaar icke end tid / at
 Figen skulde vere. Oc Jhesus suarede / oc sagde til der / Nu skal icke nogen æde Fruct aff dig
 cuindelige. Oc hans Disciple hørde det.

Oc de komne til Jerusalem / oc Jhesus gick i Templen / begynte oc vddiffue dem som
 solde oc købte i Templen / oc Vedslernis bord / oc Duektemmeris stole / oc til- Matth. 21.
 stedde icke / at nogen bar noget gennem Templen. Oc hand lærde / oc sagde til dem / Straar der
 icke screffuit. Alit Huiff skal kaldis it Bedehuff aff alle Folket / Men i haffue giort
 en Koffuere Kule der aff. Oc der kom saar de Scriffitloge oc ypperste Prestre / Oc de tenck-
 te / huolde de kunde omkomme hannem / Men de ferskede for hannem / Thi alle Folket for-
 undrede sig paa hans lærdom. Oc om afftenen gick hand vdi aff Staden.

Oc om morgen en ginge de frem / oc saae Figen træer / at der vaar visnet indtil røderne. Oc
 Peder tenckte der paa / oc sagde til hannem / Rabbi / See Figen træer / der du forbandede er / vis-
 net. Jhesus suarede / oc sagde til dem / Vaffuer troen til Gud / Sandelige / Jeg siger eder / Huo- Matth. 21.
 som sagde til dette Bierge / Loffe dig oc kast dig i Vassuit / oc hand tullede icke i sit herte / Men
 trode / at der skulde ske / som hand sagde / Da skal det ske hanem / som hand sagde. Der saare siger
 ieg eder / Alle huad i bede i eders Bøn / troer ekon / at i skulle faa det / oc det skal
 vderfaris eder. Oc naar i staa oc bede / da forlader der som i haffue noget mod nogen / Paa
 det at eders Fader i Himmelen / skal oc forlade eder eders Bøst.

Oc de komne atter til Jerusalem / Oc der hand gick i Templen / da kome de ypperste Prestre
 oc Scriffitloge / oc de Eldste til hannem / oc sagde til hannem / Aff huad mact gør du det? Oc Matth. 21.
 huad haffuer giffuit dig den mact / at du gør saadant. Jhesus suarede / oc sagde til dem / Jeg vil oc
 spøge eder at it ord / Suarer mig / saa vil ieg sige eder / Aff huad mact ieg gør det. Johannis
 Daab / vaar hand aff Himmelen / eller aff Aemisten / Suarer mig. Oc de tenckte ved sig self /
 oc sagde / Sige vi / Hand vaar aff himmelen / Da siger hand / Hui trode i hanem da icke / Men
 sige vi / Hand vaar aff Aemisten / da sige vi oss for Folket / Thi de hulde alle / at Johan-
 nes vaar en ver Prophete. Oc de suarede / oc sagde til Jhesum / Wi vide det icke. Oc Jhesus
 suarede / oc sagde til dem / Saa siger ieg eder oc icke / aff huad mact ieg gør saadant.

XII.

C hand begynte at tale til dem ved Lignelser. It Aemiste plantede en Vin- Matth. 21.
 gaard / oc gjorde it Herde der om / oc groff en Perse / oc bygde it Taarn / oc ley-
 de Vingaards mendene der tiden kom / at hand skulde tage aff Vingaardens
 Fruct aff Vingaards mendene. Oc de toge hannem oc hugstøge hannem / oc
 lode hannem romhender fra sig. Hand sende atter en anden Suend til dem /
 Den samme Skreffede de hofuedir paa met sten / oc lode hannem fra sig met forhaanelse. Hand
 sende atter en anden / Den sloge de ihjel / oc mange andre / Somme hudstøge de / Somme slo-
 ge de ihjel.

Da haffde hand en eniste Søn / som hand haffde Kier / den sende hand oc paa det siste til dem /
 oc sagde / De bluis for min Søn. Men de samme Vingaards mend sagde til huer andre / Den-
 ne er Aeffuingen / Kommer / lader oss sla hannem ihjel / saa bliffuer Aeffuen vor. Oc de toge
 hannem / oc sloge hannem ihjel / oc kaste hanem vden saar Vingaarden. Nuad skal nu Vingaardens
 dens Herre gøre. Hand skal komme / oc ødelegge Vingaards mendene / oc saa andre Vingaard-
 den. Vaffue i oc icke lest denne Scriff: Den sten / som Bygnings mendene forkaste /
 hand er bleffuen en Høgne sten. Der er steet aff **H E R R E N** / oc er vnderligt saar vore
 syen. Oc de lagde sig effter / at gribe hannem / oc ferskede sig dog for Folket / Thi de forstode /
 at hand sagde denne Lignelse mod dem / Oc de forlode hannem / oc ginge bort.

D iij

Oc

Matth. 22.
Lucæ 20.

De de sende nogle til hannem aff Phariseerne oc Herodis tienere/at de skulde gribe hānem i Ordene. De de komme oc sagde til hannem/ aNestere/wi vide/ar du est sandru/ oc skoder om ingen/ Thi du acer icke aNenniskens anseelse/ aNen du lærer rettelige Guds vey/ Er det rat/ At mand giffuer Keyseren skat/ eller ey/ skulde wi giffue hannem/ eller icke giffue/ aNen hand merckte deris Hyenskalckeri/ oc sagde til dem/ Hui sists i mig/ Tager hid en Pending/ oc laa der mig see. De de bare hannem frem. Da sagde hand/ Dues er det Billede oc den offuerscrifte De sagde til hannem/ Keyserens. Da suarede Ihesus/ oc sagde til dem/ Saa giffuer Keyseren/ huad Keyserens er/ De Gud/ huad Guds er. De de forundrede sig paa hannem.

Roman. 13.

Matth. 22.

Lucæ 20.

Deute. 25.

Da traadde Saduocerne til hannem/ som holde saa faare/ At der er ingen Opstandelse/ de spurde hannem at/ oc sagde/ aNestere/ aNose screff off/ Naar nogen mans Broder dør/ oc lader en Hustru effter sig/ oc lader ingen Børn effter sig/ Da skal hans Broder tage den same mees Hustru/ oc opuecke sin broder sæd. Nu haffuer der verit sive Brødre/ Den første tog en Hustru/ hand døde/ oc loed ingen Sæd effter sig. De den anden tog hende/ Oc døde/ oc loed icke heller sæd effter sig. Den tredje lige saa/ oc de toge hende alle sive/ oc lode icke sæd effter sig. Paa det siste/ døde oc Quinden/ effter dem alle. Dues hustru aff dem skal hun nu vere i Opstandelsen/ naar de staa op/ Thi de haffue hafft hende til hustru.

Exodi. 3.

Matth. 22.

Lucæ 10.

Deute. 6.

Lucæ 10. 19.

Roman. 13.

Da suarede Ihesus/ oc sagde til dem/ Er der icke saa/ I fare vild/ Der faare at i vide in/ ted aff Scrifften/ och ey aff Guds krafft. Naar som de skulde opstaa fra de Døde/ da skulde de huercken giffue/ oc ey tagis til ecte/ men de ere som Engele i Himmelen. aNen om de Døde/ at de skulde opstaa/ Haffue icke lest i aNose bog/ huorledis Gud taledde til hānem hof buksen/ oc sagde/ Jeg er Abrahams Gud/ oc Isaacs Gud/ oc Jacobs Gud. De Gud er icke de Dødis/ men de Leffuendis Gud. Der faare fare i faare vild.

De der traadde en aff Scrifftklogene til hannem/ som haffde hørt paa dem/ huorledis de bespurde sig mer huer andie/ oc saa at hand haffde giffuit it sinuct suat/ oc hand spuede hānem at/ Huilket er det ypperste Bud faar alle/ Och Ihesus suarede hannem/ Der ypperste Bud faar alle er det/ Hør I Israel/ HERR EN vor Gud er en eniste Gud/ De du skal elste Gud din HERR/ aff gantste hierte/ aff gantste Siel/ aff gantste sind. De aff alle dine kraffter/ der er det ypperste Bud. De der ander er lige som dette/ Du skal elste din Veste/ lige som dig self. Der er inted andet større Bud/ end disse.

De Scrifftklogen sagde til hannem/ aNestere/ du haffuer sandelige talet vret. Thi der er en Gud/ och der er ingen anden vden hannem/ Och at elste den samme aff gantste hierte/ aff gantste sind/ aff gantste siel/ oc aff alle kraffter/ De elste sin Veste lige som sig self/ der er mere end Bændoffer oc alle offer. Der Ihesus saa/ at hand suarede forstandelige/ sagde hand til hannem/ Du est icke langt fra Guds rige. De der torde ingen atspørre hannem ydermere.

De Ihesus suarede/ oc sagde/ der hand lærde i Tempelen/ Huorledis sig de Scrifftkloge/ Christus er Dauids søn/ De Dauid siger self/ ved den hellig Aand/ HERR EN sagde til min Herre/ Sæt dig hof min høyre haand/ indtil ieg legger dine siel der til en stammel vnder dine føder. Der kaldet io Dauid hannem sin Herre/ huoden er hand da hans Søn/ De meger folck hørde hannem gerne.

De hand lærde dem/ oc sagde til dem/ Docter edet for de Scrifftkloge/ som gaa i lange tider/ oc lade gerne helse sig paa Toisfuit/ oc side gerne offuerst i Scholerne/ oc til bords i Gester bud/ De æde Enckers huff/ vnder det stin at de bede lunge/ De samme skulde faa saa meger større fordommelse.

De Ihesus sette sig tuert offuer fra Guds kiste/ oc saa til/ huorledis folcket lagde Pendinge i Guds kiste/ De mange Xigel lagde meger vdi. De der kom en fattig Encke/ oc lagde thu Skerff vdi/ de gøre en Pending. De hand kallede sine Disciple til sig oc sagde til dem/ Sander lige/ Jeg siger edet/ Denne fattige Encke lagde mere i Guds kiste/ end alle de som lagde vdi. Thi de lagde alle vdi aff deris offuersidighed/ aNen denne lagde vdi aff sin fattigdom alt det hun haffde/ hendis gantste Væring.

XIII.

Matth. 24.

Lucæ 21.

Lucæ 9.

De der hand gick aff Tempelen/ sagde en aff hans Disciple til hannem/ aNestere/ see/ huilcke stene/ oc huilcken en Bygning er der/ De Ihesus suarede/ oc sagde til hannem/ Seer du vel al denne store bygning. Icke en Sten skal bliffue paa den anden/ som ey skal sønder slaff.

De der hand sad paa Olie bierger tuert offuer fra Tempelen/ da spurde Peter oc Jacob oc Johannes oc Andreas hannem besynderlige at/ Sig off/ Naar skal alt

skal alt dette ste: De huad Tegen skal der vere/naar alt dette skal fuldkommis: Ihesus suarede dem/oc begynte at sige/Seer til/at icke nogen forfører eder/ Thi der skulle mange komme vnder mit Naam/oc sige/ Jeg er Christus/ oc de skulle forføre mange.

De naar i saa at høre om Krig/ oc Krigis røste/ Da frøcter eder icke/thi det maa saa ste/ Men enden er der icke end da. Der skal it Folk sette sig offuer det andet/ oc it Kongerige offuer det andet. Oc der skal ste Jord stel her oc der/ Oc der skal vere dyrtid oc forførdelse/ Dette er Bedrøffuelsen begyndelse.

Men see i eder faare/ Thi de skulle antuorde eder hen til Raadhuss oc Scholer/ Deri skal icke budstrygis/ oc i skulle søris faar Forster oc Konger/ for min skyld/ til ic vidnisbyrd offuer dem. De Euangelium skal for predickis blant alle Folk.

Naar som de nu søre oc antuorde eder hen/ Da søger icke for/ huad i skulle tale/ oc betene/ Iker der ey heller tilfom/ Men huad som eder giffuis i den samme stund/ der taler/ Thi at icke icke de som tale/ Men den hellige Aand. Der skal en Broder antuorde den anden hen til de den/ Oc Faderen Sønnen/ oc Børnene skulle sette sig op mod Forældrene/ oc de skulle hielpe til at sla dem hiel. Oc i skulle hadis aff huer mand/ for mit Naam skyld. Men huo som bliffuer bestandig indtil enden/ hand skal bliffue salig.

Naar som i saa at see ødeleggelsen/ Derstygge/ om huilken Daniel Prophete haffuer sagt/ at hand staar/ der som hand icke skulde/ huo der laff/ hand forstaa det/ Huo som da er i Jødeland/ hand sty paa Biergene. Oc huo som er paa Tager/ hand stige icke ned i Dufte/ oc fomme der ind at hente noget aff sit huss. Oc huo som er paa Nærken/ hand vende sig icke til bage/ at hente sine Blæder. Oc de de fructsommelige/ oc Diendis paa den tid. Men beder/ at eders Fluct icke skal ste om Vinteren. Thi at i disse dage skal vere saadan bedrøffuelse/ som al der haffuer verit her til/ aff creaturens begyndelse/ som Gud skabte/ oc som icke heller skal bliffue. Oc der som HERRE icke haffde forstæckit disse dage/ da bleffue intet i Nenniste saligt/ Men for de Vdualdis skyld/ som hand haffuer vdualt/ haffuer hand forstæckit disse dage.

Men som nogen siger nu til eder paa den tid/ See/ Her er Christus/ see/ der er hand/ Da der icke. Thi der skulle mange falske Christi reyse sig op/ oc falske Propheter/ som gøre Tegen oc vnderlige Gerninger/ At de oc skulle forføre de vdualde/ der som der vaare muligt. Men see i eder faare/ See/ Jeg haffuer sagt det alt sammen tilfom.

De paa den tid/ effter denne bedrøffuelse/ skulle Soel oc Naane miste deris stin/ oc Stier/ der skulle falde aff Himmelen/ oc Himmelen Kraftter skulle røre sig. Oc da skulle de see i Nenniste Sønsomme i skyerne/ met stor Kraft oc Verlighed. Oc da skal hand sende sine Engle/ oc skal forsamle sine vdualde/ fra de fire Væder/ aff Jordens ende/ indtil Himmelen ende. Leere en lignelse paa Figen træet/ Naar som Grien bliffuer vedstæfuld/ oc faar Blad/ da vide i/ at Sommer er nær. Lige saa/ naar i see/ at saadant stæer/ Da vider/ at der er nær faar døren. Sandelige/ Jeg siger eder/ Denne Sleet skal icke forgaa/ for dette stæer alt sammen. Himmel oc Jord skulle forgaa/ Men mine Ord skulle icke forgaa. Oc aff den dag oc stund ved ingen/ oc icke Englene i Himmelen/ oc ey heller Sønnen/ Men alene Faderen.

Seer til/ Vaager oc beder/ Thi i vide icke/ naar der er tid. Lige som it i Nenniste/ som foer vden Landz/ oc forlod sit Huss/ oc gaff sine Suenne mact/ Huer sin Gerning/ oc bød Døden/ oc deren/ at hand skulde vaager. Saa vaager nu/ Thi i vide icke/ naar Dufens Herre kommer/ om hand kommer om aftenen/ eller ved Midnat/ eller naar Nænen gal/ eller om i Morgen/ Paa der/ Hand skal icke komme hastelige/ oc finde eder soffuendis. Huad som ieg siger eder/ der siger ieg alle/ Vaager.

XIII.

Scho dage der effter vaar Paaste/ oc der Søde Brøds dage. Oc de ypperste Prestre oc Scrifteloge lete effter/ hualedis de kunde met liste gribe oc ihiesla hannem. Oc de sagde/ Ja icke paa Døytiden/ At der skal icke bliffue it Oprør blant Folket.

De der hand vaar i Bethanien i Simonis den Spedalskis Huss/ oc sad til bords/ Da kom en Quinde/ hun haffde it Glass met wsofalsket oc faasteligt Vardis vand/ oc hun sønderbød glasset/ oc vdfynte det paa hans Høffuit. Da vaare nogle/ som toge der til misfætte/ oc sagde/ Huad skal dog dette vræad: Men kunde haffue sold det te Vand mere end for try hundrede Peninge/ oc giffuit fattige. Oc de knurrede paa hende.

Oc Ihesus sagde/ Lader hende met fred/ hui bekumre i hende/ Hun gjorde en god gerning mod mig. I haffue altid fattige hof eder/ De naar i ville/ da kunde i gøre dem til gode/ Men i haffue

Matth. 10.
Lucæ 21.
Matth. 24.

Matth. 24.
Lucæ 21.
Danie. 9.

Matth. 24.
Lucæ 17.

Matth. 24.
Lucæ 21.

Matth. 25.
Lucæ 19.

Matth. 26.
Lucæ 22.

Iohan. 12.

S. Marci

haffue i icke altid. Nun giorde huad hun kunde/ Nun er tilfaaren Komme/ at salue mit Legeme til min begraffuelse. Sandelige siger ieg eder/ Huor som dette Euangelium predickes i al Verden/ Da skal mand oc sige det til hendis Nufommelse/ som hun nu giorde.

Matth. 26. De Judas Ischariorth/ en aff de Tolff/ gick bort til de ypperste Prier/ at forraade hannem. Der de hørde det/ bleffue de glade/ oc loffuede at giffue hannem Pendinge. Oc hand leere effter/ huorledis hand kunde forraade hannem met lempe.

Lucæ 22. Paa der Søde brøds første dag/ der mand offrede Paaskelam/ sagde hans Disciple til hannem/ Huor vilst du/ at vi skulle gaa hen/ oc berede/ at du eder Paaskelam? Oc hand sende tho aff sine Disciple bort/ oc sagde til dem/ Gaar bort i Staden/ oc der skal it ænnistke møde eder/ som bær it Kruss/ met Vand/ følger hannem effter/ Oc huor som hand gaar ind/ der siger til Husbonden/ ænsteren lader dig sige/ Huor er Gæstehuset/ der ieg fand æde Paaskelam vdi met mine Disciple. Oc hand skal vise eder en stor Sal/ som er stenlagd oc bered/ Reder der til for off. Oc Disciple ginge vd/ oc komme i Staden/ oc funde der/ lige som hand haffde sagt dem/ Oc de beredde Paaskelam.

Matth. 26. De om afftenen kom hand met de Tolff. Oc som de sade til Vords oc ode/ sagde Ihesus/ Sandelige/ Jeg siger eder/ En blant eder/ som ader met mig/ skal forraade mig. Oc de bleffue bedrøffuede/ oc sagde til hannem/ en effter den anden/ Er det ieg? Oc den anden/ Er det ieg? Hand suarede/ oc sagde til dem/ En aff de Tolff/ som dopper met mig i fader. Sandelige/ ænnistkens Søn gaar hen/ lige som det staar scerffuit om hannem. æn oc det ænnistke/ ved huilcken ænnistkens Søn bliffuer forraad/ Der vaare samme ænnistke bedie/ at hand vaare aldi fad.

BERRENS Madure. 1. Corint. 11. Oc i det de ode/ Tog Ihesus Brødet/ tackede/ oc brød det/ oc gaff dem det/ oc sagde/ Tager/ æder/ Det er mit Legeme. Oc hand tog Kalken/ oc tackede/ oc gaff dem den/ Oc de drucke alle der aff/ Oc hand sagde til dem/ Det er mit Blod/ som er det ny Testamentis/ som bliffuer vdgydet for mange. Sandelige/ Jeg siger eder/ at ieg skal icke ydermere dricke aff det som vover paa Vintre/ indtil paa den dag/ at ieg skal dricke der nye/ i Guds Rige.

II. Olie bierget. Matth. 26. Oc der de haffde sagt Loffangen/ da ginge de vd til Olie bierget. Oc Ihesus sagde til dem/ I skulle i denne nat forarge eder alle paa mig/ Thi det staar scerffuit/ Jeg skal sla Dyden/ oc faarene skulle arspredis. æn effter at ieg opstaar/ da vil ieg gaa hen faar eder i Galilea. Da sagde Peder til hannem/ Veder som de end alle forargede sig/ Saa vilde ieg dog icke forarge mig. Oc Ihesus sagde til hannem/ Sandelige siger ieg dig/ I dag/ vdi denne nat/ for end Nanen gal tho gonge/ skal du neete mig tre gonge. æn hand taledede end ydermere/ Ja der som ieg oc skulde dø met dig/ da vilde ieg icke neete dig. Lige det samme sagde de alle.

Oc de komme til den Haffue/ som kaldis Gethsemane/ Oc hand sagde til sine Disciple/ setter eder her/ saa lenge ieg gaar bort/ oc beder. Oc hand tog Peder oc Jacob/ oc Hans til sig/ Oc begynte at skelfue oc beffue/ oc sagde til dem/ æn Siel er bedrøffuit/ indtil døden/ bliff uer her oc vaager. Oc hand gick liden lenger frem/ falt ned paa Jorden/ oc bad/ æt den stund maatte gaa offuer/ om der vaare muligt/ oc sagde/ Abba/ min fader/ Alt ing er dig mulig/ Tag denne Kalk bort fra mig. Dog icke huad ieg vil/ men huad du wilt. Oc hand kom/ oc fant dem soffuendis. Oc hand sagde til Peder/ Simon/ soffuer du? Kunde du icke vaage en timer/ Vaager oc beder/ at i skulle icke falde i fristelse. Vanden er villig/ æn Legemet er svæbeligt.

Chiffi Zandes lige pine i Vntes gaarden. Matth. 26. Oc hand gick bort igen/ oc bad/ oc sagde de samme ord. Oc hand kom igen/ oc fant dem atter soffuendis/ Thi deris øyen vaare fulde aff søffn/ oc de viste icke/ huad de suarede hannem. Oc hand kom tredie gong/ oc sagde til dem/ Ah villet i nu soffue oc huile/ Der er nock. Stunden er kommen/ See/ ænnistkens Søn skal antuordis hen i Synderis hender/ Staar op/ lader off gaa. See/ den mig forraader/ æt hant haff.

Matth. 26. Oc strax/ som hand end nu taledede/ kom Judas en aff de Tolff frem/ oc en stor Skare met hannem/ met suerd oc met stenger/ fra de ypperste Prier oc Scriffkloge oc Eldste. Oc Forrederen haffde giffuit dem it Tegen/ oc sagd/ Huilcken ieg kysser/ den er det/ griber hannem/ oc fører hannem varlige. Oc der hand kom/ traadde hand strax til hannem/ oc sagde til hannem/ Rabbi/ Rabbi/ oc kyssede hannem. Da lagde de deris hender paa hannem/ oc grebe hannem.

ænen en aff dem/ som stode der haff/ drog sit Suerd vd/ oc slo den ypperste Prieris tiene/ re/ oc hug hannem it Dre aff. Oc Ihesus suarede/ oc sagde til hannem/ Jere vdgangne/ som til en Bøffuere/ met Suerd oc met stenger/ at tage fat paa mig/ Jeg haffuer verit daglige haff eder i Templen/ oc haffuer lært/ oc i grebe mig icke/ æn paa det Scriffen skal fuldcommis. Oc

De Disciplene forlode hānem alle/ oc flyde/ Oc der vaar en yng Karl/ som fulde hannem
effter/ hand vaar fled mer linskede paa sin bare hud/ och de vinge Karle grebe hannem. Men
hand slap linskeder/ oc flyde nogen fra dem.

De de fōrde Jhesum til den ypperste Prest/ der som alle de ypperste Prestes oc Eldste och
Scrifftløge vaare forsamlede. Oc Peder fulde longe effter hannem/ ind i den ypperste Prestis
Sal/ Oc hand vaar der/ oc sad hof Tienerne/ oc varinde sig hofliuist.

Men de ypperste Prestes oc der gantste Raad/ søcre Vidni/ byrd mod Jhesum/ at de kun-
de komme hannem til døde/ Oc de funde inted. Men gaffue falske Vidni/ byrd mod hannem
Men deris Vidni/ byrd komme icke offuer it. Oc nogle stode op/ oc gaffue falske Vidni/ byrd
mod hannem/ oc sagde/ Vi haffue hørt at hand sagde/ Jeg vil nedbyrde/ den Tempel/ som er
giort mer hender/ oc inden tre dage bygge en anden/ som icke er giort mer hender. Oc deris Vid-
ni/ byrd komme icke end nu offuer it.

Oc den ypperste Presti stod op blant dem/ oc spurde Jhesum at/ oc sagde/ Saarer du inted
til der/ som disse vidne mod dig? Men Jhesus sagde stille/ oc suarede inted. Da spurde den y-
pperste Prest hannem atter at/ oc sagde til hannem Est du Christus den Velsignedis Søn? Jhe-
sus sagde/ Jeg er/ Oc i skulle see menniskens Søn side hof Krafftens høyre Naand/ oc kom-
me mer Himmels Røst. Da sønder ref den ypperste Prest sin Riortel/ oc sagde/ Nuad haff-
ue vi ydermere Vidni/ byrd behoff? Jhesus hørt Guds bespaatterse/ Nuad røstis eder. Da for-
dømde de hannem alle/ at hand vaar fryldig at dō. Da begynte nogle at bespøtte hannem/ oc
stule hans Ansiet/ oc sla hannem mer knyrtte neffue/ oc sigte til hannem/ Spaa off/ Oc Tiener-
ne sloge hannem i Ansiet.

Oc Peder vaar der nedre i Salen/ Da kom en aff den ypperste Prestis Piger/ oc der hun
saa Peder verne sig/ da stirrede hun paa hannem/ oc sagde/ Oc du haffuer och saa veret mer
Jesu aff Nazareth. Da neccede hand/ oc sagde/ Jeg kender hannem icke/ ieg ved oc icke huad
du siger. Oc hand gick vd i forgaarden/ oc Nanen goel. Oc Pigen saa hannem/ oc begynte at
ter at sigte til dem/ som der stode hof/ Denne er en aff dem. Oc hand neccede atter. Oc en liden
stund der effter/ sagde de atter til Peder/ som der stode hof/ Sandelige du est en aff dem/ Thi
du est en Galileer/ oc dit Naal lyder lige saa. Da begynte hand at forbande sig oc suere/ Jeg
kender der/ Men icke icke/ der i tale om. Oc Nanen goel anden gong/ Da tencere Peder paa det
ord/ som Jhesus sagde til hannem/ Førend Nanen gal tho gonge/ skalt du forsuer mig tre gon-
ge. Oc hand begynte at græde.

III
Caiphas.
Matt. 26.
Lucæ 22.
Iohan. 18.
Iohan. 22.

XV.

Stray om morgenen/ hulde de ypperste Prestes it Raad mer de Eldste och
Scrifftløge/ der til der gantste Raad/ Oc de bunde Jhesum/ oc fōrde hannem
bort/ oc antuorde Pilato hannem. Oc Pilatus spurde hannem at/ Est du
Jøderis Konge. Hand suarede/ oc sagde til hannem/ Du siger det. Oc de y-
pperste Prestes flagede hart paa hannem. Da spurde Pilatus hannem atter at/
oc sagde/ Saarer du inted? See/ huor hart de beklage dig. Men Jhesus sua-
rede inted mere/ saa/ at Pilatus oc forundrede sig.

Oc hand pleyde at giffue dem en fange løss paa Paaske høytiden/ huilken de begærede.
Da vaar der en/ sam hed Barrabas fangen/ mer de Oprøstke/ som haffde giort it
oprør. Oc folcket gick op/ oc bad/ at hand vilde gøre/ som hand pleyde. Oc Pilatus suarede
de dem/ Vile i/ at ieg skal giffue eder Jøderis Konge løss? Thi hand viste/ at de ypperste Pre-
stes haffde antuorder hānem hen aff had. Men de ypperste Prestes styndede folcket til/ At hand
skulde meger heller giffue dem Barrabam løss/ Da suarede Pilatus igen/ och sagde til dem/
Nuad ville i da/ at ieg skal gøre/ den/ der i styldes/ At hand er Jøderis Konge/ De stæge atter/
kaarsfest hannem. Da sagde Pilatus til dem/ Nuad ont haffuer hand giort/ Men de stæge
end meger mere/ Kaarsfest hannem. Da tencere Pilatus at gøre folcket fyllest/ och hand gaff
dem Barrabam løss/ Oc antuordede dem Jhesum hen/ at hand skulde hudstygis oc kaarsfestis
men. Oc fōrde hannem i it Purpur/ och stecede en tome Krone/ och sette hende paa hannem/
oc begynte at hylse hannem/ Vil vere du Jøde Konge Oc de sloge hans Hoffuit mer Røret/ oc
bespøtte hannem/ oc fulde paa Kne/ oc tilbade hannem.

Oc der de haffde bespaatter hannem/ da fōrde de hannem aff Purpuren/ oc fōrde hannem
i sine egne Kleder/ oc de fōrde hannem vd/ at de skulde kaarsfeste hannem.

Och der gick en frem/ hed Simon aff Cirene/ som kom aff marcken (huilken der vaar
Alegandri

III
Christus antuor-
dis Pilato.
Matt. 27.
Lucæ 22.
Iohan. 18.
Matt. 27.
Lucæ 23.
Iohan. 18.
Matth. 27.
Lucæ. 23.
Iohan. 19.
Christi pine paa
Kaarsfest.

S. Marci

Esaiæ 53;
Matth. 27.
Lucæ 23.

Alexandri oc Ruffi fader) hannem tuingde de til/ at hand bar hannem Kaarffet. De de sæde hannem til den sted Golgartha/ der er vdlagt/ Hoffuitpande sted/ Och de gaffue hannem aNyrtha at dücke i Vin/ oc hand tog der ickē til sig.

De der de hæffde Kaarffest hannem/ stiffe de hans Kleder/ oc kaste Laad der om/ huad huer skulde hæffue. De der vaar ved den tredie stund/ der de Kaarffeste hannem. Och der vaar screffuit offuen offuer hannem/ huad skyld mand gaff hannem/ som vaar/ Jødernis Konge De de Kaarffeste tho Kæffuere mer hannem/ en hoss hans høyre/ oc en hoss den venstre haand. Da bleff Scriffen fuldkommen som siger/ Hand er regnet blant Nisdedere

De de der ginge frem/ bespaartede hannem/ oc roste deris Hoffuit/ oc sagde/ Tui dig huor derlige nedbyrder du Templen/ oc bygger den i tre dage. Hielp dig nu self/ oc stig hid ned aff Kaarffet. Lige saa bespaartede de ypperste Priester hannem blant huer andre/ mer Scriffte/ gene/ oc sagde/ Hand hæffuer hulper andre/ oc kand ickē hielpe sig self. Er hand Christus/ oc Konge i Jsrael/ da stige sig nu ned aff Kaarffet/ at wi kunde see oc tro. De de som vaare Kaarffeste mer hannem/ forhaandede hannem oc saa.

Psalm. 22:

De effter den sierte time bleff it aNyrck offuer der gantste Land/ indtil ved den niende time. De ved den niendetime/ robte Jhesus høyt/ och sagde/ Eli/ Eli/ lama asabthani? Det er vdlagt/ Min Gud/ min Gud/ huor faare hæffuer du forlat mig? Denogle som stod der hoss/ der de der høyrde/ sagde de/ See/ hand kalder at Elias. Da løb en/ oc fylde en Suomp mer Edicke/ oc stæck hannem paa it Kæser/ oc gaff hannem dickle/ oc sagde/ Holt/ lader see/ Om Elias kommer/ oc tager hannem ned/ Men Jhesus robte høyt/ och vds gaff sin Aand.

Matth. 27
Matth. 23.
Iohan. 19.

De Forhenger i Templen reffnede i thu stycke/ fra der offuerste/ til der nederste/ Oc Hoffuigmanden som stod der hoss tuert offuer fra hannem/ oc saa/ at hand vdgaff Aanden mer saas dant rob/ da sagde hand/ Sandelige vaare dette aNenniste Guds Søn.

De der vaare och saa Quinder/ som longt fra saae saadant. Blant huilcke vaare aNaria aNagdalena/ oc aNaria den lille Jacobs oc Josefs aNoder/ oc Salome/ De som oc hæffde effter fulroc tiert hannem/ der hand vaar i Galilea/ oc mange andre/ som vaare gongne op til Jerusaleim mer hannem.

V I.
Christi begraff
uelte.

De om affrenen/ effterdi at der vaare beredelsis dagen/ huilcken der er faar sabbathen/ da kom Joseph aff Arimathia/ en erlig Raadmand/ huilcken som oc ventede Guds rige. Hand dufftede sig til/ oc gick ind til Pilatum/ oc bad om Jhesu legeme. Da foundrede Pilatus sig/ at hand vaare allerede død. Oc hand kallede Hoffuigmanden/ oc spurede hannem at om hand hæffde verit lunge død: De der hand formerekte der aff Hoffuigmanden/ da gaff hand Joseph Legemet. Oc hand kobre it Linlede/ oc tog hannem ned/ oc fustbre hannem i Linlede/ och lagde hannem i en Graff/ som vaare vdhuggen i en Sren/ Oc hand velte en Sren faar døren paa graffuen. Men aNaria aNagdalena/ oc aNaria Josefs saae til/ huor hand bleff lagt.

XVI.

Matth. 28;
Lucæ 24.
Iohan. 20.

Der Sabbathen vaare forgongen/ da kobre aNaria aNagdalena/ oc aNaria Jacobi oc Salome dyrebar sin ørtise/ at de skulde komme/ oc salue hannem. De de kommet til Graffuen paa en aff Sabbatherne meger aarle/ der Soel opgick. De de sagde til huer andre/ Huo skal velte off stenen fra døren paa Graffuen: De de saae der hen/ oc bleffue var/ at Srenen vaare affuelte/ Thi hand vaare meger stor.

Lucæ 24:

De de ginge ind i graffuen/ och saae en dreng side ved den høyre haand/ hand hæffde it longt huiet Kleder paa/ oc de bleffue forferdede. Da sagde hand til dem/ Forferdis ickē. J lade effter Jhesum aff Nazareth den Kaarffeste/ Hand er opstanden/ oc er ickē her/ See der den Sted/ som de lagde hannem. Saa gaar bort/ oc siger hans Disciple der/ oc Peder/ At hand skal gaa hen faare eder til Galileam/ Der skulle i see hannem/ som hand hæffuer sagt eder/ De de ginge hastelige vd/ oc flyde fra Graffuen/ Thi der vaare kommen beffuelse oc forferdelse paa dem/ De de sagde ingen inted/ Thi de fræctede sig.

Men Jhesus/ der hand vaare opstanden/ aarle den første dag paa Sabbatherne/ da obenbaredis hand først aNaria aNagdalene/ aff huilcken hand hæffde drefuit sin Diefle. Oc hun gick bort/ oc kundgiorde dem det som hæffde verit mer hannem/ som sørgede oc græde. Och de samme/ der de høyrde/ at hand leffde/ oc vaare hende obenbaret/ da trode de ickē. Der effter/ der tho aff dem vandrede/ da obenbaredis hand sig i en anden sticketse der de ginge paa aNarcken. De de

De de samme ginge oc bort/oc forkyndede de andre der/dem trode de oc ickē.

Paa der siste/der de Elleffue sade til Dordz/obenbarede hand sig/oc straffede deris vantro/oc deris hiertis haardhed/At de haffde ickē troet dem/som haffde seet hannem opstanden. Och hand sagde til dem/ Gaar bort i al Verden/ oc predickē Euangelium faar alle Creature. Hvo som troz/oc bliffuer døbt/ hand skal bliffue salig/ Men hvo som ickē troz/ hand skal bliffue fordømt.

De de Tegen/ som skulle følge dem/der tro/ ere disse/ I mit Taffn skulle de vddriffue Dieffle. Tale met ny Tunger. Fordriffue Hugorme. Oc der som de dicke nogen forgiftē/ da skal der ickē skade dem. Paa de Siuge skulle de legge deris Hender/saa skal der bliffue bedre mer dem.

De HERRE/ effter at hand haffde talet met dem/bleff hand opragen til Himlen/ Oc sider hosi Guds høyre haand. Oc de ginge vd/ oc predickede alle stude/ Oc HERRE/ arbejdede mer dem/oc stadseste Ordet/ ved mectfolgende Tegen. *

Ende paa S. Marci
Euangelium.

S. Luce Euangelium. I.

Dfterdi man ge haffue tagit sig faare/ at besticke den Tale om de Gerninger/ som ere skede iblant oss/ som de der haffue giffue oss/ der der aff begyndelsen haffue seet/ oc veret Ordens Tienere/ Da haffuer ieg anseet der for gaar/ effter ieg haffuer vdsput atting a. begyndelsen/ At scriffue atting skickelige til dig/ min gode Theophile/ mer siid/ Paa der du kante haffue viss grund paa den Lærdom/ i huilken du est vnderuist.

I Herodis Judee Kongis tid/ vaare en Prest aff Abia skifte/ ved naffn Zacharias/ oc hans Hustru aff Aarons datter/ som hed Elizabeth. Oc de vaare baade sammen fromme faar Gud/ oc ginge vstraffelige i alle HERREIS Bud oc Skickelser/ oc de haffde inred Barn/ Thi Elizabeth vaare vfructsommelig/ oc de vaare baade vel alderne.

Oc der begaff sig/ der hand gjorde Preste embedet faar Gud/ i sin Skiftis tid/ effter Prestedommens seduane/ oc der salt hannem til/ ar giffue Røgelse/ da gick hand i HERREIS Tempel/ Oc al

Folkens mangfoldighed/ vaare vden faare oc bad/ i Røgelens tid.

Oc HERREIS Engel obenbaredis faar hannem/ oc stod ved dem høyre haand hosi Røgalteret. Oc som Zacharias saa hannem/ forferdedis hand/ oc hannem kom en redzel paa. Men Engelen sagde til hannem/ Frygte dig ickē Zacharia/ Thi din Bøn er behørd. Oc

2. Paral. 25.

Malach. 4.

din Hustru Elizabeth skal føde dig en Søn/hans navn skal du kalde Johannes / oc du skal
haffue glæde oc frygd aff hannem/ Oc mange skulle glædis i hans Fødsel. Thi hand skal vere
stor faar HERREN/ Vin oc stærck Driick skal hand icke dicke. Oc hand skal end opfyldis i
Anders lifft mer den hellig Aand/ Oc hand skal omuende mange Børn aff Israel til Gud der
ris HERRE. Oc hand skal gaa frem faar Hannem/ i Elie aand oc krafft/ at omuende fedtes
nis hierter til bønne/ oc de Vantro til de Retferdigis smidhed / at beflicke HERREN
berid Folk.

Oc Zacharias sagde til Engelen/ Huor paa skal ieg der kunde fende : Thi ieg er gam
mel/ oc min Hustru er alderne. Engelen suarede/ oc sagde til hannem / Jeg er Gabriel/ som
staa faar Gud/ oc er vdsent at tale mer dig/ at ieg skulde forkynde dig saadant. Oc see/ Du skal
bliffue dum/ oc icke kunde tale/ indtil den dag/ at dette skal ske / Fordi at du trode icke mine ord/
huilcke det skulle fuldkommis i deris tid.

Oc Folket biede effter Zacharias/ oc forundrede dem / at hand tøffuede saa lenge i Tem
plen. Oc der hand gick vd/ kunde hand icke tale mer dem. Oc de merckte / at hand haffde seet en
Søn i Templen. Oc hand nickede at dem/ oc bleff dum. Oc der begaff sig / der hans Embedis
tid vaar vde/ da gick hand hjem i sit hus. Oc effter de dage bleff hans Hustru Elizabeth fruct
sommelig/ oc hun stulke sig fem maaned/ oc sagde/ Saa haffuer HERREN gjort mod mig/
ide dage/ der hand ansaa mig/ At hand skulde tage min blusel fra mig iblant aennemsten.

Oc i den sierte maaner/ bleff Gabriel Engel send aff Gud/ til en Stad i Galilea / som he
der Nazareth/ Til en Jomfru/ som vaar troloffuit en Aand / ved navn Joseph / aff Davids
Hus/ oc Jomfruen hed Maria. Oc Engelen kom ind til hende/ oc sagde / Vil vere du Liffalig
ge/ HERREN er mer dig/ du Velsignede iblant Quinderne.

Oc der hun saa hannem/ forferdedis hun offuer hans tale / oc renekte/ huilcken en hilsen er
der: Oc Engelen sagde til hende/ Frydte dig icke Maria/ Du haffuer fundet naade hos Gud.
See/ du stalt vndfange i Liffuit/ oc føde en Søn / hans Navn skal du kalde
Jhesus. Hand skal bliffue stor oc kaldis den Høystis Søn. Oc Gud HER
REN skal giffue hannem Davids sin faders stoel/ oc hand skal vere en Konge
offuer Jacobs Hus/ ewindeliger / oc der skal icke vere ende paa hans Kongerige.

Da sagde Maria til Engelen/ Huorledis skal det gaa til: effterdi ieg ved aff ingen Aand.
Engelen suarede/ oc sagde til hende/ Den hellige Aand skal komme offuer dig/ oc den
Høystis krafft skal offuerstugge dig. Der faare oc saa det Hellige/ som skal fø
dis aff dig/ skal kaldis Guds Søn. Oc see/ Elizabeth din Fencke/ er oc fructsommelig
mer en Søn/ i hendis Allerdom/ oc hun gaar nu i den sierte maaner / som er i røder / at hun er
wfructsommelig / Thi hos Gud er ingen ting wmulig. Oc Maria sagde/ See/ Jeg er
HERRENS Tienerinde/ mig ste lige som du haffuer sagt. Oc Engelen stildis fra hende.
Oc Maria stod op i de dage/ oc gick hastelige paa Biergene/ til Jude Stad / oc kom i Za
charias Hus/ oc hilsede Elizabeth. Oc der begaff sig / der Elizabeth hørde Maria hilsen / da
rørde Barne sig i hendis lifft. Oc Elizabeth bleff opfyldt mer den hellige Aand / oc robre høyt/
oc sagde/ Velsignet est du iblant Quinderne / oc velsignet er din Liffuis fruct. Oc hueden
kommer mig det/ at min HERRENS Aoder kommer til mig: See / der ieg hørde din røstis
hilsen/ da rørde Barne sig i mit Liff mer glæde. Oc o salig est du/ som trode/ Thi det skal fulds
kommis/ som dig er sagt aff HERREN. Oc Maria sagde.

Min Siel ophøyer HERREN.

Oc min Aand glæder sig i Gud min frelsere.

Thi hand haffuer anseet sin elendige Tienerinde/ See/ her effter skulle alle
Bøns bøn prise mig salig.

Thi hand haffuer gjort store ting mod mig/ som er mechtig/ Oc hans Navn
er helligt.

Oc hans Barmhertighed varer vden affladelse stedze oc altid / Hoff dem
som hannem fröcte.

Hand bruger Mact met sin Arm / Oc atspæder dem som ere Hoffmodige i
deris hiertis sind.

Hand støder de Mectige aff stolen/ Oc ophøyer de Glendige.

De Hungrige fylder hand met Gaat/ Oc lader de Rige tomme.

Hand tencker paa Barmhertighed/ Oc hjælper sin Tiener Israel op.

Som

Som hand sagde til vore fedre / Abraham oc hans Sæd euindelige

De Maria bleff haff hende ved tre maanedes / der effter foer hun hiem til bage igen. *
De Elisabeths tid kom / at hun skulde føde / oc hun fødte en Søn. Oc hendis Nabo oc
Slekt hørde / at HERREN haffde giort stor Barmhertighed med hende / oc de glædte sig
med hende. Oc det hende sig paa den ottende dag / da komme de at omstære Barnet / oc de kal-
lede hannem effter hans Fader Zacharias. Men hans Moder suarede / oc sagde / Ingenlun-
de / men hand skal hede Johannes. Oc de sagde til hende / Der er dog ingen i din Slekt / som
saa kaldis.

Oc de nickede at hans Fader / huiledis hand vilde lade kalde hannem. Oc hand begere-
de en Taffel / screeff oc sagde / Hand heder Johannes. Oc de forundrede sig alle. Oc strax oplodis
hans Mund oc hans Tunge / oc hand talede oc prisede Gud. Oc der kom en frøet offuer alle
Naboerne / Oc derre som stoer vaar røctedis altsammen paa alle de Jødiske Bierge / oc alle som
der hørde / lagde der paa Hierte / oc sagde / Huad ment du / at her skal bliffue aff Barnet: Thi
HERRENS Naand vaar med hannem.

Oc hans Fader Zacharias bleff opfyldt med den hellig And / spaade / oc sagde:

Loffuit vere HERREN Israels Gud / Thi hand haffuer besøct oc for-
løst sit folck.

Oc hand haffuer opreyst Salighedsens Horn / I Davids sin tieneris Huff.

Som hand talede i fordom tid / ved sine hellige Prophetes Mund.

Alt hand vilde frelse oss fra vore fiender / oc fra alle deris haand som oss hade.

Oc beuise vore fedre Barmhertighed / oc tencke paa sin hellige Pact.

Oc paa den Sed / som hand foer vor Fader Abraham / Alt giffue oss.

Alt naar vi vaare forløste aff vore fienders Naand / skulde vi tiene hannem Gene. 22.

vden redsel vor Liffs tid.

I Hellighed oc Ketferdighed / som hannem er behagelig.

Oc du Barn lille / stalt kaldis den Høystis Prophete / Du stalt gaa frem
saar HERREN / at berede hans vey.

Oc at giffue hans folck Salighedsens forstand / som er i deris synders for-
ladelse.

Ved vor Guds hiertelige Barmhertighed / ved huilken Opgangen aff det
Høye haffuer besøct oss.

Paa det hand skulde sinne saar dem / som side i mørcke oc i Dødsens skug-
ge / oc vise vore søder paa fredens vey. *

Oc Barnet vøvre / oc vaar sterckt i Landen / oc vaar vdi Greden / indtil hand skulde traade
frem saar Israels folck.

II.

SC det begaff sig paa den tid / at der vdgick it Bud aff Keyser Augusto / At al
Verden skulde besceffuis til Star. Oc denne Besceffuelse vaar den allerførste /
oc skede paa den tid / der Cyrenius vaar Lands herre i Syrien. Oc huer mand
gick / at lade besceffue sig til Star huer til sin Stad.

Da gjorde oc Joseph sig rede / aff Galilea / aff den Stad Nazareth / i Jøde land / til Davids
Stad / som kaldis Bethlehem / Fordi at hand vaar aff Davids Huff oc slekt / At hand skulde la-
de besceffue sig til Star / med Maria sin troloffuede Hustru / som vaar fructsommelig. Oc som
de vaare der / da kom tiden / at hun skulde føde. Oc hun fødte sin første Søn / oc suobre hannem
i Klude / oc lagde hannem i en Krubbe / Thi de haffde ellers intet rum i Herber.

Oc der vaare Nyder i den samme Egn paa marcken haff Faarestiende / som voctede deris
Nød om natten. Oc see / HERRENS Engel traadde til dem / oc HERRENS Klarhed
skinde om dem / Oc de fryctede saare. Oc Engelen sagde til dem: Fryctet edet icke / See / ieg
forkynder eder stor Glæde / som skal vederfars alt folcket / Thi Eder er i dag
en frelsere født / som er den HERR Christus / i Davids Stad. Oc der skulle i
haffue til it Tegen / I skulle sinde Barnet suobt i Klude / oc liggendis i en Krubbe. Oc strax
bleff der haff Engelen en Himmelske Herfars mangfoldighed / som loffuede Gud / oc sagde /
ere vere Gud i det Høye / Oc fred paa Jorden / oc Menniskens en velbehage-
lighed. * E n De

Matth. 1. *Luc. 2.* *Exodi 13.* *Leuit. 12.* *De der Englene fore fra dem til Himmelen/da sagde Hyrderne til huer andel / Lader oss nu gaa til Berchlehem/oc see den Gerning/ som der er steet / som HERRETI haaffuer oben baret oss. Oc de komme hastelike/oc funde baade a^ariam oc Joseph / der til Barnet liggen dis i Krubben. Oc der de haaffde seet der / da forkyndede de det Did/ som vaar sagt til dem om dette Barn. Oc alle/ som der hørde/ forundrede sig paa den Tale / som Hyrderne sagde dem. Men a^aria beuarede alle disse ord/ oc betenckte dem i sit herte. Oc Hyrderne vende til bage igen/ prisede oc loffuede Gud for alt det/ som de haaffde høit oc seet/ lige som der da vaar sagt til dem. **

Matth. 1. *Luc. 2.* *Exodi 13.* *Leuit. 12.* *De der otte dage vaare forløbne/ at Barnet skulde omstærte/ Da bleff hans Naffn kaldet Ihesus/ som der vaar kaldet aff Engelen / for hand bleff vndfangen i a^aoders lif. **

Luc. 2. *De der hendis renfæltis dage effter a^aose Low komme/ da sårde de Hannem til Jerusalem/ at de skulde der lade hannem komme faar HERRETI/ lige som der oc staar scerffuit i HERRETI S Low/ Allchonde a^andt son/ som forst obner a^aoders lif/ skal kaldis HERRETI helligt/ Oc at de skulde gifue Offer/ effter som sagt er i HERRETI S Low/ it par Turels duet eller tho unge Duet.*

De see/ der vaar it a^aenniste i Jerusalem/ som hed Simeon/ oc samme a^aenniste vaar from oc Gudfærtig / oc hand ventede Israels trost/ oc den hellige Aand vaar i hannem. Oc hand siet suar aff den hellige Aand / at hand skulde icke see Døden / for hand finge HERRETI Christ at see. Oc hand kom i Templen aff Aandens opbrælse.

De der Foreldrene sårde Barnet Ihesum i Templen / at de skulde gøre for hannem / lige som mand pleyer effter lowen/ Da tog hand hannem paa sine arme/ oc loffuede Gud/ oc sagde.

HERRE/ lad nu din Tienere fare i fred/ lige som du haaffuer sagt.

Thi mine øyen haaffue seet din frelsere.

Duileken du beredde/ for alle folck.

*It Lufft til at opluse Hedningene/ Oc dit folck Israel til en Herlighed. **

De hans Fader oc a^aoder forundrede sig paa der / som bleff sagt om hannem. Oc Simeon velsignede dem/ oc sagde til hans a^aoder a^aria/ See/ Denne skal sættis mange til it Fald oc Opstandelse i Israel/ oc til it Tegen som skal imod sigis. Oc der skal it Suerd reenge igennem din siel/ Paa der at mange herters rancker skulle obenbaris.

De der vaar en Prophetinde Anna/ Phauels Daatter / aff Isers stect. Hun vaar vel alderne/ oc haaffde leffuit iu aar mer sin Vosbonde/ effter sin Jomfreudom. Oc hun vaar nu en Vidue/ ved fire oc firefunds tiue aar/ hun kom aldi aff Templen/ tientie Gnd mer fasten oc beden dag oc nat. Den samme traadde oc frem til/ i den samme stund / oc prisede HERRETI/ oc taledede om hannem til alle/ som ventede forløfning i Jerusalem.

*De der de haaffde fuldkommet alting/ effter HERRETI S Low/ da fore de til Galileam igen/ til deris Stad Nazareth. Men Barnet voyte/ oc bleff stærcke i Aanden/ fuld mer visdom/ oc Guds naade vaar hos hannem. **

De hans Foreldre ginge huert aar til Jerusalem/ paa Paaske høytiden. Oc der hand vaar volff aar gammel/ ginge de op til Jerusalem/ effter Høytidens seduane. Oc der de dage haaffde ende/ oc de ginge hiem igen / da bleff Barnet Ihesus i Jerusalem / oc hans Foreldre viste der icke. Da mente de/ at hand haaffde verit iblant Selskab/ Oc de komme en dags reyse/ oc lere effter hannem iblant Slectinge oc Ryndinge. Oc der de funde hannem icke / ginge de til bage igen til Jerusalem/ oc lere effter hannem. Oc der begaff sig tre dage der effter / da funde de hannem sidendis i Templen/ mit iblant de Lærde/ at hand hørde dem/ oc spurde dem at. Oc alle de hannem hørde/ forundrede sig paa hans forstand oc gensuar. Oc der de saae hannem / bleffue de forferdede.

*De hans a^aoder sagde til hannem/ a^ain Son/ Hui giørde du oss det: See/ din Fader oc ieg lere effter dig mer bedrøffuelse. Oc hand sagde til dem/ Huad er det/ at i lere effter mig: Vide i icke/ at ieg skal vere i der/ som er min Faders: Oc de forstode der ord icke / som hand taledede met dem. Oc hand gick ned met dem/ oc kom til Nazareth/ oc vaar dem vnderdanig. Oc hans a^aoder beuarede alle disse ord i sit herte. Oc Ihesus forfremmedis i visdom / alder oc naade / hos Gud oc a^aennisten. **

III.

Det semtende Keyfers Tyberij Keyserdoms aar/ der Pontius Pilatus vaar Landsheere i Judea/ oc Herodes Høffding i Galilea / oc hans Broder Philip pus Høffding vdi Jurea oc i Trachonitis Egn/ oc Lisania Høffding i Abilene/ Der Annas oc Caiphas vaare de ypperste Prier/ Da stede Guds befalning oc til Johannem Sacharie son/ i Herten.

S. Luce

Som vaar Nachora sön.
Som vaar Saruchs sön.
Som vaar Ragabu sön.
Som vaar Phalega sön.
Som vaar Ebers sön.
Som vaar Sala sön.
Som vaar Cainans sön.
Som vaar Arphachads sön.
Som vaar Sems sön.
Som vaar Toe sön.

Som vaar Lamecha sön.
Som vaar Methusala sön.
Som vaar Enochs sön.
Som vaar Jareds sön.
Som vaar Mahaleels sön.
Som vaar Cainans sön.
Som vaar Enos sön.
Som vaar Seths sön.
Som vaar Adams sön.
Som vaar Guds.

III.

Matth. 4.
Marci 1.

Deutero. 8.

Deutero. 6.

Pfalm. 91.

Deutero. 6.

Esaia 61.

Matth. 13.

Marci 6.

Ioan. 4.

3. Reg. 17.

4. Reg. 5.

Matth. 7.

Marci 1.

Marci 1.

C Ihesus / fuld aff den hellig Aand / Kom fra Jordan igen / oc bleff siet aff Aanden i Dæken / Oc bleff frister fyrreue dage aff Dieffuelen / Oc hand oed inred i de samme dage / Oc der de samme dage haaffde ende / da hungrede hannem der efter. Oc Dieffuelen sagde til hannem / Est du Guds Søn / da sig til den Sten / at hand bliffuer Brod. Oc Ihesus suarede / oc sagde til hannem / Der staar scereffuit /

Mennistet leffuer icke aleniste aff Brod / men aff huert Guds ord. Oc Dieffuelen forde hannem op paa it høyr Bierg / oc visde hannem alle Rige i den gantske Verden / i it øyeblik / oc sagde til hannem / Jeg vil giffue dig al denne mact / oc deris Verlighed / Thi hun er mig offuer giffuen / oc ieg giffuer hende huem ieg vil / Der som du nu vilst tilbede mig / da skal det alt sammen høre dig til. Ihesus suarede hannem / oc sagde / Vige bort fra mig Satan / Der staar scereffuit / Du skalt tilbede Gud din **HERRE** / oc tie ne hannem alene.

Oc hand forde hannem til Jerusalem / oc sette hannem paa tindingen aff Tempelen / oc sagde til hannem / Est du Guds Søn / da lad dig falde ned her aff. Thi der staar scereffuit / Hand skal befale sine Engle om dig / at de skulle beuare / oc bære dig paa Venderne / Paa der du skalt icke nogen sted stode din fod paa en sten. Ihesus suarede / oc sagde til hannem / Der er sagt / Du skalt icke friste Gud din **HERRE**. Oc der Dieffuelen haaffde gjort ende paa alle fristelser / vige de hand fra hannem til en tid.

Oc Ihesus kom i kraffens Aand til Galileam igen / Oc roptet om hannem kundgiorde i alle de omliggende Steder Oc hand lærde i deris Scholer / oc bleff prisert aff huer mand.

Oc hand kom til Nazareth / som hand vaar opfødt / oc gick i Scholen efter sin seduane om Sabbaths dagen / Oc hand stod op / oc vildelæse. Da finge de hannem Esaie Prophetis Bog. Oc der hand kaste om i Bogen / fant hand den Sted / som staar scereffuit / **H E R R E** **K E N** **S** Aand er hos mig / Der faare saluede hand mig / oc sende mig / at kundgøre Euangelium for de fattige / at helbrede de knusede Hierter / at predicke for de fangne / at de skulle vere frie oc ledige / oc at predicke **HERRENS** tacknemmelige aar.

Oc der hand lue Bogen til / siet hand Tieneren hende / oc sette sig. Oc alle øyen som vaare i Scholen / saae paa hannem. Oc hand begynte at sige til dem / I dag er denne Scrift fuld kommen faar eders øren. Oc de gaffue alle vidnisbyrd om hannem / oc vndrede paa de luffsa lige ord / som ginge aff hans mund / oc sagde / Er icke denne Josephs Søn? Oc hand sagde til dem / I skulle frilige sige dette ordproct til mig / Læge hielp dig self. Thi huor store ting haaffue wi hørt i Capernaum? Hør oc lige her i dit Federne Land. Oc hand sagde / Sandelige / Jeg siger eder / Ingen Prophete er tacknemmelig i sit Federne Land.

Men i sandhed siger ieg eder / Der vaare mange Encker i Israel vdi Elietid / der Himmerlen vaar tilluct try aar oc seymaande / den gong der vaar en suar Dyr tid i det gantske Land / oc Elias bleff sent til ingen aff dem / vden aleniste til de Sidoners Sareptha / til en Encke. Oc der vaare mange Spedalske i Israel vdi Elisei Prophetis tid / Oc der bleff ingen renset aff dem / vden alene Naaman aff Syrien. Oc de bleffue alle fulde aff vrede som vaare i Scholen / der de hørde det. Oc de stode op / oc storte hannem vdaß Straden / oc forde hannem op paa der høyr iste aff Bierget / paa huilcket deris Stad vaar bygd / at de vilde storte hannem ned. Men hand gick bort mit igennem dem / oc kom til Capernaum Galilee Stad / oc lærde dem om Sabbathen. Oc de forundrede sig paa hans Lærdom / thi hans Tale vaar veldig.

Oc der vaar it Mennistet i Scholen / beset mer en vren Dieffuel / Oc hand ropte høyr / oc sagde / Dole / huad haaffue wi mer dig at skaffe Ihesu aff Nazareth? Du est kommen at forderffue oss / Jeg veed huor du est / som er Guds hellige. Oc Ihesus truede hannem / oc sagde / Ti skulle oc

S. Luce

samme Levi redde it stort Gæstebud til i sit huss/ Oc mange Toldere oc andie sade met dem til Bordz. Oc de Scrieffkloge oc Pharisæer knurrede mod hans Disciple / oc sagde / Huor saare æde oc drucke i mer Toldere oc Syndere: Oc Ihesus suarede / oc sagde til dem / **De Kærste** haffue Lægen icke behoff/ men de Siuge. Jeg er kommen at kalde Syndere til Bedring/ oc icke de Kærfedige.

Matth. 9.
Marci 2.
Da sagde de til hannem / Huor saare faste Johannis Disciple saa offte/ oc bede saa meget/ Pharisæernes Disciple lige saa/ Men dine Disciple æde oc drucke: Da sagde hand til dem/ I kunde icke nøde Brøllups Folck til at faste/saa lenge som Brudgommen er hoff dem / Men den tid skal komme/ar Brudgommen skal tagis fra dem / Da skulle de faste.

Matth. 9.
Marci 2.
Och hand sagde en Lignelse til dem/ Ingen setter en Klud aff nye Klæde / paa it gammelt Klæde/ellers rissuis der ny sønder/oc Kluden aff det ny sticker sig icke paa der gamle. Oc ingen læder en Nøst i gamle Klæster/ellers sønderbyrder en Nøst i nye Klæster/saa bliffue de baade foruarede. Oc der er ingen / som drucke aff den Gamle / oc vil strax den Ny / Thi hand siger/ Den Gamle er mildere.

VI.

Matth. 12.
Marci 2.

Der begaff sig paa en Effter sabbath/ at hand gick igennem Kornet/oc hans Disciple plockede Ay aff/oc øde / oc vrede dem mer henderne. Oc nogle aff Pharisæerne sagde til dem / Huor saare gøre i der som icke sømer sig at gøre paa Sabbatherne: Oc Ihesus suarede/oc sagde til dem / Haffue i icke læst/ huad David gjorde/der hannem hungrede/oc de som vaare mer hannem: Huosledis hand gick ind i Guds Huss/oc tog Skue brød/ oc ød/oc gaff oc saa dem / som vaare mer hannem/ huilcke dog ingen torde øde / vden Presterne alene. Oc hand sagde til dem / **Menniskens** Søn er en HERRE/oc saa offuer Sabbathen.

1. Reg. 21.

Matth. 12.
Luce 3.
Oder stede paa en anden Sabbath/ at hand gick i Scholen / oc lærde. Oc der vaar it Menniske/hues hysre haand vaar vissen. Men de Scrieffkloge oc Pharisæer roge vaare paa hannem/om hand oc vilde helbrede om Sabbathen / Paa det de kunde finde Sag mer hannem. Da merckte hand deris tancker/ oc hand sagde til der Menniske mer den visne Naand/ Strat op/oc trin hid frem. Oc hand stod op/oc traadde frem. Da sagde Ihesus til dem / Jeg spør eder at/ Huad sømer sig at gøre om Sabbathen/ Gaar eller ont: Opholde Liffuit/ eller forderffuer: Oc hand saa omkring paa dem alle / oc sagde til der Menniske/ Reck din Naand vd. Oc hand gjorde der / Da bleff hans Naand kærst igen / oc helbredelige som den anden. Men de bleffue aldels galne/oc taledet mer huer andie/ huad de vilde gøre hannem.

Matth. 13.
Marci 3.

Oder begaff sig paa den tid/ at hand gick paa it Bierg at bede / oc hand bleff natten offuer i Sønen til Gud. Oc der der bleff dag/ kallede hand sine Disciple / oc vdualde Tolff aff dem/ huilcke hand oc kallede Apostle/ Simon/ huilcken hand kallede Peter/ oc Andream hans Broder/ Jacobum oc Johannem/ Philippum oc Bartholomeum/ Mattheum oc Thomam/ Jacobum Alphai søn/ Simon som kaldis Delores/ Judam Jacobs søn/ oc Judam Iſchariot den Forredere.

Matth. 5.

Och hand gick ned mer dem/ oc traadde paa en Plan i Nareken/ oc hans Disciplers skare/ oc en stor hob Folk/ aff alt Jødeland oc Jerusalem/ oc Tyro oc Sidon / liggendis hoff Haff/ uir/ som vaare komne at høre hannem/ oc at de kunde bliffue helbrede aff deris Siuger / Oc de som bleffue omdressne aff wrene Aander/ de bleffue helbrede. Oc alt Folket begerede at røre ved hannem/ Thi der gick Krafft aff hannem/ oc helbredede dem alle.

Och hand løffte sine øyen op offuer sine Disciple / oc sagde / Salige ere i Fattige / Thi Guds Rige høier eder til. Salige ere i / i som her hungre / thi i skulle mættis. Salige ere i / i som her græde/ thi i skulle lee. Salige ere i / der som Menniskene hade eder/ oc fraffulle eder/ oc stænde eder/ oc forstude eders naffn/ som it vanartigt / for Menniskens Søns skyld. Glæder eder da / oc springer/ Thi see/ eders Løn er stor i Himmelen. Lige der samme gjorde oc saa deris Fedre Propheterne. Men we eder Rige der imod/ Thi i haffue eders trost bort. We eder/ i som ere fulde/ Thi eder skal hungre. We eder/ i som lee/ Thi i skulle græde oc hyle. We eder/ naar huer mand taler vel paa eder. Lige der samme gjorde oc saa deris Fedre mod de falske Propheter.

Matth. 5.

Men ieg siger eder/ i som høre til/ Elsker eders Fiender. Gør dem gaar/ som eder hade. Velsigner dem / som eder forbande. Bed for dem/ som ere eder forredelige. Oc huor som slar dig paa det ene kindben/ biud hannem oc saa det ander til. Oc huor som tager Raaben fra dig/ da forhindie hannem oc icke kiorelen, Giff den/ som dig beder. Oc huor som tager dit fra dig / da freff

reff det ickte igen. Oc som i ville / at folck skulle gøre mod eder / Lige saa gøre oc i mod dem.

Oc der som i elste dem der eder elste / huad tack haffue i der faare: Thi Syndere elste oc dem som dem elste. Oc der som i gøre vel mod dem der gøre vel mod eder / huad tack haffue i der faare: Thi Syndere gøre oc lige saa. Oc der som i læne dem / der i haabis at tage aff / huad tack haffue i der faare: Thi Syndere læne oc saa Syndere / paa der de skulle tage lige saa igen. Dog alligeuel / Elster eders Fiender / Gør vel oc lærer / at i haabis der inted faare / Saa skal eders Løn vere stor / oc i skulle vere den Allerbystis Børn / Thi hand er veluillig mod de vortacknemmelige oc vanartige.

Der faare verer barmhertige / lige som eders Fader oc er barmhertig. Dømmer ickte / Saa skulle i oc ickte dømme. Fordømmer ickte / saa skulle i ickte fordømme. Forlader / Saa skal eder forladis. Giffuer / saa skal eder giffuis. En fuld / knuger / studder oc offuerflødig / Naade skal mand giffue i eders fiend. Thi lige met den Naade som i maale met / skal mand maale eder igen.

Oc hand sagde dem en Lignelse / Rand oc en Blind vife en Blind veyen: Falde de ickte baade sammen i Græffuen: Disciplen er ickte offuer sin Gæstere / Naar Disciplen er som hans Gæstere / da er hand fuldkommen. Huad seer du en Skeff i din Broders øye / oc Biecken i dit øye bliffuer du ickte var: Eller huorledis kan du sige til din Broder / Holt stille Broder / teg vil drage Skeffuen aff dit øye / oc du seer ickte self Biecken i dit øye: Du Øyenskælk / drag først Biecken aff dit øye / oc seer saa til / at du drager Skeffuen aff din Broders øye.

Thi der er inted gaa Træ / som bar raaden fruct / oc inted raadet træ / som bær god fruct. Huert Træ kendis paa sin egen fruct. Thi mand plocker ickte Figen aff Tørne / Naand plocker oc ickte Vinduer aff Hybenbuske / Ir gaar a Dønniste bær gaar frem / aff sit hertis gode Lig gende se / Oc ir vanartige a Dønniste bær ont frem aff sit hertis onde Liggendefæ. Thi huad som hietter er fult aff / der aff løber a Dunden offuer.

Oc hui kalder i mig HERRE / HERRE / oc gøre ickte huad ieg siger eder: Huo som kommer til mig / oc hører min Tale / oc gør hende / Den vil ieg vife eder / huem hand er lig. Hand er lige som it a Dønniste / der bygde it Huff / oc groff dybt / oc lagde grunduollen paa en Blippe. Oc der Vandløb kom / da sidste Strømmen paa Huset / oc kunde ickte røre det aff sted / Thi der vaar grundfest paa en Blippe. a Den huo som hører oc ickte gør / Hand er lige som it a Dønniste / der bygde it Huff paa Jorden vden grunduol / Oc Strømmen sidste der paa / oc der salt stray / oc Huset siet en stor Flecke.

VII.

Oc der hand haffde vdræet for Folcket / gick hand til Capernaum. Oc en Hoffuigmands Suend laa dødsuig / huilcken hand holt meger aff. Oc der hand hørde om Ihesu / da sende hand de Eldste aff Jøderne til hannem / oc bad hannem / at hand vilde komme / oc helbiede hans suend. Oc der de komme til Ihesum / bade de hannem sticlige / oc sagde / Hand er vel verd / at du gør hannem der / Thi hand elster vort Folck / oc hand haffuer opbygd off Scholen. Da gick Ihesus bort met dem.

Oc der de vaare nu ickte longe fra Huset / da sende Hoffuigmanden Venner til hannem / oc loed hannem sige / Ah HERRE / omage dig ickte / Jeg er ickte verd / at du gaar vnder mit Tag / Der faare accede ieg mig oc ickte self vredig til / at komme til dig / a Den sig it ord / da bliffuer min Dieng helbiede. Thi ieg er oc it a Dønniste Øffrigheben vnderdanig / oc haffuer Stridsmænd vnder mig / oc ieg siger til en / Gack bort / saa gaar hand bort. Oc til en anden / Rom hid / saa kommer hand. Oc til min Suend / Gør det / saa gør hand det. a Den der Ihesus hørde det / forundrede hand sig paa hannem / oc vende sig om / oc sagde til Folcket som hannem effterfulde / Jeg siger eder / saadan Trø haffuer ieg ickte fundet i Jtrael. Oc der de som vaare vdsende / komme til bage igen til Huset / da funde de den siuge Suend karst.

Oc der begaff sig der effter / at hand gick i en Stad / som hed Tain / oc der ginge mange aff hans Disciple met hannem / oc meger Folck. Oc der hand kom nær til Stadsporten / See / da bar mand en Død vd / som vaar sin a Doders eniste Søn / oc hun vaar en Encke / Oc meger Folck aff Staden / gick met hende. Oc der HERRE / saa hende / da ynckedis hand der offuer / oc sagde til hende / Gvad ickte. Oc hand traadde til / oc røde ved Baaren / Oc de som bare / stode. Oc hand sagde / Du vnge Dieng / Jeg siger dig / stat op. Oc den Døde reysde sig op / oc begynte at tale / Oc hand gaff hans a Doder hannem. Oc der kom en redsel paa dem alle / oc de prisede Gud / oc sagde / Der er en stor Prophete opstanden iblant oss / oc Gud haffuer besøgt sit Folck. Oc denne Tale om hannem røctedis i det ganeste Jødiske Land / oc i alle omliggende Land.

Matth. 7.

Marci 4.

Matth. 15.

Matth. 7. 12.

Matth. 7.

Matth. 8.

Matth. 11.

De Johannis Disciple forkyndede hannem alt dette. Oc hand kallede tho aff sine Disciple til sig/ oc sende dem til Ihesum/ och loed hannem sig/ Est du den der skal komme/ Eller skulle wi tiffue effter en anden: Men der endene komme til hannem/ sagde de/ Johannes den dobere haffuer sent oss til dig/ oc lader dig sig/ Est du den som skal komme/ Eller skulle wi tiffue effter en anden: Oc paa den samme stund gjorde hand mange helbrede aff Siuger och Plager oc onde Aander/ oc hand gaff mange Blinde synen. Och Ihesus suarede/ oc sagde til dem/ Haar boit oc forkynder Johanni/ huad i haffue seet och hørt/ de Blinde see/ de halte gaar/ de Spedalske worde rene/ de Døffue høre/ de Døde staa op/ Euangelium predictis for de Farlige/ Oc salig er den/ som icke forarger sig paa mig.

Esaie. 35.

De der Johannis bud ginge bort/ begynte Ihesus at tale/ til folcket/ om Johanne. Huad ere i gongne hen vd i ørken at see: Vilde i see it Røer/ som røris aff værit: Eller huad ere i vdgangne at see: Vilde i see it Venniste/ i bløde Klæder: Seer dem som leffue i kaastelige Klæder oc vellyst/ de ere i Kongelige Gaarde. Eller huad ere i vdgangne at see: Vilde i see en Prophete: Ja ieg siger eder/ den som mere er/ end en Prophete/ hand er den/ som staaar fereffuit om/ See/ Jeg sender min Engel saar dit Ansigt/ som skal berede din vey saar dig. Thi ieg siger eder/ at iblant dem/ som ere fødte aff Quinder/ er der ingen større Prophete/ end den Døbere Johannes. Men den som er i Guds rige/ den er Sørre end hand.

Mal. 3.

Oc alt folcket som hannem hørde/ oc Toldere/ gaffue Gud ræt/ och lode sig døbe met Johannis daab. Men Phariseer oc Scrifteloge foractede Gude raad/ mod sig self/ och lode icke døbe sig aff hannem.

Matth. 11.

De HERREN sagde/ Huem skal ieg ligne denne slectis menniste ved oc huem ere delige: De ere de Døin lige/ som side paa Torffuit/ oc robe mod huer andie/ och sig/ Wi pibede for eder/ oc i dangede icke. Wi klagede ynckelige for eder/ oc i græde icke. Thi den Døbere Johannes kom/ och oed icke Bødd/ och drack ingen Vin/ Saa sig i/ hand haffuer Dieffuelen. Vennistens Søn er kommen/ eder oc drucker/ Saa sig i/ Se/ der Venniste er en Fraadzere oc Vindandere/ Tolderis oc Synderis ven. Oc Disdommen maa lade gøre sig retferdig aff alle sine Døin.

Oc der bad en aff Phariseerne hannem/ at hand vilde æde met hannem. Oc hand gick vd i Phariseernes huff oc sette sig til bords. Och see/ der vaar en Quinde i Staden/ hun vaar en Synderinde. Der hun fornam/ at hand sad til bords i Phariseernes huff/ da hente hun it Glas met Salue/ oc traadde bag til hans Føder/ oc græd/ oc begynte at vade hans føder met Graad oc at røre dem met sit Doffuit haar/ oc hun kyste hans Føder/ oc saluede dem met Saluen.

Der Phariseeren/ som haffde indbudet hannem/ saa det/ taledet hand ved sig self/ oc sagde/ Der som denne vaare en Prophete/ da viste hand/ huo oc huordan en Quinde dette er/ som røter ved hannem/ Thi hun er en Synderinde. Ihesus suarede/ oc sagde til hannem/ Simon/ Jeg haffuer noget at sige dig. Da sagde hand/ Væstere/ sig frem. Der haffde en Agerkarl tho Skylde ner/ Den ene vaar fem hundrede Pendinge skyldig/ den anden halffredic sinde tiue. Oc der de haffde icke at betale mer/ da gaff hand dem det baade til. Sig nu/ huilken aff dem skal elste hannem mest: Simon suarede oc sagde/ Jeg acter/ den som hand gaff mest til. Da sagde hand til hannem/ Du døimder ret.

Oc hand vende sig til Quinden/ oc sagde til Simon/ Seer du denne Quinde: Jeg kom i dit huff/ du haffuer icke giffuit mig Vand/ til mine Føder/ Men denne gjorde mine Føder vaade met Graad/ oc riurde dem met sit Doffuit haar. Du haffuer ingen kys giffuit mig/ men denne loed icke aff at kysse mine Føder/ siden hun kom hid ind. Du haffuer icke saluit mit hof/ uit met olie/ Men hun saluede mine Føder met salue. For den skyld siger ieg dig/ hende ere mange Synder forladne/ Thi hun elste megit/ Men huilken som lider forladis/ hand elste lider.

Oc hand sagde til hende/ Dig ere dine Synder forladne. Da begynte de som sad til bords met hannem/ oc sagde ved sig self/ huo er denne/ som oc forlader synderne: Oc hand sagde til Quinden/ din Tro haffuer hulpet dig/ Gack bort met frede.

VIII

Marci. 7.

Oc der begaff sig der effter/ at hand reysde igennem Stæder oc Byer/ oc predickede oc forkyndede Euangelium om Guds rige/ oc de Tolf met hannem. Der til met/ nogle Quinder/ som hand haffde gjort helbrede aff onde Aander/ oc siugdomme/ som vaar/ Maria der kaldis Magdalena/ aff huilken der vaare siue Dieffle vdfarne/ oc Johanna Chusef/ Verodis/ Fogedis/ Iustri/ oc Susanna/ oc mange andie/ som vaare dem behjelpelige met deris Guds.

Som

Som der vaar nu meget Folk til sammen / oc hastede til hannem aff Stæderne / da sagde de hand ved en Lignelse / Der gick en Sæmand vd at saa sin Sæd / Och i det hand saade / falt noget haff / Veyen / oc bleff borttraad / oc fule vnder Himmelen ode der op. Oc noget falt paa Sten / oc der det voyre op / vifnede det / fordi / at der haffde icke vedste. Oc noget falt mit iblant Torne / oc tornene voyre op mer / oc qualde det. Oc noget falt i god Jord / oc det voyre op / och bar hundredefolt fruct. Der hand det sagde / robre hand / Huo som haffuer seet at høre mer / hand høre.

Matth. 13.
Marci. 4.

Da spurde hans Disciple hannem at / oc sagde / Huad Lignelse skal dette vere: Da sagde hand / Eder er det giffuit at vide Guds rigis Hemmelighed / Men de andre i Lignilser / at de skulle der icke see / om de der end see / oc icke forstaa / om de der end høre.

Men dette er Lignelsen. Sæden er Guds ord. Oc de som ere haff Veyen / det ere de som der høre / der effter kommer Dieffuelen / oc tager order aff deris herte / paa der / de skulle icke tro oc bliffue salige. Oc de paa Sten / ere de / Naar som de der høre / da anamme de order mer glæde / oc de haffue icke roed / de tro til en tid / oc naar fristelse kommer da falde de fra. Oc der som falt iblant Torne / ere de / som der høre / oc gaa hen iblant dette Liffis omhyggelse / rigdom och vellyst / oc quelis / oc bæringene fruct. Oc der som falt i god Jord / ere de som høre och beuare order / i it smuct gaar Dierre / oc bære fruct i taalmodighed.

Marci. 12.
Marci. 4.

Oc ingen tender it Luff / oc skul der mer it Kar / eller setter der vnder en Benck / Men hand setter der paa en Luffestage / paa der / at huo som gaar ind / skal see luffer. Thi der er inted skult / som ey skal obenbaris / oc inted hemmeligt / som ey skal kundgøris / oc bliffue obenbare. Saa seer nu der paa / huorledis thøre til. Thi huo som haffuer / hannem skal giffuis / Men huo som inted haffuer / fra hannem skal oc tagis der hand meen sig at haffue.

Matth. 10.
Matth. 13. 25.
Marci. 7.

Oc hans AOrder oc Bysdre ginge frem / oc kunde icke komme til hannem for Folket. Oc der bleff hannem til kende giffuit / din AOrder oc dine Bysdre staa der vde / oc ville see dig. Da suarede hand / oc sagde til dem / min AOrder oc mine Bysdre ere disse / som høre oc gøre Guds ord.

Matth. 12.
Marci. 3.

Oc der begaff sig paa en aff dagene / at hand traadde i it Skib / mer sine Disciple / Oc hand sagde til dem / lader oss fare offuer Søen. De stætte fra landet / oc der de fore offuer / da soff hand Oc der kom en Huere luind paa Søen / oc Bølgerne offuerfulde dem / oc de stode i stor fare. Da traadde de til hannem / oc vacete hannem op / oc sagde / Adestere / Adestere / wi forderffuis. Da stod hand op / oc truede værit / oc vandens bølger. Och der loed aff / oc bleff stille. Da sagde hand til dem / huor er eders tro: Men de frætede sig / oc foundrede sig / oc sagde til huer andre Huo er denne: Thi hand biuder vde oc vand / oc de ere hannem lydige: Oc de seplede frem / til de Gadareners Egn / huilcken der er tuert offuer fra Galileam.

Matth. 8.
Marci. 4.

Oc som hand traadde vd paa landet / da møtte en AOrder hannem aff staden / som haffde Dieffuelen long tid / oc søde sig icke i klæder / oc bleff icke i noget Duff / men i Graffuer. Oc der hand saa Jhesum / robre hand / oc falt ned saar hannem / oc robre høyt / oc sagde / Huad haffuer ieg mer dig at stæffe / du Jhesu den allerhøystis Guds Søn: Jeg beder dig at du icke vilt pine mig. Thi hand bød den wrene AOrder / at fare vd aff AOrder / thi hand haffde long tid plaget hannem. Oc hand vaar bunden mer Lencer / oc fangen mer Bolter / och hand bød Bondene sønder / oc bleff dieffuen aff Dieffuelen i sicken.

Matth. 9.
Marci. 5.

Oc Jhesus spurde hannem at / oc sagde / huad heder du: Hand sagde / Stokk / Thi der vaare mange Dieffle farne i hannem. Oc de bade hannem / at hand skulde icke biude dem fare i Affgrunden. Oc der vaar en stor hiord Suin / som ode paa Bierget / Oc de bade hannem / at de maatte fare i dem. Oc hand gaff dem loff / Da fore Diefflene aff AOrder / oc fore i Suines ne / oc i Diorden styre sig hasteligeri Søen / oc druckede. Men der Nyderne saae der som stede da flyde de / oc kundgiorde der i staden oc i Byerne.

Da ginge de vd at see / der som vaar stect / oc komme til Jhesum / oc funde der AOrder / som Diefflene vaare farne aff / side klæd haff Jhesu søder / och hand vaar ved sine sind / oc de for seeredis. Oc de som der haffde seer / kundgiorde dem der / huorledis den Besætte bleff kærst. Oc den gantste Allmue i de Gadareners omliggende Land bade hannem / at hand vilde gaa fra dem / Thi der vaar en stor redsel kommen dem paa. Oc hand traadde i Skibet / oc vende til baage igen. Da bad AOrder hannem / som Diefflene vaare farne vd aff / at hand maatte bliffue haff hannem. Men Jhesus forlod hannem fra sig / oc sagde / Gælt hiem igen / oc sig huor store ting Gud haffuer gjort dig. Oc hand gick bort / oc predickede igennem den gantste Stad / huor store ting Jhesus haffde gjort hannem.

Oc der begaff sig / der Jhesus kom igen / anammede Folket hannem / thi de røffuede alle effter hannem. Oc see / der kom en AOrder / som hed Jairus / oc vaar den Offuerste for Schoalen / och hand falt ned saar Jhesu søder / oc bad hannem / at hand vilde komme i hans Duff / thi hand

S. Luce

Matth. 9.
Marci 2.

hand haffde en emisse Daatter ved tolf aar/ hun laa i det yderste aandelong. Oc der hand gick bort/ trengde folcket hannem.

De en Quinde haffde hafft Blodfor i tolf aar/ hun haffde fostet al sin nering paa læger/ oc kunde icke bliffue helbrede aff nogen/ hun gick frem bag til/ oc rorde ved Sømmen aff hana fles debon/ Oc strax stod hendis Blodfor. Oc Ihesus sagde/ huo rorde ved mig? Oc der de nettes de alle/ sagde Peder oc de som vaare met hannem/ Adestere/ folcket trenger oc crycker dig/ oc du siger/ Huo rorde ved mig? Da sagde Ihesus/ der rorde nogen ved mig/ Thi ieg finder at der gick en krafft aff mig. Men der Quinden saa/ at der vaare icke skult/ da kom hun met beffuelse/ oc salt faar hannem/ oc kund gjorde faar alt folcket/ for huad sag hun rorde ved hannem/ oc huorledis hun bleff strax helbrede. Da sagde hand til hende/ Der restig min Daatter/ din tro haffuer hulper dig/ Gack bort met fred.

Der hand end nu ralede/ da kom der en aff Scholens Offuerstis rionere/ oc sagde til hannem/ Din Daatter er død/ vmage icke Adesteren. Der Ihesus der hørde/ suarede hand hannem/ oc sagde/ Frøder dig icke/ Tro ekon/ saa skal hun bliffue helbrede. Oc der hand kom i hus sit/ da loed hand ingen gaa ind/ vden Peder oc Jacob oc Johanne/ oc barnsens Fader och Aoder. Men de græde alle oc beklagede sig ynckelige for hende. Da sagde hand/ Græder icke/ Hun er icke død/ men hun soffuer. Oc de bespaarede hannem thi de viste vel at hun vaare død. Oc hand dreff dem alle vd/ tog hende ved haanden/ oc robte/ oc sagde/ Barn/ star op. Oc hendis Aand kom igen/ oc hun stod strax op. Oc hand besalede/ at mand skulde giffue hende at æde. Oc hendis Foreldere bleffue forferdede. Oc hand bød dem at de skulde ingen sige/ huad som vaare skeet.

IX.

Matth. 10.
Marci 6.

Acto. 13.

Matth. 14.
Marci 6.

Matth. 14.
Marci 6.
Ioh. 6.

Matth. 16.
Marci 2.
Matth. 17.
Marci 9.

Matth. 16.
Marci 8.

Chand kallede de Tolf til sammen/ oc gaff dem vold oc mact offuer alle Dieffule/ oc at de kunde helbrede Siugdomme. Och hand sende dem vd at predike Guda rige/ oc at helbrede de Siuge. Oc hand sagde til dem/ I skulle inred rage met eder paa veyen/ huercken Straff eller Tasse/ icke Bød/ oc ey Pendinge/ der skal oc icke en haffue tho Riorte. Oc huor som i gaa i it Duff/ bliffue der indtil i drage der fra. Oc huilcke som eder icke anamme/ da gaar vd aff den samme Stad/ oc rester oc saa stoffuen aff eders Føder/ til it vidni/ byrd offuer dem. Oc de ginge vd/ oc drage eigennem Bret/ predickede Euangelium/ oc helbrede de i alle Ende.

Oc alr der som skede ved hannem/ kom for Herodes den Hoffding/ oc hand bespørgede sig/ fordi at der bleff sagt aff nogle/ Johannes er opstanden fra de Døde/ oc aff nogle/ Elias er obenbarer/ Oc aff nogle/ Der er en aff de gamle Propheter opstanden. Oc Herodes sagde/ Jo hannem haffuer ieg halff hugget/ Men huo er denne/ om huilcken ieg hører saadant/ Oc hand begærede at see hannem.

Oc Apollene komme igen/ oc fortalde hannem/ huor store ting de haffde gjort. Oc hand tog dem til sig/ oc vigede besynderlige bort i en Quck hof Stad/ som kaldis Bethsaida. Der folcket fornam der/ da droge de effter hannem. Oc hand loed dem komme til sig/ oc sagde dem aff Guda rige/ oc helbrede dem/ som der haffde behoff. Men dagen begynte at bøye sig.

Da traadde de Tolf til hannem/ oc sagde til hannem/ Lad folcket fra dig/ at de kunde gaa her bort om kring i Byene oc vdi Landzbyene/ at de kunde finde Verbere oc Gad/ Thi vi ere her i gæken. Da sagde hand til dem/ Giffue i dem at æde. De sagde/ vi haffue icke mere end fem bød/ oc tho fiske. Vden saa er at vi skulle gaa bort/ oc købe Gad til saa megit folck (Thi der vaare ved fem tusinde Aend) Da sagde hand til sine Disciple/ Lader dem sette sig ved stuekse/ io halffredie sinda riue oc halffrediesinda riue. Oc de gjorde saa/ oc sette sig alle. Da tog hand de fem Bød/ oc tho fiske/ oc saa op i Himlen/ oc raefede der offuer/ bød dem oc sikk Disciplene dem/ at de lagde saar folcket. Oc de ode oc bleffue alle mætte. Och der bleff optaget/ der som de leffnede aff Stryckerne/ tolf Rurffue.

Oc der begaff sig/ der hand vaare alene/ oc bad/ oc hans Disciple hof hannem/ da spure de hand dem at/ oc sagde/ Huem siger folcket at ieg er? De suarede/ oc sagde/ de sige/ du est den Døbere Johannes/ oc nogle/ du est Elias/ oc nogle/ der er en opstanden aff de gamle Propheter. Da sagde hand til dem/ huem siger i da at ieg er? Da suarede Peder/ oc sagde/ Du est Guda Christ. Oc hand truede dem/ oc bød/ at de skulde ingen sige der/ oc sagde/ thi mennefs fens Søn skal end nu lide meget/ oc forkastis aff de Eldsie oc ypperste Pæster oc Scriffitloge/ oc slass ihjel/ oc opstaa tredie dag.

Da sagde hand til dem alle/ huo som vil følge mig/ hand skal forfage sig self/ oc tage sit Raarff paa sig daglige/ oc følge mig effter. Thi huo som vil beholde sit Liff/ hand skal miste det/ Oc huo som mister sit Liff for Ains skyld/ hand skal beholde det. Och huad gaffu haffde

¶ Menister / om hand vunde den gantse Verden / oc miste sig self / eller gjorde sig self skade:
¶ Men huo som bluss ved mig oc mine ord / hannem skal oc a'ennistens Søn bluss ved / naar
som hand kommer i sin Verlighed / oc sin Faders / oc de hellige Englis. De sandelige siger ieg
eder / At nogle ere aff dem / som her staa / der icke skule sinage Døden / før de see Guds Rige.

¶ Oc der begaff sig otte dage effter denne Tale / at hand tog til sig / Peder / Johannem oc Ja-
cobum / oc gick op paa it Bierg at bede. Oc der hand bad / bleff hans Ansictis sticketse anderles
dis / oc hans flædebon bleff hvid oc skinnendis. Oc see / tho a'end taledet met hannem / som
vaare a'Dose oc Elias / de obenbaredis i klarhed / oc taledet om den Vdgong / som hand skulde
fuldkomme i Jerusalem. ¶ Men Peder oc de som vaare met hannem / vaare fulde aff søffn. Oc
der de vogne de op / da saae de hans klarhed / oc de tho a'end staa hof hannem.

Matth. 17.

Marci 9.

(Vdgong)

Der / Huad

endeligt hand

skulde faa.

¶ Oc der begaff sig / der de vige de fra hannem / sagde Peder til Jhesum / a'nestere / her er gaar
at vere / Lader oss gøre tre Bolige / Dig en / a'Dose en / oc Elias en / Oc hand viste icke huad
hand taledet. ¶ Men der hand taledet saadan / kom en Sky / oc offuerstugede dem / Oc de forfer-
dedis / der styen drog offuer dem. Oc der salt en røst aff styen / som sagde / Denne er min el-
skelige Søn / Hannem skule i høre. Oc i der saadan røst skede / funde de Jhesum alen e
Oc de tagde stille / oc forkyndede ingen inred i de samme dage / aff der de haffde seer.

¶ Oc der begaff sig den dag der effter / der de komme aff Bierger / da kom meger Folck imod
dem. Oc see / en a'and iblant Folcket robe / oc sagde / a'nestere / Jeg beder dig / besee dog min
Søn. Thi hand er min eneste søn. See / a'anden griber far paa hannem / Saa rober hand
stray / oc hand rissuer hannem / at hand fraer / oc met nød viger hand fra hannem / naar hand
haffuer rissuit hannem / Oc ieg bad dine Disciple / at de skulde vddiffue hannem / oc de funde
icke. Da suarede Jhesus / oc sagde / Du vantro oc vanartige Slect / huor lenge skal ieg vere
hoffeder / oc lide eder / Ventr din søn hvd. Oc der hand kom til hannem / da sled Dieffuelen han-
nem / oc reff hannem suatlige. Da truede Jhesus den wrene a'and / oc gjorde Diengen helbree-
de / oc fick hans Fader hannem igen. Oc de bleffue alle forferdede offuer Guds herlighed.

Matth. 17.

Marci 9.

¶ Oc der forvunderede dem alle / paa alt der som hand gjorde / da sagde hand til sine Disciple /
Tage i denne tale til eders sørn / Thi a'ennistens Søn skal antuordis i a'ennistens hender.
¶ Men der ord forstode de icke / oc der vaar kiult saar dem / at de begrebe det icke. Oc de frøstede
sig at spørre hannem om det samme ord.

Infra 18.

¶ Der kom oc en rancke iblant dem / Huilken der skulde vere den Største iblant dem. ¶ Men
der Jhesus saa deris hieris rancker / tog hand it Barn / oc stickete der hoff sig / oc sagde til dem /
Huo som anammer det Barn i mit naffn / hand anammer a'ig / oc huo som a'ig anammer /
hand anammer Den / som mig vdsende. Oc huo der er den a'instie iblant eder alle / hand skal
vere Stor.

Matth. 18.

Marci 9.

¶ Da suarede Johannes / oc sagde / a'nestere / Wi saae en / hand dreff Dieffle vd i dit i'assn /
oc wi formenter hannem det / Thi hand følger dig icke met oss. Oc Jhesus sagde til hannem /
Formenter hannem det icke / Thi huo som icke er imod oss / hand er met oss.

Marci 9.

¶ Oc der begaff sig / der tiden vaar fuldkomen / at hand skulde ragis her fra / da vende hand
sit Ansict at vandre stray til Jerusalem. Oc hand sende Bud bort faare sig / De ginge
bort / oc komme i en aff Samaritanis By / at besille hannem herbere. Oc de anam-
mede hannem icke / fordi at hand haffde vent sit Ansict at vandre til Jerusalem. Oc der hans
Disciple Jacobus oc Johannes saae det / da sagde de / HERRE vilt du / Da ville wi sige / at
der skal falde ild aff Himmelen / oc fortære dem / lige som Elias gjorde. Da vende Jhesus sig /
oc truede dem / oc sagde / Vide i icke / hues Aands bøn i ere? Menistens Søn er icke
kommen at forderffue Menistens siele / men at beholde.

Der begyn-

der S. Lucas at

beskriffue Chris-

ti reyse til Jerus-

salem.

4. Reg. 1.

¶ Oc de ginge til en anden By. Oc der begaff sig / der de vaare paa veyen / da sagde en til
hannem / Jeg vil følge dig / ehvor du gaar. Oc Jhesus sagde til hannem / Bæffue haffue graff-
uer / oc fulene vnder Himmelen haffue rede / ¶ Men a'ennistens Søn haffuer icke / der som
hand fand legge sit Hoffuit.

Matth. 8.

¶ Oc hand sagde til en anden / Følg mig effter. Oc hand sagde / HERRE / Tilsted mig /
at ieg gaar søst bort / oc begraffuer min Fader. ¶ Men Jhesus sagde til hannem / Lad de Døde
begraffue deris døde / oc gack du bort / oc forkynde Guds Rige.

Matth. 8.

¶ Oc en anden sagde / HERRE / Jeg vil effterfølge dig / ¶ Men tilsted mig søst / at gøre
en Skilfinisse mer dem / som ere i mit Huff. Jhesus sagde til hannem / Huo som legger sin
haand paa Plouen / oc seer til bage / hand er icke bequem til Guds Rige.

Matth. 9.

Matth. 10.
Marci 61. Timoth. 5.
Matth. 10.

Matth. 11.

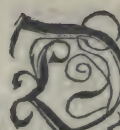
Matth. 10.

Matth. 11.

Iohan. 1.

Matth. 11.

Deute. 6.

Er effter vdualde HERRER andie halffierdesinds tiue/oc sende dem vdi
io tho oc tho/faare sig/ i alle Stader oc til huer Sted / som hand vilde komme
hen. Oc hand sagde til dem / Vosten er stor / Men Arbeyderne ere saa / Bedet
Vostens Herte / at hand vdsender Arbeydere i sin Vost. Gaar bort / see / Jeg
sender eder / som Lam mit iblant Vlfue. Væter ingen Pung / ey Tæste / oc ey
Ske / oc hilser ingen paa veyen.

Huor som i komme i it huss / da siger først / Fred vere i dette huss / Oc der som der er it Freds
sens Barn / da skal eders fred huilis paa hannem / Er der oc icke / da skal eders fred vende sig til
eder igen. Bliffuer i det samme huss / eder oc dricker / huad de haffue. Thi en Arbeydere er
sin Lon verd. I skulle icke gaa fra it huss til it andet.

Oc huor i komme i en Stad / oc de anamme eder / da eder huad eder bliffuer faare baaret / oc
helbredet de Siuge / som der ere / Oc siger til dem / Gudz Rige er kommet nær til eder. Oc huor
i komme i en Stad / som de icke anamme eder / da gaar vdi paa hans Gader / oc siger / Vi sla oc
saa den stoff aff paa eder / som hengde ved oss aff eders Stad / Dog skulle i vide / at Gudz Rige
haffuer verit eder nær. Jeg siger eder / Der skal gaa lideligere til met Sodoma paa den dag / en
saadan en Stad.

We dig Corozain / we dig Bethsaida / Thi vaare saadanne vnderlige Gerninger stede i
Tyro oc Sidon / som ere stede hofst / da haffde de i foridum tid sidet i Sæcke oc i aske / oc giort
Penitenge. Dog skal det gaa Tyro oc Sidon lideligere paa Dommen / end eder. Oc du Capernaum / du som est ophøyet til Himmelen / du skalt stedis hen vnder i Velfuede. Huo som eder
hører / hand høret mig / Oc huor som Eder foracter / hand foracter mig / Men huor mig for
acter / hand foracter Den / som mig vdsende.

Oc de halffierdesinds tiue komme igen met glæde / oc sagde / HERRER / Der ere oc Diefle
oss vnderdanige i dit naffn. Da sagde hand til dem / Jeg saa vel Satanas falde aff Himmelen /
som it liuner. Seer / Jeg haffuer giffuit eder mact / at træde paa Hugorme oc Scorpioner / oc
offuer al Fiendens mact / oc intred skal skade eder. Dog glæder eder icke der vdi / at Aanderne ere
eder vnderdanige / Men glæder eder / at eders naffn ere screffne i Himmelen.

Paa den tid glædde Ihesus sig i Aanden / oc sagde / Jeg priser dig Fader oc HERRER
offuer Himmelen oc Jorden / at du haffuer skilt saadant for de Vise oc Kloge / oc haffuer
obenbare de vmyndige det. Ja Fader / saa vaar det behageligt saar dig. Der er mig altsam
men offuer giffuit aff min Fader. Oc ingen ved huor Sonnen er / vden alene Faderen / Oc ey
heller huor Faderen er / vden alene Sonnen / oc huilken Sonnen vil obenbare det.

Oc hand vende sig til sine Disciple / oc sagde i besynderlighed / Salige ere de syen / som see
det i see. Thi ieg siger eder / Mange Propheter oc Konger vilde see / det i see / oc haffue det icke
seet / oc høret det i høret / oc haffue det icke hørt.

Oc see / da stod en Scrifftklog op / fristede hannem oc sagde / Vætere / Huad skal ieg gøre
re / at ieg kand arffue det euige Liff. Da sagde hand til hannem / Huorledis saar screffuit i Lo
wen: Huorledis laff du: Hand suarede / oc sagde / Du skalt elste Gud din HERRER / aff
gantste herte / aff gantste siel / aff al mact / oc aff gantste sind / Oc din Væste / lige som dig self.
Da sagde hand til hannem / Du suarede ret / Gør det / saa skal du leffue.

Men hand vilde gøre sig self retferdig / oc sagde til Ihesum / Huor er da min Væste: Da
suarede Ihesus / oc sagde / Der vaar it Væst / som gick fra Jerusalem ned til Jericho / oc
falt iblant Roffuere / De sørde hannem aff / oc sloge hannem / oc ginge bort / oc lode hannem
ligge halff død. Da begaff det sig vforuarendis / at en Prest drog den samme vey ned / oc der
hand saa hannem / gick hand omkring. Disligest oc saa en Leuite / der hand kom til Steden / oc
saa hannem / gick hand omkring.

Men en Samaritan reysde / oc kom der hen / oc der hand saa hannem / vncledis hand
offuer hannem / hand gick til hannem / forbant hannem hans Saar / oc loed Olie oc Vin der
vdi / oc løffte hannem paa sit Diur / oc sørde hannem til Herbere / oc vrcede hannem. Den
anden dag reysde hand / oc tog tho pendinge vdi / oc gaff Iosbonden dem / oc sagde til hannem /
Ræde hannem / Oc der som du legger noget mere der til / da vil ieg betale dig det / naar ieg
kommer igen. Huilken tyckis dig / der vaar aff disse tre hans Væste / der vaar salden iblant
Roffuere: Hand sagde / Den som giorde barmhertighed met hannem. Da sagde Ihesus til
hannem / Saa gaet bort / oc gør lige saa.

Oc det begaff sig / der de vandrede / gick hand i en By / der vaar en Quinde / som hed Maria
tha / hun anammede hannem i sit huss / Oc hun haffde en søster / hed Maria / hun sette sig hofst
Iesu søder / oc hørd hans tale. Men Maria giorde sig stor vromage at tiene hannem / oc hun
traadde

freem/ oc sagde/ HERRE/ Söder du inted der om/ at min Søster lader mig tiene alene: Sig hende dog/ at hun tager paa mer. Da suarede Ihesus/ oc sagde til hende/ Martha/ Martha/ du hassuer megen sørg oc womege/ It er nødtøffrigt. Maria vidualde den gode part som icke skal tagis fra hende.

XI.

C der begaff sig/ at hand vaar paa en sted/ oc bad. Oc der hand loed aff/ sagde en aff hans Disciple til hannem/ HERRE/ læt oss at bede/ som Johannes oc lærde sine Disciple. Da sagde hand til dem/ Naar i bede/ da siger/ Vor fa/ der i Himmelen. Velligt vorde dit Naffn. Tilkomme dit Rige. Vorde din villie/ paa Jorden som i Himmelen. Giff oss altid vort daglige brød. Oc soilad oss vore Synder/ Thi wi oc soilade alle som oss ere styldige. Oc leed oss icke i fristelse. Men frelss oss fra det onde.

Matth. 6.

Oc hand sagde til dem/ huilken er iblant eder/ som hassuer en Ven/ oc ginge til hannem om midnat/ oc sagde til hannem/ Ræte Ven/ len mig tre brød/ Thi min Ven er kommen til mig aff veyen/ oc ieg hassuer inted at legge faar hannem/ Oc hand der inde skulde suare/ oc si ge/ Gør mig icke womege/ Døren er nu tilluce/ och mine Børn ere haff sig i Verberet/ ieg fand icke staa op/ oc giffue dig. Jeg siger eder/ oc der som hand icke staa op/ oc giffuer hannem fordi/ at hand er hans Ven/ Saa staa hand dog op for hans vbluelige roben styld/ oc giff uer hannem saa mange som hand hassuer behoff.

Oc ieg siger eder oc/aa/ Bedet/ saa skal eder giffuis/ Ceder/ saa stulle i sin de/ Bancker paa/ saa skal eder opladis. Thi huo som beder/ hand tager/ oc huo som leder/ hand finder/ oc huo som bancker paa/ hannem skal opladis. Huor be der en Søn Faderen iblant eder om brød/ at hand biuder en Søn der faare: Oc der som hand beder hannem om en Fisk/ at hand biuder hannem en Hugorm for sisten: Eller der som hand beder hannem om it ieg/ at hand biuder hannem en Scorpion der faare: Effterdi at i da/ i som ere onde/ kunde giffue eders Børn gode gaffuer/ Neget mere skal Faderen i Himmelen giffue den hellig Aand/ dem/ som hannem bede.

Matth. 7.
Ioh. 16.

Oc hand deff en Diefful vd/ hand vaardum/ Oc der stede/ der Dieffuelen foer vd/ da taleden den Dumme/ och Folket foundrede sig. Men nogle iblant dem sagde/ hand diffuer Dieffle vd/ ved Beelzebub den offuerste Dieffuel. Men de andre fristede hannem/ oc begrede it Tegen aff hannem/ aff Himmelen. Da sofnam hand deris rancker/ oc sagde til dem/ huert rige/ som vorder wens met sig self/ bliffuer øde/ oc it huff salder offuer der ander. Er da Sa tanas oc wens met sig self/ huorledis skal hans rige bliffue bestandigt: Effterdi i sige/ ieg vddiffuer Dieffle ved Beelzebub. Oc om ieg vddiffuer dieffle ved Beelzebub/ ved huem vddiffue eders Børn dem: Der faare stulle de vere eders Dommere. Men dersom ieg vddiffuer Dieffle ved Guds finger/ da kommer io Guds rige til eder.

Matth. 12.
Marci 3.

Naar som en Srecker beuebner beuare sit Pallast/ da bliffuer det hand hassuer met fred. Men naar der kommer en Srecker offuer hannem/ oc offueruinder hannem/ Da tager hand hans Harnsk/ som hand soilod sig paa/ oc bytter Koffut. Huo som icke er met mig/ hand er mod mig/ oc huo som icke sancker met mig/ hand atspredet.

Naar den wrene Aand vdfar aff a Dennisten/ da vandret hand igennem tøre steder/ so ger huile/ och finder hende icke. Da siger hand/ Jeg vil vende om igen til mit Huff/ som ieg gick vd aff. Och naar hand kommer/ da finder hand der fyer met koste oc prydet. Saa gaar hand bort/ oc tager siu Aander til sig/ som ere argere/ end hand self/ oc naar de komme ind/ bo de der/ oc der bliffuer der efter vere mer det samme a Denniste/ end tilforn.

Oc der begaff sig/ der hand saa taleden/ opløffe en Quinde iblant folkets røsten/ oc sagde til hannem/ Saliger det Liff/ som bar dig/ och de Byrst som du dide. Men hand sagde/ Ja salige ere de/ som høre Guds ord/ oc beuare det. *

Oc Folket trengde hen til/ da begynte hand/ oc sagde/ Denne er en ond Slect/ hun begærer it Tegen/ oc hende skal inted tegen giffuis/ vden alene Jone Prophetis regen. Thi lige som Jonas vaar de i Ninuiter it Tegen/ Saa skal menniskens Søn vere denne Slect. Dronningen aff Syden skal optræde faar Dommen/ mer denne Slectis Folk/ oc skal fordømme dem/ Thi hun kom fra Verdens ende/ at høre Salomonis visdom/ och see/ her er mere end Salomon. De Folk aff Ninuiter stulle optræde faar Dommen/ mer denne Slect/ och stulle

Ion. 1. 2.

3. Reg. 10.

Ion. 3.

F ij fordsam

S. Luce

fordomme hende/ Thi de giorde Penitente efter Jone Predicken/ De see/ her er mere end Jonaas.

Matth. 5. 6.
Marci 4.

Jngen tender it Liuss/ oc setter det paa en lönlig sted/ icke heller vnder en Skeppe/ men paa Liussstagen/ paa det/ at huo som gaar ind/ skal see liuss. Hyet er Legemens liuss/ Naar som dit Hye bliffuer nu enfoldigt/ da er alt dit Legeme liust. Men bliffuer dit Hye en Skalk/ da er oc dit Legeme mørkt. Saa see der til/ at der liuss i dig er icke mørkt. Naar som dit Legeme er nu gantske liust/ at der haffuer intet stycke aff mørket/ da bliffuer det gantske liust/ oc skal opluse dig/ som it klart Liuet.

Oc som hand saa talede/ bad en Phariseer hannem/ at hand skulde ede middagis Naals tid met hannem. Oc hand gick ind/ oc sette sig til Bords. Der Phariseeren saa det/ forundiede hand sig/ at hand rode sig icke for hand oed. Da sagde HERREN til hannem/ I Phariseere holde Begere oc Fad vduoris renlige/ Men det som er inden til i eder/ er fulk aff roff oc onds skaff. I Daarer/ mene i at der er rent inden til/ naat som der er rent vden til/ Giffuer dog Al misse aff det som der er/ see/ da er det eder alt sammen rent.

Matth. 23.

Men we eder Phariseere/ at i rinde aff dynter oc Ruder/ oc allehonde Raal/ oc gaa om kring Dom/ oc Guds Kærlighed. Derte skulde mand gøre/ oc icke forsomme det andet.

We eder Phariseere/ at i side gerne offuerst i Scholerne/ oc ville hilsis paa Torffuit.

We eder Scrifftløge oc Phariseer/ i Gynskalkke/ at i ere som Dødis stiuile graffuer/ huilcke Folkene løbe offuer/ oc kende dem icke.

Da suarede en aff de Scrifftløge/ oc sagde til hannem/ Vestere/ mer de ord forhaaner du oc oss. Da sagde hand/ Oc we oc saa eder Scrifftløge/ Thi i besuare Gennisten met Byrder som de icke kunde bære/ oc i gøre dem icke mer en finger.

Matth. 23.

We eder/ Thi i bygge Propheternis graffuer/ Eders Fedre sloge dem ihjel/ Saa beuise i sandelige/ oc samtycke i eders Fedris Gerninger/ Thi de sloge dem ihjel/ saa bygge i deris graffuer.

2. Para. 24.
Matth. 23.

Der saare siger Guds Visdom/ Jeg vil sende Propheter oc Apostle til dem/ Oc de skul le sla nogle ihjel aff dem/ oc forfølge/ Paa det alle Propheters Blod skal kreffuis aff denne Slekt/ som er vdslyt/ siden Verdens Grunduol bleff lagd/ fra Abels Blod indtil Zacharie Blod/ som bleff ihjelslagen mellem Alteret oc Templen. Ja ieg siger eder/ Der skal kreffuis aff denne Slekt.

We eder Scrifftløge/ Thi i haffue Visdommens Nøgel/ I komme der icke ind/ oc for mene dem/ som ville der ind.

Der hand sagde saadant til dem/ Begynte de Scrifftløge oc Phariseer at giffue sig hart til hannem/ oc at stoppe Gunden paa hannem met arskilige Spøffmaal/ oc de roge vare paa hannem/ oc søtce/ om de kunde opiage noget aff hans Mund/ At de kunde haffue Sag met hannem.

Matth. 16.
Marci 8.

XII.

Matth. 10.
Marci 8.

Alsh Folket til/ oc der komme nogle mange tusinde tilsammen/ saa/ at de traadde huer andre. Da begynte hand/ oc sagde til sine Disciple/ Tager eder vare for Phariseernis Surdey/ som er Gynskalkeri. Oc der er intet skult/ som ey skal obenbart/ oc ey hemmeligt/ som mand icke skal saa at vide. Der saare huad i sig i mørket/ der skal mand gøre i Liuss/ Huad i tale i øerne/ vdi Herberne/ der skal mand predike paa Tagene.

Matth. 10.

Oc ieg siger eder mine Venner/ Frøtter eder icke for dem/ som sla Legemet ihjel/ oc der efter icke kunde mere gøre. Men ieg vil vise eder/ for huem i skulde frøtte eder/ frøtter eder for Den/ som oc haffuer mact/ efter hand haffuer slaget ihjel/ at Kaste i Hellsuede/ Ja/ Jeg siger eder/ Frøtter eder for Den. Saler mand icke fem Spurre for tho Pendinge/ Alligenet er der icke en aff dem forglemt for Gud/ De Naar paa eders Hoffuit ere oc alle talde. Der saare frøtter eder icke/ Thi i ere bedre end mange Spurre.

Matth. 10.

Oc ieg siger eder/ Huo som bekender mig saar Gennisten/ Den skal oc Gennistens Søn bekende saar Guds Engle. Oc huo mignetter saar Gennisten/ hand skal necris saar Guds Engle. Oc huo som taler it ord mod Gennistens Søn/ hannem skal det forladis. Men huo som bespaatter den hellig And/ hannem skal det icke forladis.

Matth. 12.
Marci 3.

De

De naar som de sere eder i deris Scholer/oc faar Offrighe'd oc faar de Veldige/Da sörger ick/huolendis eller huad i skalle suare/eller huad i skalle sige/Thi den hellige Aand skal lære eder samme stund/huad i skalle sige.

Da sagde der en aff Folcket til hannem/ aNestere/ sig min Broder/ at hand stifter Aeff met mig. Oc hand sagde til hannem/ aNenniste/ huo haaffuer sat mig til Dommere eller Aeff delere offuer eder: Oc hand sagde til dem/ Seer til/ oc vocter eder for Gerighed/ Thi ingen leffuer der aff/at hand haaffuer meger Gods.

Oc hand talede en Lignelse til dem/ oc sagde/ Der vaar it rigt aNenniste/hues aNact Eccl. 12. som haaffde baaret meger/ Oc hand tenckte ved sig self/ oc sagde/ Huad skal ieg gøre: Jeg haaffuer ick som ieg kand samle min Feuce vdi. Oc hand sagde/ Der vil ieg gøre/ Jeg vil nedbyrde mine Lader/ oc bygge störe/ oc ieg vil samle der vdi/ alt der som mig er vovit/ oc mit Gods. Oc ieg vil sige til min Siel/ Røere Siel/ du haaffuer it stort Forraad i mange aar/ Haaff nu rolighed/ ad/ dück/ oc ver glad. aNen Gud sagde til hannem/ Du Daare/ I denne nat skal mand kreffue din Siel aff dig/ Schuem skal der høre til/ som du haaffuer bereed: Saa gaar der/ huo sig samler Liggendefæ/ oc er ick Rigt i Gud.

Oc hand sagde til sine Disciple/ Der saare siger ieg eder/ Sörger ick for eders Liff/ huad i skalle øde/ Icke heller for eders Legeme/ huad i skalle isøre eder. Thi Liffuit er mere end aNaden/ oc Legemet mere end Klæderne. Giffuer act paa Raffie/ de saa ick/ de høste oc ick/ de haaffue oc ingen Keldere/ oc ey Lade/ oc Gud søder dem alligeuel. aNen huor meger ere i bedre end Fule.

Huileken er iblant eder/ som kand sette en Aln longe til sin stolighed/ alligeuel at hand sörger der faare: Runde i da ick der minste/ hui sörge i da for det andet: Giffuer act paa Liller paa aNacten/ huolendis de voge/ De arbejde ick/ de spinde oc ick. Oc ieg siger eder/ at oc Salomon i al sin Verlighed vaar ick klæd/ som en aff dem.

Klæder da Gud Gieset saa/ som i dag faar paa aNacten/ oc skal imorgen kaffis i onen/ Huor meger mere skal hand klæde eder/ i liden troendis: Der saare oc saa i/ skøder der ick om/ huad i skalle øde/ eller huad i skalle dück/ Oc farer ick høyt/ Effter alt saadant stunde Nedninge i Verden. aNen eders Fader ved vel/ at i haaffue der behoff. Alspøier dog Gud; Kiige/ Saa skal alt dette tilfalde eder.

Frøcte dig ick du lille Viord/ Thi det er eders Faders behagelighed/ at giffue eder Riget. Seier huad i haaffue/ oc giffuer Alniffe. Göre eder Sæcke/ som ick bliffue gamle/ ic Liggendefæ som aldri forminskis i Himmelen/ der som ingen Tyff kommer til/ oc der ingen aNæde. Thi huor eders Liggendefæ/ der skal oc eders hierte vere.

Lader eders Lender vere omgiörbede/ oc eders Luff brende/ Oc verer lige som de aNenniste/ der røffue effter deris Herre/ naar hand skal komme fra Brüllup/ Paa der/ naar hand kommer/ oc banker paa/ de skalle stray lade op. Salige ere de Suenne/ som Herren finder vogne/ naar hand kommer/ Sandelige/ Jeg siger eder/ hand skal opsköre sig/ oc skal sette dem til bords/ oc gaa faar dem/ oc tiene dem. Oc der som hand kommer i den anden veer/ oc i den tredie veer/ oc finder der saa/ Salige ere disse Suenne. Oc der skalle i vide/ Der som en Hof bonde viste/ paa huad time Tyffuen skulde komme/ da vaagede hand/ oc lode ick byrde i sit Huff. Der saare vere i oc bereedde/ Thi aNennistens Søn skal komme paa den stund/ som i ick tencke.

Da sagde Peder til hannem/ HERRER/ siger du denne Lignelse til oss/ eller oc til alle: De HERRER sagde/ Huileken stor ting er der met en tro oc snid Husholdere/ den som hana Herre setter offuer sit Tuunde/ at hand skal i ret tid giffue dem der/ som dem bær: Saliger den Suend/ huileken hana Herre finder saa gøre/ naar hand kommer/ Sandelige/ Jeg siger eder/ hand skal sette hannem offuer alt sit Gods. aNen der som den samme Suend siger i sit hierte/ aNin Herre røffue at komme/ Oc hand begynder at sla Suenne oc Piger/ oc at øde oc dück/ oc bliffue dücken/ Da skal den samme Suenda Herre komme paa den dag/ som hand ick tencke/ oc paa den time som hand ick veed/ Oc hand skal sønder hugge hannem/ oc skal giffue hannem hana Søn met de Vantro.

Oc den Suend som veed sin Herris villie/ oc bereedde sig ick/ oc giörde ick effter hana villie/ Vand skal lide mange hug. aNen den som der ick veed/ oc haaffuer dog giort/ at hand er hug veed/ hand skal liden saa hug. Thi huileken meger er giffuit/ hoff hannem skal mand søge meger/ Oc huileken meger er befalet/ aff hannem skal mand meger kreffue.

Jeg er kommen/ at ieg skal optende en Jld paa Jorden/ Huad vilde ieg helder/ end at det allerede brende: Oc ieg maa lade mig sø: døbe/ met en Daab/ Oc hui er mig saa bange/ for

f iij hand

hand bliffuer fuldkommen: *A*ene i/at ieg er kommen hid/at føre Fred paa Jorden: Jeg siger
ney/men tued:act. Thi her effter skulle sem vere vsandrectige i ic huff/re mod tho/oc tho mod
tre. Faderen skal vere mod Sønne/oc Sønne mod Faderen/*A*oderen mod Daatteren/oc
Daatteren mod *A*oderen/*N*osbondens *A*oder mod hendis søns *N*ustru/oc Sønens *N*u
stru mod hans *A*oder.

Matth. 16.

De hand sagde til Folcker/*N*aar i see en sky opgaa i Vester/da sige i stray/ Der kommer
Regn/oc der skeer saa. *O*c naar i see Synden var blæse/da sige i/ Der bliffuer heet/ oc der skeer
saa. *J* Hyenstakke/ Jorden oc Himmelenes stikelse kunde i præffue/ *A*en hui præffue i icke
denne tid: De huor faare dømme icke paa eder self/huad rer er.

Matth. 5.

De der som du gaar met din *A*odstandere faar Føisten/da gør din sid paa veyen/ at du
fant bliffue hannem quit/ Paa der hand skal icke nogen tid/ drage dig faar Dommeren/ oc
Dommeren skal antuorde Rettermanden dig/ oc Rettermanden skal faste dig i fengsel. Jeg
siger dig/ Du skal icke komme der vd aff/ før end du betaler det aller siste Sterff.

XIII.

Er vaare oc paa den samme tid nogle der hoff/ som forkyndede hannem om
de Galileer/huileis blod Pilatus haffde blandet mer deris Offer. *O*c Ihesus
suarede/oc sagde til dem/ *A*ene i/ at disse Galileer vaare Syndere faar alle
Galileer/fordi at de lede der: Jeg siger/ney/*A*en der som i icke beder eder/da
skulle i oc alle saa omkomme. Eller mene i/ at de atten/paa huilcke der Taarn
i Siloe falt/oc slo dem ihjel/vaare skyldige faar alle *A*nenniske/som bo i Jerusalem: Jeg siger
ney/*A*en der som i icke beder eder/da skulle i oc alle saa omkomme.

Matth. 13.
Marci 4.

De hand sagde dem denne Lignelse/ Der haffde en it figen træ/ som vaar planter i hans
Vingard/ oc hand kom oc lere at Fruct der paa/ oc fant hende icke. Da sagde hand til Vin-
gaardsmanden/ See/ Jeg er nu itty aar/huert aar kommen/ oc lere effter Fruct paa dette Fi-
gen træ/ oc finder hende icke/ Hug der aff/ hui forhindrer der Jorden: Da suarede hand/ oc
sagde til hannem/ Herre/ Lad der end bliffue dette aar/ indtil ieg faar graffuit der om/ oc mō
ger der/ om der vilde bæere Fruct/ Vil der icke/ Saa hug der siden aff.

De hand lærde i en aff Scholerne om Sabbathen. De see/ der vaar en Quinde/ hun haff-
de siugdommens Aand atten aar/ oc hun vaar krumpen/ oc kunde icke vel see op. *A*en der Ihe-
sus saa hende/ kallede hand hende til sig/ oc sagde til hende/ Quinde/ ver fri fra din siuge. De
hand lagde Henderne paa hende/ oc hun rette sig stray op/ oc prisede Gud.

Da suarede den Hffuerste faar Scholen/ oc tog til mistycke/ at Ihesus helbredede om
Sabbathen/ oc sagde til Folcker/ Der ere segy dage/paa huilcke mand skal arbejde/ Kommer
paa de samme oc lader eder helbrede/ oc icke paa Sabbaths dagen. Da suarede *HERRER*
hannem/ oc sagde/ Du Hyenstakke/ Løff icke huer iblant eder sin Oye eller Ilsen fra Krubben
om Sabbathen/ oc fører dem til vands: Skulde oc icke denne/ som dog er Abrahams Daatter
løffis om Sabbathen/ aff dette Vaand/ huilcker Satanas haffde bundet/ nu vel atten aar: De
som hand dette sagde/ da skammede de sig alle/ som vaare hannem imod/ De alt Folcker glæd-
de sig offuer alle heilige Gerninger/ som skede aff hannem.

Gene. 18.

De hand sagde/ Nuem er Guds Rige ligt/ oc ved huem skal ieg det ligne: Det er lige som
it Senepa Korn/ huilcker it *A*nenniske tog/ oc faste der i sin Naffue/ oc der voyre/ oc bleff it stort
Træ/ oc Himmelenes Fule bode vnder greenerne der paa.

Matth. 7.

De hand sagde atter/ Nuem skal ieg ligne Guds Rige ved: Det er lige som en Surdey/
huilcken en Quinde tog/ oc stulte hannem iblant tre Stepper *A*el/ indtil der bleff aldelis
surt. De hand gick igennem Stræder oc Byer/ oc lærde/ oc tog sin vey til Jerusalem.

De der sagde en til hannem/ *HERRER*/ *A*ent du/ at der bliffue saa salige: Da sagde
hand til dem/ Legger vind paa/ at i kunde indgaa igennem den sneffre Port/ Thi mange skulle
gøre. Der effter naar *N*osbonden er opstanden/ oc haffuer tilluct Døren/ Saa skulle i da be-
gynde at staa vden faare/ oc bancke paa døren/ oc sige/ Herre/ Herre/ Lad op faar off. De hand
skal suare/ Jeg kender eder icke/ hueden i ere.

Matth. 7.

Saa skulle i da begynde at sige/ Wi ode oc drucke met dig/ oc du lærde off paa Gaderne.
De hand skal sige/ Jeg siger eder. Jeg kender eder icke/ hueden i ere/ Viger alle fra mig i *A*ff-
dedere. Der skal vere graad oc Tende gnidzel/ naar som i faa at see/ Abraham oc Isaac oc
Jacob/ oc alle Propheter i Guds Rige/ at i ere vdføste. De der skulle komme fra Vester oc fra
Vester/ fra *N*ør oc fra Synder/ de som skulle side til Vords i Guds Rige/ De see/ De ere de siste/
som skulle vere de første/ De ere de første/ som skulle vere de siste.

Matth. 8.

paa

Paa den samme dag komme nogle Phariseere/oc sagde til hannem/Vige hen vd/oc gack bort her fra / Thi Herodes vil sla dig ihuel. Oc hand sagde til dem / Gaar bort oc siger den Raaff/See/Jeg vddiffuer Diefle/oc gør helbede i dag oc i morgen / Oc den tredie dag skal ieg haffue ende. Dog skal ieg vandre i dag oc morgen/oc den dag der effter / Thi der kand icke ste/ar en Propheete skal omkomme vden Jerusalem.

Jerusalem/ Jerusalem / du som ihieslar Propheete / oc stener dem som sendis til dig/ Matth. 23.
Huo offte vilde ieg forsamlet dine børn / som en Høne sin rede vnder sine vinge/oc i vilde icke see/eders Duff skal forladis eder øde/ Thi ieg siger eder / I skulle icke see mig / før der kommer / Al i skulle sige/ Loffuit vere den som kommer i HERRENS Taffn.

XIII.

Cder begaff sig / ar hand kom i en aff de Offuerste Phariseers Duff / paa en Sabbath/aræde Bidd / Oc de roge vare paa hannem. Oc see/der vaar ic Aenniste faar hannem/som vaar vaterforigt. Oc Ihesus suarede/oc taledede til de Scriffeloge oc Phariseer/oc sagde / Er der oc ret at helbede om Sabbathen? Oc de tagde stille. Oc hand tog paa hannem/oc helbedede hannem / oc loed hannem gaa. Oc suarede/oc sagde til dem/Huo er iblant eder / hues Øye eller Isen der falder i Bøgen/oc hand icke stray drager det op om Sabbaths dagen : Oc de kunde icke giffue hannem suar der paa igen.

Oc hand sagde en Lignelse til Gesterne / der hand merckte / huorledis de vdualde at side Matth. 23.
offuerst/oc sagde til dem/Naar nogen biuder dig til Bøllup / da far dig icke offuerst / Al der skal icke nogen tid/en hebetligere end du/vere buden aff hannem / Oc saa kommer da / den der indbød dig oc hannem / oc siger til dig/ Giff denne rum / Oc du maat da mer Blusel sit e nes derst. Men naar du biudis/da gack bort/oc far dig nedest/Al naar hand da kommer som dig indbød/skal sige til dig/Ven / far dig hen op / Saa haffuer du ære faar dem / som side mer dig til Bords. Thi huo sig selff ophøyer/hand skal nedtryckis / Oc huo sig selff nedtrycker / hand skal ophøysis. *

Oc hand sagde til dem / som hannem indbød/Naar du gør middagis eller affrens Aaals tid/Da biud icke dine Venner / ey heller dine Biddre / ey heller dine Frender / ey heller dine Nabo/som ere rige/Paa der de skulle icke nogen tid biude dig igen/oc betale dig. Men naar du gør it Gestebud/da biud fattige/Kregblinge/Halte/Blinde / saa est du salig / Thi de haffue inæd ar betale dig / Men der skal betalis dig i de Kerferdigis opstandelse.

Der en aff dem som sade mer til Bords / hørde det / da sagde hand til hannem / Saliger den/som æder Bidd i Guds rige. Da sagde hand til hannem/ Der vaar ic Aenniste / som gjorde en stor Naduere/oc bad mange der til. Oc hand vdsende sin Suend / paa Naduereens time/ar sige til dem som budne vaare / Kommer/thi der er altsammen berid. Oc de begynte alle effter huer andre at aarsage sig. Den første sagde til hannem / Jeg købte en Ager / oc skal gaa vd/oc besæe hannem. Jeg beder dig / aarsage mig. Oc den anden sagde / Jeg købte fem par Øyen/oc ieg gaar nu hen/ar besæe dem / Jeg beder dig aarsage mig. Oc den tredie sagde / Jeg tog en Duffru / Der faare kand ieg icke komme.

Oc Suenden kom/oc sagde sin Herre der igen. Da bleff Hofbonden vied / oc sagde til sin Suend/Gack stray vd paa Stadsens stræde oc gader/oc før hid ind de fattige oc Kregblinge oc Halte oc Blinde. Oc Suenden sagde/Herre/det er gjort/som du befalede / Oc der er end nu rum. Oc Herren sagde til Suenden/Gack vd paa alfare veye / oc haff Gæde / oc nød dem til at komme her ind / Paa det mit Duff kand bliffue fullt. Men ieg siger eder / Al ingen aff de Aend / som vaare budne / skal smage min Naduere. *

Oc der gick meger Folck mer hannem / Oc hand vende sig / oc sagde til dem / Der som no Matth. 10.
gen kommer til mig/oc hader icke sin Fader / Moder / Duffru / Børn / Biddre / Søster / oc der til mer sit eger Liff/hand kand icke vere min Discipel. Oc huo som icke bær sit Raaff / oc effter følger mig/hand kand icke vere min Discipel.

Oc huo er iblant eder / som vil bygge it Taarn/oc sider icke før / oc offuerlegger Bekostning / om hand haffuer at fuldkomme det mer : Paa der / ar der som hand legger Grunduollen/oc kand det icke fuldkomme/de skulle icke alle / som der see/begynde at spaarte hannem/oc sige/Dette Aenniste begynte at bygge / oc kand det icke fuldkomme. Eller huilcken Konge vil giffue sig i Seid/mod en anden Konge / oc sider icke før oc betencker / Om hand kand møde den mer thi tusinde / som kommer mod hannem mer tiue tusinder. Kand hand icke / da sticker hand Sendebud / den stund den anden er end langt borte/oc beder om Fred. Lige saa huer iblant eder / som icke forfiger alt det hand haffuer / kand icke vere min Discipel.

F uij Sale

Matth. 5.
Marci 9.

Salt er en god ring / Men der som Salter mister sin Krafft / huor met skal mand salt? Det er huereken nytreligt paa Aarcken eller i Afsger / Men mand skal kaste det bort. Huo som haffuer seet at hore met / hand hore.

XV.

Der komme allehonde Toldere oc Syndere til hannem / at de vilde hore hannem. Oc Phariseer oc Scriffitloge knurrede / oc sagde / Denne anammer Syndere / oc edet met dem. Da taledede hand denne Lignelse til dem / oc sagde / Huilcket Aenniste er iblant eder / som haffuer hundrede Faar / oc der som hand mister it aff dem / at hand ey lader de ni oc halffemtesinds tiue i Giecken / oc gaar bort efter der som bleff boorte / indtil hand der finder: Oc naar hand haffuer der fundet / legger hand det paa sine skuldre met glæde. Oc naar hand kommer hjem / kalder hand sine Venner oc Naaboer / oc siger til dem / Glæder eder met mig / Thi ieg haffuer fundet mit Faar / som vaar fortabt. Jeg siger eder / Saa skal oc vere glæde i Himmelen / offuer en Syndere / som gør Penitente / mere end offuer ni oc halffemtesinds tiue Kerferdige / som icke haffue penitente behoff.

Eller huilcken Quinde er / som haffuer thi Pendinge / oc mister en aff dem / som icke tenker it Luff / oc feyer Husit / oc søger met sid / indtil hun finder hannem: Oc naar hun haffuer fundet hannem / kalder hun sine Venner oc Nabesker / oc siger / Glæder eder met mig / Thi ieg haffuer fundet min Pending / som ieg tabte. Lige saa siger ieg eder oc / skal vere glæde saar Guds Engle / offuer en Syndere / som gør Penitente. *

De hand sagde / Ic Aenniste haffde tho Sønner / oc den yngste aff dem sagde til Faderen / Giff mig Fader den part aff Godset / som hører mig til. Oc hand skifte godset iblant dem. Oc icke langt der efter sanckede den yngste Søn det alt tilsammen / oc drog langt bort aff Landet / oc der fortæredede hand sit Guds i offuerflodighed. Der hand haffde nu fortæret alt det hand haffde / da bleff der en suar Dyr tid i det samme gantske Land / oc hannem begynte at fattis. Oc hand gick bort / oc gaff sig til en Boigere der i Landet / hand sende hannem til sin Ager at vocre Suin. Oc hand begærede / at fylde sin Bug met mast / som Suinene ode / oc ingen gaff hannem den.

Da tenckte hand ved sig / oc sagde / Huor mange daglønere haffuer min Fader / som haffuer Bød nock / oc ieg forderffuis i Hunger. Jeg vil gøre mig rede / oc gaa til min Fader / oc sige til hannem / Fader / Jeg syndede mod Himmelen oc faar dig / oc ieg er icke lenger verd / at ieg skal kaldis din Søn / Gør mod mig som en aff dine Daglønere. Oc hand gjorde sig rede / oc kom til sin Fader. Som hand vaar der end langt fra / saa hans Fader hannem / oc ynckedis offuer hannem / løb oc faldte hannem om hans halff / oc kyste hannem. Da sagde Sønner til hannem / Fader / Jeg haffuer syndet mod Himmelen oc faar dig / Jeg er icke lenger mere verd / at ieg skal kaldis din Søn. Men faderen sagde til sine Suenne / Henter hid det bedste Klædebon / oc faar hannem paa / oc giffuer hannem en finger ring paa hans haand / oc Sko paa hans Føder / oc henter en fed Kalff hid / oc slacter hannem / Lader oss æde oc vere glæde / Thi denne min Søn vaar død / oc er bleffuen leffuendis igen / Hand vaar fortabt / oc er funden. Oc de begynte at vere glæde.

Men den Eldste Søn vaar paa Aarcken / Oc som hand kom nær til Husit / hørde hand Sang oc Dantz / oc kallede en aff Suennene til sig oc spurde / Huad der vaar: Hand sagde til hannem / Din Broder er kommen / oc din Fader slactede en fed Kalff / at hand haffuer hannem karst igen. Da bleff hand vred / oc vilde icke gaa ind. Da gick hans Fader vd / oc bad hannem. Men hand suarede / oc sagde til faderen / See / saa mange aar tien ieg dig / oc offuertraadde end aldri dit Bud / oc du haffuer aldri giffuit mig en Buck / at ieg kunde vere glad met mine Venner. Men nu denne din Søn er kommen / som fortæredede sit Guds met Skøger / da slactede du en fed Kalff til hannem. Da sagde hand til hannem / Min Søn / du est altid hoff mig / oc alt det som mit er / det er dit. Oc du skulde vere glad oc fryde dig / Thi denne din Broder vaar død / oc er bleffuen leffuendis igen / Hand vaar fortabt / oc er funden igen.

XVI.

Der hand sagde til sine Disciple / Der vaar en rig Mand / som haffde en Huffs foger / hand bleff besør for hannem / at hand skulde forkommer hannem hans Guds. Oc hand kallede hannem / oc sagde til hannem / Hui hører ieg der om dig: Gør regenskaff aff din Huffs holdning / Thi du kant icke lenger vere Huffs foger. Huffs fogeden sagde ved sig self / Huad skal ieg gøre: Min Herre tager Embete fra mig /

mig/Jeg giber icke graffuit/oc ieg skammer mig at trygle. Jeg ved vel huad ieg vil gøre/ar de skullete tage mig i deris Duff/naar som ieg bliffuer nu sat aff Embedet.

Ochand kallede til sig alle sin Herris Skyldener/oc sagde til den første/ Huor meget est du min Herre skyldig: Hand sagde/Hundrede tynder olie. Oc hand sagde til hannem/ Tag dit Bress/sat dig/oc scriff strax halffredesinds tiue. Der efter sagde hand til den anden/ End du/huor meget est du skyldig: Hand sagde/Hundrede maader huede. Oc hand sagde til hannem/Tag dit Bress/oc scriff fireinds tiue. Oc Herren loffuede den wretferdige Duff/soget/ar hand gjorde smidelige/Thi denne Verdens Bøen ere klogere/end Lufsens Bøen/i deris Sleet. Oc ieg siger eder oc saa/Gøder eder Venerer mer den wretferdige Nammon/Paadet/naar i nu haffue behoff/de skulle anamme eder i de euige Wolige. *

Huo som er tro i det minste/hand er oc tro i det store/ Oc huo som er wretferdig i det minste/hand er oc wretferdig i det store. Der som i nu icke ere tro i den wretferdige Nammon/huo vil bette eder til det sande: Oc der som i icke ere tro i der fremmede/huo vil giffue eder/det som eders er: Ingen Duffuend kand tiene tho Herrer/vden hand skal enten hade den ene/oc elste den anden/ Eller hand skal holde sig til den ene/oc foracre den anden. I kunde icke tiene Gud oc Nammon. Matth. 6.

Alt dette hørde oc saa Phariseerne/ som vaare gerige/ oc bespaartede hannem. Oc hand sagde til dem/ Jere de/som gøre eder selftreferdige saar a Nennisten/ a Nen Gud kender eders herte/Thi huad som er høyt iblant a Nennisten/ Der er en Verstyggelse saar Gud. Matth. 11.

Lowen oc Propheterne spaa indtil paa Johannes/oc fra den tid/skal Guds Rige predicia ved Euangelium/oc huer mand trenger ind mer mact. Oc der er lettere at Himmel oc Jord forgaar/end at en Tydel aff Lowen falder. Huo som skil sig fra sin Nustru/oc tager en anden/hand gør hoer/Oc huo som tager den der afstilt er fra a Nanden/hand gør oc saa hoer. Matth. 5. 19.
Marci 10.

Der vaare en rig a Nand/hand klædde sig mer Purpur oc kaaftelige Linclæder/oc leffde huer dag herlige oc i glæde. a Nen der vaare en fattig/som hed Lazarus/hand laa saar hans dør fuld aff Saar/oc begerede at mættis aff de Smuler/som fulde aff den Rigis Bord. Dog komme Lundene/oc slæde hans Saar. Oc der begaff sig/ar den fattige døde/oc Englene bare hannem i Abrahams Skød/Oc den Rige døde oc saa/oc bleff begraffuen.

Som hand vaare nu i Hellsue oc i pinen/da opløste hand sine Hyen/oc saa Abraham longt boire/oc Lazarus i hans Skød/hand robte oc sagde/ Fader Abraham/ Forbarne dig offuer mig/oc sent Lazarus/ar hand drypper der yderste aff sin finger i Vand/oc lefter min Tunge/Thi ieg lider pine i denne Lue. Da sagde Abraham/ Derenck Søn/ar du haffuer anammer dit gode i din Liffs tid/oc Lazarus der imod haffuer anammer ont/a Nen nu skal hand trefris/oc du skal pine.

Oc offuer alt dette/er mellem off oc eder it stor suellinde dyb befest/ar de som ville fare her fra ned til eder/kunde icke/oc icke heller fare der fra hid offuer til off.

Da sagde hand/Saa beder ieg dig Fader/ar du sender hannem til min Faders huff/Thi ieg haffuer end nu fem Bredde/ar hand kand vidne saar dem/Paa der de skulle oc icke komme i denne pinis sted. Abraham sagde til hannem/De haffue a Nese oc Propheterne/Lad dem høre dem. Da sagde hand/Hey/Fader Abraham/a Nen der som en aff de Døde ginge til dem/da gjorde de Penitente. Hand sagde til hannem/Høre de icke a Nese oc Propheterne/da tro de icke heller/om nogen opstode fra de Døde. *

XVII.

Chand sagde til sine Disciple/Der er vinueligt at der skal ey komme for argelse. a Nen we den/ved huilcken hun kommer/ Der vaare hannem nytteligere/ar mand hengde en a Nolle sten paa hans halff/oc kaste hannem i Wassuit/end hand forargede en aff disse Smaa. Docter eder. Der som din Broder synder mod dig/da straffe hannem/Oc der som hand beder sig/da giff hannem til. Oc der som hand syndede siu gonge mod dig om dagen/oc komme siu gonge igen til dig om dagen/oc sagde/Der fortyder mig/Da skal du giffue hannem til.

Oc Apostlene sagde til HERRE/7/ Seyrcke off troen. Oc HERRE sagde/Der som i haffue tro/som it Seneps Korn/oc sigte til dette a Nobar træ/Rack dig op/oc sat dig hen i Wassuit/da skal der vere eder lydigt.

Huileken er iblant eder/som haffuer en Suend/der pløyer eller vocter Fæ/ar hand siger til hannem/naar hand kommer hjem aff marken/Gack strax hen/oc sat dig til bords: Er der icke saar/ar hand siger til hannem/Red til/det ieg skal æde at afften/klære dig/oc rien mig/saa lenge ieg eder oc druckter/Der efter skal oc du æde oc druckte. Tackter hand oc den samme Suend ar hand gjorde der som hannem vaare befalet. Jeg men der icke. Lige saa oc i/Naar i haffue gjort alt Matth. 17.
Marci 11.

S. Luce

alt det/som eder er befalet/da siger/Wi ere wnyttelige Tienere/wi gjorde det/som wi vaare plictig at gøre.

De der begaff sig/der hand reysde til Jerusalem/drog hand mit igennem Samarien och Galileen. Oc som hand kom i en By/mætte hannem thi spedalske aend/de stode longt bort oc opløffte deris røst/oc sagde/ Jhesu keere aenstere/ Forbarne dig offuer oss. Oc der hand saa dem/sagde hand til dem/Gaar bort/oc beter eder faar Presterne. Och der skede/der de ginge bort/bleffue de rene. Oc en iblant dem/der hand saa/at hand vaar bleffuen karsk/vende hand til bage/oc prisfede Gud med høyr røst/oc falt paa sit ansigt/til hans Føder/oc trackede hannem oc der vaare en Samaritan. Da suarede Jhesus/oc sagde/Ere i icke thi som bleffue rene: Huor ere de ni: Bleff der ellers ingen funden/som vende tilbage igen/oc gaff Gud ære/uden denne Fremmede: Och hand sagde til hannem/Stat op/gack bort/din Tro haaffuer hulper dig. *

Matth. 24.
Marci 13.

De der hand bleff atspurt aff Phariseerne/Vaar kommer Guds rige: Da suarede hand dem/oc sagde/Guds rige kommer icke mer vduoris Skickelse/aend skal oc icke sige/See her/eller der er det. Thi seer/Guds rige er induoris i eder. Da sagde hand til Disciple/ Den tid skal komme/at i skulle begære at see en aff menniskens Sønns Dage/Oc i skulle icke see hannem. Oc de skulle sige til eder/See her/sec der. Gaar icke bort/och følger icke heller. Thi som Liuner liuner offuen aff Himmelen/oc liuser offuer alt det som er vnder Himmelen/Saa skal menniskens Søn vere paa sin dag. Aen hand skal sør lidemeget/oc forkiudis aff denne Slect.

Matth. 24.
Gene. 7.

Oc som det skede i Noe tid/saa skal det oc ske i menniskens Sønns dage. De ode/de drucke/der toge til ecte/oc lode sig tage til ecte/Indtil paa den dag/der Noe gick i Arcken/oc Syndflo den kom/oc forderffuede dem alle. Disligest/lige som det skede i Loths tid/de ode/de drucke/de købte/de solde/de plantede/de bygde. Oc paa den dag/der Loth gick aff Sodoma/da regnedet Jld oc Suoffuel aff Himmelen/oc ødelagde dem alle. Ved denne maade skal det och gaa paa den dag/naar menniskens Søn skal obenbaris.

Gene. 19

Matth. 24.

Paa den samme dag/huo som er paa Tager/och hans Vostaff i Huset/hand slige icke ned at hente det. Disligest/huo som er paa Arcken/hand vende icke tilbage/effter det/som er bag hannem. Tencker paa Loths hustru. Huo som søger effter at foruare sin Siel/hand misser hende/och huo hende misser/hand skal hielpe hende til Liffuit.

Gene. 19.
Matth. 10.
Marci. 8.
Matth. 24.

Jeg siger eder/iden samme nat skulle tho ligge paa en Seng/den ene skal anammis/den anden skal forladis. Tho skulle male tilfammen/den ene skal anammis/den anden skal forladis. Oc de suarede/oc sagde til hannem/HERRE huor dar Oc hand sagde til dem/Huor som Nadseler er/der forsamle oc Hne sig.

XVIII.

Hand sagde en Lignilse til dem/der om/at mand skal altid bede oc icke lade aff/oc sagde/Der vaare en Dommere i en Stad hand fæstede icke Gud/och skæte om intet aenniske. Oc der vaare en Encke i den samme Stad/hun kom til hannem/oc sagde/Redde mig fra min aodstandere/och hand vilde lunge icke. Aen der effter tenckte hand ved sig self/Alligeuel at ieg icke fæstere Gud/oc skæder inred aenniske/oc effterdi denne Encke gør mig saa megen wimage/da vil ieg redde hende/ar hun skal icke komme paa der siste/oc offuer robe mig.

Da sagde HERREN/Høret her/huad den wretferdige Dommere sagde. Skulde Gud icke oc redde sine Vdualde/som robe til hannem dag oc nat/och skulde hand haaffue Taalmodighed der offuer: Jeg siger eder/hand skal snart redde dem. Dog naar menniskens Søn skal komme/Ment du at hand skal finde tro paa Jorden.

Och hand sagde til nogle/som dristede paa sig self/ar de vaare fromme/oc foractede andie/saadan en Lignilse. Der ginge thu aenniske op til Tempelen at bede/den ene en Phariseer/den anden en Toldere. Phariseeren stod oc bad saa ved sig self/Jeg tacker dig Gud/ar ieg er icke som andie Folck/Røffuere/Wretferdige/Horkele/eller oc som denne Toldere/ieg faster tho gonge om vgen/oc gissuer Tiende/aff alt det ieg haaffuer. Och Tolderen stod longt bort/vilde icke end opløffte sine øyen til Himmelen/aen hand slo sig paa sit Beyst/oc sagde/Gud ver mig Syndere naadig. Jeg siger eder/Denne gick wretferdig ned i sit huss/saare den anden. Thi huo sig self ophøyer/hand skal nedtryckis/Och huo sig self nedtrycker/hand skal ophøpis. *

De

De bare oc ynge Børn til hannem/ at hand skulde være ved dem. Oc der Disciplene saae det/ truede de dem. Men Ihesus kallede dem til sig/ oc sagde/ Lader Børn komme til mig/ oc formener dem icke/ Thi Gudz Rige høier saadanne til. Sandelige/ Jeg siger eder/ Hvo som icke tager Gudz Rige som sit Børn/ hand kommer der icke ind. Matth. 19.
Marci 10.

Den aff de Haffuer fpuede hannem at/oc fagde/Gode aDefiere/ Duad fkal ieg gøre/ at
 ieg fand ærfuec det euige Liff/ Da fagde Jhesus til hannem/ Du fkalder du mig god/ i ingen
 er god vden den eniste Gud. Du vedst Budene vel/ Du fkal icke beduffue hoer. Du fkal icke
 flahiel. Du fkal icke flicke. Du fkal icke tale falft vidniibyr. Du fkal ere din Fader oc din
 aDoder. Da fagde hand/ Dette haffuer ieg hilder alt sammen op aff min Vngdom. Der
 Jhesus der hørde/fagde hand til hannem/ Dig fattis end nu it/ Sæl alt det du haffuer/ oc
 giuffder fattige/Saa fkal du haffue it Liggende i Vimmelen/ De kom/ oc offerefølge mig.
 Der hand och hørde/hlef hand hende fuff/ thi hand fand faare rig.

Der hand der hørde/ bleff hand bedrøffuit/ thi hand vaar jaare rig.
 Oc der Ihesus saa/ at hand vaar bedrøffuit/ sagde hand/ Duo suarlige skulle de Rige
 Fomnei Gudz Rige. Der er lettere/ at ic Kamel gaar igennem ic Naale øye/ end at en Rige
 Fomnei Gudz Rige. Da sagde de som der hørde/ Duo kand da bliffue salig: Men hand
 sagde/ Duo som er mueligt hoff a denniffen/ det er mueligt hoff Gud.

Matth. 19.
 Marci 10.

Da sagde Peder/See/ wi haaffue forladit alting / oc haaffue efterfuld dig. Hand sagde til dem/ Sandelige/ ieg siger eder/ Der er ingen /som forladit ic Huff/ eller Forældere / eller Bys dre/ eller Hufnuff/ eller Børn/ for Guds Rige Lyd/ som ey skal anamme det mangfoldigt igen/ ic denne tid/ oc den tilkommende Verden/ der ey er nogen Liff.

idennerid/oc in den tilkommendis Verden/der euge Liff.
 Och hand tog til sig de Tollf/oc sagde til dem/Seer/wi gaa hen op til Jerusalem/ oc der
 skal atsammen fuldkommiss/ som er skreffuit ved Propheten om Genniskens Søn. Thi hand
 skal antuordis Hedningehen/oc hand skal bespaartis oc forartis oc bespartis/ oc de skulle hude
 strige oc thielst hannem/ Oc tredje dag skal hand opstaa igen. Men de forstode inred der aff/
 Oc der Tale om sig hude/ oc dem/ Oc de vilse icke huode der daar sage.

Matth. 20.
 Marci 10.

Oeden Tale vaar ſtuit naar oem/ De de dieſe
 Oeder ſtede/ der hand kom naar til Jericho/ ſad en Blind hofſ veyen/ oc tigde. De der
 hand hørde Folcker/ ſom der giſt ſteem/ ſpunde hand huad der vaar: Da forkyndede de hanz
 nem/ at Jheſus aff Nazareth giſt der ſteem. De hand robte oc ſagde/ Jheſu du Dauids
 Søn/ forbarme dig offuer mig. Aen de ſom ginge ſteemmerſt/ truede hennem/ at hand
 ſtulde rie. Da robte hand ineger mere/ Du Dauids Søn/ forbarme dig offuer mig. Da ſtod
 Jheſus ſtille/ oc bad lode hennem til fig. De der de ſinge hennem naar til hennem/ ſpunde hand
 hennem at/ oc ſagde/ Quad vilt du/ at ieg ſal gøde dig: I and ſagde H E R R E/ at ieg maa
 ſee. De Jheſus ſagde til hennem/ Ver ſeen die/ Din tro haaffuer hulper dig/ De ſtrag bleff hand
 ſeende/ oc efferfulde hennem/ oc pufede Gud. De alr Folcker/ ſom ſaadan ſaa/ loffuede
 Gud.

XIX.

Chand droeg bort/oc gief eigennem Jericho. De see / der vaare en aNand / som heb Sachews/hand vaar Toldernis effuerste/oc vaar rig/ De hand begerde at see Ihesum/huo hand vaar/oc kunde icke faar Folcet/Thi hand vaar tiden paa sin persone. Och and leb faare hen/oc sigede op in aNortaretz / paa der hand kunde see hannem / Thi hand stude komme der frem. Oc som Ihesus kom til samme sted / saa hand op/oc bleff hannem var/oc sagde in hannem/Sachee / stig strax hyd ned / Thi ieg stal ic dag komme ind i dit Huse. Oc hand sigede strax ned / oc anammede hannem met globe. Darde der faar/Enuredede de alle/ oc hand vende ind til en Syndere.

De Sacherus traagde seyn / oc sagde til HERRE / See HERRE / Halffvoelen aff mit Gods giffuer ieg fattige / Oc der som ieg haaffuer bedrager nogen / der giffuer ieg firefolte igen. Da sagde Ihesus til hannem / I dag er dette Huss bederfaret Salighed / Effderdi hand er oc Abrahams søn. Thi a Denniskens Søn er kōmen at søge oc at gøde saligt / der som er forbar. Matth. 25.

De herde hørde nu til, sagde han dem fremdelis en Lignelse; Fordi at hand vaer nær holl
Jerusalem/ocde mente; At Guiz Rige skulde stray obenbaris. Oc hand sagde/ i End
mandt diog longe bor til ti Land/ oc indragte ti Rige/ ocomme faa igen. Denne kaldede thi aff
sine Suenne/ oc fick dem thi Pund/ oc sagde til dem/ Røbslar/ indtil ieg kommer igen. Ochans
Bogere haede hannem/ oc stickele Rød effter hannem/ oc loede hannem sine Rige/ Wi ville icke/
at denne skal recere offer off.

at denne stat regere offuer off.
 Oc det begaff sig/ der hand kom igen/ effter at hand haffde indraget Riget/ da loed hand
 kalde samme Suenne / huilcke hand fick Pendinge / At hand kunde vide / huad huer
 haffde Eftblager. Da traadde den første frem / oc sagde/ Verre/ dit Pund haffuer forhuert
 ut thi Pund. Oc hand sagde til hannem / Ey du fromme Suen / Effterdi du haffuer
 veret

S. Luce

veret tro i det minste/da skal du haaffue mact offuer thi Stæder. Den anden kom oc saa/oc sagde/Herre/dit Pund giorde fem Pund paa sig. Til den sagde hand oc saa/De du skal vere offuer fem Stæder.

De den tredie kom/oc sagde/Herre/see der/her er dit Pund/huileket ieg haaffuer foruarret i en Suede Klud/ieg fræetede faar dig/Thi du est en streng Mand/du tager/der som du ickelagde/oc hoffer der som du ickelagde. Hand sagde til hannem/Alff din mund dømmer ieg dig/du skal icke/Disse du/ar ieg er en streng Mand/tager der/som ieg ickelagde/oc hoffer der/som ieg ickelagde/hui sietst du mine Pendinge da ickelagde til Vedsel border/De naar ieg haaffde kommer/haffde ieg vdræfft dem mer aager.

De hand sagde til dem/som der stode hof/Taget der Pund fra hannem/och giffuer det den/som haaffuer thi Pund. Och de sagde til hannem/Herre/hand haaffuer dog thi Pund. Men ieg siger eder/Huo som haaffuer/hannem skal giffuis/De fra den/som ickelagde haaffuer/skal oc der tagis som hand haaffuer. Færet dog hid/hine mine Fiender/som ickelagde vilde/ar ieg skulde regere offuer dem/oc lar dem ihuel faar mig. Oc som hand dette sagde/drog hand frem/och reysde hen op til Jerusalem.

Matth. 21.
Marci 11.
Iohan. 12.

De der begaff sig/der hand kom nær til Bethphage oc Bethanien/oc kom til Oliebierget/da sende hand tho aff sine Disciple/oc sagde/Gaar bort til den By/som ligger faar eder/De naar i komme der ind/skulle i stray finde icke Føl bundet/paa huileket der sad end nu aldri noget/oc løser der/oc fører der hid. Oc der som nogen spør eder/ar hui i løse der/Da si ger saa til hannem/HERRETH haaffuer der behoff. Oc de som vaare vdsende ginge bort och funde lige som hand haaffde sagd dem. Men der de løste Føllet/da sagde Herren der offuer til dem/hui løse i Føllet/De de sagde/HERRETH haaffuer der behoff. De de førde der til Jherusalem/oc kaste deris Klæder paa Føllet/oc sette Jhesum der paa. Der hand drog nu bort/bredde de deris Klæder paa veyen.

Och der hand kom nær hen til/oc drog ned at Oliebierget/da begynte hans Disciplers gantske Hob/ar loffue Gud mer Glæde oc høy vøst/offuer alle vnderlige Gerninger/som de haaffde seer/oc sagde/Offuit vere den som kommer en Konge i HERRETH Naaffn/fred vere i Himmelen/och ære i der Høye. Och nogle Phariseer iblant Folcket sagde til hannem/oc fætere/straffe dog dine Disciple. Hand suarede/och sagde til dem/Jeg siger eder/der som disse tie/da skulle Stene robe.

De der hånd kom nær hen til/saa hand paa Staden/oc græd offuer hannem/oc sagde/der som du der viste/da skulde du oc betencke/i denne din tid/huad som tien til din Fred. Men nu er der skult faar dine Dren. Thi den tid skal komme offuer dig/ar dine Fiender skulle sla en Hogenburg omkring dig/oc dine Børn mer dig/belegge dig/oc trenge dig alle vegne och de skulle legge dig øde/oc ickelade en Sten bliffue paa den anden/Fordi/ar du kende ickelade den tid som du est hiemsøet vdi.

Matth. 21.
Marci 11.
Esaie. 56.

Och hand gick i Tempelen/oc begynte at vddiffue dem/som der vdi solde oc købte/oc sagde til dem/der staar screffuit/Mit huss er it Bede huss/men i haaffue giort en Roffuer re kule der aff. Och hand lærde daglige i Tempelen. Men de ypperste Priester oc Scriffetloge oc de Offuerste iblant Folcket/stode effter ar omkomme hannem/Och de funde ickelade/huad de skulde gøre hannem/Thi alt Folcket hengde ved hannem/och hørde hannem.

XX.

Matth. 21.
Marci 11

De der hende sig paa en aff de dage/der hand lærde Folcket i Tempelen och predickede Euangelium/da traadde de ypperste Priester och Scriffetloge mer de Eldste til hannem/oc talede til hannem/oc sagde/Sig oss/huad mact gør du der/eller huo haaffuer giffuet dig den mact/Da suarede hand/oc sagde til dem/Jeg vil oc spørre eder/ar it ord/siger mig det. Johannis daab/uaar hand aff Himmelen eller aff Annistien/De de tence ved sig self/oc sagde/Sige wi aff Himmelen da siger hand/huo faare trode i hannem ickelade. Men sige wi/aff Annistien/da stener ale folket oss/Thi de staa der paa/ar Johannes er en Drophere. De de suarede/ar de viste ickelade hueden hand vaar. De Jhesus sagde til dem/Saa siger ieg eder oc ickelade/aff huad mact ieg gör derre.

Och hand begynte at sige Folcket denne Lignelse/it Annistie plantede en Vingaard/och leyde Vingaards mænd hannem/oc drog vden Landz en long tid. Oc der riden kom sende hand en Suend til Vingaards mændene/ar de skulde giffue hannem Fruct aff Vingaarden. Men Vingaards mændene sloge hannem/oc lode hannem romhender fra sig. Och der offuer/sendte hand end en anden Suend. Men de sloge oc den samme/oc forhaaned hannem/oc lode hannem

hēm tōmhēdet fr̃a sig. Oc der offuer sende hand den tredie. *¶* Men de giorde ocsaa den saar/ oc
storte hannem vd.

Da sagde Vingaardens Herre/ Huad skal ieg gøre: Jeg vil sende min elskelige Søn/maa
vel ste/naar de see hannem/ skulle de fr̃e sig. *¶* Men der Vingaards mendene saae Sønne/
tenckte de ved sig self/ oc sagde/ Der er Arffuungen/ Kommer/ lader oss sla hannem ihjel/ at
Arffuen skal høre oss til. Oc de storte hannem vd aff Vingaarden/ oc sloge hannem ihjel.
Huad skal nu Vingaardens Herre gøre mod dem: Hand skal komme/ oc forderffue disse Vin-
gaards mend/ oc leye andre sin Vingaard. Der de der hørde/ sagde de/ Der vere longt fra.

Ochand saa paa dem/ oc sagde/ Huad er da der/ som staar screffuit/ *¶* Den Sten/ som
Bygnings mendene forstode/ er bleffuen til en Hørne sten: Hvo som falder
paa denne Sten/ hand bliffuer aldels steffret/ Men huilcken hand falder paa/
hand bliffuer sønder knusit. Oc de ypperste Piester oc Scriefftloge haaffde i sinde/ huorle-
dis de kunde legge Hender paa hannem i den samme stund/ oc de fr̃e sig for Folket/ Thi
de forstode/ at hand haaffde sagt denne Lignelse mod dem.

Oc de varede paa hannem/ oc vdsende Beklagere/ som skulde sticke sig/ lige som de haaffde
verit fromme/ Paa der de kunde gribe hannem i Talen/ met huilcket de kunde antuorde Off.
righeden oc Landsherrens maet hannem. Oc de spurde hannem at/ oc sagde/ *¶* Neftere/ wi
vide at du taler ret/ oc lærer/ oc acter inred/ *¶* Dennistis anseelse/ *¶* Men du lærer Guds vey rette/
lige. Er der ret/ at wi giffue Keyseren Skat eller ey: Oc hand merckte deris suig/ oc sagde til
dem/ Hui ferste i mig: Viser mig Pendingen/ Hues billede oc offuer/ scriefft haaffuer hand: De
suarede/ oc sagde/ Keyserens. Da sagde hand til dem/ Saa giffuer Keyseren/ det Key-
seren hører til/ oc Gud/ det Gud hører til. Oc de kunde icke straffe hans Ord saar Folket
ter/ Oc de forundrede sig paa hans suar/ oc tagde stille.

Da traadde nogle aff Saduceerne til hannem (huilcke som holde/ at der er ingen Op-
standelse) oc spurde hannem at/ oc sagde/ *¶* Neftere/ *¶* Huse haaffuer saa screffuit off/ Der som
nogens Broder dør/ som haaffuer en Hustru/ oc dør vden Arffuing/ da skal hans Broder
tage Hustruen/ oc opuecke sin Broder en Sød. *¶* Nu vaare siu Brødre/ Den første tog en Hus-
tru/ oc døde vden Arffuing. Oc den anden tog Hustruen/ oc døde ocsaa vden Arffuing. Oc
den tredie tog hende. Disligest alle/ oc lode icke Børn effter sig/ oc døde. Paa der sifte/ effter
dem alle/ døde ocsaa Quinden. Hues Hustru iblant dem skal hun nu vere i Opstandelsen: Thi
alle siu haaffde hende til Hustru.

Oc Ihesus suarede/ oc sagde til dem/ Denne Verdens Børn tage til ecte oc lade sig tage
til ecte/ *¶* Men huilcke som bliffue verdige til/ at saa hin verden/ oc opstandelsen fra de Døde/
de skulle huereften tage til ecte oc ey lade sig tage til ecte/ Thi de kunde der effter icke ds. Thi de
ere Englene lige oc Guds Børn/ effterdi de ere Opstandelsens Børn. *¶* Men at de Døde skulle
opstaa/ haaffuer oc *¶* Huse giffuit til kende hoss Buxten/ der som hand kalder *¶* HERRER/ *¶*
Abrahams Gud/ oc Isaacs Gud/ oc Jacobs Gud. Oc Gud er icke de Dødis/ *¶*
men de leffuendis Gud/ Thi de leffue hannem alle. Da suarede nogle aff de Scrieff-
tloge/ oc sagde/ *¶* Neftere/ du sagde ret. Oc de torde icke spörre hannem at mere der effter.

Ochand sagde til dem/ Huorledis sigte de/ Christus er Dauids Søn: Oc David self
siger i Psalme bogen *¶* HERRER sagde til min Herre/ Sæt dig hoss min høye
re Daand/ *¶* Indtil ieg legger dine fiender til en stammel vnder dine føder.

David kalder hannem en *¶* HERRER/ huorledis er hand da hans Søn:
Oc der alle Folket hørde til/ sagde hand til sine Disciple/ Docter eder for de Scriefftlo-
ge/ som ville traade her frem i longte Klæder/ oc lade sig geene hylse paa Torffuit/ oc side
gerne offuerst i Scholerne/ oc til Bord. De æde Enckers Haff/ vnder der stin at de bede lunge/
De skulle saa diff suare for dōmmelse.

XXI.

Chand saa op/ oc studde de Rige/ huorledis de lagde deris Offer ind i Guds
Riste. Da saa hand oc en arm Encke/ hun lagde thu Skeff vdi. Oc hand
sagde/ Sandelige ieg siger eder/ Denne fattige Encke haaffuer lagt mere vdi
end de alle. Thi alle disse haaffue lagt vdi aff deris offuerstodighed til
Guds Offer/ *¶* Men hun haaffuer aff sin Fattigdom/ lagt al hendis Vteing vdi/ som hun
haaffde.

G De

S. Luce

Matth. 24.
Marci. 13.

De der nogle sagde om Templen / at det vaar pydet met deyliche Stene oc Alenodie/da sagde hand/ Den tid skal komme i huilcken / der skal icke bliffue en sten paa den anden / aff alle der i see/ som ey skal sonder bydis.

Da spurde de hannem at/ oc sagde/ a/ Vesterre/ naar skal det vorder/ oc huilcket er det Tegen/ naar det skal ske: Oc hand sagde/ Seer til/ lader eder icke forføre / Thi der skulle mange komme i mit Taffn/ oc sige/ Der er ieg/ Oc tiden er kommen hart hof / Følger dem icke efter. Oc naar i høre om Krig oc Oprør/ da forferdis icke/ Thi saadant skal første / Men enden er icke end stray der. Da sagde hand til dem. It Folk skal opreys sig offuer der ander/ oc it Rige offuer der ander/ oc der skulle ske store Jordstæl boit oc igen/ Dri tid oc Pestilence/ oc forferdelse oc store Tegen skulle ske aff Himmelen.

Matth. 10.
Marci. 13.

Men faare alt dette/ skulle de legge/ Vender paa eder oc forfølge eder/ oc de skulle antuorde eder hen i deris Scholer oc Fengsel/ oc drage eder faar Konger oc Førster/ for mit Taffn styld/ Oc der skal vederfars eder til it vidnisbyrd. Saa legger nu paa hierte/ at i icke sørgje/ huiledis i skulle forsuare eder/ Thi ieg vil giffue eder a/ Mund oc Visdom/ huilcken alle eders a/ Nodstaaere icke skulle kunde imod sige oc ey imod staa. Oc i skulle antuorids hen aff Foreldre/ Børndre/ Frender oc Venner/ oc de skulle sla nogle aff eder ihuel/ Oc i skulle hadis aff huer mand/ for mit Taffn styld. Oc it Naar aff eders Hoffuit skal icke forkomme. Tager eder store taalmodighed.

Matth. 24.
Marci. 13.

Oc naar i see Jerusalem beleggis met en Dær / Da mercker / at hans ødeleggelse er kommen nær til. Huo som da er i Judea/ hand fly paa Bierge/ Oc huo som er mit der vdi/ hand vider geder vdi/ Oc huo som er i Landene/ hand komme der icke ind. Thi der er Veffsens dage/ at alt der som scerffuit er/ skal fuldkomme. We de Fructfommelige oc Diendis i de Dage. Thi der skal vere stor Tisd paa Jorden / oc en vrede offuer dette Folk / oc de skulle falde ved skarpe Suerd/ oc foris fangne blant alle Folk. Oc Jerusalem skal nedtrædis aff Vedningene/ indtil Vedningens tid bliffue fuldkommen.

Matth. 24.
Marci. 13.

De der skulle ske Tegen i Soel oc a/ Naane/ oc Stærner/ Oc paa Jorden skal Folket bliffue bange/ oc de skulle bliffue mistroisige/ Oc Haffuit oc Vandbølgerne skulle bruse/ Oc a/ Nisken skulle forsmecte for redsel oc for de ringis foruentele/ som skulle komme paa Jorden. Thi at Himmelen scerffuit skulle egre sig / Oc da skulle de see a/ Nennistens Son komme i Skyerne/ met stor krafft oc Drelighed. Oc naar som dette begynder at ske / Da seer op/ oc opløfter eders Hoffuit/ fordi/ at eders forløsning stunder til.

Oc hand sagde dem en Lignelse / Seer til Figentræet oc alle Træ / naar som de faa nu knaapper/ da see i paa dem/ oc mercke at Sommeren er nu nær / Ilige saa / naar som i see alt dette begyndis/ da vider/ at Gudz Rige er nær. Sandelige ieg siger eder/ Denne Sect skal icke forgaa/ for det sker altsammen / Himmell oc Jord forgaa/ Men mine Død forgaa icke.

Men vocter eder/ At eders Pieter icke besuatis met frodseri oc duckenstæff / oc met sorg for Yering/ oc denne dag skal komme hastelige offuer eder / Thi hand skal komme som en Snare/ offuer alle dem som bo paa Jorden. Saa verer nu altid vogne / oc beder / At i kunde vere vredige til at vndfly alt dette/ som ske skal/ oc at staa for a/ Nennistens Son. Oc hand lærer de om dagen i Templen/ oc om natten gie hand vdi/ oc bleff om natten paa Slæ bierger. Oc at Folket gjorde sig aarle rede til hannem i Templen/ at høre hannem.

XXII.

Matth. 26.
Marci. 14.
Ioan. 18.

Den Søde bryds Høytid vaar nær / som kaldis Paaste. Oc de ypperste Pæster oc Scerffikloge haffde i sinde/ huiledis de kunde sla hannem ihuel/ Oc de fortræde sig for Folket. Men Satanas vaar faren i Judas / som kaldis Jchbarioth/ oc vaar aff de Tolff deris tal. Oc hand gie bort oc talede met de ypperste Pæster / oc met Hoffuigmendene / huiledis hand vilde antuorde dem hannem. Oc de bleffue glade/ oc loffuede at giffue hannem Pendinge. Oc hand tilsagde dem det/ oc søtte beleylighed/ at hand kunde forraade hannem vden oprør.

I.
Der gamle
Paastelam.
Matth. 26.
Marci. 14

Der Søde bryds dag kom nu/ paa huilcken mand skulde offre Paastelammet. Oc hand sende Petrum oc Johannem/ oc sagde/ Gaar bort/ bereder off Paastelammet/ at wi kunde æde det. Oc de sagde til hannem/ Huo vil du/ at wi skulle berede det? Hand sagde til dem / See/ naar i komme ind i Staden / da skal it a/ Nenniste møde eder / som bar it Vandkruss/ Følger hannem efter i Husit / som hand gaar ind / oc siger til Hofbonden / a/ Vesteren lader

lader dig sige/huor er det Verbere/der ieg maa æde Paastelammet vdi met mine Disciple: Oc hand skal vise eder en stor stenlagd Sal/ bereder det der. De ginge bort/ och funde/ lige som hand sagde dem/ oc de beredde Paastelammet.

¶ Oc der stunden kom/ sette hand sig ned/ oc de Tolff met hannem/ oc hand sagde til dem/ Mig haaffuer hiertelige forlenger/ at æde dette Paastelam met eder/ før end ieg lider. Thi ieg siger eder/ at ieg skal her efter icke mere æde der aff/ indtil der bliffuer fuldkommen i Guds rige. Och hand tog Kalcken/ tackede oc sagde/ Tager denne/ och deler hannem iblant eder/ Thi ieg siger eder/ Jeg skal icke dücke aff det som vover paa Vintree/ før end Guds rige kommer.

¶ Oc hand tog Brødet/ tackede oc brød det/ oc gaff dem det/ oc sagde/ Det Herrens er mit Legeme/ som bliffuer giffuit for eder/ det görer til min Huskommelse. Li-
Kalk i mit Blod / som bliffuer vdgydet for eder. *

Maduere.
Marth. 26.
Marci 14.

Dog see/ min Foræderis haand/ er offuer Bordet met mig. Oc sandelige menniskens Søn gaar bort/ som det er besluttet/ Dog ve det samme a/ menniske/ ved huiltet hand bliffuer forraad. Oc de begynte at spise iblant sig self/ huiltet der skulde dog vere iblant dem. Som det skulde gøre.

¶ Der begynte oc en trette iblant dem/ huiltet aff dem der skulde holdis for den Største Oc hand sagde til dem/ De verdslige Konger regere/ oc de veldige kaldet mand naadige Her-
ter. Men icke saa/ men den Største iblant eder/ skal vere som den Yngste/ och den Ypperste som en Tienere. Thi huiltet er den Største: Den som sidet til bords: Eller den som tien: Er der icke saa/ at den som sidet til bords: Men ieg er iblant eder/ som en Tienere. Och icke de/ som ere bleffne varaffrige haff sig/ i mine fristelser. Oc ieg vil besticke eder Riger/ som min Fader bestickede mig/ at i skulle æde oc dücke offuer mit Bord i mit Rige/ oc side paa Stole/ oc dømme de tolff Israels stæter.

Marth. 20.
Marci 10.

¶ Oc HERRE sagde/ Simon/ Simon/ Satanas begerede eder/ at hand maatte sicte eder/ lige som huide/ Men ieg bad for dig/ at din Tro skal icke aflade/ oc naar du omuen-
der dig en gong/ da styrcke dine Brødre. Da sagde hand til hannem/ HERRE/ ieg er bered at gaa mer dig i Fengsel oc i Døden. Da sagde hand/ Peder/ Jeg siger dig/ Nanen skal icke gale i dag/ før end du haaffuer necet tre gonge/ at du kender mig.

Marth. 26.
Marci 14.

¶ Oc hand sagde til dem/ Saa offte ieg vdsende eder vden Pung/ vden Tasse/ oc vden Sko/ fattedis eder oc noget: De sagde/ Intet. Da sagde hand til dem/ Men nu/ huo som haaffuer en Pung/ hand tage hannem/ lige oc saa Tassen/ Oc huo som icke haaffuer/ hand falle sin Bæ-
debon/ oc søbe it Suerd. Thi ieg siger eder/ Der skal end oc det fuldkommis met mig/ som staar screeffuit/ Hand er regnet iblant Misdedere. Thider som er screeffuit om mig/ haaff-
uer en ende. Oc de sagde/ HERRE/ See/ her ere thu Suerd. Da sagde hand til dem/ det er nock.

Marth. 26.
Marci. 14.

¶ Oc hand gick hen vd efter sin Seduane til Olie bierget. Oc hans Disciple fulde hannem
effter til den samme Sted. Oc der hand kom vdi/ sagde hand til dem/ Bedet/ paa det i skulle
icke falde i fristelse. Oc hand stød sig fra dem ved it Stenstak/ och salt paa Kne/ bad oc sagde/ Fader vilt du/ da tag denne Kalk fra mig/ Dog icke min/ men din vilie. Da obenbaredis
en Engel aff Himmlen/ oc styrkede hannem. Och der kom/ at hand stridde met Døden/ oc
bad inderlige. Da bleff hans suet som Blods draaber/ de fulde paa Jorden. Oc hand stod op
aff Bønen/ oc kom til sine Disciple/ oc fant dem soffuendis aff bedroffuelse/ oc hand sagde til
dem/ Hui soffue i: Staar op oc bedet/ at i skulle icke falde i fristelse.

II.
Christi aane
delige pine i vrs
regaarden.

¶ Oc der hand end nu taledet/ See/ Skaren/ oc en aff de Tolff/ som hed Judas/ gick faare
dem/ och holt sig til Ihesum/ at kysse hannem. Da sagde Ihesus til hannem/ Juda/ forraader
du menniskens Søn met en Kys.

Marth. 29.
Marci. 14.
Iohan. 18.

¶ Oc der de saae/ som vaare omkring hannem/ huad der vildeste/ sagde de til hannem/ HERRE/ skulle vi sla til met Suerd: Oc en aff dem/ slo den ypperste Prestis Suend/ och
hug hans høyre Øre aff hannem. Da suarede Ihesus/ oc sagde/ Lader dem dog gøre saa longe
Oc hand vorde ved hans Øre/ oc lagte hannem.

¶ Da sagde Ihesus til de ypperste Prestes oc Hoffuizgimendene for Tempelen/ oc de Eldste/ som vaare komne til hannem/ Jere vd gongne som til en Hoffuere met suerd och stenger. Jeg
vaar daglige hoff/ eder i Tempelen/ oc i lagde icke en haand paa mig. Men dette er eders time/ oc migrens mact.

Marth. 27.
Marci. 14.
Iohan. 18.

¶ Da grebe de hannem/ och førde hannem/ och ledde hannem i den ypperste Prestis huff.
Och Peder fulde longe efter. Da rønde de en Jld op mit i Sallen/ oc sette sig til sammen/ Oc
G n Peder

III. Peder sette sig iblant dem. Da saa en Pige hannem side ved Lufset/oc stirede paa hannem/oc
Ihesus bliff
uer fœr i Cai
phas Huse.
sagde til hannem/Denne vaar oc met hannem. Da neetede hand/oc sagde/Quinde/ieg ken
der hannem icke. Oc en tiden stund der effter/saa en anden hannem/oc sagde/Du est oc en aff
dem. Peder sagde/Ænne icke/ieg er icke. Oc neger der effter/ved en stund/stadseste en anden
der/oc sagde/Sandelige/Denne vaar oc met hannem/thi hand er en Galileer. Æn Peder
sagde/Ænne icke/ieg ved icke huad du siger. Oc stray/der hand end talede/gol Hanen. Oc
HERREN vende sig/oc saa paa Peder. Oc Peder tænkte paa HERREN Sord/som
hand sagde til hannem/Fœr end Hanen gal/stalt du forsuette mig tre gange/Oc Peder gick
hen vd/oc græd bitterlige.

Matth. 26
Marc. 14.
Ioan. 18.

Æn de Ænd/som hulde Ihesum/bespaattede hannem oc sloge hannem/stulde han
nem/oc sloge hannem i Ansietter/oc spurde hannem ar/oc sagde/Spaa/hus er den/som dig
slo: Oc megen anden Bespaattelse sagde de mod hannem.

Oc der der bleff dag/forfamlde Folkemis Eldste sig/de ypperste Pæster oc Scrifftefogel/
oc fœrde hannem hen op faar deris Raad/oc sagde/Est du Christus/sig oss der. Oc hand sag
de til dem/Siger ieg eder det/da tro i det icke/Æn atspœr ieg eder/da suare i icke/oc lade mig
doog icke løss. Der faare/nu her effter skal Ænniskens Søn side hos Gud: krafftis herre
Naand. Da sagde de alle/Est du da Gud: Søn: Hand sagde til dem/I sige det/thi ieg er. Da
sagde de/Duad haffue wi lenger vidnisbyrd behoff: wi haffue self hørt der aff hans mund.

XXIII.

III.
Ihesus bliff
uer fœr til Pi
latum.
Matth. 27
Marc. 15.
Ioan. 18.

C den gantste Nob stod op/oc fœrde hannem saar Pilatum. Oc de begynte at
flage paa hannem/oc sagde/Denne finde vi/at hand affuender Folket/oc
forbiuder at giffue Keyseren Skat/Oc siger/Hand er Christus en Konge. Da
spurde Pilatus hannem ar/oc sagde/Est du Jøde Konge: Hand suarede han
nem/oc sagde/Du siger det. Pilatus sagde til de ypperste Pæster oc til Folket/Ieg finder in
gen Sag mer dette Ænniske. Æn de hulde ved/oc sagde/Hand haffuer op:et Folket/der
met/ar hand haffuer lært hid oc did i alle der Jødiske land/oc begynte i Galilea/hid ind til.

Det Pilatus hørde Galileam/spurde hand/Om hand vaar aff Galilea: Oc der hand
fomam/ar hand vaar vnder Herodis Offrigthed/da forsende hand hannem til Herodes/som
vaar oc i Jerusalem/vdi de samme dage. Der Herodes saa Ihesum/bleff hand meger glad/
Thi hand haffde gerne lunge siden seet hannem/Thi hand haffde hørt meger om hannem/
oc haabedis at skulde see ic Tegen aff hannem. Oc hand spurde hannem i mange maade.
Æn hand suarede hannem inted. Oc de ypperste Pæster oc Scrifftefogel stode oc flagede
hant paa hannem. Æn Herodes met sine Hoffinder foractede oc bespaattede hannem/lagede
huit flæde paa hannem/oc sende hannem til Pilatum igen. Paa den dag bleffue Pilatus oc
Herodes Venner met huer andre/Thi de vaare sør huer andris Fiender.

Oc Pilatus kallede de ypperste Pæster/oc de Offuerste oc Folket tilsammen/oc sagde til
dem/I haffue fœrt dette Ænniske til mig/som den der omuender Folket/Oc see/Ieg haff
uer forhørt hannem for eder/oc finder ingen aff de Sager hos dette Ænniske/som i skyld
hannem faare/Herodes icke heller/Thi ieg sende eder til hannem/oc see/Hand haffuer in
ted fœrt hannem paa/som hand bœr ar dœ faar. Der for vil ieg straffe hannem oc lade han
nem løss/Thi hand skulde giffue dem en løss effter Herodens seduane. Da robte den gantste
Nob/oc sagde/Bort mer denne/oc giff oss Barabam løss/huileken som vaar kast i Fengsel
for it Oprør/som stede i Straden/oc for it Ærd skuld.

Matth. 27.
Marc. 15.
Ioan. 19.

Da robte Pilatus atter til dem/oc vilde lade Ihesum løss. Æn de robte/oc sagde/
Raarffest/Raarffest hannem. Da sagde hand tredie gong til dem/Duad ont haffuer da den
ne giort: Jeg finder ingen dødelig sag mer hannem/Der faare vil ieg straffe hannem/oc lade
hannem løss. Æn de bleffue hart ved hannem mer stor steg/oc begærede/ar hand skulde
kaarffestis/Oc deris oc de ypperste Pæsters steg fick offuerhand. Oc Pilatus dømde/ar deris
begering skulde ste/Oc hand loed den løss/som vaar kast i Fengsel for Oprør oc Ærd skuld/
om huileken debade/Æn Ihesum fick hand hen effter deris vilie.

Oc der de fœrde hannem bort/da toge de fat paa en/Simon aff Cirene/som kom aff
Ærcken/oc de lagde Raarffet paa hannem/ar hand bar det effter Ihesum.

Oc der fulde en stor hob folk oc Quinder effter hannem/som ynckelige flagede oc begræ
de hannem. Æn Ihesus vende sig om til dem/oc sagde/I Døtter aff Jerusalem/græder icke
offuer mig/Æn græder offuer eder self/oc offuer eders Børn/Thi see/Den tid skal komme/
i huileken mand skal sige/Salige ere de wfructsommelige/oc de Liff som icke fœdde/oc de Børn
som

Ofæis.

som icke gaffue di. Da stulle de begynne at sige til Hiergene / Falder offuer off / oc til Hyene / skuler off. Thi at got mand der met it grone Tre / huad vil bliffue met der toere:

Der bleffue oc tho andre i Isdederes forde bort / at de stulde affluffuis met hannem. Oc der de komme til den sted / som kaldis Hoffuitpande sted / da forfeste de hannem der. Oc i Isdederne met hannem / den ene ved den hyre / oc den anden ved den venstre side. Oc Ihesus sagde / Fader forlad dem / Thi de vide icke huad de gore. Oc de stiffe hans Klæder / oc kaste laad der om. Oc Folcket stod oc saa til / Oc de Offuerste met dem / bespaattede hannem / oc sagde / Hand haffuer hulpet andre / hand hielpe sig self / oc hand Christus den Guds vdualde. Der bespaattede oc Stridsmendene hannem / traadde til hannem / oc bare hannem Edicke / oc sagde / Est du Jode Konge / da hielp dig self. Der vaar oc Offuerkriften screffuen offuen offuer hannem / mer Gredste / oc Latinste oc Ebraiske bogstau / Denne er Jode Konge.

Den en aff i Isdederne / som vaare hengde / bespaattede hannem / oc sagde / Est du Christus / da hielp dig self / oc off. Da suarede den anden / straffede hannem / oc sagde / Forctter du dig oc saa icke faar Gud: du som dog est i lige fordsimmelse. Oc sandelige / wi ere tilbørlige der vdi / thi wi faa der vore Geninger forbylde / men denne handlede inred wiffckelig. Oc hand sagde til Ihesum / HERRER / tenck paa mig / naar du kommer i dit Rige. Oc Ihesus sagde til hannem / Sandelige siger ieg dig / I dag stalt du vere met mig i Paradis.

Oc der vaar ved den siette time / Oc der bleff it vort offuer der gantste Land / indtil den niende time. Oc Solen miste sit skin / Oc Forhenger i Templen refnede mit i thu. Oc Ihesus robre hør / oc sagde / Fader / ieg befaler min Aand i dine Hender. Oc som hand der sagde / vdgaff hand sin Aand.

Oc der Hoffuitmanden saa der som der stede / prifede hand Gud / oc sagde / Sandelige / denne vaar it retferdigt venniske. Oc alt der Folck som der vaar hoff / oc saae til / der de saae / der som stede / sloge de sig for deris Wyff / oc vende til bage igen. Oc alle hans Tilhengere stode longe borte / oc de Quinder som efterfulde hannem aff Galilea / oc saae alt dette.

Oc see / En v Mand som hed Ioseph / en Raadsherre / som vaar en god from v Mand / hand haffde icke samstet i deris Raad oc Handel / hand vaar aff Jodernis Stad / Arimathia / som oc saa toffuede efter Guds Rige / v Mand gick til Pilatum / oc bad om Ihesu Legeme. Oc tog hannem ned / suobre hannem i it Linlade / oc lagde hannem i en vdhuggen Graff / i huilken der laa aldi nogen. Oc der vaar Beredelsens dag / oc Sabbathen gick paa. Oc Quinderne fulde efter / som vaare komme met hannem aff Galilea / oc saae Graffuen / oc huiledis hans Legeme bleff lagt. Oc de vende til bage / oc beredde dyrebare Viter oc Salue / oc Sabbathen offuer vaare de stille efter Lowen.

XXIII.

En en aff Sabbatherne meget aarle / komme de til Graffuen / oc bare dyrebar Salue / som de haffde bered / oc nogle met dem. Oc de funde Stenen velt aff Graffuen / oc de ginge ind / oc funde icke den HERRIS Ihesu Legeme. Oc der de vaare bedrøffuede / der saare / See / da stode tho v end hoff dem met skinnende Klæder. Oc de forferbedis oc sloge deris Ansiet ned til Jorden. Da sagde de til dem / Huilede i efter den Lefuendis hoff de Døde: v Mand er icke her / v Mand er opstaden / Tencker der paa / huiledis hand taledet til eder / der hand vaar i Galilea / oc sagde / venniskenes Son skal antuendis hen i Synderis hender / oc forfeste / Oc opstaa tredie dag. Oc de tenckte paa hans ord.

Oc de ginge fra Graffuen igen / oc kundgiorde alt dette faar de Elleffue oc alle de andre. Oc der vaar v Maria Magdalena oc Johanna oc v Maria Jacobi / oc andre met dem / som sagde de Apofflene saadant. Oc deris ord syntis dem at vere lige som løff tale / oc de trode dem icke. Da stod Peder op / oc løb til Graffuen / oc buckede sig ind vdi / oc saa Linladerne ligge alene / oc hand gick bort. Oc hand vndrede paa / huiledis der gick til.

Oc see / Tho aff dem ginge samme dag til en By / som vaar treysinds tiue agre longe fra Jerusalem / oc kaldis Emaus. Oc de taledet met huer andre om alt dette som vaar skeet. Oc der begaff sig / der de saa taledet oc bespured sig met huer andre / Kom Ihesus til dem / oc vandrede met dem / v den deris øyen huldio til / at de fende hannem icke. Oc hand sagde til dem / v Quader der faar tale / som i handle mellem eder paa veyen / oc ere bedrøffuede.

Da suarede en aff dem som hed Cleophas / oc sagde til hannem / Est du alene iblant de Fremmede i Jerusalem / som icke veed / huad som i disse dage er skeet der vdi: Oc hand sagde til dem / v Quader der: De sagde til hannem / Der om Ihesu aff Nazareth / huilken som vaar

G iij en Pros

V.
Christi pine
paa Kaarstis.
Matth. 27.
Marci 15.
Ioan. 19.

Matth. 27
Marci 15.
Psal. 31.

VI.
Christi Bes
graffuelse.
Matth. 27.
Marci 15.
Ioan. 19.

Matth. 28.
Marci 16.
Ioan. 20

S. Luce Euangel.

en Prophete/mectig i Gerninger oc Ord/saae Gud oc alle Folck/huotledis voze ypperste Pres-
ster oc Offuerste antuordede hannem hen/til Dødsens forðimmelse/oc forstefte hannem. Oc
wt haabedis/ar hand skulde forløst Irael. Oc offuer alt dette/er i dag den tredie dag/ar dette
skede. Der haffue oc nogle forferdet oss aff voris Quinder/de vaare aarle hoff Graffuen/oc
funde icke hans Legeme/Romme oc sige/ar de saae en Engle syn/huicke der sigte/hand leff-
uer. Oc nogle aff oss ginge bort til Graffuen/oc funde det saa/som Quinderne sagde/a Den
hannem funde de icke.

Oc hand sagde til dem/Si Daarer oc senhiertede/til at tro alt det/som Prophetene
haffue sagt/Stulde Christus icke lide saadant/oc indgaa til sin Herlighed?
Oc hand begynte fra Jose oc alle Propheter/oc lagde dem alle Scriffter vd/som vaare sagde
om hannem.

Oc de komme naer til Bzen/der de ginge til. Oc hand loed som hand vilde gaa lenger/Oc
de nødde hannem til/oc sagde/Bliff hoff oss/Thi der stunder til afften/oc dagen er forløben/
Oc hand gic ind at bliffue hoff dem. Oc det skede/som hand sad mer dem til Bordz/Tog
hand Brøder/rækkede/brød det/oc gaff dem det. Da bleffue deris syen obnede/oc de kende
hannem. Oc hand forsuant faar dem.

Oc de sagde til huer andie/Brønde icke vor hierte i oss/der hand talede mer oss paa veyen/
oc der hand oploed oss Scriften. Oc de stode op/i den samme stund/oc vende til Jerusalem
igen/oc funde de Elleffue forsamlede/oc dem som vaare hoff dem/huicke der sagde/NE R
X E T er visselige opstanden/oc obenbarer Simoni. Oc de opregnede faar dem/huad som
vaar sket paa veyen/ochuotledis hand bleff kent aff dem/i der/ar hand brød Brøder.

Ev : Oc der de talede om hannem/da traadde Ihesus self/mit iblant dem/oc sagde til dem/
Fred vere mer eder. Da forferdedis de oc fæstede sig/oc mente/ar de saae en Aand. Oc hand
sagde til dem/Hui ere i saa forferdede: Oc hui komme saadanne rancker i eders hjerter: Seer
mine Hender oc mine Føder/Det er ieg self/Finder paa mig oc seer/Thi en Aand haffuer
icke Rød oc been/som i see/ar ieg haffuer. Oc som hand der sagde/vilde hand dem Hender oc
Føder. Oc der de end nu icke trode faar glæde/oc forundrede sig/da sagde hand til dem/Haff-
ue i her noget at øder: Oc de lagde it stycke aff en siegt Fisk faar hannem oc Dunning fage/oc
hand tog det/oc oed faar dem.

Oc hand sagde til dem/Det er den Tale/som ieg sagde til eder/der ieg end nu vaar hoff
eder/Thi det skal altsammen fuldkommis/som er screffuit om mig i Jose Loro/i Propheten
oc vdi Psalmer. Da oplod hand deris forstand/ar de forstode Scriften/oc sagde til dem/

Saa er det screffuit/oc saa skulde Christus lide/oc opstaa fra de Døde
tredie dag/Oc lade predicke i sit Naffn/Penitente oc Synder-
ms Forladelse/iblant alle Folck/oc begynde i Jerusalem.

Oc i ere Vidne til alt dette/Oc see/Jeg vil sende min Faders For-
iættelse offuer eder. Men i skulle bliffue i Jerusalem stad/inda-
til i bliffue iførde mer Krafft aff det Høye. Oc
hand førde dem hen vd til Berthania/oc opløff-
te Henderne/oc velsignede dem/Oc det
skede/der hand velsignede dem/
stildis hand fra dem/oc foer op i Himmelen. Men
de tilbade hannem/oc vende tilbage igen til Jerusalem met stor
glæde/oc vaare altid i Templen/prisfede
oc loffuede Gud.

S. Johan

S. Iohannis

Euangelium.

XXXIII.

I.

Begyndelsen vaar Om
det/oc ordet vaar hof Gud/
oc Gud vaar det Ord.
Det samme vaar i Begyn-
delsen hof Gud. Alle ting
ere gjorde ved det samme/oc
vden det samme er intet gjort / huad
som gjort er. I hannem vaar Liffuit/oc
Liffuit vaar i Hannens Liff/ oc Liff
set skinner i i Noet/ oc i Noetene be-
grebe det ick.

Der bleff ic i Hannens vdsent aff Matth. 3.
Gud/som hed Iohannes. Den samme Marci 1.
kom til ic vidnisbyrd/ at hand skulde vid-
ne om Liffet/paa det/at de skulde alle tro
ved hannem. Vand vaar icke Liffet/
Men at hand skulde vidne om Liffet.
Der vaar det sande Liff/ som opliffet
alle i Hannens der komme i Verden. Der
vaar i Verden / oc Verden er gjort ved
det samme/oc Verden kende der icke.

Vand kom i sin eyedom / oc hans
egne anammede hannem icke. Men
saa mange som hannem anamme-
de/dem gaff hand mact / at bliffue
Guds Born/ de som tro paa hans
Naffn/ Huilcke som icke ere fødte
aff Blod/ oc ey heller aff Kød/ vi

lie / oc ey heller aff Mandz vilie/ Men aff Gud. De Ordet bleff Kød/oc bode
iblant oss/ Oc wi saae hans Herlighed/ en Herlighed/ som en Enborne Søn
aff Faderen/ fuld aff Naade oc Sandhed. Matth. 1.
Luca 2.

Iohannes vidne om hannem/robte oc sagde/ Der vaar denne som ieg sagde om/Vand
skal komme efter mig/ som vaar saare mig/thi hand vaar for end ieg. Oc aff hans Offuer-
Rodighed haffue wi alle taget / Naade for naade / Thi Lowen er giffuen ved
Mose/Naade oc Sandhed er bleffuen ved Ihesum Christum. Ingen haffuer
nogen tid seet Gud/den Enborne Søn/ som er i Faderens Skød / hand haff-
uer forkyndet oss det.

Oc dette er Iohannis vidnisbyrd/ Der Ioderne sende aff Jerusalem / Prestre oc Leuiter/ Matth. 3.
at de skulde spore hanem at/Quo est du: Oc hand bekende oc neetede icke/oc hand bekende/ Jeg Marci 1.
er icke Christus. Oc de spurde hannem at/Quad da: Est du Elias: Hand sagde/ Jeg er icke. Luca 3.
Est du en Prophete: Oc hand suarede/Nei. Da sagde de til hannem /Quad est du da: At wi
kunde giffue dem suar / som oss haffue vdsent. Quad siger du om dig self: Hand sagde/
Jeg er en Predickers rost i oetken / Bereder HERRENS vey / som den
Prophete Esaias haffuer sagt. Esaias 40.

Oc de som vaare vdsent / vaare aff Phariseerne. Oc de spurde hannem at / oc sagde til
hannem/Hui dober du da/om du est icke Christus/oc ey Elias / oc ey en Prophete: Iohannes
suarede dem/oc sagde/ Jeg dober mer Vand/ Men hand creaade mit iblant eder/den icke ken-
de. Der en den/som skal komme efter mig/huileken der haffuer veret saare mig /Quas Sko-
tuenge ieg er icke verdig til at opløse. Dette stede i Berharaba paa hin side Jordan / som Jo-
hannes dobre. * G iij Den conlonet.

S. Johannis

Den anden dag/ seer Johannes Ihesum komme til sig/ oc siger/ See/ Det er Guds Lam/ som bær Verdens Synder. Der er denne/ som ieg haffuer sagt eder om/ Effter mig kommer en Mand/ huilken som haffuer veret faare mig/ thi hand vaar for end ieg/ oc ieg fende hannem icke/ Men paa det hand skulde obenbaris i Israel/ der faare er ieg kommen/ at døde mer Vand.

Matth. 3.
Marci 1.
Lucæ 3.

De Johannes vidnede/ oc sagde/ Jeg saa at Anden soer ned/ som en Due aff Himmelen/ oc bleff paa hannem/ oc ieg fende hannem icke. Men den som sende mig at døde mer vand/ hand sagde til mig/ Paa huilken du seer Anden fare ned/ oc bliffue paa hannem/ den samme er den/ som dører mer den hellig And. De ieg saa der/ oc vidnede/ At denne er Guds Søn.

Den anden dag stod atter Johannes/ oc tho aff hans Disciple. De som hand saa Ihesum vandre/ sagde hand/ See/ det er Guds Lam. De tho aff hans Disciple hørde hannem tale/ oc efterfulde Ihesum. De Ihesus vende sig om/ oc saa dem efterfølge/ oc sagde til dem/ Huor efter lede i: De sagde til hannem/ Rabbi/ (det er vdlagt/ oc flere) Huor est du til Der bære: Hand sagde til dem/ Kommer oc seer det. De komme oc faae der/ oc bliffue samme dag hos hannem. De der vaar ved den tiende time.

En aff de Tho/ som hørde aff Johanne/ oc efterfulde Ihesum/ vaar Andreas Simonis Petri Broder. Denne samme finder først sin Broder Simon/ oc siger til hannem/ Wi haffue fundet Messias (huilker er vdlagt/ den Saluede) oc ledde hannem til Ihesum. Der Ihesus saa hannem/ sagde hand/ Du est Simon Jonas søn/ du skalt hede Cephas/ der bliffuer vdlagt/ en Sten.

Den anden dag vilde Ihesus drage til Galileam igen/ oc finder Philippum/ oc siger til hannem/ Folg mig efter. De Philippus vaar aff Bethsaida aff Andree oc Peders Stad. Philippus finder Nathanael/ oc siger til hannem/ Wi haffue fundet den/ om huilken Mose haffuer screffuit i Loven oc Profeteerne/ Ihesus Josephs Søn aff Nazareth. De Nathanael sagde til hannem/ Huad gaar känd komme aff Nazareth: Philippus siger til hannem/ Kom/ oc seer det.

Gene. 28.

Ihesus saa Nathanael komme til sig/ oc siger om hannem/ See en ret Israeliter/ i huilken ingen suiger. Nathanael siger til hannem/ Huor paa kender du mig: Ihesus suarede/ oc sagde til hannem/ For end Philippus kallede dig/ der du vaast vnder Figen træer/ da saa ieg dig. Nathanael suarede/ oc siger til hannem/ Rabbi/ Du est Guds Søn/ du est den Konge aff Israel. Ihesus suarede/ oc sagde til hannem/ Dittor fordi at ieg sagde dig/ at ieg saa dig vnder Figen træer. Du skalt end nu see større end det. De hand siger til hannem/ Sanelige/ sanelige/ siger ieg eder/ Al her efter skulle i see Himmelen aaben/ oc Guds Engle fare op oc ned/ paa Mennistens Søn.

II.

C paa den tredie dag/ bleff ic Brøllup i Cana vdi Galilea/ oc Ihesu Møder vaar der. Ihesus oc hans Disciple bleffue oc saa indbødne til Brøllup. De der dem fattedis Vin/ siger Ihesu Møder til hannem/ De haffue icke Vin. Ihesus siger til hende/ Quinde/ huad haffuer ieg mer dig at gøre: Min time er icke end nu kommen. Hans Møder siger til Tienere/ Huad som hand siger eder/ der görer. De der vaare sex Vandkar aff sten sette efter Jødernes renselsis stik/ oc der gick vdi huet/ tho eller tre Maader.

Ihesus siger til dem/ Fylder Vandkarene mer vand. De de fyllede dem til der offuerste. De hand siger til dem/ Sæt nu/ oc bærer til Køgemesteren. De de bare frem. Men der Køgemesteren smagede den Vin/ som vaar vand/ oc viste icke hueden hand kom/ men Tienere viste der/ som øde vander. Da kalder Køgemesteren Bugommen/ oc siger til hannem/ Duer mand giffuer først den gode Vin/ oc naar de ere bleffue duede/ den som ringer er/ Du haffuer foruaret den gode Vin indtil nu. Det er der første Tegen som Ihesus gjorde/ som stede i Cana vdi Galilea/ oc hand obenbarede sin Verlighed. De hans Disciple trode paa hannem.

Psal. 69.

Der efter drog hand ned til Capernaum/ Hand/ hans Møder/ hans Brødre/ oc hans Disciple/ oc bleff der icke lunge. De Jødernes Paaste vaar nær/ oc Ihesus drog op til Jerusaleem/ oc sant dem sidendis i Templen/ som haffde Hyen/ faar/ oc Duer fal/ oc Vedslere. De hand gjorde en Sugbe aff snorer/ oc dieff dem alle vd aff Templen/ mer faar oc Hyen/ oc spilde Vedslernes pendinge/ oc omstørte Bordene. De hand sagde til dem/ som solde Duer/ Bærer dette bort/ De görer icke min Faders Huse til it Købehuse. Men hans Disciple reuente paa det/ som staa screffuit/ Verlighed for dit Huse/ haffuer adet mig.

La

Da suarede nu Jøderne/oc sagde til hannem/Huad viser du oss for it Tegen/at du maat
gøre saadant: Jhesus suarede/oc sagde til dem/Virder denne Tempel ned/ oc paa tredie dag
vil ieg opreyse den. Da sagde Jøderne/ Dene Tempel er opbygd i sey oc fyrtiue aar/oc du vile
opreyse den i tre dager: Men hand talede om sit Legemis Tempel. Der hand vaar nu opstaa-
den fra de Døde/reiſte hans Disciple der paa/at hand dette haſſde ſagd/oc de trode Scriff-
ten/oc den Tale ſom Jhesus haſſde ſagd.

Oc der hand vaar i Jeruſalem/ om Paaffen paa Npyriden/ da trode mange paa hans
Naſſen/der de ſaa de Tegen/ ſom hand gjorde. Men Jhesus betrode ſig dem icke/ Thi hand
kende dem alle/oc haſſde icke behoff/ at nogen ſkulde giſſue vidniſbyrd om it aſſenſte/ Thi
hand viſte vel/huad der vaar i aſſenſten.

III.

C der vaar it aſſenſte iblant Pharifeerne/ ſom hed Nicodemus/ en Off-
uerſte iblant Jøderne. Hand kom til Jheſum om natten/ oc ſagde til han-
nem/ aſſere/ Wi vide/at du eſt en Læſere kommen aff Gud/ Thi ingen
kand gøre de Tegen/ ſom du gør/ vden Gud er mer hannem.

Jhesus ſuarede/oc ſagde til hannem/Sandelige/sandelige/ Jeg ſiger dig/ Vden ſaa er/
at nogen bliſſuer fød paa ny/da kand hand icke ſee Guds Rige. Nicodemus ſiger til hannem/
Huoledes kand it aſſenſte fød/ naar hand er gammit: Kand hand oc gaa i ſin aſſers
Liſſigen/oc fød/ Jhesus ſuarede/Sandelige/sandelige ſiger ieg dig/ Vden ſaa
er/at nogen bliſſuer fød aff Vand oc aanden/da kand hand icke komme i Guds
Rige/Huad ſom fød/ der er Rød/ Oc huad ſom fød/ der er Rød/ Oc huad ſom fød/ der er Rød/

Lad dig der icke forundre/at ieg ſagde til dig/ I ſkulle fød/ der er Rød/ Været bliſſet huor der
vil/ oc du hører det vel brufe/ Men du vedſt icke hueden der kommen/ oc huor der ſar hen.
Saa er oc huer den/ ſom er fød aff Aanden. Nicodemus ſuarede/ oc ſagde til hannem/ Huo-
ledes kand ſaadant ſer: Jhesus ſuarede/ oc ſagde til hannem/ Eſt du en aſſere i Iſrael/
oc vedſt icke det: Sandelige/sandelige/ Jeg ſiger dig/ Wi tale der wi vide/ oc vidne/ der wi
haſſue ſer/ Oc i anamme icke vor vidniſbyrd. Tro i icke/ naar ieg ſiger eder aff iorderige ting/
huoledes ſkulle i tro/ naar ieg ſiger eder om Himmelske ting.

De ingen ſar til Himmelen/ vden den ſom er kommen hnd ned aff Himmelen/ der er/
aſſenſens Søn/ ſom er i Himmelen. Oc lige ſom aſſe ophøvede en Hugom i Guden/ Numeri 21.
Saa ſkal aſſenſens Søn ophøve/ Paa der/at Alle de ſom tro paa hannem/ icke ſkulle for-
tabis/ Men haſſue der euige Liſſe.

Saa elſte Gud Verden/ at hand gaſſ ſin Enbaarne Søn/ Paa det at
alle de ſom tro paa hannem/ icke ſkulle fortabis/ Men haſſue det euige Liſſe.
Thi Gud ſende icke ſin Søn til Verden/ at hand ſkulde dømmen Verden/ men
at Verden ſkulde bliſſue ſalig ved hannem. Huo ſom tro/ paa hannem/ hand
ſkal icke dømmen/ Men huo ſom icke tro/ hand er allerede dømt/ Thi hand
trode icke paa Guds Enbaarne Søn Naſſen.

Der er Dømmen/ At Liſſer er kommen i Verden/ Oc aſſenſen elſte mere aſſer
end Liſſer/ Thi deris Gerninger vaare onde. Huo ſom gør ilde/ hand hader Liſſer/ oc kom-
mer icke til Liſſer/ At hans Gerninger ſkulle icke ſtraffis. Men huo ſom gør Sandhed/ hand
kommer til Liſſer/ at hans Gerninger ſkulle bliſſue obnære/ Thi de ere gjorde i Gud.

Der effer kom Jhesus oc hans Disciple i der Jødiſke Land/ oc hand haſſde ſin værelſe der
mer dem/ oc døbte. Oc Johannes døpte end da i Enon/hart heſſ Salim/ thi der vaar meget
vand/ oc de komme der hen/ oc lode ſig døbte/ Thi Johannes vaar icke end da lagd i fengſel.

Da begyntis it Spøſſmaal iblant Johannes Disciple mer Jøderne om Rensſen. Oc
de komme til Johannem/ oc ſagde til hannem/ aſſere/ Den ſom vaar hoſſ dig paa hin ſide
de komme til Johannem/ oc ſagde til hannem/ aſſere/ Den ſom vaar hoſſ dig paa hin ſide

Jordan/ om huilken du viduede/ See/ hand døbte/ oc huer mand kommer til hannem.
Johannes ſuarede/ oc ſagde/ It aſſenſte kand inted tage/ vden det giſſue hannem aff
Himmelen. I ere ſelf mine vidne/at ieg ſagde/ Jeg er icke Chriſtus/ men vdfent ſaare han/ Supra.
nem. Huo ſom haſſuer Bruden/ hand er Brudgom/ oc Brudgommens Ven ſlaar oc hører
hannem/ oc glæder ſig meger offuer Brudgommens røſt/ Den ſamme min glæde er nu fuld-
kommen/ Hand ſkal voys/ Men ieg ſkal ſomindſtis.

Den ſom kommer offuen ned/er offuer alle/Huo ſom er aff Jorden/ hand er aff Jorden/
oc taler om Jorden/ Den ſom kommer aff Himmelen/ hand er offuer alle/ oc vidner det ſom
hand

S. Johannis

hand haffuer seet oc hørt/ De ingen anammer hans vidnisbyrd. Men huo som det anammer/
hand besegler det/ at Gud er sand. Thi den som Gud vdsende/ hand taler Guds ord/ Thi
Gud giffuer Aanden icke effter maade. Faderen elsker Sønnen/ oc gaff hannem al-
ting i hans Haand. Huo som tror paa Sønnen/ hand haffuer det euige Liff/
Huo som icke tror Sønnen/ hand skal icke see Liffuit/ Men Guds vrede bliff-
uer offuer hannem.

Gen. 48.

III

DEt HERRE/ nu fornam/ at det vaar kommet saar Phariseerne/ huorledis
Ihesus gjorde flere Disciple end Johannes/ oc døde (end dog at Ihesus døde
icke self/ men hans Disciple) da forlod hand det land Judea/ oc drog til Galis-
deam igen/ Men hand skulde reyse igennem Samariam.

Da kom hand i en aff Samarie stæder/ som hedder Sichar/ hart hof den By/ som Jacob
gaff sin søn Joseph/ Oc der vaar Jacobs brønd. Der Ihesus vaar nu træt aff Reysen/ da sette
hand sig saa paa brønden/ oc der vaar ved den siette time. Da kommer en Quinde aff Sama-
ria at øse vand. Ihesus siger til hende/ Giff mig dricke. Thi hans Disciple vaare gongne i
staden/ at købe Mad. Den Samaritanske quinde siger nu til hannem/ Hui beder du mig om
dricke/ effterdi du est en Jøde/ oc ieg en Samaritanske quinde/ Thi Jøder haffue ingen omgen-
gelse med Samaritaner. Ihesus suarede/ oc sagde til hende/ der som du kende
Guds gaffue/ oc huo den er/ som siger til dig/ Giff mig dricke/ Da bade du han-
nem/ oc hand gaffue dig leffuendis Vand.

Quinden siger til hannem HERRE/ du haffuer dog intet at øse med/ oc Brønden er
dyb/ Huden haffuer du da leffuendis vand/ Est du mere end vor fader Jacob/ som haffuer
giffuit oss denne Brønd/ oc hand haffuer druct der aff/ oc hans Børn oc hans Queg. Ihesus
suarede/ oc sagde til hende/ Huo som druct aff dette vand/ hannem tørst iger. Men
huo som druct aff det vand/ som ieg giffuer hannem/ hand skal icke tørste euin-
delige. Men det vand/ som ieg giffuer hannem/ det skal bliffue en Vandkilde i hannem/ som
flyder i det euige Liff.

Quinden siger til hannem/ Herre/ Giff mig det samme vand/ at mig skal icke tørste/ at
ieg skal icke komme hid at øse. Ihesus siger til hende/ Gack bort/ Kald din Vand/ oc kom hid.
Quinden suarede/ oc sagde til hannem/ Jeg haffuer ingen Vand. Ihesus siger til hende/ Du
siger ret/ Jeg haffuer ingen mand/ Du haffuer haffet sin Vand/ och den som du nu haffuer/
hand er icke din mand/ der sagde du ret.

Quinden siger til hannem/ Herre/ ieg seer/ at du est en Prophete. Vore fedre haffue til-
bedet paa dette Bierg/ oc i sige/ I Jerusalem er den Sted/ som mand skal tilbede. Ihesus si-
ger til hende/ Quinde/ tro mig/ Den tid kommer/ at i huercken skulle tilbede Faderen paa det-
te Bierg/ och ey i Jerusalem. I vide icke/ huad i tilbede/ Men wi vide/ huad wi tilbede/
Thi Salighed kommer aff Jøderne. Men den tid kommer/ oc er allerede nu/
Alt de sande Tilbedere skulle tilbede Faderen/ i Aanden och i Sandhed/ Thi
Faderen vil oc haffue dem/ som hannem saa tilbede. Gud er en Aand/ oc de hannem tilbe-
de/ de skulle tilbede hannem i Aanden oc i Sandhed.

Quinden siger til hannem/ Jeg veed/ at Messias kommer/ som Kaldis Christus/ Naar
hand kommer/ da skal hand forkynde oss det altsammen. Ihesus siger til hende/ Jeg er den/
som taler med dig. De i det samme komme hans Disciple/ oc de forundrede dem/ at hand talede
med Quinden. Dog sagde ingen/ huad spør du/ eller huad taler du med hende/ Da loed Quin-
den sit Kruss staa/ oc gick bort i Staden/ oc siger til Folcket/ kommer/ seer it a Drenge/ som
sagde mig/ alt det ieg haffuer giort/ Om hand er icke Christus/ Da ginge de vd aff Staden/
oc komme til hannem.

Dissimellem paaminte hans Disciple hannem/ oc sagde/ Rabbi/ ad. Da sagde hand til
dem/ Jeg haffuer Mad at æde/ der vide i icke aff. Da sagde Disciplene iblant huer andre/ haff-
uer nogen baaret hannem at æde/ Ihesus siger til dem/ Min Mad er/ at ieg gør hans
Willie som mig vdsende/ oc fuldkommer hans Gerning. Sige i icke self/ Der ere
end nu fire maaned/ saa kommer Høst/ See/ Jeg siger eder/ opløfter eders øyen/ oc seer paa
marcken/ Thi der er allerede hui til høsten. Oc huo som høster hand saar Løen/ oc samler fruct
til det euige Liff/ Paa det de skulle glæde sig med huer andre/ den som saar oc den som høster.
Thi her er det Vdsprock sant/ Denne saar/ Den anden høster. Jeg haffuer vdsent eder at høste
det

der som i icke arbejdede / andie haffue arbejdet / oc icke komne i deris arbejde.

De der trode mange Samaritaner paa hannem / aff den samme Stad / for Quindenis tale
 Skild / som saa vidnede / Hand haffuer sagt mig / alt der ieg haffuer gjort. Der Samaritanerne
 komme nu til hannem / bade de hannem / at hand vilde bliffue hos dem / Oc hand bleff der tho
 dage. Oc mange flere trode for hans Ord Skild / oc sagde til Quinden / Wi tro icke nu lenger
 for din Tale Skild / Wi haffue self hør oc vide / At denne er sandelige Christus Der
 dens frelser.

Men tho dage der efter / drog hand vd der fra / oc drog til Galileam / Thi Ihesus vidne / Matth. 13.
 de self / At en Prophete gelder intet hiemme. Der hand kom nu i Galilea / da anammede de Marci 6.
 Galileer hannem / som haffde seet alt der som hand gjorde i Jerusalem paa Høytiden / Thi de Lucæ 4.
 vaare oc komne til Høytiden. Oc Ihesus kom atter til Cana i Galilea / der som hand haffde
 gjort vand til Vin.

De der vaare en Kongelig Mand / hans søn laa siug i Capernaum. Denne hørde / at Ihesus
 kom aff Judea i Galileam / oc hand gick bort til hannem / oc bad hannem / At hand vilde
 komme ned / oc hielpe hans Søn / Thi hand vaare død siug. Oc Ihesus sagde til hannem /
 Naar som i icke see Tegen oc vnderlige Gerninger / da tro i icke. Da sagde den Kongelige
 Mand til hannem / HERRER / kom ned / for mit Barn dør. Ihesus siger til hannem / Gack
 bort / Din Søn leffuer. Menister trode der Ord / som Ihesus sagde til hannem / oc gick
 bort.

Oc i der som hand gick ned / møde hans Suenne hannem / forkyndede hannem / oc sagde /
 Dit Barn leffuer. Da vdsurde hand den time aff dem / i huilken der vaare bleffuer bedre met
 hannem. Oc de sagde til hannem / I gaar ved den siuende time forloed Raaldsiugen hannem.
 Da merckte Faderen / at der vaare ved den time / i huilken Ihesus haffde sagt til hannem / Din
 Søn leffuer / Oc hand trode met alt sit Huse. Der er nu der ander Tegen / som Ihesus gjorde /
 der hand kom aff Judea til Galileam.

V.

Der efter vaare en aff Jøderne Høytiden / oc Ihesus drog op til Jerusalem. Oc
 der er en Dam i Jerusalem hosi Faarehusene / hand kaldis paa Ebraitse Beth
 esda / oc haffuer fem Vdskur / i huilke der laae mange Siuge / Blinde / Halte /
 Visne / de roffuede efter / at Vandet skulde røre / Thi Engelen foer ned i sin tid
 vdi Dammen / oc røre Vandet. Huo som stige nu først ind vdi / efter at vandet vaare rørt /
 hand bleff helbrede / aff huad som helst Siuge hand vaare bested met.

De der vaare it Meniste / som haffde ligger atten octiue aar siug. Der Ihesus saa han
 ngen ligge / oc som / at hand haffde ligger saa lunge / siger hand til hannem / Vilt du vere hel
 brede / Den Siuge suarede hanem / Verre / ieg haffuer intet meniste / som stikker mig i Dam
 men / naar Vandet røre / Oc naar ieg kommer / saa stiger en anden i faar mig. Ihesus siger til
 hannem / Staa op / tag din Seng / oc gack bort. Oc saa bleff det Meniste helbrede / oc tog sin
 Seng / oc gick bort. Men der vaare den samme dag Sabbath.

Da sagde Jøderne til den som vaare bleffuen helbrede / Der er i dag Sabbath / Dig bør
 icke at bære Sengen. Hand suarede dem / Den som mig gjorde helbrede / hand sagde til mig /
 Tag din Seng / oc gack bort. Da spurde de hannem at / Huo er det Meniste / som sagde til
 dig / Tag din Seng / oc gack bort / Men den som vaare bleffuen helbrede / viste icke hu hand
 vaare / Thi Ihesus vaare viget bort / der saa meger Folk vaare paa den Sred.

Der efter fant Ihesus hannem i Tempelen / oc sagde til hannem / See til / du est bleffuen
 helbrede / Synde icke ydermere / at dig skal icke noget verre vederfæris. Menister gick bort / oc
 kundgjorde Jøderne der / At der er Ihesus / som hannem gjorde helbrede. Der saare forfulde
 Jøderne Ihesum / oc søcte efter at sla hannem ihjel / at hand haffde gjort saadant om Sabbat
 then. Da suarede Ihesus dem / Min fader arbejder hid indtil / oc ieg arbejder oc saa.
 Der saare haffde nu Jøderne meget mere i sinde / at sla hannem ihjel / At hand icke alsomest
 bød Sabbathen / Men sagde oc saa / Gud vaare hans fader / oc gjorde sig self Gud lig.

Da suarede Ihesus / oc sagde til dem / Sandelige / sandelige / Jeg siger eder / Sønne kand
 intet gøre aff sig self / vden huad hand seer Faderen gøre / Thi huad som hand gør / det gør oc
 Sønne lige saa. Oc Faderen elsker Sønne / oc viser hannem alt der hand gør / oc skal end
 vise hannem flere gerninger / at i skulle forundre eder. Thi lige som Faderen opuecker de Dø
 de / oc gør dem leffuendis / Saa gør oc Sønne leffuendis huilke hand vil. Thi Faderen
 dømmet ingen / men hand haffuer giffuit Sønne al Dom / paa der de skulle alle ere Sønne
 lige

S. Johannis

lige som de ere Faderen. Duo som icke erer Sønner / Vand erer icke Faderen / som hannem vdsende. Sandelige / sandelige / siger ieg eder / Duo som hører mit Ord / oc tror Den / som mig vdsende / hand hassuer det ewige Liff / Oc kommer icke til Dommen / men / men hand er trengd igennem fra Døden til Liffuit.

Danie, 12.

Sandelige / sandelige / Jeg siger eder / Den time skal komme / oc er allerede nu / at de Døde skulle høre Guds Sønns røst / oc de som hende høre / de skulle leffue. Thi lige som Faderen hassuer Liff i sig self / Saa hassuer hand giffuit Sønner / at hassue Liff i sig self / oc hassuer giffuit hannem mact / at osaa holde Dom / der faare / at hand er ænnistens søn. Forundrer eder icke der paa / Thi den time skal komme / i huilken alle de som ere i Graffuerne / skulle høre hans Røst / Oc de skulle gaa frem / de som hassue giort Gaar / til Liffens opstandelse / æn de som hassue giort ont / til Dommens opstandelse.

Jeg kand inted gøre aff mig self. Lige som ieg hører / saa dømmes ieg / oc min Dom er ret / Thi ieg søger icke min vilie / men Faderens vilie / som vdsende mig. Der som ieg vidner om mig self / da er mit vidnisbyrde icke sant. Det er en anden / som vidner om mig / oc ieg veed / at det vidnisbyrde er sant / som hand vidner om mig.

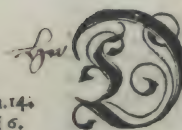
Jfende til Johannes / oc hand vidnede om Sandhed / Jeg tager icke vidnisbyrd aff ænnisten / æn dette siger ieg / paa det i skulle bliffue salige. Vand vaar it bændende oc stinnende Luff / Oc i vilde en liden stund vere glade aff hans Luff. æn ieg hassuer it større Vidnisbyrd / end Johannis vidnisbyrde. Thi de Gerninger som Faderen hassuer giffuit mig / at ieg dem skal fuldkomme / de samme Gerninger / som ieg gør / vidne om mig / At Faderen vdsende mig / Oc Faderen som vdsende mig / hand vidnede om mig. I hassue aldi / huertken hørt hans Røst / oc ey seer hans Stikelse / Oc i hassue icke hans Ord doendis i eder / Thi i tro icke den / som hand vdsende.

Søger i Scrifften / Thi i mene / at i hassue det ewige Liff der vdi / Oc det er den / som vidner om mig / Oc i vilde icke komme til mig / at i kunde hassue Liffuit. Jeg tager icke ære aff ænnisten / æn ieg kender eder / at i hassue icke Guds kærlighed i eder. Jeger kommen i min Faders navn / oc i anamme mig icke / Der som en anden kommer i sit eget navn / hannem anamme i. Duolendis kunde i tro / i som tage ære aff en anden : Oc den ære / som er alene aff Gud / søger icke.

I skulle icke tæncke / at ieg vil beklage eder faar Faderen / Der er en / som eder beklager / æn / æn paa huilken i haabe. Der som i trode æn / da trode i oc mig. Thi hand hassuer screffuit om mig. æn tro i icke hans Scrifft / Duolendis skulle i tro mine ord.

VI.

Matth. 14.
Marci 6.
Lucæ 9.

Et efter foer Ihesus bort offuer Hassuit / hof den Stad Tiberias i Galilea / oc der drog meger Folk efter hannem / fordi at de saae de Tegen / som hand giorde met de Siuge. Da gick Ihesus hen op / paa it Bierg / oc sette sig der met sine Disciple. Oc der vaar nær Paaften Jødernis Høytid.

Da opløfte Ihesus sine øyen / oc seer at der kommer meger Folk til hannem / oc siger til Philippum / Duotøbe wi byrd / at disse skulle æde : æn hand sagde der at sørgøge hannem / Thi hand viste vel / huad hand vilde gøre. Philippus suarede hannem / Byrd for thu hundrede Pendinge er icke nock iblant dem / at huer tager noget liden. Da siger en aff hans Disciple til hannem / Andreas Simonis Petri broder / Der er en Dreng / hand hassuer fem Bygbyrd / oc cho fiske / æn huad er der iblant saa mange. Ihesus sagde / Sticker Folket til fiske. Oc der vaar meger græss paa den sted. Da sette sig ned ved sem tusinde ænd. Oc Ihesus tog Byrdene / trackede / oc fick Disciplene dem / æn Disciplene finge dem / som haffde fæt sig ned. Disligest oc saa aff Fiskene / saa meger som hand vilde.

Oc der de vaare mætte / da sagde hand til sine Disciple / Sanker tilfammen de offuerbleffne Lessninger / at der inted spildis. Da samlede de / oc fyllde tolf Kurffue met Lessninger / aff de sem Bygbyrd / som de lessnede / der finge mad. Der ænnistene nu saae der Tegen / som Ihesus giorde / sagde de / Denne er visselige den Prophete / som skal komme til Verden. Der Ihesus nu mæckte / at de vilde komme at tage fat paa hannem / at de kunde gøre hannem til Konge / da vigede hand atter paa Bierget / self alene.

Om affreen / ginge Disciplene ned til Hassuit / oc traadde i Skibet / oc komme offuer Hassuit / til Capernaum / oc der vaar allerede bleffuit mæckt / Oc Ihesus vaar icke kommen til dem. Oc Hassuit gaff sig op / aff it stort Vær. Der de haffde nu roet ved sem oc tiue eller tre diue ager longt / da saae de Ihesum gaa paa Hassuit / oc komme nær til Skibet / Oc de frederede. Da

Da sagde hand til dem/ Det er ieg / Frøctter eder icke. Saa vilde de tage hannem i Skibet/ oc Skibet vaar strax hof Landet/ som de fore til.

Den anden dag/ saa folcket/ som stod paa denne side Naffuit/ at der vaar intet andet skib/ vden det ene/ der hans Disciple vaare traadde vdi/ oc at Ihesus traadde icke met sine Disciple i skibet/ men hans Disciple alene vaare same offuer. Och der komme andre skib fra Tiberias hart til den Sted/ som de ode Bisd ved HERRENS tracksigelse. Der folcket nu saa/ at Ihesus vaar der icke/ oc ey hans Disciple/ da traadde de oc i skibet/ oc komme til Capernaum/ oc lete effter Ihesum. Oc der de funde hannem paa hin side Naffuit/ sagde de til hannem/ Rabs bi/ naar est du kommen hid?

Ihesus suarede dem/ oc sagde/ Sandelige/ sandelige/ Jeg siger eder/ i lede effter mig/ icke fordi/ at i haffue seet Tegen/ men saar i ode aff Bøder/ och bleffue mette. Arbeyder paa mad/ icke den som er forgengelig/ men den som bliffuer i det euige Liff/ huilcken menniskens Søn skal giffue eder/ thi Gud Fader beseglede hannem. Da sagde de til hannem/ Huad skal le wi gøre/ at wi kunde arbejde Guds gerning? Ihesus suarede/ oc sagde til dem/ Det er Guds gerning/ at i tro paa den/ som hand vdsende. Da sagde de til hannem/ huad gør du for it Tegen/ paa der wi kunde ses oc tro dig? Huad arbejder du? Vore fedre ode a Nanna i Dicken/ lige som screeffuit staar/ hand gaff dem Bisd aff Himmelen at æde. Da sagde Ihesus til dem/ Sandelige/ sandelige/ ieg siger eder/ a Nosse gaff eder icke Bisd aff Himmelen/ men min Fader giffuer eder det rette Bisd aff Himmelen. Thi dette er Guds bisd/ som komme mer aff himmelen/ oc giffuer Verden Liff.

Psal. 78.

Da sagde de til hannem/ HERRER/ giff oss altid saadant bisd. Ihesus sagde til dem/ Jeg er liffens Bisd/ huo som kommer til mig/ hand skal icke hungre/ oc huo som tror paa mig/ hand skal aldri tørste. a Den ieg haffuer sagt eder der/ at i haffue seet mig/ oc tro dog icke. Althvad min Fader giffuer mig/ der kommer til mig/ oc huo som komme mer til mig/ den skal ieg icke vdsøde. Thi ieg er kommen aff himmelen/ icke at ieg skal gøre min vilie/ men hans/ som mig vdsende. Oc det er Faderens vilie/ som mig vdsende/ Al ieg skal intet miste aff alt det/ som hand gaff mig/ men at ieg skal opuecke det paa den yderste dag. Oc det er hans vilie som mig vdsende/ at/ huo som seer Sønner/ oc tror paa hannem/ skal haffue det euige Liff/ Och ieg skal opuecke hannem paa den yderste dag.

Da knurrede Jøderne der faare/ at hand sagde/ ieg er det Bisd/ som kom aff himmelen/ Oc desagde/ Er icke denne Ihesus Josepha søn/ huo Fader oc a Noder wi kender? Huo ledis siger hand da/ ieg kom aff Himmelen?

Ihesus suarede/ oc sagde til dem/ Knurrer icke iblant huer andre. Der kand ingen komme til mig/ vden saarer/ at Faderen/ som mig vdsende/ drager hannem/ oc ieg skal opuecke hannem paa den yderste dag. Der staar screeffuit i Propheterne/ De skulle alle bliffue lærde aff Gud. Huo som hører der nu aff Faderen/ och lærer der/ hand kommer til mig. Icke/ at nogen haffuer seet Faderen/ vden den som er aff Faderen/ hand haffuer seet Faderen. Sandelige/ sandelige/ ieg siger eder/ Huo som tror paa mig/ hand haffuer det euige Liff. Jeg er Liffens Bisd. Eders fedre ode a Nanna i Dicken/ oc ere døde. Dette er det Bisd som kommer aff himmelen/ paa der/ huo som der aff æder/ icke skal dø. Jeg er der leffuendis Bisd/ som kom aff himmelen/ huo som æder aff dette Bisd/ hand skal leffue i euighed. Och der Bisd/ som ieg vil giffue/ er mit Bisd/ huilcket ieg vil giffue/ for Verdens Liff.

Esaie. 54.
Ioan. 1.
Exodi 16.

Da leffuendis Jøderne iblant huer andre/ oc sagde/ huorledis kand denne giffue oss sit Bisd at æde? Ihesus sagde til dem/ Sandelige/ sandelige/ ieg siger eder/ der som i icke æde menniskens Sønns Bisd/ oc dricke hans Blod/ da haffue i intet Liff i eder. Huo som æder mit Bisd/ oc dricker mit Blod/ hand haffuer det euige Liff/ oc ieg skal opuecke hannem paa den yderste dag. Thi mit Bisd er den rette a Nod/ oc mit Blod er det rette Dricke. Huo som æder mit Bisd/ oc dricker mit Blod/ hand bliffuer i mig/ oc ieg i hannem. Lige som den leffuendis Fader vdsende mig/ oc ieg leffuer for Faderens styld/ lige saa/ huo mig æder/ den samme skal oc leffue for min styld. Dette er det Bisd/ som er kommen aff Himmelen. Icke som eders fedre ode a Nanna/ oc ere døde/ huo som æder dette Bisd/ hand skal leffue euindelige.

Saadant sagde hand i Scholen/ der hand lærde i Capernaum. a Nange aff hans Disciple/ der de nu der hørde/ sagde/ Denne er en haard Tale/ huo kand høre hende? Der Ihesus merckte ved sig self/ at hans Disciple knurrede der faare/ da sagde hand til dem/ Forarger der eder? Huorledis/ naar i da see menniskens Søn fare der op/ som hand vaar for? Der er a Noden som gør leffuendis/ Bøder er intet nytteligt. De ord som ieg taler/ de ere a Nod oc de ere Liff.

D

Den

S Johannis

¶ Men der ere nogle iblant eder/ som icke tro. Thi Ihesus wiste vel aff begyndelsen/ huilcke som icke trode/ och huilcken hannem skulde forraade. Oc hand sagde. Der saare sagde ieg til eder/ Ingen kand komme til mig / Vden der giffuis hannem aff min Fader.

¶ Oc fra den tid ginge mange aff hans Disciple bag sig/ och vandiede lenger icke mere met hannem. Da sagde Ihesus til de Tolff/ ville oc i gaa bort: Da suarede Simon Perus hannem/ HERRER/ huor skulle wi gaa hen: Du hassuer der enige Liffs Qd. Oc wi trode och forstode/ at du est Christus/ den leffuendis Guds Søn. Ihesus suarede hannem / Vdualde ieg icke eder Tolff/ oc en aff eder er en Dieffuel / ¶ Men hand talede om Juda Simon Ischaria och/ den samme forraadde hannem der effter/ oc vaar en aff de Tolff.

VII.

Der effter drog Ihesus omkring i Galilea/ Thi hand vilde icke draage omkring i Judea / Fordi / at Jøderne stode effter hans Liff. Oc Jøderne Høytid som vaar Løffsalernis beredelse vaar nær. Da sagde hans Bysdre til hannem/ gør dig rede at fare bort/ oc gack til Judeam/ at dine Disciple kunde oc see / de gerninger som du gør. Ingen gør noget i løndom/ oc vil dog vere obenbare / Gør du saadant/ da obenbare dig saar Verden. Thi at hans Bysdre trode icke heller paa hannem.

¶ Da siger Ihesus til dem/ min tid er icke end nu her / ¶ Men der er steds eders tid. Verden kand icke hade eder/ men hun hader mig / thi ieg vidner om hende / at hendis gerninger ere onde. Gaa i hen op/ paa denne Høytid/ Jeg vil icke end nu gaa op paa denne Høytid/ thi min tid er icke end nu fuldkommen. Der hand hassde sagt det til dem/ da bleff hand i Galilea. Oc der hans Bysdre vaare gongne op/ da gick hand oc op til Høytiden/ icke obenbartlige / men lig hemmelige. Da lere Jøderne effter hannem / oc sagde / Huor er hand: Och der vaar it stort bulder om hannem iblant Folcker. Vogle sagde/ Hand er from/ oc de andre sagde/ Høy / men hand forspør Folcker. Oc ingen talede obenbartlige om hannem/ thi de frøctede saar Jøderne.

¶ Men mit i Høytiden/ gick Ihesus op i Tempelen/ oc lærde. Oc Jøderne forundrede sig/ oc sagde/ huorledis kand denne Scriffren/ effterdi hand lærde hende icke. Ihesus suarede dem oc sagde/ ¶ Min lærdom er icke min/ men hans som mig vdsende. Der som nogen vil gøre hans vilie/ hand skal fornemme/ om denne Lærdom er aff Gud/ eller om ieg taler aff mig self. Huo som taler aff sig self/ hand søger sin egen ære/ men huo som søger hans ære/ som hannem vdsende/ hand er sandiu/ oc der er ingen wietferdighed i hannem.

¶ Hassuer icke ¶ Jose giffuit eder Lowen/ oc ingen iblant eder gør Lowen: Hui søge i effter at sla mig ihuel: Folcker suarede/ oc sagde / Du hassuer Dieffuelen / huo søger effter at sla dig ihuel: Ihesus suarede/ oc sagde/ ieg hassuer giort en eniste gerning/ oc i vndre alle der paa. ¶ Jose gaff eder der saare Omsterelsen / icke at hun kommer aff ¶ Jose / men aff Fedrene / Alligeuel omskere i ¶ Jennisten om Sabbathen. Der som it ¶ Jenniste anammer Omsterelsen om Sabbathen/ paa det ¶ Jose low skal icke bydis / Ere i da vrede paa mig/ at ieg helbredede der gantske ¶ Jenniste om Sabbathen: Dømmer icke effter anseelse/ men dømmer en ret dom.

¶ Da sagde nogle aff Jerusalem/ Er der icke den/ som de søgte effter at sla ihuel: Oc see til/ hand taler obenbare / oc de sigte inted til hannem. Kende vore Øffuerste nu vift / at hand er til viffe Christus: Dog vide wi hueden denne er/ ¶ Men naar Christus kommer/ da skal ingen vides/ hueden hand er.

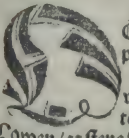
¶ Da robte Ihesus i Tempelen/ lærde oc sagde/ Ja i kende mig/ oc vide hueden ieg er / Oc aff mig self er ieg icke kommen/ men der er en Sandiu/ som mig vdsende/ huilcken i icke kende ¶ Men ieg kender hannem/ thi ieg er aff hannem / oc hand vdsende mig. Da søgte de effter at gribe hannem / men ingen lagde haand paa hannem / thi hans time vaar icke end kommen. ¶ Men mange aff Folcker trode paa hannem/ oc sagde/ Naar som Christus kommer/ skal hand oc gøre flere Tegen/ end denne gør.

¶ Och der kom saar Phariseerne / at Folcker mumlede saadant om hannem. Da sende de Phariseer oc de ypperste Priesters Suenne vd/ at de skulde gribe hannem. Da sagde Ihesus til dem/ ieg er end nu en liden tid hosseder/ oc da gaar ieg bort til den / som mig vdsende. I skulle lede effter mig/ oc icke finde mig/ oc der som ieg er/ kunde i icke komme hen. Da sagde Jøderne iblant huer andre / huor vil denne gaa hen/ at wi skulle icke finde hannem: Vil hand gaa iblant Grækerne som ligge her oc der atspidde/ oc lær e Grækerne: Huad er det for en Tale / at Hand siger/ I skulle lede effter mig / oc finde mig icke / och Huo: som ieg er / der kunde i icke komme hen:

¶ Men den siste Høytidelige dag/ som vaar hederligst/ da traadde Ihesus op robte oc sagde Huo

Huo som tōster/ hand komme til mig / oc dūcke. Huo som tror paa mig / som ^{Elair. 44.}
 Scriffen siger/ aff hans liiff skulle strōmineflyde met leffuendis Vand. ^{Mich. 5.}
 der sagde hand om den Aand / som de skulde anamine / der trode paa hannem / Thi den
 hellig Aand vaar icke end/ thi Ihesus vaar icke end forklaret. ^{Mich. 5.}
 hōrde denne tale/ sagde/ Denne er en rēr Prophete. De andre sagde/ hand er Christus. Och nog
 le sagde/ skal Christus komme aff Galilea: Siger icke Scriffen/ aff Dauids Sæd/ oc aff den
 By Bethlehem/ der som David vaar/ skal Christus komme: Saa bleff en ruedræct iblant Folc
 ter om hannem. Oc der vilde nogle grebet hannem/ ^{Mich. 5.}
 Aen der lagde ingen haand paa hannem
 Suennene komme til de ypperste Priester oc Phariseerne / oc de sagde til dem/ hui ledde i
 hannem icke hid: Suennene suarede/ Der taledes aldri noget ^{Mich. 5.}
 Aenniste / som dette Aenniste.
 Da suarede Phariseerne dem/ Ere i oc forfōrde: Troz och nogen sted en aff de ypperste eller
 Phariseere paa hannem: ^{Mich. 5.}
 Aen der Folck / som inted veed aff Lowen / er forbandet. Nicodemus sagde til dem/ som kom til hannem om natten / huilcken der vaar en aff dem / Dōmmer
 oc vor Low i ^{Mich. 5.}
 Aenniste/ fōr end mand forhprer hannem/ huad hand gōr: De suarede oc sagde
 til hannem/ Est du oc en Galileer: Randsage oc see / aff Galilea staa ingen Prophete op.
 Oc huer giet saa hiem.

VIII.

 C Ihesus giet til Olie bierget/ oc aarle om morgenen kom hand igen i Tem
 pelen/ oc alle Folcker kom til hannem/ oc hand sette sig/ oc lærde dem.
 Aen de Scrifftløge oc Phariseer/ ledde en Quinde til hannem / som
 vaar greben i Noer/ oc sticke hende der mit ind/ oc sagde til hannem/ ^{Luc. 20.}
 Aen de sagde der at forfōge hannem / paa der de
 kunde haaffue sag met hannem.
 Aen Ihesus buckede sig ned / oc screff met fingeren paa Jorden. Der de bleffue nu var
 affrige at spōre hannem at / da reysde hand sig op oc sagde til dem / huosom aff eder er vden
 synd/ hand kaste den fōrste sten paa hende. Och hand buckede sig ned igen och screff paa iorden.
 Der de hōrde der/ ginge de vd / den ene effrede den anden / fōrste de Eldste / oc Ihesus bleff alene
 igen/ oc Quinden bleff der staaendis. Da reysde Ihesus sig op / och der hand saa ingen / vden
 quinden/ da sagde hand til hende/ Quinde/ huor ere dedine Beklagerer: Fordōmde ingen dig:
 Oc hun sagde/ HERRRE/ ingen. Da sagde Ihesus/ Saa fordōmmer ieg dig oc icke. Gack
 bort/ oc synde lenger icke mere.
 Da taledes Ihesus atter til dem/ oc sagde/ Jeg er Verdens Liuff / huosom effter
 følger mig/ hand skal icke vandre i Mōrcke/ men hand skal haaffue Liffsens liuff.
 Da sagde Phariseerne til hannem/ Du vidner om dig self/ dit vidnisbyrd er icke sant. Ihesus
 suarede/ oc sagde til dem/ der som ieg vidner om mig self/ da er mit vidnisbyrd sant/ Thi ieg
 veed hueden ieg kom/ oc huor ieg gaar hen/ ^{Deut. 17.}
 Aen i vide icke/ hueden ieg kommer oc huor ieg
 gaar hen. I dōmme effter kōder/ Jeg dōmmer ingen. Oc der som ieg dōmmer/ da er min dōm
 rēr/ Thi ieg er icke alene/ men Jeg oc Faderen som vdsende mig. Der staa oc screffuit i eders
 Low/ At thu Aennistis vidnisbyrd er sant / Jeg er den som vidner om mig self/ oc Faderen
 som vdsende mig / vidner oc om mig. Da sagde de til hannem / huor er din Fader: Ihesus
 suarede/ I kende huereken mig oc ey min Fader. Der som i kende mig/ da kende i oc min Fader.
 Disse ord taledes Ihesus hōff Guds kiste/ der hand lærde i Tempelen. Oc ingen greb hannem/
 Thi hans stund vaar icke end kommen.
 Da sagde Ihesus atter til dem/ Jeg gaar bort oc i skalle lede effter mig/ oc dō i eders syn
 der. Der som ieg gaar hen / did kunde i icke komme. Da sagde Jōderne / Vil hand da sla sig
 self ihel/ at hand siger/ Der som ieg gaar hen/ did kunde i icke komme: Och hand sagde til dem
 Jere neden aff/ Jeg er offuen aff. Jere aff denne verden / Jeg er icke aff denne Verden. Saa
 haaffuer ieg sagt til eder/ at i skalle dō i eders synder/ Thi der som i icke tro/ at der er Jeg/ Da
 skalle i dō i eders synder.
 Da sagde de til hannem/ huosom est du dar: Oc Ihesus sagde til dem/ Fōrst den/ ieg som ta
 ler mer eder. Jeg haaffuer meget at tale oc at dōmme om eder / ^{Deut. 17.}
 Aen den som mig vdsende / er
 handru/ oc huad som ieg haaffuer hōrt aff hannem / der taler ieg saar verden. Aen de forstode
 icke/ at hand sagde dem aff Faderen. Da sagde Ihesus til dem/ naar som i ophōye menniskens
 Sōn/ da skalle i forstaa at der er ieg/ oc at ieg gōr inted aff mig self/ ^{Deut. 17.}
 Aen/ lige som min Fader
 lærde mig/ saa taler ieg. Oc den som vdsende mig / er mer mig. Faderen lader mig icke alene/
 thi ieg gōr altid det som hannem behager. Der hand taledes dette/ da trode mange paa hannem
 H ij Da

S. Iohannis

Da sagde nu Ihesus til Jøderne/ som trode paa hannem Der som i bliffue hoff min Ta-
le/ da ere i mine rette Disciple/ oc skulle forstaa sandhed/ oc sandhed skal gøre eder fri. Da su-
rede de hannem/ wi ere Abrahams Sæd/ oc vaare aldrin nogen mands Suend/ huorledis siger
du da/ I skulle bliffue fri: Ihesus suarede dem/ oc sagde/ Sandelige/ sandelige/ ieg siger eder
Huo som gør Synd/ hand er Syndsens suend/ oc Suenden bliffuer icke euin-
delige i Huset/ Sønner bliffuer euindelige. Der som nu Sønner gør eder fri/
da ere i ret fri/ Jeg ved vel/ at i ere Abrahams sæd/ men i søge efter at sla mig ihjel/ thi min
Tale tager icke iblant eder/ Jeg taler det som ieg haffuer seet aff min Fader/ Saa gøre i/ huad
som i haffue seet aff eders Fader.

De suarede/ oc sagde til hannem/ Abraham er vor Fader. Ihesus siger til dem/ der som
i vaare Abrahams bøn/ da gjorde i Abrahams gerninger. Men nu søge i efter at sla mig ihjel
saadant icke i Genniste/ ieg som sagde eder Sandhed/ som ieg hørde aff Gud/ der gjorde Abra-
ham icke. I gøre eders Faders gerninger. Da sagde de/ wi ere icke woerte fødte/ wi haffue en
Fader/ Gud. Ihesus sagde til dem/ vaare Gud eders Fader/ da elste i mig. Thi ieg er vds-
gangen och kommer fra Gud/ Thi ieg er icke kommen aff mig self/ men hand vdsende mig.
Hui kende i da mit Aaal icke: Thi i kunde io icke høre mine ord.

Jere aff den Fader/ Dieffuelen/ oc i ville gøre efter eders Faders begering. Den samme
er en i Ordere aff begyndelsen/ oc er icke bestandig i Sandhed/ thi sandhed er icke i hannem.
Iaar hand taler Løgen/ da taler hand aff sit eget/ Thi hand er en Løgnere och en Fader til
hende. Men Jeg/ efterdi ieg siger sandhed/ da tro i mig icke.

Huo aff eder kand beuise mig en synd offuer: Men siger ieg eder sandhed/ huor faare tro
i mig icke: Huo som er aff Gud/ hand høre Guds ord. Der faare høre i icke/ thi i ere icke aff
Gud. Da suarede Jøderne/ oc sagde til hannem/ Sige wi icke ret/ at du est en Samaritaner/
och haffuer Dieffuelen: Ihesus suarede/ Jeg haffuer ingen Dieffuel/ Men ieg ærer min Fader
oc i vanære mig. Jeg søger icke min ære/ men der er en/ som hende søger/ oc dømmen.

Sandelige/ sandelige/ Jeg siger eder/ der som nogen holder mit Ord/
hand skal icke see Døden euindelige. Da sagde Jøderne til hannem/ Tu kende wi at du
haffuer Dieffuelen. Abraham er død/ oc Prophetene/ oc du siger/ der som nogen holder mit
Ord/ hand skal icke sinage Døden euindelige. Est du da mere end vor fader Abraham: huilke
ken er død/ oc Prophetene ere døde. Huad gør du aff dig self:

Ihesus suarede/ der som ieg ærer mig self/ da er min ære intet. Men der er min Fader/
som mig ærer/ huilken i siige/ hand er eders Gud/ oc kende hannem icke/ Men ieg kender han-
nem. Oc der som ieg sagde/ ieg kender hannem icke/ da bleffue ieg en Løgnere/ lige som i ere/
Men ieg kender hannem/ och holder hans ord. Abraham eders Fader bleff glad/ at hand skul-
de see min dag/ oc hand saa hannem/ oc gledde sig. Da sagde Jøderne til hannem/ du est icke
end nu halffrediesunds tiue aar gammil/ oc haffuer du seet Abraham: Ihesus sagde til dem/
Sandelige/ sandelige/ Jeg siger eder/ Før end Abraham bleff/ er ieg. Da løffte de stene op/ at
de vilde kaff paa hannem. Men Ihesus stulde sig/ oc gick vd aff Tempelen. *

IX.

C Ihesus gick frem/ oc saa en som vaar Blind fød/ Och hans Disciple spurde
hannem at/ oc sagde/ i Væstere/ huor haffuer synder: Denne/ eller hans Foreld-
re/ at hand er blind fød: Ihesus suarede/ Der syndede huereken denne/ och er
hans Foreldre/ men at Guds gerning skal bliffue obenbare paa hannem. Jeg
skal gøre hans gerning/ som mig vdsende/ saa lunge det er dag/ Iatten kommer
at ingen kand arbejde. Den stund ieg er i Verden/ da er ieg Verdens Luss. Der hand der sag-
de/ spøtre hand paa iorden/ oc gjorde Dynd aff spøtre/ oc streg dyndet paa den blindis Øyen/
oc sagde til hannem/ gack bort til den dam Siloe (der merckes/ vdsent) oc to dig. Da gick hand
bort/ oc rode sig/ oc kom seendis.

Taboerne oc de som haffde sør seet hannem/ at hand vaar en tiggere/ sagde/ Er det icke
denne som sad oc tigde: I togte sagde/ det er hand/ men nogle/ hand er hannem lig. Men hand
sagde self/ det er ieg. Da sagde de til hannem/ huorledis ere dine Øyen opladne: Hand suare-
de/ oc sagde/ Det i Genniste/ som heder Ihesus/ gjorde Dynd/ oc smurde mine Øyen/ oc sag-
de/ gack bort til den dam Siloe/ oc to dig. Jeg gick bort/ oc rode mig/ oc bleff seendis. Da sag-
de de til hannem/ huor er den: Hand sagde/ Jeg ved det icke.

Da sørde de hannem til Phariseerne/ som lunge vaar blind (Men der vaar om Sabbathen
der Ihesus gjorde dynd oc obnede hans øyen) da spurde de hannem atter at/ oc saa Phariseerne
huorledis hand vaar bleffuen seendis: oc hand sagde til dem/ dynd lagde hand mig paa øyene
oc ieg

o sieg toden wtg/oe er nu seendis. Da sagde nogle aff Phariseerne / Det aJenniste er ickē aff
Gud/effterdi hand holder ickē Sabbathen. aJen de andre sagde / Huorledis kand ic syndigt
Jenniste gōre saadanne Tegen: Oc der bleffen ruedact iblant dem. De sagde igen til den
Blinde / Huad siger du om hannem / at hand oploed dine syen : Oc hand sagde / Hand er en
Prophete.

Joderne trode icke om hannem / at hand haffde verit blind / oc vaar bleffuen seendis / For end de falledde hans Foreldre / som vaar bleffuen seendis / spurde dem at / oc fagde / Et der enders Søn / huicken i fige / hand er blind fød / Huorledis er hand da nu seendis / Hans Foreldre suared dem / oc fagde / Vi vide / at denne er vor Søn / oc at hand er blind fød / Men huorledis hand er nu seendis / vide wi icke / Eller huor som haffuer oplader hans gien / vide wi oc icke / Hand er gammil nock / fpgier hannem at / laetder hannem self tale for sig. Saadant fagde hans Foreldre / thide fieskede sig for Joderne / Thi Joderne haffde allerede sambunder sig / Der som nogen befende hannem for Christum / at den samme stalde settes i Bænde / Der faate fagde hans Foreldre / Hand er gammil nock / fpgier hannem at.

Da kallede de anden gong der a'enniske / som haffde verit blind / oc sagde til hennem / Giff Gud are / Wi vide ar derre a'enniske er en Syndere. Hand fuarede oc sagde / Er hand en Syndere / der veed ieg icke / En ting veed ieg vel / at ieg vaar blind / oc er nu seendis. Da sagde der til hennem igen / Duad giorde hand ved dig: Nuorledis oplod hand dine øyen: Hand fuarede dem / Jeg sagde eder der nu / hørde i der icke: Duad ville i atter høre der: Ville i oc bliffue hans Disciple: Da bandede de hennem / oc sagde / Du eft hans Discipel: Wi ere a'ose Disciple. Wi vide / at Gud haffuer taler met a'ose / a'en wi vide icke hueden denne hand er.

Der Hennesse suarede/ oc sagde til dem/ Der er en vnderlig ting/ at icke vide/ hueden hand er/ oc hand haffuer opladet mine øye. Oc vi vide/ at Gud huer icke Synderne/ Men der som nogen er Gud frygtig/ oc gøt hans vilie/ den høyr hand. fra Verdens begyndelse er der icke hørt/ at nogen oplod øyene paa en/ som vaar fød Blind. Vaare denne icke aff Gud/ hand funde indest gøre. Desuarede/ oc sagde til hannem/ Du est aldelis fød i Synd/ oc læret off/ Gode skøtse hannem hen vd.

Der kom faar Jheſum / at de vdføtte hannem / Oc der hand fant hannem / ſagde hand til hannem / Tro du paa Guds Søn: Hand ſuarede / oc ſagde / HERRE / huilken er den: At ieg kand tro paa hannem. Jheſus ſagde til hannem / Du haaffter ſeet hannem / oc den ſom taler mer dig / den er der. Da ſagde hand / Jeg tror / Oc hand tilbad hannem.

Oc Jhesus fagde/ Jeg er kommen til Dom i denne Verden/ Paa der at de som icke see/
 skulle voirde seendis/ Oc de som fec/fulle voirde blinde. De saabaen høide nogle af de Pharis
 seer/ Soom vaare hoff hannem/ oc sagde til hannem/ Er wi da oc blinde? Jhesus fagde til dem/
 Vaare i blinde/ da haaffde i ingen synd/ Men nu i sige/ Wi ere seendis/ da bliffuer eders synd.

S Andelige/sandelige/ Jeg siger eder / Huo som icke gaar ind at Dørreri i Faare-
stien/ men siger andensteds der ind/ Hand er en Tyff oc en i Nødere. Men den
som gaar ind at Dørreri/ hand er faarenis Hyrde. Den samme lader Dørreri
reeren op faare/ oc faarene høre hans røst. Och hand kalder sine Faar ved nass-
oc fører dem vd. Denaar som hand haffuer vdladet sine Faar / da gaar hand bort faare dem/
oc faarene følge effter hannem/ Thi de kende hans røst. Oc en Fremmer følger de icke effter/
men flyr fra hannem / Thi de kende icke den Fremmedis røst. Dette spøck sagde Jhesus til
dem/ Men de forstode icke/ huad det vaar/ som hand sagde til dem.

Da sagde Jhesus til dem igen/ Sandelige / sandelige / Jeg siger eder / Jeg er Døren til
 Faarene. Alle de som ere komne faar mig / de haaffue veret Tyffue og a Nordere / a Den Faarene
 lydde dem icke. Jeg er Døren / Der som nogen gaar ind ved mig / hand skal bliffue salig / og
 skal gaa ind og vd / oc finde fode. En Tyff kommer icke / vden at stiele / mynde oc sbelegge. Jeg
 er kommen / at de skulle haaffue Liffuit oc offuerflodige nock. *

[illegible]

Der faare elster min Fader mig/at ieg lader mit Liff / paa der ieg 1tal tage det igen. In
12 in gen

River broad. &
 To the right
 of the only bridge

S. Johannis

gen tager det fra mig/men ieg lader det aff mig selff / Jeg haffuer maect at forlade det / oc ieg haffuer maect at tage det igen. Saadant Bud anammede ieg aff min Fader. Da bleff en tuer dract iblant Jøderne/for disse ord. Mange iblant dem sagde/Hand haffuer Dieffuelen / oc er fra sinde/hui høre i hannem: De andre sagde/ Det ere icke ord aff en Dæfæl / Rand Dieffuelen oc oplade de Blindis øyen:

De der bleff Kirckeuelse i Jerusalem/ oc der vaar Vinter / Oc Ihesus vandrede i Tempelen vdi Salomonis Daaben huff. Da komne Jøderne trint omkring hannem / oc sagde til hannem/ Hvor lenge opholder du vaar siel: Est du Christus/da sig off der obenbare vd. Ihesus suarede dem/ Jeg haffuer sagt eder det/ oc i tro icke. De gerninger som ieg gør i min Faders Naam/ de vidne om mig/ Men i tro icke/ Thi i ere icke mine Faar/ som ieg sagde eder. Thi mine Faar høre min røst/ oc ieg kender dem/ oc de følge mig/ Oc ieg giffuer dem der ewige Liff/ oc de skulle aldri fersaris/ oc ingen skal slide mig dem aff min Naand. Faderen som gaff mig dem/ er større end alle ting/ oc ingen kand slide dem aff min Faders haand. Jeg oc Faderen ere it.

Psal. 82.

Da roge Jøderne atter stene op/ at de vilde stene hannem. Ihesus suarede dem / Mange gode gerninger beuiste ieg eder aff min Fader / for huilcken gerning iblant de samme stene i mig: Jøderne suarede hannem/ oc sagde/ For den gode gerningis skyld stene vi dig icke / men for Guds bespaartelse skyld / Oc ar du est it i den ike/ oc gør dig selff til en Gud. Ihesus suarede dem/ Staar der icke screffuit i eders Low/ Jeg sagde / Jere Guder: Der som i kalde dem Guder/ til huilcke Guds ord skede/ oc Scriften kand dog icke bydis/ Sige i da til den/ der Faderen helligede/ oc sende til Verden / Du bespaatter Gud: Der saare at ieg siger/ Jeg er Guds Søn: Gør ieg icke min Faders Gerninger/ da tror mig icke / Men gør ieg dem/ da tror dog de Gerninger/ ville i icke tro mig/ Paa det i skulle kende oc tro / at Faderen er i mig / oc ieg vdi hannem.

De søgte atter effter at gribe hannem/ Men hand vndgick dem/ aff deris hender / oc drog bort igen paa hin side Jordan/ paa den Sred/ som Johannes sø: døbte / oc bleff der. De der komne mange til hannem/ oc sagde/ Johannes gjorde ingen Tegen. Men alt det som Johannes sagde om denne/ det er sant/ Oc mange trode der paa hannem.

XI.

Cder laa en siug/ som hed Lazarus aff Bethania/ i Maria ochendis søsters Marthe By. Men Maria vaar den/ som saluede HERRE met salue/ oc riurde hans Føder met sit haar/ Den sammis broder Lazarus vaar siug. Da sende hans Søstere til hannem/ oc lode hannem sig/ HERRE/ Se den du elsker/ hand ligger siug.

Der Ihesus der hørde/ sagde hand/ Den Siugdom er icke til døden/ men til Guds ære/ at Guds Søn skal prius der aff. Oc Ihesus elskte Martham/ oc hendis søster oc Lazarum. Der hand nu hørde/ at hand vaar siug/ bleff hand tho dage paa den sted / som hand vaar. Der effter siger hand til sine Disciple/ Lader oss drage til Judeam igen. Hans Disciple sagde til hannem/ Men søstere/ Siste gong vilde Jøderne stene dig/ oc du vilt drage der hen igen: Ihesus suarede/ Ere der icke tolf timer om dagen: Nu som vandrer om dagen / hand støder sig icke / thi hand seer denne Verdens Luff. Men huo som vandrer om natten/ hand støder sig / thi der er inred Luff i hannem.

Saadant sagde hand/ oc der effter siger hand til dem/ Lazarus vor Den soffuer/ Men ieg gaar bort/ at opuecke hannem. Da sagde hans Disciple/ HERRE/ soffuer hand/ da bliffuer der bedre met hannem. Oc Ihesus taledede om hans død / Men de mente / at hand taledede om den Legemlige søffn. Da sagde Ihesus dem der obenbare/ Lazarus er død / oc ieg er glad for eders skyld/ at ieg vaar icke der/ paa det i skulle tro. Men lader oss drage til hannem. Da sagde Thomas/ som kaldis Tuilling/ Lader oss drage met/ at vi kunde dø met hannem.

Da kom Ihesus oc fant hannem / at hand haffde allerede ligget fire dage i Graffuen. Oc Bethania vaar nær Jerusalem/ ved femten agre langt. De der vaare mange Jøder komne til Martha oc Maria/ at trøste dem for deris Broder.

Som Martha nu hørte at Ihesus kommet/ gaar hun imod hannem. Men Maria bleff sidendis hiemme. Da sagde Martha til Ihesum/ HERRE/ haffde du veret her / da vaare min Broder icke død. Men ieg veed end nu/ at huad du beder aff Gud / det giffuer Gud dig. Ihesus siger til hende/ Din Broder skal opstaa. Martha siger til hannem/ Jeg veed vel/ at hand skal opstaa i Opstandelsen paa den Yderste dag. Ihesus siger til hende/ Jeg er Opstandelsen oc Liffuit/ huo som tror paa Mig/ hand skal leffue/ alligeuel at hand døer/ Oc huo som leffuer oc tror paa mig/ hand skal aldri dø. Tro du det: Hun si

ger

ge til hannem/ **HERRE**/ia/ Jeg tror/ at du est Christus Guds Søn/ som kom til Verden.

De der hun haffde det sagt/ gick hun bort/ oc kallede sin søster **Maria** hemmelige/ oc sagde/ **Mesteren** er der/ oc kalder at dig. Der hun det hørde/ stod hun strax op/ oc kom til hannem/ Thi Ihesus vaar icke end kommen i Byen/ men hand vaar end nu paa den sted/ som **Marta** møde hannem. Jøderne/ som vaare i **Busir** hof hende/ oc trøstede hende/ der de saae **Mariam** at hun stod hastelige op oc gick vd/ da fulde de effter hende/ oc sagde/ Nun gaar bort til **Grav** uen/ at græde der.

Der **Maria** kom nu did som Ihesus vaar/ oc saa hannem/ da faldt hun ned saar hans fode/ oc sagde til hannem/ **HERRE**/ Haffde du veret her/ da haffde min Broder icke døet. Der Ihesus saa hende græde/ oc Jøderne ocsaa græde/ som komme met hende/ da gremmedis hand i **Anden**/ oc gaff sig suartige/ oc sagde/ **Huor** lagde i hannem hen? De sagde til hannem/ **HERRE**/ kom oc see. De Ihesu øyen løbe offuer. Da sagde Jøderne/ See/ **huor** tør haffde hand hannem. Men nogle aff dem sagde/ Kunde icke den/ som oploed den **Blindis** øyen/ be- stikke/ at oc denne icke haffde døet? Men Ihesus gremmedis atter i sig self/ oc kom til **Grav** uen/ De der vaar en **Hule** oc en sten lagde der paa.

Ihesus sagde/ Tager stenen aff. **Marta** den **Dødis** søster/ siger til hannem/ **HERRE**/ hand lucer nu ilde/ thi hand haffuer ligget fire dage. Ihesus siger til hende/ Haffuer ieg icke sagt dig/ Der som du tror/ da fulde du see Guds Herlighed. Da løfte de stenen aff/ som den **Døde** laa. Men Ihesus opløfte sine øyen/ oc sagde/ Fader/ ieg tacker dig/ at du haffuer bøn hørt mig. Dog veed ieg/ at du høret mig altid/ Men for folkens skyld/ som her staar omkring/ siger ieg det/ at de skulle tro/ at du vdsende mig.

Der hand der haffde sagt/ robre hand met hys søst/ **Lazare**/ kom hid vd. Oc den **Døde** kom vd/ bunden met **Jordelæder** om føder oc hender/ oc hans ansiet vaar skult met en **Sue** de dug. Ihesus siger til dem/ Løser hannem/ oc lader hannem gaa. Mange aff Jøderne/ som vaare komne til **Maria**/ oc saae huad Ihesus gjorde/ trode paa hannem. Men nogle aff dem/ ginge bort til **Phariseerne**/ oc sagde dem/ huad Ihesus haffde gjort.

Da forsamlede de ypperste **Priester** oc **Phariseerne** i **Raad**/ oc sagde/ **Huad** gøre vi? Det te **Menniske** gør mange regen. Forlade vi hanem saa/ da tro de alle paa hannem/ Saa komme da de **Romere**/ oc tage fra oss **Land** oc **Folk**. Men en iblant dem/ **Caiphas**/ som vaar der sam- me aar den ypperste **Priest**/ sagde til dem/ I vide intet/ berencke oc intet. Det er oss bedre/ at ic **Menniske** dør for Folket/ end at alle Folket forderffuis. Saadant taledede hand icke aff sig self/ men effterdi hand vaar der samme aar ypperste **Priest**/ da spaaede hand/ Thi Ihesus skulde dø for Folket/ oc icke for Folket alene/ Men at hand skulde til hobe sancte Guds børn/ som vaar re at spilde. Fra den dag raadsloge de/ **huor** ledte de kunde dræbe hannem.

Da vandrede Ihesus icke mere obenbare iblant Jøderne/ men gick der fra/ til en **Egn**/ haart hof **Stien**/ i en **Stad**/ som kaldis **Ephrem**/ oc haffde der sit væsen met sine **Disciple**. Men der vaar nær **Jøderne** **Daafte**/ Oc der ginge mange op aff den **Egn** til **Jerusalem**/ saare **Daafte**/ at rense sig. Da stode de/ oc spurde effter Ihesum/ oc taledede met huer andre i **Tem- plet**/ **Huad** tyckis eder/ at hand kommer icke til **Nøytiden**? Men de ypperste **Priester** oc **Phari- seerne** haffde lader vdgaa i **Jud**/ At der som nogen vilste/ **huor** hand vaar/ da skulde hand giffe ne det til kende/ at de kunde gribe hannem.

XII.

Et dage saare **Daafte**/ kom Ihesus til **Bethaniam**/ der som **Lazarus** vaar død/ huilken Ihesus opuekte fra de døde. Der gjorde de hannem en **Nad**/ uere/ oc **Marta** tiente/ Oc **Lazarus** vaar en aff dem som sade til bords.

Da tog **Maria** i **Pund** **Salue**/ aff **wo** **for** **falsker** **kostelig** **Nardus**/ oc sal. **Matth. 26.**
uede Ihesu føder/ oc rürde hans Føder met sit haar/ oc **Busir** bleff fuld aff **Marci 14.**

Saluena lucr. Da sagde en aff hans **Disciple**/ **Judas** **Simonis** søn **Ischarioth**/ som han- nem siden forraadde/ **Hui** bleff denne **Salue** icke solt for try hundrede **Pendinge**/ oc giffne **Fat** tiger? Der sagde hand icke/ at hand actede **Fattige**/ men hand vaar en **Tyff**/ oc haffde **Pungen**/ oc bar huad der bleff giffuit. Da sagde Ihesus/ Lader hende met feed/ saadant haffuer hun foruaret/ til min **Begravfelses** dag. Thi i haffue altid **Fattige** hof eder/ Men mig haffue i icke altid.

Da formerckte meger aff der **Jødiske** **Folk**/ at hand vaar der/ oc de komme/ icke aleniste for Ihesu skyld/ men at de vilde ocsaa see **Lazarum**/ huilken hand haffde opuekt fra de døde. Men de ypperste **Priester** haffde i sinde/ at sla **Lazarum** ihjel/ Thi at for hans skyld ginge man- ge Jøder bort/ oc trode paa Ihesum.

H üñ Den

S. Iohannis

Matth. 21.
Marci 11.
Lucæ 19.
Psal. 118.
Zach. 9.

Den anden dag/der det megle Folk som vaar kommer til Høytiden/hørde/ at Ihesus kommer til Jerusalem/roge de Palme grene/oc ginge vd mod hannem/oc robte/ Hosanna/ Cossuit vere den/som kommer i HERRENS Naam/ en Konge aff Israel.

De Ihesus fiek en Aseninde/ oc reed der paa/ som der staar scereffuit/ I trocte dig icke Jions Daatter/ See/ din Konge kommer ridendis paa en Asens Føl. Saadant forstode hans Disciple icke først/ men der Ihesus bleff forklaret/ da reuente de der paa/ ar saadant vaar scereffuit om hannem/ oc ar de giorde hannem saadant.

Den det Folk som vaar met hannem/ der hand robte Lazarum aff Graffuen/ oc opueete hannem fra de Døde/ rofede den gerning. Der faare gick oc Folk emod hannem/ ar de hørde/ hand haffde giort saadant Tegen. Men Pharisæerne sagde til huer andie/ I see/ ar i inted vdierte/ see/ al Verden løber efter hannem.

De der vaare nogle Gæster iblant dem/ som vaare komne op/ ar tilbede i Høytiden. De traadde til Philippum/ som vaar aff Bethsaida vdaß Galilea/ bade hannem/ oc sagde/ Herre/ Vi vilde gerne see Ihesum/ Philippus kommer oc siger Andreas det/ De Philippus oc Andreas sagde fremdelis Ihesu det. Da suarede Ihesus dem/ oc sagde/ Tiden er kommen/ ar Jennisfens Søn skal forklaris. Sandelige/ sandelige/ Jeg siger eder/ Vden saa er/ ar Nu de komer salder i Jorden/ oc dør/ da bliffuer der alene. Men der som der dør/ da bær der megen fruct. Hvo som elsker sit Liff/ hand skal miste det. Ochuo som hader sit Liff i denne Verden/ hand skal foruare det til der euige Liff. Hvo som vil tiene mig/ hand følg mig efter/ De hvo som ieg er/ der skal oc min Tienere vere. De hvo som mig skal tiene/ den skal min Fader ere.

Matth. 16.
Marci 8.
Lucæ 9.

Nu er min Siel bedrøffuit. De huad skal ieg sige/ Fader hielp mig aff denne time. Dog er ieg der faare kommen i denne time. Fader/ forklare dit Naam. Da kom en røst aff Himlen/ Jeg haffuer forklaret hannem/ oc ieg vil atter forklare hannem. Da sagde Folket som der stod hof/ oc hørde til/ Der toidnede. De andre sagde/ Der taleden en Engel met hannem. Ihesus suarede/ oc sagde/ Denne røst stede icke for min skyld/ men for eders skyld.

Nu begyndis Dom offuer denne Verden/ Nu skal denne Verden første vdsdais. De ieg/ naar ieg bliffuer oplyst/ fra iorden/ da vil ieg drage dem alle til mig. Men hand sagde det/ ar giffue til kende/ met huad død hand skulde dō. Da suarede Folket hannem/ Vi haffue hørt i Louen/ ar Christus bliffuer euindelige/ oc huorledis siger du da/ Jennisfens Søn skal oplyst/ Hvo er denne Jennisfens Søn/ Da sagde Ihesus til dem/ Liffet er end nu en liden tid hof/ eder. Vandrer den stund i haffue Liffet/ ar Gæster skal icke offuerfalde eder. Hvo som vandrer i mørket/ hand veed icke huor hand gaar hen. Tro/ paa Liffet/ den stund i haffue det/ Paa det i skulle vere Liffens Bøn.

Psal. 117.

Saadant taleden Ihesus/ oc gick bort/ oc skulte sig faar dem. De alligeu at hand giorde saadanne Tegen faar dem/ saa trode de dog icke paa hannem/ Paa der Esaie Prophetis spiock skulde fuldkommis/ som hand siger/ HERRE/ hvo tror vor predickē/ oc huem er HERRENS Arm obenbaret/ Der faare kunde de icke tro/ Thi Esaiaes siger atter/ Hand haffuer forblindet deris øyen/ oc forherdet deris Herte/ ar de skulle icke see met øyene/ oc er forstaa met Hiertet/ oc omuende sig/ oc ieg kunde hielpe dem. Saadant sagde Esaiaes/ der hand saa hans Verlighed/ oc taleden om hannem. Dog trode der mange aff de Hffuerste paa hannem/ Men for Pharisæernes skyld bekende de det icke/ ar de skulde icke setris i Band. Thi de haffde heller ere hof/ Jennisfens/ end ere hof Gud.

Esaia 53.
Lucæ 6.

Men Ihesus robte/ oc sagde/ Hvo som tror paa mig/ hand tror icke paa mig/ men paa den/ som mig vdsende. De hvo som mig seer/ hand seer den/ som mig vdsende. Jeg er kommen i Verden til Liff/ paa det/ hvo som tror paa mig/ skal icke bliffue i Gæster. De hvo som hør mine ord/ oc tror icke/ den skal ieg icke dømme/ Thi ieg er icke kommen at dømme Verden/ men at ieg skal gøre Verden salig. Hvo mig foracter/ oc anammer icke mine ord/ Hand haffuer allerede den hannem dømmer/ der did/ som ieg taleden/ der skal dømme hannem paa den yderste dag. Thi ieg haffuer icke taler aff mig self/ men Faderen som mig vdsende/ hand gaff mig it Bud/ huad ieg skal gøre oc tale. De ieg veed/ at hans Bud er det euige Liff. Der faare der ieg taler/ der taler ieg saa/ som Faderen sagde mig.

Iohan. 7.

XIII.

Nare Paaste Høytiden/ der Ihesus viste/ at hans tid vaar kommen/ ar hand skulde gaa aff denne Verden til Faderen/ lige som hand haffde elst sine/ som vaare i Verden/ saa elstte hand dem til enden. De efter affrens Naalid/ Der Dieffuelen haffde allerede giffuit Juda Simonis Ischariot i herte/ ar hand skulde

Stulle foraaade hannem/da viste Ihesus/ar Faderen hadde giffuit hannem alting i sine Hænder/oc/ar hand kom aff Gud/oc giet til Gud/Da stod hand op aff Jherusalem/lagde sine Klæder aff/oc tog it Skjort/oc omgiordede sig. Der efter øste hand Vand i it Becken/begynce at to Discipulis føder/oc tiurde dem mer der Skjort/som hand vaar omgiordet mer.

Da kom hand til Simon Petrum. Oc hand sagde til hannem/HERRE/stulde du to mig mine føder? Ihesus suarede/oc sagde til hannem/Vuad ieg gør/der vedst du icke nu/æn du skal forstaa der her efter. Da sagde Petrus til hannem/Alldi skal du to mine føder. Ihesus suarede hannem/Tu ieg dig icke/da haffuer du ingen Del mer mig. Simon Petrus siger til hannem/HERRE/icke føderne aleniste/men oc saa henderne/oc Hoffueder. Ihesus siger til hannem/Huo som toen er/hand haffuer icke behoff/vden at to føderne/men hand er aldelis reen. Oc i ere rene/men icke alle. Thi hand viste sin Foredere vel/der saare sagde hand/Jere icke alle rene.

Der hand haffde nu roet deris føder/tog hand sine Klæder/oc sette sig ned igen/oc sagde atter til dem/Vide i/huad ieg haffuer giort eder: J kalde mig ænestere oc HERRE/oc sige rer der vdi/Thi ieg er oc saa. Der som ieg nu eders HERRE oc ænestere/rode eders føder/Saa skulle i oc to eders føderne iblant huer andre. Jeg gaff eder en Efftersyn/ar i skulle gøre/som ieg giorte eder. Sandelige/sandelige/ Jeg siger eder/ Suenden er icke større end hans Nerre/oc ey Apostelen større/end den hannem vdsende.

Der som i vide saadant/da ere i salige/der som i det gøre. Jeg siger icke om eder alle/ Jeg veed huilcke ieg haffuer vduale. æ Den at Scriften skal fuldkommis/ Den som æder mit Brød/hand traader mig mer føder. Tu siger ieg eder det/sør end der stær/paa det/ar naar der er stær/ar i skulle tro/ar der er ieg. Sandelige/sandelige/ Jeg siger eder/Huo som anammer det som ieg sender nogen/hand anammer mig. Oc huø som mig anammer/hand anammer den som mig sende.

Psalm. 41.

Matth. 10.

Lucæ 10.

Der Ihesus haffde dette sagt/bleff hand bedrøffuit i Vanden/oc vidnede/oc sagde/Sandelige/sandelige/ Jeg siger eder/En aff eder skal foraaade mig. Da saae Disciplene paa huer andre/oc dem bleff bange/om huilcken hand taledede. æ Den der vaar en iblant hans Disciple/som sad til bords hoff Ihesu byst/huilen der vaar/der hand taledede om: Thi den samme laa paa Ihesu byst/hand stulde vdsøppe/huøm der vaar/der hand taledede om: Thi den samme laa paa Ihesu byst/oc sagde til hannem/HERRE/huo er den: Ihesus suarede/ Der er den/ som ieg dypper dette Strycke/oc giffuer. Oc hand dybte det Strycke/oc gaff Juda Simonis Jcharioth det. Oc efter der Strycke soer Sathan i hannem.

Matth. 26.

Marci 14.

Lucæ 22.

Da sagde Ihesus til hannem/Vuad som du gør/der gør snart. Oc der viste ingen aff dem offuer borde der/huø til hand sagde hannem det. I togte mente/effterdi at Judas haffde Dungen/ar Ihesus sagde til hannem/Røb huad wi haffue behoff/paa Nøyrden/eller æ stulde giffue Fastige noget. Der hand haffde nu tager den hand vaar vdgangen/siger Ihesus/Tu er æ dennistens Søn foræ klaret/oc Gud er forklaret i hannem. Er Gud forklaret i hannem/da skal Gud oc forklare hannem i sig self/oc hand skal snart forklare hannem.

Kære Børn/Jeg er end nu en liden stund hoff eder. J skulle lede efter mig/oc som ieg sagde til Jerne/Huø som ieg gaar hen/der kunde i icke komme hen. Oc ieg siger eder nu/Jeg giffuer eder it nyt Brød/paa det i oc skulle elste huer andre. Der paa skal huer mand kende/at i ere mine Disciple/der som i haffue indbyrdis Kærlighed. Simon Petrus siger til hannem/HERRE/huø gaar du hen: Ihesus suarede hannem/ Der som ieg gaar hen/kant du denne gong icke følge mig/æn du skal her efter følge mig. Petrus siger til hannem/HERRE/Huø fand ieg denne gong icke følge dig: Jeg vil lade mit Liff for dig. Ihesus suarede hannem/Stulde du lade dit Liff for mig: Sandelige/sandelige/ Jeg siger dig/Hanen skal icke gale/sør du haffuer forloret mig tre gonge.

XIII.

Hand sagde til sine Disciple/Eders herte forferdis icke. Tro i paa Gud/saa tro i oc paa mig. I min Faders Huse ere mange Bolige. Der som der icke saa vaare/da vilde ieg sige til eder/Jeg gaar bort/ar berede eder Steden. Oc der som ieg ginge bort/ar berede eder Steden/saa vil ieg dog komme igen/oc tage eder til mig/Paa det i skulle vere der som ieg er/oc huø ieg gaar hen/der vide i/oc veyen vide i oc saa.

Thomas siger til hannem/HERRE/wi vide icke huø du gaar hen/oc huø ledis kunde wi vide veyen: Ihesus siger til hannem/Jeg er veyen/oc Sandhed/oc Liffuit. Der kommer ingen til Faderen/vden ved Mig. Der som i kende mig/da kende i oc min Fader. Oc nu her efter kende i hannem/oc haffue seet hannem.

Philips

S. Johannis

Philippus siger til hannem/HERRE/ viiss off Faderen/der er off nock. Ihesus siger til hannem/Saa lenge er ieg hoff eder/ oc du kender mig icke: Philippe/ huo Mig seer/ hand seer Faderen/Huorledis siger du da/Viiss off Fadereu? Troz du icke/ at ieg er i Faderen/oc Faderen i mig: De ord som ieg taler til eder/ dem taler ieg icke aff mig selff. Faderen som boer i mig/hand gøre de Gerninger. Troz mig/ at ieg er i Faderen/ oc Faderen i mig. Ville icke/saa troz mig dog for de Gerningers skyld.

Sandelige/sandelige/ Jeg siger eder/Huo som troz paa mig/ hand skal oc gøre de Gerninger/som ieg gør/oc hand skal gøre større end disse/ Thi ieg gaar til Faderen. Oc huad i bede i mit Vassn/ det vil Jeg gøre/ Paa det Faderen skal aris i Sønnen. Huad i bede i mit Vassn/der vil ieg gøre.

Elste i mig/da holder mine Bud. Oc ieg vil bede Faderen/ oc hand skal giffue eder en anden Trøstere/at hand skal bliffue hoff eder euindelige/ sandheds Aand/ huilcken Verden icke kand anamme/Thi hun seer hannem icke/oc kender hannem icke. Men i kende hannem/ thi hand bliffuer hoff eder/oc skal vere i eder. Jeg vil icke forlade eder Faderløse/ Jeg Kommer til eder. Der er end nu en liden stund/ saa skal Verden icke see mig mere/ Men i skulle see mig/ Thi ieg leffuer/oc i skulle oesaa leffue. Paa den samme dag/ skulle i forstaa/ar ieg er i min Fader/oc i vdi mig/ oc ieg i eder.

Huo som haffuer mine Bud/oc holder dem/ hand er den/ som mig elsker. Oc huo mig elsker/hand skal elstis aff min Fader/ oc ieg skal elste hannem/ oc obnære mig faar hannem. Judas siger til hannem/icke den Ischariøth/HERRE/huad er det/ at du vilt obnære off dig/oc icke Verden? Ihesus suarede/oc sagde til hannem/Huo mig elsker/ hand holder mine ord/Oc min Fader skal elste hannem/oc vi skulle komme til hannem/ oc gøre Volig hoff hannem. Men huo mig icke elsker/hand holder icke mine ord. Oc det Did som i høre/ er icke mit/ Men Faderens/ som mig vdfende.

Saadant haffuer ieg taler til eder/den stund ieg haffuer veret hoff eder. Men Trøstere den hellig Aand/huilcken min Fader skal sende i mit Vassn/ den samme skal lære eder det alre sammen/oc minde eder paa alt det/som ieg sagde eder.

Jeg lader eder Fred/min Fred giffuer ieg eder. Jeg giffuer eder icke som Verden giffuer. Ederes hjerter forferdis icke/oc frøste sig icke. I høre/ar ieg sagde eder/ Jeg gaar bort/ oc kommer til eder igen. Haffde i mig kær/da glædde i eder/ar ieg sagde/ Jeg gaar til Faderen/ Thi Faderen er større end ieg. Oc ieg sagde eder det nu/for end det skeer/ paa det/ naar som det nu skeer/ar i skulle tro.

Jeg skal her effter icke tale meger mere met eder/ Thi denne Verdens Første Kommer/ oc haffuer intet met mig. Men at Verden skal kende/ar ieg elsker Faderen/oc ieg gøs saa/som Faderen bød mig. Straar op/oc lader off gaa bort. *

XV.

Jeg er icke ret Vintre/ oc min Fader er en Vingaards mand. Huer Quist paa mig/ som icke bær fruct/ skal hand bort tage/ Oc huer som bær fruct/ skal hand rense/ at hand skal bære mere fruct. Jere nu rene/for det Did skyld/som ieg taledet til eder. Bliffuer i mig/ oc ieg i eder. Lige som Quisten icke kand bære fruct aff sig selff/ vden hand bliffuer paa Vintreer/Lige saa oc icke i vden i bliffue i mig.

Jeg er Vintreer/iere Quistene. Huo som bliffuer i mig/ oc ieg i hannem/hand bær megen fruct. Thi vden Mig kunde i intet gøre. Huo som icke bliffuer i mig/ hand skal bortkastis/ som en Quist/ oc visne/ oc mand sancer dem/ oc kaster dem i ilden/ at brende.

Der som i bliffue i mig/ oc mine ord bliffue i eder/ da skulle i bede huad i ville/oc det skal vederfæris eder. Der vdi skal min Fader æris/ at i bæere megen fruct/oc bliffue mine Disciple.

Lige som min Fader elsker mig/saa elsker oc ieg eder. Bliffuer i min kærlighed. Der som i holde mine Bud/da bliffue i vdi min kærlighed/ Lige som ieg holder min Faders Bud/oc bliffuer i hans kærlighed. Saadant taler ieg til eder/ar min Glæde skal bliffue i eder/ oc eders glæde skal bliffue fuldkommen. Det er mit Bud/at i skulle elste huer andre. Lige som ieg elsker eder. Ingen haffuer større kærlighed end denne/ar hand lader sit Liff for sine Venner. Jere mine Venner/ der som i gøre huad ieg biuder eder. Jeg siger icke lenger/ at i ere Suenne/Thi en Suend veed icke/huad hans Herre gør. Men eder haffuer ieg sagt/ at i ere Venner/

Venner / Thi ale der som ieg hørde aff min Fader / haffuer ieg kundgiort eder.

I haffue icke vdualt mig / Men ieg vdualde eder / oc sette eder / At i skulle gaa bort oc bære

Fruct / Paa der om i bede Faderen om noget i mit Naffn / at hand skal giffue eder det.

Der bunder ieg eder / at i skulle elste huer andie. Der som Verden hader eder / Da skulle i vide / at hun hadede mig for end eder. Vaare i aff Verden / da elste Verden der hende tilhørde. Thi at effterdi i ere icke aff Verden / men ieg vdualde eder aff Verden / Der faare hader Verden eder. Tencker paa mit ord / at ieg sagde eder / Suenden er icke støre end hans Heere. Forfulde demig / de skulle oc forfølge eder. Hulde de mit ord / da skulle de oc holde eders. Men ale der skulle de gøre eder / for mit Naffn skyld / Thi at de kende icke Den / som ieg vdsende.

Der som ieg vaare icke kommen / oc haffde sagd dem det / da haffde de ingen synd. Men nu kunde de intred sinde paa / at aarsage deris synd met. Nu mig hader / hand hader oc min Fader. Haffde ieg icke giort de Gerninger iblant dem / som ingen anden haffuer giort / da haffde de ingen synd. Men nu haffue de der seet / Oc hade dog baade mig oc min Fader. Dog at der Ordsprock besceffuit i deris Low skal fuldkommis / De hade mig vden aarsage. Psalm. 37.

Taaar Trøstere kommer / huilken ieg skal sende eder fra Faderen / sandheds Aand / som vdgaaar fra Faderen / hand skal vidne om mig. Oc i skulle oc saa vidne / Thi at i haffue veret hoff mig aff begyndelsen.

XVI

Sette haffuer ieg talet til eder / at i skulle icke forargis. De skulle sette eder i Vand. Oc den tid skal komme / at huo som thielsar eder / skal mene / hand gør Gud en Tieniste der met. Oc saadant skulle de der faare gøre eder / at de huere. Ken kende min Fader oc ey mig. Men ieg haffuer talet dette til eder / paa der / at naar den tid kommer / i skulle tencke der paa / at ieg sagde eder det. Oc ieg sagde eder icke saa daant aff begyndelsen / thi ieg vaar hoff.

Men nu gaar ieg hen til den / som mig vdsende / oc ingen aff eder spør mig at / huor gaar du hen. Men fordi at ieg talede dette til eder / da er deris Hierte soigefult. Men ieg siger eder sandhed / Der er eder gaar / at ieg gaar bort. Thi at gaar ieg icke bort / da kommer Trøstere icke til eder. Men gaar ieg bort / da vil ieg sende hannem til eder. Oc naar hand kommer / da skal hand staafe Verden / for Synd / for Retferdighed / oc for Dom. For Synden / at de tro icke paa mig. Oc for Retferdighed / At ieg gaar til Faderen / oc i see mig icke lenger. For Doms men / at denne Verdens Første er dømt.

Ieg haffuer end nu meger at sige eder / Men i kunde icke bære det nu. Men naar den Sandheds Aand kommer / den skal lede eder i al Sandhed. Thi hand skal icke tale aff sig self / men huad hand hører / der skal hand tale / oc huad tilkommendis er / skal hand forkynde eder. Den samme skal forklare mig / thi hand skal tage der aff mit / oc forkynde eder. At huad Faderen haffuer / der er mit / Der faare sagde ieg / Hand skal tage der aff mit / oc forkynde eder.

Om en liden stund / da skulle i icke see mig / oc atter om en liden stund / saa skulle i see mig / thi ieg gaar til Faderen. Da sagde nogle aff hans Disciple til huer andie / Huad er det / at hand siger til oss / Om en liden stund / da skulle i icke see mig / oc atter om en liden stund / da skal i see mig / Oc at ieg gaar til Faderen. Da sagde de / At hand siger / Om en liden stund / Vi le i see mig / huad hand taler. Da merckte Ihesus / at de vilde spørre hannem at / oc hand sagde til dem / Der om spørre i iblant huer andie / at ieg sagde / Om en liden stund / da skulle i icke see mig / oc atter om en liden stund / da skulle i see mig. Sandelige / sandelige / Jeg siger eder / I skulle grade oc hyle / Men Verden skal glæde sig / Oc i skulle vere bedrøffuede / Dog skal eders bedrøffuelse omuendis til glæde.

En Quinde / naar hun fød / da haffuer hun bedrøffuelse / Thi hendis time er kommen. Men naar hun haffuer fød Barnet / da tencker hun icke mere paa den nød / for den glæde skyld / at Annister er fød til Verden. Oc i haffue nu oc saa bedrøffuelse / Men ieg vil see eder igen / oc eders herte skal glæde sig / oc der skal ingen tage eder glæde fra eder. Oc paa den samme dag skulle i icke spørre mig at noget.

Sandelige / sandelige / Jeg siger eder / Der som i bede Faderen om noget i mit Naffn / da skal hand giffue eder det. Der til haffue i icke bedet i mit Naffn. Bedet / saa skulle i saa / at eders glæde skal vere fuldkommen. Saadant haffuer ieg talet til eder ved Ordsprock. Men den tid skal komme / at ieg skal icke tale mere met eder ved Ordsprock / men obenbare forkynde eder om min Fader. Paa den samme dag skulle i bede i mit Naffn. Oc ieg siger eder icke / at ieg vil bede Faderen for eder / Thi Faderen elster eder self / der faare / at i elste mig / oc tro at ieg er vdgangen aff Gud. Jeg vdgick fra Faderen / oc kom til Verden / Jeg forader Verden igen / oc gaar til Faderen.

Hans

S. Johannis

Hans Disciple sigte til hannem / See / nu taler du obenbarlige / oc siger intet Ordspøck. Nu vide vi / at du vedst alle ting / oc hassuer icke behoff / at nogen spør dig at / Der saare tro vi / at du vdgickst aff Gud. Ihesus suarede dem / Nu tro i. See / den time skal komme / oc er allere de kommen / At i skulle atspredis huer til sit / oc forlade mig alene. Men ieg er icke alene / Thi Faderen er hof mig. Dette hassuer ieg talet mer eder / At i skulle hassue fred i Mig. I verden hassue i Trengsel / men verer trostige / Jeg hassuer offuerundet verden.

XVII.

Dette talede Ihesus / oc loffte sine øyen op til Himmelen / oc sagde / Fader / den time er her / at du skal forklare din Søn / Paa der at din Søn oc skal forklare dig. Lige som du hassuer giffuit hannem / At offuer alt Rod / Paa der hand skal giffue dem alle det euige Liff / som du hassuer giffuit hannem. Oc det er det euige Liff / At de kende dig / alene en sand Gud / oc den du vdsende / Ihesum Christum.

Jeg hassuer forklaret dig paa Jorden / oc fuldkommer den Gerning / som du hassuer giffuit mig / at ieg skulde gøre. Oc forklare mig nu du Fader / hof dig self / mer den Klæthed / som ieg hassue hof dig / for Verden vaar. Jeg obenbarede dit Naam for Aenniskene / som du hassuer giffuit mig aff Verden. De vaare dine / oc du hassuer giffuit mig dem / oc de beuarede dit ord. Nu vide de / at alt det som du hassuer giffuit mig / er aff dig. Thi de ord som du hassuer giffuit mig / gaff ieg dem / oc de anammede dem / oc kende sandelige / At ieg vdgick fra dig / oc tro / at du vdsende mig.

Jeg beder for dem / oc ieg beder icke for Verden / men for dem som du hassuer giffuit mig / thi de ere dine. Oc alt det som mit er / det er dit / oc det som dit er / det er mit / oc ieg er forklaret dem. Oc ieg er icke mere i Verden / Men de ere i Verden / oc ieg kommer til dig. Hellige Fader / beuare dem i dit Naam / som du hassuer giffuit mig / at de bliffue i / lige som vi. Den slund ieg vaar hof dem i Verden / beuarede ieg dem i dit Naam. De som du hassuer giffuit mig / dem beuarede ieg / oc der er ingen fortabt aff dem / uden der fortabte Baen / At Scriften skulde fuldkommes.

Men nu kommer ieg til dig / oc taler saadant i Verden / paa der de skulle hassue min Glæde fuldkommen i sig. Jeg gaff dem dit ord / Oc Verden hadet dem / Thi de ere icke aff Verden / lige som ieg er oc icke aff Verden. Jeg beder icke / at du skal tage dem aff Verden / men at du skal beuare dem fra ont. De ere icke aff Verden / lige som ieg er oc icke aff Verden. Hellige dem i din Sandhed. Dit Ord er Sandhed. Lige som du sende mig til Verden / saa sender ieg dem oc til Verden. Jeg helliger mig self for dem / paa der de skulle oc saa vere helligede i Sandhed.

Jeg beder icke alene for dem / men oc saa for dem / som fornedelst deris Ord skulle tro paa Mig / Paa der de skulle alle vere it / lige som du Fader i mig / oc ieg i dig / at de skulle oc vere it i oss / Paa der Verden kand tro / at du vdsende mig. Oc ieg gaff dem den Verlighed / som du hassuer giffuit mig / at de skulle vere it / lige som vi ere it. Jeg i dem / oc du i mig / at de skulle vere fuldkomme / i it / Oc at Verden kand kende / at du vdsende mig / oc elsker dem / lige som du elsker mig.

Fader / Jeg vil / at de / som du hassuer giffuit mig / skulle oc vere hof mig / huor som ieg er / At de skulle see min Verlighed / som du hassuer giffuit mig / Thi du elste mig for end Verden bleff grundfest. Retferdige Fader / Verden kender dig icke / Men ieg kender dig / oc disse kende / at du vdsende mig. Oc ieg kundgiorde dem dit Naam / oc vil kundgøre dem / Paa der den Retlighed / som du elsker mig / skal vere i dem / oc ieg i dem.

XVIII.

I.
Breggaarden
Matth 26.
Marci 14.
Lucæ 22.

Der Ihesus hassue dette sagd / gick hand vd met sine Disciple offuer den beel Cedron / der vaar en Breggaard / der gick Ihesus ind oc hans Disciple. Men Judas som hannem forraadde / viste oc den sted / Thi Ihesus forsamlede sig offte der met sine Disciple. Der Judas hassue nu taget Skaren til sig / oc de ypperste Presters oc Pharisæens tjenere / da kommer hand der hen / met bluff / lamper / oc met Vaaben.

Der Ihesus nu viste / alt det hannem skulde offuerkomme / gick hand vd / oc sagde til dem / Nuem lede i effter: De suarede hannem / Ihesum aff Nazareth. Ihesus siger til dem / Der er ieg.

er ieg. Men Judas som hannem forraadde/stod oc hof dem. Der Ihesus sagde nu til dem/
Der er ieg/vigede de til bage/oc fulde til iorden. Da spurde hand dem atter at/Quem lede i eff-
ter: Da sagde de/Ihesum aff Nazareth. Ihesus suarede/Jeg sagde eder/ar der er ieg / Lede i
effter mig/da lader disse gaa.Paa det/ar der ord skulde fuldkommis/huilect der hand sagde/ Ioan.17.
Jeg miste ingen aff dem/som du haffuer giffuit mig.

Da haffde Simon Petrus it Suerd / oc drog det vd / oc slo effter den ypperste Prestis
Suend/oc hug det hore Die aff hannem.Oc den Suend hed Malchus.Da sagde Ihesus til
Peder/Stick dit Suerd i balgen.Stal ieg icke da drucke den Kalck / som min Fader gaff mig:

Men Skaren oc den øffuerste Hoffuigmand/oc Jøderne Tienere toge Ihesum/oc bun-
de hannem/oc førde hannem først til Annas/ hand vaar Caiphas Suoger / som vaar der aar
ypperste Prest. Men der vaar Caiphas/som raadde Jøderne/Der vaare gaar/at it Jøenniste
døde for Folket.

De Simon Petrus oc en anden Discipel fulde effter Ihesum. Den samme Discipel vaar
bekent mer den ypperste Prest/oc gick ind mer Ihesu i den ypperste Prestis Sal. Oc Peder stod
vden faare døren. Da gick den anden Discipel / som vaar bekend mer den ypperste Prest / hen
vd/oc taledet mer Døuocretsen/oc slide Peder ind. Da sagde Pigen som tog vaare paa Dø-
ren til Peder / Est du icke oc en aff dette Jøenniste Disciple: Hand sagde/Jeg er icke. Men
Suennene oc Tienere stode/oc haffde giort en Kulild/chi der vaar kalt/ oc varmede sig. Oc
Peder stod hof dem/oc varmede sig.

Men den ypperste Prest spurde Ihesum om hans Disciple/ocom hans Leedom. Ihesus
suarede hannem / Jeg haffuer taler obenbartige faar Verden / Jeg lærde altid i Scholen
oc vdi Tempelen/der som alle Jøderne komme til sammen/oc ieg haffuer inted taler i lendum.
Hui spør du mig der ar: Spør dem der ar/som haffue hore/huad ieg taledet til dem/ See/de vi
de huad ieg haffuer sagt. Som hand der taledet / gaff en aff Tienere / som der stod hof/
Ihesu en Rindbest / oc sagde / Skal du saa suare den ypperste Prest: Ihesus suarede/Haff-
uer ieg taler ilde/da beuise det/ar der er ont / Men haffuer ieg taler ret / hui slar du mig: Oc
Annas sende hannem bunden til den ypperste Prest Caiphas.

Men Simon Petrus stod oc varmede sig.Da sagde de til hannem/Est du icke en aff hans
Disciple: Da neerede hand/oc sagde/ Jeger icke. En aff den ypperste Prestis Suenne / hues
frende Peder haffde hugget Hver aff / siger/Saa ieg dig icke i Vitegaarden hof hannem: Da
neerede Peder atter/ Oc stray gol Hanen.

Da førde de Ihesum fra Caipha til Dombuset. Oc der vaar aarle/Oc de ginge icke i Doms-
huset/paa der de skulde icke bliffue wrene/men maare cede Paaste. Da gick Pilatus vd til dem/
oc sagde/Huad klagemaal føre i mod dette Jøenniste: De suarede/oc sagde til hannem/Vaa-
re denne icke en Jødedere / da haffde vi icke antuorder dig hannem. Da sagde Pilatus til
dem/Saa tage i hannem hen / oc dømmet hannem effter eders Lov. Da sagde Jøderne til
hannem/Wirre ingen dræbe / Paa der ar Ihesu ord skulde fuldkommis / som hand sagde/
der hand gaff til kende/huilecten Død hand skulde dø.

Da gick Pilatus ind igen i Dombuset/oc kallede Ihesum / oc sagde til hannem / Est du
Jøde Konge: Ihesus suarede/Taler du der aff dig self / Eller haffue andre sagt dig der om
mig: Pilatus suarede/Er ieg en Jøde: Dit Folk oc de ypperste Prestier / antuordede dig mig/
Huad haffuer du giort: Ihesus suarede / a Dit Rige er icke aff denne Verden/Vaare mit Ri-
ge aff denne Verden/mine Tienere skulde stride der faare/ar ieg skulde icke antuordis Jøderne.
Men nu er mit Rige icke der aff. Da sagde Pilatus til hannem/Saa est du alligeuel en Kon-
ge: Ihesus suarede/Du siger det/Jeg er en Konge. Jeg er der til fød/oc kommen i Verden/a
ieg skal vidne Sandhed.Huo som er aff Sandhed/hand hore min tøst.Pilatus siger til han-
nem/Huad er Sandhed.

Oc der hand der sagde/ gick hand vd til Jøderne igen / oc siger til dem / Jeg finder ingen
skyld mer hannem. I haffue en seduane/ar ieg skal giffue eder en løss om Paasten/Ville i nu/ar
ieg skal giffue eder den Jøde Konge løss: Da robte de igen alle sammen/oc sagde/ Jcke denne/
men Barrabam/oc Barrabas vaar en Jøderere.

XIX.

A tog Pilatus Ihesum oc hudstrøg hannem. Oc Strid:mendene flette en
Brune aff roine/oc sette hende paa hana Hoffuic/oc lagde it Purpur klade paa
hannem/oc sagde/Hil vere du Kare Jøde Konge. Oc de gaffue hannem find-
heste. Da gick Pilatus vd igen/oc sagde til dem/ Seer / ieg leder hannem hid
vd til eder/ar i skulle vide/ar ieg finder ingen skyld mer hannem. Saa gick Ihesus vd / oc bar
en roine

II.

Ihesus bleff
ført til Annas.

Supra 11.
Matth. 26.
Marci 14.
Lucæ 22.

III.

Ihesus bleff
ført faar Doms-
huset.

Matth. 27.
Marci 15.
Lucæ 23.

B. Johannis

Leuit. 24.
Iohan. 7.

Matth. 27.
Marci 15.
Lucæ 23.

III.
Jhesus kys-
fesus.

Psal. 22.

Psal. 69.

Exodi 12.
Zach. 12.
Jhesus be-
graffus.
Ioan. 3.

en tome Krune oc Purpurklæde. Oc hand siger til dem/Seer/huileket aNemiste. Der de ypperste Prestes oc Tienerne saae hannem/robte de/oc sagde/Kaarssfest/Kaarssfest. Pilatus siger til dem/Tage i hannem hen/oc Kaarssfest/Thi ieg finder ingen skuld mer hannem. Jøderne suarede hannem/Wi haffue en Low/oc effter den Low skal hand dø/Thi hand haffuer gjort sig self til Guds Søn.

Der Pilatus hørde det ord/segrede hand sig end mere. Oc hand gick ind igen i Domhuset/oc siger til Jhesum/Nuden est du: aDen Jhesus gaff hannem inder suar. Da sagde Pilatus til hannem/Taler du icke mer mig: Vedst du icke/ar ieg haffuer maect at Kaarssfeste dig/oc ar ieg haffuer maect at giffue dig løff: Jhesus suarede/Du haffde ingen maect offuer mig/der som hun icke vaare giffuen dig her ossuen ned. Der faare/den som antuordede mig dig/hand haffuer store synd. Der effter tencke Pilatus paa/huorledis hand kunde lade hannem løff. aDen Jøderne robte/oc sagde/Lader du denne løff/da est du icke Keyserens Ven/Thi huo sig gøer til Konge/hand er mod Keyseren.

Der Pilatus hørde det ord/ledde hand Jhesum vd/oc sette sig paa Domstolen/paa den Sted/som kaldis Stenlagd/aDen paa Ebraitse Gabbatha. Oc der vaar Beredelsens dag i Paaske/ved den siette time/Oc hand siger til Jøderne/Seer/der er eders Konge. aDen de robte/Boer/bort mer hannem/Kaarssfest hannem. Pilatus siger til dem/Skal ieg Kaarssfeste eders Konge:De ypperste Prestes suarede/Wi haffue ingen Konge/vden Keyseren. Da antuordede hand dem hannem at Kaarssfeste.

Oc de roge Jhesum/oc forde hannem bort. Oc hand bar sit Kaarss/oc gick vd til den sted som kaldis Hoffuit pande sted/huileken kaldis paa Ebraitse Golgartha/ Der Kaarssfeste de hannem/oc Tho ande mer hannem/paa baade sider/oc Jhesum mit imellem.

Da screeff Pilatus en Offuerscrifte/oc sette hende paa Kaarset/oc der vaar screeffuit/Jhesus aff Nazareth Jøde Konge. Denne Offuerscrifte lasde mange Jøder/Thi seden vaar nær hoff Staden/som Jhesus er Kaarssfest. Oc der vaar screeffuit paa Ebraitse/Greidske/oc Latinske maal. Da sagde Jødernis ypperste Prestes til Pilatum/Scriff icke Jøde Konge/aDen ar hand sagde/Jeg er Jøde Konge. Pilatus suarede/Det som ieg screeff/det screeff ieg.

Oc Stridsmændene/der de haffde Kaarssfest Jhesum/toge de hans Klæder/oc gjorde fire parre/huer Stridsmand en part/der til oc saa Riortelen. aDen Riortelen vaar knyt/tuinder fra offuerst/oc slet igennem. Da sagde de til huer ande/Lader off icke dele hannem/men kaste laad der om/hues hand skal vere. Paa der Scriften skulde fuldkommen som siger/De stiffe mine Klæder iblant sig/oc kaste laad om min Riortel. Dette gjorde Stridsmændene.

Oc der stod hoff Jhesu Kaarss/hans aNoder/oc hans aNoder søster. aNaria Cleophas hustru/oc aNaria aMagdalene. Der nu Jhesus saa sin aNoder/oc den Discipel staa der hoff/som hand haffde kar/da siger hand til sin aNoder/Quinde/see/det er din Søn. Der effter siger hand til Discipelen/See/det er din Noder. Oc fra den time/tog Discipelen hende til sig.

Der effter som Jhesus viste/ar alting vaar nu fuldkommen/ar Scriften skulde fuldkommen/siger hand/Mig toyster. Der stod ic Kar fult aff edicke. Da fylte de en Suomp mer edicke/oc lagde hannem om en Jfop/oc hulde hannem der der til munden. Der Jhesus haffde nu rager edicken/sagde hand/Det er fuldkommenet. Oc hand bøyde Hoffuedet/oc vdgaff sin Aand.

aDen Jøderne/effterdi ar der vaar beredelsens dag/ar deris Legeme skulde icke bliffue paa Kaarssfest Sabbathen offuer/Thi den samme Sabbatha dag vaar stor/da bade de Pilatum/ar deris Been maatte brydis oc tagis aff. Da komme Stridsmændene oc bryde Beenene paa den fyste/oc den anden/som vaar Kaarssfest mer hannem. aDen der de komme til Jhesum/oc de saae/ar hand vaar allerede død/bryde de icke hans Been/aDen en aff Stridsmændene obnede hans Side mer it spiid/De stray gick der Blod oc Vand vd. Oc den som der haffuer seet hand vidnede det/oc hans Vidnisbyrd er sant. Oc den samme veed/ar hand siger sandhed/Paa deri oc skulle tro. Thi dette skede ar Scriften skulde fuldkommenet/I skulle icke sonderbryde noget Been paa hānem. Oc atter siger en anden Scrift/De skulle see i huileken de stunge.

Der effter bad Joseph aff Arimathia (som vaar en aff Jhesu Disciple/dog kēnlige/Thi hand segrede Jøderne)Pilatum/ar hand maatterage Jhesu Legeme aff. Oc Pilatus tilstedde det. Der kom oc saa Nicodemus/som for vaar kommen til Jhesum om natten/oc bar aNyrke oc Alocs sammen blandede/ved hundrede pund. Da roge de Jhesu Legeme/oc bunde der i liden Klæder mer dyrebar Salue/som Jøderne pleye ar begraffue. Oc der vaar paa den Sted/som hand bleff Kaarssfest/en Dreggaard/oc i Dreggaarden en ny Graff/i huileken der vaar aldri nogen lagd. Der lagde de Jhesum hen/for Jødernis Beredelsens dag stylo/effterdi ar Graffuen vaar nær.

XX.

Da en aff Sabbatherne kommer Maria Magdalena aarte/ der der vaare end nu inder/ til Graffuen/ oc seer/ at stenen vaare borte aff Graffuen. Da løber hun oc kommer til Simon Petrum/ oc til den anden Discipel/ huilcken Ihesus elste/ oc siger til dem/ De haaffue bort taget HERREN aff Graffuen/ oc wi vde icke/ huor de lagde hannem.

Matth. 28.
Marci 16.
Luca 24.

Da gick Peder oc den anden Discipel løb faare/ fastere end Peder/ oc kom først til Graffuen/ Roger der ind/ oc seer Linclæderne lagde/ Men hand gick der icke ind. Da kom Simon Petrus/ effter hannem/ oc gick ind i Graffuen/ oc seer Linclæderne lagde/ oc den Suede dug/ som vaare bunden om Ihesu Hoffsue/ icke lagd hoffs Linclæderne/ men seer delis sammen suøbr paa en besynderlig sted. Da gick oc den anden Discipel ind/ som kom først til Graffuen/ oc saa/ oc trode der. Thi de viste end da icke Scriften/ at hand skulde opstaa fra de Døde. Da ginge Disciplene tilsammen igen.

Maria stod faar Graffuen/ oc græd vden faare. Som hun nu græd/ Roger hun i Graffuen/ oc seer tho Engle side i huide klæder/ Den ene hoffs Hoffsuedet/ oc den anden hoffs foderne/ der som de haaffde lagd Ihesu Legeme. Oc de sagde til hende/ Quinde/ hui græder du? Hun siger til dem/ De toge min Herre bort/ oc ieg veed icke/ huor de lagde hannem.

Oc som hun der sagde/ vende hun sig til bage/ oc seer Ihesum staa/ oc veed icke at der er Ihesus. Ihesus siger til hende/ Quinde/ hui græder du? huem leder du effter? Hun mente der haaffde verit Yrregaards manden/ oc siger til hannem/ Herre/ haaffuer du baareet hannem bort? da sig mig/ huor lagde du hannem? saa vil ieg hente hannem. Ihesus siger til hende/ Maria. Da vende hun sig om/ oc siger til hannem/ Rabuni/ der kaldis a Vesteren. Ihesus siger til hende/ Rø/ icke ved mig/ thi ieg er icke end nu opfaen til min Fader. Men gack bort til mine Brødre/ oc sig dem/ Jeg far op til min Fader/ oc til eders Fader/ Til min Gud/ oc til eders Gud. Maria Magdalena kommer oc forkynder Disciplene/ Jeg haaffuer seet HERREN/ oc saadant sagde hand til mig.

Den samme Sabbat/ at afften/ der Disciplene vaare forsamlede oc dørene vaare til/ Lucæ 24.
lucte/ aff frøet/ for Jøderne/ da kom Ihesus/ oc traadde mit ind/ oc siger til dem/ Fred vere met eder. Oc som hand der sagde/ viste hand dem Henderne/ oc sin side. Da bleffue Disciplene glæde/ at de saae HERREN. Da sagde Ihesus atter til dem. Fred vere met eder. Lige som faderen vdsende mig/ saa sender ieg eder. Oc der hand det sagde/ bleffue hand paa dem/ oc siger til dem/ Anammer den hellig Mand/ Huilcke i forlade synderne/ dem ere de forladne/ Oc huilcke i beholde dem/ dem ere de behuldne.

Oc Thomas en aff de Tolff/ som kaldis Tuilling/ vaare icke hoffs dem/ der Ihesus kom. Da sagde de andre Disciple til hannem/ Wi saae HERREN. Da sagde hand til dem/ Vden saa er/ at ieg seer Naafflegaffuene i hans Hender/ oc stinger min Finger i Naafflegaffuene/ oc stinger min Naand i hans Side/ da vil ieg icke tro.

Oc otte dage der effter/ vaare atter hans Disciple der inde/ oc Thomas met dem/ Ihesus kommer der dørene vaare tillucte/ oc staaer mit iblant dem/ oc siger/ Fred vere met eder. Der effter siger hand til Thomas/ Reck din Finger hid/ oc se mine Hender/ oc reck din Naand hid/ oc stick hende i min Side/ oc ver icke vantro/ men tro. Thomas suarede/ oc sagde til hannem/ Min HERRE oc min Gud. Ihesus siger til hannem/ Effterdi du haaffuer seet mig Thomas/ da trode du/ Salige ere de som icke see/ oc dog tro.

Ihesus gjorde oc mange andre Tegen saar sine Disciple/ som icke ere screffne i denne Bog. Men disse ere screffne/ at i skulle tro/ Ihesus er Christus/ Guds Søn/ Oc at i skulle haaffue Liffuit for medelst Troen/ i hans Naaffn. *

XXI.

Er effter obenbarede Ihesus sig atter hoffs det Naaff hoffs Tyberias. Oc hand obenbarede sig saa. Simon Petrus oc Thomas/ som kaldis Tuilling/ oc Nathanael aff Cana Galilee/ oc Sebedeisønner/ oc tho andre aff hans Disciple vaare tilsammen. Simon Petrus siger til dem/ Jeg vil gaa bort at fiske/ Oc de sagde til hannem/ Da ville vi gaa met dig. De ginge hen vd/ oc traadde strax i Skibet/ Oc den samme nat finge de indred.

J h Der

S. Johannis Euang.

Der der vaar nu morgen / stod Ihesus paa brædden / a Den Disciplene viste icke / at der vaar Ihesus. Ihesus siger til dem / Børn / haffue i indet at æde : De suarede hannem / Nej. Da sagde hand til dem / Raster garnet til den høyre side aff Skiber / da skulde i finde. Da kaste de / oc kunde icke draage mere / saar Fiskens mangfoldighed. Da siger den Discipel / som Ihesus elster / til Peder / Der er HERRE. Der Simon Petrus hørde / at der vaar HERRE / da giordede hand Skioeren om sig / thi hand vaar nøgen / oc kaste sig i Haffuet. a Den de andre Disciple komme paa Skiber / thi de vaare icke longe fra Landet / men ved thu hundrede alne / oc de indroge Garnet met Fiskene.

Som de traadde nu vd paa Landet / saaede Aul ligge der / oc Fisk der paa / oc Bisd. Ihesus siger til dem / Tager hid aff Fiskene / der i nu finge. Simon Petrus stegede ind / oc drog Garnet paa Landet / fulr aff store Fiske / hundrede oc tre oc halffrediesinds tiue. Oc alligeuel at de vaare saa mange / sønderreffe dog Garnet icke. Ihesus siger til dem / Kommer / oc gørr maaltid. a Den ingen aff Disciplene torde spørre hannem at / Huo est du ? Thi de viste at der vaar HERRE. Da kommer Ihesus / oc tager Bisdet / oc giffuer dem der / Disligest oc saa Fisken. Der er nu den tredie gong / at Ihesus er obenbaret saar sine Disciple / effter hand er opstaaenden fra de Døde.

Der de haffde nu giort Maaltid / siger Ihesus til Simon Peder / Simon Johanna / haffuer du mig kære / end disse haffue mig : Vand siger til hannem / Ja HERRE / du vedst / at ieg elster dig. Vand siger til hannem / Føed mine Lam. Vand siger atter anden gong til hannem / Simon Johanna / elster du mig : Vand siger til hannem / Ja HERRE / du vedst at ieg elster dig / Vand siger til hannem / Føed mine Faar. Vand siger tredie gong til hannem / Simon Johanna / elster du mig : Peder bleff bedrøffuit / at hand sagde tredie gong til hannem / elster du mig / Oc hand sagde til hannem / HERRE / du vedst alle ting / Du vedst / at ieg elster dig. Ihesus siger til hannem / Føed mine Faar.

Sandelige / sandelige / Jeg siger dig / Der du vaast vng / giordede du dig self / oc vandres de huor du vilde / a Den naar du bliffuer gammel / skal du vdræcke dine Hender / Oc en anden skal giorde dig / oc føre dig did / som du icke vilr. a Den der sagde hand at betregne / mer huad Død hand skulde prise Gud.

Da der hand der sagde / siger hand til hannem / Folge mig effter. Da vende Peder sig om / oc saa den Discipel følge / som Ihesus elster / huilcken som oc laa paa hans Bryst i Nadueren / oc haffde sagt / HERRE / Huo er den / som skal forraade dig : Der Peder saa denne / siger hand til Ihesum / HERRE / huad skal da denne : Ihesus siger til hannem / Der som ieg vil at hand skal bliffue / indtil ieg kommer / huad kommer der dig

ved : Folge du mig effter. Da gick en Tale vd iblant Bisdene / Denne Discipel dæer icke. Oc Ihesus sagde icke til hannem / Vand dæer icke / a Den om ieg vil / at hand skal bliffue / indtil ieg kommer / Huad kommer der dig ved : Denne er den Discipel / som vidner om disse ting / oc screff dette / Oc vi vide / at hans Vidnisbyrd er sant. a Der ere oc mange andre ting / som Ihesus giorde / Huilcke der som de skulde bescreffuio / der ene effter der ander / da atter ieg / at Verden skulde icke begribe de Bøger / som skulde bescreffuio.

Ende paa S. Johannis Evangelium.

Den

Den anden del aff S. Luce LI. Euangelio/ om Apostlernis Gerninger.

I.

En første ta-
le gjorde ieg / Førre
Theophile/om alt det/
der Ihesus begynte/
baade at gøre oc lære/
Indtil den dag/der hand bleff opragen/
Efter at hand hafde giffuit Apostlerne
(huilcke hand vdualde) befalning / for-
medelst den hellig Aand / Huilcke hand
hafde obenbarer sig leffuendis faare
efter sin Pine / met mangfoldige bevis-
ninger/oc loed sig see iblant dem i syretis-
ue dage / oc talede met dem om Guds
Rige. Oc der hand hafde forsamlet
dem / befalede hand dem / At de skulde
icke vige fra Jerusalem / men bie efter
Faderens Loffte / huilcket i hafue hørt
(sagde hand) aff mig / Thi Johannes
døbre met Vand / Men i skulle døbis
met den hellig Aand / icke lenge efter
disse dage.

Men de som vore komne tilsam-
men / spurde hannem at / oc sagde /
HERRER Vile du paa denne tid op-
rette Israells Rige igen? Hand sagde
til dem / Eder bør icke at vide tid eller
stund / huilcke Faderen beuarede til sin
mact / Men i skulle ananime den hellig
Aands krafft/som skal komme paa eder/ Oc i skulle vere mine Vidner i Jerusalem / oc i ganske

Judea oc Samaria/oc indtil Jordens ende.

Oc der hand dette sagde/bleff hand opløst/ar de saae der paa / oc en Sky tog hannem op Chisti Him-
saar deris øyen. Oc der de saae efter hannem / at hand foer op i Himmelen / see/ da stode tho melfart.
Men haff dem ihuide Klæder/huilecke der oc sagde/ I Men aff Galilea/hui staa i/oc see til
Himmelen: Denne Ihesus / som er opragen fra eder til Himmelen / skal komme / lige som i
hafue seet hannem fare til Himmelen. *

Da vende de sig om til Jerusalem fra der Bierge / som kaldis Olie bierge / huilcket der er
nær hof Jerusalem/oc ligger en Sabbaths vey der fra. Oc der de komne ind / stige de op
paa Loffte/oc bleffue der Petrus oc Jacobus / Johannes oc Andreas/Philippus oc Thomas/
Bartholomeus oc Matheus / Jacobus Alphaen / oc Simon Selotes / oc Judas Jacobi.
Disse vaare stedse endrekelige tilsammen met Bøn oc formanelse/met Quinderne/oc Maria
Ihesu Moder/oc hans Brodre.

Oc i disse dage/traadde Petrus op iblant Disciplene / oc sagde (Men Skaren ved Haffn/
vaar tilsammen ved hundrede oc tiue) I Men oc Brodre / Scriften skulde fuldkomnis/ Judas bleff
huilcken den hellig Aand for sagde/ved Davids Mund / om Juda / som vaar deris Ledfager/ hengd.
re/der grebe Ihesum/thi hand vaar tald met oss / oc hafde ananimer dette Embede met oss. Matth. 27.
Denne forhuertfue Ageren for den vortferdige Løn/oc hengde sig/oc brast mit i thu / oc ale Psalm. 69. 109
hans Induol vdueltis. Oc der er kundgiont saar alle / som bo i Jerusalem / saa / at den samme
ager kaldis paa deris Naal/Nakeldama/der er/en Blodager. Thi der staar scerffuit i Psalme
bogen/ Deris Bolig skal bliffue øde / oc der skal ingen vere som der vdi skal bo.
Oc/ En anden skal tage hans Biscops døme.

J ii

Saa

Apostlernis

Natthias
bliffuer vduale
al Apostel.

Saa skal nu en aff disse aend/som haffue veret hof off / den gantke tid offuer / der vor
HERR E Ihesus giek vd oc ind hof off/ fra Johannis Daab/ indtil den dag/ der hand bleff
tagen fra off/ vere it Vidne til hans opstandelse met off. De de stickete Tho / Joseph som kal
ledis Barsabas/ met der tilnaaffn Justus / oc Natthiam / bade oc sagde / HERR E / som
kender alle Hierter/ giff til kende/ huilken du haffuer vduale aff disse Tho/ Aen kand anam
me denne Tieniste oc Apostels Embede/ som Judas vigede fra / at hand giek bort til sin siel.
De de kaste Laad mellem dem/ oc Laaden salt paa Natthiam/ Oc hand bleff sticket til de Elff
ue Apostle.

II.

Den hellig
Aand sendis
Pingedag.

Ec der Pingdag vaar
fuldkommen/ vaare de
alle endrekelige tilsam
men. De der stede ha
stelige it Bulder aff
Himmelen/ som it vel
digt Vær/ oc opfyldte det gantke Duff/
som de sade. De n and saa Tunger at
stillige paa dem / som de haffde veret
gloendis / De Hand sette sig paa huer
besynderlige aff dem / oc de bleffue
alle fulde aff den hellig Aand / De be
gynte at predicke met andre Tunger/
effter som den hellig Aand gaff dem vd
at sig.

ende hof Tyrenen/ oc vblendinge aff Rom/ Jøder oc Jøderis Tilhengere/ Kreter oc Ara
ber/ Vi høre dem tale Guds store vnderlige Herninger/ met vore Tunger/ De forferdedis alle
le/ oc forundrede sig/ oc sagde den ene til den anden/ Huad vil dette vere: Aen de andre haffde
der for deris spaa/ oc sagde/ De ere fulde aff sød Vin.

S. Peders
Predicken paa
Pingedag.

Ioel, 2.

Da traadde Peder op met de Elffue / opløffte sin røst/ oc taledet til dem / I Jøder / Kære
aend/ oc alle i som bo i Jerusalem/ Der skal vere eder vittetligt/ oc lader mine ord gaa ind at
eders gern. Thi disse ere ick diuckne / som imene / effterdi der er den tredie stund paa dagen.
aen dette er det/ som er sō sagd ved Propheten Joel/ Oc det skal ske i de siste dage/ siger
Gud/ Jeg vil vdgyde aff min Aand paa alt Kød / De eders Sonner oc eders
Døtter skulle spaa / oc eders vnge Drengte skulle see Syner / oc eders Eldste
skulle haffue Drømme/ Oc ieg vil i de samme dage vdgyde aff min Aand paa mine Suem
ne oc paa mine Diger/ oc de skulle spaa. Oc ieg vil gøre vnderlige Ting offuen i Himmelen/ oc
Tegen nedden paa Jorden/ Blod oc Ild oc Røgdamp. Solen skal omuende sig til aenckhed/
oc aenken til Blod / sō end HERRS store oc obenbarlige Dag kommer. De der
skal ske/ Huo som paakalder HERRS Naaffn/ hand skal bliffue salig.

I Aend aff Israel/ hører disse ord/ Ihesum aff Nazareth/ den Aand som Gud berede
ablane

iblant eder/mer krafftelige Gerninger oc vnderlige Ting oc Tegen / huilcke Gud gjorde ved hannem iblant eder (som i da oc self vide) Den samme (effter hand vaar giffuen hen aff Guds betenckte raad oc forsyn) toge i ved de Wterferdigia hender/oc kaarssesse oc ihiesluge hannem. Den opueckte Gud/oc opløste Dødsens pine/effterdi der vaar vmueligt/ar hand skulde holdis aff hannem. Thi David siger om hannem/ Jeg haaffuer altid set **H E R R E N** Psalm. 16.
saar mit Ansiet/ Thi hand er hof min høyre Haand / at ieg skal icke roris.
Der saare fryder mit Herte sig/oc min tunge glæder sig / thi at mit Rød skal ochuilis i Naab.
Thi du stalt icke forlade min Siel i Dølfuende/ Jcke helder tilfede/ardin Hellige skal see raads
nelse. Du kund gjorde mig Liffens veye/Du stalt opfylde mig met Glæde saar dit Ansiet.

I Aend/kerre Brodre/Lader mig tale distelige til eder om den Patriacke David/Hand
er død oc i ordet/ oc hans Graffer hof off/ indtil denne dag. Der hand vaar nu en Prophete/
oc viste / at Gud haaffde tilsagd hannem mer en Eed / at hans Lenders fruct skulde sive paa
hans Stool/Da saa hand det siet/oc raled om Christi opstandelse / At hans Siel bleff icke i
Dølfuende/ oc hans Rød haaffuer icke seer raadnelse.

Denne Ihesum opueckte Gud/ Der ere wi alle Vidne til. Nu hand er ophøyet formeelst
Guds høyre haand/oc anaimmede den hellig Aands Foriettelse aff Faderen / da vdgpede
hand/dette/som i see ochøre. Thi David foer icke til Himmels/aen hand siger/ **H E R R E N** Psalm. 110.
R E N sagde til min Herre/ Sæt dig hof min høyre Haand/ Indtil ieg leg
ger dine Fiender til en stammel vnder dine føder. Saa skal alt Israels Huf
vist vide/at Gud haaffuer gjort denne Ihesum / som i kaarssesse / til en **H E R R E**
R E oc Christum.

Der de der hørde/da gief det igennem deris Herte / oc de sagde til Peder oc til de andre
Apostler/ I Aend/kerre Brodre/Duad skulle wi gøre/Peder sagde til dem/Gör Penitente/
ochuer lade sig døde i Ihesu Christi Taffn/til synderis forladelse / Saa skulle i anaimme den
hellig Aands Gaffue. Thi eder oc eders Bøn er denne Foriettelse tilsagt/ oc alle dem som ere
longe boite/huilecke Gud vor **H E R R E** skal kalde hid til. Hand vidne de oc saa oc formæde
mer mange andre ord / oc sagde/Lader hielpe eder fra disse vanartige folk. De som nu gerne
anaimmede hans Ord/lode sig døde/ Oc der lagdis den dag til/ ved trytusinde Siel.

Oc de bleffue bestandige i Apostleris lærdom / oc i Samfund oc i Brøds byrdelse / oc i
Bönen. Der som oc fryer paa alle Siel. Oc der stede mange vnderlige Gerninger oc Tegen
formeelst Apostlerne. Oc alle de som trode/vaare tilsammen / oc hulde alle ting almindelige.
De solde deris Guds oc Bostaff/oc de lede der ud iblant alle/effter som huer aenand haaffde be
hoff. Oc de vaare daglige oc stedse endrectelige tilsammen i Templen / oc brøde brød her oc
der i Husene/singe aenad/oc loffue Gud / mer glæde oc enfoldige hietter / oc haaffde naade
hof alt Folket. Oc **H E R R E N** lagde daglige til aenigheden / dem som bleffue salige.

III.

I Eder oc Johannes ginge tilsammen op i Templen ved den niende time / som
mand pleyer at bede. Oc der vaar en aenand/ som vaar halt aff aenaders liff/
hand loed sig bære/ Oc de sette hannem daglige saar Tempels døren/som kal
dis den Skøne / oc hand rigde Almisfe aff dem/ som ginge i Templen. Der
hand nu saa Petrum oc Johannem / at de vilde gaa ind i Templen / da bad hand om en Al
misfe. Da saa Peder paa hannem mer Johanne/oc sagde/See paa off. Oc hand saa paa dem/
actede/at hand skulde saa noget aff dem. Da sagde Peder/Self oc Guld haaffuer ieg icke/men
ieg giffuer dig/der som ieg haaffuer. I Ihesu Christi Taffn aff Nazareth/stat op/oc vandre. Oc
hand tog hannem ved den høyre haand/oc reyde hannem op. Stray saa stode hans Been oc
høle faste/hand sprænt op/kunde gaa oc staa / oc hand gief mer dem i Templen / vandrede oc
sprænt/ oc loffue Gud.

Oc alt Folket saa hannem vandre oc loffue Gud. De kende hannem / at der vaar hand/
som haaffde sidet saar Tempels Skøne dør effter Almisfe. Oc de bleffue fulde aff forundrelse oc
forferdelse/i der/som hannem vaar vederfare. Oc som denne Hæle/der vaar nu helbrede/ holt
sig til Petrum oc Johannem/da løb alt Folket til dem i Daabenhufit/som kaldis Salomo
nis/oc forundrede sig.

Der Peder der saa/suarede hand Folket/ I Aend aff Israel/hui forundre i eder der paa
Eller hui see i paa off/som wi haaffde der gjort/ved vor egen mact eller fortieniste at denne vans
dier: Abrahams oc Isaacs oc Jacobs Gud/vore fedris Gud/haaffuer forflaret sic Barn Ihesu
sum/huileken i antuordede hen oc necrede saar Pilato/ Der hand dømde at lade hannem løff.
I uij aen

3. Reg. 2.
Infra 13.
Psalm. 132.

Psalm. 110.

Den Hæle
blaffuer helbrede
gjord.

S. Peders
predicken.

Apostolernis

1. Corint. 2. **A**en in etrede den Hellige oc Kerfverdige/ oc hade/ at mand skulde giffue eder **A**norderen/ men Liffens Føiste sloge i ihuel. Den opuecte Gud fra de Døde/ Der ere wi Vidne til. De ved troen til hans **A**ffsin/ haffuer hand met denne/ som i see oc kende/ stadfest sit **A**ffsin / oc troen ved hannem / gaff denne saadan sandhed saar eders gien.

In kare Bødre / Jeg veed/ at i gjorde der aff vanuittrighed / som oc eders **A**ffuerste. Men Gud haffuer fuldkommet det/ som hand tilfom forkyndede / ved alle sine Propheters **M**und / huorledis Christus skulde lide. Saa gæret nu Penitente / oc omuender eder/ at eder Synder skulle vdslettis / Paa der at verquegelsens tid skal komme/ saar **H**ERRENS Ansiet / naar hand skal sende / Den / som er nu predicket saar eder / **I**hesum Christum/ huilken som skal indtage Himmelen / indtil den tid/ at alting bliffue igen sticket som Gud taledede/ ved alle sine hellige Propheters mund/ fra Verdens begyndelse.

Thi **A**nose sagde til Fedrene/ **H**ERRENS eders Gud / skal opuecte eder en Prophete/ aff eders Bødre/ lige som mig/ Den skulle i høre/ i alt det/ som hand siger til eder. De der skal ste/ at huilken Siel som icke hører den Prophete/ hun skal vdslettis fra Folket. De alle Propheter fra Samuel oc der efter/ saa mange som taledede aff dem / de forkyndede om disse Dage.

Jere Propheternis oc Pactens Børn / huilken Gud gjorde met eders Fedre / der hand sagde til Abraham / **I** din Sæd skulle velsignis alle Folket paa Jorden. Gud haffuer først opuecte eder sit Børn **I**hesum/ oc hand sende hannem til eder/ at velsigne eder/ At huet skal omuende sig fra sin ondskaff.

Petrus oc Jo.
hannes bliffue
indsette.
Annas.
Infra 5.

S. Peders
førsuarelsis oc
bekendelse.

Psalm, 18.

III.

En der de taledede til Folket/ Traadde Priestene/ oc Templens Hoffuigmand frem/ oc Saduceerne (de fortrøde/ at de lærde Folket/ oc kundgiorde/ **I**hesu Opstandelsen fra de døde) oc lagde **H**ender paa dem / oc sette dem ind til om morgenen/ thi der vaar nu aften. **A**en mange aff dem/ som hørde order/ trode / oc taller paa **A**endene bleff ved sem tusinde.

Som morgenen kom nu/ da forsamlede de **A**ffuerste oc Eldste oc Scrifter/ saa mange som de vaare aff de ypperste Priesters stæte/ oc sticfede dem saar sig/ oc spurde dem at/ **A**ff huad maet eller i hues naaffn gjorde i dette:

Petrus fuld aff den hellig Aand/ sagde til dem / **I** **A**ffuerste saar Folket / oc i Eldste aff **I**srael/ Der som wi dømme i dag for denne velgerning/ mod der siuge **A**enniske/ ved huilken hand bleff helbrede/ Da skal eder oc alle Folket aff **I**srael vere kundgiorde/ At denne staaar her helbrede saar eder/ i **I**hesu Christi **A**ffsin aff **I**zareth / huilken i kaarsiste / oc Gud opuecte fra de Døde. Hand er den Sten/ som er bortkast aff eder Bygningsmænd/ huilken der er bleffuen til en Høgne sten. De der er icke Salighed i nogen anden/ der er oc inted andet **A**ffsin giffuit **A**enniske/ der wi skulle bliffue salige vdi.

Aen de saar paa Petri oc Johannis freimodighed/ oc forundrede sig / **T**hi de vaare viffe paa/ at de vaare volderde **A**end oc ligfolk/ oc de kende dem oc saa / at de haffde veret met **I**hesu. De de saar der **A**enniske/ som vaar bleffuen helbrede/ staa haff dem / oc de haffde inted at tale der imod. Da hade de dem gaa hen vdi **A**ader / oc de handlede tilfammen / oc sagde/ **H**uad ville wi gøre disse **A**enniske? **T**hi der Tegen som er stæet ved dem / er kundgiorde obenbarlige saar alle/ som bo i Jerusalem/ oc wi kunde der icke necte. **A**en paa der at der skal icke komme videre ind iblant Folket/ Lader oss aluorlige trøe dem / At de icke her efter skulle sige noget **A**enniske aff dette **A**ffsin. De de kallede dem/ oc bøde dem/ at de skulde icke i nogen maad de lade sig høre/ oc lære i **I**hesu **A**ffsin.

Aen Peder oc Johannes suarede/ oc sagde/ **D**ømme i self / om det er ret saar Gud / at wi lyde eder mere end Gud. Wi kunde der io icke lade / at wi ey skulde tale/ der som wi haffuer seet oc hørt. **A**en de trøede dem/ oc lode dem gaa/ oc kunde icke huorledis de skulde pine dem/ for Folkens Skyld/ **T**hi de løffuede alle Gud/ for der / som vaar stæet. **T**hi der **A**enniske vaar offuer fyrerue aar gammil/ met huilken dette helbredis Tegen vaar stæet.

De der mand haffde lader dem gaa/ da kom de til deris/ oc forkyndede dem/ huad de ypperste Priester oc Eldste haffde sagt til dem. Der de der hørde / opløffte de endrecrelige deris vøst til Gud/ oc sagde/ **H**ERRE/ du som est Gud/ offuer Himmelen oc Jord / oc haffuer giorde **A**ffsin/ oc alt det/ som der er vdi / Du som haffuer sagt ved Dauids/ din Tieners mund/ **H**uor

Apostolernis
Børn.

Huor faare opsette Hedningene sig/oc Folkene tage dem faare / det som er for Psalm. 2.
geffuis: Jordens Konger traadde tilsammen / oc forsterne forsamlede sig til
hobe/Mod HERRE/oc mod hans Christum.

Sandelige ia/de haaffue forsamlet sig mod dit hellige Barn Ihesum/huileken du saluede/
Herodes oc Pontius Pilatus/met Hedningene oc Israels Folk/ar gore / der som din Naand
oc dit Raad haaffde for berenct/ar skulle ste. Den HERRE see til deris trusel / oc giff dine
Tienere at tale dit Ord met allehonde frimodighed/oc vdirect din Naand/ar Sundhed oc Te
gen oc vnderlige Gerninger kunde ste/ved dit hellige Barns Ihesu Raaffn. De der de haaffde
bedet/da røide Steden sig / som de vaare forsamlede / oc de bleffue alle fulde aff den hellig
Naand/oc taledes Guds ord met frimodighed.

Men aenigheden som trode / vaare i Hierte oc en Siel. Der sagde oc ingen om sit
Guds / ar der hørde hannem til / men der vaare dem altsammen almindelige. De Apostlerne
gaffue vidnisbyrd met stor Krafft om vor HERRE Ihesu opstandelse / oc der vaare stor
naade hoff dem alle. Der vaare oc ingen iblant dem / som haaffde nød / Thi saa mange aff dem/
som haaffde Agre eller Lust / dem solde de / oc bare Pendingene for det solde Guds / oc lagde dem
saar Apostlenis søder / De mand gaff huer / huad som hand haaffde behoff.

Men Iohes som kalledis met det tilnaaffn aff Apostlerne Barnabas (der kaldis Trostens Barnabas.
Søn) aff en Leuitis sleet aff Cypern / hand haaffde en Ager / oc solde hannem / oc bar Pending
gene frem / oc lagde dem saar Apostlernis søder.

V.

En Naand hed Ananias / met sin Hustru Saphira / solde sit Guds / oc forsaet Ananias.
nogle aff Pendingene / met sin Hustris vidstæff / oc bar en paer frem / oc lagde
saar Apostlenis søder. Da sagde Peder / Anania / Huor faare haaffuer Sathan
opffyller dit hierte / ar du vilde liue ar den hellig Naand / oc forfinge nogle aff
Agrens pendinger. Du haaffde dog vel maat behulder hannem / der du haaffde hannem / De
der hand vaare sold / da vaare der oc i din maet. Hui haaffuer du da tager saadant faare i dit hie
re: Du haaffuer icke liuet saar aenigheden / men saar Gud. Der Ananias hørde disse ord / sale
hand ned / oc opgaff Aanden. Se der kom en stor fryet offuer alle / som der hørde. De de vnge
Drenge stode op / oc lagde hannem bort / oc bare hannem vd / oc begroffue hannem.

Se der begaff sig nogen stund der efter / ved tre timer / kom hans hustru ind / oc viste icke / Saphira A
huad stæc vaare. Men Peder suarede hende / Sig mig / Solde i Agren saa dyre: Hun sagde /
Ja saa dyre. Da sagde Peder til hende / Hui ere i da bleffue samdirectige / ar friste HER
RE i Naand: See / deris søder / som begroffue din Nosbonde / ere saar døren / oc skulle bæ
redig hen vd. De hun sale strax ned saar hans søder / oc opgaff Aanden. Da komme de vnge
Drenge ind / oc funde hende død / bare hende vd / oc begroffue hende hoff hendis Nosbonde.

Se der kom en stor fryet offuer den gantze aenighed / oc offuer alle som dette hørde.
De der stode mange Tegen oc vnderlige Gerninger iblant Folket / sommedelt Apostler
nis hender. De de vaare alle endirectelige i Salomonis vaabenhus. De der toide ingen aff de
andrie holde sig til dem / Men Folket holt meget aff dem. Der komme stedse flere til / som tro
de paa HERRE / en stor hob aend oc Quinder / Saa / ar de bare de siuge vd paa gader
ne / oc lagde dem paa sengen oc baarer / Paa der naar Peder komme / ar hans Skugge skulde off
uer skugge nogle aff dem. Der komme oc mange aff de omliggende Stæder til Jerusalem / oc
sørde de Siuge / oc dem som pintis aff wrene Aander / oc de bleffue alle helbrede.

Da stod den ypperste Piest op oc alle de som vaare met hannem (huileket der er Sadu Nota / An
ceeris Parti) oc bleffue fulde aff nidkerhed / De de lagde hender paa Apostlerne / oc kaste dem
ider almindelige fengsel. Men HERRENS Engel oplod fengsels døren om natten /
oc sørde dem vd / oc sagde / Gaar bort oc traader op / oc taler i Templen til Folket alle dette
Liffs ord. Der de haaffde der hørt / ginge de aarte in Templen / oc lærde.

Da kom den ypperste Piest oc de som vaare met hannem / oc kalledes Raader oc alle Bøme
nis Eldste aff Israel / oc sende bort til fengsler / oc hent dem. Men Tienene komme did / oc
funde dem icke i fengsler / Da komme de igen / oc forkyndede / oc sagde / fengsler funde wi
tilluer met al lid / oc Docterne staa vden saar dørene / Men der wi lode op / funde wi ingen
der vdi. Der den ypperste Piest oc Templens Hoffuizmand oc andie ypperste Piestler hørde
denne tale / da bleffue de saare tulleadige offuer dem / huad der vilde dog vere. Da kom der en
hand forkyndede dem / see / de aend / som i kaste i fengsel / ere i Templen / staa oc lære Folket.

Da gick Hoffuizmanden met Tienene / oc hente dem / icke met maet / Thi de fryctede for Folket /

Saphira A
natiehustru.

Nota / An
nas er en Sadu
ceer / som er dette
aar den ypperste
Piest.
Apostlerne
kasto i fengsel.

Aposlernes

Folcket/ar de skulde icke bliffue stenede. Oc der de hente dem/stickede de dem saar Raader. Oc den ypperste Prest spurde dem ar/ oc sagde/ Bøde wi eder icke aluorlige/ Ar i skulde icke lare i dette Taffin: Oc seer/ i haffue opfyldet Jerusalem mer eders lærdom/ oc i ville føre dette Apenistis Blod offuer oss.

Petrus.

Da suarede Peder oc Apostlerne/ oc sagde/ Mand skal mere lyde Gud/ end Menisken. Vore fedris Gud opuerre Jhesum/ huilcken i sloge ihel/ oc hengde paa Tre. Den ophørede Gud ved sin høyre Naand til en Føste oc Frisere/ ar giffue Israel Penitence oc syndernis forladelse. Oc wi ere hans Vidne til disse ord/ oc den hellig Aand/ huilcken Gud haffuer giffuit dem/ som hannem lyde. Der de hørde det/ da gick der dem igennem hierret/ oc de tenckte at sla dem ihel.

Samaliels
Raad.
Theudas.
Judas aff
Galilea.

Da stod en Pharisæer op i Raader som hed Samaliel/ en Scriffetlog/ som vaar meget acter aff alle Folcket/ oc bød Apostlerne vige liden vd/ oc sagde til dem/ I Aend aff Israel/ tager eder selff vare mer disse Aenniske/ huad i skulle gøre. Faar disse dage stod Theudas op/ oc sagde sig/ ar vere noget/ oc der hengde til hannem it tal Aend ved fire hundrede/ Mand er ihel slagen/ oc alle de hannem fulde til/ ere aspridde oc bleffue til inred. Der effter stod Judas op aff Galilea/ i Skattens dage/ oc gjorde meget Folck affeldigt effter sig/ oc hand omkom oc saa/ oc alle de som fulde til hannem/ ere aspridde.

Den u siger ieg eder/ Lader vere disse Aenniske/ oc lader dem beremme. Et dette Raad eller Gerning aff Aennisten/ Da bliffuer der til inred. Aen er der aff Gud/ da fundet icke nedtrycke der/ Paa der i skulle icke befindis/ som de der ville streide mod Gud. Da samtrycke de mer hannem. Oc kallede ar Apostlerne/ hudstruge dem/ oc bøde dem/ Ar de skulde icke tale i Jhesu Taffin/ Oc de lode dem gaa. Saa ginge de glade fra Raadens ansiet/ Ar de haffde været verdige til/ ar lide forsmædelse for hans Taffin skyld/ Oc de lode icke aff ar lare huer dag i Tempelen/ oc i alle Husene/ oc ar predickte Euangelium om Jhesu Christus.

VI.

Codi de dage/ der Disciplene bleffue mange/ da begyntis it knur iblant Hierkerne/ mod Ebrecerne/ fordi/ ar deris Encker bleffue foractede i den daglige Tienniste. Da kallede de Tolff Disciplenis menighed tilsammen/ oc sagde/ Der duer icke/ ar wi forlade Guds ord/ oc tiene til Vordz. Der faare i kære Bødie/ seer iblant eder effter siu Aend/ som haffue it gaar resere/ oc ere fulde aff den hellig Aand oc Visdom/ huilcke wi kunde bestille til denne Tidsøffstighed. Aen wi ville holde ved met Bønen/ oc mer Ordens Embede.

Stephanus
vndeltes met
nogle andre/ etc.

Oc den Tale befale den ganske Aenighed vel/ Oc de vdualde Stephanum/ en Mand fuld aff Troen oc aff den hellig Aand/ oc Philippum/ oc Prochorum/ oc Nicanor/ oc Timon/ oc Parmeniam/ oc Nicolaum aff Antiochia Jødernis Tilhengere. Disse stickede de saar Apostlerne/ oc bade oc lagde deris Hender paa dem. Oc Guds ord forfremmedis/ oc Discipelenis tal bleff meget stort i Jerusalem/ Der bleffue oc mange Prestes troen lydige.

Da Aen Stephanus fuld aff Tro oc Krafft/ gjorde vnderlige Gerninger oc store Tegen iblant Folcket. Da stode der nogle op aff den Schole/ som kaldis de Libertineros/ oc de Cyreneros/ oc de Alexandineros/ oc deris/ som vaare aff Cilicia oc Asia/ oc bespurde sig met Stephanus/ Oc de kunde icke staa den Visdom oc den Aand emod som taledet.

Da bestickede de nogle Aend/ som sagde/ Vi hørde hannem tale bespaattelige ord mod Aose/ oc mod Gud. Oc de opvæde Folcket/ oc de Eldste oc Scriffetloge/ oc traadde frem/ oc ructe hannem bort/ oc førde hannem saar Raader/ oc de bestilledet der falske vidner/ som sagde/ Dette Aenniske lader icke aff ar tale bespaattelige Ord mod denne hellige Sted oc Lom. Thi wi hørde hannem sige/ Jhesus aff Nazareth skal forstyre denne Sted/ oc foruende de Sticket/ seer som Aose gaff off. Oc de saae alle paa hannem som sade i Raader/ oc de saae hans ansiet/ som en Engels ansiet.

Stephani
forjuarelse oc
predicken.
Gene. 12.

Da sagde den ypperste Prest/ Vassuer der sig saa: Oc hand sagde/ Kære Bødie oc Fedre hører til. Hertighedsens Gud obenbaredis vor Fader Abraham/ der handend nu vaar i Mesopotamia/ for hand bode i Naram/ oc sagde til hannem/ Gack aff dit Land oc fra dit Frendskaff/ oc drag til it Land/ som ieg vil vise dig. Da gick hand aff de Chaldeeris Land/ oc bode i Naram. Oc hand førde hannem der fra/ der hans Fader vaar død/ hen offuer i dette Land/ som i nu bode. Oc hand gaff hannem

VII.

nen ingen Afscidel der vdi/oc icke en fods bret/De hand loffuede hannem/ At hand vilde giffue hannem der at beside och hans Sæd effter hannem/ der hand end nu haaffde inred Barn.

¶ Den Gud sagde saa/ Din Sæd skal vere fremmet vdi it fremmet Land/ oc de skulle gøre dem til Trole/ oc fare ilde mer dem fire hundrede aar. Oc der Folk som de skulle riene/ vil ieg dømme/ sagde Gud. Oc der effter skulle de drage vd/ oc riene mig paa denne Sæd. De hand gaff hannem Omstereffens Pact/ Oc hand affledde Jsaac/ oc omstær hannem den ottende dag/ De Jsaac Jacob/ oc Jacob de tollf Patriarchen.

¶ De Patriarcherne hadede Joseph/ oc solde hannem til Egypten. Den Gud vaar met Joseph bleff hannem/ oc frelste hannem aff al sin bedrøffuelse/ Oc hand gaff hannem naade oc visdom saar Kong Pharao i Egypten/ hand sette hannem til en første offuer Egypten/ oc offuer sit gantste Duff.

¶ Oc der kom en dyt tid offuer det gantste land Egypten oc Canaan/ oc en stor bedrøffuelse/ oc vore Fedre funde icke mad. Da hørde Jacob/ ar der vaar Kom i Egypten/ Oc hand sende vore Fedre vd første gong/ Oc anden gong bleff Joseph kent aff sine Brødre/ oc Josephs slect bleff obenbarer Pharao. Den Joseph sende vd/ oc loed hente sin Fader Jacob/ oc alt sin slect/ sem oc halffierdesinda tiue siel. Oc Jacob drog ned i Egypten oc døde/ hand oc vore Fedre. Oc de ere offuerførde til Sichem/ oc lagde i den Graff/ som Abraham købte for pendinge aff Demors bogen i Sichem.

¶ Der Forættelsens tid kom nu/ som Gud haaffde forer Abraham/ da vore Folket oc forer mere sig i Egypten/ Indtil der kom en anden Konge op/ som viste inred aff Joseph. Hand brugede suig mer vor Slect/ oc forer ilde mer vore Fedre/ Oc stikede/ At mand skulde faste de unge Børn bort/ ar de bleffue icke leffuendis.

¶ Paa den tid bleff aNose fød/ oc vaar ic deylige Barn saar Gud/ oc bleff opfostrer tre maa/ nede i sin Faders Duff. Den der hand bleff bortkast/ Da tog Pharaonis Daatter hannem op/ oc fostrade hannem op til en Søn. Oc aNose bleff oplært i al Egyptens visdom/ oc hand vaar mechtig i Gerninger oc ord.

¶ Den der hand bleff fyrerue aar gammil/ tenckte hand/ ar ville see sine Brødre/ de Børn aff Israel. Oc hand saen lide vret/ da beskermede hand/ oc heffuede hans vret som vaar offuerfalden/ oc ihjelslo Egypten. Den hand mente/ ar hans Brødre skulde bemercke det/ ar Gud gaff dem Salighed ved hans Haand/ Den de bemercke der icke. Oc den anden dag kom hand til dem/ der de treter met huer andie/ ochandlede met dem/ ar de skulde haaffue Fred/ oc sagde/ Bære aNose/ icke Brødre/ hui gør den ene den anden vret/ Den den som gjorde sin Heste vret/ storte hannem fra sig/ oc sagde/ Hui haaffue set dig til den Offuerste oc Doms mere offuer off/ Vilt du oc sla mig ihjel/ som du i gaar dræbte den Egypter/ Da styde aNose for denne tale/ oc bleff en Vdending i det Land aAdian/ Der affledde hand tho Sønner.

¶ Oc fyrerue aar der effter obenbaredis HERRETS Engel hannem i Dræken paa Sina Bierg/ i en gloendis lue vdi Busken. Oc der aNose der saa/ forundrede hand sig paa den Syn. Den der hand gick hen til at skue/ fode HERRETS roft til hannem/ Jeg er dine fedris Gud/ Abrahams Gud/ oc Isaacs Gud/ oc Jacobs Gud. Da beffuede aNose/ oc torde icke see der paa. Den HERRET sagde til hannem/ Drag dine Sko aff dine føder/ Thi den Sæd/ der som du staar/ er hellig Jord. Jeg haaffue vel seer huad mit Folk lide der/ som er i Egypten/ oc ieg hørde deris suck/ oc kom ned/ ar seelse dem. Oc kom nu hid/ Jeg vil sende dig til Egypten.

¶ Den aNose/ huilcken de necede/ oc sagde/ Hui haaffue set dig til den Offuerste oc Doms mere/ den sende Gud til en Offuerste oc Frelser/ ved Engelen haand/ som obenbaredis hannem i Busken. Denne sårde dem vd/ oc gjorde vnderlige Gerninger oc Tegen i Egypten/ i der Rode Duff/ oc i Dræken fyrerue aar. Denne er aNose/ som sagde til de Børn aff Israel/ HERRETS eders Gud skal opuecke eder en Prophete/ aff eders Brødre/ lige som mig/ Den skulle i høre.

¶ Der er denne/ som vaar i Menigheden/ vdi Dræken/ met Engelen/ som taledede met hannem paa Sina Bierge oc met vore Fedre. Denne anammede det leffuendis ord ar giffue off. Huilcken eders Fedre vilde icke vere lydige/ men storte hannem fra sig/ men vende sig om met deris hieerter til Egypten/ oc sagde til Aaron/ Gør off Guder/ som kunde gaa saar off/ Thi wi vide icke huad denne aNose/ som sårde off aff det Land Egypten/ er vederfæret. Oc de gjorde en Kalff paa den tid/ oc offrede den Affgud off/ oc glædde sig i deris hendersa gerninger.

¶ Den Gud vende sig/ oc gaff dem der hen/ som de riene Himmelsa hær/ Som der oc staar screffuit i Prophetens bog. Haaffue i aff Israels Duff oc nogen tid offret mig Offer oc Queg/ de fyrerue aar i dræken/ Oc i anammede aNolochs bolig/ oc Remphans

Gene. 17.

Gene. 27. 25.

39. 30.

Joseph bleff

sold.

Gene. 37.

Dyt tid:

Gene. 41. 42.

Gen. 45. 46.

49. 50.

Gene. 27.

Exodi 10.

aNose bleff

fød.

Exodi 2.

Exodi 2.

HERRENS

Engel obenbas

rio Moft.

Exodi 3.

Matth. 22.

Ebra. 12.

Exodi 2.

Exodi 14.

Deute. 18.

Exodi 19. 20.

Exodi 32.

Amos 5.

aNoloch.

Remphan.

phans

Apoflernes

Exodi 24.
Ebrae. 8.
Iofue 3.
Pfal. 132.
3. Reg. 6.
Efaie 66.

phans eders Guds ftierne/de Billede fom i haffue giort/ar tilbede dem. Oc ieg vil kaffe edet boit paa hin fide Babilonien.

Vore Fedre haffde Vidniſbyrdens Tabernackel i Gickten/som hand haffde befticket dem det/der hand taledet til Moſe/Ar hand ſkulde gøre det efter den Lignilſe/som hand haffde ſeer. Huilcket vore Fedre oc anammede/oc færdet der mer Iofua i Landet / ſom Vedningene haffde inde/huilcke Gud vdfærdte faar vore Fedres anfiet. Indtil Dauids tid / hand fant naade hoſt Gud/oc bad/ar hand maatte finde it Tabernackel til Jacobs Gud. Oc Salomon bygde han nem it Huſſi. Men den Allerhøſte boer icke i Temple/som ere giorde mer hender/ Som Propheten ſiger/ Himmelen er min Stoel/oc Jorden min fodestammel. Huad ville i da bygge mig faar it Huſſi: ſiger HERRE 17/ Eller huilcken er min huilis Sted: Haſſuer icke min Naand giort det alſammen:

I Naarnackede oc woinſkaarne i hietre oc Gern / i modſtaa altid den hellig Aand / ſom eders Fedre ſaa oc ſaa i. Huilcken Prophete forfulde icke eders Fedre: Oc de ihieſſloge dem/ ſom for forkyndede denne Kerferdigis tilkommelſe/hues Forædret oc a Vordere i ere nu bleſſe ne/ I anammede Loven/ved Englenis beftickelſe/ Oc hulde hende icke.

Der de derte hvide/da gick der dem igennem hietrer/ oc de bede tenderne tilſammen off uer hannem. Men ſom hand vaar fuld aff den hellig Aand/saa hand op i Himmelen/ oc ſaa Guds herlighed/oc Iheſum ſtaa hoſt Guds høye Naand/oc ſagde/ See / ieg ſeer Himlene obne/oc a Deniſkens Søn ſtaa hoſt Guds høye Naand. Da robte de høye/ oc hulde deris øren til/oc ſtormede endrectelige ind paa hannem / ſætte hannem vd aff Straden / oc ſtædede hannem. Oc de ſom vidnede/lagde deris Klæder ned / hoſt en vng Aands føder / ſom hed Saulus. Oc de ſtædede Stephanum/hand paakaliede/oc ſagde/ HERRE Iheſu/anamme min Aand. Men hand ſat ned paa kne oc robte høye/ HERRE / tilregne dem icke denne Synd. Oc ſom hand der ſagde/foff hand hen. *

Stephanus
beder for ſine
fiender ſom
hannem ſiene.

VIII

Saulus.

En Saulus haffde behagelighed i hans Død. Oc der begyntis paa den tid en Forfølgelſe offuer Menigheden i Jeruſalem/oc de aſpudde alle i Jude oc Samarie Land/ vden Apoſtlene. Oc Gudſtrycker aend beſørgede Stephanum/oc hulde it ſtort Klagemaal offuer hannem. Men Saulus ødelagde a Menigheden/ gick alleuegne i Huſene/ oc drog frem aend oc Quinder/ oc antuordede dem hen i fengſel.

Philippus
predickte Chriſt
ſtum i Samaria.

De ſom vaare nu aſpudde / ginge omkring / oc predickede Ordet. Men Philippus kom ned til en Stad i Samaria/oc predickede faar dem om Chriſto. Men Folket hørde endrectelike oc ſtirſlige til/ huad Philippus ſagde/ oc ſaae de Tegen ſom hand giorde. Thi wene Aander fore aff mange Beſetter mer ſtort ſtrig / Der bleſſue oc mange Veretbrudne oc Valte giorde helbrede. Oc der bleſſen ſtor glæde i ſamme Stad.

Simon
Traalkarl.

De der vaare en Aand hed Simon / ſom for brugede Traalbdm i den ſamme Stad / oc tryllede der Samaritanſke Folk/oc holt ſig ſaare/ar vere noget ſtort / Oc de ſaae alle paa hannem/baade liden oc ſtor/oc ſagde/ Denne er Guds krafft / ſom ſtor er. Men de ſaae der ſaare paa hannem/ar hand haffde long tid tryllit dem/mer ſin Traalbdm. Oc der de trode Philippi Predicken / om Guds Rige / oc om Iheſu Chriſti Naſſi / da lode baade aend oc Quinder døbeſig. Da trode oc Simon/oc loed ſig døbe/oc holt ſig til Philippum. Oc der hand ſaa de Tegen oc mectige Gerninger/ſom ſtede/da forundrede hand ſig.

Petrus oc
Johannes ſenz
dis til Samaria.

Men der Apoſtlene hørde i Jeruſalem/ar Samaria haffde anammer Guds ord/da ſende de Petrum oc Johannem til dem. Huilcke ſom bade for dem / der de komme / ar de ſinge den hellig Aand. Thi hand vaar icke end nu ſalden paa nogen / Men de vaare aleniſte døbe i Chriſti Iheſu Naſſi. Da lagde de Hender paa dem/oc de ſinge den hellig Aand. *

Deutero. 29.

Men der Simon ſaa/ar den hellig Aand bleſſ giſſuen / naar ſom Apoſtlerne lagde Henderne paa/Da bød hand dem Pendinge / oc ſagde/ Giſſuer mig oc den maer / ar / der ſom ieg legger Henderne paa nogen/ar den ſamme maa ſaa den hellig Aand. Da ſagde Peder til hannem/ Bliff forðemt mer dine Pendinge / ar du acer mand fand ſaa Guds gaſſue formdelſt pendinge. Du ſkal huereken haſſue del eller part i diſſe ord / Thi dit hietre er icke retſindelig faar Gud. Gør der ſaare penitente for denne din ondſkaſt/oc bed Gud / Om dit hietre onden mening maatte forladis dig. Thi ieg ſeer/ar du eſt fuld aff bitter galde/oc beknyt mer wærfedighed. Da ſuaerede Simon/oc ſagde/ Bede i HERRE for mig/ar inted aff det ſkal komme offuer mig/ſom i ſagde om. Men der de haffde vidnet oc taler HERRE 17S ord / da vende

vende de om igen til Jerusalem/oc predickede Euangelium i mange Samaritanste Byer.
 ¶ Den HERRENS Engel taledet til Philippum/oc sagde/ Star op oc gack mod Syri-
 der/paa den vey som gaar fra Jerusalem ned til Gaza/der som Dicken er. Oc hand stod op oc
 gick bort. Oc see en Mand aff Norland en Kammerluend oc Dronning Candærs vel-
 dige Mand i Norland/huileken der vaar offuer alt hendis Liggendefæ/ hand vaar kommen
 til Jerusalem at tilbede/ Oc hand drog hiem igen/oc sad paa sin vaagen/oc læste Esaiam Pro-
 phete.

Da sagde Aanden til Philippum/ Gack frem/ oc holt dig til denne vaagen. Da løb Philip-
 pus hen til oc hørde/ at hand læste den Prophete Esaiam/ oc sagde/ Forstaar du oc det som du
 læst? Hand sagde/ Huoiledis kand ieg/der som nogen icke vnderuifer mig? Oc hand bad Phi-
 lippum/ at hand skulde trine op/oc sette sig hofsi hannem. ¶ Den derte stod i Scriften/ som hand
 læste. Hand er ført som it faar til at slacte/ oc stille som it Lam faar den som det
 klipper/ Saa haffuer hand icke opladet sin Mund. Thans fornedring er hans Dom ophøyer.
 ¶ Den huo skal vdræle hans Liffs langhed? Thi hans Liff er tager bort aff Jorden. Da suarede
 Kammerherren Philippo/ oc sagde/ Jeg beder dig/ om huem taler Propheten saadant? Om
 sig self/ eller om nogen anden? Da oplod Philippus sin mund/ oc begynte paa denne Scrifte/
 oc predickede hannem Euangelium om Ihesu.

¶ Oc som de drog at veyen/ komme de til it Vand. Oc Kammerherren sagde/ See/ der er vand/
 Huad hindrer der/ at ieg lader mig døbe? Da sagde Philippus/ Troi du aff ganste herte/ da
 maa det vel vere. Hand suarede/ oc sagde/ Jeg troi/ at Ihesus Christus er Guds Søn. Oc
 hand bad vogten holde/ oc de stige ned i vander/ baade Philippus oc Kammerherren/ oc
 hand døbe hannem. ¶ Den der de stige op aff vander/ da ructe HERRENS Aand Phi-
 lippum bort/ oc Kammerherren saa hannem icke mere. Oc hand drog sin vey glad. ¶ Den Phi-
 lippus bleff funden i Afsod/ oc hand vandrede omkring/ oc predickede Euangelium i alle stæ-
 der/ indtil hand kom til Cesaream.

IX.

¶ En Saulus frysede end nu mer trusel oc mord mod HERRENS Disciple/ Oc
 hand gick til den ypperste Prest/ oc begerede Bress aff hannem til Scholerne i
 Damasco/ Paa der/ at der som hand funde nogle paa denne vey/ ¶ Aend oc
 quinder/ at hand skulde føre dem bundne til Jerusalem. Oc der hand vaar paa
 veyen/ oc kom nær til Damasco/ omstunde hannem hastelige it luuff aff Dim-
 melen/ oc hand salt paa Jorden/ oc hørde en Røst/ hun sagde til hannem/ Saul/ Saul/ hui for-
 følger du mig? Da sagde hand HERRE/ Huo est du? HERREN sagde/ Jeg er Ihesus/ oc
 som du forfølger. Der skal blussue dig suar at træde mod Brædden. Oc hand sagde mer redsel
 oc beffuelse/ HERRE/ huad vilst du/ at ieg skal gøre? HERREN sagde til hannem/ Star
 op/ oc gack i Sraden/ der skal mand sige dig/ huad du skal gøre.

¶ Aend/ som vaare i selfskaff mer hannem/ stode oc vaare forferdede/ Thi de hør-
 de hans røst oc saae ingen/ ¶ Den Saulus reyde sig op aff iorden/ oc der hand loed sine øyen
 op/ saa hand ingen. Da toge de hannem ved haanden/ oc førde hannem i Damasco/ oc hand
 saa icke/ oc oed icke oc drack icke itre dage. Oc der vaar en Discipel i Damasco/ hed Ananias/
 Til hannem sagde HERREN i en syn/ Anania. Oc hand sagde/ Her er ieg HERRE.
 HERREN sagde til hannem/ Star op/ oc gack bort paa den gade/ som kaldis den Rette/ Oc
 spör i Juda hus/ offer den som kaldis Saul aff Tarsen/ thi see hand beder. Oc hand saa i Sy-
 nen en Mand/ som kaldis Ananias/ komme ind til sig/ oc legge haanden paa sig/ at hand skul-
 de see igen. Da suarede Ananias/ HERRE/ Jeg haffuer hørt aff mange om denne Mand/
 huor meger ont hand haffuer gjort dine Helliger i Jerusalem/ Oc hand haffuer ocsaa her maet
 aff de ypperste Prestes/ at binde alle dem som paafalde dir i Taffin.

HERREN sagde til hannem/ Gack bort/ Thi denne er mig it vdualde Redskaff/ at hand
 skal bære mit Taffin faar Vedningene/ oc faar Konger/ oc for de Børn aff Israel/ Jeg vil vise
 hannem/ huor meger hand skal lide faar mit Taffin skyld. Oc Ananias gick bort oc kom i Hus
 sit/ oc lagde hender paa hannem/ oc sagde/ Saul/ kære broder/ HERREN sende mig hid/
 som obenbaredis dig paa veyen/ der du komst hid/ At du skal see igen/ oc opfridis mer den hel-
 lig Aand. Oc det salt stray fra hans øyen/ som skel/ oc hand saa igen. Oc hand stod op/ loed sig
 døbe/ oc tog Nad til sig/ oc styrkede sig.

¶ Oc Saulus vaar nogle dage hofsi Disciple i Damasco/ oc hand predickede stray Christum
 i Scholerne/ at hand er Guds Søn. Oc de forferdedis alle som der hørde/ oc sagde/ Er der icke
 denne som forderffuede alle i Jerusalem/ der paafalde derte Taffin/ oc er der faare kommen hid/
 at hand skal føre dem bundne til de ypperste Prestes? ¶ Den Saulus bleff io mere krafftig/ oc
 igendreff Jøderne som bode i Damasco/ oc beufse/ at denne er Christum.

Kammer-
herren i Mo-
land.

Esaia 53.

Philippus
predicker Kam-
merherren Es-
auangelium.

Galat. 1.
Pauli om-
uendelse.
Infra 24.

Ananias.

Saulus pre-
dicker Christum
stray effier sin
Omændelse.

Apoflernes

Jøderne gø
re Saulo fuig.

2. Cor. 11.

De mange dage der efter / hulde Jøderne ic Raad tilfammen / at de vilde fla hannem
thiel. Oc der bleff Saulo tilkende giffuit / at de vilde gøre hannem fuig. Men de vocrede dag
oc nat i Portene / at de vilde thiel fla hannem. Da roge Disciplene hannem om natten / oc finge
hannem igennem muren / oc vunde hannem ned i en Kuff.

Men der Saulus kom til Jerusaleem / forfötre hand at holde sig til Discipline / Oc de fere
rede alle for hannem / rode icke at hand vaare en Discipel. Men Barnabas tog hannem til
sig / oc förde hannem til Apoflernes / oc hand fortalde dem / huorledis hand hafde feet HER
RE paa veyen / oc hafde talet mer hannem / oc huorledis hand hafde duftelige prediket
om Jhesu i Taffn i Damasco. Oc hand vaare hof dem / oc gick vd oc ind i Jerusaleem / oc predi
kede vor HERRE Jhesu i Taffn duftelige. Hand talde oc faa oc befurde sig mer Gieker
ne / Men de lagde sig efter / at fla hannem thiel. Der Brødrene merckte det / led fagede de han
nem til Cefaream / oc ficked hannem til Tarsen.

Saa hafde nu Menigheden fred igennem gantze Juda oc Galilea oc Samaria / oc op
bygde sig / oc vandrede i HERRES fere / oc bleff opfyldt mer den hellig Aands troft.

Petrus:
Eneas.

Oc der ftede / der Peder drog alleuegne igennem / at hand kom oc faa til de Helgen / som bo
de i Lydda. Der fant hand en Mand / hed Eneas / som hafde ligger orte aar paa Sengen / oc
vaare Verckbruden. Oc Peder fagde til hannem / Enea / Jhesus Christus gøre dig helbrede /
Stat op / oc red self din Seng. Oc hand stod ftrag op. Oc de faa det alle / som bode i Lydda
oc Saron / oc de omuende sig til HERRE.

Oc der vaare en Discipelinde i Joppe / som hed Tabita / som er vdlagd en Kaa / Hun vaare
fuld aff gode Gerninger oc Almiffe som hun gjorde. Oc der begaff sig paa den samme tid / at
hun bleff fuig / oc døde. Da rode de hende / oc lagde hende paa Loffet. Men nu er Lydda nær
hoff Joppen / Der Discipline hørde / at Peder vaare der / da fende de til hannem / oc formanede
hannem / at hand vilde icke befueris / at komme til dem.

Tabita.

Da stod Peder op oc kom mer dem. Oc der hand kom did / ledde de hannem op paa Loff
et / Oc alle Viduer stode omkring hannem / grade oc vifde hannem de Riorle oc Ræder / som
sammee Kaa gjorde / den fund hun vaare hof dem. Oc der Peder hafde dreffuit dem alle vd /
falt hand paa knæ / bad oc vende sig til Legemet / oc fagde / Tabita / stat op. Oc hun oplod fine
gyen / oc der hun faa Peder / fette hun sig igen. Da fiek hand hende haand / oc reyde hende op /
Oc hand kallede Helligen oc Viduer / oc ficked hende der leffuende. Oc der bleff obenbare off
uer al Joppen / oc mange rode paa HERRE. Oc der ftede / at hand bleff long tid i Joppe /
hoff Simon som gjorde leer til.

X.

Oc der vaare en Mand i Cefarea / som hed Cornelius / en Hoffnigmand aff den
Stare / som kaldis den Valfte / Gudelig oc Gudfretig / mer fit gantze Huf /
oc hand gaff Folcket megen Almiffe / oc bad altid til Gud. Hand faa en Syn
obenbarlige / ved den niende time paa dagen / en Guds Engel gaa ind til sig /
hand fagde til hannem / Corneli. Da faa hand paa hannem / forferdedis / oc fagde / HER
RE huad er det. Hand fagde til hannem / Din bøn oc din Almiffe ere komme op thukommelfe faar
Gud. Oc fent nu Aend til Joppen / oc lad hente Simon / som kaldis Peder / huilken der er til
herbere hoff Simon / som gør leer til / huelf huff ligger hoff Vaffuit / hand fal fige dig / huad
du ftat gøre. Oc der Engelen / som talde mer Cornelio vaare bortgangen / da kallede hand cho
aff fine Hufuene / oc en Gudfretig Stridmand / aff dem som roge vare paa hannem / oc
fortalde dem der altsammen / oc fende dem til Joppen.

Peder bleff
vndryet.

Den anden dag / der diffe vaare paa veyen / oc komme nar til Straden / da ftigede Peder op
paa Loffet at bede / ved den fette time. Oc der hand bleff hungri / vilde hand bide paa noget.
Men der de redde til / da bleff hand vndryet. Oc hand faa Himmelen opladen / oc ic Kar fare
ned til sig / som it ftort Lintlade bundet mer fire fippe / oc der bleff ladet ned paa Jorden / Der
vdi vaare allehonde fire fette Diur aff Jorden / oc vilde Diur / oc Drine / oc Himmelen fule.
Oc der ftede en røft til hannem / Stat op Peder / ftate oc ad. Da fagde Peder / Sney HER
RE / thi ieg hafuer icke end nu æder noget Almindeligt eller Wient. Oc røften fagde anden
gong til hannem / Huad som Gud hafuer renfet / der gør du icke almindeligt. Oc der ftede ere
gonge. Oc Karer bleff oprager igen til Himmelen.

Men der Peder bekumrede sig i sig self / huad den Syn ftulde vere som hand hafde feet /
See / da fpurde de Aend som vaare vdlende aff Cornelio / efter Simonis huff / oc de ftode faar
døren / rode oc lere / om Simon som kaldis Peder / vaare der til herbere. Oc der Peder befine
døde

bedesig offuer den Syn/sagde Aanden til hannem/see/de Aend lede efter dig. Aen star op stig ned oc drag mer dem/oc tuil inced/thi ieg vdsende dem. Da stige Peder ned til Aendes ne/som vaare sende til hanem fra Cornelio/oc sagde/See/ieg er den/der i lede efter. For huad sag/ere i her: De sagde/den Vessuizmand Cornelius/en from och gudfryctig Aand/som haffuer it gaar ryete hof alle Jødernis Folck/fick en befalning aff en hellig Engel/Ar hand stulde lade hente dig til sit huff/och høre ord aff dig. Da kallede hand dem ind och lentre dem herbere.

Den anden dag drog Peder vd mer dem/oc nogle Brødre aff Joppen ginge mer hannem Oc den anden dag komme de til Cesarien. Aen Cornelius biede efter dem/oc kallede sine til hengere oc Venner tilsammen. Oc som Petrus kom ind/gick Cornelius imod hannem/oc salt saar hans føder/oc tilbad hannem. Da reysde Peder hannem op/oc sagde/Stat op/ieg er oc it Aenniske. Oc der hand haffde taler mer hannem/gick hand ind/oc fant mange/som vaare komme tilsammen. Och hand sagde til dem/I vide/huorledis der er en Jødisk mand en vdsduanlig ting/ar holde sig til eller komme til en Fremmer. Aen Gud visde mig/ar kalde inced Aenniske almindeligt eller wrent/der faare sagde ieg icke ney ar komme/der ieg kalledis hid. Saa spør ieg eder nu at/huor faare i kallede mig hid?

Cornelius sagde/ieg fastede fire dage indtil denne time/oc ved den niende time bad ieg i mit huff/oc see/da traadde en Aand saar mig i it skinnende Klæde/oc sagde/Corneli/din bøn er hørt/oc dine Almisser ere betenckte saar Gud. Saa sent nu til Joppen/och lad kalde hid den Simon/som kaldis Peder(huileken er til herbere i Simons huff som gør lær til/hoff stranden hand skal tale mer dig/naar hand kommer. Da sende ieg strax til dig/oc du giørde vel/ar du est kommen. Iu ere wi her alle netuerendis saar Gud/ar høre alt der/som dig er befalet aff Gud.

Da oplod Peder sin Aund/oc sagde/Iu befinder ieg i sandhed/ar Gud anseer icke per soner/Aen huor som hannem frycter oc gør ret/hand er hannem tacknemmelig/iblant alles bonde folck.

I vide vel aff den predicken/som Gud sende til Israels børn oc loed forkynde Fred/ved Ihesum Christus(huileken som er en HERRE offuer alting)der som skede igennem det gangste Jødiske land/oc begyntis i Galilea efter den daab/som Johannes predickede/huor ledis Gud saluede den samme Ihesum aff Nazareth mer den hellig Aand oc krafft/den som drog omkring/oc giørde vel oc helbredede alle/som vaare offuertaldne aff Dieffuelen/thi Gud vaar mer hannem. Oc wi ere vidne til alt der/som hand giørde i Jødeland oc vdi Jerusalem. Den sloge de ihel/och hengde hannem paa it Træ.

Den samme opuecte Gud paa tredie dag/och loed hannem obenbaris/icke alt Folcker men oss/som ere sør vdualde vidne aff Gud/wi som ode oc drucke mer hannem/etter ar hand er opstanden fra de Døder/och hand bød oss/ar predicke saar Folcker/oc vidne/ar hand er besticker aff Gud de Leffuendis oc de Dødis Dommere. Om denne vidne alle Propheet/ at alle de som tro paa hanem/stulle ved hans naffn haffue syndernis forladelse

Der Petrus end nu talede disse ord/sald den hellig Aand paa alle dem som hørde Ordet. Oc de som trode aff Omsterelsen/som vaare komme mer Petro/bleffue forferdede/ar den hellig Aands gaffue bleff oc vdyden paa Vedninge/thi de hørde/ar de talede mer Tunger oc pris sede Gud. Da suarede Peder/Kand oc nogen forbiude vand/ar disse stulle icke bliffue døbre/som haffue anammer den hellig Aand/lige som oc saa wi. Och hand befalede ar døbe dem i HERRENS Naffn. Da bade de hannem/ar hand stulde bliffue der nogle dage.

XI.

C Apostlene oc Brødre/som vaare i Jødeland spurde/ar Vedningene haffde oc saa anammer Guds ord. Oc der Peder kom op til Jerusalem/da kiffue de de mer hannem/som vaare aff Omsterelsen/oc sagde/du gick ind til de Aend/som haffue Forhud/oc odst mer dem.

Da begynte Peder/oc fortalde dem det ene efter det andet/oc sagde/ieg vaar i den stad Joppe vdi min bøn/oc vaar vndruet. Oc ieg saa en Syn/som vaar it Bar fare ned/som it stort Linckede mer fire snippe/oc nedladis aff himmelen/oc der kom indtil mig. Der vdi saa ieg/oc bleff vaar/oc ieg saa firefötte Diur aff iorden/oc vilde Diur/oc Dime/oc him melens Fule. Oc ieg hørde en røst/som sagde til mig/Stat op Peder/slacte oc æd. Da sagde ieg/Oney HERRE/thi der gick end nu aldri noget almindeligt oc cy wrent i min mund. Aen røsten suarede mig anden gong aff himmelen/huad Gud giørde rent/der gør du icke al mindeligt. Aen der skedette gonge/oc der bleff altsammen drager op til himmelen igen.

R ij Oc

Peder bliff uer kalder til Cornelium.

Peder predicoer saar Cornelio.

2 ying 2g; da op
ved som mind: och
Dob ijs bod op i
Diethe for folck:

Apoflernes

Acto. 1.

De see/der stode stray tre aend faar Nuff/som ieg vaar vdi/de vaare vdsende aff Cesar
rien til mig. Da sagde Aanden til mig/ar ieg skulde gaa met dem/oc icke tuile. Der komme oc
disse sey Bgddie met mig/oc wi ginge ind i aendens Nuff. Och hand kund giorde off/huorle
dis hand haffde seet en Engel staa i sit huff/som sagde til hannem/Sent aend til Joppen/oc
lad hente Simon/som kaldis Peder / Hand skal sige dig Dd / sommedelst huilcke du oc alt die
Nuff skulde bliffue salige: Oc i det samme som ieg begynte at tale / falt den hellig Aand paa
dem/lige som paa off i firsste begyndelse. Da tenckte ieg paa HERRENS ord/ som HER
RENT sagde/ Johannes dobt met Hand / aen i skulde dobtis met den hellig Aand. Effterdi
Gud haffuer nu gissuit dem lige saadane gaffuer/som off/ der tro paa den HERRE Jesum
Christum/Huo vaar ieg/ar ieg kunde formene Gud: Der de hørde der/ tagde de stille / oc loff
uede Gud/oc sagde/Saa haffuer oc Gud gissuit Hedninge penitente til Liffuit:

Barnabas.

Aen de som vaare afsprøde i den bedrøffue/som begyntis faar Stephano/ginge om
kring/indtil Phenice oc Cypren oc Antiochia/oc talede Dider til ingen / vden alene til Jode
ne. Der vaare oc nogle aend iblant dem/aff Cypren oc Cyrenen / de komme til Antiochiam/
oc talede oc saa til Grekerne/oc predickede Euangelium om vor HERRE Ihesu. Oc HER
RENT Naand vaar met dem/oc it stort tal tog ved troen/ oc omuende sig til HERRENT.

Chysine.

Da kom denne tale om dem / faar aenighedsens pørn i Jerusalem / Oc de vdsende
Barnabam/ar hand gief bort/indtil Antiochiam. Huilken der hand vor kommen did/ oc saa
Guds naade/da bleff hand glad/oc formanede dem alle/ar de vilde bliffue met faste herte hoff
HERRENT/Chi hand vaar en from aend/suld aff den hellig Aand oc Tro. Oc der gaff
sig meger folck til HERRENT. Aen Barnabas drog vd til Tarfen / ar oplede Saulum
igen/Oc der hand fant hannem/ledde hand hannem til Antiochiam. Oc de bleffue it helt aar
hoff aenigheden/oc lærde meger folck/der aff bleffue Disciplene først kallede Chysine i An
tiochia.

Agabus.
Der tid vdi
Claudij Keyse
ris tid.

I de samme dage komme Propheter aff Jerusalem til Antiochiam / Oc en aff dem / som
hed Agabus/stod op/oc forkyndede ved Aanden en stor dyr tid/offuer Jordens gantste freeds/
huilken der stede vnder den Keyser Claudio. Aen huer iblant Disciplene beslattede/ar sende
Bgdrene nogen hielp/som bode i Judea/effter som hand formaatte/Som de da oc giorde/oc
stickedet der til de Eldste/ved Barnabe oc Sauli haand.

Herodes
ibiefflar Jaco
bum oc griber
Petrum.

aenighe
den berer for
Peder.

XII.

Da den samme tid lagde Kong Herodes hender paa nogle aff aenigheden/ar
pine dem. Aen hand ihieslo Jacobum Johannis broder met suerder. Oc der
hand saa/ar der behagede Joderne/foer hand frem/oc greb oc saa Petrum. Oc
der vaare de sode Bgds dage. Der hand nu greb hannem / lagde hand han
nem i fengsel / oc antvordede seften Stridsmend hannem / ar beuare hannem / oc tenckte
ar sticke hannem faar folcker effter Paasten. Oc Petrus bleff nu saa hulden i fengsel/ar
aenigheden bad vden afladelse for hannem til Gud. Oc der Herodes vilde sticke hannem
frem/i den samme nat/soff Peder mellem tho Stridsmend/bunden met tho Lencer/oc Dec
terne faar døren toge vare paa fengslet.

De see/HERRENS Engel kom did/oc it Luff skinde i Kammeret/oc hand slo Peder paa si
den/oc vrede hannem op/oc sagde/Stat stray op. Oc Lencerne sulde aff hans hender. Oc En
gelen sagde til hannem/Giorde dig oc drag dine Sko paa. Oc hand giorde saa. Oc hand sag
de til hannem/Kast din Raabe om dig/oc følg mig effter. Oc hand gief vd/oc fulde hannem/
Och hand viste icke/ar saadant stede hannem visselike sommedelst Engelen/men hannem syntis
ar hand saa en Syn. Oc de ginge igennem den først oc anden Væretter/oc komme til Jern d
ren/som fører til Straden/hun lod sig self op for dem. Oc de traade vd/oc ginge bort / en Ga
de langt/oc stray i det samme skidis Engelen fra hannem. Oc der Petrus kom til sig self/
sagde hand/Nu vrede ieg visselike/ar HERRENT vdsende sin Engel/oc sielste mig aff De
rodia Naand/aff alt der Jodiste folckis foruentele.

De som hand besindede sig / Kom hand faar aentie Johannis moders huff/ som kaldis
met tilnaffn aNarcus/der som mange vaare tilsammen oc bade. Oc som Peder banckede paa
portens dør/da gief en Pige frem ar høre til/som hed Rode. Oc som hun kende Peders røst/da
lod hun døren icke op for glæde/men hun løb bort/oc forkyndede dem / ar Peder stod faar por
ten. Da sagde de til hende/ Du est icke ved sindene. Aen hun stod fast der paa/ar der vaar saa.
De sagde/Der er hans Engel. Aen Petrus banckede fremdelis paa. Oc der de lode op/saa de
hannem/oc bleffue forfædede. Da vinctede hand ar dem met haanden / ar de skulde rie / Oc
hand fortalde dem/huorledis HERRENT forde hannem aff fengslet/oc sagde/ Forkynder
Jacob dette oc Bgdrene. Och hand gief vd/oc drog til en anden Sted. Aen

Men paa en bestemmer dag/ tog Herodes der kongelige klæde paa/ sette sig paa Domsto-
len/ och gjorde en tale til dem. Da robte Folcker/ der er Guds trøst/ oc icke ic Aenniskis. De
strag slo HERODEN Engel hannem/ fordi/ at hand gaff icke Gud ære/ och hand bleff
opøden aff Dime/ oc gaff Aanden op.

Men Guds ord vopre oc founerede sig. Oc Barnabas oc Saulus komme til Jerusalem igen / oc antuordede Nielsen fra sig / oc de toge Johanneim med sig / som kaldedis Marcus.

XIII.

til Tieneere. Oc der de drøge igennem Den indtil den stad Paphos / funde de en Traaldkarl oc falsk
 Prophete / som vaaren Jøde / hand hed Bar Jehu / oc vaare hofst Sergium Paulum Landz
 fogeden / en forstandig a'Dans / den samme kallede Barnabam oc Saulum til sig / oc begere
 de at høre Guds ord. Da stod den Traaldkarl Climas dem emod (Thi hans navn vdydis
 sa) oc hafde de synde / at vende Landz fogeden fra troen.

de sig paa HERREN 17. lwardom.
 ¶ Men der Paulus oc de som vaare mer hannem seylede fra Dapho / Komme de til Pergen
 i der land Pamphylia. Da vigede Johannes fra dem oc drog til Jerusalem igen. ¶ Men de drø
 geignem fra Pergen / oc Komme til Antiochiam / i der land Pisidia / oc ginge i Scholen om
 Sabbaths dagen / oc sette sig. ¶ Men effter Louens oc Propheetennis Lærde / sende de Hffuer
 te aff Scholen til dem / oc lode dem sig / Bære Bydne / ville i tale noger oc vnderuise Folcket
 da siger til.

Der der hand tog hannem bozt; da opersede hand Dauid til Konge offuer dem/om huile
ken hand vidnede/ ieg haffuer fundet Dauid Jessus / en aAnd effier mit hiere / hand skal
gøre al min vilie. Aff denne sammis Sad / fødte Gud Jessum Israel til en frelsere / som
hæd loffuede. Lige som Johannes da tilson predickedes Israels folk Penitencis daab / og
end hand begynte. aNen der Johannes haffoe fuldcommer sit laab/sagde hand / Jeg er icke
den/ som iholde mig faare/ aNen see/ hand kommer effier mig/ hucs ieg er icke verdig / at ops
lese/hannem Røene paa hans føder

Ioseph hennem skøne paa hans Føder
 34 Den/ Kære Broder/ i bøn aff Abrahams fleer/ oc de som frygte Gud iblant eder/ til
 eder er denne Saligheds ord sent. Thi de som bo i Jerusalem oc deris Officiere/ offerede om
 35 Icke kende Denne/ eller Propheterns røst (som bliffuelæste alle Sabbathen) da fuldkom-
 36

Sergius.

Paulus p[re]s
dicter i Antio-
chia vdi Pisidia
Exo. 13.

Iosii. 13.
1. Reg. 8.
1. Reg. 16.

Matth. 3.
Marcí, 1.
Ioh. 1.

Apostolernis

mede de dem met deris Dom. Oc alligeuel at de funde ingen døds Sag met hannem / saa baade de dog at Pilatus vilde ihjelsla hannem. Oc der de haffde fuldkommet alting / som er scerffuit om hannem / da roge de hannem aff Treer / oc lagde hannem i en Graff. Men Gud opuecte hannem fra de Døde / oc hand obenbaredis mange dage / saar dem / som ginge met hannem op aff Galilea til Jerusalem / huilcke som ere Vidne til Folcker.

Psalm. 2.

Esaie 55.

Psalm. 16.

Abac. 1.

Esaie 49.

Marth. 10.

Den halte
helbredis.

S. Pauli oc
Barnabes Pres
dicen i Lystra.

Oc wi forkynde eder oc saa der løffe / som stede til vore Fedre / At Gud haffuer oss / deris børn / der fuldkommet / I der hand opuecte Ihesum Lige som oc staa scerffuit i den første Psalme / Du est min Søn / Jeg fødte dig i dag. Men at hand opuecte hannem fra de Døde / at hand her efter icke mere skal raadne / siger hand saa / Jeg vil trolige holde eder den naade / som vaar Dauid tilsagd. Der faare siger hand oc paa en anden sted. Du skalt icke tilstede / at din Hellige skal see forraadnelse. Thi Dauid / der hand haffde i sin tid riens Guds vilie / da soff hand hen / oc lagdis til sine Fedre / Oc saa forraadnelse. Men den som Gud opuecte / hand saa icke forraadnelse.

Saa skal det nu vere eder vitterligt / Kare Brødre / At Syndernis forladelse bliffuer eder kundgiort ved Denne / oc aff alt der / ved huilcke i kunde icke vore refterdige i aNose Lov. Men hvo som tror paa denne / hand er Refterdig. Seer nu til / at der kommer icke offerer eder / der som er sagt i Propheterne / Seer i Foractere oc foundier eder / oc bliffuer til intet / Thi ieg gø en gerning i eders tid / huilcke i skulle icke tro / der som nogen forteler eder det.

Oc der Jøderne ginge aff Scholen / bade Vedningene at de skulde sig dem ordene / mellem Sabbatherne. Oc der Scholens aNenighed ginge fra huer andie / da fulde mange Jøder oc gudseyrige Jødernis tilhengere efter Paulum oc Barnabam / Oc de sagde dem / oc formanede dem / At de skulde bliffue i Guds naade.

Oc den neste Sabbath kom paa det neste den gantste Stad til sammen / at høre Guds ord. Oc der Jøderne saae Folcker / bleffue de fulde aff had / oc sagde emod der / som bleff sagt aff Paulo / de imod sagde oc lastede. Men Paulus oc Barnabas sagde feir obenbarlige / Guds ord skulde først sigis eder / Men nu i stode der fra eder / oc acte eder self icke verdige til der euige Liff / See / saa vende wi oss til Vedninge. Thi saa haffuer HERRE budet oss / Jeg sette dig til it Liuff saar Vedningene / at du skalt vere Salighed indtil Jordens ende.

Der Vedninge der hørde / bleffue de glade / oc prisede HERRE S ord / oc trode / saa mange aff dem som vaare forskickede til der euige Liff. Oc HERRE S ord tvercedis offerer den gantste Egn. Men Jøderne opuecte merckelige oc erlige Quinder / oc de Hffuerste i Staden / oc de opuecte en forskigelse offerer Paulum oc Barnabam / oc vdsatte dem aff deris Land demercke. Men de første stoffuen aff deris Føder mod dem / oc komme til Iconion. Oc Discipulene bleffue fulde aff glæde oc aff den hellig Land.

XIII.

Et stede i Iconio / at de komme til sammen / oc predickede i Jødernis Schole / saa / at en stor mangfoldighed aff Jøder oc Greker trode. Men de vantro Jøder opuecte oc mistro stede Vedningens siel mod Brødrene. Saa haffde de nu deris vrasen der en long tid / oc lærde frimodelige i HERRE / huilcken der vidnede sin naadis ord / oc loed Tegen oc vnderlige gerninger ske formedelst deris Hender. Men menigheden i Staden bleff astultig / Vogte hulde met Jøderne / oc nogle met Apostolene.

Oc som der bleff it opløb aff Vedninge oc Jøder oc deris Hffuerste / at forhaane oc stene dem / da fornomme de der / oc vndflyde til Stæderne i det land Lycaonia / til Lystra oc Derben / oc til den Egn der runt omkring / oc predickede der Euangelium.

Oc der vaaren aNandi Lystra / hand maatte side / Thi hand haffde onde føder / oc vaar halt aff moders liff / som end nu aldri vandiede / hand hørde Paulum tale. Oc som hand saa paa hannem / oc merckte / hand trode / at hand kunde bliffue hulpen / da sagde hand met hør rest / Statter op paa dine føder. Oc hand spranck op oc vandiede. Men der Folcker saa / der som Paulus giorde / da opløffte de deris øst / oc sagde paa Lycaoniste / Guderne ere bleffne Men misten lige / oc komne hid ned til oss. Oc de kallede Barnabam / Jupiter / oc Paulum / aDercarius / fordi at hand førde ordet. Men Jupiters Prest / som vaar saar deris Stad / hente Øyen oc Reange saar Porten / oc vilde offer met Folcker.

Der Apostolene / Barnabas oc Paulus hørde der / sanderrefue de deris Klæder oc sprung getblant Folcker / robte oc sagde / I aNend / Huad gøre i der / Wi ere oc saa dødelige Men niste / lige som i / oc predicke eder Euangelium / At i skulte omuende eder / fra disse falske / til den leffuendis Gud / som haffuer giort Himmel oc Jord / oc haffuer / oc alt der som der er vdi / Den som i den seernarne tid loed alle Vedninge vandre i deris egne veye. Oc der til met loed hand sig

sig ick selff bliffue vden Vidnisbyrde/hand gjorde off meget Gaat / oc gaff off regn oc fructe
sommelig tid aff Himmelen / opfyllede vore hierte met Gnad oc Glæde. De der de der sagde/
kunde de neppelige stille Folcket / at de gjorde dem ick Offer.

Da komne der Jøder hen aff Antiochia oc Iconion / oc toge Folcket met ord / oc stenede
Paulum / oc sleffuede hannem vd aff Staden / oc mente / hand haffde veret død. Men der Dis Paulus stes
ciplene gaffue sig omkring hannem / stod hand op oc gick i Staden. De den anden dag gick
hand vd met Barnaba til Derben / oc de predickede Euangelium i den samme Stad / oc vns
deruifde mange aff dem. De de droge til Lystra oc Iconion oc Antiochian igen / bestyrckede
Disciplenis siele / oc formædede dem / At de skulde bliffue i troen / oc / At wi skulle gaa i Guds
Rige met megen bedrøffuelse. De de sticckede dem alleuegne Eldste i Menigheden / bade oc Apofsternis
fastede / oc befalede dem HERRE / som de trode paa. Embede.

De de droge igennem Pisidian / oc komne til Pamphiliā / oc talede ordet i Pergen / oc dro
ge ned til Attalian / oc de seylede der fra til Antiochian / som de vaare bestickede fra / formedelst
Guds naade / til den Gerning / som de haffde fuldkommer. Men der de komne did / forsamle
de de Menigheden / oc forkyndede / huor meger Gud haffde gjort met dem / oc huorledis hand
haffde opladet Nedningene troens dør. Men de haffde deris vāsen der ick en liden tid / hof
Disciplene.

XV.

Som nogle komne ned aff Judea / oc lærde Brødrene / Der som i lade eder ick
omstere effter Aose sticck / Da kunde i ick bliffue salige. Som der nu begyn
tis it Oprør / oc Paulus oc Barnabas haffde ick en ringe trette met dem /
da sticckede de der saa / at Paulus oc Barnabas / oc nogle andre aff dem droge
op / til Jerusalem til Apofstlerne oc de Eldste for dette Spøismaal styld. De de bleffue ledsage
de aff Menigheden / oc droge igennem Phenicien oc Samarian / oc fortalde Nedningens om
gængelse / oc gjorde alle Brødrene stor glæde.

Men der de komne did til Jerusalem / bleffue de vel vndfangne aff Menigheden / oc aff
Apofstlerne / oc aff de Eldste / oc de kund gjorde / huor meger Gud haffde gjort met dem. Da sto
de nogle op aff Pharisæens parti / som trode / oc sagde / Aand skal omstere dem / oc biude dem
at holde Aose Low. Men Apofstlerne oc de Eldste komne tilsammen / at besee denne tale.

De der de haffde hafft lenge trette / da stod Petrus op / oc sagde til dem / I Aend / Kære Brø
dre / I vide / at Gud vdualde iblant oss / lenge faar denne tid / at Nedningene skulde høre oc tro
Euangelij ord / formedelst min mund. De Gud som kender hietter vidnede offuer dem / oc gaff
dem den hellig Aand / lige som oc saa oss / oc gjorde inder forstik mellem oss oc dem / De hand
rensfede deris hierte ved Troen. Nui friste i da nu Gud / at legge Lager paa Disciplenis
halse / huilcket huereken vore Fedre / oc ey heller wi kunde bære / Men wi tro / at bliffue salige
ved vor HERRE JS Jhesu Christi naade / vdi lige maade som oc saa de. Da tagde al Menig
heden stille / oc hørde Paulum oc Barnabam / som fortalde / huor store Tegen oc underlige
Gerninger Gud haffde gjort ved dem / iblant Nedningene.

Der effter i der de tagde / suarede Jacobus / oc sagde / I Aend / Kære Brødre / hører mig / Jacobus
Simon fortalde huorledis Gud først hiemfætre oc anammede ic Folck aff Nedningene / til sit
Naffn. De der met komne Propheternis tale offuer it / som screffuit staar / Der effter vil ieg
komme igen / oc ieg vil bygge Dauids paulun igen / som er nedfallet / oc Nullene der paa vil ieg
bygge igen / oc ieg vil oprette der igen / Paa der / at der som er igen aff Aenniffen / skal spørre
effter HERRE / Der til alle Nedninge / offuer huilcke mit Naffn er neffnd / siger HERRE Amos 9.
HERRE / som der gør altsammen. Gud viste alle sine Gerninger aff Verdens begyndelse. Der
saare beslutter ieg / at mand skal ick gøre dem vrolighed / som omuende sig til Gud aff Ned
ningene / Men at mand scriffuer til dem / At de holde sig fra Afguders vrenlighed / oc fra Mo
reti / oc fra der som qualer er / oc fra Blod. Thi Aose haffuer long tid hafft dem i alle Stæder /
som hannem predickte / oc hand læste huor Sabbaths dag i Scholerne.

Da syntis der Apofstlerne oc de Eldste met al Menigheden gaat / at vduale Aend aff dem
oc sende til Antiochian / met Paulo oc Barnaba / som er / Judas der kaldis Barsabas / oc Si
lan / huilcke Aend som vaare Lærere iblant Brødrene / De de finge dem denne Scrifft i deris
haand.

Wi Apofstle oc Eldste oc Brødre / ynske Brødrene aff hedningene / som ere i Antiochia oc
Syria / oc Cilicia / salighed. Effterdi wi haffue hørt / at nogle aff vore ere vdgangne / oc haffue
ført eder i vildfarelse met lardom / oc mistroffter eders Siele / oc siige / I skulle lade omstere eder /
oc holde lowen / huilcke wi der ick befalede / saa syntis oss gaat at vere endretelige forsamlede at
vduale mend / oc sende til eder / met vaare alleckærste Barnaba oc Paulo / huilcke menniste der
B. iij vdferte

Apostlernis

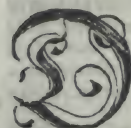
vdsette deris siele for vor HERRE JS Ihesu Christi Naaffin. Saa sende wi Judam oc Silam/ huilcke som stulle oc kundgøde der samme mer ord. Thi der behager den hellig Aand oc off/ at legge eder ingen mere Besuarelse paa / vden alene disse nødrøstfrige stycker/ At i stulle holde eder fra Iffguders offer oc fra Blod/ oc fra det Qualde/ oc fra Døteri/ Fra huilcket / der som i holde eder fra / gøde i ret / Farer vel.

Der disse vaare sende bort/ Komme de til Antiochiam/ oc forsamlede Menigheden/ oc sin/ ge dem Bessuit. Der de der læste/ bleffue de glade aff den trøst. Men Judas oc Silas/ som oc vaare Propheter/ formanede Bøddiene mer megen tale/ oc styrkede dem. Oc der de haffde tøff/ uit nogen tid/ bleffue de bort sende aff Bøddiene mer fred til Apostlerne. Men der behagede Sila/ at bliffue der. Oc Paulus oc Barnabas haffde deris væsen i Antiochia/ lærde oc Predica/ fede mer mange andre HERRE JS ord.

Nogle dage der efter/ sagde Paulus til Barnabam/ Lad oss drage til bage igen/ oc see vore Bøddie / huorledis de holde sig i alle Stræder / som vi haffue forkynder HERRE JS ord vdi. Da gaff Barnabas raad / At de skulde tage Johanne mer sig / som kaldedis Marcus. Men Paulus acrede der tilbøiligt/ at de skulde icke tage saadan en mer dem/ som vaar viger fra dem i Pamphylia/ oc reysde icke mer dem til Berningen. Oc de fortogne huer andre saa store lige/ at de droge fra huer andre/ oc Barnabas tog Marcum til sig/ oc seylede til Cypern/ Men Paulus vdualede Silan/ oc drog bort/ befalet Guds naade / aff Bøddiene. Saa drog hand igennem Syrien oc Cilician/ oc styrkede Menigheden.

XVI.

Timotheus
bleff omfkaar
aff Paulo.
(Ordsprock)
om Looens fri
hed. Acto. 15.

At kom hand til Derben oc Lystran. Oc see/ der vaar en Discipel/ som hed Ti- motheus/ en Jødiske Quindis Son/ som trode/ Men Faderen vaar en Gre- ker. Hand haffde it gaar røctre hof Bøddiene/ iblant Lystranerne oc vdi Jco- nion. Denne vilde Paulus lade reysse mer sig/ oc hand tog oc omfkar hannem for Jødernis skyld/ som vaare der samme sted/ Thi de viste alle / at hans Fader vaar en Gre- ker. Oc som de droge igennem Stræderne / befalede de dem at holde der Ordsprock / som vaar beslutter aff Apostlerne oc de Eldste i Jerusalem. Da bleff Menigheden stadfest i troen / oc de formere dis daglige i taller.

En syn oben-
baris Paulo,

Men der de droge igennem Phrigiam oc der land Galacien / bleff dem forbudet aff den hellig Aand/ at tale Døder i Asia. Oc der de komme til Asysian / forsette de at reysse igennem Bithynian/ oc Aanden tilstedde dem icke. Men der de droge frem saar Asysian/ Komme de ned til Troada/ Oc en Syn obenbaredis Paulo om natten / Der vaar en Aand aff Macedonia/ hand stod oc bad hannem/ oc sagde/ Kom ned til Macedonien / oc hielp oss. Men der hand haffde seet den Syn/ da tenckte wi stray at reysse til Macedonien / thi vi vaare visse paa / at HERRE JS haffde kaldet oss did/ at predicke dem Euangelium.

Philippis.

Da fore vi vd fra Troade/ oc wi komme vort rette laab til Samothraciam / Den anden dag til Neapolin/ oc der fra til Philippis / huilcken som er Hoffuistaden i der land Macedo- nia/ oc en fri Stad. Oc wi haffde vort væsen nogle dage i denne Stad. Om Sabbathers da- gen ginge wi hen vd saar Staden/ til der Vand/ som mand pleyer at bede/ oc sette oss/ oc taledde til de Quinder / som der komme til sammen. Oc en Gudfryctig Quinde som hed Lydia en Purpur kremerste/ aff de Thyatirers stad/ hørde til / huilcken HERRE JS loed hietter op paa/ at hun gaff aer paa der/ som bleff taler aff Paulo. Oc der hun oc hendis huff bleff døbt/ for- manede hun oss/ oc sagde/ Der som i acce mig/ at ieg troi paa HERRE JS/ da kommer i mit Huff oc bliffuer der/ Oc hun nødde oss til.

En Pige met
en Spaadoms
aand.

Oc der stede / der wi ginge til Bønen / At en Pige møtte oss / hun haffde en Spaadoms aand/ oc gaffne sin Verre meger mer sin spaadom. Den samme fulde Paulum oc oss efter alleuegne/ vobte oc sagde/ Disse Aenniste ere den Allerhøyste Guds Tiener / som forkynde eder Salighedens vey/ Dette gjorde hun mange dage. Men der gjorde Paulo ont / oc hand vende sig om/ oc sagde til Aanden/ Jeg biuder dig i Ihesu Christi Naaffin / at du far vd aff hert- de. Oc hand foer vd i den samme stund.

Paulus oc
Silas hugstir-
gis/ oc fastis i
fengsel.

Men der hendis Herrer saar / at deris nyrtis haab vaar vdfarer / da toge de Paulum oc Silam/ droge dem paa Taarret saar de Hfuerste/ oc forde dem til Hoffuigmendene / oc sag- de/ Disse Aenniste søie vor Stad i vildfarelse/ oc ere Jøder/ oc forkynde en Skick/ huilcken oss bød icke at anamme/ ey heller at gøde/ effterdi vi ere Romere. Oc folcket bleff oprørt mod dem/ oc Hoffuigmendene lode drage Klæderne aff dem / oc befalede at hudstruge dem. Oc der de haffde vel hudstruge dem / faste de dem i fengsel / oc befalede Taarngemmeren / at hand skulde foruare dem vel. Hand anammede dette Bud / oc faste dem i der inderste fengsel/ oc lagde deris søder i Støcken.

De ved midnat bade Paulus oc Silas / oc løffuede Gud. De fangerne hørde dem. De der bleff hastelige it stor iordikel / saa / at fengselens grundual røide sig. De stray bleffue alle dørene opladne / oc allis baand løfde. Men i der Taarngemmeren foer op aff søffne / oc saa fengselens døri opladen / da drog hand Suerdet vd / oc vilde myide sig self / Thi hand mente / at fangerne haffde verer vndskyde. Da robre Paulus høyr / oc sagde / Gør dig inted one / thi vi ere her alle.

Da begerede hand it Luss / oc spranck hen ind / oc begynte at beffue / oc salt ned faar Pauli oc Sile søder / oc ledde dem vd / oc sagde / Kære Herrer / huad skal ieg gøre / at ieg kand vorde salig: De sagde / Tro paa den HERRE Jhesum / saa bliffuer du salig oc dit Luss. De de sagde hannem HERRE Sord / oc alle dem / som vaare i hans huss. De hand tog dem til sig / i den samme stund om natten / oc rode deris Ribler / Oc hand loed stray døbe sig / oc alle sine. De hand ledde dem it sit Luss / oc sette it Bord faar dem / oc glædde sig met alt sit Luss / at hand trode paa Gud.

De der der bleff dag / sende Hoffuizmendene Stadstienere / oc sagde / Lad de Wenneffe gaa. De Taarngemmeren forkyndede Paulo denne tale / Hoffuizmendene sende hid / at i skulde vere løse / Drager nu vd / oc gaar bort med fred. Da sagde Paulus til dem / De haffue hud / struger off obenbarlige / vden rar oc Dom / vi som dog ere Romere / oc kast off i fengsel / oc skulde de nu vdsige off hemmelige. Icke saa / men lader dem komme self / oc føre off vd. Stadstienere kundgiorde disse ord faar Hoffuizmendene. De de befryede sig / der de hørde / at de vaare Romere / De de komme oc formanede dem / oc førde dem vd / oc bade dem / at de vilde draage vd aff Straden. Da ginge de aff fengselet / oc ginge til Lydiam / De der de haffde seer Bys Lydia. diene oc resten dem / da drog de vd.

XVII.

 C der de reysde igennem Amphipolim oc Appoloniæ / Komme de til Thessalonica / der vaaren Jøde Schole. Da gick Paulus nu ind til dem / effter som hand pleyde / oc taledere Sabbather met dem aff Scriften / oplod dem hende / oc lagde dem der faare / At Christus skulde lide oc opstaa fra de døde / oc / at denne Jhesus / som ieg (sagde hand) forkynder eder / er Christus. De nogle iblant dem fulde hannem til / oc hulde sig til Pouil oc Sila / De en stor hob Gudfryctige Gieker / der til de pperste Quinder ickte saa.

Men de haarnaede Jøder vaare nidkære / oc toge nogle onde / at end til sig aff der menige Folk / giorde en Forsamling / oc begynte it Oprør i Straden / oc de ginge faar Jasonis huss / oc søgte at gøre dem iblant der menige Folk. Men der de funde dem ickte / da drog de Jason oc nogle Bredre faar de Hffuerste i Straden / oc robre / Disse / som opføre den gantske Verden treine omkring / de ere oc komme hid / dem tener Jason herbere. De alle disse handle mod Keyserens bud / sige en anden er Konge / som er Jhesus. Saa opvilde de Folket oc de Hffuerste i Straden / som der hørde. De der de haffde tager stilliste aff Jason oc de ande / da lode de dem løff.

Men Bredrene forsticked stray om natten Paulum oc Silan / til Berthoen. Der de kom Berthoen. me did / ginge de i Jødernes Schole / Thi de vaare de edelste iblant dem i Thessalonica / De anamuede ordet meger veluillige / oc randsagede daglige i Scriften / om der haffde sig saa. Saa trode nu mange aff dem / oc saa de Giekers erlige Quinder oc at end ickte saa.

Men der Jøderne aff Thessalonica fornumme / at Guds ord bleff oc forkynder aff Paulo Sylas. i Berthoen / da komme de / oc opvilde oc saa der Folket. Men da forsticked Bredrene Paulum Timotheus. stray / at hand gick ind til Nassit / Men Silas oc Timotheus bleffue der. De de som led fage de Paulum / førde hannem ind til Athene / oc som de finge befaling til Silan oc Timotheum at de skulde mer der snarest komme til hannem / drog de bort.

De der Paulus tøffuede effter dem i Athene / Da gremdis hana Aand i hannem / der hand Athene. saa Staden saa adelis wudelig. Oc hand taledere da huer dag til Jøderne oc de Gudfryctige i Scholen / oc paa Taarret / til dem / som der hulde sig til. Men nogle Philosophi / Epicurer oc Stoiker kiffuedis met hannem / De nogle sagde / Huad vil denne Ordgrøder sige: De nogle / Der synis som hand vilde forkynde ny Guder. Der kom der aff / at hand haffde forkynder dem Euangelium om Jhesu oc om Opstandelsen. Da toge de hannem / oc førde hannem op til Domsteden / oc sagde / Kunde vi oc saa at vide / huad det er for en ny Lærdom / som du lærer: Thi du fører noget nyt faar vore hørn / Saa vilde vi gerne vide / huad det er. Men alle de Athener / oc Vblendinge oc fremmede / stode ickte effter ander / end at sige eller at høre noget nyt.

Da stod Paulus mit paa Domsteden / oc sagde / J at end aff Athene / Jeg seer eder / at i ere for meger vantrø i alle stycke. Jeg gick her om kring / oc saa eders Guds tieniste / Oc ieg fant ic Altet / som vaar tereffuit paa / Den vobefende Gud. Nu forkynder ieg eder den samme / som i Gud Gode Guds tieniste wuiterlige.

Apofilernis

S. Paulus dicken i Athen. Gud som gjorde Verden/oc alt det der er vdi/Efterdi hand er en HERRE offuer Him-
mel oc Jord/da boer hand icke i Tempel som ere gjorde met hender/Hand riens oc icke aff
Menniskens hender/som den der haffuer nogen mand behoff/Efterdi ar han giffuer alleueg-
ne huer mand Liff oc Aande. Oc hand haffuer gjort/ at alle menniskens fleet boer paa Jordens
ge aff it blod/ Oc hand sette Aaal som vaar for forseer/ huor longt oc vier de skalle bo/ Ar de
stulde søge HERREN/om de dog kunde søle oc finde hannem. Oc sandelige/ Hand er icke
longt fra huer iblant off/ Thi wi leffue/rois/oc ere i hannem. Som oc nogle Doct-
er haffue sagt hoss eder/Wi ere aff hans fleet. Eer wi da aff Guds fleet/ Skulle wi icke mene/ar
Guddom er de Billede lig aff Guld/sølf oc stene/ som ere gjorde ved Menniskelige tancker.
Oc sandelige haffuer Gud offuerseer vanuittighedsens tid/ Men nu biuder hand alle
Menniske/i alle Ende/ at gøre penitence/ Fordi/ at hand haffuer set en dag/ paa huilken
hand vil dømme Jorderis Rreidz met retferdighed/Ved en Aand/i huilken hand haffuer
beslutter det/oc hand holder huer mand troen faare/ effter at hand haffuer opueet hannem fra
de Døde.

Der de hørde de Dødis opstandelse/ Da haffde nogle der saar deris spaat/ Men nogle
sagde/ Wi villeydermere høre dig der om. Saa gief Paulus fra dem. Oc nogle Aend henga-
de ved hannem/oc trode/ Jblant huilke Dionysius/en aff Raader vaar/ oc en Quinde hed
Damaris/oc andre met dem.

XVIII.

Corinthus.
Aquila.
Priscilla.
Claudius.
Paulus en
**Tapere-
mager.**

Der effter skildis Paulus fra Athen/oc kom til Corinthen/ oc fant en Jøde hed
Aquila/ oc vaar fød i Pontro/ huilken som vaar nylige kommen aff Valland
met sin Hustru Priscilla/ fordi ar Keyser Claudius haffde budet alle Jøder/ at
vige aff Rom. Til de samme gief hand ind/ oc effterdi hand haffde der samme
Embede/da bleff hand hoss dem oc arbejdede. Men de vaare Tapere mager i deris embede/
Oc hand lærde i Scholen paa alle Sabbather/oc tilraadde baade Jøder oc Greker.

Men der Silas oc Timotheus komme aff Macedonia/da trengde Aanden Paulum til at
vidne faar Jøderne/ ar Jhesus er Christus. Men der de stode emod oc bespaartede/ da cyste
hand sine klæder/oc sagde til dem/Eders blod skal vere offuer eders hossuit/ Jeg gaar nu her
effter ren til Nedningene. Oc hand foer der fra/ oc kom i Rusf til en hed Justus/ hand vaar
Gudfryctig/oc hans husf vaar nest op til Scholen. Men Crispus den Offuerste for Scholen
trode paa HERREN/mer alt sie Hoss. Oc mange Corinthen/som hørde til/trode/ oc lodde
sig døbe.

Da sagde HERREN til Paulum i en Syn om natten/ Fryete dig icke/ men tale/ oc tie
icke/ Thi ieg er met dig/oc ingen skal driste sig til at gøre dig skade/ Thi ieg haffuer meget folck
i denne Stad. Saa sad hand der it aar oc seym maaned/oc lærde dem Guds ord.

Gallion.

Men der Gallion vaar Landsfoget i Achaia/ da sette Jøderne sig endecrelige op mod
Paulum/ oc sørde hannem faar Domstolen/oc sagde/ Denne skynder folcket til at riene Gud/
mod Lowen. Oc der Paulus vilde oplade munden/ sagde Gallion til Jøderne/ Der som der
vaare noget wikel eller skalkhed/ Eere Jøder/da burde mig ar høre eder/ Men effterdi der er it
Spøismaal om den Lærdom/oc om de ord/ oc om den Low iblant eder/ Da see i self til/ ieg
tencker icke ar vere Dommeere der offuer. Oc hand drefte dem fra Domstolen. Da grebe alle
Grekerne far paa Sostenen den Offuerste for Scholen/oc sloge hannem faar Domstolen/ Oc
Gallion tog sig der inred til.

Sosthenes.

Men Paulus bleff der end nu lunge/ Der effter gjorde hand sin atskillelse met Brødrene/
oc vilde seyle til Syrien/oc Priscilla/oc Aquila met hannem. Oc hand ragede sit hossuit i Ken-
chrea/ Thi hand haffde it Løffe. Oc hand kom hen ned til Ephesum/oc forlod dem der/ Men
hand gief ind i Scholen/oc taledet met Jøderne. Da bade de hannem/ ar hand vilde bliffue
lengre tid hoss dem. Oc hand vilde icke samtycke/ men gjorde sin atskillelse met dem/ oc sagde/
Jeg maa aldelis holde denne tilkommendis Nøstid i Jerusalem/ vil Gud/ saa vil ieg komme
til eder. Oc hand foer bort fra Epheso/oc kom til Cesarien/ oc gief op oc hilfede Aenigheden.
Oc hand drog ned til Antiochian/oc offuede nogen tid. Oc hand reyde vd/ oc vandrede igen
nem der Galatiste land oc Phrygian effter huer andre/oc styrkede alle Disciplene.

Apollo.

Da kom der en Jøde til Ephesum/som hed Apollo/fød i Alexandria/en talende Aand/
oc mectrig i Scriften. Denne vaar vnderuist i HERRENS vey/ oc taledet met en bienden-
dis Aand/oc lærde sitelige om HERREN/oc hand viste alfomeniste aff Johannis Daab.
Denne begynte ar predike frimodelige i Scholen. Men der Aquila oc Priscilla hørde han-
nem/togede hannem til sig/oc lagde hannem Guds vey end siteligere vd. Oc der hand vilde
reyse til Achaia/da screffue Brødrene/oc formanede Disciplene/ ar de skulde ananne han-
nem.

Aquila.
Priscilla.

hem. De der hand vaer kommen did/da halp hand mange aff dem/som trode ved naaden. Thi hand offueruant Jøderne mectelige/oc beuiste obenbarlige ved scriffen/At Iesus er Christus.

XIX.

XIX.

 Cder ſtede/der Apollo vaar i Corinthen/ at Paulus vandrede der ighennem de
d'ſſuerſte Land/oc ſom til Ephesum/oc ſanc nogle Diſciple/ til hulcke hand
ſagde/ ſinge i den hellig Land/ der i anamiede Troen: De ſagde til han
nem/ Wi haſſue oc aldri hoir/ om der er en hellig Land til. Och and ſagde til
dem/ Huor vdi ere i da dgbre: De ſagde/ Vdi Johanneſ Daab. Da ſagde Paulus/ Johanneſ
dgbre met penitentie Daab/oc ſagde til Folket/ ar de ſkulde tro paa den/ ſom ſkulde komme
effter hannem/ der er/ paa Jheſum/ ar hand er Chriſtus. Der de der hoirde/ lode de ſig dgbe i
vor **HERRS** Jheſu naſſen. Oc der Paulus lagde beynder paa dem/ da ſom den hellig aand
paa dem/ oc de raledet mer Tugter oc ſpaade, Oc alle de wend vaare ved rolſſ.

De hand gick in i Scholen / oc predickede dustelige tre maanedē / lærde oc ynderuifde dem om Guds rike. Oeder nogle vaare forherbede / oc icke trode / oc talede ilde om den vey saar den Vennigheden / Da vigede hand fra dem / oc skilde Disciplinen fra / oc talede daglige i en a'andē Schole / hed Tyrannus. Oeder varede ic hu samfælde aar / saa / at alle som bodi i Asia / hørde vor HERRS Jesu ord / baade Jøder oc Græker. De Gud gjorde icke ringe Heringer for dem / som Pauli hender / saa / at de oc roge Suedelæder oc Krafftur fra hans Hud / oc hulde formedels Pauli hender / saa / at de oc roge Suedelæder oc Krafftur fra hans Hud / oc de onde Aander fore vd offuer dem som vaare Singe / oc deris Singdom vigede fra dem / oc de onde Aander fore vd aff dem.

aff dem.
 Denoghe aff de Jøder som løbe omkring / oc vaare Besuere / sofsøcte at neffne vor
 HERRE JS Ihesu Xristen offuer dem som haffde onde Aander / oc sagde / Vi besuere eder
 ved Ihesum / huilcken Paulus pædicke. Oc de vaare en Jødis / hed Steua den ypperste Pres
 tel sin Sønnen / som der gjorde. Aen den onde Aand suarede / oc sagde / Ihesum hender ieg
 vel / oc Paulum ved ieg vel / Aen hui ere i : Sedet Aenniste / der den onde Aand vaar vdi /
 sprang paa dem / oc siet maect offuer dem / oc kaste dem vnder sig / saa / at de vndfyrde nægne oc
 saargjorde aff der samme Duff. Oc derre bleff kundgiort faar alle dem som hode i Ephes / baas
 de Jøder oc Greker / Oc der salt en freyt offuer dem alle / Oc vor HERRE JS Ihesu Xristen
 bleff herlige loffuit.

bleff høylige loffuit.
Derfomme oc mange aff dem/ſom haffde taget ved troen/oc bekende oc forlyndede/huad
de haffde vddet. Oc mange ſom haffde bruger den ſorte Konſt/ i bare Bøggene frem/ oc biende
dem obenbare/oc beregnede huad de vaare vrede/Oc de Pendingebefindia at vore haffres
dieſindes tiue tuſinde Selſpindinge. Saa krafftelige vogre HERRETS ord/oc ſick frem
gong.

Der dette vaar fceet/da sette Paulus sig faate i Anden/at reyse igennem Macedoniam oc Achaia/oc at vandre til Jerusaleum/och hand sagde/Vaar som ieg haaffuer der veret/da skal ieg oc see Rom. Och hand sende rho som hannem riente/Timotheum/oc Erastum til Achaia/oc den hand raffuede self nogen frund i Asia.

Da begyntis der paa den samme tid icke liden Ørpr om denne ver. Thi at en Guldsmid som hed Demetereus/han gjorde Diane Sølfstempel/oc vende dem icke liden vinding til aff det Embede. De samme oc i Caraboderne paa samme Embede forsamlede hand/oc sagde. Bære vnd i vider/ar voi haffue for Tilgong aff denne Handel/oc i see oc høye/ar denne Saulus omuender icke aleniste meger Folk i Epheso/men oc saa paa der neste i gantse Asia/ oc tager dem mer vrb/oc siger/ Det ere icke Guder/ som ere gjorde herhender. De der vil icke aleniste gøre vor Handel vduclig/ i den store Gudindis Diane Tempel bliffuer oc saa indet acer/oc der til mer bliffuer hendis vateslar til innd/huileken dog gantse Asia oc al ver den beuifer Guds tieniste.

Der de dertehoejde bleffue de offuermaade vrede / strege oc sagde / De Ephesers Diana
er stor. Deden gantleke Stad bleff suld met bulder / Oc de stormede endreecelige til roiffuit / ga
grebe Gaum oc Iustarchum aff u Macedonia Pauli Straalbrede. Oc der Paulus vilde ga
tblane Folket / da vilde Discipline icke tilfide hannem. Oc nogle aff de Offuerle aff Asia
Paul gode Venner / sende til hannem / oc formandede hannem / at hand skulde icke giuffe sig paa
Toiffuit. I nogle strege laa / nogle anderledis / Oc u Enigheden vaar sobstret / oc sles / se parten
viste icke / huor faare de vaare Formne tilsammen. Oc nogle aff Folket droge Alexandrum
seem / der Joderne fystre hannem frem. Da slo Alexander met Naanden til liud / oc vilde for
seem / der Joderne fystre hannem frem. Da slo Alexander met Naanden til liud / oc vilde for
seem / der Joderne fystre hannem frem. Da slo Alexander met Naanden til liud / oc vilde for
dem alle / oc de robte ved tho rime / De Ephesers Diana er stor.

Ephes. 6.

Paulus pres
dicke ihu aar i
Epheso.

Tyrannus.

1. Bains.

Griftarchus.

Apostlernis

De der Cangelereen hadde stiller Folcker/sagde hand/J Aend aff Epheso/huileket er det Aenniske/som icke veed ar den Stad Ephesus er den store Gudindis Diane/oc der Himmelste Billedis Besørgeste: Effterdi der er nu wogensigeligt/Saa skulde i io vere stille/oc inred handle wbesindelige. J haaffue sørt disse Aenniske hid/som huereken ere Rircke røffuere oc ey heller haaffue bespaarter eders Gudinde. Aen haaffuer Demetrius oc de som ere met hannem i Embede/Tiltale til nogen/da holder mand Dom/oc der ere Landsfogeder/lader dem beklage huer andre indbyrdis. De ville i anderledis handle noget/da maa mand vdrerte der i en sticke lig Forsamling. Thi ar wi skaa i fare/ar wi maarte bliffue beklagede for dette Opløff/som stee i dag/De her er dog ingen sag til saadant Opgør/ met huileken wi kunde aarsage oss. De der hand haaffde dette sagd/loed hand Almuen gaa.

XX

Sopater.
Aristarchus.
Secundus.
Gaius.
Timotheus.
Tychicus.
Trophimus

Eutichus
opuectis aff de
Døde.

Pauli forma
ning al de Elds
ste.

Er nu dette Opløff stilledis / kallede Paulus Disciplene til sig / oc velsignede dem/oc gick vd/ar hand vilde reyse til Acedoniam. De der hand drog igen nem samme Land/oc haaffde formaner dem met mange ord / da kom hand til Grekeland/oc røffuede der tre maaned. De der Jøderne vilde forræfter hannem/som hand vilde fare til Syrien/da bleff hand til raadz/ar vende om igen igennem Acedoniam. Da droge der met hannem indtil Asia / Sopater aff Berthoen / oc Aristarchus oc Secundus aff Thessalonica/oc Caius aff Derben oc Timotheus/De Tychicus oc Trophimus aff Asia. Disse ginge saare/oc røffuede oss i Troada / Aen wi seylede effter Paaste fra Philippien indtil den femte dag/oc komme til dem i Troada/oc haaffde der vor varen siu dage. De paa en Sabbath/der Disciplene komme tilfammen / ar byrde Bøddet / da predickede Paulus saar dem/oc vilde den anden dag reyse vd/oc hand fordrog order indtil midnat. De der vaare mange Bluff paa Løffter/som de vaare forsamlade. De der sad en Dreng / som hed Eutichus/vdi it vindue/oc salt i en dyb søffn/den stund Paulus taledede/oc bleff besuaret aff søffn/oc salt ned aff der tredie Løff/oc bleff død optagen. Da gick Paulus ned/oc falt paa hannem/omspende hannem/oc sagde/Gør inred bulder/thi hans siel er i hannem. Saa gick hand op/oc brød Bøddet/oc beed paa/oc taledede meger met dem/indtil der bleff dag/oc drog saa vd. De de hente Drengen leffuende/oc bleffue icke lidet roffede.

Aen wi droge saare paa Skiber/oc fore til Asson/oc vilde der tager Paulum til oss / Thi hand haaffde saa befalet/oc hand vilde self gaa til fodz. Der hand kom nu til oss i Asson/da roge wi hannem til oss/oc komme til Apyrlenen. De wi seylede der fra / oc komme anden dagen mod Chion. De den dag der nest storte wi paa Samon/oc bleffue i Trogilion. De den anden dag komme wi til Ailero/Thi Paulus haaffde beslutter/ar seyle omkring Ephesus/ar hand skulde icke forsøme tiden i Asia/Thi hand hastede/ar hand vilde vere i Jerusalem paa Pinger dag/saa fremt som der vaare hannem mueligt.

Aen hand sende fra Ailero til Ephesus/oc loed este de Eldste aff Aenigheden. De der de komme til hannem/sagde hand til dem/J vide/huorledis ieg haaffuer altid veret hoff eder/ fra den første dag / der ieg kom i Asia / oc rient HERRE mer al ydmighed/oc met megen graad oc fristelser/ som mig ere vederfarne aff Jøderne/der stode effter min forderffuelse/huorledis ieg dulde inred/som er nyreligt/ ar ieg ey forkyndede eder der / oc lærde eder obenbare oc besynderlige/De ieg vidnede/baade saar Jøder oc Greker/penitente til Gud/oc Troen til vor HERRE Jhesum.

De nu see/Jeg som er bunden i Aanden/sar til Jerusalem / oc veed icke huad mig der skal vederfaris/Vden ar den hellig Aand/vidner i alle Stæder/oc siger/ Ar baand oc drøffuelse bie mig der. Aen ieg acer inred aff det/Jeg acer mit Lyff oc icke self dyrt. Paa der ar ieg fand fuldkomme mit laab met glæde/oc der Embede/som ieg anammede aff den HERRE Jhesu/ar vidne Euangelium om Guds naade. De nu see / Jeg veed/ ar i skulle icke mere see mit Ansiet/alle iblant huileke ieg reysede/oc predickede Guds Rige. Der saare vidner ieg paa denne dag saar eder/ar ieg er reen aff allis blod/Thi ieg dulde inred saar eder/ar ieg ey forkyndede alt Guds raad.

Saa giffuer nu acer paa eder self / oc paa den ganske Hjord / iblant huileken den hellig Aand sette eder til Bispe/ar søde Guds Aenighed / huileken hand forhuersfuede formedelst sit eget Blod. Thi ieg veed ar der skulle komme grumme Bliffue iblant eder effter min Afgang/som icke skulle spare Hjorden. Der skulle oc aff eder self opstaa Aend / oc tale wrong Lærdom/ar de kunde drage Disciplene til sig. Der saare verer vaagne oc tencker der paa/ar ieg haaffuer icke aflader/i try aar/ar formane huer besynderlige/dag oc nat/ met gradende raare.

De nu/ære Bøddre/Jeg befaler eder Gud oc hans naadis Ord/huileken som er meertig/ar opbyggge

opbygge eder / oc at giffue eder Iesse blant alle dem som bliffue helligede. Jeg haffuer icke begeret aff nogen aff eder Siff eller Guld ey heller Klader / thi i vide self / at disse hender haffue rienc mig til min Ijodroffe / oc til deris / som haffue veret mer mig. Jeg visde eder alting / At mand stal saa arbeyde / oc anamme de Skrebelige / Oc encke paa vor HERR JS Ihesu vrd / at hand sagde / Der er saligere at giffue end at tage.

Oc der hand haffde dette sagde / salt hand paa knæ / oc bad mer dem alle. Da bleff der stor graad blant dem alle / oc de sulde omkring Pauli halff / oc kyste hannem / Oc de vaare aller mest bedrøffuede for der vrd hand sagde / At de skulde icke mere see hans Ansigt. Oc de sulde hannem til Skibet.

XXI.

Der det nu stede / at vi vende oss fra dem / oc fore bort / da komme vi vor rette Raast til Co / oc den anden dag til Rodia / oc der fra til Parara. Oc der wi funde it Skib / som foer til Phenicen / da traadde wi der vdi / oc fore bort. Oc der wi finge Cypren i sicte / da lode wi der ved den venstre haand / oc seylede til Syrien / Tyrus.

oc komme frem til Tyrum / Thi at Skibet skulde der forlossis. Oc der wi funde Disciplene / bleffue wi der siu dage. De sagde Paulo formedelt Aanden / at hand skulde icke draage op til Jerusalem. Oc der begaff sig / der de dage vaare forløbne / at wi droge vd / oc vandrede. Oc de sulde oss alle / mer Hustruere oc Børn / vden faar Straden / oc sulde paa knæ paa strandebacken / oc bade. Oc der wi haffde velsigner huer and / traadde wi i Skibet / Oc de andre vende sig hiem igen til deris. Men wi suldkomme de Seiladsen fra Tyro / oc komme til Ptolemaida / oc hilfede Biddene / oc bleffue en dag hos dem.

Anden dagen droge wi vd / wi som vaare mer Paulo / oc komme til Cesaream. Oc wi gin Philippos. gei Philippi Euangeliste huff / som vaare en aff de siu / oc bleffue hos hannem. Denne haffde Supra 6. fire Døtter / som vaare Jomfruer oc spaaede. Oc der wi bleffue der flere dage / da reysde en Prophete ned / aff Judea som hed Agabus / oc som til oss. Hand tog Pauli Belte / oc bant sine hender / Agabus. phete ned / aff Judea som hed Agabus / oc som til oss. Hand tog Pauli Belte / oc bant sine hender / Supra 12. der oc søder / oc sagde / Dette siger den hellig Aand / Den Aand som dette Belte høier til / skul le Jøderne saa binde i Jerusalem / oc antuorde hannem i Nedningers hender. Men der wi det le Jøderne saa binde i Jerusalem / oc antuorde hannem i den samme sted / at hand skulde icke draage op til høide / da bade wi hannem oc de som vaare i den samme sted / at hand skulde icke draage op til Jerusalem. Da suarede Paulus / Huad gøre i / at i græde / oc plage mit Dierte: Thi ieg er rede / icke aleniste at lade mig binde / men oc saa ards i Jerusalem / for vor HERR JS Ihesu Iaffu Skild. Men der hand vilde icke lade tage sig mer ord / da tagde wi / oc sagde / HERR XEJS villicste.

Oc effter de dage / lagde wi vor ring fra oss / oc droge op til Jerusalem. Da komme der oc saa mer oss nogle Disciple aff Cesarea / oc søde oss til en / som hed Anason aff Cypren / oc vaare en gammel Discipel / hos huleken wi skulde haffue herbere. Der wi nu komme til Jerusalem / anammede Biddene oss gerne.

Anden dagen gick Paulus ind mer oss til Jacobum / oc alle de Eldeste komme did. Oc der hand haffde hilfer dem / foralde hand der ene effter der ander / huad Gud haffde gjort blant dem / oc de der høide / pufede de HERRER / oc sagde Nedningene / formedelt hans Embede. Oc der de der høide / pufede de HERRER / oc sagde de til hannem / Broder / Du seer / huor mange tusinde Jøder der ere / som haffue tager ved troen / oc ere alle Nidkære ossuere Lowen. Men de ere vnderuiste mod dig / At du lærer alle Jøder / som ere blant Nedningene / at falde fra Jose / oc siger / At de skulde icke omstære deris Børn / oc ey vandte effter den stict. Huad er da nu? Almuen stal aldelis komme til sammen / Thi der kom mer saar dem / at du est kommen / Saa gør du det / som wi lige dig.

Wi haffue fire Aend / de haffue it Lffte paa sig / Tag dem til dig / oc lad dig rense mer dem / oc voffue den Raast paa dem / at de tage deris Hoffuit / Oc alle skulde fornemme / at der er inted / som de ere vnderuiste vdi mod dig / Men at du oc saa gaar / oc holder Lowen. Thi wi haffue seffuit de Nedninge til som tro / oc beslutter / at de skulde inted holde der aff / Vden alene beuare sig fra Afguders offer / fra Blod / fra det som Quale er / oc fra Horei. Da tog Paulus Acio. 15. vdenene til sig / oc loed rense sig anden dagen mer dem / oc gick ind i Templen / oc loed see sig / huorledis hand holt renselfis dage vd / Indtil Offeret bleff offeret for huer aff dem.

Oc der de siu dage skulde suldkomme / da saae de Jøder aff Asia hannem i Templen / Oc de opreysde alt Folket / lagde hender paa hannem / oc strege / J Aend aff Israel / hielper / Dette er det Aenniste / som lærer alle Aenniste alle vegne mod Folket / mod Lowen / oc mod denne Sted / Oc der til mer haffuer hand sørt Gieker i Templen / oc gjort denne hellige Sted almu delig. Thi de haffde seer Trophimum den Epheser mer hannem / den samme mente de / at Paulus haffde sørt hannem i Templen. Oc den gantste Stad bleff opvort / oc der bleff it tillaab L aff Folket

Apostlernis

aff Folck. Da grebe de Paulum/oc droge hannem aff Templen / oc Dørene bleffue strax til lucte.

¶ Men der de vilde ihu slager hannem / kom bud op til den som vaar øffuerst Høffuigmand for Skaren/huorledis det gantste Jerusalem opreysde sig. Hand tog strax Stridsfolck oc Høffuigmænd til sig/oc løb iblant dem. ¶ Men der de saae Høffuigmanden oc Stridsfolck/da lode de aff at sla Paulum. Oc der Høffuigmanden kom nær til / da tog hand Paulum / oc befalede at binde hannem mer tho Læncker/Oc hand spurde / huo hand vaar / oc huad hand haaffde gjort: Da robre den ene derte/den anden det / iblant Folcker. Oc der hand kunde inred vist forfare/for bulder skyld/da befalede hand at føre hannem til Leyren. Oc der hand kom til trappen / da maatte Stridsfolcker bære hannem / for Folkens vold / Thi der fulde meger Folck effter hannem/oc robre/Bor mer hannem.

¶ Men der Paulus bleff nu indført i Leyren/da sagde hand til Høffuigmanden / ¶ Na ieg tale mer dig: Oc hand sagde/Rand du Gredste: Est du icke den Egypter / som gjorde it Øp egi faar disse dage/oc førde fire tusinde mordere vd i Qrcken: Da sagde Paulus/ Jeg er en Jødiske ¶ Hand aff Tarsen/en Burgere aff den næstkundige Stad i Cilicia. Jeg beder dig / giff mig loff at tale til Folcker. Oc der hand gaff hannem loff/da traadde hand op paa trappen / oc slo til luid iblant Folcker/mer haagden. Der der bleff nu meger stille / da taledede hand til dem paa Ebriafte/oc sagde.

XXII.

A¶ Men / Kære Brødre oc Fedre / høret at ieg forsuarer mig hofeder. Oc der de hørde/ar hand taledede til dem paa Ebriafte/da bleffue de end mere stille. Oc hand sagde/ Jeg er en Jødiske ¶ Hand/ fød i Tarsen vdi Cilicia/ oc opfød i denne Stad hof Gamalielis søder/oc opleet mer al sid i vor Federnes Lov/ Oc ieg vaar nedsæt for Gud/lige som i ere alle paa denne dag/ oc ieg forfulde denne vey indtil døden. Jeg bant dem/oc antvordede dem hen i Fengsel/baade ¶ Men oc Quinder / lige som oc de ypperste Pæster oc de Eldste gantste hob giffuer mig vidni byrde/aff huilcke ieg tog Bæff til Brødrene/oc reysde til Damascon/ar ieg vilde føre dem som der vaare / bundne til Jerusalem/ar de skulde bliffue pine.

Acto. 9. 25.

Da skede det/der ieg drog bort/oc kom nær til Damascon/om middagen/ar it stort Luff aff Himmelen omskinde mig hastelige/Oc ieg falt ned til Jorden/oc hørde en røst / som sagde til mig/Saul/Saul/hui forfølger du mig: Oc ieg suarede/HERRE/Huo est du: Oc hand sagde til mig/ Jeg er Ihesus aff Nazareth/som du forfølger. ¶ Men de som vaare mer mig/saae Luffer/oc forføredis/oc de hørde icke hans røst/som taledede mer mig. Da sagde ieg/HERRE/huad skal ieg gøre: Oc HERRE sagde til mig / Stat op oc gack ind i Damascon/der skal mand sige dig aff alt det / som dig er forfickert ar gøre. Oc der ieg kunde icke see for dette Luffs Klarhed/da bleff ieg ledt ved haanden aff dem som vaare mer mig/oc kom til Damascon.

Ananias.

¶ Oc der vaare en Gudfryctig ¶ Hand/effter Lowen/Ananias / som haaffde it gaar røst oc hof alle Jøder/som der bode / hand kom til mig / oc stod hof mig / oc sagde til mig/Saul / Kære Brøder/see op / Oc ieg saa paa hannem i samme stund. Da sagde hand / Vore Fedres Gud haaffuer besticket dig/ar du skulde kende hans vilie / oc see den Retferdige / oc høre røsten aff hans mund/Thi du skal vere hans vidne til alle ¶ Menniske / om der som du haaffuer hørt oc seet. Genu/hui røffuer du: Stat op oc lad dig døbe/oc affto dine synder / Oc kald paa HERRE ¶ Iaff.

¶ Oc der skede/der ieg kom til Jerusalem igen oc bad i Templen/ar ieg bleff vnderet / oc saa hannem. Da sagde hand til mig/Skynde dig oc gack hastelige vd aff Jerusalem / Thi ar de skulle icke anamme dit Vidni byrd om mig. Oc ieg sagde/HERRE/de vide self/ar ieg set te i Fengsel/oc hudstrøg dem/som trode paa dig/alleuegne i Scholerne. Oc der Stephani dit Vidni Blod bleff vdflyt/da stod ieg oc der hof/oc haaffde behagelighed i hans Død / oc foruarede deris Blæder/som ihu sløge hannem. Oc hand sagde til mig/Gack hen/thi ieg vil sende dig langt bort iblant Nedningene.

¶ Oc de hørde hannem indtil dette ord/oc opløffte deris røst/oc sagde/Bort mer denne aff Jorden/Thi det er icke ret/ar hand skal leffue. Oc der de stæge / oc kaste deris Blæder aff dem/oc kaste stoff i lucten/Da befalede Høffuigmanden at føre hannem i Leyren/oc sagde/ar mand skulde hudstrøge oc forhøre hannem/Ar hand kunde forfare/for huad sag skyld de saa robre paa hannem. Oc der hand tilbant hannem mer Læner / da sagde Paulus til Vnderhøffuigmanden/som der stod hof/Er der oc ret hofeder/ar hudstrøge en Romiske ¶ Menniske/vden Dom oc ret: Der Vnderhøffuigmanden der hørde/gick hand til den øffuerste Høffuigmand/oc forkyndede

kyndede hannem / oc sagde / Hvad vilde du gøre: Denne Mand er en Romere.

Da kom den øffuerste Høffuizmand til hannem / oc sagde til hannem / Sig mig / est du Romisk: Da sagde hand / Ja. Oc den øffuerste Høffuizmand suarede / Denne Burgere er faast de mig en stor Sum. Da sagde Paulus / Jeg er oc en fød Romere. Da ginge de strax fra hannem / som skulde øffuerhøre hannem. Oc den øffuerste Høffuizmand befryede sig / der hand fornam / at hand vaar en Romere / oc at hand hafde bundet hannem. Anden dagen vilde hand vist vide / hvor faare hand bleff beklaget aff Jøderne / oc hand løste hannem aff Baandene / oc befalede / at de ypperste Prier oc deris gantste Raad skulde komme / oc hand førde Paulum frem / oc stilledde hannem iblant dem.

XXIII

Saa Paulus paa Raadet / oc sagde / I Aend / Kære Brødre / Jeg haffuer met al god Samvittighed vandret faar Gud indtil denne dag. Da befalede den ypperste Prier Ananias dem som stode hof hannem / at de sloge hannem paa munden. Da sagde Paulus til hannem / Gud skal sla dig / du kalkede væg. Sider du / oc dømmer mig efter Lowen / oc befaler at sla mig mod Lowen: Aen de som der stode hof / sagde / Vender du Gude ypperste Prier: Oc Paulus sagde / Kære Brødre / ieg viste der ick / at hand er den ypperste Prier / Thi der staar screffuit / Du skalt ick bande dit folck

Ananias.

Exodi 22.

his øffuerste.

Aen ider Paulus viste / at en part vaar Saduceer / oc den anden part Phariseer / da robte hand i Raadet / I Aend / Kære Brødre / Jeg er en Phariseer oc en Pharisæers søn / Jeg bliffuer beklaget for de Døds haab oc opstandelse skrid / Oc der hand der sagde / bleff der ic Oprør mellem Phariseerne oc Saduceerne / oc Aenigheden bleff atskillig. Thi Saduceerne sige / at der er ingen Opstandelse / ick heller Engel / oc ey Aand til / Aen Phariseerne bekende dem baade. Oc der bleff ic stor strid / Oc de Scriffet lode aff Phariseernes part stode op / stridde oc sagde / Vi funde intet ont mer dette Aenniske. Haffuer en Aand eller en Engel talet mer hannem / da funde vi ick stide mod Gud. Aen der der Oprør bleff stort / da befryede den øffuerste Høffuizmand / at de skulde sønder rissue Paulum / oc hand bad Krigsfolcket gaa ned / oc slude hannem fra dem / oc førte hannem i Leyren.

Philip. 3.

Saduceer.

Matth. 22.

Phariseer.

Oc anden dagen om natten / stod HERREN hof hannem / oc sagde / Ver trostlig Paulus / Thi at lige som du haffuer vidnet om mig i Jerusaleim / Saa skal du oc vidne vdi Rom.

Aen der der bleff dag / sloge nogle Jøder sig tilfammen / oc forbandede sig / at de vilde huereken ade oc ey dricke / før end de hafde slager Paulum ihel. Oc de vaare mere end fyrerue / som gjorde dette forbund / De ginge til de ypperste Prier oc til de Eldste / oc sagde / Vi haffue baret forbandet off / at vi skulle ick bide paa noget / før end vi haffue slager Paulum ihel. Saa giffuer nu den øffuerste Høffuizmand tilfende / oc Raadet / at hand førte hannem vdi morgen til eder / lige som i vilde ydermere forhøre hannem / Aen vi ere rede til at thielsla hannem / før end hand kommer faar eder.

Aen der der Pauli søster søn hørde det Anslag / kom hand did / oc gief ind i Leyren / oc forkyndede Paulo det. Da kallede Paulus til sig en aff Vnderhøffuizmendene / oc sagde / Leed denne unge Dreng bort til den øffuerste Høffuizmand / thi hand haffuer noget at sige hannem. Hand anannede hannem / oc ledde hannem til den øffuerste Høffuizmand / oc sagde / Den bundne Paulus kallede mig til sig / oc bad mig / lede denne unge Dreng til dig som haffuer noget at sige dig. Da tog den øffuerste Høffuizmand hannem ved haanden / oc vigede til en besynderlig sted / oc afspuede hannem / Hvad er det / som du haffuer at sige mig: Da sagde hand / Jøderne ere bleffne til eniff / at bede dig / at du skal lade Paulum føre faar Raadet i morgen / Aen som de vilde ydermere forhøre hannem. Aen tro du dem ick / Thi der voerte paa hannem mere end fyrerue Aend aff dem / som sig haffue forbandet / huereken at ade oc ey heller at dricke / før end de ihelsla Paulum / Oc de ere nu rede / oc bre efter dit løfte.

Da forlod den øffuerste Høffuizmand den unge Dreng fra sig / oc bad hannem / at hand skulde ingen sige / at hand hafde obenbarer dette faar hannem. Oc hand kallede til sig tho Vnderhøffuizmend / oc sagde / Rustet thu hundrede Stridsmend / at de skulle drage til Cesaream / oc halffierdesinde tiue Reysener. oc thu hundrede Skrytter / paa den tredie stund i nat / oc bereder diuert / at de kunde sette Paulum der paa / oc føre hannem vskad til Felix Landzherren / Oc hand screff ic Bress / der lydde saa.

Felix.

Claudius Lysias / Den verdige Landzherre Felix / Glæde tilforn. Denne Mand hafde Jøderne grebet / oc vilde ihelslager hannem. Da kom ieg der til mer Stridsfolck / oc sled hannem

L ij nem

Apoflernis

nem fra dem/oc foomam at handeren Romere. Men der ieg vilde vide Sagen/huor faare de ftylde hannem/forde ieg hannem i deris Raad. Da befant ieg/ar hand bleff ftylde for de Spøffmaal i deris Low. Men hand hafde ingen Klagemaal/som hannem burde at de eler bindis fore. Oc der ieg fick at vide/At nogle Jøder vocrede paa hannem/da fende ieg hannem ftrag til dig/oc bød oc faa Anklagerne/ar de ftylde fige faar dig/huad fom de hafde mod hannem. Far vel.

Stridsmændene toge Paulum/som dem vaar befalet/oc forde hannem bort om natten til Antipateriden. Oc anden dagen lode de Reysfænerne drage met hannem/oc vende til bage igen til Leyren. Der de komme til Cefaream/antvordede de Landsherren Bieffuit/oc ftylde oc faa Paulum der faar hannem. Der Landsherren lafde Bieffuit/spurde hand/aff huad land hand vaar: Oc der hand foomam/ar hand vaar aff Cilicia/sagde hand/ Jeg vil forhøre dig/naar dine Anklagere oc faa komme til fiede. Oc hand befalede at foruare hannem i Nerodis Dombuff.

XXIII.

Em dage der effter drog den ypperste Preeft Ananias ned met de Eldste/oc met den talende mand Tertullo/de møte faar Landsherren mod Paulum. Oc der hand bleff kaldet/da begynte Tertullus at klage paa hannem/oc sagde/At wi leffue i stor Fred vnder dig/oc mange ftyckelige Gerninger vederfæris dette Folk/formedelft din foifynlighed/aller verdigfte Felix/der anamme wi altid oc alleuegne/mer al tacknemelighed. Men paa der at ieg fkal icke holde dig for lunge met ord/da beder ieg dig/ar du vile/for din Fromhed ftyld/høre off ftyrtelige.

Tertullus
Klager paa Paulum.

Wi hafue fundet denne Land/fkadelig/oc ar hand gør Oprør iblant alle Jøder offuer al Jøderige/oc er den ypperste for de Nazareners Secre/som oc forfegte ar vanhellige Tempelen/Huileken wi oc grebe/oc vilde dømt hannem effter vor Low. Men Lysias kom der offuer/oc forde hannem mer stor mact aff vore hender/oc bød hans Anklagere komme til dig. Huor aff du kant/der fom du vile spørre der effter/for ftaa alt det/for huileket wi klage paa hannem. Jøderne taledede oc der til/oc sagde/Ar der vaar lige faa.

Paulus for
fuare sig.

Paulus fuarede/der Landsherren nickede ar hannem/ar hand ftylde fuare. Effterdi ieg veed/ar du hafuer nu i mange aar/veret Rommere iblant dette Folk/da vil ieg du ftyelige forfuare mig. Thi du kant mercke/ar der er icke mere end tolf dage/fiden ieg kom op til Jerufalem ar tilbede/De hafue oc icke fundet mig i Tempelen/ar ieg taledede mer nogen/eller gjorde Oprør iblant Folket/icke heller i Scholerne/oc ey vdi Stræderne/De kunde oc icke beuife mig der offuer/som de klage mig faare.

Supra 21.

Men der befender ieg faar dig/Ar ieg effter denne vey/der de kalde it Secre/tien faa mine fedris Gud/ar ieg tror alt det/som ftaar fcreffuit i Lowen oc vdi Propheterne/Oc ieg hafuer der haab til Gud/huileket de oc felff bie effter/som er/Ar de Dødis Opftandelse er tilkommen/de/baade de Rerferdigis oc de Vierferdigis. Oc i der samme offuer ieg mig ar hafue alleuegne neen wifad Samuittighed/baade mod Gud oc Menneften. Men mange aar fiden kom ieg oc forde mit Folk Almiffe oc Offet/Der offuer fundede mig/ar ieg loed renfe mig i Tempelen/vden al oprør oc bulder. Oc der vaare nogle Jøder aff Asia/huileke her ftylde vere faar dig/oc klage paa mig/der fom de hafde noget mod mig/eller lad diff felff fige/den ftund ieg ftaar faar Raader/om de hafue fundet noget wietferdigt mer mig/Vden for det enifte ord ftyld/der ieg ftyd iblant dem/oc robte/Jeg bliffuer klager i dag aff eder for de Dødis Opftandelse.

Felix.
Diuilla.

Men der Felix dette hørde/da fordrog hand dem/Thi hand vifte gantfte vel aff denne vey/oc sagde/Naar Lysias Høffuigmanden kommer hid ned/da vil ieg beførre mig i eders fag. Oc hand befalede Vnderhoffuigmanden ar beuare Paulum/oc lade hannem hafue rof lighed/oc ar icke formene nogen aff hans fendinge/ar riene hannem eller ar fcome til hannem. Nogle dage der effter/kom Felix mer fin Hustru Diuilla/som vaar en Jødinne/oc falledede Paulum frem/oc hørde hannem om Troen til Chriftum. Oc der Paulus taledede om Rerferdigighed/oc om Rysthed/oc om den tilkommende Dom/da forferdedis Felix/oc fuarede/Gack bort denne gong/naar ieg faar belevlig tid/da vil ieg lade kalde dig hid. Men hand haabedis diff emellem/ar hannem ftylde guffuis Pendinge aff Paulo/ar hand ftylde lade hannem løff/der faare loed hand oc offte kalde hannem til fig/oc taledede mer hannem. Men der thu aar vaare fouebne/kom Portius Fefius i Felix fied. Da vilde Felix beuife Jøderne en velgering/oc hand loed Paulum fangen effter fig.

XXV.

Der

Der Festus nu vaar kommen i Landet / da drog hand tre dage der effter op fra Cesarea til Jerusalem. Da møte de ypperste Pæster / oc de a'ndeteligste iblant Jøderne saar hannem mod Paulum / oc formanede hannem oc bade om gunst mod hannem / at hand vilde lade esse hannem til Jerusalem / oc de vocrede paa hannem / at de vilde ihjelslæge hannem paa veyen. Da suarede Festus / At Paulus skulde vel beuæris i Cesarea / men hand vilde snarlige drage der hen igen. Huilcke som nu iblanteder (sagde hand) der kunde dem lader drage ned met / oc klage paa denne a'nd der som hand er skyldig.

Och der hand hadde veret hos dem mere end thi dage / da drog hand ned til Cesarea / oc anden dagen sette hand sig paa Domstolen / och befalede at hente Paulum. Och der hand kom / da traadde Jøderne / som vaare komme ned aff Jerusalem / omkring hannem / oc forde mange och suare Klagemaal mod Paulum / huilcke de ick kunde beuise / Effterdi at Paulus saa forsuarede sig / ieg haaffuer huercken syndet mod Jødernes Lou / ick heller mod Tempelen oc ey mod Keyseren.

Da vilde Festus beuise Jøderne en villighed / och hand suarede Paulo / oc sagde / Vilt du op til Jerusalem / och lade dig der dømme hos mig for dette. Da sagde Paulus / Jeg staaar saar Keyserens dom / der skal ieg lade mig dømme. Jeg haaffuer intet ont gjort Jøderne / som du oc vel vedst. Men haaffuer ieg gjort nogen ont / och forskylder Døden / da forliger ieg ick at dø / (Er der oc intet / hvor saar de klage paa mig / da kand ingen antuorde dem mig. Jeg staaar der mig saar Keyseren. Da beraadde Festus sig met Raader / oc suarede / Du haaffuer studet dig ind saar Keyseren / du skal drage til Keyseren.

Men nogle dage der effter / kom Kong Agrippas oc Bernice til Cesarea / at vndfange Festum. Och der de hadde veret der mange dage / da lagde Festus Kongen den Handel saare om Paulo / oc sagde / Der er en a'nd som felix loed fangen effter sig / for hues skyld de ypperste Pæster oc de Eldste iblant Jøderne møte saar mig / der ieg vaar i Jerusalem / oc bade / at ieg skulde lade dømme hannem. Huilcke ieg suarede / der er ick de Komæris sed / at antuorde ic dem / Jemiske til døde / for end den som er beklaget haaffuer sine Anklagere til stede / oc saar tid til / at forsuare sig for Klagemaalet.

Och der de komme hid til sammen / da tøffuede ieg ick lenger / oc ieg holt anden dagen dom oc bød at lede samme a'nd frem. Och der Anklagerne traadde frem / da styllede de hannem for ingen aff de sager / som ieg accede. Men de hadde nogle Spørrismaal mod hannem / om deris Vantro / oc om en boret Jhesu / om huilcken Paulus sagde / at hand leffde. Men der ieg ick forstod mig paa det Spørrismaal / da sagde ieg / om hand vilde reyse til Jerusalem / oc lade der dømme sig her om. Men der Paulus forstod sig / at hand vilde beuæris til Keyserens be kendelse / da befalede ieg at beuære hannem / indtil ieg sender hannem til Keyseren. Da sagde Agrippas til Festum / ieg vilde oc gerne høre der a'enniske. Da suarede Agrippas / Imorgen skal du høre hannem.

Oc anden dagen / der Agrippas oc Bernice komme met stor bearm / och ginge paa Raads huser met Hoffuigsmændene oc de ypperste a'nd i Straden / Och der Festus bød der / da bleff Paulus hent. Oc Festus sagde / Kære Kong Agrippa / oc alle i a'nd / I som ere her met oss / Der see i den / om huilcken al Jødernes menighed haaffuer handlet met mig / baade i Jerusalem och her oc saa / oc robe / Hand skal ick lenger leffue. Men ieg der ieg som am / at hand hadde intet gjort / for huilcket hannem burde at dø / oc hand oc saa self skyld sig saar Keyseren / da haaffuer ieg besluttet / at forsende hannem. Om huilcken ieg haaffuer intet vist / at scriffue Herren til. Der saare loed ieg lede hannem hid frem saar eder / oc allermest saar dig Kong Agrippa / paa der at ieg kand haaffue noget at scriffue / naar som hand er forhørt. Thi mig tryckis der at vere en vortickelig ting / at sende en Fange bort / oc ick gifue Sag til kende mod hannem.

XXVI

Da sagde Agrippas til Paulum / Du haaffuer loff at tale for dig self. Da forsuarede Paulus sig / oc vdracte haanden / der er mig saare kært / kære Kong Agrippa / at ieg skal i dag forsuare mig saar dig / i alt der som Jøderne skyld mig saare / Allermest / effterdi du vedst / alle Jødernes Seder oc Spørrismaal / der saare beder ieg dig / at du vilt raalmodelige høre mig.

Sandelige alle Jøder som for kende mig / vide mit leffnet op aff Ungdom / hvorledis ieg haaffuer veret en Phariseer / huilcket der er der strengiste Secte i vor Gudstieniste. Oc nu staaar ieg / oc bliffuer beklaget for haaber til der Løffe / som er sket aff Gud til vore Fedre / til huilcke vor tollf Slechte haabis at komme / met Gudstieniste dag och nar ieffnlige. For dette haab

L iij skyld

Apostolernis

Acto. 22.

Acto. 9.

1. Corint. 15.
Festus.

Julius.

Aristarchus.

skyld/bliffuer ieg / kære Kong Agrippa / beklager aff Jøderne. Huor faare dømis det vortroligt
hoffeder / at Gud opuecker de Døde:

Sandelige / ieg mente oc ved mig self / at ieg skulde gøre meger imod Jhesu / Jassin aff / Ja-
zareth / som ieg oc da gjorde i Jerusalem / Der ieg lucte mange Helligen i Fengsel / Til huil-
ket ieg siel mact aff de ypperste Prester / oc naar de bleffue myrde / da halp ieg at siige Dommen.
Oc ieg pinte dem offte i alle Scholer / oc tuingde dem til at bespaatte / oc vaar offuermaade ga-
len paa dem / Jeg forfulde dem oc bort i fremmede Stæder. For huilket / der ieg oc reysde til
Damascum / met mact oc befalning aff de ypperste Prester / mit om dagen / kære Konge / da saa
ieg paa veyen / at ic Liuss aff Himmelen / klarere end Solens sken / omfkinde mig oc dem som
reysde met mig.

Oc der wi fulde alle ned til Jorden / da hørde ieg en røst tale til mig / som sagde paa
Hebraiske / Saul / Saul / hui forfølger du mig: Der skal bliffue dig suar / at træde mod Baa-
den.

Da sagde ieg / HERRER / huo est du: Hand sagde / Jeg er Jhesus / som du forføl-
ger. Men stat op / oc traad paa dine føder / Thi der faare obenbaredis ieg dig / At ieg skal stikke
dig til en Tienere oc Vidne / til der / som du haffuer seer / oc til det som ieg vil end nu lade oben-
baris faar dig / Oc ieg vil fælle dig fra Folket / oc fra Hedninge / iblant huilke ieg nu sender
dig / at oplade deris Hyen / at de skulle omuende sig fra Jøderne / oc seer til Liuser / oc fra Satans mact
til Gud / Til at anamine syndernis forladelse / oc Alffue / met dem / som bliffue helligede for
medelst Troen til mig.

Der faare / kære Kong Agrippa / vaar ieg icke vantro i den Himmelske obenbaring / met
ieg forkyndede / først faar dem i Damasco / oc vdi Jerusalem oc i alle Jøde lands landemætte /
oc faar Hedninge / At de skulde gøre penitence / oc omuende sig til Gud / oc gøre verstkaffne pe-
nitentis gerninger. For den skyld grebe Jøderne mig i Templen / oc vilde slager mig thiel.
Men formedelst Guds hielp lyckedis det mig / oc ieg staa indtil denne dag / Oc vidner / baa-
de faar sinnaa oc store / oc siger inted andet / end det som Propheterne oc Moses / haffue sagt / at det
skulde ske / At Christus skulde lide / oc vere den Første aff Opstandelsen fra de Døde / oc forkynde
Folket oc Hedninge ic Liuss.

Oc der hand saa forsuarede sig / sagde Festus met høye røst / Paule / du raser / Den store
Konst gør dig rasende. Da sagde hand / Min verdige Feste / ieg raser icke / men ieg taler sande
oc fornumstige ord. Thi at Kongen veed dette vel / til huilken ieg taler duftelige / thi ieg acter /
at der er inted aff dette skult faar Kongen. Thi at saadant er icke skeet i nogen wttaa. Tro: du
Kong Agrippa Propheterne: Jeg veed at du tror. Da sagde Agrippas til Paulum / Der fattis
icke meger vdi / du rager mig met ord / at ieg bliffuer Chrusten. Da sagde Paulus / Jeg yndfker
faar Gud / heller der fattis meger eller lider / at icke alene du / men alle de mig høre i dag / bleffue
saadane / som ieg er / Vndertagne disse Baaend.

Oc der hand haffde det sagt / siod Kongen op oc Landzherren / oc Bernice / oc de som sade
hoff dem / oc vigede offuer en side / talede met huer andre / oc sagde / Dette Venniske haffuer
inted gjort / som hannem bær at dø eller bindis faar. Da sagde Agrippas til Festum. Dette
Venniske kunde giffuis løss / der som hand haffde icke studet sig faar Keyseren.

XXVII.

En der der vaar besluttet / at wi skulde seyle til Valland / da antuordede de
den Vnderhoffuizmand / som hed Julius / aff Keyserens skare / Paulum oc
Aristarchus. Oc der wi traadde i it Adramitiske Skib / at wi skulde
seyle til Asiam / da fore wi fra landet / Oc Aristarchus aff Macedonia aff
Thessalonicken vaar met oss / oc wi komme anden dagen til Sidon. Oc Ju-
lius holt sig venlig mod Paulum / oc tilstedde hannem at gaa til sine gode
Venner / oc gøre sig til gode.

Oc wi stætte aff der fra / oc seylede bort vnder Cypren / fordi at Været vaar oss imod / oc wi
seylede offuer Iassut seim faar Cilicia oc Pamphylia / oc kommet til Cyria i Lycia / Oc Vnder-
hoffuizmanden fant der it Skib aff Alexandria / som seylede til Valland / oc hand sette oss i
det. Men der wi seylede senlige / oc komme neppelige i mange dage mod Enidum (Thi været
vaar oss imod) da seylede wi frem vdi met Creta / haff den Stad Salmone / oc wi droge nepp-
lige frem / der komme wi til en sted / som kaldis Godhaffn / der vaar den stad Lasea nær haff.

Der nu megen tid vaar forløben / oc der vaar nu mere farligt at seyle / fordi at Fasten vaar
oc nu forogogen / Da formanede Paulus dem / oc sagde til dem / Kære Været / Jeg seer / at den-
ne Seyladz vil ske met modgong oc stor skade / icke alenist paa Skib oc Gods / men oc saa paa
voet

vore Liffe vegne. Men Underhøffuitmanden trode Skipperen oc Styremanden mere / end der som Paulus sagde. Oc der Haffnen vaar icke bequem til Vinterlag / da stode meste parten aff dem paa der Raad / at de vilde fare der fra / om de kunde komme der fra til Phenica at ligge Vinterlag / huilcket som er en Haffn hof Crera / mod der Vær Suduest oc Norduest. Men der Synden Vær blafde / oc de mente / at de haffde nu deris opfæt / da opløffte de sig mod Als / om / oc fore hen hof Crera.

De icke lunge der effter / kom der mod deris act en Storm / som mand kalder Nordost. Oc der Skiber bleff begrebet / oc kunde icke løffte sig op mod Været / da gaffue wi der offuer / oc drefue saa. Oc wi komme til en Ø / som hed Clauda / Der kunde wi neppelige saa far paa en Baad / Den løffte wi op / oc brugede hielp / oc bunde hannem neden op til Skiber / Thi wi fryctede / at der skulde falde i Syren / oc wi lode Ræret gaa ned / oc fore saa. Oc der wi haffde ledet stor Storm / da giorde de den neste dag en vdfæstelse. Oc paa den tredie dag / kaste wi vð mer vore hender der Redskaff som vaar i Skiber. Oc der huertken Soel eller Striener oben baredis i mange dage / oc icke liden Storm vaar off imod / da vaar alt haaber til vort Liff borte.

Oc der mand haffde icke æder i long tid / da traadde Paulus frem mit iblant dem / oc sagde / Ræret aend / mand skulde haffue lydt mig at / oc icke seyle fra Crera / oc icke for off denne modgong oc skade paa. Oc nu formaner ieg edet / at i ere frimodige / Thi der skal ingen mandis Liff aff oss omkomme / vden Skiber. Thi at denne nat stod Guds Engel hof mig / huilcken ieg høyrte til / oc den ieg tien / oc sagde / Fryct dig icke Paule / Du skalt komme saar Keyseren / Oc see / Gud haffuer giffuit dig alle dem som seyle mer dig. Der saare verer frimodige / Ræret aend / Thi ieg tror Gud / der skal saa ste / lige som mig er sagt. Men wi nødis til at faare til en Ø.

Men der den siortende nat kom / oc wi fore i Adria ved midnat / da mente Skibmendene / at de skulde komme nogen sted til Land. Oc de kaste it Blylod ned / oc funde tiue fassne dyb / Oc liden lenger frem / kaste de atter igen / oc funde femten fassne. Da fryctede de at de skulde stode paa haarde Steder / oc de kaste fire Aekere bag vð aff Skiber / oc yndskede at det vilde voide dag. Oc der Skibmendene søgte effter at fly aff Skiber / oc sette Baaden ned i Haffuit / oc lode som de vilde kaste flere Aekere saare aff Skiber / Da sagde Paulus til Underhøffuitmanden oc til Stridsmendene / Der som disse icke bliffue i Skiber / da kunde i icke bliffue ved Liffuit. Da hugge Stridsmendene linerne aff Baaden / oc lode hannem falde.

Oc der der begynte at bliffue lufft / da formanede Paulus dem alle / at de skulde faa aad / oc sagde / Der er i dag den siortende dag / at i haffuer giffuit oc icke æder / oc inred taget til eder. Der saare formaner ieg edet / at i tage aad / oc verquege edet / Thi der skal icke falde it haare aff nogen eders Hoffsuit. Oc der hand haffde der sagt / tog hand Brod / tackede Gud for dem alle / oc brød det / oc begynte at æde. Da bleffue de alle frimodige / oc finge dem osaa aad. Men wi vaare alle tilfammen i Skiber / thu hundrede oc sex oc halffierdesinds tiue Siele. Oc der de bleffue mætte / forlaaffte de Skiber / oc kaste Roeret i Haffuit.

Oc der det bleff dag / kende de Landet icke. Men de saae en Haffn som haffde en brød / der vilde de styre Skiber hen / om der haffde verer mueligt. Oc der de toge Aekerne op / gaffue de sig til Søff / oc løfde Røret aff / oc vende Raaren effter Været / oc lagde sig effter at komme til Landet. Oc der wi fore til en Sted / som haffde Haffuit paa baade sider / der storte Skiber paa / oc den fremmeste deel bleff fast staaendis vðslig / Men bagdelen sloff sonder aff bølgerne maact.

Da haffde Stridsmendene it Raad / at thielsla Fangerne / at der skulde icke nogen vnde komme / om hand sugimmede bort. Men Underhøffuitmanden vilde beuare Paulum / oc for hindiede deris opfæt / Oc hand bød / at de som kunde sugimme / skulde først giffue sig i Haffuit oc vndgaa til Landet / Men nogle aff de andre paa fiele / oc nogle paa der / som vaar aff Skiber. Oc der stede saa / at de komme alle beholdne til Landet.

XXVIII

C der wi vndkomme / da forfore wi / at den Ø hed Melite. Men Folcket beuiste oss icke liden Venkaff / De rende en ild op / oc anammede oss alle / for den Regen som vaar kommen paa oss / oc for kulden styld.

Oc der Paulus saffnede en hob Kiff tilfammen / oc lagde paa ilden / da kom en Øgle aff heden / oc kom paa Pauli Naand. Oc der Folkene saae Omnen henge ved hans haand / da sagde de til huer andre / Dette aenniste maa vere en Nordere / huilken heffnen lader icke

L iij leffue /

Apostlernis Gerninger.

leffue / alligeuel at hand end vndkom aff Vassuit. Da ruste hand Dinen i Jlden / oc hannem bleff intred at skade. Da varede de paa / at hand skulde hobnet eller fulde rdd ned. Oc der de varede lunge paa / oc saae / at hannem bleff intred at skade der aff / da finge de it andet. sind / oc sagde / At hand vaare en Gud.

I de samme Stæder haffde den Offuerste paa Den / som hed Publius / en affuelsgaard / hand anammede oss / oc lerte oss venlige herbere i tre dage. Oc der hende sig / at Publij Fader laa aff Koldesiuge oc Buglsb. Da gick Paulus ind til hannem / oc lagde haanden paa hannem / oc gjorde hannem helbrede. Der der stede / da komme oc de andre paa Den frem / som haffde siuge dom / oc lode gøre sig helbrede / Oc de gjorde oss stor ære / Oc der wi drog vdi / stikede de oss til / huad som wi haffde behoff.

Oc tre maanedes der efter / seylede wi vdi it Skib aff Alexandria / huilcket som haffde haffte Vinterlag haff samme Ge / oc haffde Tuilingenis Banere. Oc der wi komme til Syracusa / bleffue wi der tre dage. Oc der wi seylede omkring / komme wi til Region / oc en dag der efter / der Synden var begyntis / komme wi anden dagen til Puteolen / Der funde wi Brodre / oc bleffue bedne der om aff dem / at wi bleffue der siu dage. Oc wi komme saa til Rom. Oc der Brodrene hørde der fra om oss / da ginge de vdi imod oss / indtil Appiser oc Tretern. Der Paulus saa dem / rækkede hand Gud / oc fick en tillid. Oc der wi komme til Rom / antuordede Vnderhoffuigmanden den offuerste Vassuigmand Fangerne. Men Paulus fick loff at bliffue / huor som hand vilde met en Stridzmand / som tog vare paa hannem.

Oc der stede tre dage der efter / at Paulus kallede til sammen de Ppeterste iblant Jøderne. Der de komme til sammen / sagde hand til dem / I aend / kære Brodre / Jeg haffuer intred gjort mod vort Folck / oc icke heller mod Federnis Seduane / Oc ieg er dog antuorder fangen aff Jerusalem i de Romeris hender / Huilcke der vilde giffuit mig løss / der de haffde forhørt mig / effre di at de funde ingen Døds sag haff mig. Men der Jøderne talede der imod / da gødes ieg til / at skude mig ind saar Keyseren / icke fordi at ieg haffde noget at klage paa mit Folck faare. For den sag skyld / bad ieg eder / at ieg maatte see eder oc tale met eder. Thi at ieg er omgiffuen met denne Lencke / for Israels Naab skyld.

Da sagde de til hannem / Hui haffue huereken fanger scriffuelse aff Judea paa dine vegne / icke er der heller nogen Broder kommen / som haffuer forkynder eller sagt noget ont om dig. Dog ville wi høre aff dig / huad du holder / Thi oss er vitterligt om dette Secte / at der haffuer alle vegne modsigelse. Oc der de sette hannem en dag faare / da komme der mange til hannem i hans Herbere / saar huilcke hand vdlagde oc vidnede om Guds Rige / oc predickede faar dem om Ihesu / aff Jose Low / oc aff Propheterne / fra aarle om morgenen indtil afftænen. Denogle fulde til der / som hand sagde / Men nogle trode icke.

Oc der de vaare icke samdræctige met huer andre / da ginge de bort / der Paulus talede it ord / At den hellig Aand haffuer taler vel formedelst Propheten Esaiam til vore Fedre / oc sagde / Gæck bort til dette Folck / oc sig / I skulle det høre met gerne / oc icke forstaa / oc i skulle see det met gyene / oc icke mercke. Thi dette Folckis Hierte er forherdet / oc de høre suarlige met Gerne / oc blunde met deris Gyn / at de skulle icke en gong see met Gynne oc høre met Gerne / oc bliffue forstandige i hierte / oc omuende sig / at ieg maatte hielpe dem. Saa skal det vere eder kundgiort / at denne Guds Salighed er sent til Nedningene / oc de skulle der høre. Oc der hand talede dette / da ginge Jøderne bort / oc haffde mange Spøssmaal mellem sig self. Oc Paulus bleff thu aar i sin egen Leyde / oc anammede alle dem som komme ind til hannem / predickede Guds Rige / oc lærde om den HERRE Ihesu / met al Duflighed / oc der forbød ingen hannem.

↪ Ende paa Apostlernis Gerninger. ↪

S. Pauli

S. Pauli Epistel til de Romere.

LXV.

I.

Aulus Ihesu Christi **U**nderskrift.
 Tienere / kaldet til Apos-
 stel / vduale til at predice
 ke Guds Euangelium/
 Huilcket hand loffuede
 tilform / formedelst sine
 Propheter / i den hellige Scrift / om sin
 Søn / som er fød aff Dauids Sæd efter
 Føder / oc krasstelige beuist at vere Guds
 Søn / efter Aanden / som helliger / Siden
 den tid hand opstod fra de Døde / som er /
 Ihesus Christus vor HERRE / For-
 medelst huilcken vi sige Naade oc Apos-
 stels Embede iblant alle Nedninge / at
 oprette Troens lydhighed / vnder hans
 Naaffn / Aff huilcke i ere oc en deel / som ere
 kallede aff Ihesu Christo.

Alle dem som ere i Rom / Guds elste / **O**ffuerskrift
 lige / oc kallede Helligen.
 Naade vere mer eder oc Fred / aff Gud **N**asen.
 vor Fader / oc den HERRE Ihesu
 Christo.

Først tacket ieg min Gud / formedelst **T**abindelse.
 Ihesum Christum / paa alle eders vegne /
 At mand taler om eders Tro i al Verden.
 Thi Gud er mit Vidne (huilcken ieg
 tien i min Aand vdi Euangelio om hans
 Søn) At ieg vden afladelse tencker paa
 eder / oc formaner altid i min Bøn / om
 der vilde en gong ske / at ieg kunde komme

til eder / formedelst Guds vilie. Thi mig so lengis efter at see eder / Paa det at ieg maatte dele
 nogen aandelig Gaffue mer eder / at styrcke eder mer (der er) At ieg kunde bliffue rosfier mer eder
 formedelst eders oc min Tro / som vi haffue tilsammen.

Jeg vil icke daltie for eder / kære Bysdne / at ieg haffuer offte set mig faare / at komme til eder /
 Men teg haffuer her til veret forhindret / At ieg kunde ocsaa haffue giort Fruct iblant eder / lige
 som iblant andie Nedninge. Jeg er deris Skydener / baade som ere Greker oc icke Greker / baa-
 de de Bysis oc de Wuisis / Der faare / er ieg tilbøylig / saa meger som mig mueligt er / at ocsaa
 predicke Euangelium faar eder i Rom. Thi ieg bliuiff icke Euangelium om Christo /
 Thi det er Guds Krasst / som gør dem alle salige / der tro paa / Jøderne besyn-
 derlige oc Greker ocsaa. Fordi at den Ketferdighed bliffuer obenbaret der vdi /
 som gelder faar Gud / huilcken som kommer aff Troen til Troen / lige som och **A**baque. 2.
 staar scressuit / Den Ketferdige skal leffue aff sin Tro.

Thi Guds vrede skal obenbaris aff Himmelen offuer alt vguadeligt vafen oc Wennis-
 kens vwerferdighed / som opholde Sandhed i vwerferdighed. Thi at mand veed / at Gud er
 til / det er dem obenbaret / Thi Gud obenbarede dem det / der mer / at Guds vrsynlige vafen /
 det er / hans cuige Krasst oc Guddom / bliffuer set / naar mand acer det / paa Herningene /
 som er / paa Verdens stabelse. Saa / at de haffue ingen aarsage / Effterdi de visse / at der er en
 Gud / oc de pusede hannem icke oc ey heller rackede hannem som en Gud / Men de ere bleffne
 forfengelige i deris Tancker / oc deris vforstandige Nierre er forsmæctet. Der de hulde sig Vi-
 se / ere de bleffne til Daarer / oc de haffue forment den vforfengelige Guds Heelighed / til ic
 Billede / som er der vforfengelige Wenniske ligt / oc Fulene / oc de siresstede oc de krybende
 Diur.

S. Pauli Epistel

Der faare haffuer oc Gud giffuit dem hen i deris Hiertis begering/i wrenlighed / at be-
stemme deris egne Legeme paa dem selff. De som souende Guds Sandhed til Løgn/oc ære
de oc tiente Skabelsen mere end Skaberen/som er loffuit i euighed/Amen. Der faare haffuer
Gud oc giffuit dem hen i skendelig begering/Thi deris Quinder foruende den naturlige brug
til wnaturlig. Disligest ocsaa vndene forlode Quindernis naturlige brug/oc de ere oprende
til huer andre i deris begering/oc brugede dem skendelige / vnd mer vnd / oc finge deris
vildfarelsis Len (som der da skulde vere) paa dem selff.

De lige som de icke actede/ar kende Gud/saa gaff Gud dem oc hen i deris vanartige sind/
at gøre/der som icke duer/ fulde aff al Vretferdighed/Vneri/ Skalkhed / Gerighed / onds-
kaff/fulde aff Quind/vnd/Trette/Suig/ Forgiftighed/Vretudere/ Vaguestere/ Guds
foractere/ Forredere/Vossmodige/ Stralende/Skadelige/deris Foreldre vlydige/ Vfor-
numstige/Troløse/Vkærlige/Vforligelige/Vbarmhertige. Som vide Guds Retferdig-
hed(ar de/ som saadant gøre/ere styldige ar dō) De gøre der icke aleniste / men haffue oc be-
gelighed til dem/som der gøre.

II

Der faare/vnenniste/kant du icke aarsage dig/ehuo du est/som dømer. Thi
du fordsmer dig selff i der/du dømer en anden/ Effterdi du gør lige der samme
som du dømer. Thi vi vide / ar Guds Dom er retferdig offuer dem/som saa-
dant gøre. vñ tencker du/o vnenniste/du som dømer dem/der saadant gøre/
oc du gør ocsaa dersamme/ar du skal vndkomme Guds dom/ Eller foracter du
hans godheds Rigdom / taalmodighed oc langmodighed: Vedst du icke / ar Guds godhed
leder dig til Penitence?

vñ du forsamler dig selff/met dit forstockede oc forherdede Hierte / vrede paa vredens
dag/oc Guds retferdige Doms obenbarelse / Huileken som skal giffue huer effter sine Gern-
ninger/som er Puss oc ære/oc it vforngengelige vafen/dem/som mer taalmodighed i gode gern-
ninger tracte effter der euige Liff/vñ dem/som ere kiffactige/oc icke lyde sandhed / men lyde
vretferdighed/vgunst oc vrede/dressuelse oc angist/offuer alle vnennistens Siel/som gøre
ont/bespynderlige Jøderne oc Grefterne ocsaa. vñ puss oc ære oc fred / alle dem / som gøre
gaar/bespynderlige Jøderne oc Grefterne ocsaa.

Thi der er ingen Personers anseelse faar Gud/Huileke som haffue synder vden Lowen/
de bleffue oc fortabre vden Lowen/ De huileke som haffue synder i Lowen / de bliffue fordom-
de formedelst Lowen. Effterdi de ere icke retferdige faar Gud/som høre Lowen/vñ de som
gøre Lowen/ skulle bliffue retferdige. Thi ar vnedninge/som icke haffue lowen/oc gøre dog aff
naturen Lowens gerninger/de samme effterdi de haffue icke lowen/ da ere de dem self en low/
i der/ ar de beuise/ar Lowens gerning er screffuen i deris hierte/Effterdi deris Samuittrighed
giffuer dem vidnisbyrd / oc der til mer de rancker/ som skulle forklage eller aarsage sig iblant
huer andre/ paa den dag / naar Gud skal dømme vnennistens lønlige / formedelst Ihesum
Christum/effter mit Euangelij lydelse.

vñ see til/Du kaldis en Jøde/oc forlader dig paa Lowen/oc roser dig aff Gud/oc vedst
hans vilte/De effterdi du est vnderuist aff Lowen/da forlader du huad der beste er ar gøre / oc
du fordufter dig til ar vere de blindis Ledere/deris Luff/som ere i mørcke / de daadligis Tve-
tere/de enfoldigis Lærere/oc du haffuer sticketse/ paa huad mand skal vide oc ret er i Lowen.
Nu lærer du andre/oc lærer dig self icke/Du predicker/ar mand skal icke stiele/oc du stiel/Du
siger/ar mand skal icke beduffue hoer/oc du beduffuer hoer/Du gruer for Affguder/oc beroff-
uer Gud fra der hans er/Du roser dig aff Lowen/oc skender Gud formedelst Lowens offuer-
tradelse. Thi at for eders styld bliffuer Guds Vassn bespaattet iblant vnedning
gene / lige som screffuit staar.

Esaie 52.
Ezech. 36.

Dmstærelsen er vel nyttelig/naar som du holder Lowen. vñ holder du icke Lowen/da
er din Dmstærelse allerede bleffuen en Forhud. Der som nu Forhuden holder den retferdig-
hed i Lowen/ment du icke/ar hans Forhud bliffuer regnet for en Dmstærelse: De der som er
aff naturen en Forhud/oc suldkommer Lowen/skal saa dømme dig/du som est vnder Bogstau
oc Dmstærelse/oc offuertraar Lowen. Thi den er icke en Jøde/som er vduortis en Jøde/ Der
er oc icke Dmstærelse/som sker vduortis i koder/vñ den er en Jøde/ som er stult induortis/
oc den Dmstærelse i Hierte/er en Dmstærelse/som sker i vanden oc icke vdi Bogstau/huo
loff icke er aff vnennisten/men aff Gud.

III.

Huad

Nad soidel haffue da Jøderne: Eller huad gaffue Omstærelsen: Sandelige gantste meget. Først/At de ere betrode til det/som Gud talede. Men at nogle icketro paa det samme/huad ligger der mact paa: Skulde deris vantro gøre Guds tro til intet: Der vere langt fra. Der bliffue meget mere saa/Alt Gud er sandu/oc alle Menniste falske. Lige som screffuit staar/Paa det du skalt vere retferdig i dine ord/oc offueruinde/naar du bliffuer dømt.

Psalms.

Psalms. 51.

Men er det saa/at vor retferdighed priser Guds Retferdighed/huad ville vi sige: Er da Gud oc retferdig/ar hand bliffuer vied der faare: (Jeg taler saa efter en mennistelig viis) Der vere langt fra. Huoiledis funde Gud ellers dømme Verden: Thi at bliffuer Guds sandhed hertigere til hans priss/formedelst min Løgn/Hui skulde ieg da end nu bliffue dømt som en Synder: Oc ick meget mere gøre saa (lige som vi bespaartis/oc som nogle sige/ar wi skulde sige) lader oss gøre ilde/ar der kand komme gaat aff: Huileis forðsmelse er gantste retferdig.

Huad sige wi da nu: Haffue wi nogen fordel: Aldels ingen. Thi wi haffue før beuist/ar baade Jøder oc Gæker ere alle vnder synden/Lige som oc screffuit staar/ Der er ingen som er retferdig/ia ick en/der er ick nogen som er forstandig/der er ingen som spør efter Gud. Der ere alle affuigede/oc ere allesammen bleffue vüllige/ Der er ick nogen som gør gaat/oc ick end en. Deris Strube er en oben graff/mer deris Tunge handle de besuigelige/der er Ggle forgift vnder deris labe. Deris mund er fuld aff bander oc besthed/ Deris søder ere snare til at vdslytte blod. Der er idel vylcke oc hietre sorg i deris vey/oc de kende ick Fredens vey/Der er ingen Guds fryet saar deris øyen.

Psalms. 14.

Psalms. 5.

Psalms. 14.

Psalms. 10.

Prouer. 1.

Esaia. 59.

Psalms. 39.

Men wi vide/ar huad som Lowen siger/der siger hun til dem/som ere vnder Lowen/Paa det at allis Mund skal tilstoppis/oc al verden skal vere Gud styldig/ Fordi/at der kand intet fod vere retferdig saar hannem/formedelst Lowens gerninger. Thi at formedelst Lowen kommer syndsens bekendelse.

De nu er den Retferdighed/som gelder saar Gud/obenbart oc vidnet/formedelst Lowen oc Propheeterne/vden louens tilgørelse. Men ieg siger om saadan retferdighed saar Gud/som kommer formedelst Troen til Jhesum Christum/til alle oc paa alle/som tro.

Thi at her er intet forstel/De ere allesammen Syndere/oc dem fattis den Røess/som de skulle haffue i Gud/Oc de bliffue retferdige aff hans naade vden fortieniste/ved den Gensløsning/som er steet formedelst Christum Jhesum/Huileken Gud haffuer sticket til en Naade stol/formedelst Troen i hans Blod/Huor met hand tilbinder den Retferdighed/som gelder saar hannem/i det/at hand forlader Synden/huileken som vaar bleffuen hid indtil/vnder Gnddommelig taalmodighed/At hand vilde paa denne tid frembiude den Retferdighed/som gelder saar hannem/Paa det at hand skal alene vere Retferdig/oc gøre den retferdig/som haffuer Troen til Jhesum.

Huor bliffuer nu den Røess: Hand er vde/formedelst huileken Low: ved Gerningers Lowen: Jcke saa/Men formedelst Troens Low. Saa holde wi det nu/Alt Mennisten bliffuer retferdig/vden Lowens Gerninger/alene formedelst Troen. Eller er Gud alene Jødernis Gud: Er hand oc ick Nedningernis Gud: Ja frilige oc saa Nedningernis Gud. Effterdi hand er en eniste Gud/som retferdig gør Omstærelsen aff Troen/oc Forhuden formedelst Troen. Huoiledis: Gør wi da Lowen til intet/formedelst Troen: Der vere langt fra/Men wi oprette Lowen.

III

Nad sige wi da om vor Fader Abraham/ar hand haffuer fundet effter Løder: Der sige wi/Er Abraham retferdig formedelst Gerninger/da haffuer hand vel røess/Men ick saar Gud. Huad siger da Scriffen: Abraham trode Gud/oc det er regnet hannem til Retferdighed.

Men den som omgaaff mer Gerninger/hannem bliffuer ick Løn tilregnet aff naade/mer aff fortieniste. De den/som ick omgaaff mer Gerninger/oc troer paa den/som gør den Wgubelige retferdig/hannem bliffuer hans Tro regnet til retferdighed.

Effter huileken stück David oc taler/At salighed hører alene det Menniste til/huileket Gud

S. Pauli Epistel

Plam. 32.

Gud regner retferdighed til / vden Gerningers tilgørelse / der som hand siger / Salige ere de / huilcke deris wretferdighed er forladen / De huilcke deris synde ere stulte. Salig er den Mand / huilcken Gud tilregner ingen synd.

Gene. 17.

Tu denne salighed / gaar hun offuer omstørelsen / eller offuer Forhuden: Wi maa io sige / at Abrahams Tro er regnet hannem til retferdighed. Huorledis er hun hannem da tilregnet / I Omstørelsen / eller i Forhuden: Vden tuiffuel icke i omstørelsen / men i Forhuden / De hand tog det regen i Omstørelsen til en Beseyling paa den retferdighed som er i Troen / huilcken hand haaffde end nu i Forhuden / Paa der hand skulde vorde alle deris Fader / som tro i Forhuden / at saadant skal oc regnis dem til retferdighed / De hand skulde oc saa bliffue omstørelsens Fader / Icke aleniste deris / som ere aff Omstørelsen / Men oc saa deris / som vandre i Troens fodspor / som vaar i vor Faders Abrahams Forhud.

Gene. 15.

Thi det løffte / At hand skulde vere verdens Aeffuing / stede icke Abraham eller hans Sæd formedelt Lowen / men ved Troens retferdighed. Thi at ere de Aeffuinge som ere aff Lowen / da er Troen inred / oc Løffter er vde. Effterdi at Lowen kommer efen viede aff sted. Thi at huor som Lowen icke er / der er oc ingen offuertrædelse. Der faare kommer Retferdighed formedelt Troen / Paa det hun skal vere aff Naade / oc Løffter skal bliffue fast hof al Sæd / Icke aleniste hof den / som er vnder Lowen / men oc saa hof den / som er aff Abrahams Tro / huilcken der er allis vaare Fader. Lige som screffuit staar / Jeg sette dig til en fader saar mange Nedninge / saar Gud / den som du trode / huilcken der leff uendis gø de Døde / oc kalder det som icke er / at det skal vere.

De hand trode paa Naabet / der som inred vaar at haabis til / Paa der hand skulde bliffue mange Nedningers Fader. Lige som oc er sagt til hannem / Saa skal din Sæd vere. De hand bleff icke skæbelig i Troen / hand saa oc icke til sit eget Legeme / huilcket som vaar al ledede oc / effterdi hand vaar meger nær hundrede aar / De icke heller til Sare døde Legeme. Thi hand tuilde icke paa Guds Løffe formedelt vantro / Men hand bleff stæck i Troen / oc gaff Gud ere / oc viste paa det alleruiffste / at huad som Gud løffte / der kand hand oc gø. Der faare bleff der oc regnet hannem til Retferdighed.

Dette er icke aleniste screffuit for hans skyld / at der er hannem tilregnet / Men oc for vor skyld / som der skal tilregnis / Der som vi tro paa den / som opuect vor HERRE Ihesum / fra de Døde / Huilcken som er giffuen der hen for vore Synder skyld / De opuect for vor Retferdighed skyld.

V.

W

ffterdi wi ere nu bleffne Retferdige formedelt Troen / Saa haaffue wi Fred mer Gud / formedelt vor HERRE Ihesum Christus / Formedelt huilcken wi haaffue oen Tilgang i Troen / til denne Naade / som wi staa vdi / oc rose off aff der Naab som wi haaffue til den tilkommende Verlighed / som Gud skal giffue. De icke end der aleniste / Men wi rose off oc aff Døffuelse / effterdi wi vde / At døffuelse gø raalmodighed / oc raalmodighed gø forfarenhed / oc forfarenhed gø haabet. Men Naabet lader icke bestemme. Thi Guds karlighed er vdguden i vore hietter formedelt den hellige And / som er off giffuen.

Thi at Christus døde oc for oss Wgudelige / der wi vaare end skæbelige effter tidens leuelighed. Nu dør neppelige nogen for der Retferdige. For noget Gaar skyld torde maa vel ste nogen dør. Der faare priser Gud sin karlighed mod oss / i det / at Christus er død for oss / der vi vaare end da Syndere. Saa skulle wi io meger mere bliffue formedelt hannem beuarede fra vreden / effterdi wi ere bleffne retferdige formedelt hans Blod.

Synden.

Thi at ere vi forligte mer Gud / formedelt hans Søns Død / der wi end vaare Fiender / Da skulle wi meger mere bliffue salige formedelt hans Liff / effterdi wi ere nu forligte: De icke der aleniste / men wi rose off oc aff Gud / formedelt vor HERRE Ihesum Christus / formedelt huilcken wi haaffue nu faar Forligelsen.

Der faare / lige som Synden kom i Verden formedelt i aenniste / oc Døden formedelt Synden / oc Døden trengde saa igennem til alle aenniste / effterdi at de syndede alle. Thi Synden vaar vel i Verden / indtil Lowen kom / Men der som ingen Low er / der acter mand icke Synden. Men Døden regnerede fra Adam indtil Aose / oc saa offuer dem / som icke syndede / mer lige saadan offuertrædelse / som Adam / huilcket der er icke Billede / til det / der tilkomme mende vaar.

¶ Men der vaar icke met Gaffuen / som met Synden. Thi at døde der mange vdi it aⁿen-
nistis synd / Da er meget mere Guds Naade oc gaffue rigelige vedersaren mange / formedelst ^{Naade.}
Ihesum Christum / som vaar der eniste aⁿenniste i Naade. ^{Ioan. 1.}

¶ Den Gaffue er icke aleniste offuer en Synd / som alting er forderffuit / formedelst den
eniste Synderis eniste synd. Thi Dommen er kommen aff en synd til Fordømmelse / aⁿen
Gaffuen hielper / oc aff mange synder til Retferdighed. Thi at regnerede Døden formedelst
den ene for en eniste Synd skyld / Da skulde de meget mere / som saa Naadens oc Gaffuens
offuerelddighed til retferdighed regnere i Liffuit / formedelst Ihesum Christum.

Lige som nu fordømmelse er kommen offuer alle aⁿenniste formedelst it aⁿennistis synd /
Saa er oc Liffens retferdighed kommen offuer alle aⁿenniste for den enis Retferdighed.
Thi at lige som der ere bleffne mange Syndere for it aⁿennistis vdydighed / Saa bliffue oc
mange retferdige formedelst den enis Lydighed.

¶ De Lowen kom dissimellem ind / paa der at Synden skulde bliffue mectigere. Och uor som Lowen.
Synden er bleffuen mectig / Der er dog Naaden bleffuen meget mectigere / Paa der at lige
som Synden regnerede til Døden / Saa skal oc Naaden regnere ved Retferdighed til det euige
Liff / formedelst Ihesum Christum.

VI

Hvad ville wi sige her til: Skulle wi da bliffue varactige i Synden / paa der at
Naaden kand bliffue dissimectigere: Der vere langt fra. Huorledis skulde wi
ville leffue i synd / wi som ere affdøde: Vide icke / At alle / wi som ere døde i
Ihesum Christum / wi ere døde i hans Død: Saa ere wi io begraaffne met
hannem formedelst Naaden i Døden / Paa der at lige som Christus er opuect fra de døde / for-
medelst Faderens Herlighed / Saa skulde wi oc saa vandre vdi it nyt Leffuer. Oc der som wi
bliffue plante de mer hannem til lige Død / Da skulde wi oc vere Opstandelsen lige / Effterdi wi
vide / At vor gamle aⁿenniste er kaarsfest met hannem / Paa der at det syndelige Legeme skal
afflade / at wi skulde icke fremdelis tiene synden. Thi huo som død er / hand er giort retferdig
fra Synden.

¶ Oc ere wi døde met Christo / da tro wi / at wi skulde oc leffue mer hannem. Oc wi vide / At
Christus som er opuect fra de Døde / dør icke fremdelis / Døden skal fremdelis icke regnere
offuer hannem. Fordi at der hand døde / der døde hand en gong for Synden / aⁿen at hand
leffuer / der leffuer hand Gud. Lige saa i / holder eder der faare / at i ere døde saar synden / oc
leffuer i Gud / vdi Christo Ihesu vor HERRE.

Saa lader nu Synden icke regnere / i eders dødelige Legeme / at vere der lydige in sin bege-
ring. Giffuer oc icke synden eders Lemmer til wretferdigheds Naaden / aⁿen giffuer Gud
eder self / som de der ere leffuendis fra de Døde / oc Gud eders Lemmer til Retferdigheds
Naaden. Thi at synden skal icke kunde regnere offuer eder / Effterdi i ere icke vn-
der Lowen / Men vnder Naaden.

Huorledis nu: Skulle wi synde / effterdi wi ere icke vnder Lowen / men vnder Naaden:
Der vere langt fra. Vide icke / at huem i giffue eder til Tienere / i lydighed / da ere i hans Tie-
nere / som i ere lydige / Nuad heller der er Synden til Døden / Eller lydighed til Retferdighed:
aⁿen Gud vere tacker / at i haffue veret Syndens tienere / aⁿen ere nu bleffne lydige aff hier-
ret / den Lærdoms Exempel / som i haffue giffuit eder til. Thi nu i ere bleffne fri fra Synden /
da ere i bleffne Retferdigheds Tienere.

Jeg maa tale mennistelige der om / for eders Rødes stebelighed skyld. Lige som i haffue
giffuit eders Lemmer til wienligheds tienste / oc fra en wienlighed til den anden / Saa giff-
uer oc nu eders Lemmer til Retferdigheds tienste / at de kunde bliffue hellige. Thi at der i vaar
te Syndens tienere / da vaare i fri fra Retferdighed / Nuad haffde i nu paa den tid for Fruer:
affhuilcker i nu skamme eder / Thi enden der paa / er Døden. aⁿen nu i ere fri fra Synden / oc
ere bleffne Guds tienere / da haffue i eders Fruer / at i bliffue hellige / De enden der euige Liff.
Thi Døden er Syndens sold / aⁿen Guds gaffue er der euige Liff / i Christo Ihesu vor
HERRE.

VII.

Vide icke / Kære Brødre (Thi ieg taler met dem / som vide Lowen) at Lowen
regnerer offuer aⁿennisten / saa lenge som hand leffuer: Thi en Quinde /
som er aⁿanden vnderdanig / hun er forbunden til Lowen / saa lenge som
aⁿanden leffuer / aⁿen der som aⁿanden dør / da er hun løst fra Lowen / som
er aⁿan-

S. Pauli Epistel

er aNanden anstendis. Men der som hun er nu hoss en anden aNand / den stund aNanden leffuer / da kaldis hun en Dore. Men der som aNanden dør / da er hun fri fra Lowen / at hun er icke en Dore / om hun er hoss en anden aNand.

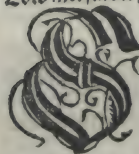
Lige saa ere i / Kære Brødre / døde gjorde fra Lowen / formedelst Christi Legeme / at i skulle vere hoss en anden / som er / hoss den der er opuect fra de døde / paa det wi skulle bære Gud fruct. Thi der wi vaare i Rødet / da vaar den syndelige lyst (som sig opvædde formedelst Lowen) krafftig i vore Lemmer / at bære Døden fruct. Men nu ere wi løse fra Lowen / oc døde fra hende / som holt oss fangne / Saa / at wi skulle tiene i Aandens ny væsen / oc icke i Dogstauens gamle væsen.

Hvad ville wi nu da sige: Et Lowen synd: Det vere langt fra. Men ieg kende icke synden uden ved Lowen. Thi ieg viste intet aff den lyst / der som Lowen hafde icke sagt / Du skal icke begære. Da tog Synden aarsage aff Budet / oc opvædde i mig allehonde lyst. Thi at uden Lowen vaar Synden død. Oc ieg leffde nogen tid uden Lowen. Men der Budet kom / da bleff Synden leffuendis igen / oc ieg døde. Oc der befant sig / at der Budet bekom mig til Døden / som mig dog vaar giffuit til Liffuit. Thi at Synden tog aarsage aff Budet / oc bedrog mig / oc dræbte mig formedelst det samme Bud. Lowen er io hellig / oc Budet helligt / er oc gaar.

Er da det / som er gaar / bleffuit mig en Død: Det vere langt fra. Men paa det / at Synden stulde obenbaris / hualedis hun er Synd / da gjorde hun mig Døden formedelst det gode / Paa det at Synden stulde bliffue offuermaade syndig / formedelst Budet. Thi wi vide / at Lowen er aandelig / Men ieg er kødelig / oc sold under Synden. Thi ieg veed icke / hvad ieg gør / Thi ieg gør icke det som ieg vil / men ieg gør det som ieg hader. Men gør ieg det / som ieg icke vil / da samtycker ieg / at Lowen er god. Saa gør icke ieg nu det samme / men Synden / som boer i mig. Thi ieg veed / at i mig / der er / i mig kød boer intet gaar. Vilien haffuer ieg vel / Men at fuldkomme det gode / finder ieg icke. Thi at det Gode som ieg vil / der gør ieg icke / men der Onde / som ieg icke vil / der gør ieg. Gør da ieg / det som ieg icke vil / saa gør icke ieg det samme / men Synden som boer i mig.

Saa finder ieg mig nu en Low / ieg som vil gøre det Gode / at det Onde henger ved mig. Thi ieg haffuer lyst til Guds Low / efter det induortis aNenniste. Men ieg seer en anden Low i mine Lemmer / som strider mod Lowen i mig / oc tager mig fangen i Syndens Low / som er i mine Lemmer. Jeg elendige aNenniste / huo skal fælle mig aff denne Dødis legereme. Jeg tacker Gud formedelst Ihesum Christum vor NERKE. Saa tien ieg nu Guds Low mer finder / Men Syndens Low mer koder.

VIII.

Aa er nu intet fordomligt i dem / som ere i Christo Ihesu / de som icke vandre efter Rødet / men efter Aanden. Thi at Aandens Low / som gør oss leffuendis i Christo Ihesu / gjorde mig fri fra Syndens oc Dødens Low. For di at det som vaar Lowen vmueligt (Efterdi hun bleff stræbelig formedelst Rødet) Det gjorde Gud / oc hand vdsende sin Søn / i det syndelige Rødis sticelse / oc fordomde Synden i Rødet formedelst Synden / Paa det at den Retferdighed som Lowen estede / stulde fuldkommis i oss / Wi som nu icke vandre efter Rødet / men efter Aanden.

Thi at de som ere kødelige / de ere kødelige til sinde / Oc de som ere aandelige / de ere aandelige til sinde. Men at vere kødelige til sinde / er Døden / Oc at vere aandelige til sinde / er Liff oc fred. Thi der er findskaff mod Gud / at vere kødelige til sinde / Efterdi det er Guds Low icke vnderdanigt / thi hand formaar det oc icke. Oc de som ere kødelige / kunde icke behagis Gud. Oc i ere icke kødelige / men aandelige / Saa fremt som Guds Aand boer i eder. Oc huo som icke haffuer Christi Aand / hand høret hannem icke til. Men der som Christus er i eder / Da er io Legemet dør for Syndens skyld / Oc Aanden er Liffuit / for Retferdigheds skyld. Der som nu hans Aand / der opuect Ihesum fra de døde / boer vdi eder / Da skal oc den samme som opuect Christum fra de døde / gøre eders dødelige Legeme leffuendis / for den skyld / at hans Aand boer i eder.

Saa ere wi nu / Kære Brødre / icke Rødet skyldige / at wi skulle leffue efter Rødet / Thi at leffue i efter Rødet / da skulle i dø. Men dræbe i Rødens Gerninger formedelst Aanden / da skulle i leffue. Thi huilcke Guds Aand driffuer / de ere Guds Børn. Thi at i haffue icke anammet en verdoms Aand / at i skulle atter freyte eder / Men i haffue anammet en sønlig Aand / formedelst huilken wi robe / Abba Kære Fader. Den samme Aand giffuer vor aand vidnis / byrd / at vi ere Guds Børn. Ere wi da Børn / saa ere wi oc Arffuinge / der er / Guds Arffuinge / oc Christi Arffuinge / Om wi ellers lide mer hannem / paa det at wi skulle ophøris mer hannem til Herlighed. Thi

Thi ieg holder det saa/ At dennerids pinarelighed er icke den Verlighed verd / som skal obenbaris i oss. Thi at Creaturens omhyggelige forlengelse tøffuer effter Guds Bøns obenbarelse. Effterdi Creaturer er vnder forfengelighed/mod sin vilie / Men for hans skyld / som der gaff der vnder i Naaber. Thi Creaturer skal oc bliffue fri aff der forfengelige vafens tiens / til Guds Bøns herlige Frihed. Thi wi vide / at alle Creature forlengis met oss / oc de ere end nu stedse i banghed.

De icke de aleniste / Men oc saa wi self / som haffue Aandens første grøde / forlengis oc haff off self / effter bønens vdklaarelse / oc bie effter vore Legemis forlængning. Thi wi ere vel salige / dog i Naaber. Oc der Naab / som mand seer / er icke haab / Thi huorledis kand mand haabis til det / som mand seer. Men haabis wi til det / som wi icke see / Da bie wi der effter met taalsmodigheds.

Disligest hjælper oc Aanden vor skøbelighed op. Thi wi vide icke / huad wi skulle bede / som der sig burde / Men Aanden traader self frem for oss til det beste / mer vohelig suet. Oc den som randsager hierterne / hand veed / huad Aandens sind er / Thi hand traader frem for de Veltige / effter som der er Gud behageligt. Oc wi vide / at alle ting tiene dem til det beste / som elste Gud / de som ere kallede effter Forfetter. Thi huilcke hand haffde tilforn forfetter / dem haffuer hand oc besticket / at de skulde vere hans Sønns Billedelike / Paa der at hand skal vere den Førstfødde blant mange Børne. Men huilcke hand haffuer besticket / dem haffuer hand oc kaldet. Oc de som hand haffuer kaldet / dem haffuer hand oc gjort retferdige. Oc de hand gjorde retferdige / dem haffuer hand oc gjort heelige.

Huad ville wi da ydermere sige? Er Gud met oss / huo kand vere imod oss? Huilcken som oc icke sparde sin egen Søn / Men gaff hannem der hen for oss alle / Hui skulde hand icke giffue oss alting met hannem? Huo vil skyldes Guds Vdualde? Gud er her / som gør retferdige. Huo vil fordømme? Christus er her / som er død / Ja meget mere / den som oc er opuect / huilcken som er haff Guds høye Daand / oc traader frem for oss.

Huo vil skille oss fra Guds Kærlighed: Drøffuelse eller angist / eller forfølgelse / eller hunger / eller nøgenhed / eller sårighed / eller Suerd: Lige som scereffuit staar / for din skyld Psam. 44. dræbis wi den gantste dag / Wi ere regnede som slacte faar. Men i alt dette vinde wilongt ossuer / for hans skyld / som oss elste. Thi ieg er vis paa / At huereken Død eller Liff / huereken Engel eller Forfølgelse / icke heller / At huereken der neuereendis eller tilkommen / dis / huereken høyr eller dybr oc ey noget ander Creature / kand stille oss fra Guds Kærlighed / som er i Christo Ihesu vor NERRE.

IX.

Eg siger sandhed i Christo / oc liuger icke / Til huilcket min samuittrighed giffuer mig vidni / byrd i den hellig Aand / At ieg haffuer vden affladelse stor sorg oc bedrøffuelse i mit herte. Jeg yndstede at vere forbandet aff Christo / for mine Bødre / som ere mine frender effter koder / de som ere aff Israel / Huilcke Bønens vdklaarelse tilhører / oc Verligheden / oc Paccen / oc Lowen / oc Gudatienste / oc Løffet / huilcke som oc ere de Fedre / der Christus er kommen aff effter koder / Som er Gud ossuer alting / loffuit i euighed / Amen.

Men icke siger ieg dette / at Guds ord er fordi vde. Thi de ere icke alle Israeliter som ere aff Israel / ey heller alle de som ere aff Abrahams Sæd / ere fordi oc saa Bøn / Men Sæden skal kaldis dig i Isaac. Der er / De ere icke alle Guds Bøn / som ere bøn effter koder / Men Forrettelsens Bøn bliffue regnede for Sæden. Thi dette er Forrettelsens ord / der hand siger / Paa denne tid vil ieg komme / oc Sara skal haffue en søn. Gene. 21.

Oder er icke aleniste saa met hende / men oc saa der Rebecca bleff fructsommetlig aff den eniste Isaac vor Fader / for end Bønene bleffue fødte / oc huereken haffde gjort gaar eller ont / Paa der at Guds forfetter skulde bliffue bestandig / effter vduelsen / da bleff der sagt saa til hende / Jefe aff Herningens forfetter / men aff hans naade som kallede / Den Første skal tiene den Andste / Som der oc staar scereffuit / Jacob elste ieg / men Esau hadede ieg. Gene. 25. Malach. 1.

Huad ville wi da her sige til: Er da Gud vretferdig? Der vere langt fra. Thi hand siger til oss / Huilcken ieg er naadig / den er ieg naadig / De huilcken ieg forbarmer mig oc ossuer / den forbarmer ieg mig ossuer / Saa staar der icke nu i nogens vilie eller løben / men i Guds

S. Pauli Epistel

Exodi 9.

Guds forbarmelse. Thi Scriffen siger til Pharaos/ Lige der faare opuecte ieg dig / at ieg vilde beuise min Mact paa dig/Paa det at mit Taffn stulde forkyndis i alle Land. Saa forbarmet hand sig nu offuer den/som hand vil/ Oc forherder den som hand vil.

Osee 2.

Da siger du til mig. Hui skylder hand oss da? Huo fand staa imod hans vilie? Ja kere Menniske/huo est du da/ar du vil bruge Retten met Gud? Siger oc en Gerning til sin Afsi-
stere/Hui gør du mig saa: Haffuer ick en Paaremager mact til/ar gøre it Bar til are/oc it
ander til vanare/aff it stycke Leer: Der faare der Gud vilde beuise vrede/oc kundgøre sin mact/
Da leed hand met stor taalmodighed vredens Bar/som ere beredde til forðsmelse/Paa det
hand kunde kundgøre sin Rigdoms herlighed/paa barmhertighedsens Bar/som hand haff-
de bered til Herlighed.

Esaie 10.

Huilek hand kaldede/som er oss/ Icke aleniste aff Jøderne/men ogsaa aff Hedningene. Li-
ge som hand da oc siger formedelt Oseam / Jeg vil kalde det mit Folk/som ick vaart mit
Folk/ Oc min Elskelige/den som ick vaart den elskelige. Oc det skal ske/Paa den Sted/
som der bleff sagt til dem/ I ere ick mit Folk/ Der stulle de kaldis den leffuen/
dis Guds Børn.

Esaie 1.

Oc Esaiaas rober for Israel/ Der som det tal paa de Børn aff Israel bleff-
ue/ lige som sand i Haffuit/ Saa stulle dog de Offuerbleffne vorde salige. Thi
der skal ske en forderffuelse oc hielp til Retferdighed/ Oc HERRE/ skal gøre den hielp paa
Jorden. Oc lige som Esaiaas sagde tilform/ Der som den HERRE Sebaoth haffde ick
lader oss offuerbliffue Sød/ Da haffde wi veret bleffne som Sodoma/ oc lige som Gomorra.

Esaie 28.

Hvad ville wi nu si her til: Dette ville wi si. Hedningene/ som ick stode effter Ret-
ferdighed/ de finge Retferdighed/ Men ieg siger om den Retferdighed/ som kommer aff
Troen. Oc Israel stod effter Retferdigheds Low/ oc siel ick Retferdigheds Low: Huor
faare: Der faare/ar de ick arspurde hende aff Troen/men lige som aff Lowens gerninger. Thi
de storte sig paa paaløbelsens Sten/ Lige som screffuit staaar/ See der / Jeg legger paa
løbelsens Sten i Dion/ oc forargelsens Klippe/ Oc huo som tro: paa hannem/
hand skal ick bliffue bestemmet.

Leuit. 27.

X.

Rere Brodre/mit hiertis begering er/ oc ieg formaner ogsaa Gud for Israel / at
de maatte bliffue salige. Thi ieg giffuer dem det Vidnisbyrd/ar de ere niefar-
re for Gud/ Men met voforstand. Thi de kende ick den Retferdighed/ som
gelder saar Gud/ oc de tracte effter at oprette deris egen Retferdighed/ oc ere
ick saa den Retferdighed vnderdanige/ som gelder saar Gud. Thi Christo-
sus er Lowens ende/ Huo som tro: paa Hannem/ hand er Retferdig.

Deut. 30.

Mose screff vel om Retferdighed/ som kommer aff Lowen/ Huileket Menniste som
dette gør/ hand skal leffue der vdi. Men den Retferdighed aff troen/ siger saa/
Sig ick i dit hierte/ Huo vil fare hen op i Himmelen (Det er ick andet/ end at
hente Christum hid ned) Eller/ huo vil fare ned i Dybet: (Det er ick andet/
end at hente Christum fra de Døde) Men hvad siger hun? Odet er dig nær/
som er i din Mund/ oc vdi dit Hierte. Dette er det ord om Troen/ som wi pre-
dicke.

Esaie 28.

Thi der som du befender Ihesum met din mund/ ar hand er HERRE/ oc tro: i dis
hierte/ar Gud opuecte hannem fra de Døde/ da bliffuer du salig. Thi ar tro: mand aff Hiert-
ret/ da bliffuer mand retferdig/ Oc befender mand met Munden/ da bliffuer mand salig. Thi
Scriffen siger/ Huo som tro: paa Hannem/ hand skal ick bliffue bestemmet.

Ioel. 2.

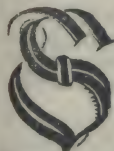
Der er intet forskel iblant Jøder oc Greker/ De haffue allesammen en HERRE/ som er Rig-
doms HERRE/ som at huo som kalder paa HER-
REN S Taffn/ hand skal bliffue salig. Men Huorledis stulde de kalde paa den/
som de ick tro paa: Och huorledis stulde de tro paa den/ om huileken de haffue intet hørt: Oc
huorledis stulde de høre uden Predicere: Oc huorledis stulde de predicke/ om de bliffue ick
vdsende: Lige som oc screffuit staaar/ Huor deplige ere deris Føder/ som forkynde Fred/
de som forkynde det gode. Men de ere ick alle Euangelio lydige. Thi Esaiaas siger/
HERRE/

Esaie 52.

HERRE / Huo troi vor predicken? Saa kommer Troen aff predicken / De predicken formedelst Guds ord. Men ieg siger / Haffue de det icke høit: Sande lige der er io deris liud vdgangen i alle Land / oc deris ord i al Verden. Esaiæ 53.
Psalm. 9.

Men ieg siger / Kende Israel der icke: Den første a Nofe siger / Jeg vil gøre eder nidkære paa dem / som ere icke mit folck / oc ieg vil forstøme eder paa it vforstandigt folck. Oc Esaias er vel saa sig / Jeg er sunden aff dem / som mig icke søgte / oc ieg er obenbaret faar dem / som icke spurde efter mig. Men hand siger til Israel / Jeg vdiecte mine Hender den gantze dag / til det folck / som icke vil lade sig sig / oc siger imod. Deut. 32.
Esaiæ 65.

XI.

Saa siger ieg nu / Haffue da Gud forskudet sit folck: Det vere langt fra. Thi ieg er oen Israeliter / aff Abrahams Sæd / aff Ben Jamina Slekt. Gud haffuer icke forskudet sit folck / huilcket hand tilforn haffuer forseet.

Eller vide i icke / huad Scriften siger om Elia: Huo ledis hand gaar frem faar Gud mod Israel / oc siger / HERRE / De haffue ibi elslaget dine 3. Reg. 19.

Propheter / oc de haffue opgraffuet dine Altare / Oc ieg er alene offuerbleffuen / oc de staa efter mit Liff. Men huad siger der guddommelige gensuar til hannem: Jeg loed mig offuerbliffue siu tusinde aend / som icke bøde deris kne faar Baal. Saa gaar det oc nupaa denne tid / mer disse offuerbleffue / efter naadens vduelse. Men er der aff naade / da er det icke aff Gerningers fortienste / Ellers bleffue naade icke naade. Men er der aff Gerningers fortienste / da er naaden inred / Ellers vaare fortienste icke fortienste.

Huo ledis da nu: Det Israel søger / der faar hand icke / Men vduelsen faar der / De ande ere forherdede. Lige som scressuit staa / Gud gaff dem en genstridig Aand / syen at de icke see / oc gern at de icke høie / indtil denne dag. Oc David siger / Lad deris Bortbliffue til en Snare / oc til en felde oc til en Forargelse / oc dem self til Betalning. For blinde deris syen / at de skulle icke see / oc bøde altid deris Byg. Esaiæ 7.
Psalm. 69.

Saa siger ieg nu / Løbe de der faare paa / at de skulde falde: Det vere langt fra. Men aff deris Fald er Salighed vederfaren Nedningene / Paa der at de skulde vere niedkære efter dem. Thi at er deris Fald Verdens Rigdom / oc deris Skade er Nedningens rigdom / Huo meger mere om deris tal bleffue suir. Der edet Nedninge taler ieg / Efterdi ieg er Nedningens Apostel / da vil ieg prise mit Embede / Om ieg kunde drage dem til niedkerhed / som ere mit fæd / oc gøre nogle salige aff dem. Thi at er deris fortabelse Verdens forligelse / Huad vaare der ander / end at tage Liffet aff de Døde: Er vder hellig / da er oc Deyen hellig / Oc der Roden hellig / da ere oc Gienene hellige.

Oc om nu nogle aff Gienene ere sønderbrudne / oc du / der du vaast ic vilte Olie træ / est po der iblant dem / oc est bleffuen delactig i Olie træns roed oc vedste / Saa rose dig icke mod Gienene. Men roser du dig mod dem / Da skal du vide / at du bæer icke roden / men roden bæer dig. Saa siger du da / Gienene ere sønderbrudne / at ieg skulde podis der ind. Der er vel sagt. De ere sønderbrudne / for deris vantro styld / Oc du staa formedelst Troen. Der icke Hoffmodig / men freyre dig / Haffue Gud icke sparr de naturlige Giene / At hand maa vel ste oc icke skal spare dig.

Der faare see Guds godhed oc strengthed / Strengtheden mod dem / som ere faldne / Oc godheden mod dig / Saa fremt som du bliffue i godheden / Ellers bliffue du oc affhuggen. Oc de andre skulle indpodis / der som de bliffue icke i vantro / Gud kand vel indplante dem igen. Thi at est du affhuggen aff der Olie træ / som vaar vilt aff naturen / oc est podet i der gode Olie træ / imod naturen / Huo meger mere skulle de naturlige indpodis / i deris eger Olie træ.

Jeg vil icke dlie faar eder / Kære v: d: / denne Demmelighed / paa der i skulle icke vere hoffmodige. Blindhed er vederfaren en del aff Israel / Saa lenge / indtil Nedningens tal kommer ind / oc al Israel skal saa bliffue salig. Lige som scressuit staa / Den skal komme aff Zion / som skal frelse / oc affuende det wgudelige væsen fra Jacob. Oc dette er mit Testamente met dem / naar ieg borttager deris synder. Efter Euangelium holder ieg dem for fiender / for eders styld / Men efter vduelsen elster ieg dem / for fedrens styld. Esaiæ 59.

Guds gaffue oc kald kunde icke angree hannem. Thi ligeruiff / som i oc icke en tidlang trode paa Gud / Oc nu haffue i faaret baerherlighed / offuer deris vantro / Saa vilde oc de nu a ij icke

S. Pauli Epistel

Galat. 3.

icke tro paa den barmhertighed / som er eder vederfaren / at de funde oc saa Barmhertighed.
Thi Gud beslutede alle vnder vantro / paa det hand vilde forbarne sig offuer
alle.

Esaiæ 4.

Thi huet Rigdoms dyb/baade paa Guds visdom oc kendelse / Huor aldelis robegribe-
lige ere hans Domme/oc hans veye vransagelige. Thi huo hassuer kent/ HERRER
sind: Eller huo vaar hans Raad giffuere: Eller huo gaff hannem noget tilfoin / at hannem
skal betalis igen: Thi at aff hannem/oc formedelst hannem / oc vdi hannem/ ere alle ting/
Hannem vere are euindelige/ Amen. *

XII.

1. Corin. 12.

Eg formaner eder/ Kære Brodre/ ved Guds Barmhertighed / At i giffue eders
Legeme til it Offer/ som er leffuendis/ hellige / oc Gud velbehageligt / huilcket
skal vere eders fornumstige Gudstienste. Oc sticker eder icke lige som denne
Verden/ men omvender eder formedelst eders sinds fornyelse / Paa det at i kun-
de proffue/ huilcken der er Guds Gode/ velbehagelige oc fuldkomme vilie.

Thi ieg siger formedelst den Naade/ som mig er giffuen / til huer a'nd iblant eder / At
ingen skal holde ydermere aff sig / end det sig bór at holde / a'nd at hand skal holde maadelige
aff sig/ huer effter som Gud hassuer vddelt Troens maade. Thi at ligeruiff som vi hassue
mange Lemmer paa it Legeme/ men alle Lemmer hassue icke enff Gerning / Lige saa ere vi
mange it Legeme i Christo/ a'nd iblant huer andre er den ene den andens Ledemod/ De hassue
ue a'fkillige Hassuer effter den Naade/ som offer giffuen: Hassuer nogen Propheetie / da skal
den vere lige met Troen. Hassuer nogen it Embede / da skal hand tage vare paa sit Embede.
Lærer nogen/ da skal hand vare paa Lærdommen. Formaner nogen/ da vare hand paa forma-
nelsen. Giffuer nogen/ da skal hand giffue enfoldelige. Regeerer nogen / da skal hand vere om-
hyggelig. Gør nogen Barmhertighed/ da gøre sig det met lyst.

Kærlighed skal icke vere falsk. Vader det onde / Bliffuer ved det gode. Eders broderlige
Kærlighed iblant huer andre skal vere aff hierter. Den ene skal komme for end den anden met
ere at beuise. Derer icke lade til der i skulle gøre. Derer briendende i Aanden. Sticker eder effter
tiden. Derer glade i haabet/ Taalmodige i bedrøffuelse / Holder hart ved at bede. Tager eder
de Helligis nødsøstthighed til. Lener gerne herbere. Velsigner dem eder forfølge / Velsigner
oc bander icke. Fryder eder met de Glade / oc græder met de grædendis. Hassuer it sind iblant
huer andre. Tracter icke effter høye ring/ men holder eder nedre til de fornedede. Holder eder
icke self for kloge.

Deut. 32.
Prouer. 21.

Betaler ingen ont met ont. Derer sitige til fromhed mod huer mand / Er det mueligt/
da hassuer fred met alle a'enniste/ saa meger som eder mueligt er. Hæfter eder icke self/ mine
Allertærste/ men giffuer Guds vrede rum/ Thi der staar screffuit/ Hæffen er min / Jeg
vil betale/ siger HERRER. Der som din Fiende nu hunger / da giff hannem a'ad/
Tørster hand/ da giff hannem dicke/ Naar du det gør / da samler du gloende Kul paa hans
hoffuit. Lad icke det onde offueruinde dig/ a'nd offueruind det onde met gaar. *

XIII

Exodi 20.

Leuit. 19.

Der mand skal vere Offuerigheden vnderdanig/ som hassuer mact offuer han-
nem. Thi der er ingen Offrighed/ vden aff Gud/ Oc huor som Offrighed er/
den er sticker aff Gud. Huo som nu setter sig mod Offuerigheden / hand staar
imod Guds stickelse/ Oc de som imod staa / de skulle saa en Dom offuer sig.
Thi at de Veldige ere icke de gode gerninger / a'nd de onde til fryer. Oc vilt
du icke fryere dig for Offrigheden/ da gør det som gaar er / saa skal du hassue loff aff hannem/
Thi hand er Guds Tienere/ dig til gode. a'nd gør du det som ont er/ da fryere dig/ Thi hand
bær icke Suerdet for gessuis/ Hand er Guds Tienere / en Hæftere til straff offuer dem / som
gøre ilde. Saa verer nu vnderdanige for nøden / oc icke aleniste for straffen skyld / a'nd oc saa
for eders Samuittighed skyld. Der faare skulle i oc giffue Skat/ Fordi at de ere Guds Tienere
re/ som skulle forfremme saadan bestemmelse.

Saa giffuer nu huer a'nd/ der som i ere skyldige/ Skat/ den som bór Skat / Told/ den
som bór Told/ Fryer/ den som bór fryer/ are/ den som bór are. Væer ingen mand inred skyld-
ge/ vden at i elske huer andre / Thi huo som elsker den anden / hand hassuer fuldkommen Lov
wen. Thi at der er sagt/ Du skal icke bedrøffue hoer/ Du skal icke ihjelsla / Du skal icke stie-
le / Du skal icke bære falsk vidnisbyrd / Du skal inred begære. Oc om der er noget andet
Gud

Gud mere / det befattis i disse ord / Du skalt elste din Næste som dig self. Bærlighed
 gør den Næste intet ont. Saa er nu Bærlighed Lovens fuldkommelse. *
 De effreedi wi saadant vide / som er tiden / at stunden er der / at opstaa aff Søffne (Effreedi
 vor Salighed er nu nærmer / end der wi der trode) Tatten er fremgongen / oc Dagen er kom
 men nær hid. Thi lader oss afflegge Aderkens gerninger / oc tage Liusens vaaben paa oss.
 Lader oss vandre erlige / som om dagen / Jcke i frodseri oc druckenskaft / icke i kammer oc wtuct /
 icke i kiff oc autind / Men fører eder i vor HERR E Jhesum Christum. De beuater Lege
 mer / Dog saa / at der bliffuer icke lessactigt.

XIII.

A Kammer den som er skøbelig i troen / oc forbißter icke hans samuittighed. Den
 ene troer / at hand maa æde allehonde / Men den som er skøbelig / hand æder der
 ter. Huo som æder / hand foræte icke den / som icke æder / Oc huo som icke
 æder / hand dømme icke den / som æder / Thi Gud haffuer anammer hannem. Huo
 est du / at du dømmer en fremmer Suend : Hand staar eller falder saar sin Verre /
 Oc hand kand vel optætte igen / Thi Gud kand vel optætte hannem.

Den ene holder en dag for den anden / Men den anden holder alle dage lige. Huere vere
 vis i sin mening. Huo som holder aff dagene / hand gør det for HERR E. Oc huo som
 icke holder der aff / hand gør det oc saar HERR E. Huo som æder / hand æder saar HERR
 E / thi hand tæcker Gud / Huo som icke æder / hand æder icke saar HERR E / oc tæcker
 Gud. Thi at ingen aff oss lessuer for sig self / oc ingen døer for sig self. Lessue wi / da lessue
 wi saar HERR E. Dø wi / da dø wi saar HERR E. Der saare / huad helder wi lessue
 eller dø / da høie wi HERR E til. Thi der til er Christus oc død oc opstanden / oc
 bleffuen lessuendis igen / at hand skulde vere HERR E offuer Døde oc less
 uendis.

Men du / hui dømmer du din Broder : Eller du anden / hui foræter du din Broder : Wi
 skulle alle sticke saar Christi Domsstol / Effter som screffuit staar / Saa vift som ieg less / Elsæ 45.
 uer siger HERR E / skulle alle tnoe bøyis saar mig / oc alle Tunger skulle
 bekende Gud. Saa skal nu huer gøre Gud regenskaft for sig self. Der saare lader oss icke
 mere den ene dømme den anden / men dømmer det meger mere / at ingen setter noget stød eller for
 ærgelse saar sin Broder.

Jeg veed oc er der vis paa / i den HERR E Jhesu / at intet er almindeligt i sig self / Vden
 den som regner det for almindeligt / hannem er det samme almindeligt. Oc der som din Broder
 bliffuer forsynet offuer din Nad / da vandrer du allerede icke effter Bærlighed. Rære forderffue
 den icke mer din Nad / for huos skyld Christus er død. Der saare stikker der saa / At eders Lig
 gendefæ icke bliffuer bespaatter. Thi Guds Rige er icke mad oc druck / Men Bærlig
 dighed oc fred / oc glæde i den hellig Aand / Huo som tiener Christus der vdi / hand er
 Gud behagelig / oc Aennisten tekelig.

Der saare lader oss staa effter det som tiener til Fred / oc huad som tiener oss til forbedring
 iblant huer andre. Rære forstyre icke Guds gerning for Nad skyld. Det er vel altsammen rent /
 Men det er hannem icke gaar / som der æder mer sin Samuittigheds stød. Det er meger bedre /
 at du æder icke fød / oc dricker icke Vin / eller noget / som din Broder kand støde sig paa / eller for
 ærgis eller bliffue skøbelig aff. Haffuer du den tro / Da beholte hende hosi dig self / saar Gud.
 Salig er den som icke gør sig self nogen Samuittighed / paa der / som hand anammer. Men
 huos som tuiler der paa / oc æder dog / hand er fordømt / Thi det gaar icke aff Troen. Oc huad
 som gaar icke aff troen / det er synd.

XV.

S wi som ere stercke / skulle bare de skøbeligis brøst / oc icke haffue behagelig
 hed til oss self. Oc der skal huer sticke sig saa iblant oss / at hand kand behage sin
 Næste / til gode til forbedring. Thi Christus haffde icke oc behagelighed til sig
 self / men lige som screffuit staar / Deris formedelser / som dig forhøie / ere fald / Psalm. 69.
 ne paa mig. Oc huad som er tilforn screffuit / der er screffuit oss til lærdom / paa der wi skulle haff
 ue haab formedelst taalmodighed oc Scriffrens tæst. Men Taalmodigheds oc Trefsiens
 Gud / giffue eder / at i kunde haffue it sind iblant huer andre / effter Jhesum Christum / At i en
 directeliger mer en mund kunde prise Gud / oc vor HERR E Jhesu Christi Fader. Der saare
 anammer huer andre / Lige som Christus haffuer anammer eder til Guds Loff.

Wij De

S. Pauli Epistel

Psalm. 18.
Deute. 31.
Psalm. 117.
Esaie 41.

De ieg siger/ At Ihesus Christus vaar Omstørelsens Tienere/ for Guds sandhed styld/
at stadfeste de Løffte som vore Fedre gjorde/ De at Nedningene skulle løffue Gud/ for sin barm-
hertighed styld/ Lige som screeffuer staar/ Der saare vil ieg løffue dig iblant Nednin-
gene/ oc siunge dit Naffn. De atter siger hand/ Glæder eder i Nedninge met
hans folck. De atter/ Løffuer HERREN alle Nedninge/ oc puser hannem
alle folck. De atter siger Esaia/ Det skal vere Jesse rod/ oc den som skal op-
staa at regere offuer Nedningene/ paa den skulle Nedningene haabe. Men Na-
bens Gud/ opfyldede eder met al glæde oc fred/ i Troen/ At i kunde haffue it fuldkommet haab/
formedelst den hellige Aands Krafft.

Jeg ved oc gantse vel om eders/ Kære Brodre/ at i ere selff fulde aff godhed/ opfyldte met al
forstand/ at i kunde formane huer andre. Men ieg dristede mig alligeuel til/ at scriffue eder
noget til/ Kære Brodre/ oc paaminde eder/ for den naade styld/ som mig er giffuen aff Gud/ At
ieg skal vere Christi Tienere iblant Nedningene/ ar offre Guds Euangelium/ Paa der at Ned-
ningene skulle bliffue Gud it tacknemeligt Offer/ helliget formedelst den hellige Aand.

Der saare kand ieg rose mig/ i Ihesu Christo/ at ieg tien Gud. Thi ieg torde icke tale no-
get/ der som Christus icke gjorde der samme formedelst mig/ at komme Nedningene til ydig-
hed/ ved ord oc gerninger/ formedelst Krafft met Tegen oc Vnderlige ting/ oc ved Guds
Aands krafft/ Saa at ieg haffuer opfyldt alleuegne fra Jerusalem trint omkring indtil Illyri-
cum/ met Christi Euangelio. De ieg gjorde besynderlige min sid til/ at predickte Euangelium
huor som Christi Naffn vaar icke bekent/ Paa der ieg skulde icke bygge paa en fremmet grund-
uol/ Men lige som screeffuit staar/ Huilcke som icke er kundgiort om hannem/ de
skulle det see/ De de som icke haffue hørt/ skulle det forstaa.

Esaie 52.

Denne er oc Sagen/ huor saare ieg er mange gonge forhindret at komme til eder. Men nu
ieg haffuer icke mere rum i disse Land/ oc ieg haffuer lenge begeret at komme til eder/ i mange
aar/ da vil ieg komme til eder/ naat som ieg reysar til Hispanien. Thi ieg haabis at ieg skal reys-
se der igennem oc see eder/ oc bliffue ledsager der hen aff eder/ Dog saa/ at ieg vil tilforn verque-
ge mig liden met eder.

De nu far ieg til Jerusalem/ at riene de Helligen. Fordi at de aff Macedonia/ oc Achaia
haffue veluillige lagd en almindig Hielp tilfammen/ til de fattige Helligen i Jerusalem/ De
giorde der veluillige/ oc de ere oc saa deris Skydnere. Thi ar ere Nedningene bleffne delactige
i deris aandelige Gode/ Da er der tilbørligt at de oc beuise dem tieniste i det legemlige Gode.
Naar som ieg haffuer nu vdrer dette/ oc beseglet dem denne Fruct/ da vil ieg drage igennem
hoff/ eder til Hispaniam. De ieg ved/ at naar som ieg kommer til eder/ da skal ieg komme met
Christi Euangelij fulde velsignelse.

De ieg formaner eder/ Kære Brodre/ formedelst vor HERRE Ihesum Christum/ oc
ved Aandens kærlighed/ at i vilde hielpe mig at stride/ met eders bøn for mig til Gud/ At ieg
kand bliffue frelst fra de Vantro i Judea/ De at min Tieniste/ som ieg gør til Jerusalem/ kand
bliffue de Helligen tacknemelig/ Paa der ieg kand komme til eder met glæde/ formedelst Guds
vilie/ oc verquege mig met eder. Men Fredens Gud vere met eder alle/ Amen.

XVI

Ieg befaler eder vor Søster Pheben/ huilcken der er i Menighedens tieniste
vdi Banchrea/ At i ville anamme hende i HERREN/ lige som der er Helli-
gen tilbørligt/ De gør hende bistand i al den Gerning som hun haffuer eder
behoff vdi/ Thi hun haffuer oc giort mange bistand/ ia oc saa mig selff.

Nilser Priscam oc Aquilam/ mine methielpere i Christo Ihesu/ huilcke som
Nedningene/ Nilser oc saa Menigheden i deris Hoff. Nilser Epenetum/ min kæreste/ som er
den første gesde iblant dem aff Achaia i Christo. Nilser Mariam/ huilcken som haffuer hafft
megen romage oc arbejdet met oss. Nilser Andronicum oc Junian mine venner/ oc mine Aets
fangne/ som ere naaffkundige Apostler/ oc haffue veret saar mig i Christo. Nilser Amplian min
elskelige i HERREN. Nilser Urban vor methielpere i Christo/ oc Stachin min elskelige.
Nilser Apellen/ som er søsøgt i Christo. Nilser dem som ere aff Aristobuli Hoffolck. Nilser
Herodionem min frende. Nilser dem i HERREN/ som ere aff Narcissi Hoffolck. Nilser
Tryphena/ oc Tryphosa som haffue arbejdet i HERREN. Nilser Persida min elskelige/
som haffuer arbejdet meger i HERREN. Nilser Rufum som er vdualt i HERREN/ oc hans

och hans oc min Moder/Hilser Asyncritum oc Phlegonten/Herman/Patroban/Hermen/oc
de Biddre hoff dem. Hilser Philologum oc Julian/Vereum oc hans Søster/oc Olympian/
oc alle Helligen hoff dem. Hilser eder indbyrdis met en hellig Kyss. Christi aenighed hilser
eder.

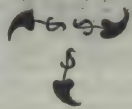
Oc ieg formaner eder/Rære Biddre/at i tage vare paa dem / som begynde Splidactig-
hed oc Forargelse/mod den Lærdom/som i haffue lært / oc viger fra dem. Thi saadane riene
icke den HERRE Ihesu Christo / men deris Bug / Oc formeðelsfsøde ord oc stolt tale / be-
diage de de wstyldige hietter. Thi eders lydigbed er ydkommen hoff huer mand. Thi glæder
ieg mig paa eders vegne. Oc ieg vil/at i skulle vere viset til der gode / oc enfoldige til der onde.
Den Fredens Gud skal inden en flacker tid træde Saran ned vnder eders føder. Vor
HERRE JS Ihesu Christi Naade vere met eder.

Timotheus min aenighere/oc Lucius/oc Jason/oc Sosipater / mine frender / hilse Timotheus.
eder. Jeg Tertius hilser eder/ieg som screeff dette Bress / i HERRE. Gaius som er min oc
den gantste aenigheds Vært / hilser eder. Crastus Stadens Rentemestere hilser
eder/oc Quartus vor Broder. Vor HERRE JS Ihesu Christi Naade vere
met eder alle/ Amen. ¶ Oeden som eder kand stycke/effter mit

Euangelij lydelse oc predicken om Ihesu Christo/ For
medelst huiltken den Hemmelighed er
obenbarer / som vaar tagd fra
Herdens begyndelse / Oc er nu obenba-
rer oc kundgiort / formeðelst Propheternas Scriffte/
aff den euige Guds befalning / at oprette Troens lydigbed/
iblant alle Hedninge/ Den samme Gud/som er
alene viff/vere are/formeðelst Ihesum
Christum/i euighed/ Amen.

Til de Romere. Vdsent aff Corintho/ ved
Pheben/som vaar i aenigheds
dens Tieniste vdi
Benchrea.

Den

Den Første S. Pauli

Epistel til de Corinthen.

I.

Underskriften.
Softhenes.

Opskriften.

Nilsen.

Aulus som er kaldet til Ihesu Christi Apostel / formedelst Guds vilie / oc Softhenes den Broder.

Guds Menighed i Corintho / de helligede i Christo Ihesu / de kallede Helligene / Ver alle dem / som paakalde vor HERRE JS Ihesu Christi naffn / i alle deris oc vore Stader. Naade vere mer eder oc Fred / Aff Gud vor Fader / oc den HERRE Ihesu Christo.

Jeg tacker min Gud altid paa eders vegne / for Guds naade / som eder er giffuen i Christo Ihesu / At i ere formedelst hannem giorde rigt i alle stycker / vdi al Lærdom / oc i al Forstand. Lige som oc predicken om Christo er bleffuen krafftig i eder / Saa / at eder Fattis inted paa nogen Gaffue / De vocter ekon paa vor HERRE JS Ihesu Christi obenbarrelse / huilcken som oc skal beholde eder fast indtil enden / At i skulle vere vstraffede lige paa vor HERRE JS Ihesu Christi dag. Thi Gud er trofast / formedelst huilcken i ere kallede til hans Søns Ihesu Christi vor HERRE JS samfund.

De ieg formaner eder / Kære Brodre / ved vor HERRE JS Ihesu Christi

Naffn / at i haffue allesammen en Tale / oc lader ick Splidactighed vere iblant eder / Men hold der fast tilfammen vdi ic sind / oc i en mening. Thi mig er sagt om eder / Kære Brodre / ved dem aff Cloes Husefolk / At der er Trete iblant eder. Men ieg siger der om / At den ene siger iblant eder / Jeg er Pouels / Den anden / Jeg er Apollos / Den tredie / Jeg er Cephe / Den fierde / Jeg er Christi. Huorledis : Er Christus nu at kil : Er da Paulus faarssest for eder : Eller ere i dobre i Pauli naffn.

Jeg tacker Gud / at ieg dobre ingen iblant eder / vden Crisum oc Gaum / At ick nogen fand sig / At ieg dobre i mit naffn. De ieg dobre oc saa Stephane Husefolk / Siden veed ieg ick / om ieg dobre nogle andre. Thi Christus vdsende mig ick at dobe / men at predicke Euangelium / Icke mer kloge ord / Paa der at Christi Raars ick skal bliffue til inted. Thi der ord om Raarsit er dem en daarlighed / som bliffue forabte / Men oss / vi som bliffue salige / er der en Guds krafft. Thi der staar scressuit / Jeg vil til inted gøre de Visis Visdom / oc de forstandigis forstand / vil ieg bortkaste. Huor ere de Kloge : Huor ere de Scressuitere : Huor ere de verdslige Vise : Haffuer ick Gud gjort denne Verdens Visdom til daarlighed :

Effterdi at Verden / formedelst sin Visdom / kende ick Gud i sin Visdom / da behagede der Gud vel / at gøre dem salige formedelst daarligh predicken / som tro der paa. Effterdi at Jøderne este Tegen / oc Grekerne sporie effter Visdom. Men vi predicke den faarsseste Christum / Som er Jøderne en Forargelse / De Grekerne en Daarlighed / Men dem som ere kallede / baade Jøder oc Greker / predicke vi Christum / guddommelig Krafft oc guddommelig Visdom. Thi den guddommelige Daarlighed er visere end Meniskens ere / oc den guddommelige Skøbelighed er sterckere end Meniskens ere.

Seer/

Seer / Kære Brodre / til eders Rald / Der ere icke mange Vise paa Legemenis vegne / icke mange Veldige / icke mange Fribaarne Kallede / Men huad som Daarligt er faar Verden / der vdualde Gud / At hand vilde bestemme de Vise. De Gud vdualde / der som skøbeligt er faar verden / at hand vilde bestemme der Seercke / De Gud vdualde Wædelr faar verden / oc der forættede / oc der som inred er / At hand vilde til inred gøre / der som noget er / Paa der at inted Rødt skal rose sig faar hannem. Alff huilcken i ere oc komne i Christo Ihesu / Huilcken der er gjort oss aff Gud til Visdom / oc til Kæfderdighed / oc til Hellighed / oc til genløse / Ierem. 9.
felse. Paa der (lige som screffuit staar) Huo sig roser / hand skal rose sig i
HERRE.

II

 C ieg / Kære Brodre / der ieg kom til eder / da kom ieg icke met høye ord eller met høy Visdom / at forkynde eder den guddommelige predickten. Thi ieg Galat. 4.
holt mig icke der faare / at ieg viste noget iblant eder / vden alene den kaarsfeste Ihesum Christum. De ieg vaar hoss / eder / met skøbelighed / oc mer fryet / oc met stor beffuelse / Demit ord oc min predickten vaar icke i Meniskelig visdoms fornumftige Tale / Men i Aandens oc Kæftrens beuifning / at eders Tro stulde staa fast / icke paa Meniskens visdom / men paa Guds Kæft.

De der som vi tale om / er alligeuel visdom / hoss de Fuldkomne / Jcke denne Verdens visdom / oc icke denne Verdens Offuersters / huilcke som forgaar / Men wi tale om Guds hemmelige skulte visdom / huilcken Gud sticte faar Verdens begyndelse / til vor herlighed / huilcken ingen aff denne Verdens Offuerste kende / Thi at haaffde de kent hannem / da haaffde de icke kaarsfest Hellighedens HERRE. Men som screffuit staar / At inted øye haaffuer seet / oc inted øre haaffuer hørt / oc det er icke kommet i noget Meniskis hierte / som Efsaie 64.
Gud haaffuer bered dem / der hannem elste.

De Gud obenbarede oss der formedelst sin Aand / Thi Aanden randsager alle ting / oc saa Guddommens dybhed. Thi huilcker Meniske veed / huad i Menisken er / vden meniskens aand / som er i hannem: Saa veed oc ingen / huad i Gud er / vden Guds Aand. De wi haaffue icke anammet verdens Aand / Men den Aand som er aff Gud / at wi kunde vide / huad som oss er giffuit aff Gud / huilcker wi oc tale / icke met ord / som Meniskelig visdom kand lære / Men mer ord / som den hellig Aand lærer / oc wi dømme aandelige sager aandelige. Men der naturlige Meniske forstaar inted aff Guds Aand / Der er hannem en Daarlighed / oc hand kand der icke kende / Thi der skal dømme aandelige. De den som er Aandelig / dømmer alting / oc dømmer aff ingen. Thi huo haaffuer kent HERRENS sind: Eller huo vil vnderuise Efsaie 40.
hannem: Men wi haaffue Christi sind,

III.

 C ieg / Kære Brodre / kunde icke tale met eder / som met Aandelige / men som met skødelige / lige som met vinge Børn i Christo. Jeg gaff eder Vilck at dømme / oc icke Aand / Thi at i kunde icke end da / I kunde oc icke heller end nu / effterdi i ere end nu skødelige. Effterdi der er niedkæthed / kiff oc tuedræct iblant eder / Ere i icke da skødelige / oc vandre effter Meniskelig sticket: Thi at siger den ene / Jeg er Pouels / De den anden / Jeg er Apollos / ere i icke da skødelige:

Huo er nu Paulus: Huo er Apollos: Tienere ere de / formedelst huilcke i trode / oc der lige som HERRENS haaffuer giffuit huer. Jeg plantede / Apollo vandede / Men Gud gaff veyr. Saa er nu huerecken den noget som planter / icke heller den som vander / Men Gud som giffuer veyr. De den som planter / oc den som vander / ere den ene lige som den anden. De huer skal faa sin Løn / effter sit arbejde. Thi wi ere Guds Verchielpere / Jere Guds agergernings / oc Guds bygning. Jeg lagde Grunduollen / som en viss Bygningsmand / aff Guds Naade / som mig er giffuen / En anden bygger der paa. Men huer see til / huoredis hand bygger der paa.

Der kand ingen legge en anden Grunduol / end den / som lagt er / som er Ihesus Christus. De der som nogen bygger paa denne Grunduol / Guld / Sølf / Dyra bare stene / træ / hys / straa / Da skal huers gerning bliffue obenbare / Dagen skal gøre det klart / Thi der skal obenbæris formedelst ild / oc ilden skal prøffue / huordan huer Aands gerning er. Bliffuer nogen mands gerning / som hand bygde der paa / da skal hand faa Løn. Men bliffuer nogens

S. Pauli Epistel

nogen a Nands geening opbrent/da skal hand lide skaden/ Oc hand skal self bliffue salig/ dog saa/ som formedelst ilden.

2. Corint. 6

Iob 5.
Psalm. 94.

Vide i icke/ at i ere Guds Tempel/ oc Guds Aand boer i eder/ Der som nogen forderffuer Guds Tempel/ Den skal Gud forderffue. Thi Guds Tempel er helligt/ huicket i ere. Ingen besuige sig self. Huo som lader sig trycke iblant eder at vere viss/ hand bliffue en Daare i denne Verden/ at hand kand vere viss. Thi at denne verdens Visdom er Daarlighed hof Gud. Thi der staar scressuit/ Hand griber de Vise i deris Klogskaff. Oc atter/ HERREN veed de Vises tanccker/ at de ere forfengelige. Der saare skal ingen rose sig aff noget a Nenniste. Alling hoerer eder til/ vere sig Paulus eller Apollo/ vere sig Cephas eller Verden/ vere sig Liffuit eller Døden/ vere sig der næruerendis eller der tilkommende/ altsammen hoerer der eder til/ Oc i hoere Christo til/ oc Christus hoerer Gud til.

III

Timotheus.

N Ver mand skal holde oss for Christi Tenere/ oc Huusholdere offuer Guds hemmelige ring. Nu begæter mand icke mere aff Huusholdere/ end at de skulle findis ro. Men mig er der en ringe ring/ at ieg dømis aff eder/ eller aff nogen a Nennistelig Dag/ Jeg dømer mig oc icke self. Jeg veed mig icke skyldig i noget/ Men der mer er ieg icke retferdig/ Thi HERREN er den som mig dømer. Der saare dømer icke saar riden/ for end HERREN kommer/ som oc skal søge til luser/ det som stule er i mørket/ oc obenbare Hierteens raad/ Oc da skal vederfæris Loff aff Gud. Men dette kære Bysdre/ vdrøde ieg om mig oc Apollo/ for eders skyld/ At i kunde lære aff oss/ at ingen skal holde hoere aff sig/ end nu scressuit er/ Paa der den ene skal icke oplase sig mod den anden for nogen mands skyld. Thi huo haaffuer draget dig frem? Oc huo haaffuer du/ som du icke haaffuer anammer? Oc der som du haaffuer der anammer/ hui roser du dig da/ som den der haaffde der icke anammer. I ere allerede bleffne a Nerte/ I ere allerede bleffne Ruge/ I regere vden oss/ oc Gud giffue at i regerede/ Paa der at wi maatte oc regere mer eder.

Oc ieg acer/ at Gud haaffuer gjort oss Apostler til de allerringeste/ som offuergiffne til Døden. Thi wi ere bleffne it Vidunder saar Verden/ oc saar Englene/ oc saar a Nennisten. Wi ere Daarer for Christi skyld/ Men i ere floger i Christo. Wi skøbelige/ Men i stercke. I heilige/ Men wi foracrede. Wi lide hunger oc tørst indtil denne stund/ oc ere nøgne/ oc bliffue slagne/ oc haaffue ingen vis Sted/ oc wi arberde oc gøre mer vore egne hender. Aand saler oss ilde til/ saa velsigne wi/ a Nand forfølger oss/ saa lide wi det/ a Nand bespaatter oss/ saa formaner wi/ Wi ere stedse som Verdens Forbandelse/ oc it affskum saar alle Folk.

Dette scriffuer ieg icke/ at ieg vil bestemme eder/ Men ieg formaner eder/ som mine Kære Børn. Fordi at haaffde i end thi rufinde Tuctemestere/ i Christo/ Saa haaffue i dog icke mange Fedre/ Thi ieg fødte eder i Christo Ihesu/ formedelst Euangelium. Der saare formaner ieg eder/ verer mine Efterfølgere. For denne samme sag sende ieg Timotheum til eder/ som er min elskelige oc trofaste Søn i HERREN/ at hand skal paamine eder om mine Dey/ som ere i Christo/ Lige som ieg lærer alleuegne/ i huer a Nenighed.

Der oplase sig nogle/ lige som ieg stulde icke komme til eder. Men ieg vil meger snart komme til eder/ om HERREN vil/ oc forfare/ icke de oplasdis ord/ men krafften. Thi Guds Rige staar icke i ord/ men i krafften. Nuad ville i? Skal ieg komme til eder mer Riset/ eller mer Kærlighed oc en factmodig Aand?

V

D Et gaar it almindeligt vorte/ At der er Hore i blant eder/ oc saadant Hore/ som Vedningene oc icke vide at sige aff/ At en haaffuer sin Faders Nustru. Oc i ere oplasde/ oc haaffue icke meger mere sorg/ Paa der/ at den som gjorde den gerning/ maatte ragis fra eder. Sanelige/ ieg som icke er der mer Legemet/ dog næruerendis mer Aanden/ ieg haaffuer allerede lige som ieg vaare næruerendis besluttet/ offuer den/ som dette gjorde/ at i vor HERR JS Ihesu Christi Naffn/ besale hannem Satan/ i eders forsamling mer min Aand/ oc mer vor HERR JS Ihesu Christi krafft til Legemens forderffuelse/ Paa der at Aanden kand bliffue salig paa vor HERR JS Ihesu dag.

Eders Ross er icke smuck. Vide i icke/ at liden Surdey gør den gantste Dey sur: Der saare vdrøenfer den gamle Surdey/ Paa der i kunde vere en ny Dey/ lige som i ere vofured. Thi wi

vi haaffue oc it Paastelam / som er Christus / offret for oss. Der saare lader oss holde Paaste / icke i den gamle Surdey / oc icke i ondskaffs oc skalkheds Surdey / *Men* i Renheds oc Sandheds søde Dey. *

Jeg sceff eder til / vdi it Bress / At i skulle inted haaffue at skaffe met Skigleffnere / Der me ner ieg ingenlunde om Skigleffnere i denne Verden / eller om Gerige / eller om Røffuere / el ler om Affgudiste / Ellers maatte i fly aff Verden. Oc nu haaffuer ieg sceffue eder til / at i skulle inted haaffue at skaffe met dem / som er / Der som nogen er / som lader kalde sig en Broder / oc er en Skigleffnere / eller Gerig / eller Affgudist / eller en Bespaartere / eller en Drackere / eller en Røffuere / *Men* de samme skulle i oc icke æde. Thi huad kommer mig der ved som er vduors tis / at ieg der skulde døme: Døme i icke / dem som ere inden til: *Men* Gud skal døme dem / som ere vden til. Vortager self fra eder / den som ond er.

VI.

Svorledis tør nogen aff eder / som haaffuer nogen Sag mod en anden / trette saar de Werferdige / oc icke saar de Hellige: Vide i icke / at de Hellige skulle døme Verden: Skal nu da Verden dømis aff eder / Ere i icke da gode nock / til at døme ringe Sager: Vide i icke / at wi skulle døme offuer Englene: Huor meget mere offuer der timelige Gods. *Men* naari haaffue Sager om timeligt gods / Da tage i dem / som ere forædede hoff *Men*igheden / oc sette dem til Dømere.

Jeg nødis til at sige dette eder til skendzel. Er der saa aldelis ingen Viss iblant eder: eller dog icke en / som kunde døme mellem Broder oc Broder: *Men* en Broder tretris met den an den / Der til met saar de Vantro. Der er allerede Viss iblant eder / at i gaa til rette met huer an die. Hui lade i icke meget heller gøre eder wret / Hui lade i icke meget heller gøre eder skade: *Men* i gøre wret / oc søge fordel / oc der hoff eders Brodre.

Vide i icke / At de Werferdige skulle icke affue Guds Rige: Lader eder icke forsøre / Huereken Skigleffnere eller Affguders dyckere / eller Vorkarle / eller Blodactige / eller de som synde mod natur / eller Tyffue / eller Gerige / eller Drackere / eller Bespaartere / eller Røffue re / skulle affue Guds Rige. De saadane haaffue nogle aff eder veret / *Men* i ere affrone / i ere helligede / i ere bleffne Retferdige / formedels den **HERR** JS Jhesu Xrist / oc ved vor Guds Aand.

Jeg haaffuer maect til alting / *Men* det er icke altsammen nyreteligt. Jeg haaffuer maect til alting / *Men* der skal inted tage mig fangen. *Men* den til Bugen / oc Bugen til maden / *Men* Gud skal døme baade denne oc den. De Legemet icke til Skigleffnet / men til **HERR** / oc **HERR** til Legemet. *Men* Gud opuect **HERR** / oc hand skal oc saa opuecke oss / formedels sin Krafft. Vide i icke / at eders Legeme ere Christi Lemmer: Skulde ieg nu ta ge Christi Lemmer / oc gøre Skøge Lemmer aff: Der vere longe fra. Eller vide i icke / at huo som tilhenger Skøgen / hand er it Legeme met hender. Thi de bliffue (siger hand) tho i it Rød. *Men* huo som tilhenger **HERR** / hand er en Aand met hannem.

Syr Skigleffnet. Alle synder som *Men*nisten gør / ere vden hans Legeme / men huo som leffuer i Skigleffnet / hand synder mod sit eget Legeme. Eller vide i icke / at eders Legeme er den hellig Aands Tempel / som er i eder / huileken i haaffue aff Gud / oc i høre eder icke self til: Thi at i ere dyre kjære. Der saare da puffer Gud i eders Legeme / oc vdi eders Aand / som høre Gud til. Gen. 2: 2. Corint. 6.

VII

Sen der som i sceffue mig til om / suarer ieg / Der er *Men*nisten gaar / at hand icke rører nogen Quinde / *Men* for Skigleffnet skyld / skal huer haaffue sin egen Huftu / oc huer haaffue sin egen Aand. *Men* anden skal beuse Huftuen til bønlig venstæff / Disligest Huftuen *Men* anden. Huftuen er icke meectig off uer sit Legeme / men *Men* anden. Disligest er *Men* anden icke meectig offuer sit Legeme / men Huftuen. Den ene skal icke holde sig fra den anden / vden saa er at der sceer met beggis samtycke / til en tid / at i kunde vere ledige til at faste oc bede / De kommer tilfammen igen / at Satan icke skal seiffe eder / for eders wryfthed skyld.

De dette siger ieg aff tilladelse / oc icke aff Bud. De ieg vilde heller / at alle *Men*niste vaare lige som ieg er. *Men* huer haaffuer sin egen gaffue aff Gud / Den ene i saa maade / den anden i anden maade. *Men* ieg siger til de wgyffte oc Encker / At der er dem gaar / om de oc bliffue lige som ieg. *Men* kunde de icke affholde sig / da lad dem giffis / Der er bedre at giffis / end lide bynde.

Den Første S. Pauli Epistel

Etere Folk biuder icke ieg/ men HERRE / At Hustru en skal icke stlie sig fra aNanden. aNen skal hun sig fra hannem / at hun da bliffuer vden Eterestaff eller forliger sig met aNanden/ Oc at aNanden icke skal forlade Hustruen fra sig.

aNen til de andre/ siger ieg/ icke HERRE / Der som nogen Broder haffuer en vantro Hustru/ oc der behager hende/ at bo hof hannem/ da skal hand icke stlie sig fra hende. Oc der som en Quinde haffuer en vantro aNand/ oc der behager hannem/ at bo hof hende/ da skal hun icke stlie sig fra hannem. Thi den vantro aNand er helliger formedelt Quinden/ Oc den vantro Quinde bliffuer helliger ved aNanden/ Ellers vaare eders Boin vorene/ men nu ere de hel lige. aNen frastil den vantro sig/ da lad hannem frastlie sig/ Der er icke nogen Broder eller Søster fangen i saa maade/ Thi Gud kallede oss i Fred. Oc huad vedst du Quinde / om du kant gøre aNanden salig/ Eller du aNand/ huad vedst du/ om du kant gøre Quinden salig/ Dog som Gud haffuer vddelt til huer.

Huer skal vandre/ som HERRE kallede hannem / oc ieg sticker der saa i alle Forsam linger. Et nogen kalder som er omkaaren/ hand søge icke effter Forhud. Et nogen kalder i Forhuden/ hand lade sig icke omkære. Omkærelsen er intet / oc Forhuden er intet / aNen at vi holde Guds Bud. Huer bliffue i der Rald/ som hand er kalder vdi. Est du kalder en Tienere/ søge icke/ aNen kant du bliffue fri/ da bruge der meger helder. Thi huo som er kalder en Tienere i HERRE / hand er HERRE S. Frigior. Dsligst/ huo som er kalder fri/ hand er Christi Tienere/ Jere dyre kobre/ bliffuer icke aNennistens Tienere. Huer/ kære Bids dre/ bliffue der vdi hof Gud/ som hand er kalder vdi.

Om Jomfruer haffuer ieg intet HERRE S. Bud/ Dog siger ieg min mening/ som ieg haffuer faaet barmhertighed aff HERRE / til at vere tro. Saa acter ieg nu saadane gaar at vere/ for denne næruerendis Nød skyd/ at der er aNennisten gaar/ at vere saa. Est du bunden til en Hustru/ da stunde icke effter at bliffue løss/ Est du oc løss fra Hustru/ da stunde icke effter en Hustru. aNen der som du giffre dig/ da synder du icke / Oc der som en Jomfru giffre sig/ da synder hun icke. Dog skulle saadane haffue legemlig Bedrøffuelse. aNen ieg sparde eder gerne.

aNen der siger ieg/ kære Brodre/ tiden er slæket/ Fremdelis er det aNeningen / At de som haffue Hustruer/ skulle vere/ som de haffue ingen/ Oc de der græde/ lige som de græde icke/ Oc de sig glæde/ lige som de glæde sig icke/ Oc de der kobe/ lige som de befæde der icke/ Oc de som bruge denne Verden/ at de icke misbruge hende/ Thi der væsen i denne Verden for gaar.

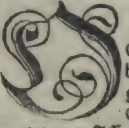
aNen ieg vilde at i vaare vden sorg. Huo ledig er/ hand søger for der som hører HERRE til/ Huorledis hand kant behagis HERRE. aNen huo sig giffre/ hand søger for der som hører til Verden/ huorledis hand kant behagis Hustruen. Der er forskel mellem en Quinde oc en Jomfru. Huilken sig icke giffre/ hun søger for der som HERRE tilhø rer/ at hun kant vere hellig/ baade paa Legeme oc paa Aand. aNen den sig giffre/ hun søger for der som Verden tilhører/ huorledis hun kant behagis aNanden. Dette siger ieg eder til nytte/ icke at ieg vil kaste eder nogen Snare paa halsen/ aNen fordi/ at der er smuct/ oc i kunde stedse oc vbehindrederiene HERRE.

Roma. 7.

aNen der som nogen lader sig trycke/ At der vil icke sticke sig met hans Jomfru/ effterdi hun er nu manduopen/ oc der vil icke anderleds vere/ Da gøre sig huad hand vil/ hand synder icke/ hand lade den giffre sig. aNen naar nogen tager sig fast faare/ effterdi hand er vortuings/ oc haffuer sin fri vilie/ oc beslutter saadant i sit Huerre/ at hand vil lade sin Jomfru saa bliffue/ hand gør vel. Endelige/ huo som giffre/ hand gør vel/ Oc huo som icke giffre/ hand gør bedre.

En Quinde er bunden til Lowen/ saa lunge som hendis aNand leffuer / aNen soffuer hendis aNand hen/ da er hun fri/ at giffre sig/ met huem hun vil/ aleniste/ at der skeer i HERRE. aNen hun er saligere/ om hun bliffuer saa/ effter min mening/ Jeg holder ocsaa/ at ieg haffuer oc Guds Aand.

VIII

 C wi vide om Affguders offer/ Thi wi haffue alle den visdom. Visdom op blæss/ aNen kærlighed forbedret/ Oc der som nogen lader sig trycke/ at vide no get/ hand veed end nu intet/ som hand skal vide. aNen der som nogen elsker Gud/ den samme er kent aff hannem. Saa vide wi nu om Affguders offers mad/ at en Affgud er intet i Verden/ Oc at der er ingen anden Gud/ vden den eniste. Oc alligeuel der ere nogle som kaldis Guder/ vere sig i Himmelen eller paa Jorden (Effterdi der ere mange

mange Guder oc mange Herrer) Saa haaffue wi dog eton en Gud/ Faderen/ aff huilcken alle ting ere/ oc wi i hanneim/ oc en HERRE Jhesum Christum/ formedelst huilcken alle ting ere/ oc wi formedelst hanneim.

¶ Men huer Mand haaffuer ick denne Visdom/ Thi nogle gøre sig end nu samuittighed om Affguder/ oc æde der for Affguders offer/ Der mer bliffuer deris Samuittighed besmitet/ effterdi hun er saa skøbelig. ¶ Men Aden forstemmer oss ick saar Gud/ æde wi/ da bliffue wi der saare ick bedre/ æde wi ick/ da bliffue wi der saare inred ringere.

¶ Men seer til/ at denne eders Frihed bliffuer ick de Skøbelige til it Skød. Thi der som nogen seer dig (du som haaffuer Forstand) side til Bords i Affguders Hush/ rager ick hans Samuittighed aarsage der aff/ effterdi hand er skøbelig/ at æde Affguders offer: De den Skøbelige Broder bliffuer saa forderffuit/ for din Forstand/ for hues skyld Christum dog er død. Oc naar som i saa synde mod eders Brødre/ oc sla deris skøbelige Samuittighed/ da synde i mod Christum. Der saare/ om saa er at Aden forarger min Broder/ da vilde ieg heler aldri æde kød/ paa der ieg skulde ick forarge min Broder.

IX.

Ieg ick en Apostel: Er ieg ick fri: Haaffuer ieg ick seer vor HERRE Jhesum Christum: Ere ick min Gerning i HERREN: Er ieg ick andis Apostel/ saa er ieg dog eders Apostel/ Thi i ere mit Apostel embedis Indsegel/ i HERREN. Naar mand spør mig at/ da suarer ieg saa/ Haaffue wi ick oc mact/ at gøre en Søster omkring til Hustru/ som de andre Apostle/ oc HERRENS Brødre oc Cephas: Eller haaffue aleniste ieg oc Barnabas ick mact/ at gøre det:

Huo far nogen tid i strid paa sin egen Sold: Huo planter en Vingaard/ oc æder ick aff Deute. 23. hans Fruer: Eller huos foder en Hjord/ oc æder ick aff Hjordens milk: Taler ieg oc dette effter Aennistens stik: Siger ick Lowen oc saadant: Thi der staar screeffuit i Apose Low/ Du skal ick tilbinde munden paa den Dye/ som terster. Sørger Gud for Dven: Eller siger hand der ick i alle maade for vor skyld: Thi der er io screeffuit for vor skyld/ Fordi at den som pløyer/ hand skal pløye paa haaber/ oc den som terster/ hand skal restle paa haaber/ at hand kand bliffue delactig aff sit haab.

Der som wi saa eder der Vandelige/ Er det en stor ting/ om wi høste eders Legemlige: Oc ere andre delactige i denne mact hof/ eder/ Hui ere ick wi meger mere: Men wi hugede ick saadan mact/ men wi lidde allehonde/ at wi skulde ick gøre Christi Euangelium nogen forhindrelse. Vide i ick/ at de som offer/ æde aff offeret: De de som røre Altret/ haaffue nytte aff Altret: Saa haaffuer oc HERREN befaler/ At de som forkynde Euangelium/ skulde nære Matth. 10. sig aff Euangelio. Men ieg haaffuer inred bruger aff dette.

Jeg scriffuer oc ick fordi der om/ at der skal saa holdis met mig/ Jeg vilde heller dø/ end at nogen skulde gøre mig min Roff til inred. Thi ieg tør ick rose mig/ at ieg predicker Euangelium/ fordi at ieg skal der gøre/ Oc we mig/ der som ieg ick predicker Euangelium. Gør ieg det gerne/ da saar ieg løn/ Men gør ieg det ick gerne/ saa er der Embede mig dog befaler. Huo der da nu min Løn: Idet/ at ieg predicker Euangelium Christi/ oc gør der frilige forgesuis paa der ieg skal ick misbruge min Frihed i Euangelio.

Thi alligeuel at ieg er fri fra huer mand/ saa haaffuer ieg dog gjort mig self til en Tienere for huer mand/ paa der ieg kand vinde mange aff dem. Jeg er bleffuen lige som en Jøde for Jøderne/ paa der ieg kunde vinde Jøderne. Faar dem som ere vnder Lowen/ er ieg bleffuen som ieg haaffde veret vnder Lowen/ paa der ieg kunde vinde dem som ere vnder Lowen. Faar dem som ere vden Lowen/ er ieg bleffuen som ieg haaffde veret vden Lowen (alligeuel at ieg er ick vden Lowen saar Gud/ men er i Christi Low) Paa der ieg kunde vinde dem/ som ere vden Lowen. Jeg er bleffuen saar de Skøbelige/ som den der er Skøbelig/ paa der ieg kunde vinde de de Skøbelige. Jeg er bleffuen allehonde saar huer mand/ paa der ieg kunde io alleuegne gøre nogle salige. Oc dette gør ieg for Euangelij skyld/ at ieg kand bliffue delactig der vdi.

Vide i ick/ at de/ som løbe paa Banen/ de løbe alle/ Men en saar Klenodet. Løber nu saa/ at i kunde saa far der paa. Huer den som kempis/ hand holder sig aff alting/ De gøre saa/ at de kunde ananime en forgenelig Krume/ Men wi en wforngelig. De ieg løber saa ick/ som paa der wuiffe. Jeg ficer saa/ ick som den der star i Hæret/ Men ieg spæger mit Legeme/ oc tvinger det/ At ieg skal ick predicke saar andre/ oc bliffue self forherdet.

Den Første S. Pauli Epistel

X.

En ieg vil icke dölle faar eder / Kære brødre / At vore Fedre vaare alle vnder Skyen / Oc de ginge alle igennem Haffuer / oc ere alle døde vnder aNose / met Skyen / oc met Haffuer / Oc de ode alle enhonde aandelig aNad / oc drucke alle enhonde aandlig Drick / Oc de drucke aff den aandelige Klippe / som effter fulde dem / huilcken vaar Christus. aNen Gud haffde icke behagelighed til mange aff dem / Thi ere de nedslagne i Dicken. *

Exodi 32.
Numc. 25.
Numc. 21.
Numc. 14.

Oc der stede off til it Eyempel / at vi skulle icke haffue lyst til der Onde / Lige som de haffde lyst. Bliffuer oc icke affgudiste / Lige som nogle aff dem bleffue / Som screffuit faar / Folcket sette sig ned at æde oc at dricke / oc stod op at lege. Lader off oc icke bedriffue Høret / Som nogle iblant dem bedriffue høret / oc fulde paa en dag / try oc tiue tusinde. Lader off oc icke feiste Christum / Som nogle aff dem friste hannem / Oc bleffue forderffuede aff Hugor me. Knurre oc icke / Lige som nogle aff dem knurrede / Oc bleffue belagde formedelt for derffueren.

At derre stede dem / til it Eyempel / Oc det er screffuit off til atuarfel / paa huilcken Vædens ende er kommen. Der faare / Duo sig iader rycke / At hand faar / Den skal see vel til / at hand icke falder. Eder er end nu ingen fristelse paa kommen / vden aDenniskelig. aNen Gud er trofast / som lader icke feiste eder / offuer eders formue / aNen hand gør saadan ende paa fristelsen / at i der kunde raale. Der faare mine Elskelige / Hy fra Affguders tiemse.

Jeg taler som med de Forstandige / Døme i / paa det som ieg siger / Den velsignede Balck / huilcken vi velsigne / Et hand icke Christi Blods menighed: Der Brød som vi byde / Et der icke Christi Legemis menighed: Thi der er it Brød / saa ere vi mange it Legeme / effterdi vi ere alle delactige i it Brød. Seer til Israel effter kødet / de som æde Offeret / Ere de icke i Alcerens menighed:

Huad skal ieg da nu sige: Skal ieg sige / at Affguder ere noget: Eller at Affguders offer ere noget: aNen ieg siger / at huad som Hedninge offre / der offere de Dieffuelen / oc icke Gud. Nu vil ieg icke at i skulle haffue samfund med Diefflene. I kunde icke til lige dricke HERREIS Balck / oc Diefflenis Balck. I kunde icke til lige vere delactige aff HERREIS bord / oc aff Diefflenis bord. Eller ville vi tradze med HERRE: Ere vi sterckere end hand: Jeg haffuer vel maet til alting / aNen alting er icke nytrelig / Jeg haffuer maet til alting / aNen alting for bedier icke. Ingen skal søge det som hannem høret til / men huer det som en anden høret til.

Psaln, 24.

At huad som falt er paa Rødtorffuit / det æder / oc spørter inted at / Paa der i kunde spare Samuittigheden. Thi Jorden er HERREIS / oc huad som der er paa. Oc der som nogen aff de Vantro biuder eder ind / oc i ville gaa did / Da æder aff alt det som bæris faar eder / oc spørter inted at / paa det i kunde spare Samuittigheden. aNen vilde nogen sige til eder / der er Affguders offer / Da æder icke / for hans skyld / som der gaff til kende / paa der i kunde spare Samuittigheden (Jorden er HERREIS / oc huad som der er paa) Jeg siger oc icke om din egen Samuittighed / men om en andens. Thi huor faare skulde ieg lade mit Fruhed dømis / aff en andens Samuittighed: Thi at buiger ieg der mer tacksigelse / Hui skulde ieg da talis ilde til for det / som ieg tacker HERRE faare.

Huad helder i nu æde eller dricke / eller huad i gøre / da görer det altsammen til Guds ere. Giffuer ingen forargelse huercken Jøder eller Greker / icke helder Guds aMenighed. Lige som ieg oc sticker mig effter huer mand i alle maade / oc søger icke det som er mig / men det som er mange nytrelige / at de kunde bliffue salige. Verer mine Effterfølgere / lige som ieg er Christi.

XI.

Eg loffuer eder / Kære Brødre / at i tencke paa mig i alle stycke / oc holde den Stick / lige som ieg haffuer giffuit eder. Jeg giffuer eder oc til kende / At Christus er huer aNands hoffsuit / Oc aNanden er Quindens Hoffsuit / aNen Gud er Christi hoffsuit. Huer aNand som beder eller propheterer / oc haffuer noget paa hoffsuedit / hand bestemmer sit hoffsuit. Oc en Quinde / som beder eller propheterer med vskult Hoffsuit / hun bestemmer sit hoffsuit / Thi det er lige saa meger / som hun vaare rager. Vil hun icke skule sig / da maa mand affrage hendis Haar. aNen effterdi der lader nu ilde / at en Quindis Haar afflippis / eller hun ragis / Da lader hende skule Hoffsuedit.

aNen

Men aNanden skal icke skilte Hoffuedet/ effterdi hand er Guds Billede de ere/ aNen Quinden er aNandens ere. Thi aNanden er icke aff Quinden/ men Quinden aff aNanden. *Gene. 2.* De aNanden er icke skabt/ for Quindens skyld/ men Quinden for aNandens skyld. Der faare skal Quinden haffue en aNact paa hoffuedet/ for Englenis skyld. Dog er huereken aNandens vden Quinden/ oc ey heiler Quinden vden aNanden/ i HERRE. Thi at lige som Quinden er aff aNanden/ Saa kommer oc aNanden formedelst Quinden/ aNen alting aff Gud.

Demer haff/ edet self/ Om der lader vel/ at en Quinde beder obenhoffuit faat Gud. Elser lærer oc icke i Naturen edet/ at der er en aNand en vanære/ om hand lader voge longt haar/ De at der er Quinden en ere/ om hun lader voge longe haar/ Naaret er hende giffuit til icke skul. aNen er der nogen iblant edet/ som haffuer lyst til at treere/ hand skal vide/ at vi haffue icke saadan stic/ oc ey heller Guds aNenighed.

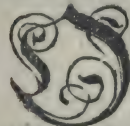
Jeg maa oc der befale/ Jeg kand der icke loffue/ at i komme icke tilfammen met bedre stic/ men met verre stic. Forst/ naar i komme tilfammen i aNenigheden/ da horer ieg/ At der er Splidactighed mellem edet/ oc noget troer ieg der aff. Thi der skulle vere Parti iblant edet/ Paa der at de/ som ere retfindige/ kunde bliffue obenbare iblant edet. Naar som i nu komme tilfammen/ da holder mand der icke HERREIS Naduer. Thi naar mand skal holde Nadueren/ da tager huer sin egen tilforn/ Oc den ene er hungren/ den anden er drucken. Haffue i icke Lust/ der som i kunde ade oc dricke/ Eller foract i Guds aNenighed/ oc bestemme dem som inred haffuer/ Naar skal ieg sig til edet/ Skal ieg loffue edet/ Der vdi loffuer ieg edet icke.

Jeg ananmede det aff HERRE/ som ieg haffuer giffuit edet/ Thi at *Matth. 26.* vor HERRE Jhesus/ den nat som hand bleff forraad/ tog hand Bisdet/ *Marci 14.* tackede/ oc bispd der/ oc sagde/ Tager/ æder/ det er mit Legeme/ som bydis for *Lucæ 22.* edet/ Det gøier i min Huskommelse. Disligest oc saa Kalcken/ effter Nadueren/ oc sagde/ Denne Kalck er det ny Testamente i mit Blod/ Det gøier/ saa offte som i det dricke/ i min Huskommelse.

Thi saa offte som i ade aff dette Bisd/ oc dricke aff denne Kalck/ da skulle i forkynde HERREIS død/ indtil hand kommer. Nu som nu ader vuerdelige aff dette Bisd/ eller drucker aff HERREIS Kalck/ hand er skyldig i HERREIS Legeme oc Blod. Men huert aNenniske skal praaffue sig self/ oc ade saa aff dette Bisd/ oc dricke aff denne Kalck. Thi huo som ader oc drucker vuerdelige/ hand ader oc drucker sig self Domen/ der met at hand icke gø for/ kel om HERREIS Legeme.

Der ere oc der faare saa mange Strøbelige oc Siuge iblant edet/ oc mange soffue. Thi at dømde wi oss self/ da bleffue wi icke dømde. Men naar wi dømis/ da straffis wi aff HERRE/ Paa der wi skulle icke fordsimis met Verden. Der faare mine Kære Bisdre/ naar i komme tilfammen at ade/ da raffue sig den ene effter den anden. Men hungerer nogen/ da ade hand hjemme/ paa der/ at i skulle icke komme tilfammen til Dommen. Der ander vil ieg besticke/ naar ieg kommer.

XII

de aandelige Gaffuer/ vil ieg icke/ Kære Bisdre dælie faar edet. I vide/ at i haffue veret Nedninge/ oc ginge til de dunne affguder/ effter som i bleffue forde til. Der faare kundgør ieg edet. At ingen forbander Jhesum/ som talet for medelst Guds Aand. Oc ingen kand kalde Jhesum en HERRE/ vden ved den hellige Aand.

Der ere atskillige Gaffuer/ men der er en Aand. De der ere atskillige Embede/ men der er en HERRE. De der ere atskillige Krafter/ men der er en Gud/ som gø alting i alle. Aandens Gaffuer giffue sig til kende vdi huer/ til aNenighedens nytte. Den ene giffuis formedelst Aanden at tale om Visdom/ Den anden giffuis at tale om Forstand/ effter den samme Aand. Den anden Troen/ i den samme Aand. En anden Gaffuen til at helbrede/ i den samme Aand. En anden at gøe vnderlige Gerninger. En anden Prophecie. En anden at gøe forstel paa Aanderne. En anden atskillige tungemaal. En anden at vdelegge tungemaal. De alt dette gø den samme eniste Aand/ oc deler huer besynderlige sit til/ effter som hand vil. Thi lige som it Legeme er/ oc haffuer dog mange Lemmer/ men alle Lemmer høre til it Legeme/ alligeuel at der ere mange/ saa er de dog it Legeme/ saa er oc Christus. Thi wi ere alle formedelst en Aand doobre til it Legeme/ huad heiler wi ere Jøder eller Gieker/ Tienere eller Fri/ De wi ere alle stencke til en aand. Thi at Legemet er oc icke en Lem/ men mange. De der som foden siger/ ieg er icke en Haand/ der faarer ieg icke Legemens Lem/ Skulde hand for den skyld icke vere Legemens Lem/ De der som Øret siger/ Jeg er icke it Øre/ der faare er ieg icke Legemens Lem/ *17* *iii* Skulde

Den Første S. Pauli Epistel

Skulde det for den Skyld icke vere Legemens Lem: Der som det gantste Legeme vaare Gyet/ huor bleffue da hørsen: Om det vaare gantste hørsen/ huor bleffue da lueltsen: Den nu sette Gud Lemmerne/ huor besynderlige i Legemet/ lige som hand vilde. De der som alle Lemmerne vaare en Lem/ huor bleffue da Legemet: Saa ere nu lemmerne mange/ men der er icke Legeme.

Gyet kand icke sige til Naanden/ Jeg haffuer dig icke behoff. Eller tuert imod/ Hoffues der til Føderne/ Jeg haffuer eder icke behoff. Men meget mere/ de lemmer paa Legemet/ som synis off at vere de støpbeligste/ de ere de nytteligste/ oc de off synis at vere mest værtlige/ dem gøre wi skøist ære. Oc de off lade ilde/ dem pryde wi allermost/ Thi at de som lade off vel/ de haffue der icke behoff. Men Gud haffuer saa beblander Legemet/ oc gaff den nødsøffrige Lem mest ære/ Paa det der skulde icke vere tuiact i Legemet/ men at Lemmerne skulde søge lige for huor andre. De der som en Lem lider/ da lide alle lemmerne mer/ De der som en Lem bliffuer herlige holden/ Da glæde alle lemmerne sig der mer.

Eph. 4.

Men i ere Christi Legeme oc lemmer/ huor effter sin deel. De Gud sette i Menigheden/ først Apostlerne/ der nest Propheterne/ i der tredie/ Lærere/ der nest dem som gøre vnderlige Gerninger/ der nest gaffuer at gøre helbrede/ Delpere/ Regerere/ askillige Tungemaal. Ere de alle Apostler/ ere de alle Propheter/ Ere de alle Lærere/ Kunde de alle gøre vnderlige Gerninger/ Haffue de alle Gaffue til at helbrede/ Tale de alle mer askillige Tungemaal: Kunde de de alle vdlægge: Men legger eder effter de beste Gaffuer/ Oc ieg vil end nu vise eder en faa steligere vey.

XIII.

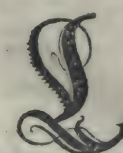

Er som ieg talede mer Meniskens oc mer Englenis tusinger/ oc haffde icke Kærlighed/ Da vaare ieg en luidende Valm eller en klingende Bielder. De der som ieg kunde spaa/ oc viste alle lønlige Ting/ oc al visdom/ oc haffde al Troen/ saa/ at ieg kunde flytte Bierge/ oc haffde icke Kærlighed/ Da vaare ieg inted. De der som ieg gaffue de Fattige alt mit Gods/ oc lode brende mit Legeme/ oc haffde icke Kærlighed/ Da vaare det mig inted nytteligt.

Kærlighed er langmodig oc venlig/ Kærlighed er icke niedker/ Kærlighed bruger icke forredelighed/ hun opblaff sig icke/ hun stikker sig icke hastmodig/ hun søger icke det hende høier til/ hun lader sig icke forvone/ hun tracter icke effter skade/ hun glæder sig icke aff wretferdigbed/ men hun glæder sig aff sandhed/ Hun fordrager alting/ hun tror alting/ hun haaber alting/ hun lider alting. Kærlighed bliffuer icke træt/ Spaadomme skulle aflade/ oc tungemaal skulle aflade/ oc Visdom skal oc saa aflade.

Thi vor vidst aff er wuldfkommen/ oc vor Prophetie er wuldfkommen. Men naar som der fuldkomme kommer/ da skal der wuldfomme aflade. Der ieg vaare ic barn/ da talede ieg som ic barn/ oc vaare klog som ic barn/ oc haffde bønne anslag. Men der ieg bleff en Mand/ da afflagde ieg der som vaare barnactigt. Wi see nu igennem en Spiegel i it mørkt ord/ Men da fra ansiet til ansiet. Nu kender ieg det i strecke tal/ Men da skal ieg kende lige som ieg er kent. De nu bliffuer Troen/ Naadet/ Kærlighed/ disse cry/ Men Kærlighed er størst iblant dem.

XIII.

Egger eder effter Kærlighed/ Gør eders stid til de aandelige Gaffuer/ De allermost/ at i kunde prophetere. Thi at den som taler mer Tungen/ hand taler icke til Menisken/ men til Gud/ Thi der høier ingen hannem/ Oc hand taler hemmelige ting i Landen. Men huo som propheterer/ hand taler Menisken til forbedring/ oc til formaning/ oc til fortrøstelse. Huo som taler mer Tungen/ hand forbedrer sig self/ Men huo som propheterer/ hand forbedrer Menigheden. Jeg vilde/ at i kunde alle tale mer Tungen/ Men meget mere/ at i kunde prophetere. Thi at den som propheterer/ hand er større end den som taler mer Tungen/ Vden saa er/ at hand der oc vdlægget/ saa at Menigheden bliffuer forbedret der aff.

Oc nu/ Kare Bysdie/ der som ieg komme til eder/ oc talede mer Tungen/ huad vaare ieg eder da nyttelig/ om ieg icke talede mer eder/ huertken ved obenbarelse/ eller ved Forstand/ eller ved prophetie/ eller formedelst Lærdom: Der haffuer sig dog oc lige saa i de ting/ som giffue liud/ oc dog icke leffue. Huad heller det er en Pibe eller en Harpe/ naar de icke giffue askillig liud fra sig/ huortedis kand mand da vide/ huad der er Piber eller harper: De der som Bassungen giffuer en wbestedelig liud/ Huo vil da ruste sig til strid: Saa ere i oc saa/ naar i tale mer Tungen/

Tunger/der som i giffue icke en forstandig tale/huorledis kand mand vde/huad som taler et:
Thi at i tale i vore.

Sandelige/der er atskillig art paa røsten i Verden/oc der er dog ingen aff dem woforstandig.
delig. Der som ieg nu icke veed røstens vdydelse/da bliffuer ieg woforstandig faar den som
taler/oc den som taler/bliffuer mig woforstandig. Saa gøre oc i/effterdi at i ere flitige til de
Aandelige Gaffuer/da tracter der effter/ar i kunde forbedre i Aenigheden/paa der i kunde haff
ue alting rigelige. Der faare/huo som taler mer Tunger/hand skal saa bede/ar hand der kand
vdelegge. Thi at beder ieg mer Tungen/da beder min Aand/ i men mit Sind/gør ingen
mand fruct. Huorledis skal der da vere: Saa skal der vere/ Jeg vil bede mer min Aand/ oc
ieg vil oc saa bede i mit Sind. Jeg vil siunge Psalmer i Aanden/ oc ieg vil oc saa siunge Psal
mer mer sinder.

De naar du velsigner i Aanden/ huorledis skal da den/ som staar i en Ligmands sted/
sige Amen/ til din Tactsigelse/ effterdi hand icke veed/ huad du siger: Du tactfuger vel
smuct/ i men den anden bliffuer icke forbedret der aff. Jeg tacker min Gud/ at ieg taler mere
mer Tunger/end i alle. i men ieg vil heller tale fem ord i Aenigheden/mer mit Sind/paa der
ieg oc kand vnderuise andre/en ellers thi tusinde ord mer tunger.

Kære Brodre/bliffuer icke Bøn i forstand/ men verer Bøn i ondfæst/ oc verer fuld
komne i forstand. Der staar screeffuit i Lowen/ Jeg vil tale mer andie Tunger oc met
andie Læbe til dette folk/ oc de skulle icke end saa høre mig/ siger H E R
X E N. Der faare ere Tungerne til i Tegen/icke dem som tro/men de vantro/ De Prophe
cie icke de vantro/men dem som tro.

Esaie 28.

Der som den gantse Aenighed nu komme tilsammen paa en sted/ oc talede alle mer
Tunger/ De der komme Ligfæst eller Vantro ind/ monne de icke sige/ At i vaare galne:
i men Prophetere de alle/ oc der komme da nogen Vantro eller Ligmand ind/ da bleffue
hand straffer aff dem alle/ oc dømde aff alle/ De der skulte i hans Viere bleffue saa obenba
re/ oc hand skulde saa falde ned paa sit ansiet/ tilbede Gud/ oc bekende/ at Gud er sandelige i
eder.

Huorledis er der da nu/ Kære Brodre/ Naar i komme tilsammen/ da haffuer huet en
Psalmehand haffuer en Lærdom/hand haffuer en Tunge/hand haffuer obenbarelse/hand
haffuer vdeleggelse/ Lader der alt sammen ste til forbedring. Der som nogen taler mer Tun
gen/eller tho/eller paa der meste ere/den ene effter den anden/da skal der en vdelegge der. i men
er hand icke en vdeleggere/da tie sig i Aenigheden/ oc tale mer sig self oc met Gud. i men la
der Propheterne tale/ tho/eller ere/ oc lader de andre dømme. i men faar en anden som der sieder en
Obenbaring/da skal den første tie. I kunde vel alle prophetere den ene effter den anden/Paa der
de kunde alle lære/ oc alle bliffue formanede/ De Propheterne i Aander ere Propheterne vnder
danige. Thi Gud er icke wstickeheds Gud/men Fredens/ lige som i alle Velligens i Aen
ighede.

Lader eders Quinder tie i Aenigheden/ Thi der skal icke tilstedis dem/ar de skulle tale/
men vere vnderdanige/Lige som Lowen oc siger. i men ville de lære noget/da lader dem spø
rie deris/ i men at hiemme. Der lader Quinder ilde/ar tale iblant i Aenigheden. Eller er
Guds ord vdkommer fra eder: Eller er der aleniste kommer til eder: Der som nogen lader sig
treke/ar hand er en Prophece/eller aandelig/hand giffue ac paa der/som ieg scriffuer til eder/
Thi der er H E R X E N bud. i men er nogen vanuitrig/ hand bliffue vanuitrig. Der
faare/Kære Brodre/verer flitige til prophecie/ oc forbiuder icke at tale mer Tunger. Lader al
ting gaa retlige oc stickeheds til.

Gene. 3.

1. Timoth. 2.

XV

Ieg giffuer eder oc til kende/ Kære Brodre/ det Euangelium/ som ieg kund
gørde eder/ Huilket i oc anammede/ vdi huilket i oc staa/ formeletst huilket
i oc bliffue salige/ I huad maade ieg forkyndede eder det/ der som i der behu
de/ i men saa er/ar i trode det forgesuis. Thi ieg gaff eder i der første/der som
ieg anammede/ At Christus er død/ for vore Synder/ effter Scriften/ De at
hand bleff begraffuen/ De at hand opstod tredie dag effter Scriften. De
at hand bleff seet aff Cephas/ Der effter aff de Tolf. Der effter bleff hand seet aff mere end
fem hundrede Brodre paa en gång/aff huilke der end nu mange leffue/ men nogle hen soffue
de. Der effter bleff hand seet aff Jacobo/der effter aff alle Apostler.

17 uij

Paa

Den Første S. Pauli Epistel

Paa det siste effter dem alle/er hand oc seer aff mig/som aff en vridig Fødsel. Thi ieg er den ringste iblant Apostlerne/ieg som er icke verdig/ar kaldis en Apostel/ Fordi at ieg forfulde Guds Aenighed. Men aff Guds naade er ieg/der som ieg er/och hans naade imig/haffuer icke veret forgesuis/ Men ieg arbejdede meger mere/end alle de andre/Dog icke ieg/men Guds naade/som er i mig. Nuad heller det er nu ieg eller de/saa predickte wi/oc i trode saa.

Effterdi at Christus predickte/ar hand opstod fra de Døde/huorledis sigeda nogle iblant eder/At de Dødis opstandelse er intred: Et nu de Dødis opstandelse intred/da opstod oc icke Christus. Men opstod icke Christus/Da er vor predicken forgesuis/Saa er oc eders Tro forgesuis. Wi bleffue oc da befundne Guds falske Vidne/ar wi haffde vidnet mod Gud/At hand opuecte Christum/huicken hand icke opuecte/Effterdi de Døde opstaa icke. Thi at opstaa icke de Døde/Da opstod oc icke Christus. Men opstod icke Christus/da er eders Tro forfengelig/Saa ere i end nu i eders synder/Saa er oc de fortabte/som hen soffuede i Christus/Naabe wi aleniste paa Christum i dette Liff/Da ere wi de elendigste iblant alle Aenniste.

Men nu opstod Christum fra de Døde/oc er bleffuen den første grøde iblant dem/som soffue. Effterdi at Døden kommer ved it Aenniste/De de Dødis opstandelse formedelst it Aenniste. Thi at lige som de ds alle i Adam/Saa bliffue de alle leffuende giørde i Christo. Dog huer i sin sticelse/Den første fuer Christus/ Der nest de som Christo tilhøre/naar hand kommer. Der effter enden/naar hand skal antwoide Gud oc Fadren Riger/Naar hand skal borttage alle Herredøme/oc al Hffrighed oc Vold. Men hand skal regnere/indtil hand haffuer lagd alle sine fiender vnder sine føder. Den siste fiende/som skal borttagis/er Døden/Thi hand lagde hannem alting vnder hans føder. Denaar hand siger at alting er hannem vnder lagd/da er der obenbare/ar hand er vnderagen/som lagde alting vnder hannem. De naar alting bliffuer hannem vnderdanig/da skal oc Sønnen self vere hannem vnderdanig/som giørde alting vnderdanig vnder hannem/Paa det at Gud skal vere alting i alle.

Nuad gære de ellers/som lade sig døbe offuer de Døde/Der som de Døde opstaa ingen lunder/Du lade de døbe sig offuer de Døde: Ochui staa wi huer stund i fare: Hoff vor roff/som ieg haffuer i Christo Ihesu vor HERRE/Jeg dør daglige. Stridde ieg aff Aennistelig mening mer vilde Diu i Epheso: Nuad hielper det mig/der som de Døde icke opstaa: Lader off æde oc dricke/Thi vdi morgen ere vi døde. Lader eder icke forføre/ Ond Snack forderffuer gode seder. Vaager rettelige op/oc synder icke/Thi nogle vide intred aff Gud/Dette siger ieg eder til skendel.

Der maatte nogen sige/Huorledis skal de Døde opstaa: De mer huordane Legeme skulle de komme: Du Daare/der som du saar/bliffuer icke leffuende/vden der dør. Oc der som du saar/er icke det Legeme/som skal bliffue/Men it blor Korn/som er/Huode eller it aff de andre. Men Gud giffuer det Legeme/som hand vil/oc huer aff Sæden sit eget Legeme. Icke er alt kød enhaande kød/ Men Aennisten haffue it andet kød/Queg it ander/Siste it ander/Fule it ander. Oc der ere himmelske Legeme oc iordiske Legeme. Men de Himmelske haffue en anden Herlighed/oc de Jordiske en anden. Solen haffuer en anden klarhed/Aaaren en anden klarhed/Sierner en anden klarhed. Thi en Sierne offuergaar den anden vdi klarhed. Saa er oc de Dødis opstandelse.

Der bliffuer saar i raadnelse/oc der skal opstaa vden raadnelse. Der bliffuer saar i vander/oc der skal opstaa i herlighed. Der bliffuer saar i krobhelighed/oc skal opstaa i krafft. Der bliffuer saar it naturligt Legeme/De skal opstaa it aandeligt Legeme. Haffuer mand it naturligt Legeme/da haffuer mand oc it aandeligt Legeme/Som det saar scressuie/ Det første Aenniste Adam er giort til it naturligt Liff/ Oc den siste Adam til it aandeligt Liff. Men det aandelige Legeme er icke det første/ Men det naturlige/der effter det aandelige. Det første Aenniste er aff Jorden oc iordisk/ Der ander Aenniste er HERRE aff Himmelen. Saadant som der iordiske er/saadane ere oc de iordiske/ De saadant som der Himmelske er/Saadane ere oc de Himmelske. De lige som wi bare den Jordiske Billede/Saa skulle vi oc bæred den Himmelske Billede. Men der siger ieg der om/ære Bredie/At kød oc blod kunde icke arffue Guds Rige/De skal der forkrenckelige icke arffue der woforkrenckelige.

See/Jeg siger eder en Hemmelig ting. Wi skulle icke alle soffue/ Men wi skulle alle foruendia/oc der skal ste hastelige vdi it øyeblik/i den siste Basunis tid. Thi Basunen skal lunde/oc de Døde skulle opstaa woforkrenckelige/De wi skulle foruendia. Thi dette forkrenckelige skal foris i der woforkrenckelige/oc dette dødelige skal foris i der woforkrenckelige. Men naar dette forkrenckelige skal foris i der woforkrenckelige/oc dette dødelige skal foris i woforkrenckelige/da skal der

Esaie 22.
Aenander
Poeta.

Gene. 2.

der ord fuldkommis/som staar screffuit. Døden er opslugen i Seyer. Død / huor er
din Braad: Hellsfuede/huor er din Seyer: Men Dødens Braad er Synden. Esaie 25.
De Lowen er Syndens Krafft. Men Gud vere tack/som gaff oss Seyer/for
medelst vor HERRE Ihesum Christum.

Der faare/ mine kære Brødre/verer faste/widreilige/oc forfæmmis altid i HERRENS
Gerning/Efterdi i vide/ar eders arbejde er icke forgefuit/i HERRE.

XVI.

MEn om den Nielp/som stær Helligen / lige som ieg befalede Menigheden i
Galacia/Saa gøre oci. Huer aff eder legge io hof sig self/paa en aff Sab-
bathene/oc samle huad hannem gaar rycto / Paa der / ar naar ieg kommer/
Nielpen skal icke da samles først. Denaar ieg kommer / huilcke i da betro der til
mit Brev/dem vil ieg sende bort / ar de skulle gøre eders Velgerning til Jerusa-
lem. Oc der som der gøres behoff/ar ieg oc skal reyse did/da skulle de reyse med mig.

Men ieg vil komme til eder / naar ieg drager igennem Macedonia/ Thi ieg vil dra-
ge igennem Macedonia/oc ieg bliffuer/maa vel ske hof eder eller oc saa tøffuer Vinteren off-
uer/Paa der i kunde ledsage mig/ huor ieg skal drage hen. Jeg vil icke nu see eder i der ieg dra-
ger der frem / Thi ieg haabis ar ieg vil bliffue nogen tid hof eder/om HERRE der vil
tilstede. Men ieg bliffuer i Epheso / indtil Pingdag/ Thi mig er en stor Dø opladen/oc de
ere flitige/ oc der ere mange Genfiridige.

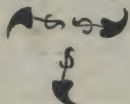
Der som Timotheus kommer til eder/ Da seer til / ar hand bliffuer hof eder vden Fryet/
thi hand gør oc HERRENS Gerning/ lige som ieg/ ar der icke nu nogen foracter hannem/ Timotheus.
De ledsager hannem i fred/ar hand kand komme til mig / Thi ieg venter hannem med Brø-
drene.

Men om den Broder Apollo (maa i vde) ar ieg formanede hannem gantse meget / ar
hand skulde komme til eder med Brødrene/ Oc der vaar ingenlunde hans vilie / ar hand vilde
nu komme/ Hand skal dog komme/ naar der bliffuer hannem beleyligt. Apollo.

Vaager/ staar i Troen/ verer mandelige/ oc verer stærke / Lader al eders ring ske i kærlig- Stephana.
hed. Oc ieg formaner eder/ kære Brødre/ Jfende Stephane huff / ar de ere den første grøde i
Achaia/ oc haffue sticker sig self til/ ar tiene Helligen/ Paa der i ville oc vere saadane vnderda- Fortunatus.
rige/ oc alle dem som hielpe til mit oc arbejde. Jeg glæder mig aff Stephane oc Fortunati/ Achaicus.
oc Achaici tilkommelse/ Thi huad ieg sagnede hof eder/ der vedetlagde de/ De haffue verque-
get min oc eders Aand / Beder dem/ som ere saadane. Menigheden i Asia hilser Aquila.
eder. Aquila oc Priscilla hilse eder meget i HERRE/ med Menighes Priscilla.

den i deris huff. Alle Brødrene hilse eder. Hilser eder indbyr-
dis med en hellig Kyss. Jeg Paulus hilser eder med
min Haand. Der som nogen icke elsker/ den
HERRE Ihesum Christum/
hand vere Anathema Maharam Aorta.
Vor HERRE JS Ihesu Christi naade vere med
eder. Min kærlighed vere med eder alle i Christo Ihesu/ Amen.

Den første Epistel til de Corinthier / Vdsent aff Philippen / for medelst
Stephanum oc Fortunatum/ Achaicum oc Timotheum.

Den

Den Anden Epistel

til de Corinthher

I.

Timotheus.

Psalm, 94.

Paulus Ihesu Christi Apostel/formedelst Guds vilie/oc Timotheus den Broder.

Guds aenighed i Corinthen/mer alle Helligen i gantske Achaia. Naade vere mer eder/oc Fred/Aff Gud vor Fader/oc den HERRE Ihesu Christo.

Loffuit vere Gud oc vor HERRE Ihesu Christi Fader/barmhertigheds Fader/oc al Trøstis Gud/som oss trøster i al vor bedrøffuelse/Al wi oc kunde trøste dem/som ere i allehonde bedrøffuelse/mer den Saa bliffue wi oc rigelige trøstede formedelst Christum. De huad heller wi haffue bedrøffuelse eller trøst/da steer der eder til gode. Et der bedrøffuelse/da steer der eder til trøst oc Salighed (Huilcken Salighed sig beuiser/der som i lide mer taalmodighed/i saa maade som wi lide) Et der trøst/da steer der eder oc til trøst oc salighed. De voort haab staar fast for eder/effter di wi vide/ar lige som i erelactige i Pinen/saa skulle i oc vere delactige i Trøsten.

Thi wi wille icke dolie for eder/Eare Brodre/ vor Bedrøffuelse/som oss er vederfaren i Asia/chi wi vaare der offuer maade besuarede offuer vor mact/saa/ar wi oc vaare mistroet om Liffuit/oc haffde besluttet hoss off/ar wi schulde ds. Men der stede der faare/Al wi schulde icke forlade oss paa oss self/men paa Gud/som opuecker de Døde/Huilcken der seelste oss aff den Død/oc end nu daglige fetsler/De wi haabis til hannen/ar hand skal oc seindelis frelse oss formedelst eders forbedelsis hielp for oss/Paa der der skal ste megen Tack/aff mange personer/offuer oss/for den Gaffue/som oss er giffuen.

Thi denne er vor Ross/som er vor Samuittigheds vidnisbyrd/Al wi haffue vandiet i Verden i enfoldighed oc i Guds Kæthed/icke i Kodelig visdom/men i Guds naade/dog aller mest hoss eder. Thi wi scriffue eder inred ander til/end der i lese/oc befinde osaa. De ieg haabis/ar i skulle oc befinde oss saa indtil enden/lige som i haffue i nogen maade befunder oss. Thi wi ere eders Ross/lige som i oc ere vor Ross/paa vor HERRE Ihesu dag. De paa denne foretysning/reckte ieg at komme en gong til eder/ar i schulde atter anamme en velgerning/oc at ieg kunde formedelst eder reyse til Macedonia/oc komme igen aff Macedonia til eder/oc bliffue ledsager aff eder til Judeam.

Men haffuer ieg bruger nogen rostadighed/der ieg saadant reckte: Eller ere mine anslag Kodelige: Icke saa/men hoss mig er Ja/ia/oc Ney er ney. Men Dhuilcken trofast Gud/ar voort ord til eder haffuer icke verer Ja oc Ney. Thi Guds Søn Christus Ihesus/som er preddicket iblant eder formedelst oss/ved mig oc Siluanum oc Timotheum/hand vaar icke Ja oc Ney/men der vaar Ja i hannen. Thi alle Guds løfte ere ia i hannen/oc de ere Amen i hannem/Gud til loff/formedelst oss. De Gud er den/som stadfester oss mer eder i Christo/oc salue, de oc beseglede oss/oc gaff Anden til pant i vore hjerter.

Siluanus.
Timotheus.
(Amen)
Der er viffe oc sande.

II.

Cieg kalder Gud til Vidne/paa min Siel/at ieg haffuer sparet eder/i der/at ieg kom icke til Corinthen igen. Icke at wi ere Verrer offuer eders Tro/men wi ere Tilhielpere i eders glæde/chi at i staa i Troen. Men ieg reckte saadant hoss mig/Al ieg schulde icke atter komme til eder i sorg. Thi at bedrøffuer ieg eder/Huo er da den/som skal gøre mig glad/Vden den som bliffuer bedrøffuit aff mig? De ieg screff eder der samme til/Al ieg schulde icke vere bedrøffuit/naar ieg komme/aff der som mig burde mer rette/ar haffue glæde/Efterdi ieg forser mig der til eder alle/Al min glæde/er allis eders glæde. Thi ieg scriffuer eder til i stor bedrøffuelse/oc i mit hjeris angest/mer megen graad/Icke at i skulle bliffue bedrøffuede/Men paa der i schulde kende den Kærlighed/som ieg haffuer/befunderlige til eder.

1. Corint, 5.

Men der som nogen haffuer kommet nogen Bedrøffuelse aff sted/Da haffuer hand icke bedrøffuit mig/vden i nogen maade/at ieg skal icke besuare eder alle. De der er nock/ar den samme er saa straffer aff mange/Al i nu fremdelis dissimere skulle til giffue oc husuale hannen/paa

Paa det hand skal icke nedsiuncke i ale for stor sorg. Der saare formaner ieg eder/at i ville beuise hannem kærlighed. Fordi at ieg scerff eder oc der saare til/at ieg vilde vide/om i ere retsindige/ til at vere lydgige i alle stycker. Oc huilcken i forlade noget/den forlader ieg der for eders styld / i Christi sted / Paa der som ieg forlader nogen mand noget/ da forlader ieg der for eders styld / i Christi sted / Paa der wi skulle icke forstaaes aff Satan/ Thi off er icke roudeligt/huad hand haaffuer i sinde.

Oc der ieg kom til Troada / at predicke Christi Euangelium / oc mig vaar opladen en Dø. i HERRE/ da haaffde ieg ingen roligghed i min Aand / der ieg sant icke Titum min Broder/ aen ieg stilde mig fra dem/ oc foer vd til a Macedoniam. aen Gud vere tacket/ som altid giffuer oss Syer i Christo/ oc obenbarer sit vidskaffs lucr/ sommedelst oss/ i alle Stæder. Thi wi ere Christi gode lucr saar Gud/ baade iblant dem som bliffue salige/ oc iblant dem som bliffue fortabre/ Disse Dødens lucr til døden/ oc de andre lifszens lucr til Liffuit. Oc huo er hie til bequem. Thi wi ere icke/ som mange andre/ der forfalske Guds ord / aen wi tale klarlige i Christo/ oc lige som aff Gud saar Gud.

Titus.

III.

Begynde wi da atter/ at puse off self: Eller behaffue wi / som nogle / Loffue/ bress til eder/ eller Loffuebress aff eder: Jere vorz Bress / som er scerffuit i vorz Hierer / som kendis oc lassis aff alle aenniske/ i som ere bleffue obenbare/at i ere Christi Bress / tilberedde sommedelst Predicke embedet/ oc scerffue aff oss/ Jcke mer vleck/ men mer den leffuende Guds Aand / Jcke i Stentaffler/ men i Hierens Rødrassler. Saadan forstøfning haaffue wi oc til Gud sommedelst Christum/ Jcke at wi ere duelige aff off self/ at rencke noget/ som aff off self/ aen at wi ere duelige / der er aff Gud / huilcken som oc giorde oss duelige/ at fore der ny Testamendis Embede / Jcke Bogstauens/ men Aandens. Thi at Bogstauen ihielslar / men Aanden gø leffuende.

aen haaffde der Embede/ som ihielslar sommedelst Bogstauene / oc er vdgaffuet i Sten Exodi 34. ne/ saadan klarhed/ at Israels Børn kunde icke see paa a Dose ansiet / for hans ansietis klarhed styld/ som dog forgaar/ Hui skulde icke meger mere der Embede / som giffuer Aanden / haaffue klarhed: Thi at haaffuer der Embede klarhed/ som predicker Fordømmelsen/ da haaffuer meger mere der Embede som predicker Røferdighed/ offueruettis klarhed. Thi at oc den anden deel/ som forklaret vaar/ er icke at acce for klarhed/ aen denne offueruettis klarhed. Thi at haaffde der klarhed/ som forgaar/ da skal der haaffue meger mere klarhed/ som bliffuer.

Effterdi wi haaffue nu saadant Naab/ da buige wi stor distighed/ oc gøre icke som a Dose/ der hengende it Skul saar sit Ansiet / at Israels Børn kunde icke see enden paa der/ som forgiel/ men deris sind ere forherbede. Thi der samme Skul bliffuer icke foraget / indtil denne dag/ offuer der gamle Testamente/ naar de der lase / huilcket der forgaar i Christo. aen der skul (Der) henger faar deris Hierer/ indtil denne dag/ naar a Dose lassis. aen der som der omuende sig Hierer. til HERRE/ da bleffue Stiuler borttaget/ Thi HERRE er Aanden/ Oc huo som HERRENS Aand er/ der er frihed. aen nu speyler HERRENS klarhed sig i off alle/ mer it bær Ansiet/ oc wi bliffue forklarede i der samme Billede/ fra den ene klarhed til den anden / som aff HERRENS Aand.

III.

Der saare/ effterdi wi haaffue saadant it Embede / effter som off stede barmhertighed/ da bliffue vi icke erere / men fly lönlig skendzel / oc omgaaff icke mer statckhed/ forfalske oc icke Guds ord/ aen mer sandheds obenbarelse/ oc beuise off vel mod alle aennistis samuittighed saar Gud.

Er nu vorz Euangelium skul/ da er der skul saar dem/ som bliffue fortabre / hof huilcke Colos. 1. denne Verdens Gud/ haaffuer forblinder de Vantrødis sind/ saa at de icke see der klare Euangelio. Ebra. 1. li Luff om Christi klarhed/ huilcken som er Guds rette Billede. Thi wi predicke off icke self/ aen Ihesum Christum/ aen hand er HERRE/ Oc wi eders Tiener for Ihesus styld. Gene. 1. Thi Gud som bød Lufet skinne frem aff mørcket/ Hand gaff it klart skin i vorz hierer/ at den oplussning om Guds klarheds vidskaff er fremkommen sommedelst oss/ i Ihesu Christi Ansiet.

Wi haaffue oc dette Liggendese i Jordkar / paa der at den offueruettis krafft / skal vere Guds/ oc icke aff oss. Wi haaffue alleuegne bedrøffuelse/ aen wi gremme off icke. Wi haaffue angst/ aen wi ere icke mistroffige. Wilde forfølgelse/ men wi bliffue icke forladne. Wi vn dettryctis/

dertryckis / Men wi oðeleggic icke. De wi bare altid vor **HERR** JS Jhesu Død omis
kring / i vor Legeme / Paa det at oc vor **HERR** JS Jhesu Liff skal obenbaris i vor Le
geme.

Psalm. 118.

Fordi at wi / wi som leffue / bliffue stedse giffne i Døden / for Jhesu skyld / Paa det / at Jhesu
Liff oc skal obenbaris i vor dødelige kød. Der faare saa er nu Døden mechtig i oss / Men
Liffet i eder. De effterdi wi haffue den samme Troens Land / effter som screffuit faar / Jeg
troi / der faare taler ieg. Saa tro wi oc / der faare saa tale wi oc / oc vide / at den / som opuecte
den **HERR** Jhesum / hand skal oc opuecte oss / formedelst Jhesum / oc skal sticke oss der met
eder. Thi der steer altsammen for eders skyld / Paa det den offueruettis naade / skal met megen
tacksigelse / rigelige puse Gud.

Der faare bliffue wi icke trette / men der som vor vduoris Wænnisse raadner / Saa skal
dog det induoris fornyes dag fra dag. Thi vor Bedrøffuelse / som er rimelig oc lat / gør oss en
euig oc offuer almaade suar Herlighed / wi som icke see til der synlige / men til der wsynlige.
Thi huad som synligt er / det er rimeligt / Oc huad som wsynligt er / det er euigt.

V.

Jvide oc / der som dette vor Tabernackels iordiske Duff bliffuer snderbar
der / at wi haffue en Bygning opbygd aff Gud / ic Duff / som icke er giort met
hender / huilcket der er euigt i Himmelen. De offuer den samme sucke wi oc
saa / effter vor Wolig / som er aff Himmelen / Oc oss forlengis / at wi kunde der
met bliffue offuerklædde / Dog saa om wi findis klædde / oc icke nøgne. Thi den stund wi ere i
Tabernackelen / sucke wi oc ere besuarede / Effterdi wi vilde helder icke affklædis / men offuer
klædis / Paa det at der dødelige kunde oplugis aff Liffuit. Men den som beredde oss til det
samme / hand er Gud / som gaff oss Zanden til pant.

Wi ere oc altid fremodige / oc vide / at effterdi wi bo i legemet / da ere wi fræmede fra **HERR**
RE / Thi wi vandre i Troen / oc icke i besluelsen. Wi ere dog ved god troff / oc haffue meget
mere lyst / at vere fremmede yden legemet / oc at vere hiemme hos **HERR** **RE**. Der faare ere
wi oc flitige / huad helder wi ere hiemme eller fremmede / at wi kunde vere hannem behagelige.
Thi wi skulle alle obenbaris faar Christi Doms stol / Paa det at huer skal saa effter som hand
haffuer handlet / i Legemens leffue / huad helder det er gaat eller ont.

Effterdi wi da vide / at **HERR** **RE** bød at fryctis / da fare wi factelige met Folket / men
wi ere obenbare faar Gud. De ieg haabis / at wi oc saa ere obenbare i eder Samuittighed. At
wi icke atter loffue oss / men wi giffue eder aarsaage at rose aff oss / Paa det i kunde haffue at ro
se aff mod dem / som rose sig effter anseelsen / oc icke effter hierter. Thi at gøre wi for meger / da
gøre wi Gud der / Ere wi factmodige / da ere wi eder factmodige. Thi Christi kærlighed ruini
ger oss saa / Effterdi wi acte / at der som en døde for alle / da ere de alle døde / Oc hand døde for
di for dem alle / Paa det at de / som leffue / icke skulle fremdelis leffue dem self / men den / som døde
oc opstod for dem.

Galat. 6.

Der faare kende wi nu lenger / ingen effter kød. De der som wi end kende Christum eff
ter kød / saa kende wi hannem dog nu icke mere. Er fordi nogen i Christo / da er hand it nyt
Creature / Det gamle forgiok / see / alle ting ere bleffne ny. Men det altsammen aff Gud / som
forligte oss met sig self / formedelst Jhesum Christum / oc gaff oss dette Embede / som predicket
forligelse. Thi Gud vaar i Christo / oc forligte Derden met sig self / oc tilregnede dem icke deris
synder / ochand oprette Ordet iblant oss om forligelsen.

Saa ere wi nu Sendebud i Christi sted / Thi Gud formaner formedelst oss. Saa bede wi
nu i Christi sted / Lader eder forlige met Gud / Thi hand gjorde den til Synd for Oss /
som icke viste aff nogen Synd / Paa det wi stulde bliffue den Ræfserdighed i
hannem / som gelder faar Gud.

VI.

Esai. 41.

Eg formaner eder som Wethielpere / at i icke rage Guds naade forgeffuis.
Thi hand siger / Jeg bønhyrde dig i den behagelige tid / oc halp dig
paa Salighedens dag / Seer / Nu er den behagelige tid / Nu er
Salighedens dag. Lader oss oc icke nogen sted giffue nogen forargelse /
Paa det vor Embede skal icke straffis / Men lader oss beuise oss i alle ting /
som Guds Tiener.

Jsto: Taalmodighed / i Bedrøffuelse / i Wød / i angist / i slag / i Fengsel / i opstø / i arbejde /
i Faste /

i faste / i kysthed / i vidtskuff / i langmodighed / i ventlighed / i den hellig Aand / i vbedrægtelig
 kætighed / i sandheds ord / i Guds Krafte / formeelst Kærfedigheds vaaben / baade paa den
 høyre oc paa den venstre side / ved ære oc skændel / formeelst ont røgte / oc gaar røgte. Som be-
 drager / oc dog sandue. Som de vbedende / oc dog bekende. Som de der dæ / oc see / wi leffue.
 Som de der ere straffede / oc dog icke ihjelslagne. Som de bedrøffuede / men altid glade. Som
 de fattige / men de som dog gøre mange rige. Som de der haffue intet inde / oc haffue dog
 alting. *

O I Corinthier / vor Aund oplod sig til eder / vor Hierte er trøstigt. For vor skild røge i
 icke haffue angist / Aen at i rage eder angist til / der gøre i aff en hiertelig mening. Jeg taler
 mer eder / som mer mine Bøn / at i skulle oc stikke eder lige saa mod mig / oc verer oc saa trøste.

Drager icke i der fremmede Aag mer de vantro. Thi huad omgængelse haffuer Kærf-
 dighed mer Kærfedighed : Huad samfund haffuer Luser mer Aøcker : Huoledis fand
 Christus komme offuer ens mer Belial : Eller huad del haffuer den / som troz / mer den vantro :
 Huad lignelse haffuer Guds Tempel mer aff guder : De i ere den leffuende Guds Tempel /
 som Gud oc siger / Jeg vil bo i dem / oc vandre i dem / oc ieg vil vere deris Gud / oc
 de skulle vere mit folk. Der faare gaar vd fra dem / oc frastilier eder / siger HERRE /
 oc røge icke noget vrent / Da vil ieg anamme eder / oc vere eders Fader / oc i skulle vere mine
 Sønnar oc Døtter / siger den almægtige HERRE.

Leuit. 26.
 Esaiæ 52.

VII.

Efterdi wi haffue nu saadane Løffe / mine Elskelige / Da lader off tæne off aff
 al Bødsens oc aandens besmittelse / oc fremfare mer Hellighed / i Guds fryer.
 Anammer off / wi haffue ingen giort vort / wi haffue ingen giort skade / wi haff-
 ue ingen bedrager. Icke siger ieg dette / til at fordsomme eder / Thi ieg sagde til
 som / at i ere i vor hierte / til at dæ oc at leffue. Jeg taler mer stor dylighed til eder / Jeg røse
 meger aff eder / Jeg er opfyldt mer trøst / Jeg er offueruettis i glæde / vdi al vor bedrøffuelse.

Fordi at der wi komme til A Macedoniam / da haffde vor Bød ingen volighed / men wi
 vaare alleuegne i Bedrøffuelse / Vduoris strid / induoris fryer. Aen Gud som trøstet de
 forættelige / hand trøstede off formeelst Titi tilkommelse. Aen icke aleniste formeelst hans
 tilkommelse / men oc saa mer den trøst / som hand vaar trøstet mer aff eder / oc forkyndede off
 eders forlængelse / eders graad / eders nidkæthed for off / saa at ieg glædde mig end mere.

Titus.

Thi at ieg gjorde eder bedrøffuede mer Bæffuer / der fortryder mig icke. De der som ieg
 end angrede der / men effeendi ieg seer / at Bæffuer maa vel ste nogen stund bedrøffuede eder /
 saa glæder ieg mig dog nu. Icke der aff / at i bleffue bedrøffuede / men at i bleffue bedrøffuede til
 anger. Thi at i bleffue gudelige bedrøffuede / saa at i icke nogen sted finge nogen skade aff off.
 Thi den gudelige bedrøffuelse gør Anger til salighed / som ingen fortryder / men Verdens be-
 drøffuelse gør døden.

See / Der samme at i bleffue gudelige bedrøffuede / huilken sid gjorde det i eder / der til
 mer forsuarelse / vrede / fryer / forlængelse / nidkæthed / heffn. I beuiste eder i alle stycke / at i ere
 rene i gerningen. Der faare om ieg end scresseder til / saa er der dog icke scressuit for hans skild /
 som gjorde vort / oc icke helder for hans skild / som lidde vort / Aen for den skild / at eders sid
 mod off skulde bliffue obenbare hoff eder / saar Gud.

Der faare ere wi trøstede / fordi at i ere trøstede. Aen wi glædde off end offueruettis mer
 re / aff Titi glæde / Thi hans Aand er verqueget aff eder alle. Fordi ieg er icke bestemmer aff
 det som ieg røfede saar hannem om eder / Aen lige som det er alsammen Sandhed / der ieg
 talede mer eder / Saa er oc vor Bøff bleffuen sanden hoff Titum. De hand haffuer offuer-
 maade hiertelig vilie til eder / naar hand tæncker paa allis eders lydighed / huoleddis i anam-
 mede hannem mer fryer oc beffuelse. Jeg glæder mig / at ieg røse forsee mig alting til
 eder.

Titus.

VIII.

Eg kundgör eder / Kære Brødre / Guds Naade / som er giffuen i den Aenig-
 hed vdi A Macedonia / Thi deris glæde / vaar da offuerflodig / der de bleffue
 præffuede mer megen bedrøffuelse / Oc alligeuel at de vaare meger fattige /
 saa gaffue de dog rigelige i al enfoldighed. Thi de vaare villige aff al deris
 formue (der vidner ieg) oc offuer deris formue / oc bade off bønliche mer
 megen

Den anden S. Pauli Epistel

Titus.

megen formanelse / at wi skulde anamme den Velgernig oc den Hielpis samfund / som der
steer til Helligen / Oc icke som wi haabede / men de gaffue dem først self HERRER / oc
der effter oss / formedelst Guds vilie / At wi maatte formane Titum / at lige som hand tilfom
begynne / saa skulde hand oc vdierte denne Velgerning iblant eder.

Den lige som i ere rige i alle ting / i Troen oc i Ordet / oc i forstand / oc i allehonde sitig-
hed / oc i eders Kærlighed til oss / Saa sticker det / at i oc ere rige i denne Velgerning. Jeg siger
icke at ieg biuder noget / Men effterdi at andre ere saa sitige / da forsoger ieg oc eders Kærlig-
hed / om hand er aff den rette art. Thi at i vide vor HERRES Jesu Christi
Naade / at alligeuel hand er rig / saa bleff hand dog fattig for eders skyld / Paa
det i skulle bliffue Rige formedelst hans fattigdom.

De ieg giffuer min gode mening her vdi / Thi det er eder nytteligt / i som begynne it aar
siden / icke aleniste at gøre / men oc at ville. Saa fuldkommer oc nu Gerningen / At lige som
sinder er tilbøyligt til at ville / saa skal der oc vere it tilbøyligt sind til at gøre / aff det som i haff-
ue. Thi der som en er villig / da er hand behagelig / effter der hand haffuer / icke effter det som
hand icke haffuer. Dette steer icke i den mening / At de andre skulle haffue roligbed / oc i be-
drøffuelse / men at der skal vere lige. Saa skal eders Offuerslødighed riene deris trang / idenne
(dyre) tid / Paa det at deris Offuerslødighed oc skal her effter riene eders trang / De der skal
ste som lige er / lige som screffuit staaer / Den som sancckede meget / hand haffde icke
offuerslødigt / Oc den som sancckede lidet / hannem fattedis icke.

Exodius.

Titus.

Den Gud vere tack / der gaff saadan sid til eder / i Titi hierte / Thi hand anam-
mede den formanelse / Men effterdi hand vaar saa meget sitig / da reysde hand aff sig self
til eder. Wi sende oc en Broder met hannem / hand haffuer loff i Euangelio / aff al denig-
heden. Oc icke det aleniste / men hand er oc saa beskicket aff Menigheden til at vere vor
Vandrebrotter paa reysen / i denne Velgerning / som skal vdiertis formedelst oss / HERRER
til ære / oc eders gode vilie (tilpriff) Oc voete paa / at der skal icke nogen kunde tale
ilke paa oss / for denne rige Hielp skyld / som skal vdiertis formedelst oss / De seer til / at der kand
gaa redelige til / Icke aleniste saar HERRER / men oc saa saar Menigheten.

Wi sende oc vor Broder met hannem / huilcken vi haffue offte befundet i mange stycker /
at hand er sitig / men nu meget sitigere. De vi haffue stor tillid til eder / vere sig enten paa
Titi vegne (huilcken som er min Stalbroder oc en Tilhielpere iblant eder) Eller paa vore
Brødris vegne (huilcke der ere Menighedens Apostler / oc Christi ære) Giffuer nu eder
Kærligheds oc vort rosis beuifning fra eder / mod disse / oc saa obenbare saar Menigheds
den.

IX.

Di ieg haffuer icke behoff / at scriffue til eder om denne Hielp / som steer Heli-
ligen. Thi ieg veed eders gode vilie / huilcken ieg roser haff dem / aff Macedo-
nia (oc siger) Alchata er bered / it aar siden / Oc eders Exempel tilsyn-
dede mange. De ieg sende der saare denne Broder / at vor Ross om eder
skulde icke bliffue tilintet / i det stycke / De at i skulle vere rede / lige som ieg
sagde om eder. Paa det / at der som de aff Macedonia komme met mig / oc
funde eder vberedde / at wi (ieg vil icke si) icke da skulle bliffue bestemme / met saadan
Ross.

Den mig syntis der vere nytteligt / at formane Brødre / at de skulle fordrage til eder /
oc besticke denne Velsignelse / som tilfom er tilfagd / at hun kand vere rede / Saa / at der kand
vere en Velsignelse / oc icke en Berighed. Thi der meen ieg / At huo som spærlige saar / hand
skal oc spærlige haffe / oc huo som saar i Velsignelse / hand skal oc haffe i Velsignelse. Nu
effter sine vilkaar / icke met vullighed eller aff tuang / Thi Gud elsker en glad Giff-
uere.

Psalms.

De Gud kand gøre / at allehonde Naade skal vere rigelige iblant eder / at i skulle haffue
offuerslødige nock i alle ting / oc vere rige til allehonde gode Gerninger / Lige som screffuit
staaer / Hand vdspridde oc gaff de fattige / Hans Kærfærdighed bliffuer til enig
tid (Men den som giffuer Seemanden Sæd / Hand skal io oc giffue Bødd til at æde / oc hand
skal formere eders Sæd / oc lade eders Kærfærdigheds fruct voxe) at i skulle vere rige i alle
ting / met al enfoldighed / huilcken der gør Gud tacksigelse formedelst oss.

Thi

Thi denne Hielpis vdgiffte opfylder icke alenist de Helligis armod / Men hun er oc saa offuerflødig der vdi / at mange tacke Gud / for denne vor tro Tieniste / oc prise Gud / for eders ydmyg bekendelse i Christi Euangelio / oc for eders enfoldige Hielp til dem oc til alle / oc for deris Bøn for eder / Huilcke som forlengis effter eder / for den offuerflødige Guds naade styld som er i eder. Men Gud vere tack for sin wifigelige Gaffue.

X.

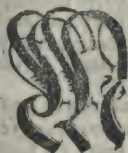

C ieg Paulus / formaner eder / formedelst Christi sacmodighed oc taalmodighed / ieg som er ringe acter / naar ieg er næruerendis hoff eder / men i min frauerelse er ieg duffig mod eder. Men ieg beder eder / at der skal icke gøres mig behoff / at handle diersuelige næruerendis / oc at bruge den duffighed / som mand tillegger mig / mod nogle / som acte off / lige som wi vandrede i Kdellig stic. Thi als ligeuel wi vandre i Kdeder / saa stride wi dog icke i Kdellig stic. Thi at vor Stridzaaben ere icke Kdellige / men meertige faar Gud / til at forsyre Besestninger / mer huilcket wi forsyre Anslag / oc al Høghed / som sig ophøyer mod Guds Visdom / oc tage al Forstand til fange / vnder Christi lydelse / Oc wi ere rede til at hessne al wlydighed / naar eders lydighed er fuldkommen. Dyme i effter det som i see.

Forlader nogen sig der paa / at hand høyer Christum til / Hand tencke der imod oc dette hoff sig self / at lige som hand høyer Christum til / saa høye oc wi Christum til. Oc der som ieg end rose mig noget ydermere aff vor / at act / som HERRER gaff off / eder til forber Infray. ding / oc icke til forderffuelse / da vilde ieg icke bliffue bestimmer. (oc der siger ieg) At i skulle icke lade eder trycke / at ieg vilde forferde eder mer Bieff. Thi Bieffuene (sige de) ere suare oc stercke / Men Legemens næruerelse er sregbelig / oc Talen foractelig. Huo som saadan er / Hand betencke / at lige som wi ere mer oird i Bieffuene vdi vor frauerelse / Saa røre wi oc vel vere mer gerningen næruerendis.

Saa røre wi icke regne eller relie off iblant dem / som loffue sig self. Men effterdi de maa le sig hoff sig self / oc holde alenist aff sig self / da forstaa de inted. Wi rose off oc icke offuer maaler / men alenist effter Regelens maal / mer huilcken Gud affmaalde off maaler / at recke oc saa indtil eder. Thi wi fare icke for langt vd / lige som wi vaare icke komme indtil eder / Thi wi ere io komme indtil eder mer Christi Euangelio / oc wi rose off icke offuer maaler i fremmet arbeide. Oc wi haabis / at naar eder Tro nu voper i eder / da ville wi effter vor Regel / komme lenger / oc predicke oc saa Euangelium faar dem / som bo paa hin side eder / oc icke rose off aff det / som er bered mer en fremmet Regel.

XI.

En huo sig roser / hand rose sig i HERRER. Thi at der faare er icke nogen duelig / at hand loffuer sig self / Men at HERRER loffuer hannem. Gud giffue / at i vilde lider holde min daarlighed til gode / Dog i holde mig hende vel til gode / Thi ieg er nidker faar eder mer gudelig nidkerhed. For di at ieg haaffuer troloffuer eder en / at hand / at ieg kunde fore Christo en reen Jomfru til. Men ieg fryerer / at lige som Hugormen bedrog Euamet sit skalkhed / Gene. 3. at eders sind skulle oc bortreyctis saa sea den enfoldighed som er i Christo.

Thi der som den der kommer til eder / predicker en anden Ihesum / som wi icke predicked / eller ifaa en anden Aand / som i icke finge / Eller it ander Euangelium / som i icke anammede / Da omdroge i der tilbørlige. Thi ieg acter / At ieg er icke ringere / end de høye Aposiler ere. Oc er ieg end Vanuittig mer talen / Saa er ieg dog icke vanuittig i forstand. Dog er ieg vel bekent hoff eder i alle maade.

Eller syndede ieg / at ieg fomedrede mig / paa det i skulde bliffue ophærd: Thi ieg forsyndede eder Euangelium forgefuis / oc røffuede andie Menigheder / oc tog Sold aff dem / at ieg kunde predicke faar eder. Oc der ieg vaar næruerendis hoff eder / oc haaffde armod / da vaar ieg ingen til besuarelse / Thi at Brødiene / som komme aff Macedonia / opfyre der mig fattedis / Oc ieg haaffuer hulder mig i alle maade eder vden besuarelse / oc ieg vil end nu holde mig saa.

Saa vift som Christi Sandhed er i mig / da skal denne roff icke tilstoppis for mig i Achata Land. Hui saar: At ieg skulde icke elste eder: Der veed Gud. Men huad ieg gør oc vil gøre / der gør ieg fordi / at ieg vil affhugge aarsagen faar dem / som søge aarsage / at de kunde rose dem / at vere som wi ere. Thi saadane falske Aposiler oc bedragelige Arbejdere / foruende D h sig

S. Pauli Epistel

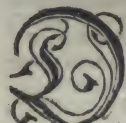
sig til Christi Apostle. Veder er icke vnder/ Thi Satan self/ foruender sig til lufsens Engel. Der saare er der icke en stor ting/ om oc saa hans Tienere foruende sig/ lige som de vaare Aets ferdigheds Predickere/ huilcke endelig der skal vere effter deris gerninger.

Jeg siger atter igen/ at icke nogen skal mene/ at ieg er daarligh/ Nuor icke saa er/ Da anama mer mig som en daarligh/ at ieg oc saa maa lidet rose mig. Nuad som ieg nu taler/ der taler ieg icke som i HERREN/ men som i daarlighd/ den stund wi ere komne i denne rofelse/ Effterdi/ mange rose sig effter Bødet/ da vil ieg oc rose mig. Thi at i fordiage gerne Daarer/ effterdi at i ere Kloge/ I lide/ der som nogen gøder til Tienere/ Der som nogen plagger edet/ Der som nogen tager edet/ Der som nogen tradzer edet/ Der som nogen slar edet i ansicret. Dette siger ieg effter vanære/ lige som wi vaare bleffne strøbelige.

Nuor aff nu nogen er der sig (Jeg taler i daarlighd) der aff er oc saa ieg dustig. De ere Ebrier/ Jeg oc saa. De ere Jfractiter/ Jeg oc saa. De ere Abrahams Sæd/ Jeg oc saa. De ere Christi Tienere/ Jeg taler daarlighd/ ieg er vel mere. Jeg haffuer arbejdet mere/ Jeg haffuer leder flere slag/ Jeg haffuer veret flere gonge fangen/ Oc offte i døds nød. Jeg siel sem gonge aff Jøderne fyrerue Slag/ i minde. Jeg er tre gonge hudstrugen/ En gong stenet/ Jeg haffuer leder tre gonge Skibbrud/ Jeg haffuer veret dag oc nat i Naffsens dybhed/ Jeg reysde offte. Jeg vaar i farlighed til Vand/ I farlighed iblant Røffuere/ I farlighed iblant Jøderne/ I farlighed iblant Hedningene/ I farlighed vdi Stæderne/ I farlighed vdi Grefen/ I farlighed paa Vassuer/ I farlighed iblant falske Bødre. Jmgye oc arbejdet/ J megen

Vden der som ellers tilslaff/ som er/ at ieg daglige offerue blyb/ oc bær sorg for al vder nigheden. Nuor er strøbeligh/ oc ieg bliffuer icke strøbeligh/ Nuor bliffuer forarget/ oc ieg icke biendis: Der som ieg io skal rose mig/ da vil ieg rose mig aff min strøbelighd. Gud oc vor HERRE JS ihesu Christi Fader/ huilcken der vere loffuit til euig tid/ vord/ at ieg icke liuger. Vdi Damasco foruarede Kong Arethe Landfoget/ de Damascens Stad/ oc vilde grebet mig/ Oc ieg bleff vunden ned i en Kurffe vdi at ic vindue igennem muren/ oc vnd flyde aff hans hender.

Acto. 9.

XII.

Enne roff er mig io inderlyt/ dog vil ieg komme til HERREN Syner oc Obenbarelses. Jeg kender icke i Christen/ forten aar siden/ Vaar hand i Legemet/ der veed ieg icke/ Eller vaar hand vden Legemet/ der veed ieg oc icke/ Gud veed det/ Den samme bleff vnderlyt/ ind i den tredie Himmell. De ieg kender der samme i Christen/ Nuad helder hand vaar i Legemet eller vden Legemet/ veed ieg icke/ Gud veed det/ Hand bleff vnderlyt ind i Paradis/ oc hørde visigelige ord/ huilcke inderlyt i Christen kand sige. Der aff vil ieg rose mig/ Den aff mig self vil ieg inderlyt rose mig/ vden aff min strøbelighd. De der som ieg vilde rose mig/ da giorde ieg fordi icke daarlighd/ thi ieg vilde sige sandhed. Men ieg holder mig der fra/ Paa det at nogen skal icke acce mig høre/ end hand seer paa mig eller hører aff mig.

De at ieg skal icke ophøre mig aff de høre Obenbarelses/ Da er mig giffuen en Pæl i Rødet/ som er/ Satans Engel/ som mig skal sla mer i effue/ paa der ieg icke skal ophøre mig. For huilcken ieg foruarede HERREN tre gonge/ at hand maatte vige fra mig/ Oc hand sagde til mig/ Lad dig nøye met min Naade/ Thi min Krafft er mechtig i de Strøbelige. Der saare vil ieg heldst rose mig aff min strøbelighd/ at Christi Krafft kand bo hos mig. Der saare er ieg ved god trost/ i strøbelighd/ i forsmædelse/ i nød/ i forfølgelse/ i angst/ for Christi skyld. Thi naar ieg er strøbeligh/ da er ieg sterck.

Jeg er bleffuen en Daare offer denne roff/ Der tvingde i mig til. Thi ieg skulde loffue aff edet/ Effterdi ieg er inderlyt ringere/ end de høre Apostler ere/ Alligeuel at ieg er inderlyt/ Thi der stede io en Apostels tegen iblant edet/ met al taalmodighd/ met Tegen oc mer vnderlyt Tegen/ oc mer vnderlyt Gerninger. Huilcken er der/ der i ere ringere vdi/ end de andre i Christen/ hede: Vden at ieg icke self besuarede edet/ Forlader mig denne Synd. See/ Jeg er tredie gong rede at komme til edet/ oc ieg vil icke besuare edet. Thi ieg søger icke det som edet hører til/ men edet. Thi Bømene skulle icke samle Liggendefæ til Foreldrene/ men Foreldrene til Bømene.

De ieg vil gantse gerne fremlegge/ oc vorde fremlagd for eders Siel/ alligeuel at ieg elster edet gantse meger/ oc elstis dog lider. Men lad det saa vere/ at ieg icke haffuer besuaret edet/ Men effterdi ieg vaar listig/ da fange de ieg edet met smidhed. Haffuer ieg oc bedraget nogen/ for medelst nogen aff dem/ som ieg sende til edet: Jeg foruarede Titum/ oc sende en Brev

en Broder met hannem/Haffuer oc Titus bedrager eder. Haffue wi icke vandret i en Land: Titus.
Ginge wi icke i de samme Fodspor: Lade i eder atter tycke/ar wi forsuare off: Wi tale i Chris-
sto/saar Gud.

Men der stæer altsammen eder (mine Elskelige) til forbedring. Thi ieg frycter / ar naar
ieg kommer/ieg icke da skal finde eder/som ieg vil / Oc ar i skulle icke helder finde mig / som i
ville/At der skal vere / had/auind/vrede/reete/bagtalelse / qretudelse / ophæffuelse / oc opsig.
At ieg skal icke atter komme/oc min Gud skal ydmige mig hofst eder / oc ieg skal spige offuer
mange/som tilforn syndede/oc icke gjorde penitente/for deris wienlighed oc Noerri/oc wblus-
hed som de bedreffue.

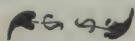
XIII.

Kommer ieg tredie gong til eder/da skulle alle sager stadfæstis i tho eller tre deris Deute. 19.
mund. Jeg haffuer for sagd eder der/oc ieg siger eder der tilforn / som ieg vaare Matth. 18.
næruerendis/anden gong/oc ieg scriffuer der nu i min frauerelse / til dem som
for syndede/oc til alle andre/ar naar ieg kommer igen/da vil ieg icke spare. Eff-
terdi i søge/ar i kunde en gong faa den ar finde/der taler i mig/som er Christus/huilen der icke
er strøbelig iblant eder/men er mechtig iblant eder. Oc alligeuel ar hand er kaarfest i strøbelig-
hed/Saa leffuer hand dog i Guds krafft. Oc alligeuel ar wi ere strøbelige i hannem/saa leffue
wi dog mer hannem i Guds krafft/iblant eder.

For søger eder self/om i ere i Troen/Proffuer eder self. Eller kende i eder icke self/ar Jhe-
sus Kristus er i eder: Vden saa er/ar i ere wduelige. Men mig haabis/ar i kende/ar wi ere icke
wduelige/Jeg beder oc Gud/ar i skulle inted ont gøre/Icke ar wi skulle synis duelige / Men ar
i skulle gøre der gode/oc wi kunde vere lige som de wduelige. Thi wi kunde inted mod sand-
hed/men for sandhed. Oc wi glæde oss/naar wi ere strøbelige / oc i ere mechtige / oc det samme
yndste wi oc/som er/eders suldkommenhed. Der saare scriffuer ieg oc dette i min frauerelse/
Paa der ieg skal icke nodis til ar bruge strengthed / naar ieg er næruerendis / Efter den mact/ Supra 10.
som I HERRER haffuer giffuit mig til forbedring/oc icke til forderffuelse. Paa

der siste/kære Brodre/Blæder eder/Derer suldkomme/Trøster eder/Haff-
uer it sind. Derer fredsomme/Saa skal Kærligheds oc fre-
dens Gud vere mer eder. Vilser huer andre mer en
hellig Kyss. Alle Helligen hilse eder. Vor
HERRIS Jhesu Christi
Naade/oc Guds Kærlighed/oc den hel-
lig Andes samfund/vere mer eder alle/AMEN.

Der andet til de Corinthher. Vdsent aff
Philippin i Macedonia/ved
Titum oc Lucam.

O th S. Pauli

S. Pauli Epistel

til de Galater.

I.

Aulus en Apostel/
icke aff *men*nisten / oc
icke formedelst *men*nis-
ten / *men* ved Ihesum
Christum / oc Gud fa-
der / Som hannem op-
ueerte fra de Døde / Oc alle Brodre / som
ere hofst mig.

Guds *men*nighed i Galacia.

Vaad vere mer eder / oc Fred aff Gud
fader / oc vor *herre* Ihesu Chri-
sto / som gaff sig self for Dore syn-
der / At hand vilde frelse oss fra
denne næruerendis onde Verden /
Effter Guds vilie / oc vor faders / Vils-
ken vere ere fra euighed til euighed /
Amen.

Jeg vnder / At i lade eder saa snart
affuende fra den som kallede eder i Chri-
sti Vaade / til et ander Euangelium. Allis
geuel at der er intet ander / Vden at det
ere nogle / som eder foruilde / oc ville for-
uende Christi Euangelium. *men* det
som oc wi / eller en Engel aff *min* me-
len / vilde predike Euangelium faar
eder / anderledis end wi predikede faar
eder / Vdand vere forbandet. Lige som wi
nu sagde / saa sige wi oc igen / Der som
nogen prediker Euangelium faar eder /

anderledis end det i anammebe / Vdand vere forbandet. Prediker ieg da nu *men*nisten eller
Gud til tienske : Eller tencker ieg at vere *men*nisten behagelig : Der som ieg end nu vaare
*men*nisten behagelig / Da vaare ieg icke Christi Tienere.

De ieg kundgør eder / kære Brodre / at det Euangelium / som er prediket aff mig / er icke
*men*niskligt / Thi ieg icke anammebe oc lærde det aff nogen *men*niste / *men* formedelst
Ihesu Christi obenbarelse. Thi at i haffue io vel hørt min omgengelse tilforn i Jødedomet /
Hvorledis ieg offuermaade forfulde Guds *men*nighed / oc forderffuede dem / oc ieg forstemme
dis i Jødedomet / offuer mange aff mine Jeshulige / i min Slegt / oc vaar offuer maade nidkær
for den Federne Lov.

men der der vaar Gud behageligt / som mig straffde aff min *moders* luff / oc kallede
mig formedelst sin naade / At hand vilde obenbare sin Søn i mig / at ieg skulde forkynde han-
nem formedelst Euangelium iblant Nedningene. Da gaff ieg mig der strag til / oc bespu de
mig icke der om mer Rød oc Blod / Jeg kom oc icke til Jerusalem / til dem som vaare Apostler
faar mig / *men* ieg drog bort til Arabiam / oc kom igen til Damascen. Try aar der effter / kom
ieg til Jerusalem / at see Peder / oc ieg bleff femten dage hofst hannem. Oc ieg saa ingen aff de
andre Apostler / vden Jacobum *herrens* Broder. *men* huad som ieg scriffuer eder til /
See / Gud veed / at ieg icke lüger.

Der effter kom ieg i Syrie oc Cilicie land. Oc ieg vaar den Christelige *men*nighed i Judea
vbekeent paa Ansiet. *men* de haffde alensic hørt / At den som oss tilforn forfulde / hand pre-
diket nu Troen / huilken hand sør forsyrede / Oc de pifde Gud i mig.

II.

Floten

Jorten aar der effter/drog ieg atter op til Jerusalem met Barnaba/ oc ieg tog Titum/ oc saa met mig. **A**Den ieg drog op/ aff en obenbarelse/ oc bespørde mig met dem om det Euangelio/ som ieg predickte iblant Hedningene/ **A**Den besynderlige met dem/ som haffde nogen anseelse/ **A**t ieg skulde icke løbe eller haffue løbet for gessuis. **A**Den Titus/ som vaar met mig/ bleff oc icke tvingd til at omstærts/ alligeuel at hand vaar en Gæker. **T**hi at der nogle falske Bødre trengde sig ind met oss/ oc vaare listelige komne ind/ at bespørde vor Frihed/ som wi haffue i Christo Jhesu/ at de vilde tager oss fangne/ **D**a vigede wi dem icke en time/ at vere vnderdanige/ **P**aa der at Euangelij sandhed skulde bliffue fast hos eder.

ADen om dem/ som vaare noget accede/ huordane de haffue tilforn veret/ det kommer mig inted ved. **T**hi Gud atter icke **A**denistens anseelse. **A**Den de/ som vaare noget accede/ lærde mig inted ander. **A**Den tuert imod/ der de saae/ at Euangelium til Forhuden vaar mig befale/ **L**ige som Euangelium til Omstærtsen Peder (**T**hi den som vaar krafftig til Apostel Embedet met Peder iblant Omstærtsen/ **H**and vaar oc krafftig met mig iblant Hedningene) oc kende den naade/ som mig vaar giffuen/ **J**acobus oc Cephas oc Johannes/ som syntis at vere Pillere/ da singe de mig oc Barnaba den høye haand/ oc forentis met oss/ **A**t wi skulde predicke iblant Hedninge/ oc de iblant Omstærtsen/ **A**leniste at wi skulde komme de fattige ihu/ huilcket ieg oc haffuer veret sitig til at gøre.

Oc der Petrus kom til Antiochiam/ da stod ieg hannem imod vnder øyen/ **T**hi der vaar kommen Klage offuer hannem. **F**ordi at tilforn sør end der komme nogle fra Jacobo/ da oed hand met Hedninge. **A**Den der de komme/ da vddrog hand sig/ oc krafftig sig/ **F**ordi at hand fryctede dem aff Omstærtsen. **O**c de andre Jøder hylede met hannem/ saa/ at Barnabas oc bleff forført/ til at hylede met dem.

ADen der ieg saa/ at de vandiede icke rettelige/ effter Euangelij sandhed/ da sagde ieg til Peder obenbare saar alle/ **E**fterdi at du som est en Jøde/ leffuer som Hedninge/ oc icke som Jøder/ **H**uor saare tvinger du da Hedningene til at leffue som Jøderne/ **A**lligeuel at wi ere aff naturen Jøder/ oc icke Syndere aff Hedninge/ **D**og effterdi wi vide/ at **A**denistens bliffuer icke retferdig formedelst Lowens Gerninger/ **M**en ved Troen til Jhesum Christum/ **S**aa tro wi oc paa Jhesum Christum/ **P**aa der wi skulle bliffue retferdige formedelst Roma. 3. **T**roen til Christum/ **O**c icke ved Lowens Gerninger/ **T**hi der bliffuer inted Rød retferdig ved Lowens Gerninger.

Oc skulde wi/ som søge effter at bliffue retferdige formedelst Christum/ oc end nu self besfindis at vere Syndere/ **D**a vaare Christus en Synde tiener. **D**et vere longe fra. **A**Den naar ieg opbygger det igen/ som ieg nedbød/ **D**a gør ieg mig self til en Offuertrædere. **J**eg er oc formedelst Lowen død saar Lowen/ at ieg skal leffue saar Gud/ **J**eg er kaarstet met Christo. **D**e ieg leffuer/ dog nu icke ieg/ men Christus leffuer i mig. **T**hi huad som ieg nu leffuer i Røder/ der der leffuer ieg i Guds Søns Tro/ **S**om mig elste/ **D**e gaff sig self hen saar mig. **J**eg kaster icke Guds naade bort. **T**hi at kommer Retferdighed formedelst Lowen/ **D**a er Christus for gessuis død.

III.

I woifstandige Galater/ **H**uo haffuer treyler eder/ at i lyde icke Sandhed/ **H**uileke Christus Jhesus vaar **A**aler saar øyene/ oc er nu kaarstet iblant eder. **D**ette vil ieg aleniste lære aff eder/ **H**affue i anammer **A**anden/ ved Lowens Gerninger/ **E**ller formedelst den Predicken om Troen: **E**re i saa woifstandige/ **I** begynte i **A**nden/ **V**ille i da nu fuldkomme der i Røder/ **H**affue i da leder saa meget for gessuis/ **O**m der ellers er for gessuis. **D**en som nu giffuer eder **A**nden/ oc gør saar dane Gerninger iblant eder/ **G**ør hand det formedelst Lowens Gerninger/ **E**ller ved den Predicken om Troen.

Lige som Abraham trode Gud/ oc det er regnet hannem til Retferdighed. Gene. 15. **S**aa kende i io nu/ **A**t de som ere aff Troen/ de ere Abrahams Børn.

ADen Scriffen saa det tilforn/ **A**t Gud gør Hedningene retferdige formedelst Troen. **D**er saare forkynder hun Abraham/ **I** dig skulle alle Hedninge velsignis. **S**aa bliffue nu de/ som ere aff Troen/ velsignede met den Tro Abraham. **F**ordi at de som omgaaff met Gene. 12. **L**owens Gerninger/ de ere vnder Forbandelse. **T**hi der staar scerffuit/ **F**orbandet vere huer mand/ som icke bliffuer i alt det/ som scerffuit staar i Lowens bog/ at hand Deute. 27. **d**et gør.

ADen at ingen bliffuer retferdig saar Gud/ formedelst Lowen/ er obenbare/ **T**hi den Retferdige

S. Pauli Epistel

Abac. 2.
Roma. 1.
Leuit. 18.
Deut. 21.

dige skal leffue aff sin Tro. Men Lowen er icke aff Troen / Men der ænniske som der
gør / hand skal leffue der ved / Oc Christus forlode oss aff Lowens formaledidelse /
der hand bleffen forbandelse for Oss (Thi det staar screffuit / forbandet er
huer Mand som henger paa Troe) Paa der at Abrahe velsignelse skulde komme iblant
Nedningene / i Christo Ihesu / oc wi saa skulde saa den forietre Aand / formedelst Troen.

Ebræ. 9.

Gene. 22.

Roma. 4.

Roma. 11.

Roma. 8.

Kære Brødre / Jeg vil tale efter ænniskelig skick. Foratter mand dog icke it ænniskis
Testamente (naar der er stadfest) oc mand setter der intet til. Nu er io Foriettelsen tillagd
Abraham oc hans Sæd. Hand siger icke / ved de Sæde / som formedelst mange / men som ved
en / formedelst din Sæd / som er Christus. Jeg siger oc der om / Der Testamente / som
er tilføen stadfest aff Gud paa Christum / bliffuer icke til intet giort / at Foriettelsen skulde bort
tagis formedelst Lowen / huilcke som er giffuen ossuere fire hundrede oc tredue aar der efter.
Thi at bleffue Arffuen forietre ved Lowen / Da bleffue hand icke giffuen formedelst Foriettel
sen / Men Gud stænte Abraham den sei formedelst Foriettelsen.

Nuad skal da Lowen: Nnn kom der til for Syndens skyld / Indtil den Sæd kom / som For
iettelsen vaar stæte / Oc hun er besticket aff Engelen / formedelst Neglerens haand. Nu er en
Neglere icke en enistis Neglere / Men Gud er ene. Nuoledia: Er da Lowen mod Guds
Foriettelse: Der verelonge fra. Men haaffde nogen Low veret giffuen som kunde gøre leff
uende / Da komme Retferdighed sandelige aff Lowen. Men Scrifften beslattede al
ting vnder Synd / At Foriettelsen skulde komme / formedelst Troen til Ihesu
sum Christum / oc giffuis dem / som tro.

Men for end Troen kom / da bleffue wi foruarede vnder Lowen oc beslattede / paa den
Tro / som skulde obenbaris. Saa haaffuer Lowen veret vor Tucemestere til Christum / at wi
skulde bleffue Retferdige formedelst Troen. Men nu Troen er kommen / da ere wi icke mere
vnder Tucemestere. Thi at i ere alle Guds Børn / formedelst Troen til Chri
stum Ihesum. Thi at saa mange som ere dopte aff eder / de haaffue ifort Chri
stum. Her er ingen Jøde eller Grieker / Der er ingen Tienere eller Fri / Der er ingen Mand
eller Quinde / Thi at i ere allesammen en i Christo Ihesu. Ere i da Christi / saa ere i io Abra
hams Sæd / oc Arffuinge efter Foriettelsen. *

III

I

Eg siger dog / Saa lange som Arffuingen er it Barn / da er der intet forstel mel
lem hannem oc en Tienere / end dog at hand er en Herre ossuere alt godset / Men
hand er vnder Formyndere oc Pleyemestere / indtil den bestickede tid aff Faderen.
Wi oc lige saa / der wi vaare Børn da vaare wi sangne vnder vduotris Skickel
ser. Men der tiden bleff fuldkommen / da sende Gud sin Søn / fød aff
en Quinde / oc Lowen vnderdanig / Paa det at hand skulde forlese dem / som
vaare vnder Lowen / At wi skulde saa Børnen vdualelse. Effterdi i ere da Børn / da sen
de Gud sin Sønns Aand i eders herte / som rober / Abba / Kære Fader. Saa er her nu ingen
Tienere mere / men idel Børn / Oc ere de Børn / da ere de oc saa Guds Arffuinge formedelst
Christum. *

Men paa den tid / der icke kende Gud / da tiente i dem / som aff naturen icke ere Guder.
Men nu i haaffue kent Gud (Ja meger mere ere kende aff Gud) Nui vende i eder da om / til de
strøbelige oc vedtroffrige Skickelser igen / huilcke i ville tiene paa ny igen: I holde Dage oc
Aaane / oc Høytider oc Naastider / Jeg frycter for eder / at ieg haaffuer icke maa vel ste ar
berdet mer eder forgeffuis. Derer dog lige som ieg / thi ieg er lige som iere.

Kære Brødre (Jeg beder eder) I haaffue intet ont giort mig. Fordi i vide / at ieg predick
de Euangelium saar eder / forle gong / i strøbelighed efter Røder / oc i foractede icke oc ef for
smaade / mine frestelser / som ieg leed efter Røder / Men i anammede mig som en Guds En
gel / ia lige som Christum Ihesum. Nui vaare i paa den tid saa saliger. Jeg er eders Vidne / at
haaffde der veret mueligt / da haaffde i vdræffuit eders øyen / oc giffuit mig. Er ieg da saa bleffuen
eders Fiende / fordi at ieg giffuer eder sandhed til kende:

De ere icke vel nidkære for eder / Men de ville komme eder til at falde fra mig / at i skulle
vere nidkære for dem. Der er gaar at vere nidkær / naar som det stæer stedse for der Gode / oc
icke aleniste naar ieg er nærerendis hoff eder. Mine kære Børn / huilcke ieg arter søder mer
angist / indtil Christus saar skabning i eder. Oc ieg vilde / at ieg vaare nu hoff eder / oc kunde
foruende min røst / Thi ieg er trulraadig om eder.

Siger

Siger mig i som vilde vere vnder Lowen / Vassue icke høit Lowen: Thi der staar scerff
 wit / At Abraham haaffde tho Sonner / Den ene aff tiensste Quinden / Den an- Gene. 16. 21.
 den aff den fri. Men den som vaar aff tiensste Quinden / hand er fød effter foder / Oc den aff
 den Fri / er fød formedelst Forrettelsen / Disse ord berpde noget. Thi der ere de thu Testamens
 te / Der ene aff Sinai bierg / som fødte til Trelldom / huilket er Agar / Thi Agar kaldte i Ara-
 bia Sina bierg / oc recker indtil Jerusalem / som er paa denne tid / oc er i trelldom met sine Børn
 Men der Jerusalem / som er offuen til / der er den Fri / som er allis vor Adoder. Thi der
 staar scerffuit / Ver glad du w fructsommelige / du som icke foder / oc vdbryd oc ro- Esaiæ 54.
 be / du som icke est fructsommelig. Thi den Enlige haaffuer mange flere børn / End den Roma. 9.
 som haaffuer a Hand. Men wi kære Brodre / ere Forrettelsen Børn / effter Isaac. Men lige
 som paa den tid / den som vaar fød effter foder / forfulde den / som vaar fød effter Aanden / Saa
 gaar det oc nu. Men huad siger Scriften / Vdsigd tiensste Quinden met hendis søn /
 Thi tiensste Quindis søn / skal icke affue met den fri Quindis Søn. Saa ere wi Gene. 21.
 nu / kære Brodre / icke tiensste Quindis Børn / Men den fri Quindis.

V.

Saa bliffuer nu stadige i den Frihed / som Christus seide Oss met / Oc lader
 icke fange eder igen vdi trelldomsens Nag. See ieg Paulus siger eder det /
 Der som i lade eder omkære / da er Christus eder intet nyttelig. Jeg vidner
 igen faar huer mand / som sig lader omkære / At hand er end nu plichtig til at
 gøre den gantze Low. I haaffue mist Christum / i som vilde bliffue refferdige
 ved Lowen / oc i ere faldne fra Naaden. Men wi vente i Aanden / formedelst Troen /
 den Refterdighed som mand skal haabis til. Thi at i Christo Ihesu gelder huereken
 Omstærelse eller. Forhud noget / Men Troen som arbejder formedelst Rærlighed.
 I løbe vel / Huo holt eder til bage / at icke lyde Sandhed: Saadan tilskyndelse er icke aff
 den / som eder kallede. En liden Surdey / gør den gantze Deys sur. Jeg formoder
 mig der til eder i COR. 17 / at i bliffue icke anderledes til sinde. Men huo som eder kom-
 met i vildfarelse / Hand skal bare sin Dom / vere sig huo hand vil. I ieg kære Brodre / der som
 ieg predicker end nu Omstærelsen / hut lader ieg da forfølgelse: Da haaffde Kaarstens forargel-
 se aff lader. Gud giffue / at de maatte oc opvække / som eder forstyr.
 Oc i kære Brodre / ere kallede til Frihed / Seer aleniste til / at i icke formedelst den Frihed
 giffue Røder rum / Men den ene rione den anden i Rærlighed. Thi al Lowen fuldkommis
 vdi er ord / som er i der / Elft din Nefte / lige som dig self. Men der som i bide oc opade
 huer andre indbyrdis / Da seer til / at i icke bliffue forærede iblant huer andre.
 Fordi siger ieg / Vandrer i Aanden / da fuldkomme i icke Røddens lyst. Thi Røder begæ-
 rer mod Aanden / Oc Aanden mod Røder / De samme ere imod huer andre / at i kunde icke
 gøre huad i ville. Regerer oc Aanden eder / Da ere i icke vnder Lowen. Thi Rødens Gerning
 ger ere obenbare / som ere Doer / Skælfnet / Wrenlighed / Wylshed / Affguderi / Trelldom /
 Fiendskaff / Riff / auind / Vrede / Trette / Tuedræt / Parthi / Had / Wrd / Druckenskaff / traad-
 zeri / oc saadant mere. Om huilcke ieg haaffuer for sagt eder / oc siger end nu tilform / Arbe som
 saadant gøre / skulle icke affue Guds Rige. Men Aandens fruct er / Rærlighed / Glæde /
 Fred / Taalmodighed / Venlighed / Godhed / Troen / Sacrmødighed / Ryskhed / Wod saadant
 ne er Lowen icke. Men huilcke som høre Christum til / de kaarffeste deris Rød met lyst oc be-
 gæring.

VI.

Et som wil effue i Aanden / da lader off oc vandre i Aanden. Lader off icke ve-
 re gerige effter forføngelig ære / til at mistroste oc hade huer andre. Kære Bro-
 dre / Der som icke i Dømmis offuerfaldis i nogen maade aff nogen. Døst / Da
 hielper hannem til verre igen / met en sacrmødig Aand / i som ere aandelige / Oc
 seer til dig self. At du icke oc bliffuer frester. Den ene bare den andens Byrde /
 Saa opfyldte i Christi Low. De der som nogen lader sig trykke / at hand er noget / der som hand
 dog intet er / hand besuiger sig self. Men huer proffue sin egen gerning / oc da skal hand haaf-
 ue Røff aff sig self / oc icke aff en anden. Thi huer skal bare sin Byrde.
 Oc den som bliffuer vnderuist met Ordet / hand skal dele allebonde Gæst met den / som
 hannem vnderuist. Farer icke vild / Gud lader sig icke spærre. Thi huad som icke i Dømmis
 saare /

S. Pauli Epistel

saar / der skal hand hyste. Hvo som saar i sit Rød / hand skal hyste forderffuelse aff Rødet.
 Men hvo som saar i Aanden / hand skal hyste der euige Liff aff Aanden. Lader off oc gøre
 Gaar / oc icke bliffue trette / Thi wi skulle oc hyste i sin tid / vden afladelse. Den slund wi haff
 uen tid / da lader off gøre Gaar imod huer mand / oc allerneft imod Troens tilhengere.

Seer / mer hvo: mange ord ieg haffuer screffuit eder til mer min egen haand. De som sig
 ville gøre behagelige effter Rødet / de tuinge eder til at omstærte / aleniste at de skulle icke forfø
 gis mer Christi Raarf. Thi at oc saa de self / som lade sig omstærte / holde icke Loven / Men de
 ville / at i skulle lade omstærte eder / Paa der de kunde rose sig aff eders Rød. Men der
 vere langt fra / at ieg skal rose mig / vden aleniste aff vor HERR JS Ihesu
 Christi Raarf / Formedelst huilcken Verden er mig Raarf / oc
 ieg Verden. Thi at i Christo Ihesu gelder

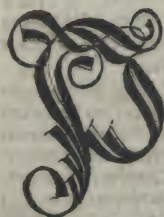
huilcken Omstærte eller Forbud
 noget / men it nyt Creature.

De saa mange som gaa
 frem effter denne Regel / offuer
 dem vere Fred oc Barmhertighed / oc
 offuer Guds Israel. Der effter gøre mig ingen yder
 mere romage / Thi ieg bær vor HERR JS Ihesu Christi
 egen i mit Legeme. Vor HERR JS Ihesu Chris
 ti Naade vere mer eders Aand / kære
 Dydre / A M E N.

Til de Galater / Vdsent aff Rom.

S. Pauli Epistel til de Epheser.

I.

Paulus Ihesu Christi Apostel / Formedelst Guds vilie.

De Hellige i Epheso / oc dem som tro paa Christum Ihesum.

Naade vere mer eder oc Fred / aff Gud vor Fader / oc den HERR E
 Ihesu Christo.

Loffue vere Gud oc vor HERR JS Ihesu Christi Fader / som
 velsignede off mer allehonde aandelig Velsignelse / i det Himmelske Go
 de / formedelst Christum / Lige som hand oc vdualde off formedelst han
 nem før end Verdens Grunduol bleff lagt / At wi skulde vere hellige oc
 vstraffelige saar hannem i kærlighed. De hand bestickede off til Bøns vdkaaelse saar Sig
 self / formedelst Ihesum Christum / effter sin vilies velbehagelighed / Sin herlige Naade til
 loff / formedelst huilcken hand gjorde off behagelige / i sin Elskelige.

I huilcken wi haffue forløsning / formedelst hans Blod / som er Synder
 nis forladelse / Effter hans Naadis Rigdom / huilcken off er rigelige vederfaer / forme
 delst allehonde Visdom oc Blogstaf / Oc hand loed off vide sin vilies Hemmelighed / effter sin
 velbehagelighed / Oc hand førde den samme frem formedelst hannem / at der skulde predictis
 der tiden vaare fuldkommen / Paa der at alle ting skulde befattis tilfammen i Christo / baade
 der som er i Himmelen oc paa Jorden / formedelst hannem self. Ved huilcken wi ere oc kom
 ne til Aeffuedel / wi som tilforn vaare bestickede / effter hans Forsyn / som gør alle ting / effter
 sin vilies Raad / Paa der at wi kunde noget vere hans Derlighed til loff / wi som tilforn haaber
 dis til Christum.

Formedelst huilcken i haffue oc hørt Sandheds Ord / som er / Euangelium om eders Sa
 lighed / Formedelst huilcken i oc ere bleffne / der i trode / beseglede mer Forrettelses hellige
 Aand / som er vor Aeffuis pant / til vor forløsning / at wi skulde bliffue hans Eredom / hans
 Derlighed til loff.

Til de Ephēser. LXXXIII.

Der faare oc saa ieg/effter at ieg hørde om den Tro hoff eder/ til vor HERRE Ihesu sum/oc om eders kærlighed til alle Helligen/ Da lader ieg icke aff at racke faar eder/ oc ihu komme eder i mine bønner/ At vor HERRE Ihesu Christi Gud/herlighedens Fader/stal giffue eder vishedens oc obenbarelsens Aand/til sin egen bekendelse/ oc opluise eders forstandz syen/ At i kunde kende/huilcker der Naab er som i ere kallede til/ oc huilcken hans herlige Arffuua Rigdom er/til hans Helligen/ Oc huilcken der er hans Krafftis offueruertis storhed mod oss/ wi som tro effter hans mechtige styckis gerning/ huilcken hand gjorde i Christo/der hand opuecte hannem fra de Døde/oc sette hannem hoff sin hære Naand/i Himmelen/offuer alle Forsted/me/Vold/waact/Verredgme/oc alt det som kand neffnis/icke aleniste i denne Verden/men oc saa i den tilkommende. Oc hand lagde alting vnder hans Føder/ oc hand sette Hannem til Aenighedens Hoffuit offuer alting/huilcken der er hans Legeme/ som er hans opfyldelse/der opfylder alting i alle.

II

Ec eder oc saa/der i vaare døde/formedelst Offuertrædelse oc Synd/i huilcke i vandiede nogen stund effter denne Verdens laab/oc effter den Forste/som regneret i lucten/som er effter Aanden/der i denne tid haaffuer sin gerning vdi vantroens Børn/ Iblant huilcke wi oc alle nogen stund haaffde vor omgengelse/ vdi vor Rødz lyst/oc gjorde Rødens oc formuffens vilie/ Oc wi vaare oc saa vriedens Børn aff Nature/lige som oc saa de andre.

Men Gud som er rig aff Barmhertighed/formedelst sin store kærlighed/ met huilcken hand elste oss/ Der wi vaare døde i synden/da gjorde hand oss leffuendis i Christo (Thi at i ere bleffne salige aff naade) oc hand opuecte oss met hannem/ oc sette oss met hannem i det Himmelske væsen/ vdi Christo Ihesu/ Paa der hand vilde giffue til kende i den tilkommende tid hans Naadis offuerflodige Rigdom/formedelst hans godhed offuer oss i Christo Ihesu. Thi at i ere bleffne salige aff Naade/formedelst Troen/ Oc det icke aff eder self/Det er Guds Gaffue/icke aff Gerninger/ Paa det nogen skal icke rose sig. Thi at wi ere hans Gerning/ stabe i Christo Ihesu/ til gode gerninger/ til huilcke Gud til som beredde oss/ at wi skulle vandre der vdi.

Der faare rencker der paa/at i som vaare vdi fordom tid Vedninge effter Rødet/oc bleffue kallede Forhud/aff dem/som kallede Omklærelse effter Rødet/som skeer met haanden/ At i paa den samme tid vaare vden Christo/feemmede oc vden Israels Børgerstæff/ oc feemmede fra Forættelsens Testamente/ Der faare haaffde i inted Naab/oc vaare vden Gud i Verden.

Men nu/ i som ere vdi Christo Ihesu/ oc vaare vdi fordom tid longt borte/i ere nu komne nær til/formedelst Christi Blod. Thi hand er vor Fred/ som gjorde it aff dem baade/oc nedbrød der Herde som der vaar emellem/ I det/at hand formedelst sit Rød borttog der Findstæff/som vaar/Lowen/huilcken der vaar sticket i bud/Paa der at hand aff Tuende vilde stabe it nye Aenniste i sig self oc gøre fred/ oc at hand vilde forlige dem baade met Gud i it Legeme/formedelst Raarfset/Oc hand haaffuer ihieslager Findstabet/formedelst sig self. Oc hand er kommen/oc haaffuer forkyndet eder Fred i Euangelio/i som vaare longt fra/oc dem som vaare nær/Thi at formedelst Hannem haaffue wi baade sammen Tilgong/ vdi en Aand/ til Faderen.

Saa ere icke nu mere Gæster/oc Fremmede/ Men Børgerer met de Hellige/oc Guds indbyggere opbygde paa Apostlenis oc Propheternas grunduol/der som Ihesus Christus er Højnesteften/Paa huilcken den gantste Bygning er tilhobe sat/oc vover/ til it hellige Tempel/ vdi HERREN/ Paa huilcken i bliffue oc bygde/til Guds Bolig/ i Aanden.

III

Der denne sag skild er ieg Paulus Christi Ihesu fange/for eder Vedninge/ effter som i haaffue hørt om Guds Naadis Embede/ som mig er giffuit til eder/ At denne Næmelighed er mig kundgiort/ved obenbarelse/ lige som ieg tilforn haaffuer seerffuit paa det forreste. Aff huilcker i kunde/der som i der læse/mercke min forstand i Christi hemmelige ring/huilcker som icke vaar kundgiort/ i den seemfaerne tid faar Aennistens Børn/som der er nu obenbaret hans hellige Apostler oc Prophetes/formedelst Aanden/som er/At Vedningene ere Aetærffuinge/oc it Legeme oc delactige i hans Forættelse vdi Christo/formedelst Euangelium/hues Tienere ieg er bleffuen/effter den Gaffue aff Guds naade/som mig er giffuen effter hans mechtige Krafft.

A. sig

S. Pauli Epistel

Wig den aller ringeste iblant alle Helligen / er denne naade giffuen / at ieg skal forkynde iblant Nedningene Christi udegreibelige Rigdom / oc at opluise huer mand / huilcker der er Hemmelighedens Samfund / som haffuer aff Verdens begyndelse veret skult i Gud / som skaber alle ting / formedelt Jesum Christum / Paa det at Guds mangfoldige visdom / skulde nu bliffue kundgior / saar Forstedome oc Verredome i Himmelen / ved denighed / efter hans Opsæt aff Verdens begyndelse / huilcker hand beuiste i Christo Ihesu vor HERRE / For medelt huilcken wi haffue duffighed oc tilgang i al tillid / ved Troen til hannem.

Der faare beder ieg / at i skulle icke bliffue mistroelige for min droffuelse styld / som ieg lide for eder / huilcken der er edet en are. For den styld bøyer ieg mine knæ / saar vor HERRE IESU Ihesu Christi Fader / som er den rette Fader offuer alt der som kaldis Børn / i Himmelen oc paa Jorden / at hand skal giffue eder Krafft / efter sin Verligheds Rigdom / at i kunde bliffue stercke formedelt hans Aand / i der induoris den niste / oc Christum at do formedelt Troen i eders hierte / oc bliffue rodfest oc grundfest formedelt Kærlighed / Paa det i kunde begribe met alle Helligen / huilcker der er der bede / oc der lange / oc der dybe / oc der høye / De kende at der er meger bedre / at elste Christum / end vide alting / At i kunde opfyldis met allehonde Guds opfyldelse.

Men den som kand offuerfødelige gøre / offuer alt der / som wi bede eller forstaa / efter den Krafft / som arbejder i oss / Hannem vere are i denighed / som er i Christo Ihesu / altid / fra euighed til euighed / Amen.

III.

Saa formaner nu ieg eder / som er fangen i HERRE / At i ville vandre lige som der er eders Rald tilbørligt / der i ere kallede vdi / met al ydmoghed oc sacmodighed / mer taalmodighed / Oc den ene fordrage den anden i Kærlighed / Oc veret sluge til at holde enighed i Aanden / formedelt fredens baand. I Lege me oc en Aand / Lige som i oc ere kallede / til it Naab i eders Rald. En HERRE / X / en Tro / en Daab / en Gud oc allis / vaare / Fader / som er offuer eder alle / oc formedelt eder alle / oc i eder alle.

Psalm. 68.

De Naaden er giffuen huer iblant oss / efter Christi gaffuis maade. Der faare siger hand / Hand er opfaren i det Høye / Oc forde fengselet fanget / Oc gaff Allen nisten Gaffuer. Oc at hand opfoer / huader der: Vden at hand tilforn foer ned til Jordens nederste steder. Den som foer ned / der er den samme / som foer op offuer alle Himle / At hand vilde opfyldte alting.

Och hand sette nogle til Apostler / oc nogle til Propheter / nogle til Euangelister / nogle til Hynder oc Lærere / at de Hellige skulle bliffue beredde til Embedens gerning / mer huilcker Christi Legeme kand opbyggis / indtil wi komme alle sammen / til en Tro oc Guds Sønns Fryndskaff / oc bliffue en fuldkommen Aand / som skal vere i Christi fuldkomme alders maade / Paa det wi skulle icke mere vere Børn / oc lade oss regie oc vogge aff allehonde Lærdoms vær / formedelt den nistes skalkhed oc bedrageri / mer huilcker de sledste efter at bedrage oss.

Men lader oss vere retsindige i Kærlighed / oc voye i alle stycker / i den / som er Hoffuedet / Christus / aff huilcken der ganske Legeme er tilfammen søyet / oc en Lem henger til den anden / ved alle Ledemod / i det at den ene hjælper den anden / efter huer Lemmis gerning / i sin maade / oc gøz / at Legemet voyer til sin egen forbedring / oc der tilfammen i Kærlighed.

Saa siger ieg nu / oc vidner i HERRE / at i skulle icke mere vandre som andre Nedninge vandre / i deris sinds forfengelighed / huilckis forstand er forsmæcket / oc de ere fremmede fra der Læffner / som er aff Gud / formedelt den vanuirtighed / som er i dem / ved deris hiertis Blindhed / huilcke som ere Skodsløse / oc giffue sig til voruirtighed / oc bedruffue allehonde wrenlighed oc der til met Gerighed. Men i haffue icke saalætt Christum / der som i ellers haffue hørt om hannem / oc ere lærde i hannem / huorledis der er it retsindigt væsen i Ihesu.

Psalm. 4.

Saa afflegger nu / det gamle den niste / efter den første omgengelse / som forderffuer sig formedelt Lyst i vildfarelse. Oc forny eder i eders sinds Aand / oc søyer eder i det nye den niste / som er skabt efter Gud / i retsindig Berferdighed oc Hellighed. Der faare afflegger Lagn / oc taler sandhed huer met sin Næste / efterdi wi ere Lemmer iblant huer andie. Bliffuer vrede / oc synder icke / Lader Solen icke gaa ned offuer eders vrede. Giffuer oc icke Lasteren rum. Gud som haffuer staalet / hand stiele icke mere / Men hand skal arbejde / oc gøre noget gaar met hendes derne / Paa der hand kand haffue at giffue den Næstefæste.

Lader ingen stem Snack gaa aff eders mund / men det som er nytreligt til forbedring / der som der gøis behoff / at der kand vere yndeligt at høre. Oc bedruffuer icke den hellig Aand / mer huilcken

hulcken i ere beseglede/ til Forlofsens dag. Al bitterhed oc grumhed / oc vrede / oc strig / oc bespaartelse skal vere langt fra eder / oc al ondskaff. De verer ventlige mod huer andie / gods hierte/ oc forlader den ene den anden / Lige som Gud haaffuer forlader eder i Christo.

V.

Saa verer nu Guds Efterfølgere / som elskelige Børn / oc vandier i Kærlig-
hed / lige som Christus elskte oss / oc gaff sig self hen for oss / til en Gaffue oc
Offer / Gud til en sød lue. Oc lader icke Horeti oc al Wienlighed eller Be-
righed sigis om eder / som der bød de Hellige / Jcke helder skendelige ord oc
geckelig Snack / eller Skemt / som eder icke sømer / aNen meget mere Tack-
sigelse. Thi der skulle i vide / at ingen Skidlesnere / eller Wien / eller Berig (hulcken der er
en Affguds tiene) haaffuer Arff i Christi oc Guds Rige.

Lader ingen forføre eder med vnyttelige ord / Thi Guds vrede kommer for denne skyld
offuer vantroens Børn. Der saare verer icke deris Talhengere. Thi at i vaare nogen skund
afgickhed / aNen nu ere i it Luuff vdi HERRE. Vandier som Lufens Børn / Aandens
Fruct er allehonde godhed / oc Retferdighed oc sandhed. Oc proffuer huad som er velbehages
ligt saar HERRE. Oc haaffuer icke samfund med mørckens vneuctsommelige Gernin-
ger / aNen straffer dem meger mere. Thi huad som steer lønlige aff dem / der er oc skendeligt at
sige. aNen der bliffuer alsammen obenbare / naar der bliffuer straffer aff Luser / Thi alt der
som bliffuer obenbare / der er Luuff. Der saare siger hand / Waage op du som soffuer / oc *Esaie 60.*
stat op fra de Døde / Saa skal Christus opluse dig.

Saa seer nu til / huorledis i skulle vandie forsynlige / icke som de wuisse / men som de Vise /
Oc skietter eder i tiden / Thi der er ond tid. Der saare bliffuer icke vforstandige / men forstandi-
ge / i der som er HERRE. Oc druckter eder icke druckne aff Vin / aff hulcket der sol-
ger it wickelig vrasen / aNen bliffuer fulde aff Aanden / Oc taler med huer andie om Psalmer
oc Loffange oc Aandelige Viser / siunger oc leger saar HERRE i eders hierte / Oc siger
altid Gud oc Faderen tack for alting / i vor HERRE JS ihesu Christi Naffin. De verer huer
andie vnderdanige i Guds frey.

Quindene skulle vere deris aNend vnderdanige / som HERRE / Thi aNanden er
Quindens Hoffuit / lige som Christus oc er aNenighedens Hoffuit / oc hand er sit Legemis
Saliggøgere. aNen lige som aNenigheden nu er Christo vnderdanig / Saa skulle oc Quinder
ne vere deris aNend i alle ting.

I aNend / elsker eders Hoffuer / lige som Christus elskte aNenigheden / oc gaff sig self for
hende / paa der hand skulde hellige hende / Oc hand rensede hende for medelst Vandbadet i Or-
det / Paa der hand skulde besticke sig self hende / en aNenighed som er herlig / som icke haaffuer
nogen besnitelse eller ryncke / eller noget saadant / men at hun skulde vere vstraffelig. Saa
skulle oc aNendene elskte deris Hoffuer / som deris eger Legeme. Huo som elsker sin Hoffuer /
hand elsker sig self. Thi alder hadede nogen sit eger Rød / men hand søder det / oc pleyer det /
Lige som HERRE i osaa aNenigheden / Thi wi ere hans Legemis Lemmer / aff hans
Rød oc aff hans Been. For den skyld skal it aNenniste forlade Fader oc aNoder / oc bliffue hof-
sin Hoffuer / oc cho skulle vere it Rød. Denne hemmelige ting er stor / aNen ieg siger om Christo *Gene. 2.*
oc aNenigheden. Dog i osaa ia huer elste sin Hoffuer som sig self / Oc Hoffueren skal freyte
aNanden.

VI.

Børn / verer eders Foreldre lydige i HERRE / Thi der er tilbørligt / are fa-
der oc aNoder / Der er der første Bud / som haaffuer souertelse / Paa det / at det
skal gaa dig vel / oc du skal leffue lenge paa Jorden.

*Exodi 22.
Colof. 3.*

De i Fedie / opuecker icke eders Børn til vrede / aNen søder dem op i tuet oc
formaning til HERRE.

I Tiene / verer eders legemlige Herrer lydige med frey oc redsel / i eders hiertis enfol-
dighed / lige som Christo / Jcke aleniste med tiensie saar aNen / til at teckia aNenniken / men
som Christi Tiene. At i gøre denne Guds vilie aff hiertier / med god vilie / Lader eder rycke / at
i teene HERRE / oc icke aNenniken / Oc vider / at huad gaar som huer gør / der skal hand
anamme aff HERRE / huad helder hand er en Tiene eller Fri.

De i Herrer / gøre osaa der samme mod dem / oc lader eders reufel / Oc vider / at eders
HERRE er osaa i Himmelen / Oc der er hoff hannem ingen Personis anseelse.

p

Paa

S. Pauli Epistel

Paa det sisle/ mine Brødre/ Været stercke i HERREN/ oc vdi hans styrckis mætt.
Fører eder i Guds Naad/ at i kunde bliffue stadige mod Dietsuelens listige tilløb. Thi vi
haffue icke at freide met Rødd oc Blod/ Men met Førster oc Veldige/ som er/ met Verdens
Herrer/ som regnere i denne Verdens mægt/ met de onde Aander vnder Nimmelen. For din
skyld/ da tager Guds Naad paa/ paa det at i kunde staa imod/ naar den onde fiund kommer/
oc vdi etre alting vel/ oc beholde Naaden.

Saa staaar nu/ omgiordede om eders Lender met Sandhed/ oc isørde met Retferdigheds
Bælte/ oc haffuer stoffe paa Benene/ som de der ere ferdige til at driffue Fredens Euange-
lium/ met huilcket i ere beredde. Men saar alle ring/ tager Troens Skjold/ met huilcken i kun-
de vdslycke alle den forgiftige Fiendis gloende Pile. De tager Salighedens Helm/ oc Aans-
dens Suerd/ som er Guds ord. Oc beder stedse i al nødsøffrigghed met bøn oc formanelse/ i
Paa det at Guds kland giffuis mig/ met min Aundis frimodige opladelse/ At ieg kland kunde
gøre Euangelij hemmelighed/ huess sende Gud ieg er i Lencken/ Paa det ieg kland
handle duistelige der vdi/ oc tale som der sig bør. Oc paa det at i oc saa
kunde vide huorledis der gaar mig/ oc huad ieg gør/ da skal
Tychicus min kære Broder oc tro tjenere i HERREN
KUNDE gøre eder det alt sammen/
Huilcken ieg sende til eder/ for
den samme skyld/ at i
kunde saa at vide/ huorledis der
gaar mig/ Oc at hand skal træffe eders
hjerter. Fred vere met Brødrene/ oc kærlighed met
Troen/ aff Gud Fader/ oc den HERREN Ihesu Christo.
Naade vere met alle dem/ som elske vor HERREN
Ihesum Christum retfindige/ AMEN.

Screffuit aff Rom til de Epheser/
formedelst Tychicum.

S. Pauli Epistel til de Philipper.

I.

Timotheus.

Aulus oc Timotheus/ Ihesu Christi Tienere.

Alle Helligen i Christo Ihesu vdi Philippen/ met Bispe oc Tie-
nere.

Naade vere met eder oc Fred/ aff Gud vor Fader/ oc den HERREN
Ihesu Christo.

Ieg tacker min Gud/ saa ofte som ieg tencker paa eder/ huilcket ieg
gør altid/ i alle mine Bøner for eder alle/ oc ieg gør min Bøn met glæ-
de/ for eders samfund i Euangelio/ fra den første dag indtil nu/ Oc ieg haffuer it gaar haab
der til/ at den som begynte den gode Gerning i eder/ hand skal oc fuldkomme der indtil Ihesu
Christi dag/ lige som mig oc bør/ at ieg skal i saa maade holde aff eder alle/ Fordi at ieg haffuer
eder i mit hjerter/ i derre mit fængsel/ i huilcket ieg forsuarer oc stadfester Euangelium/ som de
der alle ere delactige met mig i naaden.

Thi Gud er mit Vidne/ huorledis mig forlengis effret/ eder alle i hjerrens grund i Jesu
Christo/ Oc der om beder ieg/ at eders kærlighed kland bliffue to mere oc mere rig/ i allehønde
Bekendelse oc Forsøgelse/ at i kunde præffue/ huad som Bæst er/ at i kunde vere rene oc vden
forargelse indtil Christi dag/ opfylte met Retferdigheds Fruct/ som ske ved Ihesum Chris-
tum (i eder) Gud til ære oc loff.

Ieg lader eder oc vide/ kære Brødre/ at huorledis der gaar mig/ der er ekon kommet
mere til Euangelij forfremmelse/ Saa/ at mine Naand ere obenbarede i Christo/ vdi der
gantse

ganeste Dombuss/ oc haff alle de andre/ De mange Biddie i HERRER/ finge tillid aff mine Baand/ ere bleffne dess mere duffige/ at tale Oder vden redsel. Der predickte oc vel nogle Christum/ for had oc auind skyld/ Oc nogle aff en god mening. De andre forkynde Christum aff trette oc ickte renlige/ Thi de mene/ at de vilde vende mine baand duffuelse til/ Men disse aff kaeligheds/ Thi de vide/ at ieg ligger her til at forsuare Euangelium.

Quader det da: At Christus skon fand forkyndis i alle maade/ huad helder det falder sig saa til/ eller det steer i den rette maade/ Saa glæder ieg mig dog der aff/ oc ieg vil oc saa glæde mig. Thi ieg veed/ at det forfremmis mig til Salighed/ formeelst eders Bøn/ oc ved Ihesu Christi Andas hielp/ lige som ieg endelige venter oc haabis/ at ieg skal ickte bestemmis i noget stycke/ Men at Christus skal met al frimodighed høylige prisis i mit Legeme/ lige som ellers altid/ saa oc saa nu/ vere sig enten ved Liffuit eller ved Døden/ Thi Christus er mit Liffnet/ oc det er mig Vinding at dø.

Men offerdi at leffue i Rødet/ tien mere til at gøre Fruct/ Da veed ieg ickte/ huilket ieg skal vdule. Fordi at de henge mig baade hart paa/ Jeg haffuer lyst til at skiles bort/ oc at vere haff Christum/ huilket oc vaare meger bedre/ men der er nytteligere at bliffue i Rødet/ for eders skyld. De ieg ved i god forhaabelse/ at ieg skal bliffue oc vere haff eder alle/ eder til forfremmelse/ oc til Troens Glæde/ Paa det i skulle meger kunde rose eder/ i Christo Ihesu ved mig/ for medelst min tilkommelse til eder igen.

Vandier skon verdelige effter Christi Euangelium/ paa det/ at om ieg kommer oc seer eder/ eller høier om eder i min frauerelse/ at i staa i en And oc en Siel/ oc stride met oss for Euangelij tro. De lader eder ickte forserde i nogen ver aff Nodstanderne/ huilket som er dem en vnderuising til Fordømmelsen/ Men eder til Salighed/ oc det aff Gud. Thi der er eder giffuit/ for Christi skyld/ at gøre/ at i ickte aleniste tro paa hannem/ men oc saa lide for hans skyld/ Oc haffue den samme Strid/ som i haffue seet paa mig/ oc nu gøre aff mig.

II.

D

er nu formaning haff eder i Christo/ Er der kaeligheds trost/ Er der Andens samfund/ Er der hiertelig kaelighed oc barmhertighed/ Da opfylder min glæde/ At i ere ved it sind/ haffue lige kaelighed/ ere ved en mening oc samdirectige/ Gør inder aff trette eller forfengelig ere/ Men acter eder ved vdmigheds iblant huer andre den ene den anden høiere/ end sig self/ De ingen seet til det som hannem høier til/ men til det som andre høier til.

Nuer vere ved det sind/ lige som oc Ihesus Christus vaar/ Vuilken/ alligeuel at hand vaar i Guddommelig Sticketse/ da holt han der ickte for it Røff/ at vere Gud lig/ Men hand formeelst sig self/ oc tog en Tieneris sticketse paa/ oc bleff lige som it ander menneske/ oc besun den som it menneske i sin Sticketse/ Hand formeelst sig self/ oc bleff lydig indtil Døden/ ta til Døden paa Raarfet. Der faare haffuer oc Gud ophøyet hannem/ oc haffuer giffuit hannem it Naaff/ som er offer alle naaff/ At i Ihesu Naaff/ skulle alle deris Rne/ som ere i Dømmelen oc paa Jorden/ oc vnder Jorden/ børe sig/ oc alle Tunger skulle bekende/ At Ihesus Christus er en HERRER/ til Gud Faders ere.

Lige saa/ mine Elskelige/ som i haffue altid veret lydige/ Icke aleniste i min næruerelse/ men oc saa nu meger mere i min frauerelse/ saa besticker at i kunde bliffue salige met fryet oc beffuelse. Thi Gud er den/ som arbejder i eder/ baade vilien/ oc Gerningen/ effter sin behagelighed.

Gør alting vden knur oc vden tuil/ paa det at i kunde vere vden straff/ oc rene/ oc Guds bøn/ wstraffelige/ mit iblant den vanartige oc veruordige Slect/ Ibland huilcke i sinne som Liuss i verden/ der met/ at i bliffue ved Liffens ord/ Nig til en roff paa Christi dag/ som den der haffuer ickte løbet forgefuis oc ickte arbejder forgefuis. De der som ieg bliffuer offer/ offer eders Trois Offer oc Gudatiemiste/ da glæder ieg mig/ oc ieg glæder mig met eder alle. Der aff skulle i oc glæde eder/ oc i skulle glæde eder met mig.

Jeg haabis oc saa i vor HERRER Ihesu/ at ieg skal snart sende Timotheum til eder/ At ieg oc fand veruegis/ naar ieg fornemmer/ huiledis der gaar eder. Thi ieg haffuer ingen/ der er saa aldelis effter mit sind/ der saa hiertelige sørger for eder. Thi at de søge alle deris/ ickte der som er Christi Ihesu. Men i vide/ at hand er resindig/ Thi hand haffuer rient met mig i Euangelio/ lige som it Barn met sin Fader/ Den samme haabis ieg/ at ieg skal strax sende/ naar ieg faar at vide/ huiledis der gaar eder/ Jeg forhaabis oc til HERRER/ at ieg oc saa self met der snariste skal komme.

Timotheus.

S. Pauli Epistel

Epaphroditus.

Men det syntis mig nytteligt/ at sende den Broder Epaphroditum til eder/ som er min Hielpere oc Aenstuderer/ oc eders Apostel / oc min Igsdrieffgheds Tienere. Effterdi hand haffde lengelse effter eder alle/ oc vaar suarlige bekumret/ fordi at i haffde hørt / at hand vaar siug. Oc hand vaar oc saa død siug/ Men Gud forbarmede sig offuer hannem/ Dog icke ale ne offuer hannem/ men oc saa offuer mig. Paa det ieg skulde icke haffue en Bedrøffuelse offuer den anden. Jeg sende hannem oc diss Inarere/ Paa det i skulde see hannem/ oc bliffue glade igen/ oc ieg skal oc saa haffue mindre bedrøffuelse. Saa anammer hannem nu i HERRE/ met al glæde/ Oc holder saadane i ære/ Thi at for Christi Gerning skyld / er hand kommen saa nær Døden/ der hand actede lidet sit Liff/ paa det hand kunde tiene mig i eders Fred.

III.

S

Kendelic/ kære Brødre / Glæder eder i HERRE. Det fortryder mig icke/ at ieg scriffuer eder altid det samme til/ oc det gør eder diss viffere. Seer til Hundene/ Seer til de onde Arbejdere/ Seer til Beskærfelsen. Thi wi ere Om skærfelsen/ wi som tiene Gud i Aanden/ oc rose oss aff Christo Ihesu/ oc forlade oss icke paa Røder/ alligeuel at ieg oc haffuer det/ at ieg kand rose mig aff Røder. Der som en anden lader sig rykke/ at hand kand rose sig aff Røder/ Jeg meger mere/ Jeg som er omstaaren paa den ortende dag/ en aff det Folk aff Israel/ aff Ben Jamins Elect/ en Ebreet aff de Ebreet/ oc en Phariseer effter Lowen/ Aenigheds Forsølgere effter midkæ r hed/ som vaar vstraffelig effter den Kerferdighed i Lowen.

Men huad som vaar mig vinding/ der actede ieg for Skade/ for Christi skyld. Thi ieg atter det ale sammen for Skade/ mod den offuerstøddige Christi Ihesu min HERRE JES be kendelse/ for huos skyld ieg regnede alting for Skade/ oc atter det for Skarn/ paa det ieg kand vinde Christum/ oc findis i hannem/ at ieg haffuer icke min Kerferdighed/ som kommer aff Lowen/ Men den som kommer formeelst Troen til Christum/ som er/ den Kerferdighed/ der bliffuer Troen tilregnet aff Gud/ til at kende hannem oc hans Opstandelse Krafft/ oc hans Dins samfund/ at ieg kand lignis hans Død/ huor met ieg skal møde hannem/ til de Dø dis opstandelse.

Jcke at ieg haffuer det allerede begrebet/ eller er allerede fuldkommen/ Men ieg iager der effter/ om ieg kand begribe/ effter som ieg er begreben aff Christo Jesu. Aine brødre/ Jeg atter mig icke end nu self/ at ieg haffuer det begrebt. Men en ting siger ieg/ Jeg forglemmer det som er til bage/ oc reckter mig til det/ som er saare/ oc iager effter det forfætte Aaal/ effter det Alenodie/ som fremholder Guds Himmelske kald i Christo Ihesu. Saa mange som nu ere fuldkomne aff oss/ lader oss vere saa til sinde/ Oc skille i ellers holde noget/ da lader Gud obenbare eder det. Dog saa longe/ at wi vandre effter en Regel/ som wi ere komne vdi/ oc ere lige til sinde.

Følger mig/ kære Brødre/ oc giffuer act paa dem/ som saa vandre/ lige som i haffue oss til it Exempel. Thi mange vandre/ om huilcke ieg haffuer ofte sagd eder/ Oc ieg siger oc saa nu mer gradendetaare/ Christi Kaarffis Fiender/ huilckis Ende er fordsimelsen/ oc deris Bug er deris Gud/ oc deris ære skal bliffue til skendzel/ huilcke som haffue Jordiske find. Men vor Omgengelse er i Himmelen/ hueden wi oc saa vandre frelseren Ihesum Christum vor HERRE/ huilcken som skal forklare vor ringe Legeme/ at der skal vorde lige ved hans forklarede Legeme/ Effter den Krafft/ som hand oc kand gøre sig alle ting vndera nige.

III.

L

Ige saa/ mine Elskelige oc ynskelige Brødre/ min Glæde oc min Arune/ bliff uer saa stadige i HERRE/ i Elskelige. Jeg formaner Quodian/ oc ieg formaner Synrichen/ at de haffue it find i HERRE. Ja ieg beder oc dig/ min trofaste Stalbroder/ hielp dem/ som haffue stridet met mig i Euang elio/ met Clemen oc de andre mine Hielpere/ huilckis naffn der ere i Liffens

Dog.

Glæder eder i HERRE altid/ oc atter/ siger ieg/ glæder eder. Lader eders Sacmo dighed vere obenbare saar alle Aenniste. HERRE er nær. Sørger inred/ Men i alle ting lader eders Begering obenbaris i eders bøn oc formanelse/ met Tactsigelse saar Gud. Oc Guds Fred/ som er høye end al fornufft/ beuare eders herte oc sind i Christo Ihesu.

Fremdelis

Freemdelis kære Bøddie / huad som er sant / huad som er erligt / huad som er retferdigt / huad som er kysk / huad som er elskeligt / huad som lyder vel / Er nogen sted nogen dygd / er nogen loff / da giffuer der æt paa / Huilcket i oc haffuelært oc anammet / oc høit oc seet paa mig / der gøier / Saa skal Fredens HERRE vere mer eder.

Jeg er oc gantske glad / i HERRE / at i ere komne til eder igen / til at sørge for mig / alligeuel at i altid haffue sørget / Men tiden vilde det icke lide / Dette siger ieg icke for nød skyld / Thi ieg haffuer lært / haffue huiltet ieg er / at lade mig nøye. Jeg kand vere fornødt / oc ieg kand vere ophøyet / Jeg er sticket i alle ting oc haffue alle / baade at vere mæt oc hungre / at haffue baade offuerflødelige oc lide bød. Jeg formaa alting / fornødt den som gør mig mectig / Christus. Dog gjorde i vel / at i toge eder min drosffuelse til.

Oc i aff Philippen vide / At fra Euangelij begyndelse / der ieg drog vd aff Macedonia / da haffuer ingen ænighed delet mer mig / at regne effter vdgiffte oc indirect / vden i alene / Thi at i sende til Thessalonicam til min nødrosffighet / en gong / oc atter der effter end en gong. Icke at ieg søger nogen Gaffue / Men ieg søger effter / at Frueten skal vere offuerflødig i eders Røgenstast / Thi ieg haffuer alting / oc ieg haffuer offuerflødelige. Jeg bleff opfyldt / der ieg anammet med fornødt Epaphroditum / der som kom fra eder en sød lue / it tacknemeligt

Offer / Gud behageligt. Men min Gud opfyldte al eders Nødrosffighet / effter sin Rødom / i den Herlighed vdi Christo Ihesu. Gud oc vor Fader / vere ære fra euighet til euighet / Amen.

Hilf alle Helligen i Christo Ihesu. De

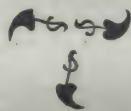
Bøddie som ere haffue mig / hilf

eder. Alle Helligen hilf eder / men bes

senderlige de aff Keiserens Haff. Vor HERRE

XJS Ihesu Christi Naade vere mer eder alle / Amen.

Screffuit aff Rom / ved Epaphroditum.

P. in S. Pauli

S. Pauli Epistel

til de Colosser.

I.

Timotheus.

Epaphras.

Aulus / Ihesu Christi
Apostel / formedelst Guds
vilie / oc Timotheus den
Broder.

De Hellige i Colossen /
oc de tro Bredre i Christo.

Vaade vere met eder oc Fred aff Gud
vor Fader / oc den HERRE Ihesu
Christo.

Vi tacke Gud oc vor HERRE JS
Ihesu Christi Fader / oc bede altid for
eder / effter som vi haaffue hørt / aff eders
Tro til Christum Ihesum / oc om eders
Kærlighed til alle Helligen / for der Naab
skyld / som eder er bortlagd i Himmelen /
Om huilcket i haaffue tilforn hørt forme-
delst Sandheds Ord / vdi Euangelio /
huilcket som er kommet til eder / som oc i
den gantste Verden / oc er fructsomme
ligt / lige som oc i eder / fra den dag / der i
der hørde / oc kende Guds Vaade i sand-
hed. Lige som i oc lærde aff Epaphra vor
Kære Aertienere / huilcken der er en tro
Christi tiener / for eder / som oc saa obens-
bærede oss eders Kærlighed i Aanden.

Der saare lade vi icke aff / at bede for
eder / fra den dag / der wi der hørde / oc vi
bede / at i kunde opfyldis met hans vilies
bekendelse / i allehonde Aandelig Visdoms

oc forstand / At i kunde vandre verdelige saar HERREY / til al behagelighed / Oc vere fruct-
sommelige i alle gode Gerninger / Oc vope i Guds bekendelse / oc bliffue stæcke met al Brafft
effter hans herlige maet / i al taalmodighed oc langmodighed / met glæde / Oc sigte Fadren tack /
som gjorde oss dueelige til Helligens Aeffuedel i Luser / huilcken som seelste oss aff mørkens
Dffrigthed / oc sette oss i sin elskelige Sønns Rige / i huilcken wi haaffue forløsning / formedelst
hans Blod / som er Synderis forladelse.

Huilcken der er den wsynlige Guds lige Billede / den Forssfødde saar alle Creature / Thi
formedelst Hannem er alting skabt / der som er i Himmelen oc paa Jorden / der synlige oc wsyn-
lige / baade Throner oc Herredøme / oc Forstedøme / oc Dffrigthed / Det er altsammen skabt
formedelst hannem oc til hannem / oc Hand er saar alle ting / oc der er altsammen bestandigt i
hannem. Oc hand er Legemens hofuett / som er Aenighedens / huilcken som er Begyndel-
sen oc den Forssfødde aff de Døde / Paa der at hand skal haaffue fremgong i alle ting / Thi
det vaar behagelighed / at al fuldkommenlighed skulde bo i Hannem / Oc alting
skulde forligis formedelst hannem til hannem self / vere sig paa Jorden eller i
Himmelen / Der met at hand gjorde Fred formedelst Blodet paa hans Baarff / ved sig
self.

Oc eder i som vdi fordom tid vaare fremmede oc fiender / formedelst eders fornuft i onde
gerninger / Nu haaffue hand oc forligt eder met sit Røds Legeme / formedelst Døden / Paa der
at hand skulde fremsiicke oss hellige / oc wstraffelige oc vden skyld saar hannem self / Der som
i allers bliffue i Troen / grundfeste oc stadige / oc wdsælige fra Euangelij haab / huilcket i haaf-
ue hørt / huilcket der er predicket iblant alle Creature / som ere vnder Himmelen / hues Tiener
ieg Paulus er bleffuen.

Tu glæder ieg mig i min Pine/ som ieg lider faar eder/ oc ieg opfylder i mit Rødt/ den dißfulse som end nu fattis i Christo/ for hans Legeme/ som er ærenigheden/ huest Tienere ieg er bleffuen/ effter det Guddommelige Predicke Embede/ som mig er giffuit iblant eder/ At ieg skal Predicke Guds ord rigelige/ som er/ den Hemmelighed/ der haffuer verer skult aff Verdens begyndelse/ oc tid fra tid/ Oc nu er det obenbarer hans Hellige/ huilcke Gud vilde kundgøre/ denne Hemmeligheds herlige Rigmom iblant Hedningene (som er Christus i eder) som er herlighedens Naab/ der wi forkynde/ Oc wi formane alle ærenniste/ oc lære alle ærenniste met al Visdom/ at wi besticke huert ærenniste fuldkommer i Christo Ihesu/ Paa huilcket ieg oc arbejder oc strider/ effter hans Krafft/ som arbejder krafftelige i mig.

II.

Ieg lader eder oc vide/ huordan en Strid ieg haffuer for eder oc for dem i Laodicea/ oc alle som icke haffue seet min Person i Rødet/ Paa der deris Herte maatte formanis oc behindis til sammen/ i Kærlighed/ til al vist forstandis Rigmom/ til at kende Guds oc Faderens oc Christi hemmelighed/ I huilcken alle visdoms oc bekendelsis Liggendese ligge skulte.

Ieg siger oc der om/ At ingen skal besuige eder met fornumstig Tale. Thi alligeuel at ieg icke end er der effter Rødet/ saa er ieg dog hosf eder i Aanden/ ieg glæder mig/ oc seer eders Skickelse/ oc eders faste tro til Christum. Lige som i nu haffue anammer den NÆRRE Christum Ihesum/ saa vandrer i hannem/ oc verer rodfeste oc opbygde i hannem/ oc verer faste i troen/ lige som i ere lærde/ oc verer rigelige tacknemmelige i hende.

Seer til/ at ingen berøffuer eder met Philosophia oc less besuigelse/ effter ærenniskens Lærdom/ oc effter Verdens Skickelse/ oc icke effter Christum/ Fordi at den gantste Guddommeligheds fuldkommelighed boer i Hannem legemlige/ oc i ere fuldkomne i hannem/ huilcken som er Doffuedet faar alle Forstedome oc offtrighed/ I huilcken i oc ere omstaaene/ met den Omstærelse vden hender/ ved der syndelige Legemis affleggelse i Rødet/ som er/ met Christi omstærelse/ i det/ at i ere begraffne met hannem for medelst Daaben.

I huilcken i ere oc opstandne/ for medelst Troen/ som Gud forarbejder/ huilcken hannem opvælte fra de Døde. Oc hand gjorde eder oc saa leffuende met hannem/ Der i vaare døde i Synden/ oc vdi eders Røds Forhud/ Oc hand forlod oss alle Synder/ oc vdslette den Naands scrifft/ som vaar imod oss/ huilcken der bleff ved Skickelser/ oc vaar oss imod/ oc hand tog hende bort/ oc slo hende til Raarfier/ oc hand røffuede Forstedome oc de Veldige/ oc bar dem obenbartlige til syne/ oc gjorde en Seyer aff dem/ for medelst Sig self.

Saa lader nu ingen gøre eder samuittrighed i a Nad eller vdi Dricke eller i bestickede Helligedage/ eller ny Naane/ eller Sabbather/ Huilcket er en Skugge om det som tilkommende vaar/ æren Legemet self er i Christo. Lader ingen vndrycke a Naaler faar eder/ som gaar effter sin egen vduelse/ vdi vdmighed oc Englis aandelighed/ huilcket som hand aldri haffuer seet/ oc er vden sag opblest i sit Kødellige sind/ Oc hand holder sig icke til Doffuedet/ aff huilcket der gantste Legeme faar hielp/ for medelst Leder oc samkomme/ oc holder sig til sammen/ oc vover saa til Guddommelig storlighed.

Der som i da nu ere affdøde met Christo fra Verdens Skickelser/ hui lade i da fange eder met Skickelser/ lige som i leffuede end nu i Verden: (huilcke som sige) Du skal icke rage paa der/ Du skal icke smage der/ Du skal icke røre ved der/ huilcket sig dog forærer vnder henderne/ oc er ærenniskens Bud oc Lærdom/ Som haffue Visdoms skin/ for medelst egen vduale Aandelighed oc vdmighed/ oc der met/ at de icke spare Legemet/ oc icke gøre Rødet sin ere/ til sin nødværfftrighed.

III.

Det i nu opstandne met Christo/ Da søger det som er offuen til/ der som Christus er/ sidendis hosf Guds høye haand/ Tracter effter det som er offuen til/ icke effter det som er paa Jorden. Thi at i ere døde/ oc eders Legeme ere skultemet Christo/ i Gud. æren naar Christus som er eders Liff/ obenbarer sig/ da skulle oc saa i obenbaris met hannem/ vdi Herlighed.

Saa dræber nu eders Lemmer/ som ere paa iorden/ horeti/ wrenlighed/ skendelig brynde/ ond

p iij Lyst/

B. Pauli Epistel

Lyft/oc Gerighed (som er Affguderi) For hues skyld Guds vrede kommer offuer vantroens
Bom/ Iblant huilcke i oc saa vandiede vdi fordom tid/ der i vandiede der vdi. Men legger
nu alting aff eder/ Vrede/ Grumhed/ Ondskaff/ Vnder/ Skendzels ord aff eders mund/ Iu-
ger icke at huer andre. Affsøer det gamle ænniste met sine gerninger/ Oc isøer det nye/ som
skal fornyss til bekendelse/ effter hans rette Villedes/ som hannem skabte/ Der som icke er Grefte/
Jøde/ Omstørelse/ Forbud/ Vgreke/ Schyrt/ Fri/ Men Christus er alting oc i alle.
Saa isøer eder nu/ som Guds vdualde Helligen oc Elskelige/ hiertelig Barmhertigheds/
Venligheds/ Ydmigheds/ Sactmodigheds/ Taalmodigheds/ Oc den ene fordrage den anden/ oc
forlader huer andre/ der som nogen haaffuer Klaagemaal mod den anden/ Lige som Christus
forlod eder/ saa skulle oc i. Oc offader alting da søer eder i kærligheds/ som er fuldkommenheds
Saand/ Oc Guds fred regnere i eders hierte/ til huilcken i oc ere kallede/ i it Legeme/ Oc ver
rer tacknemelige.

Lader Christi ord bo rigelige iblant eder/ i al Visdom/ Læser oc formaner eder self/ met
Psalmer oc Loffange/ oc aandelige derlige Viser/ oc siunger saar HERRE i eders hjer-
te. Oc alt der som i gøre/ met ord eller met gerninger/ Det gøre alt sammen i vor HER-
RE JESU Iaffu/ Oc tacker Gud oc Faderen for medelsi hannem. *

I Hufruer/ verer eders ænd vnderdanige HERRE/ lige som der sig bør. I
ænd/ elsker eders Hufruer/ oc verer icke bittere mod dem. I Børn/ vere foreldrene lydige i
alle ting/ Thi der er HERRE behageliger. I Fedre/ Væcker icke eders Børn op til trætte/
Daa der de skulle icke bliffue mistroiske.

I Tienere/ verer eders legemlige Herrer lydige i alle ting/ Icke met Tienste saar gryn/
som at behage ænnisten/ men met hiertens enfoldighed/ oc met Guds freyct. Alt der som i
gøre/ der gøre aff hietet/ som saar HERRE/ oc icke saar ænnisten/ Oc vider/ at i skulle
saa æffuens betaling aff HERRE/ Thi at i tiene den HERRE Christo. Men huo
som gør vret/ hand skal saa/ den vret som hand gjorde/ Oc der gelder ingen Personis anse-
lse. I Herrer/ beuifer Tienere/ der som ver oc lige er/ Oc vider/ at i haaffue oc en HERRE i
Himmelen.

III.

Liiffuer vareffrige at bede/ oc vaager der vdi met tacksigelse/ Oc beder oc saa til
lige for oss/ Daa der at Gud skal oplade oss/ Odens dør/ til at tale Christi hem-
melighed/ Der saare er ieg oc bunden/ at ieg skal obenbare der/ som mig bør at
tale. Vandret vislige imod dem som ere vden saare/ oc sticker eder effter tiden.
Eders tale skal altid vere venlig/ oc offuer strøp met salt/ At i kunde vider/ huor

Tychicus.

ledis i skulle suare huer besynderlige.

Huorledis der gaar met mig/ skal Tychicus kundgøre eder alsammen/ min elskelige
Broder oc tro Tienere oc ættienere i HERRE. Huilcken ieg sende der saare til eder/ At
hand skal forfare/ huorledis der haaffuer sig met eder/ oc hand skal formaner eders hierte/ met
Onesimo/ den tro oc elskelige Broder/ som er aff eders/ Huorledis der haaffuer sig her met al-
ting/ skulle de kundgøre eder.

Onesimus.

Aristarchus.

Marcus.

Ihesus.

Epaphras.

Lucas.

Demas.

Nymphan.

Aristarchus min ærtfangne hilsen eder/ oc Marcus Barnabes søsten barn/ om huilcken
i singe nogen Befalning. Der som hand kommer til eder/ da anammer hannem/ oc Ihesus
som kaldis Just/ som ere aff Omstørelsen. Disse ere aleniste mine ærtkielpere i Guds Rige/
som ere bleffne mig en trost. Epaphras hilsen eder/ som er aff eders/ Christi Tienere/ oc strider
altid for eder met sin Børn/ at i kunde bliffue stadige/ fuldkomme oc opfylte met al Guds vilie/

Jeg giuffuer hannem vidnisbyrd/ at hand haaffuer stor lid for eder/ oc for dem i Laodis-
cea oc vdi Hierapoli. Lucas den Læge min elskelige hilsen eder/ oc Demas.

Hilsen Brodrene i Laodicea/ oc Nymphan/ oc den ænnigheds
i hans Huse. De naar denne Epistel er læst hosi
eder/ da besticker/ at den bliffuer oc læst
saar ænnigheden i Laodicea/
oc at ilæse den til dem
aff Laodicea. De siger til Ar-

Achippus.

chippum/ Tag vare paa det Embede/ som
du haaffuer anammer/ i HERRE/ at du vderter
der. Min hilsen met min Pauli haand. Tencker paa mine
Saand. Naade vere met eder/ Amen.

Screffuit aff Rom/ ved Tychicum oc Onesimum.

Den

Den Første S. Pauli

Epistel til de Thessa- lonicher.

I.

Aulus oc Siluanus oc Timotheus.

Åbenigheden i Thessalonicha / i Gud Fader / oc den HERRE

Jhesu Christo.

Naade vere met eder / oc Fred aff Gud vor Fader / oc den HERRE

Jhesu Christo.

Siluanus.

Timotheus.

Witacke Gud altid for eder alle / oc tencke paa eder i vore Bønner /
vden afladelse / De witenne paa eders gerning i Troen / oc paa eders
arbejde i Kærlighed / oc paa eders taalmodighed i Naaber / huilcke er
vor HERRE Jhesus Christus faar Gud oc vor Fader. Thi Kære Bøddre / elskelige aff
Gud / wi vide / huorledis i ere vdualde / at vor Euangelium haaffuer veret hoffeder / icke alen-
niste i ord / men haade i Kraft oc vdi den hellig Aand / oc i stor vished / lige som i vide / huorle-
dis wi haaffue veret iblant eder / for eders skyld.

De i ere bleffne vore Effterfølgere oc HERRETS / oc haaffue anammet Ordet i megen
drøffuelse met glæde vdi den hellig Aand / Saa / at i ere bleffne et Exempel faar alle dem som
tro i Macedonia oc Achaia / Thi HERRETS Ord er vdiobt aff eder / icke aleniste i
Macedonia oc Achaia / men eders Tro til Gud er ocsaa vdkommen i alle Stæder / saa / at
der gæris icke behoff / at sige eder noget. Thi de forkynde self om eder / huordan Jndgong wi
haaffde til eder / oc huorledis i ere omuende til Gud fra Affguder / At riene den leffuende oc sans-
de Gud / oc at venne hans Søn aff Himmelen / huilcken hand opuerre fra de Døde / Jhesum /
Som oss forløste fra den tilkommende Døde.

II

HOrdi at i oc vide / Kære Bøddre / aff vor Jndgong til eder / at hand haaffuer icke veret
forgeffuist / Åben som wi haaffde tilforn leder / oc vaare foracrede i Philippen
(som i vide) da vaare wi alligeuel frimodige i vor Gud / at sige Guds Euange-
lium hoffeder / met stor strid. Thi vor formanelse haaffuer icke veret til vildfa-
relse / oc icke til vorenlighed / oc cy til listighed / Åben lige som wi ere proffuede aff Gud / at Euan-
gelium er oss befaler at predikke / Saa tale wi / icke som wi vilde behagis Ådennisten / men
Gud / som proffuer vore hjerter.

Acto. 16.

Thi wi omgingis aldi met smigrinde ord (som i vide) oc cy lagde oss effter Herlighed /
Gud er Vidne der til / Wi sagte oc icke ere aff Ådennisten / huorcken aff eder / oc icke aff andie /
Wi maatte oc veret eder til besuarelse / som Christi Apostler. Åben wi vaare moderlige hoff-
eder / Lige som en Amme røtter sine Børn / Saa haaffde wi oc hjerrens lyst aff eder / oc vaare
villige til at dele met eder / icke aleniste Guds Euangelium / men ocsaa vore Liff / fordi / at wi
singe kærlighed til eder.

I Komme vel ihu / Kære Bøddre / vort arbejde oc vor image / Thi wi arbejdede dag oc 2. Thes. 3.
nat / at wi skulde ingen vere til besuarelse iblant eder / oc predikke Guds Euangelium iblant
eder. Der ere i Vidne til oc Gud / met huad hellighed oc huor retferdelige oc vstraffelige wi
vaare hoffeder (i som trode) Lige som i oc vide / at wi formanede oc troffede / oc vidnede / huor
besynderlige iblant eder / lige som en Fader sine Børn / At i skulde vandre verdelige faar Gud /
som kalledede eder til sit Rige oc til sin Herlighed.

Acto. 20.

Der saare tacke wi oc Gud vden afladelse / at i / der i singe den guddommelige predickens
Ord aff oss / da anammede i det / icke som Ådennistens ord / men lige som Guds Ord (som der
oc sandelige er) huilcken som oc arbejder vdi eder / i som tro. Thi at i / Kære Bøddre / ere bleffne
Guds Åbenigheds Effterfølgere / som er i Judea / vdi Christo Jhesu / At i lige haaffue leder der
samme aff eders frender / som de aff Jøderne / Huilcke der oc ihvillige den HERRE Jhesu
sum / oc deris egne Propheter / oc forfulde oss / oc de behage Gud icke / oc ere alle Ådenniste
imod / oc formene oss at tale til Vedninge / met huilcke der maatte bliffue salige / Paa der de kuns
de opfylde deris synder alleuegne / Thi Vreden er allerede endelige kommen ossuer dem.

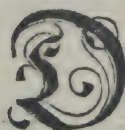
Åben wi / Kære Bøddre / effter at wi haaffue nogen tid veret roffuede fra eder / effter ansicet /
icke effter hjerter / da haaffede wi diss mere / at see eders ansicet met stor forlængelse. Der saare
vilde

Den Første S. Pauli Epistel

vilde vi komme til eder (Jeg Paulus) tho gonge/oc Satanas forhindrede oss. Thi hvo er vort Naab eller Glæde/ eller rosig Krone: Ere icke oc i det saar vor HERRE Jhesu Christus/ i hans tilkommelse: Jere io vor ere oc glæde.

III

Acto. 16.
Timotheus.

Er saare vilde vi det icke ydermere fordrage/ oc wi lode vere oss behageligt/ at bliffue alene i Athen/ Oc wi sende Timotheum/ vor Broder oc Guds Tjener/ oc vor Vethielpere i Christi Euangelio/ at styrcke oc at formane eder i eders Tro/ At der skulde icke nogen bliffue mistroelig i denne drøffuelse. Thi i vide/ at wi ere der til sette/ Oc der wi vaare hoff eders/ da sagde wi eder det tilforn/ At wi skulde haaffue drøffuelse/ som oc er skeet/ oc i vide. Oc fordi at ieg kunde der icke lenger fordrage/ da vdsende ieg/ at ieg kunde forfare eders Tro/ at Forsøgeren icke skulde maa vel skee haaffue forsoet eders/ oc vort arbejde skulde bliffue forgesuist.

Men nu/ der Timotheus er kommen til oss fra eder/ oc forkyndede oss eders Tro oc Kærlighed/ oc at i berøste oss altid til det beste/ oc forlængis effter at see oss/ lige som oss osaa effter eder. Da ere wi/ Kære Brodre/ bleffne trostede aff eder/ i al vor drøffuelse oc nøb/ formedelst eders Tro. Thi nu ere wi leffuende/ effterdi at i staa i HERREN. Thi huad Tack kunde wi betale Gud for eder/ for al denne glæde/ som wi haaffue aff eder saar vor Gud: Wi bede dag oc nat gantze meget/ at wi maatte see eders ansigt/ oc opsyde/ om der fattis noget i eders Tro.

Men Gud vor Fader/ oc vor HERRE Jhesus Kristus/ sticke vor vey til eder. Oc HERREN formere eder/ oc lade Kærlighed bliffue fulkommen til huer andie/ oc mod huer mand (lige som wi oc ere mod eder) at eders hjerter kunde bliffue sterke oc vstraffelige/ i hellighed saar Gud oc vor Fader/ til vor HERRE Jhesu Christi tilkommelse/ mer alle hans Helligen.

III.

Remdelis/ Kære Brodre/ bede vi eder/ oc formane i den HERRE Jhesu/ Effterdi i haaffue nu anammet aff oss/ huorledis i skulle vandre oc vere Gud behagelige/ at i kunde stedse bliffue fuldkommeligere. Thi at i vide/ huordane Gud wi gaffue eder/ formedelst den HERRE Jhesum. Thi der er Guds vilie/ eders Helliggørelse/ at i skulle fly Noert/ oc huer iblant eder skal vide at beholde sit Kær/ i Helliggørelse oc are/ icke i begerelig attraa/ som Nedninge/ der icke vide aff Gud. Oc at ingen skal tage formeget/ ey heller tage. Fordelen fra sin Broder i handel/ Thi HERREN er Hoffnere ossuer alt dette/ som wi tilforn haaffue sagt oc vidnet saar eder. For di at Gud kallede oss icke til vrentighed/ men til hellighed. Duo som nu foracrer/ Hand foracrer icke Vennisten/ men Gud/ som gaff sin hellig Aand i eder.

Men om broderlig Kærlighed gøiff det icke behoff at scriffue eder til. Thi at i ere self lærde aff Gud/ at elste huer andie/ oc der gørie i osaa mod alle Brodrene/ som ere i al Macedonia. Oc wi formane eder/ Kære Brodre/ at i bliffue end nu fuldkommeligere/ Oc staa der effter/ at i mæc bliffue rolige/ oc tage vare paa eders ting/ Oc arbejder mer eders egne Hender/ som wi haaffue budet eder/ At i kunde vandre etlige mod dem/ som ere vden saare/ oc inred haaffue behoff aff dem.

Wi ville oc icke/ Kære Brodre/ dølge saar eder om dem som soffue/ Paa der i skulle icke søge/ som de andre/ der haaffue inred Naab. Thi der som wi tro/ at Jhesus er død oc opstanden/ Saa skal oc Gud/ føre dem frem mer hannem/ som soffue ved Christum.

Thi dette sige vi eder/ som HERRENS ord/ at wi som leffue oc ossuerbliffue i HERREN tilkommelse/ wi skulle icke komme for end de der soffue. Thi at HERREN self skal komme ned aff Himmelen/ mer it Anstreg oc ossuer Engell raft/ oc mer Guds Basune/ Oc de Døde i Christo skulle først opstaa. Der effter skulle wi som leffue oc ossuerbliffue/ ryckis til lige boer mer dem i Skyerne/ mod HERREN i luften/ oc wi skulle altid bliffue hoff HERREN. Saa trost eder mer disse ord iblant huer andie.

V.

En om den tid oc stund/ Kære Brodre/ gøris det icke behoff at scriffue eder til/ Thi at i vide self viffelige/ at HERREN dag skal komme/ lige som en Tyff om natten. Thi naat som de sige/ Der er fred/ Der er ingen fare/ Da skal fordrøffelsen hastelige salde dem ossuer/ Lige som pinen en fructsommelig Quinde/ oc de skulle icke vndfly.

Men

Men i kære Bøddre/ere ick i mæcket/ at den dag skal gribe eder som en Tyff/ I ere alle sammen Luissens Børn oc dagens Børn. Wi ere ick aff natten oc ey aff mæcket. Thi lader off nu ick soffue/ som de andre/ men lader off vaage oc vere ædne. Thi de som soffue/ de soffue om natten/ oc de som ere druckne/ de ere druckne om natten. Men wi som bære dagen til/ skulle vere ædne/ I første mer Troens oc kærligheds Brevf/ oc mer Naabens Hiem til Salighed. Thi Gud sette off ick til vrede/ men at beside Salighed/ formeelst vor HERRE Ihesum Christum/ som døde for oss/ Paa det/ at huad helder wi vaage eller soffue/ skulle til lige leffue mer hannem. Der faare formaner eder indbyrdis/ oc opbygger den ene den anden/ lige som i oc gøre.

De wi bede eder/ kære Bøddre/ at i ville kende dem som arbejde iblant eder/ oc ere eders Forstandere i HERREN/ oc formane eder/ Elsker dem diff mere/ for deris gerning skyld/ oc verer freedsommelige mer dem. Wi formane oc eder/ kære Bøddre/ at i ville formane de Vruc- tige/ Trøster de Afskriftige/ Fordrager de stegbelige/ Verer taalmodige mod huer mand. Seer til/ at ingen betaler nogen ont mer ont/ Men legger eder altid efter det gode/ baade indbyrdis oc imod huer mand. Verer altid glade/ Bedet vden affladelse/ Verer tacknemmelige i alle ting/ Thi det er Guds vilie/ i Christo Ihesu til eder.

Vdsycker ick Aanden. Foracter ick Propheet. Men præffuer alting/ oc beholder der Gode. Skry alt det som hæffuer en ond sken. De hand som er Fredens

Gud/ hellige eder i alle maade/ oc eders gantste Aand mer siel oc Legeme/ skal beuaries i straffelig til vor HERRE

Jesus Ihesu Christi tilkommelse. Nand

er trofast/ som eder kallede/ huile

fen som det oc skal gøre. Kære Bøddre/

beder for oss. Vilser alle Bøddre mer den hellige

Kyff. Jeg besuer eder ved HERREN/ at i lade læse denne

Epistel faar alle hellige Bøddre. Vor HERRE

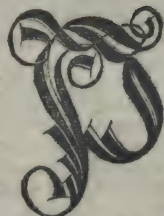
Ihesu Christi Naade vere mer

eder/ Amen.

Den Første Epistel til de Thessalonicher/ screeff-
uen aff Athene.

Den Anden S. Pauli Epistel/ til de Thessalonicher.

I.

Paulus oc Siluanus/ oc Timotheus.

Aenigheden i Thessalonica/ vdi Gud vor Fader/ oc den HERRE

Jesus Christo.

Naade vere mer eder oc Fred aff Gud vor Fader/ oc den HERRE

Ihesu Christo.

Wi skulle altid tacke Gud for eder/ kære Bøddre/ som det er tilbø-
ligt/ Thi eders Tro vover meget/ oc den Kærlighed som huer hæffuer til

den anden/ formeris iblant eder alle/ Saa/ at wi rose off aff eder iblant

Guds Aenighed/ aff eders taalmodighed oc tro/ i al eders forfølgelse oc drossuelse/ som i lide.

Huilecker der giffuer til kende/ at Gud skal dømme rettelige/ oc at i bliffue verdige til Guds
Rige/ for huilecker i oc lide. Effreedi det er ret haff Gud at betale dem drossuelse/ som legge
eder drossuelse paa/ Men eder som lide drossuelse/ rolighed mer off/ Naar den HERRE
Ihesus bliffuer nu obenbar aff Himmelen/ mer sin Kæftis Engle/ oc mer Jldue/ at giff-
ue hessu offuer dem/ som ick kende Gud/ oc offuer dem/ som ick hæffue veret vor HERRE
Jesus Christi Evangelio lydige. Huilecker der skulle lide pine/ den euige forderffuelse fra
HERREN/ ansiet/ oc fra hans herligheds Ager/ naar hand skal komme/ at obenbaris
herlige mer sine Helligen/ oc onderlige mer alle dem som tro/ Thi i trode vor Vidnisbyrdet til
eder om denne samme Dag.

Der faare

Den anden S. Pauli Epistel

Der faare bede wi oc saa altid for eder/ar vor Gud skal gøre eder verdige til det Rald/ oc opfylde al godheds behagelighed/ oc Troens Gerning i Krafft/ Paa der / ar vor HERRE JESU Christi Naam skal prisis i eder/oci vdi hannem/ efter Guds Naade / oc den HERRE JESU Christi.

II.

En paa vor HERRE JESU Christi tilkommelsis vegne/oc vor Forsamling til hannem/bede wi eder/kære Brødre / At i icke lade snarlige omuende eder fra eders sind/oc ey forserde/huercken ved Aand / eller ved Dyd / eller ved Bress / som de vaare vdsende fra oss/ At Christi dag skal vere natuerendis. Lader ingen bedrage eder i nogen maade/ Thi hand kommer icke / vden saa er/ar der kommer tilform Affald/ oc syndens aennemiste bliffuer obenbarer / oc forderffuelsen Barn/Som er en aGodstandere/oc ophøyer sig offuer alt der som kaldis Gud eller Guds tiensse/Saa/ar hand setter sig i Guds Tempel/som en Gud / oc giffuer sig vd / ar hand er Gud.

Esaie 11.

Tencke i der icke paa/ar ieg sagde eder dette/der ieg end vaar hoffeder/ Oc huad som der end nu forholder/ vide i / ar hand skal obenbaris i sin tid. Thi ondskaff ophæffuer sig allerede hemmelige/ Vden ar den som der nu forholder/ skal tagis bort/oc da skal den Vanartige obenbaris/ Huilcken HERRE JESU skal dræbe mer sin munds Aand / oc hand skal gøre hans endeligt/formedelst sin Tilkommelsis obenbarelse/ hua tilkømselse der steet effter Satans Krafft/mer allehonde løgnactig Krafft oc Tegen oc vnderlige gerninger/oc mer allehonde forsørelse til wierferdighed/ iblant dem som bliffue fortabte. Fordi/ar de anammede icke kærlighed til sandhed/ar de maatte bliffue salige/ Der faare skal Gud sende dem krafftelige vildfarelse/ar de skulle tro Løgen/Paa der de skulle alle bliffue dømde som icke tro sandhed/ men haaffue lyst til wierferdighed.

Men wi skulle altid række Gud for eder/elskelige Brødre aff HERRE JESU / ar Gud haaffuer vdualt eder aff begyndelsen til Salighed/i Aandens helliggørelse/ oc vdi Sandheds tro/ Huor vdi hand kallede eder/formedelst vor Euangelium / til vor HERRE JESU Christi herlige eredom.

Saa staar nu/kære Brødre/oc holder ved den Skickelse/som i ere lærde vdi/ vere sig enten formedelst vor ord eller Epistel. Men vor HERRE JESU Christus / oc Gud/oc vor faader/som oss elste/oc gaff en euig Trøst oc ir gaar Naab/hand formane eders herte/oc styrcke eder i allehonde Lærdom oc gode Gerninger.

III.

Remdelis/kære Brødre/beder for oss/ar HERRE JESU ord maa løbe/ oc prisis/ lige som hoffeder / Oc ar wi maae forsørelse fra vanartige oc arge aennemiste. Thi troen er icke huer mands ting/ Men HERRE JESU er trofast/ hand skal styrcke oc beuare eder fra den onde. Wi forsee oss oc til eder i HERRE JESU / ar i gøre oc skulle gøre/huad som wi biude eder. Oc HERRE JESU styrcke eders herte til Guds kærlighed/oc til Christi taalmodighed.

1 Thes. 3.
Acor. 20.

Wi biude eder oc saa/kære Brødre/ i vor HERRE JESU Christi Naam / ar i holde eder fra huer Broder/som vandrer vsticketlige/oc icke effter den Skickelse/ som i anammede aff oss. Thi ar i vide/ huorledis i skulle effterfølge oss/ Fordi ar wi vaare icke vsticketlige iblant eder/wi haaffue oc icke forgefuis rager Brød aff nogen / Men wi gjorde gerning mer arbejde oc møy dag oc nat/ar wi vilde icke besuare nogen iblant eder. Jcke fordi/ar wi haaffde ey maet der til/ Men ar wi vilde giffue eder offskiff til et Exempel/ar effterfølge oss. Oc der wi vaare hoffeder/da bøde wi eder saadane/ Ar der som nogen icke vil arbejde/ hand skal oc icke æde.

Thi wi høre/ar nogle vandre vsticketlige iblant eder/oc arbejde icke/ Men driffue vnyttig handel/Thi biude wi saadane/ oc formane dem / formedelst vor HERRE JESU Christum/ar de arbejde mer roligt vafsen/oc æde deris eget Brød. Men i/kære Brødre/ kediss icke ved ar gøre gaar. Men der som nogen icke er vor ord lydig/den tegner op formedelst ir Bress/ oc haaffuer inced ar skaffe mer hannem/Paa der hand kand bliffue bestemmet/Dog skulle i icke holde hannem som en Fiende/men formaner hannem som en Broder.

Men Fredens HERRE JESU/ giffue eder Fred alle vegne/oc i alle maade. HERRE JESU vere mer eder alle. Vilfen mer min Pauli haand/Dette er tegnet i alle Bress/Saa scriffuer ieg. Vor HERRE JESU Christi naade vere mer eder alle/ Amen.

Screffuit aff Athen.

Den

Den Første S. Pauli

Epistel / til Timotheum.

XCI

I.

Aulus / Ihesu Christi
Apostel / Effter Guds
vor Frelseris / oc den
H E R R E S Ihesu
Christi befaling / som er
vor Naab.

Timotheo / min rejsindige Søn i
Troen.

Naade / Barmhertighed / Fred aff
Gud vor Fader / oc vor H E R R E
Ihesu Christo.

Som ieg formanede dig / at du skulde
bliffue i Epheso / der ieg drog til a Na-
cedoniam / oc biude nogle / At de skulde
icke lære anderledis / oc icke giffue act paa
Fabel oc Slecters register / som icke haffue
ende / oc komme Spissmaal op / mere
end forbedring til Gud i Troen. Thi
Doffuissummen paa Buder er / Kærlig-
hed aff it rent herte / oc aff en god sam-
uittrighed / oc aff en woforsalstet tro. Huilke-
ter der ferde nogle / oc de ere omuende til
wonyttigt Squaler / De ville vere Scriff-
tens a Destere / oc forstaa icke huad de sige /
eller huad de stadfeste.

A Den wi vide at Lowen er god / der
som nogen bruger hende rettelige / oc
ved saadant / At der er ingen Low set
Roma. 7.

den Ketsferdige / Den de Wieferdige oc Wlydige / de Wgudelige oc Syndere / de Whellige
oc Waandelige / Fader myrdere oc a Doder myrdere / a Wandrabere / Skigleffnere / Syndere
imod naturen / Folcke tyffue / Lagnere / a Nenedere / oc der som noget ander er den salige Lær-
dom imod / effter den hellige Guds herlige Euangelium / som mig er befaler.

De ieg racker vor H E R R E Ihesu Christo / som gjorde mig sterck / oc aerede mig at
vere tro / oc sette mig i dette Embede / Jeg som tilforn vaar en Bespaattere / en Forfølgere oc en
Forhaanere / Den mig er Barmhertighed vederfare / Thi ieg gjorde det wuitteelige / i vans-
tro. a Den vor H E R R E S Naade vaar diff rigere / mer Tro oc Kærlighed / som er i Christo
Ihesu.

Thi det er io visselige sant / oc it dyt verdigt ord / At Ihesus Christus
kom til Verden / at gøre Syndere salige / iblant huilke ieg er den Største.
Men der faare er mig Barmhertighed vederfare / Paa det at Ihesus Christus
vilde beuise i mig al taalmodighed / Dem til it Exempel / som skulde tro paa
hannem / til det ewige lif. Den Gud den ewige Konge / som er woforgengelig oc Wsynlig
och alene viss / vere are oc priff i ewighed / Amen.

Derre Bud befaler ieg dig / min Søn Timothee / effter den fremsarne Prophete offuer
dig / at du streider en god Strid i dem / oc haffuer Troen oen god Samuittrighed / huilken no-
gle haffue fast faa sig / oc haffue leder Skibbuid i Troen / Iblant huilke er Hymeneus oc
Alexander / huilke ieg haffuer giffuit Satan / at de skulle lære / at de icke mere bespaatter.

Matth. 9.
Marci 2.

II.

Q

Saa

Den Første S. Pauli Epistel

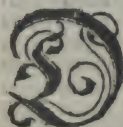
2. Timot. 1.

Al formancer ieg nu / At mand faar alle ting skal først gøre Bøn / Forman-
ning / Forbedelse oc Tactfigelse / for alle Menniske / for Konger oc for al
Offtrighed / At wi kunde leffue ic roligt oc stille Leffuer / i al Gudelighed oc
erlighed. Thi der er gaat / der til osaa behageligt faar Gud vor Frelser /
Huilcken der vil / at alle Menniske skulle hielpis / oc komme til Sandheds
bekendelse. Thi der er en Gud oc en Meglere mellem Gud oc
Menniken / som er det Menniske Christus Ihesus / Som gaff sig self for alle /
til forløsning / at saadant skulde predictis i sin tid. Til huilcken ieg er sat en Predictes
re oc Apostel (Jeg siger Sandhed i Christo / oc liuger icke) Nedningens Lærere / i Troen oc
vdi Sandhed.

1. Pet. 3.

Saa vil ieg nu / At Mændene skulle bede i alle Stæder / oc opløffre hellige Vender / vden
vrede oc tuil. Disligest Quinderne / at de skulle pryde sig i hoffuiste Klæder / met blusel oc tuil /
icke mer folder stettelse eller guld / eller perler / eller kaastelige Klæde / Men som Quinder bør / der
beuise gudelighed / formedelt gode gerninger. En Quinde skal lære i stilhed / met al vnderda-
nighed. De ieg stæder icke en Quinde til at lære / oc icke heder / at hun skal vere Herre offuer
Manden / Men hun skal vere stille. Thi Adam bleff først skabt / siden Eva. De Adam bleff
icke befuegen / men Quinden bleff befuegen / oc indføde Offuertrædelsen. Men hun skal
bliffue salig formedelt Børne fødzel / Der som hun bliffuer i Troen / oc vdi
Kærlighed / oc i Hellighed / met tuil.

1. Corint. 14.
Gene. 12.

III.

Tit. 1.

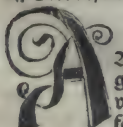
Et er io visselige sant. Der som nogen begærer ic Biscops Embede / hand be-
gærer en kaastelig gerning. En Biscop skal vere wstraffelig / En Quindis
Mand / ædru / retsindig / tuilrig / gerne lene Huf / duelig til at lære / icke en Vin-
drancere / icke en offuerfufere / icke den som staar efter stem Vinding / Men
merlidig / icke rretactig / icke gerig / Som kand vel faare staa sit eget Huf / Som haaffuer lydig
Barn mer al erlighed (Thi der som nogen icke veed at faare staa sit eget Huf / Huoiledis skal
hand besørge Guds Mennighed) Icke i planter / At hand skal icke opblæse sig / oc falde i
Lasterens Dom. Mand skal oc haaffue ic gaar vidnisbyrd / aff dem som ere vden faare / Paa det
hand skal icke falde i Lasterens forsmædelse oc snare.

Disligest skulle Tienere vere erlige / icke Tueringede / icke Vindrancere / icke bruge wer-
lig Handel / som haaffue Troens hemmelighed i en reen Samuittighed. De mand skal først
forføge dem / der efter skal mand lade dem tiene / om de ere wstraffelige.

Disligest skulle deris Hufstuer vere erlige / icke Laster / ædru / tro i alle ting. Lad Tier-
nerne vere huer en Hufstus Mand / som vel faare staa deris Bøn / oc deris egne Huf. Men
huilcke som tiene vel / de forhuertfue dem self en god trappe / oc en stor frimodighed i Troen /
vdi Christo Ihesu.

Dette scriffuer ieg dig til / oc haabis at komme snart til dig. Men der som ieg scriffuer / At
du skal vide / huoiledis du skal vandre i Guds Huf / som er den leffuende Guds Mennighed /
Sandheds Pillere oc Grunduol. De der Gudelige hemmelighed er obenbarlig stor / Gud er
obenbare i Rødet / retferdiger i Anden / obenbare Englens / predictet faar Nedningene / troet
aff Verden / anammer i Herlighed.

2. Timo. 3.
2. Pet. 3.

III.

Anden siger Klarlige / At der skulle nogle træde fra Troen / i de siste Tider / oc hen-
ge ved de bedragelige Vnder / oc Dieffuelens Lærdom / formedelt dem / som i
vduoris hellighed tale Løgn / oc haaffue Bændemærcke i deris Samuittighed / oc
forbiude at gifftis / oc biude at sty den Nad / som Gud haaffuer skabt / at de skulle
anamme met Tactfigelse / som tro oc kende sandhed / Thi alle Guds Creature ere gode / oc ind-
red skal forskudis / som anammis met Tactfigelse / Thi der bliffuer helliger formedelt Guds
ord oc bøn.

Der som du gifftuer Bøddrene dette til kende / da bliffuer du en god Ihesu Christi Tienere /
opsød i Troens Ord oc god Lærdom / hof huilcken du haaffuer stedse veret. De holt dig fra de
waandelige oc kærlinge Fabel / oc offue dig self i Gudelighed. Thi den Legemlige offuelse er
lidet nyttelig / Men Gudelighed er nyttelig til al ting / oc haaffuer Forrettelse / paa dette oc det
tilkommende Liff. Der er io visselige sant / oc icke dyt verdigt Ord. Thi der paa arbejde oc wi / oc
bliffue forhaanede / at wi haabis til den leffuende Gud / som er alle Mennisks Frelser / men
besynderlige deris som tro / Saadant skal du biude oc lære.

2. Timot. 2.
2. Pet. 3.

Der skal ingen foracte din Vngdom/ Men verit Exempel faar dem som tro paa ordet/ i omgengelse/ i Kærlighed/ i Aanden/ i Troen/ i Kyskhed. Bliff hart ved met lesning/ mer formanelse/ mer Lærdom/ indtil ieg kommer. Foracte ick den Gaffue/ som dig er giffuen formedelst Propheete/ mer hendernis paaleggelse aff de Eldste. Tag vare paa dette/ haff din omgengelse der mer/ paa det din forbedrelse skal bliffue obenbare/ i alle ting. Giff act paa dig self/ oc paa din Lærdom/ bliff stadig i disse stycker. Thi at gør du det/ da gør du dig self salig/ oc dem som dig høre.

V.

S

Træffe ick nogen Sammel/ men formane hannem som en Fader/ oc de Vnge som Bysdre/ de gamle Quinder som Wodre/ de Vnge som Søstere/ mer al kyskhed.

Gør de Viduer ære/ som ere reete viduer. Men haffuer nogen Vidue bøn eller bønne Bøn/ da lad hende tilforn lære/ at regere gudelige sit eget Hush/ oc rettelige betale sine Forældre/ Thi det er vel gjort oc tacknemmeligt faar Gud. Men det er en ret Vidue/ som er enlig/ den som setter sit Haab til Gud/ oc bliffuer i sin Bøn oc formanelse dag oc nat. Men den som leffuer i veltlyst/ Hun er leffuendis død. Viid saadant/ at de kunde bliffue vstraffelige. Men der som nogen ick besørger sine/ besynderlige sine Hushold/ hand haffuer necer Troen/ oc er verre end en Hedning.

Lad ingen Vidue bliffue vduald yngre end tressinds tiue aar/ oc den som haffuer veret en Mandes Hustru/ oc den som haffuer Viduens bryd for gode gerninger/ Der som hun haffuer opfød bøn/ Der som hun haffuer gerne lent Hush/ Der som hun haffuer toet Helgenis Føder/ Der som hun haffuer hulpet de Bedrøffuede/ Der som hun haffuer giffuit sig efter alle gode gerninger. Men holt dig fra de vnge Viduer/ Thi at naar de bliffue kaade imod Christum/ da ville de giffuis/ Oc haffue deris Dom/ At de haffue forbrudet den første Tro. Der til mer ere de oc lade/ oc lære at løbe omkring i Huse/ Oc de ere ick alsom eniste lade/ men oc saa fulde aff squalder oc vnyttig handel/ oc tale der som ick skal vere.

Saa vil ieg nu/ at de vnge Viduer skulle giffuis/ føde bøn/ holde hush/ ick giffue Wodstænderen nogen aarsaage til fortaelse/ Thi der ere allerede nogle omuende/ efter Satan. Der som nogen tro Mand eller tro Quinde haffue Viduer/ da skulle de besørge dem/ oc lade ick Menigheden besuaris. Paa det at de som ere reete Viduer/ kunde haffue noet.

De Eldste som ere gode Forstandere/ dem holder mand at vere dubbelt ære verde/ besyn- Deute. 25.
derlige dem/ som arbeide i Ordet/ oc vdi Lærdom. Thi Scriften siger/ Du skalt ick bin- 1. Corint. 9.
de munden til paa den Døe som tersker. Oc en Arbejdere er sin lön verd. Anam- Matth. 10.
me ick noget Klagemaal mod en aff de Eldste/ Vden thu eller try Vidue. De som synde/ dem Luca 10.
straffe faar alle/ Paa det de andre oc skulle frygte sig.

Jeg vidner faar Gud/ oc den HERRE Ihesu Christo oc de vdualde Engle/ At du holt der dette/ vden dig eget gode trycke/ oc gør inred for gunst. Du skalt ick legge Venderne snart paa nogen/ Gør dig oc ick delactig i fremmede synder. Holt dig self kysk. Driick ick mere vand/ men bruge føre Vin/ for din Gaffue Skuld/ oc for du est ofte siug.

Nogle Wennestis synder ere obenbare/ at mand kand tilforn døme dem. De nogle skulle obenbaris her efter. Disligest ere oc nogtis gode gerninger obenbare tilforn/ oc de andre bliffue oc saa ick stulle.

VI.

S

E Tienere/ som ere vnder Ager/ skulle holde deris Herrer i al ære oc verdighed/ Paa det at Guds Naamn oc Lærdom skal ick bespaattris. Oc de der haffue Herrer som tro/ skulle ick foracte dem (mer det sken) at de ere Bysdre/ men de skulle meger mere vere tiensfættige/ effredt de tro oc ere elste oc delactige i velgeeningen. Dette skalt du lære oc formane.

Der som nogen lærer anderledis/ oc bliffuer ick hof vor HERRE Ihesu Christi salige ord/ oc hof den Lærdom om Gudelighed/ Vand er formøcket/ oc ved inred/ Men er siug i Spøssmaal oc Didktig/ aff huilcke der vdspringer/ Vad/ Treere/ Skendzel/ ond Wistanck/ vnyttige treere/ saadane Wennestis/ som haffue forderffuede sind/ oc sandhed er vffuit fra/ De som mene/ at Gudelighed er en Handel. Holt dig fra saadane. 2. Timoth. 2.

Men det er en stor vinding/ huo som er Gudelig/ oc lader sig nøye. Thi wi förde inred i Verden/ Der faare er det obenbare/ at wi stulle oc inred føre vd Iob 1.
aff/ Oc naar wi haffue Nering oc Klæder/ da stulle wi lade oss nøye. Fordi at de
Q. ij som

Den Anden S. Pauli Epistel

som ville bliffue Rige/de falde i fristelser oc snare/ oc i mange daarlige oc skadelige begærelser/huileke som nedsencke a'ennisten i forderffuelse oc fordømmelse. Thi Gierighed er en rod til alle ont/Til huileken nogle haffde lyst/oc fore vild fra Troen/oc gøre sig self megen Pine.

A'en du Guds a'enniste fly saadant / Oc giff dig efter Aetferdighed / Gudelighed/Troen/Kærlighed/Taalmodighed/sacmodighed. Stride en god Strid i Troen / fatte det euige Liff/til huileker du est oc kaldet/oc haffuer bekent en god bekendelse/for mange Ydne.

Jeg biuder dig saar Gud/som gør alle ting leffuende/oc saar Christo Jhesu/som vidnede en god Bekendelse vnder Pontio Pilato/At du holder dette Bud vden Besmittelse/vstraffeliger/indtil vor HERRE JS Jhesu Christi Obenbarelse/huileken hand skal bere i sin tid /som er den salige oc alene veldige/en Konge ossuer alle Konger/oc en HERRE ossuer alle Herre/som haffuer alene vdsdelighed. Huileken der boer i et Luff/som ingen fand komme til/huileken inced a'enniste haffuer seer/oc ick fand see/Hannem vere are oc et euigt Rige/Amen.

Siud de Rige aff denne Verden/At de ick hoffmode dem /oc er heller sette haab til den vuisse Rigdom/a'en til den leffuende Gud/ som giffuer oss rigelige allehonde at bygge/At de gøre gaar/bliffue rige i gode Gerninger/gerne giffue/ere behjelpelige /samle dem self Ligendese til en god grunduol paa der tilkommende/ar de kunde fatte det euige Liff.

O Timothee/beuare det som dig er befalet/oc fly den waandelige løse snack/oc den falske rofede Konstis Trete /huileken nogle holde meger aff/oc seyle i Troen. Naade vere mer dig/ A M E N.

Screefuit i Laodicea /som er en Hoffuit
Stad i det Land Phrygia
Pacariana.

Den anden S. Pauli Epistel til Timotheum.

I.

I

Aulus Jhesu Christi Apostel / formeelst Guds vilie/ Efter Liff/sens Forretelse/i Christo Jhesu.

A' en elskelige Søn Timotheo.

Naade/ Barmhertighed / Fred aff Gud Fader / oc Christo Jhesu vor

HERRE.

Jeg tacker Gud/huileken ieg tien fra mine Foreldre / vdi en reen Samuittighed / at ieg vden affladelse tencker paa dig i min Bøn/dag oc nat/oc mig lengis efter at see dig (naar ieg tencker paa dine Taare)at ieg fand bliffue opfyldet mer glæde/ Oc ihukomme den vfarffuede Tro i dig/huileken som tilforn bode i din Oldemoder Loide / oc i din a'oder Eunike / Jeg er oc vis der paa at i dig oesaa.

Roma. 8.
Infra 2.

For huileken sag styld ieg paaminder dig/ at du opuecker Guds gaffue/ som er i dig/for medelst mine Henders paaleggelse. Thi Gud haffuer ick giffuit oss fryctelsens Aand/ men krafftens/oc kærligheds oc tæuens. Der saare skamme dig ick ved vor HERRE JS Ydnis/byrd/oc er ved mig/som er hans Bændne/a'en haff medidelse mer Euangelio/lige som ieg/ efter Guds Krafft/ Huileken oss gjorde salige/oc kallede met it helligt Kald/ Icke efter vore Gerninger/ men efter sin forsyn oc Naade/som oss er giffuen i Christo Jhesu/saar Verdens tid/ Oc er nu obenbar et formeelst vor frelsens Jhesu Christi obenbarelse/Som tog a'acten fra Døden/oc førde Liffuet oc it vforngengeligt vafen til Liv/ seer/formelst Euangelium/Til huileker ieg er set en Predickere oc Apostel/ oc Nedningens Lærere/ For huileken sag styld ieg liden saadant / a'en ieg bliff ick der ved. Thi ieg veed/ paa huileken ieg tror/ oc er vis der paa / at hand fand beuare mig / der som er mig antwoidet indtil paa den dag.

1. Timoth. 6.

Bliff ved de salige Ords Exempel/ som du haffuer hørt aff mig / om Troen oc om Kærlighed i Christo Jhesu. Beuare det gode som dig er antwoidet formeelst den hellig Aand/ som boer i oss.

Du

Du vedst det/ at alle de som ere i Asia/ haaffue vent dem fra mig/ iblant huilcke Phigellus
er oc Hermogenes. HERRE giffue Onesiphori Hush barmhertighed/ Thi hand haaffue
uer offte verueget mig/ oc hand bluedis icke ved mine Lecker/ Men der hand vaar i Rom/
da søgte hand stuelige effter mig/ oc fant mig. HERRE giffue/ at hand kand finde barm-
hertighed hos HERRE/ paa den dag. De huor meger hand tiente mig i Epheso/ det
vedst du best. Phigellus.
Hermoge-
nes.
Onesiphori.
rus.
Infra 4.

II

Saa ver nu sterck min Son/ formedelst den Naade i Christo Ihesu/ De huad
som du haaffuer hørt aff mig formedelst mange Vidne/ det befale tro i Denniste/
som ere dueelige til at ocsaa lære andre. Naaff medlidelse som en god Ihesu Chri-
sti Stridsmand. Ingen Stridsmand befatter sig mer nogen handel om sin
næring/ at hand kand behage den/ som hannem anammede. De der som nogen oc strider/ saa
bliffuer hand icke dog fruer/ vden hand strider rettelige. Den Plowmand/ som forarbejder
ageren/ hand skal først nyde Frueten. Verck/ huad ieg siger/ De HERRE skal giffue dig
forstand i alle ting.

Not Ihesum Christum i hulkommelse/ som opstod fra de Døde/ aff Dauda Sæd/ effter
mit Euangelium/ for huilket ieg lider/ indtil Daandene/ som en i Nidedere/ Men Guds
ord er icke bundet. Der faare lider ieg alting for de Vdualdis skyld/ paa det at de skulle oc faa
Salighed i Christo Ihesu/ mer euig Verlighed. Supra 1.

Der er io visselige sant/ De wi mer/ da skulle wi leffue mer/ Lide wi/ da skulle wi mer reg-
nere/ Ietere wi/ da skal hand oc necre oss/ Tro wi icke/ da bliffuer hand tro/ Hand kand icke
necre sig self. Vnde dem paa saadant/ oc Vidne faar HERRE/ At de icke kaffus om Tie. 1

Der sitig til at beuise digen retindig oc vstraffelig Arbejdere faar Gud/ som rettelige de-
ler Sandhed. Vrd. Vort dig fra den waandelige løse snack/ Thi hand hielper meger til it
vgudeligt vesen/ De deris ord eder omkring sig lige som en Krefte/ Iblant huilcke Hyme-
neus er/ oc Phileus/ huilcke der seylde i Sandhed/ oc sige/ At Opstandelsen er allerede stect/
De haaffue foruent nogle fra Troen. Phileus.

Men Guds faste grunduol er stadig/ oc haaffuer denne Beselning/ HERRE kender
sine/ De huor som neffuer Christi Naaff/ hand skal traade fra vserferdighed. Der ere icke ales
niste far aff Guld oc Sølf/ it stor huff/ men ocsaa aff træ oc iord/ De nogle til ære/ oc nogle
til vanære. Der som nogen nu renser sig fra saadant/ Folck/ hand bliffuer it hellige Rar/ til ære/
som i Hofonden kand bruge/ oc er bered til alle gode gerninger.

Fly vngdommens begæring/ Giff dig effter Verferdighed/ Troen/ Kærlighed/ Fred/
mer alle dem/ som kalde paa HERRE/ mer it rent herte. Men holt dig fra daarlige oc
vnyttelige Spøssmaal/ Thi du vedst/ at de søde ekon trette. De HERREIS Tienere
skal icke vere trectagig/ men venlig imod huer mand/ redbon til at lære/ som kand fordrage de
Vnde mer sacmodighed/ oc straffe de Genstridige/ om Gud vilde en gong giffue dem peni-
tente/ til at bekende Sandhed/ oc at bliffue ædru igen aff Dieffuelens snare/ aff huilken de ere
fangne/ effter hans vilie. Tie. 1.

III.

Et skal du oc vide/ At der skal i de siste dage komme gruselig tid. Thi der skulle
vere i Denniste/ som holde aff sig self/ Gerige/ Storcalende/ Hofferdige/ Der
spaatere/ Foreldrene vlydige/ Wacknemmelige/ Waandelige/ Wærlige/
Wforligelige/ Skendere/ Wlyffe/ Vilde/ Vanartige/ Forredere/ Forredeli-
ge/ Opblæde/ Som mere elste vellyst end Gud/ Som haaffue it Gudelige vefens anseelse/
Men de necre kraffen der aff/ Fly ocsaa saadane. Aff de samme ere/ de som løbe her oc der i
Vufene/ oc søre Quinderne fangne/ som ere besuarede mer Synd/ oc fare mer allehonde lyst/
De lære altd/ oc kunde aldri komme til Sandheds bekendelse. 1. Timoth. 4.

Oclige som Jannes oc Jambres stode mod Mose/ Saa staa oc disse mod Sandhed/ Exod. 7.
Der ere i Denniste mer forderffuede sind/ oc vduelige til Troen/ Men de skulle icke bedriffue
der lenge/ Thi deris daarlighed skal bliffue obenbare for huer mand/ Lige som de andis ocsaa
vaar. Jannes.
Jambres.

Men du haaffuer forfaret/ min stick/ min mening/ min Tro/ min Langmodighed/ min
Kærlighed/ min taalmodighed/ min forfølgelse/ min pine/ som mig er vederfaen i Antiochia/
i Iconio/ i Lystran/ huilken forfølgelse ieg leed der/ De HERRE stielte mig/ aff alt sammen.
Q iii De

Den Anden S. Pauli Epistel

De alle / som ville leffue Gudelige i Christo Jhesu / de skulle lide forfølgelse. Men met de onde oc suigefulde / denniste / bliffuer der io lenger io verre / de bedrage oc bliffue bedragne.

2. Pet. 1.

Men bliff du i det som du haffuer lært / oc dig er befale / Effterdi du vedst / aff huem du haffuer lært / Oc effterdi du vedst den hellige Schrift op aff Barndom / da kand hun onderuise dig til salighed / formeðelst Troen i Christo Jhesu. Thi al den Schrift / som er indgiffuen aff Gud / hun er nyttelig til Lærdom / til straff / til forbedring / til vnderuising i Retferdighed. At ic Guds denniste / skal vere fuldkommet / oc sticketigt til alle gode gerninger.

III.

Acto. 26.
2. Thef. 2.

Ala vidner ieg nu faar Gud / oc den HERRE Jhesu Christo / som skal komme ar domme de Leffuendis oc de Døde / met sin obenbarelse oc met sit Rige / Predicke Ordet / holt ved / huad helder det er i ret tid / eller i wortid / straffe / true / formeðelst / met al taalmodighed oc Lærdom. Thi der skal vere en tid / i huilken de skulle icke kunde lide den salige Lærdom / Men de skulle tage sig self Lærene / effter deris egen lyst / som deris Hern Klø effter / Oc de skulle vende deris gern fra Sandhed / oc vende sig til Fabel.

Demas.
Crescens.
Titus.
Lucas.
Narcus.
Tychicus.
Alexander.

Men ver du ædru alleuegne / Vaff metidelse / gør en Euangeliske Predickers gerning / vdrer dit Embede redelige. Thi ieg offriss allerde / oc min fraskillestis tid er næuereendis. Jeg haffuer stridet en god Strid / Jeg fuldkommeðe laabet / Jeg holt troen. Secndels er Retferdigheds Krone bort lagd til mig / Huilken HERREN / den retferdige Domere / skal giffue mig paa den dag / Dog icke mig alene / men oc saa alle dem / som elste hans obenbarelse.

Gør din fid / at du kommer snart til mig. Thi Demas forlod mig / oc siok farlighed til denne Verden / oc drog til Thessalonicam / Crescens til Galatiam / Titus til Dalmaciam. Lucas er alene hest mig. Tag Narcum til dig / oc søer hannem met dig / thi hand er mig nyttelig til Tienisten. Jeg sende Tychicum til Ephesum. Naar du kommer / da søer min faabe hid met dig / som ieg loed bliffue i Troada hos Carpum / oc Bøgerne / men besynderlige der Permen. Alexander den Smid beuise mig meget ont / HERREN betale hannem effter hans gerninger / For huilken du oc saa voere dig / Thi hand stod voere ord meget imod.

Prisca.
Aquila.
Onesiphorus.
Erastus.
Trophimus.
Eubulus.
Pudens.
Linus.
Claudia.

I min første foruarelse stod der ingen met mig / Men de forlode mig alle / Der skal icke til regnia dem. Men HERREN stod met mig / oc styrkede mig / Paa det at Predicken skulde stadfestis formeðelst mig / oc alle Hedninge høre det / Oc ieg er frelst aff Louens strube. De HERREN skal frelse mig fra alt Ont / oc vdhjelpe mig til sit Himmelste Rige / Huilken vere ære fra euighed til euighed / Amen.

Hilse Priscam oc Aquilam / oc Onesiphori huff. Erastus bleff i Corintho. Oc ieg loed Trophimum siug effter mig i Aulero. Gør din fid / at du kant komme hid før Vinter. Eubulus ac Pudens hilse dig / oc Linus oc Claudia / oc alle Bøder. Den HERRE Jhesus Christus vere met din Aand. Naade vere mer eder / A M E N.

Den anden Epistel til Timotheum / Scressuen fra Rom / Der Paulus bleff anden gong sticket faar Keyser Nero.

S. Pauli

S. Pauli Epistel

CXIII

til Titum.

I.

Tulus Guds Tienere/Men Jhesu Christi Apostel/Efter Guds vdualdis Tro/oc Sandheds befendelse til Gudelighed/i Naaber til der euige Liff/huileket den loffuede/som icke ligger/Gud/sør Verdens tid/ Oc hand obenbarede sit Ord/i sin tid/formedelt den Predicken/som mig er befalet/etter Guds vor Frelseris befaling.

Tito min versindige Søn/etter beggis vor tro.

Naade/Warmhertighed/ Fred aff Gud Fader/oc den HERRE Jhesu Christo/vor Frelser.

Der saare loed ieg dig bliffue i Creta/ar du skulde det fuldkommelige besticke/der som ieg afflod/oc besette Stræderne alleuegne mer Eldste/lige som ieg befalede dig. Der som nogen er wstraffelig/en Quindis a'Nand/Som haffuer tro Børn/ icke berættede/ar de ere Drancere oc wlydige. Thi ar en Biscop skal vere wstraffelig/som Guds Huffs holdere/ Jcke egensindet/ icke vredactig/ icke en Hindrancere/ icke en offuerfusere/ som icke staaer efter slem vinding/a'Nen lener gerne Huff/er goduillig/tuctig/retferdig/hellig/kyt/oc bliffuer fast ved det Ord/som vist er/oc kand lære/At hand kand vere mechtig til at formane/formedelt den salige Lærdom/oc at straffe dem som sige imod.

Thi der ere mange fortredelige/oc whyrtege Squaldiere oc Bedragere/besyndertlige de aff Omstærelsen/paa huilcke mand skal stoppe munden/Thi de foruende gantste Huff/oc lære der som icke duet/for stendelig vinding skyld. Der haffuer en aff dem sagt/deris egen Prophete/De Creter ere stæde Legnere/onde Diur/oc lade Buger/Dette Vidnisbyrd er sant. Epimenides

For den sag skyld straffe dem skarpelige/Paa det de kunde vere karste i Troen/oc icke giffue act paa Jødiske Fabel/oc a'Dennistens Bud/som affuende dem fra sandhed. De rene er alting rent/a'Nen de wrene oc vantro er inred rent/a'Nen baade deris Sind oc Samuittrighed ere wrene. De sige/ar de kende Gud/a'Nen de nekte det mer deris gerninger/Efterdi ar Gud haffuer verslyggelighed til dem/oc de ere wduelige til alle gode Gerninger.

II.

En tale du/som tilbørligt er efter den salige Lærdom. De Gamle/ar de skulle vere adru/erlige/tuctige/karste i Troen/i Karlighed i Taalmodighed. 1.Timoth. 6. Disligest de gamle Quinder/At de sticke sig/lige som i Helligen bør/ar de icke skulle vere Fortalerker/ icke Hindrancerkere/oc giffue god Lærdom/At de skulle lære vnge Quinder ar vere tuctige/ar elste deris a'Nend/ar elste deris Børn/oc vere Hoffuiste/kyt/hustaadige/goduillige/deris a'Nend vnderdanige/At Guds ord skal icke bespaattis. Formane lige saa de vnge a'Nend/ar de skulle vere tuctige.

a'Nen sticke dig self i alle maade til it gaar Exempel i gode gerninger/mer wforfalsket Lærdom/mer erlighed/mer salige oc wstraffelige ord/Paa det ar den Gensfædige kand stamme sig/oc inred haffue/som hand skal kunde sige ont om oss. Tienere/ar de skulle vere deris Næerer vnderdanige/gøre der som dem er behageligt i alle ting/ Jcke knurre imod dem/ icke vere vantro/men beuise dem al god trost/aff/Paa det ar de kunde pryde Guds vor Frelseris Lærdom i alle stycker.

Thi Guds salige naade er obenbare saar alle a'Denniste/oc tucter oss/At wi skulle forsage/der wguelige væsen/oc den verdzlige lyst/Oc leffue tuctelige/retferdelige oc Gudelige i denne Verden/De vare paa den store Guds/oc vor Frelseris Jhesu Christi Derligheds/salige Naab oc obenbarelse/Som gaff sig self for oss/Paa det hand skulde frelse oss fra al Wretferdighed/oc rens sig self it Folk til Eyedom/som skulde vere sitigt til gode Gerninger. Tale saadant oc formane/oc straffe mer al aluorlighed/Lad ingen forætted dig.

III.

Q uiff

paamind

S. Pauli Epistel

Iamind dem/ar de ere Forsterne oc Hffrigghed vnderdanige oc lydige/Ar de ere redbone til alle gode Gerninger/Ar de icke skendis paa nogen/ icke ere Etfacti- ge/Ar de ere merlidige/ beuise al saetmodighed/mod alle Aenniste. Thi wi vaare oc wuise i fordom tid/volydige/vildfarende/oc riente begering oc atskillig vellyst/oc vandrede i ondskaff oc auind/oc hadede huer anden.

Men der Guds vor Frelseris Venlighed oc Kærlighed mod Aennisten obenbaredis/ Jcke for de Retferdigheds gerninger skyld/som wi gjorde/ Men efter sin barin- hertighed gjorde hand oss salige/ Formedelt igenfødselsens Bad/oc den hellig Lands fornyel- se/Huiccken hand haffuer vdgdyet rigelige offuer oss/ formedelt Ihesum Christum vor Frel- sere/Paa der ar wi skulde formedelt hans Naade/ vere retferdige oc Arffuinge til der euige Liff/effter Naaber/ Der er io visselige sant.

1. Timo. 2.
2. Timoth. 2.

Saadant vil ieg/ar du skal lære fast/ Paa der ar de som tro paa Gud/Kunde findis i en Stat til gode Gerninger. Dette er Aennisten gaat oc nytteligt. Men holt dig fra de daarlige Spissmal/om Fødsel register/ fra trette oc strid om Lowen/Thi de ere wnyttelige oc forsen- gelige. Fly it Bitterste Aenniste/naar hand er en gong oc anden gong paamint/ Oc vid/Ar saadan en er foruert/oc synder/som den der haffuer fordomt sig self.

Jereman.
Tychicus.
Senan.
Apollon.

Naar ieg sender Jereman eller Tychicum til dig/da kom strax til mig til Nicopolin/ Thi ieg acer/ar bliffue der i Vinter. Sticke Senan den Scriffeloge oc Apollon sielrige fra dig/ saa ar dem fattis inted. Lad oc vore Lære/Ar de lade dem finde i gode gerningers Stat/ huor som mand haffuer dem behoff/ Ar de skulle icke vere wfructsom- melige. Alle som ere haff mig/hilse dig. Vilse alle dem som oss elste i Troen. Naade vere met eder alle/ A A E 17.

Screffuit aff Nicopoli i
Macedonia.

S. Pauli Epistel Til Philemon.

I.

Timotheus.
Archippus.

Aulus Christi Ihesu bundne/ oc den Broder Timotheus. Philemoni den Elskelige oc vor Aethiopere/ oc Appia den elskeli- ge/oc Archippo vor Aethiopere/oc den Aenighed i din Luff. Naade vere met eder oc Fred/aff Gud vor Fader/ oc den HER- R E Ihesu Christo.

Jeg tacker min Gud/oc tencker altid paa dig i min Bøn/ Effter ar ieg høier om den Kærlighed oc den Tro/som du haffuer til den HER- R E Ihesum/ oc til alle Helligen/ Ar din Tro som wi haffue met huer andre/ kand bliffue krafftig i dig/ Formedelt al godheds bekendelse/som i haffue i Christo Ihesu.

Wi haffue oc stor glæde oc trost aff din Kærlighed/ Thi ar de Helligis hierte ere verqueget de formedelt dig/ Kære Broder. Der saare/alligeuel ar ieg haffuer stor distighed/ til ar biude dig/huad som dig er tilbørligt/ Saa vil ieg dog for Kærligheds skyld ekon formane/ ieg som er saadan en/som er en gammel Paulus/ Oc nu Ihesu Christi Bundne.

Onesimus.

Saa formaner ieg dig for min Søn Onesimi skyld/som ieg fødte i mine Daand/huile- fen der tilforn vaar dig wnyttelig/ Men nu er baademig oc dig vel nyttelig/ den sende ieg til dig igen. Ar du wilt anamme hannem/der er mit eget Hierte/ Thi ieg vilde behulder hannem haff mig/ar hand skulde riente mig i din sted/ vdi Euangelij Daand/ Men vden din vilie vilde ieg inted gøre/Paa der ar du skulde icke nødis til ar gøre mig til gode/men veluillige.

Hand er maa vel skee/ der saare kommen fra dig til en tid/ ar du skulde haffue hannem euindelige igen/ Tu icke mere som en Tienere/ men mere end en Tienere/ en elskelig Broder/ besynderlige mig/huor meget mere dig/baade effter Bødet oc i HERREN/ Der som du nu holder

holder mig for din Sraalbroder / da anamme hannem / lige som mig self. Haffuer hand oc
giort dig nogen skade / eller er dig noget skyldig / da regne mig det til. Jeg Paulus sreff der mer
min Haand / ieg vil berale det / Jeg tier / at du est mig dig self skyldig. Ja kare Broder / vnde
mig / at ieg maa forlyste mig hof dig i HERREN / Verquege mit hierte i HERREN.

Jeg sreff dig til aff den tillid som ieg haffuer til din lydelse / Thi ieg veed at du gor
mere / end ieg siger. Der til mer / da besticke mig mit Verbere / Thi ieg

haabis / at ieg skal formedelst eders Bøn giffuis eder. Epas
phras min aNefangei Christo Ihesu / hilser dig / oc

aMarcus / Aristarchus / Demas / Lucas /
mine aNethielpere. Vor HER

XJS Ihesu Christi Naade vere mer
eders Aand / Amen.

Epaphras
aMarcus.
Aristarchus
Demas.
Lucas.

Screffuit aff Rom / Formedelst Onesimum.

Den Første S. Peders Epistel.

I.

Eder Ihesu Christi
Apostel.

De vdualde frem
mede alleuegne / i Pontus
Galatia / Capadonia /
Asia / oc Bythunia / effter
Gud Faders forsyn / formedelst Aans
dens helliggørelse / til lydhed oc til
Ihesu Christi Blods bestendelse.

Gud giffue eder megen Naade oc
Fred.

Loffuet vere Gud vor HERRE JS
Ihesu Christi Fader / som haffuer igen
sød off effter sin store Barmhertighed /
til it leffuende Naab / formedelst Ihesu
Christi opstandelse / fra de Døde / til en
vorsorgengelig oc vobesmittelig oc vfor
uisnelig Arffue / som beholdis i Nims
melen / til eder / i som aff Guds mact
bliffue beuarede formedelst Troen / til
Salighed / huilcken der er bereed / at hun
skal obenbaris i den sifte tid / I huilcken
i skulle glæde eder / i som nu en liden tid
(om det end skal vere) ere bedrøffuede i
mangchonde fristelser / Paa det at eders
Tro skal befindis retsindig oc meger
kaasteligere / end der forngengelige Guld
som proffuis i ilden / Til loff / piiff oc
ere / naar som Ihesus Christus nu bliff
uer obenbaret / huilcken i haffue icke seet /

oc dog elste hannem / oc i nu tro paa hannem / alligeuel at i icke see hannem / Saa skulle i glæde
eder mer vsigelig ochertlig glæde / oc føre eder Trois ende der fra / som er sielens Salighed.

Effter huilcken Salighed Propheterne søgte oc randsagede / som propheteerde om den
tilkommende naade i eder / De de randsagede / paa huilcken oc huordan tid Christi Aand / som
Dani. 9.
vaar

Den Første

vaar i dem/ gaff til kende/ oc vidnede tilfom om den pine/ som er i Christo/ oc den Hertelighed der effter/ huilcke der er obenbarer/ Thi at de gjorde det icke for dem self/ men for oss/ Som eder nu er kundgiort aff dem/ som forkyndede eder Euangelium/ formedelst den hellig Aand/ som bleff sent aff Himmelen/ huilcke oc Englene begære at see.

Der saare da omgiorder eders sindz Lender/ verer edere/ oc setter eders Naab aldelis til den Naade/ som eder tilbiudis/ formedelst Ihesu Christi obenbarelse/ lige som lydige Børn/ Oc sticker eder icke/ lige som tilfom/ deri lefde i vanuittrighed effter Begæring/ Men effter den/ som eder kallede oc er Hellig/ Vere oc i hellige/ i al eders omgengelse/ Thi der staar screeff/ uit/ I skulle vere Hellige/ thi ieg er Hellig.

Leuit. 19.

De effterdi at i kalde paa den Fader/ som dømer vden personers anseelse/ huer effter sin gerning/ Da bruger eders omgengelse met fryer/ saa lunge som i her vandre. Oc vider/ at i ere icke forlesde met forngengelig Selff eller Guld/ fra eders forngengelige omgengelse/ effter sa derlig stic/ Men met Christi dyrebar Blod/ som met it vskyldigt oc vbesmitret Lams/ Som tilfom vaar forsticker/ for verdens grunduol bleff lagt/ Men obenbarer i de sifte tider/ for eders skyld/ i som formedelst hannem tro paa Gud/ Huilcken hannem opuerre fra de Døde/ oc gaff hannem Hertelighed/ Paa der i skulde haffue Tro oc Naab til Gud.

Esaie 40.

De gøier eders Sielz kyste i Sandheds lydhighed/ formedelst Aanden/ til vfarffuet Børn derlig kærlighed/ oc elsker huer andre met bændendis kærlighed/ aff it rent herte/ som de der ere igen fødte/ Icke aff forngengelig/ men aff vforngengelig Sad/ som er aff Guds leffuende Ord/ som bliffuer euindelige. Thi alt Kød er lige som Græss/ oc al Menniskens Hertelighed/ lige som Græssens blomster/ Græffet vrsnede/ oc blomsteret salt aff. Men HERRENS Ord bliffuer euindelige/ Oc der er det Ord/ som er forkyndet iblant eder.

II.

Saa afflegger nu al ondskaff oc al besuigelse/ oc hyckleri oc auind/ oc al bagtaselse/ oc verer gerige effter den fornufslige rene Ailck/ som nyfødde Børn/ At i kunde vope i hende. Der som i ellers smagede/ at HERRENS er venlig/ Til huilcken i ere komne/ som til den leffuende Sten/ Der er bortkast aff Mennisken/ Men hand er vduald oc kaaftelig hoff Gud. Oc bygge i oc saa eder/ som de leffuende Sten ne til it aandeligt Huse/ oc til it helligt Prestedom/ til at offere aandelige Offer/ som ere Gud tacknemelige/ formedelst Ihesum Christum.

Matth. 21.

Esaie 28.

Psalm. 118.

Esaie 8.

Exod. 19.

Osee 2.

Roma 9.

Der saare staar der i Scriften/ See der/ Jeg legger en vduald kaaftelig hiøme Sten i Zion/ Oc huo som tror paa hannem/ hand skal icke bestemmis. Eder som nu tro/ er hand kaaftelig/ Men de vantro/ er den Sten/ som Bygningemændene kaste bort/ oc er bleffuen til en hiøme Sten/ Paaløbelsens Sten oc forargelsens Klippe/ De sig stode paa Oider/ oc tro icke der paa/ som de ere sette til.

Men i ere den vdualde Sleet/ der Kongelige Prestedom/ der hellige Folck/ Eredomens Folck/ At i skulle forkynde hans Dygd/ som kallede eder fra mørcket/ til sit vnderlige Liuss. I som i fordom tid icke vaare it folck/ Oc ere nu Guds folck/ Oc i fordom tid icke vaare i Naade/ men ere nu i Naade.

Kære Børn/ Jeg formaner eder/ som fremmede oc vblendinge/ at i holde eder fra kadelig begæring/ som stride mod Sielen/ Oc haffuer en god omgengelse iblant Nedningene/ Paa der/ at de som tale ilde paa eder/ lige som om i vdsedere/ kunde see eders gode Gerninger/ oc prise Gud/ naar der kommer nu til dagen.

Roma. 13.

Tit. 3.

Verer al vmeniskelig Stic vnderdanige/ for HERRENS skyld/ Vere sig Kongen som den vffuerste/ eller vffuigmand som de der vdsendis aff hannem/ Til Vessn offuer vdsedere/ oc de fromme til loff. Thi der er Guds vilie/ at i skulle met velgerninger tilstoppe daarlige vmeniskis vanuittrighed/ Som de der ere fri/ Oc icke som i haffde friheden til ondskaffs skul/ men som Guds tienere. Gøier huer mand ære. Elsker Børnene. Frycter Gud/ ærer Kongen.

I Tienere/ verer Herrene vnderdanige met al fryer/ icke aleniste de gode oc milde/ men oc saa de vnderlige. Thi der er Naade/ der som nogen fordrager ont/ oc lider vort for sin Samuittrigheds skyld til Gud. Thi huad er der for en Ross/ der som i lide hug for eders misgerninger skyld/ Men naar i lide oc taale for Velgerninger skyld/ der er Naade hoff Gud.

Thi at i ere der til kallede/ Effterdi at Christus haffuer oc ledet for oss/ oc ladet oss it vempel/ At i skulle efftersølge hans fodspor. Huilcken som gjorde ingen synd/ Der er oc icke

icke funden suig i hans Mund. Huilcken der icke bandede igen / der hand bleff bandet / Esaie 53.
 icke treuede / der hand leed / a Den hand sette der ind til den / som dömer rettelige / Huilcken som
 self offrede vore Synder / paa sit Legeme / paa Træet / Paa der wi skulde vere döde fra Syn-
 den / oc leffue i Retferdighet / formedelst hues Saar i ere bleffne helbræde / Thi at i
 vaare lige som vildfarende faar / a Den i ere nu omuende til eders Siels Dyde oc Esaie 53.
 Biscep. *

III.

Dilligst skulle Quinderne vere deris a Nend vnderdanige / Paa det / at oc saa de / Ephe. 5.
 som icke tro paa Ordet / kunde vindis formedelst Quindernis omgengelse / Colof. 3.
 vden Ordet / naar de see til eders fyste Omgengelse / vdi frey / Huilckis pyrdelse 1. Timo. 2.
 der skal icke vere vduortis / met haarstetelse oc gulds omhengelse / eller at tage
 Klæder paa / a Den hierrens lønlige a Nenniste wforrencket / met en factmodig oc stille Aand /
 Der er kaafteligt faar Gud. Thi at saa pyrdede oc de hellige Quinder sig i fordom tid / som set
 re deris haab til Gud / oc vaare deris a Nend vnderdanige / lige som Sara vaar Abraham ly Gene. 18.
 dig / oc kallede hannem Herre / huess Døttr i ere bleffne / Der som i göre vel / oc ere icke saa
 freyactige.

Dilligst skulle i a Nend bo hoff dem met fornumstighet / Oc giffuer der quindelige / som
 der stegbeligste Redskaff / sin ære / som oc saa ere naadens a Netaffuunge til Liffuet / Paa der at
 eders Bøn skal icke forhindis.

Aen endelige / da verer alle sammen ved it sind / metlidige / bødterlige / barmhertige / ven Roma. 1.
 lige. Betaler icke ont met ont / eller stendsord met stendsord / men velsigner der imod / Oc vider
 at i ere kallede der til / at i skulle æffue Velsignelse. Thi at huo som vil leffue oc see gode
 dage / Vand skal stille sin Tunge / at hun taler inted ont / oc sine læbe / at de icke
 besuige. Vand skal vende sig fra ont / oc göre gaar / Vand skal søge Fred / oc effterfølge han Psalm. 34.
 nem. Thi at HERRENS øyen see til de Retferdige / oc hans øern til deris Bøn. Oc
 HERRENS Ansia seer til dem som gøre ont.

Ochuo er den / som edet fand skade / der som i effterfølge det gode: Oc der som i oc lide for
 Retferdigheds skyld / saa ere i dog salige. Oc freyter icke for deris trusel / oc forferdis icke / Esaie 8.
Men helliger den HERRE Gud i eders herte. Derer oc altid rede til at suare huer
 mand / som vdfreffer gunden om Daabet / som er i eder / oc der met factmodighet oc frey /
 Oc haffuer en god Samuittrighet / Paa der at de / som tale ilde paa eder / som om a Nidedere /
 kunde bliffue bestemme / for de bespaartede eders gode omgengelse i Christo.

Thi der er bedre / om der er Guds vilie / at i lide for Velgerninger skyld / end for onde gernin-
 ger skyld. Effterdi at Christus oc leed en gang for vore synder / den Retferdige for de Wretfer-
 dige / Paa der at hand skulde offre Gud oss / Och hand er dödd giort effter Rødet / a Den leffuende
 giort effter Aanden. I den samme / giet hand oc bort / oc predietede faar Aanderne i Fengslet /
 som nogen stund icke trode / der Gud ossfuede en gong / oc haffde taalmodighet i 140e tid / der
 mand berebde Aetken / i huilcken saa / der er / otte siel bleffue beuarede / formedelst vand. Huilck Gene. 8.
 ter oc nu gör oss salige / vdi Daaben / som betydes der met / Icke den vrenligheds borttagelse
 paa Rødet / a Den en god Samuittrigheds Pact met Gud / formedelst Ihesu Christi opstan-
 delse / som er opfaren i Himmelen til Guds høyre haand / oc Englene / oc de Veldige / oc Kræft-
 terne ere hannem vnderdanige. *

III

Ferdi at Christus nu leed faar oss i Rødet / Da vebner eder oc met der samme
 sund / Thi at huo som lider paa Rødet / hand lader aff at synde / at hand frem-
 delis / skal icke leffue den tid som end nu igen er i Rødet / effter a Nennistelig
 begæring / men effter Guds vilie. Thi der er nock / at wi haffue leffuit vort
 Liff i den fremfarne tid effter Vedningernis vilie / der wi vandiede i wtuct /
 lyst / druckensskaff / fraadseri / diuck / oc gruseligt Affguderi.

Der gjorde dem fremmede / at i løbe icke met dem / i der samme vilde wsluckelige væsen / oc
 bespaartelse / Huilcke der skulle göre hannem regensskaff / som er rede til at döme de leffuende oc Acto. 17.
 de döde. Thi der til er oc Euangelium kundgiort faar de Døde / at de skulle dömis effter a Den-
 niste i Rødet / men leffue faar Gud i Aanden. Oc enden paa alle ting er kommen nær til.

Saa verer nu sticketige oc edue til Bønen. Oc haffuer for alle ting en briendende Bætlig-
 hed indbyrdis / Thi at Bætlighet skuler oc saa Syndernis mangfoldighed. Lener huer andre Prouer. 10.
 gerne

Den Første S. Peders Epistel.

gerne huff vden knur. De tiener huer andie / huer met den gaffue / som hand haffuer anammet / som gode Husholdere offuer Guds mangfoldige gaffuer. Der som nogen taler / at hand skal tale det som Guds ord. Der som nogen haffuer it Embede / at hand der skal gøre aff den formue / som Gud giffuer / paa det at Gud kand prisis i alle ting / formedelt Jhesum Chriftum / Huilcken vere ære oc vold fra euighed til euighed / Amen. *

J elskelige / Lader den hede som edet tillaff icke gøre edet fremmede / huilcken edet vederfæris / at i skulle præffuis lige som edet stede noget vnderligt / Men glæder edet / at i lide met Christo / Paa det / at i oc skulle haffue glæde oc frygd i hans Herligheds obenbarelsis tid. Saa lige ere i / naar som i bespaartis for Christi naffn / Thi den Aand / som er Herligheds oc Guds Aand / huilis paa edet. Hand bespaartis hoss dem / Men hand prisis hoss edet.

Ingen iblant edet lide som en vordere eller Tyff / eller vnsedere / eller som den der trenget sig it fremmet Embede. Men liden hand som en Christen / da skal hand icke skamme sig / men hand skal ære Gud i den maade. Thi der er tid / at Dommen skal begynde paa Guds huff. Men begyndis hand først paa oss / Huad ende vil der da saa met dem / som icke tro Guds Euangelio? De der som den Kerferdige neppelige bliffuer beuaret / Huor vil den Vgudelige oc Syndere obenbaris. Der faare / huilcke som lide efter Guds vilie / de skulle befale hannem detis Siele / som den trofaste Skabere i gode Værninger.

D

E Eldste / som ere iblant edet / formaner ieg / som er en aff de eldste oc it Vidne til den pine som er i Christo / oc delactig i den Herlighed / som skal obenbaris / Forder Christi Njord / som edet er befaler / oc seer vel til / Icke tuingede til / men veluillige / Icke for slem Vinding skyld / men aff hierens grund / Icke som de der haffue Herredøme offuer Folket / men verer Njordens Exempel. Da skulle i / naar den ypperste Nyrde obenbaris / anamme ærens Krone som icke skal visne.

Disligest / i som ere Vnge / verer dem som Eldre ere / vnderdanige. Verer alle sammen huer andie vnderdanige / oc holder fast ved vdmuyghed / Thi Gud staar de Hofferdige imod / Men de vdmuyge giffuer hand Naade. Saa vdmuyger edet nu / vnder Guds veldige Naand / at hand skal ophøre edet i sin tid. Kastet al eders sorg paa hannem / Thi hand sørger for edet.

Verer edet oc vaager / Thi eders vnodstandere Dieffuelen gaar omkring / lige som en brølende Løve / oc søger efter den hand kand opsluge. Staar hannem imod / oc verer faste i Troen / De vider / at lige den samme pine gaar eders Brodre offuer i Verden.

Men al Naadis Gud / som kallede oss til sin euige Herlighed / i Christo Jhesu / Hand skal suldkommelige berede / stycke / befreffe / oc grundfeste edet / som liden en liden tid. Den samme vere ære oc vace fra euighed til euighed / Amen. *

Formedelt eders trofaste broder Siluanum (som ieg acter) screff ieg edet liden til / at formane oc at vidne / At der er den rette Guds Naade / som i slaa vdi. De

hilsede / som ere vdualede met edet i Babylonia / oc min søn

Marcus. Hilsede edet indbyrdis met kærligheds kyss.

Fred vere met alle dem / som ere i Christo

sto Jhesu / Amen.

Den Anden S. Petri

ders Epistel.

XCVII

I.

Imon Petrus/ Ihesu Christi Tienere oc Apostel.

Dem/ som haffue lige den samme dyrebare Tro met oss/ I den Retferdighed/ som vor Gud giffue/ oc den Frelser Ihesus Christus.

Gud giffue eder megen Naade oc Fred/ formedelst Guds oc Ihesu Christi vor HERRE JS bekendelse.

Effterdi at hans Guddommelige Krafft (huad som hører til Liffuit oc Gudelig omgengelse) er oss giffuen i alle maade/ formedelst hans Bekendelse/ som oss kallede/ ved sin Verlighed oc Dygd/ formedelst huilcke de dyrebare oc aller største Forrettelser ere oss giffue/ som er/ At i der ved bliffue delactrige i den Guddommelige Nature/ der som i fly Verdens forngengelige lyst.

Saa gøret al eders sid der til/ oc beuifet Dygdelighed i eders Tro/ oc i dygdelighed Bestedelighed/ oc i Bestedelighed a Naadelighed/ oc i maadelighed Taalmodighed/ oc i taalmodighed Gudelighed/ oc i Gudelighed Broderlig Kærlighed/ oc i Broderlig Kærlighed almindelig Kærlighed/ Thi at naat saadant er rigelige hoff/ da lader der eder icke bliffue lade eller wsfuctfommelige/ i vor HERRE JS Ihesu Christi bekendelse. Men huo som dette icke haffuer/ hand er Blind oc treffuer niet haanden/ oc forglemmer sine fremfærne synderes Renselse.

Der faar/ kære Brodre/ gøret diff mere sid/ at stadfeste eders Kald oc Vduelse. Thi at gøre i dette/ da skulle i icke smule/ oc eder skal saa rigelige giffuis/ den Indgong til vor HERRE JS oc Frelseris Ihesu Christi euige Rige.

Der faare vil ieg der icke lade/ at minde eder altid paa saadant/ Alligeuel at i vide oc ere stricfede/ i den næruerendis sandhed. Thi ieg acter der at vere tilbørligt/ at opuerke oc paa minde eder/ saa lunge som ieg er i denne Bolig/ Thi ieg veed/ at ieg skal snarlige afflegge min Bolig/ Lige som oc vor HERRE JS Ihesus Christus haffuer obenbaret mig. Oc ieg vil gøre min sid/ at i alleuigne skulle haffue dette i hukommelse effter min Død.

Thi wi effterfuldte Kloge Fabel/ der wi kundgiorde eder vor HERRE JS Ihesu Krafft oc tilkommelse. Men wi haffue selff set hans Verlighed/ der hand fick ære oc priff aff Gud fader/ formedelst en røst/ som stede til hannem aff den store herlighed/ i saa maade/ Denne er min elstelige Søn/ i huilcken ieg haffuer behagelighed. Oc wi hørde denne røst komme aff Dimmelen/ der wi vaare met hannem/ paa det hellige Bierg.

Wi haffue ic fast Propheteit gød/ Oc i gøre vel/ at i giffue act der paa/ lige som paa it Liuff/ der sken i en mæte sted/ Indtil Dagen kommer/ oc a Morgenstærnen opgaar i eders hierte. Oc det skulle i vid for der første/ At der steer ingen Propheet i Scriffren aff egen vdelgelse. Thi der er icke en nu nogen Propheet kommen frem aff a Dønniskelig vilie/ Men Guds hellige a Dønniske bleffue trengde til aff den hellig Aand at tale.

Matth. 17.
Marci 9.
Lucæ 9.

II.

Er vaare ofalske Propheete iblant Folcker/ Lige som der skulle oc vere falske Lærere iblat eder/ som der hoff skulle indføre forderffuelige Parti/ oc nekte den HERRE JS i dem kære/ Oc de skulle gøre ossuere dem self en hastig fordommelse/ Oc di skulle mange efftersølge deris forderffuelle. Formedelst huilcke Sandheds vey skal bespaare/ Oc de skulle handle met eder formedelst Berighed oc oprenctre ord/ Fra huilcke Dømmen skulle lenger ossuere/ oc deris fordommelse ossuere icke.

Thi at sparde Gud icke Eglenes/ som syndede/ Men sterte dem til Delffuede met mæte/ Pens Lencker/ oc antuorde de da hen/ at de skulle beuare til Dømmen. Oc sparde hand icke den fremfærne Verden/ Men biarede Noe retferdigheds Predickere self ottende/ Oc hand forde Syndfloden ossuere de Wadelgits Verden. Oc hand gjorde de Stræder Sodoma oc Gomorra til aske/ omuende oc søgnde dem/ Oc hand sette de Wgudelige der met it Exempel/ som skulde komme der effter/ Oc hand selfste den retferdige Lot/ huilcken de skendelige Folck gjorde alt ont/ met deris wærelige omgengelse/ Oc effterdi hand vaar retferdig/ oc bodde iblant dem/ at hand nøddis til see oc høre der/ da pinde de den retferdige Siel dag fra dag/ met deris wærfærdige gerninger. HERRE JS veed at fælse de Gudelige aff feilselse/ Oc at beuare de Wretferdige til Dømmen ig at pine.

Gene. 7.
Gene. 19.

R De

Den Sinden

De aller mest dem/som vandre effter Røder/i vorenlig begering/De foracte Hestaff/di-
stige/egenindede/icke befue ved at bespaarte a Naistaren. Der som dog Englene/som haff-
ue store styrcke oc mact/icke kunde lide den lastelige Dom mod sig aff HERREN. Men de
ere som vofornumstige Diur/som aff Naturen ere fødte der til/ar de skulle gribis oc slactis/De
laste der som de vide inred aff/oc skulle omkomme i deris forderffuelige vœsen/oc saa vœfere
dighedens Løn der aff.

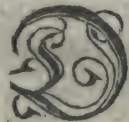
Balaam.
Num. 24.

De acte der for vellyst/at leffue daglige vel/De ere stam oc last/De biamme aff eders Al-
misse/De brasse mer eders/De haffue pyen fulde aff Noeri/De lade icke formene dem synden/
De locke til sig de leferdige Siele/Daffue it hiet som er beslager mer gerighed/forbandede
Folck/De forlade den rette vey/oc gaa vild/oc følge effter Balaams Bosor søns vey/huileken
der elste vœfere dighedens Løn/oc hand fick straff for sin offuerredelse/som vaar/Der stum-
me trelbaare Diur taledet mer a Nennistis røst/oc formenter Propheten sin daarlighed.

Diffe ere Kilder vden vand/oc Skyer som omduffuis aff huerelund/huileke mœrckens
dumhed er beuaret til euig tid. Thi de tale Scrolte ord/som inred er hof/oc locke dem forme-
delst vœrueghed til fœdelig Lyst/som rettelige vaare vndkomne/oc vandre nu i vildfarelse/De
de loffue dem frihed/alligeuel ar de ere self forderffuelens Tienere. Thi aff huileken nogen
er offueruunden/hans Tienere er hand bleffuen. Thi at vndsyde de Verdens vœnlighe-
formedelst vor HERR JS oc Frelseris Ihesu Christi bekendelse/oc bliffue besuerede oc off-
ueruundne igen der vdi/Da er der siste bleffuit verre mer end der første. Thi der vaare
dem bedre/ar de haffde icke kent Referdighedens vey/End ar de kende hannem/oc vende sig
fra der hellige Bud/som dem er giffuit. Der sande Ordspœct er dem vederfaer/Hunden
ceder igen det som hand spyde. De Soen velter sig i Skarnet igen effter hun
er toen.

Prouer. 26.

III.

Etter er den anden Epistel/som ieg scriffuer til eder/i elstelige/I huileket ieg
opuecker oc paaminder eders rene sind/Ar i skulle rencke paa de ord/som eder
ere tilforn sagde aff de hellige Propheter/oc paa vor Bud/vi som ere vor
HERR JS oc Frelseris Apostle.

Gene. 1.

(De samme)
Dider oc
vand.
Gene. 7.

De i skulle der først vide/Ar der skulle komme i de siste dage/Bespaatere/som vandre eff-
ter deris egen Lyst/oc sige/Huor er hans Tilkommelsis Løst: Thi effter at fœdrene soffuede
hen/da bliffuer alting/lige som der vaare aff Creaturens begyndelse. Men aff forredelighed
ville de icke vide/ar Himmelen oc vaare i fordom tid/der til mer Jorden stadig aff vand oc vdi
vand/formedelst Guds ord/Dog bleff paa den tid/Verden forderffuit formedelst de samme
mer Syndfloden. Lige saa sparis oc nu Himmelen oc Jorden/formedelst hans Ord/ar de skal
le beuaret til Jlden/paa Dome dag/naar de vœgudelige a Nenniste stille fordomis.

Men en ting skal icke dœlies faar eder/Ar en dag er faar HERR EN lige som tusinde
aar/oc tusinde aar lige som en dag. HERR EN scriffuer icke mer si Forrettelse/som nogle
acte der for en forderffuelse/aen hand haffuer taalmodighed mer of/De vil icke/ar nogen skal
fortabis/men ar huer mand skal vende sig til Penitenge.

1. Thef. 3.

De HERRS dag skal komme/som en Tyff om natten/I huileken Himlene skulle
forgaa/met stor bulder/De Elementerne skulle smeltis aff hede/De Jorden oc den geering
som der er vdi/skal opbrendis.

Esaie 65.

Effterdi ar der skal nu alsammen forgaa/huorledis skulle i d vere sticke de/met hellig om-
gengelse oc Gudelig vœsen/ar i kunde vente oc haste til HERRS dagis tilkommelse/
Paa huileken Himlene skulle forgaa aff Jld/oc Elementerne smeltis aff hede. Men vi vente
en ny Himmel/oc en ny Jord/effter hans Forrettelse/I huilek Referdighed boer.

Paulus.

Der faare mine elstelige/effterdi ar i skulle der tage vaare aa/Da verer stitige/ar i kunde
sindis vœfere trede oc vœstraffelige faar hannem i Fred. Da er vor HERR JS raalmos-
dighed/for eders Salighed. Som oc vor elstelige Broder paulus/scrieff eder til/effter den
vdsom/som hannem er giffuen/lige som hand oc taler dem i alle Brieff/I huileke der ere
nogle ring suare ar forstaa/huileke de vœlarde oc Lærdig foruende/lige som oc de andre
Scriffter/til deris egen fordommelse.

Men i mine Elstelige/effterdi i vide der tilforn/Da tuaret eder/ar i icke formedelst
fœdelse Folckis vildfarelse/bliffue forfœderem/oc falde aff eders egen
Befestning. Men vœper i vor HERR JS oc Frelseris
Ihesu Christi naade oc bekendelse. Men samme vere
ere/nu oc til euig tid/ A D E N.

Den

Den Første S. Jo^h xcviii

hannis Epistel.

I.

Et som naar aff begyndelsen / det wi hørde / det wi saae met
vore øyen / der wi bestudde / oc vore Hender roge paa / om Liffuens ord /
De Liffuet er obenbarer / oc wi saae det / oc wi vidne / oc forkynde eder
Liffuet / som er euigt / huilket naar hof Faderen / oc er obenbarer saar
off. Der som wi haffue seet oc hørt / forkynde wi eder / At i oc skulle haff
ue Samfund mer off / oc vort Samfund skal vere mer Faderen oc mer
hans Søn Ihesu Christo. Oc wi scriffue eder dette til / paa det at eders
glæde skal vere fuldkommen.

De denne er den kundgørelse / som wi hørde aff hannem / oc forkynde eder / At Gud er it
Liff / oc der er icke adskilt i hannem. Der som wi sige / at wi haffue Samfund mer hannem /
oc vandre i mørket / Da linge wi / oc gøre icke sandhed. Men der som wi vandre i Liffet / lige
som hand er i Liffet / Da haffue wi samfund mer huer andre / De Iesu Christi hans Søns
Blod / gør oss rene aff alle Synder. Der som wi sige / At wi haffue ingen synd / Da for
føre wi oss self / oc Sandhed er icke i oss. Men der som wi bekende vore synder / da er hand
tro oc retferdig / at hand forlader oss vore synder / oc renser oss aff al vdygd. Der som wi sige /
at wi haffue icke synder / Da gøre wi hannem til en Løgnere / oc hans Ord er icke i oss.

II.

Ine Børn / dette scriffuer ieg eder til / At i skulle icke synde. De der Roma. 3. 8.
som nogen synder / Da haffue wi en Talsmand hof Faderen /
Ihesum Christum / som er retferdig / De den samme er forligelsen
for vore synder / Dog icke aleniste for vore / men oc saa for den ganste Ver
dens. Oc der paa merke wi / at wi kende hannem / om wi holde hans Bud. Hvo som siger /
Jeg kender hannem / Oc holder icke hans Bud / hand er en Løgnere / oc i saadan en er ingen
sandhed. Men hvo som holder hans Ord / i hannem er sandelige Guds Rærlighed fuldkom
melige / Der paa kende wi / at wi ere i hannem. Hvo som siger / at hand bliffuer i hannem / hand
skal oc vandre / lige som hand vandiede.

Børn / Jeg scriffuer eder icke it nye Bud / men der gamle Bud / som i haffde aff begyndel
sen. Der gamle Bud er Ordet / som i hørde aff begyndelsen. Jeg scriffuer eder igen it nye Bud /
som er sant hof hannem oc hof eder / Thi mørket er fremganger / oc der sande Liff / sin nu.
Hvo som siger / at hand er i Liffet / oc hader sin Broder / hand er end nu i mørket. Hvo som
elster sin Broder / hand bliffuer i Liffet / oc der er ingen Forargelse hof hannem. Men hvo
som hader sin Broder / hand er i mørket / oc vandier i mørket / oc veed icke hvoit hand gaar
hen / Thi mørket haffuer forblinder hans øyen.

Rære Børn / Jeg scriffuer eder til / at eders synder skulle forladis eder / for medelt hans
Naffn. Jeg scriffuer eder Fedre til / thi i kende den / som er aff begyndelsen. Jeg scriffuer eder
vnge Folck til / thi i haffue offueruunder den arge Skalk. Jeg scriffuer eder Børn til / thi at i
kende Faderen. Jeg haffuer scriffuet eder Fedre til / at i kende den / som er aff begyndelsen. Jeg
haffuer scriffuet eder vnge Folck til / at i skulle vere stercke / oc Guds ord bliffuer hof eder / oc i
offueruunder den arge Skalk.

Elster icke Verden / icke helder det som er i Verden. Der som nogen elster Verden / i han
nem er icke Faderens Rærlighed. Thi alt det som er i Verden (som er Rødens lyst / oc øyenis
lyst / oc icke hofferdigt Læffnet) er icke aff Faderen / men aff Verden. Oc Verden forgaar mer hen
dis lyst. Men hvo som gør Guds vilie / hand bliffuer i euighed.

Børn / der er den siste time / oc som i haffue hørt / at Antichristen kommer / Oc nu ere bleff
ne mange Antichriste / Der paa kende wi / at den siste time er. De ere vdgongne fra oss / Men
de vaare icke aff oss / Thi at haffde de veret aff oss / da haffde de io bleffuet hof oss / Men at de
skulde obenbaris / at de ere icke alle aff oss.

Oc i haffue Saluen aff den som er Hellig / oc vide alting. Jeg scriffue eder icke til / som i viste
icke Sandhed / Men i vide den / oc vide / at der kommer ingen Løgn aff Sandhed. Hvo er en
Løgnere / vden den som necrer / at Ihesus er Christus: Der er den Antichrist / som necrer Fader
R ij ren oc

Den Første

ren oc Sønner. Huo som necrer Sønner / Vand haffuer oc icke Faderen. Huad som i nu haffue hørt aff begyndelsen / der lader bliffue hoss eder. Der som der bliffuer hoss eder / som i hørde aff begyndelsen / da skulle oc i bliffue hoss Sønner oc Faderen. De der er den Foriettelse / som hand loffuede oss / Der euige Liff.

Dette screff ieg eder til om dem / som eder forføre / De den Salue som i anammede aff hannem / bliffuer hoss eder / Oc i behaffue icke / at nogen skal lære eder / Men lige som den Salue lærer eder allehonde / saa er det sant / oc er ingen Løgn. Oc lige som hun lærde eder / saa bliffuer ved det samme. Oc nu Børn / bliffuer hoss hannem / Paa det at naar hand obenbaris / at wi skulle haffue Dufflighed / oc icke bestemmis faar hannem / i hans Tilkommelse. Der som i vide de at hand er retferdig / Da kende i oc / at huo som gør retferdighed / hand er fød aff hannem.

III.

Ser huiulcken Kærlighed Faderen beuise oss / at wi skulde kaldis Guds Børn. Der faare kender Verden eder icke / Thi de kende hannem icke. Men elstelige / wi ere nu Guds Børn / oc der er icke end nu obenbar / huad wi skulle vere. De wi vide naar der bliffuer obenbare / at wi skulle vere hannem lige / Thi wi skulle see hannem / lige som hand er. Oc huer som haffuer saadant haab til hannem / hand renser sig / lige som hand oc er ren. Huo som gør synd / Vand gør oc vriet / oc synder er den vriet. Oc i vide / at hand er obenbar / paa det hand skulde borttage vore synder / oc der er ingen synd i hannem. Huo som bliffuer i hannem / hand synder icke / Huo som synder / hand haffuer icke seet oc ey kent hannem.

Iohan. 8.

Børn / Lader ingen forføre eder. Huo som gør retferdighed / den er retferdig / lige som hand er Retferdig. Huo som gør synd / hand er aff Dieffuelen / thi Dieffuelen synder aff begyndelsen. Der til er Guds Søn obenbar / at hand skulde forføre Dieffuelens gerninger. Huo som er fød aff Gud / hand gør icke synd / thi hans Sed bliffuer hoss hannem / oc hand kand icke synde / thi hand er fød aff Gud. Der aff bliffuer der obenbare / huiulcke som ere Guds Børn / oc Dieffuelens børn. Huo som icke gør Retferdighed / hand er icke aff Gud / oc huo som icke elsker sin Broder.

Gene. 4.

Thi dette er der Budskaff / som i hørde aff begyndelsen / At wi skulle elste huer andre. Icke som Cain / der vaare aff den Onde / oc myrde sin Broder. Oc huor faare myrde hand hannem: For hans Gerninger vaare onde / oc hans Broders retferdige Forunder eder icke / mine Brodre / om Verden hadet eder. Wi vide / at wi ere komne fra Døden til Liffuer / Thi wi elste vore Brodre. Huo som icke elsker sin Broder / hand bliffuer i Døden / Huo som hadet sin Broder / hand er en Mandraber / Oc i vide / at en Mandraber haffuer icke det euige Liff bliffuende hoss sig.

Iohan. 15.
Matth. 5.

Der paa kende wi hans Kærlighed / at hand loed sit Liff for oss / Oc wi skulle oc saa lade vort Liff for vore Brodre. Oc naar som nogen haffuer denne Verdens Gods / oc seer sin Broder lidende / oc lycker sit Nerte til for hannem / huorledis bliffuer Guds Kærlighed hoss hannem: Men Børn / Lader oss icke elste met ord / eller met Tungen / Men met Gerningen oc met Sandhed. *

Der paa kende wi / at wi ere aff Sandhed / oc kunde sticke vore Nerte faar hannem / at der som vort Nerte forðømer oss / at Gud er større / end vort herte / oc kender alle ting. Jelske lige / der som vort Nerte icke forðømer oss / Da haffue wi en dufflighed til Gud / oc huad wi bede om / der skulle wi anamme aff hannem / Thi wi holde hans Bud / oc gøre det som behageligt er faar hannem. Oc der er hans Bud / At wi skulle tro paa hans Sønns Jhesu Christi Naffn / oc elste huer andre / lige som hand gaff oss it Bud. Oc huo som holder hans Bud / den bliffuer i hannem / oc hand i hannem. Oc der paa kende wi / at hand bliffuer i oss / paa Aanden / som hand haffuer giffuit oss.

IIII.

Ielstelige / Tro icke huer Aand / men proffuer Aanderne / om de ere aff Gud / Thi der ere mange falske Propheter vdgongne i Verden. Der paa skulle i kende Guds Aand. Huer Aand / som bekender / at Jhesus Christus er kommen i Rødet / den er aff Gud. Oc huer Aand / som icke bekender / At Jhesus Christus er kommen i Rødet / den er icke aff Gud / Oc der er Antichristens Aand / om huiulcken i hørde / at hand skal komme / Oc hand er nu allerede i Verden.

Børn /

Børn/ I ere aff Gud/ oc haffue offueruunder dem/ Thi den som er i eder/ hand er store/ end den der er i Verden. De ere aff Verden/ der faare tale de om Verden/ oc Verden hører dem. Wi ere aff Gud/ oc huo som kender Gud/ hand hører oss. Nuilken icke er aff Gud/ hand hører oss icke/ Der paa kende wi Sandheds Aand/ oc vildfarelsens Aand.

I elskelige/ Lader oss elste huer andre/ thi Kærlighed er aff Gud/ oc huo som elsker/ hand er fød aff Gud/ oc kender Gud. Huo som icke elsker/ hand kender icke Gud/ thi Gud er Kærlighed. Der vdi er Guds Kærlighed obenbaret mod oss/ At Gud sende sin Enbaarne Søn til Verden/ at wi skulle leffue for medelst hannem. Der vdi staar Kærlighed/ Icke at wi haffue elstet Gud/ men at hand elste oss/ oc sende sin Søn til forligelse for vorre synder.

I elskelige/ Haffuer Gud saa elstet oss/ Da skulle wi oc elste huer andre. Ingen haffuer nogen tid seet Gud. Der som wi elste huer andre/ da bliffuer Gud i oss/ oc hans Kærlighed er fuldkommen i oss. Der paa kende wi/ at wi bliffue i hannem/ oc hand i oss/ At hand gaff oss aff sin Aand. De wi haffue seet oc vidne/ at Faderen vdsende Sønner til Verdens frelsere. Nuilken som nu bekender/ At Ihesus er Guds Søn/ i hannem bliffuer Gud/ oc hand i Gud.

De wi kende oc rode den Kærlighed/ som Gud haffuer til oss. Gud er Kærlighed/ oc huo som bliffuer i Kærlighed/ hand bliffuer i Gud/ oc Gud i hans nem. Der mer er Kærlighed fuldkommen haffue oss/ paa der wi skulle haffue dristighed paa Doms dag/ Thi lige som hand er/ saa ere oc wi i denne Verden. Fryet er icke i Kærlighed/ men den fuldkomne Kærlighed vddiffuer fryet/ Thi fryet haffuer pine/ Oc huo sig fryeter hand er icke fuldkommen i Kærlighed.

Lader oss elste/ thi hand elste oss først. Der som nogen siger/ Jeg elsker Gud/ oc hand hader sin Broder/ hand er en Løgnere. Thi huilken icke elsker sin Broder/ som hand seer/ Huo ledis hand hand elste Gud/ som hand icke seer. Oc dette Bud haffue wi aff hannem/ At huo som elsker Gud/ hand skal oc elste sin Broder.

V.

Huo som tror/ at Ihesus er Christus/ hand er fød aff Gud. Oc huo som elsker den/ der hannem fødte/ hand elsker oc den/ som er fød aff hannem. Der paa kende wi/ at wi elste Guds Børn/ naar wi elste Gud/ oc holde hans Bud/ oc hans Bud ere icke suare.

Thi alt det som er fød aff Gud/ offueruunder Verden/ oc vor Tre er den Seyer/ som haffuer offueruunder Verden. Oc huo er den som offueruunder Verden/ vden den som tror/ At Ihesus er Guds Søn. Denne er den/ som kommer/ mer Vand oc Blod/ Ihesus Christus/ Icke mer Vand alene/ men mer Vand oc Blod. Oc der er Aanden/ som vidner/ at Aanden er sandhed. Thi de ere tre som vidne paa Jorden/ Aanden oc Vand/ oc Blod/ oc de tre ere it til sammen.

Er der saa/ at wi anamme menniskens vidnisbyrd/ Da er Guds vidnisbyrd større/ Thi der er Guds vidnisbyrd/ som hand vidnede om sin Søn. Huo som tror paa Guds Søn/ hand haffuer dette vidnisbyrd haff sig. Huo som icke tror Gud/ hand gør hannem til en Løgnere/ thi hand tror icke det Vidnisbyrd/ som Gud vidner om sin Søn. Oc dette er det vidnisbyrd/ at Gud haffuer giffuit oss det euige Liff/ oc dette Liff er i hans Søn. Huo som haffuer Guds Søn/ hand haffuer Liffet/ Huo som icke haffuer Guds Søn/ hand haffuer icke Liffet.

Dette haffuer ieg screffuit eder til/ i som tro paa Guds Sønns naffin/ at i skulle vide/ at i haffue det euige Liff/ oc at i skulle tro paa Gud Sønns naffin. Oc der er den Dristighed/ som wi haffue til hannem/ at der som wi bede om noget/ effter hans vilie/ da hører hand oss. Oc der som wi vide/ at hand hører oss/ huad wi bede om/ Da vide wi/ at wi haffue den Bøn/ som wi bade hannem om.

Der som nogen seer sin Broder synde en synd/ icke til Døden/ den maa bede/ saa skal hand giffue dem Liffet/ som synde/ icke til Døden. Der er en Synd til Døden/ for den siger ieg icke/ at nogen skal bede. Al wdygd er synd/ Oc der er nogen Synd icke til Døden.

Wi vide/ at/ huo som er fød aff Gud/ hand synder icke/ men huo som er fød aff Gud/ hand beuarer sig/ oc den Onde skal icke røre hannem. Wi vide/ at wi ere aff Gud/ Oc den gantste Verden ligger i det Onde. Men wi vide/ at Guds Søn er kommen/ oc haffuer giffuit oss it sind/ at wi skulle kende den Sande/ oc wi ere i den Sande/ i hans

Søn Ihesu Christo. Denne er den sande Gud/ oc det euige Liff.

Børn/ vocer eder for Iffguder/ A M E N.

R ih Den

Den Anden S. Jo: hannis Epistel.

I.

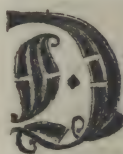

En Eldste. Den vdualde Quinde oc hendis Børn/ huilcke ieg elsker i sandhed/ Oc ick ieg alene/men oc alle/som kende Sandhed/ for den sandheds skyld/som bliffuer i oss/oc skal vere hof off til euig tid.
Maade/Barmhertighed/Fred/aff Gud Fader/ oc aff den H. & E. Ihesu Christo/ Faderens Søn/ i Sandhed/ oc vdi Kærlighed/ vere met off.
Jeg er gantske glad/ at ieg haffuer fundet iblant dine Børn/ dem som vandre i Sandhed/Lige som wi ochaffue anammer it Bud aff Faderen. Oc nu beder ieg dig/ Quinde/ ieg scriffuer dig ick til som it nyt Bud/ men der som wi haffde aff begyndelsen/ At wi skulle elste huer andre. Oc det er Kærlighed/ar wi skulle vandre effter hans Bud.

Det er Budet/lige som i hørde aff begyndelsen/ at i skulle vandre der vdi/ Thi der ere mange forførelsekomne i Verden/som ick bekende Ihesum Christum/ at hand er kommen i Rødet/Denne er den forførelse oc Antichrist. Seer eder faare/ar wi ick tabe/der wi haffue at beyder/ Men at wi kunde anamme fuldkommelig Løn. Hvo som offuertræder/oc bliffuer ick i Christi Lærdom/hand haffuer ingen Gud. Hvo som bliffuer i Christi Lærdom/Hand haffuer baade Faderen oc Sønnen.

Der som nogen kommer til eder/oc fører ick denne Lærdom met sig/ Den anammer ick i eders Hus/ochilser hannem oc saa ick/ Thi hvo hannem hilser/ hand gør sig delactig i hans onde gerninger. Jeg haffuer meger at scriffue eder til/ Men ieg vilde ick mer breff oc bleeck/ Men ieg haabis at komme til eder/oc at tale mundelige mer eder/ Paa der vor Glæde skal vere fuldkommen. Din vdualde Søsters Børn hilse dig/ Amen.

Den tredie S. Johan: nis Epistel.

En Eldste/ Gaio den elskelige/ som ieg elsker i sandhed. Min elste/ lige/ Jeg yndster at der maa gaa dig vel i alle maade/ oc du maat vere kærst/ lige som der oc gaar din Siel vel. Jeg bleff oc gantske glad/ der Brødrene komme/oc vidnede om din sandhed/som du oc vandrer i sandhed. Jeg haffuer ingen siere glæde/end den/ar ieg hører mine Børn vandre i sandhed.

Min elskelige/Du gør troelige/ der som du gør mod Brødrene oc Gæsterne/ huilcke som haffue vidner om din kærlighed/ faar a Venigheden/ oc du giørde vel/ar du sticte dem verdes lige fra dig/ faar Gud. Thi at de ere vddragne for hans Laffn skyld/oc deroge inred aff Hedningene. Saa skulle wi nu anamme saadanne/ paa der wi kunde bliffue sandheds a Nathiels pere.

Diotrephes.

Jeg haffuer scressuit a Venigheden til/ Men Diotrephes/som vil holdis høyt iblant dem/ anammer oss ick. Der faare naat ieg kommer/ vil ieg minde hannem paa sine gerninger/som hand gør/ Oc hand pladret mer onde ord mod oss/ oc lader sig ick der mer nøye. Hand anammet self ick Brødrene/oc formener dem/som der ville gøre/ oc vddriffuer dem aff a Venigheden.

Demetrius.

Min elskelige/Du skal ick effterfølge der onde/ men der gode. Hvo som gør gaar/ hand er aff Gud/ Hvo som gør ont/ Hand seer ick Gud.

Demetrius haffuer vidnisbyrd aff huer mand/ oc aff sandhed self/ Oc wi vidne oc saa/ oc i vide/ar vor vidnisbyrd er sant. Jeg haffde meger at scriffue/ Men ieg vilde ick scriffue til dig met bleeck oc pen. Jeg haabis oc til at see dig snart/ Saa ville wi mundelige tale met huer andre. Fred vere mer dig. Vore Venner hilse dig.

Wille vore Venner ved naffn.

Den

I.

Efter at Gud i fordom tid taledede mange gonge oc i mange maade til fedrene formedelst Propheterne / Da taledede hand paa der siste i disse dage til oss / formedelst Sönnen / huilcken hand sette til en Arffuue offuer alting / Formedelst huilcken hand gjorde / oc Verden / Huilcken/effterdi hand er hans Verligheds skün / ochans verelss reere Billeder / oc bær alle ring mer sit krafftige Ord / oc gjorde vore synderes Renselse / formedelst sig Selff / Da sette hand sig hosi Aalestarens höyre Naand / i der höyre / oc hand er bleffuen saa meger bedre end Englene / som hand aldelis meger arffuede it höyre Naaffin for dem.

Thi at huilcken Engel sagde hand nogen tid til / Du est min Sön / Jeg fødte dig i dag / Oc atter igen / Jeg skal vere hans fader / Oc hand skal vere min Sön. Oc atter igen / Der hand indserer den försfödde i Verden / siger hand / Oc alle Guds Engle skulle tilbede hannem. Men hand siger om Englene / Hand gör sine Engle Aander / oc sine Tienere ilde. Men om Sönnen / Gud / din stol varer fra euighed til euighed / Der Rigis Spir er en opreter Spir. Du elste Retferdighed / oc hadede wretferdighed / Der saare / O Gud / saluededim Gud dig / mer glædens Olie / offuer dine Aerdere.

Oc du HERRE / grundfeste Jorden aff begründelsen / Oc Himlene ere dine hendes gerning. De skulle forgaa / Men du skal bliffue / Oc de skulle alle göris gamle / som it Klædebon / oc du skal foruende dem som it Klæde / oc de skulle foruende sig. Men du est den samme / oc dine aar skulle icke aflade. Til huilcken Engel sagde hand oc nogen tid / Sæt dig hosi min höyre Naand / indtil ieg legger dine Fiender til en stammel under dine föder : Ere de icke alle sammen tienstaetige Aander / vdsende til Tienste / for deris fryld / som skulle arffue Salighed.

II.

Er saare skulle wi diss mere tage vare / paa Ordet / som wi höre / at wi skulle icke fare der hen. Thi at er der Ord bleffuer fast / som er talt formedelst Englene / oc huer offuerrædelse / oc wlydighed siet sin reere Lön / Huorledis ville wi vndsty / der som wi icke ære saadan en Salighed / Huilcken / effter at hun bleff föst prediker ved HERRE / da er hun kommen til oss / formedelst dem / som der hörd / Oc Gud gaff dem Vidni / byrd / mer Tegen / vnderlige Gerninger / oc mangfoldig krafft / oc mer den hel lig Aands vddelste / effter hans vilie.

Thi hand gjorde icke Englene den tilkommende Verden vnderdanig / om huilcken wi tale / Der vidner en paa en sted / oc siger / Nuad er Menisten / at du tencker paa hanem : Oc Menistens Sön / at du hiemfoger hannem : Du lodst hannem farris Engle en liden tid / Du krunede hannem mer puiff oc ære / oc sette hannem offuer dine Henders gerninger / Du lagde alting vnder hans föder. I det at hand vnderlagde hannem alting / da forlod hand intet / at der ey er hannem vndergiffuet. Men wi see icke end nu / at alting er hannem vndergiffuen. Men wi see den / som en liden tid fattedis Engle / at der er Ihesus / som er formedelst Dødens pine krunet mer puiff oc ære / Paa der hand skulde aff Guds naade smage Døden for alle.

Thi der sømede hannem / for huchst fryld alle ring ere / oc formedelst huilcken alle ring ere / den som förde mange Børn til Verlighed / At hand skulde gøre Försen til deris salighed sulde kommen formedelst pine. Effterdi de komme alle aff en / baade den som helliger / oc de som bliffe ue helligede. Der saare stammer hand sig oc icke / at kalde dem Brødre / Oc siger / Jeg vil förkynde mine Brødre dit Naaffin / oc siunge dig Loff mit iblant Menigheden. Oc atter igen / Jeg vil forlade mig paa hannem. Oc atter igen / See der / Jeg oc de Børn / som Gud gaff mig.

Effterdi at Børnene haaffue nu Rød oc blod / Da er hand i lige maade bleffuen delactig der vdi / Paa der hand skulde formedelst Døden tage maeten fra den / som haaffde völd offuer Døden / der er / Dieffuelen / Oc frelste dem / som formedelst Dødens fryct / skulde veret Tienere i al deris Liffs tid. Thi hand tager ingen sted Engle til sig / men Abrahams Sød tager hand til sig. Der saare skulde hand vere sine Brødre lig i alle ring / Paa der hand skulde bliffue

R iij

barn

Psalm. 2.
Psalm. 89.
Psalm. 97.Psalm. 103.
Psalm. 49.

Psalm. 102.

Psalm. 110.

Exodi 20.

Psalm. 8.

Psalm. 22.
Psalm. 18.
Esaiæ 8.

Den Epistel

barmhertig/ oc en trofast ypperste Piest saar Gud / at foilige Folkens synder. Thi der vdi som hand leed oc bleff fristet/ kand hand hielpedem / som bliffue fristede.

III.

Der saage / i hellige Bødie / i som oc ere kallede / formedelst der Himmelske Rald / tager vare paa den Apostel oc ypperste Piest / som wi bekende / Christus Ihesum / der er hannem tro / som gjorde hannem (lige som oc aDose) i hans gantste Huff. Men denne er større ere verd / end aDose / Effterdi / at den haffuer større ere aff Huset / som der bereder / end Huset. Thi at huert Huff beredis aff nogen / Men den som bereder alting / der er Gud. Oc aDose sandelige vaar trofast i hans gantste Huff / som en Tienere / at bare vidniskyd om der / som skulde sigis / Men Christus som en Søn offuer sit Huff / huff wi ere / der som wi ellers fast beholde Troens tillid oc roff / indtil enden.

Psal. 95

Der saare som den hellig Aand siger / der som i høre hans røst / I dag / da forherder icle eders herte / Som der skede i forsmelsen / paa fristelsens dag / vdi Driken / der som eders Fedie fristede mig / De prøffuede mig oc saae mine gerninger i frytiue aar. Der saare bleff ieg vied paa denne Slect / oc sagde / De fare altid vild met hietter / Men de viste icle mine veye. At ieg oc foer i min viede / At de skulde icle komme til min Rolighed. Seer til / Kære Bødie / At der haffuer icle nogen ibland eder it ont vanttro herte / som afftræder fra den leffuende Gud / Men formaner eder self / alle dage / saa lunge som der kaldis I dag / at der bliffuer icle nogen forherder iblant eder / formedelst syndens bedragelse.

Thi wi ere bleffne delactige i Christo / Der som wi ellers fast beholde der begynte vassen / indtil enden. Saa lunge som der sigis / I dag / om i ville høre hans røst / da forherder icle eders herte / som der skede i forsmelsen. Thi nogle der de hørde / da begynte de en forsmelse / Men icle alle de / som ginge aff Egypten formedelst aDose. Men huilcke bleff hand vied paa i frytiue aar: Er der icle saa / at offuer dem / som syndede / huilckis Legeme der fulde bort i Grev: Huilcke foer hand da / At de skulde icle komme til hans Rolighed / vden de Vantro: Der wi see / at de kunde icle komme der ind / for deris Vantro skyld.

III

Saa lader off nu fryete / at wi icle forsome den Forietelse / at indkomme til hans Rolighed / oc at ingen aff oss bliffuer til bage. Thi der er oc oss forkynder / lige som dem. Men Predikerens ord halp dem inted / der icle trode dem / som der hørde. Thi at wi som tro / gaa i rolighed / lige som hand siger / At ieg foer i min viede / De skulde icle komme til min Rolighed.

Gene. 2.

Ocsandelige / der de gerninger aff Verdens begyndelse vaare gjorde / da sagde hand paa en sted / om den siuende dag saa / Oc Gud huilte paa den siuende dag aff alle sine gerninger. Och her paa denne sted atter igen / De skulle icle komme til min Rolighed.

Psal. 95.

Effterdi der staar end nu til / at nogle skulle komme der til / Oc de som der vaar først forkyndet / ere icle komne der til / for deris vantro skyld. Da bestickede hand atter en dag / effter saadan lang tid / oc siger / formedelst Dauid / I dag / lige som sagde / I dag / der som i høre hans røst / da forherder icle eders herte. Thi at haffde Josue foer dem til Rolighed / da haffde hand icle der effter sagde om en anden dag. Der saare tilsaar Guds Folk end nu en Rolighed. Thi at huo som er kommen til hans Rolighed / hand huiler oc aff sine gerninger / lige som Gud aff sine.

Saa lader off nu legge vind paa / at komme ind til denne Rolighed / Paa der der skal icle nogen falde i samme vantroes Exempel. Thi Guds ord er leffuendis oc krafftigt / oc skarpt end noget tuegger Suerd / Oc der trenger igennem / indtil der atskil Sielen oc Aanden / oc marffuen oc benene / oc hand er en Dommere offuer hietens rancker oc sind / oc der er inted Creature wsynligt saar hannem / Men der er alsammen blot oc obenbare saar hans syn / om hannem tale wi.

V

Derdi wi da haffue den ypperste Piest som er stor / Ihesum Guds Søn / som opfor til Himmelen / Da lader off holde ved bekendelsen. Thi at wi haffue icle den ypperste Piest / som icle kand haffue merlidelse mer vor strøbelighed / Men den som er forføgt i alle maade / lige som wi / Dog / vden synd. Der saare lader off traade

off traade seem/met freimodighed til Naadestolen/Paa det vi kunde saa barmhertighed/oc finde Naade/paa den tid/som off gøris Dietp behoff.

Thi at huer ypperste Prest/som anammis aff aNennisten/hand settes for aNennistene imod Gud/ar hand skal offere Gaffuer oc Offer for synderne/Den som kand haffue merlidelse med dem som ere vanuittige oc fare vild/effter som hand er oc self omgiffuen mer skøbelig bed. Der faare skal hand oc offere for sig self/for synderne/lige som for Folket. Oc ingen tager sig self den ære til/aNen den som oc er kaldet aff Gud/lige som Aaron.

Saa haffuer oc Christus icke self sat sig i den ære/ar hand skulde bliffue den ypperste Prest/aNen den som sagde til hannem/Du est min Søn/Jeg fødte dig i dag. Lige som hand oc siger en anden siid/Du est en Prest til euig tid/effter aNelchisedechs stik. Oc hand offrede paa sit Røds dag Søner oc formanelse met ic stercke steg oc graad/til den/som kunde vdhjelpen hannem fra Døden/Oc hand bleff oc saa bønlyst/for di at hand haffde Gud i ære. Oc alligeuel at hand vaar Guds Søn/saa lærde hand dog lydighed/i der som hand leed. Oc der hand bleff fuldkommen/da bleff hand alle dem som ere hannem lydige/en aarsage til den euige Salighed/kaldet aff Gud den ypperste Prest/effter aNelchisedechs stik.

Der om haffde wi vel meger at tale/aNen det er suart/effter di at i ere saa woforstandige. Oc i som skulde lenge siden veret aNestere/i haffue behoff igen/at mand skal lære eder de fæste Bogstauere aff der Guddommelige Ord/oc at mand skal giffue eder aNildt/oc icke sterck aNad. Thi huilcken mand skal end nu giffue milck/hand er woforfaaren i Retsferdigheds ord/thi hand er ic vngt Barn. De fuldkomne bør sterck aNad/som aff seduanlighed haffue forfæret ind/til at gøre forfætel mellem gaar oc ont.

Psalm. 2.
Psalm. 110.

VI.

Er faare ville wi nu lade den Lærdom om ic Christeligt leffnis begyndelse bliffue/oc fare til fuldkommenhed/Icke atter legge grunduol igen om de døde gerningers Penitenge/om Troen til Gud/om Daaben/om Lærdom/om henders paaleggelse/om de Døds opstandelse/oc om den euige Dom. Oc det ville wi gøre/der som Gud der ellers tilfæder.

Thi det er wuueligt/ar de/som ere en gong oplufte/oc haffue smager de himmelske gaffuer/oc ere bleffne delactige i den hellig Land/oc haffue smager Guds gode ord/oc den tilkomende Verdens trafft/om de affalde (oc faarsfætte dem self Guds Søn igen/oc holde hannem for spaat) at de skulde kunde fornyss igen til penitenge. Thi Jorden som dækker Regnen/der offte kommer offuer hende/oc bær dem bequemme Væter/som hende forarbejde/hun faar velsignelsen aff Gud/aNen den som bær roim oc ridsel/hun er wduelig/oc nær Forbandelse/huilcken mand paa der siste opbrender.

ANen wi forfæ off/i elskelige/bede til eder/oc at Salighed er nærmere/alligeuel at wi saa tale. Thi Gud er icke wofersedig/ar hand forglemmer eders gerning oc Kærligheds arbejder/som i beuise i hans Naad/der i riende de Vellige/oc riende end nu. Oc wi begære/At huer aff eder kand beuise den samme siid/til at holde Naaber fast indtil enden/At i skulle icke bliffue wofadige/men vere deris Effterfølgere/som formedelst Troen oc Taalmodighed affue for iertelsen.

Thi som Gud tilfæde Abraham/der hand haffde ingen Støtte at suerie ved/da fore hand ved sig self/oc sagde/Sandelige/Jeg vil velsigne oc formere dig. Oc hand haffde saa taalmodighed/oc stik Foriertelsen. aNennistene suerie vel ved en Støtte/end de ere self/oc den Eed gør en ende paa al treten/huor ved det bliffuer fast iblant dem.

ANen Gud/der hand vilde offuerfødelige beuise Foriertelsens Arffuinge/ar hans Naad er icke wofadige/da sette hand en Eed der hoff/Paa det at wi skulde formedelst thu styreter/som icke ere wofadige (Thi der er wuueligt/ar Gud kand liue) haffue en sterck Trøst/wi som haffue tilfætt/oc bliffue ved der tilbudne Naab/huileker wi haffue/som vor Siela trygge oc fæste Aetere/som oc gaar ind inden faar Forhenger/der som Forløberen gik for off/Ihesus/som er bleffuen den ypperste Prest til euig tid/effter aNelchisedechs stik.

Gene. 22.

VII.

Ec denne aNelchisedech vaar en Konge i Salem/den alderhøyste Guds Prest/ Gene. 14.
Som gik imod Abraham/der hand kom igen fra Kongernis slag/oc velsig nede hannem/huileken Abraham oc gaff Tiende aff alt sit gods. Først bliffuer hand vdlagd/Retsferdigheds Konge/Der effter er hand oc Salems Konge/der er/Fredens Konge/vden Fæder/vden aNoder/vden Slect/oc hand haffuer huercken begyndelse

Den Epistel

gyndelse paa dagene oc ey ende paa Liffuet/ Oc hand lignis ved Guds Søn/ oc bliffuer Priest euindelige.

Den seer/huor stor er den/som Abraham den Patriarcha oc giffuer Tiende aff der Byrte hand fick. Sandelige Leui Børn/der de anammede Priestedsmer/ da haffue de it Bud/ at tage Tiende aff Folcket/der er/aff deris Byrdie/effter Lowen/alligeuel at oc saa de ere komne aff Abrahams Lender. Men den/huor Sleet der icke neffnis iblant dem/hand tog Tiende aff Abraham/oc velsignede den/som haffde Forrettelserne. Nu er det saa vden al gensigelse/at der som ringere er/ velsignis aff der som bedie er. Oc her tage de dødelige Aenniske Tiende/ Men der vidner hand/ at hand leffuer. Oc at ieg saa siger/ Der er oc Leui/ som tager der Tiende/ der bleff rinder aff Abraham/ Thi hand vaar io end nu i Faderens Lender/ der Aelchisedech gick imod hannem.

Pfalm. 110.

Er nu fuldkommenhed stect formeðelt der Leuitiske Priestedsme (Thi Folcket anammede Lowen vnder det samme) Nuad gøris der da ydermere behoff at sige/ at der skulde komme en anden Priest op/ Effter Melchisedechs stic/ oc icke effter Aarons stic/ Thi huor som Priestedsmer bliffuer foruent/der skal oc Lowen foruendis. Thi den som dette sigis om/ hand er aff en anden Sleet/aff huilcken aldri nogen haffuer tiend Alterer. Thi der er io obenbare/at vor HERRE er opgangen aff Juda/ Til huilcken Sleet Aose taledede inred om Priestedsmer.

Pfalm. 119.

Oc der er end klædere/ Der som der kommer en anden Priest op effter Melchisedechs stic/ som icke er gior effter der Dødelige Buds Low/ men effter det vordelige liffs krafft. Thi hand vidner/ Du est en Priest euindelige/ effter Melchisedechs stic. Thi der mer bliffuer den første Low bortagen (Fordi at hun vaar for stæbelig oc icke nyttelig/ Thi at Lowen kunde icke gøre oss fuldkomme) Oc der indføris it bedie Naab/ ved huilcket vi kommer til Gud.

Pfalm. 110.

Oc der til/der meger er/ Icke vden Eed/ Thi de andre bleffue Priester vden eed/ Men den nemet Eed/ formeðelt den som siger til hannem/ HERRE Haffuer soret/ oc det skal icke angre hannem/ Du est en Priest til ewig tid/ effter Melchisedechs stic. Saa er Ihesus fast ydermere bleffuen it bedie Testamentis Bestickere.

Roma. 8.

Oc de andre ere mange/som bleffue Priester/ fordi at Døden loed dem icke bliffue. Men denne haffuer it vorøngelige Priestedsme/ fordi at hand bliffuer euindelige/ Der saare fand hand oc altid gøre dem salige/som komme til Gud formeðelt hannem/ oc hand leffuer altid/ oc beder for dem.

Thi wi skulde haffue den ypperste Priest/ som skulde vere hellig/ wstyldig/ wbesmitet/ aff skuld fra Syndere/ oc som er høyre end Himmelen/ Som icke daglige skulde haffue behoff/ som de andre ypperste Priester/ at gøre først Offer for sine egne synder/ der effter for Folkens synder/ Thi hand gjorde der en gong/ der hand offrede sig self. Thi Lowen gør Aenniske til ypperste Priester/ som haffue stæbelighed/ Men dette Eedens ord/ som er sagt effter Lowen/ seer Spinnen euindelige oc fuldkommen.

VIII.

Ette er nu summen/ paa det wi tale om/ Wi haffue denne ypperste Priest/ som sider hof den høyre Haand paa Aelstarens stolt i Himmelen/ oc er en Forstandere til de hellige gode Ting/ oc der sande Tabernackel/ huilcket Gud oprette/ oc icke noget Aenniske. Thi huer ypperste Priest bliffuer indsat/ at offere Gaffuer oc Offer/ Der saare bør oc denne at haffue noget som hand skal offere. Der som hand nu vaare paa Jorden/ da vaare hand icke Priest/ Effterdi der ere Priester/ som offere gaffuer effter Lowen/ huilcke der tiene Exempel oc Skugge til der himmelske Gode/ Lige som der Guds dommelige gensuar sagde til Aose/ der hand skulde fuldkomme Tabernackeler/ Sec til/ sagde hand/ At du gør alting effter den Lignelse/ som dig bleff viff paa Bierger.

Exodi 25.

Men nu haffuer hand faaet it bedie Embede/ som den der er it bedie Testamentis Aegleere/ huilcket oc staa paa bedie Forrettelser. Thi der som der første haffde veret wstraffelig/ da haffde der icke bleffuit søgt effter rum til it ander. Thi hand straffer dem/ oc siger/ See/ de dage stulle komme/ siger HERRE/ at ieg vil gøre it nyt Testamente/ offuer Israels Huff/ oc offuer Juda Huff/ Icke effter der Testamente/ som ieg gjorde med deris Fedre paa den dag/ der ieg tog far paa deris haand/ at vdføre dem aff Egypti Land/ Thi de bleffue icke i mit Testamente/ Saa vilde ieg oc icke acce dem/ siger HERRE.

Ierem. 31.

Thi dette er der Testamente som ieg vil gøre Israels Huff effter disse dage/ siger HERRE/ Jeg vil giffue min Low i deris Sind/ oc ieg vil scriffue hende i deris Hierte/ Oc ieg vil vere deris Gud/ oc de stulle vere mit folck/ Oc der skal icke no

gen

gen lære sin Veste/eller sin Broder/oc sige / Rende N E R K E N / Thi de skulle alene kende mig/for den minste indtil den største/ Thi ieg vil vere deris ondskaff oc synde naadig / oc ieg vil icke mere tencke paa deris vortferdighed. I der hand siger/ Ic nye/da giorde hand det første gammelt. Men der som er gammelt oc alderne/der er nær hoss sin ende.

IX

Andelige/det første haffde oc sin Rettighed oc Gudatienste / oc vduoris hel- Exodi 40.
lighed. Thi den fremmeste del vaar der opier aff Tabernackeler / der vdi vaare
Liuiffstagen/oc Borden/oc Skuebordene/ Oc dette kaldis der Hellige. Men
bag der ander Forhenge vaar Tabernackeler / som kaldis / der Allerhelligste/
Dette haffde der gyldene Røgelse Kar / oc Testamentens Arck / som vaar alleuegne beslagen
mer guld/i huilcken der vaar den gyldene Spand som haffde der Himmelske Bød/oc Arons
Kæp/som haffde blomster/oc Testamentens ræstler. Men der offuen offuer vaare Detlighes
dens Cherubim/som offuerstuggede Naadestolen/om huilcke nu intet er at sige besynderlige.

Der dette vaar nu saa bered/da ginge Prierne altid i der fremmeste Tabernackel/oc Leui. 16
fuldkommede Gudatiensten. Men i der ander/ gick eton den ypperste Prier / en gong om aar
ret / icke foruden Blod / at hand skulde offte for sin egen / oc for Folkens vanuittighed. Der
huilcket den hellig Aand betegnede/At veyen til hellighed vaar icke end nu obenbare/saa lunge
som der første Tabernackel stode / Huilcket der skulde paa den tid vere en Lignelse/ I huilcket
Gaffuer oc Offer offredis / oc kunde icke gøre den fuldkommen offerer Samuittigheden/
som gør Gudatienste / alene mer Nad oc Dricke / oc allehonde Daab oc vduoris Hellig
hed/Som ere paa lagde indtil forbedrings tid.

Men Christus er kommen / at hand skal vere den ypperste Prier offuer der tilkommende
Gode/formedelst icke større oc fuldkommeligere Tabernackel / huilcket icke er gjort mer haand/
der er/som icke er saa bygd. Oc icke helder formedelst Bucke eller Ralsfue blod / Men hand
gick formedelst sit eger Blod/en gong ind i der Hellige/oc fant en euig Forløsning.

Thi der som Dye oc Bucke blod/oc asken aff en Ko som vdsstæff / helliger de Wiene / til Numc. 19.
den legemlige renlighed/Mer meger mere skal Christi Blod/som offrede sig self Gud vbe-
smirer/formedelst den hellig Aand/rense vor Samuittighed aff døde gerninger / til at tiene
den leffuende Gud: Oc derfaare er hand ogsaa der 17 Testamentis Reglere / Paa der/ at de
som ere falleder/ skulde saa den foriette euige Ralsfue/formedelst den Død / som stode til Forløs-
ning/aff de offuerredelser/ som vaare vnder der første Testamente.

Thi hvo: ic Testamenten er/der skal hans Døds/ som gør Testamentet/ Thi at ic Testa-
mente/istadestis formedelst Døden/ Ellers haffuer der end nu icke maet / den fund hand end
leffuer/som der giorde. Der faare bleff oc der første / icke sticket vden Blod / Thi/ som Josue
haffde vdraler/om alle Budene / offer Lowen / til alle Folket / da tog hand Ralsfue oc Bucke Exodi 24.
blod/mer Vand oc Purpur vld oc Jsop/oc stendte paa Bogen oc paa alle Folket / oc sagde/
Dette er Testamentens blod / som Gud haffuer budet eder. Oc hand stendte lige saa mer
Blod paa Tabernackeler oc alle den Redskaff som hørde til Gudatienste. Oc der bliffuer paa
der neste alsammen renset mer Blod/offer Lowen / oc vden Blods vdgyselse/feer ingen for-
ladelse.

Saa skulde nu de Lignelser til de Himmelske ting/i saa maade rensis/Men de Himmelske
self/skulde haffue bedre Offer / end de andre vaare. Thi Christus gick icke ind i der Hellige/
som er gjort mer hender (huilcket der er der retskaffnis rette Billede) Men i Himmelen self/at
nu obenbaris faar Guds ansigt/for oss. Icke helder at hand vil mange gonge offte sig / Lige
som den ypperste Prier gaar huert aar i der Hellige / mer fremmet Blod / Ellers skulde hand
offte leder pine fra Verdens begyndelse. Men nu i Verdens ende / er hand en gong obenbarer
formedelst sit eger Offer/at borttage synden.

Oclige som der er sticket for alle Mennecke / at de skulde en gong dø / oc der offer Dom-
men/Saa er Christus en gong offeret/at borttage mangis synder/Men anden gong skal hand
obenbaris vden synd/faar dem/som ventechannem / til Salighed.

X.

De Lowen haffuer stuggen om der Tilkommende Gode ting/oc icke der vafen
aff samme gode ting / Huert aar skal mand offer stedse enhonde Offer / oc der
fand icke gøre dem fuldkomme/som offer. Ellers haffde de aflader at offer / der
som de / der ere i Gudatienste / haffde icke mere haffte samuittighed aff synden/
naar de vaare en gong rensete. Men der stæet eton syndernis Amindelse huert aar formedelst
dem/

Den Epistel

- dem / Thi det er uomueligt at borttage synden / formedelst Dye oc Bucke blod.
- Der faare/der hand kommer i Verden/siger hand/ Offer oc gaffuer vilde du icke / *Men*
 Legemet beredde du mig/ Biendoffer oc syndoffer behage dig icke. Da sagde ieg / *See / ieg*
 Psalm. 43. kommer / Der staar besynderlige scriffuit om mig i Bogen / *Alt ieg skal gøre Gud din*
 vilie. Tilfoen som hand sagde/ Offer oc Gaffuer / Biendoffer oc Syndoffer vilde du icke/ de
 behage dig oc icke/ huilcke som offris effter Lowen) Da sagde hand/ *See/ Jeg kommer at gøre*
 re Gud din vilie/ Der tager hand det første bort/ *Alt hand vil indsette det andet / I huilcken*
 vilie wi ere helligede / som stede en gong / *formedelst Ihesu Christi Legemis*
 Offer.
- De huer Priest er sticket/ at hand skal daglige tage vare paa Gudstienste / oc gøre mange
 gonge enhonde Offer/ huilcke der aldi kunde tage synden bort. *Men denne / der hand haffde*
 offer it Offer for synden/ som gelder euindelige / da sider hand nu hoff Guds høye haand/
 oc venter fremdelis / *Indtil hans Fiender bliffue lagde til en stammel vnder hans Føder.*
 Psalm. 110. Thi met it Offer fuldkommede hand til ewig tid dem/ som bliffue hellige.
- Der beuiser off oc saa den hellig Aand / Thi effter at hand haffde sagt tilfom/ Dette er
 det Testamente/ som ieg vil gøre dem / effter disse dage/ siger **HERREN**/
 Jeg vil giffue min Low i deris Hierte/ oc vdi deris Sind vil ieg scriffue hende/ *De ieg vil icke*
 mere ihukomme deris synder oc deris wietferdighed. De huor den samme forladelse er / der er
 icke mere Offer for synden.
- Effterdi wi da nu haffue kere Brodre/ dristighed til den indgong / i det Hellige / forme-
 delst Ihesu Blod/ huilcken hand beredde off/ til en ny oc leffuende vey/ formedelst Forhenget/
 Jerem. 31. der er/ formedelst hans Rød/ oc wi haffue en ypperste Priest offer Guds Luff/ Da lader off
 gaar frem/ mer it sant hierte/ vdi en fuldkommen Tro/ bestencke i vore hierte/ oc løse fra en ond
 Samuittighed/ oc rode paa Legemet/ met rent Vand/ Oc lader off bliffue ved Naabens Be-
 kendelse/ oc icke vere rosladige/ Thi hand er trofast som det loffuende / Oc lader off tage vare
 paa off self indbyrdis / mer tilfynelse til karlighed oc gode Gerninger / oc icke forlade vore
 Forsamling/ som nogle plege / *Men formane huer andre / De der saa meget diff mere / som i*
 see/ at dagen er nær hoff.
- Thi at synde wi fortredelige/ effter wi haffue anammer Sandheds bekendelse / Da haff-
 ue wi fremdelis icke ander Offer mere for synden / *Men en gruselig foruentele effter Doms*
 men oc den nidkære ild/ som skal forære de Genstridige. Naar nogen byder *af Noe Low / da*
 Deut. 13. skal hand ds vden barmhertighed/ formedelst thu eller try Vidne. Huor meger verre straff me-
 ner/ at den skal fortiene/ som traader Guds Søn met føder/ oc acter Testamentens blod at ve-
 re wrent/ formedelst huilcker hand er helliget/ oc bestemmer Naadens Aand: Thi wi vide den/
 som siger/ Hefnen er min/ Jeg vil betale/ siger **HERREN**. Oc atter igen/ **HER-**
 Deute. 32. **REN** skal ds me sit Folk. Der er forferdelige/ at falde i den leffuende Guds hender.
- Tencker oc paa de fremfarne dage / i huilcke i vaare opliude / oc lede en stor pinactelig
 Strid/ En part self/ forfmedelse oc drøffuelse/ oc ere bleffne it Vidunder/ En part/ at i haffde
 samfund met dem/ der der saa gick. Thi at i haffde merlidelse met mine Daand/ oc lede met
 glæde at de roffuede eders Guds/ som i der vide/ at i haffue hoff eder self en bedre oc varaffrig
 Bostaff i Himmelen. Raster eders forhaabelse icke bort/ huilcken som haffuer en stor Betal-
 ning. I haffue oc Taalmodighed behoff/ at i kunde gøre Guds vilie / oc anamme Forrettel-
 sen. Thi end nu om en liden slund/ Da kommer den/ som komme skal/ oc icke roffue. De den
 Abac. 2. Retferdige skal leffue aff Troen. *Men huor som viger / til hannem skal min Siel icke*
 haffue behagelighed. De wi ere icke aff dem/ som vige oc bliffue forðemde/ *Men aff dem/ som*
 tro/ oc redde deris Siel.
- XL**
- S** C Troen er en vis tillid/ til der/ som mand haabis / oc icke tuile paa der/ som
 Gene. 1. mand icke seer. Formedelst hende finge de Gamle vidnisbyrd. Formedelst
 Troen mercke wi / at Verden er bered ved Guds ord / *Alt alt der som mand*
 seer/ er bleffuer aff inted.
- Formedelst Troen offrede Abel Gud it store Offer/ end Rain/ Formedelst huilcker hand
 Abel. fick vidnisbyrd/ at hand er retferdig/ der Gud vidnede om hans Gaffue/ Oc ved hannem taler
 Rain. hand end nu/ alligeuel hand er død.
- Gene. 4. Formedelst Troen bleff Enoch bortragen/ at hand skulde icke see Døden/ oc hand bleff
 Enoch. icke funden/ fordi at Gud tog hannem bort/ Thi for hand bleff bortragen/ da haffde hand viden-
 Gene. 5. nisbyrd/

nißbyrd/at hand behagede Gud. Men vden Troen er det umueligt/at behagis Gud/Thi
huo som vil komme til Gud/hand skal tro/at hand er/oc at hand vil vere deris Betalere/som
hannem sêge.

Formedelt Troen erede Noe Gud/oc beredde Arken/sit Huse til Salighed/Der hand
sick en Guddomelig Befalning om det/som mand icke end kunde/Formedelt huilcken hand
fordomde Verden/De affsuede den Retferdighed/som kommer ved Troen.

Formedelt Troen bleff Abraham lydig/der hand bleff kaldet/til at vdgaa til det Land
som hand skulde affsue/De hand gick vd/oc viste icke huor hand skulde komme.

Formedelt Troen vaar hand fremmet i det forietre Land/lige som vdi it fremmet/oc
hand bode i Paulun mer Jsaac oc Jacob/som vaare i Detarffuinge i samme Forietrelse. Thi
hand varede paa en stad/som haffuer en grunduol/huett Byggemestere oc Skabere Gud er.

Formedelt Troen sick oc Sara krafft/at hun bleff fructfommelig/oc fødte offuer hendis
Altera tid/Thi hun accede hannem at vere trofast/som det loffuede. Der faare fødte der oc
mange aff en/alligeuel hun vaar vdeffuit/lige som Striener paa Himmelen/oc lige som
Sand i Haffs bredden som er vtallig.

Alle disse ere døde i Troen/oc finge icke Foriettelserne/Men de saae dem longe borte/oc
forrettede sig/oc vaare vel til frede/oc bekende/at de ere Gester oc Vdendinge paa Jorden.
De de som saa sig/de giffue til kende/at de sêge it Federne Land. Oc sandelige/der som de
haffde ment det/der de vaare diagne vd aff/da haffde de vel hafft tid at vde til bage igen. Men
nu begære de it bedre/som er det Himmelske. Der faare bliff Gud icke ved dem/at kalde sig
deris Gud/Thi hand haffuer bered dem en Stad.

Formedelt Troen offrede Abraham Jsaac/der hand fristedis/oc gaff sin Enbaarne der
hen/der hand haffde nu annammet Foriettelser/Om huilcken der sagdis/J Jsaac skal din
Soed kaldis dig/De hand tenekte/Gud land oc vel opuecke fra de Døde/Der faare tog
hand hannem oc igen til it Exempel.

Formedelt Troen velsignede Jsaac Jacob oc Esau om de tilkommende ting. Formedelt
Troen velsignede Jacob baade Josephs sønner/der hand døde/oc neyede sig mod hans Spi
ris spige.

Formedelt Troen talede Joseph om Israels Sønns vdgang/der hand døde/De gaff
befalning om sine Been.

Formedelt Troen bleff i Jose stult i tre maanede/aff sine Forældre/der hand vaar fød/
Fordi de saae/at hand vaar it deyligt Barn/oc de fryctede sig icke saar Kongens Bud.

Formedelt Troen vilde i Jose icke mere kaldis Pharaos daattera Søn/der hand bleff
stor/De hand vduade meger mere at lide romage mer Guds Folck/End at haffue Syndens
timelige glæde/De hand accede Christi forsmedelse for større Rigdom/End Egypti Liggens
dese/Thi hand saa til Betalningen.

Formedelt Troen forlod hand Egypten/oc fryctede icke Kongens grumhed/Thi
hand holt sig til den/der hand icke saa/lige som hand haffde seet hannem.

Formedelt Troen holt hand Daafte oc Blodstyrting/Paa det/at den som myrde de
Føistfødte/skulde icke finde paa dem.

Formedelt Troen ginge de igennem det røde Haff/lige som igennem tiurt Land/Huile
ket de Egypten oc forsdere/oc druckede.

Formedelt Troen fulde Jericho mure/der de haffde ganget omkring i siu dage.

Formedelt Troen bleff den Skøge Rahab icke forræbet mer de vantro/der hun anam
mede Speyderne venlige.

De huad skal ieg mere sige: Tiden bleffue mig for stræket/der som ieg skulde fortælle om
Gedeon oc Barac/oc Samson/oc Jephthe oc David/oc Samuel/oc Propheerne/huile
der formedelt Troen tvingde Kongerige/giorde Retferdighed/finge Foriettelser/tilstoppe
de Louera streuber/vdsluete Jldens krafft/vndskyde Suerdens skarpe/De bleffue krafftige aff
strøbelighed/De bleffue i strid/De nedlagde de fremmedis Hær. Quindene roge deris Døde
aff Opstandelsen igen.

Men de andre ere nedslagne/oc anammede ingen Forsøgning/At de maatte saa den Op
standelse/som er bedre. I nogle lede bespaattelse oc hudstrygelse/der til mer baand oc fengsel. De
ere stenede/sønder effne/forstgte/draabe mer Suerd. De ginge omkring i Skindkorte oc
gede skind/mer fattigdom/mer dæffuelse/mer romage/Huile Verden icke vaar verd/De
de ginge i Elendighed/i Hæcken/paa Bierge/i Jordens Kløfter oc Hul.

Disse haffde alle vidnißbyrd formedelt Troen/oc de finge icke Foriettelser/Fordi at Gud
haffuer tilføit for seet noget bedre for oss/at de skulde icke fultkomme vden oss.

Den Epistel

Prover. 3.

Deute. 29.

Gene. 25. 26.

Exodi 19.

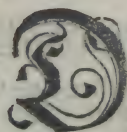
Gene. 4.

Hag. 2.

Deute. 4.

Gene. 18. 19.

Iofue 1.
Plal. 18. 56.

Der faare oc saa wi/effterdi wi haffue saadan en Hob Vidne om oss/ Da lader oss afflegge Synden/som henger stedse ved oss oc gör oss lade/ Oc lader oss beformedelst taalmodighed/ i den Strid/som oss er besticket/ Oc sec til Jhesum/som er Troens Begyndere oc Fuldkommere/Huileken der hand maatte vel haffte glæde/da leed hand Kaarffer/ oc acrede icke den skendzel/ oc sieder hof den høyre haand paa Guds Stol. Tenecker paa den/ som leed saadan en gensigelse mod sig aff Syndere/ At icke bliffue trette i eders sind/ oc afflade. Thi at i stode icke end nu imod indtil Blod/ i den strid mod Synden/ Oc i haffue allerede forglemt den Trøst/ der taler til eder/ som til Bøn. Min søn/ foracte icke HERRENS straff/ oc mistroste icke naar du straffis aff hannem/ Thi at huileken HERRENS elfter/ den tucter hand/ Oc hand hudfrygger huer den Søn/som hand anammer.

Der som i lide straff/ da tilbiuder Gud sig eder som Bøn. Thi huor er en Søn/ som faderen icke tucter/ Oc ere i vden reffelse/ i huileken de ere alle delactrige/ da ere i Wette oc icke bøn. Oc haffde wi vore legemlige Fedie til Tuctere/ oc fryctede dem/ Skulde wi icke da meget mere vere vor den aandelige Fader vnderdanige/ at wi kunde leffue/ Oc sandelige de andre tuctede oss i saa dage/ effter deris trycke/ men denne til nytte/ paa der wi skulle saa hans helliggørelse. Oc al straff/ naar hand komet/ da synis hand oss icke at vere glæde/ men bedrøffuelse. Men der effter skal hand giffue dem verferdigheds fredsommelige fruct/ som ere øffuede der vdi.

Der faare opreter igen de lade Hender/ oc de trette knæ/ oc görer viffe trin met eders føder/ At ingen skal snuble som den Hælte/ men bliffue meget mere helbrede. Staar effter Fred mod huer mand/ oc Hellighed/ vden huileken ingen skal see HERRENS/ Oc seer til/ at icke nogen forsmæder Guds naade. At der skal icke nogen sted opuoye en bitter roed/ oc begynde wfred/ oc mange skulle der aff besmittis. At der skal icke nogen vere en Volere eller en Ugudelig som Esau/ der for it stycke aad skuld/ solde sin Fødsfødzel/ Oc vider/ at hand der effter bleff forstuden/ der hand vilde arffue Velsignelsen/ Thi hand sant indred rum til Penitenge/alligeuel at hand søre hende mer graad.

Thi at i komme icke til Bierget/ som mand kunderøre ved/ oc brende mer Jld/ icke helder til raag oc mørkethed oc storm/ oc ey til Basunens liud/ oc til Ordens roff/ huileken de forsager/ de som hende hørde/ at Ordet to icke skulde sigis dem/ Thi de kunde icke fordrage/ der som bleff sagt. Oc naar som it Diur røide ved Bierget/ da skulde der stenis/ eller skudis mer it Skud. Oc den Syn vaar saa forferdelig/ at aNose sagde/ Jeg er forferdet oc beffrer.

Men i ere komne til Sions Bierg/ oc til den leffuende Guds Stad/ til der Himmelske Jerusalem/ oc til mange tusinde Englis mangfoldighed/ oc til de fødsføddis menighed/ som ere bescreffne i Himmelen/ oc til Gud som er en Dommere offuer alle/ oc til de fuldkomne Retsferdighis Aander/ oc til det ny Testamentis aNeglere Jhesum/ oc til det Blod oc den Velsenselse/ som taler bedre/ end Abels.

Seer til/ at i forsage icke/ den som taler. Thi at vndsyde icke de andre/ som stode imod/ der hand taledde paa Jorden/ da skulle wi meget mindre/ om wi staa imod hannem/ som taler aff Himmelen/ huess roff paa den tid røide Jorden. Men nu loffuer hand/ oc siger/ Jeg vil end en gong røre/ icke aleniste Jorden/ men oc saa Himmelen. Men saadant/ end en gong/ giffuer til kende/ At der rørelige skal foruendis/ som der giort er/ Paa der at der wørelige skal bliffue. Effterdi wi saa da it wøreligt Rige/ da haffue wi naade/ sommedelst huileken wi skulle riene Gud/ vere hannem behagelige mer tuct oc fryct/ Thi vor Gud er en forterende Jld.

XIII.

Liffuer stadige i broderlig kærlighed. Forglemmer icke at lene gerne Duff/ Thi der mer haffue nogle lent Engle Duff/ oc viffe der icke. Tenecker paa de Dundne/ som de aNebundne/ oc paa dem/ som lide drøffuelse/ som de der oc end nu leffue i Legemet. Eccefast skal holdis erligt hof alle/ oc den ecte Seng wbesmittet. Men Volere oc Naarkarle skal Gud dømme. Eders omgengelse skal vere vden Heirighed/ oc lader eder nøye mer det som der er/ Thi hand haffuer sagt/ Jeg vil icke foilade/ oc ey forsome dig. Saa/ at wi driffis til at sige/ HERRENS er min Hielper/ oc ieg vil icke frycte mig/ huad skulde it aNenniske gøre mig/ Tenecker paa eders Læcere/ som haffue sagt eder Guds ord/ huilekis endeligt i skulle see til/ oc effterfølger deris Tro.

Christus Jhesus/ i gaar oc i dag/ oc den samme oc saa til euig tid. Lader eder icke omdriffue mer mangelhonde oc fremmet Lærdom. Thi der er en kaastelig ting/ at hierter bliffuer stadigt/ huileket der seer sommedelst/ Jaade/ icke ved aNad/ huor aff de haffue ingen nytte/ som der met omgaast.

omgaaff. Wi haaffue ic Altære/ aff huilcket de haaffue icke maect at æde/ som tiene Tabernackes Nume. 10.
 ler. Thi huilcke Diurs blod der bærte/formedelst den ypperste Prest i der Hellige for synderne/
 deris Kroppe bliffue opbrende vden faare Layren. Der faare leed oc Ihesus vden faare poren/
 paa der hand vilde hellige Folcket met sit eget Blod. Saa lader off nu gaa vd til hannem/ vden
 faare Layren/ oc bæte hans forsmædelse. Thi wi haaffue her ingen bliffuende Stad/ men wi
 søge effter den tilkommende.

Saa lader off nu altid offere Gud/ Loff offer/ formedelst hannem/ der er/ Læbarnis fruct/
 som bekende hans Naaffn. Forglemmer icke at gøre vel oc at merdele/ thi saadane Offer behage
 Gud vel. Lyder eders Lærere/ oc følger dem/ Thi de vaage offuer eders Siele/ lige som de der
 skulle gøre regenskaft faare dem/ at de kunde der gøre met glæde/ oc icke met suet/ Thi der er eder
 icke gaar. Bedet for off.

Det er vor rosi/ at wi haaffue en god Samuittighed/ oc gøre vor sid til/ at haaffue god
 omgengelse hof alle. Jeg formaner eder offerstodelige/ til at gøre dette/ at ieg met det snarste
 kand komme til eder igen.

Men Fredens Gud/ som vdsorde den store faare Nyde/ vor HERRE Ihesum
 Christum/ fra de Døde/ formedelst det euige Testamentis blod/ Hand gøre eder redebone til
 at gøre sin vilte/ i alle gode gerninger/ oc hand gøre i eder/ der som behageligt er saar hannem/
 formedelst Ihesum Christum/ Huilcken vere ære fra euighed til euighed/ Amen.

Jeg formaner eder oc kære Brodre/ at i holde den formanelsis ord til gode/ som ieg screff
 eder til paa der forstte. Vider/ at den Broder Timotheus er loff igen/ met huilcken ieg vil see
 eder/ om hand kommer snarlige. Vilser alle eders Lærere/ oc alle Helligen. De Brodre aff Ita-
 lia hilse eder/ Naade vere met eder alle/ A M E N.

Screffuit aff Italia ved Timotheum.

S. Jacobi Epistel.

I.

Jacobus Guds Tienes
 re/ oc den HERRE JS
 Ihesu Christi.

De tolf Slecte som ere
 alleuegne/ Glæde tilform.

Amine kære Brodre/

Uter det for idel glæde/ naar i salde vdi
 atstillige Fristelser/ De vider at eders
 Tro gør taalmodighed/ om hun er ret/
 sindig. De taalmodighed skal bliffue fast
 indtil enden/ paa det i skulle vere aldelis
 fuldkomme/ oc ingen brøst haaffue.

Er der saa at nogen iblant eder sats
 tis Visdom/ hand bede aff Gud/ som
 giffuer huer mand enfoldelige/ oc bryes
 der der ingen/ Saa skal hun giffuis han-
 nem. Men hand skal bede i Troen/ oc
 icke tuile/ Thi den som tuiler/ hand er li-
 ge som Naaffens bølge/ som roris oc
 duffuis bort aff været/ Saadant i Men-
 niske tencker icke/ at hand skal saa noget
 aff HERRE N. En Tuilactig er
 vstadi i alle sine veye.

De en Broder som er forneder/ hand
 skal rose sig aff sin høyhed/ oc den som
 rig er/ skal rose sig aff sin fornædelse/ Thi
 hand skal forgaa lige som Gressens
 Blomster. Solen gaar op met hede/ oc
 Gresser visner/ oc Blomsteret falder aff/

S n og ders

S. Jacobi

oc den deylige sticckelse forderffuit/ lige saa skal den Rige visne i sin Bostaff.

Salig er den aNand/ som lider fristelse/ Thi efter hand er prøffuit/ da skal hand faa Liff/ sens Krone/ huilcken Gud haaffuer loffuit dem/ som hannem elste. Ingen skal sige/ naar hand fristes/ at hand fristes aff Gud/ Thi Gud er ingen Frister til der onde/ hand frister ingen. Men huert fristis/ naar hand dragis oc laactis til aff sin egen lyst/ Der efter naar lysten haaffuer vndfanger/ da søder hun Synd/ Men naar Synden er fuldkommen/ da søder hun Døden.

Farer ick vild/ kære Brodre/ Alle gode Gaffuer/ oc alle fuldkomme Gaffuer komme off/ uen ned/ aff Liusens Fader/ haff huilcken der er ingen omstiftelse eller foruendelse met Lius/ oc aNand. Hand sødde off efter sin vilie/ formeelst Sandheds ord/ At vi skulde vere den første gode aff hans Creature. Der faare kære Brodre/ skal huert aNenniste vere snar til at høre/ Oc langsom til at tale/ oc langsom til vrede/ Thi aNennistens vrede gøre ick det som ret er faar Gud.

Der faare da afflegger al Vrenlighed oc al Vndstaff/ oc anamme/ Vider met factio/ dighed/ som er planter i eder/ huilcker der kand gøre eders Siele saliger. Skulle gøre efter Ordet/ oc ick aleniste høre det/ met huilcker i bedage eder selff. Thi der som nogen hører Ordet/ oc gør der ick efter/ Hand er lige som en aNand/ der bestuer sit Legemlige Ansiet i en Spægel/ Thi der hand haaffde beset sig/ da gaar hand strax bort/ oc glemmer huorledis hand vaare sticket. Men huo som seer igennem til frhedsens fuldkomme Lov/ oc bliffuer der vdi/ oc er ick en forglemmelig Tilhøere/ men gør der efter/ Hand bliffuer salig i sin gerning.

Der som nogen iblant eder lader sig trycke/ at hand tien Gud/ oc spæger ick sin Tunge/ men forfører sit Hierte/ Hans Gudactienste er forfengelig. En reen oc vbesmitet Gudactienste faar Gud Fader/ er/ at besøge de Faderløse oc Viduer i deris bedrøffuelse/ oc holde sig vder smitter fra Verden. *

II.

R

kære Brodre/ Tencker ick at Troen til Ihesum Christum vor ærefulde HERRE/ kand lide Personers anseelse. Thi der som en aNand komme i eders Forsamling met en Guldning/ oc met et heeligt Klædebon/ Oc der komme oc saa en Fattig i vorene Klæder/ oc i see til den/ som bær det heilige Klædebon/ oc sige til hannem/ Sæt du dig her paa det beste/ Oc i sige til den Fattige/ Staa du der bort/ eller sæt dig her haff mine føder/ Oc i berencke det ick rettelige/ men i bliffue Doms mere/ oc gøre ont forskel.

Hører til mine kære Brodre/ Haaffuer Gud ick vdualt de Fattige i denne Verden/ som ere Rige i Troen/ oc Riges Arffuinge/ huilcker hand loffuede dem/ som hannem elste: Men i haaffue giort den Fattige vanære. Ere der ick de Rige/ som buige vold mod eder/ oc drage eder faar Dom: Bespaatte de ick det gode Naam/ som i ere neffuede efter:

Leuit. 19.

Der som i fuldkomme den Kongelige Lov/ efter Scriften/ Elst din Næste/ som dig self/ da gøre i vel. Men der som i ansee Personer/ da gøre i synd/ oc bliffue straffede aff Lowen/ som Offuertrædere. Thi at holder nogen den gantze Lov/ oc synder i et/ Hand er skyldig i dem alle. Thi den som sagde/ Du skal ick bedruffue Noer/ hand sagde oc saa/ Du skal ick ihjelsla. Der som du ick bedruffuer hoer/ oc ihjelslar dog/ da est du Lowens offuertrædere. Taler saa oc gøer saa/ som de der skulle dømis/ formeelst frheds Lov. Men der skal gaa en vbarmhertig Dom offuer dem/ som ick giorde Barmhertighed. Oc Barmhertighed roser sig mod Dømmen.

Vuad hielper det/ kære Brodre/ om nogen siger/ At hand haaffuer Troen/ oc hand haaffuer dog ick Gerninger: Kand oc Troen gøre hannem salig: Der som en Broder eller Søster vaare nogen/ oc haaffde trang for den daglige Næring/ oc nogen aff eder siger til dem/ Farer vel/ vermer eder oc mætter eder/ oc giffuer dem inred/ til deris Legemis nødbrøffighed/ Vuad hielper dem der: Lige saa er der mer Troen/ naar hun haaffuer ick Gerninger/ da er hun død i sig selff.

Gene. 22.

Men der maatte nogen sige/ Du haaffuer Troen/ oc ieg haaffuer Gerninger/ Viss mig din Tro met dine gerninger/ Da vil ieg oc vise dig min Tro met mine gerninger. Du troer/ at der er en eniste Gud: Du gør vel der vdi/ Diefflene tro der oc saa oc beffue.

Gene. 15.

Men vilt du vide/ du forfengelige aNenniste/ at Troen er død vden gerninger: Er ick vor Fader Abraham bleffuen rerferdig/ der hand offrede sin Søn Isaac paa Alteret: Der seer du/ at Troen arbejdede met i hans gerninger/ oc Troen bleff fuldkommen ved gerninger. De Scriften er opfyldt/ som siger/ Abraham trode Gud/ oc der regnedis hannem til Retsferdighed/ oc hand kaldedis Guds Ven. Saa see i nu/ At aNennisten bliffuer rerferdig formeelst gerninger/

gerninger/oc icke ved Troen alene. Disligest den Støge Rahab/Bless him icke reiserdig for. Iosua 2.
medelst gerninger/der hun ananmede Sendebudene/oc loed dem vd at en anden vey: Thi at Ebre. 11.
lige som kærlighed er død vden Aanden/lige saa er oc Troen død vden gerninger.

III.

Rære Brodre/Duer mand tage sig icke til at vere Lerere/ Oc vider / at vi skulle
saa dissi store dom. Thi at vi haffue alle brøst mangfoldelige. Oc huo som icke
haffuer feil i noget oird/hand er en fuldkommen a'nd/oc kand oc saa holde der
gantske Legeme i Bidzel. See vi holde Heste i bidzel / at de skulle lyde off / oc
vi styre der gantske Legeme. See/alligeuel at Skibene ere store/oc diffuis aff stercke vør/saa
styrus de dog met it liden Roer/did som hand vil/der dem styre. Saa er oc Tungen en liden
Lem/oc kommer stor ring aff sed. See/en liden Jld/huileken en skou tender hand op: Oc tun-
gen er oc saa en Jld/en Verden fuld aff vortferdighed. Saa er Tungen iblant vore Lemmer/
oc besmitter der gantske Legeme /oc optender al vor omgengelse / naar som hun er optent aff
Helsfuede.

Thi al naturen/Dur oc Fule/oc Hugorme oc vnderlige ting i Haffuit/ bliffue temde/ oc
ere temde aff a'ennistelig Nature. a'Nen Tungen kand inred a'enniste temme / der vorlige
onde/fuld aff dodelig forgiftelse. a'et hende loffue vi Gud Fader /oc met hende bande vi
a'ennisten/som ere gjorde efter Guds billede. Aff en mund gaar loff oc bander. Der skal icke
kære Brodre/saa vere. Flyder oc en Rilde aff it Hul/met søt oc best: Kand oc kære Brodre /it
figen tre bare olie/eller it Vintre figen: Saa kand oc icke en Rilde giffue salt oc søt Vand.
Huo er viss oc forstandig iblant eders hand beuise sine gerninger met sin gode omgen- Tit. 1.
gelse/i factinodighed oc Visdom. a'Nen haffue i bitter had oc reere i eders hierre/Da roser eders
icke/oc luger icke mod Sandhed. Thi der er icke den visdom /som kommer her offuen ned/
a'Nen Jorderist/a'ennistelig oc Dieffuelt. Thi huo: had oc reere er /der er vstikkelighe oc
idel onde ting. a'Nen den Visdom her offuen ned/er søst kyst/der nest fredsommelig/ metlidig/
lader sig sige/ fuld aff baamhertighed oc god fruct/wopartiest/ vden øyenstalcet. a'Nen Kæ-
ferdigheds fruct bliffue Saar i fred/for dem/som holde fred.

III.

Svor aff kommer streid oc krig iblant eders: Komme de icke aff eders vellyst/
som strider i eders Lemmer: J begære / oc saa inred der met / J bare had oc
auind/oc vinde inred der met/ J føre streid oc krig/ i haffue inred / fordi at icke
bede. J bede/oc saa inred/for di at icke ilde / som er der hen / at i der fortæ-
mer eders vellyst.

J Horkarle oc Horkoner/vide icke/at Verdens venskaff er Guds siendskaff: Huo som vil Galat. 5.
vere Verdens Ven/hand bliffue Guds siende. Eller lade i eders tycke / at Scriften siger for-
gessuis/Den Aand som boer i eder/begærer mod Auind/oc giffue rigelige naade. Saa vere
nu Gud vnderdanige/Saar mod Dieffuelen/saa styr hand fra eder. Holder eders nær til Gud
saa holder hand sig nær til eder. Kenser henderne i synder/ oc gøier eders hjerter kyste i Tuil-
raadige. Verer elendige/oc søger/oc græder/Eders lader skal omuende sig til graad /oc eders
glæde til sorg. Ydmyger eders saar Gud/saa skal hand ophøye eder.

Bagtaler icke huer andre/kære Brodre/Huo som bagtaler sin Broder/oc dømer sin Bro-
der/hand bagtaler Lowen/oc dømer Lowen. a'Nen dømer du Lowen /da est du icke den som
gør efter Lowen/men en Dommere. Der er en eniste Lougiffuere / som kand gøre salige oc
fordømme. Huo est du/som dømer en anden:

Hu vel/i som nu sige/Vdi dag eller i morgen ville wi gaa/til den eller den Stad/oc wi vil-
le ligge der it aar oc købsla oc vinde/ J som icke vide/huad i morgen ske skal/ Thi huad er eders
Lefiner: Der er en damp/ som varer en liden tid /men der efter forsuinder der. For huileket i
skalde sige/ Der som HERRER vil/oc wi leffue/da ville wi gøre dette eller der. a'Nen nu ro-
se i eder i eders hoffmodighed/Alsaadan roser er ond. Thi huo som veed at gøre gaar /oc gør
der icke/hannem er det synd.

V.

Hu vel/nu i Rige/græder oc hyler offuer eders elendighed /som skal komme off-
uer eder. Eders Rigdom er raadnet/eders Kleder ere maledne/Eders Guld oc
Sølf er forrufter /oc deris rust skal vere eder til it vidnisbyrd /oc skal ade deris
Rød/som en Jld. J haffue samler eder Liggendse i de sifte dage. See/ Ita
S iij berdenis

S. Jude

berdennis løn/ som indhøfede eders Land/ oc bleff indehulden aff eder/ hun striger/ oc Høst folckenis rob er kommet saar den HERRE Sebaoths øren: I leffuede vel paa Jorden/ oc haffde eders vellyst/ oc sødde eders hjerre/ som paa en slacte dag. I dømdede oc dræbte den Rets ferdige/ oc hand stod eder icke imod.

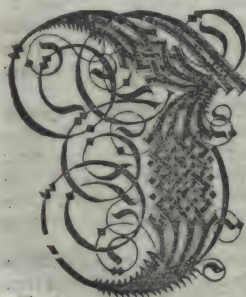
Saa verer nu taalmodige/ kære Brødre/ indtil HERRENS tilkommelse. See/ en Wonde tager vaare paa Jordens kaastelige fruct/ oc er taalmodig der mer/ indtil hand saar morgen Regn oc afften Regn. Vere i oc saa taalmodige/ oc stricker eders hjerre/ Thi HERRENS tilkommelse er nær. Sucker icke mod huer andre/ kære Brødre/ at i skulle icke bliffue fordomde. See/ Dommeren er saar Døren. Nine kære Brødre/ tager Propheternis pine oc taalmodighed til it Eyempel/ huilcke der taledede til eder i HERRENS næffin: See/ wi puse dem salige/ som haffue ledet. I haffue hørt Jobs taalmodighed/ oc seer HERRENS endes ligit/ Thi HERREN er barmhertig oc en Forbarmere.

Men saar alle ting/ mine Brødre/ da suerier icke/ huercken ved Himmelen/ eller ved Jorden/ oc ey mer nogen anden Eed. De eders ord skal vere/ Ja/ der som ia er/ oc i try/ der som ny er/ paa der i skulle icke falde i Hyenskalckeri. Lider nogen iblant eder/ hand skal bede. Er nogen fremmodig/ hand skal siunge Psalmer. Er nogen Siug/ hand skal bede de Lidste til sig aff Aers nigheden/ oc lade dem bede offuer sig oc saluemet Dine/ i HERRENS næffin/ oc Troens bøn skal hielpe den Siuge/ oc HERREN skal opriette hannem/ Oc haffuer hand gjort synd/ da skulle de forladis hannem.

Den ene bekende sine synder saar den anden/ oc beder for huer andre. Den Retsferdige Wøn formaa meger/ naar hun er aluolig. Elias vaar it ænniske lige som wi/ oc hand bad en Bøn/ at der skulde icke regne/ Oc der regnde icke paa Jorden/ i try aar oc sey maaned. Oc hand bad atter igen/ oc Himmelen gaff Regn/ oc Jorden bar sin fruct.

Kære Brødre/ der som nogen iblant eder far vild fra Sandhed/ oc nogen omuender hannem/ Den skal vide/ at huo som omuende synderen fra sin veyis vildfarelse/ hand halv en Siel fra Døden/ Oc skal skule Synderen mangfoldighed.

S. Jude Epistel.

Wdas Jhesu Christi Tienere/ Men Jacobi Broder. De falledede/ som ere helligede i Gud Fader/ oc beuarede i Christo Jhesu.

Gud giffue eder megen Barmhertighed oc Fred oc Kærlighed.

I Elskelige/ Effter ieg haffde i sinde at scriffue eder til om allis vore Salighed/ da syntis mig nyttelig vere/ at formane eder met scriffuelse/ at i skulde stræde offuer Troen/ som er en gong giffuen de Vellige. Thi der haffue nogle ænniske indført sig/ om huilcke der scriffuit er i den fremfarne tid/ til saadan straff/ Fordi de ere Wgudelige/ oc drage vor Guds Naade paa forredelighed/ oc necete Gud/ oc vor HERRE Jhesum Christum/ den eniste Regentere.

2. Pet. 2.

Num. 3.

2. Pet. 2.

Jeg vil oc paaminde eder/ at i skulle der en gong vide/ At HERREN/ der hand halv folcket aff Egypten/ Da forderffuede hand anden gong/ dem som icke trode. Oc saa Englene/ som icke behulde deris Føstedsme/ men forlode deris Volig/ dem beuarede hand til den store dagis Dom/ met euige baand i Dødelighed. Lige som oc saa Sodoma oc Gomorra oc de om liggende Stræder/ der haffue vdhøret/ i lige maade som disse/ oc ginge effter it ander Rød/ ere sette til it Eyempel/ oc lide den euige Ildis pine.

Gene. 19.

Gene. 4.

Num. 24.

Num. 16.

Dyligest ere oc disse de Drimere/ som besmitte Røder/ oc foracete Herredomsme/ oc forbande met hannem/ om aNose Legeme/ da torde hand icke skende bespaattelsens Dom/ men hand sagde/ HERREN straffe dig. Oc disse bespaatte/ der som de vide intet aff/ aNen huad som de kende naturlige/ der vdi forderffuets de lige som wforznumslige Diur.

Ve dem/ thi de gaa i Bains vey/ oc falde i Balaams vildfarelse/ for nyre styld/ oc ødeleg gis i Kore opri. Disse Fraadzere brastke wbluelige aff eders Almisse/ oc søde dem self/ De ere styre

flyer vden vand / som omduffuis aff været / Være / vofuetsommelige Tre / tho gonge døde / oc
opruet mer roed / Vaffens vilde følger / som vdfkumme deris egen fændel / Vulfarendes
Stricker / til huilcke mæckens dumbhed er beuaret til euig tid.

Enoch / som vaar den siuende fra Adam / spaade ocfaa om faadanne / oc sagde / See /
HERRE kommer mer mange tusinde Delligen / at holde Dom offuer alle / oc at straffe al-
le deris Wgudelige / for alle deris wgudelige omgængelsis gerninger / som de vaare wgudeli-
ge mer / oc for alt det haarde / som de wgudelige Syndere talede mod hannem. Disse knurre oc
klage stedse / de som vandte efter deris begæring / Oc deris mund taler ftaalre ord / Oc de aere
Personers anseelse for nytte skyld. 2. Pet. 2.

Men i / mine Elskelige / tencker paa de ord / som ere tilforn sagde aff vor HERRE JES
Ihesu Christi Apostle / der de sagde til eder / At i den sifte tid / Skulle vere Bespaatere / som van-
dre efter deris wgudelige væsens egen Begæring. Disse ere de / som gære Parthi / Kødellige / de
som haaffue ingen Aand. 2. Timoth. 3. 2. Pet. 3.

Men i / mine Elskelige / Opbygger eder paa eders allerhelligste Tre / formedelst den hel-
lig Aand / oc beder / oc beuaret eder i Guds kærlighed / oc varer paa vor HERRE JES Ihesu
Christi barmhertighed / til det euige Liff. Oc holder denne skilsmisse / at i forbarne eder offuer
nogle / oc gæter nogle salige mer fryet / oc rycker dem aff Ilden / Oc hader Rødens besmittede
Riortel.

Men den / som kand beuare eder vden bist / oc stikke eder faar sin herligheds Ansiet /
vstraffelige mer glæde / Den Gud som er alene viss / vor Frelser / vere
ære oc afaest / oc Vold oc afaet / nu oc til al euighed / Amen.

S. Johannis Theo- logi Obenbaring.

I.

Denne er Je-
su Christi Obenba-
ring / som Gud gaff
hannem / at vise sine
Tienere / huad som
skulde ste inden en flacker tid / Ochand
vdræde hende / oc sende hende formes-
delst sin Engel / til sin Tienere Johans-
nes / som vridne om Guds Ord / oc
om det vidnisbyrd om Ihesu Christo
som hand haaffuer seet. Salig er den /
som læss / oc den som hører denne Pro-
pheties ord / oc beuaret der som der vdi
er screffuit / fordi attiden er nær.

Johannes / de siu aDenigheder i
Asia. Maade vere mer eder oc fred / aff
den som er / oc den som vaar / oc den
som kommer / oc aff de siu Aander / som
ere faar hans Seel / oc aff Ihesu Chris-
to / som er i etto Vindue oc Føistfodde
faar de Døde / oc Rongernis Føiste
paa Jorden. Huilken offelste oc rode
off aff vore synder / mer sit Blod / oc
giorde off til Ronger oc Prestier / faar
Gud oc sin Fader / Den samme vere
ære oc vold / fra euighed til euighed /
Amen. See / hand kommer mer flyet
ne / oc alle øyen skulle see hannem / oc de
S iij hannem

hannem stunge/oc alle Jordens Sleeter skulle hyle/ Ja/ Amen. Jeg er A oc O/ begyndelsen oc enden/ siger HERRE/ som er/ oc som vaar/ oc som kommer/ den Almægtige.

Pathmos.

Jeg Johannes/ som oc er eders Broder oc Tilhænger i drøffuelse/ oc i Riger/ oc vdi Iheru su Christus taalmodighed/ vaar paa den O som kaldis Pathmos/ for Guds ord/ oc Iheru Christi vidnisbyrd skild. Jeg vaar i Aanden paa HERRE S dag/ oc hørde bag mig en stor røst/ som en Basune/ hun sagde/ Jeg er A oc O/ den Første oc den Siste. Oc huad du seer/ det scriff i en Bog/ oc sent det til den Aenighed i Asia/ til Ephesum/ oc til Smyrnen/ oc til Pergamum/ oc til Thyatira/ oc til Sardis/ oc til Philadelphiam/ oc til Laodiceam.

Oc ieg vende mig om/ at see efter røsten/ som taledet mig. Oc som ieg vende mig/ saa ieg siu gyldene Liusfager/ oc mit iblant de siu Liusfager en/ som vaar lige som it aenighe Søn/ hand vaar seer i it siit Klædebon/ oc giorder om bystene mer it gyldene Belte. Aen hans Hoffuit oc hans Naar vaar hui/ som hui vld/ lige som sine. Oc hans Hæn som en gloende lue/ oc hans Føder lige som aenighe/ der gløis i onen. Oc hans røst lige som meget vand bruser/ oc hand haffde siu Stierner i sin høye haand. Oc der gik it skarpt rucægge Suerd aff hans mund/ oc hans Ansigt skinde som den klare Soel.

Oc der ieg saa hannem/ salt ieg ned saar hans Føder som en Død. Oc hand lagde sin høye haand paa mig/ oc sagde til mig/ Frygt dig icke/ Jeg er den Første oc den Siste/ oc den Leffuende/ Jeg vaar død/ oc see/ Jeg er leffuende fra euighed til euighed/ oc ieg haffuer Døds uedis oc Dødens Nogle. Scriff/ det som du haffuer seer/ oc det som er/ oc huad som se skal her efter. De siu Stierners Hemmelighed/ som du haffuer seer i min høye Naand/ oc de siu gyldene Liusfager. De siu Stierner/ ere de siu Aenighedens Engle/ oc de siu Liusfager/ som du haffuer seer/ ere siu Aenighed.

Stierner.
Liusfager.

II.

I.

Scriff til Aenighedens Engel i Epheso. Dette siger den/ som holder de siu Stierner i sin høye haand/ den som vandrer mit iblant de siu gyldene Liusfager. Jeg veed dine gerninger/ oc dit arbejde/ oc din taalmodighed/ oc at du kan icke lide de Døds/ oc du forsøge dem/ som sige/ at de ere Apofller/ oc ere dog icke/ oc du haffuer befunder dem/ at vere Løgnere/ oc du fordriager/ oc haffde taalmodighed/ oc du arbejde for mit i Afsin skild/ oc est icke bleffuen træt. Aen ieg haffuer mod dig/ at du forlodst den første Kærlighed. Betenck/ huor fra du est falden/ oc gør Penitence/ oc gør de første gerninger. Gør du det icke/ da vil ieg komme snarlige til dig/ oc bortstøde din Liusfager aff sin sted/ der som du icke gør Penitence. Aen der haffuer du/ at du hader de Nicolaiters gerninger/ huilcke ieg oc hader. Huo som haffuer ørn/ hand høye/ huad Aanden siger til Aenigheden. Huo som offueruinder/ den vil ieg giffue at æde aff Liffens træ/ som er i Guds Paradis.

Nicolaiter.

II.

Oc scriff til Aenighedens Engel i Smyrnen/ Dette siger den Første oc den Siste/ som vaar død/ oc er bleffuen leffuende. Jeg veed dine gerninger oc din drøffuelse/ oc din armød (men du est rig) oc den bespaartelse aff dem/ som sige/ At de ere Jøder/ oc ere dog icke/ aen de ere Sarans Schole. Frygt dig icke for noget aff det/ som du skalt lide. See/ Døffuelen skal kaste nogle i fengsel aff eder/ paa der i skulle bliffue forsøge/ oc i skulle haffue drøffuelse i thi dage. Der tro indtil Døden/ Da vil ieg giffue dig Liffens Reune. Huo som haffuer ørn/ hand høye/ huad Aanden siger til Aenigheden. Huo som offueruinder/ hannem skal intet ont se aff den anden Død.

III.
Antipas.

Balaam.
Balac.
Num. 22.
25.

Nicolaiter.

III.

Jesabel.

Oc scriff til Aenighedens Engel i Pergamon/ Dette siger den/ som haffuer det skarpe rucæggede Suerd/ Jeg veed huad du gør oc huor du boer/ der som Sarans stol er/ oc du holdt ved mit i Afsin/ oc neget icke min Tro. Oc i mine dage er Antipas min tro Vidne thielslægen hoff/ der som Saran boer. Aen ieg haffuer en liden ring mod dig/ at du haffuer dem der/ som hoide ved Baalams Lærdom/ huilcken der lærde formædelt Balac/ at oprette en Forsargelse faar Istaels bøn/ at æde Affguders offer/ oc beduffue Noeri. Saa haffuer du oc dem/ som holde ved de Nicolaiters lærdom/ der hader ieg. Gør Penitence/ Steer det icke/ da vil ieg snarlige komme til dig/ oc stride mod dem/ mer min munds Suerd. Huo som haffuer ørn/ hand høye/ huad Aanden siger til Aenigheden. Huo som offueruinder/ hannem vil ieg giffue at æde aff det stulte aenna/ oc ieg vil giffue hannem it gaar Vidnisbyrd/ oc it nyr i Afsin bescreffuit mer der vidnisbyrd/ huilcket ingen kender/ vden den som det anammer.

Oc scriff til Aenighedens Engel i Thyatira/ Dette siger Guds Søn/ som haffuer ørn/ lige som gloende lue/ oc hans Føder lige som aenighe. Jeg veed dine gerninger/ oc din kærlighed/ oc din tjenste/ oc din tro/ oc din taalmodighed/ oc at du gør io lenger io mere. Aen ieg haffuer en liden ring mod dig/ at du lader den Quinde Jesabel/ som siger at hun er en Prophetinde/

phetinde / lære og forføre mine Tienere / at bedrissue Døret / oc æde Affgudens offer. De ieg gaff hende tid / at hun skulde gøre Penitente for sit Døret / oc hun gør ick Penitente. See / ieg kaster hende i en Seng / oc dem som haffue bedrissuit Døret med hende i stor bedrissuelse / der som de gøre ick penitente for deris Gerninger / oc deris Bøn vil ieg thielsla. De alle aNes nigheder skulde kende / at ieg er den / som randsager i Iyre oc Dierter / De ieg skal giffue huer iblant edere effter eders gerninger.

¶ Den ieg siger eder oc de andre / som ere i Thyatira / som ick haffue denne lærdom / oc de som ick kende Satans dybhed (som de sige) ieg vil ick kaste paa eder en anden byrde / Dog huad som i haffue / der holder indtil at ieg kommer. De huo som offueruinder / oc holder mine gerninger / indtil enden / hannem vil ieg giffue mact offuer Nedningene / oc hand skal føde dem med i iern Riss / oc hand skal sønderknuse dem / lige som en Paatremageris Kar / lige som ieg Psalm. 2.
anammede aff min Fader / oc ieg vil giffue hannem aNogenstienene. Huo som haffuer sørn / hand høre / huad Aanden siger til aNenigheden.

III.

¶ C scriff til aNenighedens Engel i Sarden / Dette siger den / som haffuer Guds Aander / oc de siu Sierner. Jeg veed dine gerninger / Thi du haffuer der naffn / at du leffuer / oc du est død. Der vaagen / oc styrcke der ander / som vil dō / Thi ieg fant ick dine gerninger sildkomne saar Gud. Saa betenck nu / huorledis du haffuer anammer ochört / oc holt der / oc gør penitente. Der som du ick vaager / da skal ieg somme offuer dig / lige som en Tyff / oc du skal ick vide / paa huilken stund ieg skal komme offuer dig. Du haffuer oc saa naffn i Sarden / som ick besmitrede deris Klader / De de skulle vandre med mig i huide Klader / thi de ere verdige der til. Huo som offueruinder / hand skal klædes med huide Klader / De ieg vil ick vdslette hans naffn aff Liffens Bog / oc ieg vil bekende hans naffn saar min Fader / oc saar hans Engle. Huo som haffuer sørn / hand høre / huad Aanden siger til aNenigheden.

¶ De scriff til aNenighedens Engel i Philadelphia / Dette siger den Hellige / den Sande / den som haffuer Dauids nøgel / som lader op / oc ingen lycker til / som lycker til / oc ingen lader op. Jeg veed dine gerninger. See / Jeg gaff for dig en oben Dør / oc ingen kand lycke hende til / thi du haffuer en liden Krafft / oc du beholt mit ord / oc du neetede ick mit Naffn. See / Jeg vil giffue dem aff Satanas Schole / som sige / at de ere Jøder / oc ere dog ick / men de luge. See / Jeg vil gøre dem / at de skulle komme / oc tilbede saar dine Føder / oc kende / at ieg elstke dig.

¶ Effterdi du haffuer beholdet min Taalmodigheds ord / da vil ieg oc beuare dig i forfølgelses stund / som skal komme offuer gantse Jorderige / at friste dem / som bo paa Jorden. See / Jeg kommer snærlige / holt der du haffuer / at ingen skal rage din Reum. Huo som offueruinder / den vil ieg gøre til en Pillere i min Guds Tempel / oc hand skal ick mere gaa vd. De ieg vil scriffue min Guds Naffn paa hannem / oc der ny Jerusalems naffn / min Guds Stads / som kommer ned aff Himmelen / fra min Gud / oc mit ny Naffn. Huo som haffuer sørn / hand høre / huad Aanden siger til aNenigheden.

¶ De scriff til aNenighedens Engel i Laodicea / Dette siger Amen / Der trofaste oc sande Vidne / som er Guds Creaturis begyndelse. Jeg veed dine gerninger / at du est huereken kaald eller varm / Ah at du vaare enten kaald eller varm. ¶ Den effterdi du est luncen / oc huereken kaald eller varm / da vil ieg vdspe dig aff min mund. Du siger / Jeg er rig / oc haffuer aldelis nock / oc behøffuer inced / De du vedst ick / at du est elendig oc tammelig / fattig / blind oc nøgen. Jeg raader dig / at du købet Guld aff mig / som er gjort purt med Jlden / at du kant bliffue rig / oc huide Klader / der du kant føre dig vdi / at din nøgenheds skendzel skal ick obenbaris / oc salue dine Øyen med øyen salue / at du kant see.

¶ Huilcke ieg elstke / dem straffer ieg octueter. Saa ver nu sitig / oc gør Penitente. See / Jeg staar saar Døren / oc banker paa / Der som nogen vil høre min Røst / oc oplade Døren / til den vil ieg gaa ind / oc holde i aduere med hannem / oc hand med mig. Huo som offueruinder / der den vil ieg giffue / at side med mig paa min Stoel / lige som ieg offueruant / oc sad / med min Fader paa hans Stoel. Huo som haffuer sørn / hand høre / huad Aanden siger til aNenigheden.

III.

Der

Ezech. i.
Esaia 6.

aff de fire Diur hadde sey Dunge trint omkring/ oc de vaare inden til fulde met syen/ oc hadde ingen roligghed dag eller nat/ oc sagde/ Hellig/ hellig/ hellig er Gud den Allmechtigste I E R A R E/ den som vaar/ oc den som er/ oc den som kommer.

De der Diurene gaffue den puss oc ere oc tack/ som sad paa Stolen/ den som leffuer fra euighed til euighed/ Da fulde de fire oc tiue Eldste ned faar den/ som sad paa Stolen/ oc tilba de hannem/ som leffuer fra euighed til euighed. Oc de kaste deris Bruner faar Stolen/ oc sagde/ HERR E/ du est verdig til at rage puss oc ere oc Brafft/ Thi du skabte alle ring/ oc for medelsi din vilie haffue de deris verelse/ oc ere skabte.

V.

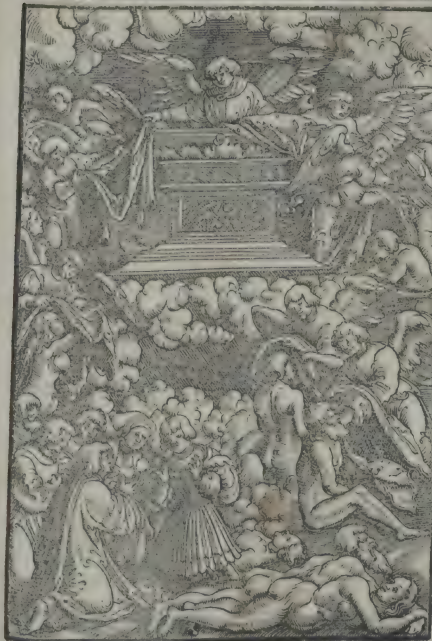

C ieg saa i hans høre Naand/ som sad paa Stolen/ en Bog som vaar sreffuen inden oc vden til/ oc beseglet met siu Indsegle. Oc ieg saa en sterck Engel pres dicke met stor røst/ Duo er verdig til at oplade denne Bog/ oc opbyrde hendis indsegle. Oc ingen i Himmelen eller paa Jorden/ eller vnder Jorden/ kunde oplade Bogen oc see der vdi. Oc ieg græd suarlige/ at der bleff ingen funden verdig til at oplade Bogen/ oc at lase/ icke helder til at see der vdi. Oc en aff de Eldste siger til mig/ Græd icke/ See/ L  uen vane/ som er aff Juda Slect/ Dauids roed/ at oplade Bogen/ oc opbyrde hendis siu Indsegle.

De ieg saa/ oc see/ mit i Stolen oc de fire Diur/ oc mit blant de Eldste stod it Lam/ som hadde veret slager ihuel/ oc hadde siu Horn oc siu syen/ huilcke ere de siu Guds Aander/ som ere vdsende i alle Land. Oc der tom oc tog Bogen aff hans høre Naand som sad paa Stolen. Oc der der tog Bogen/ Da fulde de fire Diur/ oc de fire oc tiue Eldste ned faar Lammet/ oc huer aff dem hadde Harper oc guld skaale fulde met Røgelse/ som ere de Helligis Bøner/ oc de sung en ny Sang/ oc sagde/ Du est verdig til at rage Bogen oc oplade hendis indsegle/ Thi du est ihuelslagen/ oc k  bre oss met dit Blod/ aff allehonde Slect oc Tunger/ oc Folk oc Nedninge/ oc du gjorde oss til Konger oc Pæster faar vor Gud/ oc wi skulle bliffue Konger paa Jorden.

Supra i.

De ieg saa/ oc h  rde mange Englis røst omkring Stolen/ oc omkring Diurane/ oc om
kring

kring de Eldste / oc deris tal vaare
mange tusinde gonge tusinde / oc de
sagde met stor røst / Der Lam som er
thiellager / er verdigt til at tage kragt oc
Rigdom / oc visdom oc styrcke / oc are oc
priss oc loff. Oc alle Creature / som ere i
Himmelen oc paa Jorden / oc vnder ior-
den / oc i Haffuet / oc alt der der er vdi /
hørde ieg sige til den / som sad paa Stro-
len / oc til der Lam / Loff oc are oc priss /
vold fra euighed til euighed. Oc de fire
Diur sagde / Amen. Oc de fire oc tiue
Eldste fuldened / oc tilbade den som leff-
uer fra euighed til euighed.

VI.

I ieg saa / at Lammet
oploed it aff de Jndse-
le / Oc ieg hørde it aff de
fire Diur sige / som met
en Tordens røst / Kom oc see til. Oc ieg
saa / Oc see en hvid Vest / oc den som der
sade paa / haffde en Bue / oc hannem
bleff giffuit en Krone / oc hand drog vd
at offeruinde / oc at hand skulde vinde
Seyer.

Oc der der oploed der ander Jndse-
gle / da hørde ieg der ander Diur sige /
Kom oc see til. Oc der gick en anden Vest
vd / hand vaar rød / oc den der sad paa /
bleff giffuit at tage Fred aff Jorden / oc
at de skulde sla huer andre ihjel / oc han-
nem bleff giffuit it stort Suerd.

Oc der der oplod der tredie Jndse-
gle / da hørde ieg der tredie Diur sige /
Kom oc see til. Oc ieg saa / oc see en sort
Vest / oc den der sad paa / haffde en Vex
i sin haand. Oc ieg hørde en røst iblant
de fire Diur sige / En maade Nuede for
en pending / oc tre maader Byg for en
pending / oc gør olie oc Vin inted ont.

Oc der der oplod der fjerde Jndse-
gle / da hørde ieg der fjerde Diuris røst
sige / Kom oc see til. Oc see / oc ieg saa en
gul Vest / oc den som der sad paa / hans
naffn kalledis Død / oc Hellsfuede effter
fulde hannem. Oc hannem bleff giffuen
maet at thielsla den fjerde part paa Jor-
den / met Suerd oc Hunger / oc met Dø-
den / oc formedelst Duene paa Jorden.

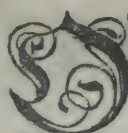
Oc der der oplod der femte Jndse-
gle / da saa ieg deris Siele vnder Alteret /
som vaare thiellagne for Guds Dø-
ds skyld / oc for der Vidnisbyrd skyld / som
de haffde. Oc de robte met stor røst / oc
sagde / HERRE du hellige oc sande /
huor lenge dømer du icke / oc heffner
voit Blod paa dem / som bo paa iorden
Oc dem bleffue giffne / huer it hui klæ-
de / oc

S. Johannis

de/oc der bleff sagd til dem/ At de skulde
huile sig en liden tid/ Indtil deris Afer-
riener oc Brodre komme fuldkommeli-
ge der til / som oc skulde end nu ihjelskaff/
lige som de.

De ieg saa / at det oplod det sierte
Indsegle / oc see / da bleff it stort Jor-
skel/oc Solen bleff sort som en haarsæct/
oc Naanen bleff som Blod / oc Him-
melens Stierne fulde ned paa Jorden/
Lige som it Figen træ nedkaster sine Fi-
gen / naar der vris aff stort vær. De
Himmelen onduigede/som en indsuæbt
Dug / oc alle Bierge oc Her rørdis aff
deris Steder/De Kongerne paa iorden/
oc de Offuerste / oc de Rige / oc Hoff-
uitimend/oc de Veldige/oc alle Tienere
oc Frubaarne skulte sig i Huler oc Klip-
per vdi Biergene/ oc sagde til Biergene
oc Klipperne/ Falder paa oss / oc skuler
oss for hans Ansigt / som sider paa Stro-
len / oc for Lammens vrede / Thi hans
vredis store dag er kommen/ochuo kand
bestaa:

VII.

Der effter saa ieg fire
Engle staa paa iordens
fire hørner / de huld
iordens fire Vær / Paa
der der skulde intet Vær
blæse offuer iorden/eller
offuer Haffuet / eller offuer noget Træ.
De ieg saa en anden Engel opstige aff
Solens opgong / hand haffde den leff-
uende Guds Indsegle/oc robe mer stor
røst til de fire Engle / som er gissuet at
skade Jorden/oc Haffuet/De hand sag-
de / Skader icke Jorden / eller Haffuet/
eller Træene / For end wi saa beseglet
vor Guds Tienere i deris pande.

De ieg hørde deris tal / som bleffue
beseglede aff alle Israels børns Sleeter/
hundrede oc syretue tusinde/som bleffue
beseglede.

Aff Juda Sleet / tolf tusinde be-
seglede.

Aff Rubens Sleet / tolf tusinde be-
seglede.

Aff Gads Sleet / tolf tusinde be-
seglede.

Aff Afers Sleet / tolf tusinde be-
seglede.

Aff Nephthali Sleet / tolf tusinde
beseglede.

Aff Manasse Sleet / tolf tusinde
beseglede.

Aff Simeons Sleet / tolf tusinde
beseglede.

Aff

Aff Levi Sleet/ tolf tusinde befeglede.
 Aff Isaschans Sleet tolf tusinde befeglede.
 Aff Sebulons Sleet/ tolf tusinde befeglede.
 Aff Josephs Sleet/ tolf tusinde befeglede.
 Aff Ben Jamins Sleet/ tolf tusinde befeglede.

Der efter saateg/ De see/en stor Skare/huileken ingen kunde telic/aff alle Nedninge oc
 Folck oc Tungemaal/stod faar Stolen oc faar Lammet/ Klædde met hvide Klæder/ oc Pal-
 mer i deris hender/ som robte met stor rost/ oc sagde/ Salighed vere den/ som sider paa Stro-
 len/ vor Gud oc Lammet. De alle Englene stode omkring Stolen/ oc omkring de Eldeste/ oc
 omkring de fire Diur/ oc fulde ned faar Stolen paa deris ansicte/ oc tilbade Gud/ oc sagde/
 Amen. Loff oc ære/ oc Visdom/ oc tack/ oc puiff/ oc krafft/ oc styrcke vere vor Gud/ fra euighed
 til euighed/ Amen.

De der suarede en aff de Eldeste/ oc sagde til mig/ Huo ere disse som ere klædde i disse hvide
 Klæder/ De huede ere de komne/ Oc ieg sagde til hannem/ HEBBE/du vedst det. Oc hand
 sagde til mig/ Disse ere de/ som ere komne aff stor bedrøffuelse/ oc haffue roet deris
 Klæder/ oc haffue giort deris Klæder klare i Lammens Blod/ Der saare ere
 de faar Guds Stol/ oc tiene hannem dag oc nat i hans Tem-
 pel. De den som sider paa Stolen/ skal bo offuer
 dem/ De skulle icke mere hungre eller tør-
 ste/ der skal oc icke Solen falde
 paa dem/ eller nogen
 anden hede/ Thi der Lam mit
 i Stolen skal søde dem/ oc lede dem til de
 leffuende Vandkilder/ oc Gud skal
 affro al graad aff deris øyen.

T De

S. Johannis

VIII.

C der der oplod der
siuende Indsegle / da
bleff der stille i Him-
melen / ved en halff tū-
me. De ieg saa siu Engle / de traadde
frem faar Gud / oc dem bleffue giffne
siu Basuner. De der kom en anden En-
gel oc stod hosf Alteret / oc haffde it rø-
gelse kar aff Guld / oc hannem bleff
giffuet meger Røgelse / at hand skulde
giffue til alle Helligens bøner / paa det
gyldene Altare faar Stolen. De Rø-
gelsens røg aff de Helligis Bøner / gick
op aff Engelen haand faar Gud. De
Engelen tog Røgelse karer / oc fyl-
lede det med Ild aff Alteret /
oc røgte vd paa Jorden.
De der stede rø-
ster / oc Torden / oc Lūs
net oc Jordstæl.

Tatianus,

De de siu Engle med de siu Basu-
ner / haffde bered sig til at basune. De
den første Engel basunede / oc der bleff
en Hagel oc Ild / beblander med Blod /
oc falc ned paa Jorden / oc den tredie
parr aff Træene opbrendis / oc
alt grønt Græs op-
brendis.

De

De den anden Engel basunede/ De Nation,
der soer lige som it stort Bierg met
brendende Ild ned i Haffuer. De den
tredie part aff Haffuer bleff Blod/ oc tres
die parten aff de leffuende Creature
i Haffuer døde/ oc tredie par
ten aff Skibene bleff
ueforders
uede.

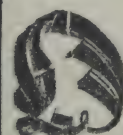
De den tredie Engel basunede/ De Origenes;
der falt en stor Stjerne aff Himmelen/
oc brende som it Bluss/ oc hun falt paa
tredie parten aff Vandstrømene/ oc offa
uer Vandfildene / oc Stjernens
naffn kaldis Malurt. De den
tredie part bleff mals
urt/ oc mans
ge Wenniste døde
aff Vandene/ at de vaare
bleffne saa beste.

T H De

S. Johannis

De den fjerde Engel basunede / Oc
den tredie del aff Solen / bleff slagen / oc
den tredie del aff Maanen / oc den tredie
del aff Stierne / saa at tredie delen
aff dem forvordet / oc tredie parten
aff dagen stinde icke / oc icke naten distis
gest. Oc ieg saa oc hørde en Engel flue
mit igennem Himmelen / oc sigem
stor røst / Ve / ve / ve / dem som
bo paa Jorden / for de tre
Engle Basunis an
dre røster / som end
nu skulle bas
sune.

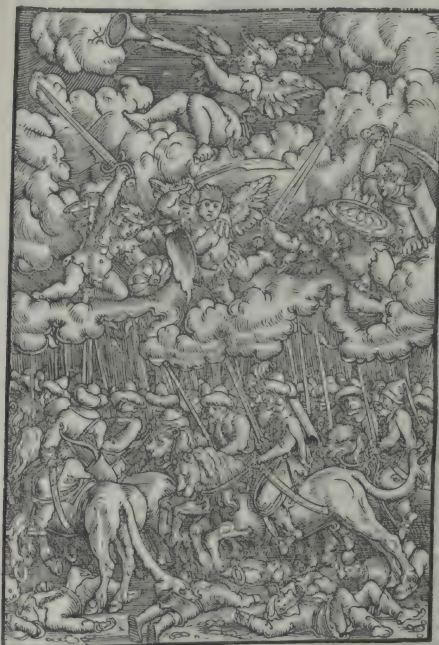
IX.

Den femte Engel bas
sunede / oc ieg saa en
Stierne falde aff Him
melen paa Jorden / oc
hende bleff nøgelen giffuen til Affgrun
dens brynd / oc hand oplod Affgrun
dens brynd / oc der gick en røg op aff
Brynden / som en røg aff en stor oen /
Oc Solen bleff forvordet / oc Lueten
aff Bryndens røg. Oc aff røgen kom
me Gieshopper paa Jorden / Oc dem
bleff giffuit mact / lige som Scorpioner
haffue mact paa Jorden. Oc der bleff
sagd til dem / at de skulde icke skade gres
set paa Jorden / eller noget grønt / eller
noget træ / Men aleniste de Menniste /
som icke haffue Guds Indsegte i deris
pande. Oc der bleff dem giffuit / at de
skulde icke dræbe dem / men de plagede i
sem Maaned / Oc deris plage vaar /
som en plage aff en Scorpion / naar
hand stinger i Menniste. Oc i de sam
me

me dage skulle aDennisten soge effter Døden/ oc icke finde hannem / de skulle begære at dø / oc Døden skal fly fra dem.

De de Gieshopper ere lige som Heste/ der ere beredde til Strid/ oc paa deris hofuit som Kruncer/ lige som Guld/ oc deris andlede lige som aDennistens andlede/ De de haffde haar lige som Quinders haar/ oc de haffde tender lige som Löwer / De de haffde Panger lige som iernpanger/ oc der buider aff deris vinge/ som bulder aff mange Hestis vogne / der løbe i Strid/ De de haffde Sterte/ lige som Scorpioner / oc der vaare Gadde i deris sierte / De deris mact vaar til at plage aDennisten i fem aAanede. De de haffde en Konge offuer sig/ en Engel aff affgrunden/ hans naffn kaldis paa Ebraithe Abaddon/ oc paa Gredste haffuer hand de maffn Apollyon. Jt De er borte/ See/ der komme end thu De effter det.

Abaddon/
Apollyon/
fordersuere.

der kunde huereken see/ oc icke høre/ oc icke helde vandre/ huilcke der gjorde oc icke penitence for deris aDord/ Trolldom/ Noeri oc Tyffueri.

De den sierte Engel basunede/ De ieg hørde en roff aff de fire hørner paa der gyldene Altare faar Gud/ som sagde til den sierte Engel der haffde basunen/ Løff op de fire Engle som ere bundne i den store Vandstrøm Euphrates. De de fire Engle bleffue løse/ som vaare rede paa en stund / oc paa en dag / oc paa en maaner/ oc paa it aar/ at ihjelsla/ den tredie part aff aDennistene. De der tal paa Reysenere vaar mange tusinde maal tusinde / De ieg hørde deris tal. De ieg saa Hestene saa i synen/ oc dem der sade paa/ at de haffde gloende oc gule oc suoffuelste panger/ De hestenis Hoffuit/ lige som Löwers hofuit/ De aff deris mund gick Jld oerøg oc suoffuel. Aff disse tre bleff tredie parten aff mennisten ihjelslagne/ aff samme Jld/ oerøg/ oc suoffuel / som gick aff deris aDund / Thi deris mact vaar i deris mund. De deris Sterte vaare lige som Hugoime / oc haffde Hoffuer/ oc mer de samme gjorde de skade.

aNahomet.

De der bleffue Folck igen/ som icke bleffue ihjelslagne aff disse plager / oc icke gjorde Penitence for deris hendes gerninger / at de skulde icke bede til Diefflene / oc til Affguder / aff Guld/ Solff/ Raaber/ Sren oc Træ / huilcke

T iij De

Ieg saa en anden
 sterck Engel komme
 ned aff Himmelen/
 hand vaar besled mer
 en Sky/oc en Regnbue paa hans Noss/
 uet/oc hans Andlede lige som Solen/oc
 hans Foder / som Ildpillere. Oc hand
 haaffde en opladen Bog i sin haand / oc
 hand sette sin høyre fod paa Haffuet/oc
 den venstre paa Jorden / oc hand robte
 mer stor røst / lige som en Løwe bødler.
 Oc der hand robte/da taledes siu Torden
 deris røst. Oc der de siu Torden haaffde
 talet deris røst / da vilde ieg screffuere
 dem. Da hørde ieg en røst aff Himme-
 len siige til mig / Besegle der de siu Tor-
 den taledes/oc scriff der ick.

Oc den Engel/som ieg saa staa paa
 Haffuet oc paa Torden / opløffte sin
 Haand til Himmelen/oc soer ved den
 Leffuende fra euighed til euighed / som
 skabte Himmelen / oc huad der er vdi/
 oc Jorden/oc huad der er vdi / oc Haff-
 uet oc huad der er vdi / At der skal
 fremdelis ick vere nogen tid mere / Men
 i den siuende Engles røstis dage / naar
 hand basuner / Da skal Guds Hemme-
 lighed fuldkommis / som hand forkynde
 dede sine Tienere oc Propheter.

Oc ieg hørde atter en røst aff Himmelen tale met mig / oc siige / Gack bort / tag den
 obne Bog aff Engelens haand / som staaer paa Haffuet/oc paa Jorden.

Oc ieg gick bort til Engelen/oc sagde til hannem / Giff mig
 den Bog. Oc hand sagde til mig / Tag hen/oc ops-
 slug hende / oc hun skal vrie i din Bug/
 Men i din a Mund skal hun vere
 sød lige som hunnig. Oc ieg tog Bogen aff
 Engelens haand / oc opsløg hende / oc hun vaar
 sød i min a Mund/som hunnig/ Oc der ieg haaffde ædet hende/
 da vreed der i min Bug. Oc hand sagde til mig / Du skal atter prophetere
 faar Folcker/oc Nedningene/oc Tungemaal oc mange Konger.

Oc

Demig bleff giffuit ic Røer lige som
en Røp / oc sagde / Stat op / oc maal
Guds Tempel / oc Alteret / oc dem som
tilbede der vdi. Men kati Tempelens
inderste Chor hen vdi / oc maal det icke /
Thi det er giffuet Hedninge / Oc de
skulle nedtræde den Hellige Stadtho
oc fyretue Naaned.

SI.
Cieg vil giffue mine thu
Vidne / oc de skulle pro-
phetere tusinde thu hun-
drede oc tryssinde tiue da-
ge / isfide vdi Sæcke. Disse ere thu Olie-
ræe oc thu Bluff / som staa faar Jor-
dens Gud. Oc der som nogen vil gøre
dem skade / Da gaar der Jld aff deris
Aund / oc fortærer deris Fiender / oc
der som nogen vil gøre dem skade / den
skal saa ihuelssaff. Disse haffue mact at
tillycke Himmelen / at der skal icke regne
i deris propheties dage / oc de haffue
mact offuer vander / at omuende det til
Blod / oc at sla Jorden mer allehonde
Plager / saa offte som de ville.

Oc naar de haffue gjort ende paa deris
Vidni / byrd / Da skal der Durr / som
opstiger aff Afsgrunden / holde en strid
mod dem / oc der skal offueruinde dem / oc der skal ihuelssla dem. Oc deris Legeme
paa gaden i den store Stad / som Faldis aandelige / Sodoma oc Egypten / der som vor
Røer kaaræst. Oc nogle aff Folcker / oc Slecterne / oc Tungemaalene / skulle see deris Lege-
me / i tre dage oc en halff / oc de skulle icke lade legge deris Legeme i graffuer. Oc de som bo paa
Jorden / skulle glæde sig offuer dem / oc leffue vel / oc sende huere andre Gaffuer / Thi disse tho
Propheterer plagede dem som bode paa Jorden.

De tre dage oc en halff der effter / foer Liffens Aand aff Gud i dem / oc de stode paa deris
føder / Oc der salt en stor fryet paa dem / som dem saac. Oc de hørde en stor røst aff Himmelen
sige til dem / Stiger hid op. Oc de stige op i Himmelen / i en Sky / oc deris Fiender saae
dem. Oc i samme stund bleff icke stor Jordstæl / oc tiende parten aff Staden salt ned / oc der bleff
ue ihuelslagene i samme Jordstæl siu tusinde Aennistkes naffn / oc de andre forferdedis / oc gaff
ue Himmelen Guds ære. Der ander Ve er borte / See / der tredie Ve kommer snartlige.

XII.
C den siuende Engel basunede / Oc der bleffue store røster i Himmelen / som
sagde / Verdens Rige høre vor HERR oc hans Christo til / oc hand skal
regere fra euighed til euighed. Oc de fire oc tiue Eldste / som sade faar Gud paa
deris Stole / fulde ned paa deris ansiet / oc bade til Gud / oc sagde / Vi tacke dig
HERR / almættige Gud / du som est / oc haffuer veret / oc est tilkommende / at du anama
mede din store Krafft oc regerer. Oc Hedningene ere bleffne vrede / Oc din vrede er kōmen / oc de
Dødis tid / at dōme oc at giffue dine Tienere Propheterne Løn / Oc de Hellige / oc dem som
fryete dit Naffn / baade smaa oc store / Oc at forderffue dem som haffue forderffuit Jor-
den.

T uij Oc

S. Johannis

Michael.

De Guds Tempel bleff oplader i Himmelen / oc hans Testamentis Bock bleff seet i hans Tempel / Oc der stode Luuer oc Røstet / oc Jorden / oc Jords stel / oc en stor Nagel.

De der obenbaredis it store Tegen i Himmelen / En Quinde bekied met Solen / oc Naanen vnder hendis Føder / oc paa hendis Hoffuit en Krone aff tolf Stuerer. De hun vaar fructsommelig oc rohte / oc vaar i Barns nød / oc haaffde stor pine til at føde.

De der obenbaredis it ander regen i Himmelen / oc se / en stor rød Drage / som haaffde sin hoffuer oc thi Horn / oc paa sine hoffuit sin Krone / oc hans Stær drog den tredie part aff Stuererne / oc kaste dem ned paa Jorden. De Dragen stod saar Quinden / som skulde føde / paa der / at hand vilde æde hendis Barn / naar hun haaffde fød. De hun fødte en Søn it Drangbarn / som skulde regere alle Nedninge met it Jerniss. Oc hendis Barn bleff vnderket til Gud oc hans Stel / Oc Quinden vndstode i Gæken / der som hun haaffuer en sted bered aff Gud / at hun skulde der fødis / tusinde / thi hundrede / oc tryssinde tiue dage.

De der begyntis en Strid i Himmelen / Michael oc hans Engle stridde mod Dragen / Oc Dragen stridde oc hans Engle / oc de vunde icke / Deris sted bleff oc icke mere funden i Himmelen. Oc den store Drage bleff vnderket / den gamle Hugorm / som kaldis Dieffuelen oc Satanas / som forfører den gantste Verden / oc hand bleff kast paa Jorden / oc hans Engle bleffue oc kaste der hen.

De ieg hørde en stor røst / som sagde i Himmelen / Nu hører vor Guds Salighed / oc Krafft / oc Rige / oc Mact / hans Christo til / effterdi arden er bortkast / som dem beklagede dag oc nar saar Gud. Oc de offueruunde hannem formedelst Lammens blod / oc ved deris Vidnisbyrdis ord / oc de elste icke deris Liff / indtil Døden. Der saare glæder eder i Himle / oc de som bo der vdi. De dem / som bo paa Jorden / oc paa Haaffuer / Thi Dieffuelen kommer ned til eder / oc haaffuer en stor vrede / oc veed / at hand haaffuer liden tid.

De der Dragen saa / at hand vaar bortkast paa Jorden / da sofsulde hand Quinden / som haaffde fød der Drangbarn. Oc Quinden bleff giffne tho Dinge / lige som en stor Dnis / at hun skulde flue til Gæken / til sin sted / der som hun skulde fødis en tid / oc tho tider / oc en halff tid / saar Hugormens ansiet. Oc Hugormen skød effter Quinden aff sin Mund it vand / lige som en Strøm / at hand vilde drucke hende. Men Jorden halp Quinden / oc oplod sin mund / oc opsløg den strøm / der Dragen skød aff sin mund. Oc Dragen bleff vred paa Quinden / oc giet bort at stie / de / mer de offuerbleffne aff hendis Sæd / som holdt de Guds Bud / oc haaffue Ihesu Christi Vidnisbyrd.

De

XIII.

Det ieg stod paa Haffsens sand/ oc saa it Diur stige op aff Haffuet/ der haffde sin Hoffuet oc thi Horn/ oc paa sine Horn thi Krone/ oc paa sine Hoffuet bespaartelsens naffn. De det Diur/ som ieg saa/ vaar lige som en Paradel/ oc foderne der paa som Digne foder/ oc a Nunden der paa som en Løwes mund. De Dragen gaff det sin Kræfte/ oc sin Strol/ oc stor a Nact. De ieg saa it aff de Hoffuet/ som der haffde veret dodelige saargior/ oc der dodelige Saar bleff lagt. De alt Jorderige forundede sig paa det Diur/ oc de bade til Dragen/ som gaff Diuret den a Nact/ oc de bade til Diuret/ oc sagde/ Huo er dette Diur lig/ oc huo kand stride mod det.

De der bleff giffuet en a Mund/ til at tale store ting oc Bespaartelse/ oc der bleff giffuet/ at det skulde vare mer det/ tho oc syretine a Naaned. De der oplod sin a Mund til Bespaartelse mod Gud/ at bespaatre hans a Naffn/ oc hans Tabernacel/ oc dem som bo i Himmelen. De der bleff giffuet at stride mod de Hellige/ oc at offueruunde dem. De der bleff giffuet maect offuer alle Slecter/ oc tungemaal/

oc Nedninge/ De alle de som bo paa Jorden/ tilbede det/ huilckis naffn icke ere scerffne i Lam mens leffuende Bog/ huilcket der er thielslager/ aff Verdens begyndelse. Haffuer nogen oern/ hand høre. Der som nogen soer i Fengzel/ hand skal gaa i Fengzel/ Der som nogen slar thiel mer Suerd/ hand skal thielslaff mer Suerd. Her er de Helligis taalmodighed oc Tro.

De ieg saa it andet Diur opstige aff Jorden/ der haffde thi Horn/ lige som Lammet/ oc taledes som Dragen. De der gør al der første Diurs maect saar der/ oc der gør at Jorden/ oc de som bo der paa/ bede til der første Diur/ huilckis dodelige Saar vaar lagt. De der gør store Tægen/ at der oc saa gør/ at Jld falder ned aff Himmelen saar a Nennisten/ De der første der dem/ som bo paa Jorden/ for de Tegen skyld/ som der ere giffne at gøre saar Diuret/ De der sagde til dem/ som bo paa Jorden/ at de skulle gøre Diuret it Billede/ som haffde det Saar aff Suerd der/ oc vaar bleffuet leffuende.

De der bleff giffuet/ at der gaff der Diurs Billede en a Land/ at Diursens Billede taledes/ oc at der gjorde/ at huilcke som icke tilbede det Diurs Billede/ bliffue thielslagne. De der gjorde allesammen/ baade smaa oc store/ Rige oc Fattige/ Fribaarne oc Tienere/ at der gaff dem it Tegen i deris høre haand/ eller i deris pande/ at ingen kand købe eller selie/ vden hand haffuer det sammis Tegen eller Diurs

sens naffn/ eller det tal paa naffnet. Her er Visdom.

Huo som haffuer forstand/ hand beregne Diursens tal/ thi der er it a Nennistis tal/ De der sammis tal er sex hundrede oc sex oc tryssinds tiue.

De

XIII.

C ieg saa ic Lam staa
paa Sions Bierg / oc
mer det hundrede oc fire
oc fyrerue tusinde / som
haaffde det sammis Faders Naffn screeff /
uic i deris pande. De ieg hørde en røst
aff Himmelen / som aff ic stort Vand / oc
lige som en røst aff ic stort Torden / oc
den røst / som ieg hørde / vaar som Har-
pelegere / der lege paa deris Harper. De
de siunge / lige som en ny Sang / faar
Stolen / oc faar de fire Diur oc faar de
Eldste / De der kunde ingen lære den
Sang / Vden de hundrede oc de fire oc
fyrerue tusinde / som ere købte aff Jor-
den. Disse ere de / som icte ere besmitte
de met Quinder / thi de ere Jomfruer /
oc følge Lammet effter / huort der gaar.
Disse ere købte aff Wennistene / til den
første grøde faar Gud oc Lammet / oc
i deris mund er ingen falskhed funden /
fordi at de ere vstraffelige faar Guds
Stol.

De ieg saa en Engel flue mit igen
nem Himmelen / hand haaffde ic euigt
Euangelium / at forkynde dem / som side
oc bo paa Jorden / oc faar alle Nedninge
oc Slecter / oc Tungemaal / oc folck /
oc hand sagde met stor røst / Frycter Gud / oc giffuer hannem ere / Fordi at hans Dommis tid
er kommen / oc beder til den / som haaffuer gjort Himmelen oc Jord / oc haaffuer oc Vandkilderne.

De en anden Engel fulde effter / som sagde / Hun er falden / hun er falden / Babylon / den
store Stad / Thi hun haaffuer gjort alle Nedninge ducne met sit Noeries Vin.

De den tredie Engel fulde effter denne / oc sagde met stor røst / Der som nogen tilbeder
Diur oc det sammis Billede / oc tager der Tegen i sin Pande eller vdi sin Haand / Hand skal
drucke aff Guds vredis Vin / som er istencke oc klart i hans vredis Kalck / oc hand skal pinis met
ild suoffuel faar de hellige Engle / oc faar Lammet. De deris pinis røg skal opfare fra euighed
til euighed / De de haaffue ingen rolighed dag oc nat / som tilbade Diur oc det sammis Bille-
de / oc om nogen haaffuer anammet det sammis naffns Tegen. Der er de Helligis taalmodig-
hed. Der ere de / som holde Budene oc Troen til Ihesum.

De ieg hørde en røst aff Himmelen sige til mig / Scriff / Salige ere de Døde / som ds her
effter i HERRE. Ja Anden siger / at de huile aff deris arbeide / Thi deris gerninger sals
ge dem effter.

De

De ieg saa / oc see / En huld Sky / oc
der sad en paa den Sky / som vaar lige
som ic Aennistis Søn / hand haaffde en
gyldene Krone paa sit Hoffuer / oc en
skarpt Sigel i sin haand. Oc en anden
Engel gick vd aff Templet / oc robte met
stor røst til den / som sad paa Skyen / Sla
til mer din Sigel oc hofte / Thi tiden er
kommen at hofte / fordi at Jordens Hoff
er bleffuen tørt. Oc den som sad paa
Skyen / slo til Jorden mer sin Sigel / oc
Jorden bleff hofter.

Oc en anden Engel gick aff Tem
plen i Himmelen / hand haaffde en skarpt
Sigel. Oc en anden Engel gick vd aff
Alteret / hand haaffde mact offuer Jlden /
Oc hand robte mer store strig til den /
som haaffde den skarpe Sigel / oc sagde /
Sla til mer din skarpe Sigel / oc skar
Vinduerne aff Jorden / thi deris Vær
ere mode. Oc Engelen slo til Jorden mer
sin Sigel / oc skar Jordens Vinduer
aff / oc kaste dem i Guds vredis store
Vindperse. Oc Vindperfen bleff perfer
uden faare Staden / oc der gick blod aff
Perfen indtil Hefenis bedzel / ved tusind
de seyhundrede agre lang.

XV.

De ieg saa ic ander Tegen
i Himmelen / som vaar
store oc vnderligt / Saa
Engle / de haaffde de siste
sin Plager / thi at mer
dem fick Guds vrede en
de. Oc ieg saa / som ic Glarhaaff beblan
der mer Jld / oc dem som haaffde behul
der Seyer mod Diuere oc der sammis
Billede / oc der sammis Atercke / oc der
sammis Taffis tal / at de stode hof der
Glarhaaff / oc haaffde Guds Harper / oc
sunge Aose / Guds Tieneris Sang / oc
Lammens Sang / oc sagde / Store oc
vnderlige ere dine Gerninger / H E R
E almectige Gud / retferdige oc san
de ere dine veye / du Helgenis Ronge.
Huo skal icke freyre dig / H E R R E /
oc puse dit Taffin : Thi du est alene hel
lig / Fordi at alle Vedninge stulle kom
me oc tilbede saar dig / thi dine Dome
ere bleffne openbarede.

Der

S. Johannis

Der effter saa ieg / oc see / da bleff Vidnisbyrdens Tabernackels Tempel opladet i Him-
melen / oc de siu Engle ginge aff Templet / som hadde de siu Plager / klædde i rene klare Lin-
klæder / oc deris Dyft vaare omgiordede met gyldene Belte. Oc ic aff de fire Diur gaff de siu
Engle / siu gyldene Skaale fulde met Guds vrede / som leffuer fra euighed til euighed. Oc
Templet bleff fult aff egg saar Guds herlighed oc saar hans Krafft / Oc der kunde ingen gaa
i Templet / for end de siu Engles siu Plager finge ende.

XVI.

C ieg hørde en stor røst aff Templet / hun sagde til de siu Engle / Gaar bort /
oc vdflyrter aff Guds vredis Skaale paa Jorden.

Oc den første gick bort / oc vdflyrte sin Skaal paa Jorden / Oc der bleff en
ond oc forderffuelig Bulde paa de aNenniste / som hadde Diursens Wercke /
oc paa dem som tilbade det sammis Billede.

Oc den anden Engel vdflyrte sin Skaal i Haffuet / Oc der bleff Blod / som aff en Død / oc
alle leffuende Siele døde i Haffuet.

Oc den tredje Engel vdflyrte sin Skaal i Vandstrømene / oc i Vandkilderne / oc der bleff
blod. Oc ieg hørde Engelen siige / HERRE / du est retferdig / som est / oc haffuer veret / oc
hellig / at du dømdede dette. Fordi at de haffue vdflyrte de Helligis oc Propheternes blod / oc du
haffuer giffuit dem Blod at drucke / thi de ere der verede. Oc ieg hørde en anden Engel aff Altes-
ret siige / Ja / HERRE almechtige Gud / dine Domme ere saude oc retferdige.

Oc den fjerde Engel vdflyrte sin Skaal i Solen / oc hende bleff giffuit / at gøre aNennisten
hede met Jld. Oc aNennisten brende aff stor hede / oc bespaartede Guds Taffu / som haffue
maet offuer disse Plager / oc de giorde icke Penitente / til at giffue hannem ære.

Oc den femte Engel vdflyrte sin Skaal / paa Diursens stol / Oc der sammis Rige bleff
formsættet / oc de bede deris runger aff pine / oc de bespaartede Gud i Himmelen for deris pine /
oc for deris Bulde / oc giorde icke Penitente for deris Herninger.

Oc den siette Engel vdflyrte sin Skaal paa den store vandstrøm Euphrates / Oc vander
borttiurdis / paa det at veyen skulde bliffue bered saar de Konger aff Solens opgang. Oc ieg
saa tre viene Lander gaa / aff Dragens mund / oc aff Diursens mund / oc aff den falske Prophe-
tis mund / lige som Padder. Oc de ere Dieffenis Lander / som gøre Tegen / oc gaa vd til Kon-
gerne paa Jorden / oc omkring alt Verden / at forsamle dem til Strid / paa den Almechtige Guds
store dag / See / ieg kommer / som en Tyff / Salig er den som vaager / oc holder sine klæder / at
hand skal icke vandre nogen / oc mand skal icke see hans blyfel. Oc hand forsamlede dem paa en
sted / som kaldis paa Ebraitse Harmagedon.

Oc den siuende Engel vdflyrte sin Skaal i Luften / Oc der gick en røst vd aff Himmelen
fra Stolen / som sagde / Der er skeet. Oc der bleffue Røster / oc Torden / oc Litter / oc der bleff
it stor Jordskel / at saadant haffuer icke veret / siden den tid / at aNennistene vaare paa Jorden /
saadant Jordskel saa stor. Oc aff den store Stad bleffue tre dele / oc Nedningernis

Strader fulde ned. Oc den store Babylon bleff betenct saar Gud / at

hand vilde giffue hende Vinens Kalck aff sin grumme vrede.

Oc alle der vndsyde / oc der bleffue ingen Dierge

fundne. Oc en stor Hagel som ic Pund /

falt aff Himmelen paa aNen-

nistene / oc aNen-

nistene bespaartede Gud for den

Hagels Plage / Thi hans Plage er meget stor.

Oc

XVII.

Der kom en aff de siu Engle / som haffde de siu Skaale / talede met mig / oc sagde til mig / Kom / Jeg vil vise dig den store Nores Dom / som sider paa mange Vand / **A**et huileken Kongerne paa Jorden bedreffue No-
rer / oc de som bo paa Jorden ere bleffne druckne / aff hendis Nores Vin. De hand forde mig i Aanden bort i Hæken. Oc ieg saa den Quinde side paa it rosenfarffue Diur / der vaar fult met bespaars-
tellers naffn / oc haffde thi Horn. Oc Quinden vaar beklæd met Skarlagen oc Rosenfarffue / oc offuergylde met Guld oc dyrebare Stene oc Perler / oc haffde it Guldbegere i haanden / fult aff Verstyg-
gelse / oc hendis Nores wrenlighed. Oc i hendis Pande vaar screffue det Naffn / Himmelighe / Den store Baby-
lon / en Aoder til Noeri oc til al verstyg-
gelighed paa Jorden. Oc ieg saa den Quinde druckne aff de Helligis Blod / oc aff Jhesu Vidnis blod. Oc ieg forundres
de mig storlige / der ieg saa hende.

De Engelen sagde til mig / Hui for-
undter du dig: Jeg vil sige dig den Hems-
melighed om Quinden / oc om det Diur som hende bær / oc haffuer siu Hoffuer oc thi Horn.
Det Diur / som du haffuer seet / haffuer veret / oc er icke / oc det skal komme igen aff Affgrun-
den / oc det skal fare til Fordømmelsen / Oc de skulle forundre dem / som bo paa Jorden / huileken
naffn der icke staa screffne i Lufens Bog aff Verdens begyndelse / naar de see Diurer / at der
haffuer veret / oc er icke / alligeuel at det dog er. Seher er det sind / som Visdom hører til.

De siu Hoffuer ere siu Bierge / paa huileke Quinden sider / oc ere siu Konger. Fem ere
saldne / oc en er / oc den anden er icke end nu kommen / Oc naar hand kommer / da skal hand bliff-
ue en stæcker tid. Oc det Diur / som haffuer veret / oc er icke / der er den ottende / oc er aff de siu /
oc far til fordømmelsen. Oc de thi Horn / som du haffuer seet / ere thi Konger / som icke end nu
haffue anammet Riger / **A**en de skulle som Konger paa en tid saa mact met Diurer. Disse
haffue en mening / oc skulle giffue Diurer deris krafft oc mact. Disse skulle stride mod Lam-
met / Oc Lammet skal offueruinde dem / Thi det er **HERRER** offuer alle Herrer / oc Kon-
gen offuer alle Konger / oc met hannem de Rallede oc Vdualde oc Trofaste.

Och hand sagde til mig / De Vand / som du haffuer seet / der som Noen sider / ere Folk oc
Skarer / oc Hedninge / oc Tungemaal. Oc de thi Horn / som du haffuer seet / paa Diurer / de
skulle hade Noen / oc de skulle gøre hende øde oc nøgen / oc de skulle ade hendis

Rød / oc de skulle opbrende hende met Ild. Thi Gud haffuer giffuet dem
der i deris hierte / at de skulle gøre hans mening / oc at gøre ens
mening / oc at giffue Diurer deris Rige / indtil

Guds ord bliffue fuldkomme. Oc den
Quinde / som du haffuer seet /
er den store Stad / som haffuer Riger off-
uer Kongerne paa Jorden.

v oc

eder/ der stæcker dubbelt vdi faar hende/ Huor meget hun haffuer giort sig herlig/ oc brugter sin forredelighed/ Saa meget stæcker pine oc sorg vdi faar hende/ Fordi at hun siger i sit herte/ Jeg sidet oc er en Dronning/ oc skal icke vere Encke/ oc ieg skal icke see bedrøffuelse. Der faare skulle hendis Plager komme paa en dag/ Døden/ Bedrøffuelse/ oc Hunger/ hun skal opbrendis met Ild/ Thi Gud HERREN er sterck/ som hende skal døme.

De Kongerne paa Jorden skulle begræde hende/ oc beklage sig offuer hende/ de som haffue brugt Noeri oc forredelighed met hende/ naar de see røgen aff hendis Bynde/ oc skulle staa langt borte for hendis pinis fryet/ oc sige/ Ve/ ve/ den store Stad Babylon/ den stercke Stad/ paa en time er din Dom kommen. De Røbmændene paa Jorden skulle græde oc søge ved sig self/ at ingen vil mere købe deris Vare/ de vare aff Guld oc Sølf/ oc dyrebare Stene/ oc perler/ oc Silcke/ oc Purpur/ oc Skarlagen/ oc allehonde Fryetter/ oc allehonde Rar aff Filsben/ oc allehonde Rar aff Kaasteligt Træ/ oc aff Kaaber/ oc aff Jern/ oc Kanillebarck/ oc Thimian/ oc Salue/ oc Røgelse/ oc Vin/ oc Olie oc Semler/ oc Huede/ oc Fæ/ oc Faar/ oc Deste/ oc Vogne/ oc Legeme/ oc Adennistens siel.

De den Fruet/ som din Siel haffde lyst til/ er vigen fra dig/ oc alt det som vaar fuldsomt oc herligt/ er vigen fra dig/ oc du skal icke finde saadant mere. De Røbmænd met saadanne vare/ som ere bleffne rige aff hende/ skulle staa langt borte for hendis pinis fryet/ græde oc klage/ oc sige/ Ve/ ve/ den store Stad/ som vaar beklad met Silcke oc Purpur/ oc Skarlagen/ oc vaar offuergyldet met Guld/ oc dyrebare Stene/ oc Perler/ Thi at saadan Rigoom er ødelagd i en time.

De alle Skipperne/ oc den Hob/ som handle paa Skibene/ oc Skibmændene/ som handle paa Haffuet/ stode langt borte/ oc robte/ der de saae den røg aff hendis Bynde/ oc sagde/ Huo er lig denne store Stad/ De de kaste stoff paa deris Hoffuet/ oc robte/ græde oc klagede/ oc sagde/ Ve/ ve/ den store Stad/ i huilcken de ere alle bleffne Rige/ som haffde Skib i Haffuet aff hendis Vare/ thi hun er ødelagd i en time.

Glæde

Glæde dig offuer hende Himmel/ oc i hellige Apostler oc Propheter/ Thi Gud dømde eders Dom paa hende. Oc en sterck Engel opløffte en stor Sten/ som en mølle Sten/ oc kaste hannem i Haffuet/ oc sagde/ Saa skal den store Stad Babylon nedkasta mer en Storm/ oc icke mere findes. Oc Sangeris røst oc deris som lege paa strenge/ Pibetis oc Basuneris skal icke mere høres idig/ oc der skal icke mere findes nogen Embedsmand aff noget Embede idig/ oc Apsellens røst skal icke mere høres idig/ oc Brudgomens oc Brudens røst skal icke mere høres idig/ Thi dine Røbmænd vaare Føstter paa Jorden/ Fordi at alle Nedninge ere komne i vildfarelse formedelt din Trolldom/ oc Propheternes blod/ oc de Helligis er fundet i hende/ oc alle deris som ere ihjelslagne paa Jorden.

XIX.

Der efter hørde ieg en stor Skaris røst i Himmelen/ som sagde/ Halelujia. Salighed oc Priss/ ære oc Kæffe vere Gud vor HERRE/ Thi hans Domme ere sande oc retferdige/ at hand haffuer forðemt den store Hore/ som forderffuede Jorden mer sit Horeti/ oc hand heffinde sine Tieneris blod aff hendis Naand. Oc de sagde anden gong/ Halelujia. Oc Røgen gaar op euindelige/ Oc de fire oc tiue Eldste/ oc de fire Diur fulde ned/ oc bade til Gud/ som sad paa Stolen/ oc sagde/ Amen/ Halelujia. Oc der gick en røst fra Stolen/ Loffuer vor Gud alle hans Tienerer/ oc de som hannem freyete/ baade smaa oc store.

Oc ieg hørde en stor Skaris røst/ oc som der haffde verer en røst aff store Vand/ oc som en røst aff stercke Torden/ som sagde/ Halelujia. Thi den almættige Gud haffuer indtaget Riger/ Læder offreygde oss oc vere glæde/ oc giffne hannem ære/ thi Lammens bølup er kommen/ oc det sammis Dufteu haffuer bered sig. Oc der bleff hende giffuet/ at føre sig i rent oc deylige Sucke (Aen Sucke er de Helligis retferdighed). Oc hand sagde til mig/ Salige ere de/ som ere kallede til Lammens Natuere. Oc hand sagde til mig/ Disse ere Guds sande ord. Oc ieg falt ned saar hannem saar hans føder at tilbede hannem. Oc hand sagde til mig/ See til/ gør det icke/ Jeg er din Aerttjener oc dine Brodres/ oc deris/ som haffue Ihesu Vidnisbyrd/ Tilbed Gud (Aen Ihesu Vidnisbyrd er Prophecies Land.)

Oc ieg saa Himmelen opladen/ Oc see/ en hvid Døst/ oc den der sad paa/ kalledis Trofast oc Sandiu/ oc hand freider oc dømer mer Retferdighed. Oc hans øyen som ere gloende lue/ oc mange Krone paa hans Hoffuet/ oc hand haffde it i Haffn screeffuet/ huilket ingen viste vden hand self. Oc hand vaar føre vdi it Klæde/ som vaar bestenct mer blod/ oc hans i Haffn kaldis Guds ord. Oc den Hær i Himmelen fulde efter hannem paa huide Døste/ belædde mer hui oc rent Sucke. Oc aff hans mund gick it skarpe Suerd/ mer huilket hand fulde sla Nedningene/ Oc hand skal regere dem mer Jerniss/ Oc hand traader den almættige Guds grumme viedis oc Vins Perse/ Oc hand haffuer it i Haffn bescreffuet paa sine Klæder/ oc paa sin Lend/ saa/ En Konge offuer alle Konger/ oc en HERRE offuer

alle Herrer.

v ij Oc ieg

S. Iohannis

De ieg saa en Engel staa i Solen/ och hand robeet mer stor egst / oc sagde til alle Fule / som
stue vnder Himmelen/ Kommer/ oc forsamler eder til den store Guds Taduere/ at i skulle øde
Kongeris oc Hoffuimends Rød/ oc de Secretis Rød/ oc Vestenis/ oc deris som side paa dem/
oc alle Fribaarnis oc Tieneris Rød/ baade aff sinna oc store.

De ieg saa der Diur/ oc Kongene paa Jorden/ oc deris Hær forsamlis/ at holde strid mod
den som sad paa Vesten/ oc mod hans Hær. De Diurer bleff grebet/ oc den falske Prophete met
der/ som gjorde Tegen saar der/ mer huileke hand forfødte dem / som roge Diursens

Mercke/ oc dem som tilbade Diursens Billede/ disse tho bleffue kaste leff

uende i en gloende Pøel / som brende mer Suoffuel / Oc de

andre bleffue slagne ihjel mer hans Suerd/ som sad

paa Vesten / huileker der vdgick aff hans

Ånd / Oc alle Fule bleffue mætte aff deris Rød.

den første Opstandelse. Salig er den oc hellig/ som haaffuer del i den første Opstandelse/ Off
uer saadane haaffuer den anden Død ingen mact/ Åen de skulle vere Guds oc Chusti Drestere/
oc regnere mer hannem tusinde aar.

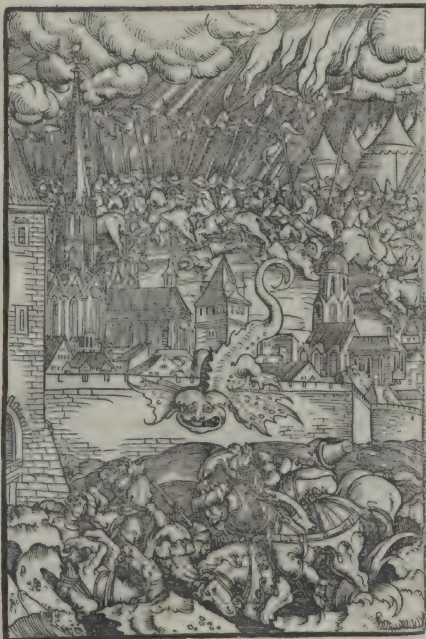
XX.

De ieg saa en Engel fare
ned aff himmelen/ hand
haaffde nøglen til Aff-
grunden/ oc en stor Lens
i sin haand. De hand greb Dragen/
den gamle Vugorm / som er Dieffuelen
oc Saran/ oc bant hannem i tusinde aar/
oc kaste hannem i Affgrunden / oc luete
hannem inde / oc beseglede der offuen
paa / at hand skulde icke mere besuige
Medningene / før end tusinde aar bleffue
fuldkomne / oc der effter skal hand bliffue
loffen liden tid.

De ieg saa Stole / oc de sette sig der
paa / oc dem bleff Domen gissuen / oc de
halehugnis Siele for Jhesu vidnisbyrd/
oc for Guds ord skyld / Oc de som icke
haaffde tilbædet Diurer / oc icke helder der
sammis Billede / oc icke haaffde taget der
sammis Mercke i deris pande/ oc paa de-
ris Naand / disse leffuede oc regnere
mer Christo tusinde aar. Åen de andre
Døde bleffue icke leffuende igen / før end
tusinde aar bleffue fuldkomne. Dette er

De

De naer tusinde aar haffue ende/ da
skal Saranaas bleffue løff aff sit Fengsel/
oc hand skal vdgaa ar forføre Nedninge/
ne i Jordens fire hieme / Gog oc aNa^{Gog.}
gog/ ar forsamle dem i en strid/ huilckis^{Magog.}
taler/ som sand i Haffuer. Oc de traads
de paa der brede aff Jorden/ oc omspende
de Helligis Verlæger/ oc den elstelige
Strad. Oc der sale Jld fra Gud aff Him/
melen/ oc forrerede dem / Oc Dieffuelen
som dem forfærde/ bleff fast i den gloende
Pøel oc Suoffuel / der som Diuret oc
den falske Prophete vaare/ oc de Stulle pis
nis dag oc nat/ fra euighed/ til euighed.

De ieg saa en stor huld Stol/ oc den
som sad der paa / for hues Ansiet Jorden
oc Himmelen fryde/ oc dem bleff ingen
sted funden. De ieg saa de Døde baade
store oc smaa slaa saar Gud/ oc Bøgerne
bleffue opladne / Oc der bleff en anden
Bog opladen / huilcken der er Liffens/
oc de Døde bleffue dømde efter Scriff/
ten i de Bøger/ efter deris gerninger. De
Haffuer gaff de Døde som der vaare
vdi/ oc Døden oc Hellsfuede gaffue de døde
de/ som der vaare vdi/ oc de bleffue dømde
de/ huer efter sine / Gerninger. De Døde
oc Hellsfuede bleffue faste i den gloende
Pøel. Der er den anden Død. Oc der

som nogen ick bleff funden scerffuen i Liffens Bog/ hand bleff bortkast i den gloende Pøel.

W iij Oc

XXI.

S Ciegfaa en ny Himmel
oc en ny Jord/ Thi den
første Himmel/ oc de
første Jord forginge/ oc
haffuer et ick mere. De ieg Johannes
saa den hellige Stad/ der ny Jerusalem
fare hid ned aff Himmelen fra Gud /
tilbered som en pyrdet Brud mod sin
Amand. De ieg hørde en stor røst aff
Strolen/ som sagde/ See der/ Guds Ta-
bernackel hosi/ Aennisten/ oc hand skal
bo hosi dem/ oc de skulle vere hans folck/
oc hand selff Gud met dem/ skal vere de-
ris Gud. De Gud skal affto alle taare
aff deris øyen/ oc Døden skal ick mere
vere/ ick helder forige/ oc ey steg/ oc
ey helder pine skal mere vere/ Thi der
første forigick. De den som sad paa Stro-
len/ sagde/ See/ Jeg gør alting ny. De
hand siger til mig/ Scriff/ thi disse ord
ere sande oc viffe.

De hand sagde til mig/ Der er steer/
Jeg er I oc D/ Begyndelsen oc Enden.
Jeg vil giffue de toisfe aff der leffuende
Dandis Rilde forgesfuis. Duo som off-
uertuinder/ hand skal artfue det altsam-
men/ oc ieg vil vere hans Gud/ oc hand
skal vere min Søn. A Den demistofstige
oc vantro/ oc gruelige oc A Nandabere/ oc Skæleffnere/ troldkarle/ oc affgudiske/ oc alle Løg-
nere/ deris del skal vere i Pølen/ som brender met ild oc suooffuel/ huilcket der er den anden Død.

De der kom til mig en aff de siu Engle/ som haffde de siu Staalet fulde met de siu sistfe Plas-
ger/ oc taledem mig/ oc sagde/ Kom/ ieg vil vise dig den Quinde/ Lammens Brud. De
hand førde mig bort i Aanden paa it stort ochøyt Bierg/ oc visde mig den store Stad/ der hel-
lige Jerusalem/ fare hid ned aff Himmelen fra Gud/ oc haffde Guds herlighed/ oc hans liuss
vaar lige som den aller ædelste Sten/ en klar Jaspis. De haffde store ochøye A Nure/ oc haffde
tolff Porte/ oc paa portene tolff Engle/ oc bescreffne naffn/ huilcke ere Israels høns tolff
Electers. Aff Øster tre porte/ aff Vorden tre Porte/ aff Synder tre Porte/ aff Vester tre Porte.
De Stadens mur haffde tolff Grunduolle/ oc i dem Lammens tolff Aposflemis/ naffn.

De den som taledem mig/ haffde it Gyldene Røer/ at hand skulde maale Staden/ oc
hans Porte oc A Nur. De Staden ligger i fire hysner/ De hans lengd er saa stor som bredden.
De hand maalde Staden met Røer/ ved tolff tusinde agre longt. A Den lengden oc bredden/
oc Stadens høplighed ere lige. De hand maalde hans A Nure/ hundrede oc fire oc fyrtiue al-
ne/ effter it A Nennistis maade/ som Engelen haffuer. De hans A Nureis bygning/ vaar aff Jas-
pis/ oc Staden aff purt Guld/ lige som rent Glass. De murens Grunduol oc Stadens/ vaare
pyrdede met allehonde dyrebare Stene. Den første Grunduol vaar en Jaspis/ den anden vaar
en Saphir/ den tredie en Calcedonier/ den fjerde en Smaragd/ den femte en Sardonich/ den
sierte en Sardis/ den siuende en Chrysolit/ den ottende en Beril/ den niende en Topasier/ den
tiende en Chrysopras/ den elleffte en Hyacinth/ den tolfte en Ametist.

De de tolff Porte vaare tolff Perler/ oc huer port vaar aff en Perle/ oc Gaderne i Staden
vaare purt Guld/ som it igennem skinnende Glass. De ieg saa inted Tempel der vdi/ Thi
HERREN den almectige Gud er hans Tempel/ oc Lammet. De Staden behoffuer huere-
ken Soel eller A Naane/ at de skulle skinne i hannem/ Thi Guds Verlighed opluuser hannem/
oc Lammet er hans Liuss. De de Hedninge/ som bliffue salige/ vandte i det samme Liuss/ oc
Kongerne paa Jorden skulle føre deris Verlighed til hannem. De hans porte skulle ick lyctis
om dagen/ thi der skal ingen Nat vere. De der skal inted almindeligt gaa nogen sted ind/ oc der
som gør verstyggelighed oc løgn/ A Den de som ere screffne i Lammens leffuende Bog.

De

Chand visde mig det leffuende Vands rene strøm/klar som en Christal/hand
gick fra Guds Stool/oc Lammens/mit at hans gade. De paa begge sider
hoff streomen stod Liffens træ/der bar rolffhonde fruct/oc gaff sin fruct alle
a Naaned/oc Bladene aff Træet riente til Vedningens sundhed. De der
bliffuer ingen Forbandelse mere/oc Guds Stool oc Lammens skal vere der vdi/oc hans Ties
nere skulle tiene hannem oc see hans Ansigt/oc hans Taffel skal vere i deris pande. De der skal
ingen nat vere/oc ey gøris liuff behoff/eller Solens skin/Thi Gud HERRE:7 skal opluse
dem/oc de skulle regneere fra euighed til euighed.

De hand sagde til mig/Disse ord ere viffe oc sande/De Gud de hellige Propheters
HERRE/ vdsende sin Engel at giffue sine Tienere tilkende/der som skal snart lige ske. See/
jeg kommer snart. Salig er den/som holder de Prophecies ord i denne Bog. De ieg er Jo
hannes/som haffuer seet ochørt dette. De der ieg dette hørde oc saa/da falt ieg ned at tilbede
saar Engelenes føder/som mig dette visde. De hand siger til mig/See til/gør det icke/Thi ieg
er din a Tientenere/oc dine Brødris Prophecienis/oc deris som holde/ denne Bogis ord/Til
bed Gud.

De hand siger til mig/Besegle icke Prophecies ord i denne Bog/thi at tiden er nær. Huo
som er Ond/hand bliffue sig ond/oc huo som er vren/hand bliffue sig vren. a Ten huo som er
from/hand bliffue sig from/oc huo som er hellig/hand bliffue sig hellig. De see/ieg kommer
snart/oc min Løn mer mig/til at giffue huer/lige som hans gerninger bliffue. Jeg er A oc O/
Begyndelsen oc Enden/den første oc den sidste. Salige ere de som holde hans Bud/paa det
deris mact skal vere i Liffens træ/oc de skulle indgaa at portene i Staden. Thi Hunde ere
vden faare/oc Treldkarle/oc Volere/oc a Mandrabere/oc de Affgudiske/oc alle som elste oc gø
re Løgn.

Jeg Ihesus vdsende min Engel/at vidne dette saar eder i a Tenigheden/Jeg er Davids
Electis roed/en klar a Vogenskiene. De Aanden oc Bruden sige/Rom. De huo der hører
hand sige/Rom. De huo som tørster/hand komme/De huo som vil/hand tage Liffens vand
forgeffuis.

Jeg vidner saar alle/som høre den Prophecienis ord i denne Bog/der som nogen setter
der til/Da skal Gud tilsette paa hannem de Plager/som staa screffne i denne

Bog. De der som nogen tager bort aff denne Prophecies Bogis
ord/Da skal Gud borttage hans deel aff Liffens

Bog/oc aff den hellige Stad/De fra der/
som staa screffuit i denne Bog. Hand siger som

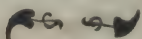
dette vidner/Ja/Jeg kommer snart/Amen. Ja kom HER
RE Ihesu. Vor HERRE JS Ihesu Christi Naade veremiet eder alle/Amen.

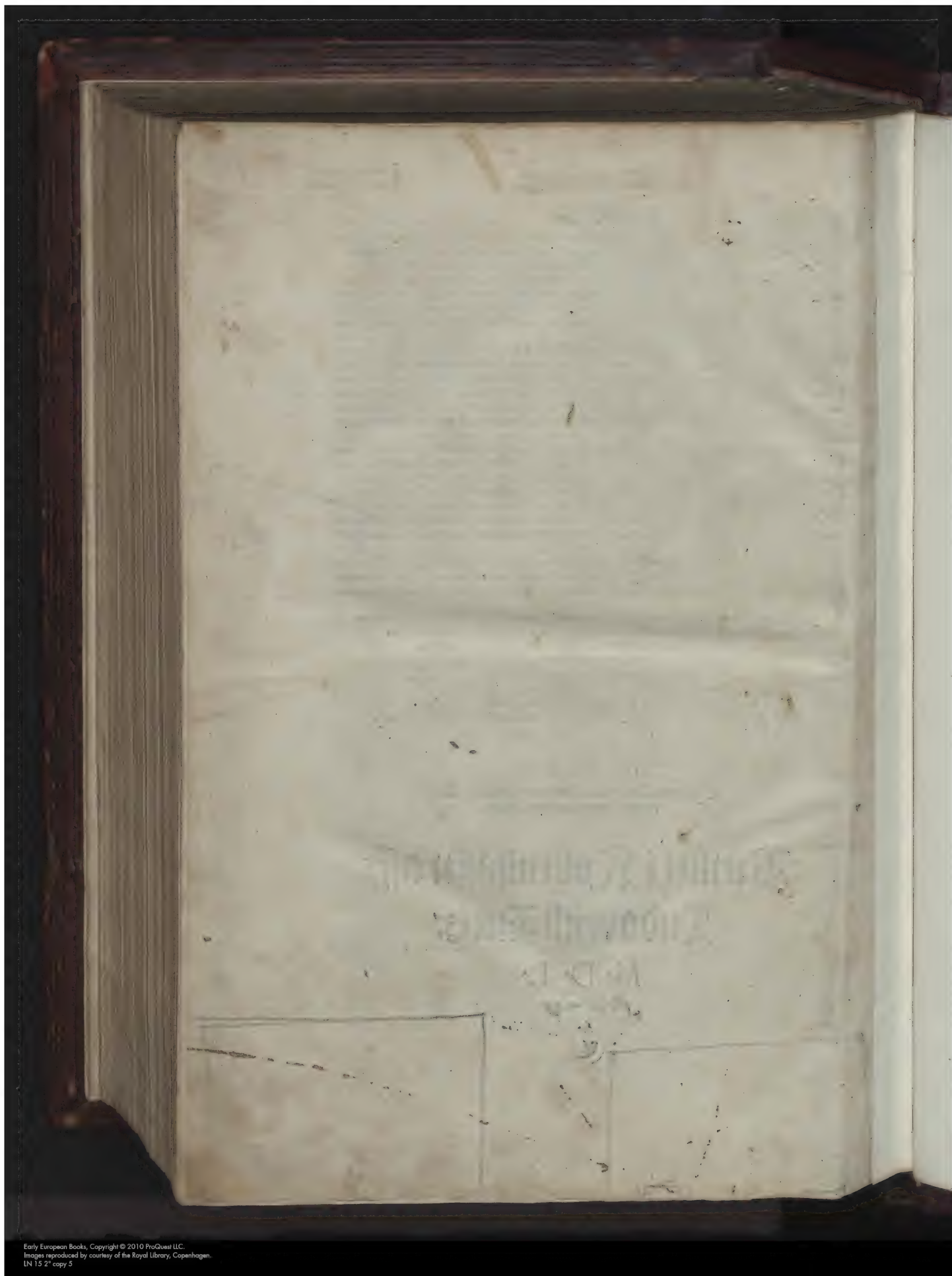
IOAN. XII.

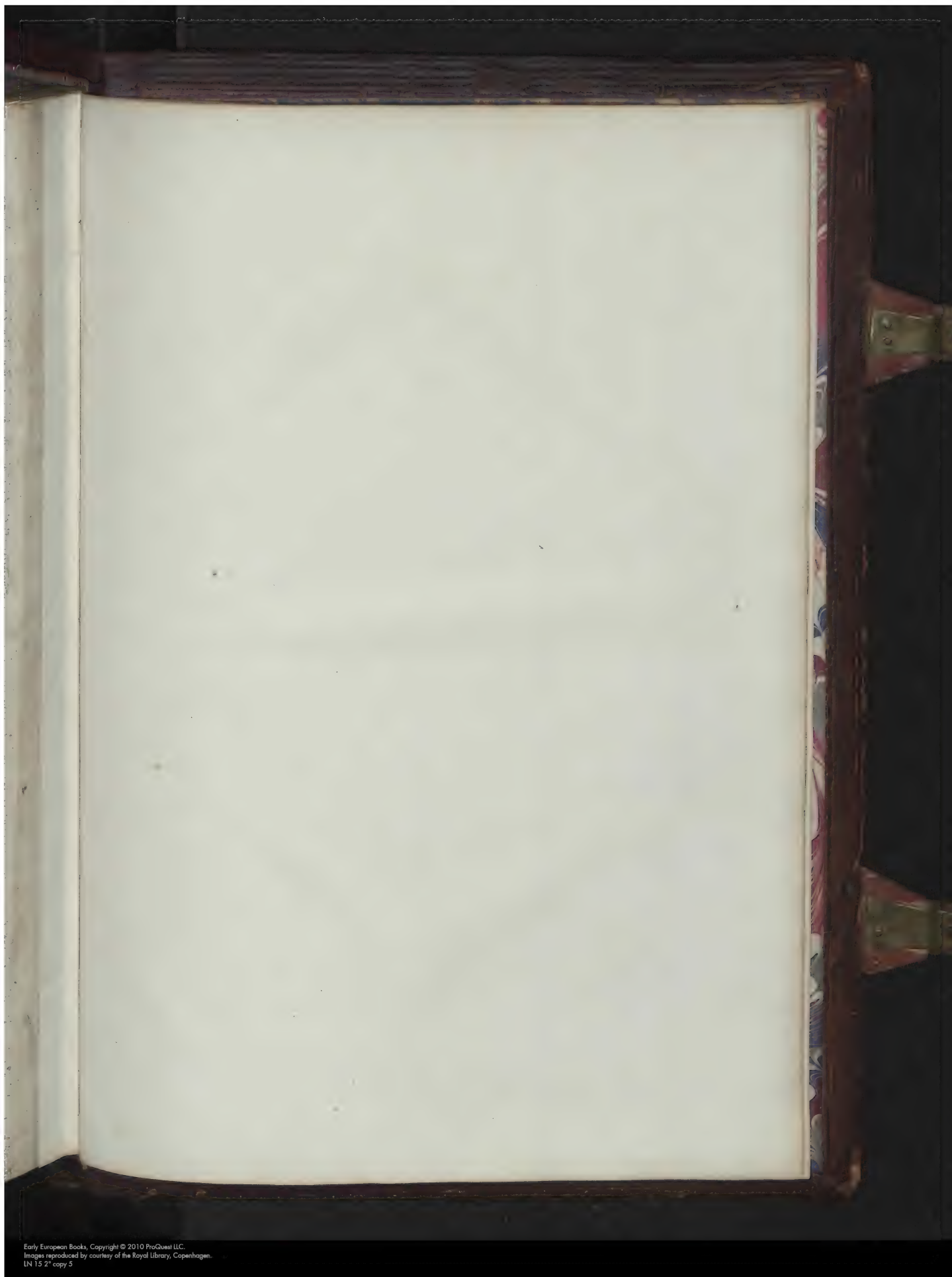
Tro: paa Lufset/den stund i det haffue/At i
kunde vere Liffens Bøn.

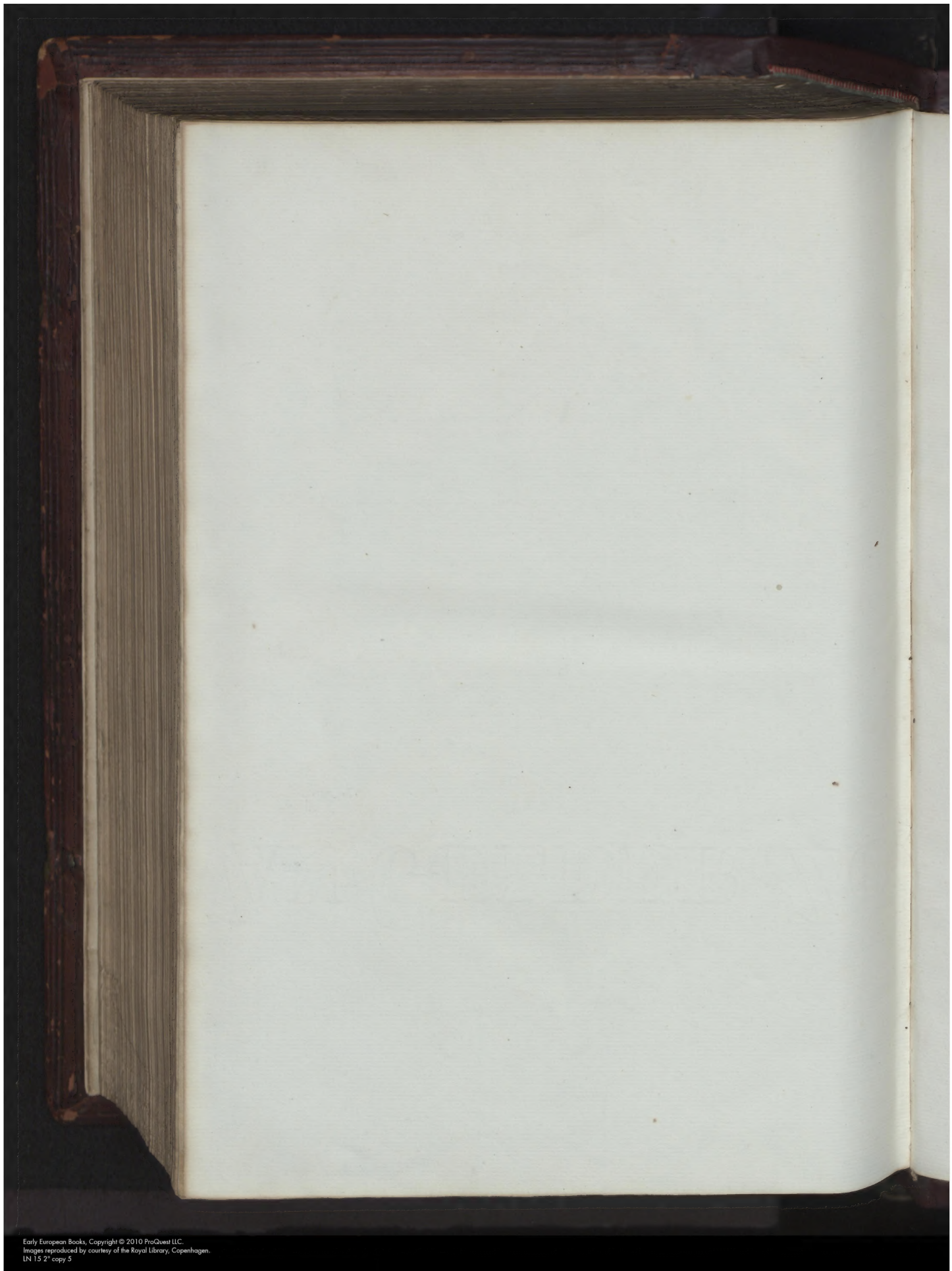
Brentet i København aff
Ludowich Dietz.

M. D. L.

Do 50286 BAOFFSIDE

Do 502834
RIGEVÅGEN

Do 502833
Chr III

foto: 166.619 - titelbl.
fotie 5x7 neg - 4x5 dia
(pnuet-film)

foto: 178.231 - portret
5/4 - 1860
- tidl. bl.

